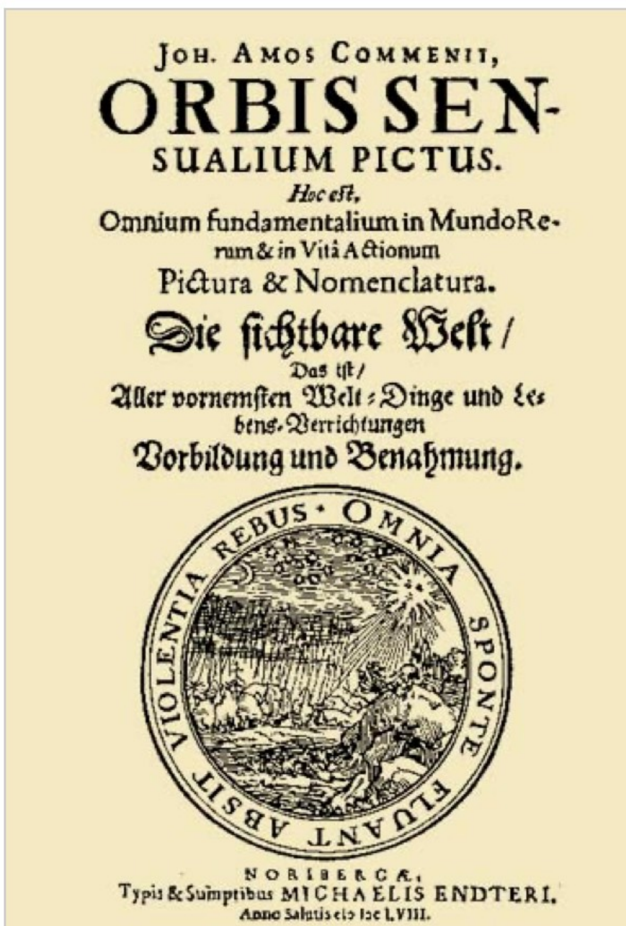
Orbis Sēnsuālium Pictus

JOH. AMOS COMMENII,

ORBIS SEN-
SUALIUM PICTUS.

Hoc eſt,

Omnium fundamentalium in Mundo Re-
rum & in Vitâ Actionum

Pictura & Nomenclatura.

Die ſichtbare Welt /

Das iſt /

Aller vornemſten Welt-Dinge und Le-
bens-Verrichtungen

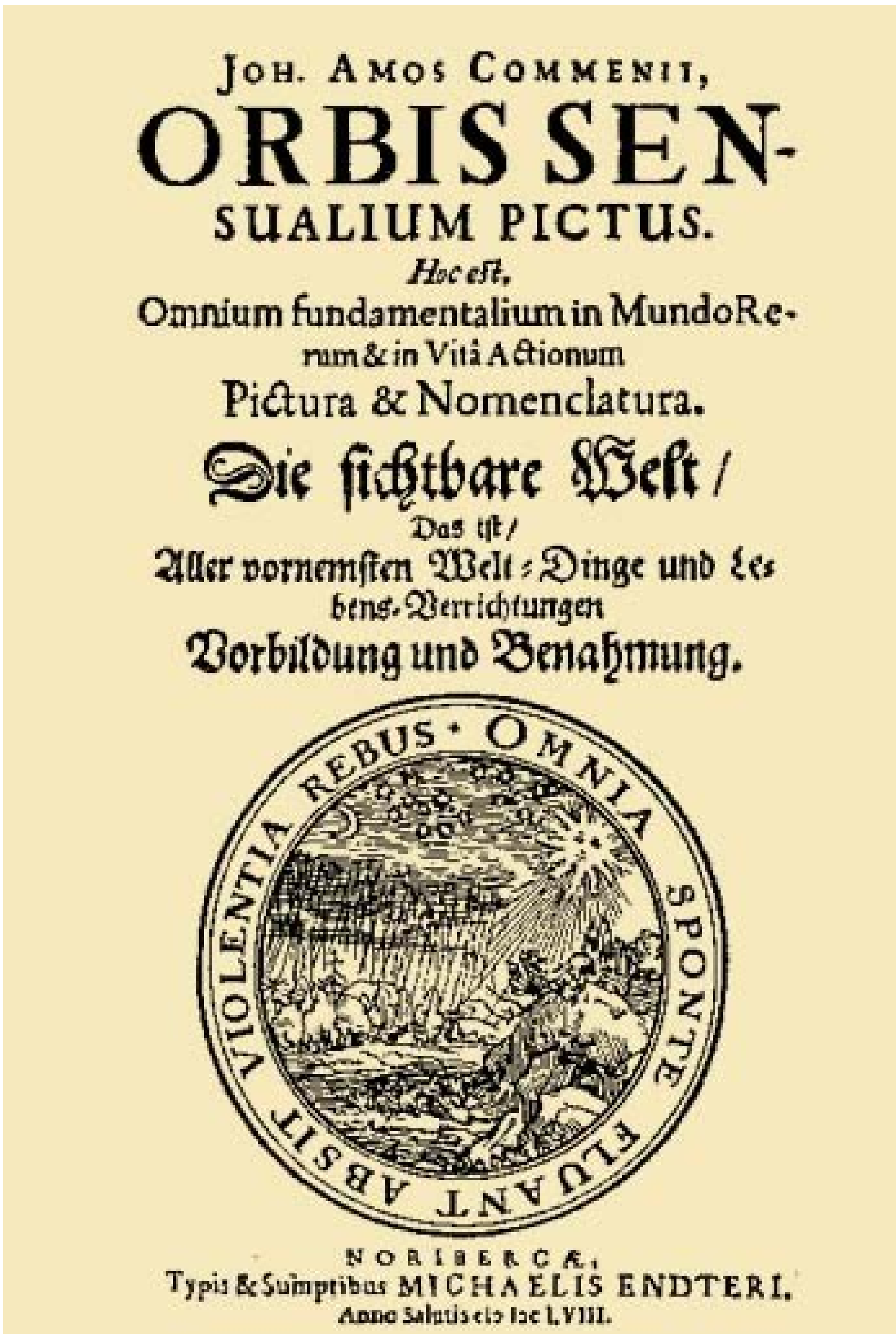
Vorbildung und Benahmung.

NORIBERGÆ,
Typis & Sumptibus MICHAELIS ENDTERI.
Anno Salutis cIↄ Iↄc LVIII.

Iōhannēs Āmōs Comenius

MDCLVIII

Orbis Sēnsualium Pictus

JOH. AMOS COMMENII,

ORBIS SEN-
SUALIUM PICTUS.

Hoc eſt,

Omnium fundamentalium in Mundo Re-
rum & in Vitâ Actionum
Pictura & Nomenclatura.

Die ſichtbare Welt /

Das iſt /

Aller vornemſten Welt-Dinge und Le-
bens-Verrichtungen
Vorbildung und Benahmung.

NORIBERGÆ,
Typis & Sumptibus MICHAELIS ENDTERI.
Anno Salutis cIↄ Iↄc LVIII.

Nīcolāus Larus

Nicholas Van Laerhoven

MMXX

Praefātiō

Salvī salvaeque sītis omnēs.

Haec est ēditiō ēlectronica librī cui nōmen est "Orbis Sēnsuālium Pictus".

Incidī in hunc librum fōrmā 'pdf' et statim mīrābilis mihi vīsus est.

Iōhannēs Āmōs Comenius "Orbem Pictum" ēdidit annō 1658 (mīllēsimō sescentēsimō duodēsexāgēsimō) ad ūsum discipulōrum et dēscrībit, ut titulus indicat, "Orbem Sēnsuālium".

Singula capitula singula argūmenta tractant, ut, exemplī grātiā, 'Ignem', 'Hominem', 'Domum'. Comenius multās rēs cotīdiānās ostendit imāginibus, et quae sunt abstracta, reddit concrēta, vidēte exemplī grātiā 'Ēthicam'.

Extemplō voluī ēditiōnem ēlectronicam huius librī facere, tīrōnibus et fautōribus linguae Latīnae aptam. In hōc librō ēlectronicō singula verba dēprimī possunt. Sī verbum dēpresseritis, ligāmen sequēminī ad explicātiōnem, sūmptam ex magnō opere Aegidiī Forcellīnī, cui nōmen "Lexicon tōtīus Latīnitātis".

Vultisne scīre quid significet 'Canthērius in fossā est'? Vidēte capitulum quod est 'Herbārum Scientia' vel 'Urbs' vel 'Castra', et dēprimite verbum 'fossa' aut vidēte indicem vocābulōrum sub verbō 'fossa'.

Spērō fore ut hic liber vōbīs placeat, vōbīsque thēsaurus sit et, sī quid prāvē dīxī seu menda fēcī, et certē fēcī, benignī sītis, quaesō!

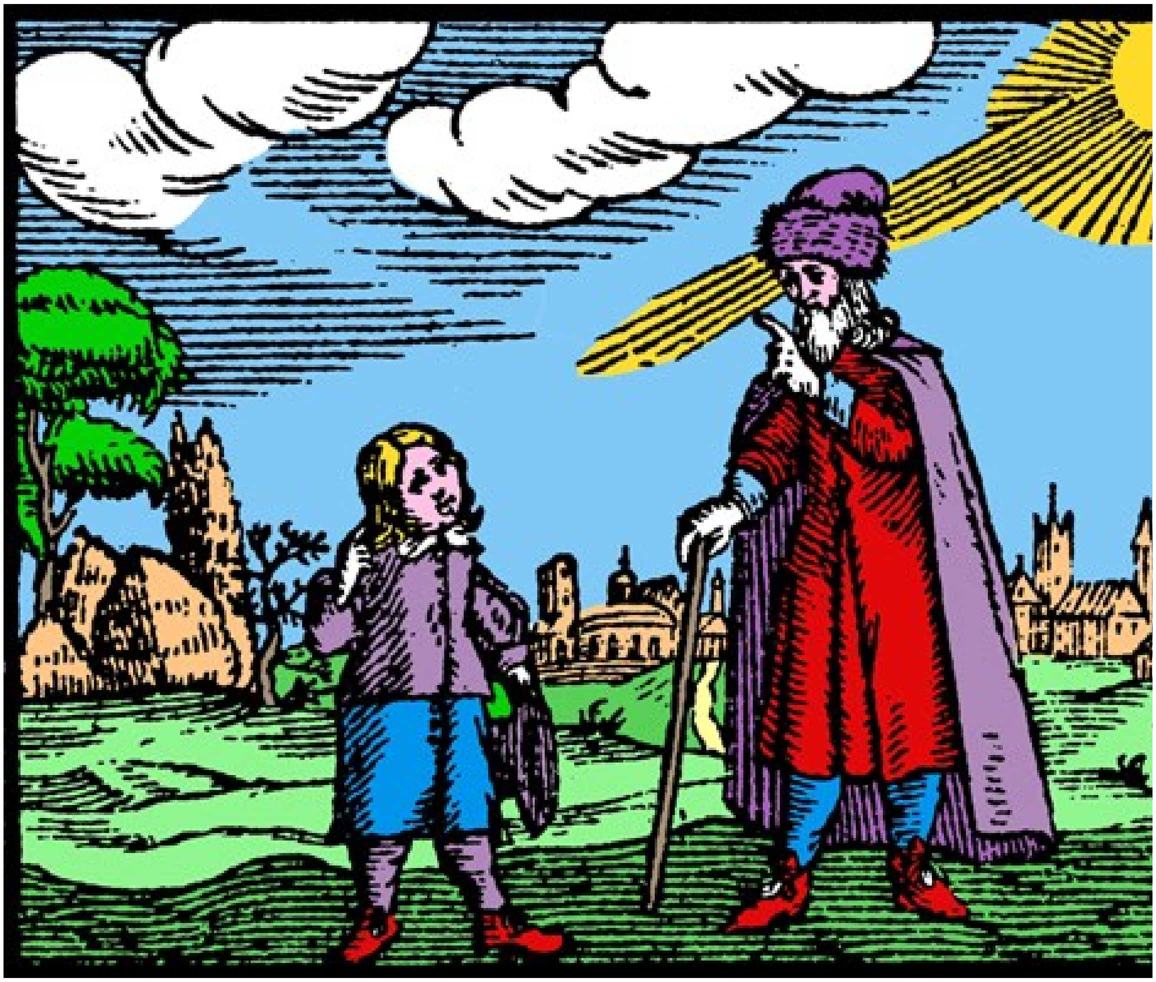
Nīcolāus Larus

Nicholas Van Laerhoven

MMXX

I

Invītātiō

Magister & Puer.

M. Venī, Puer, disce sapere.

P. Quid hoc est, Sapere?

M. Intellegere rēctē, agere rēctē, et ēloquī rēctē omnia necessāria.

P. Quis docēbit mē hoc?

M. Ego, cum Deō.

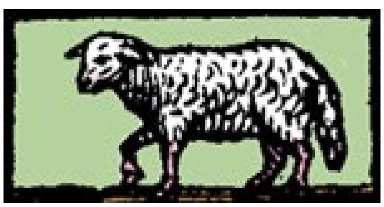
P. Quōmodo?

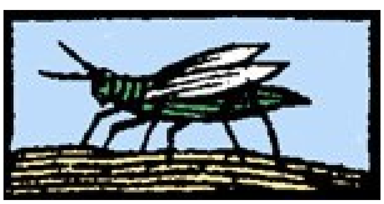
M. Dūcam tē per omnia. Ostendam tibi omnia. Nōminābō tibi omnia.

P. Ēn, adsum; dūc mē in nōmine Deī.

Ante omnia, dēbēs discere simplicēs Sonōs ex quibus Sermō hūmānus cōnstat; quōs Animālia sciunt fōrmāre, & tua Lingua scit imitārī, & tua Manus potest pingere. Posteā ībimus in Mundum, & spectābimus omnia. Hīc habēs vīvum et vōcāle Alphabētum.

 Cornīx cornīcātur, ā ā

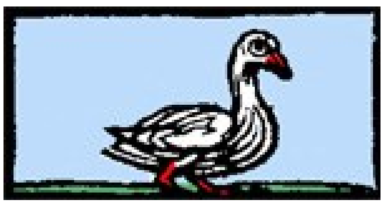
 Agnus bālat, bā bā

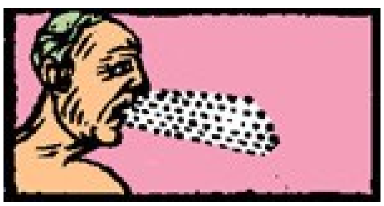
 Cicāda strīdet, ci ci

 Upupa dīcit, dū dū

 Īnfāns ēiulat, ē ē

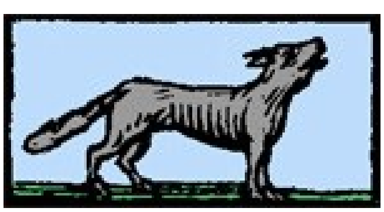
 Ventus flat, fi fi

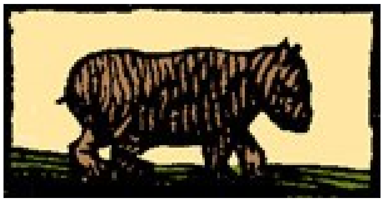
 Ānser gingrit, ga ga

 Ōs hālat, hāh hāh

 Mūs mintrit, ī ī

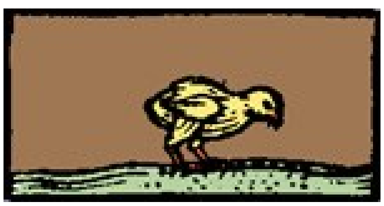
 Anas tetrinnit, chā, chā

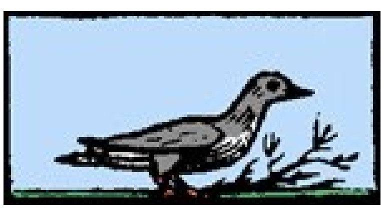
 Lupus ululat, ulū ulū

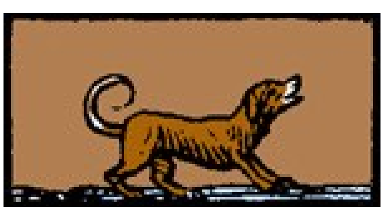
 Ursus murmurat, mum mum

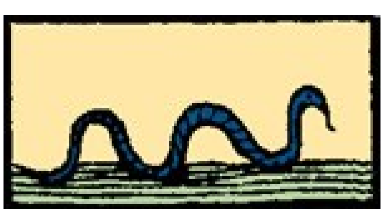
 Fēlis clāmat, nau nau

 Aurīga clāmat, ō ō

 Pullus pīpit, pī pī

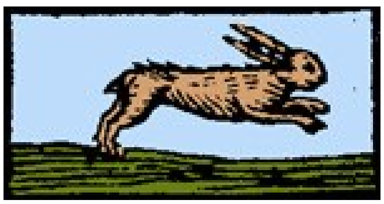
 Cucūlus cucūlat, cūc cūc

 Canis ringitur, err err

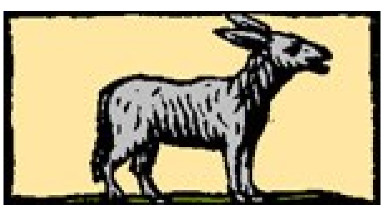
 Serpēns sībilat, sī sī

 Grāculus clāmat, tac tac

 Būbō ululat, ū ū

 Lepus vāgit, vā vā

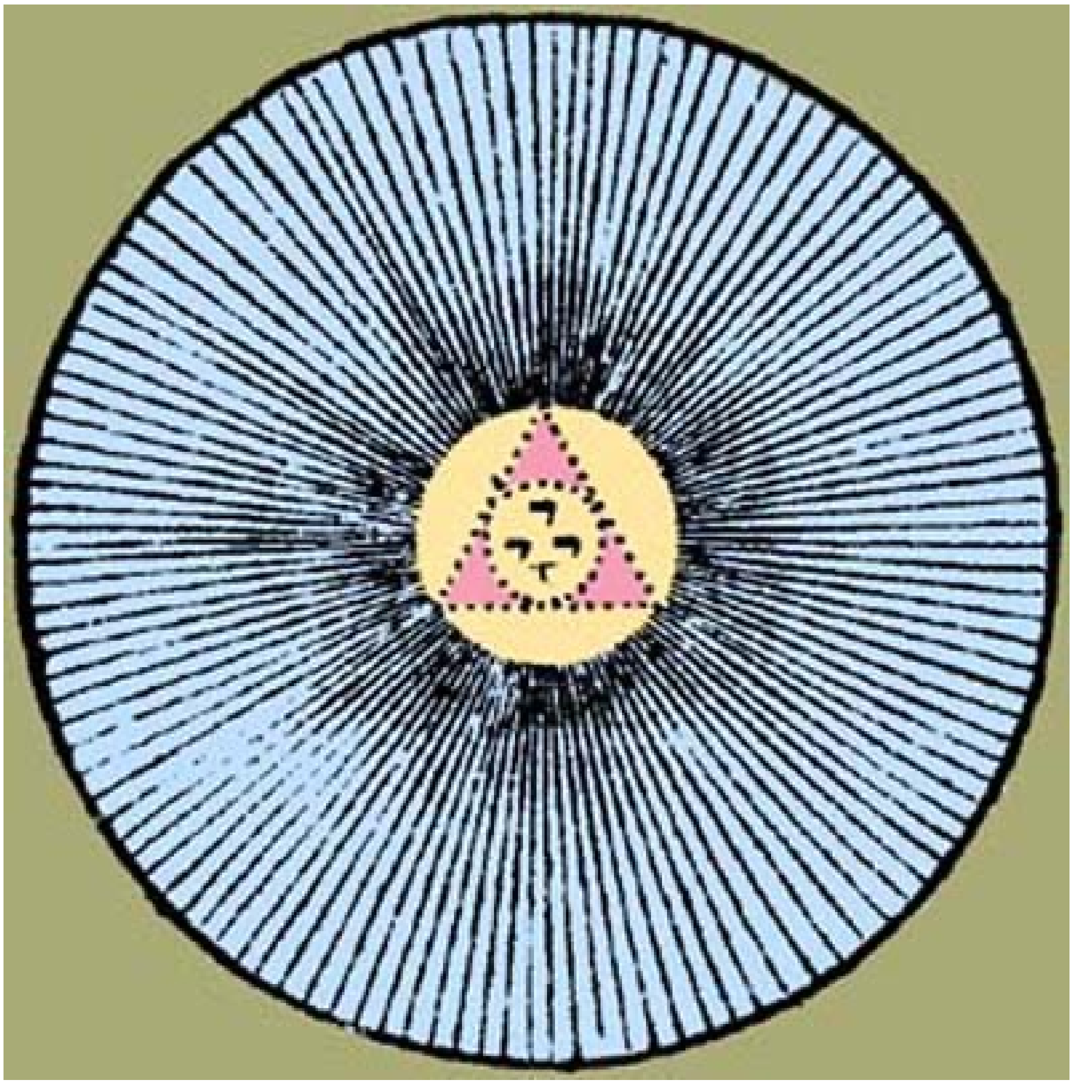
 Rāna coaxat, coax coax

 Asinus rudit, y y

 Tabānus dīcit, dz dz

II

Deus

Deus est ex sē ipsō, ab aeternō in aeternum, perfectissimum & beātissimum Ēns.

Essentiā Spīrituālis & ūnus, Hypostasī Trīnus, Voluntāte, Sānctus, Iūstus, Clēmēns, Vērāx, Potentiā maximus. Bonitāte Optimus, Sapientiā, immēnsus.

Lūx inaccessa; & tamen omnia in omnibus, ubīque & nullibi, summum bonum, et sōlus et inexhaustus fōns omnium bonōrum. Ut creātor, ita gubernātor et cōnservātor omnium rērum, quās vocāmus Mundum.

III

Mundus

Caelum, 1, habet Ignem & Stēllās.

Nūbēs, 2, pendent in Āere.

Avēs, 3, volant sub nūbibus.

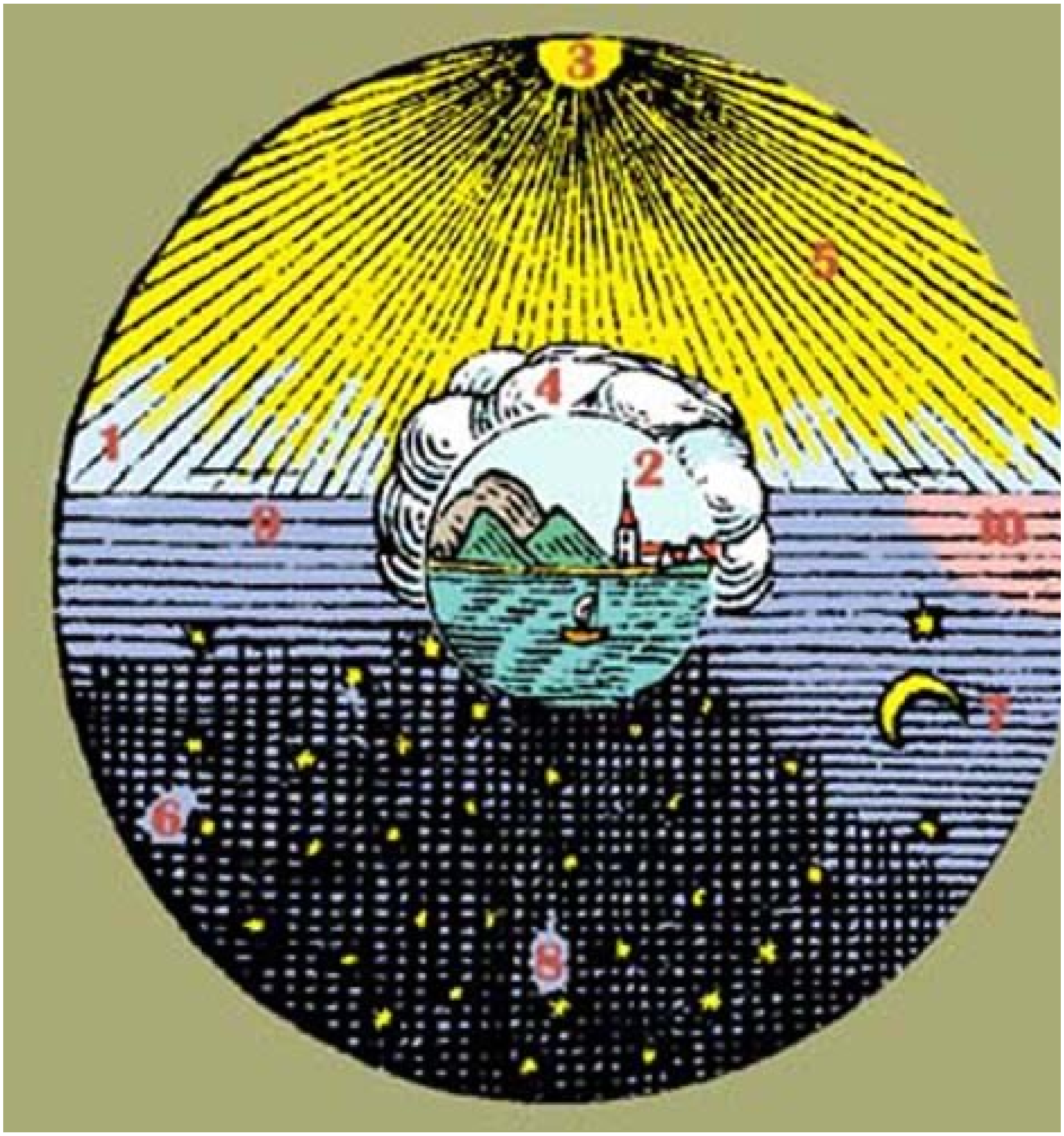
Piscēs, 4, natant in Aquā.

Terra habet Montēs, 5, Silvās, 6, Campōs, 7, Animālia, 8, Hominēs, 9.

Ita maxima Corpora Mundī, quattuor Elementa, sunt plēna Habitātōribus suīs.

IV

Caelum

Caelum, 1, rotātur, & ambit Terram, 2, stantem in mediō.

Sōl, 3, ubi ubi est, fulget perpetuō, ut ut dēnsa Nūbila, 4, ēripiant eum ā nōbīs; facitque suīs Radiīs, 5, Lūcem, Lūx Diem.

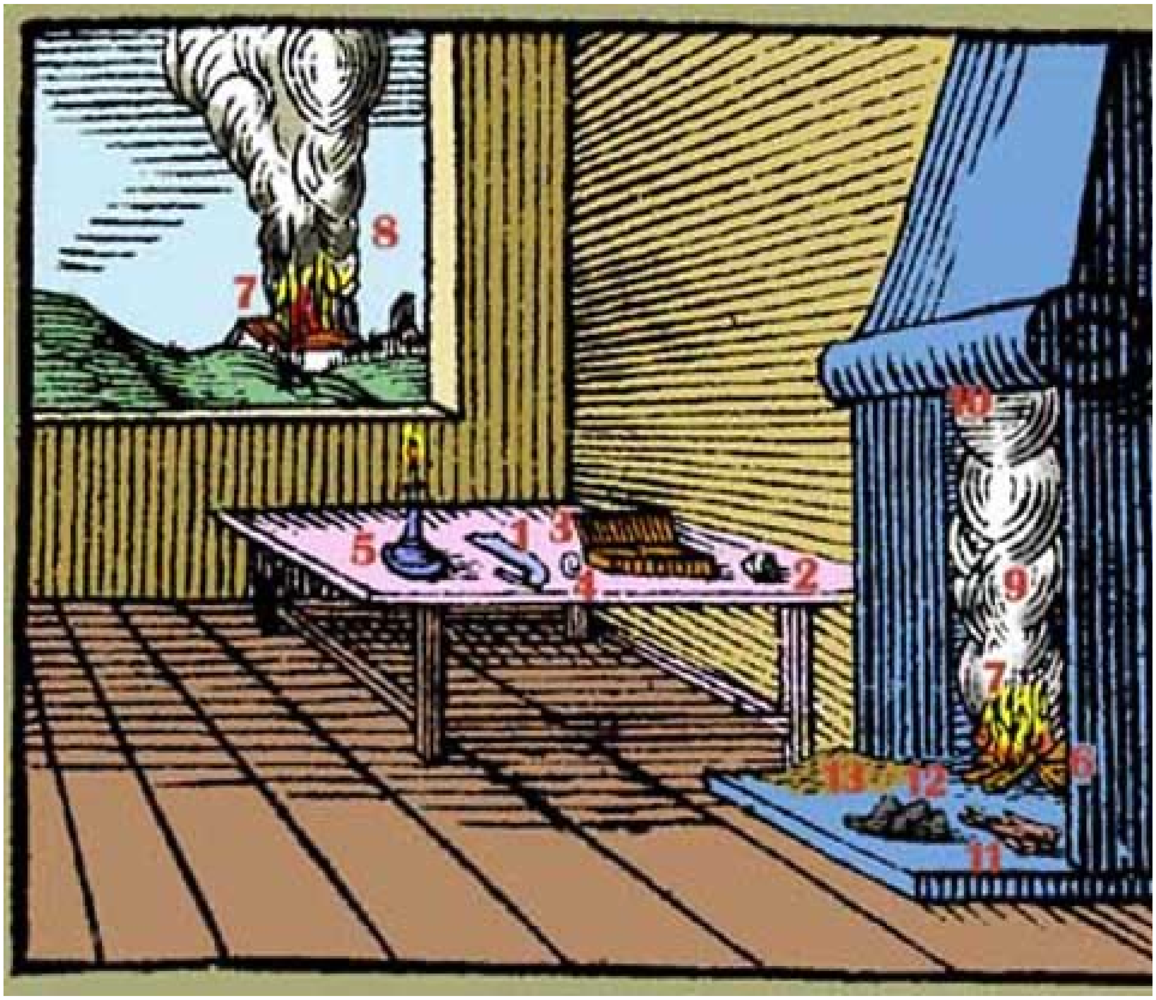
Ex oppositō, sunt Tenebrae, 6, inde Nox.

Nocte splendet Lūna, 7, & Stēllae, 8, micant, scintillant.

Vesperī, 9, est Crepusculum: Māne Aurōra, 10, & Dīlūculum.

V

Ignis

Ignis ārdet, ūrit, cremat.

Scintilla eius ēlīsa ē Silice, (Pyrītē) 2, Ope Chalybis, 1, et excepta ā Fōmite in Suscitābulō, 3, accendit Sulpurātum, 4, et inde Candēlam, 5, vel Lignum, 6, et excitat Flammam, 7, vel Incendium, 8, quod corripit Aedificia.

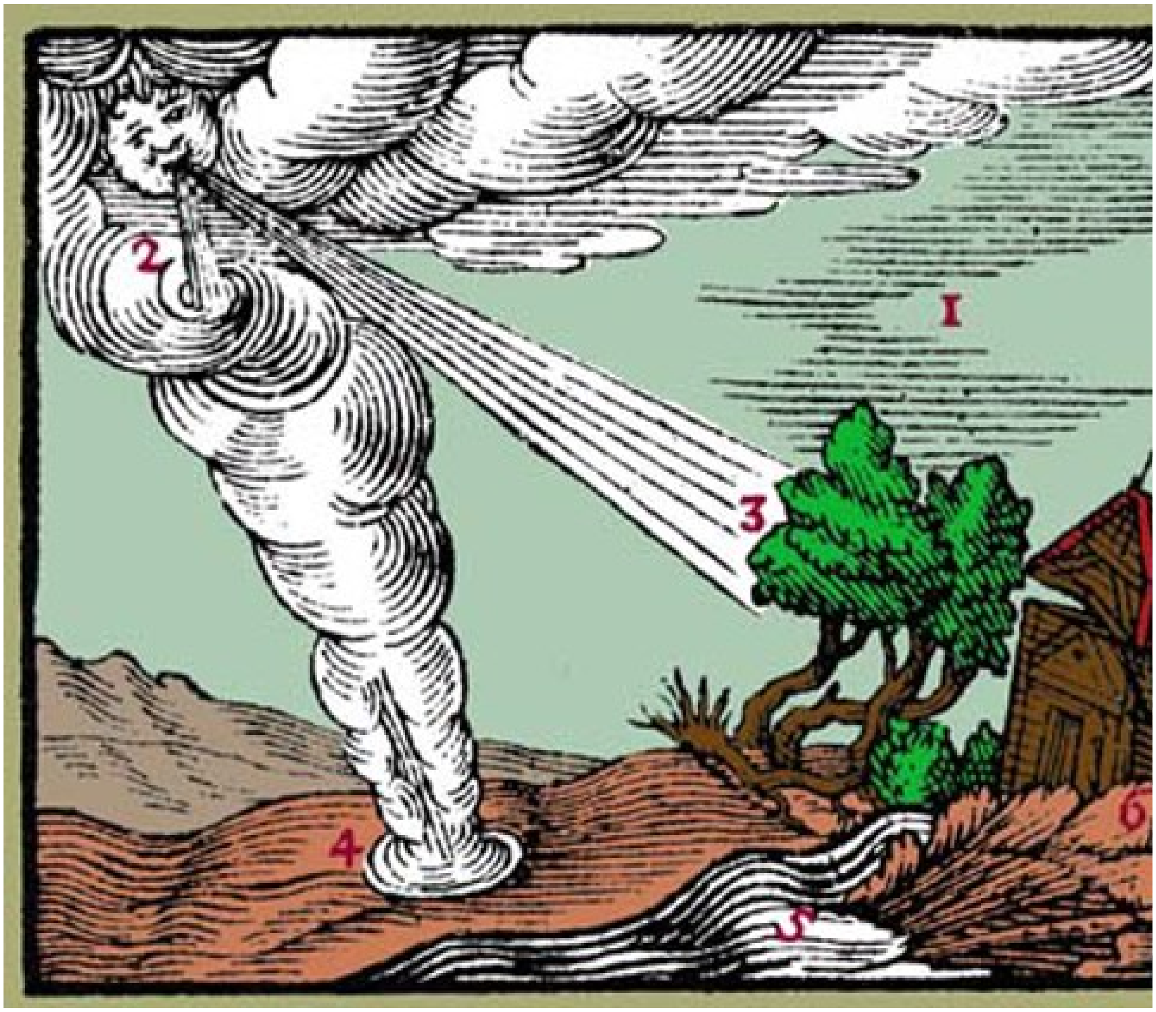
Fūmus, 9, ascendit inde, quī, adhaerēns Camīnō, 10, abit in Fūlīginem.

Ex Torre, (lignō ārdente,) fit Tītiō, 11, (lignum exstīnctum.)

Ex Prūnā, (candente particulā Torris,) fit Carbō, 12, (Particula mortua.)

Quod remanet, tandem est Cinis, 13, & Favilla (ārdens Cinis.)

Āēr

Aura, 1, spīrat lēniter.

Ventus, 2, flat valide.

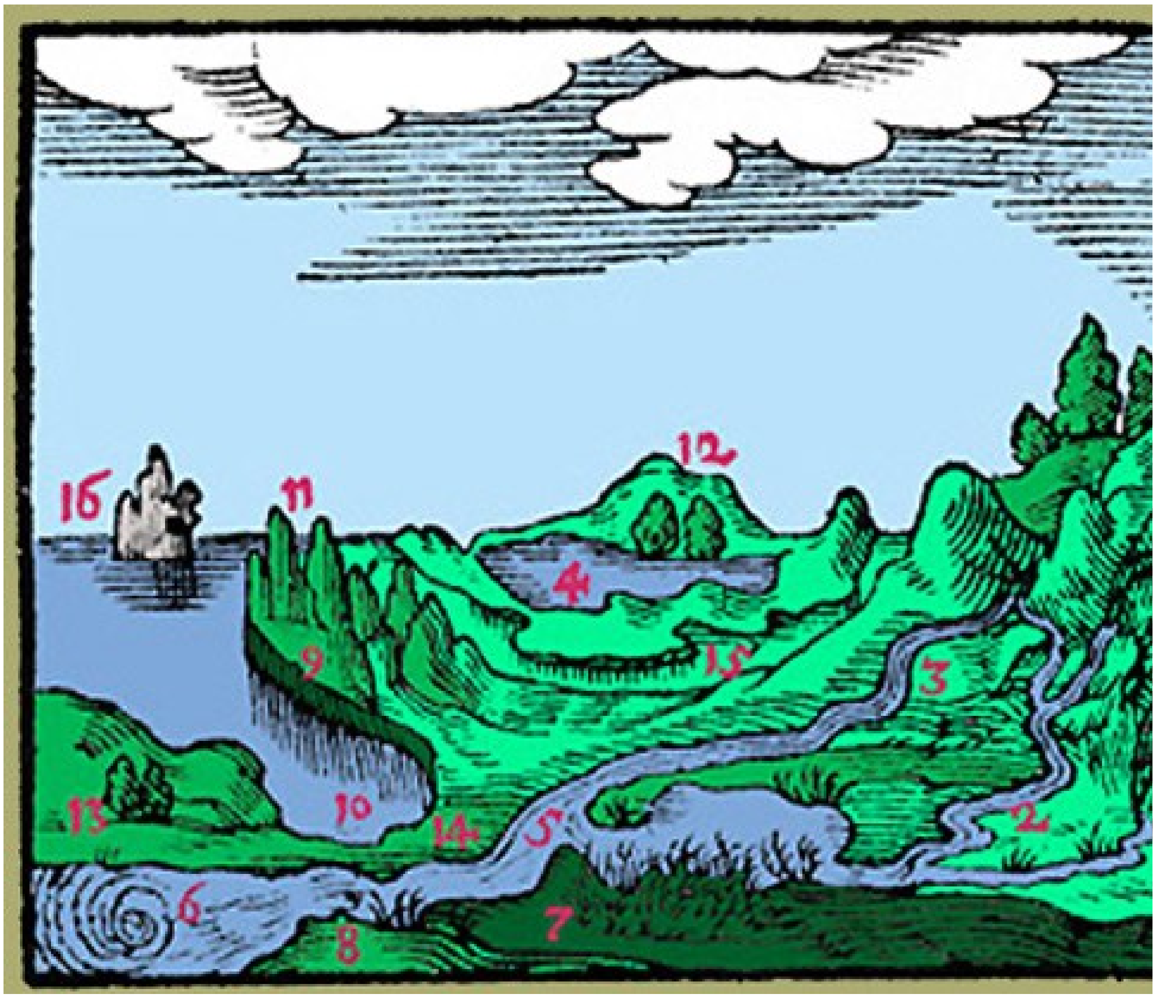
Procella, 3, sternit Arborēs.

Turbō, 4, agit sē in gyrum.

Ventus subterrāneus, 5, excitat Terrae mōtum.

Terrae mōtus facit Lābēs (& ruīnās,) 6.

Aqua

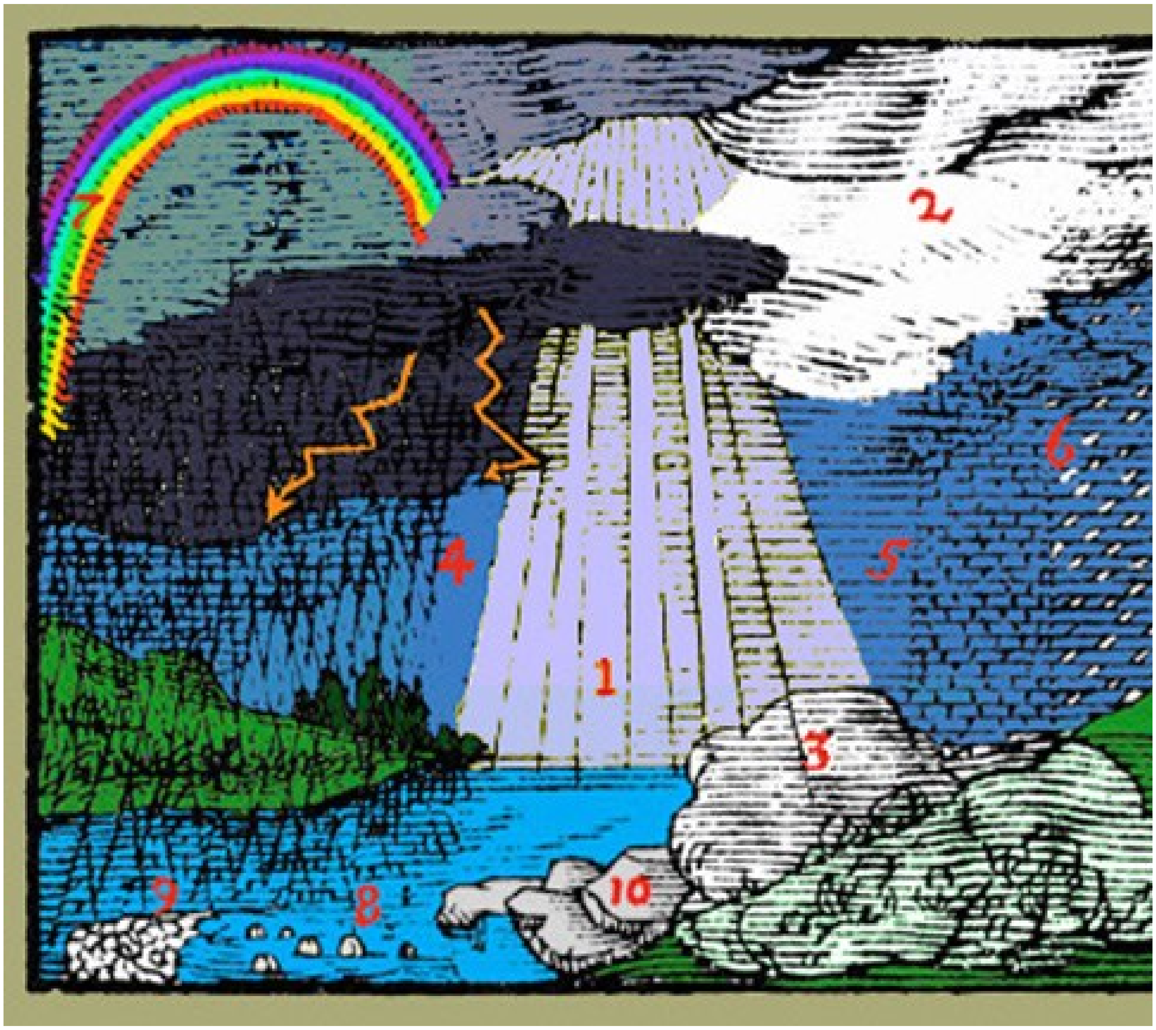
Aqua scatet ē Fonte, 1, dēfluit in Torrente, 2, mānat in Rīvō, 3, stat in Stāgnō, 4, fluit in Flūmine, 5, gyrātur in Vortice, 6, & facit Palūdēs, 7.

Flūmen habet Rīpās.

Mare facit Lītora, 9, Sinūs, 10, Prōmontōria, 11, Īnsulās, 12, Paenīnsulās, 13, Isthmōs, 14, Freta, 15, & habet Scopulōs, 16.

VIII

Nūbēs

Vapor, 1, ascendit ex Aquā.

Inde Nūbēs, 2, fit, et Nebula, 3, prope terram.

Pluvia, 4, et Imber, stīllat ē Nūbe, guttātim.

Quae gelāta, Grandō, 5, sēmigelāta, Nix, 6, calefacta, Rūbīgō est.

In nūbe pluviōsā, oppositā sōlī Īris, 7, appāret.

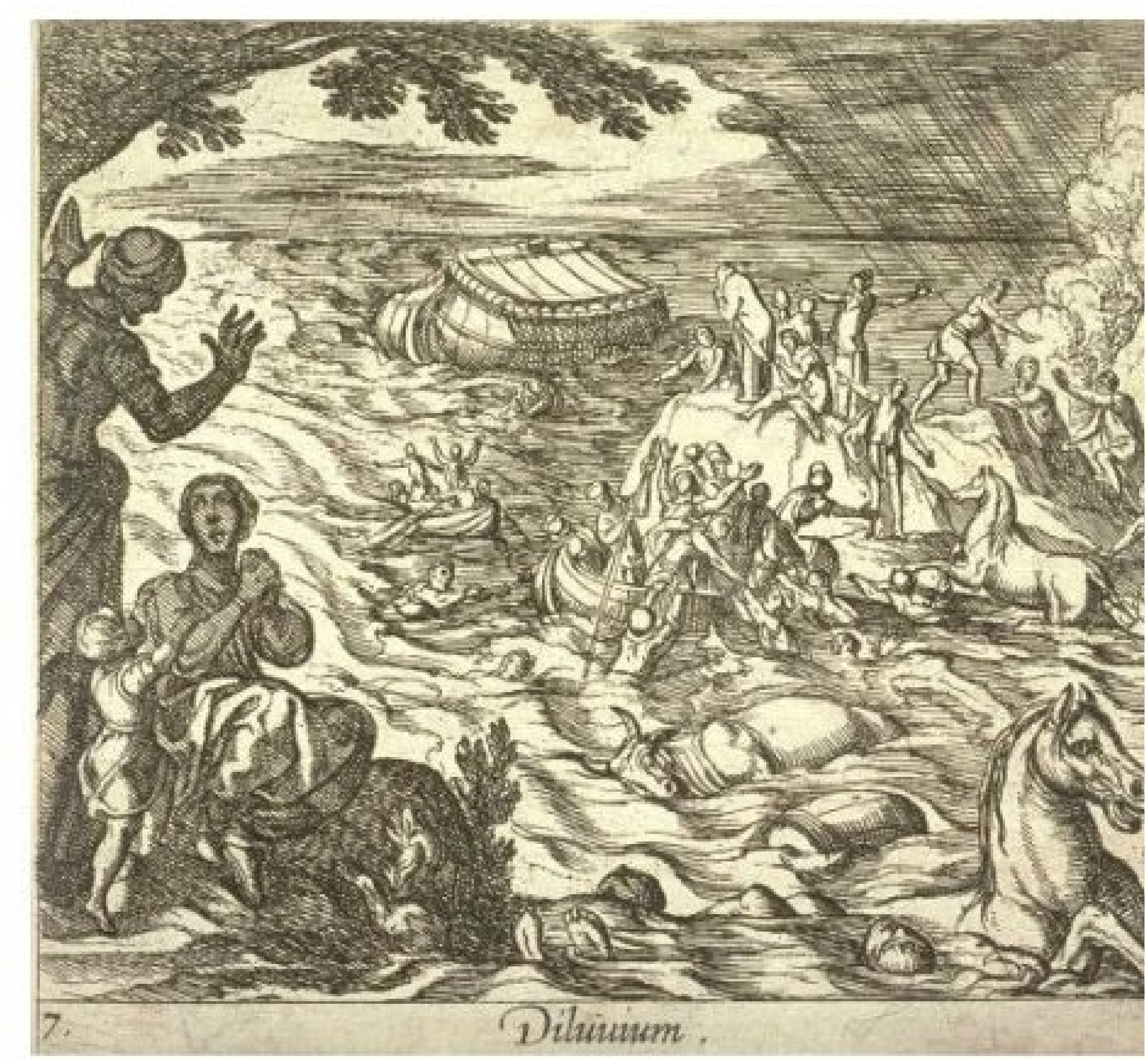
Gutta incidēns in aquam, facit Bullam, 8, multae Bullae faciunt spūmam, 9.

Aqua congelāta Glaciēs, 10, Rōs congelātus, dīcitur Pruīna.

Tonitrus fit ex Vapore sulpureō, quod ērumpēns ē Nūbe cum Fulgure, 11, tonat & fulminat.

IX

Dīluvium

Dīluvium ūniversāle tōtam terram inundat; Fontium ōra relaxantur; Pluvia dē Caelō dēscendit; Altissimī Montēs Aquīs teguntur; Terra ipsa, et omne genus Animālium corrumpitur.

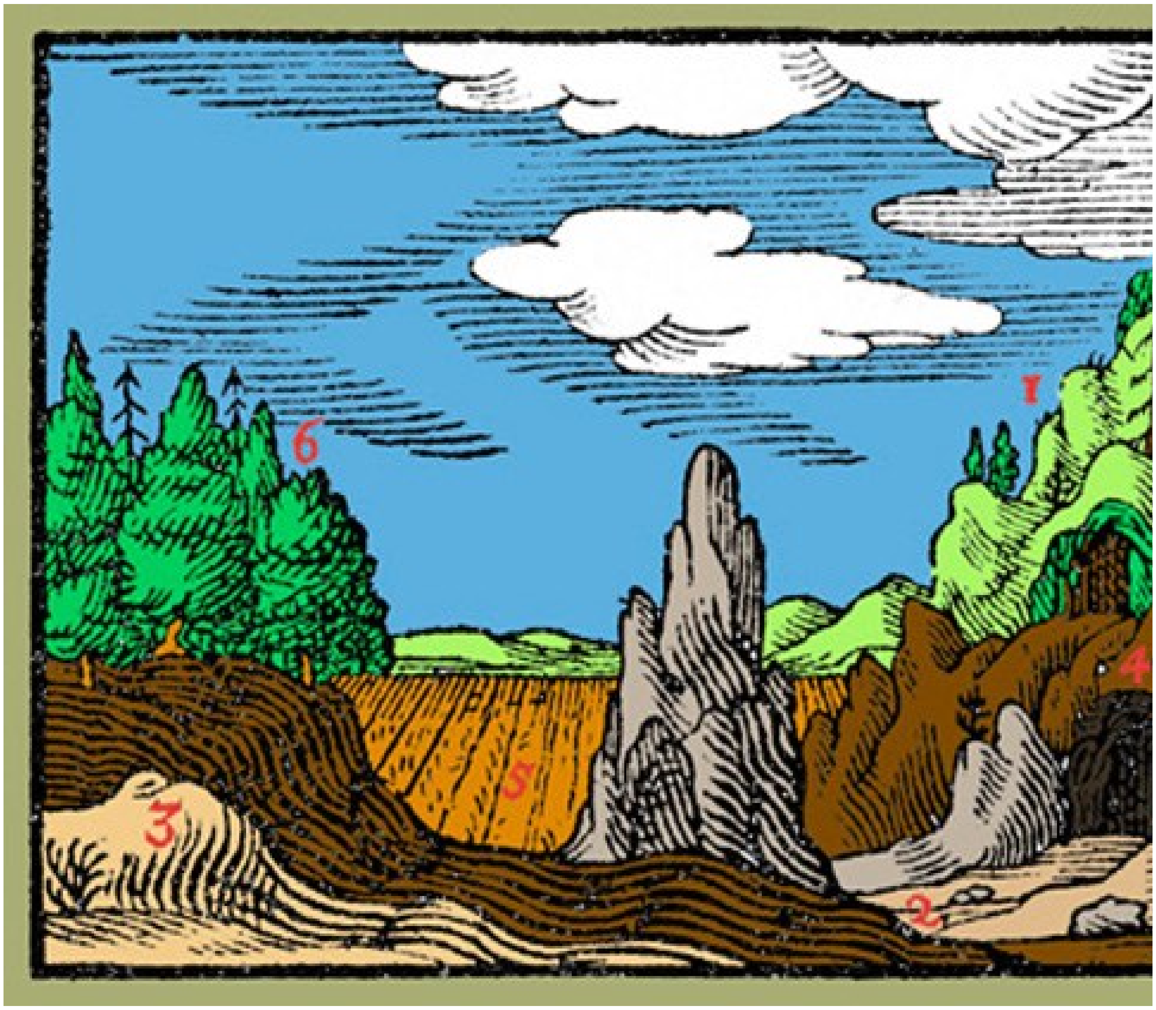
Nōah salvus ēvādit in Arcā, seu Nāve fastīgiātā.

Ubīque in Terrīs cernuntur Dīluviī Signa & Reliquiae; Montēs praeruptī, et Vallēs dēcursū Aquārum exarātae.

Ossa Piscium marīnōrum & Conchae ubīque effodiuntur, etiam ex altissimīs Montibus in Regiōnibus mediterrāneīs.

Et Corpora marīna dūrissimō Marmore inclūsa reperiuntur.

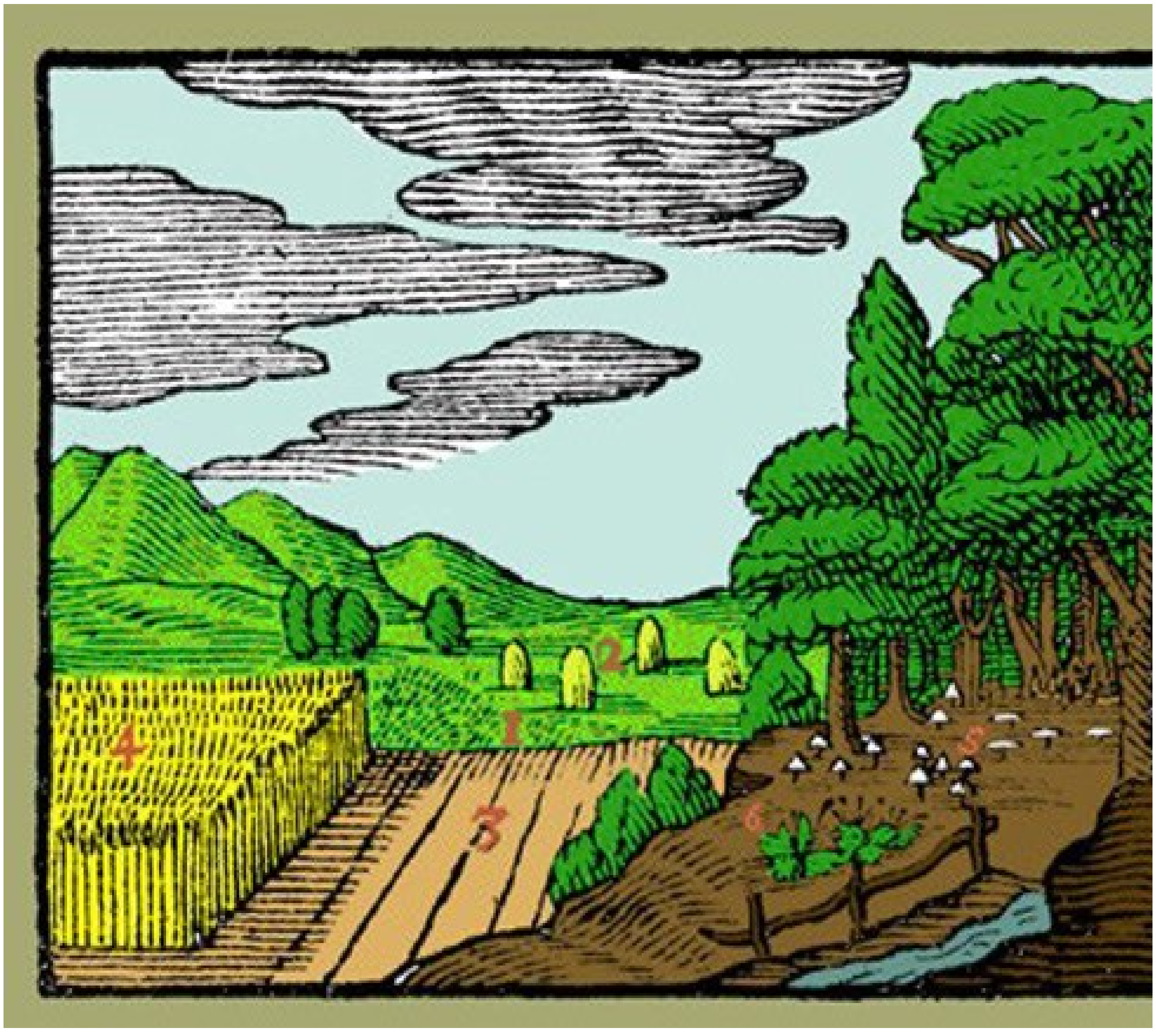
Terra

In Terrā sunt Altī Montēs, 1, Profundae vallēs, 2, Ēlevātī Collēs, 3, cavae Spēluncae, 4, Plānī campī, 5, Opācae Silvae, 6.

XI

Terrae Fētūs

Prātum, 1, fert Grāmina, cum Flōribus & Herbīs quae dēfecta fīunt Fēnum, 2.

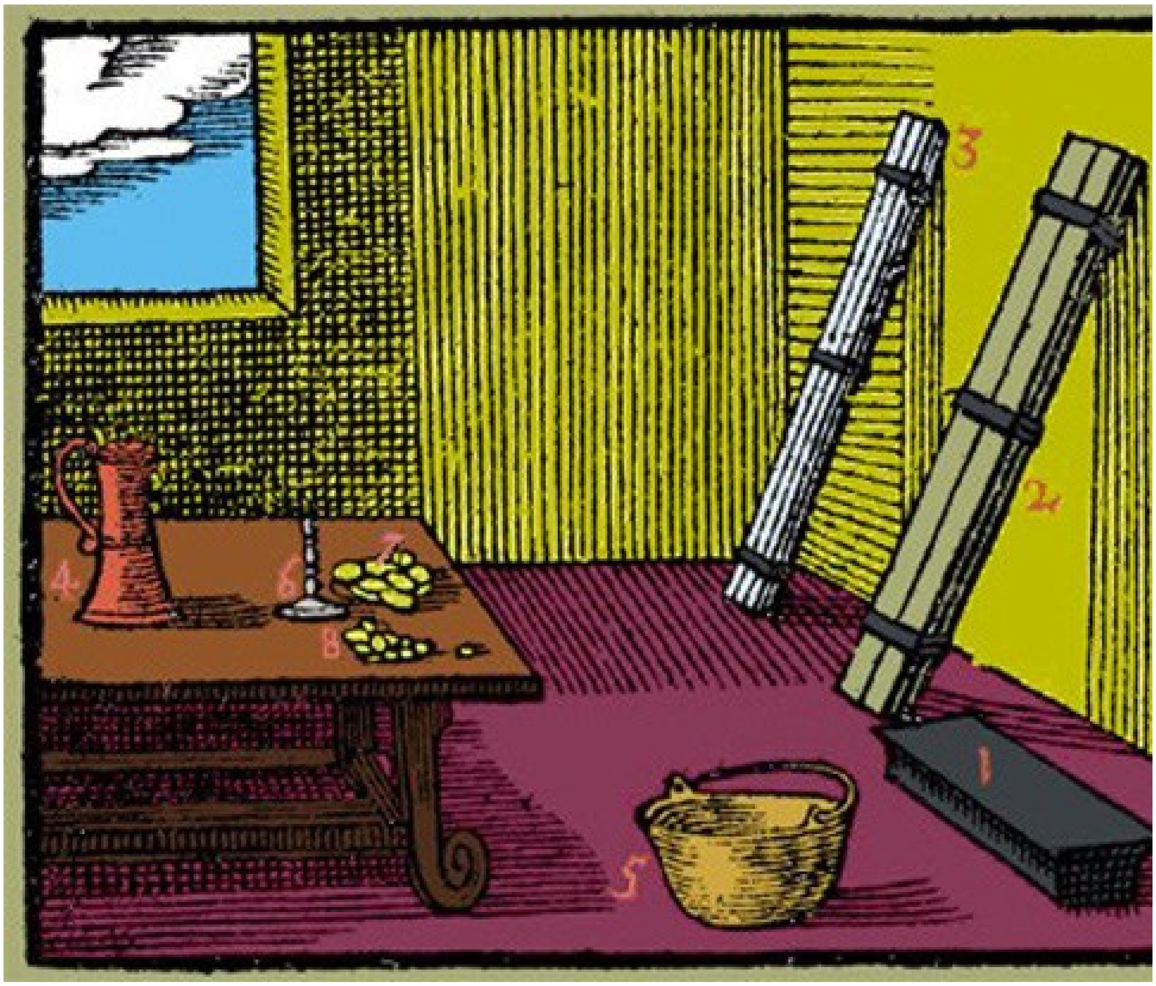
Arvum, 3, fert Frūgēs, & Olera, 4.

Fungī, 5, Frāga, 6, Myrtillī, &c, Prōveniunt in Silvīs.

Metalla, Lapidēs, Minerālia, nāscuntur sub terrā.

XII

Metalla

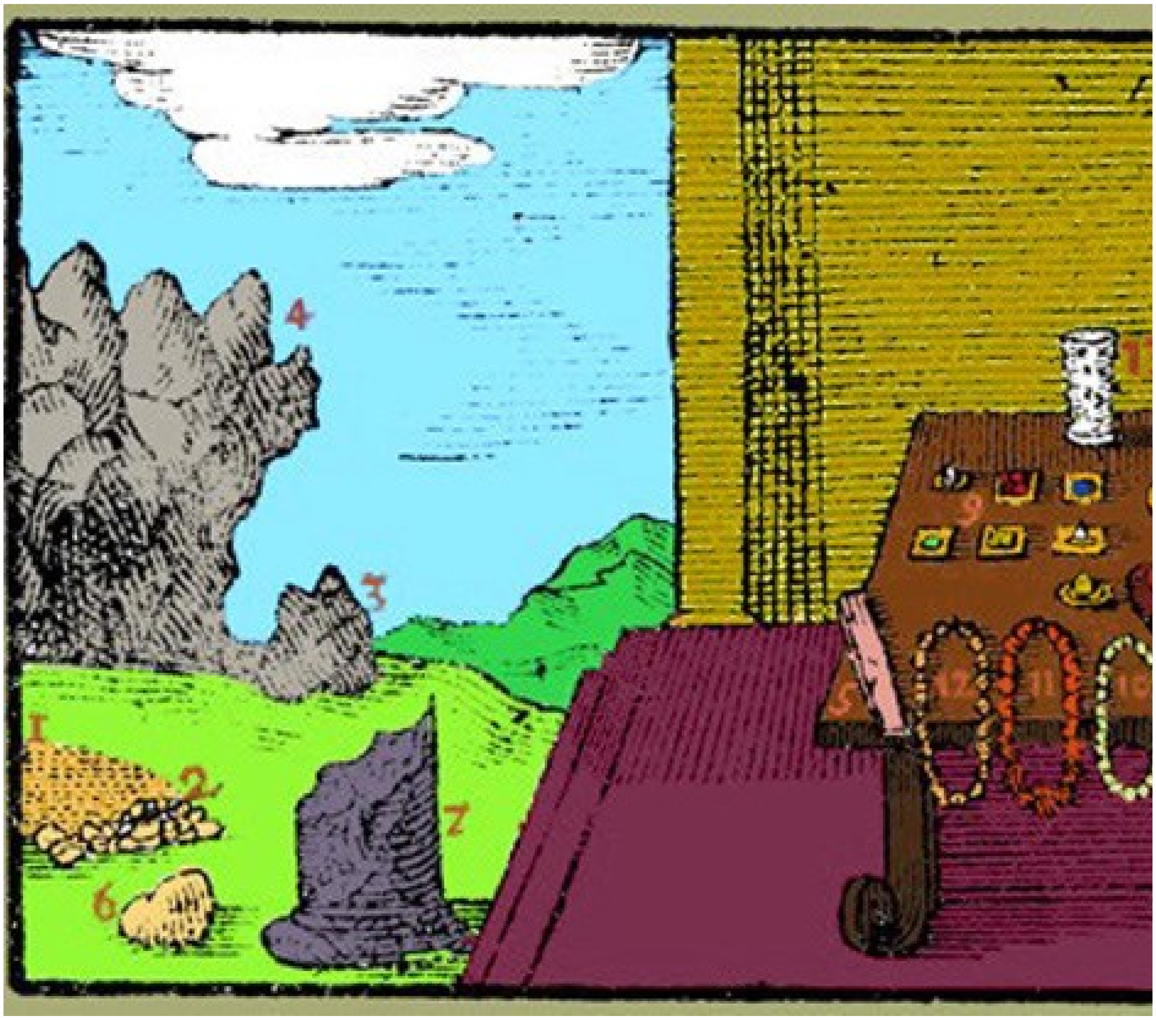
Plumbum, 1, est molle & grave.

Ferrum, 2, est dūrum, & Chalybs, 3, dūrior.

Faciunt Cantharōs, 4, ē Stagnō, Ahēna, 5, ē Cyprō, Candēlābra, 6, ex Orichalcō, Thālerōs, 7, ex Argentō, Scūtātōs (Ducātōs) et Corōnātōs, 8, Ex, Aurō.

Argentum Vīvum, semper liquet, & corrōdit Metalla.

Lapidēs

Harēna, 1, & Sabulum, 2, est Lapis comminūtus.

Saxum, 3, est pars Petrae (Cautis) 4.

Cōs, 5, Silex, 6, Marmor, 7, &c, sunt obscūrī Lapidēs.

Magnēs, 8, adtrahit ferrum.

Gemmae, 9, sunt perlūcidī Lapillī, ut Adamās candidus, Rubīnus rubeus, Sapphīrus caeruleus, Smaragdus viridis, Hyacinthus lūteus, &c, et micant angulātī.

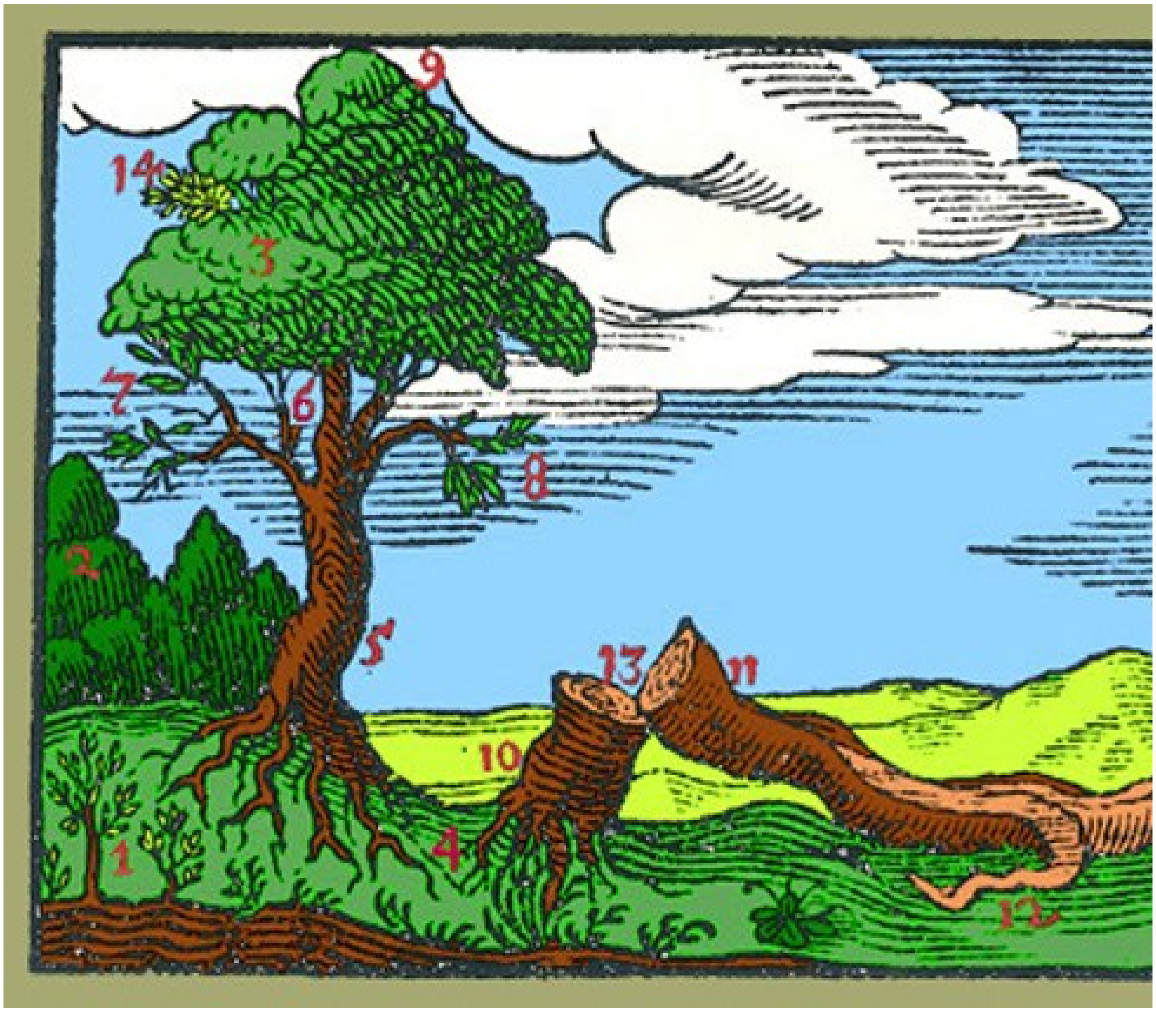
Margarītae & Ūniōnēs, 10, crēscunt in Conchīs, Corallia, 11, in Marīnā arbusculā.

Sūcinum, 12, colligitur ē marī.

Vitrum, 13, simile est Crystallō.

XIV

Arbor

Planta, 1, prōcrēscit ē Sēmine. Planta abit in Fruticem, 2. Frutex in Arborem, 3.

Rādīx, 4, Sustentat arborem. Stirps (Stemma) 5, Surgit ē rādīce. Stirps sē dīvidit in Rāmōs, 6, & Frondēs, 7, factās ē Foliīs, 8.

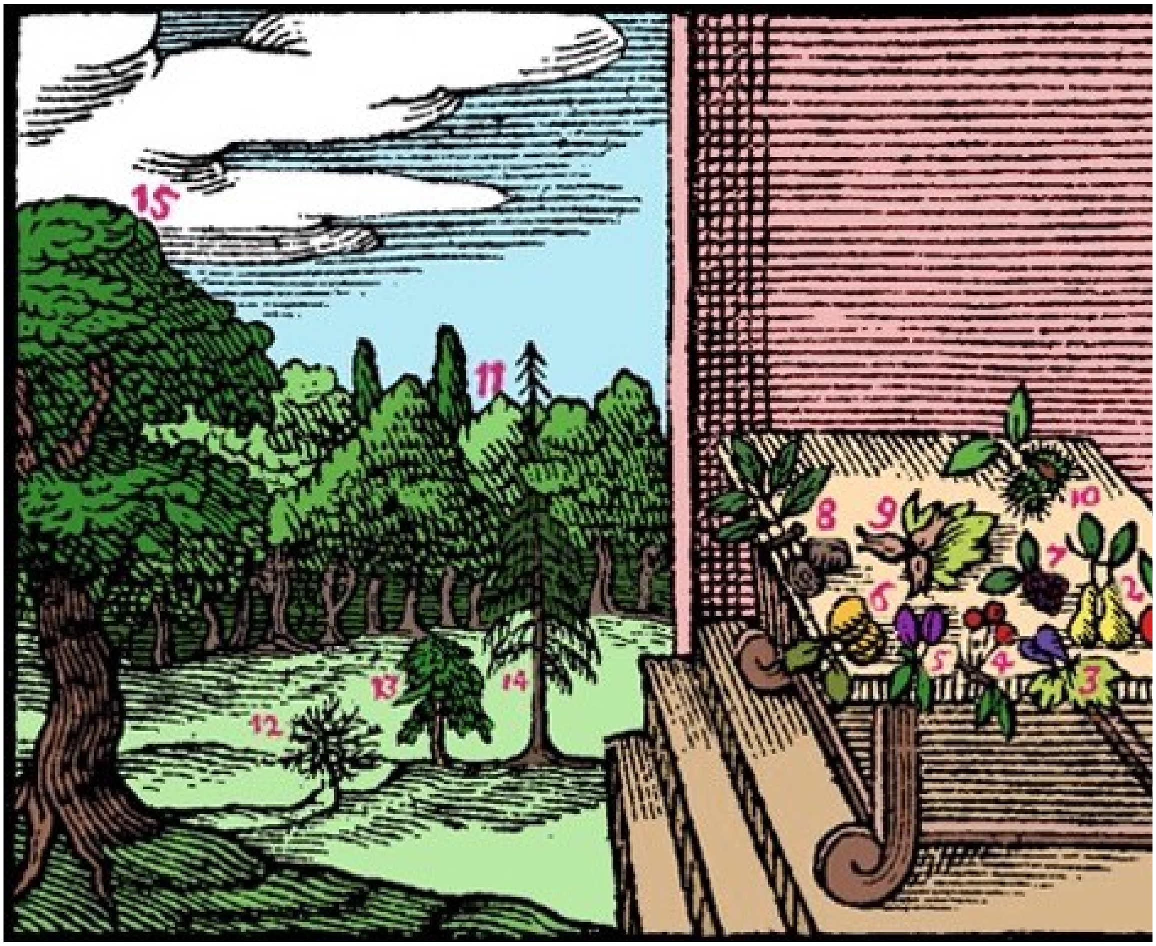
Cacūmen, 9, est in summō. Truncus, 10, adhaeret rādīcibus. Caudex, 11, est Stīpes dēiectus, sine rāmīs; habēns Corticem &

Librum, 12, pulpam & medullam, 13.

Viscum, 14, adnāscitur rāmīs, quī etiam sūdant, Gummi, Rēsīnam, Picem, &c.

XV

Frūctūs Arborum

Pōma dēcerpuntur, ā frūctiferīs arboribus.

Mālum, 1, est rotundum, Pirum, 2, & Fīcus, 3, sunt oblonga.

Cerasum, 4, pendet longō Pediculō, Prūnum, 5, & Persicum, 6, breviōrī, Mōrum, 7, brevissimō.

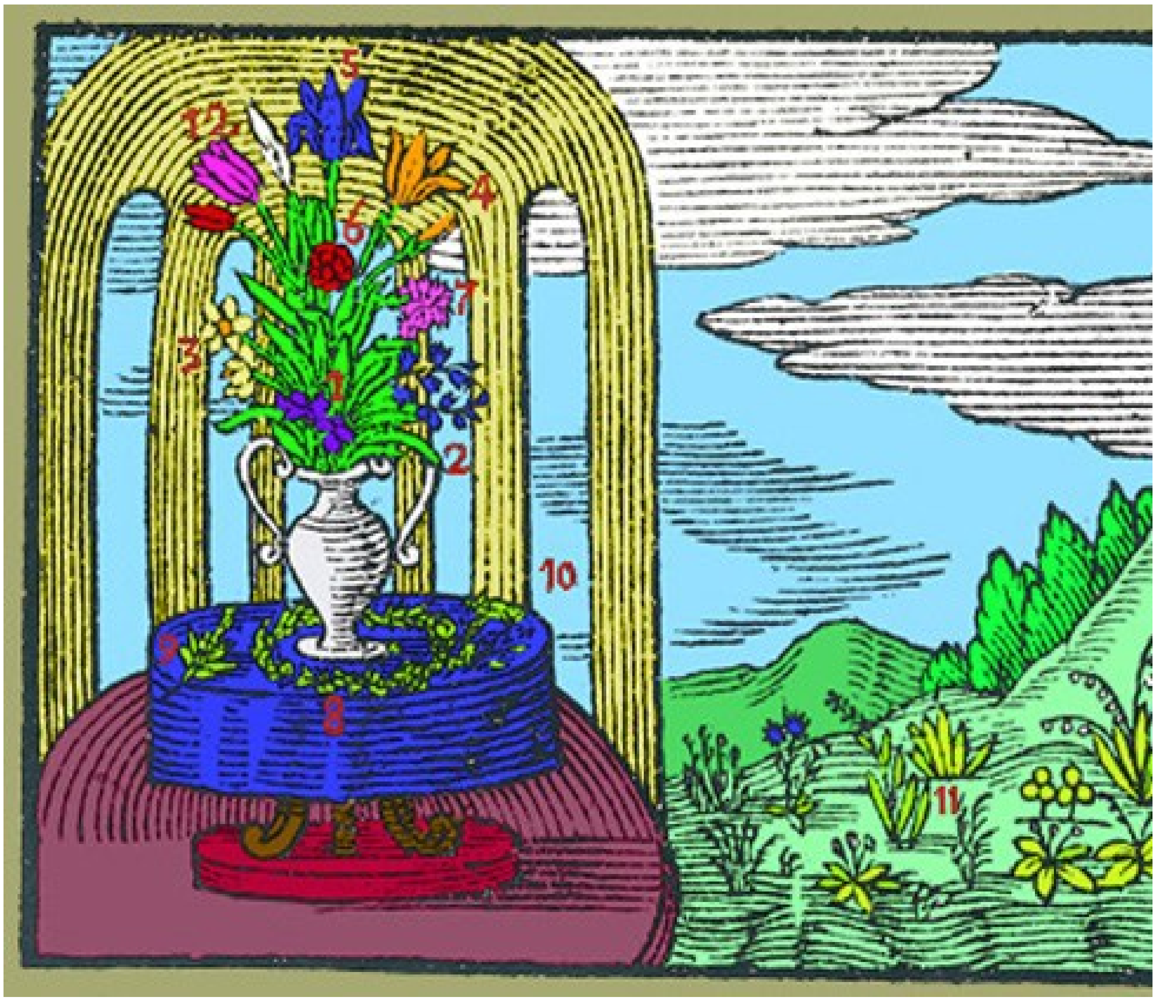
Nux Iūglāns, 8, Avellāna, 9, & Castanea, 10, involūta sunt Corticī & Putāminī.

Sterilēs arborēs sunt 11, Abiēs, Alnus, Bētulla, Cupressus, Fāgus, Fraxinus, Salix, Tilia, &c, sed plēraeque umbriferae.

At Iūniperus, 12, & Laurus, 13, ferunt Bācās, Pīnus, 14, Strobilōs, Quercus, 15, Glandēs & Gallās.

XVI

Flōrēs

Inter flōrēs nōtissimī, Prīmō vēre, Viola, 1, Hyacinthus, 2, Narcissus, 3, Tum Līlia, 4, alba & lūtea, & caerulea, 5, tandem Rosa, 6, & Caryophyllum, 7, &c.

Ex hīs Serta, 8, & Serīvae, 9, vientur.

Adduntur etiam Herbae odōrātae, 10, ut Amāracus, Amaranthus, Rūta, Lavandula, Rōs marīnus, (Libanōtis), Hyssōpus, Nardus, Ōcimum, Salvia, Menta, &c.

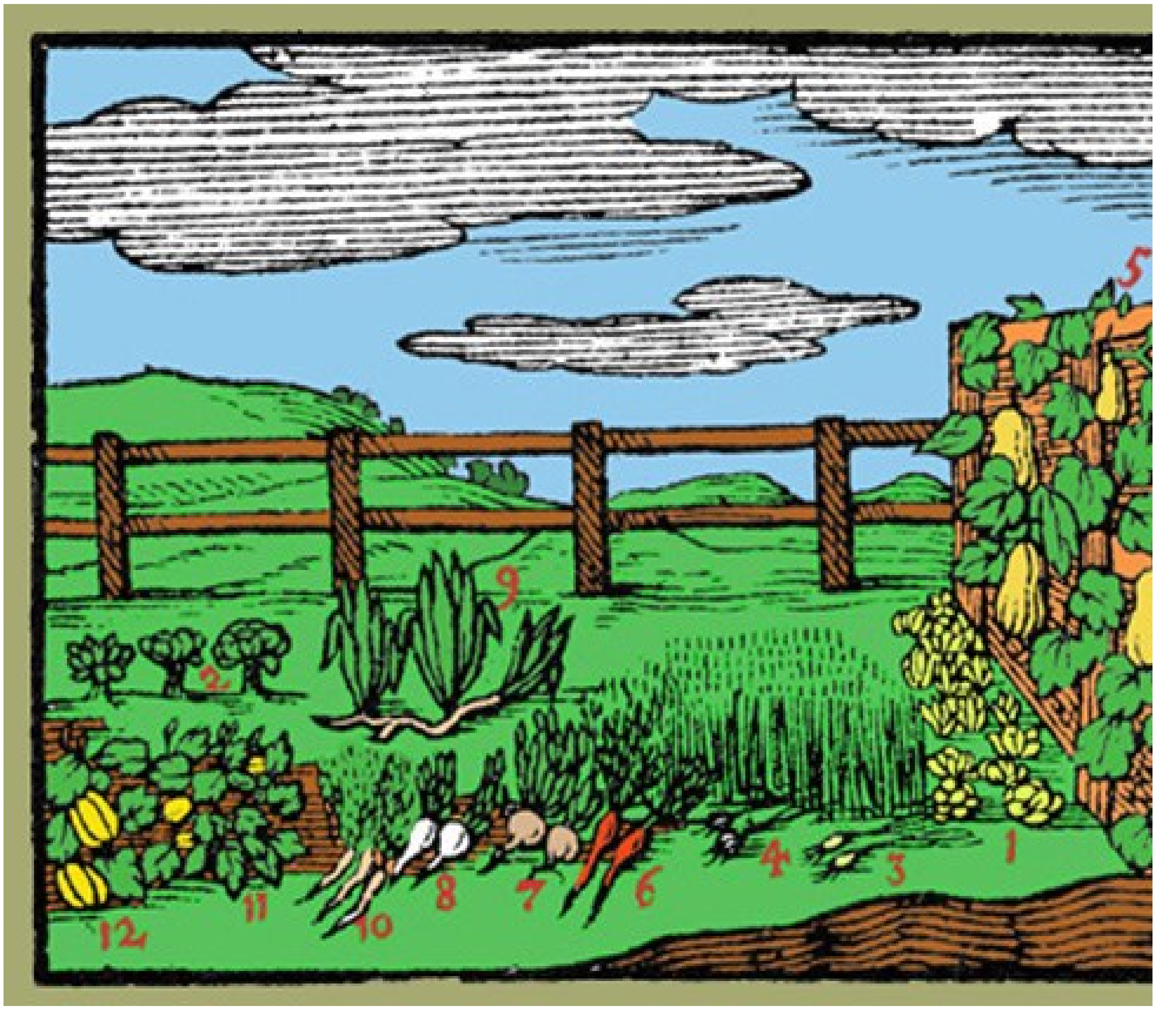
Inter Campestrēs Flōrēs, 11, nōtissimī sunt Līlium Convallium, Chamaedrys, Cyanus, Chamaemēlum, &c.

Et Herbae, Cytisus (Trifolium) Absinthium, Acētōsa, Urtīca, &c.

Tulipa, 12, est decus Flōrum, sed expers odōris.

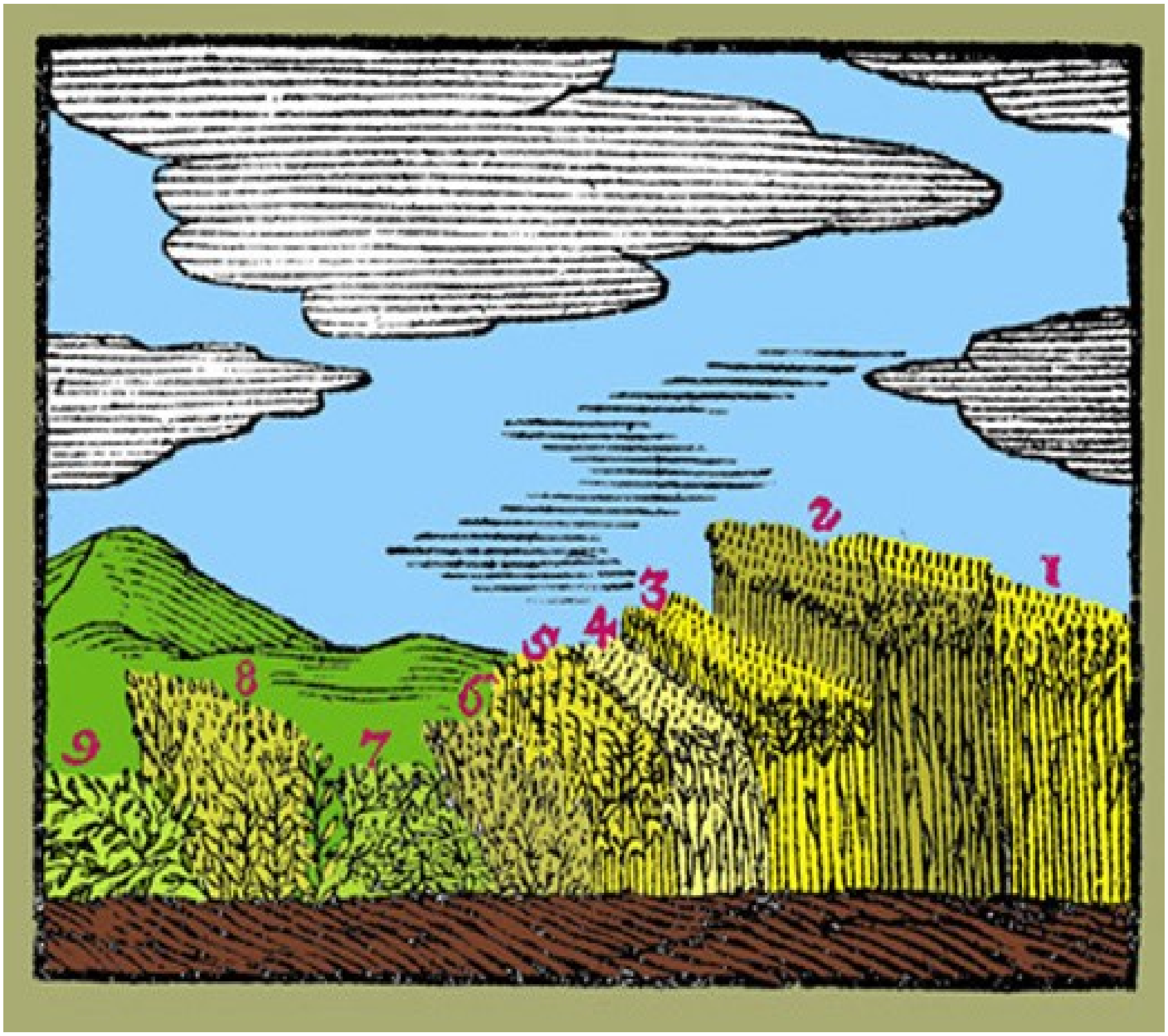
XVII

Holera

Holera nāscuntur in hortīs, ut Lactūca, 1, Brassica, 2, Cēpa, 3, Ālium, 4, Cucurbita, 5, Siser, 6, Rāpa, 7, Raphanus minor, 8, Raphanus māior, 9, Petroselīnum, 10, Cucumerēs, 11, Pepōnēs, 12.

Frūgēs

Frūmenta quaedam crēscunt super culmum, distīnctum geniculīs, ut, Trīticum, 1, Silīgō, 2, Hordeum, 3, in quibus Spīca habet Aristās, aut est mutica, fovet-que grāna in glūmā.

Quaedam prō Spīcā, habent Pāniculam, continentem grāna fasciātim, ut, Avēna, 4, Milium, 5, Frūmentum Saracenicum, 6.

Legūmina habent Siliquās, quae inclūdunt grāna valvulīs, ut, Pisum, 7, Fabae, 8, Vicia, 9, & minōrēs hīs Lentēs & Cicera.

Fruticēs

Planta māior & dūrior herbā, dīcitur Frutex: ut sunt

In rīpīs & stāgnīs, Iuncus, 1, Scirpus, 2, [Canna] ēnōdis ferēns Typhōs, & Arundō, 3, nōdōsa et cava intus.

Alibī, 4, Rosa, Ribes, Sambūcus, Iūniperus,

Item Vītis, 5, quae ēmittit Palmitēs, 6, et hī Capreolōs, 7, Pampinōs, 8, et Racēmōs, 9, quōrum Scāpō pendent Ūvae,

continentēs Acinōs.

Herbārum Scientia

Botanicus Vegetābilia omnia explōrat, Plantās inter sē rēctē distinguit, In Classēs, Genera et Speciēs, distribuit, Observat herbārum Charactērēs nātūrālēs; Flōrum fōrmās, Calicem, 1, Petala, 2, Stāmina (fīlāmenta), 3, Stilum, 4, sēmina, Vāscula sēmināllia, siliquās, bācās; Foliōrum figūram, marginem, habitum, ōrdinem; Rādīcēs, simplices, rāmōsās, oblongās, fibrātās, 5, bulbōsās, 6, tūberōsās, 7.

Quaerit ubi sponte nāscantur; Hae in montibus, 8, oriuntur, saxīs, 9, mūrīs, 10, aggeribus; Illae in agrīs, pāscuīs, campīs, silvīs, 11, dūmētīs; Aliae in palūdibus, stāgnīs, fossīs, fontibus, fluviīs, 12, locīs maritimīs et marī ipsō.

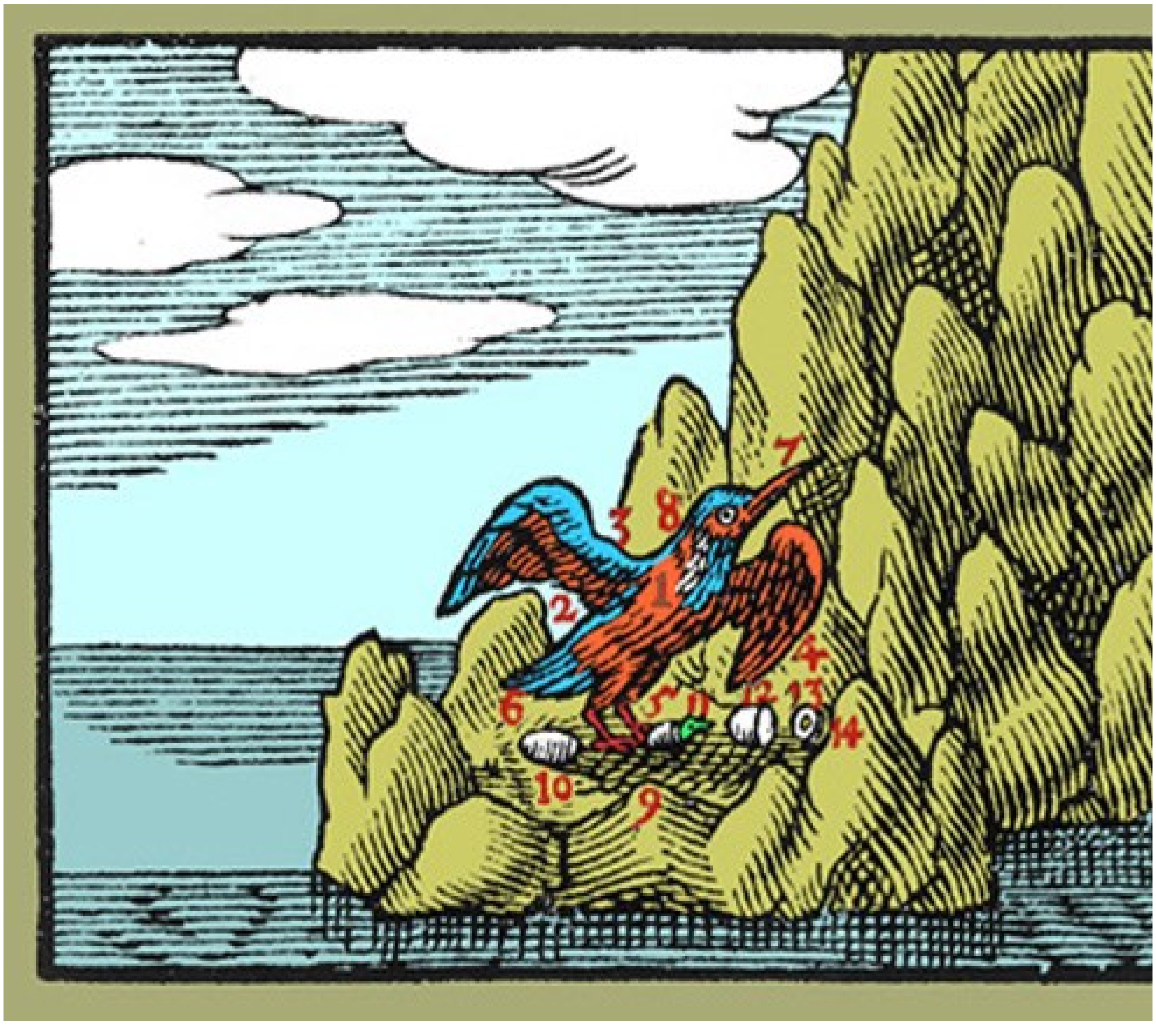
Prō dīversitāte nātūrae, solum amant restibile, harēnōsum, glāreōsum, pingue, ūmidum, siccum, petrōsum, aprīcum, opācum.

Vīrēs exquīrit ad medicīnam, ūsūs ad vīctum, pābulum, artēs manuālēs.

Sapor, odor, color vīrēs indicant.

XXI

Animālia & Prīmum Avēs

Animal vīvit, sentit, movet sē; nāscitur, moritur, nūtrītur, & crēscit; stat, aut sedet, aut cubat, aut graditur.

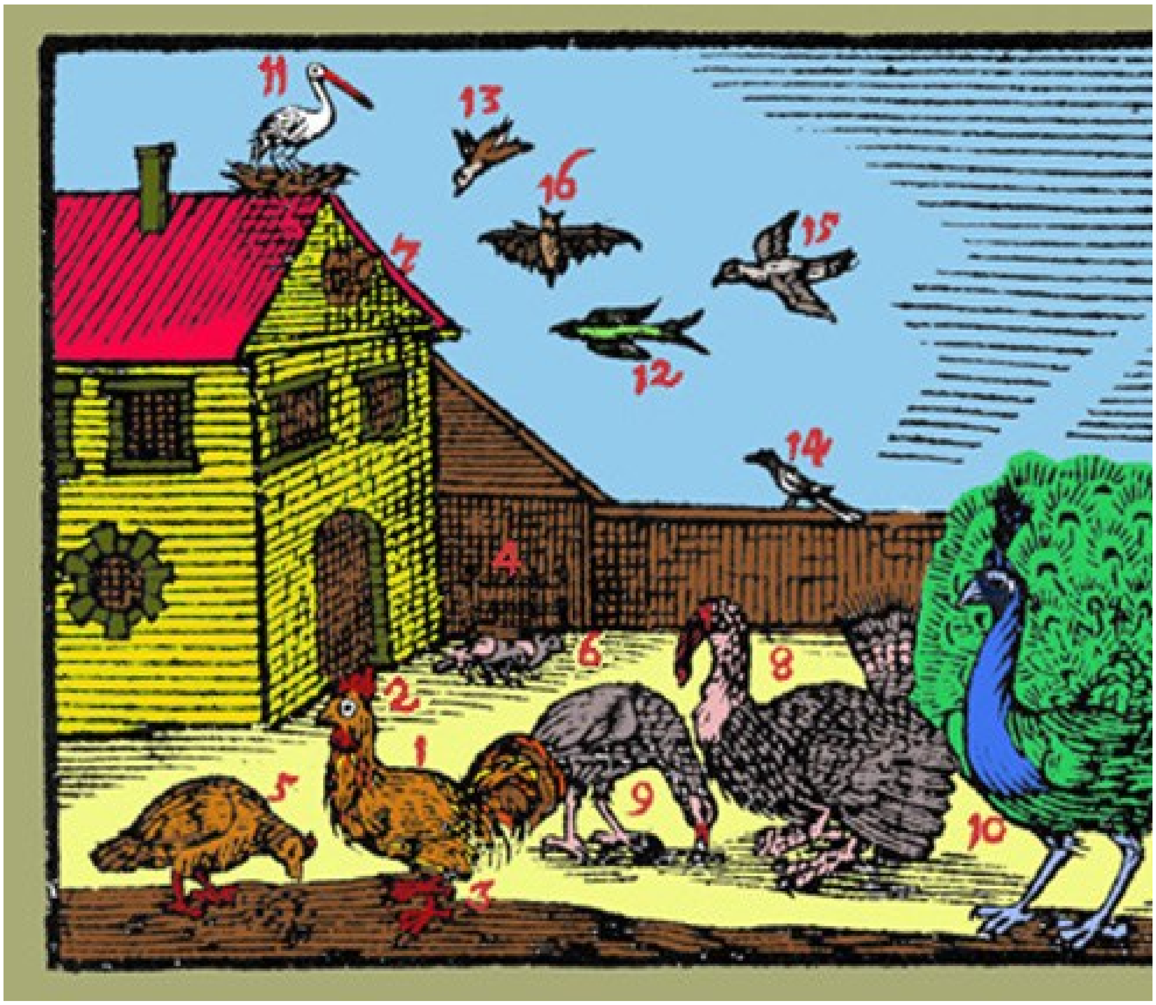
Avis, (hīc Alcyōn, 1, in marī nīdulāns,) tegitur Plūmīs, 2, volat Pennīs, 3, habet duās Ālās, 4, totidem Pedēs, 5, Caudam, 6, & Rōstrum, 7.

Fēmella, 8, pōnit Ōva, 10, in nīdō, 9, et incubāns iīs, exclūdit Pullōs, 11.

Ōvum tegitur Putāmine (vel Testā), 12, sub quā est Albūmen, 13, in hōc Vitellus (vel Lūteum), 14.

XXII

Avēs Domesticae

Gallus, 1, (quī cantat māne,) habet Cristam, 2, & Calcāria, 3, castrātus dīcitur Cāpō & sagīnātur in Ornīthotrophīō, 4.

Gallīna, 5, rūspātur fimētum, & colligit grāna: sīcut & Columbae, 6, (quae ēducantur in Columbāriō, 7,) & Gallopāvus, 8, cum suā Meleagride, 9.

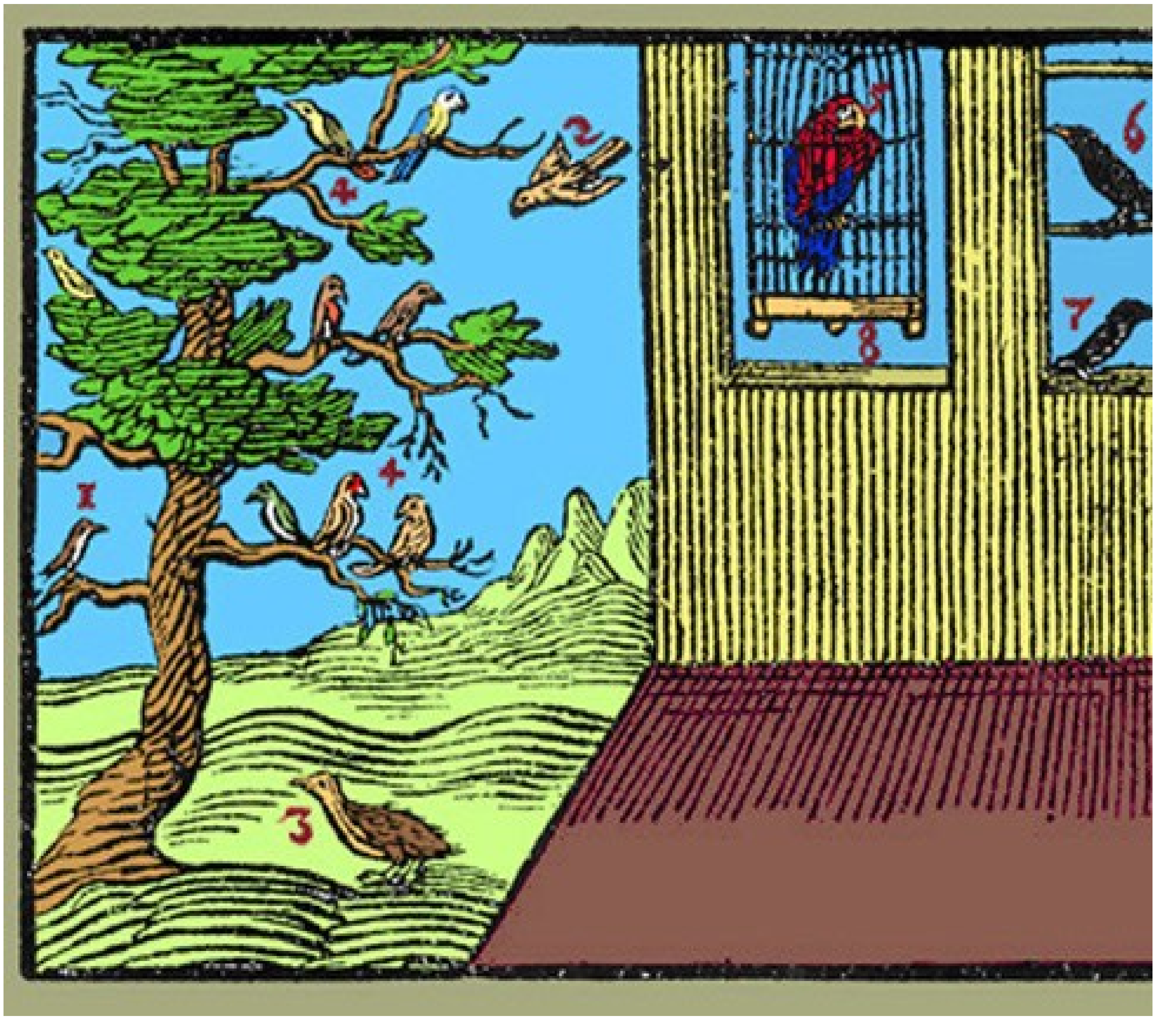
Fōrmōsus Pāvō, 10, superbit pennīs.

Cicōnia, 11, nīdificat in tēctō.

Hirundō, 12, Passer, 13, Pīca, 14, Monēdula, 15, & Vespertīliō, 16, (Mūs ālātus) volitant circā Domūs.

XXIII

Oscinēs

Luscinia (Philomēla), 1, cantat suāvissimē omnium.

Alauda, 2, cantillat volitans in āere;

Coturnīx, 3, sedēns humī;

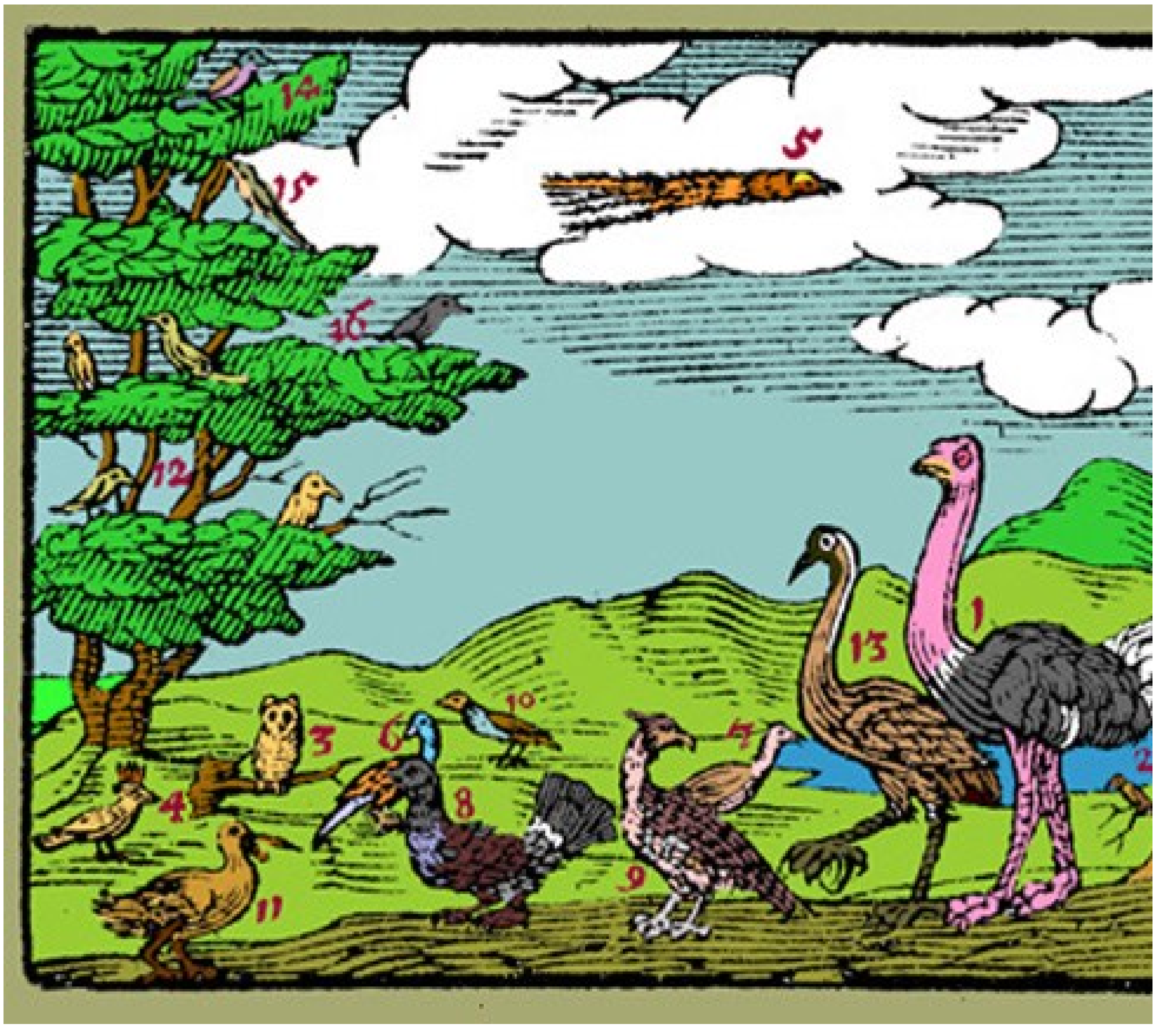
Cēterae, in rāmīs arborum, 4, ut Lūteola Peregrīna, Fringilla, Carduēlis, Acanthis, Līnāria, parvus Parus, Galbulus, Rubecula, Currūca, &c.

Discolor Psittacus, 5, Merula, 6, Sturnus, 7, cum Pīcā, & Monēdulā, discunt hūmānās vōcēs fōrmāre.

Plēraeque solent inclūdī Caveīs, 8.

XXIV

Avēs Campestrēs & Silvestrēs

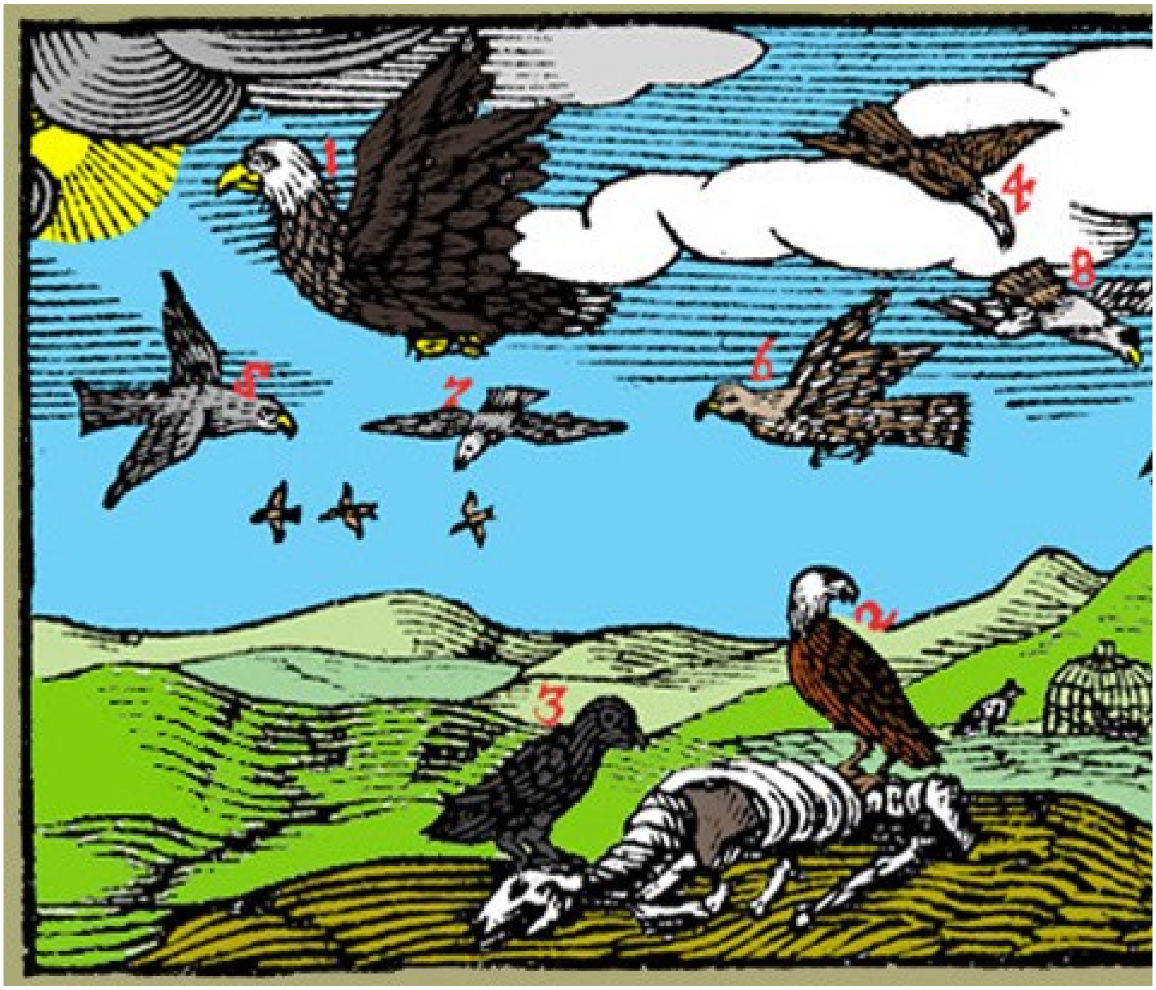
Strūthiō, 1, āles est maximus; Rēgulus, 2, (Trochilus) minimus; Noctua, 3, dēspicātissimus, Upupa, 4, sordidissimus, vēscitur enim stercoribus; Manucodiāta, 5, rārissimus.

Phāsiānus, 6, Tarda (Ōtis), 7, surdus Tetraō, 8, Attagēn, 9, Perdīx, 10, Gallināgō (Rūsticola), 11, Turdus, 12, habentur in dēliciīs.

Inter reliquās, potissimae sunt, Grūs pervigil, 13, Turtur gemēns, 14, Cucūlus, 15, Palumbēs, Pīcus, Garrulus, Cornīx, &c, 16.

XXV

Avēs Rapācēs

Aquila, 1, Rēx Avium, intuētur Sōlem.

Vultur, 2, & Corvus, 3, pāscuntur morticīnīs, [cadāveribus].

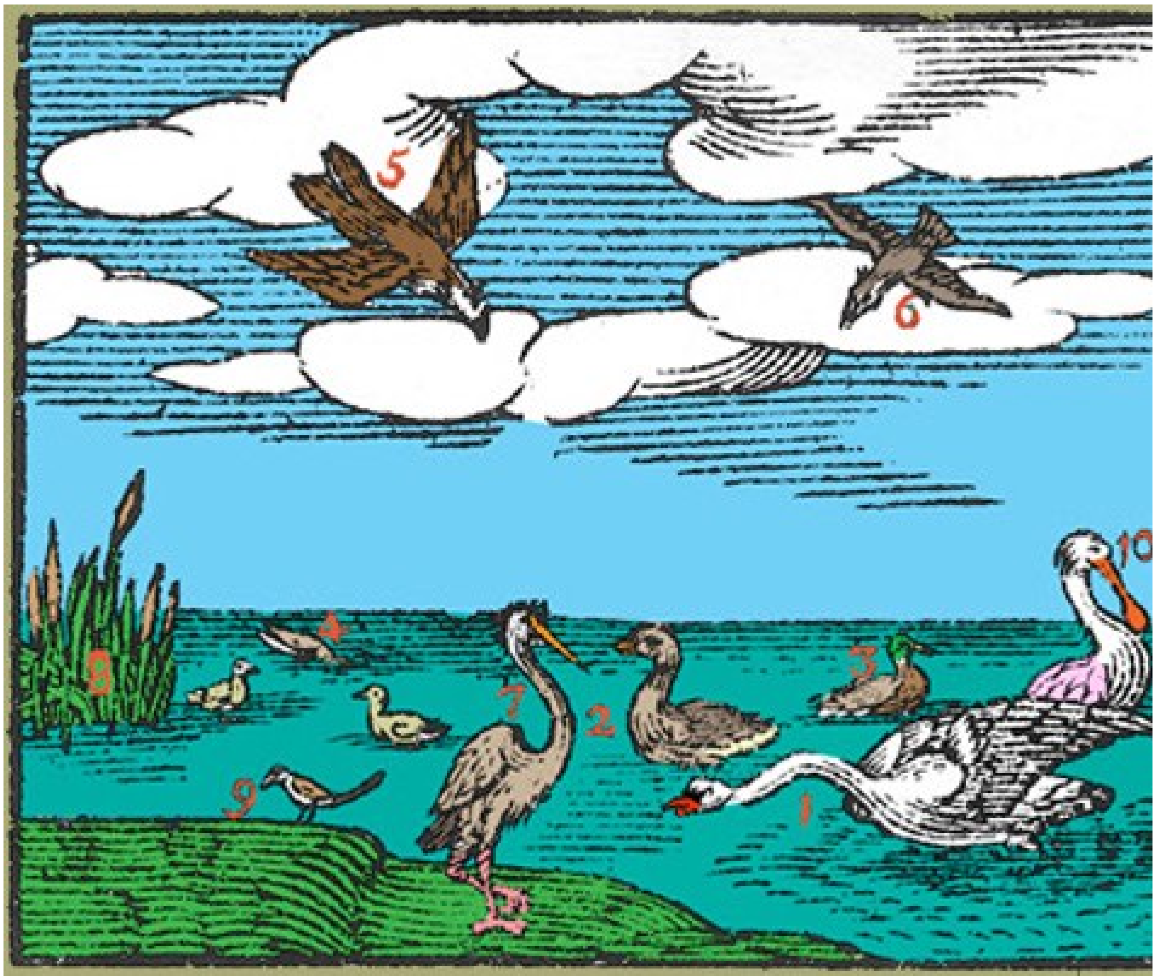
Mīlvus, 4, īnsectātur pullōs gallīnāceōs.

Falcō, 5, Nīsus, 6, & Accipiter, 7, captant aviculās.

Astur, 8, captat columbās & avēs māiōrēs.

XXVI

Avēs Aquāticae

Olor, 1, candidus, Ānser, 2, & Anas, 3, natant.

Mergus, 4, sē mergit.

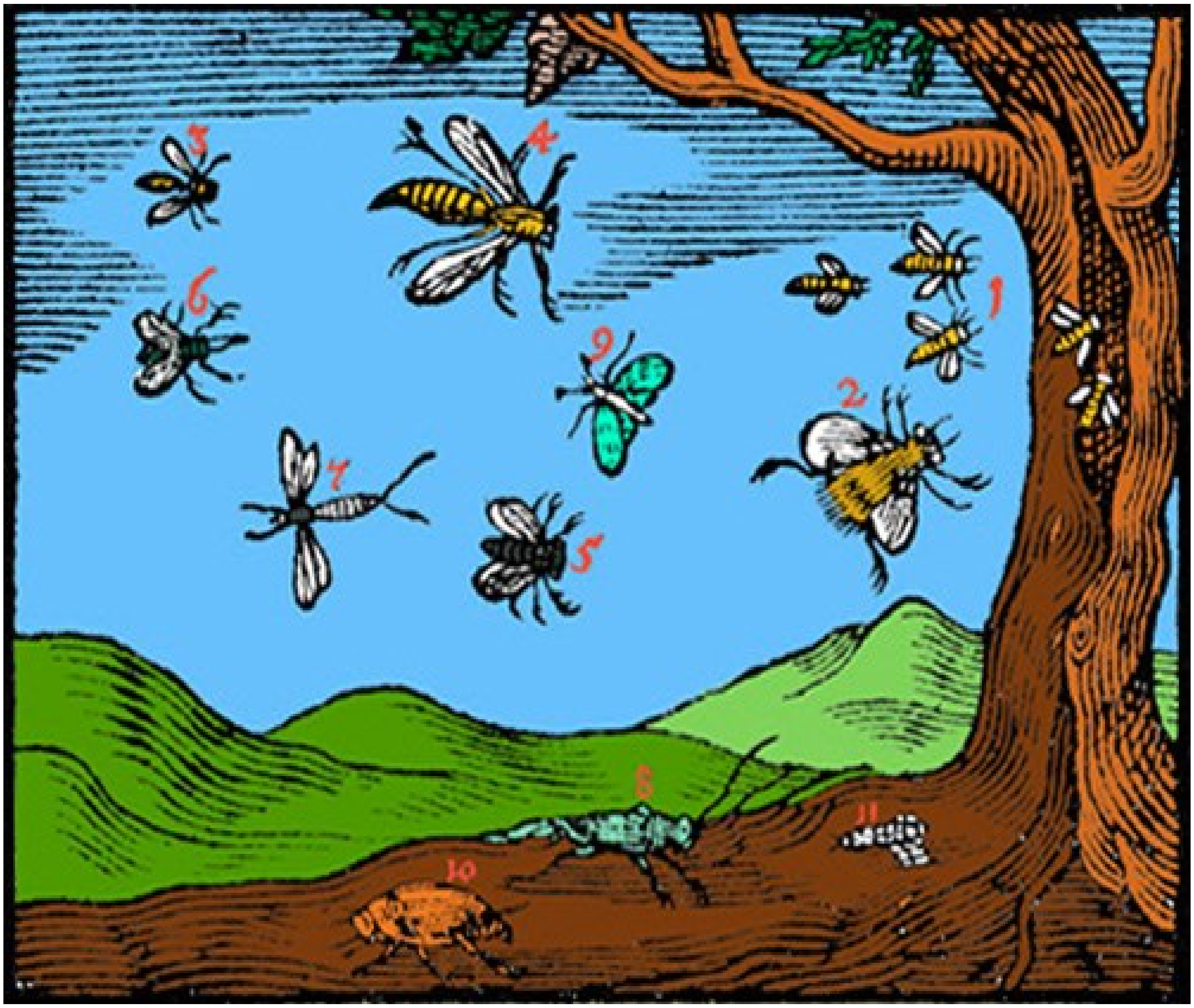
Adde hīs Fulicam, Pelecānum, &c, 10.

Haliaeetus, 5, & Gāvia, 6, dēvolantēs, captant piscēs, sed Ardea, 7, stāns in rīpīs.

Būteō, 8, īnserit rōstrum aquae, & mūgit ut bōs.

Mōtacilla, 9, mōtat caudam.

Īnsecta Volantia

Apis, 1, facit mel quod Fūcus, 2, dēpāscit.

Vespa, 3, & Crābrō 4, īnfestant aculeō; & Oestrus (Asīlus), 5, imprīmīs pecus, autem Musca, 6, & Culex, 7, nōs.

Grillus, 8, cantillat.

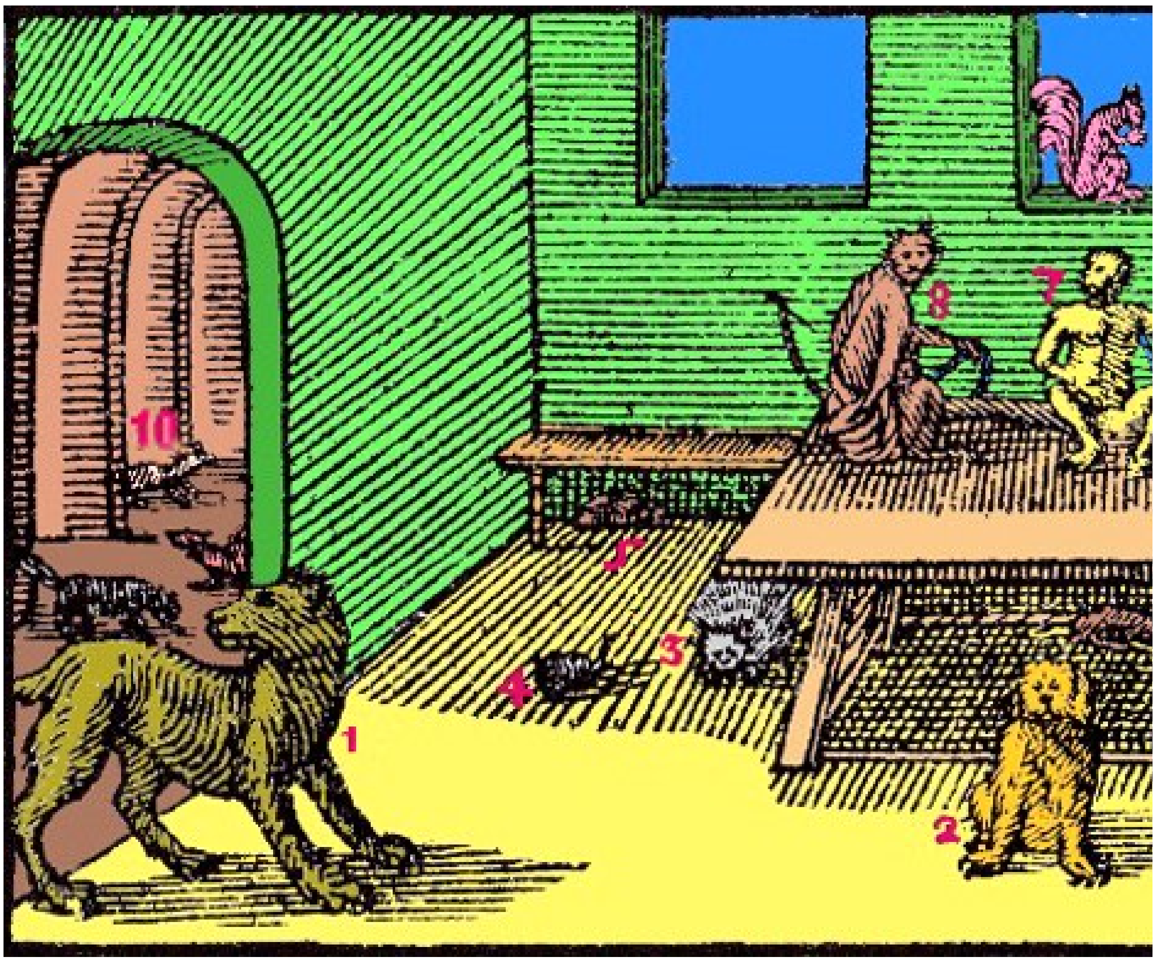
Pāpiliō, 9, est ālāta Ērūca.

Scarabaeus, 10, tegit ālās vāgīnīs.

Cicindēla [Lampyris], 11, nitet noctū.

XXVIII

Quadrupeda & Prīmum Domestica

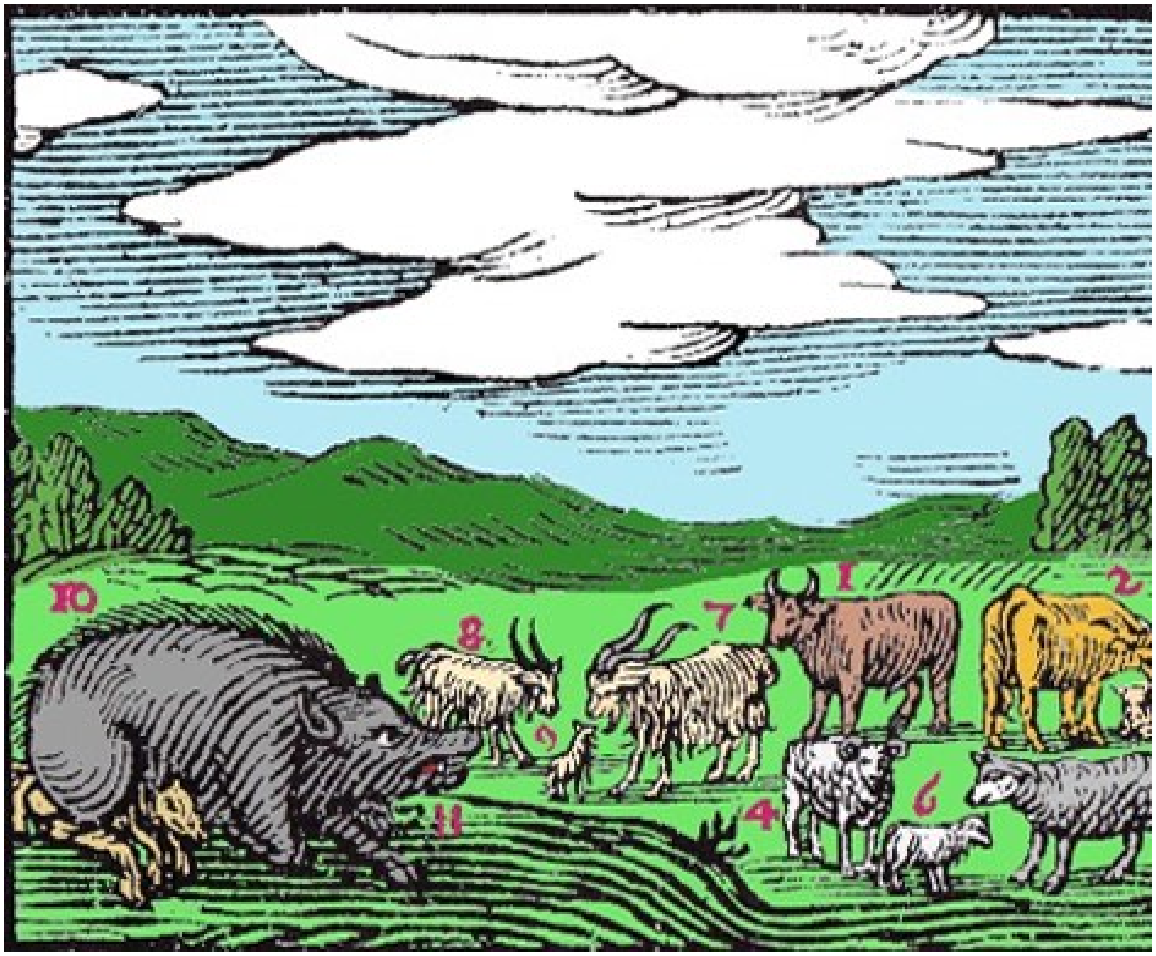
Canis, 1, cum Catellō, 2, est custōs Domūs.

Fēlis (Cattus) 3, pūrgat domum ā Mūribus, 4, quod etiam Mūscipula, 5, facit.

Sciūrus, 6, Sīmia, 7, & Cercopithēcus, 8, habentur domī dēlectāmentō.

Glīs, 9, & cēterī Mūrēs māiōrēs, 10, ut, Mūstēla, Martes, Viverra, īnfestant domum.

Pecora

Taurus, 1, Vacca, 2, & Vitulus, 3, teguntur pilīs.

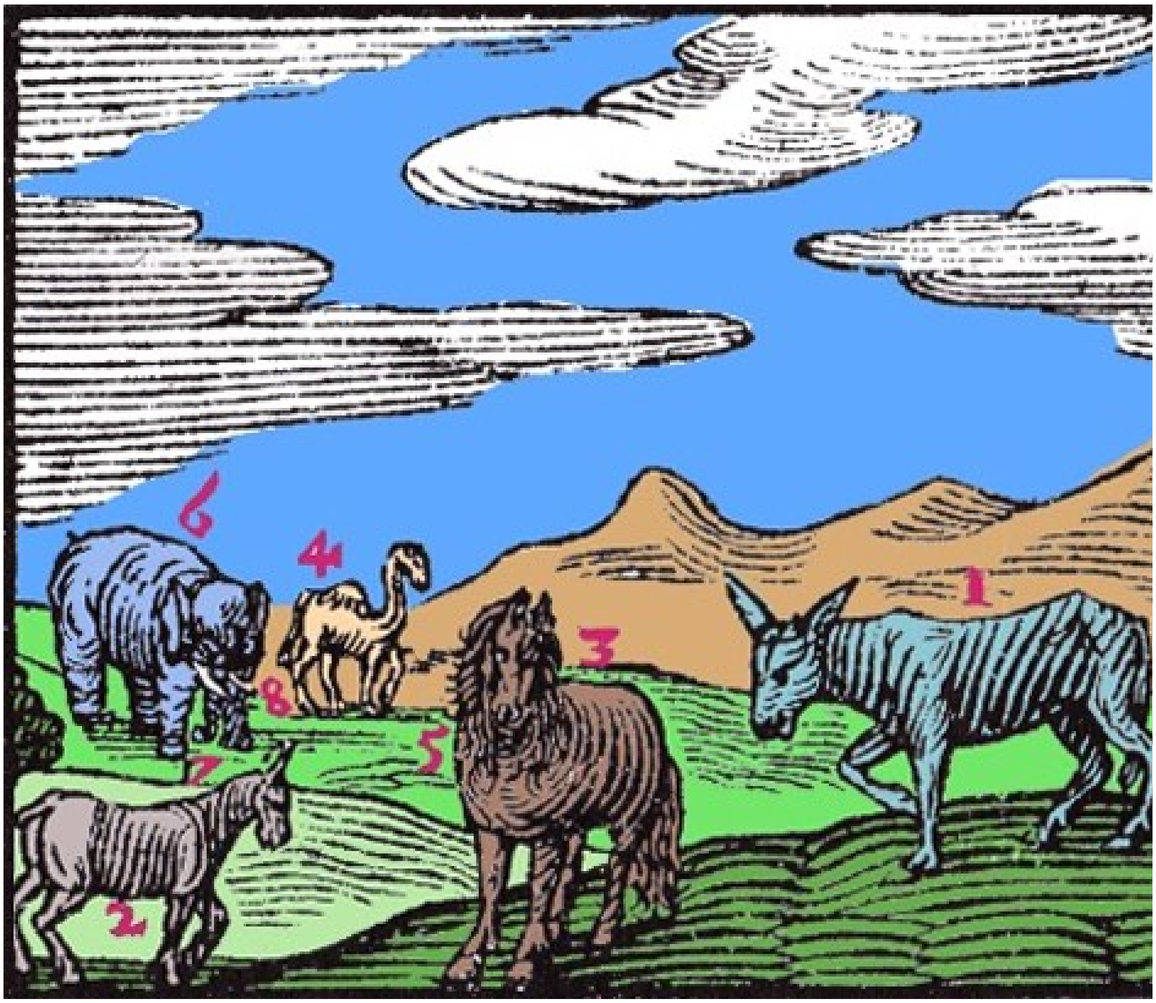
Ariēs, Vervēx, 4, Ovis, 5, cum Agnō, 6, gestant lānam.

Hircus, Caper, 7, cum Caprā, 8, & Haedō, 9, habent, Villōs & āruncōs.

Porcus, Scrōfa, 10, cum Porcellīs, 11, habent Saetās, at nōn Cornua; sed etiam Ungulās bisulcās ut illa.

XXX

Iūmenta

Asinus, 1, & Mūlus, 2, gestant Onera.

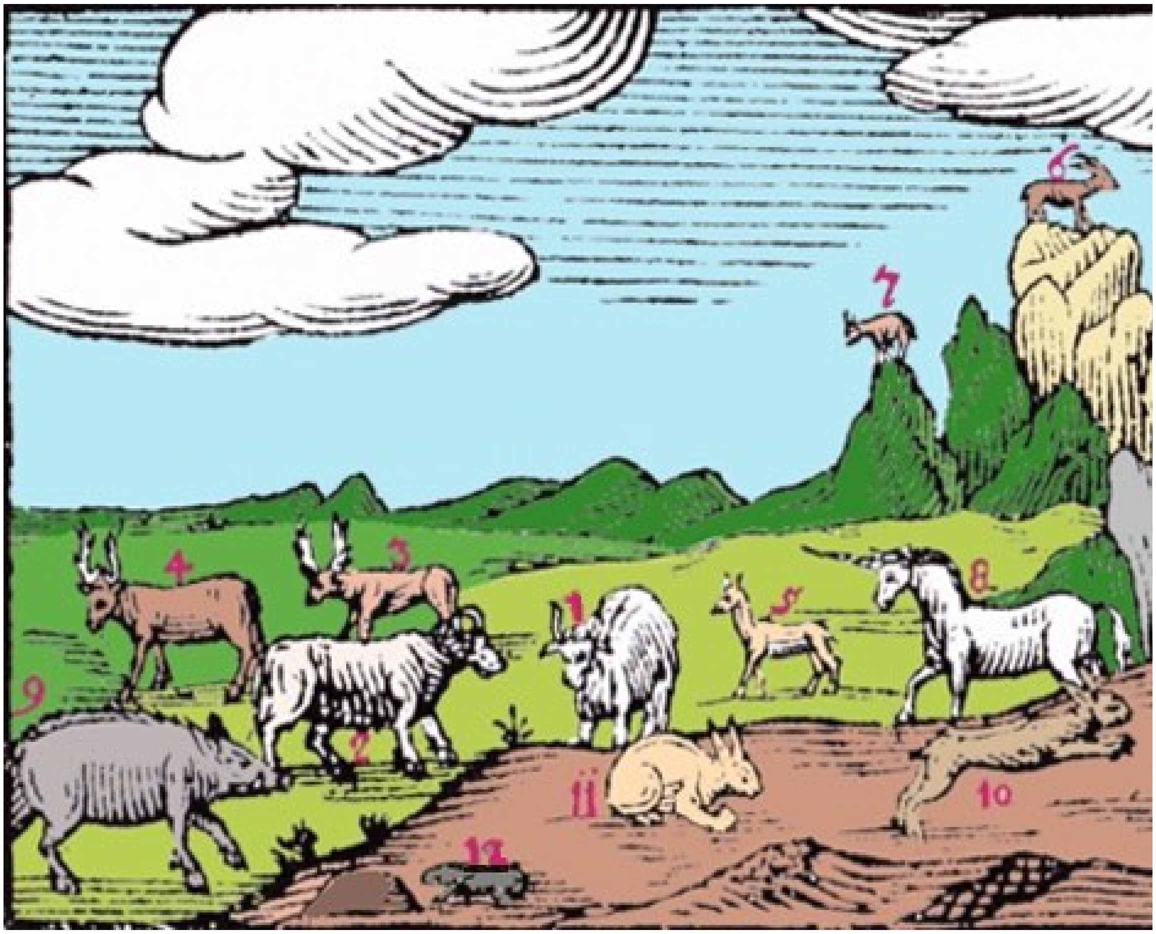
Equus, 3, (quam Iuba, 4, ōrnat) gestat nōs ipsōs.

Camēlus, 5, gestat Mercātōrem cum mercibus suīs.

Elephās, (Barrus) 6, attrahit pābulum Proboscide, 7, habet duōs dentēs, 8, prōminentēs, & potest portāre etiam trīgintā virōs.

XXXI

Ferae Pecudēs

Ūrus, 1, & Būbalus, 2, sunt ferī Bovēs.

Alcē, 3, māior equō (cuius tergus est impenetrābilis) habet rāmōsa cornua: ut & Cervus, 4.

Sed Caprea, 5, cum Hinnulō, ferē nūlla, Capricornus, 6, praegrandia; Rūpicapra, 7, minūta, quibus suspendit sē ad rūpem, Monocerōs, 8, habet ūnum, sed pretiōsum.

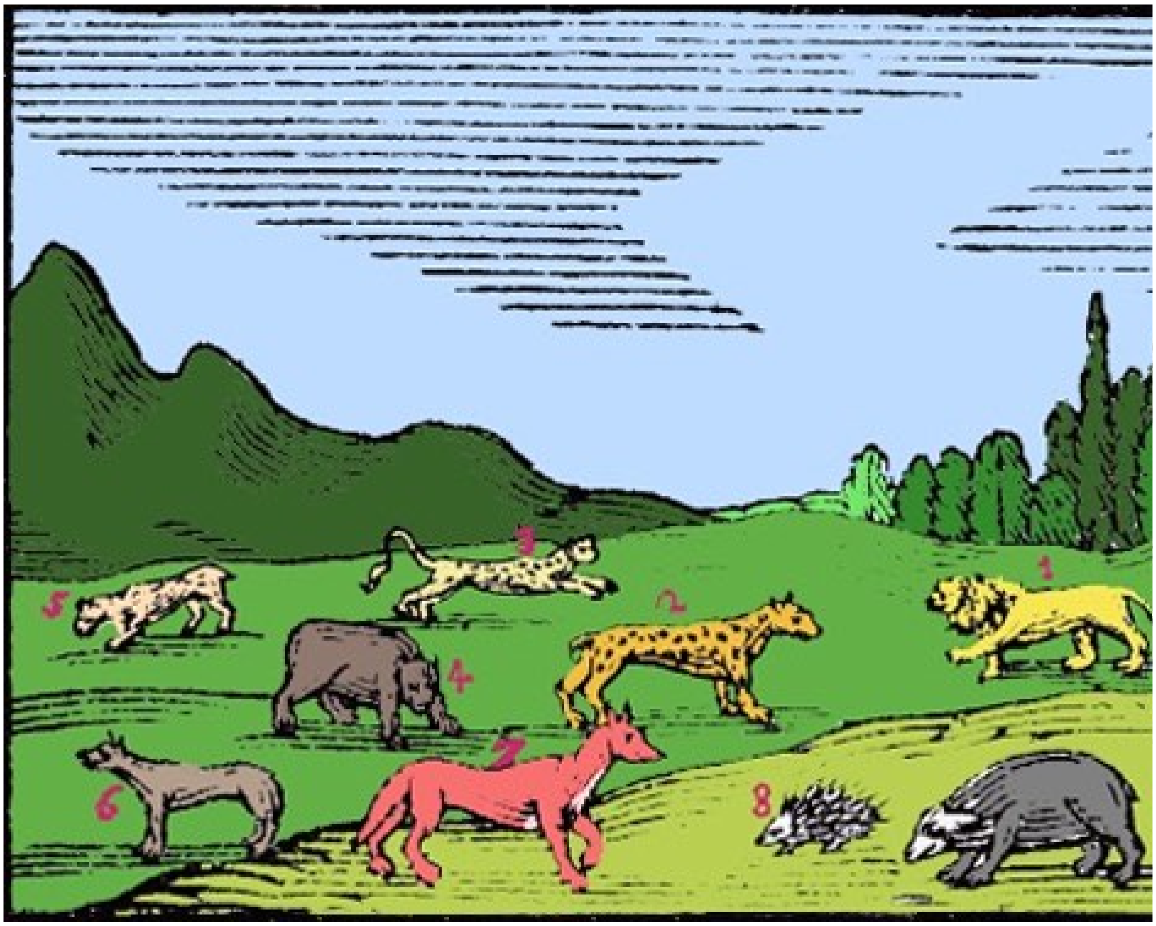
Aper, 9, grassātur dentibus.

Lepus, 10, pavet.

Cunīculus, 11, perfodit terram; Ut & Talpa, 12, quae facit grūmōs.

XXXII

Ferae Bēstiae

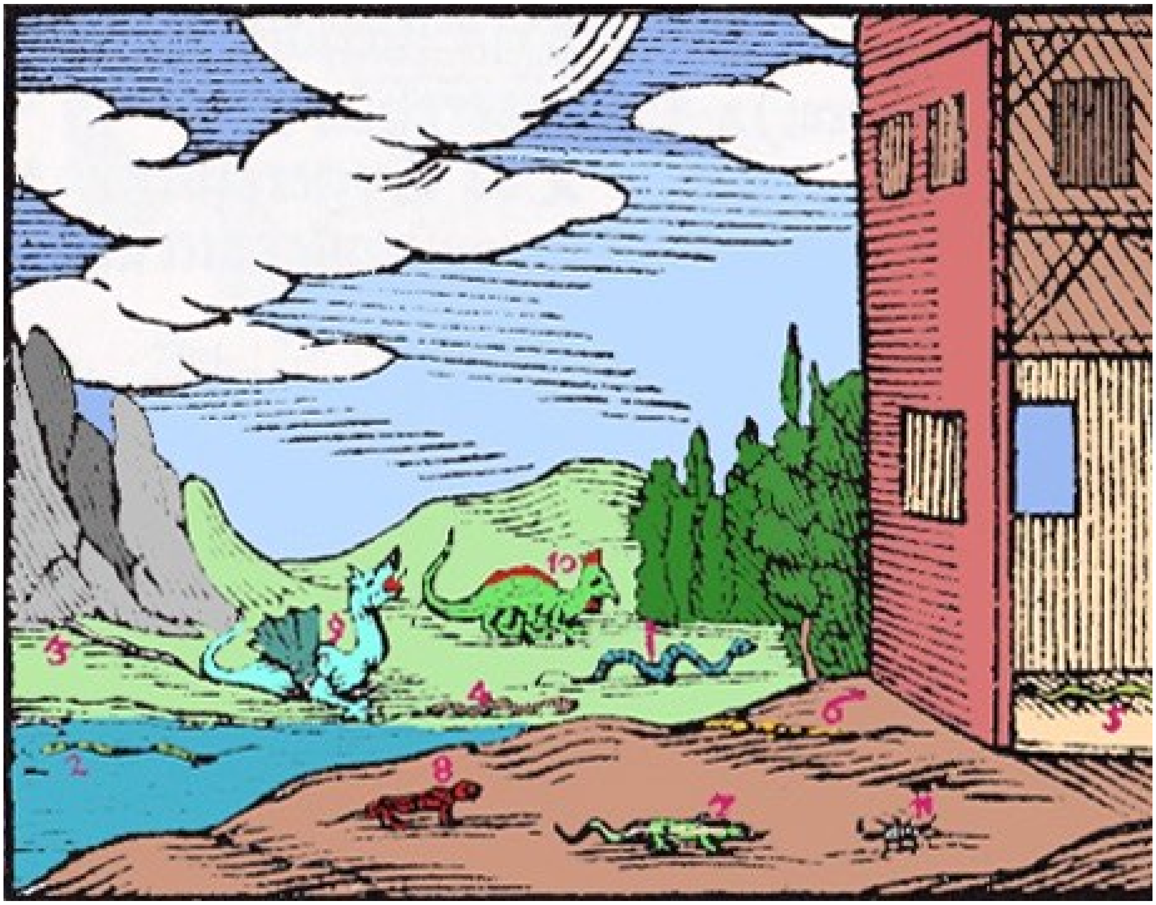
Bēstiae habent acūtōs unguēs & dentēs, suntque carnivorae.

Ut Leō, 1, Rēx quadrupedum, iubātus cum Leaenā; Maculōsus Pardus (Panthēra), 2; Tigris, 3, immānissima omnium; Villōsus Ursus, 4; Rapāx Lupus, 5; Lynx, 6, vīsū pollēns; Caudāta Vulpēs, 7, astūtissima omnium.

Ērināceus, 8, est aculeātus.

Mēlēs, 9, gaudet latebrīs.

Serpentēs & Rēptilia

Anguēs rēpunt sinuandō sē; Coluber, 1, in Silvā; Natrix, (Hydra) 2, in Aquā; Vīpera, 3, in saxīs; Aspis, 4, in campīs, Boa, 5, in Domibus.

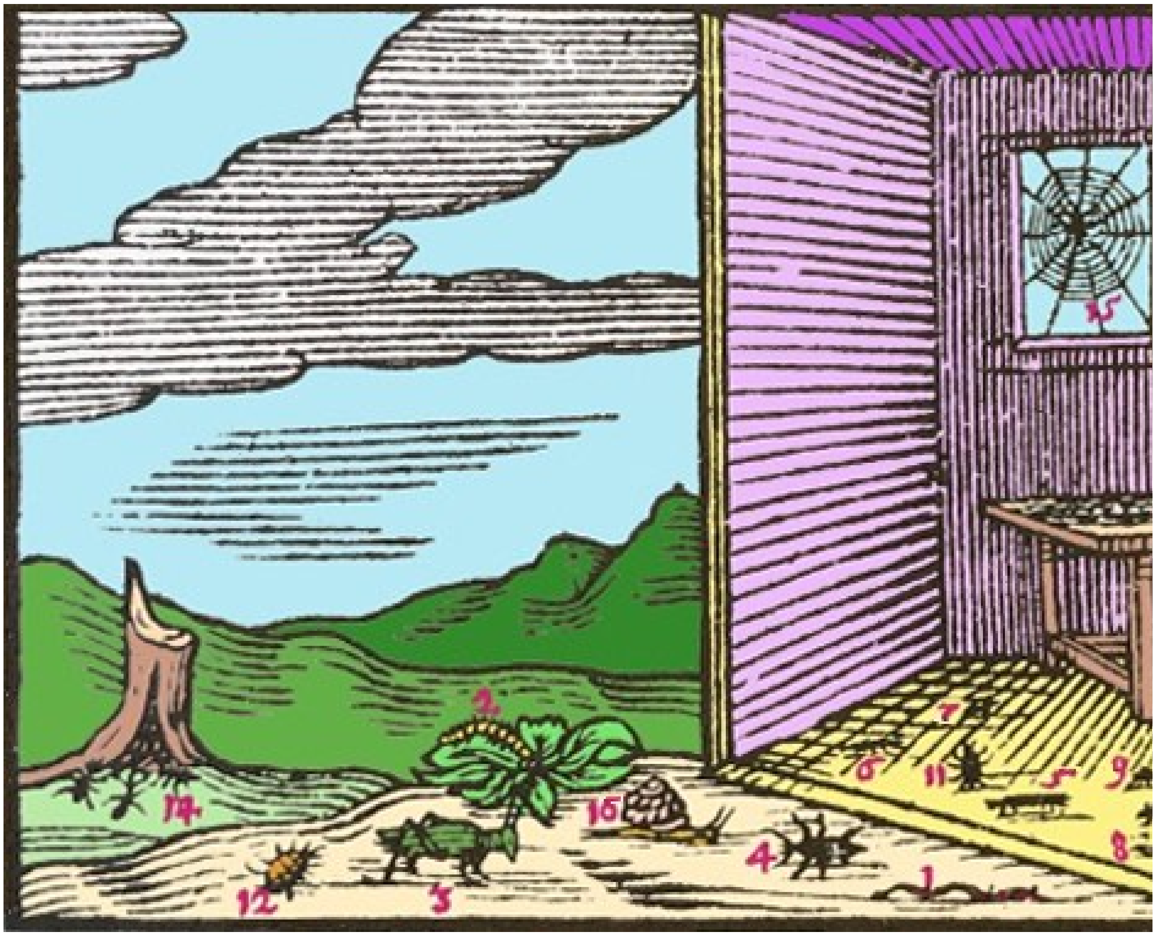
Caecilia, 6, est caeca.

Lacerta, 7, & Salamandra, 8, (in igne vīvāx,) habent pedēs.

Dracō, 9, Serpēns ālātus, necat hālitū, Basiliscus, 10, Oculīs; Scorpiō, 11, venēnātā caudā.

XXXIV

Īnsecta Rēpentia

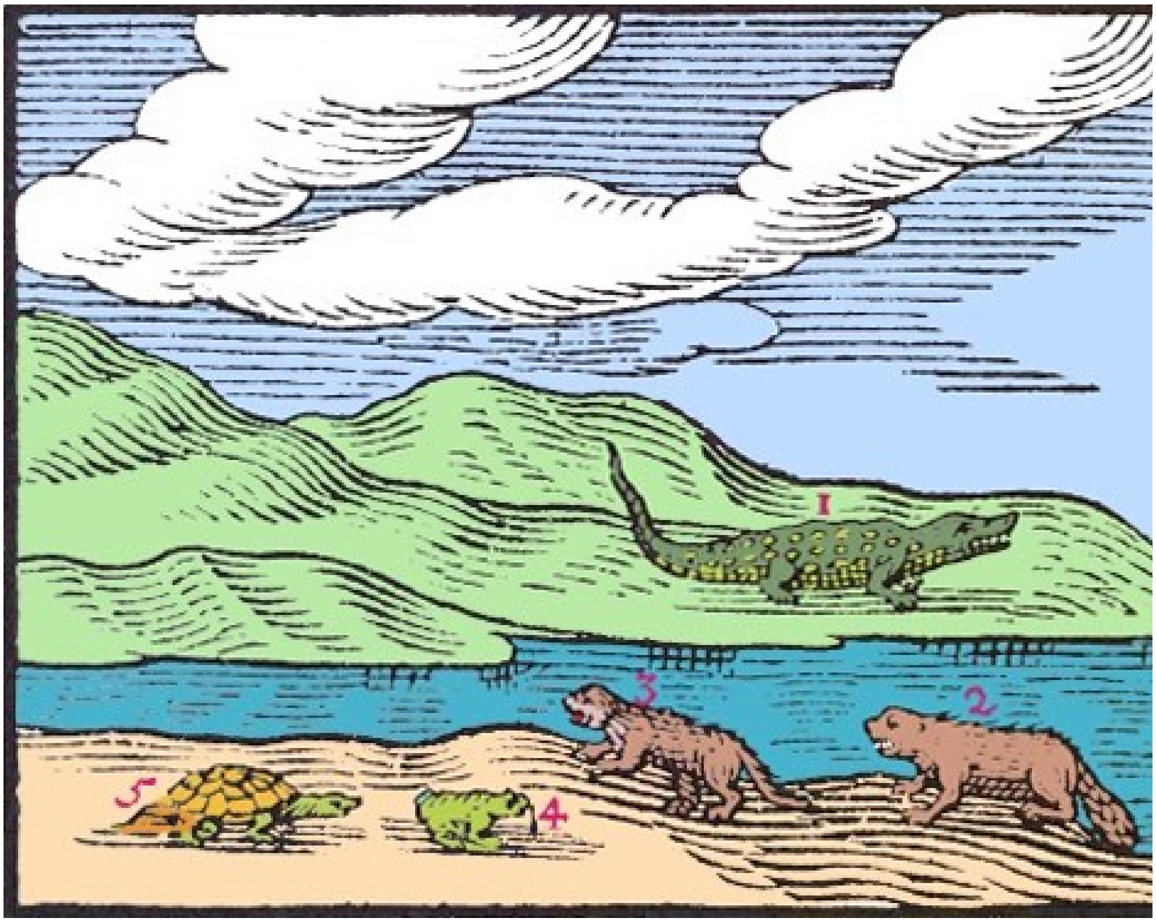
Vermēs, rōdunt rēs; Lumbrīcus, 1, terram; Ērūca, 2, plantam; Cicāda, 3, Frūgēs; Curculiō, 4, Frūmenta, Terēdō, (Cossus) 5, Ligna; Tinea, 6, vestem; Blatta, 7, Librum; Termites, 8, carnem & cāseum; Acarī, Capillum.

Saltāns Pūlex, 9, Pēdiculus, 10, foetēns Cīmex, 11, mordent nos. Ricinus, 12, sanguisūgus est.

Bombyx, 13, facit sēricum; Formīca, 14, est labōriōsa; Arānea, 15, texit Arāneum, rētia muscīs; Cochlea, 16, circumfert testam.

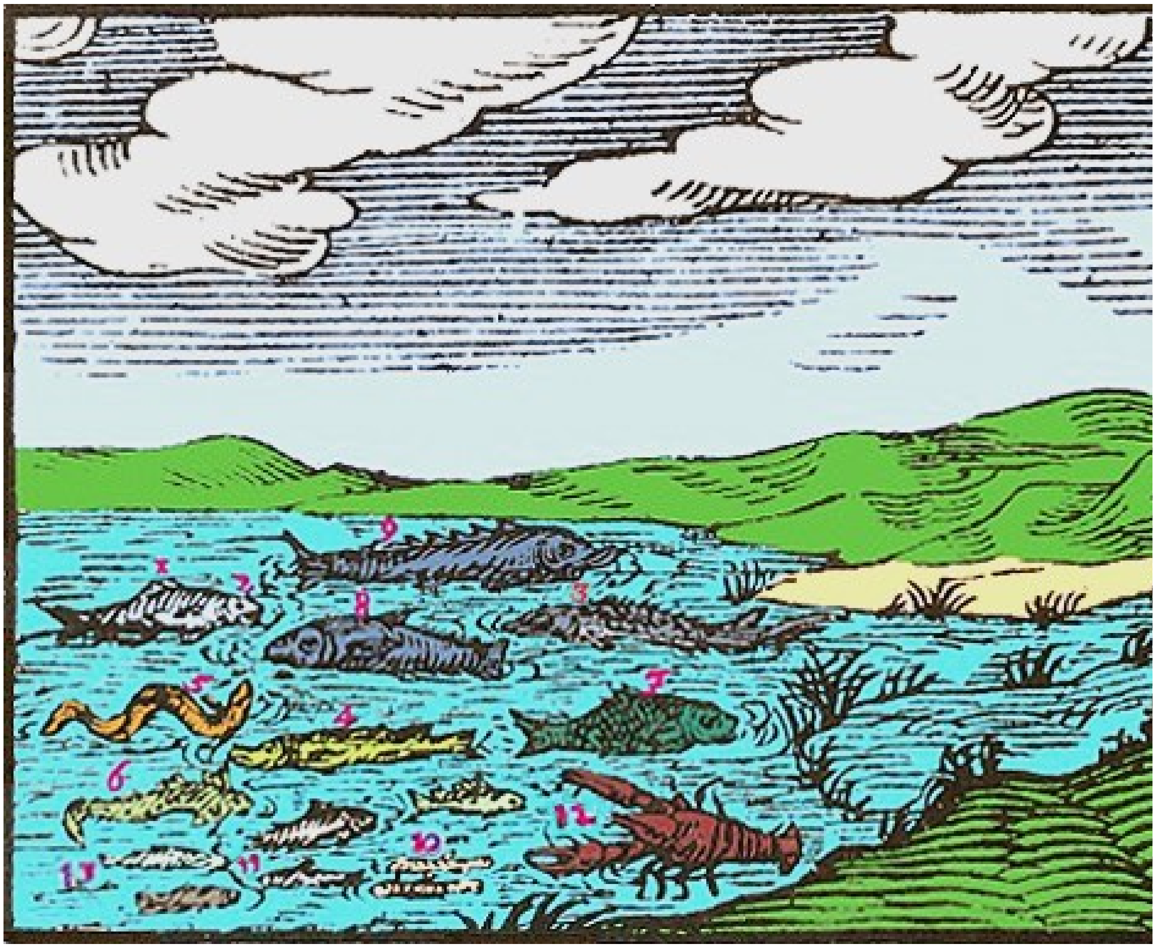
xxxv

Amphibia

Vīventia in terrā & aquā, sunt Crocodīlus, 1, immānis & praedātrīx bēstia Nīlī flūminis; Castor, (Fiber) 2, habēns pedēs ānserīnōs & squāmeam Caudam ad natandum; Lutra, 3, & coaxāns Rāna, 4, cum Būfōne; Testūdō, 5, Operta & īnfrā, testīs, ceu scūtō.

Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Piscis habet Pinnās, 1, quibus natat; & Branchiās, 2, quibus respīrat; & Spīnās locō ossium: praetereā, Mās Lactēs, Fēmina Ōva.

Quīdam habent Squāmās, ut Carpiō, 3, Lūcius, (Lupus) 4.

Aliī sunt glabrī, ut, Anguilla, 5, Mūstēla, 6.

Acipēnser (Sturiō), 7, mucrōnātus, crēscit ultrā longitūdinem virī, Silūrus, 8, bucculentus, māior illō est: Sed

maximus Antaseus (Husō,) 9.

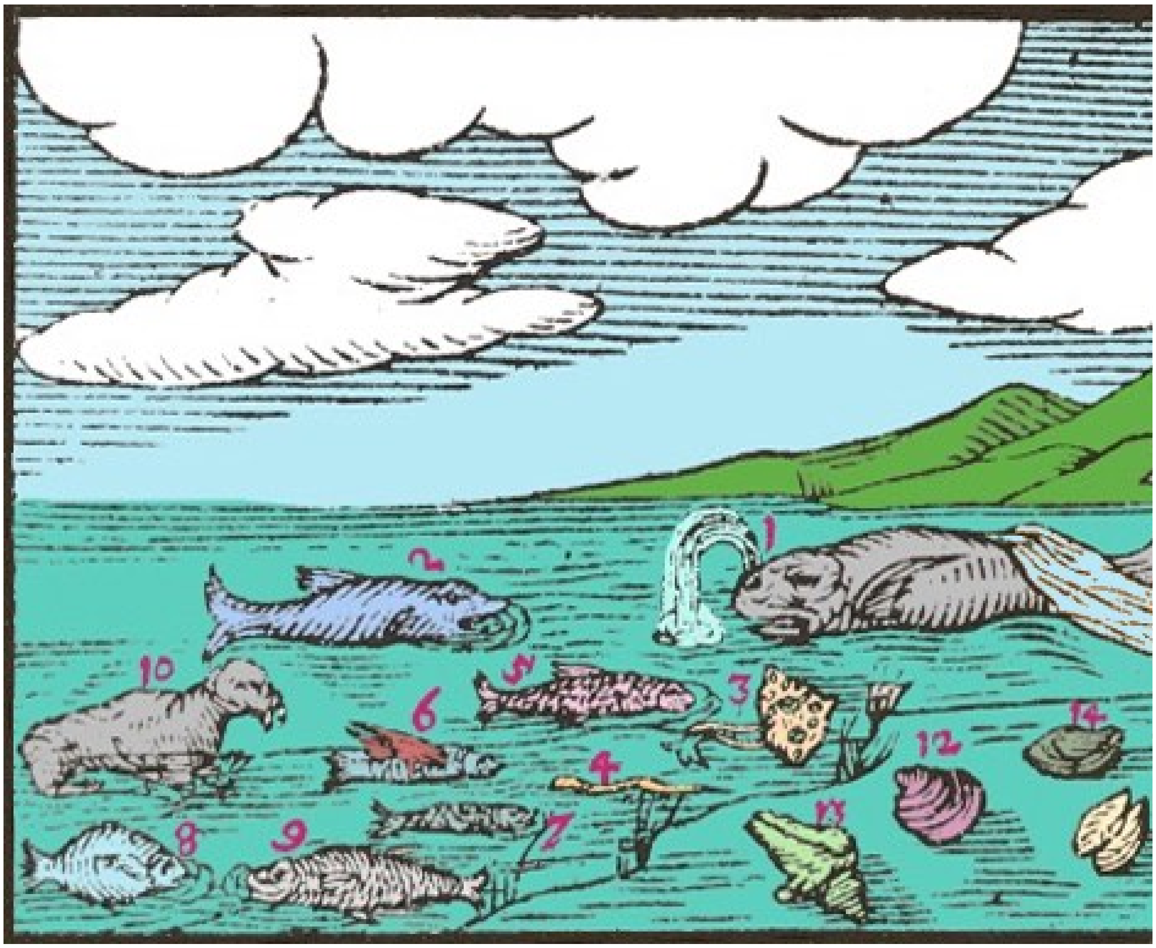
Apuae, 10, natantēs gregātim, sunt minūtissimae. Aliī huius generis sunt Perca, Alburnus, Mullus, (Barbus) Thymallus, Tructa, Gōbius, Tinca, 11.

Cancer, 12, tegitur crustā, habet-que chēlās, & graditur porrō & retrō.

Hirūdō, 13, sūgit sanguinem.

XXXVII

Marīnī Piscēs & Conchae

Ballaena, (Cētus) 1, est maximus Piscium marīnōrum; Delphīnus, 2, vēlōcissimus, Rāia, 3, mōnstrōsissimus. Aliī sunt Mūrēnula, 4, Salmō, (Esox) 5.

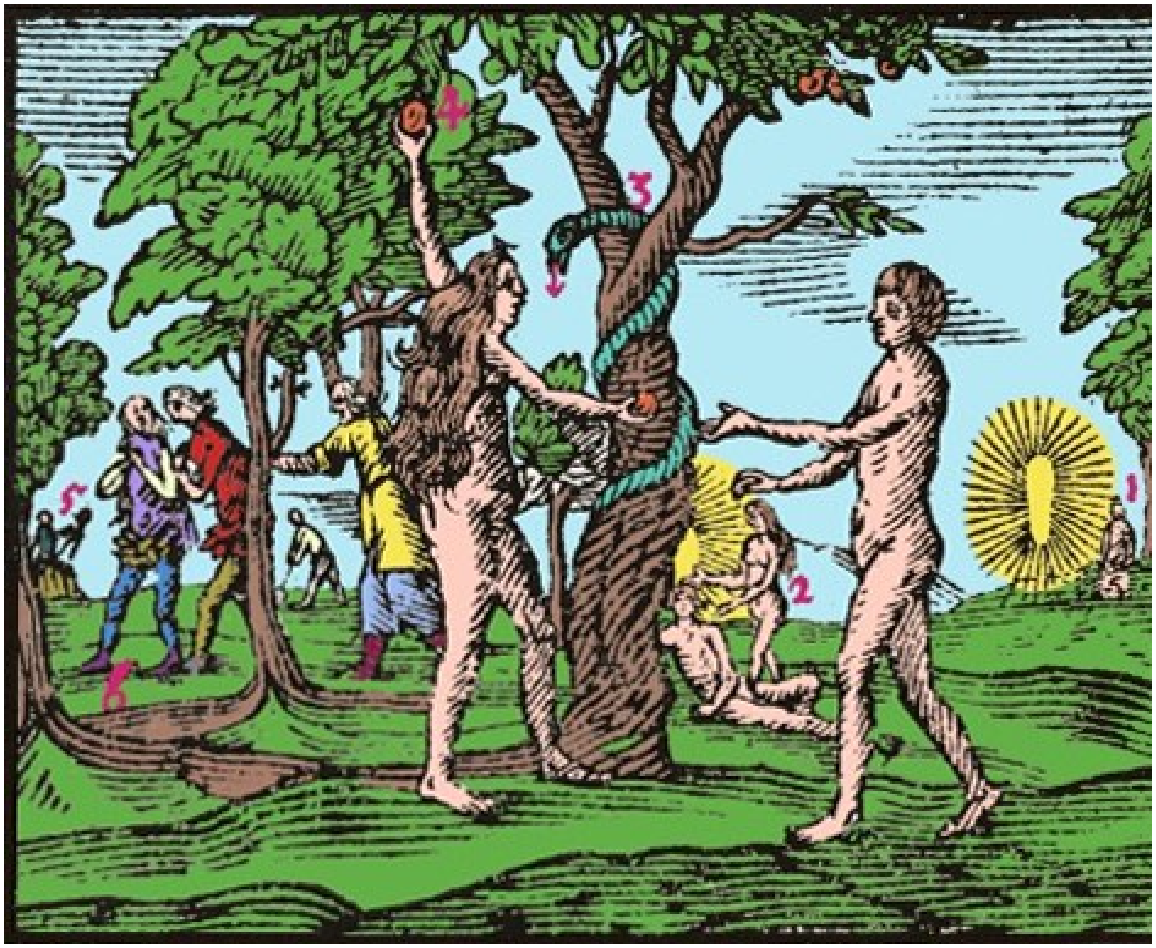
Dantur etiam volātilēs, 6.

Adde Allēcēs, 7, quī salsī, & Passerēs, 8, cum Asellīs, 9, quī adferuntur ārefactī; & mōnstra marīna, Phōcam, 10, Hippopotamum, Hippocampum, &c.

Concha, 11, habet testās; Ostrea, 12, dat sapidam carnem; Mūrex, 13, purpuram; Aliī, 14, Margarītās.

XXXVIII

Homō

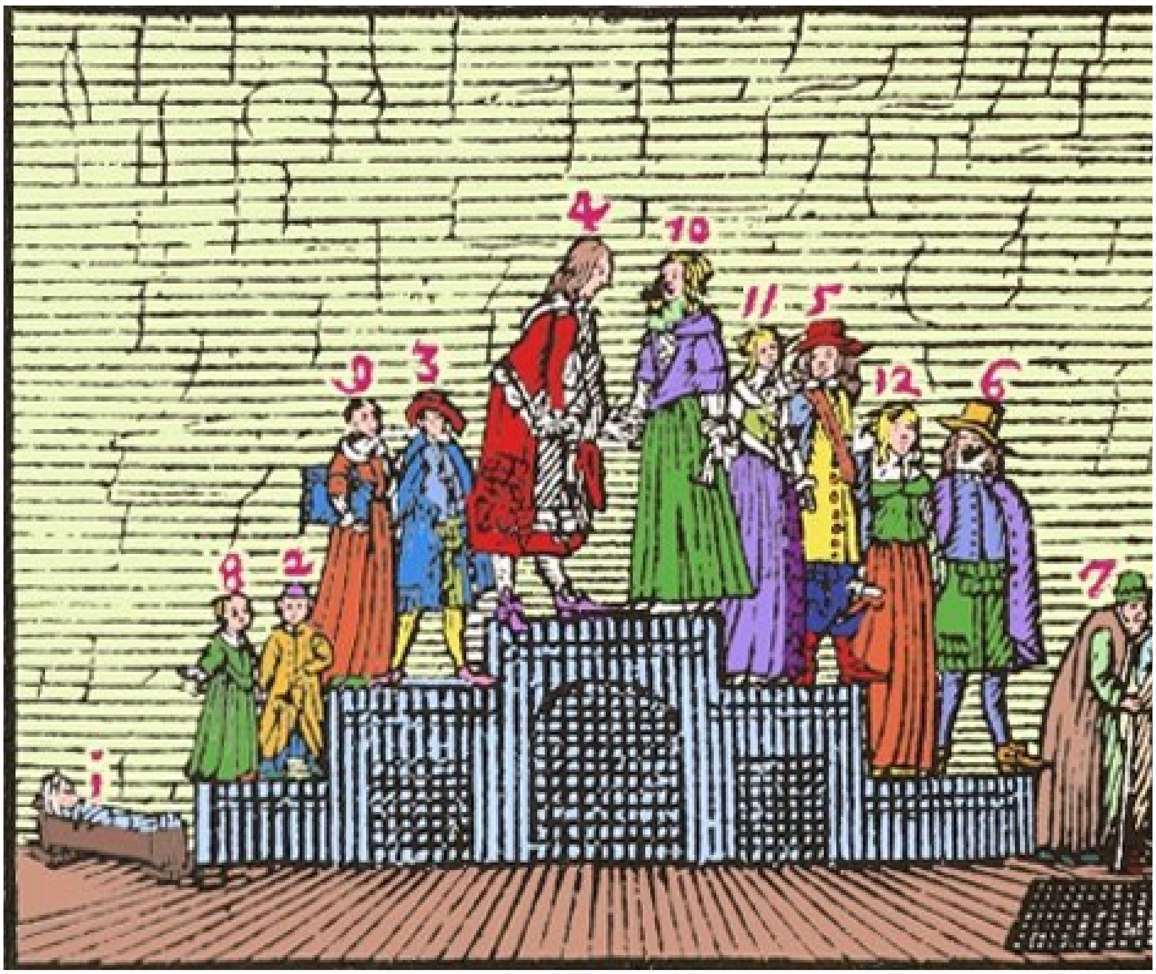

Ādāmus, 1, prīmus Homō, fōrmātus est ā Deō ad Imāginem suam sextā diē Creātiōnis, ē Glaebā Terrae.

Et Eva, 2, prīma mulier, fōrmāta est ē costā virī.

Hī, sēductī ā Diabolō sub speciē Serpentis, 3, cum comederent dē frūctū vetitae arboris, 4, damnātī sunt, 5, ad miseriam & mortem, cum omnī posteritāte suā, & ēiectī ē Paradīsō 6.

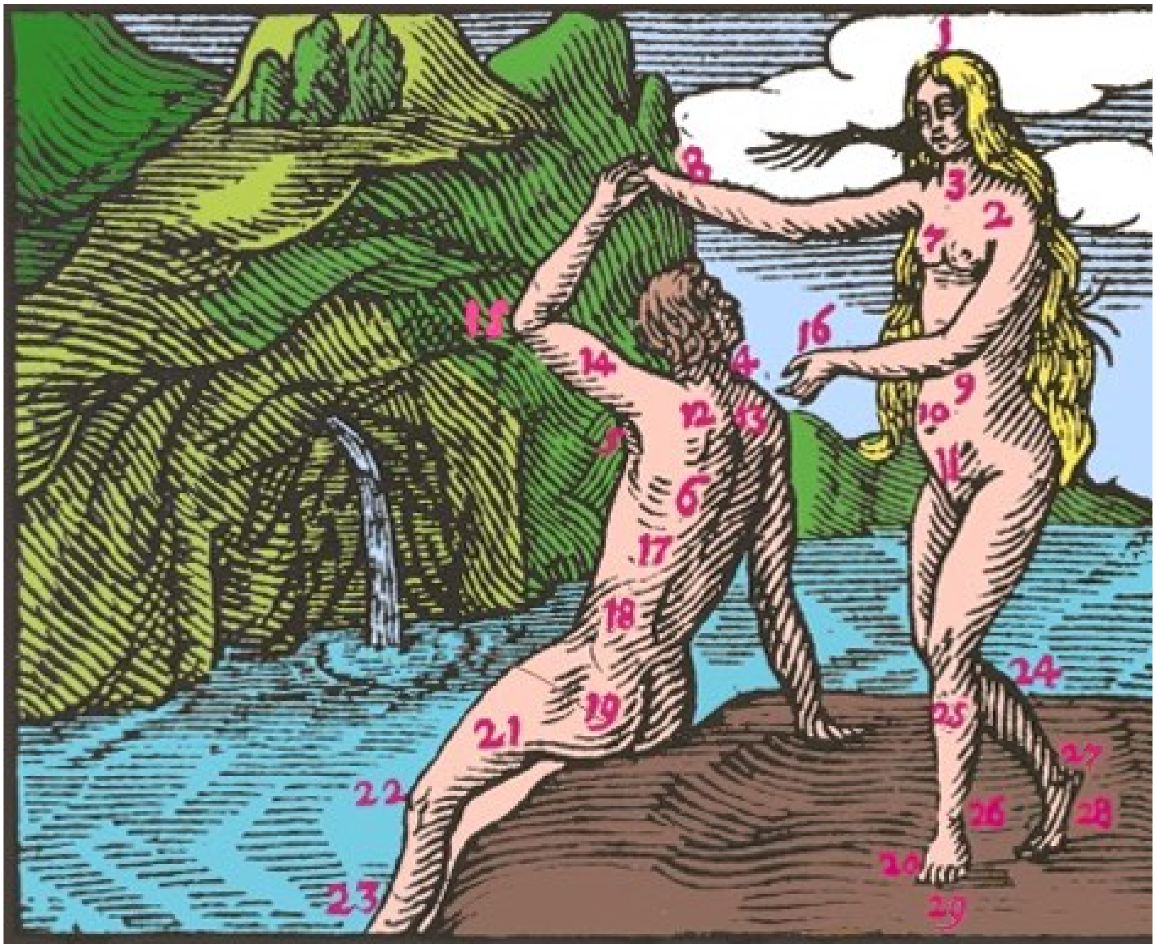
Septem Aetātēs Hominis

Homō est prīmum Īnfāns, 1, deinde Puer, 2, tum Adulēscēns, 3, inde Iuvenis, 4, posteā Vir, 5, dehinc Senex, 6, tandem Silicernium, 7.

Sīc etiam in alterō Sexū, sunt, Pūpa, 8, Puella, 9, Virgō, 10, Mulier, 11, Vetula, 12, Anus dēcrepita, 13.

Membra Hominis Externa

Caput, 1, est suprā, īnfrā Pedēs, 20. Anterior pars Collī (quod dēsinit in Axillās, 2,) est Iugulum, 3, posterior Cervīx, 4.

Pectus, 5, est ante; Dorsum, 6, retrō; Fēminīs sunt in illō bīnae Mammae, 7, cum Papillīs.

Sub pectore est Venter, 9, in eius mediō, Umbilīcus, 10, subtus Inguen, 11, & pudenda.

Scapulae, 12, sunt ā tergō, ā quibus pendent Umerī, 13, ab hīs Bracchia, 14, cum Cubitō, 15, inde ad utrumque Latus, Manūs, Dextera, 8, & Sinistra, 16.

Lumbī, 17, excipiunt Umerōs, cum Coxīs, 18, & in Pōdice, (cūlō) Natēs, 19.

Absolvunt Pedem; Femur, 21, tum Crūs, 23, (Genū, 22, intermediō,), in quō Sūra, 24, cum Tibiā, 25, abhinc Tālī, 26, Calx, (Calcāneum) 27, & Solum, 28, in extrēmō Allex, 29, cum quattuor Digitīs.

XLI

Caput & Manūs

In Capite sunt Capillus, 1, (quī pectitur Pectine, 2,) Aurēs, 3, bīnae, & Tempora, 4, Faciēs, 5.

In faciē sunt Frōns, 6, Oculus, 7, uterque, Nāsus, 8, (cum duābus Nāribus) Ōs, 9, Genae, (Mālae) 10, & Mentum, 13.

Ōs saeptum est Mystace, 11, & Labiīs, 12, Linguā cum Palātō, Dentibus, 16, in Maxillā.

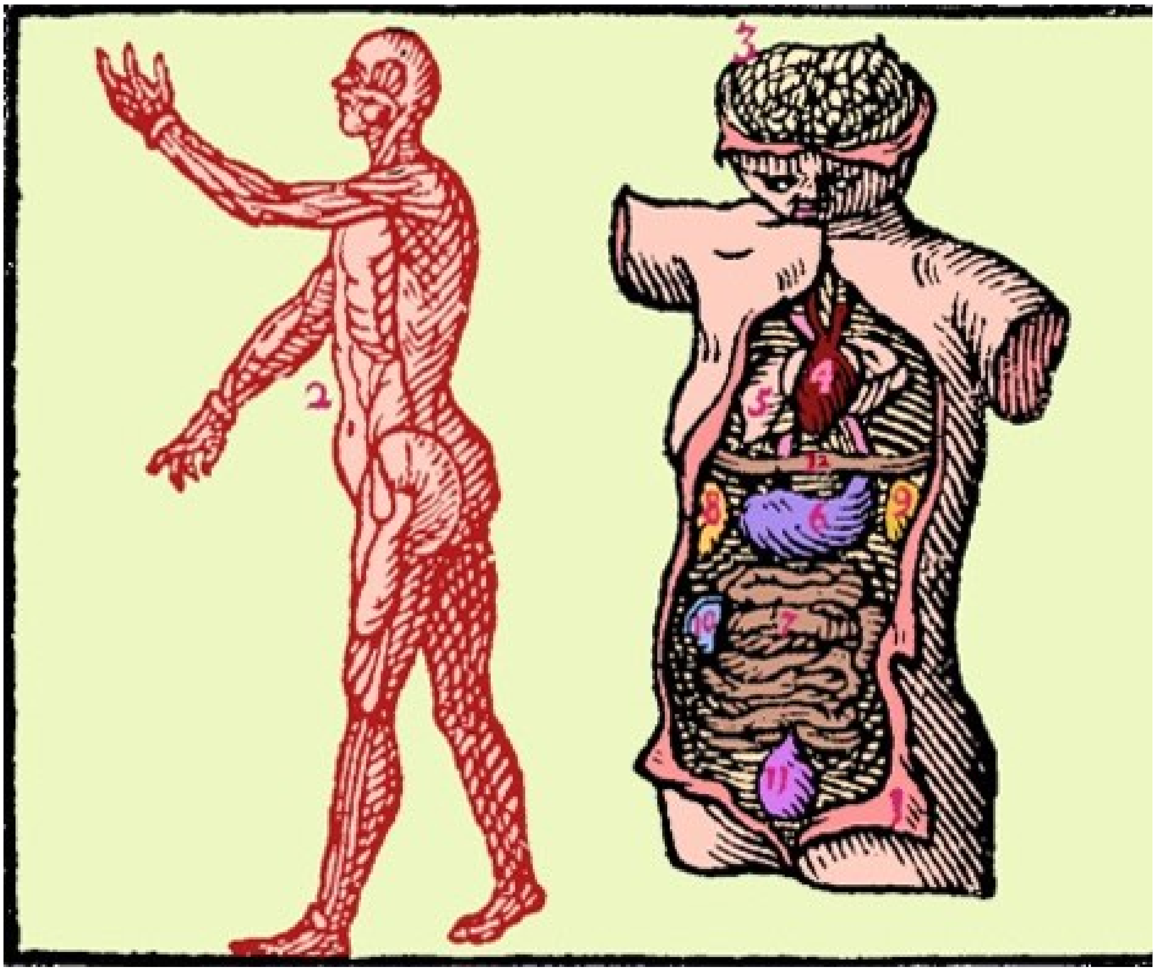
Mentum virīle tegitur Barbā, 14, Oculus vērō (in quō Albūgō & Pūpilla) palpebrīs, & superciliō, 15.

Manus contracta, Pugnus, 17, est; aperta, Palma, 18; in mediō Vola, 19; extrēmitās, Pollex, 20, cum quattuor Digitīs: Indice, 21, Mediō, 22, Ānulārī, 23, & Auriculārī, 24.

In quōlibet sunt articulī trēs, a, b, c, & totidem Condylī, d, e, f, cum Ungue, 25.

XLII

Carō & Vīscera

In Corpore sunt Cutis cum Membrānīs, Carō cum Mūsculīs, Canālēs, Cartilāginēs, Ossa & Vīscera.

Cute, 1, dētractā, Carō, 2, appāret, nōn continuā massā, sed distribūta, tamquam in farcīmina, quōs vocant Mūsculōs, quōrum numerantur quadringentī quīnque, canālēs Spīrituum, ad movendum Membra.

Vīscera sunt Membra interna: Ut in Capite, Cerebrum, 3, circumdatum Calvāriā (Calvā, Testā, Craniō), & Pericraniō.

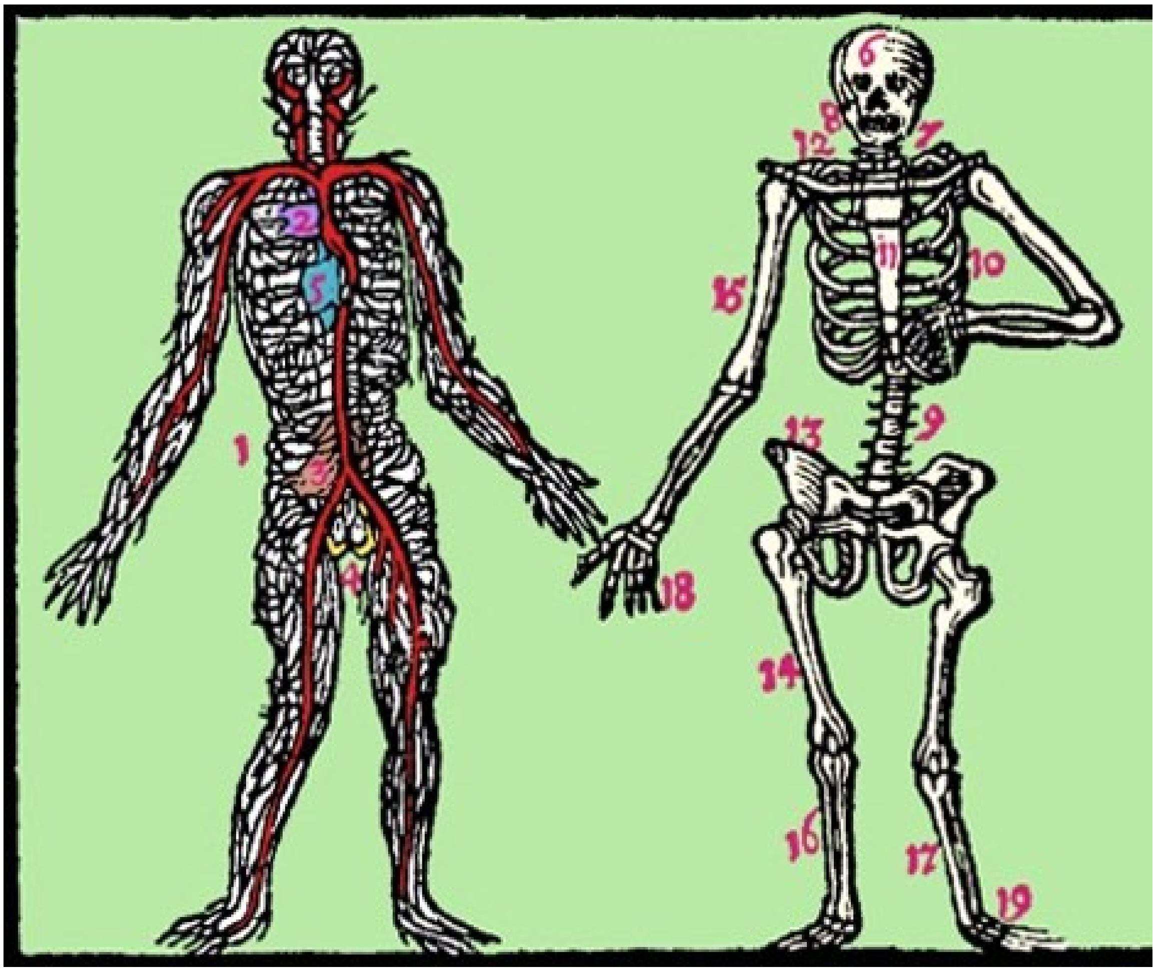
In Pectore, Cor, 4, obvolūtum Pericardiō, & Pulmō, 5, respīrāns.

In Ventre, Ventriculus, 6, & Intestīna, 7, obducta Ōmentō, Iecur, (Hēpar) 8, & ā sinistrō oppositus eī Liēn, 9, duo Rēnēs, 10, cum Vēsīcā, 11.

Pectus dīviditur ā Ventre crassā Membrānā, quae vocātur Diaphragma, 12.

XLIII

Canālēs & Ossa

Canālēs Corporis sunt:

Artēriae dēferentēs Sanguinem ē Corde;

Vēnae sanguinem cordī refundentēs;

Nervī, dēferentēs Sēnsum & Mōtum, per Corpus ā Cerebrō.

Inveniēs haec tria, 1, ubīque sociāta.

Porrō, ab Ōre in Ventriculum Gula, 2, via cibī ac pōtūs; & iuxtā hanc, ad Pulmōnem Guttur, 5, prō respīrātiōne; ā ventriculō ad Ānum Colon, 3, ad excernendum Stercus; ā Rēnibus ad Vēsīcam, Ureter, 4, reddendae ūrīnae.

Ossa sunt in Capite, Calvāria, 6, duae Maxillae, 7, cum XXXII (trīgintā duōbus), Dentibus, 8.

Tum, Spīna dorsī, 9, columna Corporis, cōnstāns ex XXXIV (trīgintā quattuor), Vertebrīs, ut Corpus queat flectere sē.

Costae, 10, quārum XXIV (vīgintī quattuor.)

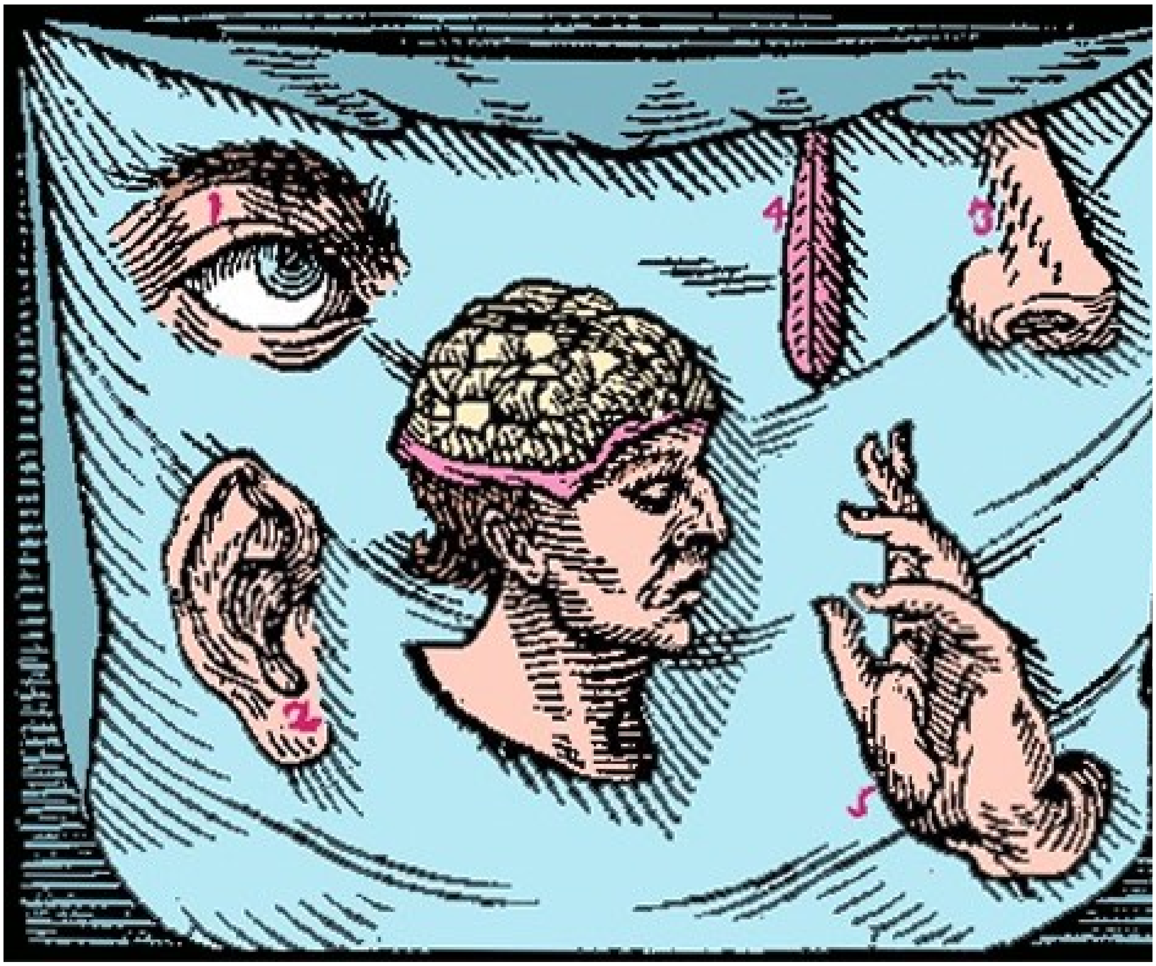
Os Pectoris, 11, duae Scapulae, 12, Os sessibulī, 13, Lacertī, 15, & Ulna.

Femur, 14, Tībia anterior, 17, & Fībula posterior, 16.

Ossa Manūs, 18, sunt XXVII (vīgintī septem), Pedis, 19, XXVI (vīgintī sex.)

Medulla est in Ossibus.

Sēnsūs Externī & Internī

Sunt V (quīnque) externī Sēnsus.

Oculus, 1, videt Colōrēs, quid album vel ātrum, viride vel caeruleum, rubrum aut lūteum, sit.

Auris, 2, audit Sonōs, cum nātūrālēs, Vōcēs & Verba; tum artificiālēs, Tonōs Mūsicōs.

Nāsus, 3, olfacit odōrēs & foetōrēs.

Lingua, 4, cum Palātō gustat Sapōrēs, quid dulce aut amārum, ācre aut acidum, acerbum aut austērum.

Manus, 5, tangendō dīgnōscit quantitātem, & quālitātem rērum; calidum & frīgidum, ūmidum & siccum, dūrum & molle, lēve & asperum, grave & leve.

Sēnsūs internī sunt III (trēs):

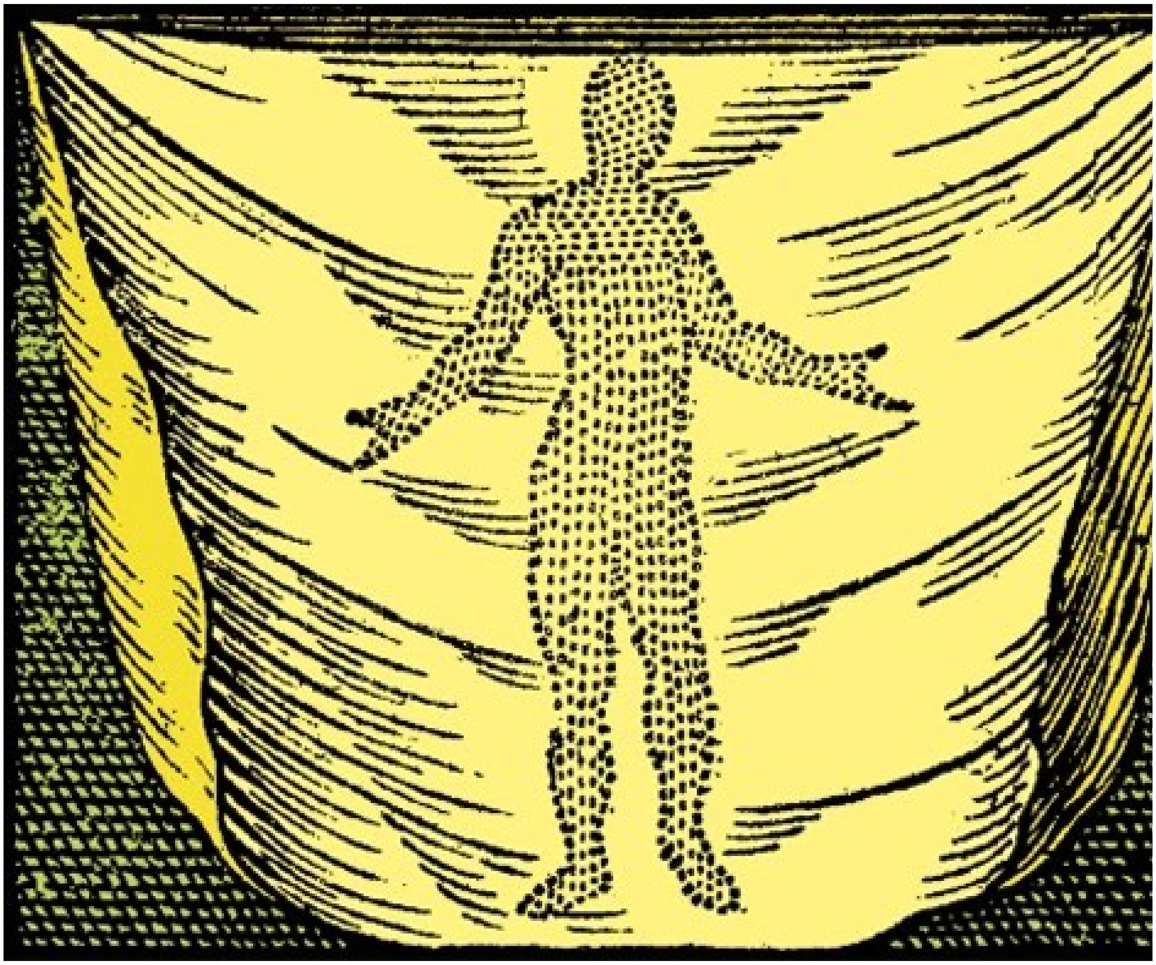
Sēnsus Commūnis, 7, sub sincipite apprehendit rēs perceptās ā Sēnsibus externīs.

Phantasia, 6, sub vertice, dīiūdicat rēs istās, cōgitat, somniat.

Memoria, 8, sub occipitiō, recondit singula & dēprōmit: dēperdit quaedam, & hoc est oblīviō.

Somnus, est requiēs Sēnsuum.

Anima Hominis

Anima est vīta corporis, ūna in tōtā.

Tantum Vegetātīva in Plantīs.

Simul Sēnsitīva in Animālibus.

Etiam Ratiōnālis in Homine.

Haec cōnsistit in tribus:

In Mente (Intellectū) quā cognōscit, & intellegit, bonum ac malum, vel vērum, vel appārēns.

In Voluntāte, quā ēligit, & concupīscit, aut reicit, & āversātur cognitum.

In Animō, quō prōsequitur Bonum ēlēctum, vel fugit Malum reiectum.

Hinc Spēs & Timor: in cupīdine, & āversātiōne.

Hinc Amor & Gaudium; in fruitiōne.

Sed Īra ac Dolor, in passiōne.

Vēra cognitiō rēī, est Scientia; falsa, Error, Opīniō, Suspiciō.

Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

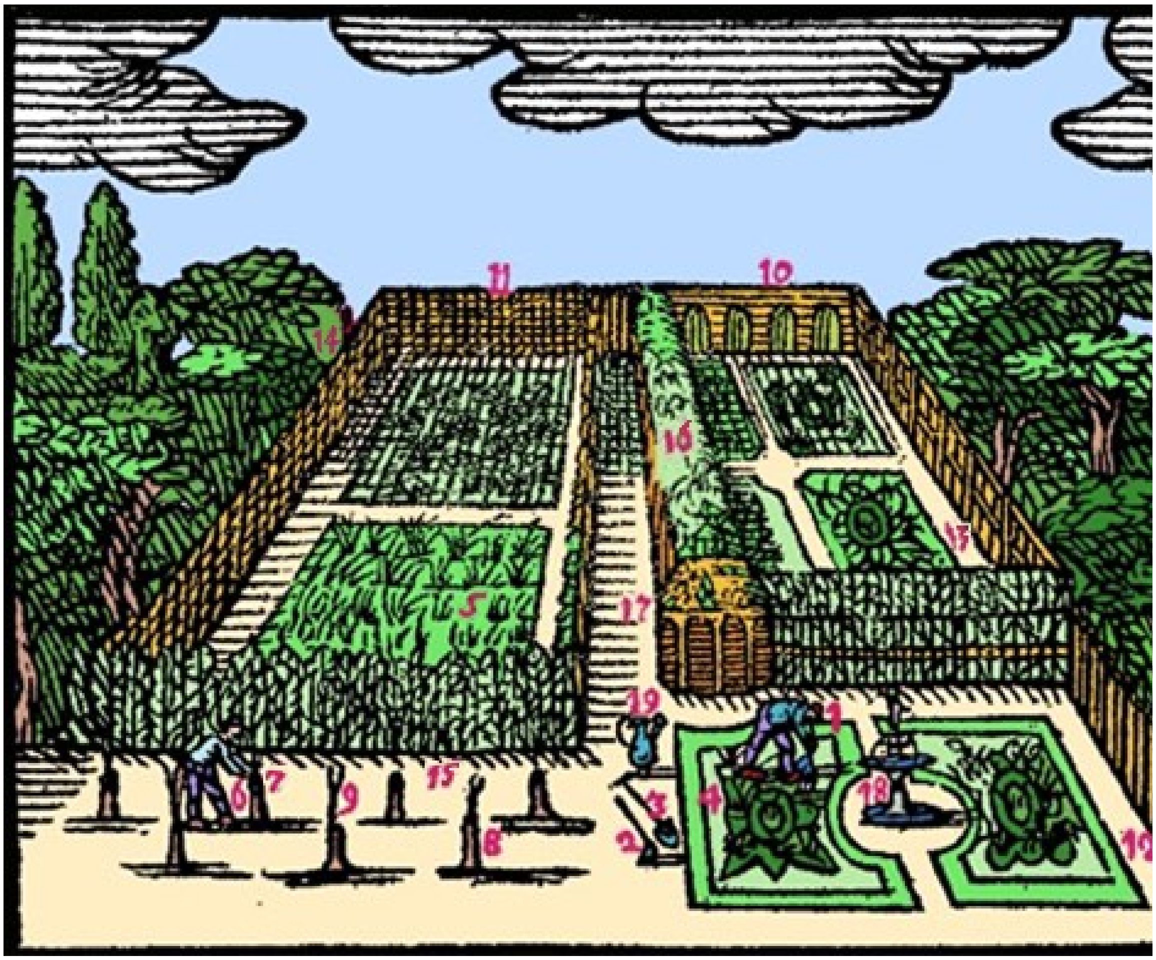

Mōnstruōsī & dēfōrmēs sunt abeuntes corpore ā commūnī fōrmā, ut sunt, immānis Gigās, Nānus (Pūmiliō), 2, Bicorpor, 3, Biceps, 4, & id genus mōnstra.

Hīs accēnsentur, Capitō, 5, Nāsō, 6, Labeō, 7, Buccō, 8, Strabō, 9, Obstīpus, 10, Strūmōsus, 11, Gibberōsus, 12, Lōrīpēs, 13, Cīlō, 15, adde Calvastrum, 14.

XLVII

Hortōrum Cultūra

Vīdimus hominem: Iam pergāmus ad Vīctum hominis, & ad Artēs Mēchanicās, quae hūc faciunt.

Prīmus & antīquissimus Vīctus, erant Frūgēs Terrae.

Hinc prīmus Labor Ādāmī, Hortī cultūra.

Hortulānus (Olitor), 1, fodit in Viridāriō, Ligōne, 2, aut Bipāliō, 3, facitque Pulvīnōs, 4, ac Plantāria, 5, quibus īnserit Sēmina & Plantās.

Arborātor, 6, plantat Arborēs, 7, in Pōmāriō, īnseritque Surculōs, 8, Vīvīrādīcibus, 9.

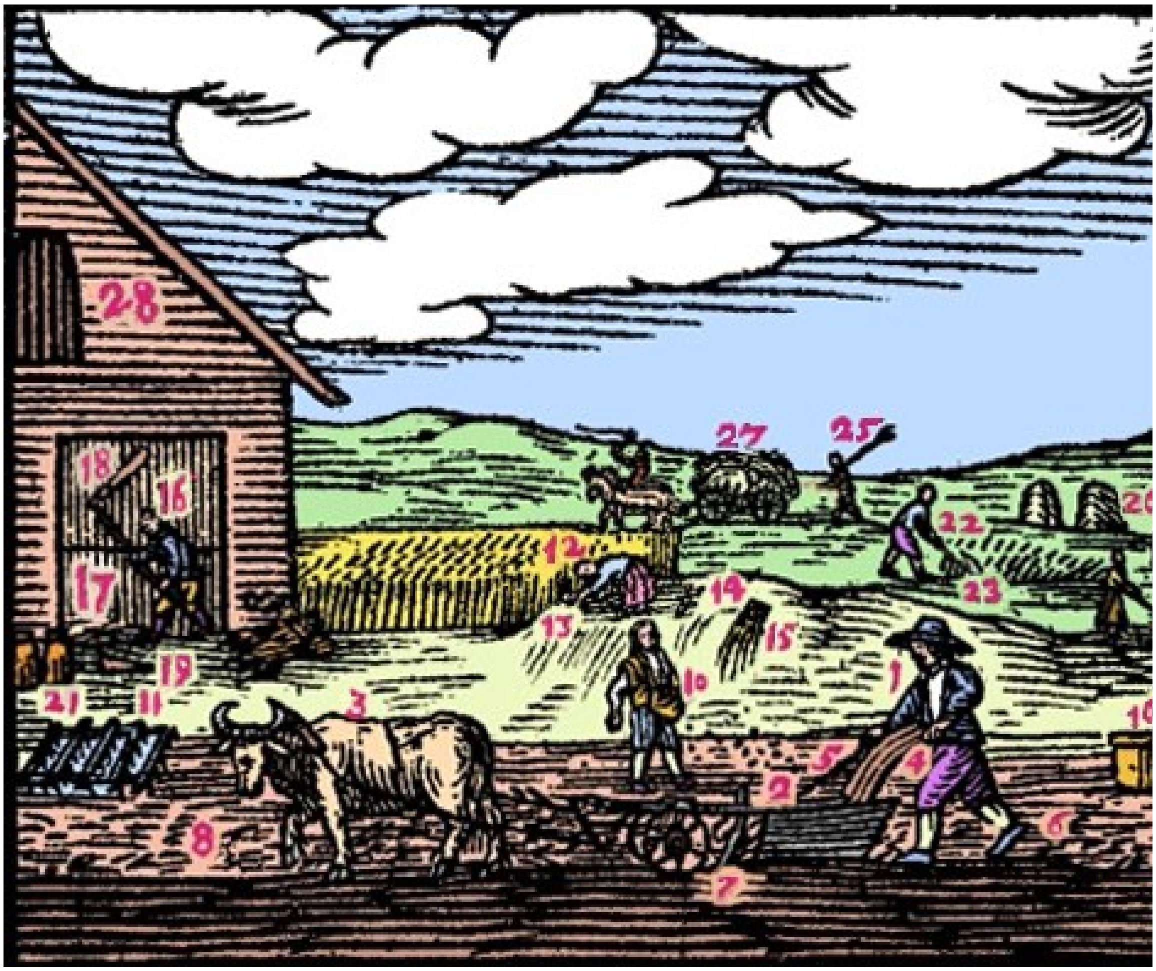
Saepit hortum vel Cūrā, Mūrō, 10, aut Māceriā, 11, aut Vacerrā, 12, aut Plancīs, 13, aut Saepe, 14, flexā ē sudibus & vītilibus; Vel Nātūrā Dūmīs & Vepribus, 15.

Ōrnātur Ambulācrīs, 16, & Pergulīs, 17.

Rigātur Fontānīs, 18, & Nassiternā, 19.

XLVIII

Agrīcultūra

Arātor, 1, iungit Bovēs, 3, Arātrō, 2, & tenēns Stīvam, 4, laevā, Rallum, 5, dextrā, quā āmovet Glaebās, 6, scindit terram (stercorātam anteā Fimō, 8,) Vōmere, 7, et Dentālī, facitque Sulcōs, 9.

Tum sēminat Sēmen, 10, & inoccat Occā, 11.

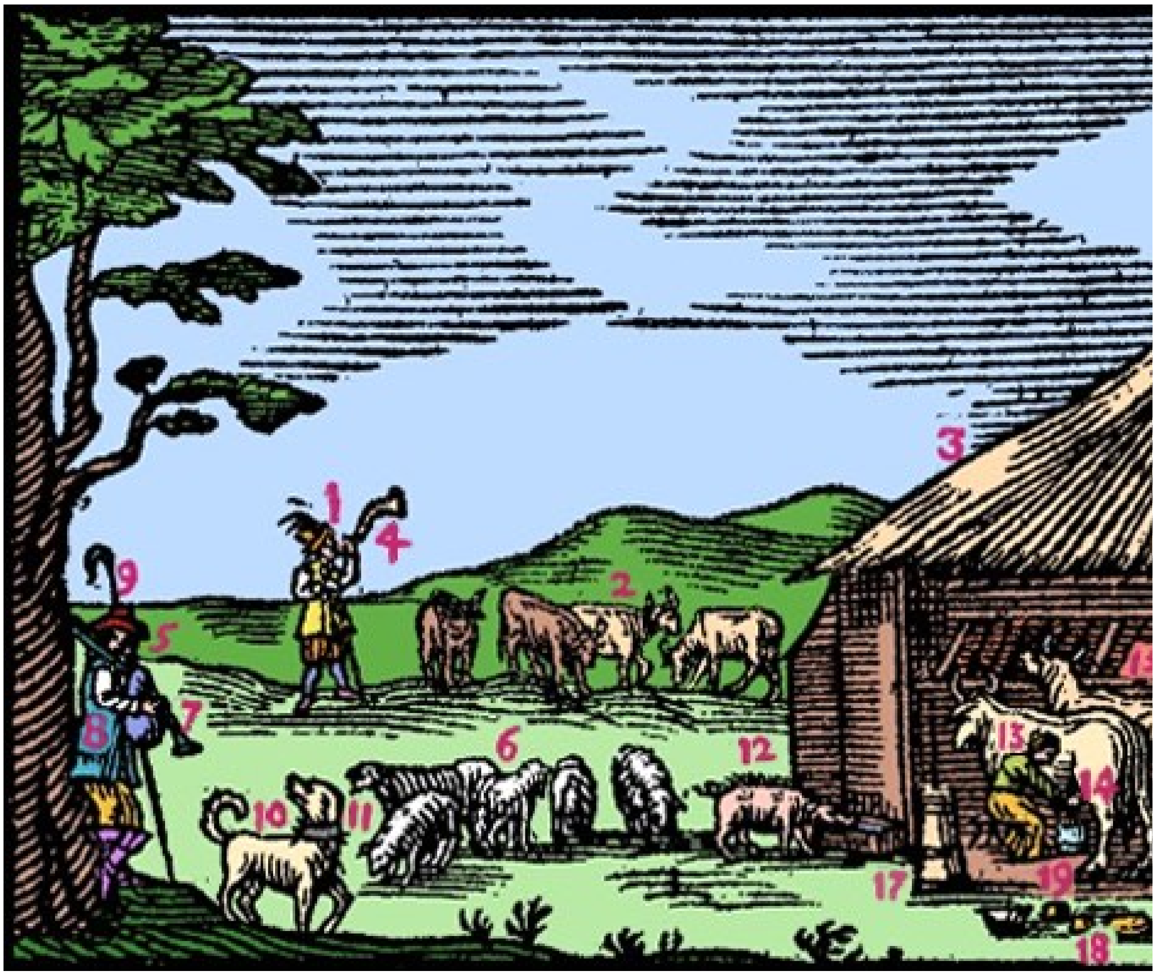
Messor, 12, metit frūgēs mātūrās Falce messōris, 13, colligit Manipulōs, 14, & colligat Mergetēs, 15.

Trītor, 16, trītūrat frūmentum in Āreā Horreī, 17, Flagellō (trībulā), 18, iactat ventilābrō, 19, atque ita Paleā & Strāmine, 20, sēparātā, congerit in Saccōs, 21.

Fēniseca, 22, facit Fēnum in Prātō, dēsecāns Grāmen Falce fēnāriā, 23, corrāditque Rāstrō, 24, compōnit Acervōs, 26, Furcā, 25, & convehit Vehibus, 27, in Fēnīle, 28.

XLIX

Pecuāria

Cultus Agrōrum, & rēs pecuāria, antīquissimīs temporibus, erat cūra Rēgum, Hērōum; hodiē tantum īnfirmae Plēbis.

Bubulcus, 1, ēvocat Armenta, 2, ē Bovīlibus, 3, Būcinā (Cornū), 4, & dūcit pāstum.

Ōpiliō (Pāstor), 5, pāscit Gregem, 6, īnstrūctus Fistulā, 7, & Pērā, 8, ut & Pedō, 9, habēns sēcum Molossum, 10, mūnītum Mellō, 11, contrā Lupōs.

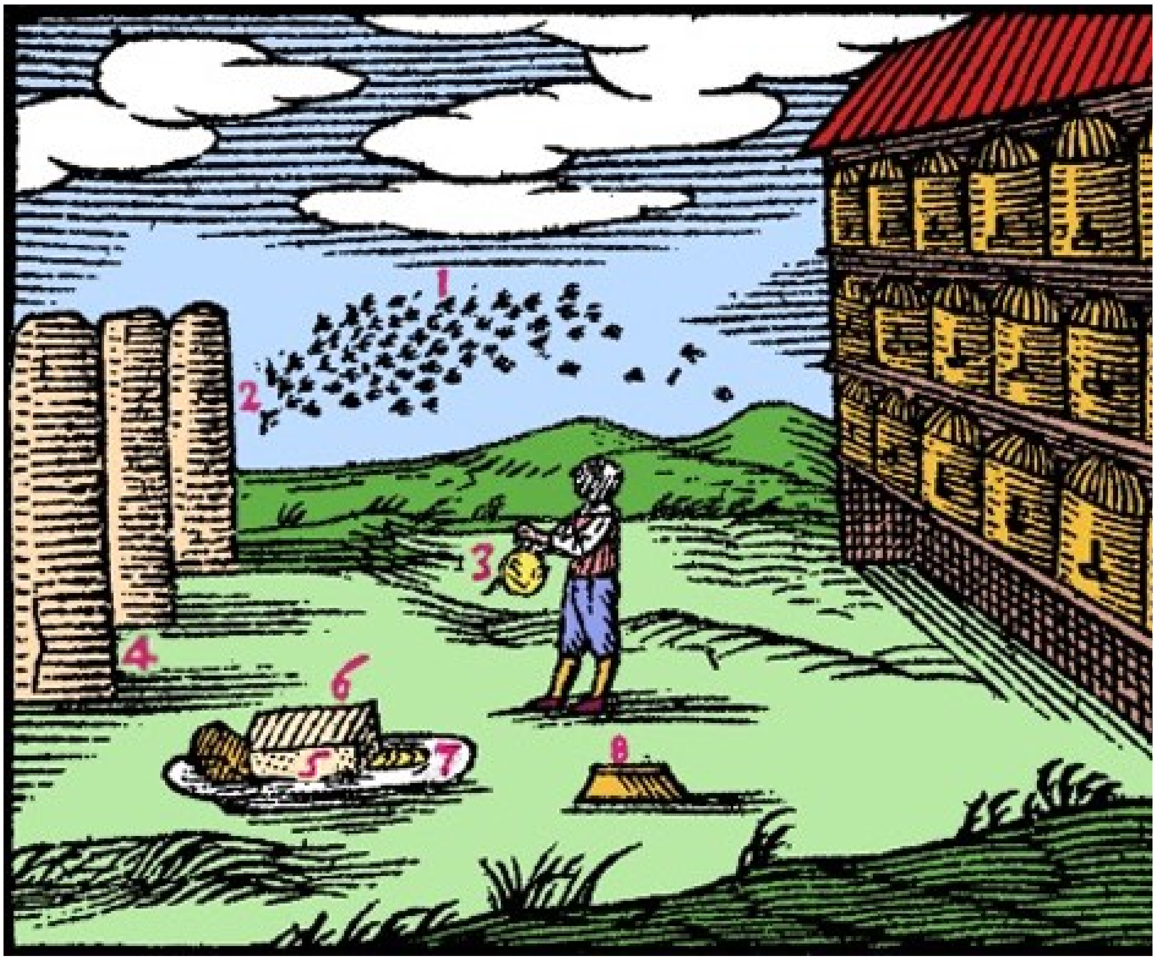
Suēs, 12, sagīnantur ex aquāliculō harae.

Vīlica, 13, mulget Ūbera vaccae, 14, ad Praesaepe, 15, super mulctrā, 16, et facit Būtyrum ē flōre lactis, in Vāse būtyrāceō, 17, et Cāseōs, 18, ē Coāgulō.

Lāna, 19, dētondētur Ovibus, ex quā variae Vestēs cōnficiuntur.

L

Mellificium

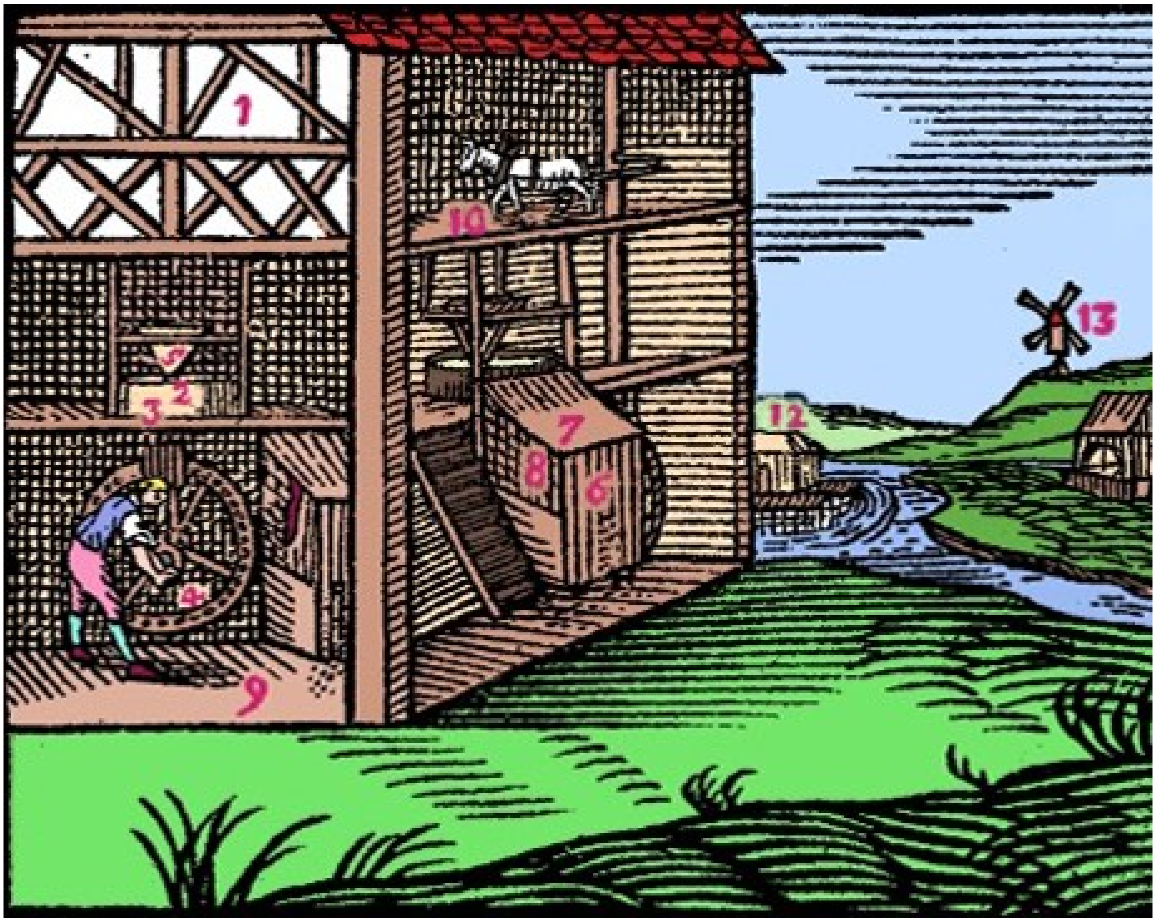
Apēs ēmittunt Exāmen, 1, adduntque illī Ducem (Rēgem), 2.

Exāmen illud, āvolātūrum, revocātur tinnītū Vāsis aēneī, 3, & inclūditur novō Alveārī, 4.

Struunt Cellulās sexangulārēs, 5, et complent eās Mellīgine, & faciunt Favōs, 6, ē quibus Mel effluit, 7.

Crātēs liquātae igne abeunt in Cēram, 8.

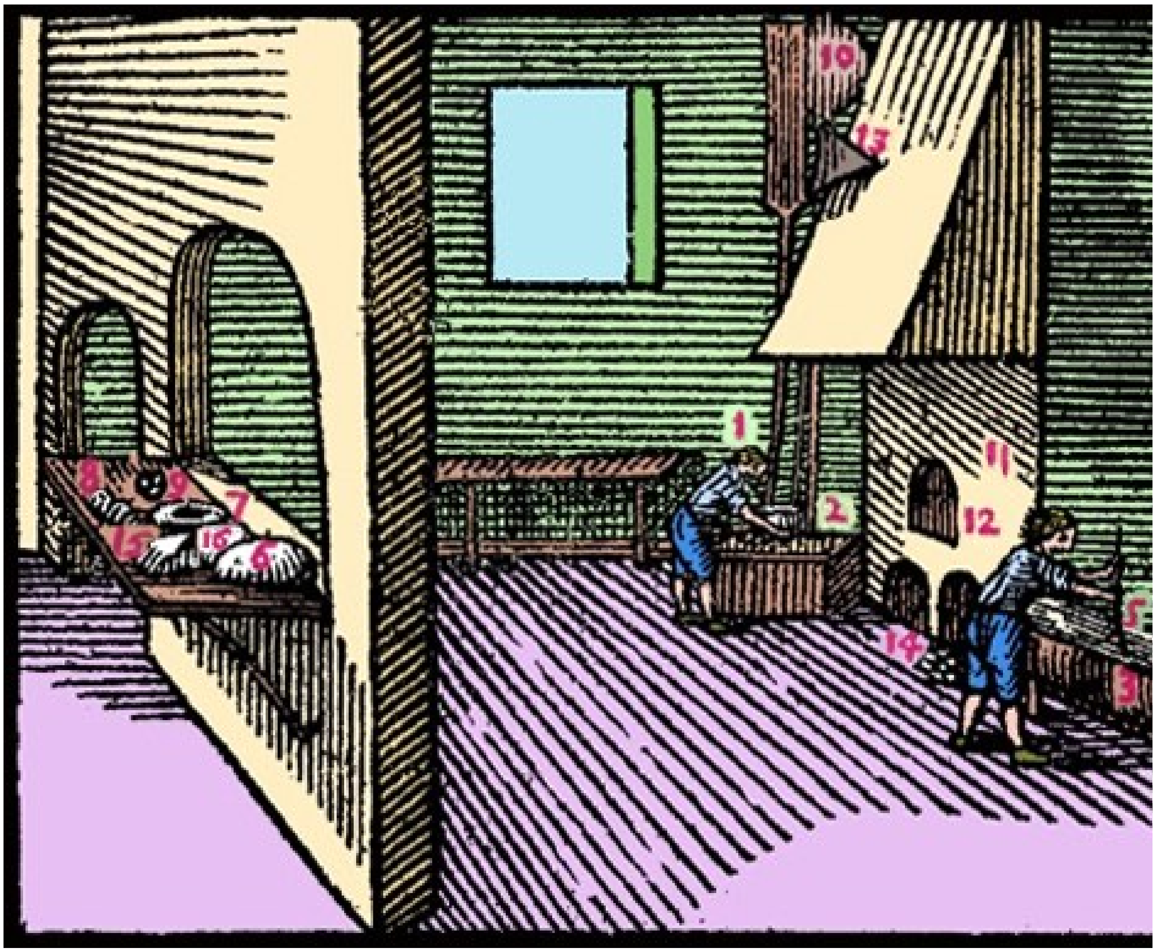
Molitūra

In Molā, Lapis, 2, currit super lapidem, 3, Rotā, 4, circumagente, et conterit grāna īnfūsa per Īnfundibulum, 5, sēparatque Furfurem, 6, dēcidentem in Cistam, 7, ā Farīnā (Polline) ēlābente per Excussōrium, 8.

Tālis Mola prīmum fuit Manuāria, 9, deinde Iūmentāria, 10, tum Aquātica, 11, & Nāvālis, 12, tandem, Ālāta (pneumatica), 13.

Pānificium

Pistor, 1, cernit Farīnam Crībō, 2, (pollināriō) & indit Mactrae, 3.

Tum affundit aquam, & facit Massam, 4, depsit-que spathā, 5, ligneā.

Dein fōrmat Pānēs, 6, Placentās, 7, Similās, 8, Spīrās, 9, &c.

Post impōnit Pālae, 10, & ingerit Furnō, 11, per Praefurnium, 12.

Sed prius ēruit ignem & Carbōnēs Rutābulō, 13, quōs congerit īnfrā, 14.

Et sīc Pānis pīnsitur habēns extrā Crustam, 15, intus Mīcam, 16.

LIII

Piscātiō

Piscātor, 1, captat piscēs;

sīve in lītore, Hāmō, 2, quī pendet fīlō ab arundine, & cui Ēsca inhaeret;

sīve Fundā, 3, quae pendēns Perticā, 4, immittitur aquae;

sīve in Cymbā, 5, Rētī, 6, sīve Nassā, 7, quae dēmergitur per Noctem.

Aucupium

Auceps, 1, exstruit Āream, 2, superstruit illī Rēte aucupātōrium, 3, obsipat Ēscam, 4, & abdēns sē in Latibulō, 5, allicit Avēs, cantū Illicum, quī partim in Āreā currunt, 6, partim inclūsī sunt Caveīs, 7, atque ita obruit trānsvolantēs Avēs Rētī, dum sē dēmittunt.

Aut tendit Tendiculās, 8, quibus suspendunt & suffōcant sē ipsās.

Aut expōnit Viscātōs calamōs, 9, Amitī, 10, quibus sī īnsident, implicant pennās, ut nequeant āvolāre, & dēcidunt in terram.

Aut captat Perticā, 11, vel Dēcipulā, 12.

LV

Vēnātus

Vēnātor, 1, vēnātur Ferās, dum cingit Silvam, Cassibus, 2, tentīs super Vārōs, 3, (furcillās.)

Canis sagāx, 4, vestīgat Feram, aut indāgat odōrātū; Vertagus, 5, persequitur.

Lupus, incidit in Foveam, 6, fugiēns Cervus, 7, in Plagās.

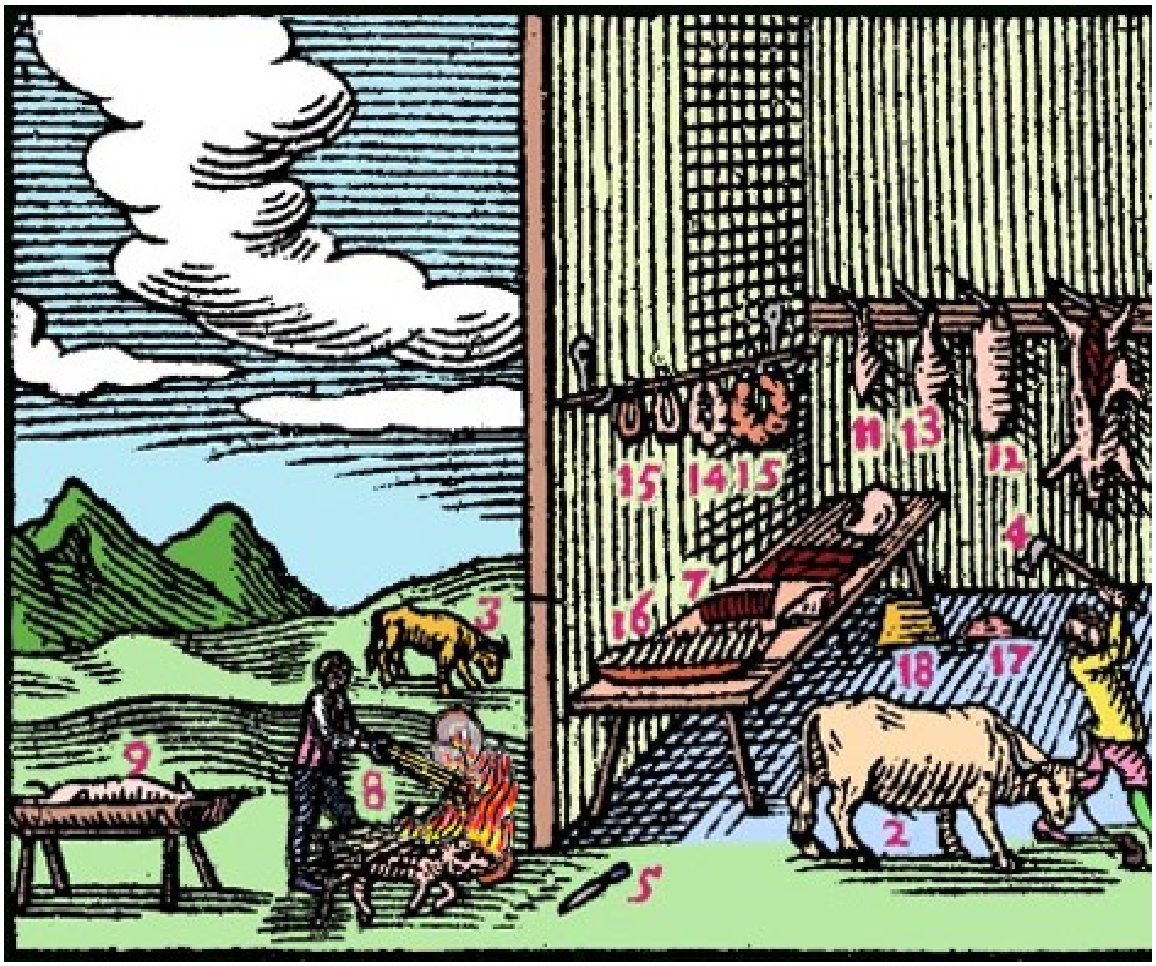
Aper, 8, trānsverberātur Vēnābulō, 9.

Ursus, 10, mordētur ā Canibus, & tunditur Clāvā, 11.

Sī quid effugit, ēvādit, 12, ut hīc Lepus & Vulpēs.

LVI

Laniōnia

Laniō, 1, mactat Pecudem altilem, 2, (Vēscula, 3, nōn sunt vēsca.)

Prōsternit Clāvā, 4, vel iugulat, Clūnāculō, 5, excoriat (dēglūbit,) 6, dissecatque & expōnit carnēs, vēnum in Macellō, 7.

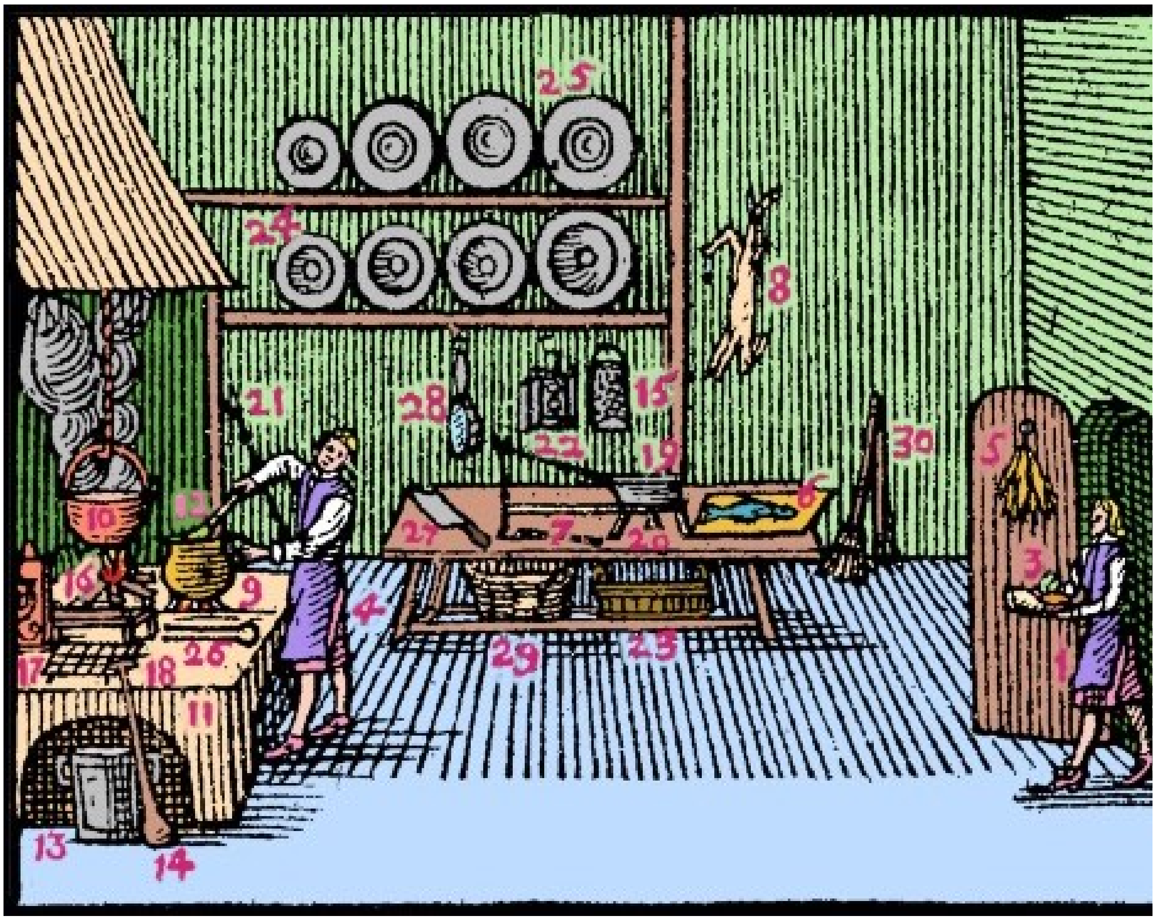
Glabrat Suem, 8, igne, vel aquā fervidā, 9, & facit Pernās, 10, Petasōnēs, 11, & Succīdiās, 12.

Praetereā Farcīmina varia: Faliscōs, 13, Apexabōnēs, 14, Tomācula, 15, Botulōs, (Lūcānicās) 16.

Adeps, 17, & Sēbum, 18, ēliquantur.

LVII

Coquīnāria

Prōmus Condus, 1, prōfert obsōnia, 2, ē Penū, 3.

Coquus, 4, accipit ea, & coquit varia Ēsculenta.

Prius dēplūmat, & exenterat Avēs, 5, Dēsquāmat, & exdorsuat Piscēs, 6, Trāiectat quāsdem carnēs Lārdō, ope Creacentrī, 7.

Leporēs, 8, exuit, tum ēlixat Ōllīs, 9, & Caccabīs, 10, in Focō, 11, & dēspūmat Ligulā, 12.

Condit ēlixāta, arōmatibus, quae comminuit Pistillō, 14, in Mortāriō, 13, aut terit Rādulā, 15.

Quaedam assat Verubus, 16, & Automatō, 17, vel super Crātīculum, 18, vel frīgit Sartāgine, 19, super Tripodem, 20.

Vāsa Coquīnāria praetereā sunt, Rutābulum, 21, Foculus (Ignītābulum) 22, Trua, 23, (in quā Catīnī, 24, & Patinae, 25, ēluuntur), Prūniceps, 26, Culter incīsōrius, 27. Quālus, 28. Corbis, 29. & Scōpa, 30.

LVIII

Vīndēmia

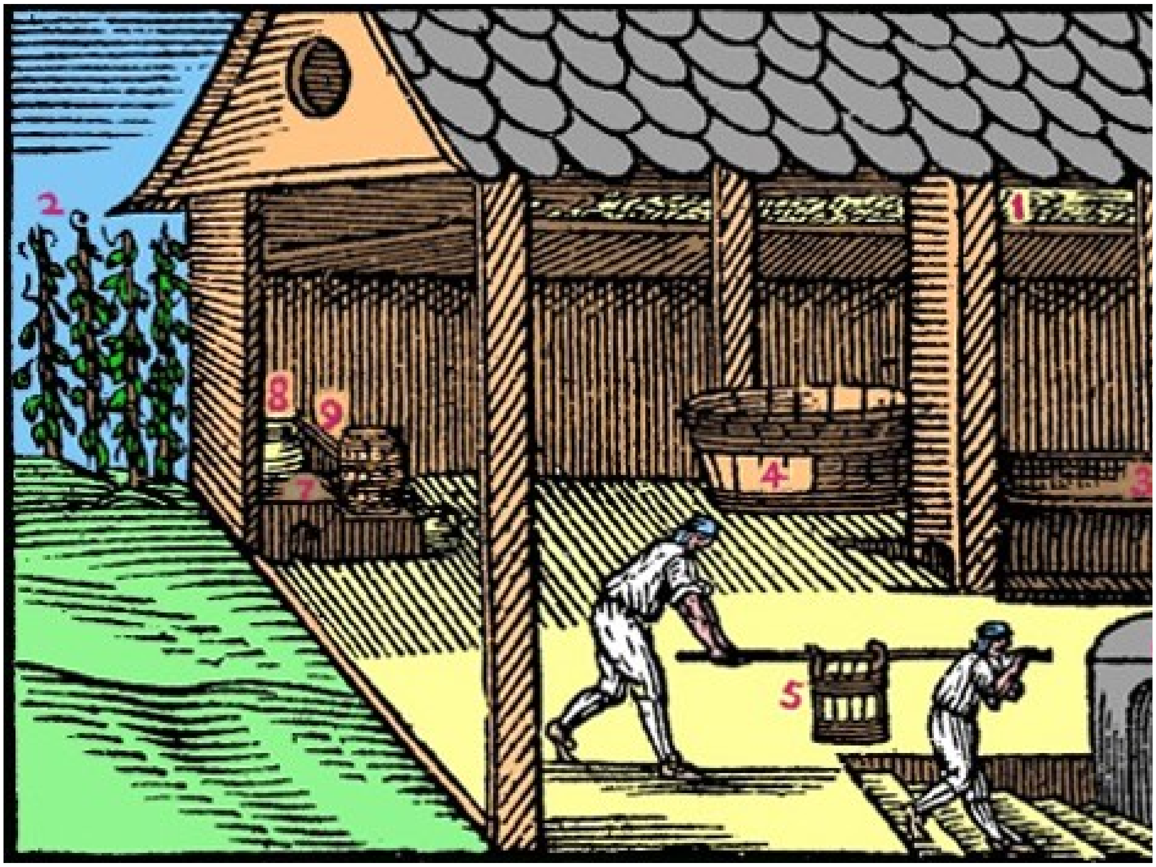
Vīnum crēscit in Vīneā, 1, ubi Vītēs prōpāgantur, & alligantur vīminibus ad Arborēs, 2, vel ad Pālōs (Ridicās) 3, vel ad Iuga. 4.

Cum tempus vīndēmiandī adest, abscindunt Botrōs, & comportant Trimodiīs, 5, coniciuntque in Lacum, 6, calcant pedibus, 7, aut tundunt Ligneō Pīlō, 8, & exprimunt Sūcum Torculārī, 9, quī dīcitur Mustum, 11, et exceptum Orcā, 10, īnfunditur Vāsīs (Dōliīs) 12, operculātur, 15, & abditum in Cellīs, super Canthēriōs, 14, abit in Vīnum.

Prōmitur ē Dōliō Siphōne, 13, aut Tubulō, 16, (in quō est Epistomium) Vāse relitō.

LIX

Zythopoeia

Ubi Vīnum nōn habētur, bibitur Cerevīsia (Zythum), quae coquitur ex Byne (Polentā), 1, et Lupulō, 2, in Ahēnō, 3. Post effunditur in Lacūs, 4, et, frīgēfacta, dēfertur Lābrīs, 5, in Cellāria, 6, et īnfunditur vāsibus.

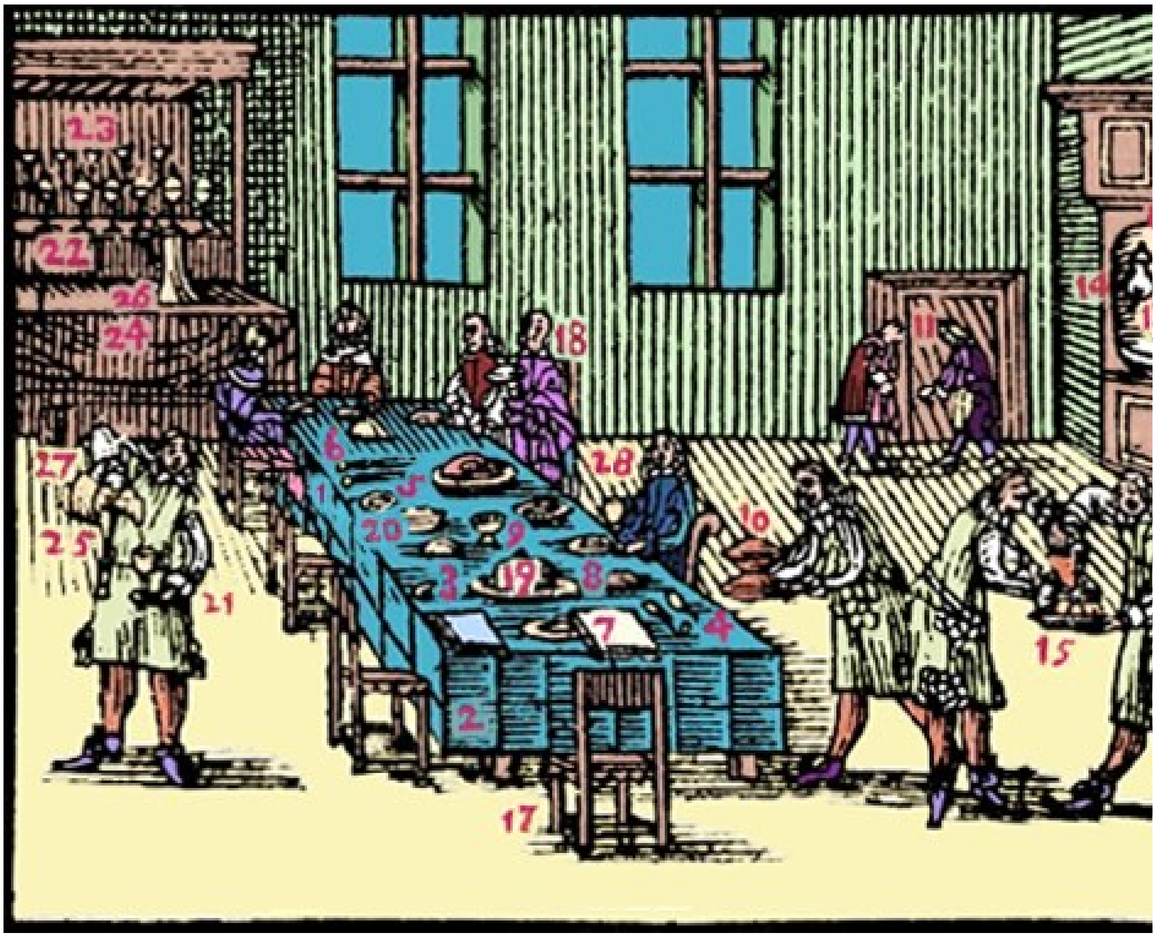
Vīnum sublīmātum, extractum vī calōris ē faecibus vīnī in Ahēnō, 7, cui Alembicum, 8, superimpositum est, dēstillat per Tubum, 9, in Vitrum.

Vīnum et cerevīsia, cum acēscunt fīunt Acētum.

Ex vīnō et Melle faciunt Mulsum.

LX

Convīvium

Cum Convīvium apparātur, Mēnsa sternitur Tapētibus, 1, & Mappā, 2, ā Trīclīniāriīs, quī praetereā oppōnunt Discōs (Orbēs), 3, Cochleāria, 4, Cultrōs, 5, cum Fuscinulīs, 6, Mappulās, 7, Pānem, 8, cum Salīnō, 9.

Fercula īnferuntur in Patinīs, 10, Artocrea, 19, in Lance.

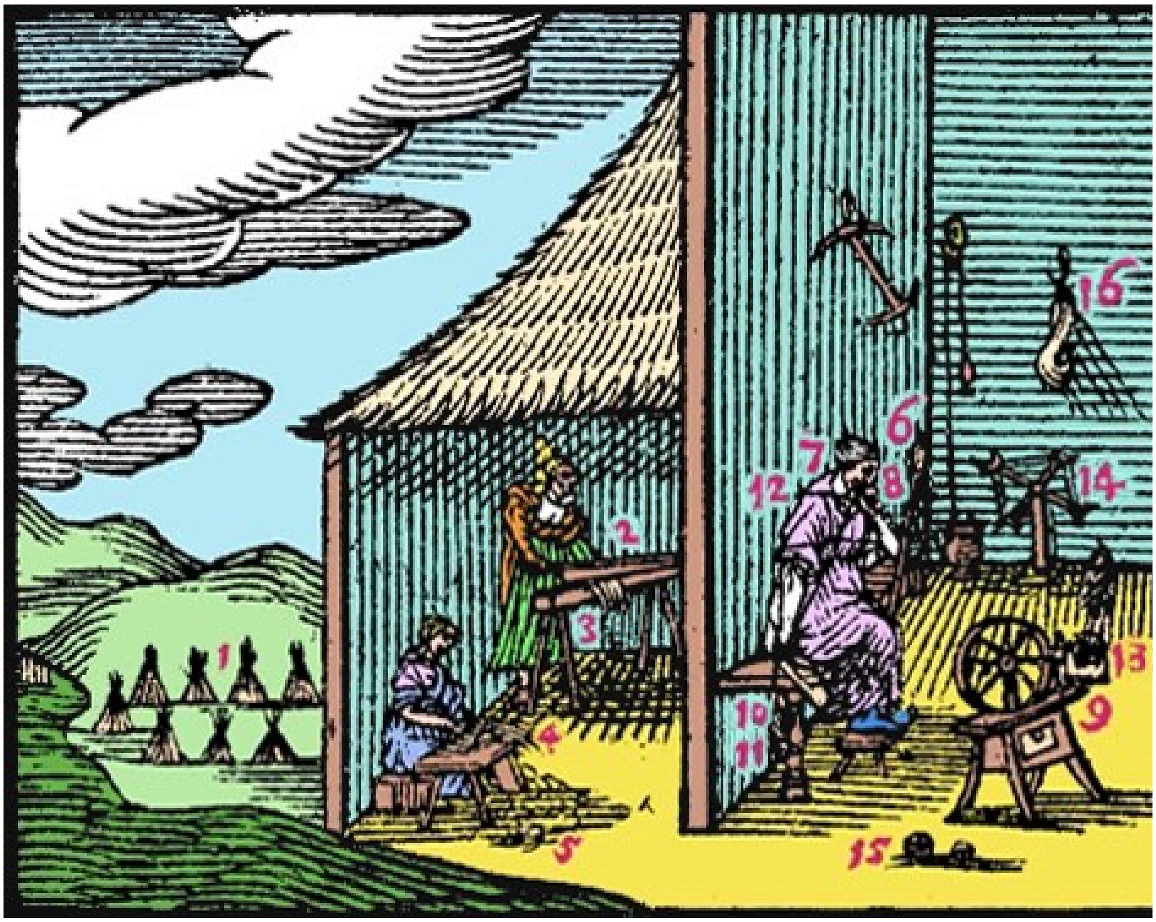
Convīvae intrōductī ab Hospite, 11, abluunt manūs ē Gutturniō, 12, vel Aquālī, 14, super Malluvium, 13, aut Pēlvim,

15, terguntque Mantēlī, 16. Tum assident Mēnsae per Sedīlia, 17.

Strūctor, 18, deartuat dapēs, & distribuit, Embammata interpōnuntur Assutārīs in Scutellīs, 20.

Pincerna, 21, īnfundit Tēmētum, ex Urceō, 25, vel Cantharō, 26, vel Lagoenā, 27, in Pōcula, 22, vel Vitrea, 23, quae exstant in abacō, 24, & porrigit, Convīvātōrī, 28, qui propīnat Hospitibus.

Tractātiō Līnī

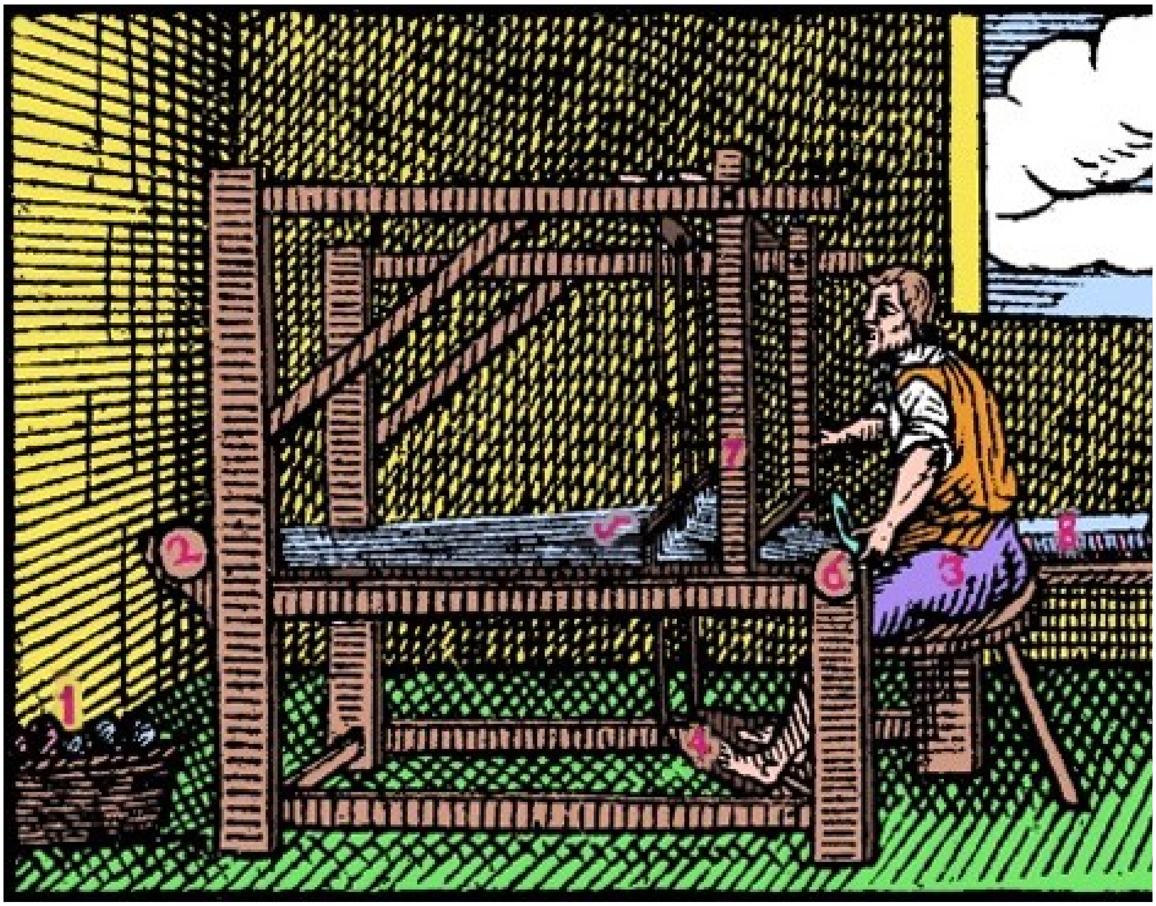

Līnum et Cannabis mācerāta aquīs rūrsumque siccāta, 1, contunduntur Frangībulō ligneō, 2, ubi Corticēs dēcidunt, 3. Tum carminantur Carmine ferreō, 4, ubi Stuppa, 5, sēparātur.

Līnum pūrum alligātur Colō, 6, a Nētrīce, 7, quae sinistrā trahit Fīlum, 8, dexterā, 12, Rhombum (Girgillum), 9, vel Fūsum, 10, in quō Verticillus, 11.

Volva accipit Fīla, 13, inde dēdūcuntur in Ālabrum, 14, hinc vel Glomī, 15, glomerantur, vel Fasciculī, 16, fiunt.

Textūra

Textor, dīdūcit Glomōs, 1, in Stāmen, et circumvolvit Iugō, 2, ac sedēns in Textrīnō, 3, calcat Īnsilia pedibus, 4.

Dīdūcit Stāmen, 5, Līciīs et trāicit Radium, 6, in quō est Trāma, ac dēnsat Pectine, 7, atque ita cōnficit Linteum, 8.

Sīc etiam Pannīfex facit Pannum ē Lānā.

LXIII

Lintea

Linteāmina īnsōlantur, 1, aquā perfūsa, 2, dōnec candēfīant.

Ex iīs Sartrīx, 3, suit Indūsia, 4, Mūcinia, 5, Collāria, 6, Capitia, etc.

Haec, sī sordidentur, ā Lōtrīce, 7, rūrsum lavantur aquā sive Lixīviō ac Sāpōne.

LXIV

Sartor

Sartor, 1, discindit Pannum, 2, Forfice, 3, cōnsuitque, Acū et fīlō duplicātō, 4.

Posteā complānat sūtūrās Ferrāmentō, 5.

Sīcque cōnficit Tunicās, 6, plicātās, 7, in quibus īnfrā est Fimbria, 8, cum Īnstitīs, 9, Pallia, 10, cum Patagiō, 11, et Togās manicātās, 12, Thōrācēs, 13, cum Globulīs, 14, et Manicīs, 15, Caligās, 16, aliquandō cum Lēmniscīs, 17, Tībiālia, 18, Chīrothēcas, 19, Amiculum, 20, &c.

Sīc Pelliō, facit Pellicia, ē Pellibus.

LXV

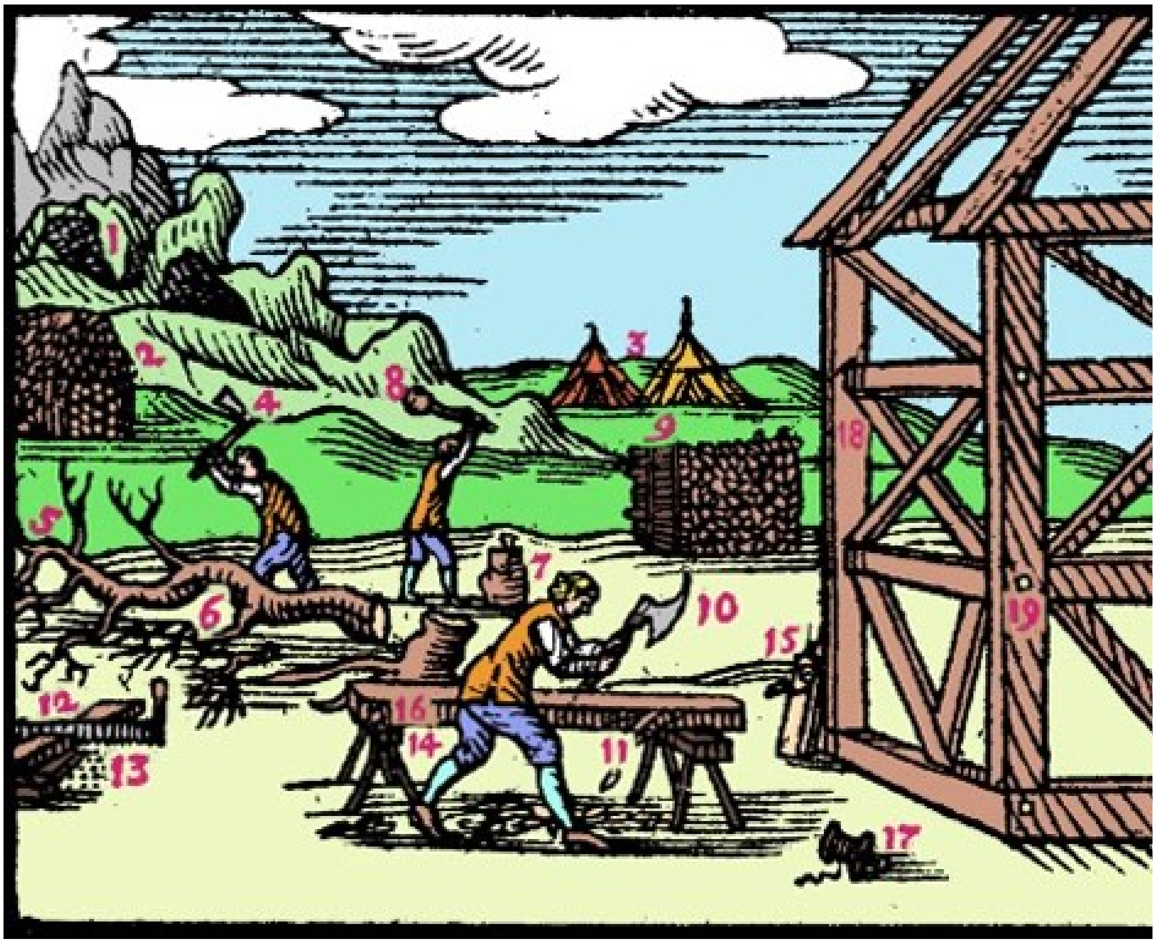
Sūtor

Sūtor, 1, cōnficit Crepidās (Sandalia), 7, Calceōs, 8, (in quibus spectātur supernē Obstrāgulum, īnfernē Solea, et utrimque Ānsae), Ocreās, 9, et Pērōnēs, 10, ē Coriō, 5, (quod discinditur Scalprō sūtōriō, 6,) ope Sūbulae, 2, et fīlī picātī, 3, super Modulō, 4.

LXVI

Faber Lignārius

Hominis Vīctum et Amictum, vīdimus: sequitur nunc Domicilium eius.

Prīmō habitābant in Specubus, 1, deinde in Tabernāculīs vel Tuguriīs, 2, tum etiam in Tentōriīs, 3, dēmum, in Domibus.

Lignātor sternit et truncat Arborēs, 5, Secūrī, 4, remanentibus Sarmentīs, 6.

Findit Clāvōsum Lignum Cuneō, 7, quem adigit Tudite, 8, et compōnit Struēs, 9.

Faber Lignārius asciat Asciā, 10, Māteriam, unde Assulae, 11, cadunt et serrat Serrā, 12, ubi Scobis, 13, dēcidit.

Post ēlevat tignum super cantēriōs, 14, ope Trochleae, 15, affīgit Ānsīs, 16, et līneat Amussī, 17.

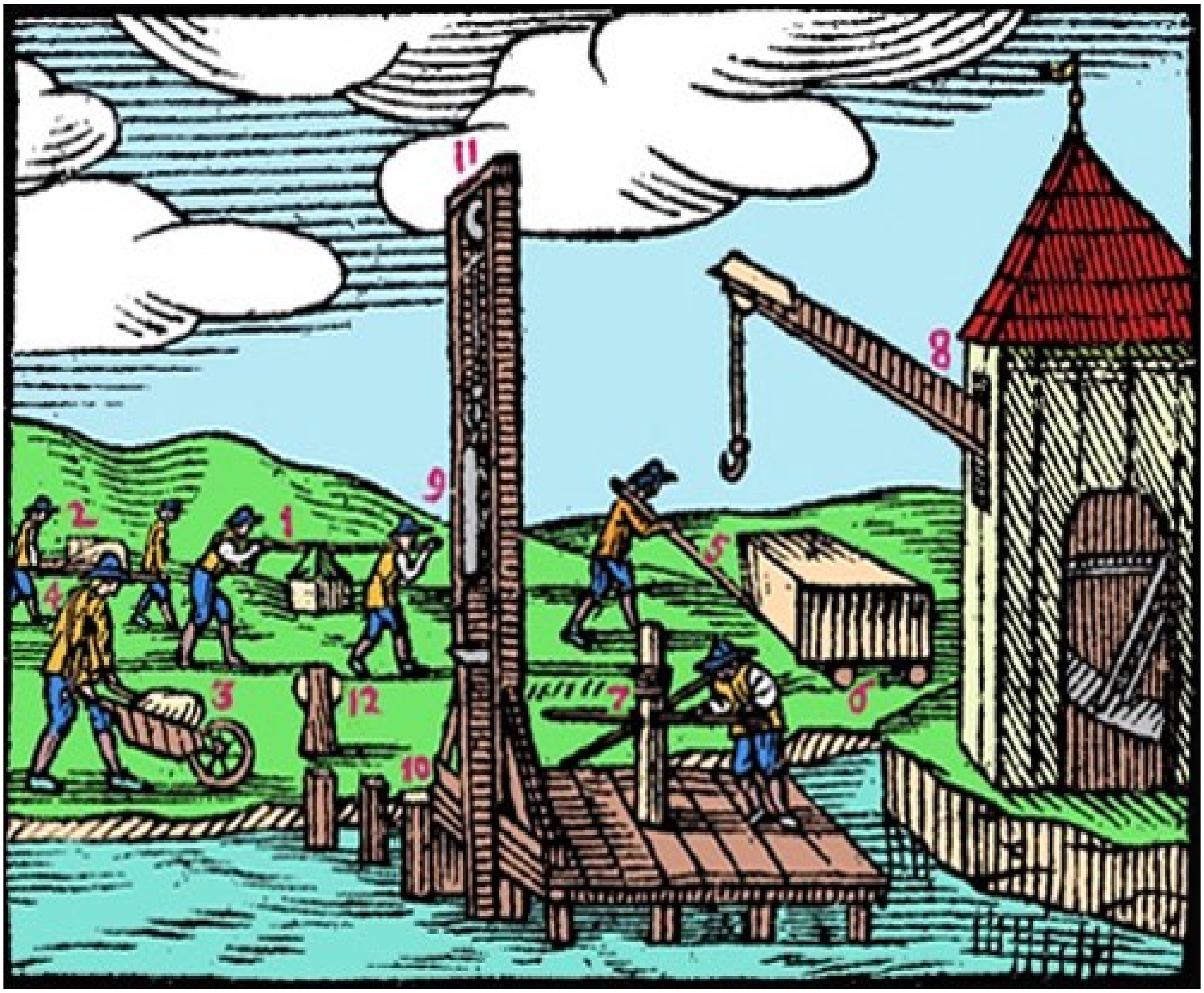
Tum compāginat Parietēs, 18, et configit trabēs Clāvīs trabālibus, 19.

Faber Mūrārius

Faber mūrārius, 1, pōnit Fundāmentum et struit Mūrōs, 2, Sīve ē Lapidibus, quōs Lapidārius ēruit in Lapīcīdīnā, 3, et Latomus, 4, conquadrat ad Normam, 5, Sīve ē Lateribus, 6, quī ex Harēnā et Lutō, aquā intrītīs, fōrmantur et igne excoquuntur. Dein crustat Calce, ope Trullae, 7, et Tēctōriō vestit, 8.

Māchinae

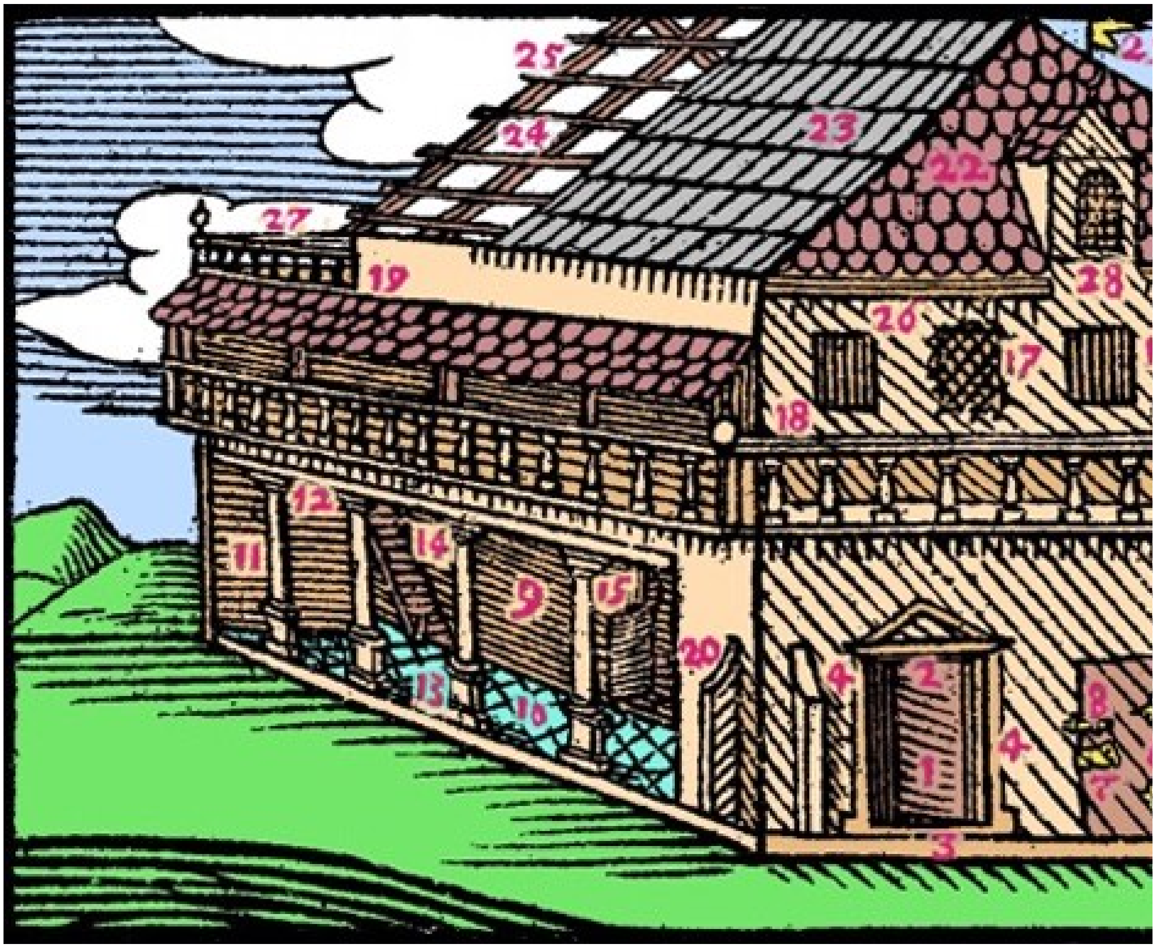
Quantum duo ferre possunt Phalangā, 1, vel Feretrō, 2, tantum potest ūnus, trūdendō ante sē Pabōnem, 3, suspēnsā ā collō Aerumnā, 4. Plūs autem potest, qui mōlem, Phalangīs (Cylindrīs), 6, impositam prōvolvit Vecte, 5.

Ergata, 7, est columella, quae versātur circumeundō.

Geranium, 8, habet Tympanum, cui inambulāns quis, pondera nāvī extrahit, aut in nāvem dēmittit.

Fistūca, 9, adhibētur, ad pangendum Sublicās, 10, adtollitur, fūne, tractō per Trochleās, 11, vel manibus, sī ānsās, 12, habet.

Domus

Ante Iānuam Domūs est Vestibulum, 1. Iānua habet Līmen, 3, et Superlīmināre, 2, et utrimque Postēs, 4. Ā dextrīs sunt Cardinēs, 5, ā quibus pendent Forēs, 6, ā sinistrīs Claustrum, 7, aut Pessulus, 8.

Sub aedibus est Cavaedium, 9, pavīmentō tessellātō, 10, fulcītum columnīs, 11, in quibus Peristylium, 12, et Basis, 13. Per Scālās, 14, et Cochlidia, 15, ascenditur in superiōrēs contignātiōnēs.

Extrīnsecus appārent, Fenestrae, 16, et Cancellī (Clāthra), 17, Pergulae, 18, Suggrundia, 19, et Fulcra, 20, fulciendīs mūrīs.

In summō est Tēctum, 21, contēctum Imbricibus [tēgulīs], 22, vel Scandulīs, 23, quae incumbunt Tigillīs, 24, haec Tignīs, 25. Tēctō adhaeret Stīllicidium, 26. Locus sine tēctō dīcitur Subdiāle, 27. In tēctō sunt Maeniāna 28 et Corōnidēs, 29.

LXX

Metallīfodīna

Metallī-fossōrēs, 1, ingrediuntur Puteum Fodīnae, 2, Bacillō, 3, sīve Gradibus, 4, cum Lucernīs, 5, et effodiunt, Ligōne, 6, terram metallicam, quae, imposita Corbibus, 7, extrahitur Fūne, 8, ope Māchinae tractōriae, 9, et dēfertur in Ustrīnam, 10, ubi igne urgētur, ut prōfluat Metallum, 12. Scōriae, 11, seorsum abiciuntur.

LXXI

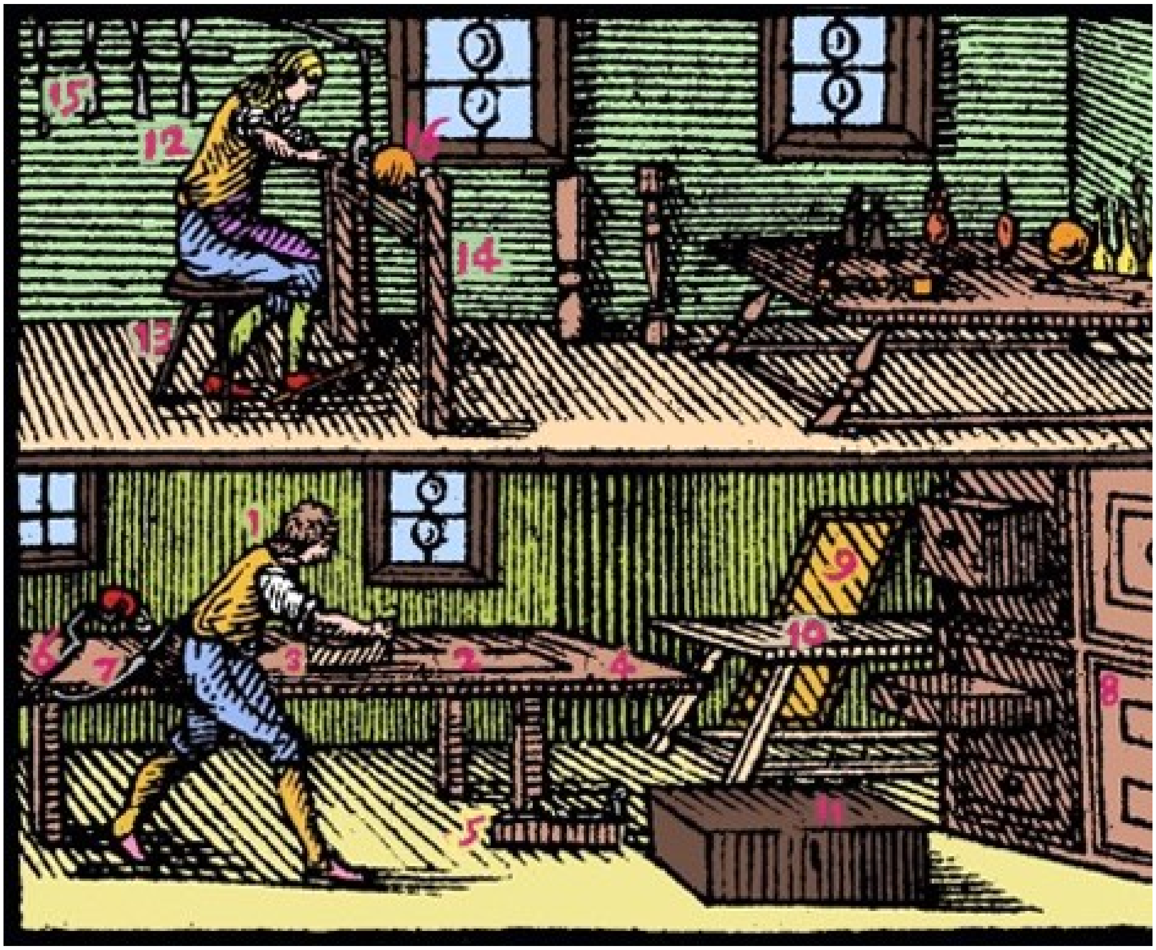
Faber Ferrārius

Faber ferrārius, 1, in Ustrīnā (Fabricā), 2, īnflat ignem Folle, 3, quem adtollit Pede, 4, atque ita candēfacit Ferrum. Deinde eximit Forcipe, 5, impōnit Incūdī, 6, et cūdit Malleō, 7, ubi Strictūrae, 8, exsiliunt. Et sīc excūduntur Clāvī, 9, Soleae, 10, Canthī, 11, Catēnae, 12, Lāminae, Serae cum Clāvibus, Cardinēs, &c. Ferrāmenta candentia restinguit in Lacū.

LXXII

Scrīniārius Et Tornātor

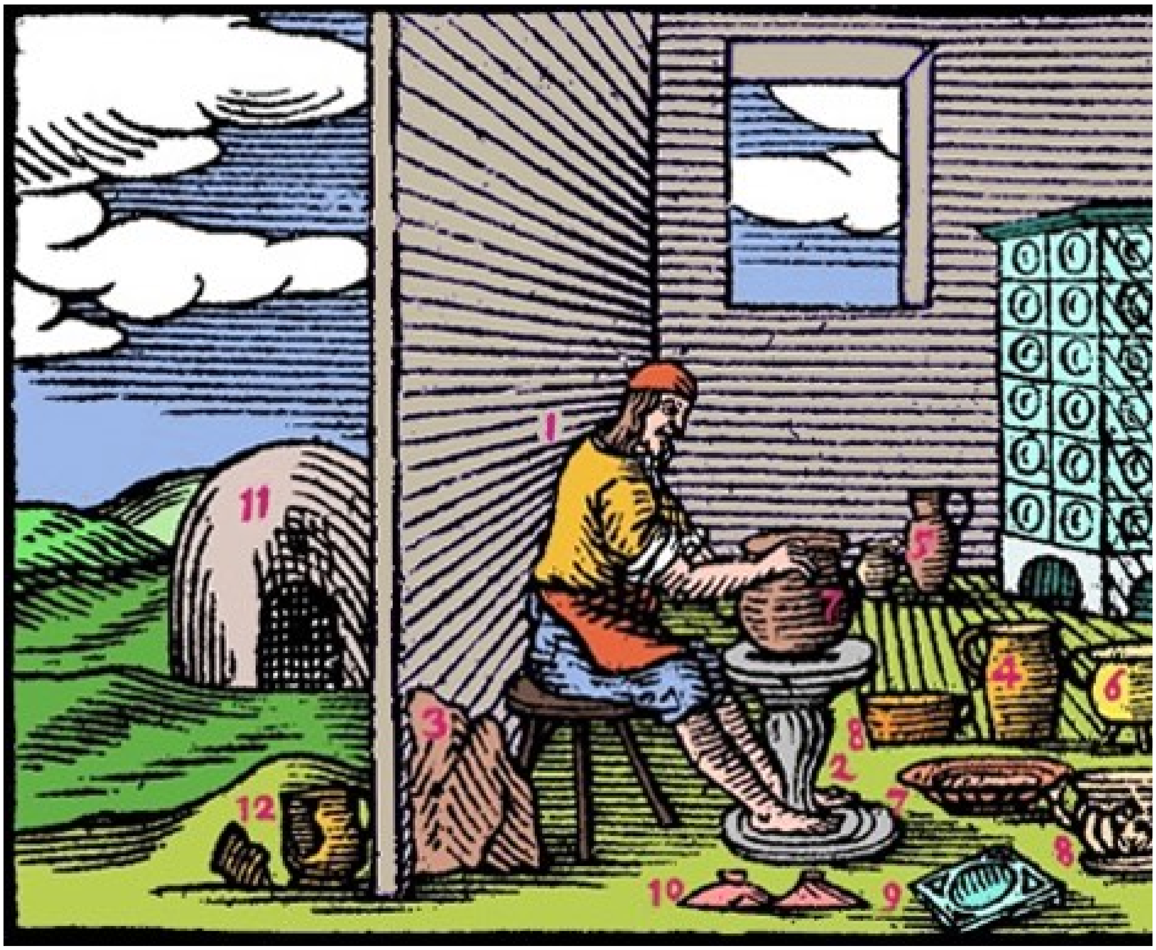

Arculārius, 1, ēdolat Asserēs, 2, Runcīnā, 3, in Tabulā, 4, dēplānat Plānulā, 5, perforat (terebrat) Terebrā, 6, sculpit Cultrō, 7, combīnat Glūtine et Subscūdibus, 8, et facit Tabulās, 9, Mēnsās, 10, Arcās (Cistās), 11, &c.

Torniō, 12, sedēns in Īnsilibus, 13, tornat Tornō, 15, super Scamnō tornātōriō, 14, Globōs, 16, Cōnōs, 17, Īcunculās, 18, et similia Toreumata.

LXXIII

Figulus

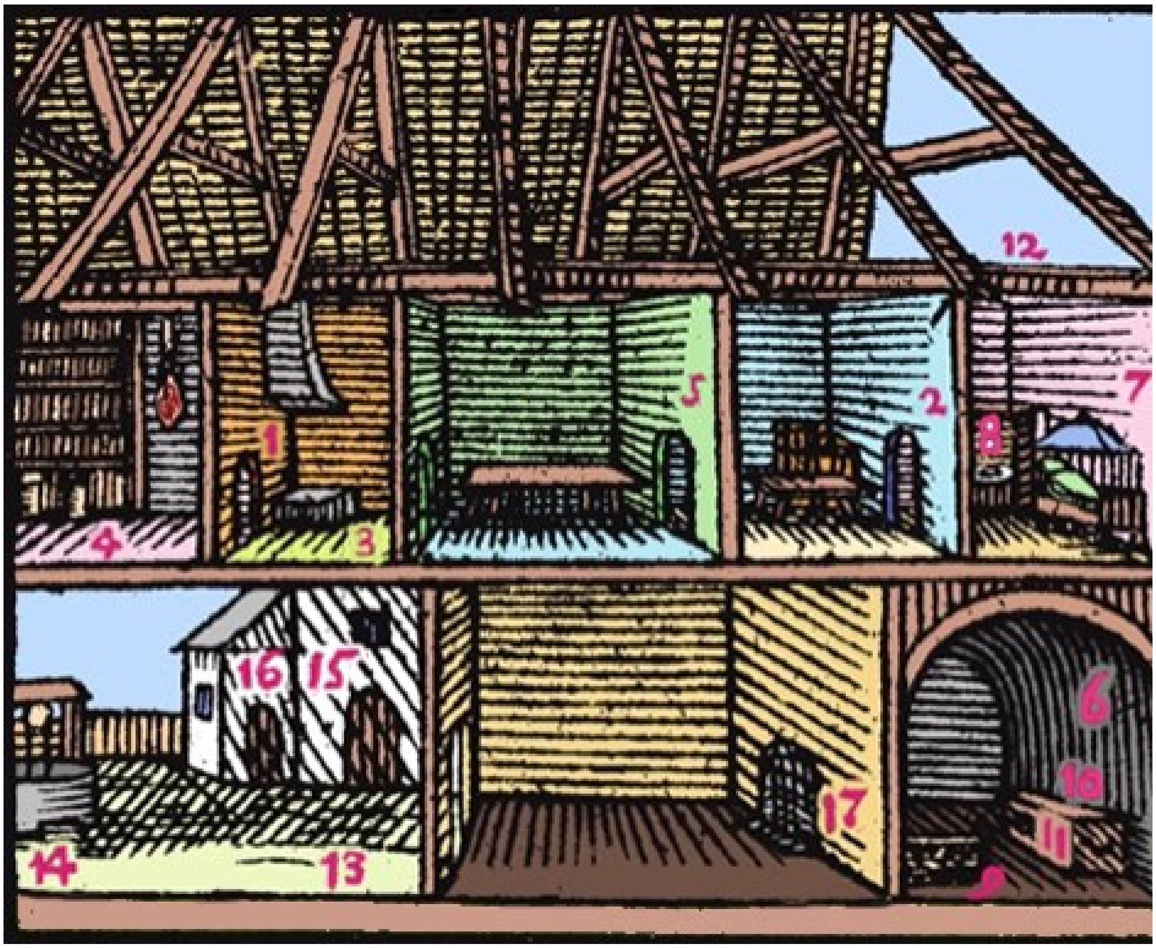
Figulus, 1, sedēns super Rotā, 2, fōrmat ex Argillā, 3, Ōllās, 4, Urceōs, 5, Tripodēs, 6, Patinās, 7, Vāsa testācea, 8, Fidēliās, 9, Opercula, 10, &c.

Posteā excoquit in Furnō, 11, et incrustat Lithargyrō.

Frācta Ōlla, dat Testās, 12.

LXXIV

Partēs Domūs

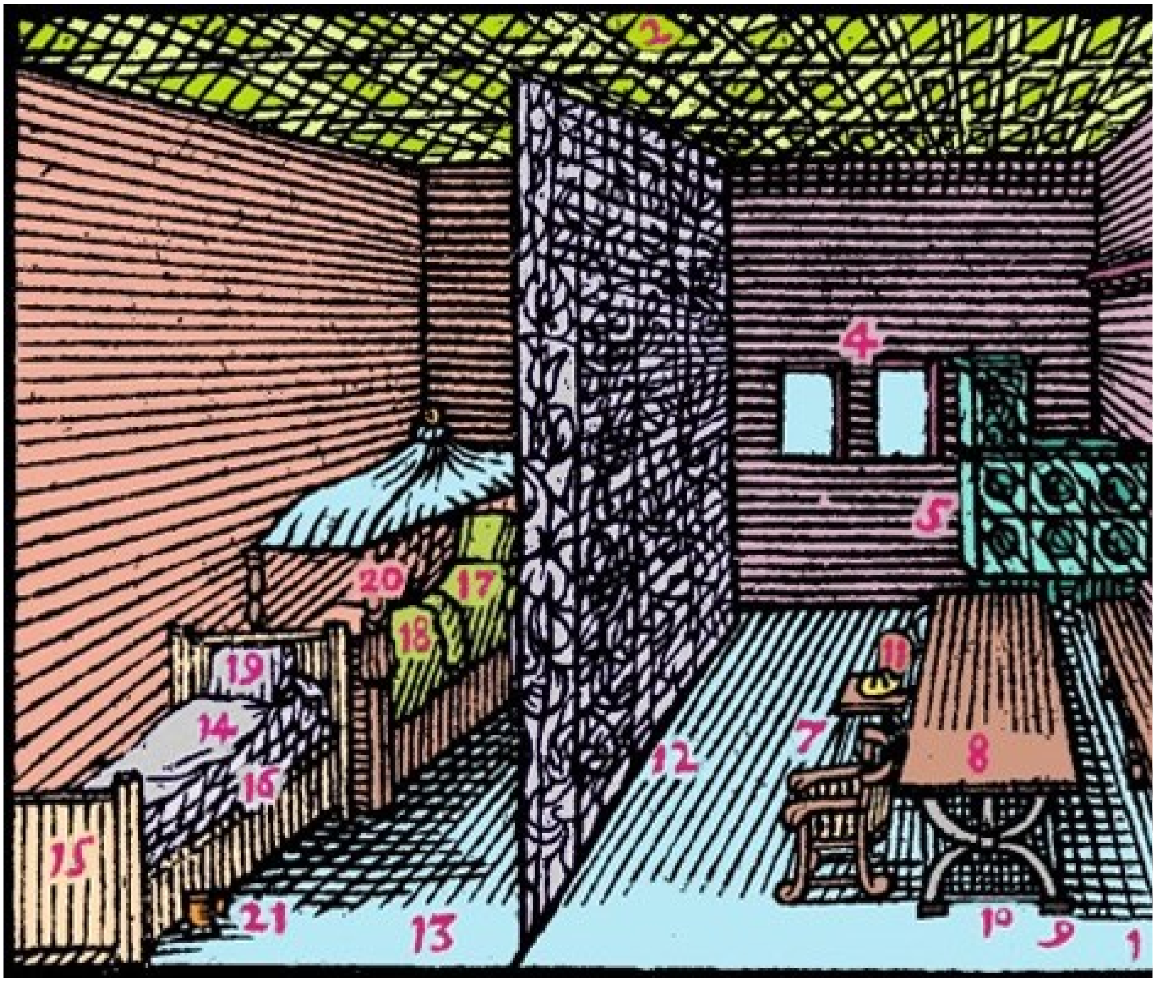

Domus distinguitur in Conclāvia, ut sunt: Ātrium, 1, Hypocaustum, 2, Culīna, 3, Cella penuāria, 4, Cēnāculum, 5, Camera, 6, Cubiculum, 7, cum adstrūctō Sēcessū (Lātrīnā), 8.

Corbēs, 9, īnserviunt rēbus trānsferendīs, Arcae, 10, (quae Clāve, 11, reclūduntur) adservandīs illīs.

Sub tēctō est Solum [Pavīmentum], 12, In Āreā, 13, Puteus, 14, Stabulum, 15, cum Balneō, 16. Sub domō est Cella, 17.

Hypocaustum Cum Dormītōriō

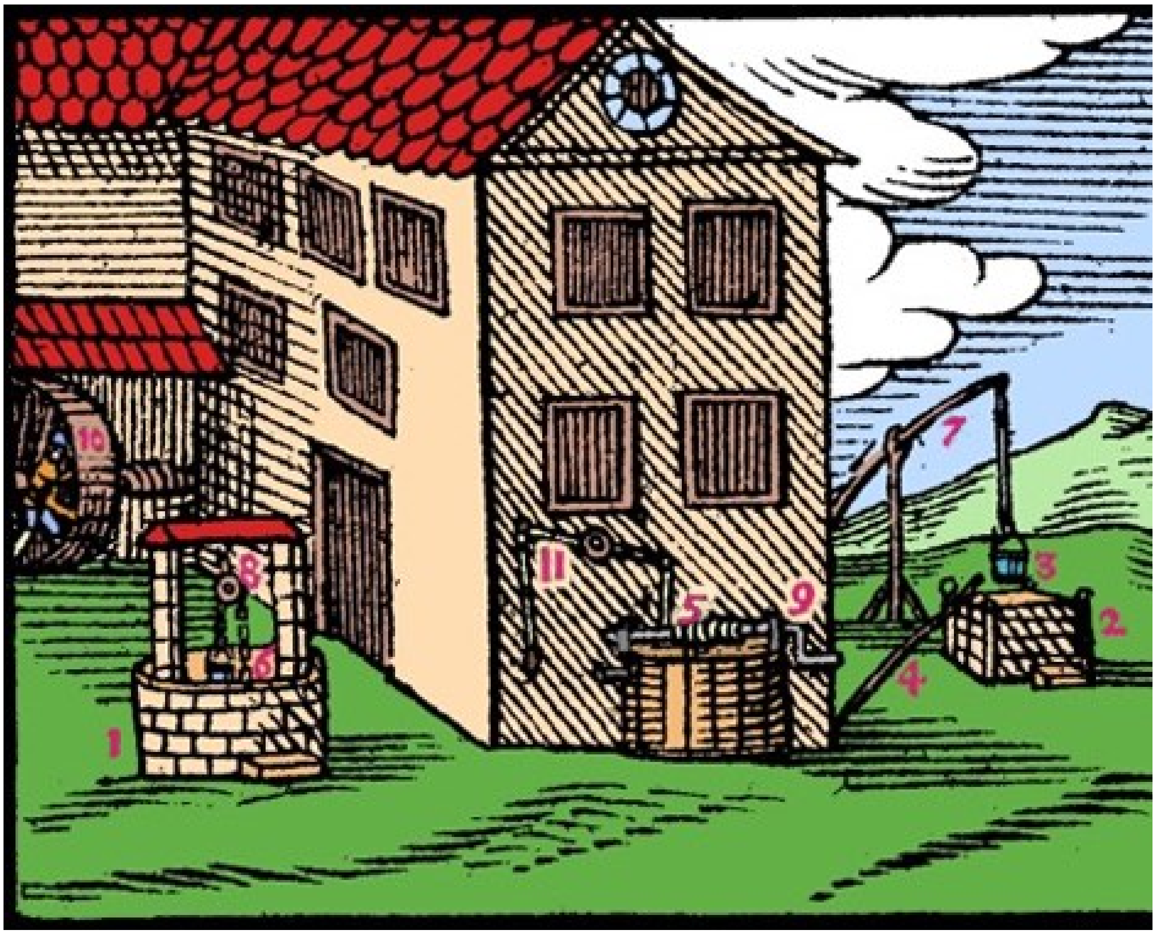

Hypocaustum, 1, ōrnātur Laqueārī, 2, et Parietibus, 3, tabulātīs; illūminātur, Fenestrīs; 4, calefit Fornāce. 5 Eius Ūtēnsilia sunt, Scamna, 6, Sellae, 7, Mēnsae, 8, cum fulcrīs, 9, ac scabellīs, 10, et Culcitīs, 11. Appenduntur etiam Tapētēs, 12.

Prō levī cubātū, in Dormītōriō, 13, est Lectus, (Cubīle), 14, strātus in Spondā, 15, super Strāmentum, 16, cum Lōdīcibus, 17, et Strāgulīs, 18. Cervīcal, 19, est sub capite. Cōnōpēō, 20, Lectus tegitur. Matula, 21, est, vēsīcae levandae.

LXXVI

Puteī

Ubi Fontēs dēficiunt, Puteī, 1, effodiuntur et circumdantur Crepīdine, 2, nē quis incidat. Inde aqua haurītur Urnīs (situlīs), 3, pendentibus vel Perticā, 4, vel Fūne, 5, vel Catēnā, 6, idque aut Tollēnōne, 7, aut Girgillō, 8, aut Cylindrō, 9, manubriātō aut Rotā (Tympanō), 10, aut dēnique Antliā, 11.

LXXVII

Balneum

Quī lavārī cupit aquā frīgidā, dēscendit in fluvium, 1.

In Balneāriō, 2, abluimus squālōrēs, sīve sedentēs in Lābrō, 3, sīve cōnscendentēs in Sūdātōrium; 4 et dēfricāmur Pūmice, 6, aut Ciliciō, 5.

In Apodytēriō, 7, vestēs exuimus, et praecingimur Castulā (Subligārī), 8, Caput tegimus Pilleolō, 9, et pedēs

impōnimus Pelluviō, 10.

Balneātrīx, 11, ministrat aquam, Situlā, 12, haustam ex Alveō, 13, in quem dēfluit ē Canālibus, 14.

Balneātor, 15, scarīficat Scalprō, 16, et, applicandō Cucurbitās, 17, extrahit sanguinem subcutāneum, quem absterget Spongiā, 18.

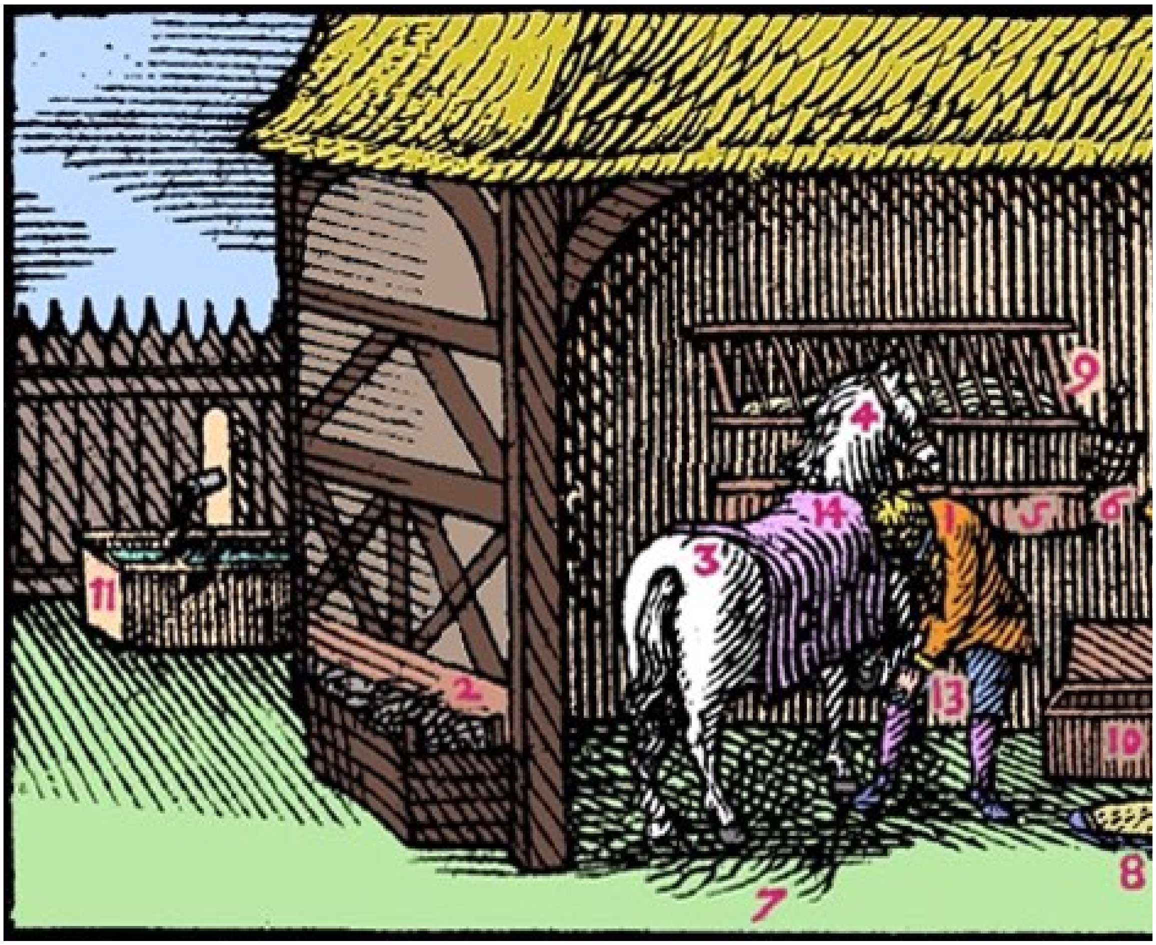
LXXVIII

Tōnstrīna

Tōnsor, 1, in Tōnstrīnā, 2, tondet Crīnēs & Barbam Forcipe, 3, vel rādit Novāculā, quam dēprōmit ē Thēcā, 4. Et lavat super Pēlvim, 5, Lixīviō dēfluente ē Gutturniō, 6, ut & Sāpōne, 7, & terget Linteō, 8, pectit Pectine, 9, crispat Calamistrō, 10. Interdum secat Vēnam Scalpellō, 11, ubi Sanguis prōpullulat, 12. Chīrūrgus cūrat Vulnera.

Equīle

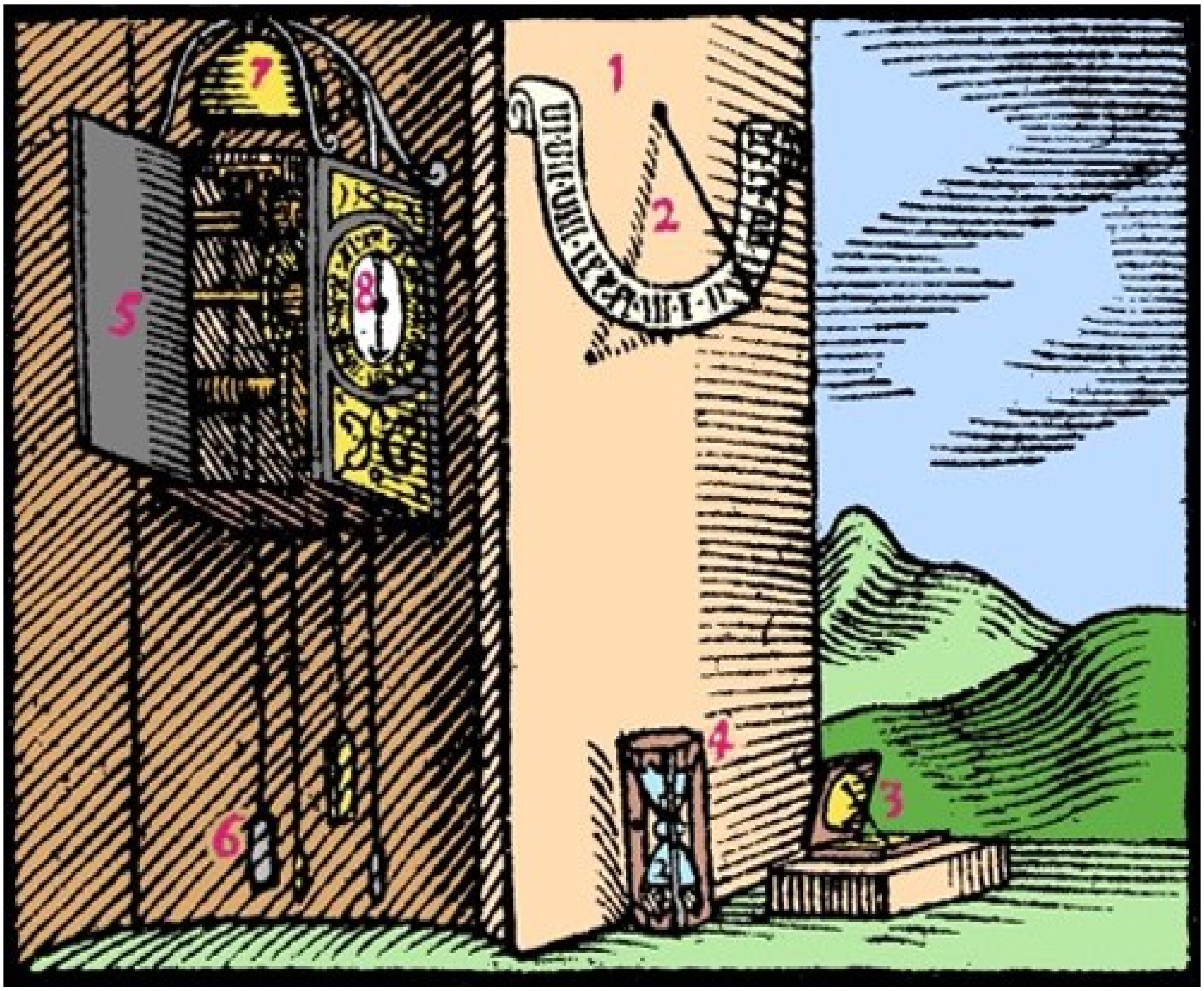
Stabulārius (Equīsō), 1, pūrgat Stabulum ā Fimō, 2. Alligat Equum, 3, Capistrō, 4, ad Praesaepe, 5, aut, sī mordāx, cōnstringit Fiscellā, 6.

Deinde substernit Strāmenta, 7. Ventilat Avēnam, Vannō, 8, (Paleīs mixtam, ac dēprōmptam ē Cistā Pābulātōriā, 10,) eāque pāscit equum, ut & Fēnō, 9.

Posteā dūcit ad Aquārium, 11, aquātum.

Tum dēterget Pannō, 12, dēpectit Strigilī, 15, īnsternitque Gausape, 14, & īnspicit Soleās, an Calceī ferreī, 13, firmīs Clāvīs haereant.

Hōrologia

Hōrologium dīmētītur Hōrās.

Sōlārium, 1, ostendit umbrā Gnōmōnis, 2, quotā sit Hōrā, sīve in Pariete, sīve in Pyxide Magnēticā, 3.

Clepsydra, 4, ostendit partēs hōrae quattuor, flūxū Harēnae, ōlim aquae.

Automaton, 5, numerat etiam Nocturnās Hōrās, circumlātiōne Rotārum, quārum maxima trahitur ā Pondere, 6, & trahit cēterās. Tum vel Campāna, 7, sonitū suō, percussa ā Malleolō, vel Index, 8, extrā Circuitiōne suā indicat hōram.

LXXXI

Pictūrae

Pictūrae, 1, oblectant Oculōs & ōrnant Conclāvia.

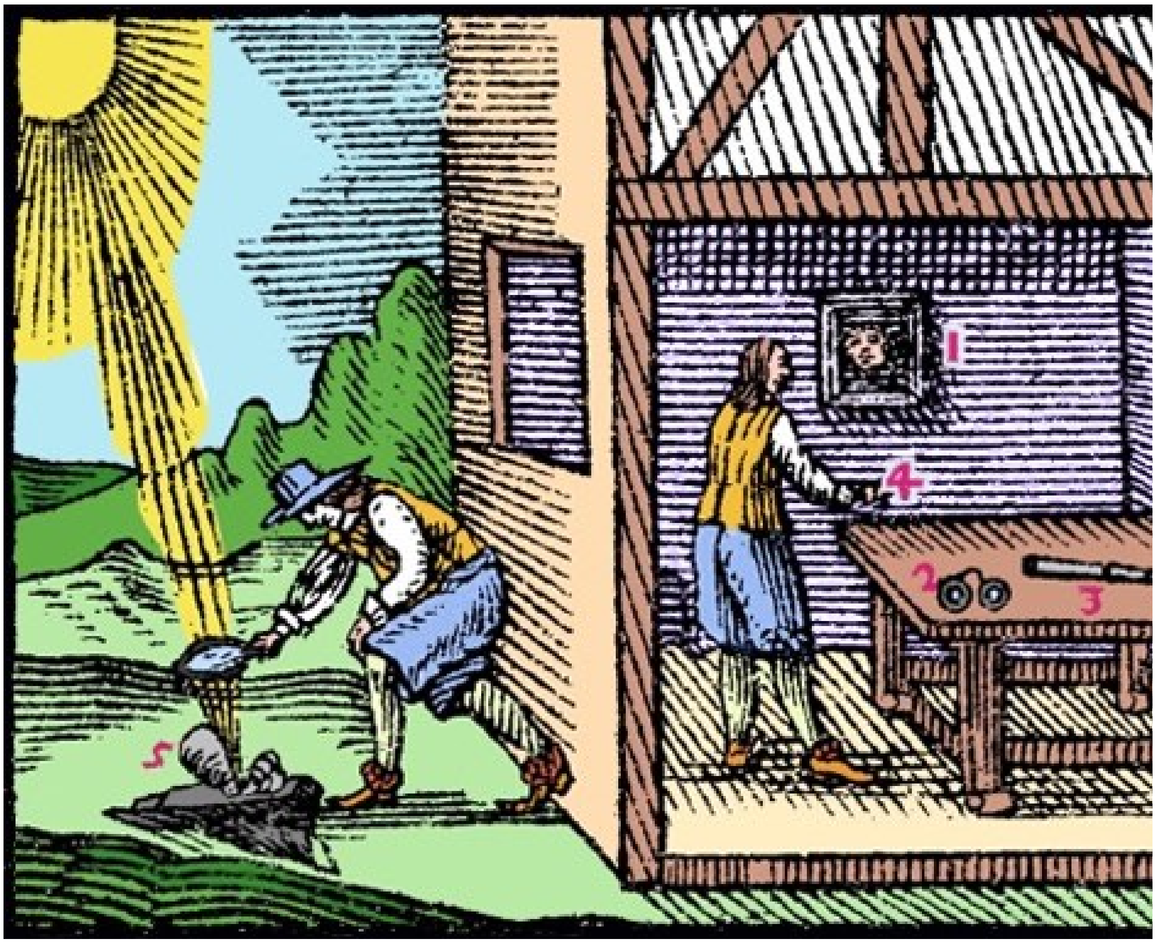
Pictor, 2, pingit Effigiem Pēnicillō, 3, in Tabulā, 4, super Pluteō, 5, tenēns Orbem Pictōrium, 6, in sinistrā, in quō Pigmenta quae terebrantur ā puerō, 7, in marmore.

Sculptor, & Statuārius exsculpunt Statuās, 8, ē Lignō & Lapide. Caelātor & Scalptor īnsculpit Figūrās, 10, &

Charactērēs, Caelō, 9, Lignō, Aerī, aliīsque Metallīs.

LXXXII

Speculāria

Specula, 1, parantur, ut hominēs intueantur sē ipsōs.

Perspicilla, 2, ut cernat ācrius quī habet vīsum dēbilem.

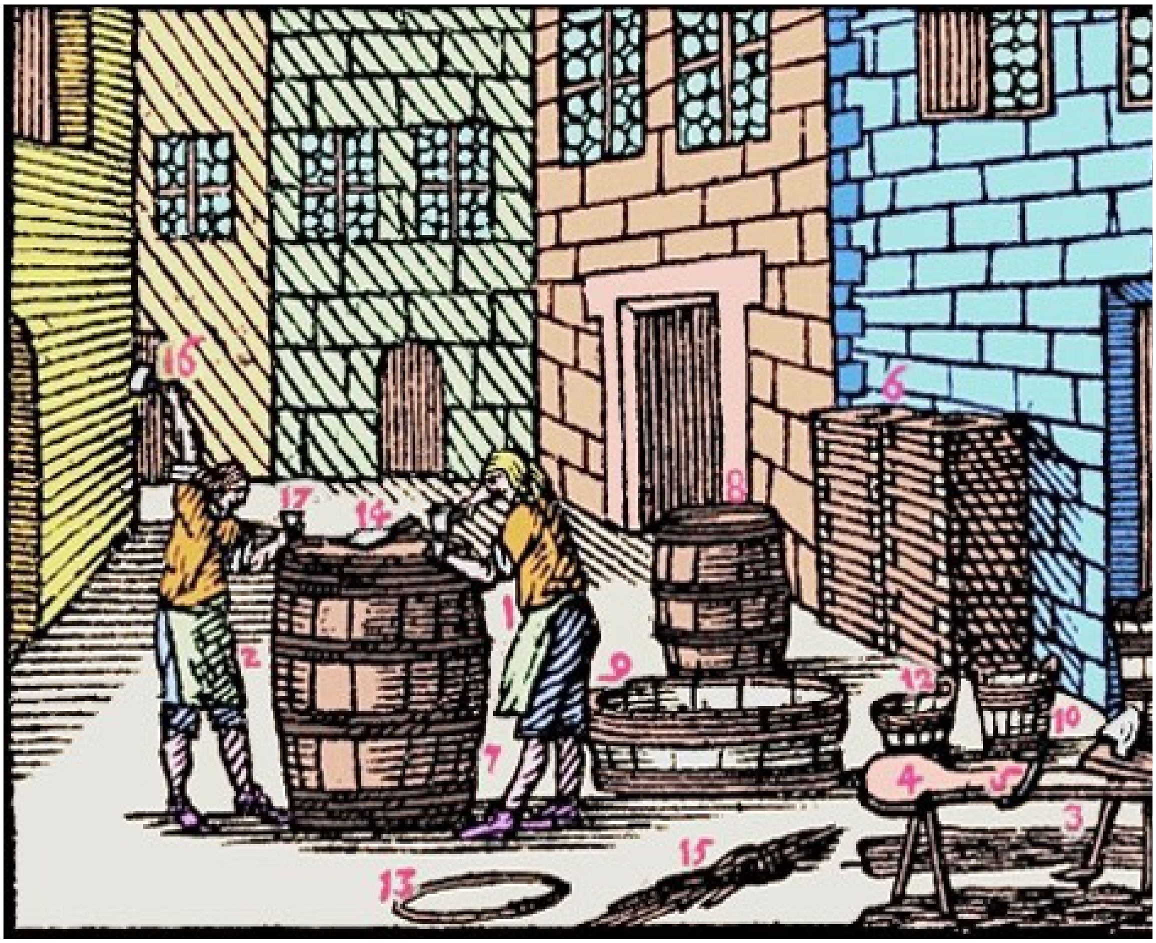
Remōta videntur per tēlēscopium, 3, ut proxima.

Pūlex, 4, in Micrōscopiō appāret ut porcellus.

Radiī Sōlis accendunt ligna per Vitrum ūrēns, 5.

LXXXIII

Vītor

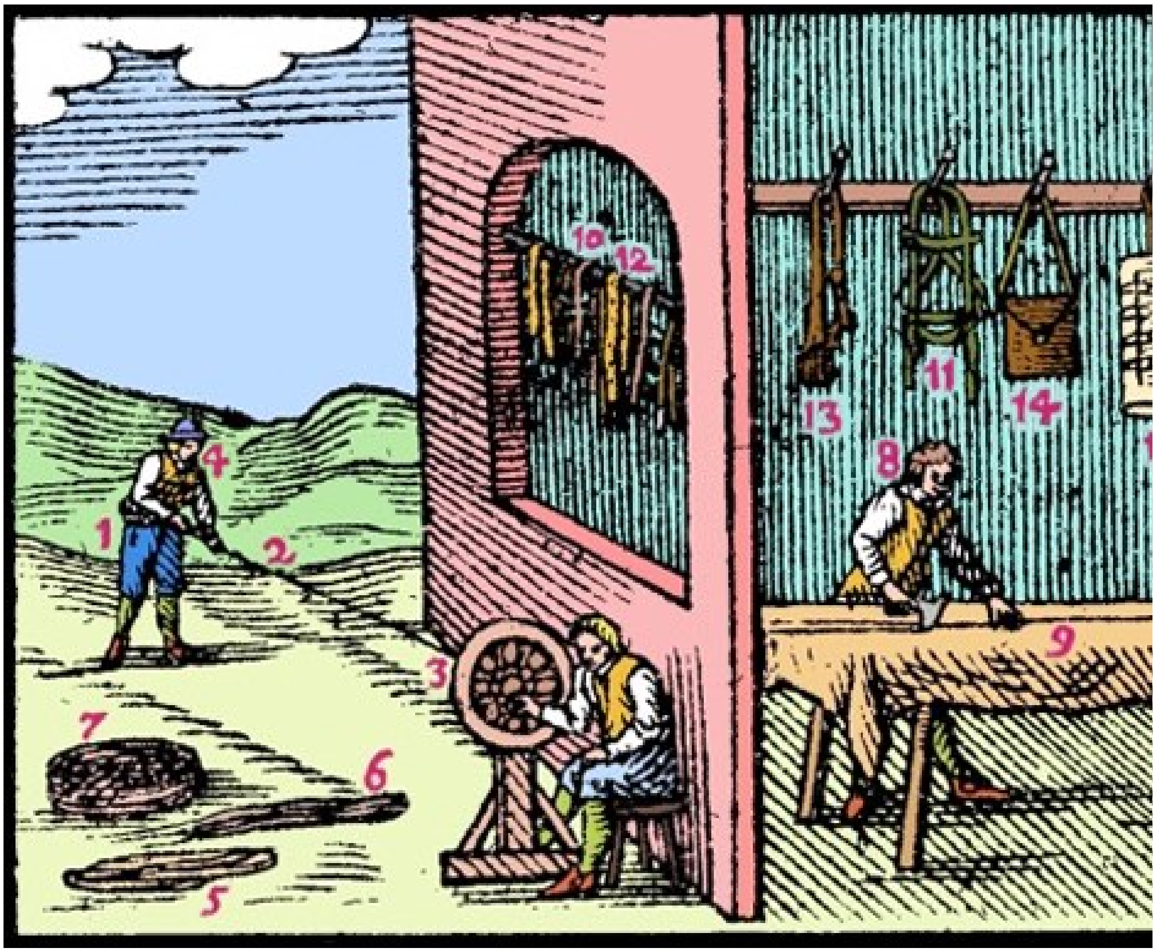
Vītor, 1, amictus Praecinctōriō, 2, facit Circulōs, ē Virgīs Colurnīs, 3, super Sellam incīsōriam, 4, Scalprō bimanubriātō, 5, & Assulās, 6, ex Lignō.

Ex Assulīs cōnficit Dōlia, 7, & Cūpās, 8, Fundō bīnō, tum Lacūs, 9, Lābra, 10. Pitynās [Trimodia], 11. & Situlās, 12. fundō ūnō.

Posteā vincit Circulīs, 13, quōs ligat Vīminibus, 15, ope Falcis vītōriae, 14, & aptat Tudite, 16, ac Tudiculā, 17.

LXXXIV

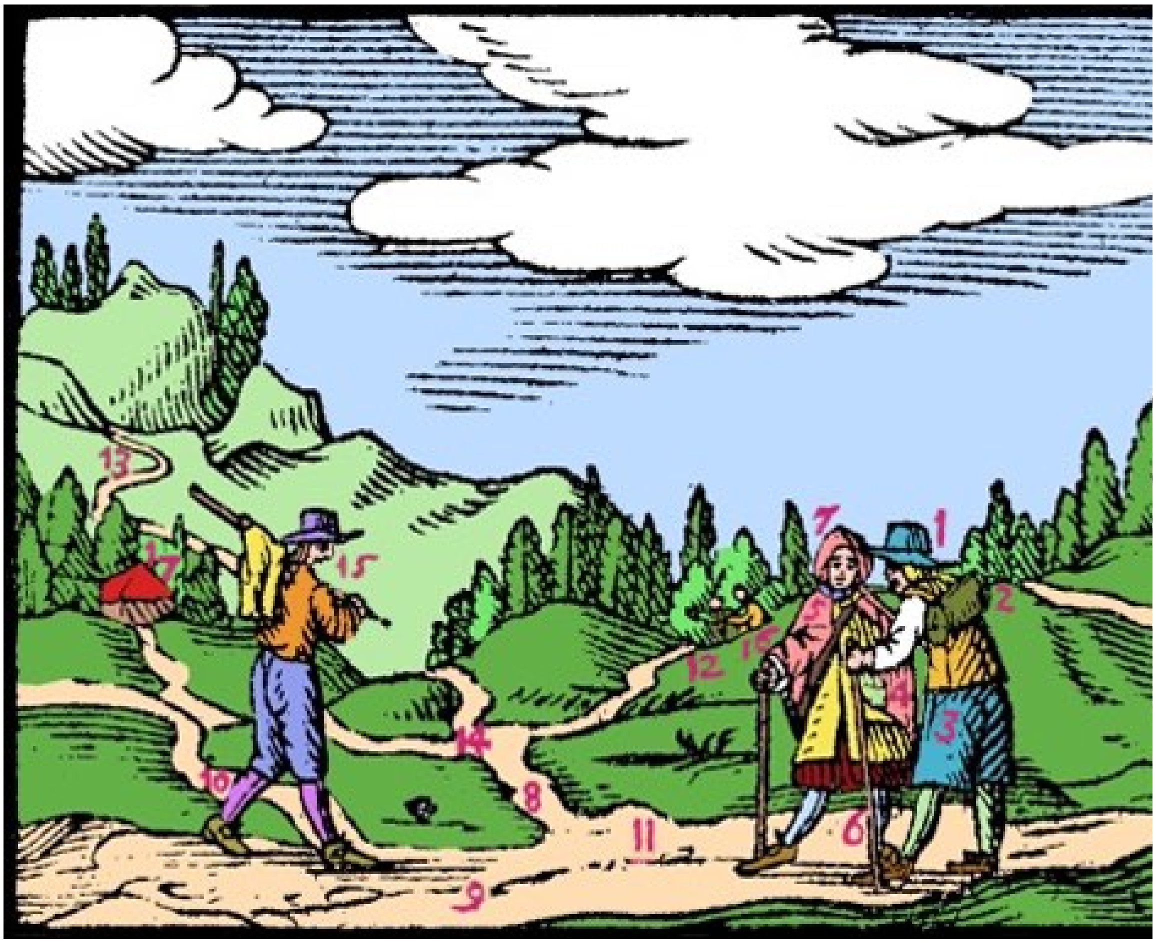
Restiō Et Lōrārius

Restiō, 1, contorquet Fūnēs, 2, ē Stuppā, 4, vel Cannabī, quam circumdat sibi agitātiōne Rotulae, 3. Sīc fīunt, prīmō Fūniculī, 5, tum Restēs, 6, tandem Rudentēs, 7.

Lōrārius, 8, scindit Lōrāmenta, 10, Frēna, 11, Cingula, 12, Balteōs, 13, Crumīnās, 14, Hippopērās, 15, &c, dē coriō būbulō, 9.

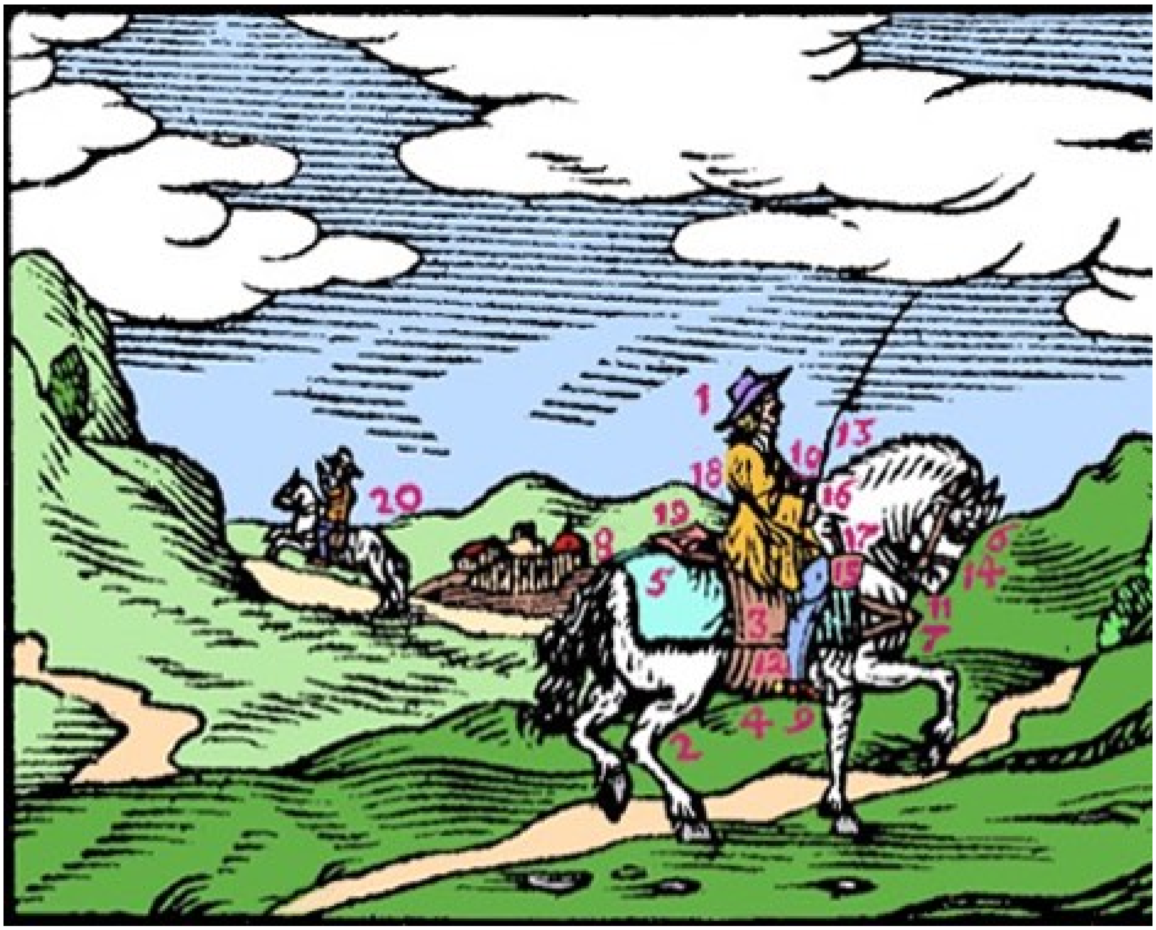
Viātor

Viātor, 1, portat umerīs in Bulgā, 2, quae nōn capit Funda, 3, vel Marsūpium, 4. Tegitur Lacernā, 5, Tenet Baculum, 6, Manū, quō sē fulciat. Opus habet Viāticō, ut & fīdō & fācundō Comite, 7.

Nōn dēserat Viam rēgiam propter Sēmitam, 8, nisī sit Callis trītus. Āvia, 10, & Bivia, 11, fallunt & sēdūcunt, in Salebrās, 12, nōn aequē Trāmitēs, 13, & Compita, 14. Scīscitētur igitur obviōs, 15, quā sit eundum; & caveat Praedōnēs, 16, ut in viā, sīc etiam in Dēversōriō, 17, ubi pernoctat.

Eques

Eques, 1, impōnit Equō, 2, Ephippium, 3, idque succingit Cingulō, 4. Īnsternit etiam Dorsuāle, 5, Ōrnat eum Phalerīs, Frontālibus, 6, Antilēnā, 7, & Postilēnā, 8.

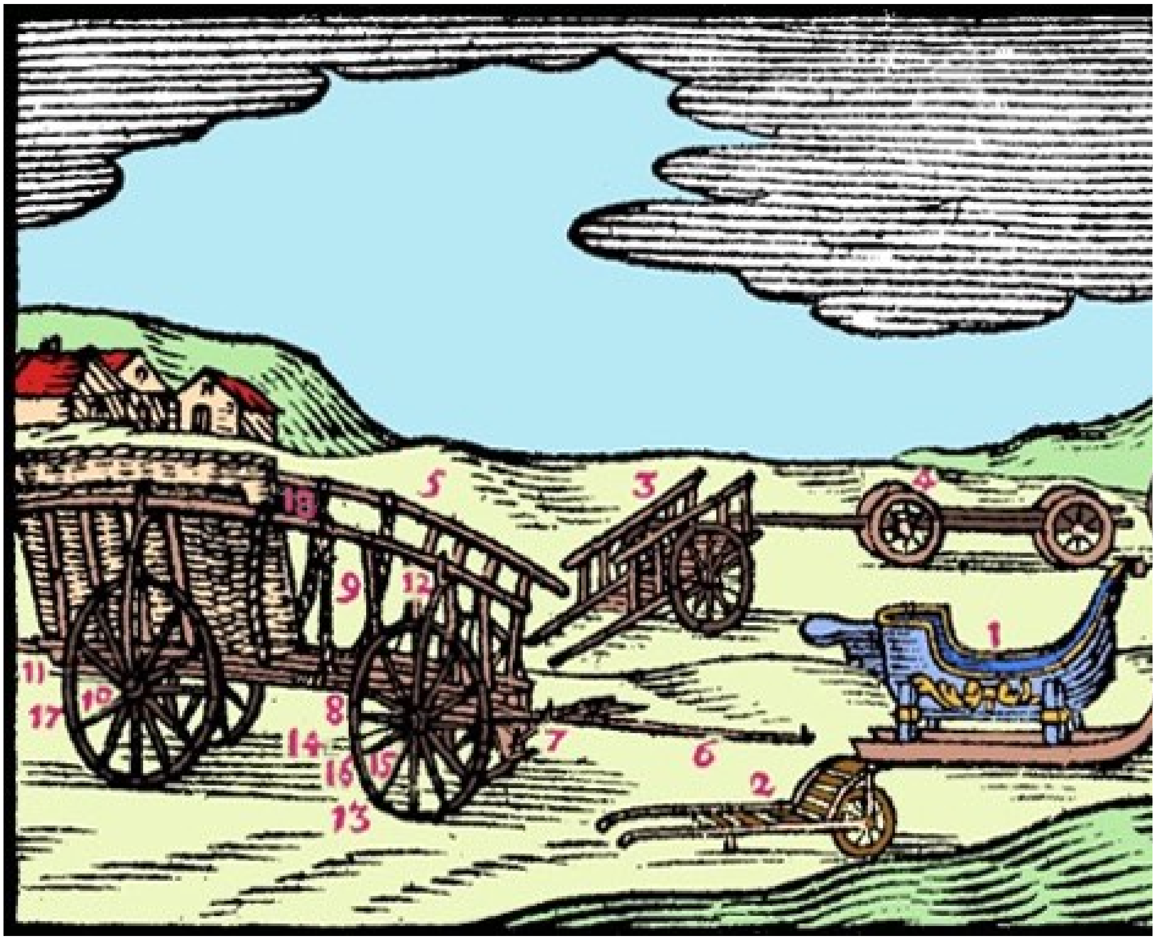
Deinde īnsilit in Equum, indit pedēs Stāpedibus, 9, capessit Lōrum (habēnam), 10, Frēnī, 11, sinistrā, quō flectit, & retinet Equum. Tum admovet Calcāria, 12, incitat-que Virgulā, 13, & coercet Postomide, 14.

Bulgae, 15, pendent ex Apice Ephippiī, 16, quibus Scloppī, 17, īnseruntur. Ipse Eques induitur Chlamyde, 18, Lacernā revinctā, 19, ā tergō.

Verēdārius, 20, fertur Equō cursim.

LXXXVII

Vehicula

Vehimur Traheā, 1, super Nivibus & Glaciē. Vehiculum ūnirotum, dīcitur Pabō, 2, birotum, Carrus, 3, quadrirotum, Currus, quī vel Serrācum, 4. vel Plaustrum, 5.

Partēs Currūs sunt, Tēmō, 6, Iugum, 7. Compāgēs, 8, Spondae, 9, Tum Axēs, 10, circā quōs Rotae currunt, Paxillīs, 11, & Obicibus, 12, praefīxīs.

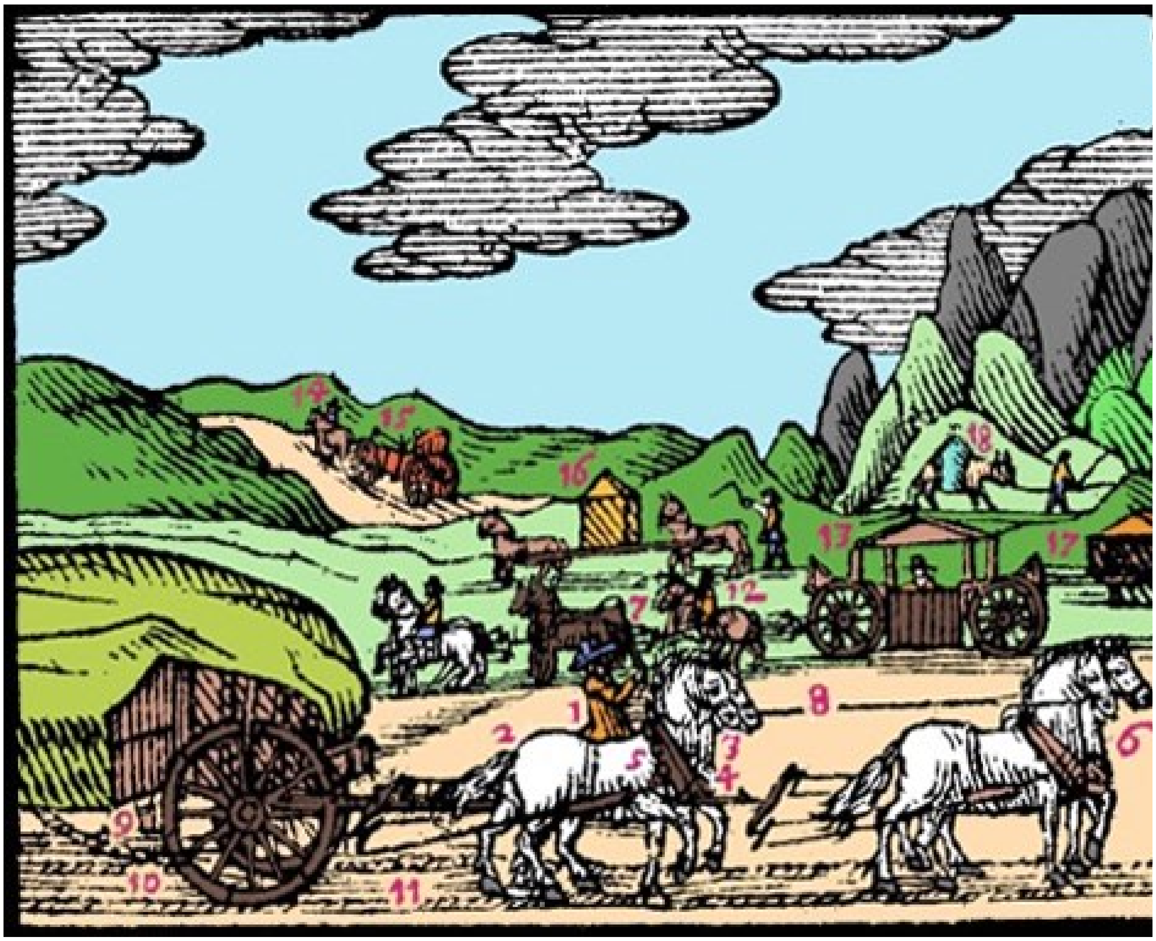
Modiolus, 13, est Basis Rotae, 14, ex quō prōdeunt duodecim Radiī, 15. Orbīle ambit hōs, compositum ē sex

Absīdibus, 16, & totidem Canthīs, 17.

Corbēs & Crātēs, 18, impōnuntur Curruī.

LXXXVIII

Vectūra

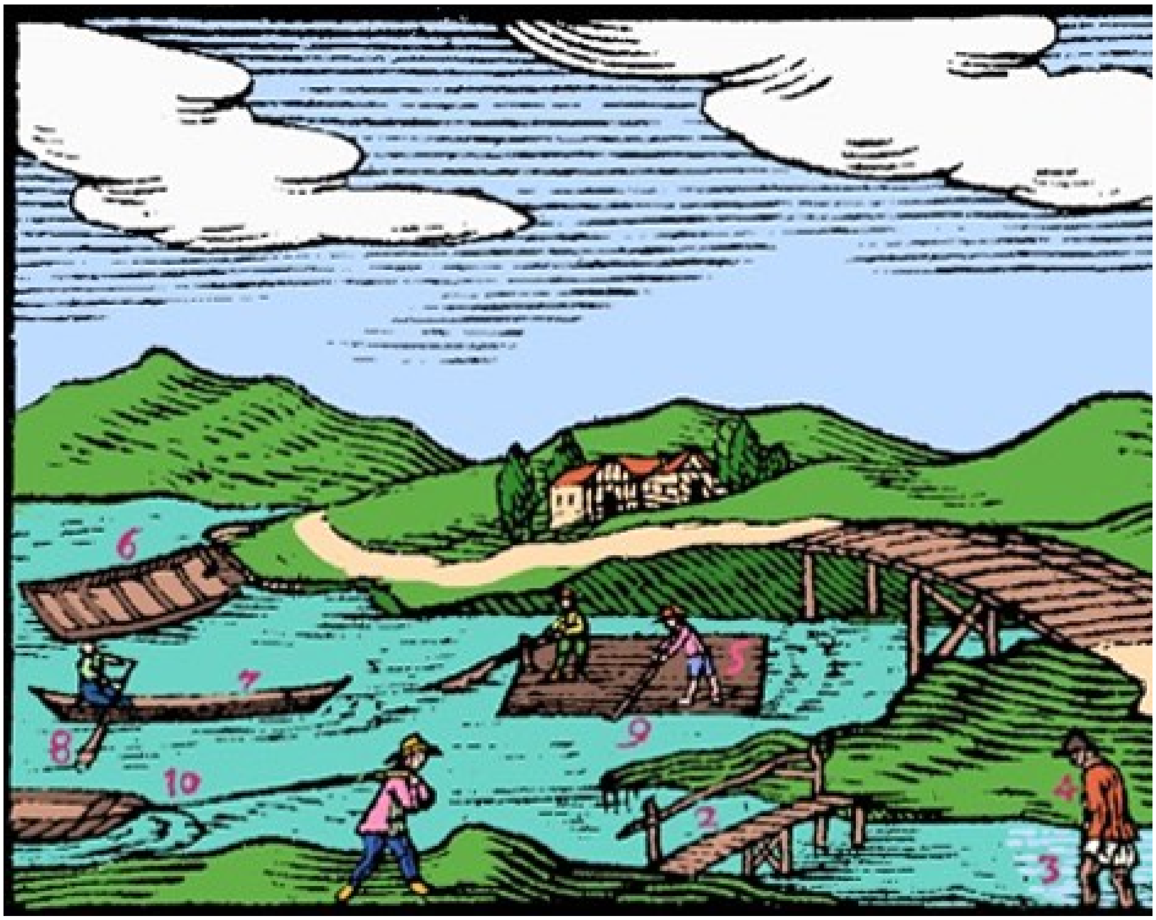
Aurīga, 1, iungit Parippum, 2, Sellāriō, 3, ad Tēmōnem, Lōrīs vel Catēnīs, 5, dēpendentibus dē Helciō, 4. Deinde īnsidet Sellāriō, agit ante sē antecessōrēs, 6, Scuticā, 7, & flectit Fūnibus, 8. Ungit Axem Axungiā, ex vāse unguentāriō, 9, & inhibet rotam Sufflāmine, 10, in praecipitī dēscēnsū. Et sīc aurīgātur per Orbitās, 11.

Magnātēs vehuntur Sēiugibus, 12, duōbus Raedāriīs, Currū pēnsilī, quī vocātur Carpentum (Pīlentum), 13, aliī Biiugibus, 14, Essedō, 15. Arcerae, 16, & Lectīcae, 17, portantur ā duōbus

Equīs. Ūtuntur Iūmentīs Clītellāriīs, locō Curruum, per montēs inviōs, 18.

LXXXIX

Trānsitus Aquārum

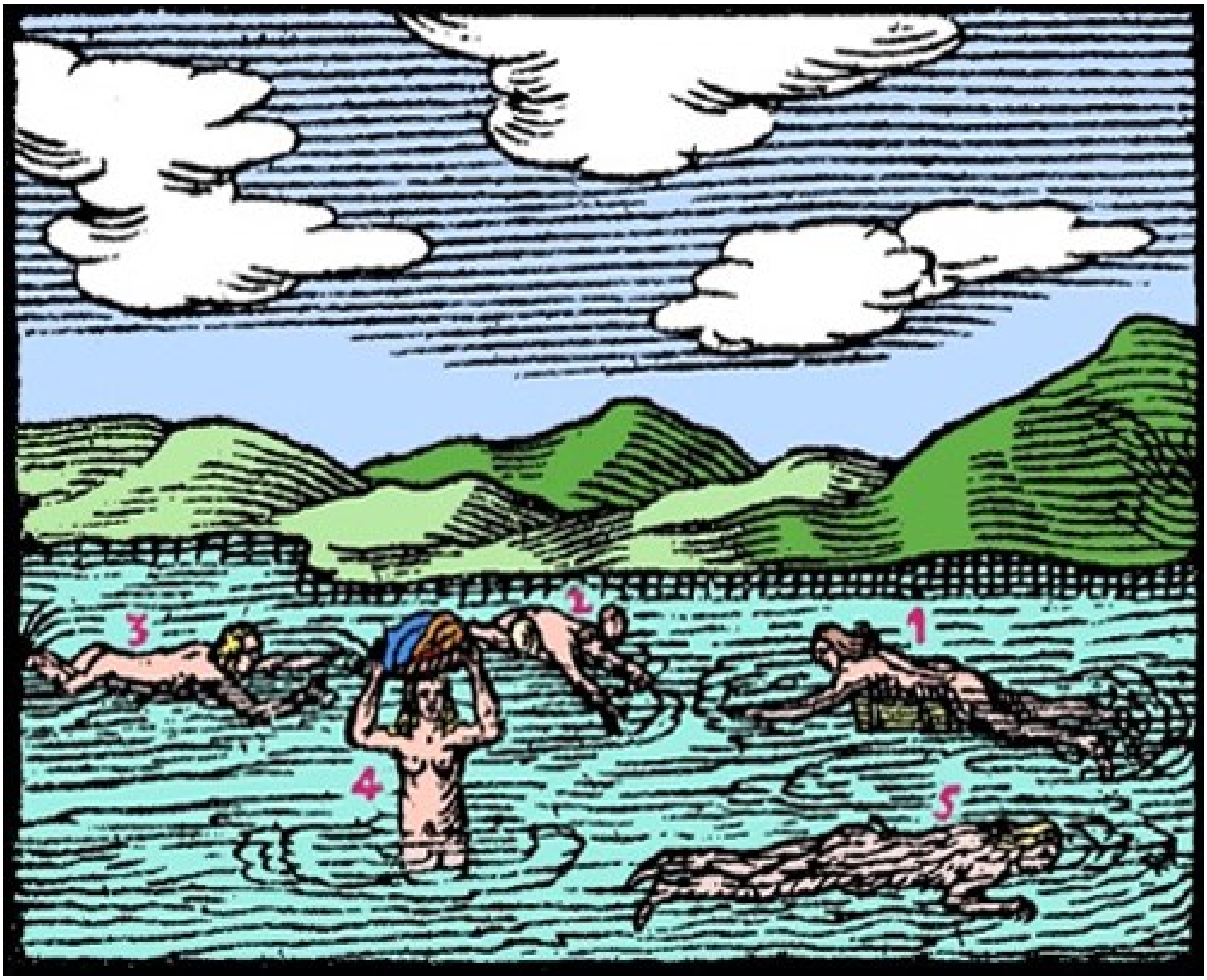
Trāiectūrus flūmen nē madefīat, Pontēs, 1, excōgitātī sunt prō Vehiculīs & Ponticulī, 2, prō Peditibus.

Sī Flūmen habet Vadum, 3, vadātur, 4.

Ratēs, 5, etiam struuntur ex compāctis tignīs vel Pontōnēs, 6, ex trabibus cōnsolidātīs, nē excipiant aquam.

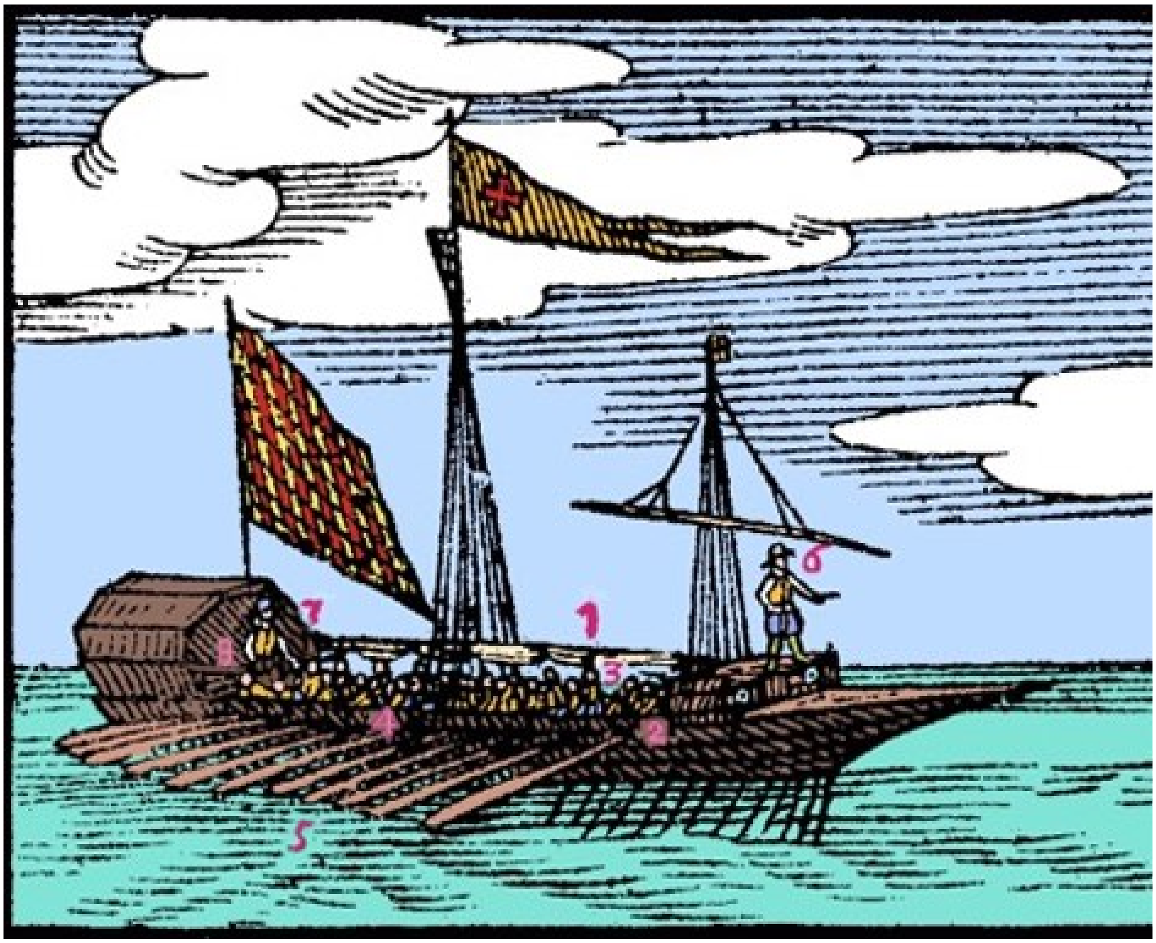
Porrō Lintrēs (Lembī), 7, fabricantur, quī aguntur Rēmō, 8, vel Contō, 9, aut trahuntur Remulcō, 10.

Natātus

Solent etiam trānāre aquās super scirpeum fascem, 1, porrō super īnflātās boum Vēsīcās, 2, deinde līberē iactātū Manuum Pedumque, 3. Tandem didicērunt calcāre aquam, 4, immersī cingulō tenus & gestantēs Vestēs suprā caput. Ūrīnātor, 5, etiam natāre potest sub aquā, ut Piscis.

Nāvis Āctuāria

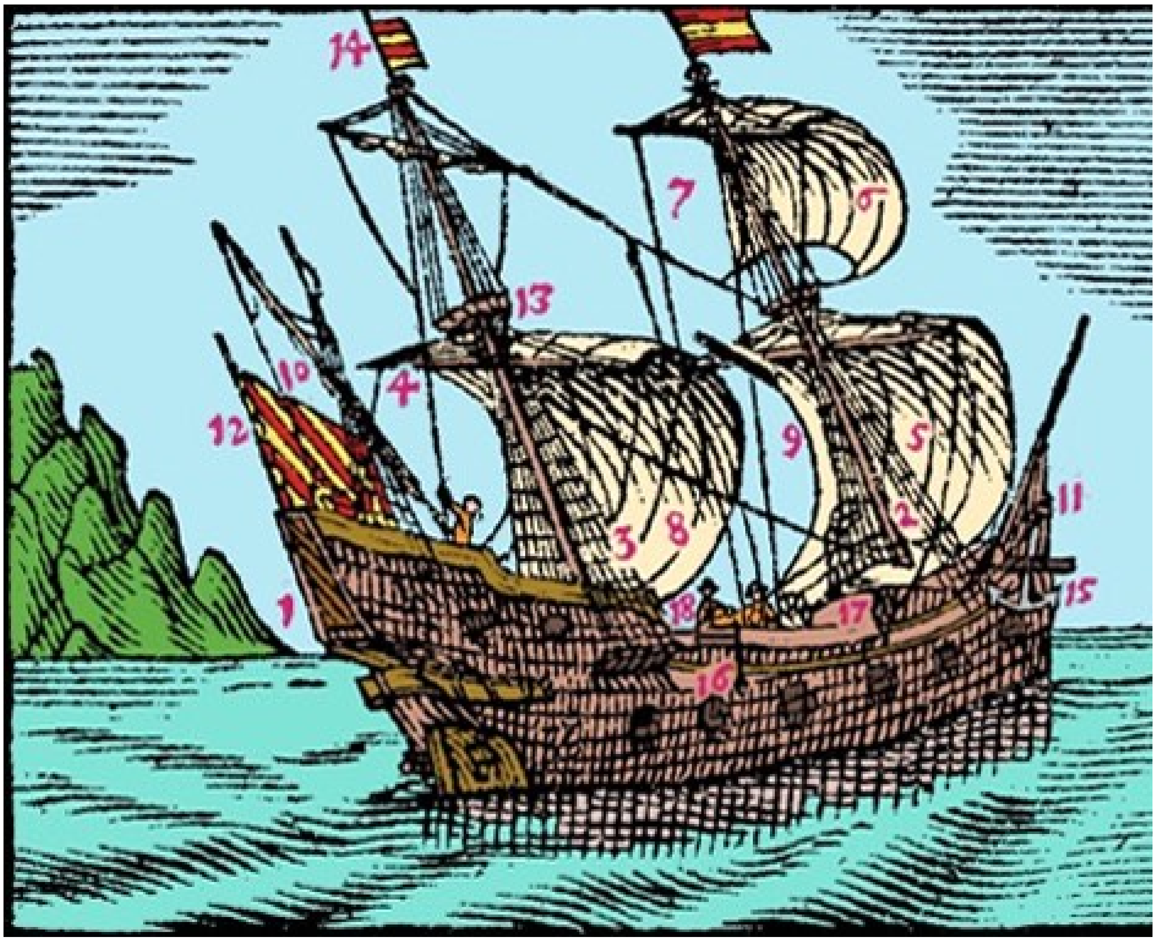

Nāvis īnstrūcta Rēmīs, 1, est Ūnirēmis, 2, vel Birēmis, &c, in quā Rēmigēs, 3, cōnsīdentēs prae Trānstra, 4, ad Scalmōs, rēmigant pellendō aquam Rēmīs.

Prōrēta, 6, stāns in Prōrā, & Gubernātor, 7, sedēns in Puppī, tenēns-que g, 8, gubernant Nāvigium.

XCII

Nāvis Onerāria

Nāvigium, 1, impellitur, nōn rēmīs, sed sōlā vī Ventōrum.

In illō Mālus, 2, ērigitur, firmātus Fūnibus, 3, undique ad Ōrās Nāvis, cui annectuntur Antennae, 4, hīs, Vēla, 5, quae expanduntur, 6, ad Ventum & Versōriīs, 7, versantur.

Vēla sunt Artemōn, 8, Dolōn, 9, & Epidromus, 10.

Rōstrum, 11, est in Prōra. Signum (vexillum), 12, pōnitur in Puppī. In Mālō est Corbis, 13, Specula Nāvis, & suprā Galeam Aplustre, 14, Ventōrum Index.

Nāvis sistitur Ancorā, 15. Profunditās explōrātur Bolide, 16.

Nāvigantēs deambulant in Tabulātō, 17. Nautae cursitant per Forōs, 18, atque ita, etiam Maria trāiciuntur.

XCIII

Naufragium

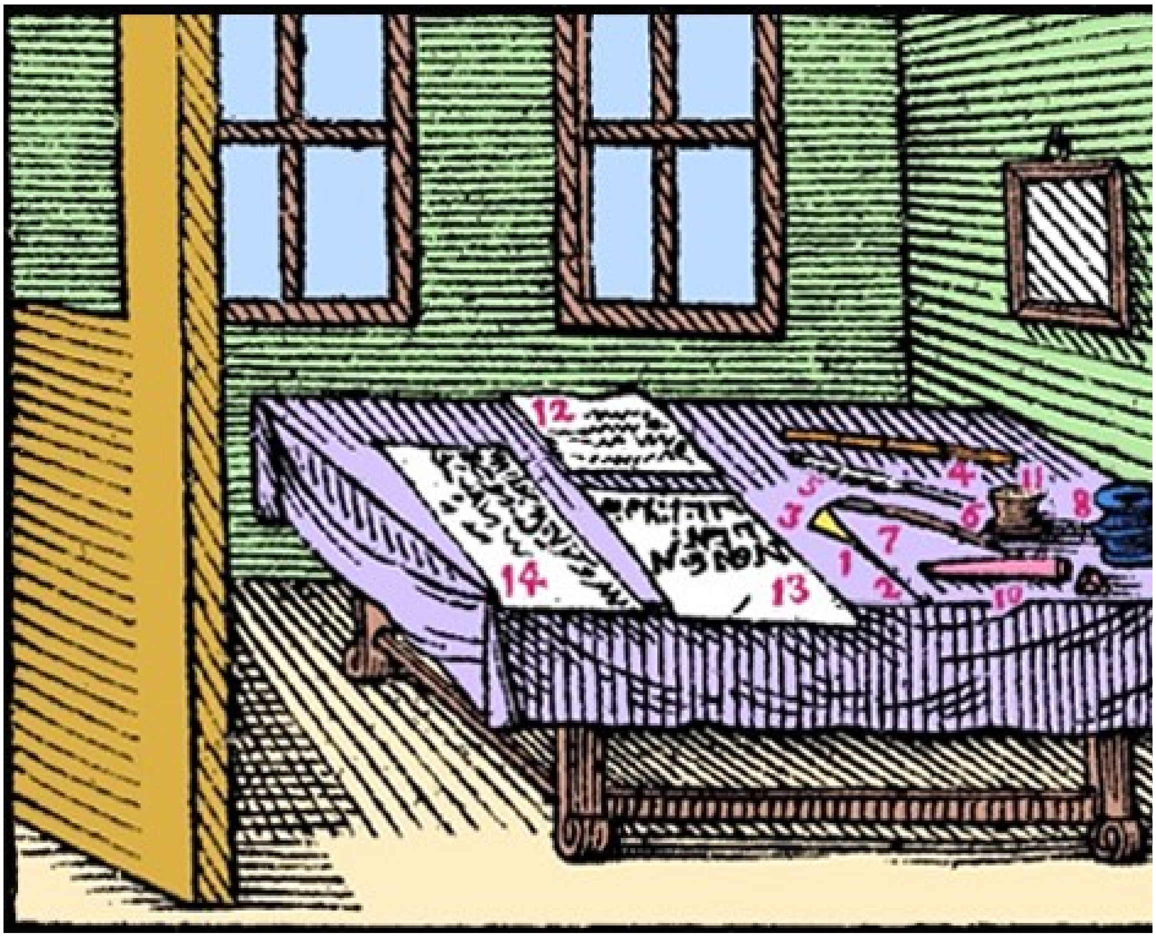

Cum Procella, 1, oritur repente contrahunt Vēla, 2, nē Nāvis ad Scopulōs, 3, allīdātur, aut incidat in Brevia (Syrtēs), 4. Sī nōn possunt prohibēre patiuntur Naufragium, 5.

Tum Hominēs, Mercēs, omnia miserābiliter pereunt. Neque hīc Sacra ancora, 6, Rudentī iacta quidquam adiuvat. Quīdam ēvādunt, vel tabulā, 7, ac ēnatandō, vel Scaphā, 8. Pars Mercium cum mortuīs ā Marī, 9, in lītora dēfertur.

XCIV

Ars Scrīptōria

Veterēs scrībēbant in Tabellīs cērātīs aēneō Stilō, 1, cuius parte cuspidātā, 2, exarābantur litterae, rūrsum vērō oblitterābantur plānā, 3. Deinde Litterās pingēbant subtīlī Calamō, 4.

Nōs ūtimur Ānserīnā Pennā, 5, cuius Caulem, 6, temperāmus Scalpellō, 7, tum intingimus Crēnam in Ātrāmentāriō, 8, quod obstruitur Operculō, 9, & Pennās recondimus in Calamāriō, 10. Siccāmus Scrīptūram Chartā bibulā, vel Harēnā scrīptōriā, ex Thēcā Pulverāriā, 11.

Et nōs quidem scrībimus ā sinistrā dextrōrsum, 12, Hebraeī ā dextrā sinistrōrsum, 13, Chinensēs & Indī aliī, ā summō deorsum, 14.

XCV

Papyrus

Veterēs ūtēbantur Tabulīs Fāginīs, 1, aut Foliīs, 2, ut & Librīs, 3, Arborum, praesertim Arbusculae Aegyptiae, cui nōmen erat Papyrus.

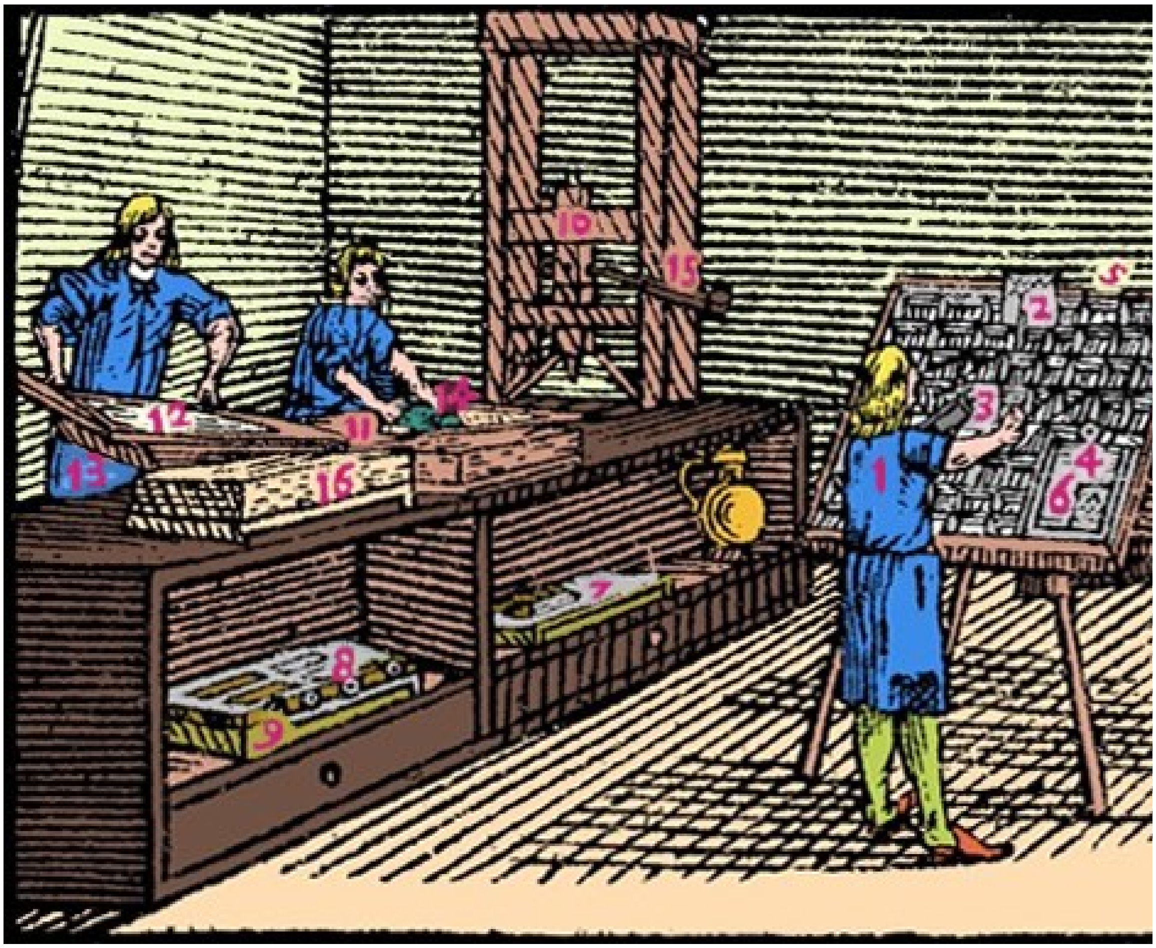
Nunc Charta est in ūsū, quam Chartopoeus in molā Papyrāceā, 4, cōnficit ē Linteīs vetustīs, 5, in Pulmentum contūsīs, 6, quod haustum Normulīs, 7, dīdūcit in Plagulās, 8, expōnit-que āerī, ut siccentur.

Hārum XXV (quīnque et vīgintī) faciunt Scāpum, 9, XX (vīgintī) Scāpī Volūmen minus, 10, hōrum X (decem) Volūmen māius, 11.

Dūrātūrum diū scrībitur in Membrānā, 12.

XCVI

Typographia

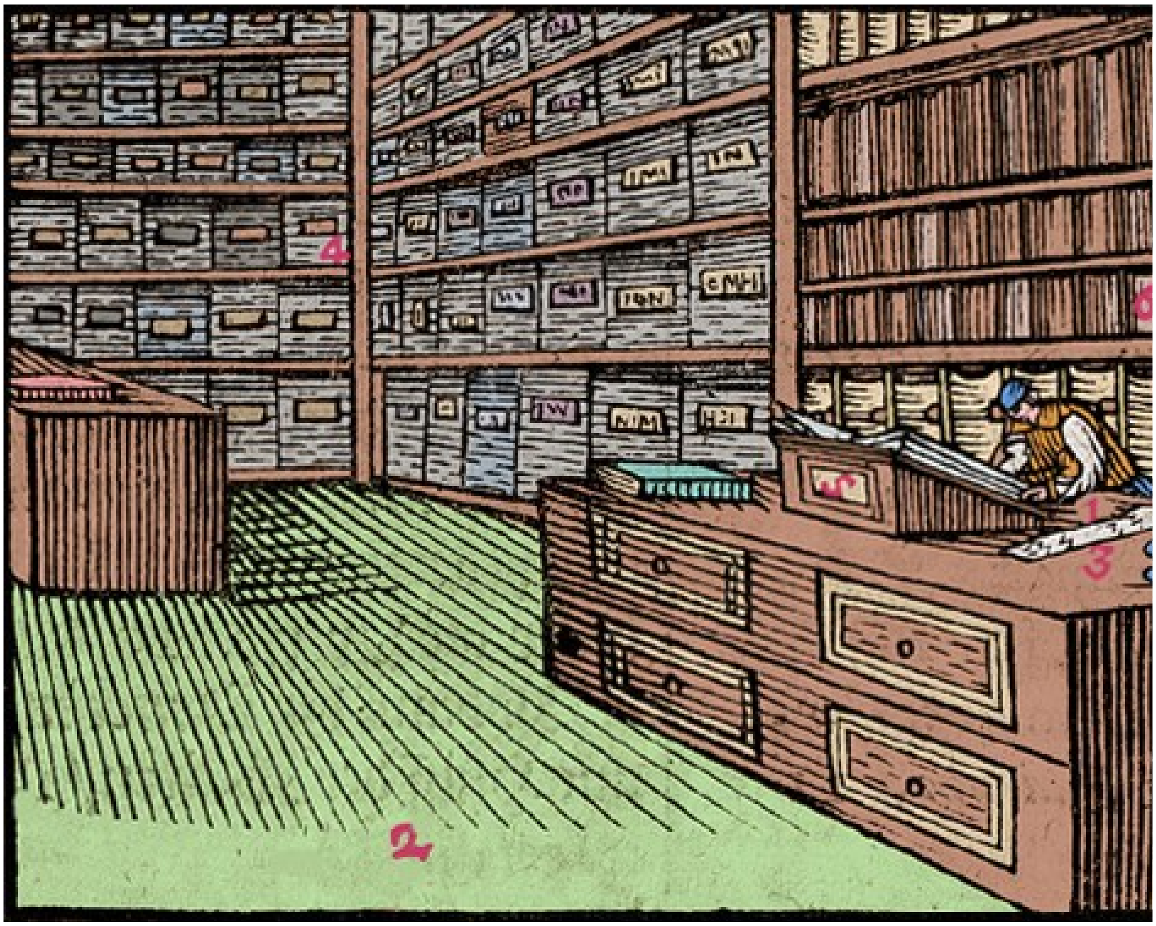
Typographus habet Typōs Metallicōs, magnō numerō distribūtōs per Loculāmenta, 5.

Typothēta, 1, eximit illōs singulātim, & secundum exemplar, (quod habet praefīxum sibi Retināculō, 2.) Compōnit Verba Gnōmōne, 3, dōnec versus fīat; hōs indit Fōrmae, 4, dōnec Pāgina, 6, fīat; hās iterum Tabulā compositōriā, 7, coartat-que eōs Marginibus ferreīs, 8. ope Cochleārum, 9, nē dīlābantur, ac subicit Prēlō, 10.

Tum Impressor illinit Ātrāmentō impressōriō ope Pilārum, 11, superimpōnit Chartās inditās Operculō, 12, quās subditās Trochleae, 14, in Tigellō, 13, & impressās Suculā, 15. facit imbibere typōs.

XCVII

Bibliopōlium

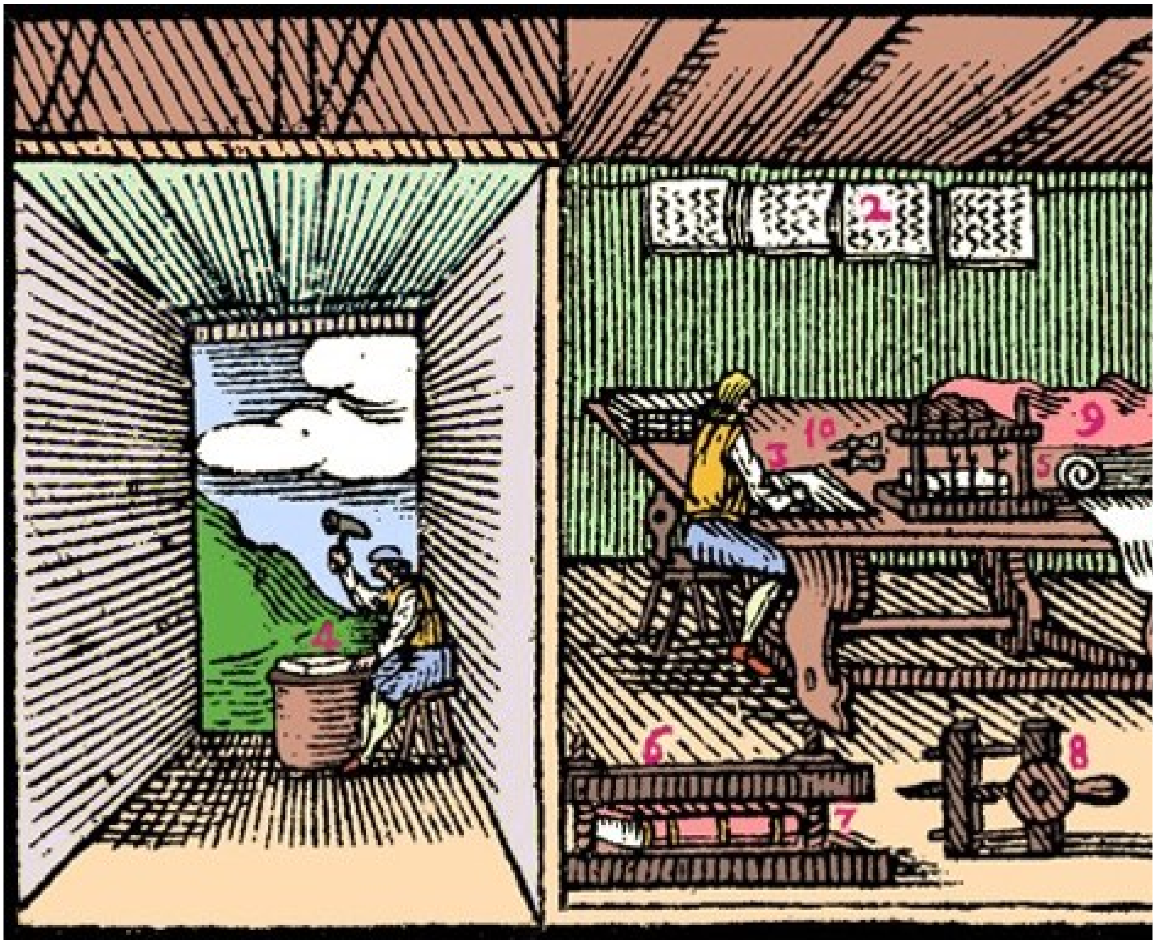
Bibliopōla, 1, vēndit Librōs in Bibliopōliō, 2, quōrum cōnscrībit Catalogum, 3.

Librī dispōnuntur per Repositōria, 4, & expōnuntur ad ūsum, super Pluteum, 5.

Multitūdō Librōrum vocātur Bibliothēca, 6.

XCVIII

Bibliopegus

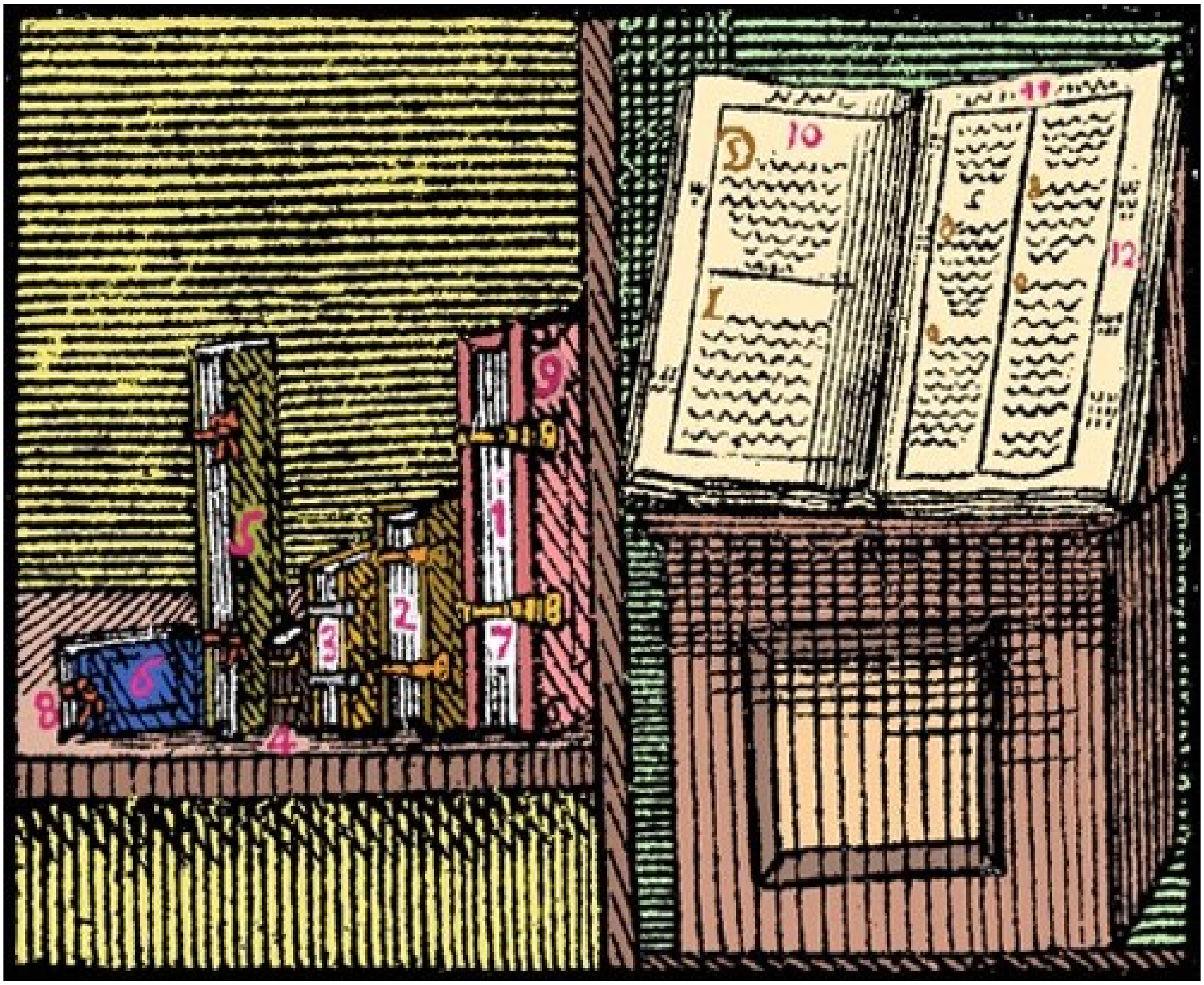

Ōlim agglūtinābant Chartam Chartae, convolvēbantque eās in ūnum Volūmen, 1.

Hodiē Compāctor compingit Librōs, dum terget, 2, chartās mācerātās aquā glūtinōsā. Deinde complicat, 3, malleat, 4, tum cōnsuit, 5, comprimit Prēlō, 6, quod habet duōs Cochleās, 7, conglūtinat dorsō, dēmarginat rotundō Cultrō, 8. Tandem vestit Membrānā vel Coriō, 9, effōrmat, & affīgit Uncīnulōs, 10.

XCIX

Liber

Liber, quoad exteriōrem fōrmam, est vel in Foliō, 1, vel in Quārtō, 2, in Octāvō, 3, in Duodecimō, 4, vel Columnātus, 5, vel Linguātus, 6, cum Ahēneīs Clausūrīs, 7, vel Ligulīs, 8, & angulāribus Bullīs, 9.

Intus sunt Folia, 10, duābus Pāginīs, aliquandō Columnīs, 11, dīvīsa cumque Notīs Marginālibus, 12.

Schola

Schola, 1, est Officīna, in quā Novellī Animī fōrmantur ad virtūtem, & distinguitur in Classēs.

Praeceptor, 2, sedet in Cathedrā, 3, Discipulī, 4, in Subselliīs, 5. Ille docet, hī discunt.

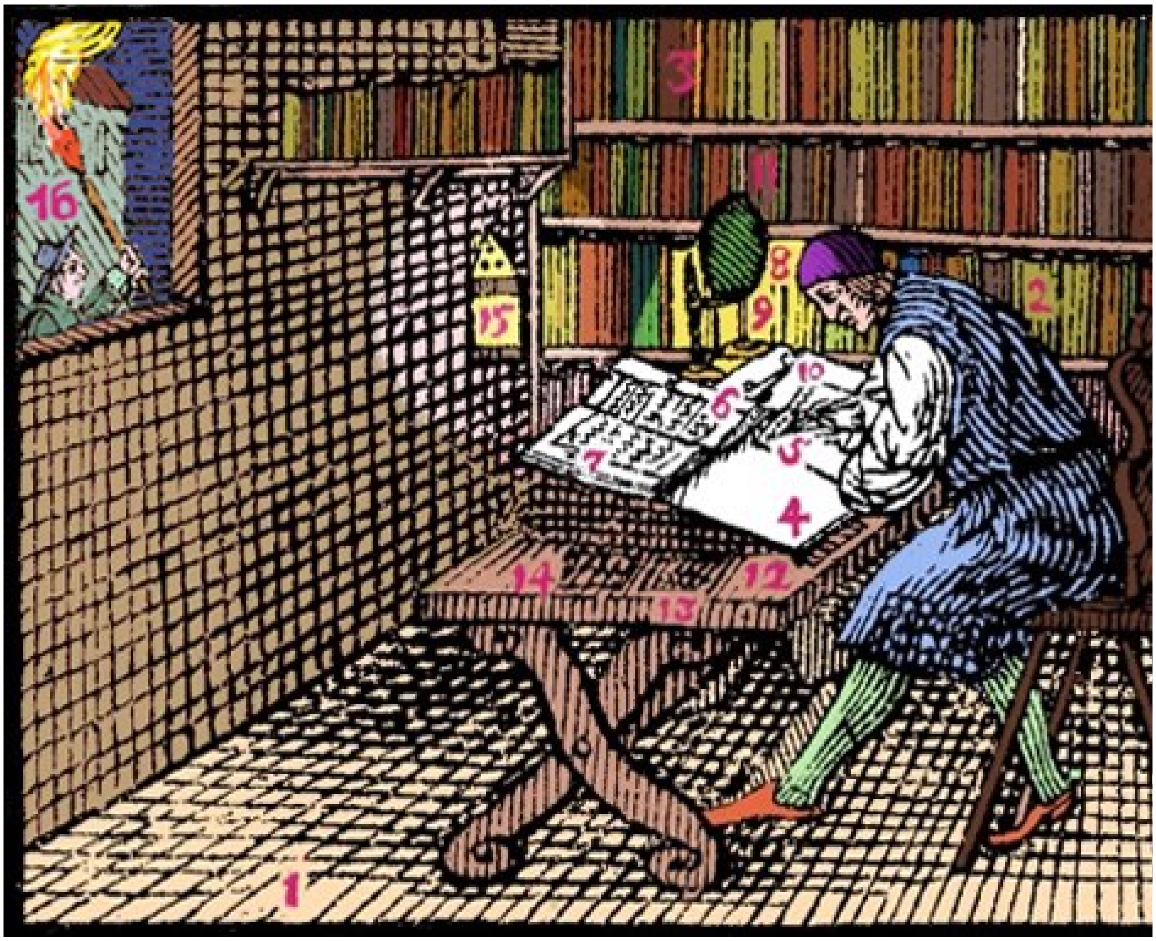
Quaedam praescrībuntur illīs Crētā in Tabellā, 6.

Quīdam sedent ad Mēnsam, & scrībunt, 7. Ipse corrigit Menda, 8.

Quīdam stant, & recitant mandāta memoriae, 9.

Quīdam cōnfābulantur, 10, ac gerunt sē petulantēs, & neglegentēs; hī castīgantur Ferulā (baculō), 11, & Virgā, 12.

Mūsēum

Mūsēum, 1, est locus ubi Studiōsus, 2, sēcrētus ab Hominibus, sedet sōlus, dēditus Studiīs, dum lēctitat Librōs, 3, quōs penes sē & expōnit super Pluteum, 4, & excerpit optima quaeque ex illīs in Manuāle suum, 5.

Notat in illīs Litūrā, 6, vel Asteriscō, 7, ad Marginem. Lūcubrātūrus, ēlevat Lychnum (Candēlam), 8, in Candēlābra, 9, quī ēmungitur Ēmūnctōriō, 10.

Ante Lynchum collocat Umbrāculum, 11, quod viride est, nē hebetet oculōrum aciem; opulentiōrēs ūtuntur Cēreō nam Candēla sēbācea foetet & fūmigat.

Epistula, 12, complicātur, īnscrībitur, 13, & obsignātur, 14.

Prōdiēns noctū ūtitur Lanternā, 15, vel Face, 16.

Artēs Sermōnis

Grammatica, 1, versātur circā Litterās, 2, ex quibus compōnit Vōcēs, verba, 3, docet-que ēloquī, scrībere, 4, cōnstruere, distinguere (interpungere) eās rēctē.

Rhētorica, 5, pingit, 6, quasi rudem fōrmam, 7, Sermōnis Ōrātōriīs Pigmentīs, 8, ut sunt Figūrae, Ēlegantiae, Adagia (prōverbia), Apophthegmata, Sententiae (Gnōmae), Similia, Hieroglyphica, &c.

Poēsis, 9, colligit hōs Flōrēs Ōrātiōnis, 10, & colligat quasi in Corōllam, 11, atque ita, faciēns ē prōsa ligātam ōrātiōnem, compōnit varia Carmina & Hymnōs (Ōdās) ac propterea corōnātur Laurū, 12.

Mūsica, 13, compōnit Melōdiās, 14, Notīs, quibus aptat verba, atque ita cantat sōla vel Concentū (Symphōniā), aut vōce aut Īnstrūmentīs Mūsicīs, 15.

Īnstrūmenta Mūsica

Mūsica īnstrūmenta sunt quae ēdunt vōcem.

Prīmō, cum pulsantur, ut Cymbalum, 1, Pistillō, Tintinnābulum, 2, intus Globulō ferreō, Crepitāculum, 3, circumversandō, Crembalum, 4, ōrī admōtum, Digitō, Tympanum, 5, & Aēnum, 6, Clāviculā, 7, ut & Sambūca, 8 cum Organō pāstōriciō, 9, & Sīstrum (Crotalum), 10.

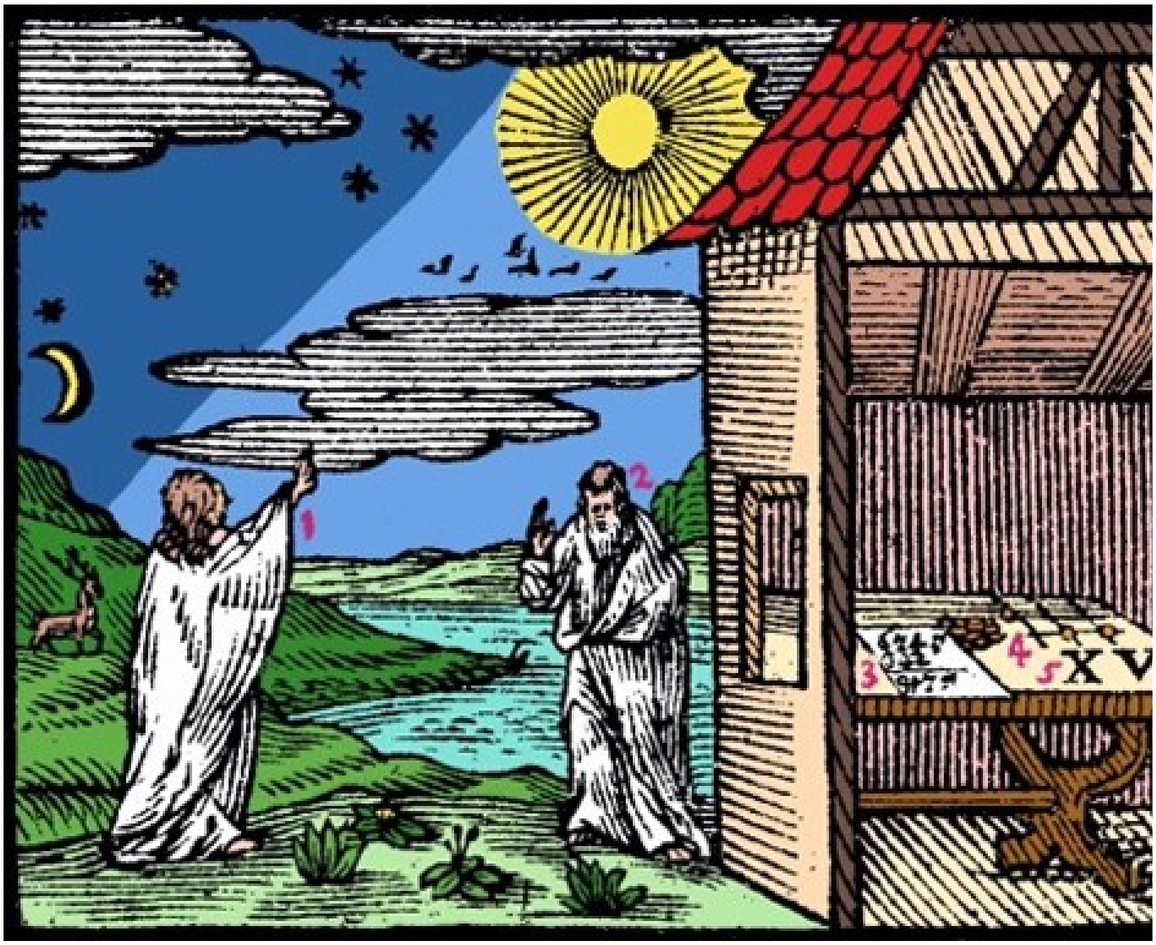
Secundō, in quibus Chordae intenduntur & plectuntur ut Nablia, 11. cum Clāvīcordiō, 12. utrāque manū, Testūdō

(Chelys), 13, (in quā Iugum, 14, Magadium, 15, & Verticillī, 16, quibus Nervī, 17, intenduntur super Ponticulum, 18.) & Cithara, 19. Dexterā tantum, Pandūra, 20, Plēctrō, 21, & Lyra, 23. intus rotā, quae versātur. Dīmēnsiōnēs, 22, in singulīs tanguntur sinistrā.

Tandem quae īnflantur, ut Ōre, Fistula (Tībia), 24, Gingras, 25, Tībia utriculāriī, 26, Lituus, 27, Tuba, 28, Būcina, 29, vel Follibus, ut Organum pneumaticum, 30.

CIV

Philosophia

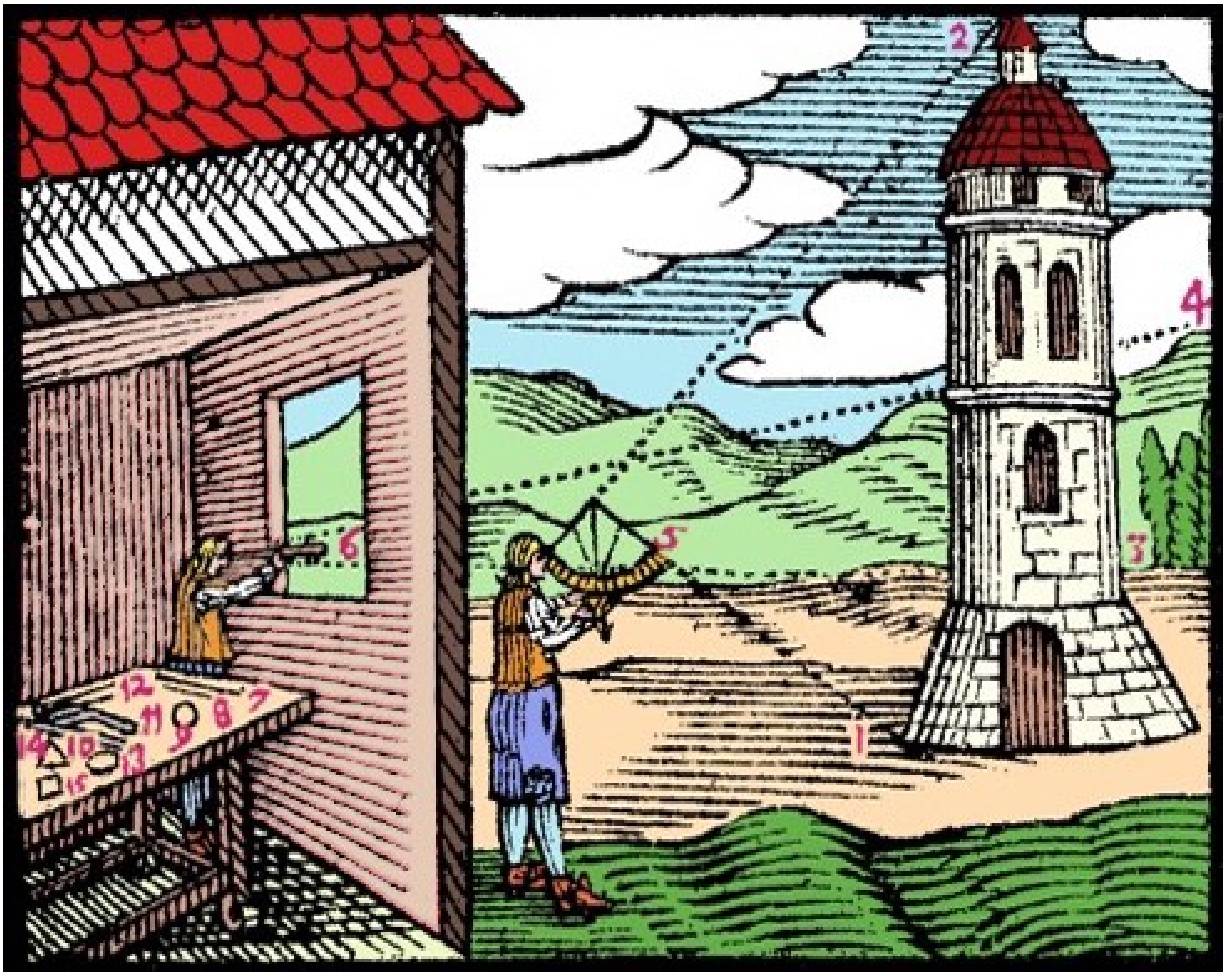
Physicus, 1, speculātur omnia Deī Opera in Mundō.

Metaphysicus, 2, perscrūtātur Causās, & rērum Effecta. Arithmēticus computat numerōs, addendō, subtrahendō, multiplicandō, dīvidendō; idque vel Cyphrīs, 3. in Palimpsēstō, vel Calculīs, 4, super Abacum.

Rūsticī numerant, 5, Quīncūncibus, V, & Decussibus, X, & per Duodēnās, XII, Quīndēnās, XV, & Sexāgēnās LX.

CV

Geōmetria

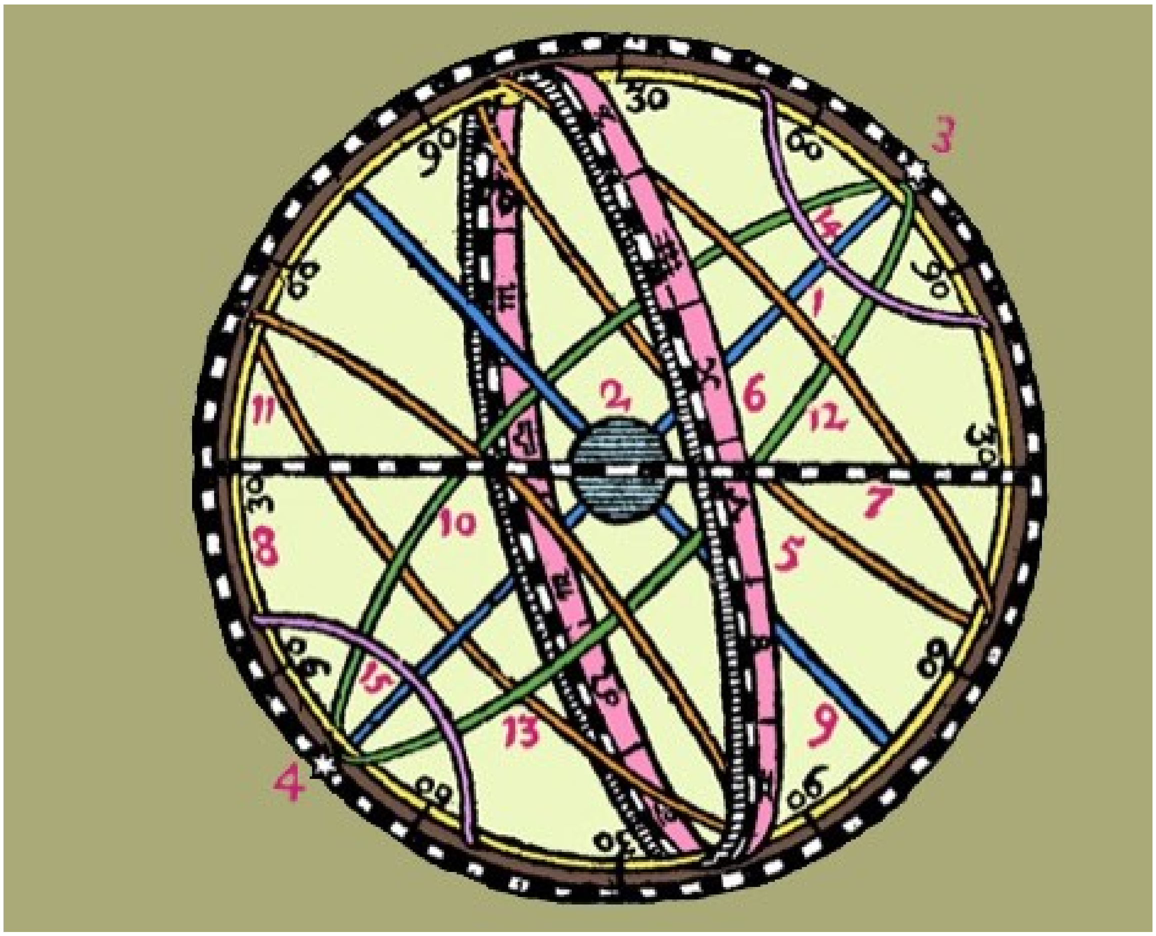

Geōmetrēs mētītur Altitūdinem Turris, 1, ... 2, aut distantiam Locōrum, 3, ... 4, sīve Quadrante, 5, sīve Radiō, 6.

Dēsignat Figūrās rērum Līneīs, 7, Angulīs, 8, & Circulīs, 9 ad Rēgulam, 10, Normam, 11, & Circinum, 12. Ex hīs oriuntur Cylindrus, 13, Trigōnus 14. Tetragōnus, 15, & aliae figūrae.

CVI

Sphaera Caelestis

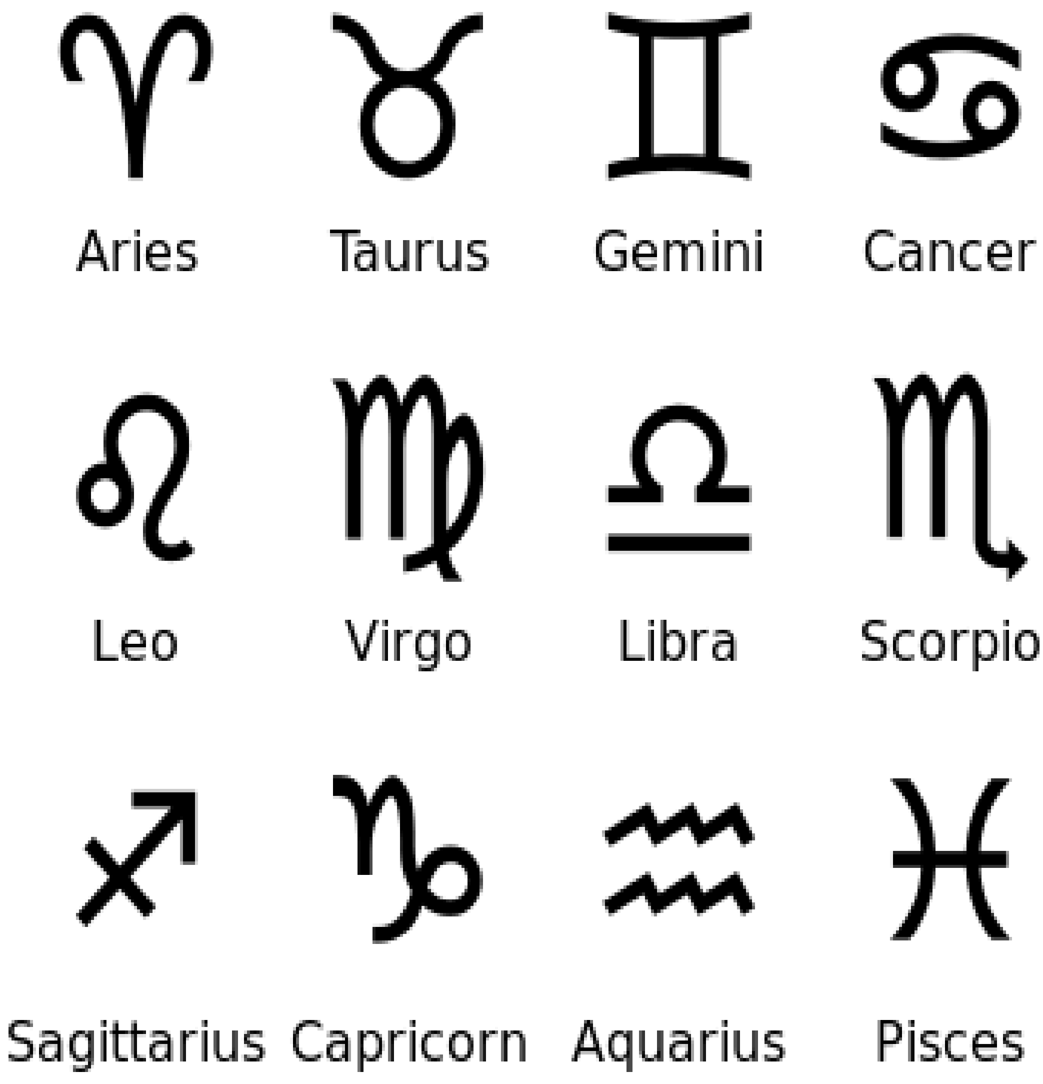
Astronomia cōnsīderat mōtūs Astrōrum, Astrologia eōrum Effectūs.

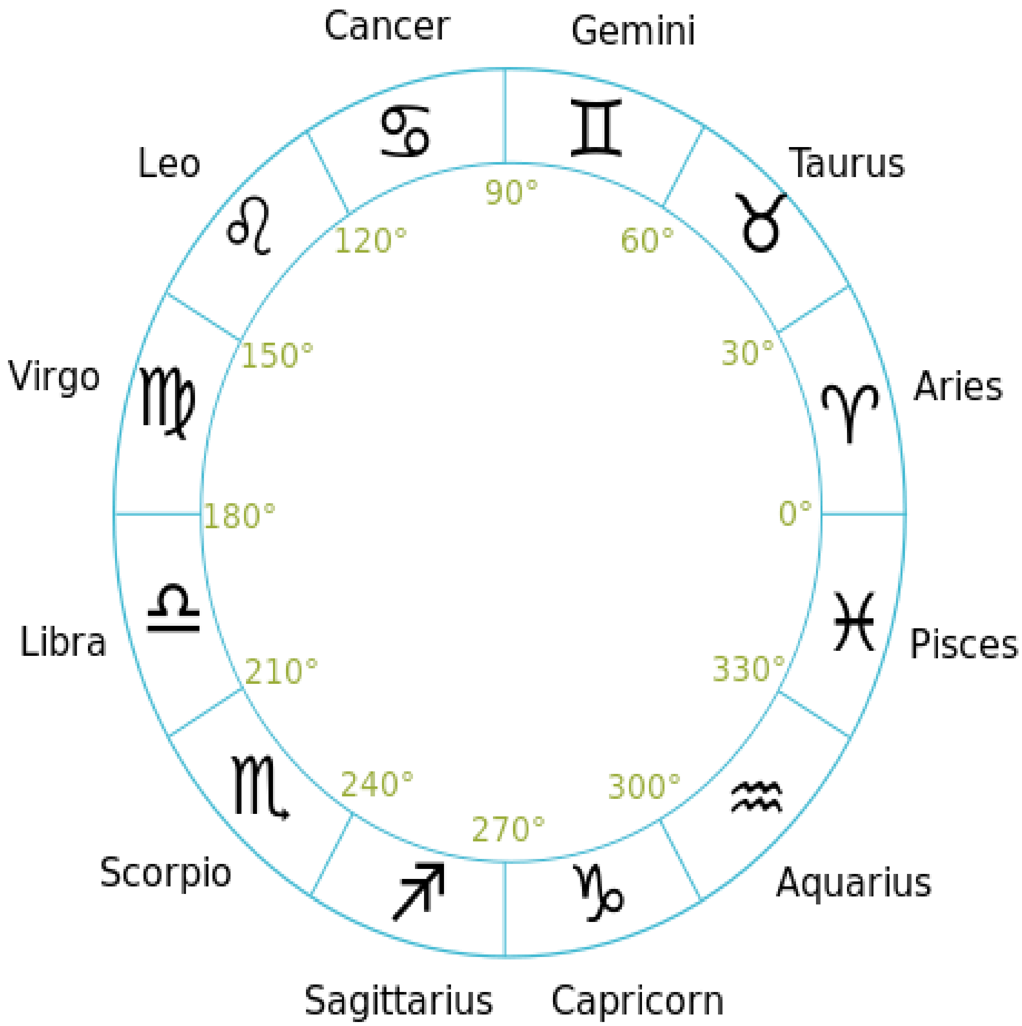
Globus Caelī volvitur super Axem, 1, circā globum terrae, 2, spatiō XXIV (quattuor et vīgintī) hōrārum.

Stēllae polārēs, Arcticus, 3, et Antarcticus, 4. fīniunt Axem utrimque.

Caelum est Stēllātum undique. Stēllārum fīxārum numerantur plūs mīlle; Sīderum vērō Septentriōnārium, XXI

(ūnum et vīgintī), Merīdiōnālium, XVI, (sēdecim). Adde Signa, XII, (duodecim), Zōdiacī, 5, quodlibet graduum, XXX, (trīgintā), quōrum nōmina sunt Ariēs, Taurus, Geminī, Cancer, Leō, Virgō, Lībra, Scorpiō, Sagittārius, Capricornus, Aquārius, Piscēs.

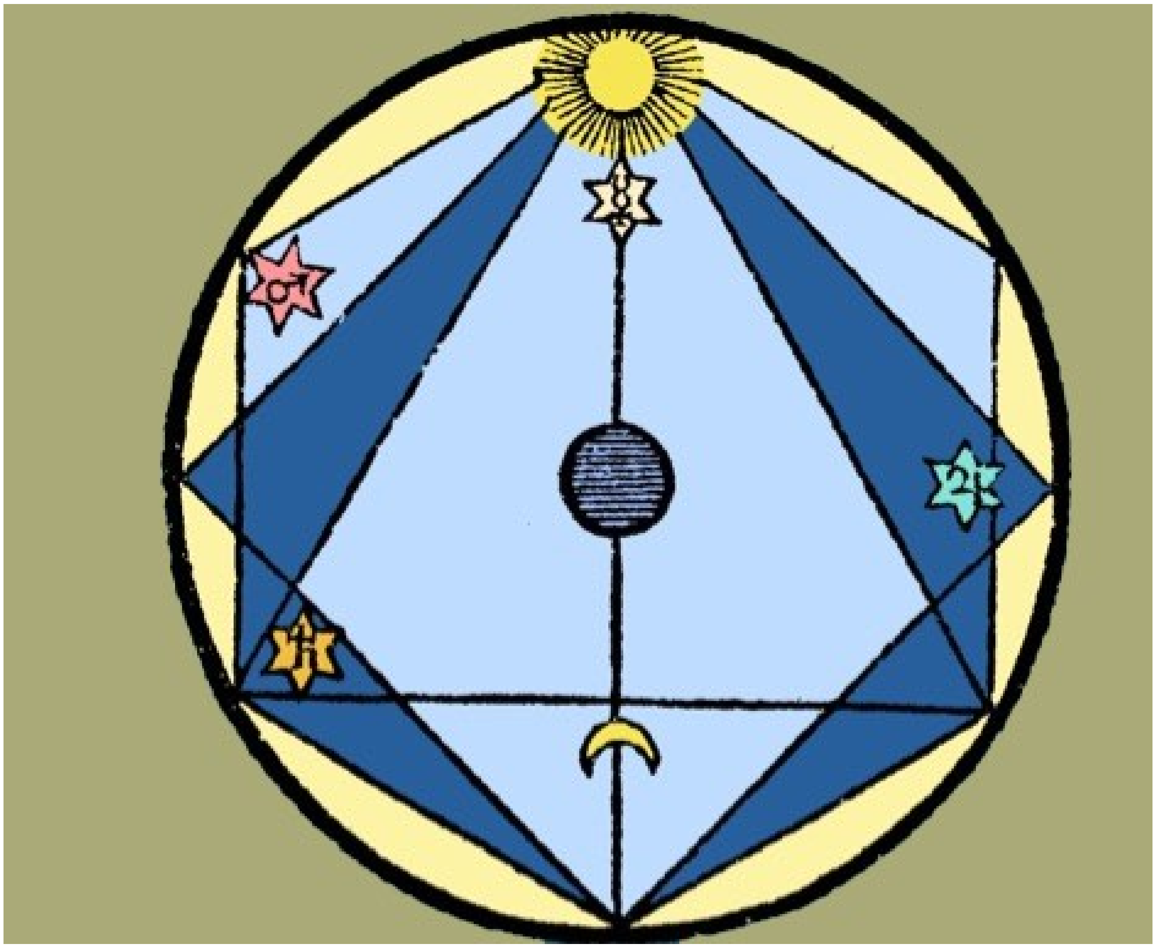
Sub hōc cursitant Stēllae errantēs VII, (septem), quās vocant Planētās, quōrum via est Circulus, in mediō Zōdiacī, dictus Eclīptica, 6.

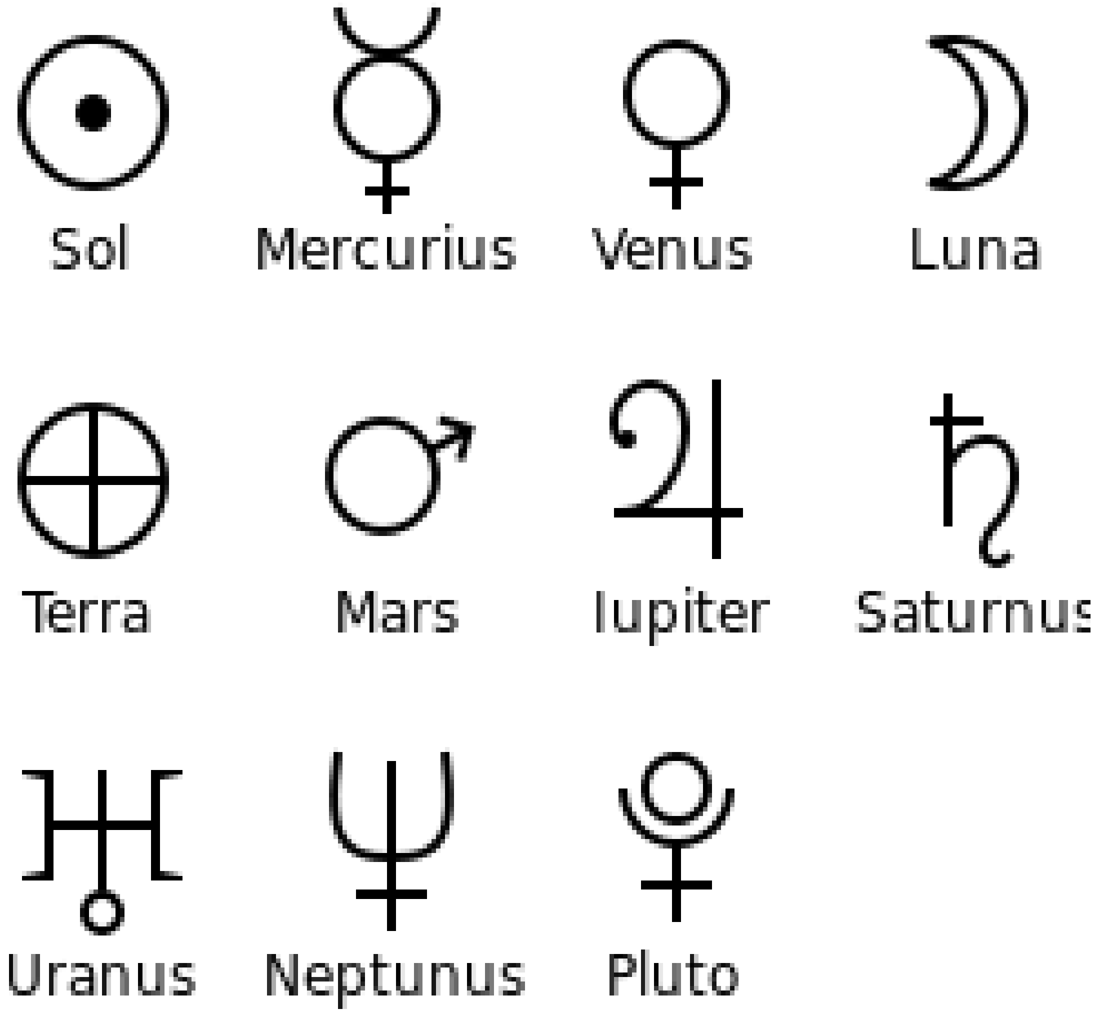
Aliī Circulī sunt Horizōn, 7, Merīdiānus, 8, Aequātor, 9, duo Colūrī, alter Aequinoctiōrum, 10, (Vernī, quandō sōl ingreditur Arietem; Autumnālis, quandō ingreditur Lībram),

alter Sōlstītiōrum, 11, (Aestīvī, quandō sōl ingreditur Cancrum; Hībernī, quandō ingreditur Capricornum), duo Tropicī, Tropicus Cancrī, 12, Tropicus Capricornī, 13, & duo Polārēs, Arcticus, 14, et Antarcticus, 15.

CVI

Planētārum Aspectus

Lūna percurrit Zōdiacum singulīs Mēnsibus; Sōl, ☉ singulō Annō.

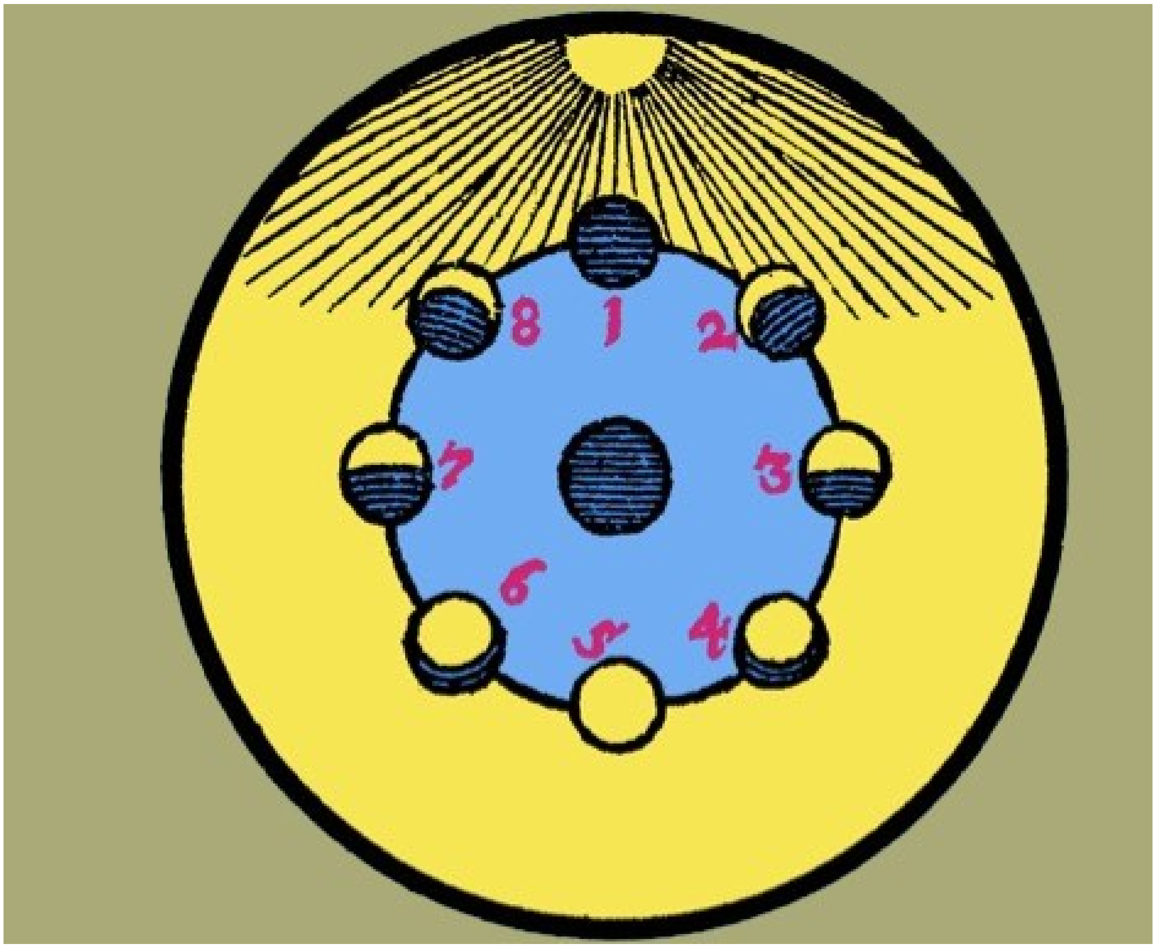
Mercurius, ☿, & Venus, ♀, circā Sōlem, illa CXV (centum et quīndecim), haec DLXXXV (quīngentīs octōgintā quīnque), Diēbus.

Mārs, ♂ Bienniō; Iūpiter, ♃ ferē duodecim annīs; Sāturnus, ♄ XXX (trīgintā) annīs.

Hinc conveniunt variē inter sē & sē mūtuō adspiciunt. Ut hīc sunt, Sōl, ☉, & Mercurius, ☿, in Coniunctiōne, Sōl, ☉, & Lūna in

Oppositiōne, Sōl, ☉, & Sāturnus, ♄, in Trigōnō, Sōl, ☉, & Iūpiter, ♃, in Quadrātūrā, Sōl, ☉, & Venus, ♀, in Sextīlī.

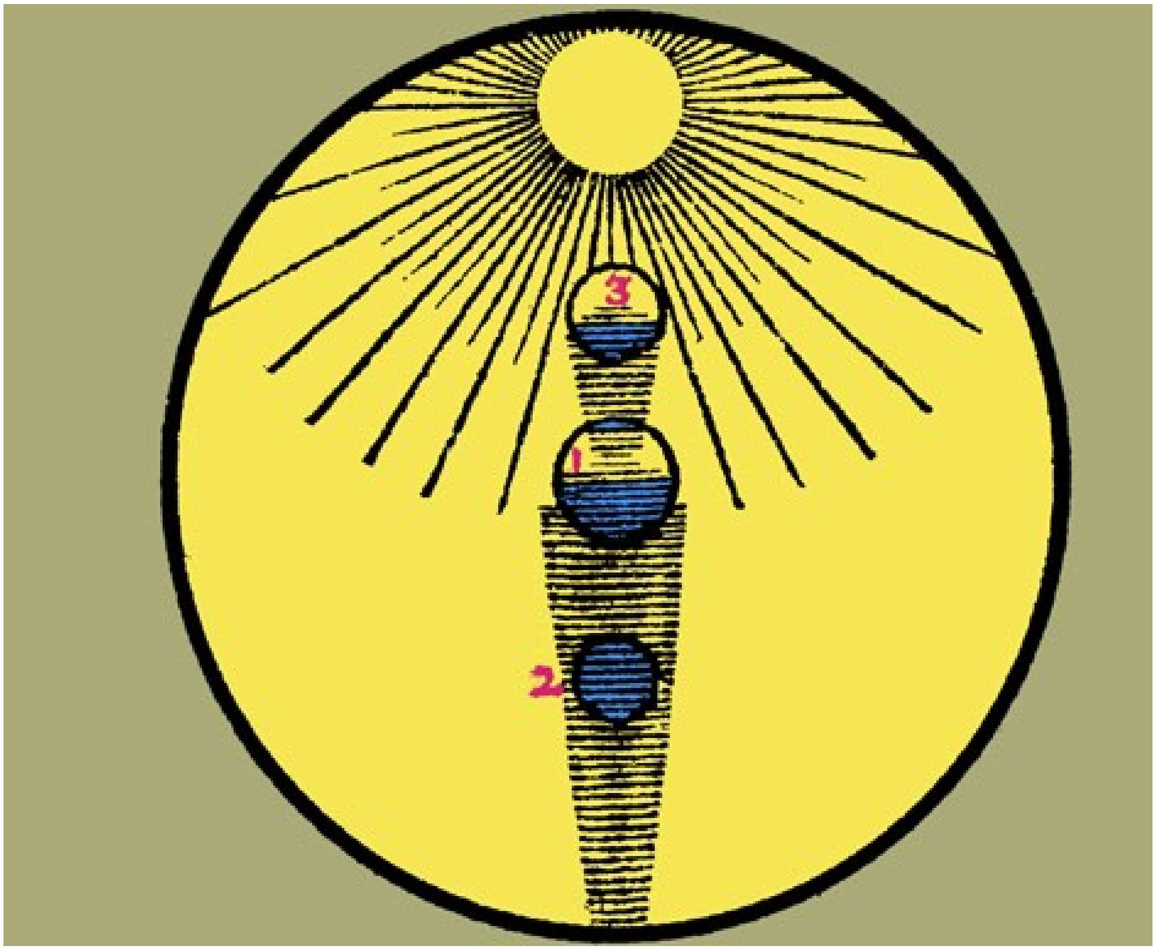
Phāsēs Lūnae

Lūna, lūcet nōn suā propriā Lūce, sed mūtuātā ā Sōle. Nam altera eius medietās semper illūminātur, altera manet cālīginōsa.

Hinc vidēmus, in Coniunctiōne Sōlis, 1, obscūram, immō nūllam: in Oppositiōne, 5, tōtam & lūcidam, (& vocāmus Plēnilūnium;) aliās dīmidiam, (& dīcimus Prīmam, 3, & ultimam Quadram, 7.) Cēterōquī crēscit, 2, ... 4, aut dēcrēscit, 6, ... 8, & vocātur falcāta, vel gibberōsa.

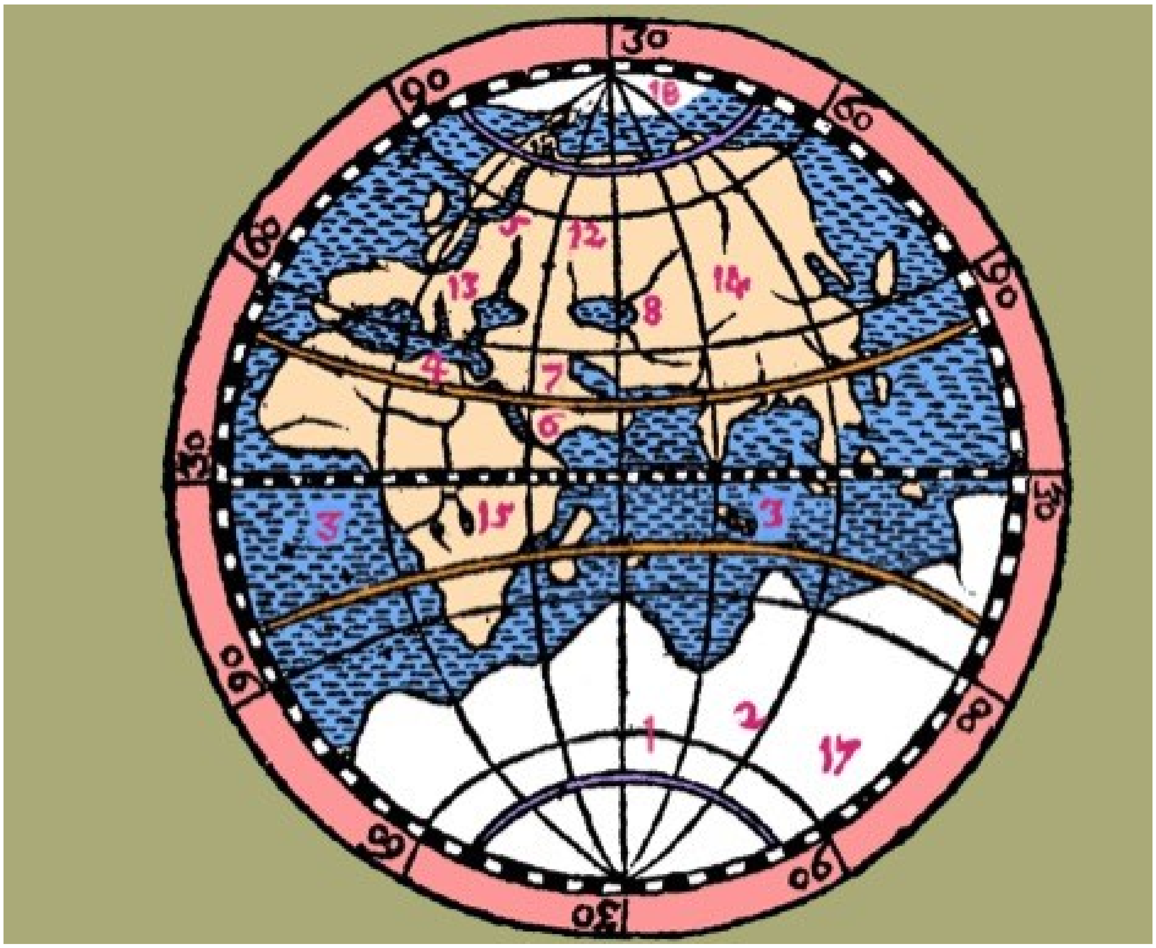
Eclīpsēs

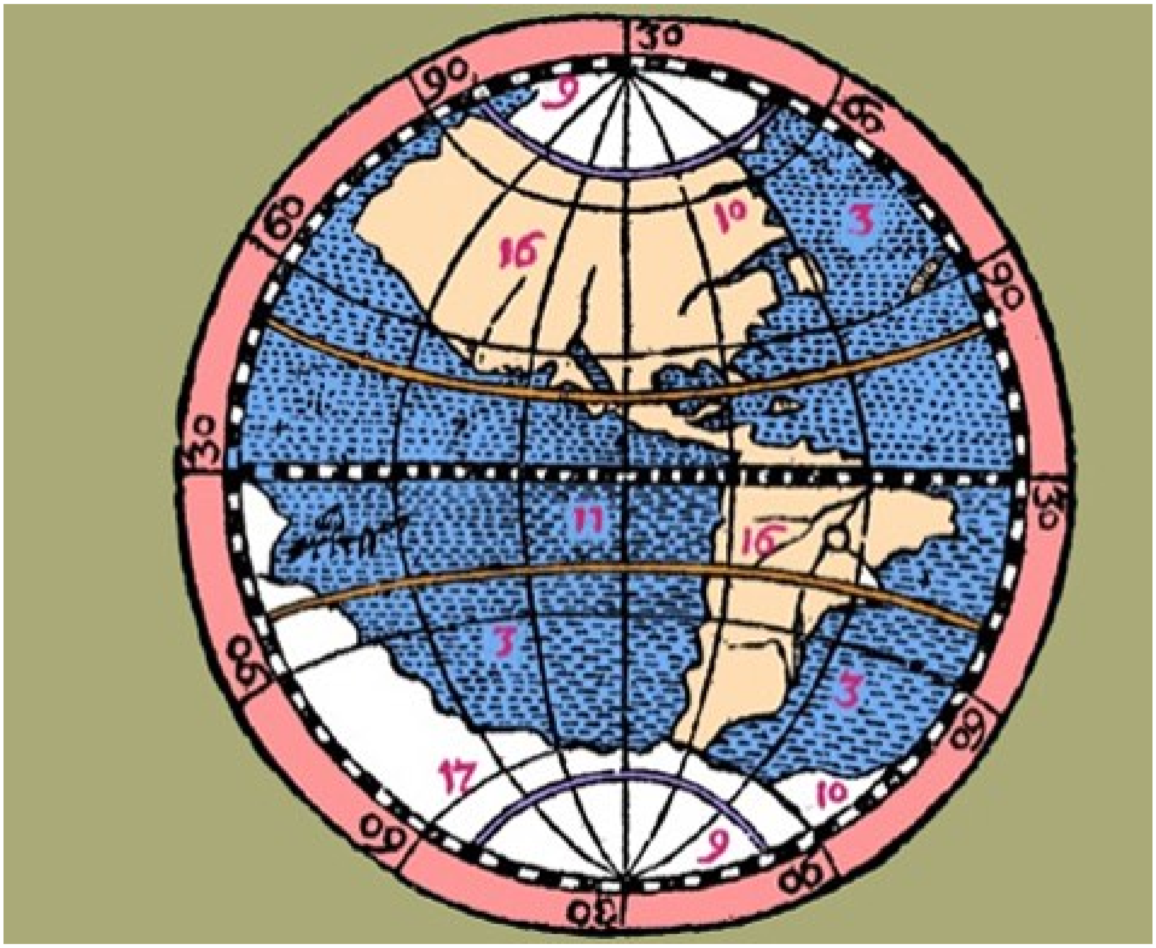
Sōl est fōns Lūcis, illūmināns omnia; sed Terra, 1, & Lūna, 2, Corpora opāca, non penetrantur eius radiīs, nam iaciunt umbram in locum oppositum.

Ideō cum Lūna incidit in umbram Terrae, 2, obscūrātur quod vocāmus Eclīpsem (dēliquium) Lūnae. Cum vērō Lūna currit inter Sōlem & Terram, 3, obtegit illum umbrā suā; & hoc vocāmus Eclīpsem Sōlis, quia adimit nōbīs prōspectum Sōlis, & lūcem eius; nec tamen Sōl patitur aliquid, sed Terra.

Sphaera Terrestris

a

b

Terra est rotunda, fingenda igitur duōbus Hēmisphaeriīs, a & b. Ambitus eius est graduum CCCLX (trecentōrum sexāgintā). (quōrum quisque facit LX (sexāgintā) Mīlliāria Anglica vel 21600 (ūnum et vīgintī mīlia et sescenta) Mīlliāria) & tamen est pūnctum, collāta cum orbe, cuius Centrum est.

Longitūdinem eius dīmētiuntur Clīmatibus, 1, Lātitūdinem, līneīs Parallēlīs, 2.

Ōceanus, 3, ambit eam & Maria V (quīnque) perfundunt: Mediterrāneum, 4, Balticum, 5, Erythraeum, 6, Persicum, 7, Caspium, 8.

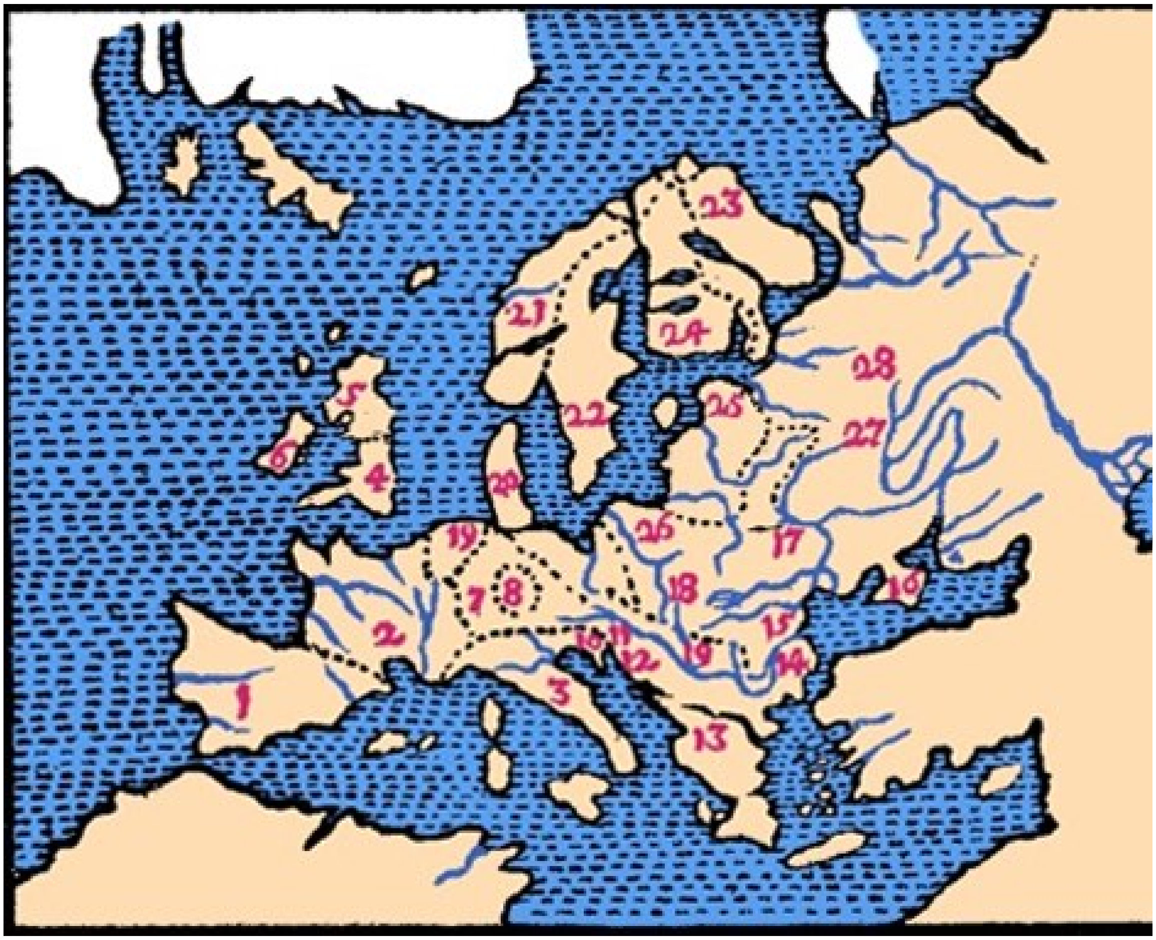
Distribuitur in Zōnās V (quīnque), quārum duae frīgidae, 9, inhabitābilēs sunt; duae Temperātae, 10, & ūna Torrida, 11. habitantur.

Cēterum dīvīsa est in trēs Continentēs: I. nostram, 12, quae subdīviditur in Eurōpam, 13, Asiam, 14, & Āfricam, 15, II. in Americam, 16, (cuius incolae sunt Antipodēs nōbīs;) & III. in Terram Austrālem, 17, adhūc incognitam.

Habitantēs sub Arctō, 18, habent Diēs Noctēsque sēmēstrālēs.

Īnfīnītae Īnsulae natant in maribus.

Eurōpa

In Eurōpā sunt Rēgna prīmāria, Hispānia, 1, Gallia, 2, Italia, 3, Anglia (Britannia), 4, Scotia, 5, Hibernia, 6, Germānia, 7, Bohēmia, 8, Hungāria, 9, Croātia, 10, Dācia, 11, Sclavōnia, 12, Graecia, 13, Thrācia, 14, Podōlia, 15, Tartāria, 16, Lituānia, 17, Polonia, 18, Belgium, 19, Dania, 20, Norvegia, 21, Suecia, 22, Lappia, 23, Finnia, 24, Livonia, 25, Borussia, 26, Muscovia, 27, Russia, 28.

CXI

Ēthica

Vīta haec est via, sīve Bivium, simile Litterae Pythagoricae Y: lātum, 1, sinistrō trāmite; angustum, 2, dextrō. Ille Vitiī, 3, est, hic Virtūtis, 4.

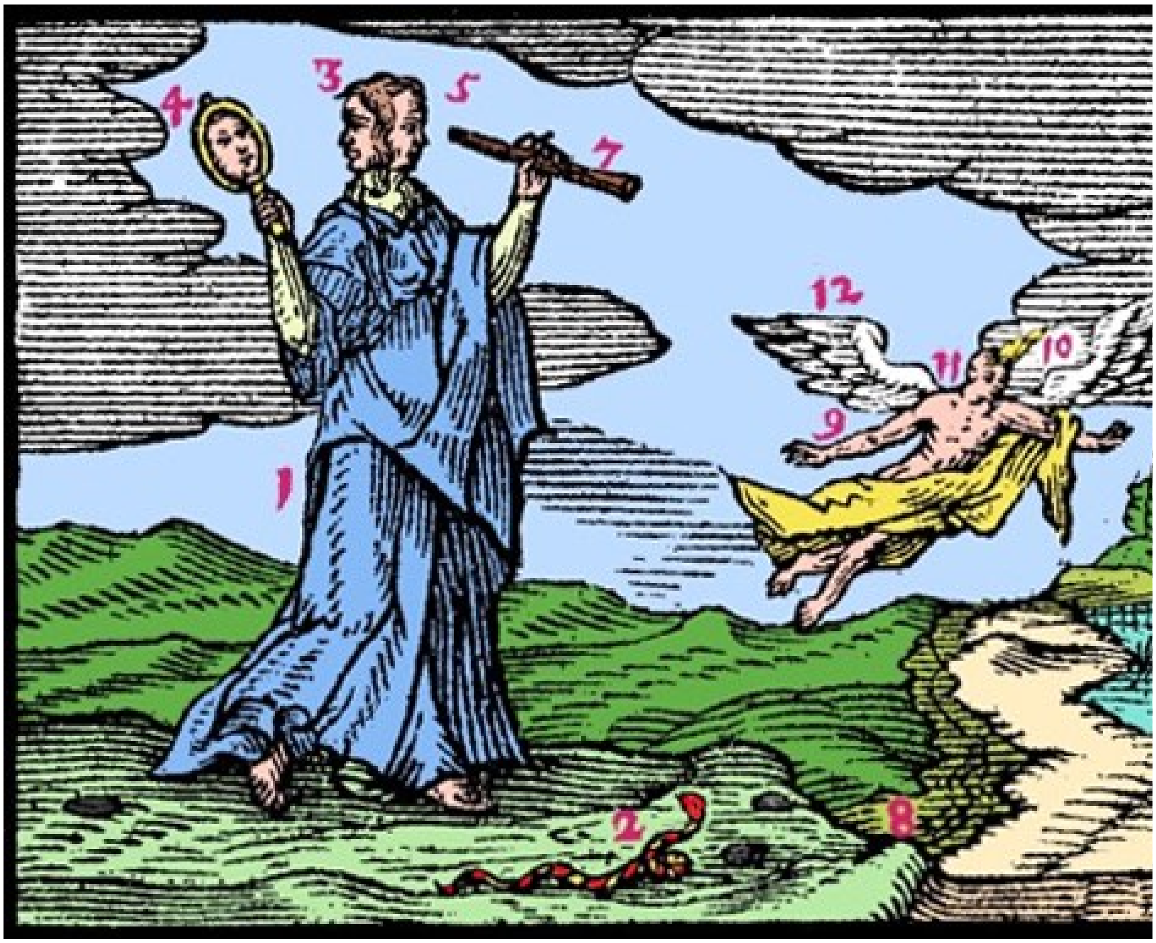
Adverte, iuvenis, 5! Imitāre Herculem! Linque sinistram! Āversāre Vitium! Aditus speciōsus, 6, sed Exitus, 7, turpis & praeceps.

Dexterā ingredere! Utut spīnōsa, 8, nūlla via invia virtūtī. Sequere quā viā dūcit virtūs: per angusta, ad augusta, ad Arcem

honōris, 9!

Tenē medium & rēctum trāmitem! Ībis tūtissimus. Cavē excēdās ad dextram, 10! Compesce frēnō, 12, equum ferōcem, 11, Affectūs nē praeceps fīās! Cavē dēficiās ad sinistram, 13, sēgnitiē asinīnā, 14, sed prōgredere cōnstanter pertende ad fīnem, & corōnāberis, 15!

Prūdentia

Prūdentia, 1, circumspectat omnia ut Serpēns, 2, agitque, loquitur, aut cōgitat nihil incassum. Respicit, 3, tamquam in Speculum, 4, ad praeterita; & prōspicit, 5, tamquam Tēlēscopiō, 7, Futūra, seu Fīnem, 6, atque ita perspicit quid ēgerit, & quid restet agendum.

Actiōnibus suīs praefīgit Scopum, Honestum, Ūtilem, simulque, sī fierī potest, Iūcundum.

Fīne prōspectō, dispicit Media, ceu Viam, 8, quae dūcit ad fīnem, sed certa & facilia; pauciōra potiūs quam plūra, nē quid impediat. Attendit Occāsiōnī, 9, (quae Fronte Capillāta, 10. sed vertice calva, 11, ad haec ālāta, 12, facile ēlābitur) eamque captat.

In viā pergit cautē (prōvidī) nē impingat aut aberret.

CXIII

Sēdulitās

Sēdulitās, 1, amat labōrēs, fugit Ignāviam. Semper est in opere, ut Formīca, 2, & sibi comportat, ut illa, omnium rērum Cōpiam, 3.

Nōn semper dormit aut fēriās agit, ut Ignāvus, 4, & Cicāda, 5, quōs Inopia, 6, tandem premit.

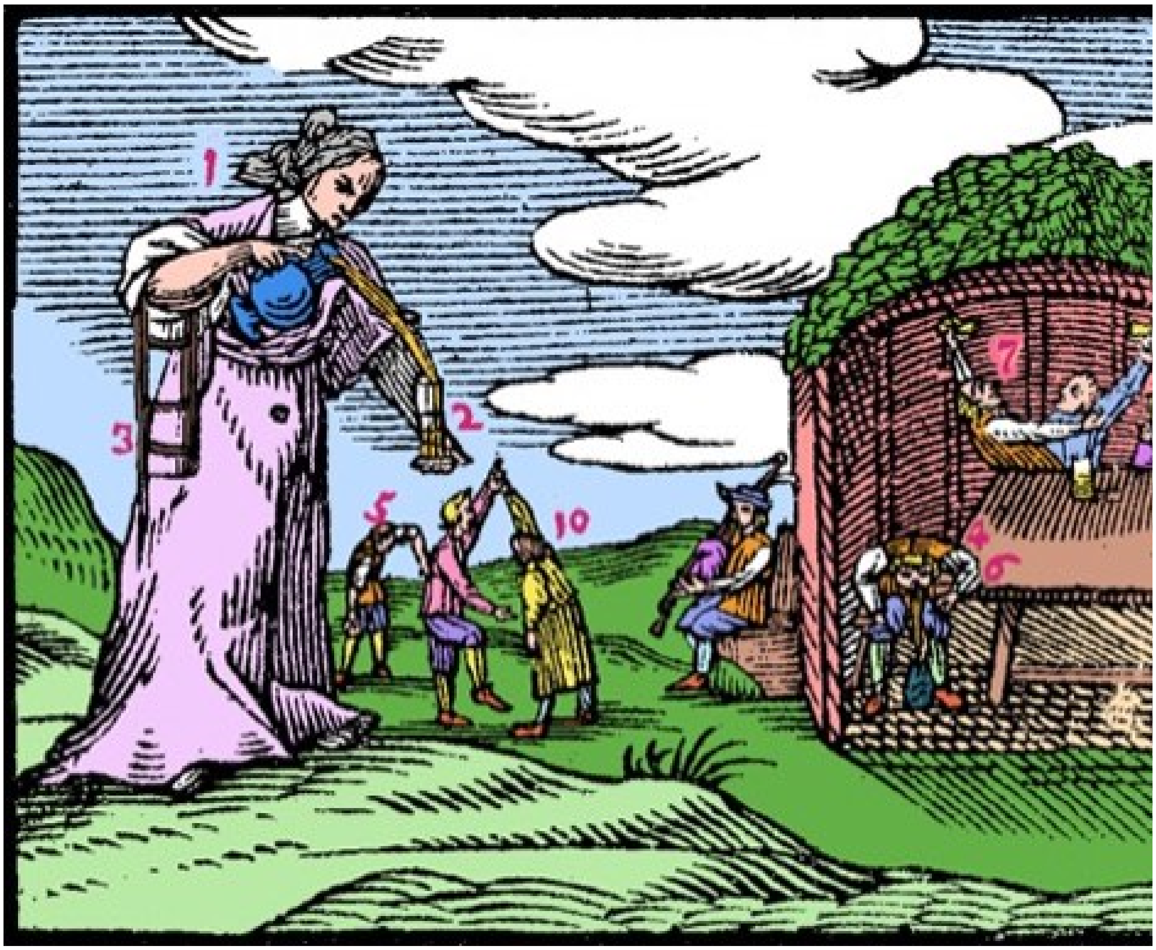
Urget incepta alacriter ad fīnem ūsque; prōcrāstinat nihil, nec cantat cantilēnam Corvī, 7, quī ingeminat Crās, Crās.

Post labōrēs exanclātōs, & lassāta, quiēscit; sed recreāta Quiēte, nē adsuēscat Ōtiō, redit ad Negōtia.

Dīligēns Discipulus, similis est Apibus, 8, quī congerunt mel ex variīs Flōribus, 9, in Alveāre suum, 10.

CXIV

Temperantia

Temperantia, 1, praescrībit modum Cibō & Pōtuī, 2, & continet cupīdinem, ceu Frēnō 3, & sīc moderātur omnia nē quid nimis fīat.

Helluōnēs (gāneōnēs) inēbriantur, 4, titubant, 5, rūctant (vomunt), 6, & rixantur, 7.

Ē Crāpulā oritur Lascīvia; ex hāc Vīta libīdinōsa inter Fornicātōrēs, 8, & Scorta, 9, ōsculandō (bāsiandō), palpandō, amplexandō, & tripudiandō, 10.

Fortitūdō

Fortitūdō, 1, impavida est in adversīs, & cōnfīdēns ut Leō, 2, at nōn tumida in Secundīs, innīxa suō Columinī, 3, Cōnstantiae; & eadem in omnibus, parāta ad ferendam utramque fortūnam aequō animō.

Excipit ictūs Īnfortūniī Clipeō, 4, Tolerantiae: & prōpellit Affectūs, hostēs Euthymiae (Tranquillitātis) gladiō, 5, Virtūtis.

Patientia

Patientia, 1, tolerat Calamitātēs, 2, & Iniūriās, 3, humiliter ut Agnus, 4, tamquam paternam ferulam Deī, 5.

Interim innītitur Speī Ancorae, 6, (ut Nāvis, 7, flūctuāns marī) Deō supplicat, 8, illacrimandō, & exspectat Phoebum, 10, post Nūbila, 9, ferēns mala, spērāns meliōra.

Contrā, Impatiēns, 11, plōrat, lāmentātur, dēbacchātur, 12, in sē ipsum, obmurmurat ut Canis, 13, & tamen nīl prōficit. Tandem dēspērat, & fit Autochīr, 14.

Furibundus cupit vindicāre iniūriās.

Hūmānitās

Homines factī sunt ad mūtua commoda; ergō sint hūmānī.

Sīs suāvis & amābilis Vultū, 1, cōmis & urbānus Gestū ac Mōribus, 2, affābilis & vērāx, Ōre, 3, candēns & candidus Corde, 4.

Sīc amā, sīc amāberis & fīat mūtua Amīcitia, 5, ceu Turturum, 6, concors, mānsuēta, & benevola utrimque.

Mōrōsī hominēs, sunt odiōsī, torvī, illepidī. contentiōsī, īrācundī, 7, crūdēlēs, 8, ac implācābilēs, (magis Lupī & Leōnēs,

quam hominēs) & inter sē discordēs, hinc cōnflīgunt Duelle, 9.

Invidia, 10, malē cupiendō aliīs, cōnficit sē ipsam.

CXVIII

Iūstitia

Iūstitia, 1, pingitur, sedēns in lapide quadrātō, 2, nam decet esse immōbilis; obvēlātīs oculīs, 3, ad nōn respiciendum persōnās; claudēns aurem sinistram, 4, reservandam alterī partī; Tenēns dextrā Gladium, 5, & Frēnum, 6, ad pūniendum & coercendum malōs; Praetereā, Statēram, 7. cuius dextrae Lancī, 8, Merita, Sinistrae, 9,

Praemia imposita, sibi invicem exaequantur, atque ita, bonī incitantur ad virtūtem, ceu Calcāribus, 10.

In Contractibus, 11, candidē agātur: stētur Pāctīs & Prōmissīs; Dēpositum, & Mūtuum, reddantur: nēmō expīlētur, 12, aut laedātur, 13, suum cuique tribuātur: haec sunt praecepta Iūstitiae.

Tālia prohibentur, quīntō & septimō Deī Praeceptō, & meritō pūniuntur Cruce ac Rotā, 14.

Līberālitās

Līberālitās, 1, servat modum circā Dīvitiās, quās honestē quaerit ut habeat quod largiātur Egēnīs, 2.

Hōs vestit, 3, nūtrit, 4, dītat, 5, Vultū hilarō, 6. & Manū ālātā, 7.

Subicit opēs, 8, sibi, nōn sē illīs, ut Avārus, 9, quī habet, ut habeat, & nōn est Possessor sed Custōs bonōrum suōrum, & īnsatiābilis, semper corrādit, 10, Unguibus suīs. Sed & parcit & adservat, occlūdendō, 11, ut semper habeat.

At Prōdigus, 12, male disperdit bene parta, ac tandem eget.

Societās Coniugiālis

Mātrimōnium īnstitūtum est ā Deō in Paradīsō, ad mūtuum adiūtōrium, & prōpāgātiōnem generis hūmānī.

Vir Iuvenis (Caelebs) coniugium initūrus, īnstrūctus sit aut Opibus, aut Arte & Scientiā, quae sit dē pāne lucrandō; ut possit sustentāre Familiam.

Deinde ēligit sibi Virginem Nūbilem, (aut Viduam) quam adamat; ubi tamen māior ratiō habenda Virtūtis & Honestātis, quam Fōrmae aut Dōtis.

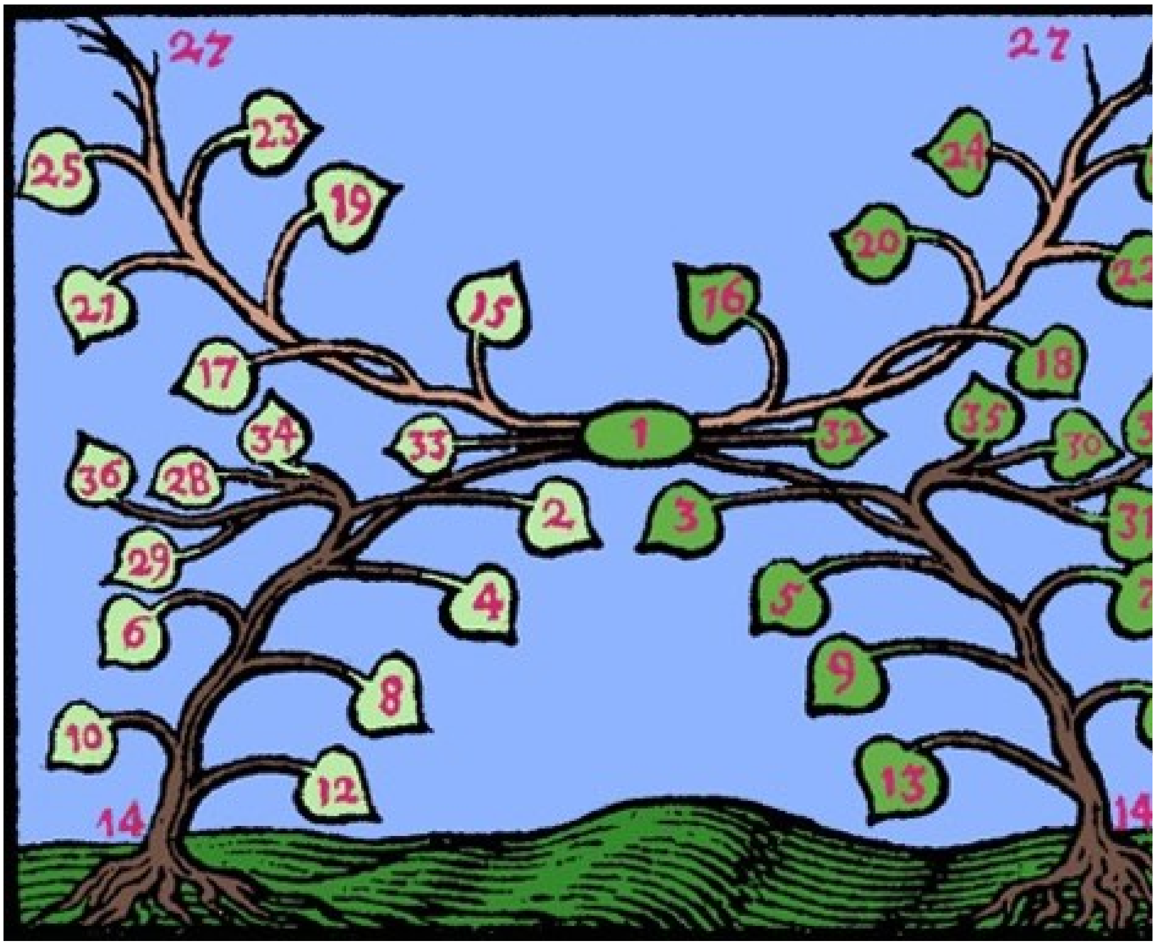
Posthaec, nōn clam dēspondet sibi eam, sed ambit, ut Procus, apud Patrem, 1, & Mātrem, 2, vel apud Tūtōrēs, & Cognātōs, per Prōnubōs, 3.

Eā sibi dēspōnsā, fit Spōnsus, 4, & ipsa Spōnsa, 5, fīunt-que Spōnsālia, & scrībitur Īnstrūmentum Dōtāle, 6.

Tandem fīunt Nuptiae ubi cōpulantur ā Sacerdōte, 7, datīs Manibus, 8, ultrō citrōque, & Ānulīs Nuptiālibus, 9. Tum epulantur cum invītātīs testibus. Abhinc dīcuntur Marītus & Uxor; hāc mortuā ille fit Viduus.

(Hodiē etiam exstat Mātrimōnium hominum eiusdem sexūs.)

Arbor Cōnsanguinitātis

Hominem, 1, Cōnsanguinitate attingunt, in Līneā Ascendentī, Pater (Vītricus), 2, & Māter (Noverca), 3, Avus, 4, & Avia, 5, Proavus, 6, & Proavia, 7, Abavus, 8, & Abavia, 9, Atavus, 10, & Atavia, 11, Trītavus, 12, & Trītavia, 13. Ulteriōrēs, dīcuntur Māiōrēs, 14.

In Līneā Dēscendentī, Fīlius (Prīvignus), 15, & Fīlia (Prīvigna), 16, Nepōs 17, & Neptis, 18, Pronepōs, 19, & Proneptis, 20, Abnepōs, 21, & Abneptis, 22, Atnepōs, 23, &

Atneptis, 24, Trinepōs, 25, & Trineptis, 26. Ulteriōrēs, dīcuntur Posterī, 27.

In Līneā Collaterālī sunt Patruus, 28, & Amita, 29, Avunculus, 30, & Mātertera, 31, Frāter, 32, & Soror, 33, Patruēlis, 34, Sobrīnus, 35, & Amitīnus. 36.

CXXII

Societās Parentālis

Coniugēs, (ex benedictiōne Deī) suscipiunt Subolem (Prōlem) & fīunt Parentēs. Pater, 1, generat & Māter, 2, parit Fīliōs, 3, & Fīliās, 4, (aliquandō Gemellōs).

Īnfāns, 5, involvitur Fasciīs, 6. repōnitur in Cūnās, 7, lactātur ā mātre Ūberibus, 8, & nūtrītur Pappīs, 9. Deinde discit incēdere Serperastrīs, 10, lūdit Crepundiīs, 11, & incipit fārī. Crēscente aetāte, adsuēscit Pietātī, 12, & Labōrī, 13, & castīgātur, 14, sī nōn sit mōrigerus.

Līberī dēbent Parentibus Cultum & Officium. Pater sustentat Līberōs, labōrandō, 15.

CXXIII

Societās Erīlis

Erus (Pater familiās), 1, habet Famulōs (Servōs), 2, Era (Māter familiās), 3, Ancillās, 4.

Illī mandant hīs Opera, 6, & distribuunt Labōrum Pēnsa, 5, quae ab hīs fidēliter sunt exsequenda sine murmure & dispendiō, prō quō Mercēs & Alimōnia praebentur ipsīs.

Servus ōlim erat Mancipium, in quem Dominō potestās fuit vītae & necis.

Hodiē pauperiōres serviunt līberē, conductī mercēde.

Urbs

Ex multīs Domibus fit Pāgus, 1, vel Oppidum, vel Urbs, 2.

Istud & haec mūniuntur & cinguntur Moenibus (Mūrō), 3, Vallō, 4, Aggeribus, 5, & Vallīs, 6.

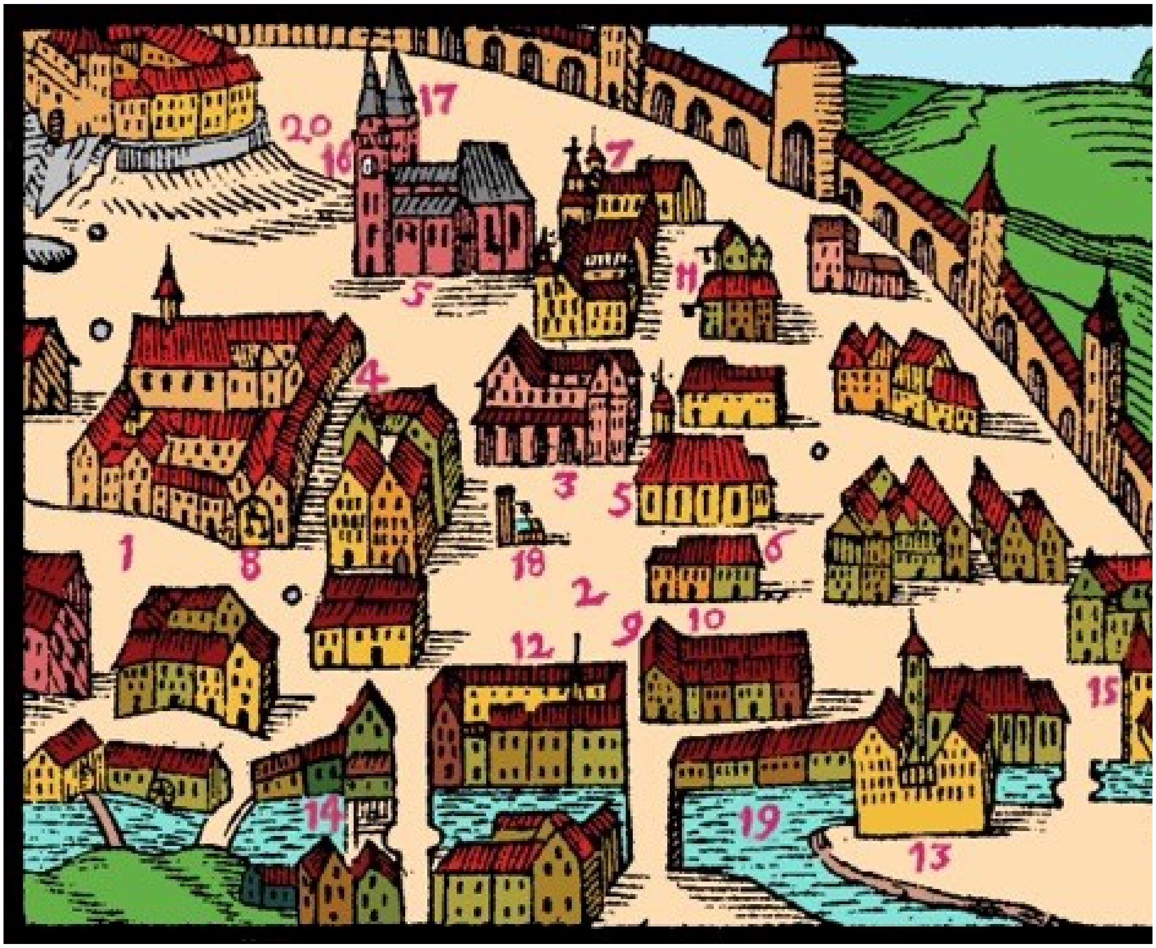
Intrā mūrōs est Pōmērium, 7, extrā, Fossa, 8.

In moenibus sunt Prōpugnācula, 9, & Turres, 10. Speculae, 11, exstant in ēditiōribus locīs.

Ingressus in Urbem fit ex Suburbiō, 12, per Portam, 13, super Pontem, 14. Porta habet Cataractās, 15, Pontem versātilem, 16, Valvās, 17, Claustra & Repāgula, ut & Vectēs, 18.

In Suburbiīs sunt Hortī, 19, & Suburbāna, 20, ut & Coemētēria, 21.

Interiōra Urbis

Intrā urbem sunt Platēae (Vīcī), 1, strātae Lapidibus, Fora, 2, (alicubī cum Porticibus), 3, & Angiportūs, 4.

Pūblica aedificia sunt in mediō Urbis: Templum, 5, Schola, 6, Cūria, 7, Domus Mercātūrae, 8.

Circā Moenia, & Portās Armāmentārium, 9, Grānārium, 10, Dēversōria, Popīnae, & Caupōnae, 11, Theātrum, 12, Nosodochium, 13.

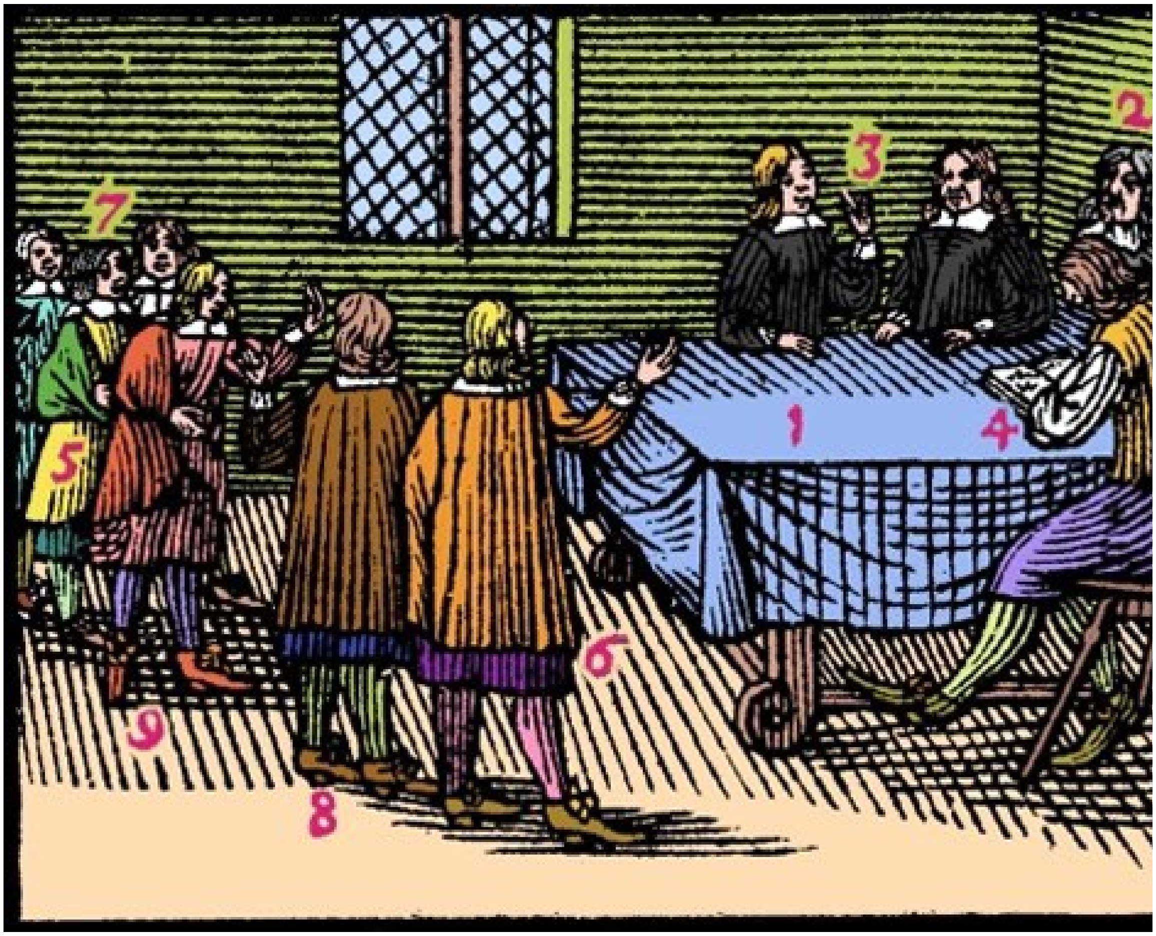
In recessibus, Foricae (Cloācae), 14, & Custōdia (Carcer), 15.

In turre prīmāriā est Hōrologium, 16, & habitātiō Vigilum, 17.

In Platēīs sunt Puteī, 18. Fluvius, 19, vel Rīvus, interfluēns Urbem, īnservit ēluendīs sordibus.

Arx, 20, exstat in summō Urbis.

Iūdicium

Optimum Iūs, est placida conventiō, facta vel ab ipsīs, inter quōs līs est, vel ab Arbitrō.

Haec sī nōn prōcēdit, venītur in Forum, 1, (ōlim iūdicābant in Forō, hodiē in Praetōriō) cui Iūdex (Praetor), 2, praesidet cum Assessōribus, 3.

Dīcographus, 4, excipit Vōta calamō, Āctor, 5, accūsat Reum, 6, & prōdūcit Testēs, 7, contrā illum, Reus excūsat sē per Advocātum, 8, cui Āctōris Prōcūrātor, 9, contrādīcit.

Tum Iūdex Sententiam prōnūntiat, absolvēns īnsontem, & damnāns sontem ad Poenam, vel ad Mulctam, vel ad Supplicium.

Supplicia Malefactōrum

Maleficī, 1, prōdūcuntur, ē Carcere, 3, (ubi torquērī solent) per Līctōres, 2, vel Equō raptantur, 15, ad locum Suppliciī.

Fūrēs, 4, suspenduntur ā Carnifice, 6, in Patibulō, 5. Moechī dēcollantur, 7. Homicīdae (Sīcāriī) ac Latrōnēs (Pīrātae) vel impōnuntur Rotae crūrīfragiō plectī, 8, vel Pālō īnfīguntur, 9. Strīgēs (Lamiae) cremantur super Rogum, 10.

Quīdam antequam suppliciō afficiantur ēlinguantur, 11, aut plectuntur Manū, 12, super Cippum, 13, aut Forcipibus, 14,

ūruntur.

Vītā dōnātī, cōnstringuntur Numellīs, 16, luxantur, 17, impōnuntur Equuleō, 18, truncantur Auribus, 19, caeduntur Virgīs, 20, Stigmate notantur, relegantur, damnantur ad Trirēmēs, vel ad Carcerem perpetuum, Perduellēs discerpuntur Quadrīgīs.

CXXVIII

Mercātūra

Mercēs, aliunde allātae, aliunde vel commūtantur in Domō Commerciōrum, 1, vel expōnuntur vēnum in Tabernīs Mercimōniōrum, 2, & vēnduntur prō Pecūniā (monētā), 3, vel mēnsūrātae Ulnā, 4, vel ponderātae Lībrā, 5.

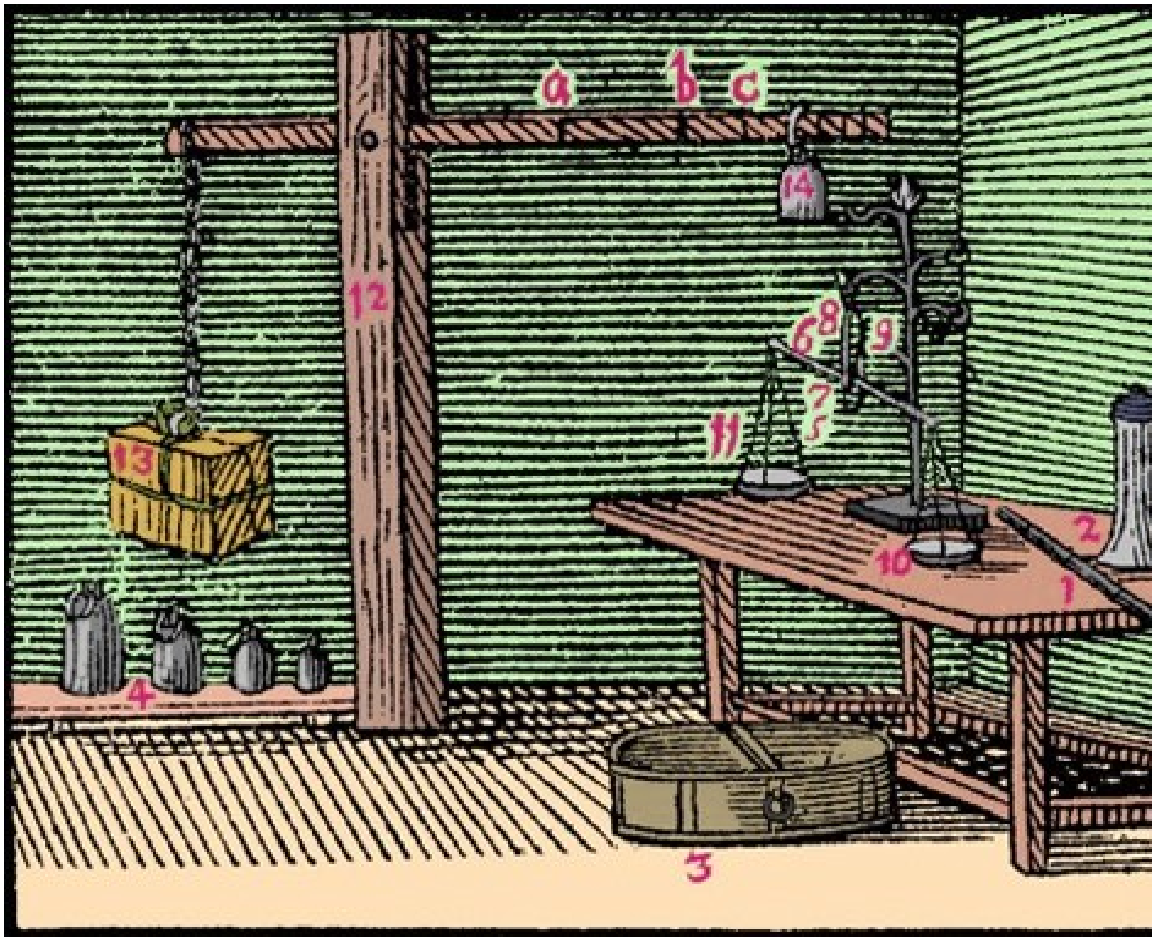
Tabernāriī, 6, Circumforāneī, 7, & Scrūtāriī, 8, etiam volunt dīcī Mercātōrēs, 9.

Venditor ostentat rem prōmercālem, & indicat pretium, quantī liceat.

Ēmptor, 10, licētur, & pretium offert. Sī quis contrā licētur, 11, eī rēs addīcitur quī pollicētur plūrimum.

CXXIX

Mēnsūrae & Pondera

Rēs continuās mētīmur Ulnā, 1, liquidās Congiō, 2, āridās Medimnō, 3.

Gravitātem rērum experīmur Ponderibus, 4, & Lībrā (bilance), 5. In hāc prīmō est Iugum (Scāpus), 6, in cuius mediō Axiculus, 7, superius trutina & agīna, 8, in quā Exāmen, 9, sēsē agitat: utrimque sunt Lancēs, 10, pendentēs Funiculīs, 11.

Statēra, 12, ponderat rēs, suspendendō illās Uncō, 13, & Pondus, 14, ex oppositō, quod in (a) aequī-ponderat reī, in (b)

bis tantum, in (c) ter, &c.

Ars Medica

Aegrōtāns, 1, arcessit Medicum, 2, quī tangit ipsīus Artēriam, 3, & īnspicit Ūrīnam, 4. tum praescrībit Medicāmentum in Schedulā, 5.

Istud parātur ā Pharmacopoeō, 6, in Pharmacopōliō, 7, ubi Pharmaca adservantur in Capsulīs, 8, Pyxidibus, 9, & Lagoenīs, 10.

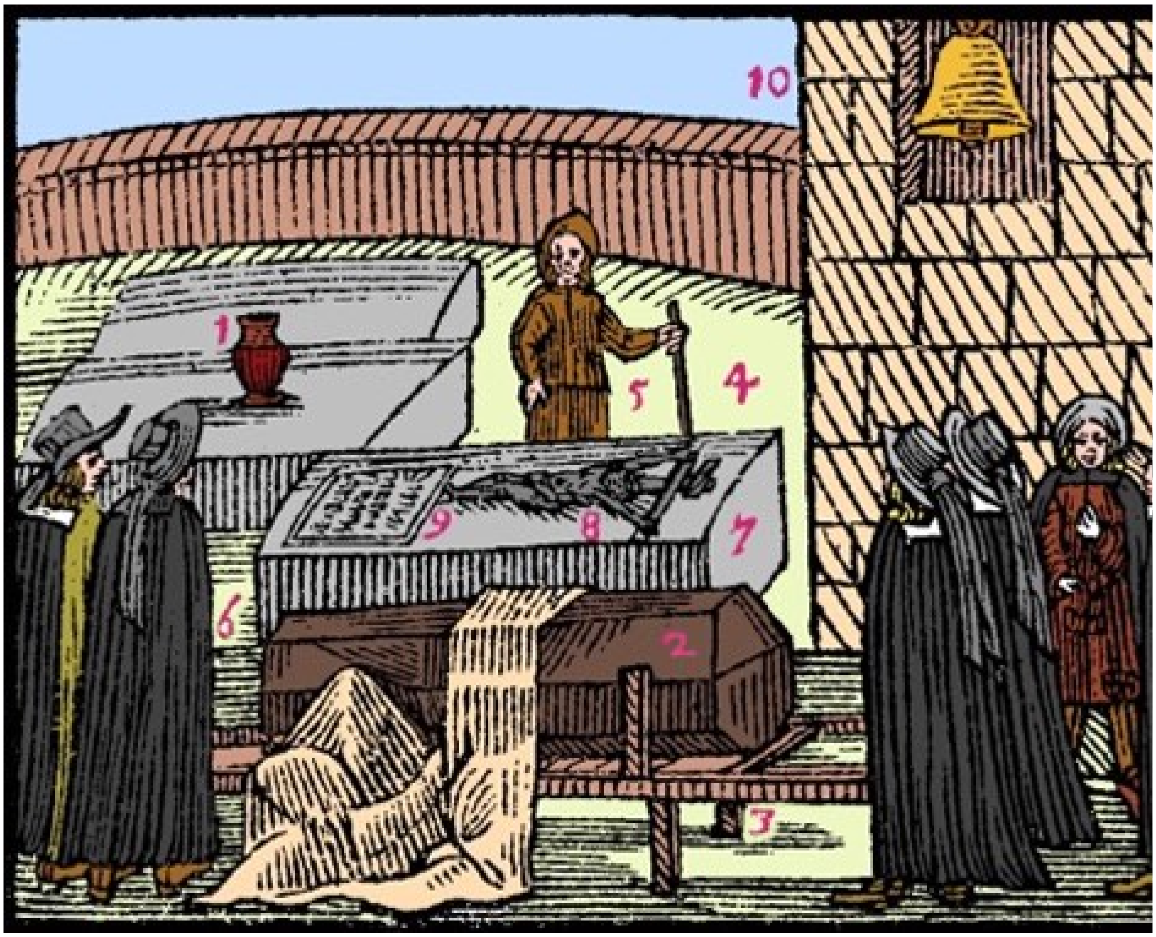
Est-que vel Pōtiō, 11, vel Pulvis, 12, vel Pilulae, 13, vel Pāstillī, 14, vel Ēlectuārium, 15.

Diaeta & Ōrātiō, 16, est optima Medicīna.

Chīrūrgus, 18, cūrat Vulnera, 17, & Ulcera, Splēniīs (emplastrīs), 19.

CXXXI

Sepultūra

Dēfūnctī ōlim cremābantur, & Cinerēs recondēbantur in Urnā, 1.

Nōs inclūdimus nostrōs Dēmortuōs Loculō, (Capulō), 2, impōnimus Feretrō, 3, & cūrāmus efferrī Pompā Fūnebrī versus Coemētērium, 4, ubi īnferuntur, Sepulcrō, 6, a Vespillōnibus, 5, & humantur. Hoc tegitur Cippō, 7, & ōrnātur Monumentīs, 8, ac Epitaphiīs, 9.

Fūnere prōdeunte, Hymnī cantantur, & Campānae, 10, pulsantur.

Lūdus Scaenicus

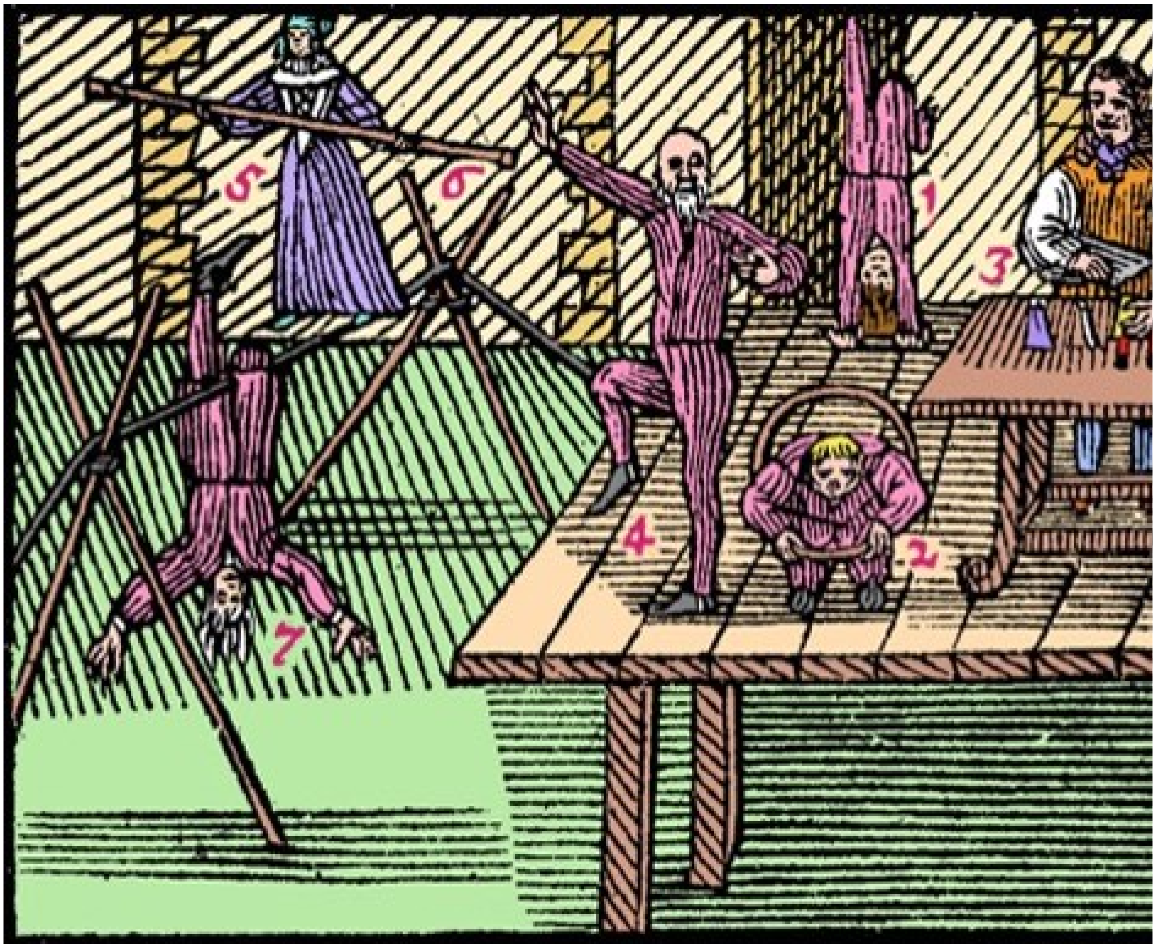
In Theātrō, 1, (quod vestītur Tapētibus, 2, & tegitur Sīpariīs, 3,) Cōmoediae vel Tragoediae aguntur, quibus repraesentantur rēs memorābilēs ut hīc, Historia dē Fīliō Prōdigō, 4, & Patre, 5, ipsīus, ā quō recipitur, domum redux.

Āctōrēs (Histriōnēs) agunt persōnātī; Mōriō, 6, dat Iocōs.

Spectātōrum prīmāriī, sedent in Orchēstrā, 7, plēbs stat in Caveā, 8, & plaudit, sī quid arrīdet.

CXXXIII

Praestīgiae

Praestīgiātor, 1, facit varia Spectācula, volūbilitāte corporis, deambulandō manibus, saliendō per Circulum, 2, &c.

Interdum etiam tripudiat, 4, Lārvātus.

Agyrta, 3, facit praestīgiās ā Marsūpiō.

Fūnambulus, 5, graditur & saltat super Fūnem, tenēns Haltērem, 6, manū; aut suspendit sē manū vel pede, 7, &c.

CXXXIV

Palaestra

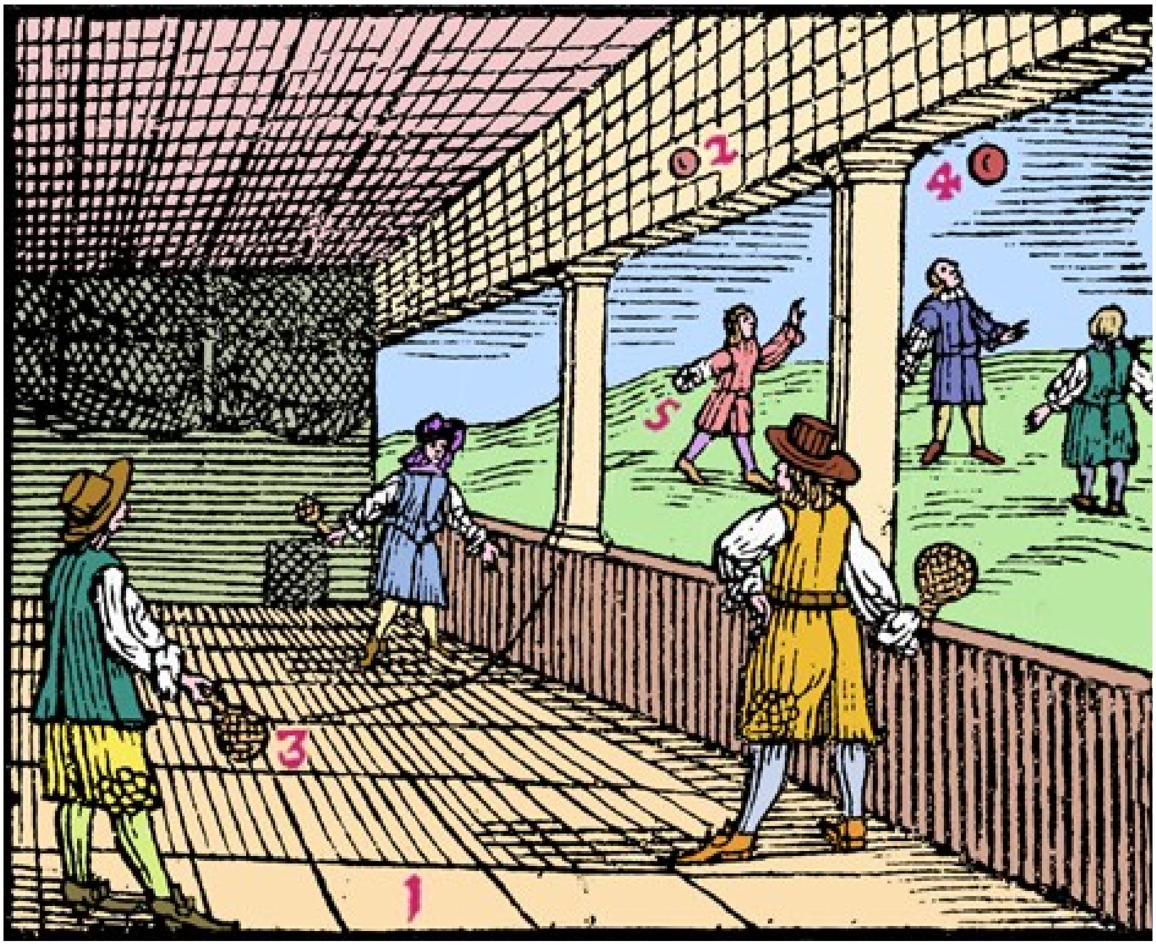

Pugilēs congrediuntur Duellō in Palaestrā, dēcertantēs vel Gladiīs, 1, vel Hastīlibus, 2, & Bipennibus, 3, vel Semispathiīs, 4, vel Ēnsibus, 5, mucrōnem obligātīs, (nē laedant lētāliter) vel Frameīs & Pūgiōne, 6, simul.

Luctātōrēs, 7, (apud Rōmānōs ōlim nūdī & inūnctī Oleō) prehendunt sē invicem & annītuntur uter alterum prōsternere possit, praeprīmīs supplantandō, 8.

Andabatae, 9, pugnābant pugnīs rīdiculō certāmine, nīmīrum Oculīs obvēlātīs.

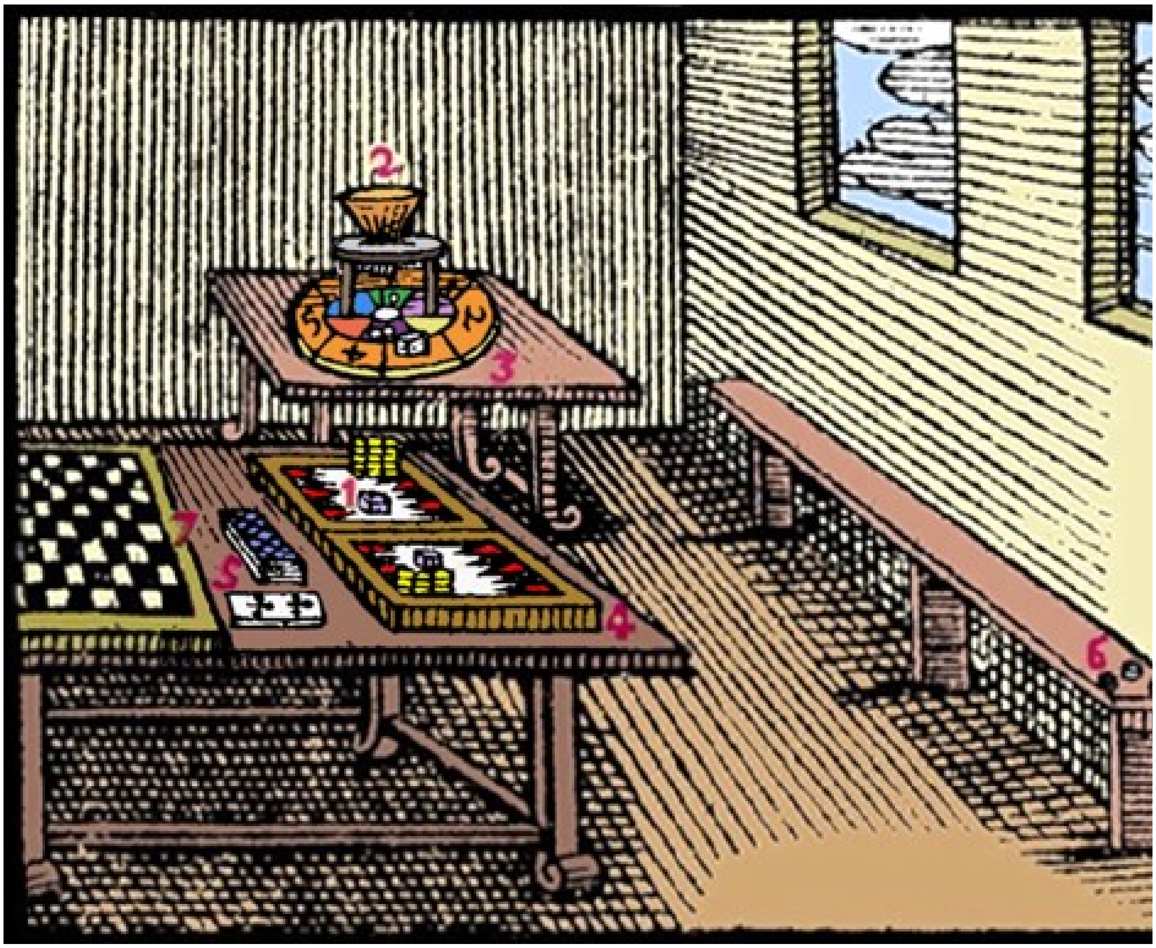
Lūdus Pilae

In Sphaeristēriō, 1, lūditur Pilā, 2, quam alter mittit, alter excipit, & remittit Rēticulō, 3, idque est Lūsus Nōbilium ad commōtiōnem Corporis.

Follis (pila magna), 4, distenta Āere, ope Epistomiī, reverberberātur Pugnō, 5, sub Dīō.

Lūdus Āleae

Tesserīs (tālīs), 1, lūdimus vel Plistobolindam; vel immittimus illās per Frittillum, 2, in Tabellam, 3, notātam numerīs, idque est Lūdus Sortilegiī Āleātōrum.

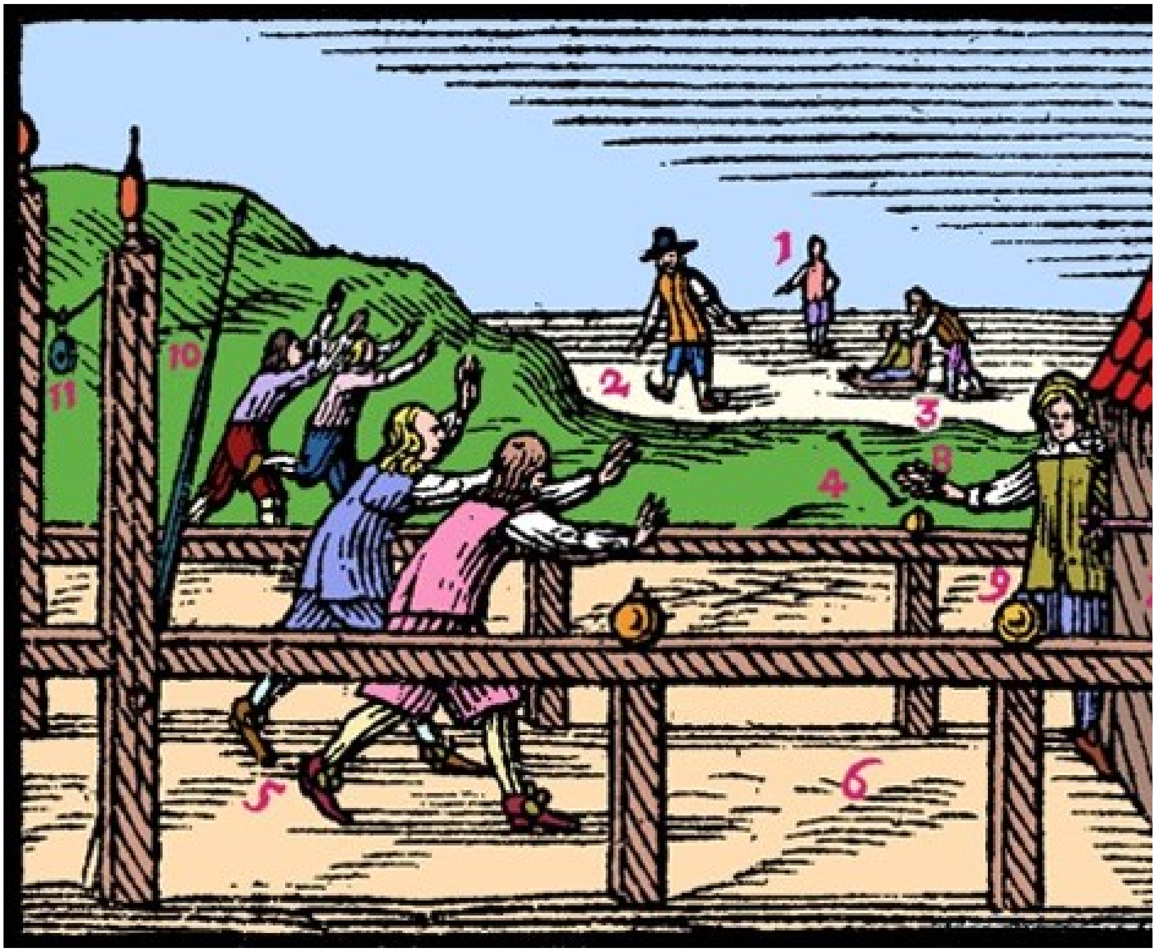
Sorte & Arte lūditur Calculīs in Alveō āleātōriō, 4, & Chartīs lūsōriīs, 5.

Lūdimus Abaculīs in Abacō, 6, ubi sōla ars rēgnat.

Ingeniōsissimus Lūdus est Lūdus Latrunculōrum, 7, quō velutī duo Exercitūs cōnflīgunt Proeliō.

CXXXVII

Cursūs Certāmina

Puerī exercent sē cursū, sīve super Glaciem, 1, Diabathrīs, 2, ubi etiam vehuntur Trahīs, 3, sīve in Campō, dēsignantes Līneam, 4, quam quī vincere cupit, dēbet attingere, at nōn ultrā prōcurrere.

Ōlim dēcurrēbant Cursōrēs, 5, inter Cancellōs, 6, ad Mētam, 7, & quī prīmum contingēbat eam, accipiēbat Brabīum, (praemium), 8, ā Brabeutā, 9.

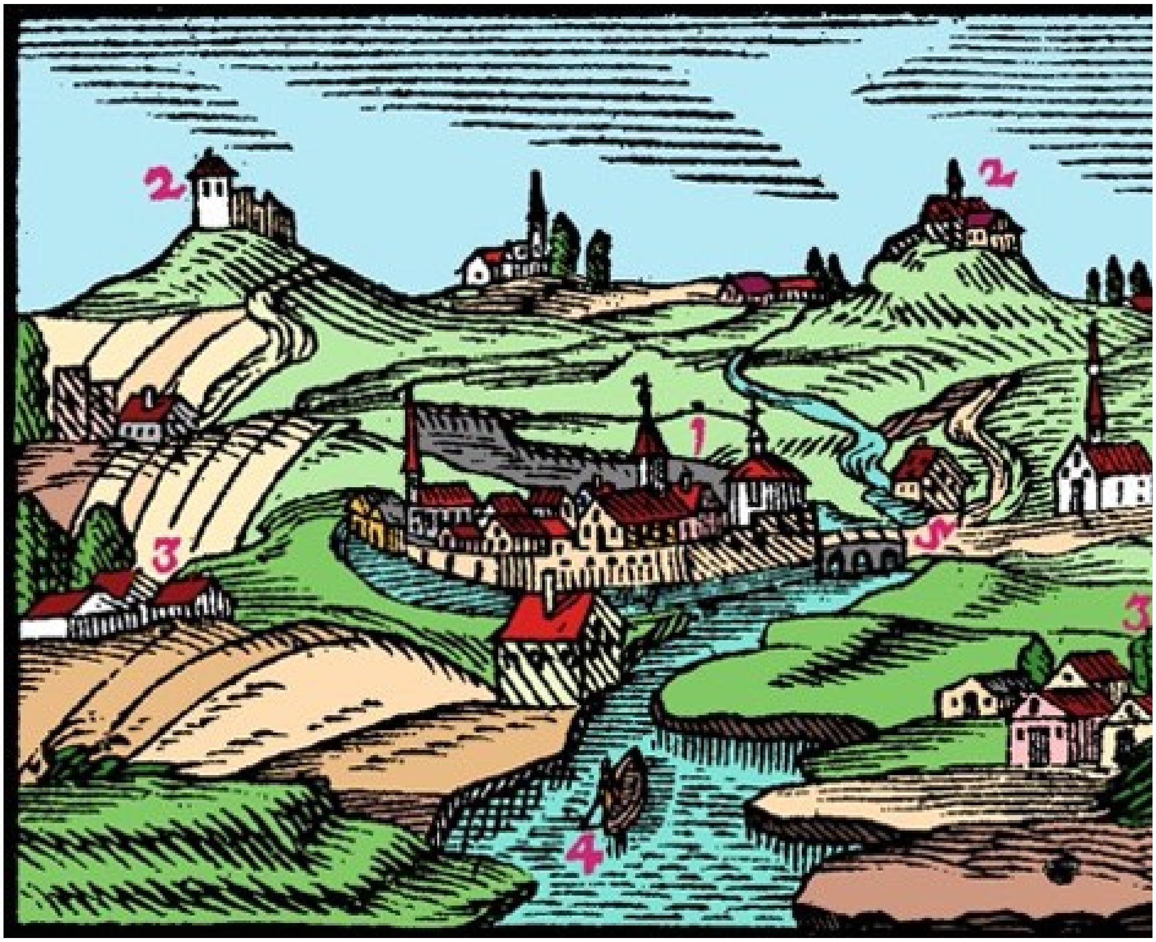
Hodiē Hastilūdia habentur, (ubi Circulus, 11, petitur Lanceā, 10,) locō Equiriōrum, quae abiērunt in dēsuētūdinem.

Lūdī Puerīlēs

Puerī solent lūdere vel Globīs fictilibus, 1, vel iactantēs Globum, 2, ad Cōnōs, 3, vel mittentēs Sphaerulam per Ānulum, 5, Clāvā, 4, versantes Turbinem, 6, Flagellō, 7, vel iaculantēs Scloppō, 8, & Arcū, 9, vel incidentēs Grallīs, 10, vel super Petaurum, 11, sē agitantēs & ōscillantēs.

Rēgnum & Regiō

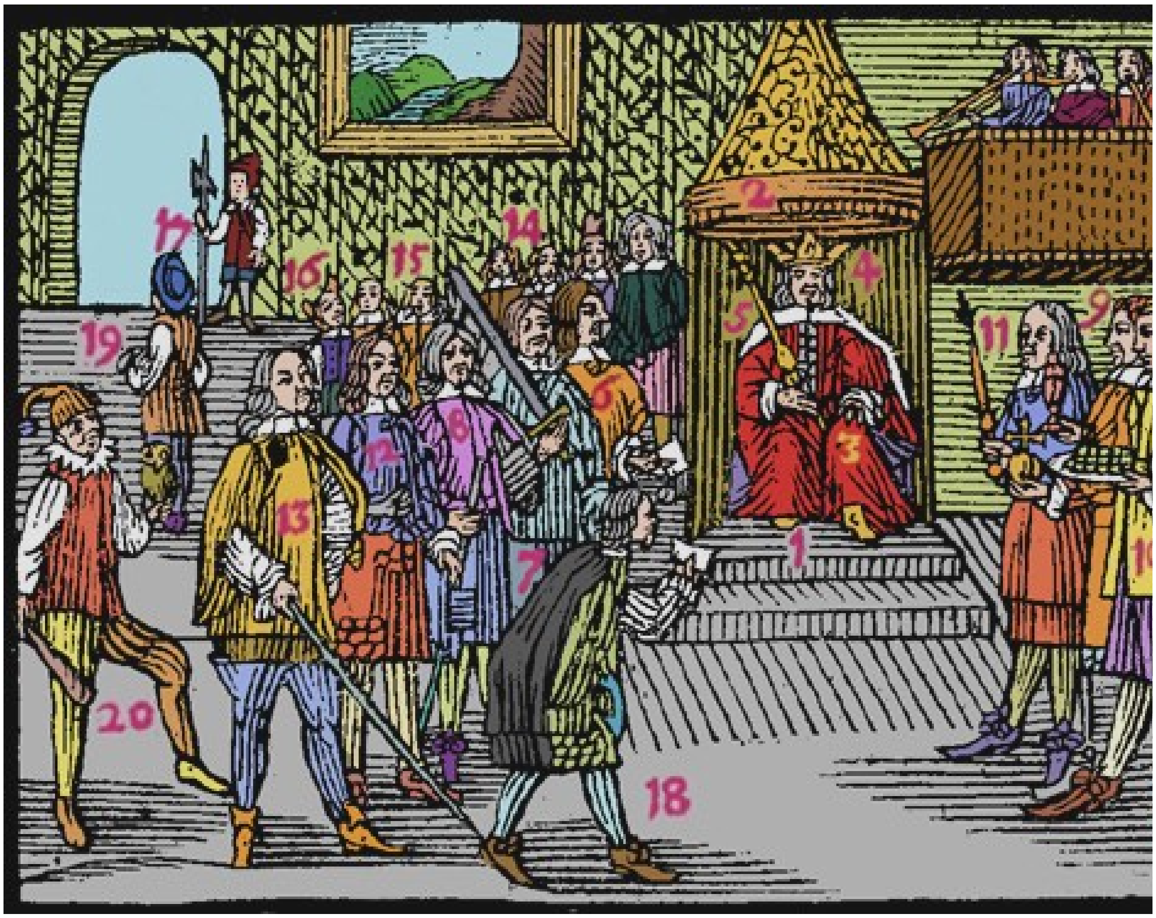

Multae Urbēs & Pāgī faciunt Regiōnem & Rēgnum.

Rēx aut Prīnceps sedet in Mētropolī, 1; Nōbilēs, Barōnēs, & Comitēs habitant in Arcibus, 2, circumiacentibus; Rūsticī in Pāgīs, 3.

Habet telōnēa sua iuxtā Flūmina nāvigābilia, 4, & Viās rēgiās, 5, ubi Portōrium & Vectīgal exigitur ā nāvigantibus & iter facientibus.

Rēgia Maiestās

Rēx, 1, sedet in suō Soliō, 2, in rēgiō splendōre, magnificō Habitū, 3, redimītus Diadēmate, 4, tenēns Scēptrum, 5, manū, stīpātus frequentiā Aulicōrum.

Inter hōs prīmāriī sunt Cancellārius, 6, cum Cōnsiliāriīs & Sēcrētāriīs, Praefectus Praetōriī, 7, Aulae Magister, 8, Pōcillātor (pincerna), 9, Dapifer, 10, Thēsaurārius, 11, Archi-Cubiculārius, 12, & Stabulī Magister, 13.

Subōrdinantur hīs: Nōbilēs Aulicī, 14, Nōbile Famulitium, 15, cum Cubiculāriīs, & Cursōribus, 16, Stīpātōrēs, 17, cum

Satellitiō.

Sollemniter recipit Lēgātōs exterōrum, 18.

Ablēgat Vicāriōs suōs, Administrātōrēs, Praefectōs, Quaestōrēs, & Lēgātōs, aliōrsum, quibus mittit Mandāta nova subinde per Verēdāriōs, 19.

Mōriō, 20, movet Rīsum lūdicrīs Āctiōnibus.

CXLI

Mīles

Sī bellandum est, scrībuntur Mīlitēs, 1.

Hōrum Arma sunt, Galea (Cassis, 2,) (quae ōrnātur Cristā) & Armātūra, cuius partēs Torquis ferreus, 3, Thōrāx, 4, Bracchiālia, 5, Ocreae ferreae, 6, Manicae, 7, cum Lōrīcā, 8, & Scūtō (Clipeō), 9, haec sunt Arma dēfēnsīva.

Offēnsīva sunt Gladius, 10, Framea, 11, & Acīnacēs, 12, quī reconduntur Vāgīnā, 13, accinguntur Cingulō, 14, vel Balteō, 15,

(Fascia mīlitāris, 16, īnservit ōrnātuī), Romphaea, 17, & Pūgiō, 18.

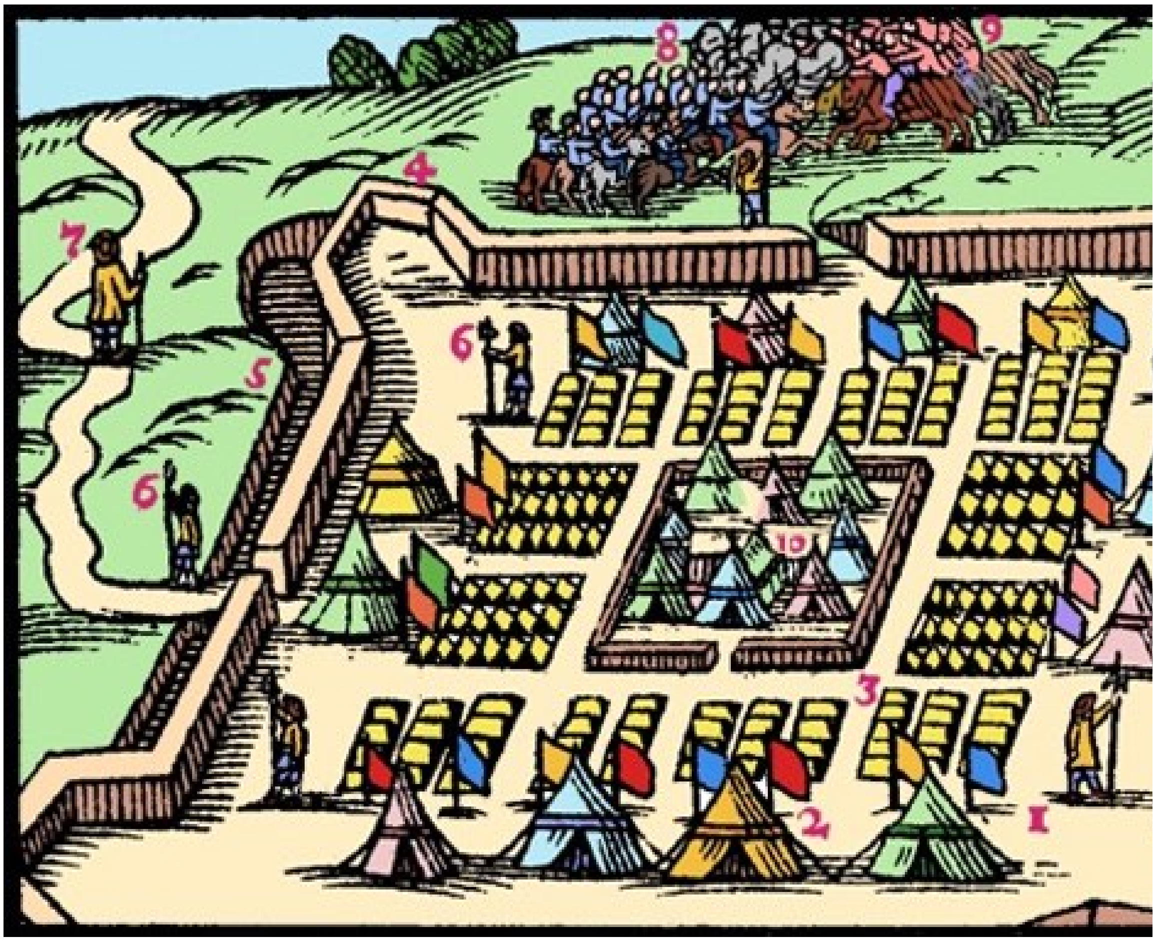
In hīs est Manubrium, 19, cum Pōmulō, 20, & Verūtum, 21, Cuspidātum, 22, in mediō Dorsum, 23, & Aciēs, 24.

Reliqua arma sunt Hasta, 25, Bipennis, 26, (in quibus Hastīle, 27, & Mucrō, 28,), Clāva, 29, & Caestus, 30.

Pugnatur ēminus Bombardīs (Scloppetīs), 31, & Scloppīs, 32, quae onerantur Globīs, 33, ē Thēcā bombardicā, 34, & Pulvere nitrātō ē Pyxide pulverāriā, 35.

CXLII

Castra

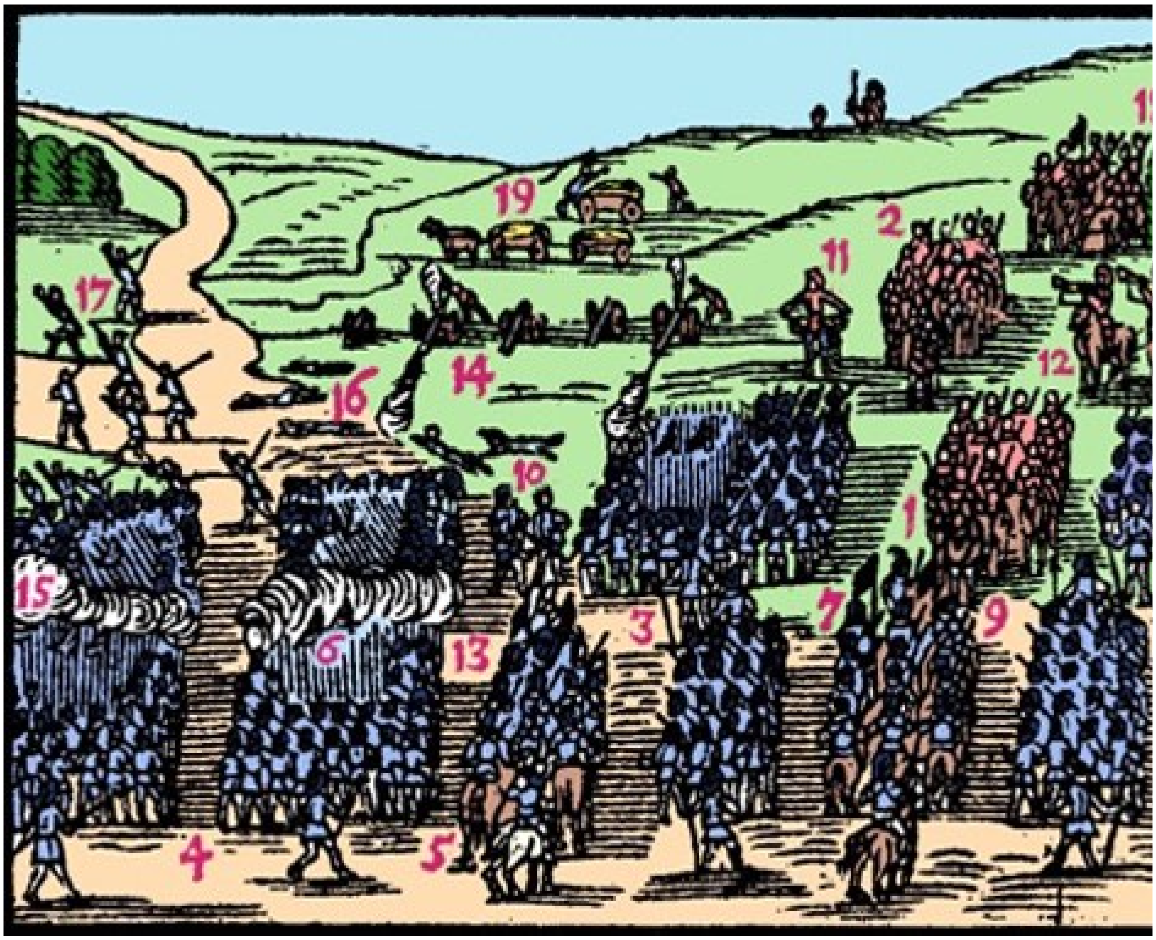
Expedītiōne susceptā, Castra, 1, locantur & Tentōria Linteīs, 2, vel Strāmentīs, 3, fīguntur Paxillīs; eaque circumdant, sēcūritātis grātiā Aggeribus, 4, & Fossīs, 5. Excubiae, 6, cōnstituuntur; & Explōrātōrēs, 7, ēmittuntur.

Excursiōnēs, 8, fīunt Pābulātiōnis & Praedae causā, ubi saepius cōnflīgitur cum Hostibus, 9, vēlitandō.

Tentōrium summī Imperātōris est in mediō Castrōrum, 10.

CXLIII

Aciēs & Proelium

Quandō Pugna committenda est, Aciēs īnstruitur, & dīviditur in Frontem, 1, Tergum, 2, & Ālās (Cornua), 3.

Peditātus, 4, intermiscētur Equitātuī, 5.

Ille distinguitur in Centuriās, hic in Turmās.

Illae in mediō ferunt Vexilla, 6, hae Labara, 7.

Eōrum Praefectī sunt, Decuriōnēs, Signiferī, Vicāriī, Centuriōnēs, 8, Magistrī Equitum, 9, Tribūnī, Chīliarchae, & summus omnium Imperātor.

Tympanistae, 10, & Tympanotribae, 11, ut & Tubicinēs, 12, vocant ad Arma & īnflammant Mīlitem.

Prīmō Cōnflīctū, Bombardae, 13, & Tormenta, 14, explōduntur.

Posteā pugnātur, 15, comminus Hastīs & Gladiīs.

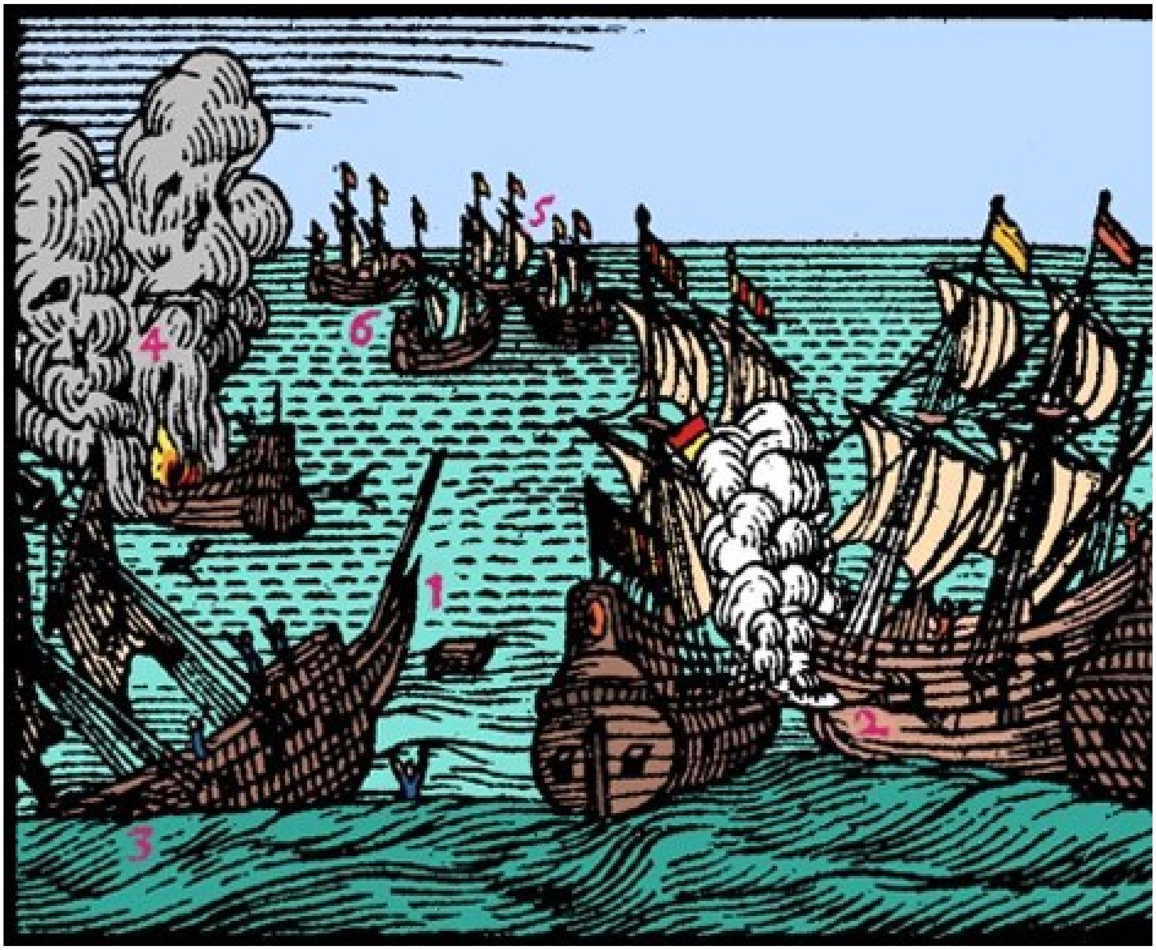
Victī trucīdantur, 16, vel capiuntur, vel aufugiunt, 17.

Succenturiātī, 18, superveniunt ex īnsidiīs.

Impedīmenta, 19, spoliantur.

CXLIV

Pugna Nāvālis

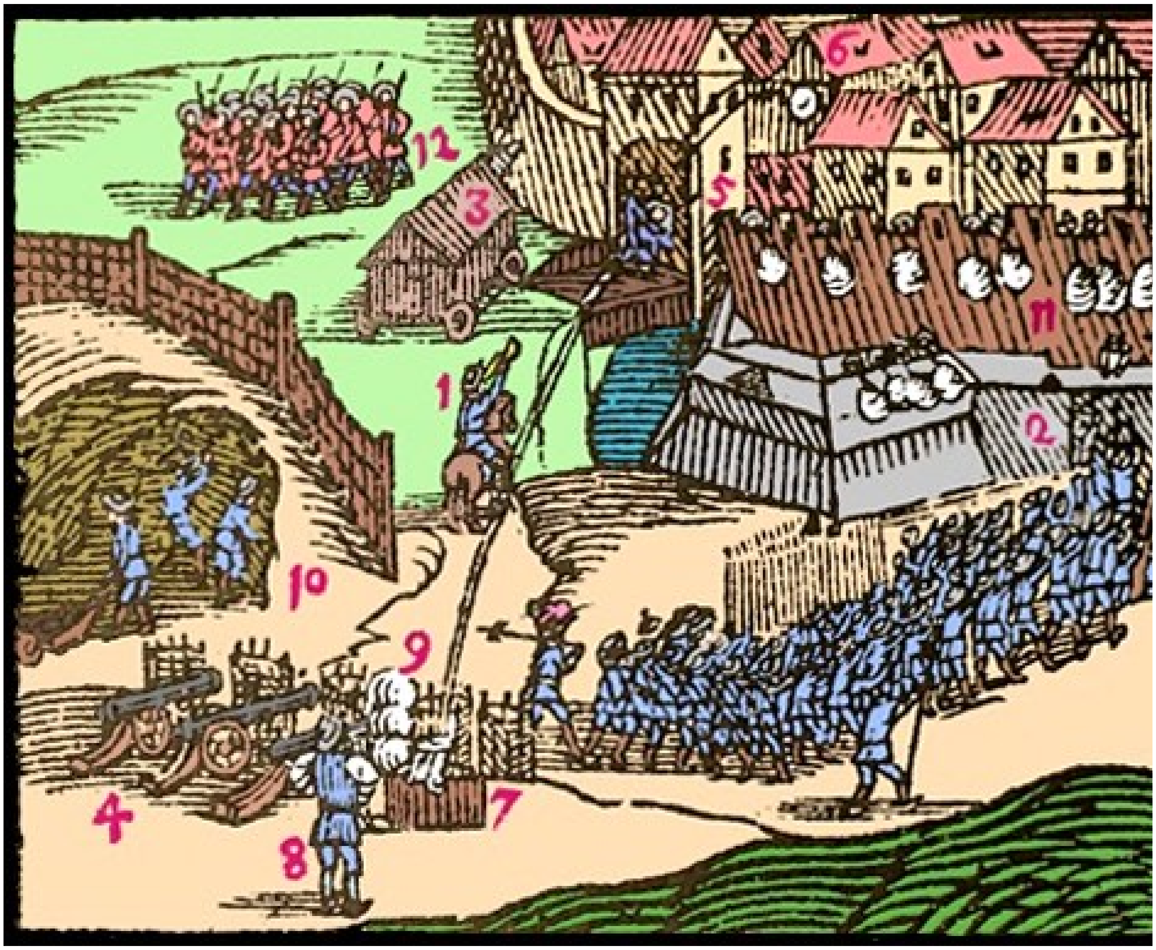

Nāvāle proelium terribile est, quum ingentēs Nāvēs, velutī Arcēs, concurrunt Rōstrīs, 1, aut sē invicem quassant Tormentīs, 2, atque ita perforātae, imbibunt perniciem suam & submerguntur, 3.

Aut quum igne corripiuntur, & vel ex incendiō pulveris tormentāriī, 4, hominēs ēiciuntur in āerem, vel exūruntur in mediīs aquīs, vel etiam dēsilientēs in mare, suffōcantur.

Nāvis fugitīva, 5, intercipitur ab īnsequentibus, 6, & capitur.

Obsidium Urbis

Urbs passūra Obsidiōnem, prīmum prōvocātur per Tubicinem, 1, & invītātur ad Dēditiōnem.

Quod sī abnuat facere, oppugnātur ab Obsīdentibus & occupātur, Vel mūrōs per Scālās, 2, trānscendendō, aut dīruendō Arietibus, 3, aut dēmōliendō Tormentīs, 4, vel dīrumpendō portās Exōstrā, 5, vel ēiaculandō Globōs Tormentāriōs, 6, ē Mortāriīs (ballistīs), 7, in Urbem per Ballistāriōs, 8, (quī latitant post Gerrās, 9,) vel subvertendō Cunīculīs per Fossōrēs, 10.

Obsessī dēfendunt sē dē Mūrīs, 11, ignibus, lapidibus, &c, aut ērumpunt, 12.

Urbs vī expugnāta, dīripitur, excīditur, interdum aequātur solō.

Religiō

Pietās, 1, Rēgīna Virtūtum colit Deum, 4, humiliter, Nōtitiā Deī, haustā vel ex Librō Nātūrae, 2, (nam opus commendat Artificem) vel ex Librō Scrīptūrae, 3, recolit Mandāta eius comprehēnsa in Decalogō, 5, & conculcāns Ratiōnem, oblātrantem Canem, 6, praebet Fidem, 7, & assēnsum Verbō Deī, eumque invocat, 8, ut Opitulātōrem in adversīs.

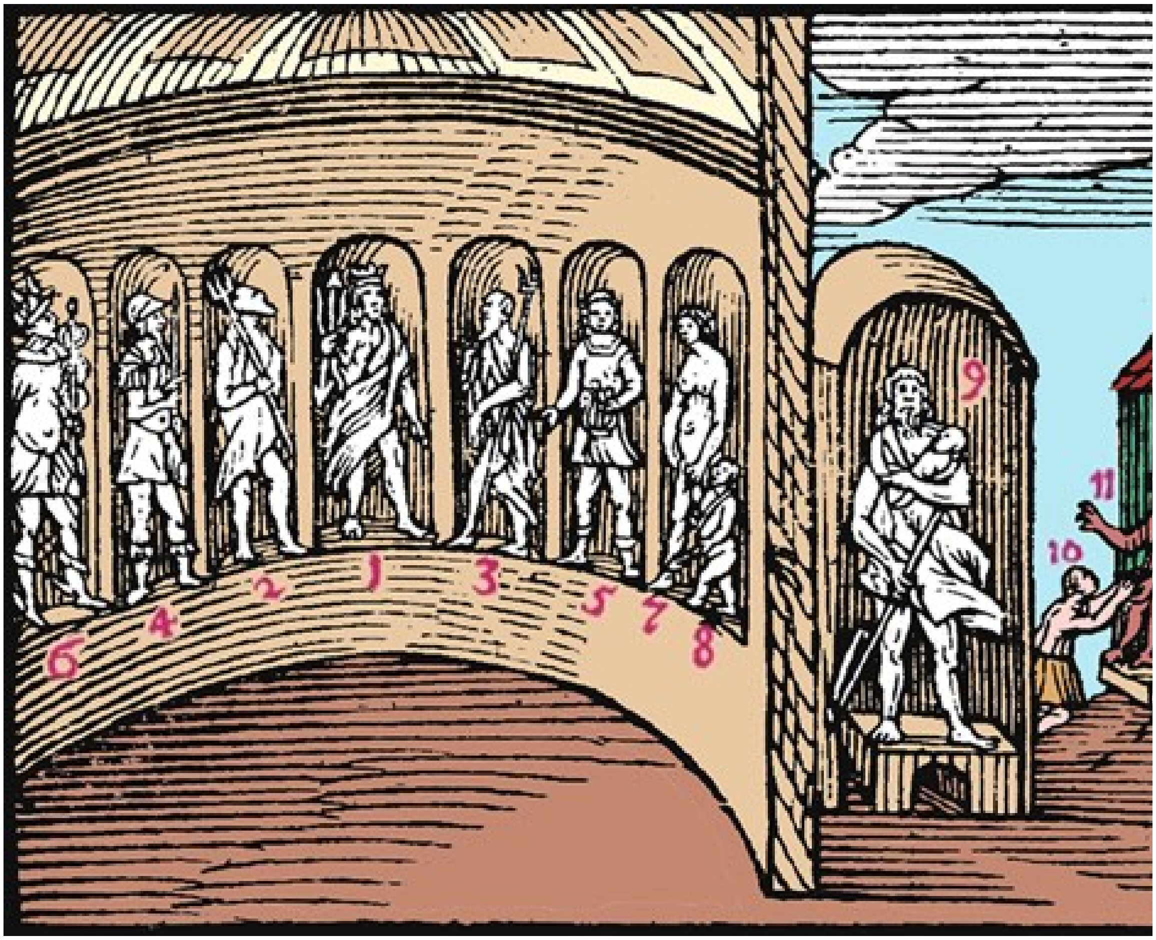
Officia Dīvīna fīunt in Templō, 9, in quō est Penetrāle (Adytum, 10,) cum Altārī, 11, Sacrārium, 12, Suggestus, 13, Subsellia, 14, Ambōnēs, 15, & Baptistērium, 16.

Omnēs hominēs sentiunt esse Deum, sed nōn omnēs rēctē nōrunt Deum.

Hinc dīversae Religiōnēs quārum IV (quattuor), numerantur adhūc prīmāriae.

CXLVII

Gentīlismus

Gentīlēs fīnxērunt sibi prope XIIM (duodecim mīlia), Nūmina.

Eōrum praecipua erant Iūpiter, 1, Praeses & Deaster caelī; Neptūnus, 2, Maris; Plūtō, 3, Īnfernī; Mārs, 4, Bellī; Apollō, 5, Artium; Mercurius, 6, Fūrum, Mercātōrum, & Ēloquentiae; Vulcānus (Mulciber), Ignis & Fabrōrum; Aeolus, Ventōrum; & obscēnissimus, Priāpus.

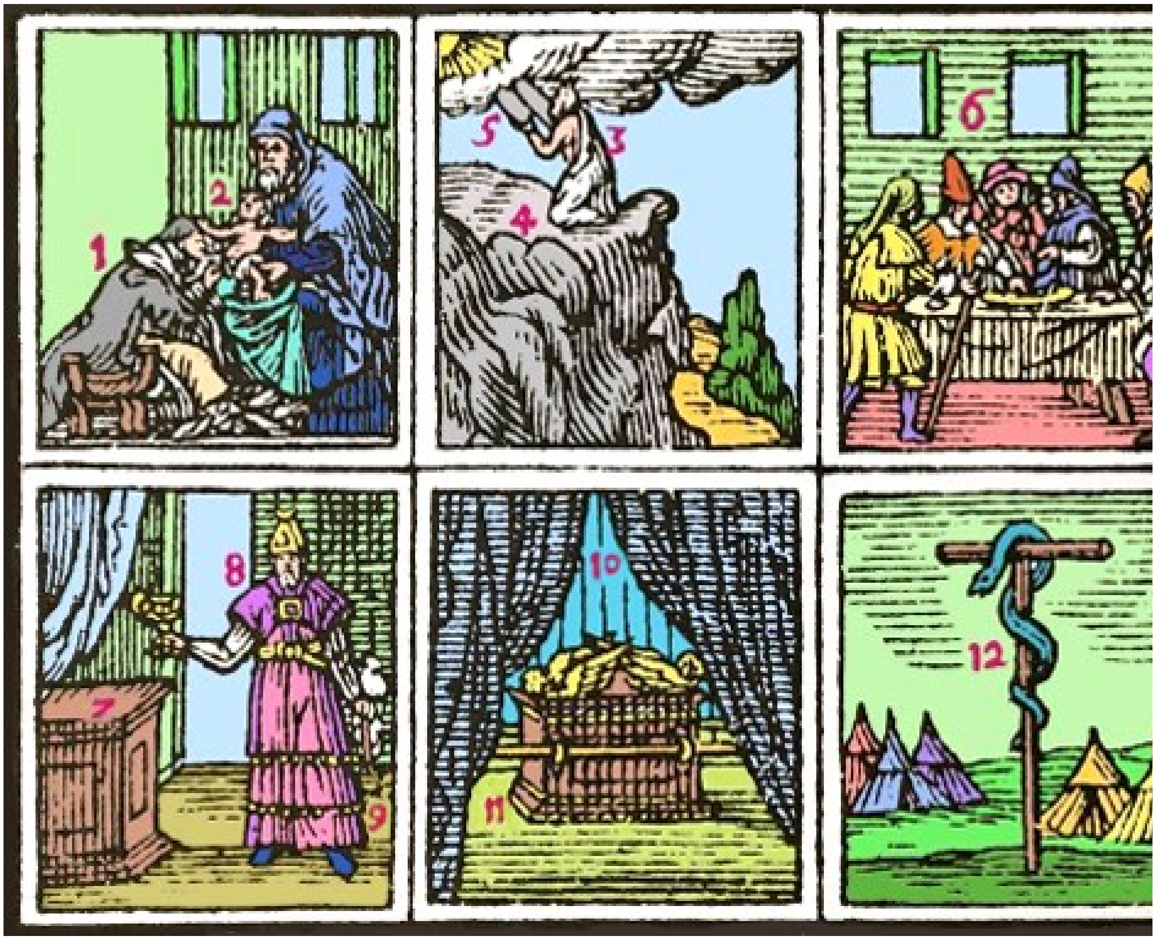
Habuerant etiam Muliebria Nūmina; quālia fuērunt Venus, 7, Dea Amōrum, & Voluptātum, cum fīliolō Cupīdine, 8, Minerva (Pallas), cum novem Mūsīs Artium; Iūnō, Dīvitiārum & Nuptiārum; Vesta, Castitātis; Cerēs, Frūmentōrum; Diāna, Vēnātiōnum; & Fortūna: quīn & Morbona, ac Febris ipsa.

Aegyptiī, prō Deō colēbant omne genus Animālium & Plantārum, & quicquid cōnspiciēbantur prīmum māne.

Philistaeī offerēbant Molochō (Sāturnō), 9, Īnfantēs cremandōs vīvōs.

Indī, 10, etiam nunc venerantur Cacodaemōna, 11.

Iūdaismus

Vērus tamen Cultus vērī Deī, remānsit apud Patriarchās, quī vīxērunt ante & post Dīluvium.

Inter hōs, Sēmen illud Mulieris, Messīas Mundī, prōmissus est Ābrahamō, 1, Conditōrī Iūdaeōrum, Patrī crēdentium: & ipse (āvocātus ā Gentīlibus) cum Posterīs, notātus Sacrāmentō Circumcīsiōnis, 2, cōnstitūtus singulāris populus, & Ecclēsia Deī.

Posteā Deus exhibuit Lēgem suam, scrīptam Digitō suō in Tabulīs Lapideīs, 5, huic Populō per Mōsēn, 3, in Monte Sinaī, 4.

Porrō ōrdināvit mandūcātiōnem Agnī Paschālis, 6, & Sacrificia offerenda in Altārī, 7, per Sacerdōtēs, 8, & Suffītūs, 9, & iussit Tabernāculum, 10, cum Arcā Foederis, 11, fierī: praetereā, aēneum Serpentem, 12, ērigī contrā morsum Serpentum in Dēsertō.

Quae omnia Typī erant Messīae ventūrī, quem Iūdaeī adhūc expectant.

CXLIX

Chrīstiānismus

Ūnigenitus aeternus Deī Fīlius, 3, prōmissus Prōtoplastīs in Paradīsō, tandem conceptus per Sānctum Spīritum in sānctissimō uterō Virginis Marīae, 1, dē domō rēgiā Dāvīdis, & indūtus hūmānā carne, prōdiit in mundum Bethlehemī in Iūdaeā, in summā paupertāte Stabulī, 2, implētō tempore, Annō Mundī 3970 (ter mīllēsimō nōngentēsimō septuāgēsimō), sed mundus ab omnī peccātō & nōmen Iēsū impositum fuit eī, quod significat Salvātōrem.

Hīc, cum imbuerētur sacrō Baptismō, 4, (Sacrāmentō novī Foederis) ā Iōhannē praecursōre suō, 5, in Iordānē appāruit sacrātissimum Mystērium Dīvīnae Trīnitātis, Patris vōce, 6, (quā testābātur hunc esse Fīlium suum) & Spīritū sānctō in speciē Columbae, 7, dēlābente caelitus.

Ab eō tempore, trīcēsimō annō aetātis suae, ūsque ad annum quārtum, dēclārāvit quis esset, verbīs & operibus prae sē ferentibus Dīvīnitātem, nec agnitus, nec acceptus ā Iūdaeīs, ob voluntāriam paupertātem.

Captus tandem ab hīs (quum prius īnstituisset Cēnam Mysticam, 8, Corporis & Sanguinis suī, in Sigillum novī Foederis, & suī recordātiōnem) raptus ad Tribūnal Pīlātī, Praefectī Caesareī, accūsātus & damnātus est Agnus innocentissimus; āctus-que in Crucem, 9, mortem subiit, immolātus in ārā prō peccātīs mundī.

Sed quum revīxisset Dīvīnā suā Virtūte, resurrēxit tertiā diē ē Sepulcrō, 10, & post diēs XL (quadrāgintā), sublātus dē Monte Olīvētī, 11, in Caelum, 12, & eō rediēns unde vēnerat, quasi ēvānuit, Apostolīs, 13, adspectantibus, quibus mīsit Spīritum Sānctum, 14, dē Caelō, decimā diē post Ascēnsum, ipsōs vērō, (hāc virtūte implētōs) in Mundum praedicātūrōs; ōlim reditūrus ad Iūdicium extrēmum, intereā sedēns ad dextram Patris, & intercēdēns prō nōbīs.

Ab hōc Chrīstō dīcimur Chrīstiānī, inque eō sōlō salvāmur.

Mahometismus

Mahomet, 1, Homō bellātor, excōgitābat sibi novam Religiōnem, mixtam ex Iūdaismō, Chrīstiānismō & Gentīlismō, cōnsiliō Iūdaeī, 2, & Monachī Ariānī, 3, nōmine Sergiī; fingēns, dum labōrāret Epilēpsiā, Archangelum Gabriēlem, & Spīritum Sānctum, sēcum colloquī, adsuēfaciēns Columbam, 4, petere Ēscam ex Aure suā.

Asseclae eius abstinent sē ā Vīnō; circumcīduntur, sunt Polygamī; exstruunt Sacella, 5, dē quōrum Turriculīs, convocantur ad sacra nōn ā Campānīs, sed ā Sacerdōte, 6,

saepius sē abluunt, 7, negant sānctam Trīnitātem: Chrīstum honōrant, nōn ut Deī Fīlium, sed ut magnum Prophētam, minōrem tamen Mahomete; Lēgem suam vocant Alcoran.

CLI

Prōvidentia Deī

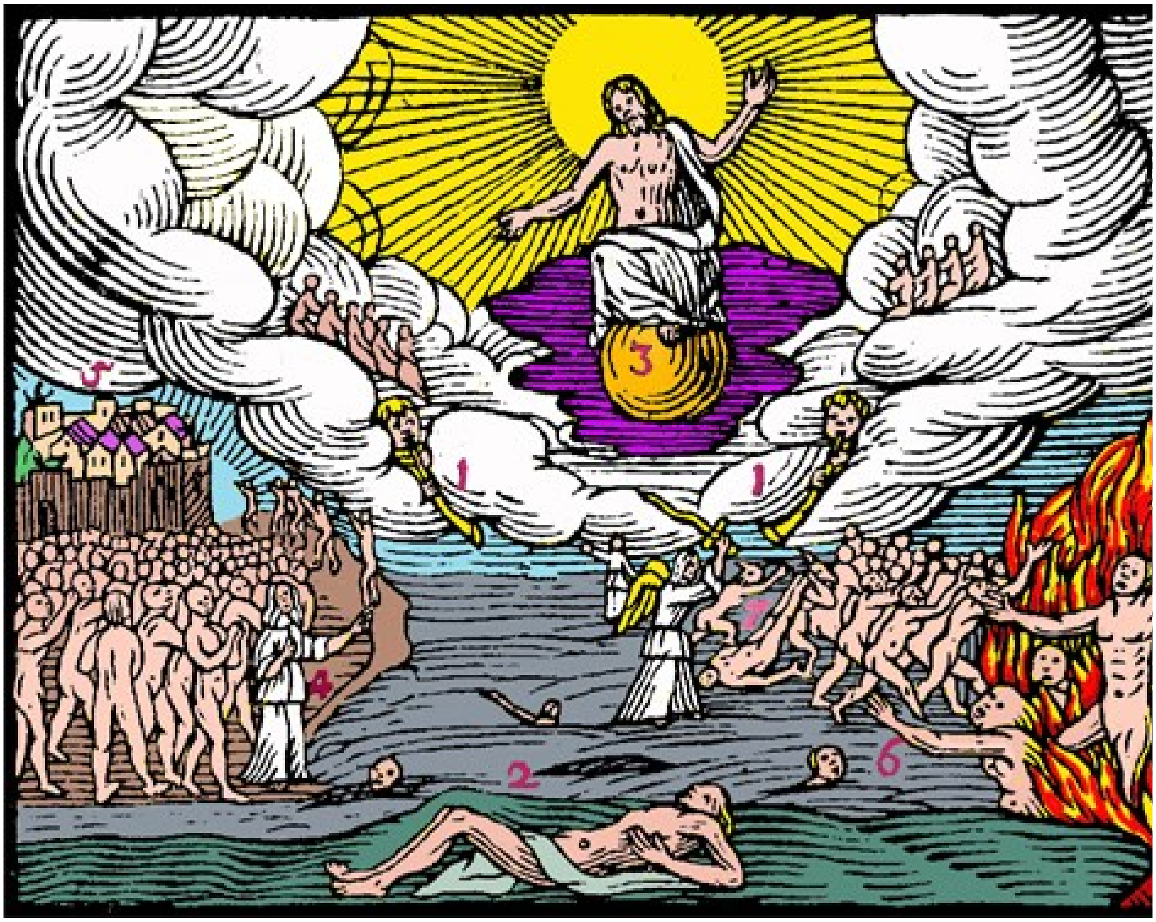

Hūmānae Sortēs nōn tribuendae sunt Fortūnae aut Cāsuī, aut Īnfluxuī Sīderum, (Comētae, 1, quidem solent nihil bonī portendere) sed prōvidō Deī Oculō, 2, & eiusdem Manuī rēctrīcī, 3, etiam nostrae Prūdentiae, vel Imprūdentiae, vel etiam Noxae.

Deus habet Ministrōs suōs, & Angelōs, 4, quī associant sē Hominī, 5, ā nātīvitāte eius, ut Custōdēs, contrā malignōs Spīritūs, seu Diabolum, 6, quī minūtātim struit īnsidiās eī, ad temptandum vel vexandum.

Vae dēmentibus Magīs & Lamiīs quī Cacodaemōnī sē dēdunt (inclūsī Circulō, 7, eum advocantēs Incantāmentīs) cum eō collūdunt & ā Deō dēficiunt! Nam cum illō mercēdem accipient.

Iūdicium Extrēmum

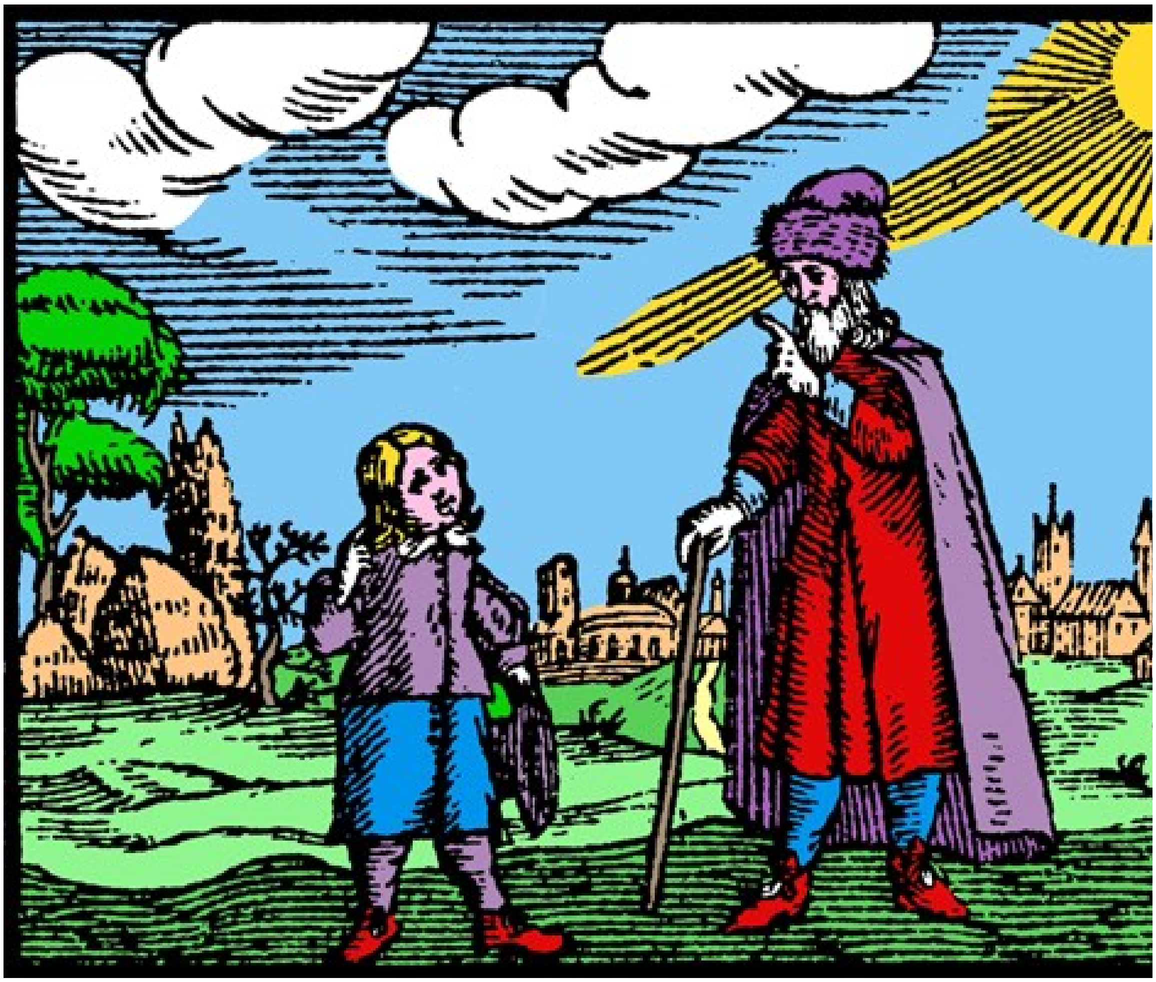

Nam diēs novissima veniet, quae resuscitābit Mortuōs, 2, vōce Tubae, 1, & citābit Vīvōs, cum illīs ad Tribūnal Iēsū Chrīstī, 3, (appārentis in Nūbibus) ad reddendam ratiōnem omnium āctōrum.

Ubi piī (iūstī) & Ēlēctī, 4, introībunt in vītam aeternam, in locum Beātitūdinis & novum Hierosolymam, 5.

Impiī vērō, & damnātī, 6, cum Cacodaemōnibus, 7, in Gehennam, 8, dētrūdentur, ibi cruciandī aeternum.

Clausula

Ita vīdistī summātim rēs omnēs quae poterunt ostendī, & didicistī Vōcēs prīmāriās Linguae Latīnae.

Perge nunc & lege dīligenter aliōs bonōs Librōs, ut fīās doctus, sapiēns, & pius.

Mementō hōrum; Deum timē, & invocā eum, ut largiātur tibi Spīritum Sapientiae.

Valē.

Abacus

ĂBĂCUS, i, m. 2. - Abacus ab origine prima fuit tabula litteris ΑΒΓ insculpta multasque in partes vel areas divisa, seu tabula plana ligneo quodam sepimento altius conclusa, cujus plures fuerunt usus.

¶ 1. Ac primo quidem hujusmodi tabula tamquam calculatoria utebantur arithmetici et geometrae, eamque pulvisculo crystallino viridi conspergebant, quo facilius numeros et figuras notarent, delerentque si opus esset (It. abbaco, tavoletta per conteggiare; Fr. abaque, comptoir; Hisp. abaco, tabla para calcular; Germ. Rechentafel;Angl. writing-table).

¶ 2. Tabula de qua supra, erat etiam alveolus lusorius (It. scacchiere; Fr. damier, échiquier; Hisp. tablero; Germ. Spieltisch; Angl. dice-board, chess-board).

¶ 3. Abacus erat etiam mensa vel tabula multis areis iisque excavatis distincta, in quibus urceoli immittebantur et exponebantur oleo aut vino referti Cf. Sidon. Apoll. infra (It. credenza; Fr. buffet, crédence; Hisp. credencia; Germ. Schenktisch; Angl. bench, counter, dresser).

¶ 4. A similitudine ligneorum abacorum, abaci dictae sunt crustae, tabulaeve quadratae e marmore, vitro, aut simili materia, quae multicolorae et imagines aliquas repraesentantes parietum ornamenta erant, iis tectorii vice insertae.

¶ 5.Denique abacus in architectura est quadrata planities in summis Corinthiarum columnarum capitulis (It. abbaco, tagliere, dado; Fr. tailloir; Hisp. neto; Germ. die oberste Platte auf dem Säulencapitale; Angl. a square table, cube, or stone on the capiter of pillars).

Abdō

ABDO, dis, dĭdi, dĭtum, dĕre, a. 3. (ab et do) Part. Abditus sub A. B. C. et in fin.; Abdendus sub D. Est proprie seponere, sive amovere, removere, auferre alioque transferre animo celandi et occultandi; hinc etiam celare, occultare: atque ita occultandi significatio, plus minusve lata, semper tamen huic verbo inest (It. rimuovere, occultare; Fr. dérober à la vue, éloigner, cacher; Hisp. sustraer, aleyar, esconder;Germ. wegthun, fortthun, entfernen, versiecken; Angl. to remove, take away, hide).

Abscindō

ABSCINDO, indis, ĭdi, issum, indere, a. 3. (ab et scindo). - Proprie est aliquid per vim attrahendo et lacerando auferre; hinc differt ab ABSCIDO quod V. (It. toglier via tirando, strappare lacerando; Fr. arracher et déchirer;Hisp. arrancar y desgarrar; Germ. abreissen, losreissen; Angl. to tear off, rend away).

Acēscō

ACESCO, is, ere, n. 3. (V. ācer). Perf. acui ad verbum aceo retulimus, quod vide. Alia etiam occurrit hujusce verbi forma, scil. aciscoapud Gargil. (v. inf.), mutatio enim e in i frequens est. Part. Acescens. Acesso autem est acidus fio, ac fere de liquidis dicitur (It. inacetire, diventar acetoso; Fr. devenir aigre, s'aigrir; Hisp. avinagrarse; Germ. sauer werden; Angl. to grow tart, to tourn sour, or cager).

Acētum

ĂCĒTUM, n. 2. Negat Varro 9. L. L. 66. p. 217. Müll. aceta dici in plur. num. Acetum autem est proprie participium passivum, cui nomen vinum adjiciendum, a verbo aceo, ut deletus a deleo; mox substantivum nomen, quod significat vinum acidum (It. aceto; Fr. vinaigre; Hisp. vinagre Germ. Weinessig. Essig; Angl. vinegar).

Acus

ĂCUS, us, f. 4. (Graece ἀκέστρα; cf. acies, ἀκὴ, et V. ācer) proprie est minimum acutissimumque instrumentum, quod constat ex ferro aliove metallo, et pluribus inservit usibus; ita dictum, quia

nihil est paene nisi acumen, ut legitur in Gloss. ed. a Mai. Class. Auct. T. 8. p.12.
(It. ago; Fr. aiguille; Hisp. aguja; Germ. die Nadel; Angl. a needle).

Adigō

ĂDĬGO, ĭgis, ēgi, actum, ĭgere, a. 3. (ad et ago). - Adigo proprie est aliquid aliquo ago, seu vi, ut terrore, flagellis etc., aliquem in locum impello; unde proprie de bestiis ponitur, de hominibus vero adduco, V. Homonym. in fine. (It. trarre o cacciare in qualche luogo; Fr. amener ou pousser à; Hisp. traer, pujar, apretar; Germ. etwas an etwas oder wohin treiben; Angl. to drive, impel, conduct).

Affīgō

AFFĪGO vel Adfigo, fīgis, fixi, fixum, fīgere (ad et figo). - Affigo est ad aliquid figo, addo et appono, ita ut cohaereat (It. attaccare, appiccare; Fr. attacher, joindre, adapter;Hisp. atar, unir, aňadir; Germ. anheften, etwas irgendwo befestigen; Angl. to fix or fasten to, attach to, fix upon, affix).

Ahēnus

ĂĒNUS vel ăhēnus, a, um, adject. (aes, aeris). - Idem quod aeneus vel aheneus, aeneus est ex aere factus, sive ex quadam plurium metallorum mixtura V. AES (It. di bronzo, rame ovvero ottone; Fr. d'airain, de bronze, de cuivre; Hisp. de alambre, de bronce, de azófar; Germ. aus Erz, ehern, bronzen, kupfern; Angl. made of coppe or brass, brazen).

I.) Proprie de materia, ex qua quid constat.

II.) Translate.

¶ 1. De armorum splendore, quae ex aere constabant.

¶ 2. Ponitur pro duro, forti, munito.

¶ 3. Item pro duro, inexorabili.

Ālabrum

ĀLABRUM et ĀLIBRUM, i, n. 2. (ala) arcus ad filum glomerandum, It. arcolaio.

Alembicum

Vas distillatorium

Alligō

ALLĬGO vel adligo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et ligo). - Alligo est ad aliquid ligo, vincio, ligando conjungo (It. legare a qualche cosa; Fr. lier à, attacher à; Hisp. ligar, atar; Germ. etwas anbinden, bindend an eine Sache befestigen; Angl. to bind or tie to any thing).

Amictus

ĂMICTUS, us, m. 4. (amicio) proprie est quidquid circumdatur et circumjicitur, et occurrit ut nomen A) abstractum, et B) concretum. A) Abstracte ¶ 1. Ponitur pro velamento seu tegumento. Varro 5. L. L. 131. p. 51. Müll. Prius dein indutui, tum amictui quae sunt, tangam. h. e. quae ad amiciendum apta sunt. Et ibid. . 132. Amictui dictum, quod ambiectum est, id est circumjectum. - Et quod amictui habet purpuram circum, vocant circumtextus. Antiquissimis amictui ricinium etc. Cic. 5. Tusc. 32. 90. Mihi amictui est Scythicum tegimen. Adde loca Apuleji allata in v. AMICIO Homonym. in fin. Huc pertinet et proverbialis locutio apud Quintil. 5. 14. 31. Quem mater amictum dedit, sollicite custodire a Graecis sumpta, qua utimur in eos, qui acceptis semel praeceptis ita inhaerent, ut ne latum quidem unguem discedere audeant, vel qui ab opinione aliqua, quam olim imbiberint, deduci nulla ratione possunt. ¶ 2. Item abstracte est modus gestandi vestem (quem Quintil. 11. 3. 143. genus amictus appellat), ac praecipue togam. Cic. 2. Orat. 22. 91. Nihil est facilius, quam amictum

imitari alicujus, aut statum, aut motum etc. Quintil. 11. 3. 137. Est aliquid in amictu, quod ipsum aliquatenus temporum conditione mutatum est. Nam veteribus nulli sinus: perquam breves post illos fuerunt. Adde ibid. .. 141., 144., 145., 147., 156. et 162. B) Accipitur etiam tamquam nomen, uti ajunt, concretum, et est, ¶ 1. Si de personis agitur, vestis exterior et laxior, ut toga, pallium, chlamys et hujusmodi, quae amiciunt, circumdant teguntve corpus.

Amiculum

ĂMĬCŬLUM, i, n. 2. ab amicio, deminut. idem ferme quod amictus.

Amussis

ĂMUSSIS, is, f. 3. regula lignea, vel ferrea perfectae rectitudinis, qua utuntur fabri ad coaequanda opera et ad planam aequalitatem dirigenda. Ita definiunt Paul. Diac. p. 6.
9. Müll. et Varro apud Non. p. 9. 17. Merc., cujus verba sunt: Amussis est aequamen levamentum, id est apud fabros tabula quaedam, qua utuntur ad saxa coagmentata.
Et Sisenna apud Charis. 2. p. 178. Putsch. Amussis est tabula rubricata, quae demittitur examinandi operis gratia, an rectum opus surgat. Quare conflatam hanc vocem putant saniores Etymologi ab amcircum et assis pro asser, hoc est tabula. Si huic rectae regulae addatur altera, ita ut rectum angulum efficiat, est norma, quae et ipsa ad dirigendas planities apta est, sed alios habet praeterea usus. Aliam tamen alii (ut Non. loc. cit.) huic voci significationem tribuunt, quod nempe sit funiculus ille, quem fabri rubrica illinunt, cum opus probant. Alii quod sit idem, ac perpendiculum, quo erectae rectitudines exiguntur: sed prior notio magis propria videtur. Auson. Edyll. 16. 10. Ne quid hiet, ne quid protuberet, angulus aequis Partibus ut coeat, nil ut deliret amussis (It. livella, traguardo; Fr. cordeau, niveau, règle; Hisp. cordel, nivel; Germ. das Lineal der Werkleute; Angl. a mason's or carpenter's rule, or line). - Fere translate occurrit ad amussim et est secundum gulam, perfecte, quia quae ad amussim exiguntur opera, perfecta sunt.

Ānsa

ANSA, ae, f. 1. - Ansa est manubrium, quo vas aut quodcumque aliud manu prehendi et teneri potest (It. manico, manubrio; Fr. anse, prise; Hisp. asa; Germ. die Handhabe, der Henkel, Griff oder Angriff; Angl. the handle of a cup or other vessel, anything to lay hold of).

Aqua

ĂQUA, ae, f. 1. - Aqua est humor gelidus, unum ex quatuor elementis, ex quibus mundus constat (It. acqua; Fr. eau; Hisp. agua; Germ. das Wasser; Angl. water).

Aquālis

ĂQUĀLIS, e, adject. ad aquam pertinens. - Hinc Aqualis, is, comm. gen. 3., subintelligitur urceus vel hama; et est vas, quo aqua manibus datur.

Arbor

ARBOR, ōris, f. 3. - Arbor significat plantas majores et solidiores, ut pinum, quercum, abietem, fraxinum et alias hujusmodi, quae altius a terra exeunt, trunco eriguntur, et ramos protendunt; quaeque ad plurimos durant annos; inter quas antiqui et vitem recensebant,
(It. albero;Fr. arbre; Hisp. arbol; Germ. Baum; Angl. a tree).

Arōma

ĂRŌMA, ătis, n. 3. (ἄρωμα) - Aromata sunt quarumdam herbarum fructus odoris et saporis gratissimi, quibus utimur vel ad fovendum ventriculum, vel ad appetentiam provocandam, ut sunt zinziber, piper, saccharum et similia, que vulgo species vocant.

Artocreas

ARTŎCRĔAS, ătis, n. 2. edulium pane et carne constans: vox Graeca ab ἄρτος panis, et κρέας caro.

Ascia

ASCĬA, ae, f. 1. Ratione habita etymi, videtur esse ab ἀξίνη securis; vel ab assula vel ab asse, eo quod ea assulas eximit vel asses secando exaequat. - Ascia generatim significat quodcumque instrumentum findendo, secando, fodiendo, evellendo, percutiendo idoneum. Speciatim vero

¶ 1. Raro admodum ascia occurrit pro instrumento ferreo, simili dolabrae, quo utuntur rustici terrae fodiendae, herbis evellendis, radicibus extirpandis (It. zappetto, piccone; Fr. houe, pioche; Hisp. azada; Germ. die Hacke; Angl. a spade, hoe, adz).

¶ 2. Saepius est instrumentum ferreum, quo utuntur fabri lignarii ad ligna dolanda et polienda, ferrum habens latum et incurvum, manubriumque breve, ita ut tractari una manu possit: quod inventum fuisse a Daedalo Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (198). scribit: licet alii alium inventorem assignent. Ejus figura visitur in vet. lapide apud Gruter. 644. 2. et alibi; item apud Murat. Inscript. 534. (It. asce, ascia; Fr. hache, hachette; Hisp. hacha, segur; Germ. die Axt; Angl. a chip-axe, hatchet).

Asciō

ASCĬO, as, are, a. 1. ascia dolare, cum de ascia lignaria sermo est: item calcem subigere, cum de ascia caementariorum fabrum loquimur.

Assō

ASSO, as, āvi, ātum, are a. 1. (assus). Part. Assatus et Assandus. - Asso est assum coquo (It. arrostire; Fr. faire rôtir; Hisp. asar; Germ. braten; Angl. to roast, broil).

Assula

ASSULA, ae, f. 1. - Assula est segmentum, seu fragmentum, quod e ligno aut asse, aut marmore, aut alia materia in longitudinem dissecatur, teste Paul. Diac. p. 84. 16. Müll. Fomites sunt assulae ex arboribus, dum caeduntur, excussae. - Pari modo assula, quae sunt securibus excussae. Et Servius in Virg. 1. AEn. 176. Sane fomites sunt assulae, quae ab arboribus cadunt, quando inciduntur, quod foveant ignem. (It. scheggia, scheggiuola; Fr. rognure, copeau, ais, planchette; Hisp. cercenadura, acortadizo, retazo; Germ. Span; Angl. a thin board or lath, a pannel, shingle, a chip or thin piece of wood).

Botrus

BOTRUS, i, m. 2. βότρυς, υος, racemus uvae.

Caccabus

CĀCĂBUS vel caccabus, i, m. 2. κακκάβη et κάκκαβος: videtur esse a κάω uro et κάβη cibus. Est vas vel fictile, vel ex aliquo metallo, in quo cibi coquuntur.

Cadō

CĂDO, cădis, cĕcĭdi, cāsum, cădere, n. 3. - Cadere proprie dicitur quidquid ab altitudine aliqua, naturali gravitate, deorsum fertur: eique opponitur surgere aut stare, ut apud Ovid. 3. Trist. 4. 17. Qui cadit in plano -, Sic cadit, ut tectâ surgere possit humo. Et apud Horat. 2. Ep. 1. 76. Securus, cadat an recto stet fabula talo (It. cadere, cascare; Fr. tomber; Hisp. caer; Germ. fallen, sinken; Angl. to fall, tumble).

Calceāmentum

CALCĔĀMENTUM vel calciamentum, i, n. 2. nomen generale, quo calceorum omne genus significatur (It. scarpa; Fr. chaussure, soulier;Hisp. calxado; Germ. Fussbekleidung oder Schuhwerk; Angl. a sandal, shoe).

Calceus

CALCĔUS vel calcius i, m. 2. pedis indumentum, quod fit plerumque ex pellibus animalium, viris feminisque commune, ingenuis tamen; nam servi calceis non utebantur. Est a calx, calcis, quia non pedem tantum, sed et calcaneum vestit, sicut solea solum pedis tantummodo, caligae vero et partem cruris tegebant. Alii, sed minus recte derivant a κᾶλον lignum, quod olim e ligno

calces fierent (It. scarpa; Fr. soulier, bottine; Hisp. borcegui, botin; Germ. d. Schuh; Angl. a shoe, sandal, slipper).

Quod pertinet ad equos: vide Soleae equorum.

Calcō

CALCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Calco est calce et pede premo (It. premere col piede, calcare; Fr. fouler, marcher dessus; Hisp. hollar, atropellar, pisar; Germ. etwas mit den Fersen oder vollem Fusse treten, betreten, eintreten; Angl. to tread or trample upon, tread under foot).

Caliga

CĂLĬGA, ae, f. 1. - Est calceamentum militare, quo Romani milites gregarii utebantur, constans solea coriacea, quae ferreis plerumque clavis muniebatur, habebatque ligamenta plura, quibus tum superiori pedis parti, tum imae tibiae circumdatis ligabatur. Si clavos demas, simillima fuit calceis Fratrum, quos Cappuccini vocamus. Ejus figuram exhibet Jul. Nigron. Dissert. de caliga Veterum c. 4., ubi omnia, quae ad hanc rem pertinent, diligenter persequitur; docet a militibus ad alios quoque caligae usus in posterum transiisse c.2.; ac praecipue refellit eorum sententiam, qui caligas idem esse ac femoralia, aut tibialia, arbitrati sunt.

Calor

CĂLOR, ōris, m. 3. a caleo, ut ait Varro apud Non. p. 46. 22. Merc. - Neutro genere Plaut. Merc. 5. 2. 18. Neque mihi ulla obsistet amnis, neque mons, neque adeo mare: Nec calor, nec frigus metuo, neque ventum, neque grandinem. Confirmat Philargyr., qui ad illud Virg. 2. G. 344. Si non tanta quies iret frigusque caloremque Inter; haec eadem Plauti verba ita refert: Neque frigus, neque calor metuo;additque in versu Virgilii prius lectum fuisse iret frigusque, calorque Inter. Item Nonius, qui 3. 62. hanc vocem ponit inter eas, quae, ut ipse vocat, indiscreti generis sunt. Adde, quod versus ille hypermeter sit, si calorem legas, ut et Philarg. adnotavit. Sunt qui, ut grammaticorum regulis consulant, ita ea verba distinguunt, ut calor non ad metuo, sed ad superius obsistet referatur. Sed hoc durius videtur. Non est tamen ideo Plautus facile imitandus - Calor est ardor, aestus (It. calore, caldo; Fr. chaleur; Hisp. calor; Germ. d. Wärme, Hitze, Gluth; Angl. warmth, heat).

Candēfaciō

CANDĒFĂCĬO, făcis, fēci, factum, făcere, a. 1. - Candefacio est candidum facio (It. render candido, imbiancare; Fr. rendre d'un blanc brillant, blanchir; Hisp. blanquear; Germ. glänzend weiss machen; Angl. to withen, make withe, bleach).

Cannabis

CANNĂBIS vel cānăbis, is, f. 3. κάνναβις ἡ et κάνναβος - Cannabis est frutex ferulaceus, cujus siccato cortice, uti lini, utimur ad crassiores telas, et praecipue ad funes contexendas (It. canape, canapo; Fr. chanvre; Hisp. caňamo; Germ. d. Harf; Angl. hemp).

Cantharus

CANTHĂRUS, i, m. 2. Cantharus, qui magis definite cantharus potorius dicitur ab Arnob. 6. 25., est genus poculi ansati.

Canthērius

CANTĒRĬUS vel cantherius, ĭi, m. 2. Scribitur rectius cantherius cum aspiratione, praecipue ab iis, qui a Graeco κανθήλιος derivant. - Ceterum canterius est equus castratus, ut docent Varro et Paul. Diac. locc. citt. (It. cavallo castrato; Fr. cheval hongre, hongre; Hisp. caballo castrado; Germ. Wallach; Angl. a gelding).

I.) Proprie de canterio, qui portandis sarcinis inservit. - Canterius in fossa, rusticum proverbium apud Liv. 23. 47., dicitur de re valde impedita et nullius usus, multi autem periculi. Canterius enim in fossa nihil propemodum valet, et si moveri liberius velit, facile prolabitur.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de homine vetulo, viribus effeto Venerique inepto.

¶ 2. In artibus, canterius dicitur de iis omnibus, quae equi similitudinem referunt.

- a) In aedificiis canterii, Graece ἀμείβοντες, sunt trabes a tecti culmine usque ad extremam projecturam protensi. Habent enim quamdam cum equi dorso similitudinem. In multis Italiae locis, retenta Latina appellatione, cantieri dicuntur: appellantur etiam cavalli et saeltoni. Usurpantur hac notione a Vitruv. 4. 2. 1. et 5. Schneid.
- b) Apud rusticos in vineis canterius est transversa pertica ad pedamenta firmanda et jugatam vitem sustinendam.

Capitium

CĂPĬTĬUM, ĭi, n. 2. - Capitium est tegumentum capitis.

Carmen 2

CARMEN, ĭnis, n. 3. - Forcellinus accepit carmina pro instrumento ferreo dentato, quo lana caritur et purgatur: Burmann. reponit stamina.

Carminō

CARMĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Carminare est pectendo lanam purgare, et, ut ait Juvenal. 7. 224. obliquo lanam deducere ferro (It. scardassare, cardare; Fr. carder; Hisp. cardar; Germ. Krämpeln; Angl. to card).

Carō

CĂRO, carnis, f. 3. - Gr. κρέας, quod idem significat - Caro est pars corporis mollior, quae ossibus nervisque supervenit (It. carne; Fr. chair; Hisp. carne; Germ. d. Fleisch; Angl. the flesh).

Catīnus

Est vas escarium et culinarium fictile, vel ligneum, vel ex alia quapiam materia.

Cella

CELLA, ae, f. 1. cella proprie est parva camera, semperque toti vel saltem ampliori aedificio opponitur (It. camerelta, camerino, cella; Fr. petite chambre; Hisp. pequeno aposento, quarto; Germ. die kleine Kammer, Celle, Klause; Angl. a chamber).

Cellārium

CELLĀRĬUM, ĭi, n. 2. cella, promptuarium, locus in aedibus secretus et obseratus, in quo reconduntur, et, ubi opus est, inde promuntur, quae ad victum necessaria sunt (It. guardaroba, dispensa, conserva; Fr. garde manger; Hisp. alacena, guarda mangiar; Germ. die Speise - und Vorraths-Kammer; Angl. a cellar, storehouse, buttery, pantry).

Cerevīsia

CERVISĬA et rectius cerevisia, ae, f. 1. Potus factus ex variis frugibus maceratis et expressis, praecipue vero ex hordeo, olim apud Gallos usitatissimus. Quare ex illorum lingua vocis origo petenda est.

Chīrothēca

Chiroteca, -ae, f. 1. - Chirotheca est repositorium manibus.

Circumvolvō

CIRCUMVOLVO, volvis, vōlūtum, volvere, a. 3.
Part. Circumvolvens et Circumvolutus. - Circumvolvo est in orbem volvo.

Clāvōsus

Clavosus, -a, -um, multis cum nodis, de arboribus.

Clāvus

CLĀVUS, i, m. 2. Ratione habita etymi, a claudendo quidem dictum putant: sed rectius cum clava conjunges: clavus enim dicitur et est quidquid obtunditur vel percutitur, seu quidquid percutiendo infigitur; et tria praecipue significat, unde et alia, scilicet

1. id quo aliquid figitur et alteri rei jungitur;
2. fustem, manubrium, quo gubernaculum torquetur; et denique
3. in tunicis Romanorum clavierant segmenta, fere e purpura, ipsi tunicae assuta ornatus gratia.
1. Clavus dicitur et est id, quo aliquid figitur et alteri rei jungitur (It. chiodo, chiavello; Fr. clou; Hisp. clavo; Germ. der Naqel; Angl. a nail).
2. Est praeterea clavus navis gubernaculum, seu potius fustis, manubrium, quo gubernaculum torquetur.
3. Denique in tunicis Romanorum clavi erant segmenta, fere e purpura, ipsi tunicae assuta ornatus gratia, Graece σημεῖα.

Cochlear

CŎCHLĔAR vel CŎCHLĔĀRE, is, n. 3. - Cochlear

¶ 1. Est ligula ex altera parte acuta, ex altera latior et cavata: illa extrahuntur ex sua testa cochleae, hac ova, et alii ejusmodi liquidiores cibi (It. cucchiajo; Fr. cuiller; Hisp. cuchar ó cuchara; Germ. d. Löffel, Esslöffel; Angl. a spoon).

¶ 2. Est etiam mensura liquidorum, quarta pars cyathi.

Collāre

Collare, is, n. 3. absolute, substantivorum more

¶ 1. Ab Apic. 7. 5. et 6. collare porcinum dicitur, caro cervicis, et circa collum porci.

¶ 2. Item vinculi genus, quo collum adstringitur; et speciatim

- a) Quo noxiorum collum adstringitur. Lucilius apud Non. p. 36. 26. Merc. Cum manicis, catulo, collarique ut fugitivum Deportem.
- b) Item cingulum e corio cum clavulis capitatis, quo canum colla protegunt contra morsus ferarum.

Colus

CŎLUS, us, f. 4. In Ablativo singulari haud raro occurrit colo pro colu, et in Accusativo pluralis numeri saepius colos, quam colus legimus. - Ceterum colus (fortasse a κόλος mutilus, est enim ligni frustum) est instrumentum, in quo lanae pensum ponitur, et fuso fila deducuntur (It. conocchia, rocca; Fr. quenouille; Hisp. rueca; Germ. d. Rocken, Spinnrocken; Angl. a distaff, rock).

Comminuō

COMMĬNŬO, mĭnŭis, mĭnŭi, mĭnūtum, mĭnŭere, a. 3. (cum et minuo).
Part. Comminutus sub I. et II.; Comminuendus sub I. - Comminuo est fere idem quod minuo, minutatim frango (It. sminuzzare, stritolare; Fr. mettre en pièces, en morceaux, briser, morceler;Hisp. romper, quebrar, desmenuzar; Germ. klein machen, etwas klein schlagen, in kleine Stücke zerbrechen, zertrümmern; Angl. to crush or break to pieces, bruise or crumble into small parts, comminute, fritter).

Compāginō

COMPĀGĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (compages).
Part. Compaginans 2.; Compaginatus et Compaginandus 1. - Compagino est compingo, copulo,

connecto.

¶ 1. Stricto sensu. Prudent. 10. περὶ στεφ. 889. revulsis qui medetur ossibus, Aut fracta nodis sarciens compaginat. Adde Augustin. 13. Confess. 30. et Paulin. Nolan. Ep. 32. (al. 12.) n. 10. Ammian. 21. 2. Orbis scuti axiculis compaginatus. Id. 16. 11. Naves ad compaginandos paraverat pontes. Adde eumd. 28. 2. et Augustin. serm. 1. Fer. 3. Pentec. Isid. 6. Orig. 13. Ante usum chartae vel membranarum de libris arborum volumina fiebant, id est compaginabantur; unde et scriptores a libris arborum librarios vocaverunt.

¶ 2. Latiori sensu ponitur pro finitimum esse. Auct. rei Agrar. p. 346. Goes. Compaginantes agri, limitesve.

Complānō

COMPLĀNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et planus). Part. Complanatus. - Complano est planum facio, aequo (It. appianare; Fr. aptanir, niveler; Hisp. nivelar; Germ. ebnen, boden-gleich machen; Angl. to level, flatten, make plain or smooth).

Compōnō

COMPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (cum et pono). - Compono est simul pono, apte pono, colloco, construo (It. mettere insieme, comporre; Fr. mettre, placer, poser ensemble; Hisp. poner, colocar, meter juntos;Germ. zusammenlegen, stellen oder setzen; Angl. to put or place togheter, place in order, arrange).

Concīdō

CONCĪDO, cīdis, cīdi, cīsum, cīdere, a. 3. (cum et caedo). Part. Concisus in omnibus paragr. et in fin.; Concidendus I. 1. - Concido est idem quod caedo, item simul, aut minutatim caedo (It. tagliare, tagliare a pezzi; Fr. déchirer en frappant, couper en morceaux, tailler en pièces; Hisp. cortar, tajar, partir; Germ. zerschneiden, abschneiden, zerhauen, zusammenhauen; Angl. to cut, cut in pieces).

Condīmentum

CONDĪMENTUM, i, n. 2. quod ad aliquid condiendum aptum est, vel quo aliquid conditur (It. condimento; Fr. assaisonnement, épices;Hisp. quiso, condimento; Germ. Würze, Gewürz; Angl. a seasoning, sauce, pickle).

Cōnficiō

CONFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, a. 1. (cum et facio). - Conficere proprie est cum alio aliquid facere, simul operari.

Sed sumitur generatim

A) Pro facere, efficere, elaborare, exsequi, perficere, finire, complere;

B)Item est sibi aliisve aliquid comparare praecipue plura colligendo;

C) Denique est plura simul ad aliquid efficiendum ita praeparare et usurpare, ut haec eadem minuantur, mutentur, concidantur, immo etiam deleantur ac consumantur.

A) Conficere ponitur pro facere, efficere, elaborare, exsequi, perficere, finire, complere.

¶ 1. Generatim usurpatur de omnibus, quae corporis aut animi viribus fiunt, perficiuntur, vel quomodocumque elaborantur.

¶ 2. Speciatim confici dicuntur mandata, munera, negotia et similia, quae perficiuntur, transiguntur, expediuntur: et occurrit - a) Cum Accusativo.

- b) Absolute.

- c) Denique cum Accusativo rei, quae agendo, tractando, negotiando perficitur.

¶ 3. Item speciatim de itineribus. - Hinc ponitur etiam de loco, seu spatio, quod quis iter faciens transgreditur.

¶ 4. Item speciatim de tempore et anni tempestatibus, et est finire, explere.

B) Conficere est etiam aliquid sibi vel aliis comparare, praecipue plura colligendo: et occurrit

¶ 1. Fere cum Accusativo rerum, quas colligendo quis comparat: et jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

¶ 2. Raro admodum absolute ponitur, et conficere est efficiendi vim habere.

¶ 3. Cum duplici Accus. est reddere, seu facere ut quis aut quid in aliqua sit condicione.

¶ 4. Denique est etiam verbum disputantium et significat efficere, manifestum facere, adeoque ponitur pro colligere, concludere, argumentatione inferre.

C) Denique conficere est plura simul ad aliquid efficiendum ita praeparare et usurpare, ut haec eadem minuantur, mutentur, concidantur, immo etiam deleantur ac consumantur.

¶ 1.Ponitur de rebus physicis seu materialibus, quae conciduntur suamque mutant formam.

¶ 2. Item ponitur de rebus physicis seu materialibus, quae delentur, consumuntur.

- a) Generatim.

- b)Sic de cibis.

- c) Et de rerum elementis.

- d) Denique de re familiari.

¶ 3. Ponitur etiam de hominibus ceterisque animantibus, et est concidere, occidere.

- a) Proprie de hominibus.

- b) De venatoribus, qui feras excipiunt et occidunt.

- c) Hinc figurate. Plaut. Pseud. 1. 5. 49. Conficiet jam te hic verbis. Liv. 22. 61. Conficere aliquem omnibus notis ignominiisque. - Et metaphorâ a venatoribus sumptâ Cic. 7. Verr. 58. 164. Si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est, in quibus te ab eodem me, ex superiore loco (h. e. ex oratorio suggestu), confici et concidi necesse est. - Eâdem metaphorâ, sed obsceno sensu, Sueton. Ner. 29. Cum affatim desaevisset, conficeretur a Doryphoro liberto. h. e. constupraretur.

- d) Cum agitur de aliquo populo, natione, provincia, conficere est domare, sub suam potestatem redigere.

¶ 4. Usurpatur etiam de hominibus, civitatibus, nationibus, quae vi aliqua physica vel morali ad summum vitae discrimen paullatim adducuntur, debilitantur, franguntur, delentur.

- a) Active.

- b) Saepe passive. - Et conficior absolute pro dolore conficior cum Accus. et Infinito.

- c) Saepius Part. praeter. pass. Confectus, a, um, occurrit; et quidem - Addito Ablativo rei, qua quis conficitur.

- b) Cum Genitivo.

Cōnfīgō

CONFĪGO, figis, fixi, fixum, figere, a. 3. (cum et figo). - Configere proprie est simul figere (It. configgere, conficcare; Fr. attacher, clouer ensemble; Hisp. atar, clavar

juntos; Germ. zusammenstechen; Angl. to fix or fasten together).

Contundō

CONTUNDO, tundis, tŭdi, tūsum, tundere, a. 3. (cum et tundo). - Contundo est idem quod tundo, vel valde tundo, confringo, comminuo, percutio (It. pestare, ammaccare, percuotere, rompere; Fr. écraser, broyer, briser, meurtrir, assommer, fracasser; Hisp. machacar, majar, romper, acardenalar, aporrear; Germ. zusammen- oder zerstossen- oder quetschen, zermalmen; Angl. to beat, knock, pound, thump, strike, batter, break, bruise, crush).

Convīva

CONVĪVA, ae, m. et f. 1. qui convivit: sed occurrit speciatim tantum et est qui eidem cum aliis mensae accumbit (It. convitato, commensale; Fr. convive, commensal; Hisp. convidado; Germ. d. Speiseund Tischgenosse, Gast; Angl. one invited to a feast, a guest).

Convīvātor

CONVĪVĀTOR, ōris, m. 3. qui parat praebetque convivium.

Convīvium

CONVĪVĬUM, ĭi, n. 2. a cum et vivo, proprie est convivendi actus, communis vitae consuetudo; sed loquendi usu factum est, ut convivii nomine significaretur tantummodo cena inter multos celebrata, ut docet Cic. Senect. 13. 45. Bene majores nostri accubationem epularem amicorum, quia vitae conjunctionem haberet, convivium nominarunt: melius quam Graeci, qui hoc idem tum compotationem, tum concoenationem vocant. Cf. eumd. 9. Fam. 24. 3. (It. convito, banchetto; Fr. repas, festin; Hisp. combite, banquete, festin;Germ. d. Mahle, gemeinsame Mahlzeit, das Gastmahl, Gasterei; Angl. a feast, banquet, entertainment).

Coquīnārius

CŎQUĪNĀRĬUS, a, um, adject. ad coquinam pertinens, culinarius.

Coquō

CŎQUO, cōquis, coxi, coctum, cōquere, a. 3. - Coquo est igne adhibito cibos mitigo atque esui aptos reddo vel assando, vel elixando, vel frigendo: item aliud quidpiam igne subigo, fundo, purgo (It. cuocere, cucinare; Fr. cuire: Hisp. cocer; Germ. kochen; Angl. cook or dress).

Coquus

coquus est qui cibos coquit (It. cuoco; Fr. cuisinier; Hisp. cocinero; Germ. der Koch; Angl. a cook).

Corbis

CORBIS, is, comm. gen. In Ablat. habet corbe; quamvis et corbi legatur bis apud Caton. loco infra cit. - Corbis est vas ingens e vimine, ad usus rusticos, praesertim colligendorum fructuum.

Corium

CŎRĬUM, ĭi, n. 2. - Corium generatim significat externum animalium et rerum operimentum; et usurpatur A) De animalibus; B) De plantis earumque fructibus; et C) De inanimis. A) De animalibus. ¶ 1. Generatim corium est pellis brutorum animalium, eorum praesertim, qui crassiorem habent, ut asini, boves, equi, elephanti, etc.; quamvis dicitur et de aliis minoribus: de homine nonnisi per contemptum dicitur (V. sub 2.). Differt a pelle, ut quidam docent, quae est tenuior et minorum animalium: tametsi hoc discrimen saepe negligitur (It. cuojo, pelle, cojame; Fr. peau, cuir; Hisp. cuero, piel; Germ. Haut, Fell, Leder, Balg; Angl. the skin or hide of a beast, leather).

Corrigia

CORRĬGĬA vel conrigia, ae, f. 1. - Corrigia est lorum tenue oblongum ad ligandum: a corrigo deductum est, nam corrigia pedem seu potius calceamentum regit.

Cortex

CORTEX, ĭcis, m. saepius quam f. 3. exterius operimentum, ac veluti corium, aut crusta arborum, aliarumque rerum (It. corteccia, buccia; Fr. écorce, écaille, écale; Hisp. corteza; Germ. die Rinde, Schaale; Angl. the bark of a tree, the rind).

Crātīculum

CRĀTĪCŬLUM a Graeco κρατευταὶ deducitur. Paul. Diac. p. 53. 11. Müll. Quin potius crātĭcŭlum videtur esse a crate, ut reticulum a rete. Crates est instrumentum ex subtilibus lignis, vel viminibus, aliave materia, directis transversisque modico intervallo contextis, ad varios usus.

Creacentrum

Acus quo lardum in carnem mittitur.

Crepida

CRĔPĬDA, ae, f. 1. Isid. 19. Orig. 34. putat crepidas dictas, quod cum sono stringantur, sive a pedum crepitu in ambulando. Balduin.quoque de calc. c. 11. a crepitu derivat: sed rectius a κρηπὶς ducuntur, ut et mox dicemus; quamvis primam syllabam Latini poetae corripiant.
- Crepida est genus calcei plani, coriacea solea vel una, vel pluribus constans, qua planta pedis, veluti basi, innititur; et longis habenis, quibus pars pedis superior prope nuda vincitur, et quodammodo obtegitur: a Graeca voce allata, (teste Gell. 13. 21. et Voss. in Etymol.) quae tum basim et fundamentum, tum hoc ipsum de quo loquimur, significat. Latine solea dicitur, quod eo nomine omne genus calcei, quo planta solummodo tegitur, appellari consuevit, ut Gell. loco cit. docet. Differunt tamen, tum quod solea generale nomen est, crepida unum tantum calceorum genus notat: tum quia illa simplex est, haec pluribus coriis compingitur, ut vult Balduin. loc. cit.: tum quod illa domi uti mos fuit, hac etiam foris: tum denique quod Latinorum illa, Graecorum haec propria esse videtur. Quare cum pallio fere conjungitur, sicut cum toga calceus. Horat. 1. Sat. 3. 127. sapiens crepidas sibi numquam, Nec soleas fecit. Pers. 1. 127. qui in crepidas Grajorum ludere gestit. Liv. 29. 19. Ipsius etiam imperatoris non Romanus modo, sed ne militaris quidem cultus jactabatur: cum pallio crepidisque inambulare in gymnasio, etc. Sueton. Tib. 13. Redegitque se, deposito patrio habitu, ad pallium et crepidas. Adde eumd. Cal. 52. - Aliquando cum caliga militari confunditur, non tamen Romana. Plin. 36. Hist. nat. 16. 25. Magnes appellatus est ab inventore. Invenisse autem fertur, clavis crepidarum, et baculi cuspide haerentibus, cum armenta pasceret. Id. 33. Hist. nat. 3. 14. Aureis clavis crepidas suffigere. Val. Max. 9. 1. extern. 4. Aureos clavos crepidis subjectos habuit. (Justin. 38. 10. eamdem rem narrans, caligas auro figere dixit). Cic. Rabir. Post. 10. 27. L. Scipionis non solum chlamyde, sed etiam cum crepidis in Capitolio statuam videtis. V. integr. locum: ibique Klotz. Huc pertinere videtur, quod tradit Servius ad illud Virg. 8. AEn. 458. Et Tyrrhena pedum circumdat vincula plantis; crepidas Tuscum esse calceamentum, quas primo adhibuisse senatores, post equites R., nunc milites. Videtur enim vel de calceo, vel de caliga intelligendus. - Sutor ne supra crepidam vel ne sutor ultra crepidam, proverb. in eos qui quas res minus intelligunt, de iis tamen judicare audent: ortum ex eo, quod narrat Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (185). et Val. Max. 8. 12. extr. 3., cum Apelles tabulam suam in pergula proposuisset, ut si quae vitia inessent, a praetereuntibus indicarentur, monitum a sutore, quod in crepidis una intus pauciores fecisset ansas: eodem, postero die, superbo emendatione pristinae admonitionis, cavillante circa crus, indignatum prospexisse (latebat enim post tabulam) denunciantem, ne supra crepidam judicaret. ῾Γπὲρ πόδα, et ἀνώτερον τοῦ σφυροῖ Graeci dicunt. Et Ammian. 28. 1. Supra plantam, ut dicitur, evagatus cognitor. Adde Val. Max. loco cit.

Culter

CULTER, tri, m. 2. - Culter est parvum ferramentum acie munitum ad scindendum, ad varios usus, praecipue domesticos: non vero proprie ad bellicos, ad quos pertinet ensis, gladius, etc.

Cuneus

CŬNĔUS, i, m. 2. instrumentum ferreum, aut ligneum, quo finduntur ligna, cujus pars inferior acuta est, superior lata et ampla (It. conio, bietta, zeppa; Fr. coin à fendre le bois; Hisp. cuňa; Germ. der Keil; Angl. a wedge).

Cutis

CŬTIS, is, f. 3. - Cutis est pellis, corium (It. cute, pelle, cotenna; Fr. peau; Hisp. cuero, piel ó pellejo, cutis; Germ. die Haut; Angl. the skin).

Daps

DAPS, dăpis, f. 3. stricto sensu significat lautas atque opiparas epulas, quae festis diebus et in sacris faciendis ad deorum cultum adhibebantur.

Deartuō

DĔARTŬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Deartuatus. - Deartuare est per artus concidere

Dēcidō

DECĬDO, cĭdis, cĭdi, cĭdere, n. 3. (de et cado). Part. Decidens I. - Decido est deorsum cado (It. cader giù; Fr. tomber de, tomber, choir; Hisp. caer; Germ. von oben, von der Höhe herab -, herunter -, abfallen; Angl. to fall from, fall down).

Deinde

DĔINDĔ et per apocopen dein, adverb. - Deinde vel dein est idem atque ex eo loco, exinde, et de tempore postea, tum; et continuationem aliquam ordinemque significat (It. di là, poscia, dipoi, dopo; Fr. d'ici, de là, ensuite, apres, puis; Hisp. aquí, despues; Germ. von hier, von da an, darnach, daraus, hieraus, nachher, als dann;Angl. then, after that, afterwards).

Dēmum

DĒMUM, adverb. - Demum eamdem rationem seu relationem significat, quam praepositio de, sed perfectam omnino, hoc est ad summum gradum provectam; aliis verbis significat eventum aliquem aut rationem aliquam post plures alios eventus aut rationes, interdum etiam praeter expectationem et sero admodum, accidere vel existere: hinc et Paul. Diac. p. 70. 8. Müll. demum poni pro dumtaxatadnotavit (It. ora solamente, ora finalmente; Fr. seulement à présent, finalement à présent; Hisp. ahora solamente, ahora finalmente; Germ. erst, jetzt erst; Angl. now on ly, now finally).

Dēnsō

DENSO, as, āvi, ātum, are, a. 1. V. DENSEO init. -
Part. Densans et Densatus I.; Densandus II. - Denso est spisso, cogo.

Dēsquāmō

DESQUĀMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et squama). - Desquamo est squamis exuo; et occurrit

¶ 1. Stricto sensu de piscibus.

¶ 2. Latiori sensu dicitur de arboribus et aliis rebus.

Dēstillō

DESTILLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (de et stillo). Malunt critici per de scribi, quam per di, quia per de longe aptius deorsum fluendi motus significatur, quod et in DE et alibi adnotavimus. - Part. Destillans et Destillaturus sub b. - Destillare est stillando defluere, stillatim descendere: et dicitur tum de humore defluente, tum de re ipsa humorem stillatim demittente (It. discendere stillando, distillare; Fr. dégoutter, tomber goutte à goutte; Hisp. gotear, caer gota à gota; Germ. herabträufeln; Angl. to distil, drop).

Dextera

Dextera vel dextra, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est manus in homine aptior et commodior ad agendum (It. la mano destra, la destra; Fr. main droite;Hisp. la mano derecha; Germ. die rechte Hand; Angl. the right hand).

Dīdūcō

DĪDŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (dis et duco). - Diducere est in diversas partes ducere, h. e. trahere, distrahere, dirimere, separare, dividere, aperire: cui contrarium est conducere, contrahere, jungere (It. trarre in parti opposte, distaccare, dipartire, separare, aprire, dividere; Fr. désunir, disjoindre, écarter, etendre en divisant, diviser, séparer; Hisp. desunir, apartar, separar una cosa de otra, dividir, partir; Germ. auseinanziehen, zertrennen, zertheilen; Angl. to lead or draw aside, separate, sever, part, divide, set open, stretch wide).

Discindō

DISCINDO, scindis, scĭdi, scissum, scindere, a. 3. (dis et scindo). - Discindo est aperio, findo, dilacero (It. aprire, fendere, squarciare, stracciare; Fr. déchirer, fendre, couper; Hisp. desgarar, rasgar, hender; Germ. aus-, von einandertheilen, reissen, zerspalten, zerreissen; Angl. to rive or cleave open, hew or cut asunder, rend in pieces, tear, cut).

Discus

DISCUS, i, m. 2. δίσκος.

I.) Proprie est orbis rotundus, lenticulari forma, lata et plana figura (et, ut quidam falso docent, in medio perforatus) ferreus vel aeneus, aut lapideus, gravis ponderis, quem in altum manibus jactantes, se exercebant, ludebantque victore, qui altius, seu potius longius projecisset: quod genus exercitationis a Graecis et praecipue Spartanis Latini sumpserunt.

II.) Improprie. ¶ 1. Est tintinnabuli genus, quod ligneus est discus duobus ferreis atque versatilibus pessulis hinc inde instructus. ¶ 2. Item a figurae similitudine discus est quod Franci dicunt cadran. ¶ 3. Item lanx disci figura similis, cibis continendis.

Dolābra

DOLĀBRA, ae, f. 1. ferramentum ex una parte acie acuta, ex altera fossoria, longo manubrio instructum, ad caedendum et perfringendum. Lips. in fin. 1. Poliorcet. dicit, fuisse forma securis, sed una et simplici acie, parte altera in mucrone acuminata, ut illa ad caedendum, hac ad deruendum uterentur. Dolabrae figuram videre est apud Murat. Inscript. 538. et Bertoli Antiq. d'Aquileja p. 161., quorum postremus plurima de dolabris accurate persequitur. Est autem a supino dolatum verbi dolo: quare semper est paenult. prod. (It. coltellaccio, accetta, piccone; Fr. houe, pioche, doloire, dolabre; Hisp. azada, pico, azuela para dolar; Germ. d. Hacke, Brecheisen; Angl. an axe, chip-axe, pick-axe).

Dōlium

DŌLĬUM, ĭi, n. 2. - Dolium est vas e majoribus, quibus vinum conditur, et in cellis servatur, capax, rotundum et ventriosum (It. botte; Fr. tonneau; Hisp. tonel, tonelada; Germ. d. Fass; Angl. a cask, barrel, tub, a tun, butt, pinc, or hogshead, any great vessel).

Dolō

DŎLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Dolo est dolabra, sive ascia caedo, laevigo (It. tagliare, asciare, polire; Fr. travailler avec la doloire, dégrossir, polir, façonner, charpenter; Hisp. adelgazar, polir, carpintear; Germ. behauen, hauend bearbeiten; Angl. to cut smooth, hew roughly, chip, square).

Domicilium

DŎMĬCĬLĬUM, ĭi, n. 2. (domus et colo) domus, sedes domestica, habitatio certa et diuturna (It. casa, abitazione, stanza, domicilio; Fr. domicile, habitation, demeure; Hisp. domicilio, habitacion, morada; Germ. d. Wohnung, Wohnsitz, Behausung; Angl. a house, habitacion, place of abode, residence, lodging).

Domus

DŎMUS, us, f. 4. et domus, i, f. 2. δόμος, a δέμω aedifico, exstruo. - Domus est locus ad habitandum, aedes, domicilium (It. casa, abitazione; Fr. maison, habitation, domicile; Hisp. casa,

vivienda, habitacion; Germ. das Haus, die Wohnung; Angl. a house, home, habitation, lodging, dwelling, place of abode).

Duplicō

DŬPLĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. διπλόω. Part. Duplicans II. 1.; Duplicatus in omnibus paragr.; Duplicaturus I.; Duplicandus II. 2. - Duplicare est duplicem facere, geminare (It. raddoppiare; Fr. doubler; Hisp. doblar; Germ. verdoppeln; Angl. to double).

Edūlis

ĔDŪLIS, e, adject. (edo, edis vel es) esui aptus.

Edūlium

ĔDŪLĬUM, ĭi, n. 2. idem quod edulia, seu res edules.

Ēlevō

ĒLĔVO, as, ātum, are, a. 1. (ex et levo, quod a lēvis). Part. Elevatus I. 1. et 2.; Elevandus II. 2. - Elevare est tollere, sursum levare (It. levare, alzare; Fr. lever de terre, soulever, exhausser; Hisp. elevar, alzar; Germ. aufheben, emporheben; Angl. to raise, lift up).

Ēlixō

ĒLIXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et lixa?). Part. Elixatus. - Elixo est aqua coquo.

Ēluō

ĒLŬO, lŭis, lŭi, lūtum, lŭere, a. 3. (ex et lavo, luo). - Eluere est lavare, lavando auferre, lavando abstergere (It. lavare, nettare lavando; Fr. laver, enlever en lavant, rincer, nettoyer, effacer; Hisp. lavar, limpiar con agua, enjuagar; Germ. auswaschen, abwaschen; Angl. to wash, cleanse, rinse, make clean).

Embamma

EMBAMMA, ătis, n. 3. ἔμβαμμα, intinctus, condimentum, quod ad condienda obsonia fit et orexim excitandam: ab ἐμβάπτω immergo, intingo.

Epistomium

ĔPISTŎMĬUM, ĭi, n. 2. ἐπιστόμιον, instrumentum aeneum, vel alterius materiae, in quo est vestibulum pertusum, quo, prout hoc, aut illo modo versatur, clauduntur et aperiuntur ora salientium ac fistularum: ab ἐπιστομίζω os obstruo, quod ab ἐπὶ et στόμα os.

Epulae

ĔPŬLAE, ārum, f. plur. 1. - Epulae, quas volunt quidam ab edendo dici, quasi edipulas, sunt edulium, dapes, cibus, esca, quae tamen lautiora sint (It. cibo, vivande laute; Fr. aliments recherchés, mets exquis; Hisp. alimenti exquisiti; Germ. Kostbare, reiche Speisen, Mahlzeiten; Angl. food, victuals, any thing eatable).

Ēsca

ESCA, ae, f. 1. - Esca, ἔδεσμα, ab esum supin. verbi edo, est cibus, quo et homines et animalia bruta vescuntur (It. cibo, bevanda; Fr. nourriture, aliments; Hisp. alimento, comida; Germ. d. Speise für Menschen und Thiere; Angl. meat, food, victuals).

Ēscārius

ESCĀRĬUS, a, um, adject. escalis. ¶ 1. Generatim est ad escam seu cibum pertinens. Plin. 36. Hist. nat. 26. 67. (197). Escaria vasa. quae escaria absolute Juvenal. 12. 46. appellat.

Ēsculentus

Esculentus, -a, -um est esui aptus.

Exdorsuō

exdorsuare est piscibus majores pinnas detrahere.

Exenterō

EXENTĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et ἔντερον intestinum).
Part. Exenteratus I. - Exentero est eviscero, interiora aufero.

Exprimō

EXPRĬMO, prĭmis, pressi, pressum, primere, a. 3. (ex et premere). - Stricto sensu dicitur de succo vel alia re, quae exprimitur, et est premendo elicere, extrahere (It. spremere, cavare o cacciare a forza; Fr. faire sortir en pressant, exprimer, extraire, arracher de; Hisp. exprimir, sacar y extraer de; Germ. ausdrücken, auspressen, gewaltsam herausbringen; Angl. to press, wring, strain, or squeeze out).

Faber

FĂBER, făbri, m. 2. - Faber est omnis artifex, qui e quavis duriore materia facit aliquid; a facio: nam qui ex gypso, argilla, aut cera aliquid conficit, plastes vocatur, τέκτων, τεχναστης (It. fabbro, artefice; Fr. ouvrier, artisan, travailleur; Hisp. oficial, oficialazo, obrero, obrador; Germ. d. Tischler, Zimmermann, Schmied; Angl. a forger, smith, artificer, handicraftsman).

Faex

FAEX, faecis, f. 3. - faex est multarum rerum excrementum, praesertim liquidarum, purgamentum subsidens, aut supernatans (It. feccia; Fr. sédiment, dépôt des liquides, lie, résidu, fesces, bourbe; Hisp. sedimento, pozo, borra, hez; Germ. d. Bodensatz, d. Hefe; Angl. the dregs or lees of wine, sediment).

Fasciculus

FASCĬCŬLUS, i, m. 2. fascetto, δεσμὶς, φάκελλος, deminut. a fascis, parvus fascis.

Fascis

FASCIS, is, m. 3. φάκελος, δέσμη, lignorum alteriusve rei congeries simul colligata (It. fascio, fastello; Fr. faisceau, paquet; Hisp. lio, fardo, paquete; Germ. d. Bündel, Bund; Angl. a bundle of wood, twigs, straw, reeds etc., a fagot, fascine).

Ferculum

FERCŬLUM, i, n. 2. verbo fero, est machina ferendo apta, gestamen:

I.) Proprie erat - a) Gestamen, quo signa deorum in pompa circensi vehebantur. - b) Item gestamen, quo in exsequiis cineres, aut majorum imagines transvehebantur. - c) Item gestamen, quo in triumphis hostium spolia, simulacra oppidorum ac regionum, etc. vehebantur.

II.) Improprie ferculum est missus ciborum, qui singulis vicibus mensae inferuntur, sive ex pluribus lancibus constet patinisve, sive ex singulis tantum: a ferendo, portata, servizio.

Ferrāmentum

FERRĀMENTUM, i, n. 2. σιδήριον, quodvis instrumentum ex ferro.

Ferreus

FERRĔUS, a, um, adject. qui est ex ferro, σιοήρεος (It. di ferro, ferreo; Fr. de fer, en fer; Hisp. de hierro; Germ. eisern, aus Eisem gemacht;Angl. of iron, ferreous).

Ferrum

FERRUM, i, n. 2. metallum notissimum et plurimi usus, σίδηρος (It. ferro; Fr. fer; Hisp. hierro; Germ. d. Eisen; Angl. iron).

Fīlum

FĪLUM, i, n. 2. - Filum est quod ex lino lanave trahendo ducitur; itemque aliud quidlibet huic simile, νῆμα (It. filo; Fr. fil; Hisp. hilo; Germ. d. Faden; Angl. a thread).

Fimbria

FIMBRĬA, ae, f. 1. - Fimbriae, θύσανοι, κάσπεδον, sunt extremitates vestis, aliusve rei, praesertim si incisuras habeant (It. orlo, fimbria, estremità; Fr. frange, extrémité, bout, borde; Hisp. franja, ribete, galon de oro, oro; Germ. die Fasern, Fransen, d. äussersten Theile, bes. am Gewande; Angl. the border, hem, guard or welt of a garment, a fringe, flounce, the extremity).

Findō

FINDO, findis, fĭdi, fissum, findere, a. 3. - Findere significat scindere, diffindere, aperire, dividere, σχίδω (It. fendere, spaccare; Fr. fendre, séparer, diviser; Hisp. hender, dividir, rajar; Germ. spalten, zerspalten, zertheilen, trennen; Angl. to cleave, cut, split open, sever, divide).

Foculus

FŎCŬLUS, i, m. 2. deminut. a focus. - In plur. numero focula sunt nutrimenta ignis.

Focus

FŎCUS, i, m. 2. est id, quo ignis servatur: sive sit stabili loco in aedibus, sive qui possit quolibet circumferri, ἐσχάρα (It. focolare; Fr. foyer, âtres, chéminée, feu; Hisp. hogar, fogon; Germ. der Heerd, die Feuerstätte;Angl. a hearth).

Forfex

FORFEX, ĭcis, f. 3. - Forfex est instrumentum ferreum, quo filum, telam, pannos, et alia hujusmodi incidimus, ψαλίς,

Frangībulum

Frangibulum est instrumentum quō frangitur.

Frangō

FRANGO, frangis, frēgi, fractum, frangere, a. 3. Part. Frangens I. 2.; Fractus I. 1., 2. et in fin.; Fracturus I. 2.; Frangendus I. 2. et II. - Frangere est ab Hebr. (forma hebraica) parac fregit, vel a Gr. ρήγνυμι, quod ab etymo ῥαγ frango; Latini enim, ut alias saepissime, pro aspiratione digamma seu litteram f praefigunt; cf. et Germ. brechen et Goth. brikan: significat autem rumpere, comminuere, κλάω (It. spezzare, rompere, frangere; Fr. casser, briser, rompre, fracasser, fracturer, partager en deux, mettre en pièces; Hisp. quebrar, romper, fracasar desmenuzar; Germ. brechen, zerschlagen, zerschmettern; Angl. to break, break in pieces).

Frīgō

FRĪGO, is, xi, ctum vel xum, gere, a. 3. Part. Frictum et Frixum. - Frigere, a voce Graeca φρύγω, est in sartagine torrere (It. friggere; Fr. faire griller, faire ròtir, faire frire, torréfier; Hisp. freir, tostar, asar; Germ. rösten, dörren, braten; Angl. to fry, dry, parch).

Fuscinula

FUSCĬNŬLA, ae, f. 1. deminut. a fuscina, parva fuscina, It. forchetta.

Fūsus

FŪSUS, i, m. 2. - Fusus est instrumentum, quod mulieres nendo digitis volvunt: a fundendo, quia per ipsum funduntur fila, κλωστήρ (It. fuso; Fr. fuseau à filer;Hisp. huso; Germ. d. Spindel; Angl. a

spindle).

Girgillus

GIRGILLUS, i, m. 2. - a) Est trochlea, girella. Isid. 20. Orig. 15. Girgillus, quod in gyrum vertatur: est enim lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla, vel utre in pateum demittitur hauriendae aquae causa. Id. in Gloss. Girgillus, rota hauritoria. etHaustrum, rota, hauritorium, qui et girgillus. - b) Est etiam, qui turbo Latine, Craece ῥόμβος, Italice arcolajo dicitur, quo nempe mulieres fila revolvunt. Gloss. Philox. Girgillus, ῥόμβος.

Globulus

GLŎBŬLUS, i, m. 2. deminut. a globus, parvus globus, globetto, σφαιρίδιον.

Globus

GLŎBUS, i, m. 2., qui ratione habita etymi conjungi potest cum v. glomus et Germ. Kolbe, Klump, est corpus solidum et unica superficie contentum, undecumque rotundum, cujus omnis extremitas paribus a medio radiis attingitur, ut Cic. Tim. 6. loquitur: quamquam hoc sensu sphaera a philosophis et mathematicis dicebatur, globus vero erat vulgare vocabulum, quod usurpabatur non solum de sphaeris caelestibus et de terra, sed de omnibus rebus rotundis non concavis, σφαῖρα (It. globo, corpo rotondo a guisa di palla o fatto in forma di palla; Fr. corps d'une forme arrondie, globe, boule, sphère; Hisp. globo, bola, cosa esferica ó redonda; Germ. jeder Kugelrunde oder kugelförmige Körper, Kugel; Angl. a globe, round body, ball, bowl, sphere).

Glomerō

GLŎMĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Glomerare est in glomus, seu globum conforma re, conglobare, convolvere, μηρύω, νέω (It. aggomi tolare, raggruppare, avvolgere; Fr. mettre en pelotton, rouler en tourbillon, agglomérer; Hisp. poner, meter en ovillo, en ovillejo; Germ. knäuelartig zusammen wickeln, ballen, rund machen; Angl. to wind round, wind up, form into clues or balls, conglobate, glomerate).

Glomus

GLOMUS, mĕris, n. 3. et glomi, m. 2. gomitolo, ἀγαθὶς, fili aut lanae massa in globi morem convoluta.

Gutturnium

GUTTURNĬUM, ĭi, n. 2. brocca, πρόχοος, vas, ex quo aqua in manus datur: ab eo, quod propter angustias guttatim fluat.

Habitō

HĂBĬTO, as, āvi, ātum, are, 1. frequentativum ab habeo. - Part. Habitans I. 2.; Habitatus I. 2. et II.; Habitandus I. 2. - Habito est habere soleo, frequenter habeo, ἔχω, essere solito di avere, avere di frequente. I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu habitare dicitur, qui habere solet. Varroapud Non. p. 318. 25. Merc. Utrumque mulieres, et epicrocum viri quoque habitarunt. Id. ibid. Hoc nomine antiquos secundis rebus comas habitasse. - Absolute usurpatum, est se habere. Coel. Aurel. 1. Acut. 11. ad fin. Quum autem sine inquietudine corpus habitare senserimus. ¶ 2. Saepissime, latiori sensu, quum ad locum refertur, est incolere, οἰκέω (It. abitare; Fr. habiter, demeurer, loger, résider;Hisp. habitar, morar, hacer su residencia; Germ. bewohnen, wohnen; Angl. to dwell, abide, live in, inhabit).

Homō

HŎMO, mĭnis, comm. gen. 3. - Homo est animal rationale, ἄνθρωπος (It. uomo; Fr. l'homme; Hisp. hombre; Germ. d. Mensch; Angl. a man).

Hordeum

HORDĔUM vel ordeum, i, n. 2. - hordeum est genus frumenti,

Hospes

HOSPES, ĭtis, m. et f. 3. - vox conjungenda est cum hostis, qui apud veteres peregrinum significabat; et composita videtur a verbo petere, ita ut hospes sit peregrinus qui ad nos petit vel venit. - Ceterum hospes est advena, peregrinus, qui brevi apud nos diversatur, ξένος (It. forastiere, ospite; Fr. êtranger qui reçoit l'hospitalité, hôte; Hisp. estrangero, forastero, huesped; Germ. d. Gast, Gastfreund; Angl. a guest, stranger, foreigner, sojourner). Quemadmodum ξένος apud Graecos, ita hospes apud Latinos dicebatur etiam qui peregrinum domo excipiebat, notitiae et amicitiae causa, It. albergatore.

Ignītābulum

IGNĪTĀBŬLUM, i, n. 2. igniarium, πυρεῖον. I.) Proprie. Paul. Diac. p. 105. 7. Müll. Ignitabulum, ignis receptaculum.

Incīsōrius

INCĪSŌRĬUS, a, um, adject. (incīdo) qui incidit.

Induō

INDŬO, dŭis, dŭi, dūtum, dŭere, a. 3. (a Graeco ἐνδύω, quod idem significat). Part. Indutus in omnibus ferre paragr. - Induere est corpori circumdare, inducere, vestire: et dicitur tam de eo, qui ipse se, quam qui alium vestit: item tam de vestibus, quam de aliis, quae corpori circumdantur, seu inducuntur (It. vestire; Fr. vêtir, revêtir, mettre, passer à quelqu'un; Hisp. vestir; Germ. anlegen, anziehen, anstecken; Angl. to put on, clothe).

Indūsium

INDŪSĬUM, ĭi, n. 2. (induo) genus vestis interioris et adstrictae membris, corpori adhaerens inter plurimas vestes.

Īnfernē

INFERNĒ, adverb. (infernus) ab inferiori parte, a basso, di sotto, κάτωθεν.

Īnsilia

INSĬLĬA, um, n. plur. 3. instrumentum textorum, aut nentium, aut tornātōrum, quod quidam volunt, esse binas regulas ligneas, pedibus textorum suppositas, quae alternis depressae stamen deducunt, aut contrahunt; ab insiliendo, quia in eas textor insilit.

Īnsōlō

INSŌLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et sol). - Insolare est ad solem expandere, siccare ad solem, soleggiare, seccare al sole, sciorinare, ἡλιάζω.

Īnstita

INSTĬTA, ae, f. 1. limbus, seu fascia, quae matronarum stolae ad oram assuebatur; et per synecdochen ipsa stola: ita appellata ab insisto, institum, quod ea vesti insistat, πέζα, λῶμα, πράσπεδον, περιχιτώνιον (It. lembo, orlo, pedana; Fr. garniture, falbala; Hisp. guarnicion, falbala; Germ. an Kleidern d. Saum oder Besatz; Angl. the fringe, border, guard, or selvage of a garment).

Īnstrumentum

INSTRŬMENTUM, i, n. 2. (instruo) copia et apparatus earum rerum, sine quibus tueri aut exercere quippiam non licet, supellex, ἐργαλεῖον, τὰ σκεύη (It. masserizie, mobili, fornimento, arredo, suppellettile, arnesi; Fr. ustensile de toute espèce, instrument, ameublement, mobilier, appareil; Hisp. ustensilio, instrumento, alhaja, mueble, aparato; Germ. d. Mittel z. Einrichtung, Geräth, Werkzeug, Hülfsmittel, Zierde, Tracht, Kleidung; Angl. furniture, effects, goods, provision, moveables, utensils, implements, equipage, gear).

Iugum

IŬGUM, i, n. 2. Iugum est 1) ligneum instrumentum recurvum, quod duorum boum collo transversum impositum, eos simul jungit et colligat; a voce Graeca ζυγὸς quae idem significat, quaeque ratione habita etymi ad v. jungo pertinet (It. giogo; Fr. joug des boeufs et autres animaux;Hisp. yuga de bueyes; Germ. Joch der Rinder; Angl. a yoke). 2) A similitudine est jugum in vitibus, quum duobus, aut pluribus pedamentis transversa earum brachia alligantur; vel pluribus perticis terrae fixis, aliae super eas transversae imponuntur, super quas ipsae vites flexae alligantur. 3) Item lignum teres transversum in textorio instrumento, cui tela imponitur et circumvolvitur.

Lābrum

Labrum, i, n. a lavo (hinc Mar. Victorin. Art. gramm. 1. p.2457. Putsch. Et pro lavabro, labrum.) est vas grande latique oris, diductas habens oras, et in exteriorem partem, in modum labrorum, repandas, vaso d'ampia bocca, conca, vasca.

Lacus

LĂCUS, us, m. 1. - Müll. lacum definit, lacunam magnam, ubi aqua contineri potest. Hinc lacus, a λάκος vel λάκκος fossa (quocum cf. Germ. Lache) est vas amplum ac profundum, aut locus profundus, ubi aqua vel quicumque alius liquor contineri potest (It. bacino; Fr. bassin, étang; Hisp. estanque; Germ. Trog, Becken, Bassin, Wanne; Angl. a lake). Hinc

¶ 1. In rerum natura, lacus est locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis, unde rivi et flumina oriuntur, lago, δεξαμένη, λίμνη. Differt a stagno, quod hoc temporalem habet aquam stagnantem, quae plerumque hieme colligi solet, aestate siccari: sed lacus aqua perpetua et perennis est.

¶ 2. Speciatim Romae lacus fuerunt capaces alvei (Italice vasche), in quibus aquae recipiebantur ex aquaeductibus in usum publicum, jumentorum potui, lotionibus, exstinguendis incendiis, et fortasse etiam usibus fullonum, coriariorum, aliorumque opificum etc.

¶ 3. In re agraria lacus dicitur de vase amplo in quo mustum prelo, vel pedibus expressum recipitur, tino; qua significatione a Forcellino translate accipitur.

Lagoena

LĂGOENA, ae, f. 1. - Lagoena, Gr. λάγηνος, est vas fictile capax, collo instructum et ore angustiore, et, ut Apul. 2. Met.loquitur, cessim dehiscente, in usum praesertim defundendi vina in pocula (It. fiasco, boccale, bottiglia; Fr. bouteille, flacon, carafe; Hisp. botella, flasco, garrafa; Germ. Flasche, Bouteille; Angl. a flagon, flask, bottle).

Lāna

LĀNA, ae, f. 1. - Gr. a λῆνος, et Dorice λᾶνος, quod idem significat. — Ceterum lana sunt pili ovium, ἔριον (It. lana; Fr. laine, toison; Hisp. lana; Germ. d. Wolle; Angl. wool).

Lanx

LANX, lancis, f. 3. — Lanx est vas escarium latum et cavum ex aliquo nobiliori metallo plerumque factum, in quo cibi reponuntur et mensae inferuntur, πίναξ (It. piatto, bacino; Fr. plat, écuelle; Hisp. plato, escudilla; Germ. d. Schale, Schüssel; Angl. a broad plate, platter, charger).

Lavō

LĂVO, lăvas et lăvis, lăvāvi et saepius lāvi, lăvātum et lautum et lōtum, lăvare et lăvere, a. et n. 1. et 3. — Lavare vel lavere, quod conjungendum cum Graeca voce λούω idem significante, est abluere, aqua purgare, λούω, νίπτω, πλύνω (It. lavare; Fr. laver, baigner; Hisp. lavar, limpiar con agua; Germ. waschen, baden; Angl. to bash, rinse, bathe).

Lēmniscus

LEMNISCUS, i, m. 2. λημνίσκος.

¶ 1. Lemniscus est fasciola, quae coronae circumvolvitur, et ab ea dependet, ornatus gratia (It. fascetta, fasciuola, nastro; Fr. lemnisque, ruban; Hisp. cinta, colonia, liston; Germ. e. herabhängende Band; Angl. a fillet or ribband, coulored ribband, silken string): solebant enim et coronae et palmae ad majorem honorem lemniscis ornari.

¶ 2. Lemniscus dicitur etiam linamentum, quod tinctum medicamine chirurgi in vulnera indunt.

Līcium

LĪCĬUM, ĭi, n. 2. Licium est filum lanae contortum. Sunt autem licia, quibus textores induunt atque implicant stamina, et jugo adnectunt: eaque, quum tela pertexta est, recidunt. Itaque vel unico filo, vel etiam pluribus constare possunt, μίτος (It. liccio; Fr. bout, les extrémités de la chaîne d'une étoffe; Hisp. cadillos; Germ. d. Trumm, der Weberfaden; Angl. thread or yarn, the threads or thrums).

Lignārius

LIGNĀRĬUS, a, um, adject. (lignum) ad lignum pertinens, ξυλικός.

Lignātor

LIGNĀTOR, ōris, m. 3. (lignor) 1) miles, qui lignatum vadit, soldato che va a far legna, ξυλεὺς, ξυλευτής. 2) Faber lignarius.

Ligneus

LIGNEUS, a, um, adject. (lignum) qui est ex ligno, It. di legno, Gr. ξύλινος.

Lignor

LIGNOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (lignum) verbum est castrense, sicut aquor, pabulor, frumentor et similia, et significat ad capienda ligna ire, ligna colligere et congerere, far legna, ξυλεύομαι.

Lignum

LIGNUM, i, n. 2. - lignum est pars et veluti caro arboris sub cortice: item tota arborum materia, operi, aut igni apta, ξύλον (It. legno; Fr. bois; Hisp. leňo; Germ. d. Holz; Angl. wood, timber).

Ligula

Lingŭla, ae, f. 1. deminut. a lingua, parva lingua, γλοσσάριον, γλοσσίς (It. linguetta; Fr. petite langue, languette; Hisp. lengueta; Germ. ein Zünglein, eine kleine Zunge; Angl. a little tongue).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ita dicitur promontorium, vel terrarum prominentia in mare excurrens, una lingua di terra.

¶ 2. Item pars in calceis linguae exsertae instar fastigiata.

¶ 3. Praeterea instrumentum est cavum et oblongum, -

a) Quo utebantur ad purgandam e vase spumam.

b) Item instrumentum cavum et oblongum, quale est, quo aromatarii educunt unguentum e vasis: quia habet figuram linguae ad palatum retractae, atque ita cavae, spaloletta.

c) Idem creditur, ac cochleare. Sed tamen ab eo distinguitur saltem ut pars a parte.

¶ 4. Ad haec, ligula est gladiolus oblongus in speciem linguae factus.

¶ 5. Praeterea ita in tibiis vocabant, a similitudine linguae infra dentes coercitae, quod γλωττὶς a Graecis, simili metaphora, dicitur.

¶ 6. Similitudo quoque linguae nomen dedit extremitatibus paxillorum, quae transversis foratis perticis inducuntur.

¶ 7. Item nomen in architectura dedit lingulis vectium, quae et linguae dicuntur.

¶ 8. Item extremitatibus tubulorum, quibus aqua ducitur, in modum linguae conformatis, ut alter in alterum convenire possit: quos lingulatos idcirco appellat Vitruv. 8. 7.

¶ 9. Item examini in libra.

¶ 10. Item ossiculis loliginum instar cultelli, aut scalpelli.

Līneō

LĪNĔO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (linea). Part. Lineans II. 1.; Lineatus I. et II. 2. - Lineare est ad lineam dirigere, It. tirare a filo, Gr. εὐθύνω.

Linteāmen

LINTĔĀMEN, ĭnis, n. 3. idem quod linteum.

Linteolum

LINTĔŎLUM, i, n. 2. deminut. a linteum, parvum linteum, picciolo panno lino, fazzoletto, pezzetta, ὀθόνη.

Linteum

LINTĔUM, i, n. 2. (linum) pannus lineus, ὀθόνη (It. panno lino, fazzoletto, sciugatojo; Fr. toile de lin; Hisp. tela, lienzo; Germ. leinenes Tuch;Angl. linen cloth).

Līnum

LĪNUM, i, n. 2. λίνον. — Linum est herba, quae macerata, et in lanae mollitiem contusa, netur in usum vestium, candore maxime commendabilis, si diligenter purgetur
(It. lino; Fr. lin; Hisp. lino; Germ. d. Flachs, Lein; Angl. flax, line, lint).

Lixīvia

Lixivia, ae, f. 1. (aqua, aut cinis subintellige) absolute, substantivorum more, est aqua in qua eluendi causa cinis incocta est.

Lixīvium

Lixivium, ĭi, n. 2. absolute substantivorum more, est idem ac cinis lixivius.

Lixīvius

LIXĪVĬUS, a, um, adject. (lix) dicitur de cinere in aqua cocto.

Lōtrīx

Lōtrīx, lōtrīcis, f. 3. - Lotrix est ea quae lavat.

Lupulus

Lupus salictarius herba est sponte nascens et cibis apta.

Mācerō

MĀCĔRO, as; āvi, ātum, are, a. 1. - Macerare est affuso humore tenerum et molle reddere, subigere, emollire, τήκω, ἀποβρέχω, φύρω (It. mettere in mollé, intridere, ammollare, macerare; Fr. macérer, amollir, détremper, pétrir, faire infuser; Hisp. macerar, ablandar, remojar,

empapar, infundir; Germ. mürbe machen, erweichen; Angl. to soak in liquor, soften by steeping, steep almost to solution, emacerate, macerate).

Malleus

MALLEUS, i, m. 2. fabrile instrumentum ad tundendum, σφύρα (It. martello, maglio; Fr. instrument pour battre, marteau, maillet; Hisp. martillo, mazo, mallo; Germ. der Hammer, Klöppel; Angl. a mallet, hammer, mall or maul).

Malluvium

MALLŬVĬA, ae, f. 1. et malluvium, ĭi, n. 2. bacino da lavar le mani, χειρόνιπτρον, vas, in quo manus lavantur: quasi manuluvia: et pelluvium, quo pedes: a manus, et luo, lavo. Festus p. 161. 15. Müll. Malluvium latum (lege lacum) in commentarium sacrorum significat, manus qui lavent, a quo malluviae dicuntur, quibus manus sunt lautae, perinde, ut quibus pedes, pelluviae. Cf. Paul. Diac. p. 160. 4. Müll. Malluvium dicitur, quo manus lavantur. Malluviae, quibus manus sunt lautae. Pelluviae, quibus pedes.

Manica

MĂNĬCAE, ārum, f. plur. 1. a manus, teste Varron. 6. L. L. 85., ubi manica in singulari numero legitur. Similiter num. sing. occurrit, scilicet de bestiario, cujus fortasse manus tantum dextera muniebatur manica, apud Fronton. 5. ad M. Caes. 22. (edente iterum A. Maio). Consul populi Romani posita praetexta, manicam induit, leonem inter juvenes Quinquatribus percussit, populo Romano spectante. - Ceterum I.) Proprie. ¶ 1. Manicae sunt pars vestis, qua brachia et manus, vel manus tantum teguntur, ut docent Non. p. 350. 22. Merc. et Isid. 5. Orig. 27. 10. et 19. ibid. 22. 8. χειρίδες (It. maniche, guanti; Fr. manches d'une tunique, gants; Hisp. mangas de vestido, guantes; Germ. die Handbekleidung, Aermel, Manschetten, Handschuhen; Angl. coverings for the hands and arms, sleeves, gloves, mittens). - a) De tunicarum manicis, quibus brachia teguntur. Virg. 9. AEn. 616. Et tunicae manicas, et habent redimicula mitrae. Tac. Germ. 17. Feminae lineis amictibus velantur, partemque vestitus superioris in manicas non extendunt, nudae brachia ac lacertos.

Manicātus

Manicatus, -a, -um: cum manicīs.

Mantēle

MANTĒLE, is, n. 3. et mantēlĭum, ĭi, n. 2. Scribitur et mantile, mantilium. - Mantelium in recto casu habetur apud Varron. 6. L. L. 85. Müll.; et Isid. 49. Orig. 26. 6. - Manteliorum in patrio plurali habetur apud Paul. Diac. p. 132. 9., ubi Müllerus legit mantelorum: V.MANTELUM. - Ceterum mantele vel mantelium est linteolum, quo manus in mensa tergentur, χειρόμακτρον (It. tovagliuola, salvietta;Fr. serviette, essuie main; Hisp. servilleta, toalla para limpiarse las manos; Germ. Serviette; Angl. a towel, napkin, cloth to wipe the hands with, a table cloth);

Manubrium

MĂNŬBRĬUM, ĭi, n. 2. - Manubrium est vasis, gladii, securis, aut alterius cujusque rei pars ea, quae manu tenetur; λαβή (It. manubrio, manico; Fr. manche, poignée, anse; Hisp. mango, puňo, asa; Germ. die Handhabe, der Henkel, Griff, Heft, Stiel, Zapfen; Angl. a handle, haft, hitt).

Manus

MĂNUS, us, f. 4. - Manus est extrema brachii pars in volam et digitos desinens, χείρ (It. mano; Fr. main, Hisp. mano; Germ. die Hand; Angl. a hand).

Mappa

MAPPA, ae, f. 1. est vox Punica, teste Quintil. 1. 5. 57. quem V. infra sub II., et significat linteum, quo manuum atque oris sordes in mensa abstergimus, ὀθόνη (It. tovagliuola, salvietta; Fr. serviette; Hisp. servilleta; Germ. d. Vortuch, d. Serviette; Angl. a table napkin).

Mappula

MAPPŬLA, ae, f. 1. deminut. a mappa, parva mappa, linteolum.

Māteria

MĀTĔRĬA, ae, f. 1. et materies, ēi, f. 5., Materia est id, ex quo fit aliud, ut materia libri charta est et atramentum; domus lapides, ligna, calx etc. ὕλη
(It. materia; Fr. matière; Hisp. materia; Germ. d. Ur -, Grundstoff, woraus etwas gemacht wird; Angl. matter, stuff, materials, that of which any thing is composed).

Mel

MEL, mellis, n. 3. μέλι. In Ablativo sing. num. melli pro melle, ut igni, classi, legitur apud Plaut. Truc. 2. 4. 20. - In plurali num. Genitivus et Dativus nullo sunt in usu, nisi apud vetustissimos, inquit Priscian. 7. p. 744. Putsch. - Mel, a Graeca voce allata, per apocopen ultimae litterae, est liquor ille dulcis, qui conficitur ab apibus
(It. mele; Fr. miel; Hisp. miel; Germ. Honig; Angl. honey).

Mēnsa

MENSA, ae, f. 1. — Mensa est instrumentum variâ materiâ, h. e. ligno, marmore etc., variâque formâ, ut quadratâ, rotundâ, oblongâ etc. constans, ad quod discumbimus cibum capturi, quodque aliis usibus inservit, τράπεζα (It. tavola, mensa; Fr. table; Hisp. mesa, tabla; Germ. d. Tisch, d. Tafel; Angl. a table).

Modulus

MŎDŬLUS, i, m. 2. deminut. a modus, est quantitas, magnitudo, mensura cujusque rei, ποσότης, μέτρον (It. quantità, grandezza, misura; Fr. mesure; Hisp. medida, quantidad; Germ. ein kteines Maass; Angl. measune, quantity).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. Varro 2. R. R. 2. 20. Relinquitur de numero, quem faciunt alii majorem, alii minorem: nulli enim hujus moduli naturales. Sueton. Ner. 49. Scrobem coram fieri imperavit, dimensus ad corporis sui modulum. Horat. 2. Sat. 3. 309. ab imo ad summum moduli bipedalis. Hinc illud, quod proverbium sapit, apud eumd. 1. Ep. 7. 98. Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.

¶ 2. Speciatim apud architectos est parva mensura, ad cujus rationem totius operis conformatio perficitur, modulo, modello, norma, ἐμβάτης. Vitruv. 5. 9. Si Dorici generis erunt columnae, dimetiantur earum altitudines cum capitulis in partes quindecim, et ex eis partibus una constituatur, et fiat modulus: ad cujus moduli rationem omnis operis erit explicatio, et in imo columnae crassitudo fiat duorum modulorum, etc.

¶ 3. Item in aquaeductibus est mensura et capacitas fistulae, unde erogatur aqua: qui et calix dicitur. Frontin. Aquaed. 36. Est autem calix modulus aeneus, qui rivo, vel castello induitur: huic fistulae applicantur. Longitudo ejus habere debet digitos non minus duodecim: lumen, id est capacitatem, quanta imperata fuerit. Adde Ulp. Dig. 39. 2. 30. — Horum modulorum alii erant erogatorii, alii acceptorii: hi ad accipiendam impetratam aquam, illi ad dandam. Frontin. Aquaed. 34.

¶ 4. Item in vocibus et sonis est certa mensura et distributio varietatum et discriminum, unde musica ratio, et orationis numerus exsistit, battuta, aria. Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (204). Lydios modulos invenit Amphion, Dorios Thamyris Thrax, Phrygios Marsyas Phryx. Id. 11. ibid. 37. 88. (219). Arteriarum pulsus in modulos certos legesque metricas descriptus ab Herophilo, etc. Gell. 1. 4. Crispum sane agmen orationis, rotundumque, ac modulo ipso numerorum venustum. Id. 5. 1. Vocum festivitates et moduli verborum. Eumen. Grat. act. Flav. nom. Paucissima clarorum instrumenta modulorum, per compendia saepius tibi occursura, protulimus. h. e. instrumenta musica sonora, stromenti di chiaro suono.

II.) Translate. Varro apud Non. p. 119. 11. Merc. Ganeones, quibus modulus est vitae culina. — Cassiod. fragm. apud A. Maium in Class. Auct. T. 3. p. 350. Pro modulo ingenii. et p. 355. Pro modulo nostro.

Mortārium

MORTĀRĬUM, ĭi, n. 2. videtur esse per syncopen a moretarium, quod sit vas, in quo herbae moreto conficiendo aptae contunduntur. Ceterum mortarium est vas, in quo res, quae resolvendae sunt, pistillo, vecte, aut manibus teruntur subigunturve.

Mūcinium

MŪCĬNĬUM vel muccinium, ĭi, n. 2. moccichino, linteum, quo extergetur nasi mucus. Arnob. 2. 23. Mitra, strophium, fascia, muccinium.

Mūcus

MŪCUS vel muccus, i, m. 2., - Mucus est narium humiditas et crassior pituita, moccio, μύξα, κόρυζα. Catull. 23. 17. Mucusque et mala pituita nasi. Cels. 4. 18. Descendunt pituitae, mucisque similia.

Mulsum

Mulsum, i, n. 2. (subaudi vinum) absolute, substantivorum more, est vinum melle admixtum, οἰνόμελι, μελίκρατον: quae potio fuit antiquis locupletibus et delicatioribus usitata, et in deliciis.

Mustum

MUSTUS, a, um, adject. novus, recens, novellus; fortasse a μόσχος tener, νέος (It. recente, fresco, giovine; Fr. jeune, nouveau, frais; Hisp. joven, nuevo, fresco, reciente; Germ. jung, frisch, neu; Angl. new made, fresh, new, young). — Hinc Mustum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est vinum novum, nondum purgatum, It. mosto, vino nuovo, Gr. γλεῦκος.

Neō

NĔO, nes, nēvi, nētum, nēre, a. 1. — Nere est filum torquere, vel ducere, a Graeca voce νέω, νήθω, κλώθω (It. filare; Fr. filer; Hisp. hilar; Germ. spinnen; Angl. to spin).

Nētrīx

Nētrīx (?) Ea quae net.

Nōdus

NŌDUS, i, m. 2. ligatura, nexus, vinculum, quod non facile dissolvitur, ἅμμα (It. nodo, laccio, cappio, groppo; Fr. noeud, enlacement;Hisp. nudo, nudillo; Germ. d. Knoten; Angl. a knot, tie, bond, node). I.) Proprie. — a) Generatim. Cic. Tim. 4. ad fin. Omnia autem duo, ad cohaerendum, tertium aliquid requirunt, et quasi nodum vinculumque desiderant. Virg. 8. Ecl. 77. Necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores. Id. 1. AEn. 300. centum vinctus aenis Post tergum nodis. et 11. ibid. 775. tum croceam chlamydemque sinusque crepantes Carbaseos fuivo in nodum collegerat auro. et 12. ibid. 603. Et nodum informis leti trabe nectit ab alta. Petron. Satyr. 94. Cervices nodo condere. appiccarsi per la gola. Cic. 2. Nat. D. 43. 111. ex Arat. connectere nodum. Sic Ovid. 12. Met. 429. qui sena leonum Vinxerat inter se connexis vellera nodis. Id. 2. ibid. 560. nodos manu diducere. sgroppare. Virg. 2. AEn. 220. Ille simul manibus tendit divellere nodos. Id. 5. ibid. 510. nodos et vincula linea rupit. Ovid. 4. Met. 490. Nexaque vipereis distendens brachia nodis. Virg. 8. AEn. 260. Cacum Corripit in nodum complexus. h. e. brachiis circumdatis, veluti nodo constringens. Marcell. Empir. c. 8. sect. 2. p. 94. retro ed. Ald. Illico ei subvenies, si quot litteras nomen ejus habuerit, nominans easdem, totidem nodos in rudi lino stringas. — b) Nodus Herculeus genusest vinculi arctissimi, et solutu difficillimi, quod inventum ferunt ab Hercule: ob id in religione habitum, occultamque vim ad multa habere creditum. Macrob. 1. Saturn. 19. ad fin. docet, dracones, qui in caduceo Mercurii finguntur, media parte voluminis sui invicem hoc Herculis nodo obligari. Plin. 28. Hist. nat. 6. 17. Vulnera nodo Herculis praeligare, mirum quantum ocior medicina est. Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo vim quamdam habere utilem dicuntur: quippe quum Hercules eum prodiderit. Paul. Diac. p. 63. 6. Müll. Cingulum Herculaneo nodo vinctum novae nuptae vir solvit ominis gratia, ut sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit. V. Senec. loc. cit. infra II. B. 3.; et cf. Quaranta in Atti della Società Pontan. T. 3. p. 213. et Bullett. di corrisp. Archeol. ann. 1842. p. 159. — c) De nodo

Gordii, quem Alexander, quum alia ratione non posset, ense expedivit, V. GORDIUSin ONOM. II.) Translate occurrit A) De rebus physicis; et B) Morali significatione. A) De rebus physicis. ¶ 1. Per synecdochen nodus est cingulum, cinto. Virg. 1. AEn. 324. nodoque sinus collecta fluentes. Martial. 6. 13. Ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo, Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo. — Lucret. 5. 687. hac ratione nodum pro circulo aequatoris posuit. ¶ 2. Similiter de amento, quo hastae et jacula fortius vibrantur. Sil. It. 1. 317. Hic valido librat stridentia saxa lacerto; Huic impulsa levi torquetur lancea nodo. ¶ 3. De comendorum crinium ratione; ac synecdoche est etiam in illo Martial. 5. 37. Quae crine vicit Baetici gregis vellus, Rhenique nodos. h. e.crines Germanorum in nodum collectos. Tac. Germ. 38. de Suevis. Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substringere. ¶ 4. Sic de retibus in illo Manil. 5. 664. de thynnis captis. luctantur corpora nodis. h. e. retibus. ¶ 5. Est etiam nodus in corpore animalis junctura et vinculum, quo artus et ossa inter se connectuntur, nodi, giunture, nocca. Plin. 11. Hist. nat. 37. 88. (217). Nervi orsi a corde, nodos corporis, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes. Caes. 6. B. G. 26. Alces crura sine nodis articulisque habent. Plin. 11. Hist. nat. 37. 67. (177). Cervix vertebratis orbiculatim ossibus flexilis, articulorum nodis jungitur. Manil. 1. 333. de serpente. corpus Explicat, et nodos, sinuataque terga per orbem. ¶ 6. In arboribus ceterisque plantis est eminens et durior ille callus, unde rami exeunt: quia juncturam in corpore imitatur, vel quia lignum eo loco in morem nodi contortum est, nocchio, nodo,ὄζος. Colum. Arbor. 3. Virgae malleolaris imam partem juxta nodum, sic ne gemmam laedas, amputato. Liv. 1. 18. Baculum sine nodo aduncum tenens. Virg. 7. AEn. 507. Stipes gravidus nodis. nocchioruto, nocchiuto. et 11. ibid. 553. telum solidum nodis, et robore cocto. Id. 5. Ecl. 90. Pedum formosum paribus nodis. Seneca 7. Benef. 9. Lignum eo pretiosius, quo illud in plures nodos arboris infelicitas torsit. Plin. 16. Hist. nat. 36. 64. (158). Gracilitas arundinis distincta nodis. h. e. calamus scriptorius, quia a nodo ad nodum sectus in scribendo utebantur veteres: V. Ausonii loc. cit. in GNIDIUS. Id. 13. ibid. 5. 11. (52). Cedrus ramosa, et nodis infesta. — Hinc per synecdochen nodus dicitur clava Herculis, quia tota nodosa est. Seneca Herc. OEt. 1661. Hic nodus, inquit, nulla quem capiet manus, mecum per ignem flagret. — Nodum in scirpo quaerere, prov. V. SCIRPUS. ¶ 7. In aliis rebus nodus est pars durior. Sic — a) In metallis nodus est materia durior. Plin. 34. Hist. nat. 13. 37. (136). Ipsum vero non percoqui, nisi translatum in alias fornaces, et esse nodum quemdam materiae. — b) In gemmis quoque durior pars, et minus pellucida. V. CENTRUM. Id. 37. ibid. 10. 55. (150). Baroptenus nigra, sanguineis et albis nodis. Est qui malit notis. — c) Nodus articuli, aut nervi est contractio, tumor, et durities ex ictu aut alia causa, qua articulus moveri nequit, γάγγλιον. Plin. 24. Hist. nat. 5. 13. (21). Galbanum imponitur ischiadicis, strumis, articulorum nodis. Id.30. ibid. 12. 36. (110). Nervorum nodis capitis viperini cinis ex oleo cyprino. ¶ 8. In caelo Nodus est stella inter utrumque Piscem, in ipso aequatore posita, quasi vinculum, quo caudis invicem colligantur. Cic. in Arat. 14. Atque horum e caudis duplices velut esse catenae Dicuntur, sua diversae per lumina serpunt, Atque una tandem in stella communiter haerent, Quam veteres soliti caelestem dicere Nodum. Caes. German. in Arat. 243. Non illis liber cursus, sed vincula cauda Singula utrumque tenent, uno coeuntia nodo: Nodum stella premit. ¶ 9. Dicuntur etiam nodi quatuor caeli partes, seu loca, quibus quatuor anni tempora incipiunt ac desinunt: quia sunt quasi juncturae et articuli, per quos una tempestas anni desinens cum alia incipiente jungitur. Manil. 5. 618. Quae Tropica appellant, quod in illis quatuor anni Tempora vertuntur Signis, nodosque resolvunt. Articulos alibi vocat, ut 2. 430. B) Morali significatione. ¶ 1.Metaphorice et generatim nodus est quodvis vinculum et conjunctio, qua quippiam continetur. Cic. Orat. 66. 222. His igitur singulis versibus quasi nodi apparent continuationis. Horat. Art. P. 191. Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus Inciderit. l'intreccio del dramma. Rursus Cic. Amic. 14. 51. Amabilissimum nodum amicitiae tollere. Cf. Horat. 3. Od. 21. 22. Segnesque nodum solvere Gratiae. h. e. quae quum invicem inter se manibus nexae sint, quales apparent in vetustis monumentis, non facile disjungi solent: ita enim eas ubique junctas cernere est; atque ita amicorum concordia significatur.
¶ 2. Speciatim est moralis obligatio. Lucret. 4. 7. Exsolvere animos nodis religionum. Ovid. Heroid. 20. 39. Dii facient possim plures imponere nodos, Ut tua sit nulla libera parte fides. ubi Ruhnkenio nodus est jusjurandum. Cf. Lucret. 4. 1148. Lachmann. validos Veneris perrumpere nodos. ¶ 3. Item saepe quaevis res difficultatem habens, quae remoratur et retinet: et praesertim aenigma, obscura quaestio, interrogatio, cui difficile est satisfacere, et hujusmodi, difficoltà, intoppo, questione difficile, imbroglio. Cic. 5. Att. 21. Dum hic nodus expediatur, non putet senatus, nos oportere decedere. Coelius ad Cic. 8. Fam. 11. Acriter nos tuae supplicationes torserunt: incideramus enim in difficilem nodum. Cic. 1. ad Brut.18. a med. Maximus in republica nodus est, inopia rei pecuniariae. Juvenal. 8. 50. Qui juris nodos et legum aenigmata solvat. Seneca Ep.87. ad fin. Bonum animum habe: unus tibi nodus, sed Herculaneus, restat. h. e. unum argumentum solvendum, sed ceterorum difficillimum. Gell. 5. 9.

Nodus linguae. impedimento di lingua. Flor. 4. 9. Nondum ad pacis stabilitatem profecerat Caesar, quum scopulus et nodus et mora publicae securitatis superesset Antonius. Virg. 10. AEn. 428. primus Abantem Oppositum interimit, pugnae nodumque moramque. Servius hic aliam hujus vocis significationem aperit. Nodus, inquit, proprie est densa peditum multitudo, sicut turma equitum, ut lectum est in disciplina militari. Eadem habet Isid. 9. Orig. 3. ad fin., additque, ita dici a difficultate, quia vix resolvi et fundi potest.

Obsōnium

est quidquid praeter panem et vinum cibi gratia paratur et coquitur.

Obstrāgulum

OBSTRĀGŬLUM, i, n. 2. (obsterno) ἐπίβλημα, obstragula in calceamentis sunt corrigiae, quae decussatae supra pedem, atque inter digitos ductae soleam continebant; quod in caligis veterum videre est.

Ocrea

ŎCRĔA, ae, f. 1. — Ocrea est munimentum crurum militare, tibialis armatura, tibiale, κνημίς, περικνημίς (It. armatura della gamba, schiniera, gamberuolo; Fr. cuissard, jambière; Hisp. escarcela; Germ. Beinharnisch, Beinschiene; Angl. a boot or greave). - Calceamentum

Ōlla

OLLA, ae, f. 1. Antiquis aula pro olla in usu fuit: V. AULA. — Olla est vas plerumque fictile ad coquendum, aut servandum.

Operculō

ŎPERCŬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (operculum). Part. Operculatus. — Operculare est operculo operire, coprire, πωμάζω.

Operculum

ŎPERCŬLUM, i, n. 2. (operio) instrumentum, quo aliquid tegitur, πῶμα (It. coperchio; Fr. couvercle; Hisp. cobertera; Germ. der Dekel;Angl. a cover, lid).

Orbis

ORBIS, is, m. 3. — orbis est circulus, sphaera, globus, κύκλος, σφαῖρα (It. circolo, cerchio, sfera, ruota, giro; Fr. cercle, rond, figure sphérique ou circulaire; Hisp. circulo, cerco, redondez; Germ. der Kreis, Ring, Zirkel, die Rundung oder Runde; Angl. a circle, ring, orb, globe, sphere).

Orca

ORCA, ae, f. 1. Orca est vas fictile salsamentis, ficis, vinis quoque condendis usum habens. Hoc sensu quidam volunt esse ab ὑρχή, vas fictile, AEolica lingua.

Pallium

PALLĬUM, ĭi, n. 2. ab eadem origine, a qua palla, est quidquid cooperiendo corpori inservit, φάρος (It. coprimento, coperta, velo; Fr. couverture; Hisp. cubierta, manta; Germ. die Hülle, Bedeckung; Angl. upper bed-clothes, coverlets).

Pālus

PĀLUS, i, m. 2. — Palus (quod contractum ex paxillus a pago plerique volunt, alii vero a Gr. πάσσαλος derivant) est sudes, lignum acutum, quod solet in terram defigi ad fulcienda aedificiorum fundamenta, aut castra munienda, aut claudendos hortos, aut sustinendas vites, aut similes usus, σκόλοψ (It. palo; Fr. poteau; Hisp. poste, visa; Germ. der Pfahl; Angl. a stake, post, pole, prop, stay, pale, a peg or pin).

I.) Proprie.

— a) Universim. — Fuit inter exercitia militaria, quae palaria dicebantur, quum defixo in terram palo, eum sudibus eminus, et cominus gladiis ligneis feriebant, latera, vel pedes, aut caput hostis petere condiscentes.

— b) In illo Plaut. Men. 2. 3. 53. Quasi supellex pellionis, palus palo proximus est: sermo est de navi, in cujus costis tam crebri sunt pali affixi, quam in officina pellionis, in qua ad extendendas et poliendas pelles pali multi infixi sunt.

II.) Translate.

¶ 1. Ductâ metaphorâ a militaribus exercitiis Seneca Ep. 18. Exerceamur ad palum: et ne imparatos fortuna deprebendat, fiat nobis paupertas familiaris.

¶ 2. Palus primus, et conjunctim palusprimus, qui a Dion. l. 72. c. 19. ξίφος ξύλινος, et a Capitolin. Pertin. 8. machaera Herculanea appellatur, fuit ensis ligneus gladiatorius secutorum proprius. Hinc princeps secutorum primus palus appellabatur. Lamprid. Commod. 15. Appellatus est inter cetera triumphalia nomina etiam sexcenties vicies palus primus secutorum.

¶ 3. Palus est etiam mentula.

Pānis

PĀNIS, is, m. 3. — Panis est cibus ex farina et aqua, qui igne coctus sit, ἄρτος, σῖτος (It. pane; Fr. pain; Hisp. pan; Germ. das Brod; Angl. bread, a loaf).

Pannīfex

Pannīfex facit Pannum ē Lānā.

Pannus

PANNUS, i, m. 2. -Pannus (idem quod τὸ πῆνος et Dorice πᾶνος textum) est textum, ex quo vestes fiunt, item ipsa vestis, ὕφασμα (It. panno, drappo, veste; Fr. morceaux d'étoffe, habit; Hisp. pano, trapajo, vestido; Germ. das Stück Tuch, das Kleid; Angl. cloth, garb, drapery, a garment)

Pāpiliō

PĀPĬLĬO, ōnis, m. 3. Ratione habita etymi, nonnullis videtur esse a Graeca voce ἠπίλιος, praemissa littera π, et Dorice conversa η in α, quae vox idem significat. Aristot. Hist. an. 8. 27. ῾Ο ἠπίλιος ὐ περὶ τὸν λίχνον πετόμενος. Cf. Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (65). Papilio luminibus accensis advolitans. — Ceterum papilio est insectum alatum luminibus accensis advolitans, ignavum et inhonoratum, apibus inimicum, cerasque earum depascens, et excrementa relinquens quibus teredines gignuntur: fila etiam araneosa, quacumque incessit, alarum maxime lanugine obtexens. Ita Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (65). Adde eumd. 21. ibid. 14. 47. (81). et 28. ibid. 10. 45. (162). ubi addit, cornicula his ante oculos ignava praetendi. De his loquitur etiam Colum. 9. R. R. 14. 8., item Pallad. 4. R. R. 15. sub fin., ψυχή (It. farfalla, parpaglione; Fr. papillon; Hisp. moriposa; Germ. d. Schmetterling, Zwiefalter, Sommervogel; Angl. a butterfly). I.) Proprie et quidem ¶ 1. Stricto sensu. Ovid. 15. Met. 376. Quaeque solent canis frondes intexere filis Agrestes tineae (res observata colonis) Ferali mutant cum papilione figuram. feralem dicit, quia, ut est apud Plin. 28. Hist. nat. 10. 45. (162)., inter mala medicamenta, h. e. inter venena numeratur. ¶ 2. Latiori sensu dicitur et de aliis volantium insectorum generibus. Plin. 11. Hist. nat. 32. 37. (112). Eruca araneo accreta, quam chrysallidem appellant; rupto deinde cortice volat papilio. et ibid. 23. 27. (77). Bombycas et in Coo insula nasci traduntur: fieri autem primo papiliones parvos nudosque, etc. II.) Translate est militare tentorium, padiglione, tenda da campo,σκήνωμα, quia expansa vela habet ad similitudinem alarum papilionis. Isid. 15. Orig. 10. Papiliones vocantur a similitudine parvi animalis volantis, quod maxime abundat florentibus malvis. Hae sunt aviculae, quae lumine accenso conveniunt et circumvolitantes ab igne proximo interire coguntur. Hygin. Gromat. p. 1. col. 1. Papilioni dantur pedes X. Schelius haec habet: Forma papilionis fuit plerumque quadrata: hoc nomen illi datum

fuit, quod binis a fronte et a tergo pellibus, in medio ad exitum apertis et divisis, in modum quatuor alarum tegerentur. Lamprid. Alex. Sev. 51. In procinctu, atque in expeditionibus, apertis papilionibus prandit atque coenavit. Adde 61. Spartian. Pescenn. 11. In omni expeditione ante omnes militarem cibum sumpsit ante papilionem. Trebell. in XXX. Tyrann. 16. de Herode. Homo Graecae luxuriae, cui erant sigillata tentoria et aurati papiliones et omnia Persica. — Si discrimen est inter papiliones et tentoria, fortasse est, quod illi minoris molis et apparatus sint. Tertull. ad Martyr. 3. Nemo miles ad bellum cum deliciis venit, nec de cubiculo ad aciem procedit, sed de papilionibus expeditis et substrictis etc. — Non modo milites, sed etiam Fratres Arvales utebantur papilionibus, dum in luco deae Diae sacrificium eidem faciebant. Inscript. apud Marin. Frat. Arv. n. 41. PROMAGISTER PRAETEXTAM DEPOSVIT ET IN PAPILIONE SVO REVERSVS etc. Hoc actum est Romae ann. a Chr. n. CCXVIII. imperante Elagabalo.

Pariēs

PĂRĬES, ĕtis, m. 3. — Paries est murus domum, aliudve privatum aedificium ambiens et sustinens. Differt a muro qui τοῖχος, τό. nam hic est fere publicus et urbem cingens. De parietum generibus et struendi ratione vide sis multa in Vitruv. 2. 8. Graece τεῖχος, ὑ (It. parete, muro; Fr. mur, muraille; Hisp. muro, muralla, pared; Germ. die Wand; Angl. the wall off a house or other private building).

Patagium

PĂTĂGĬUM, ĭi, n. 2. παταγεῖον. - Patagium est id quod ornatus causa in muliebri veste circa collum, seu super scapulas addebatur, ut clavus in virili, collaretto, pistagna

Patina

Patina, -ae, f. 1. - Patina est vasis genus, quo utebantur ad condiendos et coquendos pisces et alia. A patulo, seu pateo ducit Varro 5. L. L. 120. Müll. Alii a πατάνη, quod idem ferme significat. Vulgo confundunt cum lance, et definiunt vasis genus, quo dapes elixae et jurulentae in mensam feruntur. Atqui lanx Graece est πίναξ, patina vero λοπάς: deinde lancibus et cibi simplices apponebantur, ut carnes assae, fructus et similia; patinis vero id factum nusquam legas, ut bene adversus Guilandinum observat Scaliger, sed iis ad condiendos coquendosque pisces et alia utebantur. Itaque ut λοπάδες, ita patinae quoque operculum habebant (It. tegame; Fr. plat, poêle, poissonnière; Hisp. plato, sarten, casuela; Germ. e. Schüssel, Casserolle, Pfanne; Angl. a dish, plate, porringer, pot, pan, patine).

Pecten

PECTEN, ĭnis, m. 3. a pecto, est instrumentum comatorium densis dentibus instructum ad capillos explicandos, κτείς, κτενός (It. pettine; Fr. peigne pour le cheveux; Hisp. payne; Germ. d. Kamm; Angl. a comb).

Pellicium

Pellicĭum, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est vestis pellicia.

Pellicius

PELLĬCĬUS vel pelliceus, a, um, adject. di pelle, σπάτειος, ex pelle factus.

Pelliō

PELLĬO, ōnis, m. 3. - qui pelles perficit, et varia ex iis opera facit: et praecipue tentoria militum.

Pellis

PELLIS, is, f. 3. — Pellis est operimentum corporis animalium; δέρμα (It. pelle, cuojo, cute; Fr. peau; Hisp. cuero, piel ó pettejo; Germ. das Fell, die Haut eines Thieres; Angl. the skin or hide of a beast, the fell or pelt).

Pēlvis

PELVIS vel peluis, is, f. 3. — Pelvis est vas aquarium variis rebus perluendis aptum, ut Non. p. 543. 25. Merc. definit, λεκάνη (It. conca, catino; Fr. bassin, chaudron; Hisp. fuente; Germ. die Schüssel, d. Becken, d. Wasserbecken, Waschbecken; Angl. a vessel for washing the feet, a basin, laver).

Penus

PĔNUS, us, m. et f. 4., et penus, i, m. et f. et penum, i, n. 2., et penus pĕnōris, n. 3. et penu, us, n. Generatim sunt res necessariae ad victum hominum quotidianum, quae ad futuri temporis usum annuum servantur.

Pērō

PĒRO, ōnis, m. 3. It. borzacchino, stivaletto, Gr. ἐμβάς, genus calceamenti rustici, praealti ex corio crudo, quod adversus imbres, nives et frigora commodum est: ejus etymon videtur esse a pera, quicum convenit et quoad materiam et quoad formam: hoc prisci Latini in bello usi sunt.

Pēs

PES, pĕdis, m. 3. ejusdem thematis ac Graeca vox idem significans ποῦς, ποδός, est extrema et infima pars corporis, qua animal insistit et ingreditur (It. piede; Fr. pied de l' homme et des animaux; Hisp. pie; Germ. der Fuss bei Thieren und Menschen; Angl. a foot).

Picō

PĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pix). — Picare est pice linire, πιττόω (It. impegolare, impeciare; Fr. enduire de poix, poisser, goudronner; Hisp. embrear, empegar, baňar con pez; Germ. mit. Pech geschmieren, verpichen, theeren; Angl. to pitch, daub or lay over with pitch).

Pīlum

PĪLUM, i, n. 2. - Pilum est pistillum, instrumentum, quo quippiam mortario teritur, ὕπερον (It. pestello; Fr. pilon; Hisp. mano de mortero; Germ. der Stengel zum Stampfen, die Mörserkeule; Angl. a pestle or poundre, to bray any thing in a mortar with).

I.) Proprie.

II.) Translate, pilum, πῖλος, fuit telum missile Romanum, cujus hastile erat quinque pedum et semis, et ferrum trigonali figura novem unciarum. Generaliter tamen pila tela Romana sunt, sicut gaesa Gallorum, et sarissae Macedonum. — Polybii aetate hastile ligneum trium cubitorum fuit, ferro ejusdem longitudinis ita praefixum, ut ferrum in medio hastili inciperet.

— Muralia pila sunt quae in hostes e muris jaciuntur.

— Pilum praepilatum.

— Pilum alicui injicere est impedimentum afferre et quasi injecto pilo morari.

— NB. Sunt qui putant pilum significare etiam pilum seu columnam structilem, pilastro, ex illo Liv. 1. 26. Spolia Curiatiorum fixa eo loco, qui nunc Pila Horatia appellatur. et mox. Modo inter illa pila et spolia hostium. et Propert. 3. 2. 7. Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila. Porro Dionys. Halic. l. 3. Στυλὶς, inquit, Ὁρατία καλουμένη πίλα. h. e. columella appellata Pila Horatia. Sed haec rem non conficiunt. Nam pila Horatia commode intelliguntur arma Horatiorum seu Horatii pilati: quod de loco Propertii affirmant Passerat. et Brouchusius. Dionys. vero hoc dicit, columellam illam sic vocatam fuisse, quia Horatia arma olim habuit imposita.

Pincerna

PINCERNA, ae, m. 1. οἰνοχόος, pocillator, servus a cyatho, a potione, minister vini: a πίνειν κίρνα ad bibendum misce, vel potius ab ἐπικέρνης, quod ab ἐπικεράννυμι admisceo.

Pistillus

PISTILLUS, i, m. 2. pestello, ὕπερος, pilum, h. e. instrumentum, quo quippiam in mortario teritur.

Plicō

PLĬCO, cas, cātum, et cĭtum, care, a. 1. πλέκω. Praeter. plicui et plicavi — Plicare est flectere, complicare, contrahere.

Pōculum

PŌCŬLUM, i, n. 2. — Poculum, quod cum Gr. πόω, πίνω jungitur, est vas, quo bibitur, ποτήριον, ποτήρ (It. vaso da bere, tazzu, bicchiere, gotto; Fr. vase à boire, coupe; Hisp. vaso de beber; Germ. d. Trinkengeschirr, der Becker; Angl. a cup, drinking pot or bowl, beaker).

Polenta

PŎLENTA, ae, f. 1. Dicitur et Polentum, i, n. 2. Coel. Aurel. 3. Tard. 2. ante med. Ut lentiscum, rosa, vel polentum infusum. Adde Macrob. loc. infra cit. sub d. — Polenta (fortasse a πάλη pollen), polenta, ἄλφιτον πεφυρμένον, μάζα, cibus vilissimus ex farina hordeacea tosta, proprius tenuiter viventium. Fiebat autem a Graecis hac ratione. Perfusum aqua hordeum siccabant nocte una, postero die frigebant, deinde molis frangebant, servabantque in multos dies: quum vero uti vellent, partem illius farinae aqua aspergebant, et torrebant in sartagine.

Pōtiō

PŌTĬO, ōnis, f. 3. bevanda, pozione, πόμα, πόσις, actus bibendi, et ipsa res, quae bibitur, potus.

Prēlum

PRĒLUM, i, n. 2. Ducunt a premo, quasi contract. a premulum. Alii a praeluo, et per diphthongum praelum scribunt: sed haec videtur nimis longe petita notatio. — Ceterum prelum est instrumentum, quo uva, oliva, aliudve quid comprimitur ad succum exprimendum, vel ad aliquid aequum lucidumque reddendum, πιεστήρ (It. torchio, strettojo; Fr. presse, pressoir; Hisp. prensa; Germ. d. Weintrauben-, Oelpresse, Kelter, Presse; Angl. a press, machine for pressing). — a) Saepissime de instrumento, quo uva, oliva, etc. comprimitur. Hoc sensu differt a torculari ut a toto pars: nam torcular est tota machina, prelum trabs, quae demissa comprimit: tametsi interdum promiscue ponuntur.

Prīmō

PRĪMO, adverb. (primus) principio, primo loco, prima specie, primum, primiter, πρῶτον (It. alla prima, primieramente, in prima; Fr. d'abord, en commençant, en premier lieu; Hisp. incontinente, al instante, al principio, primeramente; Germ. zuerst, anfangs; Angl. at the first, at first, in the first place, first of all).

Prōmus Condus

Promus: cellarius: is, qui victum familiae ex cella penaria promit: qui praeest cibariis promendis. Differt a condo; nam condus est, qui penora in cellam penariam recondit. Ceterum haec nomina conjungi saepe solent, quia duo haec officia fere ab eodem administrabantur.

Prōpāgō

Propagare est arborem, depresso in terram ramo, renovare et multiplicare, ut in voce sequenti dicetur, παραφύω (It. propagginare; Fr. propager par bouture; Hisp. propagar por acodo; Germ. fortpflanzen; Angl. to propagate by layers).

Propīnō

PRŎPĪNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Propinare est praebibere, seu praegustato leviter vino poculum alteri offerre, προπίνω (It. propinare, far brindisi, invitar a bere; Fr. boire le prémier, engager à boire; Hisp. beber primero, coacidar á beber; Germ. zutrinken; Angl. to drink to one, drink one' s healt).

Prūniceps

Forceps, idem ac forfex, πυράγρα, est instrumentum fabrum ferrariorum, chirurgorum, aliorumque, ad aliquid capiendum retinendumque.

Pūrus

PŪRUS, a, um, adject. — Purus dicitur et est qui nihil sordidum, aut alienum admixtum habet, mundus, integer, liquidus, καθαρός, ἐγνός (It. netto, mondo, puro, schietto, pretto; Fr. sans tache, sans souillure, sans mélange, pur; Hisp. puro, libre y exento de toda mezcla, acendrado; Germ. rein, d. h. oh ne irgend eine andere befleckende, fremdartige Beimischung; Angl. pure, clean, fine, neat, clear).

Quālus

h. e. genus vasis viminei, metae inversae similis, per quod vinum guttatim defluit, quum calcatur uva, reliqua vero materia exire prohibetur. Sed et aliis usibus inservit.

Radius

RĂDĬUS, ĭi, m. 2. -Radius est bacillus seu virga (It. verga, bacchetta; Fr. baguette, piquet; Hisp. vara, bagueta, piquete; Germ. d. Stab, Stock, Stecken; Angl. a vod or staff used by mathematicians).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim -

1. De ramis vallorum.
2. Virgan significat etiam in illo Plin. 10. Hist. nat. 42. 58. (117). de psittaco. Caput quum loqui discit, ferreo verberatur radio: non sentit aliter ictus. et Auson. epist. 25. 24. In numerum quoties radiis ferientibus ictae Respondent dociles modulato verbere pelves. -

1. Est etiam hostorium, seu baculum, quo aequatur cumulus modii, rasiera, ἀπομάκτρα. Quidam lexicographi afferunt haec verba Plauti, quae ego apud hunc ne in Suppositis quidem invenire potui: Dii deaeque omnes tantam nobis laetitiam, tot gaudia sine radio cumulent.

¶ 2.Speciatim est bacillus seu virga mensorum, mathematicorum, astronomorum, ad metiendum et figuras lineasque in pulvere deformandas.

¶ 3. Hinc radius dicitur linea, quae a centro circuli ad circumferentiam ducitur.

¶ 4. Item speciatim, dicuntur etiam radii regulae in rotis, quae hinc modiolo, illinc canthis seu absidi inseruntur, razzi della ruota, razze, κνῆμαι, κνημίαι.

¶ 5. Praeterea radius est instrumentum textorium, quo subtemen stamini inseritur; ita dictum, quod utrinque in acutum desinit.

Rādula

RĀDŬLA, ae, f. 1. raschiatojo, κνηστήριον, instrumentum, quo aliquid ex aliqua re raditur, cujusmodi est illud, quo vetus pix e doliis raditur atque educitur, ut deinde iterum picentur ad futuram vindemiam.

Relinō

RĔLĬNO, lĭnis, lēvi, lĭtum, lĭnere, a. 3. (re et lino) aprire, ἀποχρίω, quod oblitum obturatumque erat, aperio. Solebant enim dolia, ne quid vaporis exhalaret, quam accuratissime oblini. Unde quum aperirentur, dicebantur relini, soluta nimirum argilla, qua erant oblita.

Rhombus

RHOMBOS, Rhombus et Rumbus, i, m. 2. ῥόμβος: a ῥέμβω, circumago. I.) Proprie et speciatim ita primo dictus est fusus, in quem fila mulieres glomerant, cujus, quum plenus est, decrescente versus utrumque extremum crassitie, verticalis ejusdem sectio per axem instituta exhibet eam figuram, quae rhombus a mathematicis dicitur.

[Ridica]

RIDICA, ae, f. 1. - Ridica, It. steccone, palanca, Gr. χάραξ, ἄγρεμον, est genus pedamenti sustinendis vitibus, ex talea crassa, non integra, sed fissa, ita ut ex una fiant plures. Itaque differt a palo, qui integer est et rotundus, ridica fissa et angulosa.

[Rutābulum]

RŬTĀBŬLUM vel Rotabulum, i, n. 2. (ruo). I.) Est instrumentum, quo rustici in proruendo igne, panis coquendi gratia, utuntur

[Salīnum]

SĂLĪNUM, i, n. 2. (salinus, a, um) - Salinum, ἐλοδοχεῖον, saliera, vas, in quo sal reponitur, tum ad mensae usum, tum ad sacras oblationes.

[Sandalium]

SANDĂLĬUM, ĭi, n. 2. - Sandalium, σανδάλιον, sandalo, pianella, pantofola, genus calceamenti muliebris altioris, elegantis, interdum etiam aurei, ansulis post talos adstricti.

[Sāpō]

SĀPO, ōnis, m. 3. Germ. seife, et Angl. soap. - Sapo est smegmatis genus.

[Sarciō]

SARCĬO, sarcis, sarsi, sartum, sarcire, a. 4. - Sarcio est integrum facio, h. e. quae rupta sunt, quassa, scissa, reficio, restituo, reparo, resarcio, ῥάπτω, ἀνασκευάζω (It. cucire, rappezzare, rattoppare, racconciare, rifare; Fr. raccommoder, ravauder, rapiécer; Hisp. remendar, poner remendios, zucir;Germ. etw. Beschädigtes ausbessern, zurechtmachen, wiederherstellen, flicken; Angl. to botch, mend, patch, piece, repair).

[Sarmentum]

SARMENTUM, i, n. 2. (sarpo) virga, ramus tenuis supervacuus, a vite abscissus vel abscindendus, et igni accendendo aptus, sermento, potatura, ramo verde o secco tagliato, κλῆμα, φρύγανον.

[Sartāgō]

SARTĀGO, gĭnis, f. 3. It. padella, Gr. τήγανον, vas culinarium, in quo cibi friguntur: vel aliud quippiam liquefit, aut torretur.

[Sartor]

SARTOR, ōris, m. 3. - Sartor, a sarcio, est qui sarcit, vel resarcit, sarcinator.

[Sartrīx]

SARTRIX, trīcis, f. 3. Etiam sertrix apud Bedam de orthogr. p. 288. 29. Keil. - Sartrix est, quae sarcit.

[Scalprum]

SCALPRUM, i, n. et scalper, ri, m. 2. (scalpo). - Scalprum est ferramentum, quo aliquid inciditur. Varii hoc artifices utuntur, sutores, lapicidae, agricolae, chirurgi etc., σμίλη, κολαπτήρ.
¶ 1. Generatim. Comment. Sedul. in Eutych. in Anecd. Helv. p. 19. 22. Hag. Notandum, quod quasdam litteras aut syllabas in quibusdam derivationibus natura vel detrahit vel addit: detrahit quidem ut ab invideo invidus; addit vero ut scalprum pro scalpum. ¶ 2. Speciatim dicitur de scalpro sutorum, It. coltello, falcetto da calzolajo. Horat. 2. Sat. 3. 106. Si scalpra et formas non sutor (emat), nautica vela Aversus mercaturis, delirus et amens Undique dicatur.

¶ 3. Item lapicidarum, scarpello. Liv. 27. 49. Elephanti ab ipsis rectoribus interfecti. fabrile scalprum cum malleo habebant: id, ubi saevire belluae coeperant, magister inter aures positum quanto maximo poterat ictu adigebat.

¶ 4. Item agricolarum, falciuola, falcino. Plin. 17. Hist. nat. 16. 26. (119). Cato oleam ficumque sic inseri jussit: cortices scalpro excidi quattuor digitorum longitudine. Colum. 4. R. R. 25. scalprum vocat eam partem falcis vinitoriae, quae a flexu procurrit: qua utuntur, quum allevare quid volunt. Pallad. 3. R. R. 25. ante med. Vermes si plures circa arborem sunt, aereo scalpro semel rasi etc.

¶ 5. Item chirurgorum, It. lancetta, pro quo scalpellum saepius usurpatur. Cels. 8. 4. Scalpro deradere. et ibid. circa med. Ad manum scalprumque venire. et ibid. Scalpro plane excidere. Marcell. Empir. c. 12. p. 101. Scalprum medicinale recidit dentem, qua cavatus est. Cels. 8. 3. Tunc excisorius scalper ab altero foramine ad alterum malleolo adactus, id quod inter utrumque medium est, excidit. et ibid. 4. a med. Scalper ad rimam agendus. V. SCALPELLUM.

¶ 6. Item de cultello, quo caeditur calamus scribendi causa, temperatojo, temperino. Tac. 5. Ann. 8. P. Vitellius, petito per speciem studiorum scalpro, levem ictum venis intulit. Sueton. Vitell. 2. Scalpro librario venas sibi incidit.

Scobis

SCŎBIS et scobs, is, m. et saepius f. 3. (scabo) - Scobis est id quod ab aliqua materia minutissimum decidit, dum lima aut scobina raditur, vel serra secatur, vel terebra perforatur, vel aliquo corpore atteritur, ῥίνημα (It. roditura, segatura, limatura; Fr. limaille, sciure, râpure, râclure, scories; Hisp. raedura, rasura, limadura; Germ. Feilstaub, Sägespäne, Hammerschlag; Angl. reaping, sawdust, sawing, scrapings, filings).

Scōpa

Scopa, scopae, f., scopae ex multis virgis constant, sunt instrumentum, quo verrimus et sordes cumulando purgamus, κόρος, κάλλυντρον, σάρωθρον (It. scopa, granata; Fr. balai; Hisp. escoba; Germ. d. Besen; Angl. a broom, besom, brush).

Scutella

SCŬTELLA, ae, f. 1. - Scutella ¶ 1. Est genus vasis concavi rotundi, quo minutal ex carne vel oleribus in mensam, aut potius pocula in convivas distribuenda exhibentur, It. scodella o vassojo, Gr. πινακίσκος. ¶ 2. Scutellae etiam dicuntur patellae, quae vasis supponuntur, et ea sustinent, It. sottocoppe.

Secūris

SĔCŪRIS, is, f. 3. - Securis est ferramentum lata acie ad modum hirundininae caudae, cujus usus lignis caedendis, cervici amputandae, item in proeliis: a seco, as, vel acuo, is; alii tamen volunt esse a semi, dimidium, et curis, hasta: (quamvis prima in semi longa sit, in curis brevis) quia, ut ait Isid. 19. Orig. 19. a med., ex una parte acuta est, ex altera fossoria; quod si sit utrinque acuta, bipennis dicitur (V. BIPENNIS): vel quia manubrium habet dimidio brevius, quam hasta; alii a voce Persica, quae Graece est σάγαρις, oriri putant. De varia securis forma, videsis A. Rich. op. cit.ad h. v.: Graece est πέλεκυς (It. mannaja, scure, azza; Fr. hache, cognée à tranchant large; Hisp. segur, hacha; Germ. das Beil, die Art; Angl. an axe or hatchet).

Sedeō

SĔDĔO, sĕdes, sēdi, sessum, sĕdere, 2. - Sedeo duo diversa, quamvis affinia, significat; scilicet

1. Est in aliquo loco natibus insisto, assideo, consideo, κάθημαι (It. sedere, star a sedere; Fr. s' asseoir, être assis, siéger; Hisp. sentarse, estar sentado; Germ. sitzen; Angl. to sit, sit down),
2. Est etiam manere, cessare, otiosum esse (It. fermarsi, rimanere, star a sedere, star ozioso; Fr. s'arrêter, rester, séjourner, demeurer, stationner, se tenir, demeurer oisif, être dans l' inaction; Hisp. pararse, permanecer, quedar, morar ocioso;Germ. an e. Orte verharren, verweilen, verbleiben, ruhig, unthätig dasitzen; Angl. to stay, remain, continue, sit still, be idle, remain inactive, loiter, do nothing).

Sedīle

SĔDĪLE, is, n. 3. (sedeo) sedes, scamnum, seggio, seggia, sedia, sedile, panca, ἕδρα.

Sēparō

SĒPĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (se et paro) — Separo est sejungo, divido, secerno, discludo, distermino, distraho, χωρίζω, ἀφορίζω (It. disgiungere, sceverare, separare; Fr. séparer, disjoindre, désunir, diviser; Hisp. separardividir, desunir, apartar; Germ. absondern, trennen; Angl. to sever, separate, part, disjoin).

Sequor

SĔQUOR, sĕquēris, sĕquūtus vel sĕcūtus sum, sĕqui, dep. 3. — Sequor est cum aliquo praecedente ire, pone ambulare, consectari, comitari, ἕπομαι (It. andare, tenere o venir dietro, sequitare, seguire; Fr. suivre, accompagner, aller après; Hisp. seguir, acompaňar, ir detras de alguno; Germ. folgen, nachfolgen, begleiten; Angl. to go or come after, walk behind, follow).

Serra

SERRA, ae, f. 1. - Serra est instrumentum dentatum, quo ligna et lapides secantur, πρἰων (It. sega; Fr. scie; Hisp. sierra; Germ. säge; Angl. saw).

Serrō

SERRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (serro) Part. Serrans; Serratus et Serrandus. — Serro est serra seco πρίζω (It. segare; Fr. scier; Hisp. segar;Germ. sägen; Angl. to saw, cleave).

Siccō

SICCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (siccus) — Sicco est siccum reddo, arefacio, ξηραίνω, ἅζω (It. asciugare, seccare; Fr. faire sécher, sécher, rendre sec, desécher; Hisp. secar, enxugar; Germ. trocken machen, trocknen, austrocknen; Angl. to dry, make dry, siccate)

Sinistra

Sinistra, ae, f. 1. manus sinistra, manus laeva.

Siphō

SĪPHO, siphon vel sipo, ōnis, m. 3. (σίφων) — Sipho est tubus, fistula, canalis, per quem aqua fluit et derivatur aut arte in altum emittitur (It. cannone, doccione, sifone, canale; Fr. tuyau, tube, siphon; Hisp. tubo, caňon, cantimplora; Germ. e. Röhre; Angl. a tube or pipe, a siphon).

Smēgma

SMEGMA vel zmegma ătis, n. 3. (σμῆγμα) — Smegma est omne medicamentum, quod valet ad emaculandum et abstergendum: a σμήχω, abstergeo, It. medicamento astersivo.

Solea

SŎLĔA, ae, f. 1. (solum) — Solea est genus plani calceamenti, quo solum pedis tantummodo subtegitur, ansulis in superiore parte coeuntibus revinctum, σάνδαλον, ὑπόδημα, ἐμβάδιον, κρηπίς. - Ima pars pedis.

Sordidō

SORDĬDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sordidus) Part. Sordidatus II. et in fin. — Sordido est sordidum facio, foedo, ῥυπαίνω (It. sporcare, imbrattare; Fr. salir, souiller; Hisp. ensuciar, manchar, emporcar; Germ. beschmuzen, voll Schmuz machen; Angl. to foul, make dirty or nasty).

Specus

SPĔCUS, us, m. — Specus est cavitas montis, rupes cavata, antrum, spelunca, σπέος, ἄντρον (It. spelonca, antro, caverna, grotta, speco; Fr. caverne, antre, grotte; Hisp. espelunca, antro, gruta; Germ. eine Höhle, Grotte, Kluft; Angl. a cave, cavern, den, grotto).

Stāmen

STĀMEN, mĭnis, n. 3. Vox a Graeco στήμων, Dorice στάμων, ejusdem significationis. — Stamen est lanae pars longior et nervosior, quae pectendo separata a breviore, netur in filum, quod validum et bene tortum, ordiendae telae principium est: cui subtemine transversim intertexto, tela fit, στήμων (It. ordito, stame, filo; Fr. ourdissure; Hisp. estambre, urdidura, hilo; Germ. d. Zettel, Anzetteln, Kette;Angl. yarn, spun wool).

Sternō

STERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. - 1) sternere est tegere, operire, coprire spargendo o stendendo, quia sternendo fit, ut id, supra quod aliquid sternimus, tegamus: occurrit autem absolute vel addito Ablat. rei, quo quid sternitur 2) Sterno est humi spargo, aut expando, prosterno, substerno, στορέω, στρώννυμι (It. stendere per terra, distendere, spargere; Fr. étendre, poser, mettre dessus; Hisp. extender, posar, meter sobre; Germ. aus –, hinbreiten, aus –, hinstrecken; Angl. to spread, scatter, strew).

Strūctor

STRUCTOR, ōris, m. 3. (struo) universim qui struit, speciatim vero ¶ 1. Est faber muralis, architectus, It. costruttore, muratore, architetto. ¶ 2. Dicitur etiam de eo, qui convivium curat, fercula docte disponit et mensam exstruit, cibos carpit, It. scalco, siniscalco, trinciante, Gr. τραπεζοποιός. ¶ 3. Structor capillaturae, qui struit et ordine componit comam, It. parrucchiere.

Struēs

STRŬES, strŭis, f. 3. (struo) — Strues est acervus, congeries rerum, quarum aliae super alias cumulatae sunt, θεσμός, θήμων, σωρός (It. catasta, mucchio, stipa, monte; Fr. amas, tas, monceau; Hisp. monton, congerie; Germ. ein Haufen zusammen gelegter od. über einander liegender Dinge; Angl. a heap or pile of many things together).

Stuppa

STUPPA vel stupa, ae, f. 1. — Stuppa est proprie linum impolitum, a Graecis Doriis ita appellatum. Hinc Gloss. Gr. Lat. Καννάβις, stuppa. (It. stoppa; Fr. étoupe; Hisp. estopa; Germ. Werg, Heede; Angl. tow, hards).

Sūbula

SŪBŬLA, ae, f. 1. — Subula videtur esse a suo, ut fabula a for, fibula a figo etc., et significat ferramentum subtile oblongum, peracuta acie instructum: quale est, quo cerdones corium perforant suendi causa, It. lesina, subbia, Gr. περόνη, ὑπήτιον.

Sūcus

SŪCUS vel succus, i, m. 2. — Sucus est humor tam in animalium quam in plantarum corporibus, quo illa aluntur. Intelligitur autem humor aliquid habens crassitiei aut lentitudinis; nam purus liquor, qualis est aquae, sucus non est. Graece est χυμός (It. sugo o suco, umore; Fr. suc, sève; Hisp. suco, jugo; Germ. der Saft; Angl. juice, moisture, sap).

Suō

SŬO, sŭis, sŭi, sūtum, sŭere, a. 3. — Suo est acu et filo vel fune aut nervis duarum rerum oras connecto, consuo, ῥάπτω (It. cucire; Fr. coudre; Hisp. coser; Germ. nähen; Angl. to sew or stitch).

Supernē

SŬPERNĒ, adverb. et praepos. (supernus) Postrema syllaba longa est: sed corripitur, ut inferne, a Lucret., ubi tamen alii leg. superna:item ab Horat. et Prudent. V. APPRIMA. Cf. Neue, Formenl. 2. 518. ¶ 1. Superne, qua adverbium — a) Est desuper, de parte superiore, di sopra. Virg. 6. AEn. 658. unde superne Plurimus Eridani per silvam labitur amnis. Adde Horat. Art. P. 4. Liv. 1. 25. Male sustinenti arma gladium superne jugulo defigit. — b) Ponitur etiam pro supra, in parte superiore. Plin. 33. Hist. nat. 6. 31. (95). Argentum superne innatat, ut oleum aquis. — c) Item pro sussum. Plin. 19. Hist. nat. 5. 25. (76). Solum enim hoc genus superne tendit, non, ut cetera, in terram. — Peccare superne apud Horat. 2. Sat. 7. 64. est equitare

amasium suum, quod de femina dicitur, quae eo Veneris schemate utitur, de quo Boccaccio Giorn. 9. nov. 3. Ita Furlanetto. V. Interpretes et voc. PENDULUS. ¶ 2. Superne, qua praepositio, est supra, et construitur cum Accus. Caes. German. Phoen. 456. (ex Grot. conject.). Cui cauda superne Centaurum lucet.

Sūtor

SŪTOR, ōris, m. 3. (suo) qui calceos suit, ῥάπτης (It. calzolaio, ciabattino; Fr. cordonnier; Hisp. zapatero; Germ. Flickschuster; Angl. a shoemaker, cobler).

Sūtōrius

SŪTŌRĬUS, a, um, adject. (sutor) ad sutorem pertinens, It. da calzolajo o ciabattino, Gr. ῥαπτικός.

Sūtūra

SŪTŪRA, ae, f. 1. (suo) actus suendi et ipse locus, ubi duo quaedam suta sunt, ῥαφή (It. cucitura, commessura; Fr. couture; Hisp. costura;Germ. das Zusammennähen; Angl. a sewing or stitching, a seam).

Tabernāculum

TĂBERNĀCŬLUM et per syncop. tabernaclum, i, n. 2. (taberna) subitarium tectum, frondibus aut stragulis opertum, adversus solis et aeris injurias: qualia sunt quae in castris subinde excitantur et modo huc modo illuc transferuntur, σκήνωμα (It. trabacca, tenda, padiglione; Fr. tente; Hisp. tienda; Germ. das Zelt, die Hütte; Angl. a tent, pavillon).

Tapēs

TĂPES, ētis, m., saepius tapete, is, n. 3. et tapetum, i, n. 2. (τάπης) Alia forma est tapeta, ae, f. 1. — Tapes est vestis stragula, fere villosa et variis coloribus et figuris picta, qua parietes, mensae lecti, pavimenta, equi sternuntur, τάπης, τάπις (It. tappeto; Fr. tapis, tapisserie; Hisp. tapiz, tapete, cubierta; Germ. der Teppich; Angl. carpet, cover).

Tēmētum

TĒMĒTUM, i, n. 1. - Temetum est vinum.

Tentōrium

Tentorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, proprie velum funibus tensum, papilio extensis velis contra solem caelique injurias excitatus; quo milites praecipue in expeditionibus uti solent, cui opponitur tabernaculum,quod ligneum erat, σκηνή, σκήνημα (It. tenda, padiglione; Fr. tente; Hisp. tienda; Germ. das Zelt; Angl. tent).

Textor

TEXTOR, ōris, m. 3. (texo) qui texit, ὑφάντης (It. tessitore, tesseragnolo, testore; Fr. tisserand; Hisp. texedor; Germ. e. Weber; Angl. a weaver, plaiter).

Textrīnus

TEXTRĪNUS, a, um, adject. (textor) ad texendum pertinens.

— Hinc absolute, substantivorum more Textrina, ae, f. 1.

¶ 1. Proprie est ars et officina textoria, ἱστουργεῖον.

¶ 2. Tropice ipsum opus, quod in textrina fit.

Textrinum, i, n. 2.

¶ 1. Proprie est ars et officina textoria, textrina.

¶ 2. Tropice est navale, ubi texuntur naves, arsenale, ναυπῆγον.

Textūra

TEXTŪRA, ae, f. 1. (texo) actus texendi, tessitura, ὕφασις.

Thēca

THĒCA, ae, f. 1. (θήκη) Ad scriptionem quod attinet, Apul. De diphth. 27. thaecam diphthongo ae, ut alia, quae Graece ε pruductum habent, scribi tradit, nullo tamen auctoris loco adlato. — Theca est repositorium, vagina, loculus, in quo aliquid recondimus (It. borsa, guaina, astuccio, fodero; Fr. enveloppe, étui, gaîne, fourreau; Hisp. carpeta, estuche, vayna, palillero; Germ. Hülle, Futteral, Decke, Scheide; Angl. a case, sheath, box): a θέω, pono.

Thōrāx

THŌRAX, ācis, m. 3. (θώραξ) pectus, totum illud corporis spatium, quod duodecim costis utrinque circumscribitur et pertinet anteriore quidem parte ad pectorale os et saeptum transversum, declinat vero posteriore ad spinam duodecim vertebris circumscriptam (It. petto, torace, imbusto; Fr. poitrine, thorax; Hisp. pecho, torax; Germ. die Brust; Angl. the thorax, breast, chest).

Tībiālia

TĪBĬĀLIS, e, adject. (tibia) ad tibiam, qua est instrumentum musicum, pertinens. Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (168). Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (168). Arundo tibialis calami, quam auleticon dicebant. h. e. faciendis tibiis idonei. Sidon. 9. Ep. 13. in carm. 2. a med. Date ravulos choraulas, Quibus antra per palati Crepulis reflanda buccis Gemit aura tibialis. — Hinc Tibiale, is, n. 3. absolute, substantivorum more ¶ 1. Est id, quod ad tibiam seu crus pertinet: speciatim vero tibiae seu cruris tegumentum, calzetta, calza, περικνημίς. Sueton. Aug. 82. Hieme feminalibus et tibialibus muniebatur. ¶ 2. Item dicitur de ocrea militari, gambiera. Paul. Dig. 49. 16. 14. a med. Si miles tibiale vel humerale alienavit, castigari verberibus debet. Cf. Gloss. Vatic. 1469. Ocreas: tibialia.

Tignum

TIGNUM, i, n. 2. — Tignum est materia aedificando utilis et opportuna (It. legname da fabbrica; Fr. bois de construction; Hisp. leňo, madera;Germ. Baummaterial, Balken; Angl. wood for building).

Torcular

TORCŬLAR, āris, n. 3. vel torcularium, ĭi, n. 2. (torqueo) — Torcular est tota illa machina, qua prelum constat, ut videre est apud Caton. R. R. 13. et 18., ubi torcularii aedificandi rationem tradens, omnia vasa et ligna, quae ad illud construendum requiruntur, recenset.

Trabālis

TRĂBĀLIS, e, adject. (trabs) Primam licenter produxit Paulin. Nolan. carm. 27. 435. — Trabalis est ad trabem pertinens, It. da trave, Gr. δοκώδης.

Trabs

TRABS, trăbis, f. 3. — Trabs est tignum aut crassum tignum; quamquam proprie significare duo ligna compacta, ex Festo docet Paul. Diac. p. 366. 14. Müll.:quia lignum simplex tignum dicitur. Trabes compactiles opinor vocari a Vitruv. 4. 7., qui 5. 1. ad fin. memorat trabes ex duobus, item ex tribus tignis bipedalibus compactas. Hinc non semel Lucret. junxit tigna trabesque, ut 2. 192. et 196. et 6. 240. Hoc sensu Plin. 3. Hist. nat. 5. 9. ab init. Tiberis propter aspera et confragosa, ne sic quidem (navigabilis) praeterquam trabibus verius, quam ratibus. h. e. pluribus tignis compactis et in modum ratis compositis. Graece est δοκός (It. trave; Fr. poutre; Hisp. viga; Germ. der Balken; Angl. a beam or rafter). Saepius tamen de simplici tigno usurpatur, sive ex arbore sit sive ex alia materia.

Trāma

TRĀMA, ae, f. 1. — Trama est textura panni aut telae, quae ex stamine et subtemine consertis fit, ἤτριον, πλοκή (It. tessitura, tessuto; Fr. châme d'un tissu, trame; Hisp. trama; Germ. die Eintrag,

Einschlag; Angl. a web).

Trīclīniāris

TRĪCLĪNĬĀRIS et triclinaris, e, adject. (triclinium) ad triclinium et ad cenandum pertinens, It. da tavola.

Trīclīniārius

TRĪCLĪNĬĀRĬUS et triclinarius, ĭi, m. 2. (triclinium) absolute dicitur de servo tricliniari.

Trimodium

TRĬMŎDĬUM, ĭi, n. 2. mensura trium modiorum, τριμέδιμνος, τρίψικτος.

Trimodius

TRĬMŎDĬUS (tremodius), a, um, adject. (tres et modius) tres modios continens.

Modius

MŎDĬUS, ĭi, m. 2. — Modius genus mensurae aridorum, et liquidorum, continens sextarios sexdecim, seu sextam partem medimni Attici, et Romanae amphorae tertiam,

Tripūs

TRĬPUS, ōdis, adject. omn. gen. (τρίπους) — Tripus est qui tres pedes habet seu fulcra, quibus sustinetur, ut vas, sella et hujusmodi

Trochlea

TRŎCHLĔA (troclea), ae, f. 1. (τροχαλία et τροχιλία) — Trochlea est machina tractoria ad sublevanda et demittenda onera, continens rotulam aeneam ligneamve (cui proprie nomen trochlea competit), axiculum per eam rotulam trajectum et funem, qui circa rotulam currit, τροχός, τροχίλιον (It. taglia, carrucola; Fr. poulie, roulette; Hisp. polea, garrucha, carrillo, rodaxa; Germ. e. Kloben, e. Flasche, Winde; Angl. pulley, weathercook). Exemplum ejus in puteis habemus. Ab aliquibus rechamus dicitur.

Trua

TRŬA, ae, f. 1. — Trua est vasis genus, quod nos Itali dicimus mestola, cazza o cucchiaione, foraminibus instructum ad spumam adimendam vel miscendum extrahendumve aliquid ex aquis. — Alio sensu est vasis genus, seu lamina, foraminibus instructa, per quam aqua e culina in lavatrinam funditur. Varro 5. L. L. 118. Müll. Trulla a similitudine truae, quae quod magna et haec pusilla, ut troula (al.truula), trulla. Hinc Graeci τρυήλην (al. τρυβλίον). Trua, qua a culina in lavatrinam aquam fundunt. trua, quod travolat ea aqua. Ab eodem est appellatum truleum. simile enim figura, nisi quod latius est, quo concipiat aquam, et quod manubrium cavum non est, nisi in vinaria trulla. Haec Varro; ad quae tamen verba Scaliger adscribit, rectius Graece dici τορύνην, h. e. τὸ κινητήριον τῆς χύτρας, instrumentum, quo agitantur et miscentur in olla ea, quae coquuntur.

Truncō

TRUNCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (truncus) — Trunco est truncum reddo, obtrunco, amputo, mutilo, scindo, ἀποκόπτω (It. mozzare, mutilare, scavezzare, troncare; Fr. couper par le bout, tronquer, amputar, trancher; Hisp. troncar, cortar, mutilar; Germ. stutzen, verstümmeln, beschneiden; Angl. to maim, mangle, mutilate, truncate).

Tubulus

TŬBŬLUS, i, m. 2. deminut. a tubus, idem fere ac tubus. ¶ 1. Est igitur canalis, fistula, per quam aqua aut fumus aut calor ex igne permeat.

Tubus

TŬBUS, i, m. 2. De etymo vocis V. TUBA. — Tubus est canalis teres et concavus, fistula major, per quem aqua aliudvs transmeat, σωλήν, σίφων (It. cannone, doccione, tubo, sifone; Fr. tube, tuyau, syphon; Hisp. conducto, tubo; Germ. die Rohre; Angl. tubo, syphon).

Tudes

TŬDES, ĭtis, m. 3. — Tudes est malleus, It. martello, Gr. σφῦρα.

Tugurium

TŬGŬRĬUM et tĕgurium, ĭi, n. 2. — Tugurium est casa rustica, tectum subitarium, καλύβη (It. capanna, tugurio; Fr. cabane, hutte; Hisp. cabaňa, casilla rustica; Germ. e. Hütte, Schoppen; Angl. a cottage, hut): est autem ex leviore materia excitata, arundine, ulva, carice, filice, junco et hujusmodi, et paleis tecta aut corticibus fagi, tiliae, abietis, piceae.

Tundō

TUNDO, tundis, tŭtŭdi, tunsum vel tūsum, tundere, a. 3. — Tundo est repetitis ictibus caedo, pulso, verbero, percutio, κόπτω (It. battere replicatamente, percuotere, ammaccare; Fr. battre à coups redoublés, frapper; Hisp. batir á golpes redoblados, cascar, herir; Germ. stossen, schlagen, hämmern; Angl. to beat with repeated strokes, to bruise).

Tunica

TŬNĬCA, ae, f. 1. De notatione V. Isid. 19. Orig. 22. 6. et Voss. in Etymol. Cf. χιτών, unde factum videtur per metathesin tunica, ut a μορφή, forma. — Tunica est vestis interior, corpori adhaerens, cui toga superinduitur, viris et mulieribus usurpata, olim sine manicis, deinde manicata seu manuleata et cinctu constricta, χιτών (It. sottabito, sottana, giubba, tonaca; Fr. jupe, cotillon, tunique; Hisp. zagalejo, basquiňa, túnica; Germ. das Unterkleid, die Tunica; Angl. petticoat, under waist – coat, tunic).

Urceus

URCĔUS (orceus vel orcius), i, m. 2. - Conferenda vox est cum ὑρχή, hyrca seu orca, quod est vasis fictilis genus, de quo in ORCA dictum est. — Urceus est itaque vas ansatum plerumque fictile, ad varios usus et praecipue ad ministrandam aquam, κέραμος, κροσσός (It. secchiello, boccale, orcio; Fr. cruche, bocal; Hisp. cantaro, alcuza; Germ. der Krug; Angl. a pitcher).

Utrimque

ŬTRIMQUĔ et utrinque, adverb. (uterque) ab utraque parte

Vās

VAS, vāsis, n. 3. et vasa, ōrum, plur. 2. — Vas est instrumentum quodcumque idoneum ad aliquid recipiendum, σκεῦος, ἀγγεῖον (It. vaso; et Hisp. vaso; Fr. vase; Germ. Gefäss, Geschirr, Geräth; Angl. a vessel).

Verticillus

VERTĬCILLUS, i, m. 2. — Verticillus est parvus verticulus seu vertebra; sed per similitudinem sumitur

¶ 1. Pro instrumento, quod fuso adhibetur, ut facilius vertatur, It. fusaiuolo o rotella del fuso, Gr. στροφίγγιον.

¶ 2. Et pro epitonio chordarum, clavicula, qua fides intenduntur, It. martinetto, κόλλαβος

Verū

VĔRU, us, n. Veru est instrumentum ferreum aut ligneum oblongum cuspidatum, cui infiguntur carnes igni torrendae.

Vestis

VESTIS, is, f. 3. — Vestis est id, quo corpus tegitur. Est autem generale nomen, quodvis significans vestimentum tam virile, quam muliebre, laneum, lineum, sericum etc.: item pannum, telam, ex qua fit indumentum aut stragulum, velum. Graece est ἐσθής, ἔσθημα, ἱμάτιον (It. abito, veste, vestito, drappo, panno; Fr. vêtement, habillement, habit; Hisp. vestimento, vestido; Germ. das Kleid, Gewand, die Körperbedeckung; Angl. a garment, vest, robe, vestment).

Vīctus

VICTUS, us, m. 4. (vivo) — Victus est cibus, quo alimur quotidie ac vivimus, σιτίον, τροφή (It. vitto; Fr. nourriture, aliments; Hisp. alimento, vida; Germ. der Lebensunterhalt, Nahrung, Lebenmittel; Angl. a food, sustenance).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est omne id, quo vivimus.

¶ 3. Latissimo sensu interdum significat totam rationem vivendi tam in victu, quam in cetero cultu.

Videō

VĬDĔO, vĭdes, vīdi, vīsum, vĭdere, a. 2. — Video est oculorum sensu percipio, cerno, perspicio, βλέπω, ὁράω (It. vedere; Fr. voir, percevoir par la vue, apercevoir;Hisp. ver, percebir, descubrir con la vista, mirar; Germ. mit d. Augen wahrnehmen, sehen, bemerken; Angl. to see, behold, lookat).

Vīmen

VĪMEN, ĭnis, n. 3. (vieo) omne virgultum lentum seu molle, flexile et aptum ad viendum, id est ligandum, οἰσύα, ῥίψ, λύγος (It. vimine, vinco, venco, stroppa; Fr. tout bois dont on peut faire des liens, branche, verge; Hisp. mimbre, utadero; Germ. das Flechtwerk, Bindwerk; Angl. a wicker rod, twig, osier).

Vīndēmiō

VINDĒMĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Vindemio est uvas colligo, τρυγάω (It. vendemmiare; Fr. vendanger; Hisp. vendimiar; Germ. weinleschalten; Angl. to gather grapes, vindemiate).

Vīnea

Vinea est locus vitibus consitus vel multitudo vitium simul consitarum, ἀμπελών, οἰνόπεδον (It. vigna, vignale; Fr. vigne; Hisp. viňa; Germ. der Weinberg; Angl. a vineyard).

Vīnum

VĪNUM, i, n. 2. — Vinum est liquor ex uvis expressus, οἶνος (It. vino; et Hisp. vino; Fr. vin; Germ. der Wein; Angl. wine).

Vītis

VĪTIS, is, f. 3. — Vitis est arbor nota, uvam et vinum ferens et apud veteres Baccho sacra, ἄμπελος (It. vite; Fr. vigne; Hisp. vid, viňa; Germ. der Weinstock; Angl. a vine).

Vitreum

Vitreum et vitrium, i, n. 2. absolute, substantivorum more, vas vitreum, vitreamen, It. vasa di vetro.

Vitrum

VĬTRUM, i, n. 2. — Vitrum est materia translucida, quae ex arena splendenti vel ex calculis pellucidis admixto nitro percoctis et in liquorem fusis conficitur, ὕαλος (It. vetro;Fr. verre; Hisp. vidrio; Germ. das Glas; Angl. glass).

Vola

VŎLA, ae, f. 1. - Vola est cava pars manus et pedis, It. palma della mano e cavità di sotto al piede, Gr. θέναρ.

Liquor

LĬQUOR, ōris, m. 3. (liqueo). - Liquor est liquiditas, liquidità, fluidezza.

I.) Proprie. Lucret.1. 453. Pondus ubi saxis, calor ignibu', liquor aquai. Prima syllaba hoc loco producitur, ut in Liquidus, quam vocem V. Cic. 2. Nat. D. 10. 26. Atque aquae etiam admixtum esse calorem, primum ipse liquor, tum aquae declarat effusio. Id. Tim. 14. Causae, quae vim habent frigoris et caloris, concretionis et liquoris. Plin. 33. Hist. nat. 6. 32. (99). Vomica liquoris aeterni argentum vivum appellatur.

II.) Translate dicitur de humore liquido, de quacumque substantia liquida, liquore, umore, ὑγρότης, ιδρώς.

Ūva

ŪVA, ae, f. 1. — Uva

1. Dicitur praecipue de fructu vitis, σταφυλή (It. uva; Fr. raisin; Hisp. uva; Germ. die Traube; Angl. a grape).
2. Dicitur et de aliis fructibus, qui in morem racemi constant ex pluribus acinis conglobatis.

Frūctus

FRUCTUS, us, m. 4.

1. Abstracte fructus est actus fruendi, ususfructus, It. il godimento, l'usofrutto.
2. B) Concreto, uti aiunt, sensu saepissime occurrit, et fructus est omne id, quod e terra percipimus, item fetus animalium; et universim quidquid undelibet habemus, quod nos ditat ac juvat, καρπός (It. frutto; Fr. fruit, revenu; Hisp. fruto; Germ. die Frucht, der Ertrag, Genuss, das Erzeugniss; Angl. the fruits, or produce, of the earth).

Mūrārius

Murarius, -a, -um, adject. (murus) ad murum pertinens.

Mūrālis

MŪRĀLIS, e, adject. (murus) ad murum pertinens, τειχικός (It. da muro; Fr. de mur, de muraille, mural; Hisp. mural; Germ. zur Mauer gehörig; Angl. of a wall, mural).

Parietārius

PĂRĬĔTĀRĬUS, a, um, adject. ad parietem pertinens. Firmic. 8. Mathes. 24. Architectos faciet, structores parietarios, vel marmorarios.

Mūrus

MŪRUS, i, m. 2. — Murus est lapideus ambitus circa urbem, munimenti causa; atque hinc differt a pariete, qui est privatarum aedium, τεῖχος (It. muraglia, muro; Fr. mur, muraille, rempart; Hisp. mur, muralla; Germ. d. Mauer, bes. die Stadtmauer; Angl. a wall buitt round a city or other place for defence).

Pōnō

PŌNO, pōnis, pōsŭi, posĭtum et per sync. postum, pōnere, a. 3. — Ponere, quod volunt esse contractum ex po, h. e. post, et sinere, est locare, statuere, constituere. τίθημι (It. porre, collocare; Fr. poser, placermettre; Hisp. posar, colocar, asentar, meter; Germ. irgend etwas oder

Jemanden niederlas, sen, niedersetzen, niederstellen, hinsetzen, hinstellen, hinlegen, irgend vohin thun, bringen; Angl. to put, place, set, lay).

Fundāmentum

FUNDĀMENTUM, i, n. 2. id quo quidpiam fundatur ac nititur, θεμέλιον (It. fondamento; Fr. ce qui affermit, fondement, fondation; Hisp. fundamento; Germ. d. Grund, d. Grundlage; Angl. a foundation, ground-work, basis).

Struō

STRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. - Struo est stratis strata impono: hinc rem aliam super aliam compono, exstruo, construo, κατασκευάζω (It. ammassare, accatastare, ammontare, accumulare; Fr. réunir plusieurs parties, élever entassant couche sur couche, assembler;Hisp. acumular, amontanar; Germ. schichtenweise über od. neben einander legen; Angl. to pile up, raise or cast up).

Lapis

LAPIS, ĭdis, m. 3. — Lapis est petra, saxum: et differt a silice, quia silex est proprie lapis sectilis. Plin. 36. Hist. nat. 18. 29. (135). Lunensem silicem serra secari. Id. ibid. 22. 51. (171). Graeci e lapide duro, aut silice aequato struunt veluti latericios parietes. Eodem fere modo Vitruv. 2. 8. ante med. loquitur. Lapis autem est petra suae formae, et nulla arte elaborata. Gr. λίθος, πέτρα (It. pietra, sasso; Fr. pierre; Hisp. piedra; Germ. d. Stein; Angl. a stone).

Lapidārius

Lapidarius absolute, subaudi faber, lapicida, It. tagliapietre.

Lapidārius, -a, -um

LĂPĪDĀRĬUS, a, um, adject. (lapis.) Est ad lapides pertinens, It. di pietra.

Lapīcīdīna

LĂPĪCĪDĪNAE, ārum, f. plur. 1. (lapis et caedo). Sunt quibus placet lapidicina.
— Lapicidinae est locus, ubi exciduntur lapides (ut ait Paul. Diac. loc. cit.), It. cava di pietre, Gr. λατομία.

Ēruō

ĒRŬO, rŭis, rŭi, rŭtum, rŭere, a. 3. (ex et ruo). Part. Eruens I. 1.; Erutus in omnibus paragr.: Eruendus II. 1.; Eruturus I. 1. - Eruere, ἐξερύω, ἐξορύττω, est effodere, extrahere, quae terrâ obruta sunt, terram amoliendo, educere (It. scavare, tirar fuori; Fr. tirer en creusant ou en feuillant, déterrer, extraire, arracher; Hisp. desenterar, extraer; Germ. herausgraben, - werfen, - reissen, - stürzen, hervorholen; Angl. to pluck, root, or tear up).

Latomus

LĀTŎMUS, i, m. 2. λατόμος, lapicida.

Lapicīda

LĂPĬCĪDA, ae, m. 1. (lapis et caedo) qui lapides caedit et polit, tagliapietre, scarpellino, λιθουργὸς, λιθοξόος.

Caedō

CAEDO, is, cĕcīdi, caesum, caedere, a. 3. - Caedo est verbum causativum a cado; et significat secare atque ad terram prosternere (It. tagliare, tagliando abbattere;Fr. couper, abattre; Hisp. cortar, abatir; Germ. machen, dass etwas fällt, etwas fällen; Angl. to cut, cut down, lop, fell).

Locus

LŎCUS, i, m. 2. et in plur. num. etiam loca, ōrum, n. 2. - Locus est quidquid continet aliquid, sive, ut ait Varro 5. L. L. 15. Müll., ubi quidquam consistit, τόπος (It. luogo; Fr. lieu, endroit, place; Hisp. lugar, sitio, puesto; Germ. der Ort, Platz, die Stelle; Angl. a place).

Conquadrō

CONQUĂDRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Conquadratus sub A. - Conquadrare occurrit A) Active; et B) Neutrorum more. A) Active conquadrare est in quadrum formare. Varro apud Non. p. 131. 13. et 520. 19. Merc. Aurum, later quod conquadravit regius. Colum. 8. R. R. 3. 7. Perticae conquadratae. B) Neutrorum more legitur tantum apud sequioris aevi scriptores, et conquadro est aptus sum, par fio, convenio; tum proprie, tum translate. Sidon. 2. Ep. 2. Hinc aquarum surgit cella coctilium, quae consequenti unguentariae, spatii parilitate conquadrat. et Ep. 4. Illi familiae splendor, probitas morum, patrimonii facultas in omne decus pari lance conquadrant. et 3. Ep. 7. ad fin. Vero dicta conquadrant.

Quadrum

Quadrum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac quadratum, scilicet figura, quae quatuor aequales lineas quatuorque angulos rectos habet.

Quadrō

QUĂDRO, as, āvi, ātum, are, 1. Part. Quadrans V. loco suo; Quadratus in fin.; Quadrandus sub A. II. - Quadrare

1. Active est in quadrum redigere, τετραγωνίζω (It. squadrare, quadrare; Fr. équarrir; Hisp. quadrar; Germ. vierfach oder viereckig machen; Angl. to square, make square).
2. Neutrorum more saepe adhibetur, et significat ex omni parte congruere, convenire, consentire, apte cadere: quemadmodum quadrati lapides in structura facile componuntur, et apte sedent.

Quadrātum

Quadratum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est figura quadrata, corpus quadratum, It. un quadrato.

Norma

NORMA, ae, f. 1. est instrumentum fabrorum duabus regulis constans, inter se ab uno capite coagmentatis, Latinae litterae L figuram, vel Graecae Γ, et rectum angulum referentibus. Ea exiguntur anguli, an recti sint. Fuit inventum Theodori Samil, ut Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (198). docet. Gr. κανών, γνώμον, πῆχυς (It. squadra, norma; Fr. équerre; Hisp. cartabon, esquadra; Germ. das Winkelmaass; Angl. a square or rule).

Later

LĂTER, ĕris, m. 3. — Later est terra in quadratam formam durata, sive igni percocta sit, sive non, in usum aedificandi, πλίνθος (It. mattone; Fr. brique; Hisp. ladrillo; Germ. d. Ziegelstein; Angl. a brick, or tile).

Harēna

ĂRĒNA, ae, f. 1. Scribitur et harena cum aspiratione. - Arena est minutissimus pulvis, ab arendo et area (quamvis prima syllaba corripiatur), quia caret omni humore et succo, unde et plurimum aquae bibit (It. arena, sabbia; Fr. sable, terre; Hisp. arena; Germ. der Sand; Angl. sand, grit, gravel).

Lutum

LŬTUM, i, n. 2. - Lutum est terra humore soluta, quae et coenum dicitur: πηλός (It. fango, loto; Fr. boue, bourbe, limon, fange; Hisp. lodo, cieno, lama, barro; Germ. d. Kotk; Angl. clay, mire, mud, dirt).

Caenum

CAENUM, i, n. 2. - Coenum estvariarum sordium collectio, quae fastidium affert (It. fango, lordura; Fr. boue, fange, lordure; Hisp. lodo, cienno; Germ. Unflath, Koth, Unrath; Angl. dirt, mire, mud, filth).

Interō

INTĒRO, tĕris, trīvi trītum, tĕrere, a. 3. (in et tero). Part. Intritus in fin. - Interere est idem quod terere tritumque alteri rei immiscere, ἐντρίβω (It. tritare, pestare e mescolare in altre cose; Fr. broyen dans, émietter dans, tremper dans; Hisp. majar entre, desmenuzar entre, mezclar;Germ. einreiben, einbrocken; Angl. to crumble, bruise, or pound into any thing).

Fōrmō

FORMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (forma).
Part. Formans I.; Formatus. I. et II.; Formaturus et Formandus II. - Formare est formam alicui rei dare, effingere, figurare, facere, μορφόω, τυπόω (It. formare, figurare, dar forma; Fr. donner la forme, former, figurer; Hisp. dar forma á, figurar; Germ. bilden, formen, gestaiten, ausprägen; Angl. to form, frame, fashion, shape, make).

Fōrma

FORMA, ae, f. 1. figura, species, facies, ratio et dispositio partium exterior in qualibet re; item delineatio et exemplar operis: a μορφὴ per metathesin, μορφὴ, σχῆμα, τύπος (It. forma, fattezza, figura; Fr. figure, extérieur, aspect, air; Hisp. figura, aspecto; Germ. d. Form, d. Gestalt, Figur, Umriss; Angl. a form, shape, make, figure, fashion).

Ignis

IGNIS, is, m. 3. - Ignis est unum e quatuor elementis, calorem ac lucem habens, πῦρ (It. fuoco; Fr. feu; Hisp. fuego;Germ. das Feuer; Angl. fire).

Excoquō

EXCŎQUO, cōquis, coxi, coctum, cōquere, a. 1. (ex et coquo). Part. Excoctus I. 1. 2. et 3. - Excoquere, ἐξέψω, est valde coquere (It. cuocere molto Fr. bien cuire; Hisp. cocer; Germ. auskochen, aus schmelzen; Angl. to boil thoroughly, excoct).

Crustō

CRUSTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Crustans et Crustatus. - Crusto est crusta obduco, incrusto (It. incrostare; Fr. couvrir d'une écale, incruster, enduire; Hisp. incrustor; Germ. mit Rinde, Schaale überziehen, übertünchen; Angl. to cover with a cruste).

Calx, m.

CALX, calcis, m. et saepius f. 3. - Calx est lapis, lapillus (It. pietra; Fr. pierre, caillou; Hisp. piedra, guijarro; Germ. d. Stein; Angl. a pebble).

¶ 1. Calx usurpatur pro calculo lusorio: hinc Paul. Diac. p. 46. 2. Müll. ait, calcem significare lapillum, a quo factum esse deminutivum calculus. Plaut. Poen. 4. 2. 85. Profecto ad incitas lenonem rediget, si eas abduxerit. MI. Quin prius disperibit, faxo, quam unum calcem civerit. Non. p. 199. 19. legit unum: sed Taubman. ex multis MSS. et veteribus editionibus fere omnibus unam. Cf. et Charis. 1. p. 72. Putsch.
Lucilius apud Priscian. 6. p. 687. Putsch. Naumachiam licet haec, inquam, alveolumque putare et Calces: delectes te, hilo non rectiu vivas.

¶ 2. Item est lapis excoctus et in pulverem redactus, quo aqua macerato et arena mixto utimur in structuris pro bitumine. Antequam maceretur calx viva est; postquam macerata fuerit, extincta dicitur.

¶ 3. Antiqui calcem dixerunt in Circo, quam postea cretam appellarunt. Hinc factum est, ut calcem pro cujuscumque rei fine, termino, meta usurparent; quemadmodum carcerem pro principio.

¶ 4.Calces ampullae plumbeae. Haec Paul. Diac. p. 46. 18. Müll.; et videtur significare laminas plumbeas, quibus ampullae vitreae, vel involucra vimine et junco texta, quibus ampullae plumbeae in ima parte circumvestiri solent.

Trulla

TRULLA, ae, f. 1. (deminut. a trua) — Trulla proprie est parva trua, ut ait Varro 5. L. L. 118. Müll. Cf. Schneid. in Ind. Scriptt. R. R. p. 727. et Her. Spirit. 1. p. 101. Forcellino videtur idem esse ac rudicula aut cochlear aut concha manubriata, ad aliquid excavandum et in aliud vas transmittendum, πτυΐδιον (It. cazzetta, ramaiuolo; Fr. vase à puiser, cuillère; Hisp. cucharron; Germ. e. Kelle; Angl. ladle, spoon).

Tēctōrium

Tectorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1.Generatim est id, quod tegendo inservit, tegmen, operimentum, covertoio, coperta, puta stragulum, cento, quo quippiam tegitur. Cato R. R. 11. Opercula doliorum et tectoria priva. Pontedera ex tribus Codd. corrigit tectaria, h. e. tegumenta, et Schneiderus idem recepit. Adde Marcell. Empir. c. 23. p. 120. ¶ 2. Speciatim est quidquid parieti exstructo vel pavimento inducitur, ut supra diximus; hinc multiplex tectorii genus: primum vocatur albarium opus, secundum arenatum, tertium marmoratum, de quibus agit Vitruv. 7. 2. et 3., et quartum testaceum, de quo cf. Varron. loc. supra cit. — a) Proprie. Cic. 3. Verr. 55. sub fin. Columna, ex qua tantum tectorium vetus delitum sit et novum inductum. (Priscian. 18. p. 1151. Putsch. legit dejectum sit: alii deletum.) Id. 3. ad Q. fr. 1. 1. Totum in eo est (quod mihi erit curae) tectorium ut concinnum sit. Varro 3. R. R. 8. Parietes ac camarae munitae tectorio. Seneca Ep. 86. ante med. Balnea obscura et gregali tectorio inducta. Colum. 8. R. R. 15. a med. Cubilia lapide fabricata et expolita tectoriis. Vitruv. 5. 10. a med. Inferior pars, quae ad pavimentum spectat, primum testa cum calce trulissetur, deinde opere albario sive tectorio poliatur. Id. 7. 3. ante med. Quo fundatior erit ex arenato directura, eo firmior erit ad vetustatem soliditas tectorii. Plin. 35. Hist. nat. 16. 56. (194). Chia terra lacte diluta tectoriorum albaria interpolantur. et 36. ibid. 23. 55. (176). Tectorium nisi ter arenato et bis marmorato inductum est, non satis splendoris habet. et paullo sup. Tectoria rimae foedant. Ulp. Dig. 15. 3. 3. ante med. Domum exornare tectoriis. di stucchi. et Nerat. ibid. 7. 1. 44. Novum tectorium parietibus, qui rudes fuissent, imponere non potest. Inscr. apud Willmans n. 333. (Henzen n. 7372.) Tectoria perfecta. — Juvenal. lepide tectorium appellat fucum, quo mulieres faciem illinunt, 6. 466. Tandem aperit vultum et tectoria prima reponit. belletto. — b) Translate, ipsa quoque materia, ex qua tectorium fit, tectorium dicitur. Plin. 30. Hist. nat. 6. 17. (31). Pecudis lienem tectorio includere in pariete. h. e. calce vel gypso vel denique luto, inquit Harduin. et 36. ibid. 23. 55. (177). Tectorium inducere lacte (Sillig. leg. late) et croco subactum. — Hinc figurate. Pers. 5. 24. dignoscere cautus, Quid solidum crepet et pictae tectoria linguae. h. e.sermonem auditu blandum et verba simulata, tegentia fraudem et animum subdolum. Augustin. Ep. 1. (al. 132.) ad Volusian. Sanctarum litterarum studium solida res est, nec ullo linguae tectorio inane aliquid ac pendulum crepitat. h. e. eloquentia inani et fucatis verbis sine rerum aut sententiarum pondere.

Vestiō

VESTĬO, is, īvi, et ĭi, ītum, ire, a. 4. (vestis) — Vestio est veste tego, induo, amicio, ἐνδύω, ἱματίζω (It. vestire; Fr. couvrir d'un vêtement, vêtir, habiller; Hisp. vestir; Germ. mit e. Kleide bedecken, kleiden; Angl. to clothe, cover).

Tegō

TĔGO, tĕgis, texi, tectum, tĕgere, a. 3. — Tego est operio, contego, obduco, velo, vestio, καλύπτω, στέγω, σκεπάζω (It. coprire; Fr. couvrir, recouvrir; Hisp. cubrir, envolver; Germ. decken, bedecken, überdecken; Angl. to cover)

Ops

OPS, ōpis, f. 3. — Ops est vis, facultas, potentia, virtus, seu quidquid, ad ea, quae grandia et maximi momenti sunt, perficienda plurimum confert (It. forze, potere, potenza, facoltà, mezzi potenti a compiere cose grandi; Fr. force, puissance, pouvoir, faculté, moyen, ressource; Hisp. fuerza, potencia, poder, dominio, facultad, medios; Germ. die Macht, das

Vermögen, überhaupt jedes Mittel zur Ausrichtung grosser und wichtiger Dinge; Angl. power, weight, influence, authority, forces, resources).

Saepe est vis et potentia, qua alteri auxiliamur, It. ajuto, soccorso, Gr. βοήθεια.

Opes in plur. num. sunt divitiae, opulentia, ricchezze, facoltà, beni, averi, πλοῦτος.

Phalanga

PHALANGAE et palangae, ārum, f. plur. 1. curri, φάλαγγες, vel φαλάγγια. ¶ 1. De his ita Non. p. 163. 23. Merc. Phalangae dicuntur fustes teretes qui navibus subjiciuntur, quum attrahuntur ad pelagus, vel quum ad litora subducuntur; unde etiam nunc phalangarios dicimus, qui aliquid oneris fustibus transvehunt. Varro apud eumd. ibid. Quum Poenus in fretum obviam venisset nostris et quosdam cepisset, crudelissime pro palangis carinis subjecerat, quo metu debilitaret nostros. Caes. 2. B. C. 10. extr. Hoc opus omne phalangis. subjectis ad turrim hostium admovent. ¶ 2. Item vectes, quibus onera majora a bajulis portantur, palanche, stanghe. Vitruv. 10. 8. Onerum maxima pondera quum feruntur a phalangariis hexaphoris et tetraphoris, examinantur per ipsa media centra phalangarum etc. ¶ 3.Item fustes generatim, bastoni, pertiche. Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (200). Praelium Afri contra AEgyptios primi fecere fustibus, quos vocant phalangas. Id. 12. ibid. 4. 8. (17). In tributi vicem regibus Persidis e materia ebeni centenas phalangas tertio quoque anno pensitasse AEthiopas.

Ferō

FĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre, - Fero est verbum compositum ex duobus primitivis fero φέρω, et tulo (unde tollo et deinde tolero) τλάω, τλῆμι, latum enim est pro tlatum, ut a τλάω est τλητός. Significat autem portare, gerere (It. portare; Fr. porter, apporter;Hisp. llevar, traer; Germ. tragen, bringen; Angl. to carry, bear, bring).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ferre est bajulare.

¶ 2. Generatim de quocumque motu, et praecipue de celeri ac rapido usurpatur.

- a) Sic de motu ab inferiore parte ad superiorem, sive pro extollere.
- b) Saepius de motu a loco ad locum, sive pro transferre.
- c) Ferre pedem est ire, accedere.
- d) Ferre se est ire, incedere.
- e) Etiam ferri hoc sensu dicitur, sed velocitatem atque impetum plerumque significat.
- f) Res ipsae ferri dicuntur.
- g) Item pedes, venti, via et similia ferre dicuntur, h. e. ducere, deducere.

¶ 3. Speciatim ponitur pro auferre, diripere.

¶ 4. Item pro inferre.

¶ 5. Item speciatim de iis, quae numinibus offeruntur.

¶ 6. Est etiam gignere.

¶ 7. Ventrem ferre, partum ferre, utero ferre, vel ferre absolute, dicitur de muliere, quae gravida est vel parit.

¶ 8. Item ferre ponitur pro consequi, reportare, riportare, ottenere, in utramque partem.

II.) Translate.

¶ 1. Iungitur multis Accusativis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- a) Ferre acceptum alicui.
- b) arbitrium ad judicem. h. e. deferre.
- c) auxilium, opem, praesidium etc. alicui, recar ajuto, ajutare.
- d) casum.

- e) complexum alicui, osculum.
- f) conditionem et dicitur de victoribus et potentioribus.
- g) crimina in aliquem. h. e. accusare.
- h) dedecus.
- i) desideria, preces alicujus ad aliquem, presentare.
- l) dolorem, lacrimas, luctum, casum, dedecus, perniciem etc. alicui.
- m) expensum.
- n) fidem alicui rei. h. e. habere, credere.
- o) finem.
- p) fraudem.
- q) fructum, voluptatem alicui.
- r) gloriam majorum in bellum.
- s) impune, aut inultum.
- t) lacrimas.
- u) luctum.
- v) nomen alicujus.
- z) opem alicui.
- aa) osculum alicui.
- bb) pacem.
- cc) perniciem.
- dd) personam alicujus.
- ee) preces.
- ff) praesidium alicui.
- gg) salutem alicui.
- hh) secundas.
- ii) servum alicui.
- ll) similitudinem.
- mm) spem.
- nn) subsidium alicui.
- oo) suffragium.
- pp) suppetias alicui.
- qq) testimonium alicui.
- rr) tumultum stomacho.
- ss) verbera in aliquem.
- tt) vetustatem, annos, aetatem, durare: dicitur de vino, quod non fugit, sed durat.

¶ 2. Generatim ponitur de quocumque motu figurato. Sic

- a) Pro efferre, extollere, innalzare. Lucret. 6. 8. exstincti ad caelum gloria fertur.
- b) Pro adducere.
- c) Ceterum ferri, Mediorum significatione, dicitur praecipue de concitato ac vehementi animi motu.

¶ 3. Ponitur et pro auferre

¶ 4. Item pro inferre.

¶ 5. Item pro gignere.

¶ 6. Item pro consequi, in utramque partem.

¶ 7. Speciatim ponitur pro perferre, tollerare, subire, pati, permittere.

¶ 8. Est etiam proferre, ostendere, palam facere.

¶ 9. Item est nunciare, narrare, dicere, apportare, narrare.

¶ 10. Hinc ponitur etiam pro jactare, praedicare.

¶ 11. Hinc etiam de dictis et scriptis ferri est idem ac circumferri, esse in ore vel manibus hominum, andare intorno per le bocche o per le mani di tutti.

¶ 12. In re publica et juridica

- a) Ferre suffragium vel sententiam Italice est dare il proprio voto, pronunciaxe la propria opinione.
- b) Ferre legem, privilegium, rogationem est proponere aliquid deliberandum decernendumque. Dicebatur enim magistratus ferre ad populum vel ferre absolute, quum pro concione interrogabat, vellet ne juberetque aliquid fieri: id si faceret in senatu, referre dicebatur.
- c) Ferre judicem dicitur actor, et est dare.

¶ 13. Absolute, h. e. sine Accusativo, de abstractis usurpatur, et est requirere, postulare, velle.

Possum

POSSUM, pōtes, pōtest, pōtŭi, posse, n. anom. — Possum, contractum ex potis potens et sum, est idem ac valeo, polleo, facultas mihi est, vires habeo, δύναμαι (It. potere, avere possa; Fr. pouvoir, avoir le pouvoir de, être capable de; Hisp. poder, tener expedita la facultad ó potencia de hacer alguna cosa; Germ. im Stande sein, können, vermögen; Angl. to be able, have power).

Feretrum

FĔRĔTRUM, i, n. 2. φέρετρον, a fero, est -

1. Capulus, instrumentum, quo cadavera efferuntur ad sepulturam: vox Graeca est, sed usu Latina facta, feretro, cataletto, bara. Virg. 6. AEn. 222. pars ingenti subiere feretro, Triste ministerium, etc. Sic Id. 11. ibid. 149. feretro Pallanta reposto Procubuit super atque haeret lacrimansque gemensque. Ovid. 3. Met. 508. Jamque rogum, quassasque faces feretrumque parabant. Adde eumd. 14. ibid. 747. Val. Flacc. 5. 11. positumque feretro Congemuere. Adde Plin. 7. Hist. nat. 52. 53. (176)., ubi tamen Sillig. pro feretro ex plur. Codic. leg. foro; Stat. 2. Silv. 1. 20. et 6. Theb. 55. -
2. Item ferculum portandis imaginibus in exsequiis. Sil. It. 10. 567. celsis de more feretris Praecedens prisca exsequias decorabat imago. -
3. Item ferculum portandis spoliis in pompa triumphali. Sil. It. 5. 168. quis opima volenti Dona Jovi portet feretro suspensa cruento. Id. 17. 630. Ante Syphax, feretro residens captiva premebat Lumina. Grat. Cyneg. 488. et viridi fumantia liba feretro. h. e. feretro e frondibus composito. Adde Tertull. Patient. 14. Apud Liv. quoque 1. 10. haec vox a nonnullis reponitur pro ferculo, ubi de Romulo spolia opima Jovi Feretrio dicante sermo est: docentque fuisse truncum arboris ramosum, vel duo ligna transversa, e quibus suspendebantur arma hostibus capta in morem trophaei.

Trūdō

TRŪDO, trūdis, trūsi, trūsum, trūdere, a. 3. — Trudo est vi impello, propello, ὠθέω (It. cacciare, spingere, sospingere; Fr. pousser avec force; Hisp. pujar, empujar; Germ. stossen, hinweg – od. fortstossen, drängen; Angl. to chase, thrast push with force).

Pabō

PABO, ōnis, m. 3. - Pabo est vehiculum unius rotae.

Vehiculum

VĔHĬCŬLUM et per sync. vehiclum, i, n. 2. (veho) plaustrum vel currus ad vehendum aptus, ἅρμα, ὄχημα (It. carro, carriaggio; Fr. voiture, chariot; Hisp. acarreo, galera, carro; Germ. das Fuhrwerk, der Karren; Angl. a carriage, vehicle). Est autem nomen generale, sub quo continentur omnia instrumenta, quibus aliquid vehitur.

Vehō

VĔHO, vĕhis, vexi, vectum, vĕhere, a. 3. — Veho est fero, gesto corpore, curru, navi, equo, βαστάζω, ὀχέω (It. portare, condurre, menare; Fr. porter, transporter, trainer, tirer; Hisp. llevar, traer, arrastrar; Germ. tragen, fahren, bringen, führen; Angl. tocarry, convey, bear).

Frequenter passive usurpatur, Vehi, ferri, progredi, procedere.

Rota

RŎTA, ae, f. 1. - Rota est instrumentum versatile rotundum, orbis, quo, v. gr., circumacto currus procedit: ejus partes sunt modiolus, radii, absides, canthusseu orbis: τροχός (It. ruota; Fr. roue; Hisp. rueda, ruedecilla, rodete, rodezno; Germ. Rad; Angl. a wheel).

Suspendō

SUSPENDO, pendis, pendi, pensum, pendere, a. 3. (sus et pendo) — Suspendo est sursum appendo, in alto ligo, ut pendeat, ἀναρτάω, ἀνακρεμάω (It. attaccare in alto, appendere, appiccare, sospendere; Fr. attacher en haut, suspendre, pendre; Hisp. suspender, levantar, colgar en el ayre; Germ. nach oben hängen, aufhängen, hängen; Angl. to hang, hang up, suspend): construitur cum addito saepe termino, unde quis suspenditur, per Dat. vel Abl. sine aut eum praep. ab, ex, de, in, sub, vel per Acc. et praep. in, super.

Collum

COLLUM, i, n. 2. Cf. Gr. κῶλον, quod significat et membrum et intestinum crassum. - Collum est pars corporis, quae caput sustentat (It. collo; Fr. cou; Hisp. cuello; Germ. d. Hals; Angl. the neck).

Aerumna

AERUMNA, ae, f. 1. - Aerumna est labor quilibet onerosus, aegritudo, qua animus angitur et veluti pondere quodam premitur, praecipue propter molestos corporis labores exanclatos (It. grande fatica, travaglio, stento; Fr. fatigue ou accablement d'esprit, peine, tourment; Hisp. opresion, molestia, carga pesada, tormento; Germ. Plackerei, Mühseligkeit, aus Arbeitslast und dem Unmaasse von Beschwerden hervorgegangene Trübsal; Angl. labour tvil, hardsip).

Multus

MULTUS (et olim moltus), a, um, adject. (cujus Comp. est Plus, Plures, a, sub B, et Sup. Plurimus, a, um, sub C) ratione habita etymi conjungi potest cum v. μάλα et melior, vel, ut aliis placet, cum v. molere. Ceterum A) Posit. Multus ¶ 1. Universim est multiplex, ingens numero, frequens, creber; in plurali refertur ad numerum, copiam, multitudinem, πολύς (It. molto; Fr. nombreux, en grand nombre, beaucoup de; Hisp. mucho, numeroso; Germ. viel; Angl. many, much, numerous).

Mōlēs

MŌLES, is, f. 3. — Moles est corpus ingens, res magna et multi ponderis, ὄγκος, κύτος, μέγεθος (It. mole, grandezza; Fr. charge, masse; Hisp. masa, muelle; Germ. die grosse, schwere unförmliche Masse, die Last, der Klumpen; Angl. a mass, heap, huge bulk).

Cylindrus

CYLINDRUS, i, m. 2. κύλινδρος, lapis, aut lignum, aut quidvis aliud, oblongum quod sit ac rotundum instar columnae, aequale tamen omnibus partibus, neque in medio tumens, ut in columnis fit: a κυλίω volvo.

¶ 1. De figura mathematica. Cic. 1. Nat. D. 10. 24. At mihi vel cylindri, vel coni, vel pyramidis (forma) videtur esse formosior. Adde eumd. Fat. 19. 41.; et Apul. de mundo.

¶ 2. Hinc cylindrum appellavere lapidem hujus figurae, quo utebantur rustici ad areas aequandas, huc et illuc saepius volutando. Cato R. R. 129. Aream cylindro, aut pavicula coaequato. Virg. 1. G. 178. Area cum primis ingenti aequanda cylindro. Vitruv. 10. 2. 12. Schneid. In palaestris cylindri exaequant ambulationes. Adde Colum. 10. R. R. 319. et 11. ibid. 3. 34. Plin. 19. Hist. nat. 8. 46. (158). Calcare aliquid cylindro. - Hoc sensu, adjectivi more, Gell. 6. 2. a med. Lapidem cylindrum si per spatia terrae prona atque deruta jacias.

¶ 3. Gemmae quoque hac figura quae sunt, hoc nomine appellantur. Juvenal. 2. 61. donant arcana cylindros. Plin. 37. Hist. nat. 5. 20. (78). Cylindros ex berillis facere malunt, quam gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Id. ibid. 8. 34. (113). Cylindri ex chrysopraso. Adde Paul. Dig. 34. 2. 32. . 9. Inscript. apud Murat. 139. 1., quae est apud Orell. 2510. ZMARAGDI DVO CYLINDRI N. VII.et mox. IN DIGITO SVMMO ANVLVS CVM ZMARAGDO, IN SOLEIS CYLINDRI N. VIII. h. e. cylindri zmaragdini.

Impōnō

IMPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (in et pono). - Imponere est superponere, ἐπιτίθημι (It. Soprapporre, imporre; Fr. mettre dans ou sur, déposer sur, placer, poser, appliquer sur; Hisp. poner, colocar, metre sobre; Germ. in etwas legen, setzen, stellen; Angl. to place, put, set or lay upon).

Prōvolvō

PRŌVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. (pro et volvo).— Provolvo est idem ac porro volvo, volvendo protrudo, ruere facio, devolvo, προκυλίω (It. voltolare, rivoltare, far cadere voltoloni; Fr. rouler en avant, faire rouler devant soi; Hisp. rodar en adelante, hacer rodar; Germ. vorwärts wälzen, vorsich hinwälzen, -rollen, hinrollen, hinwälzen, hinkollern; Angl. to roll or tumble forwards, roll along, roll down).

Volvō

VOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. — Volvo est verso, in orbem torqueo, in gyrum ago, convolvo, provolvo, κυλίω, πολέω (It. voltare in giro, girare, volgere, voltare; Fr. rouler, faire tourner, enrouler; Hisp. volver, girar, radear; Germ. wälzen, rollen, drehen, winden; Angl. to turn, to roll, to bend).

Porrō

PORRO, adverb. loci, quod, ut Graecum πόῤῥω, transpositione litterarum ex pro factum esse, nunc inter omnes constat; et est idem ac longe in anteriorem partem, ante oculos, sed procul, eminus, ultra: cui retro opponitur (It. da lungi, in avanti; Fr. au loin, loin, en avant;Hisp. lejos, a lo lejos en adelante; Germ. vorwärts, weitfort, in die Weite, weit, weiter; Angl. right onward, farther, afar off, at a distance).

Vectis

VECTIS, is, m. 3. (veho) — Vectis est palus e ferro vel ligno, grandior, rusticis, fabris caementariis et aliis necessarius ad onera promovenda et alia multa facienda, cujusmodi sunt fustes illi, qui navibus subjiciuntur, quum deducuntur ad pelagus vel quum ad litora subducuntur, μογλός (It. leva o lieva; Fr. levier; Hisp. palanca para levantar; Germ. die Hebel, Hebebaum; Angl. a lever).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur in torculari de baculis validis per mediam machinam trajectis, quibus manu ductis machina dum versatur, funem ductarium advolvit.

¶ 3. Item instrumentum accommodatum ad aliquid subvertendum, evertendum, effringendum.

¶ 4. Praeterea est instrumentum ex ferro aliave materia, quo ostium clausum adversus vim munitur, catenaccio, chiavistello.

¶ 5. Denique est etiam lignum seu fustis teres, quo bajuli onera ferunt, stanga.

Ergata

ERGĂTA, ae, m. 1. ἐργάτης, machina tractoria, axe recto ac stante, quae ambientibus et obnitentibus vectiariis versatur: et exonerandis praecipue navibus, aliisque magnis ponderibus trahendis inservit.

Columella

CŎLŬMELLA, ae, f. 1. deminut. a voce columa, ut veteres dicebant exempto n, pro columna (quamvis et columnella in MSS. legatur: V. in fine hujus voc.), parva columna.

Columna

CŎLUMNA, ae, f. 1. - Columna est fulcimentum, sustentaculum oblongo, rotundo et erecto lapide, vel ligno constans, quo aliquid nititur et sustinetur (It. colonna; Fr. colonne, pilier, pieu; Hisp. coluna, pilar, pilarejo; Germ. die Säule; Angl. a pillar, column).

I.) Proprie seu stricto sensu.

¶ 1. Generatim in architectura columnae primo dicta sunt qualiacumque fulcimenta vel sustentacula. Progressu vero temporis aedificiorum ornamento ac majestati inservierunt. Columnae et templa et porticus sustinent, tamen habent non plus utilitatis, quam dignitatis. - Hinc varia columnarum genera in architectura, scilicet columnae Corinthiae, Doricae, Joniae, Tuscanicae, Atticae etc.

¶ 2. Speciatim occurrit de columnis, quae ad alicujus memoriam atque honorem erectae sunt. Horum praecipuae memorantur

- a) Columna Maenii et saepius Maenia, quae Romae fuit in foro, ad quam tresviri capitales crimina cognoscebant nequam servorum, furum, et hujusmodi infimorum hominum qui ibidem rei damnati alligabantur et puniebantur. Eodem vocari solitos a creditoribus eos, qui gravi aere alieno premerentor, significare videtur Cic. Sext. 8. 18., ut Manut. ad Divin. in Q. Caecil. adnotavit.

- b) Columna rostrata

- c) Columna C. Julii Caesaris

¶ 3. Item speciatim proverbialiter apud Plaut. Mil. glor. 2. 2. 54. Columnam mento suffulcire dicitur is, qui brachio tamquam columna mentum suffulcit.

¶ 4. Item columnae apud bibliopolas dicebantur pilae, in quibus libri venales prostabant.

¶ 5. Et generatim pro quocumque sustentaculo.

¶ 6. Denique allegorice de personis ponitur, quae aliorum columen sunt ac praesidium.

II.) Improprie sive latiori sensu ponitur de pluribus, quae columnae imaginem referunt: scilicet

¶ 1. De montibus et scopulis. qui praecipue in alicujus regionis vel regni finibus positi sunt.

- a) Columnae Herculis sunt duo montes ad fretum Gaditanum Calpe, nunc Gibilterra, in Europa, et Abyla, nunc Céuta, in Mauritania regione Africae, qui procul spectantibus columnarum speciem praebent. Porro Herculi sacrati sunt, quia eo usque laboribus suis orbem peragravit. Additur etiam fabula, Herculem ipsum junctos olim perpetuo jugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum in nostrum mare admisisse.

- b) Herculis columnas memorat apud Frisios, quae eamdem ab Phoenicibus originem habent, Tac. Germ. 34.

- c) Columna Rhegia dicta est extremitas Italiae apud Rhegium, quae inter meridiem et occidentem spectat.

¶ 2. Est etiam hoc nomine genus procellae, seu turbinis, cum tamquam demissa columna In mare de caelo descendit: quam freta circum Fervescunt graviter spirantibus incita flabris: Et quaecumque in eo tum sunt deprensa tumultu Navigia, in summum veniunt vexata periclum, etc.

¶ 3. Item species ignis caelestis, columnae figura apparentis.

¶ 4. Apud Martial. 6. 49. et 11. 51. est eadem ac mentula. Sic Auct. Priap. 10. Adstans inguinibus columna nostris.

¶ 5. Denique columna narium dicitur narium recta pars propter quod aequaliter sit in longitudine et rotunditate porrecta, apud Isid. 11. Orig. 1. 48.

Fulcīmentum

FULCĪMENTUM, i, n. 2. quod aliquid fulcit et sustinet, It. sostegno, sostenimento, Gr. ἔρεισμα.

Sustineō

SUSTĬNĔO, tĭnes, tĭnŭi, tentum, tĭnere, a. 2. (sus et teneo) — Sustineo est fulcio, sustento, fero, cadere non sino, quasi sursum teneo, ὑφίστημι, ἀνέχω (It. sostentare, reggere, sostenere, portare; Fr. tenir en l'air, maintenir debout, tenir, porter; Hisp. mantener en pie ó derecho, tener, llevar; Germ. in die Höhe –, aufrecht –, emporhalten, stützen; Angl. to sustain, hold or stay up, upbear, support).

Fulciō

FULCĬO, cis, si (et cĭvi), tum (et cītum), cire, a. 4. - Fulcire est sustentare, firmare, ἐρείδω, υποστηρίζω (It. puntellare, sorreggere; Fr. étayer, soutenir; Hisp. apuntalar, sostener, sustentar; Germ. stützen, stützend aufrecht halten; Angl. to prop, support, uphold, sustain, bear up).

Firmō

FIRMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Firmare est firmum stabilemque reddere, stabilire, ne vacillet aut ruat, roborare reficere, στερεόω (It. rassodare, rinforzare, stabilire, fermare; Fr. rendre solide, durable, donner de la consistance, affermir, fortifier; Hisp. afirmar, asegurar alguna cosa, hacer que sea estable, endurecer, poner solida alguna cosa, fortificar; Germ. starck, fest machen, befestigen, kraftigen, stärken, in Sicherheit setzen; Angl. to secure, make sure, make firm, strengthen, establish, confirm.)

Rotundus

RŎTUNDUS, a, um, adject. (rota). - Rotundus est circuli figuram habens, globosus, στρογγυλος, τροχόεις (It. tondo, rotondo; Fr. rond; Hisp. redondo; Germ. rund, scheibenrund; Angl. round, circular, globular, globose, spherical, rotund).

Circulus

CIRCŬLUS, i, m. 2. - Circulus, deminutive a circus, est figura plana ex linea in orbem ducta, rotundus ambitus, gyrus, orbis (It. cerchio, cerchietto, circolo; Fr. ligne circulaire, cercle; Hisp. circulo ó cerco;Germ. d. Kreis; Angl. a circle).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu -

1. Dicitur de figura mathematica. Cic. 2. Nat. D. 18. 47. Cum duae formae praestantes sint, ex solidis globus, ex planis circulus aut orbis. Adde Senec. Ep. 12. et Frontin. Agrim. p. 34. Boeth. 2. Arithm. 30. Est circulus, posito quodam puncto et alio eminus defixo, illius puncti, qui eminus defixus est, aequaliter distans a primo puncto circumductio, et ad eumdem locum reversio, unde moveri coeperat. Aliter Id. p. 187. Circulus est figura plana, quae sub una linea continetur, ad quam ex uno puncto, qui intra ipsam est, omnes, quae exeunt lineae, aequae sibi sunt. -
2. In caelo circuli dicuntur zonae seu orbes, quos astrologi constituunt ad certos coelorum fines describendos et siderum motus explicandos. Cic. 6. de republ. 15. Stellae circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili. Adde Ovid. 2. Met. 516.; Manil. 1. 564.; Plin. 2. Hist. nat. 15. 13. (63).; et Hygin. 1. Astron. 6. et 4. ibid. 1. Varro 9. L. L. 24. Müll. Circulus aequinoctialis, solstitialis et septemtrionalis. Adde Plin. 20. Hist. nat. 70. 70. (177). et seqq. Vitruv. 6. 1. 1. et 9. 8. 8. Schneid. Circulus signifer. h. e. zodiacus. Plin. 2. Hist. nat. 25. 23. (91). et 18. ibid. 28. 69. (280). Circulus lacteus. h. e. via lactea. Id. 2. ibid. 23. 21. (86). Circulus solaris. -
3. In re geographica circuli vocantur, qui in coeli regione paralleli terram ambire putantur. Plin. 6. Hist. nat. 33. 39. (211). Terrae universae in membra coeli digerentur. Plura sunt autem segmenta mundi, quae nostri circulos appellavere, Graeci parallelos.

¶ 2. Latiori sensu -

1. Generatim circulus dicitur quod circuli figuram quomodocumque praesefert. Liv. 36. 9. Circulus muri exterior. Virg. 5. AEn. 558. it pectore summo Flexilis obtorti per collum circulus auri. Adde eumd. 10. ibid. 138.: et Cf. Tertull. Habit. mul. 2. Circuli ex auro, quibus brachia arctantur. h. e. torques. Cels. 7. 25. appellat circulum glandis, quem anatomici nunc glandis coronam vocant. Seneca 1. Quaest. nat. 2. Circa solem visus varii coloris circulus. Adde Sueton. Aug. 95. Plin. 37. Hist. nat. 10. 60. (166). Gemma pallida, ambiente circulo aurei coloris. - In illo Martial. 14. 138. Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum: Orbibus in nostris circulus esse potest; Turneb. l. 9. Advers. c. 24. circulum exponit rotundam maculam, quam nonnunquam in mensa relinquunt repositoria, paropsides, et alia vasa, quae in ea reponi solent: et Scaliger rectius interpretatur ligneum orbiculum, quem super paropsides et lagenae ponerentur. -
2. Speciatim in artibus circulus dicitur quod rem aliquam cingendo constringit ac colligat. Plin. 14. Hist. nat. 21. 27. (132). Vinum ligneis vasis condere circulisque cingere. Id. 16. ibid. 18. 30. (75). Arbor circulis flexilis. h. e. ita flexilis, ut ex ea circuli fieri possint ad lignea vasa cingenda et constringenda. Adde eumd. 29. ibid. 4. 25. (80).; Sueton. Aug. 30. et Petron. Satyr. 60.; et cf. locum Virg. 3. G. 166. allatum sub init. hujus vocis. -
3. Item est genus edulii ex farina mixta caseo (vel alia conditura) et aqua macerata, atque in modum circuli formata: Varro 5. L. L. 106. Müll. Hinc Vopisc. Tacit. 6. Dii avertant principes pueros, quos ad consulatus dandos dulcia et circuli et quaecumque voluptas puerilis invitet.

II.) Improprie significat coetum hominum in orbem collectorum -

1. Interdum ad audiendum aliquem. Cic. 3. ad Q. fr. 4. 1. Quid plura de judicibus? Duo praetorii sederunt, Domitius Calvinus; is aperte absolvit, ut omnes viderent: et Cato; is, diremptis tabellis, de circulo se subduxit. Adde Quintil. 2. 12. 10. et 12. 10. 74. Martial. 10. 62. Coronari circulo majore. h. e. cingi majore coetu auditorum aut spectatorum. -
2. Praecipue de hominum coetu colloquendi gratia collecto. Cic. 1. Orat. 34. 159. Quemcumque patremfamilias eripuissetis ex aliquo circulo. Adde eumd. 1. ibid. 38. 174., 5. Fin. 20. 56. et 1. Off. 37. 132. Nepos Epam. 3. Cum in circulum venisset, in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur. Adde Liv. 3. 17. Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (12). Proponere imaginem circulis ridentium. Martial. 2. 86. Scribere carmina circulis. h. e. otiosae plebejorum hominum coronae. Adde Tac. Agric. 43. et 3. Ann. 54. Cajus lib. 1. Instit. tit. 2. a med. Si ita in testamento servorum manumissio adscripta fuerit, id est in circulo, ut qui primus, qui posterior nominatus sit, non possit agnosci etc. Juxta Forcellinum haec Caji verba huc essent referenda: at, cum bona ipsius Forcellini venia, haec Caji verba significant, servorum manumissorum nomina in circulo, hoc est circulari forma, adscripta esse in testamento, ita ut propter circuli figuram nequeat agnosci qui primus, qui posterior nominatus sit. -
3. Saepe junguntur circuli et convivia, ut apud Cic. 2. Att. 18. 2. Sermo in circulis et conviviis est liberior. Adde eumd. Balb. 26. 57.; Liv. 34. 61. et 44. 22.; et Domit. Marsum apud Quintil. 6. 3. 165.

Versō

VERSO (vorso), as, āvi, ātum, are, a. 1. — Verso duo praecipue significat pro duplici forma, qua usurpatur, activâ et passivâ cum mediorum sensu, vel, ut dedit Forcellinus, deponentis propriâ.

A) Active est saepe verto, volvo, circumago, στρέφω, περιάγω (It. voltare, rivoltare, girare; Fr. tourner souvent, remuer, retourner; Hisp. volver freqüentamente, volver y revolver, girar; Germ. stark, viel herumdrehen, umkehren, umwenden; Angl. to turn often, turn, roll). I.)

B) Passive mediorum sensu, est frequens sum alicubi, dego, moram traho, maneo, sum: nam qui in aliquo loco aut re immoratur, quodammodo in ea huc et illuc sese versat et quasi volutatur aut corpore aut mente, διατρίβω, διάγω (It. trovarsi spesso, trattenersi, usare in qualche luogo, praticare, bazzicare, stare; Fr. se trouver dans, vivre, séjourner, se tenir habituellement; Hisp. quedar, morar, pararse, detenerse en alguna cosa ó lugar; Germ. sich aufhalten, sich befinden, leben; Angl. to be frequently, stay, remain, live): construitur autem cum praep. cum, in, inter, circa, ob etc.

[Vertō]

VERTO (vorto), vertis, verti, versum, vertere, a. 3. — Verto est in aliam partem converto, torqueo, τρέπω, στρέφω (It. voltare, rivoltare, girare, volgere; Fr. tourner, faire tourner, rétourner, détourner; Hisp. girar, volver; Germ. drehen, wenden, kehren, umdrehen; Angl. to turn, turn round).

[Torqueō]

TORQUĔO, torques, torsi, tortum et torsum, torquere, a. 2. — Torqueo est cum quadam vi flecto, inflecto, verto, κάμπτω (It. voltare, piegare, torcere; Fr. tourner, courber, fléchir, torcer; Hisp. corvar, doblar, combar, volver, torcer; Germ. drehen, wenden, winden; Angl. to turn, bend).

I.) Proprie

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est circumflectere, circumagere, versare, volgere, torcere, girare.

¶ 3. Item, vel praegnanti, ut aiunt, sensu, saepe est iaculari, iacere: ductum a funda, quae antequam iaciat, circumagitur, lanciare, gettare.

¶ 4. Et sustinere, gestare, sed cum versatione aliqua.

¶ 5.Frequentissime est cruciatu afficere adhibitis tormentis fidicularum, eculei, ignis, rotae, verberum et huiusmodi, vel eliciendae veritatis vel puniendi vel saeviendi causa: dare la tortura, martoriare, tormentare, βασανίζω: ductum ex eo, quod reorum membra praeter naturam flectuntur et curvantur.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 1. Cic. Orat. 16. 52. Oratio ita flexibilis, ut sequatur, quocumque torqueas.

¶ 2. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2. Virg. 12. AEn. 179. tuque, inclita Mavors, Cuncta tuo qui bella, pater, sub numine torques. giri e reggi a tuo modo. et 4. ibid. 269. Regnator, caelum et terras qui numine torquet.

¶ 3. Metaphorâ sumptâ ex super. paragr. 3. Propert. 4. 8. 8. draco ex ima sibila torquet humo. h. e. instar teli acuta emittit. Sic Val. Flacc. 7. 525. anguis stetit et trepidantia torsit Sibila. Adde Sil. It. 7. 424. Cf. 4. 278. Cryscus sub pectore murmur torsit.

¶ 4. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 5. est cruciare, molestiam afferre, angere, vexare, cruciare, affliggere, travagliare.

[Flectō]

FLECTO, ctis, xi, xum, ctere, 3.

1. Active significat torquere, detorquere, inflectere, κάμπτω (It. piegare, torcere, volgere; Fr. courber, ployer, plier, tourner, faire tourner, détourner; Hisp. corvar, torcer, plegar, volver; Germ. biegen, drehen, wenden; Angl. to bend, bow, turn).
2. Neutrorum more flectere est iter flectere, viam aliquo dirigere, ire, piegare verso qualche luogo, prender la via, dirigersi.

[Circumeō]

CIRCŬMĔO vel circŭĕo, is, ĭvi vel ĭi, ĭtum, ire, 4. (circum et ire). - Circumeo est circum vado, ambio (It. andare attorno; Fr. aller, marcher autour; Hisp. ir, andar al rededor; Germ. im Kreise oder herumgehen um oder zu; Angl. to go round or about).

[Eō]

ĔO, is, īvi vel ĭi, ĭtum, īre, n. anom. - Ire, quod cum Graeco etymo εω et usit. εἶμι conjungendum est, significat ambulare, vadere, pergere, iter facere (It. andare, camminare, far viaggio; Fr. aller,

marcher, s'avancer; Hisp. ir, andar, caminar, marchar;Germ. gehen; Angl. to go, walk, travel).

Ambulō

AMBŬLO, as, āvi, ātum, are, 1. - Ambulare est incedendo spatia facere et in sua vestigia reflecti, ire et redire: hinc differt ab ire, ut infra dicemus in Homonym. (It. camminare, andare, passeggiare; Fr. aller alentour, aller et venir, marcher, se promener; Hisp. andar al rededor, caminar, pasear; Germ. wandeln, herum- oder umherwandeln, herum-oder umhergehen; Angl. to walk, walk along, go a foot-pace or step by step, to amble).

Vādō

VĀDO, vādis, vāsi, vāsum, vādere, n. 3. — Vado est adeo, incedo, eo, ambulo, βαίνω, εἶμι (It. andare, camminare; Fr. aller; Hisp. ir, andar, caminar; Germ. gehen, schreiten, marschieren;Angl. to go, walk): fere intransitive adhibetur et dicitur tum de animantibus, tum etiam de inanimis.

Tympanum

TYMPĂNUM, i, n. 2. (τύμπανον) — Tympanum est instrumentum vocale, quod digitis palmaque pulsando sonum edit: a τύπτω, pulso (It. tamburo, timballo, timpano; Fr. tambour; Hisp. tambor; Germ. die Handpauke, Handtrommel; Angl. a timbrel, tambour).

I.) Proprie.

II.) Improprie, a similitudine.

¶ 1. Tympana dictae sunt margaritae. V.TYMPANION. Paul. loc. cit. Quum quaedam ornamentum mamillarum ex cylindris XXXIV. et tympanis margaritis XXXIV. legasset etc. Alii tympaniis.

¶ 2. Item tympana esse tecta vehiculorum, scribit Servius ad illud Virg. 2. G. 444. Hinc radios trivere rotis, hinc tympana plaustris. Sed Philargyr. ibid. ait, esse rotas ex solidis tabulis factas; quod magis placet. V. etiam Rich, qui huic interpretationi suffragatur. (Hinc Pompon. Sabin. in Virg. 1. G. 163. Sunt enim vehicula, quorum rotae non sunt radiatae, sed tympana cohaerentia axi et juncta cantho ferreo. Axis autem cum rota volvitur.)

¶ 3. Hujusmodi sunt enim etiam rotae, quae, calcando ab hominibus vel alio modo versatae, fune se circumvolvente subvehunt pondera vel demittunt: quales in portubus esse solent exonerandis navibus. Lucret.4. 903. Multaque per trochleas et tympana pondere magno Commovet atque levi sustollit machina nisu. Adde Vitruv. 10. 4. et Ulp. Dig.19. 2. 19., ubi tympanum et trochleas ponit ad relevandum prelum olearium. Apud Plin. quoque 18. Hist. nat. 34. 77. (332). tympanum circinatum est tabula solida rotae figura.

¶ 4. Praeterea rotae interiores molendini solidae, dentatae et ad perpendiculum in cultrum collocatae tympana dicuntur a Vitruv. 10. 10., qui ibid. 9. tribuit etiam organo hydraulico, et ibid. 14. aliis machinis.

¶ 5. Praeter haec est membrum in architectura, h. e. spatium triangulare planum, fastigii coronis circumclusum, habens summitatem in medio. Ita Barbarusad Vitruv. 3. 3. a med.

¶ 6. Item staterae et lances, apud Plin. 33. Hist. nat. 52. 11. (146). V. MAGIS, idis.

¶ 7. Item in valvis januarum tympana sunt quadratae tabulae affixae ad ornatum, pianetti et quadri a nonnullis dictae, riquadrati ab aliis. Vitruv. 4. 6. a med.

¶ 8. In illo Auct. Queroli 2. 4. 50. Ipsum etiam pauxillum argenti, levibus tensum tympanis etc. tympanis de tenui lamina interpretatur Klinkhamer.

¶ 9. Item in illo Afran. apud Non. 149. 26. Merc. In inguine plenam papulam, panum, tympanum. tympanum pro tuberis genere positum videtur. Cf. Neukirch De fab. tog. ad h. l.

¶ 10. Denique fuisse videtur supplicii genus, sc. instrumentum, rotae formam referens, in quo damnatorum corpora pellium instar distendebantur et fustibus aut loris miserrime caedebantur.

Huc pertinet illud Vulg. interpr. Hebr. 11. 35. coll. cum Gr. ἐτυμπανίσθησαν. Nescio tamen, an in hunc sensum Latinus aliquis usurpaverit.

III.) Translate seu metaphorice. Quintil. 5. 12. ad fin. Nos, qui oratorem studemus effingere, non arma, sed tympana eloquentiae demus? h. e. genus dicendi molle, nervis carens et ad solam voluptatem compositum. Seneca Vit. beat. 13. a med. Nulli corpus tuum patientiae vacat, sed in manu tympanum est. h. e. non es mollis, sed mollia et effeminatorum propria tractas.

Inambulō

ĬNAMBŬLO, as, āvi, are, n. 1. (in et ambulo). Part. Inambulans. - Inambulare est spatiari, spatia ambulando conficere, passeggiare,περιπατέω.

Pondus

PONDUS, ĕris, n. 3. a pendo, est quod adhibetur in statera, vel lance ponderandi gratia (It. peso; Fr. poids; Hisp. peso; Germ. d. Gerricht;Angl. weight, the weights of a balance).

Pendō

PENDO, pendis, pĕpendi, pensum, pendĕre, 3. — Pendere duo diversa significat, prout usurpatur A) Active; aut B) Absolute, h. e. neutrorum more.

1. Active pendo (quod Forcellino videbatur esse a pendeo, quia rerum pondus tunc maxime sentitur, quum pendent, v. gr. in libra, aut statera) proprie est idem ac pendēre facio, in primis lances in ponderando; atque hinc est ponderare, pondus ad trutinam explorare, σταθμάω (It. pesare, trovare il peso; Fr. péser; Hisp. pesar; Germ. wägen, abwägen; Angl. to weigh).
2. Absolute, h. e. neutrorum more, pendere est pondus habere, pesare, avere peso, gravitare.

Nāvis

NĀVIS, is, f. 3. ναῦς. — Navis est machina e ligno, qua per mare, flumen, lacumve iter facimus: a voce Graeca allata. Dicitur fere de navigio majori, interdum etiam de cymba, lintre, scapha et hujusmodi (It. nave, barca, vascello, naviglio, legno; Fr. toute espèce de navire, bâtiment, vaisseau, bateau, barque; Hisp. qualquier genero de nave, vaso, navío, navichuelo, buque; Germ. das Schiff; Angl. a ship, bark, vessel galley, beat).

Māchina

MĀCHĬNA, ae, f. 1. μηχανή (μαχάνα) est opus, instrumentum, inventum, in quo, ut ait Pseudo Ascon. ad Cic. 3. Verr. 56., non tam materiae ratio dicitur, quam manus atque artis. Inter machinas et organa distinguit Vitruv. 10. 1. V. ORGANUM. (It. macchina, ordigno;Fr. machine, ouvrage ingénieux; Hisp. maquina, artificio; Germ. d. Maschine, Vorrichtung, Vorkehrung, Rüst- oder Werkzeug, Gerüst; Angl. a frame, fabric, work).

Organum

ORGANUM, i, n. 2. - Est instrumentum, machina ad aliquid faciendum, ὄργανον (It. istrumento, macchina; Fr. instrument; Hisp. instrumento; Germ. das Werkzeug; Angl. an instrument, machine, engine, argan).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de instrumentis musicorum, istrumento musicale. —

a) Ea sunt triplicis generis:

alia ἐμπνηυστὰ, quae spiritu inflantur, ut tibiae, fistulae, tubae:

alia ἔγχορδὰ, quae nervis intenduntur, ut lyra, cithara:

alia κρουστά, quae manu pulsantur, ut tympana, sistra.

b) Saepe de hydraulico accipitur.

c) De organis musicis hydraulicis, eorumque inventore.

d) Organum vero pneumaticum nostris persimile, quibus in templis nunc utimur, describit his verbis Cassiod. Expos. in Psalm. 150. Organum est quasi turris quaedam diversis fistulis fabricata, quibus flatu follium vox copiosissima destinatur; et, ut eam modulatio decora componat, linguis quibusdam ligneis ab interiori parte construitur, quas disciplinabiliter magistrorum digiti reprimentes grandisonam efficiunt et suavissimam cantilenam.

II.)Figurate.

¶ 1. Organum oris est lingua hominis.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. I. 1. Quintil. 1. 2. 30. Maxima pars eloquentiae constat animo. Hunc affici, hunc concipere imagines rerum necesse est. Is porro, quo generosior celsiorque est, hoc majoribus velut organis commovetur.

¶ 3. Proverbii genus est in illo Quintil. 11. 3. 40. Vox velut tractabilis, utique habens omnes in se, qui desiderantur, sonos intentionesque, et toto, ut ajunt, organo instructa.

Mare

MĂRE, is, n. 3. - Mare est congregatio aquarum salsi saporis, pontus, θάλασσα (It. mare; Fr. la mer; Hisp. el mar; Germ. d. Meer; Angl. the sea).

Flūmen

FLŪMEN, ĭnis, n. 3. (fluo) fluxio, decursus aquae, defluxus amnis, aqua decurrens, ut ait Seneca 3. Quaest. nat. 12. 2. Si ventus est fluens aer, et flumen est fluens aqua. (It. corso d'acqua, acqua corrente; Fr. cours de l'eau, eau courante, courant; Hisp. curso, el movimiento, la corriente de las aguas; Germ. die Strömung, Fluth, das fliessende Wasser, Gewässer; Angl. a stream).

Extrahō

EXTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. (ex et traho). - Extrahere, ἐξέλκω, est extra trahere, educere, evellere, elicere (It. tirare, trascinare o cavar fuori; Fr. tirer de, retirer, faire sortir, extraire;Hisp. tirar, sacar à fuera, extraer; Germ. herausziehen, hervorschleppen; Angl. to draw out, extract).

Trahō

TRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. — Traho est aliqua vi duco, rapio, ἕλκω, σείρω (It. tirare, strascinare; Fr. tirer, traîner, entraîner; Hisp. tirar, rastrar, arrastrar;Germ. ziehen, schleppen; Angl. to draw, drag).

Dēmittō

DĒMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (de et mitto). - Demitto est deorsum mitto, dejicio, deprimo, declino (It. mandar giù, calar giù, lasciare andar giù; Fr. laisser tomber, faire descendre, baisser, abattre; Hisp. dexar caer abaxo, hacer descender, baxar, abaxar; Germ. einen Gegenstand von oben nach einem andern Orte herabschicken, - lassen, - senken, - bringen; Angl. to send down, cast, thrust, or let down, hang down, let fall, tower).

Deorsum

DĔORSUM, adverb. - Deorsum, cui opponitur sursum (V. infra sub I.), a de et vorsum seu versum, est versus partem inferiorem (It. verso il basso, rivolto allo ingiù; Fr. vers le bas, en bas; Hisp. hácia abaxo, alla abaxo; Germ. nach unten, abwärts gewandt, abwärts; Angl. down, downwards).

Sūrsum

SURSUM, adverb. - Vox contracta est a sub vel sus et vorsum, h. e. ad superiorem partem versus: eique opponitur deorsum. — Sursum, cum verbis sive quietis sive motus.

¶ 1. Est versus superam partem.

¶ 2. Est etiam in supera parte vel loco.

Mittō

MITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. - Mittere generatim est allegare quempiam ad aliquem, item rem ad alium perferendam curare, ire jubere, πέμπω, στέλλω (It. mandare, inviare; Fr. envoyer, faire aller; Hisp. enviar, mandar; Germ. schicken, abschicken, fortschicken, senden, absenden; Angl. to send, despatch, depute).

Fistūca

FISTŪCA, ae, f. 1. ab ἱστάω statuo, ut videtur, est crassum lignum, aut ferrum, quo areae complanantur, calcantur, solidantur, et pavimenta paviuntur, It. mazzerana, orso. Cato R. R. 28. Operito terra radicibus fini, deinde calcato pedibus bene: deinde fistucis vectibusque calcato quam optime poteris. Plin. 36. Hist. nat. 25. 61. (185). Pavimenta in Italia fistucis pavita. - Similiter instrumentum utrinque ansatum, ponderosum, quo alte plurium manibus sublato pali magna vi terrae infiguntur, battipalo. Caes. 4. B. G. 17. Haec tigna cum machinationibus demissa in flumen defixerat, fistucisque adegerat, etc.

Adhibeō

ĂDHĬBĔO, es, ŭi, ĭtum, ere, a. 2. (ad et habeo). - Adhibere ad litteram est habere apud vel juxta se, aut habere aliquo versus; unde proprie est apponere, ferre, vertere aliquo versus, sive idem atque admovere, nisi quod admovere de corporeis, adhibere de incorporeis potius usurpatur, et quidem semper ratione habita finis, quem aliquid admovendo consequamur (It. dirigere verso, applicare, avvicinare; Fr. appliquer, approcher; Hisp. aplicar, allegar, acercar; Germ. an oder zu etwas halten, bringen, heran- oder vohinhalten oder bringen; Angl. to lay, apply, adapt).

Pangō

PANGO, pangis, panxi, panctum, item pēgi et pĕpĭgi, pactum, pangere, a. 3. — Pangere est figere, infigere, serere, plantare, πηγνυμι (It. piantare, ficcare; Fr. enfoncer, fixer, ficher; Hisp. hundir, echar á lo hondo, fijar, fixar; Germ. befestigen, einschlagen, einsenken; Angl. to drive in, fix, infix, to set, plant).

Fīgō

FIGO, gis, xi, xum, gere, a. 3. - Figere est immittere, adigere, affigere, πήγνυμι (It. ficcare, conficcare; Fr. ficher, enfoncer, attacher, fixer; Hisp. fixar, hincar, introducir, encaxar; Germ. heften, an -, hineinheften, - schlagen, - fügen, befestigen; Angl. to fix, fasten, thrusî in).

Sublica

SUBLĬCA, ae, f. 1. trabs praelonga, humi statuta et erecta ad quippiam sustinendum, pertica, palus: cujus vocis etymon V. in voc. seq. ¶ 1. Generatim. Liv. 23. 37. Turrem ex ipso muro excitavit consul aliquanto altiorem, quia muro satis per se alto, subjectis validis sublicis, pro solo usus erat. Alii leg. subliciis, ut sit a recto sublicium. Vitruv. 3. 3. sub init. Si solidum non invenietur, tunc is locus fodiatur et palis configatur sublicaeque machinis adigantur quam creberrimae. Adde Caes. 3. B. C. 49. ¶ 2. Speciatim dicitur de trabibus, quae in alveo fluminis defixae pontem sustinent, piede o sostegno del ponte, πρόβολος, ῥοπή. Caes. 4. B. G. 17. Tigna bina sesquipedalia in flumen defixerat, non sublicae modo directa ad perpendiculum, sed etc. et 7. ibid. 35. ad fin. Iisdem sublicis, quarum pars inferior integra remanebat, pontem reficere coepit. Alii subliciis. Adde Liv. 1. 37. ¶ 3. Alio sensu de veste, quae super aliam induitur, sopravveste, in Gloss. nom. ed. Loewe p. 169. Ependites (ἐπενδύτης): sublica. Cf. Idiom. gen. apud eumd. IV. p. 578. Superaria, σουβρικός, ἐπενδύτης.

Adtollō

ATTOLLO vel adtollo, tollis, tollere, a. 3. (ad et tollo). Praeteritum attuli et Supinum allatum V. in AFFERO. Attollo autem mutuatur sustuli a sustollo. - Part. Attollens I. a. et d. et II. 2. a. - Initio statim animadvertendum putamus, optimos aetatis aureae Scriptores in prosa oratione hanc vocem de industria vitasse, ut plerisque videtur. - Attollo est erigo, sustollo, sursum fero (It. levare, alzare; Fr. lever, hausser, soulever; Hisp. alzar, elevar; Germ. emporheben, in die Höhe heben, aufheben, erheben; Angl. to lift or raise up, to raise, elevate).

Fūnis

FŪNIS, is, m. 3. - Funis est restis ex cannabe, aliave materia contorta, σχοῖνος, κάλως (It. corda, fune; Fr. corde, cordage;Hisp. cuerda, soga, cordage; Germ. d. Seil, d. Strick, d. Tau; Angl. a rop. cord).

Habeō

HĂBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. - Habere verbum est latissimi usus, quod dicitur de iis omnibus, quae quacumque ratione aut in nobis, aut circa, aut apud nos sunt, sive nostra sint, sive non; sive libenter teneamus, sive inviti; sive jure, sive injuria. Nam quod in stipulationibus habere, tenere, possidere, tamquam tria differentia verba usurpantur, ut est apud Florentin. Dig.46. 4. 18., ad subtilitates ICtorum forique pertinet. Dicitur praeterea de rebus inanimatis, quae aliis quocumque modo sunt conjuncta. ἔχω (It. avere, tenere, possedere; Fr. avoir, posséder, tenir; Hisp. haber, tener, poseer; Germ. haben, besitzen, halten, tragen, erweisen, behalten, hegen, erzeigen, gewähren, geniessen; Angl. to have, hold, keep, possess).

Ante

ANTE - Est aut

1. Praepositio accusativum casum regens, aut
2. Adverbium (anteā);
3. et sive praepositio sit sive adverbium, semper est localis et significat rationem seu relationem loci anterioris ad posteriorem, et loci quidem anterioris aliquo versus rectâ progredientis; eique opponitur post et retro (It. avanti, innanzi; Fr. devant, avant; Hisp. ante, delante; Germ. vor; Angl. before, opposite to, over against).

Post

POST, - Post

¶ 1. De loco usurpatur et indicat id, cui aliquid est antepositum; hinc est idem ac pone, a tergo, retrorsum; eique opponuntur ante et post (It. di dietro, in dietro; Fr. en arrière, par derrière, après; Hisp. atras, detras, despues, tras; Germ. hinten, hinterwärts, hintennach; Angl. behind).

¶ 2. Saepissime ponitur de tempore et habet significationem rei succedentis.

Cochlidia

CŎCHLIS, ĭdis, f. 3. κοχλὶς, parva cochlea. ¶ 1. Nomen est gemmae cujusdam, cochleae similitudinem habentis, cujus meminit Plin. 37. Hist. nat. 12. 74. (193). ¶ 2. Adjective columna cochlis est in modum cochleae intus cavata, ascendendi causa. Hujusmodi fuit Romae in regione octava in Foro Trajani, et in nona ad templum Divi Antonini, ut est apud P. Vict. de Reg. Urb. Rom. c. 8. et 9.

Subgrundium

SUBGRUNDĬUM vel suggrundium, ĭi, n. 2. (subgrunda) idem ac subgrunda. Vitruv. 2. 9. sub fin. Tabulae in subgrundiis collocatae. Plin.25. Hist. nat. 13. 102. (160). Aizoum alii volunt hypogeson (ὑπόγεισον), quoniam in subgrundiis fere nascitur.

Subgrunda

SUBGRUNDA vel suggrunda, ae, f. 1. projectura tecti, qua stillicidium a pariete arcetur, γεῖσον (It. gronda, grondaja; Fr. gouttière; Hisp. gotera: Germ. die Traufe; Angl. guttor). Varro 3. R.

R. 3. circa med. Apes enim subter subgrundas ab initio villatico usae sunt tecto. Vitruv.10. 21. Testudo habet subgrundas proclinatas. Adde Ulp. Dig. 9. 3. 5. et Jabolen. 50. 16. 242.

Iānua

JĀNŬA, ae, f. 1. primus ingressus ad interiora domus: a Jano, qui januis praeesse creditus est; V. locum Cic. sub I. 1. init. θύρα (It. porta; Fr. porte de maison, porte; Hisp. puerta, puertecita; Germ. d. Thüre; Angl. a gate, door, entrance).

Vestibulum

VESTĬBŬLUM, i, n. 2. - Vestibulum videtur fuisse locus ante aedium januam, inter aedes ipsas et viam relictus, eum in usum, ut qui aedium dominum salutatum venissent, neque in via starent neque in ipsius essent aedibus. Gell. loc. cit. Animadverti, quosdam haudquaquam indoctos viros opinari, vestibulum esse partem domus primorem, quam vulgus atrium vocat. C. AElius (al. Caecilius) Gallus in lib. de significatione verborum, quae ad jus civile pertinent, secundo, vestibulum esse dicit, non in ipsis aedibus neque partem aedium, sed locum ante januam domus vacuum, per quem a via aditus accessusque ad aedes est, quum dextra sinistraque inter januam tectaque, quae sunt viae juncta, spatium relinquitur atque ipsa janua procul a via est, area vacanti intersita. Adde Macrob.6. Saturn. 8., qui integrum Gellii caput transcripsit. Graece est πρόδρομος, πρόθυρον, προπὐ λαιον (It. vestibolo, ingresso; Fr. vestibule;et Angl. vestibule; Hisp. vestibulo; Germ. der Vorhof, das Vorhaus).

Līmen

LĪMEN, ĭnis, n. 3. - Limen est lignum, aut lapis transversus in janua, aut porta, tum superius, tum inferius, βηλὸς, οὐδός (It. limitare, soglia; Fr. pas ou seuil d'une porte; Hisp. el umbral de la puerta; Germ. d. Schwelle, der Querbalken an der Thüre, und zwar oben und unten; Angl. the threshold of a door, also the lintel).

Superlīmināre

SŬPERLĪMĬNĀRE, is, n. 3. (superlimen) limen ostii superius, hoc est lignum sive lapis, qui, postibus superincumbens, jugi formam efficit, ὑπέρθυρον (It. soglia di sopra; Fr. linteau au-dessus d' une porte; Hisp. dintel, lintel ó la parte superior en las portadas; Germ. der Theil über der Oberschwelle; Angl. the transom or lintel over a door).

Ōstium

OSTĬUM, ĭi, n. 2. — Ostium est janua domus, θύρα (It. porta, uscio; Fr. porte de maison, porte; Hisp. puerta; Germ. die Thür; Angl. a door, gate).

Postis

POSTIS, is, m. 3. — Postis est lignum, aut lapis erectus ab utroque latere portae, januae, quod inferiori limine sustinetur, superius et valvas sustinet. Alter postis valvas fulcit cardinibus affixis: alter seram recipit et repagula: haec intellige, quum valvae geminae non sunt, παραστάς (It. stipite della porta; Fr. poteau, jambage de porte; Hisp. poste, jambas de la puerta; Germ. d. Pfoste: Angl. a door-post, jamb).

Dexter

DEXTER, tĕra, tĕrum vel per syncopen tra, trum, adject. - Dexter est, qui est ab ea parte, quae respectu humani corporis aptior est atque agilior; cui sinister opponitur (It. destro; Fr. qui est du côlé droit, droit, à droite; Hisp. derecho; Germ. rechts, zur Rechten befindlich; Angl. on the right hand).

Cardō

CARDO, ĭnis, m. 3. - Cardo dicitur et est locus, ubi aliquid in cavum seu foramen alterius rei immittitur, ut versari possit. I.) Proprie occurrit A) in machinationibus, et B) in re astronomica et mathematica.

A)In machinationibus.

¶ 1. Ubicumque lignum aliquod (quod cardo masculus appellatur) in cavum seu foramen alterius (quod cardo femina vocatur) immittitur, ut versari possit, cardo dicitur.

¶ 2. Speciatim cardo est fulcimentum illud, cui fores incumbunt et vertuntur. Cardines apud veteres plerumque infixi erant in superiore et inferiore ostii parte, hoc est in superno et infero limine.

1. In re astronomica et mathematica.

¶ 1. Quemadmodum axis, ita et cardo pro caeli plaga saepe usurpatur. Et primo cardines dicuntur -

1. Duo axes seu poli septemptrionalis et meridianus.
2. Praecipue cardo dicitur polus septemtrionalis, qui nobis semper est conspicuus, cum meridianus sub terra lateat.

¶ 2. Hinc in re agraria cardo est via, fossa, limes a meridie ad septemtrionem duetus, quemadmodum decumanus limes est, qui ab oriente ad occidentem. Nomen traxit a cardine polorum. Decumanus autem prius dictus est duodecumanus ab hora duodecima diei, qua sol occidit: spectat enim in occidentem.

¶ 3. Latino sensu quaecumque caeli plaga cardo dicitur.

¶ 4. Hinc cardo et pro centro ponitur. -

1. Ipsa terra cardo dicitur, quia circa eam caeli verti putabantur.
2. Cardo convexitatis est pars ejus media, quae a mathematicis vertexet focus parabolae appellatur, ubi ejusdem parabolae axis infigitur.
3. Hinc apud Geographos cardo dicitur locus vel punctum, quod ceteris definiendis determinandisque inservit.

¶ 5. Ponitur etiam de tempore; unde Cardo anni dicitur solstitium aestivum, quo dies ad summam longitudinem perveniunt, et, veluti in cardines se vertentes, decrescere incipiunt. - Eadem ratione cardo temporum vocatur quadripartita anni distinctio per incrementa et decrementa lucis, quae augetur a bruma usque ad aequinoctium vernum, ab hoc usque ad solstitium, deinde minuitur usque ad aequinoctium auctumni, et ab hoc usque ad brumam. - In vita humana mortalis aevi extremus cardo est senectus apud Senec. Troad. 52. et Lucan. 7. 381.

II.) Translate. Quoniam forum omne fulcimentum in cardine est, in eoque uno vertuntur, translate cardo dicitur in omni re id, in quo maximum momentum positum est, unde totius rei pendet eventus.

Pendeō

PENDĔO, pendes, pĕpendi, pendere, n. 2. — Pendeo est idem ac suspensus sum, κρέμαμαι (It. essere sospeso o appeso, stare pendente, o attaccato, pendere; Fr. pendre, être suspendu; Hisp. colgar, estar pendiente; Germ. hangen, herabhangen;Angl. to hang from, on, at, or about, to be suspended).

Foris

FŎRIS, is, et plur. fores, um, f. 3. janua exterior aedium, et saepius valvae ipsius: videturque esse a Graeca voce θύρα janua, seu potius a πόρος transitus. Frequentius adhibetur in plurali, quam in singulari numero (It. porta, imposta; Fr. porte, et au plur. le deux battants de la porte; Hisp. puerta, puertecita; Germ. d. Thür, d. Thürflügel; Angl. a door, gate).

Valva

VALVA, ae, et saepius plur. valvae, arum, f. 1. — Valva seu valvae sunt ligneae fores, ex duabus aut tribus aut pluribus etiam tabulis (cujusmodi nos dicimus scuri fatti a libro), quibus janua aut fenestra clauditur, θύραι διάπρισοι (It. imposte; Fr. battants de porte ou de fenêtre; Hisp. puertas, impostas; Germ. die Flügelthüre;Angl. folding doors or gates, valves).

Sinister

SĬNISTER, stra, strum, adject. — Sinister, qui est a parte laevae manus, laevus: cui dexter opponitur, σκαιός (It. mancino, manco, sinistro; Fr. gauche; Hisp. izquierdo;Germ. links; Angl. left).

Laevus

LAEVUS, a, um, adject. λαιὸς, sinister: a Graeca voce allata (It. sinistro; Fr. gauche, qui est du côté gauche; Hisp. izquierdo; Germ. link;Angl. left, on the left side).

Claustrum

CLAUSTRUM, i, n. 2. - Claustrum a verbo claudo et a Graecis κλεῖθρον et κλεῖστρον et Dorice κλαῖστρον, dicitur et est quidquid claudendo inservit, vectis, sera, repagulum, quo janua aut quidpiam aliud clauditur (It. ciò che serve a chiudere, catenaccio, stanga, sbarra, toppa; Fr. ce qui ferme, serrure, verrou, clòture; Hisp. to qui sirve á cerrar, clausura, cerradura, cerojo, pestillo; Germ. die Vorkerung zum Schliessen, das Schloss, der Verschluss; Angl. a bar, boll, barrier).

Pessulus

PESSŬLUS, i, m. 2. — Pessulus, It. chiavistello, Gr. μοχλός, βλήτρον, ἐπιβλῆς, μάγγανον, vectis ferreus, vel ligneus, quo fores clausae obfirmantur intus: a πάσσαλος paxillus, clavus. Duos obdebant, qui tutiores esse vellent.

Aedēs

AEDES vel aedis is, f. 3. - AEees proprie est exstructio hominum arte fabricata, tectum, habitaculum, in quo quis permanet, ac propterea exstructio hominum habitationi apta, h. e. It. appartamento, Fr. appartement, Hisp. quarto de casa,Germ. Gemach, Angl. apartment.

I.) Proprie.

¶ 1. -

1. Raro plur. numero, nec saepe sing. occurrit pro parte domus, in qua quis habitat, et pro singulis cubiculis (It. appartamento, stanza, camera; Fr. appartement, pièce, chambre; Hisp. quarto de casa, aposento, camara; Germ. das Gemach, einzelne Zimmer eines Hauses; Angl. apartment in a house, a room, chamber).
2. Interdum sing. numero ponitur generatim pro tota domo, in qua homines habitant (It. casa; Fr. maison; Hisp. casa; Germ. das Haus; Angl. a house).
3. Saepissime plur. numero aedes, ium usurpantur ad hominum domicilium significandum, quod scilicet hominum domicilium ex pluribus constet aedibus vel cubiculis: quo sensu aedes differunt cum ab aedificio, tum a domo et a villa.

¶ 2. Sing. numero, aut etiam plur. si de pluribus sermo est, fere cum addito alicujus dei nomine, nisi ex orationis contextu pateat, aut cum additis sacra, sacrae, deorum etc.: aedes significat locum diis sacrum, et differt a templo, ut infra in Homonym. (It. abitazione o sede di un dio, tempietto; Fr. résidence d'un dieu, temple, chapelle; Hisp. habitacion, residencia de un dios, capilla; Germ. der Wohnsitz oder das Haus eines Gottes, ein Gotteshaus, Gottersitz; Angl. a temple, house os worship).

¶ 3. Quoniam sepulcra a Latinis sacra et religiosa habebantur, ita aedis nomine aliquando significantur.

II.) Translate, plur. pariter num.

¶ 1. Per imaginem -

1. Dicuntur de apum alveis.
2. Audaciori multo translatione Plaut. Pseud. 1. 5. 54. Fac, sis, vacivas aedes aurium, mea ut migrare dicta possint. h. e. aurium cellae, cubicula. V. supr. I. 1. a.
3. ¶ 2. Metonymice aedes dicuntur ipsarum aedium incolae.

Pavīmentum

PĂVĪMENTUM, i, n. 2. (pavio). — Pavimentum est domus solidamentum, sive incrustatio, quam gradiendo calcamus, ἔδαφος (It. pavimento, terrazzo, lastrico, battuto; Fr. pavé, plancher, carrelage; Hisp. pavimiento, enladrillado; Germ. d. Estrich, Estrichboden; Angl. a pavement, floor).

Tessellō

TESSELLO, as, āvi, ātum, are. a. 1. (tessella) — Tessello est tessellis sterno vel compono, ψηφοθετέω (It. formare di pezzetti o pietruzze quadrate, fare a scacchi; Fr. former de petites pierres carrées; Hisp. formar de pedrezuelas quadradas; Germ. würfelförmig machen; Angl. to form of smalls squares pieces, tessellate).

Pavīmentum tesselātum

Tessellatum pavimentum, sc parvis quadratis lapillis compositum.

Peristylium

PĔRISTYLĬUM, ĭi, n. 2. - It. luogo circondato da colonne, loggia, chiostro, περιστύλιον, locus columnis saeptus, vel ubi columnae in circuitu dispositae sunt: a περί circum et στύλος columna.

Basis

BĂSIS, is, f. 3. βάσις. - Basis a Graeca voce allata (quae fortasse a βαίνω incedo, ingredior, quia basis est veluti pes, quo animal sustinetur et ingreditur) apud Latinos est vox artium propria, et significat fulcrum et veluti pedem, qui a fundamento consurgit, et columnas, statuas aliaque hujusmodi sustinet; immo proprie est idem ac fundamentum. (It. base, basamento, sostegno; Fr. base, fondement, assise; Hisp. basa, fundamento; Germ. d. Tritt oder Fusstritt; Angl. the base, a foundation).

Scālae

SCĀLAE, ārum, f. plur. 1. - Scalae, machina pluribus gradibus constans, qua utimur ad ascendendum in superiora, κλίμαξ (It. scala, scalea; Fr. escalier, echelle; Hisp. escalera, escalon; Germ. Treppe, Stiege, Leiter; Angl. a ladder, stair, greeze).

Contignātiō

CONTIGNĀTĬO, ōnis, f. 3. (cum et tignum) tignorum, seu trabium series, et contextus, ut in aedibus, quae membra superiora domus sustinet, aut tectum.

Adscendō

ASCENDO vel adscendo, scendis, scendi, scensum, scendere, 3. (ad et scando).
- Ascendo est sursum sive ad aliquid editum scando (It. ascendere, salire, montare; Fr. monter sur, gravir, escalader;Hisp. ascender, montar; Germ. aufsteigen oder hinaufsteigen; Angl. to ascend, mount, climb).

Superus

SŬPĔRUS, pĕra, pĕrum, adject. (super). — Comp. Superior; Sup. Superrimus, a quo et Supremus et Summus. — Superus est in superiore parte positus, altus, editus, ὐ ἄνω (It. superno, alto; Fr. qui est en haut, qui est au–dessus, haut; Hisp. alto, elevado; Germ. d. obere, oberhalb befindlich; Angl. above, upper, on high): cui inferus opponitur.

Īnferus

INFĔRUS, a, um, adject. - Comp. Inferior; Sup. Infimus; et Sup. Imus - Inferus est qui infra est, inferior, ut superus, qui est supra, ὐ κάτω. (It. inferiore, basso, di sotto; Fr. qui est au-dessous, inférieur; Hisp. lo que está mas baxo en sitio, inferior; Germ. der, die, das untere, unten befindliche; Angl. below, beneath, underneath).

Extrīnsecus

EXTRINSĔCUS, adverb., quod effictum videtur ab antiqua forma extrim, quae ab adject. exter, exterus; et est ἔξωθαν, extra seu potius ab externo (It. dall' esterno, dal di fuori; Fr. venant du dehors, de l'entérieur; Hisp. por fuera; Germ. von aussen her, von ausserhalb; Angl. from without, on the outside, extrinsically).

Appāreō

APPĂRĔO vel adpareo, pāres, pārŭi, pārĭtum, pārere, n. 2. Verbum deductum ex appario et apparo, compositum ex ad et pareo, quam vocem V. - Part. Apparens I. 2. et 3.; Appariturus II. A. c. - Apparere proprie est se, tamquam coactum vel appellatum, parare atque alicui adstare et praesto esse; vel etiam si de expectata atque appetita re sermo est, significat rem ipsam prodire.

Parō

PĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Parans A. I. 1.; Paratus A. I. 1. 2. et II. 2.; Paraturus A. et B. II. 1.; Parandus A. II. 1. — Parare duo diversa significat, scilicet A) Instituere, instruere, moliri, apparare, adornare; et B) Parem facere, aequiparare, comparare.

1. Parare, ab eodem etymo, a quo pario, est instituere, instruere, moliri, apparare, adornare, κατασκευάζω (It. apparecchiare, allestire; Fr. préparer, apprêter, arranger; Hisp. preparar, aparejar, aprestar, poner en orden; Germ. bereiten, zubereiten, verbereiten, rüsten, gehörig einrichten, besorgen, fertig machen, sich zu etwas rüsten; Angl. to make or get ready, provide, put in readiness, prepare, go about, shape, contrive, order, dispose, design, furnish, equip).
2. Parare a par, paris, est — a) Stricto sensu parem facere, aequiparare.

Pāreō

PĀRĔO, es, ŭi, ĭtum, ere, n. 2. Part. Parens B. II. 1. 4.; Pariturus B. II. 7. Ceterum impersonaliter etiam usurpatur sub A. II. b. — Ducunt a πάρα pro πάρεστι a πάρειμι adsum, quamvis obstet quantitas. — Parere duo praecipue significat, scilicet A) Se ostendere, apparere; B) Praegnante, uti ajunt, significatione, ad alicujus nutum vel imperium comparere, praesto esse.

1. Parere est se ostendere, apparere, φαίνομαι (It. apparire, farsi vedere, comparire; Fr. paraître, apparaître, se montrer, se faire voir; Hisp. parecer, aparecer, dexarse ver, mostrarse;Germ. zum Vorschein kommen, erscheinen, sichtbar sein, sich sehen lassen; Angl. to appeur, be seen, be present or at hand).
2. Parere praegnante, uti ajunt, significatione, est, ad alicujus nutum vel imperium comparere, praesto esse.

Fenestra

FĔNESTRA, ae, f. 1. - Fenestra est foramen in pariete ad aedem illustrandam, item valvae, quibus id foramen clauditur: a φαίνω luceo, unde et φανερὸς lucens, quasi phaenestra, vel ab aoristo ἔφανον, vel a φανίζω, quod a φανεῖν, unde φάνιστρα, vel tandem, sed minus recte, a φένω findo, ita ut fenestra idem sit ac fissura, θυρίς (It. finestra; Fr. fênetre, croisée; Hisp. ventana; Germ. das Fenster; Angl. a window, opering in the wall of a house to admit light).

Forāmen

FŎRĀMEN, ĭnis, n. 3. (foro, as, are) apertura forando facta, Gr. ὀπή, It. forame, buco, apertura.

Forō

FŎRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Forans. I.; Foratus I. et II.; Forandus I. - Forare est pertundere, penetrare; a πόρος meatus, qui forando fit, τερέω, forare, pertugiare.

Cancellus

CANCELLUS, i, m. 2. deminut. a cancer. - Cancelli sunt saeptum ex rectis et obliquis lignis, aut ferramentis, modicoque intervallo distinctis contextum, quo fenestrae, januae, scaenae, tribunalia muniri eorumque aditus praecludi solent (It. cancelli, grata, gelosia; Fr. enclos en forme de grille, grillage, treillis;Hisp. reja, enrejado; Germ. d. Gitter, Gitterstäbe; Angl. lattice, trellis, grate, railing).

[Saepiō]

SAEPĬO et Sēpio, is, saepsi et raro saepivi, saeptum, saepire, a. 4. (saepes). - Saepio est claudo, vallo, munio, circumdo custodiae causa, siepare, circondare, munire, chiudere, φράττω, περιβάλλομαι.

[Saepēs]

SAEPES et Sēpes, is, f. 3. - Saepes est saeptum ex lignis, ramis arborum, aut spinis consitis, quo clauduntur agri, aut horti, φραγμός, φράγμα (It. siepe, fratta; Fr. haie; Hisp. maleza; Germ. e. Zann, Verzäunung, Gehege; Angl. a hedge, fence).

[Saeptum]

Saeptum et Septum, i, n. 2. substantivorum more.

¶ 1. Generatim est locus munitus, et quocumque saepimento vallatus et clausus, cujusmodi sunt stabula, ovilia, vivaria etc., serraglio, steccato, barricata, chiusura, recinto, φράγμα.

¶ 2. Speciatim -

1.°) In plur. num. -

1. Saepta Romae loca duo in Campo Martio olim tabulatis cincta et clausa (V. B. Crus.ad Sueton. Aug. 43.), in modum stabuli (unde et Ovilia dicta), in quorum altero populus R. stabat comitiorum tempore, antequam ad suffragium vocaretur: in altero magistratus, qui comitiis praeerat, ejusque ministri, praecones et alii. Distinguebantur pontibus, per quos populus transibat, ut in PONS dictum est.
2. Saepta item sunt obices et claustra, quae ad incile opponuntur, aquae derivandae compellendaeve ex flumine causa: sive ea lignea sint, sive lapidea, sive ex alia qualibet materia, ad continendam transmittendamque aquam excogitata.

2.°) In sing. num. -

1. Saeptum transversum a medicis dicitur membrana valida in ventre, a praecordiis uterum diducens, a superiore parte non solum intestina, sed jecur quoque, lienemque discernens, pannicolo, settotraverso, diaframma, διάφραγμα.
2. Saeptum clausum seu clusum est quod introeuntibus aditum negat, quale fuisse videtur illud, quo templum Bonae Deae claudebatur.

[Clāthra]

CLĀTHRI vel clatri, ōrum, m. plur. 2. Clatri sine aspiratione rarius occurrit: V. Inscript. in v. CLATHRO. - Clathra, orum, n. plur. recte Latine dici negat Caper de verb. dub. p. 2248. Putsch. Attamen Nicol. Heins. in melioribus Propertii libris invenisse se ait 4. 5. 72. Cum fallenda meo pollice clathra forent. Al. leg. claustra. - Ceterum clathri (τὰ κλῆθρα Atticorum, τὰ κλᾶσθρα Dorum sunt, nec prisca forma AEolensium ΚΛΑΙΘΡΟΙ videtur defuisse) sunt virgae ligneae, vel ferreae, in cratis modum dispositae, quibus fenestrae, vel januae muniuntur, ut luminis et aeris usu inclusus potiatur (It. ferrata, inferriata, gelosia; Fr. barreaux, grille, grillage; Hisp. reja; Germ. Gitter; Angl. balusters, a balustrade, railing).

[Pergula]

PERGŬLA, ae, f. 1. est pars domus exporrecta et propendens, seu locus apertus, extra parietem porrectus, et modo tectus, modo sub dio positus: a pergo, ut regula a rego, quia extra parietem pergit, seu porrigitur, προβολή, pergolo, ringhiera, ballatojo, poggiuolo, logetta, sporto.

[Fulcrum]

FULCRUM, i, n. 2. fulcimentum, et speciatim illud, quo lectus sustinetur: a fultum sup. verbi fulcio, sostegno, piede, ἔρεισμα.

[Tēctum]

TECTUM, i, n. 2. (tego) id, quod tegit, tegmen, praecipue domorum (It. coperto, tetto; Fr. toit; Hisp. techo; Germ. das Dach; Angl. the covering or roof).

Contegō

CONTĔGO, tĕgis, texi, tectum, tĕgere, a. 3. (cum et tego).
Part. Contegens et Contectus I.; Contegendus II. - Contego est idem quod tego, vel simul tego ad tuendum vel ad celandum (It. coprire; Fr. couvrir entièrement; Hisp. cubrir enteramente; Germ. zu- oder bedecken; Angl. to cover all around).

Imbricex

IMBREX, ĭcis, f. 3. - Imbrex est fictile segmentum cylindri, quod duarum tegularum labris inter se junctis imponitur, ne imber per earumdem intervalla in domum influat: differt a tegula, quae plana est, et duo labra prominentia, seu latera per longum linea inde erecta habet. Etrusci, permutato nomine, nunc embrice appellant, quam olim Latini tegulam; tegola vero, quam illi imbricem appellabant: at Veneti, qui solis imbricibus ad domorum tecta utuntur, eos vulgo vocant coppi; prius enim eosdem supinos disponunt, aliosque pronos duorum supinorum labris imponunt. Isid. 19. Orig. 10. Tegulae vocatae, quod tegant aedes; et imbrices, quod accipiant imbres. rectius quod arceant imbres. Gr. καλυπτὴρ, σωλήν (It. embrice, coppo; Fr. tuile faîtière, faîtière; Hisp. teja acanalada; Germ. d. Hohlziegel; Angl. a gutter-tile for carrying off the rain).

Tēgula

TĒGŬLA, ae, et saepius tegulae, ārum, f. 1. (tego) — Tegula est testae aliusve materiae genus, quo domus teguntur, πλίνθος, κέραμος (It. tegola; Fr. tuile, toit, toiture; Hisp. teja;Germ. der Dachziegel od. das Ziegeldach; Angl. a tile).

Scandula

SCANDŬLA, ae, f. 1. - Scandula duo diversa significat.

¶ 1. Est assula, tabella, tenuis lamina ex ligno fissili ad varios usus, praesertim ad tecta domorum: a scandendo, ut diximus, quia in tectis ita disponuntur scandulae, ut alia aliam scandat, It. assicella, scandola, Gr. σχίδαξ, σχίδιον, καλυμμάτιον.

¶ 2. Est etiam speltae seu hordei genus, quod Itali nunc scandella vocant, quodque distichum et Galaticum appellat Colum. 2. R. R. 9. ad fin.

Tigillum

TĬGILLUM, i, n. 2. Etiam tigillus masc. gen. in Gloss. Lat. Gr. Tigillus, ἰκρίδιον. Adde Augustin. loc. infra cit.: est enim a tignus pro tignum. — Tigillum, deminut.
a tignum, ut sigillum a signum, est parvum tignum, trabecula, travicello, travetta, perticone, δοκίς, δοκίδιον.

Incumbō

INCUMBO, cumbis, cŭbŭi, cŭbĭtum, cumbere, n. 3. (in et cubo). - Incumbere est in aliquid inclinari, inniti, incubare (a quo postremo verbo quid differat, V. ibi init.) ἐπίκειμαι
(It. appoggiarsi, posare, andare addosso, piegarsi a qualche cosa; Fr. se coucher, s'étendre, se pencher, s'appuyer, peser sur; Hisp. tender, entender, echarse en, apoyarse, descansar sobre alguna cosa; Germ. sich legen, stämmen, stützen auf etwas; Angl. to lean, lie, rest, or recline upon).

Stīllicidium

STILLĬCĬDĬUM, ĭi, n. 2. (stilla et cado) — Stillicidium est humor stillatim cadens et ipse casus humoris stillatim defluentis, acqua, umore che cade a stille, o il cadere dell' acqua a stille, stillicidio,σταλαγμός.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. Varro 5. L. L. 27. Müll. Stillicidium, eo quod stillatim cadat; flumen, quod fluit continue.

¶ 2. Speciatim. —

1. De urina.
2. De melle.
3. De sanie aut sanguine manante dicitur.
4. Saepe dicitur de casu aquae pluviae ex tectis vel ex projecturis tectorum stillatim defluentis, gronda, grondaja.

II.) Translate. Seneca Ep.101. ad fin. Invenitur qui malit inter supplicia tabescere et perire membratim, et toties per stillicidia amittere animam, quam semel exhalare. h. e. paullatim. At Forcellinus in proprium sensum accepit pro sanguinem stillatim emittendo.

Dīcō

DĬCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. - Dico, ratione habita etymi, est a ΔΕΙΚΩ pro δείκνυμι ostendo; atque hinc in vetustis monumentis tum aercis, tum marmoreis deico, deicis, deixi (vel etiam deixsi), deictum, deicere pro dico etc. legitur. Itaque dicere proprie estostendere, demonstrare; hinc verbis ostendere, verbis proferre; atque adeo loqui, narrare, referre, declarare (It. dire, parlare, riferire, narrare; Fr. dire, parler, déclarer, raconter, faire mention, donner avis, exposer; Hisp. decir, hablar, pronunciar, declarar, exponer; Germ. sagen, berichten, erzählen, erklären; Angl. to speak, say, tell).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. -

1.°) Activa forma; et quidem -

1. Cum Accusativo rei, quae dicitur.
2. Cum Accusativo et Infinito.

2.°) Passive. -

1. Cum Nominativo et Infinito, quemadmodum et videor, dicor est habeor, putor, censeor.
2. Interdum Nominativum et Infinitum excipit Accusativus et Infinitus.

Subdiālis

SUBDĬĀLIS et subdivalis, e, adject. — Subdialis est sub dio positus, It. posto allo scoperto, Gr. ὕπαιθρος.

Dīvum

Dīvum, i, et Dīum, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, est aer, caelum. Sub dio Latini dicunt, h. e. sub caelo: caelum enim Graeci τὸν δία dicunt

Subdiāle

Subdiale et per apop. subdial vel subdival, is, n. 3. absolute, substantivorum more, solarium sive pars domus superior, quae sub dio est, ὕπαιθρον, ὑπαίθριον.

Maeniāna

MAENĬĀNA, ōrum, n. 2. Proprie est adjectivum a Maenio deductum et absolute, substantivorum more, usurpatum. - Maenianum est tabulatum, vel lapis extra parietem projectus et ad prospiciendum aptus: dictus a quodam Maenio censore, qui primus ultre columnes, ut ait Festus p. 134. 22. Müll., extendit tigna, quo ampliarentur superiora. Adde Paul. Diac. p. 135. 6. et Non. p. 65. 23.; et V. MAENIUS in ONOM. ἐξώστρα (It. poggiuolo, ringhiera, ballatojo; Fr. galerie extérieure, balcon; Hisp. galería exterior, balcon;Germ. Vorbau oder Vorsprung, nach unserer Art Balcon, Altan; Angl. a building of pleasure jutting out for prospect, a gallery, balcony).

Corōnis

CŎRŌNIS, ĭdis, f. 3. κορωνὶς, Graeca vox significans notam quamdam ex linea brevi, et ab inferiori parte flexa et incurvata, uti docet Vet. Scholiast. ad Aristoph. Πλοῦτον, v. 253., quae in fabulis comicorum et tragicorum appingi solebat, ad significandum quoddam genus pausae et cessationis in agendo. Praeterea, Hesychio teste, est τὸ τελευταῖον τῆς οἰκοδομῆς ἐπίθεμα, hoc est summa corona parietis in fabrica, de qua in CORONA dictum est.

Cavaedium

< cavum aedium, Atrium repraesentabat eam aedium nobiliorum partem, quae nunc in monasteriis Itali vocant chiostro, in cujus medio arca erat cavaedium appellata.

Adhaereō

ĂDHAERĔO, res, si, sum, rere, n. 2. (ad et haereo). Part. Adhaerens in omnibus paragr. et in fine. Est autem ad aliquid haereo (It. essere attaccato o aderente, attaccarsi; Fr. être attaché, adhérent à, s'attacher; Hisp. adherir, pegarse á; Germ. anhangen, ankleben, an oder auf etwas hangen oder festsitzen; Angl. to adhere or stick close to, to grow to or neat to).

Metallum

MĔTALLUM, i, n. 2. μέταλλον. — Metallum est materia illa dura, quae ex terrae visceribus effoditur, ut aurum, argentum, ferrum, aes, plumbum etc. μέταλλον
(It. metallo; Fr. métal; Hisp. metal; Germ. ein Metall, wie Gold, Silber, Eisen; Angl. metal).

Fossor

FOSSOR, ōris, m. 3. qui fodit, seu villicus, qui plantandis arboribus, ac praecipue vitibus operam dat, It. zappatore, Gr. ὀρυκτήρ.

Fodiō

FŎDĬO, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 3. - Fodere(quod ratione habita etymi conjungi potest cum βοθ; unde βόθρος fovea et βοθρόω, βοθρεύω fodio) est terram, aliudve quippiam eruere, effodere, ὀρύττω (It. cavare, scavare; Fr. creuser, travailler en creusant, fouiller, percer; Hisp. ahondar, cavar; Germ. graben, umgraben, durchgraben; Angl. to dig, delve).

I.) Proprie.

- a) De terra, agro, et similibus. - Absolute. - Cum Accusativo.

- b) De metallis et similibus, et est fodiendo eruere.

- c) De puteis et similibus, et est fodiendo facere.

- d) De personis est pungere, stimulare, transfodere, νύπτω.

- e) Item de personis, et fodere latus vel fodere absolute, est alicui latus leviter manu icere admonendi causa: quod praecipue fiebat a nomenclatoribus, quum salutationis officium alteri in via dictabant.

- f) Item de oculis, qui eruuntur.

- g) Item obscaeno sensu est mulieres et pueros vitiare.

- h) Poetice. Sil. It.14. 359. fodere aequora remis.

II.) Translate.

Ingredior

INGRĔDĬOR, grĕderis, gressus, grĕdi, dep. 3. (in et gradior). - Ingredi est intro gradi, introire, εἰσέρχομαι (It. entrare; Fr. entrer, s'avancer dans; Hisp. entrar, penetrar; Germ. hineingehen; Angl. to enter, go into).

Puteus

PŬTĔUS, i, m. 2. — Puteus est locus, qui perpetuas habet aquas ex terrae venis manantes, non tamen fontium more foras erumpentes. Differt a cisterna, quae aquam pluviam collectam servat. φρέαρ (It. pozzo; Fr. puits, source; Hisp. pozo; Germ. d. gegrabene Brunne, Born; Angl. a well or pit).

Fodīna

FŎDĪNA, ae, f. 1. ¶ 1. Est locus, ubi quid effoditur, It. miniera, Gr. μέταλλον.

Bacillum

BĂCILLUM, i, n. 2. deminut. a baculo, parvus baculus, virga (It. bastoncello, bacchetta; Fr. petit bâton, baguette; Hisp. varilla, bagueta; Germ. ein kleiner Stab, Stöckchen oder Stäbchen; Angl. a little staff, stick, baton).

Gradus

GRADUS, us, m. 4. - Gradus a v. gradior, est idem quod gressus (It. passo; Fr. pas, marche; Hisp. paso; Germ. d. Schritt; Angl. a step, stair).

Gressus

GRESSUS, us, m. 4. - Gressus est gradus, incessus, ambulatio, βαδισμα (It. l' andare, passo; Fr. marche, pas; Hisp. marcha, paso; Germ. d. Schritt, Gang; Angl. a step, pace, going, gait).

Baculum

BĂCULUM, i, n. 2. - Baculum generatim est idem, quod scipio, virga, fustis (It. bastone; Fr. bâton; Hisp. baston; Germ. Stab, Stock; Angl. a staff, stick, baton).

Lucernīs

LŬCERNA, ae, f. 1. Est a luceo, et primam habet brevem, licet longa sit in luceo et lux: est autem instrumentum, quod uno vel pluribus ellychniis accensis instructum, et oleo nutritis, lucem praebet domesticis usibus, λὐχνος (It. lucerna; Fr. lampe, lumière; Hisp. lámpara;Germ. d. Lampe, Oellampe, Leuchte; Angl. a lamp, candle, light).

Lūceō

LŪCĔO, ces, xi, cere, n. 2. - Lucere est lucem emittere, splendere, fulgere, λάμπω (It. lucere, risplendere; Fr. luire, jeter de la lumière; Hisp. lucir, brillar, resplandecer y alumbrar; Germ. hell sein, leuchten; Angl. to shine, glitter, glisten).

Effodiō

EFFŎDĬO vel ecfodio vel exfodio, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 3. (ex et fodio). - Effodere est fodiendo eruere (It. cavare, scavare, cavar fuori; Fr. fouir, oreuser, déterrer; Hisp. ahondar, cavar; Germ. herausgraben, ausgraben; Angl. to dig aut, dig up).

Ligō subst.

LĬGO, ōnis, m. 3. instrumentum rusticum lato ferro, herbis ac radicibus evellendis, purgandoque agro et terrae fodiendae aptum, δίκελλα, μάκελλα (It. marra, marrone, zappa; Fr. hoyau; Hisp. azada, azadon; Germ. d. Hacke; Angl. a spade, mattock, shovel).

Terra

TERRA, ae, f. 1. — Terra est elementum frigidum et siccum, quod, quoniam reliqua omnia gravitate exsuperat, infimum sibi inter ea locum vendicavit, γῆ, γαῖα, χθών (It. terra; Fr. terre; Hisp. tierra; Germ. die Erde; Angl. earth).

De ea haec habet Varro 1. R. R. 9. Terra tribus modis dicitur, communi, proprio et misto.

Communi, ut quum dicimus orbem terrae et terram Italiam aut quam aliam. In ea enim et lapis et arena et cetera ejus generis sunt in nominando comprehensa.

Altero modo dicitur terra proprio nomine, quae nullo alio vocabulo neque cognomine adjecto appellatur.

Tertio modo dicitur terra, quae est mista, in qua seri quid potest et nasci, ut argillosa aut lapidosa et sic aliae. Haec Varro; quae quidem omnia confirmari etiam possunt exemplis petitis ex Cic., Lucret., Vitruv., Liv., Capell., Colum., aliis. V. infra.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. - Terra continens. — Pro insulis. — Terram tangere, genus quoddam venerationis erat et caerimoniae superstitionisque: sed non nisi in his rebus, quae ad deos inferos ac mortuos pertinent, usurpari consuetum. — Terram videre, vel in terra esse, dicuntur, qui ad molesti prolixique laboris finem propemodum pervenerunt. Sumptum a navigantibus. — Aquam et terram petere vel postulare, bellum indicere. — A terra ad caelum percontari, proverbialis locutio est, quae significat minute exquirere et ab initio ad finem usque rem totam sciscitari. — Terra iter facere opponitur navigationi: sive pedibus sive equo aut curru eatur. — Terra ortus, terrae filius, tam in bonam quam in malam partem adhiberi potest: tum quia terra orti dicuntur, quorum antiquissimum genus est et in ipsa vetustate sepultum; tum quia etiam ita appellantur ignobiles homines, qui patrem et avum ciere non possunt. — Terrae filios vulgus vocat, quorum genus incertum est. — Terrae, genet. vel locativ., pro in terra. Sic Gr. χαμαί et Lat. humi. — Terrae. dativ., a poetis dicitur pro ad vel in terram. — Ad terram, in terram, humi, ad solum, in terra, a terra. — Terra marique vel aut terra aut mari, est in omnibus locis vel quacumque ratione. — A terra, ab infimo solo. — De terra, ex humo. — Sub terras aut terris poetice refertur ad Inferos. — Terrarum, genet. plur., eleganter jungitur cum quibusdam adverbiis loci et vim quamdam addit orationi.

¶ 2. Speciatim saepissime usurpatur pro qualibet orbis regione vel parte etiam minima.

— a) In sing. num.

— b) In plur. num.

— Hinc terra Italia, terra Graecia etc. pro regione Italiae, Graeciae etc.

¶ 3. Huc pertinet formula sit tibi terra levis aut sit ei terra gravis, sc. terra sepulcri.

¶ 4. Item de terra, qua quis tegitur in sepulcro, aut de iis, qui ea conteguntur, sc. manes.

¶ 5. Item pro solo.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de orbe terrarum vel potius de iis, qui terram incolunt, et de humanis negotiis.

¶ 2. Terra a veteribus dea habita est, variis nominibus appellata, Tellus, Vesta, Ceres, Mater, Cybele etc. Fabulantur autem esse eam filiam Demogorgonis, quae ex incertis patribus Noctem pepererit, Tartarum, Famam, Tagem, Antaeum, Pythonem, Typhonem, Tityum etc.

Metallicus

MĔTALLĬCUS, a, um, adject. (metallum) ad metallum pertinens, minerale, metallico, μεταλλικός.

Tractōrius

TRACTŌRĬUS, a, um, adject. (traho) ad trahendum pertinens, da tirare, ἑλκτικός, ut tractoriae machinae, ἑλκτικὰ ὄργανα, quibus gravia onera trahuntur.

Dēferō

DĒFĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre, a. anom. 3. (de et fero). - Defero est deorsum fero, aliquid a loco aliquo asporto alioque affero (It. portar giù, portar via; Fr. porter, apporter d'un lieu, emporter; Hisp. alzar, llevar una cosa de un lugar á otro; Germ. etwas von irgendwo her -, herab -, herbeitragen oder - führen, fortbringen, fortschaffen; Angl. to carry down or along, to carry, bring, convey).

Ustrīna

USTRĪNA, ae, f. 1. (uro)

I.) Proprie. Apul. 7. Met. Ustrina talis moram non sustinens. h. e. incendium excitatum in stuppae sarcina. Adde Solin.19.

II.) Tropice.

¶ 1. Est locus, ubi metalla candescunt, ut elaborentur, καυτηρεῖον.

¶ 2. Saepius est locus, in quo cadaver cremabatur.

Urgeō

URGĔO (et urgueo), urges, ursi, urgere, a. 2. — Urgeo est premo, impello, propello, ἐπείγω (It. premere, pressare, spingere, essere addosso, urtare; Fr. presser, pousser, faire avancer; Hisp. pujar, apretar, estrechar, acosar; Germ. drängen, treiben, stossen; Angl. to press upon, urge, drive).

Prōfluō

PRŌFLŬO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. (pro et fluo). — Profluo est idem ac porro fluo, defluo, dimano, προῤῥέω (It. scorrere, correre in giù; Fr. découler, couler; Hisp. fluir, gotear, manar, destilar; Germ. hervorfliessen-, strömen, fortfliessen; Angl. to flow or gush out, run down, stream or trickle down).

Scōria

SCŌRĬA, ae, f. 1. et raro Scories, ēi, 5. σκωρία, recrementum, retrimentum, fex, spurcitia, sordes, quae ex metallo inter coquendum, veluti spuma quaedam, expurgantur (It. scoria, feccia de' metalli; Fr. scorie, crasse, écume, ordure de métal; Hisp. escoria; Germ. Abgang von Metallen, Schlacken; Angl. scoria, dross, scum).

Seorsum

Seorsum vel seorsus, adverbialiter occurrit. — Seorsum vel seorsus est separatim, secreto χωρίς, κατὰ μόνας (It. separatamente, a parte, in disparte; Fr. à part, séparément; Hisp. separadamente; Germ. besonders, abgesondert; Angl. apart, asunder).

Abiciō

ABĬCĬO, ĭcis, iēci, iectum, iĭcere, a. 3. (ab et iacio). - Abicere Proprie est iacere aliquid procul a se, vel de loco superiori in inferiorem (It. gittar via, gittare; Fr. jeter loin de soi, rejeter; Hisp. echar de si; Germ. abwerfen, von sich werfen, herab- oder hinabwerfen; Angl. to throw, to throw away).

Ferrārius

FERRĀRĬUS, a, um, adject. It. di ferro, Gr. σιδηρικὸς, ad ferrum pertinens.

Fabrica

FĂBRĬCA, ae, f. 1. proprie est fabri officina, ἐργαστήριον (It. botlega; Fr. atelier des ouvriers ou artistes; Hisp. oficina; Germ. die Werkstatt des in harten Stoffen arbeitenden Handwerkers oder Künstlers; Angl. a shop, place to work in).

Īnflō

INFLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et flo). - Inflare est intus flare, inspirare, flatu implere, tumentem facere, ἐμπνέω, φυσάω (It. soffiare dentro, gonfiare; Fr. souffler dans, remplir de vent; Hisp. soplar dentro, hinchar, inflar; Germ. ein -, aufblasen, blasen, blähen; Angl. to blow or breathe into, blow or puff uf, swell, inflate).

Follis

FOLLĬS, is, m. 3. proprie est sacculus coriaceus, qui vento aliave re impletur. Hinc

¶ 1. Follis dicitur instrumentum, quo attrahitur ventus atque emittitur ad ignem excitandum: a sono, quem sufflando edit, It. mantice, φῦσα.

¶ 2. Item pilae genus omnium maximum, constans ex aluta vento inflata, quod etiam hodie Italis plurimo est in usu, ita dictum, quod instar fabrilis, vel coquinarii follis vento turget, It. pallone.

Eximō

EXĬMO, ĭmis, ēmi, emptum vel emtum, ĭmere, a. 3. - Eximere est extrahere, educere, eruere (It. cavar fuori, trar fuori; Fr. tirer de, retirer, enlever, retrancher; Hisp. tirar, sacar á fuera, llevar;Germ. abnehmen, benehmen, hinwegnehmen, ausnehmen, herausnehmen, entfernen; Angl. to take out or away, take or draw from).

Forceps

FORCEPS, cīpis, m. et f. 3. - Forceps, idem ac forfex, πυράγρα, est instrumentum fabrum ferrariorum, chirurgorum, aliorumque, ad aliquid capiendum retinendumque.

Incūs

INCUS, cūdis, f. 3. (incudo) instrumentum e solido ferro, super quod fabri ferri massas cudunt et formant, ἄκμων (It. ancudine, incudine; Fr. enclume; Hisp. ayunque, yunque; Germ. d. Ambos; Angl. a smith's anvil).

Cūdō

CUDO, is, ere, a. 3. - Cudo est ferio, pulso, tundo, idem ac caedo, unde derivatum videtur, ut punio a poena (It. battere; Fr. battre, frapper; Hisp. pegar, golpear, batir; Germ. schlagen, stossen, klopfen; Angl. to strike as smiths do, beat, hammer, forge).

Strictūra

STRICTŪRA, ae, f. 1. (stringo) actus stringendi, constrictio, compressio: cui solutio opponitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Abstractorum more. —

1. Generatim. Plin. Valer. 4. 2. Stricturam stomachi vel praeclusa praecordia relaxare. Adde Coel. Aurel. 1. Acut. 7. 9. et 10. et 4. Tard. 8.ante med. et 5. ibid. 4. 48. Venant. Vit. S. Patern. 8. Strictura dentium. Tertull. advers. Psych. 10. Haec strictura potus xerophagiae portio est. h. e. hac forma potus perstricta etiam aridum pabulum significatur. —
2. Speciatim dicitur de lectione oleae, quae manu fit.
3. Item de massae candentis tunsione et densatione, quae malleo fit.

¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu, est ipsa massa ferri rudis (praesertim candens), quae malleo stringi ac densari potest, massa di ferro da lavorare. Merc. dicit esse proprie scintillam, quae de ferro candente erumpit, quum malleis cuditur: quod aut stricte emittatur, id est celeriter; aut oculos sui fulgore perstringat, quam interpretationem serior aetas secuta est.

Exsiliō

EXSĬLĬO vel exilio, sĭlis, sĭluĭ vel sĭlii, sĭlire, n. 4. (ex et salio). - Exsilio est extra salio, prosilio, erumpo, me proripio (It. saltare o balzar fuori, uscire con impeto; Fr. sauter hors de, sortir avec

précipitation; Hisp. saltar fuera, salir con precipitacion; Germ. heraus- oder hervorspringen, hervorheilen, in die Höhe springen; Angl. to leap out of or from, spring or bound forth).

Excūdō

EXCŪDO, cūdis, cūdi, cūsum, cūdere, a. 3. (ex et cudo). - Excudere, ἐκχαράττω, est cudendo elicere (It. percuotendo trar fuori; Fr. faire sortir ou jaillir en frappant; Hisp. hacer salir cascando, golpeando; Germ. herausschlagen, heraustreiben;Angl. to strike out, elicit by striking).

Soleae equōrum

Ferreae Soleae quae ūtuntur equīs. Calcei ferrei

Canthus

CANTHUS, i, m. 2. ferrum, quo rotae absis cingitur.

Catēna

CĂTĒNA, ae, f. 1. - Catena est vinculum ex connexis anulis compositum
(It. catena; Fr. chaîne; Hisp. cadena; Germ. d. Kette; Angl. a chain).

Lāmina

LĀMĬNA et per syncop. lamna, ae, f. 1. - Lamina est metalli, aut ligni, aut marmoris frustum in latitudinem ductum, crassius tamen, quam bractea, λεπίς, ἐλασμός (It. lamina, lama, piastra; Fr. feuille, lame, plaque, planche; Hisp. hoja, lamina, chapa, plancha; Germ. Blatt, Blech, Scheibe, Bret, Furnier; Angl. a plate, or thin piece, of metal or wood).

Sera

SĔRA, ae, f. 1. — Sera est repagulum, fustis, qui opponitur elausis foribus
ut Fest. in Reserare definit. μοχλός, πλεθρον (It. stanga da chiudere gli usci, chiavistello, catenaccio, chiusura, serratura; Fr. barre, verrou, loquet; Hisp. barra, cerojo picaporte; Germ. e. Thürverschluss in Riegelform, der angestemmt und abgenommen wurde, od. Vorlegeschloss; Angl. a bar, bolt, barrier, lock).

Clāvis

CLĀVIS, is, f. 3. - Clavis ratione habita etymi est a Graeco κλεῖς et Dorice κλαῒς idem significante, ut docet etiam Paul. Diac. p. 56. 5. Müll. Claudere et clavis ex Graeco descendit: atque est instrumentum ferreum, quo ostia, arcae et id genus multa clauduntur et aperiuntur
(It. chiave; Fr. clef; Hisp. llave; Germ. der Schlüssel; Angl. a key).

Candeō

CANDĔO, es, ŭi, ere, n. 2. - Candeo est candidus sum (It. esser candido, esser bianco lucente; Fr. être d'un blanc éclatant; Hisp. estar blanco brillante; Germ. weiss glänzen, schimmern oder scheinen, hell und weiss sein;Angl. to be withe or shiny, to shine, glister).

Restinguō

RESTINGUO, stinguis, stinxi, stinctum, stinguere, a. 3. (re et stinguo). - Restinguo est idem atque exstinguo, ἀποσβέννυμι (It. estinguere, smorzare, spegnere; Fr. êteindre de nouveau, êteindre; Hisp. apagar, matar;Germ. wiederauslöschen, auslöschen, verlöschen, losen, stillen; Angl. to exstinguish, quench, put out, restinguish).

Toreuma

TŎREUMA, ătis, n. 3. (τόρευμα) — Toreuma est vas vel aliud quippiam caelatum insculptumque, ita ut figurae parum exstent, opera, lavoro di basso rilievo o d'intaglio o sul torno: sive scalpro aut torno id fiat, d'intaglio; sive fuso metallo in formis, di getto; sive opere figulino ex argilla vel gypso: a τορέω, perforo, trajicio, penetro atque adeo caelo, sculpo.

Arculārius

ARCŬLĀRĬUS, ĭi, m. 2. qui arculas praesertim muliebres facit.

Arcula

ARCŬLA, ae, f. 1. deminut. parva arca in qua aliquid reponitur. Speciatim vero ponitur

¶ 1. Pro parvo sepulcro.

¶ 2. Pro receptaculo, in quo aliquid custoditur.

¶ 3. Quod ad artes attinet -

1. Arcula ponitur de tabula pictorum.
2. In organo hydraulico est conceptaculum aeris, quod in Italia a multis dicitur il sommiero.
3. In palaestris aliisque exercitiorum locis videntur fuisse arculae, in quibus parata jacerent tela, jacula, hastae, ut pharetrae sagittis continendis destinatae erant.

¶ 4. Arcula ponitur et de nummorum receptaculo.

¶ 5. Praecipue arcula ponitur pro parva atque eleganti capsa, quae unguentis servandis et muliebri mundo inservit h. e. arculas unguentarias ἀλληγορικῶς.

Arca

ARCA, ae, f. 1. - Arca proprie et generatim dicitur quidquid hominibus aut rebus claudendis et custodiendis inservit.

Ēdolō

ĒDŎLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et dolo). Part. Edolatus I. et II. - Edolo est perfecte dolo, polio (It. lavorar con l'accetta; Fr. travailler, façonner avec la houe; Hisp. labrar con la azada; Germ. durch Behauen ausarbeiten; Angl. to labour with the axe). I.) Proprie. Colum. 8. R. R. 11. 4. Partes summae lingulas edolatas habent. II.) Translate est perficio. Varro apud Non. p. 448. 17. Merc. Vix duo homines decem mensibus edolatum unum reddunt puerum: contra una pestilentia, aut hostica acies puncto temporis immanes acervos facit. Id. ibid.392. 30. Ego unum libellum non edolem, ut ait Ennius? Cic. 13. Att. 47. Quod jusseras, edolavi.

Asser

ASSER, ĕris, m. 3. - Asser est medium aliquid inter trabem et palum, seu est tignum parvum integrum vel fissum, columnae similitudinem habens semperque arte elaboratum (It. stangone, pancone; Fr. ais, solive, chevron, pieu; Hisp. tabla, viga, cabrio; Germ. Bohle, Sparren, Stange, Latte; Angl. a pole or piece of wood, a small beam, pale).

Runcīna

RUNCĪNA, ae, f. 1. ῥυγκάνη, ῥυκάνη.

¶ 1. Instrumentum, quo ligna aspera levigantur, pialla, plana.

¶ 2. Similiter instrumentum, quo sculptores lignarii ligna sculpunt seu excavant, It. sponderuola.

Tabula

TĂBŬLA, ae, f. 1. - Tabula est lamina arboris in longitudinem et latitudinem secta, crassitudine tenui, σανίς, πίναξ, πλάξ (It. asse, tavola; Fr. planche, ais, table; Hisp. tabla; Germ. das Brett; Angl. a board or plank).

Dēplānō

DĒPLĀNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et planus). Part. Deplanatus II. 1. - Deplano est planum facio, aequo.

Plānula

PLĀNŬLA, ae, f. 1. deminut. planae, pialletta, nostrates vulgo pianetta vocant. Gloss. Philox. Planula, ἐγκοπίς.

Perforō

PERFŎRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Part. Perforatus I. 1. et II.; Perforandus I. 1. — Perforare est ab una ad alteram partem forare, pertundere, perterebrare, traforare, pertugiare, διατρυπάω.

Terebrō

TĔRĔBRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (terebra) Part. Terebratus I. b et II. 2. — Terebro est terebra pertundo, τρυπάω (It. succhiellare, trivellare, forare, trapanare; Fr. percer, trouer, trépaner; Hisp. barrenar; trepanar; Germ. bohren, durchbohren; Angl. to bore, pierce).

Terebra

TĔRĔBRA, ae, f. 1. (tero) instrumentum, quo quid, praesertim lignum, perforatur, τέρετρον, τρίπανον (It. foratoio, trivella, succhiello, succhio, trápano; Fr. foret, vrille, tarière; Hisp. barrena, taladro; Germ. e. Bohrer, Bohrwerkzeug; Angl. a wimble, auger, borer).

Sculpō

SCULPO, sculpis, sculpsi, sculptum, sculpere, a. 3. - Sculpo est caedendo imaginem aliquam aut figuram effingo, scalpo (It. scolpire, effigiare; Fr. graver sur pièrre, sur métal ou sur bois, sculpter, tailler, graver, ciseter; Hisp. gravar, esculpir, imprimir y seňalar alguna cosa en métal, madera ó piedra; Germ. in Stein, Erz, Holz stechen, graben, schneiden, schnitzeln, meisseln, aushauen, bilden; Angl. to carve in stone, grave in metal, cut, engrave, sculpture, sculp).

Combīnō

COMBĪNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et bini).
Part. Combinans et Combinatus. - Combino est bina jungo, conjungo.

Glūten

GLŪTEN, ĭnis, n. 3. et glūtĭnum, i, n. 2. Gluten vel glutinum est materia viscosa ac tenax, qua res conjunguntur, κόλλα (It. colla; Fr. glu, colle, gluten; Hisp. engrudo, cola; Germ. d. Leim; Angl. glue).

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro vinculo.

Subscūs

SUBSCUS, scūdis, f. 3. (sub et cudo) — Subscus est tabella lignea vel alius materiae, utrinque in modum caudae hirundinis succisa, quae immittitur, ut trabes aliave committat, spranga, coda di rondine.

Cista

CISTA, ae, f. 1. κίστη, capsa, arca, in qua aliquid reponitur.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ponitur de sitella, in qua ponebantur tabellae suffragiorum.

¶ 3. Item speciatim in sacris Cereris et Bacchi mos fuit, praecipue apud Graecos, cistas clausas circumferre, in quibus continebantur arcana instrumenta ad id sacrum pertinentia, ne illa mysteria, quae vulgare nefas erat, a populo cernerentur.

Torniō

Tornātor

[Tornātor]

TORNĀTOR, ōris, m. 3. (torno) qui tornat, τορνευτής (It. torniaio, torniero; Fr. tourneur; Hisp. tornero; Germ. e. Drechsler; Angl. turner). Firmic. 4. Mathes. 7. in fin. Facit quoque tornatores aut simulacrorum sculptores.

[Scrīniārius]

SCRĪNĬĀRĬUS, ĭi, m. 2. (scrinium) scrinii custos, qui etiam magister scrinii dicitur.

[Tornō]

TORNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (tornus). Part. Tornatus in omn. paragr. et in fin. — Torno est torno polio, rotundo, τορνεύω (It. lavorare al tornio, ritondare; Fr. tourner, arrondir; Hisp. tornear, redondear; Germ. drechseln; Angl. throw, round).

[Tornus]

TORNUS, i, m. 2. (τόρνος) instrumentum fabrile, quo ligna, ebur et hujusmodi circumagendo rotundantur ac poliuntur (It. tornio; Fr. tour; Hisp. torno; Germ. e. Drechseleisen, Meissel; Angl. a turn).

[Scamnum]

SCAMNUM, i, n. 2. - Scamnum est gradus ligneus, qui lecto apponitur scandendi causa: aut fulciendorum pedum, dum sedemus, βάθρον, ὑποπόδιον (It. gradino da salire, banchina, predella; Fr. banc, marchepied, escabeau; Hisp. escabelo, tarima; Germ. d. Tritt, Schemel, d. Bank; Angl. bench, stool, footstool).

[Tornātōrius]

Tornatorius, -a, -um, adi. quod pertinet ad tornatorem.

[Cōnus]

CŌNUS, i, m. 2. κῶνος, figura, in qua plures lineae ex peripheria in unum punctum assurgunt, qualis cernitur in nucibus pineis, in summis hastis, in apice galeae, etc., a voce Graeca allata.

¶ 1. Generatim de figura geometriae propria.

¶ 2. Speciatim dicitur de apice, qui in summitate galeae prominet, super quem cristae ponunturp

¶ 3. Item speciatim de cypressi glandibus, quae hujusmodi figuram habent.

¶ 4. Item de peculiari quodam solaris horologii genere.

[Īcuncula]

ĪCUNCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab icon, parva icon, imaguncula, immaginetta, εἰκόνιον. Sueton. Ner. 56. Icuncula puellaris.

[Imāguncula]

IMĀGUNCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab imago, parva imago, immaginetta, εἰκόνιον. Sueton. Aug. 7. Imaguncula aerea puerilis.

[Īcōn]

ĪCON, ōnis, f. 3. εἰκὼν, όνος.

¶ 1. Est effigies, imago, statua ex membris ipsis a pictoribus seu statuariis expressa; ab εἴκω similis sum, immagine, effigie.

¶ 2. Est etiam rhetorica figura, quae et ethopoeia et Latine imago a Cic. dicitur 1. Invent. 30. 49., definiturque oratio demonstrans corporum aut naturarum similitudinem.

Similis

SĬMĬLIS, e, adject. — Similis est qui cum aliquo similitudinem habet, parilis, aequalis, geminus, consimilis, ὅμιοος (It. somigliante, simile; Fr. semblable, pareil; Hisp. semejable, semejante; Germ. ähnlich, gleich; Angl. similar, like, resembling).

Figulus

FĬGŬLUS, i, m. 2. (fingo) κεραμεὺς, fictor, qui ex argilla opera facit (It. vasajo, figulino; Fr. potier; Hisp. ollero; Germ. d. Töpfer; Angl. a potter or worker in clay).

Argilla

ARGILLA, ae, f. 1. (ἄργιλλος, ex ἀργὸς albus) terra cretosa et tenax, qua figuli utuntur ad vasa facienda (It. argilla, terra da stovigli; Fr. argile blanche, terre de potier; Hisp. arcilla ó argilla, comunmente greda; Germ. weisser Thon oder Töpfererde; Angl. white clay, potter's earth, argil).

Testāceus

TESTĀCĔUS et testacius, a, um, adject. (testa)

¶ 1. Est qui e testa, h. e. fictili cocto vel integro vel tuso, factus est, ὀστρακινός, ὀστρακώδης (It. di terra cotta; Fr. de terre cuite; Hisp. de tierra cocida; Germ. aus gebrannt. Thon bestehend; Angl. of baked clay).

¶ 2. Et testae colorem habens.

¶ 3. Est etiam testaceus testâ, h. e. crusta dura et fragili, obductus, ut cochlea, ostrea, che ha guscio, testaceo, crostaceo.

Testāceum

Testaceum, i, n. 2.

¶ 1. Est testaceum opus, h. e. testa tusa et calce mixta.

¶ 2. Et fictile quodcumque.

Testa

TESTA, ae, f. 1. — Testa proprie est terra vel argilia cocta vel aliquid ex terra cocta in formam aliquam compositum: hinc est nomen generale cujuscumque vasis fictilis cocti, ut vasa escaria et vinaria, lucernae, urceoli, calices etc., ὄστρακον, κεράμιον (It. terra cotta o vaso di terra cotta, testo; Fr. terre cuite, vase de terre cuite; Hisp. tierra cocida, vaso de tierra cocida, tiesto;Germ. gebrannter Thon: Angl. baked clay, earthen vessel).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de lateribus coctis et tegulis et imbricibus, mattoni, tegole, embrici.

¶ 3. Item est genus quoddam crotalorum fictilium vel e testis piscium (de quibus V.infra), qui in quibusdam saltationibus pulsabantur.

¶ 4. Testae sunt et ipsa fragmenta vasorum fictilium: item lapidis aut ossis, greppo, coccio, rottame, scheggie.

¶ 5. De macula in cute, testae colorem referente.

II.) Translate.

¶ 1. Est operimentum durum simul et fragile multorum piscium et quorumdam animalium, ut ostreorum, cochleae etc., guscio.

¶ 2. Item, per metonymiam, dicitur de ipsis ostreis aliisque piscibus testam habentibus, pesce armato.

¶ 3. Item de calvaria, cranio, hinc testa Italorum.

¶ 4. Metaphorice de glacie, ghiaccio.

Furnus

FURNUS, i, m. 2. - Furnus -

1. Stricto sensu est locus, in quo panis coquitur, ἴπνος, κλίβανος.
   (It. forno; Fr. four; Hisp. horno; Germ. d. Ofen, Backofen; Angl. an oven, furnace).
2. Latiori sensu est quidquid calefaciendo inservit.

Incrustō

INCRUSTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et crusta) crusta marmoris, aliusve rei operire, obducere, incrostare, πλακόω.

Lithargyrus

LĬTHARGYRUS et Graeca terminatione lithargyros, i, m. 2. secundum recentiores, λιθάργιρος, litargirio, a λίθος lapis et ἄργυρονargentum, scoria est argenti in lapidis duritiem compacta, usum habens in medicina. (Eng. White-lead)

Dō

DO, das, dĕdi, dătum, dăre, a. 1. - Dare, a Graeco themate δόω (δίδωμι) est tribuere, tradere, deferre, praebere (It. dare, concedere; Fr. donner, fair don, octroyer, concéder, accorder; Hisp. dar, conceder; Germ. geben, gewähren, schenken, verstatten, darbieten, verleihen, von sich geben; Angl. to give, bestow, grant.) Hoc verbum est prope infiniti usus, ut ait Forcellinus.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dare operam alicui rei est laborem impendere.

¶ 3. Item dare poenas est luere.

¶ 4. Item vela dare est ventis explicare, h. e. navem a littore solvere.

¶ 5. In re obscaena dicitur de muliere, quae copiam sui alicui facit.

¶ 6.Interdum dare significatione accedit verbo reddere, itemque, praecipue apud Poetas, verbis efficere, facere, edere.

¶ 7. Cum Infinito ponitur pro sinere, permittere.

¶ 8.Hinc in disputationibus est concedere, admittere; et usurpatur interdum cum Accusativo et Infinito.

¶ 9. Cum Accusativo et praepos. ad vel in est aliquid aliquoversus movere vel aliquo ferre, conjicere, impellere.

¶ 10. Item est obsequi, gratificari, condonare.

¶ 11. Cum Dativo personae, aut rei, dare se alicui, est se dedere, se totum alteri committere, alteri inservire. -

1. Cum Dativo personae.

2. Absolute.

¶ 12. Cum duobus Dativis dare aliquid alicui laudi, vitio etc., est adscribere, imputare.

¶ 13. Speciatim, et fere apud Poetas, ponitur pro dicere, narrare, annunciare.

¶ 14. Item speciatim verba dare est decipere, circumvenire.

¶ 15. Fabulam dare (et usitatius fabulam docere) dicuntur poetae fabularum auctores, qui eam histriones docent, adeoque repraesentant.

¶ 16. In re militari nomen dare (quemadmodum etiam edere et profiteri) est militiae onus subire, quum magistratui delectum habenti nomen suum edit citata juventus.

¶ 17. Item in re militari dare manus est se victum fateri hostique tradere.

¶ 18. Item in re militari terga dare est vertere.

¶ 19. In jure do, dico, addico tria solemnia praetoris verba.

¶ 20. Item in jure dare absolute est dare sententiam.

¶ 21. Dare, facere, in stipulationibus.

¶ 22. In ludo pilae, calculorum et similium dare est ejus, qui aut pilam jacit, aut calculum promovet.

¶ 23. Dare, donare, dicare formula est, quae adscribi solebat in monumentis votivis rei alicujus dicatae et donatae, per tres D. D. D., vel per duos.

Fidēlia

FĬDĒLĬA, ae, f. 1. genus vasis, plerumque fictilis, variis rebus servandis: est a πίθος, dolium, pignatta, olla, κεράμιον.

Distinguō

DISTINGUO, stinguis, stinxi, stinctum, stinguere, a. 3. - Omnes hujusce verbi significationes ad tria summa capita commode redigi possunt: scilicet

1. Distinguere est dispungere, punctis rem a re discriminare, adeoque generatim secernere, separare;
2. In re grammatica est interpungere;
3. Denique est quibusdam veluti notis, aut punctis, aut coloribus certo intervallo appositis rem variare, atque adeo ornare.

A) Distinguere est dispungere, punctis rem a re discriminare, adeoque generatim secernere, separare.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim dicitur de rebus tum inanimis, tum abstractis, et est rem a re discriminare, sive juxta earumdem discrimen secernere, separare. Occurrit autem -

1. Cum Accusat. rerum tantummodo.
2. Cum addito per praepos. ab Ablativo rei, a qua alia distinguitur.
3. Cum Ablativo sine praepos.
4. Impersonaliter.

¶ 2. Speciatim distinguere, quum de litibus sermo est, significat dirimere, hoc est dijudicare, decidere.

1. In re grammatica distinguere est interpungere, h. e. notam distinctionis et separationis inter verba appingere, ut punctum, comma, etc.
2. Denique distinguere est etiam quibusdam veluti notis, aut punctis, aut coloribus certo intervallo appositis, rem variare atque adeo ornare.

I.) Proprie.

II.) Translate est variare atque ornare; et occurrit -

1. De vestibus.
2. De locis.
3. De aliis rebus.
4. De abstractis.
5. Saepe etiam de oratione pro variando ornare.

Conclāve

CONCLĀVE, is, n. 3. (cum et clavis). - Conclave est pars aedium, cubiculum, membrum, quod clave claudi potest. Si simplex, idem est ac cubiculum (It. stanza, camera, gabinetto); si alia habet cubicula adhaerentia quae una clave claudantur, idem est atque aedes (It. appartamento).

Sum

SUM, es, esse, et (fuo) fŭi (fuere), n. anom. — Sum est exsisto, sive in visu sive in re sive alio quocumque modo, εἰμί (It. essere; Fr. être; Hisp. ser;Germ. sein; Angl. to be)

A) Personaliter.

I.) Absolute.

¶ 1. Generatim est exsistere

— 1.°) Dicitur tum de exsistentia tum de essentia rei, sed non tam hoc aut illo modo singulari, ut in sequentibus paragr., quam communi atque universali, esistere, essere.

— a) Improprie de rebus, quae non a se seu necessario sunt vel exsistunt.

— α) Sensu physico.

— β) Sensu morali.

— b) Proprie de Deo, qui a se seu necessario est.

— c) Hinc etiam esse absolute significat id, quod verum ac firmum est.

— 2.°)Dicitur de existentia, sed modo minus universali ac magis determinato, sc. pro vivere, esistere, vivere.

— a) De animantibus.

— b) De inanimis.

— c) Huc spectant formulae illae in inscriptis lapidibus, quae enigmaticae videntur.

— d) Hinc etiam fuisse, cuphoniae gratia, est idem ac vixisse, mortem obiisse, periisse.

¶ 2. Speciatim, ut videtur, pro solere, esser solito.

¶ 3. Item pro durare.

¶ 4. Item pro vere esse vel locum habere, valere.

¶ 5. Item pro adesse.

¶ 6. Item pro accidere, fieri, γίγνεσθαι, συμβαίνειν.

II.) Conjuncte seu relative, multiplici modo usurpatur variasque ex adjunctis vel conjunctis accipit significationes. Conjungitur scilicet cum alia propositione vel cum aliqua orationis parte, adjectivo, pronomine, nomine aut verbo per aliquam praepositionem seu particulam, aut etiam directo.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) Occurrit in formula illa frequentissima sunt qui, quae etc., unde major aliquando orationi vis accedit, et de cujus usu V. Krüger, Gramm. d. Lat. Sprach. . 615.

— a) Cum Indicativo, si certa vel consueta res est.

— α) Absolute.

— β) Com additis.

— b) Cum Conjunctivo, si res est incerta vel abstracta, seu ex animi judicio vel conjectura potius, quam ex re ipsa vel facto, sententia effertur.

— α) Absolute.

— β) Cum additis.

— 2.°) Huc alia pertinent, sc.

— a) Est quod, est causa, cur.

— b) Non est, nihil est quod aut cur, non est causa, cur.

¶ 2.Speciatim sum, sequente nomine substantivo vel adjectivo vel pronomine vel adverbio, statum condicionemque significat, sive modum, quo quis aut quid se habet aut quidnam sit vel significet, essere in tale stato o in tal modo, trovarsi.

— 1.°) Cum substantivo.

— 2.°) Cum adjectivo seu appellativo.

— 3.°) Cum pronomine.

— 4.°) Cum adverbio

— a) Modi seu qualitatis.

— b) Temporis et loci.

— 5.°) Huc spectat formula explicativa id est, hoc est, videlicet, vale a dire, cioè.

— 6.°) Aliquando omittitur.

¶ 3. Item statum condicionemque et affectum qualitatemve animi aut corporis adsignificat saepe cum vi habendi.

— a) Cum Genetivo.

— b) Cum Ablativo et praes.

— c) Cum Abl. sine praep.

¶ 4. Item ponitur pro commorari, manere, versari, stare, abitare.

— a) Absolute.

— b) Cum Abl. loci et praep.

— c) Cum locativo nominis aut adverbiis.

— d) Addito Abl. personae, quacum quis est, et praep. cum.

¶ 5. Item adhibetur pro transire. Caes. 3. B. C. 25. Multi jam menses erant et hiems praecipitaverat. Alii tamen leg. transierant.

¶ 6. Item, constructione inspecta, varie praeterea adhibetur. Hinc

— 1.°) Cum Genetivo

— a) Refertur ad pretium et est aestimari, valere.

— α) Proprie.

— β) Translate. Plaut. Truc. 2. 6. 8. Pluris est oculatus testis, quam auriti decem.

— b) Refertur etiam ad dominium vel possessionem et est habere, possidere.

— c) Significat proprium esse: construitur autem cum Conjunct. et part. ut, vel Infinito, aut absolute.

— d) Item officium, munus, partes.

— e) Item addictum esse, operam dare, sequi, favere.

— f) Item pertinere, spectare, inservire.

— g) Item significat convenientiam, congruentiam.

— h) Item materiam aut qualitatem, numerum, magnitudinem et similia.

— i) Item originem.

— 2.°) Cum Dativo.

— a) Significat habere, possidere.

— b) Item aptum, idoneum esse.

— c) Item afferre.

— d) Esse alicui cum aliquo, intercedere.

— 3.°) Cum Accusativo et praep. ad, in.

— a) Esse ad

— α) De personis, est cum aliquo esse, ad aliquem venire.

— β) De rebus, est prodesse, aptum esse.

— b) Esse in, venire.

— α) Proprie.

— β) Translate.

— c) Esse apud, penes, circum, citra, ante, ob, super etc. vario sensu.

— 4.°) Cum Ablativo, absolute aut cum praep. ab, pro, super etc.

— a) Absolute

— α) Ad significandam rei qualitatem.

— β) Ad significandum pretium.

— b) Cum praepos.

— α) Esse ab aliquo, ab aliquo stare, alicui favere, cum eo sentire.

— β) Esse pro aliquo, alicui favere.

— γ) Esse ex aliqua re, exsistere vel constare.

— δ) Esse in aliquo,latere.

— ε) Esse in eo, esse rem in eo, ut, dicitur de re imminenti seu instanti, esser sul punto di, essere in quello o in quella di, poco mancare che, parum abesse.

— ζ) Esse de, agere tractare.

— η) Esse sub aliqua re, v. c. sub imperio, sub ictu etc.

— θ) Esse super, superesse.

B) Impersonaliter.

¶ 1. Sum est licere, dari, ἐξεῖναι

— a)Cum Conjunctivo et part.

— b) Cum Infinito.

¶ 2. Item evenire, accidere

— a) Cum Conjunctivo et part. ut, ne, quin.

— b) Cum Infinito.

— c) Cum alia particula.

¶ 3. Est vel esto, concedentis, confirmantis.

— Hinc Part. Ens, entis, n. 3. absolute, substantivorum more, de quacumque re subsistenti aut simpliciter exsistenti, quemadmodum apud Graecos τὸ ὄν, sc. quod est, ut saepe illud vertit Seneca Ep. 58. 6. et seqq., quem videsis de hac re disputantem, ente. Boeth. in Porphyr. 3. p. 74. Fuerunt enim, qui hac opinione tenerentur, ut rerum omnium, quae sunt, unum putarent esse genus, quod ens nuncupatur, tractum ab eo quod dicimus est —: quae quum ita sint, ultimum omnium genus ens posuerunt, scilicet quod de omnibus praedicaretur. Ab eo enim, quod dicimus est, participium inflectentes, Graeco quidem sermone ὄν, Latine ens appellaverunt. Id. ibid. 2. p. 26. Haec omnia decem genera si vere sunt subsistentia, quodammodo substantia vel entia dici posse. Flexus enim hic sermo est esse etc. Et ens hoc ipsum, id est esse, genus eorum fortasse dici videbitur, sed falso. —

— Hinc absolute, substantivorum more Futuri, orum, m. plur. 2. ii, qui erunt, qui exsistent seu vivent, i futuri, i posteri, οἱ ἐσόμενοι.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim apud Grammaticos de declinatione verborum est ea verbi forma, activa et passiva, quae rei eventurae significandae inservit.

Ātrium

ATRĬUM, ĭi, n. 2. locus intra aedes in quem universi tecti pluvia collecta incidit, porticibus cinctus, sed aream habens sub dio patentem, in quam exterior ac major aedium janua infert.

A) Ponitur de privatorum domibus.

¶ 1. Graeci atria non habebant, sed ab janua introeuntibus itinera faciebant latitudinibus non spatiosis, et ex una parte equilia, ex altera cellas ostiariis constituebant etc. At Romanorum

aedes ita dispositae erant, ut ante januam esset vestibulum, (quod quidam perperam cum atrio confundunt; nam vestibulum extra aedes est, atrium intra): post januam vero atrium continens aream vel quadratam, vel rotundam, vel alia quapiam figura: circa eam erant vel porticus tectae, columnisque fultae, laquearibus ornatae, vel etiam alae aedificii vicem porticus praebentes; in quibus solebant servare imagines majorum suis armariis conditas, item tabulas pictas, signa aliamque pretiosam supellectilem et ostentui servientem, necnon armarium pecuniae. Antiquissimis saltem temporibus in atrio tota versabatur familia ibique culinam habebat et cenabat; in atrio mater familias cum ancillis femineas artes ac praecipue lanificium exercebat; in atrio erat et lectus genialis, qui et lectus adversus dicebatur quod e regione januae sisteretur; in atrio excipiebantur amici; in atrio clientes patro num salutaturi mane conveniebant. Majorum imaginibus. signis, aliique pretiosae supellectili servandae totique atrio custodiendo praeerat servus, qui inde atriensis vel atriarius appellabatur. Atrium itaque repraesen tabat eam aedium nobiliorum partem, quae nunc in monasteriis Itali vocant chiostro, in cujus medio arca erat cavaedium appellata. V. CAVAEDIUM. - Neque vero putandum est, omnes Romanorum aedes atrium habuisse: diversae enim, ut et nunc, architecturae ratione aliae atque aliae fiebant: hinc Plin. 2. Ep. 17. Laurentinum suum describens, alia ratione ei atrium attribuit. Illud certum est, antiquissimis temporibus Romanorum atrium fuisse simplex et frugi: postea vero, ac praecipue inde ab extremis reipubldiebus, ornatu regio decoratum fuit, quoniam ibidem cives visuri atque allocuturi excipiebantur

¶ 2. Hinc figurate pro loco ornatissimo.

¶ 3. Per synecdochen accipitur et pro totis aedibus.

1. De atriis aedium publicarum. -
1. Erant et templis sua atria.
2. Item atrium erat aliis aedificiis, in quo scholas celebratas legimus.
3. Denique memorari debet atrium auctionarium, locus nempe publicis auctionibus attributus.

Hypocaustum

HYPŎCAUSTUM, i, n. 2. ὑπόκαυστον, It. stufa, fornello, vaporarium, locus in thermis concameratus et fornicatus, qui igne calefit; quasi subaccensum, ab ὑπὸ sub et καίω sive καύω accendo. Inventum fuit praecipue ad sudandum. Est animadvertendum, uti caldaria muliebria viriliaque conjuncta et in iisdem regionibus sint collocata. Sic enim efficietur, ut in vasaria ex hypocausto communis sit usus eorum utrisque.

Culīna

CŬLĪNA, ae, f. 1. eadem ac coquina, locus nempe, in quo cibi coquuntur: olim colina dicta, quia ibi colebant ignem, ut Varro apud Non. p. 55. 18. Merc. docet: quin potius quia derivatur a τὸ κόλον cibus concisus: κόλος enim significat mutilum, caesum. V. COQUUS. (It. cucina; Fr. cuisine; Hisp. cocina; Germ. die Küche; Angl. a kitchen).

Penuārius

PĔNĀRĬUS, a, um, adject. Aliam formam pĕnŭārĭus V. in fin. — Penarius est ad penum pertinens, ut Penaria cella, It. salvaroba, — Dicitur et penuarius: nempe a penus, i, fit penarius: a penu, us, penuarius.

Cēnāculum

Ubi cenabant, cenaculum vocitabant.

Camera

CĂMĔRA, ae, f. 1. καμάρα. Scribitur et camara, quod est Graecos imitari. - Camera est tectum incurvum in modum testudinis, tectum in modum crucis arcuatum sive ipsa tecti curvatura (It. volta cielo fatto a volta, testuggine; Fr. voûte, arcade, plafond voûté; Hisp. boveda, sala abovedada; Germ. Bogen- oder Kreuzgewölbe, bogenförmige Ueberdachung, gewölbte Decke; Angl. a vault, archedroof or ceiling, an upper gallery).

Cubiculum

CŬBĬCŬLUM, i, n. 2. (cubo). - Est conclave, membrum in aedibus, in quo tum per diem manemus, tum noctu cubamus: quamquam si locum significet, in quo dormitur, aliquando adjunctum habet aliquid ejus significationis (It. camera; Fr. chambre; Hisp. aposento, camara; Germ. das zum Schlafen oder auch zum Liegen eingerichtete Gemach; Angl. a bed-chamber).

Adstruō

ASTRŬO vel adstruo, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (ad et struo).
Part. Astructus II. - Astruo est in altitudinem struo, et etiam juxta struo, prope struo (It. fabbricare in alto o appresso; Fr. bâtir en haut ou auprès; Hisp. edificar, construir arriba ó junto; Germ. auf- oder emporbauen, dazu- oder daranbauen; Angl. to build near).

Sēcessus

SĒCESSUS, us, m. 4. (secedo) secessio, abscessio, discessus, ritiramento, partenza, ἀποχώρησις, ἀναχώρησις.

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de recessu a frequentia hominum et a negotiis, v. gr. quum quis ab urbe discedit, et rus abit, remissionis et otii causâ.

¶ 3. Item de secessione civili.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice dicitur de loco, quo secedimus: et qui a frequentia remotus sit, ritiro.

¶ 2. Item de postica corporis parte, secesso.

¶ 3. Est etiam locus, in quo venter exoneratur.

¶ 4. Metaphorice. Val. Max. 7. n. 9. extern. In secessu, quam in fronte beatior nell'interno dell' animo.

Lātrīna

LĀTRĪNĀ, ae, f. 1.

I.) Proprie.

¶ 1. Olim notabat balneum privatum, bagno, λουτρὸν, ἀπολουτρον.

¶ 2. Aliis locum notat, in quem saturi eunt, cesso, cameretta privata. Qua significatione fortassis a latendo dicitur, quod in eam sese homines abdant, ne conspiciantur. Item locum in aedibus, in quem sordes confluunt, et differt a cloaca, quae publica est.

II.) Translate accipitur pro fornice meretricio.

Solum

SŎLUM, i, n. 2. — Solum est fundus, fundamentum, ima pars, πέδον, ἔδαφος (It. fondo, suolo, pavimento; Fr. fondement, fond, sol, pavé; Hisp. hondo, fundamento, suelo, pavimento; Germ. d. Grund, Grundlage, Boden, Fussboden; Angl. the ground, basis or fundation, pavement).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Universim.

— b) Solum purum.

— c) A solo, a fundamentis, ab inchoato, sin dalle fondamenta.

¶ 2. Speciatim est area, cui aedificium superponitur.

¶ 3. Poetice quidquid sustinendo aptum est, solum dicitur. Unde Virg. 7. AEn. 111.Cereale solum vocat paniceas quadras seu adorea liba, quibus usi Troes epulis imponendis.

¶ 4. Est etiam planta pedis, solea.

¶ 5. Saepe dicitur de terra et agro, quae sunt quasi fundamentum seminum ac plantarum, terreno, terra, campo.

— a)Universim.

— b) Quodcumque in solum venit, proverbium, quo significatur, quidlibet, quidquid occurrit, quidquid casus fert, quod in buccam venit, temere: ductum fortasse a frugibus, quae sementi non respondent, sed enascuntur interdum inutilia quaedam, atque in solum veniunt, praeter agricolae exspectationem.

— c) Res soli dicuntur a JCtis, quae terra nituntur, ut aedes, agri, plantae et ceterae res immobiles, quae solo conjunguntur, stabili.

— d) Solum terrae, ipsa terra.

II.) Translate.

¶ 1. Est quicumque locus, regio, sedes, luogo, paese.

— a) Universim.

— b) Hinc solum vertere est mutar paese, alio migrare.

¶ 2. Metaphorice. Cic. Brut. 74. 258. et Orat. 37. sub fin. Solum et quasi fundamentum oratoris vides, locutionem emendatam et Latinam.

Ārea

ĀRĔA vel interdum ārĭa, ae, f. 1. - Area generatim est locus vacuus et aridus; unde speciatim de pluribus dicitur, scilicet

I.) Proprie

¶ 1. Area est planities, in qua frumenta secta teruntur et arescunt.

¶ 2. Ab hujus similitudine area dicitur locus in urbe purus, hoc est vacuus, in quo aedificari potest, et quod dirutis aedibus manet.

¶ 3. Item area dicitur locus vacuus inter urbana aedificia, cujusmodi sunt plateae etc.

¶ 4. Praeterea locus ipse vacuus relictus ante aut post optimatum aedes, vel in medio earum, area dicitur. Haec area a tribus partibus cingebatur amplis porticibus, ut venientium turba consistere posset, antequam januam domus ingrederentur dominum summo mane salutaturi. Haec area cum porticibus et tabernis vestibulum appellabatur. In his areis quadrigae saepe erant aeneae, statuae equestres aut signa deorum; hinc area Apollinis, area Mercurii, Spei, Isidis etc: erant nempe quae Venetiis campi vocantur.

¶ 5. Area sepulturarum est locus in quo sunt sepulcra, coemeterium. - Sic area pro loco rogi sumitur.

¶ 6. Est etiam spatium horto, sive arboribus frugiferis inserviens.

¶ 7. Dicitur etiam area locus purgatus, in quo aucupes spargunt grana ad aves alliciendas.

¶ 8. In caelo area dicitur circulus fulgoris, qui aliquando solem, lunam et alia etiam sidera circumnectit, qui et corona appellatur.

¶ 9. Dicitur etiam de spatiis in Geometrarum figuris.

¶ 10. Denique area est morbus capitis, interdum et menti, cum summa ejus cuticula emoritur, pili primum extenuantur, deinde excidunt, et si ictus is locus sit, sanguis exit liquidus et mali odoris. Hujus duo sunt genera, alterum quod alopecia dicitur, alterum quod ὀφύασις.

II.) Translate. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 4. Ovid. 3. Amor. 1. 25. cane facta virorum: Haec animo, dices, area digna meo. h. e. materiam aetas. Alii per aream intelligunt spatium vigintiquinque annorum, quemadmodum in area Circi in ludis vigintiquinque missus fiebaneo ingenio apta. Hac ratione usurpatur etiam campus. Cf. Id. 4. Fast. 10. Martial. 10. 24. Vitae tribus areis peractis. h. e. tribus vitae spatiis, pueritia, juventute et senecta,
ut Turneb. exponit. l. 30. c. 30. Eodem sensu explicatur a P. Scriver. illud ejusdem. 7. 32. Per varias artes, omnis quibus area servit. h. e. omnis hominumt,
ut Varro apud Servium ad Virg. 3. G. 18. docet. Sed utroque Martialis loco alii aliter leg.
(V. AUREUS), quamvis recentiores plerique omnes in priori loco areis legendum censent, quo sensu Turneb. exposuit.

Stabulum

STĂBŬLUM, i, n. 2. (sto) — Stabulum est statio, sedes, habitatio, locus (It. stanza, dimora o luogo di dimora, luogo; Fr. séjour, domicile, chaumière; Hisp. estancia de asiento, morada; Germ. der Standort, Wohnort; Angl. habitation, room, abode, place).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est casa pastoricia, tugurium, mapale.

¶ 3. Item saepe locus, ubi jumenta et pecora aliaeque bestiae degunt, alloggio da bestie, stalla, αὔλιον, σταθμός.

¶ 4. Item deversorium, ubi mercede excipiuntur viatores, osteria, locanda, πανδοχεῖον.

¶ 5. Item dicitur de lupanari, fornice, prostibulo, lupanare,πορνεῖον.

II.) Translate.

¶ 1.Metonymice stabula sunt ipsa armenta et greges.

¶ 2. Figurate.

Balneum

BĂLĬNĔUM et per syncopen balneum, ei, n. 2. βαλανεῖον. - Balineum erat locus, in quo sanitatis, aut voluptatis causa, simul ut abstergerent sordes, corpora lavare veteres consueverunt. Hujus aedificii plures erant cellae: frigidaria, tepidaria et caldaria ad lavandum: aqua ita disposita, ut ex frigidaria in tepidariam influeret, ubi modico igne calefiebat; inde majore addito calore in caldariam: item assa cella, vehementius calefacta, sed sine aqua ad
sudandum: apodyterium, ubi vestes deponebant: unctuarium seu unctorium, ubi ungebantur: praeterea sphaeristerium, ubi pilae lusu se exercebant etc. Quae omnia V. suis locis. In cellis ad lavandum destinatis erant vel labra aquam continentia, vel alvei, in quos per gradus descendebatur; ibique solium erat sedendi causa notat. Balneum privatam lavationem notat.
(It. bagni; Fr. bain; Hisp. baňo; Germ. d. Bad; Angl. baths).

Īnserviō

INSERVĬO, is, īvi, ītum, ire, n. 4. (in et servio). - Inservio est idem quod servio, obsequor, studiosus et obnoxius sum, δουλεύω (It. servire, attendere; Fr. servir, s'appliquer à; Hisp. servir, aplicarse; Germ. dienen, dienstbar sein, willfahren, willfährig sein; Angl. to serve, to attend to or upon).

Trānsferō

TRANSFĔRO (trafero), fers, tŭli, lātum, ferre, a. anom. — Transfero est ex uno in alium locum fero, transporto, traduco, trajicio, μεταφέρω (It. trasportare, trasferire;Fr. porter au delà, transporter; Hisp. llevar ó portar á mas, transportar; Germ. hinübertragen, – setzen, – schaffen; Angl. to carry or bring over).

Adservō

ASSERVO vel adservo, servas, servāvi, servātum, servare, a. 1. (ad et servo). - Asservo est idem quod servo, custodio; nisi quod ad auget significationem (It. tener chiuso, guardare, custodire; Fr. observer, garder de près, surveiller; Hisp. guardar, conservar; Germ. aufbewahren, aufheben; Angl. to take care of, watch over, keep).

Reclūdō

RĔCLUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (re et claudo). - Recludere duo diversa significat, scilicet

1. Est, quod clausum erat, aperire, reserare, ἀνοίγω (It. aprire, dischiudere; Fr. ouvrir; Hisp. abrir; Germ. etwas, was verschlossen ist, wieder aufschliessen, öffnen, erschliessen, hervorbringen, offenbaren; Angl. to open, thron open, unbar, unlock, reclude).
2. Recludere adhibetur etiam pro claudere, vel seorsum claudere, It. chiudere, rinchiudere, Gr. κατακλείω.I.)

Rēs

RES, rĕi, f. 5. - Res est id quod est, actio, opus, factum. Vox est usus prope immensi ad omnia significanda, quae fieri, dici, aut cogitari possunt; in cujus notatione assignanda valde laborant etymologi. Gr. est πρᾶγμα, ἔργον (It. cosa, faccenda, fatto; Fr. chose, objet, être, affaire, cas, évènement, circonstance, position; Hisp. cosa, objeto, el ser, negocio, caso, suceso, acaecimiento, circunstancia, situacion; Germ. Sache, Gegenstand, Wesen, Ding, Begebenheit, Angelegenheit, Umstand, Handlung, Verrichtung, Lage, That; Angl. a thing, affair, matter, concern, fact, deed).

Cōnōpēum

CŌNŌPĔUM, i, n. 2. κωνωπεῖον. Scribitur et conopium - Conopeum est velum circa lectum ad arcendos culices, quos Graeci κώνωπας vocant. Apud AEgyptios in usu maxime erat, cum propter paludes Nili magna culicum copia infestarentur. Graece scribitur κωνωπεῖον, et in quodam epigr. etiam κωνώπεον.

Ōrnō

ORNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Ornare est apparare, instruere rem iis, quae ipsi necessaria sunt, vel ad ipsam pertinent: et τῷ spoliare opponitur (ut apud Cic. Flacc. 25. 59. Quis erat, qui non sciret in ornandis studiosiorem Mithridatem, quam in spoliandis Trallianis fuisse?) παρασκευάζω (It. provvedere, apparecchiare, allestire, fornire; Fr. préparer, apprêter, équiper, fournir; Hisp. preparar, aparejar, equipar, fornir; Germ. ausstatten, aus- oder zurüsten; Angl. to provide, prepare, furnish, equip, accoutre, fit out, supply).

Laquear

LĂQUĔAR, āris, n. 3. — Laquear est idem quod lacunar, ejusdemque originis, per ἀντίστοιχον (It. sfondo, soffitta, cielo della stanza; Fr. plaflond lambrissé,
lambris; Hisp. arteson; Germ. getälfete Decke, Plafond, Felderdecke; Angl. a fretted cieling).

Tabulō

TĂBŬLO, as, ātum, are, a. 1. (tabula) Part. Tabulatus et Tabulandus. - Tabulo

¶ 1. Est tabulis munio vel consterno, tego.

¶ 2. Est etiam in modum plurium tabularum seu tabulamenti dispono.

Illūminō

ILLŪMĬNO vel inlumino, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et lumino). - Illuminare est lumine perfundere, lucidum reddere, illustrare, καταλάμπω (It. illuminare, illustrare; Fr. éclairer, illuminer; Hisp. aclarar, alumbrar, iluminar; Germ. erleuchten, mit Licht versehen, licht oder hell machen, erhellen; Angl. to enlighten, illuminate).

Calefaciō

CĂLĔFĂCĬO vel per syncopen calfacio, făcis, fēci, factum, făcere, n. 3. - Passive est Calefio vel calfio, raro calefacior, factus sum, fieri. - - Est calidum facio (It. scaldare; Fr. échauffer, chauffer; Hisp. acalorar; Germ. warm, heiss, oder hitzig machen, erwärmen; Angl. to make hot or warm, to heat, warm).

Fornāx

FORNAX, ācis, f. 3. - Fornax est aedificium, quod rei alicujus coquendae, aut calefaciendae gratia igni succenditur, cujusmodi sunt, quibus calx, aut lateres coquuntur, far torretur, metalla funduntur, κάμινος (It. fornace; Fr. four, fourneau; Hisp. horno, hornillo; Germ. der Ofen; Angl. a furnace).

Ūtēnsilia

Utensilia, ium, n. plur. 3. absolute, substantivorum more.

¶ 1. Dicuntur quaecumque usui nostro sunt necessaria.

¶ 2. Sunt etiam viatici sumptus.

Sella

SELLA, ae, f. 1. (sedeo) - Sella est sedes, sedile, pro sedula seu sedla inus., a sedes, Gr. ἕδρα, θρόνος, It. seggia, seggiola, sedia, scanno.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sedes, thronus magistratuum, θρόνος.

¶ 3. De regia sede vel solio.

¶ 4. De sella curuli, V. in CURULIS.

¶ 5. Sella gestatoria.

¶ 6. Sella familiarica, quae et simpliciter sella, locus ad ventrem exonerandum, cesso, cameretta, θρανίον.

¶ 7. Ephippia, sella.

¶ 8. De sede antica currus, ubi auriga sedet, cassetta o sedile pel cocchiere.

Scabellum

SCĂBELLUM et Scabillum, i, n. 2. deminut. a scamnum. - Scabellum est parvum scamnum, in quod, ut docet Varro loc. cit., una scansione adscenditur, et inservit tum ascendenti, tum etiam sedenti, cujus pedes sustinet, It. scabello, sgabello, banchetta, predella, Gr. ὑποπόδιον, θράνος.

Culcitae

CULCĬTA, ae, f. 1. Reperitur etiam culcitra - Culcita est id super quod dormientes quiescimus, non id quo integimur: a calcando, quod in ea lana, tomentum, plumae, et alia materia inculcatur. (It. materasso; Fr. coussin, matelas; Hisp. coxin, colchon; Germ. ein Kissen, Polster, eine Matratze; Angl. the tick of a bed, a mattress, a cushion, pillow).

Adpendō

APPENDO vel adpendo, pendis, pendi, pensum, pendere, a. 3. (ad et pendo). - Appendere significat ad aliquid pendere, hoc est suspendere (It. appendere, sospendere; Fr. pendre, suspendre; Hisp. colgar, suspender; Germ. aufhängen; Angl. to weigh).

Levis

LĔVIS, e, adject. Comp. - Levis (quam vocem vellent etymologi esse a λεπὶς cortex) est qui pondere caret, vel, licet pondus habeat, facilis est portatu, et facilius sursum fertur, quam deorsum: cui gravisopponitur, κοῦφος, ἀβαρής (It. leggiero, lieve, senza peso; Fr. léger, peu pesant; Hisp. ligero, leve; Germ. leicht; Angl. light, easy to bear or carry, of little weight).

Cubātus

CŬBĀTUS, us, m. 4. idem ac cubatio.

Cubātiō

CŬBĀTĬO, ōnis, f. 3. actus cubandi.

Cubō

CŬBO, bas, bŭi, bĭtum, bare, n. 1. - Cubo juxta Forcellinum est a κύπτω, quod est caput atque oculos declinare sive demittere, ut dormientes solent: universim tamen est jacere (It. giacere; Fr. être couché, être étendu; Hisp. acostar; Germ. liegen; Angl. to lie, lie down).

Dormītōrium

Dormitorium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est dormitorium cubiculum.

Dormītōrius

DORMĪTŌRĬUS, a, um, adject. ad dormiendum pertinens.

Dormiō

DORMĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, n. 4. - Dormire est somnum capere (It. dormire; Fr. dormir, sommeiller; Hisp. dormir; Germ. schlafen; Angl. to sleep, be asleep.).

Lectus

LECTUS, i, m. 2. Lectus, us, 4. - Lectus est cubile stratum jacendi causa, κλίνη, εὐνὴ, λέκτρον (It. letto; Fr. lit, conche; Hisp. cama, el lecho que sirve para dormir; Germ. d. Bett, Lager, d. Lagerstatt; Angl. a bed or couch).

Cubīle

CŬBĪLE, is, n. 3. lectus, in quo cubatur (It. letto; Fr. lit, couche; Hisp. cama; Germ. das Lager, die Lagerstätte; Angl. a couch.)

Sponda

SPONDA, ae, f. 1. exterior lecti aut grabati tabula aut tigillum, cui adnectuntur restes, quibus culcita sustinetur, sponda del letto.

Strāmentum

STRĀMENTUM, i, n. 2. (sterno)

¶ 1. Est universim quidquid substernitur, stramen, culmus, palea, stipula, strame, paglia, κάρφος.

¶ 2.Dicitur speciatim de culmo seu palea frumentorum.

¶ 3. Etiam de lecto pecudum in stabulis.

¶ 4. Et de veste stragula.

¶ 5. Videtur etiam significare centonem stramentis fartum, quo sternuntur muli et asini ad vehendas sarcinas, It. basto.

Lōdīx

LŌDIX, īcis, f. 3. - Lodix est lecti operimentum, coltra, στρῶμα, τύλη.

Strāgula

Stragula, ae, f. 1. stragula vestis.

¶ 1. De operimento lecti.

¶ 2. De tapeto.

¶ 3. De ephippiis.

Strāgulus

STRĀGŬLUS, a, um, adject. — Stragulus est qui sternitur: hinc strugula vestis, omnis vestis, quae sternitur, praesertim lecto vel cubiculari vel tricliniari, stragulum, coltre, coperta da letto, guunciale, cuscino.

Cervīcal

CERVĪCAL vel CERVĪCĀLE, is, n. 3. - Cervical, a cervix, est pulvinar, quod vel ad mensam, vel in cubiculo, vel in lectica decumbentes cervici et capiti supponimus (It. capezzale, guanciale; Fr. oreiller; Hisp. almohada, coxin de cama; Germ. das Nacken- oder Kopfkissen; Angl. a pillou or bolster).

Caput

CĂPUT, căpĭtis, n. 3. - Caput est princeps animalis membrum, quod collo sustentatur, in quo omnium sensuum sedes est (It. capo, testa; Fr. tête; Hisp. testa; Germ. d. Kopf oder d. Haupt; Angl. a head).

Matula

MĂTŬLA, ae, f. 1. vas quodlibet ad mundum muliebrem pertinens.

I.) Proprie.

¶ 1. Universim dicitur de quolibet vase.

1. Generatim.
2. Speciatim est convicium hominis nihili, meticulosi, inepti, da poco, da nulla.
3. Item speciatim Est modus matulae proverbialis dictio, qua inscripsit Varro unam e suis Saturis, in qua de ebrietate agebat. Ea nos monitos voluit, non ultra esse bibendum, quam vires ferre possint.

¶ 2. Speciatim est vas, quo excipitur saccatus corpore humor: cujus matella deminutivum est. Matula est vas urinae.

II.) Translate matula conspurcata dicitur impudicus, cinaedus, qui muliebria passus est.

Vēsīca

VĒSĪCA, ae, f. 1. — Vesica est urinae receptaculum in corpore animalis, folliculus, in quo urina colligitur infra alvum a priore parte, κύστις, κύστη (It. vessica o vescica; Fr. vessie; Hisp. vexiga; Germ. die Blase, Urinblase;Angl. the bladder).

Levō

LĔVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (levis). — Levare esttollere, elevare, in altum ferre, αἴρω (It. alzare, levare; Fr. élever, enlever; Hisp. elevar, alzar; Germ. in die Höhe heben, lüften, aufrichten;Angl. to lift up, raise, elevate).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est auferre, adimere, levar via, togliere. —

1. De rebus physicis.
2. De abstractis.

¶ 2. Item de rebus physicis est exonerare, relevare, scaricare, sollevare.

¶ 3. Item usurpatur pro recreare, reficere, lenire, levamen afferre, sollevare, dare riposo, alleggerire, alleviare. —

1. De animi curis.
2. De corporis molestiis.

¶ 4. Cum Accusativo rei saepe ponitur pro deminuere; et quidem — 1.°) In bonam partem de morbis et aliis quae nocent est curare, medendo relevare, minnere. — 2.°) In malam partem est elevare, detrahere, minuere, sminuire.

¶ 5. Cum Accusativo personae et Ablativo rei sine praepositione est liberare, eruere, eripere. — Et cum Genitivo, Graecorum more.

Antlia

ANTLĬA, ae, f. 1. (ἀντλία) machina ad hauriendam ex imo loco aquam, quae pedum alterno nisu et agitatu aquas per modiolos atque haustra attollit.

Fōns

FONS, fontis, m. 3. - Fons est locus, unde perennis aqua erumpit et ipsa aqua jugis erumpens, πηγὴ, κρήνη (It. fontana, fonte, sorgente, sorgiva; Fr. source, fontaine; Hisp. fuente, manancial de agua; Germ. d. Quelle, d. Bronn; Angl. a fountain, spring, well, fount).

Dēficiō

DĒFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, 3. (de et facio). - Deficio a de et facio proprie est quod factum est destruo, solvo, in partes dissolvo: sed usurpatur

A) Mediorum apud Graecos significatione pro societatem dissolvere, se amovere, se alienare, destituere;

1. Active seu cum Accusativo est destituere, deserere, non sufficere;
2. Denique neutrorum more est desinere, cessare, deesse, fatigari.

Circumdō

CIRCUMDO, das, dĕdi, dătum, dăre, a. 1. (circum et dare). - Circumdo est circumpono, circumjicio (It. porre intorno; Fr. meltre, poser autour; Hisp. poner, colocar al rededor; Germ. umgeben; Angl. to put or set round).

Crepīdō

CRĔPĪDO, ĭnis, f. 3. est basis alta et erecta, fundamentum, fulcrum; a Graeca voce κρηπὶς, quae idem significat (It. base rilevata, zoccolo;Fr. base, socle, piédestal; Hisp. basa, pedestal; Germ. die Grundlage, der Sokel; Angl. the foundation, or ground of a pillar).

¶ 1.Stricto sensu est basis alta et erecta.

¶ 2. Latiori sensu, quemadmodum et Gr. κρηπῖδα, est saxum prominens.

Incidō

INCĬDO, cĭdis, cĭdi, cāsum, cĭdere, n. 3. (in et cado). - Incidere est in, vel supra aliquid cadere, ἐμπίπτω. (It. cadere, cadere dentro o sopra qualche cosa; Fr. tomber dans ou sur, se précipiter dans ou sur; Hisp. caer dentro ó sobre; Germ. hinein -, niederfallen, in etwas hineinstürzen, gerathen, kommen auf etwas; Angl. to fall into or upon).

Incīdō

INCĬDO, cīdis, cīdi, cīsum, cĭdere, a, 3. (in et caedo). - Incidere est caedere, praecidere, amputare, διατέμνω, κόπτω (It. tagliare, troncare; Fr. entailler, inciser, couper; Hisp. hacer unas muescas en alguna cosa, sajar, cortar; Germ. in etwas hineinschneiden, e. Einschnitt machen, an -, ver -, beschneiden, durch Einschneiden unterbrechen;Angl. to cut).

Hauriō

HAURĬO, ris, si et raro rīvi vel rĭi, stum - Haurire de liquoribus dicitur, et est educere, extrahere, a Graeca voce ἀρυω (It. attingere, tirare o cavar fuori; Fr. puiser; Hisp. sacar agua de pozo, de rio, de fuente; Germ. durch Heraufziehen schöpfen, herausschöpfen; Angl. to draw, draw forth or out).

Urna

URNA, ae, f. 1. — Urna est vas, quo aqua e putei fluminibusve hauritur, κάλπη, καλπίς (It. urna, secchia, brocca; Fr. urne, seau; Hisp. urna, pozal; Germ. Krug, Wasserkrug; Angl. an urn, pitcher): porro ansulis instructum erat, ut pro more humeris vel capite gestaretur.

Situla

SĬTŬLA, ae, f. 1. — Situla est vas ad aquam hauriendam, urna, hydria, secchia, secchio, ὑδρία, κάλπις.

Pertica

PERTĬCA, ae, f. 1. — Pertica est lignum, seu baculus oblongus ad varios usus, κάμαξ (It. pertica, stanga, lungo bastone; Fr. perche, gaule, long bâton, échalas; Hisp. percha, pértiga, vara larga ydelgada; Germ. e. langer Stock od. Stange; Angl. a perch, pole, long staff).

Tollēnō

TOLLĒNO, ōnis, m. 3. (tollo) genus machinae, quo trahitur aqua, alteram partem praegravante pondere, It. altaleno, mazzacavallo, κηλώνειον.

Manubriātus

MĂNŬBRĬĀTUS, a, um, adject. manubrium habens, ut Manubriatae serulae.

Dēnique

DĒNĬQUĔ, adverb. - Significat autem ad extremum (It. finalmente, alla fin fine, una volta finalmente; Fr. enfin, à la fin, au bout du compte, finalement; Hisp. enfin, finalmente; Germ. am Ende noch, zu ausserst oder zulest noch, endlich, am Ende, zulest noch, gar noch; Angl. in fine, at last, finally, lastly).

Pelluvium

PELLŬVĬA, ae, f. 1. et Pelluvium, ii, n. 2. It. bacino da lavare i piedi, vas, in quo pedes lavantur.

Balneātrīx

BALNĔĀTRĪX, ĪCIS, . 3. - Balneatrix est quae balnei curam habet, ejusque usum praebet advenientibus.

Balneātor

BALNĔĀTOR, ōris, m. 3. - Balneator est qui balnei curam habet, ejusque usum praebet advenientibus.

Scarīficat

SCĂRĪFO, scarifico et scaripho, as, āvi, ātum, are, a. 1. (scarifus) - Scarifo est leviter in superficie rado, scalpello aperio, leviter vulnero, quo aliquid facilius exeat, σκαριφάομαι, ἀποσκάζω, ἐπιξύω (It. scarnare, graffiare; Fr. scarifier; Hisp. sajar; Germ. aufritzen, schröpfen; Angl. scarify, make an incision).

Cucurbita

CŬCURBĬTA, ae, f. 1.

I.) Proprie est herba hortensis satis nota, humi repens, et si adminicula habeat, arbores quoque scandens, folio rotundo peramplo, flore luteo, fructu grandi, rotundo item, aut oblongo.

II.) Improprie.

¶ 1. Cucurbitae caput, stolidum caput, stultus homo. ¶ 2. Cucurbita, et frequentius cucurbitula est etiam instrumentum medicorum, quod cuti imponitur ad sanguinem eliciendum: quod forma cucurbitam referat.

Sanguis

SANGUIS, m., sanguĭnis, n. 3. - Sanguis est. humor in corpore animalis, per venas in omnia membra diffusus, αἷμα (It. sangue; Fr. sang; Hisp. sangre; Germ. d. Blut; Angl. blood).

I.) Proprie. -

1.°) In sing. num. -

1. Generatim.
2. Speciatim dicitur de sanguine hostiae, et hostia, quae Deo immolatur.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur saepe de genere, stirpe, affinitate, discendenza, schiatta, sangue. -

1. Abstractorum more.
2. Concreto, uti ajunt, sensu, est soboles, proles, filius.

¶ 2. Metonymice caedem et mortem significat.

¶ 3. Per catachresin a Poetis dicitur de aliis humoribus.

¶ 4. Dicitur de colore sanguinco.

¶ 5. Figurate est vigor, vires, spiritus, audacia, spirito, forza, vigore, nerbo.

¶ 6. Item dicitur de pecunia.

¶ 7. Refertur et ad orationem.

Quid sanguis a cruore differat, in CRUOR dictum est.

Cruor

CRŬOR, ōris, m. 3. - Cruor est sanguis vulnere effusus. Hoc enim differunt, quod sanguis est etiam cum in venis clauditur, cruor tantummodo effusus. Est a κρύος, quod AEoles pronunciabant κρύορ, ex quorum dialecto Romani multa hauserunt; significat autem sanguinem frigefactum: hinc crudus, qui est adhuc in cruore. Lucret. 2. 194. E nostro cum missus corpore sanguis Emicat exultans alte, spargitque cruorem. Quamdiu in corpore est, sanguis est; cum fluxit, cruor; cum exiit, tabus est.

I.) Proprie ac stricto sensu. -

1. In singulari numero.
2. In plurali numero.

II.) Translate.

¶ 1. Cruor est vitalis vis.

¶ 2. Item cruor est idem ac caedes.

¶ 3. Poetice ponitur et pro sanguine in venis clauso.

Subcutāneus

SUBCŬTĀNĔUS, a, um, adject. (sub et cutis) qui sub cute est, subtercutaneus.

Abstergeō

ABSTERGĔO, ges, si, sum, gere, a. 2. (abs et tergeo). - Abstergere est siccare, sive aliquid, praesertim humidum, a re aliqua auferre, purgare (It. asciugare, nettare; Fr. essuyer, nettoyer; Hisp. enjugar, limpiar; Germ. abwischen, abtrocknen; Angl. to wipe, wipe off, clean).

Spongia

SPONGĬA et spongea, ae, f. 1. (σπογγιά, σπόγγος) — Spongia est molle corpus, rarum et fistulosum, medium inter animal et plantam et utriusque naturae particeps; cujusmodi a Graecis ζωόφυτα appellantur, ab Italis piantanimali. Est enim sensu praeditum et avulsoris manum refugit, contrahens se: quod idem fluctu pulsante facit: avulsum relinquit in petra, cui adhaerescit, velut cruoris vestigium: idem tamen immobile instar fruticis et progrediendi virtute omnino carens. Nascitur in marinis petris aliturque conchis, pisce, limo. Graece σπογγιά (It. spugna; Fr. eponge; Hisp. esponja; Germ. der Schwamm; Angl. a sponge).

Cupiō

CŬPĬO, pis, pīvi vel pĭi, pītum, pere, a. 3. - Cupio est opto, aveo, desidero, exopto (It. bramare, desiderare; Fr. désirer, souhaiter; Hisp. desear, apetecer; Germ. etwas wünschen, begehren, verlangen; Angl. to covet, desire, be willing, wish, long for).

Frīgidus

FRĪGĬDUS, a, um, adject. - Frigidus est frigus habens, gelidus, algidus, ψυχρός (It. freddo; Fr. froid, glacé; Hisp. frio, helado; Germ. kalt, frostig, kühl; Angl. cold).

Frīgus

FRĬGUS, ōris, n. 3. qualitas calori contraria: est a ῥῖγος rigor, praemissa littera f loco aspirationis, ut saepe alias, ψύχος (It. freddo; Fr. froid, froidure; Hisp. frio; Germ. d. Kälte, Kühle, d. Frost; Angl. cold).

Dēscendō

DESCENDO, dis, di, sum, dere, n. 3. (de et scando). - Descendo est ex loco superiore in inferiorem devenio (It. discendere, scendere, calare; Fr. descendre, se rendre dans un lieu moins élevé, s'abaisser; Hisp. descender, baxar; Germ. von Personen, herabsteigen, von oben nach unten, her-niedersteigen, von Sachen, sich senken, herabfallen, etc. bes. in tiefer liegende Localitäten; Angl. to go or come down, descend).

Fluvius

FLŬVĬUS, ĭi, m. 2. - Fluvius, ῥόος, ποταμὸς, est idem atque amnis, flumen: nisi quod fluvius minus late patet quam flumen, atque ideo nusquam apud Caesarem occurrit, et quum materialem tantummodo habeat significationem, translate non usurpatur (It. fiume; Fr. fleuve, rivière; Hisp. rio grande; Germ. der Fluss; Angl. a river).

Balneārius

BALNĔĀRĬUS, a, um, adject. ad balneas pertinens.

Balneāris

BALNĔĀRIS, e, adject. ad balneas pertinens.

Balneae

Balnea in plur. numero apud antiquissimos Latinos minime usuvenit, teste Varron. 8. L. L. 48. et 9. 68. Müll.; sed inde ab Augusti aevo propter dactylum a Poetis frequenter usurpari, ac deinde paullatim in prosa quoque oratione recipi coepit. Praeterea Id. ibid. docet, balneas vel balineas dici ad significandas publicas lavationes, ut supra in BALINEAE dictum est. Balneum autem privatam lavationem notat. Verum hanc consuetudinem poetae non servant, apud quos balnea et de publicis et de privatis usurpantur.

Abluō

ABLŬO, uis, ui, (uitum, V. abluiturus), ūtum, uere, a. 3. (ab et luo; Cf. ἀπολούω). Proprie est lavando purgo (It. nettare lavando; Fr. enlever en lavani, laver; Hisp. lavar; Germ. abwachsen; Angl. to wash, to wash off, to make clean).

Squālor

SQUĀLOR, ōris, m. 3. (squaleo) asperitas (It. asprezza; Fr. êtat de ce qui est âpre, hérissé, croûte; Hisp. asperidad, corteza; Germ. das Starren, d. h. die Rauhigkeit; Angl. roughness): cui levor opponitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ariditas.

¶ 3. Item saepius est sordium congeries, illuvies, sordes, lordura, sordidezza, sudiciume, incoltezza, ῥυπαρία. —

1. Refertur praecipue ad cultum corporis neglectum atque horridum.
2. Dicitur de luctu et moestitia dolentis aliqua calamitate aut rei

II.) Translate.

Lēvor

LĒVOR, ōris, m. 3. (lēvis). — Levor est idem quod lēvitas, lēvitudo, liscezza.

Lēvitās

LĒVĬTAS vel laevitas, ātis, f. 3. — Levitas est aequalitas, levor: cui contraria est asperitas, scabrities, λειότης (It. liscio, superficie piana, liscia, nitida, pulitezza; Fr. le poli; Hisp. el plano; Germ. d. Glätte, Schlüpferigkeit; Angl. smoothness, planeness, evenness, sleekness).

Cōnscendō

CONSCENDO, scendis, scendi, scensum, scendere, a. 3. (cum et scando). - Conscendo est idem quod adscendo (It. uscendere, montare, salire; Fr. monter sur; Hisp. subir, montar, ascender; Germ. auf etwas steigen, sich steigend wohin begeben, etwas besteigen; Angl. to climb or go up to, mount, get up, ascend).

Sūdātōrium

Sudatorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, caldarium, vaporarium, Laconicum, locus in balneis testudinis instar constructus, ab igne sine fumo accensus ad eliciendum sudorem, It. stufa, luogo da sudare, Gr. ὑπόκαυστον.

Sūdātōrius

SŪDĀTŌRĬUS, a, um, adject. (sudo) ad sudationem pertinens, ἱδρωτικός.

Sūdātiō

SŪDĀTĪO, ōnis, f. 3. (sudo) actus sudandi, il sudare, ἵδρωσις.

Sūdō

SŪDO, as, āvi, ātum, are, 1. — Sudo est sudorem emitto, ἱδρόω
(It. sudare; Fr. suer; Hisp. sudar; Germ. schwitzen; Angl. to sweat)

Sūdor

SŪDOR, ōris, m. 3. (sudo) humor per cutem animalis erumpens aut labore aut metu aut morbo, ἱδρώς (It. sudore; Fr. sueur; Hisp. sudor; Germ. der Schweiss; Angl. sweat).

Dēfricō

DĒFRĬCO, fricas, fricŭi, fricātum vel frictum, frĭcare, a. 1. (de et frico). - Defrico est idem quod frico, aut valde frico (It. fregare; Fr. frotter; Hisp. flotar, estregar ò sobajar; Germ. reiben, abreiben, einreiben; Angl. to rub, rub hard).

Pūmex

PŪMEX, mĭcis, m. perraro f. 3. — Pumex, κίσσηρις (It. pomice; Fr. pierre ponce; Hisp. piedra pomez; Germ. d. Bimsstein; Angl. a pumice-stone).

I.) Proprie est genus lapidis cavernosi, friabilis, in mari crescentis, et aquis innatantis: cujus usus praecipuus levigandae cuti, et membranis librorum. Laudatissimus in Melo, Nisyro, et AEolis insulis. Probatio in candore, minimoque pondere, et ut quam maxime spongiosus aridusque sit, ac teri facilis, nec arenosus in fricando.

II.) Translate a poetis solent viva saxa cavernulis plena, et pumicem imitantia, hoc nomine appellari.

Cilicium

Cilicium, ĭi, n. 2. - Cilicium seu cilicius pannus erat ex pilis caprarum et hircorum contextus, in varios militum et castrorum usus, item nautarum et pauperiorum hominum: nomenque habuit a Cilicibus, a quibus creditur primum inventus esse, cum ejus regionis caprinum pecus maxime villosum sit.

Apodytērium

ĂPŎDYTĒRĬUM, ĭi, n. 2. (ἀποδυτήριον) locus in balneis, in quo loturi deponebant vestes, quae, interim dum lavabant, a capsariis servabantur: ab ἀποδύω exuo.

Exuō

EXŬO, ŭis, ŭi, ūtum, ŭere, a. 3. - Exuere, ἀποδύω, ἐκδύω, estindumenta, aut quidpiam aliud corpori adhaerens detrahere, aut deponere, spoliare
(It. spoliare; Fr. dépouiller; Hisp. despojar; Germ. ausziehen, abziehen, abthun, entblössen; Angl. to strip off, put off).

Praecingō

PRAECINGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. (prae et cingo). — Praecingere est ante, aut circum cingere, διαζώννυμι (It. cingere; Fr. ceindre, enceindre; Hisp. ceňir, rodear, cercar; Germ. gürten, umgürten; Angl. to gird, begird, encompass, surround, enclose).

Castula

CASTŬLA, ae, f. 1. est palliolum praecinctui, quod nudae infra papillas praecinguntur, quo mulieres nunc, et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt.

Subligār

SUBLĬGAR, aris, n. 3. (subligo) idem ac subligaculum.

Subligāculum

SUBLĬGĀCŬLUM, i, n. 2. (subligo) vestis, qua pudenda teguntur, It. brachetta, mutande, sottocalzoni.

Pilleolō

PILLĔŎLUS, i, m. 2. deminut. It. berrettino, Gr. πιλίδιον, parvus pileus.

Pilleus

PILLĔUS, i, m. 2. tegmen et indumentum virile capitis, ut calvatica et mitra muliebre πῖλος, πίλιον (It. berretta; Fr. feutre, chapeau, bonnet; Hisp. fieltro, sombrero, bonete; Germ. der Filz; Angl. a covering for the head, a hat, cap, or bonnet).

Ministrō

MĬNISTRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (minister). — Ministrare est ministerium exhibere, inservire, serviendo praebere, porrigere: et saepe de iis dicitur, qui convivis inserviunt, ὑπηρετέω (It. servire, porgere; Fr. servir, assister, aider; Hisp. servir, ayudar, asistar; Germ. dienen, bedienen, bes. bei Tische auftragen, darreichen; Angl. to serve, attend, wait upon, minister, serve up).

Alveus

ALVĔUS, i, m. 2. (alvus) proprie dicitur quidquid in alvi modum est excavatum seu ventris cavitatem quomodocumque imitatur. Hinc

¶ 1. De ilicis cavitate.

¶ 2. Saepissime est fossa, per quam fluvius defluit.

¶ 3. Scrobes item longiores in modum alvei fluminis, ut binas etiam vites accipiant, alvei vocantur.

¶ 4. Hinc in balneis fossa cavata ex lapide, vel etiam structilis, habens intus suos gradus ad descendendum, et pulvinum ad innitendum alveus dicitur.

¶ 5. Fundi quoque navium, quia in formam alvei effinguntur, alvei sunt.

¶ 6. Hinc per synecdochen dicitur de tota navi, et praecipue de parvis quibusdam navigiis, ut puta lintres, cymbas, quae vel sunt ex uno cortice in modum alvei cavato, vel quocumque alio modo alvi figuram, praecipue planam, referunt.

¶ 7. Ad haec, alveus dicitur generatim de quocumque vase concavo in alvei modum ad varios usus, ut puta vannos aliaque ruralia instrumenta

¶ 8. Item pro alveari.

¶ 9. Item pro tabula lusoria, qua tesseris et calculis luditur.

¶ 10.Hinc pro ipso tesserarum alearumve ludo.

Dēfluō

DĒFLŬO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. (de et fluo). - Defluere duo diversa significat, prout

1. Praepositio de motum a superiore ad inferiorem locum, aut

2. Actionis finem ac cessationem significat.
1. Quum praepositio de motum a superiore ad inferiorem locum significat, defluo est deorsum fluo (It. scorrere in giù; Fr. couler d'en haut, découler; Hisp. fluir de alto, destilar; Germ. herunterflisssen, abfliessen; Angl. to flow down).
2. Quum praepositio de actionis finem ac cessationem significat, defluere est fluere desinere.

Canālis

CĂNĀLIS, is, comm. gen. 3. - Canalis est alveus, tubus, fistula, meatus, plerumque arte in similitudinem cannae factus, qui tamen potest esse et apertus. (It. canale, tubo; Fr. tuyau, tube, conduit; Hisp. canal, caňo, tubo; Germ. Rinne, der Canal; Angl. a conduit-pipe, the channel, or bed of a river).

Adplicō

APPLĬCO vel adplĭco, plĭcas, plĭcāvi et plĭcŭi, plicātum et plicĭtum, plĭcare, a. 1. (ad et plico). - Applicare est plicando adjungere; unde et simpliciter adjungere, admovere (It. attaccare, applicare, avvicinare; Fr. appliquer, attacher; Hisp. applicar, allegar; Germ. anschliessen, anfügen, anheften, anbilden; Angl. to apply, bring near or in contact with, attach, unite).

Tōnsor

TONSOR, ōris, m. 3. — Tonsor est qui lanam, capillum et barbam radit, κορεύς (It. tosatore; Fr. tondeur; Hisp. tundidor; Germ. e. Scheer; Angl. clipper).

Tōnstrīnā

TONSTRĪNA, ae, f. 1. (tondeo) officina tonsoris, κουρεῖον (It. barbieria; Fr. echoppe de barbier; Hisp. tienda de barbero, barberie; Germ. d. Barbierbude; Angl. a barber's shop).

Tondeō

TONDĔO, tondes, tōtondi, tonsum, tondere, a. 2. — Tondeo est caedo, seco, et dicitur speciatim de lana, capillis, barba et hujusmodi, κείρω (It. tagliare, tondere, tosare; Fr. couper, tondre; Hisp. cortar, esquilar; Germ. scheeren, abscheeren, rasiren; Angl. to clip, shear).

Crīnis

CRĪNIS, is, m. 3. - Crines sunt singuli capilli, coma vero capillorum complexio; ac propterea crines plurali in numero saepius occurrunt, quamquam aliquando et in singulari tamquam nomen collectivum (It. crine, capello, chioma; Fr. cheveu, chevelure; Hisp. cabello, cabelladura; Germ. die Haare, das Haar; Angl. the hair of the head).

Capillus

CĂPILLUS, i, m. 2. - Capillus stricto sensu capitis pilos seu totam capitis comam significavit, eique barba opponitur. (It. capello, i capelli, la chioma; Fr. poil de la tête, cheveu; Hisp. cabello; Germ. d. Haupthaar, d. Haupthaare; Angl. a hair, the hair of the head).

Barba

BARBA, ae, f. 1. - Barba sunt pili in facie, ac praecipue in mento hominis; quamquam et de brutis animalibus dicatur (It. barba; Fr. barbe; Hisp. barba; Germ. d. Bart; Angl. a beard).

Rādō

RĀDO, dis, si, sum, dere, a. 3. - Radere est abradere, eradere, levigare, auferendo polire, ξέω (It. raschiare, radere, tagliare; Fr. râcler, ratisser, gratter, frotter, polir, raser; Hisp. raer, raspar, flotar, afeytar; Germ. schaben, kratzen, reiben, glätten, rasiren; Angl. to scrape, shave, smooth, polisch).

Novācula

NŎVĀCŬLA, ae, f. 1. — Novacula est culter acuta acie et ad radendum apta, qualis est tonsorius; et novacula dicta videtur, quia membra, quae raduntur, quodammodo novantur. Gr. ξυρός (It. coltello tagliente, rasojo; Fr. rasoir; Hisp. navaja de barbero; Germ. ein scharfes Messer, ein Scheermesser; Angl. any sharp knife, a razor).

Dēprōmō

DĒPROMO, prōmis, prompsi vel promsi, promptum vel promtum, prōmere, a. 3. (de et promo). - Depromo est promo, extraho, profero (It. cavar fuori, spremere; Fr. tirer hors ou de, faire sortir de, prendre ou puiser dans;Hisp. tirar, sacar á fuera, extraer; Germ. aus etwas heraus -, irgend woher nehmen, holen, herbeischaffen, herausnehmen; Angl. to draw, take, or fetch out, draw forth).

Tergeō

TERGĔO, terges, tersi, tersum, tergere, a. 2. vel Tergo, is, 3, — Tergeo est mundo, nitidum facio, abstergeo, derado, ψάω (It. nettare, forbire, tergere; Fr. frotter, nettoyer, essuyer; Hisp. estregar, limpiar, pulir; Germ. abwischen, abreiben, reinigen; Angl. to make clean, scour, wipe).

Pectō

PECTO, pectis, pexi et pectīvi et pexui, pexum et pectĭtum, pectere, a. 3. — Pectere (quod ratione habita etymi cum Gr. πέκω et πείκω idem significantibus conjungendum) est pectine explicare, deducere, componere et ornare capillum, depectere, κτενίζω (It. pettinare, acconciare la chioma, ravviare i capelli; Fr. peigner; Hisp. peynar; Germ. Kämmen; Angl. to comb, dress or adjust the hair).

Crispō

CRISPO, as, āvi, ātum, are, 1. - Crispo usurpatur

1. Active, et
2. Neutrorum more.
1. Active.

¶ 1. Stricto sensu crispare est crispum reddere.

¶ 2. Latiori sensu crispo est quassando et vibrando micare facio, ut intuentibus res non recta, sed intorta et crispa esse videatur. Eadem ratione corusco usurpatur.

1. Neutrorum, seu potius Mediorum apud Graecos more ac significatione, ita ut Accus. se subintelligatur, occurrit tantum Part. praes. Crispans, et dicitur de iis, quae crispa sunt.

Crispus

CRISPUS, a, um, adject. - Crispus est intortus, contortus (It. crespo, ricciuto, raggrinzato; Fr. crepu, frisé; Hisp. crespo, ensortijado; Germ. kraus, wellenförmig gelegt; Angl. crisped, curled, wreathed, waved).

Calamister

CĂLĂMISTER, stri, m. 2., et saepius călămistrus, i, m. 2. – Calamister est acus ferrea, qua capilli crispantur, intus cava instar calami arundinis; unde a Nonio 15. 27. edit. vet. fistula appellatur. Differt ab acu crinali seu comatoria, quae crinibus discernendis et sustinendis inservit (It. ferro da arricciare i capelli, calamistro; Fr. fer à friser; Hisp. encrespador, el instrumento para ensortijar el cabello; Germ. d. Instrument zum Kräuseln der Haare, Brenneisen; Angl. a crisping-pin, iron to curl the hair with).

Secō

SĔCO, sĕcas, sĕcŭi, raro sĕcāvi, sectum, raro sĕcatum, sĕcare, a. 1. - Seco duo diversa significat.

1. Seco est caedo, excido, reseco, τέμνω, κόπτω, πρίω (It. tagliare, segare, fendere; Fr. couper, trancher, découper en morceaux, en pièces; Hisp. cortar, trinchar, despedaza; Germ. schneiden, abschneiden, zerschneiden; Angl. to cut, cut off or asunder).
2. Seco aliquando est sequi; unde secta et sectores.

Vēna

VĒNA, ae, f. 1. — Vena itaque est vas in corpore animalis, quo continetur sanguis ad cor refluens, φλέψ, βός, ἀγγεῖον (It. vena; et Hisp. vena; Fr. veine;Germ. die Ader, Vene; Angl. a vein).

Scalpellum

SCALPELLUM, i, n. deminut. a scalprum, et scalpellus, i, m. 2. deminut. a scalper

¶ 1. Est parvum scalprum, quo utuntur chirurgi aperiendae venae, secandis carnibus etc. σμιλίον, φλεβοτόμον (It. coltellino, lancetta; Fr. scalpel, lancette, bistouri; Hisp. lanceta; Germ. d. chirurgische Messer, d. Lanzette, d. Scalpell; Angl. lancet, a lancet, scalpel, little knife).

¶ 2. Cultellus librarius.

Prōpullulō

Propullulare, o, as, propullulavi, 1. - Propullulare est emanare.

Ēmānō

ĒMĀNO, as, āvi, ātum, are, 1. (ex et mano.) Part. Emanans sub A. II. 2. et B.; Emanaturus sub A. II. 2. - Emanare est verbum

A)Neutrum, et

1. Activum.
1. Neutrorum more emano est extra mano, effluo, exeo (It. uscire, emanare, scaturire, stillare o colar fuori; Fr. couler de, découler, sortir; Hisp. fluir, manar, destilar; Germ. herausfliessen; Angl. to issue, flow, or run out, emanate.)
2. Active, seu cum Accusativo, est emittere.

Chīrūrgus

CHĪRURGUS, i, m. 2. χειρουργὸς, medicus, qui manu curat; quique Latine medicus vulnerarius dicebatur.

Cūrō

CŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Curo est in aliqua re elaboro, curam, studium, diligentiam adhibeo, studeo, operam do, laboro (It. procurare; por cura, fare con diligenza; Fr. avoir soin de, soigner, s'intéresser à; Hisp. cuidar, haber cuidado, intersarse; Germ. sorgen, besorgen; Angl. to take care of, see to, look to, order, treat, provide, care, regard, attend to).

Vulnus

VULNUS et volnus, ĕris, n. 3. — Vulnus est hians et patens apertura in corpore ex ictu aut morsu, τραῦμα, πληγή (It. ferita, piaga; Fr. blessure, plaie, coup; Hisp. herida, llaga; Germ. dic Wunde; Angl. a wound, cut).

Gausape

GAUSĂPĔ, is, n. et GAUSĂPES, is, m. 3., GAUSĂPA, ae, et Gausăpē, es, f. 1. et Gausăpĕ, is, n. 3. et GAUSĂPUM, i, n. 2. ὁ γαυσάπης.

I.) Proprie est genus panni crassioris, et altera parte villosi, ex quo fiebant stragula tum mensis, tum lectis idonea, itemque vestes, quarum usus in pluvia et frigore.

II.) Improprie balanatum gausape apud Pers. 4. 37. est herba in modum villi propensa et unguento delibuta.

Stabulārius

Stabularius, ii, m. 2.

¶ 1. Est dominus stabuli.

¶ 2. Item qui mercede homines eorumque jumenta hospitio excipit, ostiere, πανδοχεύς. nam stabulum tum ad jumenta pertinet, tum ad homines. Videtur a caupone differre in eo, quod caupo viatoribus necessaria ad victum praebet: stabularius etiam tectum et lectum.

Stabulārius, -a, -um

STĂBŬLĀRĬUS, a, um, adject. (stabulum) ad stabulum pertinens.

Equīsō

ĔQUĪSO, ōnis, m. 3. equorum domitor et curator.

Pūrgō

PURGO, gas, gāvi, gātum, gare, a. 1. — Purgare est purum facere, admixtas alicui rei sordes, aut inutilia detrahere, expurgare, mundare, καθαρίζω, καθαίρω (It. nettare, purgare, mondare; Fr. nettoyer; Hisp. limpiar, pulir; Germ. rein machen, reinigen;Angl. to make clean, clean, cleanse, purge, purify).

Fimus

FĬMUS, i, m. 2. et fimum, i, n. 2. - Fimus, κοπρὸς, sunt excrementa animalium, quibus agri stercorantur: videtur esse a θύημα suffimentum; inde etiam fumus (It. letame, sterco; Fr. fumier, engrais, excréments; Hisp. estiercol, excremento; Germ. Mist, Dinger; Angl. dung, ordure, compost).

Equus

ĔQUUS, i, m. 2. - Vox equi conjungenda est cum Gr. ἵππος equus; et est animal quadrupes, quo vehimur sive itineris, sive militiae causa, raedas currusque trahimus, etc. (It. cavallo; Fr. cheval, coursier; Hisp. caballo;Germ. d. Pferd; Angl. a horse, steed).

Capistrum

CĂPISTRUM, i, n. 2. (capio) est vinculum vimineum, coriaceum, etc. ad rem aliquam alligandam et coercendam (It. capestro, legame; Fr. lien, muselière; Hisp. atadura, ligamento; Germ. eine Schlinge zum Halten; Angl. a halter, cords to tie).

Praesaepe

PRAESAEPE, is, n. 3. et Praesaepes vel Praesaepis, is, f. 3. et Praesaepia, ae, f. 1. et Praesaepium, ii, n. 2. (prae et saepes autsaepio) locus saeptus, in quo pecudes stabulantur; atque adeo locus in stabulo, ubi pabulum jumentis apponitur, αὐλή, κλίσιον, φάτνη, κάπη (It. stalla, mangiatoja, presepio, greppia; Fr. crèche, mangeoire, râtelier; Hisp. pesebre, astellero; Germ. e. Gehege, daher Stall, Hürde, Krippe; Angl. a stall, stable, crib, cratch, manger, rack).

Mordāx

MORDAX, ācis, adject. (mordeo). — Mordax est promptus, facilis ad mordendum, δακνώδης, δηκτικός (It. mordace; Fr. habitué à mordre, qui mord volontiers; Hisp. el que muerde, mordedor; Germ. beissend, bissig; Angl. biting, given to bite, snappish, mordacious).

Cōnstringō

CONSTRINGO, stringis, strinxi, strictum, stringere, a. 3. (cum et stringo). - Constringo est idem quod stringo, vel simul aut valde stringo, vincio, colligo (It. stringere, legare stretto; Fr. serrer etroitement, lier; Hisp. atar, legar, cerrar estrechamente; Germ. zusammenziehen, - binden, - schnüren; Angl. to bind together, tie fast, strain).

Stringō

STRINGO, stringis, strinxi, strictum, stringere, a. 3. — Stringo duo praecipue significat.

1. Stringo est arcte premo, comprimo, ut fit intento fune nectendo vel contractis manuum digitis tenendo, adstringo, contraho, σφίγγω (It. stringere, legare, premere, comprimere; Fr. serrer, resserrer, comprimer, presser; Hisp. atar, legar, comprimir, apretar; Germ. straff anziehen, zusammenziehen, zusammenschnüren; Angl. to draw tight or close, constrain, press).
2. Stringo est rado, decurro adeo prope, ut tangam, leviter tango.

Fiscella

FISCELLA, ae, f. 1. deminut. a fiscina, parva fiscina, parvus fiscus, vas ex virgis salicis, aut junco, aliave materie textum: quale est, in quo caseus exprimitur, uvae deferuntur, etc., fiscella, fistella, cestella, canestro, θίβη, ταλαρίσκος

- A similitudine ita dicitur capistrum e vimine, aut funiculis, quo boum ora inter arandum coercentur, It. musoliera, Gr. φιμός.
- Item ad prohibendas oves a salientibus arietibus.

Substernō

SUBSTERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. — Substerno est subtus sterno, humi spargo, subjicio, ὑποστορέω (It. stendere o spargere o porre sotto; Fr. étendre sous, répandre, étaler sous; Hisp. extender, estirar soto, parar soto ó debaxo; Germ. unterstreuen, unterbreiten; Angl. to strew, scatter or spread under or below).

Ventilō

VENTĬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ventulus) — Ventilo est ventum excito in aliquam rem, λίκμάω, καταπνέω (It. ventilare, sventolare, far vento; Fr. remuer dans l'air, secuer, éventer; Hisp. poner al ayre, ventilar, sacudir; Germ. in d. Luft schwenken, schwingen, facheln; Angl. to winnow, fan, discuss, ventilate).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim aeri et ventis exponere, It. dar aria, esporre all'aria, sciorinare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ventilare dicuntur et gladiatores aut milites, quum proludentes brachia et arma jactant aeremque vane caedunt. quasique velitantur.

¶ 3.Item discutere, inquirere, exagitare.

¶ 4. Pro purgare.

Avēna

ĂVĒNA, ae, f. 1. - Avena proprie est culmus seu stipula cujuscumque herbae (It. gambo, stelo, paglia; Fr. chaume, tuyau de paille; Hisp. rastrojo, paja;Germ. der Halm, Stengel; Angl. any strau, pipe, strem, blade, reed).

¶ 1. Stricto sensu ac generatim est cujuscumque herbae culmus seu stipula.

¶ 2. Speciatim avena dicitur herba quaedam peculiaris, cujus duplex est genus. Altera enim est sponte nascens ac sterilis, eadem fere forma cum sativa, nisi quod asperiores longioresque aristas habet, et in folliculis fere vacuis semen evanidum. Haec inter vitia segetum enumeratur.

¶ 3. Item speciatim, altera sativa est et esculenta, quae jumentis in cibum datur, folio et stipula tritico similis.

¶ 4. Item speciatim sumitur pro ipsius avenae culmo seu stipula, quae a Plin. dicitur avenae calamus, qui intus vacuus est, ut arundinum.

Vannus

VANNUS, i, f. 2. — Vannus est cribrum cereale, instrumentum latum ex vimine aliave materia, quo acus paleaeque post trituram a frumento aut legumine ventilando et in sublime ejaculando excernuntur, λικμός (It. vaglio, crivello; Fr. van; Hisp. aventador, bieldo; Germ. Getraide – Futterschwinge; Angl. a van, fan, corn–van).

Crībrum

CRĪBRUM, i, n. 2. instrumentum crebris et minutis foraminibus pertusum, ex pellibus perforatis, vel lino, aut setis, aliave materia contexta, quo frumenta, farinae, et alia cernuntur et purgantur. Etymon vocis alii ducunt a cretum, quod a cerno, alii a creber, alii denique ab Hebr. (forma hebraica) crabra, cribrum (It. crivello, staccio, vaglio; Fr. crible, sas, tamis; Hisp. cribo, cedazo; Germ. das Sieb; Angl. a sieve, searce, riddle).

Palea

PĂLĔA, ae, f. 1. - Palea est stipula et folia minutiora in culmo et circa grana frumenti et hujusmodi, ἄχυρον (It. paglia, pula, loppa; Fr. menue paille; Hisp. paja; Germ. die Spreu; Angl. chaff, short straw).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Palea aeris, aeris excocti levior pars.

¶ 2. Palea dicitur etiam cartilago illa rubens, quae de collo galli gallinacei dependet, It. barbigli, barbiglione, κάλλαιον.

Misceō

MISCĔO, misces, miscŭi, mistum vel mixtum, miscere, a. 2. — Miscere, quod a Graecis μίγνυμι, μίσγω, est confundere, temperare, permiscere, admiscere (It. mescolare, meschiare, mescere; Fr. mêler, mélanger, joindre, unir, associer, confondre; Hisp. mezclar, juntar, unir, incorporar, confundir; Germ. mischen, mengen, vermischen, vermengen; Angl. to mix, mingle, intermix, blend).

Proverbium: Mare caelo miscere, proverbiali locutione dicitur de iis, qui nihil non conantur, ac turbant, fremunt, indignantur, exclamant, ut quippiam obtineant: τῇ τῇ τὸν οὐρανὸν ἀναμεμίχθαι.

Pābulātōrius

PĀBŬLĀTŌRĬUS, a, um, adject. ad pabulum, et pabulatorem pertinens.

Pābulum

PĀBŬLUM, i, n. 2. (pasco, quocum cf. πάω vescor) est cibus proprie brutorum animalium, ut herba, faenum, palea, frondes, segetes etc. φορβή, νομή (It. pascolo, pasto, pastura, foraggio; Fr. pâture, nourriture, aliment; Hisp. pasto, alimento; Germ. das Futter, die Nahrung;Angl. grass, pasture, fodder).

Pābulātor

PĀBŬLĀTOR, ōris, m. 3. pastor, qui armentis pabula praebet.

I.) Proprie legitur tantum in Gloss. Isid. Pabulator, pastor, qui bubus pabula praebet.

II.) Translate in re militari est pabuli collector, foraggiere, προνομεύων.

Pāscō

PASCO, pascis, pāvi, pastum, pascere, a. 3. — Pascere (quod ratione habita etymi conjungunt cum πάω et βόσκω, quae idem significant) est comedere, vesci, νέμω, νέμομαι (It. pascersi, pascolare, mangiare; Fr. paître, brouter, manger; Hisp. pacer, apacentarse el ganado, comer la yerba; Germ. fressen lassen, meiden, füttern; Angl. to feed, graze, browse upon, pasture, cat).

Fēnum

FĒNUM, i, n. 2. - Fenum est herba resecta et arefacta in pabulum, χόρτος
(It. fieno; Fr. foin;Hisp. heno; Germ. d. Hen; Angl. hay).

Dūcō

DŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. - Ducere est trahere, facere ut aliquis aut aliquid moveatur (It. tirare, trarre, guidare, condurre, recare, far muovere; Fr. conduire, guider, mener, transporter; Hisp. conducir; llevar, transportar; Germ. Jemanden oder etwas führen, leiten, ziehen, bringen, fortbewegen; Angl. to draw).

Aquārium

Aquarium, ii, n. 2. absolute.

¶ 1. Est locus, in quo aquari possunt tum homines, tum animalia.

¶ 2. Item vas ad aquam fundendam.

Aquō

ĂQUO, as, āvi, ātum, are, 1. Part. Aquans sub B. - Aquare est aqua suffundere, irrigare.

1. Passive, et significat aqua suffundi, repleri.
2. Media seu deponenti forma Aquor, āris, ātus sum, ari, est verbum fere militare, quod significat aquam haurire et comportare in usum militum.

Dētergeō

DĒTERGĔO, ges, si, sum, gere, a. 2. - Detergere est idem fere quod abstergere, tergere, tergendo auferre (It. astergere, levar via asciugando, forbire; Fr. enlever en essuyant, essuyer; Hisp. quitar enxugando, enxugar; Germ. abwischen, wegwischen; Angl. to wipe off or away, brush, scour).

Dēpectō

DĒPECTO, ctis, xum, ctere, a. 3. (de et pecto). - Depecto est deorsum pecto, vel probe pecto. (It. pettinare; Fr. peigner; Hisp. peynar; Germ. herunter - herab - kämmen; Angl. to comb, trim).

Strigilis

STRĬGĬLIS, is, f. 3. — Strigilis est instrumentum serratum, curvum, manubrio et canaliculo instructum, quo utebantur praecipue in balineis ad destringendam cutem, abradendas sordes et sudorem detergendum, στλεγγίς; ξύστρα (It. stregghia; Fr. étrille,
strigile; Hisp. almohaza; Germ. die Striegel; Angl. curry – comb).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est specillum, quo in aures medicamentum infunditur, ὠτεγχύτης.

¶ 3. Item strigiles vocat Hispania auri parvulas massas, quod aurum super omnia solum in massa aut ramento capitur. cetera enim in metallis reperta igni perficiuntur: hoc statim aurum est.

¶ 4. Vitruv. loc. cit. ita appellat strias seu canaliculos in columnis.

Īnsternō

INSTERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. (in et sterno). - Insternere est supersternere, superextendere, operire, ἐπιστρώννυμι (It. distendere di sopra, coprire distendendo; Fr. étendre, déployer sur, et de lá couvrir; Hisp. extender sobre, desplegar sobre, cubrir; Germ. überdecken, überziehen, bedecken; Angl. to strew or spread over, lay upon, cover, overlay).

[Īnspiciō]

INSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (in et specio). - Inspicere est in aliquid aspicere, introspicere, intueri, εἰσοράω, ἐποπτεύω (It. guardare, mirare, osservare; Fr. plonger ses regards dans, garder, régarder dans; Hisp. mirar, acatar, observar; Germ. hineinsehen, - schauen, betrachten, anblicken, - sehen, untersuchen, besehen; Angl. to look into or upon, view, behold, observe, survey, inspect).

[Haereō]

HAERĔO, res, si, sum, rere, n. 2. - Haereo (quod videtur esse ab αἱρέω capio, prehendo) est arcte alicui rei jungor, affixus, conjunctus sum, συμφυομαι, ἐνίσχομαι (It. essere o stare attaccato, unito, essere aderente; Fr. tenir fortement à, adhérer, rester attaché à; Hisp. adherir, arrimarse, llegarse, pegarse à otro;Germ. hangen an oder in etwas, stecken, kleben, hasten, festsitzen daran, hangen, stecken bleiben; Angl. to be fastened or united, be fixed, adhere, stick).

[Firmus]

FIRMUS, a, um, adject. - Firmus est qui non vacillat, aut ruit, qui dimoveri aut labefactari non potest, stabilis, fixus, durus, qui diu durat, βέβαιος, στέρεος (It. fermo, solido, stabile, saldo; Fr. solide, qui a de la consistance, dur, fort, ferme, robuste; Hisp. sólido, firme, macizo; Germ. kräftig, stark, feststehend, unbeweglich; Angl. firm, steady, constant, stable, sure, solid).

[Hōrologium]

HŌRŎLŎGĬUM, ĭi, n. 2. - Horologium, ὡρολόγιον, ab ὥρα hora et λέγω dico, est horarium, instrumentum indicans horas, It. orologio, oriuolo.

[Dīmētior]

DĪMĒTĬOR, mētīris, mensus sum, mētiri, dep. 4. (dis et metior). - Dimetior est metior, mensuram capio, adeoque metiendo dispono (It. misurare, misurando distribuire; Fr. mesurer; Hisp. medir; Germ. etwas messen nach der Entfernung seiner Theile, ausmessen; Angl. to measure).

[Hōra]

HŌRA, ae, f. 1. - Hora est pars diei vigesimaquarta. Is enim in vigintiquatuor spatia aequalia dividitur: quarum duodecim noctem absumunt, totidem diem. Macrob. 1. Saturn. 21. docet, Solem lingua AEgyptia Horum vocari: inde horae nomen esse. Sed verius est a voce Graeca ὥρα idem significante deduci. (It. ora; Fr. heure; Hisp. hora; Germ. d. Stunde, Tagesstunde; Angl. an hour).

[Sōlārium]

Solarium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, duo diversa significat.

1. Solarium est idem quod horologium solare.
2. Proprie. —
1. Universim.
2. Ad solarium dictus videtur fuisse Romae ipse locus sub Rostris, in foro, ubi solarium horologium depictum erat, quo homines conveniebant negotiorum aut otii causa.

II.) Improprie, quod postea ex aqua horarium factum est a P. Cornelio Nasica censore, solarium dictum est

B) Solarium est locus editus supra domum, lithostroto pavimento tectus, soli expositus, ad apricandum idoneus: ita appellatum, quod soli pateat. It.terrazzo, battuto, solatio, altana, Gr. ἡλιαστήριον.

[Sōlārius]

SŌLĀRĬUS, a, um, adject. (sol) qui ad solem pertinet, solaris, ut Solarium horologium, orologio da sole, gnomone, ὡρολόγιον ἡλιακόν, instrumentum, quo horae diei in lineis cognoscuntur ad solem, gnomone umbram faciente.

Sōlāris

SŌLĀRIS. e, adject. (sol) ad solem pertinens, di sole, solare, ἡλιακός, ut Solare lumen.

Ostendō

OSTENDO, tendis, tendi, tentum et tensum, tendere, a. 3. (obs et tendo, ut aspello pro abspello). — Ostendere est ex adverso vel ante oculos ponere, prae oculis ponere, monstrare, exponere, se videndum praebere (It. porre dinanzi, esporre, mettere sotto gli occhi, mostrare, far vedere; Fr. tenir vers, présenter, tendre, exposer; Hisp. tender, presentar, exponer, mostrar; Germ. entgegen, oder vorhalten, zeigen, sehen lassen;Angl. to show, hold forth or expose to view, let one see, point out, make to appear, represent).

Umbra

UMBRA, ae, f. 1. — Umbra proprie est aer sole seu luce sarens ex objectu alicujus corporis, ut parietis, arboris, nubium, montium etc., σκιά (It. uggia, rezzo, ombra; Fr. ombre, ombrage; Hisp. sombra; Germ. das Schatten; Angl. a shadow or shade).

Gnōmōn

GNŌMON, ōnis, m. 3. — Gnomon, It. saetta, raggio, mostra, Gr. γνώμων, stilus est, ex cujus umbra horae diei cognoscuntur in sole: a γινώσκω cognosco.

Quotus

QUŎTUS, a, um, adject. πόσος, cujus numeri, sive in quo numero, aut ordine; nomen interrogativum, vel relativum numeri ordinalis.

Pyxis

PYXIS, ĭdis, f. 3. πύξις. — Pyxis proprie est vasculum e buxo excavatum, teres, et operculo in ipsum vas intrante (V. PYXIDATUS) clausum: a πύξος buxus: sed translate accipitur pro vase parvo ex quacumque materia ad continenda ea, quae plurimum interest bene clausa servari, ne corrumpantur, ut medicamenta, venena, odores, et hujusmodi (It. bossolo, vasetto, alberello; Fr. boîte, coffret à serrer des onguents, etc.; Hisp. caxa, caxa de unguentos, etc.; Germ. d. Büchse, d. Büchschen;Angl. a box, a gallipot or other small vessel).

Magnēticus

MAGNĒTĬCUS, a, um, adject. magnetem spectans.

Magnēs

MAGNES, ētis, m. 3. μάγνης, magnete, calamita, lapis, qui ferrum trahit, al. lapis Heraclius, et sideritis: a Magnesia urbe Lydiae, quia circa eam provenit.

Clepsydra

CLEPSYDRA, ae, f. 1. κλεψύδρα, horologium aquarium, horas aqua dimetiens, idest vas vitreum, in cujus fundo foramen est guttatim aquam destillans, ex cujus deminutione labentis temporis mensura cognoscitur: a κλέπτω furor, et ὕδωρ aqua, quia paullatim et quasi furtim aqua detrahitur. - Est inventum Graecorum: a quibus ad Romanos transiit.

Pars

PARS, tis, f. 3. - Pars est unum aliquid ex iis, in quae totum dividitur, portio, membrum, μέρος (It. parte, porzione; Fr. partie, part, portion; Hisp. parte, partida, porcion;Germ. ein Theil, eine Abtheilung, ein Antheil, e. Portion, e. Stück; Angl. a part, portion, piece, share).

Fluō

FLUO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. - Fluere, quod ratione habita etymi conjungendum est cum Gr. βλύω scaturio, vel rectius φλύω, φλέω, πλέω (V. Döderlein. Latein. Synonym. vol. 6. p. 151), unde etiam fleo et pluo et ploo h. e. ploro, est idem ac manare, decurrere, labi defluere, ῥέω (It. scorrere; Fr. couler, fluer; Hisp. correr, distilar, manar, fluir; Germ. fliessen; Angl. to flow.)

Ōlim

ŌLIM, adverb. — Olim generatim est idem atque illo quod definitur tempore, certo aliquo tempore, aliquando (It. una volta, un giorno; Fr. autrefois, un jour, une fois; Hisp. otra vez, en otro tiempo, una vez; Germ. einst, einmal; Angl. sometimes).

Automaton

Automatum vel automaton, i, n. 2. absolute, αὐτοματον, quod ab αὐτὸς ipse et inus. μάω moveo, unde μεμάω vehementer cupio.

¶ 1. Est machina ita artificiose contexta, ut, dispositis intus ingeniosis rationibus, ipsa sua sponte moveri videatur, qualia sunt horologia et aliae id genus machinae versatiles.

¶ 2. Item motus ad instar automati.

Numerō

NŬMĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (numerus). — Numerare est per numeros recensere, dimetiri, dinumerare, ἀριθμέω (It. contare, noverare, numerare; Fr. compter, nombrer;Hisp. numerar, contar; Germ. zählen; Angl. to count, number, reckon, enumerate).

Nocturnus

NOCTURNUS, a, um, adject. (nox) ad noctem pertinens, νύκτιος, νυκτερινός (It. notturno; Fr. de la nuit, qui se fait pendant la nuit, nocturne; Hisp. nocturno, nocturnal; Germ. nächtlich, zur Nachtzeit; Angl. of night, nocturnal).

Nox

NOX, noctis, f. 3. — Nox pro nocte ἀρχαϊκῶς V. in fin. sub 3.° — Nox a Graeca voce νύξ νυκτός, est tempus inter occasum ortumque solis, quo tenebris terra obtegitur. (It. notte; Fr. nuit; Hisp. noche; Germ. d. Nacht; Angl. night, night-time, the night). Adv.: noctu.

Circumlātiō

CIRCUMLĀTĬO, ōnis, f. 3. (circum et fero) actus circumferendi.

Circumferō

CIRCUMFĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre, anom. (circum et ferre). - Circumfero est circum gesto, circum porto (It. portare intorno; Fr. porter, mouvoir autour, faire circuler; Hisp. hacer circular, rodear; Germ. herumtragen; Angl. to carry round or about).

Magnus

MAGNUS, a, um, adject. - Comp. Maior, ius (pro magior) et Sup. Maximus vel antiquo more Maxumus (h. e. magsimus per syncopen pro magissimus) in omnibus fere paragr. - Magnus est grandis, amplus; cui parvus opponitur, μέγας (It. grande; Fr. grand, vaste, spacieux, étendu, gros, élevé; Hisp. grand, vasto, espacioso, dilatado, grueso, alto; Germ. gross, hoch, weit; Angl. great, large, long).

Parvus

PARVUS, a, um, adject. Gradus sunt Comp. Minor ; Sup. Minimus — Parvus (quod volunt esse a παῦρος paucus, brevis) est exiguus, modicus, levis, μικρος (It. picciolo; Fr. petit, qui n' est pas grand, pas gros, pas long, de faible dimension; Hisp. pequeňo, chico, chiquito; Germ. klein, wenig, gering, geringfügig; Angl. little, small, puny, slight).

Cēterus

CĒTĔRUS vel caeterus, a, um, adject. - - Vox est certe conjungenda cum Gr. ἕτερος, ἅτερος, quae idem ferme significant; nam ceterus est idem quod reliquus (quamvis ab ipso differat: V. Homonym. in fin.), alius (It. restante, altro; Fr. qui est de reste, qui reste, restant; Hisp. el resto, lo restante;Germ. der, die, das Uebrige; Angl. the reste, residue, remainder).

Campāna

CAMPĀNA, ae, f. 1. instrumentum sonorum ex aere factum.

Sonitus

SŎNĬTUS, us, m. 4. (sono) – Sonitus est sonus, et fere sonus magnus, strepitus, suono, sonito, suono forte, strepito, rumore, ἠχος.

Sonus

SŎNUS, i, m. 2. — Sonus est quidquid aurium sensu percipitur, strepitus, vox, ἦθος, φθόγγος, κροῦμα (It. suono, strepito; Fr. son, retentissement, bruit; Hisp. son, sonido, ruido; Germ. d. Schall, Ton, Klang, d. Geräusch; Angl. a sound, noise, din).

Percutiō

PERCŬTĬO, cŭtis, cussi, cussum, cŭtere, a. 3. (per et quatio). — Percutere duo praecipue significat, prout

1. Praepositionis, aut
2. Verbi significatio praevalet.
1. Quum praepositionis praevalet significatio, percutere est quatiendo, pulsando cavare, perrumpere, transfigere, transadigere, atque adeo caedere, ferire (It. battendo e percuotendo pertugiare, trafiggere, cacciare attraverso; Fr. traverser en frappant, percer de part en part, traverser; Hisp. atravesar golpeando, pasar de una parte á otra; Germ. durchschlagen, durchstossen, durchstechen; Angl. to break through, to drive, thrust, or rum through).
2. Quum verbi significatio praevalet, percutere est valde quatere, pulsare, verberare, παίω πλέττω (It. colpire, battere, percuotere; Fr. frapper fortement, battre; Hisp. pegar, cuscar, golpear; Germ. schlagen, stossen, hauen, schiessen, treffen; Angl. to strike, hit, beat, knock, smite).

Quatiō

QUĂTĬO, quătis, quassum, quătere. a. 3. - Quatere est cum violentia et crebro movere, quatefacere, concutere, agitare, pulsare, σείω, κραδαίνω, τινάσσω (It. sbattere, crollare, dimenare, scuotere; Fr. secouer, agiter; Hisp. sacudir. golpear, agitar; Germ. schütteln, erschüttern; Angl. to shake, move or toss about violently, agitate, beat).

Malleolus

MALLĔŎLUS, i, m. 2. - parvus malleus, It. martelletto, Gr. σφύριον.

Index

INDEX, dĭcis, m. et f. 3. (indĭco) qui aliquid indicat, manifestat, defert, ostendit, ἐκδείκτης, μηνυτής (It. discovritore, manifestatore, delatore, spia; Fr. indicateur, révélateur, dénonciateur, espion; Hisp. el que indica y revela, denunciador, espía; Germ. d. Angeber, Spion, Verräther; Angl. a discoverer, discloser, informer, spy).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- 1.°) De personis, et quidem

- a) Universim de eo dicitur, qui occultum quippiam patefacit ei, cuja interest sciri.

- 2.°) De rebus omnibus physicis et aliquando etiam abstractis, quae rem quampiam indicant.

¶ 2. Speciatim digitus index est primus a pollice, quo res indicare solemus.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

- a) In libris est summa, seu elenchus, quo res, quae in iis continentur, summatim indicantur.

- b) Est etiam idem ac sillybus.

- c) Item situlus et frons prima, quae indicat, qua de re in libro agatur

- d) In statuis et similibus est inscriptio, titulus.

- e) Curator ab indicibus, vel absolute ab indices pro ab indicibus is dicebatur in militia, qui nomina militum legionis vel cohortis servabat, et in laterculis insculpenda curabat.

¶ 2. Speciatim silex index est, qui tactu indicat auri et aliorum metallorum bonitatem.

Circuitiō

CIRCŬĬTĬO vel circŭmĭtĭo, ōnis, f. 3. - Circuitio

I.) Proprie.

¶ 1. Abstracte est actus circumeundi, circuitus.

¶ 2. Concreto, uti aiunt, sensu est locus, per quem circuiri potest.

II.) Translate circuitio verborum est, cum pluribus verbis aliquid explicatur, quod paucioribus poterat: Graece παράφρασις.

Indicō

INDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Indicare est manifestare, detegere, patefacere, μηνύω, καταμηνύω (It. palesare, dinunziare, rivelare; Fr. indiquer, denoncer, révéler, dévoiler; Hisp. indicar, denunciar, descubrir; Germ. angeben, anzeigen; Angl. to show, discover, disclose, declare, inform, make known, reveal, indicate).

Suus

SŬUS, a, um, adject. possessivum, quod quum vice nominis substantivi fungatur, pronomen quoque dicitur. — Suus significat eum, qui sui est, qui ad se pertinet, σφέτερος, ἑός (It. suo, particolare, proprio; Fr. son, sien, leur, propre; Hisp. su, proprio; Germ. sein, ihr; Angl. one' s own, its own, proper); et dicitur de omnibus rebus, quae ad aliquem quacumque ratione pertinent.

Extrā

EXTRĀ. - Extra per syncopen pro extera, nempe parte, ab exter, exterus, est

1. Adverbium; et
2. Praepositio, quae Accusativum regit.
1. Extra, quum est Adverbium, ἀρχαϊκῶς et extrad scribebatur (V. infra sub II. 1.); et habet Comp. Exterius sub I. in fin. Significat autem extera parte, ἔξω, eique contrarium est intus et infra (It. fuori, di fuori; Fr. au dehors, du dehors, à l'extérieur; Hisp. por de fuera, por fuera; Germ. auf der Aussenscite, von aussen, ausserhalb; Angl. without, outside of, on the outside).

I.) Proprie de spatio seu loco usurpatur. -

1. Cum opposito intus vel intra.
2. Cum aliis oppositis internam partem significantibus, quae aut reapse exponuntur, aut facile subaudiri possunt.
3. Cum Verbis motum significantibus.

II.) Translate.

¶ 1. Locum habet in exceptionibus, in quibus occurrit formula extra quam et saepius extra quam si, It. eccettuato se.

¶ 2. De adjectione quoque dicitur

1. Extra (et antique extrad sub I.), quum est Praepositio, Accusativum regit, et suo casui fere praeponitur. Significat autem (It. fuori, di fuori; Fr. hors de, au delà de; Hisp. fuera de; Germ. ausserhalb. ausser; Angl. wit hout).

I.) Proprie. -

1.°) Stricto sensu de spatio sea loco usurpatur.

1. Cum opposita intra.
2. Opposito vel contrario subaudito.
3. Cum Verbis motum significantibus.

2.°) Saepe occurrit etiam cum Abstractis, quorum praecipua hic subjiciuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Aliquando exceptionem significat, et adhibetur pro praeter, It. eccetto, fuori.

¶ 2. Raro additionem significat.

Pictūra

PICTŪRA, ae, f. 1. ars pingendi, γραφική (It. pittura; Fr. l'art de peindre, la peinture; Hisp. el arte de pintar, pintura; Germ. das Malen, die Malerei; Angl. the art of painting, painting).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est fucus, pigmentum, quo mulieres faciem illinunt.

¶ 2. Metonymice accipitur pro tabula, vel tela, vel alia re picta.

¶ 3. De imagine, quae verbis repraesentatur.

Oblectō

OBLECTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et lacto) est delectare, recreare, τέρπω (It. dilettare, divertire, recreare; Fr. divertir, amuser; Hisp. divertir, entretener, recrear; Germ. ergötzen, er –, aufhei – tern, unterhalten; Angl. to delight, amuse, entertain, please, solace, divert).

Oculus

ŎCŬLUS, i, m. 2. - Oculus est nobilissimum et pretiosissimum, ut ait Plin. 11. Hist. nat. 37. 52. (139)., animalis membrum, quo luce fruitur, cujus usus vitam distinguit a morte, ὀφθαλμός (It. occhio; Fr. oeil; Hisp. ojo; Germ. d. Aug; Angl. the eye).

Pictor

PICTOR, ōris, m. 3. (pingo) pittore, γραφεύς. - est qui pingit, seu picturam exercet.

Pingō

PINGO, pingis, pinxi, pictum, pingere, a. 3. — Pingere, quod conjungi potest cum Gr. πίναξ pictura, tabula, est formam alicujus rei ductis lineis et inductis coloribus repraesentare, γράφω (It. dipingere, pingere; Fr. peindre, représenter en peinture; Hisp. pintar, figurar con el pincel y los colores; Germ. malen, abmalen; Angl. to depict, delineate, paint, draw, portray).

Effigiēs

EFFĬGĬES, ĭēi, f. 5. (effingo). - Effigies est simulacrum, figura ad vivam alterius similitudinem, vel ad veritatis imaginem efficta (It. copia, imagine; Fr. imitation, représentation, image, ressemblance, effigie, modèle; Hisp. representacion, image, semejanza, efigie; Germ. d. Nachformung, Nachbildung e. Gegenstandes; Angl. an image, representation, resemblance, effiges).

Pēnicillus

PĒNĬCILLUS, i, m. 2.

I.) Proprie.

¶ 1. Est instrumentum pictorum inducendis coloribus, γραφίς (It. pennello; Fr. pinceau;Hisp. pincel; Germ. d. Pinsel; Angl. a painter's pencil).

¶ 2. Item linamentum, quod vulneri vel aridum, vel imbutum medicamine imponitur, tasta, μοτός.

¶ 3. Item linteolum concerptum ad similem fere usum, pezzetta, pezzettina.

¶ 4. Item peniculus ad abstergendum.

¶ 5. Penicilli ex spongiis.

¶ 6. Ita etiam vocatur collyrium quoddam, quod nempe oculis penicillo apponi solebat.

II.) Figurate.

¶ 1. Plin. 35. Hist. nat. 9. 36. (61). Zeuxis audentem jam aliquid penicillum ad magnam gloriam perduxit. h. e. artem pingendi. metonymia. Sic paullo sup. (60). Apollodorus primus gloriam penicillo jure contulit.

¶ 2. Metaphorice. Cic. 2. ad Q. fr. 15. ante med. Modo mihi date Britanniam, quam pingam coloribus tuis, penicillo meo. h. e. ornamentis tuis, artificio et stilo meo.

Super

SUPER - Super locum superiorem significat, ubi quis versatur vel quo quis fertur, et est idem ac supra, in superiore loco vel statu, ἐπί, ὑπέρ (It. sopra, di sopra, su, sur; Fr. en dessus, sur; Hisp. sobre; Germ. oberhalb, über;Angl. above, over, upon, on).

Pluteus

PLŬTĔUS, i, m. 2.

¶ 1. Est machina militaris ex tabulis, asseribus, cratibus, qua milites protecti ab injuriis hostilibus, opus faciunt, θωράκιον (It. parapetto, riparo, galleria; Fr. toit de défense, mantelet, parapet servant à la défense; Hisp. mantelete, parapeto; Germ. Schirmdach oder Sturmschiren; Angl. a parapet, shelter, or gallery).

¶ 2. Praeterea plutei dicuntur tabulae, quibus quid praesaepitur.

¶ 3. De sponda lecti interiore, quae tabula claudebatur, quum exterior aperta esset ascendendi gratia.

¶ 4. De lecti tricliniaris tabula, qua ejus pars exterior et a mensa remota muniebatur.

¶ 5. De tabulis parieti affixis ornatus, aut innitendi gratia, v. gr. quum sedetur, aut scribitur: item repositoriis librorum, tabularum pictarum, statuarum, et hujusmodi.

¶ 6. Est etiam saeptum ex marmore, aut lateribus, aut alia materie, quo intercolumnium claudi et saepiri solet, Itali dicunt parapetto, cancello, balaustrata.

Teneō

TĔNĔO, tĕnes, tĕnŭi, tentum, tĕnere, a. 2. — Teneo est habeo, retineo, κατέχω (It. tenere, avere; Fr. tenir, avoir; Hisp. tener, haber; Germ. halten, haben; Angl. to hold, have): occurrit autem saepius

A) Transitive; et aliquando

B) Neutrorum more.

A) Transitive.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. — Hinc manu tenere aliquid, proverb. dicitur de re, quae facile habetur aut conspicitur vel intelligitur.

¶ 2. Speciatim habet notionem possidendi: hinc

— 1.°) Est obtinere, occupare.

— 2.°) Est etiam imperio, ditione regere, regnare.

— 3.°) Et utcumque possidere.

— 4.°) Tenere personam, gerere, sustinere.

— 5.°) Huc pertinet etiam formula teneo te, qua utuntur, qui, quod maxime optabant, sentiunt se consecutos. — Hoc sensu est etiam amatorum et amicarum.

— 6.°) Tenere dicuntur arbores, quum satae comprehendunt. — Teneri solo dicitur, quidquid terrae cohaeret.

— 7.°) Tenere bigas Veneris, obtinere vel prosequi, tropice pro Veneris muneribus frui. Sane Venerem in antiquis monumentis cycnorum vel columbarum aut leonum bigis semper uti nemo ignorat.

¶ 3. Item rem servandi, pergendi, durandi: hinc

— 1.°) Est servare, retinere.

— 2.°) Est etiam, in re militari, defendere, tutari.

— 3.°) Et utcumque retinere, custodire.

— 4.°) Similiter rectum servare, dirigere, tendere.

¶ 4. Item detinendi, continendi: hinc

— 1.°) Est detinere, morari.

— 2.°) Est etiam continere, includere: tenere se aliquo loco.

— 3.°) Et abstinere. — Tenere se, se continere, abstinere, parcere.

— a) Cum addito Abl. et praep. ab.

— b) Cum partic. quin.

— c) Cum Infinito.

— 4.°) Similiter compescere, supprimere.

II.)Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ a notione possidendi.

— 1.°) Est obtinere.

— a) Cum Accus.

— b) Cum partic. ut, ne, et Conjunctivo.

— 2.°) Est etiam animum occupare, afficere, movere, impellere.

— 3.°) Hinc ponitur saepe pro intelligere, scire, videre: nam qui intelligit, rem animo quasi arripit vel occupat.

— a) Absolute.

— b) Cum Acc.

— c) Cum partic. relativ. et Conjunctivo.

— d) Cum Infinito.

— 4.°) Et pro convincere, capere. — Teneri, convictum esse, obnoxium esse. — Teneri furti, h. e. actione furti.

¶ 2. Metaphorâ sumptâ a notione servandi, retinendi.

— 1.°) Est servare, retinere vel permanere.

— 2.°) Est sustentare, tueri.

— 3.°) Item meminisse, memori mente habere, servare.

— 4.°) Similiter pro certo habere, affirmare, asserere, defendere.

¶ 3. Metaphorâ sumptâ a notione continendi, abstinendi, detinendi.

— 1.°) Est detinere, delectare, pascere.

— 2.°) Tenere dicitur lex, decretum, quum suam vim habet atque obligat. — Hinc teneri lege, adstringi, obligari. — Teneor hoc facere, debeo.

B) Neutrorum more.

¶ 1. Qua teneo significat possidere, occupare, potiri.

— 1.°) Est invaleo, obtineo: hinc locutiones apud JCtos, tenet consuetudo, fama, invaluit, inducta est, obtinet.

— 2.°) Et etiam sedem habere, esse aliquo in loco.

¶ 2. Qua teneo significat retinere, servare, est duro. — Hinc de tenente est uno tenore, continuo, Galli nunc dicunt d'un tenant, Itali di seguito.

Possidere, habere et tenere ita distinguit Papinian. Dig. 41. 2. 49. "Qui in aliena potestate sunt, rem peculiarem tenere possunt, habere et possidere non possunt; quia possessio non tantum corporis, sed etiam juris est". Hoc tamen discrimen perpetuum non est. Ad rem optime facit illud Plin. 1. Ep. 16. Nunc vero totum me tenet, habet, possidet. tenet manu (piglia), habet re (ha in potere), possidet jure (possiede od ha in legittimo possesso). — Item tenere, sumere et accipere ita distinguit Isid. Diff. App. n. 28. "Tenemus quae sunt in nostra potestate; sumimus posita; accipimus data".

Pictōrius

PICTŌRĬUS, a, um, adject. ad pictores pertinens.

Pertineō

PERTĬNĔO, nes, nŭi, nere, n. 2. (per et teneo). — Pertinere (quod usum habet in tertiis personis, in Infinito et in Participio) est pervenire, pertingere, penetrare, permeare, dirigi, porrigi, extendi, καθήκω, παρήκω (It. giungere, arrivare, stendersi; Fr. s'étendre, aboutir, aller jusqu'à, se diriger vers; Hisp. extenderse, llevarse hasta; Germ. sich wohin. ertrecken, -ausdehnen, reichen, sich erstrecken; Angl. to reach, extend, stretch).

Pigmentum

PIGMENTUM, i, n. 2. a sup. pictum verbi pingo, c in g converso, adhibetur fere in plur. numero, et significat colores pictorum, χρώματα (It. colori; Fr. matière colorante, couleur pour peindre; Hisp. materia colorante, color; Germ. der Färberstoff, d. Farbe; Angl. painters' colours, paints, pigments).

Puer

PŬER, ri, m. 2. — Puer tres habet significationes

1. unam, quum omnes servos pueros appellamus
2. alteram, quum puerum contrario nomine puellae dicimus
3. tertiam, quum aetatem puerilem demonstramus.

— Ceterum proprie puer est homo in tenera aetate, παῖς (It. fanciullo, garzonetto; Fr. enfant, garçon; Hisp. niňo varon, garzon; Germ. d. Kind; Angl. a male child, man child, boy, lad, stripling).

Marmor

MARMOR, oris, n. 3. μάρμαρος. - Marmor est lapis durus ac solidus, praesertim qui in lapicidinis foditur, et scalpro elaboratur ad statuas, columnas et varia opera aedificiorum: a voce Graeca allata, quae a μαρμαίρω candico, resplendeo; ut proprie de iis dicatur, qui candidi sunt et nitentes (It. marmo, pietra viva; Fr. marbre; Hisp. marmol;Germ. d. Marmor, Marmorstein; Angl. marble).

Sculptor

SCULPTOR, ōris, m. 3. (sculpo) γλυπτής, qui sculpit, scalptor (It. scultore; Fr. sculpteur, graveur sur pierres, sur bois; Hisp. escultor, gravador; Germ. d. Steinschneider, Graveur; Angl. a graver, engraver, carver, sculptor).

Statuārius

Statuarius, ii, m. 2. statuarum artifex, statuario, ἀγαλματοποιός. Differt a sculptore; hic enim est, qui scalpro opus quodcumque facit ex gemma, ex marmore, ex ligno, ex ebore: statuarius vero, qui statuas solummodo fusiles ex metallo.

Statuārius, -a, -um

STĂTŬĀRĬUS, a, um, adject. (statua) ad statuas pertinens, quae ex metallis fiunt, statuario, ἀνδριαντοποιητικός.

Exsculpō

EXSCULPO vel exculpo, sculpis, sculpsi, sculptum, sculpere, a. 3. (ex et sculpo). - Exsculpere duo diversa significat, prout praepositio ex

1. Est intensiva; aut
2. B) Privativa.
1. Quum praepositio ex est intensiva exsculpere, ἐγγλύφω, διαγλύφω, est scalpendo excavare, scalpendo aliquid inde effingere, perfecte sculpere (It. scavare,

scolpire; Fr. creuser, sculpter; Hisp. ahondar, cavar, esculpir;Germ. ausgraben, herauskratzen, ausmeisseln; Angl. to scratch or scrape out, to excavate, to engrave, carve).

2. Quum praepositio ex est negativa, exsculpere sumitur pro delere quod insculptum est, abradere.

Statua

STĂTŪA, ae, f. 1. (statuo) — Statua est proprie et universim id quod statuitur, quod erectum stat arte elaboratum; speciatim vero signum, simulacrum ex aere aliove metallo, lapide aut ligno, imaginem referens cujuspiam, honoris et memoriae causa, vel columna, pila.

Saepissime est signum, simulacrum, ἄγαλμα, ἀνδριάς
(It. statua; Fr. status; Hisp. estatua; Germ. das Statue; Angl. a statue).

Caelātor

CAELĀTOR, ōris, m. 3. qui caelat (It. cesellatore, intagliatore, scultore; Fr. graveur, ciseleur; Hisp. gravador, cincellador; Germ. Künstler in halberhobener Arbeit, Ciseleur; Angl. an engraver, carver).

Scalptor

SCALPTOR, ōris, m. 3. (scalpo) qui scelpit, incisore, scultore, κολάπτης.

Īnsculpō

INSCULPO, sculpis, sculpsi, sculptum, sculpere, a. 3. (in et sculpo). - Insculpere est in aliqua re sculpere, incidere, inscribere, ἐγγλύφω (It. scolpire, intagliare, incidere; Fr. graver sur, inciser, tracer; Hisp. gravar sobre, esculpir, imprimir; Germ. eingraben, einschneiden; Angl. to engrave, carve, cut out upon).

Figūra

FĬGŪRA, ae, f. 1. a fingo (fig) est conformatio rei, forma, species, σχῆμα (It. figura, forma, sembianza, fattezza; Fr. figure, forme, configuration, apparence; Hisp. figura, forma; Germ. d. geformte Gestalt, Figur, Form, d. Körper; Angl. a figure, form, shape, make, fashion, likeness).

Charactēr

CHĂRACTER, ēris, m. 3. χαρακτήρ. - Est instrumentum, quo nota vel signum alicui rei insculpitur, imprimitur: a χαράσσω, sculpo, imprimo.

I.) Proprie, instrumentum, quo notae vel signa cujuscumque generis alicui rei imprimuntur, characterem nominari.

II.) Improprie.

¶ 1. Characteres appellantur etiam notae quaedam occulta forma expressae, et figurae superstitiosae, quibus vim miram, et supra naturalium causarum facultatem veteres tribuebant.

¶ 2. Transtate est forma et genus dicendi, de quo haec Gell. 7. 14. Et in carmine et in soluta oratione genera dicendi probabilia sunt tria, quae Graeci χαρακτῆρας vocant, nominaque eis fecerunt ἑδρόν, ἰσχνόν, μέσον: nos primum uberem vocamus, secundum gracilem, tertium mediocrem.

Caelum 2

CAELUM, i, n. 2. - Caelum est instrumentum caelatoris, scalprum: etymon a κοῖλος cavus, quod caelum est instrumentum, quo cavatur aes, argentum, aurum, (unde etiam quae sequitur vox caelum); scalprum autem est, quo marmor caeditur. Caelata vasa argentea vel aurea sunt, quae signis eminentibus intus extrave expressis a caelo vocata, quod est genus ferramenti, quod vulgo cilionem vocant. h. e. cestrum, aut vericulum (It. cesello, scalpello; Fr. ciseau, burin; Hisp. escoplo, cincel; Germ. d. Meissel oder Grabstichel d. Graveurs oder Bildhauers; Angl. a graver, style, burine, chisel).

Caelum

CAELUM, i, n. 2. - Caelum significat quidquid concavum est; unde Vitruv. 7. 3. 3. Caelum camerarum. h. e. earumdem superior et concava pars. Adde Flor. 3. 5. 30. Et Plin. 11. Hist. nat. 37. 49. (134). Cerebrum est proximum caelo capitis. - Etiam in his tamen inest allusio ad caelum, qua mundum superiorem significat, qui deorum sedes habebatur, atque unde omnia phaenomena cum caeli, tum terrae proficisci credebantur. (It. il cielo; Fr. ciel; Hisp. cielo; Germ. der Himmel; Angl. heaven).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim ponitur pro parte mundi concava et superiore, quae deorum omniumque phaenomenorum sedes atque origo habebatur, quaeque terrae marique opponitur.

1. Generatim.
2. Quid si nunc caelum ruat? proverbium est in eos, qui vano timore correpti etiam in tutissimis rebus pavent.
3. Per hyperbolem a Poetis adhibetur ad significandam immensam altitudinem.
4. De caelo delapsus vel missus dicitur eximiis virtutibus praeditus vir et animi veluti caelestis, seu potius qui ex improviso (talis enim caelestium adventus esse solet) adest ad magnam communemque felicitatem.
5. Miscere caelum et terram.
6. Findere caelum aratro proverbium de iis, quae fieri nequeunt.

¶ 2. Speciatim sumitur pro regione aeris, nubium, imbrium, ventorum, fulminum, aliorumque ejusmodi.

¶ 3. Item speciatim ponitur pro varia atque instabili ipsius caeli temperie.

¶ 4. Item aliquando inservit constructioni significanti partem diei.

¶ 5. Item pro stabili alicujus regionis temperie seu climate.

¶ 6. Item pro ipso aere, quem inspiramus et expiramus.

¶ 7.Item pro certo aeris spatio, quod Graeco vocabulo dicimus horizonta.

¶ 8. Nonnumquam et pro caeli zona vel regione.

¶ 9. Etiam pro regione viventium; et opponitur Inferis, ubi sunt mortui.

Aes

AES, aeris, n. 3. - Aes significat quamdam metalli speciem rubro colore, quae It. rame, Fr. airain, Hisp. alambre, Germ. Kupfer, Angl. copper dicitur: cum vero de aere loquimur, quod in opere aliquo sit, ut in vasis aereis, in statuis, in pecunia etc., significat etiam metallum illud, quod dicitur It. ottone e bronzo, Fr. cuivre et bronze, Hisp. cobre y bronce, Germ. Kupfer, Bronze und Kupfermischung, Angl. brass and bronze

Āēr

ĀĒR, āĕris, m. 3. ἀὴρ, - Aer proprie significat elementum illud animabile ac spirabile, qua terra est undique circumfusa (It. aere, aria, atmosfera; Fr. l'air atmosphérique, l'atmosphère; Hisp. el ayre que cerca la tierra, atmosfera; Germ. die uns umgebende atmosphärische Luft, der Dunstkreis; Angl. the air, atmosphere).

Alius

ĂLĬUS, a, ud, Genit. alĭus. - Alius est non idem, diversus, dissimilis.

Speculum

SPĔCŬLUM, i, n. 2. (specio) — Speculum est instrumentum ex vitro, chalybe, argento, stanno et similibus, in quo imaginem nostram videmus; a specio, unde speciculum, et per

syncop. speculum, ut Priscian. docet 4. p. 626. Putsch., κάτοπτρον (It. specchio, speglio; Fr. miroir; Hisp. espejo; Germ. der Spiegel; Angl. lookingglass, mirror).

Intueor

INTŬĔOR, tŭēris, tŭĭtus sum, tŭeri, dep. 2. (in et tueor). - Intueri est in aliquid oculos conjicere, aspicere, contueri, εἰσοράω, βλέπω (It. fissare lo sguardo, mirare, guardare; Fr. regarder attentivement, observer, considérer; Hisp. mirar atentadamente, contemplar; Germ. ansehen, anblicken, anschauen, worauf insehen, wohin sehen, betrachten; Angl. to look steadfastly at, gazu upon, behold).

Perspicilla

Perspicilla, -orum, n. 2. Perspicilla utuntur ut cernat ācrius quī habet vīsum dēbilem.

Cernō

CERNO, cernis, crēvi, crētum et certum, cernere, a. 3. - Cernere proprie significat separare adeoque purgare (It. cernire, separare, purgare; Fr. séparer; Hisp. separar, dividir; Germ. sondern, scheiden, sichten; Angl. to sift, separate by a sieve).

I.) Proprie de rebus ponitur, et significat ita separare ac purgare, ut quae similia aut ejusdem sunt speciei in unum acerventur.

II.) Translate duo praecipue significat, scilicet

1. Cum omnis judicandi vis in eo posita sit, ut vera a falsis, justa ab injustis separentur, cernere est judicare, decernere, deliberare.

Hinc ¶ 1. Generatim cernere est judicare, decernere, deliberare: et occurrit cum Accusativo, vel cum Ablativo rei, quae decernitur et praep. de, vel etiam absolute.

¶ 2. Item significat statuere, constituere et veluti apud se decernere: et occurrit cum Infinito.

¶ 3. Speciatim ponitur pro certare, dimicare, praecipue in bello et praeliis, quia in iis de summa rerum decernitur. Porro hac significatione occurrit -

1. Cernere absolute vel de aliqua re, cernere armis, ferro etc.
2. Hoc sensu regit etiam Accusativum rei, de qua certatur.

¶ 4. Item speciatim, hinc est celebris illa phrasis JCtorum, cernere hereditatem

1. Saepissime significat sensibus recte percipere, quae notio et ipsa ab illa priore descendit, quam posuimus. Proprie enim cernere est sensibus res internoscere, unam ab alia separando.

¶ 1. Raro admodum occurrit de auditu.

¶ 2. Saepissime occurrit de visu, et cernere differt a videre quocum haud raro conjungitur, quamvis usus haec aliquando confundat et promiscue usurpet. Porro in hac significatione fere semper caret praeterito. Occurrit autem -

1. Absolute.
2. Cum Accusativo rei quae cernitur, et Ablativo ipsius videndi sensus.
3. Cum Accusativo tantum rei, quae cernitur.
4. Cum Infinito, aut cum Participio, aut sequente Relativo.
5. Figurate cernere aliquem, aeque ac videre aliquem, est ipsum ante oculos habere, inspicere, considerare.

¶ 3.Saepe transfertur ad animum, et -

1. Cernere dicitur de interna animi claraque perceptione ita tamen, ut ipsi externi sensus in eadem perceptione vim suam exseruerint. Occurrit autem - Cum Accusativo rei, quae cernitur.
2. Item cernere dicitur animus, qui vi tantum sua aliquid percipit ac dignoscit.

¶ 4. Hinc cernitur aliquid in aliqua re est cognoscitur, manifestatur, declaratur.

Videre et cernere proprie differunt: videre enim est generatim aliquid oculis percipere; cernere vero est oculis res internoscere, unam ab alia separando.

Ācer

ĀCER, cris, cre, adject. - Acer proprie de ferro similive instrumento dicitur, quod in acutum desinit, quod aciem habet, pungit, penetrat (It. acuto, terminato in punta; Fr. pointu, aigu; Hisp. puntiagudo, agudo; Germ. scharf; Angl. sharp-edged, pointed).

Vīsus

VĪSUS, us, m. 4. (video) — Visus

¶ 1. Active est facultas, sensus et actus videndi.

¶ 2.Passive, interdum, pro eo, quod videtur, sive per diem sive in somniis, It. visione.

Dēbilis

DĒBĬLIS, e, adject. - Debilis, pro dehabilis, ut volunt etymologi, a de et habilis, est qui facili membrorum artuumque mobilitate caret, membris captus, adeoque infirmus, imbecillus (It. inabile, impotente, storpio, invalido; Fr. faible, infirme, débile, affaibli, paralysé; Hisp. feble, debil, quebradizo; Germ. unbrauchbar, gelähmt, gebrechlich, schwächlich, hinfällig; Angl. infirm, feeble, maimed, impotent, disabled).

Removeō

RĔMŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (re et moveo). - Removeo est idem ac recedere facio, amoveo, dimoveo, abduco, aufero, ἀποκινέω (It. tor via, allontanare, scostare, levare, rimovere; Fr. éloigner, repousser, écarter; Hisp. apartar, alejar, desviar, rempujar, descarriar; Germ. zurückbewegen, zurückziehen, b. Seite schaffen, entfernen, weg, -fortschaffen; Angl. to remove, withdraw, take away).

Propior

PRŎPĬOR, ĭus, ōris, adject. Comparat. a prope, Sup. Proximus— Propior est loco magis junctus, vicinior, propinquior, ἐγγίτερος (It. più vicino; Fr. plus proche, plus voisin; Hisp. mas vecino, mas cercado; Germ. näher;Angl. nearer, nigher, closer).

Proximus et proxumus, a, um, Superl. a prope, propior, propsimus (unde Comp. Proximior II. 3), est valde vicinus, maxime propinquus, It. vicin vicino, vicinissimo, prossimo, Gr. ἐγγύτατος.

Tēlēscopium

Telescopium, -i, n., 2. Per telescopium remota ut proxima videntur.

Pūlex

PŪLEX, lĭcis, m. 3. — Pulex, ψύλλα (It. pulce; Fr. puce; Hisp. pulga; Germ. d. Floh; Angl. a flea) est insecti minuti genus, homines, canes, gallinas etc. infestans.

Porcellus

PORCELLUS, i, m. 2. It. porcelletto, porcellino, Gr. χοίριον, deminut. porculi.

Porculus

PORCŬLUS, i, m. 2. deminut. porci, parvus porcus, It. porcelletto, Gr. χοίριον.

Porcus

PORCUS, i, m. 2. — Porcus est sus domesticus, ut aperferus, χοῖρος, σῦς (It. porco; Fr. porc, cochon; Hisp. puerco, tocino, lechon, cochino, cerdo; Germ. das zahme Schwein; Angl. a hog,

swine, pig).

Micrōscopium

Microscopium, -i, n., 2. Per microscopium res minimae videntur maximae.

Sōl

SOL, sōlis, m. 3. — Sol est planetarum princeps, qui exortu suo diem efficit, occasu noctem, ἥλιος (It. sole; Fr. soleil; Hisp. sol; Germ. d. Sonne; Angl. sun).

Accendō

ACCENDO vel adcendo, dis, di, sum, dere, a. 3. - Accendere est facere, ut res quae natura sua ardere et comburi potest, flammam concipiat (It. accendere,Fr. embraser, allumer; Hisp. encender, pegar fuego à alguna cosa combustible; Germ. etwas Brennbares anzünden, so dass es Feuer fängt; Angl. to set on fire, to set fire to, to light up).

Ūrō

ŪRO, ūris, ussi, ustum, ūrere, a. 3. — Uro est incendo, aduro, comburo, torreo, cremo, αἴθω (It. abbruciare, scottare; Fr. brûler; Hisp. quemar, abrasar; Germ. brennen; Angl. to burn)

Vītor

VĪTOR, ōris, m. 3. (vieo) - qui vasa vinaria curat, circulis ligneis et viminibus religando, stipando etc.

Amiciō

ĂMĬCĬO, ĭcis, ĭcŭi et ixi, ictum, ĭcire, a. 4. (ab am circum et jacio). - Amicio est circumjacio, operio, circumtego, vestio (It. gettare intorno, coprire, vestire, inviluppare; Fr. couvrir, envelopper, entourer, vêtir; Hisp. cubrir, envolver, cercar, vestir;Germ. umwerfen, umhüllen; Angl. to cover, clothe, dress).

Praecinctōrium

Praecinctorium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est subligar, praecinctura, περίζωμα.

Faciō

FĂCĬO, facis, fēci, factum, făcere, a. et n. 3.; et passive Fīo, fis, factus sum, fieri. - Facere, ποιέω, ἐργάζομαι, significat efficere, ut aliquid sit, agere, conficere. Verbum est latissimae significationis atque usus, accommodaturque omnibus fere actionibus. Verbum facere omnem omnino faciendi causam complectitur, donandi, solvendi, judicandi, ambulandi, numerandi. (It. fare, operare; Fr. faire dans le sens le plus étendu; Hisp. hacer, formar; Germ. thun, machen; Angl. to make, do, act).

Virga

VIRGA, ae, f. 1. — Virga est oblongus ac tenuis ramulus, flagellum, vimen aut surculus sive arbori adhaerens sive recisus, ῥάβδος (It. ramuscello, bacchetta, verga; Fr. branche mince et verte, verge, baguette; Hisp. ramito, vara, verga; Germ. e. dünner und grüner Zweig, Reis, Ruthe; Angl. a long twig, young or small branch, rod).

Oblongus

OBLONGUS, a, um, adject. (ob et longus). Comp. Oblongior. — Oblongus est idem ferme quod longus, sed praepositio quippiam auget, ἐπιμήκης, παραμήκης (It. ben lungo, bislungo; Fr. allongé, oblong; Hisp. oblongo; Germ. länglich; Angl. of a good lenght, oblong, longer than broad).

Longus

LONGUS, a, um, adject. - Longus est porrectus, extensus, sive per planum extendatur, sive in in altum erigatur, μακρός (It. lungo; Fr. long; Hisp. largo; Germ. lang; Angl. long).

Colurnus

CŎLURNUS, a, um, adject. qui est ex corylo arbore (quae et corulus scripta reperitur) per metathesin factus ex corulnus, quod insuavem atque impeditam pronunciationem haberet.

Corulus

CŎRYLUS vel corulus, i, f. 1. κόρυλος, arbor, quae nuces avellanas gignit.

Bimanubriātus

Cum duobus manubriis.

Cūpa

CŪPA, ae, f. 1. - Cupa tria diversa significat; scilicet.

1. Cupa

¶ 1. Stricto sensu est ligneum vas vinarium amplum, in quo mustum e torculari excipitur, et diffunditur servandi causa. Est nimirum a κάπη, seu κύπη, quae a κάπωcapio, unde Latini caupo, caupona, et copa pro caupa habent.

¶ 2. Latiori sensu pro sarcophago

1. Cato R. R. 21. cupam vocat axem trapeti, a κώπη remus, capulus, quod a κάπω capio.
2. Etiam copa pro cupa videtur significare mortarium.

Fundus

FUNDUS, i, m. 2. - Fundus, quod deducunt a πύνδαξ fundus in modio, est ima cujusque rei pars, ut vasis, fluminis, vallis etc. πυθμὴν, βυδος (It. fondo; Fr. le fond, la base; Hisp. hondo, suelo; Germ. der Grund, Boden; Angl. the bottom of any thing).

Bīnus

BĪNUS, a, um, adject. factum a bis. - Proprie ac stricto sensu binus est qui dupliciter est: occurrit autem

1. raro admodum in num. sing.,
2. saepissime et naturâ quidem suâ in num. plur.
1. In num. sing. ponitur pro duplici.
2. Saepissime naturâ suâ usurpatur in num. plur., tamquam numerale distributivum, et significat duo (It. due; Fr. deux; Hisp. dos; Germ. je zwei, allemal zwei; Angl. two).

Ūnus

ŪNUS, a, um, adject. numerale. — Vox conjungi potest cum Gr. οἶος, solus, vel ἕν, ἑνός, ejusd. significationis. Cf. etiam Goth. ains et Germ. ein. — Unus significat unitatem sensu concreto, εἷς, μία, ἕν (It. uno, Fr. un; Hisp. un, uno; Germ. ein; Angl. one).

Vinciō

VINCĬO, vincis, vinxi, vinctum, vincire, a. 4. — Vincio est ligo, constringo, δέω (It. legare; Fr. lier, attacher; Hisp. ligar, enlazar; Germ. binden, umwinden, umbinden; Angl. to bind, tie).

Falx

FALX, cis, f. 3. - Falx

¶ 1. Est ferramentum incurvum, seu aduncum, ad varios usus in re rustica: aliud est, quo segetes metuntur, It. falce da mietere, falciuola; aliud quo fenum secatur, falce; aliud quo putantur arbores, falcetto, pennato, segolo; aliud quo vepres rubi abscinduntur, ronca, falcione,

roncone, etc. Videtur falx esse pro falexex πέλεκυς securis, quod ab Hebr. (forma hebraica) phalách, secuit.

¶ 2.Est etiam bellica falx, similis, opinor, iis quas hastili oblongo, ferroque partim curvo et falcato, partim acuto rectoque, It. alabarde vocamus.

Vītōrius

Quod pertinet ad vitorem.

Aptō

APTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Aptare estaliquid rei alicui convenienter jungere, accommodare (It. adattare, accomodare; Fr. adapter, appliquer, attacher; Hisp. adaptar, acomodar; Germ. genau anfügen oder anpassen; Angl. to fit, adapt, accommodate, adjust).

Tudicula

TŬDĬCŬLA, ae, f. 1. (deminut. a tudes) — Tudicula est machina lignea, qua tunduntur oleae. - tudicula est τορύνη, h. e. trulla, qua quippiam in olla teritur et agitatur.

Restiō

RESTĬO, ōnis, m. 3. (restis) - It. funaiuolo, funaio, Gr. σχοινοπώλης aut σχοινοπλόκος, qui restes vendit, aut facit, funarius.

Contorqueō

CONTORQUĔO, torques, torsi, tortum, torquere, a. 2. (cum et torqueo). - Contorqueo est idem quod torqueo, magna vi flecto, circumago. (It. torcere, piegare, girare; Fr. tourner, faire tourner, tordre; Hisp. girar, hacer girar, torcer; Germ. herumdrehen, wenden, schwingen, wickeln; Angl. to twist violently round, turn or whirl about).

Agitātiō

ĂGĬTĀTĬO, ōnis, f. 3. (agito) actus agitandi, motus, commotio (It. agitazione, movimento; Fr. mouvement fréquent et violent; Hisp. agitacion;Germ. das Inbewegungsetzen, die Hin - und Herbewegung; Angl. a moving or stirring, motion, agitation).

Rotula

RŎTŬLA, ae, f. 1. deminut. a rota, It. rotella, rotelletta, rotellina, Gr. τροχίσκος, parva rota.

Fūniculus

FŪNĬCŬLUS, i, m. 2. deminut. a funis, parvus funis, It. cordicella, funicella, Gr. καλώδιον, σχοινίον.

Restis

RESTIS, is, f. 3. - Restis est idem ac funis: nisi quod hic de crassioribus etiam dicitur, illa fere de tenuioribus, σχοῖνος, ἀγχόνη, ἐλλεδανός (It. fune, corda, cordicella; Fr. corde;Hisp. cuerda, soga; Germ. d. Seil, Tau, Strick; Angl. a halter or cord, a rope or cable).

Rudēns

RŬDENS, entis, 3. - Rudens est funis nauticus, praesertim quo antenna et velum tenditur, It. fune da nave, sartiame, scotte, imbrogli, sarte, Gr. κάλως, πρότονος, ἐπίτονος, καρχήσιοι.

Lōrārius

LŌRĀRĬUS, ĭi, m. 2. (lorum).

¶ 1. Videtur significare qui lora conficit.

¶ 2. Item qui alios loris caedit, quorum hominum generis praecipue usus erat in scaenis.

Lōrum

LŌRUM, i, n. 2. - Lorum est corrigia ex corio in usum colligandi aliquid et continendi, ἱμάς (It. striscia di cuojo, soga, stringa, coreggia; Fr. courroie, lanière;Hisp. correa, la lonja; Germ. d. Niemen; Angl. a leathern thong, string of leather, strap).

Scindō

SCINDO, scindis, scĭdi, olim sciscĭdi, scissum, scindere, a. 3. - Scindo est findo, abrumpo, lacero, σχίζω, a qua voce derivatur, inserto n, ut a λείχω, lingo (It. fendere, rompere, squarciare, lacerare, stracciare; Fr. déchirer, fendre, diviser, séparer violemment, scinder; Hisp. desgarrar, rasgar, despedazar, hender, dividir violentamente; Germ: zerreissen, zerspalten, zertheilen, m. Gewalt -, gewaltsam trennen, - theilen, - zerlegen; Angl. to cut, tear, rend, break asunder, lacerate).

Lōrāmentum

LŎRĀMENTUM, i, n. 2. (lorum) idem ac lorum.

Frēnum

FRĒNUM vel fraenum, i, n. 2. - Frenum est instrumentum, quo equorum ora coercentur, χαλινός (It. freno, morso, briglia; Fr. frein, mors, embouchure; Hisp. freno; Germ. d. Zaum, d. Gebiss; Angl. a bit, bridle, curb).

¶ 1. Frenum ponitur pro quacumque re, quae cohibet, coercet, reprimit, moderatur.

¶ 2. Frenum pro ipso equo, poetice.

¶ 3. Pro quocumque vinculo et compage.

¶ 4. Frenum etiam dicitur vinculum, quo praeputium ab inferiori parte penis glandi adnectitur.

Cingulum

CINGŬLUM, i, n. et Cingulus, i, m. 2. - Cingulum -

1. Stricto sensu est idem quod cinctus, mulierum proprium.
2. Occurrit tamen etiam de hominibus pro zona.
3. Speciatim sequiori aevo cingulum adhibebatur in re militari et civili; eratque honoris insigne, quo gladius dependebat: hinc aliquando metonymice etiam pro ipsa militia ponitur.
4. In cingulo Florentino, in centuriis singulis sunt jugera CC.

Balteus

BALTĔUS, i, m. 2. - Balteus generatim est cingulum (It. cintola, ciarpa; Fr. ceinture; Hisp. ceňidor, cinta; Germ. d. Gurt oder d. Gürtel; Angl. a girdle, sahs).

Crumīna

CRŬMĒNA vel crŭmīna, ae, f. 1. sacculus e brachio, aut collo dependens, vel ante pectus, vel in tergum: in quo pecunia reponitur (It. saccoccia, borsa; Fr. bourse, escarcelle; Hisp. bolsa, escarcela; Germ. das Geldsäcken; Angl. a leathern bag, purse).

Hippopērae

HIPPŎPĒRAE, ārum, f. plur. 1. ἱπποπῆραι, ab ἵππος equus et πήρα pera, saccus, It. sacchetti, bisaccia, bolgia, valigia, sunt manticae, sacculi, quibus eques necessaria itineri secum circumfert.

Būbulus

BŪBŬLUS, a, um, adject. (bos) bovinus, ad bovem pertinens (It. di bue, bovino; Fr. relatif au boeuf; Hisp. de buey; Germ. zum Rinde gehörig, Rind -, Rinder -; Angl. of an ox or cow).

Bōs

BOS, bōvis, comm. gen. 3. - Bos, idem quod Gr. βοῦς, βοὸς, et AEolic. - Dor. βῶς (V. Varron. 5. L. L. 96. Müll. et Priscian. 6. p. 709. Putsch.) est vocabulum per onomatopoeiam a boum mugitu effictum; et significat animal notum, quo agri coluntur (It. bue, vacca; Fr. boeuf, vache; Hisp. buey, vaca; Germ. als m. d. Ochse, als f. d. Kuk;Angl. an ox or cou).

Viātor

VĬĀTOR, ōris, m. 3. (vio) duo praecipue significat.

I.) Viator est qui iter facit, ὑδίτης, ὑδοιπόρος (It. viaggiatore, passeggiere, viandante, peregrino; Fr. voyageur; Hisp. viajador, viajante; Germ. der Reisende, Wanderer, Wandersmann; Angl. a traveller, wayfaring man, passenger).

II.) Viator dicitur de ministro publico.

Portō

PORTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Portare est ferre, gestare, bajulare, vehere, comportare. A nonnullis putatur esse a φόρτος onus. Cajus Dig. 50. 16. 235. docet, proprie dici de iis, quae jumento feruntur, sicut ferre de iis, quae quis suo corpore bajulat. Si allatam notationem probes, quum φόρτος dicatur de onere navium, portari dicentur, quae navi vehuntur. Sed in usu quocumque modo ferre, portare est. φέρω, βαστάζω (It. portare, recare; Fr. porter, transporter; Hisp. llevar, transportar; Germ. tragen, forttragen, fahren, fortfahren; Angl. to carry, bear, convey).

Umerus

umerus, i, m. 2. - Umerus

I.) Proprie

¶ 1. Stricto sensu est os brachii superius a scapula ad cubitum dicitur et lacertus (It. osso superiore del braccio; Fr. os supérieur du bras; Hisp. el hueso superior del brazo; Germ. d. Knochen im Oberarm;Angl. that part of the arm that lies between the shoulder and the elbow).

¶ 2. Hinc latiori sensu ponitur pro superiore brachii parte.

¶ 3. Hinc etiam latissimo sensu et saepius pars illa corporis, a qua brachia dependent, quae in homine ad portandum apta est, quae et scapulae dicuntur, omero, spalla, ὦμος, ab inusitat. οἴω pro φέρω porto.

II.) Translate de inanimis occurrit pro media eorum parte. -

1. Interdum de montibus, aut collibus, de illa scilicet parte, quae prope cacumen est.
2. Interdum de arboribus. (Umerosus)

Umerōsus

ŬMĔRŌSUS, a, um, adject. Colum. 3. R. R. 10. 7. Itaque custodiemus, ut a praedictis locis, quos humerosos rustici vocant, semina legamus. Alii multo rectius legunt humeros. Loquitur Colum. de iis surculis, qui e media vite exeunt: nam extremam vitis partem caput vitis appellant: imam prope radices crus: quare media et capiti proxima humerorum locum habent. Hinc Id. arbor. 3. Optima semina (vitium) habentur a lumbis: secunda ab humeris; tertia summa in vite lecta. Plin. 17. Hist. nat. 14. 24. (105). Certumque est ab humeris arborum surculos petendos.

Bulga

BULGA, ae, f. 1. - Vox Gallica quae significat sacculum scorteum.

Scorteus

SCORTĔUS vel scortius, a, um, adject. (scortum) di pelle, σκύτινος, pelliceus, coriaceus.

Capiō

CĂPĬO, căpis, cēpi, captum, capere, a. 3.

1. Capere significat continere (It. capire, contenere; Fr. renfermer, contenir; Hisp. caber, contener; Germ. etwas in sich fassen, begreifen, aufnehmen, umfangen; Angl. to contain, hold or keep togheter, comprise, comprehend)
2. Ex priori significatione altera procedit, qua capere significat sic rem adipisci ac prehendere, ut ea in nostra manu ac potestate sit.

Funda

FUNDA, ae, f. 1. est instrumentum e duobus funiculis, latiore sinu in medio, in quo lapis, vel plumbea glans imponitur, circumactisque circum caput funiculis, et altero eorum remisso, magna vi longissime jacitur: a fundendo. (It. fionda, fronda, frombola; Fr. fronde; Hisp. honda; Germ. der Schleuder; Angl. a sling).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est genus retis piscatorii, quod Graece βόλος, et Latine etiam retiaculum, aut retejaculum dicitur.

¶ 2. Funda est etiam eadem ac pala, Italis castone dicitur, sinus anuli, quo gemma includitur, ita excavatus, ut circulo ambiente solus gemmae margo circumdetur, reliquis ejus partibus in totum patentibus: qua significatione apud Graecos quoque usurpatur σφενδόνη.

¶ 3. Denique est pera, sacculus, in quo pecuniae et alia geruntur; a similitudine fundae: videturque esse hominum pauperiorum, ut zona divitum.

Marsūpium

MARSŪPĬUM, ĭi, n. 2. μάρσυπος, μαρσύπιον, μάρσιπος, μαρσίπιον, μάρσιππος, sacculus nummorum: a secunda voce Graeca allata (It. borsa; Fr. bourse; Hisp. bolsa; Germ. d. Geldbeutel, d. Börse; Angl. a purse or bag for holding money).

Lacerna

LĂCERNA, ae, f. 1. vestis exterior ex panno crassiore, quae togae superinduebatur, vel tunicae sine illa, gabbano, sortù, τρίβων φαινόλη: habebatque usum contra pluvias ac frigus, ut pallium et paenula, ac tum domi, tum militiae adhibebatur a Romanis.

Opus 2 indeclin.

ŎPUS, indeclin. indigentiam, necessitatem significat, uopo, bisogno, necessità.
— Ceterum opus est mihi est idem atque est mihi usui, necesse habeo, indigeo, δεῖ, προσδεῖ (It. ho bisogno, mi fa d'uopo, ho necessità; Fr. il est besoin, il est nécessaire, il faut; Hisp. es menester, se necesita; Germ. es ist nöthig, es ist nothwendig, es oder man bedarf; Angl. it is expedient or necessary).

Opus

ŎPUS, ĕris, n. 3. id quod fit operando. Differt ab opera, quae est actio, qua fit opus. Probus ed. Keil. p. 203. Inter opus et operam hoc interest, quod opus id quod fit significat, operam vero a quo fit esse demonstrat. Utrumque Ter. complectitur Heaut. 1. 1. 21. Quod in opere faciundo operae consumis tuae. h. e. in agro colendo. ἔργον (It. opera, lavoro, faccenda; Fr. travail, ouvrage; Hisp. trabajo, obrage;Germ. das Werk, die Arbeit; Angl. a work, labour, performance, task).

Opera

ŎPĔRA, ae, f. 1. (opus). — Opera est actio operantis, administratio, officium et industria agentis aliquid, ἐργασία (It. opera, operazione, industria, lavoro; Fr. travail; Hisp. trabajo, exercicio en alguna obra; Germ. die Arbeit, die Mühe, Bemühung, die auf etwas verwendet wird; Angl. work, labour, service, endeavour, pains, help, assistance, aid, exertion).

Viāticum

Viaticum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, quidquid itineris agendi causa necessarium est, sive pecunia sive cibus sive vasa, vestis etc., ἐφόδιον (It. provvisione da viaggio, viatico; Fr. argent pour un voyage, frais de voyage; Hisp. dinero, gastos por el viage; Germ. das Reisegeld, die Reisezehrung; Angl. provision for a journey).

Fīdus

FĪDUS, a, um, adject. (fido). Comp. Fidior I.; Sup. Fidissimus I. et II. - Fidus est is, cui fidi potest, fidelis, πιστός (It. fido, fedele, fidato; Fr. fidèle, sûr, loyal, à qui l'on peut se fier; Hisp. leal, fiel; Germ. treu, zuverlässig, redlich; Angl. faithful, trusty, to be relied on).

Fīdō

FĪDO, fīdis, fīsus sum fīdere, n. 3. - Fidere conjungendum est cum Gr. πιθ, unde πείθω πείθομαι, πίστις; et significat fiduciam habere, spem ponere, confidere, θαῤῥέω (It. fidarsi, confidarsi; Fr. se fier, se confier, avoir confiance; Hisp. fiar, confiar; Germ. vertrauen, sich ver lassen; Angl. to trust to, rely upon, put confidence in).

Făcundus

FĂCUNDUS, a, um, adject. εὐφραδής. Comp. Facundior et Sup. Facundissimus. - Facundus est verbis copiosus, disertus, eloquens et proprie significat eum qui facile loquitur, cuique verba non desunt: in quo differt ab eloquente ut in FACUNDIA dictum est: tametsi cum eo aliquando confunditur (It. facondo, verboso, eloquente; Fr. qui parle facilement, qui a le talent de la parole, éloquent; Hisp. discreto, eloquente; Germ. einer, welcher leicht redet, die Gabe hat, leicht zu reden; Angl. eloquent).

For

FOR, fāris, fātus sum, fari, dep. 1. Verbum est defectivum. - Fari, quod ratione habita etymi est a φαω aperio, unde φημὶ loquor, et Latinum faor, deinde for, faris (ut ab ἀμάω, amo, as et amor, aris), significat loqui, dicere, narrare, λαλέω (It. parlare, dire; Fr. parler, dire;Hisp. hablar, decir; Germ. sprechen, reden, sagen; Angl. to speak, utter an articulate sound).

Comes

CŎMES, ĭtis, m. et f. 3. proprie est is, qui cum alio iter facit; a cum et eo, is; ponitur tamen et pro socio. (It. compagno, compagna, socio, socia, partecipe; Fr. compagnon, compagne; Hisp. acompaňador, compaňero, asociado; Germ. d. Mitgänger, Gefährte, Theilnehmer, Genosse; Angl. a companion, associate, attendant, assistant).

I.) Proprie ponitur de hominibus et raro de ceteris animantibus; et quidem

¶ 1. Generatim. -

¶ 2. Speciatim comes dicitur puerorum custos et magister.

¶ 3. Comites magistratuum apud Sueton. Caes. 42. sunt ii, qui magistratus in provincias euntes sequebantur, de quibus in COHORS dictum est.

¶ 4.Ab his videtur initium habuisse, quae procedente tempore orta est, sub imperatoribus, Comitum dignitas, nempe honestiores amici, qui imperatorem assidue comitabantur, praesertim in expeditionibus, Conti.

II.) Translate occurrit de inanimis, quae cum alia re conjunguntur.

Dēserō

DĒSĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. - Deserere, cui
opponuntur adserere et conserere, est se ab alicujus societate solvere, adeoque relinquere, derelinquere, prodere, quibus cum verbis interdum conjungitur (It. abbandonare, lasciare; Fr. abandonner, delaisser, déserter; Hisp. abandonar, dexar, desertar; Germ. Jemanden oder etwas verlassen, aufgeben, in Stich lassen; Angl. to abandon, leave, forsake, desert).

Adserō

ASSĔRO vel adsero, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. (ad et sero, qua jungere et nectere significat). - Asserere proprie est adjungere, annectere: sed occurrit juridico tantum sensu, quo asserere aliquem manu est prehendere et ad se trahere; et dicitur de cognatis vel iis qui dominium in aliquem sibi tribuebant, quique aliquem in libertatem ex servitute vindicabant, quia is, qui aliquem ex servo liberum facere volebat, eum manu prehensum ad se adjungebat manuque capiti ejus imposita liberum esse ajebat.

Cōnserō

CONSĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. (cum et sero). - Consero est plura in lineas dispono, atque adeo in lineas disponendo connecto, conjungo (It. mettere o disporre in fila, disponendo in fila intrecciare, congiungere; Fr. ordonnant en ligne lier, joindre, unir; Hisp. liar, atar, travar, unir; Germ. zusammenreihen, reihend verbinden; Angl. to join or knit together).

Via

VĬA, ae, f. 1. — Via est quivis locus, qua vehiculo seu pedibus seu alia quacumque ratione ire licet, ὑδός, ἀγυιά (It. via, strada, calle, sentiero; Fr. chemin, route, voie; Hisp. camino, via, ruta; Germ. die Strasse, Gasse; Angl. a way, road).

Rēgius

RĒGĬUS, a, um, adject. ad regem aliquo modo pertinens, regalis, βασιλικός (It. da re, del re, reale, regio; Fr. royal, de roi; Hisp. real, regio;Germ. z. Könige gehörig, königlich; Angl. of or like a king, kingly, royal, regal, princely).

Rēx

REX, rēgis, m. 3. - Rex, a v. rego, ut lex a v. lego, est qui habet summum imperium alicujus regionis, aut populi, aut urbis, βασιλεύς, ἄναξ (It. re, sovrano;Fr. chef de l'état, roi, souverain, monarque; Hisp. rey; Germ. Leiter e. Staates, König; Angl. a king, sovereign, monarch).

Sēmita

SĒMĬTA, ae, f. 1. - Semita est callis angustior in margine majoris viae, seu trames, qui in utroque margine latae et militaris viae calcatur ab hominibus ad evitandam molestiam jumentorum, vehiculorum, bajulorum, luti, pulveris, crepido (It. marciapiede, sentiere; Fr. chemin latéral, trottoir; Hisp. camino para la comodidad de la gente de á pie; Germ. e. Fussweg, Fusssteig, Trottoir, Nebenweg; Angl. a causeway).

Callis

CALLIS, is, comm. gen. 3. - Callis est semita tenuior, callo pecorum praedurata. (It. calle, strada stretta, sentiero; Fr. sentier étrait; Hisp. senda, camino estrecho; Germ. ein Bergpfad, schmaler Bergsteig; Angl. a beaten track, foot-path).

Terō

TĔRO, tĕris, trīvi, trītum, tĕrere, a. 3. — Tero est frico, fricando tenuo, contero (It. strofinare, sfregare ovvero sfregando o pestando sminuzzare, tritare, logorare, consumare; Fr. frotter, en frottant broyer, piler, écraser, user; Hisp. magullar, estregar ó estregando majar, triturar, consumir; Germ. reiben, zerreiben, abreiben, abnutzen; Angl. to rub, grind, mince, wear out).

Āvium

Avium, ii, n. 2. substantivorum more usurpatur pro locis aviis.

Āvius

ĀVĬUS, a, um, adject. (ab et via) qui est sine via vel a via remotus (It. senza strada o lontano dalla strada, che fuorvia; Fr. éloigné du chemin, écarté, détourné; Hisp. apartado del camino; Germ. vom Wege ab liegend oder befindlich, vom Wege seitwärts oder abseits liegend oder sich befindend; Angl. without way or passage, devious, unfrequented).

Bivium

Bivium, ii, n. 2. dicitur locus ubi duae viae concurrunt.

Fallō

FALLO, fallis, fĕfelli, falsum, fallere, a. 3 - Fallere est decipere, inducere: et iuxta Varronem proprie videtur esse eius, qui verbis decipit; latius vero eius, qui quacumque ratione, ἐξαπατάω, ψεύδω (It. ingannare; Fr. tromper, duper, imposer;Hisp. engaňar, seducir; Germ. täuschen, hintergehen, betrügen; Angl. to deceive).

I.) Proprie. Generatim refertur tum ad personas, tum ad res.

¶ 1. De personis est decipere, inducere; et occurrit

- a) Cum Accusativo et Nominativo personae.

- b) Cum Accusativo personae et Nominativo rei, praecipue in certis dicendi modis.

- c) Passiva forma et saepe Mediorum apud Graecos significatione.

- d) Singulare est illud Val. Flacc. 7. 288. Promisi: ne falle, precor. h. e. ne credas, te a me falli.

- e) Absolute, h. e. sine Accusativo personae, qui tamen subauditur. - Cum Nominativo personae.

- f) Impersonaliter me fallit (subaudi opinio) est idem ac fallor.

¶ 2. Item generatim de rebus, et est violare, scilicet non praestando quod exspectabatur.

¶ 3.Speciatim si sciens fallo, tum me Dispiter salva urbe arceque bonis eiiciat, uti ego hunc lapidem. formula est iurantis, et sibi mala precantis, si fidem fefellerit.

II.) Improprie, vel latiori significatione.

¶ 1. Eleganter fallere dicuntur, quae latent, et scientiam visumve nostrum effugiunt.

- a) Cum Accusativo personae.

- b) Passiva forma et Mediorum significatione.

- c) Absolute, h. e. sine Accusativo.

- d) Impersonaliter, fallit me, praecipue cum particulis negativis atque in interrogationibus, est idem ac latet me.

¶ 2. De tempore vel de re molesta est levare, lenire, ita transigere et evadere, ut ne advertamus quidem; qua significatione occurrit apud Poetas et raro apud alios sequioris aevi scriptores.

- Hinc Part. praeter. pass. Falsus, a, um, adiective quoque occurrit. - Falsus usurpatur passive, ut supra retulimus sub I. 1. c.: at saepius active dicitur de eo, qui fallit, decipit, ingannatore, infedele, mendace, ψευδής: itemque de rebus, et est fictus, simulatus, vanus, inanis, mendax, falso.

- a) De hominibus.

- b) De rebus et praecipue de abstractis.

- c) De eo, qui videri vult, aut qui putatur is esse, qui re vera non est.

- d) Cum Genitivo.

- Hinc Falsum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est res falsa, falsitas; et occurrit tum singulari, tum plurali numero.

¶ 1. Generatim.

- a) Cum contrario verum.

- b) Universim.

- c) Adverbii more.

- d) Adverbium FALSO.

¶ 2. Speciatim crimen falsi est, si quis chirographum alienum imitetur, aut libellum, aut rationes intercidat, vel describat, si falsam monetam cudat, testamentum supponat, pro advocatione testibusve pecuniam accipiat, etc.

Fallere et frustrari unum idemque significant, hoc est in errorem inducere; in eo tamen differunt, quod fallere ad mentis cognitionem, frustrari ad animi spem refertur: atque hinc falsus dicitur is, cui aliquid contigit aliter omnino atque eius ferebat opinio; frustratus vero is, cui res non successit ex voto, sed aliter atque ipse sperabat.

Item fraudare et imponere utrumque ad perfidiam pertinet: sed fraudans aliorum fide, imponens aliorum credulitate abutitur, ille ut aliquid sibi comparet aliosque spoliet, hic ut alii fidem dictis habeant, quibus ipse fraudem vel fallaciam facit.

Denique decipere et circumvenire ad rationem referuntur, qua quis utitur ad fallendum: illud tamen discriminis interest, quod decipiens clam atque occulto aliquem irretit, circumveniens autem machinatione callide et diu excogitata velut ex improviso aggressus alium fallit.

Sēdūcō

SĒDŪCO, dūcis, duxi, ductum, dūcere, a. 3. (se et duco) - Seduco est seorsum ab aliis duco, quasi de re aliqua locuturus, ἀπάγομαι (It. tirare in disparte; Fr. conduire, tirer à l'écart, prendre à part; Hisp. tirar, atraer á parte, apartadamente; Germ. bei Seite führen; Angl. to lead aside or apart).

Salebra

SĂLĔBRA, ae, f. 1. - It. sassi, o altro, che rende la strada difficile, Gr. ἔκρηγμα, locus asper, et transitu difficilis, scrupi, spinae, et hujusmodi, quibus via difficilis est: a salio, quia salire necesse est evadere volenti.

Aequē

AEQUĒ, adverb. (aequus). - Aeque est aequali modo, eâdem mensurâ, eodem gradu, haud aliter (It. egualmente, del pari; Fr. également, de la même manière; Hisp. igualmente;Germ. auf gleiche Weise, im demselben Maasse oder Grade, eben so, eben auch, nicht anders; Angl. equally, in an equal degree, juste the same as).

Trāmēs

TRĀMES, ĭtis, m. 3. (trameo) — Trames est callis, semita transversa et minus frequens et iter compendifaciens, τρίβος (It. strada stretta e men battuta, sentiero, calle, scorciatoia; Fr. chemin de traverse, sentier; Hisp. senda, atajo; Germ. der Pfad, die kürzeste Weg, Fusssteig; Angl. cross-way, cross-road, by-path).

Compitum

COMPĬTUM vel competum, i, n. 2. - Compitum est locus ubi plures viae competunt, hoc est confluunt, sive bivium illud sit, sive trivium, sive quadrivium, etc.: et effertur fere in plurali numero, rarius in singulari (It. crocicchio, trebbio, imboccatura di più strade; Fr. endroit où aboutissent plusieurs chemins, chemin fourchu, currefour; Hisp. encrucijada, crucero; Germ. d. Scheidweg, Kreuzweg; Angl. a cross-way, cross-roade, place where two or more ways meet).

Scīscitor

SCISCĬTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (scisco) - Sciscitor est sciendi gratia interrogo, scire laboro, quaero, scitor, inquiro, percunctor: quamquam sciscitor a percunctor aliquid differre videtur, ita ut hoc sit graviter, illud contra anxie, curiose, et etiam callide inquiro, ut sciam: cf. Liv. loc. infra cit. (It. dimandar per sapere, interrogare, ricercare, cercar d'intendere, informarsi; Fr. s'enquerir, s'informer, faire des recherches, rechercher; Hisp. inquirir, averiguar, informarse; Germ. sich erkundigen, nachforschen, erforschen; Angl. to inquire, demand, ask, seek to be informed).

Obvius

OBVĬUS, a, um, adject. (ob et via) qui obviam fit, qui occurrit, ἀπαντῶν (It. chi si fa incontro; Fr. qui se trouve sur le passage, c.-à-d. qui rencontre, qui va au-devant; Hisp. el que està en el sitio par donde se pasa; Germ. entgegen, begegnend; Angl. meeting in the way).

Igitur

ĬGĬTUR - Igitur est collectiva, vel rationalis conjunctio, ex praecedentibus conclusionem inferens, οὖν, ἄραγε, τοιγαροῦν (It. adunque, dunque; Fr. donc, ainsi, d'après cela; Hisp. pues, asì; Germ. also, nun, denn, demnach, folglich; Angl. therefore, then).

Caveō

CĂVĔO, es, cāvi, cautum, ere, 2. - Cavere est videre, providere ne quid accidat; diligenter curare omnique studio eniti, ut aliquid vitemus: hinc vitare est, ut ita dicam, cavendi perfectio et complementum, V. Homonym. in fin. (It. star in guardia, guardarsi, procurar di schivare qualche cosa; Fr. être sur ses gardes, se garder, prendre ses précautions; Hisp. guardarse, recelarse, y precaverse de algun riesgo; Germ. sich hüten, vorsehen, in Acht nehmen; Angl. to beware or take heed of, be aware, be on one's guarde, avoid).

Praedō

PRAEDO, ōnis, m. 3. praedator, latro, qui terra marive grassatur, ληστής (It. ladro, rubatore, corsale, assassino; Fr. brigand, voleur, corsaire, pirate; Hisp. salteador de caminos, ladron, cosario, pirata; Germ. d. Räuber, Plünderer, Seeräuber; Angl. a robber, spoiler, pillager, plunderer, pirate, picaroon, corsair, assassin).

Dēversōrium

Deversorium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est hospitium, locus, in quem non habitandi, sed ad tempus commorandi causa devertimus (ut fit in itinere, aut quum amicos visimus et apud eos commoramur) sive publicus sit, sive privatus; sive meritorius, sive non.

Pernoctō

PERNOCTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Pernoctare est noctem totam aliquo in loco transigere, sive vigilande, sive dormiendo, sive aliud quid operis faciendo, ἀπονυκτερεύω (It. stare di notte, pernottare; Fr. passer la nuit;Hisp. pasar la noche; Germ. übernachten, d. Nacht zubringen; Angl. to stoy or pass the whole night, lodge all night, continue or remain all night long).

Sīc

SĪC, adverb. — Sic est particula similitudinis et significat hoc modo, tali modo, ita, οὕτω, οὕτως (It. così, in tal guisa, in tal maniera o modo; Fr. ainsi, comme cela, de la sorte, de cette manière; Hisp. así; Germ. so, so sehr, auf solche Weise, also; Angl. so, thus, in this way)

Etiam

ĔTĬAM, conjunctio ab et et jam, vel ab ἔτι, quae significat quoque, item, vel, ἔτι, καὶ (It. anche, ancora, eziandio; Fr. même, et même, aussi, encore, de plus; Hisp. lo mismo, tambien; Germ. auch, sogar, noch; Angl. also, likewise, besides).

Scloppus

Scloppus, i, m. 2. -

1.) Proprie. Vox per onomatopoeiam ficta ad exprimendum sonum huccarum inflatarum, si percutiantur.

2.) Improprie. Scloppus est Pistolium, manuballistula, vel sclopetulum, est parvum telum quod aut una aut duabus manibus tenetur.

Eques

ĔQUES, ĭtis, m. 3.

1. Generatim homo equo insidens; (It. uomo a cavallo; Fr. homme à cheval, cavalier; Hisp. hombre montado en caballo, caballero; Germ. d. Reiter; Angl. a horseman).
2. Speciatim in re militari est qui equo meretur; et
3. Item speciatim eques vel equites dicebantur quicumque ad equestrem ordinem pertinebant.

Ephippium

ĔPHIPPĬUM, ĭi, n. 2. ἐφίππιον, stragulum equi, sedendi causa (stragulum vocat Martial. 14. 86., cujus lemma est Ephippium) ab ἐπὶ superet ἵππος equus.

Subcingō

SUCCINGO vel subcingo, cingis, cinxi, cinctum, cingere, a. 3. — Succingo est subtus cingo, cingo. ὑποζώννυμι (It. cingere, succingere; Fr. ceindre en relevant, ceindre; Hisp. ceňir con alzadura, ceňir; Germ. von unten herauf gürten, aufschürzen; Angl. to gird round or under).

Dorsuālia

Dorsualĭa, ĭum, n. plur. 3. absolute, substantivorum more, sunt tegumenta, quae jumentis imponuntur.

Phalerae

PHĂLĔRAE, ārum, f. plur. 1. τὰ φάλαρα. —

I.) Proprie.

¶ 1. De hominibus phalerae —

1. Erant ornamenta ex auro vel argento, bullarum forma, quae viri nobiles ac praesertim milites, honoris causa, in pectore pensilia gestabant, quaeque alicujus Numinis, vel Augusti, vel alius cujuspiam rei imaginem referebant: a φαληρός, Dorice φαλαρός splendidus; cujus vocis paenultima licet longa sit, brevis tamen est tum in τὰ φάλαρα, tum in phalerae.
2. Fuere praesertim inter militaria praemia.
3. Etiam mulieres phaleras gestabant.

¶ 2. Item equorum phalerae propriae sunt, It. borchie.

II.) Translate phalerae dicuntur —

1. Generatim de rebus externis, fucatis et speciem boni prae se ferentibus.
2. Speciatim de ornatu dicendi.

Frontālia

FRONTĀLĬA, ĭum, n. plur. 3. sunt ornamenta frontis, praecipue in equis et elephantis, frontale, κεφαλύδεσμος.

Antilēna

ANTĬLĒNA vel antelena, ae, f. 1. cingulum, quo equi pectus cingitur. Contrarium est Postilena.

Postilēna

POSTĬLĒNA, ae, f. 1. groppiera, posoliera, posolino, ὑπουρίς, ὀπισθένη, lorum, vel lignum incurvum, quod ex ephippio aut clitellis sub cauda et posterioribus jumenti coxis alligatur, ne sarcina in anteriorem partem decidat.

Īnsiliō

INSĬLĬO, sĭlis, sĭlŭi, sĭlire, n. 4. (in et salio). - Insilire est saltu ingredi, aut ascendere, εἰσάλλομαι, ἐπιπηδάω (It. saltar dentro o sopra; Fr. sauter, bondir dans ou sur; Hisp. saltar, botar dentro ó sobre; Germ. hinein -, hinauf - springen; Angl. to leap into or upon).

Saliō (saltus)

SĂLĬO, sălis, sălīvi, et sălĭi, et sălŭi, saltum, sălire, 4. - Salio est saltum edo, salto, πηδάω, ἅλλομαι (It. saltare, balzare; Fr. sauter, bondir; Hisp. saltar, brincar; Germ. springen, hüpfen; Angl. to leap, jump, dance, hop, skip, bound)

Indō

INDO, dis, dĭdi, dĭtum, dĕre, a. 3. (in et do). - Indere est immittere, injicere, imponere, ἐντίθημι (It. mettere, metter dentro, imporre; Fr. mettre dans ou sur, placer, joindre, poser sur; Hisp. poner ó meter dentro ó sobre; Germ. hineinthun, - setzen, - bringen, - legen an, in oder zu etwas, hineinfügen; Angl. to put, put into, set upon).

Stāpēs

STAPES, ĕdis, m. 3. et stapia, ae, f. 1. — Stapes, seu stapia, est instrumentum ab ephippiis dependens, quo pedes ascensuri insistimus et equitantes insistimus, staffa, ἀναβολεύς. Sunt tamen voces incertae admodum vel potius nullius in Latina lingua auctoritatis.

Capessō

CĂPESSO, is, īvi vel ĭi, ĭtum, ere, a. 3., - Capesso est verbum desiderativum a capio: sed si usum animadvertamus est potius inchoativum ab eodem verbo, et est ad capiendum accedo, accedo ut capiam, cum quodam motu et nisu prehendo (It. accostarsi o farsi dappresso per afferrare e pigliare; Fr. chercher à prendre, à saisir quelque chose; Hisp. buscar tomar ó asir alguna cosa; Germ. sich an etwas machen, um es zu fassen oder greifen, damit beschäftigt sein, etwas zu nehmen, zu ergreifen oder zu erfassen; Angl. to take, catch at, take up).

Habēna

HĂBĒNA, ae, f. 1. - Habena est lorum freno alligatum, quo equi reguntur: ducunt ab habendo, vel quia habenae habentur manibus, vel quia his inhibentur equi, ἡνία (It. briglia, redini; Fr. courroie, lanière, bride, rênes; Hisp. correa, brida, rienda; Germ. d. Riemen, Zügel; Angl. a rein).

Pēnis

PĒNIS, is, m. 3.

I.) Proprie ¶ 1. Est idem quod cauda, apud veteres, coda, κέρκος.

¶ 2. Postea ob similitudinem ita est vocatum membrum virile, πέος, ψωλή.

II.) Translate putissimus penis vocabatur Horatius ab Augusto, ut refert Sueton. Vit. Horat., quemadmodum salaputium vocat Catullus Licinium Calvum.

Retineō

RĔTĬNĔO, tĭnes, tĭnŭi, tentum, tĭnere, a. 2. (re et teneo). - Retineo

1. est idem ac teneo, ne abeat, ne elabatur, retro teneo, κατέχω (It. tenere indietro, ritenere, fermare, trattenere, rattenere; Fr. retenir, empêcher d' avancer ou de tomber; Hisp. retener, detener, impedir de adelantar ú de caer; Germ. nicht fortlassen, festhalten, zurückhalten, aufhalten; Angl. to hold or keep back or in, stop, detain).
2. Saepe est, quod habemus, servare et custodire, conservare, ritenere, mantenere.

Rictus

RICTUS, us, m. 4. ῥύγχος, χάνος, a priore Graeca voce adlata, vel potius a sup. verbi ringor, est hiatus oris, unde verba et vox exit, et tota illa pars circa ipsum hiatum, quae in homine ridente et in bestiis os aperientibus lineis quibusdam terminatur, ut maxime sunt labia, bocca aperta.

Līmus

LĪMUS, i, m. 2. Ducunt vel a λειμὼν locus irriguus, vel a λήμη sordes, vel a λίμνη palus. Est autem coenum illud mollius, quod ab aquis deferri solet et ex liquoribus subsidit. Differt a luto, quod e terra aqua macerata fit ac tenacius est: limus autem madentis arenae similior est. ἰλύς. (It. limo, mota; Fr. boue, bourbe, limon, vase, fange; Hisp. lodo, cieno; Germ. d. Schlamm; Angl. mud, slime).

Tum

TUM est adverbium et etiam conjunctio. - Tum

1. Est adverbium et significat tunc, eo tempore, eo temporis puncto, ἐν τῷδε, τηνικαῦτα (It. in quel tempo, allora; Fr. alors, dans ce moment; Hisp. entonces; Germ. dann, alsdann; Angl. then, at that time).
2. Est conjunctio, et designandae rerum successioni vel ordini aut illis enumerandis inservit; significat autem dein, deinceps, praeterea, ἑξῆς, ἔτι, δέ (It. poi, inoltre, anche; Fr. puis, après, aussi, de plus; Hisp. despues, tambien, ademas; Germ. hernach, auch, ferner; Angl. besides, moreover, next, as, also).

Admoveō

ADMŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (ad et moveo). - Est autem ad, seu prope aliquem locum moveo (It. avvicinare, appressare; Fr. mouvoir, faire avancer vers un lieu, approcher; Hisp. mover, hacer, acercar; Germ. heranbewegen, heranbringen; Angl. to put near, bring near to).

Calcar

CALCAR, āris, n. 3. (calx) stimulus ferreus calci alligatus, quo equos pungimus et incitamus, ut docet Isid. 20. Orig. 16. 6. Calcaria dicta, quia in calce hominis ligantur, id est in pedis posterioris parte, ad stimulandos equos, quibus aut pugnandum est, aut currendum (It. sperone, sprone; Fr. éperon; Hisp. espuela; Germ. der Sporen; Angl. a spur).

Incitō

INCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et cito frequentat. a cieo). - Incitare est vehementer impellere, concitare, commovere, παρορμάω (It. muovere con veemenza, spingere, incitare, commuovere; Fr. mouvoir fortement, pousser; Hisp. incitar, mover fuertemente, empujar; Germ. anreizen, anregen, in Bewegung setzen; Angl. to incite, hasten or put forward, put violently in motion).

Virgula

VIRGŬLA, ae, f. 1. deminut. a virga, parva virga seu ramulus, It. piccolo ramuscello, verghetta.

Coerceō

CŎERCEO, es, ŭi, ĭtum, ere, a. 2. (cum et arcere, qua significat continere).
- Coercere est continere, includere, et veluti constringere aliquid, ne ultra crescat, aut evagetur (It. rinserrare, ristringere, rinchiudere;Fr. fermer de tous côtés, resserrer dans des bornes, limiter, contenir; Hisp. volver á apretar, á restringir, limitar, caoer, incluir; Germ. zusammenzwängen,

zusammensperren, zusammenschränken, in sich zusammenhalten oder einschränken; Angl. to keep in, confine, restrain, check).

Postomis

POSTŎMIS dicitur ferrum, quod ad cohibendam equorum tenaciam naribus, vel morsui imponitur: Graece ἀπὸ τοῦ στόματος.

Apex

ĂPEX, ăpĭcis, m. 3.

I.) Proprie et

¶ 1. Primo significat virgulam, quae in summo pileo Flaminum lana circumdata, et filo colligata erat.

¶ 2. Deinde sumitur -

1. Pro ipso pileo sacerdotali cum hujusmodi virgula in modum coni assurgente, quod erat sacerdotum insigne, ut nunc mitra Episcoporum.
2. Sumitur etiam pro pileo vel galero tiarae formam praeferente et regum principumque proprium, in Persia praecipue ceterisque Orientis regionibus
3. Hinc metonymice sumitur pro ipsa regia potestate seu generatim pro culmine honorum aut divitiarum.

II.)Translate, seu potius latiori sensu apex frequenter sumitur

¶ 1. Generatim pro fastigio et summitate cujuscumque rei, quae in modum coni assurgens paullatim in aciem desinit.

1. De crista in galeae cono eminente.
2. De volucrum cristis in capite.
3. De flammis.
4. De montibus aliisque.
5. Figurate

¶ 2. Speciatim apex dicitur virgula extensa jacens supra vocalem, quam appingebant veteres ad ostendendum, eam vocalem longam esse, et ad tollendam legentium dubitationem in iis verbis, quae plura et inter se diversa significant, ut mâlus, ârel, vênit, lêgit etc.

¶ 3. Item speciatim apex est stilus sive instrumentum scriptorium.

¶ 4. Item ipsi ductus litterarum.

¶ 5. Denique plur. num. apices per synecdochen -

1. Epistolam aut scripturam quamlibet significant.
2. Saepius litteras imperatorias.

Īnserō

INSĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. (in et sero, serui). - Inserere est immittere, ingerere, imponere, injicere (It. porre dentro, inserire, conficcare dentro, infiggere; Fr. mettre dans, insérer, introduire, fourrer; Hisp. poner dentro, inserir, introducir, entremeter; Germ. hineinfügen, -pflanzen, - stecken, - pfropfen; Angl. to ingraft, to put or introduce into, insert).

I.) Proprie occurrit

- a) Cum Accusativo et praepos. in.

- b) Cum Ablativo et praepos. in.

- c) Cum Ablativo sine praepos., quae inest in ipso verbo.

- d) Cum Dativo.

- e) Cum Dativo, qui esse potest et Ablativus sine praepos.

- f) Cum Accusativo et praepos. per.

- g) Absolute; et quidem - Generatim. - Speciatim est surculum arboris in aliam arborem immittere.

II.) Translate est inseminare, immittere, injicere, admiscere.

- a) Generatim.

- b) Speciatim pro admiscere.

- c) Inserere se, se immittere, immiscere.

- d) Inserere aliquem vitae

- e) Inserere nomen famae est committere, mandare.

- Hinc a Part. praeter. pass. Insertus, a, um,cujus plurima superius exempla retulimus,

Inserta, ae, f. 1. absolute, substantivorum more. P. Syrus apud Gell. 17. 14.
et Macrob. 2. Saturn. 7. Frugalitas inserta est rumoris boni. h. e. ornamentum bonae existimationis. Volunt enim alii, insertam esse emblema quod inseritur ornatus causa: alii vittam, institam, fasciam, ornatus item causa assutam vesti: alii denique rectius legunt miseria, h. e. frugaliter vivere perinde est ac misere vivere, nisi quod cum rumore fit bono, non malo, ut in avaritie.

INSĔRO, sĕris, sēvi, sĭtum, sĕrere, a. 3. (in et sero, sevi). - Inserere est in aliquo loco serere, inseminare, ἐνσπείρω (It. seminare, piantare; Fr. semer, planter; Hisp. sembrar, plantar; Germ. hineinsäen, - pflanzen; Angl. to sow or plant in).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est in aliquo loco serere, inseminare.

¶ 2. Speciatim est unius arboris surculum alteri arbori includere.

II.) Translate est immittere, injicere, introducere.

- Hinc Part. praeter. pass. Insitus, a, um, translate apud optimos quosque scriptores saepissime occurrit, et

¶ 1. Est nativus, innatus, ingenitus, inhaerens.

¶ 2. Item adscriptus, adscitus.

Ipse

IPSE, a, um, pronomen demonstrativum. — Ipse est pronomen demonstrativum primae, secundae et tertiae personae, quod cum alio pronomine junctum, ejus vim ac significationem accipit, et vicissim majorem demonstrandi vim addit, αὐτός (It. esso, stesso, egli;Fr. même, en personne, lui-même etc.; Hisp. él mismo, ella misma; Germ. selbst, eben er; Angl. himself, itself).

Chlamys

CHLĂMYS, ydis, f. 3. χλαμὺς, scribitur et chlamis, idis, minus tamen recte, si Dausqu. audias.
- Chlamys est vestis militaris aperta, quae thoraci superinduitur, posteriora fere corporis tantummodo ambiens; similis paludamento, sed brevior, et minus fusa, ex humeris pendens, et fibula ad cervicem, vel in dextero humero connexa.

Revinciō

RĔVINCĬO, vincis, vinxi, vinctum, vincire, a. 4. (re et vincio). - Revincio

1. Saepissime est idem quod vincio, vel ante vincio, alligo, ἀναδέω (It. legare; Fr. lier, enchaîner; Hisp. ligar, encadenar; Germ. zurück -, hinter -, umbinden; Angl. to tie, bind fast).
2. B) Raro significat solvere, It. slegare.

Tergum

TERGUM, i, n. 2. et tergus, ōris, n. 3. Etiam tergus, i, masc. gen. — Tergum duo praecipue significat.

1. Tergum est dorsum et quidem bestiarum atque hominum: falso enim quidam Grammatici docuerunt, tergum esse hominum tantum, tergusbestiarum (It. tergo, dosso o dorso; Fr. dos; Hisp. espalda, cerro; Germ. der Rücken; Angl. the back).
2. Tergum adhibetur etiam pro tergore seu corio, δέρμα (It. cuoio, pelle; Fr. peau, cuir; Hisp. piel, cuero; Germ. Haut, Fell; Angl. a skin or hide).

Verēdārius

VĔRĒDĀRĬUS, ĭi, m. 2. (veredus) nuntius publicus, qui, equis certo loco positis, maxima quam celerrime itinera conficit (It. corriere, postiglione; Fr. courrier; Hisp. correo; Germ. der Courier; Angl. a courier, postboy).

Cursim

CURSIM, adverb. currendo, cursu, curriculo, celeriter.

Traheā

TRĂHA et trahea, ae, f. 1. (traho) — Traha

¶ 1. Est genus vehiculi sine rotis, quo rustici utuntur, ἕλκηθρον (It. treggia; Fr. herse, traîneau; Hisp. narria, rastra; Germ. die Schleife; Angl. a dray): a trahendo dictum; non enim volvitur, sed trahitur.

¶ 2. Est etiam instrumentum, quo veteres super glaciem utebantur (It. slitta; Fr. traîneau; Hisp. rastra; Germ. der Schlitten; Angl. a sled or sledge).

¶ 3. Item machina, qua navis in siccum pertrahitur. Gloss. Gr. Lat. Χαμουλκός, traha.

Nix

NIX, nĭvis, f. 3. — Nix est aquarum caelestium spuma, ut Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (14). definit. Id. 2. ibid. 60. 61. (152). docet, grandinem conglaciato imbre gigni, nivem eodem humore mollius coacto, pruinam ex rore gelido. Cf. Manil. 1. 99. Cur – Hiberna aestiva nix grandine mollior esset. Gr. χιών, νιφετός (It. neve;Fr. neige; Hisp. nieve; Germ. der Schnee; Angl. snow).

Glaciēs

GLĂCĬES, ēi, f. 5. quasi gelacies (cf. gelu et gelicidium) aqua gelu concreta, κρύσταλλος (It. ghiaccio; Fr. glace, glaçon; Hisp. hielo, carambano, pedazo de hielo; Germ. d. Eis; Angl. ice).

Ūnirotum

Vehiculum cum una rota.

Birotus

BĬROTUS, a, um, adject. (bis et rota) duas habens rotas.

Birota

Birota, ae, f. 1. absolute (subaudi raeda, aut aliquid simile). - Vehiculum cum duabus rotis.

Carrus

CARRUS, i, m. 2. κάῤῥον, genus vehiculi, quatuor rotas habentis, oneribus vehendis aptum (It. carro, carretta; Fr. char, fourgon; Hisp. carro; Germ. Wagen oder Karren; Angl. a car, cart, waggon).

Quadrirotus

Quadrirotus, -a, -um, cum quattuor rotis.

Currus

CURRUS, us, m. 4. vehiculi genus, hominibus per urbem, aut in itinere vehendis aptum: cujus species sunt carpantum, essedum, cisium, pilentum, raeda, etc. (It. cocchio, carrozza, carro; Fr. char; Hisp. carro; Germ. der Wagen; Angl. a chariot, car, waggon).

Serrācum

SeRRĀCUM, i, n. 2. - Sarracum, It. carro, carretta, currus, plaustrum, vehiculum portandis oneribus idoneum, ἅμαξα.

Plaustrum

PLAUSTRUM vel plostrum, i, n. 2. carrus, vehiculum magnis oneribus ferendis aptum, praesertim apud rusticos: a plaudendo, quod terram plaudat, ut Scaligero placet, ἅμαξα, ὄχημα (It. carro, carretta, carrettone; Fr. chariot, chariot de bagage, charrette, voiture; Hisp. carro, carreta; Germ. der Wagen, bes. der Last- oder Frachtwagen; Angl. a waggon, wain, cart).

Tēmō

TĒMO, ōnis, m. 3. duo diversa significat.

1. Temo — Temo est lignum longum et extentum in curru vel aratro, cui jugum in anteriore parte adnectitur, ῥυμός (It. timone; Fr. timon; Hisp. timon; Germ. die Deichsel; Angl. rudder, helm).

I.) Proprie.

II.) Improprie temones a similitudine vocat Colum. 6. R. R. 19. longas perticas, quasi vacerras in machina, qua boves et equi colligantur curandi causa.

III.) Translate, per synecdochen, pro curru.

B) Temo nomen est praestationis seu functionis, quae solvebatur ab his, qui tirones praebere debebant supplendo exercitui et pro iis pecuniam solvebant, aestimatione facta, quanti tiro quisque valeret. Videtur autem dici a τιμάω, aestimo, et temo corrupte esse pro timo.

Compāgēs

COMPĀGES, is, f. 3. (compingo). - Compages est connexio et colligatio rerum simul compactarum, compactio (It. concatenazione, commettitura; Fr. jointure, emboiture, liaison; Hisp. juntura, encaxadura, ligazon; Germ. d. Zusammengefüge, d. Fuge, d. zusammengefügte Bau; Angl. a joining or setting together, a joint, commissure).

Axis

AXIS vel assis, is, m. 3. ἄξων, ab agendo dictum. - Axis est res quaecumque, circa quam alia res vertitur (It. perno, stelo, asse; Fr. essieu, axe; Hisp. exe; Germ. die Achse, Welle, Klappe; Angl. the axletree on which a wheel turns). Tria tamen praecipue significat, scilicet.

1. Axis est id, circa quod alia res vertitur. ¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim est lignum illud teres, circa quod rota currus vertitur.

¶ 3. Per synecdochen a Poetis accipitur pro ipso curru.

¶ 4. Item speciatim axis dicitur linea imaginaria, quae ab uno caeli cardine seu polo, per centrum terrae transiens, in alterum terminatur: circa quam universa mundi machina circumvolvi dicitur. Simili ratione tribuitur aliis minoribus sphaeris, seu circulis in ipso caelo contextis. Omnes enim circa proprium axem verti dicuntur.

¶ 5. Hinc per metonymiam accipitur pro ipso polo, seu cardine caeli, ubi axis infigitur. -

1. Per axes itaque intelligitur uterque polus arcticus et antarcticus.
2. b) Interdum etiam axem, aut cum addito, aut absolute, dicimus polum arcticum, quia is a nobis semper cernitur, cum alter sub terra lateat.

¶ 6. Hinc aliquando accipitur pro aliqua caeli plaga, regione, climate.

¶ 7. Frequenter sumitur et pro toto caelo.

C) Axis, is, f., nomen est ferae in India, hinnulei pelle, pluribus candidioribusque maculis.

Currō

CURRO, curris, cŭcurri, cursum, currere, 3. - Curro est celeriter eo, cursu feror, festino, accurro; pedibus, nave, equo, curru, quacumque demum ratione id fiat
(It. correre; Fr. courir; Hisp. corer; Germ. laufen, sich schnell bewegen; Angl. to run, post quickly, hasten).

Paxillus

PAXILLUS, i, m. 2. Est idem ac pālus, parvus pālus, It. palo, paletto, πάσσαλος.

Obex

ŎBEX (pro obiex), ōbĭcis et objĭcis, m. et f. 3. (objicio). — Obex, ab objicio, est quidquid objicitur et opponitur ad claudendum et impediendum. Obices pessuli, serae. (It. sbarra, sbarro, serrame, ostacolo; Fr. tout obstacle matériel, verron, barre, traverse, barrières; Hisp. obstácule, barra, barrera; Germ. d. Vorgeschobene, der Riegel, Wall; Angl. a bar or bolt, to secure a gate; any obstruction or obstacle).

Praefīgō

PRAEFĪGO, gis, xi, xum, gere, a. 3. — Praefigere est ante aliquid figere, προπήγνυμι (It. ficcare o conficcare innanzi, o in cima a qualche cosa; Fr. attacher devant, planter, ficher par devant, attacher, suspendre à; Hisp. atar delante, fixar ante;Germ. vorn anfestalten, -befestigen, vorstecken; Angl. to fix or fasten before, set up in front, fix on the end or extremity of, point, head).

Modiolus

MŎDĬŎLUS, i, m. 2. deminut. a modius, parvus modius.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Modiolus est genus vasis potorii.

¶ 2. Modioli etiam vasa sunt figura modii, quo frumenta metimur, quae rotae aquariae infixa, quum ea in flumen deprimitur, aqua implentur, et versatione tollunt, as defundunt in ligneum labrum, ex quo ad varios usus diducitur.

¶ 3. Sunt alii hujus generis modioli aerei in similibus machinis.

¶ 4. In rota modiolus est lignum illud, cui radii infiguntur, mozzo della ruota, τόρμη, πλήμνς: quod habet foramen in medio, qua axis immittitur.

¶ 5. Item simile lignum extra quadratum, intra rotundum, quod centro molarum seu orbium oleariorum inditur, quo facilius molae in trapeto circa cupam seu axem revolvantur.

¶ 6.Denique est instrumentum chirurgicum, χοινίκιον: id est ferramentum concavum, teres, imis oris serratum, per quod medium clavus, ipse quoque interiore orbe cinctus, demittitur. Eo utuntur excidendis ossibus. Dictus videtur a similitudine modioli rotarum, quia sicut in eo est foramen, per quod transit axis; ita per medium illud ferramentum clavus: corona del trapano.

Prōdeō

PRŌDĔO, is, ĭi, ĭtum, īre, n. 4. anom. — Prodeo est in apertum eo, exeo, exsisto: a pro et eo, is, inserto dad hiatum explendum; ut in redeo, prodesse etc. παρίημι (It. uscire, uscir fuori, comparire, farsi avanti; Fr. s'avancer, aller, venir, se rendre; Hisp. adelantarse, salir, salir à fuera, paracer; Germ. hervorgehen, hervorkommen, vorwärts gehen; Angl. to go or come forth, go or come out, go out of doors, come abroad, show one's self, appear).

Numerālia

	Cardinālia	Ōrdinālia	Distribūtīva	
0	nihil	nullus		
I / 1	unus	primus	singuli	semel
II / 2	duo	secundus / alter	bini	bis
III / 3	tres	tertius	terni	ter
IV / 4	quattuor	quartus	quaterni	quater
V / 5	quinque	quintus	quini	quinquies
VI / 6	sex	sextus	seni	sexies
VII / 7	septem	septimus	septeni	septies
VIII / 8	octo	octavus	octoni	octies
IX / 9	novem	nonus	noveni	novies
X / 10	decem	decimus	deni	decies
XI / 11	undecim	undecimus	undeni	undecies
XII / 12	duodecim	duodecimus	duodeni	duodecies
XIII / 13	tredecim	tertius decimus	terni deni	ter decies
XIV / 14	quattuordecim	quartus decimus	quaterni deni	quater decies

XV / 15	quindecim	quintus decimus	quini deni	quindecies
XVI / 16	sedecim	sextus decimus	seni deni	sedecies
XVII / 17	septendecim	septimus decimus	septeni deni	septies decies
XVIII / 18	duodeviginti	duodevicesimus	duodeviceni	octies decies
XIX / 19	undeviginti	undevicesimus	undeviceni	novies decies
XX / 20	viginti	vicesimus (vigesimus)	viceni	vicies
XI / 21	viginti unus	vicesimus primus	viceni singuli	vicies semel
XII / 22	viginti duo	vicesimus alter	viceni bini	vicies bis
XXX / 30	triginta	tricesimus	triceni	tricies
XL / 40	quadraginta	quadragesimus	quadrageni	qaudragies
L / 50	quinquaginta	quinquagesimus	quinquageni	quinquagies
LX / 60	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sexagies
LXX / 70	septuaginta	septuagesimus	septuageni	septuagies
LXXX / 80	octoginta	octogesimus	octogeni	octogies
XC / 90	nonaginta	nonagesimus	nonageni	nonagies
C / 100	centum	centesimus	centeni	centies
CC / 200	ducenti	ducentesimus	duceni	ducenties
CCC / 300	trecenti	trecentesimus	treceni	trecenties
CCCC / 400	quadringenti	quadringentesimus	quadringeni	quadringenties
D / 500	quingenti	quingentesimus	quingeni	quingenties

DC / 600	sescenti	sescentesimus	sesceni	sescenties
DCC / 700	septingenti	septingentesimus	septingeni	septingenties
DCCC / 800	octingenti	octingentesimus	octingeni	octingenties
DCCCC / 900	nongenti	nongentesimus	nongeni	nongenties
M / 1000	mille	millesimus	singula milia	milies
MM / 2000	duo milia	bis millesimus	bina milia	bis milies
3000	tres milia	ter millesimus	terna milia	ter milies
4000	quattuor milia	quater millesimus	quaterna milia	quater milies
5000	quinque milia	quinquies millesimus	quina milia	quinquies milies
6000	sex milia	sexies millesimus	sena milia	sexies milies
7000	septem milia	septies millesimus	septena milia	septies milies
8000	octo milia	octies millesimus	octona milia	octies milies
9000	novem milia	novies millesimus	novena milia	novies milies
10.000	decem milia	decies millesimus	dena milia	decies milies
100.000	centum milia	centies millesimus	centena milia	centies milies
1.000.000	decies centena milia	milies millesimus	singula milia milia	milies milies

Orbīle

ORBĬLE, is, n. 3. - Externa rotae pars, quae radiis sustinetur

Ambiō

AMBĬO, is, īvi, vel ĭi, ītum, ĭre, a. 4. (amb et eo). - Ambio est circumeo (It. circuire, girare; Fr. aller à l'entour; Hisp. andar al rededor; Germ. umgehen, um etwas herumgehen; Angl. to go round or about).

Absis

ABSIS, vel Apsis, īdis, f. 3. - Graece primo significat connexionem; deinde curvaturam rotae, h. e. ligneum illum circulum, quo infiguntur radii: sed harum notionum apud Graecos tantum adhuc

exempla vidimus. Apud Latinos autem

¶ 1. Absis interdum accipitur pro curvatura fornicis, seu arcu, aut camera; quia hujusmodi substructio unam cum altera partem connectit et ligat
(It. volta; Fr. voûte; Hisp. bóveda; Germ. die Rundung, Wölbung; Angl. the curvature or bend of an arch, an arched cieling, a vault).

¶ 2. Praeterea absis interdum ponitur a Scriptoribus Eccles. pro interiori sacrarum aedium parte, quae plerumque arcuato opere superius construi solet (It. il coro; Fr. choeur, abside; Hisp. coro, sanctuario; Germ. das Rundtheil oder der Chor; Angl. the sanctuary vaulted, the quire).

¶ 3. Absis stellarum dicebatur ab Astrologis curvatura circuli, quem stella motu suo proprio describit; quae Arabico vocabulo in Scholis usitato aux dicitur. Est autem duplex: nam quae altior est et a terra remotior, dicitur summa absis; quae inferius posita et terrae propior, ima absis.

¶ 4. Absides sunt etiam lances escariae rotundae et concavae instar arcuati operis.

Totidem

TŎTĬDEM, nomen numerale indecl. (tot et itidem) aeque multi, ἴσοι.

Crātēs

CRATES, is, f. 3. - Crates est instrumentum ex subtilibus lignis, vel viminibus, aliave materia, directis transversisque modico intervallo contextis, ad varios usus, qui ex subjectis exemplis apparent: est a κεράω, hinc κράω misceo, a transversis nempe et permixtis lignis, vel viminibus, quibus intexitur (It. graticcio; Fr. claie, clayonnage, entrelacement, treillage, treillis;Hisp. zarso; Germ. Flechtwerk, Geflechte, Hürde; Angl. a hurdle).

Circā

CIRCĀ, adverb. et praepos.

1. tamquam Adverbium, et
2. tamquam Praepositio usurpatum fuit.
1. Circa, sine casu more adverbii, significat (It. all'intorno, in quel contorno; Fr. autour, à l'entour;Hisp. al contorno, al rededor; Germ. im Kreise umher, rings umher, oder einfach umher; Angl. about, in the neighbourhood).
2. Circa est etiam praepositio Accusativum regens; et fere semper Accusativo praeponitur. Significat autem idem fere quod circum (It. intorno, attorno; Fr. autour de; Hisp. al rededor; Germ. herum, umher; Angl. about, around).

Ē, ex

EX vel ē, praepos. - Ex vel e, quae ratione habita etymi conjungenda est cum Gr. ἐκ vel ἐξ, est praepositio, quae Ablativum regit, et significat actum exeundi ex interiore alicujus rei parte, ac propterea praepositioni in recta opponitur (It. da, fuori da, di; Fr. hors de, de; Hisp. fuera de, de; Germ. aus; Angl. from, out of).

Vel

VEL, - Est conjunctio disjunctiva, quae diversas et etiam contrarias res continua serie simul junctas ita connectit, ut optionem faciat hanc aut illam pro lubitu eligendi, et est seu, sive, aut, ἤ, ἤτοι (It. o, ovvero; Fr. ou; Hisp. ó; Germ. oder; Angl. or)

Sellārius, -a, -um

SELLĀRĬUS, a, um, adject. (sella) ad sellam pertinens.

Parippus

Parippus, parippī, m. 2. - Equus qui manu tenetur. Gr. πάριππ-ος, ον, Ang. riding beside, keeping pace with a horse, additional horse, outrunner.

[Sellārius]

Sellārius, subaudi ‘equus’: equus in quo ephippium impositum est.

[Clītellārius]

CLĪTELLARĬUS, a, um, adject. ad clitellas pertinens. Clitellaria jumenta sunt quae clitellis sarcinas portant.

[Clītellae]

CLĪTELLAE, ārum, f. plur. 1. a κλιτὺς, locus declivis aut devexus. - Clitellae sunt ephippia, quae imponuntur dossuariis jumentis, ad onera commodius gestanda (It. basto, basterna; Fr. bât; Hisp. basto;Germ. d. Tragsattel der Lastthiere, Gaum- oder Packsattel; Angl. dorsers or dorsels).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1.Clitellae erat locus Romae ita dictus a similitudine: et in via Flaminia loca quaedam devexa subinde et acclivia.

[Aurīga]

AURĬGA - Auriga est qui equos habena regit, praecipue in curru sedens (It. cocchiere, palafreniere; Fr. conducteur de char, cocher, palfrenier; Hisp. cochero, palafrenero; Germ. der Zügelführer, der Lenker, der Pferdlenker, Wagenlenker; Angl. a charioteer, a horseman).

[Iungō]

JUNGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. — Jungere (quod ratione habita etymi pertinet ad jugum et Gr. ζεύγνυμι) est jugo copulare, nectere, conjungere (It. aggiogare, attaccare, unire, mettere insieme, congiungere; Fr. atteler, joindre, lier, unir, assembler, attacher; Hisp. atar al yugo, unir, juntar, ligar; Germ. anspannen, verknüpfen, vereinigen, verbinden; Angl. to join, couple, yoke).

[Ad]

AD, praepositio Accusativo serviens, motum ad locum significat (It. a, ad; Fr. à, vers; Hisp. a, hácia; Germ. zu, gegen; Angl. to, unto).

[Dēpendeō]

DĒPENDĔO, es, ere, n. 2. (de et pendeo). Part. Dependens I. - Dependeo, quod verbum Augusti tantum aetate usuvenit, est deorsum pendeo, de aliqua re pendeo.

[Dē]

DE, praepositio Ablativo serviens. - praepositio ablativa de significat separationem, divisionem, abitionem quae fit a loco aliquo, ac praecipue quae fit a loco superiore in inferiorem, hoc est deorsum.

[Helcium]

HELCĬUM, ĭi, n. 2. - funis, quo equi, vel homines, currus oneraque trahunt: ab ἕλκω traho. Aliqui interpretantur instrumentum ante pectus equorum, et id genus animalium, cui funes annectuntur.

[Īnsideō]

INSĬDĔO, sĭdes, sēdi, sessum, sĭdere, n. 2. (in et sedeo). - Insidere estsuper aliqua re sedere, ἐπικάθημαι (It. sedere sopra qualche cosa; Fr. être placé, être assis sur; Hisp. estar asentado sobre; Germ. worauf sitzen;Angl. to sit, or rest upon).

[Subaudiō]

SŬBAUDĬO, is, ītum, ire, a. 4. — Subaudio

¶ 1. Est ex connexu orationis intelligere aliquid verbis non expressum, sottintendere.

¶ 2. Est etiam paulum audio.

Agō

ĂGO, ăgis, ēgi, actum, ăgere, a. 3. - Ago proprie et primo significat ante se pellere, ducere pecora seu armenta (It. condurre, menare, guidare; Fr. mettre en mouvement, faire avancer, chasser devant soi, mener, conduire; Hisp. llevar, guidar, conducir; Germ. treiben; Angl. to conduct, drive, lead).

Antecessor

ANTĔCESSOR, ōris, m. 3. qui antecedit.

I.) Proprie. In militia antecessores dicuntur, qui antecedunt agmen.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur antecessor pro eo, qui in aliquo munere jam fuit, cui successor opponitur.

¶ 2. Antecessores etiam olim dicti, qui jura ac leges profitebantur, ac publice docebant: quod antecederent ac deducerent discipulos in penetralia artis, vel quod dignitate ceteris antecederent: semper enim juris prudentes in magno honore habiti sunt.

Scutica

SCŬTĬCA, ae, f. 1. - Scutica, σκυτάλη, est genus verberis e loris facti: a σκυτικός, coriaceus (It. staffile, sferza, scuriada; Fr. étrivière, fouet; Hisp. azote, zurriago, látigo; Germ. d. Peitschenriemen, d. Karbatsche; Angl. stirrustrap, whip, lash).

Ungō, Unguō

UNGO et unguo, ungis vel unguis, unxi, unctum, ungere vel unguere, a. 3. — Ungo est oleo aliove pingui oblino, ἀλείφω, χρίω (It. ungere; Fr. oindre; Hisp. untar; Germ. salben; Angl. to anoint).

Axungia

AXUNGĬA, ae, f. 1. adeps suillus inveteratus, ita dictus ab ungendis axibus. (It. sugna, sugnaccio; Fr. axonge, graisse pour les essieux; Hisp. exundia, unto;Germ. Achsen- oder Wagenschmiere, Theer oder Felt; Angl. swine's grease).

Adeps

ĂDEPS, adĭpis, gen. comm. 3. decl. - Vox haec referenda videtur ad Graecas λίπα pingue et ἀλείφω ungo, ita ut vetus forma fuerit aleps. Est autem adeps pinguedo liquida sine sensu, quae nequeat facile durari; nam quae concrescit, sevum dicitur (It. grasso, lardo, sugna; Fr. graisse liquide des animaux; Hisp. grasa, gordura; Germ. das flüssige Fett oder Schmalz; Angl. fat, grease).

Unguentārius

UNGUENTĀRĬUS, a, um, adject. (unguentum) — Unguentarius est ad unguentum pertinens, di unguento, μυρεψικός.

Unguentum

UNGUENTUM, i, n. 2. (unguo) — Unguentum est omnis sucus pinguis, quo ungimur deliciarum et luxus causa, μύρον, μύρωμα, χρίσμα (It. unguento; Fr. parfum; Hisp. perfume;Germ. das Salböl, die Salbe; Angl. a perfume).

Inhibeō

ĬNHĬBĔO, hĭbes, hĭbŭi, hĭbĭtum, hĭbere, a. 2.

Inhibere duo diversa significare videtur, prout est

1. Ab in privativa; aut
2. Ab in intentiva et habere.
1. Inhibere ab in privativa, ut videtur, et habere,est rem coeptam, ne ultra progrediatur, impedire, cohibere, prohibere, sistere, ἐπέχω, ἀνείργω (It. impedire, trattenere, fermare; Fr. rétenir, arrêter, empêcher; Hisp. retener, detener, impedir; Germ. etwas durch Anlegen d. Hand zurückhalten, hemmen, anhalten; Angl. to hold in, keep back, check, restrain, repress, stop, inhibit).
2. Inhibere ab in intentiva, ut videtur, et habere, significat operam dare alicui rei perficiendae, atque hinc est facere, exsequi, perficere, habere, exercere, uti, adhibere.

Sufflāmen

SUFFLĀMEN vel subflamen, mĭnis, n. 3. - Sufflamen est lignum illud vel vinculum ferreum, quo per radios rotarum trajecto, vel potius ferreum instrumentum in modum soleae formatum, quo subter rotae unius canthum supposito, currus in declivibus locis nimio impetu ruentes cohibentur: illud Itali stanga, hoc scarpa vocant.

I.) Proprie.

II.) Translate pro quocumque retinaculo, impedimento, retardatione.

Praeceps

PRAECEPS, cĭpĭtis, adject. omn. gen. — Praeceps (quod a praeante et caput) est qui in caput deorsum et celeriter fertur, προκάρηνος, προπετής, προπρηνής (It. chi cade o corre col capo in giù, precipitoso; Fr. qui tombe la tête la première, la tête en avant; Hisp. precipitoso; Germ. mit dem Kopf nach vorn, voran, kopfüber, jählings; Angl. headlong, with the head foremost).

Dēscēnsus

DESCENSUS, us, m. 4. a descendo.

¶ 1. Est actus descendendi.

¶ 2. Item via, quae descendit.

¶ 3. Item actus descendendi ad coitum ineundum.

Aurīgor

AURĪGOR, āris, ātus, sum, ari, dep. 1. - Aurigo est currum et equos rego praecipue in Circensibus.

I.) Proprie.

II.) Translate est regere, moderari.

Orbita

ORBĬTA, ae, f. 1. - Orbita est vestigium rotae decurrentis (It. rotaja, carreggiata; Fr. trace d'une roue, ornière; Hisp. carril; Germ. der Einschritt, das Geleis, d. Wagenspur; Angl. the track or rut of a chariot-wheel, an orbit).

Magnās

MAGNAS, ātis, m. 3. (magnus) vir primarius, magnate, μεγιοτάν.

Sēiugēs

Sejuges, ĭum, m. plur. 3. et etiam Sejugae, ārum, f. plur. 1. absolute, sunt ipsi equi seni ad unum currum adhibiti: vel currus, qui a sex equis trahuntur.

Raedārius

Rhedarius, ĭi, m. 2. absolute, substantivorum more, est

¶ 1. Rector raedae, auriga, It. cocchiere, carrozziere, carrettajo, ζευγηλάτης.

¶ 2. Item qui raedam facit, It. carradore, ζευγοποιός.

Pēnsilis

PENSĬLIS, e, adject. (pendeo) suspensus, pendens, pendulus, κρεμαστός, μετέωρος (It. pendente, pensile; Fr. qui pend, pendant, suspendu; Hisp. pendiente, lo que cuelga, suspendido; Germ. hangend, herabhangend; Angl. hanging, hung up suspended, pendent, pendulous, pensile).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim. Pensilis fabrica est, quae non in ipso solo sita est et fundata, sed fornicibus, camerationibus, columnis aut pilis suffulcientibus imposita.

Vocō

VŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (vox) — Voco tria praecipue significat. A) Voco saepius est voce arcesso, advoco, καλέω, φωνέω (It. chiamare; Fr. appeler; Hisp. llamar; Germ. rufen; Angl. to call)

Carpentum

CARPENTUM, i, n. 2.

¶ 1. Carpentum est genus vehiculi, cujus forma, quantum ex Latinis scriptoribus colligitur, varia: quemadmodum apud nos currus et rhedae. Illud certum est, diversum a pilento fuisse. (It. cocchio o carrozza da città delle matrone; Fr. char ou carrosse; Hisp. coche, carroza; Germ. Wagen d. röm. Damen, Stadtwagen, Carrosse; Angl. a kind of carriage, a chariot, waggon).

¶ 2.Latiori sensu apud serioris aevi Scriptores dicitur etiam carpentum cujuslibet vehiculi, aut carri genus.

Pīlentum

PĪLENTUM, i, n. 2. cocchio, carrozza, μετέωρον ὄχημα, vehiculi genus, quo matronae ferebantur, ita libratum duabus rotis, ut considentes in pulvinis, in aere suspensae agitari viderentur. Differebat a petorito, quod quatuor rotis constabat: pilentum fuit inventum Hispanorum, petoritum Gallorum.

Biiugis

BĬJŬGIS, e, adject. - Bijugis est idem ac bijugus; ut bijuges equi, h. e. duo equi uno jugo ad currum juncti; et bijugis currus, h. e. currus tractus a duobus equis uno jugo junctis.

Essedum

ESSĔDUM, i, n. 2. - Essedum est vehiculum, birotum Gallorum et Britannorum, apud Belgas primo repertum, vehendis quidem hominibus oneribusve aptum, sed a Gallis praecipue Britannisque usurpatum in bello, quum ex eo pugnare soliti essent. Paulatim transiit ad usum Romanorum, tum ad itinera et gladiatorias pugnas, tum oneribus vehendis. Essedum dictum videtur ab ἀΐσσω cum impetu feror; unde Italorum aizzare, h. e. instigare. De la Cerda vero ad Virg. loc. mox citand. ait, apud Belgas nunc quoque hissem esse incitare ad cursum; et his essedum esse hessichdum, quo sermone etiamnum aurigae Belgici utuntur.

Arcerae

ARCĔRA, ae, f. 1. ab arca deducitur et significat plaustrum tectum undique ex tabulis, quasi arca quaedam magna, quo vehiculi genere senes et aegroti cubantes vectabantur. Ante lecticas in usu fuit, et his inventis postea desiit. Cum ea adhiberi opus erat, stragula veste sternebatur.

Lectīca

LECTĪCA, ae, f. 1. - Lectica est sella cum pulvinari et lectulo, qua ditiores cubantes, seu jacentes, servorum humeris vel duorum, ut tenuiores, vel quatuor, aut sex, aut octo, ut ditiores, ferebantur: primo quidem itineris causa extra Urbem, deinde paullatim etiam in ipsa Urbe, deliciarum causa, κλινίδιον, φορεῖον (It. lettiga; Fr. litière, chaise à porteurs; Hisp. litera, silla de manos;Germ. d. Sänfte, d. Tragesessel, d. Tragebett; Angl. a litter, couch, sedan, chair).

Ūtor

ŪTOR, ūtĕris, ūsus sum, ūti, dep. 3. — Utor est adhibeo, usurpo, χράομαι (It. adoperare, usare, servirsi; Fr. faire usage, user, se servir, employer;Hisp. usar, servirse; Germ. sich bedienen, brauchen, benutzen; Angl. to use, have the use, make use of)

Iūmentum

JŪMENTUM, i, n. 2.

¶ 1. Est quadrupes majus, ex eorum genere, quibus utimur ad gerendum, trahendumve, ut equi, muli, boves, asini, cameli etc., a jungo, ut docet Gell. mox citandus, per syncop. a jugumentum (eadem forma qua ζεῦγμα, et eodem sensu quo ζεῦγος): vel a juvo, quasi juvamentum, quod nostrum laborem vel onera subvectando, vel arando juvant, ut Colum. praefat. l. 6. R. R. 3. loquitur. Gr. ὑποζύγιον (It. giumento; Fr. bète de trait ou de somme; Hisp. bestia caballar; Germ. d. Zugvieh, Lastvieh, Lastthier; Angl. a beast of burden packhorse, jument).

¶ 2. Praeterea etiam ipsum vectabulum, quod adjunctis pecoribus trahitur

Per

PER, praeposit. Accusativum regens. — Per, quam ducunt a περί per apocopen, haud probante Handio (Tursellin. vol. 4. p. 429.), significat motum per locum seu transitum, vel in se habet notionem medii et per medium transeundi, διά (It. per, per mezzo; Fr. par, à travers; Hisp. de medio, por medio, por; Germ. durch, durch-hin, durch-hin-durch; Angl. through, through the midst of).

Mōns

MONS, ontis, m. 3. - Mons est terrae tumor altissimus, ὄρος (It. monte, montagna; Fr. montagne; Hisp. montaňa; Germ. der Berg; Angl. a mountain, high hill).

Invius

INVĬUS, a, um, adject. (in privat. et via) qui est sine via, qui adiri non potest, ἄβατος (It. senza via, dove non si può andare; Fr. inaccessible, inabordable, impraticable; Hisp. inaccessible, impracticable; Germ. unwegsam, ungangbar; Angl. not to be passed, impassible, invious).

Trāiciō

TRAĬCĬO ĭcis, ēci, ectum, icere, a. 3. (trans et iacio) — Traicio est trans et ultra jacio, jaciendo supero, διαβάλλω (It. gettare di là, lanciare oltre; Fr. jeter ou lancer au delà; Hisp. echar ó lanzar mas allá, de la otra parte; Germ. hinüber werfen, schiessen, bringen; Angl. to throw or cast over, fling beyond).

1. Transitive construitur cum Acc. rei vel personae, addito saepe altero Acc. et praep. ad, in, per, super, trans; vel etiam cum duobus Acc., quorum alter pendere videtur a praep., quae in ipso verbo inest.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim traduco.

¶ 3. Item transfundo.

¶ 4. Item transfero.

¶ 5. Item saepe est transveho, navibus trans flumen aut mare duco.

¶ 6.Praeterea est transfodio, transfigo, passare da banda a banda o da parte a parte, trapassare, trafiggere: inversa construendi ratione, ita ut trajicere aliquem aliqua re idem sit ac trajicere aliquam rem (trans) aliquem.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim transponere.

Madefaciō

MĂDĔFĂCĬO, făcis, fēci, factum, făcere, a. 3. et pass. Mădĕfĭo, fis, factus sum, fieri, (madeo et facio). - Madefacere est madidum facere, bumore aspergere, tingere, βρέχω, δεύω, διαίνω (It. bagnare; Fr. humecter, mouiller, arroser; Hisp. humedecer, mojar; Germ. nass machen, benetzen, einweichen, einwässern, befeuchten; Angl. to wet, make wet, moisten).

Pōns

PONS, pontis, m. 3., - Pons est omne id, quo super flumen, vel foveam, vel simile quid transimus, γέφυρα (It. ponte; Fr. pont; Hisp. puente; Germ. die Brücke; Angl. a bridge).

Excōgitō

EXCŌGĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et cogito). - Excogito est cogitando invenio, cogitatione assequor (It. inventare, trovare pensando; Fr. trouver à l'aide de la réflexion, imaginer, inventer; Hisp. imaginar, inventar;Germ. ausdenken, erdenken, ersinnen; Angl. to consider thoroughly, devise, contrive, invent, excogitate).

Prō

PRO est

1. Praepositio;
2. Adverbium., et
3. Interjectio.
1. Praepositio pro Ablativo servit. - Pro est idem atque ante et refertur ad locum, πρό (It. avanti, dinanzi; Fr. devant, en avant de; Hisp. ante, delante; Germ. vor; Angl. before, in front of, right opposite to).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ad locum refertur, et est ante.

¶ 2. Latiori sensu ac speciatim ponitur loco του in.

II.) Translate.

¶ 1. Morali ratione, metaphorâ sumptâ a locali ratione, pro significat in defensionem, in favorem, in favore, in difesa, per. Hinc Ciceronis orationes pro Archia, pro Ligario, etc.

¶ 2. Saepissime pro est ob, loco, vice, per, in luogo, in vece.

¶ 3. Pro ponitur loco τοῦ juxta,secundum, secondo, conforme.

¶ 4. Hinc etiam pro opponitur τῷ contra.

1. Adverbium pro locum habet tantum in translata comparandi significatione ; et -
1. Pro quam Italice est secondo che, a misura che.
2. Pro ut vel prout, Itali secondo che dicunt.

C) Interjectio pro vel proh. - Pro est interjectio exclamantis, dolentis, admirantis, o, oh, ah, ὤ.

Ponticulus

PONTĬCŬLUS, i, m. 3. deminut. pontis, ponticello, γεφύριον, pons exiguus.

Pedes

PĔDES, ĭtis, m. 3. (pes et eo, itum) qui pedibus incedit, πεζός (It. pedone, chi va a piede; Fr. piéton, qui va à pied; Hisp. peon; Germ. d. Fussgänger; Angl. on foot).

Vadum

VĂDUM, i, n. — Vadum est locus in mari aut flumine, ubi aqua brevis est, et pedibus transiri potest, πόρος, τὰ βραχέα (It. acqua bassa, guado, guazzo; Fr. gué, bas – fond; Hisp. vado; Germ. die Untiefen, seichte Stelle, Furt; Angl. a ford, shallow).

Vadō

VĂDO, as, are, a. 1. (vadum) vado trajicio (It. passare a guado, guadare; Fr. guéer, passer à gué; Hisp. vadear, esquazar; Germ. durchwaten;Angl. to wade over, wade, ford).

Ratis

RĂTIS, is, f. 3. - Ratis est connexarum trabium compages, quae per aquam agitur, usum navium praebens: σχεδία (It. zattera, zatta, fodero; Fr. train composé d'un assemblage de poutres, radeau; Hisp. balsa de vigas; Germ. ein aus zusammengefügten Balken bestehendes Fahrzeug, Floss, Fähre; Angl. pieces of timber pinned together; a float, raft).

Compingō

COMPINGO, pingis, pēgi, pactum, pingere, a. 3. (cum et pango). - Compingere duo praecipuesignificat, scilicet

1. componere, conjungere, committere, coagmentare; et
2. in locum aliquem abscondendo detrudere et conjicere.
1. Compingere est componere, conjungere, coagmentare: et occurrit

I.) Proprie.

II.) Figurate ponitur de iis, quae scriptores ac praecipue poetae componunt, et saepius confingunt ac comminiscuntur.

B) Compingere est etiam in locum aliquem abscondendo detrudere et conjicere.

Pontō

PONTO, ōnis, m. 3. - Ponto est navis transvehendis jumentis et vehiculis accommodata: sive intelligas tabulatum duobus lintribus simul colligatis fultum; cujusmodi hodieque utimur trajiciendis fluminibus, ubi pontes non sunt, religato ad utramque ripam fune, et sequente navi, ubi ille attrahitur: sive navem solam plano tabulato constratam, et in mari quoque utilem.

Cōnsolidō

CONSŎLĬDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et solido). - Consolido est solidum reddo.

Excipiō

EXCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (ex et capio). - Excipere duo praecipue significat, prout

1. Aut praepositio; aut
2. Verbum majorem vim exserit.
1. Quum majorem prae verbo vim praepositio exserit, excipere significat extrahere, eximere, subtrahere (It. cavar fuori, estrarre; Fr. tirer de, enlever, extraire; Hisp. extraer fuera, llevar; Germ. herausziehen, herausnehmen, ausnehmen; Angl. to withdraw, take away).

2. Quum verbum majorem prae praepositione vim exserit, excipere, ἐκδέχομαι, est exceptare, recipere, capere: diciturque fere de iis rebus, quas ad se motu aliquo accedentes venientesque quis recipit; quum capere et arripere de iis sint, quas ultro persecutus quis prehendit (It. ricevere, pigliare, cogliere, raccogliere; Fr. recevoir, recueillir; Hisp. recibir, acoger, recoger; Germ. bei sich an - oder aufnehmen, auffangen, wegnehmen; Angl. to receive, take up).

Linter

LINTER, tris, f. 3. - Linter, Graece λιντὴρ, est cymba parva ex cavata arbore, vel etiam ex pluribus asseribus compactis, in usum trajiciendi fluminis (It. canotto, barchetta;Fr. petite barque, nacelle, canot; Hisp. barquilla, barqueta, canoa; Germ. d. Kahn, Nachen; Angl. a bark, boat, wherry, canae).

Lembus

LEMBUS, i, m. 2. λέμβος. — Lembus est naviculae exiguae genus, sed mirae velocitatis, cujusmodi ante classem explorandi gratia solent praemitti, brigantino, fregata, galeotta, vel rectius navicella, battello, cutter.

Fabricō

FĂBRĬCOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Fabricari vel fabricare est fabrili arte quidpiam facere, τεκτανίομαι (It. fare, lavorare, fabbricare; Fr. faire, faconner, confectionner, fabriquer; Hisp. hacer, labrar artistamente, componer, fabricar; Germ. arbeiten, etwas verfertigen aus Holz, Stein, Metall; Angl. to make, frame, forge, fabricat, construct, build).

Rēmus

RĒMUS, i, m. 2. κώπη, ἐρετμός, instrumentum, quo naves aguntur: ab altera voce Graeca allata (It. remo; Fr. rame; Hisp. remo; Germ. d. Ruder; Angl. an oar).

Contus

CONTUS, i, m. 2. longa sudes, pertica, hasta longior et robusta, ex Graeca voce κοντὸς, et in artibus tantum usuvenit ad Graecorum imitationem.

I.) Proprie.

¶ 1. Contus est longa sudes, pertica, teli aut hastae vice.

¶ 2. Interdum significat instrumentum propellendis navibus aptum, et est rotunda sudes, quae a remo utpote plano differebat.

Remulcum

RĔMULCUM, i, n. - Remulcum est promulcum, funis, quo alligata navis ab alia trahitur: a ῥῦμα funis, et ἕλκω traho, V. HELCIUM. (It. rimurchio; Fr. corde pour hâler, câble pour remorquer; Hisp. cuerda amarräda al barco, cable por remolcar; Germ. d. Schlepptau, Bugsirtau; Angl. a tow-barge, a cable or rope to tow a ship with).

Aut

AUT, particula disjunctiva vel separativa, qua scilicet duo propositionis membra, vel duas etiam integras propositiones, fere semper alteram alteri oppositam disjungimus (It. o, ovvero, o veramente; Fr. ou, ou bien; Hisp. ó; Germ. oder; Angl. or, or else, eithe).

Soleō

SŎLĔO, sōles, sōlĭtus sum, sōlere, n. 2. — Soleo est idem ac consuevi, mos meus est, est meae consuetudinis, εἴωθα, ἐθίζομαι (It. costumare, usare, esser solito, solere; Fr. avoir coutume, être habitué; Hisp. soler, acostumbrar;Germ. pflegen, gewohntsein; Angl. to use, be accustomed or wont).

Trānō

TRĀNO et transno, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Trano est nando traicio

Scirpeus

SCIRPĔUS vel sirpeus, a, um, adject. (scirpus) qui est e scirpo, iunceus, di giunco, σχοινώδης.

Līber

LĪBER, a, um, adject. -

¶ 1. Generatim liber est qui nullius habito respectu, quod sentit, dicit et facit; item expeditus, solutus, nulla re impeditus, ἐλεύθερος (It. libero, franco, sciolto, indipendente; Fr. libre, non entravé, sans contrainte, indépendant; Hisp. libre, el que tiene libertad, independiente; Germ. frei, ungebunden, unbeschränkt, unbehindert, ungezwungen, zwanglos, offen; Angl. free, unrestrained, uncontrolled).

¶ 2. Speciatim, civili ratione liber a Romanis habebatur et erat, qui sui juris erat, qui aut ingenuus natus erat, aut a domino libertatem assecutus, cui contrarius est servus.

Iactātus

IACTĀTUS, us, m. 4. (jacto) idem ac jactatio.

Iactātiō

IACTĀTĬO, ōnis, f. 3. (jacto) agitatio, concussio, σεισμός (It. scotimento, agitazione; Fr. action d'agiter, mouvement, secoùment; Hisp. movimiento, sacudimiento, sacudidura; Germ. d. Hin – und Herwerfen, Schütteln, d. gewaltsame Bewegung; Angl. a tossing, shaking, moving violently).

Tandem

TANDEM, adverb. - Tandem est post longam moram, ad extremum, denique, demum, aliquando, τελευταῖον, ὀψέ ποτε (It. finalmente, alla fine, in fine; Fr. enfin, à la fin; Hisp. enfin, finalmente; Germ. endlich; Angl. at lenghth, at last, finally)

Discō

DISCO, discis, dĭdĭci, discitum, discere, a. 1. - Discere est rem ignotam, aliquo docente, percipere, vel etiam meditando assequi (It. imparare; Fr. aprendre;Hisp. aprender; Germ. lernen, erfahren, einsehen; Angl. to learn, acquire the knowledge of a thing).

Immergō

IMMERGO vel inmergo, mergis, mersi, mersum, mergere, a. 3.
(in et mergo). - Immergere est intus mergere, demergere, immittere, obruere, ἐμβάπτω, καταδύω (It. immergere, affondare, attuffare; Fr. plonger dans, immerger, enfoncer, noyer; Hisp. inmergir, sumergir; Germ. eintauchen, einsenken; Angl. to plunge into, immerge).

Tenus

TĔNUS, praepositio. — Tenus est usque ad, μέχρι, ἄχρις (It. sino o fino a; Fr. jusqu' à; Hisp. hasta; Germ. bis an, nach hin, bis nach, bis zu; Angl. as far as, up or down to). Construitur cum Ablat, si nominibus singularibus jungatur: et Genetivo, si pluralibus; non semper tamen, quia et cum pluralibus Ablativum habet et cum singularibus Genetivum. Postponitur suo casui.

Gestō

GESTO, as, āvi, ātum, are, intensivum a gero.

1. Active, seu cum Accusativo est idem fere quod gerere, φέρω (It. portare, avere; Fr. porter ou avoir sur le corps, porter, avoir; Hisp. llevar, traer, haber; Germ. an sich tragen oder haben, führen; Angl. to carry, bear, have).
2. Neutrorum more ponitur pro vehi lectica, equo etc.

Suprā

SŬPRĀ, adverbium et praepositio. — Supra universim est super, ὑπέρ, ὕπερθεν, ἄνω (It. sopra, su; Fr. en haut, pardessus, sur; Hisp. sobre, encima, cerca; Germ. oben darauf, darüber, oberhalb, oben; Angl. above, over, upon)

Ūrīnātor

ŪRĪNĀTOR, ōris, m. 3. (urinor). — Urinator est qui in aquam mergitur et sub ea natat, marangone, palombaro, κυβιστητήρ, κολυμβητής, ἀρνευτήρ.

Natō

NĂTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Natare, frequentat, vel intens. a no, nas, pro quo saepe ponitur, est idem atque in aqua volvi et excurrere, νήχομαι
(It. nuotare; Fr. nager; Hisp. nadar; Germ. schwimmen; Angl. to swim).

Sub

SUB, praepositio. — Sub est subter, subtus, ὑπό (It. sotto; Fr. sous, dessous; Hisp. baxo, debaxo; Germ. unter; Angl. under).

Piscis

PISCIS, is, m. 3. animal, quod in aquis degit, et proprie quod tegitur squamis, ἰχθύς
(It. pesce; Fr. poisson; Hisp. pescado, pez, pece; Germ. d. Fisch; Angl. a fish).

Translate.

¶ 1. Pisces sunt unum ex signis Zodiaci, constans ex quatuor et triginta sideribus. Quum olim bello Giganteo Venus Typhonem fugiens ad Euphratem una cum Cupidine venisset, repentino arborum et cannarum strepitu, quae circa flumen erant, perterrita in ipsum invocatis Nymphis prosiluit. Duo pisces accurrerunt, alterque Venerem, alter Cupidinem trans Euphratem incolumes detulerunt. Hoc merito in caelum translati sunt.

¶ 2. Est aliud signum, quod Piscis major dicitur.

¶ 3. Piscis vocatur Jesus Christus.

Īnstruō

INSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (in et struo) - Instruere est in aliquo loco struere, aedificare, construere, exstruere, κατασκευάζω (It. fabbricare, costruire; Fr. élever, construire, bâtir;Hisp. construir, fabricar, erigir un edificio; Germ. bauen, errichten, anrichten; Angl. to construct, build).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est disponere, ordinare, ordinare, disporre, praecipue in re militari.

¶ 3. Item latiori sensu est collocare, struere, parare, moliri.

¶ 4. Item apparare, adornare, de rebus necessariis prospicere, provvedere, fornire, allestire, corredare, armare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim. -

1. Instruere accusationem, litem etc. est tabulis, testibus ceterisque ad agendum necessariis adornare ac munire.
2. Instruere se, It. provvedersi, mettersi all'ordine, allestirsi.

¶ 2. Speciatim et saepe significat docere, erudire, instruire, informare, insegnare.

II.

I.) Proprie, latiori occurrit significatione, et -

1. Est ordinatus, dispositus, in re militari.
2. Item ornatus, paratus, munitus, fornito, provveduto, κατασκευασθείς.

II.) Translate. -

1. Pro ordinato, disposito.
2. Est etiam ornatus, paratus, et refertur ad animum.

Ūnirēmis

ŪNĬRĒMIS, e, adject. (unus et remus) unum remum habens, vel unum remorum ordinem.

Birēmis

BĬRĒMIS, e, adject. (bis et remus) duos remos habens, vel duos remorum ordines.

Rēmex

RĒMEX, ĭgis, m. 3. - qui remum agit, ἐρέτης, κωπηλάτης (It. rematore, remigante, galeotto, forzato; Fr. rameur; Hisp. remero; Germ. d. Ruderer, Rudernecht, Rudersklave; Angl. a rower, waterman).

Cōnsīdō

CONSIDO, sīdis, sēdi, sessum, sīdere, n. 3. - Consido est simul sedeo (It. mettersi a sedere; Fr. s'asseoir, se poser, prendre place; Hisp. asentar, tomar asiento, sentarse; Germ. sich zusammensetzen; Angl. to sit down together or along with).

Prae

PRAE,

1. Adverbium prae, ab antiquis tantum usurpatum, significat ante
2. Praepositio prae Ablativum regit. - praepos. prae significat ante, πρό (It. avanti, dinanzi; Fr. devant, pardevant, en avant de; Hisp. ante, delante; Germ. vor, vorher; Angl. before).

Trānstrum

TRANSTRUM, i, n. 2. — Transtrum

¶ 1. Est lignum transversum in aedificiis, quod ex pariete in parietem porrigitur.

¶ 2. Est etiam sedile remigum in navibus, ζυγὸς σκάφης, καταζύγωμα πλοίων, σέλμα (It. sedile de'remiganti, banco, trasto; Fr. banc des rameurs; Hisp. banco de los rameros; Germ. Queerbalken, Kehlbalken; Angl. a bench or seat for rowers).

Scalmus

SCALMUS, i, m. 2. σκαλμός, scarmo, lignum, cui remus intra navim alligatur, ut firmius impellat: a σκάλλω, fodio; id enim excavatum est ad remum excipiendum (It. scarmo, scalmo; Fr. tolet ou toulet, touletière; Hisp. escalamo; Germ. d. Pflock, d. Hölzchen, worin sich d. Ruder bewegt, Ruderpflock; Angl. oar-peg, oar-pin, a round piece of wood, called a thoul).

Rēmigō

RĒMĬGO, as, āvi, ātum, are, n. 1. Remigo est idem ac remos ago, remis navem impello, ἐρέσσω.

Pellō

PELLO, pellis, pĕpŭli, pulsum, pellere, a. 3. — Pellere est percutere, pulsare, pulsando movere (It. spingere, urtare, battere, battendo mettere in moto; Fr. battre, frapper, choquer, mouvoir; Hisp. pegar, cascar, golpear, chocar, mover; Germ. stossen, schlagen, etwas in Bewegung setzen; Angl. to beat, strike, to drive or chase away).

Prōrēta

PRŌRĒTA, ae, m. 1. - Proreta qui in navis prora sedet, ibique ventos captat, et de eorum conversionibus gubernatorem monet, docet etiam, rupes et scopuli ubi sint, ut is converso clavo eos declinet.

Stō

STO, stas, stĕti, stātum, stare, n. 1. — Sto est rectus insisto, pedibus nixus maneo, erectus sum, στῶ, ἵστημι (It. stare ritto o in piedi; Fr. étre ou se tenir ou rester debout; Hisp. estar derecho; Germ. stehen, stehen bleiben; Angl. to stand, stand up, stand upright or erect); cui opponitur sedeo, jaceo.

Prōra

PRŌRA, ae, f. 1. — Prora, πρωρα, anterior pars navis, sicut puppis posterior: vox Graeca ἀπὸ τοῦ προορᾶν, vel παρὰ τὸ πρώτως ῥέειν. (It. prora, prua; Fr. proue; Hisp. proa; Germ. d. Schiffsvorderthel; Angl. the prow or forepart of a ship).

Gubernātor

GŬBERNĀTOR, ōris, m. 3. - Gubernator, κυβερνήτης, rector navis (It. piloto; Fr. timonier, pilote; Hisp. timonero, timonel, piloto;Germ. d. Steuermann; Angl. a pilot, steersman).

Puppis

PUPPIS, is, f. 3. — Puppis est pars navis posterior, altior, ornatior et honoratior, ubi gubernaculum et clavus, πρύμνη (It. poppa; Fr. arrière d'un vaisseau, poupe; Hisp. popa; Germ. der Hintertheil des Schiffes; Angl. the poop).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen saepe est ipsa navis, poetice tamen.

¶ 2. Comice, pro parte hominis posteriore, h. e. pro tergo.

Gubernō

GŬBERNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Gubernare proprie est navim regere; a verbo Graeco κυβερναω (It. reggere la nave; Fr. diriger un navire, être pilote; Hisp. guiar, conducir, gubernar un navio; Germ. ein Schiff lenken, steuern; Angl. to guide, steer, or pilot a ship).

Translate sumitur pro administrare in genere, regere, moderari

Nāvigium

NĀVĬGĬUM. ĭi, n. 2. (navigo) omne genus navis, quo aqua iter facimus, πλοῖον (It. navigllo, nave, vascello, legno, bastimento; Fr. toute espèce de navire, bâtiment, barque, nacelle; Hisp. nave, qualquier genero de nave, navecilla; Germ. ôas Fahrzeug, das Schiff; Angl. a ships, vessel, boat).

Artemōn

ARTĔMO vel artemon, ōnis, m. 3. (ἀρτέμων, ονος).

¶ 1. Est velum quoddam in navi, ab ἀρτάομαι appendor, suspendor: sed quale illud sit, non satis inter eruditos constat.

¶ 2. Praeterea, artemon dicitur trochlea pluribus orbiculis instructa et in ima parte tractoriae machinae collocata, cui respondet altera in summo machinae posita: per quas trajiciuntur ductarii funes, qui manu hominum tracti, ingentia pondera facili negotio ad summum perducunt.

Dolōn

DŎLON, ōnis, m. 3.

Dolo est aut flagellum, intra cujus virgam latet pugio; aut, secundum Varronem, ingens contus cum ferro brevissimo. Dolones autem a fallendo dicti sunt, quod decipiunt ferro, cum speciem praeferant ligni (It. bastone con ferro dentro; Fr. canne à épée, bâton armé d'un fer très-court;Hisp. baston armado de hierro; Germ. e. Stab mit scharfer Spitze, Stockdegen, Dolch; Angl. a staff with a little rapier in it, a little sword, skean, tuck, a sort of spear).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Ad muscae aculeum transtulit Phaedr. 3. 6. Vide, ne dolone collum compungam tibi.

¶ 2. In navi est minus velum, fortasse quod nunc Itali trinchetto appellant, et fortasse quod artemon dicitur.

Epidromus

ĔPĬDRŎMUS, i, m. 2. ἐπίδρομος, ab ἐπιδρομέω discurro, percurro.

¶ 1. Est funis in imo et summo reti, quo per annulos discurrente ipsum rete aut contrahitur, aut expanditur.

¶ 2. Cato R. R. 13. Inter torcularii et cellae oleariae instrumenta enumerat epidromum, quem alii intelligunt lorum aut funem, quo lectus subtenditur (ut ibid. 10. lectos loris subtentos); alii virgam ferream, per quam anuli velum sustinentes transmittuntur, a similitudine epidromi in reti; alii tignum transversum latum, per quod discurri possit ad varia munera olei faciendi. Sed probabilior est eorum sententia, qui putant hic epidromum esse lectum pensilem, quem Itali branda vocant.

¶ 3. Epidromus dicitur etiam velum in posteriori navis parte locatum.

Bolis

BŎLIS, idis, f. 3. (βολίς) perpendiculum nauticum seu funis, cui plumbum est alligatum, qui de prora jacitur et quo nautae explorant profunditatem aliquorum locorum maris

Versōria

VERSŌRĬA (vorsoria), ae, f. 1. (verto) pes veli, hoc est funiculus, quo extremus reli angulus religatur. Vox est adjectiva et subauditur funis. Versoriam dixere, quia prout haec manu tenetur, ita velum profertur vertiturque. Alii versoriam dicunt simpliciter esse conversionem, τροπήν. Sed uteumque sit de vera vocis origine, quae non satis nota est, certum est translate dici versoriam capere pro reverti, sententiam mutare, ab aliqua re desistere.

Impellō

IMPELLO vel inpello, pellis, pŭli, pulsum, pellere, a. 3. (in et pello). - Impellere est pellere, percellere, commovere, propellere, ante vel in aliquam partem pellere, ἐπωθέω (It. urtare, spingere, battere, mettere in movimento, sospingere; Fr. heurter, frapper, ren contrer, pousser, mettre en mouvement; Hisp. achocar, echar, topar, tocar, meter en movimiento; Germ. an etwas stossen oder schlagen, anstossen, treffen, berühren, antreiben, in Bewegung setzen, schwellen; Ang. to push, press, or drive forward, urge on, propel, impel).

Sōlus

SŌLUS, a, um, genet. solius, dat. soli, adject. — Solus est incomitatus, solitarius, unus, μόνος (It. solo, senza compagnia; Fr. seul, unique; Hisp. solo, unico; Germ. allein, alleinig,

einzig;Angl. alone, only).

Vīs

VĪS, vis, vi, vim, et in plur. num. vīres, ĭum, f. 3. — Vis est potentia, facultas, efficacia, virtus, nervi, δύναμις, ἰσχύς (It. forza, vigore, lena, possa, virtù; Fr. force, vigueur; Hisp. fuerza, vigor; Germ. die Kraft, Stärke, Gewalt; Angl. force, power, vigour).

Ventus

VENTUS, i, m. 2. — Ventus dicitur aeris concitati motus, fluxus aeris impetuosior, ἄνεμος, πνεῦμα (It. vento;Fr. vent; Hisp. viento; Germ. der Wind; Angl. the wind).

Mālus m.

Malus, m. gen., est arbor navis antennas sustinens et vela, albero della nave, ἱστός.

Mālus f.

MĀLUS, i, f. 2. (μηλέα). Masc. gen. V. infra sub II. 1., 2. et 3.; neutr. gen. V. infra sub II. 2. — Malus est arbor, quae mala fert (It. melo;Fr. pommier; Hisp. manzano; Germ. d. Apfelbaum; Angl. an apple-tree).

Ērigitur

ĒRĬGO, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. (ex et rego). - Erigere est in rectum collocare, atque adeo extollere, excitare (It. rizzare, dirizzare, alzare, erigere; Fr. élever, dresser, ériger, lever; Hisp. poner en derecho, enderezar, elevar, alzar y levantar en alto; Germ. in die Höhe richten, aufrichten, erheben, emporrichten, emporheben; Angl. to raise up, set upright, to lift or set up, build up, elevate).

Undique

UNDĬQUĔ, adverb. (unde et que) ex omni loco, ex omni parte, passim, πανταχόθεν, πάντοθεν (It. da per tutto, da ogni banda, in ogni parte; Fr. de tous côtés, de toutes parts; Hisp. de todas partes; Germ. von allen Seiten od. Orten, es sei, weher es wolle; Angl. from all parts or places)

Ōra

ŌRA, ae, f. 1. - Ora est extrema cujusque rei pars, ἐσχατιά (It. estremità, margine, fine; Fr. bord, extrémité; Hisp. borde, el extremo, y erilla; Germ. der Rand, der Saum; Angl. the extremity, edge, margin, or border of any thing).

I.) Proprie.

¶ 1. Speciatim dicitur de extremitatibus, quae rerum haud maximarum superficiem ac speciem efficiunt.

¶ 2. Item saepissime dicitur de fine terrarum, qua mare alluit, spiaggia, lido, littorale. Differt tamen a litore, quia ora latius patet; quia est alicubi ora, ubi tamen litus non est. —

1. Ora maritima, ora maris hoc sensu dicitur.
2. Absolute, praecipue si de classibus vel navibus est sermo.
3. Hinc oram solvere est a litore funem solvere, et navim in altum immittere, sciogliere dal lido, salpare.

¶ 3. Item de cujusque terrae vel spatii fine.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen sumitur pro quavis regione, etiam si mari non alluatur, paese, tratto.

¶ 2. Pro zona terrae.

¶ 3. Est etiam plaga, cardo, pars caeli.

¶ 4. Oras luminis vocant Poetae regionem hanc terrarum, ubi luce fruimur et vita.

¶ 5. Intellectuali ratione orae dicuntur extrema rerum.

Adnectō

ANNECTO vel adnecto, ctis, xŭi, xum, ctere, a. 3. (ad et necto). - Est ad aliquid necto, conjungo (It. connettere, attaccare, unire; Fr. attacher à, lier à, joindre, unir; Hisp. atar, unir; Germ. anknüpfen, anheften, anfügen oder reihen; Angl. to knit, join or tie to, to connect, fasten, annex, attach, unite).

Antenna

ANTENNA, ae, f. 1. - Est lignum transversum in navis malo, cui velum alligatur (It. antenna; Fr. antenne; Hisp. antena; Germ. die Gegelstange oder das Raa; Angl. the sail-yard).

Vēlum

VĒLUM, i, n. 2. — Velum

1. In re nautica est linteum in malo navis, quod expansum ventos excipit et navem impellit, ἱστίον (It. vela et Hisp. vela; Fr. voile de navire; Germ. das Segel; Angl. a sail).
2. Extra rem nauticam est linteum, pannus, velamen, velarium, aulaeum ad quidpiam tegendum (It. velo, tenda, cortina; Fr. toile, tenture; Hisp. velo, tela, colgadura; Germ. Tuch, Decke; Angl. a veil, curtain, hanging).

Expandō

EXPANDO, pandis, pandi, pansum vel passum, pandere, a. 3. (ex et pando). - Expando est extendo, explico, aperio (It. spiegare, aprire; Fr. étendre, déplier, étaler, ouvrir; Hisp. extender, desplegar, abrir; Germ. ausbreiten, auspannen; Angl. to lay open, spread out, display, expand)

Rōstrum

ROSTRUM, i, n. 2. Est a rodo, ut rastrum a rado, est os, quo animalia cibum capiunt, rictus, ῥύγχος (It. becco, grugno, muso; Fr. bouche, bec, museau, gueule des animaux; Hisp. pico, rostro; Germ. e. Nagewerkzeug; Angl. the beak, bill, or nib of a bird, the smout of a fish or beast).

I.) Proprie dicitur -

1.°) Stricto sensu de bestiis.

2.°) Latiore sensu de hominibus, sed fere in sermone familiari et per contemptum.

II.) Translate ob similitudinem dicitur de aliis rebus.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim rostrum navis est trabs aerea, interdum ferrea, prominentior ex prorae parte inferiore, rostri modo, unde, si navis remigio agitaretur in hostilem navem, haec perforari poterat et deprimi: sperone o sprone, ἔμβολον: quam primus addidisse navibus dicitur Pisaeus Tyrrhenus.

Signum

SIGNUM, i, n. 2. — Signum est nota, vestigium, indicium, quidquid nos in alterius rei notitiam ducit, teste Cic. 1. Invent. 30. 48. Signum est, quod sub sensum aliquem cadit et quiddam significat, quod ex ipso profectum videtur, quod aut ante fuerit, aut in ipso negotio, aut post sit consecutum, ut cruor, fuga, pallor, pulvis, et quae his sunt similia, σημεῖον (It. segnale, segno, marco, traccia, indizio; Fr. signe, marque, empreinte, caractère; Hisp. marca, scňal, impresion; Germ. d. Zeichnen, Kennzeichen, Merkmal; Angl. a mark, sign).

¶ 1. Generatim. —

a) Universim.

b)Cum Infinito.

¶ 2. Speciatim dicitur de ostentis, et quae mali aut boni aliquid praenuncient.

¶ 3.Item signum est populare cognomentum vel agnomen alicui facetiarum causa inditum, quod vocabulum quoque Tac. 1. Ann. 23. appellat.

¶ 4. Item signa dicuntur verba decurtata vel compendiaria, abbreviature.

¶ 5. Item meta, scopus, bersaglio.

¶ 6. Item quod ante tabernas solet suspendi, insegna.

¶ 7. Item statua, effigies, simulacrum, imago vel fusilis vel sculptilis vel intexta, statua, immagine: quia signum est ejus, cujus simile est.

¶ 8. Item dicitur de imagine annulo aliive rei insculpta ad obsignandum, sigillo, σφραγίς.

¶ 9. In re militari —

a)Est vexillum, bandiera, stendardo, gonfalone, insegna: quia fere effigies erat alicujus animalis, ut aquilae, lupi, draconis, apri, equi etc. Aquila erat princeps signum totius legionis:

b) Est etiam sonus tubae pugnam aut iter aut aliud quippiam indicentis; tesserae, et unum aut duo verba (rarius plura) ab imperatore concepta, quibus utebantur in obeundis vigiliis.

— Signum dare praesertim est quod nos dicimus dare il segno della battaglia.

— Signum petere, eod. sensu, apud eumd. 4. Benef. 2. Virtus docere debet, imperare, summo loco stare: tu illam jubes signum petere. h. e. exspectare nutum voluptatis eique parere.

— Signum tollere, eod. sensu, auctorem fieri, praeire hortando, invitando, alzar bandiera.

¶ 10. Hinc in circensibus ludis dicitur de consule vel praetore signum dante incipiendi cursus.

¶ 11. In re agraria est id, quo limites designantur.

¶ 12. In re medica signum est indicium proxime futuri aut praesentis morbi.

¶ 13. In re astronomica est sidus, costellazione, segno celeste, astro,ἄστρον, ζώδιον: quia secundum fabulas alicujus animalis similitudinem habet.

¶ 14. In re mathematica est punctum.

¶ 15. In re philosophica signum ita definit Boeth. 2. Prior. Anal. Arist. 27. Eicos et signum non idem est, sed eicos quidem est propositio probabilis –. Signum autem vult esse propositio demonstrativa vel necessaria vel probabilis, nam quo exsistente est, vel quo facto prius vel posterius res, signumest vel fuisse vel esse. Enthymema ergo est syllogismus imperfectus ex eicotibus et signis. Accipitur autem signum tripliciter etc. Cf. Trendelenburg, Log. Arist. p. 115. et Facciolati Acroas.I. de Enthym.

¶ 16. In re grammatica signum dicitur tempus syllabarum, quod et Graeci σημεῖον vocant.

¶ 17. Signum est etiam similitudo vel figura rei futurae vel alterius ordinis, ut ait Augustin.apud Eugypp. Thesaur. 259. Signum est praeter speciem, quam ingerit sensibus, aliud aliquid ex se faciens in cogitationem venire, sicut vestigio viso, transisse animal, cujus vestigium est, cogitamus. Vulgat. interpr. Luc. 11. 29. Generatio haec signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Jonae prophetae etc. Cf. . 3.

¶ 18. Hinc signa dicuntur etiam miracula, prodigia.

¶ 19. Signum Filii hominis apud eumd. Matth. 24. 30. est crux, quod est vexillum victoriae et gloriae. Hinc Augustin. Tract. in Joh. 110. Quid est signum Christi, nisi crux Christi? — De hoc signo, quod signum Domini, signum caeleste etiam appellatur in antiquis monumentis Christianis, fuse disserit cl. De - Rossi, de Titul. Christ. Carthag. apud Pitra, Spicil. Solesm.

T. 4. p. 529. et seqq. ¶ 20. Hinc signum dicitur etiam de sacramento Confirmationis, quod conficiatur unctione in modum crucis. Cf. Marini apud De - Rossi in Bullett. Crist. a. 1869. p. 24. et seqq.

¶ 21. Huc etiam pertinet formula in clavo magico in Annali dell' Istit. archeol. a. 1846. p. 216. Ter dico, Ter incanto in signu Dei. Homonym.

I.) Statuae et signa differunt in illo Caton. apud Gell. 3. 7. Gratiam praecipuam claritudinis inclutissimae decoravere monimentis, signis, statuis, elogiis, historiis. et Plin. 1. Ep. 20. Statuas, signa, picturas nihil magis, quam amplitudo commendat. Scil. signa proprie sunt simulacra deorum, statuae imagines hominum, quod probatur auctoritate Inscript. apud Gruter. 174. 8. IVNIA D. F. RVSTICA SIGNVM AEREVM MARTIS ET SIGNVM CVPIDINIS ET STATVAS SIBI ET C. FABIO IVNIANO F. SVO POSVIT. Verum Cato apud Priscian. 7. Miror audere et religionem non tenere, statuas deorum exempla eorum facierum, signa domi pro supellectile statuere. Cf. Cic. 6. Verr. 49. 110. Insistebat in manu Cereris dextra grande simulacrum pulcherrime factum Victoriae: hoc iste e signo Cereris avellendum asportandumque curavit. — Praeterea, ut docet Popma, interdum signum dimidiam habet eminentiam et haeret in ipsa materia, in qua vel incisum est, ut in gemma; vel incrustatum aut affixum, ut in vase caelato; vel intextum, ut cum veste. Virg. 1. AEn. 648. pallam signis auroque rigentem. Statua vero integra undique et solida prominet, nec materiae, unde facta est, inhaeret. — In illo Tac. 1. Ann. 74. Alia in statua amputato capite Augusti effigiem Tiberii inditam. statua dicitur de toto corpore; effigies vero de vultu vel de parte corporis superiore, quam nos dicimus busto. Sic 2. Hist. 3. Simulacrum deae non effigie humana. Sueton. Aug. 31. Statuae triumphali effigie. Adde Curt. 3. 3. 17.

II.) Signa et vexilla saepe ab historicis junguntur, sed eo differunt, quod signa erant oblongae hastae, in quarum summitate breve transversim affixum erat lignum in formam crucis cum cohortis titulo; vexilla erant parva vela: illa habebant Caesarum ex auro argentove imagines innexas a summo ad medium; haec eorum quoque nomina praeferebant. V. VEXILLUM. Sueton. Ner. 13. Inter signa militaria et vexilla. Tac. 1. Hist. 36. Medium inter signa Othonem vexillis circumdarent. Id. 2. ibid. 18. 18. Correptis signis vexillisque ruere. V. Popm.

III.) Signa, portenta, prodigia et virtutes apud Vulgat. interpr. S. Scripturae ita differunt, ut signa dicantur miracula, quod indicia sint veritatis et doctrinae ac testimonia; portenta et prodigia, quod tam naturae vim, usum et cursum, quam hominum opinionem ac scientiam superent; virtutes, quod sint opera potentiae divinae. Aliter Thom. in Comment. in ep. ad Hebr. 2. 4. "Virtus dicitur quod est secundum naturam quoad substantiam rei, non vero quoad modum; portenta et prodigia, quae sunt contra naturam; signa, quae praeter vel supra naturam". Vulgat. interpr. Deut. 6. 22. Fecit signa et prodigia. Id. Hebr. 2. 4. Contestante Deo signis et portentis et variis virtutibus. Promiscue tamen etiam usurpantur, vel conjuncte ad majorem vim. Cf. Grimm, Lex. Gr. N. T.ad v. σημεῖον. et Fritzsche, Ep. ad Rom. T. III. p. 270. sqq.

Vexillum

VEXILLUM, i, n. 2. — Vexillum est signum, praecipue in usu militiae, σημεῖον (It. bandiera, vessillo, insegna; Fr. enseigne, étendard, drapeau; Hisp. insigna, bandera; Germ. die Fahne, Kriegsfahne; Angl. a flag, banner, ensign, standard).

Specula

SPĔCŬLA, ae, f. 1. (specio) locus editus, unde aliquid eminus prospici potest: cujusmodi est summus malus in navi et summa turris aliusve eminens locus, ubi vigilias milites agunt (V. Varron. in SPECULUM init.), σκοπή (It. vedetta, veletta, specola; Fr. lieu d'observation, observatoire; Hisp. lugar elevado, adonde pides mirar, observatorio; Germ. d. Spähort; Angl. a prospect, observatory).

Galea

GĂLĔA, ae, f. 1. cassis, tegumentum capitis ad munimentum in bellis contra ictus ac tela. Gr. κόρυς (It. celata, elmo, barbuta; Fr. casque; Hisp. casco; Germ. d. lederne Helm, Helm; Angl. a helmet, helm, head-piece, cask, morion).

I.) Proprie. -

1. Generatim.
2. In sortitionibus militaribus galea pro urna utebantur.
3. Poculi quoque usum praebet militibus.
4. Fuisse veteribus galeas, quae faciem quoque tegerent, quae pars visiera dicitur.
5. Galeae loquuntur gnome est.
6. Fuit etiam nomen trieris in classe Ravennate, quod inditum ei fuisse apparet, quia ejusdem insigne galea erat.

II.) Improprie per similitudinem dicitur de apice in capitibus gallinarum Africanarum.

Aplustre

ĂPLUSTRE, is, n. 3. et saepius in plur. num. Aplustra, orum, n. 2. vel Aplustria, ium, n. 3. - Aplustre significat navis ornamentum ex tabulis confectum, et in summitate puppis positum, et plerumque in modum pinnarum, aut cristae formatum, et versus proram recurvum, cujusmodi in solumna Trajana et in aliquot nummis conspicitur.

Sistō

SISTO, sistis, stĭti et stěti, stătum, sistere, 3. — Sisto occurrit A) Transitive; et B) Neutrorum more.

1. Sisto transitive est stare facio, quod erat in cursu aut motu, retineo, reprimo, ἐφίστημι. (It. fermare, arrestare; Fr. arrèter, retenir, contenir; Hisp. detener, impedir de moverse, impedir, suspender; Germ. einhalten, anhalten, hemmen; Angl. to stop, stay, arrest).
2. Sisto, neutrorum more vel absolute, tralaticium est, consistere, sedere, quiescere, stare, fermarsi, posarsi.

Ancora

ANCŌRA, ae, f. 1. - Ancora erat ferreum instrumentum, quod primo juxta Eupalami inventionem uno, deinde per Anacharsim, teste Plin. 7. Hist. nat. 36. 57. (209)., duobus instructum veluti brachiis aduncis, alligatum fune in mare jaciebatur, et fundo adhaerens naves detinebat, a voce Graeca allata, quae videtur esse ab
ἀγκύλος aduncus (It. ancora; Fr. ancre; Hisp. ancora; Germ. Anker; Angl. an anchor).

Profunditās

PRŎFUNDĬTAS, ātis, f. 3. profondità, βαθύτης, altitudo, vorago.

Explōrō

EXPLŌRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Explorare, σκοπέω, δοκιμάζω, est inquirere, indagare, observare (It. indagare, cercare, esaminare, osservare; Fr. observer, examiner, explorer, éprouver; Hisp. observar, acechar, especular, examinar, investigar; Germ. erforschen, auspähen; Angl. to view or search diligenly, pry into, scrutinize, explore, examine).

Nāvigō

NĀVĬGO, as, āvi, ātum, are, 1. (navis et ago). - Navigare proprie significat navim agere.
(It. navigare; Fr. naviguer; Hisp. navegar; Germ. schiffen, segeln; Angl. to sail, set sail, sail, in or upon, navigate).

Deambulō

DĔAMBŬLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (de et ambulo). - Deambulo est sursum prorsum ambulo, ut fit valetudinis, aut animi causa; ambulo ad lassitudinem usque.

Nauta

NĀVĬTA et nauta, ae, m. 1. ναύτης. - Navita et nauta est quicumque in navi adhibetur, ut eam agat (It. barcajuolo, marinajo; Fr. matelot, nautonnier, pilote; Hisp. marinero, nauta; Germ. der Schiffer, Schiffsmann, Seemann, der Matrose; Angl. a sailor, seeman, mariner, marine).

Cursitō

CURSĬTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. frequentat. a curso.

Forus

FŎRUS, i, m. 2. - proprie significant angustiores spatii alicujus divisiones, seu partes, in quas aliqua superficies divisa est: hinc

¶ 1. Sunt tabulata navium, vel locus in navi apertior, qui iter navem perambulantibus praebet.

¶ 2. Item fori dicuntur circensia spectacula, id est, loca erecta, ut ex iis spectetur, palchi, palchetti.

¶ 3. Fori etiam in agris sunt angustiores quidam sulci et oblongi, qui sarculo effodiuntur in horto excolendo.

¶ 4. De variis favorum ordinibus, ubi apes consistunt: ea ratione, qua forulidicuntur capsulae librorum.

Ita

ĬTĂ, adverb. - Est adverbium similitudinis, et significat sic, οὕτως, οὕτω (It. a questo modo, in tale maniera; Fr. de cette manière, de la sorte, comme cela, ainsi; Hisp. de este modo, de esta suerte, así; Germ. so, also;Angl. so, evenso, thus, in this manner, after this fasion, in such sort).

Procella

PRŎCELLA, ae, f. 1. vis venti cum pluvia, praesertim in mari et fluminibus: a procello: vel a προθύελλα, quod idem sonat, θύελλα, ἄελλα (It. procella, burrasca, fortuna o tempesta di mare; Fr. violent orage, tempête, bourrasque; Hisp. borrasca, tempestad, tormenta, temporal; Germ. d. erschüttende, niederschlagende Wind, Sturm, Sturmwind; Angl. a storm, tempest, hurricane).

Orior

ŎRĬOR, orĕris, ortus sum, oriri, dep. 3. — Oriri, quod cum Graeco themate ορ, unde ὄρνυμι, jungendum, est surgere, se extollere, prodire, exsistere, ἀνατέλλω (It. sorgere, levarsi, innalzarsi, spuntare; Fr. se lever, paraître;Hisp. levantarse, salir, parecer; Germ. sich emporheben oder aufsteigen; Angl. to rise, arise, grow up, spring).

Repente

RĔPENTĔ, adverb. subito, repentino; a repens, subitus, ἐξαίφνης (It. all'improvviso, repentinamente, repentemente, repente, subitanamente;Fr. soudainement, soudain, tout à coup; Hisp. repentinamente, subitamente, de subito, de repente; Germ. plölztich, unvermuthet; Angl. suddenly, on a sudden, unawares, unexpectedly).

Contrahō

CONTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. (cum et traho). - Contrahere

1. Stricto sensu est adducere, trahendo simul adstringere, in angustum redigere; et
2. Latiori sensu est plures personas vel res colligere, congregare, cogere. A) Stricto sensu contrahere est adducere, trahendo simul adstringere, in angustum redigere (It. contrarre, rattrarre; Fr. contracter, rétrécir; Hisp. contraer, angostar, estrechar; Germ. zusammenziehen, etwas ziehend zusammenbringen, bisw. einziehen zu übersetzen; Angl. to draw in, contracte, draw into a smaller compass, abridge).

Scopulus

SCŎPŬLUS, i, m. 2. σκόπελος, duo diversa significat.

1. Scopulus est proprie locus editus, hinc rupes, saxum eminens, sive in mari, sive in monte, sive alibi: a voce Graeca allata, quae a σκοπή, specula: quia ex scopulo circumspici late potest (It. rupe, roccia, scoglio, sasso, vetta sassosa; Fr. rocher, eminence d'un rocher,

écueil; Hisp. pēna, pēnasco, roca, escollo; Germ. d. hervorragende Felsspitze, d. Fels, d. Klippe; Angl. a high rock, cliff, crag, scar).

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Speciatim de saxis et lapidibus majoribus.

¶ 3. De saxis eminentibus in mari, aut litore.

¶ 4. Scopuli errantes sunt duae insulae Cyaneae, seu Symplegades in Ponto.

II.)Translate.

B) Scopulus deminut. a scopus,parvus scopus, piccolo bersaglio o segno.

Allīdō

ALLĪDO vel adlido, līdis, līsi, līsum, līdere, a. 3. (ad et laedo). - Allido est ad aliquid impingendo laedere aut frangere (It. urtar contro, sbattere, ammaccare percotendo o sbatlendo a qualche cosa; Fr. heurter, coquer ou frapper contre; Hisp. achocar, echar; Germ. anschlagen oder anstossen; Angl. to dash to the ground, throw against the ground).

Brevia

Breve, et saepius brevia, iumin num. plur. (subaudi vada) sunt, ubi aqua profunda non est et transiri pedibus potest.

Syrtēs

SYRTIS, is, f. 3. (σύρτις). — Syrtis est locus arenosus in mari, navigantibus periculosus, quod mare ibi vadosum est, arenae vehens cumulos, qui loci faciem subinde immutant dorsaque et brevia modo hic modo illic faciunt, in quae tracta navis undarum cursu dehiscere periclitatur (It. secche, banchi; Fr. banc de sable; Hisp. bajio, banco de arena, seca; Germ. die Sandbank; Angl. shallow, sandbank).

Prohibeō

PRŎHĬBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. (pro et habeo). — Prohibeo est idem ac procul teneo, arceo, submoveo, impedio, ne quid fiat: quasi porro habeo, κωλύω, εἴργω (It. tener lontano, impedire; Fr. empêcher, retenir, détourner; Hisp. impedir, detener, desviar, estorvar; Germ. zurück-, entfernt-, abhalten, verhindern, abwenden; Angl. to Keep off or away, keep or ward off, debar, hinder, impede, stop, prevent, prohibit).

Patior

PĂTĬOR, pătĕris, passus sum, păti, dep. 3. — Pati, quod ratione habita etymi conjungendum est cum Gr. πάσχω, παθεῖν idem significante, est ferre, sustinere, subire, perpeti (It. patire, sofferire, tollerare, sopportare; Fr. souffrir, subir, éprouver, avoir à supporter, endurer, souffrir de; Hisp. padecer, sufrir, tolerar, endurar; Germ. leiden, dulden, erdulden, ausstehen, etwas über sich ergehen lassen, sich gefallen lassen oder lassen müssen, hinnehmen oder hinnehmen müssen; Angl. to bear, undergo, suffer, endure, brook, tolerate, support).

Naufragium

NAUFRĂGĬUM, ĭi, n. 2. quasi navifragium, a navis et frango, est fractio, vel submersio navis, ναυαγία (It. naufragio; Fr. bris de navire, naufrage; Hisp. naufragio; Germ. der Schiffbruch; Angl. shipwreck).

Merx

MERX, mercis, f. 3. (mercor). — Merx est res ipsa, quae emitur venditurve, τὰ ἀγοράσματα (It. merce, mercatanzia, derrata; Fr. marchandise; Hisp. mercadería, mercancía; Germ. d. Waare; Angl. any kind of ware or merchandise, goods, commodities).

Omnis

OMNIS, e, adject. — Omnis

¶ 1. Refertur ad quantitatem discretam, uti vocant, h. e. ad numerum: in quo differt a totus, quod pertinet ad continuam, et integrum corpus aliquid significat, nulla cui desit pars, itaque est cunctus, universus, uquisque, πᾶς, ἅπας (It. ogni, ciascuno, ognuno, tutti; Fr. tout, toute; Hisp. todo, toda; Germ. aller, alle, alles; Angl. all, every).

¶ 2.Omnis refertur etiam ad quantitatem continuam, et pro totus ponitur.

Miserābiliter

MĬSĔRĀBĬLIS, e, adject. (misereor). Comp. Miserabilior. — Miserabilis est miserationem movens, miseratione dignus, miserandus, ἐλεεινός (It. compassionevole, miserabile; Fr. digne de pitié, qui excite la pitié, touchant; Hisp. degno de piedad, lastimoso, desdichado; Germ. beklagenswerth, bemitleidenswürdig, klüglich, traurig; Angl. to be pitied, deserving of compassion, pitiable, deplorable, miserable, lamentable, wretched).

Pereō

PĔRĔO, is, ĭi, raro īvi, ĭtum, ire, n. 4. —

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu et raro perire, a per et eo, is, est pertransire, per, trans aliquid ire, passare attraverso.

¶ 2. Item perire (a per et eo, is, quasi in totum ire) est omnino secedere, se removere, procul abire, allontanarsi, smarrirsi, perdersi.

¶ 3. Latiori sensu et generatim de rebus est interire, cadere, perimi, intercidere, pessum dari, ἀπόλλυμαι (It. andar male, mancare, perire; Fr. être detruit, disparaitre, périr, parvenir à son terme, à son fin; Hisp. arruinarse, acabar, dexar de ser, perecer; Germ. zu Grunde gehen, vergehen, verloren gehen, verschwinden, unkommen; Angl. to perish, be lost or ruined, be destroyde).

¶ 4. Speciatim et saepe de hominibus usurpatur et mori significat, morire. Et hoc sensu perire de nece, h. e. de morte, quae vi est illata, usurpatur: quo differt ab interire, quod aut placidum, aut lentum cumque cruciatu conjunctum mortis genus significat.

¶ 5. Item speciatim perire dicuntur amantes.

¶ 6. Item perire dicuntur ea, quae sine fructu praetereunt, vel fiunt.

¶ 7. Item perire dicuntur, qui fortunas, aut dignitatem, aut statum amittunt.

II.) Translate.

Hīc

HIC et antique heic, adverb. In interrogatione occurrit etiam hiccine: - Hic est adverbium loci, et significat in hoc loco, ἐνταῦθα, ἐνθάδε (It. qui; Fr. dans ce lieu-ci, ici; Hisp. acá; Germ. hier, an dieser Stelle; Angl. here, in this place).

Hic

HĬC, haec, hoc, pronomen demonstr. - Hic, haec, hoc est pronomen demonstrativum, quo res praesentes, et quae apud nos sunt, aut de quibus loquimur, aut quae nota sunt, ostendimus, οὗτος (It. questi, questo, questa; Fr. ce, cet, cette, celui-ci, celle-ci, ceci;Hisp. este, estos, estas; Germ. dieser, diese, dieses; Angl. this).

Sacer

SĂCER, a, um, adject. - Sacer est ad deos pertinens, religiosus, consecratus, sacratus, sanctus, cui opponitur profanus: ἱερὸς (It. consacrato, santo, sacro; Fr. consacrè à la divinité, voué, dédié à un dieu, sacré, saint; Hisp. sacro, sagrado; Germ. einem Gott geheiligt, gewidmet, heilig; Angl. consecrated, holy, sacred, divine).

Iacta

IĂCĬO, iăcis, iēci, iactum, iăcere, a. 3. — Iacere (quod ratione habita etymi cum Gr. ἴω conjungi posse videtur) generatim est ita movere, ut aliquid vel a iacendi (cf. verbum jaceo) statu tollatur, vel in iacendi statum transferatur: hinc significat mittere, emittere, jaculari, conjicere, βάλλω, ῥίπτω (It. tirare, gettare, scagliare, lanciare; Fr. jeter, lancer; Hisp. echar, tirar, arrojar, lanzar; Germ. werfen, schleudern, stossen; Angl. to throw, cast, fling, hurl).

Adiuvō

ADIŬVO, iŭvas, iūvi, iūtum, iŭvare, a. 1. (ad et juvo). - Adjuvo est opem fero, auxilior, alicui praesto sum (It. ajutare, giovare; Fr. aider, seconder, favoriser; Hisp. ayudar, asistir, favorecer; Germ. helfen, unterstützen; Angl. to help, aid, assist).

Ēvādō

ĒVĀDO, vādis, vāsi, vāsum, vādere, 3. (ex et vado). - Evadere, ἐξέρχομαι, ἀπωφεύγω, est extra vadere, exire, erumpere, aufugere, evolare (It. uscire, evadere, scampare; Fr. sortir de, aller hors, partir, fuir; Hisp. salir, irse, evadirse, escaparse; Germ. herausgehen, - kommen, hervorkommen; Angl. to go out, get away, run away, escape).

Ēnatō

ENĂTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et nato). - Enatare est natando evadere.

Scapha

SCĂPHA, ae, f. 1. - Scapha

¶ 1. Est exigua navicula, quales sunt, quae in majoribus navibus circumvehuntur, vel eas pone secuntur; item quibus utimur ad piscandum, schifo, barchetta, lancetta, battello, palischermo, σκάφη, ἐφολκίς (Cf. Fr. esquif, Angl. skiff et Hisp. esquife): a σκάπτω, fodio, quia primum ex praegrandi arbore coeptae sunt excavari.

¶ 2. Est etiam rudicula

Cum

CUM, praepositio ablativa. - Praepositio cum significat rem aliquam simul esse cum alia, vel conjunctam esse cum alia; ideoque opponitur praepositioni sine, ut apud Cic. Mil. 21. 55. Semper ille antea cum uxore; tum sine ea. Adde Sueton. Cal. 16. (It. con; Fr. avec, en réunion, en compagnie de, en communauté, en société avec; Hisp. con; Germ. mit, samml, nebst, zugleich mit, in Verbindung, in Geschellschaft; Angl. with, along with, together with, in conjunction with).

Morior

MŎRĬOR, morĕris, mortŭus sum, mōri, dep. 3. — Mori, quod videtur esse a μόρος fatum, mors, estextremum spiritum effundere, vita decedere, θνήσκω (It. morire; Fr. mourir; Hisp. morir, acabar, fenecer la vita; Germ. sterben; Angl. to die, expire).

Lītus

LĬTUS vel littus, ōris, n. 3. - Litus est terra adjacens mari, quae fluctibus alluitur, αἰγιαλὸς, ακτή (It. lido, lito; Fr. bord de la mer, côte, rivage, littoral; Hisp. costa, la orilla del mar; Germ. d. Ufer, Gestade, d. Küste, d. Strand vom Meere; Angl. the shore, sea-side, strand, coast).

Quīdam

QUĪDAM, quaedam, quoddam et quiddam, est idem atque certus aliquis, unus; et praecipue post adjectiva, vocabulorum itemque metaphorae lenit significationem ac vim, ὁ δεῖνα, τὶς (It. un

certo, uno; Fr. un certain, quelque, quelqu'un; Hisp. un cierto, alguno; Germ. ein gewisser, einer, eine, eines, jemand, etwas; Angl. a certain one, one).

Vetus

VĔTUS, vĕtĕris, adject. omn. gen. — Vetus proprie qui est multi temporis, antiquus, priscus, παλαιός (It. antico, vecchio, vetusto;Fr. ancien, vieux, antique, d'autres fois; Hisp. viejo, antiguo; Germ. was schon lange Zeit besteht, alt, bejahrt; Angl. old, ancient, antique): cui juvenis vel novus vel praesens vel recens opponitur.

Scrībō

SCRĪBO, scrībis, scripsi, scriptum, scrĭbere, a. 3. - Scribo est sculpendo lineas duco, noto, signo, γράφω (It. segnare, notare, tirar linee scavando; Fr. écrire, tracer des lignes, graver; Hisp. formar lineas, delinear, esculpir, incidir; Germ. scharfen Spitze o. Griffel etwas kratzen, einkratzen, graben, eingraben, Linien ziehen;Angl. to mark, cut, or imprint lines).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

- a) Generatim.

- b)Speciatim est lineis deformare, describere, delineare, disegnare.

- c) Aliquando ponitur pro tingere, aut pingere, aut effingere, segnare, dipingere, effigiare

- d) Est etiam, quod Itali dicunt ricamare. Martial. 9. 14. nomen Quod Cytherea sua scribere vellet acu. Sil. It. 14. 659. quaeque Attalicis variata per artem Aulaeis scribuntur acu.

- e) Item litteras formare, quod fiebat olim stilo librum aut ceratam tabellam sulcando.

¶ 2. Latiore sensu. –

1.°) Generatim saepissime est componere, commentari, tractare, mandare litteris aliquod opus litterarium, canere, carmine celebrare (It. scrivere, vergare, comporre, trattare; Fr. écrire, composer, rédiger, décrire, notifier, faire part; Hisp. escribir, componer libros; Germ. Büchern, Reden, Briefen schreiben, abfassen, beschreiben, melden, berichten, verfassen, schreibend darstellen; Angl. to write, draw up, compose).

- a) Absolute.

- b) Cum Accusativo rei, quae scribitur, vel de qua scribitur, addito aliquando Dat., aut Accus., cum praepos. ad, in (contra), personae, cui scribitur.

- c) Cum Dativo, aut Accus. et praep. ad, personae, cui scribitur, et est epistolam mittere, significare per litteras.

- d) Cum. Ablativo rei, de qua scribitur, et praep. de, super.

- e) Cum particula relativa.

- f) Cum Conjunctivo et partic. ut, ne.

- g) Cum Infinito.

- 2.°) Speciatim est praestituere.

- 3.°) Scribere tectum dixit Stat. 1. Silv. 9. pro facere, condere, aut eligere, decernere.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ ab usitatiore vocis significatione, scribere in animo est alta mente reponere, imprimer nell' animo, scrivere nel cuore.

¶ 2. Metaphorâ ductâ ab eo, quod significat delectum habere, h. e. milites conscribere.

- Hinc Scriptum, i, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. Generatim est id, quod litteris mandatum est, scriptura, scriptio, scritta, scrittura, scritto, σύγγραμμα. - a)Universim.

- b) De scripto dicere contrarium est τῷ memoriter dicere, in dicendo scriptum in manu habere, et omnia dicere, ut domi scripsimus, recitare colla carta alla mano.

- c) Scriptum relinquere, mandare scriptis, litteris mandatum relinquere.

- d) Scriptum facere, scribam esse, et scribendo victum quaerere.

¶ 2. Speciatim scriptum est lex aut oratio scripta.

Scripta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more

¶ 1. Sunt opera litteratorum hominum, historiae, carmina, artes etc.

¶ 2. Item ludus duodecim scriptorum.

Tabella

TĂBELLA, ae, f. 1. deminut. a tabula, parva tabula, tavoletta, σανίδιον, πινάκιον.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu de lamina.

II.) Translate.

¶ 1. De flabello, ventaglio.

¶ 2. Item de ludo quodam.

¶ 3. Saepius usurpatur de tabula picta, quadro, pittura, γραφή, δέλτος. -

1. Generatim.
2. Speciatim de tabellis votivis.

¶ 4. Saepissime de tabella, in qua scribitur, tavoletta da scrivere: item ipsa scriptura, syngrapha, scrittura, scritto, γραμματίδιον, γραμματεῖον.

¶ 5. Tabellas postquam scripserant, lino obligatas anulo obsignabant mittebantque, quo opus erat, epistolae vice, lettera, viglietto, pístola, ἐπιστολή. Erant duplices, triplices etc. a numero foliorum; pugillares a parvitate; citreae, eburneae etc. a materia.

¶ 6. Hinc de tabella litteraria, in qua pueri scribendi et supputandi artem discebant, tavoletta: quae et tabula dicitur.

¶ 7. Et de tabella votiva inscripta.

¶ 8. Item de tabella, quae in suffragiis ferendis adhibebatur; suffragia enim et sententiae olim voce ferebantur, postea per tabellas ferri coeptae sunt, voti, fave, ballotte, suffragio.

¶ 9.Denique est testamentum in tabellis scriptum.

Cērō

CĒRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. κηρόω, ceram induco, ceram illino.

Stilus

STĬLUS (stylus), i, m. 2. — Stilus est quidquid pungit, acies, aculeus (It. punta; Fr. pointe, objet pointu; Hisp. punta, punzon; Germ. die Spitze, spitziger Pfahl; Angl. point, object sharppointed): idcirco sumitur pro quolibet instrumento erecto et acuminato.

Cuspidō

CUSPĬDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Cuspidatus. - Cuspido est cuspidem alicui rei induco, acumino.

Cuspis

CUSPIS, pĭdis, f. 3. acies, acuta extremitas (It. punta, estremità acuta; Fr. pointe; Hisp. punta; Germ. die Spitze; Angl. the point).

Occurrit

A) Stricto sensu, et

B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu

- a) De aculeo, quem natura scorpiis, apibus etc. tribuit.

- b) Item de acie trabium, vomeris, conti, etc.

- c) Praecipue de teli vel hastae acie.

- d) Et de hastilis, quo aquila gestatur, parte posteriore mucronata, qua terrae infigitur, Graece στύραξ.

B) Latiori sensu

¶ 1. Per synecdochen ponitur pro hasta vel jaculo.

¶ 2. Et pro tridente Neptuni.

¶ 3. Et pro veru.

¶ 4. Item cuspides dixerunt tubulos fictiles cum fundo pertuso, qua humor adventicius transire posset, in quos demittebant aliquot arundines colligatas libris, figebantque in terram in usum pedamenti vitibus fulciendis.

¶ 5. Denique accipitur et pro mentula.

Exarō

EXĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et aro). - Exarare duo diversa significat, prout

1. Praepositio ex motum ex interiore parte in externam indicat; aut
2. Vim addit et actionis perfectionem significat.

1. Quum praepositio ex motum ex interiore parte in externam significat, exarare, ἐξαρόω, est arando eruere (It. cavar fuori arando; Fr. déterrer en labourant; Hisp. desenterrar labrando; Germ. ausackern, auspflügen, ausgraben; Angl. to ploug or dig up).

I.) Proprie. C

II.) Translate est arando et colendo fructum ex agris percipere.

B) Quum praepositio ex vim addit verbo et actionis perfectionem significat, exarare

I.) Proprie ponitur pro simplici arare, vel potius probe arare.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice

¶ 2. Saepius est scribere, facere: ducta metaphora a stilo, quo tabellae ceratae, sulcis veluti ductis, perscribuntur, scrivere, comporre.

Littera

LITTĔRA vel lĭtera, ae, f. 1. - Littera est elementum, minima atque individua pars orationis, ex qua syllaba constituitur, ut a, b, c, γράμμα (It. lettera; Fr. caractère, lettre; Hisp. letra, figura, carácter; Germ. der Buchstabe, Schriftzug; Angl. a letter).

Rūrsum

RURSUM et RURSUS, adverb. - Rursum, seu rursus, per syncop. a revorsus, seu reversus, est retro, retrorsum, retroversum, in dietro, ὀπίσω, cui opponitur prorsum seu prorsus, ante.

I.) Proprie. -

1. Cum oppos. prorsum, et est innanzi e indietro.
2. Cum oppos. sursum, et est in alto e abbasso.
3. Cum oppos. introrsus, et est dentro e fuori.
4. Cum addito versum, vel sine additis, indietro.

II.) Translate.

¶ 1.Respondet Graec. αἶ, αὖθις, et -

1. Est contra, vice versa, invicem. -

α) Sine additis.

β) Cum addito retro, contra, invicem.

1. Saepe est denuo, iterum, di nuovo, un' altra volta, et adhibetur ubi eadem res ab eadem persona, et etiam ubi ab alia fit. -

α) Sine additis.

β) Cum denuo

¶ 2.Hinc est etiam alio deinceps tempore.

¶ 3. Dicitur etiam pro modo - modo, omissâ primo loco particulâ.

Vērō

Vero

¶ 1. Adverbiorum more, est certe, sane, quidem, certamente, per certo, in verità.

— 1.°) Generatim.

— a) Universim.

— b) Inservit ironiae.

— c) In responsionibus est etiam, maxime.

— d) Est interdum instantis et urgentis.

— e) Etiam enumerationi et gradationi inservit.

— 2.°) Speciatim pro vere.

¶ 2. Saepe conjunctionis vim habet, ut autem, sed.

— a) Universim.

— b) Servit transitionibus.

— c) Jam vero, enimvero

Oblitterō

OBLITTĔRO vel oblitero, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Oblitterare est litteris aliquid superducere, oblinere, atque adeo abradere, abolere, delere, ἀφανίζω, cancellare, cassare, distruggere.

Plānus

PLĀNUS, a, um, adject. — Planus est aequus, aequalis, aequabilis, in quo nihil eminet, non clivosus, non editus, ὁμαλός (It. piano, eguale, piatto, spianato; Fr. plan, plain, uni, égal, plat; Hisp. llano, igual, plano; Germ. platt, plan, eben, flach; Angl. plain, even, flat, level, smooth).

Subtīlis

SUBTĪLIS, e, adject. — Subtilis est tenuis, minutus, acutus, exilis, gracilis: cui crassus, plenus, opponitur, λεπτός (It. sottile, tenue, minuto; Fr. fin, subtil, mince, menu; Hisp. sutil, fino, delgado; Germ. fein, dünn, zart; Angl. thin, subtile).

Calamus

CĂLĂMUS, i, m. 2. κάλαμος, generatim significat culmum (It. gambo, fusto, stelo; Fr. chaume ou tuyau de blé, roseau; Hisp. rastrojo; Germ. der Stengel, Stab, Halm; Angl. the stem, stalk, or blade). Occurrit

1. Generatim.

¶ 1. Dicitur de culmo segetum, unde calamitas,eadem ratione, quâ dicitur et arundo.

¶ 2. Item de tereti virgula, aut surculo cujuscumque arboris; qualis est, quae ad insitionem reciditur: unde sunt Italica illa calmo, calmella, calmone, incalmare, incalmo.

1. Speciatim.

¶ 1. Calamus est planta vel frutex idem atque arundo, ita ut calamus, canna et arundo invicem usurpentur.

¶ 2. Calamus variis usibus inserviebat.

1. De instrumento, quo in charta scribitur, qui dicitur calamus scriptorius .
2. Item de calamo, quo ad tibiam vel fistulam faciendam usi sunt veteres, qui propterea calamus tibialis dicitur.
3. Item de sagitta, unde calamus sagittarius dicitur.
4. Denique ponitur pro virga ad varios usus, hoc est - Ad vineam sustentandam.

Ānserīnus

ANSĔRĪNUS, a, um, adject. ad anserem pertinens.

Ānser

ANSER, ĕris, m. 3. — Anser est avis ex genere altilium, satis vulgo nota, cujus jecur in praecipuis coenarum deliciis olim habebatur: et hoc quidem nomine significantur anseres cum cicures sive domestici, tum feri, V. Dig. 41. 1. 5. . 6. (It. oca, papero; Fr. oie, oison; Hisp. ansar, ganso, oca; Germ. die Gans;Angl. a goose, gander).

Penna

PENNA et pinna, ae, f. 1. — Ceterum penna vel pinna est id, quo aves vestiuntur, πτίλον, πτερόν (It. penna, piuma, ala; Fr. penne, plume d' un oiseau; Hisp. las plumas largas de las alas; Germ. d. Feder; Angl. a feather, quill, wing).

Caulis

CAULIS vel colis, is, m. 3. καυλός. - Caulis idem est in herbis ac fruticibus, quod caudex in arboribus, nempe stipes seu scapus, unde se produnt folia et ramusculi (It. gambo dell'erbe, fusto;Fr. tige de plante; Hisp. tallo de la planta; Germ. der Stengel, Stiel; Angl. the stalk, or stem of a shrub or herb).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. -

¶ 2. Speciatim dicitur de thyrso brassicae, et per synecdochen de ipsa brassica, quia amplius in ea thyrsus crescit, quam in ceteris oleribus, et est maxime edulis.

II.) Translate caulis dicitur quidquid in animalibus caulis similitudinem refert. Plin. 11. Hist. nat.50. 111. (265). Boum caudis longissimus caulis, atque in ima parte hirtus. στόλος κέρκου. Id. ibid. 29. 35. (101). Locustae pariunt, in terram demisso spinae caule, ova condensa. Id. ibid. 39. 94. (228). Pennarum caules omnium cavi. h. e. calami. Lucilius apud Non. p. 399. 1. Merc. sibi illico telo Praecidit caulem testesque una amputat ambo. h. e. penem, seu colem (caulem), ut vocat Cels. 6. 18. n. 2. Si ex inflammatione coles intumuit. Id. ibid. Coles sub cute exesus. Adde eumd. 7. 25. et Servium ad Virg. 12. AEn. 413.

Temperō

TEMPĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Tempero est varias res, proportione servata, commisceo, κεράννυμι (It. mescolare, temperare o temprare; Fr. combiner ou mélanger convenablement; Hisp. combinar ó mezolar conveniblemente; Germ. in d. rechte Maass,–d. rechte Verhältniss, -d. rechte Mischung bringen, mässigen, mischen; Angl. to temper, mix or mingler in due proportion). Usurpatur

1. Transitive; et etiam
2. Neutrorum more.
1. Transitive.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim, quemadmodum temperando fit ferrum durius et incidendo aptius, sic temperare ungues.

¶ 3. Item mitigo, lenio, raddolcire, mitigare, rattemperare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim guberno, moderor, rego, administro, regolare, moderare, governare, quod fit non uno eodemque semper modo, sed varias rationes miscendo et nunc hac, nunc illa utendo, pro temporum et rerum varietate.

¶ 3. Item modum pono, contineo, moderor, cohibeo, moderare, raffrenare.

1. Neutrorum more est abstineo, parco, απέχομαι (It. astenersi, risparmiare; Fr. s' abstenir, se modérer; Hisp. abstenerse, contenerse, moderarse; Germ. sich enthalten, sich mässigen, mässig sein;Angl. to abstain, spare).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Translate est moderatus, modicus, temperans, modestus, moderato, μέτριος.

Intingō

INTINGO vel intinguo, tingis, tinxi, tinctum, tingere, a. 3. (in et tingo). — Intingere est in aliqua re tingere, madefacere, ἐμβάπτω (It. intingere, bagnare; Fr. tremper dans, imprégner; Hisp. mojar, embeber; Germ. eintauchen, benetzen; Angl. to dip, wet, moisten). Occurrit

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad cibos, qui intinctu condiuntur.

¶ 3. Item speciatim absolute intinctus est baptizatus.

Crēna

CRĒNA, ae, f. 1. scalptura, incisura.

Ātrāmentārium

ĀTRĀMENTĀRĬUM, ĭi, n. 2. vas illud, quod atramentum scriptorium continet.

Ātrāmentum

ĀTRĀMENTUM, i, n. 2. (ater) succus seu liquor atri coloris, quicumque sit naturâ aut hominum arte paratum.

Obstruō

OBSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (ob et struo). — Obstruere est aliquid ex adverso struere, aliquid contra aliquem struere, atque adeo struendo et inaedificando claudere, ἐμφράττω (It. costruire, fabbricare di fronte, chiudere, turare con muro od altro; Fr. construire devant, murer, obstruer; Hisp. construir delante, murar; Germ. entegegenbauen, daher verbauen, verstopfen, verrammeln, versperren, unzugänglich machen; Angl. to block or shut up, stop up by building against, barricade).

Recondō

RĔCONDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (re et condo). - Recondere est rursus condere, reponere, seponere, tegere, abscondere, abdere, ἀποτίθεμαι, ἀποταμιεύω (It. riporre, coprire, chiudere, nascondere; Fr. serrer, mettre en réserve, cacher, soustraire aux regards; Hisp. poner en reserva, poner à parte, retirar de lo publico à lugar secreto, esconder; Germ. zurücklegen, zurücklegend aufbewahren, entfernen, hinwegthun; Angl. to lay up, hoard, hide, reserve, shut up).

Condō

CONDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. - Condere, a cum et dare,est simul dare, adeoque simul facere seu ad litteram colligere atque conficere. Ceterum condere fere speciatim usurpatur, et quatuor praecipue significat: est enim

1. Colligare et componere, quamvis raro admodum;
2. Plura colligendo abscondere et reponere servandi causa;
3. Abscondere, occultare, aut etiam indere, immittere, ita tamen ut et abscondendi ratio subsit;
4. Denique plura colligendo facere, aedificare, instituere.

Calamārius

CĂLĂMĀRĬUS, a, um, adject. ad calamos pertinens, qui calamos recipit.

Calamāria Thēca

Vide Calamarius et Theca

Scrīptūra

SCRIPTŪRA, ae, f. 1. (scribo) - Scriptura est actus scribendi, scriptio, γραφή (It. scrizione, lo scrivere; Fr. action d' écrire, écriture; Hisp. escritura, la accion de escribir; Germ. d.

Schreiben; Angl. the act of writing, a writing).

¶ 1. Generatim. -

¶ 2. Speciatim. -

1. Abstractorum more est modus scribendi, stilus.
2. Concreto, ut ajunt, sensu est scriptum, γραφή (It. scritto, scrittura; Fr. composition écrite, écrit, redaction; Hisp. escrite, escritura; Germ. d. Schrift, Abfassung; Angl. a writing, composition, book).
3. Item opus litterarium, ut carmina, historiae etc.
4. Item libri sacri, τὰ ἱερὰ βιβλία, Scriptura, seu, in plur., Scripturae, la sacra Scrittura, o la Scrittura, κατ᾽ ἐξοχήν.
5. In re agraria -

α) Est inscriptio termini.

β) Modus agri in tabula scriptus.

1. In re civili -

α) Est scriptio testamenti, aut testamentum et ipse ejusdem textus.

β) Lex scripta.

γ) Vectigal ex agris et silvis publicis, quod pendebatur ab iis, qui in illis pastionis causa pecudes habebant: et scriptura dicebatur, quia numerum pecudum apud publicanos profiteri cogebantur, qui in commentarios referebant et scripto servabant, gabella de' pascoli. Hujusmodi vectigalia multa erant in Asia, item in Italia, in silva Scantia et in salictis ad Minturnas.

Charta

CHARTA vel carta, ae, f. 4. χάρτης. Olim chartus, i, m. 2. - I.) Proprie usurpatur de materia, in qua scribimus, aut quâ aliquid involvimus.

II.) Figurate.

¶ 1. Ipsa papyrus aliquando charta dicitur per metonymiam.

¶ 2. Metonymia etiam est, cum, quod saepe fit, charta sumitur pro scriptura, epistola, libro.

Bibulus

BĬBŬLUS, a, um, adject. qui facile bibit, bibendi cupidus, ad bibendum proclivis.

I.) Proprie de animalibus.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de inanimis, h. e. de plantis, pannis, nubibus etc., quae facile humorem aliquem sorbent.

¶ 2. Figurate Pers. 4. 50. Necquidquam populo bibulas donaveris aures. h. e. ad audiendum paratas et avidas.

Scrīptōrius

SCRIPTŌRĬUS, a, um, adject. (scriptor) da scrivere, scrittorio, γραφικός, ad scribendum pertinens.

Pulverārius

PULVĔRĀRĬUS, a, um, adject. , ad pulverem pertinens, pulverulentus.

Pulvis

PULVIS, vĕris, m. - Pulvis est terra minuta et arida, κόνις (It. polvere; Fr. poussière, poudre, sable très-fin; Hisp. polvos, polvillo, polvito; Germ. d. Staub; Angl. dust, powder).

Pulverulentus

PULVĔRŬLENTUS, a, um, adject. — Pulverulentus est pulvere plenus, polveroso, κονισάλεος.

Dextrōrsum

DEXTRORSUM et dextrorsus, vel DEXTROVERSUM et dextrōvorsum, adverb. (dexter et versus) ad dexteram.

Sinistrōrsum

SĬNISTRORSUM et SĬNISTRORSUS, adverb. (syncop. a sinistroversus) sinistram versus, verso mano manca o stanca o sinistra, ἐπ᾽ ἀριστερᾷ.

Fāginus

FĀGINUS, a, um, adject., φήγινος, idem ac fagineus vel fageus.

Fāgineus

FĀGĬNĔUS, a, um, adject. di faggio, φηγίνεος, idem ac fageus.

Fāgeus

FĀGĔUS, a, um, adject. qui est ex fago arbore.

Fāgus

FĀGUS, i, f. 2. φηγὸς - Fagus est arbor glandifera, quales praeter ea sunt tres aliae, robur, quercus, aesculus. Dicta est a φήγω pro φάγω comedo, quia glandes primis mortalibus cibus fuisse dicuntur.

Folium

FŎLĬUM, ĭi, n. 2. - Folium, φύλλον, germen arborum, herbarum et florum: a Graeca voce, quae allata est, quia duobus λλ concurrentibus Latini interdum posterius in i mutant, ut ἄλλος alius (It. foglia; Fr. feuille; Hisp. hoja; Germ. ein Blatt; Angl. a pair of bettows).

I.) Proprie. -

1. Generatim.
2. Pluma aut folio facilius moveri, proverbialis locutio apud Cic. 8. Att. 15. de homine levissimo et minime constanti.
3. De foliis, in quibus Sibylla oracula sua inscribebat.

II.) Translate.

¶ 1. Folia sunt res vanae et nullius pretii.

¶ 2. Dicitur et de chartis.

¶ 3. Folium nardi frutex est gravi et crassa radice, sed brevi ac nigra fragilique, quamvis pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque: cacumina in aristas se spargunt: ideo gemina dote nardi spicas et folia celebrant. Usum habet in unguentis, ac praesertim in eo, quod foliatum dicitur.

Liber

LĬBER, bri, m. 2. - Liber est pars interior corticis, quae ligno adhaeret, medium illud inter lignum et corticem, quod in plures philyras dividi potest: V. CORTEX, βίβλος, φλοιὸς, λέπος (It. scorza d'albero; Fr. liber, pellicule qui se trouve sous l'écorce d'un arbre; Hisp. corteza de arbol; Germ. der Bast unter der Rinde eines Baumes;Angl. the inward bark or rind of a tree).

I.) Proprie. —

1. Stricto sensu.
2. Indifferenter tamen pro quovis cortice positum invenitur.

II.) Translate.

¶ 1. Quoniam primo in palmarum foliis scriptitatum est, deinde in quarumdam arborum libris; hinc factum est per metonymiam materiae, ut et folium et liber poneretur pro charta scripta; obtinuitque usus, ut, quamvis mutata re, aliisque jam inventis chartarum generibus, priscum tamen manserit nomen, liberque dicatur, qui ex pluribus concinnatus est chartis, ex quacumque materia praeparatae fuerint. (Hinc Capell. 2. p. 35. Cernere erat, qui libri, quantaque volumina – defluebant. Alia ex papyro quae cedro perlita fuerat videbantur; alii carbasinis voluminibus complicati libri (h. e. lintea volumina); ex ovillis multi quoque tergoribus, rari vero in philyrae cortice subnotati.). Sic universa Virgilii opera simul compacta unum dicimus librum, βίβλος, βιβλίον (It. libro; Fr. livre; Hisp. libro; Germ. d. Buch, d. Schrift, Abhandlung; Angl. a book).

¶ 2. Speciatim, quandoque libros vocamus operis alicujus partes certaque segmenta, in quae totum opus distinguitur, quae et volumina dicuntur, ut quum dicimus, Virgilii AEneidem in duodecim libros distinctam esse.

¶ 3. Item speciatim, per antonomasiam libri dicuntur de Sibyllinis, qui apud Romanos in summa religione erant: item de aliis ad sacra populi pertinentibus.

¶ 4. Liber praeterea dicitur, qui publicanorum et mercatorum litteras tum missas, tum allatas continet.

¶ 5. Item commentarius recte, aut prave factorum alicujus, testimonii causa confectus.

¶ 6. Item ponitur pro rescripto, decreto.

Praesertim

PRAESERTIM, adverb. Praesertim est igitur ac praecipue, maxime, μάλιστα δέ, ἄλλος τε (It. specialmente, singolarmente, principalmente; Fr. principalement, surtout, particulièrement, notamment, par-dessus tout; Hisp. principalmente, sobre todo, particularmente; Germ. absonderlich, besonders, zumal, vorzüglich; Angl. especially, chiefly, principally, particularly).

Arbuscula

ARBUSCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab arbor. Proprie est parva atque elegans arbor.

Aegyptius

Aegytius, -a, -um, quod pertinet ad Aegyptum.

Aegyptus

Aegyptus, -i, f. - Pars Africae.

Nōmen

NŌMEN, ĭnis, n. 3. — Nomen est vocabulum, quo singulae res appellantur et noscuntur, ὄνομα (It. nome;Fr. nom, dénomination, appellation; Hisp. nombre; Germ. der Name, die Benennung; Angl. a name, appellation).

Papyrus

PĂPYRUS, m. et f. et Papyrum, i, n. 2. πάπυρος, arbuscula AEgypti.

Ūsus

ŪSUS, us, m. 4. (utor) — Usus est actus utendi, exercitatio, tractatio, χρῆσις: et ipsa etiam facultas utendi (It. uso, adoperamento, esercizio; Fr. usage, emploi, practique; Hisp. uso, empleo; Germ. der Gebrauch; Angl. the use).

Chartopoeus

Is qui chartas facit.

Mola

MŎLA, ae, f. 1. μόλη (It. mola, macina; Fr. moulin; Hisp. molino harinero; Germ. die Mühle jeder Art; Angl. a milli, millstone). I.) Proprie est instrumentum, quo frumenta, aliaeque fruges conteruntur, et in farinam rediguntur: a Graeca voce allata. Constat autem duobus saxis, quorum inferius quadrata primum figura solo insistit, deinceps in conum desinit, et ob formae similitudinem meta dicitur: superius (Graeci ὄνον vocant) dupliciter est cavatum, et ex inferiore quidem parte metae superincumbit, superiore vero, quae catillus appellatur, grana conterenda continet, quae per medium foramen inter utrumque saxum decidunt, ibique facile commoluntur, quum superius saxum ab axe transverso, qui mobile nominatur, circumducitur.

Papyrāceus

Quod pertinet ad Papyrum.

Vetustus

VĔTUSTUS, a, um, adject. (vetus) — Vetustus est vetus, antiquus, vecchio, antico, vetusto, ἀρχαῖος, παλαιός.

Pulmentum

PULMENTUM, i, n. 2.

¶ 1. Stricto sensu est idem quod pulmentarium hoc est quidquid cum pane simul esitatur.

¶ 2. Latiori sensu —

a) Est idem fere quod puis, vel alius cibus ad modum pultis factus: et dicitur de viliore, ac tenuioribus usitato.

b) Universim quivis cibus.

Normula

NORMŬLA, ae, f. 1. deminut. a norma.

Plagula

PLĂGŬLA, ae, f. 1. deminut. a plăga, parva plaga.

¶ 1. Est velum, aut pars veli, quo lectus, aut lectica integitur, aut insternitur.

¶ 2. Item pars vestis.

¶ 3. Item chartae folium.

Expōnō

EXPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (ex et pono). - Exponere, ἐκτίθημι, est extra ponere, explicare, proferre, proponere (It. esporre, metter fuori; Fr. mettre hors, mettre en vue, exposer, étaler; Hisp. meter fuera, exponer, parar; Germ. heraussetzen, hervorstellen;Angl. to put out, set forth, expose).

Scāpus

SCĀPUS, i, m. 2. proprie est caulis rectus in herbis in columnae modum, καυλός, σκήπων: est ab altera Graeca voce adlata, conversâ litterâ η in α, ut fere solent Latini Doricam dialectum secuti (It. fusto, gambo; Fr. tronc, tige d'une plante; Hisp. tallo, tronco; Germ. d. Stengel, Stiel, Schaft, Stamm; Angl. stem, stalk).

I.) Proprie. –

a) Stricto sensu.

b) Latius dicitur de crassiore arborum trunco.

c) Item de tenui illo lignosoque ramusculo, e quo uvarum acini dependent.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de corpore columnae, seu stilo, et veluti virga, idest de eo, quod interjacet inter basim, sive spiram, et capitulum.

¶ 2. Item de stilo transverso librae, vel staterae.

¶ 3. Item de trunco, seu corpore candelabri.

¶ 4. Item de instrumento textoris, cujus puisu tela coarctatur et densatur.

¶ 5. Item de ligno crassiore in valvis, h. e. de regulis quibusdam, quibus forium ornamenta praecinguntur.

¶ 6. Item in scalis aedium fixis, de ea parte, quae subjecta et inclinata gradus ipsos sustinet: quia sicut in plantis scapus ramos fert, ita in scalis gradus.

¶ 7. Scapus chartarum est certus earum numerus inter se junctarum et simul complicatarum: fortasse quia olim in volumen (in rotolo) convolvebantur; seu potius cylindrus rotundus ex ligno, circa quem libri vel chartae convolvebantur.

¶ 8.Est etiam membrum virile.

Volūmen

VŎLŪMEN, ĭnis, n. 3. (volvo) quidquid in gyrum volvitur, flectitur et simul procedit, εἵλιξ, οτροφίς (It. giro, aggiramento; Fr. tour, tournoiement; Hisp. vuelta; Germ. die Windung, Krümmung; Angl. turn, turning).

I.) Generatim et quidem fere de iis, quae actu in gyrum volvuntur.

II.)Speciatim est opus scriptum, syntagma, liber, βιβλῖον (It. libro, volume; Fr. volume, livre; Hisp. volumen, libro; Germ. die Schriftrolle, dic Rolle, das Buch; Angl. a volume, book): quia antiqui libros, id est cortices arborum, membranas et hujusmodi, in quarum altera tantum parte fere scribebant, quae commodius ferrent, convolvere solebant ad cylindri similitudinem et umbilicis ornare.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Quos dicimus libros, h. e. partes, in quas opus aliquod dividitur, saepius volumina appellantur, quam libri.

¶ 3. Interdum volumen est totum ipsum opus, quod in libros dividitur, un corpo di libri.

¶ 4. Volumen arcanum est sacra Scriptura.

Dūrō

DŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Duro est durum, solidum, firmum facio (It. indurare, far duro; Fr. durcir, rendre dur; Hisp. endurar, endurecer, poner dura y solida alguna cosa; Germ. hart machen, abhärten; Angl. to harden, make hard, indurate).

Usurpatur autem

A) Active.

I.) Proprie. –

a) Generatim.

b) Speciatim in re medica durare est idem quod adstringere, et mollire opponitur.

II.)Translate.

¶ 1. Durare est assuefacere labori ac malis, corroborare, confirmare, firmum reddere.

¶ 2. Hinc morali sensu durare est obfirmare, vitiis assuefacere, insensibilem reddere.

B) Neutrorum more.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe sumitur pro obfirmari, obdurari, tolerare, patienter ferre, quasi consuetudine et diuturnitate durus factus sit animus et mala non sentiat.

a) Saepe occurrit nequeo durare aut aliquid simile, et est nequeo tolerare, sufferre.

b) Generatim.

c) Durare alicui aliquid pro perseverare occurrit.

¶ 2. Frequenter etiam refertur ad tempus, et ponitur pro superstitem esse, persistere, permanere.

¶ 3. Morali significatione ponitur pro obtundi, insensibilem esse.

Membrāna

MEMBRĀNA, ae, f. 1. (membrum). — Ceterum membrana est pellis exterior, quae membra tegit, pellicula, tunica, ὑμέν, δέῤῥις (It. pelle, membrana, pellicola, pellicina; Fr. membrane, pellicule, dont les membres sont couverts; Hisp. membrana, la piel delgada; Germ. d. Haut, d. Häutchen über den Glieder;Angl. a membrane, thin skin that covers the members, any thin skin).

Typographus

Typographus, - qui Typos Metallos habet.

Typus

TYPUS, i, m. 2. τύπος, nota, signum, forma percutiendo seu pulsando impressa, ut vibex in corpore exsistens ex verbere aut vestigium humi pede impressum: a τύπτω, percutio. Sed a Graecis Latinisque scriptoribus sumitur pro figura, imagine, forma, effigie cujuscumque rei, ex qua similia multa facile est efficere, et proprie significat id, quod Italice nunc bassorilievo dicitur, Latine ectypum.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Apud scriptores Ecclesiasticos, typi dicuntur figurae rerum seu personarum, quae in novo Testamento futurae erant.

¶ 2. Speciatim, apud Gromaticos, typus est forma sive delineatio territorii aere expressa.

¶ 3. Item apud Medicos dicitur forma, ordo et modus febrium recurrentium, ut tertianae, quartanae etc., ex quo ipsius morbi vis et ratio dignoscitur.

¶ 4. Typus laterum fuit genus supplicii.

¶ 5. Typi sunt etiam edicta principum sive leges et constitutiones.

Numerus

NŬMĔRUS, i, m. 2. - est discretae quantitatis mensura, ratio, qua multitudinis cujuspiam summa concipitur. Minervae inventum esse, creditum est, ut Liv. 7. 3. scribit. Gr. ἀριθμός (It. numero, novero; Fr. nombre; Hisp. número; Germ. die Zahl; Angl. a number, quantity).

Distribuō

DISTRĬBŬO, trĭbŭis, trĭbŭi, trĭbūtum, trĭbŭere, a. 3. (dis et tribuo). - Distribuere est diversis hominibus, vel diversis aut certis modis tribuere, dividere, partiri (It. dispensare in una misura determinata, distribuire; Fr. distribuer, répartir, partager; Hisp. distribuir, repartir; Germ. ein -, vertheilen; Angl. to divide, distribute).

Loculāmentum

LŎCŬLĀMENTUM, i, n. 2. (loculus) loculus, cellula, capsula, seu potius loculorum plurium distinctorum series, qualia in favis ad receptaculum apum, et in columbariis ubi columbae nidificant etc., σηκὸς, γλωσσοκομεῖον.

Typothēta

Typotheta, ae, m., 1. - Qui typos in ordine ponit.

Singulātim

SINGŬLĀTIM, adverb. (singulus) idem quod sigillatim et singillatim, cum quibus saepe in MSS. Cod. et edit. libr. confunditur. V. SINGILLATIM.

Singillatim

SINGILLĀTIM, adverb. (singulus) — Singillatim est idem ac singulatim, καθ᾽ ἕκαστον (It. separatamente, in particolare, specificamente, ad uno per uno; Fr. isolément, en particulier, en détail, un à un, l'un après l'autre; Hisp. separadamente, en particular, por menor, un á un; Germ. einzeln; Angl. separately, severally, in particular, specifically, individually, one by one).

Secundum

SĔCUNDUM (secundus) est

A) Adverbii more secundum occurrit sine casu

¶ 1. De loco, et est –

a) Post, pone, subito dietro. nam qui pone sequitur, secundus est post praecedentem.

b) Item secundo, in secondo luogo, secondariamente.

¶ 2. De tempore, et est paullo post.

¶ 3. Pro iterum.

B) Praepositio secundum occurrit cum Accusativo, qui plerumque sequitur.

I.)Proprie.

¶ 1. Ratione loci. –

a) Post, pone, subito dietro.

b) Saepe de iis dicitur, quae longo tractu vicina sunt, lungo, lunghesso.

c) Est etiam prope, juxta, appresso, vicino, κατά, παρά; quia quae juxta sunt, secundo statim loco sunt, post illam rem, quae nominatur.

¶ 2. Ratione temporis, post, aut statim post, dopo, o subito dopo.

¶ 3. Ratione ordinis, aut qualitatis, post, dopo.

¶ 4. Singulare est illud Sall. Hist. fragm. inc. 56. Kritz. Hi sunt qui secundum pocula et alias res aureas diis sacrata instrumenta convivio mereantur. ubi secundum est praeter, ut docet Kritzius ad h. l., nisi malis hunc loc. cum allatis in paragr. 1. conjungere.

II.) Translate est convenienter, ad, juxta, conforme, secondo, a seconda, cui oppon. contra.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim pro, ad voluntatem, in commodum, in favore.

¶ 3. Pro contra

Exemplar

EXEMPLAR, āris, n. 3. - Exemplar ab exemplum, quod ab eximere,

¶ 1. Est id, quod ad imitandum nobis proponimus, scilicet exemplum exemplorum, hoc est exemplum quod prae ceteris omnibus eminet. Inter hoc et exemplum statuitur discrimen, ut exemplar sit, ex quo simile faciamus, et pertineat ad oculos; exemplum, quod imitando sequamur aut vitemus, et pertineat ad animum: sed perperam; namque saepe promiscue usurpantur. (It. esemplare, modello, esempio; Fr. modèle, type, exemple, original; Hisp. modelo, exemplar, norma; Germ. d. Musterbild, Muster, Vorbild; Angl. an example, exemplar, pattern, model).

¶ 2. Item est ἀπογραφον, sive id, quod ex autographo descriptum est, copia.

Retināculum

RĔTĬNĀCŬLUM, i, n. 2. (retineo). - Retinaculum (quod in plurali fere numero usurpatur) est id quo aliquid firmatur, et retinetur, vinculum, nexus, ἔχμα (It. ritegno, fermaglio; Fr. corde, cordage,

attache; Hisp. cuerda, cordage, atadura; Germ. Band, Seil; Angl. any thing with which another thing is stayed or held back, a stay, holdfast, tie).

Verbum

VERBUM, i, n. 2. - Verbum praecipue duo diversa significat.

A) Proprie ac lato sensu, est vox, vocabulum, dictio, λέξις (It. parola; Fr. mot, terme; Hisp. palabra, voz, vocablo, termino; Germ. das Wort; Angl. a word)

B) Alio sensu verbum, ut Gr. ῥῆμα, est res quaecumque sive perfecta sive perficienda.

Dōnec

DŌNEC adverb. - Donec, non secus ac dum, significat tempus illud, per quod actio aliqua durat, quoque actio alia hanc excipit; et praecipue significat actionis vel modi alicujus cessationem actione vel modo alio subeunte, in quo a part. dum differt. Itaque Adverbium donec significat tempus illud, per quod actio aliqua durat, et est quamdiu, tam diu dum, haud diutius quam (It. fino a tanto che, tanto a lungo quanto, non più lungamente di quello che; Fr. aussi longtemps que, tant que; Hisp. mientras que, tanto que; Germ. so lange als, während, nicht länger als, nicht länger als bis, bis;Angl. so lang as, as lang as).

Versus

VERSUS, us, m. 4. (verto) — Versus est versio, conversio, ductus; speciatim et quidem

I.) Proprie.

¶ 1.Est, in re rustica, ductus in arando sive sulcus.

¶ 2. Et mensura agri.

¶ 3. Significat etiam ordinem, rectam seriem seu tractum.

¶ 4. Item notat speciem quamdam motus sive saltus.

II.) Translate est linea illa, quam in scribendo ducimus: et speciatim carmen pocticum. Nam versus nomen natura sua non minus solutae, quam ligatae orationi convenit. Cujus ratio ex agricultura optime intelligitur. Quemadmodum enim agricolae vomere vertunt terram ac sulcum faciunt: ita in ceris quoque stilo sulcabant scribentes: ac ut ille in terra, sulco uno absoluto, vertit aratrum aliumque sulcum efficit; sic qui scribit, stilo sinistrorsum verso prolatoque novum in cera sulcum ducit. Sed quia poetae versus suos certo absolvunt pedum numero, hinc factum, ut hi sibi versus nomen prope fecerint peculiare. Itaque

¶ 1. Est ductus vocum, qui fit a sinistra in dexteram vel a dextera in sinistram, vel a summo ad imum, secundum diversam diversarum gentium scribendi rationem, riga o rigo, linea, στίχος.

¶ 2. Hinc pro loco seu sententia.

¶ 3. Pro carmine, verso, poesia, ἔπος

¶ 4.Interdum pro cantu.

¶ 5. Quandoque etiam pro titulo sepulcri.

Pāgina

PĀGĬNA, ae, f. 1. charta, seu pars chartae: a pago pro pango, quia charta fit ex philuris, seu tunicis papyri compactis et compressis: vel potius quia constat ex multis scripturae versibus, hique ex pluribus litteris in unum compaginatis fiunt; ita ut non universa chartae superficies, sed ejus pars scripto comprehensa proprie pagina appelletur: hinc Paul. Diac. p. 221. 7. Müll.Paginae dictae - a pangendo, quod in illis versus panguntur, id est figuntur. Gr. σελίς (It. faccia, facciata, pagina; Fr. feuille de papier, page d'une lettre, d'un livre; Hisp. pagina, plana de la hoja de algun libro; Germ. de beschriebene Blatt, d. Seite eines beschriebenen Blattes; Angl. a page or leas of a book).

Iterum

ĬTĔRUM, adverb. (itero).

¶ 1. Proprie est secunda vice, rursus, denuo, αὖθις (It. la seconda volta, di nuovo; Fr. de nouveau, de rechef, une seconde fois; Hisp. de nuevo; Germ. wiederum, z. zweitenmale, abermals; Angl. again, a second time, anew).

¶ 2. Latiori sensu pro vicissim, vel itidem.

¶ 3. Item pro insuper, praeterea.

Compositōrius

Compositorius, -a, -um, adi. quod pertinet ad compositorem.

Compositor

COMPŎSĬTOR, ōris, m. 3. qui simul ponit et disponit, qui in ordinem ponit.

Coartō

CŎARCTO - Coarto est in arctum redigo, coangusto; eique laxare vel dilatare recta opponuntur (It. ridurre in istretto, ristringere; Fr. serrer, presser, resserrer, rétrécir; Hisp. angostar, recoger, reducir, estrechar; Germ. zusammendrängen, zusammenzwängen, ins Enge zusammenziehen; Angl. to straiten, press together into a small compass, compress).

Margō

MARGO, ĭnis, m. et f. 3. - Margo est extrema alicujus rei ora, ut libri, agri, viae, imperii, fluminis, crepido, κράσπεδον (It. orlo, margine, sponda, estremità; Fr. bord, extrémité, marge; Hisp. extremidad, borde, margen; Germ. der Rand; Angl. a brink, brim, bank, margin, edge, border, verge, extremity).

Dīlābor

DĪLĀBOR, lāběris, lapsus sum, lābi, dep. 3. (dis et labor). - Dilabi est in diversas partes labi, diffundi, diffluere (It. scorrere in parti opposte; Fr. s'écouler de côté et d'autre, se fondre; Hisp. correr, colar acá y allá; Germ. auseinanderfallen, zerfallen, zerfliessen; Angl. to slip or glide different ways).

Subiciō

SUBĬCĬO (subicio), ĭcis, iēci, iectum, jĭcere, a. 3. (sub et jacio) — Subjicio in diversam significationem occurrit, prout particula sub est subter, subtus, aut sursum: et construitur cum Accus., addito etiam saepe Dativo, vel alio Accus. rei, cui quid subjicitur, cum praep. sub, inter, in, ad, vel etiam Abl. cum praep. sub. A) Subjicio, a sub, subter, subtus, est suppono, ὑποτίθημι (It. metter sotto, sottoporre;Fr. mettre ou placer sous; Hisp. meter ó poner debaxo; Germ. unter od. unten an etwas werfen, legen, setzen, bringen, stellen; Angl. to put, lay or set under or below).

Impressor

Impressor, oris, m., 3. Qui imprimit.

Imprimō

IMPRĬMO vel inprimo, prĭmis, pressi, pressum, prĭmere, a. 3. (in et premo). - Imprimere est ita premere quippiam, ut nota aut vestigium exsistat, premendo immittere, ἐντυπόω (It. premere, calcare, imprimere; Fr. appliquer quelque chose sur quelque chose par la pression, presser contre, enfoncer;Hisp. apretar, imprimir; Germ. eindrücken, aufdrücken, einfügen, eingraben, einstechen; Angl. to press upon, impress, imprint a mark upon, stamp).

Illinō

ILLĬNO vel inlino, linis, lēvi, lĭtum, lĭnere, a. 3. (in et lino). - Illinere est inungere, liquidi quippiam alicui rei inducere, ἐπιχρίω (It. ungere, impiastrare;Fr. oindre, enduire, frotter, appliquer un liniment sur; Hisp. untar, enyesar; Germ. streichen auftragen, überziehen; Angl. to anoint, bedaub, besmear).

Impressōrius

Impressorius, -a, -um, adi., Quod pertinet ad impressorem.

Pila

PĬLA, ae, f. 1. — Pila, quae videtur esse a πέλώ seu πέλομαι versor, est sphaera, globus, quo luditur, σφαῖρα (It. palla, globo; Fr. paume, balle à jouer;Hisp. juego de pelota con pala; Germ. der Ball, der Spielball, Ballon; Angl. a ball to play with).

Superimpōnō

SŬPĔRIMPŌNO, is, ere, a. 3. - Superimpono estsuperpono, sovrapporre, ἐπιτίθημι.

Subditō

SUBDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. — Subdo duo praecipue significat.

A) Subdo proprie est subjicio, suppono: quasi subtus do, ὑποτίθημι (It. metter sotto, sottoporre; Fr. mettre sous ou dessous, placer dessous; Hisp. poner baxo; Germ. unterlegen,

untersetzen; Angl. to put, place or set under).

B) Subdo est etiam sufficio, substituo in locum alterius, ἀντικαθίστημι, ὑφίστημι. (It. sostituire; Fr. mettre à la place, substituer; Hisp. substituir; Germ. an die Stelle setzen; Angl. to substitute).

Suculā

SŬCŬLA, ae, f. 1.— Sucula igitur est parva porca, porcelletta,χοιρίδιον.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Refertur, per similitudinem, ad machinam tractoriam, quae Italice fusello dell'argano, molinello, naspo dicitur: fortasse ab rad. συ, unde σύω, σεύω, quatio, moveo, agito.

¶ 2. Suculae etiam Latinis dicuntur stellae in capite Tauri, quae Graecis ῾Γάδες, Hyades appellantur: quod sidus vehemens est, et terra marique turbidum tamque in ortu suo, quam occasu, pluvias, tempestates largosque imbres concitat.

Imbibō

IMBĬBO vel inbibo, bĭbis, bĭbi, bĭbere, a. 3. (in et bibo) humorem attraho et in me recipio, haurio, bibo, εἰσπίνω (It. bere, imbevere; Fr. absorber, s'imbiber, s'imprégner de; Hisp. embeberse, empaparse, impregnarse; Germ. hineintrinken, in sich trinken oder saugen, einziehen; Angl. to drink in, imbibe).

Bibliopōla

BIBLĬŎPŌLA, lae, m. 1. βιβλιοπώλης. Bybliopola Graeca positione legitur in Inscript. V. in fin. - Bibliopola est librorum venditor: Graeca vox a βἰβλιον liber, et πωλέω vendo (It. librajo; Fr. libraire; Hisp. librero; Germ. Buchhändler; Angl. a bookseller).

Vēndō

VENDO, vendis, vendĭdi, vendĭtum, vendere, a. 3. (venum et do) — Vendo est venditionem facio, rem alteri, pretio accepto, trado, alieno, mancipo, sive auctione sive locatione sive alio quocumque modo, πωλέω (It. vendere; Fr. vendre; Hisp. vender; Germ. verkaufen; Angl. to sell, vend): cui emo opponitur.

Emō

ĔMO, ĕmis, ēmi, emptum vel emtum, emere, a. 3. - Emo est pretio aliquid mihi comparo, mercor, coemo (It. comperare; Fr. acheter; Hisp. comprar, mercar; Germ. kaufen; Angl. to buy, purchase).

Bibliopōlium

Bibliopōlium – ubi libri veneunt.

Vēneō

VĒNĔO (vaeneo), vēnis, vēnīvi aut vēnĭi, vēnitum (vēnum), vēnire, anom.— Veneo est vendor, πωλέομαι (It. essere venduto; Fr. être vendu;Hisp. ser vendido; Germ. zu Verkauf ausstehen, verkauft werden; Angl. to be sold).

Cōnscrībō

CONSCRĪBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3. (cum et scribo). - Conscribo proprie est simul scribo, et generatim plura in unum cogo scribendo (It. scrivere, mettere insieme più cose scrivendo; Fr. écrire ensemble; Hisp. escribir juntos; Germ. zusammenschreiben, in Schrift oder schreibend zusammenbringen; Angl. to write).

Catalogus

CĂTĂLŎGUS, i, m. 2. κατάλογος.

- a) Generatim est enumeratio, recensio multarum rerum per ordinem.

- b) Specialiter dicitur de enumeratione nominum eorum, qui stipendia merentur.

Repositōrium

RĔPŎSĪTŌRĬUM ĭi, n. 2. (repono).

¶ 1. Est instrumentum, puta orbis, aut discus major, in quo vasa escaria in mensa imponuntur.

¶ 2. Idem est ac sepulcrum.

¶ 3. Repostorium per syncopen: accipitur etiam pro loco secretiore in aedibus, ubi pretiosiora quaeque reponuntur.

Multitūdō

MULTĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (multus) ingens numerus, magna vis, copia, frequentia, πλῆθος (It. moltitudine, grande quantità, gran numero; Fr. multitude, foule, grand nombre, masse; Hisp. multitud; Germ. die Menge, Masse, grosse Anzahl, der Haufen; Angl. a multitude, great number or quantity).

Bibliothēca

BIBLĬŎTHĒCA, ae, f. 1. βιβλιοθήκη, Graeca vox a βίβλιον liber et θήκη repositorium. - Bibliotheca dicitur et de loco, in quo libri studiorum causa asservantur, et de armario seu pluteo, in quo libri ponuntur, et demum de ipsa librorum multitudine: quae omnia locis mox citandis confirmantur.

Dispōnō

DISPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum vel postum, pōnere, a. 3. (dis et pono). - Disponere est res coacervatas vel res plures aliam ab alia sejunctam ponere, collocare, ordine ponere, ordinare, distribueré (It. porre o collocare l'una divisa dall'altra un mucchio o una grande quantità di cose,

distribuire, disporre, ordinare; Fr. séparer avec ordre, distribuer, mettre en ordre, disposer; Hisp. separar con órden, distribuir, disponer las cosas, repartirlas y colocarlas por órden;Germ. einen Haufen, eine Menge auseinanderstellen, - bringen, - legen, - setzen durch Ordnen derselben, vertheilen, aufstellen; Angl. to place here and there, place or set in order, dispose, order, arrange, distribute).

Agglūtinō

AGGLŪTĬNO vel adglutino, as, āvi, ātum, are, a, 1. (ad et glutino). - Proprie est glutine conjungo, ferrumino (It. incollare, saldare; Fr. coller ensemble, souder, agglutiner; Hisp. encolar, engrudar junto; Germ. ankleben, anleimen, anschweissen oder anlöthen; Angl. to glue or stuck together, agglutinate, cement, solder). Translate est jungere, adjuugere; sed occurrit in vulgari tantum sermone.

Convolvō

CONVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. (cum et volvo). - Convolvo est circumvolvo, congiomero, involvo (It. avvoltolare, involgere; Fr. rouler autour, rouler, envelopper; Hisp. arrollar, envoiver juntos; Germ. zusammenwälzen, wickeln oder rollen; Angl. to roll together, roll round, convolve, envelop, wrap up, inwrap).

Hodiē

HODĬĒ, adverb. – Hodie significat hoc die, σήμερον (It. oggi; Fr. aujourd'hui, en ce jour;Hisp. hoy; Germ. heute; Angl. to day).

Compāctor

Compactor, oris, m., qui compingit libros.

Dum

DUM est A) Adverbium; et B) Particula enclitica.

1. Dum adverbium significat rationem temporis, quae inter duas actiones interest, sive eaedem actiones uno eodemque tempore fiant, sive eodem temporis spatio perdurent, sive denique altera alteram continuo sequatur excipiatque. Itaque

¶ 1. Dum ponitur pro quando et quamdiu, et significat duas actiones uno eodemque tempore fieri, aut alteram incipere quum altera adhuc durat, nullis tamen definitis temporibus (It. mentre, mentre che, intanto che; Fr. pendant que, tandis que; Hisp. mientras que;Germ. so lange als, während, auch indem, indess; Angl. whilst, whilst that).

¶ 2. Dum ponitur etiam pro quamdiu, ita tamen ut significet actionem unam tamdiu durare, quamdiu altera durat; hinc utriusque actionis tempora definita sunt, eorumque ratio habetur.

¶ 3.Dum ponitur etiam pro donec, et significat actionem principali propositione indicatam usque ad id tempus durare, quo altera incipit actio per secundariam propositionem expressa.

¶ 4. Dum estetiam conjunctio, seu particula quae in propositionibus conditionalibus limites circumscribit, eadem significatione, qua modo, vel potius si modo, quatenus, dumtaxat; et semper Conjunctivo jungitur.

B) Dum est etiam particula enclitica. Hinc Priscian. p. 1242. Putsch. Haec syllaba, id est dum, solet expletiva inveniri, ut quidum, agedum, adesdum.

Glūtinōsus

GLŪTĬNŌSUS, a, um, adject. - Glutinosus est glutine plenus, adeoque tenax.

Complicō

COMPLĬCO, as, āvi, vel ŭi, ātum vel ĭtum, are, a. 1. (cum et plico). - Complicare est simul plicare (It. piegar insieme; Fr. plier, rouler; Hisp. plegar; Germ. zusammenfalten, zusammenwickeln, einwickeln; Angl. to fold together).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Complicatus est tectus, intricatus, obscurus; cui contrarium est explicatus.

¶ 2. Item multiplicatus.

Malleō

Malleare, Malleō – malleo tundere.

Cōnsuō

CONSŬO, sŭis, sŭi, sūtum, sŭere, a. 3. (cum et suo). - Consuo est idem quod suo vel simul suo (It. cucire insieme; Fr. coudre ensemble; Hisp. coser juntos; Germ. zusammennähen oder flicken; Angl. to sew together, stitch up).

Comprimit

COMPRĬMO, prĭmis, pressi, pressum, prĭmere, a. 3. (cum et premo). – Comprimo est idem quod premo, vel simul premo, contraho, stringo (It. premere, comprimere, stringere; Fr. comprimer, presser, serrer, étreindre; Hisp. comprimir, apretar, oprimir, estrechar; Germ. zusammendrücken, pressen oder drängen; Angl. to press, press or squeeze together, keepe close, hold fast, compress).

Cochlea

CŎCHLĔA, ae, f. 1. κοχλίας. - Cochlea est limax, animal notum, testa inclusum tortili et turbinata (It. chiocciola, lumaca; Fr. limacon, escargot; Hisp. caracol; Germ. d. Schnecke; Angl. a snail).

I.) Proprie. –

a) Generatim de cochleis testa inclusis.

b)Varia sunt cochlearum genera, albae in Reatino agro; Illyricae, quibus magnitudo praecipua; Africanae, quibus fecunditas; Solitanae, quibus nobilitas; item Astypalaeicae, et Siculae, et Balearicae, quas cavaticas vocant, quoniam in speluncis nascuntur. Landatissimae fuere Africanae; ex his Solitanae.

c) Cochleae nudae dicuntur, quae sunt sine testa.

d) Interdum cochlea dicitur de sola testa cochleae.

e) Hinc in cochleam est in modum tortilis testae cochlearum.

II.) Improprie.

¶ 1. Per similitudinem cochlea dicitur genus ostii tortuosi, oblique flexi et versatilis, duplici orbe compositi, quodque apud nostrates sanctimoniales passim obtinet, vulgo ruota.

¶ 2. Item a similitudine cochlea dicitur lignum in torculari erectum, canaliculis circum oblique cavatis striatum, quod in similiter cavatum lignum immissus, dum vertitur, prelum vel attollit, vel deprimit. Apud Italos lignum hoc erectum et versatile dicitur vite: quod vero immobile manet, madrevite, Graece περικόχλεον: apud Latinos non habet, quod sciam, proprium nomen.

¶ 3. Item machina haustoria, ad aquam hauriendam et tollendam, cujus faciendae rationem

Conglūtinō

CONGLŪTĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et gluten). - Conglutino est glutine conjungo (It. incollare; Fr. coller ensemble; Hisp. encolar juntos; Germ. zusammenleimen oder kleben; Angl. to glue together).

Dorsum

DORSUM, i, n. 2. - Dorsum est tergum, posterior corporis pars a cervice usque ad clunes. (It. dosso, schiena; Fr. dos; Hisp. espalda, cerro, espinazo; Germ. d. Rücken; Angl. the whole back part of the body, the back of a man or beast).

Clūnis

CLŪNIS, is, f. – Clunis est nates, prominentia carnosa circa anum: et dicitur tum de hominibus, tum de bestiis (It. natica, chiappa, groppa; Fr. fesse, derrière, croupion des animaux; Hisp. asentadera, anca, nalga, ovispillo, rabadilla; Germ. die Hinterbacke, od. der Hinterbacken, die Hinterkeute; Angl. the buttock, haunch).

Natis

NĂTIS, is et saepius in plur. num. nates, ĭum, f. 3. clunes, carnosae prominentiae in imo dorso, quibus homo sedens insistit, γλουτοί (It. natiche, chiappe; Fr. fesses, derrière; Hisp. asentadera, anca, nalga; Germ. die Hinterbacken, der Hintere, das Gefäss; Angl. the buttocks, hips, haunches).

Dēmarginō

DĒMARGĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (margo). — Demarginare est marginem secare, fare orlo o margine.

Marginō

MARGĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (margo). — Marginare est marginem circumdare et communire, fare orlo o margine.

Effōrmō

EFFORMO, as, are, a. 1. (ex et formo) effingo, deformo.

Uncīnulus

UNCĪNŬLUS, i, m. 2. deminut. ab uncinus, arvus uncinus.

Uncīnus

UNCĪNUS, i, m. 2. (uncus) uncus, hamue, uncino, rampino: sic ὄγκινος, ὄγκος, ὄγκη, in ea acceptione dicunt Graeci, qua Latini uncum vel hamum.

Uncus

UNCUS, i, m. 2. — Uncus est baculus vel ferramentum incurvum et in sese retortum, ὄγκος, ἄγκιστρον (It. uncino, rampino; Fr. crochet, crampos, grappin; Hisp. garabatillo, harpon, gancho; Germ. der Haken, Widerhaken, Klammer; Angl. a hook, crook)

Hāmus

HĀMUS, i, m. 2. - Hamus est parvus uncus ferreus, ἄγκιστρον (It. uncino; Fr. crochet, croc; Hisp. ganco, garabato; Germ. d. Haken; Angl. a hook).

Quoad

QUOAD, adverb. - Quoad, ex ad et quo, sed ordine inverso, ut in hactenus, quatenus fit, est idem atque donec, quousque, usque dum, quamdiu, μέχρις οὗ, ἐπὶ τοσοῦτον (It. sino che, sino a quando, sino a tanto che; Fr. jusqu' à quand, jusqu' à ce que; Hisp. hasta quando; Germ. wie lange, so lange als, bis dass, bis, so lange bis; Angl. as long as, whilst, till, until).

Exter

EXTER vel exterus, a, um, adject. (ab extra, ex). Comp. Exterior sub B.; Sup. Extremus - Exterus, ἀλλότριος, est externus, extraneus, alienus; et quum de personis sermo est, significatur is, qui alienus est vel civitate, vel ditione, vel familia, vel collegio etc. (It. esterno, straniero; Fr. du dehors, extérieur, externe, étranger; Hisp. exterior, externo, extraňo, extrangero, forastero; Germ. ausserhalb befindlich, auswärtig, fremd; Angl. of another country, foreign).

Columnātus

CŎLUMNĀTUS, a, um, particip. ab inusit. columno; columna sustentatus, in columnas divisus, ut columna.

Linguātus

LINGUĀTUS, a, um, adject. (lingua) linguam habens, fornito di lingua.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est facundus, facondo.

¶ 2. Item linguosus, garrulus, rixosus.

¶ 3. Etiam de libris: modo linguae.

Clausūra

CLAUSŪRA vel closura, ae, f. 1.

a) Generatim est id quod claudit.

b) Speciatim est castrum, praesertim apud medii aevi scriptores.

Angulāris

ANGŬLĀRIS, re, adject. angulos habens (It. angolare; Fr. anguleux, angulaire; Hisp. angular;Germ. winkelig oder eckig; Angl. angular).

Bulla

BULLA, ae, f. 1. tumor globosus in aqua, aut aliquo alio liquore excrescens, cum bullit aut spumam facit, et repente evanescens.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per similitudinem dicuntur bullae umbellata clavorum capita, quibus ditiorum fores exornari solent, item quae cingulis et balteis infigi ad ornatum.

¶ 2. Sed praecipue bulla dicta est insigne quoddam, quod a pueris Romanis e collo ante pectus loro suspensum gestabatur in signum ingenuitatis et fortunae.

Intus

INTUS, adverb. (ab ἐντὸς, quod idem significat; vel ab in, ut Gellio 12. 13. et Prisciano 15. p.991. Putsch. placet) intra, ἔνδον, εἴσω (It. dentro; Fr. au dedans, dedans; Hisp. adentro; Germ. darin, drinnen, inwendig; Angl. within).

Aliquandō

ĂLĬQUANDO, adverb. - Aliquando jungitur verbis tum praeteriti, tum praesentis, tum futuri temporis; proprie ad tempus refertur, et est post aut ante satis longum temporis spatium, aliquanto post vel ante tempore, satis longo post aut ante tempore.

Dīvidō

DĪVĬDO, vĭdis, vīsi, vīsum, vĭdere, a. 3. - Dividere est

A) Diffindere, in duas vel plures partes secare, partiri; et

B) Rem a re separare, distrahere, divellere, dissitum facere.

A)Dividere est diffindere, in duas vel plures partes secare, partiri (It. fendere in due o più parti, dividere, partire; Fr. diviser en deux ou plusieurs parties, partager; Hisp. dividir, partir; Germ. von einandertheilen, vertheilen, abtheilen, eintheilen; Angl. to cut or divide asunder, cut off, divide, part).

B) Dividere est etiam rem a re separare, distrahere, divellere, dissitum facere.

Nota

NŎTA, ae, f. 1. - Nota significat signum, ut in pecoribus, tabulis, libris, litterae singulae aut binae; alias ignominiam. Itaque nota est signum, quod alicui rei apponitur, vel per se inest, dignoscendi causa, insigne, vestigium, indicium, χαρακτήρ, σύμβολον, σημεῖον, στίγμα (It. segno, contrassegno, bollo, marchio, marco, segnale; Fr. signe, marque, indice, indication; Hisp. signo, seňal, indice, nota; Germ. das Mermal, Kennzeichen; Angl. a mark, sign, note).

Marginālis

Marginalis, is, e, quod pertinet ad marginem.

Schola

SCHŎLA, ae, f. 1. - Schola, proprie otium, requies (Cf. Vitruv. loc. cit. . 6.): a σχολή, quod idem significat (unde et σχολάζω, cesso a labore, cunctor) et conjungi potest cum v. σχεῖν, tenere, retinere, apud Latinos dicta est, ut ait Fest., non ab otio ac vacatione omni, sed quod, ceteris rebus omissis, vacare liberalibus studiis pueri debent: est itaque litteraria occupatio, erudita disputatio, doctrinae explicatio, letterario esercizio, trattenimento erudito, disputa, insegnamento letterario o scientifico.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice schola saepius est locus, in quo liberalibus studiis sub magistro operam damus, ludus litterarius, gymnasium, διδασκαλεῖον, γυμνάσιον, σκολή (It. scuola, ginnasio, accademia; Fr. école, lieu ou l'on enseigne, académie; Hisp. escuela, gimnasio, accademia; Germ. Schule, Collegium, Academie; Angl. school, school-house, academy).

¶ 2. Dicitur et de ipsis discipulis, et sectis addiscentium.

¶ 3. Schola erat etiam locus exercitii militaris.

¶ 4. Dictae sunt etiam scholae, corpora sive ordines varii generis hominum, uni eidemque officio addictorum, ut Scholae agentium in rebus, domesticorum, militum in Palatio apparentium, quaestorum etc.

¶ 5. Eodem nomine appellata sunt aedificia, in quae ejusmodi corpora conveniebant.

¶ 6. Metaphorice scholae bestiarum dicuntur amphitheatrales ludi, seu ipsum amphitheatrum, in quo ipsa certamina edebantur.

¶ 7. In balneis schola fuit locus, puta spatiosi margines, aut porticus circa labrum ubi otiosi consistebant exspectantes, dum alii lavarent, qui priores locum occupaverant, camera termale.

¶ 8. Schola ollarum est ordo seu series ollarum sepulcralium.

Officīna

OFFĬCĪNA, ae, f. 1.— Officina

I.) Proprie

¶ 1. Abstracte raro admodum occurrit, et est operae praestatio alicui adhibita in opere aliquo faciendo, lavoro, facimento, operazione, ἀποτελεσμός.

¶ 2. Saepissime usurpatur concreto, uti ajunt, sensu, et generatim est locus, in quo artifices opera faciunt, ἐργαστήριον (It. bottega, officina, fabbrica; Fr. atelier, laboratoire, fabrique, manufacture; Hisp. oficina, manifactura;Germ. die Werkstäte, Werkstatt, Arbeitsort, Fabrik; Angl. a workhouse, workshop). Differt ab apotheca, in qua res conditae asservantur: et a taberna, in qua venales prostant.

II.) Translate.

Novellus

NŎVELLUS, a, um, adject. deminut. a novus, νεόφυτος, νέος (It. novello, nuovo, giovine; Fr. jeune, nouveau; Hisp. nuevo, joven, mozo; Germ. new, jung; Angl. new, of early growth, joung, tender). Occurrit —

a) Praecipue in re agraria de jumentis et plantis.

b) De hominibus et de rebus, quae recentia sunt.

Novella

Novella, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est vitis nove plantata.

Animus

ĂNĬMUS, i, m. 2. Est unum idemque cum Graeco ἄνεμος, ab ἄω, ἄημι spiro: sed raro admodum occurrit pro flatu, halitu, spiritu, seu potius pro anima; atque ita occurrit, ut per adjectivum aliquem certius definiatur. Ceterum animus est pars hominis nobilior, incorporea, immortalis; quo sensu differt ab anima; anima enim significat vitalem omnium animalium vim, animus vero significat spirituale et morale, quod in hominibus est, principium; anima physiologicam animalium vim, animus psychologicam hominis vim significat; anima juxta Latinos manifestabatur ipso respirandi actu, qui a voluntate minime pendet, animus vero manifestabatur iis omnibus actibus, qui ab interna voluntatis vi tantummodo pendent. - Hinc animus est

I.) principium illud simplex et spirituale, quod in nobis percipit, intelligit sentit, cogitat ac vult.

II.) pro vi seu facultate, qua homo cogitat, deliberat, et attente observat atque advertit: necnon

III.) pro appetendi sentiendique facultate. Denique interdum, fortasse ratione habita etymi,

IV.) ponitur pro anima. –

Itaque

I.) Animus est principium illud simplex et spirituale, quod in nobis percipit, cogitat, sentit ac vult (It. anima, animo, spirito; Fr. esprit, âme; Hisp. espiritu, alma;Germ. der Geist; Angl. the mind).

¶ 1. Proprie et stricto sensu dicitur de hominibus.

¶ 2. Raro admodum de brutis animantibus eorumque facultatibus.

II.) Animus, ut diximus et declaravimus sub initium, sumitur etiam saepissime pro vi seu facultate, qua homo cogitat, deliberat et attente observat atque advertit; quo sensu a Latinis usurpabatur mens animi, aut mens absolute quemadmodum et ab exemplis inferius allatis innotescit. Hac autem significatione occurrit

¶ 1. Generatim pro cogitandi facultate, sive pro mente.

¶ 2. Speciatim animus ponitur pro ipsa cogitatione, praecipue cum verbis esse, habere, fallere, inducere.

¶ 3. Item speciatim animus ponitur pro sententia, quâ significatione occurrit fere animo meo, hoc est mea sententia.

¶ 4. Item speciatim pro memoria.

III.) Animus saepissime occurrit et pro appetendi sentiendique facultate. Hinc

A) Animus est ipsa appetendi facultas seu voluntas; quo sensu interdum et cum voluntate jungitur,

¶ 1. Pro desiderio, appetitu, genio. –

¶ 2. Item pro consilio, proposito; qua significatione haec praecipue occurrunt: habeo in animo vel animo vel cum animo, est in animo, est animus, hoc vel eo animo etc.

B) Animus usurpatur et pro sentiendi facultate, scilicet

¶ 1. Generatim pro facultate quae agitatur motibus et affectibus, amore, odio, ira, desiderio, timore, audacia etc., qui ratione regi debent.

¶ 2. Speciatim animus est ratio cogitandi agendique, indoles, ingenium.

¶ 3. Item speciatim animus significat statum aliquem seu conditionem animi, quae non perduret ut in indole sive ingenio, sed brevis sit.

¶ 4. Item ponitur pro voluntate in aliquem propensa aut infesta.

¶ 5. Item, ratione habita alicujus incepti, opponitur vecordiae ac timori.

¶ 6. Item, plurali praecipue numero, ponitur pro arrogantia, superbia, protervia.

¶ 7. Denique, plurali praecipue numero, pro impetu et vehementia animi ira et indignatione commoti.

IV.) Denique animus ponitur interdum et pro anima, scilicet.

¶ 1. Pro vita seu vitalibus viribus.

¶ 2. Item pro anima seu vita, qua rem nobis omnium carissimam significat.

¶ 3. Pro anima, qua significat virum egregium altissimo ingenio praeditum.

Virtūs

VIRTUS, ūtis, f. 3. — a) — Virtus est id quod hominis proprium est, vel summa omnium humanarum facultatum aut perfectionum: et dicitur etiam de quacumque hominis perfectione, tam corporis quam animi, sed praecipue animi, ἀρετή (It. virtù, forza, valore, capacità, proprietà; Fr. vertu, force, propriété, perfection; Hisp. virtud, capacidad, valor, propriedad; Germ. die Mannheit, Tüchtigkeit, Vorzüglichkeit, Tugend; Angl. virtue, force, power, efficacy).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. —

a) Abstractorum more.

b) Concreto, ut ajunt, sensu.

¶ 2. Speciatim est bona animi dispositio, quae rem, cui inest, in genere bonam perfectamve ejusque operationem excellentem reddit, virtù

¶ 3. Hinc saepe accipitur pro fortitudine militari, et latius pro animi constantia in periculis et rebus adversis. —

a) Abstractorum more.

b) Concreto, ut ajunt, sensu pro exercitu optime instructo.

c) Item de Angelis, qui militia Dei sunt.

d) Item virtutes dicitur unus ex choris Angelorum.

e) Et virtus Dei est ipse Deus omnipotens.

¶ 4. Item, in malam partem, est ferocia, feritas, fierezza.

¶ 5. Nonnumquam pro merito seu praestantia.

II.) Translate.

¶ 1. Per catachresim dicitur etiam de bestiis et de rebus quibuscumque pro ea vi, qua res, cujus est virtus, perfecta redditur, vel pro vi et facultate rei unicuique insita, virtù, valore, forza, proprietà.

¶ 2. Metonymice pro opere virtutis seu potentiae et quidem divinae, miraculo, prodigio.

¶ 3. Item aliquando etiam accipitur pro ope, auxillo.

¶ 4. Item pro medicamento.

¶ 5. Item pro titulo honorario.

¶ 6. Virtus ab antiquis dea putata est, cui templum dedicavere. Virtutis autem templum cum aede Honoris conjunctum fuit, ita ut in hanc non nisi per illud pateret aditus. Quo significare voluerunt, veram unicamque parandi honoris viam esse virtutem.

¶ 7.Improprie sumitur de signo picto Virtutis.

Classis

CLASSIS, is, f. 3. - Classis proprie significat contionem seu convocationem populi; sed occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu, pro coetu seu convocata populi multitudine (It. multitudine convocata, radunanza, Fr. population convoquée, assemblée; Hisp. multitud convocada, asamblea; Germ. d. berufene Mannschaft, d. Aufgebat, d. Versammlung; Angl. a multitude assembled, a convocation, an assembly).

¶ 1. Generatim ponitur de quacumque civium multitudine ad aliquid convocata: et quidem –

a) Classis est coetus, ordo, seu pars civium distributorum ratione census, atque adeo ratione comitiorum ad suffragia ferenda convocatorum.

b) Apud sequioris aevi Scriptores etiam ad alios ordines transfertur.

¶ 2.Olim dicebatur etiam de exercitu terrestri, ideoque classis idem erat atque exercitus armatus.

¶ 3. Saepissime vero dicitur de multitudine navium ad militarem usum instructarum (It. armata navale, flotta; Fr. flotte; Hisp. flota, armada de mar; Germ. d. Flotte, vereinigten Kriegffahrzeuge;Angl. a fleet of ships of war, an armament).

Praeceptor

PRAECEPTOR, ōris, m. 3.

¶ 1. Est qui praecipit, h. e. praeoccupat.

¶ 2. Item chi comanda, ἐπιστάτης, qui jubet.

¶ 3. Item qui docet, institutor, doctor, instruttore, precettore, maestro.

Cathedra

CĂTHĔDRA, ae, f. 1. καθέδρα, Graeca vox, quae proprie significat sedile, sellam; sed apud Latinos usuvenit

I.) Proprie

¶ 1. Ad eam sellam significandam, quae Graecam luxuriam exquisitissime prae se ferebat. –

a) Generatim.

b) Speciatim sumitur pro sella molliore et delicatiore, qua utebantur mulieres, et delicati etiam homines.

c) Item speciatim est sella, quâ non solum domi, sed etiam foris, Latini usi sunt lecticae loco.

¶ 2.Dicitur etiam de sellis magistrorum et professorum.

Hinc

II.) Improprie

¶ 1. Aliquando sumitur pro ipso munere professorum.

¶ 2. Apud Sidon. in conc. post epist. 9. l. 7. ponitur cathedra pro sella et munere Episcopali.

Discipulus

DISCĬPŬLUS, i, m. 2. qui disciplinam ab alio percipit.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de litteris ac scientiis.

¶ 2. Latiori sensu discipuli etiam dicuntur, qui in tabernis, vel officinis mercatorum serviunt, et eorum disciplinam addiscunt.

II.)Translate. Discipulus est prioris posterior dies.

Subsellium

SUBSELLĬUM, ĭi, n. 2. — Subsellium est sedes, scamnum, ἕδρα, βάθρον (It. sedia, sedile, panca o banco, seggio; Fr. banc peu élevé, siège, tabouret; Hisp. banco, silla; Germ. e. niedrige Bank; Angl. a bench, seat).

Doceō

DŎCĔO, dōces, dōcŭi, doctum, dōcere, a. 2. - Docere est ostendere, monstrare, cognitionem alicujus rei tradere, adeoque erudire, instituere (It. mostrare, far vedere, insegnare, istruire; Fr. montrer, faire voir, enseigner, instruire; Hisp. mostrar, indicar, enseňar, doctrinar, instruir, amaestrar; Germ. lehren, belehren, unterweisen, Jmdn etwas zeigen; Angl. to shon, point out, inform, teach, instruct).

Praescrībō

PRAESCRĪBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3.— Praescribere est ante seu prius scribere, in anteriori parte scribere, inscribere, praenotare, προγράφω (It. scrivere innanzi, scrivere in testa; Fr. écrire en tête, mettre en tète; Hisp. escribir, poner en cabeza; Germ. vorschreiben, voranschreiben, schriftlich vorsetzen; Angl. to write before, prefix in writing).

Crēta

CRĒTA, ae, f. 1. - Creta est genus terrae tenacis, variorum colorum, sed praecipue albae (It. creta; Fr. craie; Hisp. greda; Germ. Kreide oder eine ähnliche Thonerde; Angl. chalk).

Corrigō

CORRĬGO vel conrigo, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. (cum et rego). - Corrigo est, quod pravum et inversum est, dirigo (It. raddrizzare; Fr. redresser, rendre droit; Hisp. enderezar, poner derecho lo que estaba torcido; Germ. etwas gerade richten oder machen, in Ordnung bringen; Angl. to set right, make straight).

Mendum

MENDUM, i, n. 2. - Menda est corporis vitium, difetto, macchia.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Speciatim est error, qui scribendo fit, errore, scorrezione, πταῖσμα.

¶ 2. Generatim.

Recitō

RĔCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et cito, quod a cieo).

¶ 1. Generatim est scripturam vel orationem vel aliud ejusmodi clara voce legere, ut alii audiant et intelligant; et proprie dicitur de iis, qui in causis libellos legunt et testimonia, recitare, leggere ad alta voce, ἀναγινώσκω.

¶ 2. Speciatim, mos fuit poetis quoque et aliis postea scriptoribus, privatim in amicorum domibus lucubrationes suas legere, antequam ederentur, ut judicium atque censura de iis fieret, vel ostentandi ingenii gratiâ.

¶ 3. Dicitur etiam de his, qui memoriter pronunciant, dire a mente, a memoria.

¶ 4. Significat etiam iterum ciere, revocare.

Mandō

MANDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Mandare generatim est alicui in manus dare, tradere, alicujus fidei curaeque committere, in iis enim praecipue usurpatur, in quibus spectatur fides, ἐγχειρίζω (It. dare in mano, mettere in mano, consegnare, affidare, confidare, raccomandare; Fr. remettre, confier, abandonner; Hisp. entregar en manos propias, poner en manos á, confiar; Germ. überantworten, anvertrauen, anheimgeben; Angl. to commit, consign, confide, entrust).

Memoria

MĔMŎRĬA, ae, f. 1. (memor) facultas mentis, qua res apprehendimus et retinemus, seu qua res a nobis perceptas atque apprehensas, quamquam praeteritas et absentes, revocamus; item ipsa recordatio, quae vi ejus facultatis fit, μνήμη (It. memoria, rimembranza, ricordanza; Fr. la mémoire, la faculté de se souvenir, action de se rappeler quelque chose, souvenir, ressouvenir, souvenance, réminiscence; Hisp. memoria, acuerdo, accion de la memoria; Germ. d. Gedächtniss, d. Erinnerung, d. Andenken; Angl. memory, remembrance, recollection).

Cōnfābulor

CONFĀBŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (cum et fabulor) simul fabulor, colloquor, narro.

Gerō

GĔRO, gĕris, gessi, gestum, gĕrere, a. 3. - Gerere, quod ratione habita etymi conjungi potest cum ἀγείρειν, est agere, ferre, portare, secum habere, quod postremum quum significat, dicitur fere de iis, quae ita habentur, ut ab aliis conspiciantur, φέρω, κομίζω (It. portare, avere, tenere; Fr. porter, avoir, tenir; Hisp. llevar, traer, haber, tener, asir; Germ. tragen, herumtragen, mit sich führen, haben;Angl. to bear, carry, have, show).

Petulō

PĔTŬLANS, antis, adject.— Petulans (particip. ab inusit. petulo, quod a peto) est procax, improbus, immodestus, qui quoslibet sine discrimine petit et lacessit et laedit, ύβριστής (It. petulante, insolente, sfacciato; Fr. pétulant, bouillard, impudent, insolent, impertinent; Hisp. petulante, insolente, descarado, desvergonzado; Germ. neckisch, muthwillig, leichtfertig, ausgelassen, frivol, schadenfroh in Worten oder Werken; Angl. petulant, insolent, impudent, saucy, pert, forward, impertinent, freakish, skittish, wanton).

Neglegō

NEGLEGENS, entis, particip. a neglego, quod Adjective usurpatur. — Neglegens est non curans, incuriosus, socors, indormiens, indiligens, ἀμελής, ὀλύγωρος (It. non curante, trascurato, disattento, negligente, stratto; Fr. qui ne regarde pas à, indifferent, négligent; Hisp. indiferente, negligente, descuidado, omiso; Germ. nachlässig, lässig, unachsam, gleichgüllig; Angl. negligent, careless, heedless, reckless, inattentive, neglectful, thoughtless).

Castīgō

CASTIGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Ceterum castigo est coerceo, corrigo, ad meliorem frugem animadvertendo revoco (It. riprendere, rimproverare, correggere, castigare, punire; Fr. reprendre, corriger, gronder, châtier; Hisp. reprehender, corregir, reňir, punir, castigar; Germ. zurechtweisen, züchtigen, in Schranken oder in Zaume halten; Angl. to correct, improve, chastise, punish).

[Ferula]

FĔRŬLA, ae, f. 1.

I.) Proprie canna d'India, νάρθηξ, arbor est externa, ex genere earum, quae corticis loco lignum forinsecus habent, ligni autem loco fungosam intus medullam, ut sambuci, vel inanem cavitatem, ut arundines. Nascitur calidis locis, atque trans maria geniculatis nodata scapis. Duo ejus genera: nartheca Graeci vocant assurgentem in altitudinem: narthecyam vero semper humilem. A genibus exeuntia folia maxima, ut quaeque terrae proxima. Cetero natura eadem, quae anetho, et fructu similis. Nulli fruticum levitas major; ob id gestatu facilior.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim dicitur de siccis et exilioribus cujuscumque arboris ramis.

¶ 2. Speciatim de virga, -

a) Qua caedebantur puerorum manus, aut nates a magistro in ludo litterario, bacchetta, sferza.

b) Servos quoque in levioribus peccatis ferula, in gravioribus scutica, in gravissimis flagello caesos fuisse colligitur ex Horat. 1. Sat. 3. 119.

¶ 3. Item speciatim de cannis, quarum usus erat includendis ossibus fractis, dum conferveant.

¶ 4. De apum alvearibus.

¶ 5. Ex Colum. 12. R. R. 7. 1. patet, caulem ferulae et flores seu corymbos, id est umbellas, in cibum condiri solitos olim fuisse: quod confirmat Plin. 19. Hist. nat. 9. 56. (175). et 20. ibid. 23. 98. (260).; quemadmodum et Dioscor. 3. 91.

[Mūsēum]

MŪSĒUM, i, n. 2. - Museum

¶ 1. Est sacrarium Musarum, Museo, luogo consacrato alle Muse, locus ubi Musae colebantur et responsa reddebant. Accipitur pro loco, seu aedificio, quo litterarum et studiorum causa homines conveniunt, quale fuit celeberrimum Alexandriae, in quo publico sumptu viri docti quamplures alebantur, ut litteris vacarent.

¶ 2. Musea item in aedificiis appellantur opera ex pumicibus et saxis erosis constructa, ad specus imaginem arte reddendam, grottesco.

[Studiōsus]

STŬDĬŌSUS, a, um, adject. (studium) — Studiosus est diligens, cupidus, amans, sollicitus, qui aliqua re delectatur, σπουδαῖος (It. sollecito, diligente, dilettante; Fr. empressé, soigneux, zélé, qui s'applique avec ardeur;Hisp. apresurado, cuidadoso; Germ. eifrig, emsig; Angl. careful, heedful).

[Sēcrētus]

SĒCERNO, cernis, crēvi, crētum, cernere, a. 3. (se et cerno) - Secerno est cernendo separo, semoveo, sejungo, discerno, divido, ἀποκρίνω, ἀφορίζω (It. cernere, separare, dividere; Fr. séparer par le triage, trier, mettre à part, séparer; Hisp. separar, apartar una cosa de otra, entresacar, escoger; Germ. ab-aussondern, ab-ausscheiden, trennen; Angl. to put asunder or apart, sever, part, separate, distinguish, secern).

Dēdō

DĒDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (de et do). - Dedo est idem quod do, trado, addico: de autem augendi vim habet, ut significet totum et omnino dare. Hinc Paul. Diac. p. 70. 5. Müll. dedita exponit valde data (It. dare; Fr. donner, livrer, abandonner, remettre; Hisp. dar, librar, entregar; Germ. etwas von sich geben, hinweggeben, daher etwas Imdem übergeben, überlassen; Angl. to give, give up, submit).

Studium

STŬDĬUM, ĭi, n. 2. (studeo) — Studium est cura, voluntas, animus, ardor, cupiditas, animi, ut ait Cic. 1. Invent. 25. 36., assidua et vehemens ad aliquam rem magna cum voluntate occupatio, σπουδή (It. diligenza, propensione, applicazione, voglia, diletto, genio; Fr. empressement, application, occupation, soin, zèle, ardeur, désir, goût, penchant, passion; Hisp. cuidado, apresuramiento, zelo, ardor, inclinacion, pasion; Germ. die Bestrebung, der Eifer, die Begierde, Neigung, Lust; Angl. an earnest application, cure, study, zeal, desire, wil, propensity).

Lēctitō

LECTĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a lego. — Lectitare ¶ 1. Est saepe colligere, raccogliere, andare raccogliendo.

¶ 2. Est etiam saepe legere, assidue et studiose percurrere, leggere spesso o assiduamente, ἐπαναγινώσκω.

Penes

PENES, praeposit. - Penes est apud (It. appresso; Fr. chez; Hisp. cerca; Germ. bei; Angl. with).

Excerpō

EXCERPO, cerpis, cerpsi, cerptum, cerpere, a. 3. (ex et carpo). - Excerpere est decerpere, colligere (It. spiccar via, staccar via, raccogliere; Fr. extraire, tirer de, recueillir; Hisp. extraer, recoger; Germ. herauspflücken, ausnehmen, auslesen; Angl. to pick, single, choose).

Bonus

BŎNUS, a, um, adject. Comp. Melior (quod a Gr. μάλλων derivari videtur) et Sup. est Optimus. - latissime patet ejus vis, ut significatio; dicitur enim non solum de hominibus, sed de omnibus rebus, quae absoluta sunt, perfecta, convenientia naturae, et quae gratiam, voluptatem, utilitatem, commoditatem aliquam habent
(It. buono; Fr. bon; Hisp. bueno; Germ. gut; Angl. good). Adv. bene.

Manuāle

Manuale, is, n. 3. absolute, substantivorum more, (subaudi involucrum) est veluti vagina lignea, in quam liber circumferendus includebatur, ne chartae attritu tererentur.

Notō

NŎTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Notare est notam, signum apponere, distinguere, σημειόω (It. segnare, notare, marcare, bollare; Fr. marquer, faire une marque sur; Hisp. marcar, seňalar,

poner una marca ó seňal en alguna cosa; Germ. bezeichnen, mit Kennzeichen versehen; Angl. to mark, distinguish by a mark, note).

Litūra

LĬTŪRA, ae, f. 1. a supino litum verbi lino, est litus, unctio, untura, ἄλειψις.

I.) Proprie.

¶ 1.Stricto sensu est, ut diximus, litus, unctio.

¶ 2. Latiori sensu fere sumitur pro superinductione illa et complanatione, qua scriptura in tabula cerata deletur, cancellazione, ἐξάλειψις.

II.) Figurate.

¶ 1. Ponitur pro macula, quae scribendo fit, sgorbio, scorbio.

¶ 2. Per metaphoram Seneca Vit. beat. 8. Fiducia ejus non sine scientia - sit, scientia non sine constantia: maneant illi semper placita, nec ulla in decretis ejus litura sit. h. e.nulla mutatio, aut poenitentia.

Asteriscus

ASTĔRISCUS, i, m. 2. ἀστερίσκος, parva stella. Sumitur pro notula in modum parvae stellae sic * formata, quae in libris ad distinctionem aliquam appingi solet.

Lūcubrō

LŬCŬBRO, as, āvi, ātum, are, n. et a. 1. (lux). - Lucubrare est vigilare et nocte ad lucernam aliquid componere, προσαγρυπνέω (It. vegliare, comporre qualche cosa vegliando; Fr. veiller pour travailler, travailler pendant la nuit; Hisp. velar, trabajar de noche;Germ. bei Nacht arbeiten; Angl. or work or study in the night by the light ofalamp, study by night, lucubrate).

Lychnus

LYCHNUS, i, m. 2. λύχνος, - lucerna, lucerna, lampanino.

Candēla

CANDĒLA, ae, f. 1. - Est fax ex funiculo, vel ex scirpo, pice, aut cera, aut sebo vestitis. Ex totidem enim materiis candelas factas legimus.

Candēlābrum

CANDĒLĀBRUM - Candelabrum est instrumentum, in quo candelae infiguntur. Initio statim fuit simplex et parvi pretii at in posterum fuit et materia et arte exquisitissimum.
Candelabrum etiam dicitur instrumentum illud, quod non candelas habet, sed oleum continet ad illuminanda cubicula, quodque Itale lucernadicitur.

Ēmungō

ĒMUNGO, mungis, munxi, munctum, mungere, a. 3. (ex et mungo). - Emungere estnares purgare (It. nettare il naso; Fr. se moucher; Hisp. mocar, limpiar las narices; Germ. ausschnäuzen; Angl. to wipe the nose).

Translate.

¶ 1. Emunctae naris homo dicitur, qui est acris ingenii ac judicii, solers, perspicax, acutus ad indagandum, dijudicandum, intelligendum: ducta ex eo metaphora, quia emunctae nares acriorem sensum habent et acutius distinctiusque odorantur.

¶ 2. Emunctus est etiam qui in dicendo pressus est, et purgata, nitida, nihilque supervacui aut sordidi habente oratione utitur: ducta translatione ab emunctis naribus et sordium vacuis.

¶ 3. Denique apud Comicos emungereest fraudare, spoliare, fraude extorquere.

Ēmūnctōrium

ĒMUNCTŌRĬUM, ĭi, n. 2. forceps, instrumentum metallicum, quo fungi lucernarum tollantur.

Collocō

COLLŎCO vel conloco, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et locare). - Collocare est verbum prosae orationis fere proprium, quod ratione significationis propius accedit verbo statuere, quam verbo ponere;significat enim rem aut personam in loco, qui eidem conveniat vel eamdem deceat, statuere, seu generatim locare, disponere (It. collocare, porre, disporre; Fr. mettre, placer, poser, disposer;Hisp. poner, colocar, meter, disponer; Germ. stellen, setzen, legen; Angl. to place, settle, dispose, arrange).

Umbrāculum

UMBRĀCŬLUM, i, n. 2. (umbra) — Umbraculum est locus, in quo est umbra, locus compositus et tectus frondibus aut alia re quacumque ad umbram praebendam, tabernaculum velumve umbrae causa erectum, σκηνή, σκἐπασμα. (It. ombracolo; Fr. ombrage ou lieu ombragé; Hisp. umbrio, sombrio; Germ. der schattengebende Gegenstand, Beschattung; Angl. a shady place, a bower).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur quoque, a similitudine, pro schola, ducta appellatione a philosophorum veterum ambulationibus, quae arborum umbraculis erant opacae, ut Academia et Lyceum.

¶ 2.Item pro umbella, qua tegitur facies ad solis calores arcendos, ombrella.

¶ 3. Hinc est tegmen, defensio, praesidium.

Viridis

VĬRĬDIS, e, adject. (vireo) — Viridis est herbae coloris, χλωρός (It. verde; et Hisp. verde; Fr. vert;Germ. grün; Angl. green).

Hebetet

HĔBĔTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (hebes). - Hebetare est hebetem reddere, obtundere, ἀμβλύνω (It. rendere ottuso; Fr. émousser, rendre moins pointu; Hisp. embotar, engrosar los filos y puntas de las armas; Germ. abstumpfen; Angl. to make blunt, or dull, hebetate).

Aciēs

ĂCĬES, ēi, f. 5. - Acies est pars acuta ferri, aut alterius rei, qua secatur, aut pungitur (It. punta, filo, taglio; Fr. pointe, tranchant, fil; Hisp. punta, corte, filo; Germ. die Schärfe, die schärfe Schneide oder Spitze; Angl. the sharp edge, or point, of any thing).

I.) Proprie, et quidem

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Acies mera significat etiam ferrum purgatius duriusque, quo utimur ad indurandam aciem, et ad densandas incudes, malleorum rostra, scalpellos lapicidarum, etc.
(It. acciajo; Fr. acier; Hisp. acero; Germ. der Sthal; Angl. steel).

II.) Translate ponitur generatim

A) de facultatibus, quibus homo tamquam acuto praeditus instrumento in res penetrat, ac praesertim de oculorum visu; unde

B) ponitur etiam de iis omnibus, quae a fronte sua rectam lineam oculis subjiciunt.

A) De hominis facultatibus.

¶ 1. De oculis, et varia quidem ratione; scilicet

a) acies est maxima videndi vis vel actio;

b) oculorum acies est ipse visus,

c) idemque significat acies absolute,

d) acies est etiam ipsa pupula,

e) significat oculos, et

f) etiam ipsam videndi actionem, vel scopum quem intuemur.

¶ 2. Ducta translatione ab acie oculorum, acies ponitur pro ingenii acumine ac perspicacitate.

B) Acies ponitur etiam de iis omnibus, quae a fronte sua rectam lineam oculis exhibent; translatione ducta ab oculorum acie, quae in res recta fertur.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Peculiariter in re militari acies ponitur modo pro parte exercitus instructa, quae propterea eumdem oculis ordinem a fronte exhibet; occurrit et num. plur. et de equitibus et navibus.

¶ 3. Hinc ponitur etiam pro integro exercitu instructo et ad proelium parato.

¶ 4. Exinde ponitur pro ipso proelio et conflictu.

¶ 5. Hinc ducta metaphora, ponitur et de calculorum ludo.

¶ 6. Item ducta translatione ab acie militari, ponitur et pro disputationum contentione.

¶ 7. Eadem translatione aciem Vulcaniam posuit Virg. 10. AEn. 405. Ac velut, optato ventis aestate coortis, Dispersa immittit silvis incendia pastor; Correptis subito mediis, extenditur una Horrida per latos acies Vulcania campos; Ille sedens victor flammas despectat ovantes:

etc. Forcellinusaciem Vulcaniam interpretatur ignis vim: nobis vero liceat cum Heyn. interpretari igneam aciem; silvae enim sunt stipulae agri demessi, quas pastor ad solum recreandum incendit (Cf. 1. G. 76. et 152.); ignis autem veluti militum acies repraesentatur, ut patet ex vocabulis extendere, victor et flammae ovantes.

Opulens

ŎPŬLENS, entis, et Ŏpŭlentus, a, um, adject. - Opulens et opulentus est opibus abundans, locuples, dives, copiosus, λούσοιος (It. dovizioso, opulente, ricco, abbondante; Fr. riche, abondante, copieux; Hisp. rico, abundante, copioso; Germ. reich, wohthabend; Angl. rich, wealthy, opulent, abundant).

Cēreus

CĒRĔUS, ĕi, m. 2. proprie est adjectivus, subauditur enim funis, h. e. funis cera illitus, unde generatim fax e cera (It. cereo, torchio; Fr. chandelle de cire, cierge, bougie; Hisp. cirio, bugia; Germ. Wachsfakel od. Wachskerze; Angl. a taper, waxlight).

Cēreus, -a, -um

CĒRĔUS, a, um, adject. κήρινος, ad ceram pertinens (It. di cera; Fr. de cire; Hisp. de cera; Germ. wächsern; Angl. waxen, of wax).

Cēra

CĒRA, ae, f. 1. κηρὸς, id quod praeter mel in apum favis invenitur (It. cera; Fr. cire; Hisp. cera;Germ. d. Wachs; Angl. wax).

Sēbāceus

SĒBĀCĔUS vel sebacius, a, um, adject. (sebum), qui ex sebo est, στε ατώδης.

Sēbum

SĒBUM - Sebum est oleosa et pinguis substantia, adipe siccior, concretior et magis compacta, fragilior etiam et igne difficilius liquescens, cujus usu praecipuus in candelis nutriendo lumini: a sue dictum, ut ait Isid. 20. Orig. 2. 25., quasi suebum,quod plus pinguedinis hoc animal habet (V. etiam SEBO), στέαρ (It. sevo; Fr. suif; Hisp. sebo;Germ. d. Talg, d. Unschlitt; Angl. tallow, suet).

Foeteō

FOETĔO vel feteo, es, ere, n. 2. - Foetere est male olere, δυσωδέω (It. puzzare; Fr. avoir une odeur fétide, puer; Hisp. heder, oler mal; Germ. übel riechen, stinken; Angl. to smell foul, have an offensive smell, stink).

Fūmigō

FŪMĬGO, as, āvi, ātum, are, 1. (fumus et ago). - Fumigare est

A) Verbum activum, et

B) Neutrum.

A) Active fumigare est suffire, profumare, θυμιάω.

B)Neutrorum more fumigare est fumum emittere.

Epistula

ĔPISTŎLA, ae, f. 1. ἐπιστολή. - Epistola est litterae scriptum, quod ad absentes mittitur, alicujus rei significandae gratia. Vox quidem Graeca tota est, sed usu Latina facta; ab ἐπὶ ad et στέλλω mitto (It. lettera, epistola; Fr. lettre, épître; Hisp. carta, misiva, epistola, despacho; Germ. d. Zuschrift, d. Brief; Angl. a letter, epistle).

Īnscrībō

INSCRĪBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3. (in et scribo). - Inscribere est in aliqua re, vel supra scribere, ἐπιγράφω (It. scrivere dentro o sopra, soprascrivere; Fr. écrire sur, inscrire; Hisp. escribir sobre, inscribir; Germ. in oder auf etwas schreiben; Angl. to write in, or upon, inscribe).

Obsignō

OBSIGNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et signo). — Obsignare est signi impressione occludere, firmare, signare, ἐπισφραγίζω (It. sigillare, suggellare, bollare; Fr. fermer d'un sceau, sceller, cacheter; Hisp. sellar, cerrar con sello alguna cosa; Germ. siegeln, versiegeln; Angl. to seal, seal up).

Lanterna

LANTERNA, ae, f. 1. — Lanterna est instrumentum ex laminis corneis, vel ex alia materia, in quo candela accensa, vel ignis oleo ardens includitur, ne a vento exstinguatur, λυχνοῦχος (It. lanterna, ferale; Fr. lanterne, lampe; Hisp. linterna; Germ. d. Lampe, Laterne; Angl. a lanthern or lantern).

Fax

FAX, facis, f. 3. - Fax est frustum ligni, ut pinus, taedae, laricis etc., cera aut oleo inunctum, aut etiam per se solum; vel alterius materiae igni concipiendo aptae, ad lumen faciendum ignemque circumferendum, frequenti usu praesertim apud rusticos: videturque esse a φάω splendeo, unde φάος lumen, δαῒς, λαμπάς (It. face, facella;Fr. torche, flambeau, tison, brandon; Hisp. antorcha, hacha; Germ. Kienholz, Holzbrand, Fackel; Angl. a torch, flambeau, link, taper, fire-brand).

Grammatica

GRAMMATICA, ae, et grammatice, es, f. 1. absolute (subaudi ars) γραμματική, est ars emendate loquendi et scribendi; idest sine soloecismis, barbarismis, erroribus pronunciationis et orthographiae, et aliis vitiis orationis barbarae, obscurae, inornatae: a γράμμα littera, quia veteribus eo nomine censebatur γραμματιστική, hoc est ars legendi scribendique, sero enim praecepta recte loquendi observata, inque artem congesta sunt: tum vero grammaticae fines latissime prolati ut in Grammaticus diximus, artique honos additus.

Grammaticus

GRAMMĂTĬCUS, a, um, adject, grammatico, γραμματικός, ad grammaticam pertinens, ut figurae grammaticae, grammaticus stilus, grammatica oratio, ars grammatica.

Vōx

VOX, vōcis, f. 3. — Vox est sonus animalium ore aut alia collisione corporum expressus, φωνή, βοή (It. suono, voce, pronunzia; Fr. voix, son, cri; Hisp. voz, son, grito; Germ. der Laut, die Stimme, der Zuruf; Angl. a voice, sound, cry).

II.) Translate.

¶ 1. Est saepe verbum, dictum, sententia, oratio, sermo, parola, detto, sentenza, motto, formula.

¶ 2. Item imperium, jussum, comando, ordine.

¶ 3. Item lingua, sermo, lingua, idioma.

¶ 4. Interdum voces sunt litterae, vocales praesertim, quae solae sonum habent.

¶ 5. Item accentus, accento, προσῳδία.

¶ 6. Vocem non habere est quod Itali dicunt non aver autorità di parlare.

Ēloquor

ĒLŎQUOR, lōquĕris, lōquūtus vel lōcūtus sum, lōqui, dep. 3. (ex et loquor). - Eloqui est dicere, narrare, exponere, efferre, quasi extra loqui. (It. parlare, dire, manifestare parlando;Fr. prononcer, exposer, exprimer, déclarer, énoncer, dire; Hisp. pronunciar, exponer, declarar, manifestar, enunciar, decir; Germ. aussprechen, ausdrücken; Angl. to speak, speak out or plainly, declare, deliver).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim pro colloqui.

¶ 3. Item speciatim et saepe refertur ad facultatem oratoriam.

Ēloquēns

Eloquens, entis, .

¶ 1. Generatim est qui eloquitur et verbis exponit

¶ 2. Speciatim et saepissime est qui novit dicere apposite ad persuadendum et ad rem de qua agitur.

Cōnstruō

CONSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (cum et struo). - Construo est simul struo, struendo conjungo (It. costruire, ammucchiare, mettere insieme; Fr. entasser, accumuler; Hisp. acumular, amontanar; Germ. zusammenbringen, zusammenhaüfen, aufbringen, aufhaüfen; Angl. to heap or pile up).

Interpungō

INTERPUNGO, pungis, punxi, punctum, pungere, a. 3. (inter et pungo).
— Interpungere est punctis distinguere, distinguere con punti, διαστέλλω, διαστίζω.

Rēctus

RECTUS, a, um, particip. a v. rego - Rectus est qui nullam in partem flectitur, directus, non pravus, non obliquus, non curvus, non inflexus, ὀρθός, εὐθύς (It. ritto, diritto, retto; Fr. qui est en ligne droite, droit, direct, horizontal ou vertical; Hisp. derecho, recto, directo, en linea directa; Germ. gerade, gerichtet, in gerader Richtung, gerade, aufrecht; Angl. right, straight, direct, not crooked).

Rhētorica

Rhetorica, ae, et Rhetorice, es, f. 1. absolute (subaudi ars), ῥητορική, rettorica, est ars vel doctrina bene dicendi.

Rudis

RŬDIS, e, adject. - Rudis est incultus, impolitus, inelaboratus, non levigatus, inornatus, imperfectus, αὐτόσκευος, ἀνέργαστος (It. non lavorato, incolto, tozzo, grossolano, ruvido, rude; Fr. qui n'est pas travaillé, brut, sauvage, rude; Hisp. rudo, da, tosco, sin pulidez; Germ. unbearbeitet, ungebildet, kunstlos, roh, grob, wild; Angl. unwrought, uncultivated, unpolished, rude, rough, rugged).

Sermō

SERMO, ōnis, m. 3. — Sermo est collocutio, συνομιλία, κοινολογία, διάλογος (It. colloquio, conversazione, dialogo; Fr. entretien, conversation, causerie; Hisp. entretenimiento, conversacion; Germ. d. Unterredung, Unterhaltung; Angl. common discourse, conversation, talk, speech).

Ōrātōrius

ŌRĀTŌRĬUS, a, um, adject. oratorio, ῥητορικός, ad oratorem spectans.

Ōrātor

ŌRĀTOR, ōris, m. 3. qui orat, qui loquitur; occurrit vero speciatim et

¶ 1. Est legatus, ambasciadore: vel quia orare etiam agere significat, vel ab oratione.

¶ 2. Orator, simpliciter, precator, rogator, pregatore: nam orare est precari, petere.

¶ 3. Saepius orator, oratore, avvocato, ἀγορητής, qui dicendi peritus est, et publicas privatasque causas agit: qui potest dicere prudenter, copiose et ornate de omnibus rebus, quaecumque in disceptationem cadunt; ab oro, dico. De universa ejus facultate, officio, et laudibus legendi aurei sunt Ciceronis libri, et studioso eloquentiae vel memoriter addiscendi. — Differt a rhetore, qui oratoriam artem alios docet: orator autem exercet.

Ēlegantia

ĒLĔGANTĬA, ae, f. 1. - Elegantia est munditia, lautitia, convenientia, cultus, ornatus ex delectu rerum ad victum vitamque, itemque ad cetera pertinentium, ut in ELEGANS dictum est (It. eleganza, buon gusto, pulitezza, proprietà; Fr. goût, délicatesse, élègance,

convenance; Hisp. elegancia, hermosura, gusto, conveniencia; Germ. d. Feinheit, gesmackvolle Wahl, Artigkeit; Angl. elegance, neatness, spruceness, politeness).

Ēlegāns

ĒLĔGANS, antis, adject. omn. gen. - Elegans generatim est, qui studiose conquirit ea, quae ad vitam cultumque, sive ad alia pertinent: ab eligendo dictus. Elegans usurpatur

A) In malam, aut

B) In bonam partem, ratione habita temporum.

A) In malam partem. Olim usque ad aetatem Catonis vitii, non laudis fuit: fuit enim nimis exquisitus, fastidiosus.

B) In bonam partem aurea aetate usu venit; et universim accipitur pro mundo, concinno, lauto, et qui judicio et electione comparat, quae ad victum cultumque, itemque ad cetera, sunt necessaria, considerans ubique quid deceat et mundum sit (It. elegante, proprio; Fr. choisi, plein de goût, distingué; Hisp. escogido, lleno de gusto, distinguido; Germ. gewählt, gesmackvoll, fein; Angl. elegant, fit, proper.)

Adagium

ĂDĂGĬUM, ii, n. 2. Adagia ad agendum apta. hoc est adagia dicuntur dicta, quibus continetur aliqua sententia, aut praeceptum utile ad actiones vitae recte componendas. (It. proverbio, adagio; Fr. proverbe, adage; Hisp. proverbio, adagio; Germ. das Sprichwort; Angl. an adage, proverb).

Prōverbium

PRŌVERBĬUM, ĭi, n. 2. — Proverbium, Ital. proverbio, παροιμία, adagium, sententia, dictum, quod longa experientia probatum in ore omnium versatur, et saepe consilii, aut praecepti utilis loco est.

Sententia

SENTENTĬA, ae, f. 1. (sentio) id quod animo sentimus, quod nobis videtur, sensus, judicium, opinio, consilium, mens, voluntas, γνώμη (It. sentimento, avviso, opinione, parere, intenzione, voglia; Fr. opinion, manière de voir, volonté, sens, jugement, sentiment, avis; Hisp. opinion, dictamen, sentir, juicio, concepto; Germ. d. Gesinnt -od. Gestimmtsein in e. Sache, d. Meinung, Willensmeinung;Angl. opinion, judgment, resolution, mind, purpose, will).

Gnōme

GNŌMĒ, es, f. 1. motto, proverbio, γνώμη, adagium, sententia, quae quid utile in vita sit, breviter ostendit.

Onomatopoeia

ŎNŎMĂTŎPOEĬA, ae, f. 1. ὀνοματοποιΐα, fictio nominis, figura est apud Rhetores, qua rei, cui nomen non sit, aut non satis idoneum, nomen imponimus, aut imitationis, aut significationis gratia: ab ὄνομα nomen et ποιέω fingo; ut quum dicimus, hinnire equos, balare oves, stridere valvas.

Hieroglyphicus

HĬĔRŎGLYPHĬCUS, a, um, adject. geroglifico, ἱερογλυφικὸς, ab ἱερὸς sacer et γλύφω sculpo.Hieroglyphicae notae vel litterae apud AEgyptios in usu fuerunt, qui primi ante litteras per figuras animalium aliarumque rerum, saxis lignove insculptas, sensus mentis effingebant. Praecipue vero res sacras et mysteria sua tali modo mandabant posteris.

Poēsis

PŎĒSIS, is, f. 3. ποίησις, a ποιέω facio, fingo. — Poesis

¶ 1. Est ars carmina componendi.

¶ 2. Item est opus poeticum.

Colligō 3

COLLĬGO vel conligo, lĭgis, lēgi, lectum, lĭgere, a. 3. (cum et lego). - Colligo estsimul lego, congrego, cogo, sive, ut ait Non. p. 273. 19. Merc., in unum redigo (It. raccogliere, ragunare, ammassare; Fr. cueillir, rassembler, ramasser; Hisp. coger, recoger, juntar; Germ. zusammenlesen, sammeln; Angl. to gather together, collect, assemble).

Colligō 1

COLLĬGO vel conligo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et ligare). - Colligo est simul ligo, constringo, connecto (It. legar insieme; Fr. attacher, lier ensemble; Hisp. ligar, enlazar juntos; Germ. fest verbinden, zusammenbinden; Angl. to bind or tie together).

Flōs

FLOS, ōris, m. 3. Ratione habita etymi conjungi potest cum Gr. φλόος et φλυτὸν a φλύω, et est quidquid in herbis et arboribus inter folia coloratum enascitur, fructus initium ac spem continens. Plin. 16. Hist. nat. 25. 40. (95). pleni veris indicium et gaudium arborum appellat ἄνθος (It. fiore; Fr. fleur; Hisp. flor; Germ. d. Blume, Blüthe; Angl. a flower, blossom).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- Arbor in flore est, quae flores adhuc servat, Italis quoque essere in fiore dicitur.

- b) Speciatim de iis, quibus Romani, praecipue in conviviis, coronabantur.

- Hinc flores et coronae saepe junguntur.

- c) Item de iis, quibus viae et theatrorum pulpita sternebantur.

- Hinc flores et coronae junguntur apud Curt. 5. 3. 20. Totum iter floribus coronisque constraverat.

- d) De iis, qui in sacrificiis adhibebantur.

II.) Translate.

¶ 1. In architectura florem vocant ornamentum summi tholi, referens rosam, seu papaver, seu pineam, nostrates lanterna vocant, quae cavum illum complectitur et claudit.

- Sunt etiam flores, qui scalpuntur in singulis frontibus summi capituli columnarum, praesertim in ordine Corinthi.

¶ 2. Flores poetice sunt astra apud Manil. 5. 726. Tum conferta licet caeli fulgentia templa Cernere seminibus densis totisque micare Floribus.

¶ 3. Item flos dicitur optimus florum succus, quem apes extrahunt ad mella conficienda.

¶ 4. Hinc flos dicitur de multarum rerum parte eminente ac tenuiore; item de parte puriore, pulcriore ac praestantiore.

- 1.°) De rerum parte eminente ac tenuiore. Sic - Flos vini dicitur illius vitium, quum nempe cuticulae tenuis fragmenta vino innatant, quodque Itali etiamnum fiore del vino appellant.

- Flos aeris. h. e. quum aere fuso et in alias fornaces translato, ibi crebriore flatu excutiuntur velut milii squamae: has enim vocant florem.

- Flos lapidis Assii. h. e. veluti farina mollis ei adhaerens.

- Flos marmoris, vel gypsi. h. e. farina tenuior.

- Poetice dicitur de prima barba.

- Item poetice. Lucret. 1. 898. Flos flammai. h. e. flammae lux et nitor, seu summitas, apex.

- 2.°) De rerum parte puriore, pulcriore ac praestantiore; qua significatione etiam a Graecis ἄνθος usurpatur. Sic

- Flos vini est vinum praestantissimum, ejusque vis atque odor.

- Similiter. Flos olei. h. e. quod post molam primum est.

- Flos lactis.

- De farina.

- Flos salis. h. e.purissimum sal et candidissimum.

- Flos cerae. h. e. candidissimae ejus particulae.

- Flos calcis.

- Flos ignis. h. e. ignis purissimus, qui divinum aliquid putabatur.

- Flos resinae. h. e. ipsa resina recens collecta et nondum percocta. - Denique flos cenae est praestantissimum cenae ferculum.

¶ 5. Hinc etiam flos est vigor, pulcritudo, gratia, ornamentum, splendor, prosperus status, potentia.

- a) Speciatim flos aetatis, pueritiae, virium etc. est pueritia, ejusque pulcritudo, vigor et gratia, etc. Gr. ἀκμή.

- b) Generatim.

- c) In re litteraria flores dicuntur excerpta rerum pulcriorum.

¶ 6. Interdum flos significat decus virginitatis in puellis, in pueris vero corporis pudicitiam.

¶ 7. Speciatim de oratione flores dicuntur ipsius ornamenta.

Ōrātiō

ŌRĀTĬO, f. 3. (oro) locutio, sermo, compositum ex pluribus dictionibus seu vocibus, quo homines animi sui sensa exprimunt, λόγος (It. discorso, parlare; Fr. discours, langage, mots; Hisp. discurso, lenguage, palabras; Germ. das Reden, die Rede; Angl. speech, discourse, language). Occurrit

¶ 1. Generatim et est, ut diximus, compositum ex pluribus dictionibus, seu vocibus, quo homines animi sui sensa exprimunt.

— a) Ponitur pro consueta hominum locutione, pro sermone.

— b) De loquendi forma et ratione, stile, maniera di esporre nel discorso.

— c) De ipsa lingua, lingua, favella.

¶ 2.Speciatim dicitur de prosa oratione.

¶ 3. Item speciatim et saepissime dicitur de locutione oratoria.

— Oratio directa opponitur obliquae: illa autem est, quum quis historicus alicuius principis vel ducis verba, quasi ab eodem ita recitata fuerint, exponit: haec vero, quum ipse historicus, quid ille dixerit, summatim strictimque narrat.

¶ 4. Hinc figurate ponitur pro facultate dicendi, seu eloquentia.

¶ 5.Interdum publici libelli et litterae, in quibus aliquid ad rempublicam pertinens perscribitur, orationes vocantur.

¶ 6. Apud Ecclesiasticos scriptores est sermo et precatio, quae ad Deum habetur, preghiera, orazione: nam orare est etiam precari, petere.

Corōlla

CŎROLLA, ae, f. 1. deminut. a corona, parva corona.

Prōsa

PRŌSA Oratio, prosa, πεζὸς λόγος, oratio soluta, cui opponitur versus. Dicta, est primum prorsa: postea extritum r, ut rusus pro rursus, susum pro sursum.

Ligō 1

LĬGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Ligare significat vincire, colligare, δεω (It. legare; Fr. lier, attacher; Hisp. ligar, atar, enlazar; Germ. binden, verbinden, zusammenbinden, anbinden, umbinden; Angl. to bind, tie, tie up or fast).

Varius

VĂRĬUS, a, um, adject. - Varius est diversi coloris. versicolor, masulosus, ποικίλος (It. di diversa colori, vario; Fr. varié, nuancé; Hisp. matizado, variado; Germ. mannigfach, mannigfaltig, gefleckt, bunt; Angl. various, party-coloured, variegated).

Carmen 1

CARMEN, ĭnis, n. 3. - Carmen proprie est cantus, vel quidquid certis modis ac numeris recitatur, pronunciatur, effertur.

Hinc

¶ 1. Generatim ponitur pro cantu.

¶ 2. Saepius carmen est ipsa oratio numeris seu pedibus vincta et canendo apta, poema, poesis: ideoque opponitur cantui.

¶ 3. Item speciatim pro cantione magica, pro incantamento, pro formula magica, etiam si fiat prosa oratione.

¶ 4. Item pro vaticinio: poetae enim, qui vaticinari dicuntur, item oracula, carmine res futuras praedicere solent.

¶ 5. Praeterea dicuntur carmina formulae quaedam certis verbis ad certum finem compositae.

Hymnus

HYMNUS, i, m. 2. ὑμνὸς, proprie est canticum in Deum, sed simpliciter pro cantico et laude accipitur: est per syncopen pro hymenus ab ὑμένος particip. praeter. pass. verbi ὕδω cano, inno, lode.

Ōdē

ŌDE, es, vel oda, ae, f. 1. oda, canzone, ᾠδή, cantio, carmen, praesertim lyricum.

Corōnō

CŎRŌNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Corono est coronam capiti impono, coronis orno (It. coronare; Fr. couronner;Hisp. coronar; Germ. mit einem Kranze versehen, bekränzen, umkränzen; Angl. to crown).

Laurus

LAURUS, i, f. 2.—

I.) Proprie laurus est arbor perpetuo virens: cujus plura genera Plin. 15. Hist. nat. 30. 39. (127). et sequent. recenset ac describit, δάφνη (It. lauro, alloro; Fr. laurier; Hisp. laurel; Germ. d. Lorbeerbaum; Angl. a laurel-tree, laurel, cherry bay, bay-tree). In fabulis est arbor dilecta Phoebo propter Daphnen puellam ab eo adamatam, et in eam conversam.

II.)Translate, h. e. metonymice sumitur pro victoria.

Daphnē

DAPHNĒ, es, f. 1. δαφνη, Graeca vox laurum significans. - In fabulis est Penei fluvii (aliis Ladonis Arcadiae fluvii) filia, quae ab Apolline amata, cum ejus vim non posset effugere, implorato paterno numine conversa est in laurum.

Mūsica

MŪSĬCA, ae et musice, es, f. 1. musica, μουσική, scientia, quae modum canendi demonstrat.

Melōdia

MĔLŌDĬA, ae, f. 1. μελῳδία, melodia, concentus, melos.

Cantō

CANTO, as, āvi, ātum, are. 1. - Canto est totis viribus, magno studio ac diligentia modulatum sonum edo, seu voce, seu musico aliquo organo (It. cantare, suonare; Fr. chanter, jouer d'un instrument; Hisp. cantar, taňer, tocar un instrumento músico; Germ. singen, spielen; Angl. to sing of ten, to sing, to play on an instrument of music).

Concentus

CONCENTUS, us, m. 4. vox et cantus multorum simul, consensus et harmonia plurium una canentium (It. concerto, armonia; Fr. concert, harmonie; Hisp. concierto; Germ. d. zusammenstimmende Singen oder Tönen Mehrerer; Angl. a concert of music, singing in tune, symphony).

Symphōnia

SYMPHŌNĬA, ae, f. 1. (συμφωνία) — Symphonia, spectata litterali vocis vi, est consonantia, concentus; aptius vero apud rei musicae scriptores, temperamentum sonitus gravis ad acutum vel acuti ad gravem modulamen efficiens

Mūsicus

MŪSĬCUS, a, um, adject. μουσικός.

¶ 1. Est ad musicam, h. e. ad cantum pertinens, It. musicale.

¶ 2. Est etiam musicus ad litteras, humanitatem et praesertim ad poeticam pertinens, It. letterario, poetico. Musae enim his omnibus praeesse dicuntur. ¶ 3.Musicus pes a Diomed. 3. p. 478. Putsch. enumeratur inter pentasyllabos, constans longa, brevi, longa et duabus brevibus, ut temperantia.

Ēdō

ĒDO, ēdis, ēdĭdi, ēditum, ēdere, a. 3. (ex et do). - Edere, quasi extra dare, est emittere, proferre (It. dar fuori, metter fuori; Fr. faire sortir, mettre dehors; Hisp. meter fuera; Germ. herausgeben, hervorbringen, von sich geben; Angl. to utter or put forth).

Pulsō

PULSO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a pello. — Pulsare significat saepe pellere, impellere, protrudere, agitare, quatere: quia vero ictu et verbere id maxime fit, ponitur saepius pro percutere, verberare, caedere, τύπτω, κρούω (It. spingere, respingere, battere, percuotere, bussare, picchiare; Fr. pousser, chasser en poussant, frapper, battre, heurter, choquer; Hisp. pujar, empujar, cascar, herir, golpear, achocar; Germ. stossen, schlagen, fortstossen, – treiben, klopfend anschlagen, anklopfen, Stösse geben, in Bewegung setzen; Angl. to beat often, strike, knock at, batter).

Cymbalum

CYMBĂLUM, i, n. 2. - Cymbalum.

I.) Proprie est Graeca vox, κύμβαλον, ab eadem radice, unde cymba, et significat instrumentum aereum cavum, hemicycli figura latumque instar pelvis, quod percussum instar crotali, sistri, aut cujusvis crepitaculi sonum edit. Adhibebatur praecipue in sacris Cybeles a Corybantibus et Gallis ejus ministris: item in saltationibus obscenis et lascivis conviviis, et Bacchanalibus nocturnis.

II.) Improprie.

¶ 1. In machinis hydraulicis cymbala dicta sunt ob similitudinem vasa quaedam ad sonum edendum accommodata.

Tintinnābulum

TINTINNĀBŬLUM, i, n. 2. (tintinno) — Tintinnabulum est instrumentum, plerumque aeneum, interdum etiam ex stanno, argento, plumbo aut ex omnibus his una admixtis conflatum, quod percussum tinnitum edit, κρόταλον, κώδων (It. squilla, campanello;Fr. sonnette, grelot, clochette; Hisp. campanilla, cascabel; Germ. e. Klingel, Schelle; Angl. squill, small bell).

Crepitāculum

CRĔPĬTĀCŬLUM, i, n. 2. instrumentum ex aere, aliave materia, quod manu concussum vel percussum crepitat ac sonitum reddit.

Circumversō

CIRCUMVERSO vel circumvorso, as, are, a. 1. frequentativum a circumverto.

Circum

CIRCUM, adverb. - Circum usurpatur

A) Adverbii et

B)Praepositionis more.

A) Circum Adverbii more sine casu usurpatum significat (It. intorno; Fr. à l'entour, tout autour; Hisp. al rededor; Germ. im Kreise herum, ringsum, auf allen Seiten; Angl. around, about, round about)

B) Saepissime circum Praepositionis more usurpatur et regit Accusativum, non quod significet motum ad locum, sed quod definit, rem, de qua sermo est, in illo versari circulo, quem ipsa Praepositio circum significat.

Ōs

OS, ōris, n. 3. — Os est cavum in facie animalis, lingua et dentibus instructum, στόμα (It. bocca; Fr. bouche; Hisp. boca; Germ. der Mund, das Maul; Angl. the mouth).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim de cavo in facie animalis, lingua et dentibus instructo, qua idem cibo sumendo et sonis edendis inservit.

¶ 2. Speciatim de ore, qua id est instrumentum ad loquendum.

— a) In ore esse de eo dicitur, de quo vulgo sermo est.

— b) Ire per ora virûm, vulgi, hominum, et absolute ire per ora, vel venire in ora, fama celebrem esse, andare per le bocche.

— c) Uno ore, uno omnium consensu, di comun consenso, ad una voce.

— d) Huc pertinent et illa Virg. 2. AEn. 246. Tunc etiam fatis aperit Cassandra futuris Ora. et 3. ibid. 373. Atque haec deinde canit divino ex ore sacerdos. Ovid. 3. Met. 146. Quum juvenis placido - Participes operum compellat Hyantius ore. Cic. 1. Tusc. 17. 39. Errare malo cum Platone, quem tu quanti facias, scio, et quem ex tuo ore admiror, quam cum istis vera sentire. Virg. 4. AEn. 78. Iliacosque iterum demens audire labores Exposcit, pendetque iterum narrantis ab ore. Coelius apud Cic. 8. Fam. 1. ad fin. Haec inter paucos, quos tu nosti, palam secreto narrantur; at Domitius, quum manus ad os apposuit.

II.) Translate occurrit

A) De hominibus, per synecdochen est vultus, facies, viso, faccia, volto; et dicitur etiam de brutis animantibus, muso: quo sensu per varios veluti gradus haec vox procedens, varia significat. Itaque

— 1.°) Est vultus, facies.

— a) De hominibus.

— b) De brutis animalibus.

— 2.°) Hinc saepe ponitur pro praesentia, conspectu, presenza, vista. — Praebere os est offerre se contumeliis, verberibus.

— 3.°) De vultu habitum animi praeferente, et praesertim audaciam, impudentiam, qua quis etiam in periculo, aut re turpi nihil vultum mutat aut pudore, aut metu. — Pro ipsa impudentia, arditezza, sfacciataggine. — Contra os molle est frons tenera, facile erubescens, verecunda.

— 4.°) Aliquando ponitur pro toto capite.

B) De rebus.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. I. 1.,sumitur pro foramine, aditu, ostio, apertura, imboccatura, bocca. — Os fluminis est ubi flumen in mare exit, imboccatura, bocca.

¶ 2. Os leonis, flos cujusdam herbae leoninum os apertum referens.

¶ 3. Per metonymiam a superiori paragr. I. 2. ductam est lingua, sermo, linguaggio, parlare. Virg. 2. AEn. 422. clipeos mentitaque tela Agnoscunt, atque ora sono discordia signant.

¶ 4. Per synecdochen, ratione habita superioris paragraphi II. A. 1.°, aliquando ponitur de navium rostris.

Digitus

DĬGĬTUS, i, m. 2. est

A) Membrum manus, et

B) Nomen sacerdotum.

A) Digitus, ratione habita etymi, videtur esse a δείκω (δείκνυμι) dico, ostendo, monstro, indico (unde fortasse et δακτυλος), ita ut digitus sit membrum manus, quo aliquid ostendimus et indicamus (It. dito;Fr. doigt; Hisp. dedo; Germ. d. Finger; Angl. a finger).

B) Digiti Idaei sunt iidem qui Dactyli Idaei, h. e. sacerdotes Cybelis.

Aēnum

AENUM saepissime usurpatur de vase ad cibos coquendos (It. caldaja, calderone; Fr. chaudière, chaudron; Hisp. caldera; Germ. ein ehernes oder kupfernes Gefäss; Angl. a brazen vessel, a caldron).

Clāvicula

CLĀVĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. a clavis, parva clavis.

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Item capreolus vitis: ita dicta fortasse a clavi, qua vectem, seu claustrum significat: quia sicut hac valvae limini adhaerent et firmantur, ita illa vitis adhaeret arbori ac se ipsam sustinet.

¶ 3. Ita etiam appellatur propugnaculum ante portam urbis in formam cavae lunae.

Sambūca

SAMBŪCA, ae, f. 1.

I.) Proprie. Sambuca triangulum instrumentum est, quod ex inaequalibus longitudine, sicut et crassitudine, nervis efficitur.

II.) Translate.

¶ 1. Pro sambucistria, ut videtur.

¶ 2. Est et genus machinae militaris, ponte levatojo.

Pāstōricius

PASTŌRĬCĬUS, a, um, adject. idem ac pastoralis.

Pāstōrālis

PASTŌRĀLIS, e, adject. pastoreccio, pastorale, ποιμενικός, ad pastorem pertinens.

Pāstor

PASTOR, ōris, m. 3. qui pascendorum animalium et in pastione custodiendorum curam habet, ποιμήν, νομεύς (It. pastore; Fr. berger, pâtre, pasteur; Hisp. pastor; Germ. der Hirt, bes. d. Schaafhirt, Schäfer; Angl. a shepherd, herdsman, pastor).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe dicitur de avium altilium custode.

¶ 2. Pastorem populi, ποιμένα λαῶν, regem, aut ducem exercitus, item Ecclesiae, et animarum curatorem recte dicimus, poetice loquendo: nam in prosa oratione, et in agendo, non probatur a Quintil. 8. 6. 18., ut justo humilior. Metaphora enim, inquit, aut vacantem occupare locum debet, aut, si in alienum venit, plus valere eo, quod expellit.

Sīstrum

SISTRUM, i, n. 2. σεῖστρον, quod ἀπὸ τοῦ σείειν, hoc est a quatiendo, propterea quod sistrum concussum, argutum sonorumque ederet tinnitum.
— Sistrum igitur est crepitaculum aeneum, quo AEgyptii sacerdotes in Isidis sacris uti solebant.

Crotalum

CRŎTĂLUM, i, n. 2. κρόταλον, crepitaculum, quo AEgyptii praesertim in deorum caeremoniis utebantur: a κροτέω pulso. Sunt vero virgulae aereae, vel ex arundine calamoque fisso, quas inter saltandum manibus ita concutiebant, ut ex earum collisione crepitus quidem ederetur.

Secundō

Secundo, adverbialiter usurpatur et

¶ 1. Est secundo loco, deinde, secondariamente, in secondo luogo, δεύτερον, δευτέρως.

¶ 2. Pro iterum.

¶ 3. Pro bis.

Chorda

CHORDA, ae, f. 1. χορδή.

I.) Proprie.

¶ 1. Est cibi genus ex intenstinis animalium, omasum.

¶ 2. Funiculus in instrumento musico, qui Latine fides dicitur: a χορδὴ intestinum, quia ex tenuioribus animantium intestinis fissis contortisque fieri solet.

II.) Figurate accipitur pro fune.

Intendō

INTENDO, tendis, tendi, tentum et tensum, tendere, a. 3. (in et tendo). - Intendere est idem quod tendere, aut valde tendere, extendere, porrigere, ἐκτείνω (It. stendere, distendere, tirare; Fr. tendre, étendre, donner de la tension; Hisp. tender, entejar, extender; Germ. auspannen, ausdehnen; Angl. to bend, stretch).

Plectō

PLECTO, is, ere, a. 3. — Plectere, ut πλήκτης percussor a πλήττειν, πλῆξαι, est verberare, ferire, percutere, percuotere, battere; atque adeo universim punire, supplicio afficere.

Nablia

NABLĬA, ōrum, n. plur. 2. — Nablia vel nabla, ναύλια, νάβλια, et νάβλα, (Hebr. (forma hebraica) nébel) instrumentum musicum, de quo Ovid. 3. Art. am. 327. Disce etiam duplici genialia nablia palma Verrere: conveniunt dulcibus illa jocis. Alii leg. naulia, et vertere. Quid porro hoc instrumentum sit, utrum psalterii, aut cymbali genus, qua figura, qua ratione pulsetur, ignoratur adhuc. Politian. in Miscellan. c. 14. putat esse psalterium.

Uterque

ŬTERQUĔ, utrăque, utrumque, adject. et pron. — Uterque est alter et alter, ambo, utervis, ἑκάτερος, ἀμφότερος (It. l'uno e l'altro, tutti e due; Fr. l'un et l'autre, tous les deux; Hisp. el uno y el otro, ambas; Germ. ein jeder von beiden; Angl. both the one and the other)

Testūdō

TESTŪDO, ĭnis, f. 3. — Testudo est animal ex genere amphibiorum, foedissimum et pigerrimum, testa praedura contectum (unde nomen), quadrupes, tardigradum, caudatum, capite brevi, cervice anguina, adspectu truci. χέλυς, χελώνη (It. tartaruga, testuggine; Fr. tortue; Hisp. tortuga; Germ. die Schildkröte; Angl. a tortoise).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim usurpatur de quovis tegumento, testa, crusta.

¶ 2.Speciatim, per synecdochen, dicitur de organo musico, in quo fides extenduntur, cithara, barbito, cetera, violino, liuto.

¶ 3. Item, in re militari, testudo est quum conglobati milites et scuta scutis arcte jungentes, invicem se protegunt et ingruentia tela defendunt: Graeci συνασπισμός dicunt.

¶ 4. Et machina lignea subjectis rotis, in qua suspendebatur aries coriisque crudis aut centonibus cilicinis tegebatur, uti tutiores essent, qui eam muris admovebant: admota autem, aries emittebatur, qui murum subrueret, χελώνη διορυκτίς. Eam, quod tardos habebat conatus, testudinem arietariam dixerunt, vel quia aries modo exserebat caput, more testudinis, modo retrahebat, vel a figura tegumenti, testudinis tergum referente.

¶ 5. Item, in architectura, est locus in aedibus fornice tectus in modum testudinis conformato, nam cavum aedium si sub divo est, dicitur impluvium; si fornice testudinato tectum, testudo. Non solum tamen cavum aedium, sed quaecumque camara fornicata ita appellatur.

Chelys

CHĔLYS, Acc. chelyn, Voc. et Abl. chely, f. 3. χέλυς, ab Hebr. (forma hebraica) chelì, vas, quidquid elaboratum est, instrumentum, a (forma hebraica) perfecit, absolvit, et testudinem animal significat et musicum instrumentum.

¶ 1. Chelys, tamquam testudo animal, occurrit tantum apud Petron. fragm. n. 32. Burmann.

¶ 2. Ceterum apud Latinos fere pro musico instrumento adhibetur: quia ex testudine, exempta carne, dicitur Mercurius citharam fecisse.

¶ 3. Chelys dicituretiam signum caeleste idem quod Latino vocabulo Lyra.

Nervus

NERVUS, i, m. 2. νεῦρον. Nervi orsi a corde, bubuloque etiam circumvoluti, in omnibus lubricis applicati ossibus, nodosque corporum, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes: hic teretes, illic lati, ut in unoquoque poscit figuratio. Neque hi solidantur incisi: mirumque, vulneratis summus dolor, praesectis nullus. Sine nervis sunt quaedam animalia, ut pisces: arteriis enim constant. Ubi sunt nervi, interiores conducunt membra, superiores revocant. Inter hos latent arteriae, id est spiritus semitae. Haec Plin. (It. nervo, muscolo, tendine, ligamento; Fr. tendons, ligaments, nerfs; Hisp. tendon, ligamento, nervio; Germ. d. Sehnen und Flechsen, d. Muskeln, Nerven; Angl. a sinew, tendon, nerve, muscle, ligament, fibre).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Nervus est τὸ αἰδοῖον ἀῤῥενικόν, fascinum.

¶ 2. Dicuntur etiam nervi de fidibus, corde, minuge.

¶ 3.Item chorda arcus, corda dell'arco: quia saepe e nervo est.

¶ 4. Per synecdochen est ipse arcus.

¶ 5. Nervus pro corio.

¶ 6. Item genus vinculi, quo servorum et obaeratorum cervices, aut potius pedes constringuntur, ceppi.

¶ 7. Vinculum e nervo aperte esse videtur in illo Plauti Curc. 5. 3. 11. ex te hodie faciam pilum catapultarium: Atque ita te nervo torquebo, itidem uti catapultae solent.

¶ 8. Ceterum universim sumitur pro carcere et vinculis.

¶ 9. Per metaphoram et generatim nervi sunt id, quo maxime quaeque res sustinetur et valet, vires, robur, vigor, firmitas, forza, vigore, nervo, costanza.

¶ 10. Speciatim de vi vehementiaque orationis.

Cithara

CĬTHĂRA, ae, f. 1. κιθάρα, instrumentum musicum,. (It. cetera; Fr. cithare, luth, lyre; Hisp. laud; Germ. d. Cither; Angl. a harpe, viol, lut, cittern).

I.) Proprie. Forma citharae initio similis fuisse traditur pectori humano, quod uti vox de pectore, ita ex ipsa cantus ederetur, appellataque eadem de causa. Nam pectus Dorica lingua κιθάρα vocatur. Antiqua autem cithara septem chordis erat,

II.) Figurate ponitur pro ipso citharae sono.

Pandūra

Pandurium vel pandura est musicum quoddam instrumentum a Pane inventum

Plēctruw

PLECTRUM, i, n. 2. πλῆκτρον, instrumentum citharoedi, quo ab illo fides, sive chordae percutiuntur: a nomine Graeco allato, quod a πλήσσω ferio, Latine pulsabulum dicitur, It. plettro.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, instrumentum, quo citharoedus chordas percutit.

¶ 2. Latiori sensu plectrum est navis gubernaculum, vel ipsius gubernaculi summa pars.

II.) Translate, per metonymiam a Poetis fere usurpatur pro lyra ipsa; item pro ipsis carminibus.

Lyra

LYRA, ae, f. 1. λύρη, instrumentum musicum, in quo fides extentae et digitis percussae sonos edunt. Constat duobus veluti cornibus, seu brachiis, hinc inde in modum S contortis, et supra

infraque connexis transverso jugo, cui chordae ita adnectuntur, ut ex utraque parte convelli digitis et pulsari possint. (It. lira, arpa; Fr. lyre, luth; Hisp. lira; Germ. d. Lyra; Angl. a lyre, harp).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe refertur ad genus levioris carminis, quod inde lyricum dicitur, et qui eo utuntur poetae, lyrici: quorum princeps Graecis Pindarus, Latinis Horatius habetur. Solebant enim amores, deorum et heroum laudes, et hujusmodi poematia brevioribus versibus facta, ad lyrae sonum canere.

¶ 2. Interdum et ad quamcumque facultatem pangendi carminis.

¶ 3. Lyra est etiam sidus, decem stellis constans, quod et Fidis appellatur. Fabulantur enim, acceptam a Mercurio lyram donasse Apollinem Orpheo, qua ille Inferos adiit, Plutonem flexit, reduxit conjugem, silvas et feras traxit. Eo tandem a Bacchis discerpto, lyram ab Apolline in caelum fuisse translatam, in regione septentrionali inter genu et sinistram manum Engonasin.

Dīmēnsiō

DĪMENSĬO, ōnis, f. 3. actus dimetiendi, mensura.

Singulus

SINGŬLUS, a, um, adject. — Singulus

A) In sing. num. est singularis, solus, unicus, un solo, μόνος.

¶ 1. Universim.

¶ 2.Singulus numerus apud Grammaticos est numerus singularis.

¶ 3. Distributive.

B) In plur. num. saepius usurpatur et est unusquisque per se, h. e. separatim ab alio, unus, solus, ciascuno da per sè, ἕκαστος, εἵς.

¶ 1.Distributive. —

¶ 2. Extra distributionem, singuli sunt soli, solitari.

Tangō

TANGO, tangis, tĕtĭgi, tactum, tangere, a. 3. - Tango est tactûs sensu deprehendo, attingo, contingo, θίγω, ἅπτομαι (It. tocoare; Fr. toucher; Hisp. tocar; Germ. berühren, anrühren; Angl. to touch).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de loco est adire, ingredi, visere.

¶ 3. Item, de loco, contiguum esse.

¶ 4.Item pro sumere, capere, auferre, furari, pigliare, torre, rubare. ¶ 5. Item gustare.

¶ 6. Item pulsare, percutere, ferire.

¶ 7. Item in re obscena est vitiare.

¶ 8. Item tingere, liquore aspergere, illinere.

II.) Translate.

¶ 1. Est afficere, movere animum, perturbare.

¶ 2. Item decipere, circumvenire, fraudare: ductum a tangendis visco avibus: vel a tango, qua ferire significat.

¶ 3. Item dicto pungere, mordere.

¶ 4. Item pro leviter et paucis memorare, breviter dicendo tractare.

¶ 5. Item pro spectare, adflcere.

¶ 6. Item pro suscipere, aggredi.

¶ 7. Tangere acu rem, alibuid optime perspicere, ipsam rem divinare, toccare il punto, colpire nel segno.

¶ 8. Apud Mathematicos, de figuris geometricis.

¶ 9. Praegnanti, ut ajunt, censu.

Fistula

FISTŪLA, ae, f. 1. est tubus, canalis opertus claususque, per quem aqua fluit; item quicumque cavatus tubus per quem quid defluit, σίφων, σωλήν (It. tubo, doccia, doccione, cannone; Fr. tuyau, tube, conduit, canal; Hisp. canal, caňo, caňon, tubo; Germ. d. Röhre; Angl. a pipe).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de cannarum et florum foramine.

II.) Translate.

¶ 1. Fistula, σύριγξ, zampogna (quam Forcellinus ut primam hujusce vocabuli significationem affert) est avena, musicum instrumentum pastorale, quod inflando sonum edit (unde Isid. 2. Orig. 20. Fistula dicta, quod vocem emittat), ex pluribus calamis, imparibus, varii sonoris, cera compactis conflatum, cujus inventor Pan primus fuisse dicitur.

¶ 2. Pers. 3. 14. fistulam vocat calamum scriptorium. ¶ 3. Fistula est etiam ulcus oblongum, angustum et profundum in corpore sive ex vitio, sive ex morbo, pus trahens. fistola.

¶ 4. Serramentum sutorium, quo coria inciduntur.

¶ 5. Quam Cato R. R. 10. memorat fistulam farrariam, est pilum praeferratum multis ferramentis oblongis obtusisque, et, ad modum calamorum in fistula musicali, in capite pili infixis compactisque: simile opinor iis, quibus teruntur linei panni ad chartam faciendam. Plin. 18. Hist. nat. 10. 23. (97). Etruria spicam farris tosti pisit pilo praeferrato, fistula serrata, et stella intus denticulata, ut nisi intenti pisant, concidantur grana ferrumque frangatur.

¶ 6. Est etiam baculus teres, quo pistores et bellarii tracta ex quibus lagana fiunt, complanant, spianatojo. Apic. 42. Unum laganum fistula percuties.

Tībia

TĪBĬA, ae, f. 1.— Tibia est os cruris exterius, κνήμη (It. osso anteriore della gamba, stinco, caviglia, focile, tibia; Fr. l' os antérieur de la jambe, tibia; Hisp. hueso anterior de la pierna; Germ. das Schienbein; Angl. shin).

I.) Proprie.

II.) Translate, ob similitudinem.

¶ 1. Dicitur instrumentum musicum teres et foraminosum, ex arundine aut buxo aliove ligno, vel ex cruribus gruum, cervorum aut asinorum, interdum ex ebore, aere aliave materia ductili: quod ligula inflatum et foraminibus modo digito obstructis, modo apertis, jucundum edit sonum, αὐλός (It. clarinetta o chiarina, flauto, piva, piffero; Fr. flûte; Hisp. flauto, tibia; Germ. Flöte, Hautbois; Angl. flute, flageolet). Dicitur a mythologis esse inventum Palladis, quae quum inflando nimium buccas sibi deformare videretur, abjecit: abjectam sustulit Satyrus et usurpavit.

¶ 2. In illo Horat. 1. Od. 12. 1. Quem virum aut heroa lyra vel acri Tibia sumis celebrare, Clio? tibia pro carmine ad tibiam decantato sumit Forcellinus.

¶ 3. In re medica est auliscus.

Gingras

GINGRAS vel Calamaula vel calamaules fuit instrumentum musicum Medii Aevi et Renascentiae familiae aerophonorum, in Europa a duodecimo usque ad saeculum septimum decimum factum. Ex zurna orientali deductum, auctor generis oboe factum est.

Clāvīcordium

Clavicordium , Clavile (-is, n), pianum, clavicymbalum, plectrocymbalum, vel clavicordium, est chordophonum malleis nervisque intentis ad tonos edendos praeditum. Clavilia maximae magnitudinis nonaginta septem claves habent, quae, digitis depressis, faciunt ut nervi malleis impellantur. Pulsus mallei efficit ut vibratio nervi sonum emittat; gradus soni, acutus vel gravis, intentione pendit nervi. Vis qua depressa est clavis vim soni definit. Sonus deinde sponte per sedatorem quendam, malleo coniunctum, repremitur ne misceantur soni; clavilista autem pedali potest sedatorem ad tempus disiungere ut concentus sonorum harmonias gignat.

Utriculārius

ŬTRĬCŬLĀRĬUS, ĭi, m. 2. — Utricularius est qui utriculos seu utres inflatos ratibus ita subjiciebat, ut iisdem flumina transnare possent. Horum opificum collegium in quibusdam urbibus ad flumen aliquod sitis habebatur ideoque utricularii saepe cum nautis conjunguntur.

¶ 2. Est etiam qui canit tibiis parvo utri infixis, eum subinde inflando, ascaules, chi suona la cornamusa, ἀσκαύλης.

Lituus

LĬTŬUS, i, m. 2. - Lituus

I.) Proprie

¶ 1. Est baculus incurvus, quo augures sedentes avibus templum designabant.

¶ 2. Lituus, λίτυος a similitudine litui auguralis, est genus tubae minoris, incurvum, gracilem edens sonum, quo in bello utebantur.

II.) Translate.

Tuba

TŬBA, ae, f. 1. — Tuba duo praecipue significat.

A) Tuba est fistula in machina, quae in altum extollit aquam.

B) Tuba fere est instrumentum musicum ex aere (unde aeneatores tubicines dicti) aliove metallo, flatu sonum edens, σάλπιγξ (It. tromba, trombetta, tuba; Fr. trompette, trompe; Hisp. trompeta, trompa; Germ. die Tuba, Trompete; Angl. a trump, trumpet). Inventum fuisse a Tyrrhenis, et quidem a Pisaeo Tyrrheno, filio Herculis. Hic enim primus dicitur concha pertusa bucinasse: cujus instar postea aenea tuba facta sit.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorice.

¶ 2. Metonymice est belli signum et ipsum bellum.

¶ 3. De carmine epico, gravi, altisono.

¶ 4. Item de grandiloquentia universim.

¶ 5. Improprie dicuntur tubae foramina, in reticulo aeneo, per quae manibus sacra tangere licet in sacrariis templorum reposita, ut in templo Bonae deae.

Būcina

BŪCĬNA, ae, f. 1. –

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim bucina est cornu recurvum ad signa danda, facta ad convocandam aut dimittendam multitudinem.

¶ 2. Speciatim occurrit de bucina, qua utebantur pastores.

¶ 3. Item speciatim in re militari vigiliarum signum bucina dabatur.

¶ 4. Item diei quoque partes bucinae sono aliquando, nondum horologiis sonantibus inventis, indicari solitae. Nam quemadmodum noctem in quatuor vigilias, ita diem in quatuor partes dividebant.

¶ 5. Per similitudinem. Ovid. 1. Met. 335. et 357. bucinam vocat Tritonis concham marinam.

II.) Translate. Juvenal.14. 152. Sed qui sermones? quam foedae bucina famae? etc. Nam Fama cum tuba pingi solet.

Pneumaticus

PNEUMĂTĬCUS, a, um, adject. πνευματικός, spiritalis: a πνεῦμα spiritus: ut Pneumatica organa, spiritalia, hoc est, quae vi flatus, vel spiritus aliquid hauriunt, vel attrahunt.

Spīrituālis

SPĪRĬTUĀLIS, e, adject. (spiritus) — Spiritualis

¶ 1. Est qui pertinet ad spiritum, qua flatus est, aer, ventus, πνευματικός (It. da fiato; Fr. qui appartient à l'air; Hisp. lo que pertenece al ayre; Germ. zu Luft gehörig; Angl. of or pertaining to

air or wind). Vitruv. 10. 1. Machinarum est unum genus scansorium, quod Graece ἀκροβατικόν dicitur: alterum spiritale, quod apud eos πνευματικόν appellatur: tertium tractorium: id autem Greci βάναυσον vocant. et mox.Spiritale est, quum spiritus expressionibus impulsus et plagae vocesque ὀργανικῶς exprimuntur.

¶ 2. Est pertinens ad spiritum, qua corpori et materiae opponitur
(It. spirituale; Fr. spirituel; Hisp. espiritual; Germ. geistig; Angl. spiritual)

Spīritus

SPĪRĬTUS, us, m. 4. (spiro) — Spiritus duo praecipue significat.

A) Est universim aer, ventus, ἄνεμος (It. aria, vento; Fr. air, vent; Hisp. ayre, viento; Germ. Luft; Angl. air, wind).

B) Est principium seu substantia, ut ajunt, simplex et spiritualis, quae in homine animus dicitur (It. spirito; Fr. esprit;Hisp. espiritu; Germ. der Geist; Angl. the mind).

Crembalum

Lyra (harpa) oris.

Physicus

Physicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, fisico, filosofo, φυσικός, philosophus naturalis, seu qui physicae dat operam, qui rerum naturam rimatur, vel, ut Cic. Tim. 1. definit, acer investigator et diligens earum rerum quae a natura involutae videntur.

Physicus, -a, -um

PHYSĬCUS, a, um, adject. φυσικός. — Physicus, a φύσις natura, est naturalis, sive ad rerum naturam pertinens.

Physica

Physica, ōrum, n. plur. φυσικά, absolute, substantivorum more, sunt res naturales, scientia naturalis, libri, in quibus de rebus naturalibus disseritur.

Philosophia

PHĬLŎSŎPHĬA, ae, f. 1. filosofia, φιλοσοφία, amor et studium sapientiae: a φίλος amicus et σοφία sapientia.

Philosophus, -a, -um

PHĬLŎSŎPHUS, a, um, adject. — Philosophus est ad philosophiam pertinens, philosophicus.

Philosophus

Philosophus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, amatore della sapienza, filosofo, φιλόσοφος, amator sapientiae, naturae interpres, magister virtutis, qui rerum cognitione delectatur: a φίλος amicus et σοφός sapiens

Speculor

SPĔCŬLOR, aris, atus sum, ari, dep. 1. (specio) — Speculor est intueor, contemplor, βλέπω (It. mirare, contemplare, guardare; Fr. regarder attentivement; Hisp. mirar atentamente, contemplar;Germ. ansehen, anblicken, anschauen; Angl. to look into, observe attentively).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim fere est in speculis sum, prospicio, exploro, contemplor, spiare, osservare, far la scoperta, specolare, considerare, κατασκέπτομαι.

Deus

DĔUS, i, m. 2. Θεός. - Deus est supremum numen, conditor, dominus et rector rerum omnium: a voce Graeca allata (Θεος), eo modo, quo perdo a πέρθω, vel ab AEolico δεὺς pro ζεύς. Sed plura de etymo Voss. in Etymol. (It. Dio, Iddio;Fr. Dieu; Hisp. Dios; Germ. Gott; Angl. God).

Mundus

MUNDUS, i, m. 2. — Mundus duo praecipue significat, instrumentum ornatus muliebris, et universitatem rerum.

I.) Proprie mundus instrumentum est, quo mulieres mundiores et cultiores fiunt, abbigliamenti donneschi, provvisione da ornarsi delle donne: et fere usurpatur cum addito muliebris, γυναικεῖος κόσμος. Differunt autem ornatus et mundus, quia, ut ait Ulp. Dig. 34. 2. 25., ornamenta muliebria sunt, quibus mulier ornatur, veluti inaures, armillae, viriolae, anuli (praeter signatorios) et omnia, quae ad aliam rem nullam parantur, nisi corporis ornandi causa: quo ex numero etiam haec sunt, aurum, gemmae, lapilli, qui aliam nullam in se utilitatem habent. His adde vittas, mitras, semimitras, calvaticas, acus cum margarita, reticula, crocuphantia. Mundus vero muliebris est, quo mulier mundior fit: continentur eo specula, matulae, unguenta, vasa unguentaria, et si qua similia dici possunt, veluti lavatio, riscus, argentum balneare, sclla balncaris.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim dicitur de instrumento et ornatu aliarum rerum.

¶ 2.Speciatim ac saepe mundus est ingens illud corpus caelo terraque constans, perfectum undique, itaque omnia in se complexus, ut nihil sit, quod non insit in eo, mondo, κόσμος. Quem κόσμον Graeci nomine ornamenti appellavere, eum et nos a perfecta absolutaque elegantia mundum. Sunt qui a moveo ducunt, quasi movendus, quia non alius est, quam quod moveri potest.

¶ 3. Hinc aliquando dicitur de solo caelo, cielo, οὐρανός.

¶ 4. Quia vero olim non defuere, qui mundum animatum, sapientem, immo Deum, aeternumque crederent; interdum de eo ita sunt locuti, ut de Deo, providentia, fato, numine.

¶ 5. Non raro dicitur de terrarum orbe, et mortalibus.

¶ 6. De inferis, et regno Plutonis intelligitur apud Festum p. 154. 30. Müll. et Macrob. 1. Saturn. 16. qui docent, putasse veteres, mundum patere ter in anno, scilicet postridie Vulcanalia, tertio Non. Octobr., et sexto. Id. Novembr., quibus diebus non cum hoste manus conserebatur, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, nec aliud quidquam in republica, nisi quod ultima necessitas admoneret, administrabatur. Uxorem quoque ducere, religiosum erat. Dicebatur autem mundus ab eo mundo, qui supra nos est, ut Cato apud Fest. docet, similis nempe creditus in inferis, atque est in superis. Hunc itaque, veluti consecratum Diis Manibus, clausum esse omni tempore putabant, exceptis modo dictis diebus, quos religiosos habebant, quia eo tempore ea, quae occulta et abdita religionis Deorum Manium erant, velut in lucem quamdam adducebantur, et patefiebant. eratque illud sacrum Diti patri et Proserpinae. Haec illi. Fortasse iis diebus celebrabatur Proserpinae raptus, quum Plutoni terra patuit et Manes caelum vidisse finguntur. Alii ad sacra Eleusinia referunt. Varro apud Macrob. Mundus quum patet, deorum tristium atque inferum quasi janua patet.

Metaphysicus

MĔTĂPHYSĬCUS, a, um, adject. μεταφυσικός, metafisico. Boeth. Comment. min. in libr. de interpr. p. 230. Cur autem una oratio sit, alterius est hoc tractare negotii, et de eo disputat in his libris, quos Metaphysica inscripsit, quod est primi opus philosophi. Metaphysicus perscrutatur causas et rerum effecta.

Perscrūtātur

PERSCRŪTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (per et scrutor).— Perscrutari estdiligenter inquirere, perquirere, pervestigare, διερευνάω (It. cercare con diligenza; Fr. fouiller, chercher soigneusement; Hisp. escrudiňar, buscar, inquirir cuidadosamente; Germ. durchsuchen, durchforschen, ergründen; Angl. to seek or searck for diligently).

I.) Proprie.

II.)Translate est inquirere, examinare.

Causa

CAUSA, ae, f. 1. - Quod denique attinet ad significationem, causa in duas praecipuesignificationes commode dividi potest scilicet

A) stricto sensu causa est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur, sive est principium ac fundamentum, in quo aliquid innititur;

B) latiori vero sensu est quaestio, res, negotium, de quo agitur, sive id, quod in illo principio et fundamento innititur atque insistit.

Itaque A) Stricto sensu, causa est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur, ea, quae id efficit, cujus est causa, ut Cic. Fat. 15. 34. definit, cujus verba vide mox sub 1. (It. causa, cagione, fonte, origine, fondamento, motivo; Fr. cause, fondement, raison, motif; Hisp. causa, motivo, razon;Germ. d. Grund, d. Ursache, Quelle, Veranlassung; Angl. a cause, reason).

B) Latiori sensu causa. Generatim est res, qua de agitur: hinc, ejusdem significatio latissime patet.

Effeciō

EFFĬCĬO, ficis, fēci, fectum, fĭcere, a. 3. (ex et facio). - Efficere est idem quod facere, vel potius faciendo assequi, praestare, perficere, exequi, in causa esse ut aliquid fiat, parere, creare, ad effectum perducere (It. effettuare, compire, eseguire, formare, produrre, far si che etc.; Fr. opérer, terminer, achever, faire, effectuer, former, exécuter; Hisp. operar, hacer, formar, producir, efectuar, executar, acabar; Germ. bewirken, zu Stande bringen, bilden, ausführen, vollbringen; Angl. to bring to pass, do, effect, fulfil, accomplish, finish, perform, execute, cause, occasion).

Arithmēticus

Arithmeticus, i,qui arithmeticam callet.

Arithmētica

ARITHMETICA. Arithmetica, orum, τὰ ἀριθμητικὰ, idem sunt ac scientia arithmetica.

Arithmēticus, -a, -um

ĂRITHMĒTĬCUS, a, um, adject. (ἀριθμητικὸς) ad numeros pertinens, seu ad arithmeticam artem.

Computō

COMPŬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Computo est idem quod puto, vel simul puto, considero, cogito: et specialiter dicitur de iis, qui rationes putaut, et quantitatis alicujus modum considerant (It. computare, far conto; Fr. calculer, compter, supputer; Hisp. calcular, contar; Germ. zusammenrechnen, berechnen;Angl. to compute, count, reckon, calculate).

Addō

ADDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (ad et do). - Hoc verbum duas veluti proprias praesefert significationes: scilicet

A) est dare, indere, injicere, apponere; et

B) adjicere, adjungere.

A) Addere est dare, indere, injicere, apponere (It. méttere, apporre; Fr. mettre, mettre auprès; Hisp. poner, meter junto; Germ. etwas zu etwas Anderem oder überhaupt vohin thun, bringen oder legen; Angl. to appoint, give, put).

B) Addere est etiam adjicere, adjungere ita ut additione res aliqua augeatur; cui opponuntur demere, detrahere, deducere (It. aggiungere; Fr. ajouter; Hisp. aňadir; Germ. hinzufügen, hinzuthun, beigeben; Angl. to add).

Subtrahō

SUBTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. — Subtraho est subter traho, subduco, clam aufero, paullatim adimo, ὑφέλκω, ὑφαίρω (It. levar via, togliere di sotto mano o a poco a poco, sottrarre; Fr. enlever de dessous ou secrètement ou peu à peu, soustraire, ôter; Hisp. quitar de soto, debaxo ó á escondidas ó poco á poco, substraer; Germ. heimlich od. unter der Hand od. nach und nach entziehen; Angl. to subtract, to take away)

Multiplicō

MULTĬPLĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (multiplex). — Multiplicare est multum seu multiplicem facere, augere, πολλαπλασιάζω (It. multiplicare, accrescere; Fr. multiplier, augmenter, accroìtre; Hisp. multiplicar, engendrar; Germ. vervielfätigen, vermehren, vergrössern, erweitern; Angl. to multiply, increase, augment).

Cypher

Cypher, cyphri, m. 2, est singulus numerus.

Palimpsēstus

PĂLIMPSESTUS, i, m. παλίμψηστος, membrana iterum abstersa spongia, ut in ea scribi pluries possit: a πάλιν rursum et ψάω abstergeo.

Calculus

CALCŬLUS, i, m. 2. lapillus, ita dictus per deminutionem a calx, calcis, qua lapidem significat. (It. sassolino; Fr. petite piere, caillou; Hisp. guijarro; Germ. ein kleiner Stein, Steinchen; Angl. a

pebble, small stone).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de lapillo, qui in renibus et vesica gigni solet.

¶ 3. Sunt etiam calculi lusorii, nempe iidem, qui latrunculi, et latrones,Graece κύνες: ludus valde similis ei, quem Itali dicunt scacchi. Dicti sunt calculi, quia primum lapillis ad id ludi genus usi sunt: deinde ex alia materia fecere, sed frequentissime e vitro, aliquando etiam ex ebore, auro, argento. Triginta duo erant, bicolores, fere autem sexdecim albi, ac totidem nigri, vel rubei: disponebantur in tabula lusoria hinc atque inde in duas turmas divisi, suisque regionibus lineisque conclusi, movebanturque multa arte, ne circumvenire alter alterum posset. Si qui calculus incomitatus a duobus aliis discoloribus circumveniretur, vinci dicebatur, et capi: si duo simul contra leges ludi moti loco fuissent, capiquidem ab uno adversario non poterant, sed ligari, hoc est ita concludi, ut exire loco non amplius possent, fierentque lusori inutiles, dicebanturque calculi inciti:

¶ 4. Praeterea quoniam lapillis rationes inire mos olim fuit, eorumque adjectione aut detractione aliquid numerare, calculus ponitur pro supputatione.

¶ 5. Item quia lapillis vel nigris, vel albis in urnam conjectis suffragium, aut sententiam ferebant veteres, sumitur calculus pro sententia, aut suffragio.

¶ 6. Est etiam nomen ponderis.

Rūsticus

RUSTĬCUS, a, um, adject. (rus). - Rusticus est ad rus et agros pertinens, agrestis, villaticus, eui urbanus opponitur, villereccio, contadinesco, rusticano, rustico,ἀγροῖκος.

Quīncūnx

QUINCUNX, uncis, m. et f. 3.

¶ 1. Stricto sensu est quinque unciae, vel quinque habens uncias.

¶ 2. Est etiam mensurae genus, capiens quinque cyathos, h. e. quasi dimidium sextarii, uno cyatho minus. Sextarius enim duodecim cyathos continet: ejus dimidium sunt sex cyathi, quae est hemina; si unum demas, quincunx.

¶ 3. Quincunx hereditatis apud Plin. 7. Ep. 11. sunt quinque partes hereditatis in duodecim divisae.

¶ 4. De usura, qua ex singulis centenis assibus quinque unciae, seu quinque unius assis partes quolibet mense, seu quotannis quinque asses percipiuntur, cinque per cento.

¶ 5. Quincunx jugeri apud Colum. 5. R. R. 1. 11. est, respectu jugeri, quod quinque unciae respectu assis aut librae.

¶ 6. Quincunx etiam dicitur ordo, quo arbores ita disponuntur, ut quinque unciarum figuram referant; olim enim quinque unciae sic scribebantur (signum) vel (signum) vel (signum): hinc etiam triens sic (signum); quadrans vero sic (signum) vel (signum).

Ūncia

UNCĬA, ae, f. 1. - Uncia duodecimam partem integrae alicujus rei designat; speciatim et quidem

I.) Proprie.

¶ 1.Est duodecima pars assis seu librae (It. oncia; Fr. once; Hisp. onza; Germ. e. Unze; Angl. an ounce).

¶ 2. Apud Cels.5. 17. in uncia est pondus septem denariorum: denarii autem pondus in sex partes dividitur, id est sextantes, qui Graecorum obolis respondent.

¶ 3. Saepe dicitur de duodecima parte totius alicujus rei, sive pondere sive mensura constantis: quemadmodum as totum aliquod significat.

¶ 4. Uncia fuit etiam dea veterum Gallorum. Inscr. apud Orelli n. 1070. V. ONOM.

II.) Translate dicitur de minima quantitate cujusque rei.

Decussis

DĔCUSSIS, is, m. 3. (decem et as, assis). - Decussis

¶ 1.Est denarius numerus, δεκάς: quia nota X tum nummum, tum numerum significat.

¶ 2. Item conformatio duarum linearum in modum litterae X, vel χ, decussatio.

¶ 3. Item nummus, qui decem asses valebat, denarius insignitus littera X. Quam litteram si in duas partes dividas, superior pars erit V, quae nota est numeri quinarii.

Duodēnī

DŬŎDĒNI, ae, a, adject. num. distribut. a duodecim, qui saepe accipitur pro duodecim sine distributione.

Quīndēnī

QUĪNĪDĒNI et quini deni et per syncop. Quindeni, ae, a, nomen numerale dispertitivum, quindici, quindecim.

¶ 1. In distributione.

¶ 2. Extra distributionem. Plaut. Most. 2. 1. 11. Quindenis hastis corpus transfigi.

Sexāgēnī

SEXĀGĒNI, ae, a, adject. numerale distributivum (sexaginta). — Sexageni, sessanta, ἑξήκοντα.

¶ 1. Stricto sensu. —

a) Generatim.

b) Speciatim extra distributionem pro cardinali sexaginta.

¶ 2. Latiore sensu seu indefinite de magno numero.

Geōmetrēs

GĔŌMĔTRES, ae, m. 1. - Geometres est terrae mensor: a γῆ terra et μέτρον mensura., qui terram metitur.

Mētior

MĒTĬOR, mētiris, mensus (raro mētītus) sum, mētiri, dep. 4. — Metiri (quod ratione habita etymi conjungitur cum Gr. μέτρον, μετρέω) est explorare rei alicujus magnitudinem, definire modum, dimetiri (It. misurare; Fr. mesurer; Hisp. medir; Germ. etwas unter das Maass nehmen, ein Maass an etwas legen, es messen; Angl. to mete, measure, take measure of, survey).

[Altitūdō]

ALTITŪDO, ĭnis, f. 3. (altus) excelsitas vel profunditas, sive abstracta qualitas ejus rei, quae sursum vel deorsum crevit: cui opponitur
modo latitudo, modo longitudo, modo crassitudo. (It. altezza o profondità; Fr. hauteur ou profondeur; Hisp. altura ú profondidad; Germ. die Höhe, Erhabenheit, oder die
Tiefe; Angl. highness, depth).

[Lātitūdō]

LĀTĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (latus) spatiositas, πλατύτης, πλάτος (It. larghezza, ampiezza; Fr. largeur, grandeur, étendue, espace; Hisp. anchura, extendida; Germ. d. Breite; Angl. breadth, width, latitude, broadness, large extent).

[Longitūdō]

LONGĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (longus) magnitudo in longum extensa, prolixitas, μακρότης
(It. lunghezza; Fr. longueur, étendue en long; Hisp. largura, largaria, longitud; Germ. d. Länge; Angl. lenght, longitude).

[Crassitūdō]

CRASSĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (crassus) amplitudo, densitas, spissitudo (It. grossezza; Fr. épaisseur, densité; Hisp. espesura, denstdad; Germ. d. Dieke, d. Dicksein; Angl. thickness, bigness, crassitude).

[Amplitūdō]

AMPLĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (amplus) spatium aut magnitudo alicujus rei; et quotiescumque ponitur pro altitudine, simul significat crassitudinem aliquam, quae amplum reddat (It. ampiezza, grandezza; Fr. étendue, grandeur, largeur, circonférence; Hisp. extendida, grandeza, tamaňo;Germ. die Weite oder Grösse; Angl. ampleness, amplitude, greatness, largeness).

[Turris]

TURRIS, is, f. 3. — Turris est aedificium in magnam altitudinem protensum, celsa moles, τύῤῥις, πύργος (It. torre; Fr. tour; Hisp. torre; Germ. Thurm. Angl. a tower or turret).

[Distantia]

DISTANTĬA, ae, f. 1. - intervallum.

I.) Proprie.

II.) Translate est differentia, diversitas.

[Quadrāns]

QUĂDRANS, antis, proprie est Part. praes. a verbo quadro, ita ut subaudiatur numerus; hinc quarta pars alicujus rei: et usurpatur

A) Adjective;

B) Absolute, substantivorum more.

A)Adjective. In usuris est quarta pars centesimae quotannis solvenda.

B)Absolute, substantivorum more.

¶ 1. Generatim est quarta pars alicujus rei. Sic –

a) Quadrans operae, est quarta pars diei operarii, un quarto di giornata.

b) Quadrans diei, sex horae.

¶ 2. Speciatim de hereditate, quando as totam hereditatem significat, aut aliquam totam summam, quadrans est ejus quarta pars.

¶ 3. Item speciatim, in ponderibus sunt tres unciae, un quarto, tre oncie, quarta librae pars.

¶ 4. Item quarta pars pedis, quo mensuramus, h. e. digiti quatuor: nam pes sexdecim continet. Haec mensura dicitur etiam palmus minor.

¶ 5. Item in agris est quarta pars jugeri, un quarto di campo.

¶ 6. In mensuris liquidorum et aridorum est quarta pars sextarii, h. e. cyathi tres: nam sextarius duodecim cyathos continet.

¶ 7. Quum sermo est de pecunia, quadrans est tertia pars assis, h. e. tres unciae. Et quia asses, h. e. nummi, olim librales fuere, quadrans fuit moneta aerea trium unciarum, nota ratis impressa.

Līnea

LĪNĔA, ae, f. 1. (linum). — Linea est filum, funiculus stricto sensu ex lino, latiori autem sensu ex cannabe, aliave simili materia, λίνον, λινάριον (It. filo di lino, spago; Fr. fil de lin, cordon, ficelle, menue corde; Hisp. hilo de lino, cordon, hilo bramante; Germ. ein leinener Faden, eine Leine-Schnur; Angl. a line, cord, string).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in plagis, seu retibus lineae sunt funiculi crassiores, quibus maculae continentur.

¶ 3. Item speciatim est filum ex quo namus pendet.

¶ 4. Item funiculus, quo fabri materiam dirigunt, filo, spago. II.) Translate.

¶ 1. Generatim linea dicitur ductus longus ac tenuis calamo, aut penicillo, aut scalpro signatus, linea, γραμμή.

¶ 2. Speciatim Geometrae lineam accipiunt longitudinem sine latitudine et altitudine, ut Varro apud Gell. 1. 20. definit; brevius alii, magnitudinem tantum longam.

¶ 3. Item speciatim, sunt lineae in agris limites angustiores, qui tamquam lineae in longum producti, mensurae disterminandae causa sunt constituti, et aliquando itineris, aut asportandorum fructuum: qui et limites linearii, seu lineales appellantur.

¶ 4. Item linea fuit sulcus, qui ante carceres et in extrema meta transversus ducebatur, et calce cretaque replebatur.

¶ 5. Item, in circo, theatro et amphitheatro Forcellinus aliique tum lexicographi, tum Latinorum scriptorum interpretes lineam fuisse putarunt repagulum quoddam, seu loricae genus a tergo imminens gradibus marmoreis, quod humeros sedentium spectatorum ita coerceret, ut ab uno in alterum sedilium ordinem ultro citrove transitus impediretur.

¶ 6. Per metaphoram a superiori num. I. 1. ductam, linea dicitur de serie cognationis, quae Graece σειρά.

¶ 7. Solent pictores, priusquam colores adhibeant, figuram totam solis lineis unicoloribus describere, quod nos dicimus disegnare, abbozzare.

¶ 8. Linea significat etiam fines, i confini. Hinc transilire lineasest ulterius progredi, quam licet aut decet.

Dēsignō

DĒSIGNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et signo). - Designare est aliquo signo notare, indicare, deformare (It. segnare, disegnare, abbozzare; Fr. dessiner, désigner, tracer marquer; Hisp. delinear, designar, trazar; Germ. etwas abgränzend, im Abrisse etc. abzeichnen, bezeichnen, anzeigen, erklären, darstellen, entwerfen; Angl. to mark or scketch out, plan.)

Angulus

ANGŬLUS, i, m. 2. - Geometris dicitur id quod constat ex duabus lineis in idem punctum desinentibus, quod ibi angustus sit locus. Hinc in aedificiis anguli dicuntur, ubi duo parietes coeunt. Item in agris et regionibus, ubi duo latera conveniunt atque in acutum desinunt, angulus appellatur (It. angolo; Fr. angle; Hisp. angulo; Germ. der Winkel oder die Ecke; Angl. an angle, corner, noock).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1. De sinu maris vel terrae.

¶ 2. Saepe generatim ponitur pro secessu, loco remoto, infrequenti.

¶ 3. Speciatim angulus –

a) Est locus remotus, tranquillus, umbratilis, ubi quis litteris operam dat, cui publica agendi arena opponitur.

b) Item est nimia scriptoris circumscriptio, cui opponitur liberior agendarum causarum ratio.

Rēgula

RĒGŬLA, ae, f. a rego; et producitur prima, licet in rego corripiatur: est autem instrumentum, quo lineae diriguntur, στάθμη, κανών (It. regolo, rigarola; Fr. équerre, règle; Hisp. regla; Germ. Richtscheit, Richtstab, Lineal; Angl. a rule, square, ruler).

I.) Proprie.

II.) Translate usurpatur

A) De rebus physicis; et

B) Morali ratione; et

C) norma, ordo, statutum v. formula.

A) De rebus physicis.

¶ 1. Ponitur aliquando pro baculo, quo aliquid rectum tenetur.

¶ 2. Item pro instrumento eumdem usum praebente, quem fiscus, in factura olei: est enim vas exilibus regulis aliquantum inter se dissitis compactum, ut liquor exire possit, quum olivae prelo subjiciuntur.

¶ 3. Est etiam virga ferrea non rotunda, sed plana.

¶ 4. Herba, quam Graeci basiliscam, βασιλίσκην, vocant, a Latinis regula dicitur et illis locis nascitur, ubi fuerit serpens basiliscus.

C) norma, ordo, statutum v. formula.

Circinus

CIRCĬNUS, i, m. 2. κίρκινος, instrumentum, quo circuli designantur (It. compasso, seste, sesta;Fr. et Hisp. compas; Germ. d. Zirkel, als Instrument; Angl. a pair of compasses).

Trigōnus

TRĬGŌNUS, i, m. 2.

¶ 1. Est idem ac triangulus, (tres et angulus) tres habens angulos, triquetrus, triangolare,τρίγωνος.

¶ 2. Est in re medica genus pilulae trigoniae.

¶ 3. Etiam piscis nomen ex genere pelamidum seu thynnorum, ita fortasse appellati ex forma, quia triangula erat ejus sectio, hinc a Xenocrate c. 35. vocatur τρίτομος.

Tetragōnus

Tetragonus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, quadratum.

Astronomia

ASTRŎNŎMĬA, ae, f. 1. ἀστρονομία, scientia quae ex ratione motus siderum aliquid colligit, et ad usum vitae transfert: v. g. ad rationem temporis, dierum, mensium, anni constituendam; item ad navigationem, etc.

Cōnsīderō

CONSĪDĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Considerare est oculis inspicere, attente intueri (It. considerare; Fr. considérer attentivement, regarder; Hisp. considerar; Germ. betrachten, beschauen, besehen; Angl. to inspect, examine, consider).

Mōtus

MŌTUS, us, m. 4. (moveo) motio, agitatio, κίνησις, κίνημα (It. moto, movimento; Fr. mouvement, agitation, secousse; Hisp. movimiento, agitacion, sacudida; Germ. die Bewegung; Angl. a motion, moving, movement).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de saltatione et gestu corporis, qui fit ad certas leges.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de germinatione atque incremento plantarum.

¶ 2. Saepissime pro affectu animi, passione, affetto.

¶ 3.Speciatim pro instinctu numinis, oestro, ἐνθουσιασμῷ, qui vatibus immitti creditur.

¶ 4. Item est commotio et perturbatio rerum, turba, tumultus, commozione, tumulto, sollevamento, sedizione.

¶ 5. Apud Rhetores usurpatur de tropis.

¶ 6. Pro causa, impulso, motivo.

Astrum

ASTRUM, i, n. 2. ἄστρον, Graeca vox, quae proprie significat sidus, h. e. constellationem, seu signum pluribus stellis constans (ab ἀστὴρ stella, cui opponitur), sicut aster unam stellam significat; et ita saepe usurpatur a Graecis. (It. costellazione, segno celeste; Fr. astre, constellation; Hisp. constelacion; Germ. das Gestirn, Sternbild;Angl. a constellation).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est constellatio.

¶ 2. Latiori sensu ac saepius ponitur pro stella, quia stella et proprium habet nomen, et per se ipsa caeleste signum efficit.

II.) Figurate.

¶ 1. Astra ponuntur ad maximam loci altitudinem significandam.

¶ 2. Item ponuntur ad maximam famae celebritatisque altitudinem significandam, quia scilicet praeclaros antiquitatis viros in astra conversos fabulati sunt Poetae.

Astrologia

ASTRŎLŎGĬA, ae, f. 1. ἀστρολογία, scientia tractans de natura et motu astrorum, quae et astronomia dicitur. Aliqui ita distinguunt, ut astronomia sit, quae de motu astrorum disserit; astrologia, quae influxum siderum spectat, et ex astris praedicit futura contingentia circa vitam et fortunam hominum. Hinc Hieronym. 1. advers. Pelagian. 8. tanquam duas diversas artes enumerat. Sed tamen fere ¶ 1. Latini scriptores astrologiae nomine utramque complexi sunt.

¶ 2. Item ars, quae influxum siderum spectat, et ex astris praedicit futura contingentia.

Effectūs

EFFECTUS, us, m. 4.

¶ 1. Generatim est res effecta (It. effetto, compimento, esecuzione; Fr. achèvement, exècution; Hisp. acabamiento, execucion; Germ. d. Ausführung; Angl. an effect, execution).

¶ 2. Speciatim effectus est vis efficiendi, quae in quaque re inest.

Spatium

SPĂTĬUM, ĭi, n. 2. — Spatium estquicumque locus, τόπος, μέσον (It. luogo, spazio, tratto, estensione di luogo; Fr. espace, distance, éloignement; Hisp. espacio, distancia, trecho; Germ. der Raum, die Strecke; Angl. the ground, for running a race).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de intervallo loci, διάστημα.

¶ 3. Item significat rei cujusquam magnitudinem, ampiezza, grandezza.

¶ 4. Item saepe dicitur de loco, ubi cursu certatur, et est curriculum, stadium, luogo dove si corre al palio, corso, lizza, στάδιον: quam ponit Forcellinus primam vocis significationem.

¶ 5. Hinc de ipso cursu vel deambulatione, quae in spatio fit.

¶ 6. Et de loco, in quo ambulatur, passeggio.

¶ 7. Et etiam de ipsa ambulatione, passeggiata.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ ex eo quod spatiumdicitur de extensione seu intervallo loci, refertur saepe ad significandum tempus seu intervallum et longitudinem temporis, tempo, intervallo o estensione di tempo.

¶ 2. Metaphorâ ductâ ex eo, quod spatium dicitur de curriculo seu stadio, aut etiam cursu, qui in stadio fit.

Stēlla

STELLA, ae, f. duo diversa significat.

A) Stella est corpus caeleste, lucidum, fere radiatum, astrum, sidus, et ducitur ab ἀστήρ, deminutiva forma asterula, mox astella, deinde per aphaeresin stella (cf. puella a puerula): fuit autem qui putaret, stellam dici quasi luminis stillam.quod ridet atque improbat Quintil. 1. 6. a med.; nec audiendus Isid. 3. Orig. 71. 3., qui derivat a stando, quia stellae sunt aptae fixaeque in caelo, nec cadunt. cui favet loc. Capell. 8. p. 275. Quidam Romanorum stellas a stando, sidera a considendo dicta fuisse commemorat. Graece igitur est ἀστήρ (It. stella, astro; Fr. étoile; Hisp. estrella; Germ. der Stern; Angl. a star). Differunt tamen stellae a sideribus, quod illae singulae sunt, et dicuntur etiam de planetis: haec ex pluribus stellis componuntur, ut in SIDUS dictum est.

I.) Proprie.

¶ 1.

¶ 2.Speciatim de sidere, ut enim sidera pro stellis ponuntur, sic e contrario.

¶ 3. Et de sole.

¶ 4. Stella diurna.

¶ 5. Stellam significare ait Atejus Capito laetum et prosperum, auctoritatem secutus P. Servilii auguris, quae ex lamella aerea, adsimilis stellae, locis inauguratis infigatur.

II.) Improprie, a similitudine, dicitur de iis, quae stellae radiatae figuram referunt.

¶ 1. Universim.

¶ 2. De cicindelis.

¶ 3. De punctis lucidis in gemmis.

¶ 4. De oculis.

¶ 6. Stella junior in re agraria dicitur signum stellae simile affixum palis terminalibus.

¶ 7. Est etiam piscis quidam marinus ita appellatus, stellae figuram referens, cui parva admodum caro intus, extra durius callum. Huic tam igneum fervorem esse tradunt, ut omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat.

III.) Translate. — Hoc item differre inter stellas, sidera et astra docet Isid. 3. Orig. 60., quod "stella est quaelibet singularis, sidera vero sunt stellis plurimis facta, ut Hyades, Plejades; astra autem sunt stellae grandes, ut Orion, Bootes". Sed haec nomina, ut ipse ait, scriptores confundunt et astra pro stellis et stellas pro sideribus ponunt. Alia discrimina V. apud eumd. 1. Differ. 495. et App. n. 217. et cf. Döderlein, op. cit. v. 4. p. 409.

B) Stella est etiam pila, columna, cippus.

Polāris

POLĀRIS, is, e, adi. – quod pertinet ad polos.

Polus

PŎLUS, i, m. 2. πόλος, a πολέω verto, est cardo, seu extrema pars axis, quo rota vertitur, polo.

I.) Proprie. Duo figuntur poli in caelo, Arcticus, seu borealis et Antarcticus, seu austrinus: quorum prior alte et supra nos Europam incolentes positus, alter depressus est et absconditus. Latine vertices dicuntur.

II.)Translate.

¶ 1. Est nomen stellae in ipso boreali polo sitae, in cauda minoris Ursae, quam nos dicimus la tramontana.

¶ 2. Per synecdoch. sumitur passim a poetis pro ipso caelo, cielo.

¶ 3. Et pro orbe terrarum.

Arcticus

ARCTĬCUS, a, um, adject. Α᾿ρκτικὸς, ad Arctum, h. e. Ursam pertinens, quod est signum caeleste, in septentrionali plaga situm. Hinc Circulus arcticus est ad polum septentrionis: cui opponitur antarcticus, ἀνταρκτικὸς, positus in polo meridionali, et arctico recta oppositus. Circulus arcticus nobis, quibus sphaera est obliqua et latitudo septentrionalis, conspicuus est; antarcticus non apparet.

Antarcticus

ANTARCTICUS – vide arcticus.

Fīniō

FĪNĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, a. 4. - Finire proprie ac stricto sensu de locis dicitur, et est locorum fines vel terminos designare, aliquam regionem finibus circumscribere, ὑρίζω (It. determinare i confini, chiudere tra confini; Fr. limiter, délimiter, borner, circonscrire; Hisp. limitar, alindar, terminar; Germ. ab -, begränzen, in Gränzen einschliessen, durch Gränzen festsetzen; Angl. to limit, bound).

Stēllō

STELLO, as, (avi) ātum, are, 1. (stella) — Stello transitive et intransitive occurrit. A) Stello, transitive, est punctis lucidis stellarum modo distinguo, orno (It. ornare di stelle; Fr. semer d' étoiles; Hisp. ornar de estrellas; Germ. mit Sternen besetzen; Angl. to mark or variegate of stars).

Sīdus

SĪDUS, ĕris, n. 3.— Sidus est signum caeleste ex pluribus stellis compositum, ut sunt duodecim illa, quibus constat Zodiacus, Canis, Ursa, Andromeda, Lepus et plurima alia, quae ab Hygino l. 2. et 3. Astron., a Manil. et Firmic. in Astron. recensentur: ἄστρον (It. costellazione, segno celeste, astro; Fr. groupe d'étoiles, constellation, astre; Hisp. constelacion, astro; Germ. d. Sternbild, Sterngruppe, Gestirn;Angl. a constellation, sign in the hearens consisting of many stars, cluster of fixed stars).

Septentriōnārius

SEPTENTRĬŌNĀRĬUS vel septemtrionarius, a, um, adject. (septentrio) idem ac septentrionalis.

Septentriōnālis

SEPTENTRĬŌNĀLIS vel septemtrionalis, e, adject. (septentrio) ad septentrionem pertinens, settentrionale, ἀρκτικός.

Septentriōnēs

SEPTENTRĬO, ōnis, m. sing. et rectius Septentriones, ōnum, plur. 3. (septem et triones) — Septentrio seu Septentriones

I.) Proprie septem stellae prope polum Arcticum. V. TRIONES. Festus p. 339. 2. Müll.Septentriones septem stellae appellantur a septem bubus junctis, quos triones a terra rustici appellent, quod juncti simul terram arent quasi terriones. reliquos axem dixerunt, quod id astrum Graeci ἄμαξαν dicunt, idque habet partem quamdam temonis specie. unde ait Ennius: Superat temo stellas. Sed et physici eum situm septem stellarum contemplati, septentriones dici ajunt, quod ita sunt septem stellae sitae, ut ternae proximae quaeque efficiant tria trigona. Sic Gell. 2. 21. Graeci ἅμαξαν, idest plaustrum vocant: Latini similiter plaustrum. Ex septem siquidem stellis duae pariles uno in loco cernuntur, quae pro bobus accipiuntur, reliquae quinque plaustri figuram designant. Itaque et proximum sidus Bootes Graecis, Latinis Bubulcus dicitur, quia more bubulci currum sequitur. Atque hae septem stellae sidus efficiunt, quod dicitur Ursa minor, et a Vitruv. 6. 11. minor Septentrio. Alterum vero sidus, quod Ursa major, et a Vitruv. ibid. Septentrio major vocatur, viginti septem stellis constat, quae et ipsae positione plaustrum referunt. Hinc est, quod frequentius a scriptoribus Septentriones, quum de sideribus sermo est, in plurali numero usurpantur. Plaut. Amph. 1. 1. 117. Nam neque se septentriones quoquam in caelo commovent. Varro Sat. Menipp. 53. p. 154. Oehl. Ventique frigido se ab axe eruperant Phrenetici Septentrionum filii Secum ferentes tegulas, ramos, syrus. Veget. 1. Veterin. 57. A Septentrionum regione. Adde Cic. in Arat. loc. supra cit. — In sing. num. Vitruv. 6. 11. et Cic. 2. Nat. D. 43. 111. Septentrio minor. et ibid. major.: de quib. V. supra.

II.) Translate.

¶ 1. Est plaga caeli e regione austri seu meridiei, settentrione, tramontana.

¶ 2.Septentrio item nomen est venti, qui Austro objectus est, ita dicti, quod a septentrionibus stellis spirat. Graece Aparctias appellatur, quod ab Arcto flat. Poetae fabulantur, filium esse Astraei.

¶ 3. Item ponitur pro polo septentrionali.

¶ 4. Dicitur etiam in sing. num. de quodam ornamenti genere, fortasse ex septem gemmis, quibus constabat, stellarum formam imitantibus.

Triō

TRĬO, ōnis, m. 3. duo diversa significat.

A) Trio est bos aratorius: a terendo dictus.

I.) Proprie.

II.) Translate, a similitudine, triones dicuntur duo Arcti seu duae Ursae, major et minor, quae sunt duo signa caelestia prope Aquilonem et Circulum hiemalem sita, quia utriusque signi stellae plaustrum et boves junctos referunt.

B) Trio est etiam idem ac ternio.

Merīdiōnālis

MĔRĪDĬŌNĀLIS, e, adject. meridionale, μεσημβρινός, ad meridiem situs.

Merīdiālis

MĔRĬDĬĀLIS, e, adject. (meridies) meridianus.

Merīdiānus

MĔRĪDĬĀNUS, a, um, adject. (meridies) ad meridiem pertinens, μεσημβρινός, meridiano, di mezzodì.

Mātūtīnus

MĀTŪTĪNUS, a, um, adject. - ad auroram et mane pertinens, ἑωθινο (It. mattutino, della mattina; Fr. du matin, de la matinée, qui a lieu le matin, matinal; Hisp. madrugador, madrugon; Germ. zum Morgen gehörig, morgendlich; Angl. of or belonging to the morning, in the morning, early).

Merīdiēs

MĔRĪDĬES, ēi, m. 5. media diei pars, quum sol altissimus est, et matutinum a vespertino tempore dividit: a medius et dies, quasi medidies, quod quia erat insuavius, primum d in rmutarunt, ut docet Cic. Orat. 47. 158. Ipsum meridiem, cur non medidiem? credo, quod erat insuavius. Cf. Quintil. 1. 6. 30.; Priscian. 1. p. 551. Putsch.; et Varron. 6. L. L. 4. Müll. V.SOLARIUM. Gr. μεσημβρία (It. mezzodì, meriggio; Fr. le milieu de jour, midi; Hisp. medio dia;Germ. d. Mittaq, d. Mittagszeit; Angl. midday, noon, noontide).

Zōdiacus

ZŌDĬĂCUS, i, m. 2. ζωδιακός, ζῴδιος, ζωοφόρος, zodiaco, circulus in caelo ex numero maximorum, vel potius zona aut armilla quaedam, quae duodecim illa signa continet, quae Sol,

Luna et alii planetae motu proprio percurrunt. Dixi, vel potius zona aut armilla: nam quum omnes circuli sine latitudine et profunditate esse intelligantur, hic habet latitudinem duodecim graduum et secundum nonnullos quattuordecim, secundum alios sexdecim, et ex una parte tropicum Cancri, ex altera Capricorni attingit. Dictus est ab illis signis, quae complectitur, quaeque ζώδια seu ζωΐδια appellantur, id est parva animalia.

Idem a duodecim signis a Cicer. in Arat. 317. et ab aliis signifer orbis vocatur, a Manilio dicitur balteus stellatus, ab aliis aliter. Signa autem hujus circuli sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces.

V. Auson. Ecl. 3. 6. Cic. 2. Divinat. 42. 89. Vim quamdam esse ajunt signifero in orbe, qui Graece ζωδιακός dicitur, talem, ut ejus orbis unaquaeque pars alia alio modo moveat immutetque caelum. Gell. 13. 9. Stellae istae ita circulo, qui zodiacus dicitur, sitae locataeque sunt, ut etc. Capell. 8. p. 282. Qui quidem Zodiacus aequales duodecim signorum integrat portiones, sed undecim habet signa; Scorpius enim tam suum spatium corpore quam chelis occupat Librae, cujus superiorem partem pedes Virginis occupant, majorem vero Scorpius. Chelas, quam Librum dicimus, quidam dixere Graji. Sane Manetho Apotel. 2. 136. Χηλαὶ θ᾽ ἃς καὶ δὴ μετεφήμισαν ἀνέρες ἱροὶ Και` Ζυγὸν ἐκλήϊσσαν ἐπεὶ τ᾽ ἐτάνυσσ᾽ Οἷαί περ πλάστιγγες ἐπὶ ζυγοῦ ἐλκομένοιο. Cf. Serv. ad Virg. 1. G. 33. Adde Capell. 8. p. 277. et 287.

Ariēs

ĂRĬES, ĕtis, m. 3. - Vox conjungenda est cum Gr. ἄῤῥην, hoc est mas: aries enim est mas ovium, qui integer est et servatur ad generandam sobolem (It. montone; Fr. bélier, mâle de la brebis; Hisp. carnero, el macho de la oveja; Germ. der Widder, Schaafbock; Angl. a ram).

I.) Proprie.

¶ 1. Ponitur de animali terrestri.

- a) Generatim.

- b) Speciatim occurrit et de Colchico aureo ariete.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Per similitudinem aries est unum ex duodecim signis Zodiaci, primumque locum in eo occupans, quod cum sol ingreditur, hiemem depellit, et laeto vere annum aperit. De hoc hujusmodi fabulam narrat Hygin. fab. 133. Liber cum in India aquam quaereret, nec inveniret, subito ex arena aries dicitur estitisse, quo duce aqua inventa, petiit a Jove, ut eum arietem in astra referret. Id. 2. Astron. 20. scribit, putari illum arietem, qui Phrixum et Hellen per Hellespontum transtulit: qui pelle aurea instructus fuisse dicitur, quae ei tamen, antequam in caelum transferretur, detracta fuit et Colchis reposita. Sunt tamen qui dicunt, non arietem illum fuisse, sed insigne ac nomen navis, qua Phrixus et Helle navigarunt, ut ex Tacito 6. Ann. 34. colligitur. Porro ipsum sidus constat stellis tredecim, positumque est inter Pisces et Taurum. Cic. Arat. 230. Exin contortis Aries cum cornibus haeret. Adde ibid. 244. et 535. Vitruv. 9. 3. 1. Schneid. Sol cum Arietis signum init. Manil. 2. 246. Ut Leo, et Arcitenens, Ariesque in cornua tortus. Adde Ovid. 10. Met. 165.

¶ 2. Item a similitudine aries dicta est machina bellica ad muros subruendos apta, eratque praelonga et praegravis trabs, ferrata altera extremitate, in modum saepe arietini capitis, quae multa militum manu, magna vi repetitisque ictibus in muros impacta, facile quantumvis crassas structuras diruebat. De ejus inventione et usu lege Vitruv. 10. 13. 1. Schneid., Stewech. ad Veget. 4. Milit. 14. et Lips. l. 3. Poliorcet. dial. 1. et l. 5. dial. 8., ubi variae arictis formae, exhibitis figuris, describuntur. Accuratam arietis descriptionem habes etiam apud Ammian. 23. 4. 8. Cic. 1. Off. 11. 35. Aries murum percussit. Caes. 2. B. G. 32. Priusquam aries murum attigisset. Id. 7. ibid. 82. Ab ariete murum defendere. Auct. B. Alex. 1. 2. Arietes in aedificia immittere. Liv. 21. 12. Arietibus murum discutere. Virg. 2. AEn. 491. labat ariete crebro Janua, et emoti procumbunt cardine postes. Id. 12. ibid. 706. quique imos pulsabant ariete muros. Adde Curt. 4. 3. et 8. 2., et Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (202). - Hinc Cassiod. 7. Variar.6.

vocat arbores moenium importabiles arietes, quia tamquam machinae bellicae ipsa moenia paullatim subruunt et evertunt.

¶ 3. Caesar (4. B. G. 17.) in descriptione pontis sui super Rhenum effecti, sublicas obliquas adactas tignis rectis pontem sustinentibus, pro ariete subjectasdicit, quia scilicet arietis in aliquem irruentis figuram imitari videbantur. Graecus etiam interpres δίκην κριοῦ vertit. Alii minus recte legunt pro pariete.

¶ 4. Hinc translate Cic. Top. 17. 64. Jacere telum voluntatis est, ferire quem nolueris, fortunae. Ex quo aries ille subjicitur in vestris actionibus: Si telum manu fugit magis, quam jecit. h. e. defensio, qua velut ariete adversarii accusationem evertitis. - NB. Quod nonnulli afferunt ex Plaut. Pers. 1. 2. 22. Albo ariete aliena oppugnare bona; al. leg. albo rete. V. in ALBUS.

Taurus

TAURUS, i, m. 2. ταῦρος, primo significat marem adultum, non castratum, in genere bubulo et vaccarum admissarium (It. toro; Fr. taureau; Hisp. toro; Germ. der Stier; Angl. a bull).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu de quocumque bove.

II.) Improprie.

¶ 1. Est aviculae genus

¶ 2. Item radix arboris.

¶ 3. Item genus scarabaei terrestris.

¶ 4.Item in Fabulis monstrum marinum a Neptuno immissum ad terrendos Hippolyti equos.

¶ 5. Item ea pars in corpore animalis, quae est inter podicem et scrotum, Graece ὄῤῥον, Latine orrhopygium et apud Veget. 1. Veterin. 46. hypotaurium.

¶ 6. Item caeleste Signum inter Arietem et Geminos. In Fabulis est ille, sub cujus specie Juppiter Europam rapuit et ex Phoenice in Cretam transvexit: vel ille, in cujus formam Io fuit conversa. In ejus cauda sunt septem stellae, quas appellant Vergilias et Pleiadas, ut Plin. 2. Hist. nat. 41. 41. (110). docet: in fronte totidem, quas Suculas Latine, Hyades Graece. Hygin. 2. Astron. 21. et 3. ibid. 20. Virg. 1. G. 217. Candidus auratis aperit quum cornibus annum Taurus et averso cedens Canis occidit astro. V. quae in hunc loc. scripsit Macrob. 1. Somn. Scip. 18. a med. Ceterum de tauro in Fabulis V. plura apud Rossi in Florileg. Viscont.

¶ 7. Taurus draconem genuit et taurum draco, Tarentinus notusque senarius, Graece refertur a Firmic. de err. prof. relig.27. et Clement. Alex. in Προτρεπτικ. p. m. 11. Ταῦρος πατὴρ δράκοντος καὶ ταύρου δράκων.

Suovetauriĩia

SŪŎVĔTAURĪLĬA et solitaurilia, ĭum, n. plur. 3. — a) Scriptionis ratio alia apud alios; scribunt namque alii suovetaurilia vel suovitaurilia, alii solitaurilia (V. infra); alii etiam suovetaurealia (Gloss. apud G. Loewe): sua quisque habet, quibus se tueatur, monumenta, ita ut difficile statui possit, quomodo sit legendum. — b) De origine et significatu vocis haec habet Fest. p. 293. 10. Müll. Solitaurilia hostiarum trium diversi generis immolationem significat, tauri, arietis, verris: quod omnes eae solidi integrique sint corporis: a solus et taurus qua virilia significat, quia harum bostiarum inviolati sunt tauri, quae pars scilicet caeditur in castratione (nam vervecibus et hircis mos erat abscindi, quum immolarentur, ut colligitur ex Martial. 3. 24. Teter ut immundae carnis abiret odor). Sunt qui putent, ex tribus hostiis praecipue nomen

inclusum cum solido tauri, quod amplissima sit earum. Quidam dixerunt, omnium trium vocabula confusa, suis, ovis, tauri, adeffecisse, ut uno modo appellarentur universae (hostiae). Ita Fest., cujus postrema verba occasionem dederunt suspicandi, ipsam vocem solitauriliacorruptam esse, et suovitaurilia vel (quod saepius legitur) suovetaurilia rectum esse, ut habetur apud Caton. R. R. 141., Varron. 2. R. R. 1. ante med., Liv. 1. 44. et 8. 10. extr. et Tac. 6. Ann. 37. et 4. Hist. 53. in plurimis et optimis libris. Non desunt tamen, qui contra sentiunt, nempe solitauriliaveram esse appellationem: quae, quum vulgo inerudito minus nota esset, mutata sit in suovetaurilia, quod viderent tres hostias, suem, ovem, taurum in eo sacrificio mactari. Quibus ego me libentius adjunxerim, inquit Forcellinus. Sic Charis. 1. p. 84. Putsch. Suovetaurilia quidam putant dicenda a victimis sue, ove et tauro: sed Valgius de rebus per epistolam quaesitis, solitaurilia dicta ait esse: tauri autem nomen pro omnibus maribus sumptum esse. (Cf. Unger, De C. Valgii poem. p. 174. et seqq.) Quintil. quoque 1. 5. ad fin. ita dixisse credendus est, ubi quarumdam vocum obscuriorem notationem explicans, ut capsis, lupercalia; si suovetaurilia dixisset, promptum erat cuique suem, ovem, taurum intelligere: at in solitauriliamagis abdita notatio erat et merito explicanda. V. tamen adnotat. Spaldingii ad Quintil. loc. cit.Recentiores τὸ suovetaurilia praeferunt, et solitaurilia vocem putant ab illa decurtatam. — In Inscr. apud Gruter. 61. 3. in fin. LITATVRVM SE SCIAT X. KAL. SEPT. OMNIBVS ANNIS VITVLO ROBIO ET VERRE. Marini Fr. Arv. p. 367. haec postrema verba ita leg.: vitulo, obe (h. e. ove) et verre, ut idem sint ac suovetaurilia, ordine tamen inverso. — Suovetaurilia sunt igitur sacrificium verris, arietis et tauri quod usurpabatur in lustrationibus agrorum, populi, exercitus et hujusmodi. Cato loc. cit. Agrum lustrare sic oportet. Impera suovitaurilia circumagi etc. Varro loc. cit. Populus R. quum lustratur suovitaurilibus, circumaguntur verres, aries, taurus. Liv. cit. 1. 44. Instructum exercitum omnem suovetaurilibus lustravit. Tac. cit. 4. Hist.53. Lustrata suovetaurilibus area. Liv. cit. 8. 10. Telo, super quod stans consul precatus est, hostem potiri fas non est: si potiatur, Marti suovetaurilibus piaculum fieri. Ascon. in Divin. Verr. 3. Censores completo quinquennio urbem lustrabant et solitaurilia sacrificia de sue, ove, tauro faciebunt — — Suovetaurilia duplicis generis erant, nam ita Numae lex apud Festum in Opima: Solitaurilia utra voluerit, caedito. Alia enim vocabantur majora, in quibus nempe hostiae majores, h. e. adultae et perfectae aetatis; alia minora, in quibus minores hostiae, h. e.adhuc lactentes immolabantur. Hinc suovetaurilia lactentia vocantur haec minora a Catone R. R.141. Mars pater, ejusdem rei ergo macte hisce suovetaurilibus lactentibus esto. De majoribus vero mentio est apud Marini, Inscript. Frat. Arv. n. 32. Q. LICINIVS NEPOS IMMOLAVIT SVOVETAVRILIBVS MAIORIBVS. Adde ibid. n. 41. et 43. — Quando autem majores vel minores hostiae in suovetaurilibus immolarentur, docet Serv. ad Virg. 12. AEn. 170. In rebus, quas volebant finiri celerius, senilibus et jam decrescentibus animalibus; in rebus vero, quas augeri et confirmari volebant, de minoribus et adhuc crescentibus sacrificabant.

Geminus

GĔMĬNUS, a, um, adject. Sup. Geminissimus jlocaliter occurrit apud Plaut. infra cit. sub I. a. - Geminus (fortasse a γάμος, ut putat cl. Döderlein. Latein. Synonym. vol. 5. p. 281.) est qui una cum alio eodem partu genitus est, δίδυμος (It. gemello, binato; Fr. double quant à la naissance, jumeaux; Hisp. gemelos, mellizos; Germ. von Geburt doppelt, zwillingsgeboren; Angl. twin, geminous).

Cancer

CANCER, cri, m. –

¶ 1. Apud historiae naturalis scriptores est piscis crusta munitus, pedibus octonis in obliquum flexis, et praeterea binis brachiis in denticulatas forcipes desinentibus: cum incedat, transversim fertur: in pavore autem etiam retrorsum, pari velocitate ac prorsum redit (It. granchio; Fr. cancre, crabre, ecrevisse; Hisp. langosta, cangrejo;Germ. d. Gitterthier oder d. Krebs; Angl. a crab, crab-fisch).

¶ 2. Apud Astronomos cancer est unum ex duodecim signis, per quae sol annuo spatio decurrit, de quo narrat Hygin. 2. Astron. 23. cum Hercules contra hydram Lernaeam constitisset, cancrum ex palude pedem ejus momordisse, (unde Lernaeus cognominatur a Colum. 10. R. R. 313.) et ab Hercule interfectum fuisse: Junonem autem, valde Herculi infensam, in sidera transtulisse. Alii

ideo cancrum appellari id signum putant, quod sol, eo cum pervenerit, cancri more incipiat retro cedere, ut est apud Macrob. 1. Saturn. 17. ad fin. Constat, secundum Hygin. 3. ibid.22., stellis septemdecim, quarum duae Aselli dicuntur, de quibus suo loco dictum est. Ingreditur sol Cancri signum X. Cal. Jul. et tunc solstitium aestivum dies longissimos facit. Colum. 10. R. R. 313. Hauserit et flammis Lernaei brachia Cancri. Lucret. 5. 616. de sole. Canceris ut vertat metas ad solstitiales. Lucan. 10. 259. Calidi tetigit cum brachia cancri. Adde Cic. Arat.509. et 2. Divinat. 43. 110.; Virg. 10. Ecl. 68.; Ovid. 6. Fast. 727., 2. Met. 83. et 10. ibid. 127.; Senec. Herc. OEt. 41.; Plin. 18. Hist. nat. 25. 59. (221).; et Stat. 4. Theb. 776. - Hinc et pro parte australi seu meridiana Ovid. 4. Met. 625. Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia vidit.

¶ 3. Apud Medicos cancer dicitur ulcus pessimae naturae, lividum, putridum, quod ad cutem erumpit, carnem consumit, scrpitque vorando et insanabile aliquando est, ita fortasse dictus propter ipsius ulceris venas cancellorum more transversas. At L. Targa in Lex. Celsiano p. 27. affirmat, id, quod ab Italis canchero, a Graecis καρκῖνος, a Latinis carcinoma appellari. Cels. 5. 26. n. 31. Omnis autem cancer non solum id corrumpit, quod occupavit, sed etiam serpit. Id. 6. 18. n. 3. Exciso cancro vulnus esse adurendum. Cato R. R. 157. de brassica. Eadem vulnera putida canceresque purgabit, sanosque faciet. Cels. 4. 15. ad fin. Valens est etiam adversus cancerem intestinorum. Est qui legit adversus ulcera. At L. Targa ad h. l. haec verba uncis inclusit, quod illi pluribus de causis suspecta sint. Claudius apud Priscian. 6. p. 697. Putsch. Quod verminatione ad cancer pervenerit. Scribon. Compos. 240. Hoc medicamentum cancer non patitur serpere. Adde eumd. ibid. 206., ubi pariter neutro genere, et 62. et 114. ubi masc. gen. effert. Arnob. 1. 50. Contumacia canceris saevi. Augustin. 22. Civ. Dei 8. 3. Femina in mamilla cancrum habebat.

Leō

LĔO, ōnis, m. 3. λέων, animal quadrupes, jubatum, omnium fere generosissimum et fortissimum (It. lione; Fr. lion; Hisp. leon; Germ. d. Löve; Angl. a lion).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen leo sunt leonis exuviae. Has gestare mos fuit Herculi post devictum leonem Nemaeum.

¶ 2. Morali ratione dicitur de homine forti et audente, sicut cervus de timido et imbelli.

¶ 3. Est etiam Leo signum caeleste, ex duodecimper quae Sol Zodiaco decurrit, in quod quum ingreditur, maximi calores sunt, sollione. In fabulis est leo silvae Nemaeae, quem ab Hercule occisum, tamquam primum ejus laboris monumentum, Juppiter in caelum transtulit. Alii dicunt, a Junone translatum, ut Herculi inviso sibi dolerent oculi, quum a se occisam feram tam honoratam videret. Constat ex stellis decem et novem secundum Hygin. 3. Astron. 23., secundum alios viginti septem. Plin. 24. Hist. nat. 17. 102. (162). Quum Sol in Leone est. Id. 18. ibid. 26. 64. (235). VIII. kalendas Februar. stella regia appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit. Horat. 1. Ep. 10. 15. ubi gratior aura Leniat et rabiem Canis et momenta Leonis.

¶ 4.Etiam cancrorum quoddam genus leones appellantur, teste Plin. 9. Hist. nat. 31. 51. (97)., qui alio nomine astaci maximi dicuntur: brachia habentes cancris similia, reliquum corpus locustae, ut Id. docet 32. 11. 53. (149). Sic Ambros. 5. Hexaem. 2. Leo terribilis in terris, dulcis in fluctibus.

¶ 5. In illo Colum. 10. R. R. 260. Oscitat et leo, et ingenuo confusa rubore etc., leo est herba, quam alii leontopodion, alii antirrhinon esse contendunt, flore in modum hiantis oris leonini hiscente. Sic Id. ibid. 98. Narcissique comas, et hiantis saeva leonis Ora feri.

¶ 6.Denique Plin. haec tradit 13. Hist. nat. 22. 39. (119). Alexander Cornelius arborem leonem appellavit, ex qua facta esset Argo, similem robori viscum ferenti, quae neque aqua neque igni possit corrumpi, sicuti nec viscum, nulli alii cognitam, quod equidem sciam. Sillig. et omnes vulgati libri habent eonem: at Codex Palimps. Veron. editus a Moneo et hoc loco et in Indice huic libro XIII. praemisso leonem sine dubio exhibet.

Virgō

VIRGO, ĭnis, f. 3. — Virgo est femina integra et virum non experta, παρθένος, κόρη (It. vergine, donzella, pulcella; Fr. vierge; Hisp. virgen; Germ. Jungfrau; Angl. virgin, maid): cui mulier, uxor opponitur, quae virum passa est. Occurrit autem tum substantivorum, tum etiam adjectivorum more: et plerumque dicitur de feminis, aliquando de viris. A) Substantivorum more.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. —

1.°) De homine. —

a) Universim.

b) Virgines divae videntur esse Nymphae.

c) Virgines per antonomasiam sunt Vestales.

d) Virgo, absolute, de Astraea.

e) De Fortuna virgine.

f) Virgo κατ᾽ ἐξοχήν, apud Ecclesiasticos scriptores, dicitur Beata MARIA.

g) Hinc etiam virgines dictae, quae castitatem profitentur sive in sua domo privata sive in communi, et sacrae, sacratae, devotae vel Dei appellantur.

h) Virgo est titulus fabulae Afranii in Scaen. Rom. poet. fragm. ed. Ribb. p. 208. coll. Fest. p. 141. 23. Müll. et etiam Laberii ibid. p. 294. coll. Non. p. 543. 26. Merc. — Item Virgo praegnans nomen est fabulae Novii ibid. p. 269. coll. Non. p. 508. 20. Merc. — Virginum vitiatores lege jubebantur eas dotare aut uxores ducere. Plaut. Aulul. 4. 10. 63. —

2.°) De bestiis feminis, quibus nondum mares admissi. Plin. 28. Hist. nat. 9. 41. (147). Sanguis equarum virginum. Stat. 12. Theb. 357. virginis ira leae. Martial. 13. 56. vulva de virgine porca. Arnob. 7. p. 224. Virgines buculae. Adde Pallad. 1. R. R. 35. in fin.

¶ 2. Latiore sensu, qui fortasse est primitivus vocis, interdum dicitur de ea, quae virum passa est et quae peperit. Notat enim non tam integritatem, quam viridem aetatem et sexum, ut illud Virg. 1. AEn. 497. de Penthesilea. audetque viris concurrere virgo. Id. 6. Ecl. 47. et 52. virginem dicit Pasiphaen trium filiorum matrem. Sil. It. 3. 435. eam, quae ab Hercule vitiata fuerat. Justin.quoque 1. 3. 2. et Curt. 5. 1. 38. de corruptis usurpasse videntur.

II.) Improprie.

¶ 1. Virgo est unus ex duodecim Signis caelestibus in Zodiaco, inter Leonem et Libram, constans XVIII. stellis: quae dicitur fuisse Erigone, Icarii filia, de qua V. suo loco. Alii dicunt Jovis et Themidis filiam esse, alii Astraei et Aurorae et eamdem ac Astraeam seu Justitiam faciunt: quae aurea mundi aetate cum hominibus versata sit, invectis postea omne genus sceleribus, in caelum aufugerit. Alii tradunt esse Fortunam, alii Cererem, alii denique filiam Apollinis ex Chrysothemi et infantem Parthenon appellatam: quae quod parva interierit, a patre in caelum translata sit. Quae omnia traduntur ab Hygin. 2. Astron. 25. et 3. ibid. 24. Pingitur virginis habitu, spicas aliquot dextra tenens, sinistra caduceum. Quam in dextera manu stellam habet, majorem et clariorem reliquis, spicam vocant. Cic. in Arat. 2. Nat. D. 42. extr. Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo. — Haec eadem a poetis dicitur alma in Anthol. Lat. n. 621. Ries., justa ibid. n. 621., optima ibid. n. 623., pia ibid. n. 625.

¶ 2. Aqua Virgo seu tantum Virgo,quae Italice Acqua Vergine o fontana di Trevi, una ex iis, quae per aquaeductum urbem Romam influebant, nomen ex eo habuit, quod quaerentibus aquam militibus puella virguncula venas quasdam monstravit, quas secuti qui foderant, ingentem aquae modum invenerunt. AEdicula fonti apposita hanc originem pictura ostendit. Ita Frontin. Aquaed. 10., cui potius credam, quam Plinio obiter scribenti 31. Hist. nat. 3. 25. (42). ideo sic appellari, quia juxta sit Herculaneus rivus, quem refugiat: vel aliis affirmantibus,

ut Cassiod. 7. Var. 6., ita dici, quod sit purissima omnium; vel, quod gelidissima: vel aliis aliud. V. Bernart. ad Stat. 1. Silv. 5. 26. Martial. 6. 42. Cruda Virgine Martiaque mergi. Id. 7. 32. Sed curris niveas tantum prope Virginis undas. Ovid. 3. Art. am. 385. Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo. Adde Senec. Ep. 83., Stat. 1. Silv. 5. 26. et Martial. 11. 47. et 14. 163.

III.) Translate. Vulg. interpr. Zach.9. 17. Vinum germinans virgines. — Figurate Cic. Orat. 19. 64. Oratio philosophorum etc. casta, verecunda, virgo incorrupta quodammodo. B) Adjectivorum more.

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de femina et etiam de viro, conjugii et Veneris expertibus. — a) De feminis. Cic. 2. Rep. 37. 63. Quum Decimus quidam Virginius virginem filiam in foro sua manu interemisset. Vulcat. Avid. Cass. 10. et Marcell. Empir. p. 379. St. Puella virgo. Adde Capitolin. M. Aurel. 12. — b) De maribus. Marcell. Empir. p. 262. St. Puer virgo. Adde Vulg. interpr. Apoc. 14. 4., Tertull. Virg. veland. 8., Hieronym. 1. advers. Jovinian. n. 4. Ep. 22. n. 21. et Paulin. Nolan. carm. 22. 2., quibus adde Inscr. apud Spon. de reb. Lugdun. c. 3.

¶ 2. De rebus. Inscr. apud Orelli n. 4322. Virgo aetas. h. e. virginalis. Plin. 28. Hist. nat. 4. 10. (43). carnes. Tertull. Apol. 9. continentia.

II.) Translate est intactus, integer, purus, non usurpatus, novus: conjungitur autem rerum nominibus cujusque generis. Plin. 33. Hist. nat. 3. 15. (52). Qui terram virginem nactus plurimum argenti aurique eruisse dicitur. h. e. quae fodientem non est passa. Martial. 1. 67. Secreta quaere carmina et rudes curas, Quas novit unus virginis pater chartae. h. e. libelli nondum editi lective auctor. Tertull. Jejun. 6. Virgo saliva. h. e. jejuni hominis. Id. advers. Valentin. 5. senecta. h. e. caelebs. Inscr. apud Fabrett. p. 53. n. 308. HOC MONVMENTVM VIRGINEM COMPARAVERVNT. Adde alias apud eumd. p. 53. n. 307. et 309. V. VIRGINIS. Marcell. Empir. c. 9. p. 98. retro.Virgines porri. h. e. non plantati.

Lībra

LĪBRA, ae, f. 1. λίτρα, σταζμὸς, ζυγός (It. libra; Fr. livre; Hisp. libra, peso; Germ. d. Pfund; Angl. a pound, twelve ounces).

I.) Proprie.

¶ 1. Libra est pondus duodecim unciarum. Est a Siculis, qui obolum dixere λίτραν. AEquivalet assi, et inter minora pondera maximum est, inter majora minimum. Fuit autem libra Romana aliquanto major, quam mina Attica.

¶ 2.Erat etiam libra mensurae genus constans duodecim partibus aequalibus, quas similiter uncias vocabant: quo sensu a nonnullis translate accipitur.

¶ 3. Est item instrumentum, quo res ponderantur, habens duas lances, ex quarum depressione, vel elevatione justum rei pondus deprehenditur. Unde etiam bilancem vocant, bilancia. Statera vero instrumentum est, quo res sine lancibus, vel unica lance ponderantur, stadera.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice ponitur pro examine, disquisitione.

¶ 2. Ponitur et pro instrumento fabrili, seu potius geometrica machina, qua exploramus altitudinem maris, fontium, lacuum, vel fluviorum, num scilicet altiora sint eo loco, quo ea ducere constituimus, quae et libella appellatur. Quamquam etiam non raro librae vocabulum usurpamus pro ipsa altitudine, quam machina hujusmodi deprehendimus. Unde lacum dicimus esse pari libra cum mari, id est aequali altitudine, a livello.

¶ 3. Ponitur quoque pro libramento.

¶ 4. Est et Libra caeleste signum, constans ex octo stellis, quod Caesaris aetate octavo, hodie decimo tertio Cal. Octobris, sole ipsum ingrediente, aequinoctium facit

auctumnale. Virg. 1. G. 208. Libra die somnique pares ubi fecerit horas. Aliqui dicunt, Libram esse imaginem Astraeae filiae Astraei et Aurorae, vel Jovis et Themidos, ut alii malunt, quae a gentibus dea justitiae antistita habita est. V. ASTRAEA in ONOM. Porro veterum nonnulli hoc signum non agnovere; ejus enim spatium a Scorpii chelis occupari faciebant: et Caesaris demum aetate, qui vetus Kalendarium reformavit, videtur Libra locum occupasse chelarum Scorpionis, quae et jugum appellatur (V.JUGUM) ob similitudinem. Hanc ita describit Manil. 4. 545. Sed quum auctumnales coeperunt surgere Chelae, Felix aequato genitus sub pondere Librae Judex extremae sistet vitaeque necisque, Imponetque jugum terris, legesque rogabit. Virg. 1. G. 33. Qua locus Erigonen inter Chelasque sequentes. et Ovid. 2. Met. 195. Est locus, in geminos ubi brachia contrahit ardens Scorpios, et cauda flexisque utrimque lacertis Porrigit in spatium signorum membra duorum. Macrob. 1. Somn. Scip. 18. a med. Libram, id est Scorpii chelas, oriri videmus. Servius ad loc. Virg. cit. AEgyptii duodecim esse asserunt signa: Chaldaei vero undecim; nam Scorpium et Libram unum signum accipiunt. Chelae enim Scorpii Libram faciunt.

¶ 5. Est etiam vocabulum, quo significabatur mensura, seu pars quaedam agri, in Gallia Narbonensi. Hygin. de limit. p. 210. Goes. In provincia Narbonensi varia sunt vocabula (agrorum): alii appellant libram, alii parallelam, in Hispania centurias.

Scorpiō

SCORPĬO, ōnis, m. 3. et scorpius vel scorpios, ĭi, 2. σκορπίος, insectum terrestre, cauda venenatum ictum infligens (It. scorpione, scarpione; Fr. scorpion; Hisp. escorpion, alacran; Germ. d. Scorpion; Angl. scorpion).

I.) Proprie.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Caeleste signum in Zodiaco, constans una et viginti stellis, (ut ait Forcellinus, quae nempe nudis oculis conspiciantur juxta probatam Beyeri computationem; quamquam recentes quidam acutiore visu ad unam et quadraginta se detexisse dicunt) inter Libram et Sagittarium: quod olim duorum signorum locum occupare dicebatur, suum corpore, Librae vero chelis, ut in LIBRA dictum est. Fabula de eo est hujusmodi, apud Hygin. 2. Astron. 26. Quum Orion venator celebris gloriaretur, nullam esse feram, quam non conficeret, Tellus irata scorpionem immisit, a quo ictus interiit. Juppiter utriusque animum admiratus, scorpionem in caelum transtulit, ut species ejus hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Petente vero Diana, idem honor Orioni est habitus, constitutumque, ut quum Scorpius oriatur, Orion occidat, quasi eum adhuc timens.

¶ 2. Item ab animali nomen traxit machina bellica, retractu tela vegetans, alio nomine manuballista, ideo sic nuncupata quod parvis subtilibusque spiculis inferat mortem.

¶ 3. Ipsa quoque sagitta, quae scorpione jacitur, scorpio dici posse videtur. Hirt. B. Afr. 29. Scorpione accuratius misso, atque eorum decurione percusso.

¶ 4. Inter instrumenta, quibus caeduntur sontes.

¶ 5. Item herba.

¶ 6. Item frutex.

¶ 7. Est etiam piscis marinus hoc nomine.

¶ 8.In re agraria scorpiones sunt congeries lapidum in morem metae in acutum desinentis coacervatae, et loco termini in agris collocatae: fortasse a σκορπίζω, spargo, dissipo, quia ex dispersis per agros lapidibus fiunt, vel quia σκορπίος Graecis dicitur etiam quidquid in metam instar caudae scorpionis fastigiatum est, v. gr. tutulus in crinibus.

Sagittārius

SĂGITTĀRĬUS, a, um, adject. da saetta, saettevole, τοξικός, ad sagittas pertinens.

Hinc Sagittarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est

I.)Proprie. –

a) Sagittarum faber, saettiere, βελοποιός.

b) Item miles sagittis pugnans, arciere, saettatore, τοξότης.

II.) Translate.

a)Dicitur insidiator, qui ex occulto sagittas infert.

b) Sagittarius a Cic. Arat. 181. et Auson. Ecl. de Signis. caelestib. 8. et alibi dictus Arcitenens, est unum ex duodecim Signis Zodiaci inter Scorpionem et Capricornum, stellis quindecim constans secundum Hyginum. Dicitur esse Croton, seu Crotus, Panis et Euphemes Musarum nutricis filius, qui una cum Musis educatus, et praestans poeta evasit, et venandi equitandique peritus: ob quae merita in caelum Musarum precibus translatus est. Pingitur Centauri forma propter equorum studium: cauda satyri ad indicandam ejus cum Musis familiaritatem, quae non minus eo sunt delectatae, quam Liber satyris, arcumque tenens sagittantis habitu, propter venationem. Alii censent esse Chironem: ut Seneca Thyest. 861., sed hic est potius sidus Centauri, in Australi parte siti.

Centaurus

CENTAURUS, i, m. 2. Κενταυρος, monstrum superiori parte homo, inferiori equus.

¶ 1. Est etiam hoc nomine caeleste sidus, et quidem duplex: alterum idem est, qui Sagittarius, de quo V. suo loco; alterum vero in parte caeli australi, quem dicunt esse Chironem, artis medicae inventorem, ob id meritum inter sidera esse. Situs est inter Argo navim, quam habet a tergo, et Aram, quam a fronte; habetque in manu hostiam, quasi sacrificaturus. Pedibus innixus est circulo antarctico: supra caput habet extremam Hydrae caudam. Constat stellis secundum Hygin. viginti quatuor: secundum alios triginta sex. Quidam dicunt non Chironem, sed Pholon Centaurum esse, qui haruspicio praeter ceteros plurimum valuerit: ideoque ad Aram cum hostia venire Jovis voluntate figuratum. Cic. 2. Nat. D. 44. 114. (Arat. 447.); Hygin. 2. Astron. 38. et 3. ibid. 37.; et Manil. 1. 408. - De priori Centauro quidam afferunt locum Vitruvii 9. 7. edit. vet., ubi tamen alii rectius leg. Taurus. Haec Forcellinus. At Schneider. ibid. (9. 5. 1.) leg. Centaurum, et locus de Centauro australi intelligendus esse videtur.

¶ 2. Est etiam nomen navis apud Virg. 5. AEn. 122. Centauro invehitur magna. Centaurus magna Graece dicitur βουκένταυρος. ex quo nomen inditum navi, qua Venetorum dux quotannis vehebatur, Bucentoro. Porro ea ratione Virg. dixit Centauro magna, qua Ter. Eun. prol. 32. Eunuchum suam. Ille enim ad navim, hic ad fabulam adjectivum retulit. Sic Plin. 26. Hist. nat. 14. 87. Dictamnum pota sagittas pellit. h. e. herba. Quae dicitur a Grammaticis figura synthesis. - Forcellinus addit centaurum apud Lucret. 2. 400. herbam esse eamdem, quae centaureum. Sed apud Lucret. legitur ferique Centaurî, ac propterea centaurî est per syncopen pro centaurei vel Graeca positione centaurii.

Capricornus

CĀPRĬCORNUS, i, m. 2. a caper et cornu juxta Graec. αἰγοκερεὺς, est unum e duodecim signis Zodiaci, in quod cum sol ingreditur, hiemale solstitium et dies brevissimos facit. Pingitur in caelo superiori parte capri pedibus anterioribus, pectore, capite, et cornibus; inferiori piscis longa intortaque cauda, et in latum desinente. De eo ita fabulantur poetae. Cum in AEgypto dii convivium celebrarent, repentino adventu Typhonis, seu Typhoei gigantis omnibus perterritis, alii se in alias formas trasmutarunt, Pan inferiorem partem in effigiem piscis, superiorem in formam hirci commutavit, seque in flumen dejecit. Periculum ubi evaserunt, ingentes risus de Panis metamorphosi ediderunt. Juppiter vero admiratus ingenium, hanc figuram in caelum transtulisse

fertur. Alii dicunt, hoc signum fingi dimidio capram referre propter capram Jovis nutricem; et capram scandentem, quia sol, ubi ad Capricorui sidus pervenerit, iterum ad nos scandit.

Aquārius

ĂQUĀRĬUS, a, um, adject. ad aquam pertinens.

Hinc Aquarius, ii, m. 2. absolute est

¶ 1. Servus qui aquam aggerit ad usus necessarios.

¶ 2. Item qui aquarum curam habet, aquarum architectus, aut qui quocumque modo aquis publicis curandis inservit.

¶ 3. Aquarius est etiam nomen undecimi signi in caelesti Zodiaco, qui Graece Γ῾δροχόος dicitur, hoc est aquam fundens, in quod sol mense Januario ingreditur: constat stellis quatuordecim, et figuratur ut puer urnam habens et aquam effundens, quam repraesentant stellae viginti quatuor: tametsi alii aliter numerant. Fabulantur poetae hunc fuisse Ganymedem, qui Jovis pincerna fuit, ob id meritum inter astra collocatum. Alii fingunt esse Deucaliona, quod eo regnante magnum aquarum diluvium fuit. Alii denique alia commenti sunt.

Errō

ERRO, as, āvi, ātum, are, 1. - errare stricto sensu est labare, vacillare, adeoque aegre ire. - Ceterum errare occurrit

A) Generatim erro, πλανάομαι, ἀλάομαι, est incertus viae ignarusque huc illuc feror, vel etiam libere ultroque et nullo mihi proposito itineris fine vagor (It. errare, andar qua e là, senza saper dove, andar vagando; Fr. errer, courir à l'aventure, aller çà et là; Hisp. errar, andar vagando; Germ. umher - irren, - schweifen, irren; Angl. to wander up and down, wander about).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. –

a) De hominibus et brutis animantibus.

b) De inanimis; et quidem

- De astris. Sidera errantia. i pianeti, quos Cic.quoque 2. Nat. D. 20. 51. et 1. Tusc. 25. 62. stellas errantes appellat.

¶ 2. Latiori sensu, raro tamen, ponitur pro aberrare, adeoque a loco decedere.

II.) Translate. –

a) Speciatim quoniam errare, ut jam initio diximus, proprie significat labare, vacillare; eadem omnino pollet aliquando significatione, quum ad animum transfertur.

b) Generatim, metaphorâ sumptâ a superiore paragr. 1. Cic. 1. Orat. 48. 209. Ne vagari et errare cogatur oratio. Id. 2. Fin. 22. 71. Ut nostram stabilem conscientiam contemnamus, aliorum errantem opinionem aucupemur.

B) Speciatim errare est a recta via deflectere, de via decedere.

I.) Proprie.

II.) Translate est a vero deflectere, labi, falli, errare, fallare, ingannarsi:

2.°) Morali significatione.

Planēta

PLĂNĒTA, ae, m. 1. In tert. declin. planes, ētis, m. 3. πλανής, ῆτος, legitur apud Gell. 14. 1. ante med. Ut alii quidam planetes pari potestate essent. — Planeta, πλανήτης pianeta, est sidus errans; a πλανάομαι erro, vagor. Ita autem planetae vocantur, non quia errent re vera, sed quia errare videantur, quia nunc alio, atque alio distent intervallo, quum idem semper spatium servent sidera cetera. Sunt autem septem: Saturnus summum locum obtinet, proximum Juppiter, tertium Mars, quem deinde Sol subsequitur, Solem Venus, sub Venere Mercurius situs est, Luna ultimum terrisque proximum, eumdemque minimum orbem possidet.

Medius

MĔDĬUS, a, um, adject. a voce Graeca μέσος, quae idem significat. -Medius est qui mensuratus aequaliter distat ab extremis: item quicumque inter duo vel plura est positus, quamvis non aequaliter distet ab omnibus, μέσος (It. mezzo, posto in mezzo; Fr. qui est au milieu, au centre, central; Hisp. mediano, central; Germ. der, die, das mittlere, mitten, in der Mitte befindlich; Angl. mid, middle, in the middle, or midst).

Nicolai Copernici Torinensis De revolutionibus orbium coelestium, Libri VI, Norimbergae anno 1543 impressum, est magnum Nicolai Copernici opus summo pontifici Paulo III dicatum, quocum theoriam heliocentricam contra theoriam Ptolemaei promulgavit. Heliocentrica dicitur theoria quae Solem in medio systemate solare ponit, terramque, una cum ceteris planetis circum Solis corpus moventibus, contra theoriam geocentricam, quae tellurem systematis solaris centrum esse habet, ac Solem circum tellurem movere, cui Aristoteles Ecclesia Catholicaque olim favebant.

Eclīpticus

ECLIPTĬCUS, a, um, adject. ἐκλειπτικὸς, ad eclipsim pertinens. Plin. 2. Hist. nat 16. 13. (68). Stationes stellarum fieri in mediis latitudinum articulis, quae vocant ecliptica: scilicet quia ibi contingere eclipses solent.

Eclīpsis

ECLIPSIS, is, f. 3. ἔκλειψις, deliquium, defectio: ab ἐκλείπὼ deficio. Eclipsis lunae, cum sol per interpositionem terrae ita lunae opponitur, ut illam illuminare non possit; eclipsis solis, cum luna inter solem et nostrum aspectum interponitur.

Horizōn

HŎRIZON, ontis, m. 3. orizzonte, ὑρίζων.

¶ 1. Horizon, ab ὅρος terminus, finis, unde ὑρίζω finio, termino, vox est Graeca adjectiva, et circulus vel linea subintelligitur. Latine aliis finiens dicitur, aliis finitor. Dupliciter autem intelligi potest, vel circulus terram dividens in duas aequales partes, quarum una supra sit, infra altera: vel eam partem tantummodo circumscribens, quae aspectui nostro patet, quae multo minor dimidia est.

¶ 2. Apud Vitruv. 9. 8. dicitur horizon linea secans circulum bifariam per centrum, in descriptione horologii solaris.

Aequātor

AEQUĀTOR, ōris, m. 2. (aequo) qui aequat.

Colūrus

CŎLŪRUS, a, um, adject. κόλουρος, cauda mutilus, truncatus: a κόλος mutilus, et οὐρὰ cauda.

¶ 1. Apud Astronomos coluri duo circuli sunt in caelesti sphaera, transeuntes per polos mundi, seque mutuo ibi rectis angulis secantes: quorum alter transit per puncta aequinoctialia Arietis et Librae, et dicitur Colurus aequinoctiorum; alter solstitialia tangit Cancri et Capricorni, et vocatur Colurus solstitiorum. Dicti sunt, quasi κόλοι τὴν οὐρὰν, h. e. cauda mutili, quia eorum pars in Antarcticum vergens, nobis inconspicua est, et quasi trunca. Macrob. 1. Somn. Scip. 15. Praeter hos alii duo sunt coluri, quibus nomen dedit imperfecta conversio, etc. et mox. sed ad Australem verticem non pervenire creduntur.

¶ 2. Colurum metrum dicitur a Plotio de Metris p.2649. Putsch., quod pede brevius est.

Alter

ALTER, altĕra, altĕrum, gen. alterĭus, dat. altĕri etc. (ab alius fit Compar. alter, ut apud Graecosἕτερος ab εἷς). - Alter usurpatur de duabus ejusdem generis rebus, ita ut altera sit alia quae uni vel primae additur, alia praeter unam vel primam (It. l'altro; Fr. l'autre; Hisp. el otro; Germ. der andere; Angl. another). Plura, quae de hoc vocabulo afferenda sunt, ad duo summa capita redegimus, ita ut alter sit I. qui uni vel primo additur, II. ponatur pro uno de duobus.

Aequinoctiōrius

AEQUĬNOCTŌRIUS, a, um, adject. (aequinoctium) adject. ad aequinoctium pertinens (It. equinoziale; Fr. équinoxial; Hisp. equinoccial; Germ. zur Tag - und Nacht-gleiche gehörig; Angl. equinoctial).

Aequinoctium

AEQUĬNOCTĬUM, ii, n. 2. (aequus et nox) tempus illud, quo dies et noctes horarum spatio aequales sunt. Duo sunt autem aequinoctia: vernum circa VIII. Cal. Apr. et in signo Arietis conficitur; auctumnale X. Cal. Oct. in signo Librae
(It. equinozio; Fr. équinoxe; Hisp. equinoccio;Germ. die Nachtgleiche oder das Solstitium; Angl. the equinox).

Vernus

VERNUS, a, um, adject. (ver) ad ver pertinens, di primavera, ἐάρινος.

Vēr

VĒR, vēris, n. 3. — Ver est anni pars, quae hiemem sequitur, ἔαρ (It. primavera et Hisp. primavera; Fr. printemps; Germ. der Frühling, Angl. the spring).

Autumnālis

AUTUMNĀLIS, e, adject. - Auctumnalis est ad autumnum pertinens
(It. autunnale; Fr. d'automne; Hisp. autumnal; Germ. herbstlich; Angl. autumnal).

Autumnus

AUTUMNUS, i, m. 2. - Auctumnus estunum ex quatuor anni temporibus, medium inter aestatem et hiemem, quo tempore vindemiae et majoris partis frugum collectio fit.
(It. autunno; Fr. l'automne; Hisp. otoňo; Germ. der Herbst; Angl. autumn).

Sōlstītium

SOLSTĬTĬUM, ĭi, n. 2. (sol et sisto vel sto). — Solstitium est tempus illud, quo sol stare videtur aliquantisper, tum quando signum Cancri ingreditur Junio mense, tum quando Capricorni Decembri: illud est solstitium aestivum, quo sol incipit a nobis recedere: hoc hibernum, quo ad nos accedere. Stare, inquam, videtur, quia in Cancro inter finem progressus et initium descensus mora aliqua quietis intercedere videtur: similiter in Capricorno inter finem descensus et initium regressus, solstizio, ἡλίου τροπή.

Aestīvus

AESTĪVUS, a, um, adject. (aestas) qui ad aestatem sive aestuosum tempus pertinet, qui est aestatis, vel aestate fit (It. estivo, statereccio; Fr. d'été, qui concerne l'été; Hisp. de estio; Germ. den Sommer oder die heisse Jahreszeit betreffend, sommerlich; Angl. summer, relating to the summer).

Aestas

AESTAS, ātis, f. 3. - AEstas proprie opponitur hiemi et significat anni tempus, quod flagrans aut tepidum est (It. estate; Fr. été; Hisp. estio; Germ. der Sommer; Angl. the summer).

Hiems

HĬEMS (olim et hiemps), hĭemis, f. 3. - Ceterum hiems est pars anni frigidissima inter auctumnum et ver, χειμών (It. inverno; Fr. hiver, saison de l'hiver; Hisp. invierno; Germ. d. Winter, d. Kälte; Angl. winter).

Hībernus

HĪBERNUS, a, um, adject. - Hibernus est ad hiemem pertinens, hiemalis, χειμερινὸς, χειμάδιος (It. d'inverno, invernale; Fr. d'hiver; Hisp. de invierno; Germ. winterlich; Angl. of or belonging to winter, wintry).

Tropicus

TRŎPĬCUS, a, um, adject. τροπικός, duo diversa significat.

¶ 1. Tropicus, quasi dicas conversivus: a τρέπω, verto, est vox astronomica. — Hinc Tropica signa sunt quattuor: Libra, Capricornus, Aries et Cancer, ita dicta, quod Sol quum ad ea in Zodiaco pervenerit, conversionem cursus sui et anni mutationem facit: nam quum est in signo Cancri, quo tempore dies longissimi sunt, solstitium aestivum facit paullatimque revertitur descenditque usque ad Capricornum, ubi solstitium hiemale efficit diesque brevissimos: similiter quum est in signo Arietis, noctes diebus aequales reddit et Ver inducit; quum vero Libram ingressus est, tunc quoque dies aequat noctibus et affert Auctumnum.

¶ 2. Tropicus est etiam a tropis rhetoricis.

Lūna

LŪNA, ae, f. 1 - Est una ex septem planetis, quae, ut ait Cic. 6. de republ. 16., ultima a caelo, citima terris, lucet luce aliena, σελήνη, μήνη (It. luna; Fr. lune; Hisp. luna; Germ. d. Mond; Angl. the moon).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen sumitur pro mense.

¶ 2. Item pro nocte, ut soles pro diebus.

¶ 3. Et pro lunae splendore vel lumine.

¶ 4. Luna adsuta calceis erat apud Romanos patriciorum insigne. Ut enim ostenderent, se ex iis centum progenitos, qui primi in senatum a Romulo allecti sunt, parvam lunam in modum C litterae in calceis gestabant.

¶ 5. Ab eadem similitudine litterae C lunae dici possunt semicirculi cartilaginei, quibus constat guttur, sive aspera arteria.

¶ 6. In fabulis est filia Hyperionis et Latonae seu AEthrae, Titani neptis, eadem cum Diana et Proserpina. Tribuitur ei currus duarum rotarum, et, qui trahant, equi duo, quorum alter niger sit, albus alter, quia partim diu, partim noctu decurrit. Alii a duabus juvencis currum ejus trahi dicunt, ideo scilicet, quod hoc animal cornibus lunam referat: vel quia ipsa prope terram decurrit, cujus sunt tauri cultores. Sunt etiam qui a mulo currum ejus trahi finxerunt.

Percurrō

PERCURRO, percurris, percurri et percucurri, percursum, percurrere, 3. (per et curro). — Percurrere usurpatur

A) Active percurrere est per varia loca curvere, obire, lustrare, διατρέχω (It. scorrere, trascorrere, percorrere; Fr. parcourir, traverser, visiter à la hâte; Hisp. correr, travesar; Germ. durchlaufen, durcheilen, durchziehen, durchreisen; Angl. to run or go through or over, traverse, survey).

B) Neutrorum more est valde currere usque ad aliquem locum, usque ad finem propositum currere, correre assai sino a qualche luogo, sino al punto o fine proposto.

Mēnsis

MENSIS, is, m. 3. — Mensis est spatium temporis ex multis diebus constans, ex. gr. ex triginta, μήν (It. mese; Fr. mois; Hisp. mes; Germ. d. Monat, d. Monatszeit; Angl. a month).

I.) Proprie. Romulus annum in decem menses divisit. Numa Pompilius, quum Romuli annum nec solis, nec lunae cursui congruere cerneret, duos menses addidit, Januarium et Februarium. Julius Caesar, qui ad solis cursum annum direxit, atque idcirco ex CCCLXV. diebus et sex horis constituit, dierum numerum quibusdam mensibus auxit, ut v. gr. September et November, qui antea habebant viginti novem, constarent ex triginta, et sic de reliquis.

II.)Translate.

¶ 1. Menses in plur. num. accipiuntur etiam pro mulierum menstruis, μῆνες.

¶ 2. Improprie menses appellantur etiam profluvia eadem in quadrupedibus, quae tamen non menstrua, sed annua fere sunt, quaeque tempus coitui opportunum significant.

Annus

ANNUS, i, m. 2. - Itaque annus est tempus, qua sol per Zodiacum cursum suum conficit, scilicet spatium 12. mensium, seu 365. dierum et 6. horarum, minus 12. minutis (It. anno; Fr. année; Hisp. aňo; Germ. Jahr; Angl. year).

Apud Latinos occurrit

A) annus naturalis et civilis, et

B) annus magnus).

A) De anno lunari, qui est 30. dierum paullo minus, quo spatio luna Zodiacum percurrit; item de divisione in annum civilem, naturalem et astronomicum V. Mathematicos et Cronologos. Apud Romanos videtur Romulus annum a Martio inchoasse, Numa a Januario, additis duobus mensibus.

¶ 1. Proprie et stricto sensu, est tempus quo Sol per Zodiacum cursum suum conficit: et quidem generatim.

a) Jungitur Substantivis.

b) Jungitur Adjectivis.

c) Annus est tertius etc., abhinc annis duobus etc.

d)Accusativus annum significat integrum anni tempus.

e) Ad annum est post annum, et ponitur ad, quod de futuro tempore dicitur, saepe et cum numeralibus.

f) In annum est - In tempus integri anni.

g) Ablativus anno significat - Anno praeterito; cui hornus opponitur.

¶ 2. Speciatim saepe occurrit ratione habita humanae vitae et significat aetatem.

¶ 3. Item speciatim ratione habita legum Romanarum annus dicebatur aetas, quae ad magistratus petendos atque obeundos definita erat.

¶ 4. Item speciatim saepe ponitur pro iis, quae eo anno accidunt, ut sunt bella, paces, pestilentia etc.

¶ 5. Poetae saepe annum pro parte anni usurpant eumque Adjectivis definiunt.

¶ 6. Ratione habita agrorum culturae, annus est, apud poetas praecipue, idem atque annona.

Hōrnus

HŌRNUS, a, um, adject. videtur esse per syncop. pro horinus ab inusit. ὡρινὸς idem atque ὡρικὸς, ab ὥρα tempus, anni tempestas, quasi dicas hujus tempestatis: hornus enim est qui est hujus anni, di quest'anno, αὐτοετής.

Mercurius

MERCŬRĬUS, ĭi, m. 2. Hermes, ῾Ερμής, filius Jovis tertii et Majae Atlantis filiae: dictus a mercibus, quia praeest lucro, rebus emendis ac vendendis: hinc negotiator et nundinator is dicitur. — Hinc

I.) Proprie.

¶ 1.Mercurius est etiam unus ex septem planetis, cujus corpus cunctorum siderum minimum fere semper subest radiis solaribus.

¶ 2.Dies Mercurii, seu Mercuris sequioris Latinitatis tempore dictus est ille hebdomadis dies, quem ideo nunc Itali mercore, et mercordì, et mercoledì appellant.

¶ 3. Mercurii etiam dicuntur statuae quaedam.

II.) Translate, mercurius vocatur prominentia illa in scapulis jumentorum inter cervicem et dorsum, quam Itali vulgo guidalesco, vel garrese dicunt: fortasse ita appellatur, quia Mercurius fuit ex Arcadia asinorum feracissima; is autem locus in jumentis, dum mercibus ferendis incumbunt, sagmate saepe premitur atteriturque.

Venus

VĔNUS, ĕris, f. 3. — Venus est dea amorum sed nomen commune, seu metonymice, adhibetur.

I.) In re Venerea sumitur pro libidine seu appetitu commixtionis cum altero corpore et pro re ipsa Venerea, quam Graeci ἀφροδισιασμός dicunt. —

a) Universim.

b) Venus feminea est, qua quis utitur in feminis; aversa, qua in pueris vitiandis.

c) Venus pendula Obscaeno sensu, pendula Venus, et Graece περιβασίη, dicitur schema illud Venereum, quo super inguen viri resupinati mulier aversa varicus ita sedet, ut equitare videatur; hinc etiam equus Hectoreus appellatur.

d) Venus nefanda, de qua lata est lex Scatinia.

e) Veneres, per blanditiam, amatores amicas suas vocant.

f) Veneris perjuria, ab diis neglecta nullique poenae obnoxia.

II.) Extra rem Veneream.

¶ 1. Pro gratia, qua apud alios pollemus.

¶ 2. Interdum etiam pro venustate, ornatu, elegantia.

¶ 3. Venus non amorum solum, sed et hortorum praeses habita est, et Hortensis appellata, quia horti ad amoenitates et delicias pertinent, quae amorum comites sunt.

¶ 4. Est item Venus stella errans, inter Solis et Mercurii sphaeram sita, quae mane, quum antegreditur Solem, Graece Φωσφόρος, Latine Lucifer dicitur: vespere, quum Solem subsequitur, appellatur a Graecis ῞Εσπερος, a Latinis Vesper et Vesperugo.

¶ 5. Hinc Veneris dies fuit appellatus ille dies, quem nunc Itali Venerdì vocant.

¶ 6. Venus etiam dicebatur talorum jactus; nempe is, qui talos omnes figura exhibebat diversa.

¶ 7. Similiter Venus in tesserarum ludo dicebatur jactus, quo ternae tesserae senionem ostendunt.

¶ 8. Veneris gemma quaenam dicta.

¶ 9. Veneris crinis,gemma alia nigerrimi coloris.

¶ 10. Veneris labrum, herba.

¶ 11. Veneris pecten, item herba.

¶ 12. Veneris pervigilium: Pervigilium Veneris titulus est carminis incerti poetae, sed antiqui tamen, in quo Veneris et veris laudes celebrantur.

Diēs

DĬES, dĭēi, m. et f. 5., - Dies est spatium temporis, quo sol terras illuminat: fortasse a Διὸς Jovis: Juppiter enim auctor lucis habetur, unde et Lucetius et Diespiter dictus est, quasi diei pater (It. giorno, dì;Fr. le jour; Hisp. dia; Germ. der Tag; Angl. a day).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dies et nox saepe invicem opponuntur.

¶ 3. Item speciatim in re forensi diem dicere significat in judicium vocare et diem praestituere, qua die reus ad causam dicendam praesto sit: quod solis magistratibus facere licuit, et tribunis plebis, quando publice et apud populum citabant reos.

¶ 4. Item speciatim per ellipsim –

a) Dies est notus dies, natalis dies.

b) Item dies mortis.

c) Dies est etiam dies, quo quis febri corripitur.

d) Genialis dies est laetus et voluparius.

e) Dies lustricus erat nonus a nativitate pueri.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro tempore, quocum interdum etiam jungitur.

¶ 2. Aliquando ponitur pro luce diei, ac propterea est etiam idem ac sol.

¶ 3. Interdum et pro caeli plaga occurrit.

¶ 4.Interdum sumitur pro tempestate, seu pro aere, aut qualitate diei.

Mārs

MARS, Martis, m. 3. deus belli praeses, filius Jovis et Junonis vel solius Junonis, sine patre. - Hinc translate

¶ 1.Metonymice, ut Bacchus pro vino, pro frumento Ceres, sic pro bello et praeliis Mars ponitur, guerra, battaglia. –

a) Universim pro praeliis et bello.

b) Speciatim pro spiritu et furore bellico.

c) Transfertur aliquando ad pugnas forenses.

d) Hinc Marte nostro quippiam facere dicimur, quum solis nostris viribus, nostra sponte, sine alieno auxilio facimus, da per noi soli.

¶ 2. Item belli aut proelii fortuna et exitus.

¶ 3.Est etiam planetae nomen.

Biennium

BĬENNĬUM, ĭi, n. 2. (bis et annus) duorum annorum tempus, sicut triennium trium (It. spazio di due anni; Fr. espace, laps de deux ans; Hisp. espacio de dos aňos; Germ. ein Zweijahr, zwei Jahre als Zeitraum; Angl. the space of two years).

Iūpiter

JUPPĬTER et Jūpĭter, Jōvis, Jōvi, Jōvem, Jōve, m. 3. rex deorum et hominum, secundum fabulas; ab antiquo Nominativo Jovis et pater, quasi Jovis pater.— Hinc

¶ 1. Jovis nomine aether significatur, caelum, aer. — Hinc sub Jove est sub dio, allo scoperto.

¶ 2. Juppiter! exclamatio est admirantis, poffare il mondo.

¶ 3. Jovem lapidem (proprie Jovem et lapidem) jurare dicebantur, qui juraturi per Jovem, tenebant silicem, haec verba dicentes: Si sciens fallo, tum me Diespiter, salva urbe arceque, bonis ejiciat, uti ego hunc lapidem.

¶ 4. Hoc nomine est etiam unus ex planetis, secundus ordine. Cic. 2. Nat. D. 20. 52. Infra hanc (Saturni stellam) Jovis stella fertur, quae φαέθων dicitur, eaque eumdem XII. signorum orbem annis XII. conficit; easdemque, quas Saturni stella, efficit in cursu varietates. Lucan. 10. 207. Sub Jove temperies et numquam turbidus aer.

¶ 5. Jovis dies est appellatus, quem nunc Itali Giovedì dicunt.

Ferē

FĔRĒ, adverb. - fere appropinquandi vel accedendi significationem prae se fert: ac propterea

¶ 1. Generatim significat alicui rei aliquantum accedere, atque idem est ac ferme, paene, prope; et dicitur de numeris, mensuris et similibus, μικροῦ δεῖν (It. quasi, poco più poco meno, a un di presso, all'incirca; Fr. presque, à peu près, environ, en grande partie; Hisp. casi, cerca, poco falta; Germ. ungefähr, beinahe, etwa, fast, nahe an, grösstentheils, hauptsächlich, besonders;Angl. almost, within a little, nearly, well near, well nigh).

¶ 2. Item significat alicui rei quam maxime accedere, atque ideo habet eamdem vim ac valde aut omnino.

¶ 3. Speciatim quum de tempore agitur ratioque habetur eorum, quae accidere solent, fere ponitur pro plerumque, per lo più.

Sāturnus

SĀTURNUS, i, m. 2. Saturno, Κρόνος. - Hinc

¶ 1. Saturni hostia dicitur miser et infelix, qui ultimum supplicium exspectat, quasi Saturno mactandus.

¶ 2. Saturni dies est Sabbatum, quod erat religiosum non solum Judaeis, sed superstitiosis etiam apud Romanos, metuentibus illo die quidquam aggredi, praesertim iter longiusculum. ¶ 3. Saturnus item unus est ex planetis, seu stellis errantibus. Cursum suum undetriginta annis et sex fere mensibus conficit. Cic. 2. Nat. D. 20. 52. Nam ea, quae Saturni stella dicitur, Φαίνων que a Graecis nominatur, quae a terra abest plurimum, triginta fere annis cursum suum conficit. In quo cursu multa mirabiliter efficiens tum antecedendo, tum retardando, tum vespertinis temporibus delitescendo, tum matutinis rursum se aperiendo, nihil immutat sempiternis saeculorum aetatibus, quin eadem iisdem temporibus efficiat.

Hinc

HINC, adverb. ab hic, ex hoc loco, ἔνθεν, ἐντεῦθεν (It. di qua, quinci; Fr. d'ici, de ce côté; Hisp. de acá, de estos costado; Germ. von dort, von da, von dort her, von hier; Angl. hence, from this place).

Hinc ponitur pro ab vel ex hac parte, da questa parte.

Hinc dicitur etiam de tempore: et - a)Ponitur pro ex hoc tempore, et ordinem significat.

Hinc usurpatur etiam ad causam, originem etc. significandam, et est ex hac re, ex hac causa, ex hoc principio.

Conveniō

CONVĔNĬO, vĕnis, vēni, ventum, vĕnire, n. 4. (cum et venio). - Convenire ad litteram est simul venire, simul ire: sed duo praecipue significat, ad quae cetera omnia facile revocari possunt; scilicet

A) Convenire de loco seu spatio simpliciter usurpatur, diciturque de duobus pluribusve personis aut rebus, quae in unum eumdemque locum coeunt vel in uno eodemque loco accidunt;

B) Ratione praecipue habita vis praepositionis, quae in verbo inest, convenire est aptari, apte inseri firmiterque connecti.

A) Convenire de loco seu spatio simpliciter usurpatur, diciturque de duobus pluribusve personis aut rebus, quae in unum eumdemque locum coeunt vel in uno eodemque loco accidunt: et occurrit

1.°) De hominibus ceterisque animantibus; et

2.°) De inanimis.

1.°) De hominibus ceterisque animantibus.

¶ 1. Generatim

¶ 2. Speciatim ponitur de carnali copula pro coire.

¶ 3. Item speciatim convenire in manum, in matrimonium dicitur mulier, quae alicui nubit: cum discrimine tamen, quia convenire in matrimonium est ita uxorem fieri, ut distinguatur a concubina. Haec uxor generali vocabulo, et peculiari matrona vocatur. In manum autem convenire est stricto sensu, Romanorum more per confarreationem, coemptionemvel usum (V. haec vocabula suis locis) alicui nubere, sive ita uxorem fieri, ut sit in mariti manu mancipioque, aut in ejus, in cujus maritus manu mancipioque est: atque adeo non solum in matrimonium, sed in familiam quoque mariti et in heredis sui locum venire.

¶ 4. Item convenire dicuntur, qui ex aliis civitatibus in unam, in quam sunt contributi, conveniunt, jurisdictionis causa, ut res suas persequi judicio possint.

¶ 5. Item convenire aliquem generatim est ad contrahendum negotium, vel ad alium aliquem finem eum adire; visere, colloqui: quo sensu occurrit etiam conveniripassive.

¶ 6. In re forensi convenire aliquem est in jus vocare et in eum agere; et conveniri dicitur, qui in jus vocatur.

2.°) De inanimis convenire est simul accidere, coalescere, simul jungi.

B) Ratione praecipue habita vis praepositionis, quae inest in verbo, convenire est aptari, apte inseri arcteque connecti; et occurrit

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim convenire est congruere, consentire, et praecipue cum Dativo, aptari, quadrare, cadere in aliquem; et occurrit.

1.°) Tum in tertiis personis cum Nominativo (convenit res);

2.°) Tum impersonaliter.

¶ 2. Speciatim ponitur de duobus pluribusque personis, quae consentiunt concordesque sunt in re aliqua, eamdemque definitam ac ratam habent: sed apud optimos Auctores occurrunt solummodo hae duae dicendi rationes, scilicet

1.°) Convenit res, de qua consentitur; et

2.°) Convenit impersonaliter.

Inter

INTER est pro intera, quod etiam contractum fuit in intra; ab ἔντερος nempe derivatur inusit. interus, pro quo comparativum interior in usu est. Ceterum occurrit

A) Raro admodum adverbii ritu, sine casu; et

B) Saepissime tamquam praepositio Accusativum regens, et significat medium quiddam.

A) Adverbii ritu, sine casu, in mezzo, frammezzo.

B) Saepissime inter est praepositio Accusativum regens, et significans medium quiddam, μεταξύ (It. tra, fra, in mezzo; Fr. entre, parmi, au milieu de; Hisp. entre, en medio; Germ. innerhalb, zwischen, unter; Angl. between, betwixt, among, amongst).

Mūtuō

MŪTŬO, adverb. (mutuus) invicem, vicissim, πρὸς ἀλλήλους, ἀμοιβαίως (It. scambievolmente, vicendevolmente; Fr. mutuellement, réciproquement; Hisp. mutualmente, reciprocamente; Germ. wechselseitig, wiederum, gegenseitig; Angl. mutually, by turns, reciprocally, one with another, together).

Adspiciō

ASPĬCĬO vel adspicio, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (ad et specio). - Aspicio proprie est visum vel oculos in rem aliquam verto, intueor, video (It. guardare, mirare, vedere; Fr. regarder, porter sa vue, ses regards sur quelque chose; Hisp. mirar, ver; Germ. den Blick auf etwas richten, hinblicken, anblicken; Angl. to look at, behold, see).

Coniunctiō

CONJUNCTĬO, ōnis, f. 3. unio, copulatio (It. congiunzione, unione; Fr. union, liaison; Hisp. union, ligazon, conjuncion, conexion; Germ. d. Verbindung; Angl. a joining or uniting together, union, agreement, connexion, conjunction).

Oppositiō

OPPŎSĬTĬO vel obpositio, ōnis, f. 3. opposizione, ἀντίθεσις, actus opponendi, oppositus.

Quadrātūra

QUĂDRĀTŪRA, ae, f. 1. τετραγωνισμός.

¶ 1. Concreto, uti ajunt, sensu est –

a) Figura, vel res quadrata, ut Quadraturae vitreae, laminae vitreae quadratae et pellucidae, quas loco tectorii parietibus inducebant ad ornatum.

b) Item terrae spatium in agris quadrata figura, seu quatuor lineis parallelis clausum.

¶ 2. Abstracte est ratio definiendae circularis superficiei ad quadrati dimensionem, quam Itali etiam num quadratura del circolo vocant.

¶ 3. Item est pars quarta circuli, seu 90 gradus.

Nōn

NON, adverb. negandi (quod in omnibus fere linguis ex uno eodemque themate n factum est) haud, minime, nequaquam, οὐ, οὐκ (It. non, no; Fr. non, ne pas, ne point; Hisp. no; Germ. nicht;Angl. not, no).

Proprius

PROPRĬUS, a, um, adject. — Proprius (a prope, ut videtur) est peculiaris, praecipuus, privatus, suus cujusque, non communis, ἴδιος, κύριος (It. particolare, proprio, privato; Fr. qui appartient en propre à, propre, particulier, qu'on ne partage pas avec d'autres; Hisp. particular, privado; Germ. eigenthümlich, eigen, besonders; Angl. peculiar, particular, special, private, propre, on's own, personal, sole).

Lūx

LUX, lūcis, f. 3. (luceo.) - Lux est lumen, splendor, claritas, φῶς (It. luce; Fr. lumière; Hisp. luz, claridad, fulgor; Germ. das Licht;Angl. light, sheen).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. –

a) De lumine caelestium corporum.

b) De splendore, qui e nitidis rebus effluit, splendore, lucidezza.

¶ 2. Speciatim refertur ad lucem diurnam, hoc est ad diem.

a) Universim.

b) Hac significatione, nonnumquam in Ablat. luci habet pro luce (praecipue adverbii more usurpatum pro interdiu, cui opponitur noctu): idque et masculino genere reperitur.

c) Etiam lucu pro luci dixere.

II.) Translate.

¶ 1. Luces pro stellis.

¶ 2. Lux ponitur et pro ipso die, giorno, di.

¶ 3. Saepe etiam refertur ad vitam, atque adeo pro vita ponitur.

a) Ad vitam refertur.

b) Et pro vita, vita: ad rem.

¶ 4. Dicitur et de oculis, aut visu, occhi, vista.

¶ 5.Metaphorice dicitur de publico civium convictu.

¶ 6. Item lucem afferre etc. est opem, auxilium et quasi vitam afferre.

¶ 7. Item ponitur universim de omni eo, quod exornat et decorat.

¶ 8. Item pro claritate, illustratione.

¶ 9. Habet locum in blandis appellationibus.

¶ 10. Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita detegere.

Mūtuō 1

MŬTŬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (mutuatus - mutuus). — Mutuare est mutuum sumere, mutuari, pigliare in prestanza, δανείζομαι. —

a) De pecunia.

b) De aliis rebus.

Nam

NAM, conjunctio. - Nam est conjunctio

¶ 1. Declarativa, quae rebus exponendis inservit, h. e. qua res aliqua declaratur, sive qua intelligimus qualis sit res, γάρ, chè, perchè, e in fatti

¶ 2. Nam est etiam conjunctio causalis.

¶ 3. Particula nam adhibetur in interrogationibus, et commotum loquentis animum fere significat: ea vero - a) Uno accentu comprehensa enclitico more componitur, ut quisnam, undenam, quandonam, etc.

Medietās

MĔDĬĔTAS, ātis, f. 3. (medius) locus medius, locus qui medius est, il luogo di mezzo, il mezzo,μεσότης.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ad quantitatem refertur et est idem ac dimidium, la metà, ἥμισυ.

¶ 2. Refertur etiam ad moralia.

Semper

SEMPER, adverb. — Semper est omni tempore, in omni vita, in omne tempus aetatis, usque, ἀεί (It. sempre, sempre mai, mai sempre, tuttodì, continuamente; Fr. toujours, constamment, en tout

temps; Hisp. siempre; Germ. allezeit, immer; Angl. always, ever, for ever). Adverbium latissimi usus.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Semper Augustus vel Augustus semper, formula recentior adulandi imperatoribus.

¶ 3.Adjectivi more, qui quidem adverbiorum usus non solum Latinis, sed Graecis et etiam Hebraeis familiaris est.

¶ 4. Similiter conjungitur cum adjectivis.

¶ 5. Interdum significat continuitatem per aliquod temporis spatium.

Maneō

MĂNĔO, mănes, mansi, mansum, mănere, 2. - Manere est

A) Verbum neutrum; et

B) Activum.

A)Neutrum manere est loco insistere, in loco se continere, commorari, stare, restare, haerere aliquid generatim exspectando (It. stare, fermarsi, rimanere, restare; Fr. demeurer, rester; Hisp. quedar, estarse; Germ. bleiben, verbleiben, verharren; Angl. to stop, stay, tarry, abide, remain, wait).

B) Active, seu cum Accusativo, significat morari, restare, exspectare, dum quippiam veniat, fermarsi sinchè uno venga, aspettare.

Cālīginōsus

CĀLĪGĬNŌSUS, a, um, adject. - Caliginosus est caligine tectus, obscurus (It. caliginoso, oscuro; Fr. nébuleux, obscourci; Hisp. nebuloso, obscuro; Germ. voll von Dunkelheit, umdunkelt, finster; Angl. obscure, dark, gloomy, caliginous).

Cālīgō

CĀLĪGO, ĭnis, f. 3. - Caligo est aeris obscuritas ex nebula vel fumo, sive est ipse vapor obscurus, obscuritas nebulosa, quae tamquam corpus vel massa, minime vero tamquam aeris conditio vel status significatur; quare cum a tenebris, tum ab obscuritate differt (It. caligine, nebbia, vapori nebulosi; Fr. souffle épais, brouillard; Hisp. bruma, nube, nublado; Germ. d. finstere Nebeldunst, d. neblichte Dunkel, Dunkelheit, Finsterniss; Angl. darkness, obscurity, cloudiness, gloominess).

Obscūrus

OBSCŪRUS, a, um, adject.— Obscurus est luce carens, tenebricosus, caliginosus, opacus, σκοτεινός (It. oscuro, tenebroso, bujo; Fr. obscur, sombre, ténébreux; Hisp. obscuro, tenebroso; Germ. dunkel, finster, ohne Licht; Angl. obscure, dark, darksome, dusky, dun, shady, opaque, gloomy).

Immō

IMMO, adverb. - Immo est adverbium, quod modo solum adhibetur, modo aliis junctum particulis, et corrigendi causa usurpatur, scilicet vel ut, si quid incerti est, e medio tollatur affirmando aut

negando, vel ut iis, quae dicta sunt, rectius aliquid addatur; et significat quin potius, μᾶλλον δὲ, ἀλλὰ (It. anzi, a vero dire; Fr. au contraire, oui, sans doute, bien plus; Hisp. al contrario, al reves, sì, sin duda, ciertamente; Germ. bald ja, allerdings, fürwahr, bald nein, keineswegs, im Gegentheil, umgekerht; Angl. nay, yes, yea).

Nūllus

NULLUS, a, um, adject. - Nullus est non aliquis, ne unus quidem, οὐδείς (It. niuno, nessuno; Fr. nul, aucun; Hisp. ninguno; Germ. keiner, keine, keines; Angl. not any, none, no, nobody, no one).

Tōtus

TŌTUS, a, um, adject. — Totus est universus, integer, solidus, ὅλος (It. tutto intiero, tutto; Fr. tout entier, tout; Hisp. todo; Germ. ganz; Angl. all together, whole, entire): itaque totus ad quantitatem continuam refertur et partium designat universitatem: sicut omnis pertinet ad numerum ejusque plenitudinem exprimit.

Lūcidus

LŪCĬDUS, a, um, adject. (luceo). - Lucidus est lucem habens, splendidus, fulgens, φωτεινός (It. lucido, risplendente, chiaro; Fr. lumineux, qui jette de la clarté, brillant, éclatant; Hisp. luminoso, brillante, claro, lo que luce; Germ. lichtwoll, hell, klar; Angl. bright, clear, resplendent, glittering, shining, sparkling, brillant, lucid).

Plēnilūnium

PLĒNĬLŪNĬUM, ĭi, n. 2. plenilunio, πανσέληνον, oppositio lunae et solis, quum luna soli ex diametro opposita tota ab illo illuminatur: tempus illud, quum luna. quintadecima et rotunda est.

Dīmidius

DĪMĬDĬUS, a, um, adject. (dis et medius) per medium divisus, medius, dimidiatus (It. dimezzato, mezzo; Fr. demi; Hisp. medio; Germ. in der Mitte getheilt, halb; Angl. halved, diveded into two equal parts, half).

Prīmus

PRĪMUS, a, um, adject. Superlat. a prior, dicitur is, qui ante se nullum habet, et refertur ad ordinem, locum, tempus. Gr. πρῶτος (It. primo, principale;Fr. le premier; Hisp. primero, principal; Germ. der, die, das erste, zuerst; Angl. first, principal).

¶ 1. Universim.

— a) Generatim.

— De hominibus.

— De rebus et abstractis.

— Primae Kalendae Januariae, vel Octobres, et primae Idus, etc. sunt, quae proxime sequuntur, seu sequentis anni.

— b) Speciatim in enumeratione.

— c) Primus ante omnes, poetice, majorem vim habet.

— d) In primis, inter primos.

¶ 2. Speciatim saepe dicitur de priore, seu anteriore parte cujusque rei.

— a) De spatio, vel loco.

— Hinc de locis primus est etiam proximus.

— b) De tempore.

— Primus sol, sol oriens, il sol nascente.

— Prima luna, imus dies lunae.

— c) Frequenter jungitur cum quisque, et majorem vim adjicit.

— d) Prima, orum, neutr. plur. substantivorum more, principia, primordia.

— e) Prima, πρῶτα, adverbii ritu, primo, primum, primieramente, la prima volta.

— f) A primo, a primo tempore, primum, primo, da principio, in prima.

— A primo est etiam idem ac ab origine, et opponitur ἐπιγεννηματικῳ, seu accessorio.

— g) In primo, primo loco, ante alios.

¶ 3. Item speciatim, apud Poetas primus est idem ac recens natus.

¶ 4. Demum primus saepe est primarius, praecipuus.

— a) Generatim.

— De hominibus est primarius, princeps, primario, principale: et refertur ad conditionem eminentem, dignitatem, nobilitatem.

— Prima virorum, primarii viri, τὰ πρῶτα τῶν ἀνδρῶν.

— De rebus. Dicitur etiam primus de re praecipua, potissima, maximi aestimanda, optima, praestantissima.

— b) Speciatim. Primae partes in fabulis scaenicis sunt ejus, qui saepius in actu est, et majorem fabulae partem exsequitur.

— Hinc translate primas agere, ferre, dare, deferre,etc. primum in quaque re locum, munus, dignitatem designat.

— c) Hinc in primis.

— De hominibus, in primis, cum primis, inter primarios, praecipue, maxime.

— De rebus, in primis inter res primas, supremas, supra cetera, praecipue, maxime, sopra tutto, principalmente, specialmente.

— Item in primis est ante omnia, primum, primo, primieramente, in primo luogo, prima di tutto.

— d) Ad prima vel apprima,apprime, in primis.

— e) Primus pro primum, h. e. in primis, ante omnia, poetice.

Ultimus

ULTĬMUS, a, um, adject. superl. — Ultimus est postremus, extremus, summus, novissimus, quasi ultra omnes sive retro sive ante respicias, finale, ultimo, ὕστατος: cui citimus, proximus, primus opponitur; refertur autem proprie ad locum, translate ad tempus et ordinem.

Quadra

QUĂDRA, ae, f. 1. (proprie est adject. a quadrus, absolute, substantivorum more usurpatus, subauditur enim forma).

¶ 1. Stricto sensu est Italice un quadrato, una figura quadrata, quadrata forma vel figura.

¶ 2. Hinc generatim est res quaelibet quadrata figura, un quadrato, τετρωγάνον.

¶ 3.Speciatim quadra est quarta pars panis vel placentae.

Cēterōquī

CĒTĔRŌQUI, adverb. - Ceteroqui eamdem vim habet ac ceterum, vel alioquin.

Aliōquī

ĂLĬŌQUI vel ălĭōquin, adverb. – Alioqui significat, alio respectu, aliqua alia re aut modo, quantum ad alias res, ceteroquin, alias (It. sotl'altro rapporto, in qualche altra cosa o maniera, peraltro, altrimenti; Fr. sous d'autres rapports, du reste, d'ailleurs, autrement; Hisp. en otra manera, en quanto á lo restante, otramente; Germ. in jeder andern Hinsicht, in jeder anderen Art. oder Weise, im Uebringen, übrigens, sonst; Angl. in other respects, otherwise).

Crēscō

CRESCO, crescis, crēvi, crētum, crescere, n. 3. - Inchoativum cresco conjungi potest cum creo et crassesco; et est exseri incipio, orior, adulesco (It. nascere, originarsi, crescere; Fr. naître, recevoir l'existence, croître, grandir; Hisp. nacer, crecer, aumentarse; Germ. anfangen hervorzukommen, daher hervorwachsen, entstehen; Angl. to be born, to increase, grow, become bigger).

Dēcrēscō

DĒCRESCO, crescis, crēvi, crētum, crescere, n. 3. (de et cresco).
- Decresco contrarium significat τῷ cresco, deminuor (It. scemare, calare, sminuirsi; Fr. décroître, diminuer, décliner; Hisp. descrecer, disminuir; Germ. abnehmen; Angl. to decrease, grow less, diminish, decay, wear away).

Falcātus

FALCĀTUS, a, um, adject.

¶ 1. Est falcibus instructus, armatus, ut Falcati currus.

¶ 2. Item formam falcis habens, simile a falce, falcato,δρεπανοειδής.

Gibberōsus

GIBBĔRŌSUS, a, um, adject. gobbo, idem quod gibber, gibbus.

Gibber, era, erum

GIBBER, ĕra, ĕrum, adject.

¶ 1. Est ut dorsum habens tumore incurvum, gobbo, ὑβὸς, κυφός.

¶ 2. Gibberum pro exstanti, eminenti.

Gibbus

GIBBUS, i, m. 2. gobba, tumore, idem quod gibba, tumor.

Gibbus, -a, -um

GIBBUS, a, um, adject. curvo, gobbo, convesso, ὑβὸς, κυφὸς, incurvus, inflexus, convexus

Gibber

GIBBER, ĕris, m. 3. gobba, idem quod gibba, seu curvitas spinae in quibusdam animalibus.

Gibba

GIBBA, ae, f. 1. gobba, ὕβωσις, tumor dorsi, aut pectoris: ab ὑβὸς incurvus.

Sed

Sĕd coniunctio - Sed, ἀλλά, δέ, ἀτάρ (It. ma; Fr. mais; Hisp. mas, pero; Germ. allein, aber, sondern, doch, dagegen; Angl. but, yet) vim habet secludendi, secernendi et apponendi id, quod distinguendum videtur, et hinc etiam adversandi: est igitur, quamvis, quae subjicimus, subtilius quam verius fortasse distinguantur.

Corpus

CORPUS, ōris, n. 3. generatim est substantia quaevis, quae visu tactuve percipi potest; eique opponitur anima vel animu. (It. corpo; Fr. corps; Hisp. cuerpo;Germ. der Körper; Angl. a body). Ceterum tria haec vox significat, scilicet –

A) Primo id quod simplici re atque una constat;

B) Secundo id, quod acervatione vel nexu, seu quod ex contingentibus se, hoc est inter se cohaerentibus constat;

C) Tertio corpus dicuntur ea, quae ex distantibus constant, sed uni nomini subjectis.

A) Primo corpus significat id, quod simplici re atque una constat, et Graece ἡνωμένον vocatur, ut homo, tignum, lapis etc.

¶ 1. Generatim de inanimis.

¶ 2.Speciatim ac saepissime dicitur de animalibus, et praesertim de homine.

¶ 3. Item speciatim obsceno sensu.

¶ 4. Aliquando corpus dicitur de sola carne.

¶ 5. Ratione habita capitis et animae –

a) Corpus dicitur modo truncus.

b) Modo ipsum cadaver.

c) Per catachresim dicitur de anima separata a corpore.

¶ 6. Item corpora dicuntur de viris ipsis, seu de personis; qua significatione Graeci quoque σώματα usurpant.

Opācus

ŎPĀCUS, a, um, adject. — Opacus, umbra tectus, obscurus; et aprico opponitur, σκιώδης, συνηρεφής (It. ombroso, opaco,
oscuro; Fr. ombragé; Hisp. sombreado; Germ. schattig; Angl. shady, darksome, dun, dusky, obscure, cloudy, opaque, opacous).

Penetrō

PĔNĔTRO, as, āvi, ātum, are, 1. — Penetrare (quod ab eodem themate ductum, a quo penu, penes, penitus) usurpatur A) Active, h. e. cum Accusativo; et B) Absolute, h. e. neutrorum more.

A)Active, penetrare occurrit

I.) Proprie

¶ 1. Cum Accusativo personae, quae in locum aliquem penetrat. ¶ 2. Cum Accusativo rei, in quam quis penetrat, est penitus intrare, ingredi, pervadere, permanare, permeare, εἰσδύνω, διαπείρω (It. entrare dentro, penetrare, insinuarsi, entrare, internarsi; Fr. s' introduire dans, pénétrer, entrer; Hisp. insinuarse, penetrar, entrar; Germ. in etwas eindringen, es durchdringen, von einem Ende bis zum andern in Casselbe hineinkommen; Angl. to penetrate, pierce, enter into, make one's way into or through, pass into or through, pervade).

II.) Translate.

B) Absolute, h. e. neutrorum more usurpatur et est penitus intrare, ingredi, pervadere.

Iaciō

IĂCĬO, jăcis, jēci, jactum, jăcere, a. 3. — Jacere (quod ratione habita etymi cum Gr. ἵω conjungi posse videtur) generatim est ita movere, ut aliquid vel a jacendi (cf. verbum jaceo) statu tollatur, vel in jacendi statum transferatur: hinc significat mittere, emittere, jaculari, conjicere, βάλλω, ῥίπτω (It. tirare, gettare, scagliare, lanciare; Fr. jeter, lancer; Hisp. echar, tirar, arrojar,
lanzar; Germ. werfen, schleudern, stossen; Angl. to throw, cast, fling, hurl).

Oppōnō

OPPŌNO vel obpono, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (ob et pono). — Opponere est contra ponere, ex adverso statuere, objicere, ἀνθίστημι (It. opporre, contrapporre; Fr. mettre, placer devant, en face, ou contre;Hisp. poner, meter, colocar ante, contra; Germ. gegen, vor, an etwas hinsetzen, stellen, legen, halten;Angl. to place against, oppose).

Ideō

ĬDĔO, adverb. - significat propterea, idcirco; et plerumque praecedentia causam esse indicat eorum, quae subsequuntur; quamquam interdum etiam iis, quae dicturi sumus, parandis inservit, διὰ τοῦτο (It. per ciò, per questo; Fr. pour cela, pour cette raison, à cause de cela, dans cette vue; Hisp. a causa de esto; Germ. deshalb, darum; Angl. therefore, for that cause or reason, on that account).

Obscūrō

OBSCŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (obscurus). — Obscurare est obscurum reddere, tenebras afferre, noctem offundere, opacare, ἐπισκιάζω, σκοτόω (It. oscurare, offuscare; Fr. rendre obscur, sombre, obscurcir; Hisp. obscurecer, hacer obscuro; Germ. verfinstern, vendunkeln, des Lichtes berauben;Angl. to darken, obscure).

Dēliquium

DĒLĬQUĬUM, ĭi, n. 2. duo diversa significat, prout est

A) A verbo delinquo, aut

B) Aut a v. deliquo. A) Deliquium a delinquo est defectus.

B) Deliquium a deliquo est actio liquandi

Obtegō

OBTĔGO, tĕgis, texi, tectum, tĕgere, n. 3. (ob et tego). — Obtegere est contegere, obducere, κατακαλύπτω (It. coprire; Fr. couvrir; Hisp. cubrir; Germ. bedecken; Angl. to cover, hide, conceal).

Quia

QUĬĂ, conjunctio. - Quia estconjunctio causalis, quae significat ob eam causam, ea de causa, quod, ἐπειδή, ὅτι (It. perchè;Fr. parce que, puisque; Hisp. porque, pues que, ya que; Germ. weil; Angl. beiause).

Adimō

ĂDĬMO, ĭmis, ēmi, emptum, ĭmere, a. 3. - Adimo autem est eripio, aufero (It. torre, levare; Fr. enlever, ôter; Hisp. alzar, quitar; Germ. hinwegnehmen, entnehmen, entziehen; Angl. to take away, remove, deprive of, deny).

Prōspectus

PROSPECTUS, us, m. 4. (prospicio) est aspectus longe et in anteriorem partem, ἄποψις, πρόσοψις (It. veduta, vista di lontano; Fr. action de regarder devant soi, au loin, vue, perspective;Hisp. el acto de mirar en andelante, a lo lejos, vista, perspectiva; Germ. d. Aussicht, d. Fernsicht, d. Hinblick; Angl. a looking forward, a sight afar off, view, prospect).

Tamen

TĂMEN, conjunctio adversativa, - Tamen est nihilominus, ὅμως, ὅμως μέν τοι (It. nondimeno, nulladimeno, nientedimeno, tuttavia, pure; Fr. toutefois, pourtant, cependant; Hisp. noobstante, sin embargo; Germ. so doch, dennoch, jedoch, doch, gleichwohl; Angl. notwithstandig, nevertheless): usurpatur autem tam initio sententiae, quam post unam vel plures voces.

Aliquis

ĂLĬQUIS, aliqua, aliquid, pronom. indefin., quod et substantive et adjective usurpatur. - Aliquis, quasi alius quis, significat personam aut rem incertam (It. alcuno, qualche, qualcuno, qualcheduno, uno; Fr. quelque, quelq'un, un; Hisp. algun, alguno, un; Germ. irgend einer; Angl. some, somebody, some one).

Fingō

FINGO, fingis, finxi, fictum, fingere, a. 3. - Fingo ab etymo fig vel fic conjungendum est cum etymo fac verbi facere. Ceterum fingere est facere, figurare, formare, fabricari, πλάττω (It. fare, formare, dar forma; Fr. former, faconner, donner une forme; Hisp. formar, labrar, dar forma; Germ. gestalten, bilden, formen, verfertigen, machen, darstellen; Angl. to form, fashion, frame, make).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est manu artificiose formare, rem vera imitatione exprimere, et saepissime usurpatur de sculptoribus, pictoribus similibusque artificibus.

¶ 3. Item speciatim, praecipue apud Poetas, ponitur pro componere, excolere, ornare, capillos comere etc.

¶ 4. Item dicitur de eo, qui vultu, habitu etc. ea prae se fert, quibus caret, adeoque est simulare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est formare, comparare, accommodare, componere: et occurrit

- a) Cum uno tantum Accus.

- Universim.

- De verbis.

- De oratione ac praecipue de carminibus.

- Ad omnes denique virtutes magnum hominem et excelsum.

¶ 2. Ponitur pro docere, instituere.

¶ 3. Ponitur etiam pro excogitare, comminisci, meditari, mente parare, struere, inventare, macchinare con ta mente.

¶ 4. Item est imaginari, sive id mente fiat, sive oratione; et occurrit

- a) Cum Accusativo rei, quam quis fingit.

- Cum addito animo vel cogitatione, ut apud Cic. Mil. 29. 79. Fingite animis, (liberae sunt enim nostrae cogitationes, et quae volunt, sic intuentur, ut ea cernimus, quae videmus) fingite cogitatione imaginem hujus conditionis meae etc.

- In re oratoria aliquando fingere est proponere aliquid, quod si verum sit, aut solvat quaestionem, aut adjuvet: deinde id, de quo quaeritur, facere illi simile.

- b) Cum Accusativo et Infinito.

- c) Passive cum Nominativo et Infinito.

Hēmisphaerium

HĒMISPHAERĬUM, ĭi, n. 2. ἡμισφαίριον, mezza sfera, emisfero, dimidia sphaera, ex. gr. dimidia pars caeli, aut terrae, aut rotae.

Ambitus

AMBĬTUS, us, m. 4. (ambio) proprie est circuitus, ut ait Varr. 5. L. L. 28. p. 11. Müll., in gyrum conversio (It. giro, girata, circuito; Fr. tour, évolution circulaire; Hisp. vuelta, movimiento circular;Germ. der Umgang; Angl. a going round or about, a compass, circuit, or reach).

Mīlliārium

Milliarium vel miliarium, ĭi,n. 2. absolute, substantivorum more

¶ 1. Est numerus mille continens, migliajo.

¶ 2. Item milliarium est columella, seu lapis erectus in viis, praesertim militaribus, inscriptas habens notas, quibus millia quaeque passuum significantur.

¶ 3. Item milliarium (saepius miliarium,θερμαντήρ) vas fuit altum et angustum calefaciendae aquae in balneo positum, quod Vitruv. 5. 10. ahenum caldarium, caldaja, vocat: ita vero est appellatum, quia miliario viarum simile est.

¶ 4. Ex illius similitudine ita dictum etiam fuit parvum vas aeneum, vel argenteum, Graece ἰπνολέβης, ad aquam in privatorum usus calefaciendam.

¶ 5. Miliarium in trapeto est ejusdem pars media instar cylindri, quae miliariam columnam repraesentat, circa quam vertuntur orbes seu molae oleariae, et in cujus medio erigitur ferrea columella, Itali dicunt perno di ferro, quae cupam (l'asse) pertusam, et molas circumagentem dirigit.

Pūnctum

PUNCTUM, i, n. 2. (pungo). - Punctum est punctio, et acumen ipsum tenue, quo fit, νύγμα, στιγμή (It. puntura, punta; Fr. piqûre; Hisp. picadura, punta; Germ. das Eingestochene, der Punctdas kleine Loch; Angl. a point, prick, puncture).

Cōnferō

CONFĔRO, confers, contŭli, collātum vel conlātum, conferre, anom. 3. (cum et fero). - Conferre proprie est plura in unum ferre (It. portare insieme, portar più cose in un luogo; Fr. apporter ensemble; Hisp. traer, conducir juntos; Germ. zusammentragen, - bringen, oder-schaffen; Angl. to bring, carry, put, or lay together). Quoniam vero, ratione habita usus, hoc verbum latissime patet; ejus omnes significationes ad quinque veluti summa capita redigendas putamus: scilicet conferre

A) Est plura unum in locum simpliciter comportare, congerere;

B) Item est plures personas aut res in unum conjungere, congerere ad aliquem finem;

C) Item dicitur de iis rebus, quae a pluribus in usum unum aliquem contribuuntur, et est tribuere, praestare, largiri, in re aliqua occupare;

D) Item est personam aut rem una cum iis omnibus, quae ad eamdem pertinent, aliquo convertere, vertere;

E) Denique est plura componere, ut fiat comparatio.

Centrum

CENTRUM, i, n. 2. (κἐντρον).

¶ 1. Graeca vox, qua proprie significatur cuspis, aculeus, spiculum; est enim a κεντέω pungo.

¶ 2. Hinc apud classicos scriptores centrum dicitur alterum circini crus, quod in describendo circulo in medio figitur et immobile manet.

¶ 3. Hinc centrum dicitur et pars media circuli vel globi, punctum a quo lineae ad circumferentiam et superficiem ductae sunt aequales.

Clīma

CLĪMA, ătis, n. 3. κλίμα. - Est clima Graeca vox, quae inclinationem significat, et apud Latinos occurrit in artibus tantum: scilicet

¶ 1. Apud agrorum cultores clima dicebatur genus mensurae agrorum, quae sexaginta pedibus quadris constabat.

¶ 2. Apud astrologos est inclinatio coeli, hoc est tantum spatium, quantum satis est ad inducendam differentiam dimidiatae horae in dierum longitudine, a κλίνω inclino, quia certo spatio inclinat ad Polum, vel declinat ab AEquatore.

¶ 3. Hinc clima occurrit etiam pro loco, seu plaga, regione; et quidem de corpore animali

Parallēlus

PĂRALLĒLUS, a, um, adject. παράλληλος, invicem comparatus, aequaliter distans, parallelo, equidistante: a παρά ad et ἀλλήλων invicem. — Apud Vitruv. 5. 8. legitur parallelos linea, more Graecorum, quibus παράλληλος communis generis est. Lineae vero parallelae sunt, quae in immensum protensae, aequalibus semper spatiis inter se distant, et numquam concurrunt.

Ōceanus

ŌCĔĂNUS, i, m. 2. ᾿Ωκεανός, mare magnum, quo tota cingitur terra. — Translate pro maximo balneo.

Perfundō

PERFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. (per et fundo). — Perfundere est per omnes partes humore conspergere, madefacere, respergere, διυγραίνω (It. spargere, gettare o versare addosso, bagnare;Fr. verser, répandre sur, arroser, mouiller; Hisp. echar, verter, derramar, regar, mojar; Germ. übe giessen, begiessen, benetzen, bespritzen; Angl. to pour or sprinkle all over, besprinkle, wet or moisten all over, wash, bathe).

Mediterrāneum

Mare Mediterraneum, seu Mare Interclusum, est mare inter Europam (ad septentriones), Africam (ad meridiem) et Asiam (ad orientem) situm, cuius area circiter 2 500 000 km^2 est. Herculeo freto cum Oceano Atlantico iungitur.

Balticum

Mare Balticum, antiquis mare Suebicum, est magnum mare marginis oceani Atlantici in Europa situm. Paeninsulam Scandinavicam a ceteris partibus Europae dividit.

Erythraeum

Mare Erythraeum vel Mare rubrum (a nomine Graeco ἐρυθρὰ θάλασσα) vel sinus Arabicus est mare inter Africam et Asiam, vel accuratius paeninsulam Arabicam, situm.

Persicum mare

Mare Persicum vel Sinus Persicus est mare internum, cuius longitudo est ferme 1.000 et latitudo 200-300 km, quod Persicos montes ab Arabia paeninsula separat. Omnino per 235.000 km^2 pandet.

Caspium

Mare Caspium, Caspium mare, interdum apud antiquos etiam Hyrcanium mare secundum aream est maximum orbis terrarum corpus aquae mediterraneum, varie maximus orbis terrarum lacus aut mare verum in genera descriptum. Area superficiei est 371 000 km2 (Garabogazköl Aylagy excluso) et volumen aquae 78 200 km3 est. Id est stagnum endorheicum (cui effluvia non sunt) et ad regionem inter septentrionem et occidentem iacentem a Russia, ad occidentem ab Atropatene, ad meridiem ab Irania, ad regionem inter meridiem et orientem a Turcmenia, et ad regionem inter meridiem et orientem iacentem a Cazachia finitur. Habebat mares apud multa prioris atque sed velleritur.

Zōna

ZŌNA, ae, f. 1. (ζώνη) — Zona est vinculum, quo cingimur, cinctus, balteus (It. cinta, cintura; Fr. ceinture; Hisp. cenidor, cinta; Germ. der Gurt od. Gürtel; Angl. a girdle).

Inhabitābilis

ĬNHĂBĬTĀBĬLIS, e, adject. duo diversa significat, prout est

A) Ab in privat.; aut

B) Ab inintent. et habito.

A) Inhabitabilis, ab in privat. et habito, est qui habitari non potest, non abitabile,ἀνοίκητος.

B) Inhabitabilis, ab in intent. et habito, est etiam idem atque habitabilis, abitabile.

Torridus

TORRĬDUS, a, um, adject. (torreo) siccus, aridus ex nimio calore, ξηρός (It. secco, seccato, arido; Fr. desséché, aride; Hisp. desecado, arido; Germ. dörrend, dürr, gedörrt; Angl. dry, parched).

Cētĕrum

CĒTĔRUM vel caeterum, adverb. — Ceterumproprie est Accusativus neutrius generis a ceterus, qui adverbii more usurpatur et significat quod reliquum est, quantum ad reliqua (It. nel rimanente, del resto, per altro; Fr. au reste, du reste, d'ailleurs; Hisp. en quanto á lo restante, á otra parte; Germ. das Uebrige anlangend, was d. Uebrige betrifft, im Uebrigen, übrigens, ausserdem, abgesehen davon; Angl. as for the reste, however).

Contineō

CONTĬNĒO, tĭnes, tĭnŭi, tentum, tĭnere, 2. (cum et teneo). - Continere

A) Active usurpatur, et

B)Raro admodum neutrorum more occurrit

A) Active contineo est simul teneo (It. contenere, tenere insieme; Fr. contenir, tenir ensemble; Hisp. contener juntos; Germ. zusammenhalten; Angl. to contain, hold or keep together). Itaque

¶ 1. Generatim continere est plura simul tenere, (praepositio enim cum habet vim conjungendi), adeoque coercere, conjungere.

¶ 2.Speciatim, scilicet generali significationi addita quietis, soliditatis ac permanentiae significatione, continere est aliquid immotum tenere, apud se retinere, custodire, uno verbo servare.

¶ 3. Item addita speciali significatione motus coerciti vel omissi, continere est frenare, cohibere; et occurrit tum proprie, tum translate.

¶ 4. Denique addita speciali significatione complexionis, continere est intus habere, intus tenere, uno verbo complecti.

B) Neutrorum more, continere est contiguum esse alteri, nulla alia re interposita: quo sensu frequenter occurrit

¶ 1. Ratione habita alterius rei, continens dicitur et est qui alteri cohaeret, qui contiguus est alteri, nulla alia re interposita, conjunctus, proximus, vicinus; et occurrit modo cum Dativo, modo cum Ablat. et praepos. cum, modo absolute.

¶ 2. Ratione habita unius tantum rei, nec collatione facta cum altera, continens dicitur et est quidquid sibimetipsi cohaeret, adeoque est non interruptus, continuatus, sine intermissione factus.

¶ 3. Continens, Part. et Adject., est etiam qui se continet a voluptatibus, ab avaritia, ab ira, a caedibus etc., sobrius, temperans.

¶ 4. Denique Continens, entis, n. 3. absolute, substantivorum more, et interdum continens causae, sive quod conjunctum maxime sit cum ipsa causa, sive quod in se causam totam contineat, Gr. τὸ συνέχον, apud Rhetores est id, quod potissimum agitur in causa, quo sublato lis esse non potest.

Subdīvidō

SUBDĪVĬDO, vĭdis, vīsi, vīsum, vĭdere, a. 3. — Subdivido estpost primam divisionem rursus divido, suddividere.

Eurōpa

Europa, notio ex aevo classico superstes, est continens quae occidentalissimam Eurasiae regionem comprehendit. Plerumque ab Asia dividitur ad orientem a divisionibus siccitatis montium Uralium et Caucasi, Rhymni, marium Caspii et Ponti, atque viarum aquaticarum quae maria Pontum et Aegaeum adligant. Finitur Europa ab Oceano Arctico et aliis aquae corporibus ad septentriones, Oceano Atlantico ad occidentem, Mari Mediterraneo ad meridiem, et Ponto viisque aquaticis conectis ad meridio-orientem. Fines autem omnis Europae sunt aliquantulum libidinosi, quia vocabulum praecipue graphicum physicum elementa culturae et rerum civilium accommodare potest. Andreas Kaplan definit Europam continentem plurimas culturas diversas coniungentem minimum inter semetipsas distantes.

Europa in mythologia Graeca fuit filia Agenoris, Phoenicum regis, quam Iuppiter, qui formam tauri candidi acceperat, in Cretam insulam abduxit, ubi ea Minoem, Rhadamanthum, et Sarpedonem paruit. Apud Homerum, Europa (Εὐρώπη) fuit regina Cretensis, non autem notio geographica.

Asia

Ăsĭa (-ae, f.) est maximus frequentissimusque orbis terrarum continens, plerumque in hemisphaeris Orientali et Septentrionali situs. Ea 8.7 centesimas Telluris areae superficialis, et 30 centesimas eius areae terrestris contegitur, atque circa 3.879 billiones (60 centesimas) omnium hominum sustinet. Saeculo vicensimo, numerus hominum Asianorum paene quater crevit.

Āfrica

Afrĭca (-ae, f.) est continens in orbis terrarum quadrante plerumque orientali et australi, omnium magnitudine numeroque civium alter, Asia tantum superante. Circa 30.2 milliones chiliometrorum quadratorum (11.7 milliones milium quadratorum) habens, inter quae insulae adiacentes, 6 centesimas superficiei Telluris et 20.4 centesimas areae terrestris contegit. Continens, circa 1.0 billiones hominum in 65 terris publicis habens (anno 2009), circa 14.72 centesimas hominum orbis terrarum sustinet.

America

America (-ae, f.) est terra continens seu supercontinens quae Americam Septentrionalem et Americam Australem complectitur, Media America non excepta. Plurimas terrae partes in Hemisphaerio Occidentali constituunt, et Novum Mundum una continent. Continens finitima est Asia.

Incola

INCŎLA, ae, comm. gen. (in et colo) qui in alieno loco colit, seu habitat. Differt a cive et municipe, quos vel origo vel manumissio, vel adoptio; incolam vero solum domicilium facit, ut Ulp. Dig. 50. 1. 1. docet. Gr. ἔνοικος, πάροικος (It. abitatore, abitante; Fr. celui qui demeure dans un lieu, domicilié, habitant; Hisp. domiciliado, habitador, morador; Germ. der Einwohner, Bewohner eines Ortes; Angl. an inhabitant).

Antipodēs

ANTĬPŎDES, ōdum, m. plur. 3. ἀντίποδες, ἀντίχθονες populi, qui habitant in parte terrae nobis opposita et subjecta: ab ἀντὶ contra, et ποῦς, ποδὸς pes, quia adversis vestigiis stare videntur contra nostra vestigia.

Austrālis

AUSTRĀLIS, e, adject. ad Austrum pertinens, meridionalis (It. australe, meridionale; Fr. austral, méridional; Hisp. austral; Germ. zum Südwind gehörig, südlich; Angl. southern).

Auster

AUSTER, stri, m. 2. - Est ventus meridionalis humidus et calidus, Graeco vocabulo Notus dictus; cui contrarius est a septemtrione spirans Septemtrio seu Aparctias (It. Ostro, vento di mezzodì; Fr. vent du sud, du midi; Hisp. ostro; Germ. der Südwind; Angl. the South wind).

I.) Proprie.

II.) Improprie aliquando ponitur pro regionibus ad meridiem sitis.

Adhūc

ĂDHŬC, adverbium. - significat hucusque. Sed tamen de loco semel tantum occurrit apud Plaut. Capt. 2. 3. 25. Ut adhuc locorum feci, faciam sedulo. Hinc translatum est ad tempus, de quo semper usurpatur, et est ad hoc usque tempus, sive ad hoc usque temporis momentum (It. sino ad ora, fino al presente;Fr. jusqu'ici, jusq'à present; Hisp. hasta acá; Germ. bis hierher, bis jetzt; Angl. hitherto, thus far, as yet).

Incognitus

INCOGNĬTUS, a, um, adject. (in privat. et cognitus) non cognitus, incognito, ἄγνωστος.

Cognōscō

COGNOSCO, gnoscis, gnōvi, gnĭtum, gnoscere, a. 3. (cum et gnosco vel nosco). - Haec vox conjungenda est cum Gr. γιγνώσκω. - Itaque cognosco est personam vel rem aliquam noscere disco, nosco, bene nosco, etiamsi id fiat experientia, sensibus vel quacumque alia externa ratione; ita tamen ut intellectus vel mentis actus, numquam excludatur: V. Döderlein. Latein. Synon. vol. 6. p. 175. (It. imparare a conoscere, conoscere, conoscere appieno; Fr. chercher à connaître, connaître, prendre une connaissance approfondie; Hisp. aprender à conocer, conocer, conocer plenamente; Germ. eine Person oder Sache kennen lernen, erkennen, zu ihrer Erkenntniss gelangen;Angl. to study, to know, be acquainted with).

Arctos

ARCTOS, i, f. 2. ̓́Αρκτος, vox Graeca, quae ursum, vel ursam significat. –

I.)Proprie accipitur pro duobus signis caelestibus borealibus, quae dicuntur Arctoe, vel Ursae, item Septentriones, item Currus, vel Plaustra. Dicuntur Ursae, quia Callisto in ursam mutata esse fingitur. Dicuntur Septentriones, quia ita hae stellae sitae sunt, ut ternae quaeque proxime inter se trigonum, seu triangulum efficiant: vel a bobus junctis. Triones enim, ut scribit Varro, rusticorum vocabulo boves vocabantur, quasi terriones, hoc est, idonei arandae terrae et colendae. Dicuntur Currus, vel Plaustra, ἅμαξαι, quia plaustris similia videntur. Nam ex

septem stellis duae pariles uno in loco sunt, quae pro bobus accipiuntur, reliquae quinque plaustri figuram designant.

II.) Translate.

¶ 1. Arctos ponitur pro nocte, noctu enim apparet.

¶ 2. Item pro frigida umbra, quae inest locis ad septentrionem spectantibus.

¶ 3. Interdum Arctos ponitur pro regione vel pro populis septentrionalibus.

Sēmēstrālis

SĒMESTRĀLIS, e, adject. (semestris) ad semestrem pertinens.

Sēmēstris

SĒMESTRIS, e, adject. - Gr. Lat. ῾Εξαμηναῖος, semester.

A) Semestris (sex et mensis) dicitur, qui sex mensium est, ἕκμηνος, ἑξάμηνος (It. di sei mesi, semestre, semestrale; Fr. de six mois, qui dure six mois, sémestriel; Hisp. semestre; Germ. sechsmonatlich, halbjährlich; Angl. of six months, half-yearly).

B) Semestris (semis et mensis) etiam dicitur dimidium mensis spatium continens, ut semodius pro semimodius, ἡμιμήνιος, ut Semestris luna,h. e. plena.

Īnfīnītus

INFĪNĪTUS, a, um, adject. (in privat. et finitus). - Infinitus duo praecipue significat, scilicet

A) Est qui finem non habet; et

B) Indefinitus.

A)Infinitus est qui finem, seu terminum non habet, immensus, interminatus, ἄπειρος, ἀόριστος (It. infinito; Fr. infini, illimité, sans bornes; Hisp. infinito, ilimitado; Germ. unbegränzt, gränzenlos;Angl. infinite, endless, without bounds, immense).

B) Infinitus est etiam indefinitus, indeterminato, universale.

Īnsula

INSŬLA, ae, f. 1. - Ceterum insula est terra in medio mari, undique aquis cincta, νῆσος (It. isola; Fr. île; Hisp. isla; Germ. Insel, Eiland; Angl. an island, isle).

Rēgnum

REGNUM, i, n. 2. est possessio regia, principatus, dominatus, βασιλεία (It. regno, autorità regia; Fr. autorité royale, royauté, régne; Hisp. autoridad real, dignidad real, reynado, reynamiento;Germ. d. königlich Herrschaft, Regirung, d. Königthum; Angl. kingdom, regal government; the empire or dominion of a king, sovereignty).

Prīmārius

PRĪMĀRĬUS, a, um, adject. primario, principale, πρῶτος, qui primus est in aliquo ordine, princeps, primas, vel principum unus.

Hispānia

Hispania (Hispanice: España) sive Regnum Hispaniae (Hispanice Reino de España) est civitas sui iuris in paeninsula Iberica, parte Europae Occidentalis ubi Lusitania quoque est.

Gallia

Gallia (-ae, f.), pars Europae occidentalis, in territoria Gallorum, Aquitanorum, et Belgarum divisa. Sic initium De Bello Gallico libri a Gaio Iulio Caesare est: "Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur. Hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt. Gallos ab Aquitanis Garunna flumen, a Belgis Matrona et Sequana dividit. 3. Horum omnium fortissimi sunt Belgae."

Belgium

Belgica sive Belgium[1] est regnum in Europa Occidentali situm, in limite culturae inter Europam Latinam et Germanicam. Caput est Bruxellae, sedes Unionis Europaeae.

Vīta

VĪTA, ae, f. 1. (vivo) — Vita est actus vivendi, animae et corporis conjunctio: quemadmodum contra eorumdem dissolutio mors est, βίος, ζωή (It. vita; Fr. vie; Hisp. vida; Germ. das Leben; Angl. life).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2.Latiore sensu est spatium vivendi, perduratio, durata.

¶ 3. Dicitur etiam de vita supernaturali.

II.) Translate.

¶ 1.Metonymice pro ipsa vi, qua res vivunt, id est pro anima.

¶ 2. Item pro alimento seu victu.

¶ 3. Item pro instituto et ratione vivendi.

¶ 4. Item pro moribus, actis et rebus gestis.

¶ 5. Concreto, ut ajunt, sensu, vita dicitur de re valde cara et in qua deliciae et gaudia nostra sunt.

¶ 6. Sic Vita κατ᾽ ἐξοχὴν dicitur ipse Dei Filius, caro factum, qui vitam impertit omnibus rebus et vitam supernaturalem hominibus per fidem.

¶ 7. Item ipsi homines viventes, ut Gr. βίος.

¶ 8. Denique vita est historia vitae alicujus.

Pythagoricus

Pythagoras (Graece Πυθαγόρας) astronomus fuit, philosophus et mathematicus Graecus, natus Sami anno 570 a.C.n., mortuus Metaponti 500 a.C.n.. Pythagoras sententiam Pythagorae fecit.

Lātus

LĀTUS, a, um, adject. — Latus (quod ratione etymi conjungi potest cum Graeca voce πλατὺς idem significante, abjecta priore littera, ut a χλαῖνα est laena) est amplus, spatiosus; cui contrarium est angustus, εὐρὺς, πλατύς (It. largo, ampio, spazioso; Fr. large; Hisp. ancho, amplio, espacioso; Germ. weit, breit; Angl. broad, wide, spacious, ample, large, extensive).

Angustus

ANGUSTUS, a, um, adject. (ab ango qua stringere significat). - Angustus est arctus, strictus, brevis: eique opponitur modo lātus, ut apud Cic. 4. Acad. (2. pr.) 29. 92. Longa, brevia; lata, angusta; - modo amplus, ut apud eumd. 1. Fin. 20. 65. Angusta domus et 1. Off. 39. 139. Ampla domus; - modo laxus, ut apud Varron. 2. R. R. 10. 10. De numero pastorum alii angustius, alii laxius constituere solent (It. stretto, angusto; Fr. êtroit; Hisp. estrecho; Germ. eng, schmal, knapp; Angl. strait, narrow).

Vitium

VĬTĬUM, ĭi, n. 2. — Vitium est pravitas seu corruptio, deformitas, quod in quaque re malum est, βλάβη (It. difetto, magagna, guasto, vizio;Fr. défaut, vice, imperfection, mauvaise qualité; Hisp. defecto, imperfeccion, vicio; Germ. der Fehler, Mangel, das Gebrechen; Angl. defect, blemish, vice).

Advertō

ADVERTO vel advorto, tis, ti, sum, tere, a. 3. (ad et verto). - Proprie est ad aliquam partem verto, converto (It. volgere, voltare ad alcuna parte; Fr. tourner vers, diriger du côte de; Hisp. dirigir, volver hácia; Germ. hinkeren, hinwenden oder hinrichten; Angl. to turn to or towards).

I.) Proprie de rebus physicis, quae ad aliquem locum vertuntur, cum Accus. et praep. in aut ad, aut cum Adverbiis localibus, aut cum Accus. sine praep., aut interdum etiam cum Dat.

II.) Translate.

¶ 1. Frequenter occurrit animum vel animos, aut mentem advertere, et significat animum aut mentem in rem aliquam intendere; in quo propria verbi significatio minime mutatur, sed permanet eadem, ad intellectum solummodo translata.

¶ 2. Hinc animum adverto (raro admodum adverto animum) sequente casu communi sine praep. est cognosco, intelligo, scilicet sentio, animo concipio, vel brevius animadverto, quod hinc ortum est.

¶ 3. Advertere animis vel animo, aut advertere tantum est etiam notare, observare.

¶ 4. Hinc est etiam punire, praecipue si de re futura sermo sit, quo sensu saepe usurpatur et animadvertere.

¶ 5. Advertere aliquem vel alicujus animum, aures, ora etc. est alicujus attentionem ad se vertere, convertere.

¶ 6. Denique significat etiam monere, excitare, attentum reddere.

Iuvenis

IŬVĒNIS, is, adject. Comp. Juvenior et Junior. — Juvenis est qui ad eam aetatem, seu statum pervenit, ut juvare possit: a juvando enim Varro apud Censorin. de die nat. 14. derivat, νέος (It. giovine; Fr. jeune; Hisp. joven; Germ. jung, jugendlich; Angl. young, youthful).

Imitor

ĬMĬTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Imitari

¶ 1. Generatim est simile facere, imitatione exprimere, simulare, μιμέομαι (It. imitare, contraffare, somigliare, simulare; Fr. représenter fidelèment, copier, reproduire, simuler, feindre; Hisp. imitar, copiar, reproducir, simular;Germ. nachahmen, ähnlich darstellen, nachmachen, nachbilden; Angl. to imitate, seek to resemble, copy after, counterfeit).

¶ 2. Hinc ad actus transfertur, quibus aliorum vivendi agendique rationem exprimimus, sive alterius vestigia sequimur.

Hercules

HERCŬLES, is, m. 3. heros Thebanus, filius Jovis tertii ex Alemena uxore. - Hinc, ut apud Graecos ῾Ηράκλεις et ῞Ηρακλες, h. e. μὰ τὸν ῾Ηρακλέα, apud Latinos herculeset saepius hercule vel per syncopen hercle, et cum addito me (ut mecastor et mediusfidius) mehercules, mehercule vel separatim me hercule, et mehercle, adverb. jurandi, per Herculem, certe, profecto (It. in verità, certamente; Fr. en vérité, vraiment; Hisp. verdaderamente, ciertamente;Germ. wahrlich, gewiss; Angl. truly, by my troth).

Linque

LINQUO, linquis, līqui, (lictum), linquere, a. 3. - Ratione habita etymi, est a λείπω seu λίπω linquo, inserta littera n, ut in pango a πήγω, et mutata π in qu ut in quotus a πότος et aliis multis. Linquere autem est deserere, relinquere, destituere, omittere (It. lasciare, abbandonare; Fr. laisser, abandonner, délaisser, quitter;Hisp. dexar, soltar, abandonar; Germ. verlassen, zurücklassen, hinterlassen, bleiben oder stecken lassen; Angl. to leave, forsake, quit, abandon).

Āversor

ĀVERSOR vel avorsor, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ab et verto seu verso). - Averto est vultum alio verto et fastidium aut indignationem significo; ideoque generatim refugio, recuso, abominor (It. vollarsi in altra parte e mostrare avversione, ricusare, aborrire; Fr. se détourner en repoussant, en dédaignant; Hisp. s'alejar rempujando, desdeňando; Germ. sich mit aller Gewalt von einer Person oder Sache abzuwenden streben, besonders sich aus Schaam, Unwillen, Verachtung von ihr abwenden, sie zurück- oder von sich weisen, sie nicht anerkennen; Angl. to turn from in disgust, refuse, decline, shun, avoid, abhor).

Aditus

ĂDĬTUS, us, m. 4. (adire) aditio, accessio, ingressus (It. accostamento, adito, entrata, ingresso; Fr. acces, entrée, abord; Hisp. acceso, acercamiento, entrada, llegada; Germ. der zu- oder Hingang; Angl. a going to, approach, access, entry).

Speciōsus

SPĔCĬŌSUS, a, um, adject. (species) — Speciosus est specie et aspectu jucundus, pulcher, formosus, εὐειδής, ὡραίος (It. vistoso, bello, appariscente, di bella apparenza, specioso; Fr. beau, brillant, magnifique; Hisp. hermoso, de buen porte;Germ. schön, glänzend, prächtig; Angl. beautiful to the sight, seemly, sighly).

[Exitus]

EXĬTUS, us, m. 4. (exeo) actus exeundi, ἔξοδος (It. uscita, esito; Fr. action de sortir, sortie; Hisp. el acto de salir, salida; Germ. das Herausgehen, Fortgehen, der Ausgang; Angl. a going out, exit).

[Turpis]

TURPIS, e, adject. — Turpis est deformis, foedus, ἀσχήμων, αἰσχρός, δυσειδής (It. brutto, deforme, sconcio; Fr. laid, difforme, vilain; Hisp. feo, disforme, sucio; Germ. hässlich, garstig, ungestaltet; Angl. ugly, deformed, unseembly, filthy): cui pulcher, formosus opponitur.

[Utut]

Utut pro utcumque: construitur saepius cum Indicativo, et assumit interdum tamen vel certe.

[Spīnōsus]

SPĪNŌSUS, a, um, adject. (spina) — Spinosus est spinis abundans, ἀκανθώδης (It. spinoso; Fr. épineux, couvert d'épines; Hisp. espinoso; Germ. voll Dornen, dornigt; Angl. full of thorns, pryckly).

[Augustus]

AUGUSTUS, a, um, adject.,

¶ 1. Proprie dicitur de loco, aliave re aut persona auguratis, sacris, religiosis, sanctis. (It. augusto, venerabile, sacro; Fr. auguste, vénérable, saint; Hisp. augusto, venerable, santo; Germ. hehr, hoch, erhaben, heilig, Ehrfurcht einflössend, ehrwürdig; Angl. august, venerable, sacred).

¶ 2. Generatim ponitur pro venerabili, magno, majestate pleno, quales sunt religiosae res et sacrae; ita tamen ut in ipso aliquid sacri et religiosi inesse significetur.

[Arx]

ARX, arcis, f. 3. - ab arcendo, quod is sit locus munitissimus urbis, a quo facillime possit arceri hostis: sed fortasse verior est vocis notatio, quam Gesnerusprotulit, per metathesin ab ἄκρις, ἄκρα, ἄκρος, unde et ἀκρόπολις, nam propria et primaria ejus notio est summus et excelsus locus, cacumen, vertex (It. altezza, eima; Fr. lieu élevé; Hisp. altura, eminencia; Germ. die höchste Spitze, der Höhepunct, die äusserste Höhe; Angl. a lofty place, height, steep, top or summit of a hill).

[Honor]

HŎNOR vel honos, ōris, m. 3. - Honor vel honos, fortasse ab αἶνος laus, est reverentia, observantia, quam alicui exhibemus in testimonium virtutis, decus, ornamentum, amplitudo, τιμή (It. onore; Fr. honneur, témoignage d'estime; Hisp. honor, honra; Germ. d. Ehre, die Jemanden erwiesen wird; Angl. honour, respect, reverence, regard).

[Tūtus]

Tutus, a, um, adject. — Tutus est tectus, munitus, saeptus, extra pericula positus, incolumis, sicuro, munito, ἀκίνδυνος, ἀσφαλής.

Excēdō

EXCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, 3. (ex et cedo). - Excedere est

A) Verbum neutrum; sed occurrit etiam

B) Cum Accusativo.

A) Neutrorum more, excedere, ἐκχωρέω, ἀπέρχομαι, est exire, egredi, ut etiam Paul. Diac. exponit, secedere, abire (It. uscire, andar fuori, partirsi, ritirarsi; Fr. s'en aller, sortir, se retirer, quitter un lieu; Hisp. salir à fuera, salir, irse; Germ. herausgehen, fortgehen, einen Ort verlassen; Angl. to depart, go forth or out, retire, withdraw).

B) Cum Accusativo excedere occurrit tantum post Augusti aetatem; nam quod afferunt nonnulli ex Cic.1. Cat. 6. 15., dubia tantum lectione innititur: significat autem exeundo relinquere.

Compescō

COMPESCO, scis, scŭi, scĭtum, scere, a. 3. - Compescere generatim significatcohibere, coercere, refrenare (It. raffrenare, trattenere, reprimere; Fr. contenir, refréner, réprimer, arrêter; Hisp. contenor, refrenar, reprimir; Germ. zusammen -, in Schranken oder im Zaum halten, beschränken, hemmen; Angl. to restrain, check, curb, stop, confine, keep in, repress).

Ferōx

FĔROX, ōcis, adject. - Ferox est qui nimium confidit, nihil metuit, atque adeo vehemens, insolens superbusque est: a ferus (quo modo atrox ab ater): a quo ita quidam differre volunt, ut ferox ad mores referatur, ferus ad naturam, et dicatur proprie de brutis iis, quae nullo saepto servantur nullaque cura mansuefacta sunt, quamvis saeva non sint, ἄγριος (It. feroce, fiero, altero; Fr. fier, hautain, emporté; Hisp. altanero, orgulloso; Germ. wildem Antlitzes, stürmisch; Angl. insolent, fierce, bold, headstrong).

Affectus

AFFECTUS vel adfectus, us, m. 4. (afficio) idem ferme quod affectio, seu quaecumque animi aut etiam corporis in homine constitutio vel habitus, ab externis rebus lacessitus atque allatus (It. affezione, affetto; Fr. état produit par l'impression des choses extérieures, disposition, affection;Hisp. afecion, disposicion; Germ. der durch Einfluss oder Einwirkung von Aussen hervorgerufene Zustand, die herbeigefürte Disposition eines menschlichen Individuums; Angl. affection, disposition, constitution).

Sēgnitiēs

SEGNĬTĬA, ae, f. 1. et Segnities, ēi, 5. (segnis) tarditas, pigritia, inertia, negligentia, ὄκνος, ἀργία (It. tardità, pigrizia, infingardaggine, poltroneria, negligenza; Fr. lenteur, nonchalance, paresse;Hisp. lentitud, pereza, desaseo, negligencia; Germ. d. Langsamkeit, Lässigkeit, Säumigkheit; Angl. slowness, sloth, laziness, inactivity, negligence).

Asinīnus

ĂSĬNĪNUS, a, um, adject. ad asinum pertinens (It. asinino; Fr. relatif à l'âne, d'âne; Hisp. asnino;Germ. vom Esel herrührend; Angl. asinine).

Asinus

ĂSĬNUS, i, m. 2. jumentum equo simile in multis, minus tamen et deformius, pilo longiore et horridiore, praelongis auriculis insignique tarditate; sed idem laboris omnium patientissimum (It. asino; Fr. âne; Hisp. asno, borrico; Germ. der Esel; Angl. an ass).

- a) Inter multa asinorum genera celebres fuere apud veteres Arcadici et Reatini.

- b) Hoc animal Priapo sacrum est, eique immolabatur, seu quia hortis est inimicus; avidissime enim olera appetit, et areolas nullo discrimine proculcat: seu quia olim dicitur cum Priapo de conditionis magnitudine certasse, victusque poenas morte dedisse, ut Hygin. 2. Astron. 23. narrat; tametsi Lactant. 1. 21. victum fuisse ipsum Priapum asserit: seu tandem quia ruditu eumdem Priapum detexerit, cum Vestae dormienti insidiaretur, ut apud Ovid. 6. Fast. 320. legitur. Id. ibid. 345. Lampsacos hoc animal solita est mactare Priapo: Apta asini flammis indicis exta damus. Hoc tamen distichon eruditi plerique Ovidio abjudicant, sed minus recte.

- c) Per convicium dicitur de homine stulto, stupido, tardo, duro.

- d) Asinus ad lyram, ὄνος λύρας, subaudi ἀκροατὴς, proverbium de homine hebete et ad litteras minime nato. Ductum est ex eo, quod cum pleraque animalia lyrae sono delectari quodammodo videantur, solus asinus nihil prorsus eo movetur: sumptumque est ex Varron., qui quamdam e suis satyris Ο̌νος λύρας inscripsit.

- e) In illo Catull. 97. 10. Et non pistrino traditur atque asino: asinum volunt multi significare metam molendariam, quae a Graecis quoque ὄνος dicitur.

- f) Asinus albus de homine maledico, qui aliorum scripta carpit. - g) Qui asinum non potest, stratum caedit, Italice chi non può battere il cavallo, batte la sella, proverb. apud Petron. fragm. Tragur. 45. Burmann. de iis, qui cum non possunt verum injuriae acceptae auctorem ulcisci, in debiliorem et innocentem saeviunt.

- h) Asinus in tegulis apud Eumd. ibid. 63. videtur esse proverbium de re nova, insolita, stupenda ac prodigiosa.

II.) Improprie asinus significat corpus humanum ad libidinem proclive.

Prōgredior

PRŌGRĔDĬOR, grĕdĕris, gressus sum, grĕdidep. 3. (pro et gradior). — Progredior est idem ac ante gradior, procedo, prodeo, exeo, προέρχομαι (It. andare o farsi innanzi, inoltrarsi, avanzarsi; Fr. aller en avant, s'avancer, marcher; Hisp. ir ó andar adelante, adelantar; Germ. vorwärts schreiten, -gehen, vorrücken, fortgehen, -rücken; Angl. to come or go forta, go on or forward, advance, proceed).

Cōnstanter

CONSTANTER, adverb. - Constanter est firma ac stabili ratione (It. costantemente, uniformemente; Fr. d'une manière constante, invariable; Hisp. constantemente, uniformemente; Germ. auf beständige od. feststehende, nicht wankende Art und Weise; Angl. firmly, steadily, consistently, uniformly, evenly, constantly).

Pertendō

PERTENDO, dis, di, sum, dere, 3. — Pertendere occurrit

A) Active; et

B) Neutrorum more.

A) Active et proprie est usque tendere, extendere, διαταίνω: hinc translate pertendere aliquid, usque ad finem perducere.

B) Neutrorum more est recta tendere, contendere, pergere usque ad aliquem locum.

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro persistere, perseverare, persistere, perseverare, ostinarsi.

Fīnis

FINIS, is, m. et f. 3. - Finis est limes, terminus et extremitas locorum, ὅρος (It. fine, confine; Fr. confins, frontière, limite, borne; Hisp. confines, término, limite, frontera; Germ. d. Gränzlinie, Gränze;Angl. a boundary, limit).

Prūdentia

PRŪDENTĬA, ae, f. 1. idem ac providentia (ex qua per syncopen facta est), h. e. facultas praevidendi futura, πρόνοια, il prevedere, antivedimento.

Prōvidentia

PRŌVĬDENTĬA, ae, f. 1. (provideo).

¶ 1. Est simplex praenotio, πρόγνωσις, preconoscenza.Hinc est una e tribus prudentiae partibus, quam sic definit Cic. 2. Invent. 53. 60. Providentiaest, per quam futurum aliquid videtur, antequam factum sit. Seneca Ep. 5. extr. Multa bona nostra nobis nocent: timoris enim tormentum memoria reducit, providentia anticipat.

¶ 2. Est prudentia, consilium, cura, cautio, πρόνοια, antivedimento, cautela, prudenza.

Circumspectō

CIRCUMSPECTO, as, āvi, ātum, are, 1. est verbum intensivum a circumspicere.
- Circumspecto est circum observare, oculis explorare, indagare.

Serpēns

Serpens, entis, m. et f. 3. — Serpens est anguis, draco, coluber, ὄφις et subintelligitur bestia, draco, anguis, aut quippiam simile, quod et aliquando adjicitur

Loquitur

LŎQUOR, quĕris, cūtus sum, qui, dep. 3. – Ceterum loqui est verba facere, sermonem habere, dicere, in sermone familiari atque in communi hominum societate, λαλέω, φράζω (It. parlare, dire, favellare, ragionare; Fr. parler, dire, discourir;Hisp. hablar, decir; Germ. sprechen; Angl. to speak, say, tell, declare, discourse, talk).

Cōgitō

CŌGĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Itaque cogitare est plura mente cogere seu colligere ad aliquid inveniendum, eaque agitare cum aliqua mora consilii explicandi
(It. pensare; Fr. penser; Hisp. pensar; Germ. denken; Angl. to revolve in the mind, thinke, ponder, consider, meditate).

Nihil

NĬHIL, n. indecl. — Nihil idem est quod nihilum, a quo per apocopen factum est (confer etiam NILUM et NIL) οὐδέν (It. niente, nulla, non punto; Fr. rien;Hisp. nada; Germ. nichts; Angl. nothing, naught, not a with, nothing at all).

Incassum

in cassum, quod et incassum recte ac frequenter scribitur, et est frusta, temere, aliter atque ipsi volumus ac petimus.

Cassus

CASSUS, a, um, adject. - Cassus est vacuus, inanis (It. vuoto, vano, casso; Fr. vide; Hisp. vano, hueco; Germ. ohne Inhalt, leer und hohl; Angl. empty, of no value, worthless).

Respiciō

RESPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (re et obsol. specio). - Respicio est idem ac retro aut post me aspicio, ἀποβλέπω, ἀφοράω (It. guardare indietro; Fr. regarder par derrière, se tourner par regarder; Hisp. mirar detras, volver por mirar; Germ. zurücksehen - blicken nach etwas, sich umsehen; Angl. to look back).

Tamquam

TAMQUAM vel tanquam, adverb. - Tamquam est veluti, quemadmodum, sicut, ceu, ὥσπερ (It. come, tanto quanto; Fr. comme, comme si, de même que si; Hisp. como, asi que, como si; Germ. so sehr als, sowie, gleichwie, wie wenn;Angl. as, just as, as it were).

Praeterita

Praeteritus, a, um, proprie est qui praeteriit, transactus, elapsus, παροιχόμενος, passato, andato, preterito. — De tempore et de aliis, quae ad tempus referuntur.

Praetereō

PRAETĔRĔO, is, īvi vel ĭi, ĭtum, ire, 4. (praeter et eo). — Praeterire universim significat praeter, seu ante, aut ultra ire, praeterbitere, praetergredi, transire, παρέρχομαι (It. andare o passare avanti, o lungo, od oltre, passare, oltrepassare; Fr. passer auprès, devant; Hisp. pasar mas allá; Germ. an etwas verbeigehen, vorübergehen; Angl. to go or pass by or over, go past or beyond, pass along).

Prōspiciō

PROSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, 3. (pro et specio). — Prospicere usurpatur

A) Neutrorum more; et

B) Active.

A) Neutrorum more prospicere est ante et procul videre, aut aspicere, προοράω (It. vedere o mirar da lontano; o innanzi; Fr. regarder de loin, voir devant soi; Hisp. mirar en adelante; Germ. vorwärts, in die Ferne schauen, blicken, hinaus schauen, hinschauen; Angl. to look forward, view, behold from a distance).

B) Active prospicere est ante et procul videre, aut aspicere, vedere dinanzi, o da lungi.

Futūrus

Futurus, a, um, adjective quoque usurpatur, et est qui erit, qui eventurus est, futuro, appartenente all' avvenire.

Perspiciō

PERSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (per et ant. specio).
— Perspicere est introspicere, pervidere, διοράω (It. penetrare con l'occhio, vedere attraversando, vedere addentro; Fr. voir à travers, voir dans, pénétrer de ses regards;Hisp. ver por medio, ver atravesando, penetrar mirando; Germ. durch-, ansehen-, schauen, hineinsehen; Angl. to see through).

Restō

RESTO, stas, stĭti et stāvi, stare, n. 1. (re et sto). - Particip. Restans 2. et 3. - Resto fere usurpatur in praeterito restiti, quod commune habet cum resisto; et

¶ 1. Est idem ac subsisto, remaneo, resideo, restito, remoror, ἐφίσταμαι (It. fermarsi, restare, rimanere; Fr. rester en arrière, s'arrêter, rester; Hisp. quedarse, cesar de andar, quedar, estarse; Germ. zurückbleiben, zurück stehen bleiben, still stehen; Angl. to stand still, stay, stand, stop, remain).

¶ 2.Item adversor, reluctor, obnitor, repugno, resisto, resistere, star saldo, far resistenza.

¶ 3. Est etiam superesse, reliquum esse.

¶ 4. Quum de futuro tempore agitur, est imminere, manere aliquem.

Actiō

ACTĬO, ōnis, f. 3. (ago) proprie est ipse actus agendi, sive huc vel illuc ducendi, quemadmodum et compositum circumactio; quo tamen sensu occurrit tantummodo, si tamen salva est lectio, apud Vitruv. 3. 5. 6. Schneider. Tunc ab summo sub abaco inceptum in singuiis tetrantorum actionibus dimidiatum oculi spatium minuatur, donicum in eumdem tetrantem, qui est sub abaco, veniat. - Generatim vero actio abusive accipitur pro omni operatione, vel quia actione consilia nostra ad effectum perducimus, vel quia in quacumque actione notio motus inest vel cogitatur (It. azione, operazione; Fr. action, acte; Hisp. accion; Germ. die Führung;Angl. an act, action, operation).

Scopus

SCŎPUS, i, m. 2. - Ceterum scōpus, σκοπός, est signum, quo sagittas dirigimus: a σκέπτομαι, dispicio, intueor: unde et σκοπέω, speculor (It. bersaglio, segno, scopo;Fr. but (au tir), cible; Hisp. hito; Germ. d. Ziel wonach man schiesst; Angl. butt, target).

I.) Proprie.

II.) Translate est finis, propositum.

Honestus

HŎNESTUS, a, um, adject. (honor, honos). - Honestus est honoratus, honore et dignitate plenus, decorus, καλὸς, ἔντιμος (It. onesto, onorato, onorevole; Fr. honorable, plein d'honneur; Hisp. honorable, lleno de honor; Germ. ehrenhaft, ehrenvoll; Angl. honourable, dignified, respectable).

Ūtilis

ŪTĬLIS, e, adject. (utor) — Utilis est is, quo uti possumus, qui usui est, accommodatus, proficuus, χρηστός, χρήσιμος (It. giovevole, profittevole, buono, utile; Fr. qui sert, utile, profitable; Hisp. util, ventajoso; Germ. brauchbar, nützlich, zweckdienlich; Angl. useful, fit, profitable): est autem per syncopen ab utibilis.

Simul

SĬMUL, Gr. ἅμα, unde ὁμοῦ, ὁμαλῶς. — Simul est una, pariter, cum, ἅμα, ὁμοῦ (It. unitamente, di compagnia, insieme; Fr. à la fois, en même temps, ensemble; Hisp. á una vez, junto; Germ. zugleich, zusammen; Angl. together, in company, at once)

Iūcundus

IŪCUNDUS, a, um, adject. - Iucundus est suavis, gratus, dulcis, ἡδὺς, τερπνός (It. piacevole, grato, giocondo, dilettevole, caro; Fr. agréable, qui plait, qui réjouit, qui fait plaisir; Hisp. agradable, que gusta; Germ. forderlich, enfreulich, angenehm; Angl. pleasant, agreeable, delightful, grateful, pleasing, joyful, jovial, merry, jocund).

Dispiciō

DISPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, 3. (dis et ant. specio).

A) Neutrorum more dispicere est oculos per obscuritatem atque caliginem intendere, adeoque diligenter inter multa intueri.

I.) Proprie.

II.)Translate de animo.

¶ 1. Est clare ac distincte percipere, mente comprehendere.

¶ 2. Hinc per metaphoram ponitur pro considerare, examinare.

Certus

CERTUS, a, um,

A) Passiva significatione

¶ 1. Certus est decretus, deliberatus, obstinatus; et ponitur fere de animi consiliis, propositis etc.

¶ 2. Certus significatetiam constitutum, accurate definitum, selectum; sed ratione habita externae rerum qualitatis, numeri, magnitudinis etc.

¶ 3. Item certus significat constitutum et accurate definitum, ratione habita internae rerum qualitatis: et primo quidem, quod ad intellectum attinet, certus ponitur pro aperto, comperto, manifesto, noto, et minime dubio.

¶ 4. Item certus significat accurate definitum ratione habita internae rerum qualitatis; et secundo, quod ad moralia vel etiam ad corporales vires attinet, certus est probatus, qui a recta via non aberrat.

B) Activa significatione certus occurrit de personis tantummodo, et

¶ 1.Dicitur is qui est animo deliberato, firmo atque obstinato

¶ 2. Certus etiam dicitur, qui aliquam rem exploratam, compertam et cognitam habet.

Facilis

FĂCĬLIS, e, adject. - Facilis, a v. facio, est qui fieri potest, qui est sine labore, expeditus, explicatus, proclivis, εὐχερὴς, ῥᾴδιος (It. facile, agevole; Fr. qui se fait facilement, aisément, sans peine, facile; Hisp. facil, lo que no cuesta trabajo; Germ. leicht, nicht mühsam, nicht, schwierig; Angl. easy, ready).

Paucus

PAUCUS, a, um, adject. — Pauci (usurpatur enim saepissime in plur. numero, raro admodum in sing.) sunt, qui exiguo numero sunt, rari: a παῦρος, quod idem significat. Refertur ad quantitatem discretam, h. e. ad numerum, et contrarium habet plures, multi: sicut parvus ad quantitatem continuam, h. e. corpus, cui magnus opponitur, ὀλίγοι (It. pochi; Fr. peu nombreux, peu considérable: Hisp. poco; Germ. wenig, wenige; Angl. few).

Potius

PŎTĬUS, adverb., quod rem praeferendam significat, et non tam rei conditionem, quam judicium de ea factum significat; est autem idem quod magis, prius, citius, μᾶλλον (It. più tosto; Fr. plutòt, de préférence; Hisp. antes, primero; Germ. lieber, mehr, vielmehr, vorzüglicher;Angl. rather).

Impediō

IMPĔDĬO vel inpedio, is, īvi vel ĭi, ĭtum, ire, a. 4. (in et pes, pedis: cf. compedes et pedica). - Impedire est impedicare, implicare, involvere, irretire; et proprie de pedibus dicitur, quum aliqua re implicantur, ἐμποδίζω (It. allacciare i piedi, avviluppare, legare, impastojare; Fr. enlacer les pieds, embarrasser, enlacer, lier, empêcher, entraver, gêner; Hisp. embarazar, impedir, enlazar, detener; Germ. die Füsse einwickeln, daher verwickeln, verstricken, behindern, binden, festhalten, abhalten, hemmen; Angl. to entangle, hamper).

Attendō

ATTENDO vel adtendo, tendis, tendi et raro tĕtendi, tentum, tendere, a. 3. (ad et tendo). - Proprie est intendo, extendo, valde tendo (It. stendere, distendere; Fr. tendre, diriger vers; Hisp. tender, extender; Germ. anspannen, hinstrecken, spannend oder streckend wohin richten; Angl. to stretch, stretch towards, extend).

Occāsiō

OCCĀSĬO, ōnis, f. 3. (occĭdo) est opportunitas temporis casu quodam proveniens (ut ait Festus p. 178. 11. Müll.), tempus opportune oblatum faciendi aliquid, facultas, ansa, campus; ex ob et casus, quasi casus se offerens, εὐκαιρία, καιρός (It. occasione, opportunità; Fr. occasion, moment favora ble, temps propice; Hisp. ocasion, oportunidad; Germ. die günstige Gelegenheit, der rechte Augenblich, -Moment; Angl. an occasion, opportunity, fit or convenient season).

Frōns, frontis

FRONS, ontis, f. 3. - Frons est pars faciei a superciliis usque ad capillorum radices, hinc inde temporibus terminata: quam Genio sacram fuisse, Servius ad Virg. 6. Ecl. 3. et 3. AEn. 607. tradit: unde morem esse, ut deos venerantes frontem tangant, μέτωπον (It. fronte; Fr. front; Hisp. frente; Germ. die Stirn; Angl. the front or forepart of the head, the forehead, brow).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim dicitur tum de homine, tum de brutis.

¶ 2. Speciatim frons est animi janua.

¶ 3. Item speciatim at poetice, periisse frontem de rebus.

¶ 4. Item frons occipitio prior proverb., quo significatur, rectius geri negotia, ubi praesens est is, cuja interest, quam quum absente eo alteri mandantur: l'occhio del padrone ingrassa il cavallo: et chi vuole, vada; chi non vuole, mandi.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim frons dicitur de anteriore parte cujusque rei.

- a) Fronti tergum et latus opponuntur.

- b) Sine oppositis.

- c) Hinc a fronte, di fronte, in faccia; cui a tergo et a latere opponuntur.

¶ 2. Speciatim in terminis sepulcrorum est latitudo.

¶ 3. Item speciatim apud Vitruv. 10. 4. 2. Schneid. frons tympani in organo hydraulico est pars anterior seu facies, le davant, ut Perraltus, la fronte circolare, ut Galiani vertit.

¶ 4. Frons libri, il frontispizio, prior libri pars, ubi libri titulus. In voluminibus duae erant frontes: altera exterior, complicato volumine, ubi titulus: altera interior, eodem evoluto, ubi libri principium.

¶ 5. Per metaphoram dicitur de principio, vel potius de primo cujusque rei aspectu, facie, specie.

Capillor

CĂPILLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Capillor

¶ 1. Est capillos habeo vel emitto: quo sensu occurrit tantum de lapide apud Plin. 37. Hist. nat. 11. 73. (190). Polytrichos in viridi capillatur, sed defluvia comarum facere dicitur.

- De hominibus

- Capillati etiam dicti sunt addicti sacris Matris deum et Bellonae, quia capillum nutriebant, vel, ut alii volunt, nigro vellere caput obtegebant in sacris peragendis.

- Olim capillata arbor (quae capillaris appellatur a Paul. Diac. p. 57. 17. Müll.) dicta est, ad quam capillus Virginum Vestalium deferebatur, cum se tondebant et Vestae cultui mancipabant.

¶ 2. Praeterea capillata dicuntur ea, quae subtilia et tenuia capilli modo sunt.

Vertex

VERTEX (vortex), ĭcis, m. 3. — Vertex est universim id, quod vertitur, itemque id, circa quod aliquid vertitur.

I.) Proprie et in universum est id, circa quod aliquid vertitur vel quod in se vertitur. Hinc

¶ 1. Speciatim vertices sunt in caelo cardines seu poli, circa quos caelum ipsum verti dicitur, i poli, πόλοι.

¶ 2. Item vertex mundi apud Colum. 10. R. R. 53. videtur esse vertigo et revolutio, qua efficiuntur vices annuae.

¶ 3. Item, et quidem praecipue, dicitur de capillis, qui in summo capite in circum volvuntur deque ipso summo capite, cima del capo, κοριφή.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen est ipsum caput, capo.

¶ 2. Transfertur etiam ad summitatem, cacumen, culmen cujuscumque rei, sommità, cima.

¶ 3. Vertex terrae apud Martial. 13. 50. est ejus superficies. — Contra vertex maris est profunditas, fundus, non superficies, ut quidam perperam interpretantur apud Apul. 4. Met.Profundi maris udo resedit vertice. Vertex enim, ut fastigium, pro ima profunditatis parte sumitur. Cf. Virg. 2. G. 288.

¶ 4. Absolute de monte aut colle.

¶ 5. Vertex civitatis apud Tertull. Apol. 1. est Capitolium.

¶ 6. Hinc a vertice est a parte superiore, ab alto, dall' alto.

¶ 7. Ut caput, sic vertex principem significat in aliquo ordine.

¶ 8. Pro tumore usurpavit Coel. Aurel. 1. Acut. 11. init.

Calvus

CALVUS, a, um, adject. - Calvus est, cui capillus vel pili defluxerunt, necnon qui capillis est tonsis: et dicitur tum de hominibus, ut in subjectis exemplis apparet; tum de brutis, ut in CALVEO et CALVESCO videre est (It. calvo, raso; Fr. chauve; Hisp. calvo; Germ. haarlos, unbefiedert; Angl. bald).

Ālātus

ĀLĀTUS, a, um, adject. alas habens
(It. alato; Fr. ailé; Hisp. alado; Germ. geflügelt; Angl. winged).

Ēlābor

ĒLĀBOR, lābĕris, lapsus vel labsus sum, lābi, dep. 3. (ex et labi). - Elabi est effugere, evadere (It. guizzar fuori, scorrer via, sfuggire, scappare; Fr. tomber hors, se glisser hors, s'échapper, s'esquiver, se dérober; Hisp. caer fuera, escurrirse, escapar, escaparse, huirse; Germ. entgleiten, herausfallen, entschlüpfen, entkommen; Angl. to slide or slip away, glide away, fall aut, escape).

[Captō]

CAPTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequent. a capio. - Captare significat diligenter ac frequenter capere, capere velle, studiose consectari, sollicite petere, quaerere (It. prendere, accattare, procacciare, cercare; Fr. prendre, tâcher de prendre, de saisir quelque chose, chercher à l'atteindre, à l'acquérir; Hisp. tomar, agarrar, procurar para tomar, para hacer ú conseguir alguna cosa; Germ. mit allem Eifer etwas zu fassen oder zu ergreifen suchen, mit Hast etwas fassen, nach etwas haschen oder schnappen; Angl. to catch at, catch, strive to obtain, go in quest of, seek for solicitously).

[Pergō]

PERGO, pergis, perrexi, perrectum, pergere, 3. (per et rego).— Pergere

A) Active

¶ 1. Generatim significat iter, vel aliud quippiam coeptum continuare, prosequi, perseverare (It. seguitare, continuare, proseguire; Fr. continuer, poursuivre; Hisp. continuar, proseguir; Germ. fortsetzen, mit etwas fortfahren; Angl. to go on forward, advance, continue on his way, follow up, prosecute, pursue).

¶ 2. Perregere dicebant expergefacere.

¶ 3. Item speciatim est vehementer movere, atque adeo aggredi.

B) Neutrorum more, est recta ire, vadere, tendere, contendere, πορεύομαι (It. andare; Fr. aller, marcher, s'acheminer, se diriger, se rendre quelque part; Hisp. ir, andar, encaminarse;Germ. gehen, kommen, reisen; Angl. to go, proceed, come).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de oratione.

[Cautus]

CAUTUS, a, um, est particip. praeter. pass. a caveo; sed occurrit etiam adjective, unde Comp. Cautior, et Sup. Cautissimus I. et II. I.) Proprie cautus est securus factus, tutus, munitus (It. cautelato, sicurato, reso sicuro; Fr. assuré, sûr, garanti; Hisp. asegurado, seguro; Germ. sicher gestellt, gesichert; Angl. secured, secure).

II.) Translate saepissime activa significatione usurpatur, et significat eum, qui diligenter cavet, circumspectum, providum; quamvis cautus a provido differt (V. infra Homonym.), cum eoque haud raro jungitur.

[Prōvidus]

PRŌVĬDUS, a, um, adject. (provideo)

¶ 1. Est praevidens, antiveggente.

¶ 2. Item prudens, cautus, prudente, cauto, πρόνοος.

¶ 3. Item qui curat, qui curam habet.

Impingō

IMPINGO vel inpingo, pingis, pēgi, pactum, pingere, a. 3. (in et pango) - Impingere est impellere; quasi in aliquem locum pangere, illidere, jacere alicui in os, objicere, obtrudere, ἐπάγω (It. spingere, sospingere, gettare contra, urtare; Fr. pousser, frapper, jeter contre;Hisp. pujar, empujar, echar contra; Germ. anstossen, anschlagen, worauf stossen, wohin schlagen;Angl. to hit, dash, strike, or throw, against).

Aberrō

ĂBERRO, as, avi, atum, are, n. 1. (ab et erro). - Proprie est a via recta per errorem digredi, deflectere (It. deviare, disviarsi; Fr. s'écarter du chemin, s'égarer; Hisp. descarriar, extraviar; Germ. abirren, sich verirren von etwas weg; Angl. to stray from, deviate).

Sēdulitās

SĒDŬLĬTAS, ātis, f. 3. (sedulus) ardens studium implendi officium suum, diligentia, assiduitas, ἐπιμέλεια (It. accuratezza, diligenza, assiduità; Fr. assiduité, activité, empressement, diligence; Hisp. aplicacion continua, actividad, diligencia; Germ. d. Emsigkeit, Geschäftigkeit; Angl. carefulness, assiduity, diligence).

Amō

ĂMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Amare est ferventi studio complecti; eique opponitur odisse. (It. amare; Fr. aimer; Hisp. amar;Germ. lieben; Angl. to love).

Ōdī

ŌDI, disti, disse, a. 4. verbum defectivum, carens praecipue temporibus praesentis et imperfecti. - Odisse est odio habere, μισέω (It. odiare; Fr. haïr; Hisp. odiar; Germ. hassen; Angl. to hate, detest, obhor).

Odium

ŎDĬUM, ĭi, n. 2. (odi) invidia, offensio, μῖσος (It. odio, avversione; Fr. haine, aversion, dégoût, répugnance, éloignement, inimitié; Hisp. aversion, odio, inimicicia; Germ. der Hass; Angl. hatred, hate, grudge, ill-will, malevolence, animosity, aversion).

Labor

LĂBOR (antique etiam labos), ōris, m. 3. — Labor (a labo, ut videtur) est operis functio, ex qua vires labuntur, opera, defatigatio, contentio, afflictatio: ad rem Cic. 2. Tusc. 13. 35. Interest aliquid inter laborem et dolorem: sunt finitima omnino, sed tamen differt aliquid. Labor est functio quaedam vel animi, vel corporis, gravioris operis et muneris: dolor autem motus asper in corpore, alienus a sensibus. Haec duo Graeci uno nomine appellant (πόνον). Itaque industrios homines illi studiosos, vel potius amantes doloris (φιλοπόνους) appellant, nos commodius laboriosos. Gr. πόνος (It. fatica; Fr. travail, labeur, peine qu'on se donne, efforts;Hisp. trabajo, labor; Germ. die Arbeit, Bemühung, Mühe, Anstrengung, der Kräfte; Angl. labour, toil, fatigue). Ceterum labor potest esse opera, defatigatio, contentio

A) Vel ad aliquid perficiendum;

B) Vel ad impedimentum aliquod superandum.

A) Labor est opera, defatigatio, contentio ad aliquid perficiendum.

B) Labor est etiam contentio, conatus, afflictatio ad impedimentum aliquod superandum.

Fugiō

FŬGĬO, fŭgis, fūgi, fŭgitum, fŭgere, 3.

A) Neutrorum more fugere est cursu et celeriter discedere: a Graeca voce φεύγω, extrita priore vocali diphthongi, seu potius ab ejusdem etymo φυγ (It. fuggire, scampare; Fr. fuir, prendre la fuite, s'enfuir, s'évader; Hisp. huir, escaparse; Germ. fliehen, d. Flucht ergreifen, weglaufen, entfliehen; Angl. to flee or fly, run away, escape).

B) Active, seu cum Accusativo est fugiendo declinare, evitare, relinquere, schivare, sfuggire.

Ignāvia

IGNĀVĬA, ae, f. 1. tenuitas animi, segnities, pigritia, inertia, socordia, desidia; vitium contrarium fortitudini et alacritati (itemque gravitati et ardori), quum, quod ratio aggredi fortiter suadet, id nos formido aggredi dissuadet et ab audendo retinet, ῥᾳθυμία (It. pigrizia, dappocaggine, codardia, lentezza; Fr. indolence, apathie, paresse, inaction, lachêté; Hisp. indolencia, inaccion, pereza, floxedad, cobardia; Germ. d. Lässigkeit, Trägheit, Mattigkeit, Faulheit, Schlaffheit, Muthlosigkeit; Angl. inactivity, sluggishness, sloth, slothfulness, idleness, laziness).

Formīca

FORMĪCA, ae, f. 1. exiguum animal, sed admirabilis solertiae, aestate congerens et condens sub terra, quae hieme victui sint: a voce Graeca μύρμηξ.
(It. formica; Fr. fourmi; Hisp. hormiga; Germ. die Ameise; Angl. an ant, pismire).

Comportō

COMPORTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et porto). - Comportare idem est ac portare, vel simul portare, vel portare in unum locum (It. portare insieme, condurre; Fr. transporter ensemble; Hisp. transportar juntos,Germ. zusammenfahren, zusammenführen, zusammenschaffen; Angl. to carry or bring together).

Cōpia

CŌPĬA, ae, f. 1. - Copia significat abundantiam, facultatem, vim, seu potentiae et virium abundantiam. frugum copia et frugum inopia opponuntur. (It. abbondanza, copia, ricchezza; Fr. abondance, grande quantité, richesse; Hisp. abundancia, copia, riqueza; Germ. die Fülle, der reiche Vorrath, die volle Macht, das reichliche Vermöge; Angl. plenty, abundance, store).

Fēriae

FĔRĬAE, ārum, f. plur. 1. – Feriae proprie sunt dies cessationum ab opere. ferie, dì festivi, εορταὶ ἡμέραι.

Ignāvus

IGNĀVUS, a, um, adject. - Ignavus, ab inprivativa et gnavus vel navus, est remissus, lentus, piger, vilis et minuti animi, qui quum possit strenue agere et fortiter, desidia vanove metu periculi ant laboris recusat: huic opponitur gnavus vel navus, fortis, alacer, impiger, strenuus, ῥᾴθυμος, ἀργός. (It. vile, dappoco, codardo, poltrone; Fr. indolent, lâche, mou, faible, sans coeur, sans courage, paresseux; Hisp. indolente, floxo, perezoso, poltron, cobarde, pusilanime; Germ. lässig, träge, matt, faul, feige, muthlos, schlaff; Angl. inactive, slothful, remiss, sluggish, cowardly, dastardly).

Cicāda

CĬCĀDA, ae, f. 1. genus insecti alati et canori, quod rore pasci creditur, et non nisi aestivis mensibus apparet, et interdiu, quo majores sunt aestus, eo intentiore voce, arboribus insidens, canit.

Inopia

ĬNŎPĬA, ae, f. 1. (inops) opis carentia, indigentia, ἔνδεια, ἀπορία (It. mancanza, mancamento, bisogno; Fr. défaut, dénûment, besoin; Hisp. falta, carencia, menester; Germ. d. Mangel; Angl. want, indigence, need, scarcity, lack, dearth, poverty).

Premō

PRĔMO, prĕmis, pressi, pressum, prĕmere, a. 3. — Premere est nisu aut pondere urgere, calcare, deprimere, perprimere, πιέζω, θλίβω, βαρέω (It. pigiare, calcare, aggravare sopra alcuna cosa, premere; Fr. presser, comprimer, serrer; Hisp. aprensar, prensar, comprimir; Germ. drüken, pressen, drängen; Angl. to press, press upon, press or weigh down).

Incipiō

INCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, 3. (in et capio). - Incipere, cui recta opponuntur desinere et desistere, est inchoare, initium facere, ἄρχω (It. cominciare, principiare;Fr. commencer, entreprendre; Hisp. comenzar, empezar; Germ. eine Sache anfassen, daher unternehmen, anfangen, beginnen; Angl. to commence, begin).

Alacer

ĂLĂCER, cris, cre, - Alacer est ad agendum erectus, promptus, paratus, gestiens, hilaris (It. vivo, attivo, pronto, voglioso, giojante; Fr. alerte, vif, dispos, prompt, agil, gai; Hisp. vivo, pronto, dispuesto, veloz, alegre; Germ. munter, frisch auf, zum Handeln mit Frendigkeit bereit, aufgelegt; Angl. lively, brisk, sprightly, in high spirits, ready, active, prompt.).

Ūsque

USQUĔ, adverb. — Usque continuationem et finem significat, et refertur tum ad locum, tum ad tempus, tum etiam ad actus quoscumque: aliquando vero alia, absolute, significat.

A) Usques aepius habet ante vel post se praepositionem aliquam: interdum tamen absolute usurpatur.

Notat continuationem a loco ad locum, αχρι, μέχρι, ἕως, ἕως ἄν (It. sino, infino; Fr. jusqu' à; Hisp. hasta, desde hasta; Germ. bis, bis zu od. auf; Angl. even, as far as).

B) Usque copulatur saepe cum aliis adverbiis. quae vel separatim vel aliquando etiam conjunctim reperiuntur, sequenti ordine: Usque adeo et conjunctim usqueadeo.

Prōcrāstinō

PRŌCRĀSTĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pro et crastinus) est diem de die trahere, differre, prolungare di giorno in giorno, differire, temporeggiare, ἀναβάλλομαι.

Cantilēna

CANTĬLĒNA, ae, f. 1. cantio, canticulum, praecipue quod est in ore vulgi (It. cantilena, canzone;Fr. chant, chanson, chansonette; Hisp. cancion, cancionetta; Germ. das Liedelein, die Weise; Angl. a song, an old song, old story).

Ingeminō

INGĔMĬNO, as, āvi, ātum, are, 1. (in intent. et gemino). - Ingeminare, vox poetica, est idem quod geminare, aut frequenter geminare, duplicare, iterare (It. raddoppiare, ripetere; Fr. rédoubler, réitérer, répéter; Hisp. redoblar, repetir; Germ. verdoppeln; Angl. to repeat often, reduoble, reiterate).

Corvus

CORVUS, i, m. 2. κόραξ.

I.) Proprie est avis nota, nigerrimis pennis, cantu injucundo, quae cadaveribus libentissime vescitur. Sacra fuit Apollini.

II.) Improprie.

¶ 1. Est etiam hoc nomine machina militaris, nempe ferreum instrumentum acuminatum ad similitudinem corvini rostri, quo injecto aliquid apprehendebant, retinebant, aut etiam perforabant.

¶ 2. Item machina ad demoliendum apta.

¶ 3. Item scalpellum chirurgicum.

¶ 4. Item signum caeleste meridionale, Craterae, et Angui seu Hydro junctum, sub Leone et Virgine, septem stellis constans.

¶ 5. Item genus piscis marini, dorso nigricante.

Crās

CRAS, adverb. die proxime futuro (It. dimani, domani; Fr. demain; Hisp. maňana; Germ. morgen;Angl. to-morrow).

Exanclō

EXANCLO vel exantlo, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Exanclare est ministrando vel serviendo extrahere, exhaurire (It. cavare o portar fuori servendo; Fr. tirer de en servant, extraire en servant; Hisp. extraer servendo; Germ. dienend heraustragen; Angl. to draw or empty out).

Lassō

LASSO, as, āvi, ātum, are, 1. (lassus). — Lassare verbum est poetarum magis, quam prosae scriptorum; et usurpatur.

Est lassum reddere, fatigare, defatigare, κοπόω (It. stancare, affaticare, straccare; Fr. lasser, fatiguer, causer de la fatigue; Hisp. cansar, fatigar; Germ. müde machen, ermüden, ermatten, abspannen; Angl. to weary, tire, fatigue).

Quiēscō

QUĬESCO, escis, ēvi, ētum, escere, n. 3. - Quiesco est idem atque in quiete sum, conquiesco, cesso a labore, in otio sum, ἡσυχάζω (It. riposare, riposarsi; Fr. reposer, se reposer de ses occupations, prendre du repos; Hisp. reposarse, descansarse, dar intermision á la fadiga, al trabajo;Germ. ruhen, ausruhen, sich ruhig werhalten; Angl. to rest, repose, take rest, be quiet, be at rest).

Recreō

RĔCRĔO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et ereo). - Recreare est denuo creare; quod deperiit, restaurare, ἀνασκευάζω (It. creare di nuovo, riprodurre, rifare, rinnovare; Fr. créer, produire de nouveau; Hisp. criar de nuevo, reproducir, producir de nuevo; Germ. von Neuem schaffen, wiedererzeugen, wiederherstellen; Angl. remake, reproduce, renovate, renew, recover).

Restauro

RESTAURO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Restauro est idem atque instauro, reflcio, restituo, renovo, ἀποσκευάζω (It. rifare, ristaurare, rinnovare; Fr. rétablir, réparer, rebâtir, restaurer, refaire; Hisp. restablecer, reedificar, restaurar; Germ. wiederherstellen, erneuen; Angl. to renew, repair, rebuild, recruit, restore).

Quiēs

QUĬES, ētis, f. 5. - Quies est requies, cessatio, vacatio, otium, remissio, laxamentum, ἡσυχία, παῦσις (It. quiete, riposo; Fr. repos, cessation d'affaires ou de peine; Hisp. reposo, descanso, quietud, intermission al trabajo; Germ. d. Ruhe; Angl. rest, repose, ease, quiet, peacefulness).

Adsuēscō

ASSUESCO vel adsuesco, suescis, suevi, suetum, suescere, 3. (ad et suesco). - Assuesco est

A) Assuesco, utpote verbum intransitivum, est usu aliquid disco, assuetus fio (It. assuefarsi, avvezzarsi; Fr. s'accoutumer, s'habituer à; Hisp. acostumbrarse; Germ. sich an eine Person oder Sache gewöhnen oder sich etwas angewöhnen; Angl. to accustom one's self, be in the habit of, inure one's self).

B) Active pro assuefacere occurrit interdum apud Poetas, et praecipue apud sequioris aevi Scriptores, ita tamen, addit Forcellinus, ut semper verbum aliquod subintelligatur.

Ōtium

ŌTĬUM, ĭi, n. 2. — Otium est vacuum tempus, cessatio ab opere, remissio laboris, laxamentum, tempus liberum atque otiosum: cui contrarium est negotium, σχολή, ἀργία (It. ozio, disoccupazione, scioperataggine, riposo, tempo, agto; Fr. loisir, moments de loisir, repos que laissent les affaires, temps disponible; Hisp. lugar, tiempo desocupado, tiempo libre; Germ. die Geschaftslosigkeit, Musse, Ruhe; Angl. ease, leisure, recreation, freedom from business, spare time, idleness).

Ōtiōsus

ŌTĬŌSUS, a, um, adject. (otium). — Otiosus est vacuus, cessans, nihil agens, opere solutus, otio fruens, tum in bonam, tum in malam partem. Et in bonam quidem quinam sint re vera otiosi, multis Seneca Brevit. vit. 12. et seqq., item Ep. 55. docet. σχολαῖος, ἀργός (It. ozioso, disoccupato, scioperato; Fr. qui est sans occupation, qui est de loisir, oisif; Hisp. ocioso, holgazar; Germ. müssig, unthälig, in Musse; Angl. unoccupied, disengaged from business, idle).

Redeō

RĔDĔO, is, ĭi et raro īvi, ĭtum, īre, n. 4. (re et eo). - Redeo est idem ac me recipio, revenio, revertor, ἐπανέρχομαι, ἐπάνειμι (It. ritornare, tornare, riedere; Fr. retourner, revenir; Hisp. volver, dar vuelta al lugar de donde se salio, retornar; Germ. zurückgehen, -kehren, umkehren; Angl. to return, come back or again).

Negōtium

NĔGŌTĬUM vel negocium, ĭi, n. 2. a nec et otium est res, cura, provincia, occupatio, πρᾶγμα (It. negozio, faccenda, affare, briga, interesse, occupazione; Fr. occupation, travail, affaire, devoir, obligation; Hisp. ocupacion, trabajo, negocio; Germ. das Geschäft, die Verrichtung, Obliegenheit, Angelegenheit, die Beschäftigung überhaupt, praktische Thätigkeit;Angl. a business, office, employment, occupation, any thing to be done, an affair, transaction).

Dīligō

DĪLĬGO, lĭgis, lexi, lectum, lĭgere, a. 3. (di et lego). - Diligere, a di et lego, quasi sit eligere aliquem e multis, quem benevolentia prosequaris: quod Cic. 1. Fam. 9. judicio diligere dixit (It. amare, stimare; Fr. aimer, estimer; Hisp. amar, estimar; Germ. lieben, achten, verehren; Angl. to love, esteem higly).

Apis

ĂPIS, is, f. 3. - Apis est animal parvum, volatile, notum, mellis artifex (It. ape, pecchia; Fr. abeille; Hisp. abeja; Germ. die Biene; Angl. a bee).

Congerō

CONGĔRO, gĕris, gessi, gestum, gĕrere, a. 3. (cum et gero). - Congero est comporto, coacervo, accumulo, congrego (It. ammassare, ammucchiare, raccogliere; Fr. porter ensemble, amasser, amonceler; Hisp. llevar juntos, acumular, amontanar; Germ. zusammenschaffen, - schütten, - bringen oder-haufen; Angl. to carry or bring together, heap or pile up, amass, hoard, accumulate, collect).

Alveāre

ALVĔĀRĬUM, ii, et plur. num., n. 2. (alveus) proprie est vas in alvei modum cavatum, fere speciatim occurrit pro vase, in quo apes nidificant et mellificant (It. alveare, arnia; Fr. ruche d'abeilles; Hisp. colmena; Germ. der Bienenstocke oder Bienenkorbe; Angl. a bee-hive, hive).

Temperantia

TEMPĔRANTĬA, ae, f. 1. (tempero) moderatio, modestia, σωφροσύνη (It. moderazione, continenza, temperanza; Fr. moderation, mesure, tempérament; Hisp. moderacion, templanza; Germ. das moralische Maasshalten, die Mässigung; Angl. moderation, temperance). Cic. 1. Fin. 14. 47. Temperantia est, quae in rebus aut expetendis aut fugiendis rationem ut sequamur, monet.

Modus

MŎDUS, i, m. 2. mensura, quantitas, id quo rerum longitudinem, altitudinem, latitudinem, quantitatem, numerum etc. metimur, μέτρον (It. misura, quantità; Fr. mesure; Hisp. medida, quantidad; Germ. das Maass; Angl. measure, quantity).

Cibus

CĬBUS, i, m. 2. - Cibus dicitur et est omne id, quo homines et animalia vescuntur, esca, pabulum (It. cibo; Fr. nourriture, aliments, vivres; Hisp. alimento, sustento; Germ. Speise für Menschen od. Futter für Thiere; Angl. food, nourishment, aliment, victuals, meat).

Pōtus

PŌTUS, us, m. 4. est potio, bevanda, πόσις, πόμα.

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est compotatio.

II.) Translate est lotium, h. e. potus humani excrementum.

Cupīdō

CŬPĪDO, ĭnis, f. 3. - Cupido est idem quod cupiditas, ejusdemque fere usus: nisi quod poetis est familiarior. (It. voglia, desiderio, brama; Fr. désir, envie; Hisp. deseo, anhelo, apetencia; Germ. das Verlangen, die Begierde; Angl. will, desire, eagerness, earnestness).

Cupiditās

CŬPĪDĬTAS, ātis, f. 3. (cupidus) vehementior affectus animi impense cupientis aliquid, appetitio, desiderium (It. desiderio, brama, voglia ardente; Fr. désir, envie, passion; Hisp. deseo, anhelo ú apetencia, antojo, codicia; Germ. das Begehren, Verlangen, die Begierde; Angl. desire, fondness, eagerness, earnestness).

Ceu

CEU, adverb. est pro ceve, ut neu pro neve, idem significans ac quemadmodum, sicut, velut (It. come, siccome; Fr. comme, ainsi que, de même; Hisp. como, así que; Germ. gleichwie, gleichsam wie, gleich als; Angl. as, as it were, like as).

Moderō

MŎDĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (modus). — Moderare est idem ac moderari, modum adhibere, temperare, moderare, temperare.

Nimis

NĬMIS, adverb. Nimis aut nimium — Nimis est idem ac plus satis, ultra modum, plus aequo, ἄγαν, σφόδρα (It. troppo, eccessivamente, più del dovere; Fr. trop, plus qu'il ne faut, avec excès; Hisp. demasiadamente, muy, muccho; Germ. zu sehr, zu viel, allzu sehr, allzu viel, über die Massen; Angl. too much, over much, extremely, exceedingly, beyond measure, above what is right).

Helluō

HELLŬO, ōnis, m. 3. - Helluo

I.) Proprie est qui immoderate bona sua consumit.

II.) Translate heluo librorum, qui legendo satiari non potest.

Gāneō

GĀNĔO, ōnis, m. 3. - Ganeo, Hesych. γανίτης, est qui ganeas frequentat, bordelliere, ghiottone, pacchione, ἄσωτος.

Gānea

GĀNĔA, ae, f. 1. et ganĕum, i, n. 2.

- Ganea antiquis erat locus abditus, ut Paul. Diac. p. 96. 9. Müll. docet, ac velut sub terra: quasi ἀπὸ τῆς γᾶς pro γῆς, vel a γήϊνος, et Dorice γάϊνος, terrestris, unde apud Hesych.Γάνα, γῆ. Paul. Diac. huc trahit illud Ter. Adelph. 3. 3. 5. Ubi ego illum quaeram? credo, abductum in ganeum aliquo. Sed locus hic Terent. aptius intelligitur de taberna meretricum, quarum cubicula erant in terra plerumque, sicut coenacula in superiori aedium parte, ut ibid. Donatus docet.
Sic Varro apud Non. p. 208. 14. Merc. Qui se in ganeum accensum conjecit amicae. Jordan et alii leg. ac censum. Est igitur ganea idem quod lupanar et popina, ubi ventri et Veneri operam dabant et genio indulgebant, luogo da tripudio, bordello, chiasso, ἀσωτεῖον, πορνεῖον. Quare derivant alii a γάνος laetitia, voluptas. Plaut. Men. 5. 1. 3. Immersit aliquo sese, credo, in ganeum. Sueton. Cal. 11. Ganeas atque adulteria, capillamento celatus, obiret. Gell. 9. 2. Incola sordentium ganearum. - Saepe ganea significat ipsam voluptuosam vitam, quae in ganeo agitur, luxum coenarum, helluationem, gulae studium, gozzoviglia, tripudio, il pacchiare, spesa eccessiva, lusso in mangiare. Cic. Pis. 6. 13. Paullisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore atque fumo. Sall. Cat. 13. Lubido stupri, ganeae caeterique cultus non minor incesserat. Colum. 1. R. R. praefat. 16. Mox deinde ut apti veniamus ad ganeas, quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus. Plin. Paneg. 49. Rursus te ad clandestinam ganeam, occultumque luxum refers. Tac. 2. Hist. 95. Prodigis epulis et sumptu ganeaque satiare inexplebiles Vitellii libidines. Id. 3. Ann. 52. Ventris et ganeae paratus sermonibus vulgati. Plin.8. Hist. nat. 51. 77. (209). Neque alio ex animali (porco) numerosior materia ganeae. Sidon. carm.5. 339. quem crapula voxat Et pallens pinguedo tenet, ganeaque perenni, etc. ubi prima syllaba licenter corripitur, quum alias sit longa. –

Inēbriō

ĬNĒBRĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et ebrio). - Inebriare est ebrium reddere, inebbriare, μεθύσκω.

Titubō

TĬTŬBO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Titubo est instabilis sum, insistere nequeo, trepido, subinde haereo, vacillo: et proprie de pedibus et lingua dicitur, παραφέρομαι, πτέω, σφάλλομαι (It. vacillare, titubare; Fr. chanceler; Hisp. bambolear, vacilar;Germ. wanken, taumeln; Angl. to stumble, stagger)

Rūctō

RUCTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Ructo duo significat; scil.

A) Est ructum emitto, ἐρεύγω (It. ruttare; Fr. roter; Hisp. regoldar; Germ. rülpfen; Angl. to belch, rift, eruct)

B) Est etiam praegnanti, ut ajunt, sensu ructando emitto, emitto, ejicio, mandar fuori.

Vomō

VŎMO, vōmis, vōmŭi, vōmĭtum, vōmere, 3. — Vomo est ejicio, rejicio: et proprie de cibo et potu dicitur, qui per os e stomacho egeritur, ἐμέω (It. recere, rigettare, vomitare; Fr. vomir, rendre, rejeter; Hisp. vomitar, rendir; Germ. brechen, erbrechen, vomiren; Angl. to vomit, to throw)

Rixor

RIXOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (rixa). - Rixor est idem ac rixam facio, contendo, ἐρίζω, νεικέω (It. far rissa, rissare; Fr. se quereller, quereller, contester, avoir une rixe; Hisp. reňir, contender, contestar, pleyiar; Germ. zanken, streiten, hadern, streiten bis zur Erbitterung, ja bis zu Thätlichkeiten, sich in den Haaren liegen; Angl. to buffet, maul, bicker, brawl, quarrel, scold, jangle, dispute)

Crāpula

CRĀPŬLA, ae, f. 1. κραιπάλη, nimius vini potus, ebrietas, ex qua titubatio, vertigo et gravedo capitis oritur: a voce Graeca allata, quae videtur esse ἀπὸ τοῦ πάλλεσθαι τὸ κάρα, quia caput contremiscit, et totum corpus labat: hinc Plin. 23. Hist. nat. 1. 24. (46). Novitium (vinum) resinatum nulli conducit: capitis dolorem et vertigines facit: ab hoc dicta crapula est (It. crapula, ubbriachezza; Fr. crapule, ivresse profonde; Hisp. glotoneria, borrachez; Germ. der Weinrausch mit seinen Folgen, Taumel, Schwindel etc.; Angl. a surfeit).

Lascīvia

LASCĪVĬA, ae, f. 1. (lascivus) animi incontinentia, ex saturitate fere et otio nascens, quae vel in procacitatem, vel in libidinem erumpit, ἀσέλγεια (It. petulanza, sfrenatezza, licenza, insolenza, troppa libertà; Fr. folâtrerie, licence; Hisp. truhanería, libertad inmoderata; Germ. d. Muthwille, Ausgelassenheit, Schäckerei; Angl. wantonness, petulance, licentiousness).

Libīdinōsus

LĬBĪDĬNŌSUS vel lubidinosus, a, um, adject. (libido). — Libidinosus

¶ 1. Apud Classicos Auctores in malam partem occurrit, et est intemperans, cupidus, secundum animi libidinem, voluptatis causa factus: sive illa Venerea sit, sive alterius generis, ἀσελγὴς ἀκόλαστος (It. appassionato, sfrenato, fatto a capriccio della passione, per impeto o voglia del piacere; Fr. capricieux, voluptueux, licencieux, incontinent, libidineux; Hisp. capricoso, licencioso,

disoluto; Germ. leidenschaftlich, ausschweifend, unzüchtig, zügellos, voll Begierde, Gelüste; Angl. wilful, wanton, lustful, libidinous, sensual).

¶ 2. In bonam partem est vehementer cupidus.

Libīdō

LĬBĪDO vel lubido, ĭnis, f. 3. - cupiditas, voluntas, impetus animi quippiam appetentis; et fere sine ratione, ἐπιθυμία (It. cupidigia, desiderio ardente, voglia, prurito; Fr. envie, désir, penchant, inclination;Hisp. antojo, appetencia, deseo, inclinacion; Germ. die Lust, Begierde, das Verlangen; Angl. will, inclination, fancy, humour, caprice, desire, passion, lust, cupidity).

Fornicātor

FORNĬCĀTOR, ōris, m. 3. et FORNĬCĀTRIX, īcis, f. 3. qui, vel quae scortatur. Voces sunt Ecclesiasticis scriptoribus usitatae. Meretrices enim sub fornicibus prostabant. Hinc fornicatores dicti, qui illuc convenirent.

Scortor

SCORTOR, āris, ari, dep. 1. (scortum) - Scortor

¶ 1. Est scorta frequento, meretricor, amoreggiare, andare a donne, ἑταιρίζομαι.

¶ 2. Usurpatur etiam de mulieribus, quae scortatoribus se praebent.

Scortum

SCORTUM, i, n. 2. pelle, cuojo, σκύτος, δέρας, pellis, corium: a σκὺτος, quod idem significat, inserto r, vel potius ab eod. themate, unde corium, cortex.

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Saepissime de femina, et est meretrix, meretrice, amorosa, πόρνη, ἑταίρα, vel quia scortea veste olim indutae hujusmodi feminae: vel quia, ut ait Paul. Diac. Festi abbreviator, ut pelliculae subiguntur: vel ut per synecdochen pellis pro feminae corpore ponatur.

¶ 2. De viro usurpant Plaut. Curc. 4. 1. 12. et Poen. prol.17. et Cic. Sext. 17. 39. Hinc Aur. Vict. Caes. 28. de Philippo. Usum virilis scorti removendum honestissime consultavit: verumtamen et manet.

¶ 3. De parasito per jocum Plaut. Capt. 1. 1. 1. Juventus nomen indidit scorto mihi, eo quia invocatus soleo esse in convivio. V. integr. loc.

Meretrīx

MĔRĔTRIX, īcis, f. 3. (mereo). — Meretrix est femina, quae corpore quaestum facit, scortum, a merendo, quia prostando aera meret, ἑταίρα, πόρνη (It. meretrice, puttana, cortigiana; Fr. courtisane, femme publique; Hisp. cortesana; Germ. Freudenmädchen, Buhlerin; Angl. a harlot, prostitute, whove, strumpet).

Ōsculor

OSCŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Osculari est osculum dare, suaviari, φιλέω (It. baciare; Fr. baiser; Hisp. besar; Germ. küssen; Angl. to kiss, buss).

Bāsiō

BĀSĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Basiare est basium dare, osculari; et dicitur tum de officiosis, tum praecipue de impudicis osculis: est tamen verbum minus, ut ita dicam, civile quam osculor, et poeticum magis quam oratorium (It. baciare; Fr. baiser, donner des baisers; Hisp. besar; Germ. küssen oder abküssen; Angl. to kiss).

Palpō

PALPO, as, āvi, ātum, are, n. 1. et Palpor, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Palpare est leviter et blande tangere, contrectare, ψηλαφάω (It. palpare, accarezzare toccando; Fr. palper, tâter, toucher, caresser, flatter avec la main; Hisp. palpar, tocar, halagar, acariciar; Germ. streicheln, sanft berühren;Angl. to touch softly, feel gently, stroke, to caress, soothe).

Amplexō

AMPLĒXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (intensivum ab amplector) est magna vi amplecti.

Amplector

AMPLECTOR, ĕris, exus sum, ecti, dep. 3. (am et plecto, h. e. cingo, necto). - Amplector est circum necto, comprehendo, cingo, quod brachiis extensis homines facere solent (It. abbracciare, cingere; Fr. enlacer, embrasser, entourer; Hisp. abrazar, cercar; Germ. umschlingen, umfassen, sie umarmen, umgeben; Angl. to embrace, encircle, surround, enclose).

Tripudiō

TRĬPŬDĬO (tripodio), as, āvi, are, n. 1. (tripudium) — Tripudio est salto, pedibus terram pavio, χορεύω (It. ballare, danzare; Fr. sauter, danser; Hisp. saltar, danzar; Germ. springen, tanzen; Angl. to jump, dance).

Lupānar

LŬPĀNAR, āris, n. 3. (lupa) locus, in quo lupae, hoc est meretrices prostant, bordello, lupanare,πορνεῖον, πορνοβοσκεῖον.

Lupa

LŬPA, ae, f. 1. (lupus) femina in genere luporum, lupa, λύκαινα.

I.) Proprie.

II.)Translate meretrices lupae dicuntur, quia luparum instar sunt rapaces. Ea vocis lupae bomonymia, ut Livius quoque testatur 1. 4., occasionem praebuit fabulae de Romulo et Remo, quibus, quum in litore essent expositi, lupa admovisse ubera dicitur. Nam lupa ea, non quadrupes, sed meretrix fuit, quae infantes expositos sustulit atque aluit.

[Fortitūdō]

FORTĬTŪDO, ĭnis, f. 3. robur corporis (It. fortezza; Fr. force, puissance; Hisp. fuerza, vigor, robustez; Germ. d. Kraft, Stärke, Festigkeit, Dauerhaftigkeit; Angl. fortitude).

I.) Proprie de corporis robore raro admodum occurrit.

II.)Translate de animo saepissime usurpatur, et est virtus animi, qua labores considerate suscipiuntur et dolores constanter perferuntur (Gr. ἀνδρεία).

[Impavidus]

IMPĂVĬDUS vel inpavidus, a, um, adject. (in privat. et pavidus) qui non pavet, intrepidus, intrepido, senza paura, ἀδεής.

[Pavidus]

PĂVĬDUS, a, um, adject. — Pavidus est qui pavet, timidus, περιδεής, δειλός (It. timido, pauroso, intimorito; Fr. qui tremble de peur ou d'effroi, effrayé, peureux, timide, craintif; Hisp. medroso, temeroso, tímido; Germ. bebend, zitternd, furchtsam, ängstlich, schüchtern; Angl. timid, timorous, afraid, fearful).

[Paveō]

PĂVĔO, păves, pāvi, păvere, n. 2. - Videtur esse discrimen inter metuo, timeo et paveo, quod illa occultum animi affectum significent, hoc quum extra se prodit pallore et tremore. Sed hoc servari non solet. Ceterum conjungi potest cum Gr. φέβειν et φόβος et Germ. beben: est autem timere, metuere, δειλόομαι (It. paventare, avere paura, temere; Fr. trembler de peur, d'effroi, avoir peur, être effrayé, craindre; Hisp. temer, tener miedo, tener espanto;Germ. vor Furcht oder Angst beben, zittern, sich ängstigen, in Angst sein, von Schrecken und Furcht befallen sein; Angl. to fear, be afraid, be in great fear, dread).

[Adversus]

ADVERSUS vel Advorsus, a, um, - Adversus proprie est ante seu contra nos positus, objectus, oppositus: cui opponitur aversus (It. opposto, posto a fronte, a rimpetto; Fr. qui est à l'opposite, en face, devant; Hisp. oposito, postado en cara, ante, delante; Germ. was einem Puncte zugekehrt oder entgegengekehrt, zugewendet ist; Angl. opposite, over against, fronting, right opposite to or towards us).

[Cōnfīdō]

CONFĪDO, fīdis, fīsus sum (et fīdi), fīdere, n. 3. (cum et fido). - Confido est credo, spero, fidem in aliquo repositam habeo (It. confidare, confidarsi, assicurarsi;Fr. mettre sa ferme confiance, se fier entièrement à; Hisp. confiar, tener seguridad; Germ. fest vertrauen, fest verlassen, seine Zuversicht auf etwas setzen; Angl. to trust, feel confident or well assured, confide or put confidence in).

[Tumidus]

TŬMĬDUS, a, um, adject. (tumeo) — Tumidus est inflatus, tumens, tumefactus, οἰδαλέος. ὀγκώδης (It. gonfio, enfiato, tumido; Fr. enflé, gonflé; Hisp. hinchado; Germ. aufgeschwollen, schwellend, strotzend; Angl. swollen, swelling, inflated).

Secundus

SĔCUNDUS, a, um, adject. (sequor) - Secundus dicitur, qui statim post primum est, alter: a sequor, quia sequitur primum, δεύτερος (It. secondo; Fr. qui vient après, seconde, deuxième; Hisp. segundo; Germ. folgend, zweite, d. nächste; Angl. second).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim secundus est, qui facile sequitur post nos, et euntes adjuvat fertque: ut fluvius, ventus, currus, etc., che va a seconda.

¶ 3. Item qui juxta, prope sequitur, qui est secundum, juxta, nulla ratione habita alterius.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ex super. paragr. 1. sumptâ. - 1.°) Dicitur de eo, qui est deterioris qualitatis, inferiore.

¶ 2. Metaphorâ ex super. paragr. 2.ductâ, est favens, favorevole. cui opponitur adversus.

¶ 3. Item prosper, ad voluntatem nostram fluens, prospero, felice.

Innītor

INNĪTOR, nīteris, nixus vel nīsus sum, nīti, dep. 3. - Inniti est in aliqua re niti, incumbere, inhaerere, ἐνισχυρίζομαι (It. appoggiarsi, sostentarsi; Fr. s'appuyer sur, se soutenir sur, être fixé par; Hisp. apoyarse, astribar, sostenerse, descansar sobre alguna cosa; Germ. sich stützen, stemmen, lehnen an oder auf etwas; Angl. to lean or rest upon, recline upon).

Columen

CŎLŬMEN, ĭnis, n. 3. - Itaque columen est cacumen seu vertex alicujus lineae (It. colmo, cima, sommità; Fr. cime, faîte, sommet; Hisp. cima, cumbre; Germ. d. Höhepunkt; Angl. te top, summit).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de summo tecto quarumcumque aedium, itemque de parte muri superiore, quae in fastigium desinit.

¶ 3. Item speciatim, sed stricto sensu, de summa trabe, quae tectum sustinet.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro eo, qui summum locum tenet in re aliqua.

¶ 2. Item pro sustentaculo, et dicitur praecipue de hominibus.

Cōnstantia

CONSTANTĬA, ae, f. 1. aequabilitas, perseverantia in eodem statu (It. costanza; Fr. permanence, fermeté, invariabilité; Hisp. estabilidad, constancia, firmeza; Germ. d. Beständigkeit, Beharrlichkeit, Festigkeit; Angl. steadiness, firmness, constancy, consistency, perseverance).

Fortūna

FORTŪNA, ae, f. 1. - Fortuna, nomen a breviore fors productum, est subitus et inopinatus eventus rerum accidentium (ut ait Lactant. 3. 29.), fors, casus, τύχη (It. fortuna, sorte; Fr. fortune, hasard, cas fortuit, sort; Hisp. fortuna, acaso, suerte; Germ. d. Schicksal, d. Zufall, d. Loos, d. Ungefähr; Angl. fortune, chance, hazard, hap, luck).

Speciatim Fortuna pro dea habita est et humanarum rerum domina: habuit templum Praeneste praecipue et Antii: Romae etiam fana non una, variisque cognominibus colebatur. Fors, Fortuna, respiciens, primigenia, hujusque diei, h. e. in omnes dies, ut docet Cic. 2. Legg. 11. extr., item sancta, regina, conservatrix, obsequens etc., ut videre est in Inscript. apud Gruter. p. 74. et seqq. V. suis locis et in HIC, item virginalis, quam vocem vide. Quibus quamque variis modis in monumentis repraesentaretur, V. in Annal. dell'Instit. archeol. a. 1839. p. 101. et seqq. Ceterum saepissime pingebatur rotae, aut globo insidens, ad volubilitatem inconstantiamque significandam (unde ab Ovid. dicitur 2. Pont. 3. 56. dea in orbe stans): cui tribuebant facultatem distribuendi omnibus bona aut mala in vita, non pro cujusque merito, sed temere, inconsiderate, nullo discrimine. Pacuvius apud Cic. 2. Herenn. 23. 36. Fortunam insanam esse et caecam perhibent philosophi, Saxoque illam instare globoso praedicant volubilem, etc. Cic. 3. Nat. D. 24. 61. Quo in genere vel maxime est Fortuna numeranda, quam nemo ab inconstantia et temeritate sejunget, quae digna certe non sunt deo. Adde eumd. 6. Verr. 53. 119. et 2. Divinat. 41. 85. Horat. 2. Sat. 8. 61. Heu, Fortuna, quis est crudelior in nos Te deus? Adde eumd. ibid. 2. 126., et 1. Od. 35. quae tota agit de Fortuna. Cic. 6. Verr. 3. fin. Bona Fortuna. Id. 2. Legg. 11. 28. et 3. Nat. D. 25. 63. Mala Fortuna. - Fortunae filius, proverb. felix, fortunatus.

Aequus

AEQUUS, a, um, adject. - Gr. εἰκὼς similis, par, aequus, consentaneus. V. Döderlein. Latein. Synonim. Vol. 6. p. 10. - Proprie est aequalis (It. uguale; Fr. égal; Hisp. igual; Germ. gleich; Angl. equal, level).

Ictus

ICTUS, us, m. 4. - Ictus, ab ico, is, estpercussio, petitio, πληγή (It. colpo, percossa; Fr. coup, choc, heurt, atteinte, blessure; Hisp. golpe, choque, tope; Germ. d. Schlag, Stich, Stoss, Hieb, Schuss; Angl. a stroke, blow).

Īnfortūnium

INFORTŪNĬUM, ĭi, n. 2. (in privat. et fortuna) infelicitas, calamitas, infelicità, disgrazia, malanno,ἀτυχία.

Clipeus

CLĬPĔUS, i, m. 2., - Clipeus est scutum rotundum, quod milites sinistrâ gerebant tegendo ab ictibus corpori (It. scudo rotondo; Fr. bouclier rond; Hisp. escudo redondo; Germ. d. Rundschild; Angl. a shiald, bouckler, target).

Tolerantia

TŎLĔRANTĬA, ae, f. 1. (tolero) patientia, καρτερία, ἀνοχή, ὑπομονή, τλῆσις (It. tolleranza, pazienza; Fr. constance à supportar, patience; Hisp. tolerancia, paciencia; Germ. die Ertragung, Erduldung; Angl. a bearing, patience).

Prōpellō

PRŌPELLO, pellis, pŭli, pulsum, pellere, a. 3. (pro et pello). — Propellere est ante aut procul pellere, promovere, procul amovere, ἀνείργω, ωθέω (It. spingere o cacciare innanzi o lontano; Fr. pousser en avant, faire avancer; Hisp. pujar, apretar en adelante;Germ. vor sich hintreiben, fort-weiter treiben, hervortreiben; Angl. to drive or push forwards, move or push on, drive out or forth, propel).

Hostis

HOSTIS, is, m. et f. 3.

I.) Proprie.

¶ 1. Apud veteres hostis dicebatur peregrinus.

¶ 2. Hostis est is, cum quo publice bellum habemus, πολέμιος, ἐχθρός (It. nemico, nemico pubblico; Fr. ennemi de guerre; Hisp. enemigo, contrario en la guerra; Germ. d. bewaffnete Feind, Staatsfeind; Angl. an enemy).

Euthymia

Euthymia (Graece ευθυμία 'felicitas, tranquillitas') in philosophia antiqua vel ethica a Democrito adhibita est una ex principalibus finium vitae proprietatibus, ut necessaria humani Weltanschauung pars.

Tranquillitās

TRANQUILLĬTAS, ātis, f. 3. (tranquillus) — Tranquillitas est quies, γαλήνη, γαληνότης (It. tranquillità, calma; Fr. calme; Hisp. calma, tranquilidad; Germ. die Ruhe, Stille; Angl. stilness, calmness, calm).

Gladius

GLĂDĬUS, ĭi, m. 2. - Gladius est ferrum acie et mucrone instructum ad caedendum et vulnerandum. Gr. ξίφος, μάχαιρα (It. coltello, pugnale, spada; Fr. épée, glaive; Hisp. espada, machete ó cuchillo; Germ. d. Schwert; Angl. a sword).

Patientia

PĂTĬENTĬA, ae, f. 1. (patior) est actus et habitus perpetiendi incommoda et mala, ὑπομονή (It. pazienza, sofferenza; Fr. action de soufrir, d' endeurer; Hisp. paciencia, tolerancia; Germ. das Erdulden, Ertragen eines Gegenstandes; Angl. a bearing, suffering, enduring, patience).

Perpetior

PERPĔTĬOR, pĕtĕris, pessus sum, pĕti, dep. 3. — Perpeti est durare in patiendo, constanter pati, sufferre, perferre, tolerare, πάσχω, ἀνέχομαι, ὑπομένω (It. patire, sofferire, tollerare, sopportare; Fr. endurer avec fermeté, supporter, souffrir, se resigner; Hisp. endurar, sufrir, soportar, tolerar; Germ. stand-haft ertragen, -erdulden, -aushalten, ausstehen; Angl. to suffer, endure, beur, abide, undergo).

[Tolerō]

TŎLĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Tolero est fero, sustineo, teneo, φέρω, βαστάζω (It. portare, sostenere, tenere; Fr. porter, supporter, tenir; Hisp. llevar, sostener;Germ. halten, tragen; Angl. to hold up, sustain, bring, bear).

[Calamitās]

CĂLĂMĬTAS, ātis, f. 3.

I.)Proprie significat imminutionem clademque calamorum segetis, quae grandine vel impetuoso aliquo turbine aut alia quapiam de causa fit.

II.) Translate saepissime adhibetur pro quacumque pernicie, infortunio, re adversa

[Iniūria]

INIŪRĬA, ae, f. 1. (injurius, in privat. et jus, juris) omne id, quod non jure fit, sive re fiat, ut quum manus inferuntur; sive verbis, ut in convicio et contumelia. Gr. ὕβρις, ἀδίκημα (It. ingiuria, torto, ingiustizia; Fr. toute action injuste, injustice, violation de la justice; Hisp. injuria, injusticia; Germ. d. Unrecht, d. Gewaltthat; Angl. injury, wrong, injustice, insult).

[Humilis]

HŬMĬLIS, e, adject. - Humilis ab humus, ut χαμαλὸς a χαμαὶ, est humo propior, humi declivis, ab humo non alte se extollens, atque adeo demissus, brevis, ταπεινὸς, πρόσγειος (It. basso; Fr. qui est terre à terre, bas, humble; Hisp. humilde, baxo, de poca altura; Germ. d. Boden nahe, daher niedrig; Angl. low, near the earth).

[Agnus]

AGNUS, i, masc. et fem. generis - Agnus est fetus ovis, qui annum nondum egressus est (It. agnello; Fr. agneau; Hisp. cordero; Germ. das Lamm, junges Schaaf; Angl. a lamb).

[Paternus]

PĂTERNUS, a, um, adject. ad patrem pertinens, patrius, πατρῷος, πατρικός, πάτριος (It. del padre, paterno, da padre; Fr. paternel, du père; Hisp. paternal; Germ. zum Vater gehörig, vom Vater ausgehend und auf ihn gerichtet, väterlich; Angl. of or belongin to a father, fatherly, paternal).

[Interim]

INTĔRIM, adverb.

¶ 1. Saepissime et apud optimos quosque scriptores est interea, μεταξύ (It. tra questo mezzo, intanto, fra tanto; Fr. pendant ce temps-là, cependant; Hisp. en tanto, entre tanto, mientras, interin; Germ. unterdess; Angl. in the mean time, meanwhile, in the interim).

¶ 2. Apud sequioris aevi scriptores significat etiam interdum, modo, alle volte: quemadmodum etiam interdum aliquando pro interim ponitur.

Spēs

SPES, spěi, f. 5. — Spes igitur est animi intentio seu attentio ad aliquam rem, vel exspectatio aut opinio alicujus rei, quam intendimus, et dicitur fere A) De bonis; et aliquando etiam B) De malis. A) Spes, de bonis, est exspectatio alicujus boni (Cf. Tibull. 2. 7. init.), ἐλπίς (It. speranza, speme; Fr. espérance; Hisp. esperanza;Germ. die Erwartung, Vermuthung; Angl. hope): cui metus seu timor opponitur.

Metus

MĔTUS, us, m. 4. - Metus est timor, formido, pavor. Cic. 4. Tusc. 37. 80. definit, diffidentiam exspectati et impendentis mali: item mali exspectationem: et 5. ibid. 18. 52. futurae ce sollicitam exspectationem: V. Homonym in fin Gr. φόβος (It. timore, paura, tema; Fr. crainte, inquiétude, anxiété; Hisp. temor, miedo, aprehension, inquietud; Germ. die Furcht, Besorgniss, Angst; Angl. fear, dread, care, concern, apprehension).

Timor

TĬMOR, ōris, m. 3. (timeo) — Timor est opinio mali impendentis, metus, formido, pavor, φόβος (It. paura, tema, temenza, timore; Fr. crainte, effroi; Hisp. temor, miedo;Germ. die Furcht, Besorgniss; Angl. fear).

Flūctuō

FLUCTŬO, as, āvi, ātum, are, n. 1. et FLUCTŬOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (fluctus). - Fluctuare est fluctibus agitari, huc et illuc fluitare, sive undarum more agitari, κυματίζομαι (It. fluttuare, ondeggiare; Fr. flotter, ondeyer, être poussé çà et là; Hisp. fluctuar, ondear; Germ. wie von Fluthen getragen, hin und her getrieben werden, schwanken, wallen; Angl. to be tossed or driven by the waves).

Supplicō

SUPPLĬCO vel subplico, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Supplico est plicato seu flexo corpore aut genu adoro, veneror, supplicem me abjicio, oro, deprecor, ἱκετεύω (It. inchinarsi per orare, supplioare, pregare, far orazione; Fr. prier humblement, supplier; Hisp. rezar humildemente, rogar, suplicar; Germ. flehentlich bitten, flehen; Angl. to pray or leg hunbly, beseech, supplicate)

Illacrimō

ILLĂCRĬMO vel inlacrimo, as, āvi, ātum, are, n et ILLĂCRĬMOR vel inlacrimor, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (in et lacrimo). - Illacrimare vel illacrimari est idem quod lacrimare, fiere, ἐπιδακρύω (It. lacrimare, piangere; Fr. pleurer sur, déplorer; Hisp. llorar, derramar lagrimas, verter llanto; Germ. bei oder wegen einer Sache weinen, sie beweinen; Angl. to weep, shed tears, lament, bewail).

Exspectō

EXSPECTO vel expecto, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et specto.) - Exspectare proprie est idem ac spectare, vel potius prospectare, guardare, prospettare.

I.) Proprie raro admodum occurrit.

II.) Translate duo precipue significat, prout objective potius quam subjective, uti ajunt, aut vice versa exspectandi actio cogitatur: objective enim exspectare est illud, quod imminet aut futurum est, praestolari, opperiri, quia dum aliquid exspectamus, saepe adspicimus; subjective autem exspectare proprium est animi, qui de futuro anxius est, idque cupit atque optat, aut timet. Haec duo per jocum junguntur in illo apud Quintil. 9. 3. 68. Quum Proculejus quereretur de filio, quod is mortem suam exspectaret, et ille dixisset, se vero non exspectare: Immo, inquit, rogo exspectes. V. eumdem jocum apud Rutil. Lup. 1. 5. Hinc Forcellinus: Videtur inesse discrimen aliquod inter exspectare et optare. Nam qui exspectat, optat quidem, nihil tamen facit, quo potiatur: at qui optat, magis anxius est. Seneca 5. Benef. 17. Quis non patri suo supremum diem, ut innocens sit, optat; ut moderatus, exspectat; ut pius, cogitat?

Itaque

¶ 1. Objective, uti ajunt, exspectare, ἐφυραω, προςδοκαω, est illud, quod imminet aut futurum est, praestolari, opperiri (It. aspettare, attendere, stare in attesa; Fr. attendre quelque chose qui doit arriver ou se faire, être dans l'attente; Hisp. aguardar, detenerse; Germ. auf etwas, das kommen oder geschehen soll, warten, es abwarten, erwarten, dessen gewärtig sein; Angl. to look for, wait for).

¶ 2. Subjective, uti ajunt, exspectare proprium estanimi, qui de re futura anxius est cupidine ac desiderio, aut timore; adeoque est cupere, optare, sperare, timere, desiderare, bramare, sperare, temere.

Phoebus

Phoebus, i, m. In fabulis est Apollo et Phoebus, deus lucis, vitae, medicinae, sagittandi et Musarum praeses. Apollo, (-inis, m, Graece Ἀπόλλων, Apóllōn) in mythologia Graeca est filius Iovis et Latonae, Deli in insula] natus. Qui est deus vaticinationis, musicae, iuventutis, scientiae, medicinae, et solis (igitur, varia habet cognomina, primo scilicet Phoebus (Graece φοῖβος 'resplendens, luminosus') etiam Paean, 'deus salutaris'). Pater est Aesculapii, dei medicinae. Cum olim Aesculapius virum ex morte resuscitavisset, Iovis furor incensus est, quia Apollinis filius naturam mundi a deis factam mutare ausus erat: tunc Iuppiter Aesculapium fulmine cecidit. Apollo ad filium suum vindicandum Cyclopem quendam occidit arma Iovis facientem, fulmina terribilia. Qua re deus summus summa ira inflammatus Phoebum damnavit: debuit decem annos se in servitutem regis Admeti dare. Apollo, amicus Troianorum, Achillem stravit, fortissimum militem Graecorum. Amavit praecipue Artemidem sororem, deam animalium. Antiquitate Apollo erat deus solis; prius Sol (Helios) erat deus solis.

Nūbila

Nubila, orum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt ipsae nubes, nubi, nuvole.

Nūbilus, -a, -um

NŪBĬLUS, a, um, adject. (nubes) nubibus obductus, νεφώδης (It. nuvoloso, annuvolato, offuscato; Fr. nuageur, nébuleux, couvert de nuages; Hisp. nublado, nebuloso; Germ. wolkig, bewölk, mit Wolken überzogen; Angl. cloudy, obscured with clouds, overcast, lowering).

Nūbilum

Nubilum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est caelum, tempus nubilum, vel nubes in aere collectae.

Malus, -a, -um

MĂLUS, a, um, adject. - Malus est contrarius bono et probo, qui ignorantia, vel malitia laborat, qui caret bonitate quacumque vel naturali, vel morali; pravus, perversus, improbus, nocens, infestus, κακός (It. cattivo, malvagio, malo; Fr. mauvais, qui n'a pas le qualités requises, misérable; Hisp. malo, miserable; Germ. schlecht, böse, unheilbringend, hässlich, verderblich, schädlich, nachtheilig, schlimm; Angl. bad, evil, wicked).

Spērō

SPĒRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (spes) — Spero proprie significare videtur intentionem seu motum animi ad aliquid, et valere idem ac tendo ad aliquid, seu aliquid animo intendo, vel etiam cogito, reputo, ut ex toto vocabuli usu colligere est: cf. tamen et Skr. sprh, cupio (Bolza, Voc. Genet. p. 353.): hinc occurrit

A) in bonam partem, seu dicitur de bonis; et

B) in malam partem, seu dicitur de malis.

A) Spero, de bonis, est spem habeo, in spe sum, exspecto, confido, fiduciam habeo quippiam ex voto successurum, ἐλπίζω (It. avere speranza, confidare, sperare; Fr. espérer; Hisp. esperar; Germ. erwarten, vermuthen; Angl. to hope, expect): cui timeo vel metuo contrarium est.

B) Spero, de malis, ut Gr. ἐλπίζειν, dicitur, quae nolumus, et posse accidere cogitamus; atque adeo metuimus.

Metuō

MĔTŬO, tŭis, tŭi, tūtum, tŭere, 3. - Metuere est metum habere, in metu esse (V. METUS init.), timere, formidare, horrere, φοβέομαι (It. temere, aver paura; Fr. craindre, être inquiet, redouter; Hisp. temer, tener miedo; Germ. in Furcht gerathen oder versetzt werden; Angl. to fear, be afraid).

Timeō

TĬMĔO, tĭmes, tĭmŭi, tĭmere, a. 2. — Timeo est vereor, formido, horreo, metuo, φοβοῦμαι (It. aver paura, paventare, temere, dubitare; Fr. craindre, redouter; Hisp. temer; Germ. fürchten; Angl. to fear, dread).

Contrā

CONTRA est

A) Adverbium, et

B) Praepositio quartum casum regens.

A) Contra est Adverbium, et significat e regione (It. dirimpetto, a dirimpetto; Fr. du côte opposé, en face, vis-à-vis; Hisp. enfrente, frente por frente; Germ. gegenüber, auf oder von der entgegengesetzten Seite; Angl. against, in opposition, on the contrary, on the opposite side).

B) Contra est etiam Praepositio quartum casum regens, quae suo casui fere semper praeponitur; interdum tamen postponitur, praecipue apud prosae scriptores post relativum.
- Ceterum contra significat adversus, adversum (It. contra, contro, di contro verso un punto; Fr. en face de, contre, vis-à-vis de; Hisp. contra; Germ. gegenüber in der Richtung nach einem Punkte, gegen; Angl. against, contrary to, in opposition to).

Impatiēns

IMPĂTĬENS vel inpatiens, entis, adject. (in privat. et patiens). - Impatiens

¶ 1. Generatim est qui pati ac ferre non potest, ὀλιγόψυχος (It. impaziente, intollerante; Fr. qui ne peut pas souffrir, qui ne supporte pas, impatient de; Hisp. impaciente, el que no soporta, el que no tolera; Germ. ungeduldig, etwas nicht ertragend, dulden könnend und wollend, nicht leidend; Angl. impatient, that cannot or will not bear).

¶ 2. Speciatim est qui nihil sentit, aut patitur. Seneca Ep. 9. Epicurus et hi, quibus summum bonum visum est animus impatiens.

Plōrō

PLŌRO, as, āvi, ātum, are, n. et a. 1. — Plorare est

A) Verbum neutrum et

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et saepe est multis lacrimis et clamore flere, οἰμώζω, δακρύω (It. piangere gridando, piangere assai; Fr. pleurer, verser des larmes en criant, se lamenter;Hisp. llorar, derramar lagrimas gritando; Germ. weinend oder klagend schreien, laut weinen, plärren, heulen; Angl. to wail, weep, cry out, lament, deplore).

I.) Proprie.

II.) Translate, cum Accusativo et Infinito, ut indignari, nolle, est aegre ferre, dolere.

Lāmentor

LĀMENTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Lamentari est voce querula tristique oratione dolorem ac damnum suum testari, θρηνέω (It. lamentarsi, dolersi; Fr. se lamenter, gémir, pleurer; Hisp. lamentarse, quexarse; Germ. wehklagen, jammern und klagen; Angl. to lament, bewail, bemoan, weep or mourn for).

Dēbacchor

DĒBACCHOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Debacchorest valde bacchor, furo, saevio.

¶ 1. Stricto sensu de hominibus.

¶ 2. Latiori sensu ac poetice de rebus.

Obmurmurō

OBMURMŬRO, as, āvi, are, n. 1. (ob et murmuro) contra murmurare.

Canis

CĂNIS, is, comm. gen. 3. - Canis est animal domesticum latrans (It. cane, cagna; Fr. chien, chienne; Hisp. perro, perra; Germ. der Hund, die Hundin; Angl. a dog or bitch).

Prōficiō

PRŌFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, n. 3. (pro et facio).— Proficere est faciendo progredi, procedere.

I.)Proprie, raro admodum.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est faciendo progredi, progressum facere, assequi, προκόπτω, ἐπιδίδωμι, ὠφελέομαι (It. far profitto, profittare, avanzarsi in qualche cosa, acquistare; Fr. avancer, faire de progrès, effectuer; Hisp. adelanter, hacer adelantamiento, progreso, efectuar; Germ. fortschreiten, Fortschritte machen, bewirken, Ausgang-, Erfolg haben, Vortheil-, Gewinn haben, Nutzen haben, -ziehen, Fortgang haben, ausrichten; Angl. to profit, avail one' s self, make progress, gain ground, obtain, effect).

¶ 2. Saepe sumitur pro conferre, prodesse, giovare, et occurrit cum praeposit. ad aut in et Accusativo, vel Ablativo.

Dēspērō

DESPĒRO, as, āvi, ātum, are, 1. (de et spero). - Despero est spem depono, diffido (It. disperare; Fr. ne pas espérer, désespérer, renoncer à tout espoir; Hisp. desesperar, quitar à otro la esperanza; Germ. an etwas od. Jemandem verzweifeln, die Hoffnung auf etwas aufgeben, etwas miht hoffen, aufgeben; Angl. to despair of, be without hope, despond).

Furibundus

FŬRĬBUNDUS, a, um, adject. qui vehementer furit, furibondo, infuriato, μανιώδης.

Furō

FŬRO, ris, rŭi, rere, n. 3. - Furo, quod ratione habita etymi conjungi potest cum θυω vel cum v. fervere, est furore corripior, furiosus sum; item vehementiore aliquo affectu, ut ira, cupiditate, laetitia, timore agitor, efferor, insanio, μελαγχολάω, μαίνομαι (It. essere furioso, infuriare, impazzire; Fr. être fou, insensé, furieux, être hors de soi, transporté de; Hisp. ser loco, insensato, furioso, transportado;Germ. rasen, schwärmen, toben, vahnsinnig, ausgelassen sein; Angl. to be mad, rage, to be transported with any violent passion).

Vindicō

VINDĬCO et vendico, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Vindico duo praecipuesignificat.

A) Vindico estpunio, τιμωρέω (It. castigare, punire; Fr. venger, punir, châtier; Hisp. vengar, punir; Germ. rächen, strafen, ahnden, bestrafen; Angl. to punish, chastise).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est ulcisci, vindictam sumere, vendicare, vendicarsi.

B) Vindico est etiam defendo ab injuria, libero, eripio, assero, ἀπαλλάττω (It. mettere in libertà, sottrarre, liberare, esimere; Fr. defendre, affranchir, mettre en liberté, délivrer, exempter; Hisp. defendar, franquear, libertar, eximir; Germ. beschützen, freimachen, befreien; Angl. to defend, preserve, vindicate, free).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim vindicari dicitur, qui vindicias fert alicujus rei, h. e. possessionem obtinet, quam aliquis eripere judicio volebat.

¶ 3. Vindicare in libertatem, a servitute eximere et in libertatem asserere.

¶ 4.Vindicare libertatem est oppressam asserere, amissam recipere.

¶ 5. Vindicare est etiam ablata restituere.

Mūtuus

MŪTŬUS, a, um, adject. a muto, as, - Mutuus significat commodatum (It. preso a prestito, avuto a prestito; Fr. prêté, emprunté; Hisp. pedido ó tomado prestado; Germ. geborgt, geliehen; Angl. borrowed).

Commodus

COMMŎDUS, a, um, adject. (cum et modus). - Commodus est modum servans, debitis mensuris respondens, adeoque aptus, accommodatus, conveniens (It. proporzionato, conveniente; Fr. qui est convenable, juste, proportionné, dans la mesure; Hisp. convenible, proporcionado; Germ. mit oder nach dem gehörlgen Masse, abgemessen, passend, dem gehörigen Masse oder Verhältnisse entsprechend; Angl. convenient, apt, fit, suitable).

Hūmānus

HŪMĀNUS, a, um, adject. (homo). - Humanus, aeque atque humanitas, occurrit

A) Generatim, seu stricto sensu, est ad hominem pertinens, ἀνθρώπινος (It. amano, da uomo; Fr. d'homme, humain, qui appartient à l'homme; Hisp. humano; Germ. d. Menschen angehörig, ihm eigen, menschlich; Angl. human, of or belonging to a man).

B) Speciatim, seu latiori sensu

¶ 1.Est lenis, mitis, facilis, benignus.

¶ 2. Item cultus, sciens rerum humanarum, eruditus, civile, erudito.

Suāvis

SUĀVIS, e, adject. — Suavis est dulcis, conditus, jucundus, gratus, ἡδύς (It. dolce, grato, giocondo, amabile, soave; Fr. agréable, doux; Hisp. agradable, dulce, suave; Germ. lieblich, angenehm, anziehend; Angl. sweet, pleasant, agreeable).

Amābilis

ĂMĀBĪLIS, e, adject. (amo). - Est dignus amore, quemadmodum ait Ovid. 2. Art. Am. 107. ut ameris, amabilis esto (It. amabile; Fr. aimable; Hisp. amable; Germ. liebenswürdig; Angl. amiable, lovely).

Vultus

VULTUS et voltus, us, m. 4. — Vultus est habitus sive status faciei, qui pro animi affectibus alius atque alius ostenditur: indicatio illa in homine, quae pro motu animi in facie ostenditur, πρόσωπον (It. volto, faccia, viso; Fr. visage; et Angl. visage; Hisp. cara, vulto; Germ. der Gesichtsausdruck, das Gesicht).

Cōmis

CŌMIS, e, adject. - Comis generatim dicitur et est, qui in omni actione et sermone facilem se praebet, benignus, humanus, civilis, commodus (It. cortese, benigno, umano, gentile;Fr. obligeant, complaisant, affable, aimable, doux, grâcieux; Hisp. obligante, cortes, afable, agradable;Germ. artig, willig, gefällig, zuvorkommend; Angl. courteous, kind, humane, gentle, mild, affable, complaisant).

Urbānus

URBĀNUS, a, um, adject. (urbs) — Urbanus est ad urbem, speciatim Romam, pertinens, urbicus, πολιτικός, ἀστεῖος (It. di città, cittadinesco; Fr. de ville, de la ville, urbain; Hisp. de ciudad, de la ciudad, urbano; Germ. städtisch, zu Stadt gehörig; Angl. of or pertaining to the city): cui rusticus opponitur.

Gestus

GESTUS, us, m. 4. (gero) motus, habitus et moderatio corporis, et praecipue manuum in agendo, vel pedum in saltando, aut incedendo, qua indicatur, quid geratur, inquit Paul. Diac. p. 94. 15. Müll., ὑπόκρισις, σχῆμα (It. gesto, atteggiamento; Fr. tenue, maintien du corps, mouvement, geste; Hisp. postura, ayre, modo, gesto; Germ. d. Tragen, Führen, Bewegen, und zw. d. Körpers od. eines Gliedes, d. Armes, d. Hand, d. Haltung, Bewegung, Stellung, Miene, Geberde; Angl. gesture, action or posture expressive of sentiment, demeanour, carriage).

Mōs

MOS, mōris, m. 3. — Mos est institutum consuetudine usuque firmatum, sive bonum, sive malum sit; vel sunt boni aut mali agendi modi, qui non a legibus, sed a libera hominum etiam singulorum voluntate quum processerint, habitu atque usu firmati sunt. Festus p. 157. 15. Müll. tradit, esse institutum patrium, id est memoriam veterum pertinentem maxime ad religiones caeremoniasque antiquorum; et cum ritu confundit. Sed latius accipitur pro instituto quolibet. A consuetudine quid differat: Differunt mos et consuetudo, ut ex Varrone et Festo docet Macrob. 3. Saturn. 8. Nam mes est institutum patrium (sive ad sacra pertineat, ut ait Festus, sive ad alia quaelibet), cujus usus seu cultus perseverans consuetudinem facit. Quare mos praecedit, ut causa; consuetudo sequitur. Hinc apud JCtos consuetudo est jus moribus constitutum

. Gr. ἔθος (It. condotta, costume, usanza, stile; Fr. conduite, procédé des hommes, usage, coutume; Hisp. conducta, uso, usacion, usanza, costumbre; Germ. d. Sitte, Gewohnheit, d. Brauch, das Herkommen, Betragen, die Handtungsweise, Aufführung, Lebensart; Angl. a manner, custom, way, fashion).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim morali ratione, mores sunt ratio vitae cujusque, sive bona, sive mala, i costumi, τὰ ἤθη.

II.) Translate.

¶ 1.Ponitur pro natura, consuetudine, modo, forma.

¶ 2. Ponitur etiam pro lege.

Cōnsuētūdō

CONSUĒTŪDO ĭnis, f. 3. (consuesco) externus habitus vel usus, in quo differt a more, qui internus est (V. Homonym. in fin.), et fit exercitatione, sive eorumdem actuum repetitione, ut docet Cic. 2. Orat. 87. 358. Exercitatio, ex qua consuetudo gignitur. Cf. eumd. 5. Fin. 25. 94. (It. consuetudine, costume, abito, uso; Fr. habitude, coutume, usage; Hisp. habitud, hábito, costumbre;Germ. der Zustand der Gewöhnung, d. Gewohnheit; Angl. custom, usage, use, habit). Usurpatur ¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim consuetudo dicitur solita vitae seu vivendi ratio uniuscujusque propria.

¶ 3. Item speciatim dicitur de communi hominum vivendi ratione.

¶ 4. Item apud JCtos dicitur de iis, quae jamdiu invaluerunt, ita ut interdum legis vim etiam habeant.

¶ 5. Item saepius de communi ac recepto usu loquendi.

¶ 6. Item saepe de convictu et vita communi.

¶ 7. Denique adhibetur etiam - a) Raro ad significandum honestum convictum conjugalem.

Differunt mos et consuetudo, ut ex Varrone et Festo docet Macrob. 3. Saturn. 8. Nam mes est institutum patrium (sive ad sacra pertineat, ut ait Festus, sive ad alia quaelibet), cujus usus seu cultus perseverans consuetudinem facit. Quare mos praecedit, ut causa; consuetudo sequitur. Hinc apud JCtos consuetudo est jus moribus constitutum

Affābilis

AFFĀBĬLIS vel adfabilis, e, adject. (ad et fari). Comp. Affabilior. Est qui sui conveniendi et alloquendi facile copiam praebet: hinc comis, placidus, praecipue in fando, hoc est in sermone (It. affabile, degnante; Fr. affable, poli; Hisp. afable, agradable; Germ. leicht anzureden, lentselig; Angl. affable, accessible, complaisant).

Vērāx

VĒRAX, ācis, adject. omn. gen. (verus) — Verax est qui vera dicit, verus, ἀληθινός (It. veritiero, verace; Fr. véridique, sincère; Hisp. veredico, sincero; Germ. wahr redend, vahr; Angl. speaking, veracious): dicitur tum de personis, tum de rebus.

Candidus

CANDĬDUS, a, um, adject. (candeo). - Candidus est qui candorem habet cum nitore conjunctum, ut in ALBUS dictum est (V. et Homonym. in fine hujus vocis),

ideoque candido opponitur niger (It. candido, bianco lucente; Fr. d'un blanc éclatant, éblouissant; Hisp. blanco brillante; Germ. weiss glänzend, glänzend oder blendend weiss; Angl. of a sheeny withe, bright, shiny, clear).

Cor

COR, cordis, n. 3. - Cor membrum est praecipuum in corpore animalium, in medio pectore situm, cuspide ad sinistrum latus aliquantum inclinata, omnem sanguinem ex venis se dilatando excipiens, et per arterias in omnes partes corporis contrahendo se dimittens: V. Cels.4. 1. et Plin. 11. Hist. nat. 39. 69. (182).: merito proinde habitum vitae sedes atque origo (It. cuore; Fr. coeur; Hisp. corazon; Germ. das Herz; Angl. the heart).

A) Stricto vel physico sensu:

¶ 1. Generatim cor est membrum praecipuum in corpore hominum et brutorum animalium.

¶ 2.Speciatim cor, haud aliter ac Gr. καρδία, pro stomacho, seu rectius pro ventriculi ore interdum usurpatur.

B) Latiori sensu:

¶ 1. Ponitur, quemadmodum et caput, pro toto homine vel bruto animali, speciatim ratione habita animi, ita ut cor sit pro sensu animae.

¶ 2. Item pro sede affectuum.

- a) Generatim.

- b) Corde, hoc est toto animi affectu, serio, omnino.

- c) Cordi est, sedet animo, ut Non. p. 88. 31. Merc. interpretatur, h. e. in votis est, ita ut cor pro voluntate sumatur, non pro cura et opera, ut alii interpretantur. Potest tamen aliquando exponi, curae est.

- d) Corde est poetice, cordi est. Stat. 6. Theb. 829. sed corde labores Ante alios erat uncta pale.

- e) Cordi habere est infixum pectori et memoriae tenere, amare, diligenter consectari.

¶ 3. In corde veteres nonnulli animi sedem, atque adeo sapientiae, consilii, solertiae, prudentiae et acuminis collocarunt.

Amīcitia

ĂMĪCĬTĬA, ae, f. 1. (amicus). - Amicitiae opponitur inimicitia, ut in Ennio apud Non. 129. 26. Merc. Eo ego ingenio natus sum: amicitiam atque inimicitiam in frontem promptam gero. V. et infra Cic. sub I. 1. (It. amicizia, amistà; Fr. amitié; Hisp. cariňo, amistad; Germ. die Freundschaft; Angl. friendship, amity).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ponitur de benevola inter privatos homines voluntatum consensione.

¶ 2. Latiori sensu est amicum inter duos populus foedus, seu quoddam foederum genus.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam amicitia ponitur pro ipsis amicis.

¶ 2. Est etiam idem ac collegium.

Turtur

TURTUR, ŭris, m. 3. — Turtur est avis ex genere columbarum (Columba Turtur Linn.), τρυγών (It. tortora, tortorella; Fr. tourterelle; Hisp. tortola;Germ. Turteltaube; Angl. a turtle). Porro ita dicta esse videtur a sono, quem edit: sic Graece τρυγὼν ἀπὸ τοῦ τρύζειν.

Concors

CONCORS, cordis, adject., a cum et cor. - Concors dicitur qui est unius cordis, id est unius animi (It. concorde, d'accordo; Fr. uni de coeur, qui est d'accord, qui vit en bonne intelligence; Hisp. unanime, conforme; Germ. eines Herzens und eines Sinnes, einträchtig, harmonirend; Angl. of one mind or will, agreeing, concordant, unanimous).

Mānsuēscō

MANSUESCO, suescis, suevi, suetum, suescere, 3. - Mansuescere (a manui suescere) estverbum,

A) Neutrum verbum mansuesco est mansuetus fieri incipio, mitesco, τιθασσεύομαι (It. divenir mansueto, farsi domestico, rendersi trattabile; Fr. s'apprivoiser; Hisp. amansarse, domesticarse; Germ. zahm werden; Angl. to grow tame or gentle, become tractable).

B) Active est idem ac mansuefacere, mansuetum reddere.

Benevolus

BĔNĔVŎLUS vel benivolus, a, um, adject. (bene et volo). - Benevolus pro antiquo benevolens aurea aetate usuvenit, et est amicus, animo in aliquem propensus (It. benevolo, affettuoso, amorevole; Fr. bienveillant, favorable; Hisp. benevolo, bien intencionado; Germ. wohlwollend; Angl. benevolent, wellmeaning, amicable).

Mōrōsus

MŌRŌSUS, a, um, adject. — Morosus dicitur et est, qui nimis exacte omnia fieri postulat: cui non placet id, quod placere debet: cui nulla re satisfacimus, difficilis, fastidiosus, curiosus, δυσάστερος, δύσκολος (It. difficile da contentare, fastidioso, increscevole, fantastico; Fr. capricieux, chagrin, morose, dont l'humeur est difficile, qu'on ne peut contenter; Hisp. caprichoso, malcontento, dificil de contentarse, fantastico; Germ. voll besonderer Sitten, voll Eigenheiten, eigensinnig, verdriesslich, mürrisch, launenhaft, peinlich genau; Angl. difficult to please, peevish, froward, testy, fretful, captious, morose, over-nice, fastidious).

Odiōsī

ŎDĬŌSUS, a, um, adject. (odium). — Odiosus est qui odio habetur, molestus, gravis, μισητός (It. odioso, spiacevole, nojoso, molesto; Fr. détesté, odieux, déplaisant, désagréable, fâcheux, qui est à charge; Hisp. odioso, aborrecible, detestable; Germ. verhasst, widrig, lästig, unaugenehm; Angl. hateful, odious, unwelcome, troublsome, tiresome).

Torvus

TORVUS, a, um, adject. — Torvus est terribilis, ferox, asper, rusticus, trux, truculentus (It. fiero, truce, terribile; Fr. sauvage, farouche, sombre, menaçant; Hisp. feroz, torvo, terrible; Germ. wild, finster, graus, grimmig; Angl. fierce, grim, sterne, savage).

Illepidus

ILLĔPĬDUS vel inlepidus, a, um, adject. (in negativa et lepidus) sine lepore, invenustus, inelegans, inconcinnus, senza grazia, sgraziato, sgarbato, ἄχαρις, ἀναφρόδιτος.

Lepidus

LĔPĬDUS, a, um, adject. - Lepidus est is, in quo leporis est plurimum, festivus, venustus, urbanus, concinnus, commodus, aptus, χαρίεις, δεξιὸς, κομψός (It. grazioso, piacevole, lepido, acconcio, proprio, bello, ben fatto; Fr. charmant, gracieux, joli, agréable, aimable, de bonne humeur; Hisp. hechizo, gracioso, lindo, agradable, amable, lleno de humor; Germ. artig, fein, zierlich, nett, niedlich; Angl. pretty, smart, humorous, witty, pleasant, gay, facetious, apposite, neat).

Contentiōsus

CONTENTĬŌSUS, a, um, adject. Comp. Contentiosior. - Contensiosus est qui cum contentione fit.

Īrācundus

ĪRĀCUNDUS, a, um, adject. (ira).— Iracundus est qui natura ad iram proclivis est, et ex parva, vel nulla causa irascitur. Differt ab iratus: quia iratus dicitur, qui ira concitatus est; iracundus, qui facilis est ad iram, etiamsi tunc nulla ira movetur: Gr. ὀργίλος (It. collerico, iracondo; Fr. enclin à la colère, irascible, irritable, colère; Hisp. irascible, colérico, iracundo; Germ. z. Zorn geneigt, jähzornig, rachsüchtig, hitzig, heftig, im Zorn; Angl. choleric, irascible, angry, raging).

Crūdēlis

CRŪDĒLIS, e, adject. - Crudelis a crudus est qui crudis est moribus, saevus, inhumanus, immitis, durus, ferus (It. crudele, fiero, inumano, crudo, spietato; Fr. dur, inhumain, cruel; Hisp. duro, inhumano, cruel; Germ. gefühllos, hart, unmenschlich, unbarmherzig, grausam; Angl. cruel, fierce, inhuman, savage, barbarous).

Implācābilis

IMPLĀCĀBĬLIS vel inplacabilis, e, adject. (in negat. et placabilis) qui placari non potest, implacabile, ἀκαταπράΰντος.

Magis

MĂGIS, adverb. vi comparativi usurpatum, quod positivo caret (V. MAGNE); et cujus est Sup. MAXIME, quod V. infra sub B. - Est et alia forma, parum usitata et poetica, MAGE,quam V. loco suo, et infra in omnibus fere paragr. - Ratione habita etymi, quidam ab obsoleto magior pro magnior ducunt. Paul. Diac. p. 126. 12. Müll. a μᾶλλον trahit: quod nimis longe petitum videtur. Certe est ab eodem etymo mag, a quo inusit. magere, et magnus, major,

maximus: V. MAGNUS init. - Magis est vocabulum magnam vel auctam rem significans, sed in rerum comparatione ita adhibetur, ut qualitas e cognitione contrarii constituatur; hinc significat plus, μᾶλλον (It. più; Fr. plus; Hisp. mas; Germ. mehr; Angl. more). Dicemus A) De Comp. Magis; et B) De Sup. Maxime.

Lupus

LŬPUS, i, m. 2. λύκος, animal rapax et velocissimum, ovibus maxime atque capellis infestum: a voce Graeca allata (It. lupo; Fr. loup; Hisp. lobo; Germ. d. Wolf; Angl. a wolf).

Discors

DISCORS, cordis, adject. (dis et cor). - Discors est qui corde, h. e. voluntate dissidet, dissentiens, contrarius (It. discorde, diverso; Fr. qui est en désaccord, en mésintelligence, qui ne s'accorde pas; Hisp. discorde; Germ. zwieträchtig, nicht übereinstimmend, uneinig, disharmonisch; Angl. discordant, jarring, disagreeing).

Cōnflīgō

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Duellum

Duellum, i, – Proelium inter duos homines, saepe usque ad mortem unius.

Invidia

INVĬDĬA, ae, f. 1. (invidus) maeror ex aliena prosperitate; ab in, quod hic auget, et video, id est a nimis intuendo fortunam alterius, ut eam definit Cic. 3. Tusc. 9. 20., φθόνος, βασκανία (It. astio, invidia, odio; Fr. jalousie, envie, haine; Hisp. envidia, zelo, aversion, odio; Germ. d. Beneiden, d. Missgunst, Neid; Angl. envy, hatred, ill-will, spite, grudging, malice).

Iūstitia

IŪSTĬTĬA, ae, f. 1. (justus) virtus, qua suum cuique tribuimus, quae et particularis dicitur. Est enim et universalis, quae obedientia est erga leges, et virtutes omnes morales complectitur, δίκη, δικαιοσύνη (It. giustizia; Fr. la justice; Hisp. justicia; Germ. d. Gerechtigkeit; Angl. justice).

Decet

DĔCET, cebat, cŭit, cere, impers. 2. – Decet significat aptitudinem, honestatem, convenientiam, quae in re quaque inest ratione alterius rei. - Etymologi ducunt a δέει pro δεῖ oportet, c inserto, ut a σπέος est specus: et sane decere aliquando significat officium, et pro oportere ponitur: quamquam et quod decet, oportet ut fiat (It. è decente, conviene, sta bene; Fr. il convient, il est convenable, il sied; Hisp. conviene; Germ. es ziert, steht wohl an, daher es geziemt, schickt sich; Angl. it becomes, is becoming or proper, beseems, behoves, is right, fit, suitable, or meet).

Immōbilis

IMMŌBĬLIS vel inmobilis, e, adject. (in negat. et mobilis). – Immobilis est qui non movetur, vel moveri non potest, ἀκίνετος (It. immobile, Fr. immobile, qui ne se meut pas; Hisp. inmobible, inmobil; Germ. unbeweglich; Angl. steadfast, immoveable).

Obvēlō

OBVĒLO, as, āvi, are, a. 1. (ob et velo) operire.

Operiō

ŎPĔRĬO, pĕris, pĕrŭi, pertum, pĕrire, a. 4. — Operire (ex ob et inusit. perio, quod recta opponitur τῷ aperire) est tegere, saepius vel multum tegere (It. coprire; Fr. couvrir, envelopper, voiler; Hisp. cubrir, envolver; Germ. überdecken, zudecken, bedecken; Angl. to shut up, close).

Persōna

PERSŌNA, ae, f. 1. est larva histrionalis, μορμολύκειον, προσωπεῖον (It. maschera da commediante, traviso; Fr. masque de l'histrion; Hisp. mascara, curatula, carantoňa; Germ. die Maske, Larve; Angl. a mask used by players, a visor) larva histrionalis, ut diximus, h. e. ficticia facies, qua fabularum actores utebantur, instar galeae, et totum caput obtegens, aversa parte capillamento instructa, adversa humanum vultum senis, aut adolescentis, aut mulieris etc. referens, ore tamen justo latiore et rotundo, qua vox exiret facilius: a personando. Gabius Bassusapud Gell. 5. 7. Caput et os cooperimento personae tectum undique, unaque tantum vocis emittendae via pervium, quoniam non vaga neque diffusa est, in unum tantummodo exitum collectam coactamque vocem, et magis claros canorosque sonitus facit. Quoniam igitur indumentum illud oris clarescere et resonare vocem facit, ob eam causam persona dicta est, olittera, propter vocabuli formam, productiore. Haec Bassus. Alii, quia obstat quantitas, ducunt a πρόσωπον, quod veteres Romani vitiosa pronunciatione in personam mutarunt, ut alia multa.

Claudō

CLAUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. - Claudo (quod Forcellinus deducit a κέλω impello, unde κελάω, κελαύω, κελαύδω, ac tandem κλαύδω) ratione habita etymi recte conjungi potest cum κλάζω, quod dorice pro κληΐζω claudo, a κλεὶς, κλειδὸς clavis (cf. etiam Germ. schliessen et Schloss); et est idem quod obsero (It. chiudere, serrare; Fr. fermer, enfermer, clore; Hisp. cerrar, tapar; Germ. schliessen; Angl. to shut, close).

Auris

AURIS, is, f. 3. et in plur. num. Aures, ium. – Auris est membrum duplex in capite animalis utrimque positum, quo sonus et voces percipiuntur (It. orecchia, orecchio; Fr. oreille; Hisp. oreja; Germ. das Ohr; Angl. the ear.)

Reservō

RĔSERVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et servo). - Reservo est idem atque ab aliis servo, in aliud tempus servo, sive ad bonum, sive ad malum, ἀποτίθημι, διαφυλάττω (It. riserbare, conservare, salvare; Fr. conserver, garder, mettre en réserve, réserver; Hisp. conservar, ahorrar, guardar, reservar; Germ. zurücklegeud aufbewahren, zurückbehalten, aufsparen; Angl. to reserve, keep, retain, preserve).

Pūniō

PŪNĬO vel poenio, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, a. et PŪNĬOR vel poenior, īris, ītus sum, iri, dep. 4. (poena). — Punire (ab antiquo poenire)

¶ 1. Stricto sensu est poena afficere, plectere, castigare, mulcare, κολάζω (It. punire, castigare; Fr. punir, châtier; Hisp. punir, castigar; Germ. Jemanden strafen, bestrafen, mit Strafe belegen; Angl. to punish, chastise, castigate).

¶ 2. Latiori sensu est ulcisci, vindicare.

Praetereā

PRAETĔRĔĀ, adverb. — Praeterea (ex praeter et ea, τὸ ea vero est ea ratione, eo respectu) est idem ac praeter ea, praeter haec, ad haec, insuper, adhuc, ἀλλά τε, ἔτι (It. oltre a ciò, inoltre, oltre, di più;Fr. en outre, de plus, en sus; Hisp. mas allá, mas lejos, mas adelante; Germ. ausserdem, überdiess, sonst; Angl. besides, moreover, over and above).

Statēra

STĂTĒRA, ae, f. 1. instrumentum, quo res sine lancibus ponderatur: a στατήρ, qui pendit, quod ab ἵστημι, appendo, libro, pondero, σταθμός, ζυγός (It. stadera; Fr. balance, trébuchet;Hisp. pesito, balanza; Germ. e. Waage; Angl. a steelyard).

Meritum

MĔRĬTUM, i, n. 2. (mereo) proprie est adjectivum seu particip. meritus, a, um, absolute, substantivorum more usurpatum; et I.) Proprie ¶ 1. Stricto sensu est id quod quis meruit, scilicet praemium aut poena, quae pro merito datur.

¶ 2. Saepissime latiori sensu occurrit, et est quodvis nostrum factum vel rectum, vel pravum, quo alicujus animum et voluntatem demeremur, vel offendimus. Est enim vocabulum medium, quod tam in bonam, quam in malam partem accipitur.

II.) Translate sumitur pro dote, dignitate, virtute innata, qua quaelibet res censetur, et in pretio est, pregio, valore, dignità.

Praemium

PRAEMĬUM, ĭi, n. 2.

¶ 1. Praemium est commodum et utilitas, quae ex praeda et spoliis est: item ipsa praeda. Hinc Varro 5. L. L. 178. Müll. praemium a preda ducit; unde praemiari et praemiator (It. preda, guadagno; Fr. butin, proie, avantage, profit; Hisp. botin, presa, pillage, ventaja, provecho;Germ. der aus der Beute entstehende Vortheil, daher Beute; Angl. a prey or booty, utility, profit, advantage).

¶ 2. Item generatim usurpatur pro quocumque commodo, utilitate, beneficio, signo, utilità, comodo, profitto, beneficio, distintivo.

¶ 3. Speciatim et saepissime est merces, quae pro labore, industria et recte factis datur, premio, guiderdone, contraccambio, mercede, γέρας, ἆθλον.

¶ 4. Per ironiam Ovid. 8. Met. 503. Nunc merito moriere tuo: cape praemia facti. h. e. da poenas sceleris.

Invicem

INVĬCEM, adverb. - Invicem

¶ 1. Stricto sensu est alternis, vicissim, per vices, in vicem alterius altero succedente et paria paribus reponente, ἀλλήλων, πρὸς ἀλλήλους (It. a vicenda, in luogo, vicendevolmente; Fr. alternativement, tour à tour, successivement; Hisp. alternativamente, el uno despues del otro, succesivamente; Germ. abwechselnd, wechselfweise; Angl. by turns, one after another, alternately).

¶ 2. Latiori sensu est mutuo inter se, contra, scambievolmente.

Exaequō

EXAEQUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et aequo). - Exaequare duo parum diversa significat: scilicet A) Est aequalem facere, adaequare, ἐξισόω (It. far uguale, uguagliare; Fr. égaliser, rendre uni, aplanir, mettre de niveau, niveler; Hisp. igualar, allanar, nivelar; Germ. ausgleichen, etwas mit einer Sache gleichmachen; Angl. to make equal or even, make plane or smooth, level).

Contractus

CONTRACTUS, us, m. 4. (contraho) idem quod contractio, contractura.

I.) Proprie.

II.) Translate. –

a) Generatim est negotium, res gesta.

b) Speciatim ac saepius apud JCtos est pactum, quo duo pluresve inter se ad aliquid dandum, vel praestandum obligantur, ut emptio, venditio, mutuum, etc.; ita dictum, quia utriusque stipulationes et sponsiones in unum contrahuntur et colligantur.

Prōmittō

PRŌMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (pro et mitto). — Promittere est ante aut longe mittere, porro mittere, producere, proferre, προςβάλλω (It. mandare o gettare innanzi o lontano, lasciar andare innanzi; Fr. laisser avancer; Hisp. dexar adelantar;Germ. vorwärts senden, -gehen lassen, loslassen, herablassen; Angl. to fling, hurl, or dart, forward, throw to a distance).

Dēpōnō

DĒPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (de et pono). - Depono est deorsum pono, demitto; et usurpatur modo absolute, modo cum addito loco, in quo aliquid deponitur, per praepos. in. et Ablat. vel raro admodum Accus. (It. metter giù, deporre, abbassare; Fr. déposer, mettre à terre; Hisp. deponer; Germ. etwas abwärts -, nach unten legen, ablegen, nieder-legen, setzen, stellen, hinlegen; Angl. to lay or put down, set down, lay, put).

Reddō

REDDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 1. (a re et do, quasi retro do). - Reddo est idem ac rem acceptam vel ablatam restituo, refero, ἀποδίδωμι (It. rendere, restituire; Fr. rendre, donner en retour, restituer; Hisp. volver la cosa prestada, restituir; Germ. zurückgeben, wiedergeben, wiedererstatten, zurückerstatten; Angl. to gire back, render, restore, return).

[Nēmō]

NĒMO, ĭnis, m. et f. 3. .- Nemo est idem ac nullus homo, οὐδεῖς (It. nessuno, veruno, niuno; Fr. aucune personne, personne; Hisp. nadie, persona alguna, ninguna persona; Germ. kein Mensch, niemand; Angl. no one, nobody, no man).

[Expīlō]

EXPĪLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Expiloest diripio, depraedor (It. rubare, espilare; Fr. piller, depouiller, voler; Hisp. pillar, robar, despojar;Germ. ausplündern; Angl. to rob, plunder, pillage, ransack).

[Laedō]

LAEDO, dis, si, sum, dere, a. 3. — Laedere volunt esse per metathesin a δηλέω, quod idem significat: est autem allidere, affligere, sbattere.

I.) Proprie.

II.) Translate saepissime occurrit, et est aliquid mali alicui inferre, violare, nocere, βλάπτω (It. offendere, far male, nuocere; Fr. blesser, endommager, nuire à, faire du mal à; Hisp. herir, ofender, hacer daňo;Germ. verletzen, beschädigen; Angl. to hurt, harm, injure, offend).

[Tribuō]

TRĬBŬO, trĭbŭis, trĭbŭi, trĭbūtum, trĭbŭere, a. 3. (tribus) — Tribuo est do, praesto, impertior, δίδωμι, ἀπονέμω (It. dare, assegnare, attribuire; Fr. donner, assigner, accorder; Hisp. dar, asignar, otorgar, acordar; Germ. geben, zutheilen, schenken; Angl. to give, assign, impart, attribute): a tribus, quia proprie olim dicebatur de iis, quae a tribubus in publicum conferebantur; quam quam latius deinde usurpari coepit.

[Praeceptum]

PRAECEPTUM, i, n. 2. instruzione, regola, insegnamento, avviso, precetto, ordine, ἐντολή, παράγγελμα, jussio, jussum, institutum, mandatum: et praesertim quod cum monitione et doctrina conjunctum est, et non solum jubet, sed etiam, quomodo agendum sit.

[Tālis]

TĀLIS, e, adject. - Talis est hujusmodi, ejusmodi, ejus aut hujus generis, τοῖος (It. così fatto, tale, cotale, somigliante; Fr. tel, pareil, semblable; Hisp. tal, igual, semejante; Germ. so beschaffen, v. solcher Beschaffenheit, solcher; Angl. such, of this or that kind, such like).

[Crux]

CRUX, crŭcis, f. 3. - Crux est instrumentum e duplici ligno, recto et transverso, in quo damnati clavis, aut funibus affigebantur (It. croce; Fr. croix; Hisp. cruz; Germ. d. Kreuz; Angl. a cross).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Varii generis cruces fuerunt, de quibus Lips. de Cruce l. 1. et 3. exhibitis figuris fuse disserit. Fuit autem supplicium fere servorum, acerrimum et infame, cum in cruce suspensi diu cruciarentur, paullatimque et magnis doloribus vitam finirent.

- c) Crucem pendulam de temone currus dixit Stat. 4. Silv. 3. 28. - d) Crucem appellat Seneca Provid.3. machinam illam, in qua alligatus M. Regulus vigilia et inedia necatus est: de qua machina V. Gell. 6. 4.

- e) Denique significat illud crucis signum, quo Christiani utuntur. Sever. Sanc. de mort. boum 105. Signum quod perhibent esse crucis Dei. et mox. Hoc signum, mediis frontibus additum Cunctarum pecudum certa salus fuit.

II.) Translate.

- a) Crux dicitur de omni cruciatu, pernicie, interitu, calamitate.

- b)Saepe adhibetur in execrationibus.

- c) Summum jus summa crux, proverb. apud Colum. 1. R. R. 7. 2., quo monemur, non esse vindicandum quidquid licet, sed remittendum aliquid, et comiter ac facile cum inferioribus agendum.

Līberālitās

LĪBĔRĀLĬTAS, ātis, f. 3. (liber) ratio cogitandi et agendi libero homine digna, liberi hominis propria atque adeo propria hominis bono genere nati bonisque moribus artibusque imbuti, ingenuitas, humanitas, bonitas, ἐλευθεριότης, ingenuità, civiltà, bontà.

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim accipitur pro munificentia, benignitate, liberalità. Est autem liberalitas virtus nobilissima in pecuniis ceterisque rebus donandis decorum servans. Huic opponitur avaritia, quum minus datur, quam oporteat; et prodigalitas, quum magis datur, quam oporteat. Virtutem porro in recte dando consistentem, liberalitatem vocant, quod virtus haec sit hominis non servili vel conditione, vel animo, sed vere liberi.

II.) Translate, abstractum pro concreto, uti ajunt, dona, h. e. ipsa ea, quae per liberalitatem in alios conferuntur, liberalitates vocantur.

Servō

SERVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Servo est salvum et incolumem praesto, tueor, conservo, ἐρύω (It. salvare, conservare; Fr. sauver, conserver, maintenir intact, préserver; Hisp. salvar, conservar; Germ. erhalten, unversehrt bewahren, schirmen, aufrecht erhalten; Angl. to save, preserve, conserve).

Dīvitiae

DĪVĬTĬAE, ārum, f. plur. 1. - Divitiae sunt opulentia, amplae fortunae, opes, copiae, omnium rerum abundantia (It. ricchezze, abbondanza; Fr. biens, richesses; Hisp. bienes, riqueza, abundancia de bienes; Germ. der Reichthum; Angl. riches, wealth).

Quaerō

QUAERO, ris, sīvi et sĭi, sītum, rere, a. 3. - Quaerere est dare operam, ut res amissa, vel qua utcumque caremus, recuperetur, inveniatur: scrutari, indagare, perquirere. Haec enim prima est et propria hujus verbi notio. Gr. ζητεω (It. andare in cerca, cercare, sforzarsi di trovare; Fr. chercher, être à la recherche de, rechercher, aspirer à; Hisp. buscar, inquirir;Germ. nach etwas gehen, es zu finden streben, etwas suchen; Angl. to seek, seek after, look for, go in search of, desire to have or find).

Largior

LARGĬOR, īris, ītus sum, iri, dep. 4. (largus). — Largiri est large praebere; item simpliciter donare, προΐεμαι, χορηγέω (It. dare in abbondanza, donare largamente, donare; Fr. communiquer en abondance, donner libéralement, prodiguer, distribuer; Hisp. dar, donar liberalmente, abundantemente; Germ. reichlich geben, schenken, mit –, ver, austheilen; Angl. to give in abundance, give or grant liberally, bestow largely, lavish).

Egēnus

ĔGĒNUS, a, um, adject. qui eget, cui aliqua desunt, idem quod egens, sed magis poetis atque historicis familiare (It. bisognoso, mancante di qualche cosa, povero; Fr. qui manque de, prive de, indigent, nécessiteux; Hisp. indigente, necesitado; Germ. Mangel habend, entbehrend, bedürftig, darbend; Angl. wanting, void of, in want, needy, destitute).

Nūtriō

NŪTRĬO, is, īvi, et ĭi, ĭtum, ire, a. 4. — Nutrire est alere, educare; et proprie est eorum, quae parva sunt et crescunt, τρέφω (It. nutrire, alimentare, allevare; Fr. nourrir, donner à manger; Hisp. alimentar, nutrir, sustentar; Germ. säugen, nähren, füttern, aufziehen; Angl. to nourish, nurse, nurture, feed, suckle, cherisch, foster).

Dītō

DITO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Dito est divitem facio (It. arricchire; Fr. enrichir, rendre riche; Hisp. enriquecer; Germ. bereichern, reich machen; Angl. to enrich).

Hilarus

HĬLĂRIS, e, vel hilarus, a, um, adject. - Hilaris vel hilarus, a Gr. ἱλαρὸς, est laetus, jucundus, ἱλαρὸς, φανδρὸς (It. allegro, giulivo, ilare; Fr. gai, joyeux, de bonne humeur; Hisp. alegre, gozoso, de buen humor; Germ. fröhlich, heiter, vergnügt; Angl. cheerful, merry, gay, blithe, jocund, jovial).

Avārus

ĂVĀRUS, a, um, adject. - Avarus est avidus, rei alicujus immodice appetens (It. avido, avaro; Fr. cupide, avide, avare; Hisp. avido, codicioso, avaro; Germ. gierig oder leidenschaftlich nach etwas verlangend; Angl. covetous, greedy, avaricious).

Possessor

POSSESSOR, ōris, m. 3. qui possidet, possessore, padrone, κτήτωρ.

Possideō

POSSĪDĔO, sĭdes, sēdi, sessum, sĭdere, a. 2. — Possidere est, ut ait Forcellinus, a pos pro potis et sedere, quasi sedere possum, ut ipsum possum a potis et sum conflatur. Ceterum possideo est idem ac teneo, habeo in mea potestate, κτάομαι, κατέχω (It. possedere, tenere, essere in possesso, avere; Fr. posséder, avoir en sa possession, être propriétaire de; Hisp. poseer, tener en su poder, ocupar; Germ. etwas besitzen, in Besitz haben, inne haben, haben; Angl. to possess, have, hold, enjoy, own, be master of).

Custōs

CUSTOS, ōdis, m. et f. 3. – Ceterum custos est qui aliquid servat, tuetur, conservat (It. guardiano, guardia, custode, osservatore; Fr. garde, gardien, conservateun, surveillant; Hisp. guardia, guardian, vigilante; Germ. der Wächter, d. Bewahrer, d. Hüter; Angl. a keeper, preserver, guard, watch).

Īnsatiābilis

INSĂTĬĀBĬLIS, e, adject. (in privat. et satio). - Insatiabilis est qui satiari nequit, insaturabilis, inexplebilis, insaziabile, ἀπλήρωτος.

Corrādō

CORRĀDO vel conrado, dis, si, sum, dere, a. 1. (cum et rado). - Corrado est radendo aufero (It. rader via; Fr. enlever en raclant; Hisp. raer, raspar; Germ. zusammenkratzen- oder schnarren; Angl. to scrope or rake together, bear or carry away).

Unguis

UNGUIS, is, m. 2. — Unguis est corneum illud, quod in extremis digitis enascitur non solum in manibus, verum etiam in pedibus humanis et ceterorum etiam animalium, quae pedum digitos habent separatos, ut sunt simiae et aves, ὄνυξ (It. unghia, ugna, artiglio; Fr. ongle, griffe;Hisp. uňa, garra; Germ. der Nagel, die Klaue; Angl. a nail, claw).

Parcō

PARCO, parcis, pĕperci et rarius parsi, parcĭtum et parsum, parcere, a. 3. cf. Gr. παῦρος. — Parcere est parum, parce promere, servare, partem rei reservare, φείδομαι (It. risparmiare, fare sparagno; Fr. épargner, ménager, ne pas être prodigue de quelque chose; Hisp. ahorrar, excusar algo de lo que se havia de gastar; Germ. etwas sparen, sparsam damit umgehen oder verkehren, schonen; Angl. to abstain, spare).

Occlūdō

OCCLŪDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (ob et claudo). — Occlusti syncope pro occlusisti apud Plaut. Trin. 1. 2. 151. Occlusti linguam: nihil est qui respondeam. — Part. Occlusus I. et in fin.; Occludendus I. — Occludere est idem quod claudere, vel contra aliquem claudere, ἐπικλέω (It. chiudere, serrare; Fr. clore, fermer; Hisp. cerrar, cercar, tapar; Germ. ver –, zuschliessen; Angl. to shut against, shut up, shut close, occlude).

Prōdigus

PRŌDĬGUS, a, um, adject. (prodigo) nimius in usu rei familiaris, profusus, effusus, luxuriosus, nepos, perditus, ἄσωτος, ἀκόλαστος (It. scialacquatore, dissipatore, prodigo; Fr. qui prodigue, qui gaspille, qui dépense follement, prodigue; Hisp. prodigo, gastador; Germ. in s. Eigenthum verschwenderisch, verschwendend; Angl. prodigal, profuse, lavish, unthristy, wasteful, riotous, dissolute, extravagant, expensive).

Male

MĂLĔ, adverb. (malus). Comp. anom. Peius et Sup. Pessime (vel antiquo more pessume) - Male est perperam, prave, vitiose, improbe, κακῶς (It. malamente, male; Fr. mal, méchamment; Hisp. mal, malamente; Germ. schlecht, übel, böse, unglücklich; Angl. badly, ill, wrongly, amiss, wickedly).

Disperdō

DISPERDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (dis et perdo). - Disperdo est omnino perdo, male perdo, absumo, dissipo (It. mandar a male, gettare o perdere miseramente; Fr. dissiper, détruire, ruiner; Hisp. disipar, destruir, desperdiciar; Germ. zerstören, zu Grunde richten, vernichten; Angl. to throw away, lose, spend, consume, waste, destroy).

Bene

BĔNĔ, adverb. Comp. Mĕlĭus et Sup. Optĭmē sub A in omnibus ferme paragr. - Bene est recte, probe, apte, commode, convenienter, ad rem, decenter; eique recta opponitur male, ut apud Varron. 1. R. R. 6. 1. (It. bene, convenientemente, attamente; Fr. bien, juste, à propos, convenablement; Hisp. bien, à proposito, conveniblemente; Germ. wohl, gute, tüchtig, gehörig, ordentlich; Angl. well, aptly, conveniently).

Partum

Partum, i, vel potius parta, orum, n. 2. absolute sunt quae quis sibi acquisivit, comparavit, guadagni, acquisti.

Pariō

PĂRĬO, păris, pĕpĕri, părĭtum et partum, părĕre, a. 3. — Parere, quod causativum videtur v. pārere ejusdemque etymi, quamvis obstet quantitas, est fetum edere: et proprie ad feminas pertinet, τίκτω (It. partorire; Fr. enfanter, accoucher, mettre bas; Hisp. parir; Germ. gebären, hervorbringen; Angl. to bear or bring forth young, be in travail, travail).

Egeō

ĔGĔO, ges, gŭi, (gĭtum), gere, n. 2. - Egere est alicujus rei inopia laborare (It. aver bisogno, mancare di qualche cosa; Fr. manquer de, avoir besoin de; Hisp. faltar, haber menester, tener necesidad; Germ. Mangel leidend, darbend; Angl. to need, want, be in want of, stand in need of).

¶ 1. Generatim et absolute usurpatum egere est inopia laborare, inopem esse; eique locupletem esse, in divitiis esse recta opponitur.

¶ 2. Speciatim et addita re est idem quod carere, sive indigere, et verbo abundare recta opponitur.

¶ 3. Item speciatim egere, quemadmodum et carere, dicitur qui non habet ea, quae habere debet.

¶ 4. Metonymice, ut et Gr. δεῖσθαι, est appetere, cupere, velle; ea enim cupimus, quibus indigemus.

¶ 5. Pro posse cavere, libenter pro re ac tempore carere, libenter ferendo carere, Cato apud Gell. 13. 23. Si quid est, quod utar, utor: si non est, egeo. Vitio vertunt, quia multa egeo: at ego illis, quia nequeunt egere.

Mātrimōnium

MĀTRĬMŌNĬUM, ĭi, n. 2. conjugium, viri et mulieris legitima conjugatio: a mater; nam monium mera vocis productio est, ut a pater patrimonium, a sanctus sanctimonia, etc. A matre autem nominatur, in omen et spem, quia quum prolis causa suscipiatur, summum votum est, ut ea quae ducitur, mater fiat. συζυγία (It. matrimonio; Fr. mariage; Hisp. casamiento, boda;Germ. d. Ehe; Angl. marriage, wedlock, matrimony).

Īnstituō

INSTĪTŬO, stĭtŭis, stĭtŭi, stĭtūtum, stĭtŭere, a. 3. (in et statuo). - Instituere est in aliquo loco statuere, ponere, constituere, καθιδρύω, ἐνίσταμαι (It. piantare, porre, mettere in piedi, instituire; Fr. mettre dans, fixer dans, placer, établir; Hisp. meter, poner, colocar en, establecer; Germ. hineinstellen, - setzen, einsetzen, errichten; Angl. to plant, place, appoint, institute).

Paradīsus

PĂRĂDĪSUS, i, m. 5. pomarium, viridarium, hortus consitus, giardino, orto. Vox a Persis, atque inde Hebraeis originem ducit: Hebr. (forma hebraica) pardès, hortus conclusus, ex (forma hebraica) paràd, separavit. Ceterum in Zendica lingua est pairidaêza, in antiqua Persica paradaiza, in Sanscrita paradesa, et proprie significat saeptum, atque hinc etiam hortum.

I.)Proprie.

Translate.

¶ 1. In sacris libris accipitur pro amoenissimo loco in Oriente, in quo primi nostri generis auctores a Deo constituti fuere, paradiso terrestre.

¶ 2.Speciatim est locus beatorum in caelis, paradiso celeste.

Adiūtōrium

ADIŪTŌRĬUM, ii, n. 2. (adjuvo) auxilium, quodcumque adjuvat (It. ajuto; Fr. aide; Hisp. ayuda;Germ. die Helfleistung, Unterstützung; Angl. help).

Prōpāgātiōnem

PRŎPĀGĀTĬO, ōnis, f. 3. actus propagandi arbores et praecipue vites, κατάθεσις,propagginazione.

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Est procreatio, propagazione.

¶ 2. Item amplificatio, extensio, estensione, allargamento, ἔκτασις.

Genus

GĔNUS, ĕris, n. 3. γένος, proprie principium est uniuscujusque generationis, vel ab eo qui genuit, vel a loco, in quo quis genitus est, ut Orestes a Tantalo ducit genus, et Plato genere Atheniensis est. Patria enim generationis uniuscujusque principium est, quemadmodum et parentes: ab antiquo geno, vel a γένω, quod idem significat (It. genere, legnaggio, generazione, stirpe, razza; Fr. naissance, extraction, origine, famille, race; Hisp. nacimiento, familia, estirpe, raza, linage; Germ. d. Geburt, Herkunft, Abstammung, daher d. Stamm, d. Geschlecht; Angl. a race, descent, kind, family, stock, lineage, kindred, extraction, breed).

¶ 1. Generatim de stirpe, gente.

¶ 2. Speciatim, praecipue apud Poetas, genus praegnante significatione usurpatur pro nobili genere.

II.) Translate.

¶ 1. Ut gens et stirps, sic etiam genus ponitur pro sobole, prole, liberis.

¶ 2. Sumitur etiam pro multitudiue aliquorum, qui ad unum aliquod principium, unde orti sunt, et ad se invicem quadam cognatione referuntur, qua a ceteris rebus distinguuntur, ut genus humanum vel genus hominum, genus Romanorum etc.

¶ 3. Hinc generatim aliquando pro re ponitur, cosa, roba.

¶ 4. Speciatim

- a) In re grammatica genus dicitur de nominibus et verbis.

- b) In philosophia genus sumitur pro primo ex universalibus, quod plures species complectitur, ut sunt animal, quod et hominem et bestias complectitur; virtus, quae virtutes ingenii et virtutes morum; arbor, quae platanum, cupressum et alias, genere.

Vir

VIR, vĭri, m. 2. — Vir universim est masculus in genere hominum, cui respondet mulier, femina, ut Italice τῷ uomo opponitur τὸ donna. Graece est ἀνήρ
(It. uomo; Fr. homme; Hisp. hombre; Germ. der Mann; Angl. a man).

Fēmina

FĒMĬNA, ae, f. 1. - Femina est idem quod mulier: latius tamen patet usus, quum aeque dicatur de omnibus animalibus; mulier vero de homine tantum, γυνή (It. femmina,
donna; Fr. femme; Hisp. hembra; Germ. d. Geschöpf weiblichen Geschlechtes, d. Frau, d.
Weib; Angl. a woman, the female in all animals).

Caelebs

CAELEBS vel coelebs, ĭbis, adject. - Ceterum caelebs dicitur qui est sine conjugio, sive aliquando, sive numquam matrimonium inierit (It. celibe, smogliato; Fr. célibataire, non marié; Hisp. soltero; Germ. unverheirathet, ehelos; Angl. unmarried, single).

Coniugium

CONJŪGĬUM, ĭi, n. 2. (cum et jugo vel jungo) ad litteram est actus parem cum pari sub uno eodemque jugo uniendi, sed fere specialiter usurpatur, et est conjunctio vitae maris et feminae, liberum causa: in quo conjugium differt a connubio, conjugium enim est matrimonium carnalis tantum copulae ratione consideratum, connubiumvero est matrimonium civilis juris ratione consideratum (It. matrimonio; Fr. mariage; Hisp. casamiento; Germ. d. Ehe; Angl. marriage, matrimony, wedlock).

Ineō

ĬNĔO, is, īvi et saepius ĭi, ĭtum, ire, 4. (in et eo). –

A) Active, seu cum Accusativo inire est ingredi, εἰσέρχομαι (It. entrare; Fr. aller dans, entrer; Hisp. entrar, ir dentro; Germ. etwas betreten, in etwas hineingehen; Angl. to go into, enter).

B) Neutrorum more vel absolute est incipere, cominciare.

Ars

ARS, artis, f. 3. - Ars est industria, solertia, atque adeo dexteritas in re aliquâ agendâ et perficiendâ, usu fere quotidiano acquisita (It. arte, destrezza; Fr. art, habilité; Hisp. arte, habilidad, destreza; Germ. Fähigkeit, Tüchtigkeit oder Kunst etwas zu thun oder zu behandeln; Angl. art, contrivance, skill, ability).

Scientia

SCĬENTĬA, ae, f. 1. (scio)

¶ 1. In sing. num. –

1.°) Subjective, ut ajunt, est actus sciendi, cognitio, intelligentia, notitia, ἐπιστήμη (It. saputa, cognizione, notizia, pratica; Fr. science, connaissance; Hisp. ciencia, conocimiento; Germ. d. Wissend, d. Wissen, d. Kenntniss; Angl. knowledge, science, skill, expertness).

2.°) Objective, uti ajunt, est doctrina, eruditio, facultas in aliqua arte liberali (It. scienza; Fr. science, erudition, savoir, instruction; Hisp. ciencia, erudicion, doctrina;Germ. d. Wissenschaft, Gelehrsamkeit; Angl. erudition, learning).

3.°) Item dicitur de artibus mechanicis et fabrilibus.

¶ 2. In plur. num. Cic. Senect. 21. a med. Quum tanta celeritas animorum sit, tanta memoria praeteritorum futurorumque prudentia, tot artes, tantae scientiae, tot inventa, non posse eam naturam, quae res eas contineat, esse mortalem.

Lucror

LŬCROR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (lucrum). - Lucrari est lucrum facere, acquirere, consequi: et plerumque de iis dicitur, quae nulla nostra impensa, aut labore acquirimus, κερδαίνω (It. acquistare, guadagnare, lucrare, avanzare;Fr. gagner, avoir en bénéfice, en profit, bénéficier; Hisp. ganar, adquirir, lograr; Germ. gewinnen;Angl. to gain, get, win, acquire, earn, get advantage or profit).

Sustentō

SUSTENTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. a sustineo) — Sustento est fulcio, conservo, sustineo, ἀποστηρὶζω (It. sostenere, reggere, sostentare; Fr. maintenir debout, soutenir;Hisp. sustentar, mantener en pie ó derecho; Germ. in die Höhe–, empor–, aufrecht halten, aufhalten;Angl. to sustain, bear or hold up).

Familia

FĂMĬLĬA, ae, f. 1. - Familia, si originem spectas, primo et proprie significat servorum coetum in aliqua domo. Est enim ab Osco famelservus (uti docet Paul. Diac. p. 87. 5. Müll., pro quo famul dixit Ennius apud Non. p. 110. 9. et Lucret. 3. 1048.) δουλεία, οἰκία (It. la servitù; Fr. ensemble des serviteurs, domestiques, esclaves;Hisp. union de los esclavos, servidumbre; Germ. die Dienerschaft, das Gesinde, die Sclaven, die Hausgenossenschaft; Angl. the slaves belonging to one master, a retinue of slaves subject to one master).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Familiae nomen extenditur ad liberos homines unius domus, partemque gentis significat; et ab aliis ejusdem gentis familiis cognomine distinguitur: v. gr. in AEmilia gente familiae fuere Mamercorum, Barbularum, Scaurorum, Lepidorum etc. Sunt qui hanc esse primam hujus vocis notionem putant: confugiuntque ad Graecam originem ὑμιλία, et AEolice (signum)ομιλία, conversatio, consuetudo. Ipse Paul. Diac., licet primum etymon probet, docet tamen, primo in liberis hominibus dici, postea in servis. Ut ut sit, complectitur hac ratione parentes, filios, nepotes, affines etc. una in domo simul viventes, famiglia: quorum princeps et caput paterfamilias, materfamilias appellatur. Itaque

1°.) Familia dicitur de tota re et possessione familiae.

2.°) Familia, ut diximus, complectitur etiam parentes, filios, nepotes, affines etc., liberos tamen omnes et una in domo simul viventes: unde paterfamilias, materfamilias, filiusfamilias et filiafamilias, vel paterfamiliae, etc., quod et divisim scribitur.

3.°) Familia partem quoque gentis significat, et ab aliis ejusdem gentis familiis cognomine distinguitur, ut supra diximus.

¶ 2. Transfertur ad sectas philosophorum, coetum, corpus, setta, scuola; item ad gladiatorum manum sub uno lanista aut domino.

¶ 3. Speciatim in re militari familiae tironum erant recentes juvenum copiae.

¶ 4. Familiam ducere dicitur, qui princeps est in familia: ductum a familia venalium servorum, in cujus capite pulcriora et vendibiliora ponebantur.

¶ 5. A familia, qua gentis partem significat (V. supra sub 2. 3°.), translatum est illud Quintil. 1. 4. 3. Grammatici versus censoria virgula notare, et libros, qui falso viderentur inscripti, tamquam subditicios, submovere familia, permiserunt sibi.

Ēligō

ĒLĬGO, lĭgis, lēgi, lectum, lĭgere, a. 3. (ex et lego). - Eligere proprie est legendo evellere, eruere.

Nūbilus

NŪBĬLIS, e, adject. (nubo) da marito, nubile, ἀνδρὸς ὡραία, ἐπίγαμος, quae est apta, ut viro in matrimonium jungatur.

Viduus

VĬDŬUS, a, um, adject. — Viduus itaque est privatus, orbatus, spoliatus, carens, χῆρος (It. privo, spogliato, privato; Fr. vide, privé, qui manque de; Hisp. privado, falto; Germ. leer, beraubt, ohne; Angl. deprived or bereft).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de conjugibus, hoc est de muliere orbata viro, aut contra.

¶ 3. Item de non nupta.

¶ 4. Item quaecumque seu nupta sive innupta sine viro cubat, vidua dicitur: et etiam quae virum quidem habet, sed absentem.

¶ 5. De deo Viduo haec Cyprian. De idolor. vanit. ante med. In tantum vero deorum vocabula apud Romanos finguntur, ut sit apud illos et Viduus deus, qui anima corpus viduet; qui quasi feralis et funebris intra muros non habetur, sed foris collocatur et nihilominus, quia extorris factus, damnatur potius Romana religione, quam colitur. In multis tamen optim. MSS. haec verba desunt.

II.) Improprie dicitur de bestiis. Plin. 10. Hist. nat. 34. 52. (104). Columba, nisi caelebs aut vidua, nidum non relinquit.

III.) Translate, metaphorâ a super. paragr. 2. ductâ. Horat. 4. Od. 5. 30. Et vitem viduas ducit ad arbores. Catull. 62. 49. Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo. Juvenal. 8. 78. Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos. Martial. 3. 58. Vidua platanus. Colum. 5. R. R. 6. a med. Viti novellae pampinarium dimitti non oportet, nisi necessario loco natus est, ut viduum ramum maritet.

Adamō

ĂDĂMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et amo). – Adamo est valde amo, deamo (It. amar molto, innamorarsi; Fr. s'énamourer, s'éprendre; Hisp. amar mucho, aficionar; Germ. eine Person oder Sache liebgewinnen, sich in sie verlieben; Angl. to love greatly or desperatly, to be enamoured of).

Ratiō

RĂTĬO, ōnis, f. 3. (reor, ratus sum) est supputatio, calculus (It. conto, conti; Fr. supputation, compte, calcul; Hisp. suputacion, computo, calculo, cuenta; Germ. das Berechnen, Abrechnen, die Rechnung; Angl. an account, reckoning, calculation).

Honestās

HŎNESTAS, ātis, f. 3. res honesta et laude digna, qua quis honorem meretur, decus, dignitas, laus, honestum: cui turpitudo opponitur. Gr. τὸ καλὸν, κάλλος (It. onestà, decoro, onorevolezza; Fr. considération dont on jouit, dignité, estime, honneur;Hisp. consideracion, estimacion, dignidad, reputacion, honor, honestidad; Germ. d. Ehre, Ehrenhaftigkeit, auch äussere Ehre, Vürde; Angl. dignity, decency, honourable feeling, respectability, honour, character, reputation, credit).

Turpīdō

TURPĪDO, ĭnis, f. 3. (turpis) turpitudo, res turpis vel obscena.

Dōs

DOS, dōtis, f. 3. - Dos, a δίδωμι do, est id quod datur puellae, quae in matrimonium collocatur, ad alendos liberos (It. dote; Fr. dot, trosseau; Hisp. dote; Germ. d. Mitgabe, Mitgift, Austeuer; Angl. a marriage - portion, dowry).

Posthaec

POSTHAEC et post haec, adverb. poi, di poi, μετὰ ταῦτα, postea, deinde.

Clam

CLAM, adverb., - Ceterum clam significat latenter, occulte (It. di nascoso, nascostamente, segretamente: Fr. secrètement, en cachette, à la dérobée; Hisp. secretamente, ocultamente; Germ. auf verstohlene, heimliche Weise, heimlich, verstohlen, verhohlen;Angl. without the knowledge of, privately, privily, secretly).

Dēspondeō

DESPONDĔO, des, di, sum, dere, a. 2. (de et spondeo). - Despondere estpromittere, polliceri (It. promettere, accordare; Fr. promettre, accordar; Hisp. prometer, asegurar, acordar; Germ. etwas von sich losgebend zusagen, versprechen; Angl. to promise).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim adhibetur in causa nuptiarum,

- a) Quum puellam pater in uxorem alicui promittit; et vicissim quum adolescentis pater acceptat conditionem propositam, et pro filio spondet, puellam ab eo ductum iri.

- b) Ipse quoque uxorem qui ducit despondere dicitur.

- c) Jculariter de re Cic. 1. Att. 10. 4. Bibliothecam cave cuiquam despondeas, quamvis acrem amatorem inveneris.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro destinare, devovere.

¶ 2. Speciatim

- a) Despondere animum vel animos est spem omnem abjicere, et desperatione rerum omnium mori decernere. Est autem dictum, inquit Varro 6. L. L. 70. Müll., eo modo, quo despondere filiam: quia quemadmodum qui filiam alteri uxorem promittit, finem statuit suae spontis, seu voluntatis, hoc est omnem de filia voluntatem et curam deponit et in sponsum transfert; ita qui despondet animum, omnem deponit spem curamque sui.

- b) Et despondere absolute eodem sensu.

- c) Similiter despondere sapientiam est desperare se consequi posse sapientiam.

Procus

PRŎCUS, i, m. 2. - Proci dicuntur, qui poscunt aliquam in matrimonium, Graece μνηστῆρες.

I.) Proprie.

¶ 1. Est qui nuptias alicujus ambit, qui poscit aliquam in uxorem μνήστήρ, innamorato.

¶ 2. Olim proci fuerunt proceres.

II.) Translate est qui ad aliquid adnititur, adspirat.

Pater

PĂTER, tris, m. 3. parens, genitor; scil. pater est civili et morali ratione idem, qui parens naturali ratione; quod vero ad etymon pertinet, est unum idemque cum Graeca voce πατήρ (It. padre, genitore; Fr. père; Hisp. padre; Germ. Vater; Angl. a father, sire).

Māter

MĀTER, tris, f. 3. μήτηρ et Dorice μάτηρ, parens, genitrix
(It. madre; Fr. mèr; Hisp. madre;Germ. die Mutter; Angl. a mother).

Apud

ĂPUD, praepositio quae Accusativum regit. - Apud significat proximitatem in loco, prope, juxta
(It. appresso; Fr. près;Hisp. cerca, junto; Germ. bei, an, neben; Angl. at, close by, near)

Tūtor

TŪTOR, ōris, m. 3. (tueor) qui tuetur, defensor, difensore, protettore, ἐπίτροπος.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim et praecipue tutor est, qui pupilli pueritiae usque ad pubertatem regendae praeponitur, ut in TUTELA dictum est: et differt a curatore, qui post pubertatem et furiosis quoque et mente captis datur, ὀρφανιστής.

[Cognātus](#)

COGNĀTUS, a, um, adject. - Cognatus, a cum et gnatus pro natus, est simul natus, qui est ejusdem originis: ut patet ex Ovid.1. Met. 80. recens tellus, seductaque nuper ab alto AEthere cognati retinebat semina caeli. Juvenal. 5. 103. anguilla longe cognata colubrae.

I.) Proprie.

¶ 1. Saepissime dicitur de hominibus et quidem - a) Stricto sensu de iis, qui sanguine invicem conjuncti sunt, et ab uno eodemque progenitore nati (It. congiunto, consanguineo, parente; Fr. parent; Hisp. pariente; Germ. blutsverwandt, verwandt durch gemeinsamen Ursprung; Angl. related by blood, nearly akin, closely allied, of the same race).

¶ 2. Dicitur etiam de brutis animalibus.

¶ 3. Item de plantis.

¶ 4. Item de inanimis.

II.) Translate est similis, conveniens.

[Prōnubus](#)

PRŌNŬBUS, a, um, adject.

I.) Proprie

— a) Pronuba dicebatur mulier, quae praeerat nuptiis ex parte sponsae, ut auspex ex parte sponsi. Ad hoc officium adhibebatur, quae spectatae probitatis esset, et semel uni nupsisset, causa auspicii, ut matrimonio perpetuitas portenderetur.

— b) Ipsam sponsae matrem pronubae saepe munere functam, colligunt quidam ex illo Senec. Phoeniss., ubi et alia ejus officia significantur, 505. Non te duxit in thalamos parens Comitata primos: nec sua festas manu Ornavit aedes: nec sua laetas faces Vitta revinxit.

— c) Pronuba praecipue dicitur Juno, quia nuptiis universim praeest.

— d) Infelici conjugio pronuba esse dicitur Furiarum aliqua.

— e) Mascul. gen. est auspex, qui nuptiis adest ex parte sponsi, procus.

II.) Figurate.

— a) Poetice tribuitur aliis rebus ad nuptias pertinentibus.

— b) Pronubos vocat Tertull. 1. ad nation. 2. canes, qui ab Ethnicis falso dicebantur in Christianorum nocturnis coetibus ad candelabra alligati, offa injecta, eadem evertere, quo licentius exstinctis luminibus foedissimae virorum mulierumque commixtiones fierent. Pronubi itaque vocantur, quia quodammodo incestis illis nuptiis faces praeferebant.

— c) Translate. Claudian. carm. de magnete 38. Pronuba fit natura deis, ferrumque maritat Aura tenax.

[Spōnsus](#)

Sponsus, i, m. 2. qui desponsus est, nondum maritus
(It. sposo; Fr. fiance; Hisp. desposado; Germ. der Verlobte; Angl. bridegroom).

[Spōnsa](#)

Sponsa, ae, f. 1. - Est mulier alicui promissa in matrimonium, pacta, sperata et nondum uxor (It. sposa, novizia; Fr. fiancée; Hisp. desposada; Germ. die Verlobte; Angl. bride)

Spondeō

SPONDĔO, spondes, spōpondi, sponsum, spondere, a. 2.

— Spondeo duo diversa significat, quamvis quodammodo afflnia; et quidem

A) Spondeo est do, offero, sollemni quodam ritu promitto, ἀναδέχομαι (It. dar la parola, promettere solennemente, offrire, impegnarsi; Fr. promettre solennellement, s'engager à; Hisp. prometer formalmente, empeňarse; Germ. feierlich geloben, sich verpflichten; Angl. to promise or undertake pledge one' s word or credit).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu —

1.°) Generatim usum habet in contractibus, pactis, sponsionibus, stipulationibus, fidejussionibus, quum quis se deturum quippiam aut facturum pollicetur vel pro altero se obligat.

2.°) Speciatim cum Ablat. et praep. pro, vel absolute, est satisdare, far pieggeria o sicurtà.

3.°) Item de sponsalibus; nam spondere dicitur pater, qui filiam alteri in matrimonium promittit (unde sponsus et sponsa), promettere in isposa.

¶ 2. Latiore sensu est polliceri, promittere, in quacumque re: et majorem se obligandi vim significat, quam promitto. —

1.°)Universim. — a) Absolute.

2.°) De vaticinantibus et oraculis.

II.) Translate.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Spondere sibi, sibi polliceri.

¶ 3. Spondere animovel animis, ut pendere. Liv. 28. 38. a med. Spondebant animis, bellum id, quod instaret, P. Cornellum finiturum.

¶ 4. Sponsis bene beneque volueris, formula in precatione augurali Messala augur ait significare spoponderis, volueris.

Spōnsālia

Sponsalia, um (et orum), n. plur. 3. stipulatio seu promissio futurarum nuptiarum, μνηστεία (It. sponsali, sposalizio; Fr. fiancailles;Hisp. desposorios, esponsales; Germ. die Verlobung; Angl. espousals).

Dōtālis

DŌTĀLIS, e, adject. ad dotem pertinens: et fere de muliere dicitur, raro admodum de viro.

Nuptiae

NUPTĬAE, ārum, f. plur. 1. (nubo) festus matrimonii dies, ritus et hilaritas in uxore ducenda, γάμος (It. nozze, maritaggio, sposalizio, matrimonio; Fr. noces, mariage, hymen; Hisp. boda, nupcia,

casamiento; Germ. die Hochzeit, d. Beilager; Angl. a wedding-day, the marriage ceremony, a marriage, wedding, nuptials, matrimony, wedlock).

Cōpulantur

CŌPŬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Copulare est arcte colligare, conjungere (It. legare insieme, unire, congiungere; Fr. lier, joindre, attacher, unir; Hisp. ligar, atar, unir, juntar; Germ. verbinden, verknüpfen, fest zusammenf ügen; Angl. to tie or join together, couple, connect, unite).

Sacerdōs

SĂCERDOS, ōtis, m. et f. 3. - Sacerdos est Deo dicatus ad rem divinam faciendam, minister sacrorum, flamen, antistes: item augur, ἱερεύς, ἱέρεια (It. sacerdote, sacerdotessa; Fr. prêtre, prêtresse; Hisp. sacerdote, sacerdotisa; Germ. e. Priester, Priesterin; Angl. a priest or priestess)

Ultrō

ULTRO, adverb. (ulter) Proprie est ablativus singularis numeri ab ulter, scil. ultro, subaudi loco; sed absolute, neutrorum more, occurrit. Porro ultro est idem quod ultra; reperitur autem cum citro junctum in formulis ultro et citro, ultro citroque, et significat ultra et citra, huc et illuc, sursum et deorsum, atque usurpatur de rerum motu, qui ab hac in alteram partem ac deinde ab altera in hanc fit, δεῦρο κᾳκεῖσε, πρόσω καὶ ὀπίσω, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν (It. di qua e di là; Fr. çà et là, de part et d'autre; Hisp. acá allá, de acá de allá; Germ. hinüber und herüber, hin und her; Angl. up and down, this way and that).

Citrō

CĬTRO, adverb. Proprie est Dativus singularis numeri a citer, scilicet citrô, subaudi loco, aut absolute Neutrorum more. Porro citro est idem quod citra, sed adhibetur tantum cum ultrojunctum tribus iis modis, quos inferius afferemus. Itaque ultro citroque significat huc et illuc, hinc et illinc; atque usurpatur de rerum motu, qui ab hac in alteram partem ac deinde ab altera in hanc partem fit, necnon de iis, quae ab altero erga alterum invicem aguntur, ideoque significat etiam mutuo, invicem (It. di qua e di là, scambievolmente; Fr. cà et là, de part et d'autre, réciproquement, mutuellment; Hisp. acá allá, de acá de allá, reciprocamente; Germ. hinüber und herüber, hin und her, wechselweise, gegenseilig; Angl. up and down, this way and that, to and fro, backward and forward, mutually, reciprocally).

Ānulus

ĀNŬLUS, i, m. 2. - Anulus proprie estid quod in se redit, seu parvus circulus, teste Varron. 6. L. L. 8. p. 76. Müll. Tempus a bruma ad brumam, dum sol redit, vocatur annus, quod ut parvi circuli anuli, sic magni dicebantur circites anni, unde annus (It. cerchiello, cerchietto, anello; Fr. cercle, anneau; Hisp. cerco, anillo;Germ. das Ringlein oder der Ringel, Alles, was einen kleineren Kreisbildet; Angl. any thing like a ring, a ring for the finger).

Nuptiālis

NUPTĬĀLIS, e, adject. nuziale, γαμικός, ad nuptias pertinens.

Epulor

ĔPŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Epulor est epulas sumo, cibum capio, convivor (It. mangiare, banchettare; Fr. faire un repas, manger; Hisp. comer; Germ. essen, speisen; Angl. to feast, banquet).

Invītō

INVĪTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Invitare estvocare, advocare; et fere ad hospitalitatem refertur et convivia, προσκαλέω (It. invitare; Fr. engager, convier, inviter; Hisp. convidar, rogar; Germ. einladen, bewirthen; Angl. to invite, ask, bid, desire to come).

Testis

TESTIS, is, 3. - est qui testimonium dicit sive in judicio sive extra: item qui praesens adest alicui rei eamque testificari potest, μάρτυρ (It. testimonio; Fr. celui ou celle qui témoigne, témoin; Hisp. testigo;Germ. der Zeuge, die Zeugin; Angl. testifier). ¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu apud scriptores Ecclesiasticos testis est martyr: Gr. enim μάρτυρ idem ac testis.

¶ 3. Item spectator, presente, spettatore, qui praesens adest et oculis suis cernit.

Testiculus

TESTĬCŬLUS, i, m. 2. deminut. a testis, parvus testis, ὀρχίδιον, ὄρχις (It. testicolo; Fr. testicule;Hisp. testiculo; Germ. die Hode; Angl. a testicle). Speciatim testiculi, δίδυμοι, sunt duo globuli uno scroto comprehensi, in quibus semen masculi animalis elaboratur. Hi et testes et colei dicuntur

Abhinc

ĂBHINC (ab et hinc; Cf. ἀπὸ τοῦδε) est adverbium quod significat ab vel ex hoc loco (It. da qui; Fr. d'ici; Hisp. de acà; Germ. von hier ab; Angl. from hence).

Marītus

MĂRĪTUS, a, um, adject. (mas) ad conjugium pertinens, conjugio sociatus, maritalis (It. conjugale, maritale; Fr. de mariage, conjugal, nuptial; Hisp. marital, conjugal, nupcial; Germ. ehelich, zur Ehe gehörig; Angl. of or belonging to marriage, matrimonial, nuptial, conjugal, marital).

Uxor

UXOR, ōris, f. 3. — Uxor est mulier, quae viro tradita est, γυνή, ἄκοιτις (It. moglie, sposa, consorte, congiunta; Fr. femme mariée, femme; Hisp. muger, la hembra del hombre;Germ. die Gattin, Gemahlin, Ehefrau; Angl. a wife, sponse, consort).

Mātrimōnium hominum eiusdem sexūs

Matrimonium hominum eiusdem sexus est matrimonium vel coniugium binorum virorum vel binarum mulierum.

Ante saeculum vicensimum unum, religionis causa, multae civitates relationem homophylophiliae ipsam peccatum vel scelus putavit, at hodie tolerantiae et dignitatis humanae causa, Unio Europaea, quaedam civitates in America et alibi, plurimaeque civitates Civitatum

Foederatarum distinctionem ex propensione sexuali prohibent.[1] Igitur adhuc nunc sunt civitates quae matrimonium hominum eiusdem sexus legitime spondeant.

Multae religiones matrimonio hominum eiusdem sexus repugnant. Matrimonium in Ecclesia Catholica Romana foedus unius viri unius mulierisque est. Tamen nonnullae ecclesiae christianae et aliae communiones religiosae matrimonia etiam inter homines eiusdem sexus celebrant.

Cōnsanguinitās

CONSANGUĬNĬTAS, ātis, f. 3. sanguinis conjunctio.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ponitur pro fraternitate.

¶ 2.Latiori sensu pro quacumque sanguinis conjunctione.

II.) Translate. Tertull. advers. Haeretic. 32. ad fin.Consanguinitas doctrinae. h. e. consensus, concordia, similitudo.

Attingō

ATTINGO vel adtingo, tingis, tĭgi, tactum, tingere, a. 3. (ad et tango). - Attingo est idem fere quod tango, contingo (It. toccare; Fr. toucher à, toucher; Hisp. tocar; Germ. anrühren; Angl. to touch gently, come in contact with, reach, gain).

Vītricus

VĪTRĬCUS, i, m. 2. matris meae maritus, πατρικός et πατρωός (It. padrigno; Fr. beau-père; Hisp. padrastro; Germ. der Stiefvater; Angl. step father), cui respondet privignus: ita dictus quasi patricus seu πατρικός, quia in patris locum succedit ac privignum, ut pater filium, amare debet.

Noverca

NŎVERCA, ae, f. 1. nova uxor ducta post mortem vel repudium prioris, quae liberos reliquit superstites: cui respondet privignus. Dicta est a novus et arceo, quia ducitur arcendae familiae gratia, id est coercendae, ut ait Festus p. 174. 11. Müll. Porro novercae infestae esse solent prioris uxoris filiis: praesertim si suos sibi ipsae pepererint, μητρυιά (It. matrigna; Fr. belle-mère, marâtre; Hisp. madrastra; Germ. die Stiefmutter; Angl. a stepmother, stepdame).

Avus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Proavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7.
et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Abavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7.
et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Atavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7.
et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Trītavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7.
et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Avia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B)Est etiam nomen cujusdam herbae.

Proavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B)Est etiam nomen cujusdam herbae.

Abavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B) Est etiam nomen cujusdam herbae.

Atavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B)Est etiam nomen cujusdam herbae.

Trĭtavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B) Est etiam nomen cujusdam herbae.

Ulter

ULTER, tra, trum, adject. Proprie est forma comparativa ab uls, ut exter ab ex aliaque id genus. V. ULTRA. — Comp. Ulterior et Sup. Ultimus, de quibus V. suo loco. — Ulter significat qui est uls: hinc ultra, subaud. parte, quod adverbii et praepositionis more usurpatur. Salmas. in Exercit. Plin. p. 721. conatur hanc vocem intrudere in Plin. et Apulej., sed utroque loco alii rectius aliter leg.

Fīlius

FĪLĬUS, ĭi, n. 2. - Filius est proles masculina, gnatus (It. figlio, figliuolo; Fr. fils, enfant; Hisp. hijo, niňo, muchacho; Germ. d. Sohn; Angl. a son).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Filius interdum usurpatur ad alicujus originem significandam. Sic terrae filius dicitur is, cujus pater genusque ignoratur, ignobilis, obscurus: terra enim communis omnium parens est.

¶ 2. Aliquando et pro liberis filii dicuntur.

¶ 3. Dicitur, sed raro admodum, de brutis animalibus.

¶ 4. Per periphrasin Plaut. Bacch. 2. 3. 74. Medicorum filius. h. e. medicus. Alii tamen aliter omnino legunt.

Prīvignus

PRĪVIGNUS, i, m. 2. et Privigna, ae, f. 1. (It. figliastro, figliastra; Fr. fils d' un premier lit, beaufils;Hisp. antenado, andado, alnado; Germ. Stiefsohn, Stieftochter; Angl. a step-son, a step-daughter) πρόγονος, προγόνη, ἀμφίγονος, filius, filia mariti, vel uxoris meae, alterutro parente carens: cui respondent vitricus, et noverca. Privignus dictus, quod ante, quam mater secundo nuberet, est progenitus: est a πριFὶ cum digammate AEolico pro πρὶν prius, et γνὸς pro γένοςgenus, quasi prius genitus.

Fīlia

FĪLĬA, ae, f. 1. - Filia est proles femina, θυγάτηρ (It. figlia, figliuola; Fr. fille; Hisp. hija, muchaca, niňa; Germ. d. Tochter; Angl. a daughter).

Nepōs

NĚPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Pronepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Abnepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Atnepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Trinepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Neptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Proneptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Abneptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Atneptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Trineptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Posterus

POSTĔRUS vel poster, ra, rum, adject. (post). - Posterus est qui post venit, sequens, consequens, ὕστερος (It. vegnente, seguente, avvenire; Fr. qui vient aprés, qui suit, suivant; Hisp. siguiendo, el qui sigue; Germ. hinten-nach folgend, folgend, künftig; Angl. coming after, following, next, ensuing).

Collaterālis

LĂTĔRĀLIS, e, adject. (latus, eris) ad latus pertinens.

Patruus

PĂTRŬUS, i, m. 2. (pater) frater patris mei a pater, quia patris loco est, eo mortuo. Differt ab avunculo, qui est matris meae frater, πατράδελφος (It. zio paterno; Fr. oncle paternel; Hisp. tio de parte de padre; Germ. der Vaterbruder, Oheim von väterlicher Seite; Angl. an uncle by the father's side, a father's brother).

Amita

ĂMĬTA, ae, f. 1. - Amita est patris mei soror, nam matris soror matertera dicitur, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. . 14. et Paul. Diac. l. c. docent (It. sorella di mio padre, zia; Fr. tante paternelle; Hisp. tia paternal; Germ. die Vatersschwester, Tante von des Vaters Seite; Angl. a father's sister, an aunt by the father's side).

Avunculus

ĂVUNCŬLUS, i, m. 2. - Quamvis avunculus proprie sit parvus avus; familiari tamen usu factum est, ut avunculus sit matris meae frater, (nam patris mei frater patruus appellatur): porro dictus videtur avunculus, quasi minor avus, quia minus habet auctoritatis in filios sororis, quam avus in nepotes (It. zio materno; Fr. oncle maternel;Hisp. tio materno; Germ. der Mutter Bruder; Angl. a maternal uncle).

Mātertera

MĀTERTĔRA, ae, f. 1. matris meae soror, sic dicta, inquit Paul. Diac. p. 136. 6. Müll., quasi mater altera: vel potius a mater simpliciter, ut tera mera sit vocis productio. Paul. Dig. 38. 10. 10. . 14. Amita: ea est patris soror. Matertera: ea est matris soror. Adde Cajum ibid. . 5. τιτθὶς, θεία, μητροκασιγνήτη (It. sorella di mia madre, zia; Fr. la soeur de la mère, tante; Hisp. tia, la hermana de la madre; Germ. die Schwester d. Mutter, Tante; Angl. a mother's sister).

Frāter

FRĀTER, tris, m. 3. - Frater est qui iisdem parentibus genitus est, ἀδελφός (It. fratello, frate; Fr. frère; Hisp. hermano; Germ. der Bruder;Angl. a brother).

Soror

SŎROR, ōris, f. 3. — Soror est patris mei filia, ἀδελφή (It. sorella, sirocchia, suora; Fr. soeur; Hisp. hermana; Germ. d. Schwester; Angl. sister).

Patruēlis

PĂTRŬĒLIS, is, m. et f. 3. — Patruelis est filius, vel filia patrui mei: qui et frater, aut soror patruelisdicitur. Differt a consobrino, qui est filius materterae, h. e. sororis matris meae; ἐξάδελφος, ἀνεψιός (It. cugino; Fr. cousin germain du coté du père; Hisp. primo hermano de parte de padre;Germ. vom Vaterbruder stammend; Angl. a cousin - german by the father's side, the son or daughter of a father's brother).

Sobrīnus

SOBRĪNUS, i, m. 2. et Sobrina, ae, f. 1.

¶ 1.Masculino gen. sobrinus, ἀνεψιός, ἀνεψιαδοῦς
(It. cugino; Fr. cousin; Hisp. hermano; Germ. Vetter; Angl. cousin)

¶ 2. Femin. gen. sobrina quid sit, V. in Sobrinus. Graece est ἀνεψιά.

Amitīnus

ĂMĬTĪNUS, a, um, adject. (amita). - Quarto gradu veniunt amitinus, amitina, id est amitae filius, filia. - Hino amitini et amitinae (It. cugini; Fr. cousins; Hisp. hermani;Germ. Geschwisterkinder von Bruder und Schwester; Angl. cousins) sunt filii et filiae fratris et sororis meae.

Coniūnx

CONIŪNX, iŭgis, comm. gen. 3. (cum et jugum vel jungo).

A) Generatim conjux est, qui ejusdem servitutis jugo, vel eidem sorti, vel condicioni adstrictus est.

B) Speciatim ac saepissime

¶ 1. Conjux est lecti maritalis socius, maritus aut uxor; saepius tamen haec, quam ille, praesertim apud oratores.

¶ 2. Item amica; hoc enim honestiore vocabulo concubina significabatur.

¶ 3.Ponitur etiam de brutis animalibus.

- a) De femina.

- b) De mare et femina simul.

¶ 4. De ulmis. Colum. 5. R. R. 6. 18. Si vetustam vitem applicueris, conjugem necabit.

Benedictiō

BĔNĔDICTĬO, ōnis, f. 3. actus benedicendi. Occurrit apud inferioris aevi Scriptores, praesertim Ecclesiasticos, et

¶ 1. Cum sermo est de Deo, est praeconium, laus.

¶ 2.Quemadmodum apud Grecos εὐλογία donum aliquando significat, ita apud Christianos Scriptores benedictio.

¶ 3. Denique per metonymiam, quemadmodum eadem εὐλογία aliquando sumitur pro re benedicta et consecrata, ita et benedictio.

¶ 4. Item est mutua salutatio.

Suscipiō

SUSCĬPĬO et succipio, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (sus et capio)— Suscipio propris est subtus accipio aut prehendo, subjecta manu aliave re excipio vel erigo; universim sumo, capio, excipio, recipio, concipio, ὑποδέχομαι, παραδέχομαι, (It. pigliare, prendere, ricevere, accettare; Fr. prendre, recevoir; Hisp. tomar, recibir; Germ. nehmen, aufnehmen, aufheben; Angl. to receive, catch, take or lift up).

Subolēs

SŬBŎLES, is, f. 3. (suboleo) — Suboles est id, quod subcrescit, subnascitur, ac proprie dicitur de arboribus et plantis et est stolo, h. e. nova stirps post aliam enata, παραφυάς, παραβλάστη (It. pollone, germoglio, rimessiticcio, rampollo, rimessa; Fr. rejeton, pousse; Hisp. renuevo, vástago, pimpollo;Germ. das Heranwachsende, der Anwuchs, Spross; Angl. a shoot, young branch, sucker, sprig).

Prōlēs

PRŌLES, is, f. 3. - Proles est progenies, suboles, liberi, γενεά (It. prole, figliuoli, progenie; Fr. enfant, descendance, postérité, descendant, rejeton; Hisp. hijo, descendencia, posteridad, descendiente; Germ. der Sprössling, das Kind, der Nachkomme, das Geschlecht, d. Nachkommenschaft;Angl. an offspring, progeny, race, children).

Parēns

PARENS, entis, m. et f. 3. — Proprie est Part. praes. a pario, extrita i; sed substantive usurpatur pro patre, aut matre, aut utroque simul, γονεῖς, τοκεῖς, parentes (It. genitori; Fr. l' auteur de nos jours, le père, la mère;Hisp. el el padre, la madre; Germ. der Erzeuger, die Erzeugerin, der Vater, die Mutter; Angl. a parent, father or mother).

Generō

GĔNĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (genus). - Generare est gignere, parere, procreare, a genus, γεννάω (It. generare, produrre; Fr. produire, procréer, enfanter, engendrer; Hisp. producir, engendrar, procrear;Germ. erzeugen, hervorbringen, schaffen, Pass. auch entspringen, abstammen; Angl. to beget, produce, procreate, engender, generate).

Gemellus

GĔMELLUS, a, um, adject. deminut. a geminus, uno eodemque partu natus, δίδυμος (It. gemello; Fr. jumeau, jumelle; Hisp. gemelos, mellizos; Germ. doppelt von Geburt, zwillingsgeboren;Angl. twin).

Īnfāns

INFANS, antis, adject. (in privat. et fari). - Infans est qui fari nescit, vel nequit, ἄλαλος (It. chi non sa o può parlare; Fr. qui ne peut pas parler, qui ne parle pas encore; Hisp. el que no sabe ó pode hablar; Germ. nicht sprechend, nicht redend; Angl. that cannot speak).

Involvō

INVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. (in et volvo). - Involvere est in aliquo loco, vel super aliquid volvere, volutare, convolvere, volvendo injicere, ἐνειλέω (It. volgere, avvoltare; Fr. rouler sur, enrouler autour; Hisp. rodar, arrollar, envolver; Germ. dahin -, darauf rollen, wälzen; Angl. to tumble or roll upon).

Fascia

FASCĬA, ae, f. 1. - Fascia proprie est pannus lineus, vel laneus, oblongus et angustus, ad obligandum, vestiendumve, fascia, ἐπίδεσμος, σπάργανον, - a) Quales sunt, quibus infantes, aut vulnera obvolvuntur.

Repōnō

RĔPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (re et pono). - Repono generatim est idem atque iterum aut rursus pono, ἀνατίθημι (It. riporre, rimettere; Fr. remettre, rétablir; Hisp. remeter, volver á meter, restablecer; Germ. zurücklegen, - stellen, - setzen;Angl. to place again, put or set again, replace).

Cūnae

CŪNAE, ārum, f. plur. 1. - Cunae sunt vasculum, sive alveus ille, in quo infantes fasciis involuti cubant, forma scaphae: quasi cynae, a κύω pario. (It. cuna, culla;Fr. berceau; Hisp. cuňa de niňo; Germ. d. Wiege; Angl. a cradle).

Lactō

LACTO, as, āvi, ātum, are, 1.— Lactare a lacte est lac praebere, dar latte, lattare, θηλάζω.

Ūber

ŪBER, ĕris, n. 2. In Abl. sing. habet ubere. — Uber estmamma tam in homine quam, saepius tamen, in bestia, μαζός, οὖθαρ (It. mammella, poppa; Fr. mamelle, poitrine, teton; Hisp. mamila, teta; Germ. die Brust, bes. die Mutterbrust; Angl. a breast, pap, teat, dug): sunt tamen qui docent, uber proprie esse mammae caput seu apicem, papillam.

Pappa

pappa, ae, f. 1. est vox infantium petentium cibum. Hinc translate cibus infantium.

Incēdō

INCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, n. et aliquando a. 3. (in et cedo, qua ire significat).
- Incedere est ire, ambulare, atque adeo venire, advenire, accedere, progredi, ingredi, intrare, βαδίζω (It. camminare, andare; Fr. marcher posément, aller, s'avancer; Hisp. ir, andar, caminar; Germ. inhergehen, - schreiten in oder bei etwas; Angl. to walk, go).

Serperastra

SERPĔRASTRA, ōrum, n. plur. 2. (sirpo, h. e. alligo) — Serperastra sunt machinulae, adminicula, quae puerorum genibus alligantur, ne vaciae fiant, aut compernes, ginocchielli, καμπεσίγυια.

Lūdō

LŪDO, dis, si, sum, dere, n. et a. 3. — Ludere, fortasse a Lydus ut in voce praeced. init. dictum est, est ludo se delectationis causa exercere, παίζω
(It. giuocare; Fr. jouer; Hisp. jugar; Germ. spielen, ein Spiel treiben; Angl. to play).

Crepundia

CRĔPUNDĬA, ōrum, n. plur. 2. - Crepundia sunt reculae pueriles, quae infantibus tum ornatus, tum ludi causa dantur: a crepando, seu tinniendo dictae, quorum infantes hujusmodi crepitaculis maxime gaudent: apponebantur etiam olim pueris expositis, vel alio nutriendi causa missis.

Aetās

AETAS, ātis, f. 3. - AEtas proprie est temporis perennitas, diuturnitas, perseverantia: hinc tempus vitae hominis ceterorumque animantium (It. la durata del tempo, gli anni della vita umana, età; Fr. la durée du temps, temps de la vie, âge d'homme; Hisp. la duracion del tiempo, l'edad del hombre; Germ. die Zeitlichkeit oder der Antheil an der ewigen Zeit, daher die Lebenszeit oder das Leben nach seiner Zeitdauer; Angl. duration of time, time of life, age).

Pietās

PĬĔTAS, ātis, f. 3. est virtus justitiae subjecta, qua parentes colimus, vel alios majores, et consanguineos, amicos, benevolos: item patriam, quae altera parens est; item Deum: et dicitur etiam amor, caritas, officium, studium, benevolentia, sanctitas, εὐλάβεια, εὐσέβεια (It. pietà, venerazione, rispetto, affetto; Fr. piété filiale, piété, dévotion, affection; Hisp. piedad filiale, piedad, devocion; Germ. die pflichtmässige Gesinnung, das Pflichgefühl, die Pietät; Angl. piety, veneration, respect, duty, love, affection).

Mōrigerus

MŌRĬGĔRUS, a, um, adject. (mos et gero) morem gerens, obediens, obsequens, ubbidiente, compiacente, condiscendente, εὐπειθής.

Līberī

LĪBĔRI, ōrum, m. plur. 2. (liber, a, um). - Liberi sunt filii, vel filiae. Romani filios dixere liberos, non simpliciter, sed ad discrimen servorum vernarumque, τὰ τέκνα, οἱ παῖδες (It. figliuoli, figli; Fr. enfants; Hisp. hijos, infants;Germ. die Kinder des Hauses; Angl. children).

Dēbeō

DĒBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. - Volunt etymologi, debeo esse a de et habeo, quasi de alio habeo; quod si verum est, dicetur proprie de eo, qui rem alienam habet et reddere tenetur (It. essere debitore, dovere; Fr. devoir, être redevable, être débiteur;Hisp. deber, estar dendor; Germ. etwas schuldig sein; Angl. to owe, be in debt).

Cultus

CULTUS, us, m. 4. (colo). - Cultus proprie cultura, cultio, quam ruri homines adhibent (It. cottivazione, cultura, lavoro rurale; Fr. culture; Hisp. cultura, la labor del campo; Germ. die ländliche Arbeit, die Beurbeitung, der Anbau des Landes durch den Menschen; Angl. cultivation, culture, tilling).

I.) Proprie.

II.) Improprie occurrit

A) Generatim.

¶ 1. Cultus dicitur qui hominis animo adhibetur, educatio, disciplina.

¶ 2. Hinc cultus dicitur etiam qui diis et viris potentia vel dignitate supra ceteros eminentibus adhibetur; adeoque est veneratio, observantia, obsequium, honor.

B) Speciatim.

¶ 1. Eleganter admodum accipitur pro cura, qua humaniorem ac magis exquisitam vivendi rationem nobis comparamus

¶ 2. In malam partem pro deliciis et luxu.

¶ 3. Praecipue vero dicitur de vestitu atque ornatu corporis.

¶ 4. Item latiori sensu ponitur pro quocumque apparatu.

¶ 5. In illo Plaut. Merc. 5. 1. 3. Usus, fructus, victus, cultus jam mihi harumce aedium etc., cultus idem esse videtur atque habitatio.

Officium

OFFĬCĬUM, ĭi, n. 2. - Officium universim est id, quo quis vel quid pro natura sua fungi debet; praestatio ejus operis, quod quisque vel quidque praestare debet; quod quisque efficere debet, observata locorum, temporum et personarum ratione; congruus actus uniuscujusque personae; id, in quod quisque debet incumbere, ut ipsum pro loci, temporis et personae qualitate reddat effectum. Unde ex. gr. in familia bene instituta dicimus, omnes in officio esse oportere, id est agere quae debent, τὸ καθῆκον (It. funzione, esecuzione di ciò che si deve prestare, azione conforme all' obbligo, dovere, obbligo, carico, assunto, puntualita, offizio; Fr. fonction, accomplissement de ce qu' on doit, ce qu' on est obligé de faire, devoir, office, rôle; Hisp. funcion, accion y exercicio de algun empleo, la obra que cada uno debe hacer, oficio, deber; Germ. die Werkverrichtung, Vollziehung dessen, was Jemandem zu thun obliegt, pflichtgemässe Handlung oder Leistung, Pfichterfüllung, Dienstleistung, oder Verrichtung, bisweinfach Pflicht, Aufgabe, Schuldigkeit wiederzugeben; Angl. a duty, office, charge, trust, engagement, that to which a man is by any natural or legal obligation bound, business).

Labōrō

LĂBŌRO, as, āvi, ātum, are, n. et a. 1. (labor). –

A) Vi ac significatione laboro est idem ac laborem sentio, cum labore ago, fatigor, πονέω (It. faticare, durar fatica; Fr. travailler, prendre de la peine, tâcher, s'efforcer de; Hisp. trabajar, aplicarse con desvelo y cuidado; Germ. arbeiten, sich Mühe geben, sich abmühen, bemüth sein, sich um etwas kümmern, auf etwas bedacht sein; Angl. to labour, be oppressed with toil or fatigue).

¶ 1. Stricto sensu refertur ad corpus

¶ 2. Latiori sensu et saepissime refertur ad animum, et significat laborem ac studium impendere, contendere, curare, niti, conari, affaticarsi, studiarsi, procurare, far di tutto per ottener qualche cosa.

B) Active, seu quum Accusativum regit

¶ 1. Significat elaborare, facere, lavorare, fare.

¶ 2. Hinc Part. Laboratus poetice cum abstractis est etiam per labores et aerumnas actus, laboriosus, exercitus, laborioso, calamitoso.

II.) Speciatim laborare

¶ 1. Saepe est morbo, aut dolore aliquo male habere.

¶ 2. Hinc ad alia quoque mala refertur sive corporis, sive animi, quibus urgemur ac premimur.

Erus

ERUS, i, m. 2. Scribitur et erus. - Herus est dominus domus, paterfamilias, et dicitur fere cum respectu ad servos, δεσπότης (It. padrone; Fr. maître de maison, maître; Hisp. amo, dueňo, seňor de su casa y familia; Germ. d. Hausherr, Herr; Angl. the master of a family).

Famulus

FĂMŬLUS, i, m. 2. et Famula, ae, f. 1. – Famulus est minister, pedisequus, servus, serva, ancilla (It. servente, servo, serva, fantesca;Fr. serviteur, domestique, servante; Hisp. servidor, domestico, criado, servidora, criada; Germ. d. Diener, Bediente; Angl. a slave, servant, attendant, a female slave, maid servant).

Servus

Servus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui in servitute est, qui non est sui juris sed alieno dominio subjectus, mancipium, famulus, puer, cui liberopponitur, δοῦλος, θεράπων (It. schiavo, servitore, servo; Fr. esclave; Hisp. esclavo; Germ. d. Sklave; Angl. slave).

Servus, -a, -um

SERVUS, a, um, adject. — Servus est qui alicui servit, subjectus, obnoxius, soggetto, servo, servile, δοῦλος.

Serva

Serva, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est femina in servitute, ancilla, δούλη, θεράπαινα (It. schiava, serva, ancella, massara; Fr. une esclave; Hisp. esclava; Germ. d. Sklavin; Angl. female slave).

Era

ĔRA, ae, f. 1. duo diversa significat, prout est

A) Fem. ab erus; aut B) A Graec. ἔρα vel ἔρα.

A) Era est domina domus, materfamilias: et dicitur fere cum respectu ad servos servasve; οἰκοδέσποινα, κυρία (It. padrona; Fr. maîtresse de maison, maîtresse; Hisp. ama, dueňa, seňora; Germ. die Frau des Hauses, die Frau, Herrin; Angl. a mistress, dame).

B) Hera seu era, fortasse ab Hebr. (forma hebraica), certe a Gr. ἔρα vel ἔρα, quae idem significant, dicitur terra.

Ancilla

ANCILLA, ae, f. 1. - Ancilla est mulier quae dominis famulatur et ministrat, quaeque saepissime in comoediis occurrit (It. fantesca, serva, cameriera; Fr. servante, femme de chambre; Hisp. criada; Germ. Dienerin oder Aufwärterin, das Mädchen, die Zofe, die Kammermädchen; Angl. a maid-servant).

Pēnsum

PENSUM, i, n. 2. proprie est neutrum Participii pensus a pendo, id quod pensum est, et praecipue in lanificio mulierum locum habet, et significat certum lanae pondus, quod mulieri certo tempore faciendum assignatur, τὸ σταθμηθέν (It. cómpito, roccata, pennecchio; Fr. tâche du jour; Hisp. tarea; Germ. die Tagarbeit der Sclavinnen im Wollospinnen, die Aufgabe, das Pensum;Angl. a task, piece of work).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Speciatim a Poetis saepe refertur ad Parcas: diciturque de certo vitae hominum spatio, quod illae, tamquam lanae pensum nere dicuntur.

II.) Translate

¶ 1.Est cujuscumque assignati muneris functio, officium, partes, munus, incombenza, debito.

¶ 2. Item est pondus, unde peso recentium Italorum.

Fidēlis

FĬDĒLIS, e, adject. - Fidelis est qui fidem praestat, cui credere tuto possumus, constans, fidus, πιστός (It. fedele, fido, fidato; Fr. fidèle, sûr, qui ne trompe pas; Hisp. leal, fiel, qui executa fielmente loque promete; Germ. zuverlässig, treu, dem man vertrauen kann, rechtschaffen, redlich; Angl. faithful, sincere, trusty, sure, that may be relied on).

Exsequor

EXSĔQUOR, sĕqueris, sĕcutus vel sĕquutus sum, sĕqui, dep. 3. (ex et sequor). - Exsequi, ἀκολοοθέω, ἐπιτελέω, est idem quod sequi, vel usque ad finem sequi, subsequi (It. seguitare, andar dietro; Fr. suivre, poursuivre; Hisp. seguir, ir detras de alguno; Germ. bis zu Ende aus verfolgen, nachfolgen; Angl. to follow, pursue).

Sine

SĬNĔ, praepositio. — Sine est particula separativa, idem ac seorsum ab, absque, citra, extra, ἄνευ (It. senza; Fr. sans; Hisp. sin; Germ. ohne, sonder; Angl. without).

Murmur

MURMUR, ŭris, n. 3.— Murmur Est idem ac susurrus, confusus et gravis strepitus, ψόφος (It. mormorio, strepito, bisbiglio, susurro; Fr. murmure, bruit; Hisp. mormullo, mormureo, rumor; Germ. das Murmeln, Gemurmel, Brummen, Sausen, Krachen, Summen; Angl. a murmur, small shrill sound, still small noise).

Dispendium

DISPENDĬUM, ĭi, n. 2. cui recta opponitur compendium, est detrimentum, sumptus, damnum, ut docet Varro 5. L. L. 183. Müll. Dispendium igitur, quod in dispendendo solet minus fieri. h. e. dispendium est a dispendo (ducta locutione a more Romanorum, qui ante cusam monetam aes pendebant, non numerabant), quum ponderi detrahitur cum damno nostro. (It. danno, spesa, discapito, dispendio; Fr. dépense, frais, perte, dommage;Hisp. gasto, costas, perdidad, daňo; Germ. d. Abgang, Verlust; Angl. expense, cost, charge, detriment, loss, damage).

Compendium

COMPENDĬUM, ĭi, n. 2. est a cum et pendo, ideoque ad litteram est quidquid simul penditur; ac propterea compendium dictum est quidquid vendendo et pendendo ex parsimonia lucramur; aliis verbis est lucrum ex parsimonia, hoc est quidquid lucramur rem nostram servando, non rem de novo acquirendo. (It. risparmio, guadagno, utile; Fr. fruit des économies, économie, épargne, avantage;Hisp. ahorro, economía, ventaja, provecho; Germ. d. Ersparte, d. Ersparniss, d. Gewinn, Vortheil, Profit; Angl. a gaining, saving, gain got by saving, profit, advantage).

Parsimōnia

PARSĬMŌNĬA et parcimonia, ae, f. 1. — Parsimonia est moderatio sumptuum, parcitas, diligentia, frugalitas, φειδώ, φειδωλία (It. parsimonia, risparmio, frugalità; Fr. l'économie, l'épargne; Hisp. ahorro, parsimonia, economia; Germ. die Sparsamkeit; Angl. sparingness, frugality, parsimony, thrift, penuriousness).

Alimōnia

ĂLĬMŌNĬA, ae, f. 1., idem quod alimentum.

Alimentum

ĂLĬMENTUM, i, n. 2. (alo) id quo animantis aut vegetantis corpus alitur et vita sustentatur (It. alimento, nutrimento; Fr. aliment, nourriture; Hisp. alimento; Germ. das Nahrungsmittel, Nahrung oder Unterhalt; Angl. nourishment, nutriment).

Praebeō

PRAEBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. — Praebere, a praehibere per syncopen (quam vocem V. suo loco), est porrigere, protendere, offerre, παρέχω (It. porgere, stendere, presentare, offrire; Fr. tendre, offrir, présenter; Hisp. ofrecer, proponer de dar; Germ. hinhalten, darreichen, hinreichen; Angl. to give, supply, afford, offer, minister).

Mancipium

MANCĬPĬUM vel mancupium, ĭi, n. 2. (manceps) in jure civili Romano est actio emendi, seu comparandi dominium alicujus rei, vel jus proprietatis, quae certa ratione fiebat: atque adeo mancipium est cujusvis rei dominium, seu jus potestatis: a manu et capio. Antiqui enim res, quarum dominium comparare volebant, manu capiebant seu prehendebant.

Dominus

DŎMĬNUS, i, m. 2. - Dominus occurrit

A) Stricto sensu; et

B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu dominus a domus est qui domui praeest et in familiam imperium habet (It. padrone di casa, proprietario, possessore; Fr. maître de maison, possesseur, proprietaire; Hisp. amo, dueňo, seňor de su casa y familia, posesor, propietario; Germ. d. Besitzer e. Hauses, Hausherr, Eigenthümer; Angl. a master of a house, master of slaves, proprietor of any thing, possessor).

B) Latiori sensu.

¶ 1. Generatim dominus dicitur qui dominatur, qui in alios imperium habet, et cui alii subsunt.

¶ 2. Speciatim dominus est exhibitor convivii, hoc est herus, qui convivium praebet; ita tamen, ut vel addatur Gen. epuli, convivii, vel id ex ceteris facile innotescat.

¶ 3. Item speciatim. In libera republica odiosa fere vox fuit: quare prisci Latini dominum familiae patremfamilias appellaverunt.

¶ 4. Item dominus dicitur amasius, amator, in blanditiis.

¶ 5. Officiosae salutationis consuetudine domini appellabantur quicumque obvii.

Potestās

PŎTESTAS, ātis, f. 3. (possum) facultas, copia, qua aliquid facere possumus, atque adeo potentia legibus homini tributa, jus in re. Gr. δύναμις (It. potere, facoltà, potere legale, diritto; Fr. pouvoir, faculté, droit; Hisp. poder, facultad, derecho; Germ. d. Können, Vermögen, d. Macht etwas zu thun, d. gesetzliche Gewalt, d. Recht über etwas; Angl. ability, pouer, leave, license, liberty, permission).

Nex

NEX, nĕcis, f. 3. - Nex est mors quae aliqua externa vi alteri infertur, φόνος (It. morte, ammazzamento; Fr. mort violente, meurtre, assassinat, carnage; Hisp. muerte violenta, homicidio, matanza; Germ. d. gewaltsame Tod, d. Mord, d. Ermordung; Angl. violent death).

Pauper

PAUPER, ĕris, adject. - Pauper, cui dives et locuples opponitur, est cui parva et angusta res familiaris est, qui non affluit opibus, nec tamen eget, tenuis, medius inter egenum et divitem, πένης (It. povero, che ha una scarsa rendita; Fr. pauvre, qui a un revenu très-modeste; Hisp. pobre; Germ. arm, unbemittelt, ohne Vermögen, nur eben auskommend; Angl. poor).

Dīves

DĪVES, vĭtis, adject. Est et alia forma dis, ditis m. et f. et dite n., fere poetica, et videtur esse a dives per syncopen: quod certe in obliquis casibus manifestum est. - Dives est qui rerum copia instructus est, locuples, abundans, copiosus, opulentus, affluens.
(It. ricco; Fr. riche;Hisp. rico; Germ. reich; Angl. rich).

Serviō

SERVĬO, is, īvi et ĭi, ītum, ire, 4. (servus) — Servio est in servitute esse, sub domino officium facere, deservire, ministrare, δουλεύω (It. essere schiavo o servo, servire; Fr. être esclave ou serviteur, servir; Hisp. ser esclavo ó captivo, servir come criado ó esclavo, servir; Germ. Sklave od. im Sklavenstande sein, als Sklave dienen, dienstbar sein; Angl. to be a slave, serve in the capacity of a servant or slave)

Condūcō

CONDŪCO, cis, xi, ctum, cere, 3. (cum et duco). - Conducere usurpatur

A) Active, et

B) Neutrorum more.

A) Active conducere est idem quod ducere, vel simul ducere, congregare, cogere (It. condurre, menare insieme; Fr. mener ensemble, rassembler, réunir; Hisp. llevar ó conducir juntos; Germ. zusammenführen; Angl. to bring or lead together, conduct, assemble, collect).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu conducere est plures personas unum in locum congregare; et de hominibus potius usurpatur, bruta enim cogi dicuntur.

¶ 2. Latiori sensu ponitur etiam de inanimis, quae unum in locum colliguntur vel comportantur.

¶ 3. Figurate ponitur etiam de abstractis.

II.) Improprie.

¶ 1. Generatim conduci aliqua re est adduci, induci ad aliquid faciendum.

¶ 2. Speciatim conducere hominem est operam alicujus hominis mercede comparare.

¶ 3. Usurpatur etiam de rebus.

Mercēs

MERCES, ēdis, f. 3. (mereo) pretium, quod pro opera et labore alicui persolvitur, μισθός (It. mercede, paga; Fr. salaire, gages, paye, solde, appointements, prix, récompense pour un service; Hisp. salario, gage, sueldo, estipendio, paga; Germ. d. Verdienst, Sold, Lohn, Gehalt, Belohnung, Honorar;Angl. hire, wages, pay, a reward for labour).

Pāgus

PĀGUS, i, m. 2. — Pagus sunt plures vici, aut villae simul positae, nullo moenium ambitu: Gr. νομὴ et νομός. Ceterum differt a vico, ut totum a parte, quia vicus pluribus casis, pagus pluribus vicis constat. Interdum et pro vico ponitur. Gr. κώμη (It. villaggio, casale, borgo; Fr. village; Hisp. lugar, village, aldea; Germ. der Gau, die Gemeinde; Angl. a village, country town).

Oppidum

OPPĬDUM, i, n. 2. —

¶ 1. Stricto sensu oppidum est locus moenibus conclusus, in quem homines multi habitandi causa conveniunt, πόλις (It. città, castello, terra, luogo murato; Fr. ville; Hisp. ciudad, castillo; Germ. d. Stadt; Angl. a walled toum, burgh).

Usurpatur —

a) Generatim a Latinis de aliis urbibus praeter Romam dicitur.

b) Speciatim de ipsa quoque Roma, qua cingitur moenibus, usurpatum legitur.

¶ 2. Latiori sensu oppidum Britanni vocant quum silvas impeditas vallo atque fossa munierunt, quo, incursionis hostium vitandae causa, convenire consueverunt. Caes. 5. B. G. 21.
¶ 3. Oppidum etiam dictum fuit locus in circo, unde quadrigae emittebantur, qui et carceres: quia prope muros olim fuit.

Urbs

URBS, urbis, f. 3. — -Urbs est oppidum muro cinctum, πόλις
(It. città; Fr. ville; Hisp. ciudad; Germ. die Stadt; Angl. a city).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim per antonomasiam urbs dicitur de Roma, ut ἄστυ de Athenis et πόλις de Alexandria.

¶ 3. Falsum est, solam Romam Latine urbem dici, ceteras oppida. hoc enim quidam ex Quintil. (cujus verba nondum vidimus) affirmarunt.

¶ 4.Aliquando urbs est metropolis.

¶ 5. Interdum etiam arx.

II.) Translate.

¶ 1. Aliquando per metonymiam continentis pro contento, urbs adhibetur pro civitate.

¶ 2. Metaphorice.

¶ 3. Nescire in urbem pergere, notissima ignorare, proverb.

Mūniō

MŪNĬO, is, īvi, ītum, ire, a. 4. — Munire est moeniis, seu muris quodammodo cingere, atque adeo firmare, fulcire, defendere, tueri, obvallare, instruere, ἀσφαλίζω, τειχίζω (It. cinger di muro, armare, fortificare, guarnire, munire;Fr. bâtir un mur, fortifier, munir, couvrir, défendre, mettre en état de défense; Hisp. construir, hacer un muro, fortalecer, municionar, pertrechar, guarnecer; Germ. eine Mauer ausführen, einen Ort ummauern, befestigen, schützen, wahren, verwahren, decken, bedecken; Angl. to build, construct, to enclose with walls, fortisy, secure, fence, protect. defend, strengthen, munite).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est muro vel moeniis cingere.

¶ 2. Latiori sensu et saepissime est, ut diximus, firmare, fulcire, defendere, tueri, obvallare; et occurrit

— a) Generatim.

— b) Speciatim in re militari. — Munire castra est aggerem exstruere, vallum jacere, fossas cavare, aliaque saepimenta facere contra vim hostium.

— c) De corpore. — Collum munitum est vestitum, ligatum, et quasi collari clausum adstrictumque.

¶ 3. Latissimo sensu, vel, ut aliis placet, translate.

— a) Generatim. — Munire pice. - Munire emplastrum luto et vinculo.

— b) Speciatim munire viam est facere, reficere, sternere lapidibus.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

— a) Cum Ablat. sine additis.

— b) Cum addito, contra quod quis munitur.

— c) In illo Plauti Truc. 2. 2. 54. suam non enim ille meretriculis Muniendis rem coegit, verum parsimoniae Duritiaeque. h. e. victu vestituque instruendis, ornandis, alendis, quasique muniendis suo sumptu contra egestatem. Alii interpret. munerandis: quasi munire a munus sit; al. aliter leg.

¶ 2. Speciatim munire viam est viam parare, aditum patefacere.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima exempla retulimus,

Munītus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Munitior I. et II., et Sup. Munitissimus I., est saeptus, vallatus, firmatus, armatus, communitus, τετειχισμένος, munito, fortificato, guarnito, difeso, guardato.

I.) Proprie.

II.) Translate.

— Hinc Munīta, ōrum, n. plur. 3. absolute, substantivorum more, sunt viae munitae.

Cingō

CINGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. - Cingo est circum complector, circumdo, circulum vel anulum facio circum personam aut rem aliquam (It. cingere, attorniare, circondare; Fr. ceindre, entourer, environner;Hisp. ceňir, rodear, cercar; Germ. e. Ring oder Kreis um e. Person oder Sache bilden, sie umschliessen;Angl. to gird, tie about, surround, encompass, embrace).

Moenia

MOENĬA, ĭum, ĭbus, n. plur. 3. - Moenia sunt muri, qui urbem cingunt; ab antiquo moeniopro munio, ut docent Varro 5. L. L. 141. Müll. (Uti haberent tuta oppida quod operis muniebant, moenia dicta.) et Servius ad Virg. 11. AEn. 567. τείχη (It. mura, muraglie, fortificazioni; Fr. muraille de ville, mur, rempart, fortifications; Hisp. muro, muralla, terraplen, fortificacion; Germ. die Schutzmauern, Stadtmauern, Mauern als Schutzwehr und Sicherheitsmittel, Bollwerk; Angl. the walls of a city, the fortificacions of a city, the thowers, ramparts, parapets etc.).

Vallum

VALLUM, i, n. 2. - Vallum est munitio militaris, qua includuntur castra aut oppida obsessa, ex caespite et aggesta terra et crebris vallis seu palis infixis, fossa praeducta, ἕρκος, ὐ χάραξ, χαράκωμα (It. argine con pali, trincera, fortificazione, palificata, vallo;Fr. retranchement, rempart, palissade; Hisp. atrincheramiento, trinchera, palisada; Germ. der Pfahl, Wall; Angl. entrenchment, palisade, fortification).

Agger

AGGER, ĕris, m. 3. - agger est quidquid coarcervatur aut ad foveas implendas, aut ad tumulum in planitie erigendum, teste Servio ad Virg. 9. AEn. 567. Agger est cujuslibet rei coacervatio etc. Atque agger est sive ex terra, saxis, sabula, ruderibus, sive ex lignis, palis, siccisve foliis fieret coacervatio (It. massa, materiali confusamente ammassati; Fr. amas, matériaux entassé; Hisp. monton, congerie, materiales terraplenadi; Germ. Masse, Material zum Ausfüllen oder Aufschütten; Angl. a heap or pile of any thing).

Vallus

VALLUS, i, 2. duo diversa significat.

A) Vallus, masc. gen., est palus, sudes, ramus ex arbore recisus, cujusmodi sunt pedamenta vitium, palo, steccone, ὑ χάραξ: videtur autem esse a varus,varis enim ramis munitus est agger; hi autem primum deminutiva forma varuli, mox valli dicti, ut a surula factum est Sulla: verum Isid. 15. Orig. 9. 2. ducit a vellendo, quod pali figantur et vellantur; alii ab ἧλος, clavus.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et saepius dicitur de palis, quibus infixis firmatur et munitur agger excitatus ad saepimentum castrorum: quod inde vallum appellatum est. Hujusmodi palos humeris ferebant in expeditionibus Romani milites, praeter arma et cibaria, ut, ubicumque ponenda essent castra, muniendi materia praesto esset

¶ 3. Collectivorum more et ipsum vallum ex palis contextum vallus dicitur.

II.) Translate et improprie.

¶ 1. Per metaphoram.

¶ 2.Improprie est genus quoddam vehiculi metendis spicis aptum, de quo Plin. 18. Hist. nat. 30. 72. (296). Galliarum latifundiis valli praegrandes, dentibus in margine infestis, duabus rotis per segetem impelluntur, jumento in contrarium juncto: ita direptae in vallum cadunt spicae. Pallad. 7. R. R. 2. accurate describit hoc instrumentum rusticum et vehiculum appellat.

¶ 3. Item genus quoddam tegulae.

B) Vallus, fem. gen., parva vannus, crivelletto, crivello

Intrā

INTRĀ, est

A) Adverbium; et

B)Praepositio regens Accusativum.

A) Adverbium intra est per syncopen pro intera, subaudi parte, ab in ut citra a cis, ultra ab uls, ut Gell. 12. 13. et Priscian. 14. p. 991. Putsch. docent. Significat autem intus, ἐντὸς, ἔντοθι (It. dentro, al di dentro; Fr. intérieurement; Hisp. interiormente; Germ. inwending, innerhalb; Angl. within).

B) Praepositio intra regit Accusativum, et significat in, inter (It. dentro, tra, intra; Fr. en dedans de, dans; Hisp. dentro, en; Germ. innerhalb; Angl. within).

Pōmērium

PŌMĒRĬUM et pomoerium, ĭi, n. 2. — pomerium

I.) Proprie est locus intra et extra murum urbis: a post vel pone, et murus aut moerus.

II.) Translate. Varro 1. R. R. 2. 13. Video, qui de agricultura scripserunt, latius vagatos, quam oportuerit. Ego vero, inquit Stolo, eos non in omni re imitandos arbitror, et eo melius fecisse quosdam, qui minore pomerio finierunt. Macrob. 1. Saturn. 24. Belli isti homines certos scientiae fines, et velut quaedam pomeria et effata posuerunt, ultra quae etc.

Fossa

FOSSA, ae, f. 1. (a sup. fossum verbi fodio) est locus, unde effossa est terra, τάφρος (It. fossa;Fr. fossé, fosse; Hisp. foso, hojo; Germ. der Graben; Angl. a ditch).

I.) Proprie generatim, tum saepe speciatim pro receptaculo aquae manufacto ad urbes, oppida, castra aut alia hujusmodi munienda.

- Speciatim in agris aliae sunt fossae caecae, aliae patentes. Patentium ratio cuivis clara et aperta: caecarum vero conficiendarum modus traditur a Colum. 2. R. R. 2. et Pallad. 6. R. R.3.: sulcis enim in altitudinem tripedaneam depressis, quum parte dimidia lapides, vel glaream receperint, aequentur superjecta terra, quae fuerat effossa, vel, si nec lapis erit, nec glarea, sarmentis vel quibuscumque virgultis cooperiantur. Eadem fere habet Plin. 18. Hist. nat. 6. 8. (47)., sed rem non omnino intellexisse videtur.

- Fossa fastigata dicitur, quae a summa latitudine, lateribus devexis, in angustiam ad solum conjunctam pervenit. Punica dicitur, quae latere exteriore ad perpendiculum dirigitur, contrario devexo fit, quemadmodum fastigata. Haec Hygin. Grom. p. 10. col. 1. Aliquoties etiam fossa fit lateribus utrimque directis, cujus meminit sic Auct. B. G. 8. 9. Imperat fossam duplicem pedum quinum denum lateribus directis deprimi.

II.) Figurate.

¶ 1. Ponitur pro podice puerili. Juvenal. 2. 1. Inter Socraticos notissima fossa cinaedos.

¶ 2. Item pro pudendo muliebri.

¶ 3. Pro finibus, vel termino.

¶ 4. In Inscriptionibus usurpatur et pro sepulcro.

Prōpugnāculum

PRŌPUGNĀCŬLUM, i, n. 2. (propugno) locus munitus, unde pugnari potest defendendi causa, ut vallum, moenia, arx, ἐπιτείχισμα, προβολή (It. fortezza, forte, riparo, bastione, difese;Fr. retranchement, rempart, boulevard, ouvrage de défense; Hisp. atrinchieramiento, terraplen, defensa;Germ. die Vormauer, Schutzwehr, d. Schutz; Angl. a fortresse, fort, bulwark, rampart, bastion).

Exstō

EXSTO vel exto, stas, (stĭti, stātum), stare, n. 1. - Exstare, ἐξέχω, est extra stare, eminere, prominere (It. stare in fuori, essere eminente o rilevato; Fr. être élevé au-dessus, dépasser, être proéminent, saillant; Hisp. ser saliente; Germ. hervorstehen, hervorragen; Angl. to stand out, stand or stick up, appear or be above).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Metaphora sumpta a superiori paragr. Cic. 3. Orat. 26. 101. Quod magis id, quod erit illuminatum, exstare atque eminere videatur. Quintil. 8. 5. 29. Haec enitere et exstare aliquatenus. Val. Flacc. 5. 252. Excubias, Gradive, tene: praesentia luco Arma tubaeque sonent: vox et tua noctibus exstet. si faccia sentire: vincat vox tua armorum tubarumque sonum. Claudian. Cons. Mall. Theod. 232. Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus exstat Utilior.

¶ 2. Saepius, significata causa pro effectu, exstare est superesse, exsistere, durare, apparere, esse, durare, sussistere, apparire, vedersi.

Suburbium

SŬBURBĬUM, ĭi, n. 2. (sub et urbs) frequentes extra urbem domus instar vici urbani aedificatae, προάστειον (It. sobborgo; Fr. faubourg, banlieue; Hisp. arrabal; Germ. die Vorstadt;Angl. suburb, outpart).

Porta

PORTA, ae, f. 1.— Porta est aditus urbis, vel alterius loci vallo fossave muniti, qua res importantur et exportantur. Alii ducunt a portando et suspendendo vomere, quo loco aditus esset relinquendus, quum aratro moenium locus designabatur. V. ARATRUM. Recentiores vero conjungunt hanc vocem cum Gr. πόρ-οςtransitus, a πείρω vel περάω transeo, ut sit via, qua ex uno in alium locum transitur: V.PORTO. Differt a fore, janua, ostio, quae aedium privatarum sunt. πύλη (It. porta della città; Fr. porte; Hisp. puerta; Germ. das Thor, Stadtthor; Angl. the gate of a city, a door, port, portal).

Cataractēs

CĂTĂRACTES vel catarrhactes, ae, m. 1. καταπάκτης vel καταῤῥάκτης. - Cataracta, a καταράσσω cum impetu ruo,proprie significat praecipitem eruptionem et descensum; a Latinis tamen hujusmodi significatio limitibus circumscripta fuit. Itaque

¶ 1. Cataracta est locus angustus, praeruptus, et praeceps in flumine, ubi aqua illisa et refracta magno impetu ruit, qualis est in Nilo eo loco, quae Catadupa ab accolis appellantur.

¶ 2. Sunt etiam cataractae claustra in fluminibus arte facta ad aquarum impetum temperandum.

¶ 3. Item genus militaris obicis in urbium portis, qui funibus aut catenis cum aperitur, in altum tollitur, et cum opus est, iis repente solutis, citissime decidens, momento temporis aditum claudit: eadem vocatur cochlea, et fenestra Punica.

¶ 4. Cataractae etiam dicuntur quaedam aves Diomedeae cognominatae.

Versātilis

VERSĀTĬLIS, e, adject. (verso) qui versari, circumagi, moveri facile potest, versabilis, girevole, versatile, στρεπτός.

Repāgula

RĚPĀGŬLA, ōrum, n. plur. 2. - Repagula sunt, ut Verrius ait, quae patefaciundi gratia ita figuntur, ut ex contrario quae oppanguntur. Alii legi mallent: ut ex contrario (h. e. extrinsecus) quoque oppandantur, μοχλός, κόραξ (It. stanga da chiuder l'uscio, nottola, chiavistello; Fr. verrou d' une porte; Hisp. cerojo, pestillo; Germ. Thürriegel; Angl. a bar or bolto fasten a door).

Suburbānus

SŬBURBĀNUS, a, um, adject. sub urbe positus, urbi vicinus, vicino o sotto la città,προαστεῖος.

Coemētērium

COEMĒTĒRĬUM, ĭi, n. 2. κοιμητήριον, Graece significat locum ad dormiendum destinatum: a κοιμάω dormio: item in quo sepulta jacent mortuorum corpora.

Hortus

HORTUS, i, m. 1. - Hortus est locus maceria aut saepe clausus, in quo olera cibi causa coluntur; item in quo arbores, poma, flores et viriditas voluptatis causa. Gr. κῆπος (It. orto, giardino; Fr. jardin, parc, jardin potager; Hisp. jardin, huerto; Germ. d. Garten;Angl. a garden or orchard).

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu.

- b) Interdum dicitur de parte vineae.

- c) In plur. num. saepe (non tamen semper) dicuntur de iis, qui deliciarum causa parantur. Hi instruebantur arboribus, ambulationibus, statuis, diaetis atque id genus deliciis. Hujusmodi Romae fuere Maecenatiani, Sallustiani, Serviliani, Caesaris ad Tiberim etc.

II.) Translate.

¶ 1. Apud veteres hortus villam significabat (atque hanc esse primam vocabuli significationem nonnulli, nec injuria autumant); et in XII. Tabulis semper villa sic appellabatur, teste Plin., qui 19. Hist. nat. 4. 19. (50). In XII. Tabulis legum nostrarum nusquam nominatur villa, semper in significatione ea hortus, in horto vero heredium.

¶ 2. Per metonymiam hortus dicitur de ipsis oleribus.

¶ 3. Hortus sensu obscoeno significat podicem puerilem apud Auct. Priap. 5., ac praecipue pudendum muliebre, ut et κῆπος Graece. Auct. epigr. in Anthol. Lat. T. 1. p. 686. Burmann. Hortis Hesperidum Sabelle cultis Nostrae cultior est puellae etc. Hinc et olera et olitor eadem ambiguitate dicta, et Priapi Venerisque tutelae horti assignati, et Satyrica signa in his statui solita, testibus Varron. 6. L. L. 20. Müll. et 1. R. R. 1. 6., Festo p. 289. 14. Müll., et Plin. loc. cit.; tametsi hoc potius ob eam causam, quod in hortis mundities, elegantia et amoenitas maxime quaeritur, vel quod ea numina rerum fecunditati praeerant.

Platēa

PLĂTĒA, ae, f. 1. πλατεία. — Platea

¶ 1. Est via lata in urbe: a Graeca voce allata, in qua supplendum est ὁδός via. Est enim adject. femin. nominis πλατύς latus (It. strada larga; Fr. large rue, place publique; Hisp. calle ancha, plaza; Germ. eine Strasse in der Stadt; Angl. a bread way or street).

¶ 2. Quandoque etiam capitur pro area in mediis aedibus, cortile.

Vīcus

VĪCUS, i, m. 2. — Vicus dicuntur multae domus junctae, κωμίδιον (It. contrada, borgo; Fr. quartier d' une ville, rue; Hisp. quartel ó barrio de una ciudad, calle; Germ. e. Häuserreihe in d. Stadt, Stadtviertel, Gasse; Angl. several houses joined together): et dicitur de iis, qui intra urbem vel oppidum sunt, aut extra urbem et etiam pagi dicuntur.

Forum

FŎRUM, i, n. 2. - Forum duo diversa significat.

A) Forum ab eodem etymo est, a quo foras, foris et fori, atque ideo significat locum, qui foras fert vel ducit, et ipsum locum externum ratione habita aedium vel domus, il luogo che conduce al di fuori, lo spazio al di fuori;

¶ 1. Generatim pro loco qui foras fert vel ducit, atque adeo pro vestibulo sepulcr.

¶ 2.Speciatim forum dicitur locus spatiosus in urbe, in quo res venduntur et negotia fiunt, ἀγορὰ,piazza, mercato.

¶ 3. Item speciatim forum dicebatur locus, quo populus conveniebat, luogo dei pubblici convegni; item locus, in quo jurisdictio exercetur, contiones habentur ad populum, causae aguntur, foro, palazzo; qui saepe idem est locus cum foro negotiorum, quae occasione convenientium civium fiunt, ut in Foro Romano, piazza, banca.

B) Forum est etiam vasis vinarii genus, nempe pars torcularis, in quo ponuntur uvae, vel oleae prelo calcandae.

Alicubī

ĂLĬCUBI, adverb. locale, - Alicubi est in aliquo loco (It. in qualche luogo; Fr. en quelque part; Hisp. en alguna parte; Germ. irgendwo, an irgend einem Orte; Angl. somewhere, in some place).

Porticus

PORTĬCUS, us, f. 4. — Porticus est locus amplus et longus, columnis, aut pilis suspenso tecto munitus, cetera apertus, deambulationis, umbraeque, et imbrium vitandorum causa. Erant privatae, quas ditiores sibi construebant tum in urbe, tum in agris: erant publicae ingenti sumptu exstructae, signis, picturis, marmoribus exornatae, in quibus non solum otiosi homines deambulare solebant, sed aliquando jus dictum, senatum habitum, exceptos legatos legimus: item varia negotia agitata, sponsalia inita, merces pretiosas expositas etc. Gr. στοά (It. portico; Fr. galerie à colonnes, galerie couverte, portique; Hisp. pórtico; Germ. d. Säulengang, Halle, Gallerie; Angl. a portico, porch, covered walk surrounded with pillars).

Angiportus

ANGĬPORTUM, i, n. 2. et Angiportus, us, m. 4. via angusta inter domos, sive ex uno capite exitum non habens: sed in aliquam domum privatam, aut locum conclusum desinens: sive utrimque in viam consularem exiens. (It. strada stretta, chiassetto, chiasso; Fr. petite rue etroite; Hisp. callejuela, calleja; Germ. ein enger Gang oder ein enges Gässchen in der Stadt; Angl. a narrow street, lane).

Pūblicus

PŪBLĬCUS, a, um, adject. — Publicus est ad rem publicam pertinens, communis, totius populi dicioni subjectus: cui privatus opponitur, δημόσιος (It. comune, pubblico, del pubblico; Fr. propre à l'État, public: Hisp. publico, comun; Germ. z. Volk, z. Staate gehörig, was von Staatswegen, -auf Staatskosten geschieht, Staats-, Volcks-; Angl. common, public, ber longing to the public).

Aedificium

AEDĬFĬCĬUM, ii, n. 2. - Ab aedibus et faciendo maxume aedificium. Significat plus quam aedes, scilicet non modo domum et aedes, verum etiam aliam quamcumque extructionem, etiamsi habitationi apta non sit; ut porticus, propugnacula etc. V.AEDES Homonym. (It. edifizio, fabbrica; Fr. édifice, bâtiment; Hisp. edificio; Germ. das Gebäude;Angl. an edifice, fabric, building).

Templum

TEMPLUM, i, n. 2. — Templum est sectio, segmentum alicujus rei, vel circuitus rei a toto resectus ac definitus, vel spatium aliquod certum, praecipue auguriis designatum et sacrum, ἱερεῖον. Saepe de aedibus, quae diis consecratae erant, tempio, ναός.

(It. punto o luogo determinato, porzione di spazio, recinto destinato per gli augurii;Fr. espace divisé, circonscrit, limité pour les augures; Hisp. espacio ó lugar apartado pour los augures;Germ. e. abgeschnittener, abgegränzter Raum od. Ort zu den Augurien; Angl. place limited, circumscribed for the augury).

Cūria

CŪRĬA, ae, f. 1.

I.) Proprie curia est pars minor populi Romani. Nam Romulus populum universum in tres tribus, deinde singulas tribus in decem curias, tertio singulas curias in decem decurias distribuit. Dicta est a cura, quod Romulus voluit populum secum reipublicae curam habere, eumque in curias distributum deliberare et judicare et suffragia ferre. Curiae itaque triginta fuere.

II.) Improprie duo praecipue significat, scilicet

A) ¶ 1. Curia

- a) Romae dicta est sedes ac templum publici consilii, quod eo quisque senator suam curam de republica conferret

- b) Extra Romam quoque curia dicitur, ubi senatus cogitur.

¶ 2. Hinc et pro ipso senatu ponitur.

¶ 3. Hinc etiam dies curiaeapud Cic. 1. Orat. 7. 27. est dies transactus in rebus severis tractandis, ut fit in curia.

¶ 4. Curia mulierum Lanuvii memoratur in Inscript. apud Fabrett. p. 659. n. 497., quae est apud Orell.3740.; est autem eadem, quae οἶκος γυναικῶν, quod legitur in Inscript. Tettiae Castae ed. Minervini p. 42. not. 7. V. Bullettin. dell' Instit. di iscriz. a. 1846. p. 159.

B) Curia sumitur et pro aede sacra. Nam Romulus singulis curiis sua sacra partitus est, assignatis diis quos colerent, locis ubi colerent, sumptibus unde colerent. Dicta est a curia, quae partem populi significat, vel quia in ea res sacrae curabantur.

Mercātūra

MERCĀTŪRA, ae, f. 1. (mercor) negotiatio, ars, seu actus mercandi, ἐμπορική (It. mercanzia, il mercatare; Fr. commerce de marchandises, négoce; Hisp. negocio, comercio, tráfago; Germ. d. Handel; Angl. the trade of a merchant, the practice of buying and selling, mercature).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragrapho, de abstractis dicitur.

¶ 2. Mercatura dicuntur ipsae merces, quibus mercatura fit.

Armāmentārium

ARMĀMENTĀRĬUM, ĭi, n. 2. (arma). – Armamentarium est repositorium armorum.

Grānārium

GRĀNĀRĬA, ōrum, n. plur. 2. Forcellinus in singulari numero affert; sed nullo auctore laudato. - Granaria sunt loca in horreis, in quibus grana frugum reponuntur, σιτοφυλάκιον (It. granaio;Fr. granier; Hisp. granero; Germ. d. Koruböden, Korökammern; Angl. a granary. place where corn is kept).

Popīna

PŎPĪNA, ae, f. 1. - Popina est locus, ubi cocta obsonia et delicatiores cibi publice venduntur et comeduntur, ganea. Eo conveniebant fere gulosi homines, lurcones, heluones, et ventri dediti, καπηλεῖον, ὀψοπωλεῖον, ἀσωτεῖον (It. taverna, bettola; Fr. taverne, cabaret, restaurant; Hisp. taberna; Germ. d. Garküche; Angl. a tavern, cook's-shop, victualling-house, eating-house).

Caupōna

CAUPŌNA, ae, f. 1. (caupo).

¶ 1. Est taberna, locus, ubi mercatores res vendunt, et praecipue ubi caupones vinum et cibos vendunt, ac peregrinos excipiunt.

¶ 2. Item ipsa negotiatio cauponum.

¶ 3. Item mulier cauponis, qua caupo esculentorum poculentorumque venditorem significat, sive mulier, quae hujusmodi negotiationem facit

Theātrum

THĔĀTRUM, i, n. 2. (θέατρον) — Theatrum est aedificium semicirculari specie ad spectandos ludos scaenicos factum (It. teatro; Fr. théatre, spectacle; Hisp. teatro; Germ. der Schauplatz, Theater; Angl. a theatre): a θεάομαι, specto, video.

Nosodochium

Nosodochium vel NŎSŎCŎMĪUM, ĭi, n. 2. spedale, infermeria, νοσοκομεῖον, locus, in quo recipiuntur, curanturque pauperes aegroti, valetudinarium: a νόσος morbus et κομέω curo.

Recessus

RĔCESSUS, us, m. 4. (recedo) actus recedendi, abscessus, discessus, ἀναχώρησις, κατάδυσις, ἀποστασις, ἀπόκινος (It. recesso, recedimento, ritiramento; Fr. action de se retirer, de rebrousser chemin, de s'éloigner; Hisp. el acto de retirarse, de apartarse, de retroceder; Germ. d. Zurücktreten, Zurückweichen, d. Rückgang, d. Entfernung, Rückzug, Rückmarsch; Angl. retiring, retreating, retreat).

Forica

FŎRĬCA, ae, f. 1. locus, in quem alvi stercora dejicimus; et dici videtur proprie de publico: ut de privato latrina: a foriis, sterco, fogna, ἀφεδρών.

Cloāca

CLŎĀCA, ae, f. 1. - Cloaca est locus cavus, sive is publicus, sive privatus sit, fossa, via subterranea parietibus in modum aquaeductus munita, per quam aqua pluvia extra urbem, vel in fluvium dilabens urbis sordes secum rapit (It. chiavica, fogna, privata; Fr. egout, cloaque; Hisp. albaňar, cloaca; Germ. Schleuse, Cloake, Abzugscanal; Angl. a common-sewer, sink).

Custōdia

CUSTŌDĬA, ae, f. 1. cura servandi aliquid ac tuendi (It. custodia, guardia; Fr. action de garder, garde, observation, surveillance, attention vigilante; Hisp. guardia vigilante, y cuidadosa atencion;Germ. die Wache, Hut; Angl. the act of keeping, preserving, or guarding).

Carcer

CARCER, ĕris, m. 3. - Carcer est septum, cancelli, locus quomodocumque conclusus: sed occurrit duabus tantum significationibus, scilicet

A) Pro loco, in quo nocentes homines conclusi detinentur; et quidem

I.) Proprie.

II.) Figurate

¶ 1. Ponitur de corpore, quod animae quoddammodo carcer est.

¶ 2. Per synecdochen dicitur de inclusis in carcere.

¶ 3. Carcer dicitur etiam homo improbus et carcere dignus, vel, ut alii volunt, per convicium ponitur pro carcerario adeoque carnifice.

B) Praeterea carcer dicitur septum, quo claudebantur equi, et inde ad cursum emittebantur, in publicis ludis.

I.) Proprie

II.) Figurate ponitur de initio cujuscumque certaminis, ita tamen ut ad publicorum ludorum certamen manifesto appareat allusio.

Habitātiō

HĂBĬTĀTĬO, ōnis, f. 3.

¶ 1. Est actus habitandi: item locus, ubi quis habitat, l'abitare, abitazione, stanza, οἴκησις.

¶ 2. Habitatio accipitur etiam pro mercede habitationis, Graeci ἔνοικιον, Itali affitto, pigione dicunt.

Vigil

VĬGIL, ĭlis, adject. comm. gen. — Vigil est vigilans, hoc est qui non est torpens, quales sunt dormientes, sed in vigore et actu suo est, γρήγορος, ἄγρυπνος (It. vigilante; Fr. qui veille, éveillé, vigilant; Hisp. despertado, vigilante; Germ. wach, wachend, munter; Angl. watchfull, waking, vigilant).

Rīvus

RĪVUS, i, m. 2. - Rivus est aqua fluens, a fonte vel flumine deducta, parvus fluvius, ρίαξ, ὀχετός (It. rigagno, rigagnolo, rio o rivo; Fr. petit cours d'eau, ruisseau; Hisp. arroyo, riochuelo, canal; Germ. das Gerinne; Angl. a brook, stream of water, rivulet, rill).

Interfluēns

INTERFLŬO, flŭis, fluxi, flŭere, n. 3. (inter et fluo).

I. - Interfluere est per medium fluere, scorrere per mezzo, διαῤῥέω.

I.) Proprie.

II.) Translate de tempore.

Sordēs

SORDĒS, is, f. 3. — Sordes est spurcitia, immunditia, lutum, faex, ῥύπος, ῥύπασμα (It. bruttura, immondezza, sozzura, sporchezza; Fr. ordure, crasse, malpropreté;Hisp. suciedad, caspa, porqueria; Germ. d. Schmuz, Unflath; Angl. filth, dirt, nastiness, squalor); occurrit autem saepius in num. plur., quam in sing.

Iūs

IŪS, iūris, n. 3. - ius duo diversa significat

1.

A) Obiective, ut in scholis aiunt; aut

B)Subiective.

A) Obiective, et quidem

I.) Proprie.

¶ 1. Universim

— a) Primo ius significat omnes cuiuscumque generis leges simul sumptas; hinc est id quod legibus constitutum est sive naturalibus, sive divinis, vel gentium, vel civilibus. Alio nomine vocatur aequitas communis, aequum universale, legitimum, id est adaequatum legi, tamquam norma ac regula actionum humanarum.

— b) Atque haec est notio iuris universalis. Est enim ius etiam particulare seu privatum, quod collectum est ex naturalibus praeceptis aut gentium, aut civilibus.

— c) Item speciatim pro formulis iuris, quibus veteres iurisperiti usi sunt.

¶ 2. Speciatim sumitur ius pro iustitia legali, seu pro ipsis legibus, le leggi. Hinc

— a) Ius summum dicitur, quum leges severe et sine ulla mitigatione observantur.

— b) Ipso iure est per se, citra aliud factum vel pactum, vi sola legis, stricto et solo iure.

— c) Ius pro ipsis legibus.

— d) Item pro eo, quod vim habet sanctionis et legis.

— e) Item pro sententia a iudice prolata. Hinc praetor, quum sententiam pronunciat, ius dicere, aut reddere dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Ius ponitur pro loco, in quo ius redditur.

¶ 2. Pro iustitia, seu cum legibus ac iure convenientia.

¶ 3. Hinc Ablativus iure eleganter ponitur more Adverbii, et significat iuste, giustamente, con ragione

B) Subiective, hoc est ratione habita hominis

I.) Proprie

¶ 1. Universim ius sumitur pro eo, quod naturâ vel legibus vel consuetudine ad aliquem pertinet; item pro aequo et iusto, quod alicui ex iustitia debetur.

¶ 2. Speciatim est praerogativa seu privilegium alicuius ordinis aut hominis proprium.

II.)Translate, h. e. metaphorâ ductâ a paragr. proxime superiore,

¶ 1. Ius ponitur pro licentia, facultate.

¶ 2. Item pro conditione seu statu.

2.

IUS, iūris, n. 3. - coniungi potest cum Gr. ζύθος et ζύμη, et cum Germ. Iauche) est liquor eorum, quae coquuntur, ζωμός (It. brodo; Fr. ius, suc, sauce, bouillon;Hisp. zumo, suco, caldo; Germ. die Brühe, Suppe; Angl. broth, liquor). I.) Proprie.

II.) Translate dicitur de liquore, qui non sit cibus, ζέμα.

PLĂCĬDUS, a, um, adiect. — Placidus est sedatus, placatus, tranquillus, lenis, quietus, mitis, perturbatione animi carens: a placeo. Differt a clemente, quia, teste Donato, clemens est circa recte agentes, placidus etiam circa delinquentes: clemens animo, placidus vultu, πρᾶος, εὐμενής (It. piacevole, placido, mansueto, tranquillo; Fr. doux, tranquille, paisible, calme; Hisp. pacifico, quieto, sosegado, tranquilo, dulce; Germ. gefällig, mild, sanft, ruhig, still, friedsam; Angl. quiet, gentle, soft, mild, calm, exsy, still, placid).

Conventiō

CONVĒNTĬO, ōnis, f. 3. actus conveniendi sive unum in locum coeundi; et fere abstracte occurrit

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim conventio est coetus hominum in unum locum convenientium, idem quod contio.

¶ 2. Speciatim de coitu.

¶ 3. Item speciatim in manum conventione nuptiae fiebant cum uxor in filiae locum, maritus in patris veniebat: ut, si quis prior fuisset defunctus, locum hereditatis alteri faceret.

¶ 4. Item actus adeundi aliquem et colloquendi praecipue ad negotium aliquod peragendum.

¶ 5. Item actus conveniendi, hoc est in ius vocandi.

II.) Translate conventio est pactum, conventum. Est autem verbum generale ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendique causa consentiunt, qui inter se agunt.

Līs

LĪS, lītis, f. 3. - Lis est controversia, et ipsa res, quae est in controversia, ἔρις, δίκη (It. lite, controversia, causa; Fr. dispute, querelle, contestation, différend, débat; Hisp. disputa, contienda, debate, querella; Germ. d. Streit, Streitgkeit; Angl. strife, a dispute, controversy).

Arbiter

ARBĬTER, tri, m. 3. Ad litteram arbiter est qui, dum res accidit, advenit eamque inspicit, qui rei evenienti adveniens adest, quin tamen eiusdem particeps sit, ita ut sine partium studio conscius et testis rectius de re ipsa sententiam ferre possit. (Forcellini quoque temporibus etymologi volebant hanc esse primam et propriam huius vocis significationem:
at Lennep. (cui Forcellinus proxime accedere visus est) Analog. Ling. Gr. p. 273.
contendebat arbiter, et Graece ἀρβιτὴρ esse ab inus. ἀρβίω pro ἄρωnecto, compono).

Hinc

¶ 1. Arbiter extra rem iudicialem est inspector, spectator, ideoque conscius, testis, ita tamen ut et iudicare possit, cuiusmodi sunt spectatores theatri.

¶ 2. Arbiter est qui inter litigatores sententiam fert, litemque dirimit: quo sensu speciatim

- a) Arbiter dicebatur quicumque privatus ex aequo et bono, ut sibi videbatur, sententiam inter litigantes ferret ad controversias componendas, sed omnino extra rem iudicialem.

- b) Saepius arbiter est iudex non a lege datus, sed ab iis qui litigant electus, qui totius rei habet potestatem, ut de ea ex aequo et bono, ut sibi videbitur, sententiam ferat: in quo differt a iudice, qui iudicat secundum leges et iuris formulas; arbiter vero et leges benigne interpretatur, et aequitatem magis sequitur, quam iuris rigorem. Praeterea iudex ex officio causas iudicat; arbiter, si velit, detrectare potest delatam causam. Quod postremum intelligendum est de iis, qui ab ipsis litigantibus eliguntur. Sunt enim arbitri, qui dabantur a praetore ex formula legis, de quibus idem est dicendum ac de ceteris iudicibus. Habebant enim

idem ius et potestatem in causis cognoscendis: sed dicuntur arbitri, quia dabantur fere in causis bonae fidei, hoc est quae arbitratu boni viri et ex aequo et bono aestimandae ac definiendae sunt; et in suis sententiis (quae ob id arbitria appellantur) adscribebant formulas ex fide bona, vel quantum aequius melius sit dari etc., quibus significatur, sententias eas non ex stricto iure, sed ex aequitatis ratione proficisci. Causae autem, ad quas diiudicandas dabantur arbitri a praetore, erant familiae herciscundae, communi dividundo, finium regundorum, pro socio, tutelae, rei uxoriae, et aliae huiusmodi.

¶ 3.Hinc sumptâ metaphorâ arbiter dicitur de quocumque iudice.

¶ 4. Quia vero arbiter totius rei, de qua iudicat, facultatem et arbitrium habet, ut Paul. Diac. p. 15. 1. Müll.loquitur, nonnumquam accipitur pro domino, et qui de re aliqua, ut libet, statuit et disponit: qua significatione occurrit fere apud Poetas, in prosa vero oratione apud Tacit. solummodo.

Prōcēdō

PRŌCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, n. 3. (pro et cedo). — Procedere est ante cedere, progredi, προβαίνω, προΐημι (It. andare innanzi, farsi avanti, avanzarsi, camminare; Fr. aller en avant, s'avancer, marcher;Hisp. ir en adelante, andar, marchar; Germ. vorgehen, hervorgehen, hervorkommen, vorangehen;Angl. to proceed, go or come forth, go on or forward, advance).

Veniō

VĔNĬO, vĕnis, vĕni, ventum, vĕnire, n. 4. — Venio est eo, είμι, βαίνω (It. andare; Fr. aller; Hisp. ir, andar; Germ. gehen; Angl. to go, walk).

Iūdicō

IŪDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Iudicare est ius dicere, iudicium exercere, statuere, decernere, sententiam ferre: a iure dicendo, ut docet Varro 6. L. L. 61. Müll. (V. tamen Homonym. in fine huius voc.) κρίνω (It. giudicare, sentenziare; Fr. iuger, faire l'office de iuge, prononcer une sentence iudiciaire, déclarer iuridiquement; Hisp. iuzgar, dar sentencia como iuez en alguna cosa; Germ. urtheilen, gerichtlich untersuchen, entscheiden, Recht sprechen, Richter sein;Angl. to iudge, give iudgment, pass sentence, determine, decide).

Praetōrium

PRAETŌRĬUM, ĭi, n. 2. tabernaculum praetoris, idest eius, qui exercitui praeest: quia praetor olim notabat omnem magistratum, cui pareret exercitus. στρατήγιον, padiglione del generale, pretorio

I.) Proprie.

II.) Translate

¶ 1. Est coetus hominum ad praetorium imperatoris convenientium, consiglio di guerra.

¶ 2. Item locus in provincia ubi praetor habitat, et ius dicit, palazzo della ragione, foro, δικαστήριον.

¶ 3.Item cuiusque principis domus, palazzo reale. ¶ 4. Deinde praetorium dici coeptae sunt aedes elegantiores ornatioresque in agris exstructae, et villa quaeque minime rustica, vel villae pars nobilior et cultior, ubi domini, rusticari quum libet, morantur, palazzo in villa, casa

dominicale in campagna: fortasse quia super rusticorum tuguria et casas eminebat, quemadmodum in castris praetorium super reliqua tentoria.

¶ 5. Ioculariter dolium, in quo Diogenes habitabat, praetorium vocat Hieronym.

¶ 6. Imperatorum Romanorum temporibus praetorium dictus est ordo militum praetorianorum, seu praetoriarum cohortium et turmarum corpus, certo loco prope Urbem tendentium, personae principis custodiendae causa: quibus qui praeerat, praefectus praetorio est dictus.

Iūdex

IŪDEX, dĭcis, m. et f. 3.— Iudex est qui, accepta potestate, litigantium causas ex iure cognoscit et sententiam fert, κριτής (It. giudice; Fr. iuge; Hisp. iuez; Germ. der Richter;Angl. a iudge).

Praetor

PRAETOR, ōris, m. 3. - Praetor est qui rempublicam regit, vel qui exercitui praeest, vel rectius et paucis est primus omnium in re publica magistratus, ἄρχων, il primo magistrato. I.)Proprie.

Praesideō

PRAESĬDEO, sĭdes, sēdi, sĭdere, n. 2. (prae et sedeo). — Praesidere proprie est ante sedere, vel anteriore loco sedere.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe significat custodem esse, tueri, defendere, praesidio esse, et quasi ante aliquem sedere ac manere, ut ipse tutus sit, custodire, guardare, difendere, proteggere, esser di guardia.

¶ 2. Frequentissime est praesidem esse, praeesse, presiedere, aver presidenza e cura, esser presidente, soprantendere, προστατεύω, προΐστημι, praeses sum.

Assessor

ASSESSOR vel adsessor, ōris, m. 3. proprie est qui assidet, sive qui iuxta alium sedet.

Dīcographus

Dicographus, i, m. – Is qui res scrībit.

Vōtum

VŌTUM, i, n. 2. (voveo) — Votum duo praecipue significat scil.

A) Votum dicuntur preces cum sponsione alicuius rei, qua Deo obligamur, si quippiam obtinuerimus, εὐχή, εὐχωλή (It. promessa fatta a Dio, voto; Fr. voeu; Hisp. voto, dadiva; Germ. das Gelübde; Angl. vow, vote).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu aliquando sunt solae preces, sine ulla promissione, preghiera.

¶ 3. Vota nuptiarum, sponsio nuptiarum.

II.) Tropice.

¶ 1. Est ipsa res, quae voto promittitur.

¶ 2. Item id ipsum, quod voto petitur et optatur.

¶ 3. Voti nomine venit etiam dies, quo vota publica nuncupantur.

B) Votum est optatum, desiderium, voluntas (It. desiderio; Fr. souhait, désir; Hisp. deseo; Germ. der Wunsch, das Verlangen; Angl. wish, desire).

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Dicitur de rebus, ut de arboribus apud Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (14). Vota arborum frugumque communia sunt, nives diutinas sedere.

¶ 2. Et per metonymiam pro nuptiis et matrimonio: quia ex voto, h. e. desiderio utriusque coniugis plerumque fiunt. Hinc nostrates vulgo dicunt rimogliarsi et rimaritarsi in secondi voti

¶ 3. Et etiam de liberis, quae maxime sunt vota parentum.

Āctor

ACTOR, ōris, m. 3. (ago) proprie qui agit, sive ducit (It. motore, conduttore; Fr. celui qui met en mouvement, qui pousse ou chasse devant soi; Hisp. conductor; Germ. der etwas treibt oder in Bewegung setzt; Angl. one that puts in motion).

I.) Proprie raro admodum occurrit.

II.) Translate latissimos habet usus, et est qui aliquid ad effectum perducit, exsequitur.

¶ 1. Est qui facit.

¶ 2. Item qui aliquid rogat de eoque disserit, et generatim qui aliquid repraesentat.

¶ 3. Item qui orationem aliquam recitat.

¶ 4. Hinc latiori significatione saepe dicitur de eo, qui fabulas agit.

¶ 5. In iure dicitur de eo, qui alterum ad iudicium provocat, et cui competit causae probandae onus. Actor autem stricto sensu dicebatur qui in personam, petitorqui in rem agebat: sed quoniam ipsae quoque causae, quae de re agebantur, in personam aliquam agebantur; actor latius patet quam petitor, immo petitorem ipsum complectitur (V. Klotz, Cicero's Reden T. 1. p. 476. et W. Rein röm. Privatr. p. 422.). Hoc denique sensu actoropponitur defensori et occurrit absolute; nonnunquam vero latius patet atque actorem defensoremque simul significat et occurrit cum Genitivo causae vel causarum.

¶ 6. Item de eo, qui alienas res rationesque curat et administrat. Erat autem hic plerumque e servorum numero, honestiore tamen prae ceteris loco et gradu.

¶ 7. Actor summarum pecuniam tantum, et eius rationes tractabat; in quo nihil fortasse a dispensatore differt.

¶ 8. Actor rerum rebus omnibus domini curandis praeerat.

¶ 9. Actor publicus erat servus, seu libertus publicus, qui rem principis curabat.

¶ 10. Actores municipiorum, civitatum, collegiorum, et similium corporum erant liberi homines, qui eorum causas, lites movendas excipiendasque suscipiebant. Hi et syndici dicti sunt.

Accūsō

ACCŪSO vel adcuso, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et obsoletum CAVSO a causa, unde causor).
- Accusare autem proprie et generatim est causam rei, quae nobis displicet, in personam aut rem aliam refundere, culpam transferre et arguere, queri (It. incolpare, accusare; Fr. reprocher, accuser;Hisp. reprochar, acusar; Germ. anschuldigen, anklagen; Angl. to impeach, arraign, accuse).

Reus

RĔUS, i, m. 2. et Rea, ae, f. 1. - Reus est vox iuris propria; et

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu, litigator, et quidem uterque litigator olim hoc nomine appellatus fuit.

¶ 2. Item a ICtis reus dicitur interdum, qui aliquam rem praestare tenetur.

¶ 3. Latiore sensu et saepius, reusest quicumque in iudicium adducitur sive quippiam admiserit, sive non: cui opponitur accusator, petitor et actor. Dictus est etiam unde petitur, ὑπόδικος, ἔνοχος, ὑπαίτιος (It. reo o rea, un prevenuto, un accusato; Fr. celui qu'on accuse d'une chose, un prévenu, un accusé;Hisp. el accusado; Germ. e. Sache beschuldigt, angeklagt, der od. die Angeklagte, Schuldige, Verklagte;Angl. a person accused or impeached, a culprit, criminal, defendant; a female culprit or defendant).

II.) Translate.

¶ 1. Extra forum et lites, metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2., reus est qui aliquid promisit vel spopondit, atque ideo debet.

¶ 2. Item extra forum et lites, metaphorâ sumptâ a super. paragr. 3.,reus dicitur is, in quo alicuius facti culpa residere putatur.

¶ 3. Est etiam idem ac funestus, infensus: Itali nunc rio vocant.

Prōdūcō

PRŌDŪCO, cis, xi, ctum, cĕre, a. 3. — Producere est coram, ante, in medium, extra ducere, trahere, ἐκτείνω, ἐξάγω (It. menar fuori, trar fuori o al cospetto, produrre; Fr. conduire en avant, faire avancer, mettre en présence;Hisp. conducir adelante, presentar; Germ. vor-, hervorführen, -bringen; Angl. to lead out, bring forth to draw out).

Excūsō

EXCŪSO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et causa). - Excusare, ἀπολογέομαι, est ex causa aliquem eripere, atque adeo purgare, culpam removere, satisfacere (It. scusare; Fr. excuser, iustifier, disculper; Hisp. excusar; Germ. Iem. oder etwas entschuldigen; Angl. to excuse).

Advocātus

ADVŎCĀTUS, i, n. 2. proprie est Part. praeter. perf. verbi advoco, h. e. ad aliquem hominem aut locum vocatus. Sed peculiaribus tantum occurrit significationibus.

I.) Proprie.

¶ 1.Obtinente republica, significabatur hoc nomine, non is qui causam agebat, sed is tantummodo qui advocabatur, interdum etiam ab ipso iudice, ut consilio et praesentia, aut quacumque alia ratione in iudicio causam iuvaret, ius suggereret, et litigandi formulas forique morem suggereret.

¶ 2. Imperatorum temporibus, cum magis in dies et iuris scientia perficeretur et contra eloquentia deficeret, iuris consulti ad causam agendam adhibiti sunt; ac propterea advocatus significavit iurisconsultum, qui absentis causam in iudicio agebat, dicebat, defendebat.

¶ 3. Posterioribus adhuc saeculis videtur advocatio minime mandata fuisse toties, quoties opus esset, sed fuisse perpetuum officium.

II.)Translate, etiam fem. gen., est generatim auxiliator, auxilium.

Prōcūrātor

PRŎCŪRĀTOR, ōris, m. 3. procuratore, amministratore, governatore, soprantendente, ἐπίτροπος, κηδεμών, proprie est, qui curatoris vices agit, ut propraetor, proquaestor.

¶ 1. Generatim est is qui aliena negotia mandatu domini administrat: et vel omnium rerum, vel unius rei esse potest constitutus vel coram, vel per nuncium, vel per epistolam: quamvis quidam non putent, unius rei mandatum suscipientem, procuratorem esse: sicuti nec is quidem, qui rem perferendam, vel epistolam, vel nuncium suscepit. Sed verius est, eum quoque procuratorem esse, qui ad unam rem datus sit.

¶ 2. Speciatim

— a) Frequenter dicitur de servo, qui rationes domini ducit et pecuniam curat, fattore, agente. Huic in urbe saepe dispensator, ruri villicus subiiciebatur.

— b) Procurator regni apud Caes. 3. B. C. 112. sub fin. est vicerè, governatore, reggente, qui, rege adhuc puero, regnum pro eo administrat.

— c) In officiis domus Augustae varia fuere procuratorum genera. Constituebantur enim ab imperatoribus, qui rei aut privatae, aut publicae suo nomine praeessent: v. gr. ludis, fisco, vectigalibus, annonae, rationibus, etc. Plin. Paneg. 36. Dicitnr actori, atque etiam procuratori tuo: in ius veni, sequere ad tribunal.

— d) Praecipue vero procuratores provinciarum erant, qui ab imperatore eo mittebantur, ut proconsule, aut legato Augusti rem civilem et militarem administrante, ipsi tributa exigerent, et fisci rationes curarent; qui tamen, quoties proconsul, vel legatus Augusti defunctus ibidem esset, vel inde discessisset, eius vices agere solebat.

— e) Ab his diversi sunt procuratores cum iure gladii, qui in minores provincias alteri maiori et a proconsule, vel a legato Augusti administratae mittebantur, quique saepe procuratores et praesides sunt appellati: hinc Iudaeam, quae Syriae subiecta erat, procuratoris nomine.

Contrādīcō

CONTRADICO, cis, xi, ctum, cere, n. 3. - Contradico est contra aliquem dico, adversor, contraria dicendo respondeo.

Prōnūntiō

PRŌNUNTĬO vel pronuntio, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Pronuntiare est palam nuntiare, enuntiare, notum facere, in publicum efferre, proclamare (It. far sapere, pubblicare, proclamare; Fr. prononcer, proclamer, publier, énoncer; Hisp. enunciar, pronunciar, proclamar, publicar; Germ. öffentlich bekannt machen, anzeigen, ankündigen, publiciren, sagen, erzählen, proclamiren; Angl. to pronounce, utter, speak).

Absolvō

ABSOLVO, solvis, solvi, sōlūtum, solvere, a. 3. (ab et solvo; Cf. ἀπολύω). - Proprie est rem aliquam solvere ab alia, qua constringitur, puta a vinculis (It. slegare, sciorre; Fr. délier, détacher; Hisp. desligar, desatar; Germ. ablösen, losmachen; Angl. to loose, unloose, untie).

Īnsōns

INSONS, sontis, adiect. (in privat. et sons).

¶ 1. Est innocens, innoxius, minime reus, innocente,ἀθῶος, ἀναίτιος.

¶ 2. Item qui non nocet, non nocevole.

Damnō

DAMNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Damnare proprie ac generatim significat damnum alicui afferre, damno aliquem afficere. (It. condannare; Fr. condamner, déclarer coupable;Hisp. condenar, pronunciar el iuez; Germ. Imdn wegen eines Vergehens zur Strafe ziehen, verurtheilen, schuldig erklären; Angl. to condemn).

Sōns

SONS, sontis, 3. — Sons est proprie qui aliquid vere, reapse fecit; sed generatim qui est cuiuscumque maleficii reus, reo, colpevole: occurrit autem tum adiectivorum, tum substantivorum more.

Poena

POENA, ae, f. 1. ποινή proprie est multa propter homicidium irrogata, id quo quis alteri, quem laeserat, reconciliatur; hinc latiori significatione est animadversio, supplicium, ultio peccati, multa: a voce Graeca allata (It. pena, castigo; Fr. châtiment, punition, peine; Hisp. castigo, punicion, pena; Germ. die Genugthuung, der Ersatz, daher bald Rache, bald Strafe; Angl. punishment, castigation).

Mulcta

mulcta, ae, f. 1. — Multa est poena in pecore, vel pecuniaria, quae pro delictis irrogatur. Inter multam et poenam, inquit Ulp. Dig. 50. 16. 131., multum interest: quum poena generale nomen

sit, omnium delictorum coercitio; multa specialis peccati, cuius animadversio hodie pecuniaria est: poena autem non tantum pecuniaria, verum capitis, et existimationis irrogari solet. Et multa quidem ex arbitrio eius venit qui multam dicit: poena non irrogatur, nisi quae qua lege, vel quo iure specialiter huic delicto imposita est. Hactenus Ulpian. Haec tamen discrimina non sunt perpetua, nisi forte apud ICtos. Gr. ζημίωμα (It. multa, pena, condanna; Fr. amende, peine; Hisp. multa, pena; Germ. die Strafe; Angl. a fine, mulct, penalty, forfeiture, amercement).

Supplicium

SUPPLĬCĬUM vel subplicium, ĭi, n. 2. (supplex) — Supplicium, in plur. num., significat supplicationes, preces diis habitas sive publicas sive privatas, supplica, preghiera, ἱκεσία.

I.)Proprie, in plur. num. tantum.

II.) Metonymice, in sing. et plur. num.

¶ 1. Sunt dona, quae in suppliciis offeruntur.

¶ 2. Item rami et velamenta, quae praeferebantur a caduceatoribus, veniam et pacem poscentibus, ἱκετηρίαι, ἱκετήριος κλάδος.

¶ 3.Item —

1.°) Et quidem passive

— a) Est sacrificium, quod in supplicationibus fit.

— b) Hinc supplicium dici coeptum poena capitalis aut quaecumque gravior animadversio et cruciatus, τιμωρία (It. grave castigo, pena di morte, supplizio, tormento, strazio;Fr. peine, châtiment, supplice, torture, tourment; Hisp. pena, tormento, carniceria, suplicio; Germ. Strafe, Bestrafung, Leibesstrafe, Marter; Angl. punishment, capital punishment, torture, torment).

2.°) Active est animadversio, punitio.

Maleficus

MĂLĔFĬCUS, a, um, adiect. (malefacio). - Maleficus est qui male facit, improbus, sceleratus, κακοῦργος (It. malvagio, caltivo, ribaldo; Fr. malfaisant, méchant, criminel, coupable; Hisp. lo que hace mal, malo, perverso, culpable; Germ. schlecht, übel handelnd, ruchlos, gottlos; Angl. hurtful, ill-disposed, mischievous, villainous, malicious, malefic).

Līctor

LICTOR, ōris, m. 3. littore, sergente, ῥαβδοῦχος.

Lictor (-oris, m.) Romae olim erat apparitor quidam sive regis, sive magistratus sive imperatoris qui insignia imperii eius, fasces, humero laevo gerebat. Lex vetabat servos lictores fieri.

Lictores magistratus tuebantur atque summovendo vulgo viam eis aperiebant. In ius quoque vocabant quos magistratus citari iubebat vel etiam eos virgis castigabant. In castris supplicium 'more maiorum' sumere eis licebat : poenas dantes ad palum adligabant atque eos virgis caedebant ; postremo si morte damnati erant a magistratu cervices eorum securi frangebant. Intra Urbem contra lex Valeria de provocatione omnibus civibus provocationem a magistratibus ad populum dabat nec quemquam sine iudicio indefensum necare licebat. Numerus lictorum cum maiestate imperii variabat : dictatoris: XXIV imperatoris: primo XII, deinde XXIV per consulem vel alium magistratum consulari postestate praeditum, ut e.g. decemviri legibus scribundis: XII per praetorem: VI, Romae : II per legatum pro praetore V Quibusdam sacerdotibus quoque praeibant : flamini diali unus, virginibus Vestalibus unicuique unus ab anno 42 a.C.n. e triumvirorum decreto postquam Vestali cuidam e cena redeunti vis inlata erat.

Raptō

RAPTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a rapio. - Raptare est invitum vi trahere, ῥυσταζω, (It. strascinare o tirare per forza; Fr. amener de force, entrainer; Hisp. arrastrar, llevar con violencia; Germ. gewaltsam fortschleppen, fortzerren; Angl. to drag or carry away violenthy, take away by force).

Fūr

FŪR, fūris, comm. gen. φώρ. - - Fur est qui aliena clam aufert: a Graeca voce allata, ut est apud Gell. 1. 18. a med., nam Varro a furvus ducebat, quod fures per noctem, quae furva seu atra est, facilius furentur (It. ladro, rubatore; Fr. voleur, voleuse, celui qui dérobe furtivement; Hisp. ladron, robador; Germ. d. Dieb, d. Diebin; Angl. a thies).

Carnifex

CARNĬFEX et veteri loquendi more carnufex, ĭcis, 3. (caro et facio) occurrit

A) Absolute, substantivorum more, est comm. gen.; et quidem I.) Proprie carnifex apud Romanos erat servus publicus, qui torquebat homines, in crucem agebat, atque interficiebat. Porro carnifici non licebat Romae domicilium habere; hinc more prisco in Urbe supplicium de sontibus non sumebatur: cf. Cic. locum Rabir. perduell. 5. 15. inferius allatum, et Plaut. Pseud. 1. 3. 97. (It. carnefice, boia, manigoldo; Fr. bourreau; Hisp. verdugo, el ministro de iusticia; Germ. der Scharfrichter, Henker; Angl. a hangman, executioner, gaoler).

B) Adiective est qui torquet perniciemque affert.

Patibulum

PĂTĬBŬLUM, i, n. 2. (pateo). — Patibulumproprie idem est ac furca, quo nomine intelligitur rectus stipes, sed cum duobus cornibus, qui Graecae litterae Y figuram refert. Differt a cruce: nam crux litterae T similis erat. Veteres pro instrumento supplicii usi sunt. Facinorosi inter cornua patibuli cervices interserebantur, eorumque manus cornibus sive ramis alligabantur: exinde sic gestantes furcam, sive patibulum, a pone sequente carnifice, vel conservis caedebantur virgis, σταυρός (It. patibolo, forca, croce; Fr. patibule, fourche patibulaire; Hisp. patibulo, horca; Germ. ein gabelformig Stück Holz, d. Richtholz, d. Galgen; Angl. kind of cross or gibbet).

Moechus

MOECHUS, i, m. 2. fornicatore, adultero, μοιχός, qui cum scorto cubat, et qui cum aliena uxore concumbit: a voce Graeca allata.

Dēcollō

DĒCOLLO, as, āvi, ātum, are, a. 1.

A) Decollare est e collo deponere.

B) Decollare estcaput e collo auferro; hinc de personis ponitur pro securi caedere.

Homicīda

HŎMĬCĪDA, ae, m. et f. 1. ab homo et caedo, qui hominem necat, omicida, micidiale, ἀνδροφόνος.

Sīcārius

SĪCĀRĬUS, ĭi, m. 2. (sica) qui sica hominem interficit, et quicumque arma gestat paratus ad quamlibet caedem hominis, gladiator, grassator, ξιφοφόρος (It. sicario; Fr. meurtrier, sicaire;Hisp. matador, asesino; Germ. d. Menchelmörder, Mörder, Erdolcher; Angl. a cut-throat, murderer).

Latrō

LĂTRO, ōnis, m. 3. Latrones primo fuere conducti satellites et custodes corporis, soldati di guardia del principe, σωματοφύλακες, qui regis latus custodiunt, ipsumque prodeuntem comitantur.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicti sunt latrones

— a) Milites, qui nullo legitimo duce, suis auspiciis injustum bellum gerebant, incursionesque et cetera hostilia faciebant, masnade. Pompon.

— b) Nunc, inquit Paul. Diac. sup. cit., viarum obsessores dicuntur, assassini di strada, ladroni, ὁδοιδόκοι: quod a latere adoriuntur, vel quod latenter insidiantur.

— c) Est sicarius, mandatario.

— d) Etiam venatores latrones dici possunt, quia quod hi cum hominibus, illi cum feris faciunt, cacciatori.

— e) Phaedr. 1. 1. latronem vocat lupum, quia insidiatur ovilibus.

— f) Latro est etiam fur nocturnus (hinc ladro recentiorum Italorum)

Pīrāta

PĪRĀTA, ae, m. 1. corsale, corsare, πειρατής, praedo maritimus: a nomine Graeco allato, quod a πειράω conor, tento.

Crūrīfragium

CRŪRĪFRĂGĬUM, ĭi, n. 2. fractio crurum.

Īnfīgō

INFĪGO, figis, fixi, fixum, figere, a. 3. (in et figo). - Infigere est intus figere, immittere, ἐπήγνυμι (It. figgere, infiggere, ficcar dentro; Fr. ficher dans, enfoncer, faire entrer de force; Hisp. fixar, hincar, clavar una cosa en otra, encaxar; Germ. hineinheften, -fügen, -stossen, schlagen; Angl. to fix, thrust, or fasten in).

[Strīx](#)

STRĪX, strīgis, f. 3. — Strix duo diversa significat.

Strix

¶ 1. Est proprie avis nocturna, strige, barbagianni: quae infantibus insidiari olim credita est, et a qua etiam nomen factum maleficis mulieribus, Italice streghe appellatis.

¶ 2. Strigem, mulierem monstrosam et maleficam alia ratione describere videtur.

[Lamia](#)

LĂMĬA, ae, f. 1.

¶ 1. Lamiae (plurali enim numero saepissime occurrunt) sunt veneficae mulieres, quae strigum instar infantium sanguinem sugunt, sive ipsae striges, λάμιαι, streghe, lammie. Hae quum foris essent egregie oculatae, domi prorsus caecutiebant.

¶ 2. Lamia est etiam nomen piscis plani, pro spina cartilaginem habentis, quem Itali nunc carcaria vocant.

[Cremō](#)

CRĔMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Cremo est idem quod uro, comburo (It. abbruciare; Fr. brûler, consumer par le feu; Hisp. quemar; Germ. verbrennen;Angl. to burn, set on fire).

[Rogus](#)

RŎGUS, i, m. 2. - Rogus est strues lignorum, in qua imposita cadavera cremantur pyra (V. PYRA.), πυρά (It. pira, rogo; Fr. bûcher funèbre; Hisp. hoguera;Germ. Scheiterhaufen; Angl. a funeral pile, funeral pyre).

[Afficiō](#)

AFFĬCĬO vel adficio, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, a. 3. (ad et facio). - Afficere proprie est iamdiu aliquid facere, alicui rei operam iamdiudare, ita ut ea prope ad exitum perducta sit: qua tamen significatione occurrit tantum Part. praeter. pass. Affectus, a, um. V. in fin. - Generatim vero afficere est vim aliquam in corpus aut in animum ita exercere, ut corpus aut animus peculiari quadam constitutione donetur (It. fare impressione, modificare; Fr. mettre dans une disposition, affecter, disposer; Hisp. hacer impresion;Germ. anthun, oden Iemanden mit etwas versehen; Angl. to move, affecte, influence, touch, make an impression on).

[Ēlinguō](#)

ĒLINGUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et lingua) linguam extraho, linguā prīvō.

[Cippus](#)

CIPPUS, i, m. 2. proprie et generatim est columella quadrata erecta. Hinc

¶ 1. Speciatim est columella quadrata in sepulcris cum memoria et titulo aliquo posita.

¶ 2. In re agraria est terminus ad discernendos agrorum fines constitutus.

¶ 3. In re militari est valli genus ex trunco arboris: unde et Vet. Glossar. κορμὸν truncum exponit.

Dōnō

DŌNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (do). - Donare est dono dare, largiri, liberaliter tribuere, munere afficere (It. donare, dare in dono, dare; Fr. faire présent à, donner en present, gratifier de, accorder, octroyer; Hisp. dar, donar, hacer un don liberalmente, ceder graciosamente alguna cosa; Germ. Imdm etwas schenken, zum Geschenke machen, gewähren, verleihen, Imdm mit etwas beschenken, ausstatten; Angl. to give liberally, bestow freely, present).

Numellīs

NUMELLA, ae, f. 1. genus machinae ligneae ad discruciandos noxios, in quam collum et pedes immittuntur.

Luxō

LUXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. – Luxare est loco movere: et dicitur de ossibus, quorum capita sua sede moventur, ἐξορθέω (It. slogare, smuovere; Fr. luxer, déboîter, disloquer, démettre; Hisp. descoyuntar, desencaxar los huesos; Germ. verrenken; Angl. to disioint, dislocate, put out of ioint, luxate, loosen).

Equuleus

ĔQUŬLĔUS, ĕi, m. 2. deminut. ab equus, pullus equinus.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Equulei sunt sigilla argentea equuleos referentia.

¶ 2. Est etiam tormenti genus, nempe machina lignea, in equi modum compacta, in qua distendebantur et torquebantur ii, de quibus alicuius criminis quaestio habebatur.

Stigma

STIGMA, ătis, n. 3. (στίγμα) — Stigma est punctum, nota, signum, στίγμα (It. puntura, bollo, marchio; Fr. stigmate, marque; Hisp. marca, impresion; Germ. das Brandmal; Angl. a puncture, mark).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2.Speciatim est punctum, nota, signum, quod servorum praecipue fugitivorum aliorumque, quos infamia notare placeret, frontibus inurebatur (V. LITTERATUS): a στίζω, pungo. Interdum haec erant simplices notae, interdum litterae et verba. Poterant tamen deleri.

¶ 3. Item notae inustae in manu aut brachio tironibus militiam ingressis, per quas inter milites scribebantur, postquam experimento compertum fuerat, eos militaribus muneribus pares futuros. Quod et in aliis servis publicis factitatum est.

¶ 4. Item dicitur apud Ecclesiasticos scriptores de vulneribus seu plagis Christi et Sanctorum.

¶ 5. Item de versicoloribus picturis, quibus corpus variatur, quod vulgo nunc dicitur tatuaggio.

II.) Improprie de notis in facie ab imperito tonsore novacula factis.

III.) Translate dicitur de quavis nota infamiae, v. gr. de famosis versibus.

Relegō

RĔLĒGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et lēgo). - Relegare est amandare, removere, ἀποπέμπω (It. allontanare, mandar via; Fr. éloigner d'un lieu, envoyer dans un lieu, écarter, éloigner, reléguer; Hisp. apartar, aleiar, desviar, relegar, desterrar; Germ. Iemanden von einen Orte weg -, fortschicken, verweifen, entfernen; Angl. to remand, remit, refer).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim apud Ictos et in fors relegare est exsilii causa amandare, confinare, rilegare, bandire,ἐξορίζειν.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ a superiore paragr. 1., relegare est longius removere.

¶ 2. Est etiam assignare, attribuere.

¶ 3. Item testamento relinquere, ut relegare dotem

Trirēmis

TRĬRĒMIS, e, adiect. (tres et remus) — Triremis est tres habens remorum ordines, ut navis triremis, galera, τριήρης.

Perpetuus

PERPĔTŬUS, a, um, adiect. (perpes, petis). — Perpetuus est continuus, continuatus, continens, solidus, integer, non interruptus, non intercisus, διηνεκής, ἀΐδιος (It. continuo, continuato, intiero, non interrotto; Fr. continu, qui est sans interruption, qui se suit sans interruption, qui dure continuellement; Hisp. continuo, perpetuo, lo que se hace sin interrupcion, siempre duradero;Germ. in Einem fort dauernd, -gehend, -laufend, ununterbrochen, stetig, beständig, ewig, ganz; Angl. perpetual, continual, continued, uninterrupted, without ceasing).

Perduellis

PERDŬELLIS, is, m. 3. (per et duellum) publicus hostis, quocum bellum est: per hic auget, ut in voce praeced. dictum est, πολέμιος (It. nemico; Fr. ennemi de guerre; Hisp. enemigo, contrario en la guerra; Germ. der kriegführende Feind, d. Feind; Angl. an enemy).

Discerpō

DISCERPO, pis, psi, ptum, pere, a. 2. (dis et carpo). - Discerpo est in diversas partes carpo, dilanio, diripio (It. squarciare, sbranare, stracciare; Fr. déchirer, mettre en

pièces; Hisp. desgarrar, rasgar; Germ. zerpflücken, zerstückeln, zerreissen, auseinanderpflücken; Angl. to pluck or tear in pieces, rend, mangle).

Quadrīga

QUĂDRĪGA, ae, et saepius quadrigae, ārum, f. 1. – quadriga sunt quatuor equi ad currum trahendum apti; item currus a quatuor equis tractus, τέθριππον, τέτρωρον (It. muta di quattro cavalli; carro o carretta a quattro cavalli; Fr. attelage de quatre chevaux, char attelé de quatre chevaux, quadrige; Hisp. tiro de quatro caballos; Germ. d. Viergespann, sowohl mit als ohne Wagen; Angl. a team of four horses, a car or chariot drawn by four horses yoked together abreast).

Aliunde

ĂLĬUNDĔ, adverb. loc. (alis et unde) proprie est ex alio loco (It. da altro luogo; Fr. d'un autre lieu, d'ailleurs; Hisp. de otra parte; Germ. anderswoher; Angl. from another place, from one place to another); sed tamen ita occurrit, ut significet cum ex alio loco, tum ex alia persona aut ex alia re.

Afferō

AFFĔRO vel adfero, fers, tŭli, lātum, ferre, act. 3. (ad et fero). - Proprie est aliquid, et praecipue quod collectum est, ad locum aliquem ferre. V. Homonym. in fin. (It. recare, portare; Fr. apporter, amener; Hisp. traer, llevar, conducir; Germ. herbeibringen; Angl. to take, bring, carry).

Commūtō

COMMŪTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et muto, quod est pro movito). - Commuto est idem quod muto, vel simul muto, permuto; quamvis ab hoc differat: V. Homonym in fin (It. mutare, cangiare; Fr. changer, transformer entièrement; Hisp. mudar, transmutar, cambiar; Germ. vertauschen, verwechseln, austaschen, eines um das andere geben oder nehmen; Angl. to change, alter, exchange).

¶ 1.Generatim commutare est aliud pro alio substituere: et occurrit

- Figurate Commutare verba est verba multa ultro citroque habere, altercari.

¶ 2. Commutari dicuntur etiam ea, quae in aliam formam vel faciem vertuntur, quaeque absona vel dissimilia fiunt ab his, quae fuerunt.

Commercium

COMMERCIUM, ĭi, n. 2. (cum et merx). - Commercium est mercium mutatio, ut definit Caius 3. Instit. 93. et 179. (It. commercio; Fr. trafic, commerce, négoce; Hisp. tráfico, comercio;Germ. d. Waarentausch und Verkehr; Angl. commerce, commercial intercourse, traffic). I.) Proprie et stricto sensu.

¶ 1. Commercium est actus emendi merces et vendendi invicem.

¶ 2. Item est emendi merces et vendendi invicem ius.

¶ 3. Item ponitur pro ipsis rebus, quae commercio distrahuntur, et speciatim pro annona, seu commeatu ciborum omnium, qui ad milites sustentandos pertinent.

¶ 4. Item pro locis, in quibus exercetur.

II.) Translate, seu latiori sensu.

¶ 1. Generatim ponitur pro usu et consuetudine.

¶ 2.Speciatim de consuetudine stupri. Absolute.

¶ 3.Item speciatim apud ICtos est idem, quod collusio.

Vēnus

VĒNUS, us, m. 4. — Venus et venum est id quod venale est, ut Forcellinus interpretatur, cosa da vendere, venale, vel potius ipsa venditio, vendita, traffico: et adhibetur utraque forma (sed tantum in casibus, ut dictum est, venui, veno, venum), saepissime cum verbis ire, dare, traderealiisque huiusmodi, ut venum ire idem sit ac vendi, essere esposto alla vendita: et venum dare vel tradere, idem ac vendere, dare ad essere venduto.

Taberna

TĂBERNA, ae, f. 1. - Taberna est aedificium utile ad habitandum, domus, οἴκημα (It. abitazione, casa; Fr. habitation, domicile, maison; Hisp. habitacion, casa; Germ. das Haus, die Wohnung; Angl. a dwelling, house).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

- a)Universim.

- b) Speciatim dicitur de casa humili et paupere.

¶ 2. Latiore sensu et saepe dicitur de loco, ubi merces veneunt, bottega: et ubi artifices artem suam profitentur, καπηλεῖον, παντοχεῖον: quia olim ex tabulis compactis fiebant et fronti aedium affigebantur, quo essent praetereuntibus conspectiores.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de fornice et lupanari.

¶ 2. Catull. 36. 15. Dyrrhachium vocat Hadriae tabernam, quia ibi erat emporium, quo conveniebant populi mare Hadriaticum accolentes, omne genus merces coempturi. Homonym. Quid taberna ab officina differat, in ea voce dictum est. Pro ea tamen aliquando ponitur.

Mercimōnium

MERCĬMŌNĬUM, ĭi, n. 2. (merx) est idem fere quod merx, mercanzia, merce.

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro nundinis.

Pecūnia

PĔCŪNĬA, ae, f. 1. - Pecunia est copia nummorum, h. e. auri, argenti, aeris cusi; a pecu, ἀργύριον (It. danaro, soldo, pecunia; Fr. monnaie, argent comptant, argent; Hisp. moneda, dinero; Germ. d. Geld, d. Geldsumme; Angl. money, a sum of money), quia qui primus nummum Romae cudit nota pecudum signavit, praesertim ovium, boumve: — vel quod apud antiquissimos summa facultatum in pecoribus posita erat.

Monēta

MŎNĒTA, ae, f. 1. a monendo, est mater Musarum, quae et Mnemosyne dicitur a memoria. - Praeterea

I.) Proprie, Moneta fuit cognomen Iunonis, quia Romanos monuisse credita est, ut propter terraemotum sue plena rem divinam facerent.

II.) Translate.

¶ 1. Moneta est templum, sive locus, in quo pecunia cuditur, zecca. Ammian.

¶ 2. Item est pecunia signata forma publica, nummus, moneta, νόμισμα.

¶ 3. Item moneta ipsam notam pecuniae significat.

Mēnsūrō

MENSŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (mensura). — Mensurare est metiri, misurare.

Ulna

ULNA, ae, f. 1. — Ulna est cubitus seu os illud brachii, quod inferius est longiusque quam radius (It. cubito, avambraccio; Fr. l'avant – bras, coude; Hisp. codo; Germ. der Ellenbogen; Angl. the arm).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepius per metonymiam est ipsum brachium ex duobus ossibus ulna et radio constans, braccio, ἀγκάλη.

¶ 2. Est etiam mensurae genus.

¶ 3. Est etiam alterum mensurae genus, nempe ab initio cubiti ad extremum medium digitum extensum, cubito, πῆχυς.

¶ 4. In illo Avieni Perieg. 346. Nilus et immensos ulnam dispergit in agros: aut ulnam significat abundantiam vel incrementum aquarum ad iustam mensuram ascendentium, quae per ulnas seu cubitos indicari solebat, quaeque fecunditatem AEgypto inferebat; alii tamen pro ulnam leg. vitam, alii limum, alii alia: aut ulnas legendum videtur, quia velut brachia effundit aquas suas super utramque ripam: aut potius ulvam, quae herba fluminea est.

Ponderō

PONDĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pondus). — Ponderare est librare, pendere, ponderibus examinare, σταθμάομαι (It. pesare; Fr. peser, mesurer; Hisp. pesar; Germ. etwas wägen, abwägen; Angl. to weigh).

I.) Proprie.

II.) Translate capitur pro considerare, examinare, esaminare, ponderare.

Tabernārius

Tabernarius, ii, m. 2.

¶ 1. Est qui tabernam qualiscumque mercium generis exercet, bottegaio, tavernaio, κάπηλος.

¶ 2.Est etiam qui tabernas ambit.

Circumforāneus

CIRCUMFŎRĀNĔUS, a, um, adiect. duo inter se diversa significat pro etymi diversitate: scilicet

A) Circumforaneus a circum et fero dicitur qui mobilis est et circumferri potest.

B) Circumforaneus a circum et forum, quemadmodum ipsi Latini putabant dicitur qui circa fora vagatur: atque hinc

- a) Est qui circa fora vagatur venditans aliquid, aut aliud quippiam agens, sive qui fora et nundinas frequentat.

- b)Item qui in foro vel circa forum est, prostat: unde aes circumforaneum; h. e. feneraticium, seu fenore sumptum. Nam circa forum tabernae erant argentariorum, qui artem feneratoriam exercebant.

Scrūtārius

SCRŪTĀRĬUS, ĭi, m. 2. absolute, substantivorum more, qui scruta vendit, γρυτοπώλης (It. ferravecchio, cenciaiuolo, rigattiere, rivendugliolo; Fr. frippier, revendeur; Hisp. ropaveiero, revendedor; Germ. d. Trödler; Angl. a broker, ragman, regrater).

Scrūta

SCRŪTA, ōrum, n. plur. 2. γρύτη, ἡ, γρυτάρια, τὰ, (a γρύ, hilum) res veteres omne genus, ut attritae usu vestes, dimidiatae strigiles, iumentorum tritae soleae, vasa quassa et futilia, et huiusmodi quae vilissimi proxenetae venalia habent: a voce Graeca allata, s praefixo (It. stracci, ciabatte, ciarpe, vecchiume, ciarpame, sferre vecchie; Fr. vieilles hardes, - nippes, vieilleries, défroque;Hisp. cosas vieias y usadas, andraios, ropa vieia; Germ. d. Trödelwaare; Angl. old clothes or rags, frippery, lumber, broken stuff, tatters).

Volō, anom.

VŎLO, vis, vult, vōlŭi, velle, anom. — Volo est voluntas mihi est, opto, studeo, βούλομαι, θέλω (It. volere, aver voglia, bramare; Fr. vouloir; Hisp. querer; Germ. wollen; Angl. to will).

Mercātor

MERCĀTOR, ōris, m. 3. (mercor) qui mercatur, ἔμπορος (It. mercante, negoziante; Fr. marchand, négociant; Hisp. mercader, negociante; Germ. d. Kaufmann, Handelsmann, Handelsherr;Angl. a mercant, trader.)

Venditor

VENDĬTOR, ōris, 3. (vendo) qui vendit, venditore, πωλητής, πράτης.

Ostentō

OSTENTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. vel intensivum ab ostendo. — Ostentare saepe pro ostendo usurpatur, mostrare, porre sotto gli occhi, far vedere, προσαποδεικνύω.

I.) Proprie physica ratione usurpatur.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim est

— a) Ad iactantiam ostendere.

— b) Item terrendi causa ostendere.

— c) Item alliciendi causa ostendere.

II.) Improprie de iis, quae sub sensus non cadunt.

¶ 1. Generatim est idem ac demonstrare, praebere, exhibere, indicare, facere ut quis aliquid videat atque intelligat, dimostrare, esibire, indicare, far conoscere.

¶ 2. Speciatim est iactare, gloriari, venditare, vantare, millantare, far pompa.

¶ 3. Item speciatim est demonstrando suadere, commendare, et saepius demonstrando polliceri, promittere, aut, si de adversis agitur, minitari, ostendere terrendi causa.

Prōmercālis

PRŌMERCĀLIS, e, adiect. da vendere, o rivendere, venale, mercatantesco, ὤνιος, venditioni expositus: et praecipue qui minoris emitur, ut pluris vendatur, venalis.

Pretium

PRĔTĬUM vel precium, ĭi, n. 2. — Pretium est id quod aestimationis emptionisque causa constituitur. Est itaque pretium id, quod pro re venali poscitur, τιμή, τίμημα, μισθός (It. prezzo; Fr. valeur, prix d'une chose; Hisp. precio, valor; Germ. d. Werth, Preis; Angl. the price of any thing that is to be sold).

Quantus

QUANTUS, a, um, adiect. quam magnus; cui tantus respondet, ὅσος, et interrogative πόσος (It. quanto grande, quanto; Fr. que grand, que; Hisp. quanto; Germ. wie gross; Angl. how great, how much, as great as).

Liceō

LĬCĔO, ces, cŭi, cĭtum, cere, n. 2. est in auctione aestimari: a licet, quia licet emere et vendere quae in auctione aestimata sunt, πλειστηριάζομαι (It. essere stimato o prezzato nell'incanto, essere in vendita all'incanto; Fr. être mis à prix, être à vendre; Hisp. estar apreciado, estar en venta;Germ. feil sein, zum Verkauf stehen; Angl. to be put up or exposed to sale, have a price put upon it, be prized or valued).

I.) Proprie.

II.) Translate est rem venalem aestimare, pretium indicare: et ad venditorem pertinet.

Liceor

LĬCĔOR, lĭcēris, lĭcĭtus sum, lĭceri, dep. 2. - Liceri (quod videtur esse causativum verbi liceo, ita ut liceri sit reddere aliquid sibi venale) est pretium offerre in auctione alicuius rei, αἰτωνέομαι (It. offerire il prezzo nell'incanto; Fr. offrir un prix pour, miser; Hisp. ofrecer, proponer de dar un precio; Germ. auf eine Waare als Käufer bieten; Angl. to bid money for, offer a price for).

Offerō

OFFĔRO vel obfero, fers, tŭli, lātum, ferre, a. anom. (ob et fero). — Offerre est ante aliquem ferre, opponere, praesentem sistere, exhibere, προσφέρω (It. portare o mettere innanzi, presentare; Fr. porter vers, porter devant, présenter; Hisp. llevar, traer hácia, llevar, traer delante, presentar; Germ. entgegentragen oder bringen; Angl. to bring or put before, present). Occurrit

¶ 1. Stricto sensu de rebus physicis est, ut diximus, ante aliquem ferre, opponere, praesentem sistere.

¶ 2. Latiori sensu usurpatur de personis aut rebus, quae ante alicuius oculos se sistunt.

¶ 3. Item latiori sensu, in bonam partem usurpatur de iis, quae alicui personae aut rei sunt utilitati, et est afferre, exhibere, praebere, tradere, deferre, ultro dare. Hinc cum v. dare haud raro iungitur.

¶ 4. Item latiori sensu, sed in malam partem, usurpatur de iis, quae alicui sunt impedimento, incommodo, damno, et est afferre, inferre, opponere.

¶ 5. Item est se, vitam suam, aliam personam aut rem periculis, aut morti obiicere, exponere.

Addīcō

ADDĪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (ad et dīco). - Addico autem est verbis adiudico, attribuo, trado alicui quidpiam (It. aggiudicare, attribuire; Fr. adiuger, assigner; Hisp. adiudicar, acordar; Germ. zuerkennen, zusprechen; Angl. to assign, surrender, adiudge).

Polliceor

POLLĬCĔOR, lĭcēris, lĭcĭtus sum, lĭceri, dep. 2. — Polliceri est promittere, profiteri, deferre, offerre, ὑπισχνέομαι, ἐπαγγελομαι (It. promettere, esibire, offerire; Fr. proposer, offrir, promettre de faire quelque chose; Hisp. proponer, ofrecer, prometer; Germ. sich erbieten zu etwas, etwas zu leisten versprechen, etwas verheissen zusagen; Angl. to promise, assume, hold forth, offer).

Continuus

CONTĬNŬUS, a, um, adject. a - Continuus est idem quod continens (It. continuo; Fr. contigu, continu; Hisp. contiguo, continuo; Germ. mit sich oder mit Anderen zusammenhangend, ununterbrochen, fortlaufend; Angl. continual).

I.) Proprie.

¶ 1.Ratione habita spatii seu loci, continuns est continens, contiguus, qui nihil habet interjectum.

¶ 2. Ratione habita temporis, continuus est qui eine intermissione est, perpetuus, perennis

II.) Figurate, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 1., apud Rhetores tantum occurrit.

Liquidus

LĬQUĬDUS, a, um, adject. (liqueo). — Liquidus est fluidus, liquens, mollis: cui opponitur durus, crassus, spissus, cohaerens. Unde Ovid. 1. Met. 23. Et liquidum spisso secrevit ab aere caelum. Item purus, clarus, sine sordibus: talia enim sunt fere, quae fluunt. Hinc Cato R. R. 73. Aquam bonam et liquidam bibant boves, semper curato. Gr. ὑγρός (It. fluido, liquido; Fr. liquide, fluide, coulant; Hisp. liquido, fluido; Germ. flüchtig, fliessend; Angl. liquid, fluid, moist, soft).

Congius

CONGĬUS, ĭi, m. 2. χοεῦς, έως, χοῦς, οὸς. - congius est mensura liquidorum continens sextarios sex

Āridus

ĀRĬDUS, a, um, adject. (areo). - Aridus est humore carens, atque ita praecipue ut ipsa res arida in minutissimas dissolvi queat particulas; unde differt a siccus, V. Homonym. in fine (It. arido, asciutto, secco; Fr. aride, desséché, sec; Hisp. arido, seco; Germ. trocken oder dürre; Angl. dry, parched, dried up, thirsty, arid).

Medimnus

MĔDIMNUS, i, m. et medimnum, i, n. 2. μέδιμνος, mensura aridorum apud Graecos, et praesertim Atticos, quae sex modios continebat.

Gravitās

GRĂVĬTAS, ātis, f. 3. (gravis) ponderitas, pondus, βαρύτης (It. gravezza, peso; Fr. pesanteur, poids, gravité; Hisp. pesadez, cargazon, peso, carga; Germ. d. Schwere, d. Gewicht, d. Last; Angl. heaviness, weightiness).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 3. Item graviditas, gravidanza.

II.) Translate.

¶ 1. Gravitas, quum sermo est de odoribus,

- a) Aliquando significat solam odorum vehementiam.

- b) Interdum est graveolentia.

¶ 2. Quum de corpore ejusque membris sermo est, gravitas est gravedo, tarditas, infirmitas, languor.

- a)Quum sermo est de aere, est densitas et crassitudo.

- b) De morbo est vis, vehementia.

- c) Item infirmitas, tarditas, languor.

¶ 3. Morali significatione in malam partem est pondus, magnitudo, molestia, acerbitas, vis.

¶ 4. Item morali significatione, sed in bonam partem, est potentia, dignitas, pondus, atque adeo soliditas, firmitas, constantia, et quaedam severitas in vultu, verbis, moribus, ex qua fides et

auctoritas oritur, cui levitas opponitur, gravità, importanza, peso, rilievo, dignità, energia, fermezza, costanza.

Experior

EXPĔRĬOR, pĕrīris, pertus sum, pĕriri, dep. 4. - Experiri, πειράομαι, est probare, periculum facere (It. far esperienza, esperimentare esaminando, mettere alla prova, provare; Fr. eprouver, faire l'expérience ou l'essai, mettre à l'epreuve; Hisp. probar, experimentar; Germ. prüfend versuchen, prüfen, den Versuch machen, auf die Probe stellen; Angl. to try, attempt, prove, experience).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, probare, periculum facere,

¶ 2. Item est agendo experiri, suas vires in re aliqua experiri, adeoque conari, temptare.

¶ 3. Speciatim in jure experiri jus, et experiri absolute, est jus suum ad rem aliquam in judicio exponere.

II.) Translate, metaphora sumpta a paragr. 3. proxime superiori, experiri cum aliquo ponitur universim pro contendere.

Bilanx

BĬLANX, ancis, comm. gen. adject., libra duas habens lances.

Axiculus

AXĬCŬLUS vel assiculus, i, m. 2. deminut. ab axis vel assis. Hinc

¶ 1. Est parvus axis, circa quem aliquid vertitur.

¶ 2. Item parva tabula sectilis. Colum. 6. R. R. 19. 2. Ut velut in caveam quadrupes possit induci, nec exire alia parte prohibentibus axiculis. Forcellinus etiam in hoc loco axiculum accepit pro trabecula, vecte, palo.

Trutina

TRŬTĬNA, ae, f. 1. τρυτάνη, foramen, intra quod est ligula sive examen in libra et statera, seu foramen anuli, ex quo pendet scapus seu librile seu jugum in statera: ita vero appellatur a τρύω, tero, quia τρύεται τῷ βάρει τῶν ὄγκων.

I.) Proprie. Vet. Schol. ad Persii loc. mox citand.Trutina est foramen, intra quod est ligula, de qua examinatio fit.

II.) Translate.

¶ 1.Metonymice pro ipsa libra aut statera.

¶ 2. Metaphorice.

¶ 3. De signo caelesti, quod libra dicitur.

Agīna

ĂGĪNA, ae, f. 1. (ut fodina a v. fodere, ita agina a v. agere) generatim est quâ aliquid inseritur et movetur; speciatim est quâ inseritur scapus trutinae (It. forame in cui sta il perno della stadera; Fr. châsse d'une balance, trou dans lequel joue la languette ou aiguille; Hisp. ojo de la aguja; Germ. die Scheere der Wage; Angl. that wherein the beam of a balance is hung).

I.) Proprie. Paul. Diac. p. 10. 3. Müll. Agina est, quo inseritur scapus trutinae, id est, in quo foramine trutina se vertit, unde aginatores dicuntur, qui parvo lucro moventur.

II.) Translate. Tertull. advers. Hermog. 41. In neutram partem pronus et praeceps, mediae, ut ajunt, aginae aequilibrato impetu ferebatur. Adde eumd. Pudic. 9.

Exāmen

EXĀMEN, ĭnis, n. 3. quasi exagmen, extrita nempe ob euphoniam littera g (ut in contamino pro contagmino) ab ἐξαγω exigo: ita etiam Graecis ἑσμὸς dicitur ab ἵημι mitto.
- Examen duo diversa significat: scilicet

A) Est agmen quod foras exit; adeoque speciatim ac

I.) Proprie est apum soboles, quam parentes ex suis alvearibus ad novas sedes quaerendas exire cogunt; item quaecumque apum congregatio (It. sciame d' api, schiera; Fr. essaim d'abeilles, troupe, bande; Hisp. enxambre de abejas, enxambre; Germ. d. ausgehende oder ausfliegende Haufe, Schwarm, bes. Bienenschwarm; Angl. a swarm of bees, swarm).

II.) Improprie dicitur de quacumque multitudine

- a) Tum brutorum, tum hominum.

- b) De abstractis apud sequioris aevi Scriptores.

B) Alio sensu, et quidem

I.) Proprie examen est ligula staterae vel librae, quae per mediam aginam vertitur, et, quum in neutram partem inclinatur, aequilibrium indicat.

II.) Translate ponitur pro exacto judicio et pensiculata alicujus rei investigatione.

Agitō

ĂGĬTO, as, āvi, ātum, āre, a. 1. - Proprie est movere, animalia ducere, animalia ad motum impellere (It. condurre, spingere; Fr. mettre en mouvement, faire marcher; Hisp. hacer andar, hacer marchar; Germ. mit aller Gewalt treiben, durch Antrieb in Bewegung setzen; Angl. to drive, conduct).

Tantus

TANTUS, a, um, adject. Saepius rem auget et est tam magnus, τόσος, τηλικοῦτος (It. sì grande, cotanto, tanto; Fr. aussi grand; Hisp. si gran;Germ. so gross; Angl. so great, so much): cui respondet quantus vel expresse vel tacite.

- 1.°) Generatim.

- a) Absolute.

- b) Cum aliis vocibus aliqua ratione vel relatione sibi conjunctis.

- α) Cum partic. ita ad majorem vim.

- β) Cum Genetivo partitivo.

- γ) Sequente ut finali vel comparativo.

- δ) Cum relativo qui.

- ε) Et saepius cum quantus.

- ζ) Raro cum partic. quam, sive ante sive post.

- 2.°) Speciatim refertur ad numerum et est pro tot in plur. num. vel poetice in sing.

- a) Absolute.

- b) Cum relativo quantus.

- c) Huc trahi posse videntur et haec.

- d) Alterum tantum.

¶ 2. Aliquando rem imminuit vel certe non auget, sed simpliciter qualitatem rei exponit.

- Hinc substantivorum more Tanti, genet. sing. (subaud. pretii), pro tanto pretio.

¶ 1. Proprie.

- a) Cum relativo quanti.

- b) Absolute.

¶ 2. Translate est aestimari seu dignum esse, ob quod aliquid fiat.

- a) Cum relativ. quanti, quam, ut.

- b) Cum Infinito.

- c) Absolute.

- 1.°) Ante adjectiva compar.

- a) Sequent.

- b) Cum particula si.

- c) Absolute. - Tanto melior, est formula laudantis, probantis, acclamantis, plaudentis, et subaud. es. - Huic opponitur tanto nequior.

- 2.°) Ante adverbia compar.

- 3.°) Cum aliis adverbiis.

- 4.°) Et cum partic. ante, post.

- 5.°) Jungitur tanto etiam cum verbis comparationem significantibus.

- 6.°) Cum superlativ.

- Tantum, substantivorum et adverbiorum more usurpatur.

¶ 1. Substantivorum more, tantum est res tanta et occurrit absolute aut sequent. quam, quantum, qui vel ut.

- 1.°) Universim.

- a) Refertur saepe ad rei magnitudinem seu quantitatem eique augendae inservit.

- b) Aliquando tamen rem imminuit vel non auget, sed simpliciter exponit.

- 2.°) Tantum est, hoc et nihil amplius.

- 3.°) In tantum, adeo, tantopere, usque eo.

¶ 2. Adverbiorum more, tantum est tam vehementer, tantopere, tanto, τοσοῦτον: cui respondet quantum.

- 1.°) Generatim.

- 2.°) Speciatim, cum adjectivis, sive positivis sive superlativis, pro tam.

- 3.°)Item pro adeo.

- a) Sequente ut cum Conjunctivo.

- b) Absolute.

- 4.°) Tantum abest, ut.

- 5.°) Item significat solum, tantummodo, μόνον.

- a) Absolute.

- b) Sequentibus particulis. - Tantum non, solum non, paene, propemodum, quasi,μονονοῦ, ὅσον οὐ: de re non quidem peracta, sed cui parum omnino deest. - Tantum modo, idem ac solum, solummodo; sed in unam vocem conjuncta fere occurrunt. - Tantum ne, est desiderantis, purchè solo, non. Ovid. 9. Met. 21. Tantum ne noceat, quod me nec regia Juno Odit.

Aegrōtō

AEGRŌTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (aeger). - Proprie est male valere, et ponitur cum de corpore, tum de animo.

I.) Proprie.

¶ 1. De corpore, et est aegro corpore sum, morbo corripior (It. essere infermo o ammalato; Fr. être malade, indisposé; Hisp. ser enfermo; Germ. krank sein; Angl. to be sick, ill, or infirm).

- a) De hominibus et de brutis interdum animantibus.

- b) De plantis.

¶ 2. De animo est vitiis perturbari.

Arcessō

ARCESSO, is, īvi vel ĭi, ītum, ere, a. 3. - Arcesso est advoco, adducendum seu afferendum curo (It. chiamare, far venire; Fr. faire venir, appeler; Hisp. apelar, llamar; Germ. machen, dass Iemand herbei kommt, Iemanden herbei-herzu- oder henholen oder rufen lassen; Angl. to call, send for, invite, summon, fetch).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim ponitur de personis vel animalibus, et est advocare, adducendum curare. Occurrit

- a) Absolute.

- b) Addito termino, a quo quis arcessitur.

- c) Addito termino, ad quem quis arcessitur.

- d)Utrumque terminum coniunxit Plaut. Stich. 5. 3. 3. Domo dudum huc arcessita sum.

¶ 2.Speciatim saepe sumitur pro in iudicium vocare, et reum facere, accusare: quo sensu sequentes occurrunt dicendi modi: iudicio aliquem arcessere, nomine vel crimine alicuius rei arcessere, aut cum Genitivo absoluto capitis, maiestatis etc.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Arcessere ponitur de inanimis, et significat adsciscere, comparare.

¶ 2.Ponitur etiam cum de rebus non omnino materialibus, tum de abstractis; et est eas mutuas accipere, sibi adsciscere, comparare.

Medicus

Medicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui medendi artem habet et profitetur, medico, ἰατρός.

Artēria

ARTĒRĬA, ae, f. (ἀρτηρία).

¶ 1. Arteria est ductus, seu canalis, per quem animal spiritum ore in pulmones trahendo et expellendo respirat: ab ἀὴρ aer, et τηρέω servo, quia vitalem aerem servat (It. aspera arteria; Fr. la trachée-artère; Hisp. traquiartería; Germ. Luftröhre; Angl. the gullet or wind-pipe).

- a) Haec dicitur aspera arteria, Gr. τρἀχία ἀρτηρία, quod interius inaequalis est et scabra.

- b) Absolute.

- c) Usurpatur saepe in plurali numero, quia arteria in inferiore parte, qua pulmoni adnectitur, in plures dividitur ramos, quos βρόγχια Graeci appellant.

- d) Reperitur etiam arteria, erum,neutr. gen.

¶ 2. Praeterea sumitur arteria pro conceptaculo spiritus vitalis sanguine admixti, quod sub vena per totum corpus diffunditur. Differt a vena, quia per hanc sanguis influit in cor; per arteriam vero a corde in totum corpus diffluit: praeterea vena quieta est et immobilis; arteria micat, et pulsu indicat motum cordis.

Ūrīna

ŪRĪNA, ae, f. 1. saccatus corporis humor, ut ait Lucret. 4. 1022., lotium, humor a sanguine separatus in renibus et in vesicam delapsus, οὖρον (It. piscia, piscio, orina; Fr. urine; Hisp. orina;Germ. der Urin, Harn; Angl. urine): est derivatum a voce Graeca adlata.

Medicāmentum

MĔDĬCĀMENTUM, i, n. 2. (medicor) medicina, medicamen, remedium contra morbum, φάρμακον (It. medicamento, medicina, rimedio; Fr. médicament, remède, médecine, drogue, préparation; Hisp. medicamento, remedio interno ó externo; Germ. Arznei, Medicin, Heilmittel; Angl. a medicine, drug, medicament)

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Medicamentum, metaphorâ ductâ a superiori paragr., dicitur quodlibet animi remedium.

¶ 2. Ut Graecis φἀρμακον, sic Latinis medicamentum media vox est, et quae in utramque partem sumi potest. Est enim universim quidquid adhibitum, naturam eius, seu statum mutat, cui adhibetur. Itaque speciatim pro noxio medicamine, seu veneno sumitur, quod vel inferendo morbo aut morti, vel alienandae menti datur, veleno.

¶ 3. Item speciatim usurpatur pro veneficio, maleficio, malia.

¶ 4. Item speciatim pro succo, quo lanis color inducitur, tintura, colore.

¶ 5. Item pro eo, quod Itali mordente appellant.

¶ 6. Item pro condimento vini, defruti, et huiusmodi, concia.

¶ 7. Item pro emplastro doliis sarciendis, quod quidem cera, resina, sulphure et gypso constare Cato R. R.39. docet.

¶ 8. Item pro fuco, belletto.

Schedula

SCHĔDŬLA, ae, f. 1. (scheda) deminut. a scheda, parva scheda, carticella, cedola, polizzetta,σχέδιον.

Scheda

SCHĔDA, schida, sceda et scida, ae, f. 1. σχίδη, a σχίζω, findo.

¶ 1. Est philyra, plagula, membrana tenuis ex papyri libro, ex qua charta fit.

¶ 2. Accipitur et pro pagella, tabella, chartae folio singulari, et cum aliis non compacto: cuiusmodi est, in quo scribimus, si quid ex tempore in mentem venit, foglio, o mezzo foglio di carta, cartella, cedolone, pagina.

Pharmacopoeus

Pharmacopoeus, i, m., 2. - Qui medicamentum parat.

Pharmacopōlium

Pharmacopolium sive apotheca est taberna in qua medicamenta pharmaceutica parantur et dispenduntur. Pharmacopolae sive apothecarii ibi consilia medica praebent.

Pharmacum

PHARMĂCUM, i, n. 2. φάρμακον, medicamentum. Vox media est. Sumitur enim et pro medicamento salutifero, et pro veneno malo, seu toxico, quemadmodum et
Latine medicamentum vox media est, et tam in malam, quam in bonam partem accipitur.

Capsula

CAPSŬLA, ae, f. 1. parva capsa ad libros et chartas reponendas: item ad alios usus.

Pilula

PĬLŬLA, ae, f. 1. deminut. a pila, est parva pila, globulus, sphaericum quiddam et rotundum, palletta, pallotola, σφαιρίδιον.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim usurpatur de pharmacis, quae hac forma sumimus, quaeque Graecis dicuntur καταπότια, a καταπίνω deglutio. Non enim comminuendae dentibus, aut gustandae sunt pilulae, sed integrae devorandae.

Pāstillus

PASTILLUS, i, m. 2. (panis). It. pastello, τροχίσκος.

I.)Proprie. Plin. 22. Hist. nat. 12. 14. (29). Radix succo madet, qui aut per se conditur, aut pastillis farinae ervi.

II.) Translate.

¶ 1. Est aridum medicamentum ex quibusdam metallicis diligenter contritis plerumque confectum, quae humore aliquo non pingui iunguntur, et rursus coacta inarescunt, atque ubi utendum est, eiusdem generis humore diluuntur, illinunturque vulneribus, trocisco. Differt ab emplastro, quod utique liquati aliquid accipit, et non illinitur, sed imponitur: item a malagmate, quod maxime ex floribus fit, eorumque surculis.

¶ 2. Dicitur et de pilulis unguentariis, quae odoris gratia gestantur.

Ēlectuārium

ĒLECTĀRĬUM vel electuarium, ĭi, n. 2. medicamenti genus, quod lingitur, vel sorbetur. Plin. 21. Hist. nat. 21. 89. (154). ecligma vocat; est enim ab ἐκλείχω delambo: sunt tamen qui electarium sive electuarium ab electis speciebus, quibus conficitur, dictum putent. Isid. 4. Orig. 9. Electarium vocatum, eo quod molle sorbeatur. Coel. Aurel. 2. Tard. 13. ante med. Ob electarium conficiendum erunt sumenda mala punica recentia etc. Id. ibid. paullo post. Infuso passo sufficientis quantitatis, quo medicamen electarii crassitudinem sumat.

Diaeta

DĬAETA, ae, f. 1. διαίτα. –

¶ 1. Diaeta est ratio et regula in iis, quae ad victum pertinent, modus victus a medicis praescriptus: sub quo continentur non solum cibus et potus, sed etiam exercitatio, somnus, cetera, quae ad valetudinem conferunt.

¶ 2. Item pars seu membrum aedium ad habitandum idoneum, conclave, cubiculum.

Medicīna

A) Medicina, ae, f. 1. (subaudi ars) absolute, substantivorum more, ut grammatica et similia, est ars medendi, medicina, ἰατρική.

B) Medicina, ae, f. 1. (subaudi taberna) absolute, substantivorum more, est taberna medici, bottega di medico; qualem emisse sibi, publica impensa, in compito Acilio, qui primus Romae medicinam facere instituit, circa ann. U. C. DXXXV. Archagathum Peloponnesium, Plin. 29. Hist. nat. 1. 6. (12). tradit.

C) Medicina, ae, f. 1. (subaudi res) est etiam ipsum remedium, quod medicina praebet, medicamentum, medicamento, medicina

Ulcus

ULCUS, ĕris, n. 3. — Ulcus est solutio ex pure collecto in corpore animalis cum tumore cutis aut ruptione, ἕλκος (It. piaga, ulcera; Fr. ulcère, plaie; Hisp. ulcera, llaga honda; Germ. das Geschwür; Angl. a sore, ulcer).

Splēnium

SPLĒNĬUM vel splenion, ĭi, n. 2. (σπλήνιον)

I.) Proprie.

¶ 1. Est herba, quae spleni medetur, quaeque usitatius dicitur asplenum.

¶ 2. Est etiam herba, quae alio nomine fere dicitur cynoglossa.

II.) Improprie.

¶ 1. Splenium a splenis forma eiusdemque colore appellatur panniculus vel fascia medicamento aut emplastro illita, quae fronti aut oculis aliquo morbo laborantibus imponitur.

¶ 2. Hinc ita etiam vocantur linteola vel parva coria, stellata aut lunata figura, quae elegantiae et ornatus causa vel naevis abscondendis vultui olim opponebant veteres, quemadmodum nuper apud nos etiam factitabant feminae, ideoque Italice nei, Gallice vero mouches nuncupantur.

Emplastrum

EMPLASTRUM, i, n. 2. ἔμπλαστρον.

I.) Proprie emplastrum est medicamentum, quod ex variis rebus conflatur, et exterius imponitur: ab ἐμπλάσσω illino. Differt a malagmate, quod maxime ex floribus, eorumve surculis fit: emplastrum vero plerumque ex metallicis. Differt a pastillo, quia pastillus tantummodo ex aridis fit, emplastrum utique liquati aliquid accipit.

II.) Improprie.

¶ 1. Figurate. Ad huius medicamenti similitudinem emplastrum dicitur et emplastratio insitionis genus, quo gemmas cum exiguo cortice in partem sui delibratam arbor recipit.

¶ 2. Translate. Laberiusapud Gell. 16. 17. extr. Quid est iusiurandum? emplastrum aeris alieni.

Dēfungor

DĒFUNGOR, gĕris, ctus sum, gi, dep. 3. (de et fungor). - Defungor est idem quod fungor, vel omnino et plene fungor, perfungor, officium partesque meas plene exsequor, atque adeo liberor, solvor officio, molestia, periculo (It. fare, eseguire, compire, sbrigarsi, liberarsi; Fr. s'acquitter d'une fonction, accomplir, acquitter, executer; Hisp. cumplir, executar plenamente; Germ. sich einer Sache entledigen, ein Geschäft zu Ende bringen, vollenden, davon, ab- oder loshommen; Angl. to discharge, execute, perform, get rid of, be freed from).

- Defunctus vita, morte, etc. dicitur qui suum vitae curriculum, quem debuit, implevit et ad plures transiit.

Cinis

CĬNIS, ĕris, m. et f. 3. - Cinis (a Graeca voce κόνις pulvis, cinis lixivius) est pulvis, in quem res combustae rediguntur (It. cenere; Fr. cendre; Hisp. ceniza;Germ. die Asche; Angl. ashes, combers, cinders).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim saepissime dicitur de funerum reliquiis, quae, crematis cadaveribus, in sepulcra condebantur.

II.) Figurate.

¶ 1. Cinis ponitur pro morte.

¶ 2. Item pro mortuis ipsisque defunctorum manibus.

¶ 3. Per similitudinem dicitur etiam de urbibus vel domibus incendio absumptis.

Ego

ĔGŎ (Graece ἐγὼ, Gothic. ik), cujus casus obliqui sunt mei, mihi, me; et in plur. num. nos, nostrum vel nostri, nobis. - Ego est pronomen primae personae, utriusque generis (It. io; Fr. moi, je;Hisp. yo; Germ. ich; Angl. i).

Inclūdō

INCLŪDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (in et claudo). - Includere est intus claudere, κατακλείω (It. rinchiudere, serrare dentro, inchiudere;Fr. enfermer, renfermer; Hisp. encerrar; Germ. einschliessen, einsperren; Angl. to sut up, confine, enclose, keep in, include)

Noster

NOSTER, tra, trum, pronom. possess. — Noster est ad nos pertinens, a nobis possessus, ἡμέτερος (It. nostro; Fr. notre;Hisp. nuestro; Germ. unser, unsere, unser, der, die, das unsrige; Angl. our, ours, our own).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim nostri dicuntur consanguinei, affines, domestici, conterranei, amici, fautores: quibus opponuntur externi et alieni.

¶ 3. Quum aliquem alloquimur, adhibetur in blanditiis.

¶ 4. Aliquando nostrum dicitur quod nobis aptum est, quod favet, quod placet.

Dēmorior

DĒMŎRĬOR, mōrĕris, mortŭus sum, mōri, dep. 3. (de et morior).

A) Propriam ac nativam servat significationem; aut

B) Vim augendi tantummodo habet, vel actionis finem significat.

A) Quum praepositio de propriam ac nativam servat significationem demori est ex certo hominum numero certove hominum ordine moriendo exire, ita ut aliquid vacui remaneat.

- a) Generatim.

- b)Hinc speciatim demori vel demortui dicuntur, qui quum magistratu vel publico aliquo munere fungerentur, vel ordini collegiove essent adscripti, e vita migrarunt; et demoripraecipue adhibetur, quum de successore sermo est:

- c) Interdum de arboribus.

B) Quum praepositio de augendi vim tantummodo habet, vel actionis finem significat, demori est prorsus mori, moriendo excedere, perire.

I.)Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. De inanimis.

¶ 2. Cum Accusativo personae, ut deperire, est alicujus amore ardere.

Loculus

LŎCŬLUS, i, m. 2. deminut. a locus.

¶ 1. Generatim est parvus locus, luoghicciuolo,στενοχωρία.

¶ 2. Speciatim est loculamentum in piscinis, aviariis aliorumque animalium stabulis, in quibus unaquaeque seorsum degunt et aluntur.

¶ 3. Item speciatim est locus in sepulcro, ubi cadavera condiuntur, nicchia, cassa.

¶ 4. De feretro, seu sandapila, qua effertur ad sepulturam cadaver.

¶ 5. Item capsula, cista, cassetta, cesta.

¶ 6. Item capsula continendae pecuniae et hujusmodi pretiosis rebus, quae diligenter custodiri solent, cassettina, scatola, scrignetto: adhibeturque semper in plurali numero, fortasse quia hujusmodi capsulae pluribus constabant loculamentis ad varia pecuniarum genera distinguenda.

¶ 7. Loculus Archimedius quatuordecim eboreas lamellas vel crustas, quarum anguli varii erant, continebat, quae, prout componebantur, modo galeam, modo sicam, alias columnam, alias navem, vel arbusculum et alia plura ad puerorum ingenium exercendum et in eorumdem voluptatem figurabant.

Capulus

CĂPŬLUS, i, m. 2., et Capulum, i, n. 2. significat quidquid aut in se rem aliquam capit continetque, aut ab alio capitur ac tenetur. Hinc

¶ 1. Ponitur pro feretro, in quo defunctorum cadavera efferuntur: ac propterea capuli decus dicitur per convicium homo morti vicinus, capularis.

¶ 2. Significat etiam manubrium.

- a) Generatim.

- b) Speciatim saepe dicitur de manubrio ensis.

- c) Figurate capulus coleorum apud Auct. Priap. 25.; et absotute capulus apud Plaut. Cas. 5. 2. 26. est membrum virile. ¶ 3. Isid. 20. Orig. 16. 5. ait capulum etiam funem significare.

[Efferor](#)

EFFĔRO vel ecfero, effers, extŭli, ēlātum, efferre, a. anom. (ex et fero, tuli). - Efferre est extra ferre, proferre, producere (It. portar fuori; Fr. tirer dehors, porter hors; Hisp. tirar, sacar á fuera, traer fuera; Germ. hinaus - und heraustragen, bringen, bewegen; Angl. to bring forth, carry forth or out).

[Pompa](#)

POMPA, ae, f. 1. πομπή, deductio, translatus, transvectio, apparatus solemnis per publicas urbis vias cum ostentatione et specie quadam triumphi, et agmine plurium incedentium, tam in laetis rebus, quam in lugubribus: a πέμπω mitto, deduco, transveho.Hujusmodi erant deductio sponsae in domum sponsi, exsequiae, transvectio sacrorum in ludis, in supplicationibus, triumphis, (It. processione con apparato o solennità; Fr. procession publique et solennelle; Hisp. procesion publica y solemne; Germ. ein öffentlicher, feierlicher Aufzug, Umzug, Procession; Angl. a solemn procession).

[Fūnebris](#)

FŪNĔBRIS, e, adject. ad funus pertinens, ἐπιτάφιος (It. funebre; Fr. funèbre, de funérailles; Hisp. funeral; Germ. d. Leiche betreffend, zum Leichenbegängniss gehörend;Angl. of or pertaining to a funeral, mournful).

I.) Proprie.

II.) Improprie est funestus, letalis, exitialis, funesto.

[Versus, adv.](#)

Versus, adv.

Versus(vorsus), absolute est adverbium et praepositio, et designat locum, ad quem tendimus, πρός (It. verso; Fr. vers, envers, contre; Hisp. cerca, á cerca de, contra; Germ. gegen, nach; Angl. towards, against). Adhibetur autem fere, ut est adverbium, cum addita praep. ad, in et raro ab, vel cum alio adverbio: quae ut plurimum praecedunt; et occurrit tum proprie tum translate.

[Īnferō](#)

INFĔRO, infers, intŭli, illātum vel inlātum, inferre, a. 3. (in et fero). Aliquando per tmesin dividitur. Manil. 1. 50. Inque deum Deus ipse tulit. pro intulit. - Inferre est intro ferre, importare, invehere, εἰσφέρω (It. portar dentro, introdurre, apportare; Fr. porter dans, apporter dans ou vers; Hisp. traer, llevar dentro, conducir; Germ. hineinbringen, -führen, -setzen, -tragen, hinaufsetzen, -werfen, -bringen; Angl. to bring or carry into, introduce).

[Sepulcrum](#)

SĔPULCRUM vel sepulchrum, i, n. 2. (sepelio) — Sepulcrum est locus, in quo mortuus sepultus est, quod antiqui bustum appellabant, ut ex Gallo AElio ait Fest. p. 339. 30. Müll.; vel locus, ubi corpus ossave hominis condita sunt, ut clarius Ulp. Dig. 11. 7. 2. definit, τάφος, τύμβος

(It. tomba, avello, sepolcro; Fr. lieu de sépulture, sépulcre; Hisp. sepulcro; Germ. d. Grabstätte, d. Gruft, d. Grab; Angl. a tomb, grave, sepulchre).

Vespillō

VESPILLO et vispillo, ōnis, m. 3. — Vespillo

¶ 1. Est qui pauperiorum cadavera effert, νεκροθάπτης (It. beccamorti, becchino; Fr. croque-mort; Hisp. sepulturero; Germ. der Leichenträger; Angl. a beaver).

¶ 2. Sumitur etiam in malam partem pro cadaverum spoliatore.

Humō

HŬMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (humus). - Humare est humo tegere sepeliendi causa; et proprie de iis tantum dicitur, qui mortui humo injecta conduntur, postea communiter de omnibus, qui sepeliuntur, dici coeptum, θάπτω (It. coprire di terra, sotterrare, seppellire; Fr. couvrir de terre, enterrer, inhumer; Hisp. cubrir de tierra, enterrar; Germ. mit Erde bedecken, daher begraben, bestatten, beerdigen; Angl. to cover with the earth, bury, inter).

I.) Proprie.

- a) De hominum cadaveribus.

- b) De aliis rebus, quae terra obruuntur.

II.) Translate universim significat quocumque modo sepelire, exsequiis prosequi, funus facere.

Monumentum

MŎNŬMENTUM vel monimentum, i, n. 2. (moneo). — Monumentum est quidquid nos monet, sive monere potest rei alicujus praeteritae, ut libri, historiae, statuae, sepulcra, tituli, fana, porticus ceteraque hujus modi, μνῆμα, μνημεῖον (It. memoria, monumento; Fr. souvenir, monument; Hisp. seňal, monumento, aucerdo; Germ. d. Denkmal, Erinnerungsmal, Andenken, von Gebäuden, Statuen, Gallerien, Grabmälern etc.; Angl. a monument, memorial, record).

Epitaphium

ĔPĬTĂPHĬUM, ĭi, n. 2. ἐπιτάφιον, inscriptio, quae sepulcris inciditur in laudem defunctorum: ab ἐπὶ super et τάφος sepulcrum.

Fūnus

FŪNUS, ĕris, n. 3. pompa, quae fit in exsequiis mortuorum: a funalibus sive funibusaccensis, quia cadavera noctu efferebantur cum faculis, propter sacrorum celebrationem diurnam. Gr. κηδεία (It. funerale, pompa funebre; Fr. funérailles, convoi, pompe funebre; Hisp. exequias, honras funerales, entierro; Germ. d. Leichenbestattung, d. Leichenzug; Angl. a funeral, funeral procession).

Sīparium

SĪPĂRĬUM, ĭi, n. 2. — Siparium est velum in scaena, tenda, cortina, sipario, αὐλαία, περιπέτασμα, et quidem, ut ex locis mox afferendis argui potest, parvum velum interius in scaeno, quod populo obstabat, dum actus commutabantur; aulaeum vero, quod scaenam claudit, quodque deprimitur, quum fabula incipit; attollitur, quum eadem acta est.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de velo circa tribunal praetoris, quod siparium ex usu scaenae dicebatur.

II.) Translate, per metonymiam, dicitur de ipsa comoedia, in qua praesertim adhibebatur.

Cōmoedia

CŌMOEDĬA, ae, f. 1. κωμῳδία - Comoedia est poema dramaticum, civium et vulgi actiones stilo populari imitans, non sine salibus ac jocis, exitu laeto. Ejus finis est vitae privatae exemplum proponere, ut inde mores suos quisque corrigat. Differt a tragoedia, quae illustres personas inducit, terrorem ac misericordiam commovet, exitus habet horribiles, et stilo utitur gravi, tumido et a communi consuetudine remoto. - Dicta est a κώμη vicus et ῳδὴ cantus, quod initio per vicos discurrentes hujusmodi lusus actitabant.

¶ 1. Stricto sensu in Latinis scriptoribus comoedia Graecorum significatione semper occurrit: apud quos vetus comoedia mordacibus dictis abundabat, magnâ in quemque invehendi licentiâ.

¶ 2. Villam quamdam suam humiliore loco positam figurate comoediam appellat Plin. 9. Ep. 7. Hujus in littore (ad Larium lacum) plures villae meae; sed duae, ut maxime delectant, ita exercent. Altera imposita saxis, more Bajano, lacum prospicit; altera, aeque more Bajano, lacum tangit. Itaque illam tragoediam, hanc appellare comoediam soleo; illam quod quasi cothurnis, hanc quod quasi socculis sustinetur.

Tragoedia

TRĂGOEDĬA, ae, f. 1. (τραγῳδία) — Tragoedia est poematis gravissimi genus, quo regum principumve aut eorum, qui in aulis regum versantur, calamitates depinguntur, tristissimum fere habens exitum, tragedia. — Differt proprie a comoedia, quod in hac humiles et privatae personae introducantur; insuper comoedia, a turbulentioribus fere rebus initium sumens, tranquillum laetumque sortitur exitum: tragoedia vero totum quidem argumentum exitumque habet luctuosum.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur pro magnificentia, magniloquentia, re ingenti, vel pro eo quod Graeci dicunt πάθος. — Hinc tragoedias agere, movere, excitare, est gravi dicendi genere uti, amplificare, exaggerare: interdum etiam tragicam seu luctuosam scaenam excitare, tumultum commovere, seditionem concitare.

¶ 2. Pro casu aerumnoso.

¶ 3. De signo seu tabula usurpat Plin. 35. Hist. nat. 36. (78). Echionis sunt nobiles picturae – Tragoedia et Comoedia. ¶ 4. Tragoedia etiam dicitur a Plin. jun. 9. Ep. 7. quaedam villa.

Repraesentō

RĔPRAESENTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et praesens). - Repraesento est idem ac praesentem esse facio, ob oculos pono, in conspectu pono, refero, exhibeo, υποτυπόω (It. far vedere presente, porre sotto gli occhi, rappresentare;Fr. rendre présent, mettre devant les yeux, représenter, reproduire; Hisp. hacer presente, representar, reproducir; Germ. wieder vergegenwärtigen, gegenwärtig vorführen, - darstellen; Angl. to represent, exhibit as present, lay before one).

Memorābilis

MĔMŎRĀBĬLIS, e, adject. (memoro).

— a) Raro admodum est simpliciter dici dignus, vel qui dici potest, da dirsi.

— b) Saepe est memorandus, commemorabilis, memoria et laude dignus, memorabile, ἀξιομνημόνευτος, λόγιμος.

Historia

HISTŎRĬA, ae, f. 1. narratio et expositio rerum gestarum; ab ἵστωρ sciens, ἱστορία (It. storia, istoria; Fr. histoire, récit historique; Hisp. historia; Germ. d. Geschichts erzählung, Geschichtschreibung, Gesckichte; Angl. history).

I.) Proprie.

a) Apud Romanos ab initio rerum Romanarum usque ad P. Mucium Scaevolam Pont. Max. historia nihil aliud fuit, nisi annalium confectio. Post Scaevolam historia scribi coepta est a M. Catone, a Fabio Pictore, ab Antistio Pisone. Sed hi veterem similitudinem scribendi secuti sine ullis ornamentis, monimenta solum temporum, hominum, locorum gestarumque rerum reliquerunt. Primus, qui ornate historiam scriberet, Caelius Antipater exstitit, qui fuit familiaris L. Crassi oratoris.

- b) Historiae leges apud Cic. 2. Orat 15. 62. hae sunt: prima, ne quid falsi dicere audeat; deinde, ne quid veri non audeat; ne qua suspicio gratiae sit in scribendo, ne qua simultatis. V. Tac. 1. Hist. 1.

- c) In sing. num. Cic. 2. Orat. 9. 36. Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuncia vetustatis, qua voce alia, nisi oratoris, immortalitati commendatur?

- d) In plur. num. Cato apud Gell. 3. 7. Leonides Laco, qui simile apud Thermopylas fecit, propter ejus virtutes omnis Graecia gloriam atque gratiam praecipuam claritudinis inclitissimae decoravere monumentis, signis, statuis, elogiis, historiis aliisque rebus.

- e) Apud Plaut. Men. 2. 1. 23. historiam scribere dicuntur ii, qui omnia suis oculis videre volunt, quo tuta plane sit fides.

II.) Translate.

¶ 1. Abstracta significatione accipitur pro quavis narratione: hinc

a) Pro narratione vera, pro quavis descriptione, interpretatione seu expositione. Res historia digna dicitur, quae magni est momenti et scitu digna, scilicet quae digna est, ut narretur et exponatur.

b) Pro narratione fabulosa.

¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu a Propert. dicitur historia is ipse, qui historiae materia et argumentum est

Recipiō

RĔCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (re et capio).

A) Stricto sensu, recipere est rursum capere, rem depositam assumere, ἀναλαμβάνω (It. ripigliare, riprendere, riavere, rientrare in possesso; Fr. rétirer a soi, ramener, faire revenir, reprendre, rentrer en possession de; Hisp. retraer, volver à traher, tomar de nuevo; Germ. zurücknehmen, -erhalten, -führen, -ziehen; Angl. to take again, get back, receive).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est idem ac recupero, ricuperare.

¶ 3. Item speciatim retraho, reduco, tirar a sè, o indietro.

¶ 4. Item est idem ac retraho, reduco, in tutum reduco, atque adeo eripio, libero, ritirare, sottrarre, liberare.

¶ 5. Item speciatim, recipere se, eo proficisci, unde aliquando discesseris, redire, reverti, ritornare.

II.) Translate.

¶ 1. Speciatim recipere est excipere, reservare: quod fit, quum quis, venditis ceteris, sibi quippiam reservat.

¶ 2. Universim, metaphorâ sumptâ a superiore paragr. I. 1.,usurpatur de anima, spiritu et similibus.

¶ 3. Hinc est etiam se vertere, reverti, volgersi.

B) Recipere est etiam capere, accipere, admittere, ricevere, accettare, ammettere.

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Speciatim locum habet in venditionibus et est Italice ricavare.

¶ 3.Item speciatim in re medica, recipere hoc et illud dicuntur medicamenta, quae ex variis speciebus componuntur.

¶ 4. Item, recipere ferrum, jubebantur gladiatores victi et jacentes, si missionem non impetrassent, quam amore vitae petebant.

¶ 5. Item refugium praestare, ricettare, ricoverare: ut recipere servum, abscondendi causa refugium ei praebere apud se.

II.) Translate.

¶ 1. Universim usurpatur pro assumere, permittere, pati.

¶ 2. Speciatim est suscipere, accettare, intraprendere, imprendere.

¶ 3. Saepe est polliceor, promitto. Est autem quiddam amplius, quam polliceor,quia significat rei eventum et periculum in se suscipere, promettere, assicurare, impegnarsi.

¶ 4. Recipere nomen alicujus, dicitur praetor, quum ejus accusationem admittit, eumque inter reos numerat.

Redux

RĔDUX, dŭcis, adject. omn. gen. (reduco).

¶ 1. Active redux est qui reducit.

¶ 2. Passive redux est qui ab exsilio aut captivitate, bello, aut peregre profectione incolumis redit aut reductus est, chi è ritornato sano e salvo, ὑπόστροφος, παλίντροπος.

Histriō

HISTRĬO, ōnis, m. 3. - Histrio est ludio, qui personatus in scaenis fabulas agit: ab hister,quae vox Tuscis significabat ὀρχηστὴν, h. e. saltatorem, qui et ludio vocatur. A Tuscis enim rem et vocem Romani accepere, ut Liv. 7. 2. et Val. Max. 2. 4. n. 4. tradunt: neque audiendus videtur Paul. Diac., qui p. 101. 1. Müll. inde dictos putat, quod primum ex Histria venerint. Gr. ὑποκριτὴς, μῖμος (It. istrione, commediante; Fr. acteur, histrion, comédien; Hisp. histrion, comediante; Germ. d. Schauspieler; Angl. a placy-actor, stage-player, comedian).

I.) Proprie.

II.) Translate et urbane histrio dicitur de vano homine et falsa jactante gloriae causa, cerretano.

Mōriō

MŌRĬO, ōnis, m. 3. deminut. sciocco, scimunito, buffone, homo qui naturali stoliditate et stultitia risum excitat: a μωρός stultus, fatuus.

Iocus

IŎCUS, i, m. et in plur. num. etiam joca, ōrum, n. 2. - Jocus est dictum, aut factum non serium, sed ludicrum et risu dignum, ludus, lepor, facetia, παιδιά (It. scherzo, barzelletta, burla, facezia, giuoco, beffa; Fr. plaisanterie, badinage, raillerie, moquerie, jeu, amusement;Hisp. chocorreria, chanza, burla, chasco, juego; Germ. d. Scherz, Spass; Angl. a joke, jest, humorous or merry saying, wit, raillery, humour, pleasantry).

Spectātor

SPECTĀTOR, ōris, m. 3. (specto) qui aliquid spectat, θεάτης
(It. spettatore; Fr. spectateur; Hisp. espectador; Germ. d. Unseher, Beobachter; Angl. a beholder).

¶ 1.Generatim.

¶ 2.Speciatim dicitur de iis, qui ad ludos spectandi causa conveniunt.

¶ 3. Item sumitur pro judice, probatore.

Orchēstra

ORCHESTRA, ae, f. 1. ὂρχηστρα, ab ὀρχέομαι salto, apud Graecos locus erat in theatro, ubi chorus saltabat. Apud Latinos, eodem theatri loco sita alium usum habuit, nempe destinata fuit senatoribus ad spectandum, scilicet ann. V. C. DLVIII., quum, ut ait Liv. 34. 54., ludos primum senatus a populo secretus spectavit.

I.) Proprie.

¶ 1. De orchestra senatoribus ad spectandum destinata.

¶ 2. Festus p. 181. 22. Müll.Orchestra locus in scaena, in quo antea, qui nunc planipedes dicuntur, agebant, in quem non admittebantur histriones, nisi tantum interim dum fabulae explicarentur, quae sine ipsis explicari non poterant. Ita Müllerus mutilum hunc locum restituit, et haec adnotavit: Orchestra a Festo eo sensu intelligitur, quo id vocabulum neque in antiquo Graeco, neque in Romano theatro instructum erat, sed in scaenicis ludis senescentis Graeciae, apud Alexandrinos, puto, et Antiochenos. In his proscaenio additum erat pulpitum inferius, ab aliis thymele, ab aliis orchestra dictum, in quo musici artifices, saltatores, mimi

committerentur. V. praecipue Suid. et Etymol. M. S. V. σκηνή, et cf. Vitruv. 5. 8., Phrynich. p. 163. Lob., Lucian. de saltat. 76., et Isid. 18. Orig. 43., 44. et 47.

II.) Improprie. Metonymice est ipse senatus.

Plēbs

PLEBS, plēbis, f. 3. — Plebs (a πλῆθος vel πληθύς unde plebes; et contract. plebs)

I.)Proprie est ea pars populi Romani, quae a patribus, seu patriciis distinguitur, πλῆθος, δῆμος (It. plebe, popolo; Fr. le plébéiens, la classe du peuple, la plèbe; Hisp. pueblo, la gente comun, poblacho; Germ. d. Volksmenge; Angl. the common people, or plebeians).

— a) Differt a populus, quia hoc nomine omnis parscivitatis, omnesque ejus ordines continentur: plebs vero ea dicitur, in qua gentes civium patriciae non insunt.

— b) Hoc sensu etiam equester ordo plebe comprehenditur.

— c) Populus etiam aliquando pro plebe hoc sensu ponitur: ut quum dicitur Senatus populusque R.

— d) Frequenter plebs dicitur de tertio ordine populi R., exclusis equitibus et patribus.

— e) In hac quoque significatione populus interdum pro plebe ponitur.

— f) Plebs urbana Romae erat turba otiosorum, egenorum, factiosorum, turbulentium, et in foro assidue versantium, quos in quatuor tribus redegit Q. Fabius Max.

¶ 1. Est populi multitudo, ea praesertim quae optimatibus opponitur, quod nos Itali dicimus la democrazia in opposizione ai conservatori.

¶ 2. Item universim in quacumque civitate plebs est ordo infimorum hominum, pauperiorum, viliorum, plebe, plebaglia, popolaccio.

¶ 3. Hinc de quocumque infimo coetu dicitur.

Cavea

CĂVĔA, ae, f. 1. - cavea

¶ 1. Significat locum cavum et vacuum, qui multis constat circulis inter se divisis ac distinctis.

¶ 2. Saepius accipitur pro loco concluso aut septo, in quo bestiae asservantur.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de loco, quo aves includuntur.

- c) Item speciatim de alveari apum.

¶ 3. Accipitur etiam pro quodam januae versatilis genere, quod Graeci recentiores καβιοθύραν vocant.

¶ 4. Item de septo ex lignis, aut spinis, quo tenerae arbores a pecudum injuriis muniuntur.

¶ 5. Praeterea saepissime dicitur de loco, in quo sedet populus in theatris, quia concavus est et profundus.

¶ 6. Pro ipso theatro.

¶ 7. Et generatim pro quocumque loco ubi plures sedent ad aliquid spectandum; vel etiam pro ipso populo spectante.

Plaudō

PLAUDO, dis, si, sum, dere, a. et n. 3. — Plaudere

A) Active est cum sonitu percutere, plangere, verberare, pulsare, ferire, κροτέω (It. percuotere, battere con istrepito; Fr. frapper, battre quelque chose avec bruit; Hisp. cascar, pegar, golpear con fuerte ruido; Germ. etwas oder an etwas klatschen, so schlagen, dass es klatscht; Angl. to beat, make a noise by beating or striking).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

B) Neutrorum more plaudere est rem cum re percutiendo sonitum edere.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Saepe est collisis manibus sonitum edere, quod fit quum alicui re bene gesta gratulamur, quum probamus aliquid, quum laetitiam ostendere volumus, applaudire.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro probare, assentiri.

¶ 2. Plaudere sibi, sibi placere, blandiri, sua nimium amare, probare.

¶ 3. Plaudere in aliquem, contra aliquem, et quasi exsibilare.

Arrīdeō

ARRĪDĔO vel adrideo, rĭdes, rīsi, rīsum, rīdere, 2. (ad et rideo). - Arrideo est ad aliquid rideo (It. ridere; Fr. rire à; Hisp. reir; Germ. dazu lachen; Angl. smile upon).

I.) Proprie.

¶ 1. Arridere dicitur qui ridet dum alius ridet, sive ridenti ridens ipse additur.

¶ 2. Arrideo est ad aliquid rideo, subrideo, et fere ridendo applaudo vel approbo; raro enim in malam partem occurrit. –

1.) In bonam partem.

- 2.) In malam partem cum Accus. rei.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de rebus, quae nobis placent.

- a) Cum Dat. personae.

- b) Absolute. Plin. 1. Ep. 23. Si modo arriserit pretium (agelli). ¶ 2. A Poetis arridere dicuntur ea, quae nobis fausta et prospera sunt.

Praestīgiātor

PRAESTIGĬĀTOR, ōris, m. 3. giocolare, impostore, barattiere, θαυματοποιός, ψηφοπαίκτης, qui celeritate lusitandi, et ludibria illa oculorum factitandi ita praestringit visum intuentium, ut

miracula facere credatur; seu qui circumstantibus ita oculorum aciem praestringit, ut non advertant dolum: idem ac pilarius et pililudius.

Spectāculum

SPECTĀCŬLUM, i, n. 2. (specto) — Spectaculum est quidquid spectandum obiicitur, et saepe dicitur de re, quae non modo attentionem sed admirationem excitat (It. aspetto, mostra, vista; Fr. aspect, vue, spectacle; Hisp. vista, espectáculo; Germ. d. Anblich, die Schau, die Schauspiel; Angl. to show).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim, seu sensu magis concreto, dicitur de miraculis, quae dicuntur, orbis, meraviglie del mondo.

¶ 3. Item est quod in theatris et circo populo spectandum praebetur animi causa: et praecipue ludi, certamina, venationes, fabulae, qiuochi, festa, spettacolo, θέαμα: de quibus est Martialisinteger libellus.

¶ 4. Item dicitur de instrumentis scaenicis, uti sunt aulaea, vela etc.

II.) Metonymice.

¶ 1. Est ipsum theatrum, in quo spectacula eduntur.

¶ 2. Sumitur et pro loco, unde spectatur, loggia, palco.

¶ 3. Et pro ipsis spectatoribus.

Volūbilitās

VŎLŪBĬLĬTAS, ātis, f. 3. (volubilis) aptitudo ad volvendum, facilitas, qua aliquid movetur, vel caler motus circularis, εὐτροχία, τὸ εὔστροφον (It. volubilità; Fr. mouvement rapide, mouvement circulaire, tour; Hisp. facilidad de moverse, volubilidad, vuelta; Germ. die schnelle, kreisende Bewegung; Angl. volubility).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de oratione et est promptitudo dicendi cum verborum copia coniuncta.

¶ 2. Item de fortuna et est inconstantia.

Interdum

INTERDUM, adverb. (inter et dum).

¶ 1. Apud classicos optimae notae est aliquando, nonnunquam, ἐνίοτε, ὅτε (It. talora, alle volte, qualche volta; Fr. quelquefois, parfois;Hisp. alguna vez, algunas veces; Germ. zuweilen, bisweilen; Angl. sometimes, now and then, occasionally).

¶ 2. Apud sequioris aevi scriptores significat etiam interea, interim, tra tanto; quasi interea dum.

Lārvō

LARVO, as, ātum, are, a. 1. (larva). — Larvare est larvis infestare, terrere, atterrire. Firmic. — Hinc Part. praeter. pass. Larvatus, a, um, est furiosus, mente motus, quasi a larvis exterritus.

Praestīgiae

PRAESTIGĬAE, ārum, f. plur. 1. - Praestigiae (It. cosa che fa stravedere, giuoco di mano, gherminella, τερθρεῖαι, θαύματα, γοητεύματα) sunt miraculum, res specie mirae ad fallendum, uti sunt incantationes, et quidam ludi manuales, quibus illuditur oculis, et aliud cernere videmur, quam re ipsa sit.

Fūnambulus

FŪNAMBŬLUS, i, m. 2. - Funambulus est qui per funem ambulat, chi cammina o balla sulla corda, σχοινοβάτης.

Gradior

GRĂDĬOR, gradĕris, gressus sum, grădi, dep. 3. - Gradior (quocum cf. Gr. κραδᾶν) est gradum facio, incedo, ambulo, progredior, vado, et naturalem fere ambulantis motum significat, βαίνω (It. camminare, andare; Fr. faire de pas, avancer, marcher, atler; Hisp. andar, marchar, caminar; Germ. Schritte machen, schreiten, einhergehen; Angl. to go, valk, advance).

Saltō

SALTO, as, āvi, ātum, are, 1 - Salto dicitur de iis, qui lasciviae causa, artificiosis saltibus et gesticulationibus ad sonum tibiae moventur, brachia, pedes et corpus varie iactando, crotalis etiam et cymbalis interdum adhibitis, ut ex Cic. Pis. 9. et 10. colligitur, χορεύω, ὀρχέομαι (It. ballare, danzare; Fr. danser; Hisp. danzar, bailar;Germ. tanzen; Angl. to dance).

Haltēr

HALTER, ēris, m. 3. ἐλτήρ. Halteres erant massae plumbeae, non exigui ponderis, quas utraque manu tenentes athletae, corpus librabant saltusque edebant.

Pugil

PŬGIL, gĭlis, m. et f. 3. — Pugil est qui pugnis, aut caestu decertat, pycta, athleta, πύκτης, atleta.

Congredior

CONGRĔDĬOR, grĕderis, gressus sum, grĕdi, dep. 3. (cum et gradior). - Congredior est una gradior, simul incedo, alicuius lateri adstans simul gradior (It. camminare insieme o accanto; Fr. marcher avec; Hisp. andar de compaňia; Germ. zusammenschreiten, zusammen- oder aneinander treten; Angl. to move or go together).

Palaestra

PĂLAESTRA, ae, f. 1. a παλαίω luctor, quod a πάλη lucta. — palaestra est locus in quo antiqui lucta exercebantur, gymnasium, παλαίστρα (It. palestra, ginnasio o luogo adatto alla lotta e agli

altri giuochi ginnastici; Fr. palestre, lieu où l'on s' exerçait à la lutte, gymnase; Hisp. gimnasio;Germ. der Ringplatz, Ringbahn, Ringschule; Angl. a school for wrestling, and other exercises).

Dēcertō

DĒCERTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (de et certo). - Decerto est valde certo, seu certo usque ad finem, certando rem definio; contra certare est tantum contendere: usu tamen venit, ut alterum pro altero verbo usurparetur; sic apud Caes. occurrit tantum decertare, apud Sall.tantum certare, apud Cic. modo decertare, modo certare (It. combat tere, guerreggiare sino alla fine; Fr. combattre, lutter, vider un différend; Hisp. combatir, pelear; Germ. einen entscheidenden Kampf bestehen, bis zur Entscheidung, ans Ende kämpfen; Angl. to contend vehemently).

Hastīle

HASTĪLE, is, n. 3. lignum hastae, δόρυ (It. il legno dell'asta, bastone; Fr. bois d'une lance, hampe; Hisp. hasta de una lanza, manco de pincel; Germ. d. Schaft d. Wurfspiesses; Angl. the long round piece of wood on which the iron of a spear is fixed).

Bipennis

BĬPENNIS, e, adiect. (bis et penna vel pinna) qui binas utrimque alas habet. I.) Proprie.

II.) Figurate bipennis est utrimque aciem habens; a bis et pinna, quae rem etiam acuminatam significat.

Semispathium

SĒMISPĂTHĬUM, ĭi, n. 2. semispatha.

Sēmispatha

SĒMISPĂTHA, ae, f. 1. ensis dimidio minor, quam spatha.

Ēnsis

ENSIS, is, m. 3. - Significat unum idemque ac gladius juxta Quintil. 10. 1. 11. Sunt autem alia verba hujus naturae, ut idem pluribus vocibus declarent, ita ut nihil significationis, quo potius utaris, intersit, ut ensis et gladius. - Itaque ensis est gladius militaris (It. spada; Fr. épée, glaive; Hisp. espada; Germ. d. Schwert; Angl. a sword).

Mucrō

MŪCRO, ōnis, m. 3., est summitas cujuscumque rei in acutum desinentis, ferlendo ac caedendo apta, cuspis, apex, acumen, αιχμή, ἀκή, κέντημα (It. punta aguzza, punta che trafigge e taglia; Fr. pointe; Hisp. punta;Germ. die stechende Spitze, Schneide, Schärfe; Angl. the sharp point of any thing).

Obligō

OBLĬGO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (ob et ligo). — Obligare est circum ligare, colligare, devincire, ἐπιδέω (It. legare attorno, fasciare; Fr. lier, attacher sur ou dans; Hisp. ligar, atar, enlazar, liar

sobre, cerca, en; Germ. um –, anbinden, befestigen; Angl. to tie round, bind about, bind, tie).

Lētālis

LĒTĀLIS vel lethalis, e, adject. (letum). — Letalis est letum afferens, mortalis, θανάσιμος (It. mortale, mortifero, letale; Fr. mortel, qui cause la morte; Hisp. mortal; Germ. tödtlich; Angl. mortal, deadly).

Framea

FRĂMĔA, ae, f. 1.

¶ 1. Lancea, vel hasta lingua Germanica: (Cf. Germ. pfriem). Tac. Germ. 6. Hastas, vel ipsorum vocabulo, frameas gerunt, angusto et brevi ferro; sed ita acri, et ad usum habili, ut eodem telo, prout ratio poscit, vel comminus, vel eminus pugnent. Adde eumd. ibid. 11., 14., 18., 24. et 2. Ann. 21.; et Gell. 10. 25. Juvenal. 13. 78. Jurat per Martis frameam. Capell. 5. p. 136. Gradivi frameam non ausus poscere.

¶ 2. Augustin. Ep. 120. 16. non hastam, sed gladium esse contendit: fortasse quia tempore suo, vel saltem apud Afros, ea significatione usurpatur.

Pūgiō

PŪGĬO, ōnis, m. 3. brevis gladius et qui veste facile tegi potest: a pungo, pupugi. Paul. Diac. p. 235. 2. Müll Pugio dictus est, quod eo punctim pugnetur. Gr. ἐγχειρίδιον, ξιφίδιον, παραζωστρίς (It. pugnale; Fr. poignard, stylet; Hisp. puňal, almarada; Germ. d. kurze Waffe zum Stechen, der Dolch; Angl. a dagger, dirk, poniard, skean, stiletto).

Luctātor

LUCTĀTOR, ōris, m. 3. (luctor) qui cum altero luctatur eumque prosternere nititur, παλαιστής (It. lottatore; Fr. lutteur, celui qui combat; Hisp. luchador; Germ. d. Ringer; Angl. a wrestler).

Nūdus

NŪDUS, a, um, adiect. — Nudus dicitur qui sine veste est, aut tegmine quocumque, γυμνός, ἀνείμων (It. ignudo, nudo, spogliato; Fr. sans vêtement, nu; Hisp. desnudo, falto de vestido; Germ. bloss, unbedecket, unbekleidet, entblösst; Angl. naked, bare, uncovered).

Inungō

ĬNUNGO vel inunguo, ungis, unxi, unctum, ungere, a. 3. (in et ungo). - Inungere est in aliquo loco ungere, ungere, ἐναλείφω.

Olem

ŎLĔUM, i, n. 2. (olea). In plurali numero usurpari olea, affirmat Pompejus in Comm. p. 1617. ed. Keil., nullo tamen auctore laudato. — Oleum est pinguis liquor olivae, ἔλαιον (It. olio; Fr. huile d'olive; Hisp. aceyte de oliva; Germ. d. Oei, Baumöl; Angl. oil).

Prehendō

PRĔHENDO et per sync. prendo, dis, di, sum, dere, a. 3. — Prehendere est capere, λαμβάνω (It. pigliare, prendere; Fr. saisir, prendre, surprendre; Hisp. tomar, agarrar, asir, coger, prender; Germ. fassen, anfassen, er -angreifen; Angl. to take, take or lay hold of, grasp, catch, seize).

Annītor

ANNĪTOR vel adnitor, nĭteris, nĭsus vel nixus sum, nĭti, dep. 3. (ad et nitor). - Anniti est ad aliquam rem niti, incumbere, inniti (It. appoggiarsi a qualche cosa; Fr. s'appuyer sur quelque chose; Hisp. apoyarse sobre alguna cosa; Germ. sich anstemmen oder anlehnen an etwas; Angl. to rest or lean upon any thing).

Uter

ŬTER, utra, utrum, Genet. utrĭus, — Uter est quis ex duobus, πότερος, ὁπότερος (It. chi di due; Fr. lequel des deux; Hisp. que de dos;Germ. wer od. welcher von Beiden; Angl. whether or which of the dwo): differt autem a quis, quod de pluribus dicitur: idem dicendum de compositis uterlibet, utervis, et quilibet, quivis.

Prōsternō

PROSTERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. (pro et sterno). — Prosternere est prius sternere, consternere, substernere, στρώννυμι, sternere, sottoporre.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu pro prius sternere, consternere.

¶ 2. Latiori sensu et multo saepius est in terram deiicere, ad terram dare, affligere, evertere, καταβάλλω (It. atterrare, gettare a terra, prostrare; Fr. ieter bas, renverser, abattre, terrasser;Hisp. derribar, derrocar, abatir, echar por tierra; Germ. hinwerfen, hinstrecken, vorstrenen, niederwerfen; Angl. to strew beforehand, spread or place under).

Praeprīmīs

Praeprimis, adv. = in primis, cum primis, inter primarios, praecipue, maxime.

Supplantō

SUPPLANTO vel subplanto, as, āvi, ătum, are, a. 1. — Supplanto est, planta pedis seu pede supposito, deiicio, everto, ὑποσκελίζω (It. far cadere, fare il gambetto, soppiantare; Fr. renverser en donnant un croc en iambes; Hisp. dar zancadilla; Germ. durch Unterstellen d. Beines niederwerfen; Angl. to supplant, trip up one's heels).

Andabata

ANDĂBĂTA, ae, m. 1. gladiator, qui ex equo, frontem oculosque tectus, pugnat.

Pugnō

PUGNO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (pugna). — Pugnare est dimicare, certare, confligere, congredi, μάχομαι (It. combattere, pugnare, contrastare, azzuffarsi; Fr. combattre, se battre, se mesurer, lutter; Hisp. combatir, pelear, luchar; Germ. kämpfen, fechten, streiten, eine Schlacht-, ein Treffen liefern; Angl. to fight, combat, engage, contend).

Pugnus

PUGNUS, i, m. 2. - Pugnus est manus contracta et clausa ad capiendum, vel feriendum: cuius ictus colaphus etiam dicitur, πυγμή, κόνδυλος (It. pugno; Fr. poing; Hisp. puňo;Germ. d. Faust; Angl. a fist, neif).

Rīdiculus

RĪDĬCŬLUS, a, um, adiect. - Ridiculus est risum movens, risu dignus, ridendus, ridiculosus, γελοῖος, καταγέλαστος (It. ridicolo, ridevole, ridicoloso; Fr. qui fait rire, qui provoque le rire, plaisant, drôle, amusant, comique;Hisp. lo que mueve á risa, ridiculo, placentero; Germ. lächerlich, scherzhaft, spasshaft, possierlich; Angl. merry, iocose, worthy to be laughed at, exciting laughter, ridiculous, laughable).

Certāmen

CERTĀMEN, ĭnis, n. 3. contentio inter duos aut plures de re aliqua, conatus, quem quis adhibet, ut alium vincat; seu potius contentio inter duos aut plures ad rem aliquam diiudicandam, est enim a certo, as, quod a cernere, hoc est iudicare, decernere, deliberare: (It. contesa decisiva per qualche cosa, contrasto, gara; Fr. lutte décisive, combat de rivaux; Hisp. combate, lucha decisiva;Germ. d. entscheidende Kampf um etwas, Wettkampf, Wettstreit; Angl. a contest, strife, contention, debate).

Nīmīrum

NĪMĪRUM, adverb. — Usurpatur in explicanda vel demonstranda re, quae per se intelligitur, aut de qua nemo miretur: itaque ponitur pro sine dubio, videlicet, certe: et sane τῷ nimirum ex adverso posuit sine dubio ipse Cic. 1. Invent. 23. 32. Nam genus est, omnium nimirum libidinum, cupiditas; eius autem generis sine dubio pars est avaritia. Haec Cic. Gr. δήπου, δήπουθεν (It. senza dubbio, certamente, appunto; Fr. sans doute, assurément, certainement, certes, en vérité; Hisp. seguramente, ciertanente, sin duda, de verdad, con verdad; Germ. allerdings, freilich, unfehlbar, unstreitig, ohne Zweifel, in der That, in Wahrheit, nämlich; Angl. doubtless, surely, certainly).

Sphaeristērium

SPHAERISTĒRĬUM, ĭi, n. 2. (σφαιριστήριον). — Sphaeristerium

¶ 1. Est locus pilae lusui destinatus: a σφαιρίζω, pila ludo: idem antiquitus coryceum dicebatur. Erant sphaeristeria cubicula in balineis, in quibus se tum aliis rebus, tum pilae ludo exercebant.

¶ 2. Significat etiam ipsum ludi genus.

Remittō

RĔMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (re et mitto). – Remitto est verbum

A) Activum remitto est idem ac rursus, aut retro mitto, ἀναπέμπω (It. rimandare, mandare indietro, rispedire, rinviare; Fr. renvoyer, envoyer en retour, laisser aller; Hisp. volver á enviar, enviar de nuevo, enviar de retorno; Germ. zurückschicken, zurücksenden, zurückbewegen, zurücklassen, entfernen, wieder von sich lassen; Angl. to send back, despatch back, remand, return).

B) Neutrorum more, sive absolute remittere dicitur quidquid sedatur aut decrescit.

Rēticulum

RĒTĬCŬLUM, i, n. et Reticulus, i, m. 2. deminut. a rete vel retis. - - Reticulum, vel reticulus est parvum rete, vel rete solito angustioribus maculis contextum, reticella, δικτύδιον.

Lūsus

LŪSUS, us, m. 4. (ludo) idem omnino quod ludus: solumque usu differt, quia de ludis publicis fere non usurpatur, neque lusus facere, sed ludos dicimus, giuoco, divertimento, spasso, παίγνιον, παίγμα.

Lūdus

LŪDUS, i, m. 2. — Ceterum ludus est exercitatio quaevis animi vel corporis recreandi causa suscepta: quales sunt, quae a pueris fiunt, et quae lucri causa ineuntur: item quae a ludiis publice ad populi oblectamentum. Atque de his postremis proprie dici videtur: est enim a Λύδος, quod a Lydis Tusci oriundi tradidere Romanis morem ludorum publicorum, ut in LUDIUS dictum est, παίγνιον, ἀγών (It. giuoco, Fr. jeu; Hisp. juego; Germ. Zeitvertreib, Spiel, Ergötzlichkeit; Angl. play, sport, diversion, exercise, pastime).

Nōbilis

NŌBĬLIS, e, adject. (nosco). — Nobilis a nosco, quasi noscibilis (ut a moveo mobilis, a labor labilis) est cognitus, notus, sive in bonam, sive in malam partem, γνωτός (It. conosciuto, noto; Fr. connu, visible, qu'on peut voir, remarquer; Hisp. conocido; Germ. kennbar, kenntlich, bekannt; Angl. known, well known, noted, notorious).

Commōtiō

COMMŌTĬO, ōnis, f. 3. actus commovendi, motus (It. commozione, agitazione; Fr. mouvement, commotion; Hisp. movimiento, conmocion; Germ. durchschüttelnde Bewegung; Angl. commotion, agitation).

Distendō

DISTENDO, tendis, tendi, tentum vel tensum, tendere, a. 3. (dis et tendo). - Distendere est in diversas partes tendere, extendere (It. stendere, distendere; Fr. étendre, tendre, déployer; Hisp. extender, estirar; Germ. auseinanderdehnen, ausdehnen, ausspannen; Angl. to stretch or reach out, extend).

Reverberberō

RĔVERBĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et verbero). - Reverbero est idem ac repercutio, repello, ἀνωθέω,percotendo risospingere.

Tessera

TESSĔRA, ae, f. 1. — Tessera igitur est id, quod figura seu forma quadratum est, sive naturâ ita factum, sive ut plurimum, arte, constans sex lateribus (It. quadro, quadrato; Fr. carré, pièce carrée; Hisp. quadrado ó quadro, pieza quadrada; Germ. e. Viereck; Angl. a square, quadrate, a square bit, piece).

Tessera igitur

¶ 1. Est frustum ligni, panni aut lapidis, plerumque quadrata figura, ad quippiam ornandum, ad insitionem, ad pavimenta sternenda: quae et tesserula et tessella dicitur, tassello, quadretto, pezzetto.

¶ 2. Hinc tesserae lusoriae sunt cubi ossei vel lignei punctis distincti, quibus in alveolum jactis luditur, Gr. κύβοι et Ital. dadi,cujus nominis originem Itali habent a verbo do.

¶ 3. Item tabella brevis signi casâ, symbolum. —

1.°) Generatim. Justin. 3. 5. a med. Tantum ardorem militibus injecit, ut, non de salute sed de sepultura solliciti, tesseras insculptis suis et patrum nominibus dextro brachio deligarent, ut ex indicio titulorum tradi sepulturae possent. —

2.°) Speciatim tessera militaris multiplex, frumentaria, theatralis, hospitalis, nummaria etc. et etiam, imperatorum aetate, mandatis quibuslibet dandis.

Tālus

TĀLUS, i, m. 2. - Talus est in homine os in extrema tibia supra calcem (It. tallone; Fr. talon; Hisp. talon; Germ. d. untere Fusstheil, d. Ferse; Angl. heel, heelbone).

I.) Proprie.

II.) Improprie, a similitudine, est os quasi cubicae figurae in articulo pedis multorum animalium, quae bifida seu bisulca sunt; nam quae multifida sunt (ut nec homo), item quae solidae ungulae, tale os fere non habent,

III.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen dicitur de imo crure vel pedibus.

¶ 2. Figurate.

Frittillus

FRĬTILLUS, i, m. 2. - deminutivum a φίθυρος, est idem ac pyrgus, πύργος, idest turricula rotunda, per quam tali mittuntur, ne digitis ita a quoquam componi possint, ut cadant ad jacientis voluntatem: qui fritillus intus trochleatim erat effictus, certosque habebat excisos gradus, quibus tali impingentes subsilirent cum sonitu. V. voc. praeced. Alii interpretantur ipsam lusoriam tabulam, in qua jacti tali subsiliunt, tavoliere. Alii pyxidem ligneam, in quam conjecti tali manu agitantur, deinde in lusoriam tabulam effunduntur.

Immittō

IMMITTO vel inmitto, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (in et mitto). - Immittere est intus mittere, inducere, injicere, ἐμβάλλω (It. mandar dentro, spingere, cacciare, lanciare; Fr. envoyer vers, faire entrer dans, introduire, pousser, jeter, lancer ou lâcher sur; Hisp. hacer entrar, introducir, echar, tirar, lanzar sobre; Germ. irgendwo hineinschicken oder hineinlassen, einfügen, hinbringen, hinversetzen, los - oder vorwärts lassen, hinwerfen, hineintreiben, hineinstürzen; Angl. to send or let in, immit, cast, throw).

Āleātor

ĀLĔĀTOR, ōris, m. 3. qui saepe alea ludit (It. giuocatore, biscazziere; Fr. joueur;Hisp. jugador; Germ. der Glücksspieler, Spieler von Profession; Angl. gamester).

Sortilegium

Sortilegium sunt ludi fortis quibus solet pecunia poni.

Sors

SORS, sortis, f. 3. — Sors est fortuitus rei eventus, id quod cuique accidit sortiendo, κλῆρος (It. sorte, ventura; Fr. sort; Hisp. suerte; Germ. d. Loos; Angl. luck, sorcery).

Āleātōrius

ĀLĔĀTŌRĬUS, a, um, adject. ad aleam vel aleatorem pertinens.

Lūsōrius

LŪSŌRĬUS, a, um, adject. (lusor) ad lusum pertinens, da giuoco, παικτικός.

Abaculus

ĂBĂCŬLUS, i, m. 2. (demin. abaci 1. et 4.; Cf. ἀβακίσκος) tessellae vitreae versicolorae; ex quibus opera musiva fiebant (It. piccoli pezzi di vetro a varii colori onde si faceano i mosaici; Fr. petite tablette en verre coloré, employée dans les ouvrages en mosaïque; Hisp. pequennas tablas de vidrio colorado para las obras mosaicas; Germ. aus bumten Glas gefertige Musivstücke; Angl. Small pieces of coloured glass formerly employed for making mosaick work).

Rēgnō

REGNO, as, āvi, ātum, are, 1. (rex, rego). - regno est idem ac regnum possideo, rerum potior, dominor, βασιλεὺω (It. regnare; Fr. avoir le pouvoir royal, être roi, régner; Hisp. reynar, poseer un reyno, imperar, mandar soberanamente; Germ. königliche Gewalt haben, herrschen, regiren; Angl. to reign, be king over, rule, govern).

Ingeniōsus

INGĔNĬŌSUS, a, um, adject. (ingenium). - Ingeniosus est qui naturalem vim ad aliquid agendum accommodatam habet, qui ingenio pollet, solers, acutus, εὐφυής (It. ingegnoso; Fr. plein de talent, ingénieux, habile, fin, adroit; Hisp. ingenioso, habil, fino, sagaz; Germ. geistvoll, geistreich, verständig, scharfsinnig, gescheut;Angl. gifted with good natural talents, acute, clever, shrewd, ingenious).

Latrunculus

LĂTRUNCŬLUS, i, m. 2. deminut. a latro, onis, sensu translato et ejusdem fere significationis.

¶ 1. Est parvus latro, h. e. viarum obsessor, ladroncello, assassino da strada, ladrone. —

a) Generatim

b) Speciatim de eo, qui legitimus imperator non est.

¶ 2. Calculus lusorius dictus est latrunculus, quod est veluti parvus miles certans.

Velutī

VĔLUT et veluti, adverb. (vel et ut) tamquam, quemadmodum, sicut, ὥσπερ, οἷον (It. come, siccome; Fr. comme, ainsi que; Hisp. cemo, asi que; Germ. ganz wie, gleichwie; Angl. as, like as).

Exercitus

EXERCĬTUS, us, m. 4. - exercitus ab exerceo

I.) Proprie est exercitatio, esercizio, γυμνασία. Plaut. Rud. 2. 1. 7. Pro exercitu gymnastico et palaestrico hoc habemus: echinos, lepadas, ostreas captamus etc.

II.) Translate.

¶ 1. Concreto, uti ajunt, sensu significat militum copias, στρατὸς, ab exerceo, quia, ut ait Varro 5. L. L. 87. Müll.,exercitando fit melior. Hinc Veget. 2. Milit. 1. Exercitus ex re ipsa atque opere exercitii nomen accepit, ut ei numquam liceret oblivisci, quod vocabatur. Ulp. Dig. 3. 2. 2. Exercitum non unam cohortem, neque unam alam dicimus, sed numeros multos militum. Nam exercitui praeesse dicimus eum, qui legionem vel legiones administrat (It. esercito; Fr. armée, corps de troupes, troupes; Hisp. armada, cuerpo de tropas; Germ. das Heer, Kriegsheer, die Armee; Angl. an army).

¶ 2. A Poetis dicitur de quacumque multitudine.

¶ 3. Abstracte pro labore, angore, cruciatu, travaglio.

Proelium

PROELĬUM vel praelium, ĭi, n. 2. — Proelium est pugna, dimicatio, conflictus, certamen armorum, μάχη (It. fatto d'armi, battaglia, combattimento, pugna; Fr. combat, engagement, bataille; Hisp. combate, batalla;Germ. d. Treffen, d. Gefecht, d. entscheidende Zusammentreffen; Angl. a fight, battle, engagement, combat, conflict, contest).

Exerceō

EXERCĔO, ces, cŭi, cĭtum, cere, a. 2. - Exercere, διαπονέω, est in opere detinere, colere, excolere, tractare, opere versare (It. tenere in esercizio, lavorare, coltivare, maneggiare, trattare; Fr. mettre en activité, remuer, travailler, cultiver; Hisp. meter en actividad, revolver, trabaiar, labrar, cultivar; Germ. beschäftigen, bewegen, bearbeiten; Angl. to labour, work, ply, cultivate).

Cursus

CURSUS, us, m. 4. actus currendi: et dicitur de iis, qui pedibus, equo, curru, navi, quomodocumque celeriter moventur de loco ad locum (It. corso, e quindi tragitto, viaggio, via etc.; Fr. action de courir, course, voyage, cours; Hisp. el acto de correr, curso; Germ. der Lauf, die Eile, die Fahrt, Reise, der Weg; Angl. a running, the act of running, a course, way).

Diabathra

DĬĂBĂTHRA, ōrum, n. plur. 2. διάβαθρα (unde Italorum ciabatta) est genus soleae Graecanicae.

Campus

CAMPUS, i, m. 2. - Campus est planities, ager planus: eique opponuntur superiora loca. (It. campo, campagna, campo aperto, pianura; Fr. pays plat, uni, plaine; Hisp. campaňa, llanura; Germ. Ebene, Niederung, Fläche, freies Feld; Angl. a plain, field).

Vincō

VINCO, vincis, vīci, victum, vincere, a. 3. — Vinco estsupero, in certamine superior sum, victoriam reporto, νικάω (It. superare, vincere, soggiogare; Fr. vaincre, avoir le dessus, triompher de; Hisp. vencer, superar; Germ. siegen, überwinden, gewinnen; Angl. to vanquish, conquer, overcome).

Ultrā

Ultra est

A) Adverbium ultra proprie est ablativus singularis numeri et generis feminini ab ulter; hinc proprie ultra, subaudi parte, est in illa parte, quae uls est, πέρα, πόῤῥω (It. di là, oltre, oltra; Fr. au delà, par delà, plus loin, en avant; Hisp. mas allá; Germ. drüber hinaus, weiter hinaus; Angl. beyond): cui citra opponitur.

B) Ultra est etiam praepositio et significat trans, praeter, di là, oltre: cui cis, citra opponitur.

C) Ultra, adiectivi ritu. Tac. Agric.25. Motus universarum ultra gentium. h. e. gentium, quae ultra agebant. Similiter ibib. 9. Statim ad spem consulatus revocatus est. h. e. ad proximam spem. Adde Germ. 8. n. 1. et 28. n. 5. Cf. Roth ad Agric. 3. Excurs. XXIV. p. 215. et seqq. et Kritz ad Tac. loc. cit. Sic Virg. 1. AEn. 198. neque enim ignari sumus ante malorum. h. e. anteriorum, praeteritorum.

Prōcurrō

PRŌCURRO, curris, curri et cŭcurri, cursum, currere, n. 3. (pro et curro). — Procurro est ante aut ultra curro, excurro, προτρέχω (It. correre innanzi, avanzarsi correndo; Fr. s'élancer hors, s'avancer, courir; Hisp. abalanzarse fuera, adelantarse, corer; Germ. hervorlaufen, vorgehen, wohinlaufen;Angl. to run forwards, run forth or abroad).

Dēcurrō

DĒCURRO, curris, curri et aliquando cŭcurri, cursum, currere, 3.
(de et curro). - Decurro est deorsum curro, vel celeriter deorsum feror (It. correr giù, affrettarsi discendendo; Fr. descendre en courant, se précipiter en descendant; Hisp. descender correndo; Germ. von einem höhergelegenen Orte nach einem niedrig, gelege nen herablaufen, eilen, überh. von ieder rasehen Bewegung, abwärts; Angl. to run down or along).

Cursor

CURSOR, ōris, m. 3. qui currit.

¶ 1. Generatim est qui currit in ludis: et quidem

- a) Qui pedibus currit stadium in ludis

- b) Item auriga, qui in ludis quadrigas agit. Ovid. 3. Pont. 9. 26. Ut cupidi cursor frena retentat equi.

¶ 2. Speciatim qui litteras aliquo fert, tabellarius.

¶ 3. Item speciatim qui luxus causa ante domini raedam currit.

¶ 4. Figurate iambus dicitur cursor, quia versus eo pede compositi minime decurrunt.

Mēta

MĒTA, ae, f. 1. — Meta dicitur quidquid ita est acervatum vel congestum, ut coni formam referat; sic meta lignorum, foeni, lactis, sacchari etc.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est quaecumque rerum congeries conum referens.

¶ 2. Speciatim meta, meta, termine, νύσσα, καμπτήρ, τήρμα, est lapis erectus et in acumen fastigiatus, figura pyramidis aut coni, cuiusmodi in circo signabant locum flectendi quadrigas: eratque in eo aurigae ars et virtus, ut neque propius accedens currum frangeret, gravissimo cum vitae periculo; neque longius obeundo discederet et insequentibus praecedendi locum daret: apud Virg. 5. AEn.159. et seqq. eius rei exemplum habes in navali certamine.

II.) Translate.

¶ 1.Dicitur de termino, quem quis obit ac circumit, vel interdum unde quis proficiscitur et quo tendit.

¶ 2. Item de fine.

Contingō

CONTINGO, tingis, tĭgi, tactum, tingere, 3. (cum et tango). –

A) Active contingere est idem quod tangere sed plenius, sive aliquid valde et undique tangere (It. toccare con forza, da ogni parte;Fr. atteindre, toucher; Hisp. tocar, alcanzar; Germ. von allen Seiten, stark berühren, anfassen; Angl. to touch).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim et stricto sensu.

¶ 2. Speciatim contingere dicuntur, quae vicina et contigua sunt.

¶ 3. Item speciatim et latiori sensu contingere aliquid est assequi, ad id pervenire.

B) Neutrorum more

¶ 1. Generatim contingere est evenire, accidere; et impersonalium more effertur. Dicitur autem fere de iis, quae vel insperato et casu, sed ex voto eveniunt.

¶ 2. Speciatim est provenire, nasci, venire.

Accipiō

ACCĬPĬO vel adcipio, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (ad et capio). - Proprie est capere, sumere; ea praesertim quae dantur (It. ricevere, pigliare; Fr. prendre, recevoir; Hisp. tomar, coger, recibir; Germ. auf - und annehmen, vernehmen, empfangen, erhalten; Angl. to receive, take).

Brabīum

BRĂBĒUM seu brăbīum vel bravīum, īi, n. 2. βραβεῖον, victoriae praemium, eius praecipue, quae in ludis publicis paritur. Hinc Itali bravo appellant, quem in aliquo certamine victorem cernunt.

Brabeuta

BRĂBEUTA, ae, m. 1. βραβευτὴς, Graeca vox, qua significatur praeses et iudex certaminum gymnicorum, quique victoribus sua praemia distribuit. Latine designator dici potest, propter similitudinem officii.

Hastilūdium

Ludus hastilis.

Petō

PĔTO, tis, tīvi vel tĭi, tītum, ere, a. 3. — Petere universim est versus locum aliquem tendere, aliquo iter dirigere ad aliquid assequendum vel obtinendum.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est iter dirigere, versus aliquem locum tendere, ire, tendere, volgersi, dirigersi, avviarsi verso qualche luogo, andare.

¶ 2. Speciatim eodem sensu frequentissime usurpatur de itineribus, cursibus etc., quae quis suscipit.

¶ 3.Item speciatim petere aliquem, in bonam partem, h. e. amico animo, est adire, convenire, visere, etc.

¶ 4. Item speciatim petere aliquem, in malam partem, hoc est inimico animo, est impetere, invadere, assaltare, tor di mira, andar a ferire, colpire.

¶ 5. Petere dicitur etiam is, qui aliquo it, ut inde re aliqua potiatur.

II.) Translate.

¶ 1. Petere est ducere, sumere, capere, pigliare, prendere.

¶ 2. Item est appetere, sectari, cupere, parare, andare in cerca, cercare, procacciarsi.

¶ 3.Item et saepe est poscere, postulare, rogare, contendere, quaerere, dimandare, chiedere, pregare, ricercare.

¶ 4. Speciatim petere de honoribus usurpatur, concorrere, brogliare.

¶ 5. Item speciatim est iudicio aliquid postulare, litem intendendo rem suam repetere.

Lancea

LANCĔA, ae, f. 1. - Lancea est hasta habens amentum in medio: dicta quia aequa lance, id est aequali amento ponderata vibratur. Sed, ut cetera admittantur, Isidori notatio frigida videtur: verum potius est a Celtico lang, longus, unde et apud Hesych. Λαγγὶς, δόρυ, quia nempe inter

hastilia sit omnium longissima. Sisenna apud Non. p. 556. 8. Merc. dicit, esse Suevorum, sicut materes Gallorum. Est certe in antiquo usu Latinis, videturque fuisse longior pilo et hasta. Inventam primo fuisse scribit Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (201). ab AEtolis (It. lancia, asta, picca; Fr. lance, pique; Hisp. lanza, pica; Germ. Lanze, Spiess; Angl. a lance, spear, iavelin, pike, dart).

Equiria

ĔQUĪRĬA, ĭum, vel iorum, n. plur. 3. ludi a Romulo instituti in honorem Martis ab equorum cursu, quod in iis equi currebant. Duplicia fuere: prima celebrabantur a. d. III. Kal. Martii, altera pridie Idus. Fiebant in campo Martio, vel in parte montis Caelii, (qui campus minor dicitur a Catullo 55. 3.) si campum Martium aquae occupassent.

Abeō

ĂBĔO, is, ivi et de more ii, ĭtum, ire, n. 4. (ab et eo; Cf. ἄπειμι). - Abire est a loco ire, discedere (It. andar via, partire, andare; Fr. s'en aller, partir; Hisp. irse, andar, partir; Germ. ab -, fort -, weggehen; Angl. to go away, depart, go)

Dēsuētūdō

DĒSUETŪDO, ĭnis, f. 1. actus desuescendi.

Dēsuēscō

DĒSUESCO, suescis, suevi, suetum, suescere, 3. (de et suesco).

A) Active est a consuetudine abstraho, abduco.

B) Neutrorum more est desuefio, consuetudinem amitto.

Fictilis

FICTĬLIS, e, adiect. qui fingitur, qui a figulo factus est, πλαστός (It. di terra; Fr. de terre, d'argile; Hisp. de tierra, de arcilla ó argilla; Germ. thönern, irden; Angl. made of earth or clay, earthen, fictile).

Iactō

IACTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a iacio. — Iactare est saepe iacere, emittere, coniicere, βάλλω (It. gettare, scagliare; Fr. ieter souvent ou précipitamment, lancer; Hisp. echar, arroiar, lanzar con violencia; Germ. werfen, schleudern, hin - und herwerfen; Angl. to throw, cast, fling, hurl, discharge).

Sphaerula

SPHAERŬLA, ae, f. 1. deminut. a sphaera, parva sphaera.

Sphaera

SPHAERA vel sphera ae, f. 1. (σφαῖρα) — Sphaera est globus, pila, quae iaci potest (It. globo, palla: Fr. globe, sphère; Hisp. globo, bolla, bocha; Germ. die Kugel; Angl. globe, ball, orb).

Clāva

CLĀVA, ae, f. 1. ramus ex arbore recisus cum nodis, cui maximum pondus inest in parte inferiori. (It. mazzero, mazza, bastone nodoso, o pannocchiuto; Fr. gros bâton, massue; Hisp. baston grueso, porra; Germ. die Keule, der Knüppel, ktoniger Stock;Angl. a club, batoon, cudgel). Usurpatur autem

¶ 1. In re agraria. Cato R. R. 13. inter torcularii instrumenta clavam enumerat, et videtur intelligere vectem, quo torcularium versatur. Alii leg. clavem. Plin. 19. Hist. nat. 1. 3. (18). Linum clavis tundere.

¶ 2. Item clava enumeratur inter antiquissima et rudiora arma.

¶ 3. Clava fuit etiam insigne philosophorum. Idem enim est dicere de iis pallium et baculus, quod pallium et clava. Exempla habes apud Sidon. 4. Ep. 11.; 9. ibid. 9. ad fin. et carm. 15. 197.

¶ 4. Denique clava dicitur ramus ex arbore recisus serendi causa.

Turbō

TURBO, ĭnis, m. 3. (turba) — Turbo dicitur quidquid in gyrum vertitur, circumagitur; et quidem

I.) Est speciatim ventus vorticosus et validissimus, qui obvia quaeque prosternit: et ipse vortex, quem ventus efficit, λαίλαψ, τυφών (It. aggiramento di venti, buféra, turbine; Fr. tourbillon, tourbillon de vent; Hisp. turbonada; Germ. der Wirbelwind, Sturmwind; Angl. whirlwind).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Translate.

II.) Est etiam genus instrumenti lusorii, nempe lignum forma metae inversae, ima sui parte in acutum desinens, in summo latius, quod a pueris scutica circumagitur, βέμβηξ, στρόβιλος (It. tróttola, paléo, fattore; Fr. toupie, sabot; Hisp. peonza; Germ. der Kreisel; Angl. a top).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Improprie.

— a) Est quidquid instar lusorii turbinis factum est: ut cardinis ima pars et similia.

— b) De re, quae circumagitur.

— c) Quemadmodum in ludo puerili turbo erat conus inversus seu meta, ita instrumentum nendi, quod fuso dicunt Itali, est compositum ex duplici cono inverse posito, quo quidem utebantur in re magica et incantationibus

III.) Est universim cuiusque rei cursus in gyrum, revolutio, circumactio, corso in giro.

¶ 1.Proprie.

¶ 2. Translate.

— a) Est vis, impetus.

— b) Item turba, confusio, seditio, tumultus

— c) Turbo vulgi, multitudo

Flagellus

FLĂGELLUM, i, n. 2. deminut. a n. flagrum, est lorum, seu aliud quodvis fiexile verber, seu potius instrumentum pluribus loris iunctum, ac saepe scorpionibus sive aculeis munitum (V. figuram eius in Annal. dell' Instit. Archeol. a. 1840. p. 157.), quo servos nudatos caedere solebant, quod poenae genus gravius erat, quam fustibus caedi, μάστιξ (It. sferza, flagello; Fr. fouet, houssine; Hisp. latigo, azote; Germ. d. Peitsche, Geissel; Angl. a whip, scourge).

Iaculor

IĂCŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (iaculum, iacio). — Iaculari estiaculum, vel aliud telum emittere, coniicere, iacere, βάλλω, ἀκοντίζω (It. lanciare, tirare, gittare; Fr. lancer, ieter; Hisp. lanzar, echar; Germ. werfen, schleudern; Angl. throw, dart, cast, fling, hurl).

Arcus

ARCUS vel arquus, us, m. 4., - Arcus est instrumentum, ex ligno, aut alia materia, quod intento nervo incurvatur et remittitur ad iaciendas sagittas (It. arco; Fr. arc;Hisp. arco; Germ. der Bogen; Angl. a bow).

I.) Proprie.

II.) Translate ob similitudinem dicitur arcus quidquid eiusdem arcus formam praesefert. Hinc

¶ 1. Arcus dicitur Iris caelestis.

¶ 2. Primo figurate in rerum natura, deinde ex more in architectura arcus dicitur structura in modum arcus curvata. Huiusmodi sunt, qui a natura ipsa in antris formantur; qui substruuntur ad sustinendas aedes aut pontes; qui ad aquae ductus erigendos, ubi locus depressior est; et qui eriguntur clari alicuius triumphi causa, ideo triumphales appellati, quorum aliquot adhuc visuntur Romae et circa Urbem imperatoribus dicati ob insignes ab iis partas victorias.

¶ 3. Item arcus dicitur et de lineis in arcum compositis.

¶ 4.Arcus est etiam pars circuli apud Mathematieos.

¶ 5. Obscena metaphora ab arcu sagittario ducta usus est Apul. 2. Met. Arcum meum en ipse vigor attendit, et oppido formido, ne nervus rigoris nimietate rumpatur. - NB. Arcus, aiebat Forcellinus, videtur esse instrumentum nobis ignotum, arcendis foribus aptum. Horat. 3. Od. 27. 7. Hic, hic ponite lucida Funalia, et vectes et arcus Oppositis foribus minaces. Alii leg. harpas; alio hamos. Recentiores, inter quos Ritter, priorem lectionem tuentur, et arcusproprie accipiunt, quos non ideo minaces dixit poeta, ut fores sagittis transfigantur, quod fieri vix potest, sed ut servi et liberti limen obsidentes inde deturbentur.

Grallae

GRALLAE, ārum, f. plur. 1. trampoli, zanche, τὰ καλοβατῶν βάθρα, ligneae perticae furculas habentes, quibus innituntur, qui iis incedunt: a gradiendo, unde grada, gradula, gratta (seu potius, ut scala est per syncopen pro scandela, mâla pro mandela, ita gralla pro gradela). Inventae sunt a pantomimis ad Panas, sive AEgipanas repraesentandos, quorum exsucci pedes ac crura non aliter melius repraesentari poterant, quam ligneis illis pedibus ac cruribus grallatorum.

Petaurum

PĔTAURUM, i, n. 2. πέταυρον, machina in sublimi suspensa, ex qua se in aerem excutiebant, atque in terram devolabant: ab αὖρα aura et πέτομαι volo, as. Hoc nomine comprehendunt et machinam ligneam, genus ludi, quo homines per aerem rotarum pulsu iactantur, et omne id,

supra quod homines agilitate corporum insignes ludunt, ut sunt hastae, circa quas se volvunt, funes, supra quos etiam reciproci ambulant, circuli, per quos se more piscium transmittunt, tabulae, e quibus in aere pendent, uno brachio se sustinentes. Graece significat perticam, tignum, asserem, super quo gallinae dormiunt.

Ōscillans

OSCILLANS, antis, particip. ab oscillo, oscillatione se iactans.

Regiō

RĔGĬO, ōnis, f. 3. (rego) est aliquoversum directio, orbita, linea, direzione verso un luogo, linea.

I.) Proprie. –

1.° Generatim.

II.) Translate.

¶ 1. Regio, qua lineam significat, ea ratione pertinet ad augures, qui lituo designantes caeli loca, intra quae augurium capere volunt, regions vocant.

¶ 2. Ponitur etiam pro fine, limite, termino: praesertim in plur. num.

¶ 3.Hinc caeli regiones sunt: quarum maximae ac praecipuae quatuor, septentrio, meridies, ortus, occasus.

¶ 4. Regio est etiam, It. parte del mondo, paese, tratto di paese, χώρα, pars terrae magna aut parva, tractus, plaga, locus (a rego, ait Forcellinus, quia per partes seu provincias terra regitur).

- a) Generatim.

- b) Dicitur etiam universim de quocumque loco.

- c) In urbe est pars eius maior, quae in vicos rursus dividitur, ut est apud Sueton. Aug. 30., It. quartiere, sestiere, contrada, rione,μέρος, κλίμα. Roma olim in quatuor regiones dividebatur, Suburanam, Exquilinam, Collinam et Palatinam: quae crevere postea usque ad quatuordecim.

- d) Sicul. Flacc. de condit. agr. p. 1. Goes. Regiones dicimus, intra quarum fines singularum coloniarum aut municipiorum magistratibus ius dicendi coercendique est libera potestas.

- e) Regiones dictae sunt etiam partes, in quas Italia divisa est, quaeque Augusto imperante undecim fuerunt. Plin. 3. Hist. nat. 5. 6. (46)., 13. 18. (110). et 14. 19. (112).

¶ 5. Et metaphorâ hinc ductâ, Cic. 2. Orat. 2. 5. Bene dicendi ars non habet definitam aliquam regionem, cuius terminis saepta teneatur. h. e. materiam. Plaut. Mil. glor. 2. 2. 78. Tace, dum in regionem astutiarum mearum te induco, ut scias iuxta mecum mea consilia. Cic. 7. Verr. 70. 181. Haec eadem et nostrae rationis regio et via. Lucret. 3. 140. Idque (consilium) situm media in regione pectoris haeret.

Prīnceps

PRINCEPS, princĭpis, adiect. comm. gen. 3. — Princeps(quod videtur esse quasi primicapis; a primus et capio vel caput: V. DEINCEPS) estidem quod primus, primo, πρῶτος.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est primarius, primus, aliqua re antecellens, principale, primario, primo.

— a) Generatim.

— b)Speciatim, princeps iuventutis, sub libera civitate fuit iuvenis inter aequales (praesertim equestris ordinis) nobilitate, splendore, ingenuis artibus, et optima spe excellens, et nondum honores adeptus.

— c) Princeps senatus, πρόκριτος τῆς γερουσίας, dicebatur, qui primo loco a censoribus in senatu recensendo legebatur, et primus post magistratus sententiam rogabatur. Hic honos habebatur ei, qui vitae probitate, auctoritate et amplitudine rerum gestarum anteibat.

— d) Princeps alicuius nationis, vel gentis, vel civitatis, vel sacerdotii dicebatur, qui eiusdem primarius seu principalis esset vir.

¶ 3.Saepe princeps est auctor, aut inventor, aut caput rei cuiuspiam, autore, capo.

¶ 4. Est etiam princeps praefectus, praeses, alicui ordini aut officio praepositus, presidente.

¶ 5. Augustus rerum potitus, sub nomine Principis reipublicae praefuit, invidiosa vocabula regis, dictatoris, domini evitans, nomenque usurpans, cui in libertate iam Romani assueverant, principem iuventutis, et senatus iampridem audire soliti. Unde princeps postea dictus, penes quem summa rerum fuit, principe,ἄρχων.

¶ 6. In militia principes erant milites robustioris aetatis et gravis armaturae, qui in secundo, vel (si valites primos dicas) tertio aciei loco post hastatos collocabantur: ita dicti vel quod essent praecipuum robur exercitus, (quod tamen triariis maxime convenit); vel quod erant ex ditioribus et nobilioribus civibus; vel quod olim primi pugnam inibant; vel potius quod ipsi omnium primi antiquitus gladiis et scuto, seu, ut ait Liv. 8. 8., insignibus armis armati pugnabant, quum nempe hastati essent levis tantum armaturae milites.

Mētropolis

MĒTRŎPŎLIS, is, vel Graeca posit. eos f. 3. μετροπολίς, civitas matrix, urbs ex qua coloniae deductae sunt, metropoli, città matrice: a μητηρ mater et πόλις urbs,quasi mater urbium aliarum, quia sic se habet metropolis ad coloniam, ut mater ad filiam.

Barō

BARO, ōnis, m. 3. miles mercennarius, ap. Isid. 9. 4. 31.; vel strenuus miles.

Circumiaceō

CIRCUMIĂCĔO, es, ŭi, ere, n. 2. (circum et iaceo). - Circumiaceo est circa iaceo, vel positus sum.

I.) Proprie occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum Dativo.

II.) Translate in oratione circumiacentia,subaudi verba, sunt praecedentia et consequentia.

Telōnēum

TĔLŌNĔUM et telonium, ĭi, n. 2. Graece est τελώνιον et τελωνεῖον. — Teloneum

¶ 1. Est telonariorum mensa (It. banco de' gabellieri; Fr. bureau des gabeleurs; Hisp. banco de los cobradores de la gabela; Germ. das Zollhaus; Angl. a toll-booth, custom-house).

¶ 2. Est etiam vectigal.

Iuxtā

IUXTĀ, adverb. et praepos. — Ceterum iuxta est

A) Adverbium iuxta est prope (It. da presso, da vicino; Fr. tout proche, tout près, a côté; Hisp. cerca, iunto, al lado; Germ. daneben, nahe bei, dicht an etwas, an der Seite von etwas; Angl. nigh, near to, by, hard by).

B) Praepositio iuxta regit Accusativum; et suo casui postponitur apud poctas et, qui eos imitati sunt, historicos.

I.) Proprie

¶ 1. Est simul, coniunctim, insieme, quum sermo est de hominibus, qui collocati idem cum aliis faciunt.

¶ 2. Propinquitatem significat, et de rebus prope positis usurpatur, quarum altera continuo nexu alteram attingit; et est apud, prope: quo sensu et de hominibus adhibetur.

II.) Translate.

¶ 1. Iuxta ad temporis propinquitatem, item ad proximam rerum cognationem vel similitudinem transfertur.

¶ 2.Significat etiam coniunctionem rerum ex ordine proximam et id quod continuo factum est: hinc significat statim post, subito dopo; quia quae statim post sunt, prope ac vicina sunt.

¶ 3. Apud sequioris aevi scriptores iuxta ponitur etiam pro secundum, conforme, secondo: ex eo enim, quod iuxta coniunctionem significat, facile gradus factus est ad regulam alicuius rei, cui quis se adiungit quamque sequitur.

¶ 4. Iuxta pro circa usurpatur in Inscript.

Nāvigābilis

NĀVĬGĀBĬLIS, e, adiect.

¶ 1. Passive apud classicos, navigabile, πλώϊμος, πλωτός, qui navigari potest.

¶ 2.Active (ut ambulabilis, gressibilis, latrabilis etc.) est qui navigare potest, qui navigat.

Portōrium

PORTŌRĬUM, ĭi, n. 2. (porto).

¶ 1. Portorium est vectigal, quod solvitur pro rerum transvectione per maria, flumina, lacus: quod qui redimunt, portitores dicuntur: V. PORTITOR, sub A. init., τέλος (It. pedaggio, gabella d'entrata e uscita, dazio; Fr. péage, droit d' entrer et de sortir de douane; Hisp. peage; Germ. Abgabe für ein - und ausgeführte Waaren, Zoll bei der Einfuhr od. Ausfuhr; Angl. the tax or tribute paid for goods imported or exported, customs, tolls, tollage, portage).

¶ 2. Qui portorium naulum intelligunt, non habent, opinor, quo se tueantur.

Portitor

PORTĬTOR, ōris, m. 3. duo diversa significat; scilicet

A) Portitor a portu est qui stipem, quae portorium dicitur, exigit a viatoribus pro transitu mercium, aut hominum ex uno in alium locum: qui fructus pecuniarios ex portu conducit. Sunt tamen qui putant, portitores proprie non publicanos, sed eorum operas esse (V. Casaub. ad Theophrast. 6. et Burmann. de vectigal. p. 140.); atque ubi de publicanis dictum est, ibi portitor vocem esse translatam ad publicanos ab eorum operis. Non. p. 24. 19. Merc. Portitores dicuntur telonarii, qui portum obsidentes omnia sciscitantur, ut ex eo vectigal accipiant. ἐλλιμενιστής (It. pedaggiere, doganiere, gabelliere; Fr. péager, receveur de péage; Hisp. peagero; Germ. der Zolleinnehmer, Zöllner; Angl. a toll-gatherer, custom-house officer, custom-receiver, collector of portage).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est unus idemque, sed qua tabellarii munere fungebatur, tabellarius, portalettere.

B) Portitor a porto, as

¶ 1. Stricto sensu est qui mercede ex uno in alium portum navi transducit, barcaiuolo, πορθμεύς.

¶ 2. Hinc a Poetis saepe de Charonte usurpatur, qui transvehere dicitur defunctorum animas, et pretium exigere.

¶ 3. Translate, ut Forcellino; latiori sensu, ut aliis placet. Colum. 10. R. R. 155. et Martial. 9. 72. Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles? h. e. aries, qui Phrixum et Hellen trans mare vexit. Alii apud Martial. leg. proditor: quae varietas lectionis etiam apud Lucan.4. 57. habetur. Stat. 1. Theb. 692. sed iam temone supino Languet hyperboreae glacialis portitor Ursae. h. e. Arctophylax, seu Bootes, qui Ursae maioris plaustrum agere fingitur, ut portitor navem.

¶ 4. Generatim est etiam portitor, qui portat seu navi, seu manu, humerisve, portatore.

Vectīgal

VECTĪGAL, ālis, n. 3. (veho) — Vectigal est pecunia, quae solvitur aerario aut fisco, earum rerum causâ, quae vehuntur, h. e. importantur et exportantur, φόρος, τέλος (It. gabella, dogana, dazio; Fr. impôt, tribut, gabelle, octroi; Hisp. impuesto, gabela; Germ. die Abgabe, Steuer; Angl. a toll, tax or gabel).

Exigō

EXĬGO, ĭgis, ēgi, actum, ĭgere, a. 3. (ex et ago). - Exigere, ἐξάγω, est extra agere, adeoque expellere, educere, emittere (It. cacciar fuori, mandar fuori, menar fuori; Fr. pousser dehors, faire sortir, tirer de, chasser, expulser; Hisp. puiar, empuiar fuera, hacer salir, echar fuera, expeler; Germ. heraus - oder hervortreiben, - iagen, - bringen, - holen, - schaffen, - ziehen; Angl. to lead out, to send forth or out, to drive out).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) Pro expellere.

- b) Pro emittere.

- c) Pro educere.

- d) Sic de armis pro educere, sguainare.

¶ 2. Speciatim in re scaenica exigere fabulam est excludere fabulam, quae populo minime placuit, improbare.

¶ 3. Item speciatim in re pecuniaria publica et privata, in collationibus et similibus, est reposcere, flagitare, exigendo obtinere, esigere, riscuotere.

¶ 4. Item de loco est ducere, ultra ducere, producere, transmittere, condurre, menar oltre.

¶ 5. Item distrahere, venale aliquid extrudere, spacciare.

¶ 6. Item in re mathematica, seu de mensura, est examinare, ponderare, ad aliquam mensuram redigere.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est expellere.

¶ 2. Saepius metaphora sumpta a superiori paragr. 3., est reposcere, flagitare, exigendo obtinere, sed extra rem pecuniariam.

¶ 3. Metaphora sumpta a superiori paragr. 4., exigere dicitur de tempore, et est transigere, agere, passare, menare.

¶ 4. Hinc a proxime superiori paragr., quoniam exigere tempus est transigere, adeoque complere, perficere, factum est ut exigere rem aliquam significaret perficere, absolvere, finire, compire.

¶ 5. Metaphora sumpta a superiore paragr. 6., exigere est examinare, ponderare, explorare.

¶ 6. Exigere quippiam cum aliquo et interdum exigere absolute, est agere, tractare, deliberare, cum aliquo rem examinare et quasi ad regulas rationis et prudentiae exigere, trattare, discorrere, consultare.

Iter

ĬTER, ĭtĭnĕris, n. 3. (eo, itum, ire). - Iter est actus eundi, profectio (It. l'andare, l'atto dell'andare; Fr. marche, traiet; Hisp. marcha, la accion de marchar; Germ. das Gehen, der Gang, Weg; Angl. a going along, iourney, way, march).

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de brevi ambulatione.

¶ 2. Saepius de profectione in longinquas regiones, quae vel a privatis hominibus, vel ab exercitu fiat, viaggio, marcia.

¶ 3. Notat aliquando modum itineris faciendi, vel itineris mensuram.

¶ 4. Saepe sumitur pro via, strada.

— a) Universim.

— b) Speciatim et proprie in re agraria significat viam angustiorem, qua pedes, vel eques tantummodo ire quis potest: unde ab actu differt, quo etiam iumentum et vacuum vehiculum, et a via, qua etiam vehiculum onustum agitur, ut in VIA dicetur.

— c)In aedibus iter est locus, per quem ex uno in alium domus membrum transitur.

— d) De quocumque meatu et via

¶ 5. Item ius, quod quis habet, ut pedes ire aliqua possit.

II.) Translate.

¶ 1. Est via, ratio, institutum.

¶ 2. Iter inscriptum fuit poema C. I. Caesaris, teste Sueton. Caes. 56.

[Solium]

SŎLĬUM, ĭi, n. 2. — Solium est sella, in qua, ut ait Fest. p. 298. Müll. non plures singulis possunt sedere, praesertim vero est sella regalis, thronus, θρόνος (It. trono, soglio, seggio reale; Fr. trône, siege; Hisp. solio, trono; Germ. d. Sessel, Sitz, Thron; Angl. a throne, regal seat).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu

— a) Solium est sella, qua sedentes JCti jus domi respondent.

— b) Solium eburnum est sella curulis.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de sella concava, labro, alveo — a) In balineis, in quem se demittebant lavaturi, ἔμβασις, πυέλιον.

¶ 2. Dicitur etiam de sepulcro, cadavera namque defunctorum, praesertim regum, solio ponebantur vel in exsequiis vel in sepulcro, sarcophagi vice.

¶ 3. Hinc de loculo in altari, in quo conduntur Ss. Martyrum corpora seu corporum reliquiae, nicchia, cassetta.

III.)Translate, per metonymiam a stricto vocabuli sensu ductam, est regnum

[Splendor]

SPLENDOR, ōris, m. 3. (splendeo) lux, fulgor, claritas, nitor, αὐγή, λάμψις (It. splendore, lucentezza, lucidezza; Fr. l'éclat, le brillant, le poli; Hisp. rayo, resplandor, esplendor; Germ. der Glanz, Schimmer; Angl. splendour, brightness).

I.)Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de divitiis et est magnificentia, luxus liberalitas, splendidezza. haec enim maxime, splendoris instar, feriunt oculos et admirationem pariunt.

II.) Translate.

¶ 1. Est claritas, nobilitas, dignitas, gloria, honor, onorevolezza, dignità, gloria, nobillà, lustro.

— a) Abstractorum more.

— b) Concreto, ut ajunt, sensu. Ammian. 23. 6. 84. Ubi desudat nobilitas omnis et splendor. h. e. equites.

¶ 2. Metaphorice.

— a) Universim. Tac. dial. de Orat. 37. His accedebat splendor rerum et magnitudo causarum, quae et ipsa plurimum eloquentiae praestant. h. e. res magnae, notabiles, illustres, magna negotia. Justin.6. 3. a med. Ne a rebus gestis ejus et gloriae splendore decederet.

— b) Splendor verborum est nitor, vis et significantia, qua res in bono lumine collocantur.

[Magnificus]

MAGNĬFĬCUS, a, um, adject. (magnus et facio). - Magnificus proprie de homine dicitur, qui magna et sentit et facit, item qui in magnis cum dignitate sumptum facit, qui circa publicam administrationem impensas facit honcrificas, veluti in ludis, in templis, in aedificiis, in epulo publico et hujusmodi, μεγαλοπρεπής (It. magnifico, che altamente sente ed opera, splendido; Fr. qui fait de grandes choses, ou qui se montre sous l'aspect de la grandeur, grand, grandiose; Hisp. magnifico, grande; Germ. gross in That und Gesinnung, hochherzig, grossherzig, in Pracht sich zeigend; Angl. magnificent, splendid, noble).

Habitus

HĂBĬTUS, us, m. 4. (habeo). - Habitus est corporis permanens affectio, forma, figura, itemque cultus exterior, σχῆμα (It. abito, qualità, forma, corporatura, l'esteriore, l'apparenza; Fr. état du corps, manière d'être physique, complexion, constitution, disposition, extérieur; Hisp. complexion, constitucion, disposicion, calidad, naturaleza, estado de una persona, exterior;Germ. d. körperliche Beschaffenheit, Gestalt, die Haltung, die Stellung, d. Befinden d. Körpers, d. Aussehen; Angl. habit, plight, condition, state, manner, fashion).

Redimiō

RĔDĬMĬO, is, ĭvi et saepius ĭi, ītum, ire, a. 4. - Redimire est cingere, coronare, ornare, ἀναδέω (It. cingere, circondare, inghirlandare, coronare; Fr. ceindre, couronner, orner, entourer, attacher, lier; Hisp. ceňir, rodear, coronar, ornar, cercar, atar, ligar; Germ. umbinden, umkränzen, umgeben, umwinden, bekränzen; Angl. to encircle, encompass, surround, environ, hind round, croun, adorn).

Diadēma

DĬĂDĒMA, ătis, n. 3. διάδημα. - Diadema est regium insigne capitis, candida fascia, vitta, qua regum frons praecingebatur: a διαδέω circumligo.

Scēptrum

Sceptrum, i, n. 2. - Scaeptrum, σκῆπτρον, virga, baculus, hasta, scipio: a σκήπτομαι, innitor, incumbo: et speciatim scipio, quo utuntur reges (It. bastone, verga, scettro; Fr. bâton, scèptre, bâton royal; Hisp. cetro; Germ. d. Scepter Königsstab; Angl. rod, sceptre).

Stīpō

STĪPO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Stipo est calcando et densando impleo, in unum cogo, arcte compono et firmo, στείβω, ἐπάγω (It. riempire calcando, unire strettamente, stivare; Fr. remplir en condensant, entasser, accumuler; Hisp. condensar, amontanar; Germ. zusammendrängen, zusammen pressen; Angl. to fill up close, stuff, cram); occurrit autem cum accus. rei, quae stipatur, cui additur saepe ablat. rei, qua quis stipatur.

Frequentia

FRĔQUENTĬA, ae, f. 1. (frequens) occurrit translate tantum, et est crebritas, multitudo, πυχνότης, πλῆθος (It. frequenza, concorso, moltitudine; Fr. foule, affluence, concours, grand nombre; Hisp. multitudo, muchedumbre; Germ. d. Menge, grosse Anzahl, zahlreich anwesende Versammlung; Angl. a crowd, throng, press, concourse, multitude).

Aulicus

AULĬCUS, a, um, adject.

A) Aulicus ab aula est, ad aulam, seu domum principis pertinens.

B) Aulicus ab αὐλὸς tibia est idem atque auleticus.

Aula

AULA, ae, f. 1.

A) A veteribus aula pro olla dicebatur.

B) Aula, Graece αὐλὴ, est etiam idem quod Latine cohors vel chors (It. corte, cortile; Fr. cour d'une maison; Hisp. corte; Germ. der Hof oder das Gehöfte; Angl. a hall, court-yard).

¶ 1. Est spatium illud terrae sub dio, sepibus fere munitum, circa villas.

¶ 2. Aula in Graecorum aedificiis est idem quod atrium, seu locus sub dio in aedibus.

¶ 3. Hinc speciatim, quia domus principum utpote amplior ceteris, plures aulas seu atria habere solet, factum est, ut aulae nomine a Latinis appellaretur.

¶ 4. Hinc per metonymiam aula dicuntur ipsi principum ac regum servi et ministri.

Cancellārius

CANCELLĀRĬUS, ĭi, m. 2.

¶ 1. Est qui ad cancellos januae cubiculi assistit. Olim enim imperatorum ac procerum cubicula, qua patebant, non tantum vela ad fores, sed et cancellos habebant, seu fenestratas januas. His igitur qui praefecti erant, non solum a velis et a cancellis, sed etiam velarii et cancellarii appellabantur; quorum munus erat stare pro foribus, et admissiones curare. Iidem igitur erant atque ostiarii. Quam ob causam Vopisc. Carin. 16. eum reprehendit, quod unum ex cancellariis praefectum Urbi fecisset.

¶ 2. Horum tamen aliquos non tantum ostiarios fuisse, colligitur ex Agathia, qui l. 1. de gestis Justinian. narrat, cancellarios istos τὰ ἀρχεῖα, archivia scil. Narsetis curasse.

Cōnsiliārius

Consiliarius, ĭi,m. 2. absolute, substantivorum more, est qui in consilium adhibetur.

Sēcrētārius

Servus qui secretarium curat.

Sēcrētārium

SĒCRĒTĀRĬUM, ĭi, n. 2. (secretus) locus secretus, penetrale.

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2.Speciatim conclave, in quo judices considebant: judiciale secretum.

¶ 3. Item locus, in quo senatus habebatur.

¶ 4. Item locus in Ecclesia, vel Ecclesiae adjunctus, ubi episcopus vel presbyter audiendis ac dirimendis laicorum negotiis vacabat: ubi etiam sacrae vestes et supellex ad rem sacram faciendam necessaria adservabantur.

II.) Translate. Augustin. in Psalm. 76. Secretarium mentis. et in Psalm. 34. Interiora mentis secretaria.

Praefectus

PRAEFECTUS, i, m. 2. - est qui alicui rei, vel negotio praeficitur, praepositus, praeses, ἐπιστάτης, προστάτης, ἔπαρχος (It. soprantendente, presidente, prefetto; Fr. gouverneur, administrateur, directeur, chef, intendant, préfet, commandant; Hisp. prefecto, gobernador, administrador, director, cabo, intendente; Germ. Aufseher, Versteher, Verwalter, Commandeur; Angl. a superintendant, overseer, director, president, prefect).

Praetōrius

PRAEFECTUS, i, m. 2. - est qui alicui rei, vel negotio praeficitur, praepositus, praeses, ἐπιστάτης, προστάτης, ἔπαρχος (It. soprantendente, presidente, prefetto; Fr. gouverneur, administrateur, directeur, chef, intendant, préfet, commandant; Hisp. prefecto, gobernador, administrador, director, cabo, intendente; Germ. Aufseher, Versteher, Verwalter, Commandeur; Angl. a superintendant, overseer, director, president, prefect).

Magister

MĂGISTER, tri, m. 2. - magister est praefectus, praeses, προστάτης, ἐπιστάτης (It. prefetto, presidente, capo, preposto; Fr. celui qui commande, dirige, ordonne, conduit, chef, directeur, surveillant, inspecteur; Hisp. cabo, xefe, el primero, director, inspector;Germ. d. Obere, Vorgesetzte, Aufseher, d. Oberhaupt, d. Leiter; Angl. a master, ruler, president, chief, head)

Pōcillātor

PŌCILLĀTOR, ōris, m. 3. coppiere, οἰνοχόος, qui est a poculis, pincerna: qualis fuit Ganymedes in mensa Jovis: a pocillum.

Dapifer

DĂPĬFER, fĕri, m. 2. dapes ferens.

Thēsaurārius

THĒSAURĀRĬUS, a, um, adject. (thesaurus) ad thesaurum pertinens, θησαυριστικός. — Hinc absolute, substantivorum more Thesaurarium, ii, n. 2. locus reponendo thesauro, scrigno.

Cubiculārius

CŬBĪCŬLĀRĬUS, a, um, adject. ad cubiculum pertinens. - Hinc Cubicularius, ĭi, m. 2. absolute, substantivorum more, est servus a cubiculo.

Subōrdinō

ORDĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ordo). — Ordinare est ordine ponere, disponere, componere, dirigere, τάττω (It. ordinare, disporre, distribuire; Fr. ordonner, mettre en ordre; Hisp. ordenar, poner en orden; Germ. in die gehörige Reihe bringen, nach Reihen abtheilen oder ordnen, reihen, in Reihe und Ordnung aufstellen; Angl. to set or place in order, arrange, dispose, distribute, regulate, order, ordain).

Famulitium

FĂMŬLĬTĬUM, ĭi, n. 2.

¶ 1. Est servitus.

¶ 2. Item servorum copia.

Stīpātor

STĪPĀTOR, ōris, m. 3. (stipo) universim, qui stipat; speciatim vero

¶ 1. Est qui stipat et componit in navibus.

¶ 2. Item qui alterum comitatur ejusque lateri adhaeret, tutelae, honoris aut amicitiae causa.

¶ 3. Dicitur et de iis, qui regis latus stipant custodiae causa, protectores, corporis custodes, guardie, σωματοφύλακες.

Satellitium

SĂTELLĬTĬUM, ĭi, n. 2. (satelles) satellitum cohors et officium, auxilii et defensionis causâ, compagnia, o difesa ed ajuto di guardacorpi.

Sollemnis

SOLLEMNIS, solemnis, e, adject. — Sollemnis est qui certis temporibus quotannis fit, ἐτήσιος (It. annuo; Fr. annuel; Hisp. anual; Germ. alljährlich; Angl. annual, yearly) et refertur praecipue ad rem sacram.

Lēgātus

LĒGĀTUS, i, m. 2. (lego primo loco) tria generatim significat; scilicet

¶ 1. Est qui legatione fungitur, sive qui refert mandata alterius, a legando, idest mittendo, quia legati a senatu vel a rege legantur seu mittuntur, πρεσβευτής (It. legato, ambasciatore, oratore; Fr. ambassadeur, député, envoyé; Hisp. embaxador, diputado, legado; Germ. d. Gesandle, Abgeordnete; Angl. an ambassadeur, envoy, legate).

¶ 2. Legatus item in bello dicebatur, luogotenente, ἀντιστρατηγὸς, ὕπαρχος, vicarius imperatoris, qui ejus vice fungebatur, aut ejusdem locum tenebat. Maximam imperatore absente

in exercitu obtinebat auctoritatem, et ab illo cum parte copiarum in expeditionem mittebatur, aut praesidio praeficiebatur.

¶ 3. Denique temporibus Augustorum legati vel legati pro praetore dicebantur, qui una cum proconsule vel praetore mittebantur ad eas provincias administrandas, quae senatoriae erant; legati vero Augusti vel Caesarisvel legati Augusti pro praetore ii appellabantur, qui soli cas provincias administrabant, quae Caesaris erant.

Ablēgō

ABLĒGO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et lego) - est amandare, alio mittere, amovere; et ponitur tantum de hominibus et ceteris animalibus (It. mandar via; Fr. envoyer loin, éloigner; Hisp. enviar, alejar;Germ. wegsenden, fortfenden, entfernen; Angl. to send away, to remove out of the away).

Vicārius

VĬCĀRĬUS, a, um, adject. (vicis) qui alicujus vices gerit, che fa le altrui veci,ἀμοιβαῖος.

Administrātor

ADMĬNISTRĀTOR, ōris, m. 3. (administro) qui administrat, curat, procurat (It. amministratore, governatore; Fr. administrateur, directeur; Hisp. administrador;Germ. der Verwalter oder Leiter; Angl. a manager, administrator).

Quaestor

QUAESTOR, ōris, m. 3. - Quaestor, Ital. questore, ταμίας, est qui rei alicui quaerendae praeest, ut criminibus publicis, vel pecuniae publicae: per syncop. a quaesitor, et idem fere significans. Est tamen discrimen, quod quum de pecuniarum administratore sermo est, quaestor, non quaesitor, dicimus.

Aliōrsum

ĂLĬORSUM et Ăliorsus, adverbia localia. - Proprie significant versus alium locum (It. verso altrove; Fr. dans un autre direction; Hisp. en otra paraje; Germ. wo anders hingewandt; Angl. towards another place, elsewhere.). I

Mandātum

MANDĀTUM, i, n. 2. (mando, us) id quod mandatum est, jussio, πρόσταγμα, ἐντολή (It. comando, mandato; Fr. charge, commission, mandat; Hisp. carga, comision, orden, encargo, mandato; Germ. der Auftrag, Aufträge, Befehle, Depeschen; Angl. a commission, order, command, charge, injunction, mandate).

Novus

NŎVUS, a, um, adject. νέος. — Novus dicitur et est qui nuper factus est, qui nunc primum accidit, recens, νέος, καινός (It. nuovo, novello, recente; Fr. nouveau, récent, jeune; Hisp. nuevo, reciente, joven; Germ. neu, jung, neuerfunden, -eingerichet; Angl. new, fresh, recent, novel, unusual, uncommon, unheard of).

Subinde

SŬBINDĔ, adverb. temporis

¶ 1. Est mox, paullo post, protinus.

¶ 2. Item interea, interim, frattanto

¶ 3. Item crebro per intervalla, identidem, iterato, di quando in quando, replicatamente, a più riprese, più volte,θαμινά, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε: cf. Fr. souvent et It. sovente.

Moveō

MŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. — Movere, quod ratione habita etymi volunt esse causativum a meo, ut κινέω a κίω, est de loco abducere, locum mutare facere, ciere, impellere, agitare, κινέω (It. muovere; Fr. mouvoir, remuer, agiter;Hisp. mover, agitar, menear; Germ. in Bewegung setzen, bewegen, fortbringen, fortschaffen, entfernen; Angl. to move, stir).

Rīsus

RĪSUS, us, m. 4. (rideo) actus ridendi, γέλως (It. riso, risata; Fr. rire, ris, risée;Hisp. reir, risa, risada; Germ. d. Lachen, Gelächter; Angl. a laughing, laughter).

Lūdicer

LŪDĬCER vel lūdĭcrus, a, um, adject. (ludus). — Ludicer vel ludicrus est ludi causa susceptus, jocularis, lusorius, παιγνιώδης (It. da giuoco, da scherzo; Fr. qui concerne le jeux, divertissant, amusant; Hisp. lo que divierte, recrea; Germ. zum Vergnügen, zur Kurzweil dienend, kurzweilig, ergötzend; Angl. pertaining to plai, sportive, jocular, ludicrous).

Bellō

BELLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. - Bellareproprie dicitur de duabus gentibus vel partibus, quae inter se inimicitia et armis contendunt, et est in bello versari, bellum facere, inchoare et perficere (It. guerreggiare; Fr. faire la guerre; Hisp. guerrear, hacer guerra; Germ. kriegen, Krieg beginnen; Angl. to war, wage or carry on war).

Mīles

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Arma

ARMA, ōrum, n. pl. 2.

A) Generatim arma sunt cujuscumque artis instrumenta; tametsi hac significatione raro admodum occurrit et fere apud Poetas, qui ita hac voce utuntur, ut ad specialem ejusdem sensum alludere videantur.

B) Speciatim arma sunt instrumenta, quibus utuntur homines in bello, ut corpus adversus hostium ictus muniant, vel ut hostes laedant.

Cassis, cassidis

CASSIS, ĭdis, f. 3. armatura capitis, ut galea, ita appellata, quod cassa seu vacua sit ad caput recipiendum: nonnulli hanc vocem Etruscae originis esse affirmant (It. elmo, celata; Fr. casque en metal; Hisp. casco; Germ. d. Sturmhaube oder d. Helm;Angl. a helmet, helm, cask).

Crista

CRISTA, ae, f. 1. - Crista proprie est apex in vertice gallinacei generis. (It. cresta, cimiere; Fr. crête; Hisp. cresta; Germ. der Kamm, die Raupe; Angl. the tuft or plume on the head of a bird, the crest).

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu de pullis gallinaceis.

- b) Latiori sensu et de aliis avibus dicitur.

- c) Item de anguibus.

- d) Per proverbium surgere cristae dicuntur ei, qui re aliqua sibi placet ac superbit.

- e) Denique crista galli, vel simpliciter crista, est herba.

II.) Improprie.

¶ 1. Saepe dicitur de apice galeae.

¶ 2. Item de arborum foliis cristarum in modum crispatis.

¶ 3. In illo Juvenal. 6. 422. et cristae digitos impressit aliptes: μεσομηρίον significari videtur, vel τὰ χείλη του χοίρον, vel potius ἡ κλειτορίς.

Armātūra

ARMĀTŪRA, ae, f. 1. (arma) habitus armorum, vel ipsa arma (It. armatura; Fr. armure; Hisp. armadura; Germ. die Waffengattung; Angl. armature).

¶ 1. Abstracte.

¶ 2.Concreto, uti ajunt, sensu armatura ponitur pro milite armato. Hinc levis armaturaponitur pro militibus leviter armatis, in quorum numero sunt ferentarii, sagittarii, funditores, ballistarii.

¶ 3. Etiam armatura absolute pro milite, vel cujusdam generis militibus ponitur; sed apud serioris aevi scriptores tantummodo.

- a) Pro milite tantum armaturam dictam esse docuit Borghesius, Iscriz. renane p. 6. et Ann. dell'Istit.

- b) Pro cujusdam generis militibus. Armaturae duplares dicti sunt milites, qui binas annonas consequebantur, simplares, qui singulas, ubi per armaturas intelligit milites juniores levis armaturae.

¶ 4. Armaturae apud Veget. dicti sunt ex eo, quod armatura appellatur etiam ab eod. Veget. 1. 13. et 2. 23. exercitium militare, quo hujusmodi milites militarem artem a campidoctoribus docentur. Salmas. Commentar. ad Spartian. Hadrian. 26. docet non omne militare exercitium armaturam dici, sed illud solummodo, cum milites omnes armati sub signis decurrentes in campo proludunt, et verae pugnae simulacrum edunt: esse autem exercitium

armorum cum singuli milites arma tractare discunt. De hac armatura multa disserit etiam Vales. ad Ammian. 14. 11.

¶ 5. Sed et Sueton. Tit. 8. appellat armaturam Thracum genus pugnae, qua gladiatores ii pugnabant, qui Thraces, seu Threces dicebantur.

Torquis

TORQUIS et torques, is, m. et f. 3. (torqueo) — Torquis est circulus, στρεπτός.

¶ 1. Generatim est circulus vel anulus, corona.

¶ 2.Speciatim dicitur de circulo, quo boves allave animalia ligatur, collare.

¶ 3. Item saepius circulus aureus vel argenteus, aliquando gemmis ornatus, qui ex pluribus filis in se retortis in collo et ante pectus pro ornamento gestatur, collana, collare.

Bracchiāle

Bracchiale, is, n. 3. absolute, subaudi ornamentum,est circulus armillae modo in ornamentum bracchii.

Lōrīca

LŌRĪCA, ae, f. 1. munimentum pectoris, ventris, dorsi et laterum: a θώρηκα pro θώρακα, accusativo Ionico Graecae vocis θώραξ idem significantis (unde et corazza), vel a loris, quod olim de corio crudo pectoralia faciebant: postea succuderunt Galli e ferro, sub id vocabulum, ex anulis ferream tunicam. (It. corazza, panciera, corsaletto, giaco; Fr. cuirasse; Hisp. coraza; Germ. d. lederne Panzer; Angl. a coat of mail, breastplate, brigandine, habergeon, cuirass, corslet).

Scūtum

SCŪTUM, i, n. 2. (σκῦτος) - Scutum, ἀσπίς, genus armorum figura quadrata oblonga, quod laeva gestatur ad protegendum corpus, ex assibus confectum valvarum instar, unde Gr. θύρα et θυρεός. Est autem non a sectura, ut ait Varro 5. L. L. 115. Müll.,ut secutum, quod e minute consectis fiat tabellis; sed potius a Gr. σκῦτος, pellis, corium, quia ligneum quum esset, corio saepe contegebatur: qua ratione cum parma et pelta confunditur. Sed a parma differt, quia haec rotunda, scutum quadratum oblongum: et a pelta, quae lunata et scuto minor a clipeo, quia hic fere aereus et scuto longe minor. (V. Veget. 2. Milit. 18.) Poetae passim sine discrimine usurpant.

Dēfēnsīvus

Defensivus, a, um, adject. ad defendendum pertinens.

Dēfendō

DĒFENDO, dis, di, sum, dere, a. 3. - Defendo est arceo, prohibeo, depello, propulso; quae admodum propria est et Latina hujus verbi significatio, ut ait Gell. 9. 1.: hinc fere dicitur de iis, quae damnum, vel dedecus afferunt (It. tener lontano, rimuovere, ributtarè; Fr. écarter de qqn un mal, détourner, éloigner, tenir loin; Hisp. alejar, desviar, apartar; Germ. abwehren, abwenden, fern halten; Angl. to keep or ward off, keep away, repel).

Offēnsīvus

Offensivus, a, um, adject. Ad offendendum pertinens.

Offendō

OFFENDO, dis, di, sum, dere, a. 3. (ob et obsoleto fendo, teste ipso Priscian. 11. p.923. Putsch.: cf. defendo et infensus).— Offendere est incurrere, impingere, incidere in liquid, ἐμποδὼν ἔχω, προσκόπτω (It. urtare, inciampare, incontrara, dar dentro; Fr. heurter contre, donner contre, rencontrer; Hisp. achocar contra, echar contra, encontrar; Germ. stossen oder treffen an oder auf etwas, anstossen, antreffen; Angl. to hit, strike, or run against, run or fall into).

Acīnacēs

ĂCĪNĂCĒS, is, m. 3. (ἀκινάκης) gladius Persarum, sive Medorum, et Scytharum proprius, brevior (ξιφίδιον vocat Pollux 1. 10.) et Romanorum pugioni similis, retro tamen aliquantum curvatus, qui aptabatur femori, et fortasse etiam dextero, non sinistro, ut Lips. 3. Dial. 1. Analect. ad Milit. Rom. innuere videtur. Hinc Val. Flacc. 6. 701. Insignis manicis, insignis acinace dextro. Curt. 3. 3. 18. Vaginam acinacis Persicam mutari jussisse in eam formam, qua Graeci uterentur. Horat. 1. Od. 27. 5. Vino, et lucernis Medus acinaces Immane quantum discrepat!

¶ 2. Acinacem coluisse tamquam Deum Scythicas nationes narrat Arnob. 6. p. 196.

Vāgīna

VĀGĪNA, ae, f. 1. - Vagina est theca gladii, κολεός, ξιφοθήκη (It. fodero, guaina, astuccio, ferriera; Fr. gaine, fourreau; Hisp. vaina, estuche; Germ. die Scheide; Angl. the scabbard or sheath).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. A similitudine est quaevis theca, ubi quippiam includitur et exire potest.

— a) De involucro frugum.

— b) De corpore animalium.

— c) De aliis rebus.

¶ 2. Obscena allegoria est apud Plaut. Pseud. 4. 7. 85. Conveniebatne in vaginam tuam machaera militis? h. e. mentula militis in podicem tuum.

¶ 3. Metaphorice. Cic. 1. Cat. 2. 4. Senatusconsultum inclusum in tabulis tamquam in vagina reconditum habere. Apul. Florid. 3. Ut gladius, ita vox in vagina silentii condita hebetatur. Adde Vulg. interpr. Ezech. 21. 28. et 30.

Accingō

ACCINGO vel adcingo, gis, xi, ctum, gere, a. 3. (ad et cingo). - Proprie est cingo, praecingo (It. cingere; Fr. ceindre;Hisp. ceňir; Germ. angürten, umgürten; Angl. to gird, to begird, to gird on).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est cingere; et dicitur etiam passive accingi aliqua re.

¶ 2. Accinctus miles absolute idem est ac armatus atque ad proelium promptus.

¶ 3. Latius etiam sumitur pro instruere, ornare.

II.) Translate.

¶ 1. Est parare, instruere: ducta est autem translatio ex eo, quod qui aliquid facere aggreditur, alte cingi solet, quo habilior expeditiorque sit; aut etiam fortasse ex eo, quod miles armis accingitur, cum ad pugnam paratur.

¶ 2. Est etiam munire, fortem reddere, metaphora sumpta a n. II. 3. Tac. 12. Ann. 25. Se quoque accingeret juvene, partem curarum capessituro. Id. ibid. 44. Juvenis potentiae promptae, et studio popularium accinctus. Ammian. 18. 4. Ferarum gentium adjumentis accinctus. Id.17. 5. Accinctus totis viribus. Accinctus, a, um, praeterquam Part. perf. pass. quod omnes verbi significationes praesefert (v. supr.), est etiam Adject., unde Comp. Accinctior: de cujus sensu ita Servius ad Virg. 1. AEn. 210. Accinctos enim industrios dicimus, sicut contra distinctos negligentes. Hinc

- a) Expeditus, promptus. Auson. Grat. act. 27. Cujus aut familiaris habitus condecentior, aut militaris accinctior?

- b) Non negligens, sed attentus.

Mīlitāris

MĪLĬTĀRIS, e, adject. Comp. Militarior sub a. — Militaris est ad militiam, vel milites pertinens, στρατιωτικός (It. militare, di milizia, da soldato; Fr. relatif au soldat, au service militaire, militaire; Hisp. militar, lo que pertenece á la milicia; Germ. zum Soldaten gehörig, das Kriegswesen betreffend, soldatisch, kriegerisch, dem Soldaten oder Krieger eigenthümlich; Angl. of or belonging to a soldier, pertaining to war, military, warlike, martial).

Ōrnātus

ORNĀTUS, us, m. 4. (orno). — Ornatus est idem atque ornamentum, κόσμος, κόσμησις (It. ornamento, ornato, abbellimento, ornatura; Fr. ornement, parure; Hisp. ornamento, compostura, ornato; Germ. die Ausstattung, Zurüstung; Angl. ornament, embellishment, decoration, finery, adornment, garniture).

Romphaea

RHOMPHAEA vel Romphaea, f. 1. Rumpia positione latina legitur apud Gell. 10. 25. et Val. Flacc. loc. infra cit. Est autem a ῥέμβω, circumago: hoc enim facere solent romphaea pugnantes, ut qui anceps sit gladius.

Pōmulum

POMŬLUM, i, n. 2. deminut. pomi. Ima pars gladii.

Verūtum

VĔRŪTUS, a, um, adject. (veru).

¶ 1. Est in verus formam confectus.

¶ 2. Est etiam veruto instructus, armato di verretone.

— Hinc Verutum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, genus jaculi, id est hastile, quod veru praefixum habet et etiam veru dicitur, verretone, ὀβελός, σαύνιον.

Reliquus

RĔLĬQUUS, a, um, adject. (relinquo). - Reliquus estqui relictus est, residuus, λοιπός (It. rimanente, restante, che resta; Fr. restant, qui reste; Hisp. restante; Germ. was zurückbleibt, übrig ist, übrig; Angl. remaining, the rest, the residue, the other).

Hasta

HASTA, ae, f. 1. proprie est quodvis lignum teres et satis longum plurimis inserviens usibus. - Ceterum speciatim ac

I.) Proprie

¶ 1. Est telum missile, λόγχη, δόρυ (It. asta, lancia, picca; Fr. javelot, trait, dard, lance; Hisp. lanza, flecha, dardo; Germ. d. Spiess, Speer, Lanze, Wurfspiess, als Waffe; Angl. a spear, lance, pike, javelin), inventum Lacedaemoniorum

¶ 2. Quia initio mos fuit, ut praeda bello parta quum vendebatur, hasta posita exponeretur, ad illud ipsum scilicet denotandum, quod bellica praeda esset; inde ortus est mos, ut in auctionibus poneretur hasta (quae tamen juxta Klotz. erat pura, h. e. sine ferro), itemque in locationibus: quae ideo et pro auctione ipsa ponitur, incanto

¶ 3. Etiam centumviri, quum in foro sedebant judicaturi, hastam adhibuere.

¶ 4. Hastam inter gymnasticas exercitationes enumerat Plaut. Bacch. 1. 2. 73. et 3. 3. 24. et Most. 1. 2. 73.

¶ 5. Hastae usus etiam in nuptiis fuit. Sponsus enim sponsae comam hastae cuspide distinguebat.

¶ 6. Ipse thyrsus hasta dicitur.

¶ 7. Fuit olim hasta insigne regum, qui eam pro diademate (alii legunt cum diademate) gestabant, scaeptrum a Graecis dictam. Nam et ab origine rerum, pro diis immortalibus antiqui hastas coluere: ob cujus religionis memoriam adhuc deorum simulacris hastae adduntur.

II.) Translate.

¶ 1. Hastae sunt argumenta oratoria.

¶ 2. Est item hasta genus cometae hastae figura. Graecis quoque λογχίτης dictae.

¶ 3. Accipitur etiam pro mentula.

Mentula

MENTŬLA, ae, f. 1. πέος.

¶ 1. Est membrum virile: videtur esse deminut. menti, a motu enim nomen habet, unde Graecis σάχη dicitur a σάω agito (hinc etiam Mutinus a mutando dictus est Priapus): quamquam Cic. 9. Fam. 22. a mentadeducit. Catull.; Martial.; et Auct. Priap.

¶ 2. Apud Catull. est etiam non semel convicium in hominem impurum.

Caestus

CAESTUS vel cestus, us, m. 4. et interdum cestus, i, m. 2. (κεστὸς). - Caestus autem generatim significat lora ex corio bubulo. Speciatim vero

¶ 1. In re agraria cestus est vas vimineum, canistrum, corbis.

¶ 2. Sunt etiam caestus arma pugilum, nempe lora ex corio bubulo crudo, multiplici anfractu circa manum utramque et medium paene brachium circumdata et convoluta, ac praeterea interdum plumbo insuto graviora facta, ad similitudinem arietini cornus.

¶ 3. Paul. Diac. p. 45. 12. Müll. ait caestum significare etiam genus muliebris ornatus: et erat balteus seu zona picturata, omnibus Gratiarum et Venerum lenociniis imbuta, quam Juno et Venus assidue gestare dicebantur, ad conciliandos et illiciendos animos illa Jovis, haec Martis, a κεστὸς acu pictus. Fingunt poetae, intextas habere cupiditates, voluptates, delicias, illecebras, suspiria, desideria, risus, jocos, blanda verba, gaudia, jurgia, et hujusmodi, quibus amatorum vita constat.

Ēminus

ĒMĬNUS, adverb. (ex et manus) procul a manu, atque adeo a longinquo loco. Differt a longe, quia significat tacite quemdam motum de loco. Non enim recte dixeris Eminus habito, ut Longe habito, sed bene Eminus jacula mitto. Opponitur autem adverbio comminus: comminus enim dicimus, quum gladiis pugnamus; eminusquum lanceis, quia gladius a manu non recedit, lancea e manibus emittitur (It. da lungi; Fr. de loin; Hisp. lejos; Germ. aus der Ferne; Angl. from a distance, at a distance, far off, aloof).

¶ 1. Stricto sensu occurrit in re militari de lanceis et similibus telis, quae pugnando jaciuntur.

¶ 2. Latiori sensu ponitur pro longe.

Onerō

ŎNĒRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (onus). — Onerare est idem atque onus imponere, onere premere, ἐπιφορτίζω (It. caricare; Fr. charger; Hisp. cargar; Germ. beladen, bepacken, befrachten; Angl. to load, burden, onerate).

Nitrātus

NĬTRĀTUS, a, um, adject. cui nitrum admistum est.

Nitrum

NĬTRUM, i, n. 2. νίτρον, nitro, salnitro.

I.) Proprie est succus quidam concretus, salis genus,

II.) Translate. Coelius ad Cic. 8. Fam. 14. Persuasum est ei (Appio censori) censuram lomentum, et nitrum esse. Errare mihi videtur: nam sordes eluere vult.

Expedītiō

EXPĔDĪTĬO, ōnis, f. 3. actus expediendi: sed occurrit speciatim tantum, et

I.) Proprie in re militari est apparatus ad rem bellicam, iter militare ad bellum, ipsaque belli exercitatio, spedizione, campagna, fazione, στρατεία.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphora sumpta a superiori paragr. Plin. 11. Hist. nat. 8. 8. (19). Apes noctu deprehensae in expeditione, excubant supinae.

¶ 2. Speciatim apud Rhetores expeditio est actus absolvendi ac perficiendi, confectio.

¶ 3. Item exornatio rhetorica, quum rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri, aut non fieri potuerit, ceterae tolluntur, una relinquitur, quam nos intendimus.

¶ 4. Denique in architectura expeditio est aedificiorum dispositio vel confectio.

¶ 5.Singularis significationis vox est apud Cassiod. 1. Variar. 17. Castrum iuxta vos positum praecipimus communiri. Munitio quippe tunc efficitur praevalida, si diutius fuerit excogitatione roborata. Hanc merito expeditionem nominavere maiores: quia mens devota praeliis non debet aliis cogitationibus occupari. scil. l'essere libero e sciolto da tutte le cure del secolo.

Castra

CASTRUM, i, n. 2. - castrum est locus muro fossaque munitus cum milite excubante praesidii causa. - Attamen in singulari numero castrum a Latinis appellatus est locus, et quidem editus, muro fossaque munitus cum milite excubante praesidii causa: quod si angustius esset, castellum appellabatur. Primo extrui coepta sunt hujusmodi loca ad custodiam regionis arcendosque hostes; deinde et ab incolis frequentari cum coepissent, oppidorum vicem supplevere. Quare idem discrimen est inter castrumet oppidum, quod supra in fine vocis CASTELLUM posuimus (It. castello, forte, fortezza; Fr. château, fort, forteresse, fort; Hisp. castillo, lugar fuerte, fortereza;Germ. Feste, fester Platz, Castell, Burg, Waffenplatz, Besatzongsort; Angl. a castle, fort, fortress).

- Hinc Castra, ōrum, n. 2. in plurali numero saepius occurrit, et est locus, in quo exercitus cum in expeditione est, subinde consistit, et vallo fossaque munit, tentoria figit, quietem capit (It. alloggiamento dell'esercito in campagna, steccato, campo; Fr. camp de guerre; Hisp. campo; Germ. Heer- oder Kriegslager, Lager, Feldlager; Angl. a camp, encampment).

I.) Proprie et stricto sensu

- Jungitur pluribus Adjectivis, quorum praecipua exhibentur aestiva, hiberna, stativa.

II.) Improprie.

¶ 1. Quia quotiescumque locum mutat exercitus, nova castra facere opus est, per metonymiam castra designant aliquando ipsa itinera militaria, quae interdiu fiebant et vespere nova castra ponebantur.

¶ 2. Item per metonymiam saepe accipiuntur pro ipsa militia.

¶ 3. Figurate ponitur de statione alicujus multitudinis, et quidem speciatim

- a) De alvearibus.

- b) De pastorum statione.

- c) In descriptione regionum Urbis R. sub fin. leguntur apud P. Victor. castra lecticariorum, tabellariorum, victimariorum, salgamariorum: et videntur esse certa loca, ubi magna erat hujusmodi artificum frequentia, quo facilius a conducentibus inveniri possent.

¶ 4. Translate castra significant partes et praecipue philosophorum familias vel sectas.

[Locō]

LŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (locus). - Locare est in loco ponere, constituere, collocare, καθίστημι (It. collocare, porre; Fr. mettre, placer, poser, établir, disposer;Hisp. poner, collocar, meter; Germ. etwas irgend wohin stellen, legen, setzen, aufschlagen, errichten; Angl. to place, set, lay, collocate, dispose, arrange, station).

[Sēcūritās]

SĒCŪRĬTAS, ātis, f. 3. (securus) vacuitas, immunitas a cura.

I.) Proprie.

¶ 1. In bonam partem est tranquillitas, tranquillus animus, anxietatis et periculi expers, l'esser senza cure, tranquillità, quiete d'animo, sicurezza, ἀσφάλεια, ἀμεριμνία, εὐθυμία.

¶ 2. In malam partem est remissio, incuria et negligentia.

II.) Translate.

¶ 1.Subiective, uti aiunt, est vacuitas timoris, fidentia, audacia, franchezza, intrepidezza, fermezza: in utramque partem.

¶ 2. Obiective, ut aiunt, est securitas rei, in qua quispiam tutus est, sicurezza.

¶ 3. Item in re civili est apocha, acceptilatio, qua securus certusque quis efficitur, nihil amplius eo nomine a se petitum iri, sicurtà, quietanza, ricevuta, cessione.

¶ 4. Veteres Securitatem tamquam deam venerabantur, eamque mulieris habitu repraesentabant hastam fere dextra gestantem, sinistra autem cubito sic arae innixam, ut genam palma sustentaret. Saepissime in nummis imperatorum saeculi tertii et quarti legitur Securitas Aug. vel publica.

[Grātia]

GRĀTĬA, ae. f. 1. generatim est, quae gratos et amabiles facit, vel potius est favor: sed quoniam quis et aliorum favore gaudere ac frui, et ipse alios favore prosequi potest; ita gratia duo praecipue significat, scilicet

A) Est favor, amor, benevolentia, quam quis apud alios init quâque valet, χάρις (It. grazia, favore, amicizia, benevolenza che si gode presso gli altri; Fr. grâce, amour, bienveillance, amitié, bonnes grâces; Hisp. gracia, favor, benevolencia, amistad: Germ. d. Gunst, die ein Gegestand findet oder besitzt, bei Iemandem geniesst, d. Beliedtheit, Liebe, Freundschaft, Huld, Wohlwotlen; Angl. grace, favour, benevolence, good-will).

¶ 1.Stricto sensu de hominibus vel subiective, uti aiunt, dicitur, et occurrit saepissime in singulari numero.

- a) Universim.

- b) Gratiam alicuius sequi est alicuius amicitiam ambitiosius captare, vel ambire.

- c) Interdum gratia sumi videtur pro auctoritate et potentia, quae favore et plausu acquisita sit.

- d) Saepe pro mutua amicitia, benevolentia, concordia.

- e) Esse in gratia, gratum, amicum esse, essere in grazia.

- f) Ponere aliquem in gratia est amicum facere, conciliare, mettere in gratia.

- g) Gratiam inire est amicitiam alicuius sibi conciliare, mettersi in grazia d' alcuno

- h) Redire in gratiam est reconciliari.

- i) Restituere vel reducere aliquem in gratiam est reconciliare.

- l) Recipere in gratiam eum dicimus, qui vult nobis reconciliari, quum aliquando inimicus fuerit.

- m) Habere in gratia, amare, amici loco habere, avere in grazia.

- n) Cum gratia adverbii more est per indulgentiam.

- o) In plurali numero.

¶ 2. Latiori sensu de rebus, vel obiective, uti aiunt, gratia usurpatur, et est Gr. χάρις, venus, venustas, pretium, quo quippiam commendatur, gratum est et iucundum,

- a) De corporis venustate.

- b) De oratione.

- c) De abstractis.

- d) De inanimis.

- Hinc Gratiae, arum, f. plur. Χάριτες, deae pulcritudinis.

B) Gratia ponitur etiam pro favore. quo quis alios prosequitur, vel quem in alios ostendit; hinc

¶ 1.Generatim gratia beneficium significat, quod alteri confertur, ex quo gratia nascitur, vel potius quo gratia ostenditur, grazia, servigio, beneficio.

- a) Universim.

- b) Speciatim facere gratiam est remittere, condonare.

- c) In gratiam mei, tui, est mea, tua causa, ut mihi, aut tibi quis gratificetur, in grazia.

¶ 2. Speciatim significat beneficium, quod redditur, vel memoriam accepti beneficii, animum gratum et voluntatem remunerandi.

- a) Ceterum saepissime hoc sensu occurrit agere gratias et est verbis ostendere, nobis aliquid fuisse gratum, vel beneficium verbis exornare, rendere grazie. Habere gratiam vel gratias pertinet ad animum, et significat memorem acceptibeneficii animum habere et remunerandi voluntutem, dichiararsi obbligato. Denique referre gratiam vel gratias est factu aliquo beneficium remunerari, ricompensare, rimeritare, rendere la pariglia. - b) Referre gratiam aliquando per ironiam in malam partem sumitur, h. e. pro iniuria iniuriam rependere, ulcisci.

- c)Translate. Colum. 2. R. R. 2. ant. med. Nullum deterius habotur agri genus, quam quod est siccum pariter et densum et macrum: quia quum difficulter tractetur, ne tractatum quidem gratiam refert. h. e. frucium reddit impensae et labori aequalem. Virg. 1. G. 88. Nec nulla interea est inaratae gratia terrae.

- d) Reddere gratiam, non dicimus: reddunt enim et qui reposcuntur, et qui inviti, et qui ubilibet, et qui per alium. Ita Seneca Ep. 81. ante med., qui tamen ibid. paullo supra dixerat; Hoc

- e) Est gratia est ago gratias, et occurrit in familiari sermone.

- Hinc Grātĭā, adverbii more in Ablativo casu saepe usurpatur, pro in gratiam , atque hinc est pro causa, propter, ob: sic causa et gratia sibi invicem respondent apud Cic. 2. Nat. D.63. 158. Tantum abest, ut haec bestiarum etiam causa parata sint, ut ipsas bestias hominum gratia generatas esse videamus. Adde eumd. 1. Fin. 10. 30.; et Caes. 7. B. G. 43., quae V. infra, ubi de Gerandio agitur.

- a) Cum Genitivo, qui fere praeponitur.

- b) Cum pronominibus possessivis mea, tua, etc. gratia, quae Genitivi vicem praestant.

Excubiae

EXCŬBĬAE, ārum, f. plur. 1. extra aedes cubatio.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ac saepius sunt vigiliae et excubatio, quae a militibus habetur diu noctuque, custodiae causa, extra castra, vel saltem extra tentoria.

II.) Improprie.

¶ 1. Figurate referuntur et ad alia.

¶ 2. Per metonymiam ipsi quoque, excubias qui aiunt, excubiae dicuntur.

Cōnstituō

CONSTĬTŬO, tŭis, tŭi, tūtum, tŭere, a. 3. (cum et statuo). - Constituo est idem quod statuo, seu personam aliquam aut rem firma ac stabili ratione pono ac colloco (It. piantare, stabilire; Fr. placer, établir; Hisp. fundar, establecer; Germ. ein. Person oder Sache ganz, vollständig, fest hinstellen, aufstellen; Angl. to found, establish).

Explōrātor

EXPLŌRĀTOR, ōris, m. 3. qui explorat: et occurrit

A) Substantivorum more

- a) Usurpatur praecipue in re militari, et exploratores dicuntur qui hostium res exploraturi praemittuntur.

- b) Extra militiam et quidem Imperatorum temporibus explorator dicebatur, qui imperatore iter faciente praecurrebat, ut viam tutam ac praecipue liberam redderet;

B) Adiective. Claudian. praefat. ad III. Cons. Honor. 11. de pullo aquilae. Exploratores oculis qui pertulit ignes Nutritur volucrumque potens et fulminis heres. Martial. 8. 51. nec odit Exploratores nubila massa focos.

Ēmittō

ĒMITTO, mittis, mĭsi, missum, mittere, a. 3. (ex et mitto). - Emittere est extra mittere, edere, foras mittere (It. mandar fuori, emettere; Fr. mettre hors, laisser aller ou echapper, faire sortir; Hisp. sacar fuera; Germ. aus -, heraus -, los -, fortschicken, - lassen, - senden; Angl. to send forth or out).

Excursiō

EXCURSĬO, ōnis, f. 3. ἐκδομὴ, actus excurrendi (It. corsa, viaggio; Fr. action de sortir de la place où l'on est, excursion; Hisp. el acto de correr fuera, curso, excursion; Germ. das Herauslaufen, Hervorlaufen; Angl. an running out, excursion).

Pābulātiō

PĀBŬLĀTĬO, ōnis, f. 3. actus pabulandi, προνομή, pascolo.

I.) Proprie.

II.) Translate usurpatur de collectione pabuli, quae fit a militibus, foraggio.

Pābulor

PĀBŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Pabulari est pabulum absumere, pasci, νέμομαι, νομεύω,pascolare, pascersi.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in re militari est pabulum colligere in usum castrorum, foraggiare.

¶ 3. De plantis.

Praeda

PRAEDA, ae, f. 1. - Praeda est ab hostibus capta, quod manu parta, ut parida, praeda. V. Voss. in Etymol. λεία (It. preda, bottino, spoglio; Fr. butin, dépouilles; Hisp. botin;Germ. d. in Kampf Erbeutete, d. Beute; Angl. prey, booty, plunder, spoil, pillag).

Saepe

SAEPĔ, adverb. Comp. Saepius; Sup. Saepissime. – Saepe est frequenter, crebro, πολλάκις (It. spesso, sovente, frequentemente, spesse volte; Fr. souvent, fréguemment, plus d'une fois, à plusieurs reprises; Hisp. á menudo, muchas veces; Germ. oft, häufig, wiederholentlich, mehrmals; Angl. often, oftentimes, oft, many times, frequently).

Vēlitor

VĒLĬTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (veles) — Velitor est proelium prima et decursoria pugna incipio.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim de concubitu.

¶ 3. Item iurgor, altercor, rixor, verbis contendo; nam a verbis saepe ad manus veniri solet, sicut a velitibus ad gravis armaturae milites.

¶ 4. Velitari alicui periculum apud Apul. 5. Met. est intentare, instar velitis hastam iaculantis.

Imperātor

IMPĔRĀTOR vel inperator, ōris, m. - Imperator, Gr. περᾶν στρατὸν, est is, cui commissa est belli administratio, ad quem rei militaris summa refertur, supremus belli dux (quamquam Varro 5. L. L. 87. Müll. scripsit, imperatorem dictum esse ab imperio populi, non militum: sed tamen addit: imperator ab impeperio populi, qui eos, qui id attentassent, oppressit hostes) στρατηγὸς, ἡγεμὼν, αὐτοκράτωρ (It. capitano generale, generale, imperatore; Fr. commandant, général, chef d'armée;Hisp. general de un exército; Germ. d. Befelshaber, Oberanführer, Feldherr; Angl. a commander, leader, general, the commander-in-chief of an army).

Quandō

QUANDO, adverb. et conjunct. - Quando est

A) Adverbium quando est idem ac quo tempore, ὅτε, πότε (It. quando, in qual tempo; Fr. quand, en quel temps; Hisp. quando, en que tiempo; Germ. wann, z. welcher zeit; Angl. when).

B) Conjunctio quando

¶ 1. Est temporalis, et significat quum, ubi, allorchè, quando, ove.

¶ 2. Saepe est conjunctio causalis, et significat quoniam, quandoquidem, siquidem, già che, ἐπεί, ἐπειδή, ὑπηνίκα.

Committō

COMMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (cum et mitto). - Committere tria praecipue significat, scilicet

A) sinere, ut duo simul jungantur, adeoque simul mittere, jungere;

B) morali ratione est sinere, ut actio contra legem fiat, adeoque facere, patrare, sed in malam partem; denique

C) est alteri mittere, adeoque dare, tradere, concredere.

Pugna

PUGNA, ae, f. 1. est proelium, certamen, dimicatio, Gr. μάχη (It. pugna, combattimento, zuffa, battaglia, fatto d'arme, giornata;Fr. combat, engagement, lutte, bataille; Hisp. combate, contienda, lucha, batalla;Germ. Gefecht, Treffen, Kampf; Angl. a battle, fight, encounter, engagement, combat fray).

Āla

ĀLA, ae, f. 1. - Ala proprie et generatim est superior illa animalis corporis pars, quae armis adhaerens protenditur. Hinc

I.) Proprie

- a) In humano corpore generatim est totum brachium, vel humerus, et speciatim pars concava sub brachio, qua humero annectitur (ab avium similitudine ita dictam putabat Forcellinus aliique, qui alam avium tantummodo propriam affirmarunt).
(It. ascella; Fr. aisselle; Hisp. sobaco; Germ. die Achsel; Angl. the arm-hole or arm-pit).

- b) In brutis quadrupedibus ala dicitur sinus inferior, qua priora crura armis adhaerent.

- c) Praecipue ponitur de avibus, et est membrum illud, quo aves volant, sive pars qua ipsum illud membrum corpori adhaeret. (It. ala; Fr. aile; Hisp. ala; Germ. das Flügelgelenk, Flügelglied, der Flügel; Angl. a wing).

II.) Translate.

¶ 1. Alae, utpote quae celerrimo avium volatui inserviunt, poetice diis aliisque rebus tribuuntur, quae summa velocitate moventur.

- a) De diis.

- b) De fulmine.

- c) De velis, quibus tamquam alis naves procedunt.

- d) Eadem ratione et remi navium alae dicuntur.

¶ 2. In arboribus ala dicitur pars earum cava, qua rami stipiti adhaerent: sic in herbis ala est cavum illud inter caulem et ramulum, unde nova proles enascitur.

¶ 3. In aedificiis alae dicuntur structurae ad latera aedium, dextra et sinistra protensae, ut columnarum ordines, vel porticus: quas Graeci quoque πτερὰ et πτέρυγας appellant.

¶ 4. In re militari alaedicuntur, ut definit Cincius apud Gell. 16. 4., ordines seu turmae equitum in antiquo ordine aciei Romanae: quod circum legiones dextrâ sinistrâque, tamquam alae in avium corporibus, locabantur. Hae igitur alae ex equitibus constabant; qui tamen intelligendi sunt socii, aut auxiliares milites; neque enim Romani milites in alas disponebantur. Qui toti alae praeerat, praefectus alae appellabatur, et decuriones alarum qui triginta duos equites regebant.

Cornū

CORNU, us , n. 4. - cornua in animantibus variae sunt figurae, adunca, redunca, supina, convexa, conversa, ramosa, convoluta in anfractum, contorta, erecta, etc., ut docet Plin. loc. cit. (It. corno; Fr. corne; Hisp. cuerno; Germ. das Horn; Angl. a horn).

I.) Proprie occurrit

A) De cornibus, quibus animantium corpora instructa sunt, et

B) De plurimis instrumentis, quae ex cornibus facta, cornua dicta sunt.

A) De cornibus, quibus animalia instructa sunt; et quidem

¶ 1. Stricto sensu ac generatim.

¶ 2. Latiori sensu ac speciatim, ex rerum ignorantia, aut ex Hebr. (forma hebraica),cornua elephanti apud Varron. 7. L. L. 39. Müll. et Plin. 18. Hist. nat. 1. 1. (2). dicuntur de elephanti dente, quod est ebur.

¶ 3. Item de cornea materie, quâ aliae constant animantium partes: scilicet

- a) De ungula.

- b) De avium rostro.

- c) De cornea oculi tunica.

B) De plurimis instrumentis, quae primo e cornibus facta, cornua dicta sunt etiamsi ex alia in posterum materia confici consueverunt.

¶ 1. Frequenter sumitur pro tuba venatoria, pastorali, et praesertim militari, quia olim e bubulo cornu fiebant, quae nunc ex aere sunt.

¶ 2. Cornu in singulari numero dicebatur etiam ea pars arcus, quae cornea materie constabat; cornua vero in plurali numero totum arcum significabant, arcus enim latera in cornuum figuram curvabantur.

¶ 3. Item sumitur pro laterna cornea, de qua Plin. 11. Hist. nat. 16. 16. (49). Cornu laternae translucidum. Absolute Plaut. Amph. 1. 1. 185. Vulcanum in cornu conclusum gerere. h. e. in laterna cornea. Et Lucret. 2. 388. lumen per cornum transit.

¶ 4. Item pro corneo infundibulo, vel pro infundibulo generatim.

¶ 5. Cornu copiae (rectius quam Cornucopiae) in fabulis est cornu caprae Amattheae, κέρας ᾿Αμαλθείας.

¶ 6. Item pro vasculo oleario. Horat. 2. Sat. 2. 61. Cornu bilibri instillare oleum caulibus. Acron. ad h. l. Cornu quod sextarium capit: sunt enim in venalibus cornua, quae hanc olei habeant quantitatem sextarii mensura. Plin. 29. Hist. nat. 6. 39. (142). eodem sensu pyxidem corneam dixit.

¶ 7. Item pro scamillo, super quem nervi citharae tenduntur. Cic. 2. Nat. D. 59. 149., cujus verba V. sub init.

¶ 8. In galeis cornua sunt ornamenta in modum cornus, vel comae in cornu assurgentes, quae cristam apicemque exornant, quae a Graecis quoque κέρατα dicuntur: proprie autem sunt cincinni.

¶ 9. Praeterea cornua dicuntur extremae antennarum partes, quae olim cornu muniebantur; hinc et pro ipsis antennis usurpantur.

¶ 10. In voluminibus cornua erant vel ipsae extremitates bacillorum cornu ornatae, qui umbilici dicebantur, vel in illis extremitatibus affixa ex cornu ornamenta quaedam extantia in utraque fronte, seu extremitate libri in volumen complicati (V. Mus. Borbon. T. 1. tav. 12.).

II.) Figurate dicitur de iis omnibus, quae cornuum figuram quomodocumque referunt. Hinc

¶ 1. Saepe de luna cum primis et postremis diebus cornuum more diducta est.

¶ 2. De Germanorum comis usurpat Juvenal. 13. 164. Caerula quis stupuit Germani lumina, flavam Caesariem, et madido torquentem cornua cirro?

¶ 3. Dicitur et de fluminibus.

¶ 4. Item cornua dicuntur montium vertices (fortasse ab Hebr. (forma hebraica)), ut apud Stat. 5. Theb. 532. Cornua Parnassi. h. e.cacumina bina Parnassi montis. - Saepius de promontorii extremitate, quae in mare protenditur.

¶ 5. Hinc generatim de extremis locorum partibus.

¶ 6. Speciatim frequentissime ponuntur pro extremis duabus adversis partibus aciei, et classis, nempe quia tota acies saepe ita disponitur, ut media sinuata, curvataqua utrimque extrema, lunae in cornua crescentis figura referatur.

Peditātus

PĔDĬTĀTUS, us, m. 3. soldati a piedi, fanteria, πεζὴ στρατιά, peditum copiae, sicut equitatus (quocum saepe in oratione conjungitur) equitum.

Intermisceō

INTERMISCEO, misces, miscŭi, mistus vel mixtus, miscere, a. 2. (inter et misceo). Part. Intermiscens, Intermixtus et Intermiscendus. - Intermiscere est in medio miscere, mischiare di mezzo, frammescolare, παρεμμίγνυμι.

Equitātus

ĔQUĬTĂTUS, us, m. 4. - Equitatus duo diversa significat, prout est

A) Ab eques, equitis; vel

B) A verbo equio.

A) Equitatus ab eques, equitis

¶ 1. Abstracte est equitatio, sive actus equitandi. In sexto casu sing.

¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est militum equo utentium numerus.

¶ 3. Item ipsi equi.

¶ 4. Item equester ordo.

Centuria

CENTŬRĬA, ae, f. 1. multitudo certum hominum.

¶ 1. In re militari centuria est centum equitum numerus. Romulus enim tres equitum turmas conscripsit, quae centenos homines haberent, quibus in belio uteretur.

¶ 2. Populus quoque Romanus universus quemadmodum in tribus et curias, ita et in centurias dividebatur.

- a) Nam Servius Tullius cives omnes in sex classes distribuit, has in centum nonaginta tres centurias, habita ratione census, quem eodem tempore primus egit. In his separavit divites a pauperibus, juvenes a senioribus, ut hi domi urbem custodirent, illi foris bellum gererent, si quando ingrueret; omnibusque sua assignavit arma. Addidit et fabrum centurias, qui, quae in bello opus essent, fabricarentur. Equitum quoque centurias duodecim descripsit, primisque sex illis, quarum tres Romulus instituerat, tres alias addiderat Tarquinius Priscus, adjecit. Hinc factum est, ut prima classis civium Romanorum constaret decem et octo centuriis equitum, et octoginta peditum, quorum dimidium seniorum, alterum juniorum; secunda classis centuriis viginti, seniorum juniorumque, et duabus fabrum; tertia viginti tantum eodem discrimine; quarta itidem viginti, et duabus tibicinum et cornicinum; quinta triginta; sexta vero unica centuria ex infima et inopi plebe proletariorum et capitecensorum. Haec ita constituta primitus fuisse.

- b)Post annum vero U. C. 513., quo, teste Liv. 19. 66., numerus quinque et triginta tribuum expletus est, mutata fuit, sive statim, sive aliquanto post, haec centuriarum distributio, aliusque earumdem numerus in classibus factus, quam antea fuerat. Nam ita XXXV. tribubus accommodatae sunt centuriae, duplicato harum numero, ut, qui in quaque tribu censu essent maximo, in duas centurias, alteram seniorum, juniorum alteram, conjungerentur, atque ideo, binis centuriis e singulis tribubus ad primam classem constituendam delectis, ea classis jam centurias LXX. haberet peditum, equitum XVIII., et unam fabrum tignariorum, hoc est centurias LXXXIX., reliquae vero centuriae CIV. in alias quinque classes distributae integrum CXCIII. centuriarum numerum explerent. Quo factum est, ut, si LXXXIX. centuriis, quibus prima classis constabat, octo solae centuriae secundae classis accederent in suffragiis dandis, confecta esset vis populi universa, et reliqua multitudo XCVI. centuriarum neque excluderetur suffragiis, ne superbum esset, nec valeret nimis, ne esset periculosum.

- c) Secundum hanc divisionem admissus est populus ad suffragium in iis comitiis ferendum, quae inde centuriata dicta sunt, ut scilicet quisque suffragium daret in ea centuria, in qua census esset.

¶ 3. In re agraria centuria est ducentorum jugerum modus. Olim ab centum jugeribus vocabatur centuria: sed postea duplicata nomen tamen retinuit.

Turma

TURMA, ae, f. 1. - Turma est agmen et quidem triginta equitum, sive, cum tribus decurionibus, triginta trium.

I.) Proprie.

II.) Translate usurpatur pro quacumque multitudine.

Labarum

LĂBĂRUM, i, n. 2. λαβαρὸν, vexillum militare auro intextum, gemmisque intermicantibus splendidissimum, quod imperatori praeferri, atque a militibus paene adorari solebat.

Decuriō

DĔCŬRĬO, ōnis, m. 3. qui ad decuriam pertinet, decuriae allectus. Hinc speciatim

¶ 1. Decurio fuit princeps decuriae in militia equestri, nam in pedestri decanusvocabatur. - In legione Romana erat, qui decem equitibus praeerat.

¶ 2. Municipales vero et colonici decuriones ex eo dicti, quod principio, cum deducerentur coloniae, decima pars eorum, qui deducebantur, consilii publici gratia conscribi solita sit.

¶ 3. Fuerunt etiam in urbe decuriones, ii nempe qui in aulis Caesarum erant, ut Decurio cubiculariorum, h. e. qui praeest cubiculariis.

Signifer

SIGNĬFER, fĕra, fĕrum, adject. (signum et fero) signum vel signa ferens, σημειοφόρος.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de signis seu sideribus, et est qui stellas fert.

— Hinc Signifer, ĕri, m. 2. absolute, substantivorum more.

I.)Proprie.

¶ 1. In re astronomica est signifer circulus, signifer orbis. lo zodiac.

¶ 2. In re militari, qui in exercitu signum seu vexillum fert, alfiere.

¶ 3. Pro eo qui signum dat.

II.)Translate.

¶ 1. Est dux, auctor, caput.

¶ 2. Dicitur de eo qui signa Christianae religionis fert.

Centuriō

CENTŬRĬO, ōnis, m. 3. - Centurio est, qui centuriae praeest. In exercitu Romanorum plures fuerunt centuriones, qui singulis ordinibus praeerant. Legio enim in decem cohortes divisa erat: hae in ordines ternos, quorum praefecti centuriones dicti sunt. Qui triariorum primus centurio erat, aliis dignitate antestabat, et consilii particeps fiebat, vocabaturque primipilus, seu primipili centurio: qui secundus, secundi triarii centurio; qui tertius, tertii triarii centurio. Qui primus hastatorum, dicebatur primi hastati centurio etc.; qui primus principum, primus princeps, et sic de reliquis.

Tribūnus

TRĬBŪNUS. i, m. 2. (tribus)

I.) Proprie.

II.) Improprie et a similitudine tribunus Celerum, Italice capitano del corpo di guardia, magistratus quidam in monarchia, qui praeerat trecentis illis Celeribus equitibus, qui regis corpus custodiebant, et rem militarem cum regibus curabat. Fuit antiquissimus omnium magistratuum; nam ab ipso Romulo institutus est.

III.) Translate tribuni nomine veniunt alia magistratuum seu praefectorum genera in re militari vel civili, de quibus protinus ordine suo; sc. Tribuni aerarii (quos tribunos aeris Plin. 33. Hist. nat. 2. 7. [31] appellat) erant, qui acceptam pecuniam publicam a quaestoribus urbanis in stipendium exercitus, ad quaestores provinciarum deferebant, militibus erogandam

Chīliarcha

CHĪLĬARCHUS, i, m. 2. χιλιάρχης et χιλίαρχος: a χίλιοι mille et ἄρχος princeps.

¶ 1. Est mille militum dux, seu videtur fuisse, qui millenis plebejis praeerat ad instruendam pompam Gentilium.

¶ 2.Apud Persas chiliarches erat, qui primum gradum post regiam dignitatem tenebat.

Tympanista

TYMPĂNISTA, ae, m. 1. τυμπανιστής, qui tympanum pulsat, tamburino.

Tympanotriba

TYMPĂNŎTRĬBA, ae, m. 1. τυμπανοτρίβης, qui tympanum terit, h. e. pulsat, tamburino.

Tubicen

TŬBĬCEN, ĭnis, m. 3. (tuba et cano) qui tuba canit, sicut tibicen, qui tibia, σαλπιγκτής (It. trombettiere, trombetta; Fr. trompette; Hisp. trompeta, trompetero;Germ. der Trompeter; Angl. a trumpeter).

¶ 1. In militia fuere tubicines, cornicines et bucinatores, qui tuba, cornu, bucina dabant signum militibus ad munia sua exsequenda et praecipue ineundi proelii. Canebant etiam ubicumque opus esset, in ludis, in sacris etc.

¶ 2.Extra rem militarem.

¶ 3. In re sacra.

¶ 4. In exsequiis.

¶ 5. Tubicines etiam dicti sunt qui sacerdotes publice sacra faciebant tubarum lustrandarum causa.

Īnflammō

INFLAMMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et flamma). - Inflammare est flammam inferre, accendere, igne corripere, atque adeo exurere, comburere, φλογόω ἐπιφλέγω (It. appiccare il fuoco,

accendere, infiammare, abbruciare; Fr. mettre le feu à, allumer, embraser, incendier; Hisp. inflamar, encender; Germ. ent -, anzünden, entflammen; Angl. to set on fire, kindle, light).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ad corpus refertur, et apud medicos est nimium calorem, noxio humore collecto, in corpore accendere et ardoris sensum facere.

¶ 2. Item ad animum, et est excitare, permovere, incitare.

Cōnflīctus

CONFLICTUS, us, m. 4. conflictio, collisio.

¶ 1. Stricto sensu apud optimos scriptores occurrit tantum Ablativus singularis numeri.

¶ 2. Latiori sensu pro pugna occurrit, etiam in ceteris casibus praeter Ablativum, apud sequioris aevi scriptores.

Tormentum

TORMENTUM, i, n. 2. (torqueo) intentus funis aut vinculum, vel quia intorquendo fit vel quia intorquendo inservit (It. corda o legame teso, strumento da legare; Fr. lien, corde, cable, chaine; Hisp. cuerda, cadena, liga; Germ. e. Strick, Seil; Angl. a rope, cord, bond).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto vel primitivo sensu.

¶ 2. Latiore vel secundario sensu instrumentum seu machina, qua quid vertitur seu volvitur, flectitur, torquetur, h. e. jacitur; plerumque machina, qua tela, saxa aliave missilia nervo aut fune contento torquentur et jaciuntur; hujusmodi sunt quae in bello et obsidionibus, ad longius feriendum et muros deruendos adhibuere, ballistae, catapultae etc., strumento da lanciare, artiglieria,στρεβλωτήριον.

¶ 3. Item est tortio. Veget. 3. eter.46. 1. Genu vel basim si moverit (jumentum), ad tormentum rotae vel machinae locis suis ejecta restitues.

¶ 4. Item machina aut instrumentum, quo torquentur homines.

¶ 5. Item tibiam tormentum vocat Plin., quia per ejus foramina quodammodo torquetur aer, ut varios sonos edat.

¶ 6. Item pro antlia, tromba.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice dici putant de ipso telo, quod tormento jacitur.

¶ 2. Item transfertur ad significandos cruciatus, qui alicui adhibetur eliciendae veritatis gratia aut puniendi aut saeviendi igne, eculeo, fidiculis, fune et hujusmodi, tormento, tortura, βάσανος.

1.°) De rebus physicis.

— a) Stricto sensu.

— b) Latiore sensu, ad significandos cruciatus acres ex morbo.

2.°) De curia et doloribus animi.

— a)Universim.

— b) De amore.

Explōdō

EXPLŌDO vel explaudo, dis, si, sum, dere, a. 3. (ex et plaudo). - Explodere est plaudendo, seu magnum edendo clamorem ejicere (It. scacciare facendo grande romore; Fr. rejetter en battant des mains, en sifflant;Hisp. rempujar chiflando; Germ. klatschend hinaustreiben; Angl. to explode, reject by clapping of the hands).

I.) Proprie est verbum comicum, et significat histrionem vel fabulam, quae non placuit, manibus plaudendo vel simili ratione improbare, rejicere.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro ejicere, expellere.

¶ 2. Item pro damnare, improbare.

Posteā

POSTĔA, adverb. — Postea vel post (ex post eâ, ut praeterea et antea ex praeter, ante et eâ) est idem ac post ea, post, post haec, post id, post illa, εἶτα, ἔπειτα (It. dopo, di poi, dappoi, poscia; Fr. ensuite, après, puis; Hisp. despues, tras, desde; Germ. hernach, nachher; Angl. afterward, after that or this, hereafter).

Comminus

COMMĬNUS vel cōmĭnus, adverb. - Comminus est ita, ut altera manus alteram tangat: et occurrit

A) Apud classicos aetatis aureae scriptores in prosa oratione de re bellica tantum: et quidem

I.) Proprie, et significat prope, in propinquo loco, seu potius comminus ferire aliquemest gladio vel alio quopiam telo manu stricto ferire, sicut ferire eminus, emisso e manu telo percutere. Itaque huic adverbio saepe opponitur eminus.

II.) Figurate, ita ut ad rem bellicam allusio fiat.

B) Apud Poetas aureae quoque aetatis, et apud sequioris aevi scriptores comminus generatim usurpatur pro prope, in propinquo loco.

I.) Proprie.

II.) Translate aliquando refertur ad tempus, et significat statim, sine intermissione.

Trucīdō

TRŬCĪDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (trux et caedo) — Trucido est crudeliter caedo, pluribus vulneribus concido, ἀρταμέω, ἐπισφάττω (It. tagliare a pezzi, trucidare;Fr. massacrer, égorger; Hisp. matar cruelmente, destrozar; Germ. abschlachten, niedermetzeln; Angl. to massacre, slaughter, slay).

Aufugiō

AUFŬGĬO, fŭgis, fūgi, fŭgere, 3. - Aufugio est alio fugio, diffugio, abscedo (It. fuggire, fuggire altrove o via, scampare; Fr. s'enfuir, s'echapper; Hisp. huirse, escaparse, acogerse; Germ. fort-davonfliehen, wegfliehen; Angl. to flee or run away, fly from, shun).

Succenturiō

SUCCENTŬRĬO vel subcenturio, as, ātum, are, a. 1. (sub et centurio) — Succenturio est in locum occisorum militum alios substituere, ἐπιλαγχάνω, ὑποκαταγράφω
(It. reclutare; Fr. recruter; Hisp. reclutar;Germ. rekrutieren, anwerben; Angl. to recruit, complete).

Superveniō

SŪPERVĔNĬO, vĕnis, vēni, ventum, vĕnire, n. 4. — Supervenio est supra venio, superscando, ascendo, ὑπέρχομαι (It. venire sopra, montare; Fr. venir au–dessus, monter;Hisp. venir sobre, sobrevenir, subir; Germ. darüber, -herzukommen; Angl. to come over or upon).

Īnsidiae

INSĬDĬAE, ārum, f. plur. 1. (insideo). - Insidiae sunt occulta et dolosa exspectatio ad aliquem aggrediendum: ab insideo, quia clam aliquis insidetur locus, ex quo in tempore ad vim afferendam erumpatur, ἐνέδρα, ἐπιβουλή (It. insidie, aguato; Fr. embüches, piége, embuscade; Hisp. celada, fraude, engaňo oculto, emboscada;Germ. d. Nachstellung, d. Hinterhalt; Angl. an ambush, ambuscade, lying in wait, snares, treachery).

Impedīmenta

IMPĔDĪMENTUM vel inpedimentum, i, n. 2. (impedio). - Impedimentum est id, quo pedes implicantur, impedimento, ἐμπόδισμα.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim et abstracte impedimentum est id, quo quis impeditur, quo minus perficiat quod cupit, impeditio, mora, obstaculum (It. impedimento, ostacolo; Fr. ce qui embarrasse, obstacle, embarras, empêchement, entrave; Hisp. obstáculo, impedimento, embarazo; Germ. das Hinderniss, die Behinderung; Angl. a hinderance, impediment).

¶ 2. Speciatim et concreto, uti ajunt, sensu dicitur de sarcinis viatorum, et praecipue exercitus, bagaglio, salmeria: quo sensu primus usurpavit Cato, ut Seneca Ep. 87. ante med. docere videtur.

- a) De viatorum sarcinis, impedimentum significat etiam servos, famulos, comites etc.

- b) Saepissime de sarcinis exercitus, qua significatione pluralis numerus usurpatur, et impedimentorum nomine veniunt etiam calones et jumenta.

- c) Pro jumentis tantum.

Spoliō

SPŎLĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (spolium) — Spolio est vestes detraho, exuo, ἀποδύω
(It. spogliare, suestire; Fr. dépouiller; Hisp. despojar; Germ. entkleiden;Angl. to strip, bereave).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est privo, depraedor, expilo, aufero.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ a super. paragr. 1. ductâ. Petron. Sat. 135. Dentibus folliculos leguminum perite spoliat atque in terram, veluti muscarum imagines, despuit. h. e. detrahit: legumina spoliat tunicis seu involucris.

¶ 2. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2. Cic. Coel. 18. 42. Parcat juventus pudicitiae suae, ne spoliet alienam.

Nāvālis

NĀVĀLIS, e, adiect. (navis) ad naves pertinens, ναυτικός (It. navale; Fr. de vaisseau, de navire, naval; Hisp. naval; Germ. die Schiffebetreffend, zu den Schiffen gehörig; Angl. of or belonging to ships, naval).

Terribilis

TERRĬBĬLIS, e, adiect. (terreo) Comp. Terribilior. — Terribilis est terrorem incutiens, terrificus, horrendus, formidabilis, φοβερός (It. spaventoso, orrendo, terribile; Fr. terrible, épouvantable; Hisp. terrible, espantable; Germ. schrecklich, erschrecklich;Angl. dreadful, terrible).

Ingens

INGENS, entis, adiect. - Ceterum ingens est immanis, immensus, εὐμεγέθης (It. grande, assai grande, enormemente grande; Fr. grand, extraordinaire, démésuré; Hisp. gran, extraordinario, desmesurado; Germ. ungeheuer, ungeschlacht gross, sehr gross, ausferordentlich; Angl. great, large, huge, vast, big).

Concurrō

CONCURRO, curris, curri vel cŭcurri, cursum: currere, n. 3. (cum et curro). - Concurro est simul curro, convolo, convenio in unum locum (It. correre insieme, concorrere; Fr. courir ensemble ou avec; Hisp. correr iuntos; Germ. zusammenlaufen oder rennen, d. h. von zwei Seiten auf einem Punkte zusammentrefen; Angl. to run together, run along with, meet, flock, or rush together, concur).

Quassō

QUASSO, as, āvi, ātum, are, 1. intens. a quatio.

A) Active quassare est saepe quatere, concutere, commovere, agitare, ἀνασείω, διασαλεύω, διακραδαίνω (It. squassare, crollare, dibattere, sbattere, dimenare; Fr. secouer fortement, agiter;Hisp. sacudir, golpear, agitar; Germ. heftig schütteln, erschüttern, hin und her schwingen; Angl. to shake often or much, toss about, agitate, shatter).

B) Neutrorum more, absolute usurpatur Part. Quassans. Sic Plaut. Asin. 2. 3. 23. Quassanti capite incedit. h. e.agitat caput: quod est irati, aut tristis.

[Perniciēs]

PERNĬCĬES, ēi, f. 5. (per et nex, necis). — Pernicies est exitium, interitus, ruina, labes, pestis, calamitas, ὄλεθρος (It. morte, ruina estrema, esterminio, disfacimento, disgrazia, danno; Fr. perte, ruine, destruction, malheur; Hisp. perdidad, daňo, ruina, destrozo, desgracia; Germ. der Untergang, das Verderben, Unglück; Angl. death, destruction, ruin, extermination, a disaster, calamity).

[Submergō]

SUBMERGO vel summergo, mergis, mersum, mergere, a. 3. — Submergo est sub aqua mergo, demergo, καταδύω (It. affondare, annegare, sommergere; Fr. submerger, plonger dans l' eau; Hisp. sumergir; Germ. untertauchen, eintauchen; Angl. to sink or plunge under water)

[Corripiō]

CORRĬPĬO vel conripio, rĭpis, rĭpŭi, reptum, rĭpere, a. 3. (cum et rapio). - Corripere est celeriter arripere, capere, maxima vi comprehendere atque ad se pertrahere (It. afferrare, prendere in fretta, pigliare violentemente; Fr. prendre, saisir vivement et entièrement; Hisp. agavar, asir, vivamente, precipitadamente;Germ. Imdn oder etwas von allen Seiten ganz zusammenraffen, fassen, reissen, heftig ergreifen, schnell an sich ziehen; Angl. to snatch, lay hold of hastily, seize).

[Incendium]

INCENDĬUM, ĭi, n. 2. (incendo) combustio (It. incendio, abbruciamento; Fr. incendie, feu, embrasement; Hisp. incendio, fuego, quema, abrasamiento; Germ. d. Brand, d. Feuersbrunst; Angl. a burning, settiug fire to).

[Tormentārius]

Tormentarius, a, um, adiect., ad tormentum pertinens.

[Ēiciō]

ĒĬCĬO, ĭcis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (ex et iacio). - eicere est extra iacere, expellere, exturbare, per vim amovere (It. cacciar fuori; Fr. ieter hors, mettre dehors, chasser, éloigner de force; Hisp. echar fuera, hacer salir de alguna parte, ò apartar con violencia; Germ. aus- oder herauswerfen, gewaltsam entfernen, veriagen, hervor- oder fort treiben; Angl. to cast or throw out, eiect, expel, throw off).

[Exūrō]

EXŪRO, ūris, ussi, ustum, ūrere, a. 3. (ex et uro). - Exurere, κατακαίω, est idem quod urere, aut valde et ex omni parte urere, perurere (It. abbruciare intieramente; Fr. brùler complétement, embraser, incendier; Hisp. quemar, abrasar totalmente; Germ. zu Ende -, völlig verbrennen; Angl. to burn, set on fire).

[Dēsiliō]

DĒSĬLĬO, sĭlis, sĭlŭi vel sĭlĭi, sultum, sĭlire, n. 4. (de et salio). Part. Desiliens. - Desilio est saltu descendo (It. saltar giù; Fr. sauter en bas; Hisp. saltar abaxo;Germ. herabspringen; Angl. to iump, or leap down, aligh, vault).

Suffōcō

SUFFŌCO vel subfoco, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sub et faux) — Suffoco est spiritum praecludo obstrictis faucibus, πνίγω, ἄγχω (It. soffocare, strangolare; Fr. étouffer, suffoquer; Hisp. sufocar; Germ. die Kehle zuschnüren, ersticken; Angl. to choke, stifle).

Fugitīva

FŬGĬTĬVUS, a, um, adiect. qui fugit, δραπέτης (It. fuggitivo, fuggiasco, fugace; Fr. fugitif, qui s'enfuit; Hisp. fugitivo, el que anda huyendo; Germ. flüchtig, entlaufen;Angl. fugitive, running away).

Intercipiō

INTERCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (inter et capio). - Intercipere est in medio excipere, atque adeo de medio tollere, intervertere, auferre.

Īnsequor

INSĔQUOR, sĕqueris, sĕquūtus vel sĕcūtus sum, sĕqui, dep. 3. (in et sequor). - Insequi est statim sequi, post venire, pone sequi, subsequi, ἐφέπομαι, ἀνακολουθέω (It. seguire, venir dietro o dopo; Fr. suivre le pas, suivre, venir immédiatement après; Hisp. seguir, ir detras de alguno, venir despues; Germ. nachfolgen, begleiten, auf etwas folgen; Angl. follow close after, pursue, ensue).

Obsidiō

OBSĬDĬO, ōnis, f. 3. (obsideo) proprie usurpatur in re militari, et est actus, quo milites circumsident locum aliquem armisque claudunt expugnandi causa, περικάθησις (It. assedio; Fr. siége, blocus; Hisp. sitio, bloquio; Germ. d. Besetzung, Einschliessung, Blokade; Angl. a siege, blockade).

Prīmum

PRĪMUM, adverb. primo, primiter; et servit enumerationibus et distributionibus, πρῶτον (It. la prima volta, primieramente; Fr. d'abord, premièrement, en premier lieu; Hisp. primeramente; Germ. zuerst, erstlich, anfangs; Angl. the first time; first, in the first place, first of all).

Prōvocō

PRŌVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pro et voco). — Provoco est idem ac foras voco, evoco, accio, elicio, προκαλέω (It. chiamar fuori; Fr. appeler dehors; Hisp. llamar fuera; Germ. hervor-, herausrufen, -fordern, ausfordern; Angl. to call forth or out).

Dēditiō

DĒDĬTĬO, ōnis, f. 3. actus dedendi, traditio, subiectio.

Abnuō

ABNŬO, uis, ui, uitum vel ūtum, uere, a. 3. - Abnuo idem est ac capite, oculis, vel manu significo me nolle, aut non assentiri (It. far cenno di no; Fr. refuser par un signe de tête, ou yeux, ou mains négatif; Hisp. rehusar por signo negativo de cabeza, oios, ó mano; Germ. durch ein ablehnendes Zeichen mit dem Kopfe, den Augen oder der Hand zu verstehen geben, dass man etwas nicht wolle; Angl. to deny or refuse by countenance or gesture).

Oppugnō

OPPUGNO vel obpugno, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Oppugnare duo diversasignificat, prout est

A) A verbo pugno, as; vel

B) A nomine pugnus, i.

A) Oppugnare, ex ob et verbo pugno, est contra pugnare, armis aggredi, oppugnationem inferre: cui contrarium est propugnare, ut apud Gell. 9. 1. Oppidum a Metello oppugnari: contra ab oppidanis desuper e muris propugnari. Gr. πολιορκέω, πολεμέω (It. assalire, attaccare, combattere, oppugnare; Fr. combattre, attaquer, assaillir, assiéger; Hisp. combatir, atacar, sitiar; Germ. angreifen, bekämpfen, belagern, bestürmen; Angl. to fight against, assaii, attack, assault, combat, engage, try to take by force, stovm).

B) Oppugnare, ex ob et nomine pugnus, est pugno tundere.

Obsīdō

OBSĪDO, is, ere, a. 3. (ob et sido). Part. Obsidens. — Obsido est idem atque obsideo, occupo, teneo, occupare.

Occupō

OCCŬPO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et capio). — Occupare est invadere, obsidere, capere, usurpare, tenere, praesertim quum aut subito, aut celeriter id fit, καταλαμβάνω (It. occupare, invadere, impossessarsi; Fr. s'emparer de, se saisir de, envahir, occuper; Hisp. ocupar, tomar posesion, apoderse de alguna cosa; Germ. sich bemächtigen, einen Ort, Gegenstand erlangen, besetzen; Angl. to lay hands on, seize forcibly, take forcible possession of, make himself master of, invade, occupy).

Trānscendō

TRANSCENDO (transcendo), scendis, scendi, scensum, scendere, 3. (trans etscando)
— Transcendo est ascendendo transgredior, supero, transeo, ὑπερβαίνω (It. oltrepassare salendo, traversare; Fr. franchir en montant, monter par – dessus, traverser; Hisp. sobrepuiar, propasar, trascender;Germ. hinüber steigen, schreiten; Angl. to climb, go over).

Dīruō

DIRŬO, rŭis, rŭi, rŭtum, rŭere, a. 3. (dis et ruo). - Diruere est rem alteram ab altera avellendo deiicere, evertere, destruere (It. rovinare, disfare, demolire; Fr. défaire, renverser, détruire, démolir;Hisp. deshacer, derribar, abatir, demoler; Germ. auseinanderreissen, durch Einstürzen zertrümmern, zerstören; Angl. to pull down, overthrow, destroy, demolish).

Dēmōliō

DĒMŌLĬOR, īris, ītus sum, iri, dep. 4. (de et molior). - Demolior est deorsum molior, everto, diruo, destruo (It. demolire, buttar giù, disfare; Fr. ieter à bas, renverser, démolir; Hisp. demoler, abatir, derribar; Germ. herabwälzen, - werfen; Angl. to batter, throw or pull down, demolish, destroy).

Dīrumpō

DĪRUMPO vel disrumpo, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3. (dis et rumpo). - Dirumpere est in diversas partes rumpere, diffindere, scindere (It. rompere, scindere in parti opposte; Fr. séparer en brisant, déchirer, rompre;Hisp. romper, rasgar; Germ. auseinanderreissen, zerreissen, zerbrechen; Angl. to break, break in pieces).

Exōstra

EXOSTRA, ae, f. 1. ἐξώστρα.

¶ 1. Est machina lignea in theatro, qua quae intus geruntur et fiunt, versatione rotarum spectatoribus ostenduntur.

¶ 2. Item pons, qui de turri lignea in murum obsessae urbis repente protruditur et protenditur.

¶ 3. Item maenianum.

Ēiaculor

EIĂCŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ex et iaculor). - Eiaculor est eminus seu longe iaculor.

Ballista

BALLISTA vel balista, ae, f. 1. - Ballista, a βάλλω iacio, est militaris machina, qua ingentia saxa mirabili impetu torquentur (It. spingarda, balestra a bolzoni, balista;Fr. baliste; Hisp. honda; Germ. d. Schleuder- oder Wurfwaffe, d. grössere Wurfwerk; Angl. a sort of cross-bow).

Ballistārius

BALLISTĀRĬUS, a, um, adiect. - Ballistarius est ad ballistas pertinens.

- Hinc Ballistarius vel balistarius, ii, m. 2. substantivorum more.

¶ 1. Ballistarii sunt artifices, qui ballistas faciunt.

¶ 2. Veget.2. Milit. 2. recenset ballistarios cum ferentariis, sagittariis, funditoribus, qui omnes sunt levis armaturae milites. Fuere autem ii, qui seriori aevo minoribus ballistis missilia iaciebant.

Latitō

LĂTĬTO, as, āvi, ātum, are, n. 1.— Latitare est frequentat., vel potius intent. a latere, et eiusdem fere significationis, essere o stare nascosto, διαλανθάνω.

Lateō

LĂTĔO, tes, tŭi, tere, n. 2. Part. Latens in fin. — Latere, a themate λαθ verbi λανθάνω (vel, ut aliis placet, a λάθω, Dorice pro λήθω) quod idem significat, est clam esse, in occulto esse, delitescere. λανθάνω (It. essere o stare nascosto od occulto; Fr. être caché; Hisp. ser escondido, ocultado; Germ. verborgen, versteckt sein, -liegen, irgendwo stecken; Angl. to lurk, lie hid, be concealed, skulk).

Gerra

GERRAE, ārum, f. plur. 1. γέῤῥα.

I.) Proprie sunt crates vimineae, scuta Persica e viminibus texta.

II.) Translate.

¶ 1. Gerrae dicuntur nugae, nugamenta, res frivolae, ciance, baie, pazzie, λῆροι.

¶ 2. Adhibetur etiam loco interiectionis.

Subvertō

SUBVERTO vertis, verti, versum, vertere, a. 3. — Subverto est subtus movendo verto, ut fit in arando, everto, perverto, deturbo, deiicio, καταστρέφω (It. rivoltare, rovesciare, abbattere; Fr. retourner, renverser;Hisp. volver, derribar, abatir; Germ. von unterst zu oberst kehren, umkehren, umstürzen; Angl. to turn upside down, overturn, subvert).

Cunīculus

CŬNĪCŬLUS, i, m. 2. - Cuniculus, Hispanica vox, quae cum Graecis κύων et κόνιλος vel rectius κόνικλος est coniungenda.

I.) Proprie est animal lepori simile, sub terra effossa latere solitum, Aristoteli ignotum, ex Hispania oriundum. Hinc Veget 4. Milit. 24. Aliud genus oppugnationis est subterraneum, quod cuniculum vocant, a leporibus, qui cavernas sub terris fodiunt ibique conduntur.

II.) Improprie.

¶ 1. Est et meatus subterraneus, praesertim qui fit urbium oppugnandarum causa.

¶ 2. Translate.

Expugnō

EXPUGNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et pugno). - Expugnare, καταπολεμεω, est pugnando vincere, aut capere (It. espugnare, combattendo vincere o prendere; Fr. prendre d'assaut, de force, vaincre; Hisp. expugnar, ganar a fuerza de armas; Germ. erobern, erstürmen, einnehmen; Angl. to take by storm, force or assault, to conquer, vanquish).

Dīripiō

DĪRĬPĬO, rĭpis, rĭpŭi, reptum, rĭpere, a. 3. (dis et rapio). - Diripere est in diversas partes rapere, discindere, distrahere, lacerare (It. rapire quà e là, stracciare, lacerare; Fr. tirer de différents côtés, mettre en pièces; Hisp. tirar acá y allá, desgarrar, rasgar; Germ. auseinander-zer - reissen; Angl. to snatch or tear different ways, tear asunder or in pieces).

Excīdō

EXCĪDO, cīdis, cīdi, cīsum, cīdere, a. 3. (ex et caedo). - Excidere, ἐκτέμνω, ἐκκόπτω, est caedendo eruere (It. tagliar via, cavar fuori tagliando; Fr. détacher en frappant, en coupant, couper;Hisp. desatar cortando, cortar; Germ. aushauen, herausschneiden; Angl. to cut out or away, cut or hew down).

Aequō

AEQUO, as, āvi, ātum, are, a. et n. 1. (aequus). - AEquo proprie est aequalem facio, complano (It. uguagliare, spianare; Fr. aplanir, égaliser; Hisp. reducir llano, igualar; Germ. gleich, eben oder gerade machen; Angl. to level, make smooth).

Ērumpō

ĒRUMPO, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, 3. (ex et rumpo). Part. Erumpens sub B.I. 2.; Eruptus sub A. I. 1.; Erupturus sub B. II. - Erumpere est verbum A) Activum; et B) Neutrum. A) Active erumpere est cum impetu emittere, effundere (It. mandar fuori con impeto; Fr. faire sortir avec impétuosité, jeter, lancer avec force; Hisp. hacer salir con impetuosidad; Germ. heraus -, hervorbrechen; Angl. to send forth).

Rēgīna

RĒGĪNA, ae, f. 1. mulier regnum possidens, vel regis uxor, βασίλισσα (It. regina o reina; Fr. reine; Hisp. reyna; Germ. d. Königin; Angl. a queen).

Colō

CŎLO, cōlis, cōlŭi, cultum, cōlere, a. 3. - Colo est studium, operam, laborem pono in re aliqua perficienda, assiduus sum circa rem aliquem, exerceo, excolo, curo (It. lavorare, coltivare, esercitare; Fr. travailler, cultiver, soigner; Hisp. labrar, cultivar; Germ. etwas treiben, betreiben, um etwas herum sein Geschäft treiben; Angl. to exercise, labour upon, cultivate).

I.) Proprie et stricto sensu.

¶ 1. Usurpatur de agris; quo sensu colere est generale verbum, quod tractare agrum, conserere, arare et similia tamquam species complectitur.

¶ 2. Quoniam qui agros colunt, ibidem permanere et habitare necessario debent, (qua in re populi agricolae a pastoribus distinguuntur); vel etiam quoniam loco, in quo habitamus, curam impendimus: factum est, ut colere ponatur saepissime pro habitare, quamvis aliquantulum ab ipso differat.

¶ 3. Hinc ponitur etiam de diis, qui aliquo in loco vel circa personam aliquam habitare credebantur: quo sensu colere est etiam curam habere, prospicere, fovere, amare; numinis enim praesentia et auxilium sunt unum idemque; cf. praesentem esse.

II.) Improprie, seu latiori sensu colere ponitur pro curam impendere alicui rei aut personae ita ut haec sit perfecta, elegans, prospera: et usurpatur

¶ 1. Raro, materiali ratione

- a) De inanimis.

- b) Saepius de corpore vel humani corporis membris, quae accurate comuntur.

¶ 2. Saepissime, morali ratione, de rebus ponitur, et est curam habere, fovere, plurimi facere, honorare.

¶ 3. Cum Accusativo personae significat cura, studio, observantia, obsequio, veneratione prosequi: et occurrit

- a) Raro de externa colendi alicujus ratione.

- b) Saepius morali ratione, et colere est plus quam observare.

¶ 4. Saepe refertur ad religionem, et usurpatur cum Accusativo deorum aut sacrorum; jungiturque cum verbo venerari, a quo differ.

Cultus, -a, -um

Cultus, a, um, particip. praeter. pass. Adjective quoque usurpatur, unde Comp. Cultior et Sup. Cultissimus in omnibus ferme paragr. Occurrit autem

I.) Proprie, seu stricto sensu de agris, et culto opponitur incultus, silvester, aut neglectus.

II.) Improprie, seu latiori sensu

¶ 1. Ponitur

- a) Raro de ipso corpore bene compto.

- b) Saepius de vestitu.

¶ 2.Saepe ad intellectum transfertur, et est institutus, eruditus, excultus.

Culta

Culta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt agri culti. Lucret. 1. 164. genus omne ferarum Incerto partu culta ac deserta teneret. Id. 5. 1369. Inque dies magis in montem succedere silvas Cogebant, infraque locum concedere cultis.

Nōtitia

NŌTĬTĬA, ae, f. 1. (notus). — Notitia a notus passive accipienda est, atque ideo est conditio ejus, qui notus est, notorietà, condizione di chi è conosciuto, celebrità.

Nātūra

NĀTŪRA, ae, f. 1. (nascor) est idem ac nativitas.

I.) Proprie raro admodum occurrit, et

— a) Abstracte est generatio, procreatio.

— b) Concreto, uti ajuht, sensu dicitur de genitalibus tam masculinis, quam femininis, quae a Graecis item φύσις dicuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur pro proprietate, seu pro vi et ingenita rei alicui virtute et potentia, constitutione, situ.

¶ 2. Morali significatione accipitur pro indole, habitudine, ingenio, moribus, insita inclinatione.

¶ 3. Item pro lege divina et humana, legge della natura, disposizione, ordinamento del mondo, corso delle cose.

¶ 4. Rerum natura, tutte le cose.

¶ 5. Natura dicitur etiam id, quo fit ut aliquid in nobis insitum sit, non institutione, neque moribus, neque arte adscitum.

¶ 6. Item natura est principium et causa efficiens omnium rerum naturalium, quo sensu a veteribus philosophis cum Deo confundebatur.

¶ 7. Sumitur etiam pro mundo, seu pro rerum universitate.

¶ 8. Speciatim accipitur

— a) Pro eo, ex quo aliqua res intrinsecus et essentialiter constat, idest pro essentia, ut philosophi loquuntur.

— b) Item pro re, seu substantia, ut philosophi loquuntur.

— c) Item pro naturali substantia et complexu cujusque corporis.

Commendō

COMMENDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - commendare est a cum et mandare, hoc est manui dare; ideoque commendo est rem aut personam aliquam in alterius manus trado, alteri committo, depono, ut faveat, opituletur, curamque habeat eamdem, quam ipse habui (It. depositare, consegnare, affidare; Fr. mettre en depot, confier, recommander; Hisp. depositar, confiar, recomendar; Germ. eine Person oder Sache Imdm: zum Schutze, zur Obhut oder Aufsicht übergeben, anvertrauen, empfehten, überantworten; Angl. to commit to any one's charge, consign to any one's care, entrust with).

Artifex

ARTĬFEX, fĭcis, m. et f. 3. (ars et facio). Fem. gen. raro admodum occurrit. - Proprie est qui artem aliquam exercet; dictus ex eo, quod arte quidpiam faciat. Sumitur autem non solum pro eo, qui artem mechanicam exercet, sed etiam qui liberalem; ita ut bonis studiis ac disciplinis imbutus fuerit (It. artista, artefice; Fr. artiste, artisan, ouvrier; Hisp. artista, artesano; Germ. der Kunstmeister oder Kunstler; Angl. an artificer, artist).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Quoniam artifex is habetur praecipue, qui suae artis praecepta optime callet; ita ponitur saepe pro perito, docto.

II.) Translate.

¶ 1. Artifex diciturqui ad rem aliquam agendam ceteris praestat dexteritate.

¶ 2. Absolute accipitur interdum in malam partem pro vafro, callido, astuto.

¶ 3. Interdum ponitur de inanimis, et est quod arte plenum est, quod artis praecepta exhibet vel callet.

¶ 4. Hinc passive dicitur de eo, quod artificio elaboratum est.

Recolō

RĔCŎLO, cōlis, cōlŭi, cultum, cōlere, a. 3. (re et cōlo). - Recolere est rursus colere (It. coltivare di nuovo, ricoltivare; Fr. cultiver de nouveau, travailler; Hisp. cultiver de nuevo,

trabajar; Germ. wieder bebauen, wieder bearbeiten; Angl. to cultivate or till again).

Comprehendō

COMPRĔHENDO, dis, di, sum, dere, a. 3. (cum et prehendo). - Comprehendo est idem quod prehendo, vel simul prehendo, manibus capio, arripio, teneo (It. prendere, pigliare, afferrare e tener fermo con le mani; Fr. prendre, attraper, tenir renfermé; Hisp. tomar, coger ó asir con la mano, atrapar, y tener; Germ. etwas durch Zusammenschluss d. Hände ergreifen oder erfassen, oder überh. durch zusammenfassen festnehmen und halten; Angl. to take or seize hold of, lay hold of, catch, apprehend).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est materiali seu physico modo rem aut personam aliquam arripere ac tenere.

- a) De inanimis.

- b) De personis.

- c) Et de physicis viribus.

- d)Denique de iis rebus, quae uniunt et conglutinant.

¶ 2. Speciatim comprehendere usurpari solet

- a) De iis, quae aliquo vase, aliove spatii circuitu continentur.

- b) Item de plantis, quae satae proveniunt.

- c) De feminis, quae ex concubitu concipiunt.

- d) Item tum de iis quae igne corripiuntur, tum de igne qui res corripit.

- e) Praecipue vero usurpatur de personis, quae cum reatum aliquem admiserint, ad poenam subeundam capiuntur.

- f) Et de inanimis.

- g) Denique figurate comprehendere dicimur commissa, cum ea deprehendimus ad puniendum.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ ab amplexu, quo aliquem comprehendimus, est amplecti, favere.

¶ 2. Saepius est dicendo complecti, explicare; et occurrit

- a) Fere addito Ablativo instrumenti, vel Adverbio ejusdem Ablativi vicem gerente.

- b) Rarius absolute. Cic. Brut. 5. 19. Eisque (libris) nosmetipsi ad veterem rerum memoriam comprehendendam impulsi atque incensi sumus.

¶ 3. Denique est assequi, deprehendere, intelligere; et

- a) Raro admodum occurrit de externis sensibus.

- b) Saepius ad intellectum refertur.

Decalogus

DĔCĂLŎGUS, i, m. 2. δεκάλογος, decem Legis Divinae praecepta.

Conculcō

CONCULCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et calco). - Conculco est simul calco, proculco (It. conculcare; Fr. fouler avec les pieds, écraser sous les pieds; Hisp. hollar entre pies; Germ. zusammentreten; Angl. to tread or trample under foot, tread down).

I.) Proprie.

II.) Figurate est dictis factisque aspernari.

Oblātrō

OBLĂTRO, as, are, n. 1. (ob et latro). — Oblatrare proprie est contra latrare; sed occurrit translate tantum et est dictis carpere, maledicere, abbajar contro, dir male, καθυλακτέω.

Fides

FĬDES, ĕi, f. 5. – Fides est firma opinio ac persuasio, quam habemus de aliqua persona aut re, πίστις (It. credenza, fede, fiducia in una persona o cosa; Fr. foi, confiance, créance, croyance; Hisp. fe, confianza, creencia; Germ. d. Vertrauen, Zutrauen zu einer Person oder Sache, Glaube, Treue; Angl. faith, belief).

Assentiō

ASSENTĬO vel adsentio, sentis, sensi, sensum, sentire, 4. vel ASSENTĬOR vel adsentior, sentĭris, sensus sum, mentiri, dep. 4. (ad et sentio). - Assentire est consentire, approbare; in prosa tamen oratione usitatior fuit forma deponens assentior. (It. assentire, acconsentire, approvare; Fr. approuver, donner son assentiment; Hisp. aprobar, consentir; Germ. beistimmen, oder beipflichten; Angl. to assent, consent, approve).

Invocō

INVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et voco). - Invocare

¶ 1. Stricto sensu est idem quod vocare, aut intro vocare, et saepius appellare aliquem testem, aut aliquem ad auxilium ferendum, εἰσκαλέω, ἐπικαλέω (It. chiamare, invitare, invocare, implorare; Fr. appeler, invoquer; Hisp. llamar, invocar, llamar á otro en su auxilio; Germ. hereinrufen, anrufen, zu Hülfe rufen; Angl. to call, to call to for help, invoke, implore).

¶ 2. Latiori sensu pro nominare, appellare, nominare.

Opitulātor

ŎPĬTŬLĀTOR, ōris, m. 3. sovvenitore, ajutatore, βοηθός, opis lator, auxiliator.

Dīvīnus

DĪVĪNUS, a, um, adject. (divus). - Divinus est ad Deum pertinens (It. divino; Fr. divin; Hisp. divino; Germ. der Gottheit angehörig, daher göttlich; Angl. relating to the Deity, divine, heavenly).

Penetrāle

Penetral, ālis, et Penetrale, alis, et saepius Penetralia, ĭum, n. plur. 3.
— Penetrale vel penetraliadicitur omnis pars interior domus, vel templi; et universim pars interior cujusque rei, μυχός, luogo o stanza rimota o interiore, l'interno.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de sacrariis deorum.

II.) Translate.

¶ 1.Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 1. Quintil. 6. 2. 25. Mihi in animo est, quae latent penitus, ipsa hujus loci aperire penetralia. i secreti, l' arcano.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 2., penetrale dicitur signum alicujus numinis, quod in penetrali colitur.

Adytum

ĂDYTUM, i, n. 2. (ἄδυτον) ad litteram est locus inaccessibilis, ab α privativo et δύω ingredior. Hinc ita dicta est pars secretior templi, vel alius cujuspiam sacri loci, quam ingredi nemini licebat, nisi sacerdoti, et unde oracula divum et responsa dabantur consulentibus.

Altāre

ALTĀRE, is, n. 3., aeque ac Altar, aris et Altarium, ii – Altare est extructio, quae ex saxis, terra, vel etiam lignis fit formâ quadratâ et superficie planâ ubi sacrificatur. Ara.

Sacrārium

SĂCRĀRĬUM, ĭi, n. 2. duo diversa significat.

A) Sacrarium est locus, in quo res sacrae ponuntur, sagrestia, sacrario, ἱερατεῖον, ἱεροφυλάκιον.

B) Sacrarium est signum caeleste, situm ad australem plagam sub cauda Scorpii prope circulum antarcticum: quod aliis nominibus Ara, Turibulum et Lar appellatur.

Suggestus

SUGGESTUS, us, m. 4. et suggestum, i, n. 2. (suggero) locus eminens ex terra aliave materia suggesta seu aggesta (It. luogo elevato, eminenza, riaito; Fr. hauteur, lieu élevé, éminence; Hisp. altura, eminencia, parage alto; Germ. d. Herbeischaffung; Angl. any elevated place, eminence, height).

Ambō

AMBO, onis, m. 3. apud Ecclesiasticos Scriptores infimae aetatis est suggestus seu pulpitum, in quo stant concionaturi: ita dictus vel ab ambiendo, quia intrantem ambit et cingit: vel potius a Graeco ἄμβων, quo significatur quidquid eminet ac protuberat rotunda figura. Ea enim solet esse talium suggestuum forma.

Baptistērium

BAPTISTĒRĬUM, ĭi, n. 2. βαπτιστήριον.

¶ 1. Proprie et generatim erat ampla piscina prope cellam balinei frigidariam ad natandum.

¶ 2. Speciatim apud Ecclesiasticos Scriptores est locus, in quo baptismi sacramentum solemni ritu administratur.

Sentiō

SENTĬO, sentis, sensi, sensum, sentire, a. 4. — Sentio est sensu percipio, αἰσθάνομαι (It. aver senso, sentire; Fr. sentir, avoir du sentiment, percevoir; Hisp. sentir, haber sensacion ó sentimiento;Germ. fühlen, empfinden, wahrnehmen; Angl. to discern by the senses, be sensible of, perceive).

Nōvī

NOSCO, noscis, nōvi, nōtum, noscere, a. 3. — Noscere, a Gr. γνόω, γιγνώσκω, praesenti tempore significat discere, rei alicujus notitiam sibi comparare, rem inquirere et indagare, ut ipsa mente percipiatur, imparare a conoscere, indagare, apprendere; praeteritum vero novi (quod saepe pro praesenti usurpatur, ut odi, memini) est idem ac cognovi, cognitum habeo, notitiam alicujus rei habeo, scio, conoscere, sapere. Pertinet autem tum ad mentem, tum ad omnes sensus corporis.

Dīversus

DIVERSUS et olim divorsus, a, um,

A) Diversus est in contrariam partem versus, adeoque contrarius; et

B)Diversi dicuntur qui in varias partes versi sunt, adeoque divisi, dissiti.

Religiō

RĔLĬGĬO, ōnis, f. 3. - Religio est metus divini numinis, ex quo ejus cultus, reverentia et observatio sequitur, pietas, sanctitas. Sic formido, metus, pavor pro religione ponuntur: quae V. suis loc. θρήσκεια, θεοσέβεια, εὐσέβεια (It. timore di Dio, religione; Fr. religion, sentiment religieux, piété, culte, honneur rendu à Dieu, pratiques religieuses; Hisp. religion, sentimento religioso, culto que se da a Dios, piedad; Germ. d. Gottesverehrung, Gottesfurcht, d. Gottesdienst; Angl. the fear of God; a profound reverence and pious worship of the Supreme Being; religion, devotion, piety).

Gentīlis

GENTĪLIS, e, adject. Sup. Gentilissimus II. 5. - Gentilis, a gente, est ex eodem genere ortus, seu qui ejusdem est gentis, ἐθνικός (It. chi è del medesimo ceppo o legnaggio; Fr. qui appartient à la même gens, famille, de race; Hisp. de la misma casta, ó raza; Germ. zu einerlei Geschlechte gehörig, geschlechtsverwandt; Angl. of the same gens or clan).

I.) Proprie.

- a) Gentilis, is, m. 3. absolute, substantivorum more. Gentiles, inquit Cic. Topic. 6. 29. ex Scaevola, sunt qui inter se eodem nomine sunt, qui ab ingenuis oriundi sunt, quorum majorum nemo servitutem servivit, qui capite non sunt deminuti. - Differunt ab agnatis, ut gens a familia, quia quemadmodum familia nos propius attingit, quam gens; sic

agnati arctiore nobiscum, quam gentiles necessitudine conjuncti sunt. Nam agnati consangulnitatis aut affinitatis, gentiles solius generis ac nominis conjunctione copulantur.

- b) Adjective gentilia dicuntur ea, quae gentis unius propria sunt.

II.) Translate.

¶ 1. Refertur ad servos dominorum nomina habentes.

¶ 2. Interdum significat popularem ejusdemque regionis, del medesimo paese, paesano.

- a) Adjective.

- b) Absolute, substantivorum more, Gell. 17. 17. Lingua et oratione ipsius, non minus scite, quam si gentilis ejus esset, locutus est.

¶ 3.Sequiori aevo gentiles ab Romanis dicti sunt Barbari, et quicumque non lege civili Romanorum, sed inculto jure Gentium vivebant.

¶ 4. Item a Judaeis quicumque Judaei professione non essent: et a Christianis quicumque Christiani, aut Judaei religione non sunt. Nam in s. Bibliis gentes vocantur, quae veram Dei colendi rationem, olim apud Judaeos, nunc apud nos conservatam, aut ignorant, aut contemnunt.

Prope

PROPE est

A) Adverbium prope habet Comp. Propius I. et II. 1. 2.; et Sup. Proxime in omnibus paragr. (unde Comp. ProximiusII. 6.), et est idem ac juxta, in loco propinquo (It. da vicino, da presso; Fr. près, proche; Hisp. acerca, cerca, al lado, junto; Germ. nahe, in der Nähe; Angl. near, nigh, by, beside, close, fast, or hard by).

B). Praepositio et est idem ac juxta, apud, ἐγγύς (It. appresso, presso, vicino; Fr. près;Hisp. acerca, cerca; Germ. nahe, bei; Angl. near, nigh, by).

Nūmen

NŪMEN, ĭnis, n. 3. a nuo, ut flumen a fluo, est nutus, νεῦμα (It. cenno; Fr. mouvement, signe de tête; Hisp. movimiento, signo de testa; Germ. das Nicken, Zunicken, Kopfnicken; Angl. a nod).

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Numen est inclinatio, quia in nutu caput inclinatur.

¶ 2. Saepius et certe est voluntas, imperium, quia nutu significamus, quod volumus, quodque imperamus.

¶ 3. Speciatim, fere dicitur de voluntate, vi et potentia deorum, quia solo nutu efficere putantur quaecumque libuerit, volontà, forza e potenza degli dei, θεὶον, θειότης: V. locum Varron.allatum in paragr. proxime superiori.

¶ 4. Tribuitur aliquando et hominibus, qui potentia, dignitate, dominatu, deorum quodammodo vim in terris habent.

¶ 5. Saepe etiam dicitur de ipsis diis, deità, nume,praesertim a poetis.

Praecipuus

PRAECĬPŬUS, a, um, adject. a praecipio proprie est is qui ante capitur; atque adeo peculiaris, proprius; cui communis opponitur, ἐξαίρετος, διάφορος, (It. particolare, proprio; Fr. particulier, qu' on a par précipue; Hisp. particular, singular, especial; Germ. eigenthümlich, besonder; Angl. particular, peculiar, special).

Praeses

PRAESES, ĭdis, m. et f. (prae et sedeo) qui sedet ante alium, atque adeo qui alium custodit ac tuetur: et occurrit

A)Adjective.

B)Substantivorum more, praeses

I.) Proprie - Stricto sensu est qui custodiae ac praesidii causa aut principi comitatur, qui et custos corporis dicitur, aut aliquem locum insidet, guardia.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim fere habet eam vim, ut etiam custodem, vindicem, assertorem significet, a quo tutela, et defensio, et praesidium, auxiliumque exspectandum, custode, difenditore, protettore.

¶ 2. Speciatim praeses dicitur et est qui praeest, qui praesidet, antistes, presidente, soprantendente, soprastante, capo, governatore, prefetto, ἐπιστάτης, ἡγεμών, ἀρχηγός.

Deaster

Deaster, deastri, m., 2. – Deaster est forma deminutiva et desultoria verbi dei.

Neptūnus

NEPTŪNUS, i, m. 2. deus maris et aquarum ceterarum. — Hinc

¶ 1. Frequenter a Poetis pro mari et pro quavis aqua per metonymiam ponitur.

¶ 2. Pro piscibus.

Plūtō

Pluto, sive Pluton, (Graece Πλούτων) in mythologia mythologia Graeca Romanaque erat deus inferorum, qui Graece etiam Ἅιδης (Hades), Latine Dis Pater vel Orcus appellabatur. Pluto, a voce πλοῦτος 'divitia' deductum, per euphemismum circa 500 a.C.n. creatum est. Pluto fuit filius Saturni (Croni),qui comsumpsisset infantem Plutonem, et Opis (Rheae), itaque frater Iovis, Neptuni, Iunonis ,Vestae, Cererisque. Proserpinam, neptis Plutonis, filiam Cereris in matrimonium duxit; in Orco habitat (sed interdum in monte Vesuvio habitare putatur). Pluto primo deus divitiarum est, ideo "Dis" (a nomine dives) appellatur. Deus inferorum factus est quod metalla pretiosa sub terra (ubi mortui habitare credebantur) fodiuntur. Quoque autem Dominus Tartari est.

Īnfernī

Inferni, ōrum, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt ipsi inferi.

Īnfernus

INFERNUS, a, um, adject. (infer, inferus) in inferiore parte positus et infra nos, sicut supernus, qui supra, ὑ κάτω (It. posto di sotto, inferiore, basso; Fr. d'en bas, inférieur; Hisp. lo que está mas baxo en sitio, inferior; Germ. unten befindlich, der, die, das Untere; Angl. lying beneath, below). Occurrit

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de iis dicitur, quae ad inferos pertinent, infernale.

Bellum

BELLUM, i, n. 2. - Bellum est dissensio duorum populorum, qui propterea arma sibi mutuo inferunt (It. guerra; Fr. guerre; Hisp. guerra; Germ. d. Krieg; Angl. war).

Apollō

Apollo, (-inis, m, Graece Ἀπόλλων, Apóllōn) in mythologia Graeca est filius Iovis et Latonae, Deli in insula] natus. Qui est deus vaticinationis, musicae, iuventutis, scientiae, medicinae, et solis (igitur, varia habet cognomina, primo scilicet Phoebus (Graece φοῖβος 'resplendens, luminosus') etiam Paean, 'deus salutaris'). Pater est Aesculapii, dei medicinae. Cum olim Aesculapius virum ex morte resuscitavisset, Iovis furor incensus est, quia Apollinis filius naturam mundi a deis factam mutare ausus erat: tunc Iuppiter Aesculapium fulmine cecidit. Apollo ad filium suum vindicandum Cyclopem quendam occidit arma Iovis facientem, fulmina terribilia. Qua re deus summus summa ira inflammatus Phoebum damnavit: debuit decem annos se in servitutem regis Admeti dare. Apollo, amicus Troianorum, Achillem stravit, fortissimum militem Graecorum. Amavit praecipue Artemidem sororem, deam animalium. Antiquitate Apollo erat deus solis; prius Sol (Helios) erat deus solis.

Ēloquentia

ĒLŎQUENTĬA, ae, f. 1. facultas dicendi apposite ad rem, de qua agitur, dicendi vis et ratio admirabilis, et, ut ait Cic. Partit. orat. 23. 79. copiose loquens sapientia (It. eloquenza, facondia; Fr. éloquence, talent de la parole; Hisp. eloquencia; Germ. d. Beredtsamkeit, Wohlredenheit; Angl. eloquence, the facully of speaking well).

Vulcānus

VULCĀNUS et Volcanus, i, m. 2. nomen filii Jovis et Junonis qui praeesse igni credebatur; quare metonymice ponitur pro igne, ut Bacchus pro vino, Ceres pro frugibus.

Mulciber

MULCĬBER, bĕris vel bĕri, m. 3. et 2. Vulcanus.

Aeolus

Aeolus (Graece Αἴολος) est mythologiae Graecae et Romanae persona vim ventorum repraesentans, ut ex paretymologia Homerica apparet. Constat enim Homerum eosve cantores, quibus usus est auctoribus, credidisse Aeolum ad vocabula q.s. αἰόλος 'velox; coruscus', αἰόλλειν 'velociter huc illuc moveri, micare', ἀέλλα 'turbo' referri. Aeolus ille, de quo Homerus in Odyssea canit, cum aliis personis eiusdem nominis apud auctores praesertim Hellenisticos ita confusus est, ut postremo, qui Aeolus cuiusque filius aut pater fuerit, enodari non posset, quamquam hoc enodandi opus a Diodoro Siculo audacter susceptum est in Bibliotheca historica. Nos quidem

rationem genealogicam Diodori non sequemur, sed potius hunc primum Aeolum tractabimus leviter tantum aliorum vitas degustaturi.

Obscēnissimus

OBSCENUS vel obscaenus vel obscoenus, a, um, adject. — Obscenus proprie, ut plerique putant, est malum augurium, triste omen afferens, propter turpitudinem, deformitatem et immunditiam, ἀπαίσιος (It. di mal augurio, infausto, portentoso; Fr. de mauvais augure, sinistre, funeste; Hisp. de malo aguero, siniestro, funesto; Germ. von ungünstiger Vorbedeutung, daher ungünstig, unglücklich; Angl. unlucky, inauspicious, ill-boding, ominous, of omen, portentous, obscene).

Priāpus

PRĬĀPUS, i, m. 2. filius Liberi Patris, cujus signum nudum statui mos erat.

Priapus, Graece Πρίαπος, est deus religionis Graecae. Sub eodem nomine in litteris Romanis celeber est. Deo antiquiori Romano Mutuno Tutuno, apud Diodorum deo Aegyptio Min assimilatur. Inter mythographos antiquos de Priapi origine ambiguitur. Nonnulli eum filium Veneris et Bacchi ferunt, Lampsaci in Mysia partum. Ibi pro certo veneratus est et in urbe adiacenti cuius nomen fuit Priapus. Priapus, arbustorum protector, ab artificibus Romanis saepe fructus praebentem figuratur in picturis muralibus atque simulacris; haud dissimiliter ad cenam Trimalchionis a Petronio narratam Priapus opere pistorio factus infertur.

Muliebris

MŬLĬĔBRIS, e, adject. (mulier) ad mulieres pertinens, femineus, γυναικεῖος (It. donnesco, femminile; Fr. concernant les femmes, de femme; Hisp. femenino, femineo; Germ. weiblich, zum Weibe gehörig; Angl. of or pertaining to a woman or women, feminine, female, womanly, womanish).

Quālis

QUĀLIS, e, adject. cujusmodi, cujus generis, pronomen qualitatis, alicujus rei naturam et proprietatem significans, ποῖος, οἷος (It. quale, di che sorta, di che fatta; Fr. quel, quelle, de quelle sorte, de quelle maniere, de quelle espèce ou nature; Hisp. que, qual; Germ. wie beschaffend, in welchem Zustande befindlich, welcher Art oder Beschaffenheit, wie; Angl. of what kind or sort, what manner of, what).

A) Qualis est pronomen interrogandi et exclamandi.

B) Item est pronomen relativum.

Dea

DĔA, ae, f. 1. θέα. - Dea est feminin. a Deus.

Amor

ĂMOR, ōris, m. 3. (amo). - Amor est animi studium in personam aut rem aliquam, quod oritur ex delectatione, quam ex ipsius personae aut rei aspectu percepimus. (It. amore, affezione,

affetto; Fr. amour;Hisp. amor, afecto; Germ. der Liebe und Neigung; Angl. love, affection).

Voluptās

VŎLUPTAS, ātis, f. 3. (volup) — Voluptas duo praecipue significat.

A) Objective, ut ajunt, est laetitia praeter modum elata ex opinione praesentis alicujus boni; omne id, quo gaudemus. Dicitur tam de animo, quam de corpore; tum de bona voluptate, tum de mala, ἡδονή (It. piacere, gusto, diletto, voluttà; Fr. plaisir, contentement, joie; Hisp. placer, gusto, contento, deleite; Germ. das Vergnügen, die Lust, der Genuss; Angl. a pleasure, delight, sport, joy).

B) Subjective est ipsa libido, hoc est voluntas percipiendi ex aliqua re voluptatem.

Fīliolus

FĪLĬŎLUS, i, m. 2. deminut. a filius, parvus filius, figliuolino, τεκνίον.

Minerva

MĬNERVA, ae, f. 1. ᾿Αθηναία, ᾿Αθηνᾶ, dea ingeniorum et disciplinarum praeses, alio nomine Pallas, quam ex cerebro Jovis natam, poetae fabulantur.

Pallas

PALLAS, ădis vel ădos f. 3. Παλλάς, Graecum nomen ejus deae, quae Latino Minerva appellatur.

Mūsa

MŪSA, ae, f. 1. Μοῦσα, Musa, dea, quae poeticae, et musicae, et ceteris liberalium artium disciplinis praeest.

Iūnō

Iuno fuit maxima dea Romana quae multis muneribus fungebatur, nam erat dea matrimonii, partus, atque omnino feminarum quae, ut viri per Genium suum, sic per Iunonem suam iurabant. Non solum in vita privata pollebat: rebus publicis quoque operam dabat, nam regno et imperio praeerat (nomine Iuno Regina). Ne a bello quidem abhorrebat ut quae multis investigatoribus hodiernis patrona bellicae iuventutis visa est. Deae Graecae Herae (Ἥρη aut Ἥρα) adsimulata est. Aliae deae externae, Etrusca Uni et Carthaginiensis Tanit/Caelestis in eandem deam atque Iuno coaluerunt. Animalia ei cara erant pavo, qui pro superbia et muliebri cupidine formositatis stabat, capra, anser et aliquatenus (saltem Iunoni Sospitae dictae) serpens. Stirpes ei cari sunt lilia, malum punicum, et helichrysum italicum. Mensis Iunia nominata est e Iunone, quamquam cum luna arte coniuncta erat, tamen diem septimanae sibi dicatum accepit quia nulli planetae nomen suum indiderat.

Vesta

Vesta (-ae, f.) in mythologia Romana est dea virgo familiae, foci, atque ignis. In mythologia Graeca dea similis est Hestia, nam Cicero (De Natura Deorum II, 67) scripsit: Nam Vestae nomen a Graecis (ea est enim quae ab illis Hestia dicitur); vis autem eius ad aras et focos pertinet, itaque in ea dea, quod est rerum custos intumarum, omnis et precatio et sacrificatio extrema est

Ignis sacer Vestae Virginibus Vestalibus sine intermissione alenda erat. Dies festus Vestae die 9 Iunii celebratus est.

Castitās

CASTĬTAS, ātis, f. 3. (castus) puritas praecipue in moribus (It. purità, purezza; Fr. pureté; Hisp. pureza; Germ. die Reinheit; Angl. purity).

Cerēs

CĔRES, ĕris, f. 3. Saturni et Opis filia, Jovis et Plutonis soror, quae fruges monstravit et agriculturam et domandorum boum rationem homines docuit.

Frūmentum

FRŪMENTUM, i, n. 2. in segetibus est quod culmus extulit.

Diāna

DĬĀNA, ae, f. 1. Jovis filia, quae venando silvas incoluisse fertur.

Vēnātiō

VĒNĀTĬO, ōnis, f. 3. (venor) ferarum persecutio, θήρα, κυνηγία, κυνηγεσία (It. caccia; Fr. chasse; Hisp. caza; Germ. das Jagen, die Jagd; Angl. a hunting, the chase).

Febris

FĔBRIS, is, f. 3. - Febris, πυρετὸς, est intemperies calida totius corporis: a ferveo, seu ferbeo, unde est ferbis, et per metathesin febris. Varro apud Non. p.46. 21. Merc. Appellamus a calendo calorem, a fervore febrim (It. febbre; Fr. fièvre; Hisp. calentura, fiebre; Germ. d. Fieber; Angl. a feuer).

Animal

ĂNĬMAL, ālis, n. 3. Est proprie adject. neutr. gen. ab animalis pro animale. Est substantia animata sensibilis, et dicitur de omni vivente.

¶ 1. Generatim de omni vivente.

¶ 2. Speciatim de hominibus et brutis.

- a) Aut simul.
- b) De homine tantum.
- ¶ 3. Saepe de brutis animantibus tantum, tamquam homine inferioribus, et quidem cum de belluis, tum de minutis quibuscumque bestiolis.
- ¶ 4. Interdum contumeliose ponitur de homine indocto, et qui nulla moveatur ratione, quomodo et belua et pecus.

Planta

PLANTA, ae, f. 1. - Est surculus, seu ramus tenerior et virens, qui in summitate ramorum ab arbore emittitur, et desectus transferri, aut inseri potest, κλαδίσκος, κλών, ωνός (It. ramuscello, pollone, marza; Fr. plant, rejeton, surgeon, jeune branche, bouture; Hisp. planta, renuevo, vástago, pimpollo; Germ. ein grünender Zweig, Pfropfreis, Pflanzreis; Angl. a small twig or branch, a sprout, shoot, sprig, a graff, scion).

Cōnspiciō

CONSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spïcere, a. 3. (cum et specio). – Conspicio est intueor, adspicio (It. guardare, riguardare; Fr. regarder attentivement, jeter les jeux sur; Hisp. mirar, encarar, acatar; Germ. auf einen Person oder Sache seinen Blick richten und sie erblicken; Angl. to see, behold, look at or towards, observe).

Māne

MĀNĔ, adverb. et nom. neutr. indeclin. - Mane significat principium diei, quum plene diluxit et sol ortus est: item aliquando totum illud spatium, quod post solis ortum ad meridiei vicinum tempus excurrit. Censorin. de die nat. 24.; et Macrob. 1. Saturn. 3. a med. Diluculum, quum, sole nondum orto, jam lucet: secundum diluculum vocatur mane, quum lux videtur solis. Gr. πρωΐ, ἐν τῷ ὄρθρῳ (It. la mattina; Fr. le matin; Hisp. la maňana; Germ. der Morgen, die Morgen- oder Frühzeit; Angl. the morning, morn).

Vīvus

VĪVUS, a, um, adject. (vivo) — Vivus est vita praeditus, vivens, ζωός, ἔμψυχος (It. vivente, vivo; Fr. vivant, vif; Hisp. viviente, vivo; Germ. lebend, lebendig; Angl. living, lively).

Nunc

NUNC, adverb. - quod praesens hoc tempus significat, hoc tempore, in praesentia (It. ora, adesso, presentemente; Fr. à présent, maintenant; Hisp. ahora mismo, en este punto, ahora, al presente; Germ. gegenwärtig, jetzt, nun; Angl. now, at present, at this present time).

Veneror

VĔNĔROR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Veneror est colo, cultu et observantia prosequor, σέβομαι, αἰσχύνομαι (It. adorare, riverire, onorare, venerare; Fr. révérer, vénérer;Hisp. reverenciar, venerar; Germ. verehren, religiöser Scheu verehren, anbeten;Angl. to revere, adore, venerate).

Cacodaemōn

CĂCŎDAEMŌN, ōnis, m. 3. (κακοδαίμων), malus daemon.

Philistaeī

PHILISTAEI, Errones, iidem qui AEgyptiaci.

Vērus

VĒRUS, a, um, adiect. — Verus est sincerus, solidus, germanus, certus, non fucatus, non simulatus, non adumbratus, ἀληθής (It. vero, sincero; Fr. vrai, véritable;Hisp. verdadero; Germ. wahr, wahrhaft, wirklich; Angl. true, real): cui fictus, simulatus, falsus opponitur.

Usurpatur porro

1. Passive vel objective; et etiam
2. Active vel subjective.
1. Passive vel, ut ajunt, objective: et quidem

I.) Proprie est, ut diximus, sincerus, germanus, certus etc.

II.) Translate est justus, rectus.

1. Active vel, ut ajunt, subjective est qui vera dicit, veridicus, verax, candidus.

Vērum

Verum, i, n. 2. substantivorum more

¶ 1. Est veritas, il vero, verità.

— Verum dicere, loqui, saepe occurrit, dire il vero, parlare con verità.

— Vera obscuris involvere, proverb.

¶ 2. Verum est, justum, aequum est, è giusto, è di dovere.

Verum usurpatur

¶ 1. Adverbiorum more: et est idem ac vere, vero, veramente, certo che sì, μάλιοτα, ἀληθῶς: et adhibetur in responsionibus affirmando.

¶ 2. Saepius est conjunctio adversativa et significat sed, ma, anzi, ἀλλά, καίτοι, δέ.

— a) Universim. — Aliquando occurrunt non modo, non solum, non tantum – verum etiam vel quoque, verum.

— b) Inservit transitionibus. — Ad majorem vim additur enim, vero et conjuncte enimvero.

— c) Item interruptioni.

Remaneō

RĔMĂNĔO, mănes, mansi, mansum, mănere, n. 2. (re et maneo).

¶ 1. Generatim, remaneo est idem ac non abeo, resto, resideo, maneo, διαμένω (It. restare, rimanere; Fr. rester en arrière, s'arrêter, demeurer, séiourner quelque part; Hisp. quedar, estarse, hacer mansion en algun lugar; Germ. zurückbleiben; Angl. to tarry behind, stay, remain, continue, abide).

¶ 2. Speciatim est idem ac duro, persisto, persevero, supersum, durare, persistere.

Patriarcha

PĂTRĬARCHA et patriarches, ae, m. 1. πατριαρχης, patriarca. — Patriarcha est princeps patrum, vel primus pater, auctor generis: a πατήρ pater et ἄρχων princeps.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. In Ecclesia sic dicti sunt principes Episcopi, quatuor praecipue, Alexandrinus, Antiochenus, Constantinopolitanus, Hierosolymitanus: quibus alii postea additi sunt. Alexandrini meminit Hadrian. Imp. in epist. apud Vopisc. Firm. Saturn. etc. 8. Ipse ille patriarcha quum AEgyptum venerit etc.

¶ 2. Figurate.

Vīvō

VĪVO, vīvis, vixi, victum, vīvere, n. 3. — Vivo est vita fruor, in vita sum, vitam ago, ζάω, βιόω (It. vivere; Fr. vivre; Hisp. vivir; Germ. leben; Angl. to live). Adhibetur autem A) Stricto sensu; et B) Latiore sensu. — Vivo itaque

A) Stricto sensu est vitam ago.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) De animantibus.

— a) Intransitive.

— α) Universim.

— β) Vivens et videns,formula, quae Graecae ζῶν καὶ ὁρῶν respondet.

— γ) Vixit, mortuus est: ominis causa; ut dicebant fuit, abiit ad plures, siquid humanitus acciderit etc.

— δ) Ita vivam, affirmantis est.

— ε) Ne vivam, imprecantis sibi mortem, si fallat, possa io morire, dispeream, ne sim salvus.

— ζ) Si vivo, minitantis, se Dio mi dà vita.

— η) Vivat, vivite, dicimus iis, quibus renuntiamus.

— θ) Vive valeque dicimus etiam iis, quos dimittimus.

— κ) Vivo, vivit, formula iurisiurandi.

— b) Transitivorum more cum Acc. seu obiecto, ut aiunt, interno.

— 2.°) De plantis.

¶ 2. Speciatim est ali, vitam tolerare, sostentarsi: construitur saepe cum addito Abl. et praep. de, ex, vel absolute.

¶ 3. Caius Dig. 50. 16. 234. Verbum vivere quidam putant ad cibum pertinere: sed Ofilius ad Atticum ait, his verbis et vestimenta et stramenta contineri: sine his enim neminem vivere posse.

II.)Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim saepe notat modum actae vitae.

— a) Absolute est in otio et tranquillitate vitam agere, laetitiae et ingenio indulgere, darsi bel tempo, ἡδυπαθεῖν.

— b) Cum additis, quae sensum determinent, tam in bonam quam in malam partem.

— c) Cum Acc. Id. 13. Fam. 28. Studia illa nostra, quibus antea delectabamur, etiam nunc vivimus. passiamo la vita in quegli studi etc. Iuvenal. 2. 3. Qui Curios simulant et Bacchanalia vivunt. h. e.dissolute vivunt — Vivere asinum dicitur, qui vitam asinalem ducit. Boeth. Consol. philos. 4. pros. 3. Pavidus ac fugax non metuenda formidat? cervis similis habeatur. Segnis ac stupidus torpet? asinum vivit?

— d) Hinc locutiones

— Vivere ex alicuius more, alieno more, vivere ad voluntatem alicuius. Ter. Heaut. 1. 2. 29. et Andr. 1. 1. 124.

— Vivere de lucro. V. LUCRUM.

— Vivere alicui, in obsequium et commodum alicuius vitam agere. Ter. Eun. 3. 2. 27. et Claudian. 1. Eutrop. 31., ubi tamen alii aliter leg.

— Vivere sibi, sui tantum ipsius curam habere, publicis aut alienis negotiis abstinere, vivere a sè stesso. Cic. Marcell. 8. 25. Tum id audirem, si tibi soli viveres aut si tibi etiam soli natus esses.

— Vivere secum, simile est. Id. Senect. 14. a med. At illa quanti sunt! animum, tamquam emeritis stipendiis libidinis, ambitionis, contentionis, inimicitiarum, cupiditatum omnium, secum esse secumque, ut dicitur, vivere. Sic Pers.4. 52. Tecum habita et noris, quam sit tibi curta supellex.

— Vivere in se et inter se, h. e. simul. Inscr. apud Marini Fr. Arv. p. 117. de Coniugalibus. et alia apud Visconti Mon. Gabin. p. 133.

— Vivere intus ad aliquem pro in alio vel quod attinet ed alium. Poetaapud Gell. 19. 11. in fin. Et mira prorsus res fieret, Ut ad me fierem mortuus, Ad puerulum intus viverem. — Vivere in diem vel in horam.

— Vivere cum aliquo, versari, consuetudinem habere, amicum, familiarem esse. Cic. Orat. 3. ad fin. Quibuscum privatus coniunctissime vixerat, has in tribunatu spoliare instituit omni dignitate. Id. 6. Att. 6. Decreram cum eo valde familiariter vivere. et 14. ibid. 20. a med. Hirtius optime loquitur: sed vivit habitatque cum Balbo, qui item bene loquitur. Nepos Att. 10. Cum eo, quem puerum in ludo cognoverat, adeo coniuncte vixit, ut ad extremam aetatem amicitia eorum creverit. Id. Alcib. 10. ad fin. Mulier, quae cum eo vivere consueverat, muliebri sua veste contectum aedificii incendio mortuum cremavit.

— De consuetudine parvi temporis. Cic. 14. Att. 20. a med. Cum Pansa vixi in Pompeiano. is mihi probabat se bene sentire et cupere pacem.

— Vivere in litteris aut in libris est insenescere libris, ut ait Horat. 2. Ep. 2. 82. Cic. 9. Fam. 26. Vivas, inquis, In litteris. An quidquam ne aliud agere censes? aut possim vivere nisi in litteris Viverem. Sympos. 16. de tin a. In libris vixi, nec sum studiosior inde.

— Vivere in Christo pro Christianam vitam ducere. Inscr. apud Orelli n. 962.

¶ 3. Signa et tabulae vivere dicuntur, quae vivum referunt.

B) Latiore sensu.

¶ 1. Usurpatur pro degere, habitare.

¶ 2. Item pro esse.

¶ 3. Item pro durare, manere

Dīluvium

DĪLŬVĬUM, ĭi, n. 2. inundatio aquarum ab immodicis imbribus, marisque, aut fluviorum incrementis terras operiens: a diluo, lavo.

Sēmen

SĒMEN, mĭnis, n. 3. (sero) id, ex quo, tamquam causa materiali, res gignuntur, ut frumenti, plantarum, animalium: a sero, is, quasi serimen, ut nomen a nosco, flumen a fluo etc. σπόρος, σπέρμα, γονή (It. semenza, sementa, seme; Fr. semence; Hisp. semen, genitura; Germ. d. Samen, Setzling; Angl. seed).

I.) Proprie dicitur de vegetalibus.

¶ 1. Stricto sensu.

- 1.°) Generatim.

- 2.°) Speciatim semen dicitur genus quoddam frumenti (quae et zea) antonomastice, ob praestantiam et ubertatem.

¶ 2. Latiore sensu semen est surculus, ramus, talea, malleolus recisus ab arbore pangendi aut inserendi gratia, ramicello, marza, magliuolo, piantone, glaba.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ex super. paragr. 1. ductâ

- 1.°) Dicitur de animantibus.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de piscibus, qui aluntur in piscinis, ut sobolem augeant, pesci di razza.

¶ 2. Praegnanti, ut aiunt, sensu. Vulgat. interpr. Is. 23. 3. Semen Nili. h. e.opes ex frumento Nili, sc. AEgypti, collectae.

¶ 3. Metonymice semen est indoles, genus, sanguis.

¶ 4. Figurate, seu metaphorice, est origo, principium, causa, auctor.

Mulier

MŬLĬER, ĕris, f. 3. — Mulier est femina, γυνή (It. donna, femmina;Fr. femme, femme mariée et non mariée; Hisp. muger casada ó soltera; Germ. das Frauenzimmer, Weib; Angl. a woman, dame, lady).

I.) Proprie.

¶ 1. Significat universim feminam omnis aetatis et conditionis.

¶ 2.De uxore videtur intelligendum illud Scaevolae Dig. 32. 91. 1. Semproniae mulieri meae reddi iubeo ab heredibus meis centum aureos, quos mutuo acceperam.

¶ 3. Interdum mulier dicitur, quae id est aetatis, ut concipere et parere haud amplius possit.

II.) Translate dicitur de ignavo et molli per convicium.

Messīas

Messīas, ae, m. Heb., unctus Gr. Χριστός

Conditor

CONDĬTOR, ōris, m. 3. (condere) qui aliquid condit, seu reponit servandi causa.

¶ 1. Stricto sensu conditor apud Servium ad Virg. 1. G. 21. est nomen cuiusdam dei, qui condendis servandisque fructibus praeerat. V. CONVECTOR.

¶ 2. Latiori sensu saepius usurpatur, et est qui facit, instituit, componit, creat, auctor.

- a) Fere definitur additis Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- b) Absolute raro admodum occurrit, atque ita ut ex ipsius orationis contextu cuius rei quis conditor sit, facile innotescat.

Crēdō

CRĒDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. - Credere est committere, fidei alicuius commendare, aliquid alicui custodiendum tuendumque tradere (It. consegnare, affidare, confidare, dare; Fr. confier, remettre qqche à qgn; Hisp. confiar, poner en manos de otro; Germ. Imdm etwas übergeben, anvertrauen, zur Obhut, Aufbewahrung, Beschützung; Angl. to confide or consing to one's care, entrust).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad pecuniam, et significat mutuam, vel fenori dare.

II.) Translate credere duo praecipue significat: scilicet

A) Quoniam qui aliquid alicui committit, vel custodiendum tuendumque tradit, eidem etiam confidit, credere est alicui confidere, adeoque eiusdem etiam dictis vel factis fidem habere; et

B) Quoniam qui alicuius dictis fidem habet, ea esse vera putat, credere est aliquid tamquam verum habere.

A) Credere

¶ 1. Est confidere; et occurrit fere cum Dativo tantum.

¶ 2. Hinc est etiam alicuius dictis vel factis fidem habere.

B) Credere

¶ 1. Est etiam aliquid tamquam verum habere.

¶ 2. Hinc credere est etiam putare, arbitrari.

¶ 3. Hinc speciatim credo est idem atque opinor, Graece οἶμαι; et aut continet ironiam, aut significat nos sententiam nostram caute admodum timideque proferre.

Āvocō

ĀVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ab et voco). - Avoco proprie est aliquem a loco aliquo revoco (It. chiamare altrove; Fr. rappeler, éloigner par la parole; Hisp. llamar hácia; Germ. ab-fort- oder wegrufen; Angl. to call off or away, call aside).

Sacrāmentum

SĂCRĀMENTUM, i, n. 2. - tria praecipue significat.

A) Sacramentum

¶ 1. Priscis Latinis fuit pecunia, quam litigantes in loco sacro, vel apud pontificem deponebant, deposito, pegno.

¶ 2. Ex hoc more litigantium deponendi pecuniam, ne calumniatores impune discederent, factum est, ut sacramentum pro causa, vel controversia usurparetur, seu pro litis genere simili sponsionis.

B) Sacramentum saepe estiusiurandum, quod sacrum maxime habetur: item id, quod iureiurando affirmatur aut fit, et obligatio iureiurando contracta, giuramento, sacramento, ὅρκος, ὀρκωμόσιον.

I.) Proprie.

- a) Praecipue dicitur de eo, quo se milites nomina dantes reipublicae strenuam et fidelem operam daturos. et militarem disciplinam servaturos pollicentur.

- b) Extra rem militarem.

II.) Translate.

- a) Metonymice, qua est militiae obligatio iureiurando contracta, ponitur pro militia, stipendiis, servizio militare, gaggio.

- b) Item, extra rem militarem, pro obligatione, vinculo, foedere.

C) Sacris et ecclesiasticis scriptoribus est mysterium, res sacra, signum sensibile rei sacrae latentis.

I.) Proprie.

¶ 1. Pro ipso verbo Dei ponit Prudent. 10. περὶ στεφ. 18. Nolite verba, quum sacramentum meum Erit canendum, providenter quaerere.

¶ 2. Pro sacrificio. Vulgat. interpr. Sap. 12. 5. Devoratores sanguinis a me dio sacramento tuo perdere voluisti.

II.) Translate. qua est mysterium, pro re arcana, secreta.

Circumcīsiō

CIRCUMCĪSĪO, ōnis, f. 3. actus circumcidendi.

Circumcīdō

CIRCUMCĪDO, cīdis, cĭdi, cīsum, cīdere, a. 3. (circum et caedo). - Circumcido est circum, seu per circulum incido (It. tagliare intorno, circoncidere; Fr. couper tout autour, tailler, rogner, circoncire; Hisp. cercenar al rededor, circuncidar; Germ. ringsum schneiden, ab- oder beschneiden, umschneiden; Angl. to cut or pare about, to cut around).

I.) Proprie.

- a)Generatim.

- b) Speciatim circumcidere proprium erat agricolarum, et significabat tondere, amputare, circum secare.

- c) Item speciatim cum sermo est de hominibus, circumcidere est praeputium amputare.

- d) Item de vino, quod circumcisis vinaceis, vel extremis, rursus exprimitur.

II.) Translate.

¶ 1. Est demere, resecare, superfluum removere.

¶ 2. Item circumcidi dicuntur ea, quae omittuntur, negantur vel arctioribus limitibus circumscribuntur.

- Hinc Part. praeter. pass. Circumcisus, a, um, Adiective quoque occurrit, et

I.) Proprie est abscissus, praeruptus.

II.) Translate est concisus, brevis, amputatis superfluis.

Singulāris

SINGŬLĀRIS, e, adiect. (singulus) unus, solus, unicus, ἑνικός (It. uno solo, unico, singolare; Fr. isolé ou qui appartient à un particulier, seul, unique, simple; Hisp. particular, solo, unico; Germ. einzeln, vereinzelt; Angl. one only, single, singular).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est singulus, peculiaris.

¶ 3. Singularis potentiaet singulare imperium apud Nepot. Dion. 9. et Reg. 2. est monarchia.

¶ 4. Singularis numerus apud Grammaticos est, quo res una significatur: ita singularis casus, singulare verbum.

¶ 5. Singularis locus, in quo quis solus degit, solitarius.

¶ 6. De his, quae in unum tantum cadunt, non etiam ad plures pertinent.

¶ 7. Singulares litterae sunt idem quod sigla, litterae singulariae seu compendiariae, apud notarios usitatae.

¶ 8. Singulares litterae apud Gromaticos sunt etiam termini agrorum.

¶ 9. Singulares equites

II.) Translate est praestans, rarus, unicus, unico, eccellente, singolare, qualia esse solent, quae sola sunt.

— 1.°) In bonam partem.

— 2.°) In malam partem.

— Hinc Singularis, is, m. et f. 3. absolute, substantivorum more.

¶ 1. In masc. gen. est idem ac numerus singularis.

¶ 2. In femin. gen. est idem ac vidua.

Singulares, ĭum, m. plur. 3. et Singularii, ōrum, 2. absolute, substantivorum more

¶ 1. Fuerunt militum genus praetorianis proximum tum custodiae munere, tum praetenturae vicinia in castris, ab Augusto ex provincialibus institutum. Dicti singulares videntur a singulari imperatoris corpus custodiendi munere, quo fungebantur; vel a singulari virtute, qua ceteris excellebant.

¶ 2. Fuerunt etiam, labente Imperio, qui notis seu singulariis litteris excipiebant, notarii etiam dicti.

Populus

PŎPŬLUS, i, m. 2. - Populus (quam vocem ducunt alii ab ὄχλος multitudo; alii a πολύς multus) est multitudo hominum unius urbis, aut territorii, aut regionis, δῆμος (It. popolo, plebe, gente; Fr. peuple; Hisp. pueblo; Germ. das Volk; Angl. a people, state, nation).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim populus interdum significat id, quod publicum est, il pubblico.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam contenti pro continente populus est regio, locus, paese. Liv. 21. 34. Perventum inde ad frequentem cultoribus alium, ut inter montana, populum.

¶ 2. Dicitur et

— a) De quacumque multitudine, turba.

— b) De apibus.

— c) De cuiuscumque rei multitudine.

Ecclēsia

ECCLĒSĬA, ae, f. 1. ἐκκλησία. - Ecclesia apud Graecos praesertim est coetus et congregatio populi convenientis ad audiendum de republica, Latine contio: ab ἐκκαλέω evoco, convoco.

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Apud Christianos scriptores ecclesia est congregatio fidelium.

¶ 2. Item locus, quo orandi causa conveniunt.

¶ 3. Et generatim pro quolibet loco, ubi coetus aliquis habetur.

Exhibeō

EXHĬBĔO, hĭbes, hĭbŭi, hĭbĭtum, hĭbere, a. 2. (ex et habeo). - Exhibere est in publicum producere, et videndi tangendique hominis facultatem praebere; proprie autem exhibere est extra secretum habere.) adeoque est producere, proferre, ostendere, offerre (It. presentare, produrre, mostrare, metter fuori; Fr. tirer de, mettre au iour, faire paraître, produire, exhiber; Hisp. tirar, sacar à fuera, presentar, exhibir; Germ. herhalten, hergeben, herausgeben, herbeischaffen; Angl. to present, produce, offer, give, show, display, exhibit, evince, set forth).

Lēx

LEX, lēgis, f. 3. νόμος, generatim est recta ratio rerum agendarum: a legendo, quia quum ferretur, proponebatur legenda omnibus. (It. legge; Fr. loi; Hisp. ley; Germ. d. Gesetz; Angl. a law).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. Apud Romanos lex erat, quod populus Romanus magistratu senatorio interrogante constituebat: quo pacto a plebiscito distinguebatur: tametsi et hoc aliquando lex dicitur. Ac primis quidem temporibus, regum, vel etiam consulum responsa et decreta pro

legibus habebantur: postea vero missis Athenas legatis (decemvirum magistratu ad id constituto) descriptae leges Solonis in XII. Tabulis, et ad rempublicam regendam adhibitae, additis successu temporis quamplurimis aliis, quas proponente aliquo populus R. acceptabat. Porro qui legem erat laturus, eam prius domi describebat; deinde promulgabat, hoc est proponebat in publicum per trinundinum; tum populum rogabat per formulam velitis, iubeatis etc.; quae si acciperetur, lata et perlata dicebatur; si displiceret, antiquata. Perlata lex in aerea tabula describebatur et publice figebatur, ut ab omnibus de plano perlegi posset. Itaque lex erat stricto sensu ipsa legis latio seu propositio, lo schema di legge presentato o proposto al popolo.

¶ 2. Latiori sensu, vel translate ut aliis placet, lex dicitur ipsa lex lata populi suffragiis accepta ac sancita: qua significatione

— a) Generatim occurrit.

— b) Leges XII. Tabularum per decemviros a Graecis petitae, quibus Romani uterentur (V. Liv. 3. 33. et 34. etc.), fontes omnis publici privatique iuris, impense laudantur a Cic. 1. Orat.43. et 44. Harum fragmenta hodieque exstant, ab eruditis collecta.

— c) Item speciatim legibus aliquem solvere est cuipiam concedere, ut legibus parere non teneatur, dispensare.

— d)Item lege agere dicitur lictor, qui iudicis sententiam exsequitur.

— e) Praeterea lege agere dicitur, qui actionem in iudicio intendit, litem movet et ius suum persequitur.

— f) Lege et legibus est secundum leges, in vigor della legge.

— g) Legis pro plebiscito positae exemplum est Manilia, quae revera plebiscitum fuit, et lex appellatur a Cic. pro leg. Manil. 24. 69.

II.) Translate.

¶ 1. Lex

— a) Generatim de hominibus est regula, norma, artis praeceptum, regola, norma, precetto.

— b) De inanimis est stata ratio, status ordo; atque adeo rei conditio, natura, qualitas.

¶ 2. Item lex interdum est pactum, conditio, condizione, patto.

— a) Locum habet in contractibus et praecipue in empto ac vendito.

— b) Item in pace danda et constituenda, et similibus.

— c) Et generatim pro condicione.

— d) Hinc lege adverbii ritu pro tamquam, instar.

Lapideus

LĂPĬDĔUS, a, um, adiect. (lapis)

I.) Proprie

¶ 1. Est ad lapidem pertinens, ex lapide constans, di pietra, λίθινος.

¶ 2. Est etiam lapidosus. pieno di sassi.

II.) Translate.

Ōrdinō

ORDĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ordo). — Ordinare est ordine ponere, disponere, componere, dirigere, τάττω (It. ordinare, disporre, distribuire; Fr. ordonner, mettre en ordre; Hisp. ordenar, poner en orden; Germ. in die gehörige Reihe bringen, nach Reihen abtheilen oder ordnen, reihen, in Reihe und Ordnung aufstellen; Angl. to set or place in order, arrange, dispose, distribute, regulate, order, ordain).

Mandūcātiō

MANDŪCĀTĬO, ōnis, f. 3. actus manducandi.

Mandūcō

MANDŪCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Manducare est idem ac mandere, masticare, comedere, masticare, mangiare, μασάομαι.

Paschālis

PASCHĀLIS, e, adiect. Pasquale, ad Pascha pertinens.

Pascha

PASCHA, ătis, n. 3. Pasqua, Πάσχα, festum Hebraeorum, et Christianorum circa aequinoctii verni tempus: ab Hebr. (forma hebraica) pésach, transitus. Ratio nominis est, quod Angelus, quum caederet AEgyptios, domos Israelitarum agni sanguine illitas transierit.

Sacrificium

SĂCRĬFĬCĬUM, ĭi, n. 2. (sacrifico) est res divina, sacrum, ἱερουργία, θυσία (It. sacrifizio; Fr. sacrifice; Hisp. sacrificio; Germ. das Opfer; Angl. a sacrifice).

Suffītus

SUFFĪTUS, us, m. 4. (suffio) suffumigatio, profumo, θυμίασις, ὑποθυμίασις. Combustio turis.

Iubeō

IŬBĔO, iŭbes, iussi, iussum, iŭbere, a. 2 — Iubere est imperare, mandare, praecipere, κελεύω (It. comandare;Fr. ordonner, commander; Hisp. ordenar, mandar, prescribir; Germ. heissen, aussprechen, dass etwas geschehen möge, auffordern, befehlen, anordnen; Angl. to order, bid, command, charge, enioin).

Foedus

FOEDUS, ĕris, n. 3. - Foedus est pactio, fides, amicitia regum et populorum lege et religione sancita, σπονδή (It. confederazione, lega, alleanza; Fr. alliance, traité, pacte, convention; Hisp. alianza, confederacion, tratado, convenio, asiento; Germ. das Bündniss, der Vertrag, die Uebereinkunft; Angl. a league, covenant, treaty).

Ērigō

ĒRĬGO, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. (ex et rego). - Erigere est in rectum collocare, atque adeo extollere, excitare (It. rizzare, dirizzare, alzare, erigere; Fr. élever, dresser, ériger, lever; Hisp. poner en derecho, enderezar, elevar, alzar y levantar en alto; Germ. in die Höhe richten, aufrichten, erheben, emporrichten, emporheben; Angl. to raise up, set upright, to lift or set up, build up, elevate).

Morsus

MORSUS, us, m. 4. (mordeo) dentium, vel rostri ictus, δῆγμα, δῆξις (It. morsicatura, morso; Fr. action de mordre, morsure; Hisp. mordedura, mordiscon, mordisco; Germ. d. Beissen, d. Biss; Angl. a bite, biting).

Ūnigenitus

ŪNĬGĔNĬTUS, a, um, adiect. (unus et genitus) unicus ex suis parentibus natus, unigena, unigenito, μονογενής.

I.) Proprie.

II.) Translate est summe dilectus.

Aeternus

AETERNUS, a, um, adiect. - AEternus proprie est qui neque principium, neque finem temporis habet (It. eterno; Fr. éternel; Hisp. eterno, eternal; Germ. ewig, von ewiger Dauer;Angl. eternal, everlasting).

Prōtoplastus

PRŌTŎPLASTUS, a, um, adiect. πρωτόπλαστος, qui primo fictus, seu formatus est: a πρῶτος primus et πλάσσω fingo. Protoplasti (scilicet homines) dicuntur primi parentes Adam et Eva.

Concipiō

CONCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (cum et capio). - Concipio est idem quod capio, vel simul, aut intus capio, comprehendo, contraho, recipio (It. contrarre, ricevere, pigliare, capire; Fr. prendre, saisir, contracter; Hisp. tomar, asir, contraer;Germ. zusammenfassen, d. h. rings herum oder ganz fassen, ergreifen, in sich aufnehmen; Angl. to conceive, receive, contracte).

Sānctus

Sanctus, a, um, - Sanctus

- 1°) Dicitur de iis rebus, quae sanctione seu lege firmata sunt et munita, ne quis aut invadere, aut violare possit, et est inviolabilis, venerandus, sacer, incorruptus.

- a)Universim.

- b) De aerario sanctiore.

- c) Etiam muri civitatis, et portae sanctae dicuntur.

- d) Sanctus dies, sancte colendus, celebrandus.

- e) Illa etiam, quae sacra sunt, ut aedes deorum; vel religiosa, ut sepulcra, sanctadicuntur: quia aut lege, aut instituto maiorum sancitum est, ut ne quapiam re violentur.

- 2.°) Dicitur eodem sensu etiam de diis, et de rebus, quae ad eos pertinent.

- 3.°) De hominibus, et etiam de rebus ad eos pertinentibus; et est

- a) Integer, bonus, probatis moribus, innocens, iustus, atque adeo dignus qui observetur ab omnibus, violetur a nemine, santo, ὅσιος, ἅγιος.

- b) Saepe ad castitatem refertur.

Uterus

ŬTĔRUS, i, m. 2. — Uterus est venter, alvus, γαστήρ (It. ventre; Fr. ventre, sein; Hisp. vientre, seno; Germ. der Leib, Bauch; Angl. the belly).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicuntur loci muliebres, in quibus fetus concipitur, μήτρα, ὑστέρα (It. matrice, utero; Fr. matrice, utérus; Hisp. matriz, útero; Germ. des Mutterleib, Gebärmutter; Angl. the womb).

— a) De homine.

— b) De bestiis.

II.) Translate.

Paupertās

PAUPERTAS, ātis, f. 3. (pauper) angustia rei familiaris, tenuitas, πενία (It. povertà, scarsezza; Fr. pauvreté, défaut de fortune; Hisp. pobreza; Germ. die Armuth, das spärliche Auskommen; Angl. poverty, need, scantiness).

Impleō

IMPLĔO vel inpleo, es, ēvi, ētum, ere, a. 2. (in et pleo). - Implere est plenum reddere, explere, complere, πληρόω (It. empire; Fr. emplir, remplir, combler; Hisp. llenar, colmar, cegar; Germ. füllen, anfüllen, voll machen; Angl. to fill).

Tempus

TEMPUS, oris, n. 3. tria diversa significat.

A) Tempus proprie est pars aevi, puta diei, anni etc.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, pars aevi.

— a) Dicitur de parte diei, ora.

— b)De parte anni seu tempestate, stagione.

¶ 2. Latiore sensu est intervallum, quo aliquod corpus movetur aut aliquid fit, vel, ut aiunt philosophi, mensura motus secundum prius et posterius (Arist. Phys. l. 4.), χρόνος (It. tempo; Fr. temps; Hisp. tiempo; Germ. die Zeit; Angl. time).

— 1.°)Universim.

— 2.°) Speciatim tempus diversa significat pro diverso casu et praepositione, cui adnectitur.

— a) In Ablativo.

— α) Tempore et in tempore, temperi, ad tempus. tempestive, opportune, a tempo, a suo tempo

— β) De tempore, mature, tempori, per tempo.

— γ) Ex tempore,extemplo, statim, illico, sul fatto, stando in due piedi, immediatamente.

— δ) Pro tempore, ut tempus fert aut permittit.

— ε) Meo tempore, quum mihi commodum est, a mio grand' agio.

— b) In Accusativo.

— α) Ad tempus, est commode, opportune, in tempore, ad constitutum tempus, a tempo.

— β) Ad hoc tempus, usque adhuc, sino ad ora, sino al presente.

— γ) In tempus, ad aliquod tempus.

— δ) Per tempus, in tempore, a tempo.

— ε) Sub tempus, paullo ante tempus, circiter tempus.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ponitur pro opportunitate, occasione, opportunità.

¶ 3. Item res ipsae et causae et negotia, calamitates, discrimina, eventus, temporis appellatione significantur.

¶ 4. In re grammatica.

— a) Est inflexio verborum, qua praeteritum, praesens et futurum significatur.

— b) Item quantitas syllabae longae vel brevis.

— c) Item numerus, rhythmus, minima mora ac particula temporis, quae fit inter loquendum vel legendum.

¶ 5. In re musica.

¶ 6. Ponitur et pro plaga caeli.

¶ 7. Tempora sunt etiam feminarum menstruum.

B) Tempus est pars capitis utrinque inter oculos et aures, κρόταφος (It. tempia; Fr. tempe; Hisp. sien; Germ. der Schlaf; Angl. the temple): adhibetur autem saepius in num. plurali.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est, per synecdochen, ipsum caput.

¶ 2. Dicitur etiam de vultu et facie.

C) Tempus est idem ac temperamentum, ut tempora ferri.

Peccō

PECCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Peccare est peccatum admittere, delinquere, labi, errare, offendere, contra legem aut officium agere, ἁμαρτάνω (It. far male, peccare, fallare; Fr. faillir, commettre une faute, manquer, pécher; Hisp. faltar, ir contra las leyes, pecar; Germ. etwas versehen, sich vergehen, einen Fehler machen, sich versündigen; Angl. to de wrong or amiss, commit a fault, err, mistake, transgress, offend, sin).

Significō

SIGNĬFĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (signum et facio) — Significo est signum facio, per signa ostendo, indico, declaro, δηλόω (It. fare o dar segno, far sapere, dare ad intendere, mostrare, indicare, accennare, avvisare; Fr. marquer d'un signe, d'une empreinte, indiquer, faire connaître, signifier; Hisp. seňalar, indicar, dar á conocer, dar á entender, significar; Germ. e. Zeichen geben, anzeigen, bezeichnen, zu erkennen-verstehen geben; Angl. to give notice or warning, make or give a sign, signify, indicate, notify).

Salvātor

SALVĀTOR, ōris, m. 3. (salvo). - Salvator est qui salvat, servator, conservator, sospitator, salvatore, σωτήρ.

Imbuō

IMBŬO vel inbuo, bŭis, bŭi, būtum, bŭere, a. 3. – Imbuere est liquore perfundere, tingere, madefacere, ita ut liquor ebibatur et maneat, ἐμβρέχω, ἐμβάπτω (It. bagnare, tingere, inzuppare; Fr. arroser d' un liquide, imbiber, imprégner, baigner; Hisp. empapar, embeber, baňar; Germ. mit etwas befeucten, benetzen, anfeuchten; Angl. to wet, moisten, sleep, soak, imbrue, imbue).

Baptismum

Baptismum, -i, n. vel BAPTISMA, ătis, n. 3. βάπτισμα.

¶ 1. Proprie et generatim est ablutio, a βαπτὶζωmergo, abluo.

¶ 2. Speciatim per excellentiam ita appellatur primum novae Legis sacramentum, quo per externam corporis ablutionem significatur et efficitur interior ablutio animae a sordibus peccatorum.

Praecursor

PRAECURSOR, ōris, m. 3. qui praecurrit, precursore, foriere, corridore, πρόδρομος.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in re militari praecursores sunt qui ante signa procurrunt.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et urbane.

Sacrō

SĂCRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sacer). - Sacro est diis dedico, vel consecro, sacrum reddo, ἱερόω.

Mystērium

MYSTĒRĬUM, ĭi, n. 2. μυστήριον, res arcana, praesertim sacra.

Trīnitās

TRĪNĬTAS, ātis, f. 3. (trinus) — Trinitas est numerus tria continens, numero ternario.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim Trinitas dicitur de tribus personis in Deo κατ᾽ ἐξοχήν.

Testor

TESTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (testis) — Testor est testis sum, testificor, testimonio dato ostendo, μαρτυρεύω (It. testificare, fare testimonianza, essere testimonio; Fr. étre témoin, faire une déposition; Hisp. testificar, atestiguar, deponer; Germ. Zeuge sein, bezeugen;Angl. to testify, attest).

Speciēs

SPĔCĬES, ēi, f. 5. (specio) — Species occurrit

A) Abstractorum more; et

B) Concreto, ut aiunt, sensu.

A) Species, abstractorum more, potest accipi active et passive.

I.) Active species est id, quo aliquid cernitur, et dicitur de oculorum acie (It. la vista; Fr. vue; Hisp. vista; Germ. d. Sehen, d. Blick; Angl. the sight).

II.) Passive duo praecipue significat.

¶ 1. Est quidquid primo aspectu apparet, apparenza.

— 1.°) Generatim.

— 2.°) Speciatim est imago, facies, forma, figura.

— 3.°) Item spectrum, visum: qualia sunt, quae in somnis apparent, visione, fantasma.

— 4.°) Item id quod mente videtur, exemplar in mente rei factae aut faciendae, specie, idea.

— 5.°) Item similitudo, similitudine, sembianza.

— 6.°) Item pulcritudo, bellezza.

— 7.°) Hinc decus, ornamentum.

— 8.°) Et splendor, amplitudo, dignitas, maiestas.

¶ 2. Quia res, quae videntur et sub aspectum cadunt, singulares sunt (neque enim universalia et genera oculis cernimus) sumitur species pro re particulari: et quidem

— 1.°) Pro parte subiecta generi, quae et pars et forma dicitur, et habet sub se individua, specie.

— 2.°) Videtur poni et pro individuo.

— 3.°) Item pro quaestione rei particularis, quae et casus appellatur, ὑπόθεσις.

B) Speciesconcreto, ut aiunt, sensu.

¶ 1. Est simulacrum, imago, signum, immagine, ritratto, statua.

¶ 2. Est etiam universim materia seu res certa et singularis.

¶ 3. Hinc sequiore aetate speciatim dicitur de indumento. Iul.

¶ 4. Item de aromatis et condimentis, spezie: unde, qui ea vendunt, speziali Italice nunc dicuntur.

¶ 5. Item de iis, ex quibus fiunt medicamenta, ingredienti.

Columba

CŎLUMBA, ae, f. 1. proprie et stricto sensu est femina columbi (It. colomba; Fr. pigeon femelle, columbe; Hisp. paloma; Germ. d. Taube; Angl. a dove, pigeon, culver).

Dēlābor

DĒLĀBOR, lāběris, lapsus sum, labi, dep. 3. (de et labor). - Delabor est deorsum labor, decido; et fere usurpatur ad significandum quemcumque lentum motum a superiore in inferiorem locum (It. scorrer giù, cadere;Fr. tomber de, tomber doucement, glisser d'en haut; Hisp. escurrir abaxo, caer; Germ. von oben herabgleiten, fallen, sinken; Angl. to fall down, stip or slide down).

Caelitus

CAELĬTUS, adverb.

¶ 1. Significat e caelo.

¶ 2. Ex quo Romani imperatores divinis honoribus ac nominibus coli coepere, caelitus aliquando idem significabat, ac a principe.

Dēclārō

DĒCLĀRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et claro). - Declaro est clarum facio, ostendo, demonstro, manifesto (It. mostrare, manifestare, far vedere, dichiarare; Fr. rendre clair, sensible, precis en dévoilant quelque chose, dévoiler, manifester, montrer, faire voir;Hisp. manifestar, mostrar, exponer á la vista; Germ. deutlich -, klar machen, zeigen, zu erkennen geben, darlegen, offenbaren; Angl. to declare, sohw clearly, make clear).

Dīvīnitās

DĪVĪNĬTAS, ātis, f. 3.

¶ 1. Est deitas, numen, maiestas divina, potestas divina.

¶ 2. Item vis et facultas divinandi.

¶ 3. Item eximia et singularis excellentia.

Agnōscō

AGNOSCO vel adgnosco vel adnosco, noscis, nōvi, nĭtum, noscere, a. 3. - Agnoscere proprie significat rursus cognoscere, et dicitur de iis rebus, quae antea percepimus et novimus; in quo differt a cognosco, quod proprie est de rebus aute non cognitis: praeterea agnoscere proprium est intellectus et rationis, quamvis interdum ponatur et de sensibus externis (It. riconoscere; Fr. reconnaître; Hisp. reconocer; Germ. anerkennen; Angl. to acknowledge, recognize).

Voluntārius

VŎLUNTĀRĬUS, a, um, adiect. (voluntas) — Voluntarius generatim est qui ad voluntatem pertinet: speciatim vero duo praecipue significat, scil.

A) Est qui voluntatem exprimit, voluntativus.

B) Est saepius qui pro voluntate sua sponte agit, ἑκών, ἑκούσιος, αὐτόματος (It. volontario; Fr. volontaire; Hisp. voluntario; Germ. freiwillig; Angl. voluntary).

Cēna

Cena, ae, f. 1. - Cena est epulum, convivium, cibus, seu praecipuum apud Romanos epulum, quod apud antiquos Romanos circa meridiem fiebat, ad vesperam autem ultimum fiebat epulum, quod vesperna dicebatur. In posterum vero ientaculum fuit primus cibus, quo ieiunium mane solvebatur; prandium coeptus dici cibus circa meridiem sumptus; merenda cibus, qui tribus circiter post meridiem horis sumebatur; coena denique in antiquissimae vespernae locum successit, h. e. ad vesperam fiebat tamquam epulum omnium praecipuum et copiosissimum. Hinc prandium et coena quandoque opponuntur. (It. cena, pranzo; Fr. dîner, repas; Hisp. comida; Germ. die Hauptmahlzeit der Römer; Angl. the principal meal of the Romans, a sort of late dinner).

Mysticus

MYSTĬCUS, a, um, adiect. μυστικός. — Mysticus dicebatur et erat qui in arcanis deorum sacris fiebat, ut Mystica sacra, idest arcana sacra.

Sigillum

SĬGILLUM, i, n. 2. deminut. a signum, ut tigillum a tignum, parvum signum.

¶ 1. Generatim occurrit pro parvo signo, vestigio.

¶ 2. Speciatim et saepius est imaguncule, icuncula, parvum signum vel statua, figurina, imaginetta, statuetta, ἀγαλμάτιον, σφραγίδιον.

¶ 3. Sigilla dicuntur etiam figurae in tela depictae aut intextae.

¶ 4. Item imagines quae annulo signatorio in cera aliave materia imprimuntur, obsignandis litteris, amphoris, scriniis etc. sigillo, bollo, cammeo,σφραγιστήρ.

¶ 5. Item sigillaria: hinc a sigillis immunis seu vacans dicebatur, qui in aliquo collegio quinquennalis, aut scriba aut viator esset: quo quidem intelligitur, immunes eos esse ab iis largitionibus, quas quotannis sigillariorum gratia collegis suis donare mos erat apud Romanos.

Recordātiō

RĔCORDĀTĬO, ōnis, f. 3., revocatio in memoriam, reminiscentia, memoria, ἀνάμνησις (It. rimembranza, commemorazione, rammentamento, memoria; Fr. ressouvenir, souvenir, mémoire, souvenace, pensée; Hisp. recuerdo, recordacion, memoria, pensamiento; Germ. d. Rückerinnerung, Erinnerung; Angl. a calling to mind, remembrance, recollection, recordation).

Rapiō

RĂPĬO, răpis, răpŭi, raptum, răpere, a. 3. - Rapere est per vim et festinanter prehendere, capere, auferre, abripere: a Graeca voce ἐρπάζω, per metathesin (It. pigliare o portare conforza e in fretta, rapire; Fr. prendre par force ou précipitamment, entraîner, emporter, tirer, enlever; Hisp. arrastrar, llevar con violencia, arrancar, tirar; Germ. reissen, fortreissen, -schleppen, -nehmen, -ziehen; Angl. to snatch, take or carry away by force, pull or drag away with haste or fury, carry off, seize forcibly, ravish).

Tribūnal

TRĬBŪNAL, ālis, n. 3. (tribunus) — Tribunal est locus excelsus arcuatâ figurâ, in quo residebat, qui ius civibus aut peregrinis reddebat: ita proprie dicitur, quia sedes tribuni, hoc est locus sublimior, ubi is ius dicit: sed per synecdochen sumitur pro quovis loco, ubi ius redditur, tribunale, δικαστήριον, βῆμα.

Innocēns

INNŎCENS, entis, adiect. (in privat. et noceo). - Innocens est qui non nocet, innocuus, innoxius, innocuo,ἄκακος, ἀβλαβής.

Mors

MORS, mortis, f. 3. - Mors est animae separatio a corpore, interitus, letum, obitus, casus, μόρος, θάνατος (It. morte; Fr. mort, trépas, déces; Hisp. muerte, fallecimiento, fin; Germ. d. Tod; Angl. death).

Subeō

SŬBĔO, is, īvi et saepius ĭi, ĭtum, ire, 4. — Subeo est subtus eo, succedo, ὕπειμι (It. andar sotto, entrare; Fr. aller ou venir sous, se mettre sous; Hisp. andar ó venir baxo ó debaxo, meterse debaxo; Germ. unter etwas gehen od. kommen, hineinrücken; Angl. to go or come under).

Immolō

IMMŎLO vel inmolo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et mola). - Immolare proprie est mola, hoc est farre tosto, molito et sale mixto victimam aspergere.

I.) Proprie.

¶ 1.Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ac generatim est rei divinae causa mactare, sacrificare, immolare, sacrificare, θύω.

II.) Translate apud Poetas, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 2. Ironice Virg. 12. AEn.948. Pallas te hoc vulnere, Pallas Immolat, et poenas scelerato ex sanguine sumit.

Āra

ĀRA, ae, f. 1. - Ara est extructio, quae ex saxis, terra, vel etiam lignis fit formâ quadratâ et superficie planâ.

Revīvō

RĔVĪVO, vīvis, vixi, victum, vīvere, n. 3. (re et vivo). - Revivo estidem ac rursus vivo, renascor, tornare in vita, rivivere.

Resurgō

RĔSURGO, surgis, surrexi, surrectum, surgere, n. 3. (re et surgo). - Resurgo est idem atque iterum surgo, in pristinum statum redeo, ἀνάσταμαι (It. rialzarsi, risorgere, rimettersi; Fr. se relever, reparaître; Hisp. volverse á levantar; Germ. sich wieder erhehen, sich wieder aufrichten, sich wieder zeigen, wieder aufstehen; Angl. to rise again, be renewed, recover).

Sufferō

SUFFĔRO vel subfero, suffers, sustŭli, sublātum, sufferre, a. anom. (sub et fero) — Suffero est subter fero, subiicio (It. sottoporre; Fr. porter sous, soumettre, placer sous; Hisp. poner debaxo, someter; Germ. unter etw. tragen, – bringen, unterhalten;Angl. to bear, support).

Quasi

QUĂSĬ, adverb. - Quasi est tamquam, velut, perinde ac si, ὡσεί, ὡσπερανεί (It. come, come se; Fr. comme si; Hisp. como, como si; Germ. als wenn, wie wenn, als ob, gleich wie, gleichsam; Angl. as, as is, as it were, in a manner).

Unde

UNDĔ, adverb. — Unde est a quo loco, ex quo loco, ὅθεν, ὑπόθεν (It. onde, donde; Fr. d'où; Hisp. de donde; Germ. von woher, woher; Angl. out of uhat place, whence): cui respondet inde et eo.

Ēvānēscō

ĒVĀNESCO, vānescis, vānŭi, (vanitum), vānescere, n. inchoat. 3. (ex et vanesco). - Evanesco, ἀφαρίζομαι, est vanus fio, in nihilum redigor, e conspectu abeo, vanesco (It. svanire, sparire, perdersi; Fr. s'évanouir, disparaître, se dissiper, passer, se perdre, devenir nul ou vain; Hisp. desvanecerse, desaparecerse, no parecer mas; Germ. hinschwinden; vergehen, kraftlos werden, verschwinden; Angl. to vanish away, disappear, fade, decay, perish).

Apostolus

ĂPOSTŎLUS, i, m. 2. (ἀπόστολος) hoc est missus, dimissus; vox Graeca ab ἀποστέλλω mitto, dimitto.

¶ 1. A ICtis apostoli dicuntur litterae, quae ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, dantur, quae scriptum habent, a quo datae sint, qui appellet, et ad quem appellet, et adversus quem, et a qua sententia: et vocantur alio nomine appellatoriae: item dimissoriae, quia per eas causa ad eum, qui appellatus est, dimittitur.

¶ 2. Apostolus dicebatur, qui a summo Iudeorum sacerdote, ad tributa quaedam ex peculiaribus synagogis colligenda mittebatur.

¶ 3. Apud Christianos scriptores κατ᾽ ἐξοχὴν Apostoli dicuntur Iesu Christi D. N. legati, missi per universum terrarum orbem ad evulgandum Euangelium gratiae Dei.

Adspectō

ASPECTO vel adspecto, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequent. ab aspicio. - Part. AspectansI. - Aspecto est saepe, attente ac diligenter specto atque intueor; admiratus, stupens atque attentus intueor.

Praedicō

PRAEDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Praedicare est de re aliqua saepe ac palam dicere, sermone celebrare, commemorare, divulgare, pronunciare, ἀναγορεύω, κηρύσσω (It. pubblicare, divolgare, far la grida, bandire; Fr. proclamer, crier, publier;Hisp. proclamar, publicar; Germ. öffentlich ausrufen, -bekannt machen; Angl. to spread abroad, proclaim, report, publish, declare).

Iūdicium

IŪDĬCĬUM, ĭi, n. 2. (iudex) legitima causae seu rei controversae, apud iudicem inter duos aut plures litigantes, contentio et disceptatio, κρίσις, κρῖμα (It. giudizio; Fr. iugement, instruction iudiciaire; Hisp. iuicio, sentencia: Germ. d. Urtheil, d. gerichtliche Untersuchung, d. Gericht; Angl. iudgment, a trial, sentence).

Intereā

INTĔRĔĀ, adverb. ex inter et ea

¶ 1. Stricto sensu ac proprie idem atque interim, ἐν τούτῳ, ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ (It. tra tanto, fra questo mezzo; Fr. pendant ce temps-là, dans cet intervalle; Hisp. en tanto, entre tanto, mientras, interin; Germ. unterdess; Angl. in the mean time, meanwhile, in the meanwhile, in the interim).

¶ 2. Aliquando significat interdum, alle volte.

Intercēdō

INTERCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, n. 3. (inter et cedo, quod proprie ire significat). - Intercedereproprie est intervenire, advenire, accedere, ἐπέρχομαι (It. venire di mezzo, intervenire, sopravvenire; Fr. venir entre ou dans l'intervalle, aller entre; Hisp. venir entre, venir en medio; Germ. dazwischen -, dazu kommen; Angl. to come between, intervene, come upon).

Salvō

SALVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (salvus) - Salvo

¶ 1. Sanum facio, sano, sanare.

¶ 2. Servo, libero, salvare, liberare.

Chrīstus

CHRISTUS, i, m. 2. (χριστός) unctus, dict. de sacerdotibus et regibus.

Bellātor

BELLĀTOR, ōris, m. 3. (bello). - Bellator est qui bello est aptus, bellicosus, pugnax, qui intimo ac vehementi ipsius animi ardore in bella fertur, ac proinde differt a milite, quem ipsa respubl. ad bella legit; bellator itaque est etiam heros, vir bello illustris, animosus strenuusque pugnator (It. guerriero, combattitore, eroe; Fr. guerrier, combattant, héros;Hisp. guerreador,

heroe; Germ. wer Krieg führt, d. Krieger, Kriegsheld, wackerer oder muthiger Streiter; Angl. a warrior, a hero).

Cōnsilium

CONSĬLĬUM, ĭi, n. 2.

A) Abstracte accipitur

I.) Pro effectu mentis vel intellectus, et

II.) Pro causa sive pro ipsa facultate consilii capiendi.

I.) Consilium accipitur pro effectu mentis vel intellectus, et

¶ 1. Consilium dici potest, quatenus capitur, et est actus aliquid, praecipue inter plures, perpendendi proindeque deliberandi; ac propterea in plur. numero interdum consilia significant sententias, deliberationes.

¶ 2. Consilium dici etiam potest, quatenus datur.

¶ 3. Denique consilium dicitur, quatenus est uniuscujusque voluntaria deliberatio, seu ratio excogitata faciendi aliquid, aut non faciendi.

II.) Consilium dicitur etiam ipsa facultas consilii capiendi, scilicet ratio, prudentia, solertia, celeritas animi in rebus pervidendis ac deliberandis

B) Concreto, uti ajunt, sensu saepe sumitur pro coetu hominum consultantium: qua notione frequenter in concilium mutatur in libris, et unum pro altero promiscue legitur. Occurrit autem

¶ 1. Generatim. et

- a) Ponitur Graecorum significatione pro βουλὴ.

- b) De senatu apud Romanos.

- c) De judicum collegio, cui de re aliqua sententia ferenda erat.

- d) Denique de familiarium consultantium coetu.

¶ 2. Speciatim ponitur de consultantium coetu, quem quis ex jure adhibet sibique adjungit: quo sensu

- a) Occurrit de iis, qui Romanis magistratibus deliberantibus assidebant; ac propterea magistratus ipsi de vel ex consilii sententia pronunciare dicebantur.

- b) Interdum ponitur et de senatus, collegii etc. parte aliqua ad aliquod munus electa.

¶ 3. Item speciatim ponitur de uno tantum homine, qui dat consilium.

Epilēpsia

ĔPĬLEPSĬA, ae, f. ἐπιλεψία, morbus comitialis et sonticus, quo totius corporis constitutio convellitur, homo crebro et subito concidit, ex ore spumae moventur, deinde, interposito tempore, ad se redit et per se ipsum consurgit, ut Cels. 3. 23. describit: ab έπιλαμβάνω occupo, invado, corripio.

Monachus

MŎNĂCHUS, i, m. 2. μοναχός, monaco, solitarius, qui vitam vivit solitariam: est a μονάζω, solus dego.

Colloquor

COLLŎQUOR vel conloquor, lōqueris, lōcūtus vel lōquūtus sum, lōqui, dep. 3. (cum etlequor).
- Colloquor est simul loquor (It. ragionare insieme, abboccarsi; Fr. s'entretenir, s'aboucher, conférer; Hisp. abocarse, conferir; Germ. zusammen reden oder sprechen; Angl. to speak together, converse, confer).

Archangelus

ARCHANGĔLUS, i, m. 2. (ἀρχάγγελος) angelorum princeps ab ἀρχὴ et ἄγγελος.

Adsuēfaciō

ASSUEFĂCĬO vel adsuefacio, făcis, fēci, factum, făcere, a. 3. (assuesco et facio).
- Assuefacio est assuetum reddo, usu doceo (It. assuefare, avvezzare; Fr. accoutumer, habituer; Hisp. acostumbrar, avezar; Germ. machen, dass Jemand an etwas gewöhnt, ihn an etwas gewöhnen; Angl. to accustom, habituete, inure, use to a thing).

Assecla

ASSĔCLA vel adsecla, et assĕcŭla vel adsecula, ae, m. 1. - Assecla est assectator, comes, ab assequendo dictus, et significat eum, qui alicujus commodi spe alterum sequitur, et dicitur plerumque in contemptu (It. seguitatore, partigiano; Fr. suivant, sectateur; Hisp. siguiendo, sequaz; Germ. der Anhänger, Parteigänger; Angl. a mean attendant, slave, menial).

Abstineō

ABSTĬNĔO, tĭnes, tĭnui, tentum, tĭnere, 2. (abs et teneo). - Proprie est cohibere, continere, temperare (It. astenere, tener lontano; Fr. tenir éloigné, écarter, retenir; Hisp. retener, abstenerse; Germ. ab-zurück-fernhalten; Angl. to abstain from, keep from, or out of the way of, keep aloof from).

Polygamī

PŎLYGĂMĬA, ae, f. 1. πολυγαμία, conditio viri, qui uno tempore plures uxores habet, vel qui unam post aliam plures duxit. Hinc polygamus, -a, -um.

Exstruō

EXSTRŬO vel extruo, strŭis, struxi, struetum, strŭere, a. 3. (ex et struo). - Exstruere, κατασκευάζω, est strues facere, accumulare (It. accatastare, ammonticchiare, accumulare; Fr. accumuler, entasser; Hisp. acumular, cumular, amontanar; Germ. in die Höhe häufen, aufthürmen, aufhäufen; Angl. to accumulate, heap together, amass).

Sacellum

Sacellum, i,n. 2. absolute, substantivorum more. - Sacellum, ναΐζιον, locus parvus Deo sacratus cum ara.

Turricula

TURRĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. a turris, parva turris, torricella, τυῤῥίδιον, πυργίον.

I.) Proprie.

II.) Translate vel improprie, a similitudine.

¶ 1. Accipitur pro pyrgo seu vase illo in modum turris facto, per quod tali in alvebium mitti solent, et alio nomine pyrgus dicitur.

¶ 2.Item dicitur de armario in modum turris facto.

Convocō

CONVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et voco). - Convoco est simul voco, multos simul arcesso, ad contionem voco, cogo, congrego (It. convocare, radunare, far venire; Fr. convoquer, rassembler, réunir; Hisp. convocar, llamar, congregar, juntar; Germ. zusammenrufen;Angl. to call together, assemble, summon, convoke, convocate).

Negō

NĔGO, as, āvi, ātum, are, 1. - Negare est idem ac negationem efferre, promere, ἀπόφημι, ἀρνέομαι (It. dire di no; Fr. dire non; Hisp. negar; Germ. nein sagen; Angl. to say no or not).

Honōrō

HŎNŌRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Honorare est honore afficere, colere, τιμάω (It. onorare, rispettare; Fr. honorer, faire honneur à, traiter avec distinction; Hisp. honrar, respirar, acatar, venerar; Germ. ehren, beehren, smücken, beschenken, mit Ehre auszeichnen;Angl. to honour, respect, reverence).

Prophēta

PRŎPHĒTA et prophetes, ae, m. 1. indovino, profeta, προφήτης, qui futura praedicit, a se primum intellecta, vates, divinus: a πρόφημι praedīco.

¶ 1. Propheta apud Graecos et Latinos non quilibet fani alicujus antistes dicebatur, sed qui iis templis praepositus erat, ubi oraculum esset, cujus ille responsa interpretabatur.

¶ 2. In Sacris Litteris, et apud Christianos scriptores sunt prophetae viri sancti, qui a Deo illustrati multa praedixerunt de Messia, de Hebraeorum captivitate, de fine bonorum et malorum hominum, etc.

Iūdaismus

IŪDĂISMUS, i, m. 2. Iudaeorum religio.

Chrīstiānismus

CHRISTĬĀNISMUS, i, m. 2. χριστιανισμὸς, Christianorum religio.

Cāsus

CĀSUS, us, m. 4. - Casus a cado est actus cadendi, ruina (It. caduta, cadimento; Fr. action de tomber, chute; Hisp. el acto de caer, caida; Germ. d. Fall oder das Fallen; Angl. a fall or falling).

I) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ponitur de personis aut rebus.

¶ 2. Latiori sensu a Grammaticis casus appellatur forma nominum, quae declinatione in aliam atque aliam positionem cadunt, quaeque Gr. πτῶμα dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur pro eventu fortuito et non praeviso, sive bonus, sive malus sit.
Veteres casum et fortunam deos fecerunt, qui inopinatis eventibus praeessent, eosque, cum liberet, accidere permitterent. Discrimen, quod inter haec duo statui solet, est ejusmodi, ut Fortunaetribuantur ea, quae ex causis quidem non necessariis proficiscuntur et propterea fortuita dicuntur; tamen sine hominum opibus et studiis neutram in partem effici possunt, ut interitus exercituum, invidiae, exsilia, honores etc.: Casui vero ea assignentur, quae sine ulla hominum ope eveniunt, ut procellae, incendia, morsus bestiarum, et similia.

¶ 2. Hinc ponitur saepe et pro occasione fere cum Genitivo, interdum tamen, si verborum series per se id offerat, etiam absolute.

¶ 3. Item casus ponitur de iis omnibus, quae ab altiori gradu in inferiorem quomodocumque decidunt, ac speciatim de iis, quae transeunt, desinunt, intereunt.

¶ 4. Hinc saepissime de quacumque ruina, qua quis de suo statu aliquo modo decidit.

¶ 5. A medicis casus dicitur ipse morbus vel symptoma.

Īnfluxus

INFLUXUS, us, m. 4. (influo) actus influendi.

Īnfluō

INFLŬO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. (in et fluo) - Influere estintro fluere, illabi, εἰσρέω (It. scorrere, inondare dentro; Fr. couler dans, se jeter dans;Hisp. corer, distilar, manar dentro; Germ. hineinfliessen, - strömen; Angl. to flow or run into).

Comētēs

CŎMĒTES, ae, m. 1. κομήτης. Dictus est cometes a κόμη, hoc est coma, quia late splendorem velut comam fundit. Ideo autem est masculini generis, quia κομήτης vel adjectivum est masculini generis, vel adjective usurpatur, et ἀστὴρ stella subintelligitur. - Hinc cometes est stella crinita.

Quidem

QUĬDEM, adverb. certe, profecto, sane, μέν, γε (It. certamente, di vero, per verità, in vero, bensì; Fr. il est vrai, à la vérité, je l'avoue, sans doute, assurément; Hisp. en verdad, sin duda, aseguradamente, ciertamente; Germ. zwar, nämlich; Angl. indeed, truly, in truth, certainly, assuredly).

Portendō

PORTENDO, tendis, tendi, tentum, tendere, a. 3.
(pro vel porro et tendo). — Portendere est verbum sacrum ac religiosum, et valet praemonstrare,

praedicere, ante significare, ἐπισημαίνω (It. presagire, mostrare da lungi, pronosticare; Fr. montrer, annoncer;Hisp. mostrar, seňalar, pronosticar, anunciar; Germ. zeigen, anzeigen, ein Wahrzeichen geben, darreichen, prophezeihen, weissagen; Angl. to presage, portend, forebode, foretell, foreshow, betoken, augur, prognosticate).

Rēctrīx

RECTRIX, īcis, f. 3. reggitrice, governatrice, ἰθύντειρα, quae regit, gubernatrix.

Imprūdentia

IMPRŪDENTĬA vel inprudentia, ae, f. 1. (in negat. et prudentia) inscitia, ignorantia, error, ignoranza, errore, ἄγνοια.

Noxa

NOXA, ae, f. 1. (noceo) nocumentum, fraus, βλάβη (It. nocumento, danno, pregiudizio; Fr. tort, préjudice, dommage, mal, malheur, calamité; Hisp. tuerto, agravio, perjuicio, daňo; Germ. d. hurt, harm, damage, mischief, injury, prejudice; Angl. Schaden, den man zufügt oder leidet).

Minister

Minister, tri, m. 2. absolute, substantivorum more, est homo liber, aut servus, qui alteri inservit, famulus, administer, ὑπηρέτης (It. ministro, servente; Fr. serviteur, domestique, esclave; Hisp. servidor; Germ. d. Diener, Aufwärter, Gehülfe; Angl. a servant, attendant).

Angelus

ANGĔLUS, i, m. 2. (ἄγγελος) nuntius — Speciatim usurpatur de caelestibus spiritibus, de quibus haec ibi dictis addenda censemus. — Imprimis animadvertimus eos, qua uti nuntii mittuntur, angelos dici, ita ut nomen sit officii proprie non naturae; cum vero sint spiritus, materia et forma non constant, idcirco eiusdem non sunt speciei nec corruptioni obnoxii, quia simplices omnino, quamvis corpora assumere eos non dedeceat; nec intelligunt per species a rebus acceptas sed per eas, quae sibi sunt naturaliter congenitae; probabilius creati cum ipso universo in gratia sed beatitudine mere naturali, ad supernaturalem diverso gradu merendam; multitudine denique innumera. Distincti praeterea ex sacris litteris cognoscuntur in novem ordines, in Angelos, stricto sensu, ut videtur, dictos, Archangelos, Virtutes, Potestates, Principatus, Dominationes, Thronos, Cherubim, Seraphim. — Porro ex iis alii Deo fideles perstiterunt, alii superbi rebellarunt, ita ut iterum distinguantur in bonos et malos.

Associō

ASSŎCĬO vel adsocio, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et socius). - Est in socium adscire, socium adjungere (It. associare; Fr. associer;Hisp. asociar; Germ. beigesellen; Angl. to associate).

I.) Proprie.

II.) Figurate est jungere, annectere.

Nātīvitās

NĀTĪVĬTAS, ātis, f. 3. natività, nascimento, γενετή, γένεσις, ortus, origo.

Malignus

MĂLIGNUS, a, um, adject. — Malignus est qui mala est natura, atque adeo malus, improbus, invidus, malevolens, κακόθυμος (It. maligno, cattivo, invidioso; Fr. d'un méchant naturel, mauvais, méchant, malfaisant, jaloux; Hisp. malo, malicioso, invidioso; Germ. bösartig, boshaft, verderblich, schädlich, neidisch; Angl. bearing ill-will, ill-disposed, spiteful, envious, malignant, malicious).

Diabolus

DĬĂBŎLUS, i, m. 2. διάβολος. - Diabolus est calumniator, criminator, a διαβαλλω, calumnior, criminor: aut significat transgressorem

Minūtātim

MĬNŪTĀTIM, adverb. (minutus) in minutas partes, minute, minutim, κατ᾽ ὀλίγον, εἰς λεπτότατα (It. minutamente, in picciole parti; Fr. en petits morceaux; Hisp. en pequeňos pedazos; Germ. klein, stückweise, in Stücken; Angl. in very small pieces, in bits or crumbs, bit by bit, piecemeal).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a superiori paragr.

¶ 2. Ponitur et pro paullatim, sensim.

¶ 3. Item singillatim

Temptō

TENTO vel tempto, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. aut intens. a teneo vel tendo) — Tento est tangendo exploro, manu tracto: est enim diu et multum tenere ac tractare, ut solent quippiam exploraturi (It. toccare e ritoccare; Fr. tâter, toucher et retoucher; Hisp. tocar y retocar; Germ. betasten, wiederhol berühren; Angl. to touch and retouch, explore by touching).

Vexō

VEXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. vel intens. a veho vel vegeo) — Vexo duo praecipue significat; nempe A) Est agito, concutio, jacto, quatefacio, ἐνόχλέω (It. agitare, sbattere; Fr. ballotter, pousser, agiter fortement, ébranler; Hisp. agitar, sacudir, pujar; Germ. b. Fahren schütteln, rütteln, stark bewegen, erschüttern; Angl. to agitate, shake violently).

Vae

VAE duplici ratione usurpatur, vel ut interjectio, vel ut substantivum nomen. — Vae igitur

¶ 1. Est interjectio et quidem dolentis et malum denunciantis aut timentis, ahi! guai! οὐαί.

— a) Absolute.

— b) Saepius cum Dativo.

— c) Raro cum Acc.

¶ 2. Adverbium interdum esse putat Prob. Art. min. 665. et 675. p.145. et 146. K., sed tam parum differt ab interjectione, ut discrimen ab eo inductum subtilius nobis videatur.

¶ 3. Item est ac particula loquelaris ve.

¶ 4.Usurpatur etiam substantivorum more, et est lamentatio, luctus.

Dēmēns

DĒMENS, entis, adject. (de et mens). - Demens est amens, insanus (It. pazzo, stolto, fuor di senno, demente; Fr. hors de sens, insensé, fou, furieux; Hisp. insensato, insano, fatuo, loco; Germ. der von der Besinnung entfernt ist, unsinnig, wahnsinnig, toll, bethört, thöricht; Angl. out of one's mind, mad, raving, foolish).

Magus

MĂGUS, i, m. 2. et Maga, ae, f. 1. μάγος, dictio Persica, quae apud eos significat sapientem. Sapientes enim Persae magos vocant, ut Graeci philosophos (It. mago, stregone, maga, strega; Fr. mage, magicienne; Hisp. mago, mágica; Germ. d. Magier, Zauberer, d. Magierin, Zaubererin; Angl. a magician, mage, an enchantress, sorceress).

Advocō

ADVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et voco). - Advoco est aliquem ad me auxilii, consilii, vel alicujus rei agendae causa arcesso (It. chiamare a sè, convocare, invitare; Fr. appeler à soi, convoquer, inviter; Hisp. apelar, convocar, convidar; Germ. beirufen; Angl. to call, or call to one).

Incantāmentum

INCANTĀMENTUM, i, n. 2. (incanto) incantatio, incantesimo, ἐπῳδή.

Collūdō

COLLŪDO vel conludo, dis, si, sum, dere, n. 3. (cum et ludo). - Colludo est simul cum alio ludo (It. giuocare, scherzare insieme; Fr. jouer avec ou ensemble; Hisp. jugar juntos; Germ. zusammenspielen; Angl. to play or sport together, play with).

¶ 1. Generatim occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum Dativo.

¶ 2. Speciatim colludere apud JCtos dicuntur inter se litigantes, cum ficte et veluti per ludum litigant, alterque patitur se superari, ut tertio cuipiam praejudicium afferatur.

Aeternum

AEternum, adv. quod significat

- a) perpetuo, semper.

- b) Assidue, iterum iterumque.

Resuscitō

RĔSUSCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et suscito). - Resuscito est idem ac resurgere facio, iterum suscito, excito, ἀνεγείρω (It. risuscitare; Fr. réveiller, faire revivre; Hisp. resucitar;Germ. wieder er - oder auf -erwecken; Angl. to rouse again, revive, resuscitate).

I.)Proprie est revocare ad vitam.

II.) Translate.

Citō

CĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a cieo. - Cito est valde moveo, permoveo, tota vi studioque moveo (It. muovere con tutta la forza; Fr. mouvoir fortement, secouer violemment; Hisp. mover fuertemente, sacudir violentamente; Germ. mit aller Gewalt, Anstrengung, Absicht in Bewegung setzen;Angl. to excite, stir up, rouse). Duo praecipue significat, hoc est

A) Simpliciter et proprie est aliquid vehementer celeriterque movere;

B) Ratione habita loci, ad quem aliquid movetur atque impellitur, est invitare, vocare.

Nūbēs

NŪBES, is, f. 3. — Nubes est vapor densatus in aere et obumbrans, νεφέλη (It. nuvola, nube; Fr. nue, nuée, nuage; Hisp. nube, nublada; Germ. die Wolke; Angl. a cloud, mist).

Pius

PĬUS, a, um, adject. — Pius

¶ 1. Est qui parentes, majores, sanguine conjunctos, amicos, patriam amat, colit, fovet, iisque obsequitur et inservit, benignus, misericors, εὐσεβής (It. pio, pietoso, rispettoso, affettuoso; Fr. pieux, tendre, affectioné, affectueux; Hisp. pio, tierno, afectuoso; Germ. hererbietig, liebevoll, zärtlich, gesinnt, pflichtgetreu; Angl. pious, dutiful, affectionate, virtuous, respectful, loyal).

¶ 2. Item qui deos veretur colitque, et sanctis est moribus, religioso, da bene, divoto, pio.

— 1.°) De hominibus.

— a) Generatim.

— b) Hinc pii dicuntur poetae, quia divinum aliquid habere creduntur et deorum numine afflari.

— c) Item Elysii manes.

— 2.°) De rebus physicis et abstractis, quae ad religionem pertinent.

— a) Generatim.

— b) Pia et aeterna pax sit, formula adhiberi solita in foederibus.

— c) Pium est, pie et diis placens res est.

¶ 3. Pius, justus, crimine carens.

¶ 4. Est etiam benignus, clemens, misericors, pietoso, clemente.

¶ 5. Item minime gravis, blandus, jucundus, amoenus.

Iūstus

IUSTUS, a, um, adject. (jus secundo loc.). — Justus est qui juste facit, qui cum jure convenit, δίκαιος (It. giusto; Fr. juste, conforme à la justice; Hisp. justo, lo que es conforme à justicia; Germ. gerecht, rechtmässig, recht; Angl. just, uprigt).

Introeō

INTRŎĔO, is, īvi et ĭi, ĭtum, ire, n. 4. (intro et eo). - Introire est ire intro, ingredi, εἰσέρχομαι (It. entrare; Fr. entrer; Hisp. entrar; Germ. hineingehen; Angl. to enter, go into).

Beātitūdō

BĔĀTĬTŪDO, ĭnis, f. 3.

¶ 1. Est beata vita, felicitas. Judicium

¶ 2. Sequioris Latinitatis tempore beatitudo fuit blanda et reverens appellatio episcoporum, ac praecipue summi pontificis Romani, cui nunc soli propria est.

Impius

IMPĬUS vel inpius, a, um, adject. (in negat. et pius). - Impius est sceleratus, nefarius, non pius; et praecipue qui de Deo, patriave, aut parentibus male meretur, ἀνόσιος, ἀσεβὴς, ἄθεος (It. empio, scellerato; Fr. impie, sacrilège, criminel, dénaturé; Hisp. impio, sacrilego, inhumano; Germ. gottlos, ruchlos, gewissenlos; Angl. impious, irreligious, wicked).

Dētrūdō

DĒTRŪDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (de et trudo). - Detrudere est vi deorsum trudere, depellere, dejicere, deturbare (It. cacciar giù per forza, respingere, espellere; Fr. pousser violemment en bas, chasser, repousser, déloger; Hisp. pujar violentamente abaxo, echar fuera, rempujar; Germ. Jemanden oder etwas herabstossen, wegstossen, wegdrängen, vertreiben; Angl. to thrust down by force, drive or push from).

Cruciō

CRŬCĬO, as, āvi, ātum, are, 1. (crux). - Crucio proprie est cruci affigo (It. crocifiggere; Fr. mettre en croix, crucifier; Hisp. crucificar, enclavar en la cruz; Germ. an's Kreuz schlagen, kreuzigen;Angl. to crucify).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2.Latiori sensu torquere significat, dolorem afferre.

II.) Translate.

Summātim

SUMMĀTIM, adverb. (summa)

¶ 1. Est in summa, breviter et per summa canita, sommariamente, brevemente, κεφαλαιωδῶς, ὁμαδόν, ἐν ἐπιτομῇ.

¶ 2. Est etiam leviter et quasi in summo.

Lingua

LINGUA, ae, f. 1. - Lingua est pars corporis in ore sita voci formandae dignoscendisque saporibus destinata: a lingo, quia unicum est linctus instrumentum, γλῶσσα, γλῶττα (It. lingua; Fr. la langue; Hisp. lengua; Germ. die Zunge; Angl. the tongue).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Linguam exserere ludibrii causa in aliquem mos fuit antiquis Latinis, qui etiamnum apud nostrates viget, quo quidem obscaeni aliquid adversus alium, quicum contendis, significatur; nam lingua ita exserta similitudinem quamdam penis exhibet, quae tum viris, tum feminis, tum pueris stupri contumeliam minitari videtur.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice lingua, tamquam instrumentum loquendi,

- a) Est sermo, locutio, oratio, parlare, discorso, parole.

- b) Item facultas dicendi, eloquentia.

- c) Item licentia loquendi, obtrectatio.

¶ 2. Lingua est etiam differentia sermonum, linguaggio, lingua.

¶ 3. Poetice de brutis animalibus usurpatur pro voce, sono, voce, suono.

¶ 4. Item signum vocis, ut littera.

¶ 5. A similitudine dicitur de herba, quae alio nomine lingulaca.

¶ 6. Sic lingua bubula est buglossa. lata folia linguae bovis similia gerens.

¶ 7. Lingua canis est herba eadem ac cynoglossa.

¶ 8. Item de promontoriis, aut terrarum prominentiis in mare excurrentibus, promontorio, capo, lingua di terra.

¶ 9. Sumitur et pro lingula seu ligula, qua mensuram significat, un cucchiaio.

¶ 10. Item pro tenui lamina in tibiis, qua diviso spiritu sonus efficitur, linguetta.

¶ 11. Lingua vectis est pars extrema, quae oneri subiicitur.

¶ 12. Est etiam ferrea virgula, quae in tintinnabuli cavitate pendens commota ex eodem sonum excitat; Italice battocchio et battagliodicitur.

Latīnus

LĂTĪNUS, a, um, adject. (Latium). Comp. Latinior et Sup. Latinissimus. — Latinus estad Latium pertinens, Latino, Λατῖνος.

Legō

LĔGO, lĕgis, lēgi, lectum, lĕgere, a. 3. λέγω. — Legereest colligere: a voce Graeca allata (It. cogliere, raccogliere; Fr. ramasser avec les mains, recueiller, cueiller; Hisp. coger con la mano, recoger; Germ. zusammenlesen, sammeln; Angl. to collect, gather, cull, pick up). Ceterum quum hoc verbum latissime pateat, ad tria praecipue capita redigi potest: est enim

A) Stricto sensu colligere;

B)Praegnante significatione est sibi colligere atque capere, atque adeo inter plura quaerendo eligere, seligere; denique

C) Oculis colligere, oculis scripta percurrere.

A) Stricto sensu est colligere; et occurrit

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) Universim.

— 2.°) Poetica sunt quae sequuntur speciatim usurpata.

— a) Legere fila est adducere et colligere obvolvendo: quod fecisse dicitur Theseus, qui e labyrintho Cretensi, Ariadnae admonitu, expedivit se, filum in introitu explicando, in reditu colligendo.

— b) Saepe ad navigationem pertinet, nam legere vela est contrahere et in volumen colligere; quod fit navigandi fine, ammainare: cui contrarium est dare, explicare etc.

— c) Legere funem est solvere, quod fit, quum nautae funem a ripa trahunt et colligunt.

¶ 2. Speciatim est furari, quasi clam colligere: unde sacrilegium, de sacro furtum.

¶ 3. Item speciatim de loco dicitur; et

— a) Legere locum aliquem est percurrere, praeterire, obire, scorrere, passare, oltrepassare, trascorrere: ut qui poma legunt, huc illuc discurrunt colligendi studio; seu est loci singula puncta quasi colligere: et fere de navigantibus dicitur.

— b) Hinc legere vestigia est eius, qui praecessit, vestigia observando, quasi in modum e terra legentis quippiam, eadem via sequi, seguitare le orme, tenere dietro la traccia.

— c) Hinc etiam legere oram est praeterire oram radendo, costeggiare.

II.) Translate est clam aucupari, furtim excipere; et ad aures transfertur.

B) Praegnante significatione est sibi colligere atque capere, atque adeo inter plura quaerendo eligere, seligere, scegliere.

— a) Generatim.

— b) Speciatim vir virum legere dicitur, quum unus civis alterum eligit.

C) Legere est etiam oculis colligere; et occurrit

¶ 1. Generatim pro percurrere oculis et videre, vedere, scorgere.

¶ 2. Speciatim et saepissime est oculis scripta percurrere, quasi verba colligendo. leggere, ἀναγινώσκω.

— a) Cum Accusativo libri, scripti, denique rei.

— b) Cum Accusativo personae, quae librum scriptumve confecit.

¶ 3. Item speciatim est alta et clara voce aliis legere, recitare, leggere ad alta voce, recitare, declamare.

¶ 4. Item significat docere, enarrare, interpretari, insegnare, spiegare: quia olim omnis grammaticorum industria in eo versabatur, ut poetas alta voce discipulis legerent atque interpretarentur.

¶ 5. Item, legere senatum(et legere aliquem in senatum) munus censorum fuit, qui recitabant in curia nomina senatorum, qui in eum ordinem tunc primum adsumebantur, et qui iam ante eo munere functi erant: ac si quis nota dignus esset, praetereuntes, senatu movebant. Quem primum legendo nominabant, is princeps senatus habebatur.

Dīligens

DĪLĬGENS, entis, adiect. - Diligens proprie est qui diligit, amans: sed quia qui diligit, libenter curam impendit, diligens dictus est studiosus, accuratus, sedulus (It. diligente; Fr. attentif, soigneux, diligent; Hisp. cuidadoso, despachado; Germ. sich e. Sache befleissigend, aufmerksam, sorgfaltig darin, oder in Bezug darauf; Angl. attentive, diligent, mindful, heedful, careful, studious, industrious, earnest).

Sapiō

SĂPĬO, săpis, săpīvi et săpĭi et săpŭi, săpĕre, n. 3. - Sapio est saporem habeo, χυλὸν ἔχω (It. aver sapore, o gusto; Fr. être sapide, avoir de goût; Hisp. haber sabor; Germ. schmecken, schmackhaft sein, - haben; Angl. to have a taste or relish).

I.) Proprie.

¶ 1. Est saporem habeo.

¶ 2. Item saporem percipio, sentire il sapore, gustare.

II.) Translate.

¶ 1. Per catachresin transfertur ad odores, aver odore, olere, redolere, et cum Accusativo occurrit.

¶ 2. Saepissime refertur ad animum, et significat intelligere, sapientia praeditum esse, quid agendum fugiendumve sit, scire, bonam mentem et rectum rerum iudicium habere, quid e re sua cuique sit, dignoscere, peritum esse, sapere, intendere, aver giudizio, senno, uso di ragione, esser avveduto, saggio, conoscere, intendersene.

- a) Absolute.

- b) Cum Accusativo.

- c) Sapere ad aliquid, sapere in aliqua re, quum de re quapiam agitur.

- Hinc Particip. praes. Sapiens, entis, cuius Ablat. sing. sapienti et sapiente, et Genet. plur. sapientium et sapientum (V. locc. cit.): occurrit autem

A) Adiective, et

B) Substantivorum more; sed translata tantum significatione.

A) Adiective, unde Comp. Sapientior, et Superl. Sapientissimus. - Sapiens

¶ 1. Generatim est doctus, peritus, prudens, mente et consilio praeditus, bene sanus: cui opponitur stultus, φρόνιμος, σοφός, saputo, dotto, prudente, savio, o saggio, avveduto, accorto.

- 1.°) Absolute.

- a) De hominibus.

- b) De beluis.

- c) De rebus inanimis.

- 2.°) Cum Genetivo.

¶ 2. Speciatim, et praecipue sapiens dicitur, qui humanarum divinarumque rerum scientia pollet, et ad ea vitam suam moresque ita instituit, ut integrum se a vitiis pravisque affectibus praestet, et animum virtutibus moralibus exornet.

B) Substantivorum more

¶ 1. Significatione in super. paragr. 1.adlata. Plaut. Rud. 4. 7. 19. Semper cavere hoc sapientes nequissimum est. Id. 2. 4. 15. Sapienti ornatus, quid velim, indicium facit. a chi sa. et Pers. 4. 7. 19. (et Ter. Phorm. 3. 3. 8.) Dictum sapienti sat est. a buon intenditor poche parole. Cic. 1. Nat. D.9. 23. Sapientumne (causa) an stultorum? Id. Sext. 10. 23. Sapientes omnia sua causa facere. Sall. Cat. 11. Secundae res sapientium animos fatigant. Id. 1. Hist. fragm. 48. Dietsch. Quae pessumi et stultissimi decrevere, ea bonis et sapientibus faciunda sunt. Horat. 3. Od. 21. 14. sapientium curas retegis Lyaeo. Id. 1. Ep. 4. 5. quidquid dignum sapiente bonoque est.

¶ 2. Significatione in super. paragr. 2. adlata. Lucret. 2. 8. Sed nil dulcius est, bene quam munita tenere Edita doctrina sapientum templa serena. Nepos Thrasyb. 4. Pittacus ille, qui septem sapientum numero est habitus. Tac. Agric. 46. Ut sapientibus placet. h. e. philosophis. Cic. 3. Off. 4. 16. Nemo enim horum (sapientum) sic sapiens est, ut sapientem volumus intelligi: nec ii, qui sapientes habiti sunt, M. Cato et C. Laelius, sapientes fuerunt: ne illi quidem septem: sed ex mediorum officiorum frequentia similitudinem quamdam gerebant, speciemque sapientum. Hinc proverbii loco ab Horat. 2. Sat. 3. 296. sapientum octavus ridicule vocatur L. Stertinius, Stoicus philosophaster, ut Iunenal. 2. 40. Tertius e caelo cecidit Cato.

Meminī

MĔMĬNI, isti, isse, defect. 3. - Meminisse est recordari, memoria tenere, in memoriam redire, et, ut ait Seneca Ep.33. a med., rem commissam memoria custodire, μέμνημαι (It. ricordarsi, rammentarsi; Fr. se souvenir, se rappeler; Hisp. recordar, traer á la memoria, recapacitar la memoria; Germ. sich erinnern, gedenken, eingedenk sein, an etwas denken, nicht vergessen, sich an etwas erinnern, wohl wissen; Angl. to remember, keep in mind, call to recollection, recollect).

Sapientia

SĂPĬENTĬA, ae, f. 1. (sapiens) gustus, sapor, gusto, sapore.

I.) Proprie.

II.) Translate, et fere dicitur de animo

¶ 1. Generatim significat sanam mentem, recte sentiendi vim, sanum de rebus iudicium, quibus homo sui compos est, cognoscit, advertit, intelligit; et opponitur delirio, amentiae, furori.

¶ 2. Speciatim dicitur de cognitione, peritia, sagacitate, prudentia, rerum expetendarum et fugiendarum scientia, sapere, senno, giudizio, accortezza, saviezza, prudenza, φρόνησις: et opponitur stultitiae, temeritati, inscitiae.

¶ 3. Item de temperatione quadam lenitatis et prudentiae: quia sapientis est, in rebus humanis aequum se potius, quam rigidum praebere.

¶ 4. Item de peritia in una aliqua scientia.

¶ 5. Praegnanti, ut aiunt, sensu, saepe est cognitio et scientia omnium divinarum humanarumque rerum, quam vitae integritas et morum sanctitas consequitur, sapienza, filosofia, santità, σοφία.

Valeō

VĂLĔO, văles, vălŭi, vălĭtum, vălere, n. 2. — Valeo est vires habeo, possum, integris viribus sum, validus, robustus sum, ἰσχύειν (It. aver forza, potere, essere robusto, gagliardo; Fr. être fort, vigoureux, pouvoir, valoir; Germ. stark, kräftig, wohl auf sein, Giltigkeit haben, können; Angl. to be strong, be able). Occurrit intransitive; tamen assumit saepe, transitivorum more, accus. indefinitum multum, plus, plurimum, minus, minimum, nihil, tantum, quantum, quid, idem etc.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sanum esse, sanitate vigere, essere sano, aver salute, ὑγιαίνω, ἔῤῥωμαι.

¶ 3. Hinc τῷ valere interdum utimur, quum stomachantes aut aspernantes abire jubemus aliquem, et nihili eum facere significamus.

II.) Translate.

¶ 1. Universim est pollere, vim, auctoritatem, pondus habere, potere, valere, δύνασθαι.

¶ 2. Speciatim, et similiter quod ad constructionem attinet, dicitur de iis, quae vim habent in medicina, avere virtù.

¶ 3. Item de iis, quae stant et vim suam servant.

¶ 4. Item pro significare, vim et sententiam habere, significare, aver forza, σημαίνειν: fere cum acc.

¶ 5. Refertur ad pretium, valere, aestimari, δύνασθαι: quo sensu construitur cum Accus., aut cum Genet. indefinito vel Ablat. definito pretii sine praep. aut etiam cum praep. pro.

— Hinc Part. praes. Valens, entis, adjectivorum more plerumque adhibetur; unde Comp. Valentior fere in omn. paragr.; Sup. Valentissimus sub I. 1. et II. 3. — Valens est robustus, fortis, validus, forte, vigoroso, valente, robusto, ἰσχυρός: cui imbecillusopponitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sanus, integer, incolumis, sano, gagliardo, prosperoso, ὑγιής.

II.) Translate.

¶ 1. Est opibus et potentia praeditus.

¶ 2. Refertur et ad vires dicendi.

¶ 3. Est etiam efficax, vim habens, utilis, efficace, giovevole.

Quis

QUIS, quid, pronomen interrogativum, a Graeca voce τίς, quae idem significat (It. chi, che cosa, Fr. qui, quoi; Hisp. que; Germ. wer? was?; Angl. who, which, what).

Intellegō

Intellego, legis, lexi, lectum, lĭgere, a. 3. - Intelligere est mente percipere, intelligentia comprehendere, cognoscere, animadvertere, συνίημι, διανοεω (It. intendere, capire, conoscere; Fr. comprendre, concevoir, entendre, saisir; Hisp. comprehender, entender, alcanzar, conocer, percebir; Germ. einsehen, verstehen, Einsicht von etwas haben; Angl. to understand, comprehend, know.)

Necessārius

NĔCESSĀRĬUS, a, um, adject. (necesse). — Necessarius est is, sine quo aliquid fieri non potest, necessitatem conjunctam habens. Gr. ἀναγκαῖος (It. necessario;Fr. nécessaire, absolu, inévitable, forcé; Hisp. necesario, absoluto, inevitable; Germ. nothwendig, unumgänglich, unvermeidlich; Angl. necessary, needful, unavoidable, indispensable).

Quōmodo

QUŌMŎDO et quo modo, adverb. - Quomodo est quo modo, quo pacto, qua ratione, quemadmodum, πῶς, τίνα τρόπον (It. in qual modo, in che maniera, come; Fr. de quelle manière, comment, comme, de la manière que; Hisp. como, de que manera; Germ. auf welche Art, auf welche Weise, wie; Angl. in what manner, in what may, after what fashion, how, as).

Nōminō

NŌMĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (nomen). — Nominare est nomen imponere, suo nomine appellare, vocare, nuncupare, ὀνομάζω (It. nominare; Fr. nommer, appeler, désigner par un nom; Hisp. nombrar, llamar; Germ. bein Namen nennen, benennen, nennen; Angl. to name, call by name).

Ēn

ĒN, adverb., seu potius interjectio, Gr. ἤν, ἠνὶ, et Hebr. (forma hebraica) en, per apocopen a vocibus Graeca et Hebraica allatis, et significat ecce; usurpatur autem, ut admiratio, vel alius vehemens animi motus indicetur (It. ecco; Fr. voici, voilà; Hisp. aguí está, este es, velo aguí; Germ. sieh' da, siehe; Angl. lo! see! behold!).

Adsum

Adsum, ades, adfui vel affui, adfuturum vel affuturum esse et adfore velaffore, adesse, (ad et sum). - adsum est praesens sum; eique semper absum opponitur. (It. esser presente o da presso a qualcheduno o a qualche cosa; Fr. être present, être près de quelque chose; Hisp. estar presente, estar cerca, al lado, junto; Germ. bei einer Person oder Sache amvesend, zugegen, da sein; Angl. to be present, on the spot, at hand, to be here).

Simplex

SIMPLEX, plĭcis, adject. omn. gen. — Simplex est purus, uniusmodi, qui una re constat, nihil aliud habet adjunctum, nullo modo est compositus. ut sunt elementa rerum, cui opponitur duplex, multiplex, varius etc.: ἁπλοῦς (It. scempio, semplice, solo; Fr. simple; Hisp. simple; Germ. einfach; Angl. simple, pure, unmixed).

Cōnstō

CONSTO, stas, stĭti, stātum, stāre, n. 1. (cum et sto). - Consto est idem quod sto, consisto, firmus immobilisque sto (It. stare, stare fermo ed immobile; Fr. être en permanence, rester ferme, inébranlable; Hisp. quedar, estarse firme, inmobil; Germ. irgendwo in unbeweglicher Stellung sich befinden, stell-feststehen; Angl. to stand, to be consistent).

Sciō

SCĬO, scis, scĭvi et scĭi, scĭtuni, scire, a. 4. - Scio est novi, non ignoro, cognitum habeo, teneo, non me fugit, perspectum est mihi, habeo, ἴσημι, δαίω, γινώσκω (It. sapere; Fr. savoir, connaître, comprendre; Hisp. saber, conocer; Germ. wisen, kennen, verstehen; Angl. to know, understand).

Spectō

SPECTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (specio) — Specto est aspicio, intueor, attente intueor, ὀράω (It. guardare, mirare; Fr. regarder attentivement, contempler, observer; Hisp. mirar, encarar, contemplar; Germ. sorgfältig, eifrig, genau hinsehen, beobachten; Angl. to behold, look or gaze upon).

Vōcālis

VŎCĀLIS, e, adject. (vox)

A) Active duo praecipue significat.

I.) Vocalisdicitur, qui est magnae vocis, sonorus, φωνήεις, εὔφωνος (It. risonante, sonore; Fr. sonore, retentissant; Hisp. sonoro, resonante; Germ. ertönend, tönend, sprechend;Angl. resounding, sonorous).

II.) Vocalis ponitur etiam simpliciter pro eo qui vocem habet, qui est in numero loquentium.

B) Passive.

¶ 1. Vocales litterae, sive absolute vocales, apud Grammaticos, γράμματα φωνήεντα, sunt illae, quae per se sine consonantibus pronuntiari possunt, quia per se quasi vocem faciunt, ut a, e, i, o, u, et in Graecis dictionibus etiam y.

¶ 2. Vocalis est etiam qui voce effertur seu pronuntiatur.

Alphabētum

ALPHĂBĒTUM, i, n. 2. series litterarum, ab alpha (ἄλφα) et beta (βῆτα), quae sunt duo priores Graecorum litterae.

Cornīx

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Cornīcor

CORNĬCOR, āris, ari, dep. 1. Part. Cornicans. - Cornicor est more cornicum garrio.

Bālō

BĀLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. Particip. BALANS I. - Verbum exprimens vocem ovium: pro quo et belo dicitur (minus tamen frequenter), quod ad eam vocem propius accedit. Oves enim clamando bee dicunt. Hinc Varro 2. R. R. 1. 7. Oves enim sua voce (Graeci) appellarunt μῆλα. Nec multo secus nostri ab eadem voce, sed alia littera (vox earum non me, sed bee sonare videtur) ovis belare vocem efferentes dicunt, extrita littera, uti in multis. Ita hunc locum refinxit Pontedera Oper. post. T. 1. p. 219. probante Schneidero, cum antea in editionibus aliter legeretur (It. belare; Fr. bêler; Hisp. balar;Germ. bäh schreien oder blöken; Angl. to bleat).

Strīdeō

STRĪDĔO, strīdes, strīdi (raro strīdŭi), strīdere, 2. et Strido, stridis, stridi, stridere, 3. — Strideo est stridorem edo, acutum et ingratum fere sonum emitto, strepito, sibilo, τρίζω (It. strillare, fischiare, mettere strida, stridere; Fr. faire du bruit, resonner, bruire, crier, siffler, fremir; Hisp. retumbar, resonar, gritar, silbar; Germ. zischen, schwirren, schnarren, pfeifen; Angl. to utter a shrill or grating sound, to cry).

Upupa

ŬPŬPA, ae, f. 1. — Upupa est avis cristis a capite exeuntibus galeata, in fimo semper commorans, ἔποψ (It. upupa, bubbola; Fr. huppe; Hisp. abubilla; Germ. der Wiedehopf; Angl. a houpoo).

Ēiulō

EJŬLO, as, are, a. 1. Part. Ejulans sub a. et b. - Ejulare est voce in altum sublata plorare: a sono, idest, ab ei vel ab eheu, vel potius a Gr. εἶα.

Flō

FLO, flas, flăvi, flătum, flare, 1. - Flare occurrit

A) Neutrorum more; et

B) Active, seu cum Accusativo.

A) Neutrorum more flare est flatum emittere, spirare, exspirare, πνῶ (It. soffiare, spirare; Fr. souffler; Hisp. soplar; Germ. blasen, wehen;Angl. to blow).

B) Active, sive cum Accusativo est efflare, inflare, soffiare, soffiar via, riempiere di fiato.

Gingriō

GINGRĪO, is, ire, n. 4. far la voce dell'oca, γυγγρίζω. Gingrire anserum vocis proprium est: unde genus quoddam tibiarum exiguarum gingrinae.

Hālō

HĀLO, as, āvi, ātum, āre, a. 1.

A) Neutrorum more, et

B) Active.

A) Neutrorum more halare est spirare, spiritum vel odorem emittere, exhalare, spirare, mandar fuori, esalare, ἐκπνέω.

B) Active, seu cum Accusativo, est halando emittere.

Mūs

MUS, muris, m. et f. 3. exiguum animal, incola domuum, penori et vestibus et chartis infestissimum, sed idem felium et mustelarum insidiis ad necem semper quaesitum, μῦς (It. sorcio, sorce, topo; Fr. souris; Hisp. rata; Germ. die Maus; Angl. a mouse).

Mintriō

MINTRĬO, is, ire, n. 4. - verbum exprimens vocem murium.

Anas

ĂNAS, ănătis, f. 3. (νῆττα) avis ex genere amphibiorum, quassagipenna, tremipeda, buxeo rostro, dicta ab assiduitate natandi, ut scribit Varro 5. L. L. 78. p. 31. Müll. Graeci quoque νῆσσαν, vel νῆτταν a νεῖν, hoc est nando appellavere. Pompejus grammat. Comm. artis Donati segm. 20. Anet illa, id est, quasi anicula contremiscit. Unde etiam anates ducuntur, quod in frigore semper vivant et tremant: in aqua enim vivunt (It. anitra; Fr. canard; Hisp. anade; Germ. die Ente; Angl. a duck or dracke).

Tetrinniō

TĔTRINNĬO, is, ire, n. 4. verbum fictum ad exprimendam anatum vocem.

Ululō

ŬLŬLO, as, āvi, ātum, are, 1. — Ululo est flebilem moestumque sonum edo, gannio: proprium canum et luporum, ὀλολύζω (It. urlare; Fr. hurler; Hisp. aullar;Germ. heulen; Angl. to howl): a voca Graeca allata, quae et ipsa per onomatopoeiam ficta est.

Ursus

URSUS, i, m. 2. — Ursus est genus animalis feri multo villo, saevis fortissimisque unguibus, viribus rabieque horrenda, ἄρκτος (It. orso; Fr. ours; Hisp. oso; Germ. der Bär; Angl. a bear).

Murmurō

MURMŪRO, as, āvi, ātum, are, 1. — Murmurare est sonum confusum edere, strepere, μορμύρω (It. mormoreggiare, mormorare, rombare, fare grande strepito; Fr. murmurer, faire entendre des murmures;Hisp. murmurar, hacer mormulto; Germ. murmeln, murren, brummen, rauschen, sausen, brausen; Angl. to raise a noise or murmur, yield a low or hallow sound, murmur, make a loud noise grumble, rumble, roar).

Fēlis

FĒLES, is, f. 3. - Feles

I.) Proprie

¶ 1. Est animal quadrupes domesticum, acutis unguibus, mira velocitate, oculisque etiam noctu cernentibus praeditum, muribus et avibus infestissimum: est a Graeca voce αἴλουρος, praefixo AEolico digammate F; ea vero composita est ab ἀεὶ εἰλεῖν τὴν οὐρὰν, quod felis proprium est, ut etiam leonis, pardi aliorumque animalium ejusdem generis (It. gatto;Fr. chat; Hisp. gato; Germ. d. Katze; Angl. a cat).

¶ 2. Item fera illa, quae et martes dicitur, a nostris martorello et fuino, altilibus avibus infestissima, et praecipue gallinis.

II.) Translate.

Clāmō

CLĀMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Clamo est vociferari, elata voce dicere (It. gridare, dire ad alta voce; Fr. crier, pousser un cri, appeller en criant; Hisp. gritar, levantar la voz; Germ. schreien, laut rufen; Angl. to cry, south, cry aloud, exclaim).

Pullus

PULLUS, i, m. 2. (puer) nomen est generale (ut catulus) recens natorum ex animalibus.

Pīpiō

PĪPĬO, is, ire, n. 4. pigolare, πιπίζω, verbum exprimens vocem pullorum gallinaceorum, item passerum et aliarum avium minutarum: a voce Graeca allata; vel a pipo, as.

Cucūlus

CŬCŬLUS, i, m. 2.

I.) Proprie cuculus est avis ex genere accipitrum, licet ungues aduncos non habeat. In aliarum avium nidis ova parit, maxime palumbium, quod sciat se omnium avium generi esse odiosam, neque confidat, pullos in suo nido tutos fore.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de adultero, quia ex alienis uxoribus liberos gignit; quemadmodum ille, qui uxorem habens adulteram alienos liberos enutrit pro suis, curruca vocatur.

¶ 2. Dicitur et de homine stupido.

¶ 3. Est etiam inter convicia agricolarum, ubi opus negligunt, et putationem vitium usque ad id tempus protendunt, quo cuculus apparere solet, h. e. post aequinoctium.

¶ 4. Item est hoc nomine herba, quae et strumus, et strychnos dicitur.

Cucūlō

CŬCŬLO, as, are, n. 1. verbum est cuculi vocem exprimens.

Ringor

RINGOR, ringĕris, rictus et rinctus sum, ringi, dep. 3. - Ringor est os aperio et dentes ostendo, nares corrugo, et hirrio: quod fit a canibus aliisque bestiis, quum irascuntur, σέσηρα (It. digrignare i denti, ringhiare; Fr. ouvrir la bouche, grincer les dents; Hisp. abrir la boca, cruxir los dientes de rabia; Germ. d. Mund weit aufsperren, d. Zähne fletschen; Angl. to grin or show the teeth like a dog, to gnar or gnarl, to wry the mouth).

Sībilō

SĪBĬLO, as, āvi, ātum, are, 1. (sibilus) — Sibilo est sibilum edo, συρίπτω (It. fischiare, sufolare, sibilare; Fr. siffler; Hisp. silbar, chiflar; Germ. pfeifen, zischen; Angl. to hiss).

Grāculus

GRĀCŬLUS vel etiam gracculus, i, m. 2. cornacchia, κορακίας, κολοιὀς, avis e corvorum genere, minor tamen, patenti admodum gula et grandibus unguibus.

Būbō

BŬBO, ōnis, m. et f. 3. - Bubo est vox per onomatopoeiam efficta a sono ipsius avis, quemadmodum Gr. βύας, βῦζα, et Germ. Puvogel. - Est (It. gufo, barbagianni; Fr. hibou, chat-huant; Hisp. buho, autillo; Germ. Uhuo; Angl. a horned owl) avis nocturna, noctuae similis, magnitudine tamen aquilam paene aequans, pennis in capite utrimque aurium similibus, volatu transverso, uncis unguibus, hebetibus oculis, nec cantu aliquo vocalis, sed gemitu; unde et funebris avis habetur: deserta incolit, raroque interdiu, et in urbibus visitur; quod si accidat, dirum ostentum est, et lustratione piandum: quod bis Romae factum fuisse, Plin. 10. Hist. nat. 12. 16. (35). et ibid. 13. 17. (36). narrat. Poetae fabulantur, in hanc avem mutatum fuisse Ascalaphum Acherontis, seu Stygis filium.

Lepus

LĔPUS, oris, m. 3. De genere feminino V. infra sub I. b. — Lepus est a λέπορις (pro λαγὼς) AEolica et Sicula voce idem significante, ut Varro 5. L. L. 101. Müll. et 3. R. R.12. 6. docet. Est etenim a λέπω decortico, exdorsuo; leporem enim plures pelles habere, quae una post aliam detrahi possint, notissima vel culinariis res est. L. AEliusapud Gell. 1. 18. dictum putavit quasi levipes: sed Varro ibid. improbat. Est autemanimal notum, timidissimum, velocissimum, fecundissimum (It. lepre; Fr. lièvre; Hisp. liebre; Germ. d. Hase; Angl. a hare).

Vāgiō

VĀGĬO, is, īvi et ĭi, ītum, ire, n. 4. — Vagio est vox infantium, quum plorant sive fletum emittunt, μινυρίζω, κνύζομαι (It. vagire; Fr. vagir, crier; Hisp. gritar los niňos; Germ. quäken, wimmern, winzeln; Angl. to cry like a child).

Rāna

RĀNA, ae, f. 1. animal palustre notum, in aqua et in terra vitam agens: ab sua voce dicta, ut ait Varro 5. L. L. 78. Müll. Quidam deducunt a φρύνος rubeta, mox dempto φ Attice, et mutato υ in a Dorice. Sunt et ranae scandentes arbores et ex iis coaxantes, βὰτραχος (It. ranocchia, rana; Fr. grenouille; Hisp. rana; Germ. d. Frosch; Angl. frog, paddock).

Coaxō

CŎAXO, as, are, n. 1. verbum onomatopoeicum, exprimens ranarum vocem.

Rudō

RŬDO, is, īvi, ere, n. 3. - Particip. Rudens I. et II. - Rudo, quae vox a them. Sanskr. rud, gemere, ululare, ducenda videtur (cf. ῥοθέω, strepo), est clamorem edo, et dicitur de feris, speciatim vero de asino, ὀγκάομαι (It. ragghiare o ragliare; Fr. braire, hurler; Hisp. rebuznar; Germ. yaen, brüllen; Angl. to bray like an ass).

Tabānus

TĂBĀNUS, i, m. 2. — Tabanus est muscae genus, et asilum Latini nominant, in ore aculeum habens, quo armenta maxime infestat; unde poetae fingunt, Io puellam tabano a Junone immisso versam fuisse in insaniam, μύωψ vel οἶστρος (It. tafano, assillo; Fr. taon; Hisp. tabano;Germ. die Bremse, Stechfliege; Angl. ox-fly, gadfly).

Perficiō

PERFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, a. 3. (per et facio). — Perficere est usque ad finem facere, absolvere, conficere, peragere, ἀποτελέω (It. finire, compire, mandare a fine, dare compimento; Fr. faire complèment, achever, accomplir, parfaire; Hisp. acabar, terminar, concivir, perficionar; Germ. zu Ende bringen, vollenden, zu Stande bringen, begehen, vollführen, ausführen, durchführen; Angl. to finish, complete, accomplish, effect, perform, execute, despatch, achieve, bring to an end, perfect).

Beātus

Beatus, a, um, quod Adiectivorum more usurpatur; unde Comp. Beatior et Sup. Beatissimus in omnibus ferme paragr.

A) Proprie. Beatus generatim est felix, nullo malo pressus, cui bene est ab omni parte, teste Cic. 5. Tusc. 10. 28. Neque ulla alia huic verbo, cum beatum dicimus, subiecta notio est, nisi, secretis malis omnibus, cumulata bonorum complexio (It. beato, felice;Fr. heureux, fortuné; Hisp. dichoso, feliz; Germ. beglückt, glückselig oder glücklich;Angl. happy, blessed).

B) Translate.

¶ 1. Ponitur pro affluenti, abundanti.

¶ 2. Apud serioris aevi Scriptores aliquando beati dicuntur mortui, ut Graece μακαρίται; idque ᾿επ᾿ εὐφημισμοῦ ad evitandum mali ominis vocabulum.

¶ 3. Item apud Christianos Scriptores beatissimus dicitur, quicumque praecipua aliqua Ecclesiastica dignitate eminet, ac praecipue Romanus pontifex.

Essentia

ESSENTĬA, ae, f. 1. natura, ratio.

Hypostasis

HYPOSTĂSIS, is vel eos, f. 3. ipostasi, ὑπόστασις, subsistens persona; ab ὑπὸ sub et ἵστημι sto.

Voluntās

VŎLUNTAS, ătis, f. 3. (volo) — Voluntas est facultas seu potentia, qua animus hominis bonum eligit atque complectitur, βουλή, θέλημα (It. volontà, voglia, volere, intenzione;Fr. volonté; Hisp. voluntad; Germ. das Wollen, der Wille; Angl. will, wish).

Clēmēns

CLĒMENS, entis, adiect. omn. gen. - Clemens qui clam se movet, quietus, placidus; cui opponitur vehomens, id est vehemens, qui celeriter se movet, incitatus, praeceps: quo sensu clemens occurrit apud Gell. 1. 11. Gradu clementi, et silentio est opus (It. placido, quieto, tranquillo; Fr. doux, qui a peu d'intensité; Hisp. calmo, quieto, tranquilo; Germ. in ruhiger Bewegung befindlich, gemach sich bewegend, gelinde, mild; Angl. quiet, placid, calm, tranquil).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu usurpatur de aquis, aere, tempore etc.

¶ 2. Latiori sensu et figurate ponitur de locis leniter acclivibus, et quae facile ascendi possunt: cui opponitur arduus, praeceps.

II.) Translate refertur ad animum, et significat ienem, mitem, mansuetum, humanum

Potentia

PŎTENTĬA, ae, f. 1. (potens) vis, vires, potestas, δύναμις (It. forza, potenza; Fr. vertu, puissance, pouvoir, force; Hisp. virtud, poder, potencia, fuerza; Germ. d. Vermögen, d. Macht, Kraft; Angl. power, force, efficacy).

Bonitās

BŎNĬTAS, ātis, f. 3. est abstracta qualitas personae vel rei, quae in bona conditione versatur, sive in conditione naturae suae admodum conveniente (It. bontà; Fr. bonté;Hisp. bondad; Germ. die Güte, gute Beschaffenheit oder d. gute zustand einer Person od. Sache; Angl. goodness).

Immēnsus

IMMENSUS vel inmensus, a, um, adiect. (in negat. et mensus) - Immensus est qui mensurari non potest, infinitus, interminatus, profundus, ἀμέτρητος (It. immenso, sterminato, smisurato; Fr. immense, démesuré, trèsgrand, infini; Hisp. inmenso, desmesurado; Germ. unermesslich, unbegränzt, unendlich, unabsehbar; Angl. immense, vaste, huge, immeasurable).

Inaccessus

ĬNACCESSUS, a, um, adiect. (in privat. et accessus) quo non acceditur, vel accedi non potest, inaccessibile, dove non si può andare, ἀνεπίβατος, ἄβατος.

Ubīque

ŬBĪQUĔ, adverb. in omni loco, ubicumque, ubilibet, πανταχοῦ (It. da per tutto, in ogni luogo; Fr. partout; Hisp. par todo ó en todo lugar; Germ. überall, Angl. every where).

Nullibi

NULLĬBI, adverb. in niun luogo, μηδαμοῦ, nullo in loco.

Inexhaustus

ĬNEXHAUSTUS, a, um, adiect. (in privat. et exhaustus) qui exhauriri non potest, indeficiens, numquam desinens, che non si può vuotare, inesausto, ἀνεξάντλητος. Sic inexhausta metalla sunt fodinae, quae exhauriri non possunt prae abundantia.

Creātor

CRĔĀTOR, ōris, m. 3. qui creat.

¶ 1. Est effector, conditor, genitor.

¶ 2. Item qui renunciat et nominat ad aliquod munus.

Cōnservātor

CONSERVĀTOR, ōris, m. 3. servator, custos.

Avis

ĂVIS, is, f. 3. - Avis est volucris omnis, quae ova parit et pennis praedita est: Itaque hoc nomine veniunt etiam gallinae, anates, anseres: hinc Paul. Dig. 32. l. 63. docet, avibus legatis, anseres, phasianos et gallinas et aviaria deberi. Unus Varro 3. R. R. 16. 3. apes aves appellat. Differunt autem inter se avis, volucris et ales, ut infra dicemus in Homonym.
(It. augello; Fr. oiseau; Hisp. ave, paxaro; Germ. der Vogel; Angl. a bird, fowl).

Volō, 1

VŎLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Volo est per aerem feror: proprium alas habentium. Graece est πέτομαι (It. volare; Fr. voler; Hisp. volar; Germ. fliegen; Angl. to fly).

Silva

SILVA, ae, f. 1. — Silva est locus arboribus natura ipsa consitus et caeduus, ὕλη (It. bosco, selva; Fr. foret, bois; Hisp. bosque, floresta; Germ. d. Wald, d. Waldung, d. Forst; Angl. wood, forest, wilderness).

Elementa

ĔLĔMENTA, ōrum, n. plur. 2.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Elementa dicuntur notae litterarum, quia sunt prima principia orationis. Nam ex litteris syllabae, ex syllabis dictiones, ex dictionibus oratio conficitur.

¶ 2. Item prima principia artium et scientiarum, ut geometriae, dialecticae, etc. Ex iis enim artes et scientiae oriuntur, et in ea resolvuntur.

¶ 3. De iis, quae logici praedicamenta vocant.

¶ 4. Per metonymiam elementa dicuntur primi puerorum conatus in litteris.

¶ 5. Item initia et principia cujusque rei.

Plēnus

PLĒNUS, a, um, adject. (pleo). — Plenus (quocum cf. Gr. πλέος) inani opponituret est refertus, confertus, repletus, πλέος, πλήρης, μεστός (It. pieno, ripieno; Fr. plein, rempli de quelque chose; Hisp. lleno, pleno, tupido; Germ. voll; Angl. full, replete, filled).

Habitātor

HĂBĬTĀTOR, ōris, m. 3. incola, abitatore, οἰκήτωρ.

Rotō

RŎTO, as, āvi, ātum, are, 1. (rota). - Roto est rotae more verso, circumago, volvo, in orbem verto, torqueo, κικλόω, περιελίσσω, σφενδονάω, τροχίζω, (It. girare attorno, far rotare, roteare; Fr. mouvoir circulairement, faire tourner ou rouler; Hisp. hacer volver, hacer mover circularmente, rodar; Germ. w. e. Rad od. kreisförmig herumdrehen, schleudern, schwingen; Angl. to tourn a thing round like a wheel, whirl round, swing).

Fulgeō

FULGĔO, ges, si, (sum), gere, n. 2. - Fulgere, quod a φλέγω, ut vult Voss., est fulgurare, quum subita lux e nubibus erumpit, ἀστράπτω (It. lampeggiare, balenare; Fr. éclairer, lancer des éclairs;Hisp. relampaguear, hacer relampagos; Germ. blitzen; Angl. to flash, lighten).

Dēnsus

DENSUS, a, um, adject. - Densus est spissus, creber, cujus scilicet partes aliae aliis arctae adherent compactaeque sunt; eique rarus opponitur, ut apud Lucret. 1. 655. nedum variantia rerum Tanta queat densis rarisque ex ignibus esse. (It. denso, spesso, gremito; Fr. dru, dense, serré, pressé, entassé; Hisp. espeso, denso, juncto, cerrado; Germ. dicht, gedrängt; Angl. thick, close, set close).

Ēripiō

ĒRĬPĬO, rĭpis, rĭpŭi, reptum, rĭpere, a. 3. (ex et rapio). - Eripere, ἐξαρπάζω, est vi subducere, extrabere, per vim tollere, rapere, et, ut ait Pompon. apud Paul. Dig. 2. 7. 4., de manibus auferre per raptum (It. sottrarre, strappare con forza, rapire, torro per forza; Fr. tirer brusquement hors, faire sortir avec violence, arracher, emporter, retirer;Hisp. tirar fuera con fuerza, quitar con violencia, arrancar, llevar; Germ. heraus -, aus -, weg -, entreissen, fortreissen, entziehen, herab - herunterreissen; Angl. to take away by force, withdraw).

Tenebrae

TĔNĔBRAE, ārum, f. plur. 1. - Tenebrae sunt privatio lucis seu luminis, obscuritas, σκότος (It. tenebre, oscurità, buio; Fr. obscurité, ténèbres; Hisp. tinieblas, obscuridad; Germ. die Dunkelbeit, Finsterniss; Angl. darkness, obscurity).

Inde

INDĔ, adverb. (is et adverbialis terminatio) ex eo loco, ἐκεῖθεν (It. indi, da quel luogo, di là; Fr. de là, de ce lieu; Hisp. de allá; Germ. von da, von dort; Angl. thence, from thence, from that place).

Splendeō

SPLENDĔO, splendes, splendŭi, splendere, n. 2. — Splendeo est splendorem emitto, luceo, fulgeo, niteo, λάμπω (It. risplendere, splendere; Fr. briller, reluire, luire, étinceler; Hisp. resplandecer, brillar, relucir; Germ. glänzen, schimmern, blinken; Angl. to shine, glitter).

Micō

MĬCO, cas, cŭi, (eātum), care, n. 1. — Micare significat tremulum esse, coruscare, crebro celerique motu agitari, subsilire, vibrari, concuti (It. tremolare, saltellare, palpitare; Fr. s'agiter en sens divers, sautiller, bondir, trembler, battre, palpiter; Hisp. agitarse, botar, temblar, tremolar, palpitar; Germ. zucken, in schneller Bewegung sich befinden oder gemacht werden, zappeln, zittern, schnellen, sprudeln; Angl. to move quickly, have a tremolous motion, quiver, beat, palpitate, pant).

Scintillō

SCINTILLO, as, āvi, (ātum), are, n. 1. (scintilla) Part. Scintillans. - Scintillo, σπινθηρίζω. scintillas emitto (It. scintillare, sfavillare; Fr. étinceler, briller; Hisp. chispear, centellear, brillar; Germ. funkeln, flimmern; Angl. to sparkle, emit sparks, scintillate).

Vesper

VESPER (vespĕrus), vespĕri, m. 2. et vespĕris, 3. - Vesper duo praecipue significat; est enim

A) Stella ex errantibus, eadem quae Venus, quaeque etiam nomine a Graeca lingua petito Hesperus dicitur, medium inter Solis et Mercurii sphaeras situm obtinens.

B) Tempus vespertinum, δείλη (It. sera; Fr. le soir; Hisp. tarde;Germ. der Abend; Angl. the evening).

Crepusculum

CRĔPUSCŬLUM, i, n. 2. tempus, Quod tu nec tenebras, nec possis dicere lucem, Sed cum luce tamen dubiae confinia noctis: quae descriptio est Ovid. 4. Met. 400. (It. crepuscolo, il far del dì, o della sera; Fr. crépuscule; Hisp. crepusculo; Germ. d. Dämmerung; Angl. the thwilight).

Aurōra

AURŌRA, ae, f. 1. (aurum) initium diei, quo aer ab igne solis tum aureo aurescit, ut ait Varro 7. L. L. 83. p. 152. Müll. At argute magis, quam vere Cavedoni Append. al Sagg. p. 144. in nota: Aurora ab αὔρας ὥρα. - Est autem vox fere poetica (It. aurora; Fr. aurore; Hisp. aurora; Germ. die Morgenröthe, der Tagesanbruch, der früher Morgen;Angl. the dawn).

Dīlūculum

DĪLŪCŬLUM, i, n. 2. (dis et lux) prima lux diei, aurora, crepusculum matutinum.

Ārdeō

ARDĔO, es, arsi, arsum, ere, n. 2. - Ardeo est idem ac flagro, conflagro, cremor (It. ardere, bruciarsi; Fr. être en feu, brûler; Hisp. abrasar; Germ. brennen, entbrannt oder in Brand sein; Angl. to burn, be on fire).

Scintilla

SCINTILLA, ae, f. 1. σπινθήρ, particula ignis, quae e silice, quum caeditur, exsilire solet: quasi scindilla, a scindo, quia flamma videtur quasi scindi: vel quasi spintilla, a Graeca voce adlata (It. favilla, scintilla; Fr. étincelle; Hisp. chispa, centella; Germ. d. Funke; Angl. a spark, sparkle).

Ēlīdō

ĒLĪDO, līdis, līsi, līsum, līdere, a. 3. (ex et laedere). - Elidere duo diversasignificat, prout praepositio ex

A) Nativa ac propria pollet significatione; aut

B) Intensiva est.

A) Quum praepositio ex nativa ac propria pollet significatione, elidere estpercutiendo vel perstringendo expellere, elicere, excutere, exprimere (It. cacciare o spinger fuori; Fr. faire sortir, faire iaillir, tirer de, arracher; Hisp. sacar à fuera, tirar, exprimir; Germ. heraustossen oder-schlangen; Angl. to draw or bring out).

B) Quum praepositio ex est tantum intensiva, elidere estpercutiendo frangere, confringere, perstringendo effringere.

Silex

SĬLEX, ĭcis, m. et raro f. 3. — Silex proprie videtur esse lapis sectilis, ut in LAPIS dictum est: πυρίτης λίθος (It. selce, selice, pietra; Fr. toute pière dure, rocher, caillou, silex; Hisp. guiiarro, piedra; Germ. d. harte Feldstein, Kieselstein; Angl. a stone, flint–stone).

Pyrītēs

PYRĪTES, ae, m. 1.

¶ 1. Est πυρίτης λίθος, lapis molaris, a πῦρ ignis; quia plurimus ignis illi insit, vel quia aegerrime quidem ignem accipit, semel tamen acceptum diutissime conservat, vel quia igni resistit, ideoque focis idoneus est.

¶ 2. Item lapis quidam, a quo aes conflatur.

¶ 3. Item lapis ille, quem nos igniarium dicimus, quidam etiam vivum silicem vocant, qui percussus ferreo instrumento, vel altero lapide scintillas edit; a πῦρ ignis, quia plurimum habet ignis, pietra focaia.

¶ 4. Denique gemma eadem, quae pyritis.

Chalybs

CHĂLYBS, ybis, f. 3. χάλυψ. - Chalybs est acies vel nucleus ferri, scilicet ponitur pro parte ferri puriore, sinceriore et duriore, certa quadam temperatura, et ad acies faciendas aptissima, quae Graece dicitur στόμωμα (It. acciaio, acciaro; Fr. acier; Hisp. acero;Germ. der Stahl; Angl. sheer-steel).

Fōmes

FŌMES, ĭtis, m. 3. ὑπέκκαυμα, materia arida, idonea ut facile ignescat; a foveo (pro fovimes), quia ignem fovet et alit. (It. esca; Fr. matière inflammable, allumettes; Hisp. materia inflammable, paiuelas; Germ. der Zunder, das Zündwerk; Angl. fuel, coul, wood).

Suscitābulum

SUSCĬTĀBŬLUM, i, n. 2. (suscito) propri instrumentum quo quis incitatur, id quod excitat.

Sulpurātus

Sulpuratus, a, um, quod pertinet ad sulfur. SULFUR vel sulphur (sulpur), ŭris, n. 3.
— Sulfur est terrae genus, facile ignem concipiens, nidore gravi, θεῖον (It. solfo o zolfo; Fr. soufre; Hisp. azufre; Germ. der Schwefel; Angl. sulphur).

Excitō

EXCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. ab excio, excieo). - Excitare, ἀποκινέω, ἐξεγείρω, est extra movere, evocare (It. mover fuori, chiamar fuori; Fr. faire sortir, mouvoir hors, faire lever; Hisp. hacer salir, mover fuera; Germ. heraustreiben, auftreiben, aufwecken, aufrufen; Angl. to move, stir or raise up, to call out, rouse).

Flamma

FLAMMA, ae, f. 1. - Flamma est vapor accensus, qui ex re flagrante egreditur, mobilis ac splendens ignis, φλόξ (It. fiamma; Fr. flamme qui pétille, feu; Hisp. llama, flama; Germ. d. Flackernde, Brennende, daher helllodernde Flamme, Feuer; Angl. a flame, blaze, flash or flake of fire).

Fūmus

FŪMUS, i, m. 2. - Fumus estvapor niger exigue, καπνός (It. fumo; Fr. fumée; Hisp. humo; Germ. d. Rauch, Dampf, Brodem; Angl. smoke, reek, fume).

Camīnus

CĂMĪNUS, i, m. 2. κάμινος ἡ (a κάω Attice pro καίω uro), Latine fornax, est fornax igni continendo apta (It. camino, focolare; Fr. four, fourneau; Hisp. horno, hornillo;Germ. Feuerstätte oder Kamin mit Esse; Angl. a furnace, chimney).

Fūlīgō

FŪLĪGO, ginis, f. 3. nigrum illud, quod ex pingui rerum ustarum fumo condensatur, et caminis, vel parietibus adhaeret. Paul. Diac. p. 86. 6. Müll. deducit a furvus, niger. καπνία, λιγνύς (It. fuliggine; Fr. suie; Hisp. hollin; Germ. d. Russ; Angl. soot, smut).

Torris

TORRIS, is, m. 3. (torreo) — Torris est lignum semiustum, titio, tizzone, δαλός: sive ardens adhuc sit, sive exstinctus.

Tītiō

TĪTĬO, ōnis, m. 3. — Titio est lignum adustum, quod ab igne extrahitur, δαλός (It. tizzone, tizzo; Fr. tison, brandon; Hisp. tezon; Germ. e. Feuerbrand; Angl. a fire – brand).

Exstinguo

EXSTINGUO vel extinguo, stinguis, stinxi, stinctum, stinguere, a. 3. - Exstinguere, ἀποσβέννυμι, est opprimere, restinguere, delere; et proprie refertur ad ignem et lumen (It. estinguere, smorzare, spegnere; Fr. éteindre; Hisp. apagar, matar et fuego ó la luz; Germ. auslöschen, verlöschen; Angl. to put out, extinguish, quench).

Prūna

PRŪNA, ae, f. 1. carbone acceso, bragia, brace, ἄνθραξ ἡμμένος, ἀνθρακίς, carbo vivus. Videtur esse a πύρινος igneus, unde per syncop. purna, mox pruna.

Particula

PARTĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. a pars, exigua pars, μορίς (It. picciola parte, particola, particella; Fr. petite partie, particule, parcelle, fragment, brin; Hisp. parte ó porcion pequena, particula, partecilla; Germ. klein Theil, das Theilchen, Stückchen, Bisschen, ein Weniges; Angl. a small part, particle).

Carbō

CARBO, ōnis, m. 3. ligni frustum igne perustum et percoctum.
(It. carbone; Fr. charbon; Hisp. carbon; Germ. d. Kohle; Angl. a coal).

Favilla

FAVILLA, ae, f. 1. cinis illa tenuior ac levior, quae, exstincto igne remanet, fuligo, αἰθάλη, σποδὸς: a φάω luceo (It. cenere, fuliggine; Fr. cendres chaudes, brûlantes;Hisp. ceniza calida; Germ. die leichte, noch glimmende, glühende Asche; Angl. ashes, cinders, soot).

Aura

AURA, ae, f. 1. - Aura est aer leniter spirans, aut aliquid aliud tenuissimum atque aeri simillimum spirans, teste Isid. 13. Orig. 11. 17. Agitatus aer auram facit. (It. lo spirare dell'aria, l'aria che spira; Fr. le souffle de l'air, souffle leger; Hisp. soplo, soplar del ayre; Germ. die Strömung, Bewegung oder das Wehen der Lust; Angl. a gentle gale, breath of air, gust of wind).

Spīrō

SPĪRO, as, āvi, ātum, are, 1. — Spiro est flo, πνέω (It. soffiare, spirare; Fr. suffler; Hisp. soplar; Germ. blasen; Angl. to blow, breathe)

Lēnis

LĒNIS, e, adject. — Lenis est lēvis et tactu nullam asperitatem habens; atque adeo mitis, lĕvis, placidus, minime acer, non vehemens, λεῖος (It. liscio, molle, delicato, dolce, leggero, soave; Fr. doux au toucher, poli, doux en général, léger, qui n'est pas âpre, qui n'est pas violent; Hisp. liso, pulido, dulce, suave, delicado, ligero; Germ. sanft, glatt, weich, gelinde, milde;Angl. soft, smooth, delicate, mild, gentle, sweet, easy).

Validus

VĂLĬDUS, a, um, adject. (valeo) — Validus est pollens viribus, robustus, fortis, ἰσχυρός (It. forte, robusto; Fr. fort, robuste, vigoureux; Hisp. fuerte, robusto, vigoroso; Germ. stark, kräftig; Angl. strong, robust, vigorous)

Gyrus

GYRUS, i, m. 2. γῦρος, circumversio in orbem, ambitus, circuitus, circulus: Graeca vox a γυρὸς curvus, inflexus, usu Latina facta (It. giro, girata; Fr. cercle, tour, rond;Hisp. circulo, giro, vuelta; Germ. der Kreis; Angl. a circle, a circuit, moving or wheeling in a circle).

Subterrāneus

SUBTERRĀNĔUS, a, um, adject. (sub et terra) qui est sub terra, ὑπόγειος (It. sotterraneo; Fr. souterrain; Hisp. soterraneo; Germ. unterirdisch; Angl. subterraneous).

Lābēs

LĀBES, is, f. 3. - Duo praecipue significat: scilicet

A) Abstracte est lapsus, casus, ruina; et

B) Concreto, uti ajunt, sensu est macula, sordes, illuvies.

A) Ratione habita etymi, labes est lapsus, casus, ruina, πτῶμα (It. caduta, ruina; Fr. chute, écroulement; Hisp. caida, el acto de resvalarse un edificio; Germ. d. Fall, Sturz, Einsturz; Angl. a great downfal or sinking of the ground as in earthquakes).

B) Concreto, uti ajunt, sensu labes est quidquid in rem aliquam quum ceciderit ac lapsum sit, eamdem deformat et corrumpit; vel, ut Forcellino placet, quia quae lapsa sunt, deformia fiunt et sordida, labes est macula, sordes, illuvies, macchia, sozzura.

Ruīna

RŬĪNA, ae, f. 3. (ruo) est

I.) Proprie.

¶ 1. Impetus et incursus cujuspiam personae aut rei in aliquid irruentis, εἰςβολή, ἐπιβολή.

¶ 2. Casus, lapsus, caduta, rovina,πτῶσις, κατάπτωσις.

II.) Translate.

¶ 1. Est error, lapsus moralis.

¶ 2. Calamitas, perturbatio, dejectio, pernicies, excidium, interitus, mors.

¶ 3. Metonymice ruina est illud ipsum, quod ruit.

Torrēns

Torrens, entis, m. 3., substantivorum more.

¶ 1. Proprie est fluvius subitis imbribus concitatus, qui alioquin siccitatibus exarescit, χαράδρα, χείμαῤῥος, ξηροπόταμος, vel ab aestu, quo fertur, vel quia cito torrescit et siccatur (It. torrente; Fr. torrent; Hisp. torrente; Germ. Sturzbach, Giessbach; Angl. a torrent, flood).

¶ 2. Translate.

— a) Universim.

— b) Proverbium est illud

— c) Commode refertur ad copiam verborum et abundantiam orationis.

Scateō

SCĂTĔO, scătes, scătere, n. 2. et aliquando scato, scatis, scatere, 3. - Scateo est effluo, exsilio, aut ita plenus sum, ut assidue et large effluat exsiliatque, quod intus est, sgorgare, mandar fuori, o mandar fuori in copia, abbondevolmente, βλύζω, βράζω.

Mānō

MĀNO, as, āvi, ātum, are, n. 1. - Mano usurpatur de humoribus utcumque fluentibus; et est stillare, fluere, βρύω, ναω (It. stillare, gemere, colare, scorrere; Fr. couler, se répandre; Hisp. correr, distilar, chorrear continuamente, manar; Germ. strömen, fliessen, rinnen; Angl. to flow, trickle down, drop, distil).

Stāgnum

STAGNUM, i, n. 2. — Stagnum est aqua e mari aut flumine exundans et quiescens, lacus sive natura sive arte confectus, λίμνη (It. laguna, stagno, acqua morta; Fr. eau stagnante, étang, lac; Hisp. estanque, lago; Germ. e. stehendes Gewässer, Pfütze, Lache; Angl. any standing water, a lake).

Gyrō

GYRO, as, āvi, ātum, are, 1. - Gyrare

A) Active est in gyrum vertere.

B) Neutrorum more est verti.

Palūs

PĂLUS, ūdis, f. 3. — Palus est aqua stagnans, quae aestate plerumque siccatur; in quo differt a lacu, qui perpetuam habet aquam, λίμνη (It. palude; Fr. marais, marécage, étang; Hisp. marjal, pantano, cenagal, estanque; Germ. der Pfuhl, Sumpf, Pfütze; Angl. a marsh, morass, bog, fen, swamp, pool, lake).

Rīpa

RĪPA, ae, f. 1. - Ripa est extremitas terrae, quae aqua alluitur, et proprie dicitur de flumine, ut litus de mari; nam hoc depressum est, declive atque humile: ripa altior fere, et praeruptior. Graece est ὄχθη (It. riva, riviera; Fr. rive, rive d'un fleuve, bord ou rivage d'un fleuve; Hisp. ribera, orilla, riba; Germ. d. steile Rand, d. Ufer eines Gewässers, Flusses od. Baches; Angl. the bank of a river).

Sinus

SĬNUS, us, m. 4. — Sinus duo praecipue significat.

A) Sinus dicitur praesertim atque adeo, ut videtur, proprie de curvatura, flexu et cavitate cujuscumque rei (It. piegatura, cavità, seno; Fr. courbure, sinuosite; Hisp. corvadura, sinuosidad; Germ. d. bauschige Rundung, Krümmung; Angl. a winding, bending, flexure, cavity).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de comis, quae in modum sinus humeris innatant.

¶ 3. Item de veste ampla ejusque plicaturis.

¶ 4. Et absolute apud Poetas, de veste quacumque.

¶ 5. Sinus retis, pars retis laxa, quae, quum quid incidit, inflectitur.

¶ 6. Sinus veli, media ejus pars, quae vento curvatur et sinum efficit: et ipsum velum, vela.

¶ 7. Denique sinus est in ora maris terra curvata et recedens, nisi malis translate dici quasi sinum praebens aquis incurrentibus, seno di mare: sane etiam a Graecis ita dicitur, h. e. κόλπος: unde nostrum golfo: et terrae ipsae circa sinum jacentes, vel etiam sinus maritimi speciem praebentes.

¶ 8. Praecidere sinum, andare a golfo lanciato.

¶ 9. Item dicitur de fossa seu canali altaris apud Hebraeos, in quem sanguis victimae defluebat; nisi velis referre ad sinum, genus vasis.

¶ 10. Item de orbe ex aquis commotis, vortice.

B) Sinus est etiam spatium, quod est intra pectora brachiorumque complexum (qui Forcellino aliisque est primarius vocabuli sensus): item sedentis, quod pectore et femoribus continetur: quod et gremium dicitur: item ipsa vestis, qua ea pars corporis amicitur; nisi malis per translationem a curvatura generatim, vel speciatim a sinu vestis illam corporis humani partem hac voce significari: κόλπος (It. seno, grembo; Fr. sein, giron; Hisp. seno, regazo; Germ. d. Busen, d. Schoos; Angl. bosom, lap).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de utero.

¶ 3.Item de cunno dixit Coel. Aurel. 5. Tard. 4. 62.

¶ 4. Spuere in sinum solebant veniam a diis spei alicujus audacioris petens, ut Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (35). docet. V.DESPUO.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim refertur ad intimam familiaritatem et amorem et convictum.

— a) Universim.

— b) In sinu, in visceribus, in intima parte.

¶ 2. Speciatim est refugium: ducta translatione ab infantibus, in sinum matris, tamquam in locum tutum, confugientibus.

¶ 3. Hinc est tutela, tutamentum.

¶ 4. Item dicitur de crumena, quae in zona et sinu gestari solet.

¶ 5. Hinc sinum laxare, expedire, est lucrum aut munera exspectantis.

¶ 6.In sinu, in potestate, in balia, in potere. Scaevola

¶ 7.Item est locus abditus, latebra, recessus.

¶ 8. Hinc sinu condi dicitur de iis, quae clam alios esse volumus.

¶ 9. Hinc etiam in sinu est clam, occulte, nullo vidente, di nascosto, da sè solo.

¶ 10. Sinus Abrahae apud Vulgat. interpr. Luc. 16. 22. dicitur sedes justorum, qui ante Christi adventum moriebantur. Homonym. Qui differat sinus a gremio, qua est pars corporis humani, V. in GREMIUM init.: qua vero refertur ad vestem, sinus dicitur sinuatae vestis receptaculum, quod fit ex angulo vestis laxioris ad oppositum humerum ducto; gremium, receptaculum vestis accurtatae vel accinctae secretum.

Prōmontōrium

PRŌMONTŌRĬUM, ĭi, n. 2. - Promontorium a v. promineo, ut videtur (V. sub 2.) est prominentia.

¶ 1. Generatim dicitur de qualibet prominentia, etiamsi ad mare non sit: ut de jugo eminenti in mediis Alpibus.

¶ 2. Speciatim et saepe est Ital. promontorio, capo, ἄκρα, λέπας, ῥίον, eminentia in mare prominens: a mons, ut sit proprie mons, aut rupes in mare procurrens. Alii a promineo ducunt, ut sit prominentia litoris in mare procurrentis. Multa sunt enim promontoria, ubi nulli sunt montes: multi etiam montes mari incumbentes, ubi tamen nulla sunt promontoria

Paenīnsula

PAENINSŬLA, ae, f. 1. — Paeninsula, penisola, χερσόνησος, terra undique fere aquis clausa, una tantum parte, eaque angusta continenti adhaerens: a paene et insula, quia quasi insula est; nam insula undique omnino aquis cingitur.

Isthmus

ISTHMUS et Graeca positione isthmos, i, m. 2. ἰσθμός. — Ἴσθμὸς proprie apud Graecos collumsignificat: a cujus similitudine terra oblonga et angusta inter duo maria, duas continentes jungens, isthmus dicitur (It. istmo, lingua di terra; Fr. isthme; Hisp. isthmo;Germ. d. Landenge; Angl. an isthmus).

Fretum

FRĔTUM, i, n. 2. Est et alia forma fretus, us, m. 4. - Fretum sunt maris angustiae, πορθμὸς: a fervendo, quasi fervetum, quod eo semper concurrant aestus et effiervescant. (It. stretto di mare; Fr. détroit, bras de mer, canal; Hisp. estrecho, paso estrecho, brazo de mar; Germ. d. Meerenge, d. Sund, d. Canal; Angl. a strait, narrow part of the sea).

Vapor

VĂPOR, ōris, m. 3. — Vapor est humor extenuatus et in altum sublatus, ἀτμός (It. esalazione, vapore; Fr. vapeur, exhalaison; Hisp. vapor, exhalacion; Germ. der Dunst, Dampf; Angl. an exhalation, steam, vapour).

Nebula

NĔBŬLA, ae, f. 1. νεφέλη, vapor e terra atque aquis surgens, qui vel statim evanescit, vel in altum sublatus convertitur in nubem: a Graeca voce allata. Differt a nube, quia ex ea nubes formatur: deinde nubes fere semper alta petit, nebula terram obsidet: haec rarior esse videtur, nubes densior: item nubes quocumque tempore fit, nebula nec aestate, nec maximo frigore exsistit (It. nebbia, caligine, vapore; Fr. brouillard, vapeur, exhalaison, émanation qui sort de la terre, des riviéres; Hisp. bruma, vapor, exhalacion; Germ. der Damps, Dunst, Nebel, Rauch; Angl. a mist, fog, vapour).

Pluvia

PLŬVĬA, ae, f. 1. (subaudi aqua, proprie est enim adject. a pluvius) est aqua jugis ex aere et nubibus decidens, imber, ὑετός (It. pioggia; Fr. pluie; Hisp. lluvia; Germ. der Regen; Angl. rain).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est aqua, quae ex aere et nubibus decidit, acqua piovana.

II.) Translate.

¶ 1. Pluvia est instrumentum, quo flores aqua perfundimus, annaffiatojo.

¶ 2. Pluvia hominis est ūrīna.

Imber

IMBER, bris, m. 3. - Imber proprie est pluvia vehementius cadens, seu agmen aquarum largius ex concretis nubibus effusum; sed et de quavis pluvia usurpatur: a voce Graeca, quae idem significat, ὄμβρος (It. pioggia, acquazzone, rovescio di pioggia; Fr. pluie, ondée, averse; Hisp. lluvia, turbion del agua; Germ. der Regen, Regensturz, Platzregen; Angl. a shower of rain).

Stīllō

STILLO, as, āvi, ātum, are, 1. (stilla) — Stillo est stillatim humorem emitto aut infundo, στάζω (It. mandar fuori a stille, stillare, gocciolare, grondare; Fr. tomber goutte à goute, dégoutter; Hisp. gotear, caer gota á gota; Germ. tröpfeln, träufeln; Angl. to let fall in drops, drop)

Guttātim

GUTTĀTIM, adverb., κατὰσταγόνας, per singulas guttas.

Gelō

GĔLO, as, āvi, ātum, are, 1. - Gelare occurrit

A) Active; et

B) Neutrorum more.

A) Active, seu cum Accusativo, gelare est frigore astringere, πηγνύω (It. agghiacciare; Fr. geler, congeler; Hisp. helar; Germ. gefrieren machen;Angl. to freeze).

I.) Proprie.

II.) Translate de timore, morte etc. a Poetis usurpatur.

B) Neutrorum more est frigore astringi, gelarsi.

Grandō

GRANDO, ĭnis, f. 3. - Grando est pluvia in aere congelata; fortasse sic dicta a forma. Grando appellata, quod forma ejus granorum similitudinem habeat. Grando guttae aquae concretae solito grandiores, χάλαζα (It. gragnuola, tempesta, grandine; Fr. grêle: Hisp. granizo, piedra;Germ. d. Hagel, Hagelschauer, d. Schlossen; Angl. hail, a shower of hail).

Sēmigelātus

SĒMĬGĔLĀTUS, a, um, adject. ex particip. (semi et gelo) dimidia parte gelatus seu gelo constrictus.

Pluviōsus

PLŬVĬŌSUS, a, um, adject. piovoso, ὑέτιος, pluviis abundans, pluvius, pluvialis.

Īris

ĪRIS, is, saepius quam ĭdis, f. 3. ἶρις, colores varii in nubibus impressi, et in modum ingentis arcus conformati, qui ex radiis solis uvidis nubibus impressis fiunt (It. arco celeste, iride; Fr. l'arcen ciel; Hisp. arco iris, arco celeste; Germ. d. Regenbogen; Angl. the rainbow).

Gutta

GUTTA, ae, f. 1. - Gutta, fortasse a χυτὸς fusus, fusilis, est minima pars aquae, vel alterius materiae liquidae, σταλαγμός (It. goccia, gocciola; Fr. goutte; Hisp. gota, parte minima de agua; Germ. d. Tropfen;Angl. a drop of any liquid).

Spūma

SPŪMA, ae, f. 1. (spuo) rara quaedam faex, quae per ebullitionem aut vehementem agitationem rebus liquidis supernatat, ἀφρός (It. schiuma, spuma; Fr. écume; Hisp. espuma; Germ. der Schaum; Angl. foam).

¶ 1. Universim.

¶ 2. Spuma argenti, λιθάργυρος, litargirio: de qua Plin. 33. ibid. 6. 35. plura dicit.

¶ 3. Spuma nitri apud Isid. 16. Orig. 2. 8. Aphronitrum Graece, Latine spuma nitri est, de quo quidam ait (Martial. 14. 58.): Rusticus es? nescis, quid Graeco nomine dicar: Spuma vocor nitri. V. APHRONITRUM.

¶ 4. Spuma caustica, genus saponis, quod capillis colore aureo tingendis aduibebant Germani.

Congelō

CONGĔLO, as, āvi, ātum, are, 1. (cum et gelo). - Congelare usurpatur

A) Active, et

B) Neutrorum more.

A) Active congelo est frigore adstringo, induro, concrescere facio.

B) Neutrorum more est concrescere, coagulare.

Rōs

ROS, rōris, m. 3. - Ros duo diversa significat; scil.

A) Ros est humor caelo defluens noctu, quum sudum est, et omnis aura quiescit, vel humor, quem noctibus remittit humus: qui si gelu concrescat, est pruina, δρόσος, ἕρση, ψεκάς (It. rugiada, guazza; Fr. rosée; Hisp. rocio, rociada; Germ. der Thau; Angl. dew).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Poetice dicitur de aqua.

¶ 2. Magis proprie Virg. 6. AEn. 229. ter socios pura circumtulit unda, Spargens rore levi. et 5. ibid. 854. Lethaeo rore madens ramus. Adde Martial. 9. 19.

¶ 3. Item de lacrimis, quae roris instar defluunt.

¶ 4. Item de aliis liquoribus.

¶ 5. Usurpatur et de virili semine.

B) Ros marinus et ros marinum, poetice ros maris,aut ros absolute, est herba, vel frutex.

Pruīna

PRŬĪNA, ae, f. 1. — Ceterum pruina est ros frigore concretus: non enim fit, nisi hiemali tempore et sereno, πάχνη (It. brina, brinata; Fr. gelée blanche, givre, frimas; Hisp. escarcha; Germ. d. Reif; Angl. a frost, a hoar frost, rime frost, rime).

Tonitrus

TŎNĬTRUS, us, m. 4. (tono) — Tonitrus est sonus vel fragor, qui fit inter nubes ob explosam electri vim, βροντή, βρῶμος (It. tuono; Fr. tonnerre; Hisp. trueno; Germ. der Donner; Angl. thunder).

Fulgur

FULGUR, ŭris, n. 3. - Fulgur, a v. fulgeo, est idem quod fulgor, seu flamma inter nubes coruscans, quae tonitru praecedere solet, splendor fulminis, σέλας (It. lampo, baleno, folgore; Fr. éclair; Hisp. relampago; Germ. der leuchtende Blitz, das Wetterleuchten; Angl. a flash of lightning).

Tonō

TŎNO, tōnas, tōnŭi, tōnare, n. 1. — Tono est strepo, vehementer sono, resono, reboo, ἠχέω, κτιπέω (It. risonare, strepitare, tonare; Fr. tonner; Hisp. tronar; Germ. donnern, ertönen; Angl. to thunder).

Fulminō

FULMĬNO, as, āvi, ātum, are, 1. - Fulminare est

A) Verbum neutrum, et

B) Activum.

A) Neutrum fulminare est fulmen jacere, fulminare, κεραυνόω.

I.) Proprie.

II.) Translate.

B) Active fulminare est fulmine percutere, percuotere con fulmine.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ac poetice fulminare ignes est ignes jacere more fulminis.

II.) Translate.

Rūbīgō

RŌBĪGO et Rubigo, gĭnis, f. 3. (robus vel robius). - Robigo tria significat; scilicet

A) Robigo est vitium metallorum, quo atrum ruborem contrahunt, et exeduntur: in ferro dictum speciali nomine ferrugo, in aere aerugo, ἐρυσίβη, ἰός (It. ruggino; Fr. rouille d'un métal, rouille; Hisp. orin, herrumbre; Germ. d. fehlerhafte rothe Ansatz am Metall, Rost; Angl. rust).

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu dicitur de metallis.

- b) Latiore sensu, per similitudinem dicitur de aliis rebus. Plin. 36. Hist. nat. 18. 30. (136). Sunt lapides molares, qui vetustate rubiginem trahunt. Id. 16. ibid. 6. 8. (20). de glandib. arborum.Distant inter se, quod aliis subest tunica rubigine scabra, aliis protinus candidum corpus. Ovid. 1. Art. am. 515. Linguaque ne rigeat, careant rubigine dentes. Calpurn.5. Ecl. 76. Fragilis rubigo. h. e. putredo.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim, metaphorâ sumptâ ex ferro, quod robiginem contrahit, quum diu in usu esse desiit. Ovid. 5. Trist.12. 21. ingenium longa rubigine laesum Torpet. Val. Max. 2. 9. n. 5. Abrogamus istud horridae vetustatis rubigine obsitum imperium. Seneca Ep. 95. circa med. Hebetibus et obtusis aut mala consuetudine obsessis diu rubigo animorum effricanda est. Ovid.8. Met. 803. de Fame. scabrae rubigine fauces. scil. per quas diu cibus non descendit. V. init. Claudian. cons. Mall. Theod. 175. infectus longi rubigine ruris. h. e. longo situ, et otio, quo ruri degebam, remotus a rebus gerendis.

¶ 2. Speciatim rubiginem peccatorum appellat Prudent. 7. Cathemer. 205. vitia animi, peccata et sordes, quibus estur et inquinatur. Similiter Seneca Ep. 7. a med. Malignus comes, quamvis candido et simplici rubiginem suam africuit. Martial. praef. lib. 12. Accessit his municipalium robigo dentium, et judicii loco livor.

B) Robigo saepe dicitur morbus satorum: de quo Plin. 18. Hist. nat. 28. 68. (3). Plerique dixere, rorem inustum sole acri frugibus rubiginis causam esse, et carbunculi vitibus: quod ex parte falsum arbitror, omnemque uredinem frigore tantum constare, sole innoxio. Id. ibid. 10. 20. (3). Siligo semper rectam habet spicam, nec rorem continet, qui rubiginem faciat. et ibid. 17. 44. (2). Caeleste frugum vinearumque malum nullo minus noxium est rubigo. Frequentissima haec in roscido tractu convallibusque, ac perflatum non habentibus: e diverso carent ea ventosa et excelsa. Ovid. quoque rori, et soli attribuit, 4. Fast. 917. Nec venti tantum Cereri nocuere, nec imbres; Nec sic marmoreo pallet adusta gelu; Quantum si culmos Titan incalfacit udos. At Colum. Arbor. 13., Pallad. 1. R. R. 35. et Servius ad 1. G. 131. malae nebulae causam assignant: quod et rustici Patavini nunc faciunt, qui ideo vocant nibia: quae vox a nebula facta est. Italis est golpe, melume, ruggine,Gallis nielle. Varro 6. L. L. 16. Müll. Ne rubigo occupet segetes. Virg. loc. cit. Mox et frumentis labor additus, ut mala culmos Esset robigo. Colum. 2. R. R. 12. (11). 5. Segetes rubigine infestantur. et 10. ibid. 342. mala rubigo virides ne torreat herbas.

C) Addit Servius loc. cit. robiginem esse, ut Varro dicit, vitium obscenae libidinis, quod ulcus vocatur: idque nasci abundantia et superfluitate humoris, et a Graecis σατυρίασιν vocari.

Ūniversālis

ŪNĬVERSĀLIS, e, adject. (universus) — Universalis est ad universos pertinens, universale, καθολικός.

Inundō

ĬNUNDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et undo). - Inundare est aquis extra ripas diffluentibus obruere, redundare, exundare, superfluere, πλημμυρέω (It. inondare, coprire d' acqua; Fr. inunder, se déborder sur; Hisp. inundar, salir de madre; Germ. überschwemmen; Angl. to overflow, overwhelm, or cover with water, deluge, inundate).

Relaxō

RĔLAXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et laxo). - Relaxo est idem ac remitto, dissolvo, aperio, ἀναχαλάω (It. allentare, allargare, rilassare; Fr. relâcher, desserrer, détendre, ouvrir; Hisp. relaxar, afloxar, soltar, dilatar;Germ. wieder weit machen, erweitern, losmachen, öffnen; Angl. to loose, unloose, set at large, release, disengange, free, relax).

Altus

ALTUS, a, um, adject. Comp. Altior et Superl. Altissimus in omnibus ferme paragr. Proprie est Particip. praeter. pass. ab alo, latissima significatione, ita ut altus sit magnus factus, seu qui sursum vel deorsum incrementum accepit, ut ipse ait Serviusad Virg. 1. AEn. 3. Altum - et superiorem et inferiorem altitudinem significat: namque mensurae nomen est altitudo (It. alto o profondo; Fr. haut ou profond; Hisp. alto ú profundo; Germ. hoch oder tief; Angl. high or deep).

Corrumpō

CORRUMPO vel conrumpo, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3. (cum et rumpo). - Corrumpere, in quo praepositio cum est intensiva, significat rem aliquam omnino rumpere atque in particulas dissolvere, adeoque absumere, destruere (It. corrompere, disfare, distruggere; Fr. dissoudre violemment, détruire, anéantir;Hisp. disolver, destruir, aniquilar; Germ. ganz zerbrechen, zerstören, vermichten; Angl. to corrupt, destroy).

Salvus

SALVUS, a, um, adject. - Salvus idem est ac vivus et sanus, incolumis, integer, conservatus, σῶος (It. salvo, vivo e sano, sano e salvo, intiero, intatto; Fr. conservé, sain et sauf, sauvé, qui est en bon état, intact, bien portant; Hisp. salvo, sano, entero;Germ. bewahrt, gerettet, erhalten, wohlerhalten, gesund; Angl. safe, safe and sound, well, in good health).

Salveō

SALVĔO, es, ere, n. 2. (salvus) Verbum defectivum, cujus praeter futur, salvebis,imperat. salve, salveto, salvete, et infinit. salvere, cetera Latina consuetudine exsulant. Nam quod Plaut. Truc. 2. 2. 4. dixit, non salveo, irridenter posuit pro persona rustici, inquit Val. Prob. in Cathol. p. 1486. Putsch. - Salveo idem est ac salvus sum, bene me habeo, sanus sum.

Fastīgiō

FASTĪGIO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Fastigiare est acuminare, in fastigium erigere, ὀξύνω (It. aguzzare, tirare in punta; Fr. rendre pointu, élever en pointe; Hisp. aguzar, hacer puntiagudo, Germ. zuspitzen, spitzen, erhöhen in eine Spitze; Angl. to narrow gradually into a sharp point.)

Reliquiae

RĔLĬQUĬAE, ārum, f. plur. 1. - Reliquiae sunt pauca illa quae ex aliqua re relicta sunt, τὰ λείψανα, τὰ λοιπά (It. avanzi, avanzo, rimanenze, rimasugli, resto, residuo, reliquie; Fr. reste, ce qui reste, debris, reliefs; Hisp. resto, resta, restante, residuo, sobra; Germ. was von Gegenstande übrig bleibt, d. Uebriggebliebene, d. Ueberreste, Reste, d. Rest; Angl. the remains, laevings, relics, orts; the remainder, rest, remnant, or residue of any thing).

Praerumpō

PRAERUMPO, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3. — Praerumpere est idem quod rumpere, aut ante, vel in anteriori parte rumpere, praefringere. — Hinc Part. praeter. pass. Praeruptus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Praeruptior et Sup. Praeruptissimus I.; et est Ital. scosceso, dirupato, straripevole, ἀποῤῥώξ, ἐπίκρημνος, ἀπότομος, abruptus, arduus, directus, praecisus, praeceps: quasi in anteriori parte ruptus.

Vallis

VALLIS et valles, is, f. 3. - Vallis est planities a duobus lateribus inclusa, ut Fest. apud Paul. Diac. in Convallis p. 42. 6. Müll. definit, ἄγκος (It. valle; Fr. vallée, vallon; Hisp. valle, vallejo;Germ. das Thal; Angl. a valley, vale, dale).

Dēcursus

DĒCURSUS, us, m. 4. actus decurrendi, decursio (It. scorrimento all'ingiù; Fr. action de descendre en courant, course descendant; Hisp. el acto de descender correndo, carrera descendiente; Germ. das Ab -, Herablaufen, Herabsturz; Angl. a running down, descent, stream).

Os

OS, ossis, n. 3. - Os, ossis, est solidamentum corporis, quod nervis natura alligavit: a voce Graeca ὀστοῦν (It. osso; Fr. os; Hisp. hueso; Germ. der Knochen, das Bein; Angl. a bone).

Marīnus

MĂRĪNUS, a, um, adject. (mare) ad mare pertinens, θαλάσσιος (It. di mare, marino;Fr. de mer, marin; Hisp. marino; Germ. zum Meere gehörig; Angl. of the sea, living in the sea, marine).

Concha

CONCHA, ae, f. 1. κόγχη, testa durior piscium a voce Graeca allata (It. guscio, nicchio, conchiglia; Fr. coquille; Hisp. concha; Germ. d. zweischalige Muschel; Angl. a shellfish, a shell, sea-shell).

Mediterrāneus

MĔDĬTERRĀNĔUS, a, um, adject. (medius et terra) qui in medio terrarum positus est et a mari procul: cui maritimus opponitur, porto fra terra, entro terra, mediterraneo,μεσόγειος.

Dūrus

DŪRUS, a, um, adject. - Durus est solidus, firmus
(It. duro; Fr. dur; Hisp. duro; Germ. hart; Angl. hard, solid).

Reperiō

RĔPĔRĬO, pĕris, pĕri, pertum, pĕrire, a. 4. - Reperio est idem atque invenio (discrimen vero inter reperio et invenio in fine hujus verbi posuimus) εὑρίσκω (It. trovare, ritrovare; Fr. retrouver, trouver, rencontrer; Hisp. hallar, encontrar, topar; Germ. wieder herbeischaffen, suchend wiederfinden, ausfinden, finden, antreffen; Angl. to find, find out, discover).

Profundus

PRŎFUNDUS, a, um, adject. (pro et fundus). — Profundus est fundum longe habens. βαθύς (It. fondo, profondo, basso, alto; Fr. profond, élevé; Hisp. profondo, hondo; Germ. tief, bodenlos; Angl. deep, profound).

Collis

COLLIS, is, m. 3. - Collis est parvus mons (It. colle, collina, poggio; Fr. colline, coteau, éminence; Hisp. collina, collado, cerro; Germ. d. Hügel, d. Anhöhe; Angl. a hill, hillock, easy ascent, rising ground).

Cavus

CĂVUS, a, um, adject. (Cf. Gr. σκάφος) cavatus, sinuosus, foramen et spatium habens, vacuus: cui plenus opponitur. (It. cavo, concavo, vuoto; Fr. creux, creusé, voûte; Hisp. hueco, concavo, vaud; Germ. hohl, holgearbeitet, hohlgewölbt, gebogen, eine Hohle bildend; Angl. hollow, concave, excavated).

Spēlunca

SPĒLUNCA, ae, f. 1. σπήλυγξ, γγος, specus, antrum, caverna, grotta, spelonca.

Prātum

PRĀTUM, i, n. 2. - Pratum est locus in agris, ex quo fenum percipitur, λειμών (It. prato; Fr. pré, prairie; Hisp. prado, prodecillo, praderia, pradera; Germ. d. Wiese; Angl. a meadow, mead, green field, green, leasow).

Grāmen

GRĀMEN, mĭnis, n. 3., quod volunt esse a γράω comedo, est herbae genus omne, et praesertim quod in animalium pabulum cedit, χόρτος (It. erba; Fr. gazon, herbe, pelouse; Hisp. cesped con yerbas, yerba, pelosilla; Germ. d. Gras, d. Rasen; Angl. grass, all kinds of herbs).

Herba

HERBA, ae, f. 1. germen terrae viride ac tenerum, quo vestitur humus, pascuntur animalia, fruges producuntur, βοτάνη (It. erba; Fr. herbe, gazon, herbage; Hisp. yerba. herbage; Germ. d.

grünende Halm, Saat, d. Grün, Kraut, Gras; Angl. an herb, grass, herbage).

Arvum

Arvum, i, n. 2., subaudi solum, absolute stricto sensu significabat campum aratum, necdum satum.

Frūx

FRUX, frūgis, f. 3. – Frux significat omnes terrae fructus, quibus ad alimentum utimur, frumenta, legumina, poma, nuces etc. Gr. καρπός (It. frutti della terra, biade; Fr. productions de la terre, grains, céréales etc.; Hisp. todo lo que la tierra produce, granos, trigo; Germ. Hülsenfrucht, Erd -, Feldfrüchte; Angl. the fruit, or produce, of the earth).

Holus

ŎLUS vel holus, ĕris, n. 3. — Olus vel holus est omnis herba sativa, quae in cibum hominum venit, λάχανον (It. erbaggi, camangiare; Fr. toute herbe potagère,
légumè; Hisp. legumbre; Germ. jede Art Küchenkraut, Kohl, Gemüse, Nüben etc.; Angl. any garden herbs for food potherbs).

Fungus

FUNGUS, i, m. 2. μύκης, excrementum terrae, vel arborum, varia forma ac figura: videtur esse a σπόγγος vel σφόγγος spongia (It. fungo; Fr. champignon, morille, Hisp. xeta, seta ó geta, hongo; Germ. d. Schwamm, Erdschwamm, Morchel; Angl. a mushroom, toadstool, fungus).

Frāga

FRĀGA, ōrum, n. plur. 2. Vel fragum, i, - Fraga sunt morum herbarum humi repentium, colore rubeo, gustu suavissimum: ita videntur appellata a ῥὰξ, ῥαγὸς acinus, quia acinis similia sunt: Graece in Gloss. Philox. μιμαίκυλον dicitur, fragole.

Myrtillus

MYRTUS, i et us, f. 1. et 4. - Proprie myrtus, mirto, mortella, μύρτος, μυρσίνη, est arbor baccas ferens saporis praecipui, et gratissimi odoris, ex quibus et vinum, et oleum fit: veteres etiam condiendis cibis usi sunt, ante inventum piper.

Prōveniō

PRŌVENĬO, vĕnis, vēni, ventum, venire, n. 4. (pro et venio) — Provenio est idem atque extra venio, prodeo, exorior, exeo, προέρχομαι (It. comparire, uscir fuori; Fr. venir en avant, s'avancer, paraître, se montrer; Hisp. venir en adelante, adelantarse, parecer,
mostrarse; Germ. hervorkommen, hervortreten; Angl. to proceed or come forth, come out, appear).

Nāscor

NASCOR, nascĕris, nātus sum, nasci, dep. 3. - Nasci est oriri, in vitam venire, in lucem edi, φύομαι, γίγνομαι (It. nascere, venire alla luce; Fr. naître; Hisp. nacer; Germ. gezeugt, geboren werden; Angl. to be born, come into the world, spring, arise, grow).

Ahēnum

Aenum vel ăhēnum, i, n. 2. substantivorum more.

¶ 1. Proprie est vas ex aere aliove consimili metallo, in quo aqua calefit ad lavandum, vel ad alios usus: et differt a cacabo, qui proprie est vas ad carnes elixandas et ad pulmentarium coquendum. Hoc tamen discrimen non est perpetuum. Nam aenum saepissime usurpatur etiam de vase ad cibos coquendos (It. caldaja, calderone; Fr. chaudière, chaudron; Hisp. caldera; Germ. ein ehernes oder kupfernes Gefäss; Angl. a brazen vessel, a caldron).

¶ 2. Translate aenum Fabretti judicio Inscript. p. 678. est idem atque aeneum frumentum

Plumbum

PLUMBUM, i, n. 2. μόλυβδος (It. piombo; Fr. plomb; Hisp. plomo; Germ. d. Blei; Angl. lead).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim plumbum est genus metalli duplicis generis, candidi, et nigri. Pretiosissimum candidum. Jungi inter se nigrum sine albo non potest, nec hoc ei sine oleo: ac ne album quidem secum sine nigro. Nigri origo duplex: aut enim sua provenit vena, nec quidquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, mixtisque venis conflatur. Ejus qui primus fluit in fornacibus liquor, stannum (stagnum) appellatur; qui secundus, argentum: quod remansit in fornacibus, galena, quae est tertia portio additae venae. Haec rursus conflata dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus.

¶ 2. Speciatim, per synecdochen est glans, seu pila plumbea.

¶ 3. Item fistula plumbea.

¶ 4. Item flagellum plumbo instructum.

II.) Translate plumbum est vitium oculi.

Mollis

MOLLIS, e, adject. - Mollis est flexibilis, qui flecti potest, tactui cedens, tractabilis, tener; cui opponitur durus, rigidus, Gr. μαλακός (It. pieghevole, flessibile, tenero, molle, soffice, pastoso, morbido, delicato; Fr. souple, flexible, mou, tendre, non âpre, doux, délicat; Hisp. blando, flexible, que se dexa doblar facilmente, tierno, suave; Germ. weich, geschmeidig, biegsam, mild, zart, sanft;Angl. soft, supple, yielding, tender, delicate).

Gravis

GRĂVIS, e, adject. - Gravis est ponderosus et qui suapte natura deorsum fertur, cui opponitur levis; βαρύς (It. grave, pesante; Fr. lourd, pesant; Hisp. pesado, macizo, pesante; Germ. schwer wiegend, lastend, beladen, beschwert, angefüllt; Angl. heavy, weighty, ponderous).

Stagnum

Stagnum est metalli genus, quod in fodinis invenitur cum argento, et in fornace primum liquescit, κασσίτερος (It. stagno;Fr. étain; Hisp. estafio; Germ. Zinn; Angl. tin, pewter).

Cyprum

CYPRUM, i, n. 2. genus quoddam rubri aeris.

Orichalcum

Orichalcum est flava ligatio metallica quae in camino ex 37 % Zinci et 63 % Cupri oritur.

Nummus

Nummus, i, m. 2. — Numus est pecunia signata, moneta, nomisma, νόμισμα (It. moneta, danaro, soldo, pecunia; Fr. monnaie, pièce de monnaie, argent; Hisp. moneda, dinero; Germ. e. Silbermünze, das Geldstück, die Geldmünze; Angl. money, a piece of money, coin).

Argentum

ARGENTUM, i, n. 2. - Argentum est metallum post aurum pretiosissimum, candidissimi coloris; quod invenisse primum Erichthonium Atheniensem scribit Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (197).
(It. argento; Fr. argent; Hisp. plata; Germ. Silber; Angl. silver).

A) Argentum infectum.

¶ 1. Ponitur de argento quod e terra effoditur.

¶ 2. Item de argento in massis, quod nondum arte fuerit elaboratum.

¶ 3. Argentum vivum est genus quoddam metalli liquidi (unde ab Isid. 16. Orig. 19. 2. appellatur argentum liquidum), colore quidem argento similis, fluidâ vero naturâ aquae. Ejus duplex est genus, alterum nativum seu fossicium, alterum facticium, quod ex minio excoquitur et hydargyrus vocatur.

¶ 4. Argentum lentum est stannum cum aere fusum.

B) Argentum factum.

Aurum

AURUM, i, n. 2. - Aurum est metallum omnium pretiosissimum, colore flavum, quod unum nihil igne deperit, quin immo quo saepius arsit, proficit ad bonitatem.
(It. oro; Fr. or; Hisp. oro; Germ. das Gold; Angl. gold).

I.) Proprie distinguitur a Latinis

A) in aurum naturale vel infectum;

B) in aurum factum vel caelatum;

C) et in aurum signatum, h. e. pecuniam.

A) Aurum naturale aut in fodinis invenitur, aut a fodinis erutum in laminas elaborandum conflatur.

B) Aurum, ex quo constabant, simulacra, muliebria ornamenta, vasa aliaque hujusmodi, dicitur generatim aurum factum.

C) Aurum et pro pecunia ponitur, diciturque aurum signatum.

II.) Translate.

¶ 1. Aurum ponitur pro splendore, fulgore, qualis ab auro emicat, itemque pro colore auri.

¶ 2. Et pro aurea aetate.

Liqueō

LĬQUĔO, lĭques, lĭqui vel lĭcŭi (vel lĭqūvi), lĭquere, n. 2. — Liquere, a Graeco λείβω ejusdem significationis, est idem ac liquidum esse, fluidum esse (It. essere liquido, essere fluido; Fr. être liquide; Hisp. ser liquido; Germ. flüssig sein, fliessen; Angl. be liquid).

Corrōdō

CORRŌDO vel conrodo, dis, si, sum, dere, a. 1. (cum et rodo). - Corrodo est idem quod rodo vel rodendo exedo.

Sabulum

SĂBŬLO, ōnis, m. 3. et Sabulum, i, n. 2. - Sabulo, et sabulum, pro psabulum, ut videtur, a Gr. ψάμμος, diversa significat.

A) Sabulo, vel Sabulum, diversa positione sed eodem significatu

¶ 1. Est terra arenae similis, seu arena terrae, aut limo mixta. nam arena tenuis est, minuta et infecunda: sabulo crassior, humidior, et gignendis quibusdam seminibus utilis, rena mista di terra, sabbioncello, sabbionella, sabbia, sabbione.

¶ 2. Sabulum pro arena.

B) Sabulum, et Sabulo, diversa positione et diverso significatu.

¶ 1. Sabulum est instrumentum musicum, vel plectrum, quo pulsatur.

¶ 2. Sabulo, qui instrumentum musicum pulsat: aliis est ridiculus, buffone.

Saxum

SAXUM, i, n. 2. - Saxum est lapis, petra, silex, λίθος, πέτρα. (It. sasso, pietra; Fr. pierre brute, rocher, roche; Hisp. piedra, guijarro, peňa; Germ. rohes Felsstück, roher Felsblock, e. grosser stein; Angl. a stone, rock).

Petra

PĔTRA, ae, f. 1. πέτρα, saxum, lapis, pietra, sasso, atque adeo rupes, cautes, scopulus, rupe, roccia, scoglio.

Cautēs

CAUTES et raro admodum cautis, is, f. 3. - Cautes est saxum magnum, asperum et acutum, rupes acuta (It. sasso acuto, rupe acuta; Fr. rocher aigu, roche aigu; Hisp. peňa, roca aguda; Germ. Spitzstein, spitziger Fels; Angl. a sharp-edged rock).

Cōs

COS, cōtis, f. 3. - Cos est idem omnino quod cautes, a qua deducitur, ut a plaustrum plostrum, caudex codex etc.: et occurrit

¶ 1. Speciatim de lapide, quo ferramenta acuuntur, aut laevigantur.

¶ 2. Generatim quicumque duriores lapides cotes vocantur: quo sensu occurrit fere in numero plur.

Adtrahō

ATTRĂHO vel adtraho, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. (ad et traho). - Attraho est ad me traho, adduco (It. tirare a sè, attrarre; Fr. tirer à soi, attirer; Hisp. tirar, atraer, traer hacia sì; Germ. anziehen, an sich ziehen;Angl. to draw, draw towards, attrait).

Gemma

GEMMA, ae, f. 1. – Gemma est oculus vitis vel alius arboris, qui primo emittitur (It. gemma, germoglio; Fr. bourgeon, oeil, oeilleton d'une plante; Hisp. hiema, el boton que arrojan los árboles; Germ. d. Knospe, d. Auge, d. Keim d. Pflanzen; Angl. the bud, gem, or button).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Gemma est lapillus pretiosus, praecipue qui anulo includitur, pietra da anello, et magis proprie de perlucidis dicitur, gemma, pietra preziosa, gioja, λίθος: porro gemma dicitur quicumque lapillus pretiosus, qui rotundam formam habet et vitium gemmas imitatur; cylindrus vero, quum forma ejus oblonga et cylindrica est.

¶ 2. Metaphora sumpta a proxime superiori paragr. 1.

- a) Gemma dicitur de poculo ex gemma facto.

- b) Item dicitur de anulo, cui lapillus includitur, quique obsignando inservit, sigillum, anello, sigillo.

¶ 3. Dicitur aliquando poetice de margaritis.

¶ 4. Item de oculis in pavonis cauda micantibus.

¶ 5. Demum ponitur et pro praecipuo ornamento.

Perlūcidus

PELLŪCĬDUS vel perlucidus, a, um, adject. duo diversa significat, scil.

A) Est totus lucidus, lucem transmittens, translucidus, rilucente, trasparente, diafano, διαφανής.

— a) Generatim.

— b) Speciatim est tenui et pellucenti veste indutus.

B) Item est valde lucidus, splendens.

Lapillus

LĂPILLUS, i, m. 2. deminut. a lapis, parvus lapis, λιθάριον (It. pietruzza, sassolino; Fr. petite pierre, petit caillou; Hisp. piedrecita, piedrezuela; Germ. e. Steinchen; Angl. a little stone, pebble,

pebble-stone).

Adamās

ĂDĂMAS, antis, m. 3. Adamanta et adamantas sunt Accusativi Graecae positionis, quibus libenter utuntur poetae. ᾿Αδάμας, lapis maximi inter gemmas pretii, insignisque supra ceteros duritiae, quippe qui ferro percussus adeo ictum respuit, ut ferrum utrimque dissultet, incudesque etiam ipsae interdum dissiliant: simul etiam natura ignium victrice, nunquam incalescens. Is tamen hircorum calido et recenti sanguine perfusus facile frangitur.
(It. diamante; Fr. diamant; Hisp. diamante; Germ. Diamant; Angl. adamant).

Rubīnus

Rubīnus, i, m. – Gemmae nomen.

Rubeus

RŬBĔUS, a, um, adject.

¶ 1. Est idem quod robius, robus, rufus, flavus.

¶ 2. Est etiam pertinens ad rubum, ex rubo.

Sapphīrus

SAPPHĪRUS vel Saphirus vel Sappirus, i, f. 2. σάρφειρος: cf. Hebr. (forma hebraica)shaphar, pulcrum esse. Gemmae nomen.

Caeruleus

CAERŬLĔUS, a, um, adject. – Color caeli sereni. (It. azzurro, lapislazzalo, ceruleo, turchino; Fr. de couleur foncée, bleu foncé, azur, de vert de mer; Hisp. azul, azul
turqui; Germ. blau; Angl. cerulean, azure, sea-green, sky-blue).

Smaragdus

SMĂRAGDUS vel zmaragdus, i, m. 2. (σμάραγδος et μάραγδος) — Smaragdus est gemma coloris viridis et pellucida, conflata ex eo, quod Itali dicunt silicato di allumina, σμάραγδος
(It. smeraldo; Fr. émeraude; Hisp. esmeralda; Germ. d. Smaragd; Angl. emerald).

Hyacinthus

HYĂCINTHUS, i, ὑάκινθος, giacinto,

I.) Proprie est genus violae vernae, colore rubenti, sed ad obscurum nigrumque inclinante.

II.) Improprie est hoc nomine gemma ejusdem coloris, ex AEthiopia veniens, amethysto non absimilis, nisi quod in illa emicans fulgor violaceus est: in hoc dilutus.

Lūteus

LŪTĔUS, a, um, adject. (lutum primo loco) lūto herbâ tinctus.

I.) Proprie lutea dicitur chrysocolla nativa, luto herba tincta et in lomentum servata.

II.) Translate.

¶ 1. Luteus est colorem habens rufo dilutiorem, qualis in ovi vitello, in malo Cydonio, in auro, in igne; flavus, croceus, giallo, di color d'oro, ὠχρὸς, μήλινος.

¶ 2. Est etiam roseum colorem habens.

Angulātus

ANGŬLĀTUS, a, um, particip. verbi angulo, angulos habens.

Margarīta

MARGĂRĪTA, ae, f. 1. - Margarita vel est unio, calculus candidus in conchis marinis nascens, in feminarum deliciis et mundo muliebri praecipuus. Gr. μαργαρίτης λίθος, μαργαρίτη (It. perla; Fr. perle; Hisp. perla; Germ. d. Perle; Angl. a pearl, margarite).

Ūniōnēs

ŪNĬO, ōnis, 3. (unus) tria praecipue, diversa, significat.

¶ 1. Abstractorum more et feminino genere.

— a) Est unitas, unità, ἑνότης.

— b) Hinc jactus quidam in re lusoria. Jactus quisque apud lusores veteres a numero vocabatur, ut unio, binio, trinio etc.

— c) Item duarum aut plurium rerum copulatio, unione.

¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu, tam masc. quam femin. gen., unio, apud veteres, est margarita grandior, quae numquam alteri simili reperitur, perla, μαργαρίτης.

¶ 3. Denique improprie, femin. gen., species cepae unicaulis unio dicitur a rusticis.

Corallia

CŎRĂLĬUM, vel corallium vel curallium, ĭi, item corallum, i, n. 2. denique corallus, i, m. 2. (apud Plin. 37. Hist. nat. 19. 56. (153). et Isid. 16. Orig. 8. 1.) κοράλιον, κοράλλιον, κουράλιον, κόραλλον, et κώραλλον, (tot enim modis tum Graece, tum Latine scriptum invenitur: saepius autem in priscis libris curalium teste Harduino) describitur a Plin. 32. Hist. nat. 2. 11. (21). et seqq. frutex marinus colore viridi, baccas ferens candidas sub aqua ac molles, quae exemptae confestim durantur, et rubescunt quasi corna sativa specie et magnitudine. Ajunt ipsum fruticem tactu protinus lapidescere, si vivat: itaque occupari evellique retibus, aut acri ferramento praecidi: qua de causa curaliumvocitatum interpretantur: nempe ἀπὸ τῆς κουρᾶς ἐν ἐλὶ, quod in mari tondeatur. Probatissimum quam maxime rubens, et quam ramosissimum, nec scabiosum, aut lapideum, aut rursus inane et concavum.

Sūcinum

SŪCĬNUM vel succinum, n. et sucinus vel succinus, i, m. 2. — Sucinum est idem quod electrum, tum quod ex quibusdam arboribus fluit, tum quod inter metalla numeratur, súccino, elettro, ἤλεκρον.

I.) Proprie dicitur

— a) De gummi arborum .

— b) De metallo Apul. 2. Met. Hic vitrum fabre sigillatum, ibi crystallum impunctum, argentum alibi clarum et aurum fulgurans et sucinum mire cavatum in capides, ut bibas.

II.) Translate, per synecdochen, est aliquid, puta monile, ex sucino confectum.

Ēlectrum

ĒLECTRUM, i, n. 2. ἤλεκτρος et ἤλεκτρον.

¶ 1. Est resina quaedam ex certis arboribus fluens, Latine succinum.

¶ 2. Electrum est etiam metalli genus, scilicet aurum, cui ex Plin. 33. Hist. nat. 4. 23. (80). quinta, ex Isid. 16. Orig. 24. quarta argenti portio inest: unde Manil. 5. 535. Et facti mercator erit per utrumque metalli. h. e. ex auro et argento compositi. Est autem duplicis generis: fossile, cui ea ratione argentum natura est admixtum: et facticium, cui arte portio illa argenti admiscetur, ut Plin. loc. cit. et 9. ibid. 40. 65. (139). docet. Ejus natura est ad lucernarum lumina clarius argento splendere. Nativum vero venena etiam deprehendit. Namque discurrunt in calicibus arcus, caelestibus similes, cum igneo stridore.

Crystallum

CRYSTALLUM, i, n. 2. κρύσταλλος.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est idem ac glacies.

¶ 2. Saepius latiori sensu usurpatur et est lapis, seu succus perspicuus lapidescens, quem sub terris, aut inter gelidas rupium venas frigus glaciat et durat: quasi κρυόσταλλος, a κρύος frigus, et στελλομαι pro συστελλομαι contraho, quia ab aliquibus glacies censetur, idest aqua frigore concreta: vel melius a similitudine glaciei. Porro de crystalli natura et origine agunt Plin. 37. Hist. nat. cap. 2., Seneca 3. Quaest. nat. 25. et Solin. 15. sub fin. Curt. 3. 3. 8. Imago solis crystallo inclusa fulgebat. Plin. 36. Hist. nat. 26. 66. (192). Vitrum in India e crystallo fracta fieri. Stat. 1. Silv. 2. 126. Raraque longaevis nivibus crystalla gelari.

II.) Improprie per synecdochen sumitur pro vase e crystallo.

Prōcrēscō

PRŌCRESCO, scis, vi, scere, n. 3. (pro et cresco).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est gigni, nasci.

¶ 2. Latiori sensu est crescere, augeri, crescere, αύξάνειν.

II.) Translate.

Frutex

FRŬTEX, īcis, m. 3.

I.) Proprie.

¶ 1. Frutex, frutice, θάμνος, est planta, quae ad arboris magnitudinem non assurgit, et statura multis herbis similis est: lignosior tamen, et stolonibus et surculis numerosior, et non demoritur, neque arescit, ut herba. Talis est arundo, rubus, rosa, cinnamum, etc.

¶ 2. Dicitur et de caule, vel ramulo cujuscumque plantae.

¶ 3. Item poetice de quacumque arbore.

¶ 4. Item de frutecto, cespuglio.

¶ 5. Item de stirpe arboris.

¶ 6. Praeterea est proprium et peculiare nomen cujusdam arboris in Phrygia.

II.) Translate.

¶ 1. Est convicium hominis stupidi, ut caudex, stipes.

¶ 2. Et per metaphoram. Tertull. advers. Gnost. 11. Apostolici seminis frutices.

Rādīx

RĀDIX, īcis, f. 3. - Radix, quam vocem a ῥάδυξ ramus derivant, est ima pars plantae, quae terrae infigitur et insistit et inde succum trahit, ῥίζα (It. radice; Fr. racine des plantes; Hisp. raiz; Germ. d. Vurzel d. Pflanzen; Angl. root).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim

- a) Per excellentiam dicitur de raphano, ravanello, quia ejus usus in radice praecipuus.

- b) Radix Syriaca species est raphanin.

- c) De radice Pontica, V. in RHA.

- d) Radix dulcis apud Cels. 5. 23. et Scribon. Compos. 170. est glycyrrhiza, regolizia.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de ima parte aliarum rerum, qua inhaerent.

¶ 2. Saepissime de ima parte montium, radice de' monti.

¶ 3. De origine, initio, fonte rei alicujus.

¶ 4. Illae aptiores sunt metaphorae. Cic. 4. Phil. 5. 13. Virtus est una altissimis defixa radicibus, quae numquam ulla vi labefactari potest.

Stirps

STIRPS, stirpis, m. et f. 3. — Stirps est radix et imus truncus arboris, qua haeret radicibus: item totus ipse truncus, ex quo rami exeunt, ῥίζα, ῥιζόφυτον (It. radice, sterpo; Fr. souche, racine; Hisp. cepa, raiz;Germ. Wurzel, Wurzelstock; Angl. the root of a tree, the stump).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen ponitur

— a) Pro tota arbore aut parte ejus quacumque, albero, legno.

— b) De quacumque planta, virgulto, pianta.

¶ 2. A similitudine refertur ad genus humanum et

— 1.°) Est origo generis in famillis, stirpe, schiatta, legnaggio, progenie.

— a) De hominibus.

— b) De beluis.

— 3.°) Item condicio, genus, ordo.

III.) Figurate.

¶ 1. Est origo, causa, principium, fons, radix, origine, radice, fonte, cagione, sorgente

¶ 2. Est etiam natura, condicio, qualitas, status, quem naturâ sortimur.

Stemma

STEMMA, ătis, n. 3. στέμμα, στέφανος, sertum, corona: a στέφω, corono (It. corona; Fr. couronne, bandeau; Hisp. corona; Germ. der Kranz; Angl. a garland, crown).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de coronis dicitur seu sertis foliorum implicatis, quibus cingebantur et nectebantur invicem imagines, in quibus e cera expressi erant vultus majorum.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice ponitur pro serie cognationis ac nobilitate familiae, l' albero della famiglia, genealogia

¶ 2. Metaphorice. Id. 8. 6. Argenti fumosa (al. furiosa) sui quum stemmata narrat. h. e. nobilitatem et pretium.

Surgō

SURGO, surgis, surrexi, surrectum, surgere, n. 3. (syncop. a surrigo pro subrigo) — Surgo usurpatur aliquando

A) Transitive; et saepius

B) Neutrorum more.

A) Transitive est erigo, extollo (It. alzare diritto, levare; Fr. lever, élever, dresser; Hisp. alzar, elevar, erigir; Germ. v. unten hervor richten, erheben; Angl. to raise or lift up).

B) Neutrorum more, seu absolute, (accusativus enim se usu ita omittitur, ut neutrius naturam induisse videatur) est erigi, alzarsi, rizzarsi, levarsi, ἀνίστημι, ὄρνυμαι, quum sedentes aut jacentes erigimur: et construitur absolute aut cum Abl. termini, unde quis surgit, et praep. ab, ex vel sine praep., et etiam cum Acc. termini, ad quem, et praep. ad, in.

Rāmus

RĀMUS, i, m. 2. pars arboris, quae e trunco exit, et multipliciter se spargit, ἔρνος, κλαδος (It. ramo; Fr. branche, rameau; Hisp. branca, ramo ú rama; Germ. d. Zweig, Ast; Angl. a branch, bough; an arm of a tree).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu per synecdochen ponitur pro arbore.

¶ 3. Et pro fronde.

¶ 4. Et pro ture.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro fuste seu clava.

¶ 2. Transfertur ad alia.

¶ 3. De ramis Samiis.

¶ 4. Τὸ αἰδοῖον ἀῤῥενικὸ.

¶ 5. Allegorice. Cic. 3. Tusc. 6. 13. Nos autem audeamus non solum ramos amputare miseriarum, sed omnes radicum fibras evellere.

¶ 6. De linea consanguinitatis.

Frōns, frondis

FRONS, frondis, f. 2. - Frons est gramen tenerius plantarum cum foliis, θαλλὸς, φύλλος (It. fronde, fronda, foglie; Fr. feuilles, feuillage; Hisp. hojas, follage;Germ. d. Laub, d. Laubgezweig, Laubwerk; Angl. the leus of a tree, a branch with leaves, gneen bough).

Cacūmen

CĂCŪMEN, ĭnis, m. 3. - Cacumen proprie est summitas, vel etiam extremitas cujuscumque rei in acutum desinens (It. cima o estremità acuminata; Fr. extremité, pointe, sommet; Hisp. extremidad, punta, cima; Germ. d. spitz zulaufende Ende, d. allmälig auslaufende Spitze einer Sache; Angl. the top or summit of any thing).

Truncus

TRUNCUS, i, m. 2. — Truncus est pars arboris crassior et rectior a radice ad cacumen, ex qua rami exeunt: sive ramos habeat haerentes sive amputatis truncata sit, στέλεχος (It. fusto, tronco della pianta; Fr. tronc d' arbre, tronc, souche; Hisp. tronco, cepa; Germ. der Stamm ein. Baumes, der Rumpf; Angl. the trunk, stock).

Caudex

CAUDEX, ĭcis, m. 3. - Caudex est truncus arboris, hoc est ea pars, quae e radice supra terram simplex assurgit. Differt a caule, qui herbarum est, caudex vero arborum et fruticum. (It. tronco, ceppo, pedale; Fr. tronc, souche d'arbre; Hisp. tronco, troncon; Germ. der Stamm, Klotz; Angl. the stem, stock or trunk of a free).

¶ 1. Stricto sensu caudex est truncus arboris, sive solidus atque integer, sive in tabulas divisus.

¶ 2. Frequentissime accipitur pro libro: quod veteres olim codicem appellarunt plurium tabularum contextum.

- 1.°) Generatim de quacumque scripta tabula et libro dicitur, nulla prorsus habita ratione materiae.

- 2.°) Speciatim codex dicitur liber accepti et expensi, cui opponitor adversaria.

- 3.°) Item speciatim et κατ᾽ ἐξοχὴν sic appellatur, in quo collectae. sunt constitutiones principum Romanorum.

Stīpes

STĪPES, pĭtis, m. 3. — Stipes est truncus arboris, fustis, sudes, στύπος, κορμός (It. tronco, stipite, palo; Fr. tronc, souche; Hisp. tronco; Germ. Pfahl, Klotz; Angl. trunk, tree, stake).

Dēiciō

DEĬCĬO, ĭcis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (de et iacio). - Deicio est deorsum iacio (It. gettare al basso, lanciare o precipitare all'ingiù; Fr. jeter à bas, précipiter, renverser; Hisp. echar abaxo, precipitar, abatir; Germ. von oben herab nach unten werfen, herabwerfen, -stürzen, -schleudern, nieder, -umstürzen, herabtreiben, vertreiben; Angl. to throw or cast down).

Pulpa

PULPA, ae, f. 1. μυών (It. polpa; Fr. chair, partie charneux du corps des animaux;Hisp. carne; Germ. d. Fleischige am Thierkörper, d. derbe Fleisch; Angl. the pulp or juius part of meat, flesh without bone). est caro musculosa in animali sine osse et pinguedine, quae manducatur; ita appellatur a palpo seu palpito, quia mollis et tremula est: pulpa usurpatur de carnosis partibus externis, viscus de internis.

Medulla

MĔDULLA, ae, f. 1. a medius, vel a voce Graeca μυελός, quae idem significat, dinserta, est substantia illa, quae est in ossibus animalium (It. midolla; Fr. moelle des os; Hisp. tuetano, medula, meollo; Germ. das Innere der Knochen, daher Mark; Angl. the marrow of bones).

Viscum

VISCUM, i, n. 2. — Viscum est genus fruticis ex turdorum maxime et palumborum merdis super arborum quarumdam, praesertim roboris, ramos delapsis et a sole cum humore aliquo fervefactis nascens et ad cubitalem altitudinem excrescens et virens etiam per hiemem. Graeca est ὕφεαρ, ἰξός (It. vischio o visco; Fr. glu; Hisp. liga; Germ. der Mistel; Angl. birdlime). Fert acinos crocei seu aurei aut fulvi coloris, qui colliguntur messium tempore immaturi: siccantur deinde et aridi tunduntur ac conditi in aqua putrescunt; inde in profluente rursus malleo tusi, amissis corticibus, interiore carne lentescunt. Hoc est viscum pennis avium tactu ligandis, oleo subactum, quum libeat insidias moliri.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est quicumque humor glutinosus.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice, ponitur etiam pro rete.

¶ 2. Metaphorice.

Adnāscor

AGNASCOR vel adgnascor vel adnascor, nascĕris, nātus sum, nasci, dep. 3. (ad etnascor). - Adgnasci proprie est in re aliqua nasci, nascendo crescere alicui, nascendo augere (It. nascere in qualche cosa, nascendo aumentare; Fr. naître de surcroît, naître aupres;Hisp. nacer in aumento; Germ. anwachsen an elwas oder dazuwachsen zu etwas;Angl. to grow to).

Gummi

GUMMI, n. indecl. et gummis, is - Gummi, gomma, est gutta viscosa ex arboribus quibusdam per corticem diffluens.

Rēsīna

RĒSĪNA, ae, f. 1. ῥητίνη (It. ragia, gomma, resina; Fr. résine, gomme; Hisp. resina;Germ. Harz, Gummi; Angl. resin or rosin) humor tenax ex arboribus sponte sua defluens: a voce Graeca allata, quae a ῥέω fluo. Duplex est, sicca, et liquida: illa e pinu et picea fit, haec e terebintho, larice, lentisco, cupresso etc. Ex ea cocta fit pix.

Pix

PIX, pĭcis, f. 3. πίσσα, fluxus combustae in taeda sua resinae. Differt a resina. Nam resina est liquor crassus ex arboribus fluens, et saepe sua sponte siccatus ad solem: pix est, quae fit ex arborum resinis ad ignem decoctis, idque ad navium et aliarum multarum rerum usum (It. pece, pegola; Fr. poix; Hisp. pez, pega; Germ. d. Pech, der Theer; Angl. pitch).

Pōmum

PŌMUM, i, n. 2. - Pomum est omnis fere fructus, qui ex arboribus esui aptus provenit, ut malum, pirum, prunum, persicum, cerasum, sorbum, ficus, etc. Gr. μῆλον, ὀπώρα (It. frutta, frutto;Fr. fruit; Hisp. fruto; Germ. jede Obstfrucht oder Baumfrucht; Angl. the fruit of any tree fit for eating).

Dēcerpō

DĒCERPO, pis, psi, ptum, pere, a. 3. (de et carpo). - Decerpo est carpendo detraho, ut proprie fit quum poma ex arboribus, vel flores ex plantis manu legimus (It. tirar giù cogliendo; Fr. détacher en cueillant; Hisp. desatar cogendo; Germ. abpfücken, abpflückend wegnehmen; Angl. to pull or pluck off, pull away, crop, gather).

Frūctifer

FRUCTĬFER, fĕra, fĕrum, adject. fructum ferens, fruttifero, καρποφόρος.

Mālum

MĀLUM, i, n. 2., μῆλον, AEolice et Dorice μᾶλον.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est pomi genus, cujus varia genera, citreum, cydonium, Persicum, Medicum, Appianum, et alia plurima

¶ 2. Speciatim malum terrae est herba eadem atque aristolochia.

II.) Translate mala sunt testiculi.

Pirum

PĬRUM, i, n. 2. pera, ἄπιον, fructus piri arboris. Gr. ἄπιον (It. pera; Fr. poire; Hisp. pera; Germ. die Birne; Angl. a pear).

Fīcus

FĪCUS, i, f. 2. et ficus, us, f. 4.

I.) Proprie.

¶ 1. Ficus estarbor, quae ficos fructus profert.

¶ 2. Item ejus arboris fructus.

¶ 3. Plin. 13. Hist. nat. 7. 14. (56). pluribus verbis accurate describit sycaminum, vel sycomorum, quam ipse appellat ficum AEgyptiam.

¶ 4. Est etiam nomen marini fruticis, sine foliis, rubro cortice.

II.) Improprie ficus, i, m. 2.

- a) Genus est ulceris, quod nascitur in capite tum in capillo, tum in barba, inque aliis etiam locis quae pilis integuntur, porrofico, fico, ita dictum, quia desuper fundit se ad similitudinem fici fructus. Cels. 6. 3. σύκωσιν Graece appellat.

- b) Huic simile est morbi genus eorum proprium, qui muliebria patiuntur.

Cerasum

CĔRĂSUM, i, n. 2. κεράσιον, fructus cerasi arboris.

Pediculus

PĔDICŬLUS, i, m. 2. — Pediculus est deminut pedis. Pediculus deminut. a pes, pedis, est parvus pes, picciolo piede, pedino, pedicello, πόδιον.

I.) Proprie.

II.) Translate est id, quo fructus, folia, fungi haerent et sustinentur, petiolus, picciuolo.

Prūnum

PRŪNUM, i, n. 2. prugna, susina, κοκκύμηλον, fructus pruni arboris.

Persicum

Persicum malum et saepius absolute persicum est persico, pesca, fructus Persicae arboris, foris molli lanugine vestitus, carnosus, succulentus, intus osse duro et scabro, quod nucleum amygdalae similem habet.

Brevis

BRĔVIS, e, adject. - Brevis stricto sensu est ruptus, interruptus, decurtatus, ideoque parvus, exiguus (It. breve; Fr. petit, brief, court; Hisp. breve, corto;Germ. kurz; Angl. short).

Mōrum

MŌRUM, i, n. 2. μόρον et μῶρον, fructus mori arboris mora, gelsa nera a μαυρόςmaurus, niger.

Nux

NUX, nŭcis, f. 3. — Nux nomen generale est omnium pomorum, quae operimentum, seu corticem durum habent, ut sunt iuglandes, avellanae, castaneae, amygdalae, nuces pineae etc., item arbores, quae tales fructus ferunt. Gr. καρύα, κάριον (It. noce; Fr. noix, noisette; Hisp. nuez; Germ. die Nuss; Angl. a nut, a nuttree).

Iūglāns

JŪGLANS, andis, f. 3. - Fructus nucis arboris, gemino protectus operimento, pulvinati primum calycis, mox lignei putaminis, quod compactile est ex bifidis veluti carinis; nucleus vero quadripartita distinctione divisus, lignea intercursante membrana. Dicitur tum de fructu, tum de arbore. Gr. κάρυον (It. noce; Fr. noix; Hisp. nuez; Germ. d. Wallnuss, welsche Nuss; Angl. a walnut or walnut-tree). Occurrit — a) Absolute. Varro 5. L. L. 102. Müll. Juglans, quod quum haec nux antequam purgatur similis glandis, haec glans optima et maxima ab Jove et glande juglans est appellata. Gabius Bassus apud Macrob. 2. Saturn. 14. Juglans arbor proinde dicta est, ac Jovis glans. Nam quia id arboris genus nuces habet, quae sunt suaviore sapore, quam glans est, hunc fructum antiqui illi, qui egregium glandique similem, ipsamque arborem deo dignam existimabant, Jovis glandem appellaverunt: quae nunc, litteris interlisis, juglans nominatur. Cloatius Verus ibid. a Graecis trahit. Juglans, inquit, di praetermissum est, quasi dijuglans, id est Διὸς βάλανος. Hanc Graeci etiam basilicam nominant. Ipse Macrob. ibid. addit, secundum nonnullorum opinionem a juvando et glande dictam existimari. Sed primum etymon verius est. Cic. 5. Tusc. 20. 58. Ut candentibus juglandium putaminibus barbam sibi et capillum adurerent. Plin. 17. Hist. nat. 12. 18. (89). Juglandium umbra gravis et noxia, etiam capiti humano, omnibusque juxta satis. Varro 1. R. R. 16. 6. Juglandes magnae et crebrae finitimae, fundi oram faciunt sterilem. — De juglandium satione et cultura V. Colum. 5. R. R. 10. 4.; et Pallad. 2. R. R. 15. 14.

— b) Dicitur et nux juglans.

Avellāna

AVELLĀNA, ae, f. 1. parvae nucis genus, molli barba protectae, putamen habentis et nucleum solidae rotunditatis, et in medio nucleo intus germen, velut umbilicum.

Castanea

CASTĂNĔA, ae, f. 1. κάστανον.

¶ 1. Castanea dicitur arbor pomum ferens nigro corio et praeterea spinoso calyce inclusum. (It. castagno;Fr. châtaignier; Hisp. castaňo; Germ. d. Kastanie; Angl. a chesnut-tree).

¶ 2. Castanea est etiam ejus arboris fructus, qui castanea nux per appositionem dicitur

Putāmen

PŬTĀMEN, ĭnis, n. 3. scorza, guscio, mallo, λόπισμα, κέλυφος, rei cujuslibet purgamentum.

— Speciatim et saepius de ovis.

Sterilis

STĔRĬLIS, e, adject. — Sterilis est nihil in se gignens, prolem aut fructum non ferens, ἐγονος, ἄκαρπος (It. bretto, sterile, infecondo,
infruttuoso; Fr. stérile; Hisp. estéril; Germ. unfruchtbar; Angl. sterile, barren).

Abiēs

ĂBIES, ĕtis, f. 3. (It. abete; Fr. sapin; Hisp. abeto; Germ. Tanne;Angl. fir-tree).

I.) Abies est arbor altissima rectissimaque (unde longa dicitur a Juven.3. 254.); cujus pars inferior enodis sapinus vocatur, superior vero nodosa duriorque fusterna, ut Plin. 16. Hist. nat. 39. 76. (196). docet: quod tamen intelligendum de materie jam caesa, non de ipsa viva arbore. Duo autem sunt ejus genera: alterum femina, quae proceritate dignoscitur, qua alterum, quod mas vocant, longe superat.

II.) Quia vero aptissima navigiis est hinc a poetis per metonymiam saepe pro navi ponitur; et per eamdem metonymiam ponitur etiam pro alia quapiam re ex abiete facta.

Alnus

ALNUS, i, f. 2. (It. alno, ontano, vulgo onáro; Fr. aune; Hisp. alamo; Germ. Eller; Angl. an aldertree, an alder) arbor in aquosis et paludosis locis nascens, cortice scabro, ligno molli, foliis latis, rotundioribus, nervosis, et viscido humore obsitis. Ejus materies humido loco defixa quam diutissime durat: cum alioquin extra terram facile corrumpatur: quare apprime utilis est in aquoso loco aedificantibus.

Bētulla

BĒTŪLA vel BĒTULLA, ae, f. 1. arbor Gallica lentissima, mirabili candore, atque tenuitate: ex qua olim consulares fasces plerumque fiebant. Eadem circulis flexilis, item corbium costis, hoc est crassioribus et firmioribus viminibus, quibus reliqua, quae tenuiera sunt et subtiliora, firmantur atque nectuntur. Bitumen quoque ex ea Galliae excoquunt.

Cupressus

CŬPRESSUS, i, f. 2.

I.) Proprie. Cupressus est arbor procera, conifera, natu morosa, fructu supervacua, baccis torva, folio amara, odore violenta, ac ne umbra quidem gratiosa, materie rara, sed ea tamen durabili.

Duplicis est generis: meta in fastigium convoluta, quae et femina appellatur: mas spargit extra se ramos, deputaturque. Ex Creta primum Tarentum venit, deinde tota Italia disseri coepta; quare et advena appellatur.

II.) Metonymice de capsa ex cupressi ligno facta.

Fraxinus

FRAXĬNUS, i, f. 2.

I.) Proprie fraxinus est arbor procera et teres, pinnata folio, materie ad plurima utili, hastis praecipue; umbra inimica serpentibus. Ejus duo sunt genera, longa et enodis una, altera brevior, durior, fuscior, laureis follis. Alii situ divisere, in campestrem crispam, et montanam spissam.

II.) Improprie pro hasta.

Salix

SĂLIX, lĭcis, f. 3. genus plantae - Salix, ἰτέα (It. salice, salce, salcio; Fr. saule; Hisp. salce; Germ. d. Weide, d. Weidenbaum; Angl. a willew or sallow, a withy, osier).

I.) Proprie est genus plantae plurimi usus incuitu vinearum, sive grandior sit, et perticalis, sive humilior, seu viminalis.

II.) Translate, per synecdochen, ut ferrum pro ense, sic et salix ponitur pro virga ad caedendum, bacchetta, verga.

Tilia

TĬLĬA, ae, f. 1. — Tilia, φιλύρα (It. tiglio;Fr. tilleul; Hisp. tillo; Germ. die Linde; Angl. linden, linden – tree), est arbor.

Plērusque

PLĒRUSQUĔ, ăque, umque, adject. — Plerique (namque in plurali numero saepius usurpatur) uni et paucis opponuntur, et significant id, quod est in Gloss. Philox. πλείονες, πλεῖστοι, permulti, bona aut major pars, οἱ πολλοί, πάμπολλοι (It. molti, buona parte, la maggior parte; Fr. la plupart, la plus grande partie, le plus grand nombre; Hisp. la mayor parte, el major numero; Germ. sehr viele, der meiste, ein sehr grosser Theil; Angl. many persons, a great part or portion, the greater part, most).

Umbrifer

UMBRĬFER, fĕra, fĕrum, adject. (umbra et fero)

¶ 1. Est ferens umbram, umbrosus, ombroso, σκιώδης.

¶ 2. Item ferens umbras defunctorum.

At

AT vel ast, conjunctio adversativa. generatim adhiberetur ad oppositionem vel objectionem significandam, licet hanc ipse sibi faciat qui loquitur (It. ma; Fr. mais; Hisp. pero, mas;Germ. allein, aber, doch, dagegen; Angl. but, yet).

Iūniperus

JŪNĬPĔRUS, i, f. 2. ginepro, ἄρκευθος, arbuscula, quae in locis arenosis frequens nascitur, pro foliis spinas habens perpetuo virentes, unde et topiario operi idonea est: a junior et pario, quod juniores et novellos fructus pariat antiquis maturescentibus. Parit enim usque ad tertium annum, arbori suae inhaerente fructu.

Bāca

BĀCA, ae, f. 1. - Baca est nomen generale, quo significantur minutiores ac rotundiores fructus arborum, praesertim silvestrium, ut oleae, lauri, corni, myrti, platani etc., item quarumdam herbarum, ut hyssopi, ebuli etc. (It. bacca, coccola, orbacca; Fr. baie, menu fruit; Hisp. baya, baca;Germ. die Beere; Angl. a berry).

Pīnus

PINUS, us, et i, f. 4. et 2. — Pinus est arbor ex earum genere, quae resinam fundunt, tametsi minime omnium ejus ferax, in magnam altitudinem se promittens, ramosa in vertice, folia habens capillamenti modo praetenuia, longa, mucrone aculeata et numquam decidentia, numquam florens, fructum habens alium maturescentem, alium proximo anno ad maturitatem venturum, alium deinde tertio. Gr. πίτυς, υος (It. pino; Fr. pin sauvage, pin de Genève; Hisp. pino salvage;Germ. die wilde Fichte, Föhre, Kieser; Angl. a pine, pine tree).

Strobilus

STRŎBĬLUS, i, m. 2. στρόβιλος, nux pinea, ita dicta a Graeca voce adlata, quae a στροβέω, torqueo, quia tortuosa est et in vorticem finiens, pinocchio.

Quercus

QUERCUS, us, f. 4. — Quercus, δρῦς (It. quercia; Fr. chêne; Hisp. encina, roble; Germ. d. Eiche, bes. d. Sommereiche; Angl. an oak, oak tree). Quercus dicitur, quod id genus arboris grave sit ac durum, tum etiam in ingentem evadat amplitudinem: querqueram enim gravem et magnam quidam putant dici.

Glāns

GLANS, glandis, f. 3. - Glans est fructus quercus, roboris, aesculi, cerri, ilicis, fagi, suberis et si quae sunt similes: per syncopen a Dorico γάλανος pro βάλανος
(It. ghianda; Fr. gland; Hisp. bellota; Germ. d. Eichel und iede eichelartige Frucht; Angl. mast, an acorn, chestnut).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Glans dicitur plumbum, quod est in modum glandis formatum, quod antiqui loro impositum in hostem torquebant.

¶ 2. Glans etiam dicitur pars summa caulis, quae praeputio tegitur: a similitudine.

Galla

GALLA, ae, f. 1. - Galla est fructus arborum glandiferarum, globi fere figura, inaequali superficie, et sine semine intus: in quo differt a glande, quae plerumque oblonga est, et semen habet arboris, ex qua nascitur. Volunt esse per syncop. ex βάλανος. Graece κηκίς (It. galla, gallozza; Fr. galle, noix de galle; Hisp. agalla; Germ. d. Gallapfel, Eichapfel; Angl. gall, oak-apple).

Viola

VĬŎLA, ae, f. 1. — Viola est flos primus fere verni temporis, ἴον (It. viola, violetta;Fr. violette; Hisp. viola, violeta; Germ. die Viole, das Veilchen; Angl. a violet).

Narcissus

NARCISSUS, i, m. 2. narcisso, νάρκισσος, lilii genus, radice carnosa atque odora, flore purpureo, folia in radice habens ad similitudinem foliorum arundinis, sed aliquanto crassiora: a νάρκη torpor, quia gravis ejus odor torporem affert.

- In fabulis est puer, Cephisi amnis et Lyriopes Nymphae filius, tanta formae praestantia, ut quum aliquando ad fontem bibiturus accessisset, conspectae suae imaginis amore captus sit; quumque nulla potiundi amoris spes esset, nimio desiderio contabescens, in florem sui nominis commutatus fuerit.

Līlium

LĪLĬUM, ĭi, n. 2. λείριον, giglio, flos est rosae nobilitate proximus, ceterorum excelsisaimus, interdum cubitorum trium, languido semper collo et non sufficiente capitis oneri. Candor ejus eximius, foris striati, et ab angustiis in latitudinem paullatim sese laxantis, effigie calathi, resupinis per ambitum labris, tenuique pilo et staminum stantibus in medio crocis. Ita odor colorque duplex, et alius calycis, alius staminis, differentia angusta.

I.) Proprie.

II.) Translate, a similitudine lilium est militaris machina ad impediendum hostem.

Albus

ALBUS, a, um, adiect. - Albus est nomen coloris notissimi, qui constat ex omnibus coloribus simul collectis: quod a candido ita differt, ut album pallori coniunctum sit, quale est plumbum, candidum vero splendori, quale est in nive. Hinc albo opponitur atrum, candido nigrum. (It. bianco; Fr. blanc; Hisp. blanco; Germ. weiss; Angl. wihte).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim ponitur de colore, qui clarus appareat.

- a) Album opponitur atro.

- b) Album interdum opponitur et nigro.

- c) Absolute. - Albi dentes. non tamen candidi, h. e. albi lucentesque. - Hinc albis dentibus deridere est affectato risu subsannare, et ita diducto ore, ut dentes denudentur. - Saepe et de regionibus ponitur et est nomen proprium. - Promontorium album Africae. Promontorium album (in Phoenicia). - Huc referenda sunt et illa. Alba avis proverbio dicitur de re inusitata, rara, et admiratione digna, quod paucae admodum sint aves albo colore. Cic. 7. Fam. 28. 2. Quasi avem

albam, videntur bene sentientem civem videre. Cf. Iuvenal. 7. 202. corvo rarior albo. Et gallinae filius albae apud eumd. Iuvenal. 13. 141. est fortunatus, est nobilis: quia gallinae albae sunt admodum rarae (testibus Sueton. Galb. 1. ubi de gallina alba prodigium narrat, et Plin. 15. Hist. nat. 30. 40. (136).); et ceteris debiliores ideoque minus fecundae habebantur, teste Colum.8. R. R. 2. 7. - Alba linea signare est aliquid facere negligenter et nullo discrimine. Ductum est autem proverbium a linea, seu funiculo fabrorum, quae si nullo inficiatur colore, nullam relinquit notam, quam sequantur, adeoque temere procedendum illis est in opere perficiendo. Alii sic exponunt, ut ducatur a lineis albis, quas pictores deformaturi tabulam, telae primo appingunt, adeoque sine ulla cura ducunt, cum varios supra colores postea inducturi sint. Lucil. apud Non p. 282. 28. Merc. Nam discrimen non facit, signat alba linea. Turneb. l. 29. c. 27. Adversarior. legit neque signat alba linea. Gell. praefat. . 11. Illi omnes multa et varia lectitantes, in quas res cumque inciderant, alba, ut dicitur, linea, sine cura discriminis, solam copiam sectati converrebant. - Albo rete aliena bona oppugnare apud Plaut. Pers. 1. 2. 22. est fraudibus doctisque dolis invisibili quasi rete, et sub aliqua honesti specie latentibus, aliena bona captare. Alii minus recte leg. albo ariete, et respici aiunt ad machinam bellicam, qua muri subruuntur: alii albo pariete, et alludi ad album praetoris, ut dicatur de iis, qui lites consectantur, et falsa praetendendo iura, aliena bona invadunt.

¶ 2. Speciatim est canus, leucophaeus, h. e. ex candido et nigro mixtus.

¶ 3. Item speciatim est pallidus, et de aegrotis aut timentibus praecipue dicitur.

¶ 4. Item speciatim pro albato, sive albis vestibus indutus.

¶ 5. Denique speciatim de colore candenti, lucenti, sereno.

II.) Translate.

¶ 1. Albus ponitur pro fausto, laeto, auspicato, felici; nam quae alba sunt, superis diis tribuuntur, atra vero inferis et sunt tristis ominis: nisi forte ex eo ducta sit metaphora, quod albus est etiam serenus, ut in paragr. proxime superiori.

- Hinc album calculum adiicere alicui rei apud Plin. 1. Ep. 2. est approbare.

¶ 2. Albae sententiae sunt splendidae, apertae, perspicuae.

Album, i, n. 2. substantivorum more usurpatur, et est

¶ 1. Generatim albus color, pars alba alicuius rei.

- a) De colore albo.

- b) De gypso similive materia, quae supra parietes inducitur.

- c) De alba alicuius rei parte.

- d) Album apud Colum. 6. R. R. 17. 7. est idem quod albugo, sive macula alba in cornea oculorum tunica.

¶ 2. Album erat etiam tabula dealbata gypso illito, in qua nonnulla perscribebantur et proponebantur in publico, ut ab omnibus legi possent.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de albo, quod Pontifex maximus conficiebat, in quo, teste Cic. 2. Orat. 12. 52., perscribebat res omnes singulorum annorum, illudque proponebat domi, potestas ut esset populo cognoscendi: hi nunc Annales appellantur.

- c) Item speciatim de tabula, in qua perscribebantur praetorum edicta, actiones, interdicta, actionum formulae, item litigatorum nomina actionesque, et alia huiusmodi ad forum civilesque contentiones spectantia: si quis vero vel foedasset, vel vitiasset, vel quocumque modo corrupisset, capitis reus erat, quia praetoris maiestas contempta videbatur.

¶ 3. Album significabat etiam nominum indicem, in quem omnes alicuius classis homines referebantur.

Hinc album senatorum (quod primus instituit Augustus, teste Dion. Cass. 55. 3.) continebat nomina senatorum; iudicum iudices; decurionum decuriones; citharoedorum citharoedos etc.

Rosa

RŎSA, ae, f. 1. - Rosa, a voce Graeca ῥόδον, est flos pulcherrimus, odoratissimus, e spina nascens. Flos est Veneri sacer, propter odorem et pulcritudinem.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) Universim. Plin. 21. Hist. nat. 4. 10. (14). Rosa nascitur spina verius, quam frutice: in rubo quoque proveniens, illic etiam jucundi odoris, quamvis angusti. Germinat omnis primo inclusa granoso cortice: quo mox intumescente, et in virides alabastros fastigato, paullatim rubescens dehiscit, ac sese pandit in calyces, medio sui stantes complexa luteos apices. Usus ejus in coronis prope minimus est; oleo maceratur: praeterea in unguenta transit: emplastris atque collyriis inseritur mordaci subtilitate. Genera ejus nostri fecere celeberrima, Praenestinam, et Campanam: addidere alii Milesiam, cui sit ardentissimus colos, non excedenti duodena folia: proximam ei Trachiniam minus rubentem: mox Alabandicam, viliorem albicantibus foliis: vilissimam vero plurimis, sed minutissimis, spineolam. Differunt enim multitudine foliorum, asperitate, laevore, colore, odore. Paucissima quina folia, ac deinde numerosiora, quum sit genus ejus, quam centifoliam vocant, etc.

- b) Collectivorum more.

- c) Est vox blandientis amatoris.

- d) De formoso haec dicuntur. Pers. 2. 37. Hunc optent generum rex et regina: puellae Hunc rapiant: quidquid calcaverit hic, rosa fiat.

¶ 2. Speciatim rosa Graeca vel Graecula est genus rosae nec odore nec specie probabilis.

- Item rosa flava, luteola, etc., de quibus V. Plin., Colum., Pallad. et alios rei herbariae scriptores.

II.) Improprie.

- a) Rosa est unguentum, vel oleum rosaceum.

- b) Ipse frutex, unde rosa nascitur.

- c) Rosa canina, genus herbae.

- e) Item mali species, nomine deducto a colore, quod Itali nunc mela rosa, aut conjunctim melarosa, aut absolute rosa vocant.

- f)Metonymice dicitur de roseo colore; hinc etiam labra formosi oris, et pulcro in vultu pudor rosae comparantur.

- g) Item mensis Majus, rosarum tempus.

Caryophyllum

GĂRYŎPHYLLON, vel caryophyllum, i, n. 2. καρυοφύλλον, garofano, gherofano, genus aromatis in India nascentis, piperis grano simile, sed grandius et fragilius. Tradunt, in Indico luco id gigni. Advehitur odoris gratia.

[Sertum]

Sertum, i, et saepius plur. Serta, ōrum, n. 2., vel serta, ae, f., 1, absolute, substantivorum more, sunt flores aut folia in coronam conserta et intexta, corona, ghirlanda, στέφανος. Usurpatur plerumque plur. num., quia corona ex pluribus foliis aut floribus sertis constat.

[Serīva]

SĔRĪVA, ae, f. 1. (sero) idem ac sertum, serta, corona.

[Vieō]

VĬĔO, vĭes, vĭētum, vĭere, a. 2. — Vieo est flexili vinculo ligo, vincio, λυγόω (It. legare; Fr. lier, attacher, entrelacer; Hisp. ligar, atar, enlazar; Germ. binden, flechten; Angl. to bind, hoop).

[Odōrō]

ŎDŌRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (odor). — Odorare est odore imbuere, odorum facere, dare odore, profumare, ἀρωματίζω.

— Hinc Part. praeter. pass. Odoratus, a, um, adjective usurpatur, unde Comp. Odoratior et Sup. Odoratissimus 1.

¶ 1. Est gratum odorem habens, odorifer, εὐώδης (It. odoroso, odorifero; Fr. qui a de l'odeur, odoriférant; Hisp. odorifero; Germ. riechend, duftend, wohlriechend; Angl. sweet-smelling, fragrant, odorous).

¶ 2. Item odorem aliunde habens, odore imbutus, profumato, odoroso.

[Amāracus]

ĂMĀRĂCUS, i, m. et f. et Amaracum, i, n. 2. (ἀμάρακος et ἀμάρακον) genus herbae, quae et sampsuchum, valde vivax, radices habens multifidas, in summo terrae haerentes, semen ferens copiosum, odoremque acrem et gratum, et propterea coronis aptissima.

[Amaranthus]

ĂMĂRANTUS, i, m. 2. (ἀμάραντος) herba spicam ferens verius quam florem, sine odore; quique gaudet decerpi, laetius renascens. Alexandrino palma, qui decerptus asservatur, madefactus aqua revivescit, et hibernas coronas facit: ab α privativo et μαραίνομαι marcesco.

[Rūta]

RŪTA, ae, f. 1. ῥύτα, vel ῥυτή olim, et etiam πήγανον dicta, herba hortensis.

[Lavandula]

Lavandula est genus plantarum florentium in familia Lamiacearumque, praecipue e Mediterraneo et australibus tropicisque Africae Indiaeque regionibus oriundum.

Libanōtis

LĬBĂNŌTIS, ĭdis, f. 3. λιβανωτὶς, frutex odorem turis habens: a λίβανος tus et ὄζωoleo.

Hyssōpus

HYSSŌPUM, i, n. 2, vel hyssopus, i, m., 2. - Hyssopum, isopo, isapo, ὕσσωπον, herba est, quae cum nostro hyssopo nomen tantum habere commune creditur, baccas producens, corymborum specie: optima proveniens in Tauro Cilicia in Pamphylia et Smyrnaeo agro.

Nardus

NARDUS, i, f. 2.

I.) Proprie, nardus vel nardum, nardo, spigo, νάρδος, Hebr. (forma hebraica) nerd, frutex est gravi et crassa radice, sed brevi ac nigra fragilique, quamvis pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque: cacumina in aristas sese spargunt: ideo gemina dote nardi spicas ac folia celebrant.

II.) Translate nardus pro unguento nardino ponitur.

Ōcimum

ŌCĬMUM, i, n. 2. Ocimus, i, fem. genere. — Ocimum, ozzimo, bassilico, est nomen peculiare herbae hortensis odoratae, quae ab ὠκύς celer, scilicet a celeritate nascendi, nomen habet.

Salvia

SALVĬA, ae, f. 1. (salvus) salvia, ἐλελίσφακον, (Salvia officinalis Lin.) herba.

Menta

MENTA, ae, f. 1. menta, ἡδύοσμος, μίνθη, herba hortensis odorifera, ita dicta a Menthe, seu Minthe nympha, Cocyti filia, Plutonis pellice, quam Proserpina in hanc herbam mutasse dicitur: unde et mentha cum adspiratione a nonnullis scribitur.

Campester

CAMPESTER, stris, stre, vel campestris, stre, adject. (campus et sto) ad campum pertinens, cui fere semper montanus opponitur (It. campestre, di campagna, di pianura; Fr. relatif à la campagne unie, à la plaine; Hisp. de campaňa, de llanura;Germ. zum Felde gehörig oder dasselbe betreffend; Angl. of or belonging to a plain or field, level, flat, champuign).

Chamaedrys

CHĂMAEDRYS, yos, f. 3. χαμαίδρυς.

¶ 1. Proprie est quercus parva, est enim a χαμαὶhumi, et δρὺς quercus.

¶ 2. Hoc nomine dicitur etiam herba Latine trixago, foliis mentae, colore et divisura quercus: unde et nomen habuit.

Cyanus

CYĂNUS, i, m. 2. κύανος. - Flos quidam a colore caeruleo dictus, post rosam nascens: appellatus a quibusdam Italice fior campese, et battisegola.

Chamaemēlum

CHĂMAEMĒLON, i, n. 2. χαμαίμηλον, quasi parva malus: habet enim odorem mali. Herba est humilis, cujus tria genera flore tantum distantia, candido, aut melino, aut purpureo.

Cytisus

CYTĬSUS, i, m. et f., et cytisum, i, n. 2.

¶ 1. Est genus fruticis, qui nascitur inter campos, et silvas, pabulo pecudum, maxime vero ovium et caprarum conveniens, apibus etiam gratissimus.

¶ 2. Juxta cl. Fée, loco nuper cit., est etiam alius cytisus, ligno colore nigro ad ebenum accedens

Trifolium

TRĬFŎLĬUM, ĭi, n. 2. (tres et folium) herbae genus, ita dictum a tribus foliis, quibus constat, trifoglio, τρίφυλλον.

Absinthium

ABSINTHĬUM vel Apsinthium, ii, n. 2., necnon Absinthius vel Apsinthius, ii, m. 2. - Absinthium (It. assenzio; Fr. absinthe; Hisp. ajenjo; Germ. Wermuth; Angl. the herb wormwood) est herba notissima, foliis incanis, multipliciter fissis, insigni amaritie praedita, odore gravi.

Urtīca

URTĪCA, ae, f. 1. herba vel caecis nota, quia solo tactu se prodit, pusulas excitans, ustioni similes et pruritum atque ardorem; quare ab uro dictam volunt: κνίδη, ἀκαλήφη, ortica.

Acētōsa

Herba quaedam.

Tulipa

Tulipan, multo saepius Tulipa, quod nomen genericum a Linnaeo statutum est (a nomine Turcico tülbent 'mitra', a Persico دلبند dulband) est genus plantarum perennium et bulbosarum Eurasiae et Africae Septentrionalis familiae Liliacearum. Invenitur praecipue in Europa Meridiana, Africa Septentrionali, Asia Minore, Irania, republica Sinarum, et Iaponia.

Decus

DĔCUS, oris, n. 3. (decet) quod quamque rem decet, atque adeo exornat, ornamentum, dignitas, decor, honestas, puleritudo (It. ornamento, lustro, decoro; Fr. ornement, parure, éclat, gloire, dignité; Hisp. ornamento, adorno, esplendor, gloria;Germ. d. Schmuck, Zierde, Herrlichkeit, Würde, Ansehen; Angl. an ornament, grace, beauty, credit, honour, commendation).

Expers

EXPERS, pertis, adject. omn. gen. (ex et pars) ἄμοιρος, qui alicujus rei nullam habet partem (It. non partecipe; Fr. qui ne participe pas; Hisp. el quien no participa; Germ. der an etwas nicht Theil hat oder nimmt, untheilhaft; Angl. not concerned in).

Odor

ŎDOR, ōris, m. 3. — Odor (quod, ratione habita etymi, conjungi potest cum ὀδμή et saepius ὀσμή odor, unde et ὄζω oleo, odorem emitto) est qualitas rerum, quae naribus et odorando percipitur (It. odore, ulimento; Fr. odeur; Hisp. olor; Germ. der Geruch; Angl. a scent, smell, savour, odeur).

Lactūca

LACTŪCA, ae, f. 1. lattuga, θριδαξ, herba, cujus tria genera Graeci fecere: unum lati caulis, adeo ut, ostiola olitoria ex his factitari, prodiderint. Folium his paullo majus herbaceo, et angustissimo, ut alibi consumpto incremento. Alterum rotundi caulis: tertium sessile, quod Laconicon vocant. Alii colore et tempore satus genera discrevere. Esse enim nigras, quarum semen mense Januario seratur: albas, quarum Martio: rubentes, quarum Aprili. Diligentiores plura genera faciunt, purpureas, crispas, Cappadocas, Graecas. In Italia olim illa solum nota erat, quae meconis vocatur, a copia lactis seporiferi: unde et lactuca nomen inditum. Est autem natura omnibus refrigeratrix, et ideo aestate gratae stomacho fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt.

Brassica

BRASSĬCA, ae, f. 1. – Brassica est genus oleris frequentissimi et usitatissimi, caule et foliis magnis (It. cavolo; Fr. chou; Hisp. col, berza; Germ. d. Kohl; Angl. a cabbage)

Cēpa

Cēpa, ae, f. 1. - Cepa est olus hortense notum, cujus plura genera apud Graecos: apud Latinos duo praecipue, condimentarium et capitatum. Primum pallacana dicitur, Graece γήθυον: est autem paene sine capite, cervicis tantum longae; et ideo totum in fronde; saepiusque resecatur, ut porrum. Condimentarium appellatur, quia condiri potest et servari.

Ālium

Alium, ii, n. 2. - Alium est genus holeris, quo vescimur, et in condimentis utimur, gravissimi odoris: quod et ad multa medicamina prodesse credebatur.

Siser

SĬSER, ĕris, m. et n. 3. σίσαρον, ἄγριον σέλινον, herba pastinacae non dissimilis (Sium sisarum Linn.).

Rāpa

RĀPUM, i, n. 2. et raro Rapa, ae, f. 1.

¶ 1. Rapum, rapa, γογγύλη, genus oleris noti, ex genere eorum, quae cartilagine constant.

¶ 2. Est etiam tuber illud, quod in imo arboris caudice esse solet, ex quo radices exeunt.

Cartilāgō

CARTĬLĀGO, ĭnis, f. 3.

¶ 1. Proprie est pars corporis mediae naturae inter carnem et ossa, qualis est in auribus, naribus, extremitatibus costarum, operculis ossium, quae moventur.
(It. cartilagine; Fr. cartilage; Hisp. ternilla; Germ. d. Knorpel; Angl. a cartitage, gristle).

¶ 2. Per similitudinem dicitur etiam ea plantarum pars mediae naturae inter ipsarum plantarum carnem et lignum.

Raphanus

RĂPHĂNUS, i, m. 2. - Raphanus est herba nota crassae radicis, inter olera locum habens, ῥαφανίς, ῥάφανος (It. ravanello, ramolaccio, ravano, rafano; Fr. raifort; Hisp. rábano; Germ. d. Rettig; Angl. a radish or reddish).

Petroselīnum

PĔTRŎSĔLĪNUM, i, n. 2. petroselino, πετροσέλινον, genus apii in petris nascens et in aspretis: a πέτρα petra et σέλινον apium.

Apium

ĂPĬUM, ĭi, n. 2. herba ab apibus dicta, quibus est gratissima.

- a) Ejus plura sunt genera. Id enim, quod sponte in humidis nascitur, helioselinum vocatur (hoc est apium palustre, ἑλειοσέλινον, ab ἕλειος, palustris) uno folio, nec hirsutum. Rursus in siecis hipposelinum (ἱπποσέλινον, hoc est apium majus: ἵππος enim in compositione auget) pluribus foliis, simile helioselino. Tertium est oreoselinum (h. e. montanum, ab ὄρος, mons) cicutae foliis, radice tenui, semine anethi, minutiore tantum. Item sativum, seu hortense, quod et ipsum differentias habet in folio denso, crispo, aut rariore et leviore: item caule tenuiore, aut crassiore. Et caulis aliorum candidus est, aliorum purpureus, aliorum varius.

- b) Apii sativi multus est usus in condimentis, vocaturque alio nomine petroselinum (tametsi petroselinum etiam aliam herbam ab apio diversam significat).

Cucumis

CŬCŬMIS, cumis vel cumĕris, m. 3.

¶ 1. Cucumis herba est sarmentis praelongis humi repentibus, et in ramos vitis modo se diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore luteo, fructu viridi, in ventrem crescente, oblongo.

¶ 2. Est et frutex marinus hoc nomine, et colore et odore similis terrestri.

Pepō

PĔPO, ōnis, m. 3. sorta di cocomero, πέπων, ονος, vox Graeca, qua significatur fructus quilibet a sole excoctus, et ad maturitatem perductus: a πέπτω coquo. Est autem nomen cucumeris magnitudine excedentis.

Culmus

CULMUS, i, m. 2. calamus frumenti a radice ad spicam, καλάμη. (It. gambo del frumento; Fr. chaume, tige du blé; Hisp. rastrojo; Germ. der Halm des Getreides; Angl. the thatched roof of a house). Occurrit

- a) Stricto sensu de frumento.

- b) Latiori sensu dicitur et de aliis herbis plantisque.

Geniculum

GĔNĬCŬLUM, i, n. 2. deminut. a genu, parvum genu, ginocchio, ginocchietto, γόνυον.

I.) Proprie.

II.) Translate genicula dicuntur stipulae, vel caulis herbacei internodia, et veluti articuli ac nodi quidam.

Trīticum

TRĪTĬCUM, i, n. 2. — Triticum est nobilissimum frumenti genus, radice in fibras sparsa, foliis ternis aut quaternis aut quinis, oblongis et angustis seque mutuo amplectentibus; culmo quattuor vel quinque nodis discreto, ex quibus singula folia oriuntur: spica in summo aristis munita, vel etiam sine iis, in qua grana sunt glumis involuta, σῖτος, πυρός (It. frumento, grano; Fr. froment, blé-froment, Hisp. trigo; Germ. der Waizen; Angl. wheat).

Silīgō

SĬLĪGO, ĭnis, f. 3. — Siligo, σίλιγνις, siligine, genus tritici levissimi et candidissimi, ex quo laudatissimus panis conficitur (Triticum hibernum Linn.).

Spīca

SPĪCA, ae, f. 1. et spicum, n. et spicus, i, m. 2. — Spica igitur estacies, cacumen; sed speciatim occurrit et est collectio plurium granorum in summo culmo frumenti, hordei et hujusmodi, στάχυς (It. spiga, spica; Fr. épi; Hisp. espiga;Germ. die Aehre; Angl. ear).

Arista

ĂRISTA, ae, f. 1. - Arista est extrema spicae pars, quae prima arescit, veluti spinis seu aculeis constans, quibus frumentum ab avium minorum morsu tuetur (It. resta; Fr. barbe ou pointe de l'épi; Hisp. aristas; Germ. die Aehrenspitze, Granne; Angl. the beard of corn, the awn).

Muticus

MŬTĬCUS, a, um, adject. mutilus. Spica mutica, inquit Varro 1. R. R. 48. 3., dicitur, quae non habet aristam: eae enim quasi cornua sunt spicarum.

Foveō

FŎVĔO, fōves, fōvi, fōtum, fōvere, a. 2. - Fovere est calorem vigoremque nativum procurare ac tueri, calefacere, θάλπω (It. riscaldare, tener caldo; Fr. échauffer, réchauffer, couver;Hisp. acalorar, dar calor, calentar; Germ. wärmen, warm halten, hegen, pflegen; Angl. to warm, keep warm, cherish, nourish).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. De corpore usurpatum, est medicorum verbum, et significat membrum affectum aspergendo quidpiam aut applicando tepefacere, mollire, mitigare, refrigerare, unde dolor leniatur, applicar fomenti, fomentare.

¶ 2. De animo usurpatum, est alere, nutrire, favere, provehere, tueri, fomentare, nodrire, mantenere, favorire.

Grānum

GRĀNUM, i, n. 2. proprie semen frugum dicitur. ut tritici, hordei et hujusmodi. Gr. κόκκος (It. grano, granello; Fr. petit grain, grain, graine; Hisp. grano; Germ. d. Körnchen, Korn, Kern; Angl. a grain of corn). - Granum etiam generaliter dicitur pro omni eo, quod minutum est, et similitudinem aliquam habet cum grano frumenti. Unde et mali punici acinos grana, ipsumque malum granatum dicimus. Fructus quoque cocci, quo panni tinguntur, granum dicitur, Italice grana, quod quia copiosissime nascitur in Baetica provincia, factum est, ut ea regio ab eo Granata dicatur.

Glūma

GLŪMA, ae, f. 1. pula, lolla, loppa, ἔλυτρον, folliculus, seu tunicula hordei, et aliorum frumentorum: a glubo.

Pānicula

PĀNĬCŬLA, ae, f. 1. — Panicula est lanugo, sive capillamentum, sive coma lanosa in milio, panico, arundine, avellanis, in omnibus fere arboribus picei generis, in qua semen dependet: denique quicquid oblonga et subrotunda forma tumet, φόβη, ἀνθήλη (It. pannocchia, spiga; Fr. panicule des végétaux; Hisp. paniculo de los vegetales; Germ. der Büschel, die Rispe an den Gewächsen; Angl. the gossamer or down upon millet, panic, reeds etc., a cat' s tail, gosling, catkin or kat-kin).

Fasciātim

FASCĬĀTIM vel fasceatim (nam et fascea olim scribebant), adverb. per fasces.

Milium

MĬLĬUM, ĭi, n. 2. miglio, κέγχρος, genus frugis, plerisque avium jucundissimae, rotundi minutique grani, et frumentorum omnium maxime durans: quippe quam ad centum usque annos servari.

Saracenicum

Saracenicum - Subaudi Frumentum. Genus frumenti (Ang. Buckwheat (Fagopyrum esculentum), or common buckwheat.)

Legūmen

LĔGŪMEN, ĭnis, n. 3. (lego) quidquid ex terrae satis in siliquis nascitur, ut sunt fabae, pisum, cicer, lens et similia, quae evelluntur e terra, non subsecantur: unde a legendodicta sunt. Gr. ὄσπριον (It. legume, civaja; Fr. légume, légumineuse; Hisp. legumbre; Germ. d. Hülsenfrucht; Angl. a leguminous plant, legume, legumen).

Siliqua

SĬLĬQUA, ae, f. 1. — Siliqua est folliculus, involucrum, theca (unde nostrum vulgare tega), qua continentur legumina, ut fabae, pisa, phaseoli, cicer etc. et si quid est leguminum simile, λοβός (It. baccello, gagliuolo, guscio, siliqua; Fr. silique, cosse ou gousse des légumes; Hisp. siliqua, cáscara; Germ. d. Schote d. Hülsenfrüchte; Angl. the husk, shell, pod).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim, per antonomasiam, siliqua et siliqua Graeca dicitur arbor ceronia et ejus fructus digitum longus, falcatus, pollicari latitudine, in quo cortex ipse manditur, suco exiguo sed praedulci: semina inclusa projiciuntur. Graece est κεράτιον, ξυλόκερας: quia inflexum corniculum refert. Recentiores Graeci χαροῦβαν vocant, corrupta voce a κυράβιον vel κυρήβιον, cornu: unde κυρηβάω, cornu peto. Hinc caruba et carobaItalorum.

¶ 3. Siliqua Syriaca ejusdem speciei est ac Graeca, nisi quod peculiarem aliquam vim habet in medicina.

¶ 4. Etiam foenum Graecum siliquam rustici appellant.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen ipsa legumina, tenuiorum cibus.

¶ 2. Dicitur etiam ob similitudinem de quodam genere ligni nascentis in litoribus maris, folliculos sex habentis, vel farris, cujus sex grana scripulum faciunt.

¶ 3. Hinc siliqua nomen est exigui ponderis, nempe seminis in siliqua Graeca latentis, un grano. Siliquae sex scrupulum faciunt: decem et octo drachmam.

¶ 4. Est etiam vicesimaquarta pars solidi in illo Imp. Justinian. Cod. 4. 32. 26. ad fin.Interdicta licentia creditoribus ex pecuniis fenori dandis aliquid detrahere vel retinere siliquarum nomine vel sportularum vel alterius cujuscumque causae gratia.

Valvula

VALVŬLA, ae, f. 1. deminut. a valva, parva valva seu janua.

Pisum

PISUM, i, n. 2. et pisa, ae, f. 1. πίσον et πίσσος, genus leguminis, rotundo in siliquis grano, caule oblongo, et spargente se humi, si careat adminiculo: ita dictum, quod semper pisitur, antequam coquatur (It. pisello; Fr. pois; Hisp. guisantes, alverjones;Germ. die Erbse, Hülsemfrucht; Angl. pease).

Faba

FABA, ae, f. 1. - Faba est genus leguminis. Isid. 17. Orig. 4. Faba, Graeca etymologia, a vescendo vocabulum sumpsit quasi faga: φαγεῖν enim Graece comedere dicitur; primum enim homines hoc legumine usi sunt. Ita Isid. Sunt vero qui putant, sic esse appellatam a φάω findo, inserto digammate AEolico, quasi effissa, ex folliculis nempe; quibus innascitur; seu quia grana habet bifariam divisa. Qui accurate de plantis scripsere, putant fabam veterum, Graece κύαμον, non esse eam, quae a nobis fava dicitur, sed aliud legumen fructu rotundo et multo minore, quam nostra est. Hanc autem nostram phaselum fuisse dictam. Viderint alii (It. fava; Fr. féve; Hisp. haba; Germ. d. Bohne;Angl. a bean).

Vicia

VĬCĬA, ae, f. 1. - Vicia est leguminis genus, jumentorum pabulo nobilissimum, cubitali altitudine, follis fere petroselini, amplioribus tamen, minutis nigrantibusque in siliqua granis, veccia, βίκιον.

Lēns

LENS, lentis, f. 3. - Lens est genus leguminis folio viciae, granis parvis, rotundis et jacentibus, ternis et quaternis in siliqua, φακός (It. lente, lenticchia; Fr. lentille; Hisp. lenteja; Germ. d. Linse; Angl. lentiles).

Cicer

CĬCER, ĕris, n. 3. - Cicer est genus leguminis siliquas rotundas ferens: cujus plures sunt species, prout magnitudine, figura, colore, sapore differunt. (It. cece; Fr. pois chiche; Hisp. garbanzos; Germ. d. Kicher oder Kichererbse; Angl. a small pulse, chick-peas, vetches).

Iuncus

IUNCUS, i, m. 2.

¶ 1. Est frutex longi viminis, texendo vinciendoque utilis: unde et nomen traxisse putant, nempe a jungendo; giunco, σχοῖνος. Varia ejus genera, varios item in medicina usus.

¶ 2. Est etiam nomen commune virgis flexilibus cujusque plantae, junci similibus.

Scirpus

SCIRPUS vel sirpus, i, m. 2. (Cf. Gr. γρῖπος vel γρῖφος)

¶ 1. Est juncus, σπάρτη, σχοῖνος (Scirpus lacustris Linn.).

¶ 2. Est etiam aenigma, indovinello, logogrifo.

Canna

CANNA, ae, f. 1. κάννα, frutex ex genere arundinum, sed tamen parvus et silvestris.
(It. canna; Fr. canne, roseau jonc; Hisp. caňa, junco; Germ. d. Rhor; Angl. a cane or reed).

I.) Proprie occurrit

¶ 1. De ipso frutice.

¶ 2. De cannarum usu.

- a) De instrumentis, quae ex cannis fiunt.

- b) In illo Juvenal. 5. 89. Canna Micipsarum prorâ subvexit acuta; cannavidetur accipi pro majori arundine, ex qua olim a quibusdam populis Indiae et AEgypti parva navigia factitari solita, Plin. 2. Hist. nat. 2. 7. (13). et ibid. 56. 57. (206). tradit. Illud enim discrimen inter cannam et arundinem, quod in ARUNDO posuimus, saepe negligunt scriptores. Alii tamen interpretantur vasculum e canna, quo oleum ex Africa Romam comportari solebat.

- c) Accipitur etiam (sicut arundo et calamus) pro fistula, qua canitur.

- d) De canna ad vitem sustentandam Pallad. 3. R. R. 11.

- e) Denique de cannis, quibus camerarum caelum fit, loquitur Id. 1. ibid. 13.

II.) Translate. Canna gutturis est aspera arteria, per quam respiramus.

Ēnōdis

ĒNŌDIS, e, adject. sine nodo.

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro eo, quod sine difficultate est.

Typhus

TYPHUS, i, m. 2. τῦφος, proprie fumum significat, sed pro tumore apud Latinos usurpatur, gonfiatura, enfiagione.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est elatio, superbia, fastus, jactantia.

¶ 2. Singulare est illud ejusd. 4. Orig. 7. 10. Typhi sunt frigidae febres, quae abusive typhi appellantur ab herba etc. At Areval. leg. apud eumd. ibid. Typi sunt frigidae febres, quia τύπος Latine forma atque status dicitur. Ceterum 17. ibid. 9. a med. Ulva et typhus berbae circa fontes – typhus vero, quae se aquis inflet, unde et sibi placentium hominum tumor typhus appellatur.

TYPHE, es, f. 1. τύφη, eadem est atque ulva, planta aquatica seu palustris, farciendis pulvinaribus adhiberi solita, quemadmodum tomentum Circense. Isid. 17. Orig. 9. a med. Typhe vero, quae se ab aqua inflat. Unde etiam ambitiosorum et sibi placentium hominum tumor typhus dicitur.

Arundō

ĂRUNDO vel harundo, ĭnis, f. 3. – Arundo est aquaticus frutex in longam altitudinem excrescens, cortice lignoso et inarescente, fissili, praeacuta semper acie, geniculatus, leni fastigio tenuatus in cacumine, crassiore paniculae coma, radice vivaci et ipsa geniculata. Cetera, quae ad accuratiorem ejus descriptionem pertinent. (It. canna; Fr. roseau; Hisp. caňa; Germ. das Rohr, Schilfrohr; Angl. a reed or cane).

Nōdōsus

NŌDŌSUS, a, um, adject. (nodus). — Nodosus est multos habens nodos, ὀζώδης (It. nodoso, noderoso, gropposo, nocchiuto; Fr. qui a beaucoup de noeuds, noueux; Hisp. nudoso; Germ. voller Knoten, knotig; Angl. full of knots, knotty, knotted, nodous).

Alibī

ĂLĬBĪ, adverb. locale eadem ferme compositione, qua aliubi, quam vocem vide, et est alio in loco (It. altrove, in altro luogo; Fr. ailleurs; Hisp. en otra parte; Germ. anderswo, anderswärts; Angl. elsewhere, in another place).

Sambūcus

SAMBŪCUS, et Sabucus, m. et f., Sambucum, et Sabucum, i, n. 2.

¶ 1. Sambucus

- 1.°) Masc. gen. est, qui sambucam pulsat, ut sambuca eadem est ac sambucina et sambucistria.

- 2.°) Fem. gen., sambucus, et etiam sabucus, est autem arbor fungosi generis, multa medulla, racemos ferens acinis nigris et parvis, humoris lenti, inficiendo maxime capillo: qui et ipsi aqua decocti manduntur. Raro visitur in montibus. Firmissima est contra humorem ad pedamenta: taleis seritur, ut populus: habetque varios in medicina usus.

¶ 2. Sambucum, aut sabucum, neut. gen., fructum significat.

Item

ĬTEM, adverb. (ab itidem per syncop., vel ab ἔτι insuper, vel ab ita, vel denique ab is, ea, id) similiter, eodem modo, etiam, quoque, ὑμοίως (It. similmente, parimente, così pure; Fr. de même, aussi, également, pareillement, ainsi; Hisp. lo mismo, tambien, igualmente, semejantemente; Germ. ebenso, auf eben d. Art oder Weise, ebenfalls, auch; Angl. also, likewise, in like manner, as well).

Palmes

PALMES, ĭtis, m. 3. sarmentum, flagellum, vitis ramus utilis ad fructum: scilicet materia illa, quae quotannis ex vitis brachio emergit, et gemmas producit, et indurescit (nam dum adhuc viridis ac tenera est, pampinus proprie dicitur), quae deinde in ramusculos abeunt, et palmae cujusdam digitos faciunt. Gr. κλῆμα (It. tralcio, palmite; Fr. sarment, bois de la vigne; Hisp. sarmiento; Germ. ein Zweig des Weinstockes, ein Rebenschoss; Angl. the shoot, or young branch, of a vine).

Capreolus

CĂPRĔŎLUS, i, m. 2.

I.) Proprie est parvus caper silvester (It. cavriolo; Fr. chamois, chevreuil; Hisp. camuza; Germ. der Reh oder Gemsbock;Angl. a young roebuck, a cheveril).

II.) Improprie in artibus capreolus ponitur de iis, quae in similitudinem cornuum capreolorum duos habent uncos interius recurvos: itaque

¶ 1. In vitibus et aliis plantis capreoli sunt coliculi intorti et veluti cincinni, quibus teneriores ramuli et flagella serpunt, et sese adminiculis innectunt. Nomen habent ex eo, quod capreolorum inflexa cornua referunt.

¶ 2. Est etiam ferramentum rusticum bicorne ad terram commovendam.

¶ 3. Capreoli etiam dicuntur tigna in acclive assurgentia, proclinata et obnixa, ad aliquid firmandum. Hujusmodi sunt, quae in tectis domorum conspiciuntur, invicem incumbentia, vel hinc inde in trabem illam erectam, seu columellam, qua canteriorum pondus innititur: Italorum alii contraffissi appellant: nostri artifices bracci: Graeci συγκύπτας, h. e. simul incumbentes: a similitudine horum animalium, cum adversis capitibus et cornibus assurgentes invicem incursant.

Pampinus

PAMPĬNUS, i, m. et f. 2. — Pampinus est sarmentum, seu coles vitis tenellus, qui quum induruit, materia et palmes vocatur: fortasse est a πέμπω mitto, ita ut pampinus proprie sit sarmentum emissum, κλῆμα (It. pampano, pampino; Fr. pampre, rejeton, bourgeon, nouveau jet; Hisp. renuevo, vástago, pimpollo, tallo nuevo; Germ. die Weinrauk, das Weinlaub; Angl. the tender shoot of a vine with its leaves, a vine shoot).

Racēmus

RĂCĒMUS, i, m. 2. raspollo, proprie videtur esse pars uvae, paucis granis peculiari pediculo pendentibus constans. Racemus est pars botryonis. Nostrates vulgo dicunt un recchio d' uva. Ducunt a ῥάξ, ῥαγός acinus.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de uva.

¶ 2. Latiori sensu dicitur et de aliis arborum fructibus figuram uvae referentibus.

II.) Improprie.

¶ 1. Per synecdochen est ipsa uva, uva, grappolo, raspo, βότρυς, βοτρυών

¶ 2. De musto, aut vino.

Acinus

ĂCĬNUS, i, m. 2.; raro et Acina, ae, f. 1., quam voc. V. sup. Neutrum Acinum in plur. praesertim numero occurrit. A Graeco ἄκινος, nempe quod est sapore acri (ab inusit. ἀκίω vel ἄκω acuo; V. ācer), est fructus arboris, qui sub tenui pellicula humorem continet, cujus partes sunt folliculus, succus, caro, et granum quod dicitur etiam lignum et nucleus, in uva autem appellatur quoque vinaceus vel vinaceum: acinus enim ponitur non de granis uvae solum; sed de aliis quoque arborum fructibus (It. acino, granello; Fr. petite baie, grain; Hisp. baya, grano; Germ. die Fruchtbeere; Angl. grain, or grape).

Botanicus

BŎTĂNĬCUS, a, um, adject. (βοτανικός) ad herbas pertinens.

Vegetābilis

VĔGĔTĀBĬLIS, e, adject. (vegeto) qui vegetare potest, vel potius qui vegetat, vegetabile, ζωτικός.

Vegetō

VĔGĔTO, as, āvi, ātum, are, 1. (vegetus) Part. Vegetans sub A II. et B; Vegetatus sub AI. et II. et in fin.; Vegetandus sub A I. et II. Vegeto usurpatur

1. Transitive; et etiam interdum
2. Neutrorum more.
1. Transitive est crescere facio, excito, roboro, αὐξάνω (It. far crescere, eccitare, rinforzare; Fr. exciter fortement, animer, renforcer; Hisp. excitar, avivar fuertemente, reforzar; Germ. lebhaft erregen, ermuntern, beleben; Angl. to make to grow, excite, invigorate).
2. Neutrorum more est vigens sum, cresco (It. vegetare, vigorire, crescere; Fr. végéter, devenir vigoureux, croître;Hisp. vegetarse, adquirir vigor, crecer; Germ. sein lebhaft, belebt munter; Angl. be quick, vigorous).

Observō

OBSERVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et servo). — Observare est circum servare, oculis animoque advertere, notare, speculari, ἐπισκοπέω, παρατηρέω (It. osservare, avere l'occhio, por mente, speculare, guardure; Fr. faire attention à, diriger son attention vers, observer; Hisp. observar, acechar, advertir, especular con cuidado y atencion; Germ. Acht geben auf etwas, beobachten, merken, aufpassen; Angl. to observe, watch, note, mark, mind, heed, take notie of, attend to, have an eye upon, espy).

Nātūrālis

NĀTŪRĀLIS, e, adject.

¶ 1. Stricto sensu est ad nativitatem, seu generationem et procreationem pertinens.

¶ 2. Latiori sensu est qui secundum naturam est, a natura profectus, naturae conveniens, conjunctus, innatus, insitus, φυσικός (It. naturale; Fr. naturel, inné, fait par la nature; Hisp. natural, inato; Germ. zur Natur gehörig, durch die Natur entstanden, natürlich, naturgemäss;Angl. of or belonging to nature, consistent with nature, implanted by nature, natural).

¶ 3. Item est ad rerum naturam pertinens.

¶ 4. Naturalis est etiam verus, et fabuloso, ficto, simulato opponitur.

Calix

CĂLIX, ĭcis, m. 3. κύλιξ, vas ollae formam habens: ab allata Greca voce κύλιξ, quae a κυλίω volvo, h. e. a forma rotunda ita appellatus. - Erat autem

¶ 1. Vas coquendis cibis aptum.

¶ 2. In aquaeductibus est modulus, hoc est fistula plerumque aenea, quae rivo vel castello induitur, cui aliae minores fistulae applicantur ad aquam derivandam, ut Frontin. Aquaeduct. 36. docet.

¶ 3. Item est poculum, ad calidam praecipue bibendam, ex terra vel aliquo metallo constans, nullis fere pedibus, mediocri altitudine, rotundum ac latum.

Petalum

PĔTĂLUM, i, n. 2. πέταλον, lamina, bractea.

Fīlāmentum

FĪLĀMENTUM, i, n. 2. (filum), opus ex filo.

Vāsculum

VASCŬLUM, i, n. 2. deminut. a vas, exiguum vas, vasello, vasetto, ἀγγείδιον.

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de alveo apum.

¶ 2. Item de capsula seminis.

¶ 3. Τὰ αἰδοῖα, peculium, ut Vasculum rude.

¶ 4. Item corpus humanum.

¶ 5. Et de muliere, apud Vulg. interpr. 1. Petr. 3. 7.

Sēminālis

SĒMĬNĀLIS, e, adject. (semen) ad sementem et semen pertinens, da seminare, da semenza, σπερματικός.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de animantibus. Auct. Priap. 26. Seminale membrum. h. e. membrum virile.

¶ 3. Seminalis vita est, quae et vegetabilis et Italice vegetativa dicitur.

Ōrdō

ORDO, dĭnis, m. 3. - Ordo est digestio, dispositio unius rei post aliam, suo quamque loco collocando, τάξις, εὐταξία (It. ordine, disposizione, distribuzione, serie; Fr. rang, ordre, disposition, arrangement, série, rangée; Hisp. orden, disposicion, serie; Germ. die Reihe, Ordnung, Klasse; Angl. order, arrangement, disposition, distribution, regularity, method).

I.) Proprie occurrit

A) De rebus physicis; et

B) De hominibus.

A) De rebus physicis.

¶ 1. Generatim de plurimis usurpatur; et quidem

— a) Saepe dicitur de dispositione arborum in agris, filare.

— b) De trabibus in aedificiis exstruendis.

— c) De aliis.

¶ 2. Speciatim in re navali ordines remorum sunt eorum series, una super aliam, utrimque dispositae: porro duplex est series in biremibus, triplex in triremibus, etc.

¶ 3. Item speciatim In theatris ordines subselliorum, seu graduum distincti erant, et variis populi ordinibus assignati. Primus subselliorum ordo in municipiis et coloniis senatoribus Romanis vacabat, Romae in orchestra senatores sedebant: sui erant etiam plebi, sui militibus, maritis, praetextatis, feminis, etc.

¶ 4. Item speciatim de verborum collocatione in oratione.

B) De hominibus.

¶ 1. In re militari ordo maximi est momenti. In exercitu neque miles, neque imperator sine ordine ac dispositione quidquam valet explicare. Itaque

— 1.°) In militia primo est ipsa aciei dispositio, ordinanza, file.

— 2.°) Deinde est certa militum manus, schiera, compagnia, banda.

— 3.°) Ipsi centuriones, qui ordinibus praesunt, ordines dicuntur.

¶ 2. In re politica usurpatur de statu et conditione hominum in civitate, rango, grado, condizione: ut Ordo senatorius, equester, plebejus (triplex divisio celebris apud Romanos), aratorum, mercatorum, publicanorum, etc.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim quid sit ordo, docet Cic. 1. Off. 40. 142. Ordinem sic definiunt, compositionem rerum aptis et accommodatis locis.

— Ordo nonnunquam est series rerum fluentium, et invicem succedentium, serie, corso.

— Item fatum et series causarum divinitus dispositarum.

— Hinc universim.

¶ 2. Speciatim cogere,seu redigere in ordinem dicitur privatus, qui magistratui resistit, eumque jure suo uti vetat, vel ejus majestatem laedit: quod a militari disciplina petitum videtur, quum is, qui tribunus, vel centurio est, in ordinem gregariorum militum cogitur, seu redigitur: quod quidem contumeliosum habebatur.

¶ 3. Item speciatim ordine, in ordinem, in ordine, per ordinem, ex ordine, extra ordinem adverbiorum more usurpantur.

— a) Ordine

— Sine additis est secundum ordinem, in ordine, di seguito, l'una cosa dietro l'altra.

— Ordine interdum cum recte jungitur et est secundum ordinem, normalmente, regolarmente atque adeo sapienter, prudenter.

— b) In ordinem, secundum ordinem lege vel consuetudine constitutum.

— c) In ordine, secundum ordinem unus post alium.

— d) Per ordinem, h. e. ordine, con ordine e di seguito.

— e) Ex ordine, ordinate, ordinatamente, l'uno dopo l'altro per ordine e di seguito.

— Ex ordine est etiam sine intermissione, successivamente. Item continuo, l'un dopo l'altro.

— f) Extra ordinemest neglecta et posthabita ordinis ratione, praeter consuetudinem, aut leges, straordinariamente.

— Item incidenter, incidentemente.

— Item eximie, et quasi praeter ceteros.

Rāmōsus

RĀMŌSUS, a, um, adject. - Ramosus est multos ramos habens, ramoso, ramoruto, ἐρνώδης, κλαδώδης.

Fibrātus

FĬBRĀTUS, a, um, adject. seu potius particip. ab inusit. fibrare, fibras habens.

Fibra

FĬBRA, ae, f. 1. extremitas cujuscumque rei filorum similitudinem referens: ab obsoleto fiber, h. e. extremus. Gr. ἴς, ἴνος (It. fibra, filamento, punta, estremità; Fr. fibre, filament, brin; Hisp. fibra,

filamento; Germ. d. Faser, Fiber;Angl. fibres, filaments, the point or extremity of any thing).

Bulbōsus

BULBŌSUS, a, um, adject. bulbos habens, βολβώδης.

Bulbus

BULBUS vel vulvus, i, m. 2. βολβὸς, significat quidquid rotundam pilae formam refert.

¶ 1. Generatim est radix quarumdam herbarum vel florum, in modum caepae rotunda et tunicata, quales sunt narcissi, lilii, arundinum, squillae et hujusmodi, teste Isid. 17. Orig. 9. Bulbus appellatus, quod radix ejus volubilis sit et rotunda (It. bulbo, cipolla; Fr. oignon, bulbe; Hisp. bulbo, cebolla; Germ. d. knollige oder zwiebelartige Wurzel einer Pflanze; Angl. a bulb, bulbous root).

¶ 2. Speciatim bulbus dicitur quaedam herba hortensis, bulbos in radice habens esui aptos, quam plerique nobis incognitam putant.

Tūberōsus

TŪBĔRŌSUS, a, um, adject. (tuber) — Tuberosus est tuberibus plenus.

Tūber

TŪBER, ĕris, n. 3. — Tuber est tumor, callus prominens in corpore animalis sive natura sive ex morbo: ὄγκος (It. nascenza, tumore, tuberosità, gonfiatura; Fr. tumeur, bosse, protubérance; Hisp. tumor, excrecencia; Germ. die Beule, Geschwulst, Buckel;Angl. swelling, tumour).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim. — Ubi uber, ibi tuber, proverb. apud Apul. Florid. n. 18., quo significatur, commodum absque incommodo non inveniri. uber enim bonum est, tuber molestum. Nos dicimus: non si può avere il mele senza le mosche: et non si può pigliar pesce senza immollarsi.

¶ 2. Speciatim in arboribus nodi quidam et tumores duri e ligno eminentes tubera sunt, groppi, nocchi.

¶ 3. Tubera item tartuffi, οἶδνα et ὕδνα, calli quidam terrae.

¶ 4. Terrae tuber est tumor terrae, quem talpae faciunt: convicium est in hominem nihili.

Ubi

ŬBI, adverb. relat. loci. — Ubi est in quo loco, ὅπου, οὺ, ἔνθα (It. dove, nel (in) qual luogo; Fr. où; Hisp. adonde, donde; Germ. wo; Angl. where, in what or which place). Item geminatur, vel divisim ubi ubi, vel conjuncte ubiubi, et est ubicumque.

Spōns

SPONS, spontis, f. 3. — Spons est voluntas, libentia, volontà, piacere, desiderio.

I.) Spons, in recto casu.

II.) Spontis, in genetivo, ut suae spontis esse, sui arbitrii, sui juris, dominum sui esse.

III.) Sponte, in ablativo, est libenter, ultro (It. spontaneamente; Fr. spontanément, de plein gré; Hisp. espontanéamente; Germ. aus freiem Willen, freiwillig; Angl. spontaneously, freely).

¶ 1. Generatim.

— 1.°) De animantibus.

— a) Absolute.

— b) Ex sponte, vel potius conjunctim exsponte, fere idem ac sponte.

— c) Cum praemisso, et aliquando etiam postposito, mea, tua, sua, nostra, propria, aliena, et, apud sequiores, propria, quadam.

— d) Praecedente praep. de.

— e) Sequente Genetivo.

— f) Cum homonymis.

— 2.°) Tribuitur et rebus inanimis aut ratione carentibus.

¶ 2. Speciatim, quia qui sponte facit, solus facit, idcirco sponte pro solus ponitur, h. e. nullo socio aut adjutore, per se, ἰδίᾳ.

Ille

ILLE, illa, illud, Gen. illius etc., pronomen demonstrativum. - Ille est pronomen demonstrativum tertiam personam designans, tam a loquente, quam ab audiente remotam, ἐκεῖνος (It. quegli, colui, quello; Fr. ce, cet, cette, celui-là, celle-là, cela, il, elle, lui; Hisp. el ó aquel, ella; Germ. jener, jene, jenes; Angl. he, she, that).

Ager

ĂGER, agri, m. 2. Cf. Gr. ἀγρὸς et Germ. Acker. - Ager est terra culta manibus hominum, ut fruges, h. e. frumentum, vinum et oleum, ferat (It. campo, colto; Fr. portion de terre propre à la culture, champ; Hisp. campo; Germ. das Ackerland; Angl. a field, farm).

¶ 1. Proprie et stricto sensu occurrit

- a) Speciatim de uno tantum agro sive terrae portione, quae coli possit.

- b) Item speciatim de agri caespite.

- c) Item de plurium agrorum collectione, quae fundum constituat, quaeque aedificio seu villa nunquam carebat.

- d) Generatim.

- e) Huc pertinent seqq. Proverbia.

- Nihil minus expedit, quam agrum optime colere: vetus paradoxon apud rusticos, quod refert Plin.18. Hist. nat. 6. 7. (5), quo significatur, nimiam impensam in colendis agris, et quae fructum superet, vitandam esse, et, ut ibidem Plin. subdit, bene colere necessarium esse, optime damnosum.

- Agrum imbecilliorem esse oportet, quam agricolam:proverbium rusticorum (a Forcellino allatum, sed nulla auctoritate firmatum), quo ostenditur non esse suscipiendum

majorem agri modum, quam coli commode possit.

- f) Huc denique pertinet et illa dicendi ratio in agrum vel in agro, hoc est in parte interiore; cui alia opponitur in fronte, hoc est in exteriore.

¶ 2. Latiori sensu, plur. praecipue num., ager opponitur urbi.

¶ 3.Latissimo sensu ager est alicujus regni, vel reipubl., vel etiam civitatis et urbis publicus fundus, quamvis differat a terra. Occurrit

- a) Proprie et stricto sensu de publicis fundis regni, civitatis etc.

- Apud Romanos agri publicivel agri publici populi Rom. erant fundi, quos eorum majores bello acquisierant, quosque aut antiquis possessoribus, imposito tamen annuo vectigali, reliquerant, aut Romanis civibus, certis statutis conditionibus, ad tempus tribuebant: utrum vero populo, an veteranis hi agri attribuendi et assignandi essent, saepe lites et turbae ortae sunt.

- Hinc ager colonus, decumanus etc.

- b) Ager est etiam territorium alicujus civitatis vel urbis.

- Quamvis ager significet etiam fundum, qui e pluribus nempe agris et villa, hoc est rustico aedificio constat; tamen hoc etiam sensu ager differt a villa, potest enim esse ager sine villa.

- Praeterea differt ager a rure, non modo quia majores agros incultos rura dicebant, id est silvas et pascua, agrum vero qui colebatur; verum etiam quia ruri esse possumus in villa sive in aedificio manentes, nec tamen esse proprie in agro sub dio ambulantes aut aliud agentes.

- Denique ager cum territorium significat minus late patet, quam terra quae plures agros complectitur.

Pāscuus

PASCŬUS, a, um, adject. da pascolo, νομαδικός, ad pascendum idoneus.

— Hinc Pascŭum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, (subaudi solum, aut quid simile) est locus ubi pecudes pascuntur: item ipsum pabulum, pascolo, pastura, βόσκημα, νομή.

Dūmētum

DŪMĒTUM, i, n. 2. - Dumetum est locus dumis obsitus, fruticetum (It. spineto, fratta, macchia, greppo; Fr. buisson, ronces; Hisp. espinal, breňa, ma torral, zarra; Germ. d. Dornicht, d. h. d. Dorngebüsch, d. Dornhecke;Angl. a place set thick with bushes or brambles, a brake, thicket).

Maritimus

MĂRĬTĬMUS et prisco more maritumus, a, um, adject. (mare) qui mare accolit, qui ad mare est, vel fit, marinus, ἐπιθαλάσσιος (It. marittimo; Fr. de la mer, maritime; Hisp. maritimo; Germ. zum Meere oder zur See gehörig; Angl. of the sea, maritime).

Dīversitās

DĪVERSĬTAS, ātis, f. 3. est nomen abstractum a diversus, sed occurrit translate tantum, et

¶ 1. Ponitur pro sententiarum vel opinionum, vel etiam aliarum rerum oppositione, contrarietate, contradictione.

¶ 2. Item ponitur pro dissimilitudine, discrimine, varietate.

Restibilis

RESTĬBĬLIS, e, adject. (re et stabilis) in re rustica est qui quotannis seritur, che ogni anno si torna a fare, παλὶμβλαστος, παλιμφυής.

I.) Proprie.

- a) Restibilis ager ita definitur a Varron. 5. L. L. 39. 5. Müll. Ager restibilis, qui restituitur, ac reseritur quotquotannis: contra qui intermittitur, a novando novalis. Id. 1. R. R. 44. 2. Illud quoque multum interest in rudi terra, an in ea seras, quae quotannis obsita sit, quae vocatur restibilis, an in vervacto, quae interdum requierit. Colum. 2. R. R. 10. 4. Phaselus terrae mandabitur, vel in vervacto (Schneid. vetereto), vel melius pingui et restibili agro. - Restibilis ager definitur a Festo p. 281. Müll., qui biennio continue seritur farreo spico, id est aristato: quod ne fiat, solent, qui praedia locant, excipere. In Gloss. Philox. ᾿Αγρὸς δὶς τοῦ ἔτους ἠροτριωμένος. Idem fere dicit Festus, quod Varro. Ager enim, qui biennio continuo seritur, illo biennio restibilis est: qui vero quotannis, multo magis. Illud solum interest, quod eum sic dicit Festus, qui seritur farreo spico, hoc est semine spicam et aristam ferente: Varro autem quolibet semine.

- b) Restibilis seges, est quae regerminat, quasi cujus fecunditas in sequentem quoque annum restat; hinc alii hujus vocis etymon, scil. a restando, ducunt.

- c) Restibile vinetum, quod singulis annis repastinatur.

- d) Restibilis platanus, quae vigorem suum recuperat.

- e) Restibilis locus legitur apud Caton. R. R. 35. 2. Hordeum, qui locus novus erit, aut qui restibilis fieri poterit, serito. et mox. Qui locus restibilis crassitudine fieri poterit.

- f) Hinc restibile, is, absolute, substantivorum more, est locus restibilis apud Colum. 2. R. R. 10. 6. Sin autem proximae messis occupandum erit restibile, etc.

II.) Translate. Restibilis fecunditas est continua, et non intermissa.

Harēnōsus

HĂRĒNŌSUS, a, um, adject. - Harenosus estarena abundans
(It. arenoso; Fr. sablonneux; Hisp. arenisco, arenoso; Germ. voll Sand, sandreich; Angl. sandy, arenose).

Glāreōsus

GLĀRĔŌSUS, a, um, adject. ghiaroso, plenus glarea.

Glārea

GLĀRĔA, ae, f. 1. minutissimi lapilli, quales in fluviorum ripis, vel maris litoribus esse solent: est a κλῆρος sabulus, lapis fractus a motu fluminis, a κλάω frango, ψηφίς (It. ghiaia; Fr. gravier, gros sable; Hisp. arena de rio, cascajo; Germ. d. Kies, Kiessand;Angl. gravel, coarse sand, grit).

[Pinguis]

PINGUIS, e, adject. — Pinguis est opimus, crassus, obesus, et opponitur macro, λιπαρός (It. grasso, pingue; Fr. gras, bien nourri, engraissé; Hisp. graso, gordo, grueso; Germ. fett, feist; Angl. fat, plump).

[Ūmidus]

ŪMĬDUS, a, um, adject. - Umidus est humorem habens, ὑγρός (It. umido, bagnato, molle; Fr. humide, mouillé;Hisp. húmedo, mojado; Germ. feucht, nass; Angl. moist, wet, humid, damp, dank).

[Siccus]

SICCUS, a, um, adject. — Siccus est humore carens, aridus, ξηρός, ἀζαλέος (It. asciutto, arido, secco; Fr. sec;Hisp. seco; Germ. trocken; Angl. dry, arid, withered).

[Petrōsus]

PĔTRŌSUS, a, um, adject. πετρώδης, petris abundans.

[Aprīcus]

ĂPRĪCUS, a, um, adject. - Apricus hoc est aperto caelo et soli expositus, cui opacus opponitur sub 1. (It. aprico, solatio, esposto al sole; Fr. exposé au soleil; Hisp. expuesto al sol; Germ. offen und frei zur Aufnahme der Sonne, der Sonne ausgesetzt; Angl. sunny, exposed to the sun).

¶ 1. Stricto sensu ponitur de locis, qui soli expositi sunt.

¶ 2. Ponitur interdum et de acris statu pro sereno, calido.

¶ 3. Item de animantibus, quae apricis locis gaudent.

[Exquīrō]

EXQUĪRO, quīris, quīsīvi, quīsītum, quīrere, a. 3. (ex et quaero). - Exquirere, ἐξετάζω, est diligenter inquirere (It. cercare diligentemente, informarsi; Fr. chercher avec soin, rechercher, s'informer; Hisp. buscar, inquirir diligentemente, solicitar, informarse; Germ. ausforschen, etwas genau erforschen, sich erkundigen, fragen, ersinnen; Angl. to search out, inquire diligently into, informe).

[Manuālis]

MĂNŬĀLIS, e, adject. (manus) ad manum pertinens, γυαλός.

[Sapor]

SĂPOR, ōris, m. 3. (sapio). - Sapor est gustus, qualitas illa rerum, quae gustu percipitur, χυλός, χυμός (It. gusto, savore, sapore; Fr. saveur, goût;Hisp. sabor; Germ. d. Geschmack; Angl. a taste, savour, relish, smack).

Color

CŎLOR, ōris, m. 3. - Color est qualitas, quae ad visum spectat, et dicitur etiam de materia quae colorem inducit (It. colore; Fr. couleur; Hisp. color; Germ. d. Farbe; Angl. a coulour).

Alcyōn

ALCYON, ōnis, f. 3. (ἀλκυὼν) idem quod alcedo, quam vocem vide etiam ratione habita orthographiae.

Alcēdō

ALCĒDO, ĭnis, f. 3. - Alcedo (Alcedo hispida L.) est avis maritima, paullo major passere, pennis purpureis, candidis admixtis, collo gracili et procero, rostro subviridi, longo et tenui, nidificans in littore maris et in arena pariens. Statim autem ac ova posuit, mare, si ante procellosum fuerit, mitescit et tranquillissime quiescit 14. dies, donec pullos nido eduxerit. Hos 14. dies nautae praesumptae serenitatis observant, quibus nullos motus procellosae tempestatis horrescant. Alcedinis nidos maxime admirabiles describit Plin.10. Hist. nat. 32. 47. (89). Hinc poetae ansam fabulandi arripuerunt, Alcyonem filiam AEoli fuisse, qui in gratiam filiae, dum illa in littore ova parit et fetus educat, ventos inclusos servat.

Nīdulor

Nidulor, aris, ari, nidulatus sum, 1, dep. - Nidulor est nidum facio.

Plūma

PLŪMA, ae, f. 1. in avibus est id, quo vestiuntur, exilius, mollius, πτίλον (It. piuma; Fr. plume tendre, duvet; Hisp. pluma, plumen; Germ. die Flaumfeder; Angl. a small or soft feather, a plume).

Cauda

CAUDA, ae, f. 1. - Cauda est posterior pars pendens in animalibus omnibus praeter hominem et simiam. (It. coda; Fr. queue; Hisp. cola, rabo; Germ. der Schwanz, Schweif; Angl. the thail of a beast, bird or fish).

I.) Proprie.

- a) Generatim.
- b) Caudam trahere apud Horat. 2. Sat. 3. 53. proverbii species est, et significat derisui esse: ducique ex eo posse videtur, quod pueri, quos irridere volunt, quiddam eis caudae simile appendere a tergo solent.
- c) Caudam jactare popello apud Pers. 4. 15. est venditare se populo speciosis actionibus ejusque favorem captare; ductum a pavonibus caudam ostentantibus; vel a canibus, qui cum blandiuntur, caudam agitant.
- d) Caudae equinae pilos demere.
- e) Cauda equinanonnullis videtur equisetum esse.
- f) Festive Cic. 4. Verr. 78. 190. Videtis Verrutium? videtis primas litteras integras? videtis extremam partem nominis, caudam illam Verris, tamquam in luto, demersam esse in litura?
- II.) Figurate.

¶ 1. Pro mentula.

¶ 2. In illo Virg. Mor. 43. Praeverrit cauda silices gremiumque molarum: caudaest peniculus ex cauda bubula sive equina, quo ad abstergendum utimur.

¶ 3. Cauda marina est piscis genus, quod Graeci ἐλεσούριον vocant, ut saltem videtur. Inter suffimenta enumerat Veget. 1. Veterin. 20. 2. et 4. ibid. 12. 3. Schneid. V. tamen ipsum Schneid. ad locc. citt. et in Indice.

Hinc -

Caudatus, -a, -um, adi. - cum cauda

Fēmella

FĒMELLA, ae, f. 1. deminut. a femina, femminella, donnicciuola, γύναιον, parva femina.

Ōvum

ŌVUM, i, n. 2., quod a Graeca voce ᾠόν, est fetus avium, piscium et quorumdam animalium terrestrium, unde pulli fovendo excluduntur. Ovi partes sunt vitellus, seu luteum ovi; et albumen, seu album, quod putamine, seu cortice, seu calyce continetur (It. uovo; Fr. oeuf; Hisp. huevo; Germ. das Ei; Angl. an egg).

Nīdus

NĪDUS, i, m. 2. avium domicilium, καλιά (It. nido; Fr. nid; Hisp. nido; Germ. d. Nest;Angl. a nest).

I.) Proprie.

— Hinc figurate Majores pennas nido extendisse, proverb.

de iis dictum, qui supra fortunam et genus suum se extulerunt: quod si bonis artibus fiat, laudabile est. Simili sententia nos dicimus distendersi più, che'l lenzuol non è lungo.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam accipitur pro fetu avium, quasi continens pro contento, nidiata, piccini.

¶ 2. Item de quovis cujusque domicilio.

¶ 3. Nidi dicuntur etiam loculi, scaffali, scansíe, in quibus libri in tabernis servantur, οἰκίσκοι.

¶ 4. Pro poculo nidi figura

Incubō

ĬNCŬBO, cŭbas, cŭbŭi, cŭbĭtum (et quum refertur ad aves ova foventes cŭbāvi, cŭbātum), cŭbare, 1. (in et cubo). - Incubare differt ab incumbere, quod fere ad actionem refertur: incubare autem fere ad quietem; et est super aliqua re cubare, quiescere, inclinari, inniti, ἔγκειμαι, ἐπίκειμαι (It. posare, giacere su qualche cosa o in qualche luogo, posare, piegare, appoggiarsi; Fr. être couché, étendu dans ou sur, reposer sur, presser; Hisp. estar acostado, tender, extender, echarse en, apoyarse; Germ. in, aus etwas liegen; Angl. to lie, recline, or repose upon).

Exclūdit

EXCLŪDO, clūdis, clūsi, clūsum, clūdere, a. 1. (ex et claudo). - Excludere, ἀποκλείω, ἐκκλείω, est extra claudere, arcere, prohibere, atque adeo separare, disterminare (It. serrar fuori, escludere, tener lontano, separare; Fr. exclure, tenir éloigné de, écarter, séparer; Hisp. excluir, apartar, alejar; Germ. ausschliessen, fern halten, nicht zulassen, trennen; Angl. to shut out, exclude, separate, divide).

I.) Proprie.

- a) De hominibus.

- b) De inanimis.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro excipere, repellere, removere, impedire.

- a) Pro excipere, eccettuare.

- b) Pro repellere, removere.

- c) Pro impedire.

- d) Pro negare.

¶ 2. Quum prae verbo praepositionis vis eminet, excludere est emittere, ejicere, effundere, cacciar fuori.

- a) Generatim.

- b) Speciatim hoc sensu saepe dicitur de avibus incubantibus, et fovendo ova emittentibus pullos, schiudere

¶ 3. Quum prae praepositione verbi vis eminet, ponitur pro claudere, finire.

Albūmen

ALBŪMEN, ĭnis, n. 2. quod est in ovo album.

Vitellus

VĬTELLUS, i, m. 2. duo diversa significat.

¶ 1. Est enim deminut. a vitulus, parvus vitulus: sic ab agnus agnellus.

¶ 2. Est etiam ovi pars lutea, λέκιθος, τὸ ὠχρὸν τοῦ ὠοῦ (It. tuorlo, rosso di uovo; Fr. jaune d'oeuf; Hisp. yema de huevo; Germ. der Dotter, Eidotter; Angl. yolk).

Lūteum

Luteum, i, 2, n. - Est ovi pars lutea, λέκιθος, τὸ ὠχρὸν τοῦ ὠοῦ (It. tuorlo, rosso di uovo; Fr. jaune d'oeuf; Hisp. yema de huevo; Germ. der Dotter, Eidotter; Angl. yolk).

Gallus

GALLUS, i, m. 2. avis domestica, quam vulgo gallum gallinaceum vocant, ut illam distinguant a Gallis populis, seu Francis, item a Gallis sacerdotibus, ἀλέκτωρ (It. gallo;Fr. coq domestique, coq; Hisp. gallo; Germ. Haushahn; Angl. a cock).

- a) Generatim.
- b) Gallus Marti sacer fuit, quia valde pugnax est et vigilans, et quia cantu victoriam portendere solet: item AEsculapio, et Nocti deae, et Laribus ob vigilem domus custodiam.
- c) Gallus in sterquilinio suo plurimum potest: proverbium de eo, qui domi praevalet.
- d) Gallum fuisse signum Persarum militare.

Castrō

CASTRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Castrare est cassum seu vacuum reddere, ideoque de animalibus est testiculos amputare, evirare, et, cum de feminis sermo est, genitalia ita caedere, ut ad concipiendum inepta sint (It. assettare, evirare, castrare; Fr. châtrer; Hisp. capar, castrar; Germ. entmannen, verschneiden, castriren; Angl. to castrale, geld, evirate, emasculate).

Cāpō

CĀPO, ōnis, m. 3. κάπων, gallus gallinaceus castratus.

Sagīnō

SĂGĪNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sagina) - Sagino est sagina alo, pinguefacio, farcio, λαρινεύω, σιτεύω (It. ingrassare; Fr. engraisser, rendre gras; Hisp. engrasar; Germ. mästen, fett machen, vollfüttern; Angl. to fatten, stuff, cram, pomper).

Ornīthotrophīon

ORNĪTHŎTRŎPHĪON, īi, n. 2. ὀρνιθοτροφεῖον, locus, in quo aves educantur.

Gallīna

GALLĪNA, ae, f. 1. avis domestica, ἀλεκτορίς (It. gallina; Fr. poule, femelle du coq;Hisp. gallina; Germ. d. Henne; Angl. a hen).

Rūspor

RUSPOR, āris, ari, dep. 1. - Ruspari estidem ac scrutari, sive crebro quaerere, It. cercare, indagare, Gr. ἐξερευνάω.

Fimētum

FĬMĒTUM, i, n. 2. sterquilinium, quo fimus congeritur, letamaio, κοπρών.

Sīcut

SĪCUT et sicuti, adverb. similitudinis et comparationis (sic et ut, uti). — Sicut estquemadmodum, velut, ut, tamquam, ὡς, ὥςπερ (It. così come, siccome, come; Fr. de même que, comme; Hisp. come, así que; Germ. sowie, gleich wie, wie; Angl. just as, as, as if).

Ēducō

ĒDŬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Educare unum idemque est cum educere quod interdum et pro educare usurpatur: significat autem nutrire et nutriendo instituere, et usurpatur de pueris tum quod ad corpus, tum quod ad mentem attinet (It. allevare, educare; Fr. elever, nourrir; Hisp. nutrir, cultivar; Germ. erziehen, aufziehen; Angl. to foster, bring up, nurture, educate.)

Ēdūcō

ĒDŪCO, dūcis, duxi, ductum dūcere, a. 3. (ex et duco). - Educere est extra ducere, producere, extrahere (It. tirare, o menare fuori; Fr. faire sortir, tirer de, retirer, mettre dehors; Hisp. hacer salir, tirar, sacar á fuera; Germ. herausführen, ziehen, wegführen; Angl. to draw or lead forth).

Columbārium

Columbarium, ĭi, n. 2.

¶ 1. Est locus, in quo habitant columbae.

¶ 2. Item loculamentum in ipso columbario singulis columborum paribus destinatum: quamquam hoc sensu rectius a recto columbar, quam columbarium deduxeris.

¶ 3. A similitudine sic appellatur etiam cubile tigni et trabis in aedium parietibus.

¶ 4. Item foramen rotundum in machina haustoria, per quod aqua in tympano concepta egreditur.

¶ 5. Item loculus in sepulcris, in quo olla cinerum reponebatur.

Gallopāvus

(Meleagris) Gallopavo (vel gallopavus) (binomen a Carolo Linnaeo anno 1758 statutum) est una ex duabus magnarum avium species generis Meleagridum. Quae species, in silvis Americae Septentrionalis endemica, in Mexico abhinc 1 500 annis (vel pluribus) domesticata est. Nomen Latinum commune Indicus pavo reperitur. Altera species, Meleagris ocellata, in silvis paeninsulae Iucataniae habitat. Gallopavonacea gravis cibus est epuli Festi Gratias Agendi.

Meleagridēs

MĔLĔĂGRĬDES, um, f. plur. 3. Μελεαγρίδες, in fabulis sunt sorores Meleagri, quae quum ejus mortem misere deflerent, in aves sui nominis conversae sunt. Porro haec aves sunt ex gallinaceo genere. Gallopavones feminini.

Fōrmōsus

FORMŌSUS, a, um, adject. - Formosus estapte formatus, speciosus, pulcher, εὔμορφος (It. bello, ben fatto; Fr. beau, qui a de belle formes; Hisp. hermoso, bello; Germ. schöngeformt, schön; Angl. beautiful, handsome).

Pāvō

PĀVO, ōnis, m. 3. Femina pava dicitur. — Dicitur et pavus, i. —Pavo, onis, ταώς (It. pavone, paone; Fr. paon; Hisp. pavo real; Germ. Pfau; Angl. a peacock). est avis vario pennarum fulgore

conspicua, quam poetae Junonis tutelae assignarunt: cujus illa caudam ornasse fingitur oculis Argi a Mercurio interempti.

Superbiō

SŬPERBĬO, is, īvi et ĭi, ire, n. 4. (superbus) Part. Superbiens. - Superbio est excello, extollor, et usurpatur

A) Saepius in malam partem, et proprie; et

B) Aliquando in bonam partem, et translate.

A) Superbio, in malam partem et proprie, est fastu extollor, arrogans sum, insolesco, me jacto, tumeo, ὑπερηφανεύομαι (It. fare il superbo, gonfiarsi, invanirsi, insuperbire; Fr. être orgueilleux ou fier, s' enorgueillir; Hisp. ensoberbecer, ensoberbecerse; Germ. stolz -, übermüthig sein; Angl. to be proud, boast).

B) Superbio, in bonam partem, et translate, fere apud Poetas, dicitur de re illustri, pretiosa, nobili.

Cicōnia

CĬCŌNĬA, ae, f. 1.

I.) Proprie ciconia est species avis albi coloris, maxime inimica serpentibus, quibus avidissime pascitur. Ciconiae vocatae a sono, quo crepitant; quasi cicaniae, quem sonum oris potius esse constat, quam vocis, quia eum quatiente rostro faciunt.

II.) Figurate.

¶ 1. Per similitudinem ciconia dicitur instrumentum quoddam, constans regula recta, et virgula in altero latere transversa in modum litterae T, qua rustici metiuntur altitudinem sulci in agris. Haec dicitur ciconia simplex, quae quia fraudem aliquando recipit, inventa est a Columella ciconia composita, adjectis duabus regulis decussatis, etc.

¶ 2. Item per similitudinem, vocant Hispani ciconiam lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla in puteum demittitur ad hauriendam aquam: quia imitatur eam avem levantem ac deponentem rostrum, dum bibit. A Latinis dicitur tolleno, ab Italis mazzacavallo.

¶ 3. Est etiam genus irrisionis, quod fit digitis in modum rostri ciconiae compressis, curvatis, et crebro motis in aliquem.

Nīdificō

NĪDĬFĬCO, as, are, n. 1. (nidus et facio). — Nidificare est nidum facere, far nido, νεοττεύω.

Hirundō

HĬRUNDO, ĭnis, f. 3.

¶ 1. Est avis initio veris ad nos transvolans, auctumno ad calidiores plagas migrans, in tectis nidificans. De earum triplici genere deque solertia in nidis aedificandis. Gr. χελιδών (It. rondine, rondinella; Fr. hirondelle; Hisp. golondrina; Germ. d. Schwalbe; Angl. aswallow).

¶ 2. Est etiam piscis marinus hoc nomine, perquam similis volucri, et volans aliquanto super undas spatio.

Passer

PASSER, ĕris, m. 3. στρουθός et σιτοφάγος, ut in Gloss. Philox. dicitur, avis salacissima (It. passera; Fr. moineau, passereau; Hisp. gorrion, pardal; Germ. der Sperling; Angl. a sparrow).

I.) Proprie.

— a) Stricto sensu. Plin. 10. Hist. nat. 36. 52. (107). Passeri minimum vitae, cui salacitas palumbis par. Mares negantur anno diutius durare, argumento, quia nulla veris initio apparet nigritudo in rostro, quae ab aestate incipit. Feminis longiusculum spatium. et ibid. 38. 54. (111). Avium ambulant aliquae, ut cornices: saliunt aliae, ut passeres. Id. 18. ibid. 17. 45. (160). Pestem a milio atque panico, sturnorum, passerumve agmina, scio abigi herba, cujus nomen ignotum est. Id. 30. ibid. 15. 49. (141). Venerem concitant passeres in cibo, vel ova eorum. Cic. 2. Fin. 23. 75. Voluptas, quae passeribus nota est omnibus, a nobis intelligi non potest? Id. 1. Divinat. 33. 72. et 2. ibid. 30. 63. Apud Homerum Calchas ex passerum numero belli Trojani annos auguratus est.

— b) Turpem sententiam hoc nomine obtegere videntur Catull. carm. 2. et 3.; Martial. 11. 6. V. STRUTHIO, et TURTUR.

— c) Habet locum in blanditiis.

II.) Improprie.

¶ 1. Passer marinus est struthiocamelus, struzzo, omnium avium maximus, Graece στρουθός: marinus autem, quia peregrinus est, et trans mare advehitur.

— Etiam absolute passer est struthiocamelus.

¶ 2. Est etiam passer marinus piscis ex genere planorum.

Pīca

PĪCA, ae, f. 1. κίττα (It. pica, gazza; Fr. pic; Hisp. pico; Germ. die Elster; Angl. a pie, magpie), est avis magnitudine palumbis, alis vario colore, et praesertim caeruleo depictis, humana imitans verba. In has aves fabulantur poetae mutatas esse Pierides, id est novem filias Pieri et Euippes, quod cum Musis certare ausae essent, indeque illis pristinam loquacitatem humanaeque linguae studium remansisse.

Monēdula

MŎNĒDŬLA, ae, f. 1. mulacchia, putta, pola, gazza, κολοιός, avis ex genere graculorum: eadem et pica dicitur. — Fabulantur, in hanc avem versam esse Arnem nympham, quod patriam auro capta et corrupta vendidisset.

Vespertīliō

VESPERTĪLĬO, ōnis, m. 3. (vesper) — Vespertilio est animal volatile incertae naturae, νυκτερίς (It. pipistrello, nottola; Fr. chauve-souris; Hisp. murciélago; Germ. die Fledermaus; Angl. a bat or rear-mouse); est enim mediae cujusdam inter avem et murem speciei, ut mus alatus dici possit. Volat enim pellitis alis, sed inter volucres non est habendus, quod quattuor pedibus graditur pullosque parit, non ova, quos et lacte nutrit.

Volitō

VŎLĬTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (frequentat. vel intens. a volo, as) — Volito est frequenter volo, ἀναπέτομαι (It. volare, volar qua e là, volare spesso;Fr. voler, voltiger, voleter; Hisp. volar, voltear, volar amenudo; Germ. umherfliegen, herfliegen, herumflattern; Angl. to fly about or up and down, flutter).

Oscen

OSCEN, ĭnis, m. 3. — Oscen ab auguribus dicitur avis, quae ore canens facit auspicium, ut corvus, cornix, noctua: quasi ore canens.

Luscinia

LUSCINĬA, ae, f. 1. et luscinius, ĭi, m. 2. Etiam luscĭnus legitur in Gloss. Lat. Gr. Luscinus, ἀηδών. - Luscinia vel luscinius est avis cantus suavitate praecellens, quae et philomela, Graeca appellatione, dicitur. Alii dictam volunt, quod quasi lugens canat (V.loc. Varron. 5. L. L. 76. ut in voc. seq.), respicientes ad fabulam, de qua V. in PHILOMELA: alii quod sub lucem canat, h. e. exortu diei, et recentiores hoc eodem sensu a luscus et cano: alii quod in lucis canat. Gr. ἁηδών (It. usignuolo; Fr. rossignol; Hisp. ruiseňor; Germ. d. Nachtigall; Angl. a nightingale).

Philomēla

PHĬLŎMĒLA, ae, f. 1. Φιλομήλη, Pandionis regis Atheniensium filia, quae in lusciniam mutata fertur: V. multa in ONOM. Hinc — Pro luscinia, aut pro quavis ave.

Alauda

ĂLAUDA, ae, f. 1. avis parva, apicem in capite gerens ex pennis erectis: ex quo
et galerita et cassita appellata est, quia galeri similem habet verticem capitis, postea Gallico vocabulo alauda, ut scribit Plin. 11. Hist. nat. 37. 44. (121).
(It. allodola; Fr. alouette; Hisp. alondra; Germ. die Haubenlerche; Angl. a lark). - Haec avis etiam legioni nomen dedit, quam conscripserat Caesar privato sumptu ex Transalpino milite.

Cantillō

CANTILLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. deminut. a canto.

Coturnīx

CŎTURNIX, īcis, f. 3. — Ceterum coturnix est avis advena, terrestris magis, quam sublimis. Hae aves regem habent, qui ὀρτυγομήτρα, ortygometra dicitur. Plin. 10. Hist. nat. 23. 33. (66).
(It. quaglia, starna, coturnice; Fr. caille; Hisp. codorniz; Germ. die Wachtel; Angl. a quail).

Humus

HUMUS, i, f. 2. - Humus, quod caret plurali numero, est terra, solum, λῆ (It. terra, terreno; Fr. sol, terrain, terre; Hisp. solar, suelo, terreno, tierra; Germ. d. Erdboden, d. Erde; Angl. the ground, earth, soil).

I.) Proprie.

- a) In omnibus casibus.

- b) Genitivus humi fere semper adverbii more ponitur, χαμαὶ, in terra, a terra: neque solum cum verbis quietis, sed et motus interdum jungitur.

II.) Translate.

¶ 1. A Poetis humus ponitur pro iis, quae vulgaria sunt et vilia.

¶ 2. Item a Poetis humus ponitur pro regione.

Lūteola Peregrīna

Luteola Peregrīna, vel Serinus Canaria est avis parva.

Fringilla

FRINGILLA, Frigilla vel Fringuilla, ae, f. 1. (cf. φρυγίλος Aristoph. av. 762.) avis dicta, quod frigore cantet et vigeat. Alii dictam putant a sono, quem edit. Est parvae molis, parvique pretii in cibis.

Carduēlis

CARDŬĒLIS, is, f. 3. videtur esse avis parva, capite rubro, alis luteis, albo nigroque distinctis: ita dicta, quod carduorum semine libenter pascatur.
(It. cardellino; Fr. chardonneret; Hisp. acantilidis; Germ. d. Distelfink oder Stieglitz; Angl. a linnet).

Acanthis

ĂCANTHIS, ĭdis, f. 3. (ἀκανθὶς) est avis minima stridulo cantu, colore viridi obscuro, quae inter spinas et carduos degit; unde et nomen traxit, nam ἄκανθα Graece spinam significat. Perpetuas cum asinis inimicitias gerere dicitur spinarum flores devorantibus. Uno partu duodenos parit. Haec enim Plin. 10. Hist. nat. 63. 83. (175). de ipsa narrat. Alio Graeco vocabulo dicitur et acalanthis, quam vocem vide ibique Serv.; Latine vero carduelis a carduis, inter quos degit et pascitur: est Fringilla carduelis Linn. (It. cardellino; Fr. chardonneret; Hisp. jilguero, cardoncillo; Germ. Distelfink oder Stieglitz;Angl. a linnet, or a goldfinch).

¶ 2. Est etiam nomen herbae, quae alio Graeco nomine Erigeron, Latino autem senecio appellatur.

Parus

PĂRUS, i, m. 2. avis genus, cinciallegra, cingallegra, cujus multas species refert Gesnerus; ab Italis nonnullis parizola dicitur.

Galbulus

GALBŬLUS, a, um, adject. deminut. a galbus, ut Galbula avis.

Galbus

GALBUS, a, um, adject. qui coloris est viridis, vel flavi.

Rubecula

Erithacus est genus avium ordinis Passeriformium familiae Muscicapidarum, cui generi una sola species est, Erithacus rubecula. Haec est parva avis insectivora, inter 12.5 et 14.0 centimetra longa. Mas et femina sunt similes colore, pectore rubro vel aurantio, linea cano circa faciem. In tota Europa usque ad Siberiam occidentalem in oriente et Africam Septentrionalem in meridie reperiuntur. Plurimi erithaci, hieme et aestate non migrantes, in locis suis manent.

Currūca

CURRŪCA, ae, f. 1. parva avis, quae alienos pullos pro suis educare dicitur.
Hinc currucae dicuntur mariti, qui patiuntur uxorem suam ab aliis contrectari.

Discolor

DISCŎLOR, ōris, adject. (dis et color). - Discolor, cui recta opponitur concolor, est qui est diversorum colorum, colore differens, dissimilis (It. di diversi colori; Fr. de couleur différente, diversement coloré; Hisp. diferentemente colorado; Germ. verschiedenfarbig;Angl. of various colours).

I.) Proprie.

- a) Absolute.

- b) Cum addito Dativo.

II.) Improprie.

¶ 1. Discolor est multis coloribus praeditus.

¶ 2. Translate est differens, diversus.

Psittacus

PSITTĂCUS, i, m. 2. pappagallo, ψίττακος, avis Indica, ab urbe, unde oriunda est, nomen habere videtur.

De ipsa ita Plin. 10. Hist. nat. 42. 58. (117). Super omnia humanas voces reddunt psittaci quidem etiam sermocinantes. India hanc avem mittit, sittacen vocat, viridem toto corpore, torque tantum miniato in cervice distinctam. Imperatores salutat, et quae accipit verba, pronunciat: in vino praecipue lasciva. Capiti ejus duritia eadem, quae rostro. Hoc, quum loqui discit, ferreo verberatur ra dio: non sentit aliter ictus. Quum devolat, rostro se excipit, illi innititur, levioremque se ita pedum infirmitati facit.

Merula

MĔRŬLA, ae, f. 1. — Merula est avis genus, tum mas, tum femina, κόττυφος (It. merlo, merla; Fr. merle; Hisp. merla; Germ. d. Amsel; Angl. a blackbird, ousel, merle).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est genus piscis, inter saxatiles laudati.

¶ 2. Item genus machinulae hydraulicae, quae aquae pressione vocem merulae reddit: cujusmodi in nostris sacrarum aedium organis dicimus usignuolo.

Sturnus

STURNUS, i, m. 2. avis quaedam (Sturnus vulgaris Linn.): de qua Plin. 10. Hist. nat. 24. 35. (72). Sturnorum generi proprium catervatim volare, et quodam pilae orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Graece est ψάρ (It. storno, stornello; Fr. étourneau; Hisp. tordo, estornino; Germ. der Staar; Angl. a starling or stare).

Strūthiō

STRŪTHĬO, ōnis, m. 3. (στρουθίων) — Struthio est avis peregrina, passer marinus Latina appellatione dicta (Graece namque est a στρουθός, passer), omnium grandissima et paene bestiarum generis, in Africa et AEthiopia, altitudinem equitis equo insidentis excedens et celeritatem vincens, ad hoc datis pennis, ut currentem adjuvent: cetero non est volucris, nec a terra tollitur. Ungulae ei cervinis similes, quibus dimicat, bisulcae et comprehendendis lapidibus utiles, quos in fuga contra sequentes ingerit pedibus. Concoquendi sine delectu devorata mira natura; sed non minus stoliditas, in tanta reliqui corporis altitudine, quum colla frutice occultaverit, latere se existimans. Plurima ova parit, eaque amplitudine, ut eorum putamina poculorum vicem praebeant. Sola alitum, ut homo, utrinque palpebras habet, et in senecta calvet. Graece est στρουθίων (It. struzzo;Fr. autruche; Hisp. avestruz; Germ. der Vogel Strauss; Angl. an ostrich).

Capitolin. Gordian. 3. in fin. In qua pictura continentur cervi CC., equi feri XXX., struthiones Mauri miniati CCC. etc. Vopisc. Firm. 6. Firmum et elephantum rexisse et hippopotamo sedisse et sedentem ingentibus struthionibus vectum esse et quasi volitasse. — In illo Catull. 66. 54.
Unigena impellens nutantibus aera pennis Obtulit Arsinoes ales equus
(Lachmannus leg. equos). ales equus aliis est struthio, aliis vero Zephyrus, de quo V. Visc. Iconogr. Gr. T. 3. p. 322. et Monti Cav. d'Arsin. p. 10. — Apud Graecos, ut testatur Athen. 4. 7., et etiam apud Latinos, struthionis usus erat in cenis. Lamprid. Elagab. 30. Sexcentorum struthionum capita una cena multis exhibuit ad edenda cerebella. Adde Apic. 6. 1. — Est porro struthio stoliditatis crudelitatisque quasi symbolum, quia ova sua deserit et, perinde ac sua non sint, negligit fovendaque soli relinquit, adeo exposita, ut pedibus hominum aut ferarum conterantur; ad pullos autem ita obduratur ac si eos non peperisset, ut docet Job 39. 14. et seq. et AElian. l. 4. c. 37. V. Plin. loc. cit. Hinc Vulgat. interpr. Jer. Thr.4. 3. Filia populi mei crudelis quasi struthio. V. tamen Calmet ad h. l. — Apud Job 30. 29. Frater fui draconum et socius struthionum. h. e. imitatus sum struthionum plangorem et ejulatum. Cf. Mich. 1. 8.

Āles

ĀLES, ĭtis, 3. - Ales est vox composita ab ala et ire, quo modo comes a cum et ire,
eques ab equus et ire, pedes a pes et ire, miles a mile et ire: ac propterea ales est qui alis it sive movetur. - Est autem natura sua

A) Substantivum, quamvis

B) Adjective quoque usurpetur, praecipue a Poetis.

A) Substant. est gen. masc. et fem. Ales est generale nomen eorum animalium, quae alas et pennas habent et ova pariunt: quare minus late patet quam volucris, quae vox dicitur de omni eo, quod volat, sive pennas habeat, sive non. Quare vespertilionem volucrem proprie dicemus non alitem, quia alas quidem habet, non autem pennas.

B) Adjective, raro admodum occurrit gen. neutr.

II. I.) Proprie ponitur pro alato et volanti, et tribuitur iis, quae alas habent, licet aves non sint.

- a) Saepius de mythis.

- b) Raro admodum generatim de avi quacumque.

II.) Translate sumitur pro volanti, veloci, agili.

Rēgulus

RĒGŬLUS, i, m. 2. picciolo re, principe, signore, βασιλίσκος, parvus rex: deminut. a rex.

I.) Proprie. De rege puero usurpat Liv. 29. 30. ut videre est ibid. 29. sub fin. De filio regis Id. 45. 14. Sed accipitur universim pro domino regionis aut urbis.

II.) Translate.

¶ 1. Est nomen regis apum.

¶ 2. Est etiam nomen aviculae, de qua V. in Trochilus.

¶ 3. Item serpentis, qui Graece βασιλίσκος dicitur.

Trochilus

TRŎCHĬLUS (trochilos), i, m. 2. τρόχιλος.

¶ 1. Est avicula quaedam, quae etiam rex avium et regulus tum a Graecis tum a Latinis appellatur eoque nomine cum aquila pugnare dicitur, reatino, scriciolo, luì, forasiepe.

¶ 2. Harduin. alium ab hoc eum esse putat, de quo Plin. 8. Hist. nat. 25. 37. (90). de crocodilo: Hunc saturum cibo piscium et semper esculento ore, in litore somno datum, parva avis, quae trochilos ibi vocatur, rex avium in Italia, invitat ad hiandum pabuli sui gratia.

¶ 3. In architectura est membrum, quod et scotia dicitur, cavetto.

Noctua

NOCTŬA, ae, f. 1. (nox) avis carnivorae genus, inde nomen habentis, quod noctu canit et vigilat. Gr. γλαύξ (It. civetta; Fr. effraie, hibou, chouette; Hisp. mochuelo; Germ. die Nachteule, das Käuzchen; Angl. an owl, owlet, madgehowle). Differre ajunt a bubone, quod caret pennis in capite auriculas referentibus.

Dēspicor

DESPĬCOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. intensivum a despicio. -
Part. Despicatus. - Despicor est valde despicio; sed occurrit translate tantum pro valde contemno.

Dēspiciō

DESPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, 3. (de et antiq. specio). - Despicio est deorsum aspicio, despecto (It. guardare in giù, guardare dall'alto al basso; Fr. régarder d'en haut, contempler d'un lieu élevé; Hisp. mirar, contemplar de alto; Germ. von oben etwas ansehen oder betrachten, auf etwas herabblicken oder heruntersehen; Angl. to look down upon).

Sordidus

SORDĬDUS, a, um, adject. (sordes) — Sordidus est sordibus infectus, immundus, spurcus, inquinatus et inquinans, ῥυπαρός (It. sporco, imbrattato, lordo, sucido, sordido; Fr. sale, crasseux,

malpropre; Hisp. sucio, puerco, asqueroso; Germ. schmuzig, unsauber, unfläthig; Angl. filthy, dirty, nasty, sordid).

Vēscor

VESCOR, vescĕris, vesci, dep. 3. — Vescor est cibo utor, pascor, ἐσθίω, ἔδομαι (It. cibarsi, mangiare; Fr. se nourrir, manger; Hisp. comer, alimentarse; Germ. sich damit füllen, speisen, geniessen; Angl. to live or feed upon, eat). Usurpatur duplex forma vescor et vesco: illa intransitive et etiam transitivorum more; haec transitive.

A) Deponentium forma et quidem

I.) Intransitive vescor est cibo utor, pascor: et adhibetur absolute vel cum Abl. rei. qua quis vescitur, sine aut cum praep. ex, de.

II.) Transitivorum more, cum Accusativo, est edo, comedo, mangiare.

B) Forma activa est idem ac vescor transitivorum significatione. ¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est alere, nutrire.

Enim

ĔNIM, particula conjunctiva. - Enim est particula, quae ratione habita etymi conjungenda est cum part. nam; quaeque ad antecedentia refertur, iisque majorem vim affirmando addit et significat certe, profecto, revera, sine ullo dubio (It. certamente, sì, davvero, in verità; Fr. en effet, en vérité, certes, assurément, sans doute, effectivement; Hisp. efectivamente, de verdad, con verdad, cierta y verdaderamente; Germ. allerdings, wahrlich, fürwahr, ja, offenbar, wirklich, gewiss, freilich, sicherlich; Angl. truly, of a thruth, indeed, surely).

Stercus

STERCUS, ōris, n. 3. — Stercus est excrementum, quod et laetamen, fimus et quicquid fecundandis agris usui est: dicitur autem sive de belluis sive de hominibus (It. escremento, sterco, letame; Fr. excrément, fumier, fiente; Hisp. excremento, estiercol;Germ. der Mist, Dünger, Koth; Angl. dung, muck, soil).

Rārus

RĀRUS, a, um, adject. - Rarus (quod volunt esse ab ἀραιὸς per aphaeresin) est qui non est densus aut spissus, ἀραιός, μανός (It. raro, non denso o spesso; Fr. qui n'est pas dru, peu serré, peu épais, peu dense; Hisp. no espeso, poco juncto, poco cerrado, poco denso; Germ. dünn, locker, nicht dicht, weit, licht; Angl. rare, thin, not close or thick, not dense, light, subtile, scanty).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Rarus praecipue usurpatur de rebus et hominibus, qui dispersi sunt et dispalati.

- a) Generatim.

- b) Speciatim in re militari.

¶ 2. Saepe est paucus, infrequens, σπανός.

- a) Generatim.

- b) Speciatim rarus pro raro, apud Poetas.

¶ 3. Metaleptice est praestans, eximius, praeclarus.

Phāsiānus

PHĀSĬĀNUS, a, um, adject. — Phasianus est ad Phasim pertinens, ut Phasianae aves, et Phasianae absolute, quae plurimae circa Phasidis ostia conveniebant: indeque in Europam ab Argonautis advectae sunt, et in deliciis coenarum habitae, fagiani: — Hinc Phasianus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, h. e. phasianus ales.

Tarda

Tarda avis vel avis tarda (et unica voce avistarda in Gloss. vet. apud Quicherat p. 22.), avis, quae tarda est volatu. Gloss. Cyrill. et Isid. 12. Orig. 7. 13. Alio nomine bradypus et otisvocatur, Ital. ottarda.

Tardus

TARDUS, a, um, adject. - Tardus est lentus, cunctabundus, piger, remissus, βραδύς (It. lento, tardo, pigro; Fr. lente, paresseux; Hisp. lento, tardo; Germ. langsam, säumig; Angl. slow, tardy): cui celer, velox, festinus opponitur et tum de animantibus tum de inanimis usurpatur.

Ōtis

ŌTIS, ĭdis, f. 3. ὠτίς, avis est, quam Hispani avem tardam vocant.

Surdus

SURDUS, a, um, adject. — Surdus itaque est fulgore carens, obscurus vel subobscurus (It. smorto, scuriccio, fosco; Fr. obscur, terne, blême, sombre; Hisp. deslucido, obscuro, hosco; Germ. etwas dunkel, finster, blass; Angl. faint, dim, dark, dull).

Tetraō

TĔTRĂO, ōnis, m. 3. τετράων, avis ex genere anserino, gallo di montagna.

Attagēn

ATTĂGEN, ēnis, m. 3. et ATTĂGĒNA, ae, f. 1. ἀτταγὴν. - Avis est, quam quidam putant appellari ab Italis francolino, a Gallis gelinotte de bois, a Germanis das Haselhuhn, ab Anglis a heath-cock, or wood-cock, hoc est gallinam silvestrem; quae est Tetrao francolinus Linn. Quidam etiam bonosam dicunt. Fuit autem in ciborum deliciis, et Jonicus maxime celebratus est, vocalis alias, captus vero obmutescens.

Perdīx

PERDIX, ĭcis, m. et f. 3. pernice, πέρδιξ, ὐ καὶ ή, avis montana satis nota. — In fabulis Perdix fuit filius sororis Daedali, qui a matre traditus avunculo, ut artes fabriles disceret, serram et circinum

invenit: cujus rei invidia e turri a Daedalo praeceps actus, a Pallade in avem sui nominis versus est.

Turdus

Turdus

¶ 1. Est genus avis praestanti sapore in cibis, κίχλη (It. tordo; Fr. grive; Hisp. griva, tordo; Germ. die Drossel; Angl. a thrush).

¶ 2. Est etiam piscis hoc nomine, quem et ipsum κίχλην vocant Graeci, a colore turdi avis dictus.

Dēliciae

DĒLĬCĬAE, ārum, f. plur. 1. — Deliciae sunt oblectamenta quaelibet, quae sensibus voluptatem afferunt; a delicio, quia deliciunt et ad se trahunt (It. delizie, piaceri, lusso, voluttà; Fr. divertissement, délicés, jouissances, volupté, douceurs; Hisp. divertimiento, delicias, placeres, deleytes, voluptuosidades; Germ. jede die Sinne lockende Ergötzlichkeit, Lust, Freude, Wollust, Liebhaberei, Spielerei; Angl. any thing that delights or amuses, delights, pleasures, pastimes).

Potis

PŎTIS, adject. indeclin. (cujus etiam Neutr. Pote), unde Comp. Potior sub B., et Sup. Potissimus sub C.

A) Posit. Potis est qui potest, δυνατος.

B) Comp. Potior, ius, ōris, est quasi plus potens, potentior, atque adeo melior, praestantior, migliore, κρείσσων, βελτίων.

C) Sup. Potissimus est optimus, praecipuus, singularis, ottimo, principale, speciale, singolare, unico.

Grūs

GRUS vel grŭis, is, f. et m. 3. - Grus, Gr. γέρανος,

I.) Proprie est avis, quae non se segregat, sive quum volat, sive quum pascitur: a sono vocis. Grues nomen de propria voce sumpserunt, tali enim sono susurrant. Si generatim designetur, ac sine discrimine, fere est feminini generis: si marem designare opus sit, etiam masculino adjectivo jungi potest. Grues ducem seu regem e suo coetu eligunt: mira sunt vigilantia, excubias nocte dividunt, capite subter alam condito dormiunt, alternis pedibus insistentes, quorum in al tero, qui elevatus est, lapidem tenent, ut eo cadente expergiscantur. Haec et alia mira de his Plin. 10. Hist. nat. 23. 30. (58). narrat. Volantes ordine quodam Γ vel Δ litteram faciunt: quod quum Palamedes primus deprehendisse dicatur, eamque litteram invenisse, Palamedis aves appellantur.

II.) Improprie, machina illa militaris, quam corvum demolitorem Vitruv. 10. 19. appellat, etiam gruem appellari a nonnullis.

Pervigil

PERVĬGIL, gĭlis, adject. comm. gen. — Pervigil est valde vigil, et qui tota nocte vigilat, παννύχιος.

Gemō

GĔMO, mis, mŭi, mĭtum, mere, 3. - Gemere occurrit

A) Neutrorum more; et

B) Active.

A) Neutrorum more gemere, vel a γέμω vel a sono fictum, est prae animi angustia in sonum prorumpere et queri, suspirare, στενάζω. (It. gemere, sospirare, dolersi; Fr. gémir, soupirer, se plaindre; Hisp. gemir, suspirar, quejarse; Germ. seufzen, ächzen, stöhnen, klagen; Angl. to groan, moan, sigh, loudly, make a lamentable noise).

B) Active est queri de aliqua re, lamentarsi di qualche cosa.

Palumbēs

PĂLUMBES, is, m. et f. 3. — Item palumba, ae, f. — Palumbes et palumbus et palumba est silvestris columbus in arboribus quibusque nidificans, colombo selvatico, φάττα, φάσσα, οἰνάς, φάττος.

Pīcus

PĪCUS, i, m. 2. - Est avis praecipui usus in auspiciis, πελεκάν (It. picchio; Fr. pic, pivert, grimpereau; Hisp. pico verde; Germ. der Specht, Baumhacker; Angl. picus). Sunt et parvae aves uncorum unguium, ut pici, Martio cognomine insignes et in auspiciis magni. Quo in genere arborum cavatores scandentes in subreptum felium modo; illi vero et supini, percussi corticis sono, pabulum subesse intelligunt. Pullos in cavis (arborum) educant avium soli. Adactos cavernis eorum a pastore cuneos, admota quadam ab his herba, elabi creditur vulgo. - Ipsi principales Latio sunt in auguriis, a rege, qui nomen huic avi dedit. et ibid. 33. 50. (96). Picorum aliquis suspenditur nidus surculo primis in ramis cyathi modo, ut nulla quadrupes possit accedere.

Garrulus

GARRŬLUS, a, um, adject. (garrio) loquax, blaterans (It. garrulo, ciarlone; Fr. bavard, babiltard, verbeux; Hisp. parlero, charlador, hablador; Germ. geschwätzig, schwatzhaft;Angl. chattering, chirping, warbling).

Aquila

ĂQUĬLA, ae, f. 1. - Aquila est avis ex genere rapacium, maximis valens viribus, ceterarumque pugnacissima et generosissima (Falco melanaetus L.): ob id avium regina appellata (V. Priscian. 5. p. 659. Putsch.): acutissimo ut creditur visu praedita, adeoque forti acie, ut contra solem stare apertis oculis et ne connivere quidem dicatur: eo experimento pullos suos agnoscens et aversantes rejiciens, tamquam degeneres; quod alii non acumini, sed obtusae aciei adscribendum putant. (It. aquila; Fr. aigle; Hisp. aguila; Germ. der Adler; Angl. an eagle).

I.) Proprie.

- a) De aquila generatim.

- b) A poetis dicitur Jovis ministra et armigera, quae ei fulmina suggerit.

- c) Aquilae senectus proverbio dicitur de senibus, qui magis bibaces sunt, quam edaces: dicitur enim aquila, cum ad senectutem pervenerit, quia superius rostrum adeo crescit, ut aduncitas aperiri non queat, aliquandiu quidem solo praedae sanguine nutriri, paullatim vero eo nutrimento

non sufficiente, fame extingui. - Alio sensu dicitur aquilae senectusde iis, qui etiam in senectute actuosi sunt et reipublicae prosunt; quia aquila vel vetula generositatem retinet: et eodem sensu ob eamdem rationem dicitur equi senectus.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Quoniam in auguriis volatus aquilae omnium prosperrimus a Romanis habitus est, factum est, ut aquilae signum in exercitu ferre instituerint. Itaque principem locum inter signa exercitus aquila obtinebat, quae longae infixa perticae gestabatur, alis plerumque expansis et in unguibus habens fulmina; fere etiam ex argento conflata. Singulae legiones suam habebant aquilam, sub qua etiam socii tum in agmine, tum in acie stabant; et quamvis ex aliis etiam animalibus signa militaria essent, apro, lupo, sphinge etc., tamen aliquando abdicata ea fuere: quod primum omnium fecisse C. Marium, aquila semper retenta, et primarii signi loco habita.

¶ 2. Hinc per metonymiam aquilae dicuntur ipsae legiones.

¶ 3. Tac. 3. Hist. 71. memorat aquilas sustinentes fastigium Capitolii; et vel aquilas intelligit e ligno factas ornatus gratia, quibus templi fastigium innitebatur, vel certe mutulos ac trabes tabulatave ita disposita, ut vel aquilas, vel aquilarum alas aliqua ratione imitarentur: cujusmodi a Graecis ἀετοὶ et ἀετώματα appellantur.

¶ 4. Est etiam signum caeleste. Haec porro fabulantur Poetae. Aquila non modo fulmina Jovi suggerere, sed etiam Ganymedem surreptum sublatumque ad eum attulisse fingitur: ipsum quoque Jovem, ne a Saturno devoraretur, clam in Cretam detulisse, et adversus Gigantes proelianti in victoriae augurium obvolasse telaque suppeditasse: ob quae merita tandem in caelo collocata sit, et factum sidus novem, et secundum alios undecim stellis constans, quod capite caudam Delphini, cauda viam lacteam paene pertingit, alis autem hinc aequatorem, inde tropicum Cancri. Haec pleraque ex Servio ad Virg. 1. AEn. 398.: qui ibid. addit aliam de aquila fabulam: nempe fuisse quemdam puerum formosissimum, nomine ᾿Αετὸν, in Creta insula, Jovi valde carum, et a Junone ob zelotypiam in avem sui nominis conversum (ἀετὸς enim aquila est), et ab Jove tandem in caelum translatum. Aliam et Hygin. 2. Astron. 16. Meropem quemdam Co insulae regem, uxorem habuisse Ethemeam ex genere Nympharum. Hanc quia Dianam colere desiisset, ab ea sagittis figi coeptam, tandemque a Proserpina vivam ad Inferos abreptam. Ejus desiderio Meropem mortem sibi consciscere voluisse: misertam Junonem, ejus corpus in aquilam convertisse et inter sidera collocasse: ne si hominis effigie eum collocaret, conjugis adhuc memoria ac desiderio afflictaretur. Addit, nonnullos dixisse, hanc fuisse aquilam, quae Jovis jussu, soccum Veneris in Acheloo lavantis, ad Mercurium ejus amore captum, in Amithaoniam detulerit: quem persequens Venus, ad eum pervenit: qui voti compos factus aquilam, cujus ope ad optata pervenerat, in caelum transtulit.

¶ 5. Est etiam aquila genus piscis (Raja aquita L.)

Vultur

VULTUR et voltur, ŭris, m. 3. — Vultur est avis rapax et carnivora, γύψ (It. avoltoio; Fr. vautour; Hisp. buitre; Germ. der Geier; Angl. a vulture). Mirum in modum corporibus jam putrefactis delectatur; unde non invenuste ex Graecis nonnulli τάφους ἐμψύχους appellarunt, hoc est sepulcra animata. Eximia autem est huic avi odorandi facultas, adeo ut cadaverum putorem ultra maria percipiat: quod Isid. 12. Orig. 7. 12. scribit. Haec res occasionem praebuit fabulae, qua quattuor ei narium spiracula tribuere, adeo ut et idcirco τετράπνους appelletur. AEque fabulosum, quod triduo circumvolare dicitur loca, ubi cadavera sunt futura: quod Plin. scribit 10. Hist. nat. 6. 7. (19). ex Umbricii haruspicis sententia. V. Plauti loc. cit. in VULTURIUS.

I.) Proprie. Virg.6. AEn. 597. rostroque immanis vultur obunco Immortale jecur tundens. Liv. 1. 7. Priori Remo augurio venisse fertur sex vultures. Adde eumd. 41. 21. — Vultur profert cornua, proverb. de his, quae fieri non possunt. Claudian. 1. in Eutrop.352. Jam testudo volat, profert jam cornua vultur, Prona petunt retro fluvii juga. Auct. carm. de Phil. 27. vultur pulpare probatur.

II.) Figurate, a rapaci hujus avis natura, vultures

¶ 1. Dicti sunt homines rapaces. Cic. Sext. 33. 71. Exierunt malis omnibus atque exsecrationibus duo vultures paludati. Alii rectius leg. vulturii. Intelligit Gabinium et Pisonem consules inimicos suos, provinciarum (ut saepe eos nominat) voragines.

¶ 2. Item heredipetae.

Morticīnus

MORTĬCĪNUS, a, um, adject. (mors) non mactatus aut occisus, sed ab se mortuus, morto da sè, morticino, θνησιμαῖος.

Cadāver

CĂDĀVER, ĕris, n. 3. - Cadaver nominatum a cadendo, quia jam stare non potest. Hinc Graeci πτῶμα dicunt. - Hinc cadaver proprie dicitur quidquid dirutum est.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim de re quacumque diruta.

¶ 2. Speciatim ac saepius cadaver dicitur corpus animalis mortuum et nondum sepultum, sed praecipue hominis.

II.) Translate.

¶ 1. Per convicium ponitur pro homine vili, abjecto et omnibus abominando: quem vivum cadaver appellavit Apul. 4. Met. Cic. Pis. 9. 19. Ego istius pecudis ac putridae carnis consilio scilicet aut praesidio uti volebam? ab hoc ejecto cadavere quidquam mihi aut opis aut ornamenti expetebam? Adde ibid. 33. 82. Dicitur autem ejectum cadaver, quod honore exequiarum caret (quod ultimae censebatur apud veteres ignominiae), et quod propter paupertatem, cum sumptus funeris deesset, e cella ejectum a sandapilariis ad bustum sine ulla pompa efferebatur, ut Turneb. l. 21. Adversar. c. 15. docet.

¶ 2. Dicitur et de homine foede macilento.

Mīlvus

MĪLŬUS vel milvus (vel milvius), i, m. 2. — Ceterum miluus vel milvus, ἰκτῖνος (It. nibbio; Fr. milan, faucon colombaire, faucon; Hisp. milano; Germ. der Geire oder Falke; Angl. a kite or glead).

I.) Proprie est avis ex genere accipitrum, sed major, rapacissima, et semper famelica. Traditur a solstitiis affici podagra. Hibernis mensibus latet. Videtur artem gubernandi docuisse caudae flexibus.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de homine rapaci atque avido.

¶ 2. De eo, qui ingentes possessiones habet, proverbiali locutione dicimus, tantum habere, quantum milui volant.

¶ 3. Est etiam piscis hoc nomine, saltu se supra mare attollens, summisque undis discurrens, volanti similis, praedae causa: quem nonnulli putant esse pesce rondine.

¶ 4. Item signum caeleste, quod vergit ad Ursam majorem, in parte inferiore. Quum terra monstrum mitabile edidisset, quod superiore parte taurus erat, inferiore serpens, Parcarum

monitu inclusum statim fuit apud Stygiam paludem, in nigra silva, triplici murorum serie. Inde oraculum fuit, qui flammis viscera ejus monstri adolenda dedisset, eum posse aeternos deos vincere. Igitur quando Saturnus a Jove filio ex regno expulsus fuit, Titanas, fratrem scilicet ac nepotes, in arma adversus Jovem concitavit. In his Briareus facta ex adamante securi taurum interfecit. Flammis exta jam jam daturus erat, quum Juppiter avibus imperavit, ut illa exta raperent. Rapta a miluo fuere. Ita Juppiter Titanas vicit, et miluum immortalitate inter sidera donavit.

Īnsector

INSECTOR, āris, ātus, sum, ari, dep. 1. (frequentat. ab insequor). - Insectari est persequi, insequi, instare, urgere, agitare, διώκω (It. perseguitare, essere addosso, incalzare; Fr. poursuivre en ennemi, persécuter, s'acharner à, presser vivement; Hisp. perseguir, encarnizarse en persequir, apretar, estrechar; Germ. verfolgen; Angl. to poursue closely, chase, press upon).

Gallīnāceus

GALLĪNĀCĔUS, a, um, adject. qui ex gallinis est, di gallina, ἀλεκτόριος.

Falcō

FALCO, ōnis, m. 3. falcone, ἱέραξ, φάλκων apud Suidam.

¶ 1. Avis est accipitrum genere, quod ungues more falcis habeat introrsum flexos.

¶ 2. Falcones etiam illi homines dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, a similitudine falcis.

Nīsus

Nīsus, i, m., 2. - In mythologia Graeca Nisus (Graece Nῖσος) fuit rex Megarensium cui mirabilis crinis purpureus inter ceteros capillos creverat : fatali quodam nexu salus ipsius atque regni cum praesentia huius crinis in capite suo coniunctus erat. Pandioni, regi Atheniensi mythico, quattuor filii fuerunt qui patre mortuo Atticam inter sese partiti sunt : Aegeus, Nisus, Pallas Lycosque. Niso Megara cum agro et portu[1] obvenit. Mox socius fuit fratris Aegei, regis Atheniensium, in bello adversus Minoem, regem Cretensium, qui Megaram copiis suis obsedit. Non multum de ea re curabant Megarenses Nisusque, quia vates saepe cecinerant, quamdiu crinis purpureus salvus in capite regis remaneret, tamdiu Megaram invictam salvamque fore. At filia regis, Scylla, infelici amore pulchri Minois ardens, et patriam et patrem prodidit dum fatalem crinem Niso dormiente dolo secat. Sperabat enim huius beneficii gratia uxorem fore Cretensium regis. Sed victor Minos a parricida abhorruit et Scyllam puppi navis haerentem per maria traxit. Puellam iam morituram dei misericordes in cirim avem mutaverunt. Tum Iuppiter patrem Nisum in haliaeetum vertisse dicitur ut filiam per aerem persequi posset atque trucidare conaretur, ultionis aeternae cupidus ob parricidium.

Accipiter

ACCĬPĬTER, tris, gen. masc., - Accipiter nomen est generale omnium avium rapacium, et aliarum avium praeda viventium, et aduncum ad hoc rostrum unguesque habentium (It. uccello di rapina; Fr. oiseau de proie; Hisp. ave de rapiňa; Germ. Habicht; Angl. a bird of prey).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est quaecumque avis rapax.

¶ 2. Peculiariter autem est avis quaedam rapax, quae columbas praesertim petit (It. sparviere; Fr. épervier;Hisp. gavilan; Germ. der gemeine Habicht oder Taubenstösser; Angl. a hawk).

¶ 3. Item peculiariter est alia etiam avis rapax, cujus perutilis est in aucupiis opera, cum facile aucupis pugno sedere, in monstratam praedam ejus nutu involare, et, cum eidem libuerit, ad vincula redire assuescat (It. falcone; Fr. faucon; Hisp. halcon gentile; Germ. der Edelfalke, Angl. falcon).

II.) Translate.

¶ 1.Sumpta ex accipitrum rapacitate metaphora, accipiter ponitur pro rapaci, fure, aut avido pecuniarum.

¶ 2. Sumpta metaphora ex celerrimo accipitrum volatu Gloss. Placid. p. 430. Mai. Accipitres equos celeres.

Avicula

ĂVĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab avis, parva avis.

Astur

ASTUR, ŭris, m. 3. genus avis, quem Itali dicunt terzuolo et astore, Fr. autour,Germ. ein Habichtsart, Angl. a hawk or buzzard, ex accipitrum genere, cujus formam naturamque Aldrovand. l. 5. Ornithol. c. 1. describit; et putat derivari a Graeco ἀστερίας.

Olor

ŎLOR, ōris, m. 3. - Olor apud Poetas est idem qui cycnus, κύκνος (It. cigno; Fr. cygne; Hisp. cisne; Germ. der Schwan; Angl. a swan).

Mergus

MERGUS, i, m. 2. (mergo).

¶ 1. Est It. smergo, αἴθυια, avis quaedam, ita dicta, quod ut cibum captet, in aquam se mergit. In fabulis est AEsacus filius Priami, et Alexirhoes Granici filiae, qui cum Hesperien Nympham persequeretur, illaque in fuga morsu calcati anguis periisset, ex desiderio se in mare projecit, et Tethyos miseratione in hanc avem versus est.

¶ 2. Mergus in vitibus est sarmentum e duro excitatum, quod deorsum curvatur et in terram mergitur, ut cacumine exeat (Etrusci capogatto,nostrates vulgo dicunt refosso), pars vero, quae inter vitis truncum est ac terram, in arcus morem inclinatur.

Mergō

MERGO, gis, si, sum, gere, a. 3. — Ratione habita etymi, volunt esse a mari, ut jurgo a jure; vel ab ἀμέρνω premendo moveo: et mergere est in liquorem immittere, immergere, obruere, βάπτω (It. mergere, attuffare, sommergere, affondare; Fr. plonger, enfoncer, faire pénétrer dans, submerger; Hisp. somorgujar, somormujar, sumergir;Germ. tauchen, eintauchen, in's Wasser senken, versenken; Angl. to put under water, dip, plunge, sink, immerse, overwhelm).

Fulica

FULĬCA, ae et fulix, ĭcis, f. 1. et 3. folaga, avis aquatica anate paullo minor, sed corporis forma consimilis: eadem et gavia vocatur.

Pelecānus

PĔLĔCĀNUS vel pelicanus, i, m. 2. pellicano, πελεκάν et πελεκᾶνος, avis AEgyptia circa solitudines Nili praecipue nascens, quae amore pullorum dicitur femur suum rostro vulnerare, et sanguinem ad eos alendos elicere.

Haliaeetus

HĂLĬAEĔTUS, i, m. 2. ἐλιαιετὸς, aquila marina, aquilae genus, quae in mari venari solet: ab ἅλς mare et αἰετὸς aquila.

Gāvia

GĀVĬA, ae, f. 1. λάρος, gabbiano, avis aquatica, eadem ac fulica; ita appellata videtur, quia aquis maxime gaudet, in quas magno strepitu et alis plaudentibus immergi solet, ideoque Veneri amanter servire dicitur ab Apul. 5. Met. a med. Tunc avis peralba illa gavia, quae super fluctus marinos pinnis natat, demergit sese propere ad oceani profundum gremium; ibi commodum Venerem lavantem natantemque propter adsistens.

Dēvolantō

DĒVŎLO, as, ātum, are, a. 1. (de et volo, as). - Devolo est ex loco superiori in inferiorem volo.

I.) Proprie.

II.) Translate est

- a) Celeriter descendo, decurro, festino.

- b) Item accurro.

- c) Item avolo, discedo.

Ardea

ARDĔA, ae, f. 1. (Cf. Gr. ἐρωδιὸς) avis quaedam in aquaticis et piscosis locis degens, et pisces ostreasque devorans (It. aghirone, airone; Fr. héron; Hisp. garza real; Germ. der Reiher; Angl. a heron, or hern).

Būteō

BŪTĔO, ōnis, m. 3. genus accipitris subnigri coloris, alio nomine triorches, τριόρχης, dictus, quod tres habere dicatur testiculos. Huic quidam principatum in auguriis dedere. Apud Baleares in honore mensarum est. Romanae familiae in gente Fabia cognomen dedit, cum prospero auspicio in ducis navi sedisset.

Mūgiō

MŪGĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, n. 4. — Mugire est verbum exprimens vocem vitulorum et boum, quae est μῦ (mū), unde et Gr. μυκάω idem significans, est mugitum edere (It. muggire; Fr. mugir, beugler; Hisp. mugir; Germ. brüllen; Angl. to bellow, low).

Mōtacilla

MŌTACILLA, ae, f. 1. (moto, as) avis, quae semper caudam agitat, cutrettola, coditremola, σείσουρα, σεισοπυγίς.

Mōtō

MŌTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Motare est idem ac saepe vel vehementer movere, muovere spesso o con forza, κινέω.

Fūcus

FŪCUS, i, m. 2. duo admodum diversa significat: scilicet

A) Fucus, Graece φῦκος,

I.) Proprie

¶ 1. Est frutex marinus triplicis generis quo circa Cretam nascente purpuras quoque inficiunt.

¶ 2. Hinc factum est aliquando nomen ipsi purpurae.

¶ 3.Saepius colori purpuram imitanti.

¶ 4. Item generatim cuicumque colori non sincero et naturali, sed facticio et arte inducto ad verum imitandum, qualis est v. gr. quo mulieres faciem tingunt ad augendam pulcritudinem, etc. belletto, cotor falso.

¶ 5. Invenitur etiam simpliciter positum pro colore.

II.) Translate.

¶ 1.Dicitur

- a) De quovis ornamento extrinseco, levi, simulato, et in speciem quidem pulcro, sed quod facile deprehendatur.

- b) Item pro simulatione et fallacia.

¶ 2. Fucus dicitur etiam genus glutinis, quo apes alvearia circumlinunt, idem ac propolis.

B) Est etiam fucus genus insecti, apis similitudine, pecchione, fuco.

Dēpāscō

DĒPASCO, pascis, pāvi, pastum pascere, a. 3. et DĒPASCOR, pasceris, pastus sum, pasci, dep. 3. (de et pasco). - Depasco est idem quod pasco
(It. pascere; Fr. paître; Hisp. pacer; Germ. abweiden; Angl. to feed upon).

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de pastoribus, et est depasci facio.

¶ 2. Dicitur etiam de pecore, et est pascendo absumere.

II.) Translate.

Vespa

VESPA, ae, f. 1. duo diversa significat.

A) Vespa, gen. femin., est insectum volucre aculeatum, apis simile, ἀνθρήνη
(It. vespa; Fr. guèpe; Hisp. abejorro; Germ. die Wespe; Angl. a wasp).

B) Vespa,gen. masc. - Vespae et vespillones dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt; non a minutis illis volucribus, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt.

Īnsectum

Insecta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt parva animalia, insetti, τὰ ἔντομα

Crābrō

CRĀBRO, ōnis, m. 2. animal volatile, e genere vesparum, cum murmure volitans, nidos in cavernis, aut sub terra faciens. Irritare crabrones, quemadmodum et nos Itali dicimus stuzzicare i calabroni o il vespajo, proverbium est de illis, qui potentiores provocant, a quibus sine malo discessuri non sunt.

Īnfestō

INFESTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (infestus). - Infesto est infestus sum, saepe nocere aggredior, molestiam infero, vexo, ἐνοχλέω (It. infestare, molestare, incomodare; Fr. attaquer, infester, inquiéter, harceler; Hisp. infestar, inquietar, fatigar; Germ. feindlich behandeln, angreifen, beunruhigen; Angl. to trouble, moleste, vex, plague, gall, annoy, infest).

I.) Proprie.

II.) Translate est corrumpere, vitiare, mandar a male, guastare.

Aculeus

ĂCŬLĔUS, i, m. 2. - Aculeus autem est quodcumque spiculum pungens
(It. pungiglione; Fr. aiguillon; Hisp. aguijon; Germ. der Stachel; Angl. a sting).

I.) Proprie.

- a) Dicitur de spiculo tenuissimo in caudis apum, scorpionum, vesparum, crabronum et similium.

- b) Dicitur etiam generatim de quocumque spiculo in animalibus, in herbis, in ferramentis, et similibus.

II.) Translate, varios elegantesque habet usus.

¶ 1. Sumpta metaphora ab apibus et vespis, quarum relictus in vulnere aculeus inquietat et sollicitos habet eos, quos pupugere: Cic. Brut. 9. 38. Ut - (quemadmodum de Pericle scripsit Eupolis) cum delectatione aculeos etiam relinqueret in animis eorum, a quibus esset auditus (Eupol. Οὕτως ἐκήλει, καὶ μόνος τῶν ῥητόρων Τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις). Id.3. Orat. 34. 138. In mentibus aculeos relinquere.

¶ 2. Item eadem ferme sumpta metaphora, aculeus ponitur pro acri vi.

¶ 3. Interdum est dolor qui animum pungit.

¶ 4. Ponitur saepe pro subtili acutaque disputandi ratione

¶ 5.Item pro acuto dicterio in aliquem.

¶ 6. Denique aculeus est quidquid lacessit.

Oestrus

OESTRUS, i, m. 2. assillo, tafáno, οἶστρος, insecti genus, quod a Latinis asilus appellatur.

I.) Proprie.

II.) Translate. Per metonymiam sumitur pro furore: quia hoc animali Juno in pellicem suam Io immisso, eam in furorem convertit.

Asīlus

ĂSĪLUS, i, m. 2. genus muscae gregibus infestissimae, quae aculeum in ore habet.

Prior

PRĬOR et prĭus, ōris, adject. compar. — Prior, Comparat. ab obsoleto pris, cujus Superl. est primus, et a quo etiam pridem et pridie, est idem ac superior, πρότερος (It. primo, antecedente, anteriore; Fr. le prémier, antécédent, antérieur; Hisp. el primero, antecedente, anterior; Germ. der, die, das frühere, vorige, vorhergehende, erstere; Angl. former, first, antecedent, previous, prior).

I.) Proprie dicitur de eo, qui unum alterum praecedit tempore, loco, aliave re quacumque.

— a) Generatim.

— b) Est etiam anterior.

— c) Priores, majores, i nostri maggiori, gli antenati.

II.) Translate.

¶ 1. Prior

— a) Generatim est melior, praestantior.

— b) Item majoris momenti, gravior, magis necessarius.

— c) Huc pertinent etiam illa, quae Forcellinus singulari paragrapho distinxit et ait dici de eo, qui plures antecedit: estque idem ac primus.

¶ 2. Sequioris Latinitatis tempore prior fuit in civitatibus idem ac primarius vir et curator: hinc Ital. nunc il priore dicunt.

Pecus, pecoris

PĔCUS, pĕcoris, n. 3. — Pecus est multitudo bestiarum; et earum praecipue, quae fructus atque usus causa aluntur, πρόβατον, κτῆνος, θρέμμα (It. bestiame; Fr. le bétail, considéré comme espèce; Hisp. ganado; Germ. das Vieh, als Gattung gedacht; Angl. oxen, horses, swine, sheep, goats etc., cattle).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est multitudo bestiarum, vel bestiae tamquam genus seu species a nostra mente habitae.

— a) Universim.

— b) Aliud est majus, aliud minus: in illo sunt boves, equi, asini et hujusmodi: in hoc oves, caprae, porci etc.

— c) De minore.

— d) Pauperis est numerare pecus, Ovidii dictum 13. Met. 824. in proverb. abiit, quum quis jactat copias suas, quasi innumerabiles.

¶ 2. Speciatim dicitur de ovibus, pecore, ut et πρόβατον.

II.) Improprie.

¶ 1. De una tantum bestia.

¶ 2. Antiqui omne animal praeter hominem pecus vocabant.

Autem

AUTEM, est conjunctio adversativa. - Ratione habita etymi, videtur Accusativus ab αὖτις, unde etiam Graece αὖτε iterum, autem. - Encliticae naturam praesefert, ac propterea semper postponitur uni, interdum etiam pluribus verbis, ut docet ipse Quintil. 1. 5. 39.
- Ceterum autem est particula molliter adversativa, ideoque differt ab at vel ast, sed, vero: V. Homonym. infra (It. ma, poi, d'altronde; Fr. mais, d'une autre part, cependant; Hisp. pero, mas, dé otra parte; Germ. dagegen, aber, andererseits; Angl. but, yet, nevertheless, however).

Musca

MUSCA, ae, f. 1. parvum animal volatile, a Graeca voce idem significante μυῖα, μυῖσκα (It. mosca, Fr. mouche; Hisp. mosca; Germ. die Fliege; Angl. a fly).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Plaut. Poen. 3. 3. 76. muscas pro parasitis posuit, qui ad aliorum coenas non vocati advolant.

¶ 2. Muscam idem Plaut. Merc. 2. 3. 26. vocat curiosum hominem, et hac illac discurrentem.

¶ 3. Puer abige muscas, apud Cic. 2. Orat. 60. 247. dictum de homine importuno et molesto.

Culex

CULEX, ĭcis, m. 2. - Proprie culex est perexiguum animal, tenuissimis pennis, longisque et exilibus cruribus instructum, circa palustria praecipue degens, sanguinis avidissimum, praesertim humani, et non solum spiculi acumine, sed bombi sono molestissimo infestum.

II.) Translate.

¶ 1. Culex cana dici videtur a Plauto amator senex, quod tamquam culex amicam circumvolitet eique moleste adhaereat vel potius quod volvatur circa homines: culex enim videtur esse a κύλιξ, hoc autem a κυλίω volvo.

¶ 2. Est etiam hoc nomine herba, quae videtur eadem esse ac cynomyia.

Grillus

Grillus, i, m. 2. - Graeci, quos Latini grillos vocabant, ἀκρίδας dicebant. - Gryllus

I.) Proprie est genus locustae, simile cicadae, longiore tamen corpore: a sono, quem edit. Retro ambulat, terram terebrat, et noctu stridet.

II.) Improprie grylli dicuntur picturae quaedam ridiculae.

Ērūca

ĒRŪCA, ae, f. 1. - Eruca

¶ 1. Est genus vermis qui in olerum folia repit, abroditque praesertim brassicas: a rodendo, vel a rugis, quia reptans se corrugat.

¶ 2. Est etiam hoc nomine herba Venerem excitans: ab urendo, quasi urica, vel ab erodendo, quia linguam rodit acrimonia sua.

Scarabaeus

SCĂRĂBAEUS, i, m. 2. (σκαράβειος) Scribitur et scarabeus. - Scarabaeus, σκαράβειος, κάνθαρος (It. scarabeo, scarabone, scarafaggio; Fr. escarbot, scarabée; Hisp. escarabajo; Germ. d. Käfer; Angl. a beetle, scarab, scarabee), insecti genus tenues habens et fragiles pennas, et ob id crusta superveniente tectas. His negatus aculeus: sed in quodam genere eorum grandi, cornua praelonga, bisulcis dentata forcipibus in cacumine, quum libuit, ad morsum coeuntibus, infantium etiam remediis ex cervice suspenduntur. Lucanos vocat hos Nigidius. Aliud rursus eorum genus, qui e fimo ingentes pilas aversi pedibus volutant, parvosque in iis contra rigorem hiemis vermiculos fetus sui nidulantur. Volitant alii magno cum murmure ac mugitu. Alii focos et prata crebris foraminibus excavant, nocturno stridore vocales.

Cicindēla

CĬCINDĒLA, ae, f. 1. - Cicindela est genus muscarum noctu lucens.

Lampyris

LAMPYRIS, ĭdis, f. 3. λαμπυρὶς, πυγολαμπὶς, lúcciola, genus insecti noctu lucens.

Niteō

NĬTĔO, es, (ŭi), ere, n. 2. - Niteo est idem ac luceo, fulgeo, splendeo, politus sum, στίλβω, ἀγλαΐζομαι, ἀνθέω (It. rilucere, risplendere, brillare, essere nitido; Fr. briller, reluire, être luisant, luire; Hisp. brillar, resplandecer, relucir; Germ. glänzen, gleissen, blinken; Angl. to shine, look bright, glisten, glitter).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Usurpatur de animalibus bene habitis, bene pastis, et pinguibus.

¶ 2. Item de formosis et ornatis.

¶ 3. De agris bene cultis, et pinguibus.

¶ 4. Refertur etiam ad copiam et opes, quia divitiae splendidae sunt.

¶ 5. Est etiam cultum et politum esse, illustrem, splendidum, conspicuum.

¶ 6. Item florere, celebrem esse.

— Hinc Part. praes. Nitens, entis,adjective quoque usurpatur, unde Comp. Nitentior I. et II. 2., et est splendens, lucens, nitidus, διειδής, στιλβων, φαεινός, nitido, risplendente, rilucente.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. De animalibus bene pastis et pinguibus.

¶ 2. Item de formosis.

¶ 3. Item de agris bene cultis et pinguibus.

¶ 4. Transfertur et ad orationem.

¶ 5. Et ad animum.

¶ 6. Nitens est etiam illustris, clarus, inclitus.

Īnfestus

INFESTUS, a, um, adject. (in privat. et festus). - Infestus, ab in privat et inus. fendo, ut diximus, passive est non defensus, atque adeo non tutus, vexatus, impetitus, infestatus, plenus discriminis, uti docet etiam Gell. loc. cit. adertque illud Cic. Planc. 1. 1. (It. non difeso, mal sicuro, infestato; Fr. peu sûr, inquiété, infesté, attaqué; Hisp. infestado, inquietado; Germ. unsicher, beunruhigt, unruhig; Angl. infested, aimed at, obnoxious).

Catellus

CĂTELLUS, i, m. 2. deminut. a catulus, parvus catulus canini generis. Occurrit

I.) Proprie.

II.) Improprie est genus vinculi, quo servi alligabantur.

Catulus

CĂTULUS, i, m. 2. deminut. a cattus, hoc est feles. Hinc

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim, haud aliter ac Germ. Katze, unde tiegerkatze, panterkatze, löwenkatze etc., catulus accipitur pro recenti partu omnium fere animalium, praecipue ferarum, aut saltem eorum animalium, quae agrorum culturae minime inserviunt.

¶ 2. Speciatim catulus est canum fetus recens editus: qua significatione ab antiquis catulus habitus est deminutivum a canis.

II.) Figurate est genus vinculi, quo servi constringebantur, qui et canis et catellus dicitur.

Cattus

CATTUS , i, m. 2. felis. (It. gatto, Fr. chat, Germ. kater, katze).

Lātrō

LĀTRO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Latrare (a sono, ob liquidam r) proprium est canis, quum vocem edit, terrens et in aliquem impetum faciens, ὑλακτέω (It. abbajare, latrare; Fr. aboyer; Hisp. ladrar; Germ. bellen, anbellen; Angl. to bark or bay, bark at).

Mūscipula

MUSCĬPŬLA, ae, f. 1. et muscipulum, i, n. 2. (mus et capio) instrumentum ad capiendos mures, μυόφονον (It. trappola; Fr. souricière; Hisp. ratonera; Germ. die Mausefalle; Angl. a mousetrap).

Sciūrus

SCĬŪRUS, i, m. 2. σκἰουρος, scojattolo, sciuro, silvestre animal ex genere murium: a σκιά, umbra, et οὐρά, cauda, quia villosa cauda in aestu sibi umbram facit.

Sīmia

SĪMĬA, ae, f. 1. et Simius, ĭi, m. 2. (simus) animal hominum figurae proximum et hominum gestus imitans, idemque turpissimum, sine cauda. nam caudatum cercopithecus dicitur: a simus, quia pressis est naribus.

I.) Proprie.

— a) Simia, πίθηκος (It. bertuccia, scimmia, simia; Fr. singe, guenon; Hisp. mono; Germ. d. Affe; Angl. ape, monkey). Usurpatur tam de mare quam de femina.

— b) Simius, Italice scimmione, scimmiotto, bertuccio.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de nimis studioso et inepto imitatore.

¶ 2. Est etiam convicium vilis, nequam et turpis hominis.

Cercopithēcus

CERCŎPĬTHĒCUS, i, m. 2. κεοκοπίθηκος. - Cercopithecus est simiae genus caudam habentis: a κέρκος cauda, et πιθήκος simia.

Dēlectāmentum

DĒLECTĀMENTUM, i, n. 2. idem ac delectatio.

Dēlectātiō

DĒLECTĀTĬO, ōnis, f. 3. oblectatio, jucunditas, quam ex re aliqua percipimus.

Glīs

GLIS, glĭris, m. 3. ghiro, ἐλειός. - Glis est animal muri simile, majus tamen, in arboribus degens, et totam fere hiemem aut dormiens, aut certe quiete fruens somno simili: quo tempore quum aut nullo, aut exiguo certe cibo utetur, pinguescit tamen ut quum maxime. - Fuit olim in deliciis coenarum, adeo ut vivaria glirium habere mos fuerit, quae gliraria dicta: et saginandi causa in doliis, singulari ad id ratione factis, includerent, ut apud nos capi in caveis. - Glis est symbolum somni aeternalis in monumentis sepulcralibus.

Mūstēla

MUSTĒLA, ae, f. 1. (mus). — Mustela

¶ 1. Est animal quadrupes parvum, sed oblongum, flavi coloris, muribus, columbis, gallinis infestum, γαλή (It. faina, donnola; Fr. belette, fouine; Hisp. comodreja, fuina ó raposa; Germ. das Wiesel; Angl. a weasel). Duo autem, inquit Plin. 29. Hist. nat. 4. 16. (60)., sunt mustelarum genera: alterum domesticum, quod in domibus nostris oberrat, et catulos suos, ut auctor est Cicero, quotidie transfert, mutatque sedem, serpentes persequitur: alterum silvestre, distans magnitudine, Graeci ἰκτίδα vocant. Plaut. Stich. 3. 2. 43. Certum est mustelae posthac numquam credere. Nam incertiorem nullam novi bestiam. Quaene et ipsa decies in die mutat locum.

¶ 2. Est etiam genus piscis marini, et fluviatilis, γαλεός

Martes

MARTES, is, f. 3. mártora, fera exigua ex genere mustelarum. Videtur esse a Marte, quod vi Martia mures, gallinas, aliasque aves necet. Ejus pellis in pretio est.

Viverra

VIVERRA (vivarra), ae, f. 1. animal exiguum domesticum, paullo majus mustela, colore etiam candidiore, furetto, γαλῆ κατοικίδιος (Mustella furo Linn.). Dicitur mel aversari adeo, ut, si gustet, paene intereat. Inimica est cuniculis eosque in antris suis persequitur et ejicit et necat.

Vacca

VACCA, ae, f. 1. — Vacca est bos femina, ἡ βοῦς (It. vacca, Fr. vache; Hisp. vaca; Germ. die Kuh; Angl. a cow).

I.) Proprie. Varro 2. R. R. 5. Discernuntur in prima vitulus et vitula, in secunda juvencus et juvenca, in tertia et quarta taurus et vacca.

II.) Translate, apud Ecclesiasticos scriptores, sumitur de potentioribus viris.

Vitulus

VĬTŬLUS, i, m. 2.— Vitulus est fetus masculinus in bubulo genere, μόσχος
(It. vitello; Fr. veau; Hisp. ternero;Germ. das junge Rind, Kalb; Angl. calf, veal).

I.) Proprie et quidem

— a) De fetu bubulo ex maribus, qui primum aetatis annum nondum explevit; nam deinde juvencus vocari incipit.

— b) Non semper tamen discrimen id observatur, ut argumento est, quod etiam post partum juvenca appelletur vitula, apud Virg. 3. Ecl. 29. ego hanc vitulam (ne forte recuses: Bis venit ad mulctram, binos alit ubere fetus) Depono.

— De signo vituli.

II.) Translate.

III.) Improprie.

¶ 1. Generatim dicitur de fetu equorum, elephantorum aliorumque quadrupedum, immo etiam balaenarum.

¶ 2. Speciatim vero in mari hoc nomine vocatur belua quaedam corio et pilis tecta, ex genere amphibiorum, id est tam in terra, quam in mari vitam agentium, quae et phoca dicitur, vitello marino.

Pilus

PĬLUS, i, m. 2. - Gr. θρὶξ (It. pelo; Fr. poil; Hisp. pelo; Germ. das einzelne Haar; Angl. a hair).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Contra pilum, Italice a contrappelo.

— c) Proverbium videtur illud apud Senec. Tranquill. anim. 8. 3. Non minor molestum esse calvis, quam comatis, pilos velli.

II.) Translate dicitur de re minima et nullius momenti.

Vervēx

VERVEX, ēcis, m. 3. — Vervex est mas inter oves, cui inversi sive adempti sunt testiculi, κριὸς ἐκτετμήμενος (It. castrone, castrato; Fr. mouton, castrat; Hisp. carnero, castrado; Germ. der Hammel, Schöps; Angl. a wether): nam qui ad generandam sobolem integer tenetur, aries dicitur.

I.) Proprie.

II.) Translate dicitur de homine stupido, stolido, ignaro, stupido, ciompo, babbeo.

Ovis

ŎVIS, is, f. 3. — Ovis est pecus lanigerum, πρόβατον (It. pecora, pecorella; Fr. brebis; Hisp. oveja; Germ. d. Schaaf; Angl. a sheep).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ovis dicitur homo simplex, stolidus, fatuus, quique decipi ac spoliari facile potest.

¶ 2. Metonymice est ipsa lana.

Hircus

HIRCUS, i, m. 2. -

I.) Proprie hircus est caper, foedissimum animalium, ut Plin. 37. Hist. nat. 4. 15. (60). vocat, vir gregis caprini, qui jam salire coepit et foetere. Hujus sanguis duritiem adamantis rumpit, teste Plin. loc. cit. Gr. τράγος (It. becco, caprone, capro; Fr. bouc; Hisp. cabron; Germ. d. Bock, Ziegenbock; Angl. a he-goat, buck).

II.) Translate

¶ 1. Hircus, quemadmodum et caper, saepe significat gravem odorem alarum, qui hircini foetoris similis est.

¶ 2. Hinc ipsae alae hirci appellantur.

¶ 3. Interdum est convicium hominis immundi et impuri.

¶ 4. Item convicium hominis libidinosi.

Caper

CĂPER, pri, m. 2. idem qui hircus, hoc est vir capellarum, quemadmodum aries est vir ovium. Videtur ita appellatus fuisse ab absoleto κάπω excavo, fodio, quia caper cornibus cavat sive arietat: qua vero castratum significat, est a κάπρος proprie cavatus, exsectus: qua denique aprum denotat, est ita dictus a fodienda terra (It. becco, capro; Fr. bouc; Hisp. cabron; Germ. d. Bock; Angl. a he-goat). Occurrit tantum

¶ 1. De noto animali, et quidem

- a) De mare caprarum castrato.

- b) Ut ut res se habeat, plures certe sunt, qui caprum pro hirco accipiunt.

¶ 2. Ponitur etiam pro foetore hircino, qui sub brachiis hominum ex sudore collecto nascitur.

¶ 3. Caper est etiam nomen piscis marini, qui Italice pesce porco vocatur.

¶ 4. Caper idem est qui Capricornus, caeleste sidus.

Capra

CĂPRA, ae, f. 1. - Capra est animal notum (It. capra; Fr. chevre; Hisp. cabra; Germ. d. Ziege; Angl. a she-goat).

Est etiam hoc nomine

- a) Caeleste sidus, quod et Amalthea dicitur.

- b) Item caprae sunt stellae, quae caprorum nomine continentur.

- c) Denique tradit Seneca 1. Quaest. nat. 1. vocari capras ab Aristotele quasdam caelestium ignium species in caelo apparentes: sed ejus appellationis rationem ignorare se fatetur. Lipsius ita dici putat, vel quia barbulam praeferunt caprae similem, vel potius quia scintillas emittendo saltare et locum lascive mutare videntur.

Haedus

HAEDUS, i, m. 2. - Haedus (ab Hebr. (forma hebraica) ejusdem significationis) est fetus caprae, ἔριφος (It. capretto; Fr. jeune boue, cabri, chevreau; Hisp. cabrito; Germ. d. Böckchen, d. junge Ziegenbock; Angl. a kid).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Haedi sunt stellae duae in signo Aurigae prope aliam, quae Capella dicitur.

¶ 2. Haedi etiam a nonnullis dicti sunt ignes, quos aer in caelo transversos agit, quia haedorum more saltant lasciviuntque.

Villus

VILLUS, i, m. 2. — Villus est potius, quam pilus, multorum pilorum collectio et quidam quasi floccus, quales in jubis leonum et luporum et nonnullorum etiam canum separatos videmus propendere, quales item sunt in vestibus flocci illi prominentes, qui ornatus causa arte fullonia pannis inducuntur. Graece est θρίξ, λάχνη, τρίχωμα (It. fiocco, peli messi insieme; Fr. touffe de poils; Hisp. vedija de pelos; Germ. das zottige Haar, die Zottel; Angl. toufts of hair).

Āruncus

ĀRUNCUS, i, m. 2. villus a caprarum mento dependens; a Graeco ἄρυγγος Dorice pro ἤρυγγος.

Scrōfa

SCRŌFA, ae, f. 1. (γρομφάς) - Scrofa, a voce Graeca allata

¶ 1. Est porca vetula, quae fetus causa alitur, scrofa.

¶ 2. Scrofa videtur esse morbus apud AEmil. Macr. c. 6. de Plantagine p. 227.

¶ 3. Scrofae, in plur. num., idem ac scrofulae.

Saeta

SAETA, ae, f. 1. - Saeta est pilus crassior, durior rigidiorque, quales sues habent, et equi, et boves etc.

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu de brutis animantibus.

- b) Latiore sensu de hominibus, et dicitur de pilis crassioribus in corpore humano.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de arboribus.

¶ 2. Metonymice.

- a) De linea, qua captantur per hamum pisces.

- b) De penicillo e saetis.

Ungula

UNGŬLA, ae, f. 1. (unguis) calceus corneus, pedes muniens eorum animalium, quae digitos non habent, sive etiam ea pars pedis, quae cornu tegitur, unghia,ὑπλή.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de unguibus.

— Injicere ungulas est rapere vel furari.

— Omnibus ungulis, proverbii speciem habet pro eo, quod est omnibus viribus et conatu totius corporis niti, ut etiam ungues, qui sunt in extremitate collocati, intendantur.

¶ 3. Item speciatim de extrema parte pedis suilli, zampino. II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen dicitur de equis.

¶ 2. Metaphorice.

III.) Improprie.

¶ 1. Ungula dictum est supplicii genus ungulas ferarum referens, quo latera reorum effodiebant ac sulcabant ad veriritatem extorquendam.

¶ 2. Item vas, quo unguenta continebantur, onyx unguento plenus.

¶ 3. Equi ungula dicta est herba eadem quae a Gallis calliomarcus est appellata.

Bisulcus

BĬSULCUS, a, um, adject. (bis et sulcus) bifidus, in duas partes divisus, quasi duplicem habens sulcum.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ponitur de bifidis pedum ungulis, quibus animalia quaedam praedita sunt.

- Hinc Bisulcum, i, et saepius in plur. num. Bisulca, orum, n. absolute dicuntur bruta animalia, quae bifidas habent pedum ungulas, quibus opponuntur solidipedes.

- Bisulcum, i, n. 2. absolute est forfex tonsor.

Mūlus

MŪLUS, i, m. 4. animal quod ex asino et equa gignitur, vel ex equo et asina, V. Mula,ἡμίονος (It. mulo; Fr. mulet; Hisp. macho, mulo; Germ. der Maulesel, das Maulthier;Angl. a mule).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Mulus vehiculo Lunae habetur, quod tam ea sterilis sit, quam mulus: vel quod, ut mulus non suo genere, sed equis creatur, sic ea solis, non suo fulgore luceat.

— c) Mulis celebrabantur ludi in circo maximo, Consualibus: quia id genus quadrupedum primum putatur coeptum currui vehiculoque adjungi.

— d) Muli Mariani dicti sunt milites C. Marii, quos ille recidendorum impedimentorum gratia, sarcinas sibi suas furcis aptatas, et humeris impositas, mulorum vice portare coegerat.

— e) Mutuum muli scabunt, proverb. de iis, qui se mutuo laudant, mirantur, praedicant, et sibi invicem favent.

— f) Mulum de asino pingere, proverbio utimur, quum exemplar et res efficta non multum inter se distant: vel quando ineptiae ineptiis repraesentantur, aut mendacia mendaciis adstruuntur.

II.) Translate est convicium hominis stolidi, stupidi.

Onus

ŎNUS, ĕris, n. 3. — Onus dicitur et est res quae pondus habet, moles, sarcina, et ipsum pondus, φορτίον, ἄχθος (It. peso, carico, soma, salma; Fr. charge, fardeau poids; Hisp. carga, peso; Germ. die Last, Lädung, Fracht; Angl. a burden, load, weight).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim onera dicuntur merces, commeatus, impedimenta et similia, quae jumentis, plaustris, navibus etc. importantur vel exportantur.

¶ 3. Item speciatim a Poetis onus dicitur partus.

¶ 4. Denique onus dicuntur excrementa corporis.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim onus dicitur quidquid molestiam ac laborem affert. Hinc

— a) Est munus, officium, quod cum labore et molestia exercetur, carico, impiego, impegno.

— b) Item quaecumque molestia et labor, molestia, peso, fatica.

¶ 2. Speciatim onus dicitur sumptus, impensa, jactura: his enim oneratur res familiaris, spesa, gravezze, danno.

Iuba

IŬBA, ae, f. 1. - Iuba sunt crines, qui a collo animalium pendent, ut leonum et equorum, χαίτη (It. chioma, crine; Fr. crinière;Hisp. el crin ó cerda de lo caballo y leon; Germ. die herabhängenden Haare am Halse der Thiere, die Mähne; Angl. the mane of a horse or other beast).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ad alia refertur animalia. Sic de coma et capillis humanis usurpatur.

¶ 2. Ad orationem modeste transtulit Plin. 5. Ep. 8. a med. Hanc (historiam) saepius ossa, musculi, nervi, illam (orationem) tori quidam et quasi jubae decent.

Hinc

Iubatus, -a, -um, adi. - cum iuba.

Camēlus

CĂMĒLUS, i, m. et raro f. 2. (V. in fine hujus vocis) κάμηλος, vox Syriaca, (nempe Hebraica (forma hebraica) gamàl a (forma hebraica), retribuit, mutata littera (forma hebraica) in κ, quod ex Bochart. Hierozoich. T. 1. p. 74. animal sit μνησίκακον, injuriarum memor, et malum pro malo rependat) teste Varron. 5. L. L. 100. Müll., qua significatur animal quadrupes in orientalibus regionibus frequentissimum, longo, gracili obtortoque collo, capite exili, altis cruribus, pectore amplo et villoso, et in superiore maxilla primoribus carens dentibus, ut Plin. 11. Hist. nat. 37. 62. (164). tradit. Est autem duplicis generis, Bactrianum et Arabicum: illud bina habet tubera in dorso ephippiorum modo exstantia, hoc unum tantum, (unde curvum camelum dixit Paulin. Nolan. carm. 6. 229.) utrumque autem alterum sub pectore, cui incumbit, dum ad accipienda onera (quibus portandis quam aptissimum est) ultro in genua demittitur. Sitim adeo tolerat, ut quatriduum potu abstineat, eod. Plin. teste 8. Hist. nat. 18. 26. (67)., ubi de eo plura. Hinc Pers. 5. 136. sitientem appellat. - Fallitur tamen Forcellinus, qui cameli nomine Arabicum tantummodo et Bactrianum Latinos significasse affirmat; eodem enim nomine et dromedarium significarunt, qui a Bactriano diversus est: V. Annal. dell'Instit. archeol. ann. 1833. p. 99. nota 4. - Jam vero Camelum Arabicum unum solummodo tuber in dorso habentem memorat Plin.8. Hist. nat. 18. 26. (67). - Camelum pro dromedario, dicitur camelus dromas a Liv.37. 40. et Curt. 5. 2. 10. - Camelus denique Bactrianus bina tubera in dorso habens memoratur a Plin. loc. cit.; Cic. 2. Nat. D. 47. 122.; Varron. loc. cit. (qui ait camelum suo nomine Syriaco in Latium venisse); Horat. 2. Ep. 1. 193.; Curt. 3. 3. 24. et alibi saepe; Plin. 11. Hist.

nat. 37. 62. (164).; Pers. loc. cit. et Dig. 9. 2. 2. . 2. - Camelus femina femin. genere effertur. Trebell. Claud. 14. Equos annuos tres, camelos annuas decem, mulas annuas novem. Salmas. tamen et Gruter. ex quibusdam MSS. leg. camelas. Etiam Paulin. Nolan. hac ratione usurpavit, nec tamen camelum feminam intellexit. Ejus verba sunt Ep. 29. c. 2. Et illa nobis de Euangelio camelus ingeritur, quae facilius per foramen acus transit, etc. Fortasse respexit, sed minus recte, ad τὸν κάμιλον, quae vox rudentem, seuj funem nauticum significat. In quodam tamen MS. codice legitur ille camelus, qui etc.

CĂMĒLUS, i, m. 2., gr. κάμηλος, quae vox significat camelum beluam, non autem funem seu rudentem. Christi effatum illud: "Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in coeleste regnum intrare" (Matth. 19. 24. et Marc. 10. 25.) nonnulli multo commodius accipiendum esse putant de fune, non de camelo, cum hic per foramen acus transire omnino nequeat, ita ut significetur potius quod est difficile, quam quod fieri non possit. Qui autem de fune interpretantur leg. in t. gr. cum S. Cypriano κάμιλος (it. gomena), pro κάμηλος. Sed haec lectio omnino reicienda videtur. (Cf. Merk: Novum Test. ad h. l.). Est insuper adagium vetus Hebraicum, a Thalmudicis quoque relatum: Facilius camelus per acum, cui est affine: Elephas per acum, utrumque de iis rebus quae fidem superant, aut fieri vix aut ne vix quidem possint, divites enim terrenis facile haerent, coelestium obliti.

Elephās

ĔLĔPHAS, antis, m. 3. ἐλέφας. - In casibus obliquis occurrit saepe et altera forma elephantus, i, Graec. ἐλέφαντος. - Ceterum

I.) Proprie elephas est animal in Asia, et in Africa, omnium terrestrium maximum, idemque ingeniosissimum: ita appellatum fuit ab Hebr. (forma hebraica) eleph, bos, et princeps, et prima alphabeti littera: est enim ob magnitudinem, animalium princeps. Elephantes primum vidit Italia Pyrrhi regis bello (ann. ab U. C. 472.) in Lucanis et boves Lucas nominavit: primus vero Curius Dentatus Romam eos in triumpho suo (a. 479.) duxit. Duos habet dentes exstantes, vel potius cornua, quae ebur dicuntur, et ex quibus fiunt opera eburnea. Biennio utero gravescit, nec amplius quam semel gignit, nec plures quam singulos. Vivere dicitur annos CCC: immo ait Cassiod. 10. Variar. 30. Elephantes aenei, qui solent in carnali substantia supra millenos annos vivere, occasum videntur proximum in simulacris aeneis sustinere. Cassiod. hic loquitur de restaurandis quadrigis elephantorum, quae Romae erant: hae fortasse fuerunt, quae Gordiano III. decretae a senatu sunt, ut refert Capitolin. Gordian. 27., postquam nunciatum Romae est, illum victoriam retulisse de Sapore Persarum rege. Multa de elephanto Plin. 8. Hist. nat. 1. 1. et seq.; et Cassiod. l. c. Primus fuit Pompejus, qui in circo elephantorum XVIII. pugnam edidit, commissis more praelii noxiis hominibus: Seneca 4. Brevit. vit. 13. Plaut. Stich. 1. 3. 14. Solere elephantum gravidam perpetuos decem esse annos. Adde eumd. Mil. glor. 1. 1. 25. et Ter. Eun.3. 1. 23. Cic. 2. Nat. D. 47. 123. Manus etiam data elephantis. Martial. Spectac. 17. Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat. et 19. Dum facilem tolli sic elephanta putas. Adde Lucret. 2. 538. et 5. 1227.; Nepot. Eumen. 11. et Hann. 3.; Liv. 21. 58., 23. 49., 44. 41. et alibi; Auct. B. Afr. 72. et 84.; Colum. 3. R. R. 8. 3.; Curt. 5. 2. 10. et alibi; Justin. 15. 4. 19., 25. 1. 6. et 18. 1. 6.; Sueton. Caes. 66. et Claud. 11.; Senec. Ep. 85.; Manil. 4. 236.; Juvenal. 12. 102. et 10. 150.; et Lucan. 6. 208. - - Proverbii genus est illud Plauti Mil. glor. 2. 2. 80. Herus meus elephanti corio circumtentus est, non suo: neque habet plus sapientiae, quam lapis. h. e. bardus et hebes est. Est enim illi belluae corium crassissimum et impenetrabile. - Celerius elephanti pariunt, proverb. cum res longius opinione protrahitur. Plin. praefat. Hist. nat. 28. Homeromastigas audio parturire adversus libellos, quos de grammatica edidi et subinde abortus facere jam decem annis, quum celerius etiam elephanti pariant. II.) Translate. ¶ 1.Metonymice pro ebore a poetis ponitur. Virg. 3. G. 26. In foribus pugnam ex auro, solidoque elephanto Gangaridum faciam. Id. 3. AEn. 464. Dona dehinc auro gravia sectoque elephanto. Id. 6. ibid. 896. Candens elephantus.

¶ 2. Elephas etiam dicitur morbus, de quo in ELEPHANTIASIS dictum est. Lucret. 6. 1112. Est elephas morbus, qui propter flumina Nili gignitur AEgypto in media, etc. Adde Seren. Sammon. 10.

¶ 3. Sunt hoc nomine et marinae belluae.

Barrus

BARRUS, i, m. 2. elephantus.

Proboscis

PRŎBOSCIS, ĭdis, f. 3. proboscide, προβοσκίς, est Graecum nomen, dictum, quod ante depascat (a πρὸ ante et βόσκω pasco); et est porrecta corporis pars inhaerens naribus, quae, excepto homine, in aliis animalibus invenitur. —

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de elephanti rostro.

Dēns

DENS, dentis, m. 3. ὀδοὺς, όντος. - In Genitivo plurali dentium habet, non dentum. - Dentes sunt ossa omnium durissima in ore animalium, quibus cibus dividitur et teritur: a Graeca voce allata, quacum cf. Germ. zahn (It. dente; Fr. dent; Hisp. diente; Germ. zahn; Angl. a tooth).

Prōmineō

PRŌMĬNĔO, nes, nŭi, nere, n. 2. (pro et maneo) — Prominere est extra, aut ultra eminere, extendi, exstare, ἐξέχω (It. essere prominente, estendersi in fuori, sporgere; Fr. être saillant, proéminent; Hisp. ser saliente, eminente; Germ. hervorragen, -stehen, -treten; Angl. to stand or jut out, lean, bend, or stretch, out, be prominent, shoot forward, project, hang over).

Ūrus

ŪRUS, i, m. 2. (οὖρος). — Urus est igitur bos agrestis, in Pyrenaeis montibus nascens, animantibus ceteris, elephante excepto, major.

Būbalus

BŪBĂLUS, li, m. 2. βοίβαλος, animal ferum in Africa, vitulo ac cervo simile.

Ferus

FĔRUS, a, um, adject. agrestis, silvester, indomitus, nullo cultu mitigatus; cui opponitur cicur, mansuetus, domesticus: et proprie dicitur de brutis, quae domita non sunt, quamvis saeva non sint; item de plantis. Gr. ἄγριος (It. selvaggio, rozzo, indomito; Fr. sauvage, non apprivoise, ou non cultivé; Hisp. salvage, silvestre, agreste; Germ. von Thieren wild lebend, von Pflanzen wildwachsend; Angl. savage, wild, rude, uncultivated, untu tored, uncivilized).

I.) Proprie.

- a) De brutis animalibus. - Cum oppositis cicur, mausuefactus etc.

- b) De plantis.

- c) Hinc transfertur et ad ipsa loca.

- d) Item transfertur ad odorem.

- Hinc Ferus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, de quavis bestia dicitur, sed a Poetis. - De leone. - De apro. - De equo. - De serpente. - De bobus.

Fera, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est animal non mansuefactum, et naturalem feritatem habens sive saevum sit, sive non, belua, bestia: V. BELUA, fiera, bestia.

II.)Translate.

¶ 1. Est agrestis, silvestris, rudis, cujusmodi ab initio hominum vita fuisse dicitur; itemque saevus, durus, crudelis, immitis, barbarus: valde enim affinia sunt incultum esse et saevum, selvaggio, rozzo, fiero, duro, crudele.

¶ 2. Pro feroci in bonam partem Prudent. 3. περὶ στεφ. 36. Sed pia cura parentis agit, Virgo animosa domi ut lateat, Ne fera sanguinis in pretium Mortis amore puella ruat.

- Hinc Ferus, i, m. 2. et Fera, ae, f. 1.

I.) Inter ferum et ferocem hoc statuit Nonius p. 425. 22. Merc. discrimen; quod ferus saevum, ferox fortem significet: verius dixisset, ferum esse incultum, agrestem, non domitum, sive saevus sit, sive non, ut dictum est; ferocem vere supra ferum addere vim, impetum, fortitudinem, sine timore.

II.) Ceterum fera, qua substantivorum more usurpatur, differt a bestia, bellua et pecude. Bestia est genus; bellua species: bestia non modo de immani, sed etiam de parvo bruto; bellua de immani tantum et formidabili dicitur: in bestiaferitatem, in bellua immanitatem spectamus: hinc quum sermo est de ludis, bestiaesemper occurrunt, numquam vero belluae.

Bēlua

Belua, ae, f. 1. - Belua proprie dicitur de bruto animali, praecipue immani et formidabili, ut sunt leones, elephanti, tigres, apri, item pisces majores, ut balaenae, delphini, phocae et hujusmodi (It. bestia, belva; Fr. animal, bête; Hisp. animal, bestia; Germ. das Thier; Angl. a beast).

Alcē

ALCĒS vel Alce, is, f. 3. - Alce est (Cervus alces L.) genus ferae in Hercynia silva, quam describit Caes. 6. B. G. 26 capreae similem, tum figura, tum varietate pellis, paullo tamen majorem, mutilis cornibus, et crura sine nodis articulisque habentem, ut si aliquo afflicta casu concidat, erigere se non possit: ideoque acclinem arbori somnum captantem.

Impenetrābilis

IMPĔNĔTRĀBĬLIS vel inpenetrabilis, e, adject. (in privat. et penetrabilis) qui penetrari non potest, impenetrabile, ἀδιάβατος.

Cervus

CERVUS, i, m. 2. (κέρας). - Cervus est animal mirae velocitatis et vitae diuturnae, cornua habens praealta et ramosa, quae quotannis mutat (It. cervo; Fr. cerf; Hisp. ciervo; Germ. der Hirsch;Angl. a stag).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1. Per similitudinem cervi dicuntur furcae ex truncis arborum, quibus utuntur rustici ad sua mapalia fulcienda, quia eornuum cervinorum similitudinem referunt.

¶ 2. In re militari cervi dicuntur trunci arborum ramosi, ad instar cervini cornus, quibus utuntur milites in vallo muniendo aggeribusque firmandis. Eos enim subinde defodiunt, ne terra alte congesta delabatur, et ut difficilior fiat hostibus irruptio in castra. Saepe etiam qua transiturus est hostis, humi occulte defigunt, ut incedens miles, et praesertim equitatus, implicetur et induatur.

Caprea

CAPRĔA, ae, f. 1. dicta est a capra per similitudinem teste Varron. 5. L. L. 101. Müll.;et est capra fera mirae agilitatis et pernicitatis, acutissima etiam oculorum acie praedita, domesticae caprae non una in re similis, ramosa habens cornua, ut Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (124). docet; parva tamen, et innoxia venantibus: sola enim fuga se defendit.

Hinnulus

HINNŬLUS, i, m. 2. deminut. ab hinnus, pullus ex equo et asina genitus. - Hinnulo strigosior proverbio dicitur de valde macilento.

Praegrandis

PRAEGRANDIS, e, adject. valde grandis, pergrandis, assai grande, ὑπερμέγας.

Rūpicapra

RŪPĬCĂPRA, ae, f. 1. camozza, ἀγρία ἀίξ, capra silvestris, quasi rupium capra.

Minuō

MĬNŬO, nŭis, nŭi, nūtum, nŭere, a. 3.— Minuere est minorem reddere, deminuere, extenuare, detrahere, ἐλαττόω, μειόω (It. rendere minore, sminuzzare, scemare, diminuire; Fr. rendre plus petit; Hisp. achicar, minorar, réducir á ménos; Germ. kleiner machen, verringern, verkleinern, vermindern; Angl. to lessen, make less, diminish, minish, abate, lower, impair).

I.) Proprie.

¶ 1. Est minorem reddere frangendo, h. e. frangere, perfringere, comminuere, spezzare.

¶ 2. Item est minorem reddere aliquid detrahendo.

II.) Translate.

¶ 1. De abstractis ponitur pro detrahere, extenuare, debilitare.

— a) Universim.

— b) Speciatim apud Rhetores minuere opponitur verbis augere et amplificare.

— c) Item speciatim de hominibus.

¶ 2. Item est remittere, rei modum ponere.

¶ 3. Item violare.

¶ 4. Item evellere, convellere, dirimere, tollere.

¶ 5. Item relinquere, desinere, mutare. — Et cum Infinito pro desinere, cessare, lasciare a poco a poco.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla supra retulimus, Minutus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Minutior et Sup. Minutissimus I. et II.; et ponitur pro parvo, exiguo, tenui, subtili (It. minuto, picciolo, sottile; Fr. petit, menu, délié; Hisp. pequeňo, chico, chiquito; Germ. geringfügig, klein, unbedeutend; Angl. minute, small, little, nice, subtile).

I.) Proprie.

— a) De hominibus et brutis animantibus.

— b) De rebus physicis.

— Minutae fruges, quae sint, in FRUX dictum est.

— Res minutae sunt scruta, ciarpe.

II.) Translate.

¶ 1. De oratione usurpatur, et est brevis, subtilis, in minutissima membra concisus.

¶ 2. Transfertur etiam ad animum, et significat parvum.

¶ 3. Item est levis, frivolus, supervacuus, parvi momenti: et occurrit

— a) De abstractis.

— b) De hominibus, et est infimus, vilis, infimo, basso.

— Hinc Minutum, i, n. 2. absolute, substantivorum more,

¶ 1. Est particula, particella, seu pars tricesima cujuscumque signis caelestis.

¶ 2. Item est decima pars horae. Incert. Auct. de mensuris p. 374. ed. Rudorff. Hora constat ex V. punctis, X. minutis, XV. partibus, XL. momentis, LX. ostentis.

Minutus, i, m. 2. (subaudidenarius) absolute, substantivorum more, est denarius nummus.

Rūpēs

RŪPES, is, f. 3. - Rupes

¶ 1.Generatim est praerupta et inaccessa terrae, aut montis pars, balza, pendice, roccia, rupe, ἐρείπνη, ῥωγάς.

¶ 2. Speciatim dicitur de scopulo.

¶ 3. Item de antro.

Monocerōs

MŎNŎCĔROS, ōtis, m. 3. μονόκερως, unicornis: a μόνος solus et κέρας cornu. Plin. 8. Hist. nat. 21. 31. (76). Asperrimam autem feram monocerotem, reliquo corpore equo similem, capite cervo, pedibus elephanto, cauda apro, mugitu gravi, uno cornu nigro media fronte cubitorum duum eminente. Hanc feram vivam negant capi.

Pretiōsus

PRĔTĬŌSUS vel preciosus, a, um, adject. — Pretiosus usurpatur

A) Passive, qui est multi pretii, ἔντιμος, πολύτιμος (It. prezioso, di molto pregio e valore; Fr. précieux, qui a une grande valeur; Hisp. precioso; Germ. kostbar, von hohem Werthe,Angl. costly, precious, valuable, of great price or value).

B) Active pretiosus dicitur qui magno pretio emit.

Aper

ĂPER, ăpri, m. 2. - Aper est porcus silvester. (It. porco selvatico, cinghiale; Fr. sanglier, porc sauvage; Hisp. jabali, puerco montes; Germ. der Eber, das wilde Schwein; Angl. a wild boar, a brawn).

Silvestris

SILVESTRIS, e, adject. (silva) — Silvester est silvam habens, arboribus abundans, ὑλώδης (It. boscoso, selvoso, silvestre; Fr. de forêt, boisé, couvert de forêts; Hisp. cubierto de bosques, selvoso, silvestre; Germ. zum Walde gehörig, waldig; Angl. woody, wild).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est in silvis nascens: cui opponitur sativus, agrestis, domesticus.

¶ 3. In silvis degens, boschereccio, selvaggio, selvatico: et refertur etiam ad mores agrestes, rusticos, a deliciis alienos.

Grassor

GRASSOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Grassari, quod est intensivum a gradior, est pleno gradu incedere, cum impetu ire, vel etiam simpliciter gradi, procedere (It. camminar forte, andare; Fr. marcher, aller çà et là, trólar; Hisp. andar, marchar, caminar; Germ. gehen, herumgehen; Angl. to go hon, advance, proceed).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim pro gradi, procedere.

¶ 2. Speciatim est ambire, circumire aliquem ad ejus favorem cooptandum, atque adeo adulari.

¶ 3. Item speciatim dicitur de latronibus, qui vias obsident, et viatores aggrediuntur et spoliant, rubar alla strada, far l' assassino.

II.) Translate

¶ 1. Generatim, metaphorâ sumptâ a superiori pararagr. I., est agere, se habere aliqua ratione condursi, procedere, agire.

¶ 2. Speciatim est inimico animo et modo adversus aliquem agere.

Perfodiō

PERFŎDĬO, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 3. — Perfodere est perforare, transfigere, rumpere, pertugiare, traforare, scavare, rompere, διορύττω.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu pro excavare.

[Talpa]

TALPA, ae, f. et etiam m. 1. - Talpa est animal muri simile, nigri coloris et ex vulgi opinione captum oculis, quod arva et hortos suffodit (It. talpa; Fr. taupe; Hisp. topo; Germ. der Maulwurf; Angl. mole).

[Absque]

ABSQUE, adverbium et praepositio ablativa: ex abs et que. - Proprie absque significat procul, longe ab homine aut a re aliqua. (It. lungi da; Fr. loin de; Hisp. lejos de; Germ. immerhin weg, oder fern von; Angl. far, far off).

[Grūmus]

GRUMUS, i, m. 2. grumo, mucchio, θρόμβος, acervus minor terrae, aut lapidum, aut huiusmodi: fortasse a Graeca voce κρῶμαξ, de qua Hesych. Κρῶμαξ σωρὸς λίθων.

[Acuō]

ĂCŬO, ŭis, ŭi, ūtum, ŭere, a. 3. (V. ācer). - Acuere est aciem ferri excitare, trahere; et proprie ponitur de falce, cultro, et hujusmodi: cui contrarium est obtundo, hebeto (It. aguzzare, dare il filo, affilare; Fr. rendre aigu, pointu; Hisp. aguzar, afilar; Germ. scharf machen, schärfen, wetzen, spitzen; Angl. to weth, edge, sharpen, point).

I.) Proprie de ferro et similibus, modo absolute, modo addito fine, in quem res acuuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Apud Grammaticos acuere syllabam est in acutum accentum appingere.

¶ 2. Ponitur de hominibus eorumve facultatibus, et est perspicacem reddere: et occurrit modo absolute, modo addito fine cum Dativo vel cum Accus. et praep.

¶ 3. Ponitur de hominibus, et interdum etiam de abstractis, et est excitare, incitare; modo absolute, modo addito fine cum Accusativo et praep.

¶ 4. Saepius cum agitur de animi motibus et generatim de abstractis est augere.

Acutus, a, um, proprie est Part. perf. pass., sed occurrit etiam tamquam adject., unde Comp. Acutior et Sup. Acutissimus in omnibus ferme paragraphis, iisdem ferme significationibus quibus verbum, immo etiam latius (It. aguzzato, acuto, aguzzo, sottile; Fr. aiguisé, affilé, aigu, pointu; Hisp. aguzado, agudo; Germ. geschärft, gespitzt, scharf, schneidend;Angl. sharpened, whetted, sharp-edged, pointed, prickly). Plurimos habet usus, et occurrit

I.) proprie de ferro aliave simili re, quae aciem habet:

II.) translate autem

A) de iis ponitur, quae sensus vehementer afficiunt, aeque atque ācer;

B) item de attento, perspicaci et astuto hominis ingenio.

I.) Proprie.

¶ 1. De ferro aliave simili re dicitur, quae aciem habet, pungit, penetrat, aut secat.

¶ 2. De quibuscumque rebus in acumen desinentibus, quin tamen ipsae pungant, feriant, secent.

II.) Translate.

A) AEque atque ācer, ponitur de iis, quae sensus vehementer afficiunt.

¶ 1. De saporibus.

¶ 2. Item de odoribus.

¶ 3. Item de iis, quae oculos feriunt.

¶ 4. Item de voce et sono.

¶ 5. Item de frigore, aut calore vehementi et penetranti.

¶ 6. Dicitur etiam acutus de febri ac morbis.

¶ 7. Hinc acutus est etiam maximus seu vehementer auctus.

B) Item translate acutus ponitur de attento, perspicaci, aut astuto hominis ingenio.

¶ 1. Dicitur de homine.

¶ 2. Ponitur etiam de abstractis, quae tamen ab acuto hominis ingenio proficiscuntur.

¶ 3. Acutus etiam dicitur, qui subtili ac tenui stilo utitur in dicendo.

Acutum, i, usurpatur etiam

- a) substantivorum more.

- b)adverbiorum more.

Bēstia

BESTĬA, ae, f. 1. generatim significat animalia ratione carentia, et homini opponitur
(It. bestia; Fr. bête; Hisp. bestia; Germ. d. Thier; Angl. a beast).

¶ 1. Generatim ponitur de quibuscumque brutis animalibus.

¶ 2. Speciatim dicitur de animalibus, quae naturâ fera sunt et hominibus noxia.

¶ 3. Pro sidere, cui nomen lupus, bestia occurrit.

Carnivorus

CARNĬVŎRUS, a, um, adject. (caro et voro) qui carne vescitur. Carnivora dicuntur illa animalia, quae aliorum carnibus vescuntur.

Quadrupedus

QUĂDRŬPES et quadripes, pĕdis, omn. gen. 3. - Quadrupes est quatuor pedes habens, τετράπους, che ha quattro piedi, quadrupede:et usurpatur

1. Adjective.
    - a) De brutis animalibus.
    - b) De hominibus.
1. Absolute, substantivorum more
- a) Fem. genere, et subintelligitur bestia, vel bellua.
- b) Masc. gen.: cf. Quintil. 8. 6. 20. Pro equo (dixerunt) quadrupedem.
- c) Neutr. gen., et subintelligitur animal vel pecus.

Leaena

LĔAENA, ae, f. 1. λέαινα. — Ceterum leaena est leo femina
(It. lionessa; Fr. lionne; Hisp. leona; Germ. d. Löwin; Angl. a lioness).

Maculōsus

MĂCŬLŌSUS, a, um, adject. (macula). - Maculosus estmaculis aspersus, maculis abundans, σπιλωτός (It. macchiato, macchioso, chiazzato; Fr. couvert de taches, tacheté; Hisp. manchado; Germ. voll von Flecken, geflect, fleckig; Angl. spotted, speckted, brinded).

I.) Proprie de colore usurpatur; et

¶ 1. In bonam partem est notis distinctus.

¶ 2. In malam partem est maculis faedatus, immundus.

Pardus

PARDUS, i, m. 2. Etiam parda, ae, habetur generis feminini. — Pardus, pardo, leopardo, πάρδος, πάνθηρ, animal ferum, frequens in Africa et Syria, soloque sexu a panthera differens: mas est enim in eo genere. Quidam dicunt differre colore, qui in pantheris sit candidus.

Panthēra

PANTHĒRA, ae, f. 1. duo diversa significat; scilicet

A) Est pardus femina.

B) Panthera, ae, a πᾶν et θῆρα venatio, est retis genus.

Tigris

TĬGRIS, gris vel grĭdis, m. et, fere apud poetas, f. τίγρις. - Nomen ferae omnium velocissimae, saevissimae et variis maculis pellem distinctam habenti, tigre: hujus est multa copia in Armenia, India et Hyrcania.

I.) Proprie. — Dicuntur tigres Bacchi currum trahere. — De re, quae fieri non potest: tigres subsidere cervis.

II.) Translate et improprie.

¶ 1. Est pellis tigrina.

¶ 2. Tigris nomen datum est cani venatico, ob celeritatem, ab Ovid. 3. Met. 217.

¶ 3. Item est navis hoc nomine apud Virg. 10. AEn. 166.

Immānis

IMMĀNIS vel inmanis, e, adject. - Immanis est ingens, vastus, enormis, modum excedens, aliquando ita ut timore et stupore animos repleat (It. smisurato, enorme, immane, spaventevole; Fr. prodigieusement grand, énorme, immense, épouvantable; Hisp. enorme, desmesurado, espantable; Germ. ungeheuer, unermesslich, schrecklich; Angl. huge, vast, enormous, exceeding great, immane, dreadful).

Villōsus

VILLŌSUS, a, um, adject. (villus) — Villosus est villis plenus, hirsutus, hirtus, τριχώδης, τριχωτός (It. peloso; Fr. couvert de poils, âpre; Hisp. velloso; Germ. voll Zotteln, zottig; Angl. hairy).

Rapāx

RĂPAX, ācis, adject. (rapio). - Rapax est palam rapiens, rapiendi avidus, rapinis intentus, fur, praedo, ἅρπαξ (It. rapace, ladro, avido dell'altrui; Fr. rapace, ravisseur, avide, cupide, enclin au vol; Hisp. rapaz, raptor, robador, avido; Germ. rauberisch, raubsüchtig, raubgierig, reissend;Angl. rapacious, ravenous, devouring, greedy, covetous, eagerly desirous of what belongs to another).

Lynx

LYNX, lyncis, f. et m. 3. λὺγξ, animal quadrupes, ferum, ex genere pantherarum, vario colore, et maculose tergore acutissimoque visu praeditum: frequentissimum in AEthiopia et India. Fabulantur, ab his Bacchi currum trahi, postquam Indos domuit: cujus ratio videtur esse, quia Bacchus vino addit animos etiam timidis et fugacibus.

Pollēns

POLLĔO, es, ere, n. 2. — Pollere est posse, valere, vigere, vim viresque multas habere, ἰσχύω (It. potere, avere potenza, forza, virtù, valore; Fr. pouvoir, être puissant, influent, avoir beaucoup de pouvoir;Hisp. poder, tener expedita la facultad ó potencia de hacer alguna cosa; Germ. etwas vermögen, ausrichten können, in etwas stark, etwas zu thun im Stande sein;Angl. to be able, be very strong or mighty, be of great force or power, prevail much, bear rule or sway, excel).

Vulpēs

VULPES et volpes, is, f. 3. — Vulpes est animal ferum, singulari astutia, ἀλώπηξ (It. volpe; Fr. renard; Hisp. zorro, vulpeja;Germ. der Fuchs; Angl. a fox). — Jungere vulpes, proverb. apud Virg. 3. Ecl. 91. de re valde absurda; neque enim vulpes aptae umquam jugo esse possunt. — Vulpes pilum mutat, non mores, aliud proverb. apud Sueton. Vesp. 16. diciturque de iis, qui vitia alte infixa animo habent, quae non facile tollunt temporum aetatisve mutatione. Itali hoc dicunt de lupo: il lupo perde o cangia il pelo, ma non il vizio: Gr. ὁ λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει. — Quam facile vulpes pirum comest, aliud proverb. de iis rebus, quae facillime fieri possunt; nam vulpes, dentatissimae quum sint, nullo negotio pirum conficiunt. Plaut. Most. 3. 1. 32. Tam facile vinces, quam pirum vulpes comest. — Saepe condita luporum fiunt rapinae vulpium, aliud proverb. de astutis, qui potentiores vincunt, vel de astutis astutos fallentibus.

Astūtissima

ASTŪTUS, a, um, adject. - Astutus primo significat urbane callidum, solertem, sagacem, et quod in rem suam est diligentissime providentem: scilicet ab ἄστυ urbs; nam in urbe degentes sagaciores cautioresque esse solent, quam qui in agris. Saepius tamen in malam partem accipitur pro versuto, malitioso, ad decipiendum alios ingenioso, doli machinandi perito (It. astuto, accorto, furbo; Fr. adroit, rusé, astucieux; Hisp. astuto; Germ. schlau, verschlagen, listig; Angl. cunning, crafty, sagacious, arch, sly).

Ērināceus

ĒRĬNĀCĔUS vel herinaceus, i, m. 2. animal spinis horridum, qui, ubi venatores senserit, contractis ore et pedibus convolvitur in formam pilae, ne quid praeter aculeos comprehendi possit.

Aculeātus

ĂCŬLĔĀTUS, a, um, adject. (aculeus) aculeum habens (It. che ha pungiglione, o ago; Fr. armé d'un aiguillon; Hisp. armado de aguijon; Germ. mit einem Stachel versehen; Angl. that hath a sting).

Mēlēs

MĒLES et Melis, is, f. 3. animal quadrupes ex agrestium felium genere. Credunt multi, esse feram illam, quam nos tasso (quia δασύς pilosus est) vocamus, somniculosam, sub terra degentem, ut vulpes, vineisque inimicam, dentibus pugnacissimam, horrido pilo et invicto pluviis.

Gaudeō

GAUDĔO, gaudes, gāvīsus sum, gaudere, n. 2. - Gaudeo est laetus sum, animi voluptate perfundor, laetor: cui contrarium est maereo, χαίρω (It. godere, essere allegro, sentire interno piacere; Fr. se réjouir intérieurement, éprouver une joie intime; Hisp. alegrarse interiormente; Germ. sich an etwas freuen, ergötzen, innerlich, herzlich freuen, Vergnügen empfinden; Angl. to rejoice, be glad).

Latebra

LĂTĔBRA, ae, f. 1. (lateo) locus, in quo quippiam latet et absconditur, κεῦθος, φωλεός (It. nascondiglio, latebra; Fr. cachette, retraite, refuge; Hisp. escondrijo;Germ. d. Versteck, d. Schlupfwinkel, geheimer Zufluchtsort; Angl. a lurkingplace, hiding-place, shelter, covert, den, recess, retreat).

Anguis

ANGUIS, is, m. et f. 3. - Anguis est vocabulum omnium serpentium genus significans. (It. biscia, serpe, angue; Fr. serpent; Hisp. serpiente; Germ. die Schlange; Angl. a snake, serpent, adder). Apud Latinos Scriptores anguis occurrit

A) tamquam brutum animal in rerum natura,

B) tamquam signum caeleste in astronomia,

¶ 1. Anguis est sidus caeleste, inter Ursam majorem et minorem, qui et Draco dicitur, de quo est in fabulis, appositum fuisse a Junone (quam quidam Hesperi et Hesperidum matrem fuisse dicunt) ad custodiam horti Hesperidum, quem cum Hercules eo missus ab Eurystheo ad poma auferenda occidisset, ab ea fuisse inter sidera collocatum. Alii fabulantur Minervam cum Gigantes oppugnaret, objectum ab ipsis serpentem mirae magnitudinis, arreptum contorsisse in astra, et ad ipsum axem caeli fixisse. Ejus enim locus est ad septemtriones, inter duas Arctos, quas sinuosis flexibus complectitur. Constat stellis quindecim: vel, ut alii volunt, vigintiquinque, vel, ut alii, triginta et una.

¶ 2. Aliud est sidus anguis dictus, item hydra, trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis, et Virginis, constans stellis viginti septem, tametsi alii plures assignant. Medio corpore sustinet Craterem, qui stellis viginti constat, et prope extremam caudam Corvum rostro corpus ejus tundentem et ad Craterem tendentem. Ejus fabula est hujusmodi. Cum Apollo convivium Jovi pararet, vel secundum alios sacrificare vellet, misit corvum ad fontem, aquam puram petitum, qui sumpto uncis pedibus cratere, dum ad hauriendam aquam pervolaret, vidit in arbore ficus adhuc immaturas: expectaturus itaque dum maturescerent, ibi aliquamdiu moratus est. Tandem maturatis ficis saturatus, rostro hydrum cepit, et una cum cratere aqua pleno accessit ad Apollinem, excusans tarditatem, quod cum eo hydro diu sibi pugnandum fuisset, antequam aquam hauriret. Iratus Apollo corvum et hydrum et craterem in caelum quidem

transtulit, sed ita collocavit, ut corvus sitiens ad craterem quidem contenderet, sed ab hydro impediretur, cujus propterea caudam assiduo rostri ictu tunderet. Haec tria sidera eodem fere tempore et oriuntur et occidunt.

¶ 3. Denique tertium est sidus caeleste, Anguis nomine, estque ille, quem Anguitenens seu Ophiuchus in manu tenere fingitur.

C) tamquam signum mythicum, uti ajunt, in Fabulis.

¶ 1. Est signum terroris, irae et rabiei.

¶ 2. Signum prudentiae est anguis Cereris.

Inter se differunt anguis, coluber vel colubra, serpens et draco. Anguis enim est generale Latinum vocabulum, quo serpentia animalia omnia infesta et ominosa significantur; coluber vel colubra anguium speciem significant; serpens omnia prorsus complectitur animalia quae serpunt, ideoque praeter angues etiam vermina aliaque hujusmodi; draconem vero cum Latini dicebant, Graecos mores ac mythos prae oculis habebant. V. singula suis locis.

Rēpō

RĒPO, pis, psi, ptum, pere, n. 3. - Repo, a voce Graeca ἕρπω (a qua et serpo). per metathesin, est idem atque corpus trahens ambulo, humi haerens ihcedo, serpo. Proprium est animalium carentium pedibus, aut pedes admodum breves habentium, ut sunt vermes, cochleae, formicae (It. strascinarsi per terra, strisciare; Fr. ramper, se traîner, se glisser; Hisp. anastrar per la tierra, anastrarse; Germ. schleichen, kriechen; Angl. to creep or crawl as serpents).

Sinuō

SĬNŬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sinus) — Sinuo est in sinus flecto, curvo, κολπόω (It. incurvare, piegare, far sinuoso; Fr. courber, replier, rendre sinueux; Hisp. volver á plegar, torcer, encorvar, hacer sinuoso; Germ. bogenartig krümmen, beugen, bauschig machen; Angl. to turn or wind like a serpent, wreathe, twist, curve, sinuate) et fere poetice usurpatur.

Coluber

COLŬBER, bri, m. 2. - Coluber est vox poetarum propria, et passim usurpatur de quocumque serpente. - Hinc accipitur etiam pro peculiari serpentum genere, quod in aedibus libenter habitat, atque in stabulis boum, et pecorum, quibus maxime noxium est. - Saepe dicitur de serpentibus, quas crinium vice habere Medusa et Furiae, Inferorum monstra, finguntur.

Natrix

NĂTRIX, īcis, f. 3. — Natrix a nando est genus anguis venenati, in aqua viventis, natrice, ὕδρος.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Apud Lucil. l. 2. virgam, seu scuticam significat, quae serpentis instar curvatur et mordet.

¶ 2. Est etiam hoc nomine herba, cujus radix evulsa virus hirci redolet.

Hydra

HYDRA, ae, f, 1. ˝Υδρα; generatim est serpens aquaticus, ab ὕδωρ aqua: sed

I.) Proprie Hydra Lernaea apud Poetas serpens fuit, filia Typhonis et Echidnae, septem capitibus in Lerna palude, cum qua Hercules pugnavit, quae, quum Hercules ei unum caput abscidisset, continuo aliis septem augebatur; tandem ferro et igne victa et interfecta est, adhibito Iolao, qui incisam cervicem ardente face e vestigio inureret. Alio nomine Excetra dicta est. - Alii quinquaginta ei capita tribuunt, centum alii: alii tria, alii octo, alii novem. Sed secundum Historicos constat, Hydram paludem fuisse in Lerna Argivorum regione aquas evomentem, quae vastabant agros vicinarum urbium, in qua, uno meatu clauso, multi erumpebant. Hercules igitur avertit in alias partes flumina, quae in paludem excurrebant, atque ita paludem exsiccavit.

II.) Improprie.

¶ 1. Hydra in caelo est sidus, de quo in ANGUIS dictum est.

¶ 2. Virg. 6. AEn. 576. aliam fingit esse intra moenia Ditis, quinquaginta capitibus instructam, quae interius limen custodiat, ut Cerberus exterius.

Vīpera

VĬPĔRA, ae, f. 1. — Vipera est serpentis venenati genus (Coluber Berus Linn.), ἔχις, ἔχιδνα
(It. vipera; Fr. vipère; Hisp. vibora; Germ. die Viper; Angl. a viper).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu, dicitur de quolibet serpente.

II.) Translate est convicium moleste loquacis, iracundi, crudelis. — Viperam nutricare sub ala, proverbialiter apud Petron. fragm. Tragur. 77. Burmann. est suum sibi malum fovere.

Aspis

ASPIS, ĭdis, f. 3. ἀσπὶς. - Est genus serpentis parvi, tardo motu hebetique visu praediti, sed cujus morsus praesentissimum venenum habet, et per torporem ac somnum inducit mortem.
(It. aspide; Fr. aspic; Hisp. aspid; Germ. die Natter; Angl. an asp).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu haec vox Graece etiam scutum significat.

Boa

BŎA, ae, f. 1.

¶ 1. Boa vel bova genus est serpentis aquatilis, in miram magnitudinem crescentis, adeo ut in unius Claudio principe occisi alvo integer infans inventus sit.

¶ 2. Plin. 24. Hist. nat. 8. 35. (53). docet, boam appellari morbum papularum cum rubent corpora.

Caecilia

CAECĬLĬA, ae, f. 1. (caecus).

¶ 1. Est genus serpentis caecae et venenatae, quam dehiscente ventre parere, a partu vulnere rursus coalescente.

¶ 2. Est etiam genus lactucae.

Caecus

CAECUS, a, um, adject. - Caecus est oculorum sensu carens, luce carens (It. cieco, orbo; Fr. aveugle, privé de la vue;Hisp. ciego; Germ. was kein Licht hat, blind, nicht hell; Angl. blind, stane-blind). Occurrit autem

A) activa, et

B) passiva significatione.

A) Activa significatione

I.) Proprie ponitur de hominibus et ceteris animantibus, quae oculorum sensu carent.

II.) Translate refertur ad animum, et temeritatem, praecipitantiam, stultitiam significat; paucis animum erroris et ignorantiae tenebris obductum.

B) Passiva significatione

I.) Proprie de iis omnibus ponitur, quae luce carent, et non videntur.

¶ 1. De locis et de quocumque rerum statu, quae luce carent ideoque obscura sunt.

¶ 2. Item de iis, quae non videntur, sive oculis non percipiuntur; ideoque occulta et latentia sunt.

II.) Translate.

¶ 1. Caeca dicuntur ea omnia, quae nos latent, quorum causas ignoramus, quas penetrare non possumus.

¶ 2. Item caeca dicuntur, quae incerta ac dubia sunt.

Lacerta

LĂCERTA, ae, f. 1. et Lacertus, i, m. 2.

¶ 1. Est serpens quadrupes satis nota, σαῦρα (It. lucerta, lucertola; Fr. lézard; Hisp. lagarto; Germ. Eidechse; Angl. a lizard). Lacerta est symbolum somni et mortis in monumentis.

¶ 2. Est etiam hoc nomine piscis marinus, plurium generum, terrestrem specie referens.

Salamandra

SĂLĂMANDRA, ae, f. 1. σαλάμανδρα, salamandra, animal lacerti figura, stellatum, numquam, nisi magnis imbribus, proveniens, et serenitate deficiens. Huic tantus rigor, ut ignem tactu restinguat, non alio modo, quam glacies. Ejusdem sanie, quae lactea ore vomitur, quacumque parte corporis humani contacta, toti defluunt pili: idque quod contactum est, colorem in vitiliginem mutat. Nihil ex se gignit. Inter omnia venenata ejus scelus maximum est. Cetera enim singulos feriunt: salamandra populos pariter necare improvidos potest, nam si arbori irrepsit, omnia poma inficit veneno, et eos, qui ederint, necat frigida vi, nihil aconito distans. Quin immo si contacto ab ea ligno vel pede crusta panis incoquatur, idem veneficium est: vel si in puteum cadat. Tamen talis ac tanti veneni a quibusdam animalium, ut subus, manditur.

Vīvāx

VĪVAX, ācis, adject. omn. gen. (vivo) — Vivax duo praecipue significat: scil.

I.) Est diu vivens, diuturnus, longaevus, μακρόβιος (It. di lunga vita, vivace; Fr. qui vit longtemps; Hisp. el que vive largo tiempo; Germ. lang lebend; Angl. living long, longlived).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Translate est diu durans, diuturnus

II.) Est etiam vividus, vegetus, vigens, alacer, validus: quasi vivere faciens.

Dracō

DRĂCO, ōnis, m. 3. δράκων. - Draco

I.) Proprie est serpens annosus, qui multa aetate in insolitam magnitudinem excrevit: a δέρκω video, quia acutissimi est visus. In deliciis a veteribus habitos fuisse, eos praesertim, quos Epidaurios vocabant, veneno scilicet carentes. - Dracones a poetis thesaurorum custodiae praeesse finguntur, ut aureo velleri Cholchidis, hortis Hesperidum, etc. - Tribuuntur etiam AEsculapio, quia vigilantissimi putantur: quae res medicinae maxime necessaria est.

II.) Improprie.

¶ 1. Est Draco nomen signi caelestis.

¶ 2. Item signum in singulis cohortibus, sicut aquila erat primum signum totius legionis.

¶ 3. Draco marinus piscis est.

¶ 4. Translate dicitur de vase tortuoso ad aquam calefaciendam.

¶ 5. Item de palmite in vitibus.

Necō

NĔCO, cas, cāvi, cātum (frequentius quam cŭi, ctum), care, a. 1. — Necare, a νέκυς mortuus, unde et nex, est necem afferre, occidere, interimere. Volunt proprie usurpari, quum de morte illata sine vulnere et ictu sermo est, ut veneno, fame, igne, praefocando, etc. Gr. φονεύω, κτείνω (It. far morire, ammazzare; Fr. tuer, faire périr, mettre á mort; Hisp. matar, quitar la vida á otro; Germ. tödten; Angl. to put to death, slay, kill, destroy).

Hālitus

HĀLĬTUS, us, m. 4. (halo) spiritus, flatus, vapor, afflatus e terra aliave re exiens, ἐκπνοή (It. alito, fiato, vapore, esalazione; Fr. souffle, haleine, exhalaison, vapeur;Hisp. soplo, hálito, aliento, exhalacion, vapor; Germ. d. Hauchen, Dunsten, Ausdunsten, d. Hauch, Dampf; Angl. breath, a gasp, vapour, damp, exhalation).

Basiliscus

BĂSĬLISCUS, i, m. 2. βασιλίσκος, genus serpentis, in Cyrenaica Africae regione praecipue nascentis duodenum non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, ut quodam diademate. Sibilo omnes fugat serpentes: nec flexu multiplici, ut reliquae serpentes, corpus impellit, sed celsus et erectus in medio incedens: necat frutices, non contactos modo, verum etiam afflatos: exurit herbas, rumpit saxa.

- Dicitur basiliscus, h. e. parvus rex: id enim sonat Graeca vox. Hinc a quibusdam regulus Latine dicitur.

Venēnō

VĔNĒNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (venenum) — Veneno estveneno inficio.

¶ 1. Saepius in malam partem pro veneno corrumpere, φαρμακεύω
(It. avvelenare; Fr. empoisonner; Hisp. envenenar, atosigar; Germ. vergiften; Angl. to poison, venenate).

¶ 2. Aliquando usurpatur in bonam partem pro colore tingere.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla retulimus Venenatus, a, um, etiam adjectivorum more occurrit, unde Comp. Venenatior et Sup. Venenatissimus

I. — Venenatus est venenosus, velenoso, h. e. venenum naturaliter habens.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est mordax, maledicus.

¶ 2.Item magicus, veneficus, incantationibus idoneus.

— Hinc etiam Venenatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, id quod tinctum, colore imbutum est, et dicitur de pallio flaminicae, quod luteo colore tinctum erat.

Vermis

VERMIS, is, m. 3. — Vermis est genus insecti, quod in animalium corpore et in stercore gignitur, σκώληξ (It. verme; Fr. ver; Hisp. gusano; Germ. der Wurm; Angl. a worm).

Rōdō

RŌDO, rōdis, rōsi, rōsum, rōdere, a. 3. - Rodo est idem ac dentibus quippiam erado, τρώγω
(It. rosicchiare; rodere; Fr. ronger, rogner avec les dents;Hisp. roer con los dientes; Germ. nagen, benagen; Angl. to gnaw).

Lumbrīcus

LUMBRĪCUS, i, m. 2. vermis intestinorum, ἕλμινς (It. verme, lombríco; Fr. ver intestinal, lombric; Hisp. lombris; Germ. der Eingeweidewurm; Angl. a maw-worm, stomach-worm).

I.) Proprie.

II.) Figurate dicitur de vermibus terrenis: quamquam alii volunt, lumbricum primo dici de iis vermibus, qui sub terra nascuntur, deinde de iis, qui in ventre animalium.

Curculiō

CURCŬLĬO, ōnis, m. 3. - Curculio est vermiculus frumenta in horreis corrodens. -
Est Curculio etiam nomen Plautinae fabulae a nomine parasiti, qui praecipuas in ea partes agit. Convenienter autem ita vocatur, quia parasiti gutturi unice et cibo serviunt.

Terēdō

TĔRĒDO, ĭnis, f. 3. — Teredo est tarmes, vermis, qui in ligno nascitur illudque rodit (It. tarlo, tignuola; Fr. ver rongeur, teigne; Hisp. carcoma, polilla; Germ. Holzwurm, Molle;Angl. a wood fretter, wood–worm).

Cossus

COSSUS, i, m. 2.

- a) Cossus est vermis rugosus in ligno nascens illudque erodens (Phalaena cossus Linnaei); a κόσσος colaphus, qui ab inusit. κόω ejusdem significationis cum κέω vel κίω impello, findo, excavo: hinc Itali ob similitudinem membrum virile coso appellant.

- b) Etiam vermes equorum ita appellantur.

- c) Festus p. 41. 9. Müll.Cossi ab anticuis dicebantur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui cossi appellantur.

Tinea

TĬNĔA, ae, f. 1. — Tinea est vermiculus (Phalaena Tinea Linn.) in pulvere et situ nascens et erodens chartas, vestes et similia, σής (It. tignuola, tarma,
tarlo; Fr. teigne; Hisp. polilla; Germ. die Motte; Angl. moth, tiny).

Blatta

BLATTA, ae, f. 1. duo plane diversa significat; scilicet

A) Blatta insectum estnauseosum foedique odoris, in humidis locis nascens, lucisque inimicum, scarabaeo gryllove simile.

B) Blatta, apud sequioris aevi scriptores, accipitur pro panno colore purpurae.

Termites

TARMES et termes, ĭtis, m. 3. — Tarmes igitur est teredo, θρίψ (It. tarlo: tarma, tignuola; Fr. ver rongeur: teigne; Hisp. carcoma: polilla; Germ. Holzwurm: Schabe; Angl. woodworm: wood-louse), h. e. vermiculus carnem exedens.

Cāseus

CĀSĔUS, i, m. 2. - Caseus est lac coactum et formis pressum; item ipsa casei pressi forma (It. cacio, formaggio; Fr. fromage; Hisp. queso; Germ. Käse; Angl. cheese).

Lac

LAC, lactis, n. 3. — Lac, quod caret plurali numero, est succus maternus, quo statim a partu animal nutritur: a genitivo Graecae vocis γάλα, γάλακτος, quae idem significat. (It. latte; Fr. lait; Hisp. leche; Germ. die Milch; Angl. milk).

Pēdiculus

Pēdiculus deminut. a pedis, is, est vermiculus in capite et corpore animalium nascens, infestus et morsu pruritum movens, φθείρ (It. pidocchio, pollino; Fr. pou;Hisp. piojo; Germ. die Laus; Angl. a louse).

Cīmex

CĪMEX, ĭcis, m. 3. videtur esse a praeter. perf. pass. κέκιμαι verbi κίω pro κέω seco;hinc etiam Graece κόρις appellatur a κέρω, unde est κείρω seco: vermiculus gravissimi odoris, in lectis nascens fusco colore, item in herbis quibusdam et arboribus colore viridi.

Mordeō

MORDĔO, mordes, mōmordi, morsum, mordere, a. 2. — Mordere est dente laedere, vulnerare, arripere, mordicus apprehendere, δάκνω (It. mordere, addentare, stringere co' denti; Fr. mordre avec les dents; Hisp. morder, asir con los dientes; Germ. beissen, hineinbeissen, kauen, beissend essen, verzehren; Angl. to bite, gnaw, champ, to pinch).

Ricinus

RĬCĬNUS, i, m. 2. zecca, κρότων.

¶ 1. Est animal aestivi temporis, omnium foedissimum, infixo semper sanguini capite vivens, atque ita intumescens: unum animalium, cui cibi non sit exitus: dehiscitque nimia satietate, alimento ipso moriens. Numquam hoc in jumentis (h. e. mulis, asinis) gignitur, in bubus frequens, in canibus aliquando; in ovibus et in capris hoc solum.

¶ 2. Est etiam nomen fruticis, ad magnitudinem parvae ficus assurgentis, folio platani, sed majore, laeviore et nigriore, ramis et caudice arundinum modo concavis, semine uvarum aspero, quod purgatum figuram ricini animalis repraesentat, Graec. κρότων, et κίκι, ricino.

¶ 3. Praeterea ricinos appellant Graeci poma imperfecta mori arboris.

Sanguisūgus

Sanguisūgus, -a, -um, adi. - qui sanguinem sugit.

Sūgō

SŪGO (suggo), sūgis, suxi, suctum, sūgere, a. 3. — Sugo proprie est sucum attraho vel liquorem elicio, puta pressis labris aliave ratione, μύζω, ἐκμυζάω (It. succhiare o sussiare, suggere; Fr. sucer; Hisp. chupar, sacar; Germ. saugen; Angl. to suck).

Bombyx

BOMBYX, ycis, m. 3. βόμβυξ. -

¶ 1. Primo ita appellatur insectum quoddam ex vesparum genere, in Assyria proveniens, majus tamen, quam vespa. Nomen habet a bombo, quem apum instar edit. Nidum luto fingit salis specie, applicatum lapidi, tanta duritie, ut spiculis perforari vix possit. In eo ceram largius, quam apes, facit; deinde majorem vermiculum. - Etiam in Co insula bombycas nasci traditur ex floribus cupressi, terebinthi, fraxini, et quercus imbre decussis et putrefactis. Fieri autem primo

papiliones parvos nudosque: mox frigorum impatientia villis inhorrescere, et adversum hiemem tunicas sibi instaurare densas, pedum asperitate radendo lanuginem foliorum. Hanc ab iisdem eogi unguium carminatione, mox trahi inter ramos, et tenuari ceu pectine: postea apprehensam corpori involvi nido seu folliculo volubili. Tum ab homine tolli, fictilibusque vasis tepore et furfurum esca nutriri; atque ita subnasci sui generis plumas, quibus vestitos ad alia pensa dimitti. Eam vero lanuginem nidi forma coactam aqua macerari, ut lentescat, mox in fila tenuari junceo fuso: inde vestes confici. (It. bachi da seta, bigattoli, cavalieri; Fr. ver à soie; Hisp. gusano de seda; Germ. d. Seidenwurm; Angl. silkworm), alterius quidem speciei esse ab iis, quos Plinius memorat, similes tamen, ut eadem omnibus appellatio aptissime tribui possit.

¶ 2. Saepius bombyx sumitur pro veste ex bombyce, vel pro ipsa bombycis lanugine.

¶ 3. Aliquando accipitur pro quavis tenuiore ac molliore lanugine.

Sērĭcus

SĒRĬCUS, a, um, adject. — Sericus est ad Seras pertinens. — Saepe refertur ad vestem, quae a Seribus mittebatur.

— Hinc Serica, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sericae vestes.

- Sericum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, quod texitur apud Seras, ex arborum foliis. Utrum sit, quod nos dicimus seta, aut a bombyce differat, disquirunt eruditi.

Labōriōsus

LĂBŌRĬŌSUS, a, um, adject. (labor). — Laboriosus est qui multo cum labore fit, difficilis, molestus, ἐπίπονος (It. faticoso, laborioso, penoso; Fr. fatigant, pénible, difficile;Hisp. cansado, fatigoso, penoso; Germ. voller Mühe und Arbeit, mühsam, beschwerlich, Mühe und Anstrengung erfordernd; Angl. laborious, toilsome, fatiguing, operose, irksome, troublesome).

Arānea

ĂRĀNĔA, ae, f. 1. ἀράχνη.

¶ 1. Idem ac araneus (It. ragno; Fr. araignée; Hisp. araňa; Germ. die Spinne; Angl. a spider).

¶ 2. Item aranei tela (It. tela di ragno, ragnatela; Fr. toile d'araignée; Hisp. telaraňa; Germ. das Spinngewebe oder die Spinnwebe; Angl. a spider's wob, cobweb).

Arāneum

ĂRĀNĔUM, ĕi, n. 2.

¶ 1. Est aranearum tela (ἀράχνιον).

¶ 2. Item morbus vitium et olivarum, cum veluti telae araneosae involvunt fructum et absumunt.

Arāneus

ĂRĀNĔUS, i, m. 2. (ἀράχνη)

¶ 1. Est animal notum, tenuem texens telam ad captandas muscas, etc.
(It. ragno; Fr. araignée; Hisp. araňa; Germ. die Spinne; Angl. a spider).

¶ 2. Araneus etiam dicitur piscis quidam spinae in dorso aculeo noxius, quem quidam eumdem esse putarunt ac draconem marinum.

Rēte

RĒTE, is, n. saepius quam Retis, is, m. et f. 3. - Rete est instrumentum, quo aves, ferae, pisces capiuntur, plaga, laqueus, δίκτυον, σαγήνη (It. rete; Fr. rets, filet; Hisp. red; Germ. d. Netz; Angl. a net, toil, gin, a nare or trap).

Texō

TEXO, texis, texŭi, textum, texere, a. 3. — Texo est filum filo conserendo telam conficio, ὑφαίνω (It. tessere; Fr. tisser, faire un tissu; Hisp. texer; Germ. weben; Angl. weave, knit).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu, de aliis rebus, quae instar telae nectuntur.

¶ 3. Latissimo sensu, pro construere, fabricari.

II.) Translate.

— Hinc Textum, i, n. 2. absolute usurpatur, substantivorum more.

I.) Proprie.

¶ 1. Est vestis texta, pannus, veste, panno, drappo: et quodcumque opus textum.

¶ 2. Vel est ipsa textura alicujus rei.

II.) Translate.

Acarus

Acarus is a genus of mites in the family Acaridae.

Crocodīlus

CRŎCŎDĪLUS, i, m. 2. κροκόδειλος. - Crocodilus est animal quadrupes, Nili familiare, lacerti figura, amphibium, linguae usu carens, gena inferiore tantum connivens, maxilla superiore mobili, dentibus pectinatim coeuntibus, ob idque morsu terribili: humanae carnis avidissimum: magnitudine plerumque excedens duodeviginti cubita, quippe crescere creditum, quamdiu vivit: genua priora in posteriorem partem curvans, posteriora in priorem: unguibus armatum et cute undique impenetrabili, excepto ventre: pariens ova, quanta anseres: oculis in aqua hebetibus, extra acerrimi visus: diu in terra degens, noctu in aqua: bellum gerens cum delphinis, qui astu subeuntes, spina dorsi, ceu gladio ventrem secant; et cum ichneumone ave, quae per ejus fauces forte hiantes, ut telum aliquot immissa, erodit alvum etc. Alius est terrestris tantummodo crocodilus, alio nomine scincus, illo longe minor, candidior, et tenuiore cute, squamarumque serie in caput versa. - Dictum putant a κρόκος crocus, et δειλέω timeo, quod a croco abhorreat, ejusque odorem reformidet; quod de terrestri solummodo verum esse quidam tradunt (V. Voss. in Etymol.): vel quod timidum animal est, et crocum colore imitatur.

Praedātrīx

PRAEDĀTRIX, īcis, f. 3. predatrice, ληστρίς, quae praedatur.

Praedātor

PRAEDĀTOR, ōris, m. 3. qui praedas agit, praedo, saccheggiatore, rubatore, predatore, ληϊστής.

Praedor

PRAEDOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Praedari est praedas agere, diripere, vi auferre, ληΐζω, συλάω (It. rubare, predare, saccheggiare; Fr. piller, fourrager, marauder; Hisp. pillar, robar, saquear, talar, picarear; Germ. Beute machen, rauben, plündern; Angl. to rob, plunder, pillage, spoil, ravage).

Nīlus

NĪLUS, i, m. 2. fluvius maximus Africae. — Hinc translate nili apud veteres accipiuntur pro fossis, seu canalibus, quibus aqua in locum aliquem deducitur; cujus generis erant ii, qui aquam in privatas domos derivabant, et qui spectaculis circumdari solebant, acquedotti, canali.

Castor

CASTOR, ōris, m. 3. Κάστωρ, ορος.

- Castor (It. castóro, bévero; Fr. castor, bièvre; Hisp. castor; Germ. Castor; Angl. a castor, beaver) est animal ex genere amphibiorum, horrendi morsus, ut qui arbores juxta flumina, ut ferro, caedat, et si forte hominem comprehenderit, non antequam fracta concrepuerint ossa, morsus resolvat. Caudam habet piscium, ceteram speciem lutrae, pilum vero pluma molliorem. Haec Plin. 8. Hist. nat. 30. 47. (109). - Latino nomine appellatur fiber, item canis Ponticus, quia in Ponto maxime abundat.

- Castor, et Pollux fratres gemini fuerunt, Tyndari et Ledae filii, fratres Helenae. In fabulis est, Jovem furtim cum Leda cycni specie concubuisse, illamque ovum concepisse, ex quo gemini infantes nati sunt. Alii dicunt geminum ab ea ovum conceptum fuisse, alterum ex Tyndaro marito, ex Jove alterum: ex primo natos esse Castorem et Clytaemnestram, et quidem mortales, ut ab homine progenitos; ex secundo Pollucem et Helenam immortales, ut ex deo. Castor a prima aetate equis delectari coepit, Pollux pugilatu: quibus in studiis adeo uterque excelluit, ut haberent sua aetate parem neminem. Colchos cum aliis Argonautis profecti sunt, in qua expeditione Pollux Amycum Bebryciae regem caestu pugnans interfecit. Interfuerunt etiam venationi apri Calydonii. Castor tandem plurimis una cum fratre editis praeclaris facinoribus in oppido Aphidnis occisus fuisse dicitur, bello Lacedaemoniorum cum Atheniensibus, vel, ut alii volunt, in oppugnatione Spartae. Quidam dicunt fuisse interfectum ad radices Taygeti montis a Lynceo Apharei filio, cui puellam quamdam desponsam eripuerat. Pollux, qui fratrem vehementissime diligebat, ab Jove impetravit, ut immortalitatem suam cum fratre divideret. Hinc alternis diebus vivere dicuntur, vel, ut alii scripsere, alterno semestri spatio. In caelum quoque translati sunt, eorumque sidus Gemini appellantur. Servius ad Virg.6. AEn. 121. dicit, esse duas stellas ita collocatas, ut, una oriente, altera occidat. Nautae vero sidera Castoris et Pollucis appellarunt quasdam faculas, quae in mediis tempestatibus aliquando conspiciuntur in summitate mali, aut velorum, quae si geminae appareant, tranquillitas; si una tantum, majus periculum portendi solet. Nunc vocant Divos Nicolaum et Hermum. De his V. Hygin. 2. Astron. 22., Senec. 1. Quaest. nat. 1. et Plin. 2. Hist. nat. 37. 37. (101). Hujus autem fabulae origo ex alia fabula ducta est, quod nimirum navigantibus hisce fratribus in Argo navi, et saeviente mari procellis, cum Orpheus variis votis deos fatigasset, apparuerunt geminae faces in eorum capitibus, et mox tempestas cessavit. Quare cum ignes illi navigantibus apparerent, Castoris et Pollucis arbitrio apparere crediti sunt. Hinc pingi consuevere albis equis sedentes, igneumque apicem in capite habentes. - NB. Per Castorem jurare solebant mulieres, sicut per Herculem viri, teste Varron. apud Gell. 11. 6. Hinc ecastor, mecastor; quae vide suis locis.

Fiber

FIBER, bri, m. 2. castóro, bévero, κάστωρ, animal quadrupes, amphibium, de quo satis in CASTOR dictum est.

Squāmeus

SQUĀMĔUS, a, um, adject. (squama) plenus squamis, scaglioso, squamoso, φολιδωτός.

Squāma

SQUĀMA, ae, f. 1. — Squama dicitur dura cartilago, quae piscibus et anguibus pro cute est, λεπίς, φολίς (It. scaglia, squama;Fr. écaille; Hisp. escama; Germ. die Schuppe; Angl. the scale).

Lutra

LŬTRA et lytra, ae. f. 1. lontra, ἔνυδρις, animal quadrupes, amphibium, e fibrorum genere, solaque cauda differens, quae in fibris piscium est, in lutra similis animalium terrestrium. A quibusdam canis fluviatilis dicitur.

Būfō

BŪFO, ōnis, m. 3. genus ranae terrestris, venenatae, nimiae magnitudinis. Φύσαλος a Grecis dicitur, a φυσάω inflo, quia immaniter inflari solet.

Īnfrā

INFRĀ, ab infer, infera. - Infra est

A) Adverbium; et

B) Praepositio Accusativum regens.

A) Adverbium infra, a quo Comp. Inferius sub I. et II., est sub, κάτω (It. di sotto; Fr. au-dessous, en bas, à la partie inférieure; Hisp. baxo, debaxo, ménos; Germ. unten, an der untern Seite; Angl. below, under, beneath, underneath).

B) Praepositio infra, cui contraria est supra, Accusativum regit, et est sub, ὑπό (It. sotto; Fr. sous, au-dessous de; Hisp. baxo, debaxo de; Germ. unterhalb, unter;Angl. below).

Pinna

PINNA vel pīna, ae, f. 1. πίννα, piscis est marinus ex genere concharum, duabus testis patulus, et parva squilla comitatus, quae ducem ei se praebet, (pinnoteres ideo dicta) et cibi praesentis admonet: tunc ille comprimit se, et quidquid inclusit, exanimat, partemque sociae tribuit.

Branchia

BRANCHĬA, ae, f. 1. βράγχιοι. Occurrit fere in plur. num. branchiae, et sunt partes hiantes in piscibus follium more juxta cervicem, quibus anhelitum reddere, ac per vices respirare existimantur: a βρόγχος guttur, quia gutturis officio in reddenda aqua, quae ore accepta est, funguntur. Balaenae et delphini excipiuntur, qui fistulis spirant, balaenae a fronte, delphini a dorso.

Respīrō

RESPĪRO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (re et spiro). - Respiro est idem atque aerem in pulmones per asperam arteriam attraho, spiritum duco, anhelo: quasi retro spiro, aut spirando retraho: et sumitur etiam pro aspiro, h. e. aerem exspiro ex pulmonibus, ut in RESPIRATIO diximus: quasi iterum spiro, ἀναπνέω (It. respirare, rifiatare, tirare il fiato; Fr. respirer, attirer et repousser l'air par l'action de la respiration, exhaler; Hisp. respirar, despodir el aliento; Germ. zurück -, entgegen - blasen, - wehen, hauchen u. aushauchen; Angl. to breathe, take or draw breath, fetch breath, respire).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Respirare dicuntur, qui labore, morbo, negotiorum mole paullisper intermittendo levantur, recreantur.

¶ 2. Pro intermittere, sistere se, cessare. ¶ 3. Ponitur et pro exhalare.

Spīna

SPĪNA, ae, f. 1. — Spina est generatim id, quod acutum est, aculeus
(It. spina; Fr. épine; Hisp. espina; Germ. der Dorn; Angl. a thorn, prickle); sed speciatim occurrit.

I.) Proprie.

— a) De aculeo sentis, rubi et similium, quo pungimur, natura aut arte facto.

— b) De aculeis animantium, ut hystricis, piscium etc.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. In re herbaria spina

— a) Est genus herbae, quae spinas fert.

— b) Est etiam arbor, et numeratur inter arbores nobiles Dei imperio in solitudine orituras et conjungitur cum cedro.

¶ 2. In re anatomica, spina est vertebrarum series in dorso animalium, il fil della schiena, spina dorsale, a collo ad extremum usque os: quia ipsae vertebrae processus habent utrinque spinarum similes.

— Sacra spina est ima perpetuae spinae, quam Graeci ἱερὸν ὀστοῦν vocant, quoniam primum, infante concepto, nascitur; ideoque ex hostia id primum a Gentilibus diis suis dabatur, unde et spina sacra dicitur.

¶ 3. In aliis, spina est medius Circi tractus, ubi obelisci, simulacra deorum et alia hujusmodi erant; ea porro ita appellata videtur, quia piscium et hominum os medio in dorso productum repraesentat.

¶ 4. Est etiam, de navibus, pars in fundo navis, pars infima navis, spina della nave, chiglia.

III.) Figurate.

¶ 1. De animi cupiditatibus, curis.

¶ 2. De subtili pressaque loquendi ratione.

Mās

MAS, măris, m. 3. - Mas est sexus vocabulum feminae oppositum, ἄῤῥην, ἄρσην
(It. maschio; Fr. mâle; Hisp. varon; Germ. d. männliche Wesen, Männchen; Angl. the male of any

creature).

I.) Proprie occurrit

- a) De diis et hominibus. - Feminae opponitur.

- b) De brutis animalibus. - Feminae opponitur.

- c) De arboribus et herbis.

II.) Translate est fortis, durus, virilis, impavidus, sicut femina imbellis, mollis, timida.

¶ 3. Contra male mas apud Catull. 16. 13. est fractus, languidus, mollis, effeminatus.

Lactēs

LACTES, ĭum, f. plur. 3. — Lactes sunt tenuiora intestina in animalibus, in quae primo cibus e ventriculo illabitur, lacteo pingui obducta, mollia, esui teneriora et delicatiora: dicta vel a lacteo colore, vel quia lactis instar suavia sunt, vel quia in his cibus in lacteum humorem vertitur.

Carpiō

Cyprinus carpio est divulgatus aquae dulcis species piscium subfamiliae Cyprininarum ordinis Cypriniformium, qui aquas eutrophicas in lacubus magnisque fluminibus in Europa et Asia petit. Multitudines ferae habentur exstinctione vulnerabiles ab International Union for Conservation of Nature, sed species domita est, atque in circumiecta per paene totum orbem terrarum introducta est (vide "aquaculturam"), et saepe habetur species invasiva, unde in indice centum mundi specierum maxime invasivarum perscribitur. Familia Cyprinidarum ex eo appellatur.

Lūcius

LŪCĬUS, ĭi, m. 2. piscis.

Glaber

GLĂBER, bra, brum, adject. Comp. Glabrior. - Glaber (quod volunt esse a glubo, vel rectius per syncopen a γλαφυρὸς politus) est depilis, calvescens, laevis, φαλακρὸς, λεῖος (It. pelato, liscio; Fr. qui est sans poil, ras, chauve; Hisp. raso, calvo; Germ. glatt, unbehaart, kahl; Angl. smooth, bare, bald).

Anguilla

ANGUILLĂ, ae, f. 1. deminut. ab anguis, sic dicta ab anguis forma.
(It. anguilla; Fr. anguille; Hisp. anguila; Germ. der Aal; Angl. an eel, qrig, snig).

¶ 1. Anguilla est, elabitur, proverbium de iis, qui valde callidi sunt, et dolis quoslibet decipiunt.

¶ 2.Anguillis, inquit Plin. 9. Hist. nat. 23. 39. (77)., tergus crassius, eoque verberari solitos tradit Verrius praetextatos. Isid. 5. Orig. 27. 15. Anguilla est, qua coercentur in scho lis pueri; quae vulgo scutica dicitur.

Acipēnser

Acipenser est genus piscium familiae Acipenseridarum ordinis Acipenseriformium. Ex septendecim speciebus constituitur.

ĂCĬPENSER, ĕris, m. 3.; et etiam Acipensis, is, apud Martial loc. infra cit.; et Aquipenser (eodem modo quo incolo et inquilinus, aliaque hujusmodi) apud Paul. Diac. p. 22. 13., ubi haec Müller: Acipenserem ab acu et pesna, id est penna,dictum esse, bene observavit Salmas. Exerc. Plin. p. 941. col. 2. a., nisi quod penna rectius crista, quam rostrum piscis dici videtur. Certe Graecum ἀκιπήσιος e Latino, non Latinum e Graeco ductum est, ipso Athenaeo 7. p. 294. f. teste. Hinc male nonnulli apud Martial. leg. acipensera, quae Graeca est positio: et qui accipenser,vel accipensis scripserunt duplici cc, male scripserunt. - Est autem piscis nobilissimus apud antiquos, magnoque in pretio et honore habitus, adeo ut a coronatis ministris, tibicine etiam concinente, eum in mensam inferre mos fuerit.

Sturiō

Sturio, onis, m., 3. - Idem qui acipenser.

Mucrōnātus

MŪCRŌNĀTUS, a, um, adject. in mucronem desinens, che finisce in punta, aguzzo.

Silūrus

SĬLŬRUS, i, m. 2. σίλουρος, piscis genus.

Bucculentus

BUCCŬLENTUS, a, um, adject. qui magnam buccam habet.

Antaseus

Idem qui huso.

Husō

HUSONES, Pisces familiares Danubio, Germanis Hausen ; pisces insanæ magnitudinis

Apua

Apua vel ĂPHYA, ae, et Graeca positione Aphye, es, f. 1. (ἀφύη) genus pisciculi minimi, qui e spuma aquarum fervente ob admissum imbrem nasci dicitur, ita dictus ab α privativo, et φύω gigno, quia non editur more ceterorum animalium: alii tamen derivant ab ἀφρὸς spuma. A Latinis apua dicitur, a Gallis quibusdam anchois, aut anchoïe, ab aliis menuise, ut Harduin. docet; ab aliis merlan, ut Danetius scribit in Lexico; ab Italis acciuga, a Germ. Anschove, ab Anglis anchovy.

Gregātim

GRĔGĀTIM, adverb. a schiere, in truppa, ἀγεληδὸν, per greges.

I.) Proprie de brutis.

II.) Improprie occurrit praecipue de hominum vel plebis multitudine.

Grex

GREX, grĕgis, m. 3. - Grex, Graece ἀγέλη, est multitudo animalium una degentium, ut ovium, boum, avium etc. (It. gregge, greggia; Fr. troupeau, troupe; Hisp. manada, requa, hato, rebaňo; Germ. d. Heerde; Angl. a flock, herd, drove).

Perca

PERCA, ae, f. 1. pesce pérsico, πέρκη, piscis delicatissimus, in genere saxatilium, qui et in mari et in fluminibus et lacubus capitur. Perca marina maenae similis est.

Alburnus

ALBURNUS, i, m. 2. vilis pisciculus in Mosella fluvio.

Mullus

MULLUS, i, m. 2. triglia, τρίγλη, piscis marinus, et fluviatilis: sed marinus praecipue in honore: dictus barbatus.

Barbus

BARBUS, i, m. 2. piscis fluviatilis et marinus, idem qui mullus, vel ex mullorum genere (unde barbatos mullos dixit Cic. 2. Att. 1. 7.); ita appellatus, quia veluti barba gemina insignitur in labris, et est Cyprinus barbus L. (It. pesce barbo, triglia; Fr. barbeau; Hisp. barbo; Germ. die Barbe; Angl. a barbel, mullet).

Thymallus

THYMALLUS, i, m. 2. θύμαλλος, genus piscis ita dicti, quod spiret thymi floris odorem: quam vocem Forcellinus hybridam putat a θύμον, thymum, et halo; sed rectius dixeris Graecam omnino.

Tructa

TRUCTA et trocta, ae, f. 1. τρώκτης, genus piscis, Italice trutta o trotta.

Gōbius

GŌBĬUS (vel etiam cobius), ĭi, m. 2. genus piscis. κωβιός (It. ghiozzo; Fr. goujon; Hisp. gobio; Germ. der Fisch Gründling; Angl. a gudgeon).

Tinca

TINCA, ae, f. 1. piscis palustris et fluviatilis sine squamis (Cyprinus Tinca Linn.), tinca.

Crusta

CRUSTA, ae, f. 1. - Crusta usurpatur de operimento fragili in aliis rebus (It. crosta; Fr. écorce, écaille, croûte; Hisp. corteza, concha; Germ. die Rinde, Schale, Kruste; Angl. a crust of ice frozen).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim crustae dicuntur marmorum lapidumque segmenta, quibus musiva opera conficiuntur.

¶ 3. Item speciatim crates, stratum.

II.) Translate.

Chēla

CHĒLA, ae, vel CHĒLE, es, f. 1. χηλὴ forceps, h. e. denticulati cancrorum et scorpionum forcipes seu brachia: vox omnino Graeca.

¶ 1. Propria Graecorum significatione occurrit tantum apud Ambros. 5. Hexaem. 8. 22. Cassa omnia tentamenta sunt cancri, quia aperire clausum ostreum nulla vi potest: et periculosum est, si chelam ejus includat. Et mox. Clanculo calculum immittens (cancer), impedit conclusionem

ostrei; ac sic aperta claustra reperiens, tuto inserit chelas, visceraque interna depascitur. - Ceterum apud alios Latinos usuvenit in artibus tantum: scilicet

¶ 2. In plurali chelae, arum apud Astronomos saepissime dicuntur de signo illo coelesti, inter Virginem et Scorpionem posito, quod ab ipsius Scorpii brachiis occupari finxerunt: postea vero is locus Librae est assignatus.

¶ 3. Quod ad machinarum scientiam attinet, in ballistis chele est membrum quoddam ad similitudinem brachiorum cancri formatum.

Retrō

RĔTRO, partic. (re et suffix. ter): est autem

A) Adverbium, et

1. Praepositio.

A) Adverbium, est idem atque a tergo, post, in eam partem, quae a tergo est, et quum statui, tum motui inservit, ὀπίσω, ὄπισθεν (It. di dietro, indietro, addietro; Fr. par derrière, derrière, de derrière; Hisp. detras; Germ. rückwärts, hinterwärts, hinter, hinten, nach hinten; Angl. behind, on the back side, back, backwards).

B) Praepositio cum Accusat., et est post, pone.

Hirūdō

HĬRŪDO, ĭnis, f. 3. βδέλλα (It. sanguisuga, mignatta; Fr. sangsue; Hisp. sanguijuela;Germ. Blutigel; Angl. a leech, horse-leech, blood-sucker).

I.) Proprie est insectum palustre, sanguisuga etiam dictum, quoniam ejus est usus ad extrahendum sanguinem.

II.) Improprie. Horat. Art. P. 476. Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo, Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo. Cic. 1. Att. 16. a med. Illa contionalis hirudo aerarii, misera ac jejuna plebecula.

SVBEEQV

Si vales, bene est, ego quoque valeo.

Thēsaurus

THĒSAURUS, i, m. 2. — Thesaurus est acervus, collectio rerum pretiosarum, quae in futuros usus reconduntur, praesertim pecuniae, auri, argenti, gemmarum aliarumque id genus rerum: et etiam locus, ubi haec reconduntur (It. raccolta di cose preziose da serbarsi per i bisogni, tesoro, scrigno, arca; Fr. trésor amassé, provisions, écrin, coffre; Hisp. coleccion de varias cosas preciosas, tesoro, cofre, arca; Germ. der geborgene Werthgegenstand, das Hinterlegte, der Vorrath;Angl. a store or collection of things laid up for future use, treasure).

I.) Proprie.

¶ 1.Stricto sensu. — a) Generatim.

— b) Speciatim a JCtis, Paulo Dig. 41. 1. 31. accipitur pro veteri depositione pecuniae, cujus non exstat memoria, ut jam dominum non habeat.

— c) Et pro aerario principis vel arca largitionum principalium.

¶ 2. Latiore sensu est locus, in quo aliquid servandum reponitur, apotheca, conditorium, ripostiglio. — Poetice Naevius apud Gell. 1. 24. Orcinum thesaurum vocat vel

sepulcrum vel Inferos. — In Cod. Theod. 8. 5. 48. est depositorium publicum. borrea publica.

II.) Improprie, a similitudine, de quibusdam stellis in caelo.

III.) Translate.

¶ 1. Qua est locus seu conditorium.

¶ 2. Pro acervo, cumulo quocumque, in malam partem.

¶ 3. Item pro libro, in quo rerum plurimarum abundans copia sit.

¶ 4. Apud Plaut. Trin. prol. 18. et Ter. Eun. prol.10. est Thesaurus nomen comoediae.

Ballaena

BĂLLAENA, ae, f. 1., a Graeco φαλαινα teste Paul. Diac. p. 31. 4. Müll., est piscis, seu potius bellua marina ingentis magnitudinis, quae pilos in cute habet, et vivum animal, non ova parit, fetusque suos mammis nutrit, ut Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (21). et ibid. 13. 15. (41). et 11. ibid. 40. 95. (235). tradit. (It. balena; Fr. baleine; Hisp. ballena; Germ. der Wallfisch; Angl. a huge fisch).

Cētus

CETUS, i, m. 2. Latina vox pro Graeca κῆτος.

¶ 1. Est idem quod cetos, seu maximus piscis marinus. CĒTOS, i, n. 2. κῆτος, vox omnino Graeca, et significat magnum monstrum marinum, sive est nomen generale omnium majorum piscium maris, praesertim eorum, qui animal, non ovum pariunt.

¶ 2. Hoc nomine appellatur quoque caeleste sidus, quod fabulantur poetae, esse monstrum illud marinum, cui devoranda Andromeda objecta fuerat, a Persco occisum, deinde translatum inter astra, ceu virtutis ejus illustretestimonium.

Delphīnus

DELPHĪN, īnis, m. 3. et Delphīnus, i, m. 2. δελφὶν et δελφίς. - Delphinus

I.) Proprie est piscis marinus, vel potius bellua omnium animalium velocissima, etiam terrestrium et volucrum; ingentis et ponderosi capitis, pro voce gemitum edens similem humano, ore multum infra rostrum, medio paene in ventre, lingua mobili, brevi atque lata et suillae simili, dorso repando, rostro simo. Parit catulos decimo mense, interdum binos, et uberibus nutrit, sicut balaena: adolescit celeriter et tricenos annos vivere traditur. Amica est homini, et musicae et praecipue hydrauli sono.

- Delphinum silvis appingere, fluctibus aprum, proverbii genus apud Horat. Art. P. 30. de eo dictum, qui ea dicit, aut facit, quibus nunc non erat locus.

- In Circo delphinorum simulacra fuere supra columnas conspicuo loco posita, ad omen celeritatis et ad ornatum.

II.) Improprie.

¶ 1. Est hoc nomine sidus novem stellis constans, in parte caeli, quae dicitur zona torrida, inter Aquilam et Pegasum: de quo alii fabulantur, conciliasse Neptuno nuptias Amphitrites: alii unum esse ex iis Tyrrhenis nautis, qui Bacchum abducere conati ab eo in hujus generis pisces mutati sunt: alii fuisse illum, qui Ariona excepit a nautis in mare projectum.

¶ 2. Quas Vitruv.memorat delphinas aereas in machina hydraulica 10. 8. 1. Schneid., creduntur esse pondera quaedam similia iis, quae horologiis appenduntur; ita dicta quia delphinus capite

est crasso et gravi, ut dictum est: vel fortasse a figura.

¶ 3. Eadem ratione delphinos vocat Plin. 33. Hist. nat. 11. 53. (147). ornamenta tricliniorum, lectorum, vasorum ex auro, argento, vel aere.

Vēlōcissimus

VĒLOX, ōcis, adject. omn. gen. — Velox est celer, citus, ταχύς (It. ratto, presto, veloce; Fr. rapide, agil, leste; Hisp. veloz, rapido; Germ. rasch, schnell; Angl. swift, quick).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim agilis, levis, snello, agile, destro.

¶ 3. Velox via apud Senec. Med. 190. est quae velociter conficitur.

II.) Translate.

— Hinc Velox, ocis, m. 3. absolute, qui est celer cursu.

Rāia

RĀĬA, ae, f. 1. raia, razza, βάτος, genus piscis plani et cartilaginei, in tergo et cauda spinas habens iis simillimas, quae in rubo visuntur: unde et βάτον Graeci, id est rubum, appellarunt.

Mōnstruōsus

MONSTRŬŌSUS vel monstrōsus, a, um, adject. (monstrum). — Monstruosus est monstrum referens, portentosus, mostruoso, stupendo, τερατώδης, τερατικός.

Mōnstrum

MONSTRUM, i, n. 2. τέρας (It. cosa straordinaria, prodigio, mostro, segno dato dagli dei con un fenomeno straordinario; Fr. tout ce qui sorte de l'ordre naturel, signe donné par les dieux; Hisp. monstruo, signos dados por los dios; Germ. ein Wahrzeichen der Götter als naturwidrige Erscheinung; Angl. any ting out of the ordinary course of nature, a prodigy, monster).

I.) Proprie monstrum, vox ad religionem pertinens, est res naturae modum egrediens, sive sit deformis sive non: a monendo, quasi monestrum; monet enim, quae sit circa futura deorum voluntas: idque ex Gentilium superstitione, quibus futuri aliquid portendere videbatur, quidquid inusitatum et praeter naturae ordinem fieret.

II.) Translate monstrum dicitur quidquid deformitate sua naturae modum egreditur terroremque injicit.

¶ 1. De animalibus.

— a) Monstrum hominis convicium in hominem deformem, turpem, aut deterrimum.

— Sic morali ratione de homine pestifero et perniciosissimo.

— b) De feris et similibus.

¶ 2. De rebus et abstractis.

— a) De re quacumque perniciosa.

— b) Universim de quacumque re mira, inusitata, incredibili.

— Monstra dicere, loqui, incredibilia narrare, jactare miracula.

Phōca

PHŌCA, ae, et phōcē, es, f. 1. vecchiomarino, φώκη, vitulus marinus, belua, quae corio et pilis tecta est, canum modo coit, parit in terra pecudum more, et sono instar bovis mugit (est Phoca vitulina Linn.).

— Fingunt poetae, Protea vehi curru, quem junctae phocae trahant.

— Fabulantur etiam unum quemdam nepotem Cephisi ab Apolline in hunc piscem conversum.

Hippopotamus

HIPPŎPŎTĂMUS, i, m. 2. equus fluvialis, seu aquatilis, in Nilo praecipue nascens, binis ungulis, quales sunt bobus, dorso equi et juba et hinnitu, cauda obtorta, dentibus aprorum aduncis, sed minus noxiis, rostro resimo, tergoris ad scuta galeasque impenetrabilis, praeterquam si humore madeant. Depascitur segetes, et ex agro ferentibus vestigiis (quum intrat), ne quae revertenti insidiae comparentur. Ceterum Dion 51. 22. ait, ann. DCCXXV. primum hippopotamum Romae visum fuisse.

Hippocampus

HIPPŎCAMPUS, i, m. 2. ἱππόκαμπος et ἱπποκάμπη, piscis marinus parvus, capite et juba instar equi, cavallo marino. - Item marinum monstrum, equi simile, quo fabulantur ad currum juncto vehi maris numina.

Ostrea

OSTRĔA, ae, f. 1. et ostreum, i, n. 2. ὄστρεον.
— Ostrea (It. ostrica; Fr. huître; Hisp. ostra; Germ. die Auster; Angl. an oyster) est genus marinae conchae, aspera rotundaque testa, carne grati saporis, et ditiorum mensis conquisita. Plura eorum genera enumerat Auson. epist. 9., item Plin. 32. Hist. nat. 6. 21. (62). Cyzicena, Lucrina, Britannica, Medula, Leptica, Lucensia, Circejensia etc. Commendat in his spissa et crassiora, neque in luto capta, neque in arenosis, sed solido vado, spondylo brevi, atque non carnoso etc.

Sapidus

SĂPĬDUS, a, um, adject. (sapio) - Sapidus est gratum saporem habens, εὔχυλος (It. saporoso, saporito, gustoso; Fr. sapide, qui a du goût, savoureux; Hisp. sabroso; Germ. schmack haft; Angl. well-relished, savoury, tasted, sapid).

I.) Proprie.

II.) Translate. Alcim. 6. 458. sapidae raptim properate puellae. h. e.virgines prudentes

Mūrex

MŪREX, ĭcis, m. 3. κογχύλιον, piscis ex genere concharum, qui et bucinum dicitur: qua in voce de notatione nominis dictum est. Erat gratus in cibis: et praeterea ex ejus contriti sanguine, seu sanie color purpureus olim fiebat: unde et pro purpura, et pro ipso colore accipitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de pisce.

¶ 2. Speciatim a testa hujus piscis (eam enim veteres ad multos usus adhibuerunt) murex dicitur concha, qua oleum, unguentum, aut hujusmodi quippiam servatur.

¶ 3. Item tuba, qua utuntur Tritones: quae et concha appellatur. Hujus quoque appellationis ratio in BUCINUM dicta est.

¶ 4. Praeterea ponitur pro testa aspera et acuminibus obsita, qualis in muricibus aliisque marinis conchis cernitur.

II.) Translate.

¶ 1. Quoniam ex muricis contriti sanguine, seu sanie color purpureus olim fiebat; murex et pro purpura, et pro ipso colore accipitur.

— Et pro veste purpurea.

¶ 2. Ratione habita testae, qua murex obtegitur, ponitur pro asperitate et acuminibus saxi.

¶ 3. Et pro freno asperiore et acuminibus instructo, vel etiam ex testa muricis confecto.

¶ 4. Denique murices, τρίβολοι, sunt instrumenta, seu machinulae ferreis instructae cuspidibus, tetragona forma, quae in quamcumque partem inciderint, aculeos aliquos protendunt: unde in terram dolose conjici solent, ut iis hostilis equitatus ingruens induatur.

¶ 5. In illo Gell. 6. 4. Captivos in armario muricibus praefixo destitutos, et insomnia cruciatos, etc. vel militares illi murices, vel aculeati quicumque stimuli ad pungendum et lacerandum intelliguntur.

Būcinum

BŪCĬNUM vel buccinum, i, n. 2.

¶ 1. Est bucinae sonus.

¶ 2. Est etiam genus conchae marinae minoris, quae non nisi petris adhaeret, et circa scopulos legitur, ore rotundo, et in margine inciso, (quemadmodum ejus figuram exhibent Rondeletius et Gesnerus) unde et nomen accepit: nempe quia illa rotunditate refert vel bucinam, qua sonus editur, vel bucinatorem ipsum rotundantem os, dum bucina canit. Porro quia bucinator Graece κήρυξ dicitur, ex hac voce factum est aliud nomen huic conchae, murex, parva litterae mutatione. Ex bucino eliciebant olim pretiosum illum succum purpurae, quo vestes tingebantur: cujus usus nunc omnino amissus est.

Purpura

PURPŬRA, ae, f. 1. πορφυρα,

I.) Proprie est concha marina (ut conchylium, et murex, seu buccinum) alio nomine pelagia, ejusque succus pelagium.

— Scriptores passim et conchylium, et buccinum, et purpuram, eorumque varios gradus: item ipsas vestes aliquo eorum imbutas, purpuram appellare solent.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice magistratum significat, quia praeter pueros, olim soli magistratus et imperatores ea utebantur: quamquam procedente tempore ad matronas transiit, et ad viros etiam ditiores nobilioresque.

¶ 2. Adorare, aut contingere purpuram, est ad imperatorem accedere, eumque adorare, presentarsi, baciar la porpora del principe.

¶ 3. De marmore porphyrite, seu porphyretico (quem purpureum lapidem appellat Lucan. 10. 116.)

¶ 4. Apud Ovid. 8. Met. 80. purpura est capillus purpureus in capite Nisi Scyllae patris.

¶ 5. Denique hoc adnotandum, adeo rem caram fuisse purpuram, ut ad significandas res pretiosas una cum auro in sermone jungi soleat.

Mūrēnula

MŪRENŬLA, ae, f. 1. deminut. murenae, parva murena.

I.) Proprie. Hieronym. praef. in Job. Ut si velis anguillam, aut murenulam strictis manibus tenere, quanto fortius presseris, tanto citius elabitur.

II.) Translate in Sacris Litteris Cant. 1. 10. et alibi est catenula, torquis, colli ornamentum, ad muraenae figuram.

Mūrēna

MŪRENA, ae, f. 1. murena, μυραινα, piscis longitudine non dissimilis anguillae: a Graeco nomine allato. Feminini tantum sexus est. Nam masculus, teste Plinio 9. Hist. nat. 23. 39. (76)., zmyrus vel myrus vocatur, robustior quam muraena, et unicolor.

I.) Proprie. Plaut. Aulul. 2. 9. 2. Congrum, muraenam exdorsua, quantum potes.

— Optimae inter muraenas habebantur, quae capiebantur in freto Siculo, quas Macrob. 2. Saturn. 11. ex Varrone flutas vocari ait, quod in summa aqua prae pinguedine flutent. Martial. 13. 80. Quae natat in Siculo grandis muraena profundo, Non valet exustam mergere sole cutem.

— Fuit hoc piscis genus apud veteres in maximis deliciis, partim ob praestantiam saporis, partim ob insignem vivacitatem, partim etiam quia dominum agnoscere discebant, et ad manum accedere.

II.) Translate.

¶ 1. Inter varia mensarum citrearum vitia enumerat Plin. 13. Hist. nat. 13. 30. (98). muraenam nigro limite transcurrentem, h. e. nigram longamque venam in muraenae modum.

¶ 2. Item est monile. Isid. 19. Orig. 31. Muraena vulgo vocatur, quod scilicet auri metallo in virgulas lentescente quaedam ordinis flexuosi catena contexitur, in similitudinem muraenae serpentis.

Monīle

MŎNĪLE, is, n. 3. — Monile est ornamentum colli ex auro, aut margaritis, aut gemmis: proprium feminarum; quum torquis sit hominum: tametsi et pueris, praesertim delicatius ornatis, aliquando tribuitur: ita dictum fuit, quia virtutis admoneat; primo enim ob aliquod egregium factum ingenuis juvenibus tribui solitum videtur: ὑπὸδερίς, ὅρμος (It. collana, monile, vezzo; Fr. collier; Hisp. collar; Germ. das Halsband, die Halskette; Angl. an ornament for the neck, a necklace, collar). Occurrit

— a) De feminis.

— b) De pueris.

— c) In collis equorum, aliorumve animalium.

Salmō

SALMO, ōnis, m. 3. salamone, sermone, genus piscis marini, qui etiam fluvios subit semelque gustata aqua dulci vix unquam in mare regreditur. Plin. 9. Hist. nat. 18. 32. (68). In Aquitania salmo fluviatilis marinis omnibus praefertur. Auson. Edyll. 10. 97. Nec te puniceo rutilantem viscere, Salmo, Transierim, latae cujus vaga verbera caudae Gurgite de medio summas referuntur in undas, Occultus placido quum proditur aequore pulsus. Tu loricato squamosus pectore, frontem Lubricus, et dubiae facturus fercula coenae, Tempora longarum fers incorrupte morarum, Praesignis maculis capitis: cui prodiga nutat Alvus, opimatoque fluens abdomine venter.

Esox

ĔSOX, ōcis, m. 3. ἴσοξ, genus piscis, qui praecipue in Rheno insigni magnitudine crescit: alii lucium, alii salmonem putant, alii probabilius eumdem faciunt atque Italorum storione, qui et attilus dicitur.

Volātilis

VŎLĀTĬLIS, e, adject. (volo) qui volat, πτηνός, πτερόεις (It. volatile, volante; Fr. qui vole, volatil; Hisp. volatil; Germ. fliegend, geflügelt; Angl. flying, volant, volatile).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe sumitur pro celeri, veloci, ut ferrum volatile est sagitta, ferrea cuspide praemunita, quae ex arcu emissa celeriter fugit, valocitatem adjuvantibus pennis.

¶ 2. Volatilis lepra est per totum corpus discurrens apud Vulg. interpr. Lev. 13. 57. Lepra volatilis et vaga.

¶ 3. Volatile linum est velum navis apud Cassiod. 5. Variar.17.

¶ 4. Denique volatilis accipitur et pro fluxo, caduco, quod facile praeterit, transit, elabitur. Ovid. 10. Met. 519. Labitur occulte fallitque volatilis aetas, Et nihil est annis velocius.

— Figurate Seneca Ep. 123. sub fin. Gloria vanum et volatile quiddam est auraque mobilius.

— Hinc Volatile, is, et saepius plur. num. volatilia, ium, n. 3. absolute, substantivorum more, sunt volucres.

I.) Proprie.

II.) Translate. Ambros. 2. Hexaem. 4. Volatilia caeli. h. e. angeli.

Alec

ĀLEC vel hālec sive allec, ēcis, n. 3., et ālex vel hālex sive allex, ēcis, comm. gen. 3. - Alec (It. salamoja, salsume; Fr. saumure; Hisp. salmuera; Germ. Fischlake;Angl. a sorte of pickle, brine), si Plinium audimus 31. Hist. nat. 8. 44. (95). primo et proprie significat faecem gari, seu muriae imperfectam, nec colatam: deinde transiit et ipsum in cibos, et notat genus quoddam salsamenti garo et muriae similis, sed tamen distincti ab iis. Conflciebatur enim ex quibusdam

minutis pisciculis, vel ex eorum intestinis salito liquamine aspersis, maceratis et tabefactis. Pervenit deinde, ut addit Plin., etiam ad ostreas, echinos, urticas, cammaros mullorumque jocinora (hoc Apiciiinventum fuit) et ad luxuriam transiit. Ex quo intelligimus duplicis generis esse alecem, vilis nempe ac pauperum, et pretiosi ac divitum mensis aptum.

- Juxta nonnullos est etiam hoc nomine pisciculus quidam vilis, ita dictus vel quod alece aptissime condiatur, vel quod ex eo primum alec fieri coeperit. Sed alii rectius putant non piscem aliquem peculiarem hoc nomine significari, sed generatim viles pisciculos, qui alece condiri solent.

Salliō

SĂLLĬO, săllis, sălĭvi, et sălĭi, sălĭtum, (salsum) sălire, a. 4. (sal) - Salio est salem aspergo, sale condio, ἐλίζω (It. insalare, salare; Fr. saler, soupoudrer; Hisp. salar; Germ. salzen; Angl. to season with salt, salt, powder, pick).

- Hinc Salsus, a, um, adjectivorum more. - Salsus est salis gustum habens, sale aspersus, salitus,

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim salsae dicuntur etiam lacrimae, sudor et sanguis. re enim vera tales sunt.

¶ 3. Item salsa dicitur rubigo, qua ferrum absumitur, tum quia gustu salso est, tum quia aquae salsae more rodit.

II.) Translate.

¶ 1. Est sapidus, sapore praeditus, saporito, gustoso.

¶ 2. Hinc percommode refertur ad sermonem urbanum, lepidum, facetum, argutum, et dictis tamquam salibus aspersum conditumque, unde risus movetur, aut mordetur aliquis et pungitur, faceto, grazioso, acuto, frizzante, mordace, σκοπτικος, γελοῖος.

- a) De rebus.

- b) De hominibus.

- Salsum, i, n. 2. absolute, idem ac salsamentum.

Asellus

ĂSELLUS, i, m. 2. deminut. ab asinus, parvus asinus (It. asinello; Fr. petit âne, ânon;Hisp. asnillo, borriquillo; Germ. ein Eselchen, kleiner Esel; Angl. an ass-colt, a little or young ass).

I.) Proprie. Asellus est domesticum animal omnibus notum.

- Narrare fabellam asello surdo proverbialiter dixit Horat. 2. Ep. 1. 199., et est rem narrare iis, qui ne auribus quidem, nedum mente quidquam percipiunt.

- Asellus in via cum lassus fuerit, diverticula quaerit proverbialiter dixit Hieronym. Ep. 107. ad Laetam n.10.: et sensus est, a nimio labore et fatigatione abstinendum, ne pertaesi omnia deponamus.

II.) Improprie.

¶ 1. Obsceno sensu bipes asellus dicitur de homine magnis conditionibus instructo.

- Idem obscenus sensus latet et in illo, quod proverbii modo legitur apud Petron. Satyr. 24. Post asellum diaria non sumo. h. e. post pretiosum et delicatum cibum non comedo vilia.

- Eodem ferme sensu pro corpore humano ad libidinem prono dixit id. Hieronym. Vit. S. Hilarion. Ego, aselle, faciam ut non calcitres, nec te hordeo alam, sed paleis; fame te conficiam et sitis gravi onerabo pondere; per aestus indagabo et frigora, ut cibum potius quam lasciviam cogites.

¶ 2. Asellus est etiam nomen piscis marini, ita dicti, quod sit colore cinericio.

¶ 3. Praeterea est asellus nomen duarum stellarum in signo Cancri. Juppiter enim bello adversus gigantes edixit, ut omnes dii sibi opem ferrent. Adfuerunt Satyri quoque et Sylvani asinis insidentes, qui, cum in conspectu hostium essent, consternati sunt, eoque perstrepuere tumultu, ut gigantes metu perterriti diffugerent. Asini ergo princeps causa victoriae diis fuerunt. Hoc merito a Jove inter sidera collocati sunt. Exiguum inter has duas stellas spatium nubecula occupat, quam Praesepia dicunt. Porro hanc fabulam narrat Hygin. 2. Astron. 23., ubi etiam addit aliam de iisdem hoc modo. Bacchus furore objecto a Junone cum fugeret per Thesprotiam, ad Jovis Dodonaei templum tendens, pervenit ad paludem quamdam, quam duorum asellorum ope feliciter transvectus, eos inter astra collocavit (V. etiam Lactant. 1. 21.). Plin. 18. Hist. nat. 35. 80. (353). Sunt in signo Cancri duae stellae parvae, Aselli appellatae, exiguum inter illas spatium obtinente nubecula, quam Praesepia appellant. Haec cum sereno caelo apparere desierit, atrox hiems sequitur. - NB. Nonnulli asellum accipiunt pro furca, pertica, fulcro alicui rei sustinendae

Ārefaciō

ĀRĔFĂCĬO vel arfacio, făcis, fĕci, factum, facere, anom. - Arefacio est aridum facio, sicco (It. asciugare, seccare; Fr. faire sécher, dessécher; Hisp. secar, desecar; Germ. trocken machen, trocknen; Angl. to dry, make dry).

Ādāmus

Adamus (-i, m.) sive Adam (m., indeclinabile) est praenomen masculinum, quod ex Adam venit, Bibliis pristino homine, cuius nomen Hebraice terram significat.

Eva

Secundum Biblia, Eva (etiam Heva vel Hava scripta; Hebraice חַוָּה Hawwāh, Graece Εὕα) fuit omnium mulierum prima, quam Deus ex Adam protoplasti costa formavit, quam intuitus Adam, ait, "Haec nunc os ex ossibus meis / et caro de carne mea! / Haec vocabitur Virago, / quoniam de viro sumpta est haec" (Genesis 2:23). Eva a serpente seducta edit de fructo vetito, maritoque ut idem faceret, persuasit. Hac de causa difficultati pariendi, et rigidae subiectioni, peculiariter a Deo iudice addicta est. Dicitur hic eventus fuisse causa mortis hominum.[1]

Imāginō

ĬMĀGO, ĭnis, f. 3. - Imago est simulacrum, species, exemplar, alicujus rei repraesentatio, εἰκών (It. immagine, figura, simulacro, ritratto; Fr. représentation, image, ressemblance, portrait; Hisp. imagen, representacion, semejanza; Germ. die Nachbildung, das Abbild eines Gegenstandes, Bild, Bildniss; Angl. an image, figure, likeness, picture, a representation or resemblance of a thing).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) De hominis aut rei imagine picta, sculpta etc.

¶ 2. Speciatim ac saepe refertur ad nobilitatem. Nam apud Romanos qui majorum suorum habuerunt imagines, ii nobiles; qui suas tantum, ii novi; qui nec majorum, nec suas, illi demum

ignobiles appellati sunt.

- Imaginem porro sui ponere non temere omnibus licuit, sed iis tantum, qui magistratus curules gessissent. Has imagines primi patritii posuerunt, quod iis primis curules magistratus patuerunt, unde jus imaginis fuit Post autem, ubi plebs eosdem curules magistratus est nacta, tum et ipsa imagines ponere, easque relinquere cum nobilitate posteris suis coepit.

II.) Translate.

¶ 1. A Poetis praecipue, quod oculorum est proprium ad aures transferentibus, Echo dicitur imago, Eco, quia vocis imago est quaedam.

¶ 2. Per metaphoram generatim imago dicitur species rei, quae mente et cogitatione percipitur.

¶ 3. Speciatim apud Rhetores imago est oratio demonstrans corporum aut naturarum similitudinem, ut Cic. 1. Invent. 30. 49. definit. Item, imago est formae cum forma cum quadam similitudine collatio, ut est apud eumd. 4. Herenn. 49. 62. Pertinet autem ad hypotyposin, aut ethopoeiam.

- Hinc imagines dicuntur descriptiones rerum, et comparationes, et similitudines animo conceptae et verbis explicatae, immagini, idee.

¶ 4. Item speciatim cum addita significatione rei ab exemplari desumptae (coll' idea accessoria della copia in contrapposto all' originale) imago est adumbrata veritas et similitudo, sed debilis, languida, un' ombra, uno schizzo, una languida copia, una apparenza.

Creātiō

CRĔĀTĬO, ōnis, f. 3. creandi actus.

¶ 1. Speciatim est procreatio.

¶ 2. Item electio.

Creō

CRĔO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Creare est gignere, facere (It. creare, generare; Fr. produire, créer, procréer; Hisp. producir, criar, procrear; Germ. hervorbringen, erzeugen, erschaffen; Angl. to make, create, form, generate, beget).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) De iis, quae a rerum natura gignuntur.

- b) De generatione animalium, et praesertim hominum.

- c) Denique ponitur aliquando de animo ac mente: ad rem Cic. 2. Orat. 54. 219. Sed cum in illo genere perpetuae festivitatis ars non desideretur; natura enim fingit homines et creat imitatores et narratores facetos etc.

¶ 2. Speciatim creare fuit solemne verbum apud Romanos pro suffragiis eligere.

II.) Translate est efficere, facessere, exhibere.

Glaeba

Glaeba, ae, f. 1. - Glaeba est frustum terrae, βῶλος (It. zolla; Fr. motte de terre, glèbe; Hisp. terron de tierra; Germ. d. Erdscholle, d. Stück Erde, Erdstück; Angl. a clod or lump of earth, glebe).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de terra, qua humatur cadaver.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen dicitur de agris.

¶ 2. Saepe vero pro fundo et possessione accipitur in Cod. Justin. et Theodos.

¶ 3. Dicitur etiam de aliis rebus, ut gleba turis.

Frustum

FRUSTUM, i, n. 2. rei cujusque particula, τέμαχος (It. pezzo, particella; Fr. morceau, bouchée, un peu; Hisp. pedazo, bocado, retal; Germ. Stück, Bissen; Angl. a bit, or piece of any thing).

Costa

COSTA, ae, f. 1. Costae sunt ossa oblonga et incurva, quibus animalium pectus saepitur, veluti vallum cordis et pulmonum. (It. costa; Fr. côte; Hisp. costilla; Germ. die Rippe; Angl. a rib, a side).

I.) Proprie.

II.) Translate.

- a) Generatim dicitur de ea instrumentorum parte, quae costae similitudinem refert: ad rem Virg. 2. AEn. 16. Instar montis equum, divina Palladis arte, AEdificant, sectaque intexunt ablete costas.

- b) Speciatim de rotundis navium lateribus.

Comedō

CŎMĔDO, ĕdis, ēdi, ēsum vel rarius estum, ĕdere, a. 3. (cum et edo). Comedere est simul edere, sed occurrit fere pro omnia omnino edere, edendo consumere, vorare (It. mangiare; Fr. manger, avaler; Hisp. comer, mascar, tragar; Germ. essen, durch Essen aufzehren, aufessen; Angl. to eat, eat up).

I.) Proprie dicitur de animalibus.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe ponitur pro dilapidare, absumere, dissipare.

¶ 2. Comedere aliquem oculis est avide et cupide aspicere.

¶ 3. Comedere se pro curis macerari, tristem esse.

Vetō

VĔTO, vĕtas, vĕtŭi et raro vĕtāvi, vĕtĭtum et raro vĕtātum, vĕtare, a. 1. — Veto est impero ne fiat, prohibeo, abstineo, κωλύω (It. non permettere, proibire, vietare; Fr. ne pas permettre, faire défense, défendre, interdire, prohiber; Hisp. vedar, defender, prohibir; Germ. nicht geschehen lassen, nicht lassen, widerrathen, verbieten; Angl. to forbid, prohibit).

¶ 1. Generatim. Occurrit

— 1.°) Universim.

— 2.°) Fuit verbum proprium praetoris.

— 3.°) Item tribunorum pleb.

— 4.°) Item in re augurali.

¶ 2. Speciatim est prohibeo, arceo, defendo, impedio ne quippiam fiat: construitur autem

— Hinc Vetitum, i, n. 2. absolute, substantivorum more.

¶ 1. Est res vetita.

¶ 2. Et interdictum.

Imperō

IMPĔRO vel inpero, as, āvi, ātum, are, 1. - Imperare est praecipere, mandare, jubere, praescribere, ab in et paro. ἐπιτάττω (It. comandare, imporre, ordinare;Fr. commander, donner un ordre, ordonner, enjoindre, prescrire; Hisp. mandar, ordenar; Germ. etwas auferlegen, anbefehlen, gebieten, vorschreiben; Angl. to command, enjoin, order).

Miseria

MĬSĔRĬA, ae, f. 1. (miser) est aerumna, malum, calamitas, qua homo angitur et fit miser, ταλαιπωρία (It. miseria, calamità, disgrazia; Fr. malheur, misère, détresse; Hisp. miseria, desgraria, desdicha, infortunio; Germ. das Elend, Unglück, die Noth, Armseligkeit; Angl. trouble, misfortune, calamity, misery, wretchedness).

¶ 1. Generatim. — In fabulis Miseria est Erebi et Noctis filia.

¶ 2. Speciatim dici videtur de malo paupertatis.

¶ 3. Item speciatim est dolor, angor, molestia, quae ex malo, et aerumna oritur, afflizione, travaglio, affanno.

¶ 4. Item pro labore.

Miser

MĬSER, ra, rum, adject. - Miser est aerumnosus, infelix, afflictus, calamitosus, ἄθλιος, δύστηνος, τάλας (It. misero, infelice, meschino; Fr. misérable, malheureux, digne de pitié; Hisp. miserable, desdichado, infeliz, misero: Germ. elend, unglücklich, traurig, jämmerlich, bemitleidenswerth, armselig, kläglich, schlecht, leidig, misslich; Angl. miserable, wretched, distressed, unfortunate, woful, piteous).

Īnfēlīx

INFĒLIX, ĭcis, adject. (in privat. et felix). - Infelix proprie est infecundus, sterilis, sterile, ἄφορος.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Passive est infortunatus, calamitosus, miser, cui nihil succedit, infelice, sfortunato, misero, δυστυχής.

- a) De hominibus.

- b) De abstractis et inanimis.

¶ 2. Active, seu per metonymiam dicitur de iis, quae infelicem faciunt:

¶ 3. Pro inauspicato, tristi, adverso.

Fēlīx

FĒLIX, īcis, adject. omn. gen. - Felix proprie est fecundus, frugifer, ferax, εὔφορος, γόνιμος (It. fecondo, fertile, ferace; Fr. fécond, fertile; Hisp. fecundo, fertil;Germ. fruchtbar; Angl. fruitful, fertile).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in sacris felices arbores habebantur quercus, aesculus, ilex, suber, fagus, corylus, sorbus, ficus alba, pirus, malus, vitis, prunus, cornus, lotus: atque hae diis superis sacrae erant. Contra infelices ficus atra, filix, acrifolium, ruscus, pirus silvestris, rubus, sentes, alaternus, salix, et quaecumque baccam nigram nigrosque fructus ferunt: quae inferum deorum in tutela erant.

II.) Translate dicitur

A) De eo, qui felicitatem affert; et

B) De eo, qui felicitate fruitur.

A) Active, h. e. de eo, qui felicitatem affert, quum de re dicitur, faustum significat, prosperum, secundum, utilem, commodum, prospero, utile; quum de persona, est propitius, seu qui alios facit felices.

B) De eo, qui felicitate fruitur, felix est is cui omnia succedunt, fortunatus, florens, beatus, εὐδαίμων, μακάριος (It. felice, fortunato; Fr. heureux, qui a du bonheur;Hisp. dichoso, feliz, afortunado; Germ. glücklich, im glücklichen Zustande befindlich, glückselig, beglückt; Angl. happy, fortunate, felicitous). Occurrit

- a) Absolute. - Cum contrario infelix - Interdum est dives, beatus, ricco.

- b) Cum Ablativo.

- c) Cum Genitivo.

- d) Cum Infinito.

- NB. De cognom. Rom. Felix activa et neutra significatione occurrit; prosper et faustus activa tantum, sunt enim felicitatem afferentes; fortunatus et beatus passiva, sunt enim fortunae donis locupletati. Felix et beatus tum de personis, tum de rebus; prosper, faustus itemque secundus de rebus tantum usurpantur. Secundum a v. sequi dicitur id, quod ad rei cursum pertinet eique favendo in causa est, cur ad eventum festinet; prosperum (quod a pro spe deducunt) ad successum pertinet et significat rem ex voto successisse; faustum ad religionem spectat, ac rem ex deorum immortalium munere et benignitate evenisse denotat; fortunatus est is, cui fortuna maxime favit, fortunae filius; felix vero is, cui omnia, quae coepit ac gessit, prospere evenerunt, ita tamen ut felicitas objectiva, uti ajunt, sit potius quam subjectiva, sive in externis potius rebus, quam in homine ipso consistat; contra beatus est is, cui omnia abunde sufficiunt, ut cupiditatibus suis satisfaciat; is cui nihil deest, qui talis est subjective, uti ajunt, sentit enim se beatum esse ac sorte sua contentus est.

[Posteritās]

POSTĚRĬTAS, ātis, f. 3. posterum, seu futurum tempus, et ipsi homines, qui post nos erunt, οἱ ἀπόγονοι (It. posterità, discendenti, posteri; Fr. postérité, descendants;Hisp. posteridad, descendienti; Germ. d. Zukunft, zukünftige Zeit, Nachwelt, Nachkommenschaft; Angl. posterity, succeeding generations, descendants, afterages).

I.) Proprie. — In posteritatem, in posterum. — Dicitur interdum de tempore mox futuro, etiam viventibus nobis.

II.) Translate.

¶ 1. De bestiis.

¶ 2. Posteritas quatenus opponitur prioritati, ut barbare loquuntur scholae.

[Adulēscēns]

ĂDŎLESCENS vel adulescens, entis, substant. m. et f. 3. (adolesco). - Adolescens est homo qui pueritiam excessit, et nondum ad juventutem pervenit: ita dictus, quod eo maxime tempore crescat (It. giovane; Fr. jeune homme ou fille; Hisp. joven; Germ. ein junger Mann, junges Weib; Angl. a young man, young woman). Ejus aetas incipit ab anno decimo quarto, et usque ad vigesimum octavum protenditur, ut docet Isid. 11. Orig. 2. 4., vel (quod parum distat) ab anno decimoquinto usque ad trigesimum, ut docet Varro apud Censorin. Die nat. 14. Sunt etiam qui incipere ajunt anno duodecimo, et desinere vigesimo secundo, quod eo anno fere homines crescere desinant. Sed haec postrema annorum assignatio aut nunquam, aut certe vix apud Latinos scriptores locum habet. Quin ab ipsis interdum adolescentes dicuntur., qui annum trigesimum excesserunt: ut a Cic. 2. Orat. 2. 8. adolescens vocatur L. Crassus, qui trigintaquatuor annos natus erat: a Sallust. Catil. 49. C. Caesar, qui triginta tres, vel, ut alii volunt, triginta quinque, adolescentulus nominatur: et a Nep. Attic. 8. et 16., itemque a Cic. 2. Phil. 44. 113. Brutus, et Cassius, quo anno praeturam gerebant, hoc est aetatis quadragesimo, adolescentes nuncupantur. Id. 2. Phil. 46. 118. se adolescentem vocat loquens de suo consulatu, quem gessit aetatis anno quadragesimo quarto. Id. 1. Catil. 8. 21. senatorem Sextium adolescentem appellat: quae omnia pluribus ostendit Manut. ad Cic. 2. Fam. 1. Vide hac de re et A. Mai. Class. Auct. Tom. 1. p. XXVI. adnot. 3. His tamen, aliisque locis, quae afferri possent, non tam aetatis annos notare voluisse videntur, quam ejus vigorem floremque: vel dicendum, adolescentes vocari homines tam grandes natu, ratione seu respectu seniorum, quibuscum loquuntur vel comparantur. Senum enim mos est juniores se adolescentes appellare.

[Dehinc]

DĚHINC, adverb. (de et hinc). - Dehinc(ex de et hinc, haud aliter atque abhinc, exhinc, etc.) idem est atque hinc, nisi quod praepositio de, non modo vim addit, verum etiam in significationem auditorum animos facile convertit (It. di quà, da questo luogo; Fr. d'ici, à partir d'ici; Hisp. de acá; Germ. von hier an, von hier weg, von diesem Punkte weg; Angl. from thence).

[Senex]

SĚNEX, sěnis, adject. (seneo) — Senex, multorum annorum qui est, vetus, antiquus: et fere dicitur de provecta aetate animantium, γηραιός, παλαιός (It. vecchio; Fr. âgé, vieux, chargé d' années, vieillard; Hisp. viejo; Germ. alt, bejahrt, e. Alter, Greis; Angl. old, aged, ancient); occurrit autem

A) Adjective; et

B) Substantivorum more.

A) Adjective.

¶ 1. Positiv. senex

— a) De hominibus.

— b) De bestiis.

— c) De inanimis.

¶ 2. Compar. senior: at senius in recto et quarto casu non est, quod sciam, in usu, inquit Forcellinus; legitur tamen apud Boeth. in Categ. Arist. 4. p. 284. Migne. Aliud antiquius dicimus, aliud senius. Antiquius in iis, quae inanimata sunt, ut Porphyrio placet; senius vero in iis, quae anima non carent.

— a) De personis.

— b) De rebus.

B) Substantivorum more, vir aut femina grandis natu: est autem senex idem ac senior, nulla habita ratione comparativi, apud Poetas, vecchio, vecchia, γέρων, γραῦς.

¶ 1. Positiv. senex.

¶ 2. Compar. senior.

— 1.°) Generatim. — Nominibus additur, ut junior.

— 2.°) Speciatim apud Hebraeos, seniores, πρεσβύτεροι

— a) Erant principes tribuum vel capita familiarum, ex quibus una cum principibus sacerdotum et scribis componebatur Synedrium seu Sanhedrin.

— b) Et etiam qui erant in singulis oppidis praefecti, et synagogis praeerant.

— c) Item civitatis proceres et judices.

— d) Etiam majores, antenati.

— 3.°) Senior est etiam sacerdos, presbyter.

¶ 3. Aliquando senex et senior est non tam aetatis, quam honoris vocabulum, unde factum Italorum signor, Gallorum seigneur et Hisp. seňor. — In titulis Imperatorum. Senex et vetus differunt. nam senex respicit aetatem ejus, qui diu vixit: vetus aetatem aliorum, ante quos vixit, licet fortasse ad senectutem non pervenerit. — Sic veteres dicuntur senes, ut vetulus pro sene. — De differentia autem inter v. senex et senior, haec subjicio. Serv. ad Virg. 5. AEn. 409. de hac voc. ita disserit, ut secundum Varron. senior, et etiam juvenior, comparativi sint per imminutionem. Hinc apud Virg. 6. AEn. 304. Jam senior: sed cruda deo viridisque senectus. additum enim hoc ad exprimendum, quid sit senior. Item Ovid. 12. Met.464. inter juvenem- que senemque. Ergo senior non satis senex. Dicit autem hoc Varro in lib. ad Cic. Sic Comment. in Donat. art. p. 232. 20. Hag. Senex dicitur a deminutione sensus, et plus significat positivus istius nominis, quam comparativus, quia senior dicitur, qui intra senectutem est; senex vero, qui ad ultimam jam pervenit aetatem. Varro apud Censorin. de die nat. 14. discrimen statuit inter seniorem et senem: illum dicit esse ab anno XLV. usque ad LX., quod tunc primum senescere corpus incipiat: hunc ab anno LX. usque ad finem vitae, quod ea aetate corpus senio jam laboret. Sed in usu loquendi hoc non servatur. Nam apud Liv. 30. 30. Hannibal annus jam natus XLIV. non seniorem se, sed senem nominat. Quare verius est, seniorem et senem promiscue adhiberi.

Silicernium

SĬLĬCERNĬUM, ĭi, n. 2. — Silicernium est cena funebris, quam alio nomine exsequium scriptores vocant, περίδειπνον.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. Silicernium dicitur cena funebris, quam Graeci περίδειπνον vocant. Sed Verrius existimat, cibi genus, quod nos farcimen dicimus, quo purgabatur fletu familia, silicernium dici: quod, cujus nomine ea res instituebatur, is jam silentium (al. silicem) cerneret. Caecilius: Credidi, silicernium ejus me esse esurum.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de farcimine.

II.) Translate est convicium in senem, quasi ejus causa brevi silicernium futurum sit.

Sexus

SEXUS, us, m. 4. - Sexus est habitus, natura, id quo animal masculum a femina distinguitur, γένος, ἕξις (It. sesso; Fr. sexe; Hisp. sexo; Germ. d. Geschlecht; Angl. a sex).

I.) Proprie.

— a) De homine.

— b) De bestiis.

— c) De plantis.

II.) Metonymice, αἰδοῖα quoque ipsa, quibus sexus distinguuntur, sexus appellantur.

Pūpa

PŪPA (guod legitur et puppa), ae, f. 1. fanciulla, παιδισκάριον, καράσιον, κόρη, κορίδιον, puella.

I.) Proprie.

II.) Translate dixere pupas imagunculas quasdam puellares, ex linteo insutas, tomento infarctas, vestibus amictas, quibus virgines in prima pueritia lusitare solebant, quas pubertati vicinae tamquam virginitatis suae insignia Veneri offerebant, ut fauste futurum matrimonium cederet: Itali bambole, nostrates vero vulgo pue vocant.

Puella

PŬELLA, ae, f. 1. deminut. puerae pro puerula. — Puella est femina in tenera aetate, κόρη (It. fanciulla; Fr. jeune fille; Hisp. muger joven, moza; Germ. das Mädchen;Angl. a girl, damsel, wench, young woman).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Speciatim Augusteo saeculo, gliscente morum depravatione, apud Poetas praesertim, Catull., Horat., Ovid., Propert., Tibull., ac deinceps apud Martial. aliosque passim puella dicitur quaecumque mulier virorum amoribus inservire potest.

II.) Translate.

¶ 1. Puella est magis viridioris aetatis nomen, quam virginitatis. Nam puellae quoque dicuntur, quae jam maritum habent, immo et gravidae sunt, atque adeo eae etiam, quae pepererunt.

¶ 2. Puellam de catella Martial. 1. 110. nec invenimus Dignum tam tenera virum puella.

Vetulus

VĔTŬLUS, a, um, adject. deminut. a vetus, de eo dicitur, qui senium et vetustatem Ingressus est: tametsi et pro vetere et sane passim accipitur, antiquus, vetustus, senex, vecchio: usurpatur autem tum de personis, tum de rebus.

— Hinc absolute, substantivorum more Vetula, ae, f. 1. anus, anicula, vecchietta, vecchia

— Vetulus, i, m. 2. senex, vecchietto, vecchio.

Anus

ĂNUS, ŭis et per syncopen ûs, f. 4. - Anus est mulier vetula, mulier multorum annorum, matrona aetate provecta. (It. vecchia;Fr. vieille femme, vieille; Hisp. vieja; Germ. die Alte oder Bejahrte; Angl. an old womann, old wife).

Ānus

ĀNUS, i, m. 2. proprie et generatim est circulus. Speciatim vero

¶ 1. Anus est ipse anulus.

¶ 2. Saepius est pars posterior, qua animal excrementa ejicit, atque etymon est ab ejus rotunditate (It. podice, culo; Fr. anus; Hisp. ano; Germ. der After; Angl. anus).

Dēcrepitus

DĒCRĔPĬTUS, a, um, adject. extremae aetatis senex.

Fictus

Fictus, a, um, adjectivum - est simulatus, praeter verum excogitatus, falso, finto. Occurrit

- a) Saepissime de rebus.

- b) Fictus dicitur interdum etiam de personis, et est qui fingit.

Fictum, -i

Fictum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est res ficta.

Fictum, adv.

Fictum adverbii vice pro ficte.

Fictē

FICTĒ, adverb. simulate, πεπλασμένως

Anima

ĂNĪMA, ae, f. 1. - Anima proprie est elementum illud tenue, subtile ac leve, quod terram circumfunditur, a nobisque inspiratur et expiratur (It. aria; Fr. air; Hisp. ayre; Germ. die Luft; Angl. air).

¶ 1. Anima generatim est quidquid spirat et inspiratur, sive est aer elementaris.

¶ 2. Speciatim est aer spirans, qui movetur, h. e. ventus.

¶ 3. Item speciatim accipitur pro spiritu seu halitu, quem ore accipimus ac reddimus.

¶ 4. Quoniam vero vita per respirationem manifestatur; ita saepissime anima ponitur pro vitali principio, hoc est pro vita.

- a) Generatim.
- b) Hinc speciatim plurimae usu venerunt locutiones, quarum hae sunt praecipuae. Plaut. Mil. glor. 3. 1. 137. et Ovid. 2. Met. 644. Adimere animam alicui. Virg. 9. AEn. 443. Auferre animam alicui. Ovid. 6. Met. 540. Eripere alicui animam. Ter. Adelph. 3. 2. 16. Extinguere alicui animam. Ennius 2. Ann. 40. Privare aliquem animâ. Senec. OEt. 24. Seducere ab anima artus. - Ovid. 5. Met. 222. Concedere animam alicui. Ter. Adelph. l. c. et Sall. Jug. 16. Relinquere alicui animam. Ovid. 1. Trist. 3. 129. Subducere animam morti. Id. 2. Met. 644. animas tibi reddere ademptas Fas erit. Lucan. 7. 769. Inspirare alicui animam. - Cic. 1. Tusc. 9. 19. et Rosc. com. 8. 24., Coelius apud Cic. 8. Fam. 13., Liv. 26. 14. et Seneca Ep. 101. aliique. Agere animam. h. e. esse morti proximus. V. AGO B. II. e. Cic. 4. Herenn. 44. et 14. Fam. 4. 5. amittere. Ovid. 7. Met. 604. Claudere animam laqueo. Id. 5. Met. 222. dare. h. e.morti occumbere. Curt. 7. 7. 35. Defecit eum anima. Nep. Hann. 1. Deponere animam. Lucret. 3. 357. dimittere. Cic. Sext. 38. 87. edere. Id. 1. Tusc. 9. 19. et Mil.18. 49., Varr. 1. R. R. 3. 69., Nep. Pausan. 5. et Sueton. Aug. 99. efflare. Virg. 1. AEn.98. effundere. Ovid. 12. Met. 508. vivacem animam missis olidere silvis. Nep. Epam.9. Emittere animam. Ovid. 6. Met. 247. exhalare. Id. 6. ibid. 618. expellere. Id. 5. ibid.106. expirare. Seneca OEd. 344. Exprimere reluctantem animam. Ovid. 15. Met. 175. exturbare. Id. 14. ibid. 777. exuere. Id. 7. ibid. 591. finire. Virg. 3. AEn. 140. linquere dulces animas. Lucret. 6. 1232. mittere. Ennius 5. Ann. 7. animam de corpore mittere. Virg. 4. AEn. 243. mittere sub Tartara. Id. 12. ibid. 230. animam objectare periclis. Plaut. Amph. 1. 1. 88. Animam omittunt, prius quam loco demigrent. Virg. 4. G. 238. animas in vulnere ponere. Id. 6. AEn. 436. projicere. Id. 3. G. 495. Et dulces animas plena ad praesepia reddunt. Vellej. 2. 123. 3. Animam caelo reddere. Nep. Eum. 4. Eum anima reliquit. Virg. 9. AEn. 349. Purpuream vomere animam. h. e. sanguinem, in quo anima, hoc est vita continetur. Sunt qui aliter leg. V. Servium. Tac. 1. Ann. 42. Trahere animam precariam inter infestos.
- Hinc etiam figurate animam debere dicitur is, qui adeo immodico aere alieno obstrictus est, ut et ipse quoque creditori addicendus sit, secundum antiquum morem, quo debitores, qui solvendo non essent, nexi creditoribus tradebantur: quod et Graeci dicunt, teste Donato, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ὀφείλειν.

¶ 5.Hinc anima ponitur etiam saepe pro vitali animalium vi, sive pro ea facultate, qua vivimus et sentimus, quaeque nobis cum brutis animantibus est communis; hinc differt ab animo: anima enim est, uti ajunt, principium physiologicum, animus vero principium psychologicum; animâ vivimus, animo autem intelligimus, sentimus et volumus; anima communis est omnibus prorsus animantibus, animus vero proprius hominis est.

Hac significatione

- a) Ponitur de hominibus
  - Modo ita ut anima sit aliquid medium inter corpus et animum.
  - Modo anima corpori opponitur.
  - Modo anima opponitur animo.
  - Modo anima omnibus animalibus communis affirmatur, et animus hominis proprius.
  - Modo anima et animus junguntur.
  - Denique interdum anima latiori sensu significat etiam animum, h. e. partem hominis nobiliorem et immortalem; ita tamen ut prima significatio etiamtum generatim perduret.
- b) Animae dicuntur etiam de Manibus, sed mythico, non psychologico sensu, ut recte animadvertit Döderlein. Latein. Synonym. vol. 5. p. 91., namque et in iis materiale aliquid inesse putabant Latini.
- c) De brutis animantibus.
- d) Improprie et raro dicitur de vegetanti plantarum vi, nam et ipsae vivere dicuntur.

- e) Per catachresin anima ponitur aliquando et de aliis corporeis, ac significat vitale eorumdem principium, sive intimam, qua pollent, vim.
- ¶ 6. Per metonymiam anima ponitur de iis, quae vitâ et halitu praedita sunt, h. e. de viventibus.
- a) Generatim.
- b) Speciatim de hominibus ratione praeditis: praecipue si magno amore et quadam animi dulcedine virum, qui a nobis plurimi ducitur, cogitamus.
- ¶ 7. Denique adhibetur quandoque in blanditiis, diciturque de iis, quos aeque caros habemus, atque animam nostram.

Tessella

TESSELLA, ae, f. 1. (deminut. a tessera) — Tessella est tesserula, quaevis res seu rei frustulum formam habens quadratam, tassello, tasselletto, quadretto, pezzetto, ἀβακίσκος, βολιον, κιβίσκος, ψῆφος.

¶ 1. Generatim. Apic. loc. supra cit. Quum coctum fuerit, versus in tabulam mundam tessalas concides.

¶ 2. Speciatim de lapidibus aut laterculis, quibus pavimenta insternuntur: aut de tabellis, quae inseruntur ornatus gratia.

¶ 3. Item de parva tessera lusoria.

Vitreus

VĬTRĔUS et vitrius, a, um, adject. (vitrum) I.) Est vitrarius, ad vitrum pertinens.

Metōnymia

MĔTŌNYMĬA, ae, f. 1. μετωνυμία, h. e. positio nominis pro nomine, ut ait Quintil. 8. 6. 23. (a μετά trans et ὄνυμα nomen) tropus est, de quo in DENOMINATIO satis diximus; sic enim Latine appellatur.

Dēnōminātiō

DĒNŌMĬNĀTĬO, ōnis, f. 3. actus denominandi.

¶ 1. Est hoc nomine figura rhetorica, Graece metonymia et hypallage dicta, Latine etiam traductio et immutatio a Cic. 3. Orat. 42. 167., quae a propinquis et finitimis rebus trahit orationem, qua possit intelligi res, quae non suo vocabulo sit appellata. Id aut ab inventore conficitur, ut si quis de Tarpejo loquens, eum Capitolinum nominet: aut ab invento, ut si quis pro Libero vinum, pro Cerere frugem appellet: aut ab instrumento dominum, ut sarissas pro Macedonibus, materim Transalpinam pro Gallis: aut id, quod fit, ab eo qui facit, ut Martem pro bello: aut id, quod facit, ab eo quod fit, ut cum desidiosam artem dicimus, quia facit desidiosos: aut ab eo, quod continet, id quod continetur, ut Armis Italia non potest vinci, nec Graecia disciplinis: aut ab eo, quod continetur, id quod continet, ut si quis aurum vel argentum aut ebur nominet, quum divitias velit nominare.

¶ 2. Item est ab aliquo vocabulo derivata appellatio.

Nōlō

NŌLO, non vis, non vult etc., nolŭi, nolle, anom. — Nolo est idem ac non volo, ἀβουλέω, οὐ δέχομαι, οὐ θέλω. (It. non volere; Fr. ne pas vouloir; Hisp. no querer; Germ. nicht wollen; Angl. to be unwilling).

Solvō

SOLVO, solvis, solvi, sōlūtum, solvere, a. 3. — Solvo tria praecipue significat.

1. Est ligatum a vinculis libero, exsolvo, λύω, διαλύω (It. slegare, sciorre, sciogliere; Fr. dissondre, désunir, séparer, disjoindre, délier; Hisp. disolver, desunir, desliar; Germ. ab – auflösen, los – aufbinden, los – aufwickeln; Angl. to loose, unloose, unbind)

2. Saepe, quoniam qui pecuniam vel aliud alicui debent, quodammodo ligati sunt et obnoxii creditori.
3. Saepissime est liberare et refertur praecipue ad animum.

Vinculum

VINCŬLUM et per syncop. vinclum, i, n. 2. (vincio) — Vinculum est quidquid connectit et adstringit, ligamen, nodus, δεσμός (It. legame, vincolo; Fr. lien, attache; Hisp. liga, atadura; Germ. das Band, der Strick, die Fessel; Angl. a bond, band, tie).

Procul

PRŎCUL, adverb. - Procul est longe, porro, πόῤῥω, ἄποθεν (It. lungi, da lungi, di lontano, lontano, discosto; Fr. de loin, loin, à quelque distance de, loin de; Hisp. lejos, lejos de; Germ. fern, in d. Ferne, v. fern, v. weitem, weit; Angl. far, far off, at or from a distance, aloof, a great way off).

Auferō

AUFĔRO, aufers, abstŭli, ablātum, auferre, a. anom. (ex au pro ab, de quo V. A, AB, ABS in fine de Compositione, et fero:Cf. Gr. ἀποφέρω). - Aufero est tollo, adimo, detraho, abduco (It. togliere, portar via; Fr. emporter, emmener; Hisp. alzar, llevar; Germ. weg-fortdavontragen; Angl. to take or bear away, carry off). Plures hujusce verbi significationes ad quatuor commode redigi possunt: auferre enim est

I.) Amovere, asportare, rem aut personam a loco, ubi ipsa est, ad alium ferre;

II.) Abripere, rapere, per vim ferre:

III.) Eximere, subducere, ac praecipue de medio tollere;

IV.) Per vim consequi, extorquere.

Cohibeō

CŎHĬBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. - Cohibeo, a cum et habeo, est intus habeo, contineo, comprehendo (It. tenere in se, contenere; Fr. contenir, renfermer; Hisp. caber, contener, incluir, encerrar dentro de sì; Germ. zusammenhalten, in sich halten, in sich umschlossen halten, in sich enthalten; Angl. to hold or contain).

Anterior

ANTĔRĬOR, ōris, adject. comparativum ab ante et significat eum, qui est ante, et proprie refertur ad locum (It. anteriore; Fr. anterieur; Hisp. anterior; Germ. der, die, das vordere; Angl. anterior, fore).

I.) Proprie. Caes. 3. B. C. 63. Milites in anteriorem vallum tela jaciebant. Alii leg.interiorem, alii rectius exteriorem. Ammian. 16. 8. Anterior chlamydis pars. Id. 25. 3. Ad speculanda anteriora progressus.

II.) Translate refertur ad tempus, et significat eum, qui ante fuit. Symmach. 6. Ep. 59. Anteriores litterae tuae, quas mox aliae consecutae sunt. Sulpic. Sever. 1. Hist. sacr. 52. Anteriores reges. Hieronym. ep.124. ad Avitum n. 3. Anterior culpa. Prudent. 2. advers. Symmach. 96. Anterior chao. h. e. antiquior.

Dēsinō

DĒSĬNO, sĭnis, sĭvi vel sĭi, sĭtum, sĭnere, a. 3. (de et sino). - Desinere est omittere, relinquere, deserere (It. tralasciare, lasciare, finire; Fr. discontinuer, mettre fin à, cesser; Hisp. descontinuar, interrumpir, fenecer, terminar; Germ. von etwas ablassen, damit aufhören, es zu thun unterlassen; Angl. to end, cease, leave off). Occurrit

¶ 1. Stricto sensu, et quidem

- a) Cum Accusativo rei, quae omittitur, vel a qua quis cessat.

- b) Cum Infinito rei, quae omittitur. - Cum Infinito activo, vel deponenti. - Cum Infinito passivo.

- c) Ipsum desinere passive usurpatur.

- d) Raro cum Ablativo, vel cum Genitivo rei.

- e) Saepius occurrit absolute omnino. - Absolute usurpatur praecipue in familiari sermone, quum rei cessatio desideratur.

¶ 2. Hinc latiori sensu et neutrorum more usurpatur pro cessare, terminari, finiri. - Denique similiter desinere dicuntur a rhetoribus verba, quae iisdem syllabis eosdem exitus habent, ὑμοιοτελευτα: quae similiter desinentia tum Cic. 4. Herenn. 20. 28., tum Quintil. 9. 4. 42. appellant. Adde Cic.3. Orat. 54. 206.

Axilla

AXILLA, ae, f. 1. locus sub brachiis concavus, ubi enascuntur pili. Vox obsoleta, pro qua alam Latini elegantiae causa usurpant, ab ea per syncopen factam.

Iugulum

IUGULUM, i, o., 2, vel IŬGŬLUS, i, m. 2. (a jungo ut plerique volunt, vel a jugum ut nonnulli putant). — Iugulum est pars colli anterior supra pectus, ad gulam. Hoc nomine veniunt tum duo illa ossa, quae sunt supra summas costas, unde collum incipit et claviculae dicuntur ab anatomicis: tum vero, et quidem saepius, cavum illud, quod circa gulam, supra illa duo ossa, utrimque conspicitur: unde et jugula plurali numero saepe vocantur. Item universim tota ipsa gula. σφαγὴ, λαιμός (It. gola, strozza; Fr. gorge; Hisp. garganta; Germ. d. Kehle;Angl. the throat or neck). Occurrit

— a) Generatim. Dicitur proprie de homine.

— b) Speciatim et saepe refertur ad vitam et sanguinem.

— c) Eleganter dicitur orator jugulum petere, quando, quod est in causa potissimum, id invadit, ac premit adversarium videturque illum jugulare argumentis.

Cervīx

CERVIX, īcis, f. 3. - Cervix proprie est posterior colli pars ab occipitio ad dorsum, in qua sunt vertebrae et nervi caput sustinentes et moventes (It. cervice, collottola; Fr. chignon du cou, nuque; Hisp. pescuezo, nuca; Germ. der Nacken, das Genick, d. Hinterhals; Angl. the hinder part of the neck).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. Cervix differt a collo; saepe tamen sumi videtur pro ipso collo tum hominum, tum ceterorum animantium.

- a) In singulari numero.

- b) In plurali numero.

¶ 2. Speciatim cervices usurpantur in variis dicendi rationibus quae proverbii loco haberi possunt, quaeque a Forcellino translate accipiuntur: scilicet

- a) Pro capitis parte, quae carnificis securi objecta est.

- b) Saepius pro corporis parte, cui jugum vel onus aliquid sustinendum est.

- c) Hinc et pro animo, vi et audacia.

II.) Translate dicitur de inanimis, quae partem aliquam cervicibus similem praeferunt.

Cervix proprie differt a collo: cervix enim est posterior colli pars ab occipitio ad dorsum; collumvero tum posteriorem, tum anteriorem partem (quae jugulum dicitur) significat.

Pectus

PECTUS, oris, n. 3. pars animalis anterior a collo ad ventrem, constans osse pectorali et costis, sub quibus sunt pulmo et cor, στῆθος, στέρνον (It. petto; Fr. poitrine; Hisp. pecho; Germ. die Brust, der Brustkuchen, das Brustlein; Angl. the breast, chest).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Speciatim et poetice pro stomacho, ut apud Graecos καρδία.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice refertur ad cor et animum, quem in corde praecipue habitare olim creditum est. Unde ponitur pro sensu, affectu, amore, ἐπιθυμία.

¶ 2. De fortitudine, et constantia.

¶ 3. De conscientia, et moribus.

¶ 4. Sumitur item pro ingenio, prudentia, memoria, cogitationibus.

¶ 5. In vatibus est sedes Dei fatidici, et divinationis.

¶ 6. Pectus et pro ipso homine ponitur. — Hinc pectus amicitiae, homo amicus.

¶ 7. Pectus in rebus physicis dicitur de montium declivitate.

Mamma

MAMMA, ae, f. 1. - Mamma est receptaculum lactis in femina. Gell. 12. 1. vocat fontem sanctissimum corporis, generis humani educatorem. Gr. τιτθὸς, μαστός (It. mamma, mammella, poppa; Fr. mamelle, poitrine, sein, teton; Hisp. mamila, teta;Germ. die Brust, bes. die Mutterbrust; Angl. a breast, pap, teat, dug).

I.) Proprie.

- a) Dicitur de mulieribus.

- b) Dicitur etiam de viris.

- c) Usurpatur etiam de bestiis.

- d) Adhibetur etiam in blanditiis.

II.) Translate.

¶ 1. In arboribus mamma dicitur parva illa extuberatio in cortice, unde germen et rami erumpunt.

¶ 2. Mammam infantes matrem appellabant, ut tatam patrem, papam cibum.

¶ 3. Hinc est etiam avia.

¶ 4. Est quoque nutrix.

Papilla

PĂPILLA, ae, f. 1. caput, seu apex mammae, quod infans vel pullus ore comprehendit, ita dicta, ut ait Paul. Diac. p. 220. 12. Müll., quia papulae similis est, a qua deminut. videtur quasi parva papula; vel, ut ait Isid. 11. Orig. 1. 75., quod eas infantes quasi pappant, dum lac sugunt. Sunt qui et a v. Graeca πάλλας per reduplicationem deducunt, θηλή (It. capezzolo, papilla; Fr. tetine, mamelon; Hisp. pezon de la mamila ó teta; Germ. die Warze an den Brusten der Menschen und Thieren, die Zitze; Angl. a nipple, teat).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen est ipsa mamma.

— a) Dicitur de mulieribus.

— b) Dicitur etiam de viris.

¶ 2. Interdum dicitur de parva papula, seu tuberculo in cute.

¶ 4. Pro aurea catella, ornamento mammarum.

¶ 5. A similitudine ita dicitur fistula vel epistomium.

Venter

VENTER, tris, m. 3. — Venter est alvus, cavum illud in medio corpore animalis, in quo sunt ventriculus et intestina, κοιλία, γαστήρ (It. pancia, ventre, ventraia; Fr. ventre; Hisp. vientre, barriga; Germ. der Bauch; Angl. belly, paunch).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. — Hinc ventrem facere est excrementa reddere.

¶ 2. Latiore sensu de intestinis seu visceribus, τὰ ἔντερα.

¶ 3. Item de ventriculo.

¶ 4. De utero.

II.) Improprie.

¶ 1. Venter est quaecumque exstantia, tumor, inflatio cujusque rei.

¶ 2. Ventrem pro podice habet Virg. Catal. 5. 39. videbo Scissumque ventrem et herniosi patrui Pedes inedia turgidos.

III.) Translate.

¶ 1. Per translationem a super. paragr. 1. sub I., saepe refertur ad famem, gulam, edacitatem.

¶ 2. Per translationem a super. paragr. 4. sub I., est fetus: hinc ventrem ferre, gravidam esse, fetum in utero habere. — Huc pertinet illa JCtorum, ventrem inspicere, custodire, in possessionem mittere, ventris nomine mulierem in possessionem mittere etc.

¶ 3. Pro latere navis.

¶ 4. Pro succidia, insicia habent Varro 5. L. L. 111. Müll. et Martial. 4. 46.

¶ 5. Metaphorice. Vulg. interpr. Hab. 3. 16. Audivi et conturbatus est venter meus. h. e. animus. Adde Prov. 18. 8. et Is. 16. 11. Homonym. Differunt alvus, venter et uterus. Prob.in fragm. de nom. n. 46. Endl. Venter totus dicitur, qui oculis subjectus est: alvus interior pars, qua cibus commeat: uterus autem, quo mulier bajulat partum. Cf. Isid. 1. Diff. n. 38. Aliter Agroet. p. 2276. Putsch. Alvus virorum recte dicitur: uterus mulierum: venter utroque modo.

Umbilīcus

UMBĬLĪCUS, i, m. 2. — Umbilicus est regio media alvi et abdominis, cavitate quadam praedita, vestigia servans vasorum, per quae fetus, dum est in utero matris, nutritur, ὀμφαλός (It. bellico, ombellico; Fr. ombilic, nombril; Hisp. ombligo; Germ. der Nabel; Angl. the navel).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Umbilici dicuntur marinae cochleae, quarum testa rotunda et contorta similitudinem quamdam habet cum umbilico hominis.

¶ 2. Umbilicus Veneris, κοτυληδών, herba est in officinis nomen retinens, folio in acetabuli formam tornato, brevi in medio cauliculo, in quo semen inest, radice olivae modo rotunda. Est et altrerum ejusdem genus, cymbalion aliqui vocant, pinguibus foliis, latioribus, ligularum modo densis, circa radicem medium oculi ambitum describentibus, ut in majore sempervivo, astringentis gustus, cauliculo tenui, in quo flores et semina hyperici, radice majuscula.

III.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen, est nervus umbilicaris apud Cels. 7. 29. sub fin. Medicus manu leniter trahere umbilicum debet ita ne abrumpat. — Hinc allegorice. Vulg. interpr. Ezech. 16. 4. de Jerusalem. In die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus.

¶ 2. A similitudine umbilicus dicitur media pars cujusque rei.

¶ 3. In libris vel potius voluminibus erat bacillus teres e cedro vel buxo vel ebore vel osse aliave materia, circa quem volvebantur chartae et volumen fiebat: ita dictus, quod, volumine complicato, medium locum teneret. Vel (quod paene eodem recidit) umbilici dictae sunt ejus bacilli partes extremae, quae hinc inde depressae cernebantur, convoluto volumine: quibus ad ornatum praefigi solebant, quae, ex materia vel ex forma, dicebantur cornua, modo picta, modo ex aere aut ebore etc.

¶ 4. Et quia hic ornatus non affigitur libris, nisi quum absoluti sunt, hinc umbilicusinterdum pro fine ponitur.

¶ 5. Dicitur etiam de parvo circulo.

¶ 6. Item de gnomone. Id.6. ibid. 34. 39. (212). In hoc caeli circumflexu, aequinoctii die media, umbilicus, quem gnomonem vocant, septem pedes longus, umbram non amplius quattuor pedes longam reddit.

Subtus

SUBTER, particula, quae tum adverbii tum praepositionis officio fungitur. — Subter est idem ac sub, subtus, ὑπό, ὑποκάτω (It. sotto; Fr. sous; Hisp. soto; Germ. unten; Angl. under).

A) Subter, adverbii ritu, sine casu; unde Comp. Subterius: cui supra opponitur.

B) Subter, praepositio, locum denotat inferiorem, ut super superiorem signat.

I.)Proprie.

— a) Cum Accusativo, sive quietis sive motus verbis adjungatur.

— b)Cum Ablativo. Virg. 9. AEn. 514. subter densa testudine. Catull. 65. 7. Rhoeteo subter litore.

II.) Translate. Cic. 5. Tusc. 1. 4. Virtus omnia, quae cadere in hominem possunt, subter se habet. Homonym. Subter a subtus ita distinguit Isid.1. Differ. 510. "Subter est, quod re aliqua superiore deprimitur et proculcatur: subtus, quod demissum altius non contingitur". At "verius, inquit Forcellinus sub v. subtus, non sensu, sed usu differunt; subter enim casus regit, subtus non item".

Inguen

INGUEN, ĭnis, n. 3.

I.) Proprie.

¶ 1. Inguen est pars corporis humani anterior, ad latera pubis, ubi coxendices imo ventri junguntur, βουβών (It. anguinaja, inguine; Fr. région inguinale; Hisp. ingles, region inguinaria; Germ. d. Dünnen, Weichen e. Körpers;Angl. the groin). Adhibetur tum in singulari numero, tum in plurali. Cels. 7. 2.; et Plin.multis in locis.

¶ 2. A loci vicinitate dicitur de pudendis virilibus, et femineis. Horat., Petron., Ovid., Martial., Juvenal. etc.

¶ 3. Interdum sumitur pro tumore inguinum.

¶ 4. Et pro tumore in genu exulcerato.

¶ 5. Per synecdochen de toto imo ventre.

II.) Figurate a similitudine dicitur in arboribus sinus ille, qua ramus trunco adhaeret.

Pudeō

PŬDĔO, des, dŭi et dĭtum est, dere, 2. — Pudeo est pudore afficior, verecundor, αἰσχύνομαι (It. vergognarsi, aver rossore; Fr. rougir, avoir honte; Hisp. bermejear, roxear, avergonzarse; Germ. sich schämen; Angl. to be ashamed, be bashful). Est

A) Verbum finitum; et

B) Impersonale.

A) Verbum finit.

B) Imperson.

— a) Cum Accusativo personae et Genit. rei, aut Infinito.

— b) Cum Supino.

— Hinc Pudens, entis, particip. praes., adjective quoque usurpatur; unde Comp. Pudentior et Sup. Pudentissimus. — Pudens, Italice verecondo, modesto, vergognoso, αἰδήμων, quem facile pudet, (quod probitatis signum est), verecundus, pudicus, probus, adhorrens a flagitio atque dedecore.

Pudendus, a, um, particip. pass.

¶ 1. Generatim est Italice da vergognarsi, vergognoso, αἰσχρός, αἰσχυντηλός, qui ejusmodi est, ut illius nos pudere debeat, turpis, inhonestus.

— Pudendum interjectio, ut nefas, miserabile, et hujusmodi.

¶ 2. Speciatim de genitalibus; quo sensu absolute pudenda occurrunt.

¶ 3. Item speciatim et absolute de podice. Minuc. Fel. Octav. 28. a med. Strepitus per pudenda corporis expressi. Homonym. Pudet differt a piget, quia hoc est doloris et poenitentiae, pudet verecundiae et ruboris: piget rei damnum, pudet rei dedecus afferentis.

Scapula

SCĂPŬLA, ae, f. 1. duo diversa significat.

A) Scapula, et saepius plur. scapulae, ārum, f. 1. idem quod humeri, vel potius superior dorsi pars, qua onera gestantur, humeris et summis dorsi vertebris constans, inter cervicem et scutula operta, spalle, omeri, συνωμίαι, ὦμοι: a Gr. σκήπτω, fulcio,
unde scaeptrum et scipio et scapus, ut ὦμος ab οἴω pro φέρω, porto.

I.) Proprie.

- 1.°) De hominibus.

- a) Stricto sensu.

- b) Saepe latius scapulae accipiuntur pro toto tergo. - Scapulas tegere apud Senec. Ep. 64. a med. est utcumque amiciri, coprirsi, vestirsi. Sic ventri et scapulis suum reddere apud eumd. Ep. 17. victu vestituque, quantum satis est, sibi consulere.

- 2.°) De bestiis, et armos significant, h. e. eam partem corporis, ubi cervix desinit, dorsum incipit.

II.) Translate. Vitruv. 10. 3. Retinacula supra scapulas machinae longe disponantur. h. e. in superiore parte. Tertull. Pall. 2. montium scapulas dixit. h. e. latera a vertice declivia. Sic dorsum montis Caes., Liv. et alii.

- Scapulis obumbrare alicui, metaphorice, apud Vulgat. interpr. Ps. 90. 4. aliquem protegere.

B) Scapula est etiam idem ac venucula.

Bracchium

BRACCHĬUM, ĭi, n. 2. - Brachium est membrum hominis a cubito ad manum
(It. braccio; Fr. bras; Hisp. brazo; Germ. der Arm; Angl. the arm).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu brachium est membrum hominis a cubito ad manum, duobus ossibus constans, quorum alterum radius, alterum cubitus et ulna appellatur.

¶ 2. Latiori sensu ac saepius, brachium dicitur totum illud, quod est ab umero ad manum, qua flectitur, curvatur, movetur: qua significatione occurrit

- a) Generatim.

- b) Speciatim ponitur de amplexu.

- c) Item speciatim de saltatione.

- d) Item de gestibus, quibus utimur in oratione recitanda.

- e) Figurate Molli aut levi brachio agere aliquid est remisse, leniter, vel negligenter agere.

- f) Item figurate Praebere brachia sceleri apud Ovid. Heroid. 7. 126. est sponte dare manus et cedere scelus facienti. Cf. Victas dare manus.

- g) Item Dirigere brachia contra torrentem apud Juvenal. 4. 89. proverbialis locutio est, sumpta a natantibus, qui si adverso flumine natare velint, vi aquae abripiuntur. Dicitur de iis, qui majori potentiae resistere volunt.

¶ 3. Per similitudinem tribuuntur brachia multis animalibus, ac praecipue loliginibus, sepiis, polypis, scorpionibus, cancris, et hujusmodi, quae similia humanis brachiis membra habent.

II.) Translate ponitur et de rebus inanimis.

¶ 1. In arboribus brachiasunt rami.

- a) Generatim.

- b) Si brachia et rami simul junguntur, brachia sunt minores rami e majoribus (ramis) erumpentes.

¶ 2. Item mari brachia tribuuntur, ubi ex oceano per medias terras variis sinibus se effundit; item terrarum tractibus, qui veluti rami a recta deflectunt in longum excurrentes.

¶ 3. In munitionibus brachia sunt projecti aggeres, aut fossae et hujusmodi opera in longum protensa ad claudendum et muniendum.

¶ 4. In machinis, instrumentis, etc. brachia dicuntur eae partes, quae in orizontem extenduntur: sic

- a) In balistis brachia sunt, quae extenduntur et remittuntur in jaciendo.

- b) In navi sunt antennae, veluti brachia mali.

- c) In circino brachia sunt duo ipsius latera, quorum alterum stat, alterum circumducitur.

Cubitum

CŬBĬTUM, i, n. 2. (cubo) κύβιτον. Cubitus, i, m. 2. occurrit apud Cels. 8. 1. et 16., et apud Non. p. 201. 10. Merc. - Cubitus est ulna seu alterum e duobus ossibus, quibus brachium constat, ab imo osse humeri ad carpum manus extensum, et alteri, cui nomen radio est, subjectum.
(It. cubito, gomito; Fr. coude; Hisp. codo; Germ. d. Ellenbogen; Angl. the elbow).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Cubito sinistro innixi, jacentes in lectis, antiqui coenabant.

- c) Cubito aliquem pellere est aspernari, improbare, reprehendere, rejicere.

II.) Translate.

¶ 1. Cubitum est curvatura littoris, flexus.

¶ 2. Est etiam nomen mensurae a flexu cubiti ad summitatem medii digiti, quam alii sesquipedem continere ajunt, alii pedes duos: et sunt praeterea varia cubitorum genera, regius, vulgaris, geometricus.

Latus

LĂTUS, ĕris, n. 3. in corpore animalis est pars sinistra et dextera inter ventrem et dorsum, ab armis, vel alis ad crura posteriora, vel femina: in corpore hominis a brachiis ad genu: ducuntque a latendo, quia sub axillis lateat, πλευρά (It. fianco, lato; Fr. côté, flanc d'un homme ou d'un animal; Hisp. ijar, el hueco del lado ó costado del animal; Germ. d. Seite am Körper der Menschen und Thiere; Angl. the side, flank, ribs).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

— a) Universim. — De brutis animantibus. — De hominibus. — Latus vellere, vellicare, convellere. — Latus fodere.

— b) Speciatim artifices lateris apud Ovid. 3. Art. am. 351. sunt qui alios saltandi arte instituunt, et movendi lateris jactandique corporis rationem docent.

— c) Poetice, ratione habita concubitus.

¶ 2. Latiori sensu in lateribus sunt vires et robur.

II.) Translate.

¶ 1.Poetice, pars pro toto, latus ponitur pro toto corpore.

¶ 2. In rebus latus dicitur pars inter frontem et posticum, ut docet Forcellinus; sive universim est ea pars vel is locus, qui nostra latera quodammodo repraesentat. aut ea pars vel is locus, qui nostris lateribus dextra laevaque respondet: cui fronset tergum opponuntur.

— a) Generatim de rebus.

— b) Speciatim in exercitu saepe locum habet. — Sic pro parte dextera aut sinistra, il fianco dell'esercito.

— c) De hominibus. — Tegere aut claudere latus alicui vel alicujus dicitur, qui ad latus alicujus incedit, et quidem loco sinisteriore, aut certe exteriore et minus honorato: honoratior enim est ad parietem, aut dexter; idque ideo, quia incedentis ad parietem latus alterum tectum est quodammodo, nudum alterum. — Dare latus alicui, idem fere quod latus tegere.

— d) Hinc speciatim formulae — A vel ab latere, a lateribus, quae saepissime occurrunt, quibusque a fronte, a tergo opponuntur. — Raro ex latere, ex lateribus usurpatur. — Raro admodum de latere occurrit.

¶ 3. Hinc generatim per metaphoram late patet: scilicet

— a) Metaphorâ ductâ a re militari.

— b) Pertinet et ad gladiatores. Eorum enim sunt in pugna tegere, aut praebere latus, pro vario corporis habitu, quo cum adversario utuntur.

— c) Metaphorâ sumptâ a paragr. proxime superiori sub d. — Numquam discedere a latere alicujus, h. e. non partirsi mai dal suo fianco, est Cic. Amic. 1. 1. Ut quoad possem et liceret, a senis latere numquam discederem. — Adjungere aliquem lateri filii apud Quintil. 1. 2. 5. est custodem apponere, qui adsiduus adhaereat. — Adhaerere lateri apud Liv. 39. 25. est vicinum esse, imminere, instare, urgere. Ejus verba sunt: Procul abesse libertatis latores Romanos: lateri adhaerere gravem dominum prohibentem etc. essere al fianco.Confer Justin. 29. 4. 8. Nec non et Illyriorum reges, lateri ejus (Philippi Maced.) haerentes precibus promissa exigebant. et 30. 2. 5. Agathocles regis lateri junctus, civitatem regebat.

— d) Hinc in latere est in propinquo.

— e) Ulp. Dig. 19. 1. 13. sub fin. Si quis a pupillo sine tutoris auctoritate emerit, ex uno latere constat contractus, nam qui emit, obligatus est pupillo, pupillum sibi non obligat. da una parte. Sic Id. ibid. 3. 5. 5. ante med.Nulla ex utroque latere nascitur actio.

¶ 4. Saepe significat conjunctionem amicitiae et consuetudinis. Hinc a latere alicujus esse est semper cum aliquo versari, familiarem esse, ab aliquo numquam discedere.

¶ 5. Notat interdum stirpem, familiam, genus, stirpe, ramo di parentela. — A JCtis dicitur de cognatione, quae ex transverso procedit: ad differentiam ejus, quae est inter ascendentes et descendentes.

Lumbus

LUMBUS, i, m. 2. pars corporis, quinque inferiores spinae vertebras complectens, a cinctura ad nates, ὀσφύς (It. lombo, lombi, reni; Fr. lombes, reins, échine, dos;Hisp. los lomos, los hijares; Germ. d. Lende; Angl. the loin, haunch, or flank).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicuntur lumbi turpis libidinis sedes.

¶ 2. Ad vites quoque refertur, et videtur significare superiorem trunci partem, ubi rami exire incipiunt.

Coxa

COXA, ae, f. 1. (It. anca, coscia; Fr. hanche; Hisp. cadera, anca; Germ. die Hüfte;Angl. the huckle-bone, joint of the hip, the hip or haunch).

I.) Proprie coxa est os in imo ventre animalis transversum, longeque valentissimum, situm ab utroque latere ossis sacri: in cujus sinus rotundos, seu acetabula valde capacia, hinc et inde capita ossis femorum conjiciuntur.

II.) Translate, quemadmodum in corpore humano femur coxae adjunctum, angulum internum facit: ita in agris coxa angulum internum limitaneum notat.

Pōdex

PŌDEX, ĭcis, m. 3. pars pudenda inter nates animalis, qua stercus egeritur, πρωκτός.

Cūlus

CŬLUS, i, m. 2. podex, anus, ea pars in animantibus, ex quo stercus egeritur: ac fere de hominibus tantum usurpatur: ita vero est vocata a κοῖλος cavus, ut a ποινὴpoena est punio, a μοῖρα divisio, est moerus antiquitus, postea murus.

Femur

FĔMUR, fĕmĭnis, frequentius quam femoris, n. 3. - Femina sunt membra duo in corpore animalis, crassa et carnosa, post ossa imi ventris ad crus pertinentia. In quadrupedibus posteriora intelliguntur. Cels. 8. 1. a med. Ima spina in coxarum osse desinit, etc. Inde femina oriuntur, μηρός (It. coscia; Fr. cuisse;Hisp. muslo; Germ. d. Oberschenkel; Angl. the thigh).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. In architectura femur dicitur a Vitruv.4. 3., Graece μηρὸς, pars triglyphi in zophoro Dorico, quamdam habens cum humano femore similitudinem, pianetto.

¶ 2. Femur bubulum appellatur herba, nervis et ipsa utilis, recens in aceto ac sale trita.

Crūs

CRŪS, ūris, n. 3. - Crus est pars corporis a genu ad pedem
(It. gamba; Fr. jambe; Hisp. pierna; Germ. der Schenkel, das Schienbein; Angl. the leg from the knee to the ankle).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de sontium supplicio, quibus crura frangebantur.

- c) De more effeminatorum hominum depilandi resina crura, quo molliores delicatioresque viderentur.

II.) Translate in arboribus crus est ima pars trunci.

Genū

GĔNU, us, m. 4. - Genu est curvatura, qua crus et femur committuntur; a voce Graeca γόνυ ejusdem significationis, quacum conferatur et
γνὺξ geniculum (It. ginocchio; Fr. genou; Hisp. rodilla; Germ. Knie; Angl. a knee).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim.

II.) Translate genua sunt eadem ac genicula,scilicet stipulae vel caulis herbacei internodia, et veluti articuli ac nodi quidam.

Intermedius

INTERMĔDĬUS, a, um, adject. (inter et medius) medius inter aliqua, interjectus, interpositus, interjacens, frapposto, ἔμμεσος.

Sūra

SŪRA, ae, f. 1. pars posterior humani cruris crassior et carnosior, γαστροκνημία (It. polpa della gamba, polpaccio; Fr. mollet; Hisp. la pantorilla; Germ. die Wade;Angl. the calf of the leg).

I.) Proprie. — Suram femori imponere signum erat stuporis ac doloris acerbissimi apud Veteres, praesertim orientales.

II.) Translate.

¶ 1. Synecdoche potest esse in his, h. e. ut sura pro crure ponatur.

¶ 3. In lusu pilae suram dare dicitur, qui pilam cruore prolato faciendam collusoribus praebet.

¶ 4. A similitudine dicitur etiam pars montis gibbosa.

Calcāneum

CALCĀNEUM, i, n. 2. pars posterior imi pedis, a calcando ita appellata, quae et calx dicitur.

Calx, f.

CALX, calcis, f. 3., - Calx est pars posterior imi pedis cum in hominibus, tum in brutis, quae et calcaneum dicitur (It. calcagno; Fr. talon; Hisp. talon, zancajo; Germ. die Ferse; Angl. the heel).

Allex

ALLEX, ĭcis, m. 3. In Gloss. Isid. Allex est pollex pedis.

Faciēs

FĂCĬES, ēi, f. 5. - Facies est pars anterior capitis humani, constans fronte, oculis, naso, malis, ore, mento, πρόσωπον (It. faccia, viso; Fr. visage, face;Hisp. cara, faz, rostro; Germ. das Gesicht, Artlitz des Menschen; Angl. the face, countenance, visage).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, pars anterior capitis humani, etc.

- a) Generatim.

- b) Speciatim a Poetis interdum ponitur pro pulcra vel formosa facie, pro pulcritudine.

- c) Perfricare faciem, ut perfricare os, frontem, est pudorem abjicere.

¶ 2. Latiore significatione accipitur pro universa forma et modo et factura corporis totius.

- a) De hominibus et aliis animantibus.

- b) De rebus inanimis. - Vertere se in omnes facies est facere, experiri omnia, ad Proteum respiciendo.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim ponitur pro forma, conditione specieque rei.

¶ 2. Faciesaliquando est species, praetextus.

¶ 3. Apud Augustei aevi Poetas et apud prosarios sequioris aevi scriptores facies ponitur pro aspectu.

Nāsus

NASUS, i, m. 2. - Nasus (vox, ratione habita etymi, cum v. nares conjungenda) est prominens membrum in facie hominis, inter utrumque oculum, gemino foramine, unde spiritus, ore clauso, ducitur et emittitur, et odorum vis sentitur, ῥίν, μυκτήρ (It. naso; Fr. nez;Hisp. nariz; Germ. die Nase; Angl. the nose).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori significatione est idem atque odoratus, sive odorandi sensus.

¶ 3. Item latiori significatione, vel translate ut Forcellino placuit, dicitur sedes irae, et bilis, quia iratis cum contractione vultus rugat et nasus.

¶ 4. Refertur etiam ad sagacitatem, acrimoniam in deprehendendis aliorum vitiis, et acri irrisione salsaque dicacitate insectandis: ducta metaphora a sagacitate canum, abstrusa quaeque olfactu inquirentium.

II.) Translate a similitudine dicitur de ansa vasis, vel de rostro, unde liquor e vase effunditur.

Nāris

NĀRIS, is, f. et saepius nares, ium, plur. 3. - Nares sunt nasi foramina, per quae et odor et spiritus ducitur (It. narici, nari, naso; Fr. les narines, le nez; Hisp. las ventanas de la nariz, nariz; Germ. die Nasenlöcher, die Nase; Angl. the nostrils, the nose).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Refertur ad judicium, censuram, sagacitatem intelligendi, irridendi acrimoniam: qua ratione et nasutum hominem dicimus, et naso suspendere,etc.

¶ 2. A similitudine dicuntur naresextremae canalium partes, per quas humor egeritur.

Gena

GĔNA, ae, f. 1. Occurrunt saepissime in plurali numero, et sunt partes subjectae oculis, supra malas: itemque ipsae malae exterius, ubi barba nascitur. Gr. παρειαί (It. gota, guancie; Fr. joue, joues; Hisp. carillo; Germ. d. Wange, Wangen; Angl. the cheek).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est membrana tegens oculos, palpebra, βλέφαρον.

¶ 2. Hinc poetice genae dicuntur de loco oculorum, vel de ipsis oculis.

Māla

MĀLA, ae, f. 1. - Mala significat os faciei superius immobile, inter oculum, nasum et buccam, in quo dentes infixi sunt: Gr. σιαγὼν, γένυς (It. mandibola, mascella, ganascia; Fr. mâchoire;Hisp. quixada; Germ. d. Kinnbacken, d. Kinnlade, bes d. Zahnknochen; Angl. the cheek-bone, jaw).

I.) Proprie.

II.) Translate est pars eadem faciei exterior, tum quae pudoris sedes, tum ubi barba emittitur, guancia, gota, παρειὰ: et hominum solummodo est: fereque in plurali numero adhibetur.

Mentum

MENTUM, i, n. 2. duo diversa significat: scilicet

A) Est pars capitis ori subjecta et prominens, seu malae inferioris media et ima pars. Gr. γένος, γένειον (It. mento; Fr. menton; Hisp. barba; Germ. d. Kinn; Angl. the chin).

I.) Proprie.

II.) Figurate transfertur in architectura ad eam partem coronae propendentem, per quam aqua defluit, lo sporto del gocciolatojo, sottogrondale. Vitruv. 4. 3. a med. Ad ipsum mentum coronae incidatur linea, quae scotia dicitur.

B) Prisci mentum dixere pro commentum

Mystax

Mystax (-acis, m.), vel barba labri superioris, est barba inter labrum superius et nasum.

Labium

LĂBĬUM, ĭi, n. 2. extremitas oris, seu membrum, quo supra infraque os aperitur et clauditur: a λάβω capio, quia labiis cibum apprehendimus. Dicitur etiam labrum eadem origine: sed discrimen aliqui commenti sunt, ut labium inferius sit, labrum superius. Gr. χείλος, It. labbro.

Palātum

PĂLĀTUM, i, n. 2. Legitur etiam masc. gen. Palatus, i.— Palatum est interius et superius oris cavum, in quo gustus est cibi, οὐρανός, ὑπερώη, (It. palato; Fr. palais; Hisp. el sentido del gusto; Germ. der Gaumen; Angl. the palate or roof of the mouth).

I.) Proprie.

— a) De palato, quo cibis gustandis inservit.

— b) Refertur etiam ad loquendum.

II.) Translate.

¶ 1. Palatum dicitur ipsa de rebus bonis et pulcris judicandi vis et facultas.

¶ 2. Palatum caeli dixit Ennius apud Cic. 2. Nat. D. 18. 49., quia palati cavitatem refert quodammodo: et apud Graecos vox una οὐρανός et caelum et palatum significat.

Maxilla

MAXILLA, ae, f. 1. os, in quo infixi sunt dentes. Gr. σιαγών (It. mascella, ganascia; Fr. mâchoire; Hisp. quixada; Germ. d. Kinnlade, Kinnbacke; Angl. the jaw-bone, in which the teeth arc fixed, the jau, mazard).

Virīlis

VĬRĪLIS, e, adject. (vir) — Virilis est ad virum pertinens, ut muliebris, femineus ad feminam, ἀνδρεῖος (It. da uomo, virile; Fr. d'homme, masculin, male; Hisp. mascúlino; Germ. männlich; Angl. virile).

I.) Proprie.

¶ 1. Refertur ad sexum.

— a) Universim.

— b) Virilis pars est penis, τὸ αἰδοῖον

— c) Virilis pars est etiam unus e testiculis.

— d) Virile genus, in re grammatica, est masculinum, genere maschile.

— e) Fortuna virilis. Τύχη ἀνδρεία, Romae aedem habuit in ripa Tiberis positam a Ser. Tullio. Eo conveniebant mulieres K. April. depositoque velamine tus eidem adolebant atque adeo supplicabant, ut vitium omne nudi corporis tegeret celaretque viros; quod ipsa Fortuna virilis praestare credebatur.

¶ 2. Refertur etiam ad aetatem, h. e. ad virum jam factum, id quod viri proprium est.

¶ 3. Pars virilis,latiore sensu, est id, quod unus vir agere potest vel debet, ut pars civilis, quae cujusque civis propria est. — Hinc pro virili parte, pro eo quod officii mei est, per quel che a me s'

aspetta: minime vero idem est ac pro viribus, pro eo quod meae vires valent, ut perperam quidam interpretantur. — Pro virili portione, idem. — Pars virilis in sepulcris videtur ea, quae in sepulcro aedificando curatoribus tribuebatur pro rata portione.

¶ 4. In re forensi, virilis portio aut pars item dicitur a JCtis pars hereditatis, quae viritim heredibus distribuitur, quibus bonorum possessio contra tabulas testamenti data est, praeter legata et fideicommissa.

II.) Translate est fortis, strenuus, virum decens, minime effeminatus aut mollis.

— Hinc Virile, is, et saepius plur. virilia, ium, n. 3. absolute, substantivorum more

¶ 1. Membrum seu membra virilia, verenda maris, τὰ αἰδοῖα ἀρσενικά, quae et virilitas dicitur.

¶ 2. Virilia sunt etiam res viro dignae.

Albūgō

ALBŪGO, ĭnis, f. 3. (album et ago) proprie est quidquid albi illatum est: speciatim autem

¶ 1. Est macula alba in cornea oculorum tunica ex abscessu coacti humoris coalescens et visum laedens.

¶ 2. Est etiam genus furfuris seu porriginis inter capillos exoriens colore albo.

Pūpilla

PŪPILLA, ae, f. 1. deminut. a pupula, parva pupa, puellula; et

I.) Proprie

¶ 1. Plerumque significat filiam orbam parentibus, et sub tutore agentem.

¶ 2. Praeterea pupilla dicitur foramen unius ex tunicis, quae in oculis sunt, per quod species rerum ad visum transmittuntur, la pupilla degli occhi, κόρη

II.) Translate pupillae dicuntur pro ipsis oculis.

Palpebrae

PALPĔBRAE, ārum, f. plur. — Palpebrae sunt tunicae, seu tegumenta oculorum, quae et genae dicuntur, βλέφαρα (It. palpebre; Fr. paupière; Hisp. parpado; Germ. das Augenlid; Angl. the eye-lids).

I.) Proprie.

II.) Translate. Per synecdochen sunt ipsi pili in extremis palpebris nascentes.

Supercilium

SŬPERCĬLĬUM, ĭi, n. 2. (super et cilium pars inferior frontis eminens et pilosa) supra cilia, h. e. palpebras, sita et ad oculi protectionem adversus ea, quae superne incidere possunt, velut vallum a natura facta, ἐπισκύνιον, ὄφρυς (It. ciglio, sopracciglio; Fr. sourcil; Hisp. ceja; Germ. d. Augenbraunen; Angl. a brow or eye-brow).

I.) Proprie.

II.) Improprie et a similitudine

¶ 1. Dicitur pars eminens et propendens cujuscumque rei, crepido, ciglione, altezza, sommità.

¶ 2. Simili sensu supercilium usurpant rei agrariae scriptores.

¶ 3. Ab architectis sic dicitur parvum membrum coronae, puta quadra sive regula aliquantum eminens et propendens.

¶ 4. Supercilium Veneris, dicta est herba millefolium.

¶ 5. Supercilium terrae, est item herba eadem quae polytrichon.

III.) Translate per metonymiam

¶ 1. Est pro nutu.

¶ 2. Ponitur etiam pro fastu et superbia, gravitate, severitate, sostenutezza, superbia, gravità, severità, sopracciglio.

¶ 3. Tollere supercilium apud Catull. 67. 46. est hominis irascentis.

Aperiō

ĂPĔRĬO, pĕris, pĕrŭi, pertum, pĕrire, a. 4. - Aperio est pando, quod clausum erat patefacio (It. aprire; Fr. ouvrir; Hisp. abrir; Germ. aufmachen, eröffnen; Angl. to open on set open).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu aperiri dicuntur ea, quae prius erant clausa.

- a) Generatim.

- b) Speciatim, interdum etiam figurate, de iis ponitur, quae claudendo inserviunt, quoties reserantur. Hinc aperire ostium, fores, portas, januam, fenestram etc. saepissime occurrunt.

- c) Item de iis, quae involuta aut obsignata sunt, cujusmodi sunt epistolae, testamenta etc.

- d) Item de oculis et ore, quae arbitrio nostro claudere et aperire possumus.

- e) Item de iis, quae aliter adiri nequeunt, cujusmodi sunt viae, regiones, maria, populi, etc.

- f) Denique de iis, quae effodiuntur vel effodiendo fiunt.

¶ 2. Latiori sensu aperire est detagere, tegumenta amovendo aliquid patefacere, quo sensu occurrit

- a) Proprie et generatim.

- b) De humanis membris quae ad perniciem, aut saepius ad salutem a medicis deteguntur.

- c) De luce, quae prius occulta, manifestatur.

II.) Translate.

¶ 1. Aperiri dicuntur ea, quae clausa cum essent apprehendi vel adiri nequibant.

- Hinc

a) Speciatim ponitur de occasione.

- b) Item de pecunia, quia haec arcâ vel aerario includitur.

- c) Item de honoris gradu ineundo.

- d) Denique de iis, quae incipiuntur.

¶ 2. Aperiri dicuntur ea quoque, quae tecta et occulta prius, nunc deteguntur adeoque manifestantur atque in lucem proferuntur.

- Speciatim hoc sensu de pluribus occurrit

- a) Cum Accus. rei ignotae, obscurae, ambiguae etc.

- b) Raro admodum cum Ablat. et praep. de.

- c) Cum Accus. et Infinito.

- d) Cum pronom. relativo.

- e) Absolute.

- Part. praeter. pass. Apertus, a, um, est etiam Adject., unde Comp. Apertior et Sup. Apertissimus in omnibus ferme paragraphis. Occurrit autem iisdem, quibus verbum, significationibus, scilicet

A) Proprie.

¶ 1. Aperta dicuntur ea, quae prius clausa erant, nunc vero patefacta, reclusa.

- a) Absolute.

- b) Cum Dat.

¶ 2. Aperta sunt quae non sunt tecta, adeoque libera, soluta, pura.

B) Translate.

¶ 1. Aperta dicuntur, quae non sunt clausa, atque adeo quae adiri possunt, quae in promptu sunt.

- a) De rebus.

- b) De hominibus apertus dicitur, qui nec dissimulare, nec tegere quidquam novit.

¶ 2. Ponitur et pro detecto, pro eo, quod palam fit, pro manifesto, claro.

- a) Absolute.

- b) Cum Accus. et Infinito.

Apertum, i, n. 2. substantivorum more absoluta ponitur

A) Proprie pro loco aperto, pro eo, quod non est clausum, quod reseratum est, adeoque patet: et fere in dictionibus in aperto, in apertum, per apertum etc.

B) Translate. In aperto esse

- a) Interdum valet idem, quod Gr. ἐν τῷ φανερῷ ἐστὶν, h. e. in luce positum esse.

- b) Interdum valet facile esse.

Palma

PALMA, ae, f. 1. — Palma, quae ratione habita etymi, jungenda est cum Graeca voce παλάμη (quae idem significat, quemque dicunt esse a πάλλω vibro) est planum illud, et ex parte concavum in manu, quae et vola dicitur, παλάμη, θέναρ (It. palma della mano; Fr. la paume ou le creux de la main; Hisp. palma; Germ. die flache Hand; Angl. the palm of the hand).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen est ipsa manus, mano.

¶ 2. Ab eadem similitudine manus hominis palma vocatur pes anserinus.

¶ 3. Item remi pars ima latior.

¶ 4. Palma item, Graece φοῖνιξ,palma, palmizio, arbor est, cujus fructus dactylus dicitur: ita dicta, quod expansis est ramis in modum manus hominis explicatae: quemadmodum fructus ejus dactylus, h. e. digitus, dicitur. In Italia sterilis est: in Hispaniae maritimis fructum quidem fert, sed immitem: dulcem in Africa, sed statim evanescentem. At in AEgypto, Judaea et Oriente fructuosissima est, et plurima provenit multosque vitae usus praebet. Nam ex fructu et vinum conficitur, et gentium aliquibus etiam panis, plurimis vero etiam quadrupedum cibus.
¶ 5. Palma etiam dicitur dactylus, palmae fructus.

¶ 6. Item palmae ramus.

— a) Pro ramis, qui in mustum immittebantur quo dulcius fieret vinum.

— b) Et quoniam ex palmis, h. e. palmarum ramis, etiam scopae fiebant.

¶ 7. Palma

— a) Saepe ponitur pro victoria, immo pro signo, praemio victoriae. Dabatur enim victori corona ex ea, vel ramus manu gestandus, ut qui ingruenti adversario minime cessisset, sed praesenti virtute non restitisset modo, sed contra ivisset superassetque.

— b) Hinc illa translate.

— c) Palma pro ipso victore.

— d) Et pro eo, qui vincendus est.

¶ 8. Palma dicitur etiam majus flagellum in vite, unde uvae nascuntur.

¶ 9. Est etiam hoc nomine fructus arboris in AEgypto, similem proximumque usum habens myrobalano in unguentis.

¶ 10. Item arbor in locis sitientibus nascens in Ammoniaca Africae regione, in AEgypto et Syria; odorata, pingui lacrima, quae in unguenta additur, ad domandum oleum. Alii elaten vocant, alii spathen.

¶ 11. Item genus fruticis marini.

¶ 12. Palma est etiam vestigium formae cauterii, quod palmam refert.

Extrēmitās

EXTRĒMĬTAS, ātis, f. 3. id quod in quaque re extremum est.

Pollex

POLLEX, ĭcis, m. 3. primus et crassior digitus in manu et pede. Gr. ἀντίχειρ (It. dito grosso, pollice; Fr. le pouce; Hisp. pulgar; Germ. der Daumen; Angl. the thumb, the great toe).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Speciatim. In pollice erat favoris studiique significatio: nam faventes premebant, aversantes improbantesque vertebant retro et subrigebant. — Infestus pollex est conversus et

subrectus, quia talis esse aversantium solet et damnantium: verum idem erat proprius etiam oratorum loqui incipientium, qui, licet in miti negotio usurparetur. infestus tamen dicebatur.

— c) De pollice pedum exempla habes apud Plin. 28. Hist. nat. 4. 9. (42). et alibi; et Martial. 8. 75.; et Sueton. Cal. 57.

— d) Per synecdochen pollex est tota manus.

II.) Translate.

¶ 1. Per metaphoram est palmes brevior crassiorque, figura pollicis, qui et custos, et resex, et praesidiarius, et subsidiarius dicitur.

¶ 2. Item nodus, et velut crassus unguis exstans in trunco et cortice palmarum.

Ānulāris

ĀNULĀRIS subaudi digitus. Nam in eo digito anulus ponitur.

Auriculāris

AURĬCŬLĀRIS, e, adject. ad aures pertinens, vel aures habens. - Cum subauditur digitus, significat eum digitum quocum aures purgantur.

Quōlibet

QUŎLĬBET, verso qual luogo ti piace, dovunque, adverb. motus ad locum.

Articulus

ARTĬCŬLUS, i, m. 2. deminut. ab artus, us; ideoque est proprie parvus artus, seu junctura unius ossis vel membri cum alio, nodus (It. articolo, giuntura, nodo; Fr. assemblage, jointure; Hisp. juntura; Germ. das kleine Glied oder Gefüge, die Gliederfügung oder das Gelenk; Angl. a small joint juncture or commissure).

I.) Proprie.

¶ 1. Speciatim et stricto sensu est parvus artus seu nodus vel junctura unius ossis vel membri cum alio in animalium corporibus.

¶ 2. Per synecdochen, seu latiori sensu articuli et pro membris occurrunt.

¶ 3. Item speciatim in plantis articulus dicitur nodus qui subinde excrescit ad similitudinem articuli digitorum.

¶ 4. Articulos montium dixit Plin. 37. Hist. nat. 13. 77. (201). colles intelligens et clivos leniter assurgentes, ad similitudinem articulorum in corpore. Verba Plinii sunt: Italia principatum naturae obtinens, nemorum salubritate, montium articulis ferorum animalium.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe transfertur ad orationem: et est

- a) Distinctorum verborum conjunctio, sive minima periodi pars. - Hoc autem sensu articulus differt a membro, quod pluribus constat articulis.

- b) Articuli sunt eae orationis particulae, quae a grammaticis conjunctiones dicuntur.

- c) Item minimae orationis partes dicuntur articuli.

- d) Denique articulus peculiariter est ὑ, ἡ, τὸ apud Graecos; Latini vero hoc sensu articulos non habent.

¶ 2. Saepe ad tempus transfertur, et

- a) Sumitur pro momento temporis, et opportuna rei gerendae hora. - Addito termino, quo articulus definitur.

- b) Item generatim pro brevi temporis parte.

¶ 3. Denique transfertur et ad alia, quae, in quosdam veluti articulos divisa, mente concipimus.

- a) Augustus apud Sueton. Claud. 4. Quid est, quod dubitemus, quin per eosdem articulos et gradus producendus sit, per quos frater ejus productus sit? h. e. per easdem honorum partes et gradus.

- b) Apud serioris aevi scriptores, immo apud JCtos, articuli sunt singula rerum capita.

Condylus

CONDYLUS, i, m. 2. κόνδυλος, junctura et nodus in digitorum articulis eminens.

Mūsculus

MUSCŬLUS, i, m. 2. deminut. a mus, parvus mus, topolino, μύων.

I.) Proprie. — Hinc translate musculus dicitur, qui curiosule muris instar res quaslibet furtim rimatur.

II.) Translate.

¶ 1. Est nomen piscis (a similitudine figurae) balaenae amicitia nobilis, quando praegravi superciliorum pondere obrutis ejus oculis, infestantia magnitudinem vada praenatans demonstrat, oculorumque vice fungitur.

¶ 2. Etiam concharum cuidam generi nomen musculo est.

¶ 3. In corpore animalis

— a) Vocatur musculus instrumentum motus, muscolo, scil. membrum constans fibris nervosis intertextis, vena, arteria, et membrana saepiente. In illud immittitur nervus, qui spiritum deferat, quo musculus intumescit, et alterutram e duabus partibus movet, quibus infixus est. Infigitur autem fere in ipsa ossa. Ex una parte caput habere dicitur, ex altera caudam, seu tendinem, ut vocant: itaque conformatus alicubi est, ut parvum murem quodammodo referat. Sunt autem musculi in corpore animalis ubicumque moveri membra debent, ac paene totidem, quot sunt ejus motus.

— b) Aliquando latiore significatione accipitur pro toro et carne.

— c) Hinc translate Plin. 5. Ep. 8. a med.Hanc (historiam) saepius ossa, musculi, nervi: illam (orationem) tori quidam et quasi jubae decent.

¶ 4. Est etiam hoc nomine machina militaris, obsidendis urbibus adhibita, qua tecti milites, aut materia apportata fossas complebant, aut vectibus muri fundamenta convellebant, galleria.

¶ 5. Item nomen parvae navis, quam Veneti nunc vulgo topo vocant.

Vīscera

VĪSCUS, ĕris, et saepius plur. viscera, um, n. 3. — Viscus est intestinum quodcumque in corpore animalis, σπλάγχνον (It. viscere, interiora; Fr. viscères, entrailles; Hisp. viscera, entraňas; Germ. die Eingeweide; Angl. a bowel or entrail).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de utero. — Hinc metonymice de ipso partu et de liberis: quod et matres vulgo apud nos usurpant, quae natos viscere appellant.

¶ 3. Item de ventre.

¶ 4. De intestinis siccatis in usum funiculorum.

¶ 5. De ubere lactente.

¶ 6. De testibus.

¶ 7. De carnibus.

¶ 8. Etiam de pelle dici videtur in illo Ambros. 6. Hexaem. 9. Venae quum toto diffusae sint corpore neque nudae atque intectae sunt et ita levibus operiuntur visceribus etc.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur respectu habito ad affectum, amorem, pletatem.

¶ 2. Per metaphoram vel a similitudine viscera referuntur ad res et dicitur de partibus Interioribus et penitioribus cujuscumque rei.

¶ 3. Viscera patriae, ipsi ejus cives.

¶ 4. Viscera aerarii, pecunia in aerario recondita.

Differt viscus ab intestino; etenim viscus de superioribus dicitur, quae sunt cor, pulmones, jecur, lien et renes, quibus addunt alii ventriculum, quia carnosa sunt; (idemque etiam de carne adhibetur, ut dictum est) intestinum de inferioribus. Cels. praef. ante med. Neque enim, quum dolor intus incidit, scire. quid doleat, eum, qui qua parte quodque viscus intestinumve sit, non cognoverit. Id. 4. 11. A visceribus ad intestina veniendum est. Id. 7. 4. n. 2. Saeptum transversum a superioribus visceribus intestina discernit. Sed hoc discrimen passim negligitur.

Dētrahō

DĒTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. (de et traho). - Detrahere est deorsum trahere, deducere, adimere, auferre, amovere (It. tirar giù, tor via, levare, detrarre, allontanare, rimuovere; Fr. tirer à bas, tirer de, amener à, retrancher, enlever; Hisp. tirar avaxo, traer, llevar, cercenar, quitar; Germ. Jemanden oder etwas herabziehen, fortziehen, abnehmen, entfernen; Angl. to draw or drag down, pull or pluck away, take off, take or remove away).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu occurrit

- a) Cum additis, hoc est Detrahere aliquid alicui, aliquid vel aliquem de vel ex raro ab aliqua re aut loco, aliquid aliqua re.

- b) Cum Accusativo tantum rei, quae detrahitur.

¶ 2. Latiori sensu est per vim rapere, auferre; et occurrit

- a) Cum additis, hoc est detrahere aliquid alicui, ab aliquo, de vel ex aliqua re.

- b) Cum Accusativo tantum rei, quae detrahitur.

- c) Absolute.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

- a) Universim est auferre, deminuere.

- b) Speciatim detrahere de re quapiam est auferre eamque deminuere.

- c) Item detrahere de aliquo est famam ejus obloquendo deminuere, auferre de existimatione, obtrectare, famam laedere.

¶ 2. Speciatim est medicorum verbum, et significat vitiosum humorem excrementaque vel vomitu, vel per alvum, vel alia ratione dejicere, aut etiam sanguinem mittere.

Massa

MASSA, ae, f. 1. est a Graeco μάζα. Porro μάζα significat farinam subactam, unde fit panis; sed massa Latine dicitur de quacumque materia subacta, et spissata ad modum farinae subactae (It. pasta, massa; Fr. pâte, masse, bloc; Hisp. pasta, masa; Germ. d. Teig, d. Masse, d. Klumpen; Angl. a lump or mass). Occurrit

- a) Generatim.

- b) Speciatim dicitur de caseo.

- c) Saepe de metallis rudibus et infectis, quae ignita elaborantur.

- d) Massa marmoris est grande marmoris frustum.

- e) De congerie confusa elementorum, quae chaos dicitur.

- f) De pluribus labellis simul compactis.

- g) In illo Stat. 1. Silv. 6. 18. Et massis Amerina non perustis, Barth. l. 24. Adversar. c. 7. intelligit pira Amerina suo legitimo tempore soli exempta, dissecta, et in massam redacta, conditaque: eo modo, quo massam ficorum dixit Colum. loc. cit. sub a.

- h) Quae massa legitur in tribus Inscriptionibus sepulcralibus, apud Gruter. 663. 3. et 1108. 6. et apud Fabrett. p. 98. n.220. videtur eidem Fabretto esse murus urnas in suis loculis complectens et continens, quia ipsae urnae stare per se non possunt, quum acuminatae in fundo sint, ut videre est in Monum. seu Columb. Liviae Aug. a Donio edito tab. XX.

- i) Colum. 12. R. R. 34., ubi rationem tradit aceti scillitici faciendi, praecipit, ut mustum, quod in acetum converti debet, de sub massa, et limpidum sit. Sunt qui mustum de sub massaintelligunt, quod ex massa vinaceorum recens calcatorum primum profluit. Sic ibid. 15.massam ficorum dixit, qui pedibus proculcati sunt. Ita mustum de sub massa est mustum de sub pedibus raptum, ut Pallad. 11. 21. loquitur. Multo tamen rectius si legas, quod ex probato MS. Morgagnius epist. 4. in Colum. sect. 3. prodidit, mustum de summo, et limpidum sit. Illud enim loquendi genus de sub massa puritatem Columellae minime decet. Hinc Pontedera AA. Gr. et Lat. p. 590. legend. putat: mustum defluat massa, etc.

- j) Massa etiam dicitur indefinitus agrorum modus, quem quis alicubi possidet, tenuta. Inscript. quae pertinet ad ann. a Chr. n. CCCLXXXV. apud Visc. Mus. Pio - Clem. T. 1. p. 34. ed. Mediol. INTER CETERA CIVIBVS PRAENESTINIS DARI VOLO EX MASSA PRAENESTINA CASAM CVI VOCABVLVM EST FVLGERITA. Cassiod. 5. Variar. 12. Palentianam massam, quam eis pro compensatione largitas nostra transfuderat.

Farcīmen

FARCĪMEN, īnis, n. 3. (farcio) salsiccia, lucanica, ἀλλᾶς, intestinum varie ac minutim concisa carne refertum, ut docet Isid. 20. Orig. 2. Farcimen caro concisa et minuta, quod eo intestinum farciatur, hoc est, impleatur, cum aliarum rerum commixtione. Varro5. L. L. 111. Müll. A fartura in extis farcimina appellata. Laberius apud Gell. 16. 7. botulum pro farcimine appellat. Arnob. 7. 24. Quae sunt nomina et farciminum genera, hirquino alia sanguine, comminutis alia inculcata pulmonibus.

Membrum

MEMBRUM, i, n. 2. pars corporis animalis, ut pes, manus, caput, aures, nasus etc. μέλος, κῶλον (It. membro, parte; Fr. membre du corps; Hisp. miembro, parte del cuerpo; Germ. d. Glied des Körpers v. Menschen und Thieren; Angl. a member, limb).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. — Saepissime membra pro toto corpore usurpantur.

¶ 2. Δι᾽ ἀντονομασίαν membrum ponitur pro mentula.

¶ 3. Membrum genitale dicitur etiam unus e testiculis.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim membra transferuntur ad significandas partes cujusque rei: sic

— a) Membra dicuntur partes domus, navis, vel alius physicae rei.

— b) De abstractis et praecipue de scientiis.

— c) Poetica sunt illa Ovid. 4. Trist. 10. 47. Ponticus heroo, Bassus quoque clarus iambo, Dulcia convictus membra fuere mei. et Sil. It. 2. 309. Respice – AEgates Libyaeque procul fluitantia membra. h. e. Poenos in classe militantes post acceptam ad AEgates insulas cladem.

¶ 2. Speciatim de parte orationis, seu periodi longiore: nam brevior incisum dicitur. — Differunt praeterea ipso usu, quia membra transferuntur ad significandas partes domus, navis etc., artus non item.

Internus

INTERNUS, a, um, adject. (intus, intra) interior, intestinus, ὁ ἐντός (It. interno, interiore;Fr. intérieur, interne; Hisp. interior, interno; Germ. inwending, innerlich; Angl. that is within, inner, interiour, internal).

Externus

EXTERNUS, a, um, adject. (ab exter, exterus) qui est extra, exterior; cui internusopponitur (It. esterno, di fuori; Fr. du dehors, extérieur, externe; Hisp. externo, lo que está por la parte de afuera; Germ. ausserhalb befindlich, äusserlich, fremd; Angl. outward, external).

Cerebrum

CĔRĔBRUM, i, n. 2. - Cerebrum est substantia mollis in capite, nervorum et sensus omnis principium (It. cervello; Fr. cerveau, cervelle; Hisp. celebro; Germ. d. Gehirn; Angl. the brain).

I.) Proprie occurrit de hominibus et ceteris animantibus.

II.) Figurate.

¶ 1. Ponitur interdum pro mente, animo, intelligentia, sapientia.

¶ 2. Ponitur et pro sede iracundiae; unde uri cerebrum, findi cerebrum iis dicitur, qui valde indignantur et veluti extra se sunt prae iracundia.

¶ 3. Per similitudinem cerebrum arboris apud Plin. 13. Hist. nat. 4. 8. (36). est superior medulla arboris. Adde eumd. 13. ibid. 4. 9. (39).

Calvāria

CALVĀRĬA, ae, f. 1. - Est idem quod calva, sive os capitis cerebrum tegens, sine carne; et dicitur tam de hominibus, quam de brutis.

- Hinc etiam locus, in quo calvae seu calvariae sunt, Calvaria appellatur. Hieronym. Comment. in Matth. 27. 32. Extra urbem et foras portam loca sunt, in quibus truncantur capita damnatorum, et Calvariae, id est decollatorum sumpsere nomen. Id. Ep. 46. n. 3. Locus, in quo crucifixus est Dominus noster, Calvaria appellatur, scilicet quod ibi sit antiqui hominis (Adami) calvaria.

Calvaria (-ae), sive calva (vide etiam alia vocabula infra), est complexus ossium capitis omnium animalium vertebratorum craniatorum (sicut et hominis), quae cerebrum et alia membra capitis tuentur.

Vocabulum antiquitate usitatum ad hanc structuram significandam erat calvaria, e.g. apud Celsum: "Tum interest venae pituitam mittant quae inter calvariam et cutem sunt, an quae inter membranam cerebri et calvariam". Deinde calvaria (-orum) aliquando invenitur. Livius calva eodem sensu utitur: "purgato inde capite, ut mos iis est, calvam auro caelavere, idque sacrum vas iis erat quo sollemnibus libarent poculumque idem sacerdotibus esset ac templi antistitibus". Calva autem "caput calvum" alibi significare videtur, etenim ambo vocabula calvaria et calva ex adiectivo calvus deducta sunt. Aliquando testa (ad litteras "fragmen luti") vel etiam caput adhibebantur. Media Latinitate cranium ex Graeco κρανίον formatum est. In lingua medicinae hodiernae, cranium summam omnium ossium capitis significat, calvaria sive neurocranium autem omnia ossa cerebrum circumdantia.

Calva

CALVA, ae, f. 1. (calvus) os capitis carne, vel capillis nudatum (It. cranio, teschio; Fr. crâne; Hisp. craneo; Germ. d. Schädel; Angl. a scull).

Cranium

Cranium - Idem quod calva.

Pericranium

Pericranium - Cutis circum calvam.

Obvolvō

OBVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. (ob et volvo). — Obvolvere est circum volvere, obnubere, obducere, contegere, περιειλέω, περισπειράω (It. involgere, avvolgere; Fr. envelopper, couvrir, voiler; Hisp. envolver, cubrir; Germ. einwikkeln, -hüllen, verhüllen; Angl. to wrapp round, muffle up).

Pericardium

Pericardium sive cordis involucrum est saccus, liquorem pericardii (20-50 ml) continens, qui cor circumdat.

Pulmō

PULMO, ōnis, f. 3. viscus spongiosum, corporis totius secundum cor nobilissimum, ad ungulae bubulae similitudinem dissectum, follis modo spiritum attrahens et reddens, caloremque nativum leniter refrigerans, πνεύμων (It. polmone; Fr. poumon; Hisp. pulmon, bofes; Germ. d. Lunge; Angl. the lungs or lights)

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Habet locum in extis ab haruspice inspiciendis.

II.) Translate pulmo est genus marini piscis, polmone marino, idem atque halipleumon

Ventriculus

VENTRĬCŬLUS, i, m. 2. (venter) — Ventriculus est deminut. a venter, parvus venter, ventricino, γαστρίδιον: et ponitur aliquando pro ventre.

I.) Proprie.

¶ 1. Pro ventre.

¶ 2. Praecipue vero dicitur receptaculum cibi in corpore animalis, in quo conficitur confectusque in intestina transmittitur quidquid comestum est, stomaco, ventricolo.

II.) Improprie.

¶ 1. Ventriculi appellantur duae cavitates in corde.

¶ 2. Similiter de instrumento musico.

¶ 3. Ventriculi digiti, epistolae secretae, ut scytalae. Gloss. Lat. Gr. Ventriculi digiti, σκυτάλαι.

Intestīna

INTESTĪNUS, a, um, adject. (intus) interior, internus, intimus, ὁ ἔνδοθεν (It. interiore, interno, intimo; Fr. intérieur, interne; Hisp. interior, interno; Germ. inwendig, innerlich; Angl. internal, inward, intestine). Occurrit

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim intestinum opus est, quod sub tecto et intra domum subtiliore et elegantiore artificio fit, praesertim e ligno, lavoro d'intaglio o sottile, λεπτουργία.

- Hinc Intestinum, i, et intestina, ōrum, n. 2. (et intestinus, i, m. 2.) absolute, substantivorum more, sunt interanea, h. e. ductus cibi et excrementorum in ventre animalium, qui a ventriculo alimenta excipiunt et longis anfractibus per inferna dejiciunt, gl'intestini, le budella, ἔντερα, ἐντόσθια. Differunt a visceribus (apud Medicos), quae in superiore parte usque ad ventriculum locum habent.

- Intestinorum nomina apud Cels. 4. 1. sunt jejunum, tenue, caecum:deinde quod anatomici colon vocant, late fusum atque sinuatum: postremo loco rectum. Jejunum inde nomen

habet, quia numquam quod accepit, continet, sed protinus in inferiores partes transmittit: caecum, quia ab altera parte non est pervium: rectum dicitur a figura. Anatomici plura intestina faciunt, quae persequi non est nostri muneris.

- Intestinum medium apud Cic. 2. Nat. D. 55. 137. est μεσεντέριον, seu μεσάραιον, h. e. membrana in mediis intestinis sita, de qua V. Anatomicos. - Intestinus, i, m. 2. (subaudi canalis) usurpatum fuit a Varrone teste Non. p. 209. 20. Merc.; et praeterea Harduin. ex MSS. ita legit locum Plinii 11. Hist. nat. 37. 78. (199). Sanguine carentibus intestinus ab ore incipit, et quibusdam eodem reflectitur, ut saepiae et polypo. In homine adnexus infimo stomacho, similis canino etc.

Obdūcō

OBDŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (ob et duco). — Obducere est contra ducere, adducere, super ducere, adducendo opponere; ex ob,quod et contra et ad valet, ἐπεισάγω (It. condurre o condur contra, condurre o trarre dinanzi, condurre o trar sopra; Fr. conduire, amener vers, devant ou sur; Hisp. traer, llevar delante ó sobre; Germ. vor-, überziehen, -führen, heranführen; Angl. to lead or conduct against, to bring, draw, lay, or put, over, to obduce, induce, superiaduce).

I.) Proprie. — Hinc obducere fores est claudere.

II.) Translate.

¶ 1. Est super ducere, inducere, offundere, circumdare, tirar sopra, distendere sopra, circondare; et occurrit

— a) Cum Accusativo rei, quae inducitur, et Dativo rei, cui quid inducitur.

— b) Cum Accusativo tantum rei, quae inducitur.

— c) Obducere se tenebrae dicuntur, quum contrahuntur et densantur.

¶ 2. Hinc est involvere, tegere, operire, circumdare, ravvolgere, coprire, circondare: et occurrit

— a) Cum Accusativo rei, quae operitur, et Ablativo rei, qua quid tegitur.

— b) Cum Accusativo tantum rei, quae tegitur. — Sic obducere oculos, tegere, obscurare, caligine offusa.

¶ 3. Item est educere, ebibere, exhaurire: et notat aviditatem sitientis.

¶ 4. Obducere frontem, vultum, contrahere, restringere; quod tristitiam significat.

— Hinc obductus est etiam obliquatus.

¶ 5. Metaphorâ ductâ a cicatrice superinducta vulneri et clausa, obducere est tegere, claudere, abscondere.

¶ 6. Obducere diem est educere, ducere, conterere, transigere, insumere.

¶ 7. Pro detegere, aperire affertur illud Lucilii apud Non. p. 360. 29. Merc. Vos interea lumen afferte, atque aulaea obducite. Al. leg. lumen auferte: qua ratione contrarium fortasse significat.

Ōmentum

ŌMENTUM, i, n. 2.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim omentum est adeps ac pingue, grasso.

¶ 2. Speciatim est membrana pinguis, qua intestina involvuntur, rete, zirbo, omento, ἐπίπλουν.

¶ 3. Non membranam solum, sed etiam ipsa viscera, seu exta significat.

II.) Figurate ponitur de membrana, qua involvitur os et cerebrum.

Iecur

IĔCUR, iĕcōris et iĕcĭnōris et iōcĭnōris, n. 3. — Iecur est viscus maximum in dextra parte, sub praecordiis situm: cujus inspiciendi plurimus fuit in haruspicina usus, ἧπαρ (It. fegato;Fr. le foie; Hisp. hígado; Germ. d. Leber; Angl. the liver). Occurrit

— a) Generatim.

— b) Speciatim in deliciis ciborum fuit jecur anseris.

— c) De capite jecoris.

— d) Creditum est olim esse principium omnium venarum, et sanguinis officinam. Hinc in eo posuerunt sedem animi et affectuum, quia pro eorum varietate sanguis movetur.

— e) Rumpere tensum jecur, apud Juvenal. 7. 117., est immane vociferantis.

Hēpar

HĒPAR, ătis, n. 3. Scribitur et epar, sed melius cum aspiratione.

¶ 1. Hepar, Graece ἡπαρ, Latine usurpatur pro jecore. Etymon vocis videtur esse ab Hebr. (forma hebraica) et in forma constructa (forma hebraica), quod idem jecur et grave significat, quia illud viscerum omnium gravissimum est. Graeci in ejus nominis Genitivo Hebraeorum pronunciationem sequuntur: dicunt enim ἧπαρ, ατος, non αρος, quod analogia postulare videbatur.

¶ 2. Hepar m. 3., Graece ἥπατος, est piscis ex genere locustarum.

Liēn

LĬEN, ēnis et liēnis, is, m. 3. - Lien est viscus in humano corpore, Graeco nomine splen, quod vide, σπλὴν, σπλάγχα (It. milza; Fr. la rate; Hisp. bazo, melza; Germ. die Milz; Angl. the milt or spleen).

I.) Proprie.

II.) Translate fiscum lienem appellabat Trajanus, apud Aurel. Vict. Epit. 42. extr., quia sicut, crescente liene, reliqui artus tabescunt, sic, aucto fisco improbis exactionibus, civium paupertas augetur.

Rēnēs

RĒNES, num, m. plur. 3., -

¶ 1. Renes sunt viscera duo utrinque lumbis inhaerentia, sub imis costis, a parte earum rotunda, ab altera vero resima, quae et venosa sunt et tunicis superconteguntur et urinae secernendae deserviunt, νεφροί (It. reni, arnioni e argnoni; Fr. les reins; Hisp. los riňones; Germ. d. Nieren; Angl. the reins, Kidneys).

- a) Universim.

- b) In Genit. plur. habet renum et renium.

- c) Rectus singularis est ren, pro quo et rien dixere, ut Charis. 1. p. 24. Putsch.et Priscian. 5. p. 645. docent. Festus p. 277. 17. Müll. Rienes quos nunc vocamus, antiqui nefrundines appellabant, quia Graeci νεφροὺς eos vocant. Plautus in Satyrione: Male tibi evenisse video: glaber erat, tamquam rien.

¶ 2. De lumbis Nemesian. Cyneg.112. canis sit cruribus altis, Renibus ampla satis validis, diductaque costas.

Crassus

CRASSUS, a, um, adject. - Crassus conjungitur cum cresco, creber etc. et est exterius amplus (cui opponitur subtilis, tenuis), interius vero spissus, densus, gravis, item pinguis: quae tria Forcellinus distinxerat (It. grosso, denso, spesso, pingue; Fr. épais, gros, grossier, gras; Hisp. espeso, grueso, gordo, graso; Germ. stark nach Aussen, dick oder in sich dicht, nach Befinden auch fett, fest, grob wiederzugeben; Angl. thick, coarse, gross, dense, fat).

I.) Proprie.

II.) Translate.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ad animum et ingenium refertur.

Diaphragma

DĬĂPHRAGMA, ătis, n. 3. διάφραγμα: a διὰ inter et φράγμα saeptum; membrana quae cor et pulmones a jecore et liene distinguit, saeptum transversum.

Refundō

RĔFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. (re et fundo, is). - Refundo est idem ac rursus, aut vicissim fundo, regero, ἀναχέω (It. rifondere, spargere di nuovo; Fr. verser, reverser, ieter, laisser s'écouler, faire écouler, épancher, répandre, vider; Hisp. reverter, rebosar, derramar, aciar, esparcir; Germ. zurückgiessen, - schütten, wiedergiessen, - sich ergiessen lassen; Angl. to pour back or again, refund).

I.) Proprie.

- a) De liquidis.

- b) Poetice de aliis rebus.

II.) Translate.

¶ 1. Est reddere, restituere.

¶ 2. Item effundere, profundere.

¶ 3. Item respuere, abiicere.

¶ 4. Item transferre.

Sēnsus

SENSUS, us, m. 4. (sentio) vis sentiendi, facultas animi, qua per corpus obiecta sensilia percipit, αἴσθησις (It. senso, sentimento; Fr. action de sentir, sens, sentiment;Hisp. sentido, sentimiento; Germ. d. empfindende od. fühlende Thätigkeit, d. Empfindung, d. Gefühl, d. Sinn; Angl. sense).

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de iis, quae ad corpus pertinent.

— 1.°) Abstractorum more, et ponitur pro actione sentiendi.

— a) Universim.

— b) Sensus Veneris estfacultas fruendae Venereae voluptatis.

— 2.°) Concreto, ut aiunt, sensu, est facultas sentiendi. et ipsa corporea instrumenta, quibus animus obiecta sensilia percipit. Porro huiusmodi sensuum alii sunt externi, alii interni: illi sunt quinque, visus, auditus, olfactus, gustus, tactus: hi duo, sensus communis, et phantasia sive imaginatio, ad quam pertinet memoria. Differunt autem sensus et sensa: illi sunt facultates et instrumenta, quibus res sentimus: haec sunt res ipsae, quas sentimus.

¶ 2. De iis, quae pertinent ad animum

— a) Ponitur pro sententia, opinione, cogitatione.

— b) Item pro affectu et motu animi.

— c) Est etiam notitia, iudicium, existimatio, captus, intelligentia.
— Sensuscommunis est iudicium, existimatio, opinio, quam omnes habent aut habere solent de rebus, κοινὸς νοῦς. quae existimatio tum a natura ipsa est, tum usu rerum et consuetudine perficitur: unde stulti et hebetes communi sensu carere dicuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim sumitur pro ipsa mente, ratione aut usu rationis.

¶ 2. Speciatim sensus est verborum sententia, seu id quod verbis significatur.

¶ 3. Sic ipsae quoque sententiae, et cogitata sensus dicuntur.

¶ 4. Item pro periodo occurrit apud Quintil., quo integra continetur sententia, 9. 4. 61. Sensus omnis habet suum finem, poscitque naturale intervallum, quo a sequentis initio dividatur.

¶ 5. Hinc pro locis communibus apud Tac. Dial. de Orat. 31.

Inveniō

INVĔNĬO, vĕnis, vēni, ventum, vĕnire, a. 4. (in et venio). - Invenire, quasi in rem venire, est reperire; et dicitur de rebus omnibus, quae vel data opera quaesita, vel casu oblata, quocumque modo comperimus, εὑρίσκω (It. trovare, ritrovare; Fr. rencontrer, trouver, découvrir,; Hisp. encontrar, tapar, descubrir, inventar; Germ. finden, treffen, auffinden, antreffen; Angl. to find, find out, meet with, discover).

I.) Proprie.

- a) De personis.

- b) De rebus.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro excogitare, comminisci, inventare.

- a) Generatim.

- b) Speciatim, pertinet hoc sensu ad artem rhetoricam, quum excogitamus res veras, aut verisimiles, quae causam probabilem reddant.

¶ 2. Ponitur et pro cognoscere, comperire, intelligere, atque adeo deprehendere, detegere.

¶ 3. Pro scire, aut videre.

¶ 4. Pro comparare, acquirere.

¶ 5. Non invenire se dicuntur, qui aliquando eas in se vires aut facultatem non agnoscunt, quam alias habere se probe sciunt, quique quum se putent posse aliquid, in re praesenti nihil possunt.

- Hinc a Part. praeter. pass., cuius multa supra exempla retulimus, Inventum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est commentum, res inventa,, εὕρημα.

Sociō

SŎCĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (socius) — Socio est iungo, coniungo, quasi socium socio appono, συμμίγνυμι, συναγελάζω (It. accompagnare, unire; Fr. unir, ioindre, rendre commun, partager avec, communiquer; Hisp. iuntar, agregar, comunicar; Germ. verbinden, vereinigen, gemeinsam machen od. halten; Angl. to ioin, unite, couple, associate).

Gula

GŬLA, ae, f. 1. fistula colli interior, qua cibus et potus devoratur, et in stomachum demittitur: etymon vocis videtur esse a γύαλον cavitas, οἰσοφάγος (It. gola, esofago, gorgozzule, strozza; Fr. oesophage, gorgier, gorge; Hisp. esofago, garganta; Germ. d. Speiseröhre, Kehle, Schlund; Angl. the guller, weasand, windpipe).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ponitur pro toto collo.

II.) Improprie. Saepissime per metonymiam pro voracitate, et nimio delicatioris cibi appetitu.

Guttur

GUTTUR, ŭris, n. 3. - Guttur est pars illa, quae a faucibus ad iugulum est, tum exterior, tum praecipue interior, φάριγξ, βρόγχος (It. gola, canna della gola, strozza; Fr. gosier, gorge; Hisp. gaznate, goria, gorguero; Germ. d. Gurgel, Kehle; Angl. the throat).

Respīrātiō

RESPĪRĀTĬO, ōnis, f. 3. actus respirandi (cui respondet, vel contraria est aspiratio), attractio aeris in pulmones per asperam arteriam, simulque eius emissio e pulmonibus, quia sibi invicem aspiratio et respiratio succedunt, ἀνάπνευσις (It. respiro, respirazione, rifiatamento; Fr. action d'exhaler, respiration; Hisp. respiracion; Germ. d. Ausathmen, Athemhelen; Angl. a breathing or fetching breath, respiration).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est exhalatio, evaporatio.

¶ 2. Item pausa, intervallum in loquendo, interspiratio, interpunctio.

Colon

CŎLON, et Latina positione Colum, i, n. 2. κόλον - Colum proprie significat crassum intestinum, quintum in ordine intestinorum, medium inter caecum et rectum, quod a sinistro rene ad dextrum super ventriculi fundum fertur; et ex quo excrementa, diu ibi morata, eum accipiunt colorem, quo egeruntur.

- Item ipse quoque coli dolor ac morbus, colum dicitur.

Excernō

EXCERNO, cernis, crēvi, crētum, cernere, a. 3. (ex et cerno). - Excerno

¶ 1. Generatim est cernendo separo, purgo, secerno.

¶ 2. Speciatim apud Medicos est onus ventris deiicere, excrementa emittere: sic enim separantur ab utili alimento corporis supervacua et noxia.

- Hinc Excreta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, apud Colum. sunt quae cribrando excernuntur, excrementa, cretura.

Ureter

Ureter est ductus vel canalis a rene ad vesicam.

Vertebra

VERTĔBRA, ae, et saepius in plur. num. Vertebrae, ārum, f. 1. (verto) — Vertebrae sunt in animalibus eae partes, quae circa ipsam sitae incisuram, corpori flexum praebent, verticulae.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim vertebrae dicuntur spinae ossa in crassiores quosdam nodos conglobata et in medio sui concava, ut spinali medullae transitum praebeant, firmissimis autem vinculis colligata, quorum beneficio interiores nodi cohaerescunt. Harum munus est, ut corpori flectendi se incurvandique praebeant facultatem, quod sine illis prorsus rigidum esset et inflexibile, σπόνδυλοι (It. vertebra, menatura; Fr. articulation, vertebre; Hisp. vertebra;Germ. das Gelenk; Angl. a vertebre).

Queō

QUĔO, is, īvi et ĭi, ĭtum, ire, n. anom. - Queo est idem ac possum, valeo, δύναμαι (It. potere; Fr. pouvoir; Hisp. poder; Germ. können; Angl. to be able).

Sessibulum

SESSĬBŬLUM, i, n. 2. (sedeo), sedile, sedes: a sessum supin. verbi sedeo.

Lacertus

LĂCERTUS, i, m. 2. duo diversa significat: scilicet

A) Lacertus est pars brachii musculosa, quae est ab humero ad cubitum et per synecdochen seu latiori sensu ipsum brachium. Gr. μυὼν, βραχίων (It. parte muscolosa del braccio, braccio; Fr. partie supérieure et nerveuse du bras depuis l'épaule iusqu'au coude, bras; Hisp. la parte superior del brazo, brazo; Germ. d. Oberarm, d. Kräftige obere Theil d. Armes, d. Arm; Angl. that part of the arm which lies between the shoulder and the elbow, an arm).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de parte brachii musculosa, quae est ab humero ad cubitum.

¶ 2. Latiori sensu de brachio, praecipue ratione habita museulorum ac virium.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice est ictus.

¶ 2. Item lacerti robur, vires, nervos, potentiam significant, vigore, forza, possanza.

— a) In bello.

— b) De nervis orationis.

B) Lacertus dicitur etiam serpens quadrupes; item piscis marinus.

Fībula

FĪBŬLA, ae, f. 1. πόρπη, ἐνετή. - Fibula dicitur et est quidquid rem unam adnectit, vel uni cum altera colligandae inservit; ac propterea videtur nonnullis esse pro figibula a figere (It. fibbia, fibbiaglio, nastro, legaccio; Fr. agrafe, crochet, boucle, aiguille, broche; Hisp. corchete, broche, hebilla, aguia; Germ. d. Spange, Schnalle, Klammer, Heftnadel, Nadel, Band; Angl. a clasp, buckle).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) De vitta aliave re colligandis crinibus apta.

- b) Est instrumentum, quo vestes subnectuntur, vel sagi, chlamydis, pallii, aut baltei pars alteri adnectitur.

- c) Fibula quoque dicitur vinculum ferreum, vel ligneum, colligandis inter se trabibus, aliave materie.

- d) Quas memorat Cato R. R. 21. fibulas ligneas, ulmeas, ficulneas, videntur esse lignei circuli compingendis corbulis apti.

¶ 2. Speciatim fibulae usus fuit constringendis vulneribus.

¶ 3. Item speciatim fibulae usus fuit valetudinis causa olim pueris, quorum nempe praeputio perforato circellus sive anulus argenteus inserebatur, et a fabro, ne facile solveretur, ferruminabatur, ad coercendam Venerem: qua de re multa habet Cels. 7. 25. n. 3.

¶ 4. Alterum vero fuit fibulae genus, quo tragoedi, comoedi, citharoedi, choraulae et palestritae utebantur tum verecundiae causa ad virilia obtegenda, tum conservandae vocis gratia ad Venerem coercendam, tum etiam fortasse ad inguina comprimenda, ne scilicet nimia vocis, vel corporis contentione herniosi fierent: ea porro praeter anulum thecam habebat aheneam, vel alutaciam cingulo quodam suspensam atque constrictam in modum fasciae inguinalis quamque Itali allacciatura vocant, Cicero vero 1. Off. 35. 129. subligaculum.

II.) Translate. Seneca apud Lactant. 1. 16. Quid ergo est, quare apud poetas salacissimus Iuppiter desierit liberos tollere? Utrum sexagenarius factus, et illi lex Papia fibulam imposuit? Auct. Priap. 68. 21. Neve imponite fibulam Priapo. Tertull. Cor. mil. 11. Fibulam laxare voluntariis delictis. Id. Pudic. 16. Huius boni fibulam quis nesciat illum (D. Paulum 1. ad Corinth. 7. 26) invitum relaxasse, ut fornicationi obviam isset? Tertull. advers. Hermog. 27. Nam et autem ipsum, velut fibula coniunctivae particulae ad connexum orationi oppositum est. Id. Resurr. carn. 40. Ita vocabulum homo consertarum duarum substantiarum quodammodo fibula est.

- Similiter fibula vocatur sententia arguta, quae epigramma quodlibet complet seu concludit. Fronto Laud. fumi init. Ut novissimos in epigrammatis versus habere oportet aliquid luminis, sententia clavi aliqua vel fibula terminanda est.

Āter

ĀTER, ātra, ātrum, adiect. - Ater est niger aeque ac res tosta vel usta, niger ut carbo, vel niger ut AEthiops. (It. atro, oscuro; Fr. noir, sombre; Hisp. negro, obscuro; Germ. schwarz, gebrannt, dunket, finster; Angl. black, coal-black, sable, dark, brown).

I.) Proprie.

- a) Interdum albo opponitur.

- b) Saepius absolute occurrit, ita tamen ut ex ipsius orationis contextu innotescat, quo gradu ipse ater color sit accipiendus. Nomina, quibuscum iungitur, servato litterarum ordine subiiciemus. Virg. 12. AEn. 450. agmen. h. e. pulveris nube coopertum, ut Servius ibid. exponit. Plaut. Capt. 3. 4. 64. et Cic. 3. Tusc. 5. 11. bilis. Cf. Paul. Diac. p. 29. 7. Müll. Sil. It. 1. 419. caede atra perfusus. (Frequenter Poetae sanguinem vel cruorem atrum vocant, praecipue illum, qui in caedibus effunditur).

II.) Translate.

¶ 1. Ater est infelix, tristis.

- a) In prosa oratione occurrit tantum ater dies vel atri dies, h. e. ominosi, infelices: cuius appellationis ratio est, quod veteres felicia omnia albo, tristia et infausta atro colore notabant. Itaque atri dies erant infelices, in quibus gravis aliquando calamitas reipublicae acciderit: quales erant Romanis dies omnes postridie calendas, nonas, idus, et ante diem quartum calendas, nonas, idus.

¶ 2. A Poetis accipitur interdum et pro foedo, turpi.

¶ 3. Item pro livido, maligno, maledico.

¶ 4. Item pro obscuro et intellectu difficili.

Ater proprie differt a nigro, sicut albus a candido. Nam ater et niger sunt eiusdem coloris, sed ater non nitet, niger vero nitet.

Ruber

RŬBER, bra, brum, adiect. — Ruber est colorem habens sanguinis, aut ignis, aut ostri, aut croci, aut prope accedentem ad horum aliquem, rubens, rufus, russus, rubidus. Gr. ἐρυθρός (It. rosso; Fr. rouge; Hisp. roxo; Germ. roth; Angl. red).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim.

— a) Rubrum mare, poetice rubra aequora et absolute rubrum est quod Persicum et Arabicum sinum complectitur.

— b) Quas breves Rubras memorat Martial. 4. 64., fuit locus Etruriae in Veientano agro, via Flaminia, circa Cremeram: qui et Saxa rubra appellatus est.

— c) Rubrae leges apud Iuvenal. quid sint, vide in rubrica.

Rubrīca

Rubrīca, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, duo diversa significat; scil.

A) Est terra rubri coloris, πηλός ῥουσιώδης, συνωπίς, μίλτος, sorta di terra rossa, sinopia, rubrica, qua et pictores utuntur. Quum enim colores partim fiant, partim nascantur, rubrica ex his est, ut Plin. docet 35. Hist. nat. 6. 14. (33). Est autem multiplicis generis, Sinopica, AEgyptia, Balearica, Africana, Lemnia, Cappadox, ut id. ibid. n. 35. et Vitruv. 7. 7. tradunt.

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu.

- b) Latiore sensu rubrica dicitur quaevis terra coloris ad rubrum accedentis.

II.) Metonymice est inscriptio vel titulus earum rerum, quae in legibus infra scriptis continentur: quia olim rubrica legum tituli et capita librorum notabantur, distinctionis et ornatus gratiâ, et ut facilius apparerent.

B) Est etiam tunica ignei coloris apud Charis. p.296. 16. Keil. Induo puerum rubricam et rubrica.

Audiō

AUDĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, a. 4. - Audio est auribus sentio, percipio (It. udire, ascoltare; Fr. ouïr, écouter; Hisp. oir, eschucar; Germ. hören;Angl. to hear, hearken).

A) Generatim.

¶ 1. Stricto sensu audio est auribus sentio, percipio: et occurrit

- a) Absolute. - Audire est vim seu facultatem audiendi habere. - Item est aures praebere alicui. Hinc audisne vel audin?, audi, audite etc. frequentissime occurrunt.

- b) Addito, quod auditur. - Per Accusativum rei. - Adiecto et alio Accusativo appositionis. - Per Accusativum personae, quam, vel cuius vocem auditu percipimus. - Per Accusat. cum Infinito. - Per Accusativum cum Participio. - Per periphrasin, eleganter huic verbo subiectâ particulâ cum aut dum. - Per Ablat. et praep. de, ita ut audire de aliquo vel de re aliqua sit sermonem de aliquo vel de re aliqua audire. - Contra audire in aliquem est turpia, inhonesta, indecora etc. de aliquo audire.

- c) Addita persona, a qua sive a cuius ore aliquid auditur. - Per Ablat. et praep. ab, quoties significare volumus, unde aliquid hausimus. - Per Ablat. et praep. de, quum significare volumus, a quo audivimus ea, quae tamquam nostra proferimus. - Per Ablat. et praep. ex, quum significare volumus personam, ex cuius ore aliquid audivimus. - Per Adverbia inde, unde, etc.

¶ 2. Interdum audire ponitur etiam pro videre, oculis percipere; quam sensuum, ut ita dicam, mutationem in nonnullis commode locum habere potest.

¶ 3. Hinc ponitur et pro subintelligi, subaudiri.

¶ 4. Hinc etiam, et quidem saepe, bene, male, minus commode audire est bonam vel malam existimationem habere, laudari vel vituperari, quemadmodum apud Graecos καλῶς, ἢ κακῶς ἀκούειν.

¶ 5. Interdum audire est dici, appellari, perhiberi; ea ratione, qua Graeci κλύεις vel ἀκούεις pro λέγει usurpant.

B) Speciatim.

¶ 1. Audire dicuntur tum qui in contione adsunt dum orator causam agit, vel testimonia, litterae aliaque eiusmodi publice leguntur; tum praecipue iudices, qui de causa cognoscunt.- a) De iis, quae in concione publice recitantur.

- b) Praecipue audire dicuntur iudices, qui de causa cognoscunt.

- Hinc etiam audiri vel non audiri debere, audiendus vel non audiendus esse dicitur ab iisdem ICtis, qui aliquid apud iudicem postulat, offert, agit, quod vel iustum vel iniustum sit.

¶ 2. Item audire dicuntur discipuli, qui scholam alicuius frequentant.

¶ 3. Cum sermo est de precibus, votis etc., audire est exaudire, locum precibus dare.

- a) Generatim.

- b) Saepius de precibus, quae diis fundebantur.

¶ 4. Similiter audire est assentiri, obsequi, obedire (nam et obedio ab audio est).

- a) Proprie ponitur de personis.

- b) In hac parendi significatione tribuitur figurate rebus inanimis, sed fere apud Poetas.

- c) Eodem sensu occurrit et cum Dativo: per zeugma in Pacuvio apud Cic. 1. Divinat. 57. 131. Nam istis - magis audiendum, quam auscultandum censeo.

- d) Hinc formula dicto audientem esse, hoc est alicuius verbis seu praeceptis obtemperare: et occurrit - Modo simpliciter dicto audientem esse,quemadmodum apud Plaut. Pers. 3. 1. 71. Dicto sum audiens.

- Hinc Audiens, entis, part. praes. omnibus verbi significationibus occurrit, eâque praecipue, quam sub B. 4. d. retulimus.

- Speciatim porro et absolute ponitur pro auditore.

- Hinc apud Scriptores ecclesiasticos est idem ac catechumenus.

Auditus, a, um, part. praeter., cuius exempla superius attulimus: quibus addi possunt illa Cic. Balb. 6. Cuius audita virtus dubitationi locum non daret, huius praesens, experta atque perspecta obtrectatorum voce laedetur? Et Tac. 5. Ann. 10. Auditum id Poppaeo Sabino.

- Adiective quoque occurrit, praecipue praecedente particula negativa.

- Hinc Auditum, i, absolute usurpatur pro re ipsa audita, pro fama vel rumore.

Artificiālis

ARTĬFĬCĬĀLIS, e, adiect. arte constans, ab arte scientiaque profectus, ἔντεχνος, ut Graeci aiunt; cui opponitur inartificialis, ἄτεχνος.

Tonus

TŎNUS et tonos, i, m. 2. (τόνος) — Tonus est tensio, intentio (It. tensione, stiramento; Fr. tension, tiraillement; Hisp. tension, estiron; Germ. die Spannung; Angl. tension, stretching).

I.) Proprie. Vitruv. 10. 10. de capitulis ballistarum. Quo mollior est tonus propter altitudinem capituli.

II.) Tropice.

¶ 1. Est in re musica soni intentio, tenor, tuono di voce, tono.

¶ 2. Hinc tonitrus, tuono.

¶ 3. In re grammatica est accentus, προσῳδία.

¶ 4. In picturis splendor intermedius inter lumen et umbram tonus dicitur, riflesso della luce.

¶ 5. In re astronomica dicitur tonus distantia sive spatium, quod intercedit inter sidus et sidus.

Olfaciō

OLFĂCĬO, fācis, fēci, factum, făcere, n. 3. — Olfacere significat odorari, odorem percipere, ὀσφραίνομαι (It. odorare, fiutare, annasare; Fr. flairer, sentir; Hisp. oler, percibir con el olfato; Germ. etwas riechen; Angl. to smell, smell out, scent, perceive by the nose).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est praesentire, deprehendere, subodorare, scoprire.

¶ 2. Olfacere labra lacte, imbuere sapore lactis, per catachresin.

Foetor

FOETOR, ōris, m. 3. malus odor, δυσωδία.

Gustō

GUSTO, as, āvi ātum, are, a. 1. - Gustare est gustu percipere, modice et primoribus labris sumere, paullum comedere, γεύομαι (It. gustare, assaggiare; Fr. goûter, essayer en goûtant, effleurer; Hisp. gustar, probar, experimentar; Germ. kosten, geniessen; Angl. to taste).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim aliquando sumitur pro ientare, parum cibi sumere extra coenae tempus ad reficiendas modice vires; quod saepe post balneum fieri solebat: item ipsa coenae initia libare.

II.) Translate.

Dulcis

DULCIS, e, adiect. - Dulcis est suavis, qui gustum grate ac suaviter delectat (It. dolce, soave; Fr. doux, agréable; Hisp. dulce; Germ. süss, lieblich; Angl. sweet, pleasant, luscious, delicious).

I.) Proprie.

- a) Amaro opponitur apud Plaut. Cist. 1. 1. 72. Gustu dat dulce, amarum ad satietatem usque oggerit. Et Cic. 3. Nat. D. 13. 32. Animal sentit calida et frigida, et dulcia et amara.

- b) Cum suavi coniungitur apud Plin. 15. Hist. nat. 27. 32. (107). Siquidem inest ei (lacti) quod tamen iure dici dulce et pingue et suave non possit.

- c) Iungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua haec sunt. Plaut. Asin. 3. 3. 24. et Truc. 2. 4. 20.; et Lucret. 1. 946. et 4. 22. Dulce mel. Lucret. 6. 891.; et Auct. B. Alex. 8. et 9. aqua. Lucret. 5. 1376.; et Horat. 2. Sat. 5. 12. poma. Horat. 3. Od. 1. 19. sapor. Id. ibid. 12. 2. vinum. Id. ibid. 13. 2. merum. Id. Epod. 2. 47. dolium. Id. 2. Sat. 4. 64. olivum. Plin. 25. Hist. nat. 9. 57. (103). Herba gustu dulcis. Ovid. 13. Met. 795. matura dulcior uva. Plin. 18. Hist. nat. 10. 20. (92). Dulcissimus panis.

- d) Neutr. dulce absolute, substantivorum more. Ovid. 5. Met.449. lymphamque roganti Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta. Cf. Plaut. Pseud. 2. 4. 50. Si opus siet, ut dulce promat indidem, ecquid habet?

II.) Translate dicitur de omnibus, quae quoquo modo iucunda et grata sunt.

- 1.°) De rebus et de abstractis.

- a) Cum suo nomine.

- b) Cum Accusativo Graeca ratione.

- c) Singulare est illud Gell. 16. 3. Homo fandi dulcissimus.

- d) Absolute, substantivorum more, occurrit Neutr. Horat. Art. P. 343. Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci. Ovid. 2. Pont. 7. 69. Tempus in agrorum cultu consumere dulce est. Quintil. 2. 17. 35. Dulci dulcius non adversum. Cf. Cic. Amic. 23. 88. Sic natura solitarium nihil amat, semperque ad aliquod tamquam adminiculum admititur: quod in amicissimo dulcissimum est.

- 2.°) De personis ponitur pro amabili, iucundo, grato, comi et facili: et fere de amoris et amicitiae vinculis usurpatur.

- Hinc Dulce, absolute, substantivorum more, adverbii quoque more usurpatur pro dulciter.

Amārus

ĂMĀRUS, a, um, adiect. - Amarus est saporem habens dulci contrarium, asperum, insuavem (It. amaro; Fr. amer; Hisp. amargo; Germ. et Angl. bitter).

I.) Proprie.

- a) De sapidis.

- b) Ponitur interdum et de odoribus.

- c) Interdum et de sono.

- d) Raro et de tactu.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de bile vel ira, quibus humanum corpus afficitur, et est morosus, difficilis, fastidiosus.

¶ 2. Saepissime ponitur pro tristi, duro, acerbo, aspero.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ponitur de dictis vel scriptis, et est mordax, maledicus.

Acidus

ĂCĬDUS, a, um, adiect. (aceo). - Acidus est aceti saporem, vel odorem habens (It. acido, inagrito; Fr. acide, aigre; Hisp. acedo; Germ. sauer, scharf; Angl. sour, acid).

I.) Proprie occurrit

- a) De iis quae gustum afficiunt.

- b) Interdum ponitur et de iis, quae auditum vehementer afficiunt.

II.) Translate.

¶ 1. Est molestus, gravis.

¶ 2. Est etiam mordax, asper.

Acerbus

ĂCERBUS, a, um, adiect. - Generatim est acrimoniam habens, asper, pungens, mordax, pervellens (It. acerbo, mordace; Fr. acerbe, âpre; Hisp. acerbo, aspero; Germ. herb; Angl. harsh, pungent, sour). Plurimi sunt huius vocis usus, qui tamen satis commode ad tres praecipue redigi possunt:

I. itaque acerbae res sunt quae acrimonia praeditae sensus ac praesertim gustum mordent, pungunt, pervellunt;

II. quoniam vero gustui acerba sunt quae immatura, ita acerbus est etiam immaturus, sive quod nondum ad suam perfectionem pervenit;

III. quoniam res quomodocumque acerbae dolore ac molestia sensus afficiunt, ita acerbus est etiam molestus, gravis, durus, asper.

I.) Acerbae res sunt quae sensus mordent; pungunt, pervellunt. Peculiariter autem

- a) Acerbum est quod gustu asperum est, quod sapore vehementer astringente praeditum est, linguamque gustatum contrahit et exsiccat.

- b) De iis, quae visum afficiunt.

- c) De iis, quae auditum afficiunt.

- d) De iis, quae tactum afficiunt.

II.) Quoniam ea praecipue gustatu acerba quae immatura, generatim acerbus sumitur pro omni eo, quod est immaturum, aut quod ante tempus contingit, seu quod nondum ad suam perfectionem pervenit. Peculiariter autem

¶ 1. Ponitur de fructibus immaturis.

¶ 2. Hinc acerbum dicitur quidquid ad suam perfectionem nondum pervenit, vel ante tempus contingit.

III.) Quoniam quae acerba sunt, sensus molestia ac dolore afficiunt, ponitur etiam generatim pro molesto, gravi, duro, aspero,

A) cum de rebus,

B) tum de hominibus.

A) De rebus.

¶ 1. Sumpta metaphora a n. I. (Cf. ACERBITAS II. 1.) ponitur de verbis, sententiis etc., quae in se acrimoniam habent, quo modo dicuntur amari satyrarum sales.

¶ 2. Item eadem metaphora ponitur de iis, quae animi, ut ita dicam, gustui amara sunt.

¶ 3. Item de iis, quae austera sunt, sicut poma immatura, ac proinde severa, dura.

¶ 4. Item de iis quae acrem afferunt dolorem quia praeter expectationem accidunt, et peculiariter de morte, quae etsi necessaria, tamen semper immatura putatur.

¶ 5. Ponitur denique de iis omnibus, quae vehementer aegritudine afficiunt, sive quae acerba sunt ad dolorem.

B) De hominibus ac

¶ 1. De iis, qui acrimoniam et vehementiam in agendo praeseferunt.

¶ 2. Saepe significat nimis severum, rigidum, tristem, moribus durum, voluptatibus inimicum.

Acerbum, i, est

- a) Absolute neutrorum more idem quod acerbitas, sive adversa, calamitates.

- b) Acerba Accus. neutr. plur. poetice adverbii more pro acerbe.

Acerbus differt ab austero, ut maius a minore. Nam quae vehementer astringunt, acerba dicuntur; quae mediocriter, austera.

- Item acerbus differt ab amaro: acerba enim sunt quae immatura, amara et ea quae matura; acerba semper iniucunda sunt ac molesta, amara saepe etiam iucunda et grata; acerba astringunt linguamque contrahunt et exsiccant, non item amara; acerbis opponuntur mitia, amaris vero dulcia.

Austērus

AUSTĒRUS, a, um, adiect. - Austerus est ab αὐστηρὸς, quod fortasse ab αὔω sicco, arefacio; hinc Auster apud Latinos est ventus urens: consuetudine vero Latina vox facta; et dicitur praecipue de saporibus, non quidem acerbis et ingratis, sed linguam tamen adstringentibus et contrahentibus; qualis est gustus meri vini, sed non dulcis, et sapor pomorum, quae nondum plenam maturitatem consecuta, sunt tamen satis matura. Huic opponitur sapor lenis. (It. aspro, lazzo, austero; Fr. âpre, rude, dur; Hisp. aspero, acerbo, violento; Germ. herbe, streng, rauh; Angl. harsh, severe, austere).

I.) Proprie.

- a) Praecipue, ut diximus, ponitur de saporibus.

- b) Dicitur etiam de odoribus.

II.) Translate.

- a) Ponitur de moribus hominum pro severo, rigido, gravi; et quidem in utramque partem.

- b) Dicitur etiam de rebus, praecipue abstractis, quae tristia sunt, gravia, molestia.

- c) Item ponitur de genere dicendi graviore et minus voluptatis habente.

Dīgnōscō

DĪGNOSCO vel dīnosco, noscis, noscere, a. 3. duas diversas res cum suo discrimine cognosco, discerno.

Quantitās

QUANTĬTAS, ātis, f. 3. magnitudo, extensio rei cuiuspiam, vis, numerus, copia, ποσότης (It. quantità, grandezza, numero; Fr. grandeur, quantité, nombre; Hisp. quantitad, grandeza, número; Germ. d. Grösse, Zahl, Anzahl, Menge, Quantität; Angl. quantity, bigness, extent).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Apud ICtos usurpatur fere de iis rebus, quae pondere, numero, mensura continentur, quantità, misura: et separatur a corpore et specie.

¶ 3. Saepe autem dicitur de summa pecuniae.

¶ 4. Quantitas propositionis apud logicos est illius vis ac sententia, quae vel universa complectitur, vel particularia.

Quālitās

QUĀLĬTAS, ātis, f. 3. qualità, ποιότης, id quo res quales dicuntur, ut virtus, albedo, etc.

Calidus

CĂLĬDUS, a, um, adiect. - Calidus est calorem habens, eique opponitur frigidus. (It. caldo; Fr. chaud; Hisp. calido; Germ. warm, heiss, hitzig; Angl. warm, hot).

I.) Proprie.

II.) Translate occurrit

¶ 1. De personis et est praeceps, audax, promptus, ferox.

¶ 2. Item de actionibus, et calidum dicitur quod subito alicui venit in mentem, fervidum, ferox, audax, animosum, atque adeo inconsultum, praeceps, temerarium.

- Hinc Calida, ae, f. 1. absolute est aqua calida, subauditur enim aqua.

Lēvis

LĒVIS vel laevis, e, adiect. - Levis est planus, complanatus, non scaber, non asper, politus; eique asper opponitur: λεῖος (It. spianato, liscio, polito; Fr. lisse, plan, uni, non rude; Hisp. liso, plan, unido, igual; Germ. glatt; Angl. smooth, polished, furbished, sleek).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de rebus physicis.

- a) Cum opposito asper.

- b) Generatim.

- c) Leve absolute est res levigata.

¶ 2.Latiori sensu apud Poetas est imberbis, glaber.

¶ 3. Item nitidus, candidus, pulcher, atque adeo iuvenilis.

¶ 4. Item lubricus.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragr. I. 1., levia nonnunquam dicuntur, quae bene trita sunt et macerata et mollia tactu.

¶ 2. Levis oratio est delicata et aequabiliter fluens.

¶ 3. Est etiam mollis, effeminatus ductum ab his, qui pilos vellunt et cutem levigant.

Asper

ASPER, ĕra, ĕrum, adiect. - Asper universim accipitur pro omni eo, quod inaequalitate superficiei et scabritie tactum laedit eique reluctatur ac resistit (It. aspro, ruvido; Fr. âpre au toucher, rude,

raboieux, pointu; Hisp. aspero, escabroso, fragoso; Germ. rauh, nicht glatt; Angl. rough, rugged, harsh).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu asperum est id quod inaequalitate superficiei et scabritie tactum laedit; cui opponitur lēvis. Occurrit autem

- a) De locis.

- b) De aliis, quae tactum laedunt.

- c) Item de iis quae acuta sunt, et ad pungendum aut caedendum apta.

- d) Item a Poetis ponitur, ut a Graecis τραχὺς, de argenteis, aureis etc. vasis aliisve, quae habent signa extantia et quae iisdem superficiem inaequalem reddunt.

- e) Hinc asper nummus dicitur, qui bene percussus est et alte expressas notas habet, quales sunt recenter cusi et qui manibus hominum nondum detriti sunt, totumque pondus suum retinent.

¶ 2. Latiori sensu aspera dicuntur quae non tactum solummodo, verum etiam ceteros hominis sensus laedunt; quibus lenia opponuntur: qua significatione occurrit

- a) Generatim de iis, quae sensus laedunt quaeque propterea, ut ait Forcellinus, periculosa sunt, infesta, molesta: ac praecipue de mari procelloso, de anni tempestatibus ac caeli temperie.

- b) Speciatim dicitur de saporibus: est autem proprie asper sapor, qui terreum gustum reddit.

- c) Item de odoribus insuavibus et nimis acribus.

- d) Item de sonis. - Aspera littera dicitur r ab Ovid. 5. Fast. 481., eique lenis littera, scilicet l, opponitur. Quintil. 9. 4. 37. Consonantes asperiores. Id. ibid. . 34. Vocales asperiores. - Asper spiritus dicitur a Grammaticis, qui syllabae sonum vehementiorem et asperiorem quodammodo reddit, et in Graecis vocibus appingi solet figurâ parvae ʽ: cui contrarius est lenis, cuius nota est ʼ inversa. Priscian. 2. p. 572. Putsch. - Hinc figurate apud Rhetores aspera oratio dicitur, quae non fluit et praefracta est, salebrosa, inculta. Cic. Orat. 5. 20. Aspera, tristis, horrida oratio, neque perfecta, neque conclusa. cui ibid. opponitur lêvis et structa et terminata.

II.) Translate ponitur de hominibus, belluis et rebus praecipue abstractis.

¶ 1. De hominum vivendi agendique ratione, et de belluarum indole ac natura, asper ponitur pro immiti, duro, intractabili, fero, saevo, crudeli.

- a) De hominum vivendi agendique ratione.

- b) De belluarum natura.

¶ 2. Item de hominibus ponitur pro acri, mordaci, maledico.

¶ 3. Item pro severo, acri, forti, cui opponitur remissus, mollis, effeminatus.

¶ 4. Item de rebus praecipue abstractis ponitur pro difficili, calamitoso.

¶ 5. Dicitur praeterea asperum generatim quidquid grave est, et molestiam ac fastidium creat.

Asperum, i, n. 2. substantivorum more occurrit

A) Proprie

- a) De locis, fere in plur. num. Curt. 7. 11. 16. Per aspera (saxorum) enixis duriora restabant et crescere altitudo petrae videbatur. Plin. 3. Hist. nat. 5. 9. (53). et Quintil. 6. 1. 52. Aspera et confragosa. h. e. loca. Sueton. Tib. 60. A tergo insulae per aspera et devia crepere. Id. Tit. 8. In

asperrima insularum devehi. - b) De maris procella. Tac. 4. Ann. 6. Maris asperis obviam ire. Id. 3. ibid. 5. Asperrimo hiemis.

B) Translate aspera sunt res adversae. Sall. Iug. 89. Maiora et magis aspera aggredi. Horat. 1. Ep. 2. 21. aspera multa perferre. Propert. 1. 18. 13. aspera multa alicui debere.

Commūnis

COMMŪNIS, e, adiect. - Communis est qui est multorum, vulgaris, itemque publicus (It. comune, pubblico; Fr. qui appartient à plusieurs ou à tous, commun, public, général; Hisp. comun, general; Germ. gemein, gemeinsam, gemeinschaftlich, allgemein oder öffentlich; Angl. common, the same, general). Occurrit autem

¶ 1. Generatim.

- a) Porro iungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- b) Communes dii sunt non patrii, sed omnibus aeque venerandi.

- c) Communis paganus is dicitur, qui est ex eodem pago, idem ac compaganus, ut municeps, qui est ex eodem municipio.

¶ 2. Speciatim communis homo dicitur, qui, etsi dignitate polleat, se communem quodammodo facit, cum omnibus versari non dedignatur, comis, facilis, affabilis.

¶ 3. Item speciatim in artibus

- a) Apud Dialecticos et Rhetores loci communes sunt sedes argumentorum artis rhetoricae et dialecticae.

- b) Item apud Rhetores commune dicitur quidquid utrique parti convenit, sive id quo actor et adversarius aeque uti possunt.

- c) Apud Grammaticos genus commune est eorum nominum, quae simul masculina sunt et feminina, vel masculina, feminina simul et neutra. Charis. 2. p. 126. Putsch. - Verbum commune est, quod or positione desinens activam simul et passivam significationem habet. Gell. 15. 3.; et Priscian. 8. p. 787. Putsch. - Communis syllaba, quae tum brevis est, tum longa, h. e. anceps. Charis. 1. p. 3., Diomed. p. 423. et Donatus p. 1389. Putsch.

- Hinc Commune, is, n. 3. absolute, substantivorum more, usurpatur

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim commune dicitur quidquid ad plures vel ad omnes pertinet.

- a) In plur. num. Cic. 1. Off. 7. 20. Deinde ut communibus pro communibus utatur, privatis ut suis. Horat. 1. Ep. 20. 4. Paucis ostendi gemis, et communia laudas. h. e. omnes omnino cives, Italice il publico. Ovid. 13. Met. 273. modo ne communia solus Occupet. - Communia absolute apud Frontin. de limit. agror. p. 41. Goes. dicuntur compascua loca, in commune aliquibus assignata: quae Aggen. Urbic. ibid. p. 66. in Etruria scribit communalia appellari.

- b) In sing. num. commune dicitur caput et summa rei, de qua societas inita est. - Hinc iudicium communi dividundo, est re, quae ad plures pertinet, apud ICtos.

¶ 2. Speciatim commune est respublica.

¶ 3. Hinc in commune vel in communi est in rem communem. - In commune est etiam formula exclamandi pro aequis partibus.

II.) Translate in commune significat in universum.

Sinciput

SINCĬPUT, cĭpĭtis, n. 3. — Sinciput est dimidia capitis pars: non enim satis probabile est hac voce significari, partem capitis anteriorem, sicut occiput posteriorem designat; unde Gloss. Philox.Sinciput, βρέγμα.

I.) Proprie.

II.) Translate, per synecdochen, est totum caput et cerebrum in eo.

Apprehendō

APPRĔHENDO vel adprehendo, dis, di, sum, dere, a. 3. (ad et prehendo).
- Apprehendo est arripio, capio (It. prendere, pigliare, stringere; Fr. prendre, saisir; Hisp. tomar, coger ó asir; Germ. angreifen, anfassen, ergreifen, fassen oder erfassen; Angl. to catch or lay hold of, take, seize).

I.) Proprie occurrit

- a) Generatim.

- b) Speciatim est alicuius manum arripere vel totum hominem complecti amoris gratia.

- c) Item speciatim est hominem capere, captivum facere; aut in re militari regionem occupare, potiri. - De personis.

- d) Denique et de cupiditatibus morbisque ponitur, quibus corripimur.

II.) Translate.

¶ 1. Iungitur abstractis et est potiri.

- a) Generatim.

- b) Speciatim in oratione id apprehendi dicitur, quo tamquam praeda pro causa nostra utimur.

¶ 2. Item est comprehendere, complecti.

¶ 3. Apud serioris aevi scriptores est etiam intelligere, mente comprehendere.

Percipiō

PERCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (per et capio). — Percipere est plane, penitus capere, occupare, καταλαμβάνω (It. prendere, occupare, investire; Fr. prendre, saisir, s' emparer, envahir; Hisp. tomar, agarrar, asir, apoderarse, invadir; Germ. ganz erfassen, ergreifen; Angl. to take up wholly, seize entirely, possess, invade, occupy).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est occupare, potiri.

¶ 2. Speciatim est penitus recipere.

¶ 3. Item capere, colligere.

¶ 4. Item accipere, reportare, obtinere, consequi.

II.) Translate.

¶ 1. Est sentire: et

— a) Ad sensus corporis pertinet.

— b) Item ad animum.

¶ 2. Item intelligere, comprehendere, cognoscere, discere, assequi.

— Hinc Perceptum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est θεωρήμα. Cic. Fat. 6. Divinatio a perceptis artis proficiscitur: percepta appello, quae dicuntur Graece θεωρήματα. et mox. Percepta astrologorum. Alii utrobique leg. praecepta.

— Hinc Gell. 14. 1.ante med. Mirabatur id cuiquam pro percepto liquere, stellas istas non esse plures etc. come certo e indubitato.

Phantasia

PHANTĂSĬA ae, f. 1. fantasia, immaginazione, φαντασία, visum, imago rerum animo insidentium. Ita dicta est a φαίνομαι appareo, quia species rerum, quas sentimus, vel etiam sentire nos putamus, intus apparent. Graece Cic. 1. Acad. (post.) 11. 40. In qua primum de sensibus ipsis quaedam dixit nova, quos iunctos esse censuit e quadam quasi impulsione oblata extrinsecus, quam ille φαντασίαν, nos visum appellemus licet.

¶ 1. Apud Rhetores accipitur pro mentis conceptu.

¶ 2. Phantasia, non homo, convicium apud Petron. fragm. Tragur.38. Burmann. sub fin. quasi species et simulacrum hominis, non homo: vel homo iactabundus et vanus.

Dīiūdicō

DĪIŪDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (dis et iudico). - Diiudicare duo diversa significat, prout

A) Verbi, aut

B) Praepositionis vis praestat.

A) Quum verbi vis praestat, diiudicare est iudicando decernere, certo iudicio definire; et occurrit

- 1.°) De iudicio, quod ratione, aut verbis fit; et quidem

- a) Cum Accusativo rei, quae diiudicatur.

- b) Cum Accusativo et Infinito.

- c) Sequente Relativo.

- 2.°) De iudicio, quod armis fit.

B) Quum praepositionis vis praestat, diiudicare est duas vel plures res diversas iudicando discernere, dignoscere, distinguere.

Iste

ISTE, a, ud, pronom. Genitivus istius a Poetis interdum in paenultima corripitur. — Iste videtur esse compositum ex is et syllaba te, sicut Graeci ex pronom. ὃ et δὲ componunt ὅδε, ἥδε, τόδε; et est pronomen demonstrativum ad ea ostendenda, quae ad eum quoquo modo pertinent, quocum loquimur, οὗτος (It. cotesti, cotesto; Fr. celui-ci, celle-ci, celui-là, celle-là; Hisp. este, esta, aqueste; Germ. der, die, das dort; Angl. he, this man, this, that).

Somniō

SOMNĬO, as, āvi, (ātum) are, a. 1. (somnium) — Somnio est in somno aliquid, quasi vigilans, video, per quietem videre videor, ὀνειρώττω (It. sognare, sognarsi, sonniare; Fr. rêver,

songer; Hisp. soňar; Germ. träumen; Angl. to dream).

I.) Proprie.

— a) Cum Accusativo.

— b) Cum Ablat. et praep. de.

— c) Sequente Infinito.

— d) Absolute.

— e) Passive impersonaliter.

II.) Translate somniare dicuntur, qui aliquid inepte et sine ratione dicunt, faciunt, volunt

— a) Cum Accusativo.

— b) Cum Infinito.

— c) Absolute.

Occipitium

OCCĬPĬTĬUM, ĭi, n. 2. (ob et caput) posterior pars capitis a vertice ad cervicem, ἰνίον (It. nuca, coppa; Fr. l'occiput, le derrière de la tête; Hisp. occiput; Germ. das Hinterhaupt; Angl. the occiput or hinder part of the head).

I.) Proprie.

— a) De hominibus.

— b) De brutis animantibus.

— c) Frons occipitio prior, id est potior, proverbium, de quo vide in frons.

II.) Figurate. Varro apud Non. p. 245. 15. Merc. Caesar reversionem fecit, ne post occipitium, in Hispania exercitus qui erant, relinqueret. alle spalle. Cf. Ammian. 16. 12. post init. Tunc tripertito exitio premebantur: Imperatore urgente per Raetias, Caesare proximo nusquam elabi permittente, finitimis, quos hostes fecere discordiae, modo non occipitia conculcantibus hinc indeque cinctorum.

Dēperdō

DĒPERDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (de et perdo). - Deperdere est ex toto aliquid invito animo dare, adeoque perdere, omnino perdere, amittere (It. perdere una parte di un tutto; Fr. perdre une partie d'un tout; Hisp. perder; Germ. etwas von einem Ganzen weg verlieren; Angl. to lose). Occurrit

¶ 1. Stricto sensu, ita scilicet ut vis praepositionis integra sit, et est ex toto partem aliquam amittere.

¶ 2. Latiori sensu, seu vi praepositionis imminuta, est amittere, omnino perdere.

- Hinc Part. praeter. pass. Deperditus, a, um, adiective occurrit et est omnino perditu.

- Hinc fere semper figurate.

- Hinc in deperdito esse dicitur id, quod amissum est.

Oblīviō

OBLĪVĪO, ōnis, f. 3. actus obliviscendi, memoriae defectus, λήθη (It. oblivione, dimenticanza; Fr. action d'oublier, oubli; Hisp. el acto de olvidar, olvido; Germ. das Vergessen, d. Vergessenheit; Angl. oblivion, forgetfulness).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Speciatim oblivio est idem atque amnestia.

II.) Translate.

¶ 1. Subiective, uti aiunt, est memoriae imbecillitas.

¶ 2. Concreto, uti aiunt, sensu oblivio litterarum dictus est a Bibaculo Orbilius Pupillus Beneventanus grammaticus, quia in senectute memoriam omnem amiserat.

Somnus

SOMNUS, i, m. 2. (ὕπνος) — Somnus est dormiendi actus, sopor, quies, ὕπνος (It. sonno; Fr. sommeil; Hisp. sueňo; Germ. d. Schlaf; Angl. sleep).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Somnus insiticius, somnus meridianus, apud Varron. 1. R. R. 2. 5. Ego hic, ubi nox et dies modice redit et abit, tamen aestivo die, si non diffinderem insiticio somno meridiem, vivere non possem. — Mos enim erat veteribus, qui etiamnum obtinet, aestivo tempore somnum leviusculum meridie capere. Hinc et Plaut. Most. 3. 2. 8. Non bonus somnus de prandio.

— c) Somnus venereus, Graecis ὀνειρόγονον.

— d) In somno, somno, in somnis (cf. in somniis, quod pro in somnis aliquando occurrit; invicem enim haec duo significatione permutantur), dum dormitur et somniatur.

— e) Per somnum, per somnos, inter somnos, in somno,.

— f) Servus ad somnum, qui ad cubiculum heri excubans, silentium facit, ne dormientem quis interpellet.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice.

— a) In bonam partem est tranquillitas.

— b) In malam partem est inertia, desidia, ignavum otium.

¶ 2. Item somnium.

¶ 3. Item pro nocte.

¶ 4. Et pro morte.

¶ 5. Hinc sensu ethico, de statu eorum, qui peccatis sunt obnoxii.

¶ 6. In Fabulis Somnus est deus filius Erebi et Noctis, cuius regiam apud Cimmerios positam, item comites et potentiam describunt Ovid. loc. cit. a v. 592. et Stat. 10. Theb. a v. 84. Fingitur alatus et rore Stygio perfusus, gerens virgam et cornu papavere plenum, quo perfundit quos corripit. Lepidam de Somno fabulam narrat Fronto de fer. Als. (edente iterum A. Maio) ep. 3. ad fin. Stat. 2. Theb. 143. illos post verbera fessos Exceptamque hiemem cornu perfuderat omni

Somnus. et 5. ibid. 197. consanguinei mixtus caligine Lethi, Rore madens Stygio, morituram amplectitur urbem Somnus, et implacido fundit gravia otia cornu. et 6. ibid. 27. et cornu fugiebat Somnus inani. Sil. It. 10. 352. curvoque volucris Per tenebras portat medicata papavera cornu, et mox. quatit inde soporas Devexo capiti pennas, oculisque quietem inrorat, tangens Lethaea tempora virga. Tibull. 2. 1. 89. venit tacitus fuscis circumdatus alis Somnus.

Requiēs

RĔQUĬES, ētis et ĭēi, f. 3. et 5. (re et quies). - Requies est cessatio a labore, laxamentum, quies, ἀνέπαυσις (It. riposo, posa, requie; Fr. cessation, repos, récréation, trêve; Hisp. cesacion, intermision al trabaio, reposo, descanso, quietud, recreacion; Germ. d. Ruhe, Rast, Erquickung, Linderung; Angl. rest, repose, quiet, ease, refreshment, relaxation, respite, intermission).

- 1.°) Generatim.

- a) Saepe cum Genetivo.

- b) Cum Dativo.

- c) Cum Ablativo et praepos. ab.

- d) De loco vel re, in quo v. in qua erit quies.

- 2.°) Speciatim.

- a) Genetivus requietis apud Cic. 1. Att. 18. Ita sum ab omnibus destitutus, ut tantum requietis habeam, quantum cum uxore et filiola consumitur. Id. 1. Fin. 15. 49. Ad dolores ita paratus est, ut meminerit, maximos morte finiri, parvos multa habere intervalla requietis, mediocrium nos esse dominos. - Genetivum requiei agnoscit Priscian. 6. p. 704. Putsch. et 7. p.781. sub fin. et Valer. Prob. in Cathol. p. 1460; sed apud scriptores ego nondum legi, inquit Forcellinus; habet tamen Vulgat. interpr. Eccli. 36. 15. Miserere civitati sanctificationis tuae Ierusalem, civitati requiei tuae. Pro eo requie dixit Sall. fragm. apud Priscian. cit. p. 781. At inde nulla munitionis aut requie mora processit ad oppidum. Auson. Edyll. 4. 4. Sed requie studiique vices rata tempora servant. Addit Priscianus vetustissimos etiam requies dixisse in eodem casu.

- b) Accus. requietem apud Cic. 5. Fin. 19. in fin. et fragm. apud Charis. 1. p. 52. Putsch. Si requietem natura non quaereret. Id. 2. Legg.1. 2. Ad requietem animi. Adde eumd. Senect. 15. 52. - Accus. requiem apud Sall. in orat. M. Licinii . 17. Neque ego vos ultum iniurias hortor, magis ut requiem cupiatis, al. capiatis. Cic. Arch. 6. Tantum temporis, quantum ad animi et corporis requiem conceditur. Curt. 9. 6. 3. Placuit is locus et ad suam et ad militum requiem. Plin. Paneg. 13. Requiem corpori dare. Tac. 2. Ann.33. Taliaque ad requiem animi aut salubritatem corporum parentur. V. alia sub 1.

- c) Vocat. requies apud Lucret. 6. 93. Currenti spatium praemonstra, callida musa Calliope, requies hominumque divûmque voluptas. - d) Ablat. requiete apud Cic. de suo cons. 1. Divin. 13. Tu tamen anxiferas curas requiete relaxa. - Ablat. requie apud Ovid. Heroid. 4. 89. Quod caret alterna requie, durabile non est. Liv. 22. 9. Praeda et populationibus magis quam otio aut requie gaudentibus. Adde Ovid. loc. cit. sub 1.°; et Vulgat. interpr. Iob 30. 27. et Eccle. 4. 6.

Cōnsistō

CONSISTO, sistis, stiti, stitum, sistere, (cum et sisto). - Consistere usurpatur

A) Neutrorum more, et

B) Raro admodum active.

A) Neutrorum more consisto est subsisto, commoror, sto (It. fermarsi, arrestarsi; Fr. s'arrêter, se tenir, rester; Hisp. quedarse, cesar de andar, pararse; Germ. zum Stillstand kommen oder

gebracht werden, still stehen, stehen bleiben, Halt machen; Angl. to stand firmly or steadily, stand fast, make a stand, stand, stop).

I.) Proprie usurpatur

1.°) de hominibus ceterisque animantibus, et

2.°) de inanimis.

1.°) De hominibus ceterisque animantibus occurrit

¶ 1. Generatim, et quidem

- a) Absolute.

- b) Cum additis.

¶ 2. Speciatim consistere dicuntur, qui ab itinere, aut ab opere cessant.

¶ 3. Item speciatim saepe ad rem bellicam refertur, et significat subsistere, se in ordinem ad resistendum disponere, locum aliquem opportunum capere.

¶ 4. Apud ICtos significat sistere se in iudicio contra aliquem.

¶ 5. Denique consistere dicuntur, qui negotiandi causa aliquo in loco diu morantur, aut domicilium constituunt.

2.°) De inanimis quoque usurpatur, quae cum quacumque ratione moveantur, a motu cessant et quiescunt: et quidem

¶ 1. De fluidis, quae subsistunt.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de aquis, quae frigore concrescunt, aut de musto, quod deferbuit.

- c) Item de sanguinis, diarrhoeae, etc. fluxu quae minuitur vel cessat.

¶ 2.De aliis rebus, quae moventur.

¶ 3. Item de iis, quae standi vi pollent.

II.) Translate.

¶ 1. Consistere est subsistendo immorari; et occurrit

- a) De personis, quae in sermone, honorum cursu, etc. immorantur.

¶ 2. Eleganter ponitur pro firmum, stabilem, constantem esse.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de animo.

¶ 3. Denique pro niti, contineri, stare.

- a) Raro admodum de personis occurrit, et pro existere usurpatum videtur.

- b) Saepius occurrit, et quidem generatim, de inanimis, quae fundamentum, stabilitatem ac vim habent vel acquirunt.

- c) Item de inanimis et abstractis, quae in aliqua re nituntur, fere cum Ablat. et praepos. in vel ex, aut cum Ablat. sine praepos., aut cum aliis additis.

B) Active raro admodum occurrit pro constituere.

Mēns

MENS, mentis, f. 3. Gr. νοῦς, ψυχή. — Mens generatim est animi sensus, ratio sentiendi et cogitandi, ingenium, animus (It. sentimento, maniera di sentire e di pensare, cuore, animo; Fr. sens, manière de sentir et de penser, caractère, coeur, naturel, esprit, âme; Hisp. sentido, sentimiento, modo de sentir y pensar, caracter, natural, corazon, alma; Germ. d. Sinn, d. Sinnesart, Denkart, d. Gesinnung, d. Gemüth, Herz, d. Seele; Angl. sense, iudgment, nature, disposition, spirit, mind).

I.) Proprie mens est, ut diximus, animi sensus, ratio sentiendi et cogitandi, ingenium, animus.

— Aliquando mens animi dicitur.

— Animus et mens eadem ferme ratione occurrunt apud Caes. 3. B. G. 19. in fin. Ut ad bella suscipienda Gallorum alacer et promptus est animus, sic mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est.

— Hinc bona mens est sana, recta et iusta, perfectus rationis usus, seu bona valetudo animi.

— Contra mens mala est insania, dementia, mala animi valetudo.

Hinc collige, malam mentem habuisse, fuisse formulam, qua utebantur veniam petentes illatae iniuriae.

II.) Translate.

¶ 1. Saepissime mens est princeps animi facultas, pars animi potior et sublimior, ratio, intelligentia, qua res etiam ab omni materia abstractas contemplamur et percipimus, νοῦς.

— Hinc cum ratione iungitur apud Cic. 1. Nat. D. 2. 4. Deorum mente atque ratione, omnem mundum administrari et regi. — Item cum animo iungitur apud Cic. Senect. 11. 36. Nec corpori soli subveniendum est, sed menti atque animo multo magis.

— In his et similibus interdum ad discrimen respiciunt auctores: interdum utrumque pro eodem accipiunt atque ἕν διὰ δυοῖν exprimunt.

— Refertur et ad rectum rationis usum, unde amentes et dementes, qui minus eo valent.

¶ 2. Est etiam memoria, memoria.

— Hinc venire in mentem saepissime occurrit

— Cum Nominativo rei.

— Cum Genitivo rei.

— Cum Infinito.

— Sequente Relativo.

— Sequente part. ut.

¶ 3. Item cogitatio, consilium, sententia, propositum, atque adeo voluntas.

¶ 4. Item prudentia, consilium, solertia.

¶ 5. Item ea pars animi, in qua ira sedet: quae et ipsa quandoque animus dicitur.

¶ 6. Item ea, in qua est vis, fortitudo et praesentia.

¶ 7. Mens Romanis dea fuit et templo culta.

Intellectus

INTELLECTUS, us, m. 4. (intellego) apud argentei aevi scriptores

¶ 1. Est actus intelligendi, intelligentia, νόησις. - Intellectu carere, est non intellegi. - Intellectum habere, est intelligi.

¶ 2. Speciatim de cognitione et peritia in rebus artefactis.

¶ 3. Est etiam notio, sententia.

¶ 4. Raro sumitur pro intelligendi vi, facultate, quae animo inest, quam mentem et intelligentiam saepius dicimus.

¶ 5. Refertur etiam ad perceptionem, quae sensu fit.

Concupīscō

CONCŬPISCO, cŭpiscis, cŭpĭvi vel cŭpĭi, cŭpītum, cŭpiscere, a. 3. (cum et cupio).
- Concupisco est idem quod cupio, vel valde cupio, appeto (It. desiderare avidamente, bramare; Fr. désirer ardemment, convoiter; Hisp. desear ardientemente, codiciar; Germ. innig begehren, heftig nach etwas trachten, heiss verlangen; Angl. to desire greatly, thirst after). Usurpatur autem

- a) Cum Accusativo.

- b) Absolute, ita tamen ut Accusativus ex ipso orationis contextu facile innotescat.

- c) Cum Infinito tantum.

- d) Cum Infinito et Accusativo.

Reiciō

REĬCĬO, ĭcis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (re et iacio). - Reicio

I.) Proprie usurpatur

A) De rebus physicis; et

B) De brutis animalibus et hominibus.

A) De rebus physicis.

¶ 1. Stricto sensu reiicio est vicissim iacio, retorqueo.

¶ 2. Item est generatim repellere, ἀποβάλλομαι, ἀποθέω.

- a) Sic est abiicere, deponere.

- b) Item removere, repellere.

- c) Item est retro iacere.

- d) Item est propellere, promovere.

- e) Item rursus impellere.

¶ 3. Item est amovere, removere.

- a) Sic generatim.

- b) Item avertere.

- c) Item evomere, unde nostrum récere factum est.

B) De brutis animalibus et hominibus.

¶ 1. Est repellere; item rursus agere.

¶ 2. Reiicere se, reclinare, recumbere:retro flectendo corpus et supinum collocando.

¶ 3. Speciatim in re militari est hostem repellere.

¶ 4. Item speciatim raro de navibus, saepe de navigantibus dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est respuere, aspernari, repudiare.

¶ 2. Speciatim reici dicuntur, quorum amor spernitur.

¶ 3. Praeterea significat remittere, seu ad alium mittere.

¶ 4. Reicere iudices.

¶ 5. Balb. ad Cic. post Ep. 15. l. 8. ad Att. Crede mihi, Caesarem maximum beneficium te sibi dedisse iudicaturum, si huc te reiicis. se ti riduci, ti applichi a far questo: si intendis animum in hanc rem: si adduceris, ut suscipias curam conciliandae inter Caesarem et Pompeium concordiae.

Prōsequor

PRŌSĔQUOR, sĕquĕris, sĕcūtus vel sĕquūtus sum, sĕqui, dep. 3. (pro et sequor). — Prosequi est porro aut ultra sequi, subsequi, deducere, κατακολουθέω, περιέπομαι (It. seguitare, andare o tener dietro, accompagnare;Fr. accompagner, suivre; Hisp. acompaňar, seguir; Germ. Iemanden nach vorwārts begleiten, geleiten, begleiten; Angl. to follow after, follow, pursue, go with, accompany, set on the way, wait upon).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) In bonam partem.

— 2.°) Hactenus in bonam partem: deinceps in malam. Atque hac etiam ratione pro persequor adhibetur, et in libris saepe unum pro altero promiscue legitur.

¶ 2. Speciatim, prosequi exsequias, funus, defunctum.

II.) Translate.

¶ 1. De rebus physicis et de abstractis, quae aliquem porro vel ultra sequuntur. — Similiter de iis, quae nobis imitanda proponimus.

¶ 2. De hominibus, varios habet usus pro variis ablativis, qui ei adiunguntur. Fere autem ponitur pro ornare, honestare, cumulare.

¶ 3. Significat etiam verbis, aut scriptis de aliqua re tractare, agere, dicere: quo sensu etiam persequor dicimus, et in libris utrumque promiscue legitur.

— a) Cum additis.

— b) Absolute pergere in dicendo, sermonem continuare.

— Hinc Part. praes., cuius plura exempla retulimus, Prosequens, entis, adiective quoque usurpatur, unde Sup. Prosequentissimus cum Genit. apud Porc. Latr. in Catil. 34. Si demonstravimus, spem perficiendi sceleris homini prosequentissimo inimicitiarum exstitisse. che quant'altri mai andava in cerca d'inimicizie, che vivea d'inimicizie. Rectius fortasse legendum est persequentissimus.

Āversātiō

ĀVERSĀTĬO, ōnis, f. 3. actus aversandi, recusatio, fastidium.

Gaudium

GAUDĬUM, ĭi, n. 2. - Gaudium est affectio animi alicuius praesentis boni opinione concepta, et proprie quum exhilaratur animus aliqua re, neque tamen ita ad exteriora diffunditur ultra modum, ut facile appareat. Differt a laetitia, quia, ut ait Cic. 4. Tusc. 6. 13., quum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud gaudium dicitur: quum autem inaniter et effuse animus exsultat, tum illa laetitia gestiens, vel nimia dici potest. Quare, ut addit Non. p. 444. 11. Merc., gaudium in sapiente et in rebus bonis semper est; laetitia etiam in malis rebus esse potest. Hoc tamen discrimen saepe negligitur. χαρὰ, χάρμα (It. allegrezza, gaudio; Fr. ioie intérieure, contentement, aise, plaisir; Hisp. gozo, alegria y contento interior; Germ. die innere Freude; Angl. ioy, gladness, mirth).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) In sing. num.

- b) In plur. num.

¶ 2. Speciatim dicitur de turpi voluptate.

II.) Translate gaudia dicuntur, quae gaudium afferunt.

- a) De personis.

- b) De rebus.

Fruitiō

FRŬĬTĬO, ōnis, f. 3. (fruor), actus fruendi.

Īra

ĪRA, ae, f. 1. — Ira est dolor animi vehemens ob iniuriam, unde est cupido vindictae. Gr. ὀργή (It. ira, sdegno, collera; Fr. colère, courroux, ressentiment, rage, fureur; Hisp. colera, ira, rabia; Germ. d. Zorn; Angl. anger, displeasure, wrath, passion, choler, ire, rage, resentment, pique).

I.) Proprie.

— a) In singulari, et aliquando in plurali num. praecipue apud Poetas. — Irae esse alicui est iram movere.

— b) Cum Infinito.

— c) Ira alicuius rei, seu cum Genitivo rei, est quae ob rem aliquam oritur.

— Hinc passive Id. Liv. 2. 61. Numquam ante tam invisus plebi reus ad iudicium vocatus populi est: plenus suarum, plenus paternarum irarum. odiosità.

II.) Translate.

¶ 1. Tribuitur abstractis et rebus physicis.

¶ 2. Metonymia est in illo Ovidii 4. Pont. 3. 21. dic aliquam, quae te mutaverit, iram. et Grat. Cyneg. 374. commissam ulciscitur iram. h. e. iniuriam, ex qua ira orta est. et Sil. It. 7. 344. renovant tela – et dant mucronibus iras. h. e. saxo asperant. Similiter Virg. 3. 214. Tristius haud illis monstrum, nec saevior ulla Pestis et ira deûm Stygiis sese extulit undis. h. e. poena, pena, gastigo, punizione.

Dolor

DŎLOR, ōris, m. 3. acerbus corporis, vel animi sensus, cruciatus, moeror (It. dolore, doglia; Fr. souffrance, douleur; Hisp. dolor;Germ. d. Schmerz, d. schmerzliche Empfindung; Angl. grief, dolour).

I.) Proprie.

¶ 1. De corporis dolore, quem ita definit Cic. 2. Tusc. 15. 35. Dolor est motus asper in corpore, alienus a sensibus.

¶ 2. De animi dolore, quem ita definit Cic. 4. Tusc. 8. 18. Dolor est aegritudo crucians.

- Hinc dolor dicitur etiam de ira, quae dolor est cum appetitu vindictae.

II.) Improprie.

¶ 1. Per metonymiam a Poetis dolor dicitur de re, quae dolorem affert.

¶ 2. Apud Rhetores dolor est τὰ πάθη, sive oratoris habitus ac verba, quae veram doloris naturam quum exprimunt, motus animorum in aliis excitant.

Passiō

PASSĬO, ōnis, f. 3. (patior) perpessio, πάθος.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim pro morbo.

II.) Translate.

¶ 1. Passiones sunt accidentia, quae in rerum natura contingunt.

¶ 2. Pro aegritudine animi, seu perturbatione.

Cognitiō

CŌGNĬTĬO, ōnis, f. 3. est actus cognoscendi, intelligentia, notio, scientia (It. cognizione, conoscimento; Fr. connaisance, notion; Hisp. conocimiento, nocion; Germ. das Kennenternen oder Erkennen einer Sache, die Erkenntniss; Angl. knowledge, acquaintance with, skill in).

¶ 1. Generatim usurpatur abstracte.

- a) In genere.

- b) Item de externo actu, quo personam aliquam cognoscimus.

¶ 2. Item generatim, sed concreto, uti aiunt, sensu cognitio idem est quod notio.

¶ 3. Speciatim saepe est forense verbum, et significat inquisitionem causae, ut reperta rei veritate sententia iudicialis feratur. Opponitur autem saepe iuri ordinario, quia cognitio est iuris extraordinaril, et pertinet ad summos magistratus, scilicet consules, praetores, praefectos provinciarum, senatum, principem (aut eos quibus princeps id negotii dederit), qui cum reum apud se causam agere cogunt, neque eum ad ius ordinarium, dato iudice, remittunt, extra ordinem cognoscere dicuntur: et haec est proprie cognitio.

Error

ERROR, ōris, m. 3. huc illuc vagatio, vel actus huc illuc vagandi (It. errore; Fr. action d'errer; Hisp. el acto de errar; Germ. das Umherirren, Irrfahrt; Angl. a wandering). Occurrit autem

A) Generatim; et

B) Speciatim.

A) Generatim est, ut diximus, huc illuc vagatio, vel actus huc illuc vagandi.

I.) Proprie usurpatur

- a) De hominibus.

- b) De navibus.

- c) De aliis inanimis. (Hinc etiam figurate error dicitur id, in quo, vel cuius causa errari facile potest.).

II.) Translate.

- a) Poetice error oculorum de moribundis dicitur, et est oculorum versatio et circumactus.

- b) Saepius error dicitur de animo qui incertus est, qui fluctuat.

- c) Quoniam vero animus haeret incertus, quum rem aliquam ignorat; error ponitur et pro ignorantia, imprudentia.

B) Speciatim error est deflexio a via, huc illuc vagatio, quum viae ignari extra institutum iter deflectimus.

I.) Proprie.

II.) Translate.

- 1.°) Saepissime refertur ad animum, qui decipitur falsove opinatur.

- a) Generatim.

- b) Dicitur, praecipue a Poetis, etiam de quacumque gravi animi perturbatione, scilicet - Ponitur pro furore et amentia. - Et pro amore. Amor enim errare plerumque compellit. - Item pro dolo, fraude, adeoque pro quacumque re, quae decipit, vel erroris causa est.

- c) Item pro peccato contra grammaticam, historiam, aut eiusmodi.

- 2.°) Morali significatione ponitur interdum pro delicto, peccato.

Opīniō

ŎPĪNĬO, ōnis, f. 3. (opinor).

¶ 1. Generatim est assensus rei non exploratae, existimatio, iudicium, coniectura, sententia, cui veritas opponitur, δόξα (It. opinione, parere, avviso, credenza; Fr. opinion, coniecture, croyance, avis, pensée; Hisp. opinion, dictamen, sentir, parecer; Germ. die Meinung, der Glaube, die Vermuthung, Einbildung, Annahme; Angl. opinion imagination, belief, fancy, coniecture, supposition).

— a) Universim.

— b) Contra, praeter opinionem, contra ac putatur, praeter id, quod putatur.

— c) Cum Adverb. Comparativis.

¶ 2. Speciatim est bona opinio, existimatio, spes.

¶ 3. Item speciatim est fama, rumor.

Suspiciō

SUSPICĬO, ōnis, f. 3. — Suspicio est actus sursum aspiciendi; sed translate adhibetur et est opinio, cogitatio, coniectura, levis cognitio (It. sentore, notizia, opinione; Fr. notice, coniecture, opinion, idée, pressentiment; Hisp. noticia, opinion, conietura; Germ. die Vermuthung; Angl. a knowledge, idea, notion, opinion, conception).

¶ 1. Generatim.

— a) Absolute.

— b) Cum Genet.

¶ 2. Speciatim et saepissime est actus suspicandi, metus, coniecture, incerta opinio de malo, ὑποψία, ὑπόληψις (It. sospetto, sospizione, diffidenza; Fr. soupcon; Hisp. sospecha; Germ. der Verdacht; Angl. mistrust, suspicion).

— a) Absolute.

— b) Cum Genet.

— c) Cum Abl. et praep. de.

— d) Cum Infinito.

— e) Cum Coniunctivo et partic. quin.

¶ 3. Suspicionem habere tum active sumitur, tum passive.

— a) Active pro suspicari.

— b) Passive pro in suspicione esse, esse suspectum, essere sospetto.

¶ 4. Singulare est illud Fronton. De orat. (edente iterum A. Maio) ep. 2. ad fin. Quod librarii manu epistula scripta est, a labore gravi digitis consului, qui sunt iam in suspicione. h. e. qui ex chiragra iam iam laboraturi videntur.

Dēfōrmis

DĒFORMIS, e, adject. (de et forma). - Deformis

¶ 1. Raro admodum dicitur qui forma caret, qui est sine forma, informis.

¶ 2. Saepius est qui mala est forma, faedus, turpis: eique opponitur formosus. - Ceterum hoc sensu usurpatur tum de corpore, tum de animo.

- a) Cum addito nomine.

- b) Absolute, substantivorum more.

Gigās

Gigantes (Graece Γίγαντες; sg. Gigas, Γίγας) erant genus animantium humana quidem facie sed prodigiosa magnitudine atque ingentibus viribus, qui in pluribus mythologiis (Nordica, Vasconica et Graeca, exempli gratia) terras incoluisse primis mundi temporibus dicuntur.

Gigantes in mythologia Graeca erant filii deae primaevae, Terrae, et deos de caelo exturbare voluerunt, ut in eorum vicem regnarent. Montes Thessalos Oetam, Pindum, et Olympum cumulaverunt, ut in caelum exirent. Postremo tamen victi sunt et poenas dederunt. Bello inter deos et gigantes "Gigantomachia" Graece nomini fuit. Fuerunt etiam gigantes qui non perierunt in gigantomachia sed ex posterioribus fabulis noti sunt, ut Antaeus vel Tityus.

In Bibliis scriptum est gigantes ante diluvium vixisse atque ex filiabus hominum ab angelis degeneribus genitos fuisse, qui e caelo in terras descenderunt. Postea etiam Goliath gigas fuisse dicitur, scilicet quod vir insigni altitudine erat.

Nānus

NĀNUS, i, m. 2. νάνος, et νάννος, vox Graecae originis, qua significatur homo brevi atque humili corpore paullum supra terram exstans, qui et pumilio Latine dicitur (It. nano; Fr. un nain; Hisp. enano; Germ. der Zwerg; Angl. a dwarf).

I.) Proprie.

- a) Masc. gen.

- b) Nana de femella.

II.) Translate.

¶ 1. Transfertur ad animalia brevioris corporaturae.

¶ 2. Item ad genus vasis aquarii humilis et concavi, quod vulgo vocant situlum barbatum.

Pūmiliō

PŪMĬLĬO, ōnis, m. 3. — Pumilio, νάνος, est nanus, homo staturae perquam brevis. Videtur esse corruptum a πυγμαλίων, (quod idem significat, a πυγμή, mensura a cubito ad pugnum) ut Alumento a Laomedonte, et Catamitus a Ganymedes, etc.

Bicorpor

BĬCORPOR, corpōris, adject. (bis et corpus) duo habens corpora.

Biceps

BĬCEPS, bĭcĭpĭtis, omnium generum 3. adject. (bis et caput). - Biceps est duo capita habens.

Accēnseō

ACCENSĔO vel adcenseo, ses, sŭi, sītum vel sum, sere, a. 2. (ad et censeo). - Proprie est adscribere, adnumerare (It. ascrivere, annumerare; Fr. recenser parmi, compter

avec; Hisp. contar, numerar entre; Germ. dazu rechnen, beizählen oder beigeben; Angl. to add to, or to the number of, to reckon among the list of).

Capitō

CĂPĬTO, ōnis, m. 3. qui magnum habet caput.

¶ 1. De hominibus.

¶ 2. Est etiam capito piscis, et quidem

- a) Marinus, qui et cephalus dicitur, a magnitudine capitis.

- b) Item fluviatilis, multis spinis ventrem septum habens.

Nāsō

Nāsō, ōnis, m. 3. qui magnum nasum habet. De hominibus.

Labeō

LĂBĔO vel labio, ōnis, m. 3. χειλὼν, idem ac chilo, qui labia habet iusto maiora.

Buccō

BUCCO, ōnis, m. 3. (bucca). Isid. 10. Orig. 30. bucconem interpretatur garrulum, quod ceteris oris loquacitate, non sensu praestet. Alii exponunt scurram, parasitum, qui implendae buccae causa alienas mensas sectatur. A Plauto et Apulejo sumitur pro stulto, stolido, fatuo. Nam qui magnas buccas habent, stulti esse saepe consueverunt.

Strabō

STRĂBO, ōnis, m. 3. (στραβός et στραβών) — Strabo est qui oculos habet distortos et transversa tuetur, στραβών, ἑτερόφθαλμος (It. stralunato, guercio; Fr. borgne, louche; Hisp. bizco; Germ. Schieler, Schielender; Angl. squint-eyed, squinting).

I.) Proprie.

II.) Translate dicitur de iis, qui invident.

Obstīpus

OBSTĪPUS, a, um, adject. (ob et stipes) obliquus, inclinatus, incurvatus, cui rectus opponitur (It. torto, obbliquo, piegato; Fr. penché, incliné; Hisp. inclinado; Germ. steif nach einer Seite geneigt; Angl. crooked, ben to one side, oblique).

Strūmōsus

STRŪMŌSUS, a, um, adject. (struma) qui strumis laborat, χοιραδώδης (It. chi patisce di scrofole, scrofoloso; Fr. scrofuleux;Hisp. que tiene tamparones; Germ. mit angeschwollenen Drüsen behaftet; Angl. scrofulous).

Lōrīpēs

LŌRĪPĒS, pĕdis, m. et f. 3. (lorum et pes) ἱμαντόπους, qui pedes flaccidos, lentos, languidos et in ambulando tamquam lorum se torquentes habet, non firmos et calcatu constantes. Alii rectius intelligunt de eo, qui pedes habet et crura distorta in modum lori.

Cīlō

CĪLO, ōnis, m. 3. - Cilo cui frons est eminentior, ac dextrâ sinistrâque velut recisa videtur. Cilones dicuntur, quorum capita oblonga et compressa sunt. Cilo est angusto capite: cui hoc contigit in partu.

Calvaster

CALVASTER, tri, qui calvam habet anteriorem partem capitis, recalvus.

Iam

IAM, adverb. — Iam est adverbium multiplicis significationis ususque plurimi, quod non tempus proprie significat, sed distincte et exacte designat rem demonstratione definitiva; sed usu factum est, ut iam maximopere referretur ad tempus, idque vel ipsum, vel cum alio tempore comparatum distinctius designaretur, ἤδη (It. già, ormai, ora; Fr. maintenant, déià, à présent; Hisp. ya, de este-punto; Germ. nun, von ietztan, nunmehr, bereits; Angl. now, immediately, presently).

¶ 1. Quemadmodum supra diximus, usu factum est, ut iam tum ad praesens, tum ad praeteritum, tum ad futurum tempus referretur. Itaque

— 1.°) Refertur iam ad tempus, et certum punctum temporis, in quo aliquid fit aut factum est, ita designat ex alius temporis ratione, ut dicatur eo ipso tempore, suo tempore.

— 2.°) Usurpatur iam in denotando eodem temporis puncto, in quo duae res incidunt una: qua ratione et iam tum pro simul ponitur.

— 3.°) Distinctior temporis designatio per adverbium iam efficitur duorum temporum oppositione. Porro ex oppositis alia quoque cognoscuntur: scilicet

— a) Significatur enim per iam et id quod exspectatum fuit adeoque sero evenit (quapropter additur interdum aliquando, tandem), et id quod non exspectatum, sed praemature vel ex improviso factum est. Cum addito aliquando vel tandem. — Et sine addito.

— b) Quum iam et iam quum saepe iunguntur.

— c) Adverbio iam opponitur nondum vel alia negatio, ubi quis narrat, rem ad certum terminum processisse, qui comparetur cum altiore.

— d) Additur iam aliis Nominibus temporis, ut ipsum tempus opponatur alii tempori, praesertim praesenti; atque ut longinquum tempus et ante transactum ab ipso principio significetur: sic dicitur iam a prima iuventute, ut sit proprie ab ipsa iuventute prima; hinc idem valet, quod usque, sino.

— e) Iungitur iam Nominibus numeralibus temporis admodum magni, et quibuscumque nominibus temporis longe transacti.

¶ 2. Particula iam non solum ad tempus indicandum, sed etiam ad res designandas usurpatur, quoties per ipsam aut rem arctius comprehendimus et distinctius constituimus, aut rem affirmamus, aut progredimur vel ad certum terminum vel ad altiorem gradum. Quae omnia saepe ita coeunt, ut in singulis exemplis non possint discerni.

— 1.°) Iamiungitur Pronominibus ita, ut fere idem sit quod adeo.

— 2.°) Iungitur Adiectivis et Adverbiis, iisque distinctionem atque lumen addit, et idem valet, ac quidem, scilicet, nimirum.

— 3.°) Comparativis additum significat idem, quod etiam in notando maiore gradu.

— 4.°) Coniunguntur iam prope, prope iam, iam ferme, iam paene sive de numero magno, sive de longinquo termino, ut rem adeo productam vel auctam esse indicemus.

— 5.°) Videtur iam pro etiam poni sive intelligas accessionem, sive ascensum ad maiora: certe utrumque vocabulum attingit significationem particulae adeo.

— 6.°) In numero enuntiando et in magnitudine significanda indicat iam magnitudinem completam vel extremam partem, quousque processerit res, et numerum in serie rerum admodum magnum.

— 7.°) Donec iam non modo de extremo aliquo termino usurpatur, sed etiam designat rem certe ad aliquem finem productam.

— 8.°) Inest in hac particula aliqua affirmandi vis, quae proficiscitur ex demonstratione apertae vel conspicuae rei: dicimus enim iam, ubi rem ipsam distincte eloquimur.

— 9.°) Iam quum locum habeat in sententiis, quae verum rei successum atque effectum significant, cum ut iungitur.

¶ 3. Iam negationi iunctum

— 1.°) Ad tempus pertinet.

— a) Si negatio praefigitur ipsi iam, ut fiat non iam, indicat rem in tempore, quod posthac sequitur, non locum habere, nec recurrere, aut significat exspectationem nimis longinquam. In verbis iam nullus, nullus iam ordo verborum ambiguus est; sed adiecto amplius, praecedit iam, ut fiat iam nihil amplius.

— b) Iam non significat, rem non esse ut erat ante, h. e. haud amplius, amplius non, non più; vel in praecipiti re est id quod Italice dicimus ormai no, Germ. vero schon nicht.

— c) Nec iam pro et iam non ponitur; et ordo verborum semper unus idemque est.

— d) Nemo iam est idem ac nemo amplius, Ital. nessuno più; sed iam nemo reddere possumus precisamente nessuno.

— 2.°) Iam etiam iudicio definiendo inservit; et quidem

— a) Non iam et iam nonusurpatur, et indicat id, quod quis dicere aut arbitrari possit, non venire in considerationem, aut non totum valere. Eidem opponitur saepe sed, tamen: et fere idem est quod non modo – sed, quasi sit sententia non dicam hoc – sed illud.

— b) Eadem ratione additur iam in formulis non solum – sed, non modo – sed.

— c) Iam non et non iam, quum significent rem non fieri aut non esse, affirmationis formam conficiunt, et in colloquiis praecipue usurpantur.

¶ 4. Saepissime coniungendi orationem vim habet, et transitionibus inservit.

— a) In narrationibus particula iam consequentiam significat, h. e. indicat id, quod dicitur, in ordine rerum consequi.

— b) Item usurpatur in rebus singulis enarrandis, ubi ab alia ad aliam gradus fit, sive alia aliis additur.

— c) Per iam procedit oratio ad aliam rem eiusdem rationis, quae cum reliquis coniungatur novumque adiiciat argumentum, ut sit pro item, vel ad haec, adde, porro

— d) Etiam in argumentatione iam habet proprium locum; et modo pro atqui, at vero, modo pro igitur, itaque, quum hoc sit usurpatur.

— e) Demum ponitur iam, ubi oratio pergit ad aliam partem expositionis novamque rem declarandam.

¶ 5. Particula iam singularem vim ex motu animi, h. e. ex irae velocitate et indignationis vehementia adquirit: quod praecipue fit in interrogatione de re odiosa, vel certe non exspectanda.

Iam et nunc in eo differunt, quod iam indicat progressum vel transitum ex alia actione in aliam factum, et in consequentiam; ideoque non modo cum praesenti, sed cum omnibus temporibus verbi componitur. Hinc vero fit, ut iam sit ex hoc tempore, vel etiam tandem, vel levius indicet exspectationem. Praeterea nunc et iam inter se opponuntur hac quidem ratione,
ut nunc praesentiam significet, iam autem punctum temporis aliquo modo certum designet.

Mēchanicus

MĒCHĂNĬCUS, a, um, adiect. μηχανηκὸς, ad eas res pertinens, quae manu simul et ingenio fiunt, et fabrili artificio constant: a μηχανὴ artificium, machina.

Hūc

HUC, adverb. quod videtur per syncopen a Dativo huic, ut hoc ab hoic, et significat ad hunc locum, in hunc locum, in quo ego sum, δεῦρο (It. qua, qui; Fr. ici, dans ce lieu, dans cet endroit; Hisp. acá; Germ. hierher, an diese Stelle, Ort, Punkt; Angl. hither, to this place).

Antīquus

ANTĪQUUS, a, um, adiect. - Antiquum est id quod est ante aliud: sed occurrit tantum translate

I.) de dignitate vel pretio,

II.) de tempore.

I.) Antiquum est id quod sua dignitate ac pretio ceteris praeferendum est, et absolute usurpatur in Comp. et Sup. Antiquior itaque est potior, carior, melior, et qui magis curae est et aestimatur (unde Non. p. 425. Merc. Antiquior melior) et antiquissimus est carissimus, potissimus, ceteris omnibus praeferendus.

- a) Comp. - Saepius occurrunt formulae nihil est mihi antiquius, nihil antiquius habere, existimare, iudicare, ducere, reri etc.

- b) Superl.

II.) Antiquum est id quod ratione habita temporis alia antecedit, ante alia extitit vel fuit, sive ad praeterita tempora pertinet: atque hac significatione usurpatur

A) modo relative,

B) modo absolute.

A) Relative antiquum est id, quod ratione habita nostrorum temporum prius extitit vel fuit: hinc

¶ 1. Proprie. Est id quod ante nostra tempora extitit, praeteritum, transactum.

¶ 2. Translate, quia quae antiqua sunt, meliora esse creduntur, et antiqui homines melioribus, simplicioribus sanctioribusque moribus fuisse videntur, factum est, ut antiquus in bonam partem sumatur, et sit idem ac bonus, ingenuus, simplex, integer. Hoc sensu occurrit

- a) De abstractis ac praecipue de moribus.

- b) Interdum et de personis.

B) Absolute antiquum est multorum annorum, quod multis abhinc annis existit, quod a maioribus accepimus; et quoniam ex antiquitate fere nobilitas et dignitas rebus accedit, antiquus nonnumquam est idem ac nobilis.

- a) Generatim.

- b) Hinc speciatim ponitur de personis, iuxta Forcellinum pro sene; iuxta recentiores vero philologos pro eo, qui multo ante tempore in eadem vitae ratione versatus fuerit.

Antiquus eo sensu, quo II. supr. accipiendus est, differt.

1.) A vetere. Antiquum enim est id quod ratione habita temporis extitit vel fuit interdum multo, saepius paullo ante nos; vetus est id quod plurimos ante annos extitit vel fuit, quod longo ante tempore duravit. Hinc antiquo opponitur novus, veteri autem recens; atque, antiquus dicitur qui supra nostra tempora est; vetus qui iam habet aetatem, sed qui tamen et in nostra tempora incidere potest, quo modo dicimus vetus vinum, calceus etc. Itaque antiquum et vetus saepe iunguntur, et significant rem, qua de agitur, non modo ad praeterita tempora pertinere, verum etiam et hic aliquando fuisse et actam praeterea vel usurpatam fuisse.

2.) Eodem fere modo differunt antiquus et vetustus: antiquum enim unum temporum ordinem ac seriem significat, vetustum vero quod longo tempore duravit.

3.) Antiquus differt et a prisco: prisca enim res dicitur quae antea fuit et nunc non est vel obsoleta est; per antiquum autem, si additur, superiora tempora rectius definiuntur.

Cultūra

CULTŪRA, ae, f. 1. actus colendi, cultus, cultio.

I.) Proprie occurrit de agrorum cultione; et quidem modo cum additis, modo absolute.

II.) Translate.

¶ 1. Ratione habita mentis est institutio, disciplina.

¶ 2. Ponitur etiam pro veneratione, obsequio, cultu erga aliquem hominem.

Hortulānus

HORTŬLĀNUS, a, um, adiect. hortensis, , ad hortum pertinens. Subst. more: qui hortum curat.

Olitor

ŎLĬTOR vel holitor, ōris, m. 3. (olus). — Olitor est qui olerum hortum exercet et olera vendit, κηπωρός, λαχανοπώλης (It. ortolano; Fr. jardinier; Hisp. hortolano; Germ. der Kohlgärtner, Küchengärtner; Angl. a gadener).

Viridārium

VĬRĬDĀRĬUM et viridiarium, ĭi, n. 2. (viridis) — Viridarium est locus virentibus arboribus herbisque amoenus, παράδεισος, ἀλωά (It. orto, giardino, verziere; Fr. iardin, verger, bosquet; Hisp. vergel, iardin; Germ. e. Baumpflanzung, Lustgarten; Angl. a green garden, a green).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sepulcrum subdivale seu cepotaphium.

Differunt viridaria et viridia: illa sunt loca virentibus plantis consita, ut dictum est: haec ipsae, quae ibi sunt, arbores atque herbae virentes. — Videntur tamen interdum etiam viridaria plantas significare.

— Item differunt ab hortis; illa enim sunt locus virentibus arboribus et plantis consitus atque herbis amoenus; hi vero sunt qui, deliciarum causa parati, statuis, diaetis, piscinis, ambulacris et topiario opere instruuntur.

Bipālium

BĬPĀLĬUM, ĭi, n. 2. (bis et pâla). - Bipalium est instrumentum rusticum ferreum, palae instar latum, et ligneo oblongo manubrio praefixum, ad terram versandam et fodiendam (It. vanga, vanghetto, badile; Fr. bêche, houchet; Hisp. pala de hierro; Germ. d. Doppelspatenstich oder das Raiolen d. Gärtner; Angl. ar mattock, or pick - axe with two bills, a hoe).

Pulvīnus

PULVĪNUS, i, m. 2. lectulus brevis pluma vel tomento, aliave re molli fartus, quem sedendi, aut quocumque modo fulciendi corporis causa supponimus. Quomodo a pulvinari differat, ibi dictum est (It. cuscino; Fr. coussin, chevet; Hisp. almohada de cama, almohadilla, coxin, coxinete, traversero; Germ. Kissen, Ruhekissen, Sitzkissen; Angl. a cushion, squab).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de pulvinari, h. e. cervicali, quod capiti dormientes supponimus.

II.) Translate.

¶ 1. A similitudine pulvinus dicitur ab agricolis parvus terrae elatae tumulus, in modum dorsi convexus utrinque, ut aqua facile defluat: cuiusmodi sunt in agris lirae inter sulcos, aut scrobes, et in hortis areolae, seu pars areolae elatior et tumentior.

¶ 2. Apud Plin. 5. Ep. 6. ante med. sic dicitur locus ex terra arte devexus in villa, sedendi causa. Eius verba sunt: Ante porticum xystus concisus in plurimas species, distinctusque buxo; demissus inde pronusque pulvinus, cui bestiarum effigies invicem adversas buxus inscripsit.

¶ 3. Colum. 1. R. R. 6. 13. de horreo. Pavimenta testacea supersternuntur, et magna vi paviculis inculcantur atque expoliuntur: omnesque parietum et soli iuncturae testaceis pulvinis fibulantur. h. e. taris, seu prominentiis instar pulvini tumentibus, in longitudinem productis, qua imus paries pavimento iungitur; is enim locus rimas agere solet, et muribus viam ac latebras praebere.

¶ 4. A nautis inquit Servius ad illud Virg. 10. AEn. 302. sed non puppis tua, Tarchon. Namque inflicta vadis dorso dum pendet iniquo, etc.) pulvinus vocatur durior arena (eminens instar pulvini in hortis),quae remeantibus fluctibus et euntibus plerumque densatur, et in modum saxi indurescit.

¶ 5. Vitruv. 5. 12. vocat pulvinum congestum arenae, vel caementi, in morem pulvini excitatum, super quem pila struitur in mare praecipitanda. V. integr. loc. — Id. 10. 15. de catapulta. Supra minorem columnam chelonium, sive pluvinus, etc.

Plantārium

PLANTĀRĬUM, ĭi, n. 2., φυτευτήριον, locus plantarum, seminarium.

Arborātor

ARBŎRĀTOR, ōris, m. 3. qui arbores putat, qui et frondator dicitur.

Putō

PŬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Putare est purgare, mundare. Imputatum nondum purgatum. Putum enim est purum. Putare veteres dixerunt, vacantia ex quaque re ac non necessaria, aut etiam obstantia et aliena auferre et excidere, et quod esse utile ac sine vitio videretur, relinquere. Sic namque arbores, et vites, et sic etiam rationes putari dictum (It. ourgare, mondare, nettare; Fr. nettoyer, éplucher, laver; Hisp. limpiar, arrancar, sacar, quitar lo malo de entre lo bueno; Germ. putzen, reinigen; Angl. to clean).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim putare est falsa, superflua, infructifera in arboribus, fructibus et quacumque alia re, a veris et fertilibus purgare et resecare.

II.) Translate.

¶ 1. Putare rationem.

¶ 2. Frequenter est aestimare.

¶ 3. Hinc latiori sensu est existimare, iudicare: et usurpatur

— a) Cum praepos. in et Ablat.

— b) Cum praepos. prae.

— c) Cum praepos. supra.

— d) Cum praepos. pro.

— e) Cum duplici Accus.

¶ 4. Est etiam cogitare, attente considerare. — Putare argumentis cum aliquo, est disputare, rem examinare, perquirere.

¶ 5. Saepe est opinari, existimare, coniicere, νομίζω, οἴομαι

— a) Universim.

— b) Putes, putares, diceres.

— c) Puto sermoni interiicitur, ut opinor, credo.

— d) Ut puto, ut mihi videtur.

— e) Ellipsis est in illo Cic. 15. Fam. 20. Oratorem meum (sic enim inscripsi) Sabino tuo commendavi. Natio me hominis impulit, ut ei recte putarem. h. e. recte commendari crederem.

— Hinc Puta, secunda persona n. sing. praesentis imperativi verbi puto, qua vulgus utitur adverbialiter, pro scilicet, exempli gratia, etc.

— a) Puta interseritur.

— b) Ut puta frequenter usurpatur.

— c) Secundam syllabam corripit, quamvis verbum sit, quia usu in verum adverbium transiit.

Plantō

PLANTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Plantare est per plantam arborem serere, aut transerere.

Pōmārium

PŌMĀRĬUM, ĭi, n. 2.

¶ 1. Est locus pomiferis arboribus consitus, pometum, παράδεισος.

¶ 2. Item locus in villa, ubi decerpta poma conduntur.

Surculus

SURCŬLUS et per syncop. surclus, i, m. 2. — Surculus est parvus surcus sive ramus, sarmentum in arbore nascens vel ab ea resectum, φρύγανον, κλών (It. ramoscello, pollone, germoglio, sorcolo; Fr. ieune branche, reieton; Hisp. ramito, pimpollo; Germ. iunger Zweig, Schössling, Reis; Angl. a ioung twig or small branch of a tree, a sprout).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ac praecipue surculus dicitur, qui ex arbore reciditur, inserendi aut deponendi gratia, qui et semen et malleolus et talea dicitur. — Surculus opponitur sato.

¶ 3. Item planta minor, virgultum, stirps, frutex.

¶ 4. Est etiam ramulus, unde pendent poma.

¶ 5. Item ligni fragmentum, secamentum, schidia.

¶ 6. Item, apud chirurgos, ferula vel paxillus, ad quem fracta membra deligantur.

¶ 7. Item pro veru.

Vīvīrādīx

VĪVĪRĀDĪX (viveradix), īcis, f. 3. (vivus et radix) planta, quae cum radice seritur, vivam radicem habens, ad differentiam malleoli et talearum, μόσχευμα (It. barbatella; Fr. plant, marcotte; Hisp. planta, acodo, mugron; Germ. die Wurzel versehener, der Ableger, Setzling, Senker; Angl. laver, sprig shoot, twig).

Cūra

CŪRA, ae, f. 1. - Duplex est curae significatio, prout

A) Cum diligentia, aut

B) Cum timore atque angore coniungitur. Itaque

A) Cura est diligentia, studium, labor, qui alicui rei impeaditur (It. cura, diligenza, attenzione; Fr. soin, sollicitude active; Hisp. cuidado, diligencia; Germ. die auf etwas gewandte Sorge, Bemühung, Sorgfalt; Angl. cure, diligence, attention, study, thought, regard).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) Coniungitur saepe cum aliis substantivis.

- b) Absolute, aut cum praepositione vel casu rei vel, uti aiunt, obiecti cui curam impendimus, aut denique cum Genitivo ipsius rei. - Absolute occurrit praecipue cum cura et est diligenter.

- Hinc maximae curae homo, h. e. diligentissimus, studiosissimus.

- Cum praepositione vel casu rei, cui curam impendimus.

- Cum Genitivo rei.

- c) Est mihi curae idem est atque est mihi cordi.

- d) Cura est pro curae est.

- e) Cura inest alicui pro curae est.

- f) Curae aliquid habere, h. e. aliquid cordi esse.

- g) Denique interdum cura est nimia diligentia, quae in vitio ponitur, et dicitur de iis qui nimia cura utuntur in rebus praecipue alienis exquirendis.

¶ 2. Speciatim apud Medicos ponitur pro curatione, quae morbis adhibetur.

¶ 3. Item speciatim, cum sermo est de republica, cura est administratio, curatio, munus.

¶ 4. Item apud ICtos dicitur de officio curatoris.

¶ 5. Item universim cura dicitur de quacumque administratione rei alicuius sive publica, sive privata.

- Hinc servus a cura inter officia domus Augustae est, qui alicuius rei administrationem habet.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam cura dicitur de opere scripto, quod cum cura factum est.

¶ 2. Hinc cura dicitur etiam diligens ac sedula in aliqua re occupatio.

¶ 3. Item per metonymiam ponitur pro eo, qui curam et administrationem habet.

¶ 4. Pro evectione et cursu publico, videtur poni Cod. 1. 31. 1. et ibid. 11. 23. 1.; ubi tamen lectio mendosa est habenda.

B) Quoties cura cum timore atque angore coniungitur, est sollicitudo, molestia (It. cura, afflizione, travaglio, affanno; Fr. souci, inquiétude, sollicitude, crainte; Hisp. inquietud, cuidado penoso, solicitud; Germ. d. Besorgniss, Kummer, Bekümmerniss; Angl. care, concern, anxiety, solicitude, trouble, sorrow, grief).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sollicitudo, quam affert amor; hinc et pro amore ponitur.

- Hinc

II.) Translate cura ponitur pro amica ipsa.

Māceria

MĀCĔRĬA, ae, f. 1. - Maceria est paries sub dio positus, ad saepiendos hortos, villas, silvas, vineta, sepulcra et huiusmodi, ex sicco lapide constructus, φράγμα, θριγκὸς (It. muro, muriccia, macía; Fr. mur de clôture; Hisp. muro, muralla, tapia; Germ. Mauer, Lehmwand, Gartenmauer; Angl. any wall enclosing grounds, a garden-wall, park-wall).

[Vacerra]

VĂCERRA, ae, f. 1. — Vacerra est stipes, palus.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de saepe ex palis facta

¶ 3. Item de machina curandis iumentis et bubus.

II.) Translate.

[Planca]

PLANCA, ae, f. 1. πλάξ.

¶ 1. Generatim est tabula plana, vel complanata.

¶ 2. Est etiam tabula marmorea, qua sarcophagum cooperitur.

[Sudis]

SŬDIS (sudes), is, f. 3. — Sudis est pertica, contus, vallus, κάμαξ (It. pertica, palo, bastone, asta; Fr. piquet, échalas; Hisp. piquete, estaquilla; Germ. e. Pfahl; Angl. a thick stake).

I.) Proprie.

— a) In re rustica.

— b) Saepe in re militari, usum enim habet praecipue in bellis.

II.) Improprie, a similitudine, est piscis (Esox Sphyraena Linn.)

III.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est stimulus.

[Vītilis]

VĪTĬLIS, e, adiect. (vieo) ex viminibus factus seu ex quocumque ligno flexili et ad ligandum apto, πλεκτός (It. fatto di vinchi o vimini; Fr. tresse, pliant; Hisp. texido de mimbres, doblegable; Germ. geflochten; Angl. made of twigs or wicker, pliant).

[Dūmus]

DŪMUS, i, m. 2. - Dumus est spinus, rubus, sentes, vepres (It. spino, pruno, dumo; Fr. buisson, hallier; Hisp. espinal, breña, maleza grande y espesa; Germ. d. Dornstrauch; Angl. a bush, a brier, thorn, bramble, any thorny rough shrub). Proprie dici videtur de spino fruticante et silvescente. Volunt autem esse a δρυμὸς silva querna: a quo per metathesin factum sit durmus, deinde dusmus, dumus denique.

Vepres

VĔPRES (vepris), is, m. et f. 3. — Vepres est rubus, dumus, sentis, spina, ἄκανθα, βάτος, θάμνος (It. pruno, spina, sterpo; Fr. buisson épineux, buissons, épine; Hisp. zarza, espina, verdugo; Germ. der Dornbusch, Dornstrauch; Angl. a thorn, sting, back – bone, sucker).

I.) Proprie.

— a) In sing. num.

— b) Saepius in plur. num. — Inter vepres rosae nascuntur, proverb. apud Ammian. 16. 7. 4.

II.) Translate.

Ambulācrum

AMBŬLĀCRUM, i, n. 2. locus circa aedes ad ambulandum, vel cum tecto, vel sub dio positus, arboribus utrimque consitis ad umbram inducendam, vel alia quapiam ratione: qui ambulatio a Cicer. et Vitruv. dicitur.

Rigō

RĬGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Rigare est aquam vel aliud simile derivare et diducere in agrum, in aliquem locum rivos deducere.

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu est igitur aquam vel aliud simile variis ductibus derivare, ut faciunt, qui prata rigant.

- b) Latiore, seu praegnanti, ut aiunt, sensu, est irrigo, terram aquâ deductà madefacio, humorem induco fertilitatis causa, madefacio, humecto, ἀρδεύω

II.) Translate.

Fontānus

FONTĀNUS, a, um, adiect. qui ex fonte est.

- Hinc Fontana, ae, f. 1. (subaudi aqua) absolute, substantivorum more, est aqua fontana seu fons.

Nassiterna

NASSĬTERNA, ae, f. 1., ὑδρία. Est genus vasis aquarii ansati et patentis, quale est, quo equi perfundi solent: Plautus in Bacchidibus: Ecquis evocat cum nasiterna et cum aqua istum impurissimum? Et in Nervolaria: Ecquis huc effert nasiternam cum aqua sine suffragio? Et Cato in Q. Sulpicium: Quotiens vidi trulleos, nasiternas, pertusos aquales, matellas sine ansis.

Serō, satum

SĔRO, sĕris, sēvi, sătum, sĕrere, a. 3. — Sero est semino, planto, σπεῖρω (It. seminare, piantare; Fr. semer, planter, ensemencer; Hisp. sembrar, plantar; Germ. säen, pflanzen; Angl. to sow, plant, set).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de plantis.

— 1.°) De re, quae seritur.

— a) Cum Accusativo.

— b) Absolute.

— c) Passive impersonaliter.

— 2.°) De loco, ubi seritur.

¶ 2. Latiore sensu de animantibus est gignere, generare.

— Hinc Part. praeter. pass. satus eadem significatione, absolute vel sequente Ablat. cum praep. ab, aut sine praep.

II.) Translate.

— Hinc Sata, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, loca sata, et ipsae segetes.

Serō, sertum

SĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. — Sero est necto, connecto, texo, jungo, εἴρω (It. intrecciare, tessere, infilzare; Fr. lier, réunir, enchainer, entrelacer, entreméler; Hisp. ligar, atar, trabar, enlazar, unir; Germ. reihen, reihend verbinden u. aneinander fügen;Angl. to knit, plait, twine, wreathe, connect, join). Est multo frequentioris usus in compositis consero, insero et aliis.

I.) Proprie.

— Hinc Sertum et Serta absolute V. infra.

II.) Translate.

— Hinc Serta, ae, f. 1. absolute, substantivorum more

¶ 1. Est idem ac sertum.

¶ 2. Est etiam funiculus, restis, σχοινίον, quia ex pluribus lineis conserta est.

¶ 3. Serta Campanica, herbae genus.

Sertum, i, et saepius plur. Serta, ōrum, n. 2. absolute, substantivorum more, sunt flores aut folia in coronam conserta et intexta, corona, ghirlanda, στέφανος. Usurpatur plerumque plur. num., quia corona ex pluribus foliis aut floribus sertis constat.

— a) In sing. num.

— b) In plur. num.

Arō

ĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. a Graeco ἀρόω, ἀρῶ, quod idem significat. - Arare est terram aratro scindere seminandi causa (It. arare; Fr. labourer; Hisp. labrar; Germ. pflügen; Angl. to plough).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu occurrit cum de hominibus, tum de brutis.

- a) Absolute.

- b) Cum Accus.

¶ 2. Latiori sensu usurpatur pro colere; et arare dicuntur, qui agros publicos colunt, de quibus V. quae dicta sunt in ARATOR.

¶ 3. Arare litus proverbio est operam perdere.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice transfertur ad navigationem.

¶ 2. Item ad rugas. Ovid. 2. Art. am. 118. Et venient rugae, quae tibi corpus arent.

¶ 3. In re venerea.

Arātor

ĂRĀTOR, ōris, m. 3. (aro; Cf. et Gr. ἀρότης et ἀροτὴρ) qui arat. (It. aratore; Fr. laboureur, cultivateur; Hisp. labrador; Germ. der Pflüger; Angl. a plougher).

¶ 1. Generatim sumitur pro eo qui terram colit arando: et ponitur

- a) De homine qui aratro terram scindit.

- b) Saepe apud Poetas arator latiori sensu pro agricola.

- c) Interdum per appositionem seu adiective et de animalibus ponitur arando aptis, ut apud Hesiod. βοῦς ἀροτὴρ

¶ 2. Speciatim aratores dicebantur non tam illi, qui arabant suum rus, quam opulenti homines, et fere equestris ordinis, qui maximas arationes habebant, publico arabili agro conducto: quibus opponebantur pecuarii, qui scilicet publica populi Rom. pascua conducebant.

¶ 3. Est etiam Arator signum caeleste in sphaera barbarica sub signo Virginis, quem Orona AEpyptii vocant, qui dicitur esse Triptolemus, qui primus fruges serere et aratri usum homines docuisse fertur.

Arātrum

ĂRĀTRUM, i, n. 2. (aro, cf. Gr. ἄροτρον). - Est instrumentum, quo aratur, cuius inventor ab aliis Buzyges Atheniensis, ab aliis Triptolemus fuisse dicitur, ut apud Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (199). legitur; quocum confer Virg.1. G. 19., ubi Servius inter inventores etiam Osirim enumerat (It. aratro; Fr. charrue; Hisp. arado; Germ. der Pflug; Angl. a plough).

- Veteres novam condituri urbem, locum moenium designabant aratro, quod a vacca et tauro sub iugo iunctis trahebatur, illud suspendendo, ubi portae locus futurus erat. Contra cum evertere vellent, disiectis moenibus, aratrum solo inducebant, ut nulla urbis imago relinqueretur: unde Horat. 1. Od. 16. 20. imprimere aratrum muris.

Stīva

STĪVA, ae, f. 1. — Stiva est ea aratri pars, quam arator manu tenet et premit, sulci dirigendi gratia, ἐχέτλη (It. manico dell' aratro, stiva, bure; Fr. manche de charrue, mancheron; Hisp. esteva; Germ. die Pflugsterze; Angl. plough–handle).

Rallum

RALLUM, i, n. 2. ferramentum, quo vomer tergetur a terra adhaerente: a rado.

Āmoveō

ĀMŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (a et moveo). - Est a loco moveo, a loco aufero, removeo; et proprie dicitur de rebus inanimis, ut ait Donatus ad Ter. Adelph. 4. 2. 14. Proprie amovetur saxum de loco (It. rimuovere, allontanare, tor via; Fr. éloigner, écarter; Hisp. aleiar, apartar; Germ. fortbewegen, bewegend fortbringen; Angl. to remove out of the way, take away, withdraw).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Amovere ponitur et pro furari. Frequentissime hoc sensu usurpatur a ICtis, praecipue dum de furtis filiorum familias, coniugum, fratrum, heredum, sociorum, et huiusmodi familiarium sermo est. Si enim hi aliquid interverterint, aut consumpserint, amovisse dicuntur, non furtum fecisse, lenitate vocabuli mitigando turpitudinem facti. Hinc apud eosdem ICtos res amotae dicuntur, quas uxor marito surripit durante matrimonio.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim ponitur de personis et est eas longe a se removere, amandare, arcere.

¶ 2. Speciatim amovere se est recedere.

¶ 3. Item speciatim amovere aliquem apud aetatis argenteae Scriptores est ablegare vel relegare.

¶ 4. Iungitur saepissime et abstractis.

Stercorō

STERCŎRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (stercus) — Stercoro est stercus agito: occurrit autem speciatim

¶ 1. De agris et est stercus per agros spargo, laetifico, κοπρίζω (It. concimare, letamare; Fr. fumer, engraisser; Hisp. estercolar, engrasar; Germ. düngen; Angl. to dung).

— 1.°) Stricto sensu.

— a) Proprie.

— b) Translate.

— 2.°) Latiore sensu significat etiam agros non modo stercore, sed alia etiam re laetificare.

¶ 2. De latrinis usurpat Ulp. Dig. 7. 1. 15., apud quem stercorare latrinas est stercus agitando egerere et latrinas exhaurire: quemadmodum stercorare agrum est stercus agitando spargere.

— Hinc Part. praeter. pass., cuius exempla retulimus Stercoratus vel sterceratus, a, um, adiectivorum quoque more adhibetur; unde et Sup. Stercoratissimus.

— Stercoratus est stercore aspersus.

Vōmer

VŌMER, ĕris, m. 3. - Vomer est ferramentum aratri, quo sulci fiunt, ὕνις et ὕννις (It. vomere o vomero; Fr. soc de la charrue; Hisp. reia de arado; Germ. die Pflugschar; Angl. a coulter, plonghsshare).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Est membrum virile apud Lucret. 4. 1266.

¶ 2. Est etiam stilus, quo scribimus, graphium.

Dentāle

DENTĀLE, is, n. 3. a dente. - Dentale

I.) Proprie est lignum illud aratri, in quod vomer inseritur, ob similitudinem.

II.) Improprie dentale dicitur ipsum aratrum, per synecdochen.

- Dentalia etiam dicuntur cuspides rastrorum, quibus eraditur terra atque eruitur.

Sulcus

SULCUS, i, m. 2. — Sulcus proprie est vestigium aratri, fossula in longum vomere impresso ducta, αὔλαξ, ὁλκός (It. solco; Fr. sillon; Hisp. sulco ó surco; Germ. die Furche;Angl. furrow).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de minoribus fossis, quibus aquae ducuntur, aut deponuntur arborum semina, aut designantur urbis moenia etc.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice dicitur de aqua remigando diffissa, de undis crispantibus, de rugis cutis, de longo tractu alicuius rei, de orbita etc.

¶ 2. Per synecdochen est ipsa aratio.

¶ 3. Per allegoriam sulcus ponitur pro pudendo muliebri.

¶ 4. Sulcus dicitur etiam fulmen.

Sēminō

SĒMĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (semen) — Semino est semen spargo et terrae mando, sero, consero, σπείρω (It. seminare; Fr. semer, ensemencer; Hisp. sembrar; Germ. säen; Angl. to sow) et construitur cum Accus. rei aut loci, etiam sequente Ablat. cum praep. in, aut sine praep., vel cum Accus. et praep. in, super; aut absolute.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Cum Accus. rei, quae seminatur.

— b) Cum Accus. loci, ubi seminatur.

— c) Absolute. — Seminata, part. neutr. plur. absolute, idem ac sata.

¶ 2.Speciatim est genero.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 1. Lactant. 1. 22. et 4. 10. Ut cultum Dei per totam terram seminaret. disseminasse. Adde Vulgat. interpr. Prov. 6. 14. Seminat inter fratres discordias. Id. ibid. 14. iurgia. Id. Os. 8. 7. Ventum seminabunt, et turbinem metent. Id. Prov. 11. 18. Seminanti iustitiam merces fidelis.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 2.

— a) De hominibus. Plaut. Amph. 1. 2. 19. Alter decumo post mense nascetur puer, Quam seminatus est.

— b) De brutis animantibus. Colum. 6. R. R. 24. Tauri quadrimis minores seminandis armentis parum habentur idonei. et mox. Si parte dextra desiluit, marem seminasse manifestum est. et ibid. 37. Asinum destinare mularum generi seminando.

Inoccō

ĬNOCCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et occo). - Inoccare est semen cooperire, quod fit, quum semen in agro seminatum est, et glaebas sarculis, aut cratibus dissolvimus, ut semen humo contegatur, ἐμβωλοκοπέω.

Occa

OCCA, ae, f. 1., instrumentum rusticum ad occandum.

I.) Proprie. Occa, βωλοκόπημα. Crates, quae occa vocatur a vulgo.

II.) Figurate ob similitudinem occa vocatur praesaepe, quod supra caput iumentorum ponitur et pabulum recipit.

Messor

MESSOR, ōris, m. 3. (messis) qui metit, ἀμητήρ, θεριστής.

Metō

MĔTO, mĕtis, messŭi, messum, mĕtere, a. 3. — Metere est messem facere, h. e. maturas segetes secare; hinc est idem ac secare apud Servium ad Virg. 4. G. 54. ἀμάω (It. mietere; Fr. faire la moisson, la récolte, moissonner, récolter; Hisp. segar, hacer la cosecha, recoger las mieses; Germ. abmähen, abhauen, abschlagen, abschneiden; Angl. to mow, reap, crop, gather).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de segete; et quidem

— a) Absolute. — Ut sementem feceris, ita et metes, proverb. apud Cic. 2. Orat. 65. 261., h. e. talem habebis fructum, qualis fuerit opera et labor. — Mihi istic nec seritur, nec metitur, aliud apud Plaut. Epid. 2. 2. 80., h. e. ad me ista res nihil pertinet, nullo meo neque periculo, neque emolumento fit.

— b) Cum Accusativo rei, quae metitur.

¶ 2. Latiori sensu de fructibus aliis, quae ex agris vel hortis colliguntur. — Sic pro vindemiare.

¶ 3. Item latiori sensu de locis.

II.) Translate.

¶ 1. Universim ponitur pro secare, caedere.

¶ 2. Speciatim locum habet apud Poetas in caede militari, pro obtruncare.

¶ 3.Interdum ponitur et pro auferre.

Mātūrus

MĀTŪRUS, a, um, adiect. - Maturus est qui neque crudus aut immitis est, neque decoctus aut caducus, sed tempore suo adultus et maturatus et fere de arborum terraeque fructibus dicitur, qui legendo edendoque apti sunt, πέπειρος (It. maturo, stagionato; Fr. mûr; Hisp. maduro, sazonado; Germ. reif, gezeitigt, vollzeitig; Angl. ripe, mature).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Matura dicuntur quaecumque ad suae perfectionis gradum pervenerunt; quo sensu latissime patet.

- a) Metonymice est maturans apud Virg. 1. G. 65. glaebasque iacentes Pulverulenta coquat maturis solibus aestas.

- b) Ceterum de rebus praecipue physicis, quae ad suae perfectionis gradum pervenerunt.

- c) Eleganter refertur ad animum, ad orationem, ad ingenium.

- d) Item ad aetatem provectam.

¶ 2. Est etiam maturus, qui debito tempore fit, nec citius, nec tardius.

¶ 3. Item qui cito fit, aut qui cito est futurus, imminens.

Manipulus

MĂNĬPŬLUS, i, m. 2. - Manipulus, a manus et pleo quod manum impleat est manualis herbarum fasciculus, quem manu quis apprehendit metendo, δράγμα (It. manipolo, brancata, manata; Fr. poignée, manipule, faisceau, gerbe de blé, botte de foin, d'herbe; Hisp. puňado, puňo, manipulo, lio, fardo; Germ. ein Bündel; Angl. a handful, armful, bottle, gripe, bundle).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Manipulus in re militari, λοχὸς, σπεῖρα, erat exiguum peditum agmen, quod unum signum sequebatur. Inde nomen habuit, quia Romulus coacta pastorum manu, eaque in centenos homines distributa, perticas manipulis foeni varie vinctas dedit, ut scribit Aurel. Victor. de orig. pop. Rom. 22.

¶ 2. In re medica Latine manipuli sunt idem ac Graece ἐλτῆρες apud Coel. Aurel. 5. Tard. 2. med. Arthriticis vero convenit etiam digitis ceram emolliendam dare, vel manipulos tenendos, quos palaestritae ἐλτῆρας appellant, tum movendos, cereos, vel ligneos primo, cum parvo plumbo interfuso; tum pro modo profectus graviores.

Merges

MERGES, ĭtis, f. 3., οὐλοδέτης, manipulus, seu fascis spicarum mergis comprehensus.

Trītor

TRĪTOR, ōris, m. 3. (tero) qui terit, τρίπτης, τριπτήρ.

Trītūrō

TRĪTŪRO, as, āvi, (atum) are, a. 1. (tritura) — Trituro est frumenta spicis excutio, ἀλοάω (It. trebbiare; Fr. battre le blé; Hisp. trillar el trigo; Germ. dreschen; Angl. to thrash).

Horreum

HORRĔUM, i, n. 2. - Horreum est locus, in quo segetes post messem reponuntur: fortasse ab hordeum, quod proprie fuerit locus hordeo asservando accommodatus, ut farreum, in quo reponeretur far: sed postea dici coeperit de quarumlibet frugum repositorio. Vel potius ab ὡρεῖον, in quo borna reconduntur: hinc hordeum est repositorium omnium frugum, σιτοφυλακεῖον, ἀποθήκη (It. granaio; Fr. entrepòt, magasin, grenier; Hisp. almazen, almagazen, granero;Germ. die Vorrathskammer, Scheuer, Speicher, Magazin, Scheune, bes. v. Getraide; Angl. a barn, granary).

I.) Proprie.

- 1.°)Speciatim de horreo, in quo segetes post messem reponuntur.

- 2.°) Generatim apud Romanos horrea non ad solum usum condendarum frugum, sed ad alia quoque inserviebant.

- a) Sic ad vina condenda.

- b) Ad oleas servandas.

- c) Ad penuaria quaeque servanda.

- d) Ad merces custodiendas.

- e) De thesauro.

- f) Libros etiam quandoque ibi reponebant.

- g) Item statuas.

- h) Servus vel Libertus ab horreis memoratur in Inscript. apud Henzen. 6290. THALAMVS M. FVRI CAMILLI AB HORReis.

II.) Improprie.

- a) Per similitudinem horrea vocat Virg. 4. G. 250. apum alvearia, tum quia variis cellulis horreorum more divisa sunt, tum quia in iis conduntur mella, quae fruges et annona apum dici possunt.

- b) Terrena horrea apud Ovid. 5. Trist. 6. 39. sunt cava sub terra, in quibus formicae grana condunt.

Trībula

TRĪBŬLA, ae, f. 1. (tribulum) — Tribula est idem ac tribulum. — Tribulum est rusticum instrumentum, quo frumenta in area teruntur (It. trebbia; Fr. fléau ou machine à battre le blé; Hisp. instrumento para trillar el trigo; Germ. die Dreschmaschine; Angl. a machine for pressing out the grains of corn).

[Ventilābrum]

VENTĬLĀBRUM, i, n. 2. (ventilo) instrumentum, quo aliquid ventilatur, cuiusmodi est illud, quo rustici frumentum leguminave post trituram sursum eiaculantur, ut ventorum flatu a paleis repurgentur, πτύον, λικμητήριον (It. pala; Fr. van; Hisp. aventador, bieldo; Germ. die Wurfschaufel; Angl. winnowing – fan).

[Strāmen]

STRĀMEN, ĭnis, n. 3. (sterno)

¶ 1. Est universim id quod sternitur; speciatim stipula, culmus, palea, frondes vel aliud quidquid solo quiescendi gratia sternitur, ut sunt curmi, qui pecori substernuntur, καρφη. κάρφος.

¶ 2. Est etiam stramentum seu vestis stragula.

[Saccus]

SACCUS, i, m. 2. - Saccus est vas ex tela, vel corio, vel alia materia, σάκκος vel σάκος (It. sacco; Fr. sac, sachet, besace; Hisp. saco, talego; Germ. Sack; Angl. a large sack or bag).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim.

- a) Saccus vinarius, quo vinum transmittitur, ut defaecetur, asperitatem exuat, suavius et blandius fiat, minusque capiti noceat.

- b) Saccus nivarius, quo nive repleto transmissa aqua refrigeratur.

- c) Saepe saccus est, quo reponitur pecunia, marsupium, crumena, sacculus.

- d) In illo Plauti Capt. 1. 1. 22. Vel ire extra portam Trigeminam ad saccum licet: ad saccum ire est ad crumenam mendicantium, et stipem in ea colligentium ire (h. e.mendicare). Ita Lambin.; alii leg. ad sacculum eod. sensu.

II.) Metonymice saccus dicitur vestis crassiore filo contexta, qua praecipue utebantur in AEgypto monachi in poenitentiae signum, sine manicis, et presse corpori adhaerens, vel etiam vestis seu cilicium e pilis contextum, quo veteres in luctu indui solebant.

[Fēniseca]

FĒNĬSĔCA, ae, m. 1. idem ac fenisex, qui fenum secat.

[Dēsecō]

DĒSĔCO, sĕcas, sĕcŭi, sectum, sĕcare, a. 1. (de et seco). - Deseco est abscindo, secando separo.

[Fēnārius]

FĒNĀRĬUS, a, um, adiect., χορτώδης, ad fenum pertinens.

[Rāstrum]

RASTRUM, i, n. et in plur. num. saepius Rastri, ōrum, m. plur. 2. (quod a recto sing. raster) est instrumentum rusticum dentatum, ferreum plerumque, interdum ligneum: cuius usus ex subiectis apparet exemplis: a rado, is, δίκελλα, ξύστρον (It. rastro, sarchiello, sarchio; Fr. bêche, hoyau, râteau; Hisp. pala de hierro, azada, rastro, rastrillo; Germ. d. Hacke mit mehreren Zacken, d. Karst, Ackergeräth; Angl. a rake, harrow, drag to break clods with; a weedinghook, mattock.)

Acervus

ĂCERVUS, i, m. 2. - Est acervus congeries rerum in unum collectarum atque aliarum super alias promiscue positarum (It. cumulo, mucchio; Fr. tas, amas; Hisp. monton, cumulo; Germ. eine aufgeschüttete Masse, ein Haufen; Angl. a heap, hoard, or pile).

I.) Proprie et quidem

¶ 1. Stricto sensu occurrit

- a) Cum nomine rei acervatae.

- b) Absolute, ita tamen ut ex orationis contextu quaenam sit res acervata facile intelligatur.

¶ 2. Ponitur interdum latiori sensu de ingenti rerum summa.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim sumpta metaphora ex superiori . 2. Cic. Sull. 27. 76. Acervi facinorum. Ovid. Rem. am. 424. Acervus praeceptorum. Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (27). Magni officiorum negotiorumque acervi. Ammian. 4. 1. Malorum acervi. Id. 26. 2. curarum. Id. 28. 1. aerumnarum. Quintil. 8. 4. 47. Etiam si non per gradus ascendant, tamen velut acervo quodam allevantur (verba).

¶ 2. Peculiariter acervus est sorites, hoc est genus argumenti constans plurium rationum coacervatarum complexione, et propositionum in infinitum prope abeuntium congerie, quibus facile capiuntur disputantes, quod nesciant in quanam potissimum sistendum sit: eiusdem auctor laudabatur Chrysippus. Hoc tamen sensu plerumque sumitur in partem peiorem pro sophismate.

Acervus, cumulus et strues inter se differunt. Tria enim haec generatim quidem significant plurium rerum congeriem: verum acervus est rerum congeries quamcumque prae se ferat formam; cumulus e contra in culmen sive in aciem desinit: acervus et cumulus sunt diversarum rerum congeries confusa atque inordinata, strues est similium rerum congeries in ordinem distributa. Hinc cum ligna caeduntur, hic illic iacent lignorum acervi; qui si altiores exsurgant et in culmen desinant, sunt cumuli; eadem denique ligna domum allata atque in ordinem distributa et composita struem constituunt.

- Hinc cumulus est etiam id quod additur mensurae plenae, ut ait Paul. Diac. p. 14.
17. Müll. Auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram vel pondus iustum adiiciebatur, ut cumulus vocatur in modio. Cic. 13. Fam. 62. Beneficium cumulo augere. Plin. 2. Ep. 1. Hic supremus felicitati eius cumulus accessit.

Furca

FURCA, ae, f. 1., quod a ferendo deducunt, est instrumentum bicorne, quo stramenta moventur, vel feruntur, δίκρανον (It. forca, forcella; Fr. fourche; Hisp. arrexaque, horca; Germ. zweizackige Gabel; Angl. a fork).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1. Furca est instrumentum e duobus lignis compactis, rusticam furcam, seu figuram V referentibus: quo servi (aliquando et ingenui) cervici inserto, et manibus dispessis et ad cornua adalligatis, per urbem ducebantur et flagris caedebantur: idque ob admissa domi furta, aliudve

quodve scelus, ut ignominia simul esset et poena. Est et alia furcae figura, in modum iugi et Graecae litterae Π, duobus scilicet rectis lignis, tertio transverso simul iunctis: quae vel portanda reo in collum imponebatur, brachiis hinc inde in recta ligna distentis; vel terrae infixa ipsum affixum sustinebat, patibulis, quae et hodie in usu sunt, valde similis.

- a) De prima furcae poena, servorum propria.

- b) De altera furcae poena.

¶ 2. Generatim furca dicitur omne id, quo quid sustentatur, in modum furcae factum.

¶ 3. Item furca dicitur iugum, quo iuvenci domantur.

¶ 4. Cancrorum furcae apud Apul. de Mag. sunt, quas denticulatos forfices appellat Plin. 9. Hist. nat. 31. 51. (97).

¶ 5. Furca etiam vocatur pars inferior corporis humani, quia utrumque femur et crus furcam assimilant.

¶ 6. Furculae Caudinae apud Liv. 9. 2. dictae sunt duo iuga montium anguste coeuntium inter se, et longe spectantibus furcae figuram, seu litterae V referentium.

Convehō

CONVĔHO, vĕhis, vexi, vectum, vĕhere, a. 3. (cum et veho). - Convehere est simul vehere, comportare, et cum sermo est de agrorum fructibus, est ex agris condendi causa in horrea et cellas comportare (It. portare, condurre; Fr. charrier, apporter, amener; Hisp. acarrear, traer, llevar, conducir; Germ. zusammenfahren oder schaffen, von der Aerndte einfahren oder eintragen; Angl. to carry or bring together, convey in waggons, ships, or on the backs of beasts of burden).

Vehes

VĔHES et vehis, is, f. 3. (veho) plaustrum, ὄχημα.

I.) Proprie.

II.) Translate, a similitudine, ut vehes fimi, est quantum una vectura plaustro vehitur; ita vehes materiae, est quantum una opera ab uno dolari potest.

Fēnīle

FĒNĪLĬĂ, ium vel fenile, is, n. 3., χορτοδοχεῖον, locus, in quo asservatur fenum.

Pecuārius

PĔCŬĀRĬUS, a, um, adiect., προβατευτικός, κτηνώδης, ad pecudes, et pecora pertinens. — Forum pecuarium fuit tum Romae, tum Falerione, in quo pecudes vendebantur; aliud tamen videtur fuisse a foro boario, in quo boves vendebantur. — Etiam miles pecuarius dictus est, qui, dum in regionibus hosticis bellum gerebatur, ideoque ex proximis agris pecudes ad vescendum aptas minime liceret arcessere, in castris eas ad exercitum nutriendum aleret et custodiret.

— Hinc Pecuarius, ĭi,m. 2. absolute, substantivorum more,

¶ 1. Est qui pecuaria habet.

¶ 2. Item qui pascua publica redimit.

- Pecuaria, ae, f. 1. absolute, substantivorum more

¶ 1. Est res, quae in pecore habetur, ipsique pecorum greges.

¶ 2. Item ars et ratio pascendorum gregum.

- Pecuaria, ōrum, n. plur. 2. absolute, sunt armentorum et pecorum greges.

Hērōs

HĒROS, ōis, m. 3. ἥρως.

I.) Proprie est vir excellenti ac supra humanam conditionem se efferente virtute praeditus, ac veluti divinitatis particeps: quales fuerunt qui ex altero parente deo, altero homine nati sunt, ut Castor, Orpheus, Achilles, Hercules, AEneas, qui illustribus gestis proxime ad deos accesserunt, et post mortem dii facti sunt. Ἥρως ἐστὶ δ μήτε ἄνθρωπος ἐστιν μήτε θεὸς, καὶ συναμφότερός ἐστι. Hi vocantur etiam semidei, ut est apud Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμέρ. v. 150. ᾿Ανδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονται ἡμίθεοι.

II.) Translate heroes dicuntur illustres homines, qui eb res praeclare gestas singularesque virtutes diis proximi visi sunt, ac de humano genere optime meriti, immortalitatem apud posteros consecuti.

Īnfirmus

INFIRMUS, a, um, adiect. (in privat. et firmus). - Infirmus est non firmus, imbecillus, debilis, ἀσθενής (It. debole, infermo; Fr. faible, debil;Hisp. flaco, debil, feble; Germ. schwach, schwächlich; Angl. weak, feeble, infirm).

I.) Proprie.

- a) Sine additis.

- b) Cum addito Accusativo et praepos. ad vel adversus.

- c) Absolute, substantivi more.

II.) Translate.

- 1.°) Saepe refertur ad animum, et

- a) Dicitur de eo, qui humili aut fracto animo est.

- b) Et quoniam ex infirmitate metus, sic ex metu religio sive superstitio oritur, hinc infirmus dicitur superstitiosus, δεισιδαίμων.

- c) Speciatim de iis dicitur, qui inconstantes sunt ac leves animo aut fide: quo sensu et infirmitas a Caesare adhibetur.

- 2.°) Praeterea refertur ad ea, quae minus valent ad probandum, minusque habent auctoritatis ac ponderis.

Bubulcus

BUBULCUS, i, m. 2. qui boves curat et agit, et praecipue arator.

Ēvocō

ĒVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et voco). - Evocare, ἐκκαλέω, est ex aliquo loco advocare, arcessere, vocando elicere, invitare, provocare, pertrahere (It. chiamar fuori, far venire, invitare; Fr. faire sortir en appelant, faire venir, appeler; Hisp. hacer venir, llamar; Germ. heraus -, hervorrufen, - bringen; Angl. to call out, bid to come forth, invite, summon). Occurrit autem

A) Generatim; et

B) Speciatim.A) Generatim; et quidem

I.) Proprie.

- a) Cum addito, ex quo quis evocatur, per praepos. ex, ab, vel per Adverbia.

- b) Cum addito, quo quis evocatur.

- c) Absolute.

II.) Translate dicitur de rebus, quae quomodocumque eliciuntur.

- a) In re medica.

- b) In re agraria.

- c) Dicitur et de aliis quibusdam.

B) Speciatim; et quidem

I.) Proprie.

¶ 1. In re sacra evocare deos.

¶ 2. In re militari.

- a) Generatim est in aliquem locum vocare, arcessere; item quoscumque milites ad subitam et tumultuariam militiam vocare.

- b) Hinc speciatim evocati, ἀνακλητοι, erant milites veterani, qui quamvis stipendia explevissent, nihilominus in gratiam consulum aut imperatorum, ab iis largitione, litteris, precibus invitati, militiam resumebant et honoratiore loco in ipsa constituebantur.

- c) Ad horum similitudinem, evocatos appellavit Galba equestris ordinis iuvenes, qui manente annulorum aureorum usu, excubias circa cubiculum suum vice militum agerent.

¶ 3. In re publica evocare est magistratus, iudicis et huiusmodi adesse iubentis ad consilium, ad testimonium, ad causam dicendam, etc.

II.) Translate.

- a) De hominibus.

- b) De abstractis.

Armentum

ARMENTUM, i, n. 2. - Armentum est maiorum bestiarum grex (It. bestiame grosso, armento; Fr. bestiaux, gros betail; Hisp. ganado; Germ. das Grossvieh; Angl. large cattle). Occurrit

- a) Saepius ut nomen collectivum de grege equorum et boum, qui simul aluntur fetus et lactis caseique gratia; et quidem frequentius de grege boum. - In singulari numero haud saepe. - In plurali numero saepius.

- b) De boum grege tantummodo.

- c) De equorum grege tantummodo.

- d) Aliquando non ut collectivum, sed singulariter boves significat.

- e) Interdum dicitur de gregibus aliorum animalium.

- NB. De quocumque grege, etiam minuto, Forcellinus acceperat illud Plin. 8. Hist. nat. 16. 17. (44). Omnium, quos venatus, aucupia piscatusque alebant, quibusque vivaria, armenta, alvearia, piscinae, aviaria in cura erant. Armenta tamen hoc loco generale nomen est, quod significat greges boum, equorum, ovium etc.

Bovīle

BŎVĪLE, is, n. 3. βοαύλιον, βουστάσιον, statio duorum boum in stabulo.

Ōpiliō

OPILIO, ōnis, m. 3.

¶ 1. Est is, quem nos Itali appellamus pecoraio, pastore, ποιμήν, pastor ovium, qui ovium gregem servat, et pascit.

¶ 2. Est etiam genus avis.

Pēra

PĒRA, ae, f. 1., πήρα, sacculus ex aluta, quae est pellis aut corium mollius ad calceamenta et sacculos et alia huiusmodi opera, a collo ad lumbos pendens, quo panem et aliquid obsonii gestare mendici solent.

Pedum

PĔDUM, i, n. 2., χαῖον, καλαῦροψ, οπος. - Pedum est baculum incurvum, quo pastores utuntur ad comprehendendas oves, aut capras a pedibus: cuius meminit etiam Virgilius in Bucolicis, quum ait (5. Ecl. 88.) At tu sume pedum.

Pedum est baculum pastoricium cuius extremitas superior curvata est. Pedo ad pecora cohibenda pastores utuntur. Insigne quoque deorum pastorum fuit, Panis/Luperci vel etiam Attidis. Lituus auguralis formam suam a pedo pastoricio mutuari visus est : quocirca scriptores antiqui, quia Romulus comitesque eius pastores erant, imagini indulserunt conditoris Urbis regiones caeli pedo suo ad auspicia discribentis. Postea insigne episcoporum Christianorum quoque fuit quia pastores animarum esse putabantur.

Molossus

MŎLOSSUS, a, um, adiect. Μολοσσός, ad Molossos populos, vel Molossum regem, vel Molossiam regionem pertinens. — Hinc Molossus pes metricus trisyllabus constat tribus longis, ut Arpinas, evertunt.

Etiam Molossus canis, immanis generis.

Mellus

MILLUS vel mellus, i, m. 2., collare canum venaticorum, factum ex corio, confixumque clavis ferreis eminentibus, adversus impetum luporum. Scipio AEmilianus ad populum: Vobis, inquit, reique publicae praesidio erit is, quasi millus cani.

— Millum vel mellum, i, n. 2. quidam leg. in illo Varron. 2. R. R. 9. 15. Ne vulnerentur a bestiis, imponuntur his collaria, quae vocantur millum, idest cingulum, circa collum ex corio firmo, cum clavulis capitatis, quae intra capita insuitur pellis mollis, ne noceat collo duritia ferri.

Sūs

SUS (raro sŭis), sŭis, comm. gen. 3. (ὗς, σῦς) — Sus est porcus vel porca (It. porco; Fr. cochon, porc, pourceau; Hisp. puerco, tocino, lechon; Germ. der Schwein, der Sau; Angl. a swine, hog, pig, sow); et dicitur tam de feris, quam de domesticis.

I.) Proprie. Varro 2. R. R. 4. ante med. Sus Graece dicitur ὗς, olim θῦς dictus ab illo verbo, quod dicunt θύειν, quod est immolare. Ab suillo enim genere pecoris immolandi initium primum sumptum videtur: cuius vestigia, quod initiis Cereris porci immolantur, et quod initiis pacis, foedus quum feritur, porcus occiditur: et quod nuptiarum ihitio antiqui reges ac sublimes viri in Etruria in coniunctione nuptiali, nova nupta et novus maritus primum porcum immolant.

II.) Translate dicitur de homine libidinoso. — Sus Minervam docet, est indoctus docet sapientem.

III.) Improprie est hoc nomine piscis, qui a Plin. 11. Hist. nat. 51. 112. (267). caper vel potius aper vocatur.

Aquāliculus

ĂQUĂLĬCŬLUS, i, m. 1. (aqua et elicio). - Scripsere quidam aqualiculum proprie significare alveum, in quo porci sorbent; cui sententiae proxime accedunt recentiores, qui affirmant aqualiculum esse vas ad aquam hauriendam.

- a) Pro ventriculo hominis, equi, porci.

- b) Pro imo ventre, in quo sordes excrementaque corporis continentur.

Hara

HĂRA, ae, f. 1. — Hara est porcorum stabulum. — Dicitur etiam de saepto in quo includuntur anserum pulli. — Hara suis convicium est in sordidum et impurum hominem.

Vīlicus

VĪLĬCUS et villicus, a, um, adiect. (villa) — Villicus est villaticus, ruralis.

— Hinc saepius absolute, substantivorum more:

- Villica, ae, f. 1. uxor villici, οἰκονόμου γυνή.

- Villicus, i, m. 2. praefectus villae, procurator rei rusticae, cui tota rerum villaticarum cura ab hero commissa est, ἀγρονόμος, αὐλείτης (It. fattore di villa, castaldo; Fr. régisseur d' une propriété rurale, économe; Hisp. factor de campo; Germ. der Verwalter; Angl. the overseer of a farm, a steward).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu pro dispensatore et procuratore cuiuscumque rei.

II.) Translate.

Mulgeō

MULGĔO, mulges, mulsi et mulxi, mulsum et mulctum, mulgere, a. 2. — Mulgere est lac e mammis manu exprimere: voce Graeca idem significante ἀμέλγω (It. mugnere; Fr. traire; Hisp. ordeňar, estruiar las tetas; Germ. melken; Angl. to milk). — Mulgere hircos proverbialiter de re absurda et impossibili. — Mulgere aera motu, h. e. absorbere, ad se trahere.

Mulctra

MULCTRA, ae, f. et Mulctrum, i, n. 2. (mulgeo) vas in quo lac mulgetur, ἀμολγεύς.

I.) Proprie.

II.) Translate. Metonymice est ipsum lac.

Būtyrum

BŪTYRUM, i, n. 2. βούτυρον. - Butyrum est spuma lactis sero concretior et multa agitatione pinguior, Romanis quondam ignota: Graeca vox a βοῦς bos et τυρὸς coagulum, quia ex bubulo lacte plerumque fieri solet (It. butirro, burro; Fr. beurre; Hisp. manteca de vaca; Germ. Butter; Angl. butter).

Būtyrāceus

BŪTYRĀCEUS, a, um - Ad būtyrum pertinens.

Coāgulum

CŎĀGŬLUM, i, n. 2. (coagulo, cum et ago, h. e. a coagendo, seu cogendo, hoc est constringendo, ut Non. p. 28. 23. Merc.docet) id quod cogendo, seu constringendo et connectendo inservit; occurrit autem.

I.) Proprie in artibus tantum, et ponitur

¶ 1. De liquidis, quae chemica ope densantur ac spissantur.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ac saepius significat id quod adhibetur ad lac densandum, ut ventriculus lactentis haedi, agni etc. (It. presame, gaglio, coagulo; Fr. présure; ce qui coagule, coagulum; Hisp. cuaio; Germ. das Lab; Angl. a calf's maw or ruen, cheese-lope, earning).

¶ 2. Coagulum quoque appellatur ipsum lac coagulatum.

II.) Figurate coagulum dicitur quidquid coniungit et colligat.

Dētondeō

DĒTONDĔO, tondes, tondi vel tōtondi, tonsum, tondere, a. 2. (de et tondeo). - Detondeo est idem quod tondeo, vel probe tondeo, caedo, seco (It. tosare, tagliare; Fr. tondre, tailler, couper; Hisp. esquilar, tundir; Germ. abscheeren, scheeren, beschneiden; Angl. to clip, shear, or cut off).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de ovibus et similibus.

¶ 2. Hinc latiori sensu de arboribus.

II.) Translate.

Āvolō

ĀVŎLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (ab et volo). - Avolo est volando fugio, evolo; et proprie ponitur de volucribus (It. volar via; Fr. s'envoler; Hisp. volarse; Germ. fortfliegen, sich fliegend fortbewegen; Angl. to fly away).

I.) Proprie.

II.) Translate est celeriter fugere; et occurrit

- a) De personis.

- b) De abstractis

Revocō

RĔVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et voco). - Revoco tria significat.

A) Est idem ac retro voco, abeuntem vocando retraho, reduco, ἀνακαλέω (It. chiamare indietro, richiamare; Fr. rappeler, dire de revenir; Hisp. volver á llamar; Germ. zurückrufen; Angl. to call back, recall).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim, in republica revocari dicuntur, qui ab exsilio, a provincia, a fuga etc. redire iubentur.

¶ 3. Item speciatim in re militari.

¶ 4. Item, in recitationibus revocare est iubere, ut qui legit, repetat.

¶ 5. Item, revocare aliquem a morte, h. e. liberare.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 1., res ipsae revocari dicuntur, quae rursus aliqua vertuntur, aut retro aguntur. - Sic revocare vitem. h. e. nimis se effundentem putatione compescere.

¶ 2. Est etiam resumo, recipio.

- a) Universim.

- b) Ad vim reducendi pertinent illa Plin. 22. Hist. nat. 24. 53. (113). Mulsum appetendi quoque revocat aviditatem cibi. Id. 2. ibid. 101. 104. (223). Luna somno sopitis torporem contractum in caput revocat.

- c) Item est renovo, instauro.

- d) Item sumo, duco.

- e) Item repono.

- f) Item reparo, reddo.

- g) Item in usum reduco.

- h) Revocare se ad se, se colligere.

- i) Revocare memoriam, quasi vocare iterum, ut officio suo fungatur. - Dicitur etiam revocare aliquem in memoriam.

¶ 3. Est etiam retraho, abduco, avoco, removeo, ritirare, distornare.

- a) Cum praepos.

- b) Sine praepos.

- c) Cum infinito.

¶ 4. Item adduco, devoco. - Revocare se ad aliquid, rursus se comparare. - Revocare praemia coronarum est repetere praemia pecuniarum, quae ob delatas sibi coronas in publicis certaminibus scaenicis et circensibus dederat Nero iudicibus eorumdem certaminum.

¶ 5. Item refero, reduco.

¶ 6. Item retracto.

B) Est rursus voco.

C) Revoco est etiam mutuo et per vices voco. ἀντικαλέω.

Tinnītus

TINNĪTUS, us, m. 4. (tinnio) sonor metalli tinnientis, κωδωνισμός (It. tintin, tintino, tintinnío, squillo; Fr. tintement, tintouin, sonnerie; Hisp. retintin, tintirintin, retumbo, sonido; Germ. das Klingeln, Geklingel; Angl. tinkle, tinkling, sound).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Tinnitus aurium est sonor quidam exilis et acutus, quasi aeris tinnientis, qui praeter naturam sentitur in auribus, βόμβησις ἀκοῆς.

II.) Translate. Tac. Dial. de orat. 26. Malim hercule C. Gracchi impetum aut L. Crassi maturitatem, quum calamistros Maecenatis aut tinnitus Gallionis. h. e. verba et sententias acute sonoras, sed vi et sensu carentes.

Membrum virīle

Salvus sis ad ‘ovum Paschale’! Hic invenies synonyma membri virilis.

Cellula

CELLŬLA, ae, f. 1. deminut. a cella, parva cella, parvum cubiculum. Occurrit

¶ 1. De hominibus.

- a) Generatim.

- b) Speciatim est cubiculum secretum in aedibus, servis destinatum.

- c) Ita quoque appellantur cubicula meretricum.

¶ 2. De brutis animalibus. - Minutae ac rotundae cellulae apum.

Sexangulāris

SEXANGULĀRIS, e vel SEXANGŬLUS, a, um, adiect. (sex et angulus), ἑξαγωνιος, sex angulos habens.

— Hinc Sexangulus, i, m. 2. absolute. Boeth. 2. Arithm. 16. Sexangulorum figura.

Compleō

COMPLĒO, ples, plēvi, plētum, plere, a. 2. - Compleo, ratione habita etymi, est a cum et inus. pleo, ex quo plara sunt composita, ut impleo, repleo etc., necnon derivata, ut plenus, plus, plures etc.: et significat ad summum usque impleo (It. compire, empire affatto; Fr. remplir, combler;Hisp. llenar, cumplir; Germ. etwas zufüllen, vollständig anfüllen, ausfüllen, ganz voll machen; Angl. to fill, fill up).

I.) Proprie usurpatur de inanimis.

¶ 1. Generatim de iis omnibus, quorum spatium omnino impletur; et occurrit

- a) Raro absolute.

- b) Saepius cum Accusativo rei, cuius spatium completur.

- c) Saepius cum addito Ablativo rei, qua quid completur: et iungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- d) Raro cum addito Genitivo, Graecorum more.

- e) Denique compleo pro compleor neutrorum more usurpat Propert. 2. 5. 1. Non ita complebant Ephyreae Laidos aedes, Ad cuius iacuit Graecia tota fores.

¶ 2. Speciatim in re militari complere naves, classes, legiones etc. est legitimum militum numerum implere.

¶ 3. Item speciatim est fetu gravidare.

¶ 4. Denique ponitur etiam de luce, odore, spiritu, clamore et similibus, quibus circum undique diffusis loca replentur.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de animo, qui re aliqua completur: et occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum addito Ablativo.

- c) Cum addito Genitivo.

¶ 2. Item ponitur de tempore, et est annos transiisse, vixisse.

¶ 3. Denique ponitur etiam de numero aliisque rebus, et est perficere, absolvere.

Mellīgō

MELLĪGO, ĭnis, f. 3. (mel) μελίτωμα, κήρωσις.

I.) Proprie melligo est quod nondum mel est, sed ad mellis naturam accedit, succus e lacrimis arborum, sive florum, quem apes devorant, postea ad alvos regressae evomunt, operaque componunt.

II.) Translate ponitur pro quocumque succo florescentis fructus adhuc atque immaturi.

Favus

FĂVUS, i, m. 2. κηρίον, loculus, quem apes fingunt multicavatum e cera, quum singula cava sena latera habeant, quot singulis pedes dedit natura. (It. fiale, favo; Fr. gâteau ou gauffre de miel des abeilles, rayons; Hisp. panal de miel; Germ. d. Honigscheibe; Angl. a honeycomb).

I.) Proprie. - Crescere tamquam favum, proverbio dicuntur ea, quae feliciter, parvo impendio, et occulte augentur, ita ut prius crevisse intelligas, quam incrementi initia deprehenderis.

II.) Translate.

¶ 1. Vitruv. 7. 1. de pavimentis. Ita fricentur, uti, si sectilia sint, nulli gradus in scutulis, aut trigonis, aut quadratis, seu favis extent. h. e.exagonis lapillis.

¶ 2. Est etiam genus quoddam dulciorum.

Effluō

EFFLŬO, flŭis, fluxi, flŭere, n. 3. (ex et fluo) - Effluere est extra fluere, effundi (It. uscire scorrendo, scorrer via;Fr. couler de, découler, s'écouler, s'échapper en coulant; Hisp. colar, fluir fuera; Germ. herausfliessen; Angl. to flow or run out, flow forth).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de pluribus; et quidem

- a) De rebus corporeis pro cadere.

- b) Item de monumentis.

- c) De verbis, rumoribus, etc. et est prodire, emanare.

- d) Eleganter refertur ad oblivionem.

- e) De tempore, et aliis quae progressu temporis cessant.

¶ 2. Raro admodum occurrit pro solvi, molliri.

Liquō

LĬQUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Liquare est liquentem reddere, liquefacere, fundere, solvere, τήκω, διαλύω (It. liquefare, struggere, sciogliere; Fr. rendre liquide, mettre en fusion, fondre, liquéfier; Hisp. liquefacer, liquidar, fundir; Germ. flüssig machen, schmelzen; Angl. to melt, dissolve, liquefy).

I.) Proprie. - Liquare alvum est liquidam reddere

II.) Translate.

¶ 1. Est colare, defaecare, purgare, διηθέω, διϋλίζω.

¶ 2. Hinc ductâ metaphorâ Quintil. 12. 6. 4. Quae defervisse tempore et annis liquata iam senior idem (Cicero) fatetur. h. e. purgata.

Dux

DUX, dŭcis, m. et f. 3. qui alium ducit, ductor (It. guida, duce, condottiero; Fr. conducteur, guide; Hisp. conductor, guia; Germ. der Führer; Angl. a leader, guide, conductor). Occurrit

¶ 1. Generatim.

- a) Masc. gen. - Et absolute pro duce itineris.

- b) Femin. gen. Virg. 1. AEn. 368. dux femina facti.

¶ 2. Speciatim in re militari

- a) Saepe pro imperatore ponitur.

- b) Interdum vero dux cum imperatore jungitur, et minus est quam imperator. Hic enim est, quem penes summa belli et auspicia sunt: ille potest dux dici, quamvis ab imperatore secundus.

- c) Duces et mari et terra dicuntur a Nepot. Aristid. 2. et Timoth. 2. θαλαττοκράτορες, ii scil. populi, ex quibus in bellis Graecorum duces dabantur exercitibus ex universa Graecia comparatis.

- d) De imperatore Romano.

¶ 3. Item speciatim ad bruta transfertur.

Circumagō

CIRCŬMĂGO, ăgis, ēgi, actum, ăgere, a. 3. (circum et agere). - Circumago est circum verto, converto (It. voltare intorno, girare intorno; Fr. faire tourner, mener autour, retourner, tourner; Hisp. girar, mover al rededor ó circularmente; Germ. im Kreise herumtreiben; Angl. to drive or turn round).

I.) Proprie.

¶ 1. Usurpatur de iis quae vertuntur circum aliam rem, sive haec vocabulo aliquo significetur, sive silentio mittatur, quia facile subauditur.

- a) Generatim.

- b) Speciatim circumagi dicitur qui non sponte, sed coacte, hac et illac circuit.

- c) Item circumagere aliquid aliqua re est cingere, circumdare.

¶ 2. Item de iis, quae circum se ipsa vertuntur; quo sensu praecipue a Livio usurpatur.

¶ 3. Eleganter circumagi vel circumagere se dicitur annus, tempus, quia siderum conversione fluit et praeterit.

II.) Translate.

¶ 1. Occurrit de hominum sententiis, et

- a) Circumagere aliquem est mutare aliquem, sive in aliam partem convertere.

- b) Saepius usurpatur circumagi pro verti, mutari.

¶ 2. Occurrit etiam de rebus, quae in peius mutantur. circumagere stomachum, vesicam, est turbare, miscere.

Conterō

CONTĔRO, tĕris, trīvi, (raro trĭi), trītum, tĕrere, a. 3. (cum et tero). - Contero est idem quod tero, vel simul aut valde tero, comminuo, contundo (It. pestare, ridurre in polvere, frangere in piccoli pezzi; Fr. broyer, mettre en pièces, réduire en menus morceaux;Hisp. maiar, triturar; Germ. in kleine Stücke zerbrechen, zerreiben, zerbröckeln; Angl. to break or bruise small).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu conteri ca corpora dicuntur, quae in particulas franguntur, comminuuntur.

¶ 2. Latiori sensu apud Medicos contriti dicuntur, qui os aliquod ex ictu, vel casu contritum habent.

¶ 3. Item latiori sensu Petron. Satyr. 17. Retexit superbum pallio caput, et manibus inter se usque ad articulorum strepitum contritis, quaenam est, inquit, etc. h. e. constringendo et torquendo veluti fractis. Est qui leg. constrictis, minus recte.

II.) Translate.

¶ 1. Conterere ponitur pro consumere, absumere.

¶ 2. Interdum est per contemptum deprimere, calcare.

¶ 3. Saepius conterere est magno studio impendere, aliqua re frequenter uti; et occurrit

- a) Conterere curam, operam etc.

- b) Conterere se vel conteri in aliqua re est magno studio in ea versari.

- c) Praecipue dicitur de tempore, pro insumere, agere; et occurrit modo cum Ablat. et praepos. in, modo cum Ablat. sine praepos.

- Hinc Part. praeter. pass. Contritus, a, um, cuius exempla superius retulimus, adiective quoque occurrit, sed translate. Cic. 2. Fin. 16. 52. Contritum vetustate proverbium. h. e. usitatissimum. Id. 1. Orat. 31. 137. Communia et contrita praecepta.

Īnfundō

INFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. (in et fundo). - Infundere est intro fundere, fundendo iniicere, ἐγχέω (It. infondere, versar dentro; Fr. verser dans ou sur, répandre, introduire en versant;Hisp. echar dentro, introducir echando; Germ. hineingiessen, schütten, fliessen lassen, begiessen; Angl. to pour in or into, infuse).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. - Infundere sibi aliquid est se proluere, aut perfundere.

¶ 2. Latiori sensu infundere alicui est miscere, dare, porcigere.

¶ 3. Item usurpatur pro perfundere, aspergere.

¶ 4. Item pro superfundere, effundere, iniicere, immittere.

¶ 5. Item infundere se est cum re aliqua misceri.

II.) Translate.

- Hinc Part. praeter. pass. Infusus, a, um, est intro, aut supra fusus, infuso, sparso,ἐγχειθείς.

I.) Proprie. - Infusus vino apud Macrob. est vino madens, temulentus.

II.) Translate.

Īnfundibulum

INFUNDĬBŬLUM, i, n. 2. (infundo.)

¶ 1. Generatim est vas in summo latum et expansum, in imo angustum et in fistulam desinens, quo in vasa angusti oris liquores infundimus, χώνη.

¶ 2. Speciatim est instrumentum, per quod frumentum in molam infunditur.

Furfur

FURFUR, ŭris, m. 3. πίτυρον - Furfur est purgamentum farinae, utriculi, seu glumae frumenti, vel hordei pinsendo detritae: a βόρβορος coenum. (It. semola, crusca; Fr. son, la partie la plus grossière du blé moulu; Hisp. salvado; Germ. d. Kleie; Angl. bran, gurgion).

I.) Proprie.

- a) In singulari numero.

- b) In plurali numero.

II.) Improprie furfures, Graece πιτυρίασις, est porrigo, vitium capitis, vel faciei, quum excrementa sicca et alba super poros colliguntur, in capillo, barba, superciliis, quae quasi furfuraceae squamulae in pectendo, aut scalpendo, sine ulceratione a cute resolvuntur et decidunt.

Farīna

FĂRĪNA, ae, f. 1. proprie est far tostum, pinsitum molitumve, et in pulverem redactum. Ut enim far primus fuit Romanorum cibus; ita eo molito, farinae nomen est factum. Plin. 18. Hist. nat. 9. 20. (88). Farinam a farre dictam, nomine ipso apparet. - Dicitur tamen de omnibus frumentis, quibus vescimur, ἄλφιτον (It. farina; Fr. farine; Hisp. harina; Germ. gemahlen Getreide, Mehl; Angl. bread-corn, meal, flower).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de omnibus quae in pulverem teri possunt.

¶ 2. Translate. Pers. 5. 115. quum fueris nostrae paullo ante farinae. h. e. naturae et morum; quum fueris nobis omnino similis. Sueton. Aug. 4. Cassius Parmensis non tantum ut pistoris, sed etiam ut nummularii nepotem, sic taxat Augustum: Materna tibi farina.

Pollen

POLLEN, ĭnis, n. et pollis, ĭnis, f. et m. 3. est tenuissima farinae pars, quae circa molas, et loca, quibus panis pinsitur, volitat, et parietibus adhaeret, πάλη, πεπάλη, γύρις (It. farina di friscello o fuscello; Fr. farine très-fine, fleur de farine;Hisp. la flor de la harina; Germ. d. feine Mehl, Staubmehl; Angl. the flour that sticks to the walls of a mill).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Sumitur etiam pro farina tenuissima, non solum a furfuribus secreta, sed etiam densiore cribro excernendo, tenuissima facta.

II.) Translate dicitur de tenuissima farina aliarum rerum.

Excussōrius

EXCUSSŌRĬUS, a, um, adiect. ad excutiendum pertinens, ut Excussorium cribrum, quod transmittit excutitque farinam: et videtur fuisse paulo rarius, quam pollinarium.

Manuārius

MĂNŬĀRĬUS, a, um, adiect. (manus) manualis: ad manum pertinens, γυαλός.

Iūmentārius

IŪMENTĀRĬUS, a, um, adiect. (iumentum) ad iumenta pertinens.

Aquāticus

ĂQUĀTĬCUS, a, um, adiect. generatim est ad aquam quomodocumque pertinens (It. acquatico; Fr. aquatique; Hisp. aquatil; Germ. wasserartig, nach zum Wasser gehörig; Angl. aquatic). Speciatim est

¶ 1. Qui in aqua, vel circa aquam vivit, aut provenit.

¶ 2. Ponitur etiam pro aquoso, humido.

¶ 3. Aquaticus color est aquae similis.

- Hinc Aquatica, orum, n. plur. 2. absolute sunt loca humida, aquosa.

Pistor

PISTOR, ōris, m. 3.

¶ 1. Apud antiquos erat μαγεύς, σιτοποιός, qui ante inventum molarum usum frumentum in pila contundebat: a pinsendo.

¶ 2. Deinde dici coepit de eo, qui farinam subigit, panemque conficit, ἀρτοποιός. — Juppiter pistor dictus est, quod obsessis in Capitolio Romanis eam mentem dedit, ut panes in munimenta Gallorum obsidentium dejicerent ad simulandam copiam, ne illi fame posse vinci sperarent. — Pistorum, ut ceterorum fere artificum, corpus et collegium Romae fuit, quod nos dicimus fraglia de' pistori.

¶ 3. Etiam qui placentas et alia opera dulciaria facit, pistor dicitur.

Pollinārius

POLLĬNĀRĬUS, a, um, adject. ad pollinem pertinens. Plaut. Poen. 3. 1. 10. Iste quidem gradus succretus est cribro pollinario. h. e. brevissimus, et minutissimus, minimumque

procedens. Plin. 18. Hist. nat. 11. 28. (108). Cribrorum genera Galli e setis equorum invenere, Hispani e lino excussoria et pollinaria. Gloss. Cyrill. Pollinare cribrum, γυριστήριον κόσκινον.

Mactra

MACTRA, ae, f. 1. μάκτρα, vas, in quo farina subigitur. Vox Graeca.

Affundō

AFFUNDO vel adfundo, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. (ad et fundo). - Est aliquo versus fundo, diffundo, spargo (It. versare, spargere, infondere, gettare; Fr. verser à, sur, dans où auprès, épancher, répandre;Hisp. echar, verter, vaciar sobre; Germ. etwas hingiessen oder schütten, etwas wohin giessen oder schütten; Angl. to pour or sprinkle upon).

I.) Proprie de fluidis ponitur; atque occurrit

- a) Cum Dativo rei vel personae, cui aliquid affunditur.

- b) Absolute.

- c) Affundere aliquid aliqua re est aspergere.

II.) Translate.

¶ 1. Affundere alicui aliquid est indere, infundere, addere.

¶ 2. Affundi et praecipue part. praeter. pass. affusus, a, um, de personis est procumbere, prosterni, inclinari.

Depsō

DEPSO, psis, psŭi, pstum, psere, a. 3. δεψέω. - Depso est subigo, macero, tractando, premendo et madefaciendo mollem ac tenerum reddo, v. gr. panem: a voce Graeca allata
(It. gramolare; Fr. pétrir, broyer; Hisp. amasar, majar, moler; Germ. kneten; Angl. to knead or mould).

I.) Proprie. Cato R. R. 90. Id ubi excoxeris, depsito bene: oleo manum unguito, postea magis depses.

II.) Translate habuit etiam obscenum sensum.

Spatha

SPĂTHA vel spata, ae, f. 1. (σπάθη) — Spatha est proprie rudicula, latinsculum et oblongum instrumentum, quo miscentur pharmaca et alia.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu.

— a) Est instrumentum textorium, quo vice pectinis fila densantur.

— b) Item palmae arboris ramulus seu palmes, unde dactyli dependent, quae et spathe, es, dicitur.

— c) Hinc genus arboris, cujus usus est in unguentis, quam alii elatem vocant, alii palmam.

— d) Denique a similitudine genus gladii latioris (unde Italis spada) sic dictum a spathae, qua miscetur, similitudine.

Placenta

PLĂCENTA, ae, f. 1. πλακοῦς, πλακόεντος οὖντος, panis ex farina siliginea sine fermento coctus, caseo et melle adjecto, et in latam ac tenuem formam compositus: a Graeca voce allata, quae a πλάξ, πλακός crusta. Ejus conficiendae rationem fuse tradit Cato R. R. 76. Coctam in quadras secabant (magna enim forma fere fiebat), et convivis dividebant. (It. focaccia, schiacciata, torta; Fr. gâteau; Hisp. torta hojaldre; Germ. der Kucken; Angl. a cake, cheesecake).

Simila

SĬMĬLA, ae, f. 1. σιμίδαλις vel σεμίδαλις, flos farinae triticeae.

Spīra

SPĪRA, ae, f. 1. σπεῖρα, universim est linea flexuosa faciens orbes non redeuntes in se: revolutio, sive circulus, qui in se ipsum non recurrit. Spira dicitur et basis columnae unius tori aut duorum: et genus operis pistorii: et funis nauticus in orbem convolutus: ab eadem omnes similitudine. — Spira speciatim

A) Occurrit

¶ 1.De sinuosis anguium flexibus.

¶ 2. De arborum venis et nodis in orbem convolutis.

¶ 3. De basi, seu potius parte basis columnae, inter plinthum et imum scapum, quae constat uno aut duobus toris, qui Italice tondini, bottaccini, bastoncini appellantur. — Item de ima parte stylobatae.

¶ 4. De quodam genere operis pistorii.

¶ 5. De fasciis galeri sub mento stringi solitis.

¶ 6. Item de muliebri capilli ornamento.

B) Est, ut Graecorum σπεῖρα, cohors seu aliqua hominum multitudo: fortasse ex eo, quod in orbem milites moverentur.

Pāla

PĀLA, ae, f. 1. — Pala est instrumentum ferreum, rusticum, ligoni simile, sed planum et latius, quo terra versatur, egeritur, vel aggeritur ξύστρον (It. pala,
badile; Fr. bêche; Hisp. pala; Germ. der Spaten; Angl. a shovel or spade).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Quas Cato R. R. 11. in fin. memorat palas ligneas, instrumentum rusticum describens, possunt usum habere vel ad panem in furnum immittendum et extrahendum (quod nunc a viris doctis probatur); vel ad ventilandum in area frumentum, quod πτύον Graece dicitur.

¶ 2. Item instrumentum ad ventilandum in area frumentum.

¶ 3. In anulo est pars latior, cui gemma infixa est, funda, σφενδόνη

¶ 4. Apud Coel. Aurel. 2. Acut. 35. et 3. ibid. 3. ad fin. et 3. Tard. 2. palae sunt scapularum ossa duo lata, quae Graece ὠμοπλάται appellantur. Haud rectum etymon exhibet Isid. 11. Orig. 1. Palae sunt dorsi dextra laevaque eminentia membra, dicta quod in luctando eas premimus, quod Graeci παλαιεῖν dicunt.

¶ 5. Est etiam palae nomine arbor Indica folio alas avium imitante, longitudine trium cubitorum, latitudine duum: fructum cortice mittit, admirabilem succi dulcedine, ut uno quaternos satiet: ei nomen est ariena.

Ingerō

INGĔRO, gĕris, gessi, gestum, gĕrere, a. 3. (in et gero). - Ingerere est intro gerere, inferre, importare, imponere, ἐμφορέω, εἰσφέρω (It. portare o porre dentro, gettare dentro, gettare sopra; Fr. mettre dans ou sur, jeter, verser, porter; Hisp. llevar dentro, echar dentro, echar sovre; Germ. hineintragen, - thun, - schütten, giessen; Angl. to carry or put into).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est intro gerere.

¶ 2. Speciatim de cibo et potu est porrigere, praebere.

¶ 3. Item est imponere, superjacere.

¶ 4. Item infligere, incutere, jacere, conjicere.

¶ 5. Ingerere se est se immiscere, se conjicere aliquo.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim ponitur pro injicere, conjicere, inferre, afferre.

¶ 2. Speciatim ponitur pro sistere, objicere, offerre. - Sic pro memorare, mentionem facere.

¶ 3. Dicitur etiam ingerere se, qui ultro, nec vocatus se operamque offert suam.

¶ 4. Aliquando ponitur pro aggerare, adjicere.

Praefurnium

PRAEFURNĬUM, ĭi, n. 2., os furni, aut fornacis.

Pīnsō

PINSO, pinsis, pinsi et pinsŭi, pinsum et pinsĭtum et pistum, pinsere, et Piso, pīsis, pīsi, pĭsere, a. 3. — Pinso, antea piso (a πίσσω, mox πτίσσω, quod ab inusit. πίω premo) est idem ac tundo, frango, tero, πτίσσω, μάσσω (It. pestare; Fr. broyer, piler, tasser, battre; Hisp. majar, triturar, machacar, pegar; Germ. zerstossen, zerstampfen, klein stampfen; Angl. to bray, bruise, stamp, beat or pound).

Mīca

MĪCA, ae, f. 1. - Mica est frustulum alicujus rei, v. gr. panis; item minutum granum salis, turis; item minutissimum auri ramentum, ut quae in arena refulgent, ψίξ, ψιχός (It. briciola, minuzzolo, pezzetto, granellino, mica; Fr. parcelle, miette; Hisp. partecilla, migaja, miaja,

migajada; Germ. ein kleines Stückchen, geringes Theilchen, Bisschen, Krümchen; Angl. a crumb, broken bit, morsel, small fragment, little piece, grain).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Universim pro particula.

¶ 2. Mica nomen fuit cujusdam coenationis Romae in Coelimontio, et, ut quidam putant, in palatio Domitiani: ita dicta, quia parva erat, et paucis ad coenandum locum dabat.

¶ 3. Micae panis sunt panes delicatiores.

Piscātor

PISCĀTOR, ōris, m. 3. qui piscatur, ἐλιεύς.

Inhaereō

ĬNHAERĔO, haeres, haesi, haesum, haerere, n. 2. (in et haereo). - Inhaerere est in aliqua re haerere, adhaerere, infixum esse, προσέχομαι, προσκολλάομαι (It. essere attaccato, stare unito; Fr. tenir à, être fixé, attaché, adherer; Hisp. adherir, estár inherente, pegarse; Germ. fest an etwas hangen; Angl. to stick in, stick or cleave to, be fixed in, adhere to, inhere).

I.) Proprie.

- a) Cum Dativo.

- b) Cum Accusativo et praepos. ad.

- c) Cum Ablativo et praepos. in.

- d) Absolute.

II.) Translate.

- a) Cum Dativo.

- b) Cum Ablativo et praepos. in.

- c) Cum Accusativo.

- d) Absolute.

Cymba

CYMBA, ae, f. 1. - Cymba est Graeca vox κύμβη. Itaque proprie videtur significare illas alnos cavatas. Universim autem est genus navigii minoris, amnibus et lacubus stagnisque trajiciendis, quod Phoenices invenisse ait Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (208). (It. barca; Fr. barque, canot; Hisp. barca, canoa; Germ. der Kahn, Nachen; Angl. a boat, pinnace, skiff).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de navi Charontis.

II.) Improprie.

Nassa

NASSA, ae, f. 1. nassa, κύρτος, vel κύρτη, piscatorii vasis genus, quo quum intravit piscis, exire non potest.

Dēmergō

DĒMERGO, gis, si, sum, gere, a. 3. (de et mergo). - Demergo est deorsum mergo, in profundum mergo (It. affondare, sommergere; Fr. plonger, enfoncer; Hisp. somorgujar, somormujar, sumergir, hundir, echar à lo hondo; Germ. von oben in die Tiefe senken, herabsenken, versenken; Angl. to plunge in the wather, sink).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de navibus, quae in profundo mari pereunt.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro demittere, sepelire; praecipue apud Poetas.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de arboribus.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a propria verbi significatione: ad rem Cic. 2. Off. 7. 24. Quamvis enim demersae sint leges alicujus opibus, emergunt tamen aliquando.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de aere alieno, quo quis pressus est.

Auceps

AUCEPS, aucŭpis, m. 3. (est pro aviceps ab avis et capio). - Est avium venator
(It. uccellatore; Fr. oiseleur; Hisp. paxarero; Germ. der Vogelfänger; Angl. a bird-catcher, fowler).

I.) Proprie.

¶ 1. Est qui aves venatur et capit.

¶ 2. Item qui aves vendit.

II.) Translate dicitur de eo, qui nimis diligenter aliquid quaerit et captat.

Superstruō

SŬPERSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. — Superstruo est superaedifico, ἐποικοδομέω.

Aucupātōrius

AUCŬPĀTŌRĬUS, a, um, adject. ad aucupium aptus, aucupio inserviens.

Obsipō

OBSĬPO, as, are, a. 1. (ob et supo) obicere, παραβάλλω.

Latibulum

LĂTĬBŬLUM, i, n. 2. (lateo). — Latibulum est locus in quo aliquis latet, κεῦθος (It. nascondiglio, tana, latebra; Fr. cachette, tanière, retraite; Hisp. escondidillo, escondrijo; Germ. d. Versteck, d. Schlupfwinkel; Angl. a lurking-place, hiding-place, covert, retreat, den).

I.) Proprie.

— a) Saepe de ferarum cubilibus dicitur.

— b) De hominibus.

II.) Translate ponitur pro refugio, asylo.

Alliciō

ALLĬCĬO vel adlicio, lĭcis, lexi et raro lĭcŭi, lectum, lĭcere, a. 3. (ad et lacio). - Allicio est attraho, induco, ad aliquid blanditiis adduco, illicio, invito (It. attrarre, tirare, allettare; Fr. attirer à soi, engager, inviter, exciter; Hisp. atraer, reducir à otro à lo que se desea con halagos, caricias; Germ. anlocken, etwas lockend irgend wozu bringen, durch Einwirkung von Aussen und Reiz anziehen; Angl. to attract, invite, allure, entice, decoy).

Occurrit

- a) Raro de corporeis.

- b) Saepius de animantibus. - Raro cum Accus. ad se, saepissime sine Accus. praesertim si agitur de alicujus favore captando.

Cantus

CANTUS, us, m. 4. (cano, canto) est modulatus sonus tum voce, tum musico aliquo organo editus (It. canto, suono; Fr. chant, son, mélodie; Hisp. canto, taňido, son; Germ. d. Gesang, d. Spiel; Angl. the art of singing, or tuning the voice, the sound of music, melody).

¶ 1. Generatim

- a) De modulato nonnullorum animalium sono.

- b) De hominibus - Sive modulatum sonum edant voce suâ. - Sive modulatum sonum musico edant organo.

¶ 2. Speciatim et figurate ponitur pro carminibus.

¶ 3. Item speciatim pro oraculo, vaticinio.

¶ 4. Denique pro carminibus magicis.

Cantus differt a carmine; quod cantus est ipsius vocis modulatio; carmen vero id quod canitur vel poesis.

Illex

ILLEX vel inlex, lĭcis, adject. omn. gen. ab illicio et est illiciendi vim habens.

- Hinc Illex, licis, absolute, substantivorum more,

I.) Proprie est avis in aucupiis, quae ceteras illicit, παλεύτρια: ea solet esse accipiter.

II.) Translate accipitur pro illicio, incitamento, illecebra.

Partim

PARTIM, adverb. — Partim est idem ac qua, ex parte quadam, κατὰ μέρος, et quum repetitur τῇ μέν, τῇ δέ, et πῶς μέν, πῶς δέ (It. parte, in parte; Fr. une partie, en partie; Hisp. en parte; Germ. theilweise; Angl. partly, in part, some, some part).

Obruō

OBRŬO, rŭis, rŭi, rŭtum, rŭere, a. 3. (ob et ruo). — Obruere (cui contrarium est eruere, ut apud Cic. 4. Fin. 4. 10. Si quid obrutum erit, poterit eruere.) est operire, tegere, sepelire, προσεπιχοη (It. coprire, ricoprire, sotterrare, seppellire; Fr. couvrir, enfouir, ensevelir; Hisp. cubrir, ahondar, exterrar, sepultar; Germ. mit etwas überdecken, -schütten, verschütten, verscharren, vergraben; Angl. to cover over, overwhelm, hide in te ground, bury).

I.) Proprie.

¶ 1. Usurpatur de rebus physicis; et quidem generatim.

— a) Cum addito per Ablativum, quo quid aut quis obruitur.

— b) Absolute.

¶ 2. De rebus physicis, sed speciatim, est sepelire.

¶ 3. Item de rebus physicis, et speciatim, est serere; quia terra obruuntur semina.

¶ 4. Demum de rebus physicis speciatim, obruta fulmina sunt, quibus jam prius percussa, nec procurata feriuntur.

¶ 5. De hominibus generatim est opprimere, oppressum tenere, subigere; et praecipue locum habet in re militari.

¶ 6. De hominibus, speciatim, obruere se vino, inebriari: quasi vino se totum immergere.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 1., est tegere, celare, delere, abolere.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 5., est morali ratione opprimere, subigere.

¶ 3. Hinc est etiam longe vincere, superare.

Trānsvolō

TRANSVŎLO et travolo as, āvi, ātum, are, n. 1. — Transvolo est volando transeo, διαπέτομαι (It. volare oltre, passare volando, oltrepassare di volo; Fr. traverser ou passer en volant; Hisp. volar mas allá, pasar volando; Germ. über -, hinüber fliegen; Angl. to fly past, fly over).

A) Intransitive.

B) Transitivorum more.

I.) Proprie.

II.) Translate est celeriter transcurro more volantis.

Tendō

TENDO, tendis, tĕtendi, tensum et tentum, tendere, a. 3. — Tendo est dilato, explico, extendo, distendo, τείνω (It. stendere, tirare, distendere; Fr. tendre, étendre;Hisp. tender, extender; Germ. spannen, dehnen, strecken; Angl. to stretch out, extend, distend).

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Tendere retia, plagas, extendere capiendis feris, avibus, piscibus, tendere, spiegare.

¶ 3. Tendere tabernaculum, explicare et ponere: et fere ad rem militarem pertinet.

— Hinc tendere, absolute, tentoria seu castra habere. — Hinc tendentes, absolute. — Etiam in acie positus miles tendere dicitur. — Hinc ponitur pro resistere in pugna.

¶ 4. Tendere nervum in obscenis est, et significat tentigine (quae est turpis pruritus verendorum, πριαπισμός.) laborare.

¶ 5. Tendi etiam dicuntur nervi iis, qui noctu cubantes in lecto afficiuntur in pedibus cruribusve ea nervorum contractione, quam Itali nunc granchio vocant.

¶ 6. Tendere manus, bracchia etc. protendere, porrigere, tollere.

II.) Translate.

¶ 1. Transitive.

— 1.°) Generatim.

— 2.°) Speciatim tendere noctem, extendere, ducere.

— 3.°) Item apud Grammaticos est syllabam producere.

— 4.°) Item, per metonymiam, est porrigere, offerre, exhibere: quia porrigendo manus tendimus.

— 5.°) Item dirigere et dicitur de itinere, cursu.

— 6.°) Item dicitur de iis, qui de re aliqua certatim contendunt.

¶ 2. Neutrorum more.

— 1.°) Saepe est ire, pergere, iter dirigere, contendere: quod fit pedes gressusque extendendo.

— 2.°) Item est vergere, inclinatum esse, extendi. — Hinc figurate tendere ad aliquem, studio in eum ferri, favere, partis alicujus esse.

— 3.°) Item spectare, respicere, aliquid tamquam scopum sibi praefigere.

— 4.°) Item contendere, niti, instare, urgere: et assiduitatem aut pertinaciam significat.

— a) Universim.

— b) Cum partic. ut, ne et Conjunctivo.

— c) Cum Infinito.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla retulimus Tensus vel tentus, a, um, etiam adjective usurpatur; unde Comp. Tensior. — Tensus est extentus: cui remissus opponitur. — Obsceno sensu usurpatur de eo, qui tantigine laborat. — Cf. etiam loca superius allata, ubi adjectivi magis, quam participii, more adhibetur. Tentum, i, n. 2. absolute, substantivorum ritu.

¶ 1. Est tentorium.

¶ 2. Obsceno sensu est τὸ αἰδοῖρν ἀῤῥενικὸν τεταμένον. Catull. 80. 6.

Tendicula

TENDĬCŬLA, ae, f. 1. (tendo) tenus, laqueus, quem avibus sive feris tendimus, ῥαγίδιον (It. laccio; Fr. lacs, lace; Hisp. lazo;Germ. d. Schlinge, Fallstrick; Angl. snare, gin.)

I.) Proprie.

II.) Improprie tendiculae sunt longae perticae, quibus fullones vestimenta distendunt.

III.) Translate est machinatio, dolus, insidiae.

Viscātōs

VISCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (viscum) Part. Viscatus. — Visco est visco oblino, implico (It. invischiare; Fr. frotter de glu, engluer; Hisp. enligar, untar de liga; Germ. mit Mistel bestrichen; Angl. to smear with bird-lime).

— Hinc Viscatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, pro virga visco illita.

Ames

ĂMES, ĭtis, 3. De genere nihil certi afferri potest: Voss. masculinum praefert. Est pertica seu furca, qua aliquid suspenditur et extenditur: hinc

- a) Pertica seu furca aucupalis, qua rete suspenditur et extenditur.

- b) Dicitur etiam de aliis rebus. Itaque amites basternarum dicuntur vectes longi, quibus basterna, h. e. lectica jumento imponitur ad portandum.

Implicō

IMPLĬCO vel inplico, cas, cāvi, cātum et (jam inde ab Augusti aevo) cŭi, cĭtum, care, a. 1. (in et plico). - Implicare est innectere, involvere, impedire, irretire, ἐμπλέκω (It. inviluppare, intrecciare, avvolgere, raggruppare, intricare; Fr. plier, tresser dans, enlacer, entrelacer, entortiller, envelopper; Hisp. plegar, enlazar, envolver; Germ. hineinfalten, verwickeln, verschlingen, einfassen, umfassen; Angl. to inwrap, enfold, involve, entangle, intwine).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad conjunctionem amicitiae et propinquitatis. - Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus, Implicatus, a, um,adjective quoque occurrit, unde Comp. Implicatior et Sup. Implicatissimus: et translate est impeditus, involutus.

Nequeō

NĔQUĔO, is, īvi vel ĭi, itum, ire, n. anom. — Nequeo est pro non queo. Libenter etiam copulando verba jungebant, ut sodes pro si audes, nequire pro non quire, malle pro magis velle. Itaque nequire est non quire, non posse, ἀδυνατέω, ἀσθενέω (It. non potere; Fr. ne pouvoir pas, n'ètre

pas en état de; Hisp. no poder; Germ. nicht können, nicht im Stande sein; Angl. not to be able). Occurrit

— a) Activa forma cum Infinito.

— b) Passive, seu deponentis forma.

— c) Particip. Nequiens, euntis.

— d) Nequeo quin, Italice non posso non, non posso a meno.

Dēcipula

DĒCĬPŬLA, ae, f. 1. et DĒCĬPŬLUM, i, n. 2. genus laquei ad decipiendas aves, mures, etc. Et translate dolus, fraus.

Cassis, cassis

CASSIS, is, m. 3. - Cassis est rete quod tenditur, ita appellatum, quod cassas seu vacuas habet maculas, in quas ingressa bestia exitum non inveniat (It. rete; Fr. filet, rets; Hisp. red; Germ. d. Netz; Angl. a hunter's net, toil).

I.) Proprie.

¶ 1. Occurrit de rete venatorio.

¶ 2. De tela araneorum, qua muscae irretiuntur.

II.) Figurate casses alicui tendere est insidiari.

Vēnātor

VĒNĀTOR, ōris, m. 3. (venor) qui venatur, qui feras persequitur, θηρατής, θηρητήρ, κυνηγέτης (It. cacciatore; Fr. chasseur; Hisp. cazador; Germ. der Iäger; Angl. a hunter).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

— a) Substantivorum more seu absolute.

— b) Loco adiectivi.

¶ 2. Latiore sensu est qui in spectaculo venatorio sese cum belluis pugnaturum offerebat.

II.) Translate.

¶ 1.Est indagator.

¶ 2. Item praedator, tyrannus.

Vēnor

VĒNOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Venor est feras sector, feris insidior, θηρεύω, κυνηγέω (It. andare a caccia, dar la caccia, cacciare; Fr. chasser, faire la chasse; Hisp. cazar, buscar; Germ. iagen; Angl. to chase, hunt): occurrit autem intransitive et etiam transitivorum more.

A) Intransitive.

¶ 1. Universim. — Proverb. est illud Plauti Stich. 1. 2. 82. Stultitia est venatum ducere invitas canes. — Venari in medio mari, aliud proverb. apud eumd. Asin. 1. 1. 87. h. e. operam

ludere, seminar nell'arena.

¶ 2. Etiam bestiae ipsae venari dicuntur.

B) Transitivorum more est venando capio, vel capere studeo.

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. De bestiis ipsis dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Per catachresin ponitur pro piscari, ut venatus pro piscatu.

¶ 2. Per metaphoram est captare, aucupari.

Vārus

VĀRUS, a, um, adiect. — Varus est distortus, obtortus, incurvus, ῥαιβός, σκαμβός (It. storto, strambo, sbilenco; Fr. qui marche en écartant les iambes, cagneux;
Hisp. estevado; Germ. auswärts gebeugt; Angl. bandy-legged, shambling).

¶ 1. Generatim.

— a) Universim.

— b) De cruribus.

— c) De luctantibus.

¶ 2. Speciatim est curvus, pravus.

— Hinc: instrumentum ad bestias capiendas. Subaudi pālus.

Furcilla

FURCILLA, ae, f. 1. - Furcilla, deminut. a furca, est parva furca, forchetta, forcina.

Sagāx

SĂGAX, gācis, adiect. omn. gen. - Sagax

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu dicitur is, qui acutis est naribus in odorando, ut canes venatici, εὔριν, ῥινηλάτης.

- b) Latius patet, et dicitur de eo, qui alio quovis sensu pollet.

II.) Translate.

- 1.°) Refertur ad animum, et est perspicax, acutus, solers, callidus, prudens, peritus, ἀγχίνοος.

- a) Absolute.

- b) Cum Genetivo.

- c) Cum Accus. gerundivi, et praepos. ad.

- d) Cum Ablat. gerundivi.

- e) Cum Ablat. et praepos. in.

- f) Cum Infinito.

- 2.°) Dicitur et de rebus inanimis.

Vestīgō

VESTĪGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (vestigium) — Vestigo est quasi per vestigia inquirere, ἰχνεύω (It. investigare, cercare; Fr. suivre à la trace, à la piste, cercher; Hisp. seguir la pista, rebuscar; Germ. die Spur verfolgen, nachspüren; Angl. to trace or search out, investigate).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorice.

¶ 2. Metonymice vel praegnanti, ut aiunt, sensu, est invenire.

Indāgō

INDĀGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Indagare proprie est verbum venatorum et canum feras investigantium, ἐξιχνιάζω θηρεύομαι (It. indagare, investigare, cercare; Fr. dépister, chercher avec soin, rechercher, poursuivre; Hisp. buscar, inquirir ó procurar, allar alguna cosa; Germ. aufspüren, er -, nachforschen; Angl. to search or trace out as hunthers do, to make diligent inquiry, explore, investigate).

I.) Proprie.

II.) Translate est diligenter inquirere, exquirere, investigare.

Odōrātus

ŎDŌRĀTUS, us, m. 4. (odoror) olfactus, actus odorandi, ὄσφρησις.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est sensus, seu facultas odorandi.

¶ 2. Item odor.

Vertagus

VERTĂGUS, i, m. 2. Aliae formae sunt vertragus, veltrahus; veltagra, vertagra, vertraga, vertraha. — Vox est peregrina et cuius notationem frustra quaeras in Latina lingua. Sunt tamen, qui a verto et traho derivant; alii, qui quasi fertraha a feris trahendis: alii alia comminiscuntur. Videtur esse vox Celtica seu Gallica, hinc etiam est, quod Ovid. 1. Met. 533. et Martial.3. 47. vocant Gallicum canem, qui lepores venatur. — Vertagus itaque est canis venaticus mirae velocitatis: cuiusmodi sunt qui planis et apertis campis non odore sed cursu lepores captant (It. cane levriero, veltro; Fr. vautre, chien courant, lévrier; Hisp. lebrel, galgo; Germ. der Windhund; Angl. a grey – hound).

Persequor

PERSĔQUOR, sĕqueris, sĕcutus sum, sĕqui, dep. 3. (per et sequor). — Persequi est idem ac sequi, pone sequi, praeeuntem usque sequi assequendi causa, παρακολουθέω (It. seguitare, andare o tener dietro; Fr. suivre, succéder; Hisp. seguir, ir detras de alguno; Germ. eine Gegenstande eifrig, beharrlich folgen, nachfolgen, nachgehen; Angl. to follow, follow or come after).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim, fere in bonam partem.

¶ 2. Speciatim, in malam partem, h. e. inimico animo, est insequi, insectari, διώκω.

¶ 3. Item speciatim, locum persequi est investigando peragrare.

II.) Translate.

¶ 1. De abstractis eo sensu, quo usurpatur in superiori paragr. I. 1.

¶ 2. Per metaphoram, generatim, persequi viam, tenere.

¶ 3. Item persequi est affectare, appetere. — Persequi promissa, urgere, ut impleantur. — Mortem inedia persequi apud Petron. Satyr. 111. est quaerere, appetere, oppetere.

¶ 4. Hinc speciatim pertinet ad forum et iudicia.

¶ 5. Item speciatim dicitur de persona vel re, quam quis veluti ducem vel exemplar sequitur.

¶ 6. Item persequi est ulciscendi animo aliquem urgere; atque adeo est ulcisci.

¶ 7. Est etiam scribendo sequi.

¶ 8. Item exsequi, facere, atque adeo colere, exercere, circa rem aliquam studiose versari. — Persequi vitam, sequi, instituere, amplecti.

¶ 9. Item prosequi.

¶ 10. Item est dicendo, aut scribendo explicare, enarrare.

— Hinc Part. praes., cuius exempla supra retulimus, Persequens, entis, adiective quoque usurpatur, unde Sup. Persequentissimus; et translate est qui persequitur, seu sectatur.

Fovea

FŎVĔA, ae, f. 1. - Fovea est fossa brevis, profunda, et in summo tantum patens: quales sunt, quibus fronde obtectis feras decipiunt, et quibus sepeliuntur cadavera, etc. scrobs, caverna, βόθυνος (It. fossa, cava, buca, caverna; Fr. petite fosse; Hisp. foso pequeňo; Germ. die Grube, bes. zum Fangen des Wildes, Fallgrube; Angl. a pitfal, pit).

I.) Proprie.

- a) Generatim. - Figurate. Tertull. Anim. 19. Genitales feminae foveae. h. e. uterus.

- b) Speciatim de fossis, quibus fronde obtectis foras decipiunt.

II.) Translate pro dolo et insidiis ponitur.

Plaga

PLĂGA, ae, f. 1. a πλάγιος obliquus, transversus, ut proprie transversum obliquumve spatium significet; vel rectius a πλάξ, πλακός, planities, est planities. Duo autem diversa significat, prout

in plaga

A) vel spatium consideramus,

B) vel corpus.

A) Plaga, si consideratur ut spatium, est tractus, regio, κλίμα, χώρα (It. tratto, clima, regione, contrada; Fr. contré, région, plage; Hisp. comarca, pais; Germ. e. Gegend, Zone, Erdstrich, Landstrich; Angl. a tract of country, clime, climate, region). et est vocabulum Geographis usitatum. — Speciatim pro regione, seu pago.

B) Plaga, si tamquam corpus consideratur, est retis genus ad capiendas feras, rete, cassis, θήρατρον, ἄρκυς (It. rete; Fr. rets, filet; Hisp. red; Germ. ein Netz, Garn; Angl. nets, snares or toils); et plerumque in plurali numero. Sunt enim qui putant, plagas proprie esse maculas, seu foramina, quibus rete constat.

I.) Proprie.

II.) Translate

¶ 1. De aranea dixit Plin. 11. Hist. nat. 24. 28. (83). Quum vero captura incidit, quam vigilans et paratus adcursus? Licet extrema haereat plaga, semper in medium currit.

¶ 2. Morali ratione.

¶ 3. In illo Varron. apud Non. p. 162. 28. Merc. Nulla potest bene iudicare, quid sit bene pictum a plumario in pulvinaribus plagis: pulvinares plagae videntur esse reticula, quibus pulvini involvuntur. — Item pro clavo vesti adsuto.

Trānsverbero

TRANSVERBĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Transverbero est transfigo traiicio, διελαύνω (It. trapassare, trafiggere, Fr. transpercer, percer; Hisp. traspasar; Germ. durchstechen, durchbohren; Angl. pierce, transfix).

Vēnābulum

VĒNĀBŬLUM, i, n. 2. (venor) telum, quo venantes utuntur, aciei longissimae, προβόλιον (It. spiedo da caccia; Fr. épieu de chasseur; Hisp. venablo; Germ. der Iagdspiess; Angl. a hunting spear).

Effugiō

EFFŬGĬO, fŭgis, fūgi, fŭgere, 3. (ex et fugio). - Effugere occurrit

A) Neutrorum more; et

B) Active.

A) Neutrorum more est fugere, evadere, elabi (It. fuggir via; Fr. s'échapper en fuyant, s'enfuir; Hisp. huirse, escaparse;Germ. entfliehen, entkommen; Angl. to fly, fly away, escape). Usurpatur

- a) Cum Ablativo et praepos. ab vel ex, et aliquando etiam sine ulla praepos.

- b) Cum addito, quo quis effugit.

- c) Absolute.

B) Active est vitare: et usurpatur

- 1.°) Generatim, et quidem

- a) Cum Accusativo rei.

- b) Raro admodum sequente propositione per part. ne.

- c) Et sequente part. quin post negationem.

- 2.°) Speciatim effugit me aliquid est elabitur; et occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum Infinito.

Laniō

LĂNĬUS, ĭi, m. 2. et lănĭo, ōnis, m. 3. (lanio, as) qui carnes in carnario vendit populo: a laniandis pecudibus, quod eas concidat lanietque, κρεωπώλης, κρεουργός (It. beccajo, macellajo; Fr. boucher; Hisp. carnicero; Germ. d. Fleischer, Metzger; Angl. a butcher)

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu lanius dicitur etiam victimarius.

II.) Translate lanius dicitur carnifex.

Mactō

MACTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Mactare est ab inusit. mago, magere, quod ab etymo mag, unde magis et magnus; hinc mactare, quasi magis auctare, proprie est magis augere, atque ideo totis viribus magnificare: et occurrit

A) In re profana; et

B) In re sacra.

A) In re profana

I.) Proprie.

¶ 1. In bonam partem usurpatur pro augere, cumulare, ditare, donare; et fere cum Ablativo rei, qua quis aut quid mactatur sive augetur.

II.) Translate in malam partem saepissime apud veteres occurrit per ironiam, et est malo, damno etc. afficere (ut apud nostrates visitare con una calamità); hinc

a) Frequenter de diis dicitur.

— b) Et de hominibus.

B) In re sacra

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est deos vel deorum felicitatem augere, atque adeo deos honorare, honorem diis adhibere.

¶ 2. Hinc est sacrum aliquid magnifice peragere.

¶ 3. Hinc etiam mactare dicebantur, quum ture, vino, aliove super hostiam posito, diceretur Macte hostia.

II.) Translate.

¶ 1. Ex iis, quae diximus in paragr. proxime superiori, mactare

— a) Est in sacrificiis offerre.

— b) Et quoniam animalia in sacrificiis caedebantur, saepius metaleptice sumitur pro caedere in sacrificiis, seu immolare, κατ᾽ εὐφημισμὸν, quod caedis voce in sacrificiis, ut mali ominis, abstinendum sit.

¶ 2. Per translationem usurpatur pro occidere, interficere.

— a) De hominibus aut brutis, et quidem — Ad sacrificia alludendo.

— b) De abstractis et de inanimis.

Pecus, pecudis

PĔCUS, ŭdis, f. 3. — Pecus, udis, est animal brutum cujuscumque generis, bestia, et differt a pecus, oris, quod in singulari multas simul pecudes significat (It. bestia; Fr. bête, animal, tête de bétail; Hisp. bestia, animal; Germ. das Vieh als einzelnes Stück, das Thier; Angl. a beast, brute animal).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim.

— a) Interdum dicitur de bestiis terrestribus.

— b) Interdum de pecore minori, ut capris, ovibus etc.

— c) Interdum de ovibus.

— d) Interdum de iis, quae in usum et fructum aluntur.

II.) Translate est convicium in hominem stultum, stolidum, fatuum.

Brūtus

BRŪTUS, a, um, adject. Sup. Brutissimus I. et II. a. - Brutus est gravis. (It. grave, pesante; Fr. lourd, pesant; Hisp. pesado;Germ. schwerfällig; Angl. heavy, ponderous).

I.) Proprie.

II.) Translate brutus est qui minus sensu viget, tardus, iners, hebes, stupidus, stolidus: et occurrit

- a) De personis.

- b) De bestiis, iis praecipue, quae minus sensu vigent magisque tardae sunt ac stupidae.

- c) De inanimis.

Altilis

ALTĬLIS, e, adject. (alo) proprie et generatim est saginatus, pinguis (It. ingrassato, grasso; Fr. engraissé, gras; Hisp. engordado, graso; Germ. gemästet und daher fett; Angl. fat, fatted).

I.) Proprie. Speciatim ponitur

- a) De animalibus quae ali et saginari possunt ad cibum humanum; et dicitur de iis, quae in villis et cohortibus, seu vivariis inclusa tenentur, ut sunt gallinae, anseres, anates, item pisces, et quaedam etiam quadrupedia, ut lepores etc.; de gallinis praecipue altilis erat solemne verbum in legibus annonariis.

- b) Absolute Altilis, is cum dicitur, plerumque de avibus altilibus minoribus intelligitur.

- c) Ponitur et de plantis.

- d) De hominibus aliisque animalibus.

II.) Translate pro opulento.

Vēsculus

VESCŬLUS, a, um, adject. deminut. a vescul, aliquantum gracilis, macilentus, male curatus.

Vēscum

Vēscum, i, n., 2., - Vesca sunt parva comestibilia, quae comedi possunt.

Iugulō

IŬGŬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (jugulum). — Jugulare est jugulum praecidere, incidere, et generatim obtruncare, trucidare, interficere, σφάττω (It. scannare, uccidere; Fr. égorger, massacrer, tuer; Hisp. degollar, asasinar, matar; Germ. d. Kehle zudrücken, erwürgen, erstechen, erdolchen, abschlachten, ermordem; Angl. to cut the throat, butcher, kill, stay).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim. — Jugulare hominem est convincere. — Jugulare gladio plumbeo est futili levique argumento et nullo negotio aliquem convincere. — Jugulare Falernum apud Martial. 1. 19. est depravare, corrumpere, deteriore vino immixto. — Jugulare curas apud eumd. 8. 51. est conficere, abstergere.

¶ 2. Speciatim usurpatur ad significandam alicujus damnationem, quae per summam vim extorta sit.

Clūnāculum

CLŪNĀCŬLUM, i, n. 2. Clunaculum cultrum sanguinarium dictum, vel quia clunes hostiarum dividit, vel quia ad clunes dependet.

Excoriō

EXCŎRĬO, as, are, a. 1. - Excorio est corium, seu crustas detraho.

Dēglūbō

DĒGLŪBO, bis, ptum, bere, a. 3. (de et glubo). - Deglubere est corticem eximere.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro excoriare. - Hinc illud: Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.

¶ 2. Obscaeno sensu. Auson. epigr. 71. Deglubit, fellat, etc. h. e. masturbat.

Masturbō

MASTURBO, as, āvi, ātum, are, a. 1. χειρουργεῖν, δέφεσθαι. — Masturbare est a manu stuprare, vel a μήδεα vel μέζεα et turbare. Masturbatio est excitatio organorum genitalium hominis vel animalis, maris vel feminae, plerumque ad accipiendam vel donandam voluptatem.

Stuprum

STŬPRUM, i, n. 2. — Stuprum proprie est turpitudo, probrum, dedecus, ignominia, apud antiquiores, αἶσχος (It. turpezza, onta, disonore, ignominia, vergogna; Fr. deshonneur, infamie, opprobre, honte; Hisp. verguenza, ignominia, deshonor; Germ. die Schande; Angl. shame, dishonor, infamy, turpitude).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est turpitudo in re Venerea, et quidem

— a) Stricto sensu, turpis concubitus cum virgine vel vidua.

— b) Latiore sensu accipitur pro quavis turpi corruptione alterius feminae vel pueri.

II.) Translate.

¶ 1. Praegnanti, ut ajunt, sensu. Manil. 3. 9. Colchida nec referam vendentem–lacerum fratrem stupro. h. e. stupri pretio.

¶ 2. Metonymice. Propert. 4. 7. 57. Clytemnestrae stuprum. h. e. Clytemnestra ipsa stupro et adulterio infamis. Sic stupor homo stupidus, scelus scelestus.

Stuprō

STŬPRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (stuprum)
Part. Stupratus 2.; Stuprandus 1. — Stupro est dedecoro, foedo, inquino, polluo, corrumpo (It. disonorare, deturpare, bruttare, corrompere; Fr. déshonorer, souiller, corrompre; Hisp. deshonorar, ensuciar, viciar;Germ. schänden, beflecken; Angl. to dishonor, defile, corrupt.)

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est stupro violo, stuprum infero, vitio, διακορίζω.

II.) Translate, seu praegnanti, ut ajunt, sensu. Cic. 1. Att. 18. ante med. Afflicta respublica est, empto stupratoque judicio. h. e. corrupto tum pecunia, tum pactione turpi noctium incestarum. V. Val. Max. 9. 1. n. 7. Alii leg. constuprato.

Dissecō

DISSĔCO, sĕcas, sĕcŭi, sectum, sĕcare, a. 1. (dis et seco). - Disseco est in duas partes seco, divido.

Macellum

MĂCELLUM, i, n. et macellus, i, m. 2. - Macellum est locus, in quo obsonia venduntur. Varia Romae fuere loca, in quibus separatim varii generis obsonia vendebantur; forum boarium, piscarium, cupedinis, olitorium etc. Gr. κρεωπωλιον, ὀψοπωλεῖον (It. piazza, dove si vende ogni sorta di companatico; Fr. lieu où l'on vend de la viande, marchè à la viande; Hisp. sitio destinado para vender las viandas; Germ. ein mit Buden zugebauter Ort, wo Fleisch, Fische, auch Gemüse verkauft wurde; Angl. a market-place for all kinds of provisions, the shambles).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) In macello prostabant etiam coqui, conducentibus parati.

- c) Antiquis Romanis et frugi hortus pro macello fuit. Oleribus enim fere victitabant.

- d) Quod in macello etiam olera venderentur, colligitur tum ex Varron. loc. cit. sub init., ubi contracta fuisse ait in unum macelli locum fora piscaria, olitoria etc., tum ex Plin., qui 19. Hist. nat. 4. 19. (57). scribit, in qua domo indiligens hortus sit, e carnario, aut macello vivendum esse. h. e. emendam carnem et olera, quae in horto domestico per indiligentiam non colantur.

II.) Translate, per synecdochen est ipsa macelli annona, seu cibi, qui in macello venduntur.

Glabrō

GLĂBRO, as, are, a. 1., ψιλόω, εὕω, pilos aufero.

Fervidus

FERVĬDUS, a, um, adject. - Fervidus, θερμὸς, ζεστὸς, est valde fervens, praecalidus (It. bollente, infocato, caldo; Fr. échauffé, ardent, brûlant; Hisp. acalorado, ardiente, que quema; Germ. glühend, brennend, brausend, erhitzt; Angl. hot, boiling, burning).

I.) Proprie.

II.) Translate est vehemens, acer, incensus, caldo, acceso, ardente, impetuoso.

- a) Absolute. - Fervida cura est amoris plena. - Fervida virtus est ardens, vivida, studiosa.

- b) Cum Genitivo.

Perna

PERNA, ae, f. 1. πέρνα, κολεά, ῆ, et κωλήν, ῆνος, coxa, praecipue suis, usque ad poplitem: vox Etrusca. (It. coscia, compresa la gamba, ossia fino al poplite; Fr. cuisse avec la jambe; Hisp. muslo, pierna; Germ. di Hüfte nebst dem Fusse; Angl. the ham, shoulder, or leg of a pig).

I.) Proprie

¶ 1. Perna dicitur coxa hominis.

¶ 2. Usurpatur praecipue de coxa suis salita in usum cibi, quam Itali, quia vento et fumo siccari ea solet, prosciutto vocant. — Aliquando perna differt a petasone; quandoque enim petaso, qui recens salitus et nondum siccatus comedi solebat, habetur pro parte pernae, quatenus illa est tota coxa suis usque ad poplitem, iste vero ejus pars carnosa, et quidem lautior et mollior circa

coxendicem; ideo autem petaso vocatur, quia ita expansus est, ut petasi quamdam figuram referat.

II.) Translate.

¶ 1. Perna dicitur genus quoddam marinae conchae, quae et pinna vocatur.

¶ 2. Item arborum surculus.

¶ 3. Est etiam convicium hominis fatui.

Poples

PŎPLES, ĭtis, m. 3. pars ea, quae genu opposita est: ex post et plico, quia post genu plicetur ac curvetur, ἰγνύα (It. piegatura o giuntura interiore del ginocchio; Fr. jarret; Hisp. jarrete; Germ. die Kniebeuge, Kniekehle; Angl. the ham of the knee).

Convīcium

CONVĪCĬUM, ĭi, n. 2. (a cum et vox, quasi convocium). - Convicium proprie est inordinatus clamor, voces multorum inter se collisae (It. grido di molte voci; Fr. grand bruit de voix, tapage, vacarme; Hisp. ruido fuerte, tumulto, alboroto; Germ. das Erheben der Stimme mehrerer Personen mitund durch-einander; Angl. a noise arising from many sounds at once, a loud noise). Usurpatur

¶ 1. Generatim ac stricto sensu pro vocibus multorum inter se collisis, sive inordinato clamore.

- a) De hominibus.

- b) De brutis animantibus.

- c) Figurate de avibus.

¶ 2. Speciatim usurpatur de vocibus multorum aliquid improbantium.

¶ 3. Item speciatim, quia probra et contumeliae clamore saepe et contentione adhibita ingeri solent, hinc frequentissime convicium pro contumelia accipitur, sive a pluribus, sive ab uno fiat.

- a) Saepe in malam partem occurrit, et tunc convicium non caret contumelia.

- b) Aliquando significat unius vociferationem conjunctam cum acri reprehensione, et improbatione, sine contumelia tamen.

- c) Pro jocoso dicto occurrit apud Martial. 7. 8. de triumpho Domitiani. Festa coronatus ludet convicia miles, Inter laurigeros cum comes ibit equos.

¶ 4. Item speciatim de inanimis interdum occurrit pro animadversione, exprobratione.

¶ 5. Denique per metonymiam eleganter a Plauto Merc. prol. 59. dicitur convicium filius nequam, si dedecus ac probrum familiae est.

Petasō

PĔTĂSO, ōnis, m. 3. prosciutto, πετασῶν, coxa suis salita, seu potius pernae pars.

Succīdia

SUCCĪDĪA, ae, f. 1. (succido) — Succidia universim est res succisa; speciatim vero est tergum suis sive massa carnis porcinae sale durata et in quotidianos usus servata, κωλήν, ταριχεία.

Sāl

SAL, sălis, m. 3. - Sal, a Graeca voce ἅλς, ἑλός per metathesin, ut ait Forcell., vel potius adjectâ litterâ s pro spiritu aspero, est mixtum quiddam ex aqua marina et terra, quo in cibis condiendis et a putredine servandis utimur (It. sale; Fr. sel; Hisp. sal; Germ. d. Salz; Angl. salt).

I.) Proprie. - Hinc olim sal honoribus militaribus interponebatur, salariis inde dictis, magna apud antiquos auctoritate, sicut apparet ex nomine Salariae viae, quoniam illa salem in Sabinos portari convenerat. Ancus Marcius rex salis modios sex mille in congiarium dedit populo, et salinas primus instituit. - Salibus praefectus dicitur is, qui commilitonibus suis salis distribuendi curam habebat.

II.) Translate.

¶ 1. A similitudine dicitur de vitio gemmarum, aut crystalli, quum parva veluti salis grana nitorem corrumpunt.

¶ 2.Metonymice est mare.

¶ 3. Metaphorice.

- a) Dictum, lepos, urbanitas, facetiae, jocus, propter acrem sensum, et quia est veluti condimentum sermonis, et quasi sapidam facit orationem, ut sal est condimentum ciborum.

- b) Item sapientia, calliditas, acumen.

- c) Item venustas, elegantia, decor, etiam in rebus corporeis.

- d) Item naturalis acrimonia, et siccitas, ariditas, ex qua fames et sitis oritur.

Faliscus

FĂLISCUS, a, um, adject. ad Faliscos Etruriae populos pertinens: - Hinc

¶ 1. Quas Cato R. R. 4. memorat bonas praesepes, faliscas clathratas, et 14. praesepes bubus hibernas, aestivas faliscas, putat Turneb. Adversar. l. 14. c. 2., intelligendas esse praesepes lignis in clathri modum intervallo distinctis confectas, in quibus pabulum gramineum et herbaceum bubus apponitur: ideoque easdem dici aestivas, quia aestate foenum herbaeque dantur: quum hibernas perpetuo ligno iu modum canalis constare oporteat, quia hiemo pabulum minutum iis datur, hordeum, lupinum, ervum et hujusmodi, quae clathratis lignis contineri non possent. Porro faliscas vel dictas esse a falis, vel potius a Faliscis populis, qui hujusmodi praesepibus usi sint. Alii putant dici, quasi paliscas, a palis, seu lignis, quibus clathri constant.

¶ 2. Faliscus venter et faliscus absolute est venter suillus, aut alterius animalis, farcimine plenus, conditusque more a Faliscis usurpato.

¶ 3. Faliscum metrum constat tribus dactylis et pyrrhichio, ut est hoc: Docta Falisca Pheronyme paras.

Apexabō

ĂPEXĂBO, ōnis, m. 3. genus farciminis, quod in sacris adhibebatur, et fiebat ex tenuissimo intestino farto (quod alio nomine hilum appellatur), ita dictum quia in summitate quiddam habebat simile apici capitis.

Tomāculum

TŎMĀCŬLUM, i, n. 2. — Tomaculum est genus edulii, quod fere fit ex jecore, abdomine, testiculis et vulvis suum minutim concisis et jam semicoctis, infusis ovis crudis et caseo optimo et liquamine, pipere, aniso, gingibere tegiturque omento suillo, ἀλλᾶς, τεμάχιον (It. mortadella, salsicciotto; Fr. saucisson, mortadelle; Hisp. salchichon; Germ. Würste, Bratwürste; Angl. sausage, short thick-sausage, pudding).

Botulus

BŎTŬLUS, i, m. 2. - Botulus genus farciminis erat vel ex carne minutatim concisa, vel ex sanguine animalium intestinis infuso et percocto (It. salsiccia, salsicciuolo; Fr. saucisse, boudin; Hisp. salchicha; Germ. eine Art Wurst; Angl. sausage, kind of meat-pudding).

Lūcānica

LŪCĀNĬCUS, a, um, adject. Lucanus, ad Lucaniam pertinens.

- Hinc Lūcānĭca, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est genus farciminis ex porcinis carnibus concisis: a Lucanis populis, a quibus Romani milites primum didicerunt, Gr. ἀλλάς (It. lucanica, salsiccia; Fr. suacisson, suacisse; Hisp. salchicha, salchison; Germ. d. Fleischwurt; Angl. a sausage, roll or ball made of pork chopped small). - Confectio lucanicae sic habetur apud Apic. 2. 4., nempe intestinum fartum ex pulpa porcina bene tunsa, admixtis pipere trito, cumino, satureia, ruta, petroselino, baccis lauri, liquamine etc. Ipsum intestinum tenuiter producitur, et ad fumum suspenditur.

Ēliquō

ĒLĬQUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et liquo). - Eliquo est ad liquidum purgo, liquidum reddo, percolo (It. colare purgare; Fr. faire couler, distiller, épurer; Hisp. colar, apurar, purificar; Germ. ausläutern; Angl. to clarify or strain liquor).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Pers. 1. 34. vatum et plorabile si quid Eliquat et tenero supplantat verba palato. h. e. delicate et molliter pronunciat, et quasi eliquando, paullatim et veluti guttatim vocem effundit.

¶ 2. Item effundere res liquidas.

¶ 3. Item liquefacere.

Prōferō

PRŌFĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre a. anom. — Profero est idem ac promo, extra fero, effero, προφέρω (It. portare, o mettere, o tirar fuori; Fr. porter en avant, faire avancer, faire mouvoir; Hisp. llevar y traer adelante, adelantar; Germ. hervorbringen, hervortragen; Angl. to carry or bring out, put, take, or draus out).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Proferre se est exire, ostendere se, apparere.

— c) Proferre quippiam alicui aut ad aliquem est dare, praesentare, offerre.

— d) Et pro protendere, projicere.

— e) Hinc proferre gradum vel pedem est progredi.

II.) Translate.

¶ 1. De rebus physicis est gignere, promere, efferre.

— Sic est enunciare.

¶ 2. De inventis, h. e. de iis, quae nova admodum sunt.

¶ 3. Proferre se translate quoque usurpatur.

¶ 4. Est etiam edere, producere.

¶ 5. Item palam facere, prodere, vulgare.

¶ 6. Item allegare, citare, afferre probandi causa.

¶ 7. Item narrare, commemorare, recitare, dicere.

¶ 8. Praeterea saepe ponitur pro differre, prorogare, producere. — Hinc res prolatae in foro dicuntur, quum justitium indictum est, et actiones forenses atque urbana munera intermittuntur ad tempus.

¶ 9. Item pro extendere, protendere.

¶ 10. Singulare est illud Lucani 2. 493. Caesar calida prolatus ab ira. trasportato dalla collera.

Dēplūmō

DEPLUMARE, o, as, 1., - Deplumare est Avi plumas avellere, demere.

Dēspūmō

DESPŪMO, as, āvi, ātum, are, (de et spumo). - Despumare occurrit

A) Active, et

B) Neutrorum more.

A) Active.

I.) Proprie.

¶ 1. Est spumam adimere, extrahere.

¶ 2. Item effundere et quasi spumando emittere.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro stomacho concoquere.

¶ 2. Item laevigare, polire, detergere, fricare.

¶ 3. Despumari dicuntur equi, quibus sanguis detrahitur.

B) Neutra significatione.

I.) Proprie est spumas deponere, purgari atque adeo decrescere.

II.) Translate despumare dicitur, qui effervescere desiit.

Lāridum

LĀRĬDUM et per syncop. lardum, i, n. 2. — Latidum vel lardum est caro suilla cum suo pingui sale condita et siccata: item ipsum pingue (It. carne porcina salata, lardo; Fr. viande de porc salé, lard; Hisp. tocino salado, lardo; Germ. der Speck; Angl. bacon, the fat of bacon, lard).

Coniciō

CONĬCĬO, icis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (cum et iacio). - Conicere proprie significat res plures in unum jacere, agere, impellere, non tam colligendi causà, quam simul ferendi ad certum aliquem finem (It. gettare insieme, tirare, cacciare; Fr. jeter ensemble, pousser ensemble; Hisp. echar, tirar juntos; Germ. zusammenwerfen, nach einem Orte hinwerfen; Angl. to throw together, throw, cast, fling, hurl, discharge, aim).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu usurpatur pro jacere, agere, impellere, vel res plures in unum locum jacere; et occurrit - a) Absolute.

- b) Addito loco, in quem aliquid conjicitur, per Accus. et praepos. in, inter, intra.

- c) Addito loco, in quem quid conjicitur, per Dativum.

- d) Raro admodum addito loco per Ablat. et praepos. in.

¶ 2.Latiori sensu ponitur de personis aut rebus, quae celeriter et magno impetu aliquem in locum trahuntur atque impelluntur; et occurrit

- a) De personis.

- b) Sic conicere se in aliquem locum, aliquo, etc. est impetu et celeriter proripere se.

- c) Item ponitur de rebus, et est impellendo vel celeriter movendo aliquem in locum cogere, comportare, colligere. - Cum Accus. et praepos. in.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim conjicere ponitur pro personam aut rem aliquo trahere, vel in certa aliqua condicione vel statu collocare, qua significatione latissime patet; et occurrit

- a) De personis.

- b) De rebus, item de inanimis et abstractis.

- c) Speciatim occurrit de iis, quae, scribendo, aliquem in locum congerimus.

¶ 2. Speciatim conjicere causam est causam agere, quod fit cum duo vel plures aliqua conferunt et ad examen vocant; uno verbo est de re aliqua disputare.

¶ 3. Item speciatim, significat conjectura assequi; quia multa in mentem conjiciuntur et perpenduntur; tum pluribus consideratis, unum aliquid colligitur: vel desumitur a scopo feriendo, ut in CONJECTUS, us I., ubi videre est saepe adhibitum fuisse teli conjectum. Porro hac significatione occurrit

- a) Cum Accus. rei, quam quis conjecturâ interpretatur.

- b) Addita re, quam quis, conjecturam faciendo, colligit atque infert.

Prōmō

PRŌMO, mis, mpsi et msi, mptum et mtum, mere, a. 3. (a pro et emo, qua sumere significat).
— Promere est proferre, efferre, in medium afferre, expromere, προχειρίζομαι, εκφέρω
(It. camare o tirar fuori; Fr. tirer, retirer, faire sortir; Hisp. tirar, sacar à
fuera; Germ. hervornehmen, -bringen, -helen; Angl. to draw or bring out, bring forth, produce).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et saepe est eloqui, manifestare, palam facere, explicare.

Sūmō

SŪMO, sūmis, sumsi vel sumpsi, sumtum vel sumptum, sūmere, a. 3. (sub et emo)
— Sumo est capio, prehendo, accipio, λαμβάνω (It. pigliare, prendere, togliere; Fr. prendre, saisir; Hisp. tomar, asir; Germ. nehmen, zu sich nehmen; Angl. to take, take up).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Cum Acc. objecti.

— b) Cum addito termino, quo quid sumitur, per Abl. aut Acc. et praep. in, vel termino, a quo, per Abl. et praep. ab, de.

¶ 2. Speciatim est accipio.

¶ 3. Item emo.

¶ 4. Item mutuum accipio, mutuor.

¶ 5. Item acquiro, occupo, potior.

¶ 6. Item insumo, impendo.

¶ 7. Item consumo, macero.

¶ 8. Sumere aliquam, in re turpi.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est accipio.

¶ 3. Item cum delectu comparo, eligo, adopto.

¶ 4.Item suscipio, ineo, assumo.

¶ 5. Item attribuo, arrogo.

¶ 6. Item consumo, transigo.

¶ 7. Sumere dicuntur disputantes, quum ponunt aliquid tamquam certum, ex quo alia colligant.

¶ 8. Sumere supplicium vel poenam,exigere.

¶ 9. Pro adlegare, admittere.

Homonym. Caper De orthogr. p. 2243. Putsch. hoc dicit esse discrimen inter sumere et accipere. "Sumimus, inquit, ipsi: accipimus ab alio. Sic, quum dabimus, dicendum est, accipe: quum permittimus ipsi tollere, dicendum, sume". Idem docet Isid. 1. Diff. 512. — Item inter sumere, accipere et tollere apud eumd. ibid. Sumimus per nos, accipimus a volentibus, tollimus a non volentibus. Cf. Fronton. et Vel. Long. p. 2243. Putsch.

Zythum

ZYTHUM, i, n. 2. ζύθος, potus ex hordeo aqua resoluto confectus, acris gustu et vini in morem inebrians (It. birra; Fr. bière; Hisp. cerveza; Germ. das Bier; Angl. a beer). — Hujusmodi autem potus in Germania dicebatur camum et curmi; in Dalmatia et Pannonia sabaja; in Palaestina sicera; in Hispania celia.

Bibō

BĬBO, bĭbis, bĭbi, bĭbĭtum, bĭbere, 3. - Bibo est verbum per onomatopoeiam effictum, quod conjungi potest cum Gr. πἰνειν ex sententia ipsius Varron. 6. L. L. 84. Müll. - Significat autem potum ore assumere, et ponitur cum de hominibus, tum de brutis animalibus (It. bere, Fr. boire; Hisp. beber; Germ. trinken; Angl. to drink).

I.) Proprie occurrit

A) neutrorum more sive absolute, et

B) cum Accus.

A) Neutrorum more sive absolute.

- a) Generatim.

- b) Speciatim impersonaliter.

- c) Item speciatim addito, unde potus sumitur.

- d) Dare bibere, bibere ministrare sunt formulae ex vulgari sermone depromptae.

B) Cum Accus. rei, quae bibitur.

- a) Generatim.

- b) Addito, unde potus sumitur.

- c) Bibere nomen alicujus. In hilarioribus conviviis mos fuit, ut compotores amasiorum et amicarum nomina proferrent, ac tot haurirent pocula, quot litteris ea constabant.

- d) Bibere mandata est prae nimio potu oblivisci quod mandatum fuerat.

- e) Poetice bibere flumen vel aquam aliquam dicuntur ii, qui ei flumini vel aquae appositam regionem incolunt.

II.) Translate.

¶ 1. Aut bibat, aut abeat, ἢ πίθι, ἢ ἄπιθι, jocosa lex in conviviis Graecorum, qua jubebantur convivae omnes ei, qui modimperator erat, (quem Horat. 2. Od. 7. 25. arbitrum bibendi appellat) parere, et singuli aliorum in bibendo conditionem subire. Transiit autem in proverbium, quo admonemur, ut aut tempori locoque nos accommodemus, aut hominum consuetudinem fugiamus.

¶ 2. Bibere etiam dicuntur inanima, quae humorem hauriunt et ad se trahunt.

- a) Generatim.

- b) Speciatim arcus caelestis bibere dicitur. Veteres enim vulgo credebant, Iridem demissis in terram cornibus aquam haurire e mari et fontibus, quam postea in altum sublatam per nubes effunderet.

- c) Item speciatim de terra et plantis, quae aquam aliumve humorem absorbent.

- d) Item de colore, quo aliquid inficitur.

¶ 3. Denique frequenter, praecipue a Poetis, usurpatur cum abstractis, et significat in se admittere, animo capere.

- a) Generatim.

- b) Speciatim aure bibere aliquid est avide ac studiose audire.

Effundō

EFFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. (ex et fundo, is). - Effundere est extra fundere, emittere, profundere: et dicitur proprie de humoribus. (It. effondere, versare, spandere; Fr. verser, répandre, épancher; Hisp. echar, derramar, verter;Germ. ausgiessen, ausschütten, vergiessen, verbreiten; Angl. to spill, pour out, shed).

I.) Proprie.

- a) Active, h. e. cum Accusativo.

- b) Passive, aut effundere se et part. effusus mediorum apud Graecos verborum vi ac significatione.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ a superiori paragr., effundere se vel effundi dicuntur homines et aliquando etiam res, qui fluminis more seu turmatim alicunde exeunt et aliquem in locum concurrunt.

¶ 2. Ponitur etiam pro emittere, ejicere, expellere, et similibus.

¶ 3. Item est absumere, consumere: et refertur

- a) Ad profundentes bona.

- b) Et de aliis.

¶ 4. Item gignere, proferre, expromere, magnam praecipue rerum copiam.

- a) Generatim.

  - b) Speciatim dicitur de cogitationibus, animi affectibus, etc. quae oratione vel alio modo efferuntur. Sic refertur ad eos, qui omnia dicunt, quae in animo habent, et ad copiose loquentes. - Hinc effundere orationem est perturbate atque adeo obscure dicere.

¶ 5. Effundere se vel effundi in aliquid vel in aliqua re etc. dicuntur etiam, qui alicui rei se totos dedunt, qui in aliqua re liberius se gerunt, aut modum non servant.

- a) Cum praepos. in et Accusativo.

- b) Cum praepos. in et Ablativo.

- c) Cum praepos. ad et Accusativo.

- d) Absolute.

- e) Poetice effundere gradum vel frena dicitur de eo, qui vel pedes vel eques concito cursu fertur.

- Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus, Effusus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Effusior et Sup. Effusissimus 1., 2. et 3. Adjective autem usurpatur praecipue tribus sequentibus significationibus, quae translatae sunt.

¶ 1. Est extensus, explicatus, dilatatus, amplus.

¶ 2. Item est largus, vel prodigens.

¶ 3. Item universim qui quacumque in re multus est ac vehemens, immodicus.

Fundō, 3

FUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. - Fundere est emittere, effundere, χέω (It. versare, versar fuori, mandar fuori, spargere; Fr. verser, répandre, épancher; Hisp. echar, verter, vaciar, derramar; Germ. giessen, vergiessen, ausgiessen, ausschütten; Angl. to pour, spill, fuse, melt).

I.) Proprie de liquidis usurpatur.

¶ 1. Generatim.

- a) Cum Accusativo liquoris.

- b) Et Mediorum apud Graecos more.

- c) Poetice (aut translate, ut alii accipiunt) cum Ablativo liquoris et Accusativo rei, qui liquore ipso perfunditur; et est perfundere, madefacere.

¶ 2. Speciatim est liquefacere atque adeo conflare.

¶ 3. Item speciatim in re medica fundere opponitur verbo comprimere et significat solvere, laxare, fluentem reddere.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim usurpatur de solidis, et latissime patet: est enim emittere, jacere, jaculari, spargere, dilatare, extendere.

- a) Cum Accusativo rei.

- b) Cum Accusativo se, fundere se est se proripere, erumpere, quum sermo est de animantibus.

¶ 2.Speciatim, ratione habita termini a quo, ponitur pro gignere, edere, parere; et copiam fere significat.

- a) De inanimis, h. e. de agris, arboribus, etc.

- b) De animalibus.

¶ 3. Item speciatim, ratione habita termini aliquem, fundere ponitur pro sternere.

¶ 4. Hinc in re militari fundere hostem est sternere; vel, ut Forcellino placet, dissipare, dispergere.

- a) Hoc sensu saepe cum v. fugare jungitur.

- b) Cum aliis additis.

- c) Sine addito.

¶ 5. Generatim fundere usurpatur etiam de abstractis pro emittere, extendere, dilatare.

¶ 6. Speciatim refertur ad loquendum, et est offerre, proferre.

- Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus, Fusus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Fusior 1. et 2. Translate

¶ 1. Est solutus, fluens, diffusus, dilatatus.

¶ 2. Hinc metaphorâ sumptâ Cic. 2. Orat. 38. 159. Genus sermonis non liquidum, non fusum ac profluens, sed exile, aridum, concisum, minutum.

Frīgēfaciō

FRĪGĔFĂCĬO, făcis, făcere, a. 3., frigidum facere, unde est frigefacto frequentativum.

Sublīmō

SUBLĪMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sublimis) — Sublimo est in altum sublevo, tollo, exalto, μετεωρίζω (It. innalzare, sollevare; Fr. élever; Hisp. elevar; Germ. hoch machen, erheben; Angl. to lift or raise up): occurrit autem absolute aut cum Accus., addito etiam alio Accus. et praep. in, ad, vel Genet. et praep. tenus,(fortasse et Abl.) loci, quo quid sublimatur.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad sonum verborum.

— Hinc Part. praes. Sublimans, antis, adjectivorum quoque more occurrit, et est qui superna petit, ἀνώφερος. Absolute. Tertull. advers. Valentin. 20. Ex incorporalibus corpora aedificat gravia, levia, sublimantia atque vergentia, caelestia atque terrena.

Apparō

APPĂRO vel adparo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et paro). - Apparo est externa et sensibilia paro, adorno, instruo, comparo ad finem aliquem obtinendum (It. preparare, allestire, mettere all'ordine; Fr. préparer, apprêter, disposer; Hisp. preparar, aparejar; Germ. Zurüstungen machen oder Vorbereitungen treffen;Angl. to prepare, get ready, put in order).

I.) Proprie de externis et sensibilibus ponitur

- a) Absolute.

- b) Saepius cum Accus.

II.) Translate est in animo habere, agitare, moliri, conari: et occurrit

- a) Cum Accus.

- b) Cum Infinito.

- c) Addito fine, cui quid apparamus.

- Hinc Part. praeter. pass. Apparatus, a, um, est etiam adject., unde Comp. Apparatior et Superl. Apparatissimus: et fere de rebus dicitur.

A) Proprie.

¶ 1. Addito Ablat. est adornatus, instructus.

¶ 2. Item apparatum dicitur quod magno sumptu et magnificentia praestatur.

B) Translate.

¶ 1. Ponitur de personis, et apparatus dicitur qui est ita affectus animo, ut promptus sit ad aliquid.

¶ 2. Item de oratione, quae summâ curâ ornata fuerit.

Intrōdūcō

INTRODŪCO, dūcis, duxi, ductum, dūcere, a. 3. (intro et duco). - Introducere est ducere intro, inducere, εἰσάγω (It. introdurre, condur dentro; Fr. introduire, faire entrer, conduire dans; Hisp. introducir, conducir dentro; Germ. ein -, hineinführen; Angl. to bring or lead in, conduct within, introduce).

I.) Proprie.

- a) Cum additis.

- b) Absolute.

II.) Translate.

- a) Generatim.

- b) Speciatim est novum aliquid instituere et in usum inducere.

- c) Item speciatim est in medium adducere, contendere.

Assideō

ASSĬDĔO vel adsideo, sĭdes, sēdi, sessum, sĭdere, n. 2. (ad et sedeo). - Assideo est prope sedeo, juxta aliquem sedendo moror (It. sedere appresso; Fr. être assis auprès; Hisp. asentarse junto; Germ. bei einer Person oder Sache sitzen oder sitzend sich aufhalten; Angl. to sit, sit downe, sit near or by the side of).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim occurrit modo absolute, modo addito termino, quem prope assidemus.

¶ 2. Speciatim assidere vel assidere alicui est adesse, officii, custodiae, auxilii consiliive causa adsistere, praesto esse. Occurrit

- a) De iis qui aegris operam praestant interdum absolute, saepius cum Dat., raro cum Accus. - Absolute.

- b) Item de iis, qui praesto sunt ad auxilium et tutamen in periculis.

- c) Item de iis, qui alicui in fungendo officio inservit.

¶ 3. Item speciatim assidere alicui rei est assiduum esse in re aliqua, ei operam dare. Seneca Ep.72. Omnia alia negligenda sunt, ut huic (philosophiae) assideamus, cui nullum tempus satis magnum est.

¶ 4. Usurpatur etiam de diuturna exercitus aliquo in loco mansione, ac praecipue pro obsidere.

- a) De diuturna exercitus aliquo in loco mansione.

- b) Pro obsidere occurrit absolute, cum Dat., aut cum Accus. - Absolute.

II.) Translate.

Interpōnō

INTERPŎNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (inter et pono). - Interponere

¶ 1. Generatim est inter aliqua ponere, interjicere, interserere, παρεντίθημι (It. frapporre, frammettere; Fr. mettre entre, placer entre, interposer; Hisp. poner entre, poner dentro, interponer; Germ. dazwischen stellen, legen, setzen, schieben, beieinmischen; Angl. to interpose, put in between or amongst, insert). Occurrit

- a) Universim.

- b) Hinc et pro interfari, interloqui.

- c) Hinc usurpatur etiam de aliis et abstractis: quae Forcellinus inter translata retulit.

- d) Praecipue de tempore.

¶ 2. Speciatim interponere se est se immiscere.

¶ 3. Item speciatim interponere fidem est sua fide confirmare, in suam fidem recipere, polliceri.

¶ 4. Item aliquando est admittere, adhibere, uti.

¶ 5. Item intercedere, opponere.

¶ 6. Item proferre, proponere.

¶ 7. Item edicere, indicere, facere.

Porrigō

PORRĬGO, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. - Porrigere est in longum vel planum extendere, protendere, προτείνω (It. stendere, sporgere; Fr. étendre, allonger; Hisp. extender, estirar; Germ. vorwärts-, vor sich hinstrecken, ausstrecken, ausbreiten, ausdehnen; Angl. to stretch, reach, or spread out, extend).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Praecipue usurpatur de corporis membris.

— b) Item de locis, praecipue passive, Mediorum apud Graecos more, usurpatur.

¶ 2. Speciatim est ad terram sternere.

¶ 3. Item speciatim est prolata manu offerre, praebere, dare.

— a) Universim.

— b) Speciatim porrigere dexteram, amicitiae, fidei et opis signum.

¶ 4. Item porrigere manum est in altum tollere probandi causa. Sic de manibus suffragiorum causa sublatis apud Cic. Flacc. 6. 15. Sic sunt expressa ista praeclara, quae recitantur, psephismata, non sententiis, neque auctoritatibus declarata, nec jurejurando constricta, sed porrigenda manu, profundendoque clamore multitudinis concitatae. Hinc figurate Symmach. 7. Ep. 15. Quare si tu quoque huic sententiae manum porrigis etc.

¶ 5. Porrigere manum aliquando refertur ad sumendum, vel rapiendum quod opus est.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est prolatare, extendere.

¶ 2. Speciatim de tempore, et est protrahere, differre.

¶ 3. Item speciatim est offerre, praebere, dare.

— Hinc Porrectum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, usurpatur.

— a) In porrectumadverbii more.

— b) Porrectum est linea recta apud Vitruv. 10. 3. 1. Schneid.Unum porrecti, quam Graeci εὐθεῖαν vocitant, alterum rotunditatis, quam Graeci κυκλωτὴν appellant: sed vero neque sine rotunditate motus porrecti, nec sine porrecto rotationis versationes onerum possunt facere levationes.

— c) Porrecta neutr. plur. cum Genit. Minuc. Fel. Octav. 17. sub fin. Recta montium, collium flexa, porrecta camporum.

Dēdūcō

DĒDŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (de et duco). - Deduco est e loco superiore in inferiorem duco, detraho, de loco ad locum duco, traduco, obduco (It. tirar giù, condurre al basso, condur via; Fr. conduir loin de, tirer de, faire descendre, ammener, faire passer d'un lieu danc un autre; Hisp. hacer descender, conducir, llevar alguna cosa de una parte à otra; Germ. von einem Orte nach einem andern ab -, weg -, herab -, fort - führen, - bringen, niederziehen; Angl. to bring down, fetch or pull down, to convey, conduct, remove, bring or lead forth). Occurrit autem

A) Generatim,

B) Speciatim in re militari, navali et lanifica et

C) Item speciatim in jure.

A) Generatim, et quidem

I.) Proprie usurpatur modo cum additis, unde et quo quis aut quid deducitur, modo sine additis. - Deducere vela est expandere et vela facere, quia ex antennis, ubi, quum contracta sunt, involuta manent, deorsum ducuntur et explicantur.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim multiplices habet usus.

- a) Stricto sensu cum Ablativo, aut etiam aliquando absolute, saepe est a recto in pravum deducere.

- b) Latiori sensu cum Ablativo, aut etiam absolute, ponitur pro abducere, abstrahere, etiamsi a malis ad bona quis deducatur.

- c) Denique latissimo sensu cum Ablativo est trahere.

- d) Cum Accusativo et praepos. ad vel in idem valet, quod inducere, adducere.

- e) Item cum Accusativo et praepos. in, aut cum Adverbiis huc, eo, etc. nonnunquam idem valet ac limitibus circumscribere, redigere.

¶ 2. Speciatim est protrahere, differre.

¶ 3. Item speciatim pro simplici ducere.

B) Speciatim in re militari, navali et lanifica; et quidem

I.) Proprie.

¶ 1. In re militari deducere est exercitum de loco ad locum ducere, traducere, abducere.

¶ 2. In re navali deducere naves est ex navalibus, vel portu in mare ducere; cui contrarium est subducere.

¶ 3. In arte lanifica deducere est ducendo attenuare, subtilem facere, uno verbo fila ducere, nere. - Hinc metonymice pro texere.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a paragr. proxime superiore, scilicet a nendo, deducere carmina, poemata, aut similia est arte multa elaborare, studio facere, componere.

¶ 2. Hinc translatione facta ad vocem, deducere vocem est subtilem ac tenuem reddere.

C) Item speciatim in jure deducere est reipublicae nomine aliquem aliquo ducere: et occurrit

¶ 1. De coloniis. Porro usurpatur

- a) Modo de ipsis colonis.

- b) Modo de coloniis, cum addito interdum coloniarum nomine.

- c) Absolute.

¶ 2. Deducere est etiam comitari; et quidem

- a) Usurpatur de iis, qui officii, aut honoris causa candidatum in forum aut praeclarum aliquem virum domo in curiam et a curia domum comitabantur.

- b) Item est magnâ pompâ aliquem comitari.

¶ 3. Deduci

- a) In bonam partem, dicitur etiam nova nupta, quae paterna in mariti domum ducitur.

- b) Hinc in malam partem deducere est lenonium verbum, et dicitur de concubina pro perducere, conciliare.

¶ 4. Deducere est etiam expellere, privare; et quidem

- a) In jure est aliquem ex fundo, de quo lis est, adhibitis testibus abstrahere, ut quis de fundo ipso praetorem jure adire possit.

- b) Hinc generatim pro expellere.

¶ 5. Denique deducere est subducere, deminuere.

- a) Generatim.

- b) Speciatim occurrit de mercatorum computationibus.

- Hinc Part. praeter. pass., cujus plura superius exempla retulimus, Deductus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Deductior.

¶ 1. Deductus est demissus, submissus.

¶ 2. Item subtilis, tenuis.

Toga

TŎGA, ae, f. 1. (tego) — Toga duo praecipue significat.

A) Toga est tectum.

B) Toga

I.) Generatim, et primitus, dicta est vestis omnium Romanorum communis, qua interdiu se tegebant et noctu lectum sternebant aut se decumbentes involvebant.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu de quocumque involucro.

II.) Speciatim usurpari postea coepit tantum pro veste exteriore, communi omnium Romanorum, ut pallium Graecorum, et quidem tam nobilium quam ignobilium, sive locupletum sive inopum, toga, τήβεννος, τήβεννα. Unde togatam gentem pro Romanis posuit Virg. 1. AEn. 286.: hinc carebant togae jure, quibus aqua et igni interdictum erat.

¶ 1. Proprie.

— a) Et quidem de togae forma deque togae gerendae ratione. Toga fuit vestis rotunda et usque ad pedes demissa, clausa et sine manicis, quae uno conjectu totum corpus et utrumque brachium operiebat. Ea in superiore parte, qua ad cervices sedebat, ita laxe aperiebatur, ut dextrum brachium commode exseri, immo et totus humerus ostendi posset: brachium vero sinistrum non per eumdem hiatum exserebatur, sed ex inferiore parte sub ipsa toga extensum extremam oram in rugas plicaturasque contractam colligebat subducebatque ad sinistrum latus, laeva manu exstante. Rugas eas et plicafuras, tam quae superne a dextra cervicis parte cadentes exserto brachio colligebantur ad pectus atque oblique ad sinistrum humerum instar baltei decurrebant, quam quae ex ima ora sinistro brachio collecta subductae contrahebantur, sinum togae appellabant.

— b) De materia, textura, colore variisque togae generibus. Fuit togae materia lana coacta, quae si longiore pilo esset, toga pexa dicebatur, scilicet ob villorum densitatem: hinc tritam togam pexae opponit Martial. 2. 44. et 3. 36. — Toga rasa dicebatur, quae ex lana minime villosa confecta erat eratque apta aestivo tempori, sicut pexa hiemali, id. 2. 85. — A texturae etiam et lanae genere togae dicebantur rallae, densae etc. V. has voc. — Toga vitreaapud Varron. Sat. Menipp. 56. p. 162. est pertenuis et perlucida. — Color togae albus fuit, h. e. nativus albae lanae, qui nonnihil ad fuscum accedit; propterea ut non alba solum, sed etiam candida esset, amplius adhuc dealbabatur, creta adhibita ad id apta; quam ob rem cretatam ambitionem dixit Pers. 5. 177. candidatos intelligens. — Toga vero atrata seu pulla adhibebatur in privato luctu. Nam in luctu publico, togis depositis, saga sumebant. Cic. Phil. 12. et 14. — Toga palmata dicebatur, quae palmas intextas habebat. — Toga picta, h. e. acu elaborata. — Toga purpurea fuit inter regum insignia, ut patet ex Liv. 31. 11. — Alia praeterea fuere togarum genera, sc. praetexta, de qua V.suo loco; pura, quae praetextae opponitur, quia nullo purpurae praetextu distincta, quam sumebant adulescentes, quum praetextam deponebant. Cic. 9. Att. 6. Ciceroni meo togam puram quum dare Arpini vellem. — Eadem dicebatur virilis, quia virilitatis initium indicabat: libera, quia initium quoddam erat libertatis, ut ait Ovid. 3. Fast. 771.

— c) De sexu et qualitate toga utentium dicimus, certum esse ex testimonio Varron. apud Non. p. 540. 31. Merc. eam virorum aeque ac mulierum communem fuisse: postea vero stolis uti matronae coepere et togas reliquere meretricibus, quod praeter alia satis ostendit illud Horat. 1. Sat. 2. 62. quid inter - Est, in matrona, ancilla, peccesve togata? Adde Martial. 2. 39. — Hinc de meretrice plebeja Tibull. 4. 10. 3. Si tibi cura toga est potior pressumque quasillo Scortum. h. e. si tibi curae est togata mulier. — Viri vero omnium ordinum promiscue togis usi sunt, tenuiores etiam: modo sumptus ad eam coemendam suppeteret, praecipue clientes, qui patronorum et potentiorum limina frequentabant, togati huc illuc cursitabant salutaturi sportulasque accepturi; qua de re saepissime Martialis, qui propterea 10. 47. inter ea, quae vitam faciunt beatioram, togam raram enumerat, h. e. rara officia salutationum; et ibid. 18. togas ipsas usurpat pro clientibus salutationum officia obeuntibus.

— d) De aetate, qua varia togae genera sumebantur. Primum, puerili scilicet aetate, gerebatur praetexta, purpureum limbum in ora intextum vel assutum habens; hac enim utebantur pueri puellaeque nobiliores honestioresque (ut est apud Pseudo - Ascon. in Cic.3. Verr. 44., nam viliores simplici toga induebantur) usque dum togam virilem sumerent. Qua tamen aetate id fieret, non convenit inter eruditos viros; sunt namque qui putent, temporibus reipublicae liberae fuisse annum XVII. expletum, ut arguunt ex Gell. 10. 28. coll. Liv. 22. 57. et 25. 5.; imperatorum vero, annum XIV. absolutum, ut ex Tac. 12. Ann. 41. et 13. ibid. 15. Cf. Cardinali Dipl. imper. p. 203. Inscr. apud Furlanetto Lap. Pat. p. 380. n. 486. T. LIVIVS T. I. OPTATVS AN. XV. coll. Tab. XVIII.,in qua visitur effigies hujus pueri cum toga virili. Cf.

etiam Marquardt apud Henzen in Bullett. dell' Istit. archeol. a. 1871. p. 113.
Puellae praetextam gestabant usque ad nuptias. — Quo autem die sumebatur, is dies celebrabatur magna propinquorum amicorumque frequentia; ascendebantque in Capitolium, religionis et boni ominis causa, teste Val. Max. 5. 4. Atque hoc est quod Plin. 1. Ep. 9. vocat officium togae virilis et Tertull. Idolol. 16. solemnitates togae. Inscript. apud Gruter. 463. 2. L. RAGONIO L. F. POP. VRINATIO DOMINO OB HONOREM TOGAE VIRILIS OFELLIVS SER. ARCARIVS. V. alias duas apud Orell. n. 2701. Dionys. Halic. l. 4. p. 164. narrat, Servium Tullium jussisse, εἰς τὸν τῆς Νεότητος θησαυρὸν ὑπὲρ τῶν εἰς ἄνδρας ἀρχομένων νόμισμα συντελεῖν. Inscr. apud Henzen n. 6211. HIC TOGAE VIRILIS DIE CRVSTVLAM ET MVLSVM POPVLO DEDIT.

— Hinc translate pro adulescente vel adulescentia. Prudent. Cathem. praef. 7. AEtas prima crepantibus Flevit sub ferulis: mox docuit toga Infectum vitiis falsa loqui. — Et praegnanti, ut ajunt, sensu, pro ipsa togae sumptione. Tac. Germ.12. Haec apud illos toga, hic primus juventae honos. sc. hoc apud illos idem est, quod apud nos togam virilem sumere.

— e) De loco, praeterquam in Urbe, quod in castris quoque usus togae fuerit, apparet ex Liv. 44. 16., ubi narrat, sex milia togarum missa Roma ad exercitum in Macedonia hibernantem: sed arcendo frigori, non ad proelia ineunda missa esse, arbitrari licet. — Toga insuper extra Urbem et in provinciis non semper nec ab omnibus civibus Romanis (postquam Italiae toti civitas est data circa an. U. C. 707. aliisve locis alio tempore) sumebatur. Hinc Juvenal. 3. 171. Pars magna Italiae est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit nisi mortuus. h. e. ut ei supra lectum mittant, dum mortuus effertur, ut ait Schol. ad h. l., quasi testem civitatis habitae. Hinc togam pallentem vocat Martial. 9. 58. Nec pallens toga mortui tribulis. — Togae autem loco tunica in provinciis adhibebatur, teste Juvenal. 3. 179. clari velamen honoris Sufficiunt tunicae summis aedilibus albae. Hinc saepe togasumitur, tamquam symbolum curarum, quibus abundant togati, h. e. in urbe degentes; contra vero tunicati, curarum expertes. Cf. Martial. 10. 47. et 51. — Porro usum togae praescriptum erat Senatoribus, quum in senatum ingrederentur et judiciis interessent: quem quidem usum revocavit Theodosius a. post Chr. 382., ut patet ex Cod. Theod. 14. 10. 1. Quare toga saepe senatum significat aut forum remque judiciariam. V. infra. — Plura de toga dicenda essent, de quibus ex professo et luculenter Ferrar. De re vestiar. et Rich. op. cit., ubi togae etiam multiplices figurae ex vetustis monumentis exhibentur; neque enim nobis omnia complecti in animo fuit.

¶ 2. Translate, praeter exposita, varium usum habet.

— 1.°) Generatim.

— 2.°) Specitim.

— a) Pro populo vel re publica R.

— b) Pro pace.

— c) Pro senatu aut foro reque judiciaria.

Geranium

GERANIUM, Grus, machina, Graecis recentioribus γεράνιον.

Propter

PROPTER, syncop. pro propiter a prope, ut firmiter et firme, est

1. Adverbium propter est prope, juxta, in propinquo, da vicino, da presso, ἐγγύς.
2. Praepositio propter Accusativum regit. — Aliquando suo casui postponitur.
   — Propter est idem ac prope, juxta (It. presso, appresso, vicino; Fr. près de, à côte de; Hisp. cerca, al lado, casi, junto; Germ. nahe bei, nahe an, neben; Angl. near, hard or fast by, close to).

Diū

DĬŪ est

1. Antiqua Ablativi forma a dies, ut noctu a nox; et
2. Adverbium.
1. Diu, quum sit antiqua Ablativi forma a dies, est die, diei tempore.
2. Saepissime occurrit adverbialiter (unde Comp. Diutius et Sup. Diutissime I.), et est per aliquod temporis spatium, ac praecipue tempore satis longo, atque adeo longo tempore (It. lungo tempo; Fr. longtemps, pendant longtemps;Hisp. largo tiempo, mucho tiempo; Germ. lange Zeit; Angl. long, for a long time, a long while).

Propterеā

PROPTĔRĔĀ, adverb. — Propterea est idem ac propter ea, propter hoc, ideo, idcirco, διὰ τοῦτο, διότι (It. perciò, per questo; Fr. à cause de cela, en conséquence, c' est pourquoi, voilà pourquoi; Hisp. a causa de aquesto, por consequencia; Germ. deswegen, deshalb, darum; Angl. therefore, for that cause or reason, on that account).

Sextīlis

SEXTĪLIS, e, adject. (sextus) sextus; hinc Sextilis mensis, quod sextum obtineret locum a Martio, a quo Romulus annum inchoavit. Postea Augustus appellatus est, ex decreto senatus, a Caesare Octaviano Augusto, qui hoc mense, victo M. Antonio, bellis civilibus finem imposuit.

— Hinc Sextilis, is, m. 3. absolute, substantivorum more, mensis Sextilis seu Augustus.

Ergō

ERGO, - Ergo generatim significat versus: speciatim vero

1. Usurpatur loco Ablativi gratia, aut causa, et significat propter; aut
2. Est conjunctio, qua unum ex alio inferimus, et significat igitur, itaque.
1. Ergo usurpatur loco Ablativi gratia, aut causa, Gr. χάριν διὰ, et significat propter: qua in significatione ultimam habet semper longam. (It. per cagionè, a titolo, per; Fr. par suite de, à cause de, pour; Hisp. a causa de, por, para; Germ. aus Anlass, Ursache, in Folge, zufolge; Angl. on account of, because of, for).
2. Ergo saepius absolute occurrit, et est conjunctio, qua unum ex alio inferimus; et significat igitur, itaque, Gr. ἄρα, οὖν: qua significatione aliquando, rarius tamen, ultimam habet brevem. (It. dunque, adunque, perciò; Fr. d'après cela, d'après quoi, par conséquent, donc; Hisp. par consiguiente, pues; Germ. desshalb, daher, darum; Angl. therefore).

Quīn

QUIN, conjunctio, ex quine per apocopen, ut seu a sive; ne pro non posito. Haec conjunctio numquam locum habet in historicis propositionibus, sed semper in judiciis subjectivis et de rebus, quarum eventus est admodum incertus.

¶ 1. Ut particula relativa, quin significat quo minus, ut non, It. che non.

- a) Post quodlibet verbum et particulam negantem.
- b) Post verba dubitandi et similia.
- c) Post mirum apud Plaut. Amph. 2. 2. 118. Mirum, quin te adversus dicat. et Rud. 5. 3. 36. LA. Nempe pro meo jure oras? DAE. Mirum, quin tuum jus meo periclo abs te expetam. Adde eumd. Trin. 4. 2. 125.
- d) Est etiam qui non.

¶ 2. Ut particula interrogativa, significat cur non, perchè non? τι μὴ;

- a) In recta interrogatione.
- b) Extra interrogationem est quia non.

¶ 3. Praeterea particula quin auget ac vehementer affirmat, et valet. immo, immo etiam, anzi, anzichè; qua significatione usurpatur non modo quin, sed quin etiam, quin et, quin potius, quin immo, quin contra.

Quicquid

QUISQUIS, quaeque, quodquod et substant. quidquid et quicquid. - Quisquis est omnis qui, quicumque: et dicitur tum de personis, tum de rebus οστις (It. chiunque, ciascuno che, qualunque; Fr. quel....que, qui que ce soit qui, quelque....que, quiconque, quelconque; Hisp. qualquier, qualquiera, quienquiera; Germ. wer nur immer, jedweder, jeder, alle, alles; Angl. whoever, whosoever, whatever, whatsoever).

Ibi

ĬBĬ, adverb. Ratione habita etymi est antiqua Ablativi forma ab is: significat autem in eo loco, ἐκεῖ (It. in quel luogo, ivi; Fr. là, dans ce lieu, y; Hisp. allá, allí, en aquel lugar; Germ. daselbst, dort, da; Angl. there, in that place).

Tū

TŪ (Graece τυ, Dorice pro συ, Germ. du), — Tu est pronomen secundae personae, utriusque generis, σύ (It. tu; Fr. tu; Hisp. tu; Germ. du; Angl. tou).

Tuus

TŬUS, a, um, pronom. possess. — Tuus est qui ad te pertinet, σός (It. tuo; Fr. ton, tien; Hisp. tu, tuyo; Germ. dein; Angl. thine, thine own).

Minerālia

Mineralia, id est, corpora in venis terrae generata, ut plumbum, vel aliud metallum.

Apophthegma

ĂPOPHTHEGMA, ătis, n. 3. (ἀπόφθεγμα) brevis et acuta sententia, sive acutum dictum, sive responsio, non cujuslibet, sed illustrium tantum virorum. Est autem Graeca vox ab ἀποφθέγγομαι sententiose loquor, et Graece scribenda. Latine dicitur facete dictum, et breviter et commode dictum a Cic. Amic. 1. et 1. Offic. 29., item simpliciter dictum. Hujusmodi ἀποφθεγμάτων volumina collegisse Catonem, indicat Cic. 1. Offic. 29.; idemque fecisse Caesarem, scribit ad Paetum 9. Fam. 16. Manutiusquoque et Erasmus hujusmodi collectiones edidere.

Abacus

ĂBĂCUS, i, m. 2. - Abacus ab origine prima fuit tabula litteris ΑΒΓ insculpta multasque in partes vel areas divisa, seu tabula plana ligneo quodam sepimento altius conclusa, cujus plures fuerunt usus.

¶ 1. Ac primo quidem hujusmodi tabula tamquam calculatoria utebantur arithmetici et geometrae, eamque pulvisculo crystallino viridi conspergebant, quo facilius numeros et figuras notarent, delerentque si opus esset (It. abbaco, tavoletta per conteggiare; Fr. abaque, comptoir; Hisp. abaco, tabla para calcular; Germ. Rechentafel;Angl. writing-table).

¶ 2. Tabula de qua supra, erat etiam alveolus lusorius (It. scacchiere; Fr. damier, échiquier; Hisp. tablero; Germ. Spieltisch; Angl. dice-board, chess-board).

¶ 3. Abacus erat etiam mensa vel tabula multis areis iisque excavatis distincta, in quibus urceoli immittebantur et exponebantur oleo aut vino referti Cf. Sidon. Apoll. infra (It. credenza; Fr. buffet, crédence; Hisp. credencia; Germ. Schenktisch; Angl. bench, counter, dresser).

¶ 4. A similitudine ligneorum abacorum, abaci dictae sunt crustae, tabulaeve quadratae e marmore, vitro, aut simili materia, quae multicolorae et imagines aliquas repraesentantes parietum ornamenta erant, iis tectorii vice insertae.

¶ 5.Denique abacus in architectura est quadrata planities in summis Corinthiarum columnarum capitulis (It. abbaco, tagliere, dado; Fr. tailloir; Hisp. neto; Germ. die oberste Platte auf

dem Säulencapitale; Angl. a square table, cube, or stone on the capiter of pillars).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abaculus

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Abdō

ABDO, dis, dĭdi, dĭtum, dĕre, a. 3. (ab et do)
Part. Abditus sub A. B. C. et in fin.; Abdendus sub D. Est proprie seponere, sive amovere, removere, auferre alioque transferre animo celandi et occultandi; hinc etiam celare, occultare: atque ita occultandi significatio, plus minusve lata, semper tamen huic verbo inest (It. rimuovere, occultare; Fr. dérober à la vue, éloigner, cacher; Hisp. sustraer, aleyar, esconder;Germ. wegthun, fortthun, entfernen, versiecken; Angl. to remove, take away, hide).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dō

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Abscindō

ABSCINDO, indis, ĭdi, issum, indere, a. 3. (ab et scindo). - Proprie est aliquid per vim attrahendo et lacerando auferre; hinc differt ab ABSCIDO quod V. (It. toglier via tirando, strappare lacerando; Fr. arracher et déchirer;Hisp. arrancar y desgarrar; Germ. abreissen, losreissen; Angl. to tear off, rend away).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēsecō, Scindō

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Acēscō

ACESCO, is, ere, n. 3. (V. ācer). Perf. acui ad verbum aceo retulimus, quod vide. Alia etiam occurrit hujusce verbi forma, scil. aciscoapud Gargil. (v. inf.), mutatio enim e in i frequens est. Part. Acescens. Acesso autem est acidus fio, ac fere de liquidis dicitur (It. inacetire, diventar acetoso; Fr. devenir aigre, s'aigrir; Hisp. avinagrarse; Germ. sauer werden; Angl. to grow tart, to tourn sour, or cager).

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Acētum

ĂCĒTUM, n. 2. Negat Varro 9. L. L. 66. p. 217. Müll. aceta dici in plur. num. Acetum autem est proprie participium passivum, cui nomen vinum adjiciendum, a
verbo aceo, ut deletus a deleo; mox substantivum nomen, quod significat vinum acidum
(It. aceto; Fr. vinaigre; Hisp. vinagre Germ. Weinessig. Essig; Angl. vinegar).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acidus

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Acus

ĂCUS, us, f. 4. (Graece ἀκέστρα; cf. acies, ἀκὴ, et V. ācer) proprie est minimum acutissimumque instrumentum, quod constat ex ferro aliove metallo, et pluribus inservit usibus; ita dictum, quia nihil est paene nisi acumen, ut legitur in Gloss. ed. a Mai. Class. Auct. T. 8. p.12. (It. ago; Fr. aiguille; Hisp. aguja; Germ. die Nadel; Angl. a needle).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Suō

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Adigō

ĂDĬGO, ĭgis, ēgi, actum, ĭgere, a. 3.
(ad et ago). - Adigo proprie est aliquid aliquo ago, seu vi, ut terrore, flagellis etc., aliquem in locum impello; unde proprie de bestiis ponitur, de hominibus vero adduco, V. Homonym. in fine. (It. trarre o cacciare in qualche luogo; Fr. amener ou pousser à; Hisp. traer, pujar, apretar; Germ. etwas an etwas oder wohin treiben; Angl. to drive, impel, conduct).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Affīgō

AFFĪGO vel Adfigo, fīgis, fixi, fixum, fīgere (ad et figo).
- Affigo est ad aliquid figo, addo et appono, ita ut cohaereat (It. attaccare, appiccare; Fr. attacher, joindre, adapter;Hisp. atar, unir, aňadir; Germ. anheften, etwas irgendwo befestigen; Angl. to fix or fasten to, attach to, fix upon, affix).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Ahēnus

ĂĒNUS vel ăhēnus, a, um, adject. (aes, aeris). - Idem quod aeneus vel aheneus, aeneus est ex aere factus, sive ex quadam plurium metallorum mixtura V. AES (It. di bronzo, rame ovvero ottone; Fr. d'airain, de bronze, de cuivre; Hisp. de alambre, de bronce, de azófar; Germ. aus Erz, ehern, bronzen, kupfern; Angl. made of coppe or brass, brazen).

I.) Proprie de materia, ex qua quid constat.

II.) Translate.

¶ 1. De armorum splendore, quae ex aere constabant.

¶ 2. Ponitur pro duro, forti, munito.

¶ 3. Item pro duro, inexorabili.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Ālabrum

ĀLABRUM et ĀLIBRUM, i, n. 2. (ala) arcus ad filum glomerandum, It. arcolaio.

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Alembicum

Vas distillatorium

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Alligō

ALLĬGO vel adligo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et ligo). - Alligo est ad aliquid ligo, vincio, ligando conjungo (It. legare a qualche cosa; Fr. lier à, attacher à; Hisp. ligar, atar; Germ. etwas anbinden, bindend an eine Sache befestigen; Angl. to bind or tie to any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Equīle

Amictus

ĂMICTUS, us, m. 4. (amicio) proprie est quidquid circumdatur et circumjicitur, et occurrit ut nomen A) abstractum, et B) concretum. A) Abstracte ¶ 1. Ponitur pro velamento seu tegumento. Varro 5. L. L. 131. p. 51. Müll. Prius dein indutui, tum amictui quae sunt, tangam. h. e. quae ad amiciendum apta sunt. Et ibid. . 132. Amictui dictum, quod ambiectum est, id est circumjectum. - Et quod amictui habet purpuram circum, vocant circumtextus. Antiquissimis amictui ricinium etc. Cic. 5. Tusc. 32. 90. Mihi amictui est Scythicum tegimen. Adde loca Apuleji allata in v. AMICIO Homonym. in fin. Huc pertinet et proverbialis locutio apud Quintil. 5. 14. 31. Quem mater amictum dedit, sollicite custodire a Graecis sumpta, qua utimur in eos, qui acceptis semel praeceptis ita inhaerent, ut ne latum quidem unguem discedere audeant, vel qui ab opinione aliqua, quam olim imbiberint, deduci nulla ratione possunt. ¶ 2. Item abstracte est modus gestandi vestem (quem Quintil. 11. 3. 143. genus amictus appellat), ac praecipue togam. Cic. 2. Orat. 22. 91. Nihil est facilius, quam amictum imitari alicujus, aut statum, aut motum etc. Quintil. 11. 3. 137. Est aliquid in amictu, quod ipsum aliquatenus temporum conditione mutatum est. Nam veteribus nulli sinus: perquam breves post illos fuerunt. Adde ibid. .. 141., 144., 145., 147., 156. et 162. B) Accipitur etiam tamquam nomen, uti ajunt, concretum, et est, ¶ 1. Si de personis agitur, vestis exterior et laxior, ut toga, pallium, chlamys et hujusmodi, quae amiciunt, circumdant teguntve corpus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amiculum

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Amiculum

ĂMĬCŬLUM, i, n. 2. ab amicio, deminut. idem ferme quod amictus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amictus

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Amussis

ĂMUSSIS, is, f. 3. regula lignea, vel ferrea perfectae rectitudinis, qua utuntur fabri ad coaequanda opera et ad planam aequalitatem dirigenda. Ita definiunt Paul. Diac. p. 6. 9. Müll. et Varro apud Non. p. 9.
17. Merc., cujus verba sunt: Amussis est aequamen levamentum, id est apud fabros tabula quaedam, qua utuntur ad saxa coagmentata.
Et Sisenna apud Charis. 2. p. 178. Putsch. Amussis est ta bula rubricata, quae demittitur examinandi operis gratia, an rectum opus surgat. Quare conflatam hanc vocem putant saniores Etymologi ab amcircum
et assis pro asser, hoc est tabula. Si huic rectae regulae addatur altera, ita ut rectum angulum efficiat,
est norma, quae et ipsa ad dirigendas planities apta est, sed alios habet praeterea usus. Aliam tamen alii
(ut Non. loc. cit.) huic voci significationem tribuunt, quod nempe sit funiculus ille, quem fabri rubrica illinunt, cum opus probant. Alii quod sit idem, ac perpendiculum, quo erectae rectitudines exiguntur: sed prior notio magis propria videtur. Auson. Edyll. 16. 10. Ne quid hiet, ne quid protuberet, angulus aequis Partibus ut coeat, nil ut deliret amussis (It. livella, traguardo; Fr. cordeau, niveau, règle; Hisp. cordel, nivel; Germ. das Lineal der Werkleute; Angl. a mason's or carpenter's rule, or line). - Fere translate occurrit ad amussim et est secundum gulam, perfecte, quia quae ad amussim exiguntur opera, perfecta sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Ānsa

ANSA, ae, f. 1. - Ansa est manubrium, quo vas aut quodcumque aliud manu prehendi et teneri potest (It. manico, manubrio; Fr. anse,
prise; Hisp. asa; Germ. die Handhabe, der Henkel, Griff oder Angriff; Angl. the handle of a cup or other vessel, anything to lay hold of).

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Māchinae

Aqua

ĂQUA, ae, f. 1. - Aqua est humor gelidus, unum ex quatuor elementis, ex quibus mundus constat (It. acqua; Fr. eau; Hisp. agua; Germ. das Wasser; Angl. water).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aquāliculus, Aquālis, Aquāticus, Calx, m., Fontānus

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Aquālis

ĂQUĀLIS, e, adject. ad aquam pertinens. - Hinc Aqualis, is, comm. gen. 3., subintelligitur urceus vel hama; et est vas, quo aqua manibus datur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aqua

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Arbor

ARBOR, ōris, f. 3. - Arbor significat plantas majores et solidiores, ut pinum, quercum, abietem, fraxinum et alias hujusmodi, quae altius a terra exeunt, trunco eriguntur, et ramos protendunt; quaeque ad plurimos durant annos; inter quas antiqui et vitem recensebant, (It. albero;Fr. arbre; Hisp. arbol; Germ. Baum; Angl. a tree).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abiēs, Arborātor, Clāvōsus, Cortex, Nōdus, Plantō, Pōmārium, Vītis

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Papyrus

Arōma

ĂRŌMA, ătis, n. 3. (ἄρωμα) - Aromata sunt quarumdam herbarum fructus odoris et saporis gratissimi, quibus utimur vel ad fovendum ventriculum, vel ad appetentiam provocandam, ut sunt zinziber, piper, saccharum et similia, que vulgo species vocant.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Artocreas

ARTŎCRĔAS, ătis, n. 2. edulium pane et carne constans: vox Graeca ab ἄρτος panis, et κρέας caro.

Index

[Hoofdstuk 1 - Convīvium]

Ascia

ASCĬA, ae, f. 1. Ratione habita etymi, videtur esse ab ἀξίνη securis; vel ab assula vel ab asse, eo quod ea assulas eximit vel asses secando exaequat.
- Ascia generatim significat quodcumque instrumentum findendo, secando, fodiendo, evellendo, percutiendo idoneum. Speciatim vero

¶ 1. Raro admodum ascia occurrit pro instrumento ferreo, simili dolabrae, quo utuntur rustici terrae fodiendae, herbis evellendis, radicibus extirpandis (It. zappetto, piccone; Fr. houe, pioche; Hisp. azada; Germ. die Hacke; Angl. a spade, hoe, adz).

¶ 2. Saepius est instrumentum ferreum, quo utuntur fabri lignarii ad ligna dolanda et polienda, ferrum habens latum et incurvum, manubriumque breve, ita ut tractari una manu possit: quod inventum fuisse a Daedalo Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (198). scribit: licet alii alium inventorem assignent. Ejus figura visitur in vet. lapide apud Gruter. 644. 2. et alibi; item apud Murat. Inscript. 534. (It. asce, ascia; Fr. hache, hachette; Hisp. hacha, segur; Germ. die Axt; Angl. a chip-axe, hatchet).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Asciō, Secūris

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Asciō

ASCĬO, as, are, a. 1. ascia dolare, cum de ascia lignaria sermo est: item calcem subigere, cum de ascia caementariorum fabrum loquimur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ascia, Dolō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Assō

ASSO, as, āvi, ātum, are a. 1. (assus).
Part. Assatus et Assandus. - Asso est assum coquo
(It. arrostire; Fr. faire
rôtir; Hisp. asar; Germ. braten; Angl. to roast, broil).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Assula

ASSULA, ae, f. 1. - Assula est segmentum, seu fragmentum, quod e ligno aut asse, aut marmore, aut alia materia in longitudinem dissecatur, teste Paul. Diac. p. 84. 16. Müll. Fomites sunt assulae ex arboribus, dum caeduntur, excussae. - Pari modo assula, quae sunt securibus excussae. Et Servius in Virg. 1. AEn. 176. Sane fomites sunt assulae, quae ab arboribus cadunt, quando inciduntur, quod foveant ignem. (It. scheggia, scheggiuola; Fr. rognure, copeau, ais, planchette; Hisp. cercenadura, acortadizo, retazo; Germ. Span; Angl. a thin board or lath, a pannel, shingle, a chip or thin piece of wood).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Vītor

Botrus

BOTRUS, i, m. 2. βότρυς, υος, racemus uvae.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Caccabus

CĀCĂBUS vel caccabus, i, m. 2. κακκάβη et κάκκαβος: videtur esse a κάω uro et κάβη cibus. Est vas vel fictile, vel ex aliquo metallo, in quo cibi coquuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Cadō

CĂDO, cădis, cĕcĭdi, cāsum, cădere, n.
3. - Cadere proprie dicitur quidquid ab altitudine aliqua, naturali gravitate, deorsum fertur: eique opponitur surgere aut stare, ut apud Ovid. 3. Trist. 4. 17. Qui cadit in plano -, Sic cadit, ut tectâ surgere possit humo. Et apud Horat. 2. Ep. 1. 76. Securus, cadat an recto stet fabula talo (It. cadere, cascare; Fr. tomber; Hisp. caer; Germ. fallen, sinken; Angl. to fall, tumble).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caedō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Calceāmentum

CALCĔĀMENTUM vel calciamentum, i, n. 2. nomen generale, quo calceorum omne genus significatur (It. scarpa; Fr. chaussure, soulier;Hisp. calxado; Germ. Fussbekleidung oder Schuhwerk; Angl. a sandal, shoe).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calceus, Solea, Sūtor, Sūtōrius

Calceus

CALCĔUS vel calcius i, m. 2. pedis indumentum, quod fit plerumque ex pellibus animalium, viris feminisque commune, ingenuis tamen; nam servi calceis non utebantur. Est a calx, calcis, quia non pedem tantum, sed et calcaneum vestit, sicut solea solum pedis tantummodo, caligae vero et partem cruris tegebant. Alii, sed minus recte derivant a κᾶλον lignum, quod olim e ligno calces fierent (It. scarpa; Fr. soulier, bottine; Hisp. borcegui, botin; Germ. d. Schuh; Angl. a shoe, sandal, slipper).

Quod pertinet ad equos: vide Soleae equorum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calceāmentum, Pēs, Soleae equōrum, Sūtor, Sūtōrius

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Equīle

Calcō

CALCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Calco est calce et pede premo (It. premere col piede, calcare; Fr. fouler, marcher dessus; Hisp. hollar, atropellar, pisar; Germ. etwas mit den Fersen oder vollem Fusse treten, betreten, eintreten; Angl. to tread or trample upon, tread under foot).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fistūca, Pavīmentum, Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Natātus

Caliga

CĂLĬGA, ae, f. 1. - Est calceamentum militare, quo Romani milites gregarii utebantur, constans solea coriacea, quae ferreis plerumque clavis muniebatur, habebatque ligamenta plura, quibus tum superiori pedis parti, tum imae tibiae circumdatis ligabatur. Si clavos demas, simillima fuit calceis Fratrum,
quos Cappuccini vocamus. Ejus figuram exhibet Jul. Nigron. Dissert. de caliga Veterum c. 4., ubi omnia, quae ad hanc rem pertinent, diligenter persequitur; docet a militibus ad alios quoque caligae usus in posterum transiisse c.2.; ac praecipue refellit eorum sententiam, qui caligas idem esse ac femoralia, aut tibialia, arbitrati sunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Calor

CĂLOR, ōris, m. 3. a caleo, ut ait Varro apud Non. p. 46. 22. Merc. - Neutro genere Plaut. Merc. 5. 2. 18. Neque mihi ulla obsistet amnis, neque mons, neque adeo mare: Nec calor, nec frigus metuo, neque ventum, neque grandinem. Confirmat Philargyr., qui ad illud Virg. 2. G. 344. Si non tanta quies iret frigusque caloremque Inter; haec eadem Plauti verba ita refert: Neque frigus, neque calor metuo;additque in versu Virgilii prius lectum fuisse iret frigusque, calorque Inter. Item Nonius, qui 3. 62. hanc vocem ponit inter eas, quae, ut ipse vocat, indiscreti generis sunt. Adde, quod versus ille hypermeter sit, si calorem legas, ut et Philarg. adnotavit. Sunt qui, ut grammaticorum regulis consulant, ita ea verba distinguunt, ut calor non ad metuo, sed ad superius obsistet referatur. Sed hoc durius videtur. Non est tamen ideo Plautus facile imitandus - Calor est ardor, aestus (It. calore, caldo; Fr. chaleur; Hisp. calor; Germ. d. Wärme, Hitze, Gluth; Angl. warmth, heat).

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Candēfaciō

CANDĒFĂCĬO, făcis, fēci, factum, făcere, a. 1.
- Candefacio est candidum facio (It. render candido, imbiancare; Fr. rendre d'un blanc brillant, blanchir; Hisp. blanquear; Germ. glänzend weiss machen; Angl. to withen, make withe, bleach).

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Cannabis

CANNĂBIS vel cānăbis, is, f. 3. κάνναβις ἡ et κάνναβος - Cannabis est frutex ferulaceus, cujus siccato cortice, uti lini, utimur ad crassiores telas, et praecipue ad funes contexendas (It. canape,
canapo; Fr. chanvre; Hisp. caňamo; Germ. d.
Harf; Angl. hemp).

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Cantharus

CANTHĂRUS, i, m. 2. Cantharus, qui magis definite cantharus potorius dicitur ab Arnob. 6. 25., est genus poculi ansati.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Convīvium

Canthērius

CANTĒRĬUS vel cantherius, ĭi, m. 2. Scribitur rectius cantherius cum aspiratione, praecipue ab iis, qui a Graeco κανθήλιος derivant. - Ceterum canterius est equus castratus, ut docent Varro et Paul. Diac. locc. citt. (It. cavallo castrato; Fr. cheval hongre, hongre; Hisp. caballo castrado; Germ. Wallach; Angl. a gelding).

I.) Proprie de canterio, qui portandis sarcinis inservit. - Canterius in fossa, rusticum proverbium apud Liv. 23. 47., dicitur de re valde impedita et nullius usus, multi autem periculi. Canterius enim in fossa nihil propemodum valet, et si moveri liberius velit, facile prolabitur.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de homine vetulo, viribus effeto Venerique inepto.

¶ 2. In artibus, canterius dicitur de iis omnibus, quae equi similitudinem referunt.

- a) In aedificiis canterii, Graece ἀμείβοντες, sunt trabes a tecti culmine usque ad extremam projecturam protensi. Habent enim quamdam cum equi dorso similitudinem. In multis Italiae locis, retenta Latina appellatione, cantieri dicuntur: appellantur etiam cavalli et saeltoni. Usurpantur hac notione a Vitruv. 4. 2. 1. et 5. Schneid.
- b) Apud rusticos in vineis canterius est transversa pertica ad pedamenta firmanda et jugatam vitem sustinendam.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Equus, Fossa

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Capitium

CĂPĬTĬUM, ĭi, n. 2. - Capitium est tegumentum capitis.

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Carmen 2

CARMEN, ĭnis, n. 3. - Forcellinus accepit carmina pro instrumento ferreo dentato, quo lana caritur et purgatur: Burmann. reponit stamina.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carminō, Stāmen

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Carminō

CARMĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Carminare est pectendo lanam purgare, et, ut ait Juvenal. 7. 224. obliquo lanam deducere ferro (It. scardassare, cardare; Fr. carder; Hisp. cardar; Germ. Krämpeln; Angl. to card).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carmen 2, Stāmen

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Carō

CĂRO, carnis, f. 3. - Gr. κρέας, quod idem significat - Caro est pars corporis mollior, quae ossibus nervisque supervenit (It. carne; Fr. chair; Hisp. carne; Germ. d. Fleisch; Angl. the flesh).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Laniō, Lāridum, Scutella, Succīdia

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Catīnus

Est vas escarium et culinarium fictile, vel ligneum, vel ex alia quapiam materia.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Cella

CELLA, ae, f. 1. cella proprie est parva camera, semperque toti vel saltem ampliori aedificio opponitur (It. camerelta, camerino, cella; Fr. petite chambre; Hisp. pequeno aposento, quarto; Germ. die kleine Kammer, Celle, Klause; Angl. a chamber).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Cellārium

CELLĀRĬUM, ĭi, n. 2. cella, promptuarium, locus in aedibus secretus et obseratus, in quo reconduntur, et, ubi opus est, inde promuntur, quae ad victum necessaria sunt (It. guardaroba, dispensa, conserva; Fr. garde manger; Hisp. alacena, guarda mangiar; Germ. die Speise - und Vorraths-Kammer; Angl. a cellar, storehouse, buttery, pantry).

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Cerevīsia

CERVISĬA et rectius cerevisia, ae, f. 1. Potus factus ex variis frugibus maceratis et expressis, praecipue vero ex hordeo, olim apud Gallos usitatissimus. Quare ex illorum lingua vocis origo petenda est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lupulus

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Chīrothēca

Chiroteca, -ae, f. 1. - Chirotheca est repositorium manibus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Thēca

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Circumvolvō

CIRCUMVOLVO, volvis, vōlūtum, volvere, a. 3.
Part. Circumvolvens et Circumvolutus. - Circumvolvo est in orbem volvo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum, Orbis, Volvō

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Clāvōsus

Clavosus, -a, -um, multis cum nodis, de arboribus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Nōdus

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Clāvus

CLĀVUS, i, m. 2. Ratione habita etymi,
a claudendo quidem dictum putant: sed rectius
cum clava conjunges: clavus enim dicitur et est quidquid
obtunditur vel percutitur, seu quidquid percutiendo
infigitur; et tria praecipue significat, unde et alia,
scilicet

A. id quo aliquid figitur et alteri rei jungitur;

B. fustem, manubrium, quo gubernaculum torquetur; et denique

C. in tunicis Romanorum clavierant segmenta, fere e purpura, ipsi tunicae assuta ornatus gratia.

A. Clavus dicitur et est id, quo aliquid figitur et alteri rei jungitur (It. chiodo,
chiavello; Fr. clou; Hisp. clavo; Germ. der Naqel; Angl. a nail).

B. Est praeterea clavus navis gubernaculum, seu potius fustis, manubrium, quo gubernaculum torquetur.

C. Denique in tunicis Romanorum clavi erant segmenta, fere e purpura, ipsi tunicae assuta ornatus gratia, Graece σημεῖα.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Equīle

Cochlear

CŎCHLĔAR vel CŎCHLĔĀRE, is, n. 3. - Cochlear

¶ 1. Est ligula ex altera parte acuta, ex altera latior et cavata: illa extrahuntur ex sua testa cochleae, hac ova, et alii ejusmodi liquidiores cibi
(It. cucchiajo; Fr. cuiller; Hisp. cuchar ó cuchara; Germ. d. Löffel, Esslöffel; Angl. a spoon).

¶ 2. Est etiam mensura liquidorum, quarta pars cyathi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trulla

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Typographia

Collāre

Collare, is, n. 3. absolute, substantivorum more

¶ 1. Ab Apic. 7. 5. et 6. collare porcinum dicitur, caro cervicis, et circa collum porci.

¶ 2. Item vinculi genus, quo collum adstringitur; et speciatim

- a) Quo noxiorum collum adstringitur. Lucilius apud Non. p. 36. 26. Merc. Cum manicis, catulo, collarique ut fugitivum Deportem.
- b) Item cingulum e corio cum clavulis capitatis, quo canum colla protegunt contra morsus ferarum.

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Colus

CŎLUS, us, f. 4. In Ablativo singulari haud raro occurrit colo pro colu, et in Accusativo pluralis numeri saepius colos, quam colus legimus.
- Ceterum colus (fortasse a κόλος mutilus, est enim ligni frustum) est instrumentum, in quo lanae pensum ponitur, et fuso fila deducuntur (It. conocchia, rocca; Fr. quenouille; Hisp. rueca; Germ. d. Rocken, Spinnrocken; Angl. a distaff, rock).

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Comminuō

COMMĬNŬO, mĭnŭis, mĭnŭi, mĭnūtum, mĭnŭere, a. 3.
(cum et minuo).
Part. Comminutus sub I. et II.; Comminuendus sub I. - Co mminuo est fere idem quod minuo, minutatim frango (It. sminuzzare, stritolare; Fr. mettre en pièces, en morceaux, briser, morceler;Hisp. romper, quebrar, desmenuzar; Germ. klein machen, etwas klein schlagen, in kleine Stücke zerbrechen, zertrümmern; Angl. to crush or break to pieces, bruise or crumble into small parts, comminute, fritter).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Compāginō

COMPĀGĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (compages).
Part. Compaginans 2.; Compaginatus et Compaginandus
1. - Compagino est compingo, copulo, connecto.

¶ 1. Stricto sensu. Prudent. 10. περὶ στεφ. 889. revulsis qui medetur ossibus, Aut fracta nodis sarciens compaginat. Adde Augustin. 13. Confess. 30. et Paulin. Nolan. Ep. 32. (al. 12.) n. 10. Ammian. 21. 2. Orbis scuti axiculis compaginatus. Id. 16. 11. Naves ad compaginandos paraverat pontes. Adde eumd. 28. 2. et Augustin. serm. 1. Fer. 3. Pentec. Isid. 6. Orig. 13. Ante usum chartae vel membranarum de libris arborum volumina fiebant, id est compaginabantur; unde et scriptores a libris arborum librarios vocaverunt.

¶ 2. Latiori sensu ponitur pro finitimum esse. Auct. rei Agrar. p. 346. Goes. Compaginantes agri, limitesve.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Complānō

COMPLĀNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et planus). Part. Complanatus. - Complano est planum facio, aequo (It. appianare; Fr. aptanir,
niveler; Hisp. nivelar; Germ. ebnen, boden-gleich machen; Angl. to level, flatten, make plain or smooth).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Compōnō

COMPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (cum et pono). - Compono est simul pono, apte pono, colloco, construo (It. mettere insieme, comporre; Fr. mettre, placer, poser ensemble; Hisp. poner, colocar, meter juntos;Germ. zusammenlegen, stellen oder setzen; Angl. to put or place togheter, place in order, arrange).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Concīdō

CONCĪDO, cīdis, cīdi, cīsum, cīdere, a. 3. (cum et caedo). Part. Concisus in omnibus paragr. et in fin.; Concidendus I. 1. - Concido est idem quod caedo, item simul, aut minutatim caedo (It. tagliare, tagliare a pezzi; Fr. déchirer en frappant, couper en morceaux, tailler en pièces; Hisp. cortar, tajar, partir; Germ. zerschneiden, abschneiden, zerhauen, zusammenhauen; Angl. to cut, cut in pieces).

Condīmentum

CONDĪMENTUM, i, n. 2. quod ad aliquid condiendum aptum est, vel quo aliquid conditur
(It. condimento; Fr. assaisonnement, épices;Hisp. quiso, condimento; Germ. Würze, Gewürz; Angl. a seasoning, sauce, pickle).

Cōnficiō

CONFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, a. 1.
(cum et facio). - Conficere proprie est cum alio aliquid facere, simul operari.

Sed sumitur generatim

A) Pro facere, efficere, elaborare, exsequi, perficere, finire, complere;

B)Item est sibi aliisve aliquid comparare praecipue plura colligendo;

C) Denique est plura simul ad aliquid efficiendum ita praeparare et usurpare, ut haec eadem minuantur, mutentur, concidantur, immo etiam deleantur ac consumantur.

A) Conficere ponitur pro facere, efficere, elaborare, exsequi, perficere, finire, complere.

¶ 1. Generatim usurpatur de omnibus, quae corporis aut animi viribus fiunt, perficiuntur, vel quomodocumque elaborantur.

¶ 2. Speciatim confici dicuntur mandata, munera, negotia et similia, quae perficiuntur, transiguntur, expediuntur: et occurrit - a) Cum Accusativo.

- b) Absolute.

- c) Denique cum Accusativo rei, quae agendo, tractando, negotiando perficitur.

¶ 3. Item speciatim de itineribus. - Hinc ponitur etiam de loco, seu spatio, quod quis iter faciens transgreditur.

¶ 4. Item speciatim de tempore et anni tempestatibus, et est finire, explere.

B) Conficere est etiam aliquid sibi vel aliis comparare, praecipue plura colligendo: et occurrit

¶ 1. Fere cum Accusativo rerum, quas colligendo quis comparat: et jungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

¶ 2. Raro admodum absolute ponitur, et conficere est efficiendi vim habere.

¶ 3. Cum duplici Accus. est reddere, seu facere ut quis aut quid in aliqua sit condicione.

¶ 4. Denique est etiam verbum disputantium et significat efficere, manifestum facere, adeoque ponitur pro colligere, concludere, argumentatione inferre.

C) Denique conficere est plura simul ad aliquid efficiendum ita praeparare et usurpare, ut haec eadem minuantur, mutentur, concidantur, immo etiam deleantur ac consumantur.

¶ 1.Ponitur de rebus physicis seu materialibus, quae conciduntur suamque mutant formam.

¶ 2. Item ponitur de rebus physicis seu materialibus, quae delentur, consumuntur.

- a) Generatim.

- b)Sic de cibis.

- c) Et de rerum elementis.

- d) Denique de re familiari.

¶ 3. Ponitur etiam de hominibus ceterisque animantibus, et est concidere, occidere.

- a) Proprie de hominibus.

- b) De venatoribus, qui feras excipiunt et occidunt.

- c) Hinc figurate. Plaut. Pseud. 1. 5. 49. Conficiet jam te hic verbis. Liv. 22. 61. Conficere aliquem omnibus notis ignominiisque. - Et metaphorâ a venatoribus sumptâ Cic. 7. Verr. 58. 164. Si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est, in quibus te ab eodem me, ex superiore loco (h. e. ex oratorio suggestu), confici et concidi necesse est. - Eâdem metaphorâ, sed obsceno sensu, Sueton. Ner. 29. Cum affatim desaevisset, conficeretur a Doryphoro liberto. h. e. constupraretur.

- d) Cum agitur de aliquo populo, natione, provincia, conficere est domare, sub suam potestatem redigere.

¶ 4. Usurpatur etiam de hominibus, civitatibus, nationibus, quae vi aliqua physica vel morali ad summum vitae discrimen paullatim adducuntur, debilitantur, franguntur, delentur.

- a) Active.

- b) Saepe passive. - Et conficior absolute pro dolore conficior cum Accus. et Infinito.

- c) Saepius Part. praeter. pass. Confectus, a, um, occurrit; et quidem - Addito Ablativo rei, qua quis conficitur.

- b) Cum Genitivo.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Cōnfīgō

CONFĪGO, fīgis, fixi, fixum, fīgere, a. 3. (cum et figo).
- Configere proprie est simul figere (It. configgere, conficcare; Fr. attacher, clouer ensemble; Hisp. atar, clavar juntos; Germ. zusammenstechen; Angl. to fix or fasten together).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Contundō

CONTUNDO, tundis, tŭdi, tūsum, tundere, a. 3.
(cum et tundo). - Contundo est idem quod tundo, vel valde tundo, confringo, comminuo, percutio (It. pestare, ammaccare, percuotere, rompere; Fr. écraser, broyer, briser, meurtrir, assommer, fracasser; Hisp. machacar, majar, romper, acardenalar,
aporrear; Germ. zusammen- oder zerstossen- oder quetschen, zermalmen; Angl. to beat, knock, pound, thump, strike, batter, break, bruise, crush).

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Papyrus

Convīva

CONVĪVA, ae, m. et f. 1. qui convivit: sed occurrit speciatim tantum et est qui eidem cum aliis mensae accumbit (It. convitato, commensale; Fr. convive, commensal; Hisp. convidado; Germ. d. Speiseund Tischgenosse, Gast; Angl. one invited to a feast, a guest).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Convīvātor, Convīvium, Scutella

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Convīvātor

CONVĪVĀTOR, ōris, m. 3. qui parat praebetque convivium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Convīva, Convīvium

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Convīvium

CONVĪVĬUM, ĭi, n. 2. a cum et vivo, proprie est convivendi actus, communis vitae consuetudo; sed loquendi usu factum est, ut convivii nomine significaretur tantummodo cena inter multos celebrata, ut docet Cic. Senect. 13. 45. Bene majores nostri accubationem epularem amicorum, quia vitae conjunctionem haberet, convivium nominarunt: melius quam Graeci, qui hoc idem tum compotationem, tum concoenationem vocant. Cf. eumd. 9. Fam. 24. 3. (It. convito, banchetto; Fr. repas, festin; Hisp. combite, banquete, festin;Germ. d. Mahle, gemeinsame Mahlzeit, das Gastmahl, Gasterei; Angl. a feast, banquet, entertainment).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Convīva, Convīvātor, Strūctor

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Coquīnārius

CŎQUĪNĀRĬUS, a, um, adject. ad coquinam pertinens, culinarius.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Coquō, Coquus

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Coquō

CŎQUO, cōquis, coxi, coctum, cōquere, a. 3.
- Coquo est igne adhibito cibos mitigo atque esui aptos reddo vel assando, vel elixando, vel frigendo: item aliud quidpiam igne subigo, fundo, purgo (It. cuocere, cucinare; Fr. cuire: Hisp. cocer; Germ. kochen; Angl. coo k or dress).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Coquīnārius, Coquus, Excoquō, Petasō

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Coquus

coquus est qui cibos coquit
(It. cuoco; Fr. cuisinier; Hisp. cocinero; Germ. der Koch; Angl. a cook).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Coquīnārius, Coquō

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Corbis

CORBIS, is, comm. gen. In Ablat. habet corbe; quamvis et corbi legatur bis apud Caton. loco infra cit.
- Corbis est vas ingens e vimine, ad usus rusticos, praesertim colligendorum fructuum.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Corium

CŎRĬUM, ĭi, n. 2. - Corium generatim significat externum animalium et rerum operimentum; et usurpatur A) De animalibus; B) De plantis earumque fructibus; et C) De inanimis. A) De animalibus. ¶ 1. Generatim corium est pellis brutorum animalium, eorum praesertim, qui crassiorem habent, ut asini, boves, equi, elephanti, etc.; quamvis dicitur et de aliis minoribus: de homine nonnisi per contemptum dicitur (V. sub 2.). Differt a pelle, ut quidam docent, quae est tenuior et minorum animalium: tametsi hoc discrimen saepe negligitur (It. cuojo, pelle, cojame; Fr. peau, cuir; Hisp. cuero, piel; Germ. Haut, Fell, Leder, Balg; Angl. the skin or hide of a beast, leather).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cortex, Excoriō, Sūbula

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Corrigia

CORRĬGĬA vel conrigia, ae, f. 1. - Corrigia est lorum tenue oblongum ad ligandum: a corrigo deductum est, nam corrigia pedem seu potius calceamentum regit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Obstrāgulum

Cortex

CORTEX, ĭcis, m. saepius quam f. 3. exterius operimentum, ac veluti corium, aut crusta arborum, aliarumque rerum (It. corteccia, buccia; Fr. écorce, écaille, écale; Hisp. corteza; Germ. die Rinde, Schaale; Angl. the bark of a tree, the rind).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Corium, Crusta, Dēglūbō, Exter

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Crātīculum

CRĀTĪCŬLUM a Graeco κρατευταὶ deducitur. Paul. Diac. p. 53. 11. Müll. Quin potius crātĭcŭlum videtur esse a crate, ut reticulum a rete. Crates est instrumentum ex subtilibus lignis, vel viminibus, aliave materia, directis transversisque modico intervallo contextis, ad varios usus.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Creacentrum

Acus quo lardum in carnem mittitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Crepida

CRĔPĬDA, ae, f. 1. Isid. 19. Orig. 34.
putat crepidas dictas, quod cum sono stringantur, sive a pedum crepitu in ambulando. Balduin.quoque de calc. c. 11. a crepitu derivat: sed rectius a κρηπὶς ducuntur, ut et mox dicemus; quamvis primam syllabam Latini poetae corripiant. - Crepida est genus calcei plani, coriacea solea vel una, vel pluribus constans, qua planta pedis, veluti basi, innititur; et longis habenis, quibus pars pedis superior prope nuda vincitur, et quodammodo obtegitur: a Graeca voce allata, (teste Gell. 13. 21. et Voss. in Etymol.) quae tum basim et fundamentum, tum hoc ipsum de quo loquimur, significat. Latine solea dicitur, quod eo nomine omne genus calcei, quo planta solummodo tegitur, appellari consuevit, ut Gell. loco cit. docet. Differunt tamen, tum quod solea generale nomen est, crepida unum tantum calceorum genus notat: tum quia illa simplex est, haec pluribus coriis compingitur, ut vult Balduin. loc. cit.: tum quod illa domi uti mos fuit, hac etiam foris: tum denique quod Latinorum illa, Graecorum haec propria esse videtur. Quare cum pallio fere conjungitur, sicut cum toga calceus. Horat. 1. Sat. 3. 127. sapiens crepidas sibi numquam, Nec soleas fecit. Pers. 1. 127. qui in crepidas Grajorum ludere gestit. Liv. 29. 19. Ipsius etiam imperatoris non Romanus modo, sed ne militaris quidem cultus jactabatur: cum pallio crepidisque inambulare in gymnasio, etc. Sueton. Tib. 13. Redegitque se, deposito patrio habitu, ad pallium et crepidas. Adde eumd. Cal. 52. - Aliquando cum caliga militari confunditur, non tamen Romana. Plin. 36. Hist. nat. 16. 25. Magnes appellatus est ab inventore. Invenisse autem fertur, clavis crepidarum, et baculi cuspide haerentibus, cum armenta pasceret. Id. 33. Hist. nat. 3. 14. Aureis clavis crepidas suffigere. Val. Max. 9. 1. extern. 4. Aureos

clavos crepidis subjectos habuit. (Justin. 38. 10. eamdem rem narrans, caligas auro figere dixit). Cic. Rabir. Post. 10. 27. L. Scipionis non solum chlamyde, sed etiam cum crepidis in Capitolio statuam videtis. V. integr. locum: ibique Klotz. Huc pertinere videtur, quod tradit Servius ad illud Virg. 8. AEn. 458. Et Tyrrhena pedum circumdat vincula plantis; crepidas Tuscum esse calceamentum, quas primo adhibuisse senatores, post equites R., nunc milites. Videtur enim vel de calceo, vel de caliga intelligendus. - Sutor ne supra crepidam vel ne sutor ultra crepidam, proverb. in eos qui quas res minus intelligunt, de iis tamen judicare audent: ortum ex eo, quod narrat Plin. 35. Hist. nat. 10. 36. (185). et Val. Max. 8. 12. extr. 3., cum Apelles tabulam suam in pergula proposuisset, ut si quae vitia inessent, a praetereuntibus indicarentur, monitum a sutore, quod in crepidis una intus pauciores fecisset ansas: eodem, postero die, superbo emendatione pristinae admonitionis, cavillante circa crus, indignatum prospexisse (latebat enim post tabulam) denunciantem, ne supra crepidam judicaret. ῾Γπὲρ πόδα, et ἀνώτερον τοῦ σφυροῖ Graeci dicunt. Et Ammian. 28. 1. Supra plantam, ut dicitur, evagatus cognitor. Adde Val. Max. loco cit.

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Culter

CULTER, tri, m. 2. - Culter est parvum ferramentum acie munitum ad scindendum, ad varios usus, praecipue domesticos: non vero proprie ad bellicos, ad quos pertinet ensis, gladius, etc.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Clūnāculum

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Cuneus

CŬNĔUS, i, m. 2. instrumentum ferreum, aut ligneum, quo finduntur ligna, cujus pars inferior acuta est, superior lata et ampla (It. conio, bietta, zeppa; Fr. coin à fendre le bois; Hisp. cuňa; Germ. der Keil; Angl. a wedge).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Cutis

CŬTIS, is, f. 3. - Cutis est pellis, corium (It. cute, pelle, cotenna; Fr. peau; Hisp. cuero, piel ó pellejo, cutis; Germ. die Haut; Angl. the skin).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pericranium, Subcutāneus

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Daps

DAPS, dăpis, f. 3. stricto sensu significat lautas atque opiparas epulas, quae festis diebus et in sacris faciendis ad deorum cultum adhibebantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Deartuō

DĔARTŬO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
Part. Deartuatus. - Deartuare est per artus concidere

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Dēcidō

DECĬDO, cĭdis, cĭdi, cĭdere, n. 3. (de et cado).
Part. Decidens I. - Decido est deorsum cado (It. cader giù; Fr. tomber de, tomber, choir; Hisp. caer; Germ. von oben, von der Höhe herab -, herunter -, abfallen; Angl. to fall from, fall down).

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Deinde

DĚINDĚ et per apocopen dein, adverb. - Deinde vel dein est idem atque ex eo loco, exinde, et de tempore postea, tum; et continuationem aliquam ordinemque significat (It. di là, poscia, dipoi, dopo; Fr. d'ici, de là, ensuite, apres, puis; Hisp. aquí, despues; Germ. von hier, von da an, darnach, daraus, hieraus, nachher, als dann;Angl. then, after that, afterwards).

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Dēmum

DĒMUM, adverb. - Demum eamdem rationem seu relationem significat, quam praepositio de, sed perfectam omnino, hoc est ad summum gradum provectam; aliis verbis significat eventum aliquem aut rationem aliquam post plures alios eventus aut rationes, interdum etiam praeter expectationem et sero admodum, accidere vel existere: hinc et Paul. Diac. p. 70. 8. Müll. demum poni pro dumtaxatadnotavit (It. ora solamente, ora finalmente; Fr. seulement à présent, finalement à présent; Hisp. ahora solamente, ahora finalmente; Germ. erst, jetzt erst; Angl. now on ly, now finally).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Dēnsō

DENSO, as, āvi, ātum, are, a. 1. V. DENSEO init. -
Part. Densans et Densatus I.; Densandus II. - Denso est s
pisso, cogo.

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Dēsquāmō

DESQUĀMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et squama).
- Desquamo est squamis exuo; et occurrit

¶ 1. Stricto sensu de piscibus.

¶ 2. Latiori sensu dicitur de arboribus et aliis rebus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Squāma

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Dēstillō

DESTILLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (de et stillo). Malunt critici per de scribi, quam per di, quia per de longe aptius deorsum fluendi motus significatur, quod et in DE et alibi adnotavimus. -
Part. Destillans et Destillaturus sub b. - Destillare est stillando defluere, stillatim descendere: et dicitur tum de humore defluente, tum de re ipsa humorem stillatim demittente (It. discendere stillando, distillare; Fr. dégoutter, tomber goutte à goutte; Hisp. gotear, caer gota à gota; Germ. herabträufeln; Angl. to distil, drop).

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Dextera

Dextera vel dextra, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est manus in homine aptior et commodior ad agendum (It. la mano destra, la destra; Fr. main droite;Hisp. la mano derecha; Germ. die rechte Hand; Angl. the right hand).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dexter, Manus, Sinistra

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Dīdūcō

DĪDŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (dis et duco).
- Diducere est in diversas partes ducere, h. e. trahere, distrahere, dirimere, separare, dividere, aperire: cui contrarium est conducere, contrahere, jungere (It. trarre in parti opposte, distaccare, dipartire, separare, aprire, dividere; Fr. désunir, disjoindre, écarter, etendre en divisant, diviser, séparer; Hisp. desunir, apartar, separar una cosa de otra, dividir, partir; Germ. auseinanziehen, zertrennen, zertheilen; Angl. to lead or draw aside, separate, sever, part, divide, set open, stretch wide).

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Papyrus

Discindō

DISCINDO, scindis, scĭdi, scissum, scindere, a. 3. (dis et scindo). - Discindo est aperio, findo, dilacero (It. aprire, fendere, squarciare, stracciare; Fr. déchirer, fendre, couper; Hisp. desgarar, rasgar, hender; Germ. aus-, von einandertheilen, reissen, zerspalten, zerreissen; Angl. to rive or cleave open, hew or cut asunder, rend in pieces, tear, cut).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sūtor

Discus

DISCUS, i, m. 2. δίσκος.

I.) Proprie est orbis rotundus, lenticulari forma, lata et plana figura (et, ut quidam falso docent, in medio perforatus) ferreus vel aeneus, aut lapideus, gravis ponderis, quem in altum manibus jactantes, se exercebant, ludebantque victore, qui altius, seu potius longius projecisset: quod genus exercitationis a Graecis et praecipue Spartanis Latini sumpserunt.

II.) Improprie. ¶ 1. Est tintinnabuli genus, quod ligneus est discus duobus ferreis atque versatilibus pessulis hinc inde instructus. ¶ 2. Item a figurae similitudine discus est quod Franci
dicunt cadran. ¶ 3. Item lanx disci figura similis, cibis continendis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Orbis

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Dolābra

DOLĀBRA, ae, f. 1. ferramentum ex una parte acie acuta, ex altera fossoria, longo manubrio instructum, ad caedendum et perfringendum. Lips. in fin. 1. Poliorcet. dicit, fuisse forma securis, sed una et simplici acie, parte altera in mucrone acuminata, ut illa ad caedendum, hac ad deruendum uterentur. Dolabrae figuram videre est apud Murat. Inscript. 538. et Bertoli Antiq. d'Aquileja p. 161., quorum postremus plurima de dolabris accurate persequitur. Est autem a supino dolatum verbi dolo: quare semper est paenult. prod. (It. coltellaccio, accetta, piccone; Fr. houe, pioche, doloire, dolabre; Hisp. azada, pico, azuela para dolar; Germ. d. Hacke, Brecheisen; Angl. an axe, chip-axe, pick-axe).

Dōlium

DŌLĬUM, ĭi, n. 2. - Dolium est vas e majoribus, quibus vinum conditur, et in cellis servatur, capax, rotundum et ventriosum (It. botte; Fr. tonneau; Hisp. tonel, tonelada; Germ. d. Fass; Angl. a cask, barrel, tub, a tun, butt, pinc, or hogshead, any great vessel).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vītor

Dolō

DŎLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Dolo est dolabra, sive ascia caedo, laevigo (It. tagliare, asciare, polire; Fr. travailler avec la doloire, dégrossir, polir, façonner, charpenter; Hisp. adelgazar, polir, carpintear; Germ. behauen, hauend bearbeiten; Angl. to cut smooth, hew roughly, chip, square).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Asciō

Domicilium

DŎMĬCĬLĬUM, ĭi, n. 2. (domus et colo) domus, sedes domestica, habitatio certa et diuturna (It. casa, abitazione, stanza, domicilio; Fr. domicile, habitation, demeure; Hisp. domicilio, habitacion, morada; Germ. d. Wohnung, Wohnsitz, Behausung; Angl. a house, habitacion, place of abode, residence, lodging).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Domus

DŎMUS, us, f. 4. et domus, i, f. 2. δόμος, a δέμω aedifico, exstruo. - Domus est locus ad habitandum, aedes, domicilium (It. casa, abitazione; Fr. maison, habitation, domicile; Hisp. casa, vivienda, habitacion; Germ. das Haus, die Wohnung; Angl. a house, home, habitation, lodging, dwelling, place of abode).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aedēs, Ōstium, Pavīmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Duplicō

DŬPLĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. διπλόω.
Part. Duplicans II. 1.; Duplicatus in omnibus paragr.; Duplicaturus I.; Duplicandus II.
2. - Duplicare est duplicem facere, geminare (It. raddoppiare; Fr. doubler; Hisp. doblar; Germ. verdoppeln; Angl. to double).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Edūlis

ĔDŪLIS, e, adject. (edo, edis vel es) esui aptus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Edūlium, Epulae, Ēscārius, Ēsculentus

Edūlium

ĔDŪLĬUM, ĭi, n. 2. idem quod edulia, seu res edules.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Edūlis, Epulae, Ēsca, Ēscārius, Ēsculentus

Ēlevō

ĒLĔVO, as, ātum, are, a. 1. (ex et levo, quod a lēvis).
Part. Elevatus I. 1. et 2.; Elevandus II.
2. - Elevare est tollere, sursum levare (It. levare, alzare; Fr. lever de terre, soulever, exhausser; Hisp. elevar, alzar; Germ. aufheben, emporheben; Angl. to raise, lift up).

Index

Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Ēlixō

ĒLIXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et lixa?).
Part. Elixatus. - Elixo est aqua coquo.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Ēluō

ĒLŬO, lŭis, lŭi, lūtum, lŭere, a. 3. (ex et lavo, luo). - Eluere est lavare, lavando auferre, lavando abstergere (It. lavare, nettare lavando; Fr. laver, enlever en lavant, rincer, nettoyer, effacer; Hisp. lavar, limpiar con agua, enjuagar; Germ. auswaschen, abwaschen; Angl. to wash, cleanse, rinse, make clean).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Embamma

EMBAMMA, ătis, n. 3. ἔμβαμμα, intinctus, condimentum, quod ad condienda obsonia fit et orexim excitandam: ab ἐμβάπτω immergo, intingo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Obsōnium

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Epistomium

ĔPISTŎMĬUM, ĭi, n. 2. ἐπιστόμιον, instrumentum aeneum, vel alterius materiae, in quo est vestibulum pertusum, quo, prout hoc, aut illo modo versatur, clauduntur et aperiuntur ora salientium ac fistularum: ab ἐπιστομίζω os obstruo, quod ab ἐπὶ et στόμα os.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Epulae

ĔPŬLAE, ārum, f. plur. 1. - Epulae, quas volunt quidam ab edendo dici, quasi edipulas, sunt edulium, dapes, cibus, esca, quae tamen lautiora sint (It. cibo, vivande laute; Fr. aliments recherchés, mets exquis; Hisp. alimenti exquisiti; Germ. Kostbare, reiche Speisen, Mahlzeiten; Angl. food, victuals, any thing eatable).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Edūlis, Edūlium, Ēsca, Ēscārius, Ēsculentus, Obsōnium

Ēsca

ESCA, ae, f. 1. - Esca, ἔδεσμα, ab esum supin. verbi edo, est cibus, quo et homines et animalia bruta vescuntur (It. cibo, bevanda; Fr. nourriture, aliments; Hisp. alimento, comida; Germ. d. Speise für Menschen und Thiere; Angl. meat, food, victuals).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Edūlium, Epulae, Ēscārius, Ēsculentus, Obsōnium

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Ēscārius

ESCĀRĬUS, a, um, adject. escalis. ¶ 1. Generatim est ad escam seu cibum pertinens. Plin. 36. Hist. nat. 26. 67. (197). Escaria vasa. quae escaria absolute Juvenal. 12. 46. appellat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Edūlis, Edūlium, Epulae, Ēsca, Ēsculentus, Obsōnium

Ēsculentus

Esculentus, -a, -um est esui aptus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Edūlis, Edūlium, Epulae, Ēsca, Ēscārius, Obsōnium

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Exdorsuō

exdorsuare est piscibus majores pinnas detrahere.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Exenterō

EXENTĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et ἔντερον intestinum). Part. Exenteratus I. - Exentero est eviscero, interiora aufero.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Exprimō

EXPRĬMO, prĭmis, pressi, pressum, primere, a. 3.
(ex et premere). - Stricto sensu dicitur de succo vel alia re, quae exprimitur, et est premendo elicere, extrahere (It. spremere, cavare o cacciare a forza; Fr. faire sortir en pressant, exprimer, extraire, arracher de; Hisp. exprimir, sacar y extraer de; Germ. ausdrücken, auspressen, gewaltsam herausbringen; Angl. to press, wring, strain, or squeeze out).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sūcus, Vīnum

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Faber

FĂBER, făbri, m. 2. - Faber est omnis artifex, qui e quavis duriore materia facit aliquid; a facio: nam qui ex gypso, argilla, aut cera aliquid conficit, plastes vocatur, τέκτων, τεχναστης (It. fabbro, artefice; Fr. ouvrier, artisan, travailleur; Hisp. oficial, oficialazo, obrero, obrador; Germ. d. Tischler, Zimmermann, Schmied; Angl. a forger, smith, artificer, handicraftsman).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lapidārius, Vectis

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Faex

FAEX, faecis, f. 3. - faex est multarum rerum excrementum, praesertim liquidarum, purgamentum subsidens, aut supernatans (It. feccia; Fr. sédiment, dépôt des liquides, lie, résidu, fesces, bourbe; Hisp. sedimento, pozo, borra, hez; Germ. d. Bodensatz, d. Hefe; Angl. the dregs or lees of wine, sediment).

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Fasciculus

FASCĬCŬLUS, i, m. 2. fascetto, δεσμὶς, φάκελλος, deminut. a fascis, parvus fascis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fascis

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Fascis

FASCIS, is, m. 3. φάκελος, δέσμη, lignorum alteriusve rei congeries simul colligata (It. fascio, fastello; Fr. faisceau, paquet; Hisp. lio, fardo, paquete; Germ. d. Bündel, Bund; Angl. a bundle of wood, twigs, straw, reeds etc., a fagot, fascine).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fasciculus

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Ferculum

FERCŬLUM, i, n. 2. verbo fero, est machina ferendo apta, gestamen:

I.) Proprie erat - a) Gestamen, quo signa deorum in pompa circensi vehebantur. - b) Item gestamen, quo in exsequiis cineres, aut majorum imagines transvehebantur. - c) Item gestamen, quo in triumphis hostium spolia, simulacra oppidorum ac regionum, etc. vehebantur.

II.) Improprie ferculum est missus ciborum, qui singulis vicibus mensae inferuntur, sive ex pluribus lancibus constet patinisve, sive ex singulis tantum: a ferendo, portata, servizio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Feretrum, Ferō, Strūctor

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Ferrāmentum

FERRĀMENTUM, i, n. 2. σιδήριον, quodvis instrumentum ex ferro.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferreus, Ferrum, Forfex, Scalprum, Secūris, Sūbula

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Ferreus

FERRĔUS, a, um, adject. qui est ex ferro, σιοήρεος (It. di ferro, ferreo; Fr. de fer, en fer; Hisp. de hierro; Germ. eisern, aus Eisem gemacht;Angl. of iron, ferreous).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferrāmentum, Ferrum, Forfex, Hāmus, Pessulus, Soleae equōrum

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles

Ferrum

FERRUM, i, n. 2. metallum notissimum et plurimi usus, σίδηρος (It. ferro; Fr. fer; Hisp. hierro; Germ. d. Eisen; Angl. iron).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferrāmentum, Ferreus, Fistūca, Forfex, Vectis

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Fīlum

FĪLUM, i, n. 2. - Filum est quod ex lino lanave trahendo ducitur; itemque aliud quidlibet huic simile, νῆμα (It. filo; Fr. fil; Hisp. hilo; Germ. d. Faden; Angl. a thread).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Forfex, Glomus, Neō, Suō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sūtor

Fimbria

FIMBRĬA, ae, f. 1. - Fimbriae, θύσανοι, κάσπεδον, sunt extremitates vestis, aliusve rei, praesertim si incisuras habeant (It. orlo, fimbria, estremità; Fr. frange, extrémité, bout, borde; Hisp. franja, ribete, galon de oro, oro; Germ. die Fasern, Fransen, d. äussersten Theile, bes. am Gewande; Angl. the border, hem, guard or welt of a garment, a fringe, flounce, the extremity).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Findō

FINDO, findis, fĭdi, fissum, findere, a. 3. - Findere significat scindere, diffindere, aperire, dividere, σχίδω (It. fendere, spaccare; Fr. fendre, séparer, diviser; Hisp. hender, dividir, rajar; Germ. spalten, zerspalten, zertheilen, trennen; Angl. to cleave, cut, split open, sever, divide).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Foculus

FŎCŬLUS, i, m. 2. deminut. a focus. - In plur. numero focula sunt nutrimenta ignis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Focus

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Focus

FŎCUS, i, m. 2. est id, quo ignis servatur: sive sit stabili loco in aedibus, sive qui possit quolibet circumferri, ἐσχάρα (It. focolare; Fr. foyer, âtres, chéminée, feu; Hisp. hogar, fogon; Germ. der Heerd, die Feuerstätte;Angl. a hearth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Foculus

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Forfex

FORFEX, ĭcis, f. 3. - Forfex est instrumentum ferreum, quo filum, telam, pannos, et alia hujusmodi incidimus, ψαλίς,

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferrāmentum, Ferreus, Ferrum, Fīlum, Forceps

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Frangībulum

Frangibulum est instrumentum quō frangitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Frangō

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Frangō

FRANGO, frangis, frēgi, fractum, frangere, a. 3.
Part. Frangens I. 2.; Fractus I. 1., 2. et in fin.; Fracturus I. 2.; Frangendus I. 2. et II. - Frangere est ab Hebr. (forma hebraica) parac fregit, vel a Gr. ρήγνυμι, quod ab etymo ῥαγ frango; Latini enim, ut alias saepissime, pro aspiratione digamma seu litteram f praefigunt; cf. et Germ. brechen et Goth. brikan: significat autem rumpere, comminuere, κλάω (It. spezzare, rompere, frangere; Fr. casser, briser, rompre, fracasser, fracturer, partager en deux, mettre en pièces; Hisp. quebrar, romper, fracasar desmenuzar; Germ. brechen, zerschlagen, zerschmettern; Angl. to break, break in pieces).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Frangībulum

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Frīgō

FRĪGO, is, xi, ctum vel xum, gere, a. 3.
Part. Frictum et Frixum. - Frigere, a voce Graeca φρύγω, est in sartagine torrere (It. friggere; Fr. faire griller, faire ròtir, faire frire, torréfier; Hisp. freir, tostar, asar; Germ. rösten, dörren, braten; Angl. to fry, dry, parch).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Fuscinula

FUSCĬNŬLA, ae, f. 1. deminut. a fuscina, parva fuscina, It. forchetta.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Fūsus

FŪSUS, i, m. 2. - Fusus est instrumentum, quod mulieres nendo digitis volvunt: a fundendo, quia per ipsum funduntur fila, κλωστήρ (It. fuso; Fr. fuseau à filer;Hisp. huso; Germ. d. Spindel; Angl. a spindle).

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Girgillus

GIRGILLUS, i, m. 2. - a) Est trochlea, girella.
Isid. 20. Orig. 15. Girgillus, quod in gyrum vertatur: est enim lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla, vel utre in pateum demittitur hauriendae aquae causa. Id. in Gloss. Girgillus, rota hauritoria. etHaustrum, rota, hauritorium, qui et girgillus. - b) Est etiam, qui turbo Latine, Craece ῥόμβος, Italice arcolajo dicitur, quo nempe mulieres fila revolvunt. Gloss. Philox. Girgillus, ῥόμβος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rhombus, Trochlea

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Puteī

Globulus

GLŎBŬLUS, i, m. 2. deminut. a globus, parvus globus, globetto, σφαιρίδιον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Globus, Testiculus

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Globus

GLŎBUS, i, m. 2., qui ratione habita etymi conjungi potest cum v. glomus et Germ. Kolbe, Klump, est corpus solidum et unica superficie contentum, undecumque rotundum, cujus omnis extremitas paribus a medio radiis attingitur, ut Cic. Tim. 6. loquitur: quamquam hoc sensu sphaera a philosophis et mathematicis dicebatur, globus vero erat vulgare vocabulum, quod usurpabatur non solum de sphaeris caelestibus et de terra, sed de omnibus rebus rotundis non concavis, σφαῖρα (It. globo, corpo rotondo a guisa di palla o fatto in forma di palla; Fr. corps d'une forme arrondie, globe, boule, sphère; Hisp. globo, bola, cosa esferica ó redonda; Germ. jeder Kugelrunde oder kugelförmige Körper, Kugel; Angl. a globe, round body, ball, bowl, sphere).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Globulus, Glomerō, Glomus

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Glomerō

GLŎMĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Glomerare est in glomus, seu globum conforma re, conglobare, convolvere, μηρύω, νέω (It. aggomi tolare, raggruppare, avvolgere; Fr. mettre en pelotton, rouler en tourbillon, agglomérer; Hisp. poner, meter en ovillo, en ovillejo; Germ. knäuelartig zusammen wickeln, ballen, rund machen; Angl. to wind round, wind up, form into clues or balls, conglobate, glomerate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Globus, Glomus

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Glomus

GLOMUS, mĕris, n. 3. et glomi, m. 2. gomitolo, ἀγαθὶς, fili aut lanae massa in globi morem convoluta.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fīlum, Globus, Glomerō

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Textūra

Gutturnium

GUTTURNĬUM, ĭi, n. 2. brocca, πρόχοος, vas, ex quo aqua in manus datur: ab eo, quod propter angustias guttatim fluat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Guttātim

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Habitō

HĂBĬTO, as, āvi, ātum, are, 1. frequentativum ab habeo. - Part. Habitans I. 2.; Habitatus I. 2. et II.; Habitandus I. 2. - Habito est habere soleo, frequenter habeo, ἔχω, essere solito di avere, avere di frequente. I.) Proprie. ¶ 1. Stricto sensu habitare dicitur, qui habere solet. Varroapud Non. p. 318.
25. Merc. Utrumque mulieres, et epicrocum viri quoque habitarunt. Id. ibid. Hoc nomine antiquos secundis rebus comas habitasse. - Absolute usurpatum, est se habere. Coel. Aurel. 1. Acut. 11. ad fin. Quum autem sine inquietudine corpus habitare senserimus.
¶ 2. Saepissime, latiori sensu, quum ad locum refertur, est incolere, οἰκέω (It. abitare; Fr. habiter, demeurer, loger, résider;Hisp. habitar, morar, hacer su residencia; Germ. bewohnen, wohnen; Angl. to dwell, abide, live in, inhabit).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Homō

HŎMO, mĭnis, comm. gen. 3. - Homo est animal rationale, ἄνθρωπος
(It. uomo; Fr. l'homme; Hisp. hombre; Germ. d. Mensch; Angl. a man).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Hordeum

HORDĔUM vel ordeum, i, n. 2. - hordeum est genus frumenti,

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Hospes

HOSPES, ĭtis, m. et f. 3. - vox conjungenda est cum hostis, qui apud veteres peregrinum significabat; et composita videtur a verbo petere, ita ut hospes sit peregrinus qui ad nos petit vel venit. - Ceterum hospes est advena, peregrinus, qui brevi apud nos diversatur, ξένος (It. forastiere, ospite; Fr. êtranger qui reçoit l'hospitalité, hôte; Hisp. estrangero, forastero, huesped; Germ. d. Gast, Gastfreund; Angl. a guest, stranger, foreigner, sojourner). Quemadmodum ξένος apud Graecos, ita hospes apud Latinos dicebatur etiam qui peregrinum domo excipiebat, notitiae et amicitiae causa, It. albergatore.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium

Ignītābulum

IGNĪTĀBŬLUM, i, n. 2. igniarium, πυρεῖον. I.) Proprie. Paul. Diac. p. 105. 7. Müll. Ignitabulum, ignis receptaculum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ignis

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Incīsōrius

INCĪSŌRĬUS, a, um, adject. (incīdo) qui incidit.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Vītor

Induō

INDŬO, dŭis, dŭi, dūtum, dŭere, a. 3. (a Graeco ἐνδύω, quod idem significat). Part. Indutus in omnibus ferre paragr. - Induere est corpori circumdare, inducere, vestire: et dicitur tam de eo, qui ipse se, quam qui alium vestit: item tam de vestibus, quam de aliis, quae corpori circumdantur, seu inducuntur (It. vestire; Fr. vêtir, revêtir, mettre, passer à
quelqu'un; Hisp. vestir; Germ. anlegen, anziehen, anstecken; Angl. to put on, clothe).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Indūsium

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Indūsium

INDŪSĬUM, ĭi, n. 2. (induo) genus vestis interioris et adstrictae membris, corpori adhaerens inter plurimas vestes.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Induō

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Īnfernē

INFERNĒ, adverb. (infernus) ab inferiori parte, a basso, di sotto, κάτωθεν.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfernus

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Īnsilia

INSĬLĬA, um, n. plur. 3. instrumentum textorum, aut nentium, aut tornātōrum, quod quidam volunt, esse binas regulas ligneas, pedibus textorum suppositas, quae alternis depressae stamen deducunt, aut contrahunt; ab insiliendo, quia in eas textor insilit.

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Īnsōlō

INSŌLO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(in et sol). - Insolare est ad solem expandere, siccare ad solem, soleggiare, seccare al sole, sciorinare, ἡλιάζω.

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Īnstita

INSTĬTA, ae, f. 1. limbus, seu fascia, quae matronarum stolae ad oram assuebatur; et per synecdochen ipsa stola: ita appellata ab insisto, institum, quod ea vesti insistat, πέζα, λῶμα, πράσπεδον, περιχιτώνιον (It. lembo, orlo, pedana; Fr. garniture, falbala; Hisp. guarnicion, falbala; Germ. an Kleidern d. Saum oder Besatz; Angl. the fringe, border, guard, or selvage of a garment).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Īnstrumentum

INSTRŬMENTUM, i, n. 2. (instruo) copia et apparatus earum rerum, sine quibus tueri aut exercere quippiam non licet, supellex, ἐργαλεῖον, τὰ σκεύη (It. masserizie, mobili, fornimento, arredo, suppellettile, arnesi; Fr. ustensile de toute espèce, instrument, ameublement, mobilier, appareil; Hisp. ustensilio, instrumento, alhaja, mueble, aparato; Germ. d. Mittel z. Einrichtung, Geräth, Werkzeug, Hülfsmittel, Zierde, Tracht, Kleidung; Angl. furniture, effects, goods, provision, moveables, utensils, implements, equipage, gear).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Māchina, Organum, Rota

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Iugum

IŬGUM, i, n. 2. Iugum est 1) ligneum instrumentum recurvum, quod duorum boum collo transversum impositum, eos simul jungit et colligat; a voce Graeca ζυγὸς quae idem significat, quaeque ratione habita etymi ad v. jungo pertinet (It. giogo; Fr. joug des boeufs et autres animaux;Hisp. yuga de bueyes; Germ. Joch der Rinder; Angl. a yoke). 2) A similitudine est jugum in vitibus, quum duobus, aut pluribus pedamentis transversa earum brachia alligantur; vel pluribus perticis terrae fixis, aliae super eas transversae imponuntur, super quas ipsae vites flexae alligantur. 3) Item lignum teres transversum in textorio instrumento, cui tela imponitur et circumvolvitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Lābrum

Labrum, i, n. a lavo (hinc Mar. Victorin. Art. gramm. 1. p.2457. Putsch. Et pro lavabro, labrum.) est vas grande latique oris, diductas habens oras, et in exteriorem partem, in modum labrorum, repandas, vaso d'ampia bocca, conca, vasca.

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Vītor

Lacus

LĂCUS, us, m. 1. - Müll. lacum definit, lacunam magnam, ubi aqua contineri potest. Hinc lacus, a λάκος vel λάκκος fossa (quocum cf. Germ. Lache) est vas amplum ac profundum, aut locus profundus, ubi aqua vel quicumque alius liquor contineri potest (It. bacino; Fr. bassin, étang; Hisp. estanque; Germ. Trog, Becken, Bassin, Wanne; Angl. a lake). Hinc

¶ 1. In rerum natura, lacus est locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis, unde rivi et flumina oriuntur, lago, δεξαμένη, λίμνη. Differt a stagno, quod hoc temporalem habet aquam stagnantem, quae plerumque hieme colligi solet, aestate siccari: sed lacus aqua perpetua et perennis est.

¶ 2. Speciatim Romae lacus fuerunt capaces alvei (Italice vasche), in quibus aquae recipiebantur ex aquaeductibus in usum publicum, jumentorum potui, lotionibus, exstinguendis incendiis, et fortasse etiam usibus fullonum, coriariorum, aliorumque opificum etc.

¶ 3. In re agraria lacus dicitur de vase amplo in quo mustum prelo, vel pedibus expressum recipitur, tino; qua significatione a Forcellino translate accipitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nāvis

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Vītor

Lagoena

LĂGOENA, ae, f. 1. - Lagoena, Gr. λάγηνος, est vas fictile capax, collo instructum et ore angustiore, et,
ut Apul. 2. Met.loquitur, cessim dehiscente, in usum praesertim defundendi vina in pocula (It. fiasco, boccale, bottiglia; Fr. bouteille, flacon, carafe; Hisp. botella, flasco, garrafa; Germ. Flasche, Bouteille; Angl. a flagon, flask, bottle).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Lāna

LĀNA, ae, f. 1. - Gr. a λῆνος, et Dorice λᾶνος, quod idem significat. — Ceterum lana sunt pili ovium, ἔριον (It. lana; Fr. laine, toison; Hisp. lana; Germ. d. Wolle; Angl. wool).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tondeō

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Textūra

Lanx

LANX, lancis, f. 3. — Lanx est vas escarium latum et cavum ex aliquo nobiliori metallo plerumque factum, in quo cibi reponuntur et mensae inferuntur, πίναξ (It. piatto, bacino; Fr. plat, écuelle; Hisp. plato, escudilla; Germ. d. Schale, Schüssel; Angl. a broad plate, platter, charger).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Lavō

LĂVO, lăvas et lăvis, lăvāvi et saepius lāvi, lăvātum et lautum et lōtum, lăvare et lăvere, a. et n. 1. et 3. — Lavare vel lavere, quod conjungendum cum Graeca voce λούω idem significante, est abluere, aqua purgare, λούω, νίπτω, πλύνω (It. lavare; Fr. laver, baigner; Hisp. lavar, limpiar con agua; Germ. waschen, baden; Angl. to bash, rinse, bathe).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abluō, Lōtrīx

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Lēmniscus

LEMNISCUS, i, m. 2. λημνίσκος.

¶ 1. Lemniscus est fasciola, quae coronae circumvolvitur, et ab ea dependet, ornatus gratia (It. fascetta, fasciuola, nastro; Fr. lemnisque, ruban; Hisp. cinta, colonia, liston; Germ. e. herabhängende Band; Angl. a fillet or ribband, coulored ribband, silken string): solebant enim et coronae et palmae ad majorem honorem lemniscis ornari.

¶ 2. Lemniscus dicitur etiam linamentum, quod tinctum medicamine chirurgi in vulnera indunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Līcium

LĪCĬUM, ĭi, n. 2. Licium est filum lanae contortum. Sunt autem licia, quibus textores induunt atque implicant stamina, et jugo adnectunt: eaque, quum tela pertexta est, recidunt. Itaque vel unico filo, vel etiam pluribus constare possunt, μίτος (It. liccio; Fr. bout, les extrémités de la chaîne d'une
étoffe; Hisp. cadillos; Germ. d. Trumm, der Weberfaden; Angl. thread or yarn, the threads or thrums).

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Lignārius

LIGNĀRĬUS, a, um, adject. (lignum) ad lignum pertinens, ξυλικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignātor, Ligneus, Lignor, Lignum

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Lignātor

LIGNĀTOR, ōris, m. 3. (lignor) 1) miles, qui lignatum vadit, soldato che va a far legna, ξυλεὺς, ξυλευτής. 2) Faber lignarius.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignārius, Ligneus, Lignor, Lignum

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Ligneus

LIGNEUS, a, um, adject. (lignum) qui est ex ligno, It. di legno, Gr. ξύλινος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignārius, Lignātor, Lignor, Lignum, Pessulus, Valva

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Lignor

LIGNOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (lignum) verbum est castrense, sicut aquor, pabulor, frumentor et similia, et significat ad capienda ligna ire, ligna colligere et congerere, far legna, ξυλεύομαι.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignārius, Lignātor, Ligneus, Lignum

Lignum

LIGNUM, i, n. 2. - lignum est pars et veluti caro arboris sub cortice: item tota arborum materia, operi, aut igni apta, ξύλον (It. legno; Fr. bois; Hisp. leňo; Germ. d. Holz; Angl. wood, timber).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Columna, Dentāle, Fistūca, Lignārius, Lignātor, Ligneus, Lignor, Līmen, Nāvis, Postis, Secūris, Serra, Superlīmināre, Tignum, Trabs, Vectis

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Vītor

Ligula

Lingŭla, ae, f. 1. deminut. a lingua, parva lingua, γλοσσάριον, γλοσσίς (It. linguetta; Fr. petite langue, languette; Hisp. lengueta; Germ. ein Zünglein, eine kleine Zunge; Angl. a little tongue).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ita dicitur promontorium, vel terrarum prominentia in mare excurrens, una lingua di terra.

¶ 2. Item pars in calceis linguae exsertae instar fastigiata.

¶ 3. Praeterea instrumentum est cavum et oblongum, -

a) Quo utebantur ad purgandam e vase spumam.

b) Item instrumentum cavum et oblongum, quale est, quo aromatarii educunt unguentum e vasis: quia habet figuram linguae ad palatum retractae, atque ita cavae, spaloletta.

c) Idem creditur, ac cochleare. Sed tamen ab eo distinguitur saltem ut pars a parte.

¶ 4. Ad haec, ligula est gladiolus oblongus in speciem linguae factus.

¶ 5. Praeterea ita in tibiis vocabant, a similitudine linguae infra dentes coercitae, quod γλωττὶς a Graecis, simili metaphora, dicitur.

¶ 6. Similitudo quoque linguae nomen dedit extremitatibus paxillorum, quae transversis foratis perticis inducuntur.

¶ 7. Item nomen in architectura dedit lingulis vectium, quae et linguae dicuntur.

¶ 8. Item extremitatibus tubulorum, quibus aqua ducitur, in modum linguae conformatis, ut alter in alterum convenire possit: quos lingulatos idcirco appellat Vitruv. 8. 7.

¶ 9. Item examini in libra.

¶ 10. Item ossiculis loliginum instar cultelli, aut scalpelli.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Liber

Līneō

LĪNĔO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (linea). Part. Lineans II. 1.; Lineatus I. et II. 2. - Lineare est ad lineam dirigere, It. tirare a filo, Gr. εὐθύνω.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Linteāmen

LINTĔĀMEN, ĭnis, n. 3. idem quod linteum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Linteolum, Linteum, Līnum

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Linteolum

LINTĔŎLUM, i, n. 2. deminut. a linteum, parvum linteum, picciolo panno lino, fazzoletto, pezzetta, ὀθόνη.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Linteāmen, Linteum, Līnum

Linteum

LINTĔUM, i, n. 2. (linum) pannus lineus, ὀθόνη (It. panno lino, fazzoletto, sciugatojo; Fr. toile de lin; Hisp. tela, lienzo; Germ. leinenes Tuch;Angl. linen cloth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Linteāmen, Linteolum, Līnum, Mūcinium, Pannus

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Castra

Līnum

LĪNUM, i, n. 2. λίνον. — Linum est herba, quae macerata, et in lanae mollitiem contusa, netur in usum vestium, candore maxime commendabilis, si diligenter purgetur (It. lino; Fr. lin; Hisp. lino; Germ. d. Flachs, Lein; Angl. flax, line, lint).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Linteāmen, Linteolum, Linteum, Stuppa

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Lixīvia

Lixivia, ae, f. 1. (aqua, aut cinis subintellige) absolute, substantivorum more, est aqua in qua eluendi causa cinis incocta est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lixīvium, Lixīvius

Lixīvium

Lixivium, ĭi, n. 2. absolute substantivorum more, est idem ac cinis lixivius.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lixīvia, Lixīvius

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Lixīvius

LIXĪVĬUS, a, um, adject. (lix) dicitur de cinere in aqua cocto.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lixīvia, Lixīvium

Lōtrīx

Lōtrīx, lōtrīcis, f. 3. - Lotrix est ea quae lavat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lavō

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Lupulus

Lupus salictarius herba est sponte nascens et cibis apta.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cerevīsia

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Mācerō

MĀCĔRO, as; āvi, ātum, are, a. 1. - Macerare est affuso humore tenerum et molle reddere, subigere, emollire, τήκω, ἀποβρέχω, φύρω (It. mettere in mollé, intridere, ammollare, macerare; Fr. macérer, amollir, détremper, pétrir, faire infuser; Hisp. macerar, ablandar, remojar, empapar, infundir; Germ. mürbe machen, erweichen; Angl. to soak in liquor, soften by steeping, steep almost to solution, emacerate, macerate).

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Malleus

MALLEUS, i, m. 2. fabrile instrumentum ad tundendum, σφύρα (It. martello, maglio; Fr. instrument pour battre, marteau, maillet; Hisp. martillo, mazo, mallo; Germ. der Hammer, Klöppel; Angl. a mallet, hammer, mall or maul).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Malleolus, Tudes

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Malluvium

MALLŬVĬA, ae, f. 1. et malluvium, ĭi, n. 2. bacino da lavar le mani, χειρόνιπτρον, vas, in quo manus lavantur: quasi manuluvia: et pelluvium, quo pedes:
a manus, et luo, lavo. Festus p. 161. 15. Müll. Malluvium latum (lege lacum) in commentarium sacrorum significat, manus qui lavent, a quo malluviae dicuntur, quibus manus sunt lautae, perinde, ut quibus pedes, pelluviae. Cf. Paul. Diac. p. 160. 4. Müll. Malluvium dicitur, quo manus lavantur. Malluviae, quibus manus sunt lautae. Pelluviae, quibus pedes.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manus

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Manica

MĂNĬCAE, ārum, f. plur. 1. a manus, teste Varron. 6. L. L. 85., ubi manica in singulari numero legitur. Similiter num. sing. occurrit, scilicet de bestiario, cujus fortasse manus tantum dextera muniebatur manica, apud Fronton. 5. ad M. Caes. 22. (edente iterum A. Maio). Consul populi Romani posita praetexta, manicam induit, leonem inter juvenes Quinquatribus percussit, populo Romano spectante. - Ceterum I.) Proprie.
¶ 1. Manicae sunt pars vestis, qua brachia et manus, vel manus tantum teguntur, ut docent Non. p. 350. 22. Merc. et Isid. 5. Orig. 27. 10. et 19. ibid. 22. 8. χειρίδες (It. maniche, guanti; Fr. manches d'une tunique, gants; Hisp. mangas de vestido, guantes; Germ. die Handbekleidung, Aermel, Manschetten, Handschuhen; Angl. coverings for the hands and arms, sleeves, gloves, mittens). - a) De tunicarum manicis, quibus brachia teguntur. Virg. 9. AEn. 616. Et tunicae manicas, et habent redimicula mitrae. Tac. Germ. 17. Feminae lineis amictibus velantur, partemque vestitus superioris in manicas non extendunt, nudae brachia ac lacertos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manus

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Mīles

Manicātus

Manicatus, -a, -um: cum manicīs.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manus

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Mantēle

MANTĒLE, is, n. 3. et mantēlĭum, ĭi, n. 2. Scribitur et mantile, mantilium. - Mantelium in recto casu habetur apud Varron. 6. L. L. 85. Müll.; et Isid. 49. Orig. 26. 6. - Manteliorum in patrio plurali habetur apud Paul. Diac. p. 132. 9., ubi Müllerus legit mantelorum: V.MANTELUM. - Ceterum mantele vel mantelium est linteolum, quo manus in mensa tergentur, χειρόμακτρον (It. tovagliuola, salvietta;Fr. serviette, essuie main; Hisp. servilleta, toalla para limpiarse las manos; Germ. Serviette; Angl. a towel, napkin, cloth to wipe the hands with, a table cloth);

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Manubrium

MĂNŬBRĬUM, ĭi, n. 2. - Manubrium est vasis, gladii, securis, aut alterius cujusque rei pars ea, quae manu tenetur; λαβή (It. manubrio, manico; Fr. manche, poignée, anse; Hisp. mango, puňo, asa; Germ. die Handhabe, der Henkel, Griff, Heft, Stiel, Zapfen; Angl. a handle, haft, hitt).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manubriātus, Manus, Secūris, Trulla

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Manus

MĂNUS, us, f. 4. - Manus est extrema brachii pars in volam et digitos desinens, χείρ
(It. mano; Fr. main, Hisp. mano; Germ. die Hand; Angl. a hand).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnuō, Dextera, Malluvium, Manica, Manicātus, Manuālis, Manuārius, Manubrium, Mēchanicus, Sinistra, Vola

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Mappa

MAPPA, ae, f. 1. est vox Punica, teste Quintil. 1. 5. 57. quem V. infra sub II., et significat linteum, quo manuum atque oris sordes in mensa abstergimus, ὀθόνη
(It. tovagliuola,
salvietta; Fr. serviette; Hisp. servilleta; Germ. d. Vortuch, d. Serviette; Angl. a table napkin).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mappula

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Mappula

MAPPŬLA, ae, f. 1. deminut. a mappa, parva mappa, linteolum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mappa

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Māteria

MĀTĔRĬA, ae, f. 1. et materies, ēi, f. 5., Materia est id, ex quo fit aliud, ut materia libri charta est et atramentum; domus lapides, ligna, calx etc. ὕλη
(It. materia; Fr. matière; Hisp. materia; Germ. d. Ur -, Grundstoff, woraus etwas gemacht wird; Angl. matter, stuff, materials, that of which any thing is composed).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tignum, Vitrum

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Mel

MEL, mellis, n. 3. μέλι. In Ablativo sing.
num. melli pro melle, ut igni, classi, legitur apud Plaut.
Truc. 2. 4. 20. - In plurali num. Genitivus et Dativus nullo
sunt in usu, nisi apud vetustissimos,
inquit Priscian. 7. p. 744. Putsch. - Mel, a Graeca voce
allata, per apocopen ultimae litterae, est liquor ille
dulcis, qui conficitur ab apibus
(It. mele; Fr. miel; Hisp. miel; Germ. Honig; Angl. honey).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mulsum

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Mēnsa

MENSA, ae, f. 1. — Mensa est instrumentum variâ materiâ, h. e. ligno, marmore etc., variâque formâ, ut quadratâ, rotundâ, oblongâ etc. constans, ad quod discumbimus cibum capturi, quodque aliis usibus inservit, τράπεζα (It. tavola, mensa; Fr. table; Hisp. mesa, tabla; Germ. d. Tisch, d. Tafel; Angl. a table).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scutella, Strūctor

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Schola

Modulus

MŎDŬLUS, i, m. 2. deminut. a modus, est quantitas, magnitudo, mensura cujusque rei, ποσότης, μέτρον (It. quantità, grandezza, misura; Fr. mesure; Hisp. medida, quantidad; Germ. ein kteines Maass; Angl. measune, quantity).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. Varro 2. R. R. 2. 20. Relinquitur de numero, quem faciunt alii majorem, alii minorem: nulli enim hujus moduli naturales. Sueton. Ner. 49. Scrobem coram fieri imperavit, dimensus ad corporis sui modulum. Horat. 2. Sat. 3. 309. ab imo ad summum moduli bipedalis. Hinc illud, quod proverbium sapit, apud eumd. 1. Ep. 7. 98. Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.

¶ 2. Speciatim apud architectos est parva mensura, ad cujus rationem totius operis conformatio perficitur, modulo, modello, norma, ἐμβάτης. Vitruv. 5. 9. Si Dorici generis erunt columnae, dimetiantur earum altitudines cum capitulis in partes quindecim, et ex eis partibus una constituatur, et fiat modulus: ad cujus moduli rationem omnis operis erit explicatio, et in imo columnae crassitudo fiat duorum modulorum, etc.

¶ 3. Item in aquaeductibus est mensura et capacitas fistulae, unde erogatur aqua: qui et calix dicitur. Frontin. Aquaed. 36. Est autem calix modulus aeneus, qui rivo, vel castello induitur: huic fistulae applicantur. Longitudo ejus habere debet digitos non minus duodecim: lumen, id est capacitatem, quanta imperata fuerit. Adde Ulp. Dig. 39. 2. 30. — Horum modulorum alii erant erogatorii, alii acceptorii: hi ad accipiendam impetratam aquam, illi ad dandam. Frontin. Aquaed. 34.

¶ 4. Item in vocibus et sonis est certa mensura et distributio varietatum et discriminum, unde musica ratio, et orationis numerus exsistit, battuta, aria. Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (204). Lydios modulos invenit Amphion, Dorios Thamyris Thrax, Phrygios Marsyas Phryx. Id. 11. ibid. 37. 88. (219). Arteriarum pulsus in modulos certos legesque metricas descriptus ab Herophilo, etc. Gell. 1. 4. Crispum sane agmen orationis, rotundumque, ac modulo ipso numerorum venustum. Id. 5. 1. Vocum festivitates et moduli verborum. Eumen. Grat. act. Flav. nom. Paucissima clarorum instrumenta modulorum, per compendia saepius tibi occursura, protulimus. h. e. instrumenta musica sonora, stromenti di chiaro suono.

II.) Translate. Varro apud Non. p. 119. 11. Merc. Ganeones, quibus modulus est vitae culina. — Cassiod. fragm. apud A. Maium in Class. Auct. T. 3. p. 350. Pro modulo ingenii. et p. 355. Pro modulo nostro.

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Mortārium

MORTĀRĬUM, ĭi, n. 2. videtur esse per syncopen a moretarium, quod sit vas, in quo herbae moreto conficiendo aptae contunduntur. Ceterum mortarium est vas, in quo res, quae resolvendae sunt, pistillo, vecte, aut manibus teruntur subigunturve.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pistillus

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Mūcinium

MŪCĬNĬUM vel muccinium, ĭi, n. 2. moccichino, linteum, quo extergetur nasi mucus. Arnob. 2. 23. Mitra, strophium, fascia, muccinium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Linteum, Mūcus

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Mūcus

MŪCUS vel muccus, i, m. 2., - Mucus est narium humiditas et crassior pituita, moccio, μύξα, κόρυζα. Catull. 23. 17. Mucusque et mala pituita nasi. Cels. 4. 18. Descendunt pituitae, mucisque similia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūcinium

Mulsum

Mulsum, i, n. 2. (subaudi vinum) absolute, substantivorum more, est vinum melle admixtum, οἰνόμελι, μελίκρατον: quae potio fuit antiquis locupletibus et delicatioribus usitata, et in deliciis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mel

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Mustum

MUSTUS, a, um, adject. novus, recens, novellus; fortasse a μόσχος tener, νέος (It. recente, fresco, giovine; Fr. jeune, nouveau, frais; Hisp. joven, nuevo, fresco, reciente; Germ. jung, frisch, neu; Angl. new made, fresh, new, young). — Hinc Mustum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est vinum novum, nondum purgatum, It. mosto, vino nuovo, Gr. γλεῦκος.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Neō

NĔO, nes, nēvi, nētum, nēre, a. 1. — Nere est filum torquere, vel ducere, a Graeca voce νέω, νήθω, κλώθω (It. filare; Fr. filer; Hisp. hilar; Germ. spinnen; Angl. to spin).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fīlum

Nētrīx

Nētrīx (?) Ea quae net.

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Nōdus

NŌDUS, i, m. 2. ligatura, nexus, vinculum, quod non facile dissolvitur, ἅμμα (It. nodo, laccio, cappio, groppo; Fr. noeud, enlacement;Hisp. nudo, nudillo; Germ. d. Knoten; Angl. a knot, tie, bond, node). I.) Proprie. — a) Generatim. Cic. Tim. 4. ad fin. Omnia autem duo, ad cohaerendum, tertium aliquid requirunt, et quasi nodum vinculumque desiderant. Virg. 8. Ecl. 77. Necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores. Id. 1. AEn. 300. centum vinctus aenis Post tergum nodis. et 11. ibid. 775. tum croceam chlamydemque sinusque crepantes Carbaseos fuivo in nodum collegerat auro. et 12. ibid. 603. Et nodum informis leti trabe nectit ab alta. Petron. Satyr. 94. Cervices nodo condere. appiccarsi per la gola. Cic. 2. Nat. D. 43. 111. ex Arat. connectere nodum. Sic Ovid. 12. Met. 429. qui sena leonum Vinxerat inter se connexis vellera nodis. Id. 2. ibid. 560. nodos manu diducere. sgroppare. Virg. 2. AEn. 220. Ille simul manibus tendit divellere nodos. Id. 5. ibid. 510. nodos et vincula linea rupit. Ovid. 4. Met. 490. Nexaque vipereis distendens brachia nodis. Virg. 8. AEn. 260. Cacum Corripit in nodum complexus. h. e. brachiis circumdatis, veluti nodo constringens. Marcell. Empir. c. 8. sect. 2. p. 94. retro ed. Ald. Illico ei subvenies, si quot litteras nomen ejus habuerit, nominans easdem, totidem nodos in rudi lino stringas.
— b) Nodus Herculeus genusest vinculi arctissimi, et solutu difficillimi, quod inventum ferunt ab Hercule: ob id in religione habitum, occultamque vim ad multa habere creditum. Macrob. 1. Saturn. 19. ad fin. docet, dracones, qui in caduceo Mercurii finguntur, media parte voluminis sui invicem hoc Herculis nodo obligari. Plin. 28. Hist. nat. 6. 17. Vulnera nodo Herculis praeligare, mirum quantum ocior medicina est. Atque

etiam quotidiani cinctus tali nodo vim quamdam habere utilem dicuntur: quippe quum Hercules eum prodiderit. Paul. Diac. p. 63. 6. Müll. Cingulum Herculaneo nodo vinctum novae nuptae vir solvit ominis gratia, ut sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit. V. Senec. loc. cit. infra II. B. 3.; et cf. Quaranta in Atti della Società Pontan. T. 3. p. 213. et Bullett. di corrisp. Archeol. ann. 1842. p. 159. — c) De nodo Gordii, quem Alexander, quum alia ratione non posset, ense expedivit, V. GORDIUSin ONOM. II.) Translate occurrit A) De rebus physicis; et B) Morali significatione. A) De rebus physicis. ¶ 1. Per synecdochen nodus est cingulum, cinto. Virg. 1. AEn. 324. nodoque sinus collecta fluentes. Martial. 6. 13. Ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo, Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo. — Lucret. 5. 687. hac ratione nodum pro circulo aequatoris posuit. ¶ 2. Similiter de amento, quo hastae et jacula fortius vibrantur. Sil. It. 1. 317. Hic valido librat stridentia saxa lacerto; Huic impulsa levi torquetur lancea nodo. ¶ 3. De comendorum crinium ratione; ac synecdoche est etiam in illo Martial. 5. 37. Quae crine vicit Baetici gregis vellus, Rhenique nodos. h. e.crines Germanorum in nodum collectos. Tac. Germ. 38. de Suevis. Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substringere. ¶ 4. Sic de retibus in illo Manil. 5. 664. de thynnis captis. luctantur corpora nodis. h. e. retibus. ¶ 5. Est etiam nodus in corpore animalis junctura et vinculum, quo artus et ossa inter se connectuntur, nodi, giunture, nocca. Plin. 11. Hist. nat. 37. 88. (217). Nervi orsi a corde, nodos corporis, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes. Caes. 6. B. G. 26. Alces crura sine nodis articulisque habent. Plin. 11. Hist. nat. 37. 67. (177). Cervix vertebratis orbiculatim ossibus flexilis, articulorum nodis jungitur. Manil. 1. 333. de

serpente. corpus Explicat, et nodos, sinuataque terga per orbem. ¶ 6. In arboribus ceterisque plantis est eminens et durior ille callus, unde rami exeunt: quia juncturam in corpore imitatur, vel quia lignum eo loco in morem nodi contortum est, nocchio, nodo,ὄζος. Colum. Arbor. 3. Virgae malleolaris imam partem juxta nodum, sic ne gemmam laedas, amputato. Liv. 1. 18. Baculum sine nodo aduncum tenens. Virg. 7. AEn. 507. Stipes gravidus nodis. nocchioruto, nocchiuto. et 11. ibid. 553. telum solidum nodis, et robore cocto. Id. 5. Ecl. 90. Pedum formosum paribus nodis. Seneca 7. Benef. 9. Lignum eo pretiosius, quo illud in plures nodos arboris infelicitas torsit. Plin. 16. Hist. nat. 36. 64. (158). Gracilitas arundinis distincta nodis. h. e. calamus scriptorius, quia a nodo ad nodum sectus in scribendo utebantur veteres: V. Ausonii loc.
cit. in GNIDIUS. Id. 13. ibid. 5. 11. (52). Cedrus ramosa, et nodis infesta. — Hinc per synecdochen nodus dicitur clava Herculis, quia tota nodosa est. Seneca Herc.
OEt. 1661. Hic nodus, inquit, nulla quem capiet manus, mecum per ignem flagret. — Nodum in scirpo quaerere, prov. V. SCIRPUS. ¶ 7. In aliis rebus nodus est pars durior. Sic — a) In metallis nodus est materia durior. Plin. 34. Hist. nat. 13. 37. (136). Ipsum vero non percoqui, nisi translatum in alias fornaces, et esse nodum quemdam materiae. — b) In gemmis quoque durior pars, et minus
pellucida. V. CENTRUM. Id. 37. ibid. 10. 55. (150). Baroptenus nigra, sanguineis et albis nodis. Est qui malit notis. — c) Nodus articuli, aut nervi est contractio, tumor, et durities ex ictu aut alia causa, qua articulus moveri nequit, γάγγλιον. Plin. 24. Hist. nat. 5. 13. (21). Galbanum imponitur ischiadicis, strumis, articulorum nodis. Id.30. ibid. 12. 36. (110). Nervorum nodis capitis viperini cinis ex oleo cyprino. ¶ 8. In
caelo Nodus est stella inter utrumque Piscem, in ipso aequatore posita, quasi vinculum, quo caudis invicem

colligantur. Cic. in Arat. 14. Atque horum e caudis duplices velut esse catenae Dicuntur, sua diversae per lumina serpunt, Atque una tandem in stella communiter haerent, Quam veteres soliti caelestem dicere Nodum. Caes. German. in Arat. 243. Non illis liber cursus, sed vincula cauda Singula utrumque tenent, uno coeuntia nodo: Nodum stella premit. ¶ 9. Dicuntur etiam nodi quatuor caeli partes, seu loca, quibus quatuor anni tempora incipiunt ac desinunt: quia sunt quasi juncturae et articuli, per quos una tempestas anni desinens cum alia incipiente jungitur. Manil. 5. 618. Quae Tropica appellant, quod in illis quatuor anni Tempora vertuntur Signis, nodosque resolvunt. Articulos alibi vocat, ut 2. 430. B) Morali significatione. ¶ 1.Metaphorice et generatim nodus est quodvis vinculum et conjunctio, qua quippiam continetur. Cic. Orat. 66. 222. His igitur singulis versibus quasi nodi apparent continuationis. Horat. Art. P. 191. Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus Inciderit. l'intreccio del dramma. Rursus Cic. Amic. 14. 51. Amabilissimum nodum amicitiae tollere. Cf. Horat. 3. Od. 21. 22. Segnesque nodum solvere Gratiae. h. e. quae quum invicem inter se manibus nexae sint, quales apparent in vetustis monumentis, non facile disjungi solent: ita enim eas ubique junctas cernere est; atque ita amicorum concordia significatur. ¶ 2. Speciatim est moralis obligatio. Lucret. 4. 7. Exsolvere animos nodis religionum. Ovid. Heroid. 20. 39. Dii facient possim plures imponere nodos, Ut tua sit nulla libera parte fides. ubi Ruhnkenio nodus est jusjurandum. Cf. Lucret. 4. 1148. Lachmann. validos Veneris perrumpere nodos. ¶ 3. Item saepe quaevis res difficultatem habens, quae remoratur et retinet: et praesertim aenigma, obscura quaestio, interrogatio, cui difficile est satisfacere, et hujusmodi, difficoltà, intoppo, questione difficile, imbroglio. Cic. 5. Att. 21. Dum hic nodus expediatur, non putet senatus, nos oportere

decedere. Coelius ad Cic. 8. Fam. 11. Acriter nos tuae supplicationes torserunt: incideramus enim in difficilem nodum. Cic. 1. ad Brut.18. a med. Maximus in republica nodus est, inopia rei pecuniariae. Juvenal. 8. 50. Qui juris nodos et legum aenigmata solvat. Seneca Ep.87. ad fin. Bonum animum habe: unus tibi nodus, sed Herculaneus, restat. h. e. unum argumentum solvendum, sed ceterorum difficillimum. Gell. 5. 9. Nodus linguae. impedimento di lingua. Flor. 4. 9. Nondum ad pacis stabilitatem profecerat Caesar, quum scopulus et nodus et mora publicae securitatis superesset Antonius. Virg. 10. AEn. 428. primus Abantem Oppositum interimit, pugnae nodumque moramque. Servius hic aliam hujus vocis significationem aperit. Nodus, inquit, proprie est densa peditum multitudo, sicut turma equitum, ut lectum est in disciplina militari. Eadem habet Isid. 9. Orig. 3. ad fin., additque, ita dici a difficultate, quia vix resolvi et fundi potest.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Clāvōsus

Obsōnium

est quidquid praeter panem et vinum cibi gratia paratur et coquitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Embamma, Epulae, Ēsca, Ēscārius, Ēsculentus, Macellum

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Obstrāgulum

OBSTRĀGŬLUM, i, n. 2. (obsterno) ἐπίβλημα, obstragula in calceamentis sunt corrigiae, quae decussatae supra pedem, atque inter digitos ductae soleam continebant; quod in caligis veterum videre est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Corrigia

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Ocrea

ŎCRĔA, ae, f. 1. — Ocrea est munimentum crurum militare, tibialis armatura, tibiale, κνημίς, περικνημίς (It. armatura della gamba, schiniera, gamberuolo; Fr. cuissard, jambière; Hisp. escarcela; Germ. Beinharnisch, Beinschiene; Angl. a boot or greave). - Calceamentum

Index

[Hoofdstuk 1 - Sūtor]
[Hoofdstuk 1 - Mīles]

Ōlla

OLLA, ae, f. 1. Antiquis aula pro olla in usu fuit: V. AULA. — Olla est vas plerumque fictile ad coquendum, aut servandum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aula

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Figulus

Operculō

ŎPERCŬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (operculum). Part. Operculatus. — Operculare est operculo operire, coprire, πωμάζω.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Operculum

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Operculum

ŎPERCŬLUM, i, n. 2. (operio) instrumentum, quo aliquid tegitur, πῶμα
(It. coperchio; Fr. couvercle; Hisp. cobertera; Germ. der Dekel;Angl. a cover, lid).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Operculō

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Typographia

Orbis

ORBIS, is, m. 3. — orbis est circulus, sphaera, globus, κύκλος, σφαῖρα (It. circolo, cerchio, sfera, ruota, giro; Fr. cercle, rond, figure sphérique ou circulaire; Hisp. circulo, cerco, redondez; Germ. der Kreis, Ring, Zirkel, die Rundung oder Runde; Angl. a circle, ring, orb, globe, sphere).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circulus, Circumvolvō, Discus, Rota, Volvō

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Orca

ORCA, ae, f. 1. Orca est vas fictile salsamentis, ficis, vinis quoque condendis usum habens. Hoc sensu quidam volunt esse ab ὑρχή, vas fictile, AEolica lingua.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Pallium

PALLĬUM, ĭi, n. 2. ab eadem origine, a qua palla, est quidquid cooperiendo corpori inservit, φάρος (It. coprimento, coperta, velo; Fr. couverture; Hisp. cubierta, manta; Germ. die Hülle, Bedeckung; Angl. upper bed-clothes, coverlets).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Pālus

PĀLUS, i, m. 2. — Palus (quod contractum ex paxillus a pago plerique volunt, alii vero a Gr. πάσσαλος derivant) est sudes, lignum acutum, quod solet in terram defigi ad fulcienda aedificiorum fundamenta, aut castra munienda, aut claudendos hortos, aut sustinendas vites, aut similes usus, σκόλοψ (It. palo; Fr. poteau; Hisp. poste, visa; Germ. der Pfahl; Angl. a stake, post, pole, prop, stay, pale, a peg or pin).

I.) Proprie.

— a) Universim. — Fuit inter exercitia militaria, quae palaria dicebantur, quum defixo in terram palo, eum sudibus eminus, et cominus gladiis ligneis feriebant, latera, vel pedes, aut caput hostis petere condiscentes.

— b) In illo Plaut. Men. 2. 3. 53. Quasi supellex pellionis, palus palo proximus est: sermo est de navi, in cujus costis tam crebri sunt pali affixi, quam in officina pellionis, in qua ad extendendas et poliendas pelles pali multi infixi sunt.

II.) Translate.

¶ 1. Ductâ metaphorâ a militaribus exercitiis Seneca Ep. 18. Exerceamur ad palum: et ne imparatos fortuna deprebendat, fiat nobis paupertas familiaris.

¶ 2. Palus primus, et conjunctim palusprimus, qui a Dion. l. 72. c. 19. ξίφος ξύλινος, et a Capitolin. Pertin. 8. machaera Herculanea appellatur, fuit ensis ligneus gladiatorius secutorum proprius. Hinc princeps secutorum primus palus appellabatur. Lamprid.

Commod. 15. Appellatus est inter cetera triumphalia nomina etiam sexcenties vicies palus primus secutorum.

¶ 3. Palus est etiam mentula.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Mentula, Vectis

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Pānis

PĀNIS, is, m. 3. — Panis est cibus ex farina et aqua, qui igne coctus sit, ἄρτος, σῖτος (It. pane; Fr. pain; Hisp. pan; Germ. das Brod; Angl. bread, a loaf).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Quadra

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Pannīfex

Pannīfex facit Pannum ē Lānā.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pannus

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Pannus

PANNUS, i, m. 2. -Pannus (idem quod τὸ πῆνος et Dorice πᾶνος textum) est textum, ex quo vestes fiunt, item ipsa vestis, ὓφασμα (It. panno, drappo, veste; Fr. morceaux d'étoffe, habit; Hisp. pano, trapajo, vestido; Germ. das Stück Tuch, das Kleid; Angl. cloth, garb, drapery, a garment)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Linteum, Pannīfex, Trāma

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Equīle

Pāpiliō

PĀPĬLĬO, ōnis, m. 3. Ratione habita etymi, nonnullis videtur esse a Graeca voce ἠπίλιος, praemissa littera π, et Dorice conversa η in α, quae vox idem significat. Aristot. Hist. an. 8. 27. Ὁ ἠπίλιος ὐ περὶ τὸν λίχνον πετόμενος. Cf. Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (65). Papilio luminibus accensis advolitans.
— Ceterum papilio est insectum alatum luminibus accensis advolitans, ignavum et inhonoratum, apibus inimicum, cerasque earum depascens, et excrementa relinquens quibus teredines gignuntur: fila etiam araneosa, quacumque incessit, alarum maxime lanugine obtexens. Ita Plin. 11. Hist. nat. 19. 21. (65). Adde eumd. 21. ibid. 14. 47. (81). et 28. ibid. 10. 45. (162). ubi addit, cornicula his ante oculos ignava praetendi. De his loquitur etiam Colum. 9. R. R. 14. 8., item Pallad. 4. R. R. 15. sub fin., ψυχή (It. farfalla, parpaglione; Fr. papillon; Hisp. moriposa; Germ. d. Schmetterling, Zwiefalter, Sommervogel; Angl. a butterfly). I.) Proprie et quidem ¶ 1. Stricto sensu. Ovid. 15. Met. 376. Quaeque solent canis frondes intexere filis Agrestes tineae (res observata colonis) Ferali mutant cum papilione figuram. feralem dicit, quia, ut est apud Plin. 28. Hist. nat. 10. 45. (162)., inter mala medicamenta, h. e. inter venena numeratur. ¶ 2. Latiori sensu dicitur et de aliis volantium insectorum generibus. Plin. 11. Hist. nat. 32. 37. (112). Eruca araneo accreta, quam chrysallidem appellant; rupto deinde cortice volat papilio. et ibid. 23. 27. (77). Bombycas et in Coo insula nasci traduntur: fieri autem primo papiliones parvos nudosque, etc. II.) Translate est militare tentorium, padiglione, tenda da campo,σκήνωμα, quia expansa vela habet ad similitudinem alarum papilionis. Isid. 15. Orig. 10. Papiliones vocantur a similitudine parvi animalis

volantis, quod maxime abundat florentibus malvis. Hae sunt aviculae, quae lumine accenso conveniunt et circumvolitantes ab igne proximo interire coguntur. Hygin. Gromat. p. 1. col. 1. Papilioni dantur pedes X. Schelius haec habet: Forma papilionis fuit plerumque quadrata: hoc nomen illi datum fuit, quod binis a fronte et a tergo pellibus, in medio ad exitum apertis et divisis, in modum quatuor alarum tegerentur. Lamprid. Alex. Sev. 51. In procinctu, atque in expeditionibus, apertis papilionibus prandit atque coenavit. Adde 61. Spartian. Pescenn. 11. In omni expeditione ante omnes militarem cibum sumpsit ante papilionem. Trebell. in XXX. Tyrann. 16. de Herode. Homo Graecae luxuriae, cui erant sigillata tentoria et aurati papiliones et omnia Persica. — Si discrimen est inter papiliones et tentoria, fortasse est, quod illi minoris molis et apparatus sint. Tertull. ad Martyr. 3. Nemo miles ad bellum cum deliciis venit, nec de cubiculo ad aciem procedit, sed de papilionibus expeditis et substrictis etc. — Non modo milites, sed etiam Fratres Arvales utebantur papilionibus, dum in luco deae Diae sacrificium eidem faciebant. Inscript. apud Marin. Frat. Arv. n. 41. PROMAGISTER PRAETEXTAM DEPOSVIT ET IN PAPILIONE SVO REVERSVS etc. Hoc actum est Romae ann. a Chr. n. CCXVIII. imperante Elagabalo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnsectum, Tentōrium

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Pariēs

PĂRĬES, ĕtis, m. 3. — Paries est murus domum, aliudve privatum aedificium ambiens et sustinens. Differt a muro qui τοῖχος, τό. nam hic est fere publicus et urbem cingens. De parietum generibus et struendi ratione vide sis multa in Vitruv. 2. 8. Graece τεῖχος, ὑ (It. parete, muro; Fr. mur, muraille; Hisp. muro, muralla, pared; Germ. die Wand; Angl. the wall off a house or other private building).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fenestra, Mūrālis, Mūrārius, Mūrus, Parietārius

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Patagium

PĂTĂGĬUM, ĭi, n. 2. παταγεῖον. - Patagium est id quod ornatus causa in muliebri veste circa collum, seu super scapulas addebatur, ut clavus in virili, collaretto, pistagna

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Patina

Patina, -ae, f. 1. - Patina est vasis genus, quo utebantur ad condiendos et coquendos pisces et alia.
A patulo, seu pateo ducit Varro 5. L. L. 120. Müll. Alii a πατάνη, quod idem ferme significat. Vulgo confundunt cum lance, et definiunt vasis genus, quo dapes elixae et jurulentae in mensam feruntur. Atqui lanx Graece est πίναξ, patina vero λοπάς: deinde lancibus et cibi simplices apponebantur, ut carnes assae, fructus et similia; patinis vero id factum nusquam legas, ut bene adversus Guilandinum observat Scaliger, sed iis ad condiendos coquendosque pisces et alia utebantur. Itaque ut λοπάδες, ita patinae quoque operculum habebant (It. tegame; Fr. plat, poêle, poissonnière; Hisp. plato, sarten, casuela; Germ. e. Schüssel, Casserolle, Pfanne; Angl. a dish, plate, porringer, pot, pan, patine).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Figulus

Pecten

PECTEN, ĭnis, m. 3. a pecto, est instrumentum comatorium densis dentibus instructum ad capillos explicandos, κτείς, κτενός (It. pettine; Fr. peigne pour le cheveux; Hisp. payne; Germ. d. Kamm; Angl. a comb).

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Pellicium

Pellicĭum, īi, n. 2. absolute, substantivorum more, est vestis pellicia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pellicius, Pelliō, Pellis

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Pellicius

PELLĬCĬUS vel pelliceus, a, um, adject. di pelle, σπάτειος, ex pelle factus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pellicium, Perliō, Pellis

Balliō

PELLĬO, ōnis, m. 3. - qui pelles perficit, et varia ex iis opera facit: et praecipue tentoria militum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pellicium, Pellicius, Pellis

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Pellis

PELLIS, is, f. 3. — Pellis est operimentum corporis animalium; δέρμα (It. pelle, cuojo, cute; Fr. peau; Hisp. cuero, piel ó pettejo; Germ. das Fell, die Haut eines Thieres; Angl. the skin or hide of a beast, the fell or pelt).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pellicium, Pellicius, Pelliō

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Pēlvis

PELVIS vel peluis, is, f. 3. — Pelvis est vas aquarium variis rebus perluendis aptum, ut Non. p. 543. 25. Merc. definit, λεκάνη (It. conca, catino; Fr. bassin, chaudron; Hisp. fuente; Germ. die Schüssel, d. Becken, d. Wasserbecken, Waschbecken; Angl. a vessel for washing the feet, a basin, laver).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Penus

PĔNUS, us, m. et f. 4., et penus, i, m. et f. et penum, i, n. 2., et penus pĕnōris, n. 3. et penu, us, n. Generatim sunt res necessariae ad victum hominum quotidianum, quae ad futuri temporis usum annuum servantur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Penuārius

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Pērō

PĒRO, ōnis, m. 3. It. borzacchino, stivaletto, Gr. ἐμβάς, genus calceamenti rustici, praealti ex corio crudo, quod adversus imbres, nives et frigora commodum est: ejus etymon videtur esse a pera, quicum convenit et quoad materiam et quoad formam: hoc prisci Latini in bello usi sunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Pēs

PES, pĕdis, m. 3. ejusdem thematis ac Graeca vox idem significans ποῦς, ποδός, est extrema et infima pars corporis, qua animal insistit et ingreditur
(It. piede; Fr. pied de l' homme et des animaux; Hisp. pie; Germ. der Fuss bei Thieren und Menschen; Angl. a foot).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Allex, Calcāneum, Calceus, Calcō, Caliga, Pediculus, Pērō, Solea, Vola

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Picō

PĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pix). — Picare est pice linire, πιττόω (It. impegolare, impeciare; Fr. enduire de poix, poisser, goudronner; Hisp. embrear, empegar, baňar con pez; Germ. mit. Pech geschmieren, verpichen, theeren; Angl. to pitch, daub or lay over with pitch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pix

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Pīlum

PĪLUM, i, n. 2. - Pilum est pistillum, instrumentum, quo quippiam mortario teritur, ὕπερον
(It. pestello; Fr. pilon; Hisp. mano de mortero; Germ. der Stengel zum Stampfen, die Mörserkeule; Angl. a pestle or poundre, to bray any thing in a mortar with).

I.) Proprie.

II.) Translate, pilum, πῖλος, fuit telum missile Romanum, cujus hastile erat quinque pedum et semis, et ferrum trigonali figura novem unciarum. Generaliter tamen pila tela Romana sunt, sicut gaesa Gallorum, et sarissae Macedonum. — Polybii aetate hastile ligneum trium cubitorum fuit, ferro ejusdem longitudinis ita praefixum, ut ferrum in medio hastili inciperet.

— Muralia pila sunt quae in hostes e muris jaciuntur.

— Pilum praepilatum.

— Pilum alicui injicere est impedimentum afferre et quasi injecto pilo morari.

— NB. Sunt qui putant pilum significare etiam pilum seu columnam structilem, pilastro, ex illo Liv. 1. 26. Spolia Curiatiorum fixa eo loco, qui nunc Pila Horatia appellatur. et mox. Modo inter illa pila et spolia hostium. et Propert. 3. 2. 7. Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila. Porro Dionys. Halic. l. 3. Στυλὶς, inquit, Ὁρατία καλουμένη πίλα. h. e. columella appellata Pila Horatia. Sed haec rem non conficiunt. Nam pila Horatia commode intelliguntur arma Horatiorum seu Horatii pilati: quod de
loco Propertii affirmant Passerat. et Brouchusius. Dionys. vero hoc dicit, columellam illam sic vocatam fuisse, quia Horatia arma olim habuit imposita.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pistillus

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Pincerna

PINCERNA, ae, m. 1. οἰνοχόος, pocillator, servus a cyatho, a potione, minister vini: a πίνειν κίρνα ad bibendum misce, vel potius ab ἐπικέρνης, quod ab ἐπικεράννυμι admisceo.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Pistillus

PISTILLUS, i, m. 2. pestello, ὕπερος, pilum, h. e. instrumentum, quo quippiam in mortario teritur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mortārium, Pīlum

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Plicō

PLĬCO, cas, cātum, et cĭtum, care, a. 1. πλέκω. Praeter. plicui et plicavi — Plicare est flectere, complicare, contrahere.

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Pōculum

PŌCŬLUM, i, n. 2. — Poculum, quod cum Gr. πόω, πίνω jungitur, est vas, quo bibitur, ποτήριον, ποτήρ (It. vaso da bere, tazzu, bicchiere, gotto; Fr. vase à boire, coupe; Hisp. vaso de beber; Germ. d. Trinkengeschirr, der Becker; Angl. a cup, drinking pot or bowl, beaker).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Polenta

PŎLENTA, ae, f. 1. Dicitur et Polentum, i, n. 2. Coel. Aurel. 3. Tard. 2. ante med. Ut lentiscum, rosa, vel polentum infusum. Adde Macrob. loc. infra cit. sub d. — Polenta (fortasse a πάλη pollen), polenta, ἄλφιτον πεφυρμένον, μάζα, cibus vilissimus ex farina hordeacea tosta, proprius tenuiter viventium. Fiebat autem a Graecis hac ratione. Perfusum aqua hordeum siccabant nocte una, postero die frigebant, deinde molis frangebant, servabantque in multos dies: quum vero uti vellent, partem illius farinae aqua aspergebant, et torrebant in sartagine.

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Pōtiō

PŌTĬO, ōnis, f. 3. bevanda, pozione, πόμα, πόσις, actus bibendi, et ipsa res, quae bibitur, potus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Prēlum

PRĒLUM, i, n. 2. Ducunt a premo, quasi contract. a premulum. Alii a praeluo, et per diphthongum praelum scribunt: sed haec videtur nimis longe petita notatio.
— Ceterum prelum est instrumentum, quo uva, oliva, aliudve quid comprimitur ad succum exprimendum, vel ad aliquid aequum lucidumque reddendum, πιεστήρ (It. torchio, strettojo; Fr. presse, pressoir; Hisp. prensa; Germ. d. Weintrauben-, Oelpresse, Kelter, Presse; Angl. a press, machine for pressing). — a) Saepissime de instrumento, quo uva, oliva, etc. comprimitur. Hoc sensu differt a torculari ut a toto pars: nam torcular est tota machina, prelum trabs, quae demissa comprimit: tametsi interdum promiscue ponuntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Torcular

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Prīmō

PRĪMO, adverb. (primus) principio, primo loco, prima specie, primum, primiter, πρῶτον (It. alla prima, primieramente, in prima; Fr. d'abord, en commençant, en premier lieu; Hisp. incontinente, al instante, al principio, primeramente; Germ. zuerst, anfangs; Angl. at the first, at first, in the first place, first of all).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Prōmus Condus

Promus: cellarius: is, qui victum familiae ex cella penaria promit: qui praeest cibariis promendis. Differt a condo; nam condus est, qui penora in cellam penariam recondit. Ceterum haec nomina conjungi saepe solent, quia duo haec officia fere ab eodem administrabantur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vīctus

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Prōpāgō

Propagare est arborem, depresso in terram ramo, renovare et multiplicare, ut in voce sequenti dicetur, παραφύω (It. propagginare; Fr. propager par bouture; Hisp. propagar por acodo; Germ. fortpflanzen; Angl. to propagate by layers).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Propīnō

PRŎPĪNO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
— Propinare est praebibere, seu praegustato leviter vino poculum alteri offerre, προπίνω (It. propinare, far brindisi, invitar a bere; Fr. boire le prémier, engager à boire; Hisp. beber primero, coacidar á beber; Germ. zutrinken; Angl. to drink to one, drink one's healt).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Prūniceps

Forceps, idem ac forfex, πυράγρα, est instrumentum fabrum ferrariorum, chirurgorum, aliorumque, ad aliquid capiendum retinendumque.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Pūrus

PŪRUS, a, um, adject. — Purus dicitur et est qui nihil sordidum, aut alienum admixtum habet, mundus, integer, liquidus, καθαρός, ἐγνός (It. netto, mondo, puro, schietto, pretto; Fr. sans tache, sans souillure, sans mélange, pur; Hisp. puro, libre y exento de toda mezcla, acendrado; Germ. rein, d. h. oh ne irgend eine andere befleckende, fremdartige Beimischung; Angl. pure, clean, fine, neat, clear).

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Quālus

h. e. genus vasis viminei, metae inversae similis, per quod vinum guttatim defluit, quum calcatur uva, reliqua vero materia exire prohibetur. Sed et aliis usibus inservit.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Radius

RĂDĬUS, ĭi, m. 2. -Radius est bacillus seu virga (It. verga, bacchetta; Fr. baguette, piquet; Hisp. vara, bagueta, piquete; Germ. d. Stab, Stock, Stecken; Angl. a vod or staff used by mathematicians).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim -

a. De ramis vallorum.
b. Virgan significat etiam in illo Plin. 10. Hist. nat. 42. 58. (117). de psittaco. Caput quum loqui discit, ferreo verberatur radio: non sentit aliter ictus. et Auson. epist. 25. 24. In numerum quoties radiis ferientibus ictae Respondent dociles modulato verbere pelves. -

a. Est etiam hostorium, seu baculum, quo aequatur cumulus modii, rasiera, ἀπομάκτρα. Quidam lexicographi afferunt haec verba Plauti, quae ego apud hunc ne in Suppositis quidem invenire potui: Dii deaeque omnes tantam nobis laetitiam, tot gaudia sine radio cumulent.

¶ 2.Speciatim est bacillus seu virga mensorum, mathematicorum, astronomorum, ad metiendum et figuras lineasque in pulvere deformandas.

¶ 3. Hinc radius dicitur linea, quae a centro circuli ad circumferentiam ducitur.

¶ 4. Item speciatim, dicuntur etiam radii regulae in rotis, quae hinc modiolo, illinc canthis seu absidi inseruntur, razzi della ruota, razze, κνῆμαι, κνημίαι.

¶ 5. Praeterea radius est instrumentum textorium, quo subtemen stamini inseritur; ita dictum, quod utrinque in acutum desinit.

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Rādula

RĀDŬLA, ae, f. 1. raschiatojo, κνηστήριον, instrumentum, quo aliquid ex aliqua re raditur, cujusmodi est illud, quo vetus pix e doliis raditur atque educitur, ut deinde iterum picentur ad futuram vindemiam.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Relinō

RĔLĬNO, lĭnis, lēvi, lĭtum, lĭnere, a. 3.
(re et lino) aprire, ἀποχρίω, quod oblitum obturatumque erat, aperio. Solebant enim dolia, ne quid vaporis exhalaret, quam accuratissime oblini. Unde quum aperirentur, dicebantur relini, soluta nimirum argilla, qua erant oblita.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Rhombus

RHOMBOS, Rhombus et Rumbus, i, m. 2. ῥόμβος: a ῥέμβω, circumago. I.) Proprie et speciatim ita primo dictus est fusus, in quem fila mulieres glomerant, cujus, quum plenus est, decrescente versus utrumque extremum crassitie, verticalis ejusdem sectio per axem instituta exhibet eam figuram, quae rhombus a mathematicis dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Girgillus

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Ridica

RIDICA, ae, f. 1. - Ridica, It. steccone, palanca, Gr. χάραξ, ἄγρεμον, est genus pedamenti sustinendis vitibus, ex talea crassa, non integra, sed fissa, ita ut ex una fiant plures. Itaque differt a palo, qui integer est et rotundus, ridica fissa et angulosa.

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Rutābulum

RŬTĀBŬLUM vel Rotabulum, i, n. 2. (ruo). I.) Est instrumentum, quo rustici in proruendo igne, panis coquendi gratia, utuntur

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Salīnum

SĂLĪNUM, i, n. 2. (salinus, a, um) - Salinum, ἐλοδοχεῖον, saliera, vas, in quo sal reponitur, tum ad mensae usum, tum ad sacras oblationes.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Sandalium

SANDĂLĬUM, ĭi, n. 2. - Sandalium, σανδάλιον, sandalo, pianella, pantofola, genus calceamenti muliebris altioris, elegantis, interdum etiam aurei, ansulis post talos adstricti.

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Sāpō

SĀPO, ōnis, m. 3. Germ. seife, et
Angl. soap. - Sapo est smegmatis genus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Smēgma

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Sarciō

SARCĬO, sarcis, sarsi, sartum, sarcire, a.
4. - Sarcio est integrum facio, h. e. quae rupta sunt, quassa, scissa, reficio, restituo, reparo, resarcio, ῥάπτω, ἀνασκευάζω (It. cucire, rappezzare, rattoppare, racconciare, rifare; Fr. raccommoder, ravauder, rapiécer; Hisp. remendar, poner remendios, zucir;Germ. etw. Beschädigtes ausbessern, zurechtmachen, wiederherstellen, flicken; Angl. to botch, mend, patch, piece, repair).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sartor, Sartrīx

Sarmentum

SARMENTUM, i, n. 2. (sarpo) virga, ramus tenuis supervacuus, a vite abscissus vel abscindendus, et igni accendendo aptus, sermento, potatura, ramo verde o secco tagliato, κλῆμα, φρύγανον.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Sartāgō

SARTĀGO, gĭnis, f. 3. It. padella, Gr. τήγανον, vas culinarium, in quo cibi friguntur: vel aliud quippiam liquefit, aut torretur.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Sartor

SARTOR, ōris, m. 3. - Sartor, a sarcio, est qui sarcit, vel resarcit, sarcinator.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sarciō, Sartrīx

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Sartrīx

SARTRIX, trīcis, f. 3. Etiam sertrix apud Bedam de orthogr. p. 288. 29. Keil. - Sartrix est, quae sarcit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sarciō, Sartor

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Scalprum

SCALPRUM, i, n. et scalper, ri, m. 2. (scalpo).
- Scalprum est ferramentum, quo aliquid inciditur. Varii hoc artifices utuntur, sutores, lapicidae, agricolae, chirurgi etc., σμίλη, κολαπτήρ.
¶ 1. Generatim. Comment. Sedul. in Eutych. in Anecd. Helv. p. 19. 22. Hag. Notandum, quod quasdam litteras aut syllabas in quibusdam derivationibus natura vel detrahit vel addit: detrahit quidem ut ab invideo invidus; addit vero ut scalprum pro scalpum. ¶ 2. Speciatim dicitur de scalpro sutorum, It. coltello, falcetto da calzolajo. Horat. 2. Sat. 3. 106. Si scalpra et formas non sutor (emat), nautica vela Aversus mercaturis, delirus et amens Undique dicatur.

¶ 3. Item lapicidarum, scarpello. Liv. 27. 49. Elephanti ab ipsis rectoribus interfecti. fabrile scalprum cum malleo habebant: id, ubi saevire belluae coeperant, magister inter aures positum quanto maximo poterat ictu adigebat.

¶ 4. Item agricolarum, falciuola, falcino. Plin. 17. Hist. nat. 16. 26. (119). Cato oleam ficumque sic inseri jussit: cortices scalpro excidi quattuor digitorum longitudine. Colum. 4. R. R. 25. scalprum vocat eam partem falcis vinitoriae, quae a flexu procurrit: qua utuntur, quum allevare quid volunt. Pallad. 3. R. R. 25. ante med. Vermes si plures circa arborem sunt, aereo scalpro semel rasi etc.

¶ 5. Item chirurgorum, It. lancetta, pro quo scalpellum saepius usurpatur. Cels. 8. 4. Scalpro deradere. et ibid. circa med. Ad manum scalprumque venire. et ibid. Scalpro plane excidere. Marcell. Empir. c. 12. p. 101. Scalprum medicinale recidit dentem, qua cavatus est. Cels. 8. 3. Tunc excisorius scalper ab altero

foramine ad alterum malleolo adactus, id quod inter utrumque medium est, excidit. et ibid. 4. a med. Scalper ad rimam agendus. V. SCALPELLUM.

¶ 6. Item de cultello, quo caeditur calamus scribendi causa, temperatojo, temperino. Tac. 5. Ann. 8. P. Vitellius, petito per speciem studiorum scalpro, levem ictum venis intulit. Sueton. Vitell. 2. Scalpro librario venas sibi incidit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferrāmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Vītor

Scobis

SCŎBIS et scobs, is, m. et saepius f. 3. (scabo)
- Scobis est id quod ab aliqua materia minutissimum decidit, dum lima aut scobina raditur, vel serra secatur, vel terebra perforatur, vel aliquo corpore atteritur, ῥίνημα (It. roditura, segatura, limatura; Fr. limaille, sciure, râpure, râclure, scories; Hisp. raedura, rasura, limadura; Germ. Feilstaub, Sägespäne, Hammerschlag; Angl. reaping, sawdust, sawing, scrapings, filings).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serra

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Scōpa

Scopa, scopae, f., scopae ex multis virgis constant, sunt instrumentum, quo verrimus et sordes cumulando purgamus, κόρος, κάλλυντρον, σάρωθρον (It. scopa, granata; Fr. balai; Hisp. escoba; Germ. d. Besen; Angl. a broom, besom, brush).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Scutella

SCŬTELLA, ae, f. 1. - Scutella ¶ 1. Est genus vasis concavi rotundi, quo minutal ex carne vel oleribus in mensam, aut potius pocula in convivas distribuenda exhibentur, It. scodella o vassojo, Gr. πινακίσκος.
¶ 2. Scutellae etiam dicuntur patellae, quae vasis supponuntur, et ea sustinent, It. sottocoppe.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carō, Convīva, Mēnsa

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Secūris

SĔCŪRIS, is, f. 3. - Securis est ferramentum lata acie ad modum hirundininae caudae, cujus usus lignis caedendis, cervici amputandae, item in proeliis: a seco, as, vel acuo, is; alii tamen volunt esse a semi, dimidium, et curis, hasta: (quamvis prima in semi longa sit, in curis brevis) quia, ut ait Isid. 19. Orig. 19. a med., ex una parte acuta est, ex altera fossoria; quod si sit utrinque acuta, bipennis dicitur (V. BIPENNIS): vel quia manubrium habet dimidio brevius, quam hasta; alii a voce Persica, quae Graece est σάγαρις, oriri putant. De varia securis forma, videsis A. Rich. op. cit.ad h. v.: Graece est πέλεκυς (It. mannaja, scure, azza; Fr. hache, cognée à tranchant large; Hisp. segur, hacha; Germ. das Beil, die Art; Angl. an axe or hatchet).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ascia, Ferrāmentum, Lignum, Manubrium

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Sedeō

SĔDĔO, sĕdes, sēdi, sessum, sĕdere, 2. - Sedeo duo diversa, quamvis affinia, significat; scilicet

A. Est in aliquo loco natibus insisto, assideo, consideo, κάθημαι (It. sedere, star a sedere; Fr. s' asseoir, être assis, siéger; Hisp. sentarse, estar sentado; Germ. sitzen; Angl. to sit, sit down),

B. Est etiam manere, cessare, otiosum esse (It. fermarsi, rimanere, star a sedere, star ozioso; Fr. s'arrêter, rester, séjourner, demeurer, stationner, se tenir, demeurer oisif, être dans l' inaction; Hisp. pararse, permanecer, quedar, morar ocioso;Germ. an e. Orte verharren, verweilen, verbleiben, ruhig, unthätig dasitzen; Angl. to stay, remain, continue, sit still, be idle, remain inactive, loiter, do nothing).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Assideō, Sedīle

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Sedīle

SĚDĪLE, is, n. 3. (sedeo) sedes, scamnum, seggio, seggia, sedia, sedile, panca, ἕδρα.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sedeō

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Sēparō

SĒPĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (se et paro)
— Separo est sejungo, divido, secerno, discludo, distermino, distraho, χωρίζω, ἀφορίζω (It. disgiungere, sceverare, separare; Fr. séparer, disjoindre, désunir, diviser; Hisp. separardividir, desunir, apartar; Germ. absondern, trennen; Angl. to sever, separate, part, disjoin).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēsecō, Excernō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī

Sequor

SĔQUOR, sĕquēris, sĕquūtus vel sĕcūtus sum, sĕqui, dep. 3. — Sequor est cum aliquo praecedente ire, pone ambulare, consectari, comitari, ἕπομαι (It. andare, tenere o venir dietro, sequitare, seguire; Fr. suivre, accompagner, aller après; Hisp. seguir, acompaňar, ir detras de alguno; Germ. folgen, nachfolgen, begleiten; Angl. to go or come after, walk behind, follow).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Exsequor, Īnsequor, Prōsequor

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Serra

SERRA, ae, f. 1. - Serra est instrumentum dentatum, quo ligna et lapides secantur, πρὶων
(It. sega; Fr. scie; Hisp. sierra; Germ. säge; Angl. saw).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignum, Scobis, Serrō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Serrō

SERRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (serro) Part. Serrans; Serratus et Serrandus. — Serro est serra seco πρίζω (It. segare; Fr. scier; Hisp. segar;Germ. sägen; Angl. to saw, cleave).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serra

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Siccō

SICCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (siccus)
— Sicco est siccum reddo, arefacio, ξηραίνω, ἄζω
(It. asciugare, seccare; Fr. faire sécher, sécher, rendre sec, desécher; Hisp. secar, enxugar; Germ. trocken machen, trocknen, austrocknen; Angl. to dry, make dry, siccate)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstergeō, Lāridum

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Papyrus

Sinistra

Sinistra, ae, f. 1. manus sinistra, manus laeva.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dextera, Laevus, Manus, Sinister

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Siphō

SĪPHO, siphon vel sipo, ōnis, m. 3. (σίφων)
— Sipho est tubus, fistula, canalis, per quem aqua fluit et derivatur aut arte in altum emittitur (It. cannone, doccione, sifone, canale; Fr. tuyau, tube, siphon; Hisp. tubo, caňon, cantimplora; Germ. e. Röhre; Angl. a tube or pipe, a siphon).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Smēgma

SMEGMA vel zmegma ătis, n. 3. (σμῆγμα)
— Smegma est omne medicamentum, quod valet ad emaculandum et abstergendum: a σμήχω, abstergeo, It. medicamento astersivo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sāpō

Solea

SŎLĔA, ae, f. 1. (solum) — Solea est genus plani calceamenti, quo solum pedis tantummodo subtegitur, ansulis in superiore parte coeuntibus revinctum, σάνδαλον, ὑπόδημα, ἐμβάδιον, κρηπίς. - Ima pars pedis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calceāmentum, Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Equīle

Sordidō

SORDĬDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sordidus)
Part. Sordidatus II. et in fin. — Sordido est sordidum facio, foedo, ῥυπαίνω (It. sporcare, imbrattare; Fr. salir, souiller; Hisp. ensuciar, manchar, emporcar; Germ. beschmuzen, voll Schmuz machen; Angl. to foul, make dirty or nasty).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sordidus

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Specus

SPĔCUS, us, m. — Specus est cavitas montis, rupes cavata, antrum, spelunca, σπέος, ἄντρον (It. spelonca, antro, caverna, grotta, speco; Fr. caverne, antre, grotte; Hisp. espelunca, antro, gruta; Germ. eine Höhle, Grotte, Kluft; Angl. a cave, cavern, den, grotto).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Stāmen

STĀMEN, mĭnis, n. 3. Vox a Graeco στήμων, Dorice στάμων, ejusdem significationis. — Stamen est lanae pars longior et nervosior, quae pectendo separata a breviore, netur in filum, quod validum et bene tortum, ordiendae telae principium est: cui subtemine transversim intertexto, tela fit, στήμων (It. ordito, stame, filo; Fr. ourdissure; Hisp. estambre, urdidura, hilo; Germ. d. Zettel, Anzetteln, Kette;Angl. yarn, spun wool).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carmen 2, Carminō, Trāma

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Textūra

Sternō

STERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. - 1) sternere est tegere, operire, coprire spargendo o stendendo, quia sternendo fit, ut id, supra quod aliquid sternimus, tegamus: occurrit autem absolute vel addito Ablat. rei, quo quid sternitur 2) Sterno est humi spargo, aut expando, prosterno, substerno, στορέω, στρώννυμι (It. stendere per terra, distendere, spargere; Fr. étendre, poser, mettre dessus; Hisp. extender, posar, meter sobre; Germ. aus –, hinbreiten, aus –, hinstrecken; Angl. to spread, scatter, strew).

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Strūctor

STRUCTOR, ōris, m. 3. (struo) universim qui struit, speciatim vero ¶ 1. Est faber muralis, architectus, It. costruttore, muratore, architetto. ¶ 2. Dicitur etiam de eo, qui convivium curat, fercula docte disponit et mensam exstruit, cibos carpit, It. scalco, siniscalco, trinciante, Gr. τραπεζοποιός. ¶ 3. Structor capillaturae, qui struit et ordine componit comam, It. parrucchiere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Convīvium, Ferculum, Mēnsa

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Struēs

STRŬES, strŭis, f. 3. (struo) — Strues est acervus, congeries rerum, quarum aliae super alias cumulatae sunt, θεσμός, θήμων, σωρός (It. catasta, mucchio, stipa, monte; Fr. amas, tas, monceau; Hisp. monton, congerie; Germ. ein Haufen zusammen gelegter od. über einander liegender Dinge; Angl. a heap or pile of many things together).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Stuppa

STUPPA vel stupa, ae, f. 1. — Stuppa est proprie linum impolitum, a Graecis Doriis ita appellatum. Hinc Gloss. Gr. Lat. Καννάβις, stuppa.
(It. stoppa; Fr. étoupe; Hisp. estopa; Germ. Werg, Heede; Angl. tow, hards).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Līnum

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Sūbula

SŪBŬLA, ae, f. 1. — Subula videtur esse a suo, ut fabula a for, fibula a figo etc., et significat ferramentum subtile oblongum, peracuta acie instructum: quale est, quo cerdones corium perforant suendi causa, It. lesina, subbia, Gr. περόνη, ὑπήτιον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Corium, Ferrāmentum, Suō

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Sūcus

SŪCUS vel succus, i, m. 2. — Sucus est humor tam in animalium quam in plantarum corporibus, quo illa aluntur. Intelligitur autem humor aliquid habens crassitiei aut lentitudinis; nam purus liquor, qualis est aquae, sucus non est. Graece est χυμός (It. sugo o suco, umore; Fr. suc, sève; Hisp. suco, jugo; Germ. der Saft; Angl. juice, moisture, sap).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Exprimō

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Suō

SŬO, sŭis, sŭi, sūtum, sŭere, a. 3. — Suo est acu et filo vel fune aut nervis duarum rerum oras connecto, consuo, ῥάπτω
(It. cucire; Fr. coudre; Hisp. coser; Germ. nähen; Angl. to sew or stitch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acus, Fīlum, Sūbula, Sūtor, Sūtūra

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea

Supernē

SŬPERNĒ, adverb. et praepos. (supernus) Postrema syllaba longa est: sed corripitur, ut inferne, a Lucret., ubi tamen alii leg. superna:item
ab Horat. et Prudent. V. APPRIMA. Cf. Neue, Formenl. 2. 518. ¶ 1. Superne, qua adverbium — a) Est desuper, de parte superiore, di sopra. Virg. 6. AEn. 658. unde superne Plurimus Eridani per silvam labitur amnis. Adde Horat. Art. P. 4. Liv. 1. 25. Male sustinenti arma gladium superne jugulo defigit. — b) Ponitur etiam pro supra, in parte superiore. Plin. 33. Hist. nat. 6. 31. (95). Argentum superne innatat, ut oleum aquis. — c) Item pro sussum. Plin. 19. Hist. nat. 5. 25. (76). Solum enim hoc genus superne tendit, non, ut cetera, in terram. — Peccare superne apud Horat. 2. Sat. 7. 64. est equitare amasium suum, quod de femina dicitur, quae eo Veneris schemate utitur, de quo Boccaccio Giorn. 9. nov. 3. Ita Furlanetto. V. Interpretes et voc. PENDULUS. ¶ 2. Superne, qua praepositio, est supra, et construitur cum Accus. Caes. German. Phoen. 456. (ex Grot. conject.). Cui cauda superne Centaurum lucet.

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Sūtor

SŪTOR, ōris, m. 3. (suo) qui calceos suit, ῥάπτης (It. calzolaio, ciabattino; Fr. cordonnier; Hisp. zapatero; Germ. Flickschuster; Angl. a shoemaker, cobler).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calceāmentum, Calceus, Suō, Sūtōrius

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Sūtōrius

SŪTŌRĬUS, a, um, adject. (sutor) ad sutorem pertinens, It. da calzolajo o ciabattino, Gr. ῥαπτικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calceāmentum, Calceus, Sūtor

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor

Sūtūra

SŪTŪRA, ae, f. 1. (suo) actus suendi et ipse locus, ubi duo quaedam suta sunt, ῥαφή (It. cucitura, commessura; Fr. couture; Hisp. costura;Germ. das Zusammennähen; Angl. a sewing or stitching, a seam).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Suō

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Tabernāculum

TĂBERNĀCŬLUM et per syncop. tabernaclum, i, n. 2. (taberna) subitarium tectum, frondibus aut stragulis opertum, adversus solis et aeris injurias: qualia sunt quae in castris subinde excitantur et modo huc modo illuc transferuntur, σκήνωμα (It. trabacca, tenda, padiglione; Fr. tente; Hisp. tienda; Germ. das Zelt, die Hütte; Angl. a tent, pavillon).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Tapēs

TĂPES, ētis, m., saepius tapete, is, n. 3. et tapetum, i, n. 2. (τάπης) Alia forma est tapeta, ae, f. 1.
— Tapes est vestis stragula, fere villosa et variis coloribus et figuris picta, qua parietes, mensae lecti, pavimenta, equi sternuntur, τάπης, τάπις
(It. tappeto; Fr. tapis, tapisserie; Hisp. tapiz, tapete, cubierta; Germ. der Teppich; Angl. carpet, cover).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Tēmētum

TĒMĒTUM, i, n. 1. - Temetum est vinum.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Tentōrium

Tentorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, proprie velum funibus tensum, papilio extensis velis contra solem caelique injurias excitatus; quo milites praecipue in expeditionibus uti solent, cui opponitur tabernaculum,quod ligneum erat, σκηνή, σκήνημα (It. tenda,
padiglione; Fr. tente; Hisp. tienda; Germ. das
Zelt; Angl. tent).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāpiliō, Tendō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Castra

Textor

TEXTOR, ōris, m. 3. (texo) qui texit, ὑφάντης (It. tessitore, tesseragnolo, testore; Fr. tisserand; Hisp. texedor; Germ. e. Weber; Angl. a weaver, plaiter).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Textrīnus

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Textrīnus

TEXTRĪNUS, a, um, adject. (textor) ad texendum pertinens.

— Hinc absolute, substantivorum more Textrina, ae, f. 1.

¶ 1. Proprie est ars et officina textoria, ἱστουργεῖον.

¶ 2. Tropice ipsum opus, quod in textrina fit.

Textrinum, i, n. 2.

¶ 1. Proprie est ars et officina textoria, textrina.

¶ 2. Tropice est navale, ubi texuntur naves, arsenale, ναυπῆγον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Textor

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Textūra

TEXTŪRA, ae, f. 1. (texo) actus texendi, tessitura, ὕφασις.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trāma

Thēca

THĒCA, ae, f. 1. (θήκη) Ad scriptionem quod attinet, Apul. De diphth. 27. thaecam diphthongo ae, ut alia, quae Graece ε pruductum habent, scribi tradit, nullo tamen auctoris loco adlato.
— Theca est repositorium, vagina, loculus, in quo aliquid recondimus (It. borsa, guaina, astuccio, fodero; Fr. enveloppe, étui, gaîne, fourreau; Hisp. carpeta, estuche, vayna, palillero; Germ. Hülle, Futteral, Decke, Scheide; Angl. a case, sheath, box): a θέω, pono.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calamāria Thēca, Chīrothēca

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Mīles

Thōrāx

THŌRAX, ācis, m. 3. (θώραξ) pectus, totum illud corporis spatium, quod duodecim costis utrinque circumscribitur et pertinet anteriore quidem parte ad pectorale os et saeptum transversum, declinat vero posteriore ad spinam duodecim vertebris circumscriptam (It. petto, torace, imbusto; Fr. poitrine, thorax; Hisp. pecho, torax; Germ. die Brust; Angl. the thorax, breast, chest).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Mīles

Tībiālia

TĪBĬĀLIS, e, adject. (tibia) ad tibiam, qua est instrumentum musicum, pertinens. Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (168). Plin. 16. Hist. nat. 36. 66. (168). Arundo tibialis calami, quam auleticon dicebant. h. e. faciendis tibiis idonei. Sidon. 9. Ep. 13. in carm. 2. a med. Date ravulos choraulas, Quibus antra per palati Crepulis reflanda buccis Gemit aura tibialis. — Hinc Tibiale, is, n. 3. absolute, substantivorum more ¶ 1. Est id, quod ad tibiam seu crus pertinet: speciatim vero tibiae seu cruris tegumentum, calzetta, calza, περικνημίς. Sueton. Aug. 82. Hieme feminalibus et tibialibus muniebatur. ¶ 2. Item dicitur de ocrea militari, gambiera. Paul. Dig. 49. 16. 14. a med. Si miles tibiale vel humerale alienavit, castigari verberibus debet. Cf. Gloss. Vatic. 1469. Ocreas: tibialia.

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Tignum

TIGNUM, i, n. 2. — Tignum est materia aedificando utilis et opportuna (It. legname da fabbrica; Fr. bois de construction; Hisp. leňo, madera;Germ. Baummaterial, Balken; Angl. wood for building).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignum, Māteria, Tigillum, Trabs

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Torcular

TORCŬLAR, āris, n. 3. vel torcularium, ĭi, n. 2. (torqueo) — Torcular est tota illa machina, qua prelum constat, ut videre est apud Caton. R. R. 13. et 18., ubi torcularii aedificandi rationem tradens, omnia vasa et ligna, quae ad illud construendum requiruntur, recenset.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prēlum, Torqueō

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Trabālis

TRĂBĀLIS, e, adject. (trabs) Primam licenter produxit Paulin. Nolan. carm. 27. 435. — Trabalis est ad trabem pertinens, It. da trave, Gr. δοκώδης.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trabs

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Trabs

TRABS, trăbis, f. 3. — Trabs est tignum aut crassum tignum; quamquam proprie significare duo ligna compacta, ex Festo docet Paul. Diac. p. 366. 14. Müll.:quia lignum simplex tignum dicitur. Trabes compactiles opinor vocari a Vitruv. 4. 7., qui 5. 1. ad fin. memorat trabes ex duobus, item ex tribus tignis bipedalibus compactas. Hinc non semel Lucret. junxit tigna trabesque, ut 2. 192. et 196. et 6. 240. Hoc sensu Plin. 3. Hist. nat. 5. 9. ab init. Tiberis propter aspera et confragosa, ne sic quidem (navigabilis) praeterquam trabibus verius, quam ratibus. h. e. pluribus tignis compactis et in modum ratis compositis. Graece est δοκός (It. trave; Fr. poutre; Hisp. viga; Germ. der Balken; Angl. a beam or rafter). Saepius tamen de simplici tigno usurpatur, sive ex arbore sit sive ex alia materia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lignum, Tignum, Trabālis

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Trāma

TRĀMA, ae, f. 1. — Trama est textura panni aut telae, quae ex stamine et subtemine consertis fit, ἤτριον, πλοκή (It. tessitura, tessuto; Fr. châme d'un tissu, trame; Hisp. trama; Germ. die Eintrag, Einschlag; Angl. a web).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pannus, Stāmen, Textūra

Index

Hoofdstuk 1 - Textūra

Trīclīniāris

TRĪCLĪNĬĀRIS et triclinaris, e, adject. (triclinium) ad triclinium et ad cenandum pertinens, It. da tavola.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trīclīniārius

Trīclīniārius

TRĪCLĪNĬĀRĬUS et triclinarius, ĭi, m. 2. (triclinium) absolute dicitur de servo tricliniari.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trīclīniāris

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Trimodium

TRĬMŎDĬUM, ĭi, n. 2. mensura trium modiorum, τριμέδιμνος, τρίψικτος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Modius, Trimodius

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vītor

Trimodius

TRĬMŎDĬUS (tremodius), a, um, adject. (tres et modius) tres modios continens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Modius, Trimodium

Modius

MŎDĬUS, ĭi, m. 2. — Modius genus mensurae aridorum, et liquidorum, continens sextarios sexdecim, seu sextam partem medimni Attici, et Romanae amphorae tertiam,

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trimodium, Trimodius

Tripūs

TRĬPUS, ōdis, adject. omn. gen.
(τρίπους) — Tripus est qui tres pedes habet seu fulcra, quibus sustinetur, ut vas, sella et hujusmodi

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Figulus

Trochlea

TRŎCHLĔA (troclea), ae, f. 1. (τροχαλία et τροχιλία) — Trochlea est machina tractoria ad sublevanda et demittenda onera, continens rotulam aeneam ligneamve (cui proprie nomen trochlea competit), axiculum per eam rotulam trajectum et funem, qui circa rotulam currit, τροχός, τροχίλιον (It. taglia, carrucola; Fr. poulie, roulette; Hisp. polea, garrucha, carrillo, rodaxa; Germ. e. Kloben, e. Flasche, Winde; Angl. pulley, weathercook). Exemplum ejus in puteis habemus. Ab aliquibus rechamus dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Girgillus

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Typographia

Trua

TRŬA, ae, f. 1. — Trua est vasis genus, quod nos Itali dicimus mestola, cazza o cucchiaione, foraminibus instructum ad spumam adimendam vel miscendum extrahendumve aliquid ex aquis. — Alio sensu est vasis genus, seu lamina, foraminibus instructa, per quam aqua e culina in lavatrinam funditur. Varro 5. L. L. 118. Müll. Trulla a similitudine truae, quae quod magna et haec pusilla, ut troula (al.truula), trulla. Hinc Graeci τρυήλην (al. τρυβλίον). Trua, qua a culina in lavatrinam aquam fundunt. trua, quod travolat ea aqua. Ab eodem est appellatum truleum. simile enim figura, nisi quod latius est, quo concipiat aquam, et quod manubrium cavum non est, nisi in vinaria trulla. Haec Varro; ad quae tamen verba Scaliger adscribit, rectius Graece dici τορύνην, h. e. τὸ κινητήριον τῆς χύτρας, instrumentum, quo agitantur et miscentur in olla ea, quae coquuntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trulla

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Truncō

TRUNCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (truncus)
— Trunco est truncum reddo, obtrunco, amputo, mutilo, scindo, ἀποκόπτω (It. mozzare, mutilare, scavezzare, troncare; Fr. couper par le bout, tronquer, amputar, trancher; Hisp. troncar, cortar, mutilar; Germ. stutzen, verstümmeln, beschneiden; Angl. to maim, mangle, mutilate, truncate).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Tubulus

TŬBŬLUS, i, m. 2. deminut. a tubus, idem fere ac tubus. ¶ 1. Est igitur canalis, fistula, per quam aqua aut fumus aut calor ex igne permeat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tubus

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Tubus

TŬBUS, i, m. 2. De etymo
vocis V. TUBA. — Tubus est canalis teres et concavus, fistula major, per quem aqua aliudvs transmeat, σωλήν, σίφων (It. cannone, doccione, tubo, sifone; Fr. tube, tuyau, syphon; Hisp. conducto, tubo; Germ. die Rohre; Angl. tubo, syphon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tubulus

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Tudes

TŬDES, ĭtis, m. 3. — Tudes est malleus, It. martello, Gr. σφῦρα.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Malleus, Tundō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Vītor

Tugurium

TŬGŬRĬUM et tĕgurium, ĭi, n. 2. — Tugurium est casa rustica, tectum subitarium, καλύβη (It. capanna, tugurio; Fr. cabane, hutte; Hisp. cabaňa, casilla rustica; Germ. e. Hütte, Schoppen; Angl. a cottage, hut): est autem ex leviore materia excitata, arundine, ulva, carice, filice, junco et hujusmodi, et paleis tecta aut corticibus fagi, tiliae, abietis, piceae.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Tundō

TUNDO, tundis, tŭtŭdi, tunsum vel tūsum, tundere, a. 3. — Tundo est repetitis ictibus caedo, pulso, verbero, percutio, κόπτω (It. battere replicatamente, percuotere, ammaccare; Fr. battre à coups redoublés, frapper; Hisp. batir á golpes redoblados, cascar, herir; Germ. stossen, schlagen, hämmern; Angl. to beat with repeated strokes, to bruise).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tudes

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Tunica

TŬNĬCA, ae, f. 1. De notatione V. Isid. 19. Orig. 22. 6. et Voss. in Etymol. Cf. χιτών, unde factum videtur per metathesin tunica, ut a
μορφή, forma. — Tunica est vestis interior, corpori adhaerens, cui toga superinduitur, viris et mulieribus usurpata, olim sine manicis, deinde manicata seu manuleata et cinctu constricta, χιτών (It. sottabito, sottana, giubba, tonaca; Fr. jupe, cotillon,
tunique; Hisp. zagalejo, basquiňa, túnica; Germ. das Unterkleid, die Tunica; Angl. petticoat, under waist – coat, tunic).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Urceus

URCĔUS (orceus vel orcius), i, m. 2. - Conferenda vox est cum ὑρχή, hyrca seu orca, quod est vasis fictilis genus, de quo in ORCA dictum est. — Urceus est itaque vas ansatum plerumque fictile, ad varios usus et praecipue ad ministrandam aquam, κέραμος, κροσσός (It. secchiello, boccale, orcio; Fr. cruche, bocal; Hisp. cantaro, alcuza; Germ. der Krug; Angl. a pitcher).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Figulus

Utrimque

ŬTRIMQUĔ et utrinque, adverb. (uterque) ab utraque parte

Index

Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Vās

VAS, vāsis, n. 3. et vasa, ōrum, plur. 2.
— Vas est instrumentum quodcumque idoneum ad aliquid recipiendum, σκεῦος, ἀγγεῖον (It. vaso; et Hisp. vaso; Fr. vase; Germ. Gefäss, Geschirr, Geräth; Angl. a vessel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trulla, Vitreum

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Verticillus

VERTĬCILLUS, i, m. 2. — Verticillus est parvus verticulus seu vertebra; sed per similitudinem sumitur

¶ 1. Pro instrumento, quod fuso adhibetur, ut facilius vertatur, It. fusaiuolo o rotella del fuso, Gr. στροφίγγιον.

¶ 2. Et pro epitonio chordarum, clavicula, qua fides intenduntur, It. martinetto, κόλλαβος

Index

[Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī]
[Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica]

Verū

VĔRU, us, n. Veru est instrumentum ferreum aut ligneum oblongum cuspidatum, cui infiguntur carnes igni torrendae.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Vestis

VESTIS, is, f. 3. — Vestis est id, quo corpus tegitur. Est autem generale nomen, quodvis significans vestimentum tam virile, quam muliebre, laneum, lineum, sericum etc.: item pannum, telam, ex qua fit indumentum aut stragulum, velum. Graece est ἐσθής, ἔσθημα, ἱμάτιον (It. abito, veste, vestito, drappo, panno; Fr. vêtement, habillement, habit; Hisp. vestimento, vestido; Germ. das Kleid, Gewand, die Körperbedeckung; Angl. a garment, vest, robe, vestment).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vestiō

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Natātus

Vīctus

VICTUS, us, m. 4. (vivo) — Victus est cibus, quo alimur quotidie ac vivimus, σιτίον, τροφή
(It. vitto; Fr. nourriture, aliments; Hisp. alimento, vida; Germ. der Lebensunterhalt, Nahrung, Lebenmittel; Angl. a food, sustenance).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est omne id, quo vivimus.

¶ 3. Latissimo sensu interdum significat totam rationem vivendi tam in victu, quam in cetero cultu.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōmus Condus

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius

Videō

VĬDĔO, vĭdes, vīdi, vīsum, vĭdere, a. 2.
— Video est oculorum sensu percipio, cerno, perspicio, βλέπω, ὀράω (It. vedere; Fr. voir, percevoir par la vue, apercevoir;Hisp. ver, percebir, descubrir con la vista, mirar; Germ. mit d. Augen wahrnehmen, sehen, bemerken; Angl. to see, behold, lookat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cernō

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Clausula

Vīmen

VĪMEN, ĭnis, n. 3. (vieo) omne virgultum lentum seu molle, flexile et aptum ad viendum, id est ligandum, οἰσύα, ῥίψ, λύγος (It. vimine, vinco, venco, stroppa; Fr. tout bois dont on peut faire des liens, branche, verge; Hisp. mimbre, utadero; Germ. das Flechtwerk, Bindwerk; Angl. a wicker rod, twig, osier).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vītor

Vīndēmiō

VINDĒMĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Vindemio est uvas colligo, τρυγάω
(It. vendemmiare; Fr. vendanger; Hisp. vendimiar; Germ. weinleschalten; Angl. to gather grapes, vindemiate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ūva

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Vīnea

Vinea est locus vitibus consitus vel multitudo vitium simul consitarum, ἀμπελών, οἰνόπεδον (It. vigna, vignale; Fr. vigne; Hisp. viňa; Germ. der Weinberg; Angl. a vineyard).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vītis

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Vīnum

VĪNUM, i, n. 2. — Vinum est liquor ex uvis expressus, οἶνος (It. vino; et Hisp. vino; Fr. vin; Germ. der Wein; Angl. wine).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Exprimō, Liquor, Vītis

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Vītis

VĪTIS, is, f. 3. — Vitis est arbor nota, uvam et vinum ferens et apud veteres Baccho sacra, ἄμπελος (It. vite; Fr. vigne; Hisp. vid, viňa; Germ. der Weinstock; Angl. a vine).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Ūva, Vīnea, Vīnum

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Vitreum

Vitreum et vitrium, i, n. 2. absolute, substantivorum more, vas vitreum, vitreamen, It. vasa di vetro.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vās, Vitreus, Vitrum

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Vitrum

VĬTRUM, i, n. 2. — Vitrum est materia translucida, quae ex arena splendenti vel ex calculis pellucidis admixto nitro percoctis et in liquorem fusis conficitur, ὕαλος (It. vetro;Fr. verre; Hisp. vidrio; Germ. das Glas; Angl. glass).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Liquor, Māteria, Vitreum, Vitreus

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Vola

VŎLA, ae, f. 1. - Vola est cava pars manus et pedis,
It. palma della mano e cavità di sotto al piede,
Gr. θέναρ.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manus, Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Liquor

LĬQUOR, ōris, m. 3. (liqueo).
- Liquor est liquiditas, liquidità, fluidezza.

I.) Proprie. Lucret.1. 453. Pondus ubi saxis, calor ignibu', liquor aquai. Prima syllaba hoc loco producitur, ut in Liquidus, quam vocem V. Cic. 2. Nat. D. 10. 26. Atque aquae etiam admixtum esse calorem, primum ipse liquor, tum aquae declarat effusio. Id. Tim. 14. Causae, quae vim habent frigoris et caloris, concretionis et liquoris. Plin. 33. Hist. nat. 6. 32. (99). Vomica liquoris aeterni argentum vivum appellatur.

II.) Translate dicitur de humore liquido, de quacumque substantia liquida, liquore, umore, ὑγρότης, ιδρώς.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēliquō, Vīnum, Vitrum

Ūva

ŪVA, ae, f. 1. — Uva

A. Dicitur praecipue de fructu vitis, σταφυλή (It. uva; Fr. raisin; Hisp. uva; Germ. die Traube; Angl. a grape).

B. Dicitur et de aliis fructibus, qui in morem racemi constant ex pluribus acinis conglobatis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Frūctus, Vīndēmiō, Vītis

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Frūctus

FRUCTUS, us, m. 4.

A. Abstracte fructus est actus fruendi, ususfructus, It. il godimento, l'usofrutto.

B. B) Concreto, uti aiunt, sensu saepissime occurrit, et fructus est omne id, quod e terra percipimus, item fetus animalium; et universim quidquid undelibet habemus, quod nos ditat ac juvat, καρπός (It. frutto; Fr. fruit, revenu; Hisp. fruto; Germ. die Frucht, der Ertrag, Genuss, das Erzeugniss; Angl. the fruits, or produce, of the earth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ūva

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Mūrārius

Murarius, -a, -um, adject. (murus) ad murum pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūrālis, Mūrus, Pariēs, Parietārius

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Mūrālis

MŪRĀLIS, e, adject. (murus) ad murum pertinens, τειχικός (It. da muro; Fr. de mur, de muraille, mural; Hisp. mural; Germ. zur Mauer gehörig; Angl. of a wall, mural).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūrārius, Mūrus, Pariēs, Parietārius

Parietārius

PĂRĬĔTĀRĬUS, a, um, adject. ad parietem pertinens. Firmic. 8. Mathes. 24. Architectos faciet, structores parietarios, vel marmorarios.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūrālis, Mūrārius, Mūrus, Pariēs

Mūrus

MŪRUS, i, m. 2. — Murus est lapideus ambitus circa urbem, munimenti causa; atque hinc differt a pariete, qui est privatarum aedium, τεῖχος (It. muraglia, muro; Fr. mur, muraille, rempart; Hisp. mur, muralla; Germ. d. Mauer, bes. die Stadtmauer; Angl. a wall buitt round a city or other place for defence).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūniō, Mūrālis, Mūrārius, Pariēs, Parietārius

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Pōnō

PŌNO, pōnis, pōsŭi, posĭtum et per sync. postum, pōnere, a. 3. — Ponere, quod volunt esse contractum ex po, h. e. post, et sinere, est locare, statuere, constituere. τίθημι (It. porre, collocare; Fr. poser, placermettre; Hisp. posar, colocar, asentar, meter; Germ. irgend etwas oder Jemanden niederlas, sen, niedersetzen, niederstellen, hinsetzen, hinstellen, hinlegen, irgend vohin thun, bringen; Angl. to put, place, set, lay).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānulāris, Impōnō, Interpōnō

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Fundāmentum

FUNDĀMENTUM, i, n. 2. id quo quidpiam fundatur ac nititur, θεμἑλιον (It. fondamento; Fr. ce qui affermit, fondement, fondation; Hisp. fundamento; Germ. d. Grund, d. Grundlage; Angl. a foundation, ground-work, basis).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Struō

STRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. - Struo est stratis strata impono: hinc rem aliam super aliam compono, exstruo, construo, κατασκευάζω (It. ammassare, accatastare, ammontare, accumulare; Fr. réunir plusieurs parties, élever entassant couche sur couche, assembler;Hisp. acumular, amontanar; Germ. schichtenweise über od. neben einander legen; Angl. to pile up, raise or cast up).

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Lapis

LAPIS, ĭdis, m. 3. — Lapis est petra, saxum: et differt a silice, quia silex est proprie lapis sectilis. Plin. 36. Hist. nat. 18. 29. (135). Lunensem silicem serra secari. Id. ibid. 22. 51. (171). Graeci e lapide duro, aut silice aequato struunt veluti latericios parietes. Eodem fere modo Vitruv. 2. 8. ante
med. loquitur. Lapis autem est petra suae formae, et nulla arte elaborata. Gr. λίθος, πέτρα (It. pietra, sasso; Fr. pierre; Hisp. piedra; Germ. d. Stein; Angl. a stone).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calx, m., Columna, Lapicīda, Lapīcīdīna, Lapidārius, Lapidārius, -a, -um, Līmen, Postis, Superlīmināre

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Lapidārius

Lapidarius absolute, subaudi faber, lapicida,
It. tagliapietre.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Faber, Lapicīda, Lapidārius, -a, -um, Lapis

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Lapidārius, -a, -um

LĂPĬDĀRĬUS, a, um, adject. (lapis.) Est ad lapides pertinens, It. di pietra.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lapidārius, Lapis

Lapīcīdīna

LĂPĪCĪDĪNAE, ārum, f. plur. 1. (lapis et caedo). Sunt quibus placet lapidicina. — Lapicidinae est locus, ubi exciduntur lapides (ut ait Paul. Diac. loc. cit.), It. cava di pietre, Gr. λατομία.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caedō, Lapis, Locus

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Ēruō

ĒRŬO, rŭis, rŭi, rŭtum, rŭere, a. 3. (ex et ruo).
Part. Eruens I. 1.; Erutus in omnibus paragr.: Eruendus II. 1.; Eruturus I. 1. - Eruere, ἐξερύω, ἐξορύττω, est effodere, extrahere, quae terrâ obruta sunt, terram amoliendo, educere (It. scavare, tirar fuori; Fr. tirer en creusant ou en feuillant, déterrer, extraire, arracher; Hisp. desenterar, extraer; Germ. herausgraben, - werfen, - reissen, - stürzen, hervorholen; Angl. to pluck, root, or tear up).

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Latomus

LĀTŎMUS, i, m. 2. λατόμος, lapicida.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lapicīda

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Lapicīda

LĂPĬCĪDA, ae, m. 1. (lapis et caedo) qui lapides caedit et polit, tagliapietre, scarpellino, λιθουργὸς, λιθοξόος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caedō, Lapidārius, Lapis, Latomus

Caedō

CAEDO, is, cĕcīdi, caesum, caedere, a. 3. - Caedo est verbum causativum a cado; et significat secare atque ad terram prosternere (It. tagliare, tagliando abbattere;Fr. couper, abattre; Hisp. cortar, abatir; Germ. machen, dass etwas fällt, etwas fällen; Angl. to cut, cut down, lop, fell).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cadō, Circumcīdō, Dētondeō, Lapicīda, Lapīcīdīna, Tondeō

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Locus

LŎCUS, i, m. 2. et in plur. num. etiam loca, ōrum, n. 2. - Locus est quidquid continet aliquid, sive, ut ait Varro 5. L. L. 15. Müll., ubi quidquam consistit, τόπος (It. luogo; Fr. lieu, endroit, place; Hisp. lugar, sitio, puesto; Germ. der Ort, Platz, die Stelle; Angl. a place).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āmoveō, Lapīcīdīna, Macellum, Peristylium

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Conquadrō

CONQUĂDRO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
Part. Conquadratus sub A. - Conquadrare occurrit A) Active; et B) Neutrorum more. A) Active conquadrare est in quadrum formare. Varro apud Non. p. 131. 13. et 520. 19. Merc. Aurum, later quod conquadravit regius. Colum. 8. R. R. 3. 7. Perticae conquadratae. B) Neutrorum more legitur tantum apud sequioris aevi scriptores, et conquadro est aptus sum, par fio, convenio; tum proprie, tum translate. Sidon. 2. Ep. 2. Hinc aquarum surgit cella coctilium, quae consequenti unguentariae, spatii parilitate conquadrat. et Ep. 4. Illi familiae splendor, probitas morum, patrimonii facultas in omne decus pari lance conquadrant. et 3. Ep. 7. ad fin. Vero dicta conquadrant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Quadrō, Quadrum

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Quadrum

Quadrum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est idem ac quadratum, scilicet figura, quae quatuor aequales lineas quatuorque angulos rectos habet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Conquadrō, Quadrātum, Quadrō

Quadrō

QUĂDRO, as, āvi, ātum, are, 1. Part. Quadrans V. loco suo; Quadratus in fin.; Quadrandus sub A. II. - Quadrare

A. Active est in quadrum redigere, τετραγωνίζω (It. squadrare, quadrare; Fr. équarrir; Hisp. quadrar; Germ. vierfach oder viereckig machen; Angl. to square, make square).

B. Neutrorum more saepe adhibetur, et significat ex omni parte congruere, convenire, consentire, apte cadere: quemadmodum quadrati lapides in structura facile componuntur, et apte sedent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Conquadrō, Quadra, Quadrātum, Quadrum, Tessella

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Quadrātum

Quadratum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est figura quadrata, corpus quadratum, It. un quadrato.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Quadrō, Quadrum

Norma

NORMA, ae, f. 1. est instrumentum fabrorum duabus regulis constans, inter se ab uno capite coagmentatis, Latinae litterae L figuram, vel Graecae Γ, et rectum angulum referentibus. Ea exiguntur anguli, an recti sint. Fuit inventum Theodori Samil, ut Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (198). docet. Gr. κανών, γνώμον, πῆχυς (It. squadra, norma; Fr. équerre; Hisp. cartabon, esquadra; Germ. das Winkelmaass; Angl. a square or rule).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Normula

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Later

LĂTER, ĕris, m. 3. — Later est terra in quadratam formam durata, sive igni percocta sit, sive non, in usum aedificandi, πλίνθος
(It. mattone; Fr. brique; Hisp. ladrillo; Germ. d. Ziegelstein; Angl. a brick, or tile).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Harēna

ĂRĒNA, ae, f. 1. Scribitur et harena cum aspiratione.
- Arena est minutissimus pulvis,
ab arendo et area (quamvis prima syllaba corripiatur), quia caret omni humore et succo, unde et plurimum aquae bibit (It. arena, sabbia; Fr. sable,
terre; Hisp. arena; Germ. der Sand; Angl. sand, grit, gravel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calx, m.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Lutum

LŬTUM, i, n. 2. - Lutum est terra humore soluta, quae et coenum dicitur: πηλός (It. fango, loto; Fr. boue, bourbe, limon, fange; Hisp. lodo, cieno, lama, barro; Germ. d. Kotk; Angl. clay, mire, mud, dirt).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caenum

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Caenum

CAENUM, i, n. 2. - Coenum estvariarum sordium collectio, quae fastidium affert (It. fango, lordura; Fr. boue, fange, lordure; Hisp. lodo, cienno; Germ. Unflath, Koth, Unrath; Angl. dirt, mire, mud, filth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lutum

Interō

INTĒRO, tĕris, trīvi trītum, tĕrere, a. 3. (in et tero). Part. Intritus in fin. - Interere est idem quod terere tritumque alteri rei immiscere, ἐντρίβω (It. tritare, pestare e mescolare in altre cose; Fr. broyen dans, émietter dans, tremper dans; Hisp. majar entre, desmenuzar entre, mezclar;Germ. einreiben, einbrocken; Angl. to crumble, bruise, or pound into any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Fōrmō

FORMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (forma).
Part. Formans I.; Formatus. I. et II.; Formaturus et Formandus II. - Formare est formam alicui rei dare, effingere, figurare, facere, μορφόω, τυπόω (It. formare, figurare, dar forma; Fr. donner la forme, former, figurer; Hisp. dar forma á, figurar; Germ. bilden, formen, gestaiten, ausprägen; Angl. to form, frame, fashion, shape, make).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fōrma

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Schola

Fōrma

FORMA, ae, f. 1. figura, species, facies, ratio et dispositio partium exterior in qualibet re; item delineatio et exemplar operis: a μορφὴ per metathesin, μορφὴ, σχῆμα, τύπος (It. forma, fattezza, figura; Fr. figure, extérieur, aspect, air; Hisp. figura, aspecto; Germ. d. Form, d. Gestalt, Figur, Umriss; Angl. a form, shape, make, figure, fashion).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fōrmō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Ignis

IGNIS, is, m. 3. - Ignis est unum e quatuor elementis, calorem ac lucem habens, πῦρ
(It. fuoco; Fr. feu; Hisp. fuego;Germ. das Feuer; Angl. fire).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ignītābulum

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Excoquō

EXCŎQUO, cōquis, coxi, coctum, cōquere, a. 1.
(ex et coquo). Part. Excoctus I. 1. 2. et 3. - Excoquere, ἐξέψω, est valde coquere (It. cuocere molto Fr. bien cuire; Hisp. cocer; Germ. auskochen, aus schmelzen; Angl. to boil thoroughly, excoct).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calx, m., Coquō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Hoofdstuk 1 - Figulus

Crustō

CRUSTO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
Part. Crustans et Crustatus. - Crusto est crusta obduco, incrusto (It. incrostare; Fr. couvrir d'une écale, incruster, enduire; Hisp. incrustor; Germ. mit Rinde, Schaale überziehen, übertünchen; Angl. to cover with a cruste).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Calx, m.

CALX, calcis, m. et saepius f. 3. - Calx est lapis, lapillus (It. pietra; Fr. pierre, caillou; Hisp. piedra, guijarro; Germ. d. Stein; Angl. a pebble).

¶ 1. Calx usurpatur pro calculo lusorio: hinc Paul. Diac. p. 46. 2. Müll. ait, calcem significare lapillum, a quo factum esse deminutivum calculus. Plaut. Poen. 4. 2. 85. Profecto ad incitas lenonem rediget, si eas abduxerit. Ml. Quin prius disperibit, faxo, quam unum calcem civerit. Non. p. 199. 19. legit unum: sed Taubman. ex multis MSS. et veteribus editionibus fere omnibus unam. Cf. et Charis. 1. p. 72. Putsch. Lucilius apud Priscian. 6. p. 687. Putsch. Naumachiam licet haec, inquam, alveolumque putare et Calces: delectes te, hilo non rectiu vivas.

¶ 2. Item est lapis excoctus et in pulverem redactus, quo aqua macerato et arena mixto utimur in structuris pro bitumine. Antequam maceretur calx viva est; postquam macerata fuerit, extincta dicitur.

¶ 3. Antiqui calcem dixerunt in Circo, quam postea cretam appellarunt. Hinc factum est, ut calcem pro cujuscumque rei fine, termino, meta usurparent; quemadmodum carcerem pro principio.

¶ 4.Calces ampullae plumbeae. Haec Paul. Diac. p. 46. 18. Müll.; et videtur significare laminas plumbeas, quibus ampullae vitreae, vel involucra vimine et junco texta, quibus ampullae plumbeae in ima parte circumvestiri solent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aqua, Excoquō, Harēna, Lapis

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Trulla

TRULLA, ae, f. 1. (deminut. a trua)
— Trulla proprie est parva trua, ut ait Varro 5. L. L. 118. Müll. Cf. Schneid. in Ind. Scriptt. R. R. p. 727. et Her. Spirit. 1. p. 101. Forcellino videtur idem esse ac rudicula aut cochlear aut concha manubriata, ad aliquid excavandum et in aliud vas transmittendum, πτυῒδιον (It. cazzetta, ramaiuolo; Fr. vase à puiser, cuillère; Hisp. cucharron; Germ. e. Kelle; Angl. ladle, spoon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cochlear, Manubrium, Trua, Vās

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Tēctōrium

Tectorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1.Generatim est id, quod tegendo inservit, tegmen, operimentum, covertoio, coperta, puta stragulum, cento, quo quippiam tegitur. Cato R. R. 11. Opercula doliorum et tectoria priva. Pontedera ex tribus Codd. corrigit tectaria, h. e. tegumenta, et Schneiderus idem recepit. Adde Marcell. Empir. c. 23. p. 120. ¶ 2. Speciatim est quidquid parieti exstructo vel pavimento inducitur, ut supra diximus; hinc multiplex tectorii genus: primum vocatur albarium opus, secundum arenatum, tertium marmoratum, de quibus agit Vitruv. 7. 2. et 3., et quartum testaceum, de quo cf. Varron.
loc. supra cit. — a) Proprie. Cic. 3. Verr. 55. sub fin. Columna, ex qua tantum tectorium vetus delitum sit et novum inductum.
(Priscian. 18. p. 1151. Putsch. legit dejectum sit: alii deletum.) Id. 3. ad Q. fr. 1. 1. Totum in eo est (quod mihi erit curae) tectorium ut concinnum sit. Varro 3. R. R. 8. Parietes ac camarae munitae tectorio. Seneca Ep. 86. ante med. Balnea obscura et gregali tectorio inducta. Colum. 8. R. R. 15. a med. Cubilia lapide fabricata et expolita tectoriis. Vitruv. 5. 10. a med. Inferior pars, quae ad pavimentum spectat, primum testa cum calce trulissetur, deinde opere albario sive tectorio poliatur. Id. 7. 3. ante med. Quo fundatior erit ex arenato directura, eo firmior erit ad vetustatem soliditas tectorii. Plin. 35. Hist. nat. 16. 56. (194). Chia terra lacte diluta tectoriorum albaria interpolantur. et 36. ibid. 23. 55. (176). Tectorium nisi ter arenato et bis marmorato inductum est, non satis splendoris habet. et paullo sup. Tectoria rimae foedant. Ulp. Dig. 15. 3. 3. ante med. Domum exornare tectoriis. di stucchi. et Nerat.

ibid. 7. 1. 44. Novum tectorium parietibus, qui rudes fuissent, imponere non potest. Inscr. apud Willmans n. 333. (Henzen n. 7372.) Tectoria perfecta. — Juvenal. lepide tectorium appellat fucum, quo mulieres faciem illinunt, 6. 466. Tandem aperit vultum et tectoria prima reponit. belletto. — b) Translate, ipsa quoque materia, ex qua tectorium fit, tectorium dicitur. Plin. 30. Hist. nat. 6. 17. (31). Pecudis lienem tectorio includere in pariete. h. e. calce vel gypso vel denique luto, inquit Harduin. et 36. ibid. 23. 55. (177). Tectorium inducere lacte (Sillig. leg. late) et croco subactum. — Hinc figurate. Pers. 5. 24. dignoscere cautus, Quid solidum crepet et pictae tectoria linguae. h. e.sermonem auditu blandum et verba simulata, tegentia fraudem et animum subdolum. Augustin. Ep. 1. (al. 132.) ad Volusian. Sanctarum litterarum studium solida res est, nec ullo linguae tectorio inane aliquid ac pendulum crepitat. h. e. eloquentia inani et fucatis verbis sine rerum aut sententiarum pondere.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius

Vestiō

VESTĬO, is, īvi, et ĭi, ītum, ire, a. 4.
(vestis) — Vestio est veste tego, induo, amicio, ἐνδύω, ἱματίζω (It. vestire; Fr. couvrir d'un vêtement, vêtir, habiller; Hisp. vestir; Germ. mit e. Kleide bedecken, kleiden; Angl. to clothe, cover).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tegō, Vestis

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Tegō

TĔGO, tĕgis, texi, tectum, tĕgere, a. 3.
— Tego est operio, contego, obduco, velo, vestio, καλύπτω, στέγω, σκεπάζω (It. coprire; Fr. couvrir, recouvrir; Hisp. cubrir, envolver; Germ. decken, bedecken, überdecken; Angl. to cover)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Contegō, Obtegō, Tēgula, Toga, Vestiō

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Ops

OPS, ōpis, f. 3. — Ops est vis, facultas, potentia, virtus, seu quidquid, ad ea, quae grandia et maximi momenti sunt, perficienda plurimum confert (It. forze, potere, potenza, facoltà, mezzi potenti a compiere cose grandi; Fr. force, puissance, pouvoir, faculté, moyen, ressource; Hisp. fuerza, potencia, poder, dominio, facultad, medios; Germ. die Macht, das Vermögen, überhaupt jedes Mittel zur Ausrichtung grosser und wichtiger Dinge; Angl. power, weight, influence, authority, forces, resources).

Saepe est vis et potentia, qua alteri auxiliamur, It. ajuto, soccorso, Gr. βοήθεια.

Opes in plur. num. sunt divitiae, opulentia, ricchezze, facoltà, beni, averi, πλοῦτος.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Phalanga

PHALANGAE et palangae, ārum, f. plur.
1. curri, φάλαγγες, vel φαλάγγια. ¶ 1. De his ita Non. p. 163. 23. Merc. Phalangae dicuntur fustes teretes qui navibus subjiciuntur, quum attrahuntur ad pelagus, vel quum ad litora subducuntur; unde etiam nunc phalangarios dicimus, qui aliquid oneris fustibus transvehunt. Varro apud eumd. ibid. Quum Poenus in fretum obviam venisset nostris et quosdam cepisset, crudelissime pro palangis carinis subjecerat, quo metu debilitaret nostros. Caes. 2. B. C. 10. extr. Hoc opus omne phalangis. subjectis ad turrim hostium admovent. ¶ 2. Item vectes, quibus onera majora a bajulis portantur, palanche, stanghe. Vitruv. 10. 8. Onerum maxima pondera quum feruntur a phalangariis hexaphoris et tetraphoris, examinantur per ipsa media centra phalangarum etc. ¶ 3.Item fustes generatim, bastoni, pertiche. Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (200). Praelium Afri contra AEgyptios primi fecere fustibus, quos vocant phalangas. Id. 12. ibid. 4. 8. (17). In tributi vicem regibus Persidis e materia ebeni centenas phalangas tertio quoque anno pensitasse AEthiopas.

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Māchinae

Ferō

FĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre, - Fero est verbum compositum ex duobus primitivis fero φέρω, et tulo (unde tollo et deinde tolero) τλάω, τλῆμι, latum enim est pro tlatum, ut a τλάω est τλητός. Significat autem portare, gerere (It. portare; Fr. porter, apporter;Hisp. llevar, traer; Germ. tragen, bringen; Angl. to carry, bear, bring).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ferre est bajulare.

¶ 2. Generatim de quocumque motu, et praecipue de celeri ac rapido usurpatur.

- a) Sic de motu ab inferiore parte ad superiorem, sive pro extollere.
- b) Saepius de motu a loco ad locum, sive pro transferre.
- c) Ferre pedem est ire, accedere.
- d) Ferre se est ire, incedere.
- e) Etiam ferri hoc sensu dicitur, sed velocitatem atque impetum plerumque significat.
- f) Res ipsae ferri dicuntur.
- g) Item pedes, venti, via et similia ferre dicuntur, h. e. ducere, deducere.

¶ 3. Speciatim ponitur pro auferre, diripere.

¶ 4. Item pro inferre.

¶ 5. Item speciatim de iis, quae numinibus offeruntur.

¶ 6. Est etiam gignere.

¶ 7. Ventrem ferre, partum ferre, utero ferre, vel ferre absolute, dicitur de muliere, quae gravida est vel parit.

¶ 8. Item ferre ponitur pro consequi, reportare, riportare, ottenere, in utramque partem.

II.) Translate.

¶ 1. Iungitur multis Accusativis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- a) Ferre acceptum alicui.
- b) arbitrium ad judicem. h. e. deferre.
- c) auxilium, opem, praesidium etc. alicui, recar ajuto, ajutare.
- d) casum.
- e) complexum alicui, osculum.
- f) conditionem et dicitur de victoribus et potentioribus.
- g) crimina in aliquem. h. e. accusare.
- h) dedecus.
- i) desideria, preces alicujus ad aliquem, presentare.
- l) dolorem, lacrimas, luctum, casum, dedecus, perniciem etc. alicui.
- m) expensum.
- n) fidem alicui rei. h. e. habere, credere.
- o) finem.
- p) fraudem.

- q) fructum, voluptatem alicui.
- r) gloriam majorum in bellum.
- s) impune, aut inultum.
- t) lacrimas.
- u) luctum.
- v) nomen alicujus.
- z) opem alicui.
- aa) osculum alicui.
- bb) pacem.
- cc) perniciem.
- dd) personam alicujus.
- ee) preces.
- ff) praesidium alicui.
- gg) salutem alicui.
- hh) secundas.
- ii) servum alicui.
- ll) similitudinem.
- mm) spem.
- nn) subsidium alicui.
- oo) suffragium.
- pp) suppetias alicui.
- qq) testimonium alicui.
- rr) tumultum stomacho.
- ss) verbera in aliquem.

- tt) vetustatem, annos, aetatem, durare: dicitur de vino, quod non fugit, sed durat.

¶ 2. Generatim ponitur de quocumque motu figurato. Sic

- a) Pro efferre, extollere, innalzare. Lucret. 6. 8. exstincti ad caelum gloria fertur.
- b) Pro adducere.
- c) Ceterum ferri, Mediorum significatione, dicitur praecipue de concitato ac vehementi animi motu.

¶ 3. Ponitur et pro auferre

¶ 4. Item pro inferre.

¶ 5. Item pro gignere.

¶ 6. Item pro consequi, in utramque partem.

¶ 7. Speciatim ponitur pro perferre, tollerare, subire, pati, permittere.

¶ 8. Est etiam proferre, ostendere, palam facere.

¶ 9. Item est nunciare, narrare, dicere, apportare, narrare.

¶ 10. Hinc ponitur etiam pro jactare, praedicare.

¶ 11. Hinc etiam de dictis et scriptis ferri est idem ac circumferri, esse in ore vel manibus hominum, andare intorno per le bocche o per le mani di tutti.

¶ 12. In re publica et juridica

- a) Ferre suffragium vel sententiam Italice est dare il proprio voto, pronunciaxe la propria opinione.
- b) Ferre legem, privilegium, rogationem est proponere aliquid deliberandum decernendumque.

Dicebatur enim magistratus ferre ad populum vel ferre absolute, quum pro concione interrogabat, vellet ne juberetque aliquid fieri: id si faceret in senatu, referre dicebatur.

- c) Ferre judicem dicitur actor, et est dare.

¶ 13. Absolute, h. e. sine Accusativo, de abstractis usurpatur, et est requirere, postulare, velle.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circumferō, Circumlātiō, Ferculum, Feretrum, Vehō

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Possum

POSSUM, pōtes, pōtest, pōtŭi, posse, n. anom.
— Possum, contractum ex potis potens et sum, est idem ac valeo, polleo, facultas mihi est, vires habeo, δύναμαι (It. potere, avere possa; Fr. pouvoir, avoir le pouvoir de, être capable de; Hisp. poder, tener expedita la facultad ó potencia de hacer alguna cosa; Germ. im Stande sein, können, vermögen; Angl. to be able, have power).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Accendō, Nequeō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Clausula

Feretrum

FĔRĔTRUM, i, n. 2. φέρετρον, a fero, est -

a. Capulus, instrumentum, quo cadavera efferuntur ad sepulturam: vox Graeca est, sed usu Latina facta, feretro, cataletto, bara. Virg. 6. AEn. 222. pars ingenti subiere feretro, Triste ministerium, etc. Sic Id. 11. ibid. 149. feretro Pallanta reposto Procubuit super atque haeret lacrimansque gemensque. Ovid. 3. Met. 508. Jamque rogum, quassasque faces feretrumque parabant. Adde eumd. 14. ibid. 747. Val. Flacc. 5. 11. positumque feretro Congemuere. Adde Plin. 7. Hist. nat. 52. 53. (176)., ubi tamen Sillig. pro feretro ex plur. Codic. leg. foro; Stat. 2. Silv. 1. 20. et 6. Theb. 55. -

b. Item ferculum portandis imaginibus in exsequiis. Sil. It. 10. 567. celsis de more feretris Praecedens prisca exsequias decorabat imago. -

c. Item ferculum portandis spoliis in pompa triumphali. Sil. It. 5. 168. quis opima volenti Dona Jovi portet feretro suspensa cruento. Id. 17. 630. Ante Syphax, feretro residens captiva premebat Lumina. Grat. Cyneg. 488. et viridi fumantia liba feretro. h. e. feretro e frondibus composito. Adde Tertull. Patient. 14. Apud Liv. quoque 1. 10. haec vox a nonnullis reponitur pro ferculo, ubi de Romulo spolia opima Jovi Feretrio dicante sermo est: docentque fuisse truncum arboris ramosum, vel duo ligna transversa, e quibus suspendebantur arma hostibus capta in morem trophaei.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferculum, Ferō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Trūdō

TRŪDO, trūdis, trūsi, trūsum, trūdere, a. 3.
— Trudo est vi impello, propello, ὠθέω (It. cacciare, spingere, sospingere; Fr. pousser avec force; Hisp. pujar, empujar; Germ. stossen, hinweg – od. fortstossen, drängen; Angl. to chase, thrast push with force).

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Pabō

PABO, ōnis, m. 3. - Pabo est vehiculum unius rotae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rota, Vehiculum

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Vehiculum

VĔHĬCŬLUM et per sync. vehiclum, i, n. 2. (veho) plaustrum vel currus ad vehendum aptus, ἅρμα, ὄχημα (It. carro, carriaggio; Fr. voiture, chariot; Hisp. acarreo, galera, carro; Germ. das Fuhrwerk, der Karren; Angl. a carriage, vehicle). Est autem nomen generale, sub quo continentur omnia instrumenta, quibus aliquid vehitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pabō, Vehō

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Vehō

VĔHO, vĕhis, vexi, vectum, vĕhere, a. 3. — Veho est fero, gesto corpore, curru, navi, equo, βαστάζω, ὀχέω (It. portare, condurre, menare; Fr. porter, transporter, trainer, tirer; Hisp. llevar, traer, arrastrar; Germ. tragen, fahren, bringen, führen; Angl. tocarry, convey, bear).

Frequenter passive usurpatur, Vehi, ferri, progredi, procedere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferō, Vectis, Vehiculum

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Rota

RŎTA, ae, f. 1. - Rota est instrumentum versatile rotundum, orbis, quo, v. gr., circumacto currus procedit: ejus partes sunt modiolus, radii, absides, canthusseu orbis: τροχός (It. ruota; Fr. roue; Hisp. rueda, ruedecilla, rodete, rodezno; Germ. Rad; Angl. a wheel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnstrumentum, Orbis, Pabō, Rotundus

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Suspendō

SUSPENDO, pendis, pendi, pensum, pendere, a. 3. (sus et pendo) — Suspendo est sursum appendo, in alto ligo, ut pendeat, ἀναρτάω, ἀνακρεμάω (It. attaccare in alto, appendere, appiccare, sospendere; Fr. attacher en haut, suspendre, pendre; Hisp. suspender, levantar, colgar en el ayre; Germ. nach oben hängen, aufhängen, hängen; Angl. to hang, hang up, suspend): construitur cum addito saepe termino, unde quis suspenditur, per Dat. vel Abl. sine aut eum praep. ab, ex, de, in, sub, vel per Acc. et praep. in, super.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ames, Pendeō, Pendō

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Collum

COLLUM, i, n. 2. Cf. Gr. κῶλον, quod significat et membrum et intestinum crassum. - Collum est pars corporis, quae caput sustentat
(It. collo; Fr. cou; Hisp. cuello; Germ. d. Hals; Angl. the neck).

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Māchinae

Aerumna

AERUMNA, ae, f. 1. - Aerumna est labor quilibet onerosus, aegritudo, qua animus angitur et veluti pondere quodam premitur, praecipue propter molestos corporis labores exanclatos (It. grande fatica, travaglio, stento; Fr. fatigue ou accablement d'esprit, peine, tourment; Hisp. opresion, molestia, carga pesada, tormento; Germ. Plackerei, Mühseligkeit, aus Arbeitslast und dem Unmaasse von Beschwerden hervorgegangene Trübsal; Angl. labour tvil, hardsip).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Miser, Miseria

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Multus

MULTUS (et olim moltus), a, um, adject. (cujus Comp. est Plus, Plures, a, sub B, et Sup. Plurimus, a, um, sub C) ratione habita etymi conjungi potest cum v. μάλα et melior, vel, ut aliis placet, cum v. molere. Ceterum A) Posit. Multus ¶ 1. Universim est multiplex, ingens numero, frequens, creber; in plurali refertur ad numerum, copiam, multitudinem, πολύς (It. molto; Fr. nombreux, en grand nombre, beaucoup de; Hisp. mucho, numeroso; Germ. viel; Angl. many, much, numerous).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Mōlēs

MŌLES, is, f. 3. — Moles est corpus ingens, res magna et multi ponderis, ὄγκος, κύτος, μέγεθος (It. mole, grandezza; Fr. charge, masse; Hisp. masa, muelle; Germ. die grosse, schwere unförmliche Masse, die Last, der Klumpen; Angl. a mass, heap, huge bulk).

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Cylindrus

CYLINDRUS, i, m. 2. κύλινδρος, lapis, aut lignum, aut quidvis aliud, oblongum quod sit ac rotundum instar columnae, aequale tamen omnibus partibus, neque in medio tumens, ut in columnis fit: a κυλίω volvo.

¶ 1. De figura mathematica. Cic. 1. Nat. D. 10. 24. At mihi vel cylindri, vel coni, vel pyramidis (forma) videtur esse formosior. Adde eumd. Fat. 19. 41.; et Apul. de mundo.

¶ 2. Hinc cylindrum appellavere lapidem hujus figurae, quo utebantur rustici ad areas aequandas, huc et illuc saepius volutando. Cato R. R. 129. Aream cylindro, aut pavicula coaequato. Virg. 1. G. 178. Area cum primis ingenti aequanda cylindro. Vitruv. 10. 2. 12. Schneid. In palaestris cylindri exaequant ambulationes. Adde Colum. 10. R. R. 319. et 11. ibid. 3. 34. Plin. 19. Hist. nat. 8. 46. (158). Calcare aliquid cylindro. - Hoc sensu, adjectivi more, Gell. 6. 2. a med. Lapidem cylindrum si per spatia terrae prona atque deruta jacias.

¶ 3. Gemmae quoque hac figura quae sunt, hoc nomine appellantur. Juvenal. 2. 61. donant arcana cylindros. Plin. 37. Hist. nat. 5. 20. (78). Cylindros ex berillis facere malunt, quam gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Id. ibid. 8. 34. (113). Cylindri ex chrysopraso. Adde Paul. Dig. 34. 2. 32. . 9. Inscript. apud Murat. 139. 1., quae est apud Orell. 2510. ZMARAGDI DVO CYLINDRI N. VII.et mox. IN DIGITO SVMMO ANVLVS CVM ZMARAGDO, IN SOLEIS CYLINDRI N. VIII. h. e. cylindri zmaragdini.

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Impōnō

IMPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3.
(in et pono). - Imponere est superponere, ἐπιτίθημι
(It. Soprapporre, imporre; Fr. mettre dans ou sur,
déposer sur, placer, poser, appliquer sur; Hisp. poner,
colocar, metre sobre; Germ. in etwas legen, setzen,
stellen; Angl. to place, put, set or lay upon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pōnō

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Prōvolvō

PRŌVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3. (pro et volvo).— Provolvo est idem ac porro volvo, volvendo protrudo, ruere facio, devolvo, προκυλίω (It. voltolare, rivoltare, far cadere voltoloni; Fr. rouler en avant, faire rouler devant soi; Hisp. rodar en adelante, hacer rodar; Germ. vorwärts wälzen, vorsich hinwälzen, -rollen, hinrollen, hinwälzen, hinkollern; Angl. to roll or tumble forwards, roll along, roll down).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Porrō, Volvō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Volvō

VOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a.
3. — Volvo est verso, in orbem torqueo, in gyrum ago, convolvo, provolvo, κυλίω, πολέω (It. voltare in giro, girare, volgere, voltare; Fr. rouler, faire tourner, enrouler; Hisp. volver, girar, radear; Germ. wälzen, rollen, drehen, winden; Angl. to turn, to roll, to bend).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circumvolvō, Orbis, Prōvolvō, Versō

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Porrō

PORRO, adverb. loci, quod, ut Graecum πόῤῥω, transpositione litterarum ex pro factum esse, nunc inter omnes constat; et est idem ac longe in anteriorem partem, ante oculos, sed procul, eminus, ultra: cui retro opponitur (It. da lungi, in avanti; Fr. au loin, loin, en avant;Hisp. lejos, a lo lejos en adelante; Germ. vorwärts, weitfort, in die Weite, weit, weiter; Angl. right onward, farther, afar off, at a distance).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōvolvō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Vectis

VECTIS, is, m. 3. (veho) — Vectis est palus e ferro vel ligno, grandior, rusticis, fabris caementariis et aliis necessarius ad onera promovenda et alia multa facienda, cujusmodi sunt fustes illi, qui navibus subjiciuntur, quum deducuntur ad pelagus vel quum ad litora subducuntur, μογλός (It. leva o lieva; Fr. levier; Hisp. palanca para levantar; Germ. die Hebel, Hebebaum; Angl. a lever).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur in torculari de baculis validis per mediam machinam trajectis, quibus manu ductis machina dum versatur, funem ductarium advolvit.

¶ 3. Item instrumentum accommodatum ad aliquid subvertendum, evertendum, effringendum.

¶ 4. Praeterea est instrumentum ex ferro aliave materia, quo ostium clausum adversus vim munitur, catenaccio, chiavistello.

¶ 5. Denique est etiam lignum seu fustis teres, quo bajuli onera ferunt, stanga.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Faber, Ferrum, Lignum, Pālus, Pessulus, Vehō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Urbs

Ergata

ERGĂTA, ae, m. 1. ἐργάτης, machina tractoria, axe recto ac stante, quae ambientibus et obnitentibus vectiariis versatur: et exonerandis praecipue navibus, aliisque magnis ponderibus trahendis inservit.

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Columella

CŎLŬMELLA, ae, f. 1. deminut. a voce columa, ut veteres dicebant exempto n, pro columna (quamvis et columnella in MSS. legatur: V. in fine hujus voc.), parva columna.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Columna

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Columna

CŎLUMNA, ae, f. 1. - Columna est fulcimentum, sustentaculum oblongo, rotundo et erecto lapide, vel ligno constans, quo aliquid nititur et sustinetur (It. colonna; Fr. colonne, pilier, pieu; Hisp. coluna, pilar, pilarejo; Germ. die Säule; Angl. a pillar, column).

I.) Proprie seu stricto sensu.

¶ 1. Generatim in architectura columnae primo dicta sunt qualiacumque fulcimenta vel sustentacula. Progressu vero temporis aedificiorum ornamento ac majestati inservierunt. Columnae et templa et porticus sustinent, tamen habent non plus utilitatis, quam dignitatis. - Hinc varia columnarum genera in architectura, scilicet columnae Corinthiae, Doricae, Joniae, Tuscanicae, Atticae etc.

¶ 2. Speciatim occurrit de columnis, quae ad alicujus memoriam atque honorem erectae sunt. Horum praecipuae memorantur

- a) Columna Maenii et saepius Maenia, quae Romae fuit in foro, ad quam tresviri capitales crimina cognoscebant nequam servorum, furum, et hujusmodi infimorum hominum qui ibidem rei damnati alligabantur et puniebantur. Eodem vocari solitos a creditoribus eos, qui gravi aere alieno premerentor, significare videtur Cic. Sext. 8. 18., ut Manut. ad Divin. in Q. Caecil. adnotavit.

- b) Columna rostrata

- c) Columna C. Julii Caesaris

¶ 3. Item speciatim proverbialiter apud Plaut. Mil. glor. 2. 2. 54. Columnam mento suffulcire dicitur is, qui brachio tamquam columna mentum suffulcit.

¶ 4. Item columnae apud bibliopolas dicebantur pilae, in quibus libri venales prostabant.

¶ 5. Et generatim pro quocumque sustentaculo.

¶ 6. Denique allegorice de personis ponitur, quae aliorum columen sunt ac praesidium.

II.) Improprie sive latiori sensu ponitur de pluribus, quae columnae imaginem referunt: scilicet

¶ 1. De montibus et scopulis. qui praecipue in alicujus regionis vel regni finibus positi sunt.

- a) Columnae Herculis sunt duo montes ad fretum Gaditanum Calpe, nunc Gibilterra, in Europa, et Abyla, nunc Céuta, in Mauritania regione Africae, qui procul spectantibus columnarum speciem praebent. Porro Herculi sacrati sunt, quia eo usque laboribus suis orbem peragravit. Additur etiam fabula, Herculem ipsum junctos olim perpetuo jugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum in nostrum mare admisisse.

- b) Herculis columnas memorat apud Frisios, quae eamdem ab Phoenicibus originem habent, Tac. Germ. 34.

- c) Columna Rhegia dicta est extremitas Italiae apud Rhegium, quae inter meridiem et occidentem spectat.

¶ 2. Est etiam hoc nomine genus procellae, seu turbinis, cum tamquam demissa columna In mare de caelo descendit: quam freta circum Fervescunt graviter spirantibus incita flabris: Et quaecumque in eo tum sunt deprensa tumultu Navigia, in summum veniunt vexata periclum, etc.

¶ 3. Item species ignis caelestis, columnae figura apparentis.

¶ 4. Apud Martial. 6. 49. et 11. 51. est eadem ac mentula. Sic Auct. Priap. 10. Adstans inguinibus columna nostris.

¶ 5. Denique columna narium dicitur narium recta pars propter quod aequaliter sit in longitudine et rotunditate porrecta, apud Isid. 11. Orig. 1. 48.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Columella, Columnātus, Fulcīmentum, Lapis, Lignum, Membrum virīle, Mentula, Peristylium, Sustineō

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Liber

Fulcīmentum

FULCĪMENTUM, i, n. 2. quod aliquid fulcit et sustinet, It. sostegno, sostenimento, Gr. ἔρεισμα.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cardō, Columna, Fulciō, Fulcrum, Sustineō

Sustineō

SUSTĬNĔO, tĭnes, tĭnŭi, tentum, tĭnere, a. 2.
(sus et teneo) — Sustineo est fulcio, sustento, fero, cadere non sino, quasi sursum teneo, ὑφίστημι, ἀνέχω (It. sostentare, reggere, sostenere, portare; Fr. tenir en l'air, maintenir debout, tenir, porter; Hisp. mantener en pie ó derecho, tener, llevar; Germ. in die Höhe –, aufrecht –, emporhalten, stützen; Angl. to sustain, hold or stay up, upbear, support).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Columna, Fulcīmentum, Fulciō, Postis

Fulciō

FULCĬO, cis, si (et cĭvi), tum (et cītum), cire, a. 4.
- Fulcire est sustentare, firmare, ἐρείδω, υποστηρίζω (It. puntellare, sorreggere; Fr. étayer, soutenir; Hisp. apuntalar, sostener, sustentar; Germ. stützen, stützend aufrecht halten; Angl. to prop, support, uphold, sustain, bear up).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Firmō, Fulcīmentum, Mūniō, Postis, Sustineō

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Viātor

Firmō

FIRMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Firmare est firmum stabilemque reddere, stabilire, ne vacillet aut ruat, roborare reficere, στερεόω (It. rassodare, rinforzare, stabilire, fermare; Fr. rendre solide, durable, donner de la consistance, affermir, fortifier; Hisp. afirmar, asegurar alguna cosa, hacer que sea estable, endurecer, poner solida alguna cosa, fortificar; Germ. starck, fest machen, befestigen, kraftigen, stärken, in Sicherheit setzen; Angl. to secure, make sure, make firm, strengthen, establish, confirm.)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fulciō, Mūniō

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Rotundus

RŎTUNDUS, a, um, adject. (rota). - Rotundus est circuli figuram habens, globosus, στρογγυλος, τροχόεις (It. tondo, rotondo; Fr. rond; Hisp. redondo; Germ. rund, scheibenrund; Angl. round, circular, globular, globose, spherical, rotund).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circulus, Rota

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Circulus

CIRCŬLUS, i, m. 2. - Circulus, deminutive a circus, est figura plana ex linea in orbem ducta, rotundus ambitus, gyrus, orbis (It. cerchio, cerchietto, circolo; Fr. ligne circulaire, cercle; Hisp. circulo ó cerco;Germ. d. Kreis; Angl. a circle).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu -

a. Dicitur de figura mathematica. Cic. 2. Nat. D. 18. 47. Cum duae formae praestantes sint, ex solidis globus, ex planis circulus aut orbis. Adde Senec. Ep. 12. et Frontin. Agrim. p. 34. Boeth. 2. Arithm. 30. Est circulus, posito quodam puncto et alio eminus defixo, illius puncti, qui eminus defixus est, aequaliter distans a primo puncto circumductio, et ad eumdem locum reversio, unde moveri coeperat. Aliter Id. p. 187. Circulus est figura plana, quae sub una linea continetur, ad quam ex uno puncto, qui intra ipsam est, omnes, quae exeunt lineae, aequae sibi sunt. -

b. In caelo circuli dicuntur zonae seu orbes, quos astrologi constituunt ad certos coelorum fines describendos et siderum motus explicandos. Cic. 6. de republ. 15. Stellae circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili. Adde Ovid. 2. Met. 516.; Manil. 1. 564.; Plin. 2. Hist. nat. 15. 13. (63).; et Hygin. 1. Astron. 6. et 4. ibid. 1. Varro 9. L. L. 24. Müll. Circulus aequinoctialis, solstitialis et septemtrionalis. Adde Plin. 20. Hist. nat. 70. 70. (177). et seqq. Vitruv. 6. 1. 1. et 9. 8. 8. Schneid. Circulus signifer. h. e. zodiacus. Plin. 2. Hist. nat. 25. 23. (91). et 18. ibid. 28. 69. (280). Circulus lacteus. h. e. via lactea. Id. 2. ibid. 23. 21. (86). Circulus solaris. -

c. In re geographica circuli vocantur, qui in coeli regione paralleli terram ambire putantur. Plin. 6. Hist. nat. 33. 39. (211). Terrae universae in membra coeli digerentur. Plura sunt autem segmenta mundi, quae nostri circulos appellavere, Graeci parallelos.

¶ 2. Latiori sensu -

a. Generatim circulus dicitur quod circuli figuram quomodocumque praesefert. Liv. 36. 9. Circulus muri exterior. Virg. 5. AEn. 558. it pectore summo Flexilis obtorti per collum circulus auri.
Adde eumd. 10. ibid. 138.: et Cf. Tertull. Habit. mul. 2. Circuli ex auro, quibus brachia arctantur. h.
e. torques. Cels. 7. 25. appellat circulum glandis, quem anatomici nunc glandis
coronam vocant. Seneca 1. Quaest. nat. 2. Circa solem visus varii coloris circulus. Adde Sueton.
Aug. 95. Plin. 37. Hist. nat. 10. 60. (166). Gemma pallida, ambiente circulo aurei coloris. - In
illo Martial. 14. 138. Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum: Orbibus in nostris circulus esse potest; Turneb.
l. 9. Advers. c. 24. circulum exponit rotundam maculam, quam nonnunquam in mensa relinquunt repositoria, paropsides, et alia vasa, quae in ea reponi solent:
et Scaliger rectius interpretatur ligneum orbiculum, quem super paropsides et lagenae ponerentur. -

b. Speciatim in artibus circulus dicitur quod rem aliquam cingendo constringit ac colligat. Plin. 14. Hist. nat. 21. 27. (132). Vinum ligneis vasis condere circulisque cingere. Id. 16. ibid. 18. 30. (75). Arbor circulis flexilis. h. e. ita flexilis, ut ex ea circuli fieri possint ad lignea vasa cingenda et constringenda. Adde eumd. 29. ibid. 4. 25. (80).; Sueton. Aug. 30. et Petron. Satyr. 60.; et cf. locum Virg. 3. G. 166. allatum sub init. hujus vocis. -

c. Item est genus edulii ex farina mixta caseo (vel alia conditura) et aqua macerata, atque in modum circuli

formata: Varro 5. L. L. 106. Müll. Hinc Vopisc. Tacit. 6. Dii avertant principes pueros, quos ad consulatus dandos dulcia et circuli et quaecumque voluptas puerilis invitet.

II.) Improprie significat coetum hominum in orbem collectorum -

a. Interdum ad audiendum aliquem. Cic. 3. ad Q. fr. 4. 1. Quid plura de judicibus? Duo praetorii sederunt, Domitius Calvinus; is aperte absolvit, ut omnes viderent: et Cato; is, diremptis tabellis, de circulo se subduxit. Adde Quintil. 2. 12. 10. et 12. 10. 74. Martial. 10. 62. Coronari circulo majore. h. e. cingi majore coetu auditorum aut spectatorum. -

b. Praecipue de hominum coetu colloquendi gratia collecto. Cic. 1. Orat. 34. 159. Quemcumque patremfamilias eripuissetis ex aliquo circulo. Adde eumd. 1. ibid. 38. 174., 5. Fin. 20. 56. et 1. Off. 37. 132. Nepos Epam. 3. Cum in circulum venisset, in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur. Adde Liv. 3. 17. Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (12). Proponere imaginem circulis ridentium. Martial. 2. 86. Scribere carmina circulis. h. e. otiosae plebejorum hominum coronae. Adde Tac. Agric. 43. et 3. Ann. 54. Cajus lib. 1. Instit. tit. 2. a med. Si ita in testamento servorum manumissio adscripta fuerit, id est in circulo, ut qui primus, qui posterior nominatus sit, non possit agnosci etc. Juxta Forcellinum haec Caji verba huc essent referenda: at, cum bona ipsius Forcellini venia, haec Caji verba significant, servorum manumissorum nomina in circulo, hoc est circulari forma, adscripta esse in testamento, ita ut propter circuli figuram nequeat agnosci qui primus, qui posterior nominatus sit. -

c. Saepe junguntur circuli et convivia, ut apud Cic. 2. Att. 18. 2. Sermo in circulis et conviviis est

liberior. Adde eumd. Balb. 26. 57.; Liv. 34. 61. et 44. 22.; et Domit. Marsum apud Quintil. 6. 3. 165.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānus, Orbis, Rotundus

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Versō

VERSO (vorso), as, āvi, ātum, are, a. 1. — Verso duo praecipue significat pro duplici forma, qua usurpatur, activâ et passivâ cum mediorum sensu, vel, ut dedit Forcellinus, deponentis propriâ.

A) Active est saepe verto, volvo, circumago, στρέφω, περιάγω (It. voltare, rivoltare, girare; Fr. tourner souvent, remuer, retourner; Hisp. volver freqüentamente, volver y revolver, girar; Germ. stark, viel herumdrehen, umkehren, umwenden; Angl. to turn often, turn, roll). I.)

B) Passive mediorum sensu, est frequens sum alicubi, dego, moram traho, maneo, sum: nam qui in aliquo loco aut re immoratur, quodammodo in ea huc et illuc sese versat et quasi volutatur aut corpore aut mente, διατρίβω, διάγω (It. trovarsi spesso, trattenersi, usare in qualche luogo, praticare, bazzicare, stare; Fr. se trouver dans, vivre, séjourner, se tenir habituellement; Hisp. quedar, morar, pararse, detenerse en alguna cosa ó lugar; Germ. sich aufhalten, sich befinden, leben; Angl. to be frequently, stay, remain, live): construitur autem cum praep. cum, in, inter, circa, ob etc.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cardō, Vertō, Volvō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Vertō

VERTO (vorto), vertis, verti, versum, vertere, a. 3.
— Verto est in aliam partem converto, torqueo, τρέπω, στρέφω (It. voltare, rivoltare, girare, volgere; Fr. tourner, faire tourner, rétourner, détourner; Hisp. girar, volver; Germ. drehen, wenden, kehren, umdrehen; Angl. to turn, turn round).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circumversō, Torqueō, Versō

Torqueō

TORQUĔO, torques, torsi, tortum et torsum, torquere, a. 2. — Torqueo est cum quadam vi flecto, inflecto, verto, κάμπτω (It. voltare, piegare, torcere; Fr. tourner, courber, fléchir, torcer; Hisp. corvar, doblar, combar, volver, torcer; Germ. drehen, wenden, winden; Angl. to turn, bend).

I.) Proprie

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est circumflectere, circumagere, versare, volgere, torcere, girare.

¶ 3. Item, vel praegnanti, ut aiunt, sensu, saepe est iaculari, iacere: ductum a funda, quae antequam iaciat, circumagitur, lanciare, gettare.

¶ 4. Et sustinere, gestare, sed cum versatione aliqua.

¶ 5.Frequentissime est cruciatu afficere adhibitis tormentis fidicularum, eculei, ignis, rotae, verberum et huiusmodi, vel eliciendae veritatis vel puniendi vel saeviendi causa: dare la tortura, martoriare, tormentare, βασανίζω: ductum ex eo, quod reorum membra praeter naturam flectuntur et curvantur.

II.) Translate. ¶ 1. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 1. Cic. Orat. 16. 52. Oratio ita flexibilis, ut sequatur, quocumque torqueas.

¶ 2. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2. Virg. 12. AEn. 179. tuque, inclita Mavors, Cuncta tuo qui bella, pater, sub numine torques. giri e reggi a tuo modo. et 4. ibid. 269. Regnator, caelum et terras qui numine torquet.

¶ 3. Metaphorâ sumptâ ex super. paragr. 3. Propert. 4. 8. 8. draco ex ima sibila torquet humo. h. e. instar teli acuta emittit. Sic Val. Flacc. 7. 525. anguis stetit et trepidantia torsit Sibila. Adde Sil. It. 7. 424. Cf. 4. 278. Cryscus sub pectore murmur torsit.

¶ 4. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 5. est cruciare, molestiam afferre, angere, vexare, cruciare, affliggere, travagliare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Flectō, Torcular, Vertō

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Flectō

FLECTO, ctis, xi, xum, ctere, 3.

A. Active significat torquere, detorquere, inflectere, κάμπτω (It. piegare, torcere, volgere; Fr. courber, ployer, plier, tourner, faire tourner, détourner; Hisp. corvar, torcer, plegar, volver; Germ. biegen, drehen, wenden; Angl. to bend, bow, turn).

B. Neutrorum more flectere est iter flectere, viam aliquo dirigere, ire, piegare verso qualche luogo, prender la via, dirigersi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Torqueō

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Circumeō

CIRCŬMĔO vel circŭĕo, is, ĭvi vel ĭi, ĭtum, ire, 4. (circum et ire). - Circumeo est circum vado, ambio (It. andare attorno; Fr. aller, marcher autour; Hisp. ir, andar al rededor; Germ. im Kreise oder herumgehen um oder zu; Angl. to go round or about).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circuitiō, Circum, Eō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Eō

ĔO, is, īvi vel ĭi, ĭtum, īre, n. anom. - Ire, quod cum Graeco etymo εω et usit. εἶμι conjungendum est, significat ambulare, vadere, pergere, iter facere (It. andare, camminare, far viaggio; Fr. aller, marcher, s'avancer; Hisp. ir, andar, caminar, marchar;Germ. gehen; Angl. to go, walk, travel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abeō, Ambulō, Circumeō, Vādō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Ambulō

AMBŬLO, as, āvi, ātum, are, 1. - Ambulare est incedendo spatia facere et in sua vestigia reflecti, ire et redire: hinc differt ab ire, ut infra dicemus in Homonym.
(It. camminare, andare, passeggiare; Fr. aller alentour, aller et venir, marcher, se promener; Hisp. andar al rededor, caminar, pasear; Germ. wandeln, herum- oder umherwandeln, herum-oder umhergehen; Angl. to walk, walk along, go a foot-pace or step by step, to amble).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Eō, Inambulō, Vādō

Vādō

VĀDO, vādis, vāsi, vāsum, vādere, n. 3. — Vado est adeo, incedo, eo, ambulo, βαίνω, εἶμι (It. andare, camminare; Fr. aller; Hisp. ir, andar, caminar; Germ. gehen, schreiten, marschieren;Angl. to go, walk): fere intransitive adhibetur et dicitur tum de animantibus, tum etiam de inanimis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ambulō, Eō

Tympanum

TYMPĂNUM, i, n. 2.
(τύμπανον) — Tympanum est instrumentum vocale, quod digitis palmaque pulsando sonum edit: a τύπτω, pulso (It. tamburo, timballo, timpano; Fr. tambour; Hisp. tambor; Germ. die Handpauke, Handtrommel; Angl. a timbrel, tambour).

I.) Proprie.

II.) Improprie, a similitudine.

¶ 1. Tympana dictae sunt margaritae. V.TYMPANION. Paul. loc. cit. Quum quaedam ornamentum mamillarum ex cylindris XXXIV. et tympanis margaritis XXXIV. legasset etc. Alii tympaniis.

¶ 2. Item tympana esse tecta vehiculorum, scribit Servius ad illud Virg. 2. G. 444. Hinc radios trivere rotis, hinc tympana plaustris. Sed Philargyr. ibid. ait, esse rotas ex solidis tabulis factas; quod magis placet. V. etiam Rich, qui huic interpretationi suffragatur. (Hinc Pompon. Sabin. in Virg. 1. G. 163. Sunt enim vehicula, quorum rotae non sunt radiatae, sed tympana cohaerentia axi et juncta cantho ferreo. Axis autem cum rota volvitur.)

¶ 3. Hujusmodi sunt enim etiam rotae, quae, calcando ab hominibus vel alio modo versatae, fune se circumvolvente subvehunt pondera vel demittunt: quales in portubus esse solent exonerandis navibus. Lucret.4. 903. Multaque per trochleas et tympana pondere magno Commovet atque levi sustollit machina nisu. Adde Vitruv. 10. 4. et Ulp. Dig.19. 2. 19., ubi tympanum et trochleas ponit ad relevandum prelum olearium. Apud Plin. quoque 18. Hist. nat. 34. 77. (332). tympanum circinatum est tabula solida rotae figura.

¶ 4. Praeterea rotae interiores molendini solidae, dentatae et ad perpendiculum in cultrum collocatae tympana dicuntur a Vitruv. 10. 10., qui ibid. 9. tribuit etiam organo hydraulico, et ibid. 14. aliis machinis.

¶ 5. Praeter haec est membrum in architectura, h. e. spatium triangulare planum, fastigii coronis circumclusum, habens summitatem in medio. Ita Barbarusad Vitruv. 3. 3. a med.

¶ 6. Item staterae et lances, apud Plin. 33. Hist. nat. 52. 11. (146). V. MAGIS, idis.

¶ 7. Item in valvis januarum tympana sunt quadratae tabulae affixae ad ornatum, pianetti et quadri a nonnullis dictae, riquadrati ab aliis. Vitruv. 4. 6. a med.

¶ 8. In illo Auct. Queroli 2. 4. 50. Ipsum etiam pauxillum argenti, levibus tensum tympanis etc. tympanis de tenui lamina interpretatur Klinkhamer.

¶ 9. Item in illo Afran. apud Non. 149. 26. Merc. In inguine plenam papulam, panum, tympanum. tympanum pro tuberis genere positum videtur. Cf. Neukirch De fab. tog. ad h. l.

¶ 10. Denique fuisse videtur supplicii genus, sc. instrumentum, rotae formam referens, in quo damnatorum corpora pellium instar distendebantur et fustibus aut loris miserrime caedebantur. Huc pertinet illud Vulg. interpr. Hebr. 11. 35. coll. cum Gr. ἐτυμπανίσθησαν. Nescio tamen, an in hunc sensum Latinus aliquis usurpaverit.

III.) Translate seu metaphorice. Quintil. 5. 12. ad fin. Nos, qui oratorem studemus effingere, non arma, sed tympana eloquentiae demus? h. e. genus dicendi molle, nervis carens et ad solam voluptatem compositum. Seneca Vit. beat. 13. a med. Nulli corpus

tuum patientiae vacat, sed in manu tympanum est. h. e. non es mollis, sed mollia et effeminatorum propria tractas.

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Inambulō

ĬNAMBŬLO, as, āvi, are, n. 1. (in et ambulo). Part. Inambulans. - Inambulare est spatiari, spatia ambulando conficere, passeggiare,περιπατέω.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ambulō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Pondus

PONDUS, ĕris, n. 3. a pendo, est quod adhibetur in statera, vel lance ponderandi gratia
(It. peso; Fr. poids; Hisp. peso; Germ. d. Gerricht;Angl. weight, the weights of a balance).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pendō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Pendō

PENDO, pendis, pĕpendi, pensum, pendĕre, 3. — Pendere duo diversa significat, prout usurpatur A) Active; aut B) Absolute, h. e. neutrorum more.

A. Active pendo (quod Forcellino videbatur esse a pendeo, quia rerum pondus tunc maxime sentitur, quum pendent, v. gr. in libra, aut statera) proprie est idem ac pendēre facio, in primis lances in ponderando; atque hinc est ponderare, pondus ad trutinam explorare, σταθμάω (It. pesare, trovare il peso; Fr. péser; Hisp. pesar; Germ. wägen, abwägen; Angl. to weigh).

B. Absolute, h. e. neutrorum more, pendere est pondus habere, pesare, avere peso, gravitare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Adpendō, Pendeō, Pondus, Suspendō

Nāvis

NĀVIS, is, f. 3. ναῦς. — Navis est machina e ligno, qua per mare, flumen, lacumve iter facimus: a voce Graeca allata. Dicitur fere de navigio majori, interdum etiam de cymba, lintre, scapha et hujusmodi (It. nave, barca, vascello, naviglio, legno; Fr. toute espèce de navire, bâtiment, vaisseau, bateau, barque; Hisp. qualquier genero de nave, vaso, navío, navichuelo, buque; Germ. das Schiff; Angl. a ship, bark, vessel galley, beat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abiēs, Flūmen, Lacus, Lignum, Māchina, Mare

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Māchina

MĀCHĬNA, ae, f. 1. μηχανή (μαχάνα) est opus, instrumentum, inventum, in quo, ut ait Pseudo Ascon. ad Cic. 3. Verr. 56., non tam materiae ratio dicitur, quam manus atque artis. Inter machinas et organa distinguit Vitruv. 10.
1. V. ORGANUM. (It. macchina, ordigno;Fr. machine, ouvrage ingénieux; Hisp. maquina, artificio; Germ. d. Maschine, Vorrichtung, Vorkehrung, Rüst- oder Werkzeug, Gerüst; Angl. a frame, fabric, work).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnstrumentum, Nāvis, Organum, Tractōrius

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Organum

ORGANUM, i, n. 2. - Est instrumentum, machina ad aliquid faciendum, ὄργανον (It. istrumento, macchina; Fr. instrument; Hisp. instrumento; Germ. das Werkzeug; Angl. an instrument, machine, engine, argan).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de instrumentis musicorum, istrumento musicale. —

a) Ea sunt triplicis generis:

alia ἐμπνηυστὰ, quae spiritu inflantur, ut tibiae, fistulae, tubae:

alia ἔγχορδὰ, quae nervis intenduntur, ut lyra, cithara:

alia κρουστά, quae manu pulsantur, ut tympana, sistra.

b) Saepe de hydraulico accipitur.

c) De organis musicis hydraulicis, eorumque inventore.

d) Organum vero pneumaticum nostris persimile, quibus in templis nunc utimur, describit his verbis Cassiod. Expos. in Psalm. 150. Organum est quasi turris quaedam diversis fistulis fabricata, quibus flatu follium vox copiosissima destinatur; et, ut eam modulatio decora componat, linguis quibusdam ligneis ab interiori parte construitur, quas disciplinabiliter magistrorum digiti reprimentes grandisonam efficiunt et suavissimam cantilenam.

II.)Figurate.

¶ 1. Organum oris est lingua hominis.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. I.
1. Quintil. 1. 2. 30. Maxima pars eloquentiae constat animo. Hunc affici, hunc concipere imagines rerum necesse est. Is porro, quo generosior celsiorque est, hoc majoribus velut organis commovetur.

¶ 3. Proverbii genus est in illo Quintil. 11. 3. 40. Vox velut tractabilis, utique habens omnes in se, qui desiderantur, sonos intentionesque, et toto, ut ajunt, organo instructa.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnstrumentum, Māchina

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Mare

MĂRE, is, n. 3. - Mare est congregatio aquarum salsi saporis, pontus, θάλασσα (It. mare; Fr. la mer; Hisp. el mar; Germ. d. Meer; Angl. the sea).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nāvis

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Flūmen

FLŪMEN, ĭnis, n. 3. (fluo) fluxio, decursus aquae, defluxus amnis, aqua decurrens, ut ait Seneca 3. Quaest. nat. 12. 2. Si ventus est fluens aer, et flumen est fluens aqua. (It. corso d'acqua, acqua corrente; Fr. cours de l'eau, eau courante, courant; Hisp. curso, el movimiento, la corriente de las aguas; Germ. die Strömung, Fluth, das fliessende Wasser, Gewässer; Angl. a stream).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nāvis

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Extrahō

EXTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3.
(ex et traho). - Extrahere, ἐξέλκω, est extra trahere, educere, evellere, elicere (It. tirare, trascinare o cavar fuori; Fr. tirer de, retirer, faire sortir, extraire;Hisp. tirar, sacar à fuera, extraer; Germ. herausziehen, hervorschleppen; Angl. to draw out, extract).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trahō

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Balneum

Trahō

TRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3.
— Traho est aliqua vi duco, rapio, ἕλκω, σείρω (It. tirare, strascinare; Fr. tirer, traîner, entraîner; Hisp. tirar, rastrar, arrastrar;Germ. ziehen, schleppen; Angl. to draw, drag).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Extrahō

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Dēmittō

DĒMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3.
(de et mitto). - Demitto est deorsum mitto, dejicio, deprimo, declino (It. mandar giù, calar giù, lasciare andar giù; Fr. laisser tomber, faire descendre, baisser, abattre; Hisp. dexar caer abaxo, hacer descender, baxar, abaxar; Germ. einen Gegenstand von oben nach einem andern Orte herabschicken, - lassen, - senken, - bringen; Angl. to send down, cast, thrust, or let down, hang down, let fall, tower).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Deorsum, Mittō

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Māchinae

Deorsum

DĔORSUM, adverb. - Deorsum,
cui opponitur sursum (V. infra sub I.),
a de et vorsum seu versum, est versus partem inferiorem (It. verso il basso, rivolto allo ingiù; Fr. vers le bas, en bas; Hisp. hácia abaxo, alla abaxo; Germ. nach unten, abwärts gewandt, abwärts; Angl. down, downwards).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēmittō, Sūrsum

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Sūrsum

SURSUM, adverb. - Vox contracta est
a sub vel sus et vorsum, h. e. ad superiorem partem versus: eique opponitur deorsum. — Sursum, cum verbis sive quietis sive motus.

¶ 1. Est versus superam partem.

¶ 2. Est etiam in supera parte vel loco.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Deorsum

Mittō

MITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. - Mittere generatim est allegare quempiam ad aliquem, item rem ad alium perferendam curare, ire jubere, πέμπω, στέλλω (It. mandare, inviare; Fr. envoyer, faire aller; Hisp. enviar, mandar; Germ. schicken, abschicken, fortschicken, senden, absenden; Angl. to send, despatch, depute).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ablēgō, Dēmittō

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Fistūca

FISTŪCA, ae, f. 1. ab ἱστάω statuo, ut videtur, est crassum lignum, aut ferrum, quo areae complanantur, calcantur, solidantur, et pavimenta paviuntur, It. mazzerana, orso. Cato R. R. 28. Operito terra radicibus fini, deinde calcato pedibus bene: deinde fistucis vectibusque calcato quam optime poteris. Plin. 36. Hist. nat. 25. 61. (185). Pavimenta in Italia fistucis pavita. - Similiter instrumentum utrinque ansatum, ponderosum, quo alte plurium manibus sublato pali magna vi terrae infiguntur, battipalo. Caes. 4. B. G. 17. Haec tigna cum machinationibus demissa in flumen defixerat, fistucisque adegerat, etc.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calcō, Ferrum, Lignum

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Adhibeō

ĂDHĬBĔO, es, ŭi, ĭtum, ere, a. 2. (ad et habeo).
- Adhibere ad litteram est habere apud vel juxta se, aut habere aliquo versus; unde proprie est apponere, ferre, vertere aliquo versus, sive idem atque admovere, nisi quod admovere de corporeis, adhibere de incorporeis potius usurpatur, et quidem semper ratione habita finis, quem aliquid admovendo consequamur (It. dirigere verso, applicare, avvicinare; Fr. appliquer, approcher; Hisp. aplicar, allegar, acercar; Germ. an oder zu etwas halten, bringen, heran- oder vohinhalten oder bringen; Angl. to lay, apply, adapt).

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Pangō

PANGO, pangis, panxi, panctum, item pēgi et pĕpĭgi, pactum, pangere, a. 3. — Pangere est figere, infigere, serere, plantare, πηγνυμι (It. piantare, ficcare; Fr. enfoncer, fixer, ficher; Hisp. hundir, echar á lo hondo, fijar, fixar; Germ. befestigen, einschlagen, einsenken; Angl. to drive in, fix, infix, to set, plant).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fīgō

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Fīgō

FIGO, gis, xi, xum, gere, a. 3. - Figere est immittere, adigere, affigere, πήγνυμι (It. ficcare, conficcare; Fr. ficher, enfoncer, attacher, fixer; Hisp. fixar, hincar, introducir, encaxar; Germ. heften, an -, hineinheften, - schlagen, - fügen, befestigen; Angl. to fix, fasten, thrusî in).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pangō, Praefīgō

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Castra

Sublica

SUBLĬCA, ae, f. 1. trabs praelonga, humi statuta et erecta ad quippiam sustinendum, pertica, palus: cujus vocis etymon V. in voc. seq. ¶ 1. Generatim. Liv. 23. 37. Turrem ex ipso muro excitavit consul aliquanto altiorem, quia muro satis per se alto, subjectis validis sublicis, pro solo usus erat. Alii leg. subliciis, ut sit a recto sublicium. Vitruv. 3. 3. sub init. Si solidum non invenietur, tunc is locus fodiatur et palis configatur sublicaeque machinis adigantur quam creberrimae. Adde Caes. 3. B. C. 49. ¶ 2. Speciatim dicitur de trabibus, quae in alveo fluminis defixae pontem sustinent, piede o sostegno del ponte, πρόβολος, ῥοπή. Caes. 4. B. G. 17. Tigna bina sesquipedalia in flumen defixerat, non sublicae modo directa ad perpendiculum, sed etc. et 7. ibid. 35. ad fin. Iisdem sublicis, quarum pars inferior integra remanebat, pontem reficere coepit. Alii subliciis. Adde Liv. 1. 37. ¶ 3. Alio sensu de veste, quae super aliam induitur, sopravveste, in Gloss. nom. ed. Loewe p. 169. Ependites (ἐπενδύτης): sublica. Cf. Idiom. gen. apud eumd. IV. p. 578. Superaria, σουβρικός, ἐπενδύτης.

Index

[Hoofdstuk 1 - Māchinae]

Adtollō

ATTOLLO vel adtollo, tollis, tollere, a. 3. (ad et tollo). Praeteritum attuli et
Supinum allatum V. in AFFERO. Attollo autem mutuatur sustuli a sustollo. -
Part. Attollens I. a. et d. et II. 2. a. - Initio statim animadvertendum putamus, optimos aetatis aureae Scriptores in prosa oratione hanc vocem de industria vitasse, ut plerisque videtur. - Attollo est erigo, sustollo, sursum fero (It. levare, alzare; Fr. lever, hausser, soulever; Hisp. alzar, elevar; Germ. emporheben, in die Höhe heben, aufheben, erheben; Angl. to lift or raise up, to raise, elevate).

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Fūnis

FŪNIS, is, m. 3. - Funis est restis ex cannabe, aliave materia contorta, σχοῖνος, κάλως (It. corda, fune; Fr. corde, cordage;Hisp. cuerda, soga, cordage; Germ. d. Seil, d. Strick, d. Tau; Angl. a rop. cord).

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Habeō

HĂBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. -
Habere verbum est latissimi usus, quod dicitur de iis omnibus, quae quacumque ratione aut in nobis, aut circa, aut apud nos sunt, sive nostra sint, sive non; sive libenter teneamus, sive inviti; sive jure, sive injuria. Nam quod in stipulationibus habere, tenere,
possidere, tamquam tria differentia verba usurpantur, ut est apud Florentin. Dig.46. 4. 18., ad subtilitates ICtorum forique pertinet. Dicitur praeterea de rebus inanimatis, quae aliis quocumque modo sunt conjuncta. ἔχω (It. avere, tenere, possedere; Fr. avoir, posséder, tenir; Hisp. haber, tener, poseer; Germ. haben, besitzen, halten, tragen, erweisen, behalten, hegen, erzeigen, gewähren, geniessen; Angl. to have, hold, keep, possess).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acidus, Amārus, Cohibeō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Amphibia

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Ante

ANTE - Est aut

A. Praepositio accusativum casum regens, aut

B. Adverbium (anteā);

C. et sive praepositio sit sive adverbium, semper est localis et significat rationem seu relationem loci anterioris ad posteriorem, et loci quidem anterioris aliquo versus rectâ progredientis; eique
opponitur post et retro (It. avanti, innanzi; Fr. devant, avant; Hisp. ante, delante; Germ. vor; Angl. before, opposite to, over against).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Post

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Post

POST, - Post

¶ 1. De loco usurpatur et indicat id, cui aliquid est antepositum; hinc est idem ac pone, a tergo, retrorsum; eique opponuntur ante et post (It. di dietro, in dietro; Fr. en arrière, par derrière, après; Hisp. atras, detras, despues, tras; Germ. hinten, hinterwärts, hintennach; Angl. behind).

¶ 2. Saepissime ponitur de tempore et habet significationem rei succedentis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ante

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Cochlidia

CŎCHLIS, ĭdis, f. 3. κοχλὶς, parva cochlea. ¶ 1. Nomen est gemmae cujusdam, cochleae similitudinem habentis, cujus meminit Plin. 37. Hist. nat. 12. 74. (193). ¶ 2. Adjective columna cochlis est in modum cochleae intus cavata, ascendendi causa. Hujusmodi fuit Romae in regione octava in Foro Trajani, et in nona ad templum Divi Antonini, ut est apud P. Vict. de Reg. Urb. Rom. c. 8. et 9.

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Subgrundium

SUBGRUNDĬUM vel suggrundium, ĭi, n. 2. (subgrunda) idem ac subgrunda. Vitruv. 2. 9. sub fin. Tabulae in subgrundiis collocatae. Plin.25. Hist. nat. 13. 102. (160). Aizoum alii volunt hypogeson (ὑπόγεισον), quoniam in subgrundiis fere nascitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Subgrunda

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Subgrunda

SUBGRUNDA vel suggrunda, ae, f. 1. projectura tecti, qua stillicidium a pariete arcetur, γεῖσον (It. gronda, grondaja; Fr. gouttière; Hisp. gotera: Germ. die Traufe; Angl. guttor). Varro 3. R. R. 3. circa med. Apes enim subter subgrundas ab initio villatico usae sunt tecto. Vitruv.10. 21. Testudo habet subgrundas proclinatas. Adde Ulp. Dig. 9. 3. 5. et Jabolen. 50. 16. 242.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Subgrundium

Iānua

JĀNŬA, ae, f. 1. primus ingressus ad interiora domus: a Jano, qui januis praeesse creditus est; V. locum Cic. sub I. 1. init. θύρα (It. porta; Fr. porte de maison, porte; Hisp. puerta, puertecita; Germ. d. Thüre; Angl. a gate, door, entrance).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Claustrum, Foris, Līmen, Ōstium, Postis, Superlīmināre, Valva

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Hoofdstuk 1 - Domus

Vestibulum

VESTĬBŬLUM, i, n. 2. - Vestibulum videtur fuisse locus ante aedium januam, inter aedes ipsas et viam relictus, eum in usum, ut qui aedium dominum salutatum venissent, neque in via starent neque in ipsius essent aedibus. Gell. loc. cit. Animadverti, quosdam haudquaquam indoctos viros opinari, vestibulum esse partem domus primorem, quam vulgus atrium vocat. C. AElius (al. Caecilius) Gallus in lib. de significatione verborum, quae ad jus civile pertinent, secundo, vestibulum esse dicit, non in ipsis aedibus neque partem aedium, sed locum ante januam domus vacuum, per quem a via aditus accessusque ad aedes est, quum dextra sinistraque inter januam tectaque, quae sunt viae juncta, spatium relinquitur atque ipsa janua procul a via est, area vacanti intersita.
Adde Macrob.6. Saturn. 8., qui integrum Gellii caput transcripsit. Graece est πρόδρομος, πρόθυρον, προπὺ λαιον (It. vestibolo, ingresso; Fr. vestibule;et
Angl. vestibule; Hisp. vestibulo; Germ. der Vorhof, das Vorhaus).

Index

[**Hoofdstuk 1 - Domus**]

Līmen

LĪMEN, ĭnis, n. 3. - Limen est lignum, aut lapis transversus in janua, aut porta, tum superius, tum inferius, βηλὸς, οὐδός (It. limitare, soglia; Fr. pas ou seuil d'une porte; Hisp. el umbral de la puerta; Germ. d. Schwelle, der Querbalken an der Thüre, und zwar oben und unten; Angl. the threshold of a door, also the lintel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iānua, Lapis, Lignum, Postis, Superlīmināre

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Superlīmināre

SŬPERLĪMĬNĀRE, is, n. 3. (superlimen) limen ostii superius, hoc est lignum sive lapis, qui, postibus superincumbens, jugi formam efficit, ὑπέρθυρον (It. soglia di sopra; Fr. linteau au-dessus d' une porte; Hisp. dintel, lintel ó la parte superior en las portadas; Germ. der Theil über der Oberschwelle; Angl. the transom or lintel over a door).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iānua, Lapis, Lignum, Līmen, Ōstium

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Ōstium

OSTĬUM, ĭi, n. 2. — Ostium est janua domus, θύρα (It. porta, uscio; Fr. porte de maison, porte; Hisp. puerta; Germ. die Thür; Angl. a door, gate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Domus, Iānua, Superlīmināre

Postis

POSTIS, is, m. 3. — Postis est lignum, aut lapis erectus ab utroque latere portae, januae, quod inferiori limine sustinetur, superius et valvas sustinet. Alter postis valvas fulcit cardinibus affixis: alter seram recipit et repagula: haec intellige, quum valvae geminae non sunt, παραστάς (It. stipite della porta; Fr. poteau, jambage de porte; Hisp. poste, jambas de la puerta; Germ. d. Pfoste: Angl. a door-post, jamb).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fulciō, Iānua, Lapis, Lignum, Līmen, Sustineō

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Dexter

DEXTER, tĕra, tĕrum vel per syncopen tra, trum, adject. - Dexter est, qui est ab ea parte, quae respectu humani corporis aptior est atque agilior; cui sinister opponitur (It. destro; Fr. qui est du côlé droit, droit, à droite; Hisp. derecho; Germ. rechts, zur Rechten befindlich; Angl. on the right hand).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dextera, Sinister

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Cardō

CARDO, ĭnis, m. 3. - Cardo dicitur et est locus, ubi aliquid in cavum seu foramen alterius rei immittitur, ut versari possit. I.) Proprie occurrit A) in machinationibus, et B) in re astronomica et mathematica.

A)In machinationibus.

¶ 1. Ubicumque lignum aliquod (quod cardo masculus appellatur) in cavum seu foramen alterius (quod cardo femina vocatur) immittitur, ut versari possit, cardo dicitur.

¶ 2. Speciatim cardo est fulcimentum illud, cui fores incumbunt et vertuntur. Cardines apud veteres plerumque infixi erant in superiore et inferiore ostii parte, hoc est in superno et infero limine.

A. In re astronomica et mathematica.

¶ 1. Quemadmodum axis, ita et cardo pro caeli plaga saepe usurpatur. Et primo cardines dicuntur -

a. Duo axes seu poli septemptrionalis et meridianus.

b. Praecipue cardo dicitur polus septemtrionalis, qui nobis semper est conspicuus, cum meridianus sub terra lateat.

¶ 2. Hinc in re agraria cardo est via, fossa, limes a meridie ad septemtrionem duetus, quemadmodum decumanus limes est, qui ab oriente ad occidentem. Nomen traxit a cardine polorum. Decumanus autem prius dictus est duodecumanus ab hora duodecima diei, qua sol occidit: spectat enim in occidentem.

¶ 3. Latino sensu quaecumque caeli plaga cardo dicitur.

¶ 4. Hinc cardo et pro centro ponitur. -

a. Ipsa terra cardo dicitur, quia circa eam caeli verti putabantur.

b. Cardo convexitatis est pars ejus media, quae a mathematicis vertexet focus parabolae appellatur, ubi ejusdem parabolae axis infigitur.

c. Hinc apud Geographos cardo dicitur locus vel punctum, quod ceteris definiendis determinandisque inservit.

¶ 5. Ponitur etiam de tempore;
unde Cardo anni dicitur solstitium aestivum, quo dies ad summam longitudinem perveniunt, et, veluti in cardines se vertentes, decrescere incipiunt. - Eadem ratione cardo temporum vocatur quadripartita anni distinctio per incrementa et decrementa lucis, quae augetur a bruma usque ad aequinoctium vernum, ab hoc usque ad solstitium, deinde minuitur usque ad aequinoctium auctumni, et ab hoc usque ad brumam. - In vita humana mortalis aevi extremus cardo est senectus apud Senec. Troad. 52. et Lucan. 7. 381.

II.) Translate. Quoniam forum omne fulcimentum in cardine est, in eoque uno vertuntur,
translate cardo dicitur in omni re id, in quo maximum momentum positum est, unde totius rei pendet eventus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fulcīmentum, Versō

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Pendeō

PENDĔO, pendes, pĕpendi, pendere, n. 2.
— Pendeo est idem ac suspensus sum, κρέμαμαι (It. essere sospeso o appeso, stare pendente, o attaccato, pendere; Fr. pendre, être suspendu; Hisp. colgar, estar pendiente; Germ. hangen, herabhangen;Angl. to hang from, on, at, or about, to be suspended).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēpendeō, Pendō, Pēnsilis, Suspendō

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Foris

FŎRIS, is, et plur. fores, um, f. 3. janua exterior aedium, et saepius valvae ipsius: videturque esse a Graeca voce θύρα janua, seu potius a πόρος transitus. Frequentius adhibetur in plurali, quam in singulari numero (It. porta, imposta; Fr. porte, et au plur. le deux battants de la porte; Hisp. puerta, puertecita; Germ. d. Thür, d. Thürflügel; Angl. a door, gate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iānua, Pessulus, Valva

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Valva

VALVA, ae, et saepius plur. valvae, arum, f. 1. — Valva seu valvae sunt ligneae fores, ex duabus aut tribus aut pluribus etiam tabulis (cujusmodi nos dicimus scuri fatti a libro), quibus janua aut fenestra clauditur, θύραι διάπρισοι (It. imposte; Fr. battants de porte ou de fenêtre; Hisp. puertas, impostas; Germ. die Flügelthüre;Angl. folding doors or gates, valves).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fenestra, Foris, Iānua, Ligneus

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Sinister

SĬNISTER, stra, strum, adject. — Sinister, qui est a parte laevae manus, laevus: cui dexter opponitur, σκαιός (It. mancino, manco,
sinistro; Fr. gauche; Hisp. izquierdo;Germ. links; Angl. lef t).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dexter, Laevus, Sinistra

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Laevus

LAEVUS, a, um, adject. λαιὸς, sinister: a Graeca voce allata (It. sinistro; Fr. gauche, qui est du côté gauche; Hisp. izquierdo; Germ. link;Angl. left, on the left side).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sinister, Sinistra

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Claustrum

CLAUSTRUM, i, n. 2. - Claustrum a verbo claudo et a Graecis κλεῖθρον et κλεῖστρον et Dorice κλαῖστρον, dicitur et est quidquid claudendo inservit, vectis, sera, repagulum, quo janua aut quidpiam aliud clauditur (It. ciò che serve a chiudere, catenaccio, stanga, sbarra, toppa; Fr. ce qui ferme, serrure, verrou, clòture; Hisp. to qui sirve á cerrar, clausura, cerradura, cerojo, pestillo; Germ. die Vorkerung zum Schliessen, das Schloss, der Verschluss; Angl. a bar, boll, barrier).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iānua

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Urbs

Pessulus

PESSŬLUS, i, m. 2. — Pessulus, It. chiavistello, Gr. μοχλός, βλήτρον, ἐπιβλῆς, μάγγανον, vectis ferreus, vel ligneus, quo fores clausae obfirmantur intus: a πάσσαλος paxillus, clavus. Duos obdebant, qui tutiores esse vellent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferreus, Foris, Ligneus, Vectis

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Aedēs

AEDES vel aedis is, f. 3. - AEees proprie est exstructio hominum arte fabricata, tectum, habitaculum, in quo quis permanet, ac propterea exstructio hominum habitationi apta, h.
e. It. appartamento, Fr. appartement, Hisp. quarto de casa,Germ. Gemach, Angl. apartment.

I.) Proprie.

¶ 1. -

a. Raro plur. numero, nec saepe sing. occurrit pro parte domus, in qua quis habitat, et pro singulis cubiculis (It. appartamento, stanza, camera; Fr. appartement, pièce, chambre; Hisp. quarto de casa, aposento, camara; Germ. das Gemach, einzelne Zimmer eines Hauses; Angl. apartment in a house, a room, chamber).
b. Interdum sing. numero ponitur generatim pro tota domo, in qua homines habitant
(It. casa; Fr. maison; Hisp. casa; Germ. das Haus; Angl. a house).
c. Saepissime plur. numero aedes, ium usurpantur ad hominum domicilium significandum, quod scilicet hominum domicilium ex pluribus constet aedibus vel cubiculis: quo sensu aedes differunt cum
ab aedificio, tum a domo et a villa.

¶ 2. Sing. numero, aut etiam plur. si de pluribus sermo est, fere cum addito alicujus dei nomine, nisi ex orationis contextu pateat, aut cum additis sacra, sacrae, deorum etc.: aedes significat locum diis sacrum, et differt a templo, ut infra in Homonym. (It. abitazione o sede di un dio, tempietto; Fr. résidence d'un dieu, temple, chapelle; Hisp. habitacion, residencia de un dios, capilla; Germ. der Wohnsitz oder das Haus eines

Gottes, ein Gotteshaus, Gottersitz; Angl. a temple, house os worship).

¶ 3. Quoniam sepulcra a Latinis sacra et religiosa habebantur, ita aedis nomine aliquando significantur.

II.) Translate, plur. pariter num.

¶ 1. Per imaginem -

a. Dicuntur de apum alveis.
b. Audaciori multo translatione Plaut. Pseud. 1. 5. 54. Fac, sis, vacivas aedes aurium, mea ut migrare dicta possint. h. e. aurium cellae, cubicula. V. supr. I. 1. a.
c. ¶ 2. Metonymice aedes dicuntur ipsarum aedium incolae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Domus, Fenestra

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Pavīmentum

PĂVĪMENTUM, i, n. 2. (pavio). — Pavimentum est domus solidamentum, sive incrustatio, quam gradiendo calcamus, ἔδαφος (It. pavimento, terrazzo, lastrico, battuto; Fr. pavé, plancher, carrelage; Hisp. pavimiento, enladrillado; Germ. d. Estrich, Estrichboden; Angl. a pavement, floor).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calcō, Domus, Pavīmentum tesselātum

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Tessellō

TESSELLO, as, āvi, ātum, are. a. 1.
(tessella) — Tessello est tessellis sterno vel compono, ψηφοθετέω (It. formare di pezzetti o pietruzze quadrate, fare a scacchi; Fr. former de petites pierres carrées; Hisp. formar de pedrezuelas quadradas; Germ. würfelförmig machen; Angl. to form of smalls squares pieces, tessellate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pavīmentum tesselātum

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Pavīmentum tesselātum

Tessellatum pavimentum, sc parvis quadratis lapillis compositum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pavīmentum, Tessellō

Peristylium

PĔRISTYLĬUM, ĭi, n. 2. - It. luogo circondato da colonne, loggia, chiostro, περιστύλιον, locus columnis saeptus, vel ubi columnae in circuitu dispositae sunt: a περί circum et στύλος columna.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Columna, Locus

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Basis

BĂSIS, is, f. 3. βάσις. - Basis a Graeca voce allata (quae fortasse a βαίνω incedo, ingredior, quia basis est veluti pes, quo animal sustinetur et ingreditur) apud Latinos est vox artium propria, et significat fulcrum et veluti pedem, qui a fundamento consurgit, et columnas, statuas aliaque hujusmodi sustinet; immo proprie est idem ac fundamentum. (It. base, basamento, sostegno; Fr. base, fondement, assise; Hisp. basa, fundamento; Germ. d. Tritt oder Fusstritt; Angl. the base, a foundation).

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Vehicula

Scālae

SCĀLAE, ārum, f. plur. 1. - Scalae, machina pluribus gradibus constans, qua utimur ad ascendendum in superiora, κλίμαξ (It. scala, scalea; Fr. escalier, echelle; Hisp. escalera, escalon; Germ. Treppe, Stiege, Leiter; Angl. a ladder, stair, greeze).

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Contignātiō

CONTIGNĀTĬO, ōnis, f. 3. (cum et tignum) tignorum, seu trabium series, et contextus, ut in aedibus, quae membra superiora domus sustinet, aut tectum.

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Adscendō

ASCENDO vel adscendo, scendis, scendi, scensum, scendere, 3. (ad et scando). - Ascendo est sursum sive ad aliquid editum scando (It. ascendere, salire, montare; Fr. monter sur, gravir, escalader;Hisp. ascender, montar; Germ. aufsteigen oder hinaufsteigen; Angl. to ascend, mount, climb).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cōnscendō

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Superus

SŬPĔRUS, pĕra, pĕrum, adject. (super).
— Comp. Superior; Sup. Superrimus, a quo
et Supremus et Summus. — Superus est in superiore
parte positus, altus, editus, ὑ ἄνω (It. superno,
alto; Fr. qui est en haut, qui est au–dessus,
haut; Hisp. alto, elevado; Germ. d. obere, oberhalb
befindlich; Angl. above, upper, on high):
cui inferus opponitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnferus

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Īnferus

INFĔRUS, a, um, adject. - Comp. Inferior; Sup. Infimus; et Sup. Imus - Inferus est qui infra est, inferior, ut superus, qui est supra, ὁ κάτω. (It. inferiore, basso, di sotto; Fr. qui est au-dessous, inférieur; Hisp. lo que está mas baxo en sitio, inferior; Germ. der, die, das untere, unten befindliche; Angl. below, beneath, underneath).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfrā, Superus

Extrīnsecus

EXTRINSĔCUS, adverb., quod effictum videtur ab antiqua forma extrim, quae ab adject. exter, exterus; et est ἔξωθαν, extra seu potius ab externo (It. dall' esterno, dal di fuori; Fr. venant du dehors, de l'entérieur; Hisp. por fuera; Germ. von aussen her, von ausserhalb; Angl. from without, on the outside, extrinsically).

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Appāreō

APPĂRĔO vel adpareo, pāres, pārŭi, pārĭtum, pārere, n. 2. Verbum deductum ex appario et apparo, compositum ex ad et pareo, quam vocem V. - Part. Apparens I. 2. et 3.; Appariturus II. A. c. - Apparere proprie est se, tamquam coactum vel appellatum, parare atque alicui adstare et praesto esse; vel etiam si de expectata atque appetita re sermo est, significat rem ipsam prodire.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāreō

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Parō

PĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. Part. Parans A. I. 1.; Paratus A. I. 1. 2. et II. 2.; Paraturus A. et B. II. 1.; Parandus A. II. 1. — Parare duo diversa significat, scilicet A) Instituere, instruere, moliri, apparare, adornare; et B) Parem facere, aequiparare, comparare.

A. Parare, ab eodem etymo, a quo pario, est instituere, instruere, moliri, apparare, adornare, κατασκευάζω (It. apparecchiare, allestire; Fr. préparer, apprêter, arranger; Hisp. preparar, aparejar, aprestar, poner en orden; Germ. bereiten, zubereiten, verbereiten, rüsten, gehörig einrichten, besorgen, fertig machen, sich zu etwas rüsten; Angl. to make or get ready, provide, put in readiness, prepare, go about, shape, contrive, order, dispose, design, furnish, equip).
B. Parare a par, paris, est — a) Stricto sensu parem facere, aequiparare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Apparō

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Pāreō

PĀRĔO, es, ŭi, ĭtum, ere, n. 2. Part. Parens B. II. 1. 4.; Pariturus B. II. 7. Ceterum impersonaliter etiam usurpatur sub A. II. b. — Ducunt a πάρα pro πάρεστι a πἀρειμι adsum, quamvis obstet quantitas. — Parere duo praecipue significat, scilicet A) Se ostendere, apparere; B) Praegnante, uti ajunt, significatione, ad alicujus nutum vel imperium comparere, praesto esse.

A. Parere est se ostendere, apparere, φαίνομαι (It. apparire, farsi vedere, comparire; Fr. paraître, apparaître, se montrer, se faire voir; Hisp. parecer, aparecer, dexarse ver, mostrarse;Germ. zum Vorschein kommen, erscheinen, sichtbar sein, sich sehen lassen; Angl. to appeur, be seen, be present or at hand).

B. Parere praegnante, uti ajunt, significatione, est, ad alicujus nutum vel imperium comparere, praesto esse.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Appāreō

Fenestra

FĔNESTRA, ae, f. 1. - Fenestra est foramen in pariete ad aedem illustrandam, item valvae, quibus id foramen clauditur: a φαίνω luceo, unde et φανερὸς lucens, quasi phaenestra, vel ab aoristo ἔφανον, vel a φανίζω, quod a φανεῖν, unde φάνιστρα, vel tandem, sed minus recte, a φένω findo, ita ut fenestra idem sit ac fissura, θυρίς (It. finestra; Fr. fênetre,
croisée; Hisp. ventana; Germ. das Fenster; Angl. a window, opering in the wall of a house to admit light).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aedēs, Forāmen, Pariēs, Valva

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Forāmen

FŎRĀMEN, ĭnis, n. 3. (foro, as, are) apertura forando facta, Gr. ὀπή, It. forame, buco, apertura.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fenestra, Forō

Forō

FŎRO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
Part. Forans. I.; Foratus I. et II.; Forandus I. - Forare est p
ertundere, penetrare; a πόρος meatus, qui forando fit,
τερέω, forare, pertugiare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Forāmen

Cancellus

CANCELLUS, i, m. 2. deminut. a cancer. - Cancelli sunt saeptum ex rectis et obliquis lignis, aut ferramentis, modicoque intervallo distinctis contextum, quo fenestrae, januae, scaenae, tribunalia muniri eorumque aditus praecludi solent (It. cancelli, grata, gelosia; Fr. enclos en forme de grille, grillage, treillis;Hisp. reja, enrejado; Germ. d. Gitter, Gitterstäbe; Angl. lattice, trellis, grate, railing).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Saeptum

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Saepiō

SAEPĬO et Sēpio, is, saepsi et raro saepivi, saeptum, saepire, a. 4. (saepes). - Saepio est claudo, vallo, munio, circumdo custodiae causa, siepare, circondare, munire, chiudere, φράττω, περιβάλλομαι.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Saepēs

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Saepēs

SAEPES et Sēpes, is, f. 3. - Saepes est saeptum ex lignis, ramis arborum, aut spinis consitis, quo clauduntur agri, aut horti, φραγμός, φράγμα (It. siepe, fratta; Fr. haie; Hisp. maleza; Germ. e. Zann, Verzäunung, Gehege; Angl. a hedge, fence).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Saepiō

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Saeptum

Saeptum et Septum, i, n. 2. substantivorum more.

¶ 1. Generatim est locus munitus, et quocumque saepimento vallatus et clausus, cujusmodi sunt stabula, ovilia, vivaria etc., serraglio, steccato, barricata, chiusura, recinto, φράγμα.

¶ 2. Speciatim -

1.°) In plur. num. -

a. Saepta Romae loca duo in Campo Martio olim tabulatis cincta et clausa (V. B. Crus.ad Sueton. Aug. 43.), in modum stabuli (unde et Ovilia dicta), in quorum altero populus R. stabat comitiorum tempore, antequam ad suffragium vocaretur: in altero magistratus, qui comitiis praeerat, ejusque ministri, praecones et alii. Distinguebantur pontibus, per quos populus transibat, ut in PONS dictum est.
b. Saepta item sunt obices et claustra, quae ad incile opponuntur, aquae derivandae compellendaeve ex flumine causa: sive ea lignea sint, sive lapidea, sive ex alia qualibet materia, ad continendam transmittendamque aquam excogitata.

2.°) In sing. num. -

a. Saeptum transversum a medicis dicitur membrana valida in ventre, a praecordiis uterum diducens, a superiore parte non solum intestina, sed jecur quoque, lienemque discernens, pannicolo, settotraverso, diaframma, διάφραγμα.
b. Saeptum clausum seu clusum est quod introeuntibus aditum negat, quale fuisse videtur illud, quo templum Bonae Deae claudebatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cancellus

Clāthra

CLĀTHRI vel clatri, ōrum, m. plur. 2. Clatri sine aspiratione rarius occurrit: V. Inscript. in v. CLATHRO. - Clathra, orum, n. plur. recte Latine dici negat Caper de verb. dub.
p. 2248. Putsch. Attamen Nicol. Heins. in melioribus Propertii libris invenisse se ait 4. 5. 72. Cum fallenda meo pollice clathra forent. Al. leg. claustra. - Ceterum clathri (τὰ κλῆθρα Atticorum, τὰ κλᾶσθρα Dorum sunt, nec prisca forma AEolensium ΚΛΑΙΘΡΟΙ videtur defuisse) sunt virgae ligneae, vel ferreae, in cratis modum dispositae, quibus fenestrae, vel januae muniuntur, ut luminis et aeris usu inclusus potiatur (It. ferrata, inferriata, gelosia; Fr. barreaux, grille, grillage; Hisp. reja; Germ. Gitter; Angl. balusters, a balustrade, railing).

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Pergula

PERGŬLA, ae, f. 1. est pars domus exporrecta et propendens, seu locus apertus, extra parietem porrectus, et modo tectus, modo sub dio positus:
a pergo, ut regula a rego, quia extra parietem pergit, seu porrigitur, προβολή, pergolo, ringhiera, ballatojo, poggiuolo, logetta, sporto.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Domus

Fulcrum

FULCRUM, i, n. 2. fulcimentum, et speciatim illud, quo lectus sustinetur: a fultum sup. verbi fulcio, sostegno, piede, ἔρεισμα.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fulcīmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Tēctum

TECTUM, i, n. 2. (tego) id, quod tegit, tegmen, praecipue domorum (It. coperto,
tetto; Fr. toit; Hisp. techo; Germ. das Dach; Angl. the covering or roof).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Contegō

CONTĔGO, tĕgis, texi, tectum, tĕgere, a. 3.
(cum et tego).
Part. Contegens et Contectus I.; Contegendus II. - Contego est idem quod tego, vel simul tego ad tuendum vel ad celandum (It. coprire; Fr. couvrir entièrement; Hisp. cubrir enteramente; Germ. zu- oder bedecken; Angl. to cover all around).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cum, Tegō

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Imbricex

IMBREX, ĭcis, f. 3. - Imbrex est fictile segmentum cylindri, quod duarum tegularum labris inter se junctis imponitur, ne imber per earumdem intervalla in domum influat: differt a tegula, quae plana est, et duo labra prominentia, seu latera per longum linea inde erecta habet. Etrusci, permutato nomine, nunc embrice appellant, quam olim Latini tegulam; tegola vero, quam illi imbricem appellabant: at Veneti, qui solis imbricibus ad domorum tecta utuntur, eos vulgo vocant coppi; prius enim eosdem supinos disponunt, aliosque pronos duorum supinorum labris imponunt. Isid. 19. Orig. 10. Tegulae vocatae, quod tegant aedes; et imbrices, quod accipiant imbres. rectius quod arceant imbres. Gr. καλυπτὴρ, σωλήν (It. embrice, coppo; Fr. tuile faîtière, faîtière; Hisp. teja acanalada; Germ. d. Hohlziegel; Angl. a gutter-tile for carrying off the rain).

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Tēgula

TĒGŬLA, ae, et saepius tegulae, ārum, f. 1. (tego) — Tegula est testae aliusve materiae genus, quo domus teguntur, πλίνθος, κέραμος (It. tegola; Fr. tuile, toit, toiture; Hisp. teja;Germ. der Dachziegel od. das Ziegeldach; Angl. a tile).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tegō

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Scandula

SCANDŬLA, ae, f. 1. - Scandula duo diversa significat.

¶ 1. Est assula, tabella, tenuis lamina ex ligno fissili ad varios usus, praesertim ad tecta domorum:
a scandendo, ut diximus, quia in tectis ita disponuntur scandulae, ut alia aliam scandat, It. assicella, scandola, Gr. σχίδαξ, σχίδιον, καλυμμάτιον.

¶ 2. Est etiam speltae seu hordei genus, quod Itali nunc scandella vocant, quodque distichum et Galaticum appellat Colum. 2. R. R. 9. ad fin.

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Tigillum

TĬGILLUM, i, n. 2. Etiam tigillus masc. gen. in Gloss. Lat. Gr. Tigillus, ἰκρίδιον. Adde Augustin. loc. infra cit.: est enim a tignus pro tignum. — Tigillum, deminut.
a tignum, ut sigillum a signum, est parvum tignum, trabecula, travicello, travetta, perticone, δοκίς, δοκίδιον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tignum

Index

Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Typographia

Incumbō

INCUMBO, cumbis, cŭbŭi, cŭbĭtum, cumbere, n. 3. (in et cubo). - Incumbere est in aliquid inclinari, inniti, incubare (a quo postremo verbo quid differat, V. ibi init.) ἐπίκειμαι (It. appoggiarsi, posare, andare addosso, piegarsi a qualche cosa; Fr. se coucher, s'étendre, se pencher, s'appuyer, peser sur; Hisp. tender, entender, echarse en, apoyarse, descansar sobre alguna cosa; Germ. sich legen, stämmen, stützen auf etwas; Angl. to lean, lie, rest, or recline upon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Incubō

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Stīllicidium

STILLĬCĬDĬUM, ĭi, n. 2. (stilla et cado) — Stillicidium est humor stillatim cadens et ipse casus humoris stillatim defluentis, acqua, umore che cade a stille, o il cadere dell' acqua a stille, stillicidio,σταλαγμός.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. Varro 5. L. L. 27. Müll. Stillicidium, eo quod stillatim cadat; flumen, quod fluit continue.

¶ 2. Speciatim. —

a. De urina.
b. De melle.
c. De sanie aut sanguine manante dicitur.
d. Saepe dicitur de casu aquae pluviae ex tectis vel ex projecturis tectorum stillatim defluentis, gronda, grondaja.

II.) Translate. Seneca Ep.101. ad fin. Invenitur qui malit inter supplicia tabescere et perire membratim, et toties per stillicidia amittere animam, quam semel exhalare. h. e. paullatim. At Forcellinus in proprium sensum accepit pro sanguinem stillatim emittendo.

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Dīcō

DĬCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. - Dico, ratione habita etymi, est a ΔΕΙΚΩ pro δείκνυμι ostendo; atque hinc in vetustis monumentis tum aercis, tum marmoreis deico, deicis, deixi (vel etiam deixsi), deictum,
deicere pro dico etc.
legitur. Itaque dicere proprie estostendere, demonstrare; hinc verbis ostendere, verbis proferre; atque adeo loqui, narrare, referre, declarare (It. dire, parlare, riferire, narrare; Fr. dire, parler, déclarer, raconter, faire mention, donner avis, exposer; Hisp. decir, hablar, pronunciar, declarar, exponer; Germ. sagen, berichten, erzählen, erklären; Angl. to speak, say, tell).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim. -

1.°) Activa forma; et quidem -

a. Cum Accusativo rei, quae dicitur.
b. Cum Accusativo et Infinito.

2.°) Passive. -

a. Cum Nominativo et Infinito, quemadmodum et videor, dicor est habeor, putor, censeor.
b. Interdum Nominativum et Infinitum excipit Accusativus et Infinitus.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

[Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis]
[Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis]
[Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis]
[Hoofdstuk 1 - Mercātūra]
[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus]

Subdiālis

SUBDĬĀLIS et subdivalis, e, adject. — Subdialis est sub dio positus, It. posto allo scoperto, Gr. ὕπαιθρος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dīvum, Subdiāle

Dīvum

Dīvum, i, et Dīum, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, est aer, caelum. Sub dio Latini dicunt, h. e. sub caelo: caelum enim Graeci τὸν δία dicunt

Gekoppelde termen in woordenlijst

Subdiāle, Subdiālis

Subdiāle

Subdiale et per apop. subdial vel subdival, is, n. 3. absolute, substantivorum more, solarium sive pars domus superior, quae sub dio est, ὕπαιθρον, ὑπαίθριον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dīvum, Subdiālis

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Maeniāna

MAENĬĀNA, ōrum, n. 2. Proprie est adjectivum a Maenio deductum et absolute, substantivorum more, usurpatum. - Maenianum est tabulatum, vel lapis extra parietem projectus et ad prospiciendum aptus: dictus a quodam Maenio censore, qui primus ultre columnes, ut ait Festus p. 134. 22. Müll., extendit tigna, quo ampliarentur superiora. Adde Paul. Diac. p. 135. 6. et Non. p. 65. 23.; et V. MAENIUS in ONOM. ἐξώστρα (It. poggiuolo, ringhiera, ballatojo; Fr. galerie extérieure, balcon; Hisp. galería exterior, balcon;Germ. Vorbau oder Vorsprung, nach unserer Art Balcon, Altan; Angl. a building of pleasure jutting out for prospect, a gallery, balcony).

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Corōnis

CŎRŌNIS, ĭdis, f. 3. κορωνὶς, Graeca vox significans notam quamdam ex linea brevi, et ab inferiori parte flexa et incurvata, uti docet Vet.
Scholiast. ad Aristoph. Πλοῦτον, v. 253., quae in fabulis comicorum et tragicorum appingi solebat, ad significandum quoddam genus pausae et cessationis in agendo. Praeterea, Hesychio teste, est τὸ τελευταῖον τῆς οἰκοδομῆς ἐπίθεμα, hoc est summa corona parietis in fabrica, de qua in CORONA dictum est.

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Cavaedium

< cavum aedium, Atrium repraesentabat eam aedium nobiliorum partem, quae nunc in monasteriis Itali vocant chiostro, in cujus medio arca erat cavaedium appellata.

Index

Hoofdstuk 1 - Domus

Adhaereō

ĂDHAERĔO, res, si, sum, rere, n. 2. (ad et haereo). Part. Adhaerens in omnibus paragr. et in fine. Est autem ad aliquid haereo (It. essere attaccato o aderente, attaccarsi; Fr. être attaché, adhérent à, s'attacher; Hisp. adherir, pegarse á; Germ. anhangen, ankleben, an oder auf etwas hangen oder festsitzen; Angl. to adhere or stick close to, to grow to or neat to).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Domus

Metallum

MĔTALLUM, i, n. 2. μέταλλον. — Metallum est materia illa dura, quae ex terrae visceribus effoditur, ut aurum, argentum, ferrum, aes, plumbum etc. μέταλλον (It. metallo; Fr. métal; Hisp. metal; Germ. ein Metall, wie Gold, Silber, Eisen; Angl. metal).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metallicus

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Fossor

FOSSOR, ōris, m. 3. qui fodit, seu villicus, qui plantandis arboribus, ac praecipue vitibus operam dat,
It. zappatore, Gr. ὀρυκτήρ.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fodiō

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Fodiō

FŎDĬO, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 3. - Fodere(quod ratione habita etymi conjungi potest cum βοθ; unde βόθρος fovea et βοθρόω, βοθρεύω fodio) est terram, aliudve quippiam eruere, effodere, ὀρύττω (It. cavare, scavare; Fr. creuser, travailler en creusant, fouiller, percer; Hisp. ahondar, cavar; Germ. graben, umgraben, durchgraben; Angl. to dig, delve).

I.) Proprie.

- a) De terra, agro, et similibus. - Absolute. - Cum Accusativo.

- b) De metallis et similibus, et est fodiendo eruere.

- c) De puteis et similibus, et est fodiendo facere.

- d) De personis est pungere, stimulare, transfodere, νύπτω.

- e) Item de personis, et fodere
latus vel fodere absolute, est alicui latus leviter manu icere admonendi causa: quod praecipue fiebat a nomenclatoribus, quum salutationis officium alteri in via dictabant.

- f) Item de oculis, qui eruuntur.

- g) Item obscaeno sensu est mulieres et pueros vitiare.

- h) Poetice. Sil. It.14. 359. fodere aequora remis.

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fossor

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Ingredior

INGRĔDĬOR, grĕderis, gressus, grĕdi, dep. 3.
(in et gradior). - Ingredi est intro gradi, introire, εἰσέρχομαι (It. entrare; Fr. entrer, s'avancer dans; Hisp. entrar, penetrar; Germ. hineingehen; Angl. to enter, go into).

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Urbs

Puteus

PŬTĔUS, i, m. 2. — Puteus est locus, qui perpetuas habet aquas ex terrae venis manantes, non tamen fontium more foras erumpentes. Differt a cisterna, quae aquam pluviam collectam servat. φρέαρ
(It. pozzo; Fr. puits, source; Hisp. pozo; Germ. d. gegrabene Brunne, Born; Angl. a well or pit).

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Fodīna

FŎDĪNA, ae, f. 1. ¶ 1. Est locus, ubi quid effoditur, It. miniera, Gr. μέταλλον.

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Bacillum

BĂCILLUM, i, n. 2. deminut. a baculo, parvus baculus, virga (It. bastoncello, bacchetta; Fr. petit bâton, baguette; Hisp. varilla, bagueta; Germ. ein kleiner Stab, Stöckchen oder Stäbchen; Angl. a little staff, stick, baton).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Baculum

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Gradus

GRADUS, us, m. 4. - Gradus a v. gradior, est idem quod gressus (It. passo; Fr. pas, marche; Hisp. paso; Germ. d. Schritt; Angl. a step, stair).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gressus

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Gressus

GRESSUS, us, m. 4. - Gressus est gradus, incessus, ambulatio, βαδισμα (It. l' andare, passo; Fr. marche, pas; Hisp. marcha, paso; Germ. d. Schritt, Gang; Angl. a step, pace, going, gait).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gradus

Baculum

BĂCULUM, i, n. 2. - Baculum generatim est idem, quod scipio, virga, fustis
(It. bastone; Fr. bâton; Hisp. baston; Germ. Stab, Stock; Angl. a staff, stick, baton).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bacillum

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Schola

Lucernīs

LŬCERNA, ae, f. 1. Est a luceo, et primam habet brevem, licet longa sit in luceo et lux: est autem instrumentum, quod uno vel pluribus ellychniis accensis instructum, et oleo nutritis, lucem praebet domesticis usibus, λὐχνος (It. lucerna; Fr. lampe, lumière; Hisp. lámpara;Germ. d. Lampe, Oellampe, Leuchte; Angl. a lamp, candle, light).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lūceō

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Lūceō

LŪCĔO, ces, xi, cere, n. 2. - Lucere est lucem emittere, splendere, fulgere, λάμπω (It. lucere, risplendere; Fr. luire, jeter de la lumière; Hisp. lucir, brillar, resplandecer y alumbrar; Germ. hell sein, leuchten; Angl. to shine, glitter, glisten).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lucernīs

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Effodiō

EFFŎDĬO vel ecfodio vel exfodio, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 3. (ex et fodio). - Effodere est fodiendo eruere (It. cavare, scavare, cavar fuori; Fr. fouir, oreuser, déterrer; Hisp. ahondar, cavar; Germ. herausgraben, ausgraben; Angl. to dig aut, dig up).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Puteī

Ligō subst.

LĬGO, ōnis, m. 3. instrumentum rusticum lato ferro, herbis ac radicibus evellendis, purgandoque agro et terrae fodiendae aptum, δίκελλα, μάκελλα (It. marra, marrone, zappa; Fr. hoyau; Hisp. azada, azadon; Germ. d. Hacke; Angl. a spade, mattock, shovel).

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Vītor

Terra

TERRA, ae, f. 1. — Terra est elementum frigidum et siccum, quod, quoniam reliqua omnia gravitate exsuperat, infimum sibi inter ea locum vendicavit, γῆ, γαῖα, χθών (It. terra; Fr. terre; Hisp. tierra; Germ. die Erde; Angl. earth).

De ea haec habet Varro 1. R. R. 9. Terra tribus modis dicitur, communi, proprio et misto.

Communi, ut quum dicimus orbem terrae et terram Italiam aut quam aliam. In ea enim et lapis et arena et cetera ejus generis sunt in nominando comprehensa.

Altero modo dicitur terra proprio nomine, quae nullo alio vocabulo neque cognomine adjecto appellatur.

Tertio modo dicitur terra, quae est mista, in qua seri quid potest et nasci, ut argillosa aut lapidosa et sic aliae. Haec Varro; quae quidem omnia confirmari etiam possunt exemplis petitis ex Cic., Lucret., Vitruv., Liv., Capell., Colum., aliis. V. infra.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. - Terra continens. — Pro insulis. — Terram tangere, genus quoddam venerationis erat et caerimoniae superstitionisque: sed non nisi in his rebus, quae ad deos inferos ac mortuos pertinent, usurpari consuetum. — Terram videre, vel in terra esse, dicuntur, qui ad molesti prolixique laboris finem propemodum pervenerunt. Sumptum a navigantibus. — Aquam et terram petere vel postulare, bellum indicere. — A terra ad caelum percontari, proverbialis locutio est, quae significat minute exquirere et ab initio ad finem usque rem totam sciscitari. — Terra iter facere opponitur navigationi: sive pedibus sive equo aut

curru eatur. — Terra ortus, terrae filius, tam in bonam quam in malam partem adhiberi potest: tum quia terra orti dicuntur, quorum antiquissimum genus est et in ipsa vetustate sepultum; tum quia etiam ita appellantur ignobiles homines, qui patrem et avum ciere non possunt. — Terrae filios vulgus vocat, quorum genus incertum est. — Terrae, genet. vel locativ., pro in terra. Sic Gr. χαμαί et Lat. humi. — Terrae. dativ., a poetis dicitur pro ad vel in terram. — Ad terram, in terram, humi, ad solum, in terra, a terra. — Terra marique vel aut terra aut mari, est in omnibus locis vel quacumque ratione. — A terra, ab infimo solo. — De terra, ex humo. — Sub terras aut terris poetice refertur ad Inferos. — Terrarum, genet. plur., eleganter jungitur cum quibusdam adverbiis loci et vim quamdam addit orationi.

¶ 2. Speciatim saepissime usurpatur pro qualibet orbis regione vel parte etiam minima.

— a) In sing. num.

— b) In plur. num.

— Hinc terra Italia, terra Graecia etc. pro regione Italiae, Graeciae etc.

¶ 3. Huc pertinet formula sit tibi terra levis aut sit ei terra gravis, sc. terra sepulcri.

¶ 4. Item de terra, qua quis tegitur in sepulcro, aut de iis, qui ea conteguntur, sc. manes.

¶ 5. Item pro solo.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de orbe terrarum vel potius de iis, qui terram incolunt, et de humanis negotiis.

¶ 2. Terra a veteribus dea habita est, variis nominibus appellata, Tellus, Vesta, Ceres, Mater, Cybele etc. Fabulantur autem esse eam filiam Demogorgonis, quae ex incertis patribus Noctem pepererit, Tartarum, Famam, Tagem, Antaeum, Pythonem, Typhonem, Tityum etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Metallicus

MĔTALLĬCUS, a, um, adject. (metallum) ad metallum pertinens, minerale, metallico, μεταλλικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metallum

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Typographia

Tractōrius

TRACTŌRĬUS, a, um, adject. (traho) ad trahendum pertinens, da tirare, ἑλκτικός, ut tractoriae machinae, ἑλκτικὰ ὄργανα, quibus gravia onera trahuntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Māchina

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Dēferō

DĒFĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre, a. anom. 3. (de et fero). - Defero est deorsum fero, aliquid a loco aliquo asporto alioque affero (It. portar giù, portar via; Fr. porter, apporter d'un lieu, emporter; Hisp. alzar, llevar una cosa de un lugar á otro; Germ. etwas von irgendwo her -, herab -, herbeitragen oder - führen, fortbringen, fortschaffen; Angl. to carry down or along, to carry, bring, convey).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Ustrīna

USTRĪNA, ae, f. 1. (uro)

I.) Proprie. Apul. 7. Met. Ustrina talis moram non sustinens. h. e. incendium excitatum in stuppae sarcina. Adde Solin.19.

II.) Tropice.

¶ 1. Est locus, ubi metalla candescunt, ut elaborentur, καυτηρεῖον.

¶ 2. Saepius est locus, in quo cadaver cremabatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Urgeō

URGĔO (et urgueo), urges, ursi, urgere, a. 2.
— Urgeo est premo, impello, propello, ἐπείγω
(It. premere, pressare, spingere, essere addosso, urtare; Fr. presser, pousser, faire avancer; Hisp. pujar, apretar, estrechar, acosar; Germ. drängen, treiben, stossen; Angl. to press upon, urge, drive).

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Prōfluō

PRŌFLŬO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. (pro et fluo). — Profluo est idem ac porro fluo, defluo, dimano, προῤῥέω (It. scorrere, correre in giù; Fr. découler, couler; Hisp. fluir, gotear, manar, destilar; Germ. hervorfliessen-, strömen, fortfliessen; Angl. to flow or gush out, run down, stream or trickle down).

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Scōria

SCŌRĬA, ae, f. 1. et raro Scories, ēi, 5. σκωρία, recrementum, retrimentum, fex, spurcitia, sordes, quae ex metallo inter coquendum, veluti spuma quaedam, expurgantur (It. scoria, feccia de' metalli; Fr. scorie, crasse, écume, ordure de
métal; Hisp. escoria; Germ. Abgang von Metallen, Schlacken; Angl. scoria, dross, scum).

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Seorsum

Seorsum vel seorsus, adverbialiter occurrit. — Seorsum vel seorsus est separatim, secreto χωρίς, κατὰ μόνας (It. separatamente, a parte, in disparte; Fr. à part, séparément; Hisp. separadamente; Germ. besonders, abgesondert; Angl. apart, asunder).

Index

[Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna]

Abiciō

ABĬCĬO, ĭcis, iēci, iectum, iĭcere, a. 3. (ab et iacio). - Abicere Proprie est iacere aliquid procul a se, vel de loco superiori in inferiorem (It. gittar via, gittare; Fr. jeter loin de soi, rejeter; Hisp. echar de si; Germ. abwerfen, von sich werfen, herab- oder hinabwerfen; Angl. to throw, to throw away).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iaciō

Index

Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna

Ferrārius

FERRĀRĬUS, a, um, adject. It. di ferro, Gr. σιδηρικὸς, ad ferrum pertinens.

Index

[Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius]

Fabrica

FĂBRĬCA, ae, f. 1. proprie est fabri officina, ἐργαστήριον (It. botlega; Fr. atelier des ouvriers ou artistes; Hisp. oficina; Germ. die Werkstatt des in harten Stoffen arbeitenden Handwerkers oder Künstlers; Angl. a shop, place to work in).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Īnflō

INFLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et flo).
- Inflare est intus flare, inspirare, flatu implere, tumentem facere, ἐμπνέω, φυσάω (It. soffiare dentro, gonfiare; Fr. souffler dans, remplir de vent; Hisp. soplar dentro, hinchar, inflar; Germ. ein -, aufblasen, blasen, blähen; Angl. to blow or breathe into, blow or puff uf, swell, inflate).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Follis

FOLLĬS, is, m. 3. proprie est sacculus coriaceus, qui vento aliave re impletur. Hinc

¶ 1. Follis dicitur instrumentum, quo attrahitur ventus atque emittitur ad ignem excitandum: a sono, quem sufflando edit, It. mantice, φῦσα.

¶ 2. Item pilae genus omnium maximum, constans ex aluta vento inflata, quod etiam hodie Italis plurimo est in usu, ita dictum, quod instar fabrilis, vel coquinarii follis vento turget, It. pallone.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Eximō

EXĬMO, ĭmis, ēmi, emptum vel emtum, ĭmere, a. 3.
- Eximere est extrahere, educere, eruere (It. cavar fuori, trar fuori; Fr. tirer de, retirer, enlever, retrancher; Hisp. tirar, sacar á fuera, llevar;Germ. abnehmen, benehmen, hinwegnehmen, ausnehmen, herausnehmen, entfernen; Angl. to take out or away, take or draw from).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auferō, Dēglūbō

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Typographia

Forceps

FORCEPS, cīpis, m. et f. 3. - Forceps, idem ac forfex, πυράγρα, est instrumentum fabrum ferrariorum, chirurgorum, aliorumque, ad aliquid capiendum retinendumque.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Forfex

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Incūs

INCUS, cūdis, f. 3. (incudo) instrumentum e solido ferro, super quod fabri ferri massas cudunt et formant, ἄκμων (It. ancudine, incudine; Fr. enclume; Hisp. ayunque, yunque; Germ. d. Ambos; Angl. a smith's anvil).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Cūdō

CUDO, is, ere, a. 3. - Cudo est ferio, pulso, tundo, idem ac caedo, unde derivatum videtur,
ut punio a poena (It. battere; Fr. battre,
frapper; Hisp. pegar, golpear, batir; Germ. schlagen, stossen, klopfen; Angl. to strike as smiths do, beat, hammer, forge).

Index

[Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius](#)

Strictūra

STRICTŪRA, ae, f. 1. (stringo) actus stringendi, constrictio, compressio: cui solutio opponitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Abstractorum more. —

a. Generatim. Plin. Valer. 4. 2. Stricturam stomachi vel praeclusa praecordia relaxare. Adde Coel. Aurel. 1. Acut. 7. 9. et 10. et 4. Tard. 8.ante med. et 5. ibid. 4. 48. Venant. Vit. S. Patern. 8. Strictura dentium. Tertull. advers. Psych. 10. Haec strictura potus xerophagiae portio est. h. e. hac forma potus perstricta etiam aridum pabulum significatur. —
b. Speciatim dicitur de lectione oleae, quae manu fit.
c. Item de massae candentis tunsione et densatione, quae malleo fit.

¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu, est ipsa massa ferri rudis (praesertim candens), quae malleo stringi ac densari potest, massa di ferro da lavorare. Merc. dicit esse proprie scintillam, quae de ferro candente erumpit, quum malleis cuditur: quod aut stricte emittatur, id est celeriter; aut oculos sui fulgore perstringat, quam interpretationem serior aetas secuta est.

Index

[Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius]

Exsiliō

EXSĬLĬO vel exilio, sĭlis, sĭluĭ vel sĭlii, sĭlire, n. 4. (ex et salio). - Exsilio est extra salio, prosilio, erumpo, me proripio (It. saltare o balzar fuori, uscire con impeto; Fr. sauter hors de, sortir avec précipitation; Hisp. saltar fuera, salir con precipitacion; Germ. heraus- oder hervorspringen, hervorheilen, in die Höhe springen; Angl. to leap out of or from, spring or bound forth).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Excūdō

EXCŪDO, cūdis, cūdi, cūsum, cūdere, a. 3. (ex et cudo).
- Excudere, ἐκχαράττω, est cudendo elicere
(It. percuotendo trar fuori; Fr. faire sortir ou jaillir en frappant; Hisp. hacer salir cascando,
golpeando; Germ. herausschlagen,
heraustreiben;Angl. to strike out, elicit by striking).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Soleae equōrum

Ferreae Soleae quae ūtuntur equīs. Calcei ferrei

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calceus, Ferreus

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Canthus

CANTHUS, i, m. 2. ferrum, quo rotae absis cingitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Vehicula

Catēna

CĂTĒNA, ae, f. 1. - Catena est vinculum ex connexis anulis compositum
(It. catena; Fr. chaîne; Hisp. cadena; Germ. d. Kette; Angl. a chain).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Lāmina

LĀMĬNA et per syncop. lamna, ae, f. 1. -
Lamina est metalli, aut ligni, aut marmoris frustum in latitudinem ductum, crassius tamen, quam bractea, λεπίς, ἐλασμός (It. lamina, lama, piastra; Fr. feuille, lame, plaque, planche; Hisp. hoja, lamina, chapa, plancha; Germ. Blatt, Blech, Scheibe, Bret, Furnier; Angl. a plate, or thin piece, of metal or wood).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Sera

SĔRA, ae, f. 1. — Sera est repagulum, fustis, qui opponitur elausis foribus ut Fest. in Reserare definit. μοχλός, πλεθρον (It. stanga da chiudere gli usci, chiavistello, catenaccio, chiusura, serratura; Fr. barre, verrou, loquet; Hisp. barra, cerojo picaporte; Germ. e. Thürverschluss in Riegelform, der angestemmt und abgenommen wurde, od. Vorlegeschloss; Angl. a bar, bolt, barrier, lock).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Clāvis

CLĀVIS, is, f. 3. - Clavis ratione habita etymi est a Graeco κλεῖς et Dorice κλαῒς idem significante, ut docet etiam Paul. Diac. p. 56. 5. Müll. Claudere et clavis ex Graeco descendit: atque est instrumentum ferreum, quo ostia, arcae et id genus multa clauduntur et aperiuntur (It. chiave; Fr. clef; Hisp. llave; Germ. der Schlüssel; Angl. a key).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Candeō

CANDĔO, es, ŭi, ere, n. 2. - Candeo est candidus sum (It. esser candido, esser bianco lucente; Fr. être d'un blanc éclatant; Hisp. estar blanco brillante; Germ. weiss glänzen, schimmern oder scheinen, hell und weiss sein;Angl. to be withe or shiny, to shine, glister).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Restinguō

RESTINGUO, stinguis, stinxi, stinctum, stinguere, a. 3. (re et stinguo). - Restinguo est idem atque exstinguo, ἀποσβέννυμι (It. estinguere, smorzare, spegnere; Fr. êteindre de nouveau, êteindre; Hisp. apagar, matar;Germ. wiederauslöschen, auslöschen, verlöschen, losen, stillen; Angl. to exstinguish, quench, put out, restinguish).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius

Toreuma

TŎREUMA, ătis, n. 3. (τόρευμα) — Toreuma est vas vel aliud quippiam caelatum insculptumque, ita ut figurae parum exstent, opera, lavoro di basso rilievo o d'intaglio o sul torno: sive scalpro aut torno id fiat, d'intaglio; sive fuso metallo in formis, di getto; sive opere figulino ex argilla vel gypso: a τορέω, perforo, trajicio, penetro atque adeo caelo, sculpo.

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Arculārius

ARCŬLĀRĬUS, ĭi, m. 2. qui arculas praesertim muliebres facit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arca, Arcula, Scrīniārius

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Arcula

ARCŬLA, ae, f. 1. deminut. parva arca in qua aliquid reponitur. Speciatim vero ponitur

¶ 1. Pro parvo sepulcro.

¶ 2. Pro receptaculo, in quo aliquid custoditur.

¶ 3. Quod ad artes attinet -

a. Arcula ponitur de tabula pictorum.

b. In organo hydraulico est conceptaculum aeris, quod in Italia a multis dicitur il sommiero.

c. In palaestris aliisque exercitiorum locis videntur fuisse arculae, in quibus parata jacerent tela, jacula, hastae, ut pharetrae sagittis continendis destinatae erant.

¶ 4. Arcula ponitur et de nummorum receptaculo.

¶ 5. Praecipue arcula ponitur pro parva atque eleganti capsa, quae unguentis servandis et muliebri mundo inservit h. e. arculas unguentarias ἀλληγορικῶς.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arca, Arculārius

Arca

ARCA, ae, f. 1. - Arca proprie et generatim dicitur quidquid hominibus aut rebus claudendis et custodiendis inservit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arcula, Arculārius

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Ēdolō

ĒDŎLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et dolo). Part. Edolatus I. et II. - Edolo est perfecte dolo, polio (It. lavorar con l'accetta; Fr. travailler, façonner avec la houe; Hisp. labrar con la azada; Germ. durch Behauen ausarbeiten; Angl. to labour with the axe). I.) Proprie. Colum. 8. R. R. 11. 4. Partes summae lingulas edolatas habent. II.) Translate est perficio. Varro apud Non. p. 448. 17. Merc. Vix duo homines decem mensibus edolatum unum reddunt puerum: contra una pestilentia, aut hostica acies puncto temporis immanes acervos facit. Id. ibid.392. 30. Ego unum libellum non edolem, ut ait Ennius? Cic. 13. Att. 47. Quod jusseras, edolavi.

Index

[Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor]

Asser

ASSER, ĕris, m. 3. - Asser est medium aliquid inter trabem et palum, seu est tignum parvum integrum vel fissum, columnae similitudinem habens semperque arte elaboratum (It. stangone, pancone; Fr. ais, solive, chevron, pieu; Hisp. tabla, viga, cabrio; Germ. Bohle, Sparren, Stange, Latte; Angl. a pole or piece of wood, a small beam, pale).

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Runcīna

RUNCĪNA, ae, f. 1. ῥυγκάνη, ῥυκάνη.

¶ 1. Instrumentum, quo ligna aspera levigantur, pialla, plana.

¶ 2. Similiter instrumentum, quo sculptores lignarii ligna sculpunt seu excavant, It. sponderuola.

Index

[Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor]

Tabula

TĂBŬLA, ae, f. 1. - Tabula est lamina arboris in longitudinem et latitudinem secta, crassitudine tenui, σανίς, πίναξ, πλάξ (It. asse, tavola; Fr. planche, ais, table; Hisp. tabla; Germ. das Brett; Angl. a board or plank).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tabulō

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Dēplānō

DĒPLĀNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et planus). Part. Deplanatus II. 1. - Deplano est planum facio, aequo.

Index

[Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor]

Plānula

PLĀNŬLA, ae, f. 1. deminut. planae, pialletta, nostrates vulgo pianetta vocant. Gloss. Philox. Planula, ἐγκοπίς.

Index

[Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor]

Perforō

PERFŎRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Part. Perforatus I. 1. et II.; Perforandus I. 1. — Perforare est ab una ad alteram partem forare, pertundere, perterebrare, traforare, pertugiare, διατρυπάω.

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Terebrō

TĔRĔBRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (terebra)
Part. Terebratus I. b et II. 2. — Terebro est terebra pertundo, τρυπάω (It. succhiellare, trivellare, forare, trapanare; Fr. percer, trouer, trépaner; Hisp. barrenar; trepanar; Germ. bohren, durchbohren; Angl. to bore, pierce).

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Terebra

TĔRĔBRA, ae, f. 1. (tero) instrumentum, quo quid, praesertim lignum, perforatur, τέρετρον, τρίπανον (It. foratoio, trivella, succhiello, succhio, trápano; Fr. foret, vrille, tarière; Hisp. barrena, taladro; Germ. e. Bohrer, Bohrwerkzeug; Angl. a wimble, auger, borer).

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Sculpō

SCULPO, sculpis, sculpsi, sculptum, sculpere, a. 3.
- Sculpo est caedendo imaginem aliquam aut figuram effingo, scalpo (It. scolpire, effigiare; Fr. graver sur pièrre, sur métal ou sur bois, sculpter, tailler, graver, ciseter; Hisp. gravar, esculpir, imprimir y seňalar alguna cosa en métal, madera ó piedra; Germ. in Stein, Erz, Holz stechen, graben, schneiden, schnitzeln, meisseln, aushauen, bilden; Angl. to carve in stone, grave in metal, cut, engrave, sculpture, sculp).

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Combīnō

COMBĪNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et bini). Part. Combinans et Combinatus. - Combino est bina jungo, conjungo.

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Glūten

GLŪTEN, ĭnis, n. 3. et glūtĭnum, i, n. 2.
Gluten vel glutinum est materia viscosa ac tenax, qua res conjunguntur, κόλλα (It. colla; Fr. glu, colle, gluten; Hisp. engrudo, cola; Germ. d. Leim; Angl. glue).

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro vinculo.

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Subscūs

SUBSCUS, scūdis, f. 3. (sub et cudo)
— Subscus est tabella lignea vel alius materiae, utrinque in modum caudae hirundinis succisa, quae immittitur, ut trabes aliave committat, spranga, coda di rondine.

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Cista

CISTA, ae, f. 1. κίστη, capsa, arca, in qua aliquid reponitur.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ponitur de sitella, in qua ponebantur tabellae suffragiorum.

¶ 3. Item speciatim in sacris Cereris et Bacchi mos fuit, praecipue apud Graecos, cistas clausas circumferre, in quibus continebantur arcana instrumenta ad id sacrum pertinentia, ne illa mysteria, quae vulgare nefas erat, a populo cernerentur.

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Equīle

Torniō

Tornātor

Index

[Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor]

Tornātor

TORNĀTOR, ōris, m. 3. (torno) qui tornat, τορνευτής (It. torniaio,
torniero; Fr. tourneur; Hisp. tornero; Germ. e. Drechsler; Angl. turner). Firmic. 4. Mathes. 7. in fin. Facit quoque tornatores aut simulacrorum sculptores.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tornātōrius

Scrīniārius

SCRĪNĬĀRĬUS, ĭi, m. 2. (scrinium) scrinii custos, qui etiam magister scrinii dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arculārius

Tornō

TORNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (tornus).
Part. Tornatus in omn. paragr. et in fin. — Torno est torno polio, rotundo, τορνεύω (It. lavorare al tornio, ritondare; Fr. tourner, arrondir; Hisp. tornear, redondear; Germ. drechseln; Angl. throw, round).

Index

[Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor]

Tornus

TORNUS, i, m. 2. (τόρνος) instrumentum fabrile, quo ligna, ebur et hujusmodi circumagendo rotundantur ac poliuntur (It. tornio; Fr. tour; Hisp. torno; Germ. e. Drechseleisen, Meissel; Angl. a turn).

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Scamnum

SCAMNUM, i, n. 2. - Scamnum est gradus ligneus, qui lecto apponitur scandendi causa: aut fulciendorum pedum, dum sedemus, βάθρον, ὑποπόδιον (It. gradino da salire, banchina, predella; Fr. banc, marchepied, escabeau; Hisp. escabelo, tarima; Germ. d. Tritt, Schemel, d. Bank; Angl. bench, stool, footstool).

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Tornātōrius

Tornatorius, -a, -um, adi. quod pertinet ad tornatorem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tornātor

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Cōnus

CŌNUS, i, m. 2. κῶνος, figura, in qua plures lineae ex peripheria in unum punctum assurgunt, qualis cernitur in nucibus pineis, in summis hastis, in apice galeae, etc., a voce Graeca allata.

¶ 1. Generatim de figura geometriae propria.

¶ 2. Speciatim dicitur de apice, qui in summitate galeae prominet, super quem cristae ponunturp

¶ 3. Item speciatim de cypressi glandibus, quae hujusmodi figuram habent.

¶ 4. Item de peculiari quodam solaris horologii genere.

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Īcuncula

ĪCUNCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab icon, parva icon, imaguncula, immaginetta, εἰκόνιον. Sueton. Ner. 56. Icuncula puellaris.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īcōn, Imāguncula

Index

Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor

Imāguncula

IMĀGUNCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab imago, parva imago, immaginetta, εἰκόνιον. Sueton. Aug. 7. Imaguncula aerea puerilis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īcuncula

Īcōn

ĪCON, ōnis, f. 3. εἰκὼν, όνος.

¶ 1. Est effigies, imago, statua ex membris ipsis a pictoribus seu statuariis expressa; ab εἴκω similis sum, immagine, effigie.

¶ 2. Est etiam rhetorica figura, quae et ethopoeia et Latine imago a Cic. dicitur 1. Invent. 30. 49., definiturque oratio demonstrans corporum aut naturarum similitudinem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īcuncula

Similis

SĬMĬLIS, e, adject. — Similis est qui cum aliquo similitudinem habet, parilis, aequalis, geminus, consimilis, ὅμιοος (It. somigliante, simile; Fr. semblable, pareil; Hisp. semejable, semejante; Germ. ähnlich, gleich; Angl. similar, like, resembling).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Figulus

FĬGŬLUS, i, m. 2. (fingo) κεραμεὺς, fictor, qui ex argilla opera facit (It. vasajo,
figulino; Fr. potier; Hisp. ollero; Germ. d. Töpfer; Angl. a potter or worker in clay).

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Argilla

ARGILLA, ae, f. 1. (ἄργιλλος, ex ἀργὸς albus) terra cretosa et tenax, qua figuli utuntur ad vasa facienda (It. argilla, terra da stovigli; Fr. argile blanche, terre de potier; Hisp. arcilla ó argilla, comunmente greda; Germ. weisser Thon oder Töpfererde; Angl. white clay, potter's earth, argil).

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Testāceus

TESTĀCĔUS et testacius, a, um, adject. (testa)

¶ 1. Est qui e testa, h. e. fictili cocto vel integro vel tuso, factus est, ὀστρακινός, ὀστρακώδης (It. di terra cotta; Fr. de terre cuite; Hisp. de tierra cocida; Germ. aus gebrannt. Thon bestehend; Angl. of baked clay).

¶ 2. Et testae colorem habens.

¶ 3. Est etiam testaceus testâ, h. e. crusta dura et fragili, obductus, ut cochlea, ostrea, che ha guscio, testaceo, crostaceo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Testa, Testāceum

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Testāceum

Testaceum, i, n. 2.

¶ 1. Est testaceum opus, h. e. testa tusa et calce mixta.

¶ 2. Et fictile quodcumque.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Testa, Testāceus

Testa

TESTA, ae, f. 1. — Testa proprie est terra vel argilia cocta vel aliquid ex terra cocta in formam aliquam compositum: hinc est nomen generale cujuscumque vasis fictilis cocti, ut vasa escaria et vinaria, lucernae, urceoli, calices etc., ὄστρακον, κεράμιον (It. terra cotta o vaso di terra cotta, testo; Fr. terre cuite, vase de terre cuite; Hisp. tierra cocida, vaso de tierra cocida, tiesto;Germ. gebrannter Thon: Angl. baked clay, earthen vessel).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de lateribus coctis et tegulis et imbricibus, mattoni, tegole, embrici.

¶ 3. Item est genus quoddam crotalorum fictilium vel e testis piscium (de quibus V.infra), qui in quibusdam saltationibus pulsabantur.

¶ 4. Testae sunt et ipsa fragmenta vasorum fictilium: item lapidis aut ossis, greppo, coccio, rottame, scheggie.

¶ 5. De macula in cute, testae colorem referente.

II.) Translate.

¶ 1. Est operimentum durum simul et fragile multorum piscium et quorumdam animalium, ut ostreorum, cochleae etc., guscio.

¶ 2. Item, per metonymiam, dicitur de ipsis ostreis aliisque piscibus testam habentibus, pesce armato.

¶ 3. Item de calvaria, cranio, hinc testa Italorum.

¶ 4. Metaphorice de glacie, ghiaccio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calva, Calvāria, Cranium, Testāceum, Testāceus

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Figulus

Furnus

FURNUS, i, m. 2. - Furnus -

a. Stricto sensu est locus, in quo panis coquitur, ἴπνος, κλίβανος. (It. forno; Fr. four; Hisp. horno; Germ. d. Ofen, Backofen; Angl. an oven, furnace).
b. Latiori sensu est quidquid calefaciendo inservit.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Figulus

Incrustō

INCRUSTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et crusta) crusta marmoris, aliusve rei operire,
obducere, incrostare, πλακόω.

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Lithargyrus

LĬTHARGYRUS et Graeca terminatione lithargyros, i, m. 2. secundum recentiores, λιθάργιρος, litargirio, a λίθος lapis et ἄργυρονargentum, scoria est argenti in lapidis duritiem compacta, usum habens in medicina. (Eng. White-lead)

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Dō

DO, das, dĕdi, dătum, dăre, a. 1. - Dare, a Graeco themate δόω (δίδωμι) est tribuere, tradere, deferre, praebere (It. dare, concedere; Fr. donner, fair don, octroyer, concéder, accorder; Hisp. dar, conceder; Germ. geben, gewähren, schenken, verstatten, darbieten, verleihen, von sich geben; Angl. to give, bestow, grant.) Hoc verbum est prope infiniti usus, ut ait Forcellinus.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dare operam alicui rei est laborem impendere.

¶ 3. Item dare poenas est luere.

¶ 4. Item vela dare est ventis explicare, h. e. navem a littore solvere.

¶ 5. In re obscaena dicitur de muliere, quae copiam sui alicui facit.

¶ 6.Interdum dare significatione accedit verbo reddere, itemque, praecipue apud Poetas, verbis efficere, facere, edere.

¶ 7. Cum Infinito ponitur pro sinere, permittere.

¶ 8.Hinc in disputationibus est concedere, admittere; et usurpatur interdum cum Accusativo et Infinito.

¶ 9. Cum Accusativo et praepos. ad vel in est aliquid aliquoversus movere vel aliquo ferre, conjicere, impellere.

¶ 10. Item est obsequi, gratificari, condonare.

¶ 11. Cum Dativo personae, aut rei, dare se alicui, est se dedere, se totum alteri committere, alteri inservire. -

a. Cum Dativo personae.
b. Absolute.

¶ 12. Cum duobus Dativis dare aliquid alicui laudi, vitio etc., est adscribere, imputare.

¶ 13. Speciatim, et fere apud Poetas, ponitur pro dicere, narrare, annunciare.

¶ 14. Item speciatim verba dare est decipere, circumvenire.

¶ 15. Fabulam dare (et usitatius fabulam docere) dicuntur poetae fabularum auctores, qui eam histriones docent, adeoque repraesentant.

¶ 16. In re militari nomen dare (quemadmodum etiam edere et profiteri) est militiae onus subire, quum magistratui delectum habenti nomen suum edit citata juventus.

¶ 17. Item in re militari dare manus est se victum fateri hostique tradere.

¶ 18. Item in re militari terga dare est vertere.

¶ 19. In jure do, dico, addico tria solemnia praetoris verba.

¶ 20. Item in jure dare absolute est dare sententiam.

¶ 21. Dare, facere, in stipulationibus.

¶ 22. In ludo pilae, calculorum et similium dare est ejus, qui aut pilam jacit, aut calculum promovet.

¶ 23. Dare, donare, dicare formula est, quae adscribi solebat in monumentis votivis rei alicujus dicatae et donatae, per tres D. D. D., vel per duos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abdō

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Fidēlia

FĬDĒLĬA, ae, f. 1. genus vasis, plerumque fictilis, variis rebus servandis: est a πίθος, dolium, pignatta, olla, κεράμιον.

Index

Hoofdstuk 1 - Figulus

Distinguō

DISTINGUO, stinguis, stinxi, stinctum, stinguere, a. 3. - Omnes hujusce verbi significationes ad tria summa capita commode redigi possunt: scilicet

A. Distinguere est dispungere, punctis rem a re discriminare, adeoque generatim secernere, separare;

B. In re grammatica est interpungere;

C. Denique est quibusdam veluti notis, aut punctis, aut coloribus certo intervallo appositis rem variare, atque adeo ornare.

A) Distinguere est dispungere, punctis rem a re discriminare, adeoque generatim secernere, separare.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim dicitur de rebus tum inanimis, tum abstractis, et est rem a re discriminare, sive juxta earumdem discrimen secernere, separare. Occurrit autem -

a. Cum Accusat. rerum tantummodo.

b. Cum addito per praepos. ab Ablativo rei, a qua alia distinguitur.

c. Cum Ablativo sine praepos.

d. Impersonaliter.

¶ 2. Speciatim distinguere, quum de litibus sermo est, significat dirimere, hoc est dijudicare, decidere.

A. In re grammatica distinguere est interpungere, h. e. notam distinctionis et separationis inter verba appingere, ut punctum, comma, etc.

B. Denique distinguere est etiam quibusdam veluti notis, aut punctis, aut coloribus certo intervallo appositis, rem variare atque adeo ornare.

I.) Proprie.

II.) Translate est variare atque ornare; et occurrit -

a. De vestibus.

b. De locis.

c. De aliis rebus.

d. De abstractis.

e. Saepe etiam de oratione pro variando ornare.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Conclāve

CONCLĀVE, is, n. 3. (cum et clavis). - Conclave est pars aedium, cubiculum, membrum, quod clave claudi potest. Si simplex, idem est ac cubiculum (It. stanza, camera, gabinetto); si alia habet cubicula adhaerentia quae una clave claudantur, idem est atque aedes (It. appartamento).

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Sum

SUM, es, esse, et (fuo) fŭi (fuere), n. anom.
— Sum est exsisto, sive in visu sive in re sive alio quocumque modo, εἰμί
(It. essere; Fr. être; Hisp. ser;Germ. sein; Angl. to be)

A) Personaliter.

I.) Absolute.

¶ 1. Generatim est exsistere

— 1.°) Dicitur tum de exsistentia tum de essentia rei, sed non tam hoc aut illo modo singulari, ut in sequentibus paragr., quam communi atque universali, esistere, essere.

— a) Improprie de rebus, quae non a se seu necessario sunt vel exsistunt.

— α) Sensu physico.

— β) Sensu morali.

— b) Proprie de Deo, qui a se seu necessario est.

— c) Hinc etiam esse absolute significat id, quod verum ac firmum est.

— 2.°)Dicitur de existentia, sed modo minus universali ac magis determinato, sc. pro vivere, esistere, vivere.

— a) De animantibus.

— b) De inanimis.

— c) Huc spectant formulae illae in inscriptis lapidibus, quae enigmaticae videntur.

— d) Hinc etiam fuisse, cuphoniae gratia, est idem ac vixisse, mortem obiisse, periisse.

¶ 2. Speciatim, ut videtur, pro solere, esser solito.

¶ 3. Item pro durare.

¶ 4. Item pro vere esse vel locum habere, valere.

¶ 5. Item pro adesse.

¶ 6. Item pro accidere, fieri, γίγνεσθαι, συμβαίνειν.

II.) Conjuncte seu relative, multiplici modo usurpatur variasque ex adjunctis vel conjunctis accipit significationes. Conjungitur scilicet cum alia propositione vel cum aliqua orationis parte, adjectivo, pronomine, nomine aut verbo per aliquam praepositionem seu particulam, aut etiam directo.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) Occurrit in formula illa frequentissima sunt qui, quae etc., unde major aliquando orationi vis accedit, et de cujus usu V. Krüger, Gramm. d. Lat. Sprach. . 615.

— a) Cum Indicativo, si certa vel consueta res est.

— α) Absolute.

— β) Com additis.

— b) Cum Conjunctivo, si res est incerta vel abstracta, seu ex animi judicio vel conjectura potius, quam ex re ipsa vel facto, sententia effertur.

— α) Absolute.

— β) Cum additis.

— 2.°) Huc alia pertinent, sc.

— a) Est quod, est causa, cur.

— b) Non est, nihil est quod aut cur, non est causa, cur.

¶ 2.Speciatim sum, sequente nomine substantivo vel adjectivo vel pronomine vel adverbio, statum condicionemque significat, sive modum, quo quis aut quid se habet aut quidnam sit vel significet, essere in tale stato o in tal modo, trovarsi.

— 1.°) Cum substantivo.

— 2.°) Cum adjectivo seu appellativo.

— 3.°) Cum pronomine.

— 4.°) Cum adverbio

— a) Modi seu qualitatis.

— b) Temporis et loci.

— 5.°) Huc spectat formula explicativa id est, hoc est, videlicet, vale a dire, cioè.

— 6.°) Aliquando omittitur.

¶ 3. Item statum condicionemque et affectum qualitatemve animi aut corporis adsignificat saepe cum vi habendi.

— a) Cum Genetivo.

— b) Cum Ablativo et praes.

— c) Cum Abl. sine praep.

¶ 4. Item ponitur pro commorari, manere, versari, stare, abitare.

— a) Absolute.

— b) Cum Abl. loci et praep.

— c) Cum locativo nominis aut adverbiis.

— d) Addito Abl. personae, quacum quis est, et praep. cum.

¶ 5. Item adhibetur pro transire. Caes. 3. B. C. 25. Multi jam menses erant et hiems praecipitaverat. Alii tamen leg. transierant.

¶ 6. Item, constructione inspecta, varie praeterea adhibetur. Hinc

— 1.°) Cum Genetivo

— a) Refertur ad pretium et est aestimari, valere.

— α) Proprie.

— β) Translate. Plaut. Truc. 2. 6. 8. Pluris est oculatus testis, quam auriti decem.

— b) Refertur etiam ad dominium vel possessionem et est habere, possidere.

— c) Significat proprium esse: construitur autem cum Conjunct. et part. ut, vel Infinito, aut absolute.

— d) Item officium, munus, partes.

— e) Item addictum esse, operam dare, sequi, favere.

— f) Item pertinere, spectare, inservire.

— g) Item significat convenientiam, congruentiam.

— h) Item materiam aut qualitatem, numerum, magnitudinem et similia.

— i) Item originem.

— 2.°) Cum Dativo.

— a) Significat habere, possidere.

— b) Item aptum, idoneum esse.

— c) Item afferre.

— d) Esse alicui cum aliquo, intercedere.

— 3.°) Cum Accusativo et praep. ad, in.

— a) Esse ad

— α) De personis, est cum aliquo esse, ad aliquem venire.

— β) De rebus, est prodesse, aptum esse.

— b) Esse in, venire.

— α) Proprie.

— β) Translate.

— c) Esse apud, penes, circum, citra, ante, ob, super etc. vario sensu.

— 4.°) Cum Ablativo, absolute aut cum praep. ab, pro, super etc.

— a) Absolute

— α) Ad significandam rei qualitatem.

— β) Ad significandum pretium.

— b) Cum praepos.

— α) Esse ab aliquo, ab aliquo stare, alicui favere, cum eo sentire.

— β) Esse pro aliquo, alicui favere.

— γ) Esse ex aliqua re, exsistere vel constare.

— δ) Esse in aliquo,latere.

— ε) Esse in eo, esse rem in eo, ut, dicitur de re imminenti seu instanti, esser sul punto di, essere in quello o in quella di, poco mancare che, parum abesse.

— ζ) Esse de, agere tractare.

— η) Esse sub aliqua re, v. c. sub imperio, sub ictu etc.

— θ) Esse super, superesse.

B) Impersonaliter.

¶ 1. Sum est licere, dari, ἐξεῖναι

— a)Cum Conjunctivo et part.

— b) Cum Infinito.

¶ 2. Item evenire, accidere

— a) Cum Conjunctivo et part. ut, ne, quin.

— b) Cum Infinito.

— c) Cum alia particula.

¶ 3. Est vel esto, concedentis, confirmantis.

— Hinc Part. Ens, entis, n. 3. absolute, substantivorum more, de quacumque re subsistenti aut simpliciter exsistenti, quemadmodum apud Graecos τὸ ὄν, sc. quod est, ut saepe illud vertit Seneca Ep. 58. 6. et seqq., quem videsis de hac re disputantem, ente. Boeth. in Porphyr. 3. p. 74. Fuerunt enim, qui hac opinione tenerentur, ut rerum omnium, quae sunt, unum putarent esse genus, quod ens nuncupatur, tractum ab eo quod dicimus est —: quae quum ita sint, ultimum omnium genus ens posuerunt, scilicet quod de omnibus praedicaretur. Ab eo enim, quod dicimus est, participium inflectentes, Graeco quidem sermone ὄν, Latine ens appellaverunt. Id. ibid. 2. p. 26. Haec omnia decem genera si vere sunt subsistentia, quodammodo substantia vel entia dici posse. Flexus enim hic sermo est esse etc. Et ens hoc ipsum, id est esse, genus eorum fortasse dici videbitur, sed falso. —

— Hinc absolute, substantivorum more Futuri, orum, m. plur. 2. ii, qui erunt, qui exsistent seu vivent, i futuri, i posteri, οἱ ἐσόμενοι.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim apud Grammaticos de declinatione verborum est ea verbi forma, activa et passiva, quae rei eventurae significandae inservit.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Eurōpa
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Ātrium

ATRĬUM, ĭi, n. 2. locus intra aedes in quem universi tecti pluvia collecta incidit, porticibus cinctus, sed aream habens sub dio patentem, in quam exterior ac major aedium janua infert.

A) Ponitur de privatorum domibus.

¶ 1. Graeci atria non habebant, sed ab janua introeuntibus itinera faciebant latitudinibus non spatiosis, et ex una parte equilia, ex altera cellas ostiariis constituebant etc. At Romanorum aedes ita dispositae erant, ut ante januam esset vestibulum, (quod quidam perperam cum atrio confundunt; nam vestibulum extra aedes est, atrium intra): post januam vero atrium continens aream vel quadratam, vel rotundam, vel alia quapiam figura: circa eam erant vel porticus tectae, columnisque fultae, laquearibus ornatae, vel etiam alae aedificii vicem porticus praebentes; in quibus solebant servare imagines majorum suis armariis conditas, item tabulas pictas, signa aliamque pretiosam supellectilem et ostentui servientem, necnon armarium pecuniae. Antiquissimis saltem temporibus in atrio tota versabatur familia ibique culinam habebat et cenabat; in atrio mater familias cum ancillis femineas artes ac praecipue lanificium exercebat; in atrio erat et lectus genialis, qui et lectus adversus dicebatur quod e regione januae sisteretur; in atrio excipiebantur amici; in atrio clientes patro num salutaturi mane conveniebant. Majorum imaginibus. signis, aliique pretiosae supellectili servandae totique atrio custodiendo praeerat servus, qui
inde atriensis vel atriarius appellabatur. Atrium itaque repraesen tabat eam aedium nobiliorum partem, quae nunc in monasteriis Itali vocant chiostro, in cujus medio arca erat cavaedium appellata. V. CAVAEDIUM. - Neque

vero putandum est, omnes Romanorum aedes atrium habuisse: diversae enim, ut et nunc, architecturae ratione aliae atque aliae fiebant: hinc Plin. 2. Ep. 17. Laurentinum suum describens, alia ratione ei atrium attribuit. Illud certum est, antiquissimis temporibus Romanorum atrium fuisse simplex et frugi: postea vero, ac praecipue inde ab extremis reipubldiebus, ornatu regio decoratum fuit, quoniam ibidem cives visuri atque allocuturi excipiebantur

¶ 2. Hinc figurate pro loco ornatissimo.

¶ 3. Per synecdochen accipitur et pro totis aedibus.

A. De atriis aedium publicarum. -

a. Erant et templis sua atria.

b. Item atrium erat aliis aedificiis, in quo scholas celebratas legimus.

c. Denique memorari debet atrium auctionarium, locus nempe publicis auctionibus attributus.

Index
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Hypocaustum

HYPŎCAUSTUM, i, n. 2. ὑπόκαυστον, It. stufa, fornello, vaporarium, locus in thermis concameratus et fornicatus, qui igne calefit; quasi subaccensum, ab ὑπὸ sub et καίω sive καύω accendo. Inventum fuit praecipue ad sudandum. Est animadvertendum, uti caldaria muliebria viriliaque conjuncta et in iisdem regionibus sint collocata. Sic enim efficietur, ut in vasaria ex hypocausto communis sit usus eorum utrisque.

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Culīna

CŬLĪNA, ae, f. 1. eadem ac coquina, locus nempe, in quo cibi coquuntur: olim colina dicta, quia ibi colebant ignem, ut Varro apud Non. p. 55. 18. Merc. docet: quin potius quia derivatur a τὸ κόλον cibus concisus: κόλος enim significat mutilum,
caesum. V. COQUUS. (It. cucina; Fr. cuisine; Hisp. cocina; Germ. die Küche; Angl. a kitchen).

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Penuārius

PĔNĀRĬUS, a, um, adject. Aliam formam pĕnŭārĭus V. in fin. — Penarius est ad penum pertinens, ut Penaria cella, It. salvaroba, — Dicitur et penuarius: nempe a penus, i, fit penarius: a penu, us, penuarius.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Penus

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Cēnāculum

Ubi cenabant, cenaculum vocitabant.

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Camera

CĂMĔRA, ae, f. 1. καμάρα. Scribitur et camara, quod est Graecos imitari. - Camera est tectum incurvum in modum testudinis, tectum in modum crucis arcuatum sive ipsa tecti curvatura (It. volta cielo fatto a volta, testuggine; Fr. voûte, arcade, plafond voûté; Hisp. boveda, sala abovedada; Germ. Bogen- oder Kreuzgewölbe, bogenförmige Ueberdachung, gewölbte Decke; Angl. a vault, archedroof or ceiling, an upper gallery).

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Cubiculum

CŬBĬCŬLUM, i, n. 2. (cubo). - Est conclave, membrum in aedibus, in quo tum per diem manemus, tum noctu cubamus: quamquam si locum significet, in quo dormitur, aliquando adjunctum habet aliquid ejus significationis (It. camera; Fr. chambre; Hisp. aposento, camara; Germ. das zum Schlafen oder auch zum Liegen eingerichtete Gemach; Angl. a bed-chamber).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cubō, Dormiō, Dormītōrium

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Adstruō

ASTRŬO vel adstruo, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (ad et struo). Part. Astructus II. - Astruo est in altitudinem struo, et etiam juxta struo, prope struo (It. fabbricare in alto o appresso; Fr. bâtir en haut ou auprès; Hisp. edificar, construir arriba ó junto; Germ. auf- oder emporbauen, dazu- oder daranbauen; Angl. to build near).

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Sēcessus

SĒCESSUS, us, m. 4. (secedo) secessio, abscessio, discessus, ritiramento, partenza, ἀποχώρησις, ἀναχώρησις.

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de recessu a frequentia hominum et a negotiis, v. gr. quum quis ab urbe discedit, et rus abit, remissionis et otii causâ.

¶ 3. Item de secessione civili.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice dicitur de loco, quo secedimus: et qui a frequentia remotus sit, ritiro.

¶ 2. Item de postica corporis parte, secesso.

¶ 3. Est etiam locus, in quo venter exoneratur.

¶ 4. Metaphorice. Val. Max. 7. n. 9. extern. In secessu, quam in fronte beatior nell'interno dell' animo.

Index

[Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs]

Lātrīna

LĀTRĪNĀ, ae, f. 1.

I.) Proprie.

¶ 1. Olim notabat balneum privatum, bagno, λουτρὸν, ἀπολουτρον.

¶ 2. Aliis locum notat, in quem saturi eunt, cesso, cameretta privata. Qua significatione fortassis a latendo dicitur, quod in eam sese homines abdant, ne conspiciantur. Item locum in aedibus, in quem sordes confluunt, et differt a cloaca, quae publica est.

II.) Translate accipitur pro fornice meretricio.

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Solum

SŎLUM, i, n. 2. — Solum est fundus, fundamentum, ima pars, πέδον, ἔδαφος (It. fondo, suolo, pavimento; Fr. fondement, fond, sol, pavé; Hisp. hondo, fundamento, suelo, pavimento; Germ. d. Grund, Grundlage, Boden, Fussboden; Angl. the ground, basis or fundation, pavement).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Universim.

— b) Solum purum.

— c) A solo, a fundamentis, ab inchoato, sin dalle fondamenta.

¶ 2. Speciatim est area, cui aedificium superponitur.

¶ 3. Poetice quidquid sustinendo aptum est, solum dicitur. Unde Virg. 7. AEn. 111.Cereale solum vocat paniceas quadras seu adorea liba, quibus usi Troes epulis imponendis.

¶ 4. Est etiam planta pedis, solea.

¶ 5. Saepe dicitur de terra et agro, quae sunt quasi fundamentum seminum ac plantarum, terreno, terra, campo.

— a)Universim.

— b) Quodcumque in solum venit, proverbium, quo significatur, quidlibet, quidquid occurrit, quidquid casus fert, quod in buccam venit, temere: ductum fortasse a frugibus, quae sementi non respondent, sed enascuntur

interdum inutilia quaedam, atque in solum veniunt, praeter agricolae exspectationem.

— c) Res soli dicuntur a JCtis, quae terra nituntur, ut aedes, agri, plantae et ceterae res immobiles, quae solo conjunguntur, stabili.

— d) Solum terrae, ipsa terra.

II.) Translate.

¶ 1. Est quicumque locus, regio, sedes, luogo, paese.

— a) Universim.

— b) Hinc solum vertere est mutar paese, alio migrare.

¶ 2. Metaphorice. Cic. Brut. 74. 258.
et Orat. 37. sub fin. Solum et quasi fundamentum oratoris vides, locutionem emendatam et Latinam.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Ārea

ĀRĔA vel interdum ārĭa, ae, f. 1. -
Area generatim est locus vacuus et aridus; unde speciatim de pluribus dicitur, scilicet

I.) Proprie

¶ 1. Area est planities, in qua frumenta secta teruntur et arescunt.

¶ 2. Ab hujus similitudine area dicitur locus in urbe purus, hoc est vacuus, in quo aedificari potest, et quod dirutis aedibus manet.

¶ 3. Item area dicitur locus vacuus inter urbana aedificia, cujusmodi sunt plateae etc.

¶ 4. Praeterea locus ipse vacuus relictus ante aut post optimatum aedes, vel in medio earum, area dicitur. Haec area a tribus partibus cingebatur amplis porticibus, ut venientium turba consistere posset, antequam januam domus ingrederentur dominum summo mane salutaturi. Haec area cum porticibus et tabernis vestibulum appellabatur. In his areis quadrigae saepe erant aeneae, statuae equestres aut signa deorum; hinc area Apollinis, area Mercurii, Spei, Isidis etc: erant nempe quae Venetiis campi vocantur.

¶ 5. Area sepulturarum est locus in quo sunt sepulcra, coemeterium. - Sic area pro loco rogi sumitur.

¶ 6. Est etiam spatium horto, sive arboribus frugiferis inserviens.

¶ 7. Dicitur etiam area locus purgatus, in quo aucupes spargunt grana ad aves alliciendas.

¶ 8. In caelo area dicitur circulus fulgoris, qui aliquando solem, lunam et alia etiam sidera circumnectit, qui

et corona appellatur.

¶ 9. Dicitur etiam de spatiis in Geometrarum figuris.

¶ 10. Denique area est morbus capitis, interdum et menti, cum summa ejus cuticula emoritur, pili primum extenuantur, deinde excidunt, et si ictus is locus sit, sanguis exit liquidus et mali odoris. Hujus duo sunt genera, alterum quod alopecia dicitur, alterum quod ὀφύασις.

II.) Translate. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 4. Ovid. 3. Amor. 1. 25. cane facta virorum: Haec animo, dices, area digna meo. h. e. materiam aetas. Alii per aream intelligunt spatium vigintiquinque annorum, quemadmodum in area Circi in ludis vigintiquinque missus fiebaneo ingenio apta. Hac ratione usurpatur etiam campus. Cf. Id. 4. Fast. 10. Martial. 10. 24. Vitae tribus areis peractis. h. e. tribus vitae spatiis, pueritia, juventute et senecta, ut Turneb. exponit. l. 30. c. 30. Eodem sensu explicatur a P. Scriver. illud ejusdem. 7. 32. Per varias artes, omnis quibus area servit. h. e. omnis hominumt,
ut Varro apud Servium ad Virg. 3. G. 18. docet. Sed utroque Martialis loco alii aliter leg. (V. AUREUS), quamvis recentiores plerique omnes in priori
loco areis legendum censent, quo
sensu Turneb. exposuit.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Stabulum

STĂBŬLUM, i, n. 2. (sto) — Stabulum est statio, sedes, habitatio, locus (It. stanza, dimora o luogo di dimora, luogo; Fr. séjour, domicile, chaumière; Hisp. estancia de asiento, morada; Germ. der Standort, Wohnort; Angl. habitation, room, abode, place).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est casa pastoricia, tugurium, mapale.

¶ 3. Item saepe locus, ubi jumenta et pecora aliaeque bestiae degunt, alloggio da bestie, stalla, αὔλιον, σταθμός.

¶ 4. Item deversorium, ubi mercede excipiuntur viatores, osteria, locanda, πανδοχεῖον.

¶ 5. Item dicitur de lupanari, fornice, prostibulo, lupanare,πορνεῖον.

II.) Translate.

¶ 1.Metonymice stabula sunt ipsa armenta et greges.

¶ 2. Figurate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hara, Stabulārius, Stabulārius, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Balneum

BĂLĬNĔUM et per syncopen balneum, ei, n. 2. βαλανεῖον. - Balineum erat locus, in quo sanitatis, aut voluptatis causa, simul ut abstergerent sordes, corpora lavare veteres consueverunt. Hujus aedificii plures erant cellae: frigidaria, tepidaria et caldaria ad lavandum: aqua ita disposita, ut ex frigidaria in tepidariam influeret, ubi modico igne calefiebat; inde majore addito calore in caldariam: item assa cella, vehementius calefacta, sed sine aqua ad sudandum: apodyterium, ubi vestes deponebant: unctuarium seu unctorium, ubi ungebantur: praeterea sphaeristerium, ubi pilae lusu se exercebant etc. Quae omnia V. suis locis. In cellis ad lavandum destinatis erant vel labra aquam continentia, vel alvei, in quos per gradus descendebatur; ibique solium erat sedendi causa notat. Balneum privatam lavationem notat.
(It. bagni; Fr. bain; Hisp. baňo; Germ. d.
Bad; Angl. baths).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Balneae, Balneāris, Balneārius

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Īnserviō

INSERVĬO, is, īvi, ītum, ire, n. 4.
(in et servio). - Inservio est idem quod servio, obsequor, studiosus et obnoxius sum, δουλεύω (It. servire, attendere; Fr. servir, s'appliquer à; Hisp. servir, aplicarse; Germ. dienen, dienstbar sein, willfahren, willfährig sein; Angl. to serve, to attend to or upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Mīles

Trānsferō

TRANSFĔRO (trafero), fers, tŭli, lātum, ferre, a. anom. — Transfero est ex uno in alium locum fero, transporto, traduco, trajicio, μεταφέρω (It. trasportare, trasferire;Fr. porter au delà, transporter; Hisp. llevar ó portar á mas, transportar; Germ. hinübertragen, – setzen, – schaffen; Angl. to carry or bring over).

Index

[Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs]

Adservō

ASSERVO vel adservo, servas, servāvi, servātum, servare, a. 1. (ad et servo). - Asservo est idem quod servo, custodio; nisi quod ad auget significationem (It. tener chiuso, guardare, custodire; Fr. observer, garder de près, surveiller; Hisp. guardar, conservar; Germ. aufbewahren, aufheben; Angl. to take care of, watch over, keep).

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Reclūdō

RĔCLUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (re et claudo).
- Recludere duo diversa significat, scilicet

A. Est, quod clausum erat, aperire, reserare, ἀνοίγω (It. aprire,
dischiudere; Fr. ouvrir; Hisp. abrir; Germ. etwas, was verschlossen ist, wieder aufschliessen, öffnen, erschliessen, hervorbringen, offenbaren; Angl. to open, thron open, unbar, unlock, reclude).

B. Recludere adhibetur etiam pro claudere, vel seorsum claudere, It. chiudere, rinchiudere, Gr. κατακλείω.I.)

Index

Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs

Rēs

RES, rĕi, f. 5. - Res est id quod est, actio, opus, factum. Vox est usus prope immensi ad omnia significanda, quae fieri, dici, aut cogitari possunt; in cujus notatione assignanda valde laborant etymologi. Gr. est πρᾶγμα, ἔργον (It. cosa, faccenda, fatto; Fr. chose, objet, être, affaire, cas, évènement, circonstance, position; Hisp. cosa, objeto, el ser, negocio, caso, suceso, acaecimiento, circunstancia, situacion; Germ. Sache, Gegenstand, Wesen, Ding, Begebenheit, Angelegenheit, Umstand, Handlung, Verrichtung, Lage, That; Angl. a thing, affair, matter, concern, fact, deed).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Clausula

Cōnōpēum

CŌNŌPĔUM, i, n. 2. κωνωπεῖον. Scribitur et conopium - Conopeum est velum circa lectum ad arcendos culices, quos Graeci κώνωπας vocant. Apud AEgyptios in usu maxime erat, cum propter paludes Nili magna culicum copia infestarentur. Graece scribitur κωνωπεῖον, et in quodam epigr. etiam κωνώπεον.

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Ōrnō

ORNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Ornare est apparare, instruere rem iis, quae ipsi necessaria sunt, vel ad ipsam pertinent: et τῷ spoliare opponitur (ut apud Cic. Flacc. 25. 59. Quis erat, qui non sciret in ornandis studiosiorem Mithridatem, quam in spoliandis Trallianis fuisse?) παρασκευάζω (It. provvedere, apparecchiare, allestire, fornire; Fr. préparer, apprêter, équiper, fournir; Hisp. preparar, aparejar, equipar, fornir; Germ. ausstatten, aus- oder zurüsten; Angl. to provide, prepare, furnish, equip, accoutre, fit out, supply).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Mīles

Laquear

LĂQUĔAR, āris, n. 3. — Laquear est idem quod lacunar, ejusdemque originis, per ἀντίστοιχον (It. sfondo, soffitta, cielo della stanza; Fr. plaflond lambrissé, lambris; Hisp. arteson; Germ. getälfete Decke, Plafond, Felderdecke; Angl. a fretted cieling).

Index

[Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō]

Tabulō

TĂBŬLO, as, ātum, are, a. 1. (tabula)
Part. Tabulatus et Tabulandus. - Tabulo

¶ 1. Est tabulis munio vel consterno, tego.

¶ 2. Est etiam in modum plurium tabularum seu tabulamenti dispono.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tabula

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Illūminō

ILLŪMĬNO vel inlumino, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et lumino). - Illuminare est lumine perfundere, lucidum reddere, illustrare, καταλάμπω (It. illuminare, illustrare; Fr. éclairer, illuminer; Hisp. aclarar, alumbrar, iluminar; Germ. erleuchten, mit Licht versehen, licht oder hell machen, erhellen; Angl. to enlighten, illuminate).

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Calefaciō

CĂLĔFĂCĬO vel per syncopen calfacio, făcis, fēci, factum, făcere, n. 3. - Passive
est Calefio vel calfio, raro calefacior, factus sum, fieri. -
- Est calidum facio (It. scaldare; Fr. échauffer, chauffer; Hisp. acalorar; Germ. warm, heiss, oder hitzig machen, erwärmen; Angl. to make hot or warm, to heat, warm).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Fornāx

FORNAX, ācis, f. 3. - Fornax est aedificium, quod rei alicujus coquendae, aut calefaciendae gratia igni succenditur, cujusmodi sunt, quibus calx, aut lateres coquuntur, far torretur, metalla funduntur, κάμινος (It. fornace; Fr. four, fourneau; Hisp. horno, hornillo; Germ. der Ofen; Angl. a furnace).

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Ūtēnsilia

Utensilia, ium, n. plur. 3. absolute, substantivorum more.

¶ 1. Dicuntur quaecumque usui nostro sunt necessaria.

¶ 2. Sunt etiam viatici sumptus.

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Sella

SELLA, ae, f. 1. (sedeo) - Sella est sedes, sedile, pro sedula seu sedla inus., a sedes, Gr. ἕδρα, θρόνος, It. seggia, seggiola, sedia, scanno.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sedes, thronus magistratuum, θρόνος.

¶ 3. De regia sede vel solio.

¶ 4. De sella curuli, V. in CURULIS.

¶ 5. Sella gestatoria.

¶ 6. Sella familiarica, quae et simpliciter sella, locus ad ventrem exonerandum, cesso, cameretta, θρανίον.

¶ 7. Ephippia, sella.

¶ 8. De sede antica currus, ubi auriga sedet, cassetta o sedile pel cocchiere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ephippium, Sellārius, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Vītor

Scabellum

SCĂBELLUM et Scabillum, i, n. 2. deminut. a scamnum. - Scabellum est parvum scamnum, in quod, ut docet Varro loc. cit., una scansione adscenditur, et inservit tum ascendenti, tum etiam sedenti, cujus pedes sustinet, It. scabello, sgabello, banchetta, predella, Gr. ὑποπόδιον, θράνος.

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Culcitae

CULCĬTA, ae, f. 1. Reperitur etiam culcitra - Culcita est id super quod dormientes quiescimus, non id quo integimur: a calcando, quod in ea lana, tomentum, plumae, et alia materia inculcatur.
(It. materasso; Fr. coussin, matelas; Hisp. coxin, colchon; Germ. ein Kissen, Polster, eine Matratze; Angl. the tick of a bed, a mattress, a cushion, pillow).

Index

[**Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō**]

Adpendō

APPENDO vel adpendo, pendis, pendi, pensum, pendere, a. 3. (ad et pendo). - Appendere significat ad aliquid pendere, hoc est suspendere (It. appendere, sospendere; Fr. pendre, suspendre; Hisp. colgar, suspender; Germ. aufhängen; Angl. to weigh).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pendō

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Levis

LĔVIS, e, adject. Comp. - Levis (quam vocem vellent etymologi esse a λεπὶς cortex) est qui pondere caret, vel, licet pondus habeat, facilis est portatu, et facilius sursum fertur, quam deorsum: cui gravisopponitur, κοῦφος, ἀβαρής (It. leggiero, lieve, senza peso; Fr. léger, peu pesant; Hisp. ligero, leve; Germ. leicht; Angl. light, easy to bear or carry, of little weight).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Cubātus

CŬBĀTUS, us, m. 4. idem ac cubatio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cubātiō, Cubō

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Cubātiō

CŬBĀTĬO, ōnis, f. 3. actus cubandi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cubātus, Cubō

Cubō

CŬBO, bas, bŭi, bĭtum, bare, n. 1.
- Cubo juxta Forcellinum est a κύπτω, quod est caput atque oculos declinare sive demittere, ut dormientes solent: universim tamen est jacere (It. giacere; Fr. être couché, être
étendu; Hisp. acostar; Germ. liegen; Angl. to lie, lie down).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cubātiō, Cubātus, Cubiculum, Dormiō

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Dormītōrium

Dormitorium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est dormitorium cubiculum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cubiculum, Dormītōrius

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Dormītōrius

DORMĪTŌRĬUS, a, um, adject. ad dormiendum pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dormiō, Dormītōrium

Dormiō

DORMĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, n.
4. - Dormire est somnum capere (It. dormire; Fr. dormir, sommeiller; Hisp. dormir; Germ. schlafen; Angl. to sleep, be asleep.).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cubiculum, Cubō, Dormītōrius

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Lectus

LECTUS, i, m. 2. Lectus, us, 4. - Lectus est cubile stratum jacendi causa, κλίνη, εὐνὴ, λέκτρον (It. letto; Fr. lit, conche; Hisp. cama, el lecho que sirve para dormir; Germ. d. Bett, Lager, d. Lagerstatt; Angl. a bed or couch).

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Cubīle

CŬBĪLE, is, n. 3. lectus, in quo cubatur (It. letto; Fr. lit, couche; Hisp. cama; Germ. das Lager, die Lagerstätte; Angl. a couch.)

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Sponda

SPONDA, ae, f. 1. exterior lecti aut grabati tabula aut tigillum, cui adnectuntur restes, quibus culcita sustinetur, sponda del letto.

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Vehicula

Strāmentum

STRĀMENTUM, i, n. 2. (sterno)

¶ 1. Est universim quidquid substernitur, stramen, culmus, palea, stipula, strame, paglia, κάρφος.

¶ 2.Dicitur speciatim de culmo seu palea frumentorum.

¶ 3. Etiam de lecto pecudum in stabulis.

¶ 4. Et de veste stragula.

¶ 5. Videtur etiam significare centonem stramentis fartum, quo sternuntur muli et asini ad vehendas sarcinas, It. basto.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Strāmen

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Castra

Lōdīx

LŌDIX, īcis, f. 3. - Lodix est lecti operimentum, coltra, στρῶμα, τύλη.

Index

[Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō]

Strāgula

Stragula, ae, f. 1. stragula vestis.

¶ 1. De operimento lecti.

¶ 2. De tapeto.

¶ 3. De ephippiis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Strāgulus

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Strāgulus

STRĀGŬLUS, a, um, adject. — Stragulus est qui sternitur: hinc strugula vestis, omnis vestis, quae sternitur, praesertim lecto vel cubiculari vel tricliniari, stragulum, coltre, coperta da letto, guunciale, cuscino.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Strāgula

Cervīcal

CERVĪCAL vel CERVĪCĀLE, is, n. 3. - Cervical, a cervix, est pulvinar, quod vel ad mensam, vel in cubiculo, vel in lectica decumbentes cervici et capiti supponimus (It. capezzale, guanciale; Fr. oreiller; Hisp. almohada, coxin de cama; Germ. das Nacken- oder Kopfkissen; Angl. a pillou or bolster).

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Caput

CĂPUT, căpĭtis, n. 3. - Caput est princeps animalis membrum, quod collo sustentatur, in quo omnium sensuum sedes est (It. capo,
testa; Fr. tête; Hisp. testa; Germ. d. Kopf oder d. Haupt; Angl. a head).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnuō, Biceps

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Natātus

Matula

MĂTŬLA, ae, f. 1. vas quodlibet ad mundum muliebrem pertinens.

I.) Proprie.

¶ 1. Universim dicitur de quolibet vase.

a. Generatim.
b. Speciatim est convicium hominis nihili, meticulosi, inepti, da poco, da nulla.
c. Item speciatim Est modus matulae proverbialis dictio, qua inscripsit Varro unam e suis Saturis, in qua de ebrietate agebat. Ea nos monitos voluit, non ultra esse bibendum, quam vires ferre possint.

¶ 2. Speciatim est vas, quo excipitur saccatus corpore humor: cujus matella deminutivum est. Matula est vas urinae.

II.) Translate matula conspurcata dicitur impudicus, cinaedus, qui muliebria passus est.

Index

Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō

Vēsīca

VĒSĪCA, ae, f. 1. — Vesica est urinae receptaculum in corpore animalis, folliculus, in quo urina colligitur infra alvum a priore parte, κύστις, κύστη (It. vessica o vescica; Fr. vessie; Hisp. vexiga; Germ. die Blase, Urinblase;Angl. the bladder).

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Natātus

Levō

LĔVO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(levis). — Levare esttollere, elevare, in altum ferre, αἴρω (It. alzare, levare; Fr. élever, enlever; Hisp. elevar, alzar; Germ. in die Höhe heben, lüften, aufrichten;Angl. to lift up, raise, elevate).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est auferre, adimere, levar via, togliere. —

a. De rebus physicis.
b. De abstractis.

¶ 2. Item de rebus physicis est exonerare, relevare, scaricare, sollevare.

¶ 3. Item usurpatur pro recreare, reficere, lenire, levamen afferre, sollevare, dare riposo, alleggerire, alleviare. —

a. De animi curis.
b. De corporis molestiis.

¶ 4. Cum Accusativo rei saepe ponitur pro deminuere; et quidem — 1.°) In bonam partem de morbis et aliis quae nocent est curare, medendo relevare, minnere. — 2.°) In malam partem est elevare, detrahere, minuere, sminuire.

¶ 5. Cum Accusativo personae et Ablativo rei sine praepositione est liberare, eruere, eripere. — Et cum Genitivo, Graecorum more.

Index

[Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō]

Antlia

ANTLĬA, ae, f. 1. (ἀντλία) machina ad hauriendam ex imo loco aquam, quae pedum alterno nisu et agitatu aquas per modiolos atque haustra attollit.

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī

Fōns

FONS, fontis, m. 3. - Fons est locus, unde perennis aqua erumpit et ipsa aqua jugis erumpens, πηγὴ, κρήνη (It. fontana, fonte, sorgente, sorgiva; Fr. source, fontaine; Hisp. fuente, manancial de agua; Germ. d. Quelle, d. Bronn; Angl. a fountain, spring, well, fount).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fontānus

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Dēficiō

DĒFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, 3.
(de et facio). - Deficio a de et facio proprie est quod factum est destruo, solvo, in partes dissolvo: sed usurpatur

A) Mediorum apud Graecos significatione pro societatem dissolvere, se amovere, se alienare, destituere;

A. Active seu cum Accusativo est destituere, deserere, non sufficere;

B. Denique neutrorum more est desinere, cessare, deesse, fatigari.

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Circumdō

CIRCUMDO, das, dĕdi, dătum, dăre, a. 1.
(circum et dare). - Circumdo est circumpono, circumjicio (It. porre intorno; Fr. meltre, poser autour; Hisp. poner, colocar al rededor; Germ. umgeben; Angl. to put or set round).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Castra

Crepīdō

CRĔPĪDO, ĭnis, f. 3. est basis alta et erecta, fundamentum, fulcrum; a Graeca voce κρηπὶς, quae idem significat (It. base rilevata, zoccolo;Fr. base, socle, piédestal; Hisp. basa, pedestal; Germ. die Grundlage, der Sokel; Angl. the foundation, or ground of a pillar).

¶ 1.Stricto sensu est basis alta et erecta.

¶ 2. Latiori sensu, quemadmodum et Gr. κρηπῖδα, est saxum prominens.

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī

Incidō

INCĬDO, cĭdis, cĭdi, cāsum, cĭdere, n. 3.
(in et cado). - Incidere est in, vel supra aliquid cadere, ἐμπίπτω. (It. cadere, cadere dentro o sopra qualche cosa; Fr. tomber dans ou sur, se précipiter dans ou sur; Hisp. caer dentro ó sobre; Germ. hinein -, niederfallen, in etwas hineinstürzen, gerathen, kommen auf etwas; Angl. to fall into or upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Incīdō

INCĬDO, cīdis, cīdi, cīsum, cĭdere, a, 3. (in et caedo).
- Incidere est caedere, praecidere, amputare, διατέμνω, κόπτω (It. tagliare, troncare; Fr. entailler, inciser, couper; Hisp. hacer unas muescas en alguna cosa, sajar, cortar; Germ. in etwas hineinschneiden, e. Einschnitt machen, an -, ver -, beschneiden, durch Einschneiden unterbrechen;Angl. to cut).

Hauriō

HAURĬO, ris, si et raro rīvi vel rĭi, stum - Haurire de liquoribus dicitur, et est educere, extrahere, a Graeca voce ἀρυω (It. attingere, tirare o cavar fuori; Fr. puiser; Hisp. sacar agua de pozo, de rio, de fuente; Germ. durch Heraufziehen schöpfen, herausschöpfen; Angl. to draw, draw forth or out).

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Religiō

Urna

URNA, ae, f. 1. — Urna est vas, quo aqua e putei fluminibusve hauritur, κάλπη, καλπίς (It. urna, secchia, brocca; Fr. urne, seau; Hisp. urna, pozal; Germ. Krug, Wasserkrug; Angl. an urn, pitcher): porro ansulis instructum erat, ut pro more humeris vel capite gestaretur.

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Situla

SĬTŬLA, ae, f. 1. — Situla est vas ad aquam hauriendam, urna, hydria, secchia, secchio, ὑδρία, κάλπις.

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Vītor

Pertica

PERTĬCA, ae, f. 1. — Pertica est lignum, seu baculus oblongus ad varios usus, κάμαξ (It. pertica, stanga, lungo bastone; Fr. perche, gaule, long bâton, échalas; Hisp. percha, pértiga, vara larga ydelgada; Germ. e. langer Stock od. Stange; Angl. a perch, pole, long staff).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ames

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Puteī

Tollēnō

TOLLĒNO, ōnis, m. 3. (tollo) genus machinae, quo trahitur aqua, alteram partem praegravante pondere, It. altaleno, mazzacavallo, κηλώνειον.

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī

Manubriātus

MĂNŬBRĬĀTUS, a, um, adject. manubrium habens, ut Manubriatae serulae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manubrium

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī

Dēnique

DĒNĬQUĔ, adverb. - Significat autem ad extremum (It. finalmente, alla fin fine, una volta finalmente; Fr. enfin, à la fin, au bout du compte, finalement; Hisp. enfin, finalmente; Germ. am Ende noch, zu ausserst oder zulest noch, endlich, am Ende, zulest noch, gar noch; Angl. in fine, at last, finally, lastly).

Index

Hoofdstuk 1 - Puteī

Pelluvium

PELLŬVĬA, ae, f. 1. et Pelluvium, ii, n. 2. It. bacino da lavare i piedi, vas, in quo pedes lavantur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Balneum]

Balneātrīx

BALNĚĀTRĪX, ĪCIS, . 3. - Balneatrix est quae balnei curam habet, ejusque usum praebet advenientibus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Balneātor

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Balneātor

BALNĔĀTOR, ōris, m. 3. - Balneator est qui balnei curam habet, ejusque usum praebet advenientibus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Balneātrīx

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Scarīficat

SCĂRĪFO, scarifico et scaripho, as, āvi, ātum, are, a. 1. (scarifus) - Scarifo est leviter in superficie rado, scalpello aperio, leviter vulnero, quo aliquid facilius exeat, σκαριφάομαι, ἀποσκάζω, ἐπιξύω (It. scarnare, graffiare; Fr. scarifier; Hisp. sajar; Germ. aufritzen, schröpfen; Angl. scarify, make an incision).

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Cucurbita

CŬCURBĬTA, ae, f. 1.

I.) Proprie est herba hortensis satis nota, humi repens, et si adminicula habeat, arbores quoque scandens, folio rotundo peramplo, flore luteo, fructu grandi, rotundo item, aut oblongo.

II.) Improprie.

¶ 1. Cucurbitae caput, stolidum caput, stultus homo.
¶ 2. Cucurbita, et frequentius cucurbitula est etiam instrumentum medicorum, quod cuti imponitur ad sanguinem eliciendum: quod forma cucurbitam referat.

Index

Hoofdstuk 1 - Holera
Hoofdstuk 1 - Balneum

Sanguis

SANGUIS, m., sanguĭnis, n. 3. - Sanguis est. humor in corpore animalis, per venas in omnia membra diffusus, αἷμα (It. sangue; Fr. sang; Hisp. sangre; Germ. d. Blut; Angl. blood).

I.) Proprie. -

1.°) In sing. num. -

a. Generatim.
b. Speciatim dicitur de sanguine hostiae, et hostia, quae Deo immolatur.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur saepe de genere, stirpe, affinitate, discendenza, schiatta, sangue. -

a. Abstractorum more.
b. Concreto, uti ajunt, sensu, est soboles, proles, filius.

¶ 2. Metonymice caedem et mortem significat.

¶ 3. Per catachresin a Poetis dicitur de aliis humoribus.

¶ 4. Dicitur de colore sanguinco.

¶ 5. Figurate est vigor, vires, spiritus, audacia, spirito, forza, vigore, nerbo.

¶ 6. Item dicitur de pecunia.

¶ 7. Refertur et ad orationem.

Quid sanguis a cruore differat, in CRUOR dictum est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cruor, Sanguisūgus

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Cruor

CRŬOR, ōris, m. 3. - Cruor est sanguis vulnere effusus. Hoc enim differunt, quod sanguis est etiam cum in venis clauditur, cruor tantummodo effusus. Est a κρύος, quod AEoles pronunciabant κρύορ, ex quorum dialecto Romani multa hauserunt; significat autem sanguinem frigefactum: hinc crudus, qui est adhuc in cruore. Lucret. 2. 194. E nostro cum missus corpore sanguis Emicat exultans alte, spargitque cruorem. Quamdiu in corpore est, sanguis est; cum fluxit, cruor; cum exiit, tabus est.

I.) Proprie ac stricto sensu. -

a. In singulari numero.

b. In plurali numero.

II.) Translate.

¶ 1. Cruor est vitalis vis.

¶ 2. Item cruor est idem ac caedes.

¶ 3. Poetice ponitur et pro sanguine in venis clauso.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sanguis

Subcutāneus

SUBCŬTĀNĔUS, a, um, adject. (sub et cutis) qui sub cute est, subtercutaneus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cutis

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Abstergeō

ABSTERGĔO, ges, si, sum, gere, a. 2.
(abs et tergeo). - Abstergere est siccare, sive aliquid, praesertim humidum, a re aliqua auferre, purgare (It. asciugare, nettare; Fr. essuyer, nettoyer; Hisp. enjugar, limpiar; Germ. abwischen, abtrocknen; Angl. to wipe, wipe off, clean).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auferō, Dētergeō, Pūrgō, Siccō, Tergeō, Ūmidus

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Spongia

SPONGĬA et spongea, ae, f. 1. (σπογγιά, σπόγγος) — Spongia est molle corpus, rarum et fistulosum, medium inter animal et plantam et utriusque naturae particeps; cujusmodi a Graecis ζωόφυτα appellantur, ab Italis piantanimali. Est enim sensu praeditum et avulsoris manum refugit, contrahens se: quod idem fluctu pulsante facit: avulsum relinquit in petra, cui adhaerescit, velut cruoris vestigium: idem tamen immobile instar fruticis et progrediendi virtute omnino carens. Nascitur in marinis petris aliturque conchis, pisce, limo. Graece σπογγιά (It. spugna; Fr. eponge; Hisp. esponja; Germ. der Schwamm; Angl. a sponge).

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Cupiō

CŬPĬO, pis, pīvi vel pĭi, pītum, pere, a. 3.
- Cupio est opto, aveo, desidero, exopto (It. bramare, desiderare; Fr. désirer, souhaiter; Hisp. desear, apetecer; Germ. etwas wünschen, begehren, verlangen; Angl. to covet, desire, be willing, wish, long for).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Concupīscō

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Frīgidus

FRĪGĬDUS, a, um, adject. - Frigidus est frigus habens, gelidus, algidus, ψυχρός (It. freddo; Fr. froid, glacé; Hisp. frio, helado; Germ. kalt, frostig, kühl; Angl. cold).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Frīgēfaciō, Frīgus

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Hoofdstuk 1 - Balneum

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Frīgus

FRĬGUS, ōris, n. 3. qualitas calori contraria: est a ῥῖγος rigor, praemissa littera f loco aspirationis, ut saepe alias, ψύχος (It. freddo; Fr. froid, froidure; Hisp. frio; Germ. d. Kälte, Kühle, d. Frost; Angl. cold).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Frīgidus

Dēscendō

DESCENDO, dis, di, sum, dere, n. 3.
(de et scando). - Descendo est ex loco superiore in inferiorem devenio (It. discendere, scendere, calare; Fr. descendre, se rendre dans un lieu moins élevé, s'abaisser; Hisp. descender, baxar; Germ. von Personen, herabsteigen, von oben nach unten, her-niedersteigen, von Sachen, sich senken, herabfallen, etc. bes. in tiefer liegende Localitäten; Angl. to go or come down, descend).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēscēnsus

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Fluvius

FLŬVĬUS, ĭi, m. 2. - Fluvius, ῥόος, ποταμὸς, est idem atque amnis, flumen: nisi quod fluvius minus late patet quam flumen, atque ideo nusquam
apud Caesarem occurrit, et quum materialem tantummodo habeat significationem, translate non usurpatur (It. fiume; Fr. fleuve, rivière; Hisp. rio grande; Germ. der Fluss; Angl. a river).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Balneārius

BALNĔĀRĬUS, a, um, adject. ad balneas pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Balneāris, Balneum

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Balneāris

BALNĔĀRIS, e, adject. ad balneas pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Balneārius, Balneum

Balneae

Balnea in plur. numero apud antiquissimos Latinos minime usuvenit, teste Varron. 8. L. L. 48. et 9. 68. Müll.; sed inde ab Augusti aevo propter dactylum a Poetis frequenter usurpari, ac deinde paullatim in prosa quoque oratione recipi coepit. Praeterea Id. ibid. docet, balneas vel balineas dici ad significandas publicas lavationes, ut supra in BALINEAE dictum est. Balneum autem privatam lavationem notat. Verum hanc consuetudinem poetae non servant, apud quos balnea et de publicis et de privatis usurpantur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Balneum

Abluō

ABLŬO, uis, ui, (uitum, V. abluiturus), ūtum, uere, a. 3. (ab et luo; Cf. ἀπολούω). Proprie est lavando purgo (It. nettare lavando; Fr. enlever en lavani, laver; Hisp. lavar; Germ. abwachsen; Angl. to wash, to wash off, to make clean).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lavō, Pūrgō

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Squālor

SQUĀLOR, ōris, m. 3. (squaleo) asperitas (It. asprezza; Fr. état de ce qui est âpre, hérissé, croûte; Hisp. asperidad, corteza; Germ. das Starren, d. h. die Rauhigkeit; Angl. roughness): cui levor opponitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ariditas.

¶ 3. Item saepius est sordium congeries, illuvies, sordes, lordura, sordidezza, sudiciume, incoltezza, ῥυπαρία. —

a. Refertur praecipue ad cultum corporis neglectum atque horridum.

b. Dicitur de luctu et moestitia dolentis aliqua calamitate aut rei

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lēvitās, Lēvor

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Lēvor

LĒVOR, ōris, m. 3. (lēvis). — Levor est idem quod lēvitas, lēvitudo, liscezza.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lēvitās, Squālor

Lēvitās

LĒVĬTAS vel laevitas, ātis, f. 3. — Levitas est aequalitas, levor: cui contraria est asperitas, scabrities, λειότης (It. liscio, superficie piana, liscia, nitida, pulitezza; Fr. le poli; Hisp. el plano; Germ. d. Glätte, Schlüpferigkeit; Angl. smoothness, planeness, evenness, sleekness).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lēvor, Squālor

Cōnscendō

CONSCENDO, scendis, scendi, scensum, scendere, a. 3. (cum et scando). - Conscendo est idem quod adscendo (It. uscendere, montare, salire; Fr. monter sur; Hisp. subir, montar, ascender; Germ. auf etwas steigen, sich steigend wohin begeben, etwas besteigen; Angl. to climb or go up to, mount, get up, ascend).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Adscendō

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Sūdātōrium

Sudatorium, ii, n. 2. absolute, substantivorum more, caldarium, vaporarium, Laconicum, locus in balneis testudinis instar constructus, ab igne sine fumo accensus ad eliciendum sudorem, It. stufa, luogo da sudare, Gr. ὑπόκαυστον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sūdātiō, Sūdātōrius, Sūdō, Sūdor

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Sūdātōrius

SŪDĀTŌRĬUS, a, um, adject. (sudo) ad sudationem pertinens, ἱδρωτικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sūdātiō, Sūdātōrium, Sūdō, Sūdor

Sūdātiō

SŪDĀTĪO, ōnis, f. 3. (sudo) actus sudandi, il sudare, ἵδρωσις.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sūdātōrium, Sūdātōrius, Sūdō, Sūdor

Sūdō

SŪDO, as, āvi, ātum, are, 1. — Sudo est sudorem emitto, ίδρόω
(It. sudare; Fr. suer; Hisp. sudar; Germ. schwitzen; Angl. to sweat)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sūdātiō, Sūdātōrium, Sūdātōrius, Sūdor

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Sūdor

SŪDOR, ōris, m. 3. (sudo) humor per cutem animalis erumpens aut labore aut metu aut morbo, ἱδρώς (It. sudore; Fr. sueur; Hisp. sudor; Germ. der Schweiss; Angl. sweat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sūdātiō, Sūdātōrium, Sūdātōrius, Sūdō

Dēfricō

DĒFRĬCO, fricas, fricŭi, fricātum vel frictum, frĭcare, a. 1. (de et frico). - Defrico est idem quod frico, aut valde frico (It. fregare; Fr. frotter; Hisp. flotar, estregar ò sobajar; Germ. reiben, abreiben, einreiben; Angl. to rub, rub hard).

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Pūmex

PŪMEX, mĭcis, m. perraro f. 3. — Pumex, κίσσηρις (It. pomice; Fr. pierre ponce; Hisp. piedra pomez; Germ. d. Bimsstein; Angl. a pumice-stone).

I.) Proprie est genus lapidis cavernosi, friabilis, in mari crescentis, et aquis innatantis: cujus usus praecipuus levigandae cuti, et membranis librorum. Laudatissimus in Melo, Nisyro, et AEolis insulis. Probatio in candore, minimoque pondere, et ut quam maxime spongiosus aridusque sit, ac teri facilis, nec arenosus in fricando.

II.) Translate a poetis solent viva saxa cavernulis plena, et pumicem imitantia, hoc nomine appellari.

Index

[Hoofdstuk 1 - Balneum]

Cilicium

Cilicium, ĭi, n. 2. - Cilicium seu cilicius pannus erat ex pilis caprarum et hircorum contextus, in varios militum et castrorum usus, item nautarum et pauperiorum hominum: nomenque habuit a Cilicibus, a quibus creditur primum inventus esse, cum ejus regionis caprinum pecus maxime villosum sit.

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Apodytērium

ĂPŎDYTĒRĬUM, ĭi, n. 2. (ἀποδυτήριον) locus in balneis, in quo loturi deponebant vestes, quae, interim dum lavabant, a capsariis servabantur: ab ἀποδύω exuo.

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Exuō

EXŬO, ŭis, ŭi, ūtum, ŭere, a. 3. - Exuere, ἀποδύω, ἐκδύω, estindumenta, aut quidpiam aliud corpori adhaerens detrahere, aut deponere, spoliare (It. spoliare; Fr. dépouiller; Hisp. despojar; Germ. ausziehen, abziehen, abthun, entblössen; Angl. to strip off, put off).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Balneum

Praecingō

PRAECINGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. (prae et cingo). — Praecingere est ante, aut circum cingere, διαζώννυμι (It. cingere; Fr. ceindre, enceindre; Hisp. ceňir, rodear, cercar; Germ. gürten, umgürten; Angl. to gird, begird, encompass, surround, enclose).

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Castula

CASTŬLA, ae, f. 1. est palliolum praecinctui, quod nudae infra papillas praecinguntur, quo mulieres nunc, et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Subligār

SUBLĬGAR, aris, n. 3. (subligo) idem ac subligaculum.

Index

[Hoofdstuk 1 - Balneum]

Subligāculum

SUBLĬGĀCŬLUM, i, n. 2. (subligo) vestis, qua pudenda teguntur, It. brachetta, mutande, sottocalzoni.

Pilleolō

PILLĔŎLUS, i, m. 2. deminut. It. berrettino, Gr. πιλίδιον, parvus pileus.

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Pilleus

PILLĔUS, i, m. 2. tegmen et indumentum virile capitis, ut calvatica et mitra muliebre πῖλος, πίλιον
(It. berretta; Fr. feutre, chapeau, bonnet; Hisp. fieltro, sombrero, bonete; Germ. der Filz; Angl. a covering for the head, a hat, cap, or bonnet).

Ministrō

MĬNISTRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (minister).
— Ministrare est ministerium exhibere, inservire, serviendo praebere, porrigere: et saepe de iis dicitur, qui convivis inserviunt, ὑπηρετέω (It. servire, porgere; Fr. servir, assister, aider; Hisp. servir, ayudar, asistar; Germ. dienen, bedienen, bes. bei Tische auftragen, darreichen; Angl. to serve, attend, wait upon, minister, serve up).

Index

[Hoofdstuk 1 - Balneum]

Alveus

ALVĔUS, i, m. 2. (alvus) proprie dicitur quidquid in alvi modum est excavatum seu ventris cavitatem quomodocumque imitatur. Hinc

¶ 1. De ilicis cavitate.

¶ 2. Saepissime est fossa, per quam fluvius defluit.

¶ 3. Scrobes item longiores in modum alvei fluminis, ut binas etiam vites accipiant, alvei vocantur.

¶ 4. Hinc in balneis fossa cavata ex lapide, vel etiam structilis, habens intus suos gradus ad descendendum, et pulvinum ad innitendum alveus dicitur.

¶ 5. Fundi quoque navium, quia in formam alvei effinguntur, alvei sunt.

¶ 6. Hinc per synecdochen dicitur de tota navi, et praecipue de parvis quibusdam navigiis, ut puta lintres, cymbas, quae vel sunt ex uno cortice in modum alvei cavato, vel quocumque alio modo alvi figuram, praecipue planam, referunt.

¶ 7. Ad haec, alveus dicitur generatim de quocumque vase concavo in alvei modum ad varios usus, ut puta vannos aliaque ruralia instrumenta

¶ 8. Item pro alveari.

¶ 9. Item pro tabula lusoria, qua tesseris et calculis luditur.

¶ 10.Hinc pro ipso tesserarum alearumve ludo.

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Dēfluō

DĒFLŬO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. (de et fluo).
- Defluere duo diversa significat, prout

A. Praepositio de motum a superiore ad inferiorem locum, aut

B. Actionis finem ac cessationem significat.

A. Quum praepositio de motum a superiore ad inferiorem locum significat, defluo est deorsum fluo (It. scorrere in giù; Fr. couler d'en haut, découler; Hisp. fluir de alto, destilar; Germ. herunterflisssen, abfliessen; Angl. to flow down).

B. Quum praepositio de actionis finem ac cessationem significat, defluere est fluere desinere.

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Canālis

CĂNĀLIS, is, comm. gen. 3. - Canalis est alveus, tubus, fistula, meatus, plerumque arte in similitudinem cannae factus, qui tamen potest esse et apertus. (It. canale, tubo; Fr. tuyau, tube, conduit; Hisp. canal, caňo, tubo; Germ. Rinne, der Canal; Angl. a conduit-pipe, the channel, or bed of a river).

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Balneum

Adplicō

APPLĬCO vel adplĭco, plĭcas, plĭcāvi et plĭcŭi, plicātum et plicĭtum, plĭcare, a. 1. (ad et plico). - Applicare est plicando adjungere; unde et simpliciter adjungere, admovere (It. attaccare, applicare, avvicinare; Fr. appliquer, attacher; Hisp. applicar, allegar; Germ. anschliessen, anfügen, anheften, anbilden; Angl. to apply, bring near or in contact with, attach, unite).

Index

Hoofdstuk 1 - Balneum

Tōnsor

TONSOR, ōris, m. 3. — Tonsor est qui lanam, capillum et barbam radit, κορεύς
(It. tosatore; Fr. tondeur; Hisp. tundidor; Germ. e. Scheer; Angl. clipper).

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Tōnstrīnā

TONSTRĪNA, ae, f. 1. (tondeo) officina tonsoris, κουρεῖον (It. barbieria; Fr. echoppe de barbier; Hisp. tienda de barbero, barberie; Germ. d. Barbierbude; Angl. a barber's shop).

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Tondeō

TONDĔO, tondes, tōtondi, tonsum, tondere, a. 2.
— Tondeo est caedo, seco, et dicitur speciatim de lana, capillis, barba et hujusmodi, κείρω (It. tagliare, tondere, tosare; Fr. couper, tondre; Hisp. cortar, esquilar; Germ. scheeren, abscheeren, rasiren; Angl. to clip, shear).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Barba, Caedō, Capillus, Dētondeō, Lāna, Secō

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Crīnis

CRĪNIS, is, m. 3. - Crines sunt singuli capilli, coma vero capillorum complexio; ac propterea crines plurali in numero saepius occurrunt, quamquam aliquando et in singulari tamquam nomen collectivum (It. crine, capello, chioma; Fr. cheveu, chevelure; Hisp. cabello, cabelladura; Germ. die Haare, das Haar; Angl. the hair of the head).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Capillus

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Capillus

CĂPILLUS, i, m. 2. - Capillus stricto sensu capitis pilos seu totam capitis comam significavit,
eique barba opponitur. (It. capello, i capelli, la chioma; Fr. poil de la tête,
cheveu; Hisp. cabello; Germ. d. Haupthaar, d. Haupthaare; Angl. a hair, the hair of the head).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Crīnis, Tondeō

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Barba

BARBA, ae, f. 1. - Barba sunt pili in facie, ac praecipue in mento hominis; quamquam et de brutis animalibus dicatur (It. barba; Fr. barbe; Hisp. barba; Germ. d. Bart; Angl. a beard).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tondeō

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Rādō

RĀDO, dis, si, sum, dere, a. 3. - Radere est abradere, eradere, levigare, auferendo polire, ξέω (It. raschiare, radere, tagliare; Fr. râcler, ratisser, gratter, frotter, polir, raser; Hisp. raer, raspar, flotar, afeytar; Germ. schaben, kratzen, reiben, glätten, rasiren; Angl. to scrape, shave, smooth, polisch).

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Novācula

NŎVĀCŬLA, ae, f. 1. — Novacula est culter acuta acie et ad radendum apta, qualis est tonsorius;
et novacula dicta videtur, quia membra, quae raduntur, quodammodo novantur. Gr. ξυρός (It. coltello tagliente, rasojo; Fr. rasoir; Hisp. navaja de barbero; Germ. ein scharfes Messer, ein Scheermesser; Angl. any sharp knife, a razor).

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Dēprōmō

DĒPROMO, prōmis, prompsi vel promsi,
promptum vel promtum, prōmere, a. 3. (de et promo).
- Depromo est promo, extraho, profero (It. cavar fuori, spremere; Fr. tirer hors ou de, faire sortir de, prendre ou puiser dans;Hisp. tirar, sacar á fuera, extraer; Germ. aus etwas heraus -, irgend woher nehmen, holen, herbeischaffen, herausnehmen; Angl. to draw, take, or fetch out, draw forth).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Equīle

Tergeō

TERGĔO, terges, tersi, tersum, tergere, a. 2. vel Tergo, is, 3, — Tergeo est mundo, nitidum facio, abstergeo, derado, ψάω (It. nettare, forbire, tergere; Fr. frotter, nettoyer, essuyer; Hisp. estregar, limpiar, pulir; Germ. abwischen, abreiben, reinigen; Angl. to make clean, scour, wipe).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstergeō, Dētergeō

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Pectō

PECTO, pectis, pexi et pectīvi et pexui,
pexum et pectĭtum, pectere, a. 3. — Pectere (quod ratione habita etymi cum Gr. πέκω et πείκω idem significantibus conjungendum) est pectine explicare, deducere, componere et ornare capillum, depectere, κτενίζω (It. pettinare, acconciare la chioma, ravviare i capelli; Fr. peigner; Hisp. peynar; Germ. Kämmen; Angl. to comb, dress or adjust the hair).

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Crispō

CRISPO, as, āvi, ātum, are, 1. - Crispo usurpatur

A. Active, et

B. Neutrorum more.

A. Active.

¶ 1. Stricto sensu crispare est crispum reddere.

¶ 2. Latiori sensu crispo est quassando et vibrando micare facio, ut intuentibus res non recta, sed intorta et crispa esse videatur. Eadem ratione corusco usurpatur.

A. Neutrorum, seu potius Mediorum apud Graecos more ac significatione, ita ut Accus. se subintelligatur, occurrit tantum Part. praes. Crispans, et dicitur de iis, quae crispa sunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Crispus

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Crispus

CRISPUS, a, um, adject. - Crispus est intortus, contortus (It. crespo, ricciuto, raggrinzato; Fr. crepu, frisé; Hisp. crespo, ensortijado; Germ. kraus, wellenförmig gelegt; Angl. crisped, curled, wreathed, waved).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Crispō

Calamister

CĂLĂMISTER, stri, m. 2., et saepius călămistrus, i, m. 2. – Calamister est acus ferrea, qua capilli crispantur, intus cava instar calami arundinis; unde a Nonio 15. 27. edit. vet. fistula appellatur. Differt ab acu crinali seu comatoria, quae crinibus discernendis et sustinendis inservit (It. ferro da arricciare i capelli, calamistro; Fr. fer à friser; Hisp. encrespador, el instrumento para ensortijar el cabello; Germ. d. Instrument zum Kräuseln der Haare, Brenneisen; Angl. a crisping-pin, iron to curl the hair with).

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Secō

SĔCO, sĕcas, sĕcŭi, raro sĕcāvi, sectum, raro sĕcatum, sĕcare, a. 1. - Seco duo diversa significat.

A. Seco est caedo, excido, reseco, τέμνω, κόπτω, πρίω (It. tagliare, segare, fendere; Fr. couper, trancher, découper en morceaux, en pièces; Hisp. cortar, trinchar, despedaza; Germ. schneiden, abschneiden, zerschneiden; Angl. to cut, cut off or asunder).

B. Seco aliquando est sequi; unde secta et sectores.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēsecō, Dētondeō, Dissecō, Fēniseca, Tondeō

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Vēna

VĒNA, ae, f. 1. — Vena itaque est vas in corpore animalis, quo continetur sanguis ad cor refluens, φλέψ, βός, ἀγγεῖον (It. vena; et Hisp. vena; Fr. veine;Germ. die Ader, Vene; Angl. a vein).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Scalpellum

SCALPELLUM, i, n. deminut. a scalprum, et scalpellus, i, m. 2. deminut. a scalper

¶ 1. Est parvum scalprum, quo utuntur chirurgi aperiendae venae, secandis carnibus etc. σμιλίον, φλεβοτόμον (It. coltellino, lancetta; Fr. scalpel, lancette, bistouri; Hisp. lanceta; Germ. d. chirurgische Messer, d. Lanzette, d. Scalpell; Angl. lancet, a lancet, scalpel, little knife).

¶ 2. Cultellus librarius.

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Prōpullulō

Propullulare, o, as, propullulavi, 1. - Propullulare est emanare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēmānō

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna

Ēmānō

ĒMĀNO, as, āvi, ātum, are, 1. (ex et mano.)
Part. Emanans sub A. II. 2. et B.; Emanaturus sub A. II. 2. - Emanare est verbum

A)Neutrum, et

A. Activum.

A. Neutrorum more emano est extra mano, effluo, exeo (It. uscire, emanare, scaturire, stillare o colar fuori; Fr. couler de, découler, sortir; Hisp. fluir, manar, destilar; Germ. herausfliessen; Angl. to issue, flow, or run out, emanate.)

B. Active, seu cum Accusativo, est emittere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōpullulō

Chīrūrgus

CHĪRURGUS, i, m. 2. χειρουργὸς, medicus, qui manu curat; quique Latine medicus vulnerarius dicebatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Cūrō

CŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Curo est in aliqua re elaboro, curam, studium, diligentiam adhibeo, studeo, operam do, laboro (It. procurare; por cura, fare con diligenza; Fr. avoir soin de, soigner, s'intéresser à; Hisp. cuidar, haber cuidado, intersarse; Germ. sorgen, besorgen; Angl. to take care of, see to, look to, order, treat, provide, care, regard, attend to).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hortulānus

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Vulnus

VULNUS et volnus, ĕris, n. 3. — Vulnus est hians et patens apertura in corpore ex ictu aut morsu, τραῦμα, πληγή (It. ferita, piaga; Fr. blessure, plaie, coup; Hisp. herida, llaga; Germ. dic Wunde; Angl. a wound, cut).

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Gausape

GAUSĂPĔ, is, n. et GAUSĂPES, is, m. 3., GAUSĂPA, ae, et Gausăpē, es, f. 1. et Gausăpĕ, is, n. 3. et GAUSĂPUM, i, n. 2. ὐ γαυσάπης.

I.) Proprie est genus panni crassioris, et altera parte villosi, ex quo fiebant stragula tum mensis, tum lectis idonea, itemque vestes, quarum usus in pluvia et frigore.

II.) Improprie balanatum gausape apud Pers. 4. 37. est herba in modum villi propensa et unguento delibuta.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Stabulārius

Stabularius, ii, m. 2.

¶ 1. Est dominus stabuli.

¶ 2. Item qui mercede homines eorumque jumenta hospitio excipit, ostiere, πανδοχεύς. nam stabulum tum ad jumenta pertinet, tum ad homines. Videtur a caupone differre in eo, quod caupo viatoribus necessaria ad victum praebet: stabularius etiam tectum et lectum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Stabulum

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Stabulārius, -a, -um

STĂBŬLĀRĬUS, a, um, adject. (stabulum) ad stabulum pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Stabulum

Equīsō

ĔQUĪSO, ōnis, m. 3. equorum domitor et curator.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Pūrgō

PURGO, gas, gāvi, gātum, gare, a. 1.
— Purgare est purum facere, admixtas alicui rei sordes, aut inutilia detrahere, expurgare, mundare, καθαρίζω, καθαίρω (It. nettare, purgare,
mondare; Fr. nettoyer; Hisp. limpiar, pulir; Germ. rein machen, reinigen;Angl. to make clean, clean, cleanse, purge, purify).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abluō, Abstergeō, Ēliquō, Excernō

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Equīle

Fimus

FĬMUS, i, m. 2. et fimum, i, n. 2. - Fimus, κοπρὸς, sunt excrementa animalium, quibus agri stercorantur: videtur esse a θύημα suffimentum; inde etiam fumus (It. letame, sterco; Fr. fumier, engrais, excréments; Hisp. estiercol, excremento; Germ. Mist, Dinger; Angl. dung, ordure, compost).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Equīle

Equus

ĔQUUS, i, m. 2. - Vox equi conjungenda est cum Gr. ἵππος equus; et est animal quadrupes, quo vehimur sive itineris, sive militiae causa, raedas currusque trahimus, etc. (It. cavallo; Fr. cheval,
coursier; Hisp. caballo;Germ. d. Pferd; Angl. a horse, steed).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Canthērius

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Capistrum

CĂPISTRUM, i, n. 2. (capio) est vinculum vimineum, coriaceum, etc. ad rem aliquam alligandam et coercendam (It. capestro, legame; Fr. lien, muselière; Hisp. atadura, ligamento; Germ. eine Schlinge zum Halten; Angl. a halter, cords to tie).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Praesaepe

PRAESAEPE, is, n. 3. et Praesaepes vel Praesaepis, is, f. 3. et Praesaepia, ae, f. 1. et Praesaepium, ii, n. 2. (prae et saepes autsaepio) locus saeptus, in quo pecudes stabulantur; atque adeo locus in stabulo, ubi pabulum jumentis apponitur, αύλή, κλίσιον, φάτνη, κάπη (It. stalla, mangiatoja, presepio, greppia; Fr. crèche, mangeoire, râtelier; Hisp. pesebre, astellero; Germ. e. Gehege, daher Stall, Hürde, Krippe; Angl. a stall, stable, crib, cratch, manger, rack).

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Equīle

Mordāx

MORDAX, ācis, adject. (mordeo).
— Mordax est promptus, facilis ad mordendum, δακνώδης, δηκτικός (It. mordace; Fr. habitué à mordre, qui mord volontiers; Hisp. el que muerde, mordedor; Germ. beissend, bissig; Angl. biting, given to bite, snappish, mordacious).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Cōnstringō

CONSTRINGO, stringis, strinxi, strictum, stringere, a. 3. (cum et stringo). - Constringo est idem quod stringo, vel simul aut valde stringo, vincio, colligo (It. stringere, legare stretto; Fr. serrer etroitement, lier; Hisp. atar, legar, cerrar estrechamente; Germ. zusammenziehen, -binden, - schnüren; Angl. to bind together, tie fast, strain).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Absolvō, Stringō, Vinciō

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Stringō

STRINGO, stringis, strinxi, strictum, stringere, a. 3. — Stringo duo praecipue significat.

A. Stringo est arcte premo, comprimo, ut fit intento fune nectendo vel contractis manuum digitis tenendo, adstringo, contraho, σφίγγω (It. stringere, legare, premere, comprimere; Fr. serrer, resserrer, comprimer, presser; Hisp. atar, legar, comprimir, apretar; Germ. straff anziehen, zusammenziehen, zusammenschnüren; Angl. to draw tight or close, constrain, press).

B. Stringo est rado, decurro adeo prope, ut tangam, leviter tango.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cōnstringō

Fiscella

FISCELLA, ae, f. 1. deminut. a fiscina, parva fiscina, parvus fiscus, vas ex virgis salicis, aut junco, aliave materie textum: quale est, in quo caseus exprimitur, uvae deferuntur, etc., fiscella, fistella, cestella, canestro, θίβη, ταλαρίσκος

- A similitudine ita dicitur capistrum e vimine, aut funiculis, quo boum ora inter arandum coercentur, It. musoliera, Gr. φιμός.
- Item ad prohibendas oves a salientibus arietibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Substernō

SUBSTERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. — Substerno est subtus sterno, humi spargo, subjicio, ὑποστορέω (It. stendere o spargere o porre sotto; Fr. étendre sous, répandre, étaler sous; Hisp. extender, estirar soto, parar soto ó debaxo; Germ. unterstreuen, unterbreiten; Angl. to strew, scatter or spread under or below).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Ventilō

VENTĬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ventulus)
— Ventilo est ventum excito in aliquam rem, λίκμάω, καταπνέω (It. ventilare, sventolare, far vento; Fr. remuer dans l'air, secuer, éventer; Hisp. poner al ayre, ventilar, sacudir; Germ. in d. Luft schwenken, schwingen, facheln; Angl. to winnow, fan, discuss, ventilate).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim aeri et ventis exponere, It. dar aria, esporre all'aria, sciorinare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ventilare dicuntur et gladiatores aut milites, quum proludentes brachia et arma jactant aeremque vane caedunt. quasique velitantur.

¶ 3.Item discutere, inquirere, exagitare.

¶ 4. Pro purgare.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Avēna

ĂVĒNA, ae, f. 1. - Avena proprie est culmus seu stipula cujuscumque herbae (It. gambo, stelo, paglia; Fr. chaume, tuyau de paille; Hisp. rastrojo, paja;Germ. der Halm, Stengel; Angl. any strau, pipe, strem, blade, reed).

¶ 1. Stricto sensu ac generatim est cujuscumque herbae culmus seu stipula.

¶ 2. Speciatim avena dicitur herba quaedam peculiaris, cujus duplex est genus. Altera enim est sponte nascens ac sterilis, eadem fere forma cum sativa, nisi quod asperiores longioresque aristas habet, et in folliculis fere vacuis semen evanidum. Haec inter vitia segetum enumeratur.

¶ 3. Item speciatim, altera sativa est et esculenta, quae jumentis in cibum datur, folio et stipula tritico similis.

¶ 4. Item speciatim sumitur pro ipsius avenae culmo seu stipula, quae a Plin. dicitur avenae calamus, qui intus vacuus est, ut arundinum.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Equīle

Vannus

VANNUS, i, f. 2. — Vannus est cribrum cereale, instrumentum latum ex vimine aliave materia, quo acus paleaeque post trituram a frumento aut legumine ventilando et in sublime ejaculando excernuntur, λικμός (It. vaglio, crivello; Fr. van; Hisp. aventador, bieldo; Germ. Getraide – Futterschwinge; Angl. a van, fan, corn–van).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Crībrum

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Crībrum

CRĪBRUM, i, n. 2. instrumentum crebris et minutis foraminibus pertusum, ex pellibus perforatis, vel lino, aut setis, aliave materia contexta, quo frumenta, farinae, et alia cernuntur et purgantur. Etymon vocis alii ducunt a cretum, quod a cerno, alii a creber, alii denique ab Hebr. (forma hebraica) crabra, cribrum (It. crivello, staccio, vaglio; Fr. crible, sas, tamis; Hisp. cribo, cedazo; Germ. das Sieb; Angl. a sieve, searce, riddle).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Excussōrius, Vannus

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Palea

PĂLĔA, ae, f. 1. - Palea est stipula et folia minutiora in culmo et circa grana frumenti et hujusmodi, ἄχυρον (It. paglia, pula, loppa; Fr. menue paille; Hisp. paja; Germ. die Spreu; Angl. chaff, short straw).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Palea aeris, aeris excocti levior pars.

¶ 2. Palea dicitur etiam cartilago illa rubens, quae de collo galli gallinacei dependet, It. barbigli, barbiglione, κάλλαιον.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Equīle

Misceō

MISCĔO, misces, miscŭi, mistum vel mixtum, miscere, a. 2. — Miscere, quod a Graecis μίγνυμι, μίσγω, est confundere, temperare, permiscere, admiscere (It. mescolare, meschiare, mescere; Fr. mêler, mélanger, joindre, unir, associer, confondre; Hisp. mezclar, juntar, unir, incorporar, confundir; Germ. mischen, mengen, vermischen, vermengen; Angl. to mix, mingle, intermix, blend).

Proverbium: Mare caelo miscere, proverbiali locutione dicitur de iis, qui nihil non conantur, ac turbant, fremunt, indignantur, exclamant, ut quippiam obtineant: τῇ τῇ τὸν οὐρανὸν ἀναμεμίχθαι.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caelum

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Pābulātōrius

PĀBŬLĀTŌRĬUS, a, um, adject. ad pabulum, et pabulatorem pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pābulātor, Pābulor, Pābulum

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Pābulum

PĀBŬLUM, i, n. 2. (pasco, quocum cf. πάω vescor) est cibus proprie brutorum animalium, ut herba, faenum, palea, frondes, segetes etc. φορβή, νομή (It. pascolo, pasto, pastura, foraggio; Fr. pâture, nourriture, aliment; Hisp. pasto, alimento; Germ. das Futter, die Nahrung;Angl. grass, pasture, fodder).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pābulātor, Pābulātōrius, Pābulor

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Pābulātor

PĀBŬLĀTOR, ōris, m. 3. pastor, qui armentis pabula praebet.

I.) Proprie legitur tantum in Gloss. Isid. Pabulator, pastor, qui bubus pabula praebet.

II.) Translate in re militari est pabuli collector, foraggiere, προνομεύων.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pābulātōrius, Pābulor, Pābulum

Pāscō

PASCO, pascis, pāvi, pastum, pascere, a. 3.
— Pascere (quod ratione habita etymi conjungunt cum πάω et βόσκω, quae idem significant) est comedere, vesci, νέμω, νέμομαι (It. pascersi, pascolare, mangiare; Fr. paître, brouter, manger; Hisp. pacer, apacentarse el ganado, comer la yerba; Germ. fressen lassen, meiden, füttern; Angl. to feed, graze, browse upon, pasture, cat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēpāscō, Pāscuus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Equīle

Fēnum

FĒNUM, i, n. 2. - Fenum est herba resecta et arefacta in pabulum, χόρτος (It. fieno; Fr. foin;Hisp. heno; Germ. d. Hen; Angl. hay).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fēniseca

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Equīle

Dūcō

DŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. - Ducere est trahere, facere ut aliquis aut aliquid moveatur (It. tirare, trarre, guidare, condurre, recare, far muovere; Fr. conduire, guider, mener, transporter; Hisp. conducir; llevar, transportar; Germ. Jemanden oder etwas führen, leiten, ziehen, bringen, fortbewegen; Angl. to draw).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dux

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Aquārium

Aquarium, ii, n. 2. absolute.

¶ 1. Est locus, in quo aquari possunt tum homines, tum animalia.

¶ 2. Item vas ad aquam fundendam.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Aquō

ĂQUO, as, āvi, ātum, are, 1.
Part. Aquans sub B. - Aquare est aqua suffundere, irrigare.

A. Passive, et significat aqua suffundi, repleri.

B. Media seu deponenti forma Aquor, āris, ātus sum, ari, est verbum fere militare, quod significat aquam haurire et comportare in usum militum.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Dētergeō

DĒTERGĔO, ges, si, sum, gere, a.
2. - Detergere est idem fere quod abstergere, tergere, tergendo auferre (It. astergere, levar via asciugando, forbire; Fr. enlever en essuyant, essuyer; Hisp. quitar enxugando, enxugar; Germ. abwischen, wegwischen; Angl. to wipe off or away, brush, scour).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstergeō, Tergeō

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Dēpectō

DĒPECTO, ctis, xum, ctere, a. 3. (de et pecto).
- Depecto est deorsum pecto, vel probe pecto.
(It. pettinare; Fr. peigner; Hisp. peynar; Germ. herunter - herab - kämmen; Angl. to comb, trim).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Strigilis

STRĬGĬLIS, is, f. 3. — Strigilis est instrumentum serratum, curvum, manubrio et canaliculo instructum, quo utebantur praecipue in balineis ad destringendam cutem, abradendas sordes et sudorem detergendum, στλεγγίς; ξύστρα (It. stregghia; Fr. étrille, strigile; Hisp. almohaza; Germ. die Striegel; Angl. curry – comb).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est specillum, quo in aures medicamentum infunditur, ὠτεγχύτης.

¶ 3. Item strigiles vocat Hispania auri parvulas massas, quod aurum super omnia solum in massa aut ramento capitur. cetera enim in metallis reperta igni perficiuntur: hoc statim aurum est.

¶ 4. Vitruv. loc. cit. ita appellat strias seu canaliculos in columnis.

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Īnsternō

INSTERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. (in et sterno). - Insternere est supersternere, superextendere, operire, ἐπιστρώννυμι (It. distendere di sopra, coprire distendendo; Fr. étendre, déployer sur, et de lá couvrir; Hisp. extender sobre, desplegar sobre, cubrir; Germ. überdecken, überziehen, bedecken; Angl. to strew or spread over, lay upon, cover, overlay).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Eques

Īnspiciō

INSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3.
(in et specio). - Inspicere est in aliquid aspicere, introspicere, intueri, εἰσοράω, ἐποπτεύω (It. guardare, mirare, osservare; Fr. plonger ses regards dans, garder, régarder dans; Hisp. mirar, acatar, observar; Germ. hineinsehen, - schauen, betrachten, anblicken, - sehen, untersuchen, besehen; Angl. to look into or upon, view, behold, observe, survey, inspect).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Haereō

HAERĔO, res, si, sum, rere, n. 2. - Haereo (quod videtur esse ab αἱρέω capio, prehendo) est arcte alicui rei jungor, affixus, conjunctus sum, συμφυομαι, ἐνίσχομαι (It. essere o stare attaccato, unito, essere aderente; Fr. tenir fortement à, adhérer, rester attaché à; Hisp. adherir, arrimarse, llegarse, pegarse à otro;Germ. hangen an oder in etwas, stecken, kleben, hasten, festsitzen daran, hangen, stecken bleiben; Angl. to be fastened or united, be fixed, adhere, stick).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Firmus

FIRMUS, a, um, adject. - Firmus est qui non vacillat, aut ruit, qui dimoveri aut labefactari non potest, stabilis, fixus, durus, qui diu durat, βέβαιος, στέρεος (It. fermo, solido, stabile, saldo; Fr. solide, qui a de la consistance, dur, fort, ferme, robuste; Hisp. sólido, firme, macizo; Germ. kräftig, stark, feststehend, unbeweglich; Angl. firm, steady, constant, stable, sure, solid).

Index

Hoofdstuk 1 - Equīle

Hōrologium

HŌRŎLŎGĬUM, ĭi, n. 2. - Horologium, ὡρολόγιον, ab ὥρα hora et λέγω dico, est horarium, instrumentum indicans horas, It. orologio, oriuolo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sōlārium

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Dīmētior

DĪMĒTĬOR, mētīris, mensus sum, mētiri, dep. 4. (dis et metior). - Dimetior est metior, mensuram capio, adeoque metiendo dispono (It. misurare, misurando distribuire; Fr. mesurer; Hisp. medir; Germ. etwas messen nach der Entfernung seiner Theile, ausmessen; Angl. to measure).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dīmēnsiō

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Hōra

HŌRA, ae, f. 1. - Hora est pars diei vigesimaquarta. Is enim in vigintiquatuor spatia aequalia dividitur: quarum duodecim noctem absumunt, totidem
diem. Macrob. 1. Saturn. 21. docet, Solem lingua AEgyptia Horum vocari: inde horae nomen esse. Sed verius est a voce Graeca ὥρα idem significante deduci. (It. ora; Fr. heure; Hisp. hora; Germ. d. Stunde, Tagesstunde; Angl. an hour).

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Sōlārium

Solarium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, duo diversa significat.

A. Solarium est idem quod horologium solare.

B. Proprie. —

a. Universim.

b. Ad solarium dictus videtur fuisse Romae ipse locus sub Rostris, in foro, ubi solarium horologium depictum erat, quo homines conveniebant negotiorum aut otii causa.

II.) Improprie, quod postea ex aqua horarium factum est a P. Cornelio Nasica censore, solarium dictum est

B) Solarium est locus editus supra domum, lithostroto pavimento tectus, soli expositus, ad apricandum idoneus: ita appellatum, quod soli pateat. It.terrazzo, battuto, solatio, altana, Gr. ἡλιαστήριον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hōrologium, Sōlāris, Sōlārius

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Sōlārius

SŌLĀRĬUS, a, um, adject. (sol) qui ad solem pertinet, solaris, ut Solarium horologium, orologio da sole, gnomone, ὡρολόγιον ἡλιακόν, instrumentum, quo horae diei in lineis cognoscuntur ad solem, gnomone umbram faciente.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sōlāris, Sōlārium

Sōlāris

SŌLĀRIS. e, adject. (sol) ad solem pertinens, di sole, solare, ἡλιακός, ut Solare lumen.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sōlārium, Sōlārius

Ostendō

OSTENDO, tendis, tendi, tentum et tensum, tendere, a. 3. (obs et tendo, ut aspello pro abspello).
— Ostendere est ex adverso vel ante oculos ponere, prae oculis ponere, monstrare, exponere, se videndum praebere (It. porre dinanzi, esporre, mettere sotto gli occhi, mostrare, far vedere; Fr. tenir vers, présenter, tendre, exposer; Hisp. tender, presentar, exponer, mostrar; Germ. entgegen, oder vorhalten, zeigen, sehen lassen;Angl. to show, hold forth or expose to view, let one see, point out, make to appear, represent).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Clausula

Umbra

UMBRA, ae, f. 1. — Umbra proprie est aer sole seu luce sarens ex objectu alicujus corporis, ut parietis, arboris, nubium, montium etc., σκιά (It. uggia, rezzo, ombra; Fr. ombre, ombrage; Hisp. sombra; Germ. das Schatten; Angl. a shadow or shade).

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Gnōmōn

GNŌMON, ōnis, m. 3. — Gnomon, It. saetta, raggio, mostra, Gr. γνώμων, stilus est, ex cujus umbra horae diei cognoscuntur in sole: a γινώσκω cognosco.

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Typographia

Quotus

QUŎTUS, a, um, adject. πόσος, cujus numeri, sive in quo numero, aut ordine; nomen interrogativum, vel relativum numeri ordinalis.

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Pyxis

PYXIS, ĭdis, f. 3. πύξις. — Pyxis proprie est vasculum e buxo excavatum, teres, et operculo in ipsum vas intrante (V. PYXIDATUS) clausum: a πύξος buxus: sed translate accipitur pro vase parvo ex quacumque materia ad continenda ea, quae plurimum interest bene clausa servari, ne corrumpantur, ut medicamenta, venena, odores, et hujusmodi (It. bossolo, vasetto, alberello; Fr. boîte, coffret à serrer des onguents, etc.; Hisp. caxa, caxa de unguentos, etc.; Germ. d. Büchse, d. Büchschen;Angl. a box, a gallipot or other small vessel).

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Mīles

Magnēticus

MAGNĒTĬCUS, a, um, adject. magnetem spectans.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Magnēs

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Magnēs

MAGNES, ētis, m. 3. μάγνης, magnete, calamita, lapis, qui ferrum trahit, al. lapis Heraclius, et sideritis: a Magnesia urbe Lydiae, quia circa eam provenit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Magnēticus

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Clepsydra

CLEPSYDRA, ae, f. 1. κλεψύδρα, horologium aquarium, horas aqua dimetiens, idest vas vitreum, in cujus fundo foramen est guttatim aquam destillans, ex cujus deminutione labentis temporis mensura cognoscitur: a κλέπτω furor, et ὕδωρ aqua, quia paullatim et quasi furtim aqua detrahitur. - Est inventum Graecorum: a quibus ad Romanos transiit.

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Pars

PARS, tis, f. 3. - Pars est unum aliquid ex iis, in quae totum dividitur, portio, membrum, μέρος (It. parte, porzione; Fr. partie, part, portion; Hisp. parte, partida, porcion;Germ. ein Theil, eine Abtheilung, ein Antheil, e. Portion, e. Stück; Angl. a part, portion, piece, share).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dissecō, Petasō, Quadra

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Mīles

Fluō

FLUO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. - Fluere, quod ratione habita etymi conjungendum est cum Gr. βλύω scaturio, vel rectius φλύω, φλέω, πλέω (V. Döderlein. Latein. Synonym. vol. 6. p. 151), unde etiam fleo et pluo et ploo h. e. ploro, est idem ac manare, decurrere, labi defluere, ῥέω (It. scorrere; Fr. couler, fluer; Hisp. correr, distilar, manar, fluir; Germ. fliessen; Angl. to flow.)

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Ōlim

ŌLIM, adverb. — Olim generatim est idem atque illo quod definitur tempore, certo aliquo tempore, aliquando (It. una volta, un giorno; Fr. autrefois, un jour, une fois; Hisp. otra vez, en otro tiempo, una vez; Germ. einst, einmal; Angl. sometimes).

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Automaton

Automatum vel automaton, i, n. 2. absolute, αὐτοματον, quod ab αὐτὸς ipse et inus. μάω moveo, unde μεμάω vehementer cupio.

¶ 1. Est machina ita artificiose contexta, ut, dispositis intus ingeniosis rationibus, ipsa sua sponte moveri videatur, qualia sunt horologia et aliae id genus machinae versatiles.

¶ 2. Item motus ad instar automati.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Numerō

NŬMĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (numerus).
— Numerare est per numeros recensere, dimetiri, dinumerare, ἀριθμέω (It. contare, noverare, numerare; Fr. compter, nombrer;Hisp. numerar, contar; Germ. zählen; Angl. to count, number, reckon, enumerate).

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Religiō

Nocturnus

NOCTURNUS, a, um, adject. (nox) ad noctem pertinens, νύκτιος, νυκτερινός (It. notturno; Fr. de la nuit, qui se fait pendant la nuit, nocturne; Hisp. nocturno, nocturnal; Germ. nächtlich, zur Nachtzeit; Angl. of night, nocturnal).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nox

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Nox

NOX, noctis, f. 3. — Nox pro nocte ἀρχαϊκῶς V. in fin. sub 3.° — Nox a Graeca voce νύξ νυκτός, est tempus inter occasum ortumque solis, quo tenebris terra obtegitur. (It. notte; Fr. nuit; Hisp. noche; Germ. d. Nacht; Angl. night, night-time, the night). Adv.: noctu.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nocturnus

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Circumlātiō

CIRCUMLĀTĬO, ōnis, f. 3. (circum et fero) actus circumferendi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum, Circumferō, Ferō

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Circumferō

CIRCUMFĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre, anom.
(circum et ferre). - Circumfero est circum gesto, circum porto (It. portare intorno; Fr. porter, mouvoir autour, faire circuler; Hisp. hacer circular,
rodear; Germ. herumtragen; Angl. to carry round or about).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum, Circumlātiō, Ferō

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Magnus

MAGNUS, a, um, adject. - Comp. Maior, ius (pro magior) et Sup. Maximus vel antiquo more Maxumus (h. e. magsimus per syncopen pro magissimus) in omnibus fere paragr. - Magnus est grandis, amplus; cui parvus opponitur, μέγας (It. grande; Fr. grand, vaste, spacieux, étendu, gros, élevé; Hisp. grand, vasto, espacioso, dilatado, grueso, alto; Germ. gross, hoch, weit; Angl. great, large, long).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Parvus

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Holera
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Parvus

PARVUS, a, um, adject. Gradus sunt
Comp. Minor ; Sup. Minimus — Parvus (quod volunt esse a παῦρος paucus, brevis) est exiguus, modicus, levis, μικρος (It. picciolo; Fr. petit, qui n' est pas grand, pas gros, pas long, de faible dimension; Hisp. pequeňo, chico, chiquito; Germ. klein, wenig, gering, geringfügig; Angl. little, small, puny, slight).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hāmus, Magnus, Malleolus

Index

Hoofdstuk 1 - Holera
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Cēterus

CĒTĔRUS vel caeterus, a, um, adject. - - Vox est certe conjungenda cum Gr. ἕτερος, ἅτερος, quae idem ferme significant; nam ceterus est idem quod reliquus (quamvis ab ipso differat: V. Homonym. in fin.), alius (It. restante, altro; Fr. qui est de reste, qui reste, restant; Hisp. el resto, lo restante;Germ. der, die, das Uebrige; Angl. the reste, residue, remainder).

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Campāna

CAMPĀNA, ae, f. 1. instrumentum sonorum ex aere factum.

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Sonitus

SŎNĬTUS, us, m. 4. (sono) – Sonitus est sonus, et fere sonus magnus, strepitus, suono, sonito, suono forte, strepito, rumore, ἠχος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sonus

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Sonus

SŎNUS, i, m. 2. — Sonus est quidquid aurium sensu percipitur, strepitus, vox, ἦθος, φθόγγος, κροῦμα (It. suono, strepito; Fr. son, retentissement, bruit; Hisp. son, sonido, ruido; Germ. d. Schall, Ton, Klang, d. Geräusch; Angl. a sound, noise, din).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sonitus

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Percutiō

PERCŬTĬO, cŭtis, cussi, cussum, cŭtere, a. 3.
(per et quatio). — Percutere duo praecipue significat, prout

A. Praepositionis, aut

B. Verbi significatio praevalet.

A. Quum praepositionis praevalet significatio, percutere est quatiendo, pulsando cavare, perrumpere, transfigere, transadigere, atque adeo caedere, ferire (It. battendo e percuotendo pertugiare, trafiggere, cacciare attraverso; Fr. traverser en frappant, percer de part en part, traverser; Hisp. atravesar golpeando, pasar de una parte á otra; Germ. durchschlagen, durchstossen, durchstechen; Angl. to break through, to drive, thrust, or rum through).

B. Quum verbi significatio praevalet, percutere est valde quatere, pulsare, verberare, παίω πλέττω (It. colpire, battere, percuotere; Fr. frapper fortement, battre; Hisp. pegar, cuscar, golpear; Germ. schlagen, stossen, hauen, schiessen, treffen; Angl. to strike, hit, beat, knock, smite).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Quatiō

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Quatiō

QUĂTĬO, quătis, quassum, quătere. a. 3.
- Quatere est cum violentia et crebro movere, quatefacere, concutere, agitare, pulsare, σείω, κραδαίνω, τινάσσω (It. sbattere, crollare, dimenare, scuotere; Fr. secouer, agiter; Hisp. sacudir. golpear, agitar; Germ. schütteln, erschüttern; Angl. to shake, move or toss about violently, agitate, beat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Percutiō

Malleolus

MALLĔŎLUS, i, m. 2. - parvus malleus, It. martelletto, Gr. σφύριον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Malleus, Parvus

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Index

INDEX, dĭcis, m. et f. 3. (indĭco) qui aliquid indicat, manifestat, defert, ostendit, ἐκδείκτης, μηνυτής (It. discovritore, manifestatore, delatore, spia; Fr. indicateur, révélateur, dénonciateur, espion; Hisp. el que indica y revela, denunciador, espía; Germ. d. Angeber, Spion, Verräther; Angl. a discoverer, discloser, informer, spy).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- 1.°) De personis, et quidem

- a) Universim de eo dicitur, qui occultum quippiam patefacit ei, cuja interest sciri.

- 2.°) De rebus omnibus physicis et aliquando etiam abstractis, quae rem quampiam indicant.

¶ 2. Speciatim digitus index est primus a pollice, quo res indicare solemus.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

- a) In libris est summa, seu elenchus, quo res, quae in iis continentur, summatim indicantur.

- b) Est etiam idem ac sillybus.

- c) Item situlus et frons prima, quae indicat, qua de re in libro agatur

- d) In statuis et similibus est inscriptio, titulus.

- e) Curator ab indicibus, vel absolute ab indices pro ab indicibus is dicebatur in militia, qui

nomina militum legionis vel cohortis servabat, et in laterculis insculpenda curabat.

¶ 2. Speciatim silex index est, qui tactu indicat auri et aliorum metallorum bonitatem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Indicō

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Circuitiō

CIRCŬĬTĬO vel circŭmĭtĭo, ōnis, f. 3. - Circuitio

I.) Proprie.

¶ 1. Abstracte est actus circumeundi, circuitus.

¶ 2. Concreto, uti aiunt, sensu est locus, per quem circuiri potest.

II.) Translate circuitio verborum est, cum pluribus verbis aliquid explicatur, quod paucioribus poterat: Graece παράφρασις.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circumeō

Index

Hoofdstuk 1 - Hōrologia

Indicō

INDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Indicare est manifestare, detegere, patefacere, μηνύω, καταμηνύω (It. palesare, dinunziare, rivelare; Fr. indiquer, denoncer, révéler, dévoiler; Hisp. indicar, denunciar, descubrir; Germ. angeben, anzeigen; Angl. to show, discover, disclose, declare, inform, make known, reveal, indicate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Index

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Suus

SŬUS, a, um, adject. possessivum, quod quum vice nominis substantivi fungatur, pronomen quoque dicitur. — Suus significat eum, qui sui est, qui ad se pertinet, σφέτερος, ἑός (It. suo, particolare, proprio; Fr. son, sien, leur, propre; Hisp. su, proprio; Germ. sein, ihr; Angl. one' s own, its own, proper); et dicitur de omnibus rebus, quae ad aliquem quacumque ratione pertinent.

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Extrā

EXTRĀ. - Extra per syncopen pro extera, nempe parte, ab exter, exterus, est

A. Adverbium; et

B. Praepositio, quae Accusativum regit.

A. Extra, quum est Adverbium, ἀρχαϊκῶς et extrad scribebatur (V. infra sub II. 1.); et habet Comp. Exterius sub I. in fin. Significat autem extera parte, ἔξω, eique contrarium est intus et infra (It. fuori, di fuori; Fr. au dehors, du dehors, à l'extérieur; Hisp. por de fuera, por fuera; Germ. auf der Aussenscite, von aussen, ausserhalb; Angl. without, outside of, on the outside).

I.) Proprie de spatio seu loco usurpatur. -

a. Cum opposito intus vel intra.

b. Cum aliis oppositis internam partem significantibus, quae aut reapse exponuntur, aut facile subaudiri possunt.

c. Cum Verbis motum significantibus.

II.) Translate.

¶ 1. Locum habet in exceptionibus, in quibus occurrit formula extra quam et saepius extra quam si, It. eccettuato se.

¶ 2. De adjectione quoque dicitur

A. Extra (et antique extrad sub I.), quum est Praepositio, Accusativum regit, et suo casui fere praeponitur. Significat autem (It. fuori, di fuori; Fr. hors de, au delà de; Hisp. fuera de; Germ. ausserhalb. ausser; Angl. wit hout).

I.) Proprie. -

1.°) Stricto sensu de spatio sea loco usurpatur.

a. Cum opposita intra.
b. Opposito vel contrario subaudito.
c. Cum Verbis motum significantibus.

2.°) Saepe occurrit etiam cum Abstractis, quorum praecipua hic subjiciuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Aliquando exceptionem significat, et adhibetur pro praeter, It. eccetto, fuori.

¶ 2. Raro additionem significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Urbs

Pictūra

PICTŪRA, ae, f. 1. ars pingendi, γραφική
(It. pittura; Fr. l'art de peindre, la peinture; Hisp. el arte de pintar, pintura; Germ. das Malen, die Malerei; Angl. the art of painting, painting).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est fucus, pigmentum, quo mulieres faciem illinunt.

¶ 2. Metonymice accipitur pro tabula, vel tela, vel alia re picta.

¶ 3. De imagine, quae verbis repraesentatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Oblectō

OBLECTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et lacto) est delectare, recreare, τέρπω (It. dilettare, divertire, recreare; Fr. divertir, amuser; Hisp. divertir, entretener, recrear; Germ. ergötzen, er –, aufhei – tern, unterhalten; Angl. to delight, amuse, entertain, please, solace, divert).

Index

[Hoofdstuk 1 - Pictūrae]

Oculus

ŎCŬLUS, i, m. 2. - Oculus est nobilissimum et pretiosissimum, ut ait Plin. 11. Hist. nat. 37. 52. (139)., animalis membrum, quo luce fruitur, cujus usus vitam distinguit a morte, ὀφθαλμός
(It. occhio; Fr. oeil; Hisp. ojo; Germ. d. Aug; Angl. the eye).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnuō

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Pictor

PICTOR, ōris, m. 3. (pingo) pittore, γραφεύς. - est qui pingit, seu picturam exercet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pictōrius, Pigmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Pingō

PINGO, pingis, pinxi, pictum, pingere, a. 3. — Pingere, quod conjungi potest cum Gr. πίναξ pictura, tabula, est formam alicujus rei ductis lineis et inductis coloribus repraesentare, γράφω (It. dipingere, pingere; Fr. peindre, représenter en peinture; Hisp. pintar, figurar con el pincel y los colores; Germ. malen, abmalen; Angl. to depict, delineate, paint, draw, portray).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pigmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Effigiēs

EFFĬGĬES, ĭēi, f. 5. (effingo). - Effigies est simulacrum, figura ad vivam alterius similitudinem, vel ad veritatis imaginem efficta (It. copia, imagine; Fr. imitation, représentation, image, ressemblance, effigie, modèle; Hisp. representacion, image, semejanza, efigie; Germ. d. Nachformung, Nachbildung e. Gegenstandes; Angl. an image, representation, resemblance, effiges).

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Pēnicillus

PĒNĬCILLUS, i, m. 2.

I.) Proprie.

¶ 1. Est instrumentum pictorum inducendis coloribus, γραφίς (It. pennello; Fr. pinceau;Hisp. pincel; Germ. d. Pinsel; Angl. a painter's pencil).

¶ 2. Item linamentum, quod vulneri vel aridum, vel imbutum medicamine imponitur, tasta, μοτός.

¶ 3. Item linteolum concerptum ad similem fere usum, pezzetta, pezzettina.

¶ 4. Item peniculus ad abstergendum.

¶ 5. Penicilli ex spongiis.

¶ 6. Ita etiam vocatur collyrium quoddam, quod nempe oculis penicillo apponi solebat.

II.) Figurate.

¶ 1. Plin. 35. Hist. nat. 9. 36. (61). Zeuxis audentem jam aliquid penicillum ad magnam gloriam perduxit. h. e. artem pingendi. metonymia. Sic paullo sup. (60). Apollodorus primus gloriam penicillo jure contulit.

¶ 2. Metaphorice. Cic. 2. ad Q. fr. 15. ante med. Modo mihi date Britanniam, quam pingam coloribus tuis, penicillo meo. h. e. ornamentis tuis, artificio et stilo meo.

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Super

SUPER - Super locum superiorem significat, ubi quis versatur vel quo quis fertur, et est idem ac supra, in superiore loco vel statu, ἐπί, ὑπέρ (It. sopra, di sopra, su, sur; Fr. en dessus, sur; Hisp. sobre; Germ. oberhalb, über;Angl. above, over, upon, on).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Figulus
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Pluteus

PLŬTĔUS, i, m. 2.

¶ 1. Est machina militaris ex tabulis, asseribus, cratibus, qua milites protecti ab injuriis hostilibus, opus faciunt, θωράκιον (It. parapetto, riparo, galleria; Fr. toit de défense, mantelet, parapet servant à la défense; Hisp. mantelete, parapeto; Germ. Schirmdach oder Sturmschiren; Angl. a parapet, shelter, or gallery).

¶ 2. Praeterea plutei dicuntur tabulae, quibus quid praesaepitur.

¶ 3. De sponda lecti interiore, quae tabula claudebatur, quum exterior aperta esset ascendendi gratia.

¶ 4. De lecti tricliniaris tabula, qua ejus pars exterior et a mensa remota muniebatur.

¶ 5. De tabulis parieti affixis ornatus, aut innitendi gratia, v. gr. quum sedetur, aut scribitur: item repositoriis librorum, tabularum pictarum, statuarum, et hujusmodi.

¶ 6. Est etiam saeptum ex marmore, aut lateribus, aut alia materie, quo intercolumnium claudi et saepiri solet, Itali dicunt parapetto, cancello, balaustrata.

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Teneō

TĔNĔO, tĕnes, tĕnŭi, tentum, tĕnere, a. 2.
— Teneo est habeo, retineo, κατέχω (It. tenere, avere; Fr. tenir, avoir; Hisp. tener, haber; Germ. halten, haben; Angl. to hold, have): occurrit autem saepius

A) Transitive; et aliquando

B) Neutrorum more.

A) Transitive.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. — Hinc manu tenere aliquid, proverb. dicitur de re, quae facile habetur aut conspicitur vel intelligitur.

¶ 2. Speciatim habet notionem possidendi: hinc

— 1.°) Est obtinere, occupare.

— 2.°) Est etiam imperio, ditione regere, regnare.

— 3.°) Et utcumque possidere.

— 4.°) Tenere personam, gerere, sustinere.

— 5.°) Huc pertinet etiam formula teneo te, qua utuntur, qui, quod maxime optabant, sentiunt se consecutos. — Hoc sensu est etiam amatorum et amicarum.

— 6.°) Tenere dicuntur arbores, quum satae comprehendunt. — Teneri solo dicitur, quidquid terrae cohaeret.

— 7.°) Tenere bigas Veneris, obtinere vel prosequi, tropice pro Veneris muneribus frui. Sane Venerem in antiquis monumentis cycnorum vel columbarum aut leonum bigis semper uti nemo ignorat.

¶ 3. Item rem servandi, pergendi, durandi: hinc

— 1.°) Est servare, retinere.

— 2.°) Est etiam, in re militari, defendere, tutari.

— 3.°) Et utcumque retinere, custodire.

— 4.°) Similiter rectum servare, dirigere, tendere.

¶ 4. Item detinendi, continendi: hinc

— 1.°) Est detinere, morari.

— 2.°) Est etiam continere, includere: tenere se aliquo loco.

— 3.°) Et abstinere. — Tenere se, se continere, abstinere, parcere.

— a) Cum addito Abl. et praep. ab.

— b) Cum partic. quin.

— c) Cum Infinito.

— 4.°) Similiter compescere, supprimere.

II.)Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ a notione possidendi.

— 1.°) Est obtinere.

— a) Cum Accus.

— b) Cum partic. ut, ne, et Conjunctivo.

— 2.°) Est etiam animum occupare, afficere, movere, impellere.

— 3.°) Hinc ponitur saepe pro intelligere, scire, videre: nam qui intelligit, rem animo quasi arripit vel occupat.

— a) Absolute.

— b) Cum Acc.

— c) Cum partic. relativ. et Conjunctivo.

— d) Cum Infinito.

— 4.°) Et pro convincere, capere. — Teneri, convictum esse, obnoxium esse. — Teneri furti, h. e. actione furti.

¶ 2. Metaphorâ sumptâ a notione servandi, retinendi.

— 1.°) Est servare, retinere vel permanere.

— 2.°) Est sustentare, tueri.

— 3.°) Item meminisse, memori mente habere, servare.

— 4.°) Similiter pro certo habere, affirmare, asserere, defendere.

¶ 3. Metaphorâ sumptâ a notione continendi, abstinendi, detinendi.

— 1.°) Est detinere, delectare, pascere.

— 2.°) Tenere dicitur lex, decretum, quum suam vim habet atque obligat. — Hinc teneri lege, adstringi, obligari. — Teneor hoc facere, debeo.

B) Neutrorum more.

¶ 1. Qua teneo significat possidere, occupare, potiri.

— 1.°) Est invaleo, obtineo: hinc locutiones apud JCtos, tenet consuetudo, fama, invaluit, inducta est, obtinet.

— 2.°) Et etiam sedem habere, esse aliquo in loco.

¶ 2. Qua teneo significat retinere, servare, est duro. — Hinc de tenente est uno tenore, continuo, Galli nunc dicunt d'un tenant, Itali di seguito.

Possidere, habere et tenere ita distinguit Papinian. Dig. 41. 2. 49. "Qui in aliena potestate sunt, rem peculiarem tenere possunt, habere et possidere non possunt; quia possessio non tantum corporis, sed etiam juris est". Hoc tamen discrimen perpetuum non est. Ad rem optime facit illud Plin. 1. Ep. 16. Nunc vero totum me tenet, habet, possidet. tenet manu (piglia), habet re (ha in potere), possidet jure (possiede od ha in legittimo possesso). — Item tenere, sumere et accipere ita distinguit Isid. Diff. App. n. 28. "Tenemus quae sunt in nostra potestate; sumimus posita; accipimus data".

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstineō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Pictōrius

PICTŌRĬUS, a, um, adject. ad pictores pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pictor

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Pertineō

PERTĬNĔO, nes, nŭi, nere, n. 2. (per et teneo).
— Pertinere (quod usum habet in tertiis personis, in Infinito et in Participio) est pervenire, pertingere, penetrare, permeare, dirigi, porrigi, extendi, καθήκω, παρήκω (It. giungere, arrivare, stendersi; Fr. s'étendre, aboutir, aller jusqu'à, se diriger vers; Hisp. extenderse, llevarse hasta; Germ. sich wohin. ertrecken, -ausdehnen, reichen, sich erstrecken; Angl. to reach, extend, stretch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Marginālis

Pigmentum

PIGMENTUM, i, n. 2. a sup. pictum verbi pingo, c in g converso, adhibetur fere in plur. numero, et significat colores pictorum, χρώματα (It. colori; Fr. matière colorante, couleur pour peindre; Hisp. materia colorante, color; Germ. der Färberstoff, d. Farbe; Angl. painters' colours, paints, pigments).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pictor, Pingō

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Puer

PŬER, ri, m. 2. — Puer tres habet significationes

a. unam, quum omnes servos pueros appellamus
b. alteram, quum puerum contrario nomine puellae dicimus
c. tertiam, quum aetatem puerilem demonstramus.

— Ceterum proprie puer est homo in tenera aetate, παῖς (It. fanciullo, garzonetto; Fr. enfant, garçon; Hisp. niňo varon, garzon; Germ. d. Kind; Angl. a male child, man child, boy, lad, stripling).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Marmor

MARMOR, oris, n. 3. μάρμαρος. - Marmor est lapis durus ac solidus, praesertim qui in lapicidinis foditur, et scalpro elaboratur ad statuas, columnas et varia opera aedificiorum: a voce Graeca allata, quae a μαρμαίρω candico, resplendeo; ut proprie de iis dicatur, qui candidi sunt et nitentes (It. marmo, pietra viva; Fr. marbre; Hisp. marmol;Germ. d. Marmor, Marmorstein; Angl. marble).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Sculptor

SCULPTOR, ōris, m. 3. (sculpo) γλυπτής, qui sculpit, scalptor (It. scultore; Fr. sculpteur, graveur sur pierres, sur bois; Hisp. escultor, gravador; Germ. d. Steinschneider, Graveur; Angl. a graver, engraver, carver, sculptor).

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Statuārius

Statuarius, ii, m. 2. statuarum artifex, statuario, ἀγαλματοποιός. Differt a sculptore; hic enim est, qui scalpro opus quodcumque facit ex gemma, ex marmore, ex ligno, ex ebore: statuarius vero, qui statuas solummodo fusiles ex metallo.

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Statuārius, -a, -um

STĂTŬĀRĬUS, a, um, adject. (statua) ad statuas pertinens, quae ex metallis fiunt, statuario, ἀνδριαντοποιητικός.

Exsculpō

EXSCULPO vel exculpo, sculpis, sculpsi, sculptum, sculpere, a. 3. (ex et sculpo). - Exsculpere duo diversa significat, prout praepositio ex

A. Est intensiva; aut

B. B) Privativa.

A. Quum praepositio ex est intensiva exsculpere, ἐγγλύφω, διαγλύφω, est scalpendo excavare, scalpendo aliquid inde effingere, perfecte sculpere (It. scavare, scolpire; Fr. creuser, sculpter; Hisp. ahondar, cavar, esculpir;Germ. ausgraben, herauskratzen, ausmeisseln; Angl. to scratch or scrape out, to excavate, to engrave, carve).

B. Quum praepositio ex est negativa, exsculpere sumitur pro delere quod insculptum est, abradere.

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Statua

STĂTŪA, ae, f. 1. (statuo) — Statua est proprie et universim id quod statuitur, quod erectum stat arte elaboratum; speciatim vero signum, simulacrum ex aere aliove metallo, lapide aut ligno, imaginem referens cujuspiam, honoris et memoriae causa, vel columna, pila.

Saepissime est signum, simulacrum, ἄγαλμα, ἀνδριάς (It. statua; Fr. status; Hisp. estatua; Germ. das Statue; Angl. a statue).

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Caelātor

CAELĀTOR, ōris, m. 3. qui caelat (It. cesellatore, intagliatore, scultore; Fr. graveur, ciseleur; Hisp. gravador, cincellador; Germ. Künstler in halberhobener Arbeit, Ciseleur; Angl. an engraver, carver).

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Scalptor

SCALPTOR, ōris, m. 3. (scalpo) qui scelpit, incisore, scultore, κολάπτης.

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Īnsculpō

INSCULPO, sculpis, sculpsi, sculptum, sculpere, a. 3. (in et sculpo). - Insculpere est in aliqua re sculpere, incidere, inscribere, ἐγγλύφω (It. scolpire, intagliare, incidere; Fr. graver sur, inciser, tracer; Hisp. gravar sobre, esculpir, imprimir; Germ. eingraben, einschneiden; Angl. to engrave, carve, cut out upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Figūra

FĬGŪRA, ae, f. 1. a fingo (fig) est conformatio rei, forma, species, σχῆμα (It. figura, forma, sembianza, fattezza; Fr. figure, forme, configuration, apparence; Hisp. figura, forma; Germ. d. geformte Gestalt, Figur, Form, d. Körper; Angl. a figure, form, shape, make, fashion, likeness).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Onomatopoeia

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Charactēr

CHĂRACTER, ēris, m. 3. χαρακτήρ. - Est instrumentum, quo nota vel signum alicui rei insculpitur, imprimitur: a χαράσσω, sculpo, imprimo.

I.) Proprie, instrumentum, quo notae vel signa cujuscumque generis alicui rei imprimuntur, characterem nominari.

II.) Improprie.

¶ 1. Characteres appellantur etiam notae quaedam occulta forma expressae, et figurae superstitiosae, quibus vim miram, et supra naturalium causarum facultatem veteres tribuebant.

¶ 2. Transtate est forma et genus dicendi, de quo haec Gell. 7. 14. Et in carmine et in soluta oratione genera dicendi probabilia sunt tria, quae Graeci χαρακτῆρας vocant, nominaque eis fecerunt ἐδρόν, ἰσχνόν, μέσον: nos primum uberem vocamus, secundum gracilem, tertium mediocrem.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Caelum 2

CAELUM, i, n. 2. - Caelum est instrumentum caelatoris, scalprum: etymon a κοῖλος cavus, quod caelum est instrumentum, quo cavatur aes, argentum, aurum, (unde etiam quae sequitur vox caelum); scalprum autem est, quo marmor caeditur. Caelata vasa argentea vel aurea sunt, quae signis eminentibus intus extrave expressis a caelo vocata, quod est genus ferramenti, quod vulgo cilionem vocant. h. e. cestrum, aut vericulum (It. cesello, scalpello; Fr. ciseau, burin; Hisp. escoplo, cincel; Germ. d. Meissel oder Grabstichel d. Graveurs oder Bildhauers; Angl. a graver, style, burine, chisel).

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Caelum

CAELUM, i, n. 2. - Caelum significat quidquid concavum est; unde Vitruv. 7. 3. 3. Caelum camerarum. h. e. earumdem superior et concava pars. Adde Flor. 3. 5. 30. Et Plin. 11. Hist. nat. 37. 49. (134). Cerebrum est proximum caelo capitis. - Etiam in his tamen inest allusio ad caelum, qua mundum superiorem significat, qui deorum sedes habebatur, atque unde omnia phaenomena cum caeli, tum terrae proficisci credebantur. (It. il cielo; Fr. ciel; Hisp. cielo; Germ. der Himmel; Angl. heaven).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim ponitur pro parte mundi concava et superiore, quae deorum omniumque phaenomenorum sedes atque origo habebatur, quaeque terrae marique opponitur.

a. Generatim.
b. Quid si nunc caelum ruat? proverbium est in eos, qui vano timore correpti etiam in tutissimis rebus pavent.
c. Per hyperbolem a Poetis adhibetur ad significandam immensam altitudinem.
d. De caelo delapsus vel missus dicitur eximiis virtutibus praeditus vir et animi veluti caelestis, seu potius qui ex improviso (talis enim caelestium adventus esse solet) adest ad magnam communemque felicitatem.
e. Miscere caelum et terram.
f. Findere caelum aratro proverbium de iis, quae fieri nequeunt.

¶ 2. Speciatim sumitur pro regione aeris, nubium, imbrium, ventorum, fulminum, aliorumque ejusmodi.

¶ 3. Item speciatim ponitur pro varia atque instabili ipsius caeli temperie.

¶ 4. Item aliquando inservit constructioni significanti partem diei.

¶ 5. Item pro stabili alicujus regionis temperie seu climate.

¶ 6. Item pro ipso aere, quem inspiramus et expiramus.

¶ 7.Item pro certo aeris spatio, quod Graeco vocabulo dicimus horizonta.

¶ 8. Nonnumquam et pro caeli zona vel regione.

¶ 9. Etiam pro regione viventium; et opponitur Inferis, ubi sunt mortui.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aprīcus, Misceō

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Aes

AES, aeris, n. 3. - Aes significat quamdam metalli speciem rubro colore, quae
It. rame, Fr. airain, Hisp. alambre, Germ. Kupfer, Angl. copper dicitur: cum vero de aere loquimur, quod in opere aliquo sit, ut in vasis aereis, in statuis, in pecunia etc., significat etiam metallum illud, quod dicitur
It. ottone e bronzo, Fr. cuivre et bronze, Hisp. cobre y bronce, Germ. Kupfer, Bronze und Kupfermischung, Angl. brass and bronze

Index

Hoofdstuk 1 - Pictūrae

Āēr

ĀĒR, āĕris, m. 3. ἀὴρ, - Aer proprie significat elementum illud animabile ac spirabile, qua terra est undique circumfusa (It. aere, aria, atmosfera; Fr. l'air atmosphérique, l'atmosphère; Hisp. el ayre que cerca la tierra, atmosfera; Germ. die uns umgebende atmosphärische Luft, der Dunstkreis; Angl. the air, atmosphere).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Anima, Spīritus

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Alius

ĂLĬUS, a, ud, Genit. alĭus. - Alius est non idem, diversus, dissimilis.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Clausula

Speculum

SPĔCŬLUM, i, n. 2. (specio) — Speculum est instrumentum ex vitro, chalybe, argento, stanno et similibus, in quo imaginem nostram videmus; a specio, unde speciculum, et per syncop. speculum, ut Priscian. docet 4. p. 626. Putsch., κάτοπτρον (It. specchio, speglio; Fr. miroir; Hisp. espejo; Germ. der Spiegel; Angl. lookingglass, mirror).

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Intueor

INTŬĔOR, tŭēris, tŭĭtus sum, tŭeri, dep. 2.
(in et tueor). - Intueri est in aliquid oculos conjicere, aspicere, contueri, εἰσοράω, βλέπω (It. fissare lo sguardo, mirare, guardare; Fr. regarder attentivement, observer, considérer; Hisp. mirar atentadamente, contemplar; Germ. ansehen, anblicken, anschauen, worauf insehen, wohin sehen, betrachten; Angl. to look steadfastly at, gazu upon, behold).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Perspicilla

Perspicilla, -orum, n. 2. Perspicilla utuntur ut cernat ācrius quī habet vīsum dēbilem.

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria

Cernō

CERNO, cernis, crēvi, crētum et certum, cernere, a. 3. - Cernere proprie significat separare adeoque purgare (It. cernire, separare, purgare; Fr. séparer; Hisp. separar, dividir; Germ. sondern, scheiden, sichten; Angl. to sift, separate by a sieve).

I.) Proprie de rebus ponitur, et significat ita separare ac purgare, ut quae similia aut ejusdem sunt speciei in unum acerventur.

II.) Translate duo praecipue significat, scilicet

A. Cum omnis judicandi vis in eo posita sit, ut vera a falsis, justa ab injustis separentur, cernere est judicare, decernere, deliberare.

Hinc ¶ 1. Generatim cernere est judicare, decernere, deliberare: et occurrit cum Accusativo, vel cum Ablativo rei, quae decernitur et praep. de, vel etiam absolute.

¶ 2. Item significat statuere, constituere et veluti apud se decernere: et occurrit cum Infinito.

¶ 3. Speciatim ponitur pro certare, dimicare, praecipue in bello et praeliis, quia in iis de summa rerum decernitur. Porro hac significatione occurrit -

a. Cernere absolute vel de aliqua re, cernere armis, ferro etc.

b. Hoc sensu regit etiam Accusativum rei, de qua certatur.

¶ 4. Item speciatim, hinc est celebris illa phrasis JCtorum, cernere hereditatem

A. Saepissime significat sensibus recte percipere, quae notio et ipsa ab illa priore descendit, quam posuimus.

Proprie enim cernere est sensibus res internoscere, unam ab alia separando.

¶ 1. Raro admodum occurrit de auditu.

¶ 2. Saepissime occurrit de visu, et cernere differt a videre quocum haud raro conjungitur, quamvis usus haec aliquando confundat et promiscue usurpet. Porro in hac significatione fere semper caret praeterito. Occurrit autem -

a. Absolute.
b. Cum Accusativo rei quae cernitur, et Ablativo ipsius videndi sensus.
c. Cum Accusativo tantum rei, quae cernitur.
d. Cum Infinito, aut cum Participio, aut sequente Relativo.
e. Figurate cernere aliquem, aeque ac videre aliquem, est ipsum ante oculos habere, inspicere, considerare.

¶ 3.Saepe transfertur ad animum, et -

a. Cernere dicitur de interna animi claraque perceptione ita tamen, ut ipsi externi sensus in eadem perceptione vim suam exseruerint. Occurrit autem - Cum Accusativo rei, quae cernitur.
b. Item cernere dicitur animus, qui vi tantum sua aliquid percipit ac dignoscit.

¶ 4. Hinc cernitur aliquid in aliqua re est cognoscitur, manifestatur, declaratur.

Videre et cernere proprie differunt: videre enim est generatim aliquid oculis percipere; cernere vero est oculis res internoscere, unam ab alia separando.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Excernō, Videō

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Ācer

ĀCER, cris, cre, adject. - Acer proprie de ferro similive instrumento dicitur, quod in acutum desinit, quod aciem habet, pungit, penetrat (It. acuto, terminato in punta; Fr. pointu, aigu; Hisp. puntiagudo, agudo; Germ. scharf; Angl. sharp-edged, pointed).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Vīsus

VĪSUS, us, m. 4. (video) — Visus

¶ 1. Active est facultas, sensus et actus videndi.

¶ 2.Passive, interdum, pro eo, quod videtur, sive per diem sive in somniis, It. visione.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Dēbilis

DĒBĬLIS, e, adject. - Debilis, pro dehabilis, ut volunt etymologi, a de et habilis, est qui facili membrorum artuumque mobilitate caret, membris captus, adeoque infirmus, imbecillus (It. inabile, impotente, storpio, invalido; Fr. faible, infirme, débile, affaibli, paralysé; Hisp. feble, debil, quebradizo; Germ. unbrauchbar, gelähmt, gebrechlich, schwächlich, hinfällig; Angl. infirm, feeble, maimed, impotent, disabled).

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria

Removeō

RĔMŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2.
(re et moveo). - Removeo est idem ac recedere facio, amoveo, dimoveo, abduco, aufero, ἀποκινέω (It. tor via, allontanare, scostare, levare, rimovere; Fr. éloigner, repousser, écarter; Hisp. apartar, alejar, desviar, rempujar, descarriar; Germ. zurückbewegen, zurückziehen, b. Seite schaffen, entfernen, weg, - fortschaffen; Angl. to remove, withdraw, take away).

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria

Propior

PRŎPĬOR, ĭus, ōris, adject. Comparat.
a prope, Sup. Proximus— Propior est loco magis junctus, vicinior, propinquior, ἐγγίτερος (It. più vicino; Fr. plus proche, plus voisin; Hisp. mas vecino, mas cercado; Germ. näher;Angl. nearer, nigher, closer).

Proximus et proxumus, a, um, Superl. a prope, propior, propsimus (unde Comp. Proximior II. 3), est valde vicinus, maxime propinquus, It. vicin vicino, vicinissimo, prossimo, Gr. ἐγγύτατος.

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria

Tēlēscopium

Telescopium, -i, n., 2. Per telescopium remota ut proxima videntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Pūlex

PŪLEX, lĭcis, m. 3. — Pulex, ψύλλα
(It. pulce; Fr. puce; Hisp. pulga; Germ. d. Floh; Angl. a flea) est insecti minuti genus, homines, canes, gallinas etc. infestans.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Porcellus

PORCELLUS, i, m. 2. It. porcelletto, porcellino, Gr. χοίριον, deminut. porculi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Porculus, Porcus

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Hoofdstuk 1 - Speculāria

Porculus

PORCŬLUS, i, m. 2. deminut. porci, parvus porcus, It. porcelletto, Gr. χοίριον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Porcellus, Porcus

Porcus

PORCUS, i, m. 2. — Porcus est sus domesticus, ut aperferus, χοῖρος, σῦς (It. porco; Fr. porc, cochon; Hisp. puerco, tocino, lechon, cochino, cerdo; Germ. das zahme Schwein; Angl. a hog, swine, pig).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aper, Hara, Porcellus, Porculus

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Micrōscopium

Microscopium, -i, n., 2. Per microscopium res minimae videntur maximae.

Index

[Hoofdstuk 1 - Speculāria]

Sōl

SOL, sōlis, m. 3. — Sol est planetarum princeps, qui exortu suo diem efficit, occasu noctem, ἥλιος
(It. sole; Fr. soleil; Hisp. sol; Germ. d. Sonne; Angl. sun).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aprīcus

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Accendō

ACCENDO vel adcendo, dis, di, sum, dere, a. 3.
- Accendere est facere, ut res quae natura sua ardere et comburi potest, flammam concipiat
(It. accendere,Fr. embraser, allumer; Hisp. encender, pegar fuego à alguna cosa combustible; Germ. etwas Brennbares anzünden, so dass es Feuer fängt; Angl. to set on fire, to set fire to, to light up).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ārdeō, Concipiō, Faciō, Flamma, Nātūra, Possum

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Speculāria

Ūrō

ŪRO, ūris, ussi, ustum, ūrere, a. 3. — Uro est incendo, aduro, comburo, torreo, cremo, αἴθω (It. abbruciare, scottare; Fr. brûler; Hisp. quemar, abrasar; Germ. brennen; Angl. to burn)

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Vītor

VĪTOR, ōris, m. 3. (vieo) - qui vasa vinaria curat, circulis ligneis et viminibus religando, stipando etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Amiciō

ĂMĬCĬO, ĭcis, ĭcŭi et ixi, ictum, ĭcire, a. 4. (ab am circum et jacio). - Amicio est circumjacio, operio, circumtego, vestio (It. gettare intorno, coprire, vestire, inviluppare; Fr. couvrir, envelopper, entourer, vêtir; Hisp. cubrir, envolver, cercar, vestir;Germ. umwerfen, umhüllen; Angl. to cover, clothe, dress).

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Praecinctōrium

Praecinctorium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est subligar, praecinctura, περίζωμα.

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Faciō

FĂCĬO, facis, fēci, factum, făcere, a. et n. 3.; et passive Fīo, fis, factus sum, fieri. - Facere, ποιέω, ἐργάζομαι, significat efficere, ut aliquid sit, agere, conficere. Verbum est latissimae significationis atque usus, accommodaturque omnibus fere actionibus. Verbum facere omnem omnino faciendi causam complectitur, donandi, solvendi, judicandi, ambulandi, numerandi. (It. fare, operare; Fr. faire dans le sens le plus étendu; Hisp. hacer, formar; Germ. thun, machen; Angl. to make, do, act).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Accendō, Frīgēfaciō, Vetō

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Scrīniārius et Tornātor
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Clausula

Virga

VIRGA, ae, f. 1. — Virga est oblongus ac tenuis ramulus, flagellum, vimen aut surculus sive arbori adhaerens sive recisus, ῥάβδος (It. ramuscello, bacchetta, verga; Fr. branche mince et verte, verge, baguette; Hisp. ramito, vara, verga; Germ. e. dünner und grüner Zweig, Reis, Ruthe; Angl. a long twig, young or small branch, rod).

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Oblongus

OBLONGUS, a, um, adject. (ob et longus).
Comp. Oblongior. — Oblongus est idem ferme quod longus, sed praepositio quippiam auget, ἐπιμήκης, παραμήκης (It. ben lungo, bislungo; Fr. allongé, oblong; Hisp. oblongo; Germ. länglich; Angl. of a good lenght, oblong, longer than broad).

Index

[Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum]
[Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia]

Longus

LONGUS, a, um, adject. - Longus est porrectus, extensus, sive per planum extendatur, sive in in altum erigatur, μακρός
(It. lungo; Fr. long; Hisp. largo; Germ. lang; Angl. long).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Absque

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Colurnus

CŎLURNUS, a, um, adject. qui est ex corylo arbore (quae et corulus scripta reperitur) per metathesin factus ex corulnus, quod insuavem atque impeditam pronunciationem haberet.

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Corulus

CŎRYLUS vel corulus, i, f. 1. κόρυλος, arbor, quae nuces avellanas gignit.

Bimanubriātus

Cum duobus manubriis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Vītor]

Cūpa

CŪPA, ae, f. 1. - Cupa tria diversa significat; scilicet.

A. Cupa

¶ 1. Stricto sensu est ligneum vas vinarium amplum, in quo mustum e torculari excipitur, et diffunditur servandi causa. Est nimirum a κάπη, seu κύπη, quae a κάπωcapio, unde Latini caupo,
caupona, et copa pro caupa habent.

¶ 2. Latiori sensu pro sarcophago

A. Cato R. R. 21. cupam vocat axem trapeti, a κώπη remus, capulus, quod a κάπω capio.

B. Etiam copa pro cupa videtur significare mortarium.

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Fundus

FUNDUS, i, m. 2. - Fundus, quod deducunt a πύνδαξ fundus in modio, est ima cujusque rei pars, ut vasis, fluminis, vallis etc. πυθμὴν, βυδος (It. fondo; Fr. le fond, la base; Hisp. hondo, suelo; Germ. der Grund, Boden; Angl. the bottom of any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Vītor

Bīnus

BĪNUS, a, um, adject. factum a bis. - Proprie ac stricto sensu binus est qui dupliciter est: occurrit autem

A. raro admodum in num. sing.,

B. saepissime et naturâ quidem suâ in num. plur.

A. In num. sing. ponitur pro duplici.

B. Saepissime naturâ suâ usurpatur in num. plur., tamquam numerale distributivum, et significat duo (It. due; Fr. deux; Hisp. dos; Germ. je zwei, allemal zwei; Angl. two).

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Vītor

Ūnus

ŪNUS, a, um, adject. numerale. — Vox conjungi potest cum Gr. οἶος, solus, vel ἕν, ἑνός, ejusd. significationis. Cf. etiam Goth. ains et
Germ. ein. — Unus significat unitatem sensu concreto, εἷς, μία, ἕν (It. uno, Fr. un; Hisp. un,
uno; Germ. ein; Angl. one).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Vītor

Vinciō

VINCĬO, vincis, vinxi, vinctum, vincire, a. 4.
— Vincio est ligo, constringo, δέω (It. legare; Fr. lier, attacher; Hisp. ligar, enlazar; Germ. binden, umwinden, umbinden; Angl. to bind, tie).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cōnstringō, Ligō 1, Vinculum

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Falx

FALX, cis, f. 3. - Falx

¶ 1. Est ferramentum incurvum, seu aduncum, ad varios usus in re rustica: aliud est, quo segetes metuntur, It. falce da mietere, falciuola; aliud quo fenum secatur, falce; aliud quo putantur arbores, falcetto, pennato, segolo; aliud quo vepres rubi abscinduntur, ronca, falcione, roncone, etc. Videtur falx esse pro falexex πέλεκυς securis, quod ab Hebr. (forma hebraica) phalách, secuit.

¶ 2.Est etiam bellica falx, similis, opinor, iis quas hastili oblongo, ferroque partim curvo et falcato, partim acuto rectoque, It. alabarde vocamus.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Vītor

Vītōrius

Quod pertinet ad vitorem.

Index

[Hoofdstuk 1 - Vītor]

Aptō

APTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Aptare estaliquid rei alicui convenienter jungere, accommodare (It. adattare, accomodare; Fr. adapter, appliquer, attacher; Hisp. adaptar, acomodar; Germ. genau anfügen oder anpassen; Angl. to fit, adapt, accommodate, adjust).

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Tudicula

TŬDĬCŬLA, ae, f. 1. (deminut. a tudes) — Tudicula est machina lignea, qua tunduntur oleae. - tudicula est τορύνη, h. e. trulla, qua quippiam in olla teritur et agitatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Vītor

Restiō

RESTĬO, ōnis, m. 3. (restis) - It. funaiuolo, funaio, Gr. σχοινοπώλης aut σχοινοπλόκος, qui restes vendit, aut facit, funarius.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Contorqueō

CONTORQUĔO, torques, torsi, tortum, torquere, a. 2. (cum et torqueo). - Contorqueo est idem quod torqueo, magna vi flecto, circumago. (It. torcere, piegare, girare; Fr. tourner, faire tourner, tordre; Hisp. girar, hacer girar, torcer; Germ. herumdrehen, wenden, schwingen, wickeln; Angl. to twist violently round, turn or whirl about).

Index

[Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius]

Agitātiō

ĂGĬTĀTĬO, ōnis, f. 3. (agito) actus agitandi, motus, commotio (It. agitazione, movimento; Fr. mouvement fréquent et violent; Hisp. agitacion;Germ. das Inbewegungsetzen, die Hin - und Herbewegung; Angl. a moving or stirring, motion, agitation).

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Rotula

RŎTŬLA, ae, f. 1. deminut. a rota, It. rotella, rotelletta, rotellina, Gr. τροχίσκος, parva rota.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Fūniculus

FŪNĬCŬLUS, i, m. 2. deminut. a funis, parvus funis, It. cordicella, funicella, Gr. καλώδιον, σχοινίον.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Restis

RESTIS, is, f. 3. - Restis est idem ac funis: nisi quod hic de crassioribus etiam dicitur, illa fere de tenuioribus, σχοῖνος, ἀγχόνη, ἐλλεδανός (It. fune, corda, cordicella; Fr. corde;Hisp. cuerda, soga; Germ. d. Seil, Tau, Strick; Angl. a halter or cord, a rope or cable).

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Rudēns

RŬDENS, entis, 3. - Rudens est funis nauticus, praesertim quo antenna et velum tenditur, It. fune da nave, sartiame, scotte, imbrogli, sarte, Gr. κάλως, πρότονος, ἐπίτονος, καρχήσιοι.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Lōrārius

LŌRĀRĬUS, ĭi, m. 2. (lorum).

¶ 1. Videtur significare qui lora conficit.

¶ 2. Item qui alios loris caedit, quorum hominum generis praecipue usus erat in scaenis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lōrum

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Lōrum

LŌRUM, i, n. 2. - Lorum est corrigia ex corio in usum colligandi aliquid et continendi, ἱμάς (It. striscia di cuojo, soga, stringa, coreggia; Fr. courroie, lanière;Hisp. correa, la lonja; Germ. d. Niemen; Angl. a leathern thong, string of leather, strap).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lōrāmentum, Lōrārius

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Scindō

SCINDO, scindis, scĭdi, olim sciscĭdi, scissum, scindere, a. 3. - Scindo est findo, abrumpo, lacero, σχίζω, a qua voce derivatur, inserto n, ut a λείχω, lingo (It. fendere, rompere, squarciare, lacerare, stracciare; Fr. déchirer, fendre, diviser, séparer violemment, scinder; Hisp. desgarrar, rasgar, despedazar, hender, dividir violentamente; Germ: zerreissen, zerspalten, zertheilen, m. Gewalt -, gewaltsam trennen, - theilen, - zerlegen; Angl. to cut, tear, rend, break asunder, lacerate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abscindō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Lōrāmentum

LŎRĀMENTUM, i, n. 2. (lorum) idem ac lorum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lōrum

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Frēnum

FRĒNUM vel fraenum, i, n.
2. - Frenum est instrumentum, quo equorum ora coercentur, χαλινός (It. freno, morso, briglia; Fr. frein, mors, embouchure; Hisp. freno; Germ. d. Zaum, d. Gebiss; Angl. a bit, bridle, curb).

¶ 1. Frenum ponitur pro quacumque re, quae cohibet, coercet, reprimit, moderatur.

¶ 2. Frenum pro ipso equo, poetice.

¶ 3. Pro quocumque vinculo et compage.

¶ 4. Frenum etiam dicitur vinculum, quo praeputium ab inferiori parte penis glandi adnectitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Cingulum

CINGŬLUM, i, n. et Cingulus, i, m. 2. - Cingulum -

a. Stricto sensu est idem quod cinctus, mulierum proprium.
b. Occurrit tamen etiam de hominibus pro zona.
c. Speciatim sequiori aevo cingulum adhibebatur in re militari et civili; eratque honoris insigne, quo gladius dependebat: hinc aliquando metonymice etiam pro ipsa militia ponitur.
d. In cingulo Florentino, in centuriis singulis sunt jugera CC.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Mīles

Balteus

BALTĔUS, i, m. 2. - Balteus generatim est cingulum
(It. cintola, ciarpa; Fr. ceinture; Hisp. ceňidor,
cinta; Germ. d. Gurt oder d. Gürtel; Angl. a girdle, sahs).

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Mīles

Crumīna

CRŬMĒNA vel crŭmīna, ae, f. 1. sacculus e brachio, aut collo dependens, vel ante pectus, vel in tergum: in quo pecunia reponitur (It. saccoccia, borsa; Fr. bourse, escarcelle; Hisp. bolsa, escarcela; Germ. das Geldsäcken; Angl. a leathern bag, purse).

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Hippopērae

HIPPŎPĒRAE, ārum, f. plur. 1. ἱπποπῆραι, ab ἵππος equus et πήρα pera, saccus, It. sacchetti, bisaccia, bolgia, valigia, sunt manticae, sacculi, quibus eques necessaria itineri secum circumfert.

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Būbulus

BŪBŬLUS, a, um, adject. (bos) bovinus, ad bovem pertinens (It. di bue, bovino; Fr. relatif au boeuf; Hisp. de buey; Germ. zum Rinde gehörig, Rind -, Rinder -; Angl. of an ox or cow).

Index

Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Bōs

BOS, bōvis, comm. gen. 3. - Bos, idem quod Gr. βοῦς, βοὸς, et AEolic. - Dor. βῶς (V. Varron. 5. L.
L. 96. Müll. et Priscian. 6. p. 709. Putsch.) est vocabulum per onomatopoeiam a boum mugitu effictum; et significat animal notum, quo agri coluntur (It. bue, vacca; Fr. boeuf, vache; Hisp. buey, vaca; Germ. als m. d. Ochse, als f. d. Kuk;Angl. an ox or cou).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūgiō

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Natātus

Viātor

VĬĀTOR, ōris, m. 3. (vio) duo praecipue significat.

I.) Viator est qui iter facit, ὐδίτης, ὐδοιπόρος (It. viaggiatore, passeggiere, viandante, peregrino; Fr. voyageur; Hisp. viajador, viajante; Germ. der Reisende, Wanderer, Wandersmann; Angl. a traveller, wayfaring man, passenger).

II.) Viator dicitur de ministro publico.

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Portō

PORTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Portare est ferre, gestare, bajulare, vehere, comportare. A nonnullis putatur esse a φόρτος onus. Cajus Dig. 50. 16. 235. docet, proprie dici de iis, quae jumento feruntur, sicut ferre de iis, quae quis suo corpore bajulat. Si allatam notationem probes, quum φόρτος dicatur de onere navium, portari dicentur, quae navi vehuntur. Sed in usu quocumque modo ferre, portare est. φέρω, βαστάζω (It. portare, recare; Fr. porter, transporter; Hisp. llevar, transportar; Germ. tragen, forttragen, fahren, fortfahren; Angl. to carry, bear, convey).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Umerus

umerus, i, m. 2. - Umerus

I.) Proprie

¶ 1. Stricto sensu est os brachii superius a scapula ad cubitum dicitur et lacertus (It. osso superiore del braccio; Fr. os supérieur du bras; Hisp. el hueso superior del brazo; Germ. d. Knochen im Oberarm;Angl. that part of the arm that lies between the shoulder and the elbow).

¶ 2. Hinc latiori sensu ponitur pro superiore brachii parte.

¶ 3. Hinc etiam latissimo sensu et saepius pars illa corporis, a qua brachia dependent, quae in homine ad portandum apta est, quae et scapulae dicuntur, omero, spalla, ὦμος, ab inusitat. οἴω pro φέρω porto.

II.) Translate de inanimis occurrit pro media eorum parte. -

a. Interdum de montibus, aut collibus, de illa scilicet parte, quae prope cacumen est.
b. Interdum de arboribus. (Umerosus)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Umerōsus

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Viātor

Umerōsus

ŬMĔRŌSUS, a, um, adject. Colum. 3. R. R. 10. 7. Itaque custodiemus, ut a praedictis locis, quos humerosos rustici vocant, semina legamus. Alii multo rectius legunt humeros. Loquitur Colum. de iis surculis, qui e media vite exeunt: nam extremam vitis partem caput vitis appellant: imam prope radices crus: quare media et capiti proxima humerorum locum habent. Hinc Id. arbor. 3. Optima semina (vitium) habentur a lumbis: secunda ab humeris; tertia summa in vite lecta. Plin. 17. Hist. nat. 14. 24. (105). Certumque est ab humeris arborum surculos petendos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Umerus

Bulga

BULGA, ae, f. 1. - Vox Gallica quae significat sacculum scorteum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scorteus

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Hoofdstuk 1 - Eques

Scorteus

SCORTĔUS vel scortius, a, um, adject. (scortum) di pelle, σκύτινος, pelliceus, coriaceus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bulga

Capiō

CĂPĬO, căpis, cēpi, captum, capere, a. 3.

A. Capere significat continere (It. capire, contenere; Fr. renfermer, contenir; Hisp. caber, contener; Germ. etwas in sich fassen, begreifen, aufnehmen, umfangen; Angl. to contain, hold or keep togheter, comprise, comprehend)

B. Ex priori significatione altera procedit, qua capere significat sic rem adipisci ac prehendere, ut ea in nostra manu ac potestate sit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auceps, Capessō

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Funda

FUNDA, ae, f. 1. est instrumentum e duobus funiculis, latiore sinu in medio, in quo lapis, vel plumbea glans imponitur, circumactisque circum caput funiculis, et altero eorum remisso, magna vi longissime jacitur: a fundendo. (It. fionda, fronda, frombola; Fr. fronde; Hisp. honda; Germ. der Schleuder; Angl. a sling).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est genus retis piscatorii, quod Graece βόλος, et Latine etiam retiaculum, aut retejaculum dicitur.

¶ 2. Funda est etiam eadem ac pala, Italis castone dicitur, sinus anuli, quo gemma includitur, ita excavatus, ut circulo ambiente solus gemmae margo circumdetur, reliquis ejus partibus in totum patentibus: qua significatione apud Graecos quoque usurpatur σφενδόνη.

¶ 3. Denique est pera, sacculus, in quo pecuniae et alia geruntur; a similitudine fundae: videturque esse hominum pauperiorum, ut zona divitum.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Viātor

Marsūpium

MARSŪPĬUM, ĭi, n. 2. μάρσυπος, μαρσύπιον, μάρσιπος, μαρσίπιον, μάρσιππος, sacculus nummorum: a secunda voce Graeca allata
(It. borsa; Fr. bourse; Hisp. bolsa; Germ. d. Geldbeutel, d. Börse; Angl. a purse or bag for holding money).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Lacerna

LĂCERNA, ae, f. 1. vestis exterior ex panno crassiore, quae togae superinduebatur, vel tunicae sine illa, gabbano, sortù, τρίβων φαινόλη: habebatque usum contra pluvias ac frigus, ut pallium et paenula, ac tum domi, tum militiae adhibebatur a Romanis.

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Eques

Opus 2 indeclin.

ŎPUS, indeclin. indigentiam, necessitatem significat, uopo, bisogno, necessità.
— Ceterum opus est mihi est idem atque est mihi usui, necesse habeo, indigeo, δεῖ, προσδεῖ (It. ho bisogno, mi fa d'uopo, ho necessità; Fr. il est besoin, il est nécessaire, il faut; Hisp. es menester, se necesita; Germ. es ist nöthig, es ist nothwendig, es oder man bedarf; Angl. it is expedient or necessary).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Opus

ŎPUS, ĕris, n. 3. id quod fit operando. Differt ab opera, quae est actio, qua fit opus. Probus ed. Keil. p. 203. Inter opus et operam hoc interest, quod opus id quod fit significat, operam vero a quo fit esse demonstrat. Utrumque Ter. complectitur Heaut. 1. 1. 21. Quod in opere faciundo operae consumis tuae. h. e. in agro colendo. ἔργον (It. opera, lavoro, faccenda; Fr. travail, ouvrage; Hisp. trabajo, obrage;Germ. das Werk, die Arbeit; Angl. a work, labour, performance, task).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Opera

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Opera

ŎPĔRA, ae, f. 1. (opus). — Opera est actio operantis, administratio, officium et industria agentis aliquid, ἐργασία (It. opera, operazione, industria, lavoro; Fr. travail; Hisp. trabajo, exercicio en alguna obra; Germ. die Arbeit, die Mühe, Bemühung, die auf etwas verwendet wird; Angl. work, labour, service, endeavour, pains, help, assistance, aid, exertion).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Opus

Viāticum

Viaticum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, quidquid itineris agendi causa necessarium est, sive pecunia sive cibus sive vasa, vestis etc., ἐφόδιον (It. provvisione da viaggio, viatico; Fr. argent pour un voyage, frais de voyage; Hisp. dinero, gastos por el viage; Germ. das Reisegeld, die Reisezehrung; Angl. provision for a journey).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Fīdus

FĪDUS, a, um, adject. (fido).
Comp. Fidior I.; Sup. Fidissimus I. et II. - Fidus est is, cui fidi potest, fidelis, πιστός (It. fido, fedele, fidato; Fr. fidèle, sûr, loyal, à qui l'on peut se fier; Hisp. leal, fiel; Germ. treu, zuverlässig, redlich; Angl. faithful, trusty, to be relied on).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fīdō

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Fīdō

FĪDO, fīdis, fīsus sum fīdere, n. 3. - Fidere conjungendum est cum Gr. πιθ, unde πείθω πείθομαι, πίστις; et significat fiduciam habere, spem ponere, confidere, θαὀῥέω (It. fidarsi, confidarsi; Fr. se fier, se confier, avoir confiance; Hisp. fiar, confiar; Germ. vertrauen, sich ver lassen; Angl. to trust to, rely upon, put confidence in).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fīdus

Fācundus

FĂCUNDUS, a, um, adject. εὐφραδής.
Comp. Facundior et
Sup. Facundissimus. - Facundus est verbis copiosus, disertus, eloquens et proprie significat eum qui facile loquitur, cuique verba non desunt: in quo differt ab eloquente ut in FACUNDIA dictum est: tametsi cum eo aliquando confunditur (It. facondo, verboso, eloquente; Fr. qui parle facilement, qui a le talent de la parole, éloquent; Hisp. discreto, eloquente; Germ. einer, welcher leicht redet, die Gabe hat, leicht zu reden; Angl. eloquent).

Gekoppelde termen in woordenlijst

For

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

For

FOR, fāris, fātus sum, fari, dep. 1. Verbum est defectivum. - Fari, quod ratione habita etymi est a φαω aperio, unde φημὶ loquor, et Latinum faor, deinde for, faris (ut ab ἀμάω, amo, as et amor, aris), significat loqui, dicere, narrare, λαλέω (It. parlare, dire; Fr. parler, dire;Hisp. hablar, decir; Germ. sprechen, reden, sagen; Angl. to speak, utter an articulate sound).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fācundus

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Comes

CŎMES, ĭtis, m. et f. 3. proprie est is, qui cum alio iter facit; a cum et eo, is; ponitur tamen et pro socio. (It. compagno, compagna, socio, socia, partecipe; Fr. compagnon, compagne; Hisp. acompaňador, compaňero, asociado; Germ. d. Mitgänger, Gefährte, Theilnehmer, Genosse; Angl. a companion, associate, attendant, assistant).

I.) Proprie ponitur de hominibus et raro de ceteris animantibus; et quidem

¶ 1. Generatim. -

¶ 2. Speciatim comes dicitur puerorum custos et magister.

¶ 3. Comites magistratuum apud Sueton. Caes. 42. sunt ii, qui magistratus in provincias euntes sequebantur, de quibus in COHORS dictum est.

¶ 4.Ab his videtur initium habuisse, quae procedente tempore orta est, sub imperatoribus, Comitum dignitas, nempe honestiores amici, qui imperatorem assidue comitabantur, praesertim in expeditionibus, Conti.

II.) Translate occurrit de inanimis, quae cum alia re conjunguntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Dēserō

DĒSĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. - Deserere, cui opponuntur adserere et conserere, est se ab alicujus societate solvere, adeoque relinquere, derelinquere, prodere, quibus cum verbis interdum conjungitur (It. abbandonare, lasciare; Fr. abandonner, delaisser, déserter; Hisp. abandonar, dexar, desertar; Germ. Jemanden oder etwas verlassen, aufgeben, in Stich lassen; Angl. to abandon, leave, forsake, desert).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Adserō, Cōnserō, Serō, sertum

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Adserō

ASSĔRO vel adsero, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3. (ad et sero, qua jungere et nectere significat).
- Asserere proprie est adjungere, annectere: sed occurrit juridico tantum sensu, quo asserere aliquem manu est prehendere et ad se trahere; et dicitur de cognatis vel iis qui dominium in aliquem sibi tribuebant, quique aliquem in libertatem ex servitute vindicabant, quia is, qui aliquem ex servo liberum facere volebat, eum manu prehensum ad se adjungebat manuque capiti ejus imposita liberum esse ajebat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cōnserō, Dēserō, Serō, sertum

Cōnserō

CONSĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3.
(cum et sero). - Consero est plura in lineas dispono, atque adeo in lineas disponendo connecto, conjungo (It. mettere o disporre in fila, disponendo in fila intrecciare, congiungere; Fr. ordonnant en ligne lier, joindre, unir; Hisp. liar, atar, travar, unir; Germ. zusammenreihen, reihend verbinden; Angl. to join or knit together).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Adserō, Dēserō, Serō, sertum

Via

VĬA, ae, f. 1. — Via est quivis locus, qua vehiculo seu pedibus seu alia quacumque ratione ire licet, ὁδός, ἀγυιά (It. via, strada, calle, sentiero; Fr. chemin, route, voie; Hisp. camino, via, ruta; Germ. die Strasse, Gasse; Angl. a way, road).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Rēgius

RĒGĬUS, a, um, adject. ad regem aliquo modo pertinens, regalis, βασιλικός (It. da re, del re, reale, regio; Fr. royal, de roi; Hisp. real, regio;Germ. z. Könige gehörig, königlich; Angl. of or like a king, kingly, royal, regal, princely).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēx

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Rēx

REX, rēgis, m. 3. - Rex, a v. rego, ut lex a v. lego, est qui habet summum imperium alicujus regionis, aut populi, aut urbis, βασιλεύς, ἄναξ (It. re, sovrano;Fr. chef de l'état, roi, souverain, monarque; Hisp. rey; Germ. Leiter e. Staates, König; Angl. a king, sovereign, monarch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēgīna, Rēgius, Rēgnō, Rēgnum, Rēgulus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Sēmita

SĒMĬTA, ae, f. 1. - Semita est callis angustior in margine majoris viae, seu trames, qui in utroque margine latae et militaris viae calcatur ab hominibus ad evitandam molestiam jumentorum, vehiculorum, bajulorum, luti, pulveris, crepido (It. marciapiede, sentiere; Fr. chemin latéral, trottoir; Hisp. camino para la comodidad de la gente de á pie; Germ. e. Fussweg, Fusssteig, Trottoir, Nebenweg; Angl. a causeway).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Callis

CALLIS, is, comm. gen. 3. - Callis est semita tenuior, callo pecorum praedurata. (It. calle, strada stretta, sentiero; Fr. sentier étrait; Hisp. senda, camino estrecho; Germ. ein Bergpfad, schmaler Bergsteig; Angl. a beaten track, foot-path).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Terō

TĔRO, tĕris, trīvi, trītum, tĕrere, a. 3. — Tero est frico, fricando tenuo, contero (It. strofinare, sfregare ovvero sfregando o pestando sminuzzare, tritare, logorare, consumare; Fr. frotter, en frottant broyer, piler, écraser, user; Hisp. magullar, estregar ó estregando majar, triturar, consumir; Germ. reiben, zerreiben, abreiben, abnutzen; Angl. to rub, grind, mince, wear out).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Conterō

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Viātor

Āvium

Avium, ii, n. 2. substantivorum more usurpatur pro locis aviis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āvius

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Āvius

ĀVĬUS, a, um, adject. (ab et via) qui est sine via vel a via remotus (It. senza strada o lontano dalla strada, che fuorvia; Fr. éloigné du chemin, écarté, détourné; Hisp. apartado del camino; Germ. vom Wege ab liegend oder befindlich, vom Wege seitwärts oder abseits liegend oder sich befindend; Angl. without way or passage, devious, unfrequented).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āvium

Bivium

Bivium, ii, n. 2. dicitur locus ubi duae viae concurrunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Fallō

FALLO, fallis, fĕfelli, falsum, fallere, a. 3 - Fallere est decipere, inducere: et iuxta Varronem proprie videtur esse eius, qui verbis decipit; latius vero eius, qui quacumque ratione, ἐξαπατάω, ψεύδω (It. ingannare; Fr. tromper, duper, imposer;Hisp. engaňar, seducir; Germ. täuschen, hintergehen, betrügen; Angl. to deceive).

I.) Proprie. Generatim refertur tum ad personas, tum ad res.

¶ 1. De personis est decipere, inducere; et occurrit

- a) Cum Accusativo et Nominativo personae.

- b) Cum Accusativo personae et Nominativo rei, praecipue in certis dicendi modis.

- c) Passiva forma et saepe Mediorum apud Graecos significatione.

- d) Singulare est illud Val. Flacc. 7. 288. Promisi: ne falle, precor. h. e. ne credas, te a me falli.

- e) Absolute, h. e. sine Accusativo personae, qui tamen subauditur. - Cum Nominativo personae.

- f) Impersonaliter me fallit (subaudi opinio) est idem ac fallor.

¶ 2. Item generatim de rebus, et est violare, scilicet non praestando quod exspectabatur.

¶ 3.Speciatim si sciens fallo, tum me Dispiter salva urbe arceque bonis eiiciat, uti ego hunc lapidem. formula est iurantis, et sibi mala precantis, si fidem fefellerit.

II.) Improprie, vel latiori significatione.

¶ 1. Eleganter fallere dicuntur, quae latent, et scientiam visumve nostrum effugiunt.

- a) Cum Accusativo personae.

- b) Passiva forma et Mediorum significatione.

- c) Absolute, h. e. sine Accusativo.

- d) Impersonaliter, fallit me, praecipue cum particulis negativis atque in interrogationibus, est idem ac latet me.

¶ 2. De tempore vel de re molesta est levare, lenire, ita transigere et evadere, ut ne advertamus quidem; qua significatione occurrit apud Poetas et raro apud alios sequioris aevi scriptores.

- Hinc Part. praeter. pass. Falsus, a, um, adiective quoque occurrit. - Falsus usurpatur passive, ut supra retulimus sub I. 1. c.: at saepius active dicitur de eo, qui fallit, decipit, ingannatore, infedele, mendace, ψευδής: itemque de rebus, et est fictus, simulatus, vanus, inanis, mendax, falso.

- a) De hominibus.

- b) De rebus et praecipue de abstractis.

- c) De eo, qui videri vult, aut qui putatur is esse, qui re vera non est.

- d) Cum Genitivo.

- Hinc Falsum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est res falsa, falsitas; et occurrit tum singulari, tum plurali numero.

¶ 1. Generatim.

- a) Cum contrario verum.

- b) Universim.

- c) Adverbii more.

- d) Adverbium FALSO.

¶ 2. Speciatim crimen falsi est, si quis chirographum alienum imitetur, aut libellum, aut rationes intercidat, vel describat, si falsam monetam cudat, testamentum supponat, pro advocatione testibusve pecuniam accipiat, etc.

Fallere et frustrari unum idemque significant, hoc est in errorem inducere; in eo tamen differunt, quod fallere ad mentis cognitionem, frustrari ad animi spem refertur: atque hinc falsus dicitur is, cui aliquid contigit aliter omnino atque eius ferebat opinio; frustratus vero is, cui res non successit ex voto, sed aliter atque ipse sperabat.

Item fraudare et imponere utrumque ad perfidiam pertinet: sed fraudans aliorum fide, imponens aliorum credulitate abutitur, ille ut aliquid sibi comparet aliosque spoliet, hic ut alii fidem dictis habeant, quibus ipse fraudem vel fallaciam facit.

Denique decipere et circumvenire ad rationem referuntur, qua quis utitur ad fallendum: illud tamen discriminis interest, quod decipiens clam atque occulto aliquem irretit, circumveniens autem machinatione callide et diu excogitata velut ex improviso aggressus alium fallit.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Viātor

Sēdūcō

SĒDŪCO, dūcis, duxi, ductum, dūcere, a. 3. (se et duco) - Seduco est seorsum ab aliis duco, quasi de re aliqua locuturus, ἀπάγομαι (It. tirare in disparte; Fr. conduire, tirer à l'écart, prendre à part; Hisp. tirar, atraer á parte, apartadamente; Germ. bei Seite führen; Angl. to lead aside or apart).

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Viātor

Salebra

SĂLĔBRA, ae, f. 1. - It. sassi, o altro, che rende la strada difficile, Gr. ἔκρηγμα, locus asper, et transitu difficilis, scrupi, spinae, et hujusmodi, quibus via difficilis est: a salio, quia salire necesse est evadere volenti.

Index

[**Hoofdstuk 1 - Viātor**]

Aequē

AEQUĒ, adverb. (aequus). - Aeque est aequali modo, eâdem mensurâ, eodem gradu, haud aliter
(It. egualmente, del pari; Fr. également, de la même manière; Hisp. igualmente;Germ. auf gleiche Weise, im demselben Maasse oder Grade, eben so, eben auch, nicht anders; Angl. equally, in an equal degree, juste the same as).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Trāmēs

TRĀMES, ĭtis, m. 3. (trameo) — Trames est callis, semita transversa et minus frequens et iter compendifaciens, τρίβος (It. strada stretta e men battuta, sentiero, calle, scorciatoia; Fr. chemin de traverse, sentier; Hisp. senda, atajo; Germ. der Pfad, die kürzeste Weg, Fusssteig; Angl. cross-way, cross-road, by-path).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Compitum

COMPĬTUM vel competum, i, n. 2. - Compitum est locus ubi plures viae competunt, hoc est confluunt, sive bivium illud sit, sive trivium, sive quadrivium, etc.: et effertur fere in plurali numero, rarius in singulari (It. crocicchio, trebbio, imboccatura di più strade; Fr. endroit où aboutissent plusieurs chemins, chemin fourchu, currefour; Hisp. encrucijada, crucero; Germ. d. Scheidweg, Kreuzweg; Angl. a cross-way, cross-roade, place where two or more ways meet).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Scīscitor

SCISCĬTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
(scisco) - Sciscitor est sciendi gratia interrogo, scire laboro, quaero, scitor, inquiro, percunctor: quamquam sciscitor a percunctor aliquid differre videtur, ita ut hoc sit graviter, illud contra anxie, curiose, et etiam callide inquiro, ut sciam: cf. Liv. loc. infra cit. (It. dimandar per sapere, interrogare, ricercare, cercar d'intendere, informarsi; Fr. s'enquerir, s'informer, faire des recherches, rechercher; Hisp. inquirir, averiguar, informarse; Germ. sich erkundigen, nachforschen, erforschen; Angl. to inquire, demand, ask, seek to be informed).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Obvius

OBVĬUS, a, um, adject. (ob et via) qui obviam fit, qui occurrit, ἀπαντῶν (It. chi si fa incontro; Fr. qui se trouve sur le passage, c.-à-d. qui rencontre, qui va au-devant; Hisp. el que està en el sitio par donde se pasa; Germ. entgegen, begegnend; Angl. meeting in the way).

Index

[Hoofdstuk 1 - Viātor]

Igitur

ĬGĬTUR - Igitur est collectiva, vel rationalis conjunctio, ex praecedentibus conclusionem inferens, οὖν, ἄραγε, τοιγαροῦν (It. adunque, dunque; Fr. donc, ainsi, d'après cela; Hisp. pues, asì; Germ. also, nun, denn, demnach, folglich; Angl. therefore, then).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Caveō

CĂVĔO, es, cāvi, cautum, ere, 2. - Cavere est videre, providere ne quid accidat; diligenter curare omnique studio eniti, ut aliquid vitemus: hinc vitare est, ut ita dicam, cavendi perfectio et complementum, V. Homonym. in fin. (It. star in guardia, guardarsi, procurar di schivare qualche cosa; Fr. être sur ses gardes, se garder, prendre ses précautions; Hisp. guardarse, recelarse, y precaverse de algun riesgo; Germ. sich hüten, vorsehen, in Acht nehmen; Angl. to beware or take heed of, be aware, be on one's guarde, avoid).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Praedō

PRAEDO, ōnis, m. 3. praedator, latro, qui terra marive grassatur, ληστής (It. ladro, rubatore, corsale, assassino; Fr. brigand, voleur, corsaire, pirate; Hisp. salteador de caminos, ladron, cosario, pirata; Germ. d. Räuber, Plünderer, Seeräuber; Angl. a robber, spoiler, pillager, plunderer, pirate, picaroon, corsair, assassin).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Grassor, Latrō, Praedātor

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Dēversōrium

Deversorium, ĭi, n. 2. absolute, substantivorum more, est hospitium, locus, in quem non habitandi, sed ad tempus commorandi causa devertimus (ut fit in itinere, aut quum amicos visimus et apud eos commoramur) sive publicus sit, sive privatus; sive meritorius, sive non.

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Pernoctō

PERNOCTO, as, āvi, ātum, are, n. 1.
— Pernoctare est noctem totam aliquo in loco transigere, sive vigilande, sive dormiendo, sive aliud quid operis faciendo, ἀπονυκτερεύω (It. stare di notte, pernottare; Fr. passer la nuit;Hisp. pasar la noche; Germ. übernachten, d. Nacht zubringen; Angl. to stoy or pass the whole night, lodge all night, continue or remain all night long).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Sīc

SĪC, adverb. — Sic est particula similitudinis et significat hoc modo, tali modo, ita, οὕτω, οὕτως (It. così, in tal guisa, in tal maniera o modo; Fr. ainsi, comme cela, de la sorte, de cette manière; Hisp. así; Germ. so, so sehr, auf solche Weise, also; Angl. so, thus, in this way)

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Etiam

ĔTĬAM, conjunctio ab et et jam, vel ab ἔτι, quae significat quoque, item, vel, ἔτι, καὶ (It. anche, ancora, eziandio; Fr. même, et même, aussi, encore, de plus; Hisp. lo mismo, tambien; Germ. auch, sogar, noch; Angl. also, likewise, besides).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Scloppus

Scloppus, i, m. 2. -

1.) Proprie. Vox per onomatopoeiam ficta ad exprimendum sonum huccarum inflatarum, si percutiantur.

2.) Improprie. Scloppus est Pistolium, manuballistula, vel sclopetulum, est parvum telum quod aut una aut duabus manibus tenetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles

Eques

ĔQUES, ĭtis, m. 3.

A. Generatim homo equo insidens; (It. uomo a cavallo; Fr. homme à cheval, cavalier; Hisp. hombre montado en caballo, caballero; Germ. d. Reiter; Angl. a horseman).

B. Speciatim in re militari est qui equo meretur; et

C. Item speciatim eques vel equites dicebantur quicumque ad equestrem ordinem pertinebant.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Ephippium

ĔPHIPPĬUM, ĭi, n. 2. ἐφίππιον, stragulum equi, sedendi causa (stragulum vocat Martial. 14. 86., cujus lemma est Ephippium) ab ἐπὶ superet ἵππος equus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sella, Sellārius

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Hoofdstuk 1 - Eques

Subcingō

SUCCINGO vel subcingo, cingis, cinxi, cinctum, cingere, a. 3. — Succingo est subtus cingo, cingo. ὑποζώννυμι (It. cingere, succingere; Fr. ceindre en relevant, ceindre; Hisp. ceňir con alzadura, ceňir; Germ. von unten herauf gürten, aufschürzen; Angl. to gird round or under).

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Dorsuālia

Dorsualĭa, ĭum, n. plur. 3. absolute, substantivorum more, sunt tegumenta, quae jumentis imponuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Phalerae

PHĂLĔRAE, ārum, f. plur. 1. τὰ φάλαρα. —

I.) Proprie.

¶ 1. De hominibus phalerae —

a. Erant ornamenta ex auro vel argento, bullarum forma, quae viri nobiles ac praesertim milites, honoris causa, in pectore pensilia gestabant, quaeque alicujus Numinis, vel Augusti, vel alius cujuspiam rei imaginem referebant: a φαληρός, Dorice φαλαρός splendidus; cujus vocis paenultima licet longa sit, brevis tamen est tum in τὰ φάλαρα, tum in phalerae.

b. Fuere praesertim inter militaria praemia.

c. Etiam mulieres phaleras gestabant.

¶ 2. Item equorum phalerae propriae sunt, It. borchie.

II.) Translate phalerae dicuntur —

a. Generatim de rebus externis, fucatis et speciem boni prae se ferentibus.

b. Speciatim de ornatu dicendi.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Frontālia

FRONTĀLĬA, ĭum, n. plur. 3. sunt ornamenta frontis, praecipue in equis et elephantis, frontale, κεφαλύδεσμος.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Antilēna

ANTĬLĒNA vel antelena, ae, f. 1. cingulum, quo equi pectus cingitur. Contrarium est Postilena.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Postilēna

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Postilēna

POSTĬLĒNA, ae, f. 1. groppiera, posoliera, posolino, ὑπουρίς, ὀπισθένη, lorum, vel lignum incurvum, quod ex ephippio aut clitellis sub cauda et posterioribus jumenti coxis alligatur, ne sarcina in anteriorem partem decidat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Antilēna

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Īnsiliō

INSĬLĬO, sĭlis, sĭlŭi, sĭlire, n. 4. (in et salio).
- Insilire est saltu ingredi, aut ascendere, εἰσάλλομαι, ἐπιπηδάω (It. saltar dentro o sopra; Fr. sauter, bondir dans ou sur; Hisp. saltar, botar dentro ó sobre; Germ. hinein -, hinauf - springen; Angl. to leap into or upon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Saliō (saltus)

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Saliō (saltus)

SĂLĬO, sălis, sălīvi, et sălĭi, et sălŭi, saltum, sălire, 4.
- Salio est saltum edo, salto, πηδάω, ἅλλομαι (It. saltare, balzare; Fr. sauter, bondir; Hisp. saltar, brincar; Germ. springen, hüpfen; Angl. to leap, jump, dance, hop, skip, bound)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnsiliō

Index

Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Indō

INDO, dis, dĭdi, dĭtum, dĕre, a. 3. (in et do).
- Indere est immittere, injicere, imponere, ἐντίθημι (It. mettere, metter dentro, imporre; Fr. mettre dans ou sur, placer, joindre, poser sur; Hisp. poner ó meter dentro ó sobre; Germ. hineinthun, - setzen, - bringen, - legen an, in oder zu etwas, hineinfügen; Angl. to put, put into, set upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia

Stāpēs

STAPES, ĕdis, m. 3. et stapia, ae, f. 1. — Stapes, seu stapia, est instrumentum ab ephippiis dependens, quo pedes ascensuri insistimus et equitantes insistimus, staffa, ἀναβολεύς. Sunt tamen voces incertae admodum vel potius nullius in Latina lingua auctoritatis.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Capessō

CĂPESSO, is, īvi vel ĭi, ĭtum, ere, a. 3., - Capesso est verbum desiderativum a capio: sed si usum animadvertamus est potius inchoativum ab eodem verbo, et est ad capiendum accedo, accedo ut capiam, cum quodam motu et nisu prehendo (It. accostarsi o farsi dappresso per afferrare e pigliare; Fr. chercher à prendre, à saisir quelque chose; Hisp. buscar tomar ó asir alguna cosa; Germ. sich an etwas machen, um es zu fassen oder greifen, damit beschäftigt sein, etwas zu nehmen, zu ergreifen oder zu erfassen; Angl. to take, catch at, take up).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Capiō

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Habēna

HĂBĒNA, ae, f. 1. - Habena est lorum freno alligatum, quo equi reguntur: ducunt ab habendo, vel quia habenae habentur manibus, vel quia his inhibentur equi, ἡνία (It. briglia, redini; Fr. courroie, lanière, bride, rênes; Hisp. correa, brida, rienda; Germ. d. Riemen, Zügel; Angl. a rein).

Index

[Hoofdstuk 1 - Eques]

Pēnis

PĒNIS, is, m. 3.

I.) Proprie ¶ 1. Est idem quod cauda, apud veteres, coda, κέρκος.

¶ 2. Postea ob similitudinem ita est vocatum membrum virile, πέος, ψωλή.

II.) Translate putissimus penis vocabatur Horatius ab Augusto, ut refert Sueton. Vit. Horat., quemadmodum salaputium vocat Catullus Licinium Calvum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Mentula

Retineō

RĔTĬNĔO, tĭnes, tĭnŭi, tentum, tĭnere, a. 2.
(re et teneo). - Retineo

A. est idem ac teneo, ne abeat, ne elabatur, retro teneo, κατέχω (It. tenere indietro, ritenere, fermare, trattenere, rattenere; Fr. retenir, empêcher d' avancer ou de tomber; Hisp. retener, detener, impedir de adelantar ú de caer; Germ. nicht fortlassen, festhalten, zurückhalten, aufhalten; Angl. to hold or keep back or in, stop, detain).

B. Saepe est, quod habemus, servare et custodire, conservare, ritenere, mantenere.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Rictus

RICTUS, us, m. 4. ῥύγχος, χάνος, a priore Graeca voce adlata, vel potius a sup. verbi ringor, est hiatus oris, unde verba et vox exit, et tota illa pars circa ipsum hiatum, quae in homine ridente et in bestiis os aperientibus lineis quibusdam terminatur, ut maxime sunt labia, bocca aperta.

Līmus

LĪMUS, i, m. 2. Ducunt vel a λειμὼν locus irriguus, vel a λήμη sordes, vel a λίμνη palus. Est autem coenum illud mollius, quod ab aquis deferri solet et ex liquoribus subsidit. Differt a luto, quod e terra aqua macerata fit ac tenacius est: limus autem madentis arenae similior est. ἰλύς. (It. limo, mota; Fr. boue, bourbe, limon, vase, fange; Hisp. lodo, cieno; Germ. d. Schlamm; Angl. mud, slime).

Tum

TUM est adverbium et etiam conjunctio. - Tum

A. Est adverbium et significat tunc, eo tempore, eo temporis puncto, ἐν τῷδε, τηνικαῦτα (It. in quel tempo, allora; Fr. alors, dans ce moment; Hisp. entonces; Germ. dann, alsdann; Angl. then, at that time).

B. Est conjunctio, et designandae rerum successioni vel ordini aut illis enumerandis inservit; significat autem dein, deinceps, praeterea, ἐξῆς, ἔτι, δέ (It. poi, inoltre, anche; Fr. puis, après, aussi, de plus; Hisp. despues, tambien, ademas; Germ. hernach, auch, ferner; Angl. besides, moreover, next, as, also).

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Admoveō

ADMŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2.
(ad et moveo). - Est autem ad, seu prope aliquem locum moveo (It. avvicinare, appressare; Fr. mouvoir, faire avancer vers un lieu, approcher; Hisp. mover, hacer, acercar; Germ. heranbewegen, heranbringen; Angl. to put near, bring near to).

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Calcar

CALCAR, āris, n. 3. (calx) stimulus ferreus calci alligatus, quo equos pungimus et incitamus, ut docet Isid. 20. Orig. 16. 6. Calcaria dicta, quia in calce hominis ligantur, id est in pedis posterioris parte, ad stimulandos equos, quibus aut pugnandum est, aut currendum (It. sperone, sprone; Fr. éperon; Hisp. espuela; Germ. der Sporen; Angl. a spur).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Incitō

INCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et cito frequentat. a cieo). - Incitare est vehementer impellere, concitare, commovere, παρορμάω (It. muovere con veemenza, spingere, incitare, commuovere; Fr. mouvoir fortement, pousser; Hisp. incitar, mover fuertemente, empujar; Germ. anreizen, anregen, in Bewegung setzen; Angl. to incite, hasten or put forward, put violently in motion).

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Virgula

VIRGŬLA, ae, f. 1. deminut. a virga, parva virga seu ramulus, It. piccolo ramuscello, verghetta.

Index

[Hoofdstuk 1 - Eques]

Coerceō

CŎERCEO, es, ŭi, ĭtum, ere, a. 2. (cum et arcere, qua significat continere). - Coercere est continere, includere, et veluti constringere aliquid, ne ultra crescat, aut evagetur (It. rinserrare, ristringere, rinchiudere;Fr. fermer de tous côtés, resserrer dans des bornes, limiter, contenir; Hisp. volver á apretar, á restringir, limitar, caoer, incluir; Germ. zusammenzwängen, zusammensperren, zusammenschränken, in sich zusammenhalten oder einschränken; Angl. to keep in, confine, restrain, check).

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Postomis

POSTŎMIS dicitur ferrum, quod ad cohibendam equorum tenaciam naribus, vel morsui imponitur: Graece ἀπὸ τοῦ στόματος.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Apex

ĂPEX, ăpĭcis, m. 3.

I.) Proprie et

¶ 1. Primo significat virgulam, quae in summo pileo Flaminum lana circumdata, et filo colligata erat.

¶ 2. Deinde sumitur -

a. Pro ipso pileo sacerdotali cum hujusmodi virgula in modum coni assurgente, quod erat sacerdotum insigne, ut nunc mitra Episcoporum.
b. Sumitur etiam pro pileo vel galero tiarae formam praeferente et regum principumque proprium, in Persia praecipue ceterisque Orientis regionibus
c. Hinc metonymice sumitur pro ipsa regia potestate seu generatim pro culmine honorum aut divitiarum.

II.)Translate, seu potius latiori sensu apex frequenter sumitur

¶ 1. Generatim pro fastigio et summitate cujuscumque rei, quae in modum coni assurgens paullatim in aciem desinit.

a. De crista in galeae cono eminente.
b. De volucrum cristis in capite.
c. De flammis.
d. De montibus aliisque.
e. Figurate

¶ 2. Speciatim apex dicitur virgula extensa jacens supra vocalem, quam appingebant veteres ad ostendendum, eam vocalem longam esse, et ad tollendam legentium

dubitationem in iis verbis, quae plura et inter se diversa significant, ut mâlus, ârel, vênit, lêgit etc.

¶ 3. Item speciatim apex est stilus sive instrumentum scriptorium.

¶ 4. Item ipsi ductus litterarum.

¶ 5. Denique plur. num. apices per synecdochen -

a. Epistolam aut scripturam quamlibet significant.

b. Saepius litteras imperatorias.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Īnserō

INSĚRO, sěris, sěrŭi, sertum, sěrere, a. 3. (in et sero, serui). - Inserere est immittere, ingerere, imponere, injicere (It. porre dentro, inserire, conficcare dentro, infiggere; Fr. mettre dans, insérer, introduire, fourrer; Hisp. poner dentro, inserir, introducir, entremeter; Germ. hineinfügen, - pflanzen, - stecken, - pfropfen; Angl. to ingraft, to put or introduce into, insert).

I.) Proprie occurrit

- a) Cum Accusativo et praepos. in.

- b) Cum Ablativo et praepos. in.

- c) Cum Ablativo sine praepos., quae inest in ipso verbo.

- d) Cum Dativo.

- e) Cum Dativo, qui esse potest et Ablativus sine praepos.

- f) Cum Accusativo et praepos. per.

- g) Absolute; et quidem - Generatim. - Speciatim est surculum arboris in aliam arborem immittere.

II.) Translate est inseminare, immittere, injicere, admiscere.

- a) Generatim.

- b) Speciatim pro admiscere.

- c) Inserere se, se immittere, immiscere.

- d) Inserere aliquem vitae

- e) Inserere nomen famae est committere, mandare.

- Hinc a Part. praeter. pass. Insertus, a, um,cujus plurima superius exempla retulimus,

Inserta, ae, f. 1. absolute, substantivorum more. P. Syrus apud Gell. 17. 14. et Macrob. 2. Saturn. 7. Frugalitas inserta est rumoris boni. h. e. ornamentum bonae existimationis. Volunt enim alii, insertam esse emblema quod inseritur ornatus causa: alii vittam, institam, fasciam, ornatus item causa assutam vesti: alii denique rectius legunt miseria, h. e. frugaliter vivere perinde est ac misere vivere, nisi quod cum rumore fit bono, non malo, ut in avaritie.

INSĔRO, sĕris, sēvi, sĭtum, sĕrere, a. 3. (in et sero, sevi). - Inserere est in aliquo loco serere, inseminare, ἐνσπείρω (It. seminare, piantare; Fr. semer, planter; Hisp. sembrar, plantar; Germ. hineinsäen, -pflanzen; Angl. to sow or plant in).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est in aliquo loco serere, inseminare.

¶ 2. Speciatim est unius arboris surculum alteri arbori includere.

II.) Translate est immittere, injicere, introducere.

- Hinc Part. praeter. pass. Insitus, a, um, translate apud optimos quosque scriptores saepissime occurrit, et

¶ 1. Est nativus, innatus, ingenitus, inhaerens.

¶ 2. Item adscriptus, adscitus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serō, satum, Serō, sertum

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Eques

Ipse

IPSE, a, um, pronomen demonstrativum. — Ipse est pronomen demonstrativum primae, secundae et tertiae personae, quod cum alio pronomine junctum, ejus vim ac significationem accipit, et vicissim majorem demonstrandi vim addit, αὐτός (It. esso, stesso, egli;Fr. même, en personne, lui-même etc.; Hisp. él mismo, ella misma; Germ. selbst, eben er; Angl. himself, itself).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Chlamys

CHLĂMYS, ydis, f. 3. χλαμὺς, scribitur et chlamis, idis, minus tamen recte, si Dausqu. audias.
- Chlamys est vestis militaris aperta, quae thoraci superinduitur, posteriora fere corporis tantummodo ambiens; similis paludamento, sed brevior, et minus fusa, ex humeris pendens, et fibula ad cervicem, vel in dextero humero connexa.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Revinciō

RĔVINCĬO, vincis, vinxi, vinctum, vincire, a. 4.
(re et vincio). - Revincio

A. Saepissime est idem quod vincio, vel ante vincio, alligo, ἀναδέω (It. legare; Fr. lier, enchaîner; Hisp. ligar, encadenar; Germ. zurück -, hinter -, umbinden; Angl. to tie, bind fast).

B. B) Raro significat solvere, It. slegare.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Tergum

TERGUM, i, n. 2. et tergus, ōris, n. 3. Etiam tergus, i, masc. gen. — Tergum duo praecipue significat.

A. Tergum est dorsum et quidem bestiarum atque hominum: falso enim quidam Grammatici docuerunt, tergum esse hominum tantum, tergusbestiarum (It. tergo, dosso o dorso; Fr. dos; Hisp. espalda, cerro; Germ. der Rücken; Angl. the back).

B. Tergum adhibetur etiam pro tergore seu corio, δέρμα (It. cuoio, pelle; Fr. peau, cuir; Hisp. piel, cuero; Germ. Haut, Fell; Angl. a skin or hide).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Succīdia

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Verēdārius

VĔRĒDĀRĬUS, ĭi, m. 2. (veredus) nuntius publicus, qui, equis certo loco positis, maxima quam celerrime itinera conficit (It. corriere,
postiglione; Fr. courrier; Hisp. correo; Germ. der Courier; Angl. a courier, postboy).

Index

Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Cursim

CURSIM, adverb. currendo, cursu, curriculo, celeriter.

Index

Hoofdstuk 1 - Eques

Traheā

TRĂHA et trahea, ae, f. 1. (traho) — Traha

¶ 1. Est genus vehiculi sine rotis, quo rustici utuntur, ἕλκηθρον (It. treggia; Fr. herse, traîneau; Hisp. narria, rastra; Germ. die Schleife; Angl. a dray):
a trahendo dictum; non enim volvitur, sed trahitur.

¶ 2. Est etiam instrumentum, quo veteres super glaciem utebantur (It. slitta; Fr. traîneau; Hisp. rastra; Germ. der Schlitten; Angl. a sled or sledge).

¶ 3. Item machina, qua navis in siccum pertrahitur. Gloss. Gr. Lat. Χαμουλκός, traha.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Nix

NIX, nĭvis, f. 3. — Nix est aquarum caelestium spuma, ut Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (14). definit. Id. 2. ibid. 60. 61. (152). docet, grandinem conglaciato imbre gigni, nivem eodem humore mollius coacto, pruinam ex rore gelido. Cf. Manil. 1. 99. Cur – Hiberna aestiva nix grandine mollior esset. Gr. χιών, νιφετός
(It. neve;Fr. neige; Hisp. nieve; Germ. der Schnee; Angl. snow).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Vehicula

Glaciēs

GLĂCĬES, ēi, f. 5. quasi gelacies (cf. gelu et gelicidium) aqua gelu concreta, κρύσταλλος (It. ghiaccio; Fr. glace, glaçon; Hisp. hielo, carambano, pedazo de hielo; Germ. d. Eis; Angl. ice).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Ūnirotum

Vehiculum cum una rota.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Birotus

BĬROTUS, a, um, adject. (bis et rota) duas habens rotas.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Birota

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Birota

Birota, ae, f. 1. absolute (subaudi raeda, aut aliquid simile). - Vehiculum cum duabus rotis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Birotus

Carrus

CARRUS, i, m. 2. κάῤῥον, genus vehiculi, quatuor rotas habentis, oneribus vehendis aptum (It. carro, carretta; Fr. char, fourgon; Hisp. carro; Germ. Wagen oder Karren; Angl. a car, cart, waggon).

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Quadrirotus

Quadrirotus, -a, -um, cum quattuor rotis.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Currrus

CURRUS, us, m. 4. vehiculi genus, hominibus per urbem, aut in itinere vehendis aptum: cujus species sunt carpantum, essedum, cisium, pilentum, raeda, etc. (It. cocchio, carrozza,
carro; Fr. char; Hisp. carro; Germ. der Wagen; Angl. a chariot, car, waggon).

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Serrācum

SeRRĀCUM, i, n. 2. - Sarracum, It. carro, carretta, currus, plaustrum, vehiculum portandis oneribus idoneum, ἅμαξα.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Plaustrum

PLAUSTRUM vel plostrum, i, n. 2. carrus, vehiculum magnis oneribus ferendis aptum, praesertim apud rusticos: a plaudendo, quod terram plaudat, ut Scaligero placet, ἅμαξα, ὄχημα (It. carro, carretta, carrettone; Fr. chariot, chariot de bagage, charrette, voiture; Hisp. carro, carreta; Germ. der Wagen, bes. der Last- oder Frachtwagen; Angl. a waggon, wain, cart).

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Tēmō

TĒMO, ōnis, m. 3. duo diversa significat.

A. Temo — Temo est lignum longum et extentum in curru vel aratro, cui jugum in anteriore parte adnectitur, ῥυμός (It. timone; Fr. timon; Hisp. timon; Germ. die Deichsel; Angl. rudder, helm).

I.) Proprie.

II.) Improprie temones a similitudine vocat Colum. 6. R. R. 19. longas perticas, quasi vacerras in machina, qua boves et equi colligantur curandi causa.

III.) Translate, per synecdochen, pro curru.

B) Temo nomen est praestationis seu functionis, quae solvebatur ab his, qui tirones praebere debebant supplendo exercitui et pro iis pecuniam solvebant, aestimatione facta, quanti tiro quisque valeret. Videtur autem dici a τιμάω, aestimo, et temo corrupte esse pro timo.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Compāgēs

COMPĀGES, is, f. 3. (compingo).
- Compages est connexio et colligatio rerum simul compactarum, compactio (It. concatenazione, commettitura; Fr. jointure, emboiture, liaison; Hisp. juntura, encaxadura, ligazon; Germ. d. Zusammengefüge, d. Fuge, d. zusammengefügte Bau; Angl. a joining or setting together, a joint, commissure).

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Axis

AXIS vel assis, is, m. 3. ἄξων, ab agendo dictum.
- Axis est res quaecumque, circa quam alia res vertitur (It. perno, stelo, asse; Fr. essieu,
axe; Hisp. exe; Germ. die Achse, Welle, Klappe; Angl. the axletree on which a wheel turns). Tria tamen praecipue significat, scilicet.

A. Axis est id, circa quod alia res vertitur. ¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim est lignum illud teres, circa quod rota currus vertitur.

¶ 3. Per synecdochen a Poetis accipitur pro ipso curru.

¶ 4. Item speciatim axis dicitur linea imaginaria, quae ab uno caeli cardine seu polo, per centrum terrae transiens, in alterum terminatur: circa quam universa mundi machina circumvolvi dicitur. Simili ratione tribuitur aliis minoribus sphaeris, seu circulis in ipso caelo contextis. Omnes enim circa proprium axem verti dicuntur.

¶ 5. Hinc per metonymiam accipitur pro ipso polo, seu cardine caeli, ubi axis infigitur. -

a. Per axes itaque intelligitur uterque polus arcticus et antarcticus.

b. b) Interdum etiam axem, aut cum addito, aut absolute, dicimus polum arcticum, quia is a nobis semper cernitur, cum alter sub terra lateat.

¶ 6. Hinc aliquando accipitur pro aliqua caeli plaga, regione, climate.

¶ 7. Frequenter sumitur et pro toto caelo.

C) Axis, is, f., nomen est ferae in India, hinnulei pelle, pluribus candidioribusque maculis.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Currō

CURRO, curris, cŭcurri, cursum, currere, 3.
- Curro est celeriter eo, cursu feror, festino, accurro; pedibus, nave, equo, curru, quacumque demum ratione id fiat (It. correre; Fr. courir; Hisp. corer; Germ. laufen, sich schnell bewegen; Angl. to run, post quickly, hasten).

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Paxillus

PAXILLUS, i, m. 2. Est idem ac pālus, parvus pālus, It. palo, paletto, πάσσαλος.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Castra

Obex

ŎBEX (pro obiex), ōbĭcis et objĭcis, m. et f. 3. (objicio). — Obex, ab objicio, est quidquid objicitur et opponitur ad claudendum et impediendum. Obices pessuli, serae. (It. sbarra, sbarro, serrame, ostacolo; Fr. tout obstacle matériel, verron, barre, traverse,
barrières; Hisp. obstácule, barra, barrera; Germ. d. Vorgeschobene, der Riegel, Wall; Angl. a bar or bolt, to secure a gate; any obstruction or obstacle).

Index

[Hoofdstuk 1 - Vehicula]

Praefīgō

PRAEFĪGO, gis, xi, xum, gere, a. 3. — Praefigere est ante aliquid figere, προπήγνυμι (It. ficcare o conficcare innanzi, o in cima a qualche cosa; Fr. attacher devant, planter, ficher par devant, attacher, suspendre à; Hisp. atar delante, fixar ante;Germ. vorn anfestalten, -befestigen, vorstecken; Angl. to fix or fasten before, set up in front, fix on the end or extremity of, point, head).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fīgō

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Modiolus

MŎDĬŎLUS, i, m. 2. deminut. a modius, parvus modius.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Modiolus est genus vasis potorii.

¶ 2. Modioli etiam vasa sunt figura modii, quo frumenta metimur, quae rotae aquariae infixa, quum ea in flumen deprimitur, aqua implentur, et versatione tollunt, as defundunt in ligneum labrum, ex quo ad varios usus diducitur.

¶ 3. Sunt alii hujus generis modioli aerei in similibus machinis.

¶ 4. In rota modiolus est lignum illud, cui radii infiguntur, mozzo della ruota, τόρμη, πλήμνς: quod habet foramen in medio, qua axis immittitur.

¶ 5. Item simile lignum extra quadratum, intra rotundum, quod centro molarum seu orbium oleariorum inditur, quo facilius molae in trapeto circa cupam seu axem revolvantur.

¶ 6.Denique est instrumentum chirurgicum, χοινίκιον: id est ferramentum concavum, teres, imis oris serratum, per quod medium clavus, ipse quoque interiore orbe cinctus, demittitur. Eo utuntur excidendis ossibus. Dictus videtur a similitudine modioli rotarum, quia sicut in eo est foramen, per quod transit axis; ita per medium illud ferramentum clavus: corona del trapano.

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Prōdeō

PRŌDĔO, is, ĭi, ĭtum, īre, n. 4. anom. — Prodeo est in apertum eo, exeo, exsisto: a pro et eo, is, inserto dad hiatum explendum; ut in redeo, prodesse etc. παρίημι (It. uscire, uscir fuori, comparire, farsi avanti; Fr. s'avancer, aller, venir, se rendre; Hisp. adelantarse, salir, salir à fuera, paracer; Germ. hervorgehen, hervorkommen, vorwärts gehen; Angl. to go or come forth, go or come out, go out of doors, come abroad, show one's self, appear).

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Numerālia

	Cardinālia	Ōrdinālia	Distribūtīva	
0	nihil	nullus		
I / 1	unus	primus	singuli	sem
II / 2	duo	secundus / alter	bini	bis
III / 3	tres	tertius	terni	ter
IV / 4	quattuor	quartus	quaterni	qua
V / 5	quinque	quintus	quini	quir
VI / 6	sex	sextus	seni	sex
VII / 7	septem	septimus	septeni	sep
VIII / 8	octo	octavus	octoni	octi
IX / 9	novem	nonus	noveni	nov
X / 10	decem	decimus	deni	dec
XI / 11	undecim	undecimus	undeni	und
XII / 12	duodecim	duodecimus	duodeni	duo
XIII / 13	tredecim	tertius decimus	terni deni	ter
XIV / 14	quattuordecim	quartus decimus	quaterni deni	qua
XV / 15	quindecim	quintus decimus	quini deni	quir
XVI / 16	sedecim	sextus decimus	seni deni	sed
XVII / 17	septendecim	septimus decimus	septeni deni	sep
XVIII / 18	duodeviginti	duodevicesimus	duodeviceni	octi
XIX / 19	undeviginti	undevicesimus	undeviceni	nov
XX / 20	viginti	vicesimus (vigesimus)	viceni	vici
XI / 21	viginti unus	vicesimus primus	viceni singuli	vici
XII / 22	viginti duo	vicesimus alter	viceni bini	vici
XXX / 30	triginta	tricesimus	triceni	trici
XL / 40	quadraginta	quadragesimus	quadrageni	qau
L / 50	quinquaginta	quinquagesimus	quinquageni	quir

LX / 60	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sex
LXX / 70	septuaginta	septuagesimus	septuageni	sep
LXXX / 80	octoginta	octogesimus	octogeni	octo
XC / 90	nonaginta	nonagesimus	nonageni	non
C / 100	centum	centesimus	centeni	cen
CC / 200	ducenti	ducentesimus	duceni	duc
CCC / 300	trecenti	trecentesimus	treceni	trec
CCCC / 400	quadringenti	quadringentesimus	quadringeni	qua
D / 500	quingenti	quingentesimus	quingeni	quin
DC / 600	sescenti	sescentesimus	sesceni	sesc
DCC / 700	septingenti	septingentesimus	septingeni	sep
DCCC / 800	octingenti	octingentesimus	octingeni	octi
DCCCC / 900	nongenti	nongentesimus	nongeni	non
M / 1000	mille	millesimus	singula milia	mili
MM / 2000	duo milia	bis millesimus	bina milia	bis
3000	tres milia	ter millesimus	terna milia	ter
4000	quattuor milia	quater millesimus	quaterna milia	qua
5000	quinque milia	quinquies millesimus	quina milia	quin mili
6000	sex milia	sexies millesimus	sena milia	sex
7000	septem milia	septies millesimus	septena milia	sep
8000	octo milia	octies millesimus	octona milia	octi
9000	novem milia	novies millesimus	novena milia	nov
10.000	decem milia	decies millesimus	dena milia	dec
100.000	centum milia	centies millesimus	centena	cen

			milia	
1.000.000	decies centena milia	milies millesimus	singula milia milia	mili

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Orbīle

ORBĬLE, is, n. 3. - Externa rotae pars, quae radiis sustinetur

Index

Hoofdstuk 1 - Vehicula

Ambiō

AMBĬO, is, īvi, vel ĭi, ītum, ĭre, a. 4. (amb et eo).
- Ambio est circumeo (It. circuire, girare; Fr. aller à l'entour; Hisp. andar al rededor; Germ. umgehen, um etwas herumgehen; Angl. to go round or about).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Absis

ABSIS, vel Apsis, īdis, f. 3. - Graece primo significat connexionem; deinde curvaturam rotae, h. e. ligneum illum circulum, quo infiguntur radii: sed harum notionum apud Graecos tantum adhuc exempla vidimus. Apud Latinos autem

¶ 1. Absis interdum accipitur pro curvatura fornicis, seu arcu, aut camera; quia hujusmodi substructio unam cum altera partem connectit et ligat
(It. volta; Fr. voûte; Hisp. bóveda; Germ. die Rundung, Wölbung; Angl. the curvature or bend of an arch, an arched cieling, a vault).

¶ 2. Praeterea absis interdum ponitur a Scriptoribus Eccles. pro interiori sacrarum aedium parte, quae plerumque arcuato opere superius construi solet (It. il coro; Fr. choeur, abside; Hisp. coro,
sanctuario; Germ. das Rundtheil oder der Chor; Angl. the sanctuary vaulted, the quire).

¶ 3. Absis stellarum dicebatur ab Astrologis curvatura circuli, quem stella motu suo proprio describit; quae Arabico vocabulo in Scholis usitato aux dicitur. Est autem duplex: nam quae altior est et a terra remotior, dicitur summa absis; quae inferius posita et terrae propior, ima absis.

¶ 4. Absides sunt etiam lances escariae rotundae et concavae instar arcuati operis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Vehicula]

Totidem

TŎTĬDEM, nomen numerale indecl. (tot et itidem) aeque multi, ἴσοι.

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Vehicula

Crātēs

CRATES, is, f. 3. - Crates est instrumentum ex subtilibus lignis, vel viminibus, aliave materia, directis transversisque modico intervallo contextis, ad varios usus, qui ex subjectis exemplis apparent: est a κεράω, hinc κράω misceo, a transversis nempe et permixtis lignis, vel viminibus, quibus intexitur
(It. graticcio; Fr. claie, clayonnage, entrelacement, treillage, treillis;Hisp. zarso; Germ. Flechtwerk, Geflechte, Hürde; Angl. a hurdle).

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Vehicula

Circā

CIRCĀ, adverb. et praepos.

A. tamquam Adverbium, et

B. tamquam Praepositio usurpatum fuit.

A. Circa, sine casu more adverbii, significat (It. all'intorno, in quel contorno; Fr. autour, à l'entour;Hisp. al contorno, al rededor; Germ. im Kreise umher, rings umher, oder einfach umher; Angl. about, in the neighbourhood).

B. Circa est etiam praepositio Accusativum regens; et fere semper Accusativo praeponitur. Significat autem idem fere quod circum (It. intorno, attorno; Fr. autour de; Hisp. al rededor; Germ. herum, umher; Angl. about, around).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Ē, ex

EX vel ē, praepos. - Ex vel e, quae ratione habita etymi conjungenda est cum Gr. ἐκ vel ἐξ, est praepositio, quae Ablativum regit, et significat actum exeundi ex interiore alicujus rei parte, ac propterea praepositioni in recta opponitur (It. da, fuori da, di; Fr. hors de, de; Hisp. fuera de, de; Germ. aus; Angl. from, out of).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Effundō, Ēliquō, Excernō, Exsequor

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Mellificium

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sūtor
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Pictūrae
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Vītor
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Eques
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Vel

VEL, - Est conjunctio disjunctiva, quae diversas et etiam contrarias res continua serie simul junctas ita connectit, ut optionem faciat hanc aut illam pro lubitu eligendi, et est seu, sive, aut, ἤ, ἤτοι (It. o,
ovvero; Fr. ou; Hisp. ó; Germ. oder; Angl. or)

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Hōrologia
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius

Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Palaestra

Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Sellārius, -a, -um

SELLĀRĬUS, a, um, adject. (sella) ad sellam pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sella

Parippus

Parippus, parippī, m. 2. - Equus qui manu tenetur. Gr. πάριππ-ος, ον, Ang. riding beside, keeping pace with a horse, additional horse, outrunner.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Sellārius

Sellārius, subaudi ‘equus’: equus in quo ephippium impositum est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ephippium, Subaudiō

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Clītellārius

CLĪTELLARĬUS, a, um, adject. ad clitellas pertinens. Clitellaria jumenta sunt quae clitellis sarcinas portant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Clītellae

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Clītellae

CLĪTELLAE, ārum, f. plur. 1. a κλιτὺς, locus declivis aut devexus. - Clitellae sunt ephippia, quae imponuntur dossuariis jumentis, ad onera commodius gestanda (It. basto, basterna; Fr. bât; Hisp. basto;Germ. d. Tragsattel der Lastthiere, Gaum- oder Packsattel; Angl. dorsers or dorsels).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1.Clitellae erat locus Romae ita dictus a similitudine: et in via Flaminia loca quaedam devexa subinde et acclivia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Clītellārius

Aurīga

AURĬGA - Auriga est qui equos habena regit, praecipue in curru sedens (It. cocchiere, palafreniere; Fr. conducteur de char, cocher, palfrenier; Hisp. cochero, palafrenero; Germ. der Zügelführer, der Lenker, der Pferdlenker, Wagenlenker; Angl. a charioteer, a horseman).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Iungō

JUNGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. — Jungere (quod ratione habita etymi pertinet ad jugum et Gr. ζεύγνυμι) est jugo copulare, nectere, conjungere (It. aggiogare, attaccare, unire, mettere insieme, congiungere; Fr. atteler, joindre, lier, unir, assembler, attacher; Hisp. atar al yugo, unir, juntar, ligar; Germ. anspannen, verknüpfen, vereinigen, verbinden; Angl. to join, couple, yoke).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Ad

AD, praepositio Accusativo serviens, motum ad locum significat (It. a, ad; Fr. à, vers; Hisp. a, hácia; Germ. zu, gegen; Angl. to, unto).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Affundō, Apparō, Assideō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Faber Mūrārius
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Dēpendeō

DĒPENDĔO, es, ere, n. 2. (de et pendeo).
Part. Dependens I. - Dependeo, quod verbum Augusti tantum aetate usuvenit, est deorsum pendeo, de aliqua re pendeo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pendeō

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Dē

DE, praepositio Ablativo serviens. - praepositio ablativa de significat separationem, divisionem, abitionem quae fit a loco aliquo, ac praecipue quae fit a loco superiore in inferiorem, hoc est deorsum.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Helcium

HELCĬUM, ĭi, n. 2. - funis, quo equi, vel homines, currus oneraque trahunt: ab ἕλκω traho. Aliqui interpretantur instrumentum ante pectus equorum, et id genus animalium, cui funes annectuntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Remulcum

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Īnsideō

INSĬDĔO, sĭdes, sēdi, sessum, sĭdere, n. 2. (in et sedeo).
- Insidere estsuper aliqua re sedere, ἐπικάθημαι
(It. sedere sopra qualche cosa; Fr. être placé, être assis sur; Hisp. estar asentado sobre; Germ. worauf sitzen;Angl. to sit, or rest upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Vectūra

Subaudiō

SŬBAUDĬO, is, ītum, ire, a. 4. — Subaudio

¶ 1. Est ex connexu orationis intelligere aliquid verbis non expressum, sottintendere.

¶ 2. Est etiam paulum audio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sellārius

Agō

ĂGO, ăgis, ēgi, actum, ăgere, a. 3. - Ago proprie et primo significat ante se pellere, ducere pecora seu armenta (It. condurre, menare, guidare; Fr. mettre en mouvement, faire avancer, chasser devant soi, mener, conduire; Hisp. llevar, guidar,
conducir; Germ. treiben; Angl. to conduct, drive, lead).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circumagō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Antecessor

ANTĔCESSOR, ōris, m. 3. qui antecedit.

I.) Proprie. In militia antecessores dicuntur, qui antecedunt agmen.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur antecessor pro eo, qui in aliquo munere jam fuit, cui successor opponitur.

¶ 2. Antecessores etiam olim dicti, qui jura ac leges profitebantur, ac publice docebant: quod antecederent ac deducerent discipulos in penetralia artis, vel quod dignitate ceteris antecederent: semper enim juris prudentes in magno honore habiti sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Scutica

SCŬTĬCA, ae, f. 1. - Scutica, σκυτάλη, est genus verberis e loris facti: a σκυτικός, coriaceus (It. staffile, sferza, scuriada; Fr. étrivière, fouet; Hisp. azote, zurriago, látigo; Germ. d. Peitschenriemen, d. Karbatsche; Angl. stirrustrap, whip, lash).

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Ungō, Unguō

UNGO et unguo, ungis vel unguis, unxi, unctum, ungere vel unguere, a. 3. — Ungo est oleo aliove pingui oblino, άλείφω, χρίω
(It. ungere; Fr. oindre; Hisp. untar; Germ. salben; Angl. to anoint).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Unguentārius, Unguentum

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Axungia

AXUNGĬA, ae, f. 1. adeps suillus inveteratus, ita dictus ab ungendis axibus. (It. sugna, sugnaccio; Fr. axonge, graisse pour les essieux; Hisp. exundia, unto;Germ. Achsen- oder Wagenschmiere, Theer oder Felt; Angl. swine's grease).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Adeps

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Adeps

ĂDEPS, adĭpis, gen. comm. 3. decl. - Vox haec referenda videtur ad Graecas λίπα pingue et ἀλείφω ungo, ita ut vetus forma fuerit aleps. Est autem adeps pinguedo liquida sine sensu, quae nequeat facile durari; nam quae concrescit, sevum dicitur (It. grasso, lardo, sugna; Fr. graisse liquide des animaux; Hisp. grasa, gordura; Germ. das flüssige Fett oder Schmalz; Angl. fat, grease).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Axungia

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Unguentārius

UNGUENTĀRĬUS, a, um, adject. (unguentum)
— Unguentarius est ad unguentum pertinens, di unguento, μυρεψικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ungō, Unguō, Unguentum

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Unguentum

UNGUENTUM, i, n. 2. (unguo) — Unguentum est omnis sucus pinguis, quo ungimur deliciarum et luxus causa, μύρον, μύρωμα, χρίσμα
(It. unguento; Fr. parfum; Hisp. perfume;Germ. das Salböl, die Salbe; Angl. a perfume).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ungō, Unguō, Unguentārius

Inhibeō

ĬNHĬBĔO, hĭbes, hĭbŭi, hĭbĭtum, hĭbere, a. 2.

Inhibere duo diversa significare videtur, prout est

A. Ab in privativa; aut

B. Ab in intentiva et habere.

A. Inhibere ab in privativa, ut videtur, et habere,est rem coeptam, ne ultra progrediatur, impedire, cohibere, prohibere, sistere, ἐπέχω, ἀνείργω (It. impedire, trattenere, fermare; Fr. rétenir, arrêter, empêcher; Hisp. retener, detener, impedir; Germ. etwas durch Anlegen d. Hand zurückhalten, hemmen, anhalten; Angl. to hold in, keep back, check, restrain, repress, stop, inhibit).

B. Inhibere ab in intentiva, ut videtur, et habere, significat operam dare alicui rei perficiendae, atque hinc est facere, exsequi, perficere, habere, exercere, uti, adhibere.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Sufflāmen

SUFFLĀMEN vel subflamen, mĭnis, n. 3. -
Sufflamen est lignum illud vel vinculum ferreum, quo per radios rotarum trajecto, vel potius ferreum instrumentum in modum soleae formatum, quo subter rotae unius canthum supposito, currus in declivibus locis nimio impetu ruentes cohibentur: illud
Itali stanga, hoc scarpa vocant.

I.) Proprie.

II.) Translate pro quocumque retinaculo, impedimento, retardatione.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Praeceps

PRAECEPS, cĭpĭtis, adject. omn. gen. — Praeceps (quod a praeante et caput) est qui in caput deorsum et celeriter fertur, προκάρηνος, προπετής, προπρηνής (It. chi cade o corre col capo in giù, precipitoso; Fr. qui tombe la tête la première, la tête en avant; Hisp. precipitoso; Germ. mit dem Kopf nach vorn, voran, kopfüber, jählings; Angl. headlong, with the head foremost).

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Dēscēnsus

DESCENSUS, us, m. 4. a descendo.

¶ 1. Est actus descendendi.

¶ 2. Item via, quae descendit.

¶ 3. Item actus descendendi ad coitum ineundum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēscendō

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Aurīgor

AURĪGOR, āris, ātus, sum, ari, dep. 1. - Aurigo est currum et equos rego praecipue in Circensibus.

I.) Proprie.

II.) Translate est regere, moderari.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Orbita

ORBĬTA, ae, f. 1. - Orbita est vestigium rotae decurrentis (It. rotaja, carreggiata; Fr. trace d'une roue, ornière; Hisp. carril; Germ. der Einschritt, das Geleis, d. Wagenspur; Angl. the track or rut of a chariot-wheel, an orbit).

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Magnās

MAGNAS, ātis, m. 3. (magnus) vir primarius, magnate, μεγιοτάν.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Sēiugēs

Sejuges, ĭum, m. plur. 3. et etiam Sejugae, ārum, f. plur.
1. absolute, sunt ipsi equi seni ad unum currum adhibiti: vel currus, qui a sex equis trahuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Raedārius

Rhedarius, ĭi, m. 2. absolute, substantivorum more, est

¶ 1. Rector raedae, auriga, It. cocchiere, carrozziere, carrettajo, ζευγηλάτης.

¶ 2. Item qui raedam facit, It. carradore, ζευγοποιός.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Pēnsilis

PENSĬLIS, e, adject. (pendeo) suspensus, pendens, pendulus, κρεμαστός, μετέωρος (It. pendente, pensile; Fr. qui pend, pendant, suspendu; Hisp. pendiente, lo que cuelga, suspendido; Germ. hangend, herabhangend; Angl. hanging, hung up suspended, pendent, pendulous, pensile).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim. Pensilis fabrica est, quae non in ipso solo sita est et fundata, sed fornicibus, camerationibus, columnis aut pilis suffulcientibus imposita.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pendeō

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Vocō

VŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (vox) — Voco tria praecipue significat. A) Voco saepius est voce arcesso, advoco, καλέω, φωνέω
(It. chiamare; Fr. appeler; Hisp. llamar; Germ. rufen; Angl. to call)

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Carpentum

CARPENTUM, i, n. 2.

¶ 1. Carpentum est genus vehiculi, cujus forma, quantum ex Latinis scriptoribus colligitur, varia: quemadmodum apud nos currus et rhedae. Illud certum est, diversum a pilento fuisse. (It. cocchio o carrozza da città delle matrone; Fr. char ou carrosse; Hisp. coche, carroza; Germ. Wagen d. röm. Damen, Stadtwagen, Carrosse; Angl. a kind of carriage, a chariot, waggon).

¶ 2.Latiori sensu apud serioris aevi Scriptores dicitur etiam carpentum cujuslibet vehiculi, aut carri genus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pīlentum

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Pīlentum

PĪLENTUM, i, n. 2. cocchio, carrozza, μετέωρον ὄχημα, vehiculi genus, quo matronae ferebantur, ita libratum duabus rotis, ut considentes in pulvinis, in aere suspensae agitari viderentur. Differebat a petorito, quod quatuor rotis constabat: pilentum fuit inventum Hispanorum, petoritum Gallorum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carpentum

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Biiugis

BĬJŬGIS, e, adject. - Bijugis est idem ac bijugus;
ut bijuges equi, h. e. duo equi uno jugo ad currum juncti;
et bijugis currus, h. e. currus tractus a duobus equis uno jugo junctis.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Essedum

ESSĔDUM, i, n. 2. - Essedum est vehiculum, birotum Gallorum et Britannorum, apud Belgas primo repertum, vehendis quidem hominibus oneribusve aptum, sed a Gallis praecipue Britannisque usurpatum in bello, quum ex eo pugnare soliti essent. Paulatim transiit ad usum Romanorum, tum ad itinera et gladiatorias pugnas, tum oneribus vehendis. Essedum dictum videtur ab ἀΐσσω cum impetu feror; unde Italorum aizzare, h. e. instigare. De la Cerda vero ad Virg. loc. mox citand. ait, apud Belgas nunc quoque hissem esse incitare ad cursum; et his essedum esse hessichdum, quo sermone etiamnum aurigae Belgici utuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Arcerae

ARCĔRA, ae, f. 1. ab arca deducitur et significat plaustrum tectum undique ex tabulis, quasi arca quaedam magna, quo vehiculi genere senes et aegroti cubantes vectabantur. Ante lecticas in usu fuit, et his inventis postea desiit. Cum ea adhiberi opus erat, stragula veste sternebatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Lectīca

LECTĪCA, ae, f. 1. - Lectica est sella cum pulvinari et lectulo, qua ditiores cubantes, seu jacentes, servorum humeris vel duorum, ut tenuiores, vel quatuor, aut sex, aut octo, ut ditiores, ferebantur: primo quidem itineris causa extra Urbem, deinde paullatim etiam in ipsa Urbe, deliciarum causa, κλινίδιον, φορεῖον
(It. lettiga; Fr. litière, chaise à porteurs; Hisp. litera, silla de manos;Germ. d. Sänfte, d. Tragesessel, d. Tragebett; Angl. a litter, couch, sedan, chair).

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Ūtor

ŪTOR, ūtĕris, ūsus sum, ūti, dep. 3. — Utor est adhibeo, usurpo, χράομαι (It. adoperare, usare, servirsi; Fr. faire usage, user, se servir, employer;Hisp. usar, servirse; Germ. sich bedienen, brauchen, benutzen; Angl. to use, have the use, make use of)

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Iūmentum

JŪMENTUM, i, n. 2.

¶ 1. Est quadrupes majus, ex eorum genere, quibus utimur ad gerendum, trahendumve, ut equi, muli, boves, asini, cameli etc., a jungo, ut docet Gell. mox citandus, per syncop. a jugumentum (eadem forma qua ζεῦγμα, et eodem sensu quo ζεῦγος): vel a juvo, quasi juvamentum, quod nostrum laborem vel onera subvectando, vel arando juvant, ut Colum. praefat. l. 6. R. R. 3. loquitur. Gr. ὑποζύγιον (It. giumento; Fr. bète de trait ou de somme; Hisp. bestia caballar; Germ. d. Zugvieh, Lastvieh, Lastthier; Angl. a beast of burden packhorse, jument).

¶ 2. Praeterea etiam ipsum vectabulum, quod adjunctis pecoribus trahitur

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iūmentārius

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra

Per

PER, praeposit. Accusativum regens. — Per, quam ducunt a περί per apocopen, haud probante Handio (Tursellin. vol. 4. p. 429.), significat motum per locum seu transitum, vel in se habet notionem medii et per medium transeundi, διά (It. per, per mezzo; Fr. par, à travers; Hisp. de medio, por medio, por; Germ. durch, durch-hin, durch-hin-durch; Angl. through, through the midst of).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Perfundō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Speculāria
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Mōns

MONS, ontis, m. 3. - Mons est terrae tumor altissimus, ὄρος (It. monte,
montagna; Fr. montagne; Hisp. montaňa; Germ. der Berg; Angl. a mountain, high hill).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Invius

INVĬUS, a, um, adject. (in privat. et via) qui est sine via, qui adiri non potest, ἄβατος (It. senza via, dove non si può andare; Fr. inaccessible, inabordable, impraticable; Hisp. inaccessible, impracticable; Germ. unwegsam, ungangbar; Angl. not to be passed, impassible, invious).

Index

Hoofdstuk 1 - Vectūra
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Trāiciō

TRAĬCĬO ĭcis, ēci, ectum, icere, a. 3. (trans et iacio) — Traicio est trans et ultra jacio, jaciendo supero, διαβάλλω (It. gettare di là, lanciare oltre; Fr. jeter ou lancer au delà; Hisp. echar ó lanzar mas allá, de la otra parte; Germ. hinüber werfen, schiessen, bringen; Angl. to throw or cast over, fling beyond).

A. Transitive construitur cum Acc. rei vel personae, addito saepe altero Acc. et praep. ad, in, per, super, trans; vel etiam cum duobus Acc., quorum alter pendere videtur a praep., quae in ipso verbo inest.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim traduco.

¶ 3. Item transfundo.

¶ 4. Item transfero.

¶ 5. Item saepe est transveho, navibus trans flumen aut mare duco.

¶ 6.Praeterea est transfodio, transfigo, passare da banda a banda o da parte a parte, trapassare, trafiggere: inversa construendi ratione, ita ut trajicere aliquem aliqua re idem sit ac trajicere aliquam rem (trans) aliquem.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim transponere.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Textūra

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Madefaciō

MĂDĔFĂCĬO, făcis, fēci, factum, făcere, a. 3.
et pass. Mădĕfĭo, fis, factus sum, fieri, (madeo et facio).
- Madefacere est madidum facere, bumore aspergere, tingere, βρέχω, δεύω, διαίνω (It. bagnare; Fr. humecter, mouiller, arroser; Hisp. humedecer, mojar; Germ. nass machen, benetzen, einweichen, einwässern, befeuchten; Angl. to wet, make wet, moisten).

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Pōns

PONS, pontis, m. 3., - Pons est omne id, quo super flumen, vel foveam, vel simile quid transimus, γέφυρα (It. ponte; Fr. pont; Hisp. puente; Germ. die Brücke; Angl. a bridge).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ponticulus

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Hoofdstuk 1 - Urbs

Hoofdstuk 1 - Urbs

Excōgitō

EXCŌGĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et cogito).
- Excogito est cogitando invenio, cogitatione assequor (It. inventare, trovare pensando; Fr. trouver à l'aide de la réflexion, imaginer, inventer; Hisp. imaginar, inventar;Germ. ausdenken, erdenken, ersinnen; Angl. to consider thoroughly, devise, contrive, invent, excogitate).

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Prō

PRO est

A. Praepositio;

B. Adverbium., et

C. Interjectio.

A. Praepositio pro Ablativo servit. - Pro est idem atque ante et refertur ad locum, πρό (It. avanti, dinanzi; Fr. devant, en avant de; Hisp. ante,
delante; Germ. vor; Angl. before, in front of, right opposite to).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ad locum refertur, et est ante.

¶ 2. Latiori sensu ac speciatim ponitur loco του in.

II.) Translate.

¶ 1. Morali ratione, metaphorâ sumptâ a locali ratione, pro significat in defensionem, in favorem, in favore, in difesa, per. Hinc Ciceronis
orationes pro Archia, pro Ligario, etc.

¶ 2. Saepissime pro est ob, loco, vice, per, in luogo, in vece.

¶ 3. Pro ponitur loco τοῦ juxta,secundum, secondo, conforme.

¶ 4. Hinc etiam pro opponitur τῷ contra.

A. Adverbium pro locum habet tantum in translata comparandi significatione ; et -

a. Pro quam Italice est secondo che, a misura che.

b. Pro ut vel prout, Itali secondo che dicunt.

C) Interjectio pro vel proh. - Pro est interjectio exclamantis, dolentis, admirantis, o, oh, ah, ὤ.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōmō

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Ponticulus

PONTĬCŬLUS, i, m. 3. deminut.
pontis, ponticello, γεφύριον, pons exiguus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pōns

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Pedes

PĔDES, ĭtis, m. 3. (pes et eo, itum) qui pedibus incedit, πεζός (It. pedone, chi va a piede; Fr. piéton, qui va à pied; Hisp. peon; Germ. d. Fussgänger; Angl. on foot).

Index

[Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum]

Vadum

VĂDUM, i, n. — Vadum est locus in mari aut flumine, ubi aqua brevis est, et pedibus transiri potest, πόρος, τὰ βραχέα (It. acqua bassa, guado, guazzo; Fr. gué, bas – fond; Hisp. vado; Germ. die Untiefen, seichte Stelle, Furt; Angl. a ford, shallow).

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Vadō

VĂDO, as, are, a. 1. (vadum) vado trajicio (It. passare a guado, guadare; Fr. guéer, passer à gué; Hisp. vadear, esquazar; Germ. durchwaten;Angl. to wade over, wade, ford).

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Ratis

RĂTIS, is, f. 3. - Ratis est connexarum trabium compages, quae per aquam agitur, usum navium praebens: σχεδία (It. zattera, zatta, fodero; Fr. train composé d'un assemblage de poutres, radeau; Hisp. balsa de vigas; Germ. ein aus zusammengefügten Balken bestehendes Fahrzeug, Floss, Fähre; Angl. pieces of timber pinned together; a float, raft).

Index

[Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum]

Compingō

COMPINGO, pingis, pēgi, pactum, pingere, a. 3.
(cum et pango). - Compingere duo praecipuesignificat, scilicet

A. componere, conjungere, committere, coagmentare; et

B. in locum aliquem abscondendo detrudere et conjicere.

A. Compingere est componere, conjungere, coagmentare: et occurrit

I.) Proprie.

II.) Figurate ponitur de iis, quae scriptores ac praecipue poetae componunt, et saepius confingunt ac comminiscuntur.

B) Compingere est etiam in locum aliquem abscondendo detrudere et conjicere.

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Pontō

PONTO, ōnis, m. 3. - Ponto est navis transvehendis jumentis et vehiculis accommodata: sive intelligas tabulatum duobus lintribus simul colligatis fultum; cujusmodi hodieque utimur trajiciendis fluminibus, ubi pontes non sunt, religato ad utramque ripam fune, et sequente navi, ubi ille attrahitur: sive navem solam plano tabulato constratam, et in mari quoque utilem.

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Cōnsolidō

CONSŎLĬDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et solido).
- Consolido est solidum reddo.

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Excipiō

EXCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (ex et capio).
- Excipere duo praecipue significat, prout

A. Aut praepositio; aut

B. Verbum majorem vim exserit.

A. Quum majorem prae verbo vim praepositio exserit, excipere significat extrahere, eximere, subtrahere (It. cavar fuori, estrarre; Fr. tirer de, enlever, extraire; Hisp. extraer fuera, llevar; Germ. herausziehen, herausnehmen, ausnehmen; Angl. to withdraw, take away).

B. Quum verbum majorem prae praepositione vim exserit, excipere, ἐκδέχομαι, est exceptare, recipere, capere: diciturque fere de iis rebus, quas ad se motu aliquo accedentes venientesque quis recipit; quum capere et arripere de iis sint, quas ultro persecutus quis prehendit (It. ricevere, pigliare, cogliere, raccogliere; Fr. recevoir, recueillir; Hisp. recibir, acoger, recoger; Germ. bei sich an - oder aufnehmen, auffangen, wegnehmen; Angl. to receive, take up).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Linter

LINTER, tris, f. 3. - Linter, Graece λιντὴρ, est cymba parva ex cavata arbore, vel etiam ex pluribus asseribus compactis, in usum trajiciendi fluminis (It. canotto, barchetta;Fr. petite barque, nacelle,
canot; Hisp. barquilla, barqueta, canoa; Germ. d. Kahn, Nachen; Angl. a bark, boat, wherry, canae).

Index

[Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum]

Lembus

LEMBUS, i, m. 2. λέμβος. — Lembus est naviculae exiguae genus, sed mirae velocitatis, cujusmodi ante classem explorandi gratia solent praemitti, brigantino, fregata, galeotta, vel rectius navicella, battello, cutter.

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Fabricō

FĂBRĬCOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
- Fabricari vel fabricare est fabrili arte quidpiam facere, τεκτανίομαι (It. fare, lavorare, fabbricare; Fr. faire, faconner, confectionner, fabriquer; Hisp. hacer, labrar artistamente, componer, fabricar; Germ. arbeiten, etwas verfertigen aus Holz, Stein, Metall; Angl. to make, frame, forge, fabricat, construct, build).

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Rēmus

RĒMUS, i, m. 2. κώπη, ἐρετμός, instrumentum, quo naves aguntur: ab altera voce Graeca allata (It. remo; Fr. rame; Hisp. remo; Germ. d. Ruder; Angl. an oar).

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Contus

CONTUS, i, m. 2. longa sudes, pertica, hasta longior et robusta, ex Graeca voce κοντὸς, et in artibus tantum usuvenit ad Graecorum imitationem.

I.) Proprie.

¶ 1. Contus est longa sudes, pertica, teli aut hastae vice.

¶ 2. Interdum significat instrumentum propellendis navibus aptum, et est rotunda sudes, quae a remo utpote plano differebat.

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Remulcum

RĔMULCUM, i, n. - Remulcum est promulcum, funis, quo alligata navis ab alia trahitur: a ῥῦμα funis, et ἕλκω traho, V. HELCIUM. (It. rimurchio; Fr. corde pour hâler, câble pour remorquer; Hisp. cuerda amarräda al barco, cable por remolcar; Germ. d. Schlepptau, Bugsirtau; Angl. a tow-barge, a cable or rope to tow a ship with).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Helcium

Index

Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum

Aut

AUT, particula disjunctiva vel separativa, qua scilicet duo propositionis membra, vel duas etiam integras propositiones, fere semper alteram alteri oppositam disjungimus (It. o, ovvero, o veramente; Fr. ou, ou bien; Hisp. ó; Germ. oder; Angl. or, or else, eithe).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Balneum
Hoofdstuk 1 - Equīle
Hoofdstuk 1 - Trānsitus Aquārum
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Soleō

SŎLĔO, sōles, sōlĭtus sum, sōlere, n. 2. — Soleo est idem ac consuevi, mos meus est, est meae consuetudinis, εἴωθα, ἐθίζομαι (It. costumare, usare, esser solito, solere; Fr. avoir coutume, être habitué; Hisp. soler, acostumbrar;Germ. pflegen, gewohntsein; Angl. to use, be accustomed or wont).

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Trānō

TRĀNO et transno, as, āvi, ātum, are, a. 1.
— Trano est nando traicio

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Scirpeus

SCIRPĔUS vel sirpeus, a, um, adject. (scirpus) qui est e scirpo, iunceus, di giunco, σχοινώδης.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iuncus, Scirpus

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Līber

LĪBER, a, um, adject. -

¶ 1. Generatim liber est qui nullius habito respectu, quod sentit, dicit et facit; item expeditus, solutus, nulla re impeditus, ἐλεύθερος (It. libero, franco, sciolto, indipendente; Fr. libre, non entravé, sans contrainte, indépendant; Hisp. libre, el que tiene libertad, independiente; Germ. frei, ungebunden, unbeschränkt, unbehindert, ungezwungen, zwanglos, offen; Angl. free, unrestrained, uncontrolled).

¶ 2. Speciatim, civili ratione liber a Romanis habebatur et erat, qui sui juris erat, qui aut ingenuus natus erat, aut a domino libertatem assecutus, cui contrarius est servus.

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Iactātus

IACTĀTUS, us, m. 4. (jacto) idem ac jactatio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iactātiō

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Iactātiō

IACTĀTĬO, ōnis, f. 3. (jacto) agitatio, concussio, σεισμός (It. scotimento, agitazione; Fr. action d'agiter, mouvement, secoùment; Hisp. movimiento, sacudimiento, sacudidura; Germ. d. Hin – und Herwerfen, Schütteln, d. gewaltsame Bewegung; Angl. a tossing, shaking, moving violently).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iactātus

Tandem

TANDEM, adverb. - Tandem est post longam moram, ad extremum, denique, demum, aliquando, τελευταῖον, ὀψέ ποτε (It. finalmente, alla fine, in fine; Fr. enfin, à la fin; Hisp. enfin, finalmente; Germ. endlich; Angl. at lenghth, at last, finally)

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Restiō et Lōrārius
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Discō

DISCO, discis, dĭdĭci, discitum, discere, a.
1. - Discere est rem ignotam, aliquo docente, percipere, vel etiam meditando assequi
(It. imparare; Fr. aprendre;Hisp. aprender; Germ. lernen, erfahren, einsehen; Angl. to learn, acquire the knowledge of a thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Clausula

Immergō

IMMERGO vel inmergo, mergis, mersi, mersum, mergere, a. 3. (in et mergo). - Immergere est intus mergere, demergere, immittere, obruere, ἐμβάπτω, καταδύω (It. immergere, affondare, attuffare; Fr. plonger dans, immerger, enfoncer, noyer; Hisp. inmergir, sumergir; Germ. eintauchen, einsenken; Angl. to plunge into, immerge).

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Tenus

TĔNUS, praepositio. — Tenus est usque ad, μέχρι, ἄχρις (It. sino o fino a; Fr. jusqu' à; Hisp. hasta; Germ. bis an, nach hin, bis nach, bis zu; Angl. as far as, up or down to). Construitur cum Ablat, si nominibus singularibus jungatur: et Genetivo, si pluralibus; non semper tamen, quia et cum pluralibus Ablativum habet et cum singularibus Genetivum. Postponitur suo casui.

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Gestō

GESTO, as, āvi, ātum, are, intensivum a gero.

A. Active, seu cum Accusativo est idem fere quod gerere, φέρω (It. portare, avere; Fr. porter ou avoir sur le corps, porter, avoir; Hisp. llevar, traer, haber; Germ. an sich tragen oder haben, führen; Angl. to carry, bear, have).

B. Neutrorum more ponitur pro vehi lectica, equo etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Natātus

Suprā

SŬPRĀ, adverbium et praepositio.
— Supra universim est super, ὑπέρ, ὕπερθεν, ἄνω (It. sopra, su; Fr. en haut, pardessus, sur; Hisp. sobre, encima, cerca; Germ. oben darauf, darüber, oberhalb, oben; Angl. above, over, upon)

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Ūrīnātor

ŪRĪNĀTOR, ōris, m. 3. (urinor). — Urinator est qui in aquam mergitur et sub ea natat, marangone, palombaro, κυβιστητήρ, κολυμβητής, ἀρνευτήρ.

Index

Hoofdstuk 1 - Natātus

Natō

NĂTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Natare, frequentat, vel intens. a no, nas, pro quo saepe ponitur, est idem atque in aqua volvi et excurrere, νήχομαι
(It. nuotare; Fr. nager; Hisp. nadar; Germ. schwimmen; Angl. to swim).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Sub

SUB, praepositio. — Sub est subter, subtus, ὑπό (It. sotto; Fr. sous, dessous; Hisp. baxo, debaxo; Germ. unter; Angl. under).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Piscis

PISCIS, is, m. 3. animal, quod in aquis degit, et proprie quod tegitur squamis, ἰχθύς
(It. pesce; Fr. poisson; Hisp. pescado, pez,
pece; Germ. d. Fisch; Angl. a fish).

Translate.

¶ 1. Pisces sunt unum ex signis Zodiaci, constans ex quatuor et triginta sideribus. Quum olim bello Giganteo Venus Typhonem fugiens ad Euphratem una cum Cupidine venisset, repentino arborum et cannarum strepitu, quae circa flumen erant, perterrita in ipsum invocatis Nymphis prosiluit. Duo pisces accurrerunt, alterque Venerem, alter Cupidinem trans Euphratem incolumes detulerunt. Hoc merito in caelum translati sunt.

¶ 2. Est aliud signum, quod Piscis major dicitur.

¶ 3. Piscis vocatur Jesus Christus.

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Natātus
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Īnstruō

INSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (in et struo) - Instruere est in aliquo loco struere, aedificare, construere, exstruere, κατασκευάζω (It. fabbricare, costruire; Fr. élever, construire, bâtir;Hisp. construir, fabricar, erigir un edificio; Germ. bauen, errichten, anrichten; Angl. to construct, build).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est disponere, ordinare, ordinare, disporre, praecipue in re militari.

¶ 3. Item latiori sensu est collocare, struere, parare, moliri.

¶ 4. Item apparare, adornare, de rebus necessariis prospicere, provvedere, fornire, allestire, corredare, armare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim. -

a. Instruere accusationem, litem etc. est tabulis, testibus ceterisque ad agendum necessariis adornare ac munire.
b. Instruere se, It. provvedersi, mettersi all'ordine, allestirsi.

¶ 2. Speciatim et saepe significat docere, erudire, instruire, informare, insegnare.

II.

I.) Proprie, latiori occurrit significatione, et -

a. Est ordinatus, dispositus, in re militari.

b. Item ornatus, paratus, munitus, fornito, provveduto, κατασκευασθείς.

II.) Translate. -

a. Pro ordinato, disposito.

b. Est etiam ornatus, paratus, et refertur ad animum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūniō

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Ūnirēmis

ŪNĬRĒMIS, e, adject. (unus et remus) unum remum habens, vel unum remorum ordinem.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Birēmis

BĬRĒMIS, e, adject. (bis et remus) duos remos habens, vel duos remorum ordines.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Rēmex

RĒMEX, ĭgis, m. 3. - qui remum agit, ἐρέτης, κωπηλάτης (It. rematore, remigante, galeotto,
forzato; Fr. rameur; Hisp. remero; Germ. d. Ruderer, Rudernecht, Rudersklave; Angl. a rower, waterman).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Cōnsīdō

CONSIDO, sīdis, sēdi, sessum, sīdere, n. 3. - Consido est simul sedeo (It. mettersi a sedere; Fr. s'asseoir, se poser, prendre place; Hisp. asentar, tomar asiento, sentarse; Germ. sich zusammensetzen; Angl. to sit down together or along with).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Prae

PRAE,

A. Adverbium prae, ab antiquis tantum usurpatum, significat ante

B. Praepositio prae Ablativum regit. - praepos. prae significat ante, πρό (It. avanti, dinanzi; Fr. devant, pardevant, en avant de; Hisp. ante, delante; Germ. vor, vor-her; Angl. before).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Trānstrum

TRANSTRUM, i, n. 2. — Transtrum

¶ 1. Est lignum transversum in aedificiis, quod ex pariete in parietem porrigitur.

¶ 2. Est etiam sedile remigum in navibus, ζυγὸς σκάφης, καταζύγωμα πλοίων, σέλμα (It. sedile de'remiganti, banco, trasto; Fr. banc des rameurs; Hisp. banco de los rameros; Germ. Queerbalken, Kehlbalken; Angl. a bench or seat for rowers).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Scalmus

SCALMUS, i, m. 2. σκαλμός, scarmo, lignum, cui remus intra navim alligatur, ut firmius impellat: a σκάλλω, fodio; id enim excavatum est ad remum excipiendum (It. scarmo, scalmo; Fr. tolet ou toulet, touletière; Hisp. escalamo; Germ. d. Pflock, d. Hölzchen, worin sich d. Ruder bewegt, Ruderpflock; Angl. oar-peg, oar-pin, a round piece of wood, called a thoul).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Rēmigō

RĒMĬGO, as, āvi, ātum, are, n. 1. Remigo est idem ac remos ago, remis navem impello, ἐρέσσω.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Pellō

PELLO, pellis, pĕpŭli, pulsum, pellere, a.
3. — Pellere est percutere, pulsare, pulsando movere (It. spingere, urtare, battere, battendo mettere in moto; Fr. battre, frapper, choquer, mouvoir; Hisp. pegar, cascar, golpear, chocar, mover; Germ. stossen, schlagen, etwas in Bewegung setzen; Angl. to beat, strike, to drive or chase away).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Prōrēta

PRŌRĒTA, ae, m. 1. - Proreta qui in navis prora sedet, ibique ventos captat, et de eorum conversionibus gubernatorem monet, docet etiam, rupes et scopuli ubi sint, ut is converso clavo eos declinet.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Stō

STO, stas, stĕti, stātum, stare, n. 1. — Sto est rectus insisto, pedibus nixus maneo, erectus sum, στῶ, ἵστημι (It. stare ritto o in piedi; Fr. étre ou se tenir ou rester debout; Hisp. estar derecho; Germ. stehen, stehen bleiben; Angl. to stand, stand up, stand upright or erect); cui opponitur sedeo, jaceo.

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Prōra

PRŌRA, ae, f. 1. — Prora, πρωρα, anterior pars navis, sicut puppis posterior: vox Graeca ἀπὸ τοῦ προορᾶν, vel παρὰ τὸ πρώτως ῥέειν. (It. prora,
prua; Fr. proue; Hisp. proa; Germ. d.
Schiffsvorderthel; Angl. the prow or forepart of a ship).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Gubernātor

GŬBERNĀTOR, ōris, m. 3. - Gubernator, κυβερνήτης, rector navis (It. piloto; Fr. timonier, pilote; Hisp. timonero, timonel, piloto;Germ. d. Steuermann; Angl. a pilot, steersman).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Puppis

PUPPIS, is, f. 3. — Puppis est pars navis posterior, altior, ornatior et honoratior, ubi gubernaculum et clavus, πρύμνη (It. poppa; Fr. arrière d'un vaisseau, poupe; Hisp. popa; Germ. der Hintertheil des Schiffes; Angl. the poop).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen saepe est ipsa navis, poetice tamen.

¶ 2. Comice, pro parte hominis posteriore, h. e. pro tergo.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Gubernō

GŬBERNO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Gubernare proprie est navim regere; a verbo Graeco κυβερναω (It. reggere la nave; Fr. diriger un navire, être pilote; Hisp. guiar, conducir, gubernar un navio; Germ. ein Schiff lenken, steuern; Angl. to guide, steer, or pilot a ship).

Translate sumitur pro administrare in genere, regere, moderari

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria

Nāvigium

NĀVĬGĬUM. ĭi, n. 2. (navigo) omne genus navis, quo aqua iter facimus, πλοῖον (It. navigllo, nave, vascello, legno, bastimento; Fr. toute espèce de navire, bâtiment, barque, nacelle; Hisp. nave, qualquier genero de nave, navecilla; Germ. ôas Fahrzeug, das Schiff; Angl. a ships, vessel, boat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abiēs

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis Āctuāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Artemōn

ARTĔMO vel artemon, ōnis, m. 3. (ἀρτέμων, ονος).

¶ 1. Est velum quoddam in navi, ab ἀρτάομαι appendor, suspendor: sed quale illud sit, non satis inter eruditos constat.

¶ 2. Praeterea, artemon dicitur trochlea pluribus orbiculis instructa et in ima parte tractoriae machinae collocata, cui respondet altera in summo machinae posita: per quas trajiciuntur ductarii funes, qui manu hominum tracti, ingentia pondera facili negotio ad summum perducunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Dolōn

DŎLON, ōnis, m. 3.

Dolo est aut flagellum, intra cujus virgam latet pugio; aut, secundum Varronem, ingens contus cum ferro brevissimo. Dolones autem a fallendo dicti sunt, quod decipiunt ferro, cum speciem praeferant ligni (It. bastone con ferro dentro; Fr. canne à épée, bâton armé d'un fer très-court;Hisp. baston armado de hierro; Germ. e. Stab mit scharfer Spitze, Stockdegen, Dolch; Angl. a staff with a little rapier in it, a little sword, skean, tuck, a sort of spear).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Ad muscae aculeum transtulit Phaedr. 3. 6. Vide, ne dolone collum compungam tibi.

¶ 2. In navi est minus velum, fortasse quod nunc Itali trinchetto appellant, et fortasse quod artemon dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Epidromus

ĔPĬDRŎMUS, i, m. 2. ἐπίδρομος, ab ἐπιδρομέω discurro, percurro.

¶ 1. Est funis in imo et summo reti, quo per annulos discurrente ipsum rete aut contrahitur, aut expanditur.

¶ 2. Cato R. R. 13. Inter torcularii et cellae oleariae instrumenta enumerat epidromum, quem alii intelligunt lorum aut funem, quo lectus subtenditur (ut ibid. 10. lectos loris subtentos); alii virgam ferream, per quam anuli velum sustinentes transmittuntur, a similitudine epidromi in reti; alii tignum transversum latum, per quod discurri possit ad varia munera olei faciendi. Sed probabilior est eorum sententia, qui putant hic epidromum esse lectum pensilem, quem Itali branda vocant.

¶ 3. Epidromus dicitur etiam velum in posteriori navis parte locatum.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Bolis

BŎLIS, idis, f. 3. (βολίς) perpendiculum nauticum seu funis, cui plumbum est alligatum, qui de prora jacitur et quo nautae explorant profunditatem aliquorum locorum maris

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Versōria

VERSŌRĬA (vorsoria), ae, f. 1. (verto) pes veli, hoc est funiculus, quo extremus reli angulus religatur. Vox est adjectiva et subauditur funis. Versoriam dixere, quia prout haec manu tenetur, ita velum profertur vertiturque. Alii versoriam dicunt simpliciter esse conversionem, τροπήν. Sed uteumque sit de vera vocis origine, quae non satis nota est, certum est translate dici versoriam capere pro reverti, sententiam mutare, ab aliqua re desistere.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Impellō

IMPELLO vel inpello, pellis, pŭli, pulsum, pellere, a. 3. (in et pello). - Impellere est pellere, percellere, commovere, propellere, ante vel in aliquam partem pellere, ἐπωθέω (It. urtare, spingere, battere, mettere in movimento, sospingere; Fr. heurter, frapper, ren contrer, pousser, mettre en mouvement; Hisp. achocar, echar, topar, tocar, meter en movimiento; Germ. an etwas stossen oder schlagen, anstossen, treffen, berühren, antreiben, in Bewegung setzen, schwellen; Ang. to push, press, or drive forward, urge on, propel, impel).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Sōlus

SŌLUS, a, um, genet. solius, dat. soli, adject.
— Solus est incomitatus, solitarius, unus, μόνος (It. solo, senza compagnia; Fr. seul, unique; Hisp. solo, unico; Germ. allein, alleinig, einzig;Angl. alone, only).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Vīs

VĪS, vis, vi, vim, et in plur. num. vīres, ĭum, f. 3. — Vis est potentia, facultas, efficacia, virtus, nervi, δύναμις, ἰσχύς (It. forza, vigore, lena, possa, virtù; Fr. force, vigueur; Hisp. fuerza, vigor; Germ. die Kraft, Stärke, Gewalt; Angl. force, power, vigour).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auferō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Ventus

VENTUS, i, m. 2. — Ventus dicitur aeris concitati motus, fluxus aeris impetuosior, ἄνεμος, πνεῦμα (It. vento;Fr. vent; Hisp. viento; Germ. der Wind; Angl. the wind).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Spīritus

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Mālus m.

Malus, m. gen., est arbor navis antennas sustinens et vela, albero della nave, ἱστός.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Mālus f.

MĀLUS, i, f. 2. (μηλέα). Masc. gen. V. infra sub II. 1., 2. et 3.; neutr. gen. V. infra sub II. 2. — Malus est arbor, quae mala fert
(It. melo;Fr. pommier; Hisp. manzano; Germ. d. Apfelbaum; Angl. an apple-tree).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mālum

Ērigitur

ĒRĬGO, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. (ex et rego).
- Erigere est in rectum collocare, atque adeo extollere, excitare (It. rizzare, dirizzare, alzare, erigere; Fr. élever, dresser, ériger, lever; Hisp. poner en derecho, enderezar, elevar, alzar y levantar en alto; Germ. in die Höhe richten, aufrichten, erheben, emporrichten, emporheben; Angl. to raise up, set upright, to lift or set up, build up, elevate).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Undique

UNDĬQUĔ, adverb. (unde et que) ex omni loco, ex omni parte, passim, πανταχόθεν, πάντοθεν (It. da per tutto, da ogni banda, in ogni parte; Fr. de tous côtés, de toutes parts; Hisp. de todas partes; Germ. von allen Seiten od. Orten, es sei, weher es wolle; Angl. from all parts or places)

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Ōra

ŌRA, ae, f. 1. - Ora est extrema cujusque rei pars, ἐσχατιά (It. estremità, margine, fine; Fr. bord, extrémité; Hisp. borde, el extremo, y erilla; Germ. der Rand, der Saum; Angl. the extremity, edge, margin, or border of any thing).

I.) Proprie.

¶ 1. Speciatim dicitur de extremitatibus, quae rerum haud maximarum superficiem ac speciem efficiunt.

¶ 2. Item saepissime dicitur de fine terrarum, qua mare alluit, spiaggia, lido, littorale. Differt tamen a litore, quia ora latius patet; quia est alicubi ora, ubi tamen litus non est. —

a. Ora maritima, ora maris hoc sensu dicitur.
b. Absolute, praecipue si de classibus vel navibus est sermo.
c. Hinc oram solvere est a litore funem solvere, et navim in altum immittere, sciogliere dal lido, salpare.

¶ 3. Item de cujusque terrae vel spatii fine.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen sumitur pro quavis regione, etiam si mari non alluatur, paese, tratto.

¶ 2. Pro zona terrae.

¶ 3. Est etiam plaga, cardo, pars caeli.

¶ 4. Oras luminis vocant Poetae regionem hanc terrarum, ubi luce fruimur et vita.

¶ 5. Intellectuali ratione orae dicuntur extrema rerum.

Index

[Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria]

Adnectō

ANNECTO vel adnecto, ctis, xŭi, xum, ctere, a. 3. (ad et necto). - Est ad aliquid necto, conjungo (It. connettere, attaccare, unire; Fr. attacher à, lier à, joindre, unir; Hisp. atar, unir; Germ. anknüpfen, anheften, anfügen oder reihen; Angl. to knit, join or tie to, to connect, fasten, annex, attach, unite).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Antenna

ANTENNA, ae, f. 1. - Est lignum transversum in navis malo, cui velum alligatur
(It. antenna; Fr. antenne; Hisp. antena; Germ. die Gegelstange oder das Raa; Angl. the sail-yard).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Vēlum

VĒLUM, i, n. 2. — Velum

A. In re nautica est linteum in malo navis, quod expansum ventos excipit et navem impellit, ἱστίον (It. vela et Hisp. vela; Fr. voile de navire; Germ. das Segel; Angl. a sail).

B. Extra rem nauticam est linteum, pannus, velamen, velarium, aulaeum ad quidpiam tegendum (It. velo, tenda, cortina; Fr. toile, tenture; Hisp. velo, tela, colgadura; Germ. Tuch, Decke; Angl. a veil, curtain, hanging).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Expandō

EXPANDO, pandis, pandi, pansum vel passum, pandere, a. 3. (ex et pando). - Expando est extendo, explico, aperio (It. spiegare, aprire; Fr. étendre, déplier, étaler, ouvrir; Hisp. extender, desplegar,
abrir; Germ. ausbreiten, auspannen; Angl. to lay open, spread out, display, expand)

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Rōstrum

ROSTRUM, i, n. 2. Est a rodo, ut rastrum a rado, est os, quo animalia cibum capiunt, rictus, ῥύγχος (It. becco, grugno, muso; Fr. bouche, bec, museau, gueule des animaux; Hisp. pico, rostro; Germ. e. Nagewerkzeug; Angl. the beak, bill, or nib of a bird, the smout of a fish or beast).

I.) Proprie dicitur -

1.°) Stricto sensu de bestiis.

2.°) Latiore sensu de hominibus, sed fere in sermone familiari et per contemptum.

II.) Translate ob similitudinem dicitur de aliis rebus.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim rostrum navis est trabs aerea, interdum ferrea, prominentior ex prorae parte inferiore, rostri modo, unde, si navis remigio agitaretur in hostilem navem, haec perforari poterat et deprimi: sperone o sprone, ἔμβολον: quam primus addidisse navibus dicitur Pisaeus Tyrrhenus.

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Signum

SIGNUM, i, n. 2. — Signum est nota, vestigium, indicium, quidquid nos in alterius rei notitiam ducit,
teste Cic. 1. Invent. 30. 48. Signum est, quod sub sensum aliquem cadit et quiddam significat, quod ex ipso profectum videtur, quod aut ante fuerit, aut in ipso negotio, aut post sit consecutum, ut cruor, fuga, pallor, pulvis, et quae his sunt similia, σημεῖον (It. segnale, segno, marco, traccia, indizio; Fr. signe, marque, empreinte, caractère; Hisp. marca, scňal, impresion; Germ. d. Zeichnen, Kennzeichen, Merkmal; Angl. a mark, sign).

¶ 1. Generatim. —

a) Universim.

b)Cum Infinito.

¶ 2. Speciatim dicitur de ostentis, et quae mali aut boni aliquid praenuncient.

¶ 3.Item signum est populare cognomentum vel agnomen alicui facetiarum causa inditum,
quod vocabulum quoque Tac. 1. Ann. 23. appellat.

¶ 4. Item signa dicuntur verba decurtata vel compendiaria, abbreviature.

¶ 5. Item meta, scopus, bersaglio.

¶ 6. Item quod ante tabernas solet suspendi, insegna.

¶ 7. Item statua, effigies, simulacrum, imago vel fusilis vel sculptilis vel intexta, statua, immagine: quia signum est ejus, cujus simile est.

¶ 8. Item dicitur de imagine annulo aliive rei insculpta ad obsignandum, sigillo, σφραγίς.

¶ 9. In re militari —

a)Est vexillum, bandiera, stendardo, gonfalone, insegna: quia fere effigies erat alicujus animalis, ut aquilae, lupi, draconis, apri, equi etc. Aquila erat princeps signum totius legionis:

b) Est etiam sonus tubae pugnam aut iter aut aliud quippiam indicentis; tesserae, et unum aut duo verba (rarius plura) ab imperatore concepta, quibus utebantur in obeundis vigiliis.

— Signum dare praesertim est quod nos dicimus dare il segno della battaglia.

— Signum petere, eod. sensu, apud eumd. 4. Benef. 2. Virtus docere debet, imperare, summo loco stare: tu illam jubes signum petere. h. e. exspectare nutum voluptatis eique parere.

— Signum tollere, eod. sensu, auctorem fieri, praeire hortando, invitando, alzar bandiera.

¶ 10. Hinc in circensibus ludis dicitur de consule vel praetore signum dante incipiendi cursus.

¶ 11. In re agraria est id, quo limites designantur.

¶ 12. In re medica signum est indicium proxime futuri aut praesentis morbi.

¶ 13. In re astronomica est sidus, costellazione, segno celeste, astro,ἄστρον, ζώδιον: quia secundum fabulas alicujus animalis similitudinem habet.

¶ 14. In re mathematica est punctum.

¶ 15. In re philosophica signum ita definit Boeth. 2. Prior. Anal.

Arist. 27. Eicos et signum non idem est, sed eicos quidem est propositio probabilis –. Signum autem vult esse propositio demonstrativa vel necessaria vel probabilis, nam quo exsistente est, vel quo facto prius vel posterius res, signumest vel fuisse vel esse. Enthymema ergo est syllogismus imperfectus ex eicotibus et signis. Accipitur autem signum tripliciter etc. Cf. Trendelenburg, Log. Arist. p. 115. et Facciolati Acroas.I. de Enthym.

¶ 16. In re grammatica signum dicitur tempus syllabarum, quod et Graeci σημεῖον vocant.

¶ 17. Signum est etiam similitudo vel figura rei futurae vel alterius ordinis, ut ait Augustin.apud Eugypp. Thesaur. 259. Signum est praeter speciem, quam ingerit sensibus, aliud aliquid ex se faciens in cogitationem venire, sicut vestigio viso, transisse animal, cujus vestigium est, cogitamus. Vulgat. interpr. Luc. 11. 29. Generatio haec signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Jonae prophetae etc. Cf. . 3.

¶ 18. Hinc signa dicuntur etiam miracula, prodigia.

¶ 19. Signum Filii hominis apud eumd. Matth. 24. 30. est crux, quod est vexillum victoriae et gloriae. Hinc Augustin. Tract. in Joh. 110. Quid est signum Christi, nisi crux Christi? — De hoc signo, quod signum Domini, signum caeleste etiam appellatur in antiquis monumentis Christianis, fuse disserit cl. De - Rossi, de Titul. Christ. Carthag. apud Pitra, Spicil. Solesm. T. 4. p. 529. et seqq. ¶ 20. Hinc signum dicitur etiam de sacramento Confirmationis, quod conficiatur unctione in modum crucis. Cf. Marini apud De - Rossi in Bullett. Crist. a. 1869. p. 24. et seqq.

¶ 21. Huc etiam pertinet formula in clavo magico in Annali dell' Istit. archeol. a. 1846. p. 216. Ter dico, Ter incanto in signu Dei. Homonym.

I.) Statuae et signa differunt in illo Caton. apud Gell. 3. 7. Gratiam praecipuam claritudinis inclutissimae decoravere monimentis, signis, statuis, elogiis, historiis. et Plin. 1. Ep. 20. Statuas, signa, picturas nihil magis, quam amplitudo commendat. Scil. signa proprie sunt simulacra deorum, statuae imagines hominum, quod probatur auctoritate Inscript. apud Gruter. 174. 8. IVNIA D. F. RVSTICA SIGNVM AEREVM MARTIS ET SIGNVM CVPIDINIS ET STATVAS SIBI ET C. FABIO IVNIANO F. SVO POSVIT. Verum Cato apud Priscian. 7. Miror audere et religionem non tenere, statuas deorum exempla eorum facierum, signa domi pro supellectile statuere. Cf. Cic. 6. Verr. 49. 110. Insistebat in manu Cereris dextra grande simulacrum pulcherrime factum Victoriae: hoc iste e signo Cereris avellendum asportandumque curavit. — Praeterea, ut docet Popma, interdum signum dimidiam habet eminentiam et haeret in ipsa materia, in qua vel incisum est, ut in gemma; vel incrustatum aut affixum, ut in vase caelato; vel intextum, ut cum veste. Virg. 1. AEn. 648. pallam signis auroque rigentem. Statua vero integra undique et solida prominet, nec materiae, unde facta est, inhaeret. — In illo Tac. 1. Ann. 74. Alia in statua amputato capite Augusti effigiem Tiberii inditam. statua dicitur de toto corpore; effigies vero de vultu vel de parte corporis superiore, quam nos dicimus busto. Sic 2. Hist. 3. Simulacrum deae non effigie humana. Sueton. Aug. 31. Statuae triumphali effigie. Adde Curt. 3. 3. 17.

II.) Signa et vexilla saepe ab historicis junguntur, sed eo differunt, quod signa erant oblongae hastae, in quarum summitate breve transversim affixum erat lignum in formam crucis cum cohortis titulo; vexilla erant parva vela: illa habebant Caesarum ex auro argentove imagines innexas a summo ad medium; haec eorum quoque nomina

praeferebant. V. VEXILLUM. Sueton. Ner. 13. Inter signa militaria et vexilla. Tac. 1. Hist. 36. Medium inter signa Othonem vexillis circumdarent. Id. 2. ibid. 18. 18. Correptis signis vexillisque ruere. V. Popm.

III.) Signa, portenta, prodigia et virtutes apud Vulgat. interpr. S. Scripturae ita differunt, ut signa dicantur miracula, quod indicia sint veritatis et doctrinae ac testimonia; portenta et prodigia, quod tam naturae vim, usum et cursum, quam hominum opinionem ac scientiam superent; virtutes, quod sint opera potentiae divinae. Aliter Thom. in Comment. in ep. ad Hebr. 2. 4. "Virtus dicitur quod est secundum naturam quoad substantiam rei, non vero quoad modum; portenta et prodigia, quae sunt contra naturam; signa, quae praeter vel supra naturam". Vulgat. interpr. Deut. 6. 22. Fecit signa et prodigia. Id. Hebr. 2. 4. Contestante Deo signis et portentis et variis virtutibus. Promiscue tamen etiam usurpantur, vel conjuncte ad majorem vim. Cf. Grimm, Lex. Gr. N. T.ad v. σημεῖον. et Fritzsche, Ep. ad Rom. T. III. p. 270. sqq.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Vexillum

VEXILLUM, i, n. 2. — Vexillum est signum, praecipue in usu militiae, σημεῖον (It. bandiera, vessillo, insegna; Fr. enseigne, étendard, drapeau; Hisp. insigna, bandera; Germ. die Fahne, Kriegsfahne; Angl. a flag, banner, ensign, standard).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Specula

SPĔCŬLA, ae, f. 1. (specio) locus editus, unde aliquid eminus prospici potest: cujusmodi est summus malus in navi et summa turris aliusve eminens locus, ubi vigilias milites agunt (V. Varron. in SPECULUM init.), σκοπή (It. vedetta, veletta, specola; Fr. lieu d'observation, observatoire; Hisp. lugar elevado, adonde pides mirar, observatorio; Germ. d. Spähort; Angl. a prospect, observatory).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Urbs

Galea

GĂLĔA, ae, f. 1. cassis, tegumentum capitis ad munimentum in bellis contra ictus ac tela. Gr. κόρυς (It. celata, elmo,
barbuta; Fr. casque; Hisp. casco; Germ. d. lederne Helm, Helm; Angl. a helmet, helm, head-piece, cask, morion).

I.) Proprie. -

a. Generatim.
b. In sortitionibus militaribus galea pro urna utebantur.
c. Poculi quoque usum praebet militibus.
d. Fuisse veteribus galeas, quae faciem quoque tegerent, quae pars visiera dicitur.
e. Galeae loquuntur gnome est.
f. Fuit etiam nomen trieris in classe Ravennate, quod inditum ei fuisse apparet, quia ejusdem insigne galea erat.

II.) Improprie per similitudinem dicitur de apice in capitibus gallinarum Africanarum.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Mīles

Aplustre

ĂPLUSTRE, is, n. 3. et saepius in plur. num. Aplustra, orum, n. 2. vel Aplustria, ium, n. 3. -
Aplustre significat navis ornamentum ex tabulis confectum, et in summitate puppis positum, et plerumque in modum pinnarum, aut cristae formatum, et versus proram recurvum, cujusmodi in solumna Trajana et in aliquot nummis conspicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Sistō

SISTO, sistis, stĭ̆ti et stĕti, stătum, sistere, 3. — Sisto occurrit A) Transitive; et B) Neutrorum more.

A. Sisto transitive est stare facio, quod erat in cursu aut motu, retineo, reprimo, ἐφίστημι. (It. fermare, arrestare; Fr. arrèter, retenir, contenir; Hisp. detener, impedir de moverse, impedir, suspender; Germ. einhalten, anhalten, hemmen; Angl. to stop, stay, arrest).

B. Sisto, neutrorum more vel absolute, tralaticium est, consistere, sedere, quiescere, stare, fermarsi, posarsi.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Ancora

ANCŌRA, ae, f. 1. - Ancora erat ferreum instrumentum, quod primo juxta Eupalami inventionem uno, deinde per Anacharsim, teste Plin. 7. Hist. nat. 36. 57. (209)., duobus instructum veluti brachiis aduncis, alligatum fune in mare jaciebatur, et fundo adhaerens naves detinebat, a voce Graeca allata, quae videtur esse ab ἀγκύλος aduncus (It. ancora; Fr. ancre; Hisp. ancora; Germ. Anker; Angl. an anchor).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Patientia

Profunditās

PRŎFUNDĬTAS, ātis, f. 3. profondità, βαθύτης, altitudo, vorago.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Explōrō

EXPLŌRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Explorare, σκοπέω, δοκιμάζω, est inquirere, indagare, observare (It. indagare, cercare, esaminare, osservare; Fr. observer, examiner, explorer, éprouver; Hisp. observar, acechar, especular, examinar, investigar; Germ. erforschen, auspähen; Angl. to view or search diligenly, pry into, scrutinize, explore, examine).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Nāvigō

NĀVĬGO, as, āvi, ātum, are, 1. (navis et ago). - Navigare proprie significat navim agere.
(It. navigare; Fr. naviguer; Hisp. navegar; Germ. schiffen, segeln; Angl. to sail, set sail, sail, in or upon, navigate).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Deambulō

DĔAMBŬLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (de et ambulo).
- Deambulo est sursum prorsum ambulo, ut fit valetudinis, aut animi causa; ambulo ad lassitudinem usque.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Nauta

NĀVĬTA et nauta, ae, m. 1. ναύτης. - Navita et nauta est quicumque in navi adhibetur, ut eam agat (It. barcajuolo, marinajo; Fr. matelot, nautonnier, pilote; Hisp. marinero, nauta; Germ. der Schiffer, Schiffsmann, Seemann, der Matrose; Angl. a sailor, seeman, mariner, marine).

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Cursitō

CURSĬTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. frequentat. a curso.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Forus

FŎRUS, i, m. 2. - proprie significant angustiores spatii alicujus divisiones, seu partes, in quas aliqua superficies divisa est: hinc

¶ 1. Sunt tabulata navium, vel locus in navi apertior, qui iter navem perambulantibus praebet.

¶ 2. Item fori dicuntur circensia spectacula, id est, loca erecta, ut ex iis spectetur, palchi, palchetti.

¶ 3. Fori etiam in agris sunt angustiores quidam sulci et oblongi, qui sarculo effodiuntur in horto excolendo.

¶ 4. De variis favorum ordinibus, ubi apes consistunt: ea ratione, qua forulidicuntur capsulae librorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria

Ita

ĬTĂ, adverb. - Est adverbium similitudinis, et significat sic, οὕτως, οὕτω (It. a questo modo, in tale maniera; Fr. de cette manière, de la sorte, comme cela, ainsi; Hisp. de este modo, de esta suerte, así; Germ. so, also;Angl. so, evenso, thus, in this manner, after this fasion, in such sort).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Textūra
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Clausula

Procella

PRŎCELLA, ae, f. 1. vis venti cum pluvia, praesertim in mari et fluminibus: a procello: vel a προθύελλα, quod idem sonat, θύελλα, ἄελλα (It. procella, burrasca, fortuna o tempesta di mare; Fr. violent orage, tempête, bourrasque; Hisp. borrasca, tempestad, tormenta, temporal; Germ. d. erschüttende, niederschlagende Wind, Sturm, Sturmwind; Angl. a storm, tempest, hurricane).

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Orior

ŎRĬOR, orĕris, ortus sum, oriri, dep. 3. — Oriri, quod cum Graeco themate ορ, unde ὄρνυμι, jungendum, est surgere, se extollere, prodire, exsistere, ἀνατέλλω (It. sorgere, levarsi, innalzarsi, spuntare; Fr. se lever, paraître;Hisp. levantarse, salir, parecer; Germ. sich emporheben oder aufsteigen; Angl. to rise, arise, grow up, spring).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Temperantia

Repente

RĔPENTĔ, adverb. subito, repentino; a repens, subitus, ἐξαίφνης (It. all'improvviso, repentinamente, repentemente, repente, subitanamente;Fr. soudainement, soudain, tout à coup; Hisp. repentinamente, subitamente, de subito, de repente; Germ. plölztich, unvermuthet; Angl. suddenly, on a sudden, unawares, unexpectedly).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Contrahō

CONTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3.
(cum et traho). - Contrahere

A. Stricto sensu est adducere, trahendo simul adstringere, in angustum redigere; et
B. Latiori sensu est plures personas vel res colligere, congregare, cogere. A) Stricto sensu contrahere est adducere, trahendo simul adstringere, in angustum redigere (It. contrarre, rattrarre; Fr. contracter, rétrécir; Hisp. contraer, angostar, estrechar; Germ. zusammenziehen, etwas ziehend zusammenbringen, bisw. einziehen zu übersetzen; Angl. to draw in, contracte, draw into a smaller compass, abridge).

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Scopulus

SCŎPŬLUS, i, m. 2. σκόπελος, duo diversa significat.

A. Scopulus est proprie locus editus, hinc rupes, saxum eminens, sive in mari, sive in monte, sive alibi: a voce Graeca allata, quae a σκοπή, specula: quia ex scopulo circumspici late potest (It. rupe, roccia, scoglio, sasso, vetta sassosa; Fr. rocher, eminence d'un rocher, écueil; Hisp. pēna, pēnasco, roca, escollo; Germ. d. hervorragende Felsspitze, d. Fels, d. Klippe; Angl. a high rock, cliff, crag, scar).

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Speciatim de saxis et lapidibus majoribus.

¶ 3. De saxis eminentibus in mari, aut litore.

¶ 4. Scopuli errantes sunt duae insulae Cyaneae, seu Symplegades in Ponto.

II.)Translate.

B) Scopulus deminut. a scopus,parvus scopus, piccolo bersaglio o segno.

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Allīdō

ALLĪDO vel adlido, līdis, līsi, līsum, līdere, a. 3.
(ad et laedo). - Allido est ad aliquid impingendo laedere aut frangere (It. urtar contro, sbattere, ammaccare percotendo o sbatlendo a qualche cosa; Fr. heurter, coquer ou frapper contre; Hisp. achocar, echar; Germ. anschlagen oder anstossen; Angl. to dash to the ground, throw against the ground).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Brevia

Breve, et saepius brevia, iumin num. plur. (subaudi vada) sunt, ubi aqua profunda non est et transiri pedibus potest.

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Syrtēs

SYRTIS, is, f. 3. (σύρτις). — Syrtis est locus arenosus in mari, navigantibus periculosus, quod mare ibi vadosum est, arenae vehens cumulos, qui loci faciem subinde immutant dorsaque et brevia modo hic modo illic faciunt, in quae tracta navis undarum cursu dehiscere periclitatur (It. secche, banchi; Fr. banc de sable; Hisp. bajio, banco de arena, seca; Germ. die Sandbank; Angl. shallow, sandbank).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Prohibeō

PRŎHĬBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2.
(pro et habeo). — Prohibeo est idem ac procul teneo, arceo, submoveo, impedio, ne quid fiat: quasi porro habeo, κωλύω, εἴργω (It. tener lontano, impedire; Fr. empêcher, retenir, détourner; Hisp. impedir, detener, desviar, estorvar; Germ. zurück-, entfernt-, abhalten, verhindern, abwenden; Angl. to Keep off or away, keep or ward off, debar, hinder, impede, stop, prevent, prohibit).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vetō

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Patior

PĂTĬOR, pătĕris, passus sum, păti, dep. 3. — Pati, quod ratione habita etymi conjungendum est cum Gr. πάσχω, παθεῖν idem significante, est ferre, sustinere, subire, perpeti (It. patire, sofferire, tollerare, sopportare; Fr. souffrir, subir, éprouver, avoir à supporter, endurer, souffrir de; Hisp. padecer, sufrir, tolerar, endurar; Germ. leiden, dulden, erdulden, ausstehen, etwas über sich ergehen lassen, sich gefallen lassen oder lassen müssen, hinnehmen oder hinnehmen müssen; Angl. to bear, undergo, suffer, endure, brook, tolerate, support).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Passiō, Patientia, Perpetior

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Naufragium

NAUFRĂGĬUM, ĭi, n. 2.
quasi navifragium, a navis et frango, est fractio, vel submersio navis, ναυαγία (It. naufragio; Fr. bris de navire, naufrage; Hisp. naufragio; Germ. der Schiffbruch; Angl. shipwreck).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Merx

MERX, mercis, f. 3. (mercor). — Merx est res ipsa, quae emitur venditurve, τὰ ἀγοράσματα (It. merce, mercatanzia, derrata; Fr. marchandise; Hisp. mercadería, mercancía; Germ. d. Waare; Angl. any kind of ware or merchandise, goods, commodities).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Omnis

OMNIS, e, adject. — Omnis

¶ 1. Refertur ad quantitatem discretam, uti vocant, h. e. ad numerum: in quo differt a totus, quod pertinet ad continuam, et integrum corpus aliquid significat, nulla cui desit pars, itaque est cunctus, universus, uquisque, πᾶς, ἄπας (It. ogni, ciascuno, ognuno, tutti; Fr. tout, toute; Hisp. todo, toda; Germ. aller, alle, alles; Angl. all, every).

¶ 2.Omnis refertur etiam ad quantitatem continuam, et pro totus ponitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum
Hoofdstuk 1 - Clausula

Miserābiliter

MĬSĔRĀBĬLIS, e, adject. (misereor).
Comp. Miserabilior. — Miserabilis est miserationem movens, miseratione dignus, miserandus, ἐλεεινός (It. compassionevole, miserabile; Fr. digne de pitié, qui excite la pitié, touchant; Hisp. degno de piedad, lastimoso, desdichado; Germ. beklagenswerth, bemitleidenswürdig, klüglich, traurig; Angl. to be pitied, deserving of compassion, pitiable, deplorable, miserable, lamentable, wretched).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Pereō

PĔRĔO, is, ĭi, raro īvi, ĭtum, ire, n. 4. —

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu et raro perire, a per et eo, is, est pertransire, per, trans aliquid ire, passare attraverso.

¶ 2. Item perire (a per et eo, is, quasi in totum ire) est omnino secedere, se removere, procul abire, allontanarsi, smarrirsi, perdersi.

¶ 3. Latiori sensu et generatim de rebus est interire, cadere, perimi, intercidere, pessum dari, ἀπόλλυμαι (It. andar male, mancare, perire; Fr. être detruit, disparaitre, périr, parvenir à son terme, à son fin; Hisp. arruinarse, acabar, dexar de ser, perecer; Germ. zu Grunde gehen, vergehen, verloren gehen, verschwinden, unkommen; Angl. to perish, be lost or ruined, be destroyde).

¶ 4. Speciatim et saepe de hominibus usurpatur et mori significat, morire. Et hoc sensu perire de nece, h. e. de morte, quae vi est illata, usurpatur: quo differt ab interire, quod aut placidum, aut lentum cumque cruciatu conjunctum mortis genus significat.

¶ 5. Item speciatim perire dicuntur amantes.

¶ 6. Item perire dicuntur ea, quae sine fructu praetereunt, vel fiunt.

¶ 7. Item perire dicuntur, qui fortunas, aut dignitatem, aut statum amittunt.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Hīc

HIC et antique heic, adverb. In interrogatione occurrit etiam hiccine: - Hic est adverbium loci, et significat in hoc loco, ἐνταῦθα, ἐνθάδε (It. qui; Fr. dans ce lieu-ci, ici; Hisp. acá; Germ. hier, an dieser Stelle; Angl. here, in this place).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Hic

HĬC, haec, hoc, pronomen demonstr. - Hic, haec, hoc est pronomen demonstrativum, quo res praesentes, et quae apud nos sunt, aut de quibus loquimur, aut quae nota sunt, ostendimus, οὗτος (It. questi, questo, questa; Fr. ce, cet, cette, celui-ci, celle-ci, ceci;Hisp. este, estos, estas; Germ. dieser, diese, dieses; Angl. this).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Vehicula
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Temperantia

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Clausula

Sacer

SĂCER, a, um, adject. - Sacer est ad deos pertinens, religiosus, consecratus, sacratus, sanctus, cui opponitur profanus: ἱερὸς (It. consacrato, santo, sacro; Fr. consacrè à la divinité, voué, dédié à un dieu, sacré, saint; Hisp. sacro, sagrado; Germ. einem Gott geheiligt, gewidmet, heilig; Angl. consecrated, holy, sacred, divine).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Iacta

IĂCĬO, iăcis, iēci, iactum, iăcere, a. 3. — Iacere (quod ratione habita etymi cum Gr. ἵω conjungi posse videtur) generatim est ita movere, ut aliquid vel a iacendi (cf. verbum jaceo) statu tollatur, vel in iacendi statum transferatur: hinc significat mittere, emittere, jaculari, conjicere, βάλλω, ῥίπτω (It. tirare, gettare, scagliare, lanciare; Fr. jeter, lancer; Hisp. echar, tirar, arrojar, lanzar; Germ. werfen, schleudern, stossen; Angl. to throw, cast, fling, hurl).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Adiuvō

ADIŬVO, iŭvas, iūvi, iūtum, iŭvare, a. 1.
(ad et juvo). - Adjuvo est opem fero, auxilior, alicui praesto sum (It. ajutare, giovare; Fr. aider, seconder, favoriser; Hisp. ayudar, asistir, favorecer; Germ. helfen, unterstützen; Angl. to help, aid, assist).

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Ēvādō

ĒVĀDO, vādis, vāsi, vāsum, vādere, 3.
(ex et vado). - Evadere, ἐξέρχομαι, ἀπωφεύγω, est extra vadere, exire, erumpere, aufugere, evolare (It. uscire, evadere, scampare; Fr. sortir de, aller hors, partir, fuir; Hisp. salir, irse, evadirse, escaparse; Germ. herausgehen, - kommen, hervorkommen; Angl. to go out, get away, run away, escape).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Ēnatō

ENĂTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et nato).
- Enatare est natando evadere.

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Scapha

SCĂPHA, ae, f. 1. - Scapha

¶ 1. Est exigua navicula, quales sunt, quae in majoribus navibus circumvehuntur, vel eas pone secuntur; item quibus utimur ad piscandum, schifo, barchetta, lancetta, battello, palischermo, σκάφη, ἐφολκίς (Cf.
Fr. esquif, Angl. skiff et Hisp. esquife): a σκάπτω, fodio, quia primum ex praegrandi arbore coeptae sunt excavari.

¶ 2. Est etiam rudicula

Index

Hoofdstuk 1 - Naufragium

Cum

CUM, praepositio ablativa. - Praepositio cum significat rem aliquam simul esse cum alia, vel conjunctam esse cum alia; ideoque opponitur praepositioni sine, ut apud Cic. Mil. 21. 55. Semper ille antea cum uxore; tum sine ea. Adde Sueton. Cal. 16. (It. con; Fr. avec, en réunion, en compagnie de, en communauté, en société avec; Hisp. con; Germ. mit, samml, nebst, zugleich mit, in Verbindung, in Geschellschaft; Angl. with, along with, together with, in conjunction with).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cohibeō, Coniciō, Contegō, Conterō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Hypocaustum cum dormītōriō
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Morior

MŎRĬOR, morĕris, mortŭus sum, mōri, dep. 3. — Mori, quod videtur esse a μόρος fatum, mors, estextremum spiritum effundere, vita decedere, θνήσκω
(It. morire; Fr. mourir; Hisp. morir, acabar, fenecer la vita; Germ. sterben; Angl. to die, expire).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Lītus

LĬTUS vel littus, ōris, n. 3. - Litus est terra adjacens mari, quae fluctibus alluitur, αἰγιαλὸς, ακτή (It. lido, lito; Fr. bord de la mer, côte, rivage, littoral; Hisp. costa, la orilla del mar; Germ. d. Ufer, Gestade, d. Küste, d. Strand vom Meere; Angl. the shore, sea-side, strand, coast).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Naufragium

Quīdam

QUĪDAM, quaedam, quoddam et quiddam, est idem atque certus aliquis, unus; et praecipue post adjectiva, vocabulorum itemque metaphorae lenit significationem ac vim, ὁ δεῖνα, τὶς (It. un certo, uno; Fr. un certain, quelque, quelqu'un; Hisp. un cierto, alguno; Germ. ein gewisser, einer, eine, eines, jemand, etwas; Angl. a certain one, one).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Vetus

VĔTUS, vĕtĕris, adject. omn. gen. — Vetus proprie qui est multi temporis, antiquus, priscus, παλαιός (It. antico, vecchio, vetusto;Fr. ancien, vieux, antique, d'autres fois; Hisp. viejo, antiguo; Germ. was schon lange Zeit besteht, alt, bejahrt; Angl. old, ancient, antique):
cui juvenis vel novus vel praesens vel recens opponitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Senex

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Scrībō

SCRĪBO, scrībis, scripsi, scriptum, scrĭbere, a. 3. - Scribo est sculpendo lineas duco, noto, signo, γράφω (It. segnare, notare, tirar linee scavando; Fr. écrire, tracer des lignes, graver; Hisp. formar lineas, delinear, esculpir, incidir; Germ. scharfen Spitze o. Griffel etwas kratzen, einkratzen, graben, eingraben, Linien ziehen;Angl. to mark, cut, or imprint lines).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

- a) Generatim.

- b)Speciatim est lineis deformare, describere, delineare, disegnare.

- c) Aliquando ponitur pro tingere, aut pingere, aut effingere, segnare, dipingere, effigiare

- d) Est etiam, quod Itali dicunt ricamare. Martial. 9. 14. nomen Quod Cytherea sua scribere vellet acu. Sil. It. 14. 659. quaeque Attalicis variata per artem Aulaeis scribuntur acu.

- e) Item litteras formare, quod fiebat olim stilo librum aut ceratam tabellam sulcando.

¶ 2. Latiore sensu. –

1.°) Generatim saepissime est componere, commentari, tractare, mandare litteris aliquod opus litterarium, canere, carmine celebrare (It. scrivere, vergare, comporre, trattare; Fr. écrire, composer, rédiger, décrire, notifier, faire part; Hisp. escribir, componer libros; Germ. Büchern, Reden, Briefen schreiben, abfassen, beschreiben, melden, berichten,

verfassen, schreibend darstellen; Angl. to write, draw up, compose).

- a) Absolute.

- b) Cum Accusativo rei, quae scribitur, vel de qua scribitur, addito aliquando Dat., aut Accus., cum praepos. ad, in (contra), personae, cui scribitur.

- c) Cum Dativo, aut Accus. et praep. ad, personae, cui scribitur, et est epistolam mittere, significare per litteras.

- d) Cum. Ablativo rei, de qua scribitur, et praep. de, super.

- e) Cum particula relativa.

- f) Cum Conjunctivo et partic. ut, ne.

- g) Cum Infinito.

- 2.°) Speciatim est praestituere.

- 3.°) Scribere tectum dixit Stat. 1. Silv. 9. pro facere, condere, aut eligere, decernere.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ ab usitatiore vocis significatione, scribere in animo est alta mente reponere, imprimer nell' animo, scrivere nel cuore.

¶ 2. Metaphorâ ductâ ab eo, quod significat delectum habere, h. e. milites conscribere.

- Hinc Scriptum, i, n. 2. absolute, substantivorum more. ¶ 1. Generatim est id, quod litteris mandatum est, scriptura, scriptio, scritta, scrittura, scritto, σύγγραμμα.
- a)Universim.

- b) De scripto dicere contrarium est τῷ memoriter dicere, in dicendo scriptum in manu habere, et omnia

dicere, ut domi scripsimus, recitare colla carta alla mano.

- c) Scriptum relinquere, mandare scriptis, litteris mandatum relinquere.

- d) Scriptum facere, scribam esse, et scribendo victum quaerere.

¶ 2. Speciatim scriptum est lex aut oratio scripta.

Scripta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more

¶ 1. Sunt opera litteratorum hominum, historiae, carmina, artes etc.

¶ 2. Item ludus duodecim scriptorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Tabella

TĂBELLA, ae, f. 1. deminut. a tabula, parva tabula, tavoletta, σανίδιον, πινάκιον.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu de lamina.

II.) Translate.

¶ 1. De flabello, ventaglio.

¶ 2. Item de ludo quodam.

¶ 3. Saepius usurpatur de tabula picta, quadro, pittura, γραφή, δέλτος. -

a. Generatim.

b. Speciatim de tabellis votivis.

¶ 4. Saepissime de tabella, in qua scribitur, tavoletta da scrivere: item ipsa scriptura, syngrapha, scrittura, scritto, γραμματίδιον, γραμματεῖον.

¶ 5. Tabellas postquam scripserant, lino obligatas anulo obsignabant mittebantque, quo opus erat, epistolae vice, lettera, viglietto, pístola, ἐπιστολή. Erant duplices, triplices etc. a numero foliorum; pugillares a parvitate; citreae, eburneae etc. a materia.

¶ 6. Hinc de tabella litteraria, in qua pueri scribendi et supputandi artem discebant, tavoletta: quae et tabula dicitur.

¶ 7. Et de tabella votiva inscripta.

¶ 8. Item de tabella, quae in suffragiis ferendis adhibebatur; suffragia enim et sententiae olim voce

ferebantur, postea per tabellas ferri coeptae sunt, voti, fave, ballotte, suffragio.

¶ 9.Denique est testamentum in tabellis scriptum.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Cērō

CĒRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. κηρόω, ceram induco, ceram illino.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cēra, Cēreus

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Stilus

STĬLUS (stylus), i, m. 2. — Stilus est quidquid pungit, acies, aculeus (It. punta; Fr. pointe, objet pointu; Hisp. punta, punzon; Germ. die Spitze, spitziger Pfahl; Angl. point, object sharppointed): idcirco sumitur pro quolibet instrumento erecto et acuminato.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Cuspidō

CUSPĬDO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
Part. Cuspidatus. - Cuspido est cuspidem alicui rei induco, acumino.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Mīles

Cuspis

CUSPIS, pĭdis, f. 3. acies, acuta extremitas (It. punta, estremità acuta; Fr. pointe; Hisp. punta; Germ. die Spitze; Angl. the point).

Occurrit

A) Stricto sensu, et

B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu

- a) De aculeo, quem natura scorpiis, apibus etc. tribuit.

- b) Item de acie trabium, vomeris, conti, etc.

- c) Praecipue de teli vel hastae acie.

- d) Et de hastilis, quo aquila gestatur, parte posteriore mucronata, qua terrae infigitur, Graece στύραξ.

B) Latiori sensu

¶ 1. Per synecdochen ponitur pro hasta vel jaculo.

¶ 2. Et pro tridente Neptuni.

¶ 3. Et pro veru.

¶ 4. Item cuspides dixerunt tubulos fictiles cum fundo pertuso, qua humor adventicius transire posset, in quos demittebant aliquot arundines colligatas libris, figebantque in terram in usum pedamenti vitibus fulciendis.

¶ 5. Denique accipitur et pro mentula.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Mentula

Exarō

EXĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et aro).
- Exarare duo diversa significat, prout

A. Praepositio ex motum ex interiore parte in externam indicat; aut

B. Vim addit et actionis perfectionem significat.

A. Quum praepositio ex motum ex interiore parte in externam significat, exarare, ἐξαρόω, est arando eruere (It. cavar fuori arando; Fr. déterrer en labourant; Hisp. desenterrar labrando; Germ. ausackern, auspflügen, ausgraben; Angl. to ploug or dig up).

I.) Proprie. C

II.) Translate est arando et colendo fructum ex agris percipere.

B) Quum praepositio ex vim addit verbo et actionis perfectionem significat, exarare

I.) Proprie ponitur pro simplici arare, vel potius probe arare.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice

¶ 2. Saepius est scribere, facere: ducta metaphora a stilo, quo tabellae ceratae, sulcis veluti ductis, perscribuntur, scrivere, comporre.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Littera

LITTĔRA vel lĭtera, ae, f. 1. - Littera est elementum, minima atque individua pars orationis, ex qua syllaba constituitur, ut a, b, c, γράμμα (It. lettera; Fr. caractère, lettre; Hisp. letra, figura, carácter; Germ. der Buchstabe, Schriftzug; Angl. a letter).

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Rūrsum

RURSUM et RURSUS, adverb. - Rursum, seu rursus, per syncop. a revorsus, seu reversus, est retro, retrorsum, retroversum, in dietro, ὀπίσω, cui
opponitur prorsum seu prorsus, ante.

I.) Proprie. -

a. Cum oppos. prorsum, et est innanzi e indietro.
b. Cum oppos. sursum, et est in alto e abbasso.
c. Cum oppos. introrsus, et est dentro e fuori.
d. Cum addito versum, vel sine additis, indietro.

II.) Translate.

¶ 1.Respondet Graec. αἶ, αὖθις, et -

a. Est contra, vice versa, invicem. -

α) Sine additis.

β) Cum addito retro, contra, invicem.

a. Saepe est denuo, iterum, di nuovo, un' altra volta, et adhibetur ubi eadem res ab eadem persona, et etiam ubi ab alia fit. -

α) Sine additis.

β) Cum denuo

¶ 2.Hinc est etiam alio deinceps tempore.

¶ 3. Dicitur etiam pro modo - modo, omissâ primo loco particulâ.

Index

Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Vērō

Vero

¶ 1. Adverbiorum more, est certe, sane, quidem, certamente, per certo, in verità.

— 1.°) Generatim.

— a) Universim.

— b) Inservit ironiae.

— c) In responsionibus est etiam, maxime.

— d) Est interdum instantis et urgentis.

— e) Etiam enumerationi et gradationi inservit.

— 2.°) Speciatim pro vere.

¶ 2. Saepe conjunctionis vim habet, ut autem, sed.

— a) Universim.

— b) Servit transitionibus.

— c) Jam vero, enimvero

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vērus

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Oblitterō

OBLITTĔRO vel oblitero, as, āvi, ātum, are, a. 1.
— Oblitterare est litteris aliquid superducere, oblinere, atque adeo abradere, abolere, delere,
ἀφανίζω, cancellare, cassare, distruggere.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Plānus

PLĀNUS, a, um, adject. — Planus est aequus, aequalis, aequabilis, in quo nihil eminet, non clivosus, non editus, ὑμαλός (It. piano, eguale, piatto, spianato; Fr. plan, plain, uni, égal, plat; Hisp. llano, igual, plano; Germ. platt, plan, eben, flach; Angl. plain, even, flat, level, smooth).

Index

Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Subtīlis

SUBTĪLIS, e, adject. — Subtilis est tenuis, minutus, acutus, exilis, gracilis: cui crassus, plenus, opponitur, λεπτός (It. sottile, tenue, minuto; Fr. fin, subtil, mince, menu; Hisp. sutil, fino, delgado; Germ. fein, dünn, zart; Angl. thin, subtile).

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Calamus

CĂLĂMUS, i, m. 2. κάλαμος, generatim significat culmum (It. gambo, fusto, stelo; Fr. chaume ou tuyau de blé, roseau; Hisp. rastrojo; Germ. der Stengel, Stab, Halm; Angl. the stem, stalk, or blade). Occurrit

A. Generatim.

¶ 1. Dicitur de culmo segetum, unde calamitas,eadem ratione, quâ dicitur et arundo.

¶ 2. Item de tereti virgula, aut surculo cujuscumque arboris; qualis est, quae ad insitionem reciditur: unde sunt Italica illa calmo, calmella, calmone, incalmare, incalmo.

A. Speciatim.

¶ 1. Calamus est planta vel frutex idem atque arundo, ita ut calamus, canna et arundo invicem usurpentur.

¶ 2. Calamus variis usibus inserviebat.

a. De instrumento, quo in charta scribitur, qui dicitur calamus scriptorius .

b. Item de calamo, quo ad tibiam vel fistulam faciendam usi sunt veteres, qui propterea calamus tibialis dicitur.

c. Item de sagitta, unde calamus sagittarius dicitur.

d. Denique ponitur pro virga ad varios usus, hoc est - Ad vineam sustentandam.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calamāria Thēca

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Ānserīnus

ANSĔRĪNUS, a, um, adject. ad anserem pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānser

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Ānser

ANSER, ĕris, m. 3. — Anser est avis ex genere altilium, satis vulgo nota, cujus jecur in praecipuis coenarum deliciis olim habebatur: et hoc quidem nomine significantur anseres cum cicures sive domestici, tum feri, V. Dig. 41. 1. 5. . 6. (It. oca, papero; Fr. oie, oison; Hisp. ansar, ganso, oca; Germ. die Gans;Angl. a goose, gander).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānserīnus

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Penna

PENNA et pinna, ae, f. 1. — Ceterum penna vel pinna est id, quo aves vestiuntur, πτίλον, πτερόν (It. penna, piuma, ala; Fr. penne, plume d' un oiseau; Hisp. las plumas largas de las alas; Germ. d. Feder; Angl. a feather, quill, wing).

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Caulis

CAULIS vel colis, is, m. 3. καυλός. - Caulis idem est in herbis ac fruticibus, quod caudex in arboribus, nempe stipes seu scapus, unde se produnt folia et ramusculi (It. gambo dell'erbe, fusto;Fr. tige de plante; Hisp. tallo de la planta; Germ. der Stengel, Stiel; Angl. the stalk, or stem of a shrub or herb).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. -

¶ 2. Speciatim dicitur de thyrso brassicae, et per synecdochen de ipsa brassica, quia amplius in ea thyrsus crescit, quam in ceteris oleribus, et est maxime edulis.

II.) Translate caulis dicitur quidquid in animalibus caulis similitudinem refert. Plin. 11. Hist. nat.50. 111. (265). Boum caudis longissimus caulis, atque in ima parte hirtus. στόλος κέρκου. Id. ibid. 29. 35. (101). Locustae pariunt, in terram demisso spinae caule, ova condensa. Id. ibid. 39. 94. (228). Pennarum caules omnium cavi. h. e. calami. Lucilius apud Non. p. 399. 1. Merc. sibi illico telo Praecidit caulem testesque una amputat ambo. h. e. penem, seu colem (caulem), ut vocat Cels. 6. 18. n. 2. Si ex inflammatione coles intumuit. Id. ibid. Coles sub cute exesus. Adde eumd. 7. 25. et Servium ad Virg. 12. AEn. 413.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Glāns, Membrum virīle

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Temperō

TEMPĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Tempero est varias res, proportione servata, commisceo, κεράννυμι (It. mescolare, temperare o temprare; Fr. combiner ou mélanger convenablement; Hisp. combinar ó mezolar conveniblemente; Germ. in d. rechte Maass,–d. rechte Verhältniss, -d. rechte Mischung bringen, mässigen, mischen; Angl. to temper, mix or mingler in due proportion). Usurpatur

A. Transitive; et etiam

B. Neutrorum more.

A. Transitive.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim, quemadmodum temperando fit ferrum durius et incidendo aptius, sic temperare ungues.

¶ 3. Item mitigo, lenio, raddolcire, mitigare, rattemperare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim guberno, moderor, rego, administro, regolare, moderare, governare, quod fit non uno eodemque semper modo, sed varias rationes miscendo et nunc hac, nunc illa utendo, pro temporum et rerum varietate.

¶ 3. Item modum pono, contineo, moderor, cohibeo, moderare, raffrenare.

A. Neutrorum more est abstineo, parco, απέχομαι (It. astenersi, risparmiare; Fr. s' abstenir, se modérer; Hisp. abstenerse, contenerse, moderarse; Germ. sich enthalten, sich mässigen, mässig sein;Angl. to abstain, spare).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Translate est moderatus, modicus, temperans, modestus, moderato, μέτριος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstineō

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Intingō

INTINGO vel intinguo, tingis, tinxi, tinctum, tingere, a. 3. (in et tingo). — Intingere est in aliqua re tingere, madefacere, ἐμβάπτω (It. intingere, bagnare; Fr. tremper dans, imprégner; Hisp. mojar, embeber; Germ. eintauchen, benetzen; Angl. to dip, wet, moisten). Occurrit

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad cibos, qui intinctu condiuntur.

¶ 3. Item speciatim absolute intinctus est baptizatus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Crēna

CRĒNA, ae, f. 1. scalptura, incisura.

Index

[**Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria**]

Ātrāmentārium

ĀTRĀMENTĀRĬUM, ĭi, n. 2. vas illud, quod atramentum scriptorium continet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ātrāmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Ātrāmentum

ĀTRĀMENTUM, i, n. 2. (ater) succus seu liquor atri coloris, quicumque sit naturâ aut hominum arte paratum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ātrāmentārium

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Obstruō

OBSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (ob et struo). — Obstruere est aliquid ex adverso struere, aliquid contra aliquem struere, atque adeo struendo et inaedificando claudere, ἐμφράττω (It. costruire, fabbricare di fronte, chiudere, turare con muro od altro; Fr. construire devant, murer, obstruer; Hisp. construir delante, murar; Germ. entegegenbauen, daher verbauen, verstopfen, verrammeln, versperren, unzugänglich machen; Angl. to block or shut up, stop up by building against, barricade).

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Recondō

RĔCONDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (re et condo).
- Recondere est rursus condere, reponere, seponere, tegere, abscondere, abdere, ἀποτίθεμαι, ἀποταμιεύω (It. riporre, coprire, chiudere, nascondere; Fr. serrer, mettre en réserve, cacher, soustraire aux regards; Hisp. poner en reserva, poner à parte, retirar de lo publico à lugar secreto, esconder; Germ. zurücklegen, zurücklegend aufbewahren, entfernen, hinwegthun; Angl. to lay up, hoard, hide, reserve, shut up).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Condō

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Mīles

Condō

CONDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. - Condere,
a cum et dare,est simul dare, adeoque simul facere seu ad litteram colligere atque conficere.
Ceterum condere fere speciatim usurpatur, et quatuor praecipue significat: est enim

A. Colligare et componere, quamvis raro admodum;
B. Plura colligendo abscondere et reponere servandi causa;
C. Abscondere, occultare, aut etiam indere, immittere, ita tamen ut et abscondendi ratio subsit;
D. Denique plura colligendo facere, aedificare, instituere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Recondō

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Calamārius

CĂLĂMĀRĬUS, a, um, adject. ad calamos pertinens, qui calamos recipit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calamāria Thēca

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Calamāria Thēca

Vide Calamarius et Theca

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calamārius, Calamus, Thēca

Scrīptūra

SCRIPTŪRA, ae, f. 1. (scribo) - Scriptura est actus scribendi, scriptio, γραφή (It. scrizione, lo scrivere; Fr. action d' écrire, écriture; Hisp. escritura, la accion de escribir; Germ. d. Schreiben; Angl. the act of writing, a writing).

¶ 1. Generatim. -

¶ 2. Speciatim. -

a. Abstractorum more est modus scribendi, stilus.
b. Concreto, ut ajunt, sensu est scriptum, γραφή (It. scritto, scrittura; Fr. composition écrite, écrit, redaction; Hisp. escrite, escritura; Germ. d. Schrift, Abfassung; Angl. a writing, composition, book).
c. Item opus litterarium, ut carmina, historiae etc.
d. Item libri sacri, τὰ ἱερὰ βιβλία, Scriptura, seu, in plur., Scripturae, la sacra Scrittura, o la Scrittura, κατ᾽ ἐξοχήν.
e. In re agraria -

α) Est inscriptio termini.

β) Modus agri in tabula scriptus.

a. In re civili -

α) Est scriptio testamenti, aut testamentum et ipse ejusdem textus.

β) Lex scripta.

γ) Vectigal ex agris et silvis publicis, quod pendebatur ab iis, qui in illis pastionis causa pecudes habebant: et scriptura dicebatur, quia numerum pecudum apud publicanos profiteri cogebantur, qui in commentarios

referebant et scripto servabant, gabella de' pascoli. Hujusmodi vectigalia multa erant in Asia, item in Italia, in silva Scantia et in salictis ad Minturnas.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Religiō

Charta

CHARTA vel carta, ae, f. 4. χάρτης. Olim chartus, i, m. 2. - I.) Proprie usurpatur de materia, in qua scribimus, aut quâ aliquid involvimus.

II.) Figurate.

¶ 1. Ipsa papyrus aliquando charta dicitur per metonymiam.

¶ 2. Metonymia etiam est, cum, quod saepe fit, charta sumitur pro scriptura, epistola, libro.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Bibulus

BĬBŬLUS, a, um, adject. qui facile bibit, bibendi cupidus, ad bibendum proclivis.

I.) Proprie de animalibus.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de inanimis, h. e. de plantis, pannis, nubibus etc., quae facile humorem aliquem sorbent.

¶ 2. Figurate Pers. 4. 50. Necquidquam populo bibulas donaveris aures. h. e. ad audiendum paratas et avidas.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria]

Scrīptōrius

SCRIPTŌRĬUS, a, um, adject. (scriptor) da scrivere, scrittorio, γραφικός, ad scribendum pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Pulverārius

PULVĔRĀRĬUS, a, um, adject. , ad pulverem pertinens, pulverulentus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pulverulentus, Pulvis

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Hoofdstuk 1 - Mīles

Pulvis

PULVIS, vĕris, m. - Pulvis est terra minuta et arida, κόνις (It. polvere; Fr. poussière, poudre, sable très-fin; Hisp. polvos, polvillo, polvito; Germ. d. Staub; Angl. dust, powder).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pulverārius, Pulverulentus

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Pulverulentus

PULVĔRŬLENTUS, a, um, adject. — Pulverulentus est pulvere plenus, polveroso, κονισάλεος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pulverārius, Pulvis

Dextrōrsum

DEXTRORSUM et dextrorsus, vel DEXTROVERSUM et dextrōvorsum, adverb. (dexter et versus) ad dexteram.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Sinistrōrsum

SĬNISTRORSUM et SĬNISTRORSUS, adverb. (syncop. a sinistroversus) sinistram versus, verso mano manca o stanca o sinistra, ἐπ᾽ ἀριστερᾷ.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria

Fāginus

FĀGINUS, a, um, adject., φήγινος, idem ac fagineus vel fageus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fāgeus, Fāgineus, Fāgus

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Fāgineus

FĀGĬNĔUS, a, um, adject. di faggio, φηγίνεος, idem ac fageus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fāgeus, Fāginus, Fāgus

Fāgeus

FĀGĔUS, a, um, adject. qui est ex fago arbore.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fāgineus, Fāginus, Fāgus

Fāgus

FĀGUS, i, f. 2. φηγὸς - Fagus est arbor glandifera, quales praeter ea sunt tres aliae, robur, quercus, aesculus. Dicta est a φήγω pro φάγω comedo, quia glandes primis mortalibus cibus fuisse dicuntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fāgeus, Fāgineus, Fāginus

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Folium

FŎLĬUM, ĭi, n. 2. - Folium, φύλλον, germen arborum, herbarum et florum: a Graeca voce, quae allata est, quia duobus λλ concurrentibus Latini interdum posterius in i mutant, ut
ἄλλος alius (It. foglia; Fr. feuille; Hisp. hoja; Germ. ein Blatt; Angl. a pair of bettows).

I.) Proprie. -

a. Generatim.
b. Pluma aut folio facilius moveri, proverbialis locutio apud Cic. 8. Att. 15. de homine levissimo et minime constanti.
c. De foliis, in quibus Sibylla oracula sua inscribebat.

II.) Translate.

¶ 1. Folia sunt res vanae et nullius pretii.

¶ 2. Dicitur et de chartis.

¶ 3. Folium nardi frutex est gravi et crassa radice, sed brevi ac nigra fragilique, quamvis pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque: cacumina in aristas se spargunt: ideo gemina dote nardi spicas et folia celebrant. Usum habet in unguentis, ac praesertim in eo, quod foliatum dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Liber

Liber

LĬBER, bri, m. 2. - Liber est pars interior corticis, quae ligno adhaeret, medium illud inter lignum et corticem, quod in plures philyras dividi potest: V. CORTEX, βίβλος, φλοιὸς, λέπος (It. scorza d'albero; Fr. liber, pellicule qui se trouve sous l'écorce d'un arbre; Hisp. corteza de arbol; Germ. der Bast unter der Rinde eines Baumes;Angl. the inward bark or rind of a tree).

I.) Proprie. —

a. Stricto sensu.
b. Indifferenter tamen pro quovis cortice positum invenitur.

II.) Translate.

¶ 1. Quoniam primo in palmarum foliis scriptitatum est, deinde in quarumdam arborum libris; hinc factum est per metonymiam materiae, ut
et folium et liber poneretur pro charta scripta; obtinuitque usus, ut, quamvis mutata re, aliisque jam inventis chartarum generibus, priscum tamen manserit nomen, liberque dicatur, qui ex pluribus concinnatus est chartis, ex quacumque materia praeparatae fuerint. (Hinc Capell. 2. p. 35. Cernere erat, qui libri, quantaque volumina – defluebant. Alia ex papyro quae cedro perlita fuerat videbantur; alii carbasinis voluminibus complicati libri (h. e. lintea volumina); ex ovillis multi quoque tergoribus, rari vero in philyrae cortice subnotati.). Sic universa Virgilii opera simul compacta unum dicimus librum, βίβλος, βιβλίον
(It. libro; Fr. livre; Hisp. libro; Germ. d. Buch, d. Schrift, Abhandlung; Angl. a book).

¶ 2. Speciatim, quandoque libros vocamus operis alicujus partes certaque segmenta, in quae totum opus distinguitur, quae et volumina dicuntur, ut quum

dicimus, Virgilii AEneidem in duodecim libros distinctam esse.

¶ 3. Item speciatim, per antonomasiam libri dicuntur de Sibyllinis, qui apud Romanos in summa religione erant: item de aliis ad sacra populi pertinentibus.

¶ 4. Liber praeterea dicitur, qui publicanorum et mercatorum litteras tum missas, tum allatas continet.

¶ 5. Item commentarius recte, aut prave factorum alicujus, testimonii causa confectus.

¶ 6. Item ponitur pro rescripto, decreto.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Clausula

Praesertim

PRAESERTIM, adverb. Praesertim est igitur ac praecipue, maxime, μάλιστα δέ, ἄλλος τε (It. specialmente, singolarmente, principalmente; Fr. principalement, surtout, particulièrement, notamment, par-dessus tout; Hisp. principalmente, sobre todo, particularmente; Germ. absonderlich, besonders, zumal, vorzüglich; Angl. especially, chiefly, principally, particularly).

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Arbuscula

ARBUSCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab arbor. Proprie est parva atque elegans arbor.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Aegyptius

Aegytius, -a, -um, quod pertinet ad Aegyptum.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Aegyptus

Aegyptus, -i, f. - Pars Africae.

Nōmen

NŌMEN, ĭnis, n. 3. — Nomen est vocabulum, quo singulae res appellantur et noscuntur, ὄνομα (It. nome;Fr. nom, dénomination, appellation; Hisp. nombre; Germ. der Name, die Benennung; Angl. a name, appellation).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Papyrus

PĂPYRUS, m. et f. et Papyrum, i, n. 2. πάπυρος, arbuscula AEgypti.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Ūsus

ŪSUS, us, m. 4. (utor) — Usus est actus utendi, exercitatio, tractatio, χρῆσις: et ipsa etiam facultas utendi (It. uso, adoperamento, esercizio; Fr. usage, emploi, practique; Hisp. uso, empleo; Germ. der Gebrauch; Angl. the use).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Chartopoeus

Is qui chartas facit.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Mola

MŎLA, ae, f. 1. μόλη (It. mola,
macina; Fr. moulin; Hisp. molino harinero; Germ. die Mühle jeder Art; Angl. a milli, millstone). I.) Proprie est instrumentum, quo frumenta, aliaeque fruges conteruntur, et in farinam rediguntur: a Graeca voce allata. Constat autem duobus saxis, quorum inferius quadrata primum figura solo insistit, deinceps in conum desinit, et ob formae similitudinem meta dicitur: superius (Graeci ὄνον vocant) dupliciter est cavatum, et ex inferiore quidem parte metae superincumbit, superiore vero, quae catillus appellatur, grana conterenda continet, quae per medium foramen inter utrumque saxum decidunt, ibique facile commoluntur, quum superius saxum ab axe transverso,
qui mobile nominatur, circumducitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Papyrus

Papyrāceus

Quod pertinet ad Papyrum.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Vetustus

VĔTUSTUS, a, um, adject. (vetus) — Vetustus est vetus, antiquus, vecchio, antico, vetusto, ἀρχαῖος, παλαιός.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Pulmentum

PULMENTUM, i, n. 2.

¶ 1. Stricto sensu est idem quod pulmentarium hoc est quidquid cum pane simul esitatur.

¶ 2. Latiori sensu —

a) Est idem fere quod puis, vel alius cibus ad modum pultis factus: et dicitur de viliore, ac tenuioribus usitato.

b) Universim quivis cibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Normula

NORMŬLA, ae, f. 1. deminut. a norma.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Norma

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Plagula

PLĂGŬLA, ae, f. 1. deminut. a plăga, parva plaga.

¶ 1. Est velum, aut pars veli, quo lectus, aut lectica integitur, aut insternitur.

¶ 2. Item pars vestis.

¶ 3. Item chartae folium.

Index

[**Hoofdstuk 1 - Papyrus**]

Expōnō

EXPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3.
(ex et pono). - Exponere, ἐκτίθημι, est extra ponere, explicare, proferre, proponere (It. esporre, metter fuori; Fr. mettre hors, mettre en vue, exposer, étaler; Hisp. meter fuera, exponer,
parar; Germ. heraussetzen, hervorstellen;Angl. to put out, set forth, expose).

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Scāpus

SCĀPUS, i, m. 2. proprie est caulis rectus in herbis in columnae modum, καυλός, σκήπων: est ab altera Graeca voce adlata, conversâ litterâ η in α, ut fere solent Latini Doricam dialectum secuti (It. fusto, gambo; Fr. tronc, tige d'une plante; Hisp. tallo, tronco; Germ. d. Stengel, Stiel, Schaft, Stamm; Angl. stem, stalk).

I.) Proprie. –

a) Stricto sensu.

b) Latius dicitur de crassiore arborum trunco.

c) Item de tenui illo lignosoque ramusculo, e quo uvarum acini dependent.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de corpore columnae, seu stilo, et veluti virga, idest de eo, quod interjacet inter basim, sive spiram, et capitulum.

¶ 2. Item de stilo transverso librae, vel staterae.

¶ 3. Item de trunco, seu corpore candelabri.

¶ 4. Item de instrumento textoris, cujus puisu tela coarctatur et densatur.

¶ 5. Item de ligno crassiore in valvis, h. e. de regulis quibusdam, quibus forium ornamenta praecinguntur.

¶ 6. Item in scalis aedium fixis, de ea parte, quae subjecta et inclinata gradus ipsos sustinet: quia sicut in plantis scapus ramos fert, ita in scalis gradus.

¶ 7. Scapus chartarum est certus earum numerus inter se junctarum et simul complicatarum: fortasse quia

olim in volumen (in rotolo) convolvebantur; seu potius cylindrus rotundus ex ligno, circa quem libri vel chartae convolvebantur.

¶ 8.Est etiam membrum virile.

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Volūmen

VŎLŪMEN, ĭnis, n. 3. (volvo) quidquid in gyrum volvitur, flectitur et simul procedit, εἵλιξ, οτροφίς (It. giro, aggiramento; Fr. tour, tournoiement; Hisp. vuelta; Germ. die Windung, Krümmung; Angl. turn, turning).

I.) Generatim et quidem fere de iis, quae actu in gyrum volvuntur.

II.)Speciatim est opus scriptum, syntagma, liber, βιβλῖον (It. libro, volume; Fr. volume, livre; Hisp. volumen, libro; Germ. die Schriftrolle, dic Rolle, das Buch; Angl. a volume, book): quia antiqui libros, id est cortices arborum, membranas et hujusmodi, in quarum altera tantum parte fere scribebant, quae commodius ferrent, convolvere solebant ad cylindri similitudinem et umbilicis ornare.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Quos dicimus libros, h. e. partes, in quas opus aliquod dividitur, saepius volumina appellantur, quam libri.

¶ 3. Interdum volumen est totum ipsum opus, quod in libros dividitur, un corpo di libri.

¶ 4. Volumen arcanum est sacra Scriptura.

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Dūrō

DŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Duro est durum, solidum, firmum facio (It. indurare, far duro; Fr. durcir, rendre dur; Hisp. endurar, endurecer, poner dura y solida alguna cosa; Germ. hart machen, abhärten; Angl. to harden, make hard, indurate).

Usurpatur autem

A) Active.

I.) Proprie. –

a) Generatim.

b) Speciatim in re medica durare est idem quod adstringere, et mollire opponitur.

II.)Translate.

¶ 1. Durare est assuefacere labori ac malis, corroborare, confirmare, firmum reddere.

¶ 2. Hinc morali sensu durare est obfirmare, vitiis assuefacere, insensibilem reddere.

B) Neutrorum more.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe sumitur pro obfirmari, obdurari, tolerare, patienter ferre, quasi consuetudine et diuturnitate durus factus sit animus et mala non sentiat.

a) Saepe occurrit nequeo durare aut aliquid simile, et est nequeo tolerare, sufferre.

b) Generatim.

c) Durare alicui aliquid pro perseverare occurrit.

¶ 2. Frequenter etiam refertur ad tempus, et ponitur pro superstitem esse, persistere, permanere.

¶ 3. Morali significatione ponitur pro obtundi, insensibilem esse.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Succīdia

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Membrāna

MEMBRĀNA, ae, f. 1.
(membrum). — Ceterum membrana est pellis exterior, quae membra tegit, pellicula, tunica, ὑμέν, δέῤῥις (It. pelle, membrana, pellicola, pellicina; Fr. membrane, pellicule, dont les membres sont couverts; Hisp. membrana, la piel delgada; Germ. d. Haut, d. Häutchen über den Glieder;Angl. a membrane, thin skin that covers the members, any thin skin).

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Typographus

Typographus, - qui Typos Metallos habet.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Typus

TYPUS, i, m. 2. τύπος, nota, signum, forma percutiendo seu pulsando impressa, ut vibex in corpore exsistens ex verbere aut vestigium humi pede impressum: a τύπτω, percutio. Sed a Graecis Latinisque scriptoribus sumitur pro figura, imagine, forma, effigie cujuscumque rei, ex qua similia multa facile est efficere, et proprie significat id, quod Italice nunc bassorilievo dicitur, Latine ectypum.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Apud scriptores Ecclesiasticos, typi dicuntur figurae rerum seu personarum, quae in novo Testamento futurae erant.

¶ 2. Speciatim, apud Gromaticos, typus est forma sive delineatio territorii aere expressa.

¶ 3. Item apud Medicos dicitur forma, ordo et modus febrium recurrentium, ut tertianae, quartanae etc., ex quo ipsius morbi vis et ratio dignoscitur.

¶ 4. Typus laterum fuit genus supplicii.

¶ 5. Typi sunt etiam edicta principum sive leges et constitutiones.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Numerus

NŬMĔRUS, i, m. 2. - est discretae quantitatis mensura, ratio, qua multitudinis cujuspiam summa concipitur. Minervae inventum esse, creditum est, ut Liv. 7. 3. scribit. Gr. ἀριθμός (It. numero, novero; Fr. nombre; Hisp. número; Germ. die Zahl; Angl. a number, quantity).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Distribuō

DISTRĬBŬO, trĭbŭis, trĭbŭi, trĭbūtum, trĭbŭere, a. 3.
(dis et tribuo). - Distribuere est diversis hominibus, vel diversis aut certis modis tribuere, dividere, partiri (It. dispensare in una misura determinata, distribuire; Fr. distribuer, répartir, partager; Hisp. distribuir, repartir; Germ. ein -, vertheilen; Angl. to divide, distribute).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Loculāmentum

LŎCŬLĀMENTUM, i, n. 2. (loculus) loculus, cellula, capsula, seu potius loculorum plurium distinctorum series, qualia in favis ad receptaculum apum, et in columbariis ubi columbae nidificant etc., σηκὸς, γλωσσοκομεῖον.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Typothēta

Typotheta, ae, m., 1. - Qui typos in ordine ponit.

Index

[Hoofdstuk 1 - Typographia]

Singulātim

SINGŬLĀTIM, adverb. (singulus) idem quod sigillatim et singillatim, cum quibus saepe in MSS. Cod. et edit. libr. confunditur. V. SINGILLATIM.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Singillatim

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Singillatim

SINGILLĀTIM, adverb. (singulus) — Singillatim est idem ac singulatim, καθ᾽ ἕκαστον (It. separatamente, in particolare, specificamente, ad uno per uno; Fr. isolément, en particulier, en détail, un à un, l'un après l'autre; Hisp. separadamente, en particular, por menor, un á un; Germ. einzeln; Angl. separately, severally, in particular, specifically, individually, one by one).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Singulātim

Secundum

SĚCUNDUM (secundus) est

A) Adverbii more secundum occurrit sine casu

¶ 1. De loco, et est –

a) Post, pone, subito dietro. nam qui pone sequitur, secundus est post praecedentem.

b) Item secundo, in secondo luogo, secondariamente.

¶ 2. De tempore, et est paullo post.

¶ 3. Pro iterum.

B) Praepositio secundum occurrit cum Accusativo, qui plerumque sequitur.

I.)Proprie.

¶ 1. Ratione loci. –

a) Post, pone, subito dietro.

b) Saepe de iis dicitur, quae longo tractu vicina sunt, lungo, lunghesso.

c) Est etiam prope, juxta, appresso, vicino, κατά, παρά; quia quae juxta sunt, secundo statim loco sunt, post illam rem, quae nominatur.

¶ 2. Ratione temporis, post, aut statim post, dopo, o subito dopo.

¶ 3. Ratione ordinis, aut qualitatis, post, dopo.

¶ 4. Singulare est illud Sall. Hist. fragm. inc. 56. Kritz. Hi sunt qui secundum pocula et alias res aureas diis sacrata instrumenta convivio mereantur.

ubi secundum est praeter, ut docet Kritzius ad h. l., nisi malis hunc loc. cum allatis in paragr. 1. conjungere.

II.) Translate est convenienter, ad, juxta, conforme, secondo, a seconda, cui oppon. contra.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim pro, ad voluntatem, in commodum, in favore.

¶ 3. Pro contra

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Exemplar

EXEMPLAR, āris, n. 3. - Exemplar ab exemplum, quod ab eximere,

¶ 1. Est id, quod ad imitandum nobis proponimus, scilicet exemplum exemplorum, hoc est exemplum quod prae ceteris omnibus eminet. Inter hoc et exemplum statuitur discrimen, ut exemplar sit, ex quo simile faciamus, et pertineat ad oculos; exemplum, quod imitando sequamur aut vitemus, et pertineat ad animum: sed perperam; namque saepe promiscue usurpantur. (It. esemplare, modello, esempio; Fr. modèle, type, exemple, original; Hisp. modelo, exemplar, norma; Germ. d. Musterbild, Muster, Vorbild; Angl. an example, exemplar, pattern, model).

¶ 2. Item est ἀπογραφον, sive id, quod ex autographo descriptum est, copia.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Retinācŭlum

RĔTĬNĀCŬLUM, i, n. 2. (retineo). - Retinaculum (quod in plurali fere numero usurpatur) est id quo aliquid firmatur, et retinetur, vinculum, nexus, ἔχμα (It. ritegno, fermaglio; Fr. corde, cordage, attache; Hisp. cuerda, cordage, atadura; Germ. Band, Seil; Angl. any thing with which another thing is stayed or held back, a stay, holdfast, tie).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Verbum

VERBUM, i, n. 2. - Verbum praecipue duo diversa significat.

A) Proprie ac lato sensu, est vox, vocabulum, dictio, λέξις (It. parola; Fr. mot, terme; Hisp. palabra, voz, vocablo, termino; Germ. das Wort; Angl. a word)

B) Alio sensu verbum, ut Gr. ῥῆμα, est res quaecumque sive perfecta sive perficienda.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Dōnec

DŌNEC adverb. - Donec, non secus ac dum, significat tempus illud, per quod actio aliqua durat, quoque actio alia hanc excipit; et praecipue significat actionis vel modi alicujus cessationem actione vel modo alio subeunte, in quo a part. dum differt. Itaque Adverbium donec significat tempus illud, per quod actio aliqua durat, et est quamdiu, tam diu dum, haud diutius quam (It. fino a tanto che, tanto a lungo quanto, non più lungamente di quello che; Fr. aussi longtemps que, tant que; Hisp. mientras que, tanto que; Germ. so lange als, während, nicht länger als, nicht länger als bis, bis;Angl. so lang as, as lang as).

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Typographia

Versus

VERSUS, us, m. 4. (verto) — Versus est versio, conversio, ductus; speciatim et quidem

I.) Proprie.

¶ 1.Est, in re rustica, ductus in arando sive sulcus.

¶ 2. Et mensura agri.

¶ 3. Significat etiam ordinem, rectam seriem seu tractum.

¶ 4. Item notat speciem quamdam motus sive saltus.

II.) Translate est linea illa, quam in scribendo ducimus: et speciatim carmen pocticum. Nam versus nomen natura sua non minus solutae, quam ligatae orationi convenit. Cujus ratio ex agricultura optime intelligitur. Quemadmodum enim agricolae vomere vertunt terram ac sulcum faciunt: ita in ceris quoque stilo sulcabant scribentes: ac ut ille in terra, sulco uno absoluto, vertit aratrum aliumque sulcum efficit; sic qui scribit, stilo sinistrorsum verso prolatoque novum in cera sulcum ducit. Sed quia poetae versus suos certo absolvunt pedum numero, hinc factum, ut hi sibi versus nomen prope fecerint peculiare. Itaque

¶ 1. Est ductus vocum, qui fit a sinistra in dexteram vel a dextera in sinistram, vel a summo ad imum, secundum diversam diversarum gentium scribendi rationem, riga o rigo, linea, στίχος.

¶ 2. Hinc pro loco seu sententia.

¶ 3. Pro carmine, verso, poesia, ἔπος

¶ 4.Interdum pro cantu.

¶ 5. Quandoque etiam pro titulo sepulcri.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Pāgina

PĀGĬNA, ae, f. 1. charta, seu pars chartae:
a pago pro pango, quia charta fit ex philuris, seu tunicis papyri compactis et compressis: vel potius quia constat ex multis scripturae versibus, hique ex pluribus litteris in unum compaginatis fiunt; ita ut non universa chartae superficies, sed ejus pars scripto comprehensa proprie pagina appelletur: hinc Paul. Diac. p. 221.
7. Müll.Paginae dictae - a pangendo, quod in illis versus panguntur, id est figuntur. Gr. σελίς (It. faccia, facciata, pagina; Fr. feuille de papier, page d'une lettre, d'un livre; Hisp. pagina, plana de la hoja de algun libro; Germ. de beschriebene Blatt, d. Seite eines beschriebenen Blattes; Angl. a page or leas of a book).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Liber

Iterum

ĬTĔRUM, adverb. (itero).

¶ 1. Proprie est secunda vice, rursus, denuo, αὖθις (It. la seconda volta, di nuovo; Fr. de nouveau, de rechef, une seconde fois; Hisp. de nuevo; Germ. wiederum, z. zweitenmale, abermals; Angl. again, a second time, anew).

¶ 2. Latiori sensu pro vicissim, vel itidem.

¶ 3. Item pro insuper, praeterea.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Compositōrius

Compositorius, -a, -um, adi. quod pertinet ad compositorem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Compositor

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Compositor

COMPŎSĬTOR, ōris, m. 3. qui simul ponit et disponit, qui in ordinem ponit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Compositōrius

Coartō

CŎARCTO - Coarto est in arctum redigo, coangusto; eique laxare vel dilatare recta opponuntur (It. ridurre in istretto, ristringere; Fr. serrer, presser, resserrer, rétrécir; Hisp. angostar, recoger, reducir, estrechar; Germ. zusammendrängen, zusammenzwängen, ins Enge zusammenziehen; Angl. to straiten, press together into a small compass, compress).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Margō

MARGO, ĭnis, m. et f. 3. - Margo est extrema alicujus rei ora, ut libri, agri, viae, imperii, fluminis, crepido, κράσπεδον (It. orlo, margine, sponda, estremità; Fr. bord, extrémité, marge; Hisp. extremidad, borde, margen; Germ. der Rand; Angl. a brink, brim, bank, margin, edge, border, verge, extremity).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēmarginō, Margināalis, Marginō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Hoofdstuk 1 - Typographia

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Dīlābor

DĪLĀBOR, lābĕris, lapsus sum, lābi, dep. 3. (dis et labor). - Dilabi est in diversas partes labi, diffundi, diffluere (It. scorrere in parti opposte; Fr. s'écouler de côté et d'autre, se fondre; Hisp. correr, colar acá y allá; Germ. auseinanderfallen, zerfallen, zerfliessen; Angl. to slip or glide different ways).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Subiciō

SUBĬCĬO (subicio), ĭcis, iēci, iectum, jĭcere, a. 3.
(sub et jacio) — Subjicio in diversam significationem occurrit, prout particula sub est subter, subtus, aut sursum: et construitur cum Accus., addito etiam saepe Dativo, vel alio Accus. rei, cui quid subjicitur, cum praep. sub, inter, in, ad, vel etiam Abl. cum praep. sub.
A) Subjicio, a sub, subter, subtus, est suppono, ὑποτίθημι (It. metter sotto, sottoporre;Fr. mettre ou placer sous; Hisp. meter ó poner debaxo; Germ. unter od. unten an etwas werfen, legen, setzen, bringen, stellen; Angl. to put, lay or set under or below).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Impressor

Impressor, oris, m., 3. Qui imprimit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Impressōrius, Imprimō

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Imprimō

IMPRĬMO vel inprimo, prĭmis, pressi, pressum, prĭmere, a. 3. (in et premo). - Imprimere est ita premere quippiam, ut nota aut vestigium exsistat, premendo immittere, ἐντυπόω (It. premere, calcare, imprimere; Fr. appliquer quelque chose sur quelque chose par la pression, presser contre, enfoncer;Hisp. apretar, imprimir; Germ. eindrücken, aufdrücken, einfügen, eingraben, einstechen; Angl. to press upon, impress, imprint a mark upon, stamp).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Impressor

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Illinō

ILLĬNO vel inlino, linis, lēvi, lĭtum, lĭnere, a. 3. (in et lino). - Illinere est inungere, liquidi quippiam alicui rei inducere, ἐπιχρίω (It. ungere, impiastrare;Fr. oindre, enduire, frotter, appliquer un liniment sur; Hisp. untar, enyesar; Germ. streichen auftragen, überziehen; Angl. to anoint, bedaub, besmear).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Impressōrius

Impressorius, -a, -um, adi., Quod pertinet ad impressorem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Impressor

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Pila

PĬLA, ae, f. 1. — Pila, quae videtur esse a πέλώ seu πέλομαι versor, est sphaera, globus, quo luditur, σφαῖρα (It. palla, globo; Fr. paume, balle à jouer;Hisp. juego de pelota con pala; Germ. der Ball, der Spielball, Ballon; Angl. a ball to play with).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Superimpōnō

SŬPĔRIMPŌNO, is, ere, a. 3.

- Superimpono estsuperpono, sovrapporre, ἐπιτίθημι.

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Hoofdstuk 1 - Typographia

Subditō

SUBDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. — Subdo duo praecipue significat.

A) Subdo proprie est subjicio, suppono: quasi subtus do, ὑποτίθημι (It. metter sotto, sottoporre; Fr. mettre sous ou dessous, placer dessous; Hisp. poner baxo; Germ. unterlegen, untersetzen; Angl. to put, place or set under).

B) Subdo est etiam sufficio, substituo in locum alterius, ἀντικαθίστημι, ὑφίστημι.
(It. sostituire; Fr. mettre à la place, substituer; Hisp. substituir; Germ. an die Stelle setzen; Angl. to substitute).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Suculā

SŬCŬLA, ae, f. 1.— Sucula igitur est parva porca, porcelletta,χοιρίδιον.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Refertur, per similitudinem, ad machinam tractoriam, quae Italice fusello dell'argano, molinello, naspo dicitur: fortasse ab rad. συ, unde σύω, σεύω, quatio, moveo, agito.

¶ 2. Suculae etiam Latinis dicuntur stellae in capite Tauri, quae Graecis ̔Γάδες, Hyades appellantur: quod sidus vehemens est, et terra marique turbidum tamque in ortu suo, quam occasu, pluvias, tempestates largosque imbres concitat.

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia

Imbibō

IMBĬBO vel inbibo, bĭbis, bĭbi, bĭbere, a. 3. (in et bibo) humorem attraho et in me recipio, haurio, bibo, εἰσπίνω (It. bere, imbevere; Fr. absorber, s'imbiber, s'imprégner de; Hisp. embeberse, empaparse, impregnarse; Germ. hineintrinken, in sich trinken oder saugen, einziehen; Angl. to drink in, imbibe).

Index

Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Bibliopōla

BIBLĬŎPŌLA, lae, m. 1. βιβλιοπώλης. Bybliopola Graeca positione legitur in Inscript. V. in fin.
- Bibliopola est librorum venditor: Graeca vox a βἰβλιον liber, et
πωλέω vendo (It. librajo; Fr. libraire; Hisp. librero; Germ. Buchhändler; Angl. a bookseller).

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Vēndō

VENDO, vendis, vendĭdi, vendĭtum, vendere, a. 3. (venum et do) — Vendo est venditionem facio, rem alteri, pretio accepto, trado, alieno, mancipo, sive auctione sive locatione sive alio quocumque modo, πωλέω
(It. vendere; Fr. vendre; Hisp. vender; Germ. verkaufen; Angl. to sell, vend): cui emo opponitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Emō, Laniō, Macellum

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Emō

ĔMO, ĕmis, ēmi, emptum vel emtum, emere, a. 3.
- Emo est pretio aliquid mihi comparo, mercor, coemo (It. comperare; Fr. acheter; Hisp. comprar, mercar; Germ. kaufen; Angl. to buy, purchase).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōmō, Vēndō

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Bibliopōlium

Bibliopōlium – ubi libri veneunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vēneō

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Vēneō

VĒNĔO (vaeneo), vēnis, vēnīvi aut vēnĭi, vēnitum (vēnum), vēnire, anom.— Veneo est vendor, πωλέομαι (It. essere venduto; Fr. être vendu;Hisp. ser vendido; Germ. zu Verkauf ausstehen, verkauft werden; Angl. to be sold).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bibliopōlium

Cōnscrībō

CONSCRĪBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3.
(cum et scribo). - Conscribo proprie est simul scribo, et generatim plura in unum cogo scribendo (It. scrivere, mettere insieme più cose scrivendo; Fr. écrire ensemble; Hisp. escribir
juntos; Germ. zusammenschreiben, in Schrift oder schreibend zusammenbringen; Angl. to write).

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Catalogus

CĂTĂLŎGUS, i, m. 2. κατάλογος.

- a) Generatim est enumeratio, recensio multarum rerum per ordinem.

- b) Specialiter dicitur de enumeratione nominum eorum, qui stipendia merentur.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Repositōrium

RĔPŎSĬTŌRĬUM ĭi, n. 2. (repono).

¶ 1. Est instrumentum, puta orbis, aut discus major, in quo vasa escaria in mensa imponuntur.

¶ 2. Idem est ac sepulcrum.

¶ 3. Repostorium per syncopen: accipitur etiam pro loco secretiore in aedibus, ubi pretiosiora quaeque reponuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Multitūdō

MULTĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (multus) ingens numerus, magna vis, copia, frequentia, πλῆθος (It. moltitudine, grande quantità, gran numero; Fr. multitude, foule, grand nombre, masse; Hisp. multitud; Germ. die Menge, Masse, grosse Anzahl, der Haufen; Angl. a multitude, great number or quantity).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pecus, pecoris

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Bibliothēca

BIBLĬŎTHĒCA, ae, f. 1. βιβλιοθήκη, Graeca vox a βίβλιον liber et θήκη repositorium. - Bibliotheca dicitur et de loco, in quo libri studiorum causa asservantur, et de armario seu pluteo, in quo libri ponuntur, et demum de ipsa librorum multitudine: quae omnia locis mox citandis confirmantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Dispōnō

DISPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum vel postum, pōnere, a. 3. (dis et pono). - Disponere est res coacervatas vel res plures aliam ab alia sejunctam ponere, collocare, ordine ponere, ordinare, distribueré (It. porre o collocare l'una divisa dall'altra un mucchio o una grande quantità di cose, distribuire, disporre, ordinare; Fr. séparer avec ordre, distribuer, mettre en ordre, disposer; Hisp. separar con órden, distribuir, disponer las cosas, repartirlas y colocarlas por órden;Germ. einen Haufen, eine Menge auseinanderstellen, - bringen, - legen, - setzen durch Ordnen derselben, vertheilen, aufstellen; Angl. to place here and there, place or set in order, dispose, order, arrange, distribute).

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopōlium

Agglūtinō

AGGLŪTĬNO vel adglutino, as, āvi, ātum, are, a, 1. (ad et glutino). - Proprie est glutine conjungo, ferrumino (It. incollare, saldare; Fr. coller ensemble, souder, agglutiner; Hisp. encolar, engrudar junto; Germ. ankleben, anleimen, anschweissen oder anlöthen; Angl. to glue or stuck together, agglutinate, cement, solder). Translate est jungere, adjuugere; sed occurrit in vulgari tantum sermone.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Convolvō

CONVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3.
(cum et volvo). - Convolvo est circumvolvo, congiomero, involvo (It. avvoltolare, involgere; Fr. rouler autour, rouler, envelopper; Hisp. arrollar, envoiver juntos; Germ. zusammenwälzen, wickeln oder rollen; Angl. to roll together, roll round, convolve, envelop, wrap up, inwrap).

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Hodiē

HODĬĒ, adverb. – Hodie significat hoc die, σήμερον (It. oggi; Fr. aujourd'hui, en ce jour;Hisp. hoy; Germ. heute; Angl. to day).

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Compāctor

Compactor, oris, m., qui compingit libros.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Dum

DUM est A) Adverbium; et B) Particula enclitica.

A. Dum adverbium significat rationem temporis, quae inter duas actiones interest, sive eaedem actiones uno eodemque tempore fiant, sive eodem temporis spatio perdurent, sive denique altera alteram continuo sequatur excipiatque. Itaque

¶ 1. Dum ponitur pro quando et quamdiu, et significat duas actiones uno eodemque tempore fieri, aut alteram incipere quum altera adhuc durat, nullis tamen definitis temporibus (It. mentre, mentre che, intanto che; Fr. pendant que, tandis que; Hisp. mientras que;Germ. so lange als, während, auch indem, indess; Angl. whilst, whilst that).

¶ 2. Dum ponitur etiam pro quamdiu, ita tamen ut significet actionem unam tamdiu durare, quamdiu altera durat; hinc utriusque actionis tempora definita sunt, eorumque ratio habetur.

¶ 3.Dum ponitur etiam pro donec, et significat actionem principali propositione indicatam usque ad id tempus durare, quo altera incipit actio per secundariam propositionem expressa.

¶ 4. Dum estetiam conjunctio, seu particula quae in propositionibus conditionalibus limites circumscribit, eadem significatione, qua modo, vel potius si modo, quatenus, dumtaxat; et semper Conjunctivo jungitur.

B) Dum est etiam particula enclitica. Hinc Priscian. p. 1242. Putsch. Haec syllaba, id est dum, solet expletiva inveniri, ut quidum, agedum, adesdum.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Glūtinōsus

GLŪTĬNŌSUS, a, um, adject. - Glutinosus est glutine plenus, adeoque tenax.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Complicō

COMPLĬCO, as, āvi, vel ŭi, ātum vel ĭtum, are, a. 1. (cum et plico). - Complicare est simul plicare (It. piegar insieme; Fr. plier,
rouler; Hisp. plegar; Germ. zusammenfalten, zusammenwickeln, einwickeln; Angl. to fold together).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Complicatus est tectus, intricatus, obscurus; cui contrarium est explicatus.

¶ 2. Item multiplicatus.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Malleō

Malleare, Malleō – malleo tundere.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Cōnsuō

CONSŬO, sŭis, sŭi, sūtum, sŭere, a. 3. (cum et suo). - Consuo est idem quod suo vel simul suo (It. cucire insieme; Fr. coudre ensemble; Hisp. coser juntos; Germ. zusammennähen oder flicken; Angl. to sew together, stitch up).

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Comprimit

COMPRĬMO, prĭmis, pressi, pressum, prĭmere, a. 3. (cum et premo). – Comprimo est idem quod premo, vel simul premo, contraho, stringo (It. premere, comprimere, stringere; Fr. comprimer, presser, serrer, étreindre; Hisp. comprimir, apretar, oprimir, estrechar; Germ. zusammendrücken, pressen oder drängen; Angl. to press, press or squeeze together, keepe close, hold fast, compress).

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Cochlea

CŎCHLĔA, ae, f. 1. κοχλίας. - Cochlea est limax, animal notum, testa inclusum tortili et turbinata (It. chiocciola, lumaca; Fr. limacon, escargot; Hisp. caracol; Germ. d. Schnecke; Angl. a snail).

I.) Proprie. –

a) Generatim de cochleis testa inclusis.

b)Varia sunt cochlearum genera, albae in Reatino agro; Illyricae, quibus magnitudo praecipua; Africanae, quibus fecunditas; Solitanae, quibus nobilitas; item Astypalaeicae, et Siculae, et Balearicae, quas cavaticas vocant, quoniam in speluncis nascuntur. Landatissimae fuere Africanae; ex his Solitanae.

c) Cochleae nudae dicuntur, quae sunt sine testa.

d) Interdum cochlea dicitur de sola testa cochleae.

e) Hinc in cochleam est in modum tortilis testae cochlearum.

II.) Improprie.

¶ 1. Per similitudinem cochlea dicitur genus ostii tortuosi, oblique flexi et versatilis, duplici orbe compositi, quodque apud nostrates sanctimoniales passim obtinet, vulgo ruota.

¶ 2. Item a similitudine cochlea dicitur lignum in torculari erectum, canaliculis circum oblique cavatis striatum, quod in similiter cavatum lignum immissus, dum vertitur, prelum vel attollit, vel deprimit. Apud Italos lignum hoc erectum et versatile dicitur vite: quod vero immobile manet, madrevite, Graece περικόχλεον: apud Latinos non habet, quod sciam, proprium nomen.

¶ 3. Item machina haustoria, ad aquam hauriendam et tollendam, cujus faciendae rationem

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Conglūtinō

CONGLŪTĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et gluten).
- Conglutino est glutine conjungo (It. incollare; Fr. coller ensemble; Hisp. encolar juntos; Germ. zusammenleimen oder kleben; Angl. to glue together).

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Dorsum

DORSUM, i, n. 2. - Dorsum est tergum, posterior corporis pars a cervice usque ad clunes. (It. dosso, schiena; Fr. dos; Hisp. espalda, cerro, espinazo; Germ. d. Rücken; Angl. the whole back part of the body, the back of a man or beast).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Clūnis, Natis

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Bibliopegus
Hoofdstuk 1 - Mīles

Clūnis

CLŪNIS, is, f. – Clunis est nates, prominentia carnosa circa anum: et dicitur tum de hominibus, tum de bestiis (It. natica, chiappa, groppa; Fr. fesse, derrière, croupion des animaux; Hisp. asentadera, anca, nalga, ovispillo, rabadilla; Germ. die Hinterbacke, od. der Hinterbacken, die Hinterkeute; Angl. the buttock, haunch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dorsum, Natis

Natis

NĂTIS, is et saepius in plur. num. nates, ĭum, f. 3. clunes, carnosae prominentiae in imo dorso, quibus homo sedens insistit, γλουτοί (It. natiche, chiappe; Fr. fesses, derrière; Hisp. asentadera, anca, nalga; Germ. die Hinterbacken, der Hintere, das Gefäss; Angl. the buttocks, hips, haunches).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Clūnis, Dorsum

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Dēmarginō

DĒMARGĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (margo). — Demarginare est marginem secare, fare orlo o margine.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Marginō, Margō

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Marginō

MARGĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (margo). — Marginare est marginem circumdare et communire, fare orlo o margine.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēmarginō, Margō

Effōrmō

EFFORMO, as, are, a. 1. (ex et formo) effingo, deformo.

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Uncīnulus

UNCĪNŬLUS, i, m. 2. deminut. ab uncinus, arvus uncinus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Uncīnus, Uncus

Index

Hoofdstuk 1 - Bibliopegus

Uncīnus

UNCĪNUS, i, m. 2. (uncus) uncus, hamue, uncino, rampino: sic ὄγκινος, ὄγκος, ὄγκη, in ea acceptione dicunt Graeci, qua Latini uncum vel hamum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Uncīnulus, Uncus

Uncus

UNCUS, i, m. 2. — Uncus est baculus vel ferramentum incurvum et in sese retortum, ὄγκος, ἄγκιστρον (It. uncino, rampino; Fr. crochet, crampos, grappin; Hisp. garabatillo, harpon, gancho; Germ. der Haken, Widerhaken, Klammer; Angl. a hook, crook)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hāmus, Uncīnulus, Uncīnus

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Hāmus

HĀMUS, i, m. 2. - Hamus est parvus uncus ferreus, ἄγκιστρον (It. uncino; Fr. crochet, croc; Hisp. ganco, garabato; Germ. d. Haken; Angl. a hook).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferreus, Parvus, Uncus

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Quoad

QUOAD, adverb. - Quoad, ex ad et quo, sed ordine inverso, ut in hactenus, quatenus fit, est idem atque donec, quousque, usque dum, quamdiu, μέχρις οὕ, ἐπὶ τοσοῦτον (It. sino che, sino a quando, sino a tanto che; Fr. jusqu' à quand, jusqu' à ce que; Hisp. hasta quando; Germ. wie lange, so lange als, bis dass, bis, so lange bis; Angl. as long as, whilst, till, until).

Index

Hoofdstuk 1 - Liber

Exter

EXTER vel exterus, a, um, adject. (ab extra, ex).
Comp. Exterior sub B.; Sup. Extremus -
Exterus, ἀλλότριος, est externus, extraneus, alienus; et quum de personis sermo est, significatur is, qui alienus est vel civitate, vel ditione, vel familia, vel collegio etc. (It. esterno, straniero; Fr. du dehors, extérieur, externe, étranger; Hisp. exterior, externo, extraňo, extrangero, forastero; Germ. ausserhalb befindlich, auswärtig, fremd; Angl. of another country, foreign).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cortex

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Columnātus

CŎLUMNĀTUS, a, um, particip. ab inusit. columno; columna sustentatus, in columnas divisus, ut columna.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Columna

Index

Hoofdstuk 1 - Liber

Linguātus

LINGUĀTUS, a, um, adject. (lingua) linguam habens, fornito di lingua.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est facundus, facondo.

¶ 2. Item linguosus, garrulus, rixosus.

¶ 3. Etiam de libris: modo linguae.

Index

Hoofdstuk 1 - Liber

Clausūra

CLAUSŪRA vel closura, ae, f. 1.

a) Generatim est id quod claudit.

b) Speciatim est castrum, praesertim apud medii aevi scriptores.

Index

Hoofdstuk 1 - Liber

Angulāris

ANGŬLĀRIS, re, adject. angulos habens (It. angolare; Fr. anguleux, angulaire; Hisp. angular;Germ. winkelig oder eckig; Angl. angular).

Index

Hoofdstuk 1 - Liber

Bulla

BULLA, ae, f. 1. tumor globosus in aqua, aut aliquo alio liquore excrescens, cum bullit aut spumam facit, et repente evanescens.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per similitudinem dicuntur bullae umbellata clavorum capita, quibus ditiorum fores exornari solent, item quae cingulis et balteis infigi ad ornatum.

¶ 2. Sed praecipue bulla dicta est insigne quoddam, quod a pueris Romanis e collo ante pectus loro suspensum gestabatur in signum ingenuitatis et fortunae.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Liber

Intus

INTUS, adverb. (ab ἐντὸς, quod idem significat; vel ab in, ut Gellio 12. 13.
et Prisciano 15. p.991. Putsch. placet) intra, ἔνδον, εἴσω (It. dentro; Fr. au dedans,
dedans; Hisp. adentro; Germ. darin, drinnen, inwendig; Angl. within).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cohibeō

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Aliquandō

ĂLĬQUANDO, adverb. - Aliquando jungitur verbis tum praeteriti, tum praesentis, tum futuri temporis; proprie ad tempus refertur, et est post aut ante satis longum temporis spatium, aliquanto post vel ante tempore, satis longo post aut ante tempore.

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Dīvidō

DĪVĬDO, vĭdis, vīsi, vīsum, vĭdere, a. 3. - Dividere est

A) Diffindere, in duas vel plures partes secare, partiri; et

B) Rem a re separare, distrahere, divellere, dissitum facere.

A)Dividere est diffindere, in duas vel plures partes secare, partiri (It. fendere in due o più parti, dividere, partire; Fr. diviser en deux ou plusieurs parties, partager; Hisp. dividir, partir; Germ. von einandertheilen, vertheilen, abtheilen, eintheilen; Angl. to cut or divide asunder, cut off, divide, part).

B) Dividere est etiam rem a re separare, distrahere, divellere, dissitum facere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dissecō

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Nota

NŎTA, ae, f. 1. - Nota significat signum, ut in pecoribus, tabulis, libris, litterae singulae aut binae; alias ignominiam. Itaque nota est signum, quod alicui rei apponitur, vel per se inest, dignoscendi causa, insigne, vestigium, indicium, χαρακτήρ, σύμβολον, σημεῖον, στίγμα (It. segno, contrassegno, bollo, marchio, marco, segnale; Fr. signe, marque, indice, indication; Hisp. signo, seňal, indice, nota; Germ. das Mermal, Kennzeichen; Angl. a mark, sign, note).

Index

Hoofdstuk 1 - Liber
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Marginālis

Marginalis, is, e, quod pertinet ad marginem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Margō, Pertineō

Index

Hoofdstuk 1 - Liber

Schola

SCHŎLA, ae, f. 1. - Schola, proprie otium, requies (Cf. Vitruv. loc. cit. . 6.): a σχολή, quod idem significat (unde et σχολάζω, cesso a labore, cunctor) et conjungi potest cum v. σχεῖν, tenere, retinere, apud Latinos dicta est, ut ait Fest., non ab otio ac vacatione omni, sed quod, ceteris rebus omissis, vacare liberalibus studiis pueri debent: est itaque litteraria occupatio, erudita disputatio, doctrinae explicatio, letterario esercizio, trattenimento erudito, disputa, insegnamento letterario o scientifico.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice schola saepius est locus, in quo liberalibus studiis sub magistro operam damus, ludus litterarius, gymnasium, διδασκαλεῖον, γυμνάσιον, σκολἡ (It. scuola, ginnasio, accademia; Fr. école, lieu ou l'on enseigne, académie; Hisp. escuela, gimnasio, accademia; Germ. Schule, Collegium, Academie; Angl. school, school-house, academy).

¶ 2. Dicitur et de ipsis discipulis, et sectis addiscentium.

¶ 3. Schola erat etiam locus exercitii militaris.

¶ 4. Dictae sunt etiam scholae, corpora sive ordines varii generis hominum, uni eidemque officio addictorum, ut Scholae agentium in rebus, domesticorum, militum in Palatio apparentium, quaestorum etc.

¶ 5. Eodem nomine appellata sunt aedificia, in quae ejusmodi corpora conveniebant.

¶ 6. Metaphorice scholae bestiarum dicuntur amphitheatrales ludi, seu ipsum amphitheatrum, in quo

ipsa certamina edebantur.

¶ 7. In balneis schola fuit locus, puta spatiosi margines, aut porticus circa labrum ubi otiosi consistebant exspectantes, dum alii lavarent, qui priores locum occupaverant, camera termale.

¶ 8. Schola ollarum est ordo seu series ollarum sepulcralium.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Officīna

OFFĬCĪNA, ae, f. 1.— Officina

I.) Proprie

¶ 1. Abstracte raro admodum occurrit, et est operae praestatio alicui adhibita in opere aliquo faciendo, lavoro, facimento, operazione, ἀποτελεσμός.

¶ 2. Saepissime usurpatur concreto, uti ajunt, sensu, et generatim est locus, in quo artifices opera faciunt, ἐργαστήριον (It. bottega, officina, fabbrica; Fr. atelier, laboratoire, fabrique, manufacture; Hisp. oficina, manifactura;Germ. die Werkstäte, Werkstatt, Arbeitsort, Fabrik; Angl. a workhouse, workshop). Differt ab apotheca, in qua res conditae asservantur: et a taberna, in qua venales prostant.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Novellus

NŎVELLUS, a, um, adject. deminut. a novus, νεόφυτος, νέος (It. novello, nuovo, giovine; Fr. jeune, nouveau; Hisp. nuevo, joven, mozo; Germ. new, jung; Angl. new, of early growth, joung, tender). Occurrit —

a) Praecipue in re agraria de jumentis et plantis.

b) De hominibus et de rebus, quae recentia sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Novella

Novella, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est vitis nove plantata.

Animus

ĂNĬMUS, i, m. 2. Est unum idemque cum Graeco ἄνεμος, ab ἄω, ἄημι spiro: sed raro admodum occurrit pro flatu, halitu, spiritu, seu potius pro anima; atque ita occurrit, ut per adjectivum aliquem certius definiatur.
Ceterum animus est pars hominis nobilior, incorporea, immortalis; quo sensu differt ab anima; anima enim significat vitalem omnium animalium
vim, animus vero significat spirituale et morale, quod in hominibus est, principium; anima physiologicam animalium vim, animus psychologicam hominis vim significat; anima juxta Latinos manifestabatur ipso respirandi actu, qui a voluntate minime
pendet, animus vero manifestabatur iis omnibus actibus, qui ab interna voluntatis vi tantummodo pendent. - Hinc animus est

I.) principium illud simplex et spirituale, quod in nobis percipit, intelligit sentit, cogitat ac vult.

II.) pro vi seu facultate, qua homo cogitat, deliberat, et attente observat atque advertit: necnon

III.) pro appetendi sentiendique facultate. Denique interdum, fortasse ratione habita etymi,

IV.) ponitur pro anima. –

Itaque

I.) Animus est principium illud simplex et spirituale, quod in nobis percipit, cogitat, sentit ac vult (It. anima, animo, spirito; Fr. esprit, âme; Hisp. espiritu, alma;Germ. der Geist; Angl. the mind).

¶ 1. Proprie et stricto sensu dicitur de hominibus.

¶ 2. Raro admodum de brutis animantibus eorumque facultatibus.

II.) Animus, ut diximus et declaravimus sub initium, sumitur etiam saepissime pro vi seu facultate, qua homo cogitat, deliberat et attente observat atque advertit; quo sensu a Latinis usurpabatur mens animi, aut mens absolute quemadmodum et ab exemplis inferius allatis innotescit. Hac autem significatione occurrit

¶ 1. Generatim pro cogitandi facultate, sive pro mente.

¶ 2. Speciatim animus ponitur pro ipsa cogitatione, praecipue cum verbis esse, habere, fallere, inducere.

¶ 3. Item speciatim animus ponitur pro sententia, quâ significatione occurrit fere animo meo, hoc est mea sententia.

¶ 4. Item speciatim pro memoria.

III.) Animus saepissime occurrit et pro appetendi sentiendique facultate. Hinc

A) Animus est ipsa appetendi facultas seu voluntas; quo sensu interdum et cum voluntate jungitur,

¶ 1. Pro desiderio, appetitu, genio. –

¶ 2. Item pro consilio, proposito; qua significatione haec praecipue occurrunt: habeo in
animo vel animo vel cum animo, est in animo, est animus, hoc vel eo animo etc.

B) Animus usurpatur et pro sentiendi facultate, scilicet

¶ 1. Generatim pro facultate quae agitatur motibus et affectibus, amore, odio, ira, desiderio, timore, audacia etc., qui ratione regi debent.

¶ 2. Speciatim animus est ratio cogitandi agendique, indoles, ingenium.

¶ 3. Item speciatim animus significat statum aliquem seu conditionem animi, quae non perduret ut in indole sive ingenio, sed brevis sit.

¶ 4. Item ponitur pro voluntate in aliquem propensa aut infesta.

¶ 5. Item, ratione habita alicujus incepti, opponitur vecordiae ac timori.

¶ 6. Item, plurali praecipue numero, ponitur pro arrogantia, superbia, protervia.

¶ 7. Denique, plurali praecipue numero, pro impetu et vehementia animi ira et indignatione commoti.

IV.) Denique animus ponitur interdum et pro anima, scilicet.

¶ 1. Pro vita seu vitalibus viribus.

¶ 2. Item pro anima seu vita, qua rem nobis omnium carissimam significat.

¶ 3. Pro anima, qua significat virum egregium altissimo ingenio praeditum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Anima, Spīrō

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Virtūs

VIRTUS, ūtis, f. 3. — a) — Virtus est id quod hominis proprium est, vel summa omnium humanarum facultatum aut perfectionum: et dicitur etiam de quacumque hominis perfectione, tam corporis quam animi, sed praecipue animi, ἀρετή (It. virtù, forza, valore, capacità, proprietà; Fr. vertu, force, propriété, perfection; Hisp. virtud, capacidad, valor, propriedad; Germ. die Mannheit, Tüchtigkeit, Vorzüglichkeit, Tugend; Angl. virtue, force, power, efficacy).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. —

a) Abstractorum more.

b) Concreto, ut ajunt, sensu.

¶ 2. Speciatim est bona animi dispositio, quae rem, cui inest, in genere bonam perfectamve ejusque operationem excellentem reddit, virtù

¶ 3. Hinc saepe accipitur pro fortitudine militari, et latius pro animi constantia in periculis et rebus adversis. —

a) Abstractorum more.

b) Concreto, ut ajunt, sensu pro exercitu optime instructo.

c) Item de Angelis, qui militia Dei sunt.

d) Item virtutes dicitur unus ex choris Angelorum.

e) Et virtus Dei est ipse Deus omnipotens.

¶ 4. Item, in malam partem, est ferocia, feritas, fierezza.

¶ 5. Nonnumquam pro merito seu praestantia.

II.) Translate.

¶ 1. Per catachresim dicitur etiam de bestiis et de rebus quibuscumque pro ea vi, qua res, cujus est virtus, perfecta redditur, vel pro vi et facultate rei unicuique insita, virtù, valore, forza, proprietà.

¶ 2. Metonymice pro opere virtutis seu potentiae et quidem divinae, miraculo, prodigio.

¶ 3. Item aliquando etiam accipitur pro ope, auxillo.

¶ 4. Item pro medicamento.

¶ 5. Item pro titulo honorario.

¶ 6. Virtus ab antiquis dea putata est, cui templum dedicavere. Virtutis autem templum cum aede Honoris conjunctum fuit, ita ut in hanc non nisi per illud pateret aditus. Quo significare voluerunt, veram unicamque parandi honoris viam esse virtutem.

¶ 7.Improprie sumitur de signo picto Virtutis.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Classis

CLASSIS, is, f. 3. - Classis proprie significat contionem seu convocationem populi; sed occurrit concreto tantum, uti ajunt, sensu, pro coetu seu convocata populi multitudine (It. multitudine convocata, radunanza, Fr. population convoquée, assemblée; Hisp. multitud convocada, asamblea; Germ. d. berufene Mannschaft, d. Aufgebat, d. Versammlung; Angl. a multitude assembled, a convocation, an assembly).

¶ 1. Generatim ponitur de quacumque civium multitudine ad aliquid convocata: et quidem –

a) Classis est coetus, ordo, seu pars civium distributorum ratione census, atque adeo ratione comitiorum ad suffragia ferenda convocatorum.

b) Apud sequioris aevi Scriptores etiam ad alios ordines transfertur.

¶ 2.Olim dicebatur etiam de exercitu terrestri, ideoque classis idem erat atque exercitus armatus.

¶ 3. Saepissime vero dicitur de multitudine navium ad militarem usum instructarum (It. armata navale, flotta; Fr. flotte; Hisp. flota, armada de mar; Germ. d. Flotte, vereinigten Kriegffahrzeuge;Angl. a fleet of ships of war, an armament).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Schola

Praeceptor

PRAECEPTOR, ōris, m. 3.

¶ 1. Est qui praecipit, h. e. praeoccupat.

¶ 2. Item chi comanda, ἐπιστάτης, qui jubet.

¶ 3. Item qui docet, institutor, doctor, instruttore, precettore, maestro.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Cathedra

CĂTHĔDRA, ae, f. 1. καθέδρα, Graeca vox, quae proprie significat sedile, sellam; sed apud Latinos usuvenit

I.) Proprie

¶ 1. Ad eam sellam significandam, quae Graecam luxuriam exquisitissime prae se ferebat. –

a) Generatim.

b) Speciatim sumitur pro sella molliore et delicatiore, qua utebantur mulieres, et delicati etiam homines.

c) Item speciatim est sella, quâ non solum domi, sed etiam foris, Latini usi sunt lecticae loco.

¶ 2.Dicitur etiam de sellis magistrorum et professorum.

Hinc

II.) Improprie

¶ 1. Aliquando sumitur pro ipso munere professorum.

¶ 2. Apud Sidon. in conc. post epist. 9. l. 7. ponitur cathedra pro sella et munere Episcopali.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Discipulus

DISCĬPŬLUS, i, m. 2. qui disciplinam ab alio percipit.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de litteris ac scientiis.

¶ 2. Latiori sensu discipuli etiam dicuntur, qui in tabernis, vel officinis mercatorum serviunt, et eorum disciplinam addiscunt.

II.)Translate. Discipulus est prioris posterior dies.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Subsellium

SUBSELLĬUM, ĭi, n. 2. — Subsellium est sedes, scamnum, ἕδρα, βάθρον (It. sedia, sedile, panca o banco, seggio; Fr. banc peu élevé, siège, tabouret; Hisp. banco, silla; Germ. e. niedrige Bank; Angl. a bench, seat).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Religiō

Doceō

DŎCĔO, dōces, dōcŭi, doctum, dōcere, a. 2. - Docere est ostendere, monstrare, cognitionem alicujus rei tradere, adeoque erudire, instituere (It. mostrare, far vedere, insegnare, istruire; Fr. montrer, faire voir, enseigner, instruire; Hisp. mostrar, indicar, enseňar, doctrinar, instruir, amaestrar; Germ. lehren, belehren, unterweisen, Jmdn etwas zeigen; Angl. to shon, point out, inform, teach, instruct).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Clausula

Praescrībō

PRAESCRĪBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3.
— Praescribere est ante seu prius scribere, in anteriori parte scribere, inscribere, praenotare, προγράφω (It. scrivere innanzi, scrivere in testa; Fr. écrire en tête, mettre en tète; Hisp. escribir, poner en cabeza; Germ. vorschreiben, voranschreiben, schriftlich vorsetzen; Angl. to write before, prefix in writing).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Crēta

CRĒTA, ae, f. 1. - Creta est genus terrae tenacis, variorum colorum, sed praecipue albae
(It. creta; Fr. craie; Hisp. greda; Germ. Kreide oder eine ähnliche Thonerde; Angl. chalk).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Corrigō

CORRĬGO vel conrigo, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. (cum et rego). - Corrigo est, quod pravum et inversum est, dirigo (It. raddrizzare; Fr. redresser, rendre droit; Hisp. enderezar, poner derecho lo que estaba torcido; Germ. etwas gerade richten oder machen, in Ordnung bringen; Angl. to set right, make straight).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Mendum

MENDUM, i, n. 2. - Menda est corporis vitium, difetto, macchia.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Speciatim est error, qui scribendo fit, errore, scorrezione, πταῖσμα.

¶ 2. Generatim.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Recitō

RĔCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et cito, quod a cieo).

¶ 1. Generatim est scripturam vel orationem vel aliud ejusmodi clara voce legere, ut alii audiant et intelligant; et proprie dicitur de iis, qui in causis libellos legunt et testimonia, recitare, leggere ad alta voce, ἀναγινώσκω.

¶ 2. Speciatim, mos fuit poetis quoque et aliis postea scriptoribus, privatim in amicorum domibus lucubrationes suas legere, antequam ederentur, ut judicium atque censura de iis fieret, vel ostentandi ingenii gratiâ.

¶ 3. Dicitur etiam de his, qui memoriter pronunciant, dire a mente, a memoria.

¶ 4. Significat etiam iterum ciere, revocare.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Mandō

MANDO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Mandare generatim est alicui in manus dare, tradere, alicujus fidei curaeque committere, in iis enim praecipue usurpatur, in quibus spectatur fides, ἐγχειρίζω (It. dare in mano, mettere in mano, consegnare, affidare, confidare, raccomandare; Fr. remettre, confier, abandonner; Hisp. entregar en manos propias, poner en manos á, confiar; Germ. überantworten, anvertrauen, anheimgeben; Angl. to commit, consign, confide, entrust).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Memoria

MĔMŎRĬA, ae, f. 1. (memor) facultas mentis, qua res apprehendimus et retinemus, seu qua res a nobis perceptas atque apprehensas, quamquam praeteritas et absentes, revocamus; item ipsa recordatio, quae vi ejus facultatis fit, μνήμη (It. memoria, rimembranza, ricordanza; Fr. la mémoire, la faculté de se souvenir, action de se rappeler quelque chose, souvenir, ressouvenir, souvenance, réminiscence; Hisp. memoria, acuerdo, accion de la memoria; Germ. d. Gedächtniss, d. Erinnerung, d. Andenken; Angl. memory, remembrance, recollection).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Hoofdstuk 1 - Schola

Cōnfābulor

CONFĀBŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
(cum et fabulor) simul fabulor, colloquor, narro.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Gerō

GĔRO, gĕris, gessi, gestum, gĕrere, a. 3. - Gerere, quod ratione habita etymi conjungi potest cum ἀγείρειν, est agere, ferre, portare, secum habere, quod postremum quum significat, dicitur fere de iis, quae ita habentur, ut ab aliis conspiciantur, φέρω, κομίζω (It. portare, avere, tenere; Fr. porter, avoir, tenir; Hisp. llevar, traer, haber, tener, asir; Germ. tragen, herumtragen, mit sich führen, haben;Angl. to bear, carry, have, show).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Petulō

PĔTŬLANS, antis, adject.— Petulans (particip. ab inusit. petulo, quod a peto) est procax, improbus, immodestus, qui quoslibet sine discrimine petit et lacessit et laedit, ὑβριστής (It. petulante, insolente, sfacciato; Fr. pétulant, bouillard, impudent, insolent, impertinent; Hisp. petulante, insolente, descarado, desvergonzado; Germ. neckisch, muthwillig, leichtfertig, ausgelassen, frivol, schadenfroh in Worten oder Werken; Angl. petulant, insolent, impudent, saucy, pert, forward, impertinent, freakish, skittish, wanton).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Neglegō

NEGLEGENS, entis, particip. a neglego, quod Adjective usurpatur. — Neglegens est non curans, incuriosus, socors, indormiens, indiligens, ἀμελής, ὀλύγωρος (It. non curante, trascurato, disattento, negligente, stratto; Fr. qui ne regarde pas à, indifferent, négligent; Hisp. indiferente, negligente, descuidado, omiso; Germ. nachlässig, lässig, unachsam, gleichgüllig; Angl. negligent, careless, heedless, reckless, inattentive, neglectful, thoughtless).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola

Castīgō

CASTIGO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Ceterum castigo est coerceo, corrigo, ad meliorem frugem animadvertendo revoco (It. riprendere, rimproverare, correggere, castigare, punire; Fr. reprendre, corriger, gronder, châtier; Hisp. reprehender, corregir, reňir, punir, castigar; Germ. zurechtweisen, züchtigen, in Schranken oder in Zaume halten; Angl. to correct, improve, chastise, punish).

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Ferula

FĔRŬLA, ae, f. 1.

I.) Proprie canna d'India, νάρθηξ, arbor est externa, ex genere earum, quae corticis loco lignum forinsecus habent, ligni autem loco fungosam intus medullam, ut sambuci, vel inanem cavitatem, ut arundines. Nascitur calidis locis, atque trans maria geniculatis nodata scapis. Duo ejus genera: nartheca Graeci vocant assurgentem in altitudinem: narthecyam vero semper humilem. A genibus exeuntia folia maxima, ut quaeque terrae proxima. Cetero natura eadem, quae anetho, et fructu similis. Nulli fruticum levitas major; ob id gestatu facilior.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim dicitur de siccis et exilioribus cujuscumque arboris ramis.

¶ 2. Speciatim de virga, -

a) Qua caedebantur puerorum manus, aut nates a magistro in ludo litterario, bacchetta, sferza.

b) Servos quoque in levioribus peccatis ferula, in gravioribus scutica, in gravissimis flagello caesos fuisse colligitur ex Horat. 1. Sat. 3. 119.

¶ 3. Item speciatim de cannis, quarum usus erat includendis ossibus fractis, dum conferveant.

¶ 4. De apum alvearibus.

¶ 5. Ex Colum. 12. R. R. 7. 1. patet, caulem ferulae et flores seu corymbos, id est umbellas, in cibum condiri solitos olim fuisse: quod confirmat Plin. 19. Hist. nat. 9. 56. (175). et 20. ibid. 23. 98. (260).; quemadmodum et Dioscor. 3. 91.

Index

Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Patientia

Mūsēum

MŪSĒUM, i, n. 2. - Museum

¶ 1. Est sacrarium Musarum, Museo, luogo consacrato alle Muse, locus ubi Musae colebantur et responsa reddebant. Accipitur pro loco, seu aedificio, quo litterarum et studiorum causa homines conveniunt, quale fuit celeberrimum Alexandriae, in quo publico sumptu viri docti quamplures alebantur, ut litteris vacarent.

¶ 2. Musea item in aedificiis appellantur opera ex pumicibus et saxis erosis constructa, ad specus imaginem arte reddendam, grottesco.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Studiōsus

STŬDĬŌSUS, a, um, adject. (studium)
— Studiosus est diligens, cupidus, amans, sollicitus, qui aliqua re delectatur, σπουδαῖος (It. sollecito, diligente, dilettante; Fr. empressé, soigneux, zélé, qui s'applique avec ardeur;Hisp. apresurado, cuidadoso; Germ. eifrig, emsig; Angl. careful, heedful).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Sēcrētus

SĒCERNO, cernis, crēvi, crētum, cernere, a. 3.
(se et cerno) - Secerno est cernendo separo, semoveo, sejungo, discerno, divido, ἀποκρίνω, ἀφορίζω
(It. cernere, separare, dividere; Fr. séparer par le triage, trier, mettre à part, séparer; Hisp. separar, apartar una cosa de otra, entresacar, escoger; Germ. ab-aussondern, ab-ausscheiden, trennen; Angl. to put asunder or apart, sever, part, separate, distinguish, secern).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Dēdō

DĒDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (de et do).
- Dedo est idem quod do, trado, addico: de autem augendi vim habet, ut significet totum et omnino dare. Hinc Paul. Diac. p. 70. 5. Müll. dedita exponit valde data (It. dare; Fr. donner, livrer, abandonner, remettre; Hisp. dar, librar, entregar; Germ. etwas von sich geben, hinweggeben, daher etwas Imdem übergeben, überlassen; Angl. to give, give up, submit).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Studium

STŬDĬUM, ĭi, n. 2. (studeo) — Studium est cura, voluntas, animus, ardor, cupiditas, animi, ut ait Cic. 1. Invent. 25. 36., assidua et vehemens ad aliquam rem magna cum voluntate occupatio, σπουδή (It. diligenza, propensione, applicazione, voglia, diletto, genio; Fr. empressement, application, occupation, soin, zèle, ardeur, désir, goût, penchant, passion; Hisp. cuidado, apresuramiento, zelo, ardor, inclinacion, pasion; Germ. die Bestrebung, der Eifer, die Begierde, Neigung, Lust; Angl. an earnest application, cure, study, zeal, desire, wil, propensity).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Lēctitō

LECTĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a lego. — Lectitare ¶ 1. Est saepe colligere, raccogliere, andare raccogliendo.

¶ 2. Est etiam saepe legere, assidue et studiose percurrere, leggere spesso o assiduamente, ἐπαναγινώσκω.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Penes

PENES, praeposit. - Penes est apud
(It. appresso; Fr. chez; Hisp. cerca; Germ. bei; Angl. with)
.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Excerpō

EXCERPO, cerpis, cerpsi, cerptum, cerpere, a. 3.
(ex et carpo). - Excerpere est decerpere, colligere
(It. spiccar via, staccar via, raccogliere; Fr. extraire, tirer de, recueillir; Hisp. extraer,
recoger; Germ. herauspflücken, ausnehmen,
auslesen; Angl. to pick, single, choose).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Bonus

BŎNUS, a, um, adject. Comp. Melior (quod a Gr. μάλλων derivari videtur) et Sup. est Optimus. - latissime patet ejus vis, ut significatio; dicitur enim non solum de hominibus, sed de omnibus rebus, quae absoluta sunt, perfecta, convenientia naturae, et quae gratiam, voluptatem, utilitatem, commoditatem aliquam habent (It. buono; Fr. bon; Hisp. bueno; Germ. gut; Angl. good). Adv. bene.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Clausula

Manuāle

Manuale, is, n. 3. absolute, substantivorum more, (subaudi involucrum) est veluti vagina lignea, in quam liber circumferendus includebatur, ne chartae attritu tererentur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Mūsēum]

Notō

NŎTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Notare est notam, signum apponere, distinguere, σημειόω (It. segnare, notare, marcare, bollare; Fr. marquer, faire une marque sur; Hisp. marcar, seňalar, poner una marca ó seňal en alguna cosa; Germ. bezeichnen, mit Kennzeichen versehen; Angl. to mark, distinguish by a mark, note).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Litūra

LĬTŪRA, ae, f. 1. a supino litum verbi lino, est litus, unctio, untura, ἄλειψις.

I.) Proprie.

¶ 1.Stricto sensu est, ut diximus, litus, unctio.

¶ 2. Latiori sensu fere sumitur pro superinductione illa et complanatione, qua scriptura in tabula cerata deletur, cancellazione, ἐξάλειψις.

II.) Figurate.

¶ 1. Ponitur pro macula, quae scribendo fit, sgorbio, scorbio.

¶ 2. Per metaphoram Seneca Vit. beat. 8. Fiducia ejus non sine scientia - sit, scientia non sine constantia: maneant illi semper placita, nec ulla in decretis ejus litura sit. h. e.nulla mutatio, aut poenitentia.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Asteriscus

ASTĔRISCUS, i, m. 2. ἀστερίσκος, parva stella. Sumitur pro notula in modum parvae stellae sic * formata, quae in libris ad distinctionem aliquam appingi solet.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Lūcubrō

LŬCŬBRO, as, āvi, ātum, are, n. et a. 1. (lux).
- Lucubrare est vigilare et nocte ad lucernam aliquid componere, προσαγρυπνέω (It. vegliare, comporre qualche cosa vegliando; Fr. veiller pour travailler, travailler pendant la nuit; Hisp. velar, trabajar de noche;Germ. bei Nacht arbeiten; Angl. or work or study in the night by the light ofalamp, study by night, lucubrate).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Lychnus

LYCHNUS, i, m. 2. λύχνος, - lucerna, lucerna, lampanino.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Candēla

CANDĒLA, ae, f. 1. - Est fax ex funiculo, vel ex scirpo, pice, aut cera, aut sebo vestitis. Ex totidem enim materiis candelas factas legimus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Candēlābrum

CANDĒLĀBRUM - Candelabrum est instrumentum, in quo candelae infiguntur. Initio statim fuit simplex et parvi pretii at in posterum fuit et materia et arte exquisitissimum.
Candelabrum etiam dicitur instrumentum illud, quod non candelas habet, sed oleum continet ad illuminanda cubicula, quodque Itale lucernadicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Ēmungō

ĒMUNGO, mungis, munxi, munctum, mungere, a. 3. (ex et mungo). - Emungere estnares purgare (It. nettare il naso; Fr. se moucher; Hisp. mocar, limpiar las narices; Germ. ausschnäuzen; Angl. to wipe the nose).

Translate.

¶ 1. Emunctae naris homo dicitur, qui est acris ingenii ac judicii, solers, perspicax, acutus ad indagandum, dijudicandum, intelligendum: ducta ex eo metaphora, quia emunctae nares acriorem sensum habent et acutius distinctiusque odorantur.

¶ 2. Emunctus est etiam qui in dicendo pressus est, et purgata, nitida, nihilque supervacui aut sordidi habente oratione utitur: ducta translatione ab emunctis naribus et sordium vacuis.

¶ 3. Denique apud Comicos emungereest fraudare, spoliare, fraude extorquere.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Ēmūnctōrium

ĒMUNCTŌRĬUM, ĭi, n. 2. forceps, instrumentum metallicum, quo fungi lucernarum tollantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Collocō

COLLŎCO vel conloco, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(cum et locare). - Collocare est verbum prosae orationis fere proprium, quod ratione significationis propius accedit verbo statuere, quam verbo ponere;significat enim rem aut personam in loco, qui eidem conveniat vel eamdem deceat, statuere, seu generatim locare, disponere (It. collocare, porre, disporre; Fr. mettre, placer, poser, disposer;Hisp. poner, colocar, meter, disponer; Germ. stellen, setzen, legen; Angl. to place, settle, dispose, arrange).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Umbrāculum

UMBRĀCŬLUM, i, n. 2. (umbra) — Umbraculum est locus, in quo est umbra, locus compositus et tectus frondibus aut alia re quacumque ad umbram praebendam, tabernaculum velumve umbrae causa erectum, σκηνή, σκέπασμα. (It. ombracolo; Fr. ombrage ou lieu ombragé; Hisp. umbrio, sombrio; Germ. der schattengebende Gegenstand, Beschattung; Angl. a shady place, a bower).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur quoque, a similitudine, pro schola, ducta appellatione a philosophorum veterum ambulationibus, quae arborum umbraculis erant opacae, ut Academia et Lyceum.

¶ 2.Item pro umbella, qua tegitur facies ad solis calores arcendos, ombrella.

¶ 3. Hinc est tegmen, defensio, praesidium.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Viridis

VĬRĬDIS, e, adject. (vireo) — Viridis est herbae coloris, χλωρός (It. verde; et
Hisp. verde; Fr. vert;Germ. grün; Angl. green).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Hebetet

HĔBĔTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (hebes).
- Hebetare est hebetem reddere, obtundere, ἀμβλύνω (It. rendere ottuso; Fr. émousser, rendre moins pointu; Hisp. embotar, engrosar los filos y puntas de las armas; Germ. abstumpfen; Angl. to make blunt, or dull, hebetate).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Aciēs

ĂCĬES, ēi, f. 5. - Acies est pars acuta ferri, aut alterius rei, qua secatur, aut pungitur (It. punta, filo, taglio; Fr. pointe, tranchant, fil; Hisp. punta, corte, filo; Germ. die Schärfe, die schärfe Schneide oder Spitze; Angl. the sharp edge, or point, of any thing).

I.) Proprie, et quidem

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Acies mera significat etiam ferrum purgatius duriusque, quo utimur ad indurandam aciem, et ad densandas incudes, malleorum rostra, scalpellos lapicidarum, etc.
(It. acciajo; Fr. acier; Hisp. acero; Germ. der Sthal; Angl. steel).

II.) Translate ponitur generatim

A) de facultatibus, quibus homo tamquam acuto praeditus instrumento in res penetrat, ac praesertim de oculorum visu; unde

B) ponitur etiam de iis omnibus, quae a fronte sua rectam lineam oculis subjiciunt.

A) De hominis facultatibus.

¶ 1. De oculis, et varia quidem ratione; scilicet

a) acies est maxima videndi vis vel actio;

b) oculorum acies est ipse visus,

c) idemque significat acies absolute,

d) acies est etiam ipsa pupula,

e) significat oculos, et

f) etiam ipsam videndi actionem, vel scopum quem intuemur.

¶ 2. Ducta translatione ab acie oculorum, acies ponitur pro ingenii acumine ac perspicacitate.

B) Acies ponitur etiam de iis omnibus, quae a fronte sua rectam lineam oculis exhibent; translatione ducta ab oculorum acie, quae in res recta fertur.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Peculiariter in re militari acies ponitur modo pro parte exercitus instructa, quae propterea eumdem oculis ordinem a fronte exhibet; occurrit et num. plur. et de equitibus et navibus.

¶ 3. Hinc ponitur etiam pro integro exercitu instructo et ad proelium parato.

¶ 4. Exinde ponitur pro ipso proelio et conflictu.

¶ 5. Hinc ducta metaphora, ponitur et de calculorum ludo.

¶ 6. Item ducta translatione ab acie militari, ponitur et pro disputationum contentione.

¶ 7. Eadem translatione aciem Vulcaniam posuit Virg. 10. AEn. 405. Ac velut, optato ventis aestate coortis, Dispersa immittit silvis incendia pastor; Correptis subito mediis, extenditur una Horrida per latos acies Vulcania campos; Ille sedens victor flammas despectat ovantes: etc. Forcellinusaciem Vulcaniam interpretatur ignis vim: nobis vero liceat cum Heyn. interpretari igneam aciem; silvae enim sunt stipulae agri demessi, quas pastor ad solum recreandum incendit (Cf. 1. G. 76. et 152.); ignis autem veluti militum acies repraesentatur, ut patet ex vocabulis extendere, victor et flammae ovantes.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Opulens

ŎPŬLENS, entis, et Ŏpŭlentus, a, um, adject. -
Opulens et opulentus est opibus abundans, locuples, dives, copiosus, λούσοιος (It. dovizioso, opulente, ricco, abbondante; Fr. riche, abondante, copieux; Hisp. rico, abundante, copioso; Germ. reich, wohthabend; Angl. rich, wealthy, opulent, abundant).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Cēreus

CĒRĔUS, ĕi, m. 2. proprie est adjectivus, subauditur enim funis, h. e. funis cera illitus, unde generatim fax e cera (It. cereo, torchio; Fr. chandelle de cire, cierge, bougie; Hisp. cirio, bugia; Germ. Wachsfakel od. Wachskerze; Angl. a taper, waxlight).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cēra, Cēreus, -a, -um, Cērō

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Cēreus, -a, -um

CĒRĔUS, a, um, adject. κήρινος, ad ceram pertinens (It. di cera; Fr. de cire; Hisp. de cera; Germ. wächsern; Angl. waxen, of wax).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cēra, Cēreus

Cēra

CĒRA, ae, f. 1. κηρὸς, id quod praeter mel in apum favis invenitur (It. cera; Fr. cire; Hisp. cera;Germ. d. Wachs; Angl. wax).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cēreus, Cēreus, -a, -um, Cērō

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Sēbāceus

SĒBĀCĔUS vel sebacius, a, um, adject. (sebum), qui ex sebo est, στε ατώδης.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sēbum

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Sēbum

SĒBUM - Sebum est oleosa et pinguis substantia, adipe siccior, concretior et magis compacta, fragilior etiam et igne difficilius liquescens, cujus usu praecipuus in candelis nutriendo lumini: a sue dictum, ut ait Isid. 20. Orig. 2. 25., quasi suebum,quod plus pinguedinis hoc animal habet (V. etiam SEBO), στέαρ (It. sevo; Fr. suif; Hisp. sebo;Germ. d. Talg, d. Unschlitt; Angl. tallow, suet).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sēbāceus

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Foeteō

FOETĔO vel feteo, es, ere, n. 2. - Foetere est male olere, δυσωδέω (It. puzzare; Fr. avoir une odeur fétide, puer; Hisp. heder, oler mal; Germ. übel riechen, stinken; Angl. to smell foul, have an offensive smell, stink).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Fūmigō

FŪMĬGO, as, āvi, ātum, are, 1. (fumus et ago).
- Fumigare est

A) Verbum activum, et

B) Neutrum.

A) Active fumigare est suffire, profumare, θυμιάω.

B)Neutrorum more fumigare est fumum emittere.

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Epistula

ĔPISTŎLA, ae, f. 1. ἐπιστολή. - Epistola est litterae scriptum, quod ad absentes mittitur, alicujus rei significandae gratia. Vox quidem Graeca tota est, sed usu Latina facta; ab ἐπὶ ad et στέλλω mitto (It. lettera, epistola; Fr. lettre, épître; Hisp. carta, misiva, epistola, despacho; Germ. d. Zuschrift, d. Brief; Angl. a letter, epistle).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Īnscrībō

INSCRĪBO, bis, psi, ptum, bere, a. 3. (in et scribo).
- Inscribere est in aliqua re, vel supra scribere, ἐπιγράφω (It. scrivere dentro o sopra, soprascrivere; Fr. écrire sur, inscrire; Hisp. escribir sobre, inscribir; Germ. in oder auf etwas schreiben; Angl. to write in, or upon, inscribe).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Obsignō

OBSIGNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et signo).
— Obsignare est signi impressione occludere, firmare, signare, ἐπισφραγίζω (It. sigillare, suggellare, bollare; Fr. fermer d'un sceau, sceller, cacheter; Hisp. sellar, cerrar con sello alguna cosa; Germ. siegeln, versiegeln; Angl. to seal, seal up).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Lanterna

LANTERNA, ae, f. 1. — Lanterna est instrumentum ex laminis corneis, vel ex alia materia, in quo candela accensa, vel ignis oleo ardens includitur, ne a vento exstinguatur, λυχνοῦχος (It. lanterna, ferale; Fr. lanterne, lampe; Hisp. linterna; Germ. d. Lampe, Laterne; Angl. a lanthern or lantern).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Fax

FAX, facis, f. 3. - Fax est frustum ligni, ut pinus, taedae, laricis etc., cera aut oleo inunctum, aut etiam per se solum; vel alterius materiae igni concipiendo aptae, ad lumen faciendum ignemque circumferendum, frequenti usu praesertim apud rusticos: videturque esse a φάω splendeo, unde φάος lumen, δαῒς, λαμπάς (It. face, facella;Fr. torche, flambeau, tison, brandon; Hisp. antorcha, hacha; Germ. Kienholz, Holzbrand, Fackel; Angl. a torch, flambeau, link, taper, fire-brand).

Index

Hoofdstuk 1 - Mūsēum

Grammatica

GRAMMATICA, ae, et grammatice, es, f. 1. absolute (subaudi ars) γραμματική, est ars emendate loquendi et scribendi; idest sine soloecismis, barbarismis, erroribus pronunciationis et orthographiae, et aliis vitiis orationis barbarae, obscurae, inornatae: a γράμμα littera, quia veteribus eo nomine censebatur γραμματιστική, hoc est ars legendi scribendique, sero enim praecepta recte loquendi observata, inque artem congesta sunt: tum vero grammaticae fines latissime prolati ut in Grammaticus diximus, artique honos additus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Grammaticus

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Grammaticus

GRAMMĂTĬCUS, a, um,
adject, grammatico, γραμματικός, ad grammaticam pertinens, ut figurae grammaticae, grammaticus stilus, grammatica oratio, ars grammatica.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Grammatica

Vōx

VOX, vōcis, f. 3. — Vox est sonus animalium ore aut alia collisione corporum expressus, φωνή, βοή (It. suono, voce, pronunzia; Fr. voix, son, cri; Hisp. voz, son, grito; Germ. der Laut, die Stimme, der Zuruf; Angl. a voice, sound, cry).

II.) Translate.

¶ 1. Est saepe verbum, dictum, sententia, oratio, sermo, parola, detto, sentenza, motto, formula.

¶ 2. Item imperium, jussum, comando, ordine.

¶ 3. Item lingua, sermo, lingua, idioma.

¶ 4. Interdum voces sunt litterae, vocales praesertim, quae solae sonum habent.

¶ 5. Item accentus, accento, προσῳδία.

¶ 6. Vocem non habere est quod Itali dicunt non aver autorità di parlare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūgiō

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum
Hoofdstuk 1 - Clausula

Ēloquor

ĒLŎQUOR, lōquĕris, lōquūtus vel lōcūtus sum, lōqui, dep. 3. (ex et loquor). - Eloqui est dicere, narrare, exponere, efferre, quasi extra loqui. (It. parlare, dire, manifestare parlando;Fr. prononcer, exposer, exprimer, déclarer, énoncer, dire; Hisp. pronunciar, exponer, declarar, manifestar, enunciar,
decir; Germ. aussprechen, ausdrücken; Angl. to speak, speak out or plainly, declare, deliver).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim pro colloqui.

¶ 3. Item speciatim et saepe refertur ad facultatem oratoriam.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēloquēns

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Ēloquēns

Eloquens, entis, .

¶ 1. Generatim est qui eloquitur et verbis exponit

¶ 2. Speciatim et saepissime est qui novit dicere apposite ad persuadendum et ad rem de qua agitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēloquor

Cōnstruō

CONSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. (cum et struo). - Construo est simul struo, struendo conjungo (It. costruire, ammucchiare, mettere insieme; Fr. entasser, accumuler; Hisp. acumular, amontanar; Germ. zusammenbringen, zusammenhaüfen, aufbringen, aufhaüfen; Angl. to heap or pile up).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Interpungō

INTERPUNGO, pungis, punxi, punctum, pungere, a. 3. (inter et pungo). — Interpungere est punctis distinguere, distinguere con punti, διαστέλλω, διαστίζω.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Rēctus

RECTUS, a, um, particip. a v. rego - Rectus est qui nullam in partem flectitur, directus, non pravus, non obliquus, non curvus, non inflexus, ὀρθός, εὐθύς (It. ritto, diritto, retto; Fr. qui est en ligne droite, droit, direct, horizontal ou vertical; Hisp. derecho, recto, directo, en linea directa; Germ. gerade, gerichtet, in gerader Richtung, gerade, aufrecht; Angl. right, straight, direct, not crooked).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Religiō

Rhētorica

Rhetorica, ae, et Rhetorice, es, f. 1. absolute (subaudi ars), ῥητορική, rettorica, est ars vel doctrina bene dicendi.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Rudis

RŬDIS, e, adject. - Rudis est incultus, impolitus, inelaboratus, non levigatus, inornatus, imperfectus, αὐτόσκευος, ἀνέργαστος (It. non lavorato, incolto, tozzo, grossolano, ruvido, rude; Fr. qui n'est pas travaillé, brut, sauvage, rude; Hisp. rudo, da, tosco, sin pulidez; Germ. unbearbeitet, ungebildet, kunstlos, roh, grob, wild; Angl. unwrought, uncultivated, unpolished, rude, rough, rugged).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Sermō

SERMO, ōnis, m. 3. — Sermo est collocutio, συνομιλία, κοινολογία, διάλογος (It. colloquio, conversazione, dialogo; Fr. entretien, conversation, causerie; Hisp. entretenimiento, conversacion; Germ. d. Unterredung, Unterhaltung; Angl. common discourse, conversation, talk, speech).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Ōrātōrius

ŌRĀTŌRĬUS, a, um, adject. oratorio, ῥητορικός, ad oratorem spectans.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōrātor

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Ōrātor

ŌRĀTOR, ōris, m. 3. qui orat, qui loquitur; occurrit vero speciatim et

¶ 1. Est legatus, ambasciadore: vel quia orare etiam agere significat, vel ab oratione.

¶ 2. Orator, simpliciter, precator, rogator, pregatore: nam orare est precari, petere.

¶ 3. Saepius orator, oratore, avvocato, ἀγορητής, qui dicendi peritus est, et publicas privatasque causas agit: qui potest dicere prudenter, copiose et ornate de omnibus rebus, quaecumque in disceptationem cadunt; ab oro, dico. De universa ejus facultate, officio, et laudibus legendi aurei sunt Ciceronis libri, et studioso eloquentiae vel memoriter addiscendi. — Differt a rhetore, qui oratoriam artem alios docet: orator autem exercet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōrātōrius

Ēlegantia

ĒLĔGANTĬA, ae, f. 1. - Elegantia est munditia, lautitia, convenientia, cultus, ornatus ex delectu rerum ad victum vitamque, itemque ad cetera pertinentium, ut in ELEGANS dictum est (It. eleganza, buon gusto, pulitezza, proprietà; Fr. goût, délicatesse, élègance, convenance; Hisp. elegancia, hermosura, gusto, conveniencia; Germ. d. Feinheit, gesmackvolle Wahl, Artigkeit; Angl. elegance, neatness, spruceness, politeness).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēlegāns

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Ēlegāns

ĒLĔGANS, antis, adject. omn. gen.
- Elegans generatim est, qui studiose conquirit ea, quae ad vitam cultumque, sive ad alia pertinent:
ab eligendo dictus. Elegans usurpatur

A) In malam, aut

B) In bonam partem, ratione habita temporum.

A) In malam partem. Olim usque ad aetatem Catonis vitii, non laudis fuit: fuit enim nimis exquisitus, fastidiosus.

B) In bonam partem aurea aetate usu venit; et universim accipitur pro mundo, concinno, lauto, et qui judicio et electione comparat, quae ad victum cultumque, itemque ad cetera, sunt necessaria, considerans ubique quid deceat et mundum sit
(It. elegante, proprio; Fr. choisi, plein de goût, distingué; Hisp. escogido, lleno de gusto, distinguido; Germ. gewählt, gesmackvoll, fein; Angl. elegant, fit, proper.)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēlegantia

Adagium

ĂDĂGĬUM, ii, n. 2. Adagia ad agendum apta. hoc est adagia dicuntur dicta, quibus continetur aliqua sententia, aut praeceptum utile ad actiones vitae recte componendas. (It. proverbio, adagio; Fr. proverbe, adage; Hisp. proverbio, adagio; Germ. das Sprichwort; Angl. an adage, proverb).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Prōverbium

PRŌVERBĬUM, ĭi, n. 2. — Proverbium, Ital. proverbio, παροιμία, adagium, sententia, dictum, quod longa experientia probatum in ore omnium versatur, et saepe consilii, aut praecepti utilis loco est.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Sententia

SENTENTĬA, ae, f. 1. (sentio) id quod animo sentimus, quod nobis videtur, sensus, judicium, opinio, consilium, mens, voluntas, γνώμη (It. sentimento, avviso, opinione, parere, intenzione, voglia; Fr. opinion, manière de voir, volonté, sens, jugement, sentiment, avis; Hisp. opinion, dictamen, sentir, juicio, concepto; Germ. d. Gesinnt -od. Gestimmtsein in e. Sache, d. Meinung, Willensmeinung;Angl. opinion, judgment, resolution, mind, purpose, will).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Gnōme

GNŌMĒ, es, f. 1. motto, proverbio, γνώμη, adagium, sententia, quae quid utile in vita sit, breviter ostendit.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Onomatopoeia

ŎNŎMĂTŎPOEĬA, ae, f. 1. ὀνοματοποιΐ́α, fictio nominis, figura est apud Rhetores, qua rei, cui nomen non sit, aut non satis idoneum, nomen imponimus, aut imitationis, aut significationis gratia: ab ὄ̓νομα nomen et ποιέω fingo; ut quum dicimus, hinnire equos, balare oves, stridere valvas.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Figūra

Hieroglyphicus

HĬĔRŎGLYPHĬCUS, a, um,
adject. geroglifico, ἱερογλυφικὸς, ab ἱερὸς sacer et γλύφω sculpo.Hieroglyphicae notae vel litterae apud AEgyptios in usu fuerunt, qui primi ante litteras per figuras animalium aliarumque rerum, saxis lignove insculptas, sensus mentis effingebant. Praecipue vero res sacras et mysteria sua tali modo mandabant posteris.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Poēsis

PŎĒSIS, is, f. 3. ποίησις, a ποιέω facio, fingo. — Poesis

¶ 1. Est ars carmina componendi.

¶ 2. Item est opus poeticum.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Colligō 3

COLLĬGO vel conligo, lĭgis, lēgi, lectum, lĭgere, a. 3. (cum et lego). - Colligo estsimul lego, congrego, cogo, sive, ut ait Non. p. 273. 19. Merc., in unum redigo (It. raccogliere, ragunare, ammassare; Fr. cueillir, rassembler, ramasser; Hisp. coger, recoger, juntar; Germ. zusammenlesen, sammeln; Angl. to gather together, collect, assemble).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Colligō 1

COLLĬGO vel conligo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et ligare). - Colligo est simul ligo, constringo, connecto (It. legar insieme; Fr. attacher, lier ensemble; Hisp. ligar, enlazar juntos; Germ. fest verbinden, zusammenbinden; Angl. to bind or tie together).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Flōs

FLOS, ōris, m. 3. Ratione habita etymi conjungi potest cum Gr. φλόος et φλυτὸν a φλύω, et est quidquid in herbis et arboribus inter folia coloratum enascitur, fructus initium ac spem continens. Plin. 16. Hist. nat. 25. 40. (95). pleni veris indicium et gaudium arborum appellat ἄνθος (It. fiore; Fr. fleur; Hisp. flor; Germ. d. Blume, Blüthe; Angl. a flower, blossom).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- Arbor in flore est, quae flores adhuc servat, Italis quoque essere in fiore dicitur.

- b) Speciatim de iis, quibus Romani, praecipue in conviviis, coronabantur.

- Hinc flores et coronae saepe junguntur.

- c) Item de iis, quibus viae et theatrorum pulpita sternebantur.

- Hinc flores et coronae junguntur apud Curt. 5. 3. 20. Totum iter floribus coronisque constraverat.

- d) De iis, qui in sacrificiis adhibebantur.

II.) Translate.

¶ 1. In architectura florem vocant ornamentum summi tholi, referens rosam, seu papaver, seu pineam, nostrates lanterna vocant, quae cavum illum complectitur et claudit.

- Sunt etiam flores, qui scalpuntur in singulis frontibus summi capituli columnarum, praesertim in ordine Corinthi.

¶ 2. Flores poetice sunt astra apud Manil. 5. 726. Tum conferta licet caeli fulgentia templa Cernere seminibus densis totisque micare Floribus.

¶ 3. Item flos dicitur optimus florum succus, quem apes extrahunt ad mella conficienda.

¶ 4. Hinc flos dicitur de multarum rerum parte eminente ac tenuiore; item de parte puriore, pulcriore ac praestantiore.

- 1.°) De rerum parte eminente ac tenuiore. Sic - Flos vini dicitur illius vitium, quum nempe cuticulae tenuis fragmenta vino innatant, quodque Itali etiamnum fiore del vino appellant.

- Flos aeris. h. e. quum aere fuso et in alias fornaces translato, ibi crebriore flatu excutiuntur velut milii squamae: has enim vocant florem.

- Flos lapidis Assii. h. e. veluti farina mollis ei adhaerens.

- Flos marmoris, vel gypsi. h. e. farina tenuior.

- Poetice dicitur de prima barba.

- Item poetice. Lucret. 1. 898. Flos flammai. h. e. flammae lux et nitor, seu summitas, apex.

- 2.°) De rerum parte puriore, pulcriore ac praestantiore; qua significatione etiam a Graecis ἄνθος usurpatur. Sic

- Flos vini est vinum praestantissimum, ejusque vis atque odor.

- Similiter. Flos olei. h. e. quod post molam primum est.

- Flos lactis.

- De farina.

- Flos salis. h. e.purissimum sal et candidissimum.

- Flos cerae. h. e. candidissimae ejus particulae.

- Flos calcis.

- Flos ignis. h. e. ignis purissimus, qui divinum aliquid putabatur.

- Flos resinae. h. e. ipsa resina recens collecta et nondum percocta. - Denique flos cenae est praestantissimum cenae ferculum.

¶ 5. Hinc etiam flos est vigor, pulcritudo, gratia, ornamentum, splendor, prosperus status, potentia.

- a) Speciatim flos aetatis, pueritiae, virium etc. est pueritia, ejusque pulcritudo, vigor et gratia, etc. Gr. ἀκμή.

- b) Generatim.

- c) In re litteraria flores dicuntur excerpta rerum pulcriorum.

¶ 6. Interdum flos significat decus virginitatis in puellis, in pueris vero corporis pudicitiam.

¶ 7. Speciatim de oratione flores dicuntur ipsius ornamenta.

Index

- Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
- Hoofdstuk 1 - Flōrēs
- Hoofdstuk 1 - Flōrēs
- Hoofdstuk 1 - Flōrēs
- Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
- Hoofdstuk 1 - Pecuāria
- **Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis**

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Ōrātiō

ŌRĀTĬO, f. 3. (oro) locutio, sermo, compositum ex pluribus dictionibus seu vocibus, quo homines animi sui sensa exprimunt, λόγος (It. discorso, parlare; Fr. discours, langage, mots; Hisp. discurso, lenguage, palabras; Germ. das Reden, die Rede; Angl. speech, discourse, language). Occurrit

¶ 1. Generatim et est, ut diximus, compositum ex pluribus dictionibus, seu vocibus, quo homines animi sui sensa exprimunt.

— a) Ponitur pro consueta hominum locutione, pro sermone.

— b) De loquendi forma et ratione, stile, maniera di esporre nel discorso.

— c) De ipsa lingua, lingua, favella.

¶ 2.Speciatim dicitur de prosa oratione.

¶ 3. Item speciatim et saepissime dicitur de locutione oratoria.

— Oratio directa opponitur obliquae: illa autem est, quum quis historicus alicuius principis vel ducis verba, quasi ab eodem ita recitata fuerint, exponit: haec vero, quum ipse historicus, quid ille dixerit, summatim strictimque narrat.

¶ 4. Hinc figurate ponitur pro facultate dicendi, seu eloquentia.

¶ 5.Interdum publici libelli et litterae, in quibus aliquid ad rempublicam pertinens perscribitur, orationes vocantur.

¶ 6. Apud Ecclesiasticos scriptores est sermo et precatio, quae ad Deum habetur, preghiera, orazione: nam orare est etiam precari, petere.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Corōlla

CŎROLLA, ae, f. 1. deminut. a corona, parva corona.

Index

[Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis]

Prōsa

PRŌSA Oratio, prosa, πεζὸς λόγος, oratio soluta, cui opponitur versus. Dicta, est primum prorsa: postea extritum r, ut rusus pro rursus, susum pro sursum.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Ligō 1

LĬGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Ligare significat vincire, colligare, δεω (It. legare; Fr. lier, attacher; Hisp. ligar, atar, enlazar; Germ. binden, verbinden, zusammenbinden, anbinden, umbinden; Angl. to bind, tie, tie up or fast).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vinciō

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Varius

VĂRĬUS, a, um, adject. - Varius est diversi coloris. versicolor, masulosus, ποικίλος (It. di diversa colori, vario; Fr. varié, nuancé; Hisp. matizado, variado; Germ. mannigfach, mannigfaltig, gefleckt, bunt; Angl. various, party-coloured, variegated).

Index

- Hoofdstuk 1 - Pecuāria
- Hoofdstuk 1 - Laniōnia
- Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
- **Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis**
- Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
- Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
- Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Carmen 1

CARMEN, ĭnis, n. 3. - Carmen proprie est cantus, vel quidquid certis modis ac numeris recitatur, pronunciatur, effertur.

Hinc

¶ 1. Generatim ponitur pro cantu.

¶ 2. Saepius carmen est ipsa oratio numeris seu pedibus vincta et canendo apta, poema, poesis: ideoque opponitur cantui.

¶ 3. Item speciatim pro cantione magica, pro incantamento, pro formula magica, etiam si fiat prosa oratione.

¶ 4. Item pro vaticinio: poetae enim, qui vaticinari dicuntur, item oracula, carmine res futuras praedicere solent.

¶ 5. Praeterea dicuntur carmina formulae quaedam certis verbis ad certum finem compositae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cantus

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Hymnus

HYMNUS, i, m. 2. ὑμνὸς, proprie est canticum in Deum, sed simpliciter pro cantico et laude accipitur: est per syncopen pro hymenus ab ὑμένος particip. praeter. pass. verbi ὕδω cano, inno, lode.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Ōdē

ŌDE, es, vel oda, ae, f. 1. oda, canzone, ᾠδή, cantio, carmen, praesertim lyricum.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Corōnō

CŎRŌNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Corono est coronam capiti impono, coronis orno
(It. coronare; Fr. couronner;Hisp. coronar; Germ. mit einem Kranze versehen, bekränzen, umkränzen; Angl. to crown).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Laurus

LAURUS, i, f. 2.—

I.) Proprie laurus est arbor perpetuo virens: cujus plura genera Plin. 15. Hist. nat. 30. 39. (127).
et sequent. recenset ac describit, δάφνη (It. lauro, alloro; Fr. laurier; Hisp. laurel; Germ. d. Lorbeerbaum; Angl. a laurel-tree, laurel, cherry bay, bay-tree). In fabulis est arbor dilecta Phoebo propter Daphnen puellam ab eo adamatam, et in eam conversam.

II.)Translate, h. e. metonymice sumitur pro victoria.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Daphnē

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Daphnē

DAPHNĒ, es, f. 1. δαφνη, Graeca vox laurum significans. - In fabulis est Penei fluvii (aliis Ladonis Arcadiae fluvii) filia, quae ab Apolline amata, cum ejus vim non posset effugere, implorato paterno numine conversa est in laurum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Laurus

Mūsica

MŪSĬCA, ae et musice, es, f. 1. musica, μουσική, scientia, quae modum canendi demonstrat.

Index

[Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis]

Melōdia

MĔLŌDĬA, ae, f. 1. μελῳδία, melodia, concentus, melos.

Index

[Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis](#)

Cantō

CANTO, as, āvi, ātum, are. 1. - Canto est totis viribus, magno studio ac diligentia modulatum sonum edo, seu voce, seu musico aliquo organo (It. cantare, suonare; Fr. chanter, jouer d'un instrument; Hisp. cantar, taňer, tocar un instrumento músico; Germ. singen, spielen; Angl. to sing of ten, to sing, to play on an instrument of music).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cantillō, Cantus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Concentus

CONCENTUS, us, m. 4. vox et cantus multorum simul, consensus et harmonia plurium una canentium (It. concerto, armonia; Fr. concert, harmonie; Hisp. concierto; Germ. d. zusammenstimmende Singen oder Tönen Mehrerer; Angl. a concert of music, singing in tune, symphony).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Symphōnia

SYMPHŌNĬA, ae, f. 1. (συμφωνία) — Symphonia, spectata litterali vocis vi, est consonantia, concentus; aptius vero apud rei musicae scriptores, temperamentum sonitus gravis ad acutum vel acuti ad gravem modulamen efficiens

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Mūsicus

MŪSĬCUS, a, um, adject. μουσικός.

¶ 1. Est ad musicam, h. e. ad cantum pertinens, It. musicale.

¶ 2. Est etiam musicus ad litteras, humanitatem et praesertim ad poeticam pertinens, It. letterario, poetico. Musae enim his omnibus praeesse dicuntur.
¶ 3.Musicus
pes a Diomed. 3. p. 478. Putsch. enumeratur inter pentasyllabos, constans longa, brevi, longa et duabus brevibus, ut temperantia.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Ēdō

ĒDO, ēdis, ēdĭdi, ēditum, ēdere, a. 3. (ex et do). - Edere, quasi extra dare, est emittere, proferre (It. dar fuori, metter fuori; Fr. faire sortir, mettre dehors; Hisp. meter fuera; Germ. herausgeben, hervorbringen, von sich geben; Angl. to utter or put forth).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Urbs

Pulsō

PULSO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat.
a pello. — Pulsare significat saepe pellere, impellere, protrudere, agitare, quatere: quia vero ictu et verbere id maxime fit, ponitur saepius pro percutere, verberare, caedere, τύπτω, κρούω (It. spingere, respingere, battere, percuotere, bussare, picchiare; Fr. pousser, chasser en poussant, frapper, battre, heurter, choquer; Hisp. pujar, empujar, cascar, herir, golpear, achocar; Germ. stossen, schlagen, fortstossen, – treiben, klopfend anschlagen, anklopfen, Stösse geben, in Bewegung setzen; Angl. to beat often, strike, knock at, batter).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Cymbalum

CYMBĂLUM, i, n. 2. - Cymbalum.

I.) Proprie est Graeca vox, κύμβαλον, ab eadem radice, unde cymba, et significat instrumentum aereum cavum, hemicycli figura latumque instar pelvis, quod percussum instar crotali, sistri, aut cujusvis crepitaculi sonum edit. Adhibebatur praecipue in sacris Cybeles a Corybantibus et Gallis ejus ministris: item in saltationibus obscenis et lascivis conviviis, et Bacchanalibus nocturnis.

II.) Improprie.

¶ 1. In machinis hydraulicis cymbala dicta sunt ob similitudinem vasa quaedam ad sonum edendum accommodata.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Tintinnābulum

TINTINNĀBŬLUM, i, n. 2. (tintinno)
— Tintinnabulum est instrumentum, plerumque aeneum, interdum etiam ex stanno, argento, plumbo aut ex omnibus his una admixtis conflatum, quod percussum tinnitum edit, κρόταλον, κώδων (It. squilla, campanello;Fr. sonnette, grelot,
clochette; Hisp. campanilla, cascabel; Germ. e. Klingel, Schelle; Angl. squill, small bell).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Crepitāculum

CRĔPĬTĀCŬLUM, i, n. 2. instrumentum ex aere, aliave materia, quod manu concussum vel percussum crepitat ac sonitum reddit.

Index

[Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica]

Circumversō

CIRCUMVERSO vel circumvorso, as, are, a.
1. frequentativum a circumverto.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum, Vertō

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Circum

CIRCUM, adverb. - Circum usurpatur

A) Adverbii et

B)Praepositionis more.

A) Circum Adverbii more sine casu usurpatum significat (It. intorno; Fr. à l'entour, tout autour; Hisp. al rededor; Germ. im Kreise herum, ringsum, auf allen Seiten; Angl. around, about, round about)

B) Saepissime circum Praepositionis more usurpatur et regit Accusativum, non quod significet motum ad locum, sed quod definit, rem, de qua sermo est, in illo versari circulo, quem ipsa Praepositio circum significat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circumagō, Circumcīdō, Circumdō, Circumeō, Circumferō, Circumforāneus, Circumiaceō, Circumlātiō, Circumspectō, Circumversō, Circumvolvō, Pericranium

Ōs

OS, ōris, n. 3. — Os est cavum in facie animalis, lingua et dentibus instructum, στόμα (It. bocca; Fr. bouche; Hisp. boca; Germ. der Mund, das Maul; Angl. the mouth).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim de cavo in facie animalis, lingua et dentibus instructo, qua idem cibo sumendo et sonis edendis inservit.

¶ 2. Speciatim de ore, qua id est instrumentum ad loquendum.

— a) In ore esse de eo dicitur, de quo vulgo sermo est.

— b) Ire per ora virûm, vulgi, hominum, et absolute ire per ora, vel venire in ora, fama celebrem esse, andare per le bocche.

— c) Uno ore, uno omnium consensu, di comun consenso, ad una voce.

— d) Huc pertinent et illa Virg. 2. AEn. 246. Tunc etiam fatis aperit Cassandra futuris Ora. et 3. ibid. 373. Atque haec deinde canit divino ex ore sacerdos. Ovid. 3. Met. 146. Quum juvenis placido - Participes operum compellat Hyantius ore. Cic. 1. Tusc. 17. 39. Errare malo cum Platone, quem tu quanti facias, scio, et quem ex tuo ore admiror, quam cum istis vera sentire. Virg. 4. AEn. 78. Iliacosque iterum demens audire labores Exposcit, pendetque iterum narrantis ab ore. Coelius apud Cic. 8. Fam. 1. ad fin. Haec inter paucos, quos tu nosti, palam secreto narrantur; at Domitius, quum manus ad os apposuit.

II.) Translate occurrit

A) De hominibus, per synecdochen est vultus, facies, viso, faccia, volto; et dicitur etiam de brutis animantibus, muso: quo sensu per varios veluti gradus haec vox procedens, varia significat. Itaque

— 1.°) Est vultus, facies.

— a) De hominibus.

— b) De brutis animalibus.

— 2.°) Hinc saepe ponitur pro praesentia, conspectu, presenza, vista. — Praebere os est offerre se contumeliis, verberibus.

— 3.°) De vultu habitum animi praeferente, et praesertim audaciam, impudentiam, qua quis etiam in periculo, aut re turpi nihil vultum mutat aut pudore, aut metu. — Pro ipsa impudentia, arditezza, sfacciataggine. — Contra os molle est frons tenera, facile erubescens, verecunda.

— 4.°) Aliquando ponitur pro toto capite.

B) De rebus.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. I. 1.,sumitur pro foramine, aditu, ostio, apertura, imboccatura, bocca. — Os fluminis est ubi flumen in mare exit, imboccatura, bocca.

¶ 2. Os leonis, flos cujusdam herbae leoninum os apertum referens.

¶ 3. Per metonymiam a superiori paragr. I. 2. ductam est lingua, sermo, linguaggio, parlare. Virg. 2. AEn. 422. clipeos mentitaque tela Agnoscunt, atque ora sono discordia signant.

¶ 4. Per synecdochen, ratione habita superioris paragraphi II. A. 1.°, aliquando ponitur de navium rostris.

Index

- Hoofdstuk 1 - Invītātiō
- Hoofdstuk 1 - Dīluvium
- Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
- Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
- Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
- **Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica**
- Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
- Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Digitus

DĬGĬTUS, i, m. 2. est

A) Membrum manus, et

B) Nomen sacerdotum.

A) Digitus, ratione habita etymi, videtur esse a δείκω (δείκνυμι) dico, ostendo, monstro, indico (unde fortasse et δακτυλος), ita ut digitus sit membrum manus, quo aliquid ostendimus et indicamus (It. dito;Fr. doigt; Hisp. dedo; Germ. d. Finger; Angl. a finger).

B) Digiti Idaei sunt iidem qui Dactyli Idaei, h. e. sacerdotes Cybelis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānulāris

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Aēnum

AENUM saepissime usurpatur de vase ad cibos coquendos (It. caldaja, calderone; Fr. chaudière, chaudron; Hisp. caldera; Germ. ein ehernes oder kupfernes Gefäss; Angl. a brazen vessel, a caldron).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Clāvicula

CLĀVĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. a clavis, parva clavis.

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Item capreolus vitis: ita dicta fortasse a clavi, qua vectem, seu claustrum significat: quia sicut hac valvae limini adhaerent et firmantur, ita illa vitis adhaeret arbori ac se ipsam sustinet.

¶ 3. Ita etiam appellatur propugnaculum ante portam urbis in formam cavae lunae.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Sambūca

SAMBŪCA, ae, f. 1.

I.) Proprie. Sambuca triangulum instrumentum est, quod ex inaequalibus longitudine, sicut et crassitudine, nervis efficitur.

II.) Translate.

¶ 1. Pro sambucistria, ut videtur.

¶ 2. Est et genus machinae militaris, ponte levatojo.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Pāstōricius

PASTŌRĬCĬUS, a, um, adject. idem ac pastoralis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāstor, Pāstōrālis

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Pāstōrālis

PASTŌRĀLIS, e, adject. pastoreccio, pastorale, ποιμενικός, ad pastorem pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāstor, Pāstōricius

Pāstor

PASTOR, ōris, m. 3. qui pascendorum animalium et in pastione custodiendorum curam habet, ποιμήν, νομεύς (It. pastore; Fr. berger, pâtre,
pasteur; Hisp. pastor; Germ. der Hirt, bes. d. Schaafhirt, Schäfer; Angl. a shepherd, herdsman, pastor).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe dicitur de avium altilium custode.

¶ 2. Pastorem populi, ποιμένα λαῶν, regem, aut ducem exercitus, item Ecclesiae, et animarum curatorem recte dicimus, poetice loquendo: nam in prosa oratione, et in agendo, non probatur a Quintil. 8. 6. 18., ut justo humilior. Metaphora enim, inquit, aut vacantem occupare locum debet, aut, si in alienum venit, plus valere eo, quod expellit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāstōrālis, Pāstōricius

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Sīstrum

SISTRUM, i, n. 2. σεῖστρον, quod ἀπὸ τοῦ σείειν, hoc est a quatiendo, propterea quod sistrum concussum, argutum sonorumque ederet tinnitum.
— Sistrum igitur est crepitaculum aeneum, quo AEgyptii sacerdotes in Isidis sacris uti solebant.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Crotalum

CRŎTĂLUM, i, n. 2. κρόταλον, crepitaculum, quo AEgyptii praesertim in deorum caeremoniis utebantur: a κροτέω pulso. Sunt vero virgulae aereae, vel ex arundine calamoque fisso, quas inter saltandum manibus ita concutiebant, ut ex earum collisione crepitus quidem ederetur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica]

Secundō

Secundo, adverbialiter usurpatur et

¶ 1. Est secundo loco, deinde, secondariamente, in secondo luogo, δεύτερον, δευτέρως.

¶ 2. Pro iterum.

¶ 3. Pro bis.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Chorda

CHORDA, ae, f. 1. χορδή.

I.) Proprie.

¶ 1. Est cibi genus ex intenstinis animalium, omasum.

¶ 2. Funiculus in instrumento musico, qui Latine fides dicitur: a χορδὴ intestinum, quia ex tenuioribus animantium intestinis fissis contortisque fieri solet.

II.) Figurate accipitur pro fune.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Intendō

INTENDO, tendis, tendi, tentum et tensum, tendere, a. 3. (in et tendo). - Intendere est idem quod tendere, aut valde tendere, extendere, porrigere, ἐκτείνω (It. stendere, distendere, tirare; Fr. tendre, étendre, donner de la tension; Hisp. tender, entejar, extender; Germ. auspannen, ausdehnen; Angl. to bend, stretch).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Plectō

PLECTO, is, ere, a. 3. — Plectere, ut πλήκτης percussor a πλήττειν, πλῆξαι, est verberare, ferire, percutere, percuotere, battere; atque adeo universim punire, supplicio afficere.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Nablia

NABLĬA, ōrum, n. plur. 2. — Nablia vel nabla, ναύλια, νάβλια, et νάβλα, (Hebr. (forma hebraica) nébel) instrumentum musicum, de quo Ovid. 3. Art. am. 327. Disce etiam duplici genialia nablia palma Verrere: conveniunt dulcibus illa jocis. Alii
leg. naulia, et vertere. Quid porro hoc instrumentum sit, utrum psalterii, aut cymbali genus, qua figura, qua ratione pulsetur, ignoratur adhuc. Politian. in Miscellan. c. 14. putat esse psalterium.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Uterque

ŬTERQUĔ, utrăque, utrumque, adject. et pron.
— Uterque est alter et alter, ambo, utervis, ἑκάτερος, ἀμφότερος (It. l'uno e l'altro, tutti e due; Fr. l'un et l'autre, tous les deux; Hisp. el uno y el otro, ambas; Germ. ein jeder von beiden; Angl. both the one and the other)

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Testūdō

TESTŪDO, ĭnis, f. 3. — Testudo est animal ex genere amphibiorum, foedissimum et pigerrimum, testa praedura contectum (unde nomen), quadrupes, tardigradum, caudatum, capite brevi, cervice anguina, adspectu truci. χέλυς, χελώνη (It. tartaruga, testuggine; Fr. tortue; Hisp. tortuga; Germ. die Schildkröte; Angl. a tortoise).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim usurpatur de quovis tegumento, testa, crusta.

¶ 2.Speciatim, per synecdochen, dicitur de organo musico, in quo fides extenduntur, cithara, barbito, cetera, violino, liuto.

¶ 3. Item, in re militari, testudo est quum conglobati milites et scuta scutis arcte jungentes, invicem se protegunt et ingruentia tela defendunt: Graeci συνασπισμός dicunt.

¶ 4. Et machina lignea subjectis rotis, in qua suspendebatur aries coriisque crudis aut centonibus cilicinis tegebatur, uti tutiores essent, qui eam muris admovebant: admota autem, aries emittebatur, qui murum subrueret, χελώνη διορυκτίς. Eam, quod tardos habebat conatus, testudinem arietariam dixerunt, vel quia aries modo exserebat caput, more testudinis, modo retrahebat, vel a figura tegumenti, testudinis tergum referente.

¶ 5. Item, in architectura, est locus in aedibus fornice tectus in modum testudinis conformato, nam cavum aedium si sub divo est, dicitur impluvium; si

fornice testudinato tectum, testudo. Non solum tamen cavum aedium, sed quaecumque camara fornicata ita appellatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Chelys

CHĔLYS, Acc. chelyn, Voc. et Abl. chely, f. 3. χέλυς, ab Hebr. (forma hebraica) chelì, vas, quidquid elaboratum est, instrumentum, a (forma hebraica) perfecit, absolvit, et testudinem animal significat et musicum instrumentum.

¶ 1. Chelys, tamquam testudo animal, occurrit tantum apud Petron. fragm. n. 32. Burmann.

¶ 2. Ceterum apud Latinos fere pro musico instrumento adhibetur: quia ex testudine, exempta carne, dicitur Mercurius citharam fecisse.

¶ 3. Chelys dicituretiam signum caeleste idem quod Latino vocabulo Lyra.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Nervus

NERVUS, i, m. 2. νεῦρον. Nervi orsi a corde, bubuloque etiam circumvoluti, in omnibus lubricis applicati ossibus, nodosque corporum, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes: hic teretes, illic lati, ut in unoquoque poscit figuratio. Neque hi solidantur incisi: mirumque, vulneratis summus dolor, praesectis nullus. Sine nervis sunt quaedam animalia, ut pisces: arteriis enim constant. Ubi sunt nervi, interiores conducunt membra, superiores revocant. Inter hos latent arteriae, id est spiritus semitae.
Haec Plin. (It. nervo, muscolo, tendine, ligamento; Fr. tendons, ligaments, nerfs; Hisp. tendon, ligamento, nervio; Germ. d. Sehnen und Flechsen, d. Muskeln, Nerven; Angl. a sinew, tendon, nerve, muscle, ligament, fibre).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Nervus est τὸ αἰδοῖον ἀῤῥενικόν, fascinum.

¶ 2. Dicuntur etiam nervi de fidibus, corde, minuge.

¶ 3.Item chorda arcus, corda dell'arco: quia saepe e nervo est.

¶ 4. Per synecdochen est ipse arcus.

¶ 5. Nervus pro corio.

¶ 6. Item genus vinculi, quo servorum et obaeratorum cervices, aut potius pedes constringuntur, ceppi.

¶ 7. Vinculum e nervo aperte esse videtur in illo Plauti Curc. 5. 3. 11. ex te hodie faciam pilum

catapultarium: Atque ita te nervo torquebo, itidem uti catapultae solent.

¶ 8. Ceterum universim sumitur pro carcere et vinculis.

¶ 9. Per metaphoram et generatim nervi sunt id, quo maxime quaeque res sustinetur et valet, vires, robur, vigor, firmitas, forza, vigore, nervo, costanza.

¶ 10. Speciatim de vi vehementiaque orationis.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Cithara

CĬTHĂRA, ae, f. 1. κιθάρα, instrumentum musicum,. (It. cetera; Fr. cithare, luth, lyre; Hisp. laud; Germ. d. Cither; Angl. a harpe, viol, lut, cittern).

I.) Proprie. Forma citharae initio similis fuisse traditur pectori humano, quod uti vox de pectore, ita ex ipsa cantus ederetur, appellataque eadem de causa. Nam pectus Dorica lingua κιθάρα vocatur. Antiqua autem cithara septem chordis erat,

II.) Figurate ponitur pro ipso citharae sono.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Pandūra

Pandurium vel pandura est musicum quoddam instrumentum a Pane inventum

Index

[Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica]

Plēctruw

PLECTRUM, i, n. 2. πλῆκτρον, instrumentum citharoedi, quo ab illo fides, sive chordae percutiuntur: a nomine Graeco allato, quod a
πλήσσω ferio, Latine pulsabulum dicitur, It. plettro.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, instrumentum, quo citharoedus chordas percutit.

¶ 2. Latiori sensu plectrum est navis gubernaculum, vel ipsius gubernaculi summa pars.

II.) Translate, per metonymiam a Poetis fere usurpatur pro lyra ipsa; item pro ipsis carminibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Lyra

LYRA, ae, f. 1. λύρη, instrumentum musicum, in quo fides extentae et digitis percussae sonos edunt. Constat duobus veluti cornibus, seu brachiis, hinc inde in modum S contortis, et supra infraque connexis transverso jugo, cui chordae ita adnectuntur, ut ex utraque parte convelli digitis et pulsari possint. (It. lira, arpa; Fr. lyre, luth; Hisp. lira; Germ. d. Lyra; Angl. a lyre, harp).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe refertur ad genus levioris carminis, quod inde lyricum dicitur, et qui eo utuntur poetae, lyrici: quorum princeps Graecis Pindarus, Latinis Horatius habetur. Solebant enim amores, deorum et heroum laudes, et hujusmodi poematia brevioribus versibus facta, ad lyrae sonum canere.

¶ 2. Interdum et ad quamcumque facultatem pangendi carminis.

¶ 3. Lyra est etiam sidus, decem stellis constans, quod et Fidis appellatur. Fabulantur enim, acceptam a Mercurio lyram donasse Apollinem Orpheo, qua ille Inferos adiit, Plutonem flexit, reduxit conjugem, silvas et feras traxit. Eo tandem a Bacchis discerpto, lyram ab Apolline in caelum fuisse translatam, in regione septentrionali inter genu et sinistram manum Engonasin.

Index
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Dīmēnsiō

DĪMENSĬO, ōnis, f. 3. actus dimetiendi, mensura.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dīmētior

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Singulus

SINGŬLUS, a, um, adject. — Singulus

A) In sing. num. est singularis, solus, unicus, un solo, μόνος.

¶ 1. Universim.

¶ 2.Singulus numerus apud Grammaticos est numerus singularis.

¶ 3. Distributive.

B) In plur. num. saepius usurpatur et est unusquisque per se, h. e. separatim ab alio, unus, solus, ciascuno da per sè, ἕκαστος, εἵς.

¶ 1.Distributive. —

¶ 2. Extra distributionem, singuli sunt soli, solitari.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Tangō

TANGO, tangis, tĕtĭgi, tactum, tangere, a. 3.
- Tango est tactûs sensu deprehendo, attingo, contingo, θίγω, ἅπτομαι
(It. tocoare; Fr. toucher; Hisp. tocar; Germ. berühren, anrühren; Angl. to touch).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de loco est adire, ingredi, visere.

¶ 3. Item, de loco, contiguum esse.

¶ 4.Item pro sumere, capere, auferre, furari, pigliare, torre, rubare. ¶ 5. Item gustare.

¶ 6. Item pulsare, percutere, ferire.

¶ 7. Item in re obscena est vitiare.

¶ 8. Item tingere, liquore aspergere, illinere.

II.) Translate.

¶ 1. Est afficere, movere animum, perturbare.

¶ 2. Item decipere, circumvenire, fraudare: ductum a tangendis visco avibus: vel a tango, qua ferire significat.

¶ 3. Item dicto pungere, mordere.

¶ 4. Item pro leviter et paucis memorare, breviter dicendo tractare.

¶ 5. Item pro spectare, adflcere.

¶ 6. Item pro suscipere, aggredi.

¶ 7. Tangere acu rem, alibuid optime perspicere, ipsam rem divinare, toccare il punto, colpire nel segno.

¶ 8. Apud Mathematicos, de figuris geometricis.

¶ 9. Praegnanti, ut ajunt, censu.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Fistula

FISTŪLA, ae, f. 1. est tubus, canalis opertus claususque, per quem aqua fluit; item quicumque cavatus tubus per quem quid defluit, σίφων, σωλήν (It. tubo, doccia, doccione, cannone; Fr. tuyau, tube, conduit, canal; Hisp. canal, caňo, caňon, tubo; Germ. d. Röhre; Angl. a pipe).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de cannarum et florum foramine.

II.) Translate.

¶ 1. Fistula, σύριγξ, zampogna (quam Forcellinus ut primam hujusce vocabuli significationem affert) est avena, musicum instrumentum pastorale, quod inflando sonum edit (unde Isid. 2. Orig. 20. Fistula dicta, quod vocem emittat), ex pluribus calamis, imparibus, varii sonoris, cera compactis conflatum, cujus inventor Pan primus fuisse dicitur.

¶ 2. Pers. 3. 14. fistulam vocat calamum scriptorium. ¶ 3. Fistula est etiam ulcus oblongum, angustum et profundum in corpore sive ex vitio, sive ex morbo, pus trahens. fistola.

¶ 4. Serramentum sutorium, quo coria inciduntur.

¶ 5. Quam Cato R. R. 10. memorat fistulam farrariam, est pilum praeferratum multis ferramentis oblongis obtusisque, et, ad modum calamorum in fistula musicali, in capite pili infixis compactisque: simile opinor iis, quibus teruntur linei panni ad chartam faciendam. Plin. 18. Hist. nat. 10. 23. (97). Etruria spicam farris tosti pisit pilo praeferrato, fistula serrata,

et stella intus denticulata, ut nisi intenti pisant, concidantur grana ferrumque frangatur.

¶ 6. Est etiam baculus teres, quo pistores et bellarii tracta ex quibus lagana fiunt, complanant, spianatojo. Apic. 42. Unum laganum fistula percuties.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Tībia

TĪBĬA, ae, f. 1.— Tibia est os cruris exterius, κνήμη (It. osso anteriore della gamba, stinco, caviglia, focile, tibia; Fr. l' os antérieur de la jambe, tibia; Hisp. hueso anterior de la pierna; Germ. das Schienbein; Angl. shin).

I.) Proprie.

II.) Translate, ob similitudinem.

¶ 1. Dicitur instrumentum musicum teres et foraminosum, ex arundine aut buxo aliove ligno, vel ex cruribus gruum, cervorum aut asinorum, interdum ex ebore, aere aliave materia ductili: quod ligula inflatum et foraminibus modo digito obstructis, modo apertis, jucundum edit sonum, αὐλός (It. clarinetta o chiarina, flauto, piva, piffero; Fr. flûte; Hisp. flauto, tibia; Germ. Flöte, Hautbois; Angl. flute, flageolet). Dicitur a mythologis esse inventum Palladis, quae quum inflando nimium buccas sibi deformare videretur, abjecit: abjectam sustulit Satyrus et usurpavit.

¶ 2. In illo Horat. 1. Od. 12. 1. Quem virum aut heroa lyra vel acri Tibia sumis celebrare, Clio? tibia pro carmine ad tibiam decantato sumit Forcellinus.

¶ 3. In re medica est auliscus.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Gingras

GINGRAS vel Calamaula vel calamaules fuit instrumentum musicum Medii Aevi et Renascentiae familiae aerophonorum, in Europa a duodecimo usque ad saeculum septimum decimum factum. Ex zurna orientali deductum, auctor generis oboe factum est.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Clāvīcordium

Clavicordium , Clavile (-is, n), pianum, clavicymbalum, plectrocymbalum, vel clavicordium, est chordophonum malleis nervisque intentis ad tonos edendos praeditum. Clavilia maximae magnitudinis nonaginta septem claves habent, quae, digitis depressis, faciunt ut nervi malleis impellantur. Pulsus mallei efficit ut vibratio nervi sonum emittat; gradus soni, acutus vel gravis, intentione pendit nervi. Vis qua depressa est clavis vim soni definit. Sonus deinde sponte per sedatorem quendam, malleo coniunctum, repremitur ne misceantur soni; clavilista autem pedali potest sedatorem ad tempus disiungere ut concentus sonorum harmonias gignat.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Utriculārius

ŬTRĬCŬLĀRĬUS, ĭi, m. 2. — Utricularius est qui utriculos seu utres inflatos ratibus ita subjiciebat, ut iisdem flumina transnare possent. Horum opificum collegium in quibusdam urbibus ad flumen aliquod sitis habebatur ideoque utricularii saepe cum nautis conjunguntur.

¶ 2. Est etiam qui canit tibiis parvo utri infixis, eum subinde inflando, ascaules, chi suona la cornamusa, ἀσκαύλης.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Lituus

LĬTŬUS, i, m. 2. - Lituus

I.) Proprie

¶ 1. Est baculus incurvus, quo augures sedentes avibus templum designabant.

¶ 2. Lituus, λίτυος a similitudine litui auguralis, est genus tubae minoris, incurvum, gracilem edens sonum, quo in bello utebantur.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Tuba

TŬBA, ae, f. 1. — Tuba duo praecipue significat.

A) Tuba est fistula in machina, quae in altum extollit aquam.

B) Tuba fere est instrumentum musicum ex aere (unde aeneatores tubicines dicti) aliove metallo, flatu sonum edens, σάλπιγξ (It. tromba, trombetta, tuba; Fr. trompette, trompe; Hisp. trompeta, trompa; Germ. die Tuba, Trompete; Angl. a trump, trumpet). Inventum fuisse a Tyrrhenis, et quidem a Pisaeo Tyrrheno, filio Herculis. Hic enim primus dicitur concha pertusa bucinasse: cujus instar postea aenea tuba facta sit.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorice.

¶ 2. Metonymice est belli signum et ipsum bellum.

¶ 3. De carmine epico, gravi, altisono.

¶ 4. Item de grandiloquentia universim.

¶ 5. Improprie dicuntur tubae foramina, in reticulo aeneo, per quae manibus sacra tangere licet in sacrariis templorum reposita, ut in templo Bonae deae.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Būcina

BŪCĬNA, ae, f. 1. –

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim bucina est cornu recurvum ad signa danda, facta ad convocandam aut dimittendam multitudinem.

¶ 2. Speciatim occurrit de bucina, qua utebantur pastores.

¶ 3. Item speciatim in re militari vigiliarum signum bucina dabatur.

¶ 4. Item diei quoque partes bucinae sono aliquando, nondum horologiis sonantibus inventis, indicari solitae. Nam quemadmodum noctem in quatuor vigilias, ita diem in quatuor partes dividebant.

¶ 5. Per similitudinem. Ovid. 1. Met. 335. et 357. bucinam vocat Tritonis concham marinam.

II.) Translate. Juvenal.14. 152. Sed qui sermones? quam foedae bucina famae? etc. Nam Fama cum tuba pingi solet.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Pneumaticus

PNEUMĂTĬCUS, a, um, adject. πνευματικός, spiritalis: a πνεῦμα spiritus: ut Pneumatica organa, spiritalia, hoc est, quae vi flatus, vel spiritus aliquid hauriunt, vel attrahunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Spīrituālis, Spīritus

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Spīrituālis

SPĪRĬTUĀLIS, e, adject. (spiritus) — Spiritualis

¶ 1. Est qui pertinet ad spiritum, qua flatus est, aer, ventus, πνευματικός (It. da fiato; Fr. qui appartient à l'air; Hisp. lo que pertenece al ayre; Germ. zu Luft gehörig; Angl. of or pertaining to air or wind). Vitruv. 10. 1. Machinarum est unum genus scansorium, quod Graece ἀκροβατικόν dicitur: alterum spiritale, quod apud eos πνευματικόν appellatur: tertium tractorium: id autem Greci βάναυσον vocant. et mox.Spiritale est, quum spiritus expressionibus impulsus et plagae vocesque ὀργανικῶς exprimuntur.

¶ 2. Est pertinens ad spiritum, qua corpori et materiae opponitur
(It. spirituale; Fr. spirituel; Hisp. espiritual; Germ. geistig; Angl. spiritual)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pneumaticus, Spīritus

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Spīritus

SPĪRĬTUS, us, m. 4. (spiro) — Spiritus duo praecipue significat.

A) Est universim aer, ventus, ἄνεμος (It. aria, vento; Fr. air, vent; Hisp. ayre, viento; Germ. Luft; Angl. air, wind).

B) Est principium seu substantia, ut ajunt, simplex et spiritualis, quae in homine animus dicitur (It. spirito; Fr. esprit;Hisp. espiritu; Germ. der Geist; Angl. the mind).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āēr, Pneumaticus, Spīrituālis, Spīrō, Ventus

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Clausula

Crembalum

Lyra (harpa) oris.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica

Physicus

Physicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, fisico, filosofo, φυσικός, philosophus naturalis, seu qui physicae dat operam, qui rerum naturam rimatur, vel, ut Cic. Tim. 1. definit, acer investigator et diligens earum rerum quae a natura involutae videntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Philosophia, Philosophus, Philosophus, -a, -um, Physica, Physicus, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Physicus, -a, -um

PHYSĬCUS, a, um, adject. φυσικός. — Physicus, a φύσις natura, est naturalis, sive ad rerum naturam pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Philosophia, Philosophus, Philosophus, -a, -um, Physica, Physicus

Physica

Physica, ōrum, n. plur. φυσικά, absolute, substantivorum more, sunt res naturales, scientia naturalis, libri, in quibus de rebus naturalibus disseritur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Philosophia, Philosophus, Philosophus, -a, -um, Physicus, Physicus, -a, -um

Philosophia

PHĬLŎSŎPHĬA, ae, f. 1. filosofia, φιλοσοφία, amor et studium sapientiae: a φίλος amicus et σοφία sapientia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Philosophus, Philosophus, -a, -um, Physica, Physicus, Physicus, -a, -um

Philosophus, -a, -um

PHĬLŎSŎPHUS, a, um, adject. — Philosophus est ad philosophiam pertinens, philosophicus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Philosophia, Philosophus, Physica, Physicus, Physicus, -a, -um

Philosophus

Philosophus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, amatore della sapienza, filosofo, φιλόσοφος, amator sapientiae, naturae interpres, magister virtutis, qui rerum cognitione delectatur: a φίλος amicus et σοφός sapiens

Gekoppelde termen in woordenlijst

Philosophia, Philosophus, -a, -um, Physica, Physicus, Physicus, -a, -um

Speculor

SPĔCŬLOR, aris, atus sum, ari, dep. 1.
(specio) — Speculor est intueor, contemplor, βλέπω (It. mirare, contemplare, guardare; Fr. regarder attentivement; Hisp. mirar atentamente, contemplar;Germ. ansehen, anblicken, anschauen; Angl. to look into, observe attentively).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim fere est in speculis sum, prospicio, exploro, contemplor, spiare, osservare, far la scoperta, specolare, considerare, κατασκέπτομαι.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Deus

DĔUS, i, m. 2. Θεός. - Deus est supremum numen, conditor, dominus et rector rerum omnium: a voce Graeca allata (Θεος), eo modo, quo perdo a πέρθω, vel ab AEolico δεὺς pro ζεύς. Sed plura de etymo Voss. in Etymol. (It. Dio, Iddio;Fr. Dieu; Hisp. Dios; Germ. Gott; Angl. God).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Clausula

Mundus

MUNDUS, i, m. 2. — Mundus duo praecipue significat, instrumentum ornatus muliebris, et universitatem rerum.

I.) Proprie mundus instrumentum est, quo mulieres mundiores et cultiores fiunt, abbigliamenti donneschi, provvisione da ornarsi delle donne: et fere usurpatur cum addito muliebris, γυναικεῖος κόσμος. Differunt autem ornatus et mundus, quia, ut ait Ulp. Dig. 34. 2. 25., ornamenta muliebria sunt, quibus mulier ornatur, veluti inaures, armillae, viriolae, anuli (praeter signatorios) et omnia, quae ad aliam rem nullam parantur, nisi corporis ornandi causa: quo ex numero etiam haec sunt, aurum, gemmae, lapilli, qui aliam nullam in se utilitatem habent. His adde vittas, mitras, semimitras, calvaticas, acus cum margarita, reticula, crocuphantia. Mundus vero muliebris est, quo mulier mundior fit: continentur eo specula, matulae, unguenta, vasa unguentaria, et si qua similia dici possunt, veluti lavatio, riscus, argentum balneare, sclla balncaris.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim dicitur de instrumento et ornatu aliarum rerum.

¶ 2.Speciatim ac saepe mundus est ingens illud corpus caelo terraque constans, perfectum undique, itaque omnia in se complexus, ut nihil sit, quod non insit in eo, mondo, κόσμος. Quem κόσμον Graeci nomine ornamenti appellavere, eum et nos a perfecta absolutaque elegantia mundum. Sunt qui
a moveo ducunt, quasi movendus, quia non alius est, quam quod moveri potest.

¶ 3. Hinc aliquando dicitur de solo caelo, cielo, οὐρανός.

¶ 4. Quia vero olim non defuere, qui mundum animatum, sapientem, immo Deum, aeternumque crederent; interdum de eo ita sunt locuti, ut de Deo, providentia, fato, numine.

¶ 5. Non raro dicitur de terrarum orbe, et mortalibus.

¶ 6. De inferis, et regno Plutonis intelligitur apud Festum p. 154. 30. Müll. et Macrob. 1. Saturn. 16. qui docent, putasse veteres, mundum patere ter in anno, scilicet postridie Vulcanalia, tertio Non. Octobr., et sexto. Id. Novembr., quibus diebus non cum hoste manus conserebatur, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, nec aliud quidquam in republica, nisi quod ultima necessitas admoneret, administrabatur. Uxorem quoque ducere, religiosum erat. Dicebatur autem mundus ab eo mundo, qui supra nos est, ut Cato apud Fest. docet, similis nempe creditus in inferis, atque est in superis. Hunc itaque, veluti consecratum Diis Manibus, clausum esse omni tempore putabant, exceptis modo dictis diebus, quos religiosos habebant, quia eo tempore ea, quae occulta et abdita religionis Deorum Manium erant, velut in lucem quamdam adducebantur, et patefiebant. eratque illud sacrum Diti patri et Proserpinae. Haec illi. Fortasse iis diebus celebrabatur Proserpinae raptus, quum Plutoni terra patuit et Manes caelum vidisse finguntur. Alii ad sacra Eleusinia referunt. Varro apud Macrob. Mundus quum patet, deorum tristium atque inferum quasi janua patet.

Index

[Hoofdstuk 1 - Invītātiō](#)
[Hoofdstuk 1 - Deus](#)
[Hoofdstuk 1 - Mundus](#)

Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Metaphysicus

MĔTĂPHYSĬCUS, a, um, adject. μεταφυσικός, metafisico. Boeth. Comment. min. in libr. de interpr. p. 230. Cur autem una oratio sit, alterius est hoc tractare negotii, et de eo disputat in his libris, quos Metaphysica inscripsit, quod est primi opus philosophi. Metaphysicus perscrutatur causas et rerum effecta.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Perscrūtātur

PERSCRŪTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
(per et scrutor).— Perscrutari estdiligenter inquirere, perquirere, pervestigare, διερευνάω (It. cercare con diligenza; Fr. fouiller, chercher soigneusement; Hisp. escrudiňar, buscar, inquirir cuidadosamente; Germ. durchsuchen, durchforschen, ergründen; Angl. to seek or searck for diligently).

I.) Proprie.

II.)Translate est inquirere, examinare.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Causa

CAUSA, ae, f. 1. - Quod denique attinet ad significationem, causa in duas praecipuesignificationes commode dividi potest scilicet

A) stricto sensu causa est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur, sive est principium ac fundamentum, in quo aliquid innititur;

B) latiori vero sensu est quaestio, res, negotium, de quo agitur, sive id, quod in illo principio et fundamento innititur atque insistit.

Itaque A) Stricto sensu, causa est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur, ea, quae id efficit, cujus est causa, ut Cic. Fat. 15. 34. definit, cujus verba vide mox sub 1. (It. causa, cagione, fonte, origine, fondamento, motivo; Fr. cause, fondement, raison, motif; Hisp. causa, motivo, razon;Germ. d. Grund, d. Ursache, Quelle, Veranlassung; Angl. a cause, reason).

B) Latiori sensu causa. Generatim est res, qua de agitur: hinc, ejusdem significatio latissime patet.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Castra

Effeciō

EFFĬCĬO, ficis, fēci, fectum, fĭcere, a. 3. (ex et facio).
- Efficere est idem quod facere, vel potius faciendo assequi, praestare, perficere, exequi, in causa esse ut aliquid fiat, parere, creare, ad effectum perducere (It. effettuare, compire, eseguire, formare, produrre, far si che etc.; Fr. opérer, terminer, achever, faire, effectuer, former, exécuter; Hisp. operar, hacer, formar, producir, efectuar, executar, acabar; Germ. bewirken, zu Stande bringen, bilden, ausführen, vollbringen; Angl. to bring to pass, do, effect, fulfil, accomplish, finish, perform, execute, cause, occasion).

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Arithmēticus

Arithmeticus, i,qui arithmeticam callet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arithmētica, Arithmēticus, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Arithmētica

ARITHMETICA. Arithmetica, orum, τὰ ἀριθμητικὰ, idem sunt ac scientia arithmetica.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arithmēticus, Arithmēticus, -a, -um

Arithmēticus, -a, -um

ĂRITHMĒTĬCUS, a, um, adject. (ἀριθμητικὸς) ad numeros pertinens, seu ad arithmeticam artem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arithmētica, Arithmēticus

Computō

COMPŬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Computo est idem quod puto, vel simul puto, considero, cogito: et specialiter dicitur de iis, qui rationes putaut, et quantitatis alicujus modum considerant (It. computare, far conto; Fr. calculer, compter, supputer; Hisp. calcular, contar; Germ. zusammenrechnen, berechnen;Angl. to compute, count, reckon, calculate).

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Addō

ADDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (ad et do). - Hoc verbum duas veluti proprias praesefert significationes: scilicet

A) est dare, indere, injicere, apponere; et

B) adjicere, adjungere.

A) Addere est dare, indere, injicere, apponere (It. méttere, apporre; Fr. mettre, mettre auprès; Hisp. poner, meter junto; Germ. etwas zu etwas Anderem oder überhaupt vohin thun, bringen oder legen; Angl. to appoint, give, put).

B) Addere est etiam adjicere, adjungere ita ut additione res aliqua augeatur; cui opponuntur demere, detrahere, deducere (It. aggiungere; Fr. ajouter; Hisp. aňadir; Germ. hinzufügen, hinzuthun, beigeben; Angl. to add).

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Subtrahō

SUBTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3.
— Subtraho est subter traho, subduco, clam aufero, paullatim adimo, ὑφέλκω, ὑφαίρω (It. levar via, togliere di sotto mano o a poco a poco, sottrarre; Fr. enlever de dessous ou secrètement ou peu à peu, soustraire, ôter; Hisp. quitar de soto, debaxo ó á escondidas ó poco á poco, substraer; Germ. heimlich od. unter der Hand od. nach und nach entziehen; Angl. to subtract, to take away)

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Multiplicō

MULTĬPLĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(multiplex). — Multiplicare est multum seu multiplicem facere, augere, πολλαπλασιάζω (It. multiplicare, accrescere; Fr. multiplier, augmenter, accroìtre; Hisp. multiplicar, engendrar; Germ. vervielfätigen, vermehren, vergrössern, erweitern; Angl. to multiply, increase, augment).

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Cypher

Cypher, cyphri, m. 2, est singulus numerus.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Palimpsēstus

PĂLIMPSESTUS, i, m. παλίμψηστος, membrana iterum abstersa spongia, ut in ea scribi pluries possit: a πάλιν rursum et ψάω abstergeo.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Calculus

CALCŬLUS, i, m. 2. lapillus, ita dictus per deminutionem a calx, calcis, qua lapidem significat.
(It. sassolino; Fr. petite piere,
caillou; Hisp. guijarro; Germ. ein kleiner Stein, Steinchen; Angl. a pebble, small stone).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de lapillo, qui in renibus et vesica gigni solet.

¶ 3. Sunt etiam calculi lusorii, nempe iidem, qui latrunculi, et latrones,Graece κύνες: ludus valde similis ei, quem Itali dicunt scacchi. Dicti sunt calculi, quia primum lapillis ad id ludi genus usi sunt: deinde ex alia materia fecere, sed frequentissime e vitro, aliquando etiam ex ebore, auro, argento. Triginta duo erant, bicolores, fere autem sexdecim albi, ac totidem nigri, vel rubei: disponebantur in tabula lusoria hinc atque inde in duas turmas divisi, suisque regionibus lineisque conclusi, movebanturque multa arte, ne circumvenire alter alterum posset. Si qui calculus incomitatus a duobus aliis discoloribus circumveniretur, vinci dicebatur, et capi: si duo simul contra leges ludi moti loco fuissent, capiquidem ab uno adversario non poterant, sed ligari, hoc est ita concludi, ut exire loco non amplius possent, fierentque lusori inutiles, dicebanturque calculi inciti:

¶ 4. Praeterea quoniam lapillis rationes inire mos olim fuit, eorumque adjectione aut detractione aliquid numerare, calculus ponitur pro supputatione.

¶ 5. Item quia lapillis vel nigris, vel albis in urnam conjectis suffragium, aut sententiam ferebant veteres, sumitur calculus pro sententia, aut suffragio.

¶ 6. Est etiam nomen ponderis.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Rūsticus

RUSTĬCUS, a, um, adject. (rus). - Rusticus est ad rus et agros pertinens, agrestis, villaticus,
eui urbanus opponitur, villereccio, contadinesco, rusticano, rustico,ἀγροῖκος.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Quīncūnx

QUINCUNX, uncis, m. et f. 3.

¶ 1. Stricto sensu est quinque unciae, vel quinque habens uncias.

¶ 2. Est etiam mensurae genus, capiens quinque cyathos, h. e. quasi dimidium sextarii, uno cyatho minus. Sextarius enim duodecim cyathos continet: ejus dimidium sunt sex cyathi, quae est hemina; si unum demas, quincunx.

¶ 3. Quincunx hereditatis apud Plin. 7. Ep. 11. sunt quinque partes hereditatis in duodecim divisae.

¶ 4. De usura, qua ex singulis centenis assibus quinque unciae, seu quinque unius assis partes quolibet mense, seu quotannis quinque asses percipiuntur, cinque per cento.

¶ 5. Quincunx jugeri apud Colum. 5. R. R. 1. 11. est, respectu jugeri, quod quinque unciae respectu assis aut librae.

¶ 6. Quincunx etiam dicitur ordo, quo arbores ita disponuntur, ut quinque unciarum figuram referant; olim enim quinque unciae sic scribebantur (signum) vel (signum) vel (signum): hinc etiam triens sic (signum); quadrans vero sic (signum) vel (signum).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ūncia

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Ūncia

UNCĬA, ae, f. 1. - Uncia duodecimam partem integrae alicujus rei designat; speciatim et quidem

I.) Proprie.

¶ 1.Est duodecima pars assis seu librae (It. oncia; Fr. once; Hisp. onza; Germ. e. Unze; Angl. an ounce).

¶ 2. Apud Cels.5. 17. in uncia est pondus septem denariorum: denarii autem pondus in sex partes dividitur, id est sextantes, qui Graecorum obolis respondent.

¶ 3. Saepe dicitur de duodecima parte totius alicujus rei, sive pondere sive mensura constantis: quemadmodum as totum aliquod significat.

¶ 4. Uncia fuit etiam dea veterum Gallorum. Inscr. apud Orelli n. 1070. V. ONOM.

II.) Translate dicitur de minima quantitate cujusque rei.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Quīncūnx

Decussis

DĔCUSSIS, is, m. 3. (decem et as, assis). - Decussis

¶ 1.Est denarius numerus, δεκάς: quia nota X tum nummum, tum numerum significat.

¶ 2. Item conformatio duarum linearum in modum litterae X, vel χ, decussatio.

¶ 3. Item nummus, qui decem asses valebat, denarius insignitus littera X. Quam litteram si in duas partes dividas, superior pars erit V, quae nota est numeri quinarii.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Duodēnī

DŬŎDĒNI, ae, a, adject. num. distribut. a duodecim, qui saepe accipitur pro duodecim sine distributione.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Quīndēnī

QUĪNĪDĒNI et quini deni et per syncop. Quindeni, ae, a, nomen numerale dispertitivum, quindici, quindecim.

¶ 1. In distributione.

¶ 2. Extra distributionem. Plaut. Most. 2. 1. 11. Quindenis hastis corpus transfigi.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Sexāgēnī

SEXĀGĒNI, ae, a, adject. numerale distributivum (sexaginta). — Sexageni, sessanta, ἑξήκοντα.

¶ 1. Stricto sensu. —

a) Generatim.

b) Speciatim extra distributionem pro cardinali sexaginta.

¶ 2. Latiore sensu seu indefinite de magno numero.

Index

Hoofdstuk 1 - Philosophia

Geōmetrēs

GĔŌMĔTRES, ae, m. 1. - Geometres est terrae mensor: a γῆ terra et μέτρον mensura., qui terram metitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Mētior

MĒTĬOR, mētiris, mensus (raro mētītus) sum, mētiri, dep. 4. — Metiri (quod ratione habita etymi conjungitur cum Gr. μέτρον, μετρέω) est explorare rei alicujus magnitudinem, definire modum, dimetiri (It. misurare; Fr. mesurer; Hisp. medir; Germ. etwas unter das Maass nehmen, ein Maass an etwas legen, es messen; Angl. to mete, measure, take measure of, survey).

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Altitūdō

ALTITŪDO, ĭnis, f. 3. (altus) excelsitas vel profunditas, sive abstracta qualitas ejus rei, quae sursum vel deorsum crevit: cui opponitur
modo latitudo, modo longitudo, modo crassitudo. (It. altezza o profondità; Fr. hauteur ou profondeur; Hisp. altura ú profondidad; Germ. die Höhe, Erhabenheit, oder die Tiefe; Angl. highness, depth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Crassitūdō, Lātitūdō, Longitūdō

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Lātitūdō

LĀTĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (latus) spatiositas, πλατύτης, πλάτος (It. larghezza, ampiezza; Fr. largeur, grandeur, étendue, espace; Hisp. anchura, extendida; Germ. d. Breite; Angl. breadth, width, latitude, broadness, large extent).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Altitūdō

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Longitūdō

LONGĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (longus) magnitudo in longum extensa, prolixitas, μακρότης
(It. lunghezza; Fr. longueur, étendue en long; Hisp. largura, largaria, longitud; Germ. d. Länge; Angl. lenght, longitude).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Altitūdō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Crassitūdō

CRASSĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (crassus) amplitudo, densitas, spissitudo (It. grossezza; Fr. épaisseur, densité; Hisp. espesura, denstdad; Germ. d. Dieke, d. Dicksein; Angl. thickness, bigness, crassitude).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Altitūdō

Amplitūdō

AMPLĬTŪDO, ĭnis, f. 3. (amplus) spatium aut magnitudo alicujus rei; et quotiescumque ponitur pro altitudine, simul significat crassitudinem aliquam, quae amplum reddat (It. ampiezza, grandezza; Fr. étendue, grandeur, largeur, circonférence; Hisp. extendida, grandeza, tamaňo;Germ. die Weite oder Grösse; Angl. ampleness, amplitude, greatness, largeness).

Turris

TURRIS, is, f. 3. — Turris est aedificium in magnam altitudinem protensum, celsa moles, τύῤῥις, πύργος (It. torre; Fr. tour; Hisp. torre; Germ. Thurm. Angl. a tower or turret).

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Distantia

DISTANTĬA, ae, f. 1. - intervallum.

I.) Proprie.

II.) Translate est differentia, diversitas.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Quadrāns

QUĂDRANS, antis, proprie est Part. praes. a verbo quadro, ita ut subaudiatur numerus; hinc quarta pars alicujus rei: et usurpatur

A) Adjective;

B) Absolute, substantivorum more.

A)Adjective. In usuris est quarta pars centesimae quotannis solvenda.

B)Absolute, substantivorum more.

¶ 1. Generatim est quarta pars alicujus rei. Sic –

a) Quadrans operae, est quarta pars diei operarii, un quarto di giornata.

b) Quadrans diei, sex horae.

¶ 2. Speciatim de hereditate, quando as totam hereditatem significat, aut aliquam totam summam, quadrans est ejus quarta pars.

¶ 3. Item speciatim, in ponderibus sunt tres unciae, un quarto, tre oncie, quarta librae pars.

¶ 4. Item quarta pars pedis, quo mensuramus, h. e. digiti quatuor: nam pes sexdecim continet. Haec mensura dicitur etiam palmus minor.

¶ 5. Item in agris est quarta pars jugeri, un quarto di campo.

¶ 6. In mensuris liquidorum et aridorum est quarta pars sextarii, h. e. cyathi tres: nam sextarius duodecim cyathos continet.

¶ 7. Quum sermo est de pecunia, quadrans est tertia pars assis, h. e. tres unciae.

Et quia asses, h. e. nummi, olim librales fuere, quadrans fuit moneta aerea trium unciarum, nota ratis impressa.

Index

[Hoofdstuk 1 - Geōmetria](#)

Līnea

LĪNĔA, ae, f. 1. (linum). — Linea est filum, funiculus stricto sensu ex lino, latiori autem sensu ex cannabe, aliave simili materia, λίνον, λινάριον (It. filo di lino, spago; Fr. fil de lin, cordon, ficelle, menue corde; Hisp. hilo de lino, cordon, hilo bramante; Germ. ein leinener Faden, eine Leine-Schnur; Angl. a line, cord, string).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in plagis, seu retibus lineae sunt funiculi crassiores, quibus maculae continentur.

¶ 3. Item speciatim est filum ex quo namus pendet.

¶ 4. Item funiculus, quo fabri materiam dirigunt, filo, spago. II.) Translate.

¶ 1. Generatim linea dicitur ductus longus ac tenuis calamo, aut penicillo, aut scalpro signatus, linea, γραμμή.

¶ 2. Speciatim Geometrae lineam accipiunt longitudinem sine latitudine et altitudine, ut Varro apud Gell. 1. 20. definit; brevius alii, magnitudinem tantum longam.

¶ 3. Item speciatim, sunt lineae in agris limites angustiores, qui tamquam lineae in longum producti, mensurae disterminandae causa sunt constituti, et aliquando itineris, aut asportandorum fructuum: qui et limites linearii, seu lineales appellantur.

¶ 4. Item linea fuit sulcus, qui ante carceres et in extrema meta transversus ducebatur, et calce cretaque replebatur.

¶ 5. Item, in circo, theatro et amphitheatro Forcellinus aliique tum lexicographi, tum Latinorum scriptorum interpretes lineam fuisse putarunt repagulum quoddam, seu loricae genus a tergo imminens gradibus marmoreis, quod humeros sedentium spectatorum ita coerceret, ut ab uno in alterum sedilium ordinem ultro citrove transitus impediretur.

¶ 6. Per metaphoram a superiori num. I. 1. ductam, linea dicitur de serie cognationis, quae Graece σειρά.

¶ 7. Solent pictores, priusquam colores adhibeant, figuram totam solis lineis unicoloribus describere, quod nos dicimus disegnare, abbozzare.

¶ 8. Linea significat etiam fines, i confini. Hinc transilire lineasest ulterius progredi, quam licet aut decet.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Dēsignō

DĒSIGNO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(de et signo). - Designare est aliquo signo notare, indicare, deformare (It. segnare, disegnare, abbozzare; Fr. dessiner, désigner, tracer marquer; Hisp. delinear, designar, trazar; Germ. etwas abgränzend, im Abrisse etc. abzeichnen, bezeichnen, anzeigen, erklären, darstellen, entwerfen; Angl. to mark or scketch out, plan.)

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Angulus

ANGŬLUS, i, m. 2. - Geometris dicitur id quod constat ex duabus lineis in idem punctum desinentibus, quod ibi angustus sit locus. Hinc in aedificiis anguli dicuntur, ubi duo parietes coeunt. Item in agris et regionibus, ubi duo latera conveniunt atque in acutum
desinunt, angulus appellatur
(It. angolo; Fr. angle; Hisp. angulo; Germ. der Winkel oder die Ecke; Angl. an angle, corner, noock).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1. De sinu maris vel terrae.

¶ 2. Saepe generatim ponitur pro secessu, loco remoto, infrequenti.

¶ 3. Speciatim angulus –

a) Est locus remotus, tranquillus, umbratilis, ubi quis litteris operam dat, cui publica agendi arena opponitur.

b) Item est nimia scriptoris circumscriptio, cui opponitur liberior agendarum causarum ratio.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Rēgula

RĒGŬLA, ae, f. a rego; et producitur prima, licet in rego corripiatur: est autem instrumentum, quo lineae diriguntur, στάθμη, κανών (It. regolo, rigarola; Fr. équerre, règle; Hisp. regla; Germ. Richtscheit, Richtstab, Lineal; Angl. a rule, square, ruler).

I.) Proprie.

II.) Translate usurpatur

A) De rebus physicis; et

B) Morali ratione; et

C) norma, ordo, statutum v. formula.

A) De rebus physicis.

¶ 1. Ponitur aliquando pro baculo, quo aliquid rectum tenetur.

¶ 2. Item pro instrumento eumdem usum praebente, quem fiscus, in factura olei: est enim vas exilibus regulis aliquantum inter se dissitis compactum, ut liquor exire possit, quum olivae prelo subjiciuntur.

¶ 3. Est etiam virga ferrea non rotunda, sed plana.

¶ 4. Herba, quam Graeci basiliscam, βασιλίσκην, vocant, a Latinis regula dicitur et illis locis nascitur, ubi fuerit serpens basiliscus.

C) norma, ordo, statutum v. formula.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Circinus

CIRCĬNUS, i, m. 2. κίρκινος, instrumentum, quo circuli designantur (It. compasso, seste, sesta;Fr. et Hisp. compas; Germ. d. Zirkel, als Instrument; Angl. a pair of compasses).

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Trigōnus

TRĬGŌNUS, i, m. 2.

¶ 1. Est idem ac triangulus, (tres et angulus) tres habens angulos, triquetrus, triangolare,τρίγωνος.

¶ 2. Est in re medica genus pilulae trigoniae.

¶ 3. Etiam piscis nomen ex genere pelamidum seu thynnorum, ita fortasse appellati ex forma, quia triangula erat ejus sectio, hinc a Xenocrate c. 35. vocatur τρίτομος.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Tetragōnus

Tetragonus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, quadratum.

Index

Hoofdstuk 1 - Geōmetria

Astronomia

ASTRŎNŎMĬA, ae, f. 1. ἀστρονομία, scientia quae ex ratione motus siderum aliquid colligit, et ad usum vitae transfert: v. g. ad rationem temporis, dierum, mensium, anni constituendam; item ad navigationem, etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Cōnsīderō

CONSĪDĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Considerare est oculis inspicere, attente intueri
(It. considerare; Fr. considérer attentivement, regarder; Hisp. considerar; Germ. betrachten, beschauen, besehen; Angl. to inspect, examine, consider).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Mōtus

MŌTUS, us, m. 4. (moveo) motio, agitatio, κίνησις, κίνημα (It. moto, movimento; Fr. mouvement, agitation, secousse; Hisp. movimiento, agitacion, sacudida; Germ. die Bewegung; Angl. a motion, moving, movement).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de saltatione et gestu corporis, qui fit ad certas leges.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de germinatione atque incremento plantarum.

¶ 2. Saepissime pro affectu animi, passione, affetto.

¶ 3.Speciatim pro instinctu numinis, oestro, ἐνθουσιασμῷ, qui vatibus immitti creditur.

¶ 4. Item est commotio et perturbatio rerum, turba, tumultus, commozione, tumulto, sollevamento, sedizione.

¶ 5. Apud Rhetores usurpatur de tropis.

¶ 6. Pro causa, impulso, motivo.

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Astrum

ASTRUM, i, n. 2. ἄστρον, Graeca vox, quae proprie significat sidus, h. e. constellationem, seu signum pluribus stellis constans (ab ἀστὴρ stella, cui opponitur), sicut aster unam stellam significat; et ita saepe usurpatur a Graecis. (It. costellazione, segno celeste; Fr. astre,
constellation; Hisp. constelacion; Germ. das Gestirn, Sternbild;Angl. a constellation).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est constellatio.

¶ 2. Latiori sensu ac saepius ponitur pro stella, quia stella et proprium habet nomen, et per se ipsa caeleste signum efficit.

II.) Figurate.

¶ 1. Astra ponuntur ad maximam loci altitudinem significandam.

¶ 2. Item ponuntur ad maximam famae celebritatisque altitudinem significandam, quia scilicet praeclaros antiquitatis viros in astra conversos fabulati sunt Poetae.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Astrologia

ASTRŎLŎGĬA, ae, f. 1. ἀστρολογία, scientia tractans de natura et motu astrorum, quae et astronomia dicitur. Aliqui ita distinguunt, ut astronomia sit, quae de motu astrorum disserit; astrologia, quae influxum siderum spectat, et ex astris praedicit futura contingentia circa vitam et fortunam hominum. Hinc Hieronym. 1. advers. Pelagian. 8. tanquam duas diversas artes enumerat. Sed tamen fere ¶ 1. Latini scriptores astrologiae nomine utramque complexi sunt.

¶ 2. Item ars, quae influxum siderum spectat, et ex astris praedicit futura contingentia.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Effectūs

EFFECTUS, us, m. 4.

¶ 1. Generatim est res effecta (It. effetto, compimento, esecuzione; Fr. achèvement, exècution; Hisp. acabamiento, execucion; Germ. d. Ausführung; Angl. an effect, execution).

¶ 2. Speciatim effectus est vis efficiendi, quae in quaque re inest.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Spatium

SPĂTĬUM, ĭi, n. 2. — Spatium estquicumque locus, τόπος, μέσον (It. luogo, spazio, tratto, estensione di luogo; Fr. espace, distance, éloignement; Hisp. espacio, distancia, trecho; Germ. der Raum, die Strecke; Angl. the ground, for running a race).

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de intervallo loci, διάστημα.

¶ 3. Item significat rei cujusquam magnitudinem, ampiezza, grandezza.

¶ 4. Item saepe dicitur de loco, ubi cursu certatur, et est curriculum, stadium, luogo dove si corre al palio, corso, lizza, στάδιον: quam ponit Forcellinus primam vocis significationem.

¶ 5. Hinc de ipso cursu vel deambulatione, quae in spatio fit.

¶ 6. Et de loco, in quo ambulatur, passeggio.

¶ 7. Et etiam de ipsa ambulatione, passeggiata.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ ex eo quod spatiumdicitur de extensione seu intervallo loci, refertur saepe ad significandum tempus seu intervallum et longitudinem temporis, tempo, intervallo o estensione di tempo.

¶ 2. Metaphorâ ductâ ex eo, quod spatium dicitur de curriculo seu stadio, aut etiam cursu, qui in stadio fit.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Stēlla

STELLA, ae, f. duo diversa significat.

A) Stella est corpus caeleste, lucidum, fere radiatum, astrum, sidus, et ducitur ab ἀστήρ, deminutiva forma asterula, mox astella, deinde per aphaeresin stella (cf. puella a puerula): fuit autem qui putaret, stellam dici quasi luminis stillam.quod ridet atque improbat Quintil. 1. 6. a med.; nec audiendus Isid. 3. Orig. 71. 3., qui derivat a stando, quia stellae sunt aptae fixaeque in caelo, nec cadunt. cui favet loc. Capell. 8. p. 275. Quidam Romanorum stellas a stando, sidera a considendo dicta fuisse commemorat. Graece igitur est ἀστήρ (It. stella, astro; Fr. étoile; Hisp. estrella; Germ. der Stern; Angl. a star). Differunt tamen stellae a sideribus, quod illae singulae sunt, et dicuntur etiam de planetis: haec ex pluribus stellis componuntur, ut in SIDUS dictum est.

I.) Proprie.

¶ 1.

¶ 2.Speciatim de sidere, ut enim sidera pro stellis ponuntur, sic e contrario.

¶ 3. Et de sole.

¶ 4. Stella diurna.

¶ 5. Stellam significare ait Atejus Capito laetum et prosperum, auctoritatem secutus P. Servilii auguris, quae ex lamella aerea, adsimilis stellae, locis inauguratis infigatur.

II.) Improprie, a similitudine, dicitur de iis, quae stellae radiatae figuram referunt.

¶ 1. Universim.

¶ 2. De cicindelis.

¶ 3. De punctis lucidis in gemmis.

¶ 4. De oculis.

¶ 6. Stella junior in re agraria dicitur signum stellae simile affixum palis terminalibus.

¶ 7. Est etiam piscis quidam marinus ita appellatus, stellae figuram referens, cui parva admodum caro intus, extra durius callum. Huic tam igneum fervorem esse tradunt, ut omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat.

III.) Translate. — Hoc item differre inter stellas, sidera et astra docet Isid. 3. Orig. 60., quod "stella est quaelibet singularis, sidera vero sunt stellis plurimis facta, ut Hyades, Plejades; astra autem sunt stellae grandes, ut Orion, Bootes". Sed haec nomina, ut ipse ait, scriptores confundunt
et astra pro stellis et stellas pro sideribus ponunt. Alia discrimina V. apud eumd. 1. Differ. 495. et App. n. 217. et cf. Döderlein, op. cit. v. 4. p. 409.

B) Stella est etiam pila, columna, cippus.

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Polāris

POLĀRIS, is, e, adi. – quod pertinet ad polos.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis]

Polus

PŎLUS, i, m. 2. πόλος, a πολέω verto, est cardo, seu extrema pars axis, quo rota vertitur, polo.

I.) Proprie. Duo figuntur poli in caelo, Arcticus, seu borealis et Antarcticus, seu austrinus: quorum prior alte et supra nos Europam incolentes positus, alter depressus est et absconditus. Latine vertices dicuntur.

II.)Translate.

¶ 1. Est nomen stellae in ipso boreali polo sitae, in cauda minoris Ursae, quam nos dicimus la tramontana.

¶ 2. Per synecdoch. sumitur passim a poetis pro ipso caelo, cielo.

¶ 3. Et pro orbe terrarum.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Arcticus

ARCTĬCUS, a, um, adject. Aʾρκτικὸς, ad Arctum, h.
e. Ursam pertinens, quod est signum caeleste, in septentrionali plaga situm. Hinc Circulus arcticus est ad polum septentrionis: cui
opponitur antarcticus, ἀνταρκτικὸς, positus in polo meridionali, et arctico recta oppositus.
Circulus arcticus nobis, quibus sphaera est obliqua et latitudo septentrionalis, conspicuus est; antarcticus non apparet.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Antarcticus

ANTARCTICUS – vide arcticus.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Fīniō

FĪNĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, a. 4. - Finire proprie ac stricto sensu de locis dicitur, et est locorum fines vel terminos designare, aliquam regionem finibus circumscribere, ὑρίζω (It. determinare i confini, chiudere tra confini; Fr. limiter, délimiter, borner, circonscrire; Hisp. limitar, alindar, terminar; Germ. ab -, begränzen, in Gränzen einschliessen, durch Gränzen festsetzen; Angl. to limit, bound).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Stēllō

STELLO, as, (avi) ātum, are, 1. (stella) — Stello transitive et intransitive occurrit. A) Stello, transitive, est punctis lucidis stellarum modo distinguo, orno (It. ornare di stelle; Fr. semer d' étoiles; Hisp. ornar de estrellas; Germ. mit Sternen besetzen; Angl. to mark or variegate of stars).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Sīdus

SĪDUS, ĕris, n. 3.— Sidus est signum caeleste ex pluribus stellis compositum, ut sunt duodecim illa, quibus constat Zodiacus, Canis, Ursa, Andromeda, Lepus et plurima alia, quae ab Hygino
l. 2. et 3. Astron., a Manil. et Firmic. in Astron. recensent ur: ἄστρον (It. costellazione, segno celeste,
astro; Fr. groupe d'étoiles, constellation,
astre; Hisp. constelacion, astro; Germ. d. Sternbild, Sterngruppe, Gestirn;Angl. a constellation, sign in the hearens consisting of many stars, cluster of fixed stars).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Septentriōnārius

SEPTENTRĬŌNĀRĬUS vel septemtrionarius, a, um, adject. (septentrio) idem ac septentrionalis.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Septentriōnālis

SEPTENTRĬŌNĀLIS vel septemtrionalis, e, adject. (septentrio) ad septentrionem pertinens, settentrionale, ἀρκτικός.

Septentriōnēs

SEPTENTRĬO, ōnis, m. sing. et rectius Septentriones, ōnum, plur. 3. (septem et triones) — Septentrio seu Septentriones

I.) Proprie septem stellae prope polum Arcticum. V. TRIONES. Festus p. 339. 2. Müll.Septentriones septem stellae appellantur a septem bubus junctis, quos triones a terra rustici appellent, quod juncti simul terram arent quasi terriones. reliquos axem dixerunt, quod id astrum Graeci ἅμαξαν dicunt, idque habet partem quamdam temonis specie. unde ait Ennius: Superat temo stellas. Sed et physici eum situm septem stellarum contemplati, septentriones dici ajunt, quod ita sunt septem stellae sitae, ut ternae proximae quaeque efficiant tria trigona. Sic Gell. 2. 21. Graeci ἅμαξαν, idest plaustrum vocant: Latini similiter plaustrum. Ex septem siquidem stellis duae pariles uno in loco cernuntur, quae pro bobus accipiuntur, reliquae quinque plaustri figuram designant. Itaque et proximum sidus Bootes Graecis, Latinis Bubulcus dicitur, quia more bubulci currum sequitur. Atque hae septem stellae sidus efficiunt, quod dicitur Ursa minor, et a Vitruv. 6. 11. minor Septentrio. Alterum vero sidus, quod Ursa major, et a Vitruv. ibid. Septentrio major vocatur, viginti septem stellis constat, quae et ipsae positione plaustrum referunt. Hinc est, quod frequentius a scriptoribus Septentriones, quum de sideribus sermo est, in plurali numero usurpantur. Plaut. Amph. 1. 1. 117. Nam neque se septentriones quoquam in caelo commovent. Varro Sat. Menipp. 53. p. 154. Oehl. Ventique frigido se ab axe eruperant Phrenetici Septentrionum filii Secum ferentes tegulas, ramos, syrus. Veget. 1. Veterin. 57. A Septentrionum regione. Adde Cic. in Arat.

loc. supra cit. — In sing. num. Vitruv. 6. 11.
et Cic. 2. Nat. D. 43. 111. Septentrio minor. et
ibid. major.: de quib. V. supra.

II.) Translate.

¶ 1. Est plaga caeli e regione austri seu meridiei, settentrione, tramontana.

¶ 2.Septentrio item nomen est venti, qui Austro objectus est, ita dicti, quod a septentrionibus stellis spirat. Graece Aparctias appellatur, quod ab Arcto flat. Poetae fabulantur, filium esse Astraei.

¶ 3. Item ponitur pro polo septentrionali.

¶ 4. Dicitur etiam in sing. num. de quodam ornamenti genere, fortasse ex septem gemmis, quibus constabat, stellarum formam imitantibus.

Triō

TRĬO, ōnis, m. 3. duo diversa significat.

A) Trio est bos aratorius: a terendo dictus.

I.) Proprie.

II.) Translate, a similitudine, triones dicuntur duo Arcti seu duae Ursae, major et minor, quae sunt duo signa caelestia prope Aquilonem et Circulum hiemalem sita, quia utriusque signi stellae plaustrum et boves junctos referunt.

B) Trio est etiam idem ac ternio.

Merīdiōnālis

MĔRĪDĬŌNĀLIS, e, adject. meridionale, μεσημβρινός, ad meridiem situs.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Merīdiālis

MĔRĬDĬĀLIS, e, adject. (meridies) meridianus.

Merīdiānus

MĔRĪDĬĀNUS, a, um, adject. (meridies) ad meridiem pertinens, μεσημβρινός, meridiano, di mezzodì.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Mātūtīnus

MĀTŪTĪNUS, a, um, adject. - ad auroram et mane pertinens, ἐωθινο (It. mattutino, della mattina; Fr. du matin, de la matinée, qui a lieu le matin, matinal; Hisp. madrugador, madrugon; Germ. zum Morgen gehörig, morgendlich; Angl. of or belonging to the morning, in the morning, early).

Merīdiēs

MĔRĪDĬES, ēi, m. 5. media diei pars, quum sol altissimus est, et matutinum a vespertino tempore dividit:
a medius et dies, quasi medidies, quod quia erat insuavius, primum d in rmutarunt, ut docet Cic. Orat. 47. 158. Ipsum meridiem, cur non medidiem? credo, quod erat insuavius. Cf. Quintil. 1. 6.
30.; Priscian. 1. p. 551. Putsch.; et Varron. 6. L.
L. 4. Müll. V.SOLARIUM. Gr. μεσημβρία (It. mezzodì, meriggio; Fr. le milieu de jour, midi; Hisp. medio dia;Germ. d. Mittaq, d. Mittagszeit; Angl. midday, noon, noontide).

Zōdiacus

ZŌDĬĂCUS, i, m. 2. ζωδιακός, ζωΐδιος, ζωοφόρος, zodiaco, circulus in caelo ex numero maximorum, vel potius zona aut armilla quaedam, quae duodecim illa signa continet, quae Sol, Luna et alii planetae motu proprio percurrunt. Dixi, vel potius zona aut armilla: nam quum omnes circuli sine latitudine et profunditate esse intelligantur, hic habet latitudinem duodecim graduum et secundum nonnullos quattuordecim, secundum alios sexdecim, et ex una parte tropicum Cancri, ex altera Capricorni attingit. Dictus est ab illis signis, quae complectitur, quaeque ζώδια seu ζωΐδια appellantur, id est parva animalia.

Idem a duodecim signis a Cicer. in Arat. 317. et ab aliis signifer orbis vocatur, a Manilio dicitur balteus stellatus, ab aliis aliter. Signa autem hujus circuli sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces.

V. Auson. Ecl. 3. 6. Cic. 2. Divinat. 42. 89. Vim quamdam esse ajunt signifero in orbe, qui Graece ζωδιακός dicitur, talem, ut ejus orbis unaquaeque pars alia alio modo moveat immutetque caelum. Gell. 13. 9. Stellae istae ita circulo, qui zodiacus dicitur, sitae locataeque sunt, ut etc. Capell. 8. p. 282. Qui quidem Zodiacus aequales duodecim signorum integrat portiones, sed undecim habet signa; Scorpius enim tam suum spatium corpore quam chelis occupat Librae, cujus superiorem partem pedes Virginis occupant, majorem vero Scorpius. Chelas, quam Librum dicimus, quidam dixere Graji. Sane Manetho Apotel. 2. 136. Χηλαὶ θ᾽ ἃς καὶ δὴ μετεφήμισαν ἀνέρες ἱροὶ Και` Ζυγὸν ἐκλήϊσσαν ἐπεὶ τ᾽ ἐτάνυσσ᾽ Οἷαί περ πλάστιγγες ἐπὶ ζυγοῦ ἑλκομένοιο. Cf. Serv. ad Virg. 1. G. 33. Adde Capell. 8. p. 277. et 287.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Ariēs

ĂRĬES, ĕtis, m. 3. - Vox conjungenda est cum Gr. ἄῤῥην, hoc est mas: aries enim est mas ovium, qui integer est et servatur ad generandam sobolem
(It. montone; Fr. bélier, mâle de la brebis; Hisp. carnero, el macho de la oveja; Germ. der Widder, Schaafbock; Angl. a ram).

I.) Proprie.

¶ 1. Ponitur de animali terrestri.

- a) Generatim.

- b) Speciatim occurrit et de Colchico aureo ariete.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Per similitudinem aries est unum ex duodecim signis Zodiaci, primumque locum in eo occupans, quod cum sol ingreditur, hiemem depellit, et laeto vere annum aperit. De hoc hujusmodi fabulam narrat Hygin. fab. 133. Liber cum in India aquam quaereret, nec inveniret, subito ex arena aries dicitur estitisse, quo duce aqua inventa, petiit a Jove, ut eum arietem in astra referret. Id. 2. Astron. 20. scribit, putari illum arietem, qui Phrixum et Hellen per Hellespontum transtulit: qui pelle aurea instructus fuisse dicitur, quae ei tamen, antequam in caelum transferretur, detracta fuit et Colchis reposita. Sunt tamen qui dicunt, non arietem illum fuisse, sed insigne ac nomen navis, qua Phrixus et Helle navigarunt, ut ex Tacito 6. Ann. 34. colligitur. Porro ipsum sidus constat stellis tredecim, positumque est inter Pisces et Taurum. Cic. Arat. 230. Exin contortis Aries cum cornibus haeret. Adde ibid. 244. et 535. Vitruv. 9. 3. 1. Schneid. Sol cum Arietis signum init. Manil. 2. 246. Ut Leo, et Arcitenens, Ariesque in cornua tortus. Adde Ovid. 10. Met. 165.

¶ 2. Item a similitudine aries dicta est machina bellica ad muros subruendos apta, eratque praelonga et praegravis trabs, ferrata altera extremitate, in modum saepe arietini capitis, quae multa militum manu, magna vi repetitisque ictibus in muros impacta, facile quantumvis crassas structuras diruebat. De ejus inventione et usu lege Vitruv. 10. 13. 1. Schneid., Stewech. ad Veget. 4. Milit. 14. et Lips. l. 3. Poliorcet. dial. 1. et l. 5. dial. 8., ubi variae arictis formae, exhibitis figuris, describuntur. Accuratam arietis descriptionem habes etiam apud Ammian. 23. 4. 8. Cic. 1. Off. 11. 35. Aries murum percussit. Caes. 2. B. G. 32. Priusquam aries murum attigisset. Id. 7. ibid. 82. Ab ariete murum defendere. Auct. B. Alex. 1. 2. Arietes in aedificia immittere. Liv. 21. 12. Arietibus murum discutere. Virg. 2. AEn. 491. labat ariete crebro Janua, et emoti procumbunt cardine postes. Id. 12. ibid. 706. quique imos pulsabant ariete muros. Adde Curt. 4. 3. et 8. 2., et Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (202). - Hinc Cassiod. 7. Variar.6. vocat arbores moenium importabiles arietes, quia tamquam machinae bellicae ipsa moenia paullatim subruunt et evertunt.

¶ 3. Caesar (4. B. G. 17.) in descriptione pontis sui super Rhenum effecti, sublicas obliquas adactas tignis rectis pontem sustinentibus, pro ariete subjectasdicit, quia scilicet arietis in aliquem irruentis figuram imitari videbantur. Graecus etiam interpres δίκην κριοῦ vertit. Alii minus recte legunt pro pariete.

¶ 4. Hinc translate Cic. Top. 17. 64. Jacere telum voluntatis est, ferire quem nolueris, fortunae. Ex quo aries ille subjicitur in vestris actionibus: Si telum manu fugit magis, quam jecit. h. e. defensio, qua velut ariete adversarii accusationem evertitis. - NB. Quod nonnulli afferunt ex Plaut. Pers. 1. 2. 22. Albo ariete aliena oppugnare bona; al. leg. albo rete. V. in ALBUS.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Taurus

TAURUS, i, m. 2. ταῦρος, primo significat marem adultum, non castratum, in genere bubulo et vaccarum admissarium (It. toro; Fr. taureau; Hisp. toro; Germ. der Stier; Angl. a bull).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu de quocumque bove.

II.) Improprie.

¶ 1. Est aviculae genus

¶ 2. Item radix arboris.

¶ 3. Item genus scarabaei terrestris.

¶ 4.Item in Fabulis monstrum marinum a Neptuno immissum ad terrendos Hippolyti equos.

¶ 5. Item ea pars in corpore animalis, quae est inter podicem et scrotum, Graece ὄῤῥον, Latine orrhopygium et apud Veget. 1. Veterin. 46. hypotaurium.

¶ 6. Item caeleste Signum inter Arietem et Geminos. In Fabulis est ille, sub cujus specie Juppiter Europam rapuit et ex Phoenice in Cretam transvexit: vel ille, in cujus formam Io fuit conversa. In ejus cauda sunt septem stellae, quas appellant Vergilias et Pleiadas, ut Plin. 2. Hist. nat. 41. 41. (110). docet: in fronte totidem, quas Suculas Latine, Hyades Graece. Hygin. 2. Astron. 21. et 3. ibid. 20. Virg. 1. G. 217. Candidus auratis aperit quum cornibus annum Taurus et averso cedens Canis occidit astro. V. quae in hunc loc. scripsit Macrob. 1. Somn.

Scip. 18. a med. Ceterum de tauro in Fabulis V. plura apud Rossi in Florileg. Viscont.

¶ 7. Taurus draconem genuit et taurum draco, Tarentinus notusque senarius, Graece refertur a Firmic. de err. prof. relig.27. et Clement. Alex. in Προτρεπτικ. p. m. 11. Ταῦρος πατὴρ δράκοντος καὶ ταύρου δράκων.

Index

[Hoofdstuk 1 - Pecora]
[Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis]

Suovetauriīia

SŬŎVĔTAURĪLĬA et solitaurilia, ĭum, n. plur. 3.
— a) Scriptionis ratio alia apud alios; scribunt namque alii suovetaurilia vel suovitaurilia, alii solitaurilia (V. infra); alii etiam suovetaurealia (Gloss. apud G. Loewe): sua quisque habet, quibus se tueatur, monumenta, ita ut difficile statui possit, quomodo sit legendum. — b) De origine et significatu vocis haec habet Fest. p. 293. 10. Müll. Solitaurilia hostiarum trium diversi generis immolationem significat, tauri, arietis, verris: quod omnes eae solidi integrique sint corporis:
a solus et taurus qua virilia significat, quia harum bostiarum inviolati sunt tauri, quae pars scilicet caeditur in castratione (nam vervecibus et hircis mos erat abscindi, quum immolarentur, ut colligitur ex Martial. 3. 24. Teter ut immundae carnis abiret odor). Sunt qui putent, ex tribus hostiis praecipue nomen inclusum cum solido tauri, quod amplissima sit earum. Quidam dixerunt, omnium trium vocabula confusa, suis, ovis, tauri, adeffecisse, ut uno modo appellarentur universae (hostiae). Ita Fest., cujus postrema verba occasionem dederunt suspicandi, ipsam vocem solitauriliacorruptam esse, et suovitaurilia vel (quod saepius
legitur) suovetaurilia rectum esse, ut habetur
apud Caton. R. R. 141., Varron. 2. R. R. 1. ante med., Liv. 1. 44. et 8. 10. extr. et Tac. 6. Ann. 37. et 4. Hist. 53. in plurimis et optimis libris. Non desunt tamen, qui contra sentiunt, nempe solitauriliaveram esse appellationem: quae, quum vulgo inerudito minus nota esset, mutata sit in suovetaurilia, quod viderent tres hostias, suem, ovem, taurum in eo sacrificio mactari. Quibus ego me libentius adjunxerim,
inquit Forcellinus. Sic Charis. 1. p. 84. Putsch. Suovetauri lia quidam putant dicenda a victimis sue, ove et tauro: sed Valgius de rebus per epistolam quaesitis, solitaurilia

dicta ait esse: tauri autem nomen pro omnibus maribus sumptum esse. (Cf. Unger, De C. Valgii poem. p. 174. et seqq.) Quintil. quoque 1. 5. ad fin. ita dixisse credendus est, ubi quarumdam vocum obscuriorem notationem explicans, ut capsis, lupercalia; si suovetaurilia dixisset, promptum erat cuique suem, ovem, taurum intelligere: at in solitauriliamagis abdita notatio erat et merito explicanda. V. tamen adnotat. Spaldingii ad Quintil. loc. cit.Recentiores τὸ suovetaurilia praeferunt,
et solitaurilia vocem putant ab illa decurtatam. —
In Inscr. apud Gruter. 61. 3. in fin. LITATVRVM SE SCIAT X. KAL. SEPT. OMNIBVS ANNIS VITVLO ROBIO ET VERRE. Marini Fr. Arv. p. 367. haec postrema verba ita leg.: vitulo, obe (h. e. ove) et verre, ut idem sint
ac suovetaurilia, ordine tamen inverso. — Suovetaurilia sunt igitur sacrificium verris, arietis et tauri quod usurpabatur in lustrationibus agrorum, populi, exercitus et hujusmodi. Cato loc. cit. Agrum lustrare sic oportet. Impera suovitaurilia circumagi etc. Varro loc. cit. Populus R. quum lustratur suovitaurilibus, circumaguntur verres, aries, taurus. Liv. cit. 1. 44. Instructum exercitum omnem suovetaurilibus lustravit. Tac. cit. 4. Hist.53. Lustrata suovetaurilibus area. Liv. cit. 8. 10. Telo, super quod stans consul precatus est, hostem potiri fas non est: si potiatur, Marti suovetaurilibus piaculum
fieri. Ascon. in Divin. Verr. 3. Censores completo quinquennio urbem lustrabant et solitaurilia sacrificia de sue, ove, tauro faciebunt — — Suovetaurilia duplicis generis erant, nam ita Numae lex
apud Festum in Opima: Solitaurilia utra voluerit, caedito. Alia enim vocabantur majora, in quibus nempe hostiae majores, h. e. adultae et perfectae aetatis; alia minora, in quibus minores hostiae, h. e.adhuc lactentes immolabantur. Hinc suovetaurilia lactentia vocantur haec minora a Catone R. R.141. Mars pater, ejusdem rei ergo macte hisce suovetaurilibus lactentibus esto. De majoribus vero mentio est apud Marini, Inscript. Frat.

Arv. n. 32. Q. LICINIVS NEPOS IMMOLAVIT SVOVETAVRILIBVS MAIORIBVS. Adde ibid. n. 41. et 43. — Quando autem majores vel minores hostiae in suovetaurilibus immolarentur,
docet Serv. ad Virg. 12. AEn. 170. In rebus, quas volebant finiri celerius, senilibus et jam decrescentibus animalibus; in rebus vero, quas augeri et confirmari volebant, de minoribus et adhuc crescentibus sacrificabant.

Geminus

GĔMĬNUS, a, um, adject. Sup. Geminissimus joculariter occurrit
apud Plaut. infra cit. sub I. a. - Geminus (fortasse a γάμος, ut putat cl. Döderlein. Latein. Synonym.
vol. 5. p. 281.) est qui una cum alio eodem partu genitus est, δίδυμος (It. gemello, binato; Fr. double quant à la naissance, jumeaux; Hisp. gemelos, mellizos; Germ. von Geburt doppelt, zwillingsgeboren; Angl. twin, geminous).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Cancer

CANCER, cri, m. –

¶ 1. Apud historiae naturalis scriptores est piscis crusta munitus, pedibus octonis in obliquum flexis, et praeterea binis brachiis in denticulatas forcipes desinentibus: cum incedat, transversim fertur: in pavore autem etiam retrorsum, pari velocitate ac prorsum redit (It. granchio; Fr. cancre, crabre, ecrevisse; Hisp. langosta, cangrejo;Germ. d. Gitterthier oder d. Krebs; Angl. a crab, crab-fisch).

¶ 2. Apud Astronomos cancer est unum ex duodecim signis, per quae sol annuo spatio decurrit, de quo narrat Hygin. 2. Astron. 23. cum Hercules contra hydram Lernaeam constitisset, cancrum ex palude pedem ejus momordisse, (unde Lernaeus cognominatur a Colum. 10. R. R. 313.) et ab Hercule interfectum fuisse: Junonem autem, valde Herculi infensam, in sidera transtulisse. Alii ideo cancrum appellari id signum putant, quod sol, eo cum pervenerit, cancri more incipiat retro cedere, ut est apud Macrob. 1. Saturn. 17. ad fin. Constat, secundum Hygin. 3. ibid.22., stellis septemdecim, quarum duae Aselli dicuntur, de quibus suo loco dictum est. Ingreditur sol Cancri signum X. Cal. Jul. et tunc solstitium aestivum dies longissimos facit. Colum. 10. R. R. 313. Hauserit et flammis Lernaei brachia Cancri. Lucret. 5. 616. de sole. Canceris ut vertat metas ad solstitiales. Lucan. 10. 259. Calidi tetigit cum brachia cancri. Adde Cic. Arat.509. et 2. Divinat. 43. 110.; Virg. 10. Ecl. 68.; Ovid. 6. Fast. 727., 2. Met. 83. et 10. ibid. 127.; Senec. Herc. OEt. 41.; Plin. 18. Hist. nat. 25. 59. (221).; et Stat. 4. Theb. 776. - Hinc et pro parte australi seu meridiana Ovid. 4. Met. 625. Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia vidit.

¶ 3. Apud Medicos cancer dicitur ulcus pessimae naturae, lividum, putridum, quod ad cutem erumpit, carnem consumit, scrpitque vorando et insanabile aliquando est, ita fortasse dictus propter ipsius ulceris venas cancellorum more transversas. At L. Targa in Lex. Celsiano p. 27. affirmat, id, quod ab Italis canchero, a Graecis καρκῖνος, a Latinis carcinoma appellari. Cels. 5. 26. n. 31. Omnis autem cancer non solum id corrumpit, quod occupavit, sed etiam serpit. Id. 6. 18. n. 3. Exciso cancro vulnus esse adurendum. Cato R. R. 157. de brassica. Eadem vulnera putida canceresque purgabit, sanosque faciet. Cels. 4. 15. ad fin. Valens est etiam adversus cancerem intestinorum. Est qui legit adversus ulcera. At L. Targa ad h. l. haec verba uncis inclusit, quod illi pluribus de causis suspecta
sint. Claudius apud Priscian. 6. p. 697. Putsch. Quod verminatione ad cancer pervenerit. Scribon.
Compos. 240. Hoc medicamentum cancer non patitur serpere. Adde eumd. ibid. 206., ubi pariter neutro genere, et 62. et 114. ubi masc. gen. effert. Arnob. 1. 50. Contumacia canceris saevi. Augustin. 22. Civ. Dei 8. 3. Femina in mamilla cancrum habebat.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Leō

LĔO, ōnis, m. 3. λέων, animal quadrupes, jubatum, omnium fere generosissimum et fortissimum (It. lione; Fr. lion; Hisp. leon; Germ. d. Löve; Angl. a lion).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen leo sunt leonis exuviae. Has gestare mos fuit Herculi post devictum leonem Nemaeum.

¶ 2. Morali ratione dicitur de homine forti et audente, sicut cervus de timido et imbelli.

¶ 3. Est etiam Leo signum caeleste, ex duodecimper quae Sol Zodiaco decurrit, in quod quum ingreditur, maximi calores sunt, sollione. In fabulis est leo silvae Nemaeae, quem ab Hercule occisum, tamquam primum ejus laboris monumentum, Juppiter in caelum transtulit. Alii dicunt, a Junone translatum, ut Herculi inviso sibi dolerent oculi, quum a se occisam feram tam honoratam videret. Constat ex stellis decem et novem secundum Hygin. 3. Astron. 23., secundum alios viginti septem. Plin. 24. Hist. nat. 17. 102. (162). Quum Sol in Leone est. Id. 18. ibid. 26. 64. (235). VIII. kalendas Februar. stella regia appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit. Horat. 1. Ep. 10. 15. ubi gratior aura Leniat et rabiem Canis et momenta Leonis.

¶ 4.Etiam cancrorum quoddam genus leones appellantur, teste Plin. 9. Hist. nat. 31. 51. (97)., qui alio nomine astaci maximi dicuntur: brachia habentes cancris similia, reliquum corpus locustae, ut Id. docet 32. 11. 53. (149). Sic Ambros. 5. Hexaem. 2. Leo terribilis in terris, dulcis in fluctibus.

¶ 5. In illo Colum. 10. R. R. 260. Oscitat et leo, et ingenuo confusa rubore etc., leo est herba, quam alii leontopodion, alii antirrhinon esse contendunt, flore in modum hiantis oris leonini hiscente. Sic Id. ibid. 98. Narcissique comas, et hiantis saeva leonis Ora feri.

¶ 6.Denique Plin. haec tradit 13. Hist. nat. 22. 39. (119). Alexander Cornelius arborem leonem appellavit, ex qua facta esset Argo, similem robori viscum ferenti, quae neque aqua neque igni possit corrumpi, sicuti nec viscum, nulli alii cognitam, quod equidem sciam. Sillig. et omnes vulgati libri habent eonem: at Codex Palimps. Veron. editus a Moneo et hoc loco et in Indice huic libro XIII. praemisso leonem sine dubio exhibet.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Virgō

VIRGO, ĭnis, f. 3. — Virgo est femina integra et virum non experta, παρθένος, κόρη (It. vergine, donzella, pulcella; Fr. vierge; Hisp. virgen; Germ. Jungfrau; Angl. vi rgin, maid): cui mulier, uxor opponitur, quae virum passa est. Occurrit autem tum substantivorum, tum etiam adjectivorum more: et plerumque dicitur de feminis, aliquando de viris. A) Substantivorum more.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. —

1.°) De homine. —

a) Universim.

b) Virgines divae videntur esse Nymphae.

c) Virgines per antonomasiam sunt Vestales.

d) Virgo, absolute, de Astraea.

e) De Fortuna virgine.

f) Virgo κατ᾽ ἐξοχήν, apud Ecclesiasticos scriptores, dicitur Beata MARIA.

g) Hinc etiam virgines dictae, quae castitatem profitentur sive in sua domo privata sive in communi, et sacrae, sacratae, devotae vel Dei appellantur.

h) Virgo est titulus fabulae Afranii in Scaen. Rom. poet. fragm. ed. Ribb. p. 208. coll. Fest. p. 141. 23. Müll. et etiam Laberii ibid. p. 294. coll. Non. p. 543. 26. Merc. — Item Virgo praegnans nomen est fabulae Novii ibid. p. 269. coll. Non. p. 508. 20. Merc. — Virginum vitiatores lege jubebantur eas dotare aut uxores ducere. Plaut. Aulul. 4. 10. 63. —

2.°) De bestiis feminis, quibus nondum mares admissi. Plin. 28. Hist. nat. 9. 41. (147). Sanguis equarum virginum. Stat. 12. Theb. 357. virginis ira leae. Martial. 13. 56. vulva de virgine porca. Arnob. 7. p. 224. Virgines buculae. Adde Pallad. 1. R. R. 35. in fin.

¶ 2. Latiore sensu, qui fortasse est primitivus vocis, interdum dicitur de ea, quae virum passa est et quae peperit. Notat enim non tam integritatem, quam viridem aetatem et sexum, ut illud Virg. 1. AEn. 497. de Penthesilea. audetque viris concurrere virgo. Id. 6. Ecl. 47. et 52. virginem dicit Pasiphaen trium filiorum matrem. Sil. It. 3. 435. eam, quae ab Hercule vitiata fuerat. Justin.quoque 1. 3. 2. et Curt. 5. 1. 38. de corruptis usurpasse videntur.

II.) Improprie.

¶ 1. Virgo est unus ex duodecim Signis caelestibus in Zodiaco, inter Leonem et Libram, constans XVIII. stellis: quae dicitur fuisse Erigone, Icarii filia, de qua V. suo loco. Alii dicunt Jovis et Themidis filiam esse, alii Astraei et Aurorae et eamdem ac Astraeam seu Justitiam faciunt: quae aurea mundi aetate cum hominibus versata sit, invectis postea omne genus sceleribus, in caelum aufugerit. Alii tradunt esse Fortunam, alii Cererem, alii denique filiam Apollinis ex Chrysothemi et infantem Parthenon appellatam: quae quod parva interierit, a patre in caelum translata sit. Quae omnia traduntur ab Hygin. 2. Astron. 25. et 3. ibid. 24. Pingitur virginis habitu, spicas aliquot dextra tenens, sinistra caduceum. Quam in dextera manu stellam habet, majorem et clariorem reliquis, spicam vocant. Cic. in Arat. 2. Nat. D. 42. extr. Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo. — Haec eadem a poetis dicitur alma in Anthol. Lat. n. 621. Ries., justa ibid. n. 621., optima ibid. n. 623., pia ibid. n. 625.

¶ 2. Aqua Virgo seu tantum Virgo,quae Italice Acqua Vergine o fontana di Trevi, una ex iis, quae per aquaeductum urbem Romam influebant, nomen ex eo habuit, quod quaerentibus aquam militibus puella virguncula venas quasdam monstravit, quas secuti qui foderant, ingentem aquae modum invenerunt. AEdicula fonti apposita hanc originem pictura ostendit. Ita Frontin. Aquaed. 10., cui potius credam, quam Plinio obiter scribenti 31. Hist. nat. 3. 25. (42). ideo sic appellari, quia juxta sit Herculaneus rivus, quem refugiat: vel aliis affirmantibus, ut Cassiod. 7. Var. 6., ita dici, quod sit purissima omnium; vel, quod gelidissima: vel aliis aliud. V. Bernart. ad Stat. 1. Silv. 5. 26. Martial. 6. 42. Cruda Virgine Martiaque mergi. Id. 7. 32. Sed curris niveas tantum prope Virginis undas. Ovid. 3. Art. am. 385. Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo. Adde Senec. Ep. 83., Stat. 1. Silv. 5. 26. et Martial. 11. 47. et 14. 163.

III.) Translate. Vulg. interpr. Zach.9. 17. Vinum germinans virgines. — Figurate Cic. Orat. 19. 64. Oratio philosophorum etc. casta, verecunda, virgo incorrupta quodammodo. B) Adjectivorum more.

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de femina et etiam de viro, conjugii et Veneris expertibus. — a) De feminis. Cic. 2. Rep. 37. 63. Quum Decimus quidam Virginius virginem filiam in foro sua manu interemisset. Vulcat. Avid. Cass. 10. et Marcell. Empir. p. 379. St. Puella virgo. Adde Capitolin. M. Aurel. 12. — b) De maribus. Marcell. Empir. p. 262. St. Puer virgo. Adde Vulg. interpr. Apoc. 14. 4., Tertull. Virg. veland. 8., Hieronym. 1. advers. Jovinian. n. 4. Ep. 22. n. 21. et Paulin. Nolan. carm. 22. 2., quibus adde Inscr. apud Spon. de reb. Lugdun. c. 3.

¶ 2. De rebus. Inscr. apud Orelli n. 4322. Virgo aetas. h. e. virginalis. Plin. 28. Hist. nat. 4. 10. (43). carnes. Tertull. Apol. 9. continentia.

II.) Translate est intactus, integer, purus, non usurpatus, novus: conjungitur autem rerum nominibus cujusque generis. Plin. 33. Hist. nat. 3. 15. (52). Qui terram virginem nactus plurimum argenti aurique eruisse dicitur. h. e. quae fodientem non est passa. Martial. 1. 67. Secreta quaere carmina et rudes curas, Quas novit unus virginis pater chartae. h. e. libelli nondum editi lective auctor. Tertull. Jejun. 6. Virgo saliva. h. e. jejuni hominis. Id. advers. Valentin. 5. senecta. h. e. caelebs. Inscr. apud Fabrett. p. 53. n. 308. HOC MONVMENTVM VIRGINEM COMPARAVERVNT. Adde alias apud eumd. p. 53. n. 307. et 309. V. VIRGINIS. Marcell. Empir. c. 9. p. 98. retro.Virgines porri. h. e. non plantati.

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Lībra

LĪBRA, ae, f. 1. λίτρα, σταζμὸς, ζυγός
(It. libra; Fr. livre; Hisp. libra, peso; Germ. d.
Pfund; Angl. a pound, twelve ounces).

I.) Proprie.

¶ 1. Libra est pondus duodecim unciarum. Est a Siculis, qui obolum dixere λίτραν. AEquivalet assi, et inter minora pondera maximum est, inter majora minimum. Fuit autem libra Romana aliquanto major, quam mina Attica.

¶ 2.Erat etiam libra mensurae genus constans duodecim partibus aequalibus, quas similiter uncias vocabant: quo sensu a nonnullis translate accipitur.

¶ 3. Est item instrumentum, quo res ponderantur, habens duas lances, ex quarum depressione, vel elevatione justum rei pondus deprehenditur. Unde etiam bilancem vocant, bilancia. Statera vero instrumentum est, quo res sine lancibus, vel unica lance ponderantur, stadera.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice ponitur pro examine, disquisitione.

¶ 2. Ponitur et pro instrumento fabrili, seu potius geometrica machina, qua exploramus altitudinem maris, fontium, lacuum, vel fluviorum, num scilicet altiora sint eo loco, quo ea ducere constituimus, quae et libella appellatur. Quamquam etiam non raro librae vocabulum usurpamus pro ipsa altitudine, quam machina hujusmodi deprehendimus. Unde lacum dicimus esse pari libra cum mari, id est aequali altitudine, a livello.

¶ 3. Ponitur quoque pro libramento.

¶ 4. Est et Libra caeleste signum, constans ex octo stellis, quod Caesaris aetate octavo, hodie decimo tertio Cal. Octobris, sole ipsum ingrediente, aequinoctium facit auctumnale. Virg. 1. G. 208. Libra die somnique pares ubi fecerit horas. Aliqui dicunt, Libram esse imaginem Astraeae filiae Astraei et Aurorae, vel Jovis et Themidos, ut alii malunt, quae a gentibus dea justitiae antistita habita est. V. ASTRAEA in ONOM. Porro veterum nonnulli hoc signum non agnovere; ejus enim spatium a Scorpii chelis occupari faciebant: et Caesaris demum aetate, qui vetus Kalendarium reformavit, videtur Libra locum occupasse chelarum Scorpionis, quae et jugum appellatur (V.JUGUM) ob similitudinem. Hanc ita describit Manil. 4. 545. Sed quum auctumnales coeperunt surgere Chelae, Felix aequato genitus sub pondere Librae Judex extremae sistet vitaeque necisque, Imponetque jugum terris, legesque rogabit. Virg. 1. G. 33. Qua locus Erigonen inter Chelasque sequentes. et Ovid. 2. Met. 195. Est locus, in geminos ubi brachia contrahit ardens Scorpios, et cauda flexisque utrimque lacertis Porrigit in spatium signorum membra duorum. Macrob. 1. Somn. Scip. 18. a med. Libram, id est Scorpii chelas, oriri videmus. Servius ad loc. Virg. cit. AEgyptii duodecim esse asserunt signa: Chaldaei vero undecim; nam Scorpium et Libram unum signum accipiunt. Chelae enim Scorpii Libram faciunt.

¶ 5. Est etiam vocabulum, quo significabatur mensura, seu pars quaedam agri, in Gallia Narbonensi. Hygin. de limit. p. 210. Goes. In provincia Narbonensi varia sunt vocabula (agrorum): alii appellant libram, alii parallelam, in Hispania centurias.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Scorpiō

SCORPĬO, ōnis, m. 3. et scorpius vel scorpios, ĭi, 2. σκορπίος, insectum terrestre, cauda venenatum ictum infligens (It. scorpione, scarpione; Fr. scorpion; Hisp. escorpion, alacran; Germ. d. Scorpion; Angl. scorpion).

I.) Proprie.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Caeleste signum in Zodiaco, constans una et viginti stellis, (ut ait Forcellinus, quae nempe nudis oculis conspiciantur juxta probatam Beyeri computationem; quamquam recentes quidam acutiore visu ad unam et quadraginta se detexisse dicunt) inter Libram et Sagittarium: quod olim duorum signorum locum occupare dicebatur, suum corpore, Librae vero chelis, ut in LIBRA dictum est. Fabula de eo est hujusmodi, apud Hygin. 2. Astron. 26. Quum Orion venator celebris gloriaretur, nullam esse feram, quam non conficeret, Tellus irata scorpionem immisit, a quo ictus interiit. Juppiter utriusque animum admiratus, scorpionem in caelum transtulit, ut species ejus hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Petente vero Diana, idem honor Orioni est habitus, constitutumque, ut quum Scorpius oriatur, Orion occidat, quasi eum adhuc timens.

¶ 2. Item ab animali nomen traxit machina bellica, retractu tela vegetans, alio nomine manuballista, ideo sic nuncupata quod parvis subtilibusque spiculis inferat mortem.

¶ 3. Ipsa quoque sagitta, quae scorpione jacitur, scorpio dici posse videtur. Hirt. B. Afr. 29.

Scorpione accuratius misso, atque eorum decurione percusso.

¶ 4. Inter instrumenta, quibus caeduntur sontes.

¶ 5. Item herba.

¶ 6. Item frutex.

¶ 7. Est etiam piscis marinus hoc nomine.

¶ 8.In re agraria scorpiones sunt congeries lapidum in morem metae in acutum desinentis coacervatae, et loco termini in agris collocatae: fortasse a σκορπίζω, spargo, dissipo, quia ex dispersis per agros lapidibus fiunt, vel quia σκορπίος Graecis dicitur etiam quidquid in metam instar caudae scorpionis fastigiatum est, v. gr. tutulus in crinibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Sagittārius

SĂGITTĀRĬUS, a, um, adject. da saetta, saettevole, τοξικός, ad sagittas pertinens.

Hinc Sagittarius, ii, m. 2. absolute, substantivorum more, est

I.)Proprie. –

a) Sagittarum faber, saettiere, βελοποιός.

b) Item miles sagittis pugnans, arciere, saettatore, τοξότης.

II.) Translate.

a)Dicitur insidiator, qui ex occulto sagittas infert.

b) Sagittarius a Cic. Arat. 181. et Auson. Ecl. de Signis. caelestib. 8. et alibi dictus Arcitenens, est unum ex duodecim Signis Zodiaci inter Scorpionem et Capricornum, stellis quindecim constans secundum Hyginum. Dicitur esse Croton, seu Crotus, Panis et Euphemes Musarum nutricis filius, qui una cum Musis educatus, et praestans poeta evasit, et venandi equitandique peritus: ob quae merita in caelum Musarum precibus translatus est. Pingitur Centauri forma propter equorum studium: cauda satyri ad indicandam ejus cum Musis familiaritatem, quae non minus eo sunt delectatae, quam Liber satyris, arcumque tenens sagittantis habitu, propter venationem. Alii censent esse Chironem: ut Seneca Thyest. 861., sed hic est potius sidus Centauri, in Australi parte siti.

Index
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Centaurus

CENTAURUS, i, m. 2. Κενταυρος, monstrum superiori parte homo, inferiori equus.

¶ 1. Est etiam hoc nomine caeleste sidus, et quidem duplex: alterum idem est, qui Sagittarius, de quo V. suo loco; alterum vero in parte caeli australi, quem dicunt esse Chironem, artis medicae inventorem, ob id meritum inter sidera esse. Situs est inter Argo navim, quam habet a tergo, et Aram, quam a fronte; habetque in manu hostiam, quasi sacrificaturus. Pedibus innixus est circulo antarctico: supra caput habet extremam Hydrae caudam. Constat stellis secundum Hygin. viginti quatuor: secundum alios triginta sex. Quidam dicunt non Chironem, sed Pholon Centaurum esse, qui haruspicio praeter ceteros plurimum valuerit: ideoque ad Aram cum hostia venire Jovis voluntate figuratum. Cic. 2. Nat. D. 44. 114. (Arat. 447.); Hygin. 2. Astron. 38. et 3. ibid. 37.; et Manil. 1. 408. - De priori Centauro quidam afferunt locum Vitruvii 9. 7. edit. vet., ubi tamen alii rectius leg. Taurus. Haec Forcellinus. At Schneider. ibid. (9. 5. 1.) leg. Centaurum, et locus de Centauro australi intelligendus esse videtur.

¶ 2. Est etiam nomen navis apud Virg. 5. AEn. 122. Centauro invehitur magna. Centaurus magna Graece dicitur βουκένταυρος. ex quo nomen inditum navi, qua Venetorum dux quotannis vehebatur, Bucentoro. Porro ea ratione Virg. dixit Centauro magna, qua Ter. Eun. prol. 32. Eunuchum suam. Ille enim ad navim, hic ad fabulam adjectivum retulit. Sic Plin. 26. Hist. nat. 14. 87. Dictamnum pota sagittas pellit. h. e. herba. Quae dicitur a Grammaticis figura synthesis. - Forcellinus addit centaurum apud Lucr

et. 2. 400. herbam esse eamdem,
quae centaureum. Sed apud Lucret. legitur ferique
Centaurî, ac propterea centaurî est per syncopen
pro centaurei vel Graeca positione centaurii.

Capricornus

CĀPRĬCORNUS, i, m. 2. a caper et cornu juxta Graec. αἰγοκερεὺς, est unum e duodecim signis Zodiaci, in quod cum sol ingreditur, hiemale solstitium et dies brevissimos facit. Pingitur in caelo superiori parte capri pedibus anterioribus, pectore, capite, et cornibus; inferiori piscis longa intortaque cauda, et in latum desinente. De eo ita fabulantur poetae. Cum in AEgypto dii convivium celebrarent, repentino adventu Typhonis, seu Typhoei gigantis omnibus perterritis, alii se in alias formas trasmutarunt, Pan inferiorem partem in effigiem piscis, superiorem in formam hirci commutavit, seque in flumen dejecit. Periculum ubi evaserunt, ingentes risus de Panis metamorphosi ediderunt. Juppiter vero admiratus ingenium, hanc figuram in caelum transtulisse fertur. Alii dicunt, hoc signum fingi dimidio capram referre propter capram Jovis nutricem; et capram scandentem, quia sol, ubi ad Capricorui sidus pervenerit, iterum ad nos scandit.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Aquārius

ĂQUĀRĬUS, a, um, adject. ad aquam pertinens.

Hinc Aquarius, ii, m. 2. absolute est

¶ 1. Servus qui aquam aggerit ad usus necessarios.

¶ 2. Item qui aquarum curam habet, aquarum architectus, aut qui quocumque modo aquis publicis curandis inservit.

¶ 3. Aquarius est etiam nomen undecimi signi in caelesti Zodiaco, qui Graece Γ῾δροχόος dicitur, hoc est aquam fundens, in quod sol mense Januario ingreditur: constat stellis quatuordecim, et figuratur ut puer urnam habens et aquam effundens, quam repraesentant stellae viginti quatuor: tametsi alii aliter numerant. Fabulantur poetae hunc fuisse Ganymedem, qui Jovis pincerna fuit, ob id meritum inter astra collocatum. Alii fingunt esse Deucaliona, quod eo regnante magnum aquarum diluvium fuit. Alii denique alia commenti sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Errō

ERRO, as, āvi, ātum, are, 1. - errare stricto sensu est labare, vacillare, adeoque aegre ire. - Ceterum errare occurrit

A) Generatim erro, πλανάομαι, ἀλάομαι, est incertus viae ignarusque huc illuc feror, vel etiam libere ultroque et nullo mihi proposito itineris fine vagor (It. errare, andar qua e là, senza saper dove, andar vagando; Fr. errer, courir à l'aventure, aller çà et là; Hisp. errar, andar vagando; Germ. umher - irren, - schweifen, irren; Angl. to wander up and down, wander about).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. –

a) De hominibus et brutis animantibus.

b) De inanimis; et quidem

- De astris. Sidera errantia. i pianeti, quos Cic.quoque 2. Nat. D. 20. 51. et 1. Tusc. 25. 62. stellas errantes appellat.

¶ 2. Latiori sensu, raro tamen, ponitur pro aberrare, adeoque a loco decedere.

II.) Translate. –

a) Speciatim quoniam errare, ut jam initio diximus, proprie significat labare, vacillare; eadem omnino pollet aliquando significatione, quum ad animum transfertur.

b) Generatim, metaphorâ sumptâ a superiore paragr. 1. Cic. 1. Orat. 48. 209. Ne vagari et errare cogatur oratio. Id. 2. Fin. 22. 71. Ut nostram stabilem

conscientiam contemnamus, aliorum errantem opinionem aucupemur.

B) Speciatim errare est a recta via deflectere, de via decedere.

I.) Proprie.

II.) Translate est a vero deflectere, labi, falli, errare, fallare, ingannarsi:

2.°) Morali significatione.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aberrō

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Planēta

PLĂNĒTA, ae, m. 1. In tert. declin. planes, ētis, m. 3. πλανής, ῆτος, legitur apud Gell. 14. 1. ante med. Ut alii quidam planetes pari potestate essent. — Planeta, πλανήτης pianeta, est sidus errans; a πλανάομαι erro, vagor. Ita autem planetae vocantur, non quia errent re vera, sed quia errare videantur, quia nunc alio, atque alio distent intervallo, quum idem semper spatium servent sidera cetera. Sunt autem septem: Saturnus summum locum obtinet, proximum Juppiter, tertium Mars, quem deinde Sol subsequitur, Solem Venus, sub Venere Mercurius situs est, Luna ultimum terrisque proximum, eumdemque minimum orbem possidet.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Medius

MĔDĬUS, a, um, adject. a voce Graeca μέσος, quae idem significat. -Medius est qui mensuratus aequaliter distat ab extremis: item quicumque inter duo vel plura est positus, quamvis non aequaliter distet ab omnibus, μέσος (It. mezzo, posto in mezzo; Fr. qui est au milieu, au centre, central; Hisp. mediano, central; Germ. der, die, das mittlere, mitten, in der Mitte befindlich; Angl. mid, middle, in the middle, or midst).

Nicolai Copernici Torinensis De revolutionibus orbium coelestium, Libri VI, Norimbergae anno 1543 impressum, est magnum Nicolai Copernici opus summo pontifici Paulo III dicatum, quocum theoriam heliocentricam contra theoriam Ptolemaei promulgavit. Heliocentrica dicitur theoria quae Solem in medio systemate solare ponit, terramque, una cum ceteris planetis circum Solis corpus moventibus, contra theoriam geocentricam, quae tellurem systematis solaris centrum esse habet, ac Solem circum tellurem movere, cui Aristoteles Ecclesia Catholicaque olim favebant.

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Eclīpticus

ECLIPTĬCUS, a, um, adject. ἐκλειπτικὸς, ad eclipsim pertinens. Plin. 2. Hist. nat 16. 13. (68). Stationes stellarum fieri in mediis latitudinum articulis, quae vocant ecliptica: scilicet quia ibi contingere eclipses solent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Eclīpsis

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Eclīpsis

ECLIPSIS, is, f. 3. ἔκλειψις, deliquium, defectio: ab ἐκλείπὼ deficio. Eclipsis lunae, cum sol per interpositionem terrae ita lunae opponitur, ut illam illuminare non possit; eclipsis solis, cum luna inter solem et nostrum aspectum interponitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Eclīpticus

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Horizōn

HŎRIZON, ontis, m. 3. orizzonte, ὑρίζων.

¶ 1. Horizon, ab ὅρος terminus, finis, unde ὑρίζω finio, termino, vox est Graeca adjectiva, et circulus vel linea subintelligitur. Latine aliis finiens dicitur, aliis finitor. Dupliciter autem intelligi potest, vel circulus terram dividens in duas aequales partes, quarum una supra sit, infra altera: vel eam partem tantummodo circumscribens, quae aspectui nostro patet, quae multo minor dimidia est.

¶ 2. Apud Vitruv. 9. 8. dicitur horizon linea secans circulum bifariam per centrum, in descriptione horologii solaris.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Aequātor

AEQUĀTOR, ōris, m. 2. (aequo) qui aequat.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Colūrus

CŎLŪRUS, a, um, adject. κόλουρος, cauda mutilus, truncatus: a κόλος mutilus, et οὐρὰ cauda.

¶ 1. Apud Astronomos coluri duo circuli sunt in caelesti sphaera, transeuntes per polos mundi, seque mutuo ibi rectis angulis secantes: quorum alter transit per puncta aequinoctialia Arietis et Librae, et dicitur Colurus aequinoctiorum; alter solstitialia tangit Cancri et Capricorni, et vocatur Colurus solstitiorum. Dicti sunt, quasi κόλοι τὴν οὐρὰν, h. e. cauda mutili, quia eorum pars in Antarcticum vergens, nobis inconspicua est, et quasi trunca. Macrob. 1. Somn. Scip. 15. Praeter hos alii duo sunt coluri, quibus nomen dedit imperfecta conversio, etc. et mox. sed ad Australem verticem non pervenire creduntur.

¶ 2. Colurum metrum dicitur a Plotio de Metris p.2649. Putsch., quod pede brevius est.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Alter

ALTER, altĕra, altĕrum, gen. alterĭus, dat. altĕri etc. (ab alius fit Compar. alter, ut apud Graecosἕτερος ab εἷς). - Alter usurpatur de duabus ejusdem generis rebus, ita ut altera sit alia quae uni vel primae additur, alia praeter unam vel primam (It. l'altro; Fr. l'autre; Hisp. el otro; Germ. der andere; Angl. another). Plura, quae de hoc vocabulo afferenda sunt, ad duo summa capita redegimus, ita ut alter sit I. qui uni vel primo additur, II. ponatur pro uno de duobus.

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Aequinoctiōrius

AEQUĬNOCTŌRIUS, a, um, adject. (aequinoctium) adject. ad aequinoctium pertinens
(It. equinoziale; Fr. équinoxial; Hisp. equinoccial; Germ. zur Tag - und Nacht-gleiche gehörig; Angl. equinoctial).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aequinoctium

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Aequinoctium

AEQUĬNOCTĬUM, ii, n. 2. (aequus et nox) tempus illud, quo dies et noctes horarum spatio aequales sunt. Duo sunt autem aequinoctia: vernum circa VIII. Cal. Apr. et in signo Arietis conficitur; auctumnale X. Cal. Oct. in signo Librae
(It. equinozio; Fr. équinoxe; Hisp. equinoccio;Germ. die Nachtgleiche oder das Solstitium; Angl. the equinox).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aequinoctiōrius

Vernus

VERNUS, a, um, adject. (ver) ad ver pertinens, di primavera, ἐάρινος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vēr

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Vēr

VĒR, vēris, n. 3. — Ver est anni pars, quae hiemem sequitur, ἔ̆αρ (It. primavera et Hisp. primavera; Fr. printemps; Germ. der Frühling, Angl. the spring).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vernus

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Autumnālis

AUTUMNĀLIS, e, adject. - Auctumnalis est ad autumnum pertinens
(It. autunnale; Fr. d'automne; Hisp. autumnal; Germ. her bstlich; Angl. autumnal).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Autumnus

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Autumnus

AUTUMNUS, i, m. 2. - Auctumnus estunum ex quatuor anni temporibus, medium inter aestatem et hiemem, quo tempore vindemiae et majoris partis frugum collectio fit.
(It. autunno; Fr. l'automne; Hisp. otoňo; Germ. der Herbst; Angl. autumn).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Autumnālis

Sōlstītium

SOLSTĬTĬUM, ĭi, n. 2. (sol et sisto vel sto).
— Solstitium est tempus illud, quo sol stare videtur aliquantisper, tum quando signum Cancri ingreditur Junio mense, tum quando Capricorni Decembri: illud est solstitium aestivum, quo sol incipit a nobis recedere: hoc hibernum, quo ad nos accedere. Stare, inquam, videtur, quia in Cancro inter finem progressus et initium descensus mora aliqua quietis intercedere videtur: similiter in Capricorno inter finem descensus et initium regressus, solstizio, ἡλίου τροπή.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Aestīvus

AESTĪVUS, a, um, adject. (aestas) qui ad aestatem sive aestuosum tempus pertinet, qui est aestatis, vel aestate fit (It. estivo, statereccio; Fr. d'été, qui concerne l'été; Hisp. de estio; Germ. den Sommer oder die heisse Jahreszeit betreffend, sommerlich; Angl. summer, relating to the summer).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aestas

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Aestas

AESTAS, ātis, f. 3. - AEstas proprie opponitur hiemi et significat anni tempus, quod flagrans aut tepidum est (It. estate; Fr. été; Hisp. estio; Germ. der Sommer; Angl. the summer).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aestīvus

Hiems

HĬEMS (olim et hiemps), hĭemis, f. 3.
- Ceterum hiems est pars anni frigidissima inter auctumnum et ver, χειμών (It. inverno; Fr. hiver, saison de l'hiver; Hisp. invierno; Germ. d. Winter, d. Kälte; Angl. winter).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hībernus

Hībernus

HĪBERNUS, a, um, adject. - Hibernus est ad hiemem pertinens, hiemalis, χειμερινὸς, χειμάδιος (It. d'inverno, invernale; Fr. d'hiver; Hisp. de invierno; Germ. winterlich; Angl. of or belonging to winter, wintry).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hiems

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Tropicus

TRŎPĬCUS, a, um, adject. τροπικός, duo diversa significat.

¶ 1. Tropicus, quasi dicas conversivus: a τρέπω, verto, est vox astronomica. — Hinc Tropica signa sunt quattuor: Libra, Capricornus, Aries et Cancer, ita dicta, quod Sol quum ad ea in Zodiaco pervenerit, conversionem cursus sui et anni mutationem facit: nam quum est in signo Cancri, quo tempore dies longissimi sunt, solstitium aestivum facit paullatimque revertitur descenditque usque ad Capricornum, ubi solstitium hiemale efficit diesque brevissimos: similiter quum est in signo Arietis, noctes diebus aequales reddit et Ver inducit; quum vero Libram ingressus est, tunc quoque dies aequat noctibus et affert Auctumnum.

¶ 2. Tropicus est etiam a tropis rhetoricis.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis

Lūna

LŪNA, ae, f. 1 - Est una ex septem planetis, quae, ut ait Cic. 6. de republ. 16., ultima a caelo, citima terris, lucet luce aliena, σελήνη, μήνη (It. luna; Fr. lune; Hisp. luna; Germ. d. Mond; Angl. the moon).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen sumitur pro mense.

¶ 2. Item pro nocte, ut soles pro diebus.

¶ 3. Et pro lunae splendore vel lumine.

¶ 4. Luna adsuta calceis erat apud Romanos patriciorum insigne. Ut enim ostenderent, se ex iis centum progenitos, qui primi in senatum a Romulo allecti sunt, parvam lunam in modum C litterae in calceis gestabant.

¶ 5. Ab eadem similitudine litterae C lunae dici possunt semicirculi cartilaginei, quibus constat guttur, sive aspera arteria.

¶ 6. In fabulis est filia Hyperionis et Latonae seu AEthrae, Titani neptis, eadem cum Diana et Proserpina. Tribuitur ei currus duarum rotarum, et, qui trahant, equi duo, quorum alter niger sit, albus alter, quia partim diu, partim noctu decurrit. Alii a duabus juvencis currum ejus trahi dicunt, ideo scilicet, quod hoc animal cornibus lunam referat: vel quia ipsa prope terram decurrit, cujus sunt tauri cultores. Sunt etiam qui a mulo currum ejus trahi finxerunt.

Index
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Percurrō

PERCURRO, percurris, percurri et percucurri, percursum, percurrere, 3. (per et curro). — Percurrere usurpatur

A) Active percurrere est per varia loca curvere, obire, lustrare, διατρέχω (It. scorrere, trascorrere, percorrere; Fr. parcourir, traverser, visiter à la hâte; Hisp. correr, travesar; Germ. durchlaufen, durcheilen, durchziehen, durchreisen; Angl. to run or go through or over, traverse, survey).

B) Neutrorum more est valde currere usque ad aliquem locum, usque ad finem propositum currere, correre assai sino a qualche luogo, sino al punto o fine proposto.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Mēnsis

MENSIS, is, m. 3. — Mensis est spatium temporis ex multis diebus constans, ex. gr. ex triginta, μήν (It. mese; Fr. mois; Hisp. mes; Germ. d. Monat, d. Monatszeit; Angl. a month).

I.) Proprie. Romulus annum in decem menses divisit. Numa Pompilius, quum Romuli annum nec solis, nec lunae cursui congruere cerneret, duos menses addidit, Januarium et Februarium. Julius Caesar, qui ad solis cursum annum direxit, atque idcirco ex CCCLXV. diebus et sex horis constituit, dierum numerum quibusdam mensibus auxit, ut v. gr. September et November, qui antea habebant viginti novem, constarent ex triginta, et sic de reliquis.

II.)Translate.

¶ 1. Menses in plur. num. accipiuntur etiam pro mulierum menstruis, μῆνες.

¶ 2. Improprie menses appellantur etiam profluvia eadem in quadrupedibus, quae tamen non menstrua, sed annua fere sunt, quaeque tempus coitui opportunum significant.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Annus

ANNUS, i, m. 2. - Itaque annus est tempus, qua sol per Zodiacum cursum suum conficit, scilicet spatium 12. mensium, seu 365. dierum et 6. horarum, minus 12. minutis (It. anno; Fr. année; Hisp. aňo; Germ. Jahr; Angl. year).

Apud Latinos occurrit

A) annus naturalis et civilis, et

B) annus magnus).

A) De anno lunari, qui est 30. dierum paullo minus, quo spatio luna Zodiacum percurrit; item de divisione in annum civilem, naturalem et astronomicum V. Mathematicos et Cronologos. Apud Romanos videtur Romulus annum a Martio inchoasse, Numa a Januario, additis duobus mensibus.

¶ 1. Proprie et stricto sensu, est tempus quo Sol per Zodiacum cursum suum conficit: et quidem generatim.

a) Jungitur Substantivis.

b) Jungitur Adjectivis.

c) Annus est tertius etc., abhinc annis duobus etc.

d)Accusativus annum significat integrum anni tempus.

e) Ad annum est post annum, et ponitur ad, quod de futuro tempore dicitur, saepe et cum numeralibus.

f) In annum est - In tempus integri anni.

g) Ablativus anno significat - Anno praeterito; cui hornus opponitur.

¶ 2. Speciatim saepe occurrit ratione habita humanae vitae et significat aetatem.

¶ 3. Item speciatim ratione habita legum Romanarum annus dicebatur aetas, quae ad magistratus petendos atque obeundos definita erat.

¶ 4. Item speciatim saepe ponitur pro iis, quae eo anno accidunt, ut sunt bella, paces, pestilentia etc.

¶ 5. Poetae saepe annum pro parte anni usurpant eumque Adjectivis definiunt.

¶ 6. Ratione habita agrorum culturae, annus est, apud poetas praecipue, idem atque annona.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Hōrnus

HŌRNUS, a, um, adject. videtur esse per syncop. pro horinus ab inusit. ὡρινὸς idem atque ὡρικὸς, ab ὥρα tempus, anni tempestas, quasi dicas hujus tempestatis: hornus enim est qui est hujus anni, di quest'anno, αὐτοετής.

Mercurius

MERCŬRĬUS, ĭi, m. 2. Hermes, ˋΕρμῆς, filius Jovis tertii et Majae Atlantis filiae: dictus a mercibus, quia praeest lucro, rebus emendis ac vendendis: hinc negotiator et nundinator is dicitur. — Hinc

I.) Proprie.

¶ 1.Mercurius est etiam unus ex septem planetis, cujus corpus cunctorum siderum minimum fere semper subest radiis solaribus.

¶ 2.Dies Mercurii, seu Mercuris sequioris Latinitatis tempore dictus est ille hebdomadis dies, quem ideo nunc Itali mercore, et mercordì, et mercoledì appellant.

¶ 3. Mercurii etiam dicuntur statuae quaedam.

II.) Translate, mercurius vocatur prominentia illa in scapulis jumentorum inter cervicem et dorsum, quam Itali vulgo guidalesco, vel garrese dicunt: fortasse ita appellatur, quia Mercurius fuit ex Arcadia asinorum feracissima; is autem locus in jumentis, dum mercibus ferendis incumbunt, sagmate saepe premitur atteriturque.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Venus

VĔNUS, ĕris, f. 3. — Venus est dea amorum sed nomen commune, seu metonymice, adhibetur.

I.) In re Venerea sumitur pro libidine seu appetitu commixtionis cum altero corpore et pro re ipsa Venerea, quam Graeci ἀφροδισιασμός dicunt. —

a) Universim.

b) Venus feminea est, qua quis utitur in feminis; aversa, qua in pueris vitiandis.

c) Venus pendula Obscaeno sensu, pendula Venus, et Graece περιβασίη, dicitur schema illud Venereum, quo super inguen viri resupinati mulier aversa varicus ita sedet, ut equitare videatur; hinc etiam equus Hectoreus appellatur.

d) Venus nefanda, de qua lata est lex Scatinia.

e) Veneres, per blanditiam, amatores amicas suas vocant.

f) Veneris perjuria, ab diis neglecta nullique poenae obnoxia.

II.) Extra rem Veneream.

¶ 1. Pro gratia, qua apud alios pollemus.

¶ 2. Interdum etiam pro venustate, ornatu, elegantia.

¶ 3. Venus non amorum solum, sed et hortorum praeses habita est, et Hortensis appellata, quia horti ad amoenitates et delicias pertinent, quae amorum comites sunt.

¶ 4. Est item Venus stella errans, inter Solis et Mercurii sphaeram sita, quae mane, quum antegreditur Solem, Graece Φωσφόρος, Latine Lucifer dicitur: vespere, quum Solem subsequitur, appellatur a Graecis Ἕσπερος, a Latinis Vesper et Vesperugo.

¶ 5. Hinc Veneris dies fuit appellatus ille dies, quem nunc Itali Venerdì vocant.

¶ 6. Venus etiam dicebatur talorum jactus; nempe is, qui talos omnes figura exhibebat diversa.

¶ 7. Similiter Venus in tesserarum ludo dicebatur jactus, quo ternae tesserae senionem ostendunt.

¶ 8. Veneris gemma quaenam dicta.

¶ 9. Veneris crinis,gemma alia nigerrimi coloris.

¶ 10. Veneris labrum, herba.

¶ 11. Veneris pecten, item herba.

¶ 12. Veneris pervigilium: Pervigilium Veneris titulus est carminis incerti poetae, sed antiqui tamen, in quo Veneris et veris laudes celebrantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Diēs

DĬES, dĭēi, m. et f. 5., - Dies est spatium temporis, quo sol terras illuminat: fortasse a Διὸς Jovis: Juppiter enim auctor lucis habetur, unde et Lucetius et Diespiter dictus est, quasi diei pater (It. giorno, dì;Fr. le jour; Hisp. dia; Germ. der Tag; Angl. a day).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dies et nox saepe invicem opponuntur.

¶ 3. Item speciatim in re forensi diem dicere significat in judicium vocare et diem praestituere, qua die reus ad causam dicendam praesto sit: quod solis magistratibus facere licuit, et tribunis plebis, quando publice et apud populum citabant reos.

¶ 4. Item speciatim per ellipsim –

a) Dies est notus dies, natalis dies.

b) Item dies mortis.

c) Dies est etiam dies, quo quis febri corripitur.

d) Genialis dies est laetus et voluparius.

e) Dies lustricus erat nonus a nativitate pueri.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro tempore, quocum interdum etiam jungitur.

¶ 2. Aliquando ponitur pro luce diei, ac propterea est etiam idem ac sol.

¶ 3. Interdum et pro caeli plaga occurrit.

¶ 4.Interdum sumitur pro tempestate, seu pro aere, aut qualitate diei.

Index

[Hoofdstuk 1 - Caelum](#)
[Hoofdstuk 1 - Homō](#)
[Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus](#)
[Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris](#)
[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus](#)
[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus](#)
[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus](#)
[Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum](#)

Mārs

MARS, Martis, m. 3. deus belli praeses, filius Jovis et Junonis vel solius Junonis, sine patre. - Hinc translate

¶ 1.Metonymice, ut Bacchus pro vino, pro frumento Ceres, sic pro bello et praeliis Mars ponitur, guerra, battaglia. –

a) Universim pro praeliis et bello.

b) Speciatim pro spiritu et furore bellico.

c) Transfertur aliquando ad pugnas forenses.

d) Hinc Marte nostro quippiam facere dicimur, quum solis nostris viribus, nostra sponte, sine alieno auxilio facimus, da per noi soli.

¶ 2. Item belli aut proelii fortuna et exitus.

¶ 3.Est etiam planetae nomen.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Biennium

BĬENNĬUM, ĭi, n. 2. (bis et annus) duorum annorum tempus, sicut triennium trium (It. spazio di due anni; Fr. espace, laps de deux ans; Hisp. espacio de dos aňos; Germ. ein Zweijahr, zwei Jahre als Zeitraum; Angl. the space of two years).

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Iūpiter

JUPPĬTER et Jūpĭter, Jōvis, Jōvi, Jōvem, Jōve, m. 3. rex deorum et hominum, secundum fabulas; ab antiquo Nominativo Jovis et pater, quasi Jovis pater.— Hinc

¶ 1. Jovis nomine aether significatur, caelum, aer. — Hinc sub Jove est sub dio, allo scoperto.

¶ 2. Juppiter! exclamatio est admirantis, poffare il mondo.

¶ 3. Jovem lapidem (proprie Jovem et lapidem) jurare dicebantur, qui juraturi per Jovem, tenebant silicem, haec verba dicentes: Si sciens fallo, tum me Diespiter, salva urbe arceque, bonis ejiciat, uti ego hunc lapidem.

¶ 4. Hoc nomine est etiam unus ex planetis, secundus ordine. Cic. 2. Nat. D. 20. 52. Infra hanc (Saturni stellam) Jovis stella fertur, quae φαέθων dicitur, eaque eumdem XII. signorum orbem annis XII. conficit; easdemque, quas Saturni stella, efficit in cursu varietates. Lucan. 10. 207. Sub Jove temperies et numquam turbidus aer.

¶ 5. Jovis dies est appellatus, quem nunc Itali Giovedì dicunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Ferē

FĔRĒ, adverb. - fere appropinquandi vel accedendi significationem prae se fert: ac propterea

¶ 1. Generatim significat alicui rei aliquantum accedere, atque idem est ac ferme, paene, prope; et dicitur de numeris, mensuris et similibus, μικροῦ δεῖν (It. quasi, poco più poco meno, a un di presso, all'incirca; Fr. presque, à peu près, environ, en grande partie; Hisp. casi, cerca, poco falta; Germ. ungefähr, beinahe, etwa, fast, nahe an, grösstentheils, hauptsächlich, besonders;Angl. almost, within a little, nearly, well near, well nigh).

¶ 2. Item significat alicui rei quam maxime accedere, atque ideo habet eamdem vim ac valde aut omnino.

¶ 3. Speciatim quum de tempore agitur ratioque habetur eorum, quae accidere solent, fere ponitur pro plerumque, per lo più.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Sāturnus

SĀTURNUS, i, m. 2. Saturno, Κρόνος. - Hinc

¶ 1. Saturni hostia dicitur miser et infelix, qui ultimum supplicium exspectat, quasi Saturno mactandus.

¶ 2. Saturni dies est Sabbatum, quod erat religiosum non solum Judaeis, sed superstitiosis etiam apud Romanos, metuentibus illo die quidquam aggredi, praesertim iter longiusculum. ¶ 3. Saturnus item unus est ex planetis, seu stellis errantibus. Cursum suum undetriginta annis et sex fere mensibus conficit. Cic. 2. Nat. D. 20. 52. Nam ea, quae Saturni stella dicitur, Φαίνων que a Graecis nominatur, quae a terra abest plurimum, triginta fere annis cursum suum conficit. In quo cursu multa mirabiliter efficiens tum antecedendo, tum retardando, tum vespertinis temporibus delitescendo, tum matutinis rursum se aperiendo, nihil immutat sempiternis saeculorum aetatibus, quin eadem iisdem temporibus efficiat.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Hinc

HINC, adverb. ab hic, ex hoc loco, ἔνθεν, ἐντεῦθεν (It. di qua, quinci; Fr. d'ici, de ce côté; Hisp. de acá, de estos costado; Germ. von dort, von da, von dort her, von hier; Angl. hence, from this place).

Hinc ponitur pro ab vel ex hac parte, da questa parte.

Hinc dicitur etiam de tempore: et - a)Ponitur pro ex hoc tempore, et ordinem significat.

Hinc usurpatur etiam ad causam, originem etc. significandam, et est ex hac re, ex hac causa, ex hoc principio.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Religiō

Conveniō

CONVĔNĬO, vĕnis, vēni, ventum, vĕnire, n. 4. (cum et venio). - Convenire ad litteram est simul venire, simul ire: sed duo praecipue significat, ad quae cetera omnia facile revocari possunt; scilicet

A) Convenire de loco seu spatio simpliciter usurpatur, diciturque de duobus pluribusve personis aut rebus, quae in unum eumdemque locum coeunt vel in uno eodemque loco accidunt;

B) Ratione praecipue habita vis praepositionis, quae in verbo inest, convenire est aptari, apte inseri firmiterque connecti.

A) Convenire de loco seu spatio simpliciter usurpatur, diciturque de duobus pluribusve personis aut rebus, quae in unum eumdemque locum coeunt vel in uno eodemque loco accidunt: et occurrit

1.°) De hominibus ceterisque animantibus; et

2.°) De inanimis.

1.°) De hominibus ceterisque animantibus.

¶ 1. Generatim

¶ 2. Speciatim ponitur de carnali copula pro coire.

¶ 3. Item speciatim convenire in manum, in matrimonium dicitur mulier, quae alicui nubit: cum discrimine tamen, quia convenire in matrimonium est ita uxorem fieri, ut distinguatur a concubina. Haec uxor generali vocabulo, et peculiari matrona vocatur. In manum autem convenire est stricto sensu, Romanorum more per confarreationem, coemptionemvel usum (V. haec vocabula suis locis) alicui nubere, sive ita uxorem fieri, ut sit in mariti manu mancipioque, aut in ejus, in

cujus maritus manu mancipioque est: atque adeo non solum in matrimonium, sed in familiam quoque mariti et in heredis sui locum venire.

¶ 4. Item convenire dicuntur, qui ex aliis civitatibus in unam, in quam sunt contributi, conveniunt, jurisdictionis causa, ut res suas persequi judicio possint.

¶ 5. Item convenire aliquem generatim est ad contrahendum negotium, vel ad alium aliquem finem eum adire; visere, colloqui: quo sensu occurrit etiam conveniripassive.

¶ 6. In re forensi convenire aliquem est in jus vocare et in eum agere; et conveniri dicitur, qui in jus vocatur.

2.°) De inanimis convenire est simul accidere, coalescere, simul jungi.

B) Ratione praecipue habita vis praepositionis, quae inest in verbo, convenire est aptari, apte inseri arcteque connecti; et occurrit

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim convenire est congruere, consentire, et praecipue cum Dativo, aptari, quadrare, cadere in aliquem; et occurrit.

1.°) Tum in tertiis personis cum Nominativo (convenit res);

2.°) Tum impersonaliter.

¶ 2. Speciatim ponitur de duobus pluribusque personis, quae consentiunt concordesque sunt in re aliqua, eamdemque definitam ac ratam habent: sed apud optimos Auctores occurrunt solummodo hae duae dicendi rationes, scilicet

1.°) Convenit res, de qua consentitur; et

2.°) Convenit impersonaliter.

Index

[Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus]

Inter

INTER est pro intera, quod etiam contractum fuit in intra; ab ἔντερος nempe derivatur inusit. interus, pro quo comparativum interior in usu est. Ceterum occurrit

A) Raro admodum adverbii ritu, sine casu; et

B) Saepissime tamquam praepositio Accusativum regens, et significat medium quiddam.

A) Adverbii ritu, sine casu, in mezzo, frammezzo.

B) Saepissime inter est praepositio Accusativum regens, et significans medium quiddam, μεταξύ (It. tra, fra, in mezzo; Fr. entre, parmi, au milieu de; Hisp. entre, en medio; Germ. innerhalb, zwischen, unter; Angl. between, betwixt, among, amongst).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Interpōnō

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Mūtuō

MŪTŬO, adverb. (mutuus) invicem, vicissim, πρὸς ἀλλήλους, ἀμοιβαίως (It. scambievolmente, vicendevolmente; Fr. mutuellement, réciproquement; Hisp. mutualmente, reciprocamente; Germ. wechselseitig, wiederum, gegenseitig; Angl. mutually, by turns, reciprocally, one with another, together).

Index

[Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus]

Adspiciō

ASPĬCĬO vel adspicio, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (ad et specio). - Aspicio proprie est visum vel oculos in rem aliquam verto, intueor, video (It. guardare, mirare, vedere; Fr. regarder, porter sa vue, ses regards sur quelque chose; Hisp. mirar, ver; Germ. den Blick auf etwas richten, hinblicken, anblicken; Angl. to look at, behold, see).

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Coniunctiō

CONJUNCTĬO, ōnis, f. 3. unio, copulatio (It. congiunzione, unione; Fr. union, liaison; Hisp. union, ligazon, conjuncion, conexion; Germ. d. Verbindung; Angl. a joining or uniting together, union, agreement, connexion, conjunction).

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Oppositiō

OPPŎSĬTĬO vel obpositio, ōnis, f. 3. opposizione, ἀντίθεσις, actus opponendi, oppositus.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Quadrātūra

QUĂDRĀTŪRA, ae, f. 1. τετραγωνισμός.

¶ 1. Concreto, uti ajunt, sensu est –

a) Figura, vel res quadrata, ut Quadraturae vitreae, laminae vitreae quadratae et pellucidae, quas loco tectorii parietibus inducebant ad ornatum.

b) Item terrae spatium in agris quadrata figura, seu quatuor lineis parallelis clausum.

¶ 2. Abstracte est ratio definiendae circularis superficiei ad quadrati dimensionem, quam Itali etiam num quadratura del circolo vocant.

¶ 3. Item est pars quarta circuli, seu 90 gradus.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Nōn

NON, adverb. negandi (quod in omnibus fere linguis ex uno eodemque themate n factum est) haud, minime, nequaquam, οὐ, οὐκ (It. non, no; Fr. non, ne pas, ne point; Hisp. no; Germ. nicht;Angl. not, no).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nequeō

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Naufragium
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Proprius

PROPRĬUS, a, um, adject. — Proprius (a prope, ut videtur) est peculiaris, praecipuus, privatus, suus cujusque, non communis, ἴδιος, κύριος (It. particolare, proprio, privato; Fr. qui appartient en propre à, propre, particulier, qu'on ne partage pas avec d'autres; Hisp. particular, privado; Germ. eigenthümlich, eigen, besonders; Angl. peculiar, particular, special, private, propre, on's own, personal, sole).

Index

[Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae]

Lūx

LUX, lūcis, f. 3. (luceo.) - Lux est lumen, splendor, claritas, φῶς (It. luce; Fr. lumière; Hisp. luz, claridad, fulgor; Germ. das Licht;Angl. light, sheen).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. –

a) De lumine caelestium corporum.

b) De splendore, qui e nitidis rebus effluit, splendore, lucidezza.

¶ 2. Speciatim refertur ad lucem diurnam, hoc est ad diem.

a) Universim.

b) Hac significatione, nonnumquam in Ablat. luci habet pro luce (praecipue adverbii more usurpatum pro interdiu, cui opponitur noctu): idque et masculino genere reperitur.

c) Etiam lucu pro luci dixere.

II.) Translate.

¶ 1. Luces pro stellis.

¶ 2. Lux ponitur et pro ipso die, giorno, di.

¶ 3. Saepe etiam refertur ad vitam, atque adeo pro vita ponitur.

a) Ad vitam refertur.

b) Et pro vita, vita: ad rem.

¶ 4. Dicitur et de oculis, aut visu, occhi, vista.

¶ 5.Metaphorice dicitur de publico civium convictu.

¶ 6. Item lucem afferre etc. est opem, auxilium et quasi vitam afferre.

¶ 7. Item ponitur universim de omni eo, quod exornat et decorat.

¶ 8. Item pro claritate, illustratione.

¶ 9. Habet locum in blandis appellationibus.

¶ 10. Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita detegere.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Mūtuō 1

MŬTŬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (mutuatus - mutuus). — Mutuare est mutuum sumere, mutuari, pigliare in prestanza, δανείζομαι. —

a) De pecunia.

b) De aliis rebus.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Nam

NAM, conjunctio. - Nam est conjunctio

¶ 1. Declarativa, quae rebus exponendis inservit, h. e. qua res aliqua declaratur, sive qua intelligimus qualis sit res, γάρ, chè, perchè, e in fatti

¶ 2. Nam est etiam conjunctio causalis.

¶ 3. Particula nam adhibetur in interrogationibus, et commotum loquentis animum fere significat: ea vero
- a) Uno accentu comprehensa enclitico more componitur, ut quisnam, undenam, quandonam, etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Medietās

MĔDĬĔTAS, ātis, f. 3. (medius) locus medius, locus qui medius est, il luogo di mezzo, il mezzo,μεσότης.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ad quantitatem refertur et est idem ac dimidium, la metà, ἥμισυ.

¶ 2. Refertur etiam ad moralia.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Semper

SEMPER, adverb. — Semper est omni tempore, in omni vita, in omne tempus aetatis, usque, ἀεί (It. sempre, sempre mai, mai sempre, tuttodì, continuamente; Fr. toujours, constamment, en tout temps; Hisp. siempre; Germ. allezeit, immer; Angl. always, ever, for ever). Adverbium latissimi usus.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Semper Augustus vel Augustus semper, formula recentior adulandi imperatoribus.

¶ 3.Adjectivi more, qui quidem adverbiorum usus non solum Latinis, sed Graecis et etiam Hebraeis familiaris est.

¶ 4. Similiter conjungitur cum adjectivis.

¶ 5. Interdum significat continuitatem per aliquod temporis spatium.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Maneō

MĂNĔO, mănes, mansi, mansum, mănere, 2.
- Manere est

A) Verbum neutrum; et

B) Activum.

A)Neutrum manere est loco insistere, in loco se continere, commorari, stare, restare, haerere aliquid generatim exspectando (It. stare, fermarsi, rimanere, restare; Fr. demeurer, rester; Hisp. quedar, estarse; Germ. bleiben, verbleiben, verharren; Angl. to stop, stay, tarry, abide, remain, wait).

B) Active, seu cum Accusativo, significat morari, restare, exspectare, dum quippiam veniat, fermarsi sinchè uno venga, aspettare.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Prōmineō, Remaneō
Index
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Cālīginōsus

CĀLĪGĬNŌSUS, a, um, adject. - Caliginosus est caligine tectus, obscurus (It. caliginoso, oscuro; Fr. nébuleux, obscourci; Hisp. nebuloso, obscuro; Germ. voll von Dunkelheit, umdunkelt, finster; Angl. obscure, dark, gloomy, caliginous).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cālīgō

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Cālīgō

CĀLĪGO, ĭnis, f. 3. - Caligo est aeris obscuritas ex nebula vel fumo, sive est ipse vapor obscurus, obscuritas nebulosa, quae tamquam corpus vel massa, minime vero tamquam aeris conditio vel status significatur; quare cum a tenebris, tum ab obscuritate differt (It. caligine, nebbia, vapori nebulosi; Fr. souffle épais, brouillard; Hisp. bruma, nube, nublado; Germ. d. finstere Nebeldunst, d. neblichte Dunkel, Dunkelheit, Finsterniss; Angl. darkness, obscurity, cloudiness, gloominess).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cālīginōsus

Obscūrus

OBSCŪRUS, a, um, adject.— Obscurus est luce carens, tenebricosus, caliginosus, opacus, σκοτεινός (It. oscuro, tenebroso, bujo; Fr. obscur, sombre, ténébreux; Hisp. obscuro, tenebroso; Germ. dunkel, finster, ohne Licht; Angl. obscure, dark, darksome, dusky, dun, shady, opaque, gloomy).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Immō

IMMO, adverb. - Immo est adverbium, quod modo solum adhibetur, modo aliis junctum particulis, et corrigendi causa usurpatur, scilicet vel ut, si quid incerti est, e medio tollatur affirmando aut negando, vel ut iis, quae dicta sunt, rectius aliquid addatur; et significat quin potius, μᾶλλον δὲ, ἀλλὰ (It. anzi, a vero dire; Fr. au contraire, oui, sans doute, bien plus; Hisp. al contrario, al reves, sì, sin duda, ciertamente; Germ. bald ja, allerdings, fürwahr, bald nein, keineswegs, im Gegentheil, umgekerht; Angl. nay, yes, yea).

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Nūllus

NULLUS, a, um, adject. - Nullus est non aliquis, ne unus quidem, οὐδείς (It. niuno, nessuno; Fr. nul, aucun; Hisp. ninguno; Germ. keiner, keine, keines; Angl. not any, none, no, nobody, no one).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Tōtus

TŌTUS, a, um, adject. — Totus est universus, integer, solidus, ὅλος (It. tutto intiero, tutto; Fr. tout entier, tout; Hisp. todo; Germ. ganz; Angl. all together, whole, entire): itaque totus ad quantitatem continuam refertur et partium designat universitatem: sicut omnis pertinet ad numerum ejusque plenitudinem exprimit.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Lūcidus

LŪCĬDUS, a, um, adject. (luceo). - Lucidus est lucem habens, splendidus, fulgens, φωτεινός (It. lucido, risplendente, chiaro; Fr. lumineux, qui jette de la clarté, brillant, éclatant; Hisp. luminoso, brillante, claro, lo que luce; Germ. lichtwoll, hell, klar; Angl. bright, clear, resplendent, glittering, shining, sparkling, brillant, lucid).

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Plēnilūnium

PLĒNĬLŪNĬUM, ĭi, n. 2. plenilunio, πανσέληνον, oppositio lunae et solis, quum luna soli ex diametro opposita tota ab illo illuminatur: tempus illud, quum luna. quintadecima et rotunda est.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Dīmidius

DĪMĬDĬUS, a, um, adject. (dis et medius) per medium divisus, medius, dimidiatus (It. dimezzato, mezzo; Fr. demi; Hisp. medio; Germ. in der Mitte getheilt, halb; Angl. halved, diveded into two equal parts, half).

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Prīmus

PRĪMUS, a, um, adject. Superlat. a prior, dicitur is, qui ante se nullum habet, et refertur ad ordinem, locum, tempus. Gr. πρῶτος (It. primo, principale;Fr. le premier; Hisp. primero, principal; Germ. der, die, das erste, zuerst; Angl. first, principal).

¶ 1. Universim.

— a) Generatim.

— De hominibus.

— De rebus et abstractis.

— Primae Kalendae Januariae, vel Octobres, et primae Idus, etc. sunt, quae proxime sequuntur, seu sequentis anni.

— b) Speciatim in enumeratione.

— c) Primus ante omnes, poetice, majorem vim habet.

— d) In primis, inter primos.

¶ 2. Speciatim saepe dicitur de priore, seu anteriore parte cujusque rei.

— a) De spatio, vel loco.

— Hinc de locis primus est etiam proximus.

— b) De tempore.

— Primus sol, sol oriens, il sol nascente.

— Prima luna, imus dies lunae.

— c) Frequenter jungitur cum quisque, et majorem vim adjicit.

— d) Prima, orum, neutr. plur. substantivorum more, principia, primordia.

— e) Prima, πρῶτα, adverbii ritu, primo, primum, primieramente, la prima volta.

— f) A primo, a primo tempore, primum, primo, da principio, in prima.

— A primo est etiam idem ac ab origine, et opponitur ἐπιγεννηματικῳ, seu accessorio.

— g) In primo, primo loco, ante alios.

¶ 3. Item speciatim, apud Poetas primus est idem ac recens natus.

¶ 4. Demum primus saepe est primarius, praecipuus.

— a) Generatim.

— De hominibus est primarius, princeps, primario, principale: et refertur ad conditionem eminentem, dignitatem, nobilitatem.

— Prima virorum, primarii viri, τὰ πρῶτα τῶν ἀνδρῶν.

— De rebus. Dicitur etiam primus de re praecipua, potissima, maximi aestimanda, optima, praestantissima.

— b) Speciatim. Primae partes in fabulis scaenicis sunt ejus, qui saepius in actu est, et majorem fabulae partem exsequitur.

— Hinc translate primas agere, ferre, dare, deferre,etc. primum in quaque re locum, munus, dignitatem designat.

— c) Hinc in primis.

— De hominibus, in primis, cum primis, inter primarios, praecipue, maxime.

— De rebus, in primis inter res primas, supremas, supra cetera, praecipue, maxime, sopra tutto, principalmente, specialmente.

— Item in primis est ante omnia, primum, primo, primieramente, in primo luogo, prima di tutto.

— d) Ad prima vel apprima,apprime, in primis.

— e) Primus pro primum, h. e. in primis, ante omnia, poetice.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Ultimus

ULTĬMUS, a, um, adject. superl.
— Ultimus est postremus, extremus, summus, novissimus, quasi ultra omnes sive retro sive ante respicias, finale, ultimo, ὕστατος: cui citimus, proximus, primus opponitur; refertur autem proprie ad locum, translate ad tempus et ordinem.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Quadra

QUĂDRA, ae, f. 1. (proprie est adject.
a quadrus, absolute, substantivorum more usurpatus, subauditur enim forma).

¶ 1. Stricto sensu est Italice un quadrato, una figura quadrata, quadrata forma vel figura.

¶ 2. Hinc generatim est res quaelibet quadrata figura, un quadrato, τετρωγάνον.

¶ 3.Speciatim quadra est quarta pars panis vel placentae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pānis, Pars, Quadrō

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Cēterōquī

CĒTĔRŌQUI, adverb. - Ceteroqui eamdem vim habet ac ceterum, vel alioquin.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Aliōquī

ĂLĬŌQUI vel ălĭōquin, adverb. – Alioqui significat, alio respectu, aliqua alia re aut modo, quantum ad alias res, ceteroquin, alias (It. sotl'altro rapporto, in qualche altra cosa o maniera, peraltro, altrimenti; Fr. sous d'autres rapports, du reste, d'ailleurs, autrement; Hisp. en otra manera, en quanto á lo restante, otramente; Germ. in jeder andern Hinsicht, in jeder anderen Art. oder Weise, im Uebringen, übrigens, sonst; Angl. in other respects, otherwise).

Crēscō

CRESCO, crescis, crēvi, crētum, crescere, n. 3. - Inchoativum cresco conjungi potest
cum creo et crassesco; et est exseri incipio, orior, adulesco (It. nascere, originarsi, crescere; Fr. naître, recevoir l'existence, croître, grandir; Hisp. nacer, crecer, aumentarse; Germ. anfangen hervorzukommen, daher hervorwachsen, entstehen; Angl. to be born, to increase, grow, become bigger).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Dēcrēscō

DĒCRESCO, crescis, crēvi, crētum, crescere, n. 3. (de et cresco). - Decresco contrarium significat τῷ cresco, deminuor (It. scemare, calare, sminuirsi; Fr. décroître, diminuer, décliner; Hisp. descrecer, disminuir; Germ. abnehmen; Angl. to decrease, grow less, diminish, decay, wear away).

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Falcātus

FALCĀTUS, a, um, adject.

¶ 1. Est falcibus instructus, armatus, ut Falcati currus.

¶ 2. Item formam falcis habens, simile a falce, falcato,δρεπανοειδής.

Index

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Gibberōsus

GIBBĔRŌSUS, a, um, adject. gobbo, idem quod gibber, gibbus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gibber, era, erum

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae

Gibber, era, erum

GIBBER, ĕra, ĕrum, adject.

¶ 1. Est ut dorsum habens tumore incurvum, gobbo, ὑβὸς, κυφός.

¶ 2. Gibberum pro exstanti, eminenti.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gibber, Gibberōsus

Gibbus

GIBBUS, i, m. 2. gobba, tumore, idem quod gibba, tumor.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gibba

Gibbus, -a, -um

GIBBUS, a, um, adject. curvo, gobbo, convesso, ὑβὸς, κυφὸς, incurvus, inflexus, convexus

Gibber

GIBBER, ĕris, m. 3. gobba, idem quod gibba, seu curvitas spinae in quibusdam animalibus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gibba, Gibber, era, erum

Gibba

GIBBA, ae, f. 1. gobba, ὕβωσις, tumor dorsi, aut pectoris: ab ὑβὸς incurvus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gibber, Gibbus

Sed

Sĕd coniunctio - Sed, ἀλλά, δέ, ἀτάρ
(It. ma; Fr. mais; Hisp. mas, pero; Germ. allein, aber, sondern, doch, dagegen; Angl. but, yet) vim habet secludendi, secernendi et apponendi id, quod distinguendum videtur, et hinc etiam adversandi: est igitur, quamvis, quae subjicimus, subtilius quam verius fortasse distinguantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Phāsēs Lūnae
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Corpus

CORPUS, ōris, n. 3. generatim est substantia quaevis, quae visu tactuve percipi potest; eique opponitur anima vel animu.
(It. corpo; Fr. corps; Hisp. cuerpo;Germ. der Körper; Angl. a body). Ceterum tria haec vox significat, scilicet –

A) Primo id quod simplici re atque una constat;

B) Secundo id, quod acervatione vel nexu, seu quod ex contingentibus se, hoc est inter se cohaerentibus constat;

C) Tertio corpus dicuntur ea, quae ex distantibus constant, sed uni nomini subjectis.

A) Primo corpus significat id, quod simplici re atque una constat, et Graece ἡνωμένον vocatur, ut homo, tignum, lapis etc.

¶ 1. Generatim de inanimis.

¶ 2.Speciatim ac saepissime dicitur de animalibus, et praesertim de homine.

¶ 3. Item speciatim obsceno sensu.

¶ 4. Aliquando corpus dicitur de sola carne.

¶ 5. Ratione habita capitis et animae –

a) Corpus dicitur modo truncus.

b) Modo ipsum cadaver.

c) Per catachresim dicitur de anima separata a corpore.

¶ 6. Item corpora dicuntur de viris ipsis, seu de personis; qua significatione Graeci quoque σώματα

usurpant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bicorpor

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Opācus

ŎPĀCUS, a, um, adject. — Opacus, umbra tectus, obscurus; et aprico opponitur, σκιώδης, συνηρεφής (It. ombroso, opaco,
oscuro; Fr. ombragé; Hisp. sombreado; Germ. schattig; A ngl. shady, darksome, dun, dusky, obscure, cloudy, opaque, opacous).

Index

Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Penetrō

PĔNĔTRO, as, āvi, ātum, are, 1. — Penetrare (quod ab eodem themate ductum, a quo penu, penes, penitus) usurpatur A) Active, h. e. cum Accusativo;
et B) Absolute, h. e. neutrorum more.

A)Active, penetrare occurrit

I.) Proprie

¶ 1. Cum Accusativo personae, quae in locum aliquem penetrat. ¶ 2. Cum Accusativo rei, in quam quis penetrat, est penitus intrare, ingredi, pervadere, permanare, permeare, εἰσδύνω, διαπείρω (It. entrare dentro, penetrare, insinuarsi, entrare, internarsi; Fr. s' introduire dans, pénétrer, entrer; Hisp. insinuarse, penetrar, entrar; Germ. in etwas eindringen, es durchdringen, von einem Ende bis zum andern in Casselbe hineinkommen; Angl. to penetrate, pierce, enter into, make one's way into or through, pass into or through, pervade).

II.) Translate.

B) Absolute, h. e. neutrorum more usurpatur et est penitus intrare, ingredi, pervadere.

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Iaciō

IĂCĬO, jăcis, jēci, jactum, jăcere, a. 3. — Jacere (quod ratione habita etymi cum Gr. ἵω conjungi posse videtur) generatim est ita movere, ut aliquid vel a jacendi (cf. verbum jaceo) statu tollatur, vel in jacendi statum transferatur: hinc significat mittere, emittere, jaculari, conjicere, βάλλω, ῥίπτω (It. tirare, gettare, scagliare, lanciare; Fr. jeter, lancer; Hisp. echar, tirar, arrojar, lanzar; Germ. werfen, schleudern, stossen; Angl. to throw, cast, fling, hurl).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abiciō, Coniciō, Reiciō

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Oppōnō

OPPŌNO vel obpono, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (ob et pono). — Opponere est contra ponere, ex adverso statuere, objicere, ἀνθίστημι (It. opporre, contrapporre; Fr. mettre, placer devant, en face, ou contre;Hisp. poner, meter, colocar ante, contra; Germ. gegen, vor, an etwas hinsetzen, stellen, legen, halten;Angl. to place against, oppose).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Ideō

ĬDĔO, adverb. - significat propterea, idcirco; et plerumque praecedentia causam esse indicat eorum, quae subsequuntur; quamquam interdum etiam iis, quae dicturi sumus, parandis inservit, διὰ τοῦτο (It. per ciò, per questo; Fr. pour cela, pour cette raison, à cause de cela, dans cette vue; Hisp. a causa de esto; Germ. deshalb, darum; Angl. therefore, for that cause or reason, on that account).

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Obscūrō

OBSCŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (obscurus).
— Obscurare est obscurum reddere, tenebras afferre, noctem offundere, opacare, ἐπισκιάζω, σκοτόω (It. oscurare, offuscare; Fr. rendre obscur, sombre, obscurcir; Hisp. obscurecer, hacer obscuro; Germ. verfinstern, vendunkeln, des Lichtes berauben;Angl. to darken, obscure).

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Dēliquium

DĒLĬQUĬUM, ĭi, n. 2. duo diversa significat, prout est

A) A verbo delinquo, aut

B) Aut a v. deliquo.

A) Deliquium a delinquo est defectus.

B) Deliquium a deliquo est actio liquandi

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Obtegō

OBTĔGO, tĕgis, texi, tectum, tĕgere, n. 3.
(ob et tego). — Obtegere est contegere, obducere, κατακαλύπτω
(It. coprire; Fr. couvrir; Hisp. cubrir; Germ. bedecken; Angl. to cover, hide, conceal).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tegō

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Quia

QUĬĂ, conjunctio. - Quia estconjunctio causalis, quae significat ob eam causam, ea de causa, quod, ἐπειδή, ὅτι (It. perchè;Fr. parce que, puisque; Hisp. porque, pues que, ya que; Germ. weil; Angl. beiause).

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Adimō

ĂDĬMO, ĭmis, ēmi, emptum, ĭmere, a. 3.
- Adimo autem est eripio, aufero (It. torre, levare; Fr. enlever, ôter; Hisp. alzar, quitar; Germ. hinwegnehmen, entnehmen, entziehen; Angl. to take away, remove, deprive of, deny).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auferō

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Prōspectus

PROSPECTUS, us, m. 4. (prospicio) est aspectus longe et in anteriorem partem, ἄποψις, πρόσοψις (It. veduta, vista di lontano; Fr. action de regarder devant soi, au loin, vue, perspective;Hisp. el acto de mirar en andelante, a lo lejos, vista, perspectiva; Germ. d. Aussicht, d. Fernsicht, d. Hinblick; Angl. a looking forward, a sight afar off, view, prospect).

Index

Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs

Tamen

TĂMEN, conjunctio adversativa, - Tamen est nihilominus, ὅμως, ὅμως μέν τοι (It. nondimeno, nulladimeno, nientedimeno, tuttavia, pure; Fr. toutefois, pourtant, cependant; Hisp. noobstante, sin embargo; Germ. so doch, dennoch, jedoch, doch, gleichwohl; Angl. notwithstandig, nevertheless): usurpatur autem tam initio sententiae, quam post unam vel plures voces.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Aliquis

ĂLĬQUIS, aliqua, aliquid, pronom. indefin., quod et substantive et adjective usurpatur. - Aliquis, quasi alius quis, significat personam aut rem incertam (It. alcuno, qualche, qualcuno, qualcheduno, uno; Fr. quelque, quelq'un, un; Hisp. algun, alguno, un; Germ. irgend einer; Angl. some, somebody, some one).

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Fingō

FINGO, fingis, finxi, fictum, fingere, a. 3. - Fingo ab etymo fig vel fic conjungendum est cum etymo fac verbi facere. Ceterum fingere est facere, figurare, formare, fabricari, πλάττω (It. fare, formare, dar forma; Fr. former, faconner, donner une forme; Hisp. formar, labrar, dar forma; Germ. gestalten, bilden, formen, verfertigen, machen, darstellen; Angl. to form, fashion, frame, make).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est manu artificiose formare, rem vera imitatione exprimere, et saepissime usurpatur de sculptoribus, pictoribus similibusque artificibus.

¶ 3. Item speciatim, praecipue apud Poetas, ponitur pro componere, excolere, ornare, capillos comere etc.

¶ 4. Item dicitur de eo, qui vultu, habitu etc. ea prae se fert, quibus caret, adeoque est simulare.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est formare, comparare, accommodare, componere: et occurrit

- a) Cum uno tantum Accus.

- Universim.

- De verbis.

- De oratione ac praecipue de carminibus.

- Ad omnes denique virtutes magnum hominem et excelsum.

¶ 2. Ponitur pro docere, instituere.

¶ 3. Ponitur etiam pro excogitare, comminisci, meditari, mente parare, struere, inventare, macchinare con ta mente.

¶ 4. Item est imaginari, sive id mente fiat, sive oratione; et occurrit

- a) Cum Accusativo rei, quam quis fingit.

- Cum addito animo vel cogitatione, ut apud Cic. Mil. 29. 79. Fingite animis, (liberae sunt enim nostrae cogitationes, et quae volunt, sic intuentur, ut ea cernimus, quae videmus) fingite cogitatione imaginem hujus conditionis meae etc.

- In re oratoria aliquando fingere est proponere aliquid, quod si verum sit, aut solvat quaestionem, aut adjuvet: deinde id, de quo quaeritur, facere illi simile.

- b) Cum Accusativo et Infinito.

- c) Passive cum Nominativo et Infinito.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Fictē, Fictum, -i, Fictum, adv., Fictus
Index
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Hēmisphaerium

HĒMISPHAERĬUM, ĭi, n. 2. ἡμισφαίριον, mezza sfera, emisfero, dimidia sphaera, ex. gr. dimidia pars caeli, aut terrae, aut rotae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sphaera

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Ambitus

AMBĬTUS, us, m. 4. (ambio) proprie est circuitus, ut ait Varr. 5. L. L. 28. p. 11. Müll., in gyrum conversio (It. giro, girata, circuito; Fr. tour, évolution circulaire; Hisp. vuelta, movimiento circular;Germ. der Umgang; Angl. a going round or about, a compass, circuit, or reach).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Mīlliārium

Milliarium vel miliarium, ĭi,n. 2. absolute, substantivorum more

¶ 1. Est numerus mille continens, migliajo.

¶ 2. Item milliarium est columella, seu lapis erectus in viis, praesertim militaribus, inscriptas habens notas, quibus millia quaeque passuum significantur.

¶ 3. Item milliarium (saepius miliarium,θερμαντήρ) vas fuit altum et angustum calefaciendae aquae in balneo positum, quod Vitruv. 5. 10. ahenum caldarium, caldaja, vocat: ita vero est appellatum, quia miliario viarum simile est.

¶ 4. Ex illius similitudine ita dictum etiam fuit parvum vas aeneum, vel argenteum, Graece ἰπνολέβης, ad aquam in privatorum usus calefaciendam.

¶ 5. Miliarium in trapeto est ejusdem pars media instar cylindri, quae miliariam columnam repraesentat, circa quam vertuntur orbes seu molae oleariae, et in cujus medio erigitur ferrea columella, Itali dicunt perno di ferro, quae cupam (l'asse) pertusam, et molas circumagentem dirigit.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Pūnctum

PUNCTUM, i, n. 2. (pungo). - Punctum est punctio, et acumen ipsum tenue, quo fit, νύγμα, στιγμή (It. puntura, punta; Fr. piqûre; Hisp. picadura, punta; Germ. das Eingestochene, der Punctdas kleine Loch; Angl. a point, prick, puncture).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Cōnferō

CONFĔRO, confers, contŭli, collātum vel conlātum, conferre, anom. 3. (cum et fero). - Conferre proprie est plura in unum ferre (It. portare insieme, portar più cose in un luogo; Fr. apporter ensemble; Hisp. traer, conducir juntos; Germ. zusammentragen, - bringen, oder-schaffen; Angl. to bring, carry, put, or lay together). Quoniam vero, ratione habita usus, hoc verbum latissime patet; ejus omnes significationes ad quinque veluti summa capita redigendas putamus: scilicet conferre

A) Est plura unum in locum simpliciter comportare, congerere;

B) Item est plures personas aut res in unum conjungere, congerere ad aliquem finem;

C) Item dicitur de iis rebus, quae a pluribus in usum unum aliquem contribuuntur, et est tribuere, praestare, largiri, in re aliqua occupare;

D) Item est personam aut rem una cum iis omnibus, quae ad eamdem pertinent, aliquo convertere, vertere;

E) Denique est plura componere, ut fiat comparatio.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Centrum

CENTRUM, i, n. 2. (κἐντρον).

¶ 1. Graeca vox, qua proprie significatur cuspis, aculeus, spiculum; est enim a κεντέω pungo.

¶ 2. Hinc apud classicos scriptores centrum dicitur alterum circini crus, quod in describendo circulo in medio figitur et immobile manet.

¶ 3. Hinc centrum dicitur et pars media circuli vel globi, punctum a quo lineae ad circumferentiam et superficiem ductae sunt aequales.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris]

Clīma

CLĪMA, ătis, n. 3. κλίμα. - Est clima Graeca vox, quae inclinationem significat, et apud Latinos occurrit in artibus tantum: scilicet

¶ 1. Apud agrorum cultores clima dicebatur genus mensurae agrorum, quae sexaginta pedibus quadris constabat.

¶ 2. Apud astrologos est inclinatio coeli, hoc est tantum spatium, quantum satis est ad inducendam differentiam dimidiatae horae in dierum longitudine, a κλίνω inclino, quia certo spatio inclinat ad Polum, vel declinat ab AEquatore.

¶ 3. Hinc clima occurrit etiam pro loco, seu plaga, regione; et quidem de corpore animali

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Parallēlus

PĂRALLĒLUS, a, um, adject. παράλληλος, invicem comparatus, aequaliter distans, parallelo, equidistante: a παρά ad et ἀλλήλων invicem. — Apud Vitruv. 5. 8. legitur parallelos linea, more Graecorum, quibus παράλληλος communis generis est. Lineae vero parallelae sunt, quae in immensum protensae, aequalibus semper spatiis inter se distant, et numquam concurrunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Ōceanus

ŌCĔĂNUS, i, m. 2. ᾿Ωκεανός, mare magnum, quo tota cingitur terra. — Translate pro maximo balneo.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris]

Perfundō

PERFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3.
(per et fundo). — Perfundere est per omnes partes humore conspergere, madefacere, respergere, διυγραίνω (It. spargere, gettare o versare addosso, bagnare;Fr. verser, répandre sur, arroser, mouiller; Hisp. echar, verter, derramar, regar, mojar; Germ. übe giessen, begiessen, benetzen, bespritzen; Angl. to pour or sprinkle all over, besprinkle, wet or moisten all over, wash, bathe).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fundō, 3, Per

Index

Hoofdstuk 1 - Lintea
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Mediterrāneum

Mare Mediterraneum, seu Mare Interclusum, est mare inter Europam (ad septentriones), Africam (ad meridiem) et Asiam (ad orientem) situm, cuius area circiter 2 500 000 km² est. Herculeo freto cum Oceano Atlantico iungitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Balticum

Mare Balticum, antiquis mare Suebicum, est magnum mare marginis oceani Atlantici in Europa situm. Paeninsulam Scandinavicam a ceteris partibus Europae dividit.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Erythraeum

Mare Erythraeum vel Mare rubrum (a nomine Graeco ἐρυθρὰ θάλασσα) vel sinus Arabicus est mare inter Africam et Asiam, vel accuratius paeninsulam Arabicam, situm.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Persicum mare

Mare Persicum vel Sinus Persicus est mare internum, cuius longitudo est ferme 1.000 et latitudo 200-300 km, quod Persicos montes ab Arabia paeninsula separat. Omnino per 235.000 km² pandet.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Caspium

Mare Caspium, Caspium mare, interdum apud antiquos etiam Hyrcanium mare secundum aream est maximum orbis terrarum corpus aquae mediterraneum, varie maximus orbis terrarum lacus aut mare verum in genera descriptum. Area superficiei est 371 000 km2 (Garabogazköl Aylagy excluso) et volumen aquae 78 200 km3 est. Id est stagnum endorheicum (cui effluvia non sunt) et ad regionem inter septentrionem et occidentem iacentem a Russia, ad occidentem ab Atropatene, ad meridiem ab Irania, ad regionem inter meridiem et orientem a Turcmenia, et ad regionem inter meridiem et orientem iacentem a Cazachia finitur. Habebat mares apud multa prioris atque sed velleritur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris]

Zōna

ZŌNA, ae, f. 1. (ζώνη) — Zona est vinculum, quo cingimur, cinctus, balteus (It. cinta, cintura; Fr. ceinture; Hisp. cenidor, cinta; Germ. der Gurt od. Gürtel; Angl. a girdle).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Inhabitābilis

ĬNHĂBĬTĀBĬLIS, e, adject. duo diversa significat, prout est

A) Ab in privat.; aut

B) Ab inintent. et habito.

A) Inhabitabilis, ab in privat. et habito, est qui habitari non potest, non abitabile,ἀνοίκητος.

B) Inhabitabilis, ab in intent. et habito, est etiam idem atque habitabilis, abitabile.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Torridus

TORRĬDUS, a, um, adject. (torreo) siccus, aridus ex nimio calore, ξηρός (It. secco, seccato, arido; Fr. desséché, aride; Hisp. desecado, arido; Germ. dörrend, dürr, gedörrt; Angl. dry, parched).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Cēterum

CĒTĔRUM vel caeterum, adverb.
— Ceterumproprie est Accusativus neutrius generis a ceterus, qui adverbii more usurpatur et significat quod reliquum est, quantum ad reliqua (It. nel rimanente, del resto, per altro; Fr. au reste, du reste, d'ailleurs; Hisp. en quanto á lo restante, á otra parte; Germ. das Uebrige anlangend, was d. Uebrige betrifft, im Uebrigen, übrigens, ausserdem, abgesehen davon; Angl. as for the reste, however).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Contineō

CONTĬNĒO, tĭnes, tĭnŭi, tentum, tĭnere, 2.
(cum et teneo). - Continere

A) Active usurpatur, et

B)Raro admodum neutrorum more occurrit

A) Active contineo est simul teneo (It. contenere, tenere insieme; Fr. contenir, tenir ensemble; Hisp. contener juntos; Germ. zusammenhalten; Angl. to contain, hold or keep together). Itaque

¶ 1. Generatim continere est plura simul tenere, (praepositio enim cum habet vim conjungendi), adeoque coercere, conjungere.

¶ 2.Speciatim, scilicet generali significationi addita quietis, soliditatis ac permanentiae significatione, continere est aliquid immotum tenere, apud se retinere, custodire, uno verbo servare.

¶ 3. Item addita speciali significatione motus coerciti vel omissi, continere est frenare, cohibere; et occurrit tum proprie, tum translate.

¶ 4. Denique addita speciali significatione complexionis, continere est intus habere, intus tenere, uno verbo complecti.

B) Neutrorum more, continere est contiguum esse alteri, nulla alia re interposita: quo sensu frequenter occurrit

¶ 1. Ratione habita alterius rei, continens dicitur et est qui alteri cohaeret, qui contiguus est alteri, nulla alia re interposita, conjunctus, proximus, vicinus; et occurrit

modo cum Dativo, modo cum Ablat. et
praepos. cum, modo absolute.

¶ 2. Ratione habita unius tantum rei, nec collatione facta cum altera, continens dicitur et est quidquid sibimetipsi cohaeret, adeoque est non interruptus, continuatus, sine intermissione factus.

¶ 3. Continens, Part. et Adject., est etiam qui se continet a voluptatibus, ab avaritia, ab ira, a caedibus etc., sobrius, temperans.

¶ 4. Denique Continens, entis, n. 3. absolute, substantivorum more, et interdum continens causae, sive quod conjunctum maxime sit cum ipsa causa, sive quod in se causam totam contineat, Gr. τὸ συνέχον, apud Rhetores est id, quod potissimum agitur in causa, quo sublato lis esse non potest.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstineō, Cohibeō

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Temperantia

Subdīvidō

SUBDĪVĬDO, vĭdis, vīsi, vīsum, vĭdere, a.
3. — Subdivido estpost primam divisionem rursus divido, suddividere.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Eurōpa

Europa, notio ex aevo classico superstes, est continens quae occidentalissimam Eurasiae regionem comprehendit. Plerumque ab Asia dividitur ad orientem a divisionibus siccitatis montium Uralium et Caucasi, Rhymni, marium Caspii et Ponti, atque viarum aquaticarum quae maria Pontum et Aegaeum adligant. Finitur Europa ab Oceano Arctico et aliis aquae corporibus ad septentriones, Oceano Atlantico ad occidentem, Mari Mediterraneo ad meridiem, et Ponto viisque aquaticis conectis ad meridio-orientem. Fines autem omnis Europae sunt aliquantulum libidinosi, quia vocabulum praecipue graphicum physicum elementa culturae et rerum civilium accommodare potest. Andreas Kaplan definit Europam continentem plurimas culturas diversas coniungentem minimum inter semetipsas distantes.

Europa in mythologia Graeca fuit filia Agenoris, Phoenicum regis, quam Iuppiter, qui formam tauri candidi acceperat, in Cretam insulam abduxit, ubi ea Minoem, Rhadamanthum, et Sarpedonem paruit. Apud Homerum, Europa (Εὐρώπη) fuit regina Cretensis, non autem notio geographica.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Eurōpa

Asia

Ăsĭa (-ae, f.) est maximus frequentissimusque orbis terrarum continens, plerumque in hemisphaeris Orientali et Septentrionali situs. Ea 8.7 centesimas Telluris areae superficialis, et 30 centesimas eius areae terrestris contegitur, atque circa 3.879 billiones (60 centesimas) omnium hominum sustinet. Saeculo vicensimo, numerus hominum Asianorum paene quater crevit.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Āfrica

Afrĭca (-ae, f.) est continens in orbis terrarum quadrante plerumque orientali et australi, omnium magnitudine numeroque civium alter, Asia tantum superante. Circa 30.2 milliones chiliometrorum quadratorum (11.7 milliones milium quadratorum) habens, inter quae insulae adiacentes, 6 centesimas superficiei Telluris et 20.4 centesimas areae terrestris contegit. Continens, circa 1.0 billiones hominum in 65 terris publicis habens (anno 2009), circa 14.72 centesimas hominum orbis terrarum sustinet.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

America

America (-ae, f.) est terra continens seu supercontinens quae Americam Septentrionalem et Americam Australem complectitur, Media America non excepta. Plurimas terrae partes in Hemisphaerio Occidentali constituunt, et Novum Mundum una continent. Continens finitima est Asia.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Incola

INCŎLA, ae, comm. gen. (in et colo) qui in alieno loco colit, seu habitat. Differt a cive et municipe, quos vel origo vel manumissio, vel adoptio; incolam vero solum domicilium facit, ut Ulp. Dig. 50. 1. 1. docet. Gr. ἔνοικος, πάροικος (It. abitatore, abitante; Fr. celui qui demeure dans un lieu, domicilié, habitant; Hisp. domiciliado, habitador, morador; Germ. der Einwohner, Bewohner eines Ortes; Angl. an inhabitant).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Antipodēs

ANTĬPŎDES, ōdum, m. plur. 3. ἀντίποδες, ἀντίχθονες populi, qui habitant in parte terrae nobis opposita et subjecta: ab ἀντὶ contra, et ποῦς, ποδὸς pes, quia adversis vestigiis stare videntur contra nostra vestigia.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Austrālis

AUSTRĀLIS, e, adject. ad Austrum pertinens, meridionalis (It. australe, meridionale; Fr. austral, méridional; Hisp. austral; Germ. zum Südwind gehörig, südlich; Angl. southern).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Auster

AUSTER, stri, m. 2. - Est ventus meridionalis humidus et calidus, Graeco vocabulo Notus dictus; cui contrarius est a septemtrione spirans Septemtrio seu Aparctias (It. Ostro, vento di mezzodì; Fr. vent du sud, du midi; Hisp. ostro; Germ. der Südwind; Angl. the South wind).

I.) Proprie.

II.) Improprie aliquando ponitur pro regionibus ad meridiem sitis.

Adhūc

ĂDHŬC, adverbium. - significat hucusque. Sed tamen de loco semel tantum occurrit apud Plaut. Capt. 2. 3. 25. Ut adhuc locorum feci, faciam sedulo. Hinc translatum est ad tempus, de quo semper usurpatur, et est ad hoc usque tempus, sive ad hoc usque temporis momentum (It. sino ad ora, fino al presente;Fr. jusqu'ici, jusq'à present; Hisp. hasta acá; Germ. bis hierher, bis jetzt; Angl. hitherto, thus far, as yet).

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Incognitus

INCOGNĬTUS, a, um, adject. (in privat. et cognitus) non cognitus, incognito, ἄγνωστος.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Cognōscō

COGNOSCO, gnoscis, gnōvi, gnĭtum, gnoscere, a. 3. (cum et gnosco vel nosco). - Haec vox conjungenda est cum Gr. γιγνώσκω. - Itaque cognosco est personam vel rem aliquam noscere disco, nosco, bene nosco, etiamsi id fiat experientia, sensibus vel quacumque alia externa ratione; ita tamen ut intellectus vel mentis actus, numquam excludatur: V. Döderlein. Latein. Synon. vol. 6. p. 175. (It. imparare a conoscere, conoscere, conoscere appieno; Fr. chercher à connaître, connaître, prendre une connaissance approfondie; Hisp. aprender à conocer, conocer, conocer plenamente; Germ. eine Person oder Sache kennen lernen, erkennen, zu ihrer Erkenntniss gelangen;Angl. to study, to know, be acquainted with).

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Arctos

ARCTOS, i, f. 2. Ἄρκτος, vox Graeca, quae ursum, vel ursam significat. –

I.)Proprie accipitur pro duobus signis caelestibus borealibus, quae dicuntur Arctoe, vel Ursae, item Septentriones, item Currus, vel Plaustra. Dicuntur Ursae, quia Callisto in ursam mutata esse fingitur. Dicuntur Septentriones, quia ita hae stellae sitae sunt, ut ternae quaeque proxime inter se trigonum, seu triangulum efficiant: vel a bobus junctis. Triones enim, ut scribit Varro, rusticorum vocabulo boves vocabantur, quasi terriones, hoc est, idonei arandae terrae et colendae. Dicuntur Currus, vel Plaustra, ἅμαξαι, quia plaustris similia videntur. Nam ex septem stellis duae pariles uno in loco sunt, quae pro bobus accipiuntur, reliquae quinque plaustri figuram designant.

II.) Translate.

¶ 1. Arctos ponitur pro nocte, noctu enim apparet.

¶ 2. Item pro frigida umbra, quae inest locis ad septentrionem spectantibus.

¶ 3. Interdum Arctos ponitur pro regione vel pro populis septentrionalibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Sēmēstrālis

SĒMESTRĀLIS, e, adject. (semestris) ad semestrem pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Sēmēstris

SĒMESTRIS, e, adject. - Gr. Lat. ῾Εξαμηναῖος, semester.

A) Semestris (sex et mensis) dicitur, qui sex mensium est, ἕκμηνος, ἑξάμηνος (It. di sei mesi, semestre, semestrale; Fr. de six mois, qui dure six mois, sémestriel; Hisp. semestre; Germ. sechsmonatlich, halbjährlich; Angl. of six months, half-yearly).

B) Semestris (semis et mensis) etiam dicitur dimidium mensis spatium continens,
ut semodius pro semimodius, ἡμιμήνιος, ut Semestris luna,h. e. plena.

Īnfīnītus

INFĪNĪTUS, a, um, adject. (in privat. et finitus).
- Infinitus duo praecipue significat, scilicet

A) Est qui finem non habet; et

B) Indefinitus.

A)Infinitus est qui finem, seu terminum non habet, immensus, interminatus, ἄπειρος, ἀόριστος
(It. infinito; Fr. infini, illimité, sans bornes; Hisp. infinito, ilimitado; Germ. unbegränzt, gränzenlos;Angl. infinite, endless, without bounds, immense).

B) Infinitus est etiam indefinitus, indeterminato, universale.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Īnsula

INSŬLA, ae, f. 1. - Ceterum insula est terra in medio mari, undique aquis cincta, νῆσος
(It. isola; Fr. île; Hisp. isla; Germ. Insel, Eiland; Angl. an island, isle).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris

Rēgnum

REGNUM, i, n. 2. est possessio regia, principatus, dominatus, βασιλεία (It. regno, autorità regia; Fr. autorité royale, royauté, régne; Hisp. autoridad real, dignidad real, reynado, reynamiento;Germ. d. königlich Herrschaft, Regirung, d. Königthum; Angl. kingdom, regal government; the empire or dominion of a king, sovereignty).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēx

Index

Hoofdstuk 1 - Eurōpa

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Prīmārius

PRĪMĀRĬUS, a, um, adject. primario, principale, πρῶτος, qui primus est in aliquo ordine, princeps, primas, vel principum unus.

Index

Hoofdstuk 1 - Eurōpa
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Clausula

Hispānia

Hispania (Hispanice: España) sive Regnum Hispaniae (Hispanice Reino de España) est civitas sui iuris in paeninsula Iberica, parte Europae Occidentalis ubi Lusitania quoque est.

Index

Hoofdstuk 1 - Eurōpa

Gallia

Gallia (-ae, f.), pars Europae occidentalis, in territoria Gallorum, Aquitanorum, et Belgarum divisa. Sic initium De Bello Gallico libri a Gaio Iulio Caesare est: "Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur. Hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt. Gallos ab Aquitanis Garunna flumen, a Belgis Matrona et Sequana dividit. 3. Horum omnium fortissimi sunt Belgae."

Index

Hoofdstuk 1 - Eurōpa

Belgium

Belgica sive Belgium[1] est regnum in Europa Occidentali situm, in limite culturae inter Europam Latinam et Germanicam. Caput est Bruxellae, sedes Unionis Europaeae.

Index

Hoofdstuk 1 - Eurōpa

Vīta

VĪTA, ae, f. 1. (vivo) — Vita est actus vivendi, animae et corporis conjunctio: quemadmodum contra eorumdem dissolutio mors est, βίος, ζωή
(It. vita; Fr. vie; Hisp. vida; Germ. das Leben; Angl. life).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2.Latiore sensu est spatium vivendi, perduratio, durata.

¶ 3. Dicitur etiam de vita supernaturali.

II.) Translate.

¶ 1.Metonymice pro ipsa vi, qua res vivunt, id est pro anima.

¶ 2. Item pro alimento seu victu.

¶ 3. Item pro instituto et ratione vivendi.

¶ 4. Item pro moribus, actis et rebus gestis.

¶ 5. Concreto, ut ajunt, sensu, vita dicitur de re valde cara et in qua deliciae et gaudia nostra sunt.

¶ 6. Sic Vita κατ᾽ ἐξοχὴν dicitur ipse Dei Filius, caro factum, qui vitam impertit omnibus rebus et vitam supernaturalem hominibus per fidem.

¶ 7. Item ipsi homines viventes, ut Gr. βίος.

¶ 8. Denique vita est historia vitae alicujus.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Pythagoricus

Pythagoras (Graece Πυθαγόρας) astronomus fuit, philosophus et mathematicus Graecus, natus Sami anno 570 a.C.n., mortuus Metaponti 500 a.C.n.. Pythagoras sententiam Pythagorae fecit.

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Lātus

LĀTUS, a, um, adject. — Latus (quod ratione etymi conjungi potest cum Graeca voce πλατὺς idem significante, abjecta priore littera, ut a χλαῖνα est laena) est amplus, spatiosus; cui contrarium est angustus, εὐρὺς, πλατύς (It. largo, ampio, spazioso; Fr. large; Hisp. ancho, amplio, espacioso; Germ. weit, breit; Angl. broad, wide, spacious, ample, large, extensive).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Angustus

ANGUSTUS, a, um, adject. (ab ango qua stringere significat). - Angustus est arctus, strictus, brevis: eique opponitur modo lātus, ut apud Cic. 4. Acad. (2. pr.) 29. 92. Longa, brevia; lata, angusta; - modo amplus, ut apud eumd. 1. Fin. 20. 65. Angusta domus et 1. Off. 39. 139. Ampla domus; - modo laxus, ut apud Varron. 2. R. R. 10. 10. De numero pastorum alii angustius, alii laxius constituere solent (It. stretto,
angusto; Fr. êtroit; Hisp. estrecho; Germ. eng, schmal, knapp; Angl. strait, narrow).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Vitium

VĬTĬUM, ĭi, n. 2. — Vitium est pravitas seu corruptio, deformitas, quod in quaque re malum est, βλάβη (It. difetto, magagna, guasto, vizio;Fr. défaut, vice, imperfection, mauvaise qualité; Hisp. defecto, imperfeccion, vicio; Germ. der Fehler, Mangel, das Gebrechen; Angl. defect, blemish, vice).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Advertō

ADVERTO vel advorto, tis, ti, sum, tere, a. 3.
(ad et verto). - Proprie est ad aliquam partem verto, converto (It. volgere, voltare ad alcuna parte; Fr. tourner vers, diriger du côte de; Hisp. dirigir, volver hácia; Germ. hinkeren, hinwenden oder hinrichten; Angl. to turn to or towards).

I.) Proprie de rebus physicis, quae ad aliquem locum vertuntur, cum Accus. et praep. in aut ad, aut cum Adverbiis localibus, aut cum Accus. sine praep., aut interdum etiam cum Dat.

II.) Translate.

¶ 1. Frequenter occurrit animum vel animos, aut mentem advertere, et significat animum aut mentem in rem aliquam intendere; in quo propria verbi significatio minime mutatur, sed permanet eadem, ad intellectum solummodo translata.

¶ 2. Hinc animum adverto (raro admodum adverto animum) sequente casu communi sine praep. est cognosco, intelligo, scilicet sentio, animo concipio, vel brevius animadverto, quod hinc ortum est.

¶ 3. Advertere animis vel animo, aut advertere tantum est etiam notare, observare.

¶ 4. Hinc est etiam punire, praecipue si de re futura sermo sit, quo sensu saepe usurpatur et animadvertere.

¶ 5. Advertere aliquem vel alicujus animum, aures, ora etc. est alicujus attentionem ad se vertere, convertere.

¶ 6. Denique significat etiam monere, excitare, attentum reddere.

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Iuvenis

IŬVĒNIS, is, adject.
Comp. Juvenior et Junior. — Juvenis est qui ad eam aetatem, seu statum pervenit, ut juvare possit:
a juvando enim Varro apud Censorin. de die nat. 14. derivat, νέος
(It. giovine; Fr. jeune; Hisp. joven; Germ. jung, jugendlich; Angl. young, youthful).

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Imitor

ĬMĬTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Imitari

¶ 1. Generatim est simile facere, imitatione exprimere, simulare, μιμέομαι (It. imitare, contraffare, somigliare, simulare; Fr. représenter fidelèment, copier, reproduire, simuler, feindre; Hisp. imitar, copiar, reproducir, simular;Germ. nachahmen, ähnlich darstellen, nachmachen, nachbilden; Angl. to imitate, seek to resemble, copy after, counterfeit).

¶ 2. Hinc ad actus transfertur, quibus aliorum vivendi agendique rationem exprimimus, sive alterius vestigia sequimur.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Hercules

HERCŬLES, is, m. 3. heros Thebanus, filius Jovis tertii ex Alemena uxore. - Hinc, ut apud Graecos ῾Ηράκλεις et ῞Ηρακλες, h. e. μὰ τὸν ῾Ηρακλέα, apud Latinos herculeset saepius hercule vel per syncopen hercle, et cum addito me (ut mecastor et mediusfidius) mehercules, mehercule vel separatim me hercule, et mehercle, adverb. jurandi, per Herculem, certe, profecto (It. in verità, certamente; Fr. en vérité, vraiment; Hisp. verdaderamente, ciertamente;Germ. wahrlich, gewiss; Angl. truly, by my troth).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Linque

LINQUO, linquis, līqui, (lictum), linquere, a. 3. - Ratione habita etymi, est a λείπω seu λίπω linquo, inserta littera n, ut in pango a πήγω, et mutata π in qu ut in quotus a πότος et aliis multis. Linquere autem est deserere, relinquere, destituere, omittere (It. lasciare, abbandonare; Fr. laisser, abandonner, délaisser, quitter;Hisp. dexar, soltar, abandonar; Germ. verlassen, zurücklassen, hinterlassen, bleiben oder stecken lassen; Angl. to leave, forsake, quit, abandon).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Āversor

ĀVERSOR vel avorsor, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ab et verto seu verso). - Averto est vultum alio verto et fastidium aut indignationem significo; ideoque generatim refugio, recuso, abominor (It. vollarsi in altra parte e mostrare avversione, ricusare, aborrire; Fr. se détourner en repoussant, en dédaignant; Hisp. s'alejar rempujando, desdeňando; Germ. sich mit aller Gewalt von einer Person oder Sache abzuwenden streben, besonders sich aus Schaam, Unwillen, Verachtung von ihr abwenden, sie zurück- oder von sich weisen, sie nicht anerkennen; Angl. to turn from in disgust, refuse, decline, shun, avoid, abhor).

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Aditus

ĂDĬTUS, us, m. 4. (adire) aditio, accessio, ingressus (It. accostamento, adito, entrata, ingresso; Fr. acces, entrée, abord; Hisp. acceso, acercamiento, entrada, llegada; Germ. der zu- oder Hingang; Angl. a going to, approach, access, entry).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Speciōsus

SPĔCĬŌSUS, a, um, adject. (species)
— Speciosus est specie et aspectu jucundus, pulcher, formosus, εὐειδής, ὡραίος (It. vistoso, bello, appariscente, di bella apparenza, specioso; Fr. beau, brillant, magnifique; Hisp. hermoso, de buen porte;Germ. schön, glänzend, prächtig; Angl. beautiful to the sight, seemly, sighly).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Exitus

EXĬTUS, us, m. 4. (exeo) actus exeundi, ἔξοδος (It. uscita, esito; Fr. action de sortir, sortie; Hisp. el acto de salir, salida; Germ. das Herausgehen, Fortgehen, der Ausgang; Angl. a going out, exit).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Turpis

TURPIS, e, adject. — Turpis est deformis, foedus, ἀσχήμων, αἰσχρός, δυσειδής (It. brutto, deforme, sconcio; Fr. laid, difforme, vilain; Hisp. feo, disforme, sucio; Germ. hässlich, garstig, ungestaltet; Angl. ugly, deformed, unseembly, filthy): cui pulcher, formosus opponitur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ēthica]

Utut

Utut pro utcumque: construitur saepius cum Indicativo, et assumit interdum tamen vel certe.

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Spīnōsus

SPĪNŌSUS, a, um, adject. (spina) — Spinosus est spinis abundans, ἀκανθώδης (It. spinoso; Fr. épineux, couvert d'épines; Hisp. espinoso; Germ. voll Dornen, dornigt; Angl. full of thorns, pryckly).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Augustus

AUGUSTUS, a, um, adject.,

¶ 1. Proprie dicitur de loco, aliave re aut persona auguratis, sacris, religiosis, sanctis. (It. augusto, venerabile, sacro; Fr. auguste, vénérable, saint; Hisp. augusto, venerable, santo; Germ. hehr, hoch, erhaben, heilig, Ehrfurcht einflössend, ehrwürdig; Angl. august, venerable, sacred).

¶ 2. Generatim ponitur pro venerabili, magno, majestate pleno, quales sunt religiosae res et sacrae; ita tamen ut in ipso aliquid sacri et religiosi inesse significetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Arx

ARX, arcis, f. 3. - ab arcendo, quod is sit locus munitissimus urbis, a quo facillime possit arceri hostis: sed fortasse verior est vocis notatio, quam Gesnerusprotulit, per metathesin ab ἄκρις, ἄκρα, ἄκρος, unde et ἀκρόπολις, nam propria et primaria ejus notio est summus et excelsus locus, cacumen, vertex (It. altezza, eima; Fr. lieu élevé; Hisp. altura, eminencia; Germ. die höchste Spitze, der Höhepunct, die äusserste Höhe; Angl. a lofty place, height, steep, top or summit of a hill).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Honor

HŎNOR vel honos, ōris, m. 3. - Honor vel honos, fortasse ab αἶνος laus, est reverentia, observantia, quam alicui exhibemus in testimonium virtutis, decus, ornamentum, amplitudo, τιμή (It. onore; Fr. honneur, témoignage d'estime; Hisp. honor, honra; Germ. d. Ehre, die Jemanden erwiesen wird; Angl. honour, respect, reverence, regard).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Tūtus

Tutus, a, um, adject. — Tutus est tectus, munitus, saeptus, extra pericula positus, incolumis, sicuro, munito, ἀκίνδυνος, ἀσφαλής.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ēthica]

Excēdō

EXCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, 3. (ex et cedo).
- Excedere est

A) Verbum neutrum; sed occurrit etiam

B) Cum Accusativo.

A) Neutrorum more, excedere, ἐκχωρέω, ἀπέρχομαι, est exire, egredi, ut etiam Paul. Diac. exponit, secedere, abire (It. uscire, andar fuori, partirsi, ritirarsi; Fr. s'en aller, sortir, se retirer, quitter un lieu; Hisp. salir à fuera, salir, irse; Germ. herausgehen, fortgehen, einen Ort verlassen; Angl. to depart, go forth or out, retire, withdraw).

B) Cum Accusativo excedere occurrit tantum post Augusti aetatem; nam quod afferunt nonnulli ex Cic.1. Cat. 6. 15., dubia tantum lectione innititur: significat autem exeundo relinquere.

Index
Hoofdstuk 1 - Ēthica

Compescō

COMPESCO, scis, scŭi, scĭtum, scere, a. 3. - Compescere generatim significatcohibere, coercere, refrenare (It. raffrenare, trattenere, reprimere; Fr. contenir, refréner, réprimer, arrêter; Hisp. contenor, refrenar, reprimir; Germ. zusammen -, in Schranken oder im Zaum halten, beschränken, hemmen; Angl. to restrain, check, curb, stop, confine, keep in, repress).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Ferōx

FĔROX, ōcis, adject. - Ferox est qui nimium confidit, nihil metuit, atque adeo vehemens, insolens superbusque est: a ferus (quo modo atrox ab ater): a quo ita quidam differre volunt, ut ferox ad mores referatur, ferus ad naturam, et dicatur proprie de brutis iis, quae nullo saepto servantur nullaque cura mansuefacta sunt, quamvis saeva non sint, ἄγριος (It. feroce, fiero, altero; Fr. fier, hautain, emporté; Hisp. altanero, orgulloso; Germ. wildem Antlitzes, stürmisch; Angl. insolent, fierce, bold, headstrong).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Affectus

AFFECTUS vel adfectus, us, m. 4. (afficio) idem ferme quod affectio, seu quaecumque animi aut etiam corporis in homine constitutio vel habitus, ab externis rebus lacessitus atque allatus (It. affezione, affetto; Fr. état produit par l'impression des choses extérieures, disposition, affection;Hisp. afecion, disposicion; Germ. der durch Einfluss oder Einwirkung von Aussen hervorgerufene Zustand, die herbeigefürte Disposition eines menschlichen Individuums; Angl. affection, disposition, constitution).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Sēgnitiēs

SEGNĬTĬA, ae, f. 1. et Segnities, ēi, 5. (segnis) tarditas, pigritia, inertia, negligentia, ὄκνος, ἀργία (It. tardità, pigrizia, infingardaggine, poltroneria, negligenza; Fr. lenteur, nonchalance, paresse;Hisp. lentitud, pereza, desaseo, negligencia; Germ. d. Langsamkeit, Lässigkeit, Säumigkheit; Angl. slowness, sloth, laziness, inactivity, negligence).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Asinīnus

ĂSĬNĪNUS, a, um, adject. ad asinum pertinens (It. asinino; Fr. relatif à l'âne, d'âne; Hisp. asnino;Germ. vom Esel herrührend; Angl. asinine).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Asinus

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Asinus

ĂSĬNUS, i, m. 2. jumentum equo simile in multis, minus tamen et deformius, pilo longiore et horridiore, praelongis auriculis insignique tarditate; sed idem laboris omnium patientissimum
(It. asino; Fr. âne; Hisp. asno, borrico; Germ. der Esel; Angl. an ass).

- a) Inter multa asinorum genera celebres fuere apud veteres Arcadici et Reatini.

- b) Hoc animal Priapo sacrum est, eique immolabatur, seu quia hortis est inimicus; avidissime enim olera appetit, et areolas nullo discrimine proculcat: seu quia olim dicitur cum Priapo de conditionis magnitudine certasse, victusque poenas morte dedisse, ut Hygin. 2. Astron. 23. narrat; tametsi Lactant. 1. 21. victum fuisse ipsum Priapum asserit: seu tandem quia ruditu eumdem Priapum detexerit, cum Vestae dormienti insidiaretur, ut apud Ovid. 6. Fast. 320. legitur. Id. ibid. 345. Lampsacos hoc animal solita est mactare Priapo: Apta asini flammis indicis exta damus. Hoc tamen distichon eruditi plerique Ovidio abjudicant, sed minus recte.

- c) Per convicium dicitur de homine stulto, stupido, tardo, duro.

- d) Asinus ad lyram, ὄνος λύρας, subaudi ἀκροατὴς, proverbium de homine hebete et ad litteras minime nato. Ductum est ex eo, quod cum pleraque animalia lyrae sono delectari quodammodo videantur, solus asinus nihil prorsus eo movetur: sumptumque est ex Varron., qui quamdam e suis satyris Ο̎νος λύρας inscripsit.

- e) In illo Catull. 97. 10. Et non pistrino traditur atque asino: asinum volunt multi significare metam molendariam, quae a Graecis quoque ὄνος dicitur.

- f) Asinus albus de homine maledico, qui aliorum scripta carpit. - g) Qui asinum non potest, stratum caedit, Italice chi non può battere il cavallo, batte la sella, proverb. apud Petron. fragm.
Tragur. 45. Burmann. de iis, qui cum non possunt verum injuriae acceptae auctorem ulcisci, in debiliorem et innocentem saeviunt.

- h) Asinus in tegulis apud Eumd. ibid. 63. videtur esse proverbium de re nova, insolita, stupenda ac prodigiosa.

II.) Improprie asinus significat corpus humanum ad libidinem proclive.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Asinīnus

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Prōgredior

PRŌGRĔDĬOR, grĕdĕris, gressus sum, grĕdidep. 3. (pro et gradior). — Progredior est idem ac ante gradior, procedo, prodeo, exeo, προέρχομαι (It. andare o farsi innanzi, inoltrarsi, avanzarsi; Fr. aller en avant, s'avancer, marcher; Hisp. ir ó andar adelante, adelantar; Germ. vorwärts schreiten, -gehen, vorrücken, fortgehen, -rücken; Angl. to come or go forta, go on or forward, advance, proceed).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Cōnstanter

CONSTANTER, adverb. - Constanter est firma ac stabili ratione (It. costantemente, uniformemente; Fr. d'une manière constante, invariable; Hisp. constantemente, uniformemente; Germ. auf beständige od. feststehende, nicht wankende Art und Weise; Angl. firmly, steadily, consistently, uniformly, evenly, constantly).

Index

[Hoofdstuk 1 - Ēthica]

Pertendō

PERTENDO, dis, di, sum, dere, 3. — Pertendere occurrit

A) Active; et

B) Neutrorum more.

A) Active et proprie est usque tendere, extendere, διαταίνω: hinc translate pertendere aliquid, usque ad finem perducere.

B) Neutrorum more est recta tendere, contendere, pergere usque ad aliquem locum.

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro persistere, perseverare, persistere, perseverare, ostinarsi.

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica

Fīnis

FINIS, is, m. et f. 3. - Finis est limes, terminus et extremitas locorum, ὅρος (It. fine, confine; Fr. confins, frontière, limite, borne; Hisp. confines, término, limite, frontera; Germ. d. Gränzlinie, Gränze;Angl. a boundary, limit).

Index

Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Prūdentia

PRŪDENTĬA, ae, f. 1. idem ac providentia (ex qua per syncopen facta est), h. e. facultas praevidendi futura, πρόνοια, il prevedere, antivedimento.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōvidentia

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Prōvidentia

PRŌVĬDENTĬA, ae, f. 1. (provideo).

¶ 1. Est simplex praenotio, πρόγνωσις, preconoscenza.Hinc est una e tribus prudentiae partibus, quam sic definit Cic. 2. Invent. 53. 60. Providentiaest, per quam futurum aliquid videtur, antequam factum sit. Seneca Ep. 5. extr. Multa bona nostra nobis nocent: timoris enim tormentum memoria reducit, providentia anticipat.

¶ 2. Est prudentia, consilium, cura, cautio, πρόνοια, antivedimento, cautela, prudenza.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prūdentia

Circumspectō

CIRCUMSPECTO, as, āvi, ātum, are, 1. est verbum intensivum a circumspicere. - Circumspecto est circum observare, oculis explorare, indagare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum, Spectō

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Serpēns

Serpens, entis, m. et f. 3. — Serpens est anguis, draco, coluber, ὄφις et subintelligitur bestia, draco, anguis, aut quippiam simile, quod et aliquando adjicitur

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Loquitur

LŎQUOR, quĕris, cūtus sum, qui, dep. 3. – Ceterum loqui est verba facere, sermonem habere, dicere, in sermone familiari atque in communi hominum societate, λαλέω, φράζω (It. parlare, dire, favellare, ragionare; Fr. parler, dire, discourir;Hisp. hablar, decir; Germ. sprechen; Angl. to speak, say, tell, declare, discourse, talk).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Cōgitō

CŌGĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Itaque cogitare est plura mente cogere seu colligere ad aliquid inveniendum, eaque agitare cum aliqua mora consilii explicandi
(It. pensare; Fr. penser; Hisp. pensar; Germ. denken; Angl. to revolve in the mind, thinke, ponder, consider, meditate).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Nihil

NĬHIL, n. indecl. — Nihil idem est quod nihilum, a quo per apocopen factum est (confer etiam NILUM et NIL) οὐδέν (It. niente, nulla, non
punto; Fr. rien;Hisp. nada; Germ. nichts; Angl. nothing, naught, not a with, nothing at all).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Incassum

in cassum, quod et incassum recte ac frequenter scribitur, et est frusta, temere, aliter atque ipsi volumus ac petimus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cassus

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Cassus

CASSUS, a, um, adject. - Cassus est vacuus, inanis (It. vuoto, vano, casso; Fr. vide; Hisp. vano, hueco; Germ. ohne Inhalt, leer und hohl; Angl. empty, of no value, worthless).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Incassum

Respiciō

RESPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (re et obsol. specio). - Respicio est idem ac retro aut post me aspicio, ἀποβλέπω, ἀφοράω (It. guardare indietro; Fr. regarder par derrière, se tourner par regarder; Hisp. mirar detras, volver por mirar; Germ. zurücksehen - blicken nach etwas, sich umsehen; Angl. to look back).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Tamquam

TAMQUAM vel tanquam, adverb. - Tamquam est veluti, quemadmodum, sicut, ceu, ὥσπερ (It. come, tanto quanto; Fr. comme, comme si, de même que si; Hisp. como, asi que, como si; Germ. so sehr als, sowie, gleichwie, wie wenn;Angl. as, just as, as it were).

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Patientia

Praeterita

Praeteritus, a, um, proprie est qui praeteriit, transactus, elapsus, παροιχόμενος, passato, andato, preterito. — De tempore et de aliis, quae ad tempus referuntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praetereō

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Praetereō

PRAETĔRĔO, is, īvi vel ĭi, ĭtum, ire, 4. (praeter et eo). — Praeterire universim significat praeter, seu ante, aut ultra ire, praeterbitere, praetergredi, transire, παρέρχομαι (It. andare o passare avanti, o lungo, od oltre, passare, oltrepassare; Fr. passer auprès, devant; Hisp. pasar mas allá; Germ. an etwas verbeigehen, vorübergehen; Angl. to go or pass by or over, go past or beyond, pass along).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praeterita

Prōspiciō

PROSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, 3. (pro et specio). — Prospicere usurpatur

A) Neutrorum more; et

B) Active.

A) Neutrorum more prospicere est ante et procul videre, aut aspicere, προοράω (It. vedere o mirar da lontano; o innanzi; Fr. regarder de loin, voir devant soi; Hisp. mirar en adelante; Germ. vorwärts, in die Ferne schauen, blicken, hinaus schauen, hinschauen; Angl. to look forward, view, behold from a distance).

B) Active prospicere est ante et procul videre, aut aspicere, vedere dinanzi, o da lungi.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Futūrus

Futurus, a, um, adjective quoque usurpatur, et est qui erit, qui eventurus est, futuro, appartenente all' avvenire.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Perspiciō

PERSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, a. 3. (per et ant. specio). — Perspicere est introspicere, pervidere, διοράω (It. penetrare con l'occhio, vedere attraversando, vedere addentro; Fr. voir à travers, voir dans, pénétrer de ses regards;Hisp. ver por medio, ver atravesando, penetrar mirando; Germ. durch-, ansehen-, schauen, hineinsehen; Angl. to see through).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Restō

RESTO, stas, stĭti et stāvi, stare, n. 1. (re et sto). - Particip. Restans 2. et 3. - Resto fere usurpatur in praeterito restiti, quod commune habet cum resisto; et

¶ 1. Est idem ac subsisto, remaneo, resideo, restito, remoror, ἐφίσταμαι (It. fermarsi, restare, rimanere; Fr. rester en arrière, s'arrêter, rester; Hisp. quedarse, cesar de andar, quedar, estarse; Germ. zurückbleiben, zurück stehen bleiben, still stehen; Angl. to stand still, stay, stand, stop, remain).

¶ 2.Item adversor, reluctor, obnitor, repugno, resisto, resistere, star saldo, far resistenza.

¶ 3. Est etiam superesse, reliquum esse.

¶ 4. Quum de futuro tempore agitur, est imminere, manere aliquem.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Actiō

ACTĬO, ōnis, f. 3. (ago) proprie est ipse actus agendi, sive huc vel illuc ducendi, quemadmodum et compositum circumactio; quo tamen sensu occurrit tantummodo, si tamen salva est lectio, apud Vitruv. 3. 5. 6. Schneider. Tunc ab summo sub abaco inceptum in singuiis tetrantorum actionibus dimidiatum oculi spatium minuatur, donicum in eumdem tetrantem, qui est sub abaco, veniat. - Generatim vero actio abusive accipitur pro omni operatione, vel quia actione consilia nostra ad effectum perducimus, vel quia in quacumque actione notio motus inest vel cogitatur (It. azione, operazione; Fr. action, acte; Hisp. accion; Germ. die Führung;Angl. an act, action, operation).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Scopus

SCŎPUS, i, m. 2. - Ceterum scōpus, σκοπός, est signum, quo sagittas dirigimus: a σκέπτομαι, dispicio, intueor: unde et σκοπέω, speculor (It. bersaglio, segno, scopo;Fr. but (au tir), cible; Hisp. hito; Germ. d. Ziel wonach man schiesst; Angl. butt, target).

I.) Proprie.

II.) Translate est finis, propositum.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Honestus

HŎNESTUS, a, um, adject. (honor, honos).
- Honestus est honoratus, honore et dignitate plenus, decorus, καλὸς, ἔντιμος (It. onesto, onorato, onorevole; Fr. honorable, plein d'honneur; Hisp. honorable, lleno de honor; Germ. ehrenhaft, ehrenvoll; Angl. honourable, dignified, respectable).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Ūtilis

ŪTĬLIS, e, adject. (utor) — Utilis est is, quo uti possumus, qui usui est, accommodatus, proficuus, χρηστός, χρήσιμος (It. giovevole, profittevole, buono, utile; Fr. qui sert, utile, profitable; Hisp. util, ventajoso; Germ. brauchbar, nützlich, zweckdienlich; Angl. useful, fit, profitable): est autem per syncopen ab utibilis.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Simul

SĬMUL, Gr. ἅμα, unde ὑμοῦ, ὑμαλῶς. — Simul est una, pariter, cum, ἅμα, ὑμοῦ (It. unitamente, di compagnia, insieme; Fr. à la fois, en même temps, ensemble; Hisp. á una vez, junto; Germ. zugleich, zusammen; Angl. together, in company, at once)

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Palaestra

Iūcundus

IŪCUNDUS, a, um, adject. - Iucundus est suavis, gratus, dulcis, ἡδὺς, τερπνός (It. piacevole, grato, giocondo, dilettevole, caro; Fr. agréable, qui plait, qui réjouit, qui fait plaisir; Hisp. agradable, que gusta; Germ. forderlich, enfreulich, angenehm; Angl. pleasant, agreeable, delightful, grateful, pleasing, joyful, jovial, merry, jocund).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Dispiciō

DISPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, 3. (dis et ant. specio).

A) Neutrorum more dispicere est oculos per obscuritatem atque caliginem intendere, adeoque diligenter inter multa intueri.

I.) Proprie.

II.)Translate de animo.

¶ 1. Est clare ac distincte percipere, mente comprehendere.

¶ 2. Hinc per metaphoram ponitur pro considerare, examinare.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Certus

CERTUS, a, um,

A) Passiva significatione

¶ 1. Certus est decretus, deliberatus, obstinatus; et ponitur fere de animi consiliis, propositis etc.

¶ 2. Certus significatetiam constitutum, accurate definitum, selectum; sed ratione habita externae rerum qualitatis, numeri, magnitudinis etc.

¶ 3. Item certus significat constitutum et accurate definitum, ratione habita internae rerum qualitatis: et primo quidem, quod ad intellectum attinet, certus ponitur pro aperto, comperto, manifesto, noto, et minime dubio.

¶ 4. Item certus significat accurate definitum ratione habita internae rerum qualitatis; et secundo, quod ad moralia vel etiam ad corporales vires attinet, certus est probatus, qui a recta via non aberrat.

B) Activa significatione certus occurrit de personis tantummodo, et

¶ 1.Dicitur is qui est animo deliberato, firmo atque obstinato

¶ 2. Certus etiam dicitur, qui aliquam rem exploratam, compertam et cognitam habet.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Facilis

FĂCĬLIS, e, adject. - Facilis, a v. facio, est qui fieri potest, qui est sine labore, expeditus, explicatus, proclivis, εὐχερὴς, ῥᾴδιος (It. facile, agevole; Fr. qui se fait facilement, aisément, sans peine, facile; Hisp. facil, lo que no cuesta trabajo; Germ. leicht, nicht mühsam, nicht, schwierig; Angl. easy, ready).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Paucus

PAUCUS, a, um, adject. — Pauci (usurpatur enim saepissime in plur. numero, raro admodum in sing.) sunt, qui exiguo numero sunt, rari: a παῦρος, quod idem significat. Refertur ad quantitatem discretam, h. e. ad numerum, et contrarium habet plures,
multi: sicut parvus ad quantitatem continuam, h. e. corpus, cui magnus opponitur, ὀλίγοι (It. pochi; Fr. peu nombreux, peu considérable: Hisp. poco; Germ. wenig, wenige; Angl. few).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Potius

PŎTĬUS, adverb., quod rem praeferendam significat, et non tam rei conditionem, quam judicium de ea factum significat; est autem idem quod magis, prius, citius, μᾶλλον (It. più tosto; Fr. plutòt, de préférence; Hisp. antes, primero; Germ. lieber, mehr, vielmehr, vorzüglicher;Angl. rather).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Potis

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Impediō

IMPĔDĬO vel inpedio, is, īvi vel ĭi, ĭtum, ire, a. 4.
(in et pes, pedis: cf. compedes et pedica).
- Impedire est impedicare, implicare, involvere, irretire; et proprie de pedibus dicitur, quum aliqua re implicantur, ἐμποδίζω (It. allacciare i piedi, avviluppare, legare, impastojare; Fr. enlacer les pieds, embarrasser, enlacer, lier, empêcher, entraver,
gêner; Hisp. embarazar, impedir, enlazar,
detener; Germ. die Füsse einwickeln, daher verwickeln, verstricken, behindern, binden, festhalten, abhalten, hemmen; Angl. to entangle, hamper).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Implicō

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Attendō

ATTENDO vel adtendo, tendis, tendi et raro tĕtendi, tentum, tendere, a. 3. (ad et tendo). - Proprie est intendo, extendo, valde tendo (It. stendere, distendere; Fr. tendre, diriger vers; Hisp. tender, extender; Germ. anspannen, hinstrecken, spannend oder streckend wohin richten; Angl. to stretch, stretch towards, extend).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Occāsiō

OCCĀSĬO, ōnis, f. 3. (occĭdo) est opportunitas temporis casu quodam proveniens (ut ait Festus p. 178. 11. Müll.), tempus opportune oblatum faciendi aliquid, facultas, ansa, campus; ex ob et casus, quasi casus se offerens, εὐκαιρία, καιρός (It. occasione, opportunità; Fr. occasion, moment favora ble, temps propice; Hisp. ocasion, oportunidad; Germ. die günstige Gelegenheit, der rechte Augenblich, -Moment; Angl. an occasion, opportunity, fit or convenient season).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Frōns, frontis

FRONS, ontis, f. 3. - Frons est pars faciei a superciliis usque ad capillorum radices, hinc inde temporibus terminata: quam Genio sacram fuisse, Servius ad Virg. 6. Ecl. 3. et 3. AEn. 607. tradit: unde morem esse, ut deos venerantes frontem tangant, μέτωπον (It. fronte; Fr. front; Hisp. frente; Germ. die Stirn; Angl. the front or forepart of the head, the forehead, brow).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim dicitur tum de homine, tum de brutis.

¶ 2. Speciatim frons est animi janua.

¶ 3. Item speciatim at poetice, periisse frontem de rebus.

¶ 4. Item frons occipitio prior proverb., quo significatur, rectius geri negotia, ubi praesens est is, cuja interest, quam quum absente eo alteri mandantur: l'occhio del padrone ingrassa il cavallo: et chi vuole, vada; chi non vuole, mandi.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim frons dicitur de anteriore parte cujusque rei.

- a) Fronti tergum et latus opponuntur.

- b) Sine oppositis.

- c) Hinc a fronte, di fronte, in faccia; cui a tergo et a latere opponuntur.

¶ 2. Speciatim in terminis sepulcrorum est latitudo.

¶ 3. Item speciatim apud Vitruv. 10. 4. 2. Schneid. frons tympani in organo hydraulico est pars anterior seu facies, le davant, ut Perraltus, la fronte
circolare, ut Galiani vertit.

¶ 4. Frons libri, il frontispizio, prior libri pars, ubi libri titulus. In voluminibus duae erant frontes: altera exterior, complicato volumine, ubi titulus: altera interior, eodem evoluto, ubi libri principium.

¶ 5. Per metaphoram dicitur de principio, vel potius de primo cujusque rei aspectu, facie, specie.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Capillor

CĂPILLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Capillor

¶ 1. Est capillos habeo vel emitto: quo sensu occurrit tantum de lapide apud Plin. 37. Hist. nat. 11. 73. (190). Polytrichos in viridi capillatur, sed defluvia comarum facere dicitur.

- De hominibus

- Capillati etiam dicti sunt addicti sacris Matris deum et Bellonae, quia capillum nutriebant, vel, ut alii volunt, nigro vellere caput obtegebant in sacris peragendis.

- Olim capillata arbor (quae capillaris appellatur a Paul. Diac. p. 57. 17. Müll.) dicta est, ad quam capillus Virginum Vestalium deferebatur, cum se tondebant et Vestae cultui mancipabant.

¶ 2. Praeterea capillata dicuntur ea, quae subtilia et tenuia capilli modo sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Vertex

VERTEX (vortex), ĭcis, m. 3. — Vertex est universim id, quod vertitur, itemque id, circa quod aliquid vertitur.

I.) Proprie et in universum est id, circa quod aliquid vertitur vel quod in se vertitur. Hinc

¶ 1. Speciatim vertices sunt in caelo cardines seu poli, circa quos caelum ipsum verti dicitur, i poli, πόλοι.

¶ 2. Item vertex mundi apud Colum. 10. R. R. 53. videtur esse vertigo et revolutio, qua efficiuntur vices annuae.

¶ 3. Item, et quidem praecipue, dicitur de capillis, qui in summo capite in circum volvuntur deque ipso summo capite, cima del capo, κοριφή.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen est ipsum caput, capo.

¶ 2. Transfertur etiam ad summitatem, cacumen, culmen cujuscumque rei, sommità, cima.

¶ 3. Vertex terrae apud Martial. 13. 50. est ejus superficies. — Contra vertex maris est profunditas, fundus, non superficies, ut quidam perperam interpretantur apud Apul. 4. Met.Profundi maris udo resedit vertice. Vertex enim, ut fastigium, pro ima profunditatis parte sumitur. Cf. Virg. 2. G. 288.

¶ 4. Absolute de monte aut colle.

¶ 5. Vertex civitatis apud Tertull. Apol. 1. est Capitolium.

¶ 6. Hinc a vertice est a parte superiore, ab alto, dall' alto.

¶ 7. Ut caput, sic vertex principem significat in aliquo ordine.

¶ 8. Pro tumore usurpavit Coel.
Aurel. 1. Acut. 11. init.

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Calvus

CALVUS, a, um, adject. - Calvus est, cui capillus vel pili defluxerunt, necnon qui capillis est tonsis: et dicitur tum de hominibus, ut in subjectis exemplis apparet; tum de brutis, ut in CALVEO et CALVESCO videre est (It. calvo, raso; Fr. chauve; Hisp. calvo; Germ. haarlos, unbefiedert; Angl. bald).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calvaster, Pilus

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Ālātus

ĀLĀTUS, a, um, adject. alas habens
(It. alato; Fr. ailé; Hisp. alado; Germ. geflügelt; Angl. win
ged).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Ēlābor

ĒLĀBOR, lāběris, lapsus vel labsus sum, lābi, dep. 3. (ex et labi). - Elabi est effugere, evadere (It. guizzar fuori, scorrer via, sfuggire, scappare; Fr. tomber hors, se glisser hors, s'échapper, s'esquiver, se dérober; Hisp. caer fuera, escurrirse, escapar, escaparse, huirse; Germ. entgleiten, herausfallen, entschlüpfen, entkommen; Angl. to slide or slip away, glide away, fall aut, escape).

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Captō

CAPTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequent. a capio.
- Captare significat diligenter ac frequenter capere, capere velle, studiose consectari, sollicite petere, quaerere (It. prendere, accattare, procacciare, cercare; Fr. prendre, tâcher de prendre, de saisir quelque chose, chercher à l'atteindre, à l'acquérir; Hisp. tomar, agarrar, procurar para tomar, para hacer ú conseguir alguna cosa; Germ. mit allem Eifer etwas zu fassen oder zu ergreifen suchen, mit Hast etwas fassen, nach etwas haschen oder schnappen; Angl. to catch at, catch, strive to obtain, go in quest of, seek for solicitously).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - prūdentia

Pergō

PERGO, pergis, perrexi, perrectum, pergere, 3.
(per et rego).— Pergere

A) Active

¶ 1. Generatim significat iter, vel aliud quippiam coeptum continuare, prosequi, perseverare (It. seguitare, continuare, proseguire; Fr. continuer, poursuivre; Hisp. continuar, proseguir; Germ. fortsetzen, mit etwas fortfahren; Angl. to go on forward, advance, continue on his way, follow up, prosecute, pursue).

¶ 2. Perregere dicebant expergefacere.

¶ 3. Item speciatim est vehementer movere, atque adeo aggredi.

B) Neutrorum more, est recta ire, vadere, tendere, contendere, πορεύομαι (It. andare; Fr. aller, marcher, s'acheminer, se diriger, se rendre quelque part; Hisp. ir, andar, encaminarse;Germ. gehen, kommen, reisen; Angl. to go, proceed, come).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de oratione.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Clausula

Cautus

CAUTUS, a, um, est particip. praeter. pass. a caveo; sed occurrit etiam adjective, unde Comp. Cautior, et Sup. Cautissimus I. et II. I.) Proprie cautus est securus factus, tutus, munitus (It. cautelato, sicurato, reso sicuro; Fr. assuré, sûr, garanti; Hisp. asegurado, seguro; Germ. sicher gestellt, gesichert; Angl. secured, secure).

II.) Translate saepissime activa significatione usurpatur, et significat eum, qui diligenter cavet, circumspectum, providum;
quamvis cautus a provido differt (V. infra Homonym.), cum eoque haud raro jungitur.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Prōvidus

PRŌVĬDUS, a, um, adject. (provideo)

¶ 1. Est praevidens, antiveggente.

¶ 2. Item prudens, cautus, prudente, cauto, πρόνοος.

¶ 3. Item qui curat, qui curam habet.

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Impingō

IMPINGO vel inpingo, pingis, pēgi, pactum, pingere, a. 3. (in et pango) - Impingere est impellere; quasi in aliquem locum pangere, illidere, jacere alicui in os, objicere, obtrudere, ἐπάγω (It. spingere, sospingere, gettare contra, urtare; Fr. pousser, frapper, jeter contre;Hisp. pujar, empujar, echar contra; Germ. anstossen, anschlagen, worauf stossen, wohin schlagen;Angl. to hit, dash, strike, or throw, against).

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Aberrō

ĂBERRO, as, avi, atum, are, n. 1. (ab et erro). - Proprie est a via recta per errorem digredi, deflectere (It. deviare, disviarsi; Fr. s'écarter du chemin, s'égarer; Hisp. descarriar, extraviar; Germ. abirren, sich verirren von etwas weg; Angl. to stray from, deviate).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Errō

Index

Hoofdstuk 1 - prūdentia

Sēdulitās

SĒDŬLĬTAS, ātis, f. 3. (sedulus) ardens studium implendi officium suum, diligentia, assiduitas, ἐπιμέλεια (It. accuratezza, diligenza, assiduità; Fr. assiduité, activité, empressement, diligence; Hisp. aplicacion continua, actividad, diligencia; Germ. d. Emsigkeit, Geschäftigkeit; Angl. carefulness, assiduity, diligence).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Amō

ĂMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Amare est ferventi studio complecti; eique opponitur odisse.
(It. amare; Fr. aimer; Hisp. amar;Germ. lieben; Angl. to love).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōdī

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Ōdī

ŌDI, disti, disse, a. 4. verbum defectivum, carens praecipue temporibus praesentis et imperfecti. - Odisse est odio habere, μισέω
(It. odiare; Fr. haïr; Hisp. odiar; Germ. hassen; Angl. to hate, detest, obhor).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amō, Odiōsī, Odium

Odium

ŎDĬUM, ĭi, n. 2. (odi) invidia, offensio, μῖσος (It. odio, avversione; Fr. haine, aversion, dégoût, répugnance, éloignement, inimitié; Hisp. aversion, odio, inimicicia; Germ. der Hass; Angl. hatred, hate, grudge, ill-will, malevolence, animosity, aversion).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōdī, Odiōsī

Labor

LĂBOR (antique etiam labos), ōris, m.
3. — Labor (a labo, ut videtur) est operis functio, ex qua vires labuntur, opera, defatigatio, contentio, afflictatio: ad rem Cic. 2. Tusc. 13. 35. Interest aliquid inter laborem et dolorem: sunt finitima omnino, sed tamen differt aliquid. Labor est functio quaedam vel animi, vel corporis, gravioris operis et muneris: dolor autem motus asper in corpore, alienus a sensibus. Haec duo Graeci uno nomine appellant (πόνον). Itaque industrios homines illi studiosos, vel potius amantes doloris (φιλοπόνους) appellant, nos commodius laboriosos. Gr. πόνος (It. fatica; Fr. travail, labeur, peine qu'on se donne, efforts;Hisp. trabajo, labor; Germ. die Arbeit, Bemühung, Mühe, Anstrengung, der Kräfte; Angl. labour, toil, fatigue). Ceterum labor potest esse opera, defatigatio, contentio

A) Vel ad aliquid perficiendum;

B) Vel ad impedimentum aliquod superandum.

A) Labor est opera, defatigatio, contentio ad aliquid perficiendum.

B) Labor est etiam contentio, conatus, afflictatio ad impedimentum aliquod superandum.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Fugiō

FŬGĬO, fŭgis, fūgi, fŭgitum, fŭgere, 3.

A) Neutrorum more fugere est cursu et celeriter discedere: a Graeca voce φεύγω, extrita priore vocali diphthongi, seu potius ab ejusdem etymo φυγ (It. fuggire, scampare; Fr. fuir, prendre la fuite, s'enfuir, s'évader; Hisp. huir, escaparse; Germ. fliehen, d. Flucht ergreifen, weglaufen, entfliehen; Angl. to flee or fly, run away, escape).

B) Active, seu cum Accusativo est fugiendo declinare, evitare, relinquere, schivare, sfuggire.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Ignāvia

IGNĀVĬA, ae, f. 1. tenuitas animi, segnities, pigritia, inertia, socordia, desidia; vitium contrarium fortitudini et alacritati (itemque gravitati et ardori), quum, quod ratio aggredi fortiter suadet, id nos formido aggredi dissuadet et ab audendo retinet, ῥᾳθυμία (It. pigrizia, dappocaggine, codardia, lentezza; Fr. indolence, apathie, paresse, inaction, lachêté; Hisp. indolencia, inaccion, pereza, floxedad, cobardia; Germ. d. Lässigkeit, Trägheit, Mattigkeit, Faulheit, Schlaffheit, Muthlosigkeit; Angl. inactivity, sluggishness, sloth, slothfulness, idleness, laziness).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Formīca

FORMĪCA, ae, f. 1. exiguum animal, sed admirabilis solertiae, aestate congerens et condens sub terra, quae hieme victui sint: a voce Graeca μύρμηξ.
(It. formica; Fr. fourmi; Hisp. hormiga; Germ. die Ameise; Angl. an ant, pismire).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Comportō

COMPORTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et porto).
- Comportare idem est ac portare, vel simul portare, vel portare in unum locum (It. portare insieme, condurre; Fr. transporter ensemble; Hisp. transportar juntos,Germ. zusammenfahren, zusammenführen, zusammenschaffen; Angl. to carry or bring together).

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Cōpia

CŌPĬA, ae, f. 1. - Copia significat abundantiam, facultatem, vim, seu potentiae et virium abundantiam. frugum copia et frugum inopia opponuntur. (It. abbondanza, copia, ricchezza; Fr. abondance, grande quantité, richesse; Hisp. abundancia, copia, riqueza; Germ. die Fülle, der reiche Vorrath, die volle Macht, das reichliche Vermöge; Angl. plenty, abundance, store).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Fēriae

FĔRĬAE, ārum, f. plur. 1. – Feriae proprie sunt dies cessationum ab opere. ferie, dì festivi, εορταὶ ἡμέραι.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sēdulitās]

Ignāvus

IGNĀVUS, a, um, adject. - Ignavus, ab inprivativa et gnavus vel navus, est remissus, lentus, piger, vilis et minuti animi, qui quum possit strenue agere et fortiter, desidia vanove metu periculi ant laboris recusat: huic opponitur gnavus vel navus, fortis, alacer, impiger, strenuus, ῥᾴθυμος, ἀργός. (It. vile, dappoco, codardo, poltrone; Fr. indolent, lâche, mou, faible, sans coeur, sans courage, paresseux; Hisp. indolente, floxo, perezoso, poltron, cobarde, pusilanime; Germ. lässig, träge, matt, faul, feige, muthlos, schlaff; Angl. inactive, slothful, remiss, sluggish, cowardly, dastardly).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Cicāda

CĬCĀDA, ae, f. 1. genus insecti alati et canori, quod rore pasci creditur, et non nisi aestivis mensibus apparet, et interdiu, quo majores sunt aestus, eo intentiore voce, arboribus insidens, canit.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Inopia

ĬNŎPĬA, ae, f. 1. (inops) opis carentia, indigentia, ἔνδεια, ἀπορία (It. mancanza, mancamento, bisogno; Fr. défaut, dénûment, besoin; Hisp. falta, carencia, menester; Germ. d. Mangel; Angl. want, indigence, need, scarcity, lack, dearth, poverty).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Premō

PRĔMO, prĕmis, pressi, pressum, prĕmere, a. 3.
— Premere est nisu aut pondere urgere, calcare, deprimere, perprimere, πιέζω, θλίβω, βαρέω (It. pigiare, calcare, aggravare sopra alcuna cosa,
premere; Fr. presser, comprimer, serrer; Hisp. aprensar, prensar, comprimir; Germ. drüken, pressen,
drängen; Angl. to press, press upon, press or weigh down).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Incipiō

INCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, 3. (in et capio).
- Incipere, cui recta
opponuntur desinere et desistere, est inchoare, initium facere, ἄρχω (It. cominciare, principiare;Fr. commencer, entreprendre; Hisp. comenzar, empezar; Germ. eine Sache anfassen, daher unternehmen, anfangen, beginnen; Angl. to commence, begin).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Alacer

ĂLĂCER, cris, cre, - Alacer est ad agendum erectus, promptus, paratus, gestiens, hilaris (It. vivo, attivo, pronto, voglioso, giojante; Fr. alerte, vif, dispos, prompt, agil, gai; Hisp. vivo, pronto, dispuesto, veloz, alegre; Germ. munter, frisch auf, zum Handeln mit Frendigkeit bereit, aufgelegt; Angl. lively, brisk, sprightly, in high spirits, ready, active, prompt.).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Ūsque

USQUĔ, adverb. — Usque continuationem et finem significat, et refertur tum ad locum, tum ad tempus, tum etiam ad actus quoscumque: aliquando vero alia, absolute, significat.

A) Usques aepius habet ante vel post se praepositionem aliquam: interdum tamen absolute usurpatur.

Notat continuationem a loco ad locum, αχρι, μέχρι, ἕως, ἕως ἄν (It. sino, infino; Fr. jusqu' à; Hisp. hasta, desde hasta; Germ. bis, bis zu od. auf; Angl. even, as far as).

B) Usque copulatur saepe cum aliis adverbiis. quae vel separatim vel aliquando etiam conjunctim reperiuntur, sequenti ordine: Usque adeo et conjunctim usqueadeo.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Prōcrāstinō

PRŌCRĀSTĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pro et crastinus) est diem de die trahere, differre, prolungare di giorno in giorno, differire, temporeggiare, ἀναβάλλομαι.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Cantilēna

CANTĬLĒNA, ae, f. 1. cantio, canticulum, praecipue quod est in ore vulgi (It. cantilena, canzone;Fr. chant, chanson, chansonette; Hisp. cancion, cancionetta; Germ. das Liedelein, die Weise; Angl. a song, an old song, old story).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Ingeminō

INGĔMĬNO, as, āvi, ātum, are, 1. (in intent. et gemino). - Ingeminare, vox poetica, est idem quod geminare, aut frequenter geminare, duplicare, iterare (It. raddoppiare, ripetere; Fr. rédoubler, réitérer, répéter; Hisp. redoblar, repetir; Germ. verdoppeln; Angl. to repeat often, reduoble, reiterate).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Corvus

CORVUS, i, m. 2. κόραξ.

I.) Proprie est avis nota, nigerrimis pennis, cantu injucundo, quae cadaveribus libentissime vescitur. Sacra fuit Apollini.

II.) Improprie.

¶ 1. Est etiam hoc nomine machina militaris, nempe ferreum instrumentum acuminatum ad similitudinem corvini rostri, quo injecto aliquid apprehendebant, retinebant, aut etiam perforabant.

¶ 2. Item machina ad demoliendum apta.

¶ 3. Item scalpellum chirurgicum.

¶ 4. Item signum caeleste meridionale, Craterae, et Angui seu Hydro junctum, sub Leone et Virgine, septem stellis constans.

¶ 5. Item genus piscis marini, dorso nigricante.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Crās

CRAS, adverb. die proxime futuro (It. dimani, domani; Fr. demain; Hisp. maňana; Germ. morgen;Angl. to-morrow).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Exanclō

EXANCLO vel exantlo, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Exanclare est ministrando vel serviendo extrahere, exhaurire (It. cavare o portar fuori servendo; Fr. tirer de en servant, extraire en servant; Hisp. extraer servendo; Germ. dienend heraustragen; Angl. to draw or empty out).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Lassō

LASSO, as, āvi, ātum, are, 1. (lassus).
— Lassare verbum est poetarum magis, quam prosae scriptorum; et usurpatur.

Est lassum reddere, fatigare, defatigare, κοπόω (It. stancare, affaticare, straccare; Fr. lasser, fatiguer, causer de la fatigue; Hisp. cansar, fatigar; Germ. müde machen, ermüden, ermatten, abspannen; Angl. to weary, tire, fatigue).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Quiēscō

QUĬESCO, escis, ēvi, ētum, escere, n. 3.
- Quiesco est idem atque in quiete sum, conquiesco, cesso a labore, in otio sum, ἡσυχάζω (It. riposare, riposarsi; Fr. reposer, se reposer de ses occupations, prendre du repos; Hisp. reposarse, descansarse, dar intermision á la fadiga, al trabajo;Germ. ruhen, ausruhen, sich ruhig werhalten; Angl. to rest, repose, take rest, be quiet, be at rest).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Recreō

RĔCRĔO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et ereo). - Recreare est denuo creare; quod deperiit, restaurare, ἀνασκευάζω (It. creare di nuovo, riprodurre, rifare, rinnovare; Fr. créer, produire de nouveau; Hisp. criar de nuevo, reproducir, producir de nuevo; Germ. von Neuem schaffen, wiedererzeugen, wiederherstellen; Angl. remake, reproduce, renovate, renew, recover).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Restauro

RESTAURO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Restauro est idem atque instauro, reflcio, restituo, renovo, ἀποσκευάζω (It. rifare, ristaurare, rinnovare; Fr. rétablir, réparer, rebâtir, restaurer, refaire; Hisp. restablecer, reedificar, restaurar; Germ. wiederherstellen, erneuen; Angl. to renew, repair, rebuild, recruit, restore).

Quiēs

QUĬES, ētis, f. 5. - Quies est requies, cessatio, vacatio, otium, remissio, laxamentum, ἡσυχία, παῦσις (It. quiete, riposo; Fr. repos, cessation d'affaires ou de peine; Hisp. reposo, descanso, quietud, intermission al trabajo; Germ. d. Ruhe; Angl. rest, repose, ease, quiet, peacefulness).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Adsuēscō

ASSUESCO vel adsuesco, suescis, suevi, suetum, suescere, 3. (ad et suesco). - Assuesco est

A) Assuesco, utpote verbum intransitivum, est usu aliquid disco, assuetus fio (It. assuefarsi, avvezzarsi; Fr. s'accoutumer, s'habituer à; Hisp. acostumbrarse; Germ. sich an eine Person oder Sache gewöhnen oder sich etwas angewöhnen; Angl. to accustom one's self, be in the habit of, inure one's self).

B) Active pro assuefacere occurrit interdum apud Poetas, et praecipue apud sequioris aevi Scriptores, ita tamen, addit Forcellinus, ut semper verbum aliquod subintelligatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Ōtium

ŌTĬUM, ĭi, n. 2. — Otium est vacuum tempus, cessatio ab opere, remissio laboris, laxamentum, tempus liberum atque otiosum: cui contrarium est negotium, σχολή, ἀργία (It. ozio, disoccupazione, scioperataggine, riposo, tempo, agto; Fr. loisir, moments de loisir, repos que laissent les affaires, temps disponible; Hisp. lugar, tiempo desocupado, tiempo libre; Germ. die Geschaftslosigkeit, Musse, Ruhe; Angl. ease, leisure, recreation, freedom from business, spare time, idleness).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōtiōsus

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Ōtiōsus

ŌTĬŌSUS, a, um, adject. (otium). — Otiosus est vacuus, cessans, nihil agens, opere solutus, otio fruens, tum in bonam, tum in malam partem. Et in bonam quidem quinam sint re vera otiosi, multis Seneca Brevit. vit. 12. et seqq., item Ep. 55. docet. σχολαῖος, ἀργός (It. ozioso, disoccupato, scioperato; Fr. qui est sans occupation, qui est de loisir, oisif; Hisp. ocioso, holgazar; Germ. müssig, unthälig, in Musse; Angl. unoccupied, disengaged from business, idle).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōtium

Redeō

RĔDĔO, is, ĭi et raro īvi, ĭtum, īre, n. 4.
(re et eo). - Redeo est idem ac me recipio, revenio, revertor, ἐπανέρχομαι, ἐπάνειμι (It. ritornare, tornare, riedere; Fr. retourner, revenir; Hisp. volver, dar vuelta al lugar de donde se salio, retornar; Germ. zurückgehen, -kehren, umkehren; Angl. to return, come back or again).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Negōtium

NĔGŌTĬUM vel negocium, ĭi, n. 2. a nec et otium est res, cura, provincia, occupatio, πρᾶγμα (It. negozio, faccenda, affare, briga, interesse, occupazione; Fr. occupation, travail, affaire, devoir, obligation; Hisp. ocupacion, trabajo, negocio; Germ. das Geschäft, die Verrichtung, Obliegenheit, Angelegenheit, die Beschäftigung überhaupt, praktische Thätigkeit;Angl. a business, office, employment, occupation, any thing to be done, an affair, transaction).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Dīligō

DĪLĬGO, lĭgis, lexi, lectum, lĭgere, a. 3. (di et lego). - Diligere, a di et lego, quasi sit eligere aliquem e multis, quem benevolentia prosequaris:
quod Cic. 1. Fam. 9. judicio diligere dixit (It. amare, stimare; Fr. aimer, estimer; Hisp. amar,
estimar; Germ. lieben, achten, verehren; Angl. to love, esteem higly).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Apis

ĂPIS, is, f. 3. - Apis est animal parvum, volatile, notum, mellis artifex (It. ape,
pecchia; Fr. abeille; Hisp. abeja; Germ. die Biene; Angl. a bee).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnsectum

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Congerō

CONGĔRO, gĕris, gessi, gestum, gĕrere, a. 3. (cum et gero). - Congero est comporto, coacervo, accumulo, congrego (It. ammassare, ammucchiare, raccogliere; Fr. porter ensemble, amasser, amonceler; Hisp. llevar juntos, acumular, amontanar; Germ. zusammenschaffen, - schütten, - bringen oder-haufen; Angl. to carry or bring together, heap or pile up, amass, hoard, accumulate, collect).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Alveāre

ALVĔĀRĬUM, ii, et plur. num., n. 2. (alveus) proprie est vas in alvei modum cavatum, fere speciatim occurrit pro vase, in quo apes nidificant et mellificant (It. alveare, arnia; Fr. ruche d'abeilles; Hisp. colmena; Germ. der Bienenstocke oder Bienenkorbe; Angl. a bee-hive, hive).

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās

Temperantia

TEMPĔRANTĬA, ae, f. 1. (tempero) moderatio, modestia, σωφροσύνη (It. moderazione, continenza, temperanza; Fr. moderation, mesure, tempérament; Hisp. moderacion, templanza; Germ. das moralische Maasshalten, die Mässigung; Angl. moderation, temperance). Cic. 1. Fin. 14. 47. Temperantia est, quae in rebus aut expetendis aut fugiendis rationem ut sequamur, monet.

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Modus

MŎDUS, i, m. 2. mensura, quantitas, id quo rerum longitudinem, altitudinem, latitudinem, quantitatem, numerum etc. metimur, μέτρον (It. misura, quantità; Fr. mesure; Hisp. medida, quantidad; Germ. das Maass; Angl. measure, quantity).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Cibus

CĬBUS, i, m. 2. - Cibus dicitur et est omne id, quo homines et animalia vescuntur, esca, pabulum (It. cibo; Fr. nourriture, aliments, vivres; Hisp. alimento, sustento; Germ. Speise für Menschen od. Futter für Thiere; Angl. food, nourishment, aliment, victuals, meat).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Temperantia

Pōtus

PŌTUS, us, m. 4. est potio, bevanda, πόσις, πόμα.

I.) Proprie. ¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est compotatio.

II.) Translate est lotium, h. e. potus humani excrementum.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Cupīdō

CŬPĪDO, ĭnis, f. 3. - Cupido est idem quod cupiditas, ejusdemque fere usus: nisi quod poetis est familiarior. (It. voglia, desiderio, brama; Fr. désir, envie; Hisp. deseo, anhelo, apetencia; Germ. das Verlangen, die Begierde; Angl. will, desire, eagerness, earnestness).

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Cupiditās

CŬPĪDĬTAS, ātis, f. 3. (cupidus) vehementior affectus animi impense cupientis aliquid, appetitio, desiderium (It. desiderio, brama, voglia ardente; Fr. désir, envie, passion; Hisp. deseo, anhelo ú apetencia, antojo, codicia; Germ. das Begehren, Verlangen, die Begierde; Angl. desire, fondness, eagerness, earnestness).

Ceu

CEU, adverb. est pro ceve, ut neu pro neve, idem significans ac quemadmodum, sicut, velut (It. come, siccome; Fr. comme, ainsi que, de même; Hisp. como, así que; Germ. gleichwie, gleichsam wie, gleich als; Angl. as, as it were, like as).

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Moderō

MŎDĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (modus).
— Moderare est idem ac moderari, modum adhibere, temperare, moderare, temperare.

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Nimis

NĬMIS, adverb. Nimis aut nimium — Nimis est idem ac plus satis, ultra modum, plus aequo, ἄγαν, σφόδρα (It. troppo, eccessivamente, più del dovere; Fr. trop, plus qu'il ne faut, avec excès; Hisp. demasiadamente, muy, muccho; Germ. zu sehr, zu viel, allzu sehr, allzu viel, über die Massen; Angl. too much, over much, extremely, exceedingly, beyond measure, above what is right).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Helluō

HELLŬO, ōnis, m. 3. - Helluo

I.) Proprie est qui immoderate bona sua consumit.

II.) Translate heluo librorum, qui legendo satiari non potest.

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Gāneō

GĀNĔO, ōnis, m. 3. - Ganeo, Hesych. γανίτης, est qui ganeas frequentat, bordelliere, ghiottone, pacchione, ἄσωτος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gānea

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Gānea

GĀNĔA, ae, f. 1. et ganĕum, i, n. 2.

- Ganea antiquis erat locus abditus, ut Paul. Diac. p. 96. 9. Müll. docet, ac velut sub terra: quasi ἀπὸ τῆς γᾶς pro γῆς, vel a γήϊνος, et Dorice γάϊνος, terrestris, unde apud Hesych.Γάνα, γῆ. Paul. Diac. huc trahit illud Ter. Adelph. 3. 3. 5. Ubi ego illum quaeram? credo, abductum in ganeum aliquo. Sed locus hic Terent. aptius intelligitur de taberna meretricum, quarum cubicula erant in terra plerumque, sicut coenacula in superiori aedium parte, ut ibid. Donatus docet.
Sic Varro apud Non. p. 208. 14. Merc. Qui se in ganeum accensum conjecit amicae. Jordan et alii leg. ac censum. Est igitur ganea idem quod lupanar et popina, ubi ventri et Veneri operam dabant et genio indulgebant, luogo da tripudio, bordello, chiasso, ἀσωτεῖον, πορνεῖον. Quare derivant alii a γάνος laetitia, voluptas. Plaut. Men. 5. 1. 3. Immersit aliquo sese, credo, in ganeum. Sueton. Cal. 11. Ganeas atque adulteria, capillamento celatus, obiret. Gell. 9. 2. Incola sordentium ganearum. - Saepe ganea significat ipsam voluptuosam vitam, quae in ganeo agitur, luxum coenarum, helluationem, gulae studium, gozzoviglia, tripudio, il pacchiare, spesa eccessiva, lusso in mangiare. Cic. Pis. 6. 13. Paullisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore atque fumo. Sall. Cat. 13. Lubido stupri, ganeae caeterique cultus non minor incesserat. Colum. 1. R. R. praefat. 16. Mox deinde ut apti veniamus ad ganeas, quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus. Plin. Paneg. 49. Rursus te ad clandestinam ganeam, occultumque luxum refers. Tac. 2. Hist. 95. Prodigis epulis et sumptu ganeaque satiare inexplebiles Vitellii libidines. Id. 3. Ann. 52. Ventris et ganeae paratus sermonibus vulgati. Plin.8. Hist. nat. 51. 77. (209).

Neque alio ex animali (porco) numerosior materia ganeae. Sidon. carm.5. 339. quem crapula voxat Et pallens pinguedo tenet, ganeaque perenni, etc. ubi prima syllaba licenter corripitur, quum alias sit longa. –

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gāneō

Inēbriō

ĬNĒBRĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et ebrio). - Inebriare est ebrium reddere, inebbriare, μεθύσκω.

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Titubō

TĬTŬBO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Titubo est instabilis sum, insistere nequeo, trepido, subinde haereo, vacillo: et proprie de pedibus et lingua dicitur, παραφέρομαι, πτέω, σφάλλομαι (It. vacillare, titubare; Fr. chanceler; Hisp. bambolear, vacilar;Germ. wanken, taumeln; Angl. to stumble, stagger)

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Rūctō

RUCTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Ructo duo significat; scil.

A) Est ructum emitto, ἐρεύγω
(It. ruttare; Fr. roter; Hisp. regoldar; Germ. rülpfen; Angl. to belch, rift, eruct)

B) Est etiam praegnanti, ut ajunt, sensu ructando emitto, emitto, ejicio, mandar fuori.

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Vomō

VŎMO, vōmis, vōmŭi, vōmĭtum, vōmere,
3. — Vomo est ejicio, rejicio: et proprie de cibo et potu dicitur, qui per os e stomacho egeritur, ἐμέω (It. recere, rigettare, vomitare; Fr. vomir, rendre,
rejeter; Hisp. vomitar, rendir; Germ. brechen, erbrechen, vomiren; Angl. to vomit, to throw)

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Rixor

RIXOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (rixa). - Rixor est idem ac rixam facio, contendo, ἐρίζω, νεικέω (It. far rissa, rissare; Fr. se quereller, quereller, contester, avoir une rixe; Hisp. reňir, contender, contestar, pleyiar; Germ. zanken, streiten, hadern, streiten bis zur Erbitterung, ja bis zu Thätlichkeiten, sich in den Haaren liegen; Angl. to buffet, maul, bicker, brawl, quarrel, scold, jangle, dispute)

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Crāpula

CRĀPŬLA, ae, f. 1. κραιπάλη, nimius vini potus, ebrietas, ex qua titubatio, vertigo et gravedo capitis oritur: a voce Graeca allata, quae videtur esse ἀπὸ τοῦ πάλλεσθαι τὸ κάρα, quia caput contremiscit, et totum corpus labat: hinc Plin. 23. Hist. nat. 1. 24. (46). Novitium (vinum) resinatum nulli conducit: capitis dolorem et vertigines facit: ab hoc dicta crapula est (It. crapula, ubbriachezza; Fr. crapule, ivresse profonde; Hisp. glotoneria, borrachez; Germ. der Weinrausch mit seinen Folgen, Taumel, Schwindel etc.; Angl. a surfeit).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Lascīvia

LASCĪVĬA, ae, f. 1. (lascivus) animi incontinentia, ex saturitate fere et otio nascens, quae vel in procacitatem, vel in libidinem erumpit, ἀσέλγεια (It. petulanza, sfrenatezza, licenza, insolenza, troppa libertà; Fr. folâtrerie, licence; Hisp. truhanería, libertad inmoderata; Germ. d. Muthwille, Ausgelassenheit, Schäckerei; Angl. wantonness, petulance, licentiousness).

Index

[Hoofdstuk 1 - Temperantia]

Libīdinōsus

LĬBĪDĬNŌSUS vel lubidinosus, a, um, adject. (libido). — Libidinosus

¶ 1. Apud Classicos Auctores in malam partem occurrit, et est intemperans, cupidus, secundum animi libidinem, voluptatis causa factus: sive illa Venerea sit, sive alterius generis, ἀσελγὴς ἀκόλαστος (It. appassionato, sfrenato, fatto a capriccio della passione, per impeto o voglia del piacere; Fr. capricieux, voluptueux, licencieux, incontinent, libidineux; Hisp. capricoso, licencioso, disoluto; Germ. leidenschaftlich, ausschweifend, unzüchtig, zügellos, voll Begierde, Gelüste; Angl. wilful, wanton, lustful, libidinous, sensual).

¶ 2. In bonam partem est vehementer cupidus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Libīdō

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Libīdō

LĬBĪDO vel lubido, ĭnis, f. 3. - cupiditas, voluntas, impetus animi quippiam appetentis; et fere sine ratione, ἐπιθυμία (It. cupidigia, desiderio ardente, voglia, prurito; Fr. envie, désir, penchant, inclination;Hisp. antojo, appetencia, deseo, inclinacion; Germ. die Lust, Begierde, das Verlangen; Angl. will, inclination, fancy, humour, caprice, desire, passion, lust, cupidity).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Libīdinōsus

Fornicātor

FORNĬCĀTOR, ōris, m. 3. et FORNĬCĀTRIX, īcis, f. 3. qui, vel quae scortatur. Voces sunt Ecclesiasticis scriptoribus usitatae. Meretrices enim sub fornicibus prostabant. Hinc fornicatores dicti, qui illuc convenirent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scortor

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Scortor

SCORTOR, āris, ari, dep. 1. (scortum) - Scortor

¶ 1. Est scorta frequento, meretricor, amoreggiare, andare a donne, ἑταιρίζομαι.

¶ 2. Usurpatur etiam de mulieribus, quae scortatoribus se praebent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fornicātor

Scortum

SCORTUM, i, n. 2. pelle, cuojo, σκύτος, δέρας, pellis, corium: a σκὺτος, quod idem significat, inserto r, vel potius ab eod. themate, unde corium, cortex.

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Saepissime de femina, et est meretrix, meretrice, amorosa, πόρνη, ἑταίρα, vel quia scortea veste olim indutae hujusmodi feminae: vel quia, ut ait Paul. Diac. Festi abbreviator, ut pelliculae subiguntur: vel ut per synecdochen pellis pro feminae corpore ponatur.

¶ 2. De viro usurpant Plaut. Curc. 4. 1. 12. et Poen. prol.17. et Cic. Sext. 17. 39. Hinc Aur. Vict. Caes. 28. de Philippo. Usum virilis scorti removendum honestissime consultavit: verumtamen et manet.

¶ 3. De parasito per jocum Plaut. Capt. 1. 1. 1. Juventus nomen indidit scorto mihi, eo quia invocatus soleo esse in convivio. V. integr. loc.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lupa, Meretrīx

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Meretrīx

MĔRĔTRIX, īcis, f. 3. (mereo). — Meretrix est femina, quae corpore quaestum facit, scortum, a merendo, quia prostando aera meret, ἑταίρα, πόρνη (It. meretrice, puttana, cortigiana; Fr. courtisane, femme publique; Hisp. cortesana; Germ. Freudenmädchen, Buhlerin; Angl. a harlot, prostitute, whove, strumpet).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lupa, Scortum

Ōsculor

OSCŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
— Osculari est osculum dare, suaviari, φιλέω
(It. baciare; Fr. baiser; Hisp. besar; Germ. küssen; Angl. to kiss, buss).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Bāsiō

BĀSĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Basiare est basium dare, osculari; et dicitur tum de officiosis, tum praecipue de impudicis osculis: est tamen verbum minus, ut ita dicam, civile quam osculor, et poeticum magis quam oratorium (It. baciare; Fr. baiser, donner des baisers; Hisp. besar; Germ. küssen oder abküssen; Angl. to kiss).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Palpō

PALPO, as, āvi, ātum, are, n. 1. et Palpor, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Palpare est leviter et blande tangere, contrectare, ψηλαφάω (It. palpare, accarezzare toccando; Fr. palper, tâter, toucher, caresser, flatter avec la main; Hisp. palpar, tocar, halagar, acariciar; Germ. streicheln, sanft berühren;Angl. to touch softly, feel gently, stroke, to caress, soothe).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Amplexō

AMPLĒXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (intensivum ab amplector) est magna vi amplecti.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amplector

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia

Amplector

AMPLECTOR, ĕris, exus sum, ecti, dep. 3.
(am et plecto, h. e. cingo, necto). - Amplector est circum necto, comprehendo, cingo, quod brachiis extensis homines facere solent (It. abbracciare, cingere; Fr. enlacer, embrasser, entourer; Hisp. abrazar, cercar; Germ. umschlingen, umfassen, sie umarmen, umgeben; Angl. to embrace, encircle, surround, enclose).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amplexō

Tripudiō

TRĬPŬDĬO (tripodio), as, āvi, are, n. 1. (tripudium)
— Tripudio est salto, pedibus terram pavio, χορεύω
(It. ballare, danzare; Fr. sauter, danser; Hisp. saltar,
danzar; Germ. springen, tanzen; Angl. to jump, dance).

Index

Hoofdstuk 1 - Temperantia
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Lupānar

LŬPĀNAR, āris, n. 3. (lupa) locus, in quo lupae, hoc est meretrices prostant, bordello, lupanare,πορνεῖον, πορνοβοσκεῖον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lupa

Lupa

LŬPA, ae, f. 1. (lupus) femina in genere luporum, lupa, λύκαινα.

I.) Proprie.

II.)Translate meretrices lupae dicuntur, quia luparum instar sunt rapaces. Ea vocis lupae bomonymia, ut Livius quoque testatur 1. 4., occasionem praebuit fabulae de Romulo et Remo, quibus, quum in litore essent expositi, lupa admovisse ubera dicitur. Nam lupa ea, non quadrupes, sed meretrix fuit, quae infantes expositos sustulit atque aluit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lupānar, Meretrīx, Scortum

Fortitūdō

FORTĬTŪDO, ĭnis, f. 3. robur corporis
(It. fortezza; Fr. force, puissance; Hisp. fuerza, vigor, robustez; Germ. d. Kraft, Stärke, Festigkeit, Dauerhaftigkeit; Angl. fortitude).

I.) Proprie de corporis robore raro admodum occurrit.

II.)Translate de animo saepissime usurpatur, et est virtus animi, qua labores considerate suscipiuntur et dolores constanter perferuntur (Gr. ἀνδρεία).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Impavidus

IMPĂVĬDUS vel inpavidus, a, um, adject. (in privat. et pavidus) qui non pavet, intrepidus, intrepido, senza paura, ἀδεής.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Paveō, Pavidus

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Pavidus

PĂVĬDUS, a, um, adject. — Pavidus est qui pavet, timidus, περιδεής, δειλός (It. timido, pauroso, intimorito; Fr. qui tremble de peur ou d'effroi, effrayé, peureux, timide, craintif; Hisp. medroso, temeroso, tímido; Germ. bebend, zitternd, furchtsam, ängstlich, schüchtern; Angl. timid, timorous, afraid, fearful).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Impavidus, Paveō

Paveō

PĂVĔO, păves, pāvi, păvere, n. 2. - Videtur esse discrimen inter metuo, timeo et paveo, quod illa occultum animi affectum significent, hoc quum extra se prodit pallore et tremore. Sed hoc servari non solet. Ceterum conjungi potest cum Gr. φέβειν et φόβος et Germ. beben: est autem timere, metuere, δειλόομαι (It. paventare, avere paura, temere; Fr. trembler de peur, d'effroi, avoir peur, être effrayé, craindre; Hisp. temer, tener miedo, tener espanto;Germ. vor Furcht oder Angst beben, zittern, sich ängstigen, in Angst sein, von Schrecken und Furcht befallen sein; Angl. to fear, be afraid, be in great fear, dread).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Impavidus, Pavidus

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Adversus

ADVERSUS vel Advorsus, a, um, - Adversus proprie est ante seu contra nos positus, objectus, oppositus: cui opponitur aversus (It. opposto, posto a fronte, a rimpetto; Fr. qui est à l'opposite, en face, devant; Hisp. oposito, postado en cara, ante, delante; Germ. was einem Puncte zugekehrt oder entgegengekehrt, zugewendet ist; Angl. opposite, over against, fronting, right opposite to or towards us).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Religiō

Cōnfīdō

CONFĪDO, fīdis, fīsus sum (et fīdi), fīdere, n. 3. (cum et fido). - Confido est credo, spero, fidem in aliquo repositam habeo (It. confidare, confidarsi, assicurarsi;Fr. mettre sa ferme confiance, se fier entièrement à; Hisp. confiar, tener seguridad; Germ. fest vertrauen, fest verlassen, seine Zuversicht auf etwas setzen; Angl. to trust, feel confident or well assured, confide or put confidence in).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Tumidus

TŬMĬDUS, a, um, adject. (tumeo) — Tumidus est inflatus, tumens, tumefactus, οἰδαλέος. ὀγκώδης (It. gonfio, enfiato, tumido; Fr. enflé,
gonflé; Hisp. hinchado; Germ. aufgeschwollen, schwellend, strotzend; Angl. swollen, swelling, inflated).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Secundus

SĔCUNDUS, a, um, adject. (sequor) - Secundus dicitur, qui statim post primum est, alter: a sequor, quia sequitur primum, δεύτερος (It. secondo; Fr. qui vient après, seconde,
deuxième; Hisp. segundo; Germ. folgend, zweite, d. nächste; Angl. second).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim secundus est, qui facile sequitur post nos, et euntes adjuvat fertque: ut fluvius, ventus, currus, etc., che va a seconda.

¶ 3. Item qui juxta, prope sequitur, qui est secundum, juxta, nulla ratione habita alterius.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ex super. paragr. 1. sumptâ.
- 1.°) Dicitur de eo, qui est deterioris qualitatis, inferiore.

¶ 2. Metaphorâ ex super. paragr. 2.ductâ, est favens, favorevole. cui opponitur adversus.

¶ 3. Item prosper, ad voluntatem nostram fluens, prospero, felice.

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Innītor

INNĪTOR, nīteris, nixus vel nīsus sum, nīti, dep. 3.
- Inniti est in aliqua re niti, incumbere, inhaerere, ἐνισχυρίζομαι (It. appoggiarsi, sostentarsi; Fr. s'appuyer sur, se soutenir sur, être fixé par; Hisp. apoyarse, astribar, sostenerse, descansar sobre alguna cosa; Germ. sich stützen, stemmen, lehnen an oder auf etwas; Angl. to lean or rest upon, recline upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Patientia

Columen

CŎLŬMEN, ĭnis, n. 3. - Itaque columen est cacumen seu vertex alicujus lineae (It. colmo, cima, sommità; Fr. cime, faîte, sommet; Hisp. cima, cumbre; Germ. d. Höhepunkt; Angl. te top, summit).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de summo tecto quarumcumque aedium, itemque de parte muri superiore, quae in fastigium desinit.

¶ 3. Item speciatim, sed stricto sensu, de summa trabe, quae tectum sustinet.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro eo, qui summum locum tenet in re aliqua.

¶ 2. Item pro sustentaculo, et dicitur praecipue de hominibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Cōnstantia

CONSTANTĬA, ae, f. 1. aequabilitas, perseverantia in eodem statu (It. costanza; Fr. permanence, fermeté, invariabilité; Hisp. estabilidad, constancia, firmeza; Germ. d. Beständigkeit, Beharrlichkeit, Festigkeit; Angl. steadiness, firmness, constancy, consistency, perseverance).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Fortūna

FORTŪNA, ae, f. 1. - Fortuna, nomen a breviore fors productum, est subitus et inopinatus eventus rerum accidentium (ut ait Lactant. 3. 29.), fors, casus, τύχη (It. fortuna, sorte; Fr. fortune, hasard, cas fortuit, sort; Hisp. fortuna, acaso, suerte; Germ. d. Schicksal, d. Zufall, d. Loos, d. Ungefähr; Angl. fortune, chance, hazard, hap, luck).

Speciatim Fortuna pro dea habita est et humanarum rerum domina: habuit templum Praeneste praecipue et Antii: Romae etiam fana non una, variisque cognominibus colebatur. Fors, Fortuna, respiciens, primigenia, hujusque diei, h. e. in omnes dies, ut docet Cic. 2. Legg. 11. extr., item sancta, regina, conservatrix, obsequens etc., ut videre est in Inscript. apud Gruter. p. 74. et seqq. V. suis locis et in HIC, item virginalis, quam vocem vide. Quibus quamque variis modis in monumentis repraesentaretur, V. in Annal. dell'Instit. archeol. a. 1839. p. 101. et seqq. Ceterum saepissime pingebatur rotae, aut globo insidens, ad volubilitatem inconstantiamque significandam (unde ab Ovid. dicitur 2. Pont. 3. 56. dea in orbe stans): cui tribuebant facultatem distribuendi omnibus bona aut mala in vita, non pro cujusque merito, sed temere, inconsiderate, nullo discrimine. Pacuvius apud Cic. 2. Herenn. 23. 36. Fortunam insanam esse et caecam perhibent philosophi, Saxoque illam instare globoso praedicant volubilem, etc. Cic. 3. Nat. D. 24. 61. Quo in genere vel maxime est Fortuna numeranda, quam nemo ab inconstantia et temeritate sejunget, quae digna certe non sunt deo. Adde eumd. 6. Verr. 53. 119. et 2. Divinat. 41. 85. Horat. 2. Sat. 8. 61. Heu, Fortuna, quis est crudelior in nos Te deus? Adde eumd. ibid. 2. 126., et 1. Od. 35. quae tota agit de Fortuna. Cic. 6. Verr. 3. fin. Bona

Fortuna. Id. 2. Legg. 11. 28. et 3. Nat. D. 25. 63. Mala Fortuna. - Fortunae filius, proverb. felix, fortunatus.

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Aequus

AEQUUS, a, um, adject. - Gr. εἰκὼς similis, par, aequus, consentaneus. V. Döderlein. Latein. Synonim. Vol. 6. p. 10. - Proprie est aequalis (It. uguale; Fr. égal; Hisp. igual; Germ. gleich; Angl. equal, level).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Ictus

ICTUS, us, m. 4. - Ictus, ab ico, is, estpercussio, petitio, πληγή (It. colpo, percossa; Fr. coup, choc, heurt, atteinte, blessure; Hisp. golpe, choque, tope; Germ. d. Schlag, Stich, Stoss, Hieb, Schuss; Angl. a stroke, blow).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Īnfortūnium

INFORTŪNĬUM, ĭi, n. 2. (in privat. et fortuna) infelicitas, calamitas, infelicità, disgrazia, malanno,ἀτυχία.

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Clipeus

CLĬPĔUS, i, m. 2., - Clipeus est scutum rotundum, quod milites sinistrâ gerebant tegendo ab ictibus corpori (It. scudo rotondo; Fr. bouclier rond; Hisp. escudo redondo; Germ. d. Rundschild; Angl. a shiald, bouckler, target).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Mīles

Tolerantia

TŎLĔRANTĬA, ae, f. 1. (tolero) patientia, καρτερία, ἀνοχή, ὑπομονή, τλῆσις (It. tolleranza, pazienza; Fr. constance à supportar, patience; Hisp. tolerancia, paciencia; Germ. die Ertragung, Erduldung; Angl. a bearing, patience).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Prōpellō

PRŌPELLO, pellis, pŭli, pulsum, pellere, a. 3.
(pro et pello). — Propellere est ante aut procul pellere, promovere, procul amovere, ἀνείργω, ωθέω (It. spingere o cacciare innanzi o lontano; Fr. pousser en avant, faire avancer; Hisp. pujar, apretar en adelante;Germ. vor sich hintreiben, fort-weiter treiben, hervortreiben; Angl. to drive or push forwards, move or push on, drive out or forth, propel).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Hostis

HOSTIS, is, m. et f. 3.

I.) Proprie.

¶ 1. Apud veteres hostis dicebatur peregrinus.

¶ 2. Hostis est is, cum quo publice bellum habemus, πολέμιος, ἐχθρός (It. nemico, nemico pubblico; Fr. ennemi de guerre; Hisp. enemigo, contrario en la guerra; Germ. d. bewaffnete Feind, Staatsfeind; Angl. an enemy).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Castra

Euthymia

Euthymia (Graece ευθυμία 'felicitas, tranquillitas') in philosophia antiqua vel ethica a Democrito adhibita est una ex principalibus finium vitae proprietatibus, ut necessaria humani Weltanschauung pars.

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Tranquillitās

TRANQUILLĬTAS, ātis, f. 3.
(tranquillus) — Tranquillitas est quies, γαλήνη, γαληνότης (It. tranquillità, calma; Fr. calme; Hisp. calma, tranquilidad; Germ. die Ruhe, Stille; Angl. stilness, calmness, calm).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō

Gladius

GLĂDĬUS, ĭi, m. 2. - Gladius est ferrum acie et mucrone instructum ad caedendum et vulnerandum. Gr. ξίφος, μάχαιρα (It. coltello, pugnale, spada; Fr. épée, glaive; Hisp. espada, machete ó cuchillo; Germ. d. Schwert; Angl. a sword).

Index

Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Patientia

PĂTĬENTĬA, ae, f. 1. (patior) est actus et habitus perpetiendi incommoda et mala, ὑπομονή (It. pazienza, sofferenza; Fr. action de soufrir, d'
endeurer; Hisp. paciencia, tolerancia; Germ. das Erdulden, Ertragen eines Gegenstandes; Angl. a bearing, suffering, enduring, patience).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Patior, Perpetior

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Perpetior

PERPĔTĬOR, pĕtĕris, pessus sum, pĕti, dep. 3.
— Perpeti est durare in patiendo, constanter pati, sufferre, perferre, tolerare, πάσχω, ἀνέχομαι, ὑπομένω (It. patire, sofferire, tollerare, sopportare; Fr. endurer avec fermeté, supporter, souffrir, se resigner; Hisp. endurar, sufrir, soportar, tolerar; Germ. stand-haft ertragen, -erdulden, -aushalten, ausstehen; Angl. to suffer, endure, beur, abide, undergo).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Patientia, Patior

Tolerō

TŎLĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Tolero est fero, sustineo, teneo, φέρω, βαστάζω (It. portare, sostenere, tenere; Fr. porter, supporter, tenir; Hisp. llevar, sostener;Germ. halten, tragen; Angl. to hold up, sustain, bring, bear).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Calamitās

CĂLĂMĬTAS, ātis, f. 3.

I.)Proprie significat imminutionem clademque calamorum segetis, quae grandine vel impetuoso aliquo turbine aut alia quapiam de causa fit.

II.) Translate saepissime adhibetur pro quacumque pernicie, infortunio, re adversa

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Iniūria

INIŪRĬA, ae, f. 1. (injurius, in privat. et jus, juris) omne id, quod non jure fit, sive re fiat, ut quum manus inferuntur; sive verbis, ut in convicio et contumelia. Gr. ὕβρις, ἀδίκημα (It. ingiuria, torto, ingiustizia; Fr. toute action injuste, injustice, violation de la justice; Hisp. injuria, injusticia; Germ. d. Unrecht, d. Gewaltthat; Angl. injury, wrong, injustice, insult).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Patientia

Humilis

HŬMĬLIS, e, adject. - Humilis ab humus, ut χαμαλὸς a χαμαὶ, est humo propior, humi declivis, ab humo non alte se extollens, atque adeo demissus, brevis, ταπεινὸς, πρόσγειος (It. basso; Fr. qui est terre à terre, bas, humble; Hisp. humilde, baxo, de poca altura; Germ. d. Boden nahe, daher niedrig; Angl. low, near the earth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Humus

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Hoofdstuk 1 - Religiō

Agnus

AGNUS, i, masc. et fem. generis - Agnus est fetus ovis, qui annum nondum egressus est
(It. agnello; Fr. agneau; Hisp. cordero; Germ. das Lamm, junges Schaaf; Angl. a lamb).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Paternus

PĂTERNUS, a, um, adject. ad patrem pertinens, patrius, πατρῷος, πατρικός, πάτριος (It. del padre, paterno, da padre; Fr. paternel, du père; Hisp. paternal; Germ. zum Vater gehörig, vom Vater ausgehend und auf ihn gerichtet, väterlich; Angl. of or belongin to a father, fatherly, paternal).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Interim

INTĔRIM, adverb.

¶ 1. Saepissime et apud optimos quosque scriptores est interea, μεταξύ (It. tra questo mezzo, intanto, fra tanto; Fr. pendant ce temps-là, cependant; Hisp. en tanto, entre tanto, mientras, interin; Germ. unterdess; Angl. in the mean time, meanwhile, in the interim).

¶ 2. Apud sequioris aevi scriptores significat etiam interdum, modo, alle volte: quemadmodum etiam interdum aliquando pro interim ponitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Spēs

SPES, spĕi, f. 5. — Spes igitur est animi intentio seu attentio ad aliquam rem, vel exspectatio aut opinio alicujus rei, quam intendimus, et dicitur fere A) De bonis; et aliquando etiam B) De malis. A) Spes, de bonis, est exspectatio alicujus boni (Cf. Tibull. 2. 7. init.), ἐλπίς (It. speranza,
speme; Fr. espérance; Hisp. esperanza;Germ. die Erwartung, Vermuthung; Angl. hope):
cui metus seu timor opponitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metus, Timor

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Hoofdstuk 1 - Patientia

Metus

MĔTUS, us, m. 4. - Metus est timor, formido, pavor. Cic. 4. Tusc. 37. 80. definit, diffidentiam exspectati et impendentis mali: item mali exspectationem: et 5. ibid. 18. 52. futurae ce sollicitam exspectationem: V. Homonym in fin Gr. φόβος (It. timore, paura, tema; Fr. crainte, inquiétude, anxiété; Hisp. temor, miedo, aprehension, inquietud; Germ. die Furcht, Besorgniss, Angst; Angl. fear, dread, care, concern, apprehension).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metuō, Spēs, Timor

Timor

TĬMOR, ōris, m. 3. (timeo) — Timor est opinio mali impendentis, metus, formido, pavor, φόβος (It. paura, tema, temenza, timore; Fr. crainte, effroi; Hisp. temor, miedo;Germ. die Furcht, Besorgniss; Angl. fear).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metus, Spēs

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Flūctuō

FLUCTŬO, as, āvi, ātum, are, n. 1. et FLUCTŬOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (fluctus). - Fluctuare est fluctibus agitari, huc et illuc fluitare, sive undarum more agitari, κυματίζομαι (It. fluttuare, ondeggiare; Fr. flotter, ondeyer, être poussé çà et là; Hisp. fluctuar, ondear; Germ. wie von Fluthen getragen, hin und her getrieben werden, schwanken, wallen; Angl. to be tossed or driven by the waves).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Supplicō

SUPPLĬCO vel subplico, as, āvi, ātum, are, a.
1. — Supplico est plicato seu flexo corpore aut genu adoro, veneror, supplicem me abjicio, oro, deprecor, ἱκετεύω (It. inchinarsi per orare, supplioare, pregare, far orazione; Fr. prier humblement, supplier; Hisp. rezar humildemente, rogar, suplicar; Germ. flehentlich bitten, flehen; Angl. to pray or leg hunbly, beseech, supplicate)

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Illacrimō

ILLĂCRĬMO vel inlacrimo, as, āvi, ātum, are, n et ILLĂCRĬMOR vel inlacrimor, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (in et lacrimo). - Illacrimare vel illacrimari est idem quod lacrimare, fiere, ἐπιδακρύω (It. lacrimare, piangere; Fr. pleurer sur, déplorer; Hisp. llorar, derramar lagrimas, verter llanto; Germ. bei oder wegen einer Sache weinen, sie beweinen; Angl. to weep, shed tears, lament, bewail).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Exspectō

EXSPECTO vel expecto, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et specto.) - Exspectare proprie est idem ac spectare, vel potius prospectare, guardare, prospettare.

I.) Proprie raro admodum occurrit.

II.) Translate duo precipue significat, prout objective potius quam subjective, uti ajunt, aut vice versa exspectandi actio cogitatur: objective enim exspectare est illud, quod imminet aut futurum est, praestolari, opperiri, quia dum aliquid exspectamus, saepe adspicimus; subjective autem exspectare proprium est animi, qui de futuro anxius est, idque cupit atque optat, aut timet. Haec duo per jocum junguntur in illo apud Quintil. 9. 3. 68. Quum Proculejus quereretur de filio, quod is mortem suam exspectaret, et ille dixisset, se vero non exspectare: Immo, inquit, rogo exspectes. V. eumdem jocum apud Rutil. Lup. 1. 5. Hinc Forcellinus: Videtur inesse discrimen aliquod inter exspectare et optare. Nam qui exspectat, optat quidem, nihil tamen facit, quo potiatur: at qui optat, magis anxius est. Seneca 5. Benef. 17. Quis non patri suo supremum diem, ut innocens sit, optat; ut moderatus, exspectat; ut pius, cogitat?

Itaque

¶ 1. Objective, uti ajunt, exspectare, ἐφυραω, προςδοκαω, est illud, quod imminet aut futurum est, praestolari, opperiri (It. aspettare, attendere, stare in attesa; Fr. attendre quelque chose qui doit arriver ou se faire, être dans l'attente; Hisp. aguardar, detenerse; Germ. auf etwas, das kommen oder geschehen soll, warten, es abwarten, erwarten, dessen gewärtig sein; Angl. to look for, wait for).

¶ 2. Subjective, uti
ajunt, exspectare proprium estanimi, qui de re futura anxius est cupidine ac desiderio, aut timore; adeoque est cupere, optare, sperare, timere, desiderare, bramare, sperare, temere.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Phoebus

Phoebus, i, m. In fabulis est Apollo et Phoebus, deus lucis, vitae, medicinae, sagittandi et Musarum praeses. Apollo, (-inis, m, Graece Ἀπόλλων, Apóllōn) in mythologia Graeca est filius Iovis et Latonae, Deli in insula] natus. Qui est deus vaticinationis, musicae, iuventutis, scientiae, medicinae, et solis (igitur, varia habet cognomina, primo scilicet Phoebus (Graece φοῖβος 'resplendens, luminosus') etiam Paean, 'deus salutaris'). Pater est Aesculapii, dei medicinae. Cum olim Aesculapius virum ex morte resuscitavisset, Iovis furor incensus est, quia Apollinis filius naturam mundi a deis factam mutare ausus erat: tunc Iuppiter Aesculapium fulmine cecidit. Apollo ad filium suum vindicandum Cyclopem quendam occidit arma Iovis facientem, fulmina terribilia. Qua re deus summus summa ira inflammatus Phoebum damnavit: debuit decem annos se in servitutem regis Admeti dare. Apollo, amicus Troianorum, Achillem stravit, fortissimum militem Graecorum. Amavit praecipue Artemidem sororem, deam animalium. Antiquitate Apollo erat deus solis; prius Sol (Helios) erat deus solis.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Nūbila

Nubila, orum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt ipsae nubes, nubi, nuvole.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nūbilum, Nūbilus, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Hoofdstuk 1 - Patientia

Nūbilus, -a, -um

NŪBĬLUS, a, um, adject. (nubes) nubibus obductus, νεφώδης (It. nuvoloso, annuvolato, offuscato; Fr. nuageur, nébuleux, couvert de nuages; Hisp. nublado, nebuloso; Germ. wolkig, bewölk, mit Wolken überzogen; Angl. cloudy, obscured with clouds, overcast, lowering).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nūbila, Nūbilum

Nūbilum

Nubilum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est caelum, tempus nubilum, vel nubes in aere collectae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nūbila, Nūbilus, -a, -um

Malus, -a, -um

MĂLUS, a, um, adject. - Malus est contrarius bono et probo, qui ignorantia, vel malitia laborat, qui caret bonitate quacumque vel naturali, vel morali; pravus, perversus, improbus, nocens, infestus, κακός (It. cattivo, malvagio, malo; Fr. mauvais, qui n'a pas le qualités requises, misérable; Hisp. malo,
miserable; Germ. schlecht, böse, unheilbringend, hässlich, verderblich, schädlich, nachtheilig, schlimm; Angl. bad, evil, wicked).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Foetor, Miseria

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Spērō

SPĒRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (spes) — Spero proprie significare videtur intentionem seu motum animi ad aliquid, et valere idem ac tendo ad aliquid, seu aliquid animo intendo, vel etiam cogito, reputo, ut ex toto vocabuli usu colligere est: cf. tamen et Skr. sprh, cupio (Bolza, Voc. Genet. p. 353.): hinc occurrit

A) in bonam partem, seu dicitur de bonis; et

B) in malam partem, seu dicitur de malis.

A) Spero, de bonis, est spem habeo, in spe sum, exspecto, confido, fiduciam habeo quippiam ex voto successurum, ἐλπίζω (It. avere speranza, confidare, sperare; Fr. espérer; Hisp. esperar; Germ. erwarten, vermuthen; Angl. to hope, expect):
cui timeo vel metuo contrarium est.

B) Spero, de malis, ut Gr. ἐλπίζειν, dicitur, quae nolumus, et posse accidere cogitamus; atque adeo metuimus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metuō, Timeō

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Metuō

MĔTŬO, tŭis, tŭi, tūtum, tŭere, 3. - Metuere est metum habere, in metu esse (V. METUS init.), timere, formidare, horrere, φοβέομαι (It. temere, aver paura; Fr. craindre, être inquiet, redouter; Hisp. temer, tener miedo; Germ. in Furcht gerathen oder versetzt werden; Angl. to fear, be afraid).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metus, Spērō, Timeō

Timeō

TĬMĔO, tĭmes, tĭmŭi, tĭmere, a. 2. — Timeo est vereor, formido, horreo, metuo, φοβοῦμαι (It. aver paura, paventare, temere, dubitare; Fr. craindre, redouter; Hisp. temer; Germ. fürchten; Angl. to fear, dread).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metuō, Spērō

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Contrā

CONTRA est

A) Adverbium, et

B) Praepositio quartum casum regens.

A) Contra est Adverbium, et significat e regione (It. dirimpetto, a dirimpetto; Fr. du côte opposé, en face, vis-à-vis; Hisp. enfrente, frente por frente; Germ. gegenüber, auf oder von der entgegengesetzten Seite; Angl. against, in opposition, on the contrary, on the opposite side).

B) Contra est etiam Praepositio quartum casum regens, quae suo casui fere semper praeponitur; interdum tamen postponitur, praecipue apud prosae scriptores post relativum.
- Ceterum contra significat adversus, adversum (It. contra, contro, di contro verso un punto; Fr. en face de, contre, vis-à-vis de; Hisp. contra; Germ. gegenüber in der Richtung nach einem Punkte, gegen; Angl. against, contrary to, in opposition to).

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Impatiēns

IMPĂTĬENS vel inpatiens, entis, adject. (in privat. et patiens). - Impatiens

¶ 1. Generatim est qui pati ac ferre non potest, ὀλιγόψυχος (It. impaziente, intollerante; Fr. qui ne peut pas souffrir, qui ne supporte pas, impatient de; Hisp. impaciente, el que no soporta, el que no tolera; Germ. ungeduldig, etwas nicht ertragend, dulden könnend und wollend, nicht leidend; Angl. impatient, that cannot or will not bear).

¶ 2. Speciatim est qui nihil sentit, aut patitur. Seneca Ep. 9. Epicurus et hi, quibus summum bonum visum est animus impatiens.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Plōrō

PLŌRO, as, āvi, ātum, are, n. et a. 1. — Plorare est

A) Verbum neutrum et

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et saepe est multis lacrimis et clamore flere, οἰμώζω, δακρύω (It. piangere gridando, piangere assai; Fr. pleurer, verser des larmes en criant, se lamenter;Hisp. llorar, derramar lagrimas gritando; Germ. weinend oder klagend schreien, laut weinen, plärren, heulen; Angl. to wail, weep, cry out, lament, deplore).

I.) Proprie.

II.) Translate, cum Accusativo et Infinito, ut indignari, nolle, est aegre ferre, dolere.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Lāmentor

LĀMENTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
— Lamentari est voce querula tristique oratione dolorem ac damnum suum testari, θρηνέω (It. lamentarsi, dolersi; Fr. se lamenter, gémir,
pleurer; Hisp. lamentarse, quexarse; Germ. wehklagen, jammern und klagen; Angl. to lament, bewail, bemoan, weep or mourn for).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Dēbacchor

DĒBACCHOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
- Debacchorest valde bacchor, furo, saevio.

¶ 1. Stricto sensu de hominibus.

¶ 2. Latiori sensu ac poetice de rebus.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Obmurmurō

OBMURMŬRO, as, āvi, are, n. 1. (ob et murmuro) contra murmurare.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Canis

CĂNIS, is, comm. gen. 3. - Canis est animal domesticum latrans (It. cane, cagna; Fr. chien, chienne; Hisp. perro, perra; Germ. der Hund, die Hundin; Angl. a dog or bitch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Catulus, Lātrō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Patientia
Hoofdstuk 1 - Religiō

Prōficiō

PRŌFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, n. 3. (pro et facio). — Proficere est faciendo progredi, procedere.

I.)Proprie, raro admodum.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est faciendo progredi, progressum facere, assequi, προκόπτω, ἐπιδίδωμι, ὠφελέομαι (It. far profitto, profittare, avanzarsi in qualche cosa, acquistare; Fr. avancer, faire de progrès, effectuer; Hisp. adelanter, hacer adelantamiento, progreso, efectuar; Germ. fortschreiten, Fortschritte machen, bewirken, Ausgang-, Erfolg haben, Vortheil-, Gewinn haben, Nutzen haben, -ziehen, Fortgang haben, ausrichten; Angl. to profit, avail one' s self, make progress, gain ground, obtain, effect).

¶ 2. Saepe sumitur pro conferre, prodesse, giovare, et occurrit cum praeposit. ad aut in et Accusativo, vel Ablativo.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Dēspērō

DESPĒRO, as, āvi, ātum, are, 1. (de et spero).
- Despero est spem depono, diffido (It. disperare; Fr. ne pas espérer, désespérer, renoncer à tout espoir; Hisp. desesperar, quitar à otro la esperanza; Germ. an etwas od. Jemandem verzweifeln, die Hoffnung auf etwas aufgeben, etwas miht hoffen, aufgeben; Angl. to despair of, be without hope, despond).

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Furibundus

FŬRĬBUNDUS, a, um, adject. qui vehementer furit, furibondo, infuriato, μανιώδης.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Furō

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Furō

FŬRO, ris, rŭi, rere, n. 3. - Furo, quod ratione habita etymi conjungi potest cum θυω vel cum v. fervere, est furore corripior, furiosus sum; item vehementiore aliquo affectu, ut ira, cupiditate, laetitia, timore agitor, efferor, insanio, μελαγχολάω, μαίνομαι (It. essere furioso, infuriare, impazzire; Fr. être fou, insensé, furieux, être hors de soi, transporté de; Hisp. ser loco, insensato, furioso, transportado;Germ. rasen, schwärmen, toben, vahnsinnig, ausgelassen sein; Angl. to be mad, rage, to be transported with any violent passion).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Furibundus

Vindicō

VINDĬCO et vendico, as, āvi, ātum, are, a. 1.
— Vindico duo praecipuesignificat.

A) Vindico estpunio, τιμωρέω (It. castigare, punire; Fr. venger, punir, châtier; Hisp. vengar, punir; Germ. rächen, strafen, ahnden, bestrafen; Angl. to punish, chastise).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est ulcisci, vindictam sumere, vendicare, vendicarsi.

B) Vindico est etiam defendo ab injuria, libero, eripio, assero, ἀπαλλάττω (It. mettere in libertà, sottrarre, liberare, esimere; Fr. defendre, affranchir, mettre en liberté, délivrer, exempter; Hisp. defendar, franquear, libertar, eximir; Germ. beschützen, freimachen, befreien; Angl. to defend, preserve, vindicate, free).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim vindicari dicitur, qui vindicias fert alicujus rei, h. e. possessionem obtinet, quam aliquis eripere judicio volebat.

¶ 3. Vindicare in libertatem, a servitute eximere et in libertatem asserere.

¶ 4.Vindicare libertatem est oppressam asserere, amissam recipere.

¶ 5. Vindicare est etiam ablata restituere.

Index

Hoofdstuk 1 - Patientia

Mūtuus

MŪTŬUS, a, um, adject. a muto, as, - Mutuus significat commodatum (It. preso a prestito, avuto a prestito; Fr. prêté, emprunté; Hisp. pedido ó tomado prestado; Germ. geborgt, geliehen; Angl. borrowed).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Commodus

COMMŎDUS, a, um, adject. (cum et modus).
- Commodus est modum servans, debitis mensuris respondens, adeoque aptus, accommodatus, conveniens (It. proporzionato, conveniente; Fr. qui est convenable, juste, proportionné, dans la mesure; Hisp. convenible, proporcionado; Germ. mit oder nach dem gehörlgen Masse, abgemessen, passend, dem gehörigen Masse oder Verhältnisse entsprechend; Angl. convenient, apt, fit, suitable).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Hūmānus

HŪMĀNUS, a, um, adject. (homo). - Humanus, aeque atque humanitas, occurrit

A) Generatim, seu stricto sensu, est ad hominem pertinens, ἀνθρώπινος (It. amano, da uomo; Fr. d'homme, humain, qui appartient à l'homme; Hisp. humano; Germ. d. Menschen angehörig, ihm eigen, menschlich; Angl. human, of or belonging to a man).

B) Speciatim, seu latiori sensu

¶ 1.Est lenis, mitis, facilis, benignus.

¶ 2. Item cultus, sciens rerum humanarum, eruditus, civile, erudito.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Suāvis

SUĀVIS, e, adject. — Suavis est dulcis, conditus, jucundus, gratus, ἡδύς (It. dolce, grato, giocondo, amabile, soave; Fr. agréable, doux; Hisp. agradable, dulce, suave; Germ. lieblich, angenehm, anziehend; Angl. sweet, pleasant, agreeable).

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Amābilis

ĂMĀBĪLIS, e, adject. (amo). - Est dignus amore, quemadmodum ait Ovid. 2. Art. Am. 107. ut ameris, amabilis esto
(It. amabile; Fr. aimable; Hisp. amable; Germ. liebenswür dig; Angl. amiable, lovely).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Vultus

VULTUS et voltus, us, m. 4. — Vultus est habitus sive status faciei, qui pro animi affectibus alius atque alius ostenditur: indicatio illa in homine, quae pro motu animi in facie ostenditur, πρόσωπον (It. volto, faccia, viso; Fr. visage; et Angl. visage; Hisp. cara, vulto; Germ. der Gesichtsausdruck, das Gesicht).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Cōmis

CŌMIS, e, adject. - Comis generatim dicitur et est, qui in omni actione et sermone facilem se praebet, benignus, humanus, civilis, commodus (It. cortese, benigno, umano, gentile;Fr. obligeant, complaisant, affable, aimable, doux, grâcieux; Hisp. obligante, cortes, afable, agradable;Germ. artig, willig, gefällig, zuvorkommend; Angl. courteous, kind, humane, gentle, mild, affable, complaisant).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Urbānus

URBĀNUS, a, um, adject. (urbs) — Urbanus est ad urbem, speciatim Romam, pertinens, urbicus, πολιτικός, ἀστεῖος (It. di città, cittadinesco; Fr. de ville, de la ville, urbain; Hisp. de ciudad, de la ciudad, urbano; Germ. städtisch, zu Stadt gehörig; Angl. of or pertaining to the city): cui rusticus opponitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Gestus

GESTUS, us, m. 4. (gero) motus, habitus et moderatio corporis, et praecipue manuum in agendo, vel pedum in saltando, aut incedendo, qua indicatur, quid geratur, inquit Paul. Diac. p. 94. 15. Müll., ὑπόκρισις, σχῆμα (It. gesto, atteggiamento; Fr. tenue, maintien du corps, mouvement, geste; Hisp. postura, ayre, modo, gesto; Germ. d. Tragen, Führen, Bewegen, und zw. d. Körpers od. eines Gliedes, d. Armes, d. Hand, d. Haltung, Bewegung, Stellung, Miene, Geberde; Angl. gesture, action or posture expressive of sentiment, demeanour, carriage).

Index

[Hoofdstuk 1 - Hūmānitās]

Mōs

MOS, mōris, m. 3. — Mos est institutum consuetudine usuque firmatum, sive bonum, sive malum sit; vel sunt boni aut mali agendi modi, qui non a legibus, sed a libera hominum etiam singulorum voluntate quum processerint, habitu atque usu firmati sunt. Festus p. 157. 15. Müll. tradit, esse institutum patrium, id est memoriam veterum pertinentem maxime ad religiones caeremoniasque antiquorum; et cum ritu confundit. Sed latius accipitur pro instituto quolibet. A consuetudine quid differat: Differunt mos et consuetudo, ut ex Varrone et Festo docet Macrob. 3. Saturn. 8. Nam mes est institutum patrium (sive ad sacra pertineat, ut ait Festus, sive ad alia quaelibet), cujus usus seu cultus perseverans consuetudinem facit. Quare mos praecedit, ut causa; consuetudo sequitur. Hinc apud JCtos consuetudo est jus moribus constitutum

. Gr. ἔθος (It. condotta, costume, usanza, stile; Fr. conduite, procédé des hommes, usage, coutume; Hisp. conducta, uso, usacion, usanza, costumbre; Germ. d. Sitte, Gewohnheit, d. Brauch, das Herkommen, Betragen, die Handtungsweise, Aufführung, Lebensart; Angl. a manner, custom, way, fashion).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim morali ratione, mores sunt ratio vitae cujusque, sive bona, sive mala, i costumi, τὰ ἤθη.

II.) Translate.

¶ 1.Ponitur pro natura, consuetudine, modo, forma.

¶ 2. Ponitur etiam pro lege.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cōnsuētūdō

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Cōnsuētūdō

CONSUĒTŪDO ĭnis, f. 3. (consuesco) externus habitus vel usus, in quo differt a more, qui internus est (V. Homonym. in fin.), et fit exercitatione, sive eorumdem actuum repetitione, ut docet Cic. 2. Orat. 87. 358. Exercitatio, ex qua consuetudo gignitur. Cf. eumd. 5. Fin. 25. 94. (It. consuetudine, costume, abito, uso; Fr. habitude, coutume, usage; Hisp. habitud, hábito, costumbre;Germ. der Zustand der Gewöhnung, d. Gewohnheit; Angl. custom, usage, use, habit). Usurpatur ¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim consuetudo dicitur solita vitae seu vivendi ratio uniuscujusque propria.

¶ 3. Item speciatim dicitur de communi hominum vivendi ratione.

¶ 4. Item apud JCtos dicitur de iis, quae jamdiu invaluerunt, ita ut interdum legis vim etiam habeant.

¶ 5. Item saepius de communi ac recepto usu loquendi.

¶ 6. Item saepe de convictu et vita communi.

¶ 7. Denique adhibetur etiam - a) Raro ad significandum honestum convictum conjugalem.

Differunt mos et consuetudo, ut ex Varrone et Festo docet Macrob. 3. Saturn. 8. Nam mes est institutum patrium (sive ad sacra pertineat, ut ait Festus, sive ad alia quaelibet), cujus usus seu cultus perseverans consuetudinem facit. Quare mos praecedit, ut causa; consuetudo sequitur. Hinc apud JCtos consuetudo est jus moribus constitutum

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mōs

Affābilis

AFFĀBĬLIS vel adfabilis, e, adject. (ad et fari). Comp. Affabilior. Est qui sui conveniendi et alloquendi facile copiam praebet: hinc comis, placidus, praecipue in fando, hoc est in sermone (It. affabile, degnante; Fr. affable, poli; Hisp. afable, agradable; Germ. leicht anzureden, lentselig; Angl. affable, accessible, complaisant).

Index

[Hoofdstuk 1 - Hūmānitās]

Vērāx

VĒRAX, ācis, adject. omn. gen. (verus) — Verax est qui vera dicit, verus, ἀληθινός (It. veritiero, verace; Fr. véridique, sincère; Hisp. veredico, sincero; Germ. wahr redend, vahr; Angl. speaking, veracious): dicitur tum de personis, tum de rebus.

Index

[Hoofdstuk 1 - Deus]

[Hoofdstuk 1 - Hūmānitās]

Candidus

CANDĬDUS, a, um, adject. (candeo). - Candidus est qui candorem habet cum nitore conjunctum, ut in ALBUS dictum est (V. et Homonym. in fine hujus vocis), ideoque candido opponitur niger (It. candido, bianco lucente; Fr. d'un blanc éclatant, éblouissant; Hisp. blanco brillante; Germ. weiss glänzend, glänzend oder blendend weiss; Angl. of a sheeny withe, bright, shiny, clear).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Albus, Āter

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Cor

COR, cordis, n. 3. - Cor membrum est praecipuum in corpore animalium, in medio pectore situm, cuspide ad sinistrum latus aliquantum inclinata, omnem sanguinem ex venis se dilatando excipiens, et per arterias in omnes partes corporis contrahendo se dimittens: V. Cels.4. 1. et Plin. 11. Hist. nat. 39. 69. (182).: merito proinde habitum vitae sedes atque origo
(It. cuore; Fr. coeur; Hisp. corazon; Germ. das Herz; Angl. the heart).

A) Stricto vel physico sensu:

¶ 1. Generatim cor est membrum praecipuum in corpore hominum et brutorum animalium.

¶ 2.Speciatim cor, haud aliter ac Gr. καρδία, pro stomacho, seu rectius pro ventriculi ore interdum usurpatur.

B) Latiori sensu:

¶ 1. Ponitur, quemadmodum et caput, pro toto homine vel bruto animali, speciatim ratione habita animi, ita ut cor sit pro sensu animae.

¶ 2. Item pro sede affectuum.

- a) Generatim.

- b) Corde, hoc est toto animi affectu, serio, omnino.

- c) Cordi est, sedet animo, ut Non. p. 88.
31. Merc. interpretatur, h. e. in votis est, ita ut cor pro voluntate sumatur, non pro cura et opera, ut alii interpretantur. Potest tamen aliquando exponi, curae est.

- d) Corde est poetice, cordi est. Stat. 6. Theb. 829. sed corde labores Ante alios erat uncta pale.

- e) Cordi habere est infixum pectori et memoriae tenere, amare, diligenter consectari.

¶ 3. In corde veteres nonnulli animi sedem, atque adeo sapientiae, consilii, solertiae, prudentiae et acuminis collocarunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Amīcitia

ĂMĪCĬTĬA, ae, f. 1. (amicus).
- Amicitiae opponitur inimicitia, ut
in Ennio apud Non. 129. 26. Merc. Eo ego ingenio natus sum: amicitiam atque inimicitiam in frontem promptam gero. V. et infra Cic. sub I. 1. (It. amicizia,
amistà; Fr. amitié; Hisp. cariňo, amistad; Germ. die Freundschaft; Angl. friendship, amity).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ponitur de benevola inter privatos homines voluntatum consensione.

¶ 2. Latiori sensu est amicum inter duos populus foedus, seu quoddam foederum genus.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam amicitia ponitur pro ipsis amicis.

¶ 2. Est etiam idem ac collegium.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Turtur

TURTUR, ŭris, m. 3. — Turtur est avis ex genere columbarum (Columba Turtur Linn.), τρυγών (It. tortora, tortorella; Fr. tourterelle; Hisp. tortola;Germ. Turteltaube; Angl. a turtle). Porro ita dicta esse videtur a sono, quem edit: sic Graece τρυγὼν ἀπὸ τοῦ τρύζειν.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Passer

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Concors

CONCORS, cordis, adject., a cum et cor.
- Concors dicitur qui est unius cordis, id est unius animi (It. concorde, d'accordo; Fr. uni de coeur, qui est d'accord, qui vit en bonne intelligence; Hisp. unanime, conforme; Germ. eines Herzens und eines Sinnes, einträchtig, harmonirend; Angl. of one mind or will, agreeing, concordant, unanimous).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Mānsuēscō

MANSUESCO, suescis, suevi, suetum, suescere, 3.
- Mansuescere (a manui suescere) estverbum,

A) Neutrum verbum mansuesco est mansuetus fieri incipio, mitesco, τιθασσεύομαι (It. divenir mansueto, farsi domestico, rendersi
trattabile; Fr. s'apprivoiser; Hisp. amansarse, domesticarse; Germ. zahm werden; Angl. to grow tame or gentle, become tractable).

B) Active est idem ac mansuefacere, mansuetum reddere.

Index

[Hoofdstuk 1 - Hūmānitās]

Benevolus

BĔNĔVŎLUS vel benivolus, a, um, adject. (bene et volo). - Benevolus pro antiquo benevolens aurea aetate usuvenit, et est amicus, animo in aliquem propensus (It. benevolo, affettuoso, amorevole; Fr. bienveillant, favorable; Hisp. benevolo, bien intencionado; Germ. wohlwollend; Angl. benevolent, wellmeaning, amicable).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Mōrōsus

MŌRŌSUS, a, um, adject. — Morosus dicitur et est, qui nimis exacte omnia fieri postulat: cui non placet id, quod placere debet: cui nulla re satisfacimus, difficilis, fastidiosus, curiosus, δυσάστερος, δύσκολος (It. difficile da contentare, fastidioso, increscevole, fantastico; Fr. capricieux, chagrin, morose, dont l'humeur est difficile, qu'on ne peut contenter; Hisp. caprichoso, malcontento, dificil de contentarse, fantastico; Germ. voll besonderer Sitten, voll Eigenheiten, eigensinnig, verdriesslich, mürrisch, launenhaft, peinlich genau; Angl. difficult to please, peevish, froward, testy, fretful, captious, morose, over-nice, fastidious).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Odiōsī

ŎDĬŌSUS, a, um, adject. (odium). — Odiosus est qui odio habetur, molestus, gravis, μισητός (It. odioso, spiacevole, nojoso, molesto; Fr. détesté, odieux, déplaisant, désagréable, fâcheux, qui est à charge; Hisp. odioso, aborrecible, detestable; Germ. verhasst, widrig, lästig, unaugenehm; Angl. hateful, odious, unwelcome, troublsome, tiresome).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōdī, Odium

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Torvus

TORVUS, a, um, adject. — Torvus est terribilis, ferox, asper, rusticus, trux, truculentus (It. fiero, truce, terribile; Fr. sauvage, farouche, sombre, menaçant; Hisp. feroz, torvo, terrible; Germ. wild, finster, graus, grimmig; Angl. fierce, grim, sterne, savage).

Index

[Hoofdstuk 1 - Hūmānitās]

Illepidus

ILLĔPĬDUS vel inlepidus, a, um, adject. (in negativa et lepidus) sine lepore, invenustus, inelegans, inconcinnus, senza grazia, sgraziato, sgarbato, ἀχαρις, ἀναφρόδιτος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lepidus

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Lepidus

LĔPĬDUS, a, um, adject. - Lepidus est is, in quo leporis est plurimum, festivus, venustus, urbanus, concinnus, commodus, aptus, χαρίεις, δεξιὸς, κομψός (It. grazioso, piacevole, lepido, acconcio, proprio, bello, ben fatto; Fr. charmant, gracieux, joli, agréable, aimable, de bonne humeur; Hisp. hechizo, gracioso, lindo, agradable, amable, lleno de humor; Germ. artig, fein, zierlich, nett, niedlich; Angl. pretty, smart, humorous, witty, pleasant, gay, facetious, apposite, neat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Illepidus

Contentiōsus

CONTENTĬŌSUS, a, um, adject. Comp. Contentiosior. - Contensiosus est qui cum contentione fit.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Īrācundus

ĪRĀCUNDUS, a, um, adject. (ira).— Iracundus est qui natura ad iram proclivis est, et ex parva, vel nulla causa irascitur. Differt ab iratus: quia iratus dicitur, qui ira concitatus est; iracundus, qui facilis est ad iram, etiamsi tunc nulla ira movetur: Gr. ὀργίλος (It. collerico, iracondo; Fr. enclin à la colère, irascible, irritable, colère; Hisp. irascible, colérico, iracundo; Germ. z. Zorn geneigt, jähzornig, rachsüchtig, hitzig, heftig, im Zorn; Angl. choleric, irascible, angry, raging).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Crūdēlis

CRŪDĒLIS, e, adject. - Crudelis a crudus est qui crudis est moribus, saevus, inhumanus, immitis, durus, ferus (It. crudele, fiero, inumano, crudo, spietato; Fr. dur, inhumain, cruel; Hisp. duro, inhumano, cruel; Germ. gefühllos, hart, unmenschlich, unbarmherzig, grausam; Angl. cruel, fierce, inhuman, savage, barbarous).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Implācābilis

IMPLĀCĀBĬLIS vel inplacabilis, e, adject. (in negat. et placabilis) qui placari non potest, implacabile, ἀκαταπράΰντος.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Magis

MĂGIS, adverb. vi comparativi usurpatum, quod positivo caret (V. MAGNE); et cujus est
Sup. MAXIME, quod V. infra sub B. - Est et alia forma, parum usitata et poetica, MAGE,quam V. loco suo, et infra in omnibus fere paragr. - Ratione habita etymi, quidam ab obsoleto magior pro magnior ducunt. Paul. Diac. p. 126. 12. Müll. a μᾶλλον trahit: quod nimis longe petitum videtur. Certe est ab eodem etymo mag, a quo inusit. magere, et magnus, major,
maximus: V. MAGNUS init. - Magis est vocabulum magnam vel auctam rem significans, sed in rerum comparatione ita adhibetur, ut qualitas e cognitione contrarii constituatur; hinc significat plus, μᾶλλον
(It. più; Fr. plus; Hisp. mas; Germ. mehr; Angl. more).
Dicemus A) De Comp. Magis; et B) De Sup. Maxime.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Lupus

LŬPUS, i, m. 2. λύκος, animal rapax et velocissimum, ovibus maxime atque capellis infestum: a voce Graeca allata (It. lupo; Fr. loup; Hisp. lobo; Germ. d. Wolf; Angl. a wolf).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Discors

DISCORS, cordis, adject. (dis et cor). - Discors est qui corde, h. e. voluntate dissidet, dissentiens, contrarius (It. discorde, diverso; Fr. qui est en désaccord, en mésintelligence, qui ne s'accorde pas; Hisp. discorde; Germ. zwieträchtig, nicht übereinstimmend, uneinig, disharmonisch; Angl. discordant, jarring, disagreeing).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Cōnflīgō

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Castra

Duellum

Duellum, i, – Proelium inter duos homines, saepe usque ad mortem unius.

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās
Hoofdstuk 1 - Palaestra

Invidia

INVĬDĬA, ae, f. 1. (invidus) maeror ex aliena prosperitate; ab in, quod hic auget, et video, id est a nimis intuendo fortunam alterius, ut eam definit Cic. 3. Tusc. 9. 20., φθόνος, βασκανία (It. astio, invidia, odio; Fr. jalousie, envie, haine; Hisp. envidia, zelo, aversion, odio; Germ. d. Beneiden, d. Missgunst, Neid; Angl. envy, hatred, ill-will, spite, grudging, malice).

Index

Hoofdstuk 1 - Hūmānitās

Iūstitia

IŪSTĬTĬA, ae, f. 1. (justus) virtus, qua suum cuique tribuimus, quae et particularis dicitur. Est enim et universalis, quae obedientia est erga leges, et virtutes omnes morales complectitur, δίκη, δικαιοσύνη (It. giustizia; Fr. la justice; Hisp. justicia; Germ. d. Gerechtigkeit; Angl. justice).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Decet

DĔCET, cebat, cŭit, cere, impers. 2. –
Decet significat aptitudinem, honestatem, convenientiam, quae in re quaque inest ratione alterius rei. - Etymologi ducunt a δέει pro δεῖ oportet, c inserto, ut a σπέος est specus: et sane decere aliquando significat officium, et pro oportere ponitur: quamquam et quod decet, oportet ut fiat (It. è decente, conviene, sta bene; Fr. il convient, il est convenable, il sied; Hisp. conviene; Germ. es ziert, steht wohl an, daher es geziemt, schickt sich; Angl. it becomes, is becoming or proper, beseems, behoves, is right, fit, suitable, or meet).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Immōbilis

IMMŌBĬLIS vel inmobilis, e, adject. (in negat. et mobilis). – Immobilis est qui non movetur, vel moveri non potest, ἀκίνετος (It. immobile, Fr. immobile, qui ne se meut pas; Hisp. inmobible,
inmobil; Germ. unbeweglich; Angl. steadfast, immoveable).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Obvēlō

OBVĒLO, as, āvi, are, a. 1. (ob et velo) operire.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Operiō

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Palaestra

Operiō

ŎPĔRĬO, pĕris, pĕrŭi, pertum, pĕrire, a.
4. — Operire (ex ob et inusit. perio, quod recta opponitur τῷ aperire) est tegere, saepius vel multum tegere (It. coprire; Fr. couvrir, envelopper, voiler; Hisp. cubrir, envolver; Germ. überdecken, zudecken, bedecken; Angl. to shut up, close).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Obvēlō

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Persōna

PERSŌNA, ae, f. 1. est larva histrionalis, μορμολύκειον, προσωπεῖον (It. maschera da commediante, traviso; Fr. masque de l'histrion; Hisp. mascara, curatula, carantoňa; Germ. die Maske, Larve; Angl. a mask used by players, a visor) larva histrionalis, ut diximus, h. e. ficticia facies, qua fabularum actores utebantur, instar galeae, et totum caput obtegens, aversa parte capillamento instructa, adversa humanum vultum senis, aut adolescentis, aut mulieris etc. referens, ore tamen justo latiore et rotundo, qua vox exiret facilius: a personando. Gabius Bassusapud Gell. 5. 7. Caput et os cooperimento personae tectum undique, unaque tantum vocis emittendae via pervium, quoniam non vaga neque diffusa est, in unum tantummodo exitum collectam coactamque vocem, et magis claros canorosque sonitus facit. Quoniam igitur indumentum illud oris clarescere et resonare vocem facit, ob eam causam persona dicta est, olittera, propter vocabuli formam, productiore. Haec Bassus. Alii, quia obstat quantitas, ducunt a πρόσωπον, quod veteres Romani vitiosa pronunciatione in personam mutarunt, ut alia multa.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Claudō

CLAUDO, dis, si, sum, dere, a. 3. -
Claudo (quod Forcellinus deducit a κέλω impello, unde κελάω, κελαύω, κελαύδω, ac tandem κλαύδω) ratione habita etymi recte conjungi potest cum κλάζω, quod dorice pro κληῗζω claudo, a κλεὶς, κλειδὸς clavis (cf. etiam Germ. schliessen et Schloss); et est idem quod obsero (It. chiudere, serrare; Fr. fermer, enfermer, clore; Hisp. cerrar, tapar; Germ. schliessen; Angl. to shut, close).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Auris

AURIS, is, f. 3. et in plur. num. Aures, ium. – Auris est membrum duplex in capite animalis utrimque positum, quo sonus et voces percipiuntur (It. orecchia, orecchio; Fr. oreille; Hisp. oreja; Germ. das Ohr; Angl. the ear.)

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Reservō

RĔSERVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et servo).
- Reservo est idem atque ab aliis servo, in aliud tempus servo, sive ad bonum, sive ad malum, ἀποτίθημι, διαφυλάττω (It. riserbare, conservare,
salvare; Fr. conserver, garder, mettre en réserve, réserver; Hisp. conservar, ahorrar, guardar, reservar; Germ. zurücklegeud aufbewahren, zurückbehalten, aufsparen; Angl. to reserve, keep, retain, preserve).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Pūniō

PŪNĬO vel poenio, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, a. et
PŪNĬOR vel poenior, īris, ītus sum, iri, dep. 4. (poena). — Punire (ab antiquo poenire)

¶ 1. Stricto sensu est poena afficere, plectere, castigare, mulcare, κολάζω (It. punire, castigare; Fr. punir, châtier; Hisp. punir, castigar; Germ. Jemanden strafen, bestrafen, mit Strafe belegen; Angl. to punish, chastise, castigate).

¶ 2. Latiori sensu est ulcisci, vindicare.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Praetereā

PRAETĔRĔĀ, adverb.
— Praeterea (ex praeter et ea, τὸ ea vero est ea ratione, eo respectu) est idem ac praeter ea, praeter haec, ad haec, insuper, adhuc, ἀλλά τε, ἔτι (It. oltre a ciò, inoltre, oltre, di più;Fr. en outre, de plus, en sus; Hisp. mas allá, mas lejos, mas adelante; Germ. ausserdem, überdiess, sonst; Angl. besides, moreover, over and above).

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Statēra

STĂTĒRA, ae, f. 1. instrumentum, quo res sine lancibus ponderatur: a στατήρ, qui pendit, quod ab ἵστημι, appendo, libro, pondero, σταθμός, ζυγός
(It. stadera; Fr. balance, trébuchet;Hisp. pesito, balanza; Germ. e. Waage; Angl. a steelyard).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Meritum

MĔRĬTUM, i, n. 2. (mereo) proprie est adjectivum seu particip. meritus, a, um, absolute, substantivorum more usurpatum; et I.) Proprie ¶ 1. Stricto sensu est id quod quis meruit, scilicet praemium aut poena, quae pro merito datur.

¶ 2. Saepissime latiori sensu occurrit, et est quodvis nostrum factum vel rectum, vel pravum, quo alicujus animum et voluntatem demeremur, vel offendimus. Est enim vocabulum medium, quod tam in bonam, quam in malam partem accipitur.

II.) Translate sumitur pro dote, dignitate, virtute innata, qua quaelibet res censetur, et in pretio est, pregio, valore, dignità.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Praemium

PRAEMĬUM, ĭi, n. 2.

¶ 1. Praemium est commodum et utilitas, quae ex praeda et spoliis est: item ipsa praeda. Hinc Varro 5. L. L. 178. Müll. praemium a preda ducit; unde praemiari et praemiator (It. preda, guadagno; Fr. butin, proie, avantage, profit; Hisp. botin, presa, pillage, ventaja, provecho;Germ. der aus der Beute entstehende Vortheil, daher Beute; Angl. a prey or booty, utility, profit, advantage).

¶ 2. Item generatim usurpatur pro quocumque commodo, utilitate, beneficio, signo, utilità, comodo, profitto, beneficio, distintivo.

¶ 3. Speciatim et saepissime est merces, quae pro labore, industria et recte factis datur, premio, guiderdone, contraccambio, mercede, γέρας, ἇθλον.

¶ 4. Per ironiam Ovid. 8. Met. 503. Nunc merito moriere tuo: cape praemia facti. h. e. da poenas sceleris.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Invicem

INVĬCEM, adverb. - Invicem

¶ 1. Stricto sensu est alternis, vicissim, per vices, in vicem alterius altero succedente et paria paribus reponente, ἀλλήλων, πρὸς ἀλλήλους (It. a vicenda, in luogo, vicendevolmente; Fr. alternativement, tour à tour, successivement; Hisp. alternativamente, el uno despues del otro, succesivamente; Germ. abwechselnd, wechselfweise; Angl. by turns, one after another, alternately).

¶ 2. Latiori sensu est mutuo inter se, contra, scambievolmente.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Exaequō

EXAEQUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et aequo).
- Exaequare duo parum diversa significat: scilicet A) Est aequalem facere, adaequare, ἐξισόω (It. far uguale, uguagliare; Fr. égaliser, rendre uni, aplanir, mettre de niveau, niveler; Hisp. igualar, allanar, nivelar; Germ. ausgleichen, etwas mit einer Sache gleichmachen; Angl. to make equal or even, make plane or smooth, level).

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūstitia]

Contractus

CONTRACTUS, us, m. 4. (contraho) idem quod contractio, contractura.

I.) Proprie.

II.) Translate. –

a) Generatim est negotium, res gesta.

b) Speciatim ac saepius apud JCtos est pactum, quo duo pluresve inter se ad aliquid dandum, vel praestandum obligantur, ut emptio, venditio, mutuum, etc.; ita dictum, quia utriusque stipulationes et sponsiones in unum contrahuntur et colligantur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūstitia]

Prōmittō

PRŌMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3.
(pro et mitto). — Promittere est ante aut longe mittere, porro mittere, producere, proferre, προςβάλλω
(It. mandare o gettare innanzi o lontano, lasciar andare innanzi; Fr. laisser avancer; Hisp. dexar adelantar;Germ. vorwärts senden, -gehen lassen, loslassen, herablassen; Angl. to fling, hurl, or dart, forward, throw to a distance).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Dēpōnō

DĒPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3.
(de et pono). - Depono est deorsum pono, demitto; et usurpatur modo absolute, modo cum addito loco, in quo aliquid deponitur, per praepos. in. et Ablat. vel raro admodum Accus. (It. metter giù, deporre, abbassare; Fr. déposer, mettre à terre; Hisp. deponer; Germ. etwas abwärts -, nach unten legen, ablegen, nieder-legen, setzen, stellen, hinlegen; Angl. to lay or put down, set down, lay, put).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Reddō

REDDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 1. (a re et do, quasi retro do). - Reddo est idem ac rem acceptam vel ablatam restituo, refero, ἀποδίδωμι (It. rendere, restituire; Fr. rendre, donner en retour, restituer; Hisp. volver la cosa prestada, restituir; Germ. zurückgeben, wiedergeben, wiedererstatten, zurückerstatten; Angl. to gire back, render, restore, return).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēliquō

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Nēmō

NĒMO, ĭnis, m. et f. 3. .- Nemo est idem ac nullus homo, οὐδεῖς (It. nessuno, veruno, niuno; Fr. aucune personne, personne; Hisp. nadie, persona alguna, ninguna persona; Germ. kein Mensch, niemand; Angl. no one, nobody, no man).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Expīlō

EXPĪLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Expiloest diripio, depraedor (It. rubare, espilare; Fr. piller, depouiller, voler; Hisp. pillar, robar, despojar;Germ. ausplündern; Angl. to rob, plunder, pillage, ransack).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Laedō

LAEDO, dis, si, sum, dere, a. 3. — Laedere volunt esse per metathesin a δηλέω, quod idem significat: est autem allidere, affligere, sbattere.

I.) Proprie.

II.) Translate saepissime occurrit, et est aliquid mali alicui inferre, violare, nocere, βλάπτω (It. offendere, far male, nuocere; Fr. blesser, endommager, nuire à, faire du mal à; Hisp. herir, ofender, hacer daňo;Germ. verletzen, beschädigen; Angl. to hurt, harm, injure, offend).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Palaestra

Tribuō

TRĬBŬO, trĭbŭis, trĭbŭi, trĭbūtum, trĭbŭere, a. 3. (tribus) — Tribuo est do, praesto, impertior, δίδωμι, ἀπονέμω (It. dare, assegnare, attribuire; Fr. donner, assigner, accorder; Hisp. dar, asignar, otorgar, acordar; Germ. geben, zutheilen, schenken; Angl. to give, assign, impart, attribute): a tribus, quia proprie olim dicebatur de iis, quae a tribubus in publicum conferebantur; quam quam latius deinde usurpari coepit.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Praeceptum

PRAECEPTUM, i, n. 2. instruzione, regola, insegnamento, avviso, precetto, ordine, ἐντολή, παράγγελμα, jussio, jussum, institutum, mandatum: et praesertim quod cum monitione et doctrina conjunctum est, et non solum jubet, sed etiam, quomodo agendum sit.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Tālis

TĀLIS, e, adject. - Talis est hujusmodi, ejusmodi, ejus aut hujus generis, τοῖος (It. così fatto, tale, cotale, somigliante; Fr. tel, pareil, semblable; Hisp. tal, igual, semejante; Germ. so beschaffen, v. solcher Beschaffenheit, solcher; Angl. such, of this or that kind, such like).

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Iūstitia

Crux

CRUX, crŭcis, f. 3. - Crux est instrumentum e duplici ligno, recto et transverso, in quo damnati clavis, aut funibus affigebantur
(It. croce; Fr. croix; Hisp. cruz; Germ. d. Kreuz; Angl. a cross).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Varii generis cruces fuerunt, de quibus Lips. de Cruce l. 1. et 3. exhibitis figuris fuse disserit. Fuit autem supplicium fere servorum, acerrimum et infame, cum in cruce suspensi diu cruciarentur, paullatimque et magnis doloribus vitam finirent.

- c) Crucem pendulam de temone currus dixit Stat. 4. Silv. 3. 28. - d) Crucem appellat Seneca Provid.3. machinam illam, in qua alligatus M. Regulus vigilia et inedia necatus est: de qua machina V. Gell. 6. 4.

- e) Denique significat illud crucis signum, quo Christiani utuntur. Sever. Sanc. de mort. boum 105. Signum quod perhibent esse crucis Dei. et mox. Hoc signum, mediis frontibus additum Cunctarum pecudum certa salus fuit.

II.) Translate.

- a) Crux dicitur de omni cruciatu, pernicie, interitu, calamitate.

- b)Saepe adhibetur in execrationibus.

- c) Summum jus summa crux, proverb. apud Colum. 1. R. R. 7. 2., quo monemur, non esse

vindicandum quidquid licet, sed remittendum aliquid, et comiter ac facile cum inferioribus agendum.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūstitia
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Līberālitās

LĪBĔRĀLĬTAS, ātis, f. 3. (liber) ratio cogitandi et agendi libero homine digna, liberi hominis propria atque adeo propria hominis bono genere nati bonisque moribus artibusque imbuti, ingenuitas, humanitas, bonitas, ἐλευθεριότης, ingenuità, civiltà, bontà.

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim accipitur pro munificentia, benignitate, liberalità. Est autem liberalitas virtus nobilissima in pecuniis ceterisque rebus donandis decorum servans. Huic opponitur avaritia, quum minus datur, quam oporteat; et prodigalitas, quum magis datur, quam oporteat. Virtutem porro in recte dando consistentem, liberalitatem vocant, quod virtus haec sit hominis non servili vel conditione, vel animo, sed vere liberi.

II.) Translate, abstractum pro concreto, uti ajunt, dona, h. e. ipsa ea, quae per liberalitatem in alios conferuntur, liberalitates vocantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Servō

SERVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Servo est salvum et incolumem praesto, tueor, conservo, ἐρύω (It. salvare, conservare; Fr. sauver, conserver, maintenir intact, préserver; Hisp. salvar, conservar; Germ. erhalten, unversehrt bewahren, schirmen, aufrecht erhalten; Angl. to save, preserve, conserve).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Succīdia

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Dīvitiae

DĪVĬTĬAE, ārum, f. plur. 1. - Divitiae sunt opulentia, amplae fortunae, opes, copiae, omnium rerum abundantia (It. ricchezze, abbondanza; Fr. biens, richesses; Hisp. bienes, riqueza, abundancia de bienes; Germ. der Reichthum; Angl. riches, wealth).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Quaerō

QUAERO, ris, sīvi et sĭi, sītum, rere, a. 3.
- Quaerere est dare operam, ut res amissa, vel qua utcumque caremus, recuperetur, inveniatur: scrutari, indagare, perquirere. Haec enim prima est et propria hujus verbi notio. Gr. ζητεω (It. andare in cerca, cercare, sforzarsi di trovare; Fr. chercher, être à la recherche de, rechercher, aspirer à; Hisp. buscar, inquirir;Germ. nach etwas gehen, es zu finden streben, etwas suchen; Angl. to seek, seek after, look for, go in search of, desire to have or find).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Largior

LARGĬOR, īris, ītus sum, iri, dep. 4. (largus).
— Largiri est large praebere; item simpliciter donare, προΐεμαι, χορηγέω (It. dare in abbondanza, donare largamente, donare; Fr. communiquer en abondance, donner libéralement, prodiguer, distribuer; Hisp. dar, donar liberalmente, abundantemente; Germ. reichlich geben, schenken, mit –, ver, austheilen; Angl. to give in abundance, give or grant liberally, bestow largely, lavish).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Clausula

Egēnus

ĔGĒNUS, a, um, adject. qui eget, cui aliqua desunt, idem quod egens, sed magis poetis atque historicis familiare (It. bisognoso, mancante di qualche cosa, povero; Fr. qui manque de, prive de, indigent, nécessiteux; Hisp. indigente, necesitado; Germ. Mangel habend, entbehrend, bedürftig, darbend; Angl. wanting, void of, in want, needy, destitute).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Nūtriō

NŪTRĬO, is, īvi, et ĭi, ĭtum, ire, a. 4. — Nutrire est alere, educare; et proprie est eorum, quae parva sunt et crescunt, τρέφω (It. nutrire, alimentare, allevare; Fr. nourrir, donner à manger; Hisp. alimentar, nutrir, sustentar; Germ. säugen, nähren, füttern, aufziehen; Angl. to nourish, nurse, nurture, feed, suckle, cherisch, foster).

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Dītō

DITO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Dito est divitem facio (It. arricchire; Fr. enrichir, rendre riche; Hisp. enriquecer; Germ. bereichern, reich machen; Angl. to enrich).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Hilarus

HĬLĂRIS, e, vel hilarus, a, um, adject. - Hilaris vel hilarus, a Gr. ἱλαρὸς, est laetus, jucundus, ἱλαρὸς, φανδρὸς (It. allegro, giulivo, ilare; Fr. gai, joyeux, de bonne humeur; Hisp. alegre, gozoso, de buen humor; Germ. fröhlich, heiter, vergnügt; Angl. cheerful, merry, gay, blithe, jocund, jovial).

Index

[Hoofdstuk 1 - Līberālitās](#)

Avārus

ĂVĀRUS, a, um, adject. - Avarus est avidus, rei alicujus immodice appetens (It. avido, avaro; Fr. cupide, avide, avare; Hisp. avido, codicioso, avaro; Germ. gierig oder leidenschaftlich nach etwas verlangend; Angl. covetous, greedy, avaricious).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Possessor

POSSESSOR, ōris, m. 3. qui possidet, possessore, padrone, κτήτωρ.

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Possideō

POSSĬDĔO, sĭdes, sēdi, sessum, sĭdere, a.
2. — Possidere est, ut
ait Forcellinus, a pos pro potis et sedere, quasi sedere possum, ut
ipsum possum a potis et sum conflatur. Ceterum possideo est idem ac teneo, habeo in mea potestate, κτάομαι, κατέχω (It. possedere, tenere, essere in possesso, avere; Fr. posséder, avoir en sa possession, être propriétaire de; Hisp. poseer, tener en su poder, ocupar; Germ. etwas besitzen, in Besitz haben, inne haben, haben; Angl. to possess, have, hold, enjoy, own, be master of).

Custōs

CUSTOS, ōdis, m. et f. 3. – Ceterum custos est qui aliquid servat, tuetur, conservat (It. guardiano, guardia, custode, osservatore; Fr. garde, gardien, conservateun, surveillant; Hisp. guardia, guardian, vigilante; Germ. der Wächter, d. Bewahrer, d. Hüter; Angl. a keeper, preserver, guard, watch).

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Īnsatiābilis

INSĂTĬĀBĬLIS, e, adject. (in privat. et satio). - Insatiabilis est qui satiari nequit, insaturabilis, inexplebilis, insaziabile, ἀπλήρωτος.

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Corrādō

CORRĀDO vel conrado, dis, si, sum, dere, a. 1. (cum et rado). - Corrado est radendo aufero (It. rader via; Fr. enlever en raclant; Hisp. raer, raspar; Germ. zusammenkratzen- oder schnarren; Angl. to scrope or rake together, bear or carry away).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Unguis

UNGUIS, is, m. 2. — Unguis est corneum illud, quod in extremis digitis enascitur non solum in manibus, verum etiam in pedibus humanis et ceterorum etiam animalium, quae pedum digitos habent separatos, ut sunt simiae et aves, ὄνυξ (It. unghia, ugna, artiglio; Fr. ongle, griffe;Hisp. uňa, garra; Germ. der Nagel, die Klaue; Angl. a nail, claw).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ungula

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Parcō

PARCO, parcis, pěperci et rarius parsi, parcĭtum et parsum, parcere, a. 3. cf. Gr. παῦρος. — Parcere est parum, parce promere, servare, partem rei reservare, φείδομαι (It. risparmiare, fare sparagno; Fr. épargner, ménager, ne pas être prodigue de quelque chose; Hisp. ahorrar, excusar algo de lo que se havia de gastar; Germ. etwas sparen, sparsam damit umgehen oder verkehren, schonen; Angl. to abstain, spare).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Occlūdō

OCCLŪDO, dis, si, sum, dere, a. 3.
(ob et claudo). — Occlusti syncope
pro occlusisti apud Plaut. Trin. 1. 2. 151. Occlusti linguam: nihil est qui respondeam. — Part. Occlusus I. et in fin.; Occludendus I. — Occludere est idem quod claudere, vel contra aliquem claudere, ἐπικλέω
(It. chiudere, serrare; Fr. clore, fermer; Hisp. cerrar, cercar, tapar; Germ. ver –, zuschliessen; Angl. to shut against, shut up, shut close, occlude).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Prōdigus

PRŌDĬGUS, a, um, adject. (prodigo) nimius in usu rei familiaris, profusus, effusus, luxuriosus, nepos, perditus, ἄσωτος, ἀκόλαστος (It. scialacquatore, dissipatore, prodigo; Fr. qui prodigue, qui gaspille, qui dépense follement, prodigue; Hisp. prodigo, gastador; Germ. in s. Eigenthum verschwenderisch,
verschwendend; Angl. prodigal, profuse, lavish, unthristy, wasteful, riotous, dissolute, extravagant, expensive).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Male

MĂLĔ, adverb. (malus). Comp. anom. Peius et
Sup. Pessime (vel antiquo
more pessume) - Male est perperam, prave, vitiose, improbe, κακῶς (It. malamente, male; Fr. mal, méchamment; Hisp. mal, malamente; Germ. schlecht, übel, böse, unglücklich; Angl. badly, ill, wrongly, amiss, wickedly).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Disperdō

DISPERDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (dis et perdo).
- Disperdo est omnino perdo, male perdo, absumo, dissipo (It. mandar a male, gettare o perdere miseramente; Fr. dissiper, détruire, ruiner; Hisp. disipar, destruir, desperdiciar; Germ. zerstören, zu Grunde richten, vernichten; Angl. to throw away, lose, spend, consume, waste, destroy).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Bene

BĔNĔ, adverb. Comp. Mĕlĭus et Sup. Optĭmē sub A in omnibus ferme paragr. - Bene est recte, probe, apte, commode, convenienter, ad rem, decenter; eique recta opponitur male, ut apud Varron. 1. R. R. 6. 1. (It. bene, convenientemente, attamente; Fr. bien, juste, à propos, convenablement; Hisp. bien, à proposito, conveniblemente; Germ. wohl, gute, tüchtig, gehörig, ordentlich; Angl. well, aptly, conveniently).

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Partum

Partum, i, vel potius parta, orum, n. 2. absolute sunt quae quis sibi acquisivit, comparavit, guadagni, acquisti.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pariō

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Pariō

PĂRĬO, păris, pĕpĕri, părĭtum et partum, părĕre, a. 3. — Parere, quod causativum videtur v. pārere ejusdemque etymi, quamvis obstet quantitas, est fetum edere: et proprie ad feminas pertinet, τίκτω (It. partorire; Fr. enfanter, accoucher, mettre bas; Hisp. parir; Germ. gebären, hervorbringen; Angl. to bear or bring forth young, be in travail, travail).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Partum

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Egeō

ĔGĔO, ges, gŭi, (gĭtum), gere, n. 2. - Egere est alicujus rei inopia laborare (It. aver bisogno, mancare di qualche cosa; Fr. manquer de, avoir besoin de; Hisp. faltar, haber menester, tener necesidad; Germ. Mangel leidend, darbend; Angl. to need, want, be in want of, stand in need of).

¶ 1. Generatim et absolute usurpatum egere est inopia laborare, inopem esse; eique locupletem esse, in divitiis esse recta opponitur.

¶ 2. Speciatim et addita re est idem quod carere, sive indigere, et verbo abundare recta opponitur.

¶ 3. Item speciatim egere, quemadmodum et carere, dicitur qui non habet ea, quae habere debet.

¶ 4. Metonymice, ut et Gr. δεῖσθαι, est appetere, cupere, velle; ea enim cupimus, quibus indigemus.

¶ 5. Pro posse cavere, libenter pro re ac tempore carere, libenter ferendo carere, Cato apud Gell. 13. 23. Si quid est, quod utar, utor: si non est, egeo. Vitio vertunt, quia multa egeo: at ego illis, quia nequeunt egere.

Index

Hoofdstuk 1 - Līberālitās

Mātrimōnium

MĀTRĬMŌNĬUM, ĭi, n. 2. conjugium, viri et mulieris legitima conjugatio: a mater; nam monium mera vocis productio est, ut a pater patrimonium, a sanctus sanctimonia, etc. A matre autem nominatur, in omen et spem, quia quum prolis causa suscipiatur, summum votum est, ut ea quae ducitur, mater fiat. συζυγία (It. matrimonio; Fr. mariage; Hisp. casamiento, boda;Germ. d. Ehe; Angl. marriage, wedlock, matrimony).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Īnstituō

INSTĪTŬO, stĭtŭis, stĭtŭi, stĭtūtum, stĭtŭere, a. 3.
(in et statuo). - Instituere est in aliquo loco statuere, ponere, constituere, καθιδρύω, ἐνίσταμαι (It. piantare, porre, mettere in piedi, instituire; Fr. mettre dans, fixer dans, placer, établir; Hisp. meter, poner, colocar en, establecer; Germ. hineinstellen, - setzen, einsetzen, errichten; Angl. to plant, place, appoint, institute).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Paradīsus

PĂRĂDĪSUS, i, m. 5. pomarium, viridarium, hortus consitus, giardino, orto. Vox a Persis, atque inde Hebraeis originem ducit: Hebr. (forma hebraica) pardès, hortus conclusus, ex (forma hebraica) paràd, separavit. Ceterum in Zendica lingua est pairidaêza, in antiqua Persica paradaiza, in Sanscrita paradesa, et proprie significat saeptum, atque hinc etiam hortum.

I.)Proprie.

Translate.

¶ 1. In sacris libris accipitur pro amoenissimo loco in Oriente, in quo primi nostri generis auctores a Deo constituti fuere, paradiso terrestre.

¶ 2.Speciatim est locus beatorum in caelis, paradiso celeste.

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Adiūtōrium

ADIŪTŌRĬUM, ii, n. 2. (adjuvo) auxilium, quodcumque adjuvat (It. ajuto; Fr. aide; Hisp. ayuda;Germ. die Helfleistung, Unterstützung; Angl. help).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Prōpāgātiōnem

PRŎPĀGĀTĬO, ōnis, f. 3. actus propagandi arbores et praecipue vites, κατάθεσις,propagginazione.

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Est procreatio, propagazione.

¶ 2. Item amplificatio, extensio, estensione, allargamento, ἔκτασις.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Genus

GĔNUS, ĕris, n. 3. γένος, proprie principium est uniuscujusque generationis, vel ab eo qui genuit, vel a loco, in quo quis genitus est, ut Orestes a Tantalo ducit genus, et Plato genere Atheniensis est. Patria enim generationis uniuscujusque principium est, quemadmodum et parentes: ab antiquo geno, vel a γένω, quod idem significat (It. genere, legnaggio, generazione, stirpe, razza; Fr. naissance, extraction, origine, famille, race; Hisp. nacimiento, familia, estirpe, raza, linage; Germ. d. Geburt, Herkunft, Abstammung, daher d. Stamm, d. Geschlecht; Angl. a race, descent, kind, family, stock, lineage, kindred, extraction, breed).

¶ 1. Generatim de stirpe, gente.

¶ 2. Speciatim, praecipue apud
Poetas, genus praegnante significatione usurpatur pro nobili genere.

II.) Translate.

¶ 1. Ut gens et stirps, sic etiam genus ponitur pro sobole, prole, liberis.

¶ 2. Sumitur etiam pro multitudiue aliquorum, qui ad unum aliquod principium, unde orti sunt, et ad se invicem quadam cognatione referuntur, qua a ceteris rebus distinguuntur, ut genus humanum vel genus hominum, genus Romanorum etc.

¶ 3. Hinc generatim aliquando pro re ponitur, cosa, roba.

¶ 4. Speciatim

- a) In re grammatica genus dicitur de nominibus et verbis.

- b) In philosophia genus sumitur pro primo ex universalibus, quod plures species complectitur, ut sunt animal, quod et hominem et bestias complectitur; virtus, quae virtutes ingenii et virtutes morum; arbor, quae platanum, cupressum et alias, genere.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Vir

VIR, vĭri, m. 2. — Vir universim est masculus in genere hominum, cui respondet mulier, femina, ut Italice τῷ uomo opponitur τὸ donna. Graece est ἀνήρ (It. uomo; Fr. homme; Hisp. hombre; Germ. der Mann; Angl. a man).

Index

- Hoofdstuk 1 - Iūmenta
- Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
- Hoofdstuk 1 - Homō
- Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
- **Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis**

Fēmina

FĒMĬNA, ae, f. 1. - Femina est idem quod mulier: latius tamen patet usus, quum aeque dicatur de omnibus animalibus; mulier vero de homine tantum, γυνή
(It. femmina, donna; Fr. femme; Hisp. hembra; Germ. d. Geschöpf weiblichen Geschlechtes, d. Frau, d.
Weib; Angl. a woman, the female in all animals).

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Caelebs

CAELEBS vel coelebs, ĭbis, adject.
- Ceterum caelebs dicitur qui est sine conjugio, sive aliquando, sive numquam matrimonium inierit (It. celibe, smogliato; Fr. célibataire, non marié; Hisp. soltero; Germ. unverheirathet, ehelos; Angl. unmarried, single).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Coniugium

CONJŬGĬUM, ĭi, n. 2. (cum et jugo vel jungo) ad litteram est actus parem cum pari sub uno eodemque jugo uniendi, sed fere specialiter usurpatur, et est conjunctio vitae maris et feminae, liberum causa: in quo conjugium differt a connubio, conjugium enim est matrimonium carnalis tantum copulae ratione consideratum, connubiumvero est matrimonium civilis juris ratione consideratum (It. matrimonio; Fr. mariage; Hisp. casamiento; Germ. d. Ehe; Angl. marriage, matrimony, wedlock).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Ineō

ĬNĔO, is, īvi et saepius ĭi, ĭtum, ire, 4. (in et eo). –

A) Active, seu cum Accusativo inire est ingredi, εἰσέρχομαι (It. entrare; Fr. aller dans, entrer; Hisp. entrar, ir dentro; Germ. etwas betreten, in etwas hineingehen; Angl. to go into, enter).

B) Neutrorum more vel absolute est incipere, cominciare.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Ars

ARS, artis, f. 3. - Ars est industria, solertia, atque adeo dexteritas in re aliquâ agendâ et perficiendâ, usu fere quotidiano acquisita (It. arte, destrezza; Fr. art, habilité; Hisp. arte, habilidad, destreza; Germ. Fähigkeit, Tüchtigkeit oder Kunst etwas zu thun oder zu behandeln; Angl. art, contrivance, skill, ability).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Scientia

SCĬENTĬA, ae, f. 1. (scio)

¶ 1. In sing. num. –

1.°) Subjective, ut ajunt, est actus sciendi, cognitio, intelligentia, notitia, ἐπιστήμη (It. saputa, cognizione, notizia, pratica; Fr. science, connaissance; Hisp. ciencia, conocimiento; Germ. d. Wissend, d. Wissen, d. Kenntniss; Angl. knowledge, science, skill, expertness).

2.°) Objective, uti ajunt, est doctrina, eruditio, facultas in aliqua arte liberali (It. scienza; Fr. science, erudition, savoir, instruction; Hisp. ciencia, erudicion, doctrina;Germ. d. Wissenschaft, Gelehrsamkeit; Angl. erudition, learning).

3.°) Item dicitur de artibus mechanicis et fabrilibus.

¶ 2. In plur. num. Cic. Senect. 21. a med. Quum tanta celeritas animorum sit, tanta memoria praeteritorum futurorumque prudentia, tot artes, tantae scientiae, tot inventa, non posse eam naturam, quae res eas contineat, esse mortalem.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Lucror

LŬCROR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (lucrum).
- Lucrari est lucrum facere, acquirere, consequi: et plerumque de iis dicitur, quae nulla nostra impensa, aut labore acquirimus, κερδαίνω (It. acquistare, guadagnare, lucrare, avanzare;Fr. gagner, avoir en bénéfice, en profit, bénéficier; Hisp. ganar, adquirir, lograr; Germ. gewinnen;Angl. to gain, get, win, acquire, earn, get advantage or profit).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Sustentō

SUSTENTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. a sustineo) — Sustento est fulcio, conservo, sustineo, ἀποστηρὶζω (It. sostenere, reggere, sostentare; Fr. maintenir debout, soutenir;Hisp. sustentar, mantener en pie ó derecho; Germ. in die Höhe–, empor–, aufrecht halten, aufhalten;Angl. to sustain, bear or hold up).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Familia

FĂMĬLĬA, ae, f. 1. - Familia, si originem spectas, primo et proprie significat servorum coetum in aliqua domo. Est enim ab Osco famelservus (uti docet Paul. Diac. p. 87. 5. Müll., pro quo famul dixit Ennius apud Non. p. 110. 9. et Lucret. 3. 1048.) δουλεία, οἰκία (It. la servitù; Fr. ensemble des serviteurs, domestiques, esclaves;Hisp. union de los esclavos, servidumbre; Germ. die Dienerschaft, das Gesinde, die Sclaven, die Hausgenossenschaft; Angl. the slaves belonging to one master, a retinue of slaves subject to one master).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Familiae nomen extenditur ad liberos homines unius domus, partemque gentis significat; et ab aliis ejusdem gentis familiis cognomine distinguitur: v. gr. in AEmilia gente familiae fuere Mamercorum, Barbularum, Scaurorum, Lepidorum etc. Sunt qui hanc esse primam hujus vocis notionem putant: confugiuntque ad Graecam originem ὑμιλία, et AEolice (signum)ομιλία, conversatio, consuetudo. Ipse Paul. Diac., licet primum etymon probet, docet tamen, primo in liberis hominibus dici, postea in servis. Ut ut sit, complectitur hac ratione parentes, filios, nepotes, affines etc. una in domo simul viventes, famiglia: quorum princeps et caput paterfamilias, materfamilias appellatur. Itaque

1°.) Familia dicitur de tota re et possessione familiae.

2.°) Familia, ut diximus, complectitur etiam parentes, filios, nepotes, affines etc., liberos tamen

omnes et una in domo simul viventes:
unde paterfamilias, materfamilias,
filiusfamilias et filiafamilias, vel paterfamiliae, etc., quod et divisim scribitur.

3.°) Familia partem quoque gentis significat, et ab aliis ejusdem gentis familiis cognomine distinguitur, ut supra diximus.

¶ 2. Transfertur ad sectas philosophorum, coetum, corpus, setta, scuola; item ad gladiatorum manum sub uno lanista aut domino.

¶ 3. Speciatim in re militari familiae tironum erant recentes juvenum copiae.

¶ 4. Familiam ducere dicitur, qui princeps est in familia: ductum a familia venalium servorum, in cujus capite pulcriora et vendibiliora ponebantur.

¶ 5. A familia, qua gentis partem significat (V. supra sub 2. 3°.), translatum est illud Quintil. 1. 4. 3. Grammatici versus censoria virgula notare, et libros, qui falso viderentur inscripti, tamquam subditicios, submovere familia, permiserunt sibi.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Ēligō

ĒLĬGO, lĭgis, lēgi, lectum, lĭgere, a. 3. (ex et lego).
- Eligere proprie est legendo evellere, eruere.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Nūbilus

NŪBĬLIS, e, adject. (nubo) da marito, nubile, ἀνδρὸς ὡραία, ἐπίγαμος, quae est apta, ut viro in matrimonium jungatur.

Index

[**Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis**]

Viduus

VĬDŬUS, a, um, adject. — Viduus itaque est privatus, orbatus, spoliatus, carens, χῆρος (It. privo, spogliato, privato; Fr. vide, privé, qui manque de; Hisp. privado, falto; Germ. leer, beraubt, ohne; Angl. deprived or bereft).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de conjugibus, hoc est de muliere orbata viro, aut contra.

¶ 3. Item de non nupta.

¶ 4. Item quaecumque seu nupta sive innupta sine viro cubat, vidua dicitur: et etiam quae virum quidem habet, sed absentem.

¶ 5. De deo Viduo haec Cyprian. De idolor. vanit. ante med. In tantum vero deorum vocabula apud Romanos finguntur, ut sit apud illos et Viduus deus, qui anima corpus viduet; qui quasi feralis et funebris intra muros non habetur, sed foris collocatur et nihilominus, quia extorris factus, damnatur potius Romana religione, quam colitur. In multis tamen optim. MSS. haec verba desunt.

II.) Improprie dicitur de bestiis. Plin. 10. Hist. nat. 34. 52. (104). Columba, nisi caelebs aut vidua, nidum non relinquit.

III.) Translate, metaphorâ a super. paragr. 2. ductâ. Horat. 4. Od. 5. 30. Et vitem viduas ducit ad arbores. Catull. 62. 49. Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo. Juvenal. 8. 78. Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos. Martial. 3. 58. Vidua platanus. Colum. 5. R. R. 6. a med. Viti novellae

pampinarium dimitti non oportet, nisi necessario loco natus est, ut viduum ramum maritet.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Adamō

ĂDĂMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et amo). – Adamo est valde amo, deamo (It. amar molto, innamorarsi; Fr. s'énamourer, s'éprendre; Hisp. amar mucho, aficionar; Germ. eine Person oder Sache liebgewinnen, sich in sie verlieben; Angl. to love greatly or desperatly, to be enamoured of).

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis]

Ratiō

RĂTĬO, ōnis, f. 3. (reor, ratus sum) est supputatio, calculus (It. conto, conti; Fr. supputation, compte, calcul; Hisp. suputacion, computo, calculo, cuenta; Germ. das Berechnen, Abrechnen, die Rechnung; Angl. an account, reckoning, calculation).

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Honestās

HŎNESTAS, ātis, f. 3. res honesta et laude digna, qua quis honorem meretur, decus, dignitas, laus, honestum: cui turpitudo opponitur. Gr. τὸ καλὸν, κάλλος
(It. onestà, decoro, onorevolezza; Fr. considération dont on jouit, dignité, estime, honneur;Hisp. consideracion, estimacion, dignidad, reputacion, honor, honestidad; Germ. d. Ehre, Ehrenhaftigkeit, auch äussere Ehre, Vürde; Angl. dignity, decency, honourable feeling, respectability, honour, character, reputation, credit).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Turpīdō

TURPĪDO, ĭnis, f. 3. (turpis) turpitudo, res turpis vel obscena.

Dōs

DOS, dōtis, f. 3. - Dos, a δίδωμι do, est id quod datur puellae, quae in matrimonium collocatur, ad alendos liberos (It. dote; Fr. dot, trosseau; Hisp. dote; Germ. d. Mitgabe, Mitgift, Austeuer; Angl. a marriage - portion, dowry).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Posthaec

POSTHAEC et post haec, adverb. poi, di poi, μετὰ ταῦτα, postea, deinde.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Clam

CLAM, adverb., - Ceterum clam significat latenter, occulte (It. di nascoso, nascostamente, segretamente: Fr. secrètement, en cachette, à la dérobée; Hisp. secretamente, ocultamente; Germ. auf verstohlene, heimliche Weise, heimlich, verstohlen, verhohlen;Angl. without the knowledge of, privately, privily, secretly).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Dēspondeō

DESPONDĔO, des, di, sum, dere, a. 2. (de et spondeo).
- Despondere estpromittere, polliceri (It. promettere, accordare; Fr. promettre, accordar; Hisp. prometer, asegurar, acordar; Germ. etwas von sich losgebend zusagen, versprechen; Angl. to promise).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim adhibetur in causa nuptiarum,

- a) Quum puellam pater in uxorem alicui promittit; et vicissim quum adolescentis pater acceptat conditionem propositam, et pro filio spondet, puellam ab eo ductum iri.

- b) Ipse quoque uxorem qui ducit despondere dicitur.

- c) Jculariter de re Cic. 1. Att. 10. 4. Bibliothecam cave cuiquam despondeas, quamvis acrem amatorem inveneris.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro destinare, devovere.

¶ 2. Speciatim

- a) Despondere animum vel animos est spem omnem abjicere, et desperatione rerum omnium mori decernere. Est autem dictum, inquit Varro 6. L. L. 70. Müll., eo modo, quo despondere filiam: quia quemadmodum qui filiam alteri uxorem promittit, finem statuit suae spontis, seu voluntatis, hoc est omnem de filia voluntatem et curam deponit et in sponsum

transfert; ita qui despondet animum, omnem deponit spem curamque sui.

- b) Et despondere absolute eodem sensu.

- c) Similiter despondere sapientiam est desperare se consequi posse sapientiam.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Procus

PRŎCUS, i, m. 2. - Proci dicuntur, qui poscunt aliquam in matrimonium, Graece μνηστῆρες.

I.) Proprie.

¶ 1. Est qui nuptias alicujus ambit, qui poscit aliquam in uxorem μνήστήρ, innamorato.

¶ 2. Olim proci fuerunt proceres.

II.) Translate est qui ad aliquid adnititur, adspirat.

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis]

Pater

PĂTER, tris, m. 3. parens, genitor; scil. pater est civili et morali ratione idem, qui parens naturali ratione; quod vero ad etymon pertinet, est unum idemque cum Graeca voce πατήρ (It. padre,
genitore; Fr. père; Hisp. padre; Germ. Vater; Angl. a father, sire).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Māter

MĀTER, tris, f. 3. μήτηρ et Dorice μάτηρ, parens, genitrix (It. madre; Fr. mèr; Hisp. madre;Germ. die Mutter; Angl. a mother).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Apud

ĂPUD, praepositio quae Accusativum regit. -
Apud significat proximitatem in loco, prope, juxta
(It. appresso; Fr. près;Hisp. cerca, junto; Germ. bei, an, neben; Angl. at, close by, near)

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Tūtor

TŪTOR, ōris, m. 3. (tueor) qui tuetur, defensor, difensore, protettore, ἐπίτροπος.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim et praecipue tutor est, qui pupilli pueritiae usque ad pubertatem regendae praeponitur, ut in TUTELA dictum est: et differt a curatore, qui post pubertatem et furiosis quoque et mente captis datur, ὀρφανιστής.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Cognātus

COGNĀTUS, a, um, adject. - Cognatus,
a cum et gnatus pro natus, est simul natus, qui est ejusdem originis: ut patet ex Ovid.1. Met. 80. recens tellus, seductaque nuper ab alto AEthere cognati retinebat semina caeli. Juvenal. 5. 103. anguilla longe cognata colubrae.

I.) Proprie.

¶ 1. Saepissime dicitur de hominibus et quidem
- a) Stricto sensu de iis, qui sanguine invicem conjuncti sunt, et ab uno eodemque progenitore nati
(It. congiunto, consanguineo,
parente; Fr. parent; Hisp. pariente; Germ. blutsverwandt, verwandt durch gemeinsamen Ursprung; Angl. related by blood, nearly akin, closely allied, of the same race).

¶ 2. Dicitur etiam de brutis animalibus.

¶ 3. Item de plantis.

¶ 4. Item de inanimis.

II.) Translate est similis, conveniens.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Prōnubus

PRŌNŬBUS, a, um, adject.

I.) Proprie

— a) Pronuba dicebatur mulier, quae praeerat nuptiis ex parte sponsae, ut auspex ex parte sponsi. Ad hoc officium adhibebatur, quae spectatae probitatis esset, et semel uni nupsisset, causa auspicii, ut matrimonio perpetuitas portenderetur.

— b) Ipsam sponsae matrem pronubae saepe munere functam, colligunt quidam ex illo Senec. Phoeniss., ubi et alia ejus officia significantur, 505. Non te duxit in thalamos parens Comitata primos: nec sua festas manu Ornavit aedes: nec sua laetas faces Vitta revinxit.

— c) Pronuba praecipue dicitur Juno, quia nuptiis universim praeest.

— d) Infelici conjugio pronuba esse dicitur Furiarum aliqua.

— e) Mascul. gen. est auspex, qui nuptiis adest ex parte sponsi, procus.

II.) Figurate.

— a) Poetice tribuitur aliis rebus ad nuptias pertinentibus.

— b) Pronubos vocat Tertull. 1. ad nation. 2. canes, qui ab Ethnicis falso dicebantur in Christianorum nocturnis coetibus ad candelabra alligati, offa injecta, eadem evertere, quo licentius exstinctis luminibus foedissimae virorum mulierumque commixtiones fierent. Pronubi itaque vocantur, quia quodammodo incestis illis nuptiis faces praeferebant.

— c) Translate. Claudian. carm. de magnete 38.
Pronuba fit natura deis, ferrumque maritat Aura tenax.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Spōnsus

Sponsus, i, m. 2. qui desponsus est, nondum maritus (It. sposo; Fr. fiance; Hisp. desposado; Germ. der Verlobte; Angl. bridegroom).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Spōnsa

Sponsa, ae, f. 1. - Est mulier alicui promissa in matrimonium, pacta, sperata et nondum uxor (It. sposa, novizia; Fr. fiancée; Hisp. desposada; Germ. die Verlobte; Angl. bride)

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Spondeō

SPONDĔO, spondes, spōpondi, sponsum, spondere, a. 2.

— Spondeo duo diversa significat, quamvis quodammodo afflnia; et quidem

A) Spondeo est do, offero, sollemni quodam ritu promitto, ἀναδέχομαι (It. dar la parola, promettere solennemente, offrire, impegnarsi; Fr. promettre solennellement, s'engager à; Hisp. prometer formalmente, empeňarse; Germ. feierlich geloben, sich verpflichten; Angl. to promise or undertake pledge one' s word or credit).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu —

1.°) Generatim usum habet in contractibus, pactis, sponsionibus, stipulationibus, fidejussionibus, quum quis se deturum quippiam aut facturum pollicetur vel pro altero se obligat.

2.°) Speciatim cum Ablat. et praep. pro, vel absolute, est satisdare, far pieggeria o sicurtà.

3.°) Item de sponsalibus; nam spondere dicitur pater, qui filiam alteri in matrimonium promittit (unde sponsus et sponsa), promettere in isposa.

¶ 2. Latiore sensu est polliceri, promittere, in quacumque re: et majorem se obligandi vim significat, quam promitto. —

1.°)Universim. — a) Absolute.

2.°) De vaticinantibus et oraculis.

II.) Translate.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Spondere sibi, sibi polliceri.

¶ 3. Spondere animovel animis, ut pendere. Liv. 28. 38. a med. Spondebant animis, bellum id, quod instaret, P. Cornellum finiturum.

¶ 4. Sponsis bene beneque volueris, formula in precatione augurali Messala augur ait significare spoponderis, volueris.

Spōnsālia

Sponsalia, um (et orum), n. plur. 3. stipulatio seu promissio futurarum nuptiarum, μνηστεία (It. sponsali, sposalizio; Fr. fiancailles;Hisp. desposorios, esponsales; Germ. die Verlobung; Angl. espousals).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Dōtālis

DŌTĀLIS, e, adject. ad dotem pertinens: et fere de muliere dicitur, raro admodum de viro.

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis]

Nuptiae

NUPTĬAE, ārum, f. plur. 1. (nubo) festus matrimonii dies, ritus et hilaritas in uxore ducenda, γάμος (It. nozze, maritaggio, sposalizio, matrimonio; Fr. noces, mariage, hymen; Hisp. boda, nupcia, casamiento; Germ. die Hochzeit, d. Beilager; Angl. a wedding-day, the marriage ceremony, a marriage, wedding, nuptials, matrimony, wedlock).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Cōpulantur

CŌPŬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Copulare est arcte colligare, conjungere (It. legare insieme, unire, congiungere; Fr. lier, joindre, attacher, unir; Hisp. ligar, atar, unir, juntar; Germ. verbinden, verknüpfen, fest zusammenf ügen; Angl. to tie or join together, couple, connect, unite).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Sacerdōs

SĂCERDOS, ōtis, m. et f. 3. - Sacerdos est Deo dicatus ad rem divinam faciendam, minister sacrorum, flamen, antistes: item augur, ἱερεύς, ἱέρεια (It. sacerdote, sacerdotessa; Fr. prêtre, prêtresse; Hisp. sacerdote, sacerdotisa; Germ. e. Priester, Priesterin; Angl. a priest or priestess)

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Ultrō

ULTRO, adverb. (ulter) Proprie est ablativus singularis numeri ab ulter, scil. ultro, subaudi loco; sed absolute, neutrorum more, occurrit. Porro ultro est idem quod ultra; reperitur autem cum citro junctum in formulis ultro et citro, ultro citroque, et significat ultra et citra, huc et illuc, sursum et deorsum, atque usurpatur de rerum motu, qui ab hac in alteram partem ac deinde ab altera in hanc fit, δεῦρο κᾀκεῖσε, πρόσω καὶ ὀπίσω, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν (It. di qua e di là; Fr. çà et là, de part et d'autre; Hisp. acá allá, de acá de allá; Germ. hinüber und herüber, hin und her; Angl. up and down, this way and that).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Citrō

CĬTRO, adverb. Proprie est Dativus singularis numeri a citer, scilicet citrô, subaudi loco, aut absolute Neutrorum more. Porro citro est idem quod citra, sed adhibetur tantum cum ultrojunctum tribus iis modis, quos inferius afferemus. Itaque ultro citroque significat huc et illuc, hinc et illinc; atque usurpatur de rerum motu, qui ab hac in alteram partem ac deinde ab altera in hanc partem fit, necnon de iis, quae ab altero erga alterum invicem aguntur, ideoque significat etiam mutuo, invicem (It. di qua e di là, scambievolmente; Fr. cà et là, de part et d'autre, réciproquement, mutuellment; Hisp. acá allá, de acá de allá, reciprocamente; Germ. hinüber und herüber, hin und her, wechselweise, gegenseilig; Angl. up and down, this way and that, to and fro, backward and forward, mutually, reciprocally).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Ānulus

ĀNŬLUS, i, m. 2. - Anulus proprie estid quod in se redit, seu parvus circulus, teste Varron. 6. L.
L. 8. p. 76. Müll. Tempus a bruma ad brumam, dum sol redit, vocatur annus, quod ut parvi circuli anuli, sic magni dicebantur circites anni, unde annus
(It. cerchiello, cerchietto, anello; Fr. cercle,
anneau; Hisp. cerco, anillo;Germ. das Ringlein oder der Ringel, Alles, was einen kleineren Kreisbildet; Angl. any thing like a ring, a ring for the finger).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānulāris, Ānus

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Nuptiālis

NUPTĬĀLIS, e, adject. nuziale, γαμικός, ad nuptias pertinens.

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis]

Epulor

ĔPŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. - Epulor est epulas sumo, cibum capio, convivor (It. mangiare, banchettare; Fr. faire un repas,
manger; Hisp. comer; Germ. essen, speisen; Angl. to feast, banquet).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Invītō

INVĪTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Invitare estvocare, advocare; et fere ad hospitalitatem refertur et convivia, προσκαλέω (It. invitare; Fr. engager, convier, inviter; Hisp. convidar, rogar; Germ. einladen, bewirthen; Angl. to invite, ask, bid, desire to come).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Testis

TESTIS, is, 3. - est qui testimonium dicit sive in judicio sive extra: item qui praesens adest alicui rei eamque testificari potest, μάρτυρ (It. testimonio; Fr. celui ou celle qui témoigne, témoin; Hisp. testigo;Germ. der Zeuge, die Zeugin; Angl. testifier). ¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu apud scriptores Ecclesiasticos testis est martyr: Gr. enim μάρτυρ idem ac testis.

¶ 3. Item spectator, presente, spettatore, qui praesens adest et oculis suis cernit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Testiculus

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Testiculus

TESTĬCŬLUS, i, m. 2. deminut. a testis, parvus testis, ὀρχίδιον, ὄρχις
(It. testicolo; Fr. testicule;Hisp. testiculo; Germ. die Hode; Angl. a testicle). Speciatim testiculi, δίδυμοι, sunt duo globuli uno scroto comprehensi, in quibus semen masculi animalis elaboratur. Hi
et testes et colei dicuntur

Gekoppelde termen in woordenlijst

Globulus, Membrum, Sēmen, Testis

Abhinc

ĂBHINC (ab et hinc; Cf. ἀπὸ τοῦδε) est adverbium quod significat ab vel ex hoc loco (It. da qui; Fr. d'ici; Hisp. de acà; Germ. von hier ab; Angl. from hence).

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Marītus

MĂRĪTUS, a, um, adject. (mas) ad conjugium pertinens, conjugio sociatus, maritalis (It. conjugale, maritale; Fr. de mariage, conjugal, nuptial; Hisp. marital, conjugal, nupcial; Germ. ehelich, zur Ehe gehörig; Angl. of or belonging to marriage, matrimonial, nuptial, conjugal, marital).

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis]

Uxor

UXOR, ōris, f. 3. — Uxor est mulier, quae viro tradita est, γυνή, ἄκοιτις (It. moglie, sposa, consorte, congiunta; Fr. femme mariée, femme; Hisp. muger, la hembra del hombre;Germ. die Gattin, Gemahlin, Ehefrau; Angl. a wife, sponse, consort).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Mātrimōnium hominum eiusdem sexūs

Matrimonium hominum eiusdem sexus est matrimonium vel coniugium binorum virorum vel binarum mulierum.

Ante saeculum vicensimum unum, religionis causa, multae civitates relationem homophylophiliae ipsam peccatum vel scelus putavit, at hodie tolerantiae et dignitatis humanae causa, Unio Europaea, quaedam civitates in America et alibi, plurimaeque civitates Civitatum Foederatarum distinctionem ex propensione sexuali prohibent.[1] Igitur adhuc nunc sunt civitates quae matrimonium hominum eiusdem sexus legitime spondeant.

Multae religiones matrimonio hominum eiusdem sexus repugnant. Matrimonium in Ecclesia Catholica Romana foedus unius viri unius mulierisque est. Tamen nonnullae ecclesiae christianae et aliae communiones religiosae matrimonia etiam inter homines eiusdem sexus celebrant.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis

Cōnsanguinitās

CONSANGUĬNĬTAS, ātis, f. 3. sanguinis conjunctio.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ponitur pro fraternitate.

¶ 2.Latiori sensu pro quacumque sanguinis conjunctione.

II.) Translate. Tertull. advers. Haeretic. 32. ad fin.Consanguinitas doctrinae. h. e. consensus, concordia, similitudo.

Index

[Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis]

Attingō

ATTINGO vel adtingo, tingis, tĭgi, tactum, tingere, a. 3. (ad et tango). - Attingo est idem fere quod tango, contingo (It. toccare; Fr. toucher à,
toucher; Hisp. tocar; Germ. anrühren; Angl. to touch gently, come in contact with, reach, gain).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Vītricus

VĪTRĬCUS, i, m. 2. matris meae maritus, πατρικός et πατρωός (It. padrigno; Fr. beau-
père; Hisp. padrastro; Germ. der Stiefvater; Angl. step father), cui respondet privignus: ita dictus quasi patricus seu πατρικός, quia in patris locum succedit ac privignum, ut pater filium, amare debet.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Noverca

NŎVERCA, ae, f. 1. nova uxor ducta post mortem vel repudium prioris, quae liberos reliquit superstites: cui respondet privignus. Dicta est a novus et arceo, quia ducitur arcendae familiae gratia, id est coercendae, ut ait Festus p. 174. 11. Müll. Porro novercae infestae esse solent prioris uxoris filiis: praesertim si suos sibi ipsae pepererint, μητρυιά (It. matrigna; Fr. belle-mère, marâtre; Hisp. madrastra; Germ. die Stiefmutter; Angl. a stepmother, stepdame).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Avus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavus, Abnepōs, Atavus, Proavus, Trītavus

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Proavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavus, Atavus, Avus, Trītavus

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Abavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia, Atavus, Avus, Proavus, Trītavus

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Atavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavus, Avus, Proavus, Trītavus

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Trītavus

ĂVUS vel avos, i, m. 2. - Avus est patris, vel matris meae pater, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. (It. avolo, avo, nonno; Fr. grande-père; Hisp. ahuelo; Germ. der Grossvater; Angl. a grandfather or grandsire).

¶ 1. Proprie et stricto sensu. Plaut. Pers. 1. 2. 5. Pater, avos (h. e. avus), proavos, abavos, atavos, tritavos. Post tritavos carent proprio nomine et appellantur majores. Ter. Phorm. 2. 3. 48. Progeniem usque ab avo et atavo proferens. Cic. Mur.7. 15. Et proavus L. Muraenae et avus praetores fuerunt. Adde eumd. Coel. 14. 34. et Dig. 38. 10. 1. Sueton. Tib. 7. et Cajus 3. Instit. 71. Avus maternus. Ulp. 6. 2., et Paul. 4. Sentent. 8. . 10. et 11. . 2. Avus paternus.

¶ 2. Interdum latiori significatione avos dicunt Poetae quoscumque majores, sive consanguinei sint, sive non.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavus, Atavus, Avus, Proavus

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Avia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B)Est etiam nomen cujusdam herbae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia, Abnepōs, Atavia, Proavia, Trītavia

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Proavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B)Est etiam nomen cujusdam herbae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia, Atavia, Avia, Trītavia

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Abavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B) Est etiam nomen cujusdam herbae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavus, Atavia, Avia, Māter, Pater, Proavia, Trītavia

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Atavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B)Est etiam nomen cujusdam herbae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia, Avia, Proavia, Trītavia

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Trītavia

ĂVĬA, ae, f. 1. (avus) est

A) Patris vel matris meae mater (It. avola, nonna; Fr. grand-mère, aïeule;Hisp. ahuela; Germ. die Grossmutter; Angl. a grandmother).

Mater, avia, proavia, abavia, atavia, tritavia.

B) Est etiam nomen cujusdam herbae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abavia, Atavia, Avia, Proavia

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Ulter

ULTER, tra, trum, adject. Proprie est forma comparativa ab uls, ut exter ab ex aliaque id genus. V. ULTRA. — Comp. Ulterior et Sup. Ultimus, de quibus V. suo loco.
— Ulter significat qui est uls:
hinc ultra, subaud. parte, quod adverbii et praepositionis more usurpatur. Salmas. in Exercit. Plin. p. 721. conatur hanc vocem intrudere in Plin. et Apulej., sed utroque loco alii rectius aliter leg.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Fīlius

FĪLĬUS, ĭi, n. 2. - Filius est proles masculina, gnatus (It. figlio, figliuolo; Fr. fils, enfant; Hisp. hijo, niňo, muchacho; Germ. d. Sohn; Angl. a son).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Filius interdum usurpatur ad alicujus originem significandam. Sic terrae filius dicitur is, cujus pater genusque ignoratur, ignobilis, obscurus: terra enim communis omnium parens est.

¶ 2. Aliquando et pro liberis filii dicuntur.

¶ 3. Dicitur, sed raro admodum, de brutis animalibus.

¶ 4. Per periphrasin Plaut. Bacch. 2. 3. 74. Medicorum filius. h. e. medicus. Alii tamen aliter omnino legunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Prīvignus

PRĪVIGNUS, i, m. 2. et Privigna, ae, f. 1. (It. figliastro, figliastra; Fr. fils d' un premier lit, beaufils;Hisp. antenado, andado, alnado; Germ. Stiefsohn, Stieftochter; Angl. a step-son, a step-daughter) πρόγονος, προγόνη, ἀμφίγονος, filius, filia mariti, vel uxoris meae, alterutro parente carens: cui respondent vitricus, et noverca. Privignus dictus, quod ante, quam mater secundo nuberet, est progenitus: est a πριFὶ cum digammate AEolico pro πρὶν prius, et γνὸς pro γένοςgenus, quasi prius genitus.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Fīlia

FĪLĬA, ae, f. 1. - Filia est proles femina, θυγάτηρ (It. figlia, figliuola; Fr. fille; Hisp. hija, muchaca, niňa; Germ. d. Tochter; Angl. a daughter).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Nepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Pronepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Abnepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Avia, Avus, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Atnepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Trinepōs

NĔPOS, ōtis, m. 3. - Nepos est filius filii, vel filiae meae, et refertur ad avum et aviam, ἔγγονος, υἱωνός (It. figlio di mio figliuolo, o di mia figliuola; Fr. petit-fils; Hisp. nieto; Germ. der Enkel, das Enkelkind; Angl. a grandson, son's or daughter's son).

Filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Neptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Proneptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Abneptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

> Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Atneptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

> Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs, Trineptis

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Trineptis

NEPTIS, is, f. 3. (nepos) quae ex filio filiave nata est, υἱωνή, θυγατριδῆ (It. nezza, nipote; Fr. petite-fille; Hisp. nieta; Germ. die Enkelin; Angl. a grandaughter).

Filia, neptis, pronetpis, abneptis, atneptis, trineptis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnepōs, Abneptis, Atnepōs, Atneptis, Fīlia, Fīlius, Nepōs, Neptis, Pronepōs, Proneptis, Trinepōs

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Posterus

POSTĔRUS vel poster, ra, rum, adject. (post).
- Posterus est qui post venit, sequens, consequens, ὕστερος (It. vegnente, seguente, avvenire; Fr. qui vient aprés, qui suit, suivant; Hisp. siguiendo, el qui sigue; Germ. hinten-nach folgend, folgend, künftig; Angl. coming after, following, next, ensuing).

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Collaterālis

LĂTĔRĀLIS, e, adject. (latus, eris) ad latus pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Patruus

PĂTRŬUS, i, m. 2. (pater) frater patris mei a pater, quia patris loco est, eo mortuo. Differt ab avunculo, qui est matris meae frater, πατράδελφος (It. zio paterno; Fr. oncle paternel; Hisp. tio de parte de padre; Germ. der Vaterbruder, Oheim von väterlicher Seite; Angl. an uncle by the father's side, a father's brother).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Amita

ĂMĬTA, ae, f. 1. - Amita est patris mei soror, nam matris soror matertera dicitur, ut Paul. Dig. 38. 10. 10. . 14. et Paul. Diac. l. c. docent (It. sorella di mio padre, zia; Fr. tante paternelle; Hisp. tia paternal; Germ. die Vatersschwester, Tante von des Vaters Seite; Angl. a father's sister, an aunt by the father's side).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Avunculus

ĂVUNCŬLUS, i, m. 2. - Quamvis avunculus proprie sit parvus avus; familiari tamen usu factum est,
ut avunculus sit matris meae frater, (nam patris mei frater patruus appellatur): porro dictus videtur avunculus, quasi minor avus, quia minus habet auctoritatis in filios sororis, quam avus in nepotes (It. zio materno; Fr. oncle maternel;Hisp. tio
materno; Germ. der Mutter Bruder; Angl. a maternal uncle).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Mātertera

MĀTERTĔRA, ae, f. 1. matris meae soror, sic dicta, inquit Paul. Diac. p. 136. 6. Müll., quasi mater altera: vel potius a mater simpliciter, ut tera mera sit vocis productio. Paul. Dig. 38. 10. 10. . 14. Amita: ea est patris soror. Matertera: ea est matris soror. Adde Cajum ibid. . 5. τιτθὶς, θεία, μητροκασιγνήτη (It. sorella di mia madre, zia; Fr. la soeur de la mère, tante; Hisp. tia, la hermana de la madre; Germ. die Schwester d. Mutter, Tante; Angl. a mother's sister).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Frāter

FRĀTER, tris, m. 3. - Frater est qui iisdem parentibus genitus est, ἀδελφός (It. fratello,
frate; Fr. frère; Hisp. hermano; Germ. der Bruder;Angl. a brother).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Soror

SŎROR, ōris, f. 3. — Soror est patris mei filia, ἀδελφή (It. sorella, sirocchia,
suora; Fr. soeur; Hisp. hermana; Germ. d. Schwester; Angl. sister).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Patruēlis

PĂTRŬĒLIS, is, m. et f. 3. — Patruelis est filius, vel filia patrui mei: qui et frater, aut soror patruelisdicitur. Differt a consobrino, qui est filius materterae, h. e. sororis matris meae; ἐξάδελφος, ἀνεψιός (It. cugino; Fr. cousin germain du coté du père; Hisp. primo hermano de parte de padre;Germ. vom Vaterbruder stammend; Angl. a cousin - german by the father's side, the son or daughter of a father's brother).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Sobrīnus

SOBRĪNUS, i, m. 2. et Sobrina, ae, f. 1.

¶ 1.Masculino gen. sobrinus, ἀνεψιός, ἀνεψιαδοῦς (It. cugino; Fr. cousin; Hisp. hermano; Germ. Vetter; Angl . cousin)

¶ 2. Femin. gen. sobrina quid sit, V. in Sobrinus. Graece est ἀνεψιά.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Amitīnus

ĂMĬTĪNUS, a, um, adject. (amita). - Quarto gradu veniunt amitinus, amitina, id est amitae filius, filia. -
Hino amitini et amitinae (It. cugini; Fr. cousins; Hisp. her mani;Germ. Geschwisterkinder von Bruder und Schwester; Angl. cousins) sunt filii et filiae fratris et sororis meae.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor Cōnsanguinitātis

Coniūnx

CONIŪNX, iŭgis, comm. gen. 3.
(cum et jugum vel jungo).

A) Generatim conjux est, qui ejusdem servitutis jugo, vel eidem sorti, vel condicioni adstrictus est.

B) Speciatim ac saepissime

¶ 1. Conjux est lecti maritalis socius, maritus aut uxor; saepius tamen haec, quam ille, praesertim apud oratores.

¶ 2. Item amica; hoc enim honestiore vocabulo concubina significabatur.

¶ 3.Ponitur etiam de brutis animalibus.

- a) De femina.

- b) De mare et femina simul.

¶ 4. De ulmis. Colum. 5. R. R. 6. 18. Si vetustam vitem applicueris, conjugem necabit.

Index
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Benedictiō

BĔNĔDICTĬO, ōnis, f. 3. actus benedicendi. Occurrit apud inferioris aevi Scriptores, praesertim Ecclesiasticos, et

¶ 1. Cum sermo est de Deo, est praeconium, laus.

¶ 2.Quemadmodum apud Grecos εὐλογία donum aliquando significat, ita apud Christianos Scriptores benedictio.

¶ 3. Denique per metonymiam, quemadmodum eadem εὐλογία aliquando sumitur pro re benedicta et consecrata, ita et benedictio.

¶ 4. Item est mutua salutatio.

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis]

Suscipiō

SUSCĬPĬO et succipio, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (sus et capio)— Suscipio propris est subtus accipio aut prehendo, subjecta manu aliave re excipio vel erigo; universim sumo, capio, excipio, recipio, concipio, ὑποδέχομαι, παραδέχομαι, (It. pigliare, prendere, ricevere, accettare; Fr. prendre, recevoir; Hisp. tomar, recibir; Germ. nehmen, aufnehmen, aufheben; Angl. to receive, catch, take or lift up).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Castra

Subolēs

SŬBŎLES, is, f. 3. (suboleo) — Suboles est id, quod subcrescit, subnascitur, ac proprie dicitur de arboribus et plantis et est stolo, h. e. nova stirps post aliam enata, παραφυάς, παραβλάστη (It. pollone, germoglio, rimessiticcio, rampollo, rimessa; Fr. rejeton, pousse; Hisp. renuevo, vástago, pimpollo;Germ. das Heranwachsende, der Anwuchs, Spross; Angl. a shoot, young branch, sucker, sprig).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Prōlēs

PRŌLES, is, f. 3. - Proles est progenies, suboles, liberi, γενεά (It. prole, figliuoli, progenie; Fr. enfant, descendance, postérité, descendant, rejeton; Hisp. hijo, descendencia, posteridad, descendiente; Germ. der Sprössling, das Kind, der Nachkomme, das Geschlecht, d. Nachkommenschaft;Angl. an offspring, progeny, race, children).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Parēns

PARENS, entis, m. et f. 3. — Proprie est Part. praes. a pario, extrita i; sed substantive usurpatur pro patre, aut matre, aut utroque simul, γονεῖς, τοκεῖς, parentes (It. genitori; Fr. l' auteur de nos jours, le père, la mère;Hisp. el el padre, la madre; Germ. der Erzeuger, die Erzeugerin, der Vater, die Mutter; Angl. a parent, father or mother).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Generō

GĔNĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (genus).
- Generare est gignere, parere, procreare,
a genus, γεννάω (It. generare, produrre; Fr. produire, procréer, enfanter, engendrer; Hisp. producir, engendrar, procrear;Germ. erzeugen, hervorbringen, schaffen, Pass. auch entspringen, abstammen; Angl. to beget, produce, procreate, engender, generate).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Gemellus

GĔMELLUS, a, um, adject. deminut. a geminus, uno eodemque partu natus, δίδυμος (It. gemello; Fr. jumeau, jumelle; Hisp. gemelos, mellizos; Germ. doppelt von Geburt, zwillingsgeboren;Angl. twin).

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis]

Īnfāns

INFANS, antis, adject. (in privat. et fari). - Infans est qui fari nescit, vel nequit, ἄλαλος (It. chi non sa o può parlare; Fr. qui ne peut pas parler, qui ne parle pas encore; Hisp. el que no sabe ó pode hablar; Germ. nicht sprechend, nicht redend; Angl. that cannot speak).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Involvō

INVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3.
(in et volvo). - Involvere est in aliquo loco, vel super aliquid volvere, volutare, convolvere, volvendo injicere, ἐνειλέω (It. volgere, avvoltare; Fr. rouler sur, enrouler autour; Hisp. rodar, arrollar, envolver; Germ. dahin -, darauf rollen, wälzen; Angl. to tumble or roll upon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Implicō

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Fascia

FASCĬA, ae, f. 1. - Fascia proprie est pannus lineus, vel laneus, oblongus et angustus, ad obligandum, vestiendumve, fascia, ἐπίδεσμος, σπάργανον,
- a) Quales sunt, quibus infantes, aut vulnera obvolvuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Mīles

Repōnō

RĔPŌNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3.
(re et pono). - Repono generatim est idem atque iterum aut rursus pono, ἀνατίθημι (It. riporre, rimettere; Fr. remettre, rétablir; Hisp. remeter, volver á meter, restablecer; Germ. zurücklegen, - stellen, - setzen;Angl. to place again, put or set again, replace).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Cūnae

CŪNAE, ārum, f. plur. 1. - Cunae sunt vasculum, sive alveus ille, in quo infantes fasciis involuti cubant, forma scaphae: quasi cynae, a κύω pario. (It. cuna, culla;Fr. berceau; Hisp. cuňa de niňo; Germ. d. Wiege; Angl. a cradle).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Lactō

LACTO, as, āvi, ātum, are, 1.— Lactare a lacte est lac praebere, dar latte, lattare, θηλάζω.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Ūber

ŪBER, ĕris, n. 2. In Abl. sing.
habet ubere. — Uber estmamma tam in homine quam, saepius tamen, in bestia, μαζός, οὖθαρ (It. mammella, poppa; Fr. mamelle, poitrine, teton; Hisp. mamila, teta; Germ. die Brust, bes. die Mutterbrust; Angl. a breast, pap, teat, dug): sunt tamen qui
docent, uber proprie esse mammae caput seu apicem, papillam.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Pappa

pappa, ae, f. 1. est vox infantium petentium cibum. Hinc translate cibus infantium.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Incēdō

INCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, n. et aliquando a. 3. (in et cedo, qua ire significat). - Incedere est ire, ambulare, atque adeo venire, advenire, accedere, progredi, ingredi, intrare, βαδίζω (It. camminare, andare; Fr. marcher posément, aller, s'avancer; Hisp. ir, andar, caminar; Germ. inhergehen, - schreiten in oder bei etwas; Angl. to walk, go).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Serperastra

SERPĔRASTRA, ōrum, n. plur. 2. (sirpo, h. e. alligo) — Serperastra sunt machinulae, adminicula, quae puerorum genibus alligantur, ne vaciae fiant, aut compernes, ginocchielli, καμπεσίγυια.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Lūdō

LŪDO, dis, si, sum, dere, n. et a. 3. — Ludere, fortasse a Lydus ut in voce praeced. init. dictum est, est ludo se delectationis causa exercere, παίζω
(It. giuocare; Fr. jouer; Hisp. jugar; Germ. spielen, ein Spiel treiben; Angl. to play).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Crepundia

CRĔPUNDĬA, ōrum, n. plur. 2. - Crepundia sunt reculae pueriles, quae infantibus tum ornatus, tum ludi causa dantur: a crepando, seu tinniendo dictae, quorum infantes hujusmodi crepitaculis maxime gaudent: apponebantur etiam olim pueris expositis, vel alio nutriendi causa missis.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Aetās

AETAS, ātis, f. 3. - AEtas proprie est temporis perennitas, diuturnitas, perseverantia: hinc tempus vitae hominis ceterorumque animantium (It. la durata del tempo, gli anni della vita umana, età; Fr. la durée du temps, temps de la vie, âge d'homme; Hisp. la duracion del tiempo, l'edad del hombre; Germ. die Zeitlichkeit oder der Antheil an der ewigen Zeit, daher die Lebenszeit oder das Leben nach seiner Zeitdauer; Angl. duration of time, time of life, age).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Pietās

PĬĔTAS, ātis, f. 3. est virtus justitiae subjecta, qua parentes colimus, vel alios majores, et consanguineos, amicos, benevolos: item patriam, quae altera parens est; item Deum: et dicitur etiam amor, caritas, officium, studium, benevolentia, sanctitas, εὐλάβεια, εὐσέβεια (It. pietà, venerazione, rispetto, affetto; Fr. piété filiale, piété, dévotion, affection; Hisp. piedad filiale, piedad, devocion; Germ. die pflichtmässige Gesinnung, das Pflichgefühl, die Pietät; Angl. piety, veneration, respect, duty, love, affection).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Religiō

Mōrigerus

MŌRĬGĔRUS, a, um, adject. (mos et gero) morem gerens, obediens, obsequens, ubbidiente, compiacente, condiscendente, εὐπειθής.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Līberī

LĪBĔRI, ōrum, m. plur. 2. (liber, a, um). - Liberi sunt filii, vel filiae. Romani filios dixere liberos, non simpliciter, sed ad discrimen servorum vernarumque, τὰ τέκνα, οἱ παῖδες (It. figliuoli, figli; Fr. enfants; Hisp. hijos, infants;Germ. die Kinder des Hauses; Angl. children).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Dēbeō

DĒBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. - Volunt etymologi, debeo esse a de et habeo, quasi de alio habeo; quod si verum est, dicetur proprie de eo, qui rem alienam habet et reddere tenetur (It. essere debitore, dovere; Fr. devoir, être redevable, être débiteur;Hisp. deber, estar dendor; Germ. etwas schuldig sein; Angl. to owe, be in debt).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Cultus

CULTUS, us, m. 4. (colo). - Cultus proprie cultura, cultio, quam ruri homines adhibent (It. cottivazione, cultura, lavoro rurale; Fr. culture; Hisp. cultura, la labor del campo; Germ. die ländliche Arbeit, die Beurbeitung, der Anbau des Landes durch den Menschen; Angl. cultivation, culture, tilling).

I.) Proprie.

II.) Improprie occurrit

A) Generatim.

¶ 1. Cultus dicitur qui hominis animo adhibetur, educatio, disciplina.

¶ 2. Hinc cultus dicitur etiam qui diis et viris potentia vel dignitate supra ceteros eminentibus adhibetur; adeoque est veneratio, observantia, obsequium, honor.

B) Speciatim.

¶ 1. Eleganter admodum accipitur pro cura, qua humaniorem ac magis exquisitam vivendi rationem nobis comparamus

¶ 2. In malam partem pro deliciis et luxu.

¶ 3. Praecipue vero dicitur de vestitu atque ornatu corporis.

¶ 4. Item latiori sensu ponitur pro quocumque apparatu.

¶ 5. In illo Plaut. Merc. 5. 1. 3. Usus, fructus, victus, cultus jam mihi harumce aedium etc., cultus idem esse videtur atque habitatio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Colō, Cultūra

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Officium

OFFĬCĬUM, ĭi, n. 2. - Officium universim est id, quo quis vel quid pro natura sua fungi debet; praestatio ejus operis, quod quisque vel quidque praestare debet; quod quisque efficere debet, observata locorum, temporum et personarum ratione; congruus actus uniuscujusque personae; id, in quod quisque debet incumbere, ut ipsum pro loci, temporis et personae qualitate reddat effectum. Unde ex. gr. in familia bene instituta dicimus, omnes in officio esse oportere, id est agere quae debent, τὸ καθῆκον (It. funzione, esecuzione di ciò che si deve prestare, azione conforme all' obbligo, dovere, obbligo, carico, assunto, puntualita, offizio; Fr. fonction, accomplissement de ce qu' on doit, ce qu' on est obligé de faire, devoir, office, rôle; Hisp. funcion, accion y exercicio de algun empleo, la obra que cada uno debe hacer, oficio, deber; Germ. die Werkverrichtung, Vollziehung dessen, was Jemandem zu thun obliegt, pflichtgemässe Handlung oder Leistung, Pfichterfüllung, Dienstleistung, oder Verrichtung, bisweinfach Pflicht, Aufgabe, Schuldigkeit wiederzugeben; Angl. a duty, office, charge, trust, engagement, that to which a man is by any natural or legal obligation bound, business).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Religiō

Labōrō

LĂBŌRO, as, āvi, ātum, are, n. et a. 1. (labor). –

A) Vi ac significatione laboro est idem ac laborem sentio, cum labore ago, fatigor, πονέω (It. faticare, durar fatica; Fr. travailler, prendre de la peine, tâcher, s'efforcer de; Hisp. trabajar, aplicarse con desvelo y cuidado; Germ. arbeiten, sich Mühe geben, sich abmühen, bemüth sein, sich um etwas kümmern, auf etwas bedacht sein; Angl. to labour, be oppressed with toil or fatigue).

¶ 1. Stricto sensu refertur ad corpus

¶ 2. Latiori sensu et saepissime refertur ad animum, et significat laborem ac studium impendere, contendere, curare, niti, conari, affaticarsi, studiarsi, procurare, far di tutto per ottener qualche cosa.

B) Active, seu quum Accusativum regit

¶ 1. Significat elaborare, facere, lavorare, fare.

¶ 2. Hinc Part. Laboratus poetice cum abstractis est etiam per labores et aerumnas actus, laboriosus, exercitus, laborioso, calamitoso.

II.) Speciatim laborare

¶ 1. Saepe est morbo, aut dolore aliquo male habere.

¶ 2. Hinc ad alia quoque mala refertur sive corporis, sive animi, quibus urgemur ac premimur.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Parentālis
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Erus

ERUS, i, m. 2. Scribitur et erus. - Herus est dominus domus, paterfamilias, et dicitur fere cum respectu ad servos, δεσπότης (It. padrone; Fr. maître de maison, maître; Hisp. amo, dueňo, seňor de su casa y familia; Germ. d. Hausherr, Herr; Angl. the master of a family).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Famulus

FĂMŬLUS, i, m. 2. et Famula, ae, f. 1. – Famulus est minister, pedisequus, servus, serva, ancilla (It. servente, servo, serva, fantesca;Fr. serviteur, domestique, servante; Hisp. servidor, domestico, criado, servidora, criada; Germ. d. Diener, Bediente; Angl. a slave, servant, attendant, a female slave, maid servant).

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Herilis]

Servus

Servus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui in servitute est, qui non est sui juris sed alieno dominio subjectus, mancipium, famulus, puer, cui liberopponitur, δοῦλος, θεράπων (It. schiavo, servitore, servo; Fr. esclave; Hisp. esclavo; Germ. d. Sklave; Angl. slave).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serva, Serviō, Servus, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Servus, -a, -um

SERVUS, a, um, adject. — Servus est qui alicui servit, subjectus, obnoxius, soggetto, servo, servile, δοῦλος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serva, Serviō, Servus

Serva

Serva, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est femina in servitute, ancilla, δούλη, θεράπαινα (It. schiava, serva, ancella, massara; Fr. une esclave; Hisp. esclava; Germ. d. Sklavin; Angl. female slave).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serviō, Servus, Servus, -a, -um

Era

ĔRA, ae, f. 1. duo diversa significat, prout est

A) Fem. ab erus; aut B) A Graec. ἔ̆ρα vel ἔ̆ρα.

A) Era est domina domus, materfamilias: et dicitur fere cum respectu ad servos servasve; οἰκοδέσποινα, κυρία (It. padrona; Fr. maîtresse de maison, maîtresse; Hisp. ama, dueňa, seňora; Germ. die Frau des Hauses, die Frau, Herrin; Angl. a mistress, dame).

B) Hera seu era, fortasse ab Hebr. (forma hebraica), certe a Gr. ἔ̆ρα vel ἔ̆ρα, quae idem significant, dicitur terra.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Ancilla

ANCILLA, ae, f. 1. - Ancilla est mulier quae dominis famulatur et ministrat, quaeque saepissime in comoediis occurrit (It. fantesca, serva, cameriera; Fr. servante, femme de chambre; Hisp. criada; Germ. Dienerin oder Aufwärterin, das Mädchen, die Zofe, die Kammermädchen; Angl. a maid-servant).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Pēnsum

PENSUM, i, n. 2. proprie est neutrum Participii pensus a pendo, id quod pensum est, et praecipue in lanificio mulierum locum habet, et significat certum lanae pondus, quod mulieri certo tempore faciendum assignatur, τὸ σταθμηθέν (It. cómpito, roccata, pennecchio; Fr. tâche du jour; Hisp. tarea; Germ. die Tagarbeit der Sclavinnen im Wollospinnen, die Aufgabe, das Pensum;Angl. a task, piece of work).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Speciatim a Poetis saepe refertur ad Parcas: diciturque de certo vitae hominum spatio, quod illae, tamquam lanae pensum nere dicuntur.

II.) Translate

¶ 1.Est cujuscumque assignati muneris functio, officium, partes, munus, incombenza, debito.

¶ 2. Item est pondus, unde peso recentium Italorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Fidēlis

FĬDĒLIS, e, adject. - Fidelis est qui fidem praestat, cui credere tuto possumus, constans, fidus, πιστός (It. fedele, fido, fidato; Fr. fidèle, sûr, qui ne trompe pas; Hisp. leal, fiel, qui executa fielmente loque promete; Germ. zuverlässig, treu, dem man vertrauen kann, rechtschaffen, redlich; Angl. faithful, sincere, trusty, sure, that may be relied on).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Exsequor

EXSĔQUOR, sĕqueris, sĕcutus vel sĕquutus sum, sĕqui, dep. 3. (ex et sequor). - Exsequi, ἀκολοοθέω, ἐπιτελέω, est idem quod sequi, vel usque ad finem sequi, subsequi (It. seguitare, andar dietro; Fr. suivre, poursuivre; Hisp. seguir, ir detras de alguno; Germ. bis zu Ende aus verfolgen, nachfolgen; Angl. to follow, pursue).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ē, ex, Sequor

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Sine

SĬNĔ, praepositio. — Sine est particula separativa, idem ac seorsum ab, absque, citra, extra, ἄνευ (It. senza; Fr. sans; Hisp. sin; Germ. ohne, sonder; Angl. without).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Domus
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Murmur

MURMUR, ŭris, n. 3.— Murmur Est idem ac susurrus, confusus et gravis strepitus, ψόφος (It. mormorio, strepito, bisbiglio, susurro; Fr. murmure, bruit; Hisp. mormullo, mormureo, rumor; Germ. das Murmeln, Gemurmel, Brummen, Sausen, Krachen, Summen; Angl. a murmur, small shrill sound, still small noise).

Index

[Hoofdstuk 1 - Societās Herilis]

Dispendium

DISPENDĬUM, ĭi, n. 2. cui recta opponitur compendium, est detrimentum, sumptus, damnum, ut docet Varro 5. L. L. 183. Müll. Dispendium igitur, quod in dispendendo solet minus fieri. h. e. dispendium est a dispendo (ducta locutione a more Romanorum, qui ante cusam monetam aes pendebant, non numerabant), quum ponderi detrahitur cum damno nostro. (It. danno, spesa, discapito, dispendio; Fr. dépense, frais, perte, dommage;Hisp. gasto, costas, perdidad, daňo; Germ. d. Abgang, Verlust; Angl. expense, cost, charge, detriment, loss, damage).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Compendium

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Compendium

COMPENDĬUM, ĭi, n. 2. est a cum et pendo, ideoque ad litteram est quidquid simul penditur; ac propterea compendium dictum est quidquid vendendo et pendendo ex parsimonia lucramur; aliis verbis est lucrum ex parsimonia, hoc est quidquid lucramur rem nostram servando, non rem de novo acquirendo. (It. risparmio, guadagno, utile; Fr. fruit des économies, économie, épargne, avantage;Hisp. ahorro, economía, ventaja, provecho; Germ. d. Ersparte, d. Ersparniss, d. Gewinn, Vortheil, Profit; Angl. a gaining, saving, gain got by saving, profit, advantage).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dispendium

Parsimōnia

PARSĬMŌNĬA et parcimonia, ae, f. 1.
— Parsimonia est moderatio sumptuum, parcitas, diligentia, frugalitas, φειδώ, φειδωλία (It. parsimonia, risparmio, frugalità; Fr. l'économie, l'épargne; Hisp. ahorro, parsimonia, economia; Germ. die Sparsamkeit; Angl. sparingness, frugality, parsimony, thrift, penuriousness).

Alimōnia

ĂLĬMŌNĬA, ae, f. 1., idem quod alimentum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Alimentum

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Alimentum

ĂLĬMENTUM, i, n. 2. (alo) id quo animantis aut vegetantis corpus alitur et vita sustentatur (It. alimento, nutrimento; Fr. aliment,
nourriture; Hisp. alimento; Germ. das Nahrungsmittel, Nahrung oder Unterhalt; Angl. nourishment, nutriment).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Alimōnia

Praebeō

PRAEBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. — Praebere, a praehibere per syncopen (quam vocem V. suo loco), est porrigere, protendere, offerre, παρέχω (It. porgere, stendere, presentare, offrire; Fr. tendre, offrir, présenter; Hisp. ofrecer, proponer de dar; Germ. hinhalten, darreichen, hinreichen; Angl. to give, supply, afford, offer, minister).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Religiō

Mancipium

MANCĬPĬUM vel mancupium, ĭi, n. 2. (manceps) in jure civili Romano est actio emendi, seu comparandi dominium alicujus rei, vel jus proprietatis, quae certa ratione fiebat: atque adeo mancipium est cujusvis rei dominium, seu jus potestatis: a manu et capio. Antiqui enim res, quarum dominium comparare volebant, manu capiebant seu prehendebant.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Dominus

DŎMĬNUS, i, m. 2. - Dominus occurrit

A) Stricto sensu; et

B) Latiori sensu.

A) Stricto sensu dominus a domus est qui domui praeest et in familiam imperium habet (It. padrone di casa, proprietario, possessore; Fr. maître de maison, possesseur, proprietaire; Hisp. amo, dueňo, seňor de su casa y familia, posesor, propietario; Germ. d. Besitzer e. Hauses, Hausherr, Eigenthümer; Angl. a master of a house, master of slaves, proprietor of any thing, possessor).

B) Latiori sensu.

¶ 1. Generatim dominus dicitur qui dominatur, qui in alios imperium habet, et cui alii subsunt.

¶ 2. Speciatim dominus est exhibitor convivii, hoc est herus, qui convivium praebet; ita tamen, ut vel addatur Gen. epuli, convivii, vel id ex ceteris facile innotescat.

¶ 3. Item speciatim. In libera republica odiosa fere vox fuit: quare prisci Latini dominum familiae patremfamilias appellaverunt.

¶ 4. Item dominus dicitur amasius, amator, in blanditiis.

¶ 5. Officiosae salutationis consuetudine domini appellabantur quicumque obvii.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Potestās

PŎTESTAS, ātis, f. 3. (possum) facultas, copia, qua aliquid facere possumus, atque adeo potentia legibus homini tributa, jus in re. Gr. δύναμις (It. potere, facoltà, potere legale, diritto; Fr. pouvoir, faculté, droit; Hisp. poder, facultad, derecho; Germ. d. Können, Vermögen, d. Macht etwas zu thun, d. gesetzliche Gewalt, d. Recht über etwas; Angl. ability, pouer, leave, license, liberty, permission).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Nex

NEX, nĕcis, f. 3. - Nex est mors quae aliqua externa vi alteri infertur, φόνος (It. morte, ammazzamento; Fr. mort violente, meurtre, assassinat, carnage; Hisp. muerte violenta, homicidio, matanza; Germ. d. gewaltsame Tod, d. Mord, d. Ermordung; Angl. violent death).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Pauper

PAUPER, ĕris, adject. - Pauper,
cui dives et locuples opponitur, est cui parva et angusta res familiaris est, qui non affluit opibus, nec tamen eget, tenuis, medius inter egenum et divitem, πένης
(It. povero, che ha una scarsa rendita; Fr. pauvre, qui a un revenu très-modeste; Hisp. pobre; Germ. arm, unbemittelt, ohne Vermögen, nur eben auskommend; Angl. poor).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dīves

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Dīves

DĪVES, vĭtis, adject. Est et alia forma dis, ditis m. et f. et dite n., fere poetica, et videtur esse a dives per syncopen: quod certe in obliquis casibus manifestum est. - Dives est qui rerum copia instructus est, locuples, abundans, copiosus, opulentus, affluens.
(It. ricco; Fr. riche;Hisp. rico; Germ. reich; Angl. rich).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pauper

Serviō

SERVĬO, is, īvi et ĭi, ītum, ire, 4. (servus) — Servio est in servitute esse, sub domino officium facere, deservire, ministrare, δουλεύω (It. essere schiavo o servo, servire; Fr. être esclave ou serviteur, servir; Hisp. ser esclavo ó captivo, servir come criado ó esclavo, servir; Germ. Sklave od. im Sklavenstande sein, als Sklave dienen, dienstbar sein; Angl. to be a slave, serve in the capacity of a servant or slave)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serva, Servus, Servus, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Condūcō

CONDŪCO, cis, xi, ctum, cere, 3. (cum et duco). - Conducere usurpatur

A) Active, et

B) Neutrorum more.

A) Active conducere est idem quod ducere, vel simul ducere, congregare, cogere (It. condurre, menare insieme; Fr. mener ensemble, rassembler, réunir; Hisp. llevar ó conducir juntos; Germ. zusammenführen; Angl. to bring or lead together, conduct, assemble, collect).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu conducere est plures personas unum in locum congregare; et de hominibus potius usurpatur, bruta enim cogi dicuntur.

¶ 2. Latiori sensu ponitur etiam de inanimis, quae unum in locum colliguntur vel comportantur.

¶ 3. Figurate ponitur etiam de abstractis.

II.) Improprie.

¶ 1. Generatim conduci aliqua re est adduci, induci ad aliquid faciendum.

¶ 2. Speciatim conducere hominem est operam alicujus hominis mercede comparare.

¶ 3. Usurpatur etiam de rebus.

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis

Mercēs

MERCES, ēdis, f. 3. (mereo) pretium, quod pro opera et labore alicui persolvitur, μισθός (It. mercede, paga; Fr. salaire, gages, paye, solde, appointements, prix, récompense pour un service; Hisp. salario, gage, sueldo, estipendio, paga; Germ. d. Verdienst, Sold, Lohn, Gehalt, Belohnung, Honorar;Angl. hire, wages, pay, a reward for labour).

Index

Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Pāgus

PĀGUS, i, m. 2. — Pagus sunt plures vici, aut villae simul positae, nullo moenium ambitu: Gr. νομὴ et νομός. Ceterum differt a vico, ut totum a parte, quia vicus pluribus casis, pagus pluribus vicis constat. Interdum et pro vico ponitur. Gr. κώμη (It. villaggio, casale, borgo; Fr. village; Hisp. lugar, village, aldea; Germ. der Gau, die Gemeinde; Angl. a village, country town).

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Oppidum

OPPĬDUM, i, n. 2. —

¶ 1. Stricto sensu oppidum est locus moenibus conclusus, in quem homines multi habitandi causa conveniunt, πόλις (It. città, castello, terra, luogo murato; Fr. ville; Hisp. ciudad, castillo; Germ. d. Stadt; Angl. a walled toum, burgh).

Usurpatur —

a) Generatim a Latinis de aliis urbibus praeter Romam dicitur.

b) Speciatim de ipsa quoque Roma, qua cingitur moenibus, usurpatum legitur.

¶ 2. Latiori sensu oppidum Britanni vocant quum silvas impeditas vallo atque fossa munierunt, quo, incursionis hostium vitandae causa, convenire consueverunt. Caes. 5. B. G. 21. ¶ 3. Oppidum etiam dictum fuit locus in circo, unde quadrigae emittebantur, qui et carceres: quia prope muros olim fuit.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Urbs

URBS, urbis, f. 3. — -Urbs est oppidum muro cinctum, πόλις (It. città; Fr. ville; Hisp. ciudad; Germ. die Stadt; Angl. a city).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim per antonomasiam urbs dicitur de Roma, ut ἄστυ de Athenis et πόλις de Alexandria.

¶ 3. Falsum est, solam Romam Latine urbem dici, ceteras oppida. hoc enim quidam ex Quintil. (cujus verba nondum vidimus) affirmarunt.

¶ 4.Aliquando urbs est metropolis.

¶ 5. Interdum etiam arx.

II.) Translate.

¶ 1. Aliquando per metonymiam continentis pro contento, urbs adhibetur pro civitate.

¶ 2. Metaphorice.

¶ 3. Nescire in urbem pergere, notissima ignorare, proverb.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Mūniō

MŪNĬO, is, īvi, ītum, ire, a. 4. — Munire est moeniis, seu muris quodammodo cingere, atque adeo firmare, fulcire, defendere, tueri, obvallare, instruere, ἀσφαλίζω, τειχίζω (It. cinger di muro, armare, fortificare, guarnire, munire;Fr. bâtir un mur, fortifier, munir, couvrir, défendre, mettre en état de défense; Hisp. construir, hacer un muro, fortalecer, municionar, pertrechar, guarnecer; Germ. eine Mauer ausführen, einen Ort ummauern, befestigen, schützen, wahren, verwahren, decken, bedecken; Angl. to build, construct, to enclose with walls, fortisy, secure, fence, protect. defend, strengthen, munite).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est muro vel moeniis cingere.

¶ 2. Latiori sensu et saepissime est, ut diximus, firmare, fulcire, defendere, tueri, obvallare; et occurrit

— a) Generatim.

— b) Speciatim in re militari. — Munire castra est aggerem exstruere, vallum jacere, fossas cavare, aliaque saepimenta facere contra vim hostium.

— c) De corpore. — Collum munitum est vestitum, ligatum, et quasi collari clausum adstrictumque.

¶ 3. Latissimo sensu, vel, ut aliis placet, translate.

— a) Generatim. — Munire pice. - Munire emplastrum luto et vinculo.

— b) Speciatim munire viam est facere, reficere, sternere lapidibus.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

— a) Cum Ablat. sine additis.

— b) Cum addito, contra quod quis munitur.

— c) In illo Plauti Truc. 2. 2. 54. suam non enim ille meretriculis Muniendis rem coegit, verum parsimoniae Duritiaeque. h. e. victu vestituque instruendis, ornandis, alendis, quasique muniendis suo sumptu contra egestatem. Alii interpret. munerandis:
quasi munire a munus sit; al. aliter leg.

¶ 2. Speciatim munire viam est viam parare, aditum patefacere.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima exempla retulimus,

Munītus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Munitior I. et II., et Sup. Munitissimus I., est saeptus, vallatus, firmatus, armatus, communitus, τετειχισμένος, munito, fortificato, guarnito, difeso, guardato.

I.) Proprie.

II.) Translate.

— Hinc Munīta, ōrum, n. plur. 3. absolute, substantivorum more, sunt viae munitae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cingō, Dēfendō, Firmō, Fulciō, Īnstruō, Moenia, Mūrus

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Urbs

Cingō

CINGO, gis, xi, ctum, gere, a. 3. - Cingo est circum complector, circumdo, circulum vel anulum facio circum personam aut rem aliquam (It. cingere, attorniare, circondare; Fr. ceindre, entourer, environner;Hisp. ceňir, rodear, cercar; Germ. e. Ring oder Kreis um e. Person oder Sache bilden, sie umschliessen;Angl. to gird, tie about, surround, encompass, embrace).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūniō

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Hoofdstuk 1 - Urbs

Moenia

MOENĬA, ĭum, ĭbus, n. plur. 3. - Moenia sunt muri, qui urbem cingunt; ab antiquo moeniopro munio, ut docent Varro 5. L. L. 141. Müll. (Uti haberent tuta oppida quod operis muniebant, moenia dicta.)
et Servius ad Virg. 11. AEn. 567. τείχη (It. mura, muraglie, fortificazioni; Fr. muraille de ville, mur, rempart, fortifications; Hisp. muro, muralla, terraplen, fortificacion; Germ. die Schutzmauern, Stadtmauern, Mauern als Schutzwehr und Sicherheitsmittel, Bollwerk; Angl. the walls of a city, the fortificacions of a city, the thowers, ramparts, parapets etc.).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūniō

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Vallum

VALLUM, i, n. 2. - Vallum est munitio militaris, qua includuntur castra aut oppida obsessa, ex caespite et aggesta terra et crebris vallis seu palis infixis, fossa praeducta, ἕρκος, ὐ χάραξ, χαράκωμα (It. argine con pali, trincera, fortificazione, palificata, vallo;Fr. retranchement, rempart, palissade; Hisp. atrincheramiento, trinchera, palisada; Germ. der Pfahl, Wall; Angl. entrenchment, palisade, fortification).

Index

[**Hoofdstuk 1 - Urbs**]

Agger

AGGER, ĕris, m. 3. - agger est quidquid coarcervatur aut ad foveas implendas, aut ad tumulum in planitie erigendum,
teste Servio ad Virg. 9. AEn. 567. Agger est cujuslibet rei coacervatio etc. Atque agger est sive ex terra, saxis, sabula, ruderibus, sive ex lignis, palis, siccisve foliis fieret coacervatio (It. massa, materiali confusamente ammassati; Fr. amas, matériaux entassé; Hisp. monton, congerie, materiales terraplenadi; Germ. Masse, Material zum Ausfüllen oder Aufschütten; Angl. a heap or pile of any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Castra

Vallus

VALLUS, i, 2. duo diversa significat.

A) Vallus, masc. gen., est palus, sudes, ramus ex arbore recisus, cujusmodi sunt pedamenta vitium, palo, steccone, ὑ χάραξ: videtur autem esse a varus,varis enim ramis munitus est agger; hi autem primum deminutiva forma varuli, mox valli dicti, ut a surula factum est Sulla: verum Isid. 15. Orig. 9. 2. ducit a vellendo, quod pali figantur et vellantur; alii ab ἧλος, clavus.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et saepius dicitur de palis, quibus infixis firmatur et munitur agger excitatus ad saepimentum castrorum: quod inde vallum appellatum est. Hujusmodi palos humeris ferebant in expeditionibus Romani milites, praeter arma et cibaria, ut, ubicumque ponenda essent castra, muniendi materia praesto esset

¶ 3. Collectivorum more et ipsum vallum ex palis contextum vallus dicitur.

II.) Translate et improprie.

¶ 1. Per metaphoram.

¶ 2.Improprie est genus quoddam vehiculi metendis spicis aptum, de quo Plin. 18. Hist. nat. 30. 72. (296). Galliarum latifundiis valli praegrandes, dentibus in margine infestis, duabus rotis per segetem impelluntur, jumento in contrarium juncto: ita direptae in vallum cadunt spicae. Pallad. 7. R. R. 2. accurate describit hoc instrumentum rusticum et vehiculum appellat.

¶ 3. Item genus quoddam tegulae.

B) Vallus, fem. gen., parva vannus, crivelletto, crivello

Index

[Hoofdstuk 1 - Urbs]

Intrā

INTRĀ, est

A) Adverbium; et

B)Praepositio regens Accusativum.

A) Adverbium intra est per syncopen pro intera, subaudi parte, ab in ut citra a cis, ultra ab uls, ut Gell. 12. 13. et Priscian. 14. p. 991. Putsch. docent. Significat autem intus, ἐντὸς, ἔντοθι (It. dentro, al di dentro; Fr. intérieurement; Hisp. interiormente; Germ. in wending, innerhalb; Angl. within).

B) Praepositio intra regit Accusativum, et significat in, inter (It. dentro, tra, intra; Fr. en dedans de, dans; Hisp. dentro, en; Germ. innerhalb; Angl. within).

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Pōmērium

PŌMĒRĬUM et pomoerium, ĭi, n. 2. — pomerium

I.) Proprie est locus intra et extra murum urbis: a post vel pone, et murus aut moerus.

II.) Translate. Varro 1. R. R. 2. 13. Video, qui de agricultura scripserunt, latius vagatos, quam oportuerit. Ego vero, inquit Stolo, eos non in omni re imitandos arbitror, et eo melius fecisse quosdam, qui minore pomerio finierunt. Macrob. 1. Saturn. 24. Belli isti homines certos scientiae fines, et velut quaedam pomeria et effata posuerunt, ultra quae etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Fossa

FOSSA, ae, f. 1. (a sup. fossum verbi fodio) est locus, unde effossa est terra, τάφρος (It. fossa;Fr. fossé, fosse; Hisp. foso, hojo; Germ. der Graben; Angl. a ditch).

I.) Proprie generatim, tum saepe speciatim pro receptaculo aquae manufacto ad urbes, oppida, castra aut alia hujusmodi munienda.

- Speciatim in agris aliae sunt fossae caecae, aliae patentes. Patentium ratio cuivis clara et aperta: caecarum vero conficiendarum modus traditur a Colum. 2. R. R. 2. et Pallad. 6. R. R.3.: sulcis enim in altitudinem tripedaneam depressis, quum parte dimidia lapides, vel glaream receperint, aequentur superjecta terra, quae fuerat effossa, vel, si nec lapis erit, nec glarea, sarmentis vel quibuscumque virgultis cooperiantur. Eadem fere habet Plin. 18. Hist. nat. 6. 8. (47)., sed rem non omnino intellexisse videtur.

- Fossa fastigata dicitur, quae a summa latitudine, lateribus devexis, in angustiam ad solum conjunctam pervenit. Punica dicitur, quae latere exteriore ad perpendiculum dirigitur, contrario devexo fit, quemadmodum fastigata. Haec Hygin. Grom. p. 10. col. 1. Aliquoties etiam fossa fit lateribus utrimque directis, cujus meminit sic Auct. B. G. 8. 9. Imperat fossam duplicem pedum quinum denum lateribus directis deprimi.

II.) Figurate.

¶ 1. Ponitur pro podice puerili. Juvenal. 2. 1. Inter Socraticos notissima fossa cinaedos.

¶ 2. Item pro pudendo muliebri.

¶ 3. Pro finibus, vel termino.

¶ 4. In Inscriptionibus usurpatur et pro sepulcro.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Canthērius

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Castra

Prōpugnāculum

PRŌPUGNĀCŬLUM, i, n. 2. (propugno) locus munitus, unde pugnari potest defendendi causa, ut vallum, moenia, arx, ἐπιτείχισμα, προβολή (It. fortezza, forte, riparo, bastione, difese;Fr. retranchement, rempart, boulevard, ouvrage de défense; Hisp. atrinchieramiento, terraplen, defensa;Germ. die Vormauer, Schutzwehr, d. Schutz; Angl. a fortresse, fort, bulwark, rampart, bastion).

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Exstō

EXSTO vel exto, stas, (stĭ̆ti, stātum), stare, n. 1.
- Exstare, ἐξέχω, est extra stare, eminere, prominere (It. stare in fuori, essere eminente o rilevato; Fr. être élevé au-dessus, dépasser, être proéminent, saillant; Hisp. ser saliente; Germ. hervorstehen, hervorragen; Angl. to stand out, stand or stick up, appear or be above).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Metaphora sumpta a superiori paragr. Cic. 3. Orat. 26. 101. Quod magis id, quod erit illuminatum, exstare atque eminere videatur. Quintil. 8. 5. 29. Haec enitere et exstare aliquatenus. Val. Flacc. 5. 252. Excubias, Gradive, tene: praesentia luco Arma tubaeque sonent: vox et tua noctibus exstet. si faccia sentire: vincat vox tua armorum tubarumque sonum. Claudian. Cons. Mall. Theod. 232. Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus exstat Utilior.

¶ 2. Saepius, significata causa pro effectu, exstare est superesse, exsistere, durare, apparere, esse, durare, sussistere, apparire, vedersi.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Suburbium

SŬBURBĬUM, ĭi, n. 2. (sub et urbs) frequentes extra urbem domus instar vici urbani aedificatae, προάστειον (It. sobborgo; Fr. faubourg,
banlieue; Hisp. arrabal; Germ. die Vorstadt;Angl. suburb, outpart).

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs

Porta

PORTA, ae, f. 1.— Porta est aditus urbis, vel alterius loci vallo fossave muniti, qua res importantur et exportantur. Alii ducunt a portando et suspendendo vomere, quo loco aditus esset relinquendus, quum aratro moenium locus designabatur. V. ARATRUM. Recentiores vero conjungunt hanc vocem cum Gr. πόρ-οςtransitus, a πείρω vel περάω transeo, ut sit via, qua ex uno in alium locum transitur: V.PORTO. Differt a fore, janua, ostio, quae aedium privatarum sunt. πύλη (It. porta della città; Fr. porte; Hisp. puerta; Germ. das Thor, Stadtthor; Angl. the gate of a city, a door, port, portal).

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Cataractēs

CĂTĂRACTES vel catarrhactes, ae, m. 1. καταπάκτης vel καταῤῥάκτης. - Cataracta, a καταράσσω cum impetu ruo,proprie significat praecipitem eruptionem et descensum; a Latinis tamen hujusmodi significatio limitibus circumscripta fuit. Itaque

¶ 1. Cataracta est locus angustus, praeruptus, et praeceps in flumine, ubi aqua illisa et refracta magno impetu ruit, qualis est in Nilo eo loco, quae Catadupa ab accolis appellantur.

¶ 2. Sunt etiam cataractae claustra in fluminibus arte facta ad aquarum impetum temperandum.

¶ 3. Item genus militaris obicis in urbium portis, qui funibus aut catenis cum aperitur, in altum tollitur, et cum opus est, iis repente solutis, citissime decidens, momento temporis aditum claudit: eadem vocatur cochlea, et fenestra Punica.

¶ 4. Cataractae etiam dicuntur quaedam aves Diomedeae cognominatae.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Versātilis

VERSĀTĬLIS, e, adject. (verso) qui versari, circumagi, moveri facile potest, versabilis, girevole, versatile, στρεπτός.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Repāgula

RĔPĀGŬLA, ōrum, n. plur. 2. - Repagula sunt, ut Verrius ait, quae patefaciundi gratia ita figuntur, ut ex contrario quae oppanguntur. Alii legi mallent: ut ex contrario (h. e. extrinsecus) quoque oppandantur, μοχλός, κόραξ (It. stanga da chiuder l'uscio, nottola, chiavistello; Fr. verrou d' une porte; Hisp. cerojo, pestillo; Germ. Thürriegel; Angl. a bar or bolto fasten a door).

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Suburbānus

SŬBURBĀNUS, a, um, adject. sub urbe positus, urbi vicinus, vicino o sotto la città,προαστεῖος.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs

Coemētērium

COEMĒTĒRĬUM, ĭi, n. 2. κοιμητήριον, Graece significat locum ad dormiendum destinatum: a κοιμάω dormio: item in quo sepulta jacent mortuorum corpora.

Index

Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Hortus

HORTUS, i, m. 1. - Hortus est locus maceria aut saepe clausus, in quo olera cibi causa coluntur; item in quo arbores, poma, flores et viriditas voluptatis causa. Gr. κῆπος (It. orto, giardino; Fr. jardin, parc, jardin potager; Hisp. jardin, huerto; Germ. d. Garten;Angl. a garden or orchard).

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu.

- b) Interdum dicitur de parte vineae.

- c) In plur. num. saepe (non tamen semper) dicuntur de iis, qui deliciarum causa parantur. Hi instruebantur arboribus, ambulationibus, statuis, diaetis atque id genus deliciis. Hujusmodi Romae fuere Maecenatiani, Sallustiani, Serviliani, Caesaris ad Tiberim etc.

II.) Translate.

¶ 1. Apud veteres hortus villam significabat (atque hanc esse primam vocabuli significationem nonnulli, nec injuria autumant); et in XII. Tabulis semper villa sic appellabatur, teste Plin., qui 19. Hist. nat. 4. 19. (50). In XII. Tabulis legum nostrarum nusquam nominatur villa, semper in significatione ea hortus, in horto
vero heredium.

¶ 2. Per metonymiam hortus dicitur de ipsis oleribus.

¶ 3. Hortus sensu obscoeno significat podicem puerilem apud Auct. Priap. 5., ac praecipue pudendum muliebre, ut et κῆπος Graece. Auct. epigr. in Anthol. Lat. T. 1. p. 686. Burmann. Hortis Hesperidum Sabelle cultis Nostrae cultior est puellae etc. Hinc

et olera et olitor eadem ambiguitate dicta, et Priapi Venerisque tutelae horti assignati, et Satyrica signa in his statui solita, testibus Varron. 6. L. L. 20. Müll. et 1. R. R. 1. 6., Festo p. 289. 14. Müll., et Plin. loc. cit.; tametsi hoc potius ob eam causam, quod in hortis mundities, elegantia et amoenitas maxime quaeritur, vel quod ea numina rerum fecunditati praeerant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hortulānus

Index

Hoofdstuk 1 - Holera
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Urbs

Platēa

PLĂTĒA, ae, f. 1. πλατεία. — Platea

¶ 1. Est via lata in urbe: a Graeca voce allata, in qua supplendum est ὐδός via. Est enim adject. femin. nominis πλατύς latus (It. strada larga; Fr. large rue, place publique; Hisp. calle ancha, plaza; Germ. eine Strasse in der Stadt; Angl. a bread way or street).

¶ 2. Quandoque etiam capitur pro area in mediis aedibus, cortile.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Vīcus

VĪCUS, i, m. 2. — Vicus dicuntur multae domus junctae, κωμίδιον (It. contrada, borgo; Fr. quartier d' une ville, rue; Hisp. quartel ó barrio de una ciudad, calle; Germ. e. Häuserreihe in d. Stadt, Stadtviertel,
Gasse; Angl. several houses joined together): et dicitur de iis, qui intra urbem vel oppidum sunt, aut extra urbem et etiam pagi dicuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Forum

FŎRUM, i, n. 2. - Forum duo diversa significat.

A) Forum ab eodem etymo est, a quo foras, foris et fori, atque ideo significat locum, qui foras fert vel ducit, et ipsum locum externum ratione habita aedium vel domus, il luogo che conduce al di fuori, lo spazio al di fuori;

¶ 1. Generatim pro loco qui foras fert vel ducit, atque adeo pro vestibulo sepulcr.

¶ 2.Speciatim forum dicitur locus spatiosus in urbe, in quo res venduntur et negotia fiunt, ἀγορὰ,piazza, mercato.

¶ 3. Item speciatim forum dicebatur locus, quo populus conveniebat, luogo dei pubblici convegni; item locus, in quo jurisdictio exercetur, contiones habentur ad populum, causae aguntur, foro, palazzo; qui saepe idem est locus cum foro negotiorum, quae occasione convenientium civium fiunt, ut in Foro Romano, piazza, banca.

B) Forum est etiam vasis vinarii genus, nempe pars torcularis, in quo ponuntur uvae, vel oleae prelo calcandae.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Alicubī

ĂLĬCUBI, adverb. locale, - Alicubi est in aliquo loco (It. in qualche luogo; Fr. en quelque part; Hisp. en alguna parte; Germ. irgendwo, an irgend einem Orte; Angl. somewhere, in some place).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Porticus

PORTĬCUS, us, f. 4. — Porticus est locus amplus et longus, columnis, aut pilis suspenso tecto munitus, cetera apertus, deambulationis, umbraeque, et imbrium vitandorum causa. Erant privatae, quas ditiores sibi construebant tum in urbe, tum in agris: erant publicae ingenti sumptu exstructae, signis, picturis, marmoribus exornatae, in quibus non solum otiosi homines deambulare solebant, sed aliquando jus dictum, senatum habitum, exceptos legatos legimus: item varia negotia agitata, sponsalia inita, merces pretiosas expositas etc. Gr. στοά (It. portico; Fr. galerie à colonnes, galerie couverte,
portique; Hisp. pórtico; Germ. d. Säulengang, Halle, Gallerie; Angl. a portico, porch, covered walk surrounded with pillars).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Angiportus

ANGĬPORTUM, i, n. 2. et Angiportus, us, m. 4. via angusta inter domos, sive ex uno capite exitum non habens: sed in aliquam domum privatam, aut locum conclusum desinens: sive utrimque in viam consularem exiens. (It. strada stretta, chiassetto, chiasso; Fr. petite rue etroite; Hisp. callejuela, calleja; Germ. ein enger Gang oder ein enges Gässchen in der Stadt; Angl. a narrow street, lane).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Pūblicus

PŪBLĬCUS, a, um, adject. — Publicus est ad rem publicam pertinens, communis, totius populi dicioni subjectus: cui privatus opponitur, δημόσιος (It. comune, pubblico, del pubblico; Fr. propre à l'État, public: Hisp. publico, comun; Germ. z. Volk, z. Staate gehörig, was von Staatswegen, -auf Staatskosten geschieht, Staats-, Volcks-; Angl. common, public, ber longing to the public).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Aedificium

AEDĬFĬCĬUM, ii, n. 2. - Ab aedibus et faciendo maxume aedificium. Significat plus quam aedes, scilicet non modo domum et aedes, verum etiam aliam quamcumque extructionem, etiamsi habitationi apta non sit; ut porticus, propugnacula etc. V.AEDES Homonym. (It. edifizio, fabbrica; Fr. édifice, bâtiment; Hisp. edificio; Germ. das Gebäude;Angl. an edifice, fabric, building).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Templum

TEMPLUM, i, n. 2. — Templum est sectio, segmentum alicujus rei, vel circuitus rei a toto resectus ac definitus, vel spatium aliquod certum, praecipue auguriis designatum et sacrum, ἱερεῖον. Saepe de aedibus, quae diis consecratae erant, tempio, ναός.

(It. punto o luogo determinato, porzione di spazio, recinto destinato per gli augurii;Fr. espace divisé, circonscrit, limité pour les augures; Hisp. espacio ó lugar apartado pour los augures;Germ. e. abgeschnittener, abgegränzter Raum od. Ort zu den Augurien; Angl. place limited, circumscribed for the augury).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Religiō

Cūria

CŪRĬA, ae, f. 1.

I.) Proprie curia est pars minor populi Romani. Nam Romulus populum universum in tres tribus, deinde singulas tribus in decem curias, tertio singulas curias in decem decurias distribuit. Dicta est a cura, quod Romulus voluit populum secum reipublicae curam habere, eumque in curias distributum deliberare et judicare et suffragia ferre. Curiae itaque triginta fuere.

II.) Improprie duo praecipue significat, scilicet

A) ¶ 1. Curia

- a) Romae dicta est sedes ac templum publici consilii, quod eo quisque senator suam curam de republica conferret

- b) Extra Romam quoque curia dicitur, ubi senatus cogitur.

¶ 2. Hinc et pro ipso senatu ponitur.

¶ 3. Hinc etiam dies curiaeapud Cic. 1. Orat. 7. 27. est dies transactus in rebus severis tractandis, ut fit in curia.

¶ 4. Curia mulierum Lanuvii memoratur in Inscript. apud Fabrett. p. 659. n. 497., quae est apud Orell.3740.; est autem eadem, quae οἶκος γυναικῶν, quod legitur in Inscript. Tettiae Castae ed. Minervini p. 42. not. 7. V. Bullettin. dell' Instit. di iscriz. a. 1846. p. 159.

B) Curia sumitur et pro aede sacra. Nam Romulus singulis curiis sua sacra partitus est, assignatis diis quos colerent, locis ubi colerent, sumptibus unde colerent.

Dicta est a curia, quae partem populi significat, vel quia in ea res sacrae curabantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Mercātūra

MERCĀTŪRA, ae, f. 1. (mercor) negotiatio, ars, seu actus mercandi, ἐμπορική (It. mercanzia, il mercatare; Fr. commerce de marchandises, négoce; Hisp. negocio, comercio, tráfago; Germ. d. Handel; Angl. the trade of a merchant, the practice of buying and selling, mercature).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragrapho, de abstractis dicitur.

¶ 2. Mercatura dicuntur ipsae merces, quibus mercatura fit.

Index

[Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis]

Armāmentārium

ARMĀMENTĀRĬUM, ĭi, n. 2. (arma). – Armamentarium est repositorium armorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Grānārium

GRĀNĀRĬA, ōrum, n. plur. 2. Forcellinus in singulari numero affert; sed nullo auctore laudato. - Granaria sunt loca in horreis, in quibus grana frugum reponuntur, σιτοφυλάκιον
(It. granaio;Fr. granier; Hisp. granero; Germ. d. Koruböden, Korökammern; Angl. a granary. place where corn is kept).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Popīna

PŎPĪNA, ae, f. 1. - Popina est locus, ubi cocta obsonia et delicatiores cibi publice venduntur et comeduntur, ganea. Eo conveniebant fere gulosi homines, lurcones, heluones, et ventri dediti, καπηλεῖον, ὀψοπωλεῖον, ἀσωτεῖον (It. taverna, bettola; Fr. taverne, cabaret, restaurant; Hisp. taberna; Germ. d. Garküche; Angl. a tavern, cook's-shop, victualling-house, eating-house).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Caupōna

CAUPŌNA, ae, f. 1. (caupo).

¶ 1. Est taberna, locus, ubi mercatores res vendunt, et praecipue ubi caupones vinum et cibos vendunt, ac peregrinos excipiunt.

¶ 2. Item ipsa negotiatio cauponum.

¶ 3. Item mulier cauponis, qua caupo esculentorum poculentorumque venditorem significat, sive mulier, quae hujusmodi negotiationem facit

Index

[Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis](#)

Theātrum

THĔĀTRUM, i, n. 2. (θέατρον) — Theatrum est aedificium semicirculari specie ad spectandos ludos scaenicos factum (It. teatro; Fr. théatre, spectacle; Hisp. teatro; Germ. der Schauplatz, Theater; Angl. a theatre): a θεάομαι, specto, video.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Nosodochium

Nosodochium vel NŎSŎCŎMĪUM, īi, n. 2. spedale, infermeria, νοσοκομεῖον, locus, in quo recipiuntur, curanturque pauperes aegroti, valetudinarium: a νόσος morbus et κομέω curo.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Recessus

RĔCESSUS, us, m. 4. (recedo) actus recedendi, abscessus, discessus, ἀναχώρησις, κατάδυσις, ἀποστασις, ἀπόκινος (It. recesso, recedimento, ritiramento; Fr. action de se retirer, de rebrousser chemin, de s'éloigner; Hisp. el acto de retirarse, de apartarse, de retroceder; Germ. d. Zurücktreten, Zurückweichen, d. Rückgang, d. Entfernung, Rückzug, Rückmarsch; Angl. retiring, retreating, retreat).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Forica

FŎRĬCA, ae, f. 1. locus, in quem alvi stercora dejicimus; et dici videtur proprie de publico: ut de privato latrina: a foriis, sterco, fogna, ἀφεδρών.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Cloāca

CLŎĀCA, ae, f. 1. - Cloaca est locus cavus, sive is publicus, sive privatus sit, fossa, via subterranea parietibus in modum aquaeductus munita, per quam aqua pluvia extra urbem, vel in fluvium dilabens urbis sordes secum rapit (It. chiavica, fogna, privata; Fr. egout, cloaque; Hisp. albaňar, cloaca; Germ. Schleuse, Cloake, Abzugscanal; Angl. a common-sewer, sink).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Custōdia

CUSTŌDĬA, ae, f. 1. cura servandi aliquid ac tuendi (It. custodia, guardia; Fr. action de garder, garde, observation, surveillance, attention vigilante; Hisp. guardia vigilante, y cuidadosa atencion;Germ. die Wache, Hut; Angl. the act of keeping, preserving, or guarding).

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Carcer

CARCER, ĕris, m. 3. - Carcer est septum, cancelli, locus quomodocumque conclusus: sed occurrit duabus tantum significationibus, scilicet

A) Pro loco, in quo nocentes homines conclusi detinentur; et quidem

I.) Proprie.

II.) Figurate

¶ 1. Ponitur de corpore, quod animae quoddammodo carcer est.

¶ 2. Per synecdochen dicitur de inclusis in carcere.

¶ 3. Carcer dicitur etiam homo improbus et carcere dignus, vel, ut alii volunt, per convicium ponitur pro carcerario adeoque carnifice.

B) Praeterea carcer dicitur septum, quo claudebantur equi, et inde ad cursum emittebantur, in publicis ludis.

I.) Proprie

II.) Figurate ponitur de initio cujuscumque certaminis, ita tamen ut ad publicorum ludorum certamen manifesto appareat allusio.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Habitātiō

HĂBĬTĀTĬO, ōnis, f. 3.

¶ 1. Est actus habitandi: item locus, ubi quis habitat, l'abitare, abitazione, stanza, οἴκησις.

¶ 2. Habitatio accipitur etiam pro mercede habitationis, Graeci ἔνοικιον, Itali affitto, pigione dicunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Vigil

VĬGIL, ĭlis, adject. comm. gen. — Vigil est vigilans, hoc est qui non est torpens, quales sunt dormientes, sed in vigore et actu suo est, γρήγορος, ἄγρυπνος (It. vigilante; Fr. qui veille, éveillé, vigilant; Hisp. despertado, vigilante; Germ. wach, wachend, munter; Angl. watchfull, waking, vigilant).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pervigil

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Rīvus

RĪVUS, i, m. 2. - Rivus est aqua fluens, a fonte vel flumine deducta, parvus fluvius, ρίαξ, ὀχετός (It. rigagno, rigagnolo, rio o rivo; Fr. petit cours d'eau, ruisseau; Hisp. arroyo, riochuelo, canal; Germ. das Gerinne; Angl. a brook, stream of water, rivulet, rill).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Interfluēns

INTERFLŬO, flŭis, fluxi, flŭere, n. 3. (inter et fluo).

I. - Interfluere est per medium fluere, scorrere per mezzo, διαῤῥέω.

I.) Proprie.

II.) Translate de tempore.

Index

Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis

Sordēs

SORDĒS, is, f. 3. — Sordes est spurcitia, immunditia, lutum, faex, ῥύπος, ῥύπασμα (It. bruttura, immondezza, sozzura, sporchezza; Fr. ordure, crasse, malpropreté;Hisp. suciedad, caspa, porqueria; Germ. d. Schmuz, Unflath; Angl. filth, dirt, nastiness, squalor); occurrit autem saepius in num. plur., quam in sing.

Index

[Hoofdstuk 1 - Interiōra Urbis]

Iūs

IŪS, iūris, n. 3. - ius duo diversa significat

1.

A) Obiective, ut in scholis aiunt; aut

B)Subiective.

A) Obiective, et quidem

I.) Proprie.

¶ 1. Universim

— a) Primo ius significat omnes cuiuscumque generis leges simul sumptas; hinc est id quod legibus constitutum est sive naturalibus, sive divinis, vel gentium, vel civilibus. Alio nomine vocatur aequitas communis, aequum universale, legitimum, id est adaequatum legi, tamquam norma ac regula actionum humanarum.

— b) Atque haec est notio iuris universalis. Est enim ius etiam particulare seu privatum, quod collectum est ex naturalibus praeceptis aut gentium, aut civilibus.

— c) Item speciatim pro formulis iuris, quibus veteres iurisperiti usi sunt.

¶ 2. Speciatim sumitur ius pro iustitia legali, seu pro ipsis legibus, le leggi. Hinc

— a) Ius summum dicitur, quum leges severe et sine ulla mitigatione observantur.

— b) Ipso iure est per se, citra aliud factum vel pactum, vi sola legis, stricto et solo iure.

— c) Ius pro ipsis legibus.

— d) Item pro eo, quod vim habet sanctionis et legis.

— e) Item pro sententia a iudice prolata. Hinc praetor, quum sententiam pronunciat, ius dicere, aut reddere dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Ius ponitur pro loco, in quo ius redditur.

¶ 2. Pro iustitia, seu cum legibus ac iure convenientia.

¶ 3. Hinc Ablativus iure eleganter ponitur more Adverbii, et significat iuste, giustamente, con ragione

B) Subiective, hoc est ratione habita hominis

I.) Proprie

¶ 1. Universim ius sumitur pro eo, quod naturâ vel legibus vel consuetudine ad aliquem pertinet; item pro aequo et iusto, quod alicui ex iustitia debetur.

¶ 2. Speciatim est praerogativa seu privilegium alicuius ordinis aut hominis proprium.

II.)Translate, h. e. metaphorâ ductâ a paragr. proxime superiore,

¶ 1. Ius ponitur pro licentia, facultate.

¶ 2. Item pro conditione seu statu.

2.

IUS, iūris, n. 3. - coniungi potest cum Gr. ζύθος et ζύμη, et cum Germ. lauche) est liquor eorum, quae coquuntur, ζωμός (It. brodo; Fr. ius, suc, sauce, bouillon;Hisp. zumo, suco, caldo; Germ. die Brühe, Suppe; Angl. broth, liquor). I.) Proprie.

II.) Translate dicitur de liquore, qui non sit cibus, ζέμα.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Placidus

PLĂCĬDUS, a, um, adiect. — Placidus est sedatus, placatus, tranquillus, lenis, quietus, mitis, perturbatione animi carens: a placeo. Differt a clemente, quia, teste Donato, clemens est circa recte agentes, placidus etiam circa delinquentes: clemens animo, placidus vultu, πρᾷος, εὐμενής (It. piacevole, placido, mansueto, tranquillo; Fr. doux, tranquille, paisible, calme; Hisp. pacifico, quieto, sosegado, tranquilo, dulce; Germ. gefällig, mild, sanft, ruhig, still, friedsam; Angl. quiet, gentle, soft, mild, calm, exsy, still, placid).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Conventiō

CONVĒNTĬO, ōnis, f. 3. actus conveniendi sive unum in locum coeundi; et fere abstracte occurrit

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim conventio est coetus hominum in unum locum convenientium, idem quod contio.

¶ 2. Speciatim de coitu.

¶ 3. Item speciatim in manum conventione nuptiae fiebant cum uxor in filiae locum, maritus in patris veniebat: ut, si quis prior fuisset defunctus, locum hereditatis alteri faceret.

¶ 4. Item actus adeundi aliquem et colloquendi praecipue ad negotium aliquod peragendum.

¶ 5. Item actus conveniendi, hoc est in ius vocandi.

II.) Translate conventio est pactum, conventum. Est autem verbum generale ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendique causa consentiunt, qui inter se agunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Līs

LĪS, lītis, f. 3. - Lis est controversia, et ipsa res, quae est in controversia, ἔρις, δίκη (It. lite, controversia, causa; Fr. dispute, querelle, contestation, différend, débat; Hisp. disputa, contienda, debate, querella; Germ. d. Streit, Streitgkeit; Angl. strife, a dispute, controversy).

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdicium]

Arbiter

ARBĬTER, tri, m. 3. Ad litteram arbiter est qui, dum res accidit, advenit eamque inspicit, qui rei evenienti adveniens adest, quin tamen eiusdem particeps sit, ita ut sine partium studio conscius et testis rectius de re ipsa sententiam ferre possit. (Forcellini quoque temporibus etymologi volebant hanc esse primam et propriam huius vocis significationem:
at Lennep. (cui Forcellinus proxime accedere visus est) Analog. Ling. Gr. p. 273. contendebat arbiter, et Graece ἀρβιτὴρ esse ab inus. ἀρβίω pro ἄρωnecto, compono).

Hinc

¶ 1. Arbiter extra rem iudicialem est inspector, spectator, ideoque conscius, testis, ita tamen ut et iudicare possit, cuiusmodi sunt spectatores theatri.

¶ 2. Arbiter est qui inter litigatores sententiam fert, litemque dirimit: quo sensu speciatim

- a) Arbiter dicebatur quicumque privatus ex aequo et bono, ut sibi videbatur, sententiam inter litigantes ferret ad controversias componendas, sed omnino extra rem iudicialem.

- b) Saepius arbiter est iudex non a lege datus, sed ab iis qui litigant electus, qui totius rei habet potestatem, ut de ea ex aequo et bono, ut sibi videbitur, sententiam ferat: in quo differt a iudice, qui iudicat secundum leges et iuris formulas; arbiter vero et leges benigne interpretatur, et aequitatem magis sequitur, quam iuris rigorem. Praeterea iudex ex officio causas iudicat; arbiter, si velit, detrectare potest delatam causam. Quod postremum intelligendum est de iis, qui ab ipsis litigantibus eliguntur. Sunt enim arbitri, qui

dabantur a praetore ex formula legis, de quibus idem est dicendum ac de ceteris iudicibus. Habebant enim idem ius et potestatem in causis cognoscendis: sed dicuntur arbitri, quia dabantur fere in causis bonae fidei, hoc est quae arbitratu boni viri et ex aequo et bono aestimandae ac definiendae sunt; et in suis sententiis (quae ob id arbitria appellantur) adscribebant formulas ex fide bona, vel quantum aequius melius sit dari etc., quibus significatur, sententias eas non ex stricto iure, sed ex aequitatis ratione proficisci. Causae autem, ad quas diiudicandas dabantur arbitri a praetore, erant familiae herciscundae, communi dividundo, finium regundorum, pro socio, tutelae, rei uxoriae, et aliae huiusmodi.

¶ 3.Hinc sumptâ metaphorâ arbiter dicitur de quocumque iudice.

¶ 4. Quia vero arbiter totius rei, de qua iudicat, facultatem et arbitrium habet, ut Paul. Diac. p. 15. 1. Müll.loquitur, nonnumquam accipitur pro domino, et qui de re aliqua, ut libet, statuit et disponit: qua significatione occurrit fere apud Poetas, in prosa vero oratione apud Tacit. solummodo.

Index
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Prōcēdō

PRŌCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, n. 3.
(pro et cedo). — Procedere est ante cedere, progredi, προβαίνω, προΐημι (It. andare innanzi, farsi avanti, avanzarsi, camminare; Fr. aller en avant, s'avancer, marcher;Hisp. ir en adelante, andar, marchar; Germ. vorgehen, hervorgehen, hervorkommen, vorangehen;Angl. to proceed, go or come forth, go on or forward, advance).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Veniō

VĔNĬO, vĕnis, vĕni, ventum, vĕnire, n. 4. — Venio est eo, είμι, βαίνω (It. andare; Fr. aller; Hisp. ir, andar; Germ. gehen; Angl. to go, walk).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Iūdicō

IŪDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Iudicare est ius dicere, iudicium exercere, statuere, decernere, sententiam ferre: a iure dicendo, ut docet Varro 6. L. L. 61. Müll. (V. tamen Homonym. in fine huius voc.) κρίνω (It. giudicare, sentenziare; Fr. iuger, faire l'office de iuge, prononcer une sentence iudiciaire, déclarer iuridiquement; Hisp. iuzgar, dar sentencia como iuez en alguna cosa; Germ. urtheilen, gerichtlich untersuchen, entscheiden, Recht sprechen, Richter sein;Angl. to iudge, give iudgment, pass sentence, determine, decide).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Praetōrium

PRAETŌRĬUM, ĭi, n. 2. tabernaculum praetoris, idest eius, qui exercitui praeest: quia praetor olim notabat omnem magistratum, cui pareret exercitus. στρατήγιον, padiglione del generale, pretorio

I.) Proprie.

II.) Translate

¶ 1. Est coetus hominum ad praetorium imperatoris convenientium, consiglio di guerra.

¶ 2. Item locus in provincia ubi praetor habitat, et ius dicit, palazzo della ragione, foro, δικαστήριον.

¶ 3.Item cuiusque principis domus, palazzo reale. ¶ 4. Deinde praetorium dici coeptae sunt aedes elegantiores ornatioresque in agris exstructae, et villa quaeque minime rustica, vel villae pars nobilior et cultior, ubi domini, rusticari quum libet, morantur, palazzo in villa, casa dominicale in campagna: fortasse quia super rusticorum tuguria et casas eminebat, quemadmodum in castris praetorium super reliqua tentoria.

¶ 5. Ioculariter dolium, in quo Diogenes habitabat, praetorium vocat Hieronym.

¶ 6. Imperatorum Romanorum temporibus praetorium dictus est ordo militum praetorianorum, seu praetoriarum cohortium et turmarum corpus, certo loco prope Urbem tendentium, personae principis custodiendae causa: quibus qui praeerat, praefectus praetorio est dictus.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Iūdex

IŪDEX, dĭcis, m. et f. 3.— Iudex est qui, accepta potestate, litigantium causas ex iure cognoscit et sententiam fert, κριτής
(It. giudice; Fr. iuge; Hisp. iuez; Germ. der Richter;Angl. a iudge).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Praetor

PRAETOR, ōris, m. 3. - Praetor est qui rempublicam regit, vel qui exercitui praeest, vel rectius et paucis est primus omnium in re publica magistratus, ἄρχων, il primo magistrato. I.)Proprie.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Praesideō

PRAESĬDEO, sĭdes, sēdi, sĭdere, n. 2. (prae et sedeo). — Praesidere proprie est ante sedere, vel anteriore loco sedere.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe significat custodem esse, tueri, defendere, praesidio esse, et quasi ante aliquem sedere ac manere, ut ipse tutus sit, custodire, guardare, difendere, proteggere, esser di guardia.

¶ 2. Frequentissime est praesidem esse, praeesse, presiedere, aver presidenza e cura, esser presidente, soprantendere, προστατεύω, προΐστημι, praeses sum.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Assessor

ASSESSOR vel adsessor, ōris, m. 3. proprie est qui assidet, sive qui iuxta alium sedet.

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdicium]

Dīcographus

Dicographus, i, m. – Is qui res scrībit.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Vōtum

VŌTUM, i, n. 2. (voveo) — Votum duo praecipue significat scil.

A) Votum dicuntur preces cum sponsione alicuius rei, qua Deo obligamur, si quippiam obtinuerimus, εὐχή, εὐχωλή (It. promessa fatta a Dio, voto; Fr. voeu; Hisp. voto, dadiva; Germ. das Gelübde; Angl. vow, vote).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu aliquando sunt solae preces, sine ulla promissione, preghiera.

¶ 3. Vota nuptiarum, sponsio nuptiarum.

II.) Tropice.

¶ 1. Est ipsa res, quae voto promittitur.

¶ 2. Item id ipsum, quod voto petitur et optatur.

¶ 3. Voti nomine venit etiam dies, quo vota publica nuncupantur.

B) Votum est optatum, desiderium, voluntas (It. desiderio; Fr. souhait, désir; Hisp. deseo; Germ. der Wunsch, das Verlangen; Angl. wish, desire).

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Dicitur de rebus, ut de arboribus apud Plin. 17. Hist. nat. 2. 2. (14). Vota arborum frugumque communia sunt, nives diutinas sedere.

¶ 2. Et per metonymiam pro nuptiis et matrimonio: quia ex voto, h. e. desiderio utriusque coniugis plerumque fiunt. Hinc nostrates vulgo
dicunt rimogliarsi et rimaritarsi in secondi voti

¶ 3. Et etiam de liberis, quae maxime sunt vota parentum.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Āctor

ACTOR, ōris, m. 3. (ago) proprie qui agit, sive ducit (It. motore, conduttore; Fr. celui qui met en mouvement, qui pousse ou chasse devant soi; Hisp. conductor; Germ. der etwas treibt oder in Bewegung setzt; Angl. one that puts in motion).

I.) Proprie raro admodum occurrit.

II.) Translate latissimos habet usus, et est qui aliquid ad effectum perducit, exsequitur.

¶ 1. Est qui facit.

¶ 2. Item qui aliquid rogat de eoque disserit, et generatim qui aliquid repraesentat.

¶ 3. Item qui orationem aliquam recitat.

¶ 4. Hinc latiori significatione saepe dicitur de eo, qui fabulas agit.

¶ 5. In iure dicitur de eo, qui alterum ad iudicium provocat, et cui competit causae probandae onus. Actor autem stricto sensu dicebatur qui in personam, petitorqui in rem agebat: sed quoniam ipsae quoque causae, quae de re agebantur, in personam aliquam agebantur; actor latius patet quam petitor, immo petitorem ipsum complectitur (V. Klotz, Cicero's Reden T. 1. p. 476. et W. Rein röm. Privatr. p. 422.). Hoc denique sensu actoropponitur defensori et occurrit absolute; nonnunquam vero latius patet atque actorem defensoremque simul significat et occurrit cum Genitivo causae vel causarum.

¶ 6. Item de eo, qui alienas res rationesque curat et administrat. Erat autem hic plerumque e servorum numero, honestiore tamen prae ceteris loco et gradu.

¶ 7. Actor summarum pecuniam tantum, et eius rationes tractabat; in quo nihil fortasse a dispensatore differt.

¶ 8. Actor rerum rebus omnibus domini curandis praeerat.

¶ 9. Actor publicus erat servus, seu libertus publicus, qui rem principis curabat.

¶ 10. Actores municipiorum, civitatum, collegiorum, et similium corporum erant liberi homines, qui eorum causas, lites movendas excipiendasque suscipiebant. Hi et syndici dicti sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Accūsō

ACCŪSO vel adcuso, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et obsoletum CAVSO a causa, unde causor).
- Accusare autem proprie et generatim est causam rei, quae nobis displicet, in personam aut rem aliam refundere, culpam transferre et arguere, queri
(It. incolpare, accusare; Fr. reprocher, accuser;Hisp. reprochar, acusar; Germ. anschuldigen, anklagen; Angl. to impeach, arraign, accuse).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Reus

RĔUS, i, m. 2. et Rea, ae, f. 1. - Reus est vox iuris propria; et

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu, litigator, et quidem uterque litigator olim hoc nomine appellatus fuit.

¶ 2. Item a ICtis reus dicitur interdum, qui aliquam rem praestare tenetur.

¶ 3. Latiore sensu et saepius, reusest quicumque in iudicium adducitur sive quippiam admiserit, sive non: cui opponitur accusator, petitor et actor. Dictus est etiam unde petitur, ὑπόδικος, ἔνοχος, ὑπαίτιος (It. reo o rea, un prevenuto, un accusato; Fr. celui qu'on accuse d'une chose, un prévenu, un accusé;Hisp. el accusado; Germ. e. Sache beschuldigt, angeklagt, der od. die Angeklagte, Schuldige, Verklagte;Angl. a person accused or impeached, a culprit, criminal, defendant; a female culprit or defendant).

II.) Translate.

¶ 1. Extra forum et lites, metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2., reus est qui aliquid promisit vel spopondit, atque ideo debet.

¶ 2. Item extra forum et lites, metaphorâ sumptâ a super. paragr. 3.,reus dicitur is, in quo alicuius facti culpa residere putatur.

¶ 3. Est etiam idem ac funestus, infensus: Itali nunc rio vocant.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Prōdūcō

PRŌDŪCO, cis, xi, ctum, cĕre, a.
3. — Producere est coram, ante, in medium, extra ducere, trahere, ἐκτείνω, ἐξάγω (It. menar fuori, trar fuori o al cospetto, produrre; Fr. conduire en avant, faire avancer, mettre en présence;Hisp. conducir adelante, presentar; Germ. vor-, hervorführen, -bringen; Angl. to lead out, bring forth to draw out).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Excūsō

EXCŪSO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et causa).
- Excusare, ἀπολογέομαι, est ex causa aliquem eripere, atque adeo purgare, culpam removere, satisfacere (It. scusare; Fr. excuser, iustifier, disculper; Hisp. excusar; Germ. lem. oder etwas entschuldigen; Angl. to excuse).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Advocātus

ADVŎCĀTUS, i, n. 2. proprie est Part. praeter. perf. verbi advoco, h. e. ad aliquem hominem aut locum vocatus. Sed peculiaribus tantum occurrit significationibus.

I.) Proprie.

¶ 1.Obtinente republica, significabatur hoc nomine, non is qui causam agebat, sed is tantummodo qui advocabatur, interdum etiam ab ipso iudice, ut consilio et praesentia, aut quacumque alia ratione in iudicio causam iuvaret, ius suggereret, et litigandi formulas forique morem suggereret.

¶ 2. Imperatorum temporibus, cum magis in dies et iuris scientia perficeretur et contra eloquentia deficeret, iuris consulti ad causam agendam adhibiti sunt; ac propterea advocatus significavit iurisconsultum, qui absentis causam in iudicio agebat, dicebat, defendebat.

¶ 3. Posterioribus adhuc saeculis videtur advocatio minime mandata fuisse toties, quoties opus esset, sed fuisse perpetuum officium.

II.)Translate, etiam fem. gen., est generatim auxiliator, auxilium.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Prōcūrātor

PRŎCŪRĀTOR, ōris, m. 3. procuratore, amministratore, governatore, soprantendente, ἐπίτροπος, κηδεμών, proprie est, qui curatoris vices agit, ut propraetor, proquaestor.

¶ 1. Generatim est is qui aliena negotia mandatu domini administrat: et vel omnium rerum, vel unius rei esse potest constitutus vel coram, vel per nuncium, vel per epistolam: quamvis quidam non putent, unius rei mandatum suscipientem, procuratorem esse: sicuti nec is quidem, qui rem perferendam, vel epistolam, vel nuncium suscepit. Sed verius est, eum quoque procuratorem esse, qui ad unam rem datus sit.

¶ 2. Speciatim

— a) Frequenter dicitur de servo, qui rationes domini ducit et pecuniam curat, fattore, agente. Huic in urbe saepe dispensator, ruri villicus subiiciebatur.

— b) Procurator regni apud Caes. 3. B. C. 112. sub fin. est vicerè, governatore, reggente, qui, rege adhuc puero, regnum pro eo administrat.

— c) In officiis domus Augustae varia fuere procuratorum genera. Constituebantur enim ab imperatoribus, qui rei aut privatae, aut publicae suo nomine praeessent: v. gr. ludis, fisco, vectigalibus, annonae, rationibus, etc. Plin. Paneg. 36. Dicitnr actori, atque etiam procuratori tuo: in ius veni, sequere ad tribunal.

— d) Praecipue vero procuratores provinciarum erant, qui ab imperatore eo mittebantur, ut proconsule, aut legato Augusti rem civilem et militarem administrante, ipsi tributa exigerent, et fisci rationes curarent; qui tamen, quoties proconsul, vel legatus

Augusti defunctus ibidem esset, vel inde discessisset, eius vices agere solebat.

— e) Ab his diversi sunt procuratores cum iure gladii, qui in minores provincias alteri maiori et a proconsule, vel a legato Augusti administratae mittebantur, quique saepe procuratores et praesides sunt appellati: hinc Iudaeam, quae Syriae subiecta erat, procuratoris nomine.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Contrādīcō

CONTRADICO, cis, xi, ctum, cere, n. 3.
- Contradico est contra aliquem dico, adversor, contraria dicendo respondeo.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Prōnūntiō

PRŌNUNTĬO vel pronuntio, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Pronuntiare est palam nuntiare, enuntiare, notum facere, in publicum efferre, proclamare (It. far sapere, pubblicare, proclamare; Fr. prononcer, proclamer, publier, énoncer; Hisp. enunciar, pronunciar, proclamar, publicar; Germ. öffentlich bekannt machen, anzeigen, ankündigen, publiciren, sagen, erzählen, proclamiren; Angl. to pronounce, utter, speak).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Absolvō

ABSOLVO, solvis, solvi, sōlūtum, solvere, a. 3.
(ab et solvo; Cf. ἀπολύω). - Proprie est rem aliquam solvere ab alia, qua constringitur, puta a vinculis (It. slegare, sciorre; Fr. délier, détacher; Hisp. desligar, desatar; Germ. ablösen, losmachen; Angl. to loose, unloose, untie).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cōnstringō, Solvō, Vinculum

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Īnsōns

INSONS, sontis, adiect. (in privat. et sons).

¶ 1. Est innocens, innoxius, minime reus, innocente,ἀθῶος, ἀναίτιος.

¶ 2. Item qui non nocet, non nocevole.

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdicium]

Damnō

DAMNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Damnare proprie ac generatim significat damnum alicui afferre, damno aliquem afficere. (It. condannare; Fr. condamner, déclarer coupable;Hisp. condenar, pronunciar el iuez; Germ. Imdn wegen eines Vergehens zur Strafe ziehen, verurtheilen, schuldig erklären; Angl. to condemn).

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Sōns

SONS, sontis, 3. — Sons est proprie qui aliquid vere, reapse fecit; sed generatim qui est cuiuscumque maleficii reus, reo, colpevole: occurrit autem tum adiectivorum, tum substantivorum more.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Poena

POENA, ae, f. 1. ποινή proprie est multa propter homicidium irrogata, id quo quis alteri, quem laeserat, reconciliatur; hinc latiori significatione est animadversio, supplicium, ultio peccati, multa: a voce Graeca allata (It. pena, castigo; Fr. châtiment, punition, peine; Hisp. castigo, punicion, pena; Germ. die Genugthuung, der Ersatz, daher bald Rache, bald Strafe; Angl. punishment, castigation).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Mulcta

mulcta, ae, f. 1. — Multa est poena in pecore, vel pecuniaria, quae pro delictis irrogatur. Inter multam et poenam, inquit Ulp. Dig. 50. 16. 131., multum interest: quum poena generale nomen sit, omnium delictorum coercitio; multa specialis peccati, cuius animadversio hodie pecuniaria est: poena autem non tantum pecuniaria, verum capitis, et existimationis irrogari solet. Et multa quidem ex arbitrio eius venit qui multam dicit: poena non irrogatur, nisi quae qua lege, vel quo iure specialiter huic delicto imposita est.
Hactenus Ulpian. Haec tamen discrimina non sunt perpetua, nisi forte apud ICtos. Gr. ζημίωμα (It. multa, pena, condanna; Fr. amende, peine; Hisp. multa, pena; Germ. die Strafe; Angl. a fine, mulct, penalty, forfeiture, amercement).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium

Supplicium

SUPPLĬCĬUM vel subplicium, ĭi, n. 2.
(supplex) — Supplicium, in plur. num., significat supplicationes, preces diis habitas sive publicas sive privatas, supplica, preghiera, ἱκεσία.

I.)Proprie, in plur. num. tantum.

II.) Metonymice, in sing. et plur. num.

¶ 1. Sunt dona, quae in suppliciis offeruntur.

¶ 2. Item rami et velamenta, quae praeferebantur a caduceatoribus, veniam et pacem poscentibus, ἱκετηρίαι, ἱκετήριος κλάδος.

¶ 3.Item —

1.°) Et quidem passive

— a) Est sacrificium, quod in supplicationibus fit.

— b) Hinc supplicium dici coeptum poena capitalis aut quaecumque gravior animadversio et cruciatus, τιμωρία (It. grave castigo, pena di morte, supplizio, tormento, strazio;Fr. peine, châtiment, supplice, torture, tourment; Hisp. pena, tormento, carniceria, suplicio; Germ. Strafe, Bestrafung, Leibesstrafe, Marter; Angl. punishment, capital punishment, torture, torment).

2.°) Active est animadversio, punitio.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Maleficus

MĂLĔFĬCUS, a, um, adiect. (malefacio).
- Maleficus est qui male facit, improbus, sceleratus, κακοῦργος (It. malvagio, caltivo, ribaldo; Fr. malfaisant, méchant, criminel, coupable; Hisp. lo que hace mal, malo, perverso, culpable; Germ. schlecht, übel handelnd, ruchlos, gottlos; Angl. hurtful, ill-disposed, mischievous, villainous, malicious, malefic).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Līctor

LICTOR, ōris, m. 3. littore, sergente, ῥαβδοῦχος.

Lictor (-oris, m.) Romae olim erat apparitor quidam sive regis, sive magistratus sive imperatoris qui insignia imperii eius, fasces, humero laevo gerebat. Lex vetabat servos lictores fieri.

Lictores magistratus tuebantur atque summovendo vulgo viam eis aperiebant. In ius quoque vocabant quos magistratus citari iubebat vel etiam eos virgis castigabant. In castris supplicium 'more maiorum' sumere eis licebat : poenas dantes ad palum adligabant atque eos virgis caedebant ; postremo si morte damnati erant a magistratu cervices eorum securi frangebant. Intra Urbem contra lex Valeria de provocatione omnibus civibus provocationem a magistratibus ad populum dabat nec quemquam sine iudicio indefensum necare licebat. Numerus lictorum cum maiestate imperii variabat : dictatoris: XXIV imperatoris: primo XII, deinde XXIV per consulem vel alium magistratum consulari postestate praeditum, ut e.g. decemviri legibus scribundis: XII per praetorem: VI, Romae : II per legatum pro praetore V Quibusdam sacerdotibus quoque praeibant : flamini diali unus, virginibus Vestalibus unicuique unus ab anno 42 a.C.n. e triumvirorum decreto postquam Vestali cuidam e cena redeunti vis inlata erat.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Raptō

RAPTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat.
a rapio. - Raptare est invitum vi trahere, ῥυσταζω,
(It. strascinare o tirare per forza; Fr. amener de force,
entrainer; Hisp. arrastrar, llevar con
violencia; Germ. gewaltsam fortschleppen,
fortzerren; Angl. to drag or carry away violenthy, take
away by force).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Fūr

FŪR, fūris, comm. gen. φώρ. - - Fur est qui aliena clam aufert: a Graeca voce allata, ut est apud Gell. 1. 18. a med., nam Varro a furvus ducebat, quod fures per noctem, quae furva seu atra est, facilius furentur (It. ladro, rubatore; Fr. voleur, voleuse, celui qui dérobe furtivement; Hisp. ladron, robador; Germ. d. Dieb, d. Diebin; Angl. a thies).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Carnifex

CARNĬFEX et veteri loquendi more carnufex, ĭcis, 3. (caro et facio) occurrit

A) Absolute, substantivorum more, est comm. gen.; et quidem I.) Proprie carnifex apud Romanos erat servus publicus, qui torquebat homines, in crucem agebat, atque interficiebat. Porro carnifici non licebat Romae domicilium habere; hinc more prisco in Urbe supplicium de sontibus non sumebatur: cf. Cic. locum Rabir. perduell. 5. 15. inferius allatum, et Plaut. Pseud. 1. 3. 97. (It. carnefice, boia,
manigoldo; Fr. bourreau; Hisp. verdugo, el ministro de iusticia; Germ. der Scharfrichter, Henker; Angl. a hangman, executioner, gaoler).

B) Adiective est qui torquet perniciemque affert.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Patibulum

PĂTĬBŬLUM, i, n. 2. (pateo). — Patibulumproprie idem est ac furca, quo nomine intelligitur rectus stipes, sed cum duobus cornibus, qui Graecae litterae Y figuram refert. Differt a cruce: nam crux litterae T similis erat. Veteres pro instrumento supplicii usi sunt. Facinorosi inter cornua patibuli cervices interserebantur, eorumque manus cornibus sive ramis alligabantur: exinde sic gestantes furcam, sive patibulum, a pone sequente carnifice, vel conservis caedebantur virgis, σταυρός (It. patibolo, forca, croce; Fr. patibule, fourche patibulaire; Hisp. patibulo, horca; Germ. ein gabelformig Stück Holz, d. Richtholz, d. Galgen; Angl. kind of cross or gibbet).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Moechus

MOECHUS, i, m. 2. fornicatore, adultero, μοιχός, qui cum scorto cubat, et qui cum aliena uxore concumbit: a voce Graeca allata.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Dēcollō

DĒCOLLO, as, āvi, ātum, are, a. 1.

A) Decollare est e collo deponere.

B) Decollare estcaput e collo auferro; hinc de personis ponitur pro securi caedere.

Index

[Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum]

Homicīda

HŎMĬCĪDA, ae, m. et f. 1. ab homo et caedo, qui hominem necat, omicida, micidiale, ἀνδροφόνος.

Index

[Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum]

Sīcārius

SĪCĀRĬUS, ĭi, m. 2. (sica) qui sica hominem interficit, et quicumque arma gestat paratus ad quamlibet caedem hominis, gladiator, grassator, ξιφοφόρος
(It. sicario; Fr. meurtrier, sicaire;Hisp. matador, asesino; Germ. d. Menchelmörder, Mörder, Erdolcher; Angl. a cut-throat, murderer).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Latrō

LĂTRO, ōnis, m. 3. Latrones primo fuere conducti satellites et custodes corporis, soldati di guardia del principe, σωματοφύλακες, qui regis latus custodiunt, ipsumque prodeuntem comitantur.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicti sunt latrones

— a) Milites, qui nullo legitimo duce, suis auspiciis injustum bellum gerebant, incursionesque et cetera hostilia faciebant, masnade. Pompon.

— b) Nunc, inquit Paul. Diac. sup. cit., viarum obsessores dicuntur, assassini di strada, ladroni, ὁδοιδόκοι: quod a latere adoriuntur, vel quod latenter insidiantur.

— c) Est sicarius, mandatario.

— d) Etiam venatores latrones dici possunt, quia quod hi cum hominibus, illi cum feris faciunt, cacciatori.

— e) Phaedr. 1. 1. latronem vocat lupum, quia insidiatur ovilibus.

— f) Latro est etiam fur nocturnus (hinc ladro recentiorum Italorum)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praedō

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Pīrāta

PĪRĀTA, ae, m. 1. corsale, corsare, πειρατής, praedo maritimus: a nomine Graeco allato, quod a πειράω conor, tento.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Crūrīfragium

CRŪRĪFRĂGĬUM, ĭi, n. 2. fractio crurum.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Īnfīgō

INFĪGO, figis, fixi, fixum, fīgere, a. 3. (in et figo).
- Infigere est intus figere, immittere, ἐπήγνυμι
(It. figgere, infiggere, ficcar dentro; Fr. ficher dans, enfoncer, faire entrer de force; Hisp. fixar, hincar, clavar una cosa en otra, encaxar; Germ. hineinheften, -fügen, -stossen, schlagen; Angl. to fix, thrust, or fasten in).

Index

[Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum]

Strīx

STRĪX, strīgis, f. 3. — Strix duo diversa significat.

Strix

¶ 1. Est proprie avis nocturna, strige, barbagianni: quae infantibus insidiari olim credita est, et a qua etiam nomen factum maleficis mulieribus, Italice streghe appellatis.

¶ 2. Strigem, mulierem monstrosam et maleficam alia ratione describere videtur.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Lamia

LĂMĬA, ae, f. 1.

¶ 1. Lamiae (plurali enim numero saepissime occurrunt) sunt veneficae mulieres, quae strigum instar infantium sanguinem sugunt, sive ipsae striges, λάμιαι, streghe, lammie. Hae quum foris essent egregie oculatae, domi prorsus caecutiebant.

¶ 2. Lamia est etiam nomen piscis plani, pro spina cartilaginem habentis, quem Itali nunc carcaria vocant.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Cremō

CRĔMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Cremo est idem quod uro, comburo (It. abbruciare; Fr. brûler, consumer par le feu; Hisp. quemar; Germ. verbrennen;Angl. to burn, set on fire).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Rogus

RŎGUS, i, m. 2. - Rogus est strues lignorum, in qua imposita cadavera cremantur pyra (V. PYRA.), πυρᾀ (It. pira, rogo; Fr. bûcher funèbre; Hisp. hoguera;Germ. Scheiterhaufen; Angl. a funeral pile, funeral pyre).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Afficiō

AFFĬCĬO vel adficio, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, a. 3. (ad et facio). - Afficere proprie est iamdiu aliquid facere, alicui rei operam iamdiudare, ita ut ea prope ad exitum perducta sit: qua tamen significatione occurrit tantum Part. praeter. pass. Affectus, a, um. V. in fin. - Generatim vero afficere est vim aliquam in corpus aut in animum ita exercere, ut corpus aut animus peculiari quadam constitutione donetur (It. fare impressione, modificare; Fr. mettre dans une disposition, affecter, disposer; Hisp. hacer impresion;Germ. anthun, oden Iemanden mit etwas versehen; Angl. to move, affecte, influence, touch, make an impression on).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Ēlinguō

ĒLINGUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et lingua) linguam extraho, linguā prīvō.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Cippus

CIPPUS, i, m. 2. proprie et generatim est columella quadrata erecta. Hinc

¶ 1. Speciatim est columella quadrata in sepulcris cum memoria et titulo aliquo posita.

¶ 2. In re agraria est terminus ad discernendos agrorum fines constitutus.

¶ 3. In re militari est valli genus ex trunco arboris: unde et Vet. Glossar. κορμὸν truncum exponit.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Dōnō

DŌNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (do). - Donare est dono dare, largiri, liberaliter tribuere, munere afficere (It. donare, dare in dono, dare; Fr. faire présent à, donner en present, gratifier de, accorder, octroyer; Hisp. dar, donar, hacer un don liberalmente, ceder graciosamente alguna cosa; Germ. Imdm etwas schenken, zum Geschenke machen, gewähren, verleihen, Imdm mit etwas beschenken, ausstatten; Angl. to give liberally, bestow freely, present).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Numellīs

NUMELLA, ae, f. 1. genus machinae ligneae ad discruciandos noxios, in quam collum et pedes immittuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Luxō

LUXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. – Luxare est loco movere: et dicitur de ossibus, quorum capita sua sede moventur, ἐξορθέω (It. slogare, smuovere; Fr. luxer, déboîter, disloquer, démettre; Hisp. descoyuntar, desencaxar los huesos; Germ. verrenken; Angl. to disioint, dislocate, put out of ioint, luxate, loosen).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Equuleus

ĔQUŬLĔUS, ĕi, m. 2. deminut. ab equus, pullus equinus.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Equulei sunt sigilla argentea equuleos referentia.

¶ 2. Est etiam tormenti genus, nempe machina lignea, in equi modum compacta, in qua distendebantur et torquebantur ii, de quibus alicuius criminis quaestio habebatur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum]

Stigma

STIGMA, ătis, n. 3. (στίγμα) — Stigma est punctum, nota, signum, στίγμα (It. puntura, bollo, marchio; Fr. stigmate, marque; Hisp. marca, impresion; Germ. das Brandmal; Angl. a puncture, mark).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2.Speciatim est punctum, nota, signum, quod servorum praecipue fugitivorum aliorumque, quos infamia notare placeret, frontibus inurebatur (V. LITTERATUS): a στίζω, pungo. Interdum haec erant simplices notae, interdum litterae et verba. Poterant tamen deleri.

¶ 3. Item notae inustae in manu aut brachio tironibus militiam ingressis, per quas inter milites scribebantur, postquam experimento compertum fuerat, eos militaribus muneribus pares futuros. Quod et in aliis servis publicis factitatum est.

¶ 4. Item dicitur apud Ecclesiasticos scriptores de vulneribus seu plagis Christi et Sanctorum.

¶ 5. Item de versicoloribus picturis, quibus corpus variatur, quod vulgo nunc dicitur tatuaggio.

II.) Improprie de notis in facie ab imperito tonsore novacula factis.

III.) Translate dicitur de quavis nota infamiae, v. gr. de famosis versibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Relegō

RĔLĒGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et lēgo).
- Relegare est amandare, removere, ἀποπέμπω (It. allontanare, mandar via; Fr. éloigner d'un lieu, envoyer dans un lieu, écarter, éloigner, reléguer; Hisp. apartar, aleiar, desviar, relegar, desterrar; Germ. lemanden von einen Orte weg -, fortschicken, verweifen, entfernen; Angl. to remand, remit, refer).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim apud Ictos et in fors relegare est exsilii causa amandare, confinare, rilegare, bandire,ἐξορίζειν.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ a superiore paragr. 1., relegare est longius removere.

¶ 2. Est etiam assignare, attribuere.

¶ 3. Item testamento relinquere, ut relegare dotem

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Trirēmis

TRĬRĒMIS, e, adiect. (tres et remus) — Triremis est tres habens remorum ordines, ut navis
triremis, galera, τριήρης.

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Perpetuus

PERPĔTŬUS, a, um, adiect. (perpes, petis).
— Perpetuus est continuus, continuatus, continens, solidus, integer, non interruptus, non intercisus, διηνεκής, ἀΐδιος (It. continuo, continuato, intiero, non interrotto; Fr. continu, qui est sans interruption, qui se suit sans interruption, qui dure continuellement; Hisp. continuo, perpetuo, lo que se hace sin interrupcion, siempre duradero;Germ. in Einem fort dauernd, -gehend, -laufend, ununterbrochen, stetig, beständig, ewig, ganz; Angl. perpetual, continual, continued, uninterrupted, without ceasing).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Perduellis

PERDŬELLIS, is, m. 3. (per et duellum) publicus hostis, quocum bellum est: per hic auget, ut in voce praeced. dictum est, πολέμιος (It. nemico; Fr. ennemi de guerre; Hisp. enemigo, contrario en la guerra; Germ. der kriegführende Feind, d. Feind; Angl. an enemy).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Discerpō

DISCERPO, pis, psi, ptum, pere, a. 2. (dis et carpo).
- Discerpo est in diversas partes carpo, dilanio, diripio (It. squarciare, sbranare, stracciare; Fr. déchirer, mettre en pièces; Hisp. desgarrar, rasgar; Germ. zerpflücken, zerstückeln, zerreissen, auseinanderpflücken; Angl. to pluck or tear in pieces, rend, mangle).

Index

[Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum]

Quadrīga

QUĂDRĪGA, ae, et saepius quadrigae, ārum, f. 1. – quadriga sunt quatuor equi ad currum trahendum apti; item currus a quatuor equis tractus, τέθριππον, τέτρωρον (It. muta di quattro cavalli; carro o carretta a quattro cavalli; Fr. attelage de quatre chevaux, char attelé de quatre chevaux, quadrige; Hisp. tiro de quatro caballos; Germ. d. Viergespann, sowohl mit als ohne Wagen; Angl. a team of four horses, a car or chariot drawn by four horses yoked together abreast).

Index

Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum

Aliunde

ĂLĬUNDĔ, adverb. loc. (alis et unde) proprie est ex alio loco (It. da altro luogo; Fr. d'un autre lieu, d'ailleurs; Hisp. de otra parte; Germ. anderswoher; Angl. from another place, from one place to another); sed tamen ita occurrit, ut significet cum ex alio loco, tum ex alia persona aut ex alia re.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Afferō

AFFĔRO vel adfero, fers, tŭli, lātum, ferre, act. 3. (ad et fero). - Proprie est aliquid, et praecipue quod collectum est, ad locum aliquem ferre. V. Homonym. in fin. (It. recare, portare; Fr. apporter, amener; Hisp. traer, llevar, conducir; Germ. herbeibringen; Angl. to take, bring, carry).

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Commūtō

COMMŪTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et muto, quod est pro movito). - Commuto est idem quod muto, vel simul muto, permuto; quamvis ab hoc differat: V. Homonym in fin (It. mutare, cangiare; Fr. changer, transformer entièrement; Hisp. mudar, transmutar, cambiar; Germ. vertauschen, verwechseln, austaschen, eines um das andere geben oder nehmen; Angl. to change, alter, exchange).

¶ 1.Generatim commutare est aliud pro alio substituere: et occurrit

- Figurate Commutare verba est verba multa ultro citroque habere, altercari.

¶ 2. Commutari dicuntur etiam ea, quae in aliam formam vel faciem vertuntur, quaeque absona vel dissimilia fiunt ab his, quae fuerunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Commercium

COMMERCIUM, ĭi, n. 2. (cum et merx).
- Commercium est mercium mutatio, ut definit Caius 3. Instit. 93. et 179.
(It. commercio; Fr. trafic, commerce, négoce; Hisp. tráfico, comercio;Germ. d. Waarentausch und Verkehr; Angl. commerce, commercial intercourse, traffic). I.) Proprie et stricto sensu.

¶ 1. Commercium est actus emendi merces et vendendi invicem.

¶ 2. Item est emendi merces et vendendi invicem ius.

¶ 3. Item ponitur pro ipsis rebus, quae commercio distrahuntur, et speciatim pro annona, seu commeatu ciborum omnium, qui ad milites sustentandos pertinent.

¶ 4. Item pro locis, in quibus exercetur.

II.) Translate, seu latiori sensu.

¶ 1. Generatim ponitur pro usu et consuetudine.

¶ 2.Speciatim de consuetudine stupri. Absolute.

¶ 3.Item speciatim apud ICtos est idem, quod collusio.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Vēnus

VĒNUS, us, m. 4. — Venus et venum est id quod venale est, ut Forcellinus interpretatur, cosa da vendere, venale, vel potius ipsa venditio, vendita, traffico: et adhibetur utraque forma (sed tantum in casibus, ut dictum est, venui, veno, venum), saepissime cum verbis ire, dare, traderealiisque huiusmodi, ut venum ire idem sit ac vendi, essere esposto alla vendita: et venum dare vel tradere, idem ac vendere, dare ad essere venduto.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Taberna

TĂBERNA, ae, f. 1. - Taberna est aedificium utile ad habitandum, domus, οἴκημα (It. abitazione, casa; Fr. habitation, domicile, maison; Hisp. habitacion, casa; Germ. das Haus, die Wohnung; Angl. a dwelling, house).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

- a)Universim.

- b) Speciatim dicitur de casa humili et paupere.

¶ 2. Latiore sensu et saepe dicitur de loco, ubi merces veneunt, bottega: et ubi artifices artem suam profitentur, καπηλεῖον, παντοχεῖον: quia olim ex tabulis compactis fiebant et fronti aedium affigebantur, quo essent praetereuntibus conspectiores.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de fornice et lupanari.

¶ 2. Catull. 36. 15. Dyrrhachium vocat Hadriae tabernam, quia ibi erat emporium, quo conveniebant populi mare Hadriaticum accolentes, omne genus merces coempturi. Homonym.
Quid taberna ab officina differat, in ea voce dictum est. Pro ea tamen aliquando ponitur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Mercātūra]

Mercimōnium

MERCĬMŌNĬUM, ĭi, n. 2. (merx) est idem fere quod merx, mercanzia, merce.

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro nundinis.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Pecūnia

PĔCŪNĬA, ae, f. 1. - Pecunia est copia nummorum, h. e. auri, argenti, aeris cusi; a pecu, ἀργύριον (It. danaro, soldo, pecunia; Fr. monnaie, argent comptant, argent; Hisp. moneda, dinero; Germ. d. Geld, d. Geldsumme; Angl. money, a sum of money), quia qui primus nummum Romae cudit nota pecudum signavit, praesertim ovium, boumve: — vel quod apud antiquissimos summa facultatum in pecoribus posita erat.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Monēta

MŎNĒTA, ae, f. 1. a monendo, est mater Musarum, quae et Mnemosyne dicitur a memoria. - Praeterea

I.) Proprie, Moneta fuit cognomen Iunonis, quia Romanos monuisse credita est, ut propter terraemotum sue plena rem divinam facerent.

II.) Translate.

¶ 1. Moneta est templum, sive locus, in quo pecunia cuditur, zecca. Ammian.

¶ 2. Item est pecunia signata forma publica, nummus, moneta, νόμισμα.

¶ 3. Item moneta ipsam notam pecuniae significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Mēnsūrō

MENSŪRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (mensura).
— Mensurare est metiri, misurare.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Ulna

ULNA, ae, f. 1. — Ulna est cubitus seu os illud brachii, quod inferius est longiusque quam radius (It. cubito, avambraccio; Fr. l'avant – bras, coude; Hisp. codo; Germ. der Ellenbogen; Angl. the arm).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepius per metonymiam est ipsum brachium ex duobus ossibus ulna et radio constans, braccio, ἀγκάλη.

¶ 2. Est etiam mensurae genus.

¶ 3. Est etiam alterum mensurae genus, nempe ab initio cubiti ad extremum medium digitum extensum, cubito, πῆχυς.

¶ 4. In illo Avieni Perieg. 346. Nilus et immensos ulnam dispergit in agros: aut ulnam significat abundantiam vel incrementum aquarum ad iustam mensuram ascendentium, quae per ulnas seu cubitos indicari solebat, quaeque fecunditatem AEgypto inferebat; alii tamen pro ulnam leg. vitam, alii limum, alii alia: aut ulnas legendum videtur, quia velut brachia effundit aquas suas super utramque ripam: aut potius ulvam, quae herba fluminea est.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Ponderō

PONDĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pondus). — Ponderare est librare, pendere, ponderibus examinare, σταθμάομαι (It. pesare; Fr. peser, mesurer; Hisp. pesar; Germ. etwas wägen, abwägen; Angl. to weigh).

I.) Proprie.

II.) Translate capitur pro considerare, examinare, esaminare, ponderare.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Tabernārius

Tabernarius, ii, m. 2.

¶ 1. Est qui tabernam qualiscumque mercium generis exercet, bottegaio, tavernaio, κάπηλος.

¶ 2.Est etiam qui tabernas ambit.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Circumforāneus

CIRCUMFŎRĀNĔUS, a, um, adiect. duo inter se diversa significat pro etymi diversitate: scilicet

A) Circumforaneus a circum et fero dicitur qui mobilis est et circumferri potest.

B) Circumforaneus
a circum et forum, quemadmodum ipsi Latini putabant dicitur qui circa fora vagatur: atque hinc

- a) Est qui circa fora vagatur venditans aliquid, aut aliud quippiam agens, sive qui fora et nundinas frequentat.

- b)Item qui in foro vel circa forum est, prostat: unde aes circumforaneum; h. e. feneraticium, seu fenore sumptum. Nam circa forum tabernae erant argentariorum, qui artem feneratoriam exercebant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Scrūtārius

SCRŪTĀRĬUS, ĭi, m. 2. absolute, substantivorum more, qui scruta vendit, γρυτοπώλης (It. ferravecchio, cenciaiuolo, rigattiere, rivendugliolo; Fr. frippier, revendeur; Hisp. ropaveiero, revendedor; Germ. d. Trödler; Angl. a broker, ragman, regrater).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scrūta

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Scrūta

SCRŪTA, ōrum, n. plur. 2. γρύτη, ἡ, γρυτάρια, τἀ, (a γρύ, hilum) res veteres omne genus, ut attritae usu vestes, dimidiatae strigiles, iumentorum tritae soleae, vasa quassa et futilia, et huiusmodi quae vilissimi proxenetae venalia habent: a voce Graeca allata, s praefixo (It. stracci, ciabatte, ciarpe, vecchiume, ciarpame, sferre vecchie; Fr. vieilles hardes, - nippes, vieilleries, défroque;Hisp. cosas vieias y usadas, andraios, ropa vieia; Germ. d. Trödelwaare; Angl. old clothes or rags, frippery, lumber, broken stuff, tatters).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scrūtārius

Volō, anom.

VŎLO, vis, vult, vōlŭi, velle, anom. — Volo est voluntas mihi est, opto, studeo, βούλομαι, θέλω (It. volere, aver voglia,
bramare; Fr. vouloir; Hisp. querer; Germ. wollen; Angl. to will).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nōlō

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Mercātor

MERCĀTOR, ōris, m. 3. (mercor) qui mercatur, ἔμπορος (It. mercante, negoziante; Fr. marchand, négociant; Hisp. mercader, negociante; Germ. d. Kaufmann, Handelsmann, Handelsherr;Angl. a mercant, trader.)

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Venditor

VENDĬTOR, ōris, 3. (vendo) qui vendit, venditore, πωλητής, πράτης.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Ostentō

OSTENTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. vel intensivum ab ostendo. — Ostentare saepe pro ostendo usurpatur, mostrare, porre sotto gli occhi, far vedere, προσαποδεικνύω.

I.) Proprie physica ratione usurpatur.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim est

— a) Ad iactantiam ostendere.

— b) Item terrendi causa ostendere.

— c) Item alliciendi causa ostendere.

II.) Improprie de iis, quae sub sensus non cadunt.

¶ 1. Generatim est idem ac demonstrare, praebere, exhibere, indicare, facere ut quis aliquid videat atque intelligat, dimostrare, esibire, indicare, far conoscere.

¶ 2. Speciatim est iactare, gloriari, venditare, vantare, millantare, far pompa.

¶ 3. Item speciatim est demonstrando suadere, commendare, et saepius demonstrando polliceri, promittere, aut, si de adversis agitur, minitari, ostendere terrendi causa.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Prōmercālis

PRŌMERCĀLIS, e, adiect. da vendere, o rivendere, venale, mercatantesco, ὤνιος, venditioni expositus: et praecipue qui minoris emitur, ut pluris vendatur, venalis.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Pretium

PRĔTĬUM vel precium, ĭi, n. 2. — Pretium est id quod aestimationis emptionisque causa constituitur. Est itaque pretium id, quod pro re venali poscitur, τιμή, τίμημα, μισθός (It. prezzo; Fr. valeur, prix d'une chose; Hisp. precio, valor; Germ. d. Werth, Preis; Angl. the price of any thing that is to be sold).

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Quantus

QUANTUS, a, um, adiect. quam magnus;
cui tantus respondet, ὅσος, et interrogative πόσος
(It. quanto grande, quanto; Fr. que grand,
que; Hisp. quanto; Germ. wie gross; Angl. how great,
how much, as great as).

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Liceō

LĬCĔO, ces, cŭi, cĭtum, cere, n. 2. est in auctione aestimari: a licet, quia licet emere et vendere quae in auctione aestimata sunt, πλειστηριάζομαι (It. essere stimato o prezzato nell'incanto, essere in vendita all'incanto; Fr. être mis à prix, être à vendre; Hisp. estar apreciado, estar en venta;Germ. feil sein, zum Verkauf stehen; Angl. to be put up or exposed to sale, have a price put upon it, be prized or valued).

I.) Proprie.

II.) Translate est rem venalem aestimare, pretium indicare: et ad venditorem pertinet.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Liceor

LĬCĔOR, lĭcēris, lĭcĭtus sum, lĭceri, dep. 2. - Liceri (quod videtur esse causativum verbi liceo, ita ut liceri sit reddere aliquid sibi venale) est pretium offerre in auctione alicuius rei, αἰτωνέομαι (It. offerire il prezzo nell'incanto; Fr. offrir un prix pour, miser; Hisp. ofrecer, proponer de dar un precio; Germ. auf eine Waare als Käufer bieten; Angl. to bid money for, offer a price for).

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Offerō

OFFĔRO vel obfero, fers, tŭli, lātum, ferre, a. anom. (ob et fero). — Offerre est ante aliquem ferre, opponere, praesentem sistere, exhibere, προσφέρω (It. portare o mettere innanzi, presentare; Fr. porter vers, porter devant, présenter; Hisp. llevar, traer hácia, llevar, traer delante, presentar; Germ. entgegentragen oder bringen; Angl. to bring or put before, present). Occurrit

¶ 1. Stricto sensu de rebus physicis est, ut diximus, ante aliquem ferre, opponere, praesentem sistere.

¶ 2. Latiori sensu usurpatur de personis aut rebus, quae ante alicuius oculos se sistunt.

¶ 3. Item latiori sensu, in bonam partem usurpatur de iis, quae alicui personae aut rei sunt utilitati, et est afferre, exhibere, praebere, tradere, deferre, ultro dare. Hinc cum v. dare haud raro iungitur.

¶ 4. Item latiori sensu, sed in malam partem, usurpatur de iis, quae alicui sunt impedimento, incommodo, damno, et est afferre, inferre, opponere.

¶ 5. Item est se, vitam suam, aliam personam aut rem periculis, aut morti obiicere, exponere.

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Addīcō

ADDĪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3.
(ad et dīco). - Addico autem est verbis adiudico, attribuo, trado alicui quidpiam (It. aggiudicare, attribuire; Fr. adiuger, assigner; Hisp. adiudicar, acordar; Germ. zuerkennen, zusprechen; Angl. to assign, surrender, adiudge).

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Polliceor

POLLĬCĔOR, lĭcēris, lĭcĭtus sum, lĭceri, dep. 2.
— Polliceri est promittere, profiteri, deferre, offerre, ὑπισχνέομαι, ἐπαγγελομαι (It. promettere, esibire, offerire; Fr. proposer, offrir, promettre de faire quelque chose; Hisp. proponer, ofrecer, prometer; Germ. sich erbieten zu etwas, etwas zu leisten versprechen, etwas verheissen zusagen; Angl. to promise, assume, hold forth, offer).

Index

Hoofdstuk 1 - Mercātūra

Continuus

CONTĬNŬUS, a, um, adject. a - Continuus est idem quod continens (It. continuo; Fr. contigu, continu; Hisp. contiguo, continuo; Germ. mit sich oder mit Anderen zusammenhangend, ununterbrochen, fortlaufend; Angl. continual).

I.) Proprie.

¶ 1.Ratione habita spatii seu loci, continuns est continens, contiguus, qui nihil habet interjectum.

¶ 2. Ratione habita temporis, continuus est qui eine intermissione est, perpetuus, perennis

II.) Figurate, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 1., apud Rhetores tantum occurrit.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Liquidus

LĬQUĬDUS, a, um, adject. (liqueo). — Liquidus est fluidus, liquens, mollis: cui opponitur durus, crassus, spissus, cohaerens. Unde Ovid. 1. Met. 23. Et liquidum spisso secrevit ab aere caelum. Item purus, clarus, sine sordibus: talia enim sunt fere, quae fluunt. Hinc Cato R. R. 73. Aquam bonam et liquidam bibant boves, semper curato. Gr. ὑγρός (It. fluido, liquido; Fr. liquide, fluide, coulant; Hisp. liquido, fluido; Germ. flüchtig, fliessend; Angl. liquid, fluid, moist, soft).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēliquō

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Congius

CONGĬUS, ĭi, m. 2. χοεῦς, έως, χοῦς, οὸς. - congius est mensura liquidorum continens sextarios sex

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Āridus

ĀRĬDUS, a, um, adject. (areo). - Aridus est humore carens, atque ita praecipue ut ipsa res arida in minutissimas dissolvi queat particulas; unde differt a siccus, V. Homonym. in fine (It. arido, asciutto, secco; Fr. aride, desséché, sec; Hisp. arido, seco; Germ. trocken oder dürre; Angl. dry, parched, dried up, thirsty, arid).

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Medimnus

MĔDIMNUS, i, m. et medimnum, i, n. 2. μέδιμνος, mensura aridorum apud Graecos, et praesertim Atticos, quae sex modios continebat.

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Gravitās

GRĂVĬTAS, ātis, f. 3. (gravis) ponderitas, pondus, βαρύτης (It. gravezza, peso; Fr. pesanteur, poids, gravité; Hisp. pesadez, cargazon, peso, carga; Germ. d. Schwere, d. Gewicht, d. Last; Angl. heaviness, weightiness).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 3. Item graviditas, gravidanza.

II.) Translate.

¶ 1. Gravitas, quum sermo est de odoribus,

- a) Aliquando significat solam odorum vehementiam.

- b) Interdum est graveolentia.

¶ 2. Quum de corpore ejusque membris sermo est, gravitas est gravedo, tarditas, infirmitas, languor.

- a)Quum sermo est de aere, est densitas et crassitudo.

- b) De morbo est vis, vehementia.

- c) Item infirmitas, tarditas, languor.

¶ 3. Morali significatione in malam partem est pondus, magnitudo, molestia, acerbitas, vis.

¶ 4. Item morali significatione, sed in bonam partem, est potentia, dignitas, pondus, atque adeo soliditas, firmitas, constantia, et quaedam severitas in vultu, verbis, moribus, ex qua fides et auctoritas oritur, cui levitas opponitur, gravità, importanza, peso, rilievo, dignità, energia, fermezza, costanza.

Index

[Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera]

Experior

EXPĔRĬOR, pĕrīris, pertus sum, pĕriri, dep. 4. - Experiri, πειράομαι, est probare, periculum facere (It. far esperienza, esperimentare esaminando, mettere alla prova, provare; Fr. eprouver, faire l'expérience ou l'essai, mettre à l'epreuve; Hisp. probar, experimentar; Germ. prüfend versuchen, prüfen, den Versuch machen, auf die Probe stellen; Angl. to try, attempt, prove, experience).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, probare, periculum facere,

¶ 2. Item est agendo experiri, suas vires in re aliqua experiri, adeoque conari, temptare.

¶ 3. Speciatim in jure experiri jus, et experiri absolute, est jus suum ad rem aliquam in judicio exponere.

II.) Translate, metaphora sumpta a paragr. 3. proxime superiori, experiri cum aliquo ponitur universim pro contendere.

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Bilanx

BĬLANX, ancis, comm. gen. adject., libra duas habens lances.

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Axiculus

AXĬCŬLUS vel assiculus, i, m. 2. deminut. ab axis vel assis. Hinc

¶ 1. Est parvus axis, circa quem aliquid vertitur.

¶ 2. Item parva tabula sectilis. Colum. 6. R. R. 19. 2. Ut velut in caveam quadrupes possit induci, nec exire alia parte prohibentibus axiculis. Forcellinus etiam in hoc loco axiculum accepit pro trabecula, vecte, palo.

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Trutina

TRŬTĬNA, ae, f. 1. τρυτάνη, foramen, intra quod est ligula sive examen in libra et statera, seu foramen anuli, ex quo pendet scapus seu librile seu jugum in statera: ita vero appellatur a τρύω, tero, quia τρύεται τῷ βάρει τῶν ὄγκων.

I.) Proprie. Vet. Schol. ad Persii loc. mox citand.Trutina est foramen, intra quod est ligula, de qua examinatio fit.

II.) Translate.

¶ 1.Metonymice pro ipsa libra aut statera.

¶ 2. Metaphorice.

¶ 3. De signo caelesti, quod libra dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Agīna

ĂGĪNA, ae, f. 1. (ut fodina a v. fodere, ita agina a v. agere) generatim est quâ aliquid inseritur et movetur; speciatim est quâ inseritur scapus trutinae (It. forame in cui sta il perno della stadera; Fr. châsse d'une balance, trou dans lequel joue la languette ou aiguille; Hisp. ojo de la aguja; Germ. die Scheere der Wage; Angl. that wherein the beam of a balance is hung).

I.) Proprie. Paul. Diac. p. 10. 3. Müll. Agina est, quo inseritur scapus trutinae, id est, in quo foramine trutina se vertit, unde aginatores dicuntur, qui parvo lucro moventur.

II.) Translate. Tertull. advers. Hermog. 41. In neutram partem pronus et praeceps, mediae, ut ajunt, aginae aequilibrato impetu ferebatur. Adde eumd. Pudic. 9.

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Exāmen

EXĀMEN, ĭnis, n. 3. quasi exagmen, extrita nempe ob euphoniam littera g (ut in contamino pro contagmino) ab ἐξαγω exigo: ita etiam Graecis ἐσμὸς dicitur ab ἵημι mitto. - Examen duo diversa significat: scilicet

A) Est agmen quod foras exit; adeoque speciatim ac

I.) Proprie est apum soboles, quam parentes ex suis alvearibus ad novas sedes quaerendas exire cogunt; item quaecumque apum congregatio (It. sciame d' api, schiera; Fr. essaim d'abeilles, troupe, bande; Hisp. enxambre de abejas, enxambre; Germ. d. ausgehende oder ausfliegende Haufe, Schwarm, bes. Bienenschwarm; Angl. a swarm of bees, swarm).

II.) Improprie dicitur de quacumque multitudine

- a) Tum brutorum, tum hominum.

- b) De abstractis apud sequioris aevi Scriptores.

B) Alio sensu, et quidem

I.) Proprie examen est ligula staterae vel librae, quae per mediam aginam vertitur, et, quum in neutram partem inclinatur, aequilibrium indicat.

II.) Translate ponitur pro exacto judicio et pensiculata alicujus rei investigatione.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Agitō

ĂGĬTO, as, āvi, ātum, āre, a. 1. - Proprie est movere, animalia ducere, animalia ad motum impellere (It. condurre, spingere; Fr. mettre en mouvement, faire marcher; Hisp. hacer andar, hacer marchar; Germ. mit aller Gewalt treiben, durch Antrieb in Bewegung setzen; Angl. to drive, conduct).

Index

Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Tantus

TANTUS, a, um, adject. Saepius rem auget et est tam magnus, τόσος, τηλικοῦτος (It. sì grande, cotanto, tanto; Fr. aussi grand; Hisp. si gran;Germ. so gross; Angl. so great, so much): cui respondet quantus vel expresse vel tacite.

- 1.°) Generatim.

- a) Absolute.

- b) Cum aliis vocibus aliqua ratione vel relatione sibi conjunctis.

- α) Cum partic. ita ad majorem vim.

- β) Cum Genetivo partitivo.

- γ) Sequente ut finali vel comparativo.

- δ) Cum relativo qui.

- ε) Et saepius cum quantus.

- ζ) Raro cum partic. quam, sive ante sive post.

- 2.°) Speciatim refertur ad numerum et est pro tot in plur. num. vel poetice in sing.

- a) Absolute.

- b) Cum relativo quantus.

- c) Huc trahi posse videntur et haec.

- d) Alterum tantum.

¶ 2. Aliquando rem imminuit vel certe non auget, sed simpliciter qualitatem rei exponit.

- Hinc substantivorum more Tanti, genet. sing. (subaud. pretii), pro tanto pretio.

¶ 1. Proprie.

- a) Cum relativo quanti.

- b) Absolute.

¶ 2. Translate est aestimari seu dignum esse, ob quod aliquid fiat.

- a) Cum relativ. quanti, quam, ut.

- b) Cum Infinito.

- c) Absolute.

- 1.°) Ante adjectiva compar.

- a) Sequent.

- b) Cum particula si.

- c) Absolute. - Tanto melior, est formula laudantis, probantis, acclamantis, plaudentis, et subaud. es. - Huic opponitur tanto nequior.

- 2.°) Ante adverbia compar.

- 3.°) Cum aliis adverbiis.

- 4.°) Et cum partic. ante, post.

- 5.°) Jungitur tanto etiam cum verbis comparationem significantibus.

- 6.°) Cum superlativ.

- Tantum, substantivorum et adverbiorum more usurpatur.

¶ 1. Substantivorum more, tantum est res tanta et occurrit absolute aut sequent. quam, quantum, qui vel ut.

- 1.°) Universim.

- a) Refertur saepe ad rei magnitudinem seu quantitatem eique augendae inservit.

- b) Aliquando tamen rem imminuit vel non auget, sed simpliciter exponit.

- 2.°) Tantum est, hoc et nihil amplius.

- 3.°) In tantum, adeo, tantopere, usque eo.

¶ 2. Adverbiorum more, tantum est tam vehementer, tantopere, tanto, τοσοῦτον: cui respondet quantum.

- 1.°) Generatim.

- 2.°) Speciatim, cum adjectivis, sive positivis sive superlativis, pro tam.

- 3.°)Item pro adeo.

- a) Sequente ut cum Conjunctivo.

- b) Absolute.

- 4.°) Tantum abest, ut.

- 5.°) Item significat solum, tantummodo, μόνον.

- a) Absolute.

- b) Sequentibus particulis. - Tantum non, solum non, paene, propemodum, quasi,μονονοῦ, ὅσον οὐ: de re non quidem peracta, sed cui parum omnino deest. - Tantum modo, idem ac solum, solummodo; sed in unam vocem conjuncta fere occurrunt. - Tantum ne, est desiderantis, purchè solo, non. Ovid. 9. Met. 21. Tantum ne noceat, quod me nec regia Juno Odit.

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Māchinae
Hoofdstuk 1 - Īnstrūmenta Mūsica
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera

Aegrōtō

AEGRŌTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (aeger). - Proprie est male valere, et ponitur cum de corpore, tum de animo.

I.) Proprie.

¶ 1. De corpore, et est aegro corpore sum, morbo corripior (It. essere infermo o ammalato; Fr. être malade, indisposé; Hisp. ser enfermo; Germ. krank sein; Angl. to be sick, ill, or infirm).

- a) De hominibus et de brutis interdum animantibus.

- b) De plantis.

¶ 2. De animo est vitiis perturbari.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Arcessō

ARCESSO, is, īvi vel ĭi, ītum, ere, a. 3.
- Arcesso est advoco, adducendum seu afferendum curo (It. chiamare, far venire; Fr. faire venir, appeler; Hisp. apelar, llamar; Germ. machen, dass Iemand herbei kommt, Iemanden herbei-herzu- oder henholen oder rufen lassen; Angl. to call, send for, invite, summon, fetch).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim ponitur de personis vel animalibus, et est advocare, adducendum curare. Occurrit

- a) Absolute.

- b) Addito termino, a quo quis arcessitur.

- c) Addito termino, ad quem quis arcessitur.

- d)Utrumque terminum coniunxit Plaut. Stich. 5. 3. 3. Domo dudum huc arcessita sum.

¶ 2.Speciatim saepe sumitur pro in iudicium vocare, et reum facere, accusare: quo sensu sequentes occurrunt dicendi modi: iudicio aliquem arcessere, nomine vel crimine alicuius rei arcessere, aut cum Genitivo absoluto capitis, maiestatis etc.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Arcessere ponitur de inanimis, et significat adsciscere, comparare.

¶ 2.Ponitur etiam cum de rebus non omnino materialibus, tum de abstractis; et est eas mutuas accipere, sibi adsciscere, comparare.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Medicus

Medicus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, est qui medendi artem habet et profitetur, medico, ἰατρός.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ars Medica]

Artēria

ARTĒRĬA, ae, f. (ἀρτηρία).

¶ 1. Arteria est ductus, seu canalis, per quem animal spiritum ore in pulmones trahendo et expellendo respirat: ab ἀὴρ aer, et τηρέω servo, quia vitalem aerem servat (It. aspera arteria; Fr. la trachée-artère; Hisp. traquiartería; Germ. Luftröhre; Angl. the gullet or wind-pipe).

- a) Haec dicitur aspera arteria, Gr. τρἀχία ἀρτηρία, quod interius inaequalis est et scabra.

- b) Absolute.

- c) Usurpatur saepe in plurali numero, quia arteria in inferiore parte, qua pulmoni adnectitur, in plures dividitur ramos, quos βρόγχια Graeci appellant.

- d) Reperitur etiam arteria, erum,neutr. gen.

¶ 2. Praeterea sumitur arteria pro conceptaculo spiritus vitalis sanguine admixti, quod sub vena per totum corpus diffunditur. Differt a vena, quia per hanc sanguis influit in cor; per arteriam vero a corde in totum corpus diffluit: praeterea vena quieta est et immobilis; arteria micat, et pulsu indicat motum cordis.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Ūrīna

ŪRĪNA, ae, f. 1. saccatus corporis humor, ut ait Lucret. 4. 1022., lotium, humor a sanguine separatus in renibus et in vesicam delapsus, οὖρον (It. piscia, piscio, orina; Fr. urine; Hisp. orina;Germ. der Urin, Harn; Angl. urine): est derivatum a voce Graeca adlata.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Medicāmentum

MĔDĬCĀMENTUM, i, n. 2. (medicor) medicina, medicamen, remedium contra morbum, φάρμακον (It. medicamento, medicina, rimedio; Fr. médicament, remède, médecine, drogue, préparation; Hisp. medicamento, remedio interno ó externo; Germ. Arznei, Medicin, Heilmittel; Angl. a medicine, drug, medicament)

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Medicamentum, metaphorâ ductâ a superiori paragr., dicitur quodlibet animi remedium.

¶ 2. Ut Graecis φἀρμακον, sic Latinis medicamentum media vox est, et quae in utramque partem sumi potest. Est enim universim quidquid adhibitum, naturam eius, seu statum mutat, cui adhibetur. Itaque speciatim pro noxio medicamine, seu veneno sumitur, quod vel inferendo morbo aut morti, vel alienandae menti datur, veleno.

¶ 3. Item speciatim usurpatur pro veneficio, maleficio, malia.

¶ 4. Item speciatim pro succo, quo lanis color inducitur, tintura, colore.

¶ 5. Item pro eo, quod Itali mordente appellant.

¶ 6. Item pro condimento vini, defruti, et huiusmodi, concia.

¶ 7. Item pro emplastro doliis sarciendis, quod quidem cera, resina, sulphure et gypso constare Cato R. R.39. docet.

¶ 8. Item pro fuco, belletto.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ars Medica]

Schedula

SCHĔDŬLA, ae, f. 1. (scheda) deminut. a scheda, parva scheda, carticella, cedola, polizzetta,σχέδιον.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scheda

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Scheda

SCHĔDA, schida, sceda et scida, ae, f. 1. σχίδη, a σχίζω, findo.

¶ 1. Est philyra, plagula, membrana tenuis ex papyri libro, ex qua charta fit.

¶ 2. Accipitur et pro pagella, tabella, chartae folio singulari, et cum aliis non compacto: cuiusmodi est, in quo scribimus, si quid ex tempore in mentem venit, foglio, o mezzo foglio di carta, cartella, cedolone, pagina.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Schedula

Pharmacopoeus

Pharmacopoeus, i, m., 2. - Qui medicamentum parat.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Pharmacopōlium

Pharmacopolium sive apotheca est taberna in qua medicamenta pharmaceutica parantur et dispenduntur. Pharmacopolae sive apothecarii ibi consilia medica praebent.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Pharmacum

PHARMĂCUM, i, n. 2. φάρμακον, medicamentum. Vox media est. Sumitur enim et pro medicamento salutifero, et pro veneno malo, seu toxico, quemadmodum et Latine medicamentum vox media est, et tam in malam, quam in bonam partem accipitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Capsula

CAPSŬLA, ae, f. 1. parva capsa ad libros et chartas reponendas: item ad alios usus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Pilula

PĬLŬLA, ae, f. 1. deminut. a pila, est parva pila, globulus, sphaericum quiddam et rotundum, palletta, pallotola, σφαιρίδιον.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim usurpatur de pharmacis, quae hac forma sumimus, quaeque Graecis dicuntur καταπότια, a καταπίνω deglutio. Non enim comminuendae dentibus, aut gustandae sunt pilulae, sed integrae devorandae.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Pāstillus

PASTILLUS, i, m. 2. (panis). It. pastello, τροχίσκος.

I.)Proprie. Plin. 22. Hist. nat. 12. 14. (29). Radix succo madet, qui aut per se conditur, aut pastillis farinae ervi.

II.) Translate.

¶ 1. Est aridum medicamentum ex quibusdam metallicis diligenter contritis plerumque confectum, quae humore aliquo non pingui iunguntur, et rursus coacta inarescunt, atque ubi utendum est, eiusdem generis humore diluuntur, illinunturque vulneribus, trocisco. Differt ab emplastro, quod utique liquati aliquid accipit, et non illinitur, sed imponitur: item a malagmate, quod maxime ex floribus fit, eorumque surculis.

¶ 2. Dicitur et de pilulis unguentariis, quae odoris gratia gestantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Ēlectuārium

ĒLECTĀRĬUM vel electuarium, ĭi, n. 2. medicamenti genus, quod lingitur, vel sorbetur. Plin. 21. Hist. nat. 21. 89. (154). ecligma vocat; est enim ab ἐκλείχω delambo: sunt tamen qui electarium sive electuarium ab electis speciebus, quibus conficitur, dictum putent. Isid. 4. Orig. 9. Electarium vocatum, eo quod molle sorbeatur. Coel. Aurel. 2. Tard. 13. ante med. Ob electarium conficiendum erunt sumenda mala punica recentia etc. Id. ibid. paullo post. Infuso passo sufficientis quantitatis, quo medicamen electarii crassitudinem sumat.

Index
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Diaeta

DĬAETA, ae, f. 1. διαίτα. –

¶ 1. Diaeta est ratio et regula in iis, quae ad victum pertinent, modus victus a medicis praescriptus: sub quo continentur non solum cibus et potus, sed etiam exercitatio, somnus, cetera, quae ad valetudinem conferunt.

¶ 2. Item pars seu membrum aedium ad habitandum idoneum, conclave, cubiculum.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Medicīna

A) Medicina, ae, f. 1. (subaudi ars) absolute, substantivorum more, ut grammatica et similia, est ars medendi, medicina, ἰατρική.

B) Medicina, ae, f. 1. (subaudi taberna) absolute, substantivorum more, est taberna medici, bottega di medico; qualem emisse sibi, publica impensa, in compito Acilio, qui primus Romae medicinam facere instituit, circa ann. U. C. DXXXV. Archagathum Peloponnesium, Plin. 29. Hist. nat. 1. 6. (12). tradit.

C) Medicina, ae, f. 1. (subaudi res) est etiam ipsum remedium, quod medicina praebet, medicamentum, medicamento, medicina

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Ulcus

ULCUS, ĕris, n. 3. — Ulcus est solutio ex pure collecto in corpore animalis cum tumore cutis aut ruptione, ἕλκος (It. piaga, ulcera; Fr. ulcère, plaie; Hisp. ulcera, llaga honda; Germ. das Geschwür; Angl. a sore, ulcer).

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Splēnium

SPLĒNĬUM vel splenion, ĭi, n. 2. (σπλήνιον)

I.) Proprie.

¶ 1. Est herba, quae spleni medetur, quaeque usitatius dicitur asplenum.

¶ 2. Est etiam herba, quae alio nomine fere dicitur cynoglossa.

II.) Improprie.

¶ 1. Splenium a splenis forma eiusdemque colore appellatur panniculus vel fascia medicamento aut emplastro illita, quae fronti aut oculis aliquo morbo laborantibus imponitur.

¶ 2. Hinc ita etiam vocantur linteola vel parva coria, stellata aut lunata figura, quae elegantiae et ornatus causa vel naevis abscondendis vultui olim opponebant veteres, quemadmodum nuper apud nos etiam factitabant feminae, ideoque Italice nei, Gallice vero mouches nuncupantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Emplastrum

EMPLASTRUM, i, n. 2. ἔμπλαστρον.

I.) Proprie emplastrum est medicamentum, quod ex variis rebus conflatur, et exterius imponitur: ab ἐμπλάσσω illino. Differt a malagmate, quod maxime ex floribus, eorumve surculis fit: emplastrum vero plerumque ex metallicis. Differt a pastillo, quia pastillus tantummodo ex aridis fit, emplastrum utique liquati aliquid accipit.

II.) Improprie.

¶ 1. Figurate. Ad huius medicamenti similitudinem emplastrum dicitur
et emplastratio insitionis genus, quo gemmas cum exiguo cortice in partem sui delibratam arbor recipit.

¶ 2. Translate. Laberiusapud Gell. 16. 17. extr. Quid est iusiurandum? emplastrum aeris alieni.

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Dēfungor

DĒFUNGOR, gĕris, ctus sum, gi, dep. 3. (de et fungor).
- Defungor est idem quod fungor, vel omnino et plene fungor, perfungor, officium partesque meas plene exsequor, atque adeo liberor, solvor officio, molestia, periculo (It. fare, eseguire, compire, sbrigarsi, liberarsi; Fr. s'acquitter d'une fonction, accomplir, acquitter, executer; Hisp. cumplir, executar plenamente; Germ. sich einer Sache entledigen, ein Geschäft zu Ende bringen, vollenden, davon, ab- oder loshommen; Angl. to discharge, execute, perform, get rid of, be freed from).

- Defunctus vita, morte, etc. dicitur qui suum vitae curriculum, quem debuit, implevit et ad plures transiit.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Cinis

CĬNIS, ĕris, m. et f. 3. - Cinis (a Graeca voce κόνις pulvis, cinis lixivius) est pulvis, in quem res combustae rediguntur (It. cenere; Fr. cendre; Hisp. ceniza;Germ. die Asche; Angl. ashes, combers, cinders).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim saepissime dicitur de funerum reliquiis, quae, crematis cadaveribus, in sepulcra condebantur.

II.) Figurate.

¶ 1. Cinis ponitur pro morte.

¶ 2. Item pro mortuis ipsisque defunctorum manibus.

¶ 3. Per similitudinem dicitur etiam de urbibus vel domibus incendio absumptis.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Ego

ĔGŎ (Graece ἐγὼ, Gothic. ik), cujus casus obliqui sunt mei, mihi, me; et in plur. num. nos, nostrum vel nostri, nobis. - Ego est pronomen primae personae, utriusque generis (It. io; Fr. moi, je;Hisp. yo; Germ. ich; Angl. i).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Inclūdō

INCLŪDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (in et claudo).
- Includere est intus claudere, κατακλείω
(It. rinchiudere, serrare dentro, inchiudere;Fr. enfermer, renfermer; Hisp. encerrar; Germ. einschliessen, einsperren; Angl. to sut up, confine, enclose, keep in, include)

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Noster

NOSTER, tra, trum, pronom. possess. — Noster est ad nos pertinens, a nobis possessus, ἡμέτερος (It. nostro; Fr. notre;Hisp. nuestro; Germ. unser, unsere, unser, der, die, das unsrige; Angl. our, ours, our own).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim nostri dicuntur consanguinei, affines, domestici, conterranei, amici, fautores: quibus opponuntur externi et alieni.

¶ 3. Quum aliquem alloquimur, adhibetur in blanditiis.

¶ 4. Aliquando nostrum dicitur quod nobis aptum est, quod favet, quod placet.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera terrestris
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Dēmorior

DĒMŎRĬOR, mōrĕris, mortŭus sum, mōri, dep. 3.
(de et morior).

A) Propriam ac nativam servat significationem; aut

B) Vim augendi tantummodo habet, vel actionis finem significat.

A) Quum praepositio de propriam ac nativam servat significationem demori est ex certo hominum numero certove hominum ordine moriendo exire, ita ut aliquid vacui remaneat.

- a) Generatim.

- b)Hinc speciatim demori vel demortui dicuntur, qui quum magistratu vel publico aliquo munere fungerentur, vel ordini collegiove essent adscripti, e vita migrarunt; et demoripraecipue adhibetur, quum de successore sermo est:

- c) Interdum de arboribus.

B) Quum praepositio de augendi vim tantummodo habet, vel actionis finem significat, demori est prorsus mori, moriendo excedere, perire.

I.)Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. De inanimis.

¶ 2. Cum Accusativo personae, ut deperire, est alicujus amore ardere.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Loculus

LŎCŬLUS, i, m. 2. deminut. a locus.

¶ 1. Generatim est parvus locus, luoghicciuolo,στενοχωρία.

¶ 2. Speciatim est loculamentum in piscinis, aviariis aliorumque animalium stabulis, in quibus unaquaeque seorsum degunt et aluntur.

¶ 3. Item speciatim est locus in sepulcro, ubi cadavera condiuntur, nicchia, cassa.

¶ 4. De feretro, seu sandapila, qua effertur ad sepulturam cadaver.

¶ 5. Item capsula, cista, cassetta, cesta.

¶ 6. Item capsula continendae pecuniae et hujusmodi pretiosis rebus, quae diligenter custodiri solent, cassettina, scatola, scrignetto: adhibeturque semper in plurali numero, fortasse quia hujusmodi capsulae pluribus constabant loculamentis ad varia pecuniarum genera distinguenda.

¶ 7. Loculus Archimedius quatuordecim eboreas lamellas vel crustas, quarum anguli varii erant, continebat, quae, prout componebantur, modo galeam, modo sicam, alias columnam, alias navem, vel arbusculum et alia plura ad puerorum ingenium exercendum et in eorumdem voluptatem figurabant.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Capulus

CĂPŬLUS, i, m. 2., et Capulum, i, n. 2. significat quidquid aut in se rem aliquam capit continetque, aut ab alio capitur ac tenetur. Hinc

¶ 1. Ponitur pro feretro, in quo defunctorum cadavera efferuntur: ac propterea capuli decus dicitur per convicium homo morti vicinus, capularis.

¶ 2. Significat etiam manubrium.

- a) Generatim.

- b) Speciatim saepe dicitur de manubrio ensis.

- c) Figurate capulus coleorum apud Auct. Priap. 25.; et absotute capulus apud Plaut. Cas. 5. 2. 26. est membrum virile. ¶ 3. Isid. 20. Orig. 16. 5. ait capulum etiam funem significare.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Efferor

EFFĔRO vel ecfero, effers, extŭli, ēlātum, efferre, a. anom. (ex et fero, tuli). - Efferre est extra ferre, proferre, producere (It. portar fuori; Fr. tirer dehors, porter hors; Hisp. tirar, sacar á fuera, traer fuera; Germ. hinaus - und heraustragen, bringen, bewegen; Angl. to bring forth, carry forth or out).

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Pompa

POMPA, ae, f. 1. πομπή, deductio, translatus, transvectio, apparatus solemnis per publicas urbis vias cum ostentatione et specie quadam triumphi, et agmine plurium incedentium, tam in laetis rebus, quam in lugubribus: a πέμπω mitto, deduco, transveho.Hujusmodi erant deductio sponsae in domum sponsi, exsequiae, transvectio sacrorum in ludis, in supplicationibus, triumphis, (It. processione con apparato o solennità; Fr. procession publique et solennelle; Hisp. procesion publica y solemne; Germ. ein öffentlicher, feierlicher Aufzug, Umzug, Procession; Angl. a solemn procession).

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Fūnebris

FŪNĔBRIS, e, adject. ad funus pertinens, ἐπιτάφιος (It. funebre; Fr. funèbre, de funérailles; Hisp. funeral; Germ. d. Leiche betreffend, zum Leichenbegängniss gehörend;Angl. of or pertaining to a funeral, mournful).

I.) Proprie.

II.) Improprie est funestus, letalis, exitialis, funesto.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Versus, adv.

Versus, adv.

Versus(vorsus), absolute est adverbium et praepositio, et designat locum, ad quem tendimus, πρός (It. verso; Fr. vers, envers, contre; Hisp. cerca, á cerca de, contra; Germ. gegen, nach; Angl. towards, against). Adhibetur autem fere, ut est adverbium, cum addita praep. ad, in et raro ab, vel cum alio adverbio: quae ut plurimum praecedunt; et occurrit tum proprie tum translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Īnferō

INFĔRO, infers, intŭli, illātum vel inlātum, inferre, a. 3. (in et fero). Aliquando per tmesin dividitur. Manil. 1. 50. Inque deum Deus ipse tulit. pro intulit. - Inferre est intro ferre, importare, invehere, εἰσφέρω (It. portar dentro, introdurre, apportare; Fr. porter dans, apporter dans ou vers; Hisp. traer, llevar dentro,
conducir; Germ. hineinbringen, -führen, -setzen, -tragen, hinaufsetzen, -werfen, -bringen; Angl. to bring or carry into, introduce).

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium
Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Sepulcrum

SĔPULCRUM vel sepulchrum, i, n. 2.
(sepelio) — Sepulcrum est locus, in quo mortuus sepultus est, quod antiqui bustum appellabant, ut ex Gallo AElio ait Fest. p. 339. 30. Müll.; vel locus, ubi corpus ossave hominis condita sunt, ut clarius Ulp. Dig. 11. 7. 2. definit, τάφος, τύμβος (It. tomba, avello, sepolcro; Fr. lieu de sépulture,
sépulcre; Hisp. sepulcro; Germ. d. Grabstätte, d. Gruft, d. Grab; Angl. a tomb, grave, sepulchre).

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Vespillō

VESPILLO et vispillo, ōnis, m. 3. — Vespillo

¶ 1. Est qui pauperiorum cadavera effert, νεκροθάπτης (It. beccamorti, becchino; Fr. croque-mort; Hisp. sepulturero; Germ. der Leichenträger; Angl. a beaver).

¶ 2. Sumitur etiam in malam partem pro cadaverum spoliatore.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Humō

HŬMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (humus).
- Humare est humo tegere sepeliendi causa; et proprie de iis tantum dicitur, qui mortui humo injecta conduntur, postea communiter de omnibus, qui sepeliuntur, dici coeptum, θάπτω (It. coprire di terra, sotterrare, seppellire; Fr. couvrir de terre, enterrer, inhumer; Hisp. cubrir de tierra, enterrar; Germ. mit Erde bedecken, daher begraben, bestatten, beerdigen; Angl. to cover with the earth, bury, inter).

I.) Proprie.

- a) De hominum cadaveribus.

- b) De aliis rebus, quae terra obruuntur.

II.) Translate universim significat quocumque modo sepelire, exsequiis prosequi, funus facere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Humus

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Monumentum

MŎNŬMENTUM vel monimentum, i, n. 2. (moneo).
— Monumentum est quidquid nos monet, sive monere potest rei alicujus praeteritae, ut libri, historiae, statuae, sepulcra, tituli, fana, porticus ceteraque hujus modi, μνῆμα, μνημεῖον (It. memoria, monumento; Fr. souvenir, monument; Hisp. seňal, monumento, aucerdo; Germ. d. Denkmal, Erinnerungsmal, Andenken, von Gebäuden, Statuen, Gallerien, Grabmälern etc.; Angl. a monument, memorial, record).

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Epitaphium

ĔPĬTĂPHĬUM, ĭi, n. 2. ἐπιτάφιον, inscriptio, quae sepulcris inciditur in laudem defunctorum: ab ἐπὶ super et τάφος sepulcrum.

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Fūnus

FŪNUS, ĕris, n. 3. pompa, quae fit in exsequiis mortuorum: a funalibus sive funibusaccensis, quia cadavera noctu efferebantur cum faculis, propter sacrorum celebrationem diurnam. Gr. κηδεία (It. funerale, pompa funebre; Fr. funérailles, convoi, pompe funebre; Hisp. exequias, honras funerales, entierro; Germ. d. Leichenbestattung, d. Leichenzug; Angl. a funeral, funeral procession).

Index

Hoofdstuk 1 - Sepultūra

Sīparium

SĪPĂRĬUM, ĭi, n. 2. — Siparium est velum in scaena, tenda, cortina, sipario, αὐλαία, περιπέτασμα, et quidem, ut ex locis mox afferendis argui potest, parvum velum interius in scaeno, quod populo obstabat, dum actus commutabantur; aulaeum vero, quod scaenam claudit, quodque deprimitur, quum fabula incipit; attollitur, quum eadem acta est.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de velo circa tribunal praetoris, quod siparium ex usu scaenae dicebatur.

II.) Translate, per metonymiam, dicitur de ipsa comoedia, in qua praesertim adhibebatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Cōmoedia

CŌMOEDĬA, ae, f. 1. κωμῳδία - Comoedia est poema dramaticum, civium et vulgi actiones stilo populari imitans, non sine salibus ac jocis, exitu laeto. Ejus finis est vitae privatae exemplum proponere, ut inde mores suos quisque corrigat. Differt a tragoedia, quae illustres personas inducit, terrorem ac misericordiam commovet, exitus habet horribiles, et stilo utitur gravi, tumido et a communi consuetudine remoto. - Dicta est a κώμη vicus et ᾠδὴ cantus, quod initio per vicos discurrentes hujusmodi lusus actitabant.

¶ 1. Stricto sensu in Latinis scriptoribus comoedia Graecorum significatione semper occurrit: apud quos vetus comoedia mordacibus dictis abundabat, magnâ in quemque invehendi licentiâ.

¶ 2. Villam quamdam suam humiliore loco positam figurate comoediam appellat Plin. 9. Ep. 7. Hujus in littore (ad Larium lacum) plures villae meae; sed duae, ut maxime delectant, ita exercent. Altera imposita saxis, more Bajano, lacum prospicit; altera, aeque more Bajano, lacum tangit. Itaque illam tragoediam, hanc appellare comoediam soleo; illam quod quasi cothurnis, hanc quod quasi socculis sustinetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Tragoedia

TRĂGOEDĬA, ae, f. 1. (τραγῳδία)
— Tragoedia est poematis gravissimi genus, quo regum principumve aut eorum, qui in aulis regum versantur, calamitates depinguntur, tristissimum fere habens exitum, tragedia. — Differt proprie a comoedia, quod in hac humiles et privatae personae introducantur; insuper comoedia, a turbulentioribus fere rebus initium sumens, tranquillum laetumque sortitur exitum: tragoedia vero totum quidem argumentum exitumque habet luctuosum.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur pro magnificentia, magniloquentia, re ingenti, vel pro eo quod Graeci dicunt πάθος. — Hinc tragoedias agere, movere, excitare, est gravi dicendi genere uti, amplificare, exaggerare: interdum etiam tragicam seu luctuosam scaenam excitare, tumultum commovere, seditionem concitare.

¶ 2. Pro casu aerumnoso.

¶ 3. De signo seu tabula usurpat Plin. 35. Hist. nat. 36. (78). Echionis sunt nobiles picturae – Tragoedia et Comoedia. ¶ 4. Tragoedia etiam dicitur a Plin. jun. 9. Ep. 7. quaedam villa.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Repraesentō

RĚPRAESENTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et praesens). - Repraesento est idem ac praesentem esse facio, ob oculos pono, in conspectu pono, refero, exhibeo, υποτυπόω (It. far vedere presente, porre sotto gli occhi, rappresentare;Fr. rendre présent, mettre devant les yeux, représenter, reproduire; Hisp. hacer presente, representar, reproducir; Germ. wieder vergegenwärtigen, gegenwärtig vorführen, - darstellen; Angl. to represent, exhibit as present, lay before one).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Memorābilis

MĔMŎRĀBĬLIS, e, adject. (memoro).

— a) Raro admodum est simpliciter dici dignus, vel qui dici potest, da dirsi.

— b) Saepe est memorandus, commemorabilis, memoria et laude
dignus, memorabile, ἀξιομνημόνευτος, λόγιμος.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Historia

HISTŎRĬA, ae, f. 1. narratio et expositio rerum gestarum; ab ἵστωρ sciens, ἱστορία (It. storia, istoria; Fr. histoire, récit historique; Hisp. historia; Germ. d. Geschichts erzählung, Geschichtschreibung, Gesckichte; Angl. history).

I.) Proprie.

a) Apud Romanos ab initio rerum Romanarum usque ad P. Mucium Scaevolam Pont. Max. historia nihil aliud fuit, nisi annalium confectio. Post Scaevolam historia scribi coepta est a M. Catone, a Fabio Pictore, ab Antistio Pisone. Sed hi veterem similitudinem scribendi secuti sine ullis ornamentis, monimenta solum temporum, hominum, locorum gestarumque rerum reliquerunt. Primus, qui ornate historiam scriberet, Caelius Antipater exstitit, qui fuit familiaris L. Crassi oratoris.

- b) Historiae leges apud Cic. 2. Orat 15. 62. hae sunt: prima, ne quid falsi dicere audeat; deinde, ne quid veri non audeat; ne qua suspicio gratiae sit in scribendo, ne qua simultatis. V. Tac. 1. Hist. 1.

- c) In sing. num. Cic. 2. Orat. 9. 36. Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuncia vetustatis, qua voce alia, nisi oratoris, immortalitati commendatur?

- d) In plur. num. Cato apud Gell. 3. 7. Leonides Laco, qui simile apud Thermopylas fecit, propter ejus virtutes omnis Graecia gloriam atque gratiam praecipuam claritudinis inclitissimae decoravere monumentis, signis, statuis, elogiis, historiis aliisque rebus.

- e) Apud Plaut. Men. 2. 1. 23. historiam scribere dicuntur ii, qui omnia suis oculis videre volunt, quo tuta plane sit fides.

II.) Translate.

¶ 1. Abstracta significatione accipitur pro quavis narratione: hinc

a) Pro narratione vera, pro quavis descriptione, interpretatione seu expositione. Res historia digna dicitur, quae magni est momenti et scitu digna, scilicet quae digna est, ut narretur et exponatur.

b) Pro narratione fabulosa.

¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu a Propert. dicitur historia is ipse, qui historiae materia et argumentum est

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Recipiō

RĔCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (re et capio).

A) Stricto sensu, recipere est rursum capere, rem depositam assumere, ἀναλαμβάνω (It. ripigliare, riprendere, riavere, rientrare in possesso; Fr. rétirer a soi, ramener, faire revenir, reprendre, rentrer en possession de; Hisp. retraer, volver à traher, tomar de nuevo; Germ. zurücknehmen, -erhalten, -führen, -ziehen; Angl. to take again, get back, receive).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est idem ac recupero, ricuperare.

¶ 3. Item speciatim retraho, reduco, tirar a sè, o indietro.

¶ 4. Item est idem ac retraho, reduco, in tutum reduco, atque adeo eripio, libero, ritirare, sottrarre, liberare.

¶ 5. Item speciatim, recipere se, eo proficisci, unde aliquando discesseris, redire, reverti, ritornare.

II.) Translate.

¶ 1. Speciatim recipere est excipere, reservare: quod fit, quum quis, venditis ceteris, sibi quippiam reservat.

¶ 2. Universim, metaphorâ sumptâ a superiore paragr. I. 1.,usurpatur de anima, spiritu et similibus.

¶ 3. Hinc est etiam se vertere, reverti, volgersi.

B) Recipere est etiam capere, accipere, admittere, ricevere, accettare, ammettere.

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Speciatim locum habet in venditionibus et est Italice ricavare.

¶ 3.Item speciatim in re medica, recipere hoc et illud dicuntur medicamenta, quae ex variis speciebus componuntur.

¶ 4. Item, recipere ferrum, jubebantur gladiatores victi et jacentes, si missionem non impetrassent, quam amore vitae petebant.

¶ 5. Item refugium praestare, ricettare, ricoverare: ut recipere servum, abscondendi causa refugium ei praebere apud se.

II.) Translate.

¶ 1. Universim usurpatur pro assumere, permittere, pati.

¶ 2. Speciatim est suscipere, accettare, intraprendere, imprendere.

¶ 3. Saepe est polliceor, promitto. Est autem quiddam amplius, quam polliceor,quia significat rei eventum et periculum in se suscipere, promettere, assicurare, impegnarsi.

¶ 4. Recipere nomen alicujus, dicitur praetor, quum ejus accusationem admittit, eumque inter reos numerat.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Redux

RĔDUX, dŭcis, adject. omn. gen. (reduco).

¶ 1. Active redux est qui reducit.

¶ 2. Passive redux est qui ab exsilio aut captivitate, bello, aut peregre profectione incolumis redit aut reductus est, chi è ritornato sano e salvo, ὑπόστροφος, παλίντροπος.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Histriō

HISTRĬO, ōnis, m. 3. - Histrio est ludio, qui personatus in scaenis fabulas agit: ab hister,quae vox Tuscis significabat ὀρχηστὴν, h. e. saltatorem, qui et ludio vocatur. A Tuscis enim rem et vocem Romani accepere, ut Liv. 7. 2. et Val. Max. 2. 4. n. 4. tradunt: neque audiendus videtur Paul. Diac., qui p. 101. 1. Müll. inde dictos putat, quod primum ex Histria venerint. Gr. ὑποκριτὴς, μῖμος (It. istrione, commediante; Fr. acteur, histrion, comédien; Hisp. histrion, comediante; Germ. d. Schauspieler; Angl. a placy-actor, stage-player, comedian).

I.) Proprie.

II.) Translate et urbane histrio dicitur de vano homine et falsa jactante gloriae causa, cerretano.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus]

Mōriō

MŌRĬO, ōnis, m. 3. deminut. sciocco, scimunito, buffone, homo qui naturali stoliditate et stultitia risum excitat: a μωρός stultus, fatuus.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Iocus

IŎCUS, i, m. et in plur. num. etiam joca, ōrum, n. 2.
- Jocus est dictum, aut factum non serium, sed ludicrum et risu dignum, ludus, lepor, facetia, παιδιά (It. scherzo, barzelletta, burla, facezia, giuoco, beffa; Fr. plaisanterie, badinage, raillerie, moquerie, jeu, amusement;Hisp. chocorreria, chanza, burla, chasco, juego; Germ. d. Scherz, Spass; Angl. a joke, jest, humorous or merry saying, wit, raillery, humour, pleasantry).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Spectātor

SPECTĀTOR, ōris, m. 3. (specto) qui aliquid spectat, θεάτης
(It. spettatore; Fr. spectateur; Hisp. espectador; Germ. d. Unseher, Beobachter; Angl. a beholder).

¶ 1.Generatim.

¶ 2.Speciatim dicitur de iis, qui ad ludos spectandi causa conveniunt.

¶ 3. Item sumitur pro judice, probatore.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Orchēstra

ORCHESTRA, ae, f. 1. ὂρχηστρα, ab ὀρχέομαι salto, apud Graecos locus erat in theatro, ubi chorus saltabat. Apud Latinos, eodem theatri loco sita alium usum habuit, nempe destinata fuit senatoribus ad spectandum, scilicet ann. V. C. DLVIII., quum, ut ait Liv. 34. 54., ludos primum senatus a populo secretus spectavit.

I.) Proprie.

¶ 1. De orchestra senatoribus ad spectandum destinata.

¶ 2. Festus p. 181. 22. Müll.Orchestra locus in scaena, in quo antea, qui nunc planipedes dicuntur, agebant, in quem non admittebantur histriones, nisi tantum interim dum fabulae explicarentur, quae sine ipsis explicari non poterant. Ita Müllerus mutilum hunc locum restituit, et haec adnotavit: Orchestra a Festo eo sensu intelligitur, quo id vocabulum neque in antiquo Graeco, neque in Romano theatro instructum erat, sed in scaenicis ludis senescentis Graeciae, apud Alexandrinos, puto, et Antiochenos. In his proscaenio additum erat pulpitum inferius, ab aliis thymele, ab aliis orchestra dictum, in quo musici artifices, saltatores, mimi committerentur. V. praecipue Suid. et Etymol. M. S. V. σκηνή, et cf. Vitruv. 5. 8., Phrynich. p. 163. Lob., Lucian. de saltat. 76., et Isid. 18. Orig. 43., 44. et 47.

II.) Improprie. Metonymice est ipse senatus.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Plēbs

PLEBS, plēbis, f. 3. — Plebs (a πλῆθος vel πληθύς unde plebes; et contract. plebs)

I.)Proprie est ea pars populi Romani, quae a patribus, seu patriciis distinguitur, πλῆθος, δῆμος (It. plebe, popolo; Fr. le plébéiens, la classe du peuple, la plèbe; Hisp. pueblo, la gente comun, poblacho; Germ. d. Volksmenge; Angl. the common people, or plebeians).

— a) Differt a populus, quia hoc nomine omnis parscivitatis, omnesque ejus ordines continentur: plebs vero ea dicitur, in qua gentes civium patriciae non insunt.

— b) Hoc sensu etiam equester ordo plebe comprehenditur.

— c) Populus etiam aliquando pro plebe hoc sensu ponitur: ut quum dicitur Senatus populusque R.

— d) Frequenter plebs dicitur de tertio ordine populi R., exclusis equitibus et patribus.

— e) In hac quoque significatione populus interdum pro plebe ponitur.

— f) Plebs urbana Romae erat turba otiosorum, egenorum, factiosorum, turbulentium, et in foro assidue versantium, quos in quatuor tribus redegit Q. Fabius Max.

¶ 1. Est populi multitudo, ea praesertim quae optimatibus opponitur, quod nos Itali dicimus la democrazia in opposizione ai conservatori.

¶ 2. Item universim in quacumque civitate plebs est ordo infimorum hominum, pauperiorum, viliorum, plebe, plebaglia, popolaccio.

¶ 3. Hinc de quocumque infimo coetu dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Cavea

CĂVĔA, ae, f. 1. - cavea

¶ 1. Significat locum cavum et vacuum, qui multis constat circulis inter se divisis ac distinctis.

¶ 2. Saepius accipitur pro loco concluso aut septo, in quo bestiae asservantur.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de loco, quo aves includuntur.

- c) Item speciatim de alveari apum.

¶ 3. Accipitur etiam pro quodam januae versatilis genere, quod Graeci recentiores καβιοθύραν vocant.

¶ 4. Item de septo ex lignis, aut spinis, quo tenerae arbores a pecudum injuriis muniuntur.

¶ 5. Praeterea saepissime dicitur de loco, in quo sedet populus in theatris, quia concavus est et profundus.

¶ 6. Pro ipso theatro.

¶ 7. Et generatim pro quocumque loco ubi plures sedent ad aliquid spectandum; vel etiam pro ipso populo spectante.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Plaudō

PLAUDO, dis, si, sum, dere, a. et n. 3. — Plaudere

A) Active est cum sonitu percutere, plangere, verberare, pulsare, ferire, κροτέω (It. percuotere, battere con istrepito; Fr. frapper, battre quelque chose avec bruit; Hisp. cascar, pegar, golpear con fuerte ruido; Germ. etwas oder an etwas klatschen, so schlagen, dass es klatscht; Angl. to beat, make a noise by beating or striking).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

B) Neutrorum more plaudere est rem cum re percutiendo sonitum edere.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Saepe est collisis manibus sonitum edere, quod fit quum alicui re bene gesta gratulamur, quum probamus aliquid, quum laetitiam ostendere volumus, applaudire.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro probare, assentiri.

¶ 2. Plaudere sibi, sibi placere, blandiri, sua nimium amare, probare.

¶ 3. Plaudere in aliquem, contra aliquem, et quasi exsibilare.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Arrīdeō

ARRĪDĔO vel adrideo, rĭdes, rīsi, rīsum, rīdere, 2. (ad et rideo). - Arrideo est ad aliquid rideo (It. ridere; Fr. rire à; Hisp. reir; Germ. dazu lachen; Angl. smile upon).

I.) Proprie.

¶ 1. Arridere dicitur qui ridet dum alius ridet, sive ridenti ridens ipse additur.

¶ 2. Arrideo est ad aliquid rideo, subrideo, et fere ridendo applaudo vel approbo; raro enim in malam partem occurrit. –

1.) In bonam partem.

- 2.) In malam partem cum Accus. rei.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de rebus, quae nobis placent.

- a) Cum Dat. personae.

- b) Absolute. Plin. 1. Ep. 23. Si modo arriserit pretium (agelli). ¶ 2. A Poetis arridere dicuntur ea, quae nobis fausta et prospera sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Scaenicus

Praestīgiātor

PRAESTIGĬĀTOR, ōris, m. 3. giocolare, impostore, barattiere, θαυματοπιός, ψηφοπαίκτης, qui celeritate lusitandi, et ludibria illa oculorum factitandi ita praestringit visum intuentium, ut miracula facere credatur; seu qui circumstantibus ita oculorum aciem praestringit, ut non advertant dolum: idem ac pilarius et pililudius.

Index

Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Spectāculum

SPECTĀCŬLUM, i, n. 2. (specto) — Spectaculum est quidquid spectandum obiicitur, et saepe dicitur de re, quae non modo attentionem sed admirationem excitat (It. aspetto, mostra, vista; Fr. aspect, vue, spectacle; Hisp. vista, espectáculo; Germ. d. Anblich, die Schau, die Schauspiel; Angl. to show).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim, seu sensu magis concreto, dicitur de miraculis, quae dicuntur, orbis, meraviglie del mondo.

¶ 3. Item est quod in theatris et circo populo spectandum praebetur animi causa: et praecipue ludi, certamina, venationes, fabulae, qiuochi, festa, spettacolo, θέαμα: de quibus est Martialisinteger libellus.

¶ 4. Item dicitur de instrumentis scaenicis, uti sunt aulaea, vela etc.

II.) Metonymice.

¶ 1. Est ipsum theatrum, in quo spectacula eduntur.

¶ 2. Sumitur et pro loco, unde spectatur, loggia, palco.

¶ 3. Et pro ipsis spectatoribus.

Index

Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Volūbilitās

VŎLŪBĬLĬTAS, ātis, f. 3. (volubilis) aptitudo ad volvendum, facilitas, qua aliquid movetur, vel caler motus circularis, εὐτροχία, τὸ εὔστροφον (It. volubilità; Fr. mouvement rapide, mouvement circulaire, tour; Hisp. facilidad de moverse, volubilidad, vuelta; Germ. die schnelle, kreisende Bewegung; Angl. volubility).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de oratione et est promptitudo dicendi cum verborum copia coniuncta.

¶ 2. Item de fortuna et est inconstantia.

Index

Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Interdum

INTERDUM, adverb. (inter et dum).

¶ 1. Apud classicos optimae notae est aliquando, nonnunquam, ἐνίοτε, ὅτε (It. talora, alle volte, qualche volta; Fr. quelquefois, parfois;Hisp. alguna vez, algunas veces; Germ. zuweilen, bisweilen; Angl. sometimes, now and then, occasionally).

¶ 2. Apud sequioris aevi scriptores significat etiam interea, interim, tra tanto; quasi interea dum.

Index

Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Lārvō

LARVO, as, ātum, are, a. 1. (larva). — Larvare est larvis infestare, terrere, atterrire. Firmic. — Hinc Part. praeter. pass. Larvatus, a, um, est furiosus, mente motus, quasi a larvis exterritus.

Index

[Hoofdstuk 1 - Praestīgiae]

Praestīgiae

PRAESTIGĬAE, ārum, f. plur. 1. - Praestigiae (It. cosa che fa stravedere, giuoco di mano, gherminella, τερθρεῖαι, θαύματα, γοητεύματα) sunt miraculum, res specie mirae ad fallendum, uti sunt incantationes, et quidam ludi manuales, quibus illuditur oculis, et aliud cernere videmur, quam re ipsa sit.

Index

Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Fūnambulus

FŪNAMBŬLUS, i, m. 2. - Funambulus est qui per funem ambulat, chi cammina o balla sulla corda, σχοινοβάτης.

Index

Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Gradior

GRĂDĬOR, gradĕris, gressus sum, grădi, dep. 3.
- Gradior (quocum cf. Gr. κραδᾶν) est gradum facio, incedo, ambulo, progredior, vado, et naturalem fere ambulantis motum significat, βαίνω (It. camminare, andare; Fr. faire de pas, avancer, marcher, atler; Hisp. andar, marchar, caminar; Germ. Schritte machen, schreiten, einhergehen; Angl. to go, valk, advance).

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Saltō

SALTO, as, āvi, ātum, are, 1 - Salto dicitur de iis, qui lasciviae causa, artificiosis saltibus et gesticulationibus ad sonum tibiae moventur, brachia, pedes et corpus varie iactando, crotalis etiam et cymbalis interdum adhibitis, ut ex Cic. Pis. 9. et 10. colligitur, χορεύω, ὀρχέομαι (It. ballare, danzare; Fr. danser; Hisp. danzar, bailar;Germ. tanzen; Angl. to dance).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Praestīgiae

Haltēr

HALTER, ēris, m. 3. ἐλτήρ. Halteres erant massae plumbeae, non exigui ponderis, quas utraque manu tenentes athletae, corpus librabant saltusque edebant.

Index

[Hoofdstuk 1 - Praestīgiae](#)

Pugil

PŬGIL, gĭlis, m. et f. 3. — Pugil est qui pugnis, aut caestu decertat, pycta, athleta, πύκτης, atleta.

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Congredior

CONGRĔDĬOR, grĕderis, gressus sum, grĕdi, dep. 3. (cum et gradior). - Congredior est una gradior, simul incedo, alicuius lateri adstans simul gradior
(It. camminare insieme o accanto; Fr. marcher avec; Hisp. andar de
compaňia; Germ. zusammenschreiten, zusammen- oder aneinander treten; Angl. to move or go together).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Palaestra

PĂLAESTRA, ae, f. 1. a παλαίω luctor, quod a πάλη lucta. — palaestra est locus in quo antiqui lucta exercebantur, gymnasium, παλαίστρα (It. palestra, ginnasio o luogo adatto alla lotta e agli altri giuochi ginnastici; Fr. palestre, lieu où l'on s' exerçait à la lutte, gymnase; Hisp. gimnasio;Germ. der Ringplatz, Ringbahn, Ringschule; Angl. a school for wrestling, and other exercises).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Dēcertō

DĒCERTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (de et certo).
- Decerto est valde certo, seu certo usque ad finem, certando rem definio; contra certare est tantum contendere: usu tamen venit, ut alterum pro altero verbo usurparetur; sic apud Caes. occurrit tantum decertare, apud Sall.tantum certare, apud Cic. modo decertare, modo certare (It. combattere, guerreggiare sino alla fine; Fr. combattre, lutter, vider un différend; Hisp. combatir, pelear; Germ. einen entscheidenden Kampf bestehen, bis zur Entscheidung, ans Ende kämpfen; Angl. to contend vehemently).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Hastīle

HASTĪLE, is, n. 3. lignum hastae, δόρυ (It. il legno dell'asta, bastone; Fr. bois d'une lance, hampe; Hisp. hasta de una lanza, manco de pincel; Germ. d. Schaft d. Wurfspiesses; Angl. the long round piece of wood on which the iron of a spear is fixed).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Mīles

Bipennis

BĬPENNIS, e, adiect. (bis et penna vel pinna) qui binas utrimque alas habet. I.) Proprie.

II.) Figurate bipennis est utrimque aciem habens; a bis et pinna, quae rem etiam acuminatam significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Mīles

Semispathium

SĒMISPĂTHĬUM, ĭi, n. 2. semispatha.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sēmispatha

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Sēmispatha

SĒMISPĂTHA, ae, f. 1. ensis dimidio minor, quam spatha.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Semispathium

Ēnsis

ENSIS, is, m. 3. - Significat unum idemque
ac gladius juxta Quintil. 10. 1. 11. Sunt autem alia verba hujus naturae, ut idem pluribus vocibus declarent, ita ut nihil significationis, quo potius utaris, intersit,
ut ensis et gladius. - Itaque ensis est gladius militaris (It. spada; Fr. épée, glaive; Hisp. espada; Germ. d. Schwert; Angl. a sword).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Mucrō

MŪCRO, ōnis, m. 3., est summitas cujuscumque rei in acutum desinentis, ferlendo ac caedendo apta, cuspis, apex, acumen, αιχμή, ὰκή, κέντημα (It. punta aguzza, punta che trafigge e
taglia; Fr. pointe; Hisp. punta;Germ. die stechende Spitze, Schneide, Schärfe; Angl. the sharp point of any thing).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mucrōnātus

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Hoofdstuk 1 - Mīles

Obligō

OBLĬGO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (ob et ligo). — Obligare est circum ligare, colligare, devincire, ἐπιδέω (It. legare attorno, fasciare; Fr. lier, attacher sur ou dans; Hisp. ligar, atar, enlazar, liar sobre, cerca, en; Germ. um –, anbinden, befestigen; Angl. to tie round, bind about, bind, tie).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Lētālis

LĒTĀLIS vel lethalis, e, adject. (letum).
— Letalis est letum afferens, mortalis, θανάσιμος (It. mortale, mortifero, letale; Fr. mortel, qui cause la morte; Hisp. mortal; Germ. tödtlich; Angl. mortal, deadly).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Framea

FRĂMĔA, ae, f. 1.

¶ 1. Lancea, vel hasta lingua Germanica: (Cf. Germ. pfriem). Tac. Germ. 6. Hastas, vel ipsorum vocabulo, frameas gerunt, angusto et brevi ferro; sed ita acri, et ad usum habili, ut eodem telo, prout ratio poscit, vel comminus, vel eminus pugnent. Adde eumd. ibid. 11., 14., 18., 24. et 2. Ann. 21.; et Gell. 10. 25. Juvenal. 13. 78. Jurat per Martis frameam. Capell. 5. p. 136. Gradivi frameam non ausus poscere.

¶ 2. Augustin. Ep. 120. 16. non hastam, sed gladium esse contendit: fortasse quia tempore suo, vel saltem apud Afros, ea significatione usurpatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Mīles

Pūgiō

PŪGĬO, ōnis, m. 3. brevis gladius et qui veste facile tegi potest: a pungo, pupugi. Paul. Diac. p. 235.
2. Müll Pugio dictus est, quod eo punctim pugnetur. Gr. ἐγχειρίδιον, ξιφίδιον, παραζωστρίς
(It. pugnale; Fr. poignard, stylet; Hisp. puňal, almarada; Germ. d. kurze Waffe zum Stechen, der Dolch; Angl. a dagger, dirk, poniard, skean, stiletto).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Mīles

Luctātor

LUCTĀTOR, ōris, m. 3. (luctor) qui cum altero luctatur eumque prosternere nititur, παλαιστής (It. lottatore; Fr. lutteur, celui qui combat; Hisp. luchador; Germ. d. Ringer; Angl. a wrestler).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Nūdus

NŪDUS, a, um, adiect. — Nudus dicitur qui sine veste est, aut tegmine quocumque, γυμνός, ἀνείμων (It. ignudo, nudo, spogliato; Fr. sans vêtement, nu; Hisp. desnudo, falto de vestido; Germ. bloss, unbedecket, unbekleidet, entblösst; Angl. naked, bare, uncovered).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Inungō

ĬNUNGO vel inunguo, ungis, unxi, unctum, ungere, a. 3. (in et ungo). - Inungere est in aliquo loco ungere, ungere, ἐναλείφω.

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Olem

ŎLĔUM, i, n. 2. (olea). In plurali numero usurpari olea, affirmat Pompejus in Comm. p. 1617. ed. Keil., nullo tamen auctore laudato. — Oleum est pinguis liquor olivae, ἔλαιον (It. olio; Fr. huile d'olive; Hisp. aceyte de oliva; Germ. d. Oei, Baumöl; Angl. oil).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Prehendō

PRĔHENDO et per sync. prendo, dis, di, sum, dere, a. 3. — Prehendere est capere, λαμβάνω (It. pigliare, prendere; Fr. saisir, prendre, surprendre; Hisp. tomar, agarrar, asir, coger, prender; Germ. fassen, anfassen, er -angreifen; Angl. to take, take or lay hold of, grasp, catch, seize).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Annītor

ANNĪTOR vel adnitor, nĭteris, nĭsus vel nixus sum, nĭti, dep. 3. (ad et nitor). - Anniti est ad aliquam rem niti, incumbere, inniti (It. appoggiarsi a qualche cosa; Fr. s'appuyer sur quelque chose; Hisp. apoyarse sobre alguna cosa; Germ. sich anstemmen oder anlehnen an etwas; Angl. to rest or lean upon any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Uter

ŬTER, utra, utrum, Genet. utrĭus, — Uter est quis ex duobus, πότερος, ὐπότερος (It. chi di due; Fr. lequel des deux; Hisp. que de dos;Germ. wer od. welcher von Beiden; Angl. whether or which of the dwo): differt autem a quis, quod de pluribus dicitur: idem dicendum de compositis uterlibet, utervis, et quilibet, quivis.

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Prōsternō

PROSTERNO, sternis, strāvi, strātum, sternere, a. 3. (pro et sterno). — Prosternere est prius sternere, consternere, substernere, στρώννυμι, sternere, sottoporre.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu pro prius sternere, consternere.

¶ 2. Latiori sensu et multo saepius est in terram deiicere, ad terram dare, affligere, evertere, καταβάλλω (It. atterrare, gettare a terra, prostrare; Fr. ieter bas, renverser, abattre, terrasser;Hisp. derribar, derrocar, abatir, echar por tierra; Germ. hinwerfen, hinstrecken, vorstrenen, niederwerfen; Angl. to strew beforehand, spread or place under).

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Palaestra

Praeprīmīs

Praeprimis, adv. = in primis, cum primis, inter primarios, praecipue, maxime.

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Supplantō

SUPPLANTO vel subplanto, as, āvi, ătum, are, a. 1.
— Supplanto est, planta pedis seu pede supposito, deiicio, everto, ὑποσκελίζω (It. far cadere, fare il gambetto, soppiantare; Fr. renverser en donnant un croc en iambes; Hisp. dar zancadilla; Germ. durch Unterstellen d. Beines niederwerfen; Angl. to supplant, trip up one's heels).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Andabata

ANDĂBĂTA, ae, m. 1. gladiator, qui ex equo, frontem oculosque tectus, pugnat.

Index

[Hoofdstuk 1 - Palaestra]

Pugnō

PUGNO, as, āvi, ātum, are, n. 1.
(pugna). — Pugnare est dimicare, certare, confligere, congredi, μάχομαι (It. combattere, pugnare, contrastare, azzuffarsi; Fr. combattre, se battre, se mesurer, lutter; Hisp. combatir, pelear, luchar; Germ. kämpfen, fechten, streiten, eine Schlacht-, ein Treffen liefern; Angl. to fight, combat, engage, contend).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Pugnus

PUGNUS, i, m. 2. - Pugnus est manus contracta et clausa ad capiendum, vel feriendum: cuius
ictus colaphus etiam dicitur, πυγμή, κόνδυλος
(It. pugno; Fr. poing; Hisp. puňo;Germ. d. Faust; Angl. a fist, neif).

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Palaestra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Rīdiculus

RĪDĬCŬLUS, a, um, adiect. - Ridiculus est risum movens, risu dignus, ridendus, ridiculosus, γελοῖος, καταγέλαστος (It. ridicolo, ridevole, ridicoloso; Fr. qui fait rire, qui provoque le rire, plaisant, drôle, amusant, comique;Hisp. lo que mueve á risa, ridiculo, placentero; Germ. lächerlich, scherzhaft, spasshaft, possierlich; Angl. merry, iocose, worthy to be laughed at, exciting laughter, ridiculous, laughable).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Certāmen

CERTĀMEN, ĭnis, n. 3. contentio inter duos aut plures de re aliqua, conatus, quem quis adhibet, ut alium vincat; seu potius contentio inter duos aut plures ad rem aliquam diiudicandam, est enim a certo, as, quod a cernere, hoc est iudicare, decernere, deliberare: (It. contesa decisiva per qualche cosa, contrasto, gara; Fr. lutte décisive, combat de rivaux; Hisp. combate, lucha decisiva;Germ. d. entscheidende Kampf um etwas, Wettkampf, Wettstreit; Angl. a contest, strife, contention, debate).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Nīmīrum

NĪMĪRUM, adverb. — Usurpatur in explicanda vel demonstranda re, quae per se intelligitur, aut de qua nemo miretur: itaque ponitur pro sine dubio, videlicet, certe: et sane τῷ nimirum ex adverso posuit sine dubio ipse Cic. 1. Invent. 23. 32. Nam genus est, omnium nimirum libidinum, cupiditas; eius autem generis sine dubio pars est avaritia. Haec Cic. Gr. δήπου, δήπουθεν (It. senza dubbio, certamente, appunto; Fr. sans doute, assurément, certainement, certes, en vérité; Hisp. seguramente, ciertanente, sin duda, de verdad, con verdad; Germ. allerdings, freilich, unfehlbar, unstreitig, ohne Zweifel, in der That, in Wahrheit, nämlich; Angl. doubtless, surely, certainly).

Index

Hoofdstuk 1 - Palaestra

Sphaeristērium

SPHAERISTĒRĬUM, ĭi, n. 2. (σφαιριστήριον). — Sphaeristerium

¶ 1. Est locus pilae lusui destinatus: a σφαιρίζω, pila ludo: idem antiquitus coryceum dicebatur. Erant sphaeristeria cubicula in balineis, in quibus se tum aliis rebus, tum pilae ludo exercebant.

¶ 2. Significat etiam ipsum ludi genus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sphaera

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Remittō

RĔMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3.
(re et mitto). – Remitto est verbum

A) Activum remitto est idem ac rursus, aut retro mitto, ἀναπέμπω (It. rimandare, mandare indietro, rispedire, rinviare; Fr. renvoyer, envoyer en retour, laisser aller; Hisp. volver á enviar, enviar de nuevo, enviar de retorno; Germ. zurückschicken, zurücksenden, zurückbewegen, zurücklassen, entfernen, wieder von sich lassen; Angl. to send back, despatch back, remand, return).

B) Neutrorum more, sive absolute remittere dicitur quidquid sedatur aut decrescit.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Rēticulum

RĒTĬCŬLUM, i, n. et Reticulus, i, m. 2. deminut. a rete vel retis. - - Reticulum, vel reticulus est parvum rete, vel rete solito angustioribus maculis contextum, reticella, δικτύδιον.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Lūsus

LŪSUS, us, m. 4. (ludo) idem omnino quod ludus: solumque usu differt, quia de ludis publicis fere non usurpatur, neque lusus facere, sed ludos dicimus, giuoco, divertimento, spasso, παίγνιον, παίγμα.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lūdus

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Lūdus

LŪDUS, i, m. 2. — Ceterum ludus est exercitatio quaevis animi vel corporis recreandi causa suscepta: quales sunt, quae a pueris fiunt, et quae lucri causa ineuntur: item quae a ludiis publice ad populi oblectamentum. Atque de his postremis proprie dici videtur: est enim a Λύδος, quod a Lydis Tusci oriundi tradidere Romanis morem ludorum publicorum, ut in LUDIUS dictum est, παίγνιον, ἀγών
(It. giuoco, Fr. jeu; Hisp. juego; Germ. Zeitvertreib, Spiel, Ergötzlichkeit; Angl. play, sport, diversion, exercise, pastime).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lūsus

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Nōbilis

NŌBĬLIS, e, adject. (nosco).
— Nobilis a nosco, quasi noscibilis (ut a moveo mobilis, a labor labilis) est cognitus, notus, sive in bonam, sive in malam partem, γνωτός (It. conosciuto, noto; Fr. connu, visible, qu'on peut voir, remarquer; Hisp. conocido; Germ. kennbar, kenntlich, bekannt; Angl. known, well known, noted, notorious).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Commōtiō

COMMŌTĬO, ōnis, f. 3. actus commovendi, motus (It. commozione, agitazione; Fr. mouvement, commotion; Hisp. movimiento, conmocion; Germ. durchschüttelnde Bewegung; Angl. commotion, agitation).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Distendō

DISTENDO, tendis, tendi, tentum vel tensum, tendere, a. 3. (dis et tendo). - Distendere est in diversas partes tendere, extendere (It. stendere, distendere; Fr. étendre, tendre, déployer; Hisp. extender, estirar; Germ. auseinanderdehnen, ausdehnen, ausspannen; Angl. to stretch or reach out, extend).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Reverberberō

RĔVERBĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et verbero).
- Reverbero est idem ac repercutio, repello, ἀνωθέω,percotendo risospingere.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Pilae

Tessera

TESSĔRA, ae, f. 1. — Tessera igitur est id, quod figura seu forma quadratum est, sive naturâ ita factum, sive ut plurimum, arte, constans sex lateribus (It. quadro, quadrato; Fr. carré, pièce carrée; Hisp. quadrado ó quadro, pieza quadrada; Germ. e. Viereck; Angl. a square, quadrate, a square bit, piece).

Tessera igitur

¶ 1. Est frustum ligni, panni aut lapidis, plerumque quadrata figura, ad quippiam ornandum, ad insitionem, ad pavimenta sternenda: quae et tesserula et tessella dicitur, tassello, quadretto, pezzetto.

¶ 2. Hinc tesserae lusoriae sunt cubi ossei vel lignei punctis distincti, quibus in alveolum jactis luditur, Gr. κύβοι et Ital. dadi,cujus nominis originem Itali habent a verbo do.

¶ 3. Item tabella brevis signi casâ, symbolum. —

1.°) Generatim. Justin. 3. 5. a med. Tantum ardorem militibus injecit, ut, non de salute sed de sepultura solliciti, tesseras insculptis suis et patrum nominibus dextro brachio deligarent, ut ex indicio titulorum tradi sepulturae possent. —

2.°) Speciatim tessera militaris multiplex, frumentaria, theatralis, hospitalis, nummaria etc. et etiam, imperatorum aetate, mandatis quibuslibet dandis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tessella

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Tālus

TĀLUS, i, m. 2. - Talus est in homine os in extrema tibia supra calcem (It. tallone; Fr. talon; Hisp. talon; Germ. d. untere Fusstheil, d. Ferse; Angl. heel, heelbone).

I.) Proprie.

II.) Improprie, a similitudine, est os quasi cubicae figurae in articulo pedis multorum animalium, quae bifida seu bisulca sunt; nam quae multifida sunt (ut nec homo), item quae solidae ungulae, tale os fere non habent,

III.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen dicitur de imo crure vel pedibus.

¶ 2. Figurate.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Frittillus

FRĬTILLUS, i, m. 2. - deminutivum a φίθυρος, est idem ac pyrgus, πύργος, idest turricula rotunda, per quam tali mittuntur, ne digitis ita a quoquam componi possint, ut cadant ad jacientis voluntatem: qui fritillus intus trochleatim erat effictus, certosque habebat excisos gradus, quibus tali impingentes subsilirent cum sonitu. V. voc. praeced. Alii interpretantur ipsam lusoriam tabulam, in qua jacti tali subsiliunt, tavoliere. Alii pyxidem ligneam, in quam conjecti tali manu agitantur, deinde in lusoriam tabulam effunduntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Immittō

IMMITTO vel inmitto, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3. (in et mitto). - Immittere est intus mittere, inducere, injicere, ἐμβάλλω (It. mandar dentro, spingere, cacciare, lanciare; Fr. envoyer vers, faire entrer dans, introduire, pousser, jeter, lancer ou lâcher sur; Hisp. hacer entrar, introducir, echar, tirar, lanzar sobre; Germ. irgendwo hineinschicken oder hineinlassen, einfügen, hinbringen, hinversetzen, los - oder vorwärts lassen, hinwerfen, hineintreiben, hineinstürzen; Angl. to send or let in, immit, cast, throw).

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Āleātor

ĀLĔĀTOR, ōris, m. 3. qui saepe alea ludit (It. giuocatore, biscazziere; Fr. joueur;Hisp. jugador; Germ. der Glücksspieler, Spieler von Profession; Angl. gamester).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Sortilegium

Sortilegium sunt ludi fortis quibus solet pecunia poni.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Sors

SORS, sortis, f. 3. — Sors est fortuitus rei eventus, id quod cuique accidit sortiendo, κλῆρος (It. sorte, ventura; Fr. sort; Hisp. suerte; Germ. d. Loos; Angl. luck, sorcery).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Āleātōrius

ĀLĔĀTŌRĬUS, a, um, adject. ad aleam vel aleatorem pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Lūsōrius

LŪSŌRĬUS, a, um, adject. (lusor) ad lusum pertinens, da giuoco, παικτικός.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Abaculus

ĂBĂCŬLUS, i, m. 2. (demin. abaci 1. et 4.; Cf. ἀβακίσκος) tessellae vitreae versicolorae; ex quibus opera musiva fiebant (It. piccoli pezzi di vetro a varii colori onde si faceano i mosaici; Fr. petite tablette en verre coloré, employée dans les ouvrages en mosaïque; Hisp. pequennas tablas de vidrio colorado para las obras mosaicas; Germ. aus bumten Glas gefertige Musivstücke; Angl. Small pieces of coloured glass formerly employed for making mosaick work).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abacus, Tessella, Vitreus

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Rēgnō

REGNO, as, āvi, ātum, are, 1. (rex, rego). - regno est idem ac regnum possideo, rerum potior, dominor, βασιλεὺω (It. regnare; Fr. avoir le pouvoir royal, être roi, régner; Hisp. reynar, poseer un reyno, imperar, mandar soberanamente; Germ. königliche Gewalt haben, herrschen, regiren; Angl. to reign, be king over, rule, govern).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēx

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Ingeniōsus

INGĔNĬŌSUS, a, um, adject. (ingenium). - Ingeniosus est qui naturalem vim ad aliquid agendum accommodatam habet, qui ingenio pollet, solers, acutus, εὐφυής (It. ingegnoso; Fr. plein de talent, ingénieux, habile, fin, adroit; Hisp. ingenioso, habil, fino, sagaz; Germ. geistvoll, geistreich, verständig, scharfsinnig, gescheut;Angl. gifted with good natural talents, acute, clever, shrewd, ingenious).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Latrunculus

LĂTRUNCŬLUS, i, m. 2. deminut. a latro, onis, sensu translato et ejusdem fere significationis.

¶ 1. Est parvus latro, h. e. viarum obsessor, ladroncello, assassino da strada, ladrone. —

a) Generatim

b) Speciatim de eo, qui legitimus imperator non est.

¶ 2. Calculus lusorius dictus est latrunculus, quod est veluti parvus miles certans.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Velutī

VĔLUT et veluti, adverb. (vel et ut) tamquam, quemadmodum, sicut, ὥσπερ, οἷον (It. come, siccome; Fr. comme, ainsi que; Hisp. cemo, asi que; Germ. ganz wie, gleichwie; Angl. as, like as).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Exercitus

EXERCĬTUS, us, m. 4. - exercitus ab exerceo

I.) Proprie est exercitatio, esercizio, γυμνασία. Plaut. Rud. 2. 1. 7. Pro exercitu gymnastico et palaestrico hoc habemus: echinos, lepadas, ostreas captamus etc.

II.) Translate.

¶ 1. Concreto, uti ajunt, sensu significat militum copias, στρατὸς, ab exerceo, quia, ut ait Varro 5. L. L. 87. Müll.,exercitando fit melior. Hinc Veget. 2. Milit. 1. Exercitus ex re ipsa atque opere exercitii nomen accepit, ut ei numquam liceret oblivisci, quod vocabatur. Ulp. Dig. 3. 2. 2. Exercitum non unam cohortem, neque unam alam dicimus, sed numeros multos militum. Nam exercitui praeesse dicimus eum, qui legionem vel legiones administrat (It. esercito; Fr. armée, corps de troupes, troupes; Hisp. armada, cuerpo de tropas; Germ. das Heer, Kriegsheer, die Armee; Angl. an army).

¶ 2. A Poetis dicitur de quacumque multitudine.

¶ 3. Abstracte pro labore, angore, cruciatu, travaglio.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae

Proelium

PROELĬUM vel praelium, ĭi, n. 2. — Proelium est pugna, dimicatio, conflictus, certamen armorum, μάχη (It. fatto d'armi, battaglia, combattimento, pugna; Fr. combat, engagement, bataille; Hisp. combate, batalla;Germ. d. Treffen, d. Gefecht, d. entscheidende Zusammentreffen; Angl. a fight, battle, engagement, combat, conflict, contest).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Exerceō

EXERCĔO, ces, cŭi, cītum, cere, a. 2. - Exercere, διαπονέω, est in opere detinere, colere, excolere, tractare, opere versare (It. tenere in esercizio, lavorare, coltivare, maneggiare, trattare; Fr. mettre en activité, remuer, travailler, cultiver; Hisp. meter en actividad, revolver, trabaiar, labrar, cultivar; Germ. beschäftigen, bewegen, bearbeiten; Angl. to labour, work, ply, cultivate).

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Cursus

CURSUS, us, m. 4. actus currendi: et dicitur de iis, qui pedibus, equo, curru, navi, quomodocumque celeriter moventur de loco ad locum (It. corso, e quindi tragitto, viaggio, via etc.; Fr. action de courir, course, voyage, cours; Hisp. el acto de correr, curso; Germ. der Lauf, die Eile, die Fahrt, Reise, der Weg; Angl. a running, the act of running, a course, way).

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Diabathra

DĬĂBĂTHRA, ōrum, n. plur. 2. διάβαθρα (unde Italorum ciabatta) est genus soleae Graecanicae.

Index

[Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina]

Campus

CAMPUS, i, m. 2. - Campus est planities, ager planus: eique opponuntur superiora loca. (It. campo, campagna, campo aperto, pianura; Fr. pays plat, uni, plaine; Hisp. campaňa, llanura; Germ. Ebene, Niederung, Fläche, freies Feld; Angl. a plain, field).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Vincō

VINCO, vincis, vīci, victum, vincere, a. 3.
— Vinco estsupero, in certamine superior sum, victoriam reporto, νικάω (It. superare, vincere, soggiogare; Fr. vaincre, avoir le dessus, triompher de; Hisp. vencer, superar; Germ. siegen, überwinden, gewinnen; Angl. to vanquish, conquer, overcome).

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Ultrā

Ultra est

A) Adverbium ultra proprie est ablativus singularis numeri et generis feminini ab ulter; hinc proprie ultra, subaudi parte, est in illa parte, quae uls est, πέρα, πόῤῥω (It. di là, oltre, oltra; Fr. au delà, par delà, plus loin, en avant; Hisp. mas allá; Germ. drüber hinaus, weiter hinaus; Angl. beyond): cui citra opponitur.

B) Ultra est etiam praepositio et significat trans, praeter, di là, oltre: cui cis, citra opponitur.

C) Ultra, adiectivi ritu. Tac. Agric.25. Motus universarum ultra gentium. h. e. gentium, quae ultra agebant. Similiter ibib. 9. Statim ad spem consulatus revocatus est. h. e. ad proximam spem.
Adde Germ. 8. n. 1. et 28. n. 5.
Cf. Roth ad Agric. 3. Excurs. XXIV. p. 215.
et seqq. et Kritz ad Tac. loc. cit. Sic Virg. 1. AEn. 198. neque enim ignari sumus ante malorum. h.
e. anteriorum, praeteritorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Prōcurrō

PRŌCURRO, curris, curri et cŭcurri, cursum, currere, n. 3. (pro et curro). — Procurro est ante aut ultra curro, excurro, προτρέχω (It. correre innanzi, avanzarsi correndo; Fr. s'élancer hors, s'avancer, courir; Hisp. abalanzarse fuera, adelantarse, corer; Germ. hervorlaufen, vorgehen, wohinlaufen;Angl. to run forwards, run forth or abroad).

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Dēcurrō

DĒCURRO, curris, curri et aliquando cŭcurri, cursum, currere, 3. (de et curro). - Decurro est deorsum curro, vel celeriter deorsum feror (It. correr giù, affrettarsi discendendo; Fr. descendre en courant, se précipiter en descendant; Hisp. descender correndo; Germ. von einem höhergelegenen Orte nach einem niedrig, gelege nen herablaufen, eilen, überh. von ieder rasehen Bewegung, abwärts; Angl. to run down or along).

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Cursor

CURSOR, ōris, m. 3. qui currit.

¶ 1. Generatim est qui currit in ludis: et quidem

- a) Qui pedibus currit stadium in ludis

- b) Item auriga, qui in ludis quadrigas agit. Ovid. 3. Pont. 9. 26. Ut cupidi cursor frena retentat equi.

¶ 2. Speciatim qui litteras aliquo fert, tabellarius.

¶ 3. Item speciatim qui luxus causa ante domini raedam currit.

¶ 4. Figurate iambus dicitur cursor, quia versus eo pede compositi minime decurrunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Mēta

MĒTA, ae, f. 1. — Meta dicitur quidquid ita est acervatum vel congestum, ut coni formam referat; sic meta lignorum, foeni, lactis, sacchari etc.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est quaecumque rerum congeries conum referens.

¶ 2. Speciatim meta, meta, termine, νύσσα, καμπτήρ, τήρμα, est lapis erectus et in acumen fastigiatus, figura pyramidis aut coni, cuiusmodi in circo signabant locum flectendi quadrigas: eratque in eo aurigae ars et virtus, ut neque propius accedens currum frangeret, gravissimo cum vitae periculo; neque longius obeundo discederet et insequentibus praecedendi locum daret: apud Virg. 5. AEn.159. et seqq. eius rei exemplum habes in navali certamine.

II.) Translate.

¶ 1.Dicitur de termino, quem quis obit ac circumit, vel interdum unde quis proficiscitur et quo tendit.

¶ 2. Item de fine.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Contingō

CONTINGO, tingis, tĭgi, tactum, tingere, 3.
(cum et tango). –

A) Active contingere est idem quod tangere sed plenius, sive aliquid valde et undique tangere (It. toccare con forza, da ogni parte;Fr. atteindre, toucher; Hisp. tocar, alcanzar; Germ. von allen Seiten, stark berühren, anfassen; Angl. to touch).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim et stricto sensu.

¶ 2. Speciatim contingere dicuntur, quae vicina et contigua sunt.

¶ 3. Item speciatim et latiori sensu contingere aliquid est assequi, ad id pervenire.

B) Neutrorum more

¶ 1. Generatim contingere est evenire, accidere; et impersonalium more effertur. Dicitur autem fere de iis, quae vel insperato et casu, sed ex voto eveniunt.

¶ 2. Speciatim est provenire, nasci, venire.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Accipiō

ACCĬPĬO vel adcipio, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (ad et capio). - Proprie est capere, sumere; ea praesertim quae dantur (It. ricevere, pigliare; Fr. prendre, recevoir; Hisp. tomar, coger, recibir; Germ. auf - und annehmen, vernehmen, empfangen, erhalten; Angl. to receive, take).

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Brabīum

BRĂBĒUM seu brăbīum vel bravīum, īi, n. 2. βραβεῖον, victoriae praemium, eius praecipue, quae in ludis publicis paritur. Hinc Itali bravo appellant, quem in aliquo certamine victorem cernunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Brabeuta

BRĂBEUTA, ae, m. 1. βραβευτὴς, Graeca vox, qua significatur praeses et iudex certaminum gymnicorum, quique victoribus sua praemia distribuit.
Latine designator dici potest, propter similitudinem officii.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Hastilūdium

Ludus hastilis.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Petō

PĔTO, tis, tīvi vel tĭi, tītum, ere, a.
3. — Petere universim est versus locum aliquem tendere, aliquo iter dirigere ad aliquid assequendum vel obtinendum.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est iter dirigere, versus aliquem locum tendere, ire, tendere, volgersi, dirigersi, avviarsi verso qualche luogo, andare.

¶ 2. Speciatim eodem sensu frequentissime usurpatur de itineribus, cursibus etc., quae quis suscipit.

¶ 3.Item speciatim petere aliquem, in bonam partem, h. e. amico animo, est adire, convenire, visere, etc.

¶ 4. Item speciatim petere aliquem, in malam partem, hoc est inimico animo, est impetere, invadere, assaltare, tor di mira, andar a ferire, colpire.

¶ 5. Petere dicitur etiam is, qui aliquo it, ut inde re aliqua potiatur.

II.) Translate.

¶ 1. Petere est ducere, sumere, capere, pigliare, prendere.

¶ 2. Item est appetere, sectari, cupere, parare, andare in cerca, cercare, procacciarsi.

¶ 3.Item et saepe est poscere, postulare, rogare, contendere, quaerere, dimandare, chiedere, pregare, ricercare.

¶ 4. Speciatim petere de honoribus usurpatur, concorrere, brogliare.

¶ 5. Item speciatim est iudicio aliquid postulare, litem intendendo rem suam repetere.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Lancea

LANCĔA, ae, f. 1. - Lancea est hasta habens amentum in medio: dicta quia aequa lance, id est aequali amento ponderata vibratur. Sed, ut cetera admittantur, Isidori notatio frigida videtur: verum potius est a Celtico lang, longus, unde et apud Hesych. Λαγγὶς, δόρυ, quia nempe inter hastilia sit omnium longissima. Sisenna apud Non. p. 556. 8. Merc. dicit, esse Suevorum, sicut materes Gallorum. Est certe in antiquo usu Latinis, videturque fuisse longior pilo et hasta. Inventam primo fuisse scribit Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (201). ab AEtolis (It. lancia, asta, picca; Fr. lance, pique; Hisp. lanza, pica; Germ. Lanze, Spiess; Angl. a lance, spear, iavelin, pike, dart).

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Equiria

ĔQUĪRĬA, ĭum, vel iorum, n. plur. 3. ludi a Romulo instituti in honorem Martis ab equorum cursu, quod in iis equi currebant. Duplicia fuere: prima celebrabantur a. d. III. Kal. Martii, altera pridie Idus. Fiebant in campo Martio, vel in parte montis Caelii, (qui campus minor dicitur a Catullo 55. 3.) si campum Martium aquae occupassent.

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Abeō

ĂBĔO, is, ivi et de more ii, ĭtum, ire, n. 4. (ab et eo; Cf. ἄπειμι). - Abire est a loco ire, discedere (It. andar via, partire, andare; Fr. s'en aller, partir; Hisp. irse, andar, partir; Germ. ab -, fort -, weggehen; Angl. to go away, depart, go)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Eō

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Dēsuētūdō

DĒSUETŪDO, ĭnis, f. 1. actus desuescendi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēsuēscō

Index

Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Dēsuēscō

DĒSUESCO, suescis, suevi, suetum, suescere, 3.
(de et suesco).

A) Active est a consuetudine abstraho, abduco.

B) Neutrorum more est desuefio, consuetudinem amitto.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēsuētūdō

Fictilis

FICTĬLIS, e, adiect. qui fingitur, qui a figulo factus est, πλαστός (It. di terra; Fr. de terre, d'argile; Hisp. de tierra, de arcilla ó argilla; Germ. thönern, irden; Angl. made of earth or clay, earthen, fictile).

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Iactō

IACTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a iacio. — Iactare est saepe iacere, emittere, coniicere, βάλλω (It. gettare, scagliare; Fr. ieter souvent ou précipitamment, lancer; Hisp. echar, arroiar, lanzar con violencia; Germ. werfen, schleudern, hin - und herwerfen; Angl. to throw, cast, fling, hurl, discharge).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Sphaerula

SPHAERŬLA, ae, f. 1. deminut. a sphaera, parva sphaera.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sphaera

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Sphaera

SPHAERA vel sphera ae, f. 1. (σφαῖρα)
— Sphaera est globus, pila, quae iaci potest (It. globo, palla: Fr. globe, sphère; Hisp. globo, bolla, bocha; Germ. die Kugel; Angl. globe, ball, orb).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hēmisphaerium, Sphaeristērium, Sphaerula

Clāva

CLĀVA, ae, f. 1. ramus ex arbore recisus cum nodis, cui maximum pondus inest in parte inferiori. (It. mazzero, mazza, bastone nodoso, o pannocchiuto; Fr. gros bâton, massue; Hisp. baston grueso, porra; Germ. die Keule, der Knüppel, ktoniger Stock;Angl. a club, batoon, cudgel). Usurpatur autem

¶ 1. In re agraria. Cato R. R. 13. inter torcularii instrumenta clavam enumerat, et videtur intelligere vectem, quo torcularium versatur. Alii leg. clavem. Plin. 19. Hist. nat. 1. 3. (18). Linum clavis tundere.

¶ 2. Item clava enumeratur inter antiquissima et rudiora arma.

¶ 3. Clava fuit etiam insigne philosophorum. Idem enim est dicere de iis pallium et baculus, quod pallium et clava. Exempla habes apud Sidon. 4. Ep. 11.; 9. ibid. 9. ad fin. et carm. 15. 197.

¶ 4. Denique clava dicitur ramus ex arbore recisus serendi causa.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Laniōnia
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs
Hoofdstuk 1 - Mīles

Turbō

TURBO, ĭnis, m. 3. (turba) — Turbo dicitur quidquid in gyrum vertitur, circumagitur; et quidem

I.) Est speciatim ventus vorticosus et validissimus, qui obvia quaeque prosternit: et ipse vortex, quem ventus efficit, λαίλαψ, τυφών (It. aggiramento di venti, buféra, turbine; Fr. tourbillon, tourbillon de vent; Hisp. turbonada; Germ. der Wirbelwind, Sturmwind; Angl. whirlwind).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Translate.

II.) Est etiam genus instrumenti lusorii, nempe lignum forma metae inversae, ima sui parte in acutum desinens, in summo latius, quod a pueris scutica circumagitur, βέμβηξ, στρόβιλος (It. tróttola, paléo, fattore; Fr. toupie, sabot; Hisp. peonza; Germ. der Kreisel; Angl. a top).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Improprie.

— a) Est quidquid instar lusorii turbinis factum est: ut cardinis ima pars et similia.

— b) De re, quae circumagitur.

— c) Quemadmodum in ludo puerili turbo erat conus inversus seu meta, ita instrumentum nendi, quod fuso dicunt Itali, est compositum ex duplici cono inverse posito, quo quidem utebantur in re magica et incantationibus

III.) Est universim cuiusque rei cursus in gyrum, revolutio, circumactio, corso in giro.

¶ 1.Proprie.

¶ 2. Translate.

— a) Est vis, impetus.

— b) Item turba, confusio, seditio, tumultus

— c) Turbo vulgi, multitudo

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Flagellus

FLĂGELLUM, i, n. 2. deminut. a n. flagrum, est lorum, seu aliud quodvis fiexile verber, seu potius instrumentum pluribus loris iunctum, ac saepe scorpionibus sive aculeis munitum (V. figuram eius in Annal. dell' Instit. Archeol. a. 1840. p. 157.), quo servos nudatos caedere solebant, quod poenae genus gravius erat, quam fustibus caedi, μάστιξ (It. sferza, flagello; Fr. fouet, houssine; Hisp. latigo, azote; Germ. d. Peitsche, Geissel; Angl. a whip, scourge).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Iaculor

IĂCŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (iaculum, iacio). — Iaculari estiaculum, vel aliud telum emittere, coniicere, iacere, βάλλω, ἀκοντίζω (It. lanciare, tirare, gittare; Fr. lancer, ieter; Hisp. lanzar, echar; Germ. werfen, schleudern; Angl. throw, dart, cast, fling, hurl).

Index

[Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs]

Arcus

ARCUS vel arquus, us, m. 4., - Arcus est instrumentum, ex ligno, aut alia materia, quod intento nervo incurvatur et remittitur ad iaciendas sagittas
(It. arco; Fr. arc;Hisp. arco; Germ. der Bogen; Angl. a bow).

I.) Proprie.

II.) Translate ob similitudinem dicitur arcus quidquid eiusdem arcus formam praesefert. Hinc

¶ 1. Arcus dicitur Iris caelestis.

¶ 2. Primo figurate in rerum natura, deinde ex more in architectura arcus dicitur structura in modum arcus curvata. Huiusmodi sunt, qui a natura ipsa in antris formantur; qui substruuntur ad sustinendas aedes aut pontes; qui ad aquae ductus erigendos, ubi locus depressior est; et qui eriguntur clari alicuius triumphi causa, ideo triumphales appellati, quorum aliquot adhuc visuntur Romae et circa Urbem imperatoribus dicati ob insignes ab iis partas victorias.

¶ 3. Item arcus dicitur et de lineis in arcum compositis.

¶ 4.Arcus est etiam pars circuli apud Mathematieos.

¶ 5. Obscena metaphora ab arcu sagittario ducta usus est Apul. 2. Met. Arcum meum en ipse vigor attendit, et oppido formido, ne nervus rigoris nimietate rumpatur. - NB. Arcus, aiebat Forcellinus, videtur esse instrumentum nobis ignotum, arcendis foribus aptum. Horat. 3. Od. 27. 7. Hic, hic ponite lucida Funalia, et vectes et arcus Oppositis foribus minaces. Alii leg. harpas; alio hamos. Recentiores, inter

quos Ritter, priorem lectionem tuentur, et arcusproprie accipiunt, quos non ideo minaces dixit poeta, ut fores sagittis transfigantur, quod fieri vix potest, sed ut servi et liberti limen obsidentes inde deturbentur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs]

Grallae

GRALLAE, ārum, f. plur. 1. trampoli, zanche, τὰ καλοβατῶν βάθρα, ligneae perticae furculas habentes, quibus innituntur, qui iis incedunt:
a gradiendo, unde grada, gradula, gratta (seu potius, ut scala est per syncopen pro scandela,
mâla pro mandela, ita gralla pro gradela). Inventae sunt a pantomimis ad Panas, sive AEgipanas repraesentandos, quorum exsucci pedes ac crura non aliter melius repraesentari poterant, quam ligneis illis pedibus ac cruribus grallatorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Petaurum

PĔTAURUM, i, n. 2. πέταυρον, machina in sublimi suspensa, ex qua se in aerem excutiebant, atque in terram devolabant: ab αὖρα aura et πέτομαι volo, as. Hoc nomine comprehendunt et machinam ligneam, genus ludi, quo homines per aerem rotarum pulsu iactantur, et omne id, supra quod homines agilitate corporum insignes ludunt, ut sunt hastae, circa quas se volvunt, funes, supra quos etiam reciproci ambulant, circuli, per quos se more piscium transmittunt, tabulae, e quibus in aere pendent, uno brachio se sustinentes. Graece significat perticam, tignum, asserem, super quo gallinae dormiunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Ōscillans

OSCILLANS, antis, particip. ab oscillo, oscillatione se iactans.

Index

Hoofdstuk 1 - Lūdī Puerīlēs

Regiō

RĔGĬO, ōnis, f. 3. (rego) est aliquoversum directio, orbita, linea, direzione verso un luogo, linea.

I.) Proprie. –

1.° Generatim.

II.) Translate.

¶ 1. Regio, qua lineam significat, ea ratione pertinet ad augures, qui lituo designantes caeli loca, intra quae augurium capere volunt, regions vocant.

¶ 2. Ponitur etiam pro fine, limite, termino: praesertim in plur. num.

¶ 3.Hinc caeli regiones sunt: quarum maximae ac praecipuae quatuor, septentrio, meridies, ortus, occasus.

¶ 4. Regio est etiam, It. parte del mondo, paese, tratto di paese, χώρα, pars terrae magna aut parva, tractus, plaga, locus (a rego, ait Forcellinus, quia per partes seu provincias terra regitur).

- a) Generatim.

- b) Dicitur etiam universim de quocumque loco.

- c) In urbe est pars eius maior, quae in vicos rursus dividitur, ut est apud Sueton. Aug. 30., It. quartiere, sestiere, contrada, rione,μέρος, κλίμα. Roma olim in quatuor regiones dividebatur, Suburanam, Exquilinam, Collinam et Palatinam: quae crevere postea usque ad quatuordecim.

- d) Sicul. Flacc. de condit. agr. p. 1. Goes. Regiones dicimus, intra quarum fines singularum coloniarum aut

municipiorum magistratibus ius dicendi coercendique est libera potestas.

- e) Regiones dictae sunt etiam partes, in quas Italia divisa est, quaeque Augusto imperante undecim fuerunt. Plin. 3. Hist. nat. 5. 6. (46)., 13. 18. (110). et 14. 19. (112).

¶ 5. Et metaphorâ hinc ductâ, Cic. 2. Orat. 2. 5. Bene dicendi ars non habet definitam aliquam regionem, cuius terminis saepta teneatur. h. e. materiam. Plaut. Mil. glor. 2. 2. 78. Tace, dum in regionem astutiarum mearum te induco, ut scias iuxta mecum mea consilia. Cic. 7. Verr. 70. 181. Haec eadem et nostrae rationis regio et via. Lucret. 3. 140. Idque (consilium) situm media in regione pectoris haeret.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Prīnceps

PRINCEPS, princĭpis, adiect. comm. gen. 3. — Princeps(quod videtur esse quasi primicapis; a primus et capio vel caput: V. DEINCEPS) estidem quod primus, primo, πρῶτος.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est primarius, primus, aliqua re antecellens, principale, primario, primo.

— a) Generatim.

— b)Speciatim, princeps iuventutis, sub libera civitate fuit iuvenis inter aequales (praesertim equestris ordinis) nobilitate, splendore, ingenuis artibus, et optima spe excellens, et nondum honores adeptus.

— c) Princeps senatus, πρόκριτος τῆς γερουσίας, dicebatur, qui primo loco a censoribus in senatu recensendo legebatur, et primus post magistratus sententiam rogabatur. Hic honos habebatur ei, qui vitae probitate, auctoritate et amplitudine rerum gestarum anteibat.

— d) Princeps alicuius nationis, vel gentis, vel civitatis, vel sacerdotii dicebatur, qui eiusdem primarius seu principalis esset vir.

¶ 3.Saepe princeps est auctor, aut inventor, aut caput rei cuiuspiam, autore, capo.

¶ 4. Est etiam princeps praefectus, praeses, alicui ordini aut officio praepositus, presidente.

¶ 5. Augustus rerum potitus, sub nomine Principis reipublicae praefuit, invidiosa vocabula regis, dictatoris, domini evitans, nomenque usurpans, cui in libertate iam Romani assueverant, principem iuventutis, et senatus

iampridem audire soliti. Unde princeps postea dictus, penes quem summa rerum fuit, principe,ἄρχων.

¶ 6. In militia principes erant milites robustioris aetatis et gravis armaturae, qui in secundo, vel (si valites primos dicas) tertio aciei loco post hastatos collocabantur: ita dicti vel quod essent praecipuum robur exercitus, (quod tamen triariis maxime convenit); vel quod erant ex ditioribus et nobilioribus civibus; vel quod olim primi pugnam inibant; vel potius quod ipsi omnium primi antiquitus gladiis et scuto, seu, ut ait Liv. 8. 8., insignibus armis armati pugnabant, quum nempe hastati essent levis tantum armaturae milites.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Mētropolis

MĒTRŎPŎLIS, is, vel Graeca posit. eos f. 3. μετροπολίς, civitas matrix, urbs ex qua coloniae deductae sunt, metropoli, città matrice: a μητηρ mater et πόλις urbs,quasi mater urbium aliarum, quia sic se habet metropolis ad coloniam, ut mater ad filiam.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Barō

BARO, ōnis, m. 3. miles mercennarius, ap. Isid. 9. 4. 31.; vel strenuus miles.

Index

[Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō]

Circumiaceō

CIRCUMIĂCĔO, es, ŭi, ere, n. 2. (circum et iaceo). - Circumiaceo est circa iaceo, vel positus sum.

I.) Proprie occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum Dativo.

II.) Translate in oratione circumiacentia,subaudi verba, sunt praecedentia et consequentia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Circum

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Telōnēum

TĔLŌNĔUM et telonium, ĭi, n. 2. Graece est τελώνιον et τελωνεῖον. — Teloneum

¶ 1. Est telonariorum mensa (It. banco de' gabellieri; Fr. bureau des gabeleurs; Hisp. banco de los cobradores de la gabela; Germ. das Zollhaus; Angl. a toll-booth, custom-house).

¶ 2. Est etiam vectigal.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Iuxtā

IUXTĀ, adverb. et praepos. — Ceterum iuxta est

A) Adverbium iuxta est prope (It. da presso, da vicino; Fr. tout proche, tout près, a côté; Hisp. cerca, iunto, al lado; Germ. daneben, nahe bei, dicht an etwas, an der Seite von etwas; Angl. nigh, near to, by, hard by).

B) Praepositio iuxta regit Accusativum; et suo casui postponitur apud poctas et, qui eos imitati sunt, historicos.

I.) Proprie

¶ 1. Est simul, coniunctim, insieme, quum sermo est de hominibus, qui collocati idem cum aliis faciunt.

¶ 2. Propinquitatem significat, et de rebus prope positis usurpatur, quarum altera continuo nexu alteram attingit; et est apud, prope: quo sensu et de hominibus adhibetur.

II.) Translate.

¶ 1. Iuxta ad temporis propinquitatem, item ad proximam rerum cognationem vel similitudinem transfertur.

¶ 2.Significat etiam coniunctionem rerum ex ordine proximam et id quod continuo factum est: hinc significat statim post, subito dopo; quia quae statim post sunt, prope ac vicina sunt.

¶ 3. Apud sequioris aevi scriptores iuxta ponitur etiam pro secundum, conforme, secondo: ex eo enim, quod iuxta coniunctionem significat, facile gradus factus est ad regulam alicuius rei, cui quis se adiungit quamque sequitur.

¶ 4. Iuxta pro circa usurpatur in Inscript.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Nāvigābilis

NĀVĬGĀBĬLIS, e, adiect.

¶ 1. Passive apud classicos, navigabile, πλώϊμος, πλωτός, qui navigari potest.

¶ 2.Active (ut ambulabilis, gressibilis, latrabilis etc.) est qui navigare potest, qui navigat.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Portōrium

PORTŌRĬUM, ĭi, n. 2. (porto).

¶ 1. Portorium est vectigal, quod solvitur pro rerum transvectione per maria, flumina, lacus: quod qui redimunt, portitores dicuntur: V. PORTITOR, sub A. init., τέλος (It. pedaggio, gabella d'entrata e uscita, dazio; Fr. péage, droit d' entrer et de sortir de douane; Hisp. peage; Germ. Abgabe für ein - und ausgeführte Waaren, Zoll bei der Einfuhr od. Ausfuhr; Angl. the tax or tribute paid for goods imported or exported, customs, tolls, tollage, portage).

¶ 2. Qui portorium naulum intelligunt, non habent, opinor, quo se tueantur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Portitor

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Portitor

PORTĬTOR, ōris, m. 3. duo diversa significat; scilicet

A) Portitor a portu est qui stipem, quae portorium dicitur, exigit a viatoribus pro transitu mercium, aut hominum ex uno in alium locum: qui fructus pecuniarios ex portu conducit. Sunt tamen qui putant, portitores proprie non publicanos, sed eorum operas esse (V. Casaub. ad Theophrast. 6. et Burmann. de vectigal. p. 140.); atque ubi de publicanis dictum est, ibi portitor vocem esse translatam ad publicanos ab eorum operis. Non. p. 24. 19. Merc. Portitores dicuntur telonarii, qui portum obsidentes omnia sciscitantur, ut ex eo vectigal accipiant. ἐλλιμενιστής (It. pedaggiere, doganiere, gabelliere; Fr. péager, receveur de péage; Hisp. peagero; Germ. der Zolleinnehmer, Zöllner; Angl. a toll-gatherer, custom-house officer, custom-receiver, collector of portage).

I.)Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est unus idemque, sed qua tabellarii munere fungebatur, tabellarius, portalettere.

B) Portitor a porto, as

¶ 1. Stricto sensu est qui mercede ex uno in alium portum navi transducit, barcaiuolo, πορθμεύς.

¶ 2. Hinc a Poetis saepe de Charonte usurpatur, qui transvehere dicitur defunctorum animas, et pretium exigere.

¶ 3. Translate, ut Forcellino; latiori sensu, ut aliis placet. Colum. 10. R. R. 155. et Martial. 9. 72. Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles? h. e. aries, qui Phrixum et Hellen trans mare vexit. Alii apud Martial.

leg. proditor: quae varietas lectionis etiam apud Lucan.4. 57. habetur. Stat. 1. Theb. 692. sed iam temone supino Languet hyperboreae glacialis portitor Ursae. h. e. Arctophylax, seu Bootes, qui Ursae maioris plaustrum agere fingitur, ut portitor navem.

¶ 4. Generatim est etiam portitor, qui portat seu navi, seu manu, humerisve, portatore.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Portōrium

Vectīgal

VECTĪGAL, ālis, n. 3. (veho) — Vectigal est pecunia, quae solvitur aerario aut fisco, earum rerum causâ, quae vehuntur, h. e. importantur et exportantur, φόρος, τέλος (It. gabella, dogana, dazio; Fr. impôt, tribut, gabelle, octroi; Hisp. impuesto, gabela; Germ. die Abgabe, Steuer; Angl. a toll, tax or gabel).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Exigō

EXĬGO, ĭgis, ēgi, actum, ĭgere, a. 3. (ex et ago). - Exigere, ἐξάγω, est extra agere, adeoque expellere, educere, emittere (It. cacciar fuori, mandar fuori, menar fuori; Fr. pousser dehors, faire sortir, tirer de, chasser, expulser; Hisp. puiar, empuiar fuera, hacer salir, echar fuera, expeler; Germ. heraus - oder hervortreiben, - iagen, - bringen, - holen, - schaffen, - ziehen; Angl. to lead out, to send forth or out, to drive out).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) Pro expellere.

- b) Pro emittere.

- c) Pro educere.

- d) Sic de armis pro educere, sguainare.

¶ 2. Speciatim in re scaenica exigere fabulam est excludere fabulam, quae populo minime placuit, improbare.

¶ 3. Item speciatim in re pecuniaria publica et privata, in collationibus et similibus, est reposcere, flagitare, exigendo obtinere, esigere, riscuotere.

¶ 4. Item de loco est ducere, ultra ducere, producere, transmittere, condurre, menar oltre.

¶ 5. Item distrahere, venale aliquid extrudere, spacciare.

¶ 6. Item in re mathematica, seu de mensura, est examinare, ponderare, ad aliquam mensuram redigere.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est expellere.

¶ 2. Saepius metaphora sumpta a superiori paragr. 3., est reposcere, flagitare, exigendo obtinere, sed extra rem pecuniariam.

¶ 3. Metaphora sumpta a superiori paragr. 4., exigere dicitur de tempore, et est transigere, agere, passare, menare.

¶ 4. Hinc a proxime superiori paragr., quoniam exigere tempus est transigere, adeoque complere, perficere, factum est ut exigere rem aliquam significaret perficere, absolvere, finire, compire.

¶ 5. Metaphora sumpta a superiore paragr. 6., exigere est examinare, ponderare, explorare.

¶ 6. Exigere quippiam cum aliquo et interdum exigere absolute, est agere, tractare, deliberare, cum aliquo rem examinare et quasi ad regulas rationis et prudentiae exigere, trattare, discorrere, consultare.

Index
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō

Iter

ĬTER, ĭtĭnĕris, n. 3. (eo, itum, ire). - Iter est actus eundi, profectio (It. l'andare, l'atto dell'andare; Fr. marche, traiet; Hisp. marcha, la accion de marchar; Germ. das Gehen, der Gang, Weg; Angl. a going along, iourney, way, march).

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de brevi ambulatione.

¶ 2. Saepius de profectione in longinquas regiones, quae vel a privatis hominibus, vel ab exercitu fiat, viaggio, marcia.

¶ 3. Notat aliquando modum itineris faciendi, vel itineris mensuram.

¶ 4. Saepe sumitur pro via, strada.

— a) Universim.

— b) Speciatim et proprie in re agraria significat viam angustiorem, qua pedes, vel eques tantummodo ire quis potest: unde ab actu differt, quo etiam iumentum et vacuum vehiculum, et a via, qua etiam vehiculum onustum agitur, ut in VIA dicetur.

— c)In aedibus iter est locus, per quem ex uno in alium domus membrum transitur.

— d) De quocumque meatu et via

¶ 5. Item ius, quod quis habet, ut pedes ire aliqua possit.

II.) Translate.

¶ 1. Est via, ratio, institutum.

¶ 2. Iter inscriptum fuit poema C. I. Caesaris, teste Sueton. Caes. 56.

Index

[Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō]

Solium

SŎLĬUM, ĭi, n. 2. — Solium est sella, in qua, ut ait Fest. p. 298. Müll. non plures singulis possunt sedere, praesertim vero est sella regalis, thronus, θρόνος (It. trono, soglio, seggio reale; Fr. trône, siege; Hisp. solio, trono; Germ. d. Sessel, Sitz, Thron; Angl. a throne, regal seat).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu

— a) Solium est sella, qua sedentes JCti jus domi respondent.

— b) Solium eburnum est sella curulis.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de sella concava, labro, alveo — a) In balineis, in quem se demittebant lavaturi, ἔμβασις, πυέλιον.

¶ 2. Dicitur etiam de sepulcro, cadavera namque defunctorum, praesertim regum, solio ponebantur vel in exsequiis vel in sepulcro, sarcophagi vice.

¶ 3. Hinc de loculo in altari, in quo conduntur Ss. Martyrum corpora seu corporum reliquiae, nicchia, cassetta.

III.)Translate, per metonymiam a stricto vocabuli sensu ductam, est regnum

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Splendor

SPLENDOR, ōris, m. 3. (splendeo) lux, fulgor, claritas, nitor, αὐγή, λάμψις (It. splendore, lucentezza, lucidezza; Fr. l'éclat, le brillant, le poli; Hisp. rayo, resplandor, esplendor; Germ. der Glanz, Schimmer; Angl. splendour, brightness).

I.)Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de divitiis et est magnificentia, luxus liberalitas, splendidezza. haec enim maxime, splendoris instar, feriunt oculos et admirationem pariunt.

II.) Translate.

¶ 1. Est claritas, nobilitas, dignitas, gloria, honor, onorevolezza, dignità, gloria, nobillà, lustro.

— a) Abstractorum more.

— b) Concreto, ut ajunt, sensu. Ammian. 23. 6. 84. Ubi desudat nobilitas omnis et splendor. h. e. equites.

¶ 2. Metaphorice.

— a) Universim. Tac. dial. de Orat. 37. His accedebat splendor rerum et magnitudo causarum, quae et ipsa plurimum eloquentiae praestant. h. e. res magnae, notabiles, illustres, magna negotia. Justin.6. 3. a med. Ne a rebus gestis ejus et gloriae splendore decederet.

— b) Splendor verborum est nitor, vis et significantia, qua res in bono lumine collocantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Magnificus

MAGNĬFĬCUS, a, um, adject. (magnus et facio).
- Magnificus proprie de homine dicitur, qui magna et sentit et facit, item qui in magnis cum dignitate sumptum facit, qui circa publicam administrationem impensas facit honcrificas, veluti in ludis, in templis, in aedificiis, in epulo publico et hujusmodi, μεγαλοπρεπής (It. magnifico, che altamente sente ed opera, splendido; Fr. qui fait de grandes choses, ou qui se montre sous l'aspect de la grandeur, grand, grandiose; Hisp. magnifico, grande; Germ. gross in That und Gesinnung, hochherzig, grossherzig, in Pracht sich zeigend; Angl. magnificent, splendid, noble).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Habitus

HĂBĬTUS, us, m. 4. (habeo). - Habitus est corporis permanens affectio, forma, figura, itemque cultus exterior, σχῆμα (It. abito, qualità, forma, corporatura, l'esteriore, l'apparenza; Fr. état du corps, manière d'être physique, complexion, constitution, disposition, extérieur; Hisp. complexion, constitucion, disposicion, calidad, naturaleza, estado de una persona, exterior;Germ. d. körperliche Beschaffenheit, Gestalt, die Haltung, die Stellung, d. Befinden d. Körpers, d. Aussehen; Angl. habit, plight, condition, state, manner, fashion).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Redimiō

RĔDĬMĬO, is, ĭvi et saepius ĭi, ītum, ire, a. 4.
- Redimire est cingere, coronare, ornare, ἀναδέω
(It. cingere, circondare, inghirlandare,
coronare; Fr. ceindre, couronner, orner, entourer,
attacher, lier; Hisp. ceňir, rodear, coronar, ornar, cercar,
atar, ligar; Germ. umbinden, umkränzen, umgeben,
umwinden, bekränzen; Angl. to encircle, encompass,
surround, environ, hind round, croun, adorn).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Diadēma

DĬĂDĒMA, ătis, n. 3. διάδημα. - Diadema est regium insigne capitis, candida fascia, vitta, qua regum frons praecingebatur: a διαδέω circumligo.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Scēptrum

Sceptrum, i, n. 2. - Scaeptrum, σκῆπτρον, virga, baculus, hasta, scipio: a σκήπτομαι, innitor, incumbo: et speciatim scipio, quo utuntur reges (It. bastone, verga, scettro; Fr. bâton, scèptre, bâton royal; Hisp. cetro; Germ. d. Scepter Königsstab; Angl. rod, sceptre).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Stīpō

STĪPO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Stipo est calcando et densando impleo, in unum cogo, arcte compono et firmo, στείβω, ἐπάγω (It. riempire calcando, unire strettamente, stivare; Fr. remplir en condensant, entasser, accumuler; Hisp. condensar, amontanar; Germ. zusammendrängen, zusammen pressen; Angl. to fill up close, stuff, cram); occurrit autem cum accus. rei, quae stipatur, cui additur saepe ablat. rei, qua quis stipatur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās]

Frequentia

FRĔQUENTĬA, ae, f. 1. (frequens) occurrit translate tantum, et est crebritas, multitudo, πυχνότης, πλῆθος (It. frequenza, concorso, moltitudine; Fr. foule, affluence, concours, grand nombre; Hisp. multitudo, muchedumbre; Germ. d. Menge, grosse Anzahl, zahlreich anwesende Versammlung; Angl. a crowd, throng, press, concourse, multitude).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Aulicus

AULĬCUS, a, um, adject.

A) Aulicus ab aula est, ad aulam, seu domum principis pertinens.

B) Aulicus ab αὐλὸς tibia est idem atque auleticus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aula

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Aula

AULA, ae, f. 1.

A) A veteribus aula pro olla dicebatur.

B) Aula, Graece αὐλὴ, est etiam idem quod Latine cohors vel chors (It. corte, cortile; Fr. cour d'une maison; Hisp. corte; Germ. der Hof oder das Gehöfte; Angl. a hall, court-yard).

¶ 1. Est spatium illud terrae sub dio, sepibus fere munitum, circa villas.

¶ 2. Aula in Graecorum aedificiis est idem quod atrium, seu locus sub dio in aedibus.

¶ 3. Hinc speciatim, quia domus principum utpote amplior ceteris, plures aulas seu atria habere solet, factum est, ut aulae nomine a Latinis appellaretur.

¶ 4. Hinc per metonymiam aula dicuntur ipsi principum ac regum servi et ministri.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Aulicus, Ōlla
Index
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Cancellārius

CANCELLĀRĬUS, ĭi, m. 2.

¶ 1. Est qui ad cancellos januae cubiculi assistit. Olim enim imperatorum ac procerum cubicula, qua patebant, non tantum vela ad fores, sed et cancellos habebant, seu fenestratas januas. His igitur qui praefecti erant, non solum a velis et a cancellis, sed etiam velarii et cancellarii appellabantur; quorum munus erat stare pro foribus, et admissiones curare. Iidem igitur erant atque ostiarii. Quam ob causam Vopisc. Carin. 16. eum reprehendit, quod unum ex cancellariis praefectum Urbi fecisset.

¶ 2. Horum tamen aliquos non tantum ostiarios fuisse, colligitur ex Agathia, qui l. 1. de gestis Justinian. narrat, cancellarios istos τὰ ἀρχεῖα, archivia scil. Narsetis curasse.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Cōnsiliārius

Consiliarius, ĭi,m. 2. absolute, substantivorum more, est qui in consilium adhibetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Sēcrētārius

Servus qui secretarium curat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sēcrētārium

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Sēcrētārium

SĒCRĒTĀRĬUM, īi, n. 2. (secretus) locus secretus, penetrale.

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2.Speciatim conclave, in quo judices considebant: judiciale secretum.

¶ 3. Item locus, in quo senatus habebatur.

¶ 4. Item locus in Ecclesia, vel Ecclesiae adjunctus, ubi episcopus vel presbyter audiendis ac dirimendis laicorum negotiis vacabat: ubi etiam sacrae vestes et supellex ad rem sacram faciendam necessaria adservabantur.

II.) Translate. Augustin. in Psalm. 76. Secretarium mentis. et in Psalm. 34. Interiora mentis secretaria.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sēcrētārius

Praefectus

PRAEFECTUS, i, m. 2. - est qui alicui rei, vel negotio praeficitur, praepositus, praeses, ἐπιστάτης, προστάτης, ἔπαρχος (It. soprantendente, presidente, prefetto; Fr. gouverneur, administrateur, directeur, chef, intendant, préfet, commandant; Hisp. prefecto, gobernador, administrador, director, cabo, intendente; Germ. Aufseher, Versteher, Verwalter, Commandeur; Angl. a superintendant, overseer, director, president, prefect).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Praetōrius

PRAEFECTUS, i, m. 2. - est qui alicui rei, vel negotio praeficitur, praepositus, praeses, ἐπιστάτης, προστάτης, ἔπαρχος (It. soprantendente, presidente, prefetto; Fr. gouverneur, administrateur, directeur, chef, intendant, préfet, commandant; Hisp. prefecto, gobernador, administrador, director, cabo, intendente; Germ. Aufseher, Versteher, Verwalter, Commandeur; Angl. a superintendant, overseer, director, president, prefect).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Magister

MĂGISTER, tri, m. 2. - magister est praefectus, praeses, προστάτης, ἐπιστάτης (It. prefetto, presidente, capo, preposto; Fr. celui qui commande, dirige, ordonne, conduit, chef, directeur, surveillant, inspecteur; Hisp. cabo, xefe, el primero, director, inspector;Germ. d. Obere, Vorgesetzte, Aufseher, d. Oberhaupt, d. Leiter; Angl. a master, ruler, president, chief, head)

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Pōcillātor

PŌCILLĀTOR, ōris, m. 3. coppiere, οἰνοχόος, qui est a poculis, pincerna: qualis fuit Ganymedes in mensa Jovis: a pocillum.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Dapifer

DĂPĬFER, fĕri, m. 2. dapes ferens.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Thēsaurārius

THĒSAURĀRĬUS, a, um, adject. (thesaurus) ad thesaurum pertinens, θησαυριστικός. — Hinc absolute, substantivorum more Thesaurarium, ii, n. 2. locus reponendo thesauro, scrigno.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Thēsaurus

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Cubiculārius

CŬBĪCŬLĀRĬUS, a, um, adject. ad cubiculum pertinens. - Hinc Cubicularius, ĭi, m. 2. absolute, substantivorum more, est servus a cubiculo.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Subōrdinō

ORDĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ordo).
— Ordinare est ordine ponere, disponere, componere, dirigere, τάττω (It. ordinare, disporre, distribuire; Fr. ordonner, mettre en ordre; Hisp. ordenar, poner en orden; Germ. in die gehörige Reihe bringen, nach Reihen abtheilen oder ordnen, reihen, in Reihe und Ordnung aufstellen; Angl. to set or place in order, arrange, dispose, distribute, regulate, order, ordain).

Index

[Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās]

Famulitium

FĂMŬLĬTĬUM, ĭi, n. 2.

¶ 1. Est servitus.

¶ 2. Item servorum copia.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Stīpātor

STĪPĀTOR, ōris, m. 3. (stipo) universim, qui stipat; speciatim vero

¶ 1. Est qui stipat et componit in navibus.

¶ 2. Item qui alterum comitatur ejusque lateri adhaeret, tutelae, honoris aut amicitiae causa.

¶ 3. Dicitur et de iis, qui regis latus stipant custodiae causa, protectores, corporis custodes, guardie, σωματοφύλακες.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Satellitium

SĂTELLĬTĬUM, ĭi, n. 2. (satelles) satellitum cohors et officium, auxilii et defensionis causâ, compagnia, o difesa ed ajuto di guardacorpi.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Sollemnis

SOLLEMNIS, solemnis, e, adject. — Sollemnis est qui certis temporibus quotannis fit, ἐτήσιος (It. annuo; Fr. annuel; Hisp. anual; Germ. alljährlich; Angl. annual, yearly) et refertur praecipue ad rem sacram.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Lēgātus

LĒGĀTUS, i, m. 2. (lego primo loco) tria generatim significat; scilicet

¶ 1. Est qui legatione fungitur, sive qui refert mandata alterius, a legando, idest mittendo, quia legati a senatu vel a rege legantur seu mittuntur, πρεσβευτής (It. legato, ambasciatore, oratore; Fr. ambassadeur, député, envoyé; Hisp. embaxador, diputado, legado; Germ. d. Gesandle, Abgeordnete; Angl. an ambassadeur, envoy, legate).

¶ 2. Legatus item in bello dicebatur, luogotenente, ἀντιστρατηγὸς, ὕπαρχος, vicarius imperatoris, qui ejus vice fungebatur, aut ejusdem locum tenebat. Maximam imperatore absente in exercitu obtinebat auctoritatem, et ab illo cum parte copiarum in expeditionem mittebatur, aut praesidio praeficiebatur.

¶ 3. Denique temporibus Augustorum legati vel legati pro praetore dicebantur, qui una cum proconsule vel praetore mittebantur ad eas provincias administrandas, quae senatoriae erant; legati vero Augusti vel Caesarisvel legati Augusti pro praetore ii appellabantur, qui soli cas provincias administrabant, quae Caesaris erant.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Ablēgō

ABLĒGO, as, avi, atum, are, a. 1. (ab et lego) - est amandare, alio mittere, amovere; et ponitur tantum de hominibus et ceteris animalibus (It. mandar via; Fr. envoyer loin, éloigner; Hisp. enviar, alejar;Germ. wegsenden, fortfenden, entfernen; Angl. to send away, to remove out of the away).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Legō, Mittō

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Vicārius

VĬCĀRĬUS, a, um, adject. (vicis) qui alicujus vices gerit, che fa le altrui veci,ἀμοιβαῖος.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Administrātor

ADMĬNISTRĀTOR, ōris, m. 3. (administro) qui administrat, curat, procurat (It. amministratore, governatore; Fr. administrateur, directeur; Hisp. administrador;Germ. der Verwalter oder Leiter; Angl. a manager, administrator).

Index

[Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās]

Quaestor

QUAESTOR, ōris, m. 3. - Quaestor, Ital. questore, ταμίας, est qui rei alicui quaerendae praeest, ut criminibus publicis, vel pecuniae publicae: per syncop. a quaesitor, et idem fere significans. Est tamen discrimen, quod quum de pecuniarum administratore sermo
est, quaestor, non quaesitor, dicimus.

Index

[Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās]

Aliōrsum

ĂLĬORSUM et Ăliorsus, adverbia localia. - Proprie significant versus alium locum (It. verso altrove; Fr. dans un autre direction; Hisp. en otra paraje; Germ. wo anders hingewandt; Angl. towards another place, elsewhere.). I

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Mandātum

MANDĀTUM, i, n. 2. (mando, us) id quod mandatum est, jussio, πρόσταγμα, ἐντολή (It. comando, mandato; Fr. charge, commission, mandat; Hisp. carga, comision, orden, encargo, mandato; Germ. der Auftrag, Aufträge, Befehle, Depeschen; Angl. a commission, order, command, charge, injunction, mandate).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Religiō

Novus

NŎVUS, a, um, adject. νέος. — Novus dicitur et est qui nuper factus est, qui nunc primum accidit, recens, νέος, καινός (It. nuovo, novello, recente; Fr. nouveau, récent, jeune; Hisp. nuevo, reciente, joven; Germ. neu, jung, neuerfunden, -eingerichet; Angl. new, fresh, recent, novel, unusual, uncommon, unheard of).

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Subinde

SŬBINDĔ, adverb. temporis

¶ 1. Est mox, paullo post, protinus.

¶ 2. Item interea, interim, frattanto

¶ 3. Item crebro per intervalla, identidem, iterato, di quando in quando, replicatamente, a più riprese, più volte,θαμινά, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε: cf. Fr. souvent et It. sovente.

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Moveō

MŎVĚO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. — Movere, quod ratione habita etymi volunt esse causativum a meo, ut κινέω a κίω, est de loco abducere, locum mutare facere, ciere, impellere, agitare, κινέω (It. muovere; Fr. mouvoir, remuer, agiter;Hisp. mover, agitar, menear; Germ. in Bewegung setzen, bewegen, fortbringen, fortschaffen, entfernen; Angl. to move, stir).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āmoveō

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Rīsus

RĪSUS, us, m. 4. (rideo) actus ridendi, γέλως (It. riso, risata; Fr. rire, ris, risée;Hisp. reir, risa, risada; Germ. d. Lachen, Gelächter; Angl. a laughing, laughter).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Lūdicer

LŪDĬCER vel lūdĭcrus, a, um, adject. (ludus).
— Ludicer vel ludicrus est ludi causa susceptus, jocularis, lusorius, παιγνιώδης (It. da giuoco, da scherzo; Fr. qui concerne le jeux, divertissant, amusant; Hisp. lo que divierte, recrea; Germ. zum Vergnügen, zur Kurzweil dienend, kurzweilig, ergötzend; Angl. pertaining to plai, sportive, jocular, ludicrous).

Index

Hoofdstuk 1 - Rēgia Maiestās

Bellō

BELLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. - Bellareproprie dicitur de duabus gentibus vel partibus, quae inter se inimicitia et armis contendunt, et est in bello versari, bellum facere, inchoare et perficere (It. guerreggiare; Fr. faire la guerre; Hisp. guerrear, hacer guerra; Germ. kriegen, Krieg beginnen; Angl. to war, wage or carry on war).

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Mīles

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Arma

ARMA, ōrum, n. pl. 2.

A) Generatim arma sunt cujuscumque artis instrumenta; tametsi hac significatione raro admodum occurrit et fere apud Poetas, qui ita hac voce utuntur, ut ad specialem ejusdem sensum alludere videantur.

B) Speciatim arma sunt instrumenta, quibus utuntur homines in bello, ut corpus adversus hostium ictus muniant, vel ut hostes laedant.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Mīles
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Cassis, cassidis

CASSIS, ĭdis, f. 3. armatura capitis, ut galea, ita appellata, quod cassa seu vacua sit ad caput recipiendum: nonnulli hanc vocem Etruscae originis esse affirmant (It. elmo, celata; Fr. casque en metal; Hisp. casco; Germ. d. Sturmhaube oder d. Helm;Angl. a helmet, helm, cask).

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Crista

CRISTA, ae, f. 1. - Crista proprie est apex in vertice gallinacei generis. (It. cresta,
cimiere; Fr. crête; Hisp. cresta; Germ. der Kamm, die Raupe; Angl. the tuft or plume on the head of a bird, the crest).

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu de pullis gallinaceis.

- b) Latiori sensu et de aliis avibus dicitur.

- c) Item de anguibus.

- d) Per proverbium surgere cristae dicuntur ei, qui re aliqua sibi placet ac superbit.

- e) Denique crista galli, vel simpliciter crista, est herba.

II.) Improprie.

¶ 1. Saepe dicitur de apice galeae.

¶ 2. Item de arborum foliis cristarum in modum crispatis.

¶ 3. In illo Juvenal. 6. 422. et cristae digitos impressit aliptes: μεσομηρίον significari videtur, vel τὰ χείλη του χοίρον, vel potius ἡ κλειτορίς.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Mīles

Armātūra

ARMĀTŪRA, ae, f. 1. (arma) habitus armorum, vel ipsa arma
(It. armatura; Fr. armure; Hisp. armadura; Germ. die Waffengattung; Angl. armature).

¶ 1. Abstracte.

¶ 2.Concreto, uti ajunt, sensu armatura ponitur pro milite armato. Hinc levis armaturaponitur pro militibus leviter armatis, in quorum numero sunt ferentarii, sagittarii, funditores, ballistarii.

¶ 3. Etiam armatura absolute pro milite, vel cujusdam generis militibus ponitur; sed apud serioris aevi scriptores tantummodo.

- a) Pro milite tantum armaturam dictam esse docuit Borghesius, Iscriz. renane p. 6. et Ann. dell'Istit.

- b) Pro cujusdam generis militibus. Armaturae duplares dicti sunt milites, qui binas annonas consequebantur, simplares, qui singulas, ubi per armaturas intelligit milites juniores levis armaturae.

¶ 4. Armaturae apud Veget. dicti sunt ex eo, quod armatura appellatur etiam ab eod. Veget. 1. 13. et 2. 23. exercitium militare, quo hujusmodi milites militarem artem a campidoctoribus docentur. Salmas. Commentar. ad Spartian. Hadrian. 26. docet non omne militare exercitium armaturam dici, sed illud solummodo, cum milites omnes armati sub signis decurrentes in campo proludunt, et verae pugnae simulacrum edunt: esse autem exercitium armorum cum singuli milites arma tractare discunt. De hac armatura multa disserit etiam Vales. ad Ammian. 14. 11.

¶ 5. Sed et Sueton. Tit. 8. appellat armaturam Thracum genus pugnae, qua gladiatores ii pugnabant, qui Thraces, seu Threces dicebantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Torquis

TORQUIS et torques, is, m. et f. 3. (torqueo) — Torquis est circulus, στρεπτός.

¶ 1. Generatim est circulus vel anulus, corona.

¶ 2.Speciatim dicitur de circulo, quo boves allave animalia ligatur, collare.

¶ 3. Item saepius circulus aureus vel argenteus, aliquando gemmis ornatus, qui ex pluribus filis in se retortis in collo et ante pectus pro ornamento gestatur, collana, collare.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Bracchiāle

Bracchiale, is, n. 3. absolute, subaudi ornamentum,est circulus armillae modo in ornamentum bracchii.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Lōrīca

LŌRĪCA, ae, f. 1. munimentum pectoris, ventris, dorsi et laterum: a θώρηκα pro θώρακα, accusativo Ionico Graecae vocis θώραξ idem significantis (unde et corazza), vel a loris, quod olim de corio crudo pectoralia faciebant: postea succuderunt Galli e ferro, sub id vocabulum, ex anulis ferream tunicam. (It. corazza, panciera, corsaletto, giaco; Fr. cuirasse; Hisp. coraza; Germ. d. lederne Panzer; Angl. a coat of mail, breastplate, brigandine, habergeon, cuirass, corslet).

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Scūtum

SCŪTUM, i, n. 2. (σκῦτος) - Scutum, ἀσπίς, genus armorum figura quadrata oblonga, quod laeva gestatur ad protegendum corpus, ex assibus confectum valvarum instar, unde Gr. θύρα et θυρεός. Est autem non a sectura, ut ait Varro 5. L. L. 115. Müll.,ut secutum, quod e minute consectis fiat tabellis; sed potius a Gr. σκῦτος, pellis, corium, quia ligneum quum esset, corio saepe contegebatur: qua ratione cum parma et pelta confunditur. Sed a parma differt, quia haec rotunda, scutum quadratum oblongum: et a pelta, quae lunata et scuto minor a clipeo, quia hic fere aereus et scuto longe minor. (V. Veget. 2. Milit. 18.) Poetae passim sine discrimine usurpant.

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Mīles

Dēfēnsīvus

Defensivus, a, um, adject. ad defendendum pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Dēfendō

DĒFENDO, dis, di, sum, dere, a. 3. - Defendo est arceo, prohibeo, depello, propulso; quae admodum propria est et Latina hujus verbi significatio, ut ait Gell. 9. 1.: hinc fere dicitur de iis, quae damnum, vel dedecus afferunt (It. tener lontano, rimuovere, ributtarè; Fr. écarter de qqn un mal, détourner, éloigner, tenir loin; Hisp. alejar, desviar, apartar; Germ. abwehren, abwenden, fern halten; Angl. to keep or ward off, keep away, repel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūniō

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Offēnsīvus

Offensivus, a, um, adject. Ad offendendum pertinens.

Index

[Hoofdstuk 1 - Mīles]

Offendō

OFFENDO, dis, di, sum, dere, a. 3. (ob et obsoleto fendo, teste
ipso Priscian. 11. p.923. Putsch.: cf. defendo et infensus)
.— Offendere est incurrere, impingere, incidere in liquid, ἐμποδὼν ἔχω, προσκόπτω (It. urtare, inciampare, incontrara, dar dentro; Fr. heurter contre, donner contre, rencontrer; Hisp. achocar contra, echar contra, encontrar; Germ. stossen oder treffen an oder auf etwas, anstossen, antreffen; Angl. to hit, strike, or run against, run or fall into).

Acīnacēs

ĂCĪNĂCĒS, is, m. 3. (ἀκινάκης) gladius Persarum, sive Medorum, et Scytharum proprius, brevior (ξιφίδιον vocat Pollux 1. 10.) et Romanorum pugioni similis, retro tamen aliquantum curvatus, qui aptabatur femori, et fortasse etiam dextero, non sinistro, ut Lips. 3. Dial. 1. Analect. ad Milit. Rom. innuere videtur. Hinc Val. Flacc. 6. 701. Insignis manicis, insignis acinace dextro. Curt. 3. 3. 18. Vaginam acinacis Persicam mutari jussisse in eam formam, qua Graeci uterentur. Horat. 1. Od. 27. 5. Vino, et lucernis Medus acinaces Immane quantum discrepat!

¶ 2. Acinacem coluisse tamquam Deum Scythicas nationes narrat Arnob. 6. p. 196.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Vāgīna

VĀGĪNA, ae, f. 1. - Vagina est theca gladii, κολεός, ξιφοθήκη (It. fodero, guaina, astuccio, ferriera; Fr. gaine, fourreau; Hisp. vaina, estuche; Germ. die Scheide; Angl. the scabbard or sheath).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. A similitudine est quaevis theca, ubi quippiam includitur et exire potest.

— a) De involucro frugum.

— b) De corpore animalium.

— c) De aliis rebus.

¶ 2. Obscena allegoria est apud Plaut. Pseud. 4. 7. 85. Conveniebatne in vaginam tuam machaera militis? h. e. mentula militis in podicem tuum.

¶ 3. Metaphorice. Cic. 1. Cat. 2. 4. Senatusconsultum inclusum in tabulis tamquam in vagina reconditum habere. Apul. Florid. 3. Ut gladius, ita vox in vagina silentii condita hebetatur. Adde Vulg. interpr. Ezech. 21. 28. et 30.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Mīles

Accingō

ACCINGO vel adcingo, gis, xi, ctum, gere, a. 3. (ad et cingo). - Proprie est cingo, praecingo (It. cingere; Fr. ceindre;Hisp. ceňir; Germ. angürten, umgürten; Angl. to gird, to begird, to gird on).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est cingere; et dicitur etiam passive accingi aliqua re.

¶ 2. Accinctus miles absolute idem est ac armatus atque ad proelium promptus.

¶ 3. Latius etiam sumitur pro instruere, ornare.

II.) Translate.

¶ 1. Est parare, instruere: ducta est autem translatio ex eo, quod qui aliquid facere aggreditur, alte cingi solet, quo habilior expeditiorque sit; aut etiam fortasse ex eo, quod miles armis accingitur, cum ad pugnam paratur.

¶ 2. Est etiam munire, fortem reddere, metaphora sumpta a n. II. 3. Tac. 12. Ann. 25. Se quoque accingeret juvene, partem curarum capessituro. Id. ibid. 44. Juvenis potentiae promptae, et studio popularium accinctus. Ammian. 18. 4. Ferarum gentium adjumentis accinctus. Id.17. 5. Accinctus totis viribus. Accinctus, a, um, praeterquam Part. perf. pass. quod omnes verbi significationes praesefert (v. supr.), est etiam Adject., unde Comp. Accinctior: de cujus sensu ita Servius ad Virg. 1. AEn. 210. Accinctos enim industrios dicimus, sicut contra distinctos negligentes. Hinc

- a) Expeditus, promptus. Auson. Grat. act. 27. Cujus aut familiaris habitus condecentior, aut militaris

accinctior?

- b) Non negligens, sed attentus.

Index

[Hoofdstuk 1 - Mīles]

Mīlitāris

MĪLĬTĀRIS, e, adject.
Comp. Militarior sub a. — Militaris est ad militiam, vel milites pertinens, στρατιωτικός (It. militare, di milizia, da soldato; Fr. relatif au soldat, au service militaire, militaire; Hisp. militar, lo que pertenece á la milicia; Germ. zum Soldaten gehörig, das Kriegswesen betreffend, soldatisch, kriegerisch, dem Soldaten oder Krieger eigenthümlich; Angl. of or belonging to a soldier, pertaining to war, military, warlike, martial).

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Ōrnātus

ORNĀTUS, us, m. 4. (orno). — Ornatus est idem atque ornamentum, κόσμος, κόσμησις (It. ornamento, ornato, abbellimento, ornatura; Fr. ornement, parure; Hisp. ornamento, compostura, ornato; Germ. die Ausstattung, Zurüstung; Angl. ornament, embellishment, decoration, finery, adornment, garniture).

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Romphaea

RHOMPHAEA vel Romphaea, f. 1. Rumpia positione latina legitur apud Gell. 10. 25. et Val. Flacc. loc. infra cit. Est autem a ῥέμβω, circumago: hoc enim facere solent romphaea pugnantes, ut qui anceps sit gladius.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Pōmulum

POMŬLUM, i, n. 2. deminut. pomi. Ima pars gladii.

Index

[Hoofdstuk 1 - Mīles]

Verūtum

VĔRŪTUS, a, um, adject. (veru).

¶ 1. Est in verus formam confectus.

¶ 2. Est etiam veruto instructus, armato di verretone.

— Hinc Verutum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, genus jaculi, id est hastile, quod veru praefixum habet et etiam veru dicitur, verretone, ὀβελός, σαύνιον.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Reliquus

RĔLĬQUUS, a, um, adject. (relinquo). - Reliquus estqui relictus est, residuus, λοιπός (It. rimanente, restante, che resta; Fr. restant, qui reste; Hisp. restante; Germ. was zurückbleibt, übrig ist, übrig; Angl. remaining, the rest, the residue, the other).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs
Hoofdstuk 1 - Mīles

Hasta

HASTA, ae, f. 1. proprie est quodvis lignum teres et satis longum plurimis inserviens usibus. - Ceterum speciatim ac

I.) Proprie

¶ 1. Est telum missile, λόγχη, δόρυ (It. asta, lancia, picca; Fr. javelot, trait, dard, lance; Hisp. lanza, flecha, dardo; Germ. d. Spiess, Speer, Lanze, Wurfspiess, als Waffe; Angl. a spear, lance, pike, javelin), inventum Lacedaemoniorum

¶ 2. Quia initio mos fuit, ut praeda bello parta quum vendebatur, hasta posita exponeretur, ad illud ipsum scilicet denotandum, quod bellica praeda esset; inde ortus est mos, ut in auctionibus poneretur hasta (quae tamen juxta Klotz. erat pura, h. e. sine ferro), itemque in locationibus: quae ideo et pro auctione ipsa ponitur, incanto

¶ 3. Etiam centumviri, quum in foro sedebant judicaturi, hastam adhibuere.

¶ 4. Hastam inter gymnasticas exercitationes enumerat Plaut. Bacch. 1. 2. 73. et 3. 3. 24. et Most. 1. 2. 73.

¶ 5. Hastae usus etiam in nuptiis fuit. Sponsus enim sponsae comam hastae cuspide distinguebat.

¶ 6. Ipse thyrsus hasta dicitur.

¶ 7. Fuit olim hasta insigne regum, qui eam pro diademate (alii legunt cum diademate) gestabant, scaeptrum a Graecis dictam. Nam et ab origine rerum, pro diis immortalibus antiqui hastas coluere: ob cujus religionis memoriam adhuc deorum simulacris hastae adduntur.

II.) Translate.

¶ 1. Hastae sunt argumenta oratoria.

¶ 2. Est item hasta genus cometae hastae figura. Graecis quoque λογχίτης dictae.

¶ 3. Accipitur etiam pro mentula.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Mentula

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Mentula

MENTŬLA, ae, f. 1. πέος.

¶ 1. Est membrum virile: videtur esse deminut. menti, a motu enim nomen habet, unde Graecis σάχη dicitur a σάω agito (hinc etiam Mutinus a mutando dictus est Priapus): quamquam Cic. 9. Fam. 22. a mentadeducit. Catull.; Martial.; et Auct. Priap.

¶ 2. Apud Catull. est etiam non semel convicium in hominem impurum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cauda, Columna, Cuspis, Hasta, Membrum virīle, Pālus, Pēnis

Caestus

CAESTUS vel cestus, us, m. 4. et interdum cestus, i, m. 2. (κεστὸς). - Caestus autem generatim significat lora ex corio bubulo. Speciatim vero

¶ 1. In re agraria cestus est vas vimineum, canistrum, corbis.

¶ 2. Sunt etiam caestus arma pugilum, nempe lora ex corio bubulo crudo, multiplici anfractu circa manum utramque et medium paene brachium circumdata et convoluta, ac praeterea interdum plumbo insuto graviora facta, ad similitudinem arietini cornus.

¶ 3. Paul. Diac. p. 45. 12. Müll. ait caestum significare etiam genus muliebris ornatus: et erat balteus seu zona picturata, omnibus Gratiarum et Venerum lenociniis imbuta, quam Juno et Venus assidue gestare dicebantur, ad conciliandos et illiciendos animos illa Jovis, haec Martis, a κεστὸς acu pictus. Fingunt poetae, intextas habere cupiditates, voluptates, delicias, illecebras, suspiria, desideria, risus, jocos, blanda verba, gaudia, jurgia, et hujusmodi, quibus amatorum vita constat.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Ēminus

ĒMĬNUS, adverb. (ex et manus) procul a manu, atque adeo a longinquo loco. Differt a longe, quia significat tacite quemdam motum de loco. Non enim recte dixeris Eminus habito, ut Longe habito, sed bene Eminus jacula mitto. Opponitur autem adverbio comminus: comminus enim dicimus, quum gladiis pugnamus; eminusquum lanceis, quia gladius a manu non recedit, lancea e manibus emittitur (It. da lungi; Fr. de loin; Hisp. lejos; Germ. aus der Ferne; Angl. from a distance, at a distance, far off, aloof).

¶ 1. Stricto sensu occurrit in re militari de lanceis et similibus telis, quae pugnando jaciuntur.

¶ 2. Latiori sensu ponitur pro longe.

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Onerō

ŎNĒRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (onus).
— Onerare est idem atque onus imponere, onere premere, ἐπιφορτίζω
(It. caricare; Fr. charger; Hisp. cargar; Germ. beladen, bepacken, befrachten; Angl. to load, burden, onerate).

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Nitrātus

NĬTRĀTUS, a, um, adject. cui nitrum admistum est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nitrum

Index

Hoofdstuk 1 - Mīles

Nitrum

NĬTRUM, i, n. 2. νίτρον, nitro, salnitro.

I.) Proprie est succus quidam concretus, salis genus,

II.) Translate. Coelius ad Cic. 8. Fam. 14. Persuasum est ei (Appio censori) censuram lomentum, et nitrum esse. Errare mihi videtur: nam sordes eluere vult.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nitrātus

Expedītiō

EXPĔDĬTĬO, ōnis, f. 3. actus expediendi: sed occurrit speciatim tantum, et

I.) Proprie in re militari est apparatus ad rem bellicam, iter militare ad bellum, ipsaque belli exercitatio, spedizione, campagna, fazione, στρατεία.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphora sumpta a superiori paragr. Plin. 11. Hist. nat. 8. 8. (19). Apes noctu deprehensae in expeditione, excubant supinae.

¶ 2. Speciatim apud Rhetores expeditio est actus absolvendi ac perficiendi, confectio.

¶ 3. Item exornatio rhetorica, quum rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri, aut non fieri potuerit, ceterae tolluntur, una relinquitur, quam nos intendimus.

¶ 4. Denique in architectura expeditio est aedificiorum dispositio vel confectio.

¶ 5.Singularis significationis vox est apud Cassiod. 1. Variar. 17. Castrum iuxta vos positum praecipimus communiri. Munitio quippe tunc efficitur praevalida, si diutius fuerit excogitatione roborata. Hanc merito expeditionem nominavere maiores: quia mens devota praeliis non debet aliis cogitationibus occupari. scil. l'essere libero e sciolto da tutte le cure del secolo.

Index
Hoofdstuk 1 - Castra

Castra

CASTRUM, i, n. 2. - castrum est locus muro fossaque munitus cum milite excubante praesidii causa. - Attamen in singulari numero castrum a Latinis appellatus est locus, et quidem editus, muro fossaque munitus cum milite excubante praesidii causa: quod si angustius esset, castellum appellabatur. Primo extrui coepta sunt hujusmodi loca ad custodiam regionis arcendosque hostes; deinde et ab incolis frequentari cum coepissent, oppidorum vicem supplevere. Quare idem discrimen est inter castrumet oppidum, quod supra in fine vocis CASTELLUM posuimus (It. castello, forte, fortezza; Fr. château, fort, forteresse, fort; Hisp. castillo, lugar fuerte, fortereza;Germ. Feste, fester Platz, Castell, Burg, Waffenplatz, Besatzongsort; Angl. a castle, fort, fortress).

- Hinc Castra, ōrum, n. 2. in plurali numero saepius occurrit, et est locus, in quo exercitus cum in expeditione est, subinde consistit, et vallo fossaque munit, tentoria figit, quietem capit (It. alloggiamento dell'esercito in campagna, steccato, campo; Fr. camp de guerre; Hisp. campo; Germ. Heer- oder Kriegslager, Lager, Feldlager; Angl. a camp, encampment).

I.) Proprie et stricto sensu

- Jungitur pluribus Adjectivis, quorum praecipua exhibentur aestiva, hiberna, stativa.

II.) Improprie.

¶ 1. Quia quotiescumque locum mutat exercitus, nova castra facere opus est, per metonymiam castra designant aliquando ipsa itinera militaria, quae interdiu fiebant et vespere nova castra ponebantur.

¶ 2. Item per metonymiam saepe accipiuntur pro ipsa militia.

¶ 3. Figurate ponitur de statione alicujus multitudinis, et quidem speciatim

- a) De alvearibus.

- b) De pastorum statione.

- c) In descriptione regionum Urbis R. sub fin. leguntur apud P. Victor. castra lecticariorum, tabellariorum, victimariorum, salgamariorum: et videntur esse certa loca, ubi magna erat hujusmodi artificum frequentia, quo facilius a conducentibus inveniri possent.

¶ 4. Translate castra significant partes et praecipue philosophorum familias vel sectas.

Index

Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Castra

Locō

LŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (locus). - Locare est in loco ponere, constituere, collocare, καθίστημι (It. collocare, porre; Fr. mettre, placer, poser, établir, disposer;Hisp. poner, collocar, meter; Germ. etwas irgend wohin stellen, legen, setzen, aufschlagen, errichten; Angl. to place, set, lay, collocate, dispose, arrange, station).

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Sēcūritās

SĒCŪRĬTAS, ātis, f. 3. (securus) vacuitas, immunitas a cura.

I.) Proprie.

¶ 1. In bonam partem est tranquillitas, tranquillus animus, anxietatis et periculi expers, l'esser senza cure, tranquillità, quiete d'animo, sicurezza, ἀσφάλεια, ἀμεριμνία, εὐθυμία.

¶ 2. In malam partem est remissio, incuria et negligentia.

II.) Translate.

¶ 1.Subiective, uti aiunt, est vacuitas timoris, fidentia, audacia, franchezza, intrepidezza, fermezza: in utramque partem.

¶ 2. Obiective, ut aiunt, est securitas rei, in qua quispiam tutus est, sicurezza.

¶ 3. Item in re civili est apocha, acceptilatio, qua securus certusque quis efficitur, nihil amplius eo nomine a se petitum iri, sicurtà, quietanza, ricevuta, cessione.

¶ 4. Veteres Securitatem tamquam deam venerabantur, eamque mulieris habitu repraesentabant hastam fere dextra gestantem, sinistra autem cubito sic arae innixam, ut genam palma sustentaret. Saepissime in nummis imperatorum saeculi tertii et quarti legitur Securitas Aug. vel publica.

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Grātia

GRĀTĬA, ae. f. 1. generatim est, quae gratos et amabiles facit, vel potius est favor: sed quoniam quis et aliorum favore gaudere ac frui, et ipse alios favore prosequi potest; ita gratia duo praecipue significat, scilicet

A) Est favor, amor, benevolentia, quam quis apud alios init quâque valet, χάρις (It. grazia, favore, amicizia, benevolenza che si gode presso gli altri; Fr. grâce, amour, bienveillance, amitié, bonnes grâces; Hisp. gracia, favor, benevolencia, amistad: Germ. d. Gunst, die ein Gegestand findet oder besitzt, bei Iemandem geniesst, d. Beliedtheit, Liebe, Freundschaft, Huld, Wohlwotlen; Angl. grace, favour, benevolence, good-will).

¶ 1.Stricto sensu de hominibus vel subiective, uti aiunt, dicitur, et occurrit saepissime in singulari numero.

- a) Universim.

- b) Gratiam alicuius sequi est alicuius amicitiam ambitiosius captare, vel ambire.

- c) Interdum gratia sumi videtur pro auctoritate et potentia, quae favore et plausu acquisita sit.

- d) Saepe pro mutua amicitia, benevolentia, concordia.

- e) Esse in gratia, gratum, amicum esse, essere in grazia.

- f) Ponere aliquem in gratia est amicum facere, conciliare, mettere in gratia.

- g) Gratiam inire est amicitiam alicuius sibi conciliare, mettersi in grazia d' alcuno

- h) Redire in gratiam est reconciliari.

- i) Restituere vel reducere aliquem in gratiam est reconciliare.

- l) Recipere in gratiam eum dicimus, qui vult nobis reconciliari, quum aliquando inimicus fuerit.

- m) Habere in gratia, amare, amici loco habere, avere in grazia.

- n) Cum gratia adverbii more est per indulgentiam.

- o) In plurali numero.

¶ 2. Latiori sensu de rebus, vel obiective, uti aiunt, gratia usurpatur, et est Gr. χάρις, venus, venustas, pretium, quo quippiam commendatur, gratum est et iucundum,

- a) De corporis venustate.

- b) De oratione.

- c) De abstractis.

- d) De inanimis.

- Hinc Gratiae, arum, f. plur. Χάριτες, deae pulcritudinis.

B) Gratia ponitur etiam pro favore. quo quis alios prosequitur, vel quem in alios ostendit; hinc

¶ 1.Generatim gratia beneficium significat, quod alteri confertur, ex quo gratia nascitur, vel potius quo gratia ostenditur, grazia, servigio, beneficio.

- a) Universim.

- b) Speciatim facere gratiam est remittere, condonare.

- c) In gratiam mei, tui, est mea, tua causa, ut mihi, aut tibi quis gratificetur, in grazia.

¶ 2. Speciatim significat beneficium, quod redditur, vel memoriam accepti beneficii, animum gratum et voluntatem remunerandi.

- a) Ceterum saepissime hoc sensu occurrit agere gratias et est verbis ostendere, nobis aliquid fuisse gratum, vel beneficium verbis exornare, rendere grazie. Habere gratiam vel gratias pertinet ad animum, et significat memorem acceptibeneficii animum habere et remunerandi voluntutem, dichiararsi obbligato. Denique referre gratiam vel gratias est factu aliquo beneficium remunerari, ricompensare, rimeritare, rendere la pariglia. - b) Referre gratiam aliquando per ironiam in malam partem sumitur, h. e. pro iniuria iniuriam rependere, ulcisci.

- c)Translate. Colum. 2. R. R. 2. ant. med. Nullum deterius habotur agri genus, quam quod est siccum pariter et densum et macrum: quia quum difficulter tractetur, ne tractatum quidem gratiam refert. h. e. frucium reddit impensae et labori aequalem. Virg. 1. G. 88. Nec nulla interea est inaratae gratia terrae.

- d) Reddere gratiam, non dicimus: reddunt enim et qui reposcuntur, et qui inviti, et qui ubilibet, et qui per alium. Ita Seneca Ep. 81. ante med., qui tamen ibid. paullo supra dixerat; Hoc

- e) Est gratia est ago gratias, et occurrit in familiari sermone.

- Hinc Grātĭā, adverbii more in Ablativo casu saepe usurpatur, pro in gratiam , atque hinc est pro causa, propter, ob: sic causa et gratia sibi invicem respondent apud Cic. 2. Nat. D.63. 158. Tantum abest, ut haec bestiarum etiam causa parata sint, ut ipsas bestias

hominum gratia generatas esse videamus.
Adde eumd. 1. Fin. 10. 30.; et Caes. 7. B. G. 43., quae V. infra, ubi de Gerandio agitur.

- a) Cum Genitivo, qui fere praeponitur.

- b) Cum pronominibus possessivis mea, tua, etc. gratia, quae Genitivi vicem praestant.

Index
Hoofdstuk 1 - Castra

Excubiae

EXCŬBĬAE, ārum, f. plur. 1. extra aedes cubatio.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ac saepius sunt vigiliae et excubatio, quae a militibus habetur diu noctuque, custodiae causa, extra castra, vel saltem extra tentoria.

II.) Improprie.

¶ 1. Figurate referuntur et ad alia.

¶ 2. Per metonymiam ipsi quoque, excubias qui aiunt, excubiae dicuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Cōnstituō

CONSTĬTŬO, tŭis, tŭi, tūtum, tŭere, a. 3. (cum et statuo). - Constituo est idem quod statuo, seu personam aliquam aut rem firma ac stabili ratione pono ac colloco (It. piantare, stabilire; Fr. placer, établir; Hisp. fundar, establecer; Germ. ein. Person oder Sache ganz, vollständig, fest hinstellen, aufstellen; Angl. to found, establish).

Index

Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Explōrātor

EXPLŌRĀTOR, ōris, m. 3. qui explorat: et occurrit

A) Substantivorum more

- a) Usurpatur praecipue in re militari, et exploratores dicuntur qui hostium res exploraturi praemittuntur.

- b) Extra militiam et quidem Imperatorum temporibus explorator dicebatur, qui imperatore iter faciente praecurrebat, ut viam tutam ac praecipue liberam redderet;

B) Adiective. Claudian. praefat. ad III. Cons. Honor. 11. de pullo aquilae. Exploratores oculis qui pertulit ignes Nutritur volucrumque potens et fulminis heres. Martial. 8. 51. nec odit Exploratores nubila massa focos.

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Ēmittō

ĒMITTO, mittis, mĭsi, missum, mittere, a. 3. (ex et mitto).
- Emittere est extra mittere, edere, foras mittere
(It. mandar fuori, emettere; Fr. mettre hors, laisser aller ou echapper, faire sortir; Hisp. sacar fuera; Germ. aus -, heraus -, los -, fortschicken, - lassen, - senden; Angl. to send forth or out).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Castra

Excursiō

EXCURSĬO, ōnis, f. 3. ἐκδομὴ, actus excurrendi (It. corsa, viaggio; Fr. action de sortir de la place où l'on est, excursion; Hisp. el acto de correr fuera, curso, excursion; Germ. das Herauslaufen, Hervorlaufen; Angl. an running out, excursion).

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Pābulātiō

PĀBŬLĀTĬO, ōnis, f. 3. actus pabulandi, προνομή, pascolo.

I.) Proprie.

II.) Translate usurpatur de collectione pabuli, quae fit a militibus, foraggio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pābulor

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Pābulor

PĀBŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
— Pabulari est pabulum absumere, pasci, νέμομαι, νομεύω,pascolare, pascersi.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in re militari est pabulum colligere in usum castrorum, foraggiare.

¶ 3. De plantis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pābulātiō, Pābulātor, Pābulātōrius, Pābulum

Praeda

PRAEDA, ae, f. 1. - Praeda est ab hostibus capta, quod manu parta, ut parida, praeda. V. Voss. in Etymol. λεία (It. preda, bottino, spoglio; Fr. butin, dépouilles; Hisp. botin;Germ. d. in Kampf Erbeutete, d. Beute; Angl. prey, booty, plunder, spoil, pillag).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praedātor, Praedor

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Saepe

SAEPĔ, adverb. Comp. Saepius; Sup. Saepissime. – Saepe est frequenter, crebro, πολλάκις (It. spesso, sovente, frequentemente, spesse volte; Fr. souvent, fréguemment, plus d'une fois, à plusieurs reprises; Hisp. á menudo, muchas veces; Germ. oft, häufig, wiederholentlich, mehrmals; Angl. often, oftentimes, oft, many times, frequently).

Index

Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Vēlitor

VĒLĬTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (veles)
— Velitor est proelium prima et decursoria pugna incipio.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim de concubitu.

¶ 3. Item iurgor, altercor, rixor, verbis contendo; nam a verbis saepe ad manus veniri solet, sicut a velitibus ad gravis armaturae milites.

¶ 4. Velitari alicui periculum apud Apul. 5. Met. est intentare, instar velitis hastam iaculantis.

Index

Hoofdstuk 1 - Castra

Imperātor

IMPĔRĀTOR vel inperator, ōris, m. - Imperator, Gr. περᾶν στρατὸν, est is, cui commissa est belli administratio, ad quem rei militaris summa refertur, supremus belli dux (quamquam Varro 5. L. L. 87. Müll. scripsit, imperatorem dictum esse ab imperio populi, non militum: sed tamen addit: imperator ab impeperio populi, qui eos, qui id attentassent, oppressit hostes) στρατηγὸς, ἡγεμὼν, αὐτοκράτωρ (It. capitano generale, generale, imperatore; Fr. commandant, géneral, chef d'armée;Hisp. general de un exército; Germ. d. Befelshaber, Oberanführer, Feldherr; Angl. a commander, leader, general, the commander-in-chief of an army).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Imperō

Index

Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Quandō

QUANDO, adverb. et conjunct. - Quando est

A) Adverbium quando est idem ac quo tempore, ὅτε, πότε (It. quando, in qual tempo; Fr. quand, en quel temps; Hisp. quando, en que tiempo; Germ. wann, z. welcher zeit; Angl. when).

B) Conjunctio quando

¶ 1. Est temporalis, et significat quum, ubi, allorchè, quando, ove.

¶ 2. Saepe est conjunctio causalis, et significat quoniam, quandoquidem, siquidem, già che, ἐπεί, ἐπειδή, ὑπηνίκα.

Index

Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Sphaera Caelestis
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Committō

COMMITTO, mittis, mīsi, missum, mittere, a. 3.
(cum et mitto). - Committere tria praecipue significat, scilicet

A) sinere, ut duo simul jungantur, adeoque simul mittere, jungere;

B) morali ratione est sinere, ut actio contra legem fiat, adeoque facere, patrare, sed in malam partem; denique

C) est alteri mittere, adeoque dare, tradere, concredere.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Pugna

PUGNA, ae, f. 1. est proelium, certamen, dimicatio, Gr. μάχη (It. pugna, combattimento, zuffa, battaglia, fatto d'arme, giornata;Fr. combat, engagement, lutte, bataille; Hisp. combate, contienda, lucha, batalla;Germ. Gefecht, Treffen, Kampf; Angl. a battle, fight, encounter, engagement, combat fray).

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Āla

ĀLA, ae, f. 1. - Ala proprie et generatim est superior illa animalis corporis pars, quae armis adhaerens protenditur. Hinc

I.) Proprie

- a) In humano corpore generatim est totum brachium, vel humerus, et speciatim pars concava sub brachio, qua humero annectitur (ab avium similitudine ita dictam putabat Forcellinus aliique, qui alam avium tantummodo propriam affirmarunt).
(It. ascella; Fr. aisselle; Hisp. sobaco; Germ. die Achsel; Angl. the arm-hole or arm-pit).

- b) In brutis quadrupedibus ala dicitur sinus inferior, qua priora crura armis adhaerent.

- c) Praecipue ponitur de avibus, et est membrum illud, quo aves volant, sive pars qua ipsum illud membrum corpori adhaeret.
(It. ala; Fr. aile; Hisp. ala; Germ. das Flügelgelenk, Flügelglied, der Flügel; Angl. a wing).

II.) Translate.

¶ 1. Alae, utpote quae celerrimo avium volatui inserviunt, poetice diis aliisque rebus tribuuntur, quae summa velocitate moventur.

- a) De diis.

- b) De fulmine.

- c) De velis, quibus tamquam alis naves procedunt.

- d) Eadem ratione et remi navium alae dicuntur.

¶ 2. In arboribus ala dicitur pars earum cava, qua rami stipiti adhaerent: sic in herbis ala est cavum illud inter caulem et ramulum, unde nova proles enascitur.

¶ 3. In aedificiis alae dicuntur structurae ad latera aedium, dextra et sinistra protensae, ut columnarum ordines, vel porticus: quas Graeci quoque πτερὰ et πτέρυγας appellant.

¶ 4. In re militari alaedicuntur, ut definit Cincius apud Gell. 16. 4., ordines seu turmae equitum in antiquo ordine aciei Romanae: quod circum legiones dextrâ sinistrâque, tamquam alae in avium corporibus, locabantur. Hae igitur alae ex equitibus constabant; qui tamen intelligendi sunt socii, aut auxiliares milites; neque enim Romani milites in alas disponebantur. Qui toti alae praeerat, praefectus alae appellabatur, et decuriones alarum qui triginta duos equites regebant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Axilla

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Cornū

CORNU, us , n. 4. - cornua in animantibus variae sunt figurae, adunca, redunca, supina, convexa, conversa, ramosa, convoluta in anfractum, contorta, erecta, etc., ut docet Plin. loc.
cit. (It. corno; Fr. corne; Hisp. cuerno; Germ. das Horn; Angl. a horn).

I.) Proprie occurrit

A) De cornibus, quibus animantium corpora instructa sunt, et

B) De plurimis instrumentis, quae ex cornibus facta, cornua dicta sunt.

A) De cornibus, quibus animalia instructa sunt; et quidem

¶ 1. Stricto sensu ac generatim.

¶ 2. Latiori sensu ac speciatim, ex rerum ignorantia, aut ex Hebr. (forma hebraica),cornua
elephanti apud Varron. 7. L. L. 39. Müll. et Plin. 18. Hist. nat. 1. 1. (2). dicuntur de elephanti dente, quod est ebur.

¶ 3. Item de cornea materie, quâ aliae constant animantium partes: scilicet

- a) De ungula.

- b) De avium rostro.

- c) De cornea oculi tunica.

B) De plurimis instrumentis, quae primo e cornibus facta, cornua dicta sunt etiamsi ex alia in posterum materia confici consueverunt.

¶ 1. Frequenter sumitur pro tuba venatoria, pastorali, et praesertim militari, quia olim e bubulo cornu fiebant, quae nunc ex aere sunt.

¶ 2. Cornu in singulari numero dicebatur etiam ea pars arcus, quae cornea materie constabat; cornua vero in plurali numero totum arcum significabant, arcus enim latera in cornuum figuram curvabantur.

¶ 3. Item sumitur pro laterna cornea, de qua Plin. 11. Hist. nat. 16. 16. (49). Cornu laternae translucidum. Absolute Plaut. Amph. 1. 1. 185. Vulcanum in cornu conclusum gerere. h. e. in laterna cornea. Et Lucret. 2. 388. lumen per cornum transit.

¶ 4. Item pro corneo infundibulo, vel pro infundibulo generatim.

¶ 5. Cornu copiae (rectius quam Cornucopiae) in fabulis est cornu caprae Amattheae, κέρας ᾿Αμαλθείας.

¶ 6. Item pro vasculo oleario. Horat. 2. Sat. 2. 61. Cornu bilibri instillare oleum caulibus. Acron. ad h. l. Cornu quod sextarium capit: sunt enim in venalibus cornua, quae hanc olei habeant quantitatem sextarii mensura. Plin. 29. Hist. nat. 6. 39. (142). eodem sensu pyxidem corneam dixit.

¶ 7. Item pro scamillo, super quem nervi citharae tenduntur. Cic. 2. Nat. D. 59. 149., cujus verba V. sub init.

¶ 8. In galeis cornua sunt ornamenta in modum cornus, vel comae in cornu assurgentes, quae cristam apicemque exornant, quae a Graecis quoque κέρατα dicuntur: proprie autem sunt cincinni.

¶ 9. Praeterea cornua dicuntur extremae antennarum partes, quae olim cornu muniebantur; hinc et pro ipsis antennis usurpantur.

¶ 10. In voluminibus cornua erant vel ipsae extremitates bacillorum cornu ornatae, qui umbilici dicebantur, vel in illis extremitatibus affixa ex cornu ornamenta quaedam extantia in utraque fronte, seu extremitate libri in volumen complicati (V. Mus. Borbon. T. 1. tav. 12.).

II.) Figurate dicitur de iis omnibus, quae cornuum figuram quomodocumque referunt. Hinc

¶ 1. Saepe de luna cum primis et postremis diebus cornuum more diducta est.

¶ 2. De Germanorum comis usurpat Juvenal. 13. 164. Caerula quis stupuit Germani lumina, flavam Caesariem, et madido torquentem cornua cirro?

¶ 3. Dicitur et de fluminibus.

¶ 4. Item cornua dicuntur montium vertices (fortasse ab Hebr. (forma hebraica)), ut
apud Stat. 5. Theb. 532. Cornua Parnassi. h. e.cacumina bina Parnassi montis. - Saepius de promontorii extremitate, quae in mare protenditur.

¶ 5. Hinc generatim de extremis locorum partibus.

¶ 6. Speciatim frequentissime ponuntur pro extremis duabus adversis partibus aciei, et classis, nempe quia tota acies saepe ita disponitur, ut media sinuata, curvataqua utrimque extrema, lunae in cornua crescentis figura referatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Peditātus

PĔDĬTĀTUS, us, m. 3. soldati a piedi, fanteria, πεζὴ στρατιά, peditum copiae, sicut equitatus (quocum saepe in oratione conjungitur) equitum.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Intermisceō

INTERMISCEO, misces, miscŭi, mistus vel mixtus, miscere, a. 2. (inter et misceo). Part. Intermiscens, Intermixtus et Intermiscendus. - Intermiscere est in medio miscere, mischiare di mezzo, frammescolare, παρεμμίγνυμι.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Equitātus

ĔQUĬTĂTUS, us, m. 4. - Equitatus duo diversa significat, prout est

A) Ab eques, equitis; vel

B) A verbo equio.

A) Equitatus ab eques, equitis

¶ 1. Abstracte est equitatio, sive actus equitandi. In sexto casu sing.

¶ 2. Concreto, uti ajunt, sensu est militum equo utentium numerus.

¶ 3. Item ipsi equi.

¶ 4. Item equester ordo.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Centuria

CENTŬRĬA, ae, f. 1. multitudo certum hominum.

¶ 1. In re militari centuria est centum equitum numerus. Romulus enim tres equitum turmas conscripsit, quae centenos homines haberent, quibus in belio uteretur.

¶ 2. Populus quoque Romanus universus quemadmodum in tribus et curias, ita et in centurias dividebatur.

- a) Nam Servius Tullius cives omnes in sex classes distribuit, has in centum nonaginta tres centurias, habita ratione census, quem eodem tempore primus egit. In his separavit divites a pauperibus, juvenes a senioribus, ut hi domi urbem custodirent, illi foris bellum gererent, si quando ingrueret; omnibusque sua assignavit arma. Addidit et fabrum centurias, qui, quae in bello opus essent, fabricarentur. Equitum quoque centurias duodecim descripsit, primisque sex illis, quarum tres Romulus instituerat, tres alias addiderat Tarquinius Priscus, adjecit. Hinc factum est, ut prima classis civium Romanorum constaret decem et octo centuriis equitum, et octoginta peditum, quorum dimidium seniorum, alterum juniorum; secunda classis centuriis viginti, seniorum juniorumque, et duabus fabrum; tertia viginti tantum eodem discrimine; quarta itidem viginti, et duabus tibicinum et cornicinum; quinta triginta; sexta vero unica centuria ex infima et inopi plebe proletariorum et capitecensorum. Haec ita constituta primitus fuisse.

- b)Post annum vero U. C. 513., quo, teste Liv. 19. 66., numerus quinque et triginta tribuum expletus est, mutata fuit, sive statim, sive aliquanto post, haec centuriarum distributio, aliusque earumdem numerus in

classibus factus, quam antea fuerat. Nam ita XXXV. tribubus accommodatae sunt centuriae, duplicato harum numero, ut, qui in quaque tribu censu essent maximo, in duas centurias, alteram seniorum, juniorum alteram, conjungerentur, atque ideo, binis centuriis e singulis tribubus ad primam classem constituendam delectis, ea classis jam centurias LXX. haberet peditum, equitum XVIII., et unam fabrum tignariorum, hoc est centurias LXXXIX., reliquae vero centuriae CIV. in alias quinque classes distributae integrum CXCIII. centuriarum numerum explerent. Quo factum est, ut, si LXXXIX. centuriis, quibus prima classis constabat, octo solae centuriae secundae classis accederent in suffragiis dandis, confecta esset vis populi universa, et reliqua multitudo XCVI. centuriarum neque excluderetur suffragiis, ne superbum esset, nec valeret nimis, ne esset periculosum.

- c) Secundum hanc divisionem admissus est populus ad suffragium in iis comitiis ferendum, quae inde centuriata dicta sunt, ut scilicet quisque suffragium daret in ea centuria, in qua census esset.

¶ 3. In re agraria centuria est ducentorum jugerum modus. Olim ab centum jugeribus vocabatur centuria: sed postea duplicata nomen tamen retinuit.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Turma

TURMA, ae, f. 1. - Turma est agmen et quidem triginta equitum, sive, cum tribus decurionibus, triginta trium.

I.) Proprie.

II.) Translate usurpatur pro quacumque multitudine.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Labarum

LĂBĂRUM, i, n. 2. λαβαρὸν, vexillum militare auro intextum, gemmisque intermicantibus splendidissimum, quod imperatori praeferri, atque a militibus paene adorari solebat.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Decuriō

DĔCŬRĬO, ōnis, m. 3. qui ad decuriam pertinet, decuriae allectus. Hinc speciatim

¶ 1. Decurio fuit princeps decuriae in militia equestri, nam in pedestri decanusvocabatur. - In legione Romana erat, qui decem equitibus praeerat.

¶ 2. Municipales vero et colonici decuriones ex eo dicti, quod principio, cum deducerentur coloniae, decima pars eorum, qui deducebantur, consilii publici gratia conscribi solita sit.

¶ 3. Fuerunt etiam in urbe decuriones, ii nempe qui in aulis Caesarum erant, ut Decurio cubiculariorum, h. e. qui praeest cubiculariis.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Signifer

SIGNĬFER, fĕra, fĕrum, adject. (signum et fero) signum vel signa ferens, σημειοφόρος.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de signis seu sideribus, et est qui stellas fert.

— Hinc Signifer, ĕri, m. 2. absolute, substantivorum more.

I.)Proprie.

¶ 1. In re astronomica est signifer circulus, signifer orbis. lo zodiac.

¶ 2. In re militari, qui in exercitu signum seu vexillum fert, alfiere.

¶ 3. Pro eo qui signum dat.

II.)Translate.

¶ 1. Est dux, auctor, caput.

¶ 2. Dicitur de eo qui signa Christianae religionis fert.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Centuriō

CENTŬRĬO, ōnis, m. 3. - Centurio est, qui centuriae praeest. In exercitu Romanorum plures fuerunt centuriones, qui singulis ordinibus praeerant. Legio enim in decem cohortes divisa erat: hae in ordines ternos, quorum praefecti centuriones dicti sunt. Qui triariorum primus centurio erat, aliis dignitate antestabat, et consilii particeps fiebat,
vocabaturque primipilus, seu primipili centurio: qui secundus, secundi triarii centurio; qui tertius, tertii triarii centurio. Qui primus hastatorum, dicebatur primi hastati centurio etc.; qui primus principum, primus princeps, et sic de reliquis.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Tribūnus

TRĬBŪNUS. i, m. 2. (tribus)

I.) Proprie.

II.) Improprie et a similitudine tribunus Celerum, Italice capitano del corpo di guardia, magistratus quidam in monarchia, qui praeerat trecentis illis Celeribus equitibus, qui regis corpus custodiebant, et rem militarem cum regibus curabat. Fuit antiquissimus omnium magistratuum; nam ab ipso Romulo institutus est.

III.) Translate tribuni nomine veniunt alia magistratuum seu praefectorum genera in re militari vel civili, de quibus protinus ordine suo; sc. Tribuni aerarii (quos tribunos aeris Plin. 33. Hist. nat. 2. 7. [31] appellat) erant, qui acceptam pecuniam publicam a quaestoribus urbanis in stipendium exercitus, ad quaestores provinciarum deferebant, militibus erogandam

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Chīliarcha

CHĪLĬARCHUS, i, m. 2. χιλιάρχης et χιλίαρχος: a χίλιοι mille et ἄρχος princeps.

¶ 1. Est mille militum dux, seu videtur fuisse, qui millenis plebejis praeerat ad instruendam pompam Gentilium.

¶ 2.Apud Persas chiliarches erat, qui primum gradum post regiam dignitatem tenebat.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Tympanista

TYMPĂNISTA, ae, m. 1. τυμπανιστής, qui tympanum pulsat, tamburino.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Tympanotriba

TYMPĂNŎTRĬBA, ae, m. 1. τυμπανοτρίβης, qui tympanum terit, h. e. pulsat, tamburino.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Tubicen

TŬBĬCEN, ĭnis, m. 3. (tuba et cano) qui tuba canit, sicut tibicen, qui tibia, σαλπιγκτής (It. trombettiere, trombetta; Fr. trompette; Hisp. trompeta, trompetero;Germ. der Trompeter; Angl. a trumpeter).

¶ 1. In militia fuere tubicines, cornicines et bucinatores, qui tuba, cornu, bucina dabant signum militibus ad munia sua exsequenda et praecipue ineundi proelii. Canebant etiam ubicumque opus esset, in ludis, in sacris etc.

¶ 2.Extra rem militarem.

¶ 3. In re sacra.

¶ 4. In exsequiis.

¶ 5. Tubicines etiam dicti sunt qui sacerdotes publice sacra faciebant tubarum lustrandarum causa.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Īnflammō

INFLAMMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et flamma). - Inflammare est flammam inferre, accendere, igne corripere, atque adeo exurere, comburere, φλογόω ἐπιφλέγω (It. appiccare il fuoco, accendere, infiammare, abbruciare; Fr. mettre le feu à, allumer, embraser, incendier; Hisp. inflamar, encender; Germ. ent -, anzünden, entflammen; Angl. to set on fire, kindle, light).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ad corpus refertur, et apud medicos est nimium calorem, noxio humore collecto, in corpore accendere et ardoris sensum facere.

¶ 2. Item ad animum, et est excitare, permovere, incitare.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Cōnflīctus

CONFLICTUS, us, m. 4. conflictio, collisio.

¶ 1. Stricto sensu apud optimos scriptores occurrit tantum Ablativus singularis numeri.

¶ 2. Latiori sensu pro pugna occurrit, etiam in ceteris casibus praeter Ablativum, apud sequioris aevi scriptores.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Tormentum

TORMENTUM, i, n. 2. (torqueo) intentus funis aut vinculum, vel quia intorquendo fit vel quia intorquendo inservit (It. corda o legame teso, strumento da legare; Fr. lien, corde, cable, chaine; Hisp. cuerda, cadena, liga; Germ. e. Strick, Seil; Angl. a rope, cord, bond).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto vel primitivo sensu.

¶ 2. Latiore vel secundario sensu instrumentum seu machina, qua quid vertitur seu volvitur, flectitur, torquetur, h. e. jacitur; plerumque machina, qua tela, saxa aliave missilia nervo aut fune contento torquentur et jaciuntur; hujusmodi sunt quae in bello et obsidionibus, ad longius feriendum et muros deruendos adhibuere, ballistae, catapultae etc., strumento da lanciare, artiglieria,στρεβλωτήριον.

¶ 3. Item est tortio. Veget. 3. eter.46. 1. Genu vel basim si moverit (jumentum), ad tormentum rotae vel machinae locis suis ejecta restitues.

¶ 4. Item machina aut instrumentum, quo torquentur homines.

¶ 5. Item tibiam tormentum vocat Plin., quia per ejus foramina quodammodo torquetur aer, ut varios sonos edat.

¶ 6. Item pro antlia, tromba.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice dici putant de ipso telo, quod tormento jacitur.

¶ 2. Item transfertur ad significandos cruciatus, qui alicui adhibetur eliciendae veritatis gratia aut puniendi aut saeviendi igne, eculeo, fidiculis, fune et hujusmodi, tormento, tortura, βάσανος.

1.°) De rebus physicis.

— a) Stricto sensu.

— b) Latiore sensu, ad significandos cruciatus acres ex morbo.

2.°) De curia et doloribus animi.

— a)Universim.

— b) De amore.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Explōdō

EXPLŌDO vel explaudo, dis, si, sum, dere, a. 3.
(ex et plaudo). - Explodere est plaudendo, seu magnum edendo clamorem ejicere (It. scacciare facendo grande romore; Fr. rejetter en battant des mains, en sifflant;Hisp. rempujar chiflando; Germ. klatschend hinaustreiben; Angl. to explode, reject by clapping of the hands).

I.) Proprie est verbum comicum, et significat histrionem vel fabulam, quae non placuit, manibus plaudendo vel simili ratione improbare, rejicere.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro ejicere, expellere.

¶ 2. Item pro damnare, improbare.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Posteā

POSTĔA, adverb. — Postea vel post (ex post eâ, ut praeterea et antea ex praeter, ante et eâ) est idem ac post ea, post, post haec, post id, post illa, εἶτα, ἔπειτα (It. dopo, di poi, dappoi, poscia; Fr. ensuite, après, puis; Hisp. despues, tras, desde; Germ. hernach, nachher; Angl. afterward, after that or this, hereafter).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Sartor
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Comminus

COMMĬNUS vel cōmĭnus, adverb. - Comminus est ita, ut altera manus alteram tangat: et occurrit

A) Apud classicos aetatis aureae scriptores in prosa oratione de re bellica tantum: et quidem

I.) Proprie, et significat prope, in propinquo loco, seu potius comminus ferire aliquemest gladio vel alio quopiam telo manu stricto ferire, sicut ferire eminus, emisso e manu telo percutere. Itaque huic adverbio saepe opponitur eminus.

II.) Figurate, ita ut ad rem bellicam allusio fiat.

B) Apud Poetas aureae quoque aetatis, et apud sequioris aevi scriptores comminus generatim usurpatur pro prope, in propinquo loco.

I.) Proprie.

II.) Translate aliquando refertur ad tempus, et significat statim, sine intermissione.

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Trucīdō

TRŬCĪDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (trux et caedo) — Trucido est crudeliter caedo, pluribus vulneribus concido, ἀρταμέω, ἐπισφάττω (It. tagliare a pezzi, trucidare;Fr. massacrer, égorger; Hisp. matar cruelmente, destrozar; Germ. abschlachten, niedermetzeln; Angl. to massacre, slaughter, slay).

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Aufugiō

AUFŬGĬO, fŭgis, fūgi, fŭgere, 3. - Aufugio est alio fugio, diffugio, abscedo (It. fuggire, fuggire altrove o via, scampare; Fr. s'enfuir, s'echapper; Hisp. huirse, escaparse, acogerse; Germ. fort-davonfliehen, wegfliehen; Angl. to flee or run away, fly from, shun).

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Succenturiō

SUCCENTŬRĬO vel subcenturio, as, ātum, are, a. 1. (sub et centurio) — Succenturio est in locum occisorum militum alios substituere, ἐπιλαγχάνω, ὑποκαταγράφω (It. reclutare; Fr. recruter; Hisp. reclutar;Germ. rekrutieren, anwerben; Angl. to recruit, complete).

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Superveniō

SŪPERVĔNĬO, vĕnis, vēni, ventum, vĕnire, n.

4. — Supervenio est supra venio, superscando, ascendo, ὑπέρχομαι (It. venire sopra, montare; Fr. venir au–dessus, monter;Hisp. venir sobre, sobrevenir, subir; Germ. darüber, -herzukommen; Angl. to come over or upon).

Index

[**Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium**]

Īnsidiae

INSĬDĬAE, ārum, f. plur. 1. (insideo). - Insidiae sunt occulta et dolosa exspectatio ad aliquem aggrediendum: ab insideo, quia clam aliquis insidetur locus, ex quo in tempore ad vim afferendam erumpatur, ἐνέδρα, ἐπιβουλή (It. insidie, aguato; Fr. embüches, piége, embuscade; Hisp. celada, fraude, engaňo oculto, emboscada;Germ. d. Nachstellung, d. Hinterhalt; Angl. an ambush, ambuscade, lying in wait, snares, treachery).

Index

Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Impedīmenta

IMPĔDĪMENTUM vel inpedimentum, i, n. 2. (impedio). - Impedimentum est id, quo pedes implicantur, impedimento, ἐμπόδισμα.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim et abstracte impedimentum est id, quo quis impeditur, quo minus perficiat quod cupit, impeditio, mora, obstaculum (It. impedimento, ostacolo; Fr. ce qui embarrasse, obstacle, embarras, empêchement, entrave; Hisp. obstáculo, impedimento, embarazo; Germ. das Hinderniss, die Behinderung; Angl. a hinderance, impediment).

¶ 2. Speciatim et concreto, uti ajunt, sensu dicitur de sarcinis viatorum, et praecipue exercitus, bagaglio, salmeria: quo sensu primus usurpavit Cato, ut Seneca Ep. 87. ante med. docere videtur.

- a) De viatorum sarcinis, impedimentum significat etiam servos, famulos, comites etc.

- b) Saepissime de sarcinis exercitus, qua significatione pluralis numerus usurpatur, et impedimentorum nomine veniunt etiam calones et jumenta.

- c) Pro jumentis tantum.

Index

[Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium]

Spoliō

SPŎLĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(spolium) — Spolio est vestes detraho, exuo, ἀποδύω (It. spogliare,
suestire; Fr. dépouiller; Hisp. despojar; Germ. entkleiden; Angl. to strip, bereave).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est privo, depraedor, expilo, aufero.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ a super. paragr. 1. ductâ. Petron. Sat. 135. Dentibus folliculos leguminum perite spoliat atque in terram, veluti muscarum imagines, despuit. h. e. detrahit: legumina spoliat tunicis seu involucris.

¶ 2. Metaphorâ sumptâ a super. paragr. 2. Cic. Coel. 18. 42. Parcat juventus pudicitiae suae, ne spoliet alienam.

Index
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium

Nāvālis

NĀVĀLIS, e, adiect. (navis) ad naves pertinens, ναυτικός (It. navale; Fr. de vaisseau, de navire, naval; Hisp. naval; Germ. die Schiffebetreffend, zu den Schiffen gehörig; Angl. of or belonging to ships, naval).

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Terribilis

TERRĬBĬLIS, e, adiect. (terreo)
Comp. Terribilior. — Terribilis est terrorem incutiens, terrificus, horrendus, formidabilis, φοβερός
(It. spaventoso, orrendo, terribile; Fr. terrible, épouvantable; Hisp. terrible, espantable; Germ. schrecklich, erschrecklich;Angl. dreadful, terrible).

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Ingens

INGENS, entis, adiect. - Ceterum ingens est immanis, immensus, εὐμεγέθης (It. grande, assai grande, enormemente grande; Fr. grand, extraordinaire, démésuré; Hisp. gran, extraordinario, desmesurado; Germ. ungeheuer, ungeschlacht gross, sehr gross, ausferordentlich; Angl. great, large, huge, vast, big).

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Concurrō

CONCURRO, curris, curri vel cŭcurri, cursum: currere, n. 3. (cum et curro). - Concurro est simul curro, convolo, convenio in unum locum (It. correre insieme, concorrere; Fr. courir ensemble ou avec; Hisp. correr iuntos; Germ. zusammenlaufen oder rennen, d. h. von zwei Seiten auf einem Punkte zusammentrefen; Angl. to run together, run along with, meet, flock, or rush together, concur).

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Quassō

QUASSO, as, āvi, ātum, are, 1. intens. a quatio.

A) Active quassare est saepe quatere, concutere, commovere, agitare, ἀνασείω, διασαλεύω, διακραδαίνω (It. squassare, crollare, dibattere, sbattere, dimenare; Fr. secouer fortement, agiter;Hisp. sacudir, golpear, agitar; Germ. heftig schütteln, erschüttern, hin und her schwingen; Angl. to shake often or much, toss about, agitate, shatter).

B) Neutrorum more, absolute usurpatur
Part. Quassans. Sic Plaut. Asin. 2. 3. 23. Quassanti capite incedit. h. e.agitat caput: quod est irati, aut tristis.

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Perniciēs

PERNĬCĬES, ēi, f. 5. (per et nex, necis).
— Pernicies est exitium, interitus, ruina, labes, pestis, calamitas, ὄλεθρος (It. morte, ruina estrema, esterminio, disfacimento, disgrazia, danno; Fr. perte, ruine, destruction, malheur; Hisp. perdidad, daňo, ruina, destrozo, desgracia; Germ. der Untergang, das Verderben, Unglück; Angl. death, destruction, ruin, extermination, a disaster, calamity).

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Submergō

SUBMERGO vel summergo, mergis, mersum, mergere, a. 3. — Submergo est sub aqua mergo, demergo, καταδύω (It. affondare, annegare, sommergere; Fr. submerger, plonger dans l'
eau; Hisp. sumergir; Germ. untertauchen, eintauchen; Angl. to sink or plunge under water)

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Corripiō

CORRĬPĬO vel conripio, rĭpis, rĭpŭi, reptum, rĭpere, a. 3. (cum et rapio). - Corripere est celeriter arripere, capere, maxima vi comprehendere atque ad se pertrahere (It. afferrare, prendere in fretta, pigliare violentemente; Fr. prendre, saisir vivement et entièrement; Hisp. agavar, asir, vivamente, precipitadamente;Germ. Imdn oder etwas von allen Seiten ganz zusammenraffen, fassen, reissen, heftig ergreifen, schnell an sich ziehen; Angl. to snatch, lay hold of hastily, seize).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Incendium

INCENDĬUM, ĭi, n. 2. (incendo) combustio (It. incendio, abbruciamento; Fr. incendie, feu, embrasement; Hisp. incendio, fuego, quema, abrasamiento; Germ. d. Brand, d. Feuersbrunst; Angl. a burning, settiug fire to).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Tormentārius

Tormentarius, a, um, adiect., ad tormentum pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Ēiciō

ĒĬCĬO, ĭcis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3.
(ex et iacio). - eicere est extra iacere, expellere, exturbare, per vim amovere (It. cacciar fuori; Fr. ieter hors, mettre dehors, chasser, éloigner de force; Hisp. echar fuera, hacer salir de alguna parte, ò apartar con violencia; Germ. aus- oder herauswerfen, gewaltsam entfernen, veriagen, hervor- oder fort treiben; Angl. to cast or throw out, eiect, expel, throw off).

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Exūrō

EXŪRO, ūris, ussi, ustum, ūrere, a. 3. (ex et uro).
- Exurere, κατακαίω, est idem quod urere, aut valde et ex omni parte urere, perurere (It. abbruciare intieramente; Fr. brùler complétement, embraser, incendier; Hisp. quemar, abrasar totalmente; Germ. zu Ende -, völlig verbrennen; Angl. to burn, set on fire).

Index

[Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis]

Dēsiliō

DĒSĬLĬO, sĭlis, sĭlŭi vel sĭlĭi, sultum, sĭlire, n. 4.
(de et salio). Part. Desiliens. - Desilio est saltu descendo (It. saltar giù; Fr. sauter en bas; Hisp. saltar abaxo;Germ. herabspringen; Angl. to iump, or leap down, aligh, vault).

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Suffōcō

SUFFŌCO vel subfoco, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sub et faux) — Suffoco est spiritum praecludo obstrictis faucibus, πνίγω, ἄγχω (It. soffocare, strangolare; Fr. étouffer, suffoquer; Hisp. sufocar; Germ. die Kehle zuschnüren, ersticken; Angl. to choke, stifle).

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Fugitīva

FŬGĬTĬVUS, a, um, adiect. qui fugit, δραπέτης (It. fuggitivo, fuggiasco, fugace; Fr. fugitif, qui s'enfuit; Hisp. fugitivo, el que anda huyendo; Germ. flüchtig, entlaufen;Angl. fugitive, running away).

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Intercipiō

INTERCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (inter et capio). - Intercipere est in medio excipere, atque adeo de medio tollere, intervertere, auferre.

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Īnsequor

INSĔQUOR, sĕqueris, sĕquūtus vel sĕcūtus sum, sĕqui, dep. 3. (in et sequor). - Insequi est statim sequi, post venire, pone sequi, subsequi, ἐφέπομαι, ἀνακολουθέω (It. seguire, venir dietro o dopo; Fr. suivre le pas, suivre, venir immédiatement après; Hisp. seguir, ir detras de alguno, venir despues; Germ. nachfolgen, begleiten, auf etwas folgen; Angl. follow close after, pursue, ensue).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sequor

Index

Hoofdstuk 1 - Pugna Nāvālis

Obsidiō

OBSĬDĬO, ōnis, f. 3. (obsideo) proprie usurpatur in re militari, et est actus, quo milites circumsident locum aliquem armisque claudunt expugnandi causa, περικάθησις (It. assedio; Fr. siége, blocus; Hisp. sitio, bloquio; Germ. d. Besetzung, Einschliessung, Blokade; Angl. a siege, blockade).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Prīmum

PRĪMUM, adverb. primo, primiter; et servit enumerationibus et distributionibus, πρῶτον (It. la prima volta, primieramente; Fr. d'abord, premièrement, en premier lieu; Hisp. primeramente; Germ. zuerst, erstlich, anfangs; Angl. the first time; first, in the first place, first of all).

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Prōvocō

PRŌVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (pro et voco).
— Provoco est idem ac foras voco, evoco, accio, elicio, προκαλέω (It. chiamar fuori; Fr. appeler dehors; Hisp. llamar fuera; Germ. hervor-, herausrufen, -fordern, ausfordern; Angl. to call forth or out).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Dēditiō

DĒDĬTĬO, ōnis, f. 3. actus dedendi, traditio, subiectio.

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Abnuō

ABNŬO, uis, ui, uitum vel ūtum, uere, a. 3. -
Abnuo idem est ac capite, oculis, vel manu significo me nolle, aut non assentiri (It. far cenno di no; Fr. refuser par un signe de tête, ou yeux, ou mains négatif; Hisp. rehusar por signo negativo de cabeza, oios, ó mano; Germ. durch ein ablehnendes Zeichen mit dem Kopfe, den Augen oder der Hand zu verstehen geben, dass man etwas nicht wolle; Angl. to deny or refuse by countenance or gesture).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Assentiō, Caput, Manus, Nōlō, Oculus, Significō

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Oppugnō

OPPUGNO vel obpugno, as, āvi, ātum, are, a. 1.
— Oppugnare duo diversasignificat, prout est

A) A verbo pugno, as; vel

B) A nomine pugnus, i.

A) Oppugnare, ex ob et verbo pugno, est contra pugnare, armis aggredi, oppugnationem inferre: cui contrarium est propugnare, ut apud Gell. 9. 1. Oppidum a Metello oppugnari: contra ab oppidanis desuper e muris propugnari. Gr. πολιορκέω, πολεμέω (It. assalire, attaccare, combattere, oppugnare; Fr. combattre, attaquer, assaillir, assiéger; Hisp. combatir, atacar, sitiar; Germ. angreifen, bekämpfen, belagern, bestürmen; Angl. to fight against, assaii, attack, assault, combat, engage, try to take by force, stovm).

B) Oppugnare, ex ob et nomine pugnus, est pugno tundere.

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Obsīdō

OBSĪDO, is, ere, a. 3. (ob et sido).
Part. Obsidens. — Obsido est idem atque obsideo, occupo, teneo, occupare.

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Occupō

OCCŬPO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(ob et capio). — Occupare est invadere, obsidere, capere, usurpare, tenere, praesertim quum aut subito, aut celeriter id fit, καταλαμβάνω (It. occupare, invadere, impossessarsi; Fr. s'emparer de, se saisir de, envahir, occuper; Hisp. ocupar, tomar posesion, apoderse de alguna cosa; Germ. sich bemächtigen, einen Ort, Gegenstand erlangen, besetzen; Angl. to lay hands on, seize forcibly, take forcible possession of, make himself master of, invade, occupy).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Trānscendō

TRANSCENDO (transcendo), scendis, scendi, scensum, scendere, 3. (trans etscando)
— Transcendo est ascendendo transgredior, supero, transeo, ὑπερβαίνω (It. oltrepassare salendo, traversare; Fr. franchir en montant, monter par – dessus, traverser; Hisp. sobrepuiar, propasar, trascender;Germ. hinüber steigen, schreiten; Angl. to climb, go over).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Dīruō

DIRŬO, rŭis, rŭi, rŭtum, rŭere, a. 3. (dis et ruo).
- Diruere est rem alteram ab altera avellendo deiicere, evertere, destruere (It. rovinare, disfare, demolire; Fr. défaire, renverser, détruire, démolir;Hisp. deshacer, derribar, abatir, demoler; Germ. auseinanderreissen, durch Einstürzen zertrümmern, zerstören; Angl. to pull down, overthrow, destroy, demolish).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Dēmōliō

DĒMŌLĬOR, īris, ītus sum, iri, dep. 4. (de et molior).
- Demolior est deorsum molior, everto, diruo, destruo (It. demolire, buttar giù, disfare; Fr. ieter à bas, renverser, démolir; Hisp. demoler, abatir, derribar; Germ. herabwälzen, - werfen; Angl. to batter, throw or pull down, demolish, destroy).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Dīrumpō

DĪRUMPO vel disrumpo, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3. (dis et rumpo). - Dirumpere est in diversas partes rumpere, diffindere, scindere (It. rompere, scindere in parti opposte; Fr. séparer en brisant, déchirer, rompre;Hisp. romper, rasgar; Germ. auseinanderreissen, zerreissen, zerbrechen; Angl. to break, break in pieces).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Exōstra

EXOSTRA, ae, f. 1. ἐξώστρα.

¶ 1. Est machina lignea in theatro, qua quae intus geruntur et fiunt, versatione rotarum spectatoribus ostenduntur.

¶ 2. Item pons, qui de turri lignea in murum obsessae urbis repente protruditur et protenditur.

¶ 3. Item maenianum.

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Ēiaculor

EIĂCŬLOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (ex et iaculor).
- Eiaculor est eminus seu longe iaculor.

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Ballista

BALLISTA vel balista, ae, f. 1. - Ballista, a βάλλω iacio, est militaris machina, qua ingentia saxa mirabili impetu torquentur (It. spingarda, balestra a bolzoni, balista;Fr. baliste; Hisp. honda; Germ. d. Schleuder- oder Wurfwaffe, d. grössere Wurfwerk; Angl. a sort of cross-bow).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Ballistārius

BALLISTĀRĬUS, a, um, adiect. - Ballistarius est ad ballistas pertinens.

- Hinc Ballistarius vel balistarius, ii, m. 2. substantivorum more.

¶ 1. Ballistarii sunt artifices, qui ballistas faciunt.

¶ 2. Veget.2. Milit. 2. recenset ballistarios cum ferentariis, sagittariis, funditoribus, qui omnes sunt levis armaturae milites. Fuere autem ii, qui seriori aevo minoribus ballistis missilia iaciebant.

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Latitō

LĂTĬTO, as, āvi, ātum, are, n. 1.
— Latitare est frequentat., vel potius intent. a latere, et eiusdem fere significationis, essere o stare nascosto, διαλανθάνω.

Index

[Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis]

Lateō

LĂTĔO, tes, tŭi, tere, n. 2. Part. Latens in fin. — Latere, a thémate λαθ verbi λανθάνω (vel, ut aliis placet, a λάθω, Dorice pro λήθω) quod idem significat, est clam esse, in occulto esse, delitescere. λανθάνω (It. essere o stare nascosto od occulto; Fr. être caché; Hisp. ser escondido, ocultado; Germ. verborgen, versteckt sein, -liegen, irgendwo stecken; Angl. to lurk, lie hid, be concealed, skulk).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Latebra, Latibulum

Gerra

GERRAE, ārum, f. plur. 1. γέῤῥα.

I.) Proprie sunt crates vimineae, scuta Persica e viminibus texta.

II.) Translate.

¶ 1. Gerrae dicuntur nugae, nugamenta, res frivolae, ciance, baie, pazzie, λῆροι.

¶ 2. Adhibetur etiam loco interiectionis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis]

Subvertō

SUBVERTO vertis, verti, versum, vertere, a.
3. — Subverto est subtus movendo verto, ut fit in arando, everto, perverto, deturbo, deiicio, καταστρέφω (It. rivoltare, rovesciare, abbattere; Fr. retourner, renverser;Hisp. volver, derribar, abatir; Germ. von unterst zu oberst kehren, umkehren, umstürzen; Angl. to turn upside down, overturn, subvert).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Cunīculus

CŬNĪCŬLUS, i, m. 2. - Cuniculus, Hispanica vox, quae cum Graecis κύων et κόνιλος vel rectius κόνικλος est coniungenda.

I.) Proprie est animal lepori simile, sub terra effossa latere solitum, Aristoteli ignotum, ex Hispania oriundum. Hinc Veget 4. Milit. 24. Aliud genus oppugnationis est subterraneum, quod cuniculum vocant, a leporibus, qui cavernas sub terris fodiunt ibique conduntur.

II.) Improprie.

¶ 1. Est et meatus subterraneus, praesertim qui fit urbium oppugnandarum causa.

¶ 2. Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Expugnō

EXPUGNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et pugno).
- Expugnare, καταπολεμεω, est pugnando vincere, aut capere (It. espugnare, combattendo vincere o prendere; Fr. prendre d'assaut, de force, vaincre; Hisp. expugnar, ganar a fuerza de armas; Germ. erobern, erstürmen, einnehmen; Angl. to take by storm, force or assault, to conquer, vanquish).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Dīripiō

DĪRĬPĬO, rĭpis, rĭpŭi, reptum, rĭpere, a. 3. (dis et rapio).
- Diripere est in diversas partes rapere, discindere, distrahere, lacerare (It. rapire quà e là, stracciare, lacerare; Fr. tirer de différents côtés, mettre en pièces; Hisp. tirar acá y allá, desgarrar, rasgar; Germ. auseinander-zer -reissen; Angl. to snatch or tear different ways, tear asunder or in pieces).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Excīdō

EXCĪDO, cīdis, cīdi, cīsum, cīdere, a. 3. (ex et caedo).
- Excidere, ἐκτέμνω, ἐκκόπτω, est caedendo eruere (It. tagliar via, cavar fuori tagliando; Fr. détacher en frappant, en coupant, couper;Hisp. desatar cortando, cortar; Germ. aushauen, herausschneiden; Angl. to cut out or away, cut or hew down).

Index

Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Aequō

AEQUO, as, āvi, ātum, are, a. et n. 1. (aequus).
- AEquo proprie est aequalem facio, complano (It. uguagliare, spianare; Fr. aplanir, égaliser; Hisp. reducir llano, igualar; Germ. gleich, eben oder gerade machen; Angl. to level, make smooth).

Index

[Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis]

Ērumpō

ĒRUMPO, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, 3.
(ex et rumpo). Part. Erumpens sub B.I.
2.; Eruptus sub A. I.
1.; Erupturus sub B. II. - Erumpere est verbum A) Activum; et B) Neutrum. A) Active erumpere est cum impetu emittere, effundere (It. mandar fuori con impeto; Fr. faire sortir avec impétuosité, jeter, lancer avec force; Hisp. hacer salir con impetuosidad; Germ. heraus -, hervorbrechen; Angl. to send forth).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Obsidium Urbis

Rēgīna

RĒGĪNA, ae, f. 1. mulier regnum possidens, vel regis uxor, βασίλισσα (It. regina o reina; Fr. reine; Hisp. reyna; Germ. d. Königin; Angl. a queen).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēx

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Colō

CŎLO, cōlis, cōlŭi, cultum, cōlere, a. 3. -
Colo est studium, operam, laborem pono in re aliqua perficienda, assiduus sum circa rem aliquem, exerceo, excolo, curo (It. lavorare, coltivare, esercitare; Fr. travailler, cultiver, soigner; Hisp. labrar, cultivar; Germ. etwas treiben, betreiben, um etwas herum sein Geschäft treiben; Angl. to exercise, labour upon, cultivate).

I.) Proprie et stricto sensu.

¶ 1. Usurpatur de agris; quo sensu colere est generale verbum, quod tractare agrum, conserere, arare et similia tamquam species complectitur.

¶ 2. Quoniam qui agros colunt, ibidem permanere et habitare necessario debent, (qua in re populi agricolae a pastoribus distinguuntur); vel etiam quoniam loco, in quo habitamus, curam impendimus: factum est, ut colere ponatur saepissime pro habitare, quamvis aliquantulum ab ipso differat.

¶ 3. Hinc ponitur etiam de diis, qui aliquo in loco vel circa personam aliquam habitare credebantur: quo sensu colere est etiam curam habere, prospicere, fovere, amare; numinis enim praesentia et auxilium sunt unum idemque; cf. praesentem esse.

II.) Improprie, seu latiori sensu colere ponitur pro curam impendere alicui rei aut personae ita ut haec sit perfecta, elegans, prospera: et usurpatur

¶ 1. Raro, materiali ratione

- a) De inanimis.

- b) Saepius de corpore vel humani corporis membris, quae accurate comuntur.

¶ 2. Saepissime, morali ratione, de rebus ponitur, et est curam habere, fovere, plurimi facere, honorare.

¶ 3. Cum Accusativo personae significat cura, studio, observantia, obsequio, veneratione prosequi: et occurrit

- a) Raro de externa colendi alicujus ratione.

- b) Saepius morali ratione, et colere est plus quam observare.

¶ 4. Saepe refertur ad religionem, et usurpatur cum Accusativo deorum aut sacrorum; jungiturque cum verbo venerari, a quo differ.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Culta, Cultūra, Cultus, Cultus, -a, -um

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Cultus, -a, -um

Cultus, a, um, particip. praeter. pass. Adjective quoque usurpatur, unde Comp. Cultior et Sup. Cultissimus in omnibus ferme paragr. Occurrit autem

I.) Proprie, seu stricto sensu de agris, et culto opponitur incultus, silvester, aut neglectus.

II.) Improprie, seu latiori sensu

¶ 1. Ponitur

- a) Raro de ipso corpore bene compto.

- b) Saepius de vestitu.

¶ 2.Saepe ad intellectum transfertur, et est institutus, eruditus, excultus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Colō

Culta

Culta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt agri culti. Lucret. 1. 164. genus omne ferarum Incerto partu culta ac deserta teneret. Id. 5. 1369. Inque dies magis in montem succedere silvas Cogebant, infraque locum concedere cultis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Colō

Nōtitia

NŌTĬTĬA, ae, f. 1. (notus). — Notitia a notus passive accipienda est, atque ideo est conditio ejus, qui notus est, notorietà, condizione di chi è conosciuto, celebrità.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Nātūra

NĀTŪRA, ae, f. 1. (nascor) est idem ac nativitas.

I.) Proprie raro admodum occurrit, et

— a) Abstracte est generatio, procreatio.

— b) Concreto, uti ajuht, sensu dicitur de genitalibus tam masculinis, quam femininis, quae a Graecis item φύσις dicuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur pro proprietate, seu pro vi et ingenita rei alicui virtute et potentia, constitutione, situ.

¶ 2. Morali significatione accipitur pro indole, habitudine, ingenio, moribus, insita inclinatione.

¶ 3. Item pro lege divina et humana, legge della natura, disposizione, ordinamento del mondo, corso delle cose.

¶ 4. Rerum natura, tutte le cose.

¶ 5. Natura dicitur etiam id, quo fit ut aliquid in nobis insitum sit, non institutione, neque moribus, neque arte adscitum.

¶ 6. Item natura est principium et causa efficiens omnium rerum naturalium, quo sensu a veteribus philosophis cum Deo confundebatur.

¶ 7. Sumitur etiam pro mundo, seu pro rerum universitate.

¶ 8. Speciatim accipitur

— a) Pro eo, ex quo aliqua res intrinsecus et essentialiter constat, idest pro essentia, ut philosophi loquuntur.

— b) Item pro re, seu substantia, ut philosophi loquuntur.

— c) Item pro naturali substantia et complexu cujusque corporis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Accendō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Religiō

Commendō

COMMENDO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- commendare est a cum et mandare, hoc est manui dare; ideoque commendo est rem aut personam aliquam in alterius manus trado, alteri committo, depono, ut faveat, opituletur, curamque habeat eamdem, quam ipse habui (It. depositare, consegnare, affidare; Fr. mettre en depot, confier, recommander; Hisp. depositar, confiar, recomendar; Germ. eine Person oder Sache Imdm: zum Schutze, zur Obhut oder Aufsicht übergeben, anvertrauen, empfehten, überantworten; Angl. to commit to any one's charge, consign to any one's care, entrust with).

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Artifex

ARTĬFEX, fĭcis, m. et f. 3. (ars et facio). Fem. gen. raro admodum occurrit. - Proprie est qui artem aliquam exercet; dictus ex eo, quod arte quidpiam faciat. Sumitur autem non solum pro eo, qui artem mechanicam exercet, sed etiam qui liberalem; ita ut bonis studiis ac disciplinis imbutus fuerit (It. artista, artefice; Fr. artiste, artisan, ouvrier; Hisp. artista, artesano; Germ. der Kunstmeister oder Kunstler; Angl. an artificer, artist).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Quoniam artifex is habetur praecipue, qui suae artis praecepta optime callet; ita ponitur saepe pro perito, docto.

II.) Translate.

¶ 1. Artifex diciturqui ad rem aliquam agendam ceteris praestat dexteritate.

¶ 2. Absolute accipitur interdum in malam partem pro vafro, callido, astuto.

¶ 3. Interdum ponitur de inanimis, et est quod arte plenum est, quod artis praecepta exhibet vel callet.

¶ 4. Hinc passive dicitur de eo, quod artificio elaboratum est.

Index

[Hoofdstuk 1 - Religiō]

Recolō

RĔCŎLO, cōlis, cōlŭi, cultum, cōlere, a. 3. (re et cōlo).
- Recolere est rursus colere (It. coltivare di nuovo, ricoltivare; Fr. cultiver de nouveau, travailler; Hisp. cultiver de nuevo, trabajar; Germ. wieder bebauen, wieder bearbeiten; Angl. to cultivate or till again).

Index

[Hoofdstuk 1 - Religiō]

Comprehendō

COMPRĔHENDO, dis, di, sum, dere, a. 3.
(cum et prehendo). - Comprehendo est idem quod prehendo, vel simul prehendo, manibus capio, arripio, teneo (It. prendere, pigliare, afferrare e tener fermo con le mani; Fr. prendre, attraper, tenir renfermé; Hisp. tomar, coger ó asir con la mano, atrapar, y tener; Germ. etwas durch Zusammenschluss d. Hände ergreifen oder erfassen, oder überh. durch zusammenfassen festnehmen und halten; Angl. to take or seize hold of, lay hold of, catch, apprehend).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est materiali seu physico modo rem aut personam aliquam arripere ac tenere.

- a) De inanimis.

- b) De personis.

- c) Et de physicis viribus.

- d)Denique de iis rebus, quae uniunt et conglutinant.

¶ 2. Speciatim comprehendere usurpari solet

- a) De iis, quae aliquo vase, aliove spatii circuitu continentur.

- b) Item de plantis, quae satae proveniunt.

- c) De feminis, quae ex concubitu concipiunt.

- d) Item tum de iis quae igne corripiuntur, tum de igne qui res corripit.

- e) Praecipue vero usurpatur de personis, quae cum reatum aliquem admiserint, ad poenam

subeundam capiuntur.

- f) Et de inanimis.

- g) Denique figurate comprehendere dicimur commissa, cum ea deprehendimus ad puniendum.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ ab amplexu, quo aliquem comprehendimus, est amplecti, favere.

¶ 2. Saepius est dicendo complecti, explicare; et occurrit

- a) Fere addito Ablativo instrumenti, vel Adverbio ejusdem Ablativi vicem gerente.

- b) Rarius absolute. Cic. Brut. 5. 19. Eisque (libris) nosmetipsi ad veterem rerum memoriam comprehendendam impulsi atque incensi sumus.

¶ 3. Denique est assequi, deprehendere, intelligere; et

- a) Raro admodum occurrit de externis sensibus.

- b) Saepius ad intellectum refertur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cohibeō

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Decalogus

DĔCĂLŎGUS, i, m. 2. δεκάλογος, decem Legis Divinae praecepta.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Conculcō

CONCULCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et calco).
- Conculco est simul calco, proculco
(It. conculcare; Fr. fouler avec les pieds, écraser sous les pieds; Hisp. hollar entre
pies; Germ. zusammentreten; Angl. to tread or trample under foot, tread down).

I.) Proprie.

II.) Figurate est dictis factisque aspernari.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Oblātrō

OBLĂTRO, as, are, n. 1. (ob et latro). — Oblatrare proprie est contra latrare; sed occurrit translate tantum et est dictis carpere, maledicere, abbajar contro, dir male, καθυλακτέω.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Fides

FĬDES, ĕi, f. 5. – Fides est firma opinio ac persuasio, quam habemus de aliqua persona aut re, πίστις (It. credenza, fede, fiducia in una persona o cosa; Fr. foi, confiance, créance, croyance; Hisp. fe, confianza, creencia; Germ. d. Vertrauen, Zutrauen zu einer Person oder Sache, Glaube, Treue; Angl. faith, belief).

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Assentiō

ASSENTĬO vel adsentio, sentis, sensi, sensum, sentire, 4. vel ASSENTĬOR vel adsentior, sentĭris, sensus sum, mentiri, dep. 4. (ad et sentio). - Assentire est consentire, approbare; in prosa tamen oratione usitatior fuit forma deponens assentior. (It. assentire, acconsentire, approvare; Fr. approuver, donner son assentiment; Hisp. aprobar, consentir; Germ. beistimmen, oder beipflichten; Angl. to assent, consent, approve).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnuō

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Invocō

INVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et voco). - Invocare

¶ 1. Stricto sensu est idem quod vocare, aut intro vocare, et saepius appellare aliquem testem, aut aliquem ad auxilium ferendum, εἰσκαλέω, ἐπικαλέω (It. chiamare, invitare, invocare, implorare; Fr. appeler, invoquer; Hisp. llamar, invocar, llamar á otro en su auxilio; Germ. hereinrufen, anrufen, zu Hülfe rufen; Angl. to call, to call to for help, invoke, implore).

¶ 2. Latiori sensu pro nominare, appellare, nominare.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Clausula

Opitulātor

ŎPĬTŬLĀTOR, ōris, m. 3. sovvenitore, ajutatore, βοηθός, opis lator, auxiliator.

Index

[**Hoofdstuk 1 - Religiō**]

Dīvīnus

DĪVĪNUS, a, um, adject. (divus). - Divinus est ad Deum pertinens (It. divino; Fr. divin; Hisp. divino; Germ. der Gottheit angehörig, daher göttlich; Angl. relating to the Deity, divine, heavenly).

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Penetrāle

Penetral, ālis, et Penetrale, alis, et saepius Penetralia, ĭum, n. plur. 3. — Penetrale vel penetraliadicitur omnis pars interior domus, vel templi; et universim pars interior cujusque rei, μυχός, luogo o stanza rimota o interiore, l'interno.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de sacrariis deorum.

II.) Translate.

¶ 1.Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 1. Quintil. 6. 2. 25. Mihi in animo est, quae latent penitus, ipsa hujus loci aperire penetralia. i secreti, l' arcano.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 2., penetrale dicitur signum alicujus numinis, quod in penetrali colitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Adytum

ĂDYTUM, i, n. 2. (ἄδυτον) ad litteram est locus inaccessibilis, ab α privativo et δύω ingredior. Hinc ita dicta est pars secretior templi, vel alius cujuspiam sacri loci, quam ingredi nemini licebat, nisi sacerdoti, et unde oracula divum et responsa dabantur consulentibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Altāre

ALTĀRE, is, n. 3., aeque ac Altar, aris et Altarium, ii – Altare est extructio, quae ex saxis, terra, vel etiam lignis fit formâ quadratâ et superficie planâ ubi sacrificatur. Ara.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Sacrārium

SĂCRĀRĬUM, ĭi, n. 2. duo diversa significat.

A) Sacrarium est locus, in quo res sacrae ponuntur, sagrestia, sacrario, ἱερατεῖον, ἱεροφυλάκιον.

B) Sacrarium est signum caeleste, situm ad australem plagam sub cauda Scorpii prope circulum antarcticum: quod aliis nominibus Ara, Turibulum et Lar appellatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Suggestus

SUGGESTUS, us, m. 4. et suggestum, i, n. 2. (suggero) locus eminens ex terra aliave materia suggesta seu aggesta (It. luogo elevato, eminenza, riaito; Fr. hauteur, lieu élevé, éminence; Hisp. altura, eminencia, parage alto; Germ. d. Herbeischaffung; Angl. any elevated place, eminence, height).

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Ambō

AMBO, onis, m. 3. apud Ecclesiasticos Scriptores infimae aetatis est suggestus seu pulpitum, in quo stant concionaturi: ita dictus vel ab ambiendo, quia intrantem ambit et cingit: vel potius a Graeco ἄμβων, quo significatur quidquid eminet ac protuberat rotunda figura. Ea enim solet esse talium suggestuum forma.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Baptistērium

BAPTISTĒRĬUM, ĭi, n. 2. βαπτιστήριον.

¶ 1. Proprie et generatim erat ampla piscina prope cellam balinei frigidariam ad natandum.

¶ 2. Speciatim apud Ecclesiasticos Scriptores est locus, in quo baptismi sacramentum solemni ritu administratur.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Sentiō

SENTĬO, sentis, sensi, sensum, sentire, a.
4. — Sentio est sensu percipio, αἰσθάνομαι (It. aver senso, sentire; Fr. sentir, avoir du sentiment, percevoir; Hisp. sentir, haber sensacion ó sentimiento;Germ. fühlen, empfinden, wahrnehmen; Angl. to discern by the senses, be sensible of, perceive).

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Religiō

Nōvī

NOSCO, noscis, nōvi, nōtum, noscere, a. 3. — Noscere, a Gr. γνόω, γιγνώσκω, praesenti tempore significat discere, rei alicujus notitiam sibi comparare, rem inquirere et indagare, ut ipsa mente percipiatur, imparare a conoscere, indagare, apprendere; praeteritum vero novi (quod saepe pro praesenti usurpatur, ut odi, memini) est idem ac cognovi, cognitum habeo, notitiam alicujus rei habeo, scio, conoscere, sapere. Pertinet autem tum ad mentem, tum ad omnes sensus corporis.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Religiō

Dīversus

DIVERSUS et olim divorsus, a, um,

A) Diversus est in contrariam partem versus, adeoque contrarius; et

B)Diversi dicuntur qui in varias partes versi sunt, adeoque divisi, dissiti.

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō

Religiō

RĔLĬGĬO, ōnis, f. 3. - Religio est metus divini numinis, ex quo ejus cultus, reverentia et observatio sequitur, pietas, sanctitas. Sic formido, metus, pavor pro religione ponuntur: quae V. suis loc. θρήσκεια, θεοσέβεια, εὐσέβεια (It. timore di Dio, religione; Fr. religion, sentiment religieux, piété, culte, honneur rendu à Dieu, pratiques religieuses; Hisp. religion, sentimento religioso, culto que se da a Dios, piedad; Germ. d. Gottesverehrung, Gottesfurcht, d. Gottesdienst; Angl. the fear of God; a profound reverence and pious worship of the Supreme Being; religion, devotion, piety).

Index

Hoofdstuk 1 - Religiō
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Gentīlis

GENTĪLIS, e, adject. Sup. Gentilissimus II. 5. - Gentilis, a gente, est ex eodem genere ortus, seu qui ejusdem est gentis, ἐθνικός (It. chi è del medesimo ceppo o legnaggio; Fr. qui appartient à la même gens, famille, de race; Hisp. de la misma casta, ó raza; Germ. zu einerlei Geschlechte gehörig, geschlechtsverwandt; Angl. of the same gens or clan).

I.) Proprie.

- a) Gentilis, is, m. 3. absolute, substantivorum more. Gentiles, inquit Cic. Topic. 6. 29. ex Scaevola, sunt qui inter se eodem nomine sunt, qui ab ingenuis oriundi sunt, quorum majorum nemo servitutem servivit, qui capite non sunt deminuti. - Differunt ab agnatis, ut gens a familia, quia quemadmodum familia nos propius attingit, quam gens; sic agnati arctiore nobiscum, quam gentiles necessitudine conjuncti sunt. Nam agnati consangulnitatis aut affinitatis, gentiles solius generis ac nominis conjunctione copulantur.

- b) Adjective gentilia dicuntur ea, quae gentis unius propria sunt.

II.) Translate.

¶ 1. Refertur ad servos dominorum nomina habentes.

¶ 2. Interdum significat popularem ejusdemque regionis, del medesimo paese, paesano.

- a) Adjective.

- b) Absolute, substantivorum more, Gell. 17. 17. Lingua et oratione ipsius, non minus scite, quam si gentilis ejus esset, locutus est.

¶ 3.Sequiori aevo gentiles ab Romanis dicti sunt Barbari, et quicumque non lege civili Romanorum, sed inculto jure Gentium vivebant.

¶ 4. Item a Judaeis quicumque Judaei professione non essent: et a Christianis quicumque Christiani, aut Judaei religione non sunt. Nam in s.
Bibliis gentes vocantur, quae veram Dei colendi rationem, olim apud Judaeos, nunc apud nos conservatam, aut ignorant, aut contemnunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Prope

PROPE est

A) Adverbium prope habet Comp. Propius I. et II. 1. 2.; et Sup. Proxime in omnibus paragr. (unde Comp. ProximiusII. 6.), et est idem ac juxta, in loco propinquo (It. da vicino, da presso; Fr. près, proche; Hisp. acerca, cerca, al lado, junto; Germ. nahe, in der Nähe; Angl. near, nigh, by, beside, close, fast, or hard by).

B). Praepositio et est idem ac juxta, apud, ἐγγύς (It. appresso, presso, vicino; Fr. près;Hisp. acerca, cerca; Germ. nahe, bei; Angl. near, nigh, by).

Index

[Hoofdstuk 1 - Nūbēs]
[Hoofdstuk 1 - Gentīlismus]

Nūmen

NŪMEN, ĭnis, n. 3. a nuo, ut flumen a fluo, est nutus, νεῦμα (It. cenno; Fr. mouvement, signe de tête; Hisp. movimiento, signo de testa; Germ. das Nicken, Zunicken, Kopfnicken; Angl. a nod).

I.) Proprie.

II.)Translate.

¶ 1. Numen est inclinatio, quia in nutu caput inclinatur.

¶ 2. Saepius et certe est voluntas, imperium, quia nutu significamus, quod volumus, quodque imperamus.

¶ 3. Speciatim, fere dicitur de voluntate, vi et potentia deorum, quia solo nutu efficere putantur quaecumque libuerit, volontà, forza e potenza degli dei, θεὶον, θειότης: V. locum Varron.allatum in paragr. proxime superiori.

¶ 4. Tribuitur aliquando et hominibus, qui potentia, dignitate, dominatu, deorum quodammodo vim in terris habent.

¶ 5. Saepe etiam dicitur de ipsis diis, deità, nume,praesertim a poetis.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Praecipuus

PRAECĬPŬUS, a, um, adject. a praecipio proprie est is qui ante capitur; atque adeo peculiaris, proprius; cui communis opponitur, ἐξαίρετος, διάφορος, (It. particolare, proprio; Fr. particulier, qu' on a par précipue; Hisp. particular, singular, especial; Germ. eigenthümlich, besonder; Angl. particular, peculiar, special).

Index

[Hoofdstuk 1 - Gentīlismus]

Praeses

PRAESES, ĭdis, m. et f. (prae et sedeo) qui sedet ante alium, atque adeo qui alium custodit ac tuetur: et occurrit

A)Adjective.

B)Substantivorum more, praeses

I.) Proprie - Stricto sensu est qui custodiae ac praesidii causa aut principi comitatur, qui et custos corporis dicitur, aut aliquem locum insidet, guardia.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim fere habet eam vim, ut etiam custodem, vindicem, assertorem significet, a quo tutela, et defensio, et praesidium, auxiliumque exspectandum, custode, difenditore, protettore.

¶ 2. Speciatim praeses dicitur et est qui praeest, qui praesidet, antistes, presidente, soprantendente, soprastante, capo, governatore, prefetto, ἐπιστάτης, ἡγεμών, ἀρχηγός.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Deaster

Deaster, deastri, m., 2. – Deaster est forma deminutiva et desultoria verbi dei.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Neptūnus

NEPTŪNUS, i, m. 2. deus maris et aquarum ceterarum. — Hinc

¶ 1. Frequenter a Poetis pro mari et pro quavis aqua per metonymiam ponitur.

¶ 2. Pro piscibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Plūtō

Pluto, sive Pluton, (Graece Πλούτων) in mythologia mythologia Graeca Romanaque erat deus inferorum, qui Graece etiam ᾍιδης (Hades), Latine Dis Pater vel Orcus appellabatur. Pluto, a voce πλοῦτος 'divitia' deductum, per euphemismum circa 500 a.C.n. creatum est. Pluto fuit filius Saturni (Croni),qui comsumpsisset infantem Plutonem, et Opis (Rheae), itaque frater Iovis, Neptuni, Iunonis ,Vestae, Cererisque. Proserpinam, neptis Plutonis, filiam Cereris in matrimonium duxit; in Orco habitat (sed interdum in monte Vesuvio habitare putatur). Pluto primo deus divitiarum est, ideo "Dis" (a nomine dives) appellatur. Deus inferorum factus est quod metalla pretiosa sub terra (ubi mortui habitare credebantur) fodiuntur. Quoque autem Dominus Tartari est.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Īnfernī

Inferni, ōrum, m. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt ipsi inferi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfernus

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Īnfernus

INFERNUS, a, um, adject. (infer, inferus) in inferiore parte positus et infra nos, sicut supernus, qui supra, ὑ κάτω (It. posto di sotto, inferiore, basso; Fr. d'en bas, inférieur; Hisp. lo que está mas baxo en sitio, inferior; Germ. unten befindlich, der, die, das Untere; Angl. lying beneath, below). Occurrit

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de iis dicitur, quae ad inferos pertinent, infernale.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfernē, Īnfernī

Bellum

BELLUM, i, n. 2. - Bellum est dissensio duorum populorum, qui propterea arma sibi mutuo inferunt (It. guerra; Fr. guerre; Hisp. guerra; Germ. d. Krieg; Angl. war).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Apollō

Apollo, (-inis, m, Graece Ἀπόλλων, Apóllōn) in mythologia Graeca est filius Iovis et Latonae, Deli in insula] natus. Qui est deus vaticinationis, musicae, iuventutis, scientiae, medicinae, et solis (igitur, varia habet cognomina, primo scilicet Phoebus (Graece φοῖβος 'resplendens, luminosus') etiam Paean, 'deus salutaris'). Pater est Aesculapii, dei medicinae. Cum olim Aesculapius virum ex morte resuscitavisset, Iovis furor incensus est, quia Apollinis filius naturam mundi a deis factam mutare ausus erat: tunc Iuppiter Aesculapium fulmine cecidit. Apollo ad filium suum vindicandum Cyclopem quendam occidit arma Iovis facientem, fulmina terribilia. Qua re deus summus summa ira inflammatus Phoebum damnavit: debuit decem annos se in servitutem regis Admeti dare. Apollo, amicus Troianorum, Achillem stravit, fortissimum militem Graecorum. Amavit praecipue Artemidem sororem, deam animalium. Antiquitate Apollo erat deus solis; prius Sol (Helios) erat deus solis.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Ēloquentia

ĒLŎQUENTĬA, ae, f. 1. facultas dicendi apposite ad rem, de qua agitur, dicendi vis et ratio admirabilis, et, ut ait Cic. Partit. orat. 23. 79. copiose loquens sapientia (It. eloquenza, facondia; Fr. éloquence, talent de la parole; Hisp. eloquencia; Germ. d. Beredtsamkeit, Wohlredenheit; Angl. eloquence, the facully of speaking well).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Vulcānus

VULCĀNUS et Volcanus, i, m. 2. nomen filii Jovis et Junonis qui praeesse igni credebatur; quare metonymice ponitur pro igne, ut Bacchus pro vino, Ceres pro frugibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Mulciber

MULCĬBER, bĕris vel bĕri, m. 3. et 2. Vulcanus.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Aeolus

Aeolus (Graece Αἴολος) est mythologiae Graecae et Romanae persona vim ventorum repraesentans, ut ex paretymologia Homerica apparet. Constat enim Homerum eosve cantores, quibus usus est auctoribus, credidisse Aeolum ad vocabula q.s. αἰόλος 'velox; coruscus', αἰόλλειν 'velociter huc illuc moveri, micare', ἀέλλα 'turbo' referri. Aeolus ille, de quo Homerus in Odyssea canit, cum aliis personis eiusdem nominis apud auctores praesertim Hellenisticos ita confusus est, ut postremo, qui Aeolus cuiusque filius aut pater fuerit, enodari non posset, quamquam hoc enodandi opus a Diodoro Siculo audacter susceptum est in Bibliotheca historica. Nos quidem rationem genealogicam Diodori non sequemur, sed potius hunc primum Aeolum tractabimus leviter tantum aliorum vitas degustaturi.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Obscēnissimus

OBSCENUS vel obscaenus vel obscoenus, a, um, adject. — Obscenus proprie, ut plerique putant, est malum augurium, triste omen afferens, propter turpitudinem, deformitatem et immunditiam, ἀπαίσιος (It. di mal augurio, infausto, portentoso; Fr. de mauvais augure, sinistre, funeste; Hisp. de malo aguero, siniestro, funesto; Germ. von ungünstiger Vorbedeutung, daher ungünstig, unglücklich; Angl. unlucky, inauspicious, ill-boding, ominous, of omen, portentous, obscene).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Priāpus

PRĬĀPUS, i, m. 2. filius Liberi Patris, cujus signum nudum statui mos erat.

Priapus, Graece Πρίαπος, est deus religionis Graecae. Sub eodem nomine in litteris Romanis celeber est. Deo antiquiori Romano Mutuno Tutuno, apud Diodorum deo Aegyptio Min assimilatur. Inter mythographos antiquos de Priapi origine ambiguitur. Nonnulli eum filium Veneris et Bacchi ferunt, Lampsaci in Mysia partum. Ibi pro certo veneratus est et in urbe adiacenti cuius nomen fuit Priapus. Priapus, arbustorum protector, ab artificibus Romanis saepe fructus praebentem figuratur in picturis muralibus atque simulacris; haud dissimiliter ad cenam Trimalchionis a Petronio narratam Priapus opere pistorio factus infertur.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Muliebris

MŬLĬĔBRIS, e, adject. (mulier) ad mulieres pertinens, femineus, γυναικεῖος (It. donnesco, femminile; Fr. concernant les femmes, de femme; Hisp. femenino, femineo; Germ. weiblich, zum Weibe gehörig; Angl. of or pertaining to a woman or women, feminine, female, womanly, womanish).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Quālis

QUĀLIS, e, adject. cujusmodi, cujus generis, pronomen qualitatis, alicujus rei naturam et proprietatem significans, ποῖος, οἷος (It. quale, di che sorta, di che fatta; Fr. quel, quelle, de quelle sorte, de quelle maniere, de quelle espèce ou nature; Hisp. que, qual; Germ. wie beschaffend, in welchem Zustande befindlich, welcher Art oder Beschaffenheit, wie; Angl. of what kind or sort, what manner of, what).

A) Qualis est pronomen interrogandi et exclamandi.

B) Item est pronomen relativum.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Dea

DĔA, ae, f. 1. θέα. - Dea est feminin. a Deus.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Amor

ĂMOR, ōris, m. 3. (amo). - Amor est animi studium in personam aut rem aliquam, quod oritur ex delectatione, quam ex ipsius personae aut rei aspectu percepimus. (It. amore, affezione, affetto; Fr. amour;Hisp. amor, afecto; Germ. der Liebe und Neigung; Angl. love, affection).

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Voluptās

VŎLUPTAS, ātis, f. 3. (volup) — Voluptas duo praecipue significat.

A) Objective, ut ajunt, est laetitia praeter modum elata ex opinione praesentis alicujus boni; omne id, quo gaudemus. Dicitur tam de animo, quam de corpore; tum de bona voluptate, tum de mala, ἡδονή (It. piacere, gusto, diletto, voluttà; Fr. plaisir, contentement, joie; Hisp. placer, gusto, contento, deleite; Germ. das Vergnügen, die Lust, der Genuss; Angl. a pleasure, delight, sport, joy).

B) Subjective est ipsa libido, hoc est voluntas percipiendi ex aliqua re voluptatem.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Fīliolus

FĪLĬŎLUS, i, m. 2. deminut. a filius, parvus filius, figliuolino, τεκνίον.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Minerva

MĬNERVA, ae, f. 1. ᾿Αθηναία, ᾿Αθηνᾶ, dea ingeniorum et disciplinarum praeses, alio nomine Pallas, quam ex cerebro Jovis natam, poetae fabulantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Pallas

PALLAS, ădis vel ădos f. 3. Παλλάς, Graecum nomen ejus deae, quae Latino Minerva appellatur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Gentīlismus]

Mūsa

MŪSA, ae, f. 1. Μοῦσα, Musa, dea, quae poeticae, et musicae, et ceteris liberalium artium disciplinis praeest.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Iūnō

Iuno fuit maxima dea Romana quae multis muneribus fungebatur, nam erat dea matrimonii, partus, atque omnino feminarum quae, ut viri per Genium suum, sic per Iunonem suam iurabant. Non solum in vita privata pollebat: rebus publicis quoque operam dabat, nam regno et imperio praeerat (nomine Iuno Regina). Ne a bello quidem abhorrebat ut quae multis investigatoribus hodiernis patrona bellicae iuventutis visa est. Deae Graecae Herae (Ἥρη aut Ἥρα) adsimulata est. Aliae deae externae, Etrusca Uni et Carthaginiensis Tanit/Caelestis in eandem deam atque Iuno coaluerunt. Animalia ei cara erant pavo, qui pro superbia et muliebri cupidine formositatis stabat, capra, anser et aliquatenus (saltem Iunoni Sospitae dictae) serpens. Stirpes ei cari sunt lilia, malum punicum, et helichrysum italicum. Mensis Iunia nominata est e Iunone, quamquam cum luna arte coniuncta erat, tamen diem septimanae sibi dicatum accepit quia nulli planetae nomen suum indiderat.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Vesta

Vesta (-ae, f.) in mythologia Romana est dea virgo familiae, foci, atque ignis. In mythologia Graeca dea similis est Hestia, nam Cicero (De Natura Deorum II, 67) scripsit: Nam Vestae nomen a Graecis (ea est enim quae ab illis Hestia dicitur); vis autem eius ad aras et focos pertinet, itaque in ea dea, quod est rerum custos intumarum, omnis et precatio et sacrificatio extrema est Ignis sacer Vestae Virginibus Vestalibus sine intermissione alenda erat. Dies festus Vestae die 9 Iunii celebratus est.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Castitās

CASTĬTAS, ātis, f. 3. (castus) puritas praecipue in moribus (It. purità,
purezza; Fr. pureté; Hisp. pureza; Germ. die Reinheit; Angl. purity).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Cerēs

CĔRES, ĕris, f. 3. Saturni et Opis filia, Jovis et Plutonis soror, quae fruges monstravit et agriculturam et domandorum boum rationem homines docuit.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Frūmentum

FRŪMENTUM, i, n. 2. in segetibus est quod culmus extulit.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Diāna

DĬĀNA, ae, f. 1. Jovis filia, quae venando silvas incoluisse fertur.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Vēnātiō

VĒNĀTĬO, ōnis, f. 3. (venor) ferarum persecutio, θήρα, κυνηγία, κυνηγεσία
(It. caccia; Fr. chasse; Hisp. caza; Germ. das Jagen, die Jagd; Angl. a hunting, the chase).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Febris

FĔBRIS, is, f. 3. - Febris, πυρετὸς, est intemperies calida totius corporis: a ferveo, seu ferbeo, unde est ferbis, et per metathesin febris. Varro apud Non. p.46.
21. Merc. Appellamus a calendo calorem, a fervore febrim (It. febbre; Fr. fièvre; Hisp. calentura, fiebre; Germ. d. Fieber; Angl. a feuer).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Animal

ĂNĬMAL, ālis, n. 3. Est proprie adject. neutr.
gen. ab animalis pro animale. Est substantia animata sensibilis, et dicitur de omni vivente.

¶ 1. Generatim de omni vivente.

¶ 2. Speciatim de hominibus et brutis.

- a) Aut simul.
- b) De homine tantum.
- ¶ 3. Saepe de brutis animantibus tantum, tamquam homine inferioribus, et quidem cum de belluis, tum de minutis quibuscumque bestiolis.
- ¶ 4. Interdum contumeliose ponitur de homine indocto, et qui nulla moveatur ratione, quomodo et belua et pecus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pecus, pecudis, Vīvō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Planta

PLANTA, ae, f. 1. - Est surculus, seu ramus tenerior et virens, qui in summitate ramorum ab arbore emittitur, et desectus transferri, aut inseri potest, κλαδίσκος, κλών, ωνός (It. ramuscello, pollone, marza; Fr. plant, rejeton, surgeon, jeune branche, bouture; Hisp. planta, renuevo, vástago, pimpollo; Germ. ein grünender Zweig, Pfropfreis, Pflanzreis; Angl. a small twig or branch, a sprout, shoot, sprig, a graff, scion).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Plantō

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Cōnspiciō

CONSPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spïcere, a. 3. (cum et specio). – Conspicio est intueor, adspicio (It. guardare, riguardare; Fr. regarder attentivement, jeter les jeux sur; Hisp. mirar, encarar, acatar; Germ. auf einen Person oder Sache seinen Blick richten und sie erblicken; Angl. to see, behold, look at or towards, observe).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Māne

MĀNĚ, adverb. et nom. neutr. indeclin.
- Mane significat principium diei, quum plene diluxit et sol ortus est: item aliquando totum illud spatium, quod post solis ortum ad meridiei vicinum tempus excurrit. Censorin. de die nat. 24.;
et Macrob. 1. Saturn. 3. a med. Diluculum, quum, sole nondum orto, jam lucet: secundum diluculum vocatur mane, quum lux videtur solis. Gr. πρωΐ́, ἐν τῷ ὄρθρῳ (It. la mattina; Fr. le matin; Hisp. la mařana; Germ. der Morgen, die Morgen- oder Frühzeit; Angl. the morning, morn).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Vīvus

VĪVUS, a, um, adject. (vivo) — Vivus est vita praeditus, vivens, ζωός, ἔμψυχος (It. vivente, vivo; Fr. vivant, vif; Hisp. viviente, vivo; Germ. lebend, lebendig; Angl. living, lively).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Nunc

NUNC, adverb. - quod praesens hoc tempus significat, hoc tempore, in praesentia (It. ora, adesso, presentemente; Fr. à présent, maintenant; Hisp. ahora mismo, en este punto, ahora, al presente; Germ. gegenwärtig, jetzt, nun; Angl. now, at present, at this present time).

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Papyrus
Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Clausula

Veneror

VĔNĔROR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
— Veneror est colo, cultu et observantia prosequor, σέβομαι, αἰσχύνομαι (It. adorare, riverire, onorare, venerare; Fr. révérer, vénérer;Hisp. reverenciar, venerar; Germ. verehren, religiöser Scheu verehren, anbeten;Angl. to revere, adore, venerate).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Cacodaemōn

CĂCŎDAEMŌN, ōnis, m. 3. (κακοδαίμων), malus daemon.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Philistaeī

PHILISTAEI, Errones, iidem qui AEgyptiaci.

Index

[Hoofdstuk 1 - Gentīlismus]

Vērus

VĒRUS, a, um, adiect. — Verus est sincerus, solidus, germanus, certus, non fucatus, non simulatus, non adumbratus, ἀληθής (It. vero, sincero; Fr. vrai, véritable;Hisp. verdadero; Germ. wahr, wahrhaft, wirklich; Angl. true, real): cui fictus, simulatus, falsus opponitur.

Usurpatur porro

A. Passive vel objective; et etiam

B. Active vel subjective.

A. Passive vel, ut ajunt, objective: et quidem

I.) Proprie est, ut diximus, sincerus, germanus, certus etc.

II.) Translate est justus, rectus.

A. Active vel, ut ajunt, subjective est qui vera dicit, veridicus, verax, candidus.

Related Glossary Terms

Vērō, Vērum

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Vērum

Verum, i, n. 2. substantivorum more

¶ 1. Est veritas, il vero, verità.

— Verum dicere, loqui, saepe occurrit, dire il vero, parlare con verità.

— Vera obscuris involvere, proverb.

¶ 2. Verum est, justum, aequum est, è giusto, è di dovere.

Verum usurpatur

¶ 1. Adverbiorum more: et est idem ac vere, vero, veramente, certo che sì, μάλιοτα, ἀληθῶς: et adhibetur in responsionibus affirmando.

¶ 2. Saepius est conjunctio adversativa et significat sed, ma, anzi, ἀλλά, καίτοι, δέ.

— a) Universim. — Aliquando occurrunt non modo, non solum, non tantum – verum etiam vel quoque, verum.

— b) Inservit transitionibus. — Ad majorem vim additur enim, vero et conjuncte enimvero.

— c) Item interruptioni.

Related Glossary Terms

Vērus

Remaneō

RĔMĂNĔO, mănes, mansi, mansum, mănere, n. 2. (re et maneo).

¶ 1. Generatim, remaneo est idem ac non abeo, resto, resideo, maneo, διαμένω (It. restare, rimanere; Fr. rester en arrière, s'arrêter, demeurer, séiourner quelque part; Hisp. quedar, estarse, hacer mansion en algun lugar; Germ. zurückbleiben; Angl. to tarry behind, stay, remain, continue, abide).

¶ 2. Speciatim est idem ac duro, persisto, persevero, supersum, durare, persistere.

Related Glossary Terms

Maneō

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Patriarcha

PĂTRĬARCHA et patriarches, ae, m. 1. πατριαρχης, patriarca. — Patriarcha est princeps patrum, vel primus pater, auctor generis: a πατήρ pater et ἄρχων princeps.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. In Ecclesia sic dicti sunt principes Episcopi, quatuor praecipue, Alexandrinus, Antiochenus, Constantinopolitanus, Hierosolymitanus: quibus alii postea additi sunt. Alexandrini meminit Hadrian. Imp. in epist. apud Vopisc. Firm. Saturn. etc. 8. Ipse ille patriarcha quum AEgyptum venerit etc.

¶ 2. Figurate.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Vīvō

VĪVO, vīvis, vixi, victum, vīvere, n. 3. — Vivo est vita fruor, in vita sum, vitam ago, ζάω, βιόω (It. vivere; Fr. vivre; Hisp. vivir; Germ. leben; Angl. to live). Adhibetur autem A) Stricto sensu; et B) Latiore sensu. — Vivo itaque

A) Stricto sensu est vitam ago.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) De animantibus.

— a) Intransitive.

— α) Universim.

— β) Vivens et videns,formula, quae Graecae ζῶν καὶ ὁρῶν respondet.

— γ) Vixit, mortuus est: ominis causa; ut dicebant fuit, abiit ad plures, siquid humanitus acciderit etc.

— δ) Ita vivam, affirmantis est.

— ε) Ne vivam, imprecantis sibi mortem, si fallat, possa io morire, dispeream, ne sim salvus.

— ζ) Si vivo, minitantis, se Dio mi dà vita.

— η) Vivat, vivite, dicimus iis, quibus renuntiamus.

— θ) Vive valeque dicimus etiam iis, quos dimittimus.

— κ) Vivo, vivit, formula iurisiurandi.

— b) Transitivorum more cum Acc. seu obiecto, ut aiunt, interno.

— 2.°) De plantis.

¶ 2. Speciatim est ali, vitam tolerare, sostentarsi: construitur saepe cum addito Abl. et praep. de, ex, vel absolute.

¶ 3. Caius Dig. 50. 16. 234. Verbum vivere quidam putant ad cibum pertinere: sed Ofilius ad Atticum ait, his verbis et vestimenta et stramenta contineri: sine his enim neminem vivere posse.

II.)Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim saepe notat modum actae vitae.

— a) Absolute est in otio et tranquillitate vitam agere, laetitiae et ingenio indulgere, darsi bel tempo, ἡδυπαθεῖν.

— b) Cum additis, quae sensum determinent, tam in bonam quam in malam partem.

— c) Cum Acc. Id. 13. Fam. 28. Studia illa nostra, quibus antea delectabamur, etiam nunc vivimus. passiamo la vita in quegli studi etc. Iuvenal. 2. 3. Qui Curios simulant et Bacchanalia vivunt. h. e.dissolute vivunt — Vivere asinum dicitur, qui vitam asinalem ducit. Boeth. Consol. philos. 4. pros. 3. Pavidus ac fugax non metuenda formidat? cervis similis habeatur. Segnis ac stupidus torpet? asinum vivit?

— d) Hinc locutiones

— Vivere ex alicuius more, alieno more, vivere ad voluntatem alicuius. Ter. Heaut. 1. 2. 29. et Andr. 1. 1. 124.

— Vivere de lucro. V. LUCRUM.

— Vivere alicui, in obsequium et commodum alicuius vitam agere. Ter. Eun. 3. 2. 27. et Claudian. 1. Eutrop. 31., ubi tamen alii aliter leg.

— Vivere sibi, sui tantum ipsius curam habere, publicis aut alienis negotiis abstinere, vivere a sè stesso. Cic. Marcell. 8. 25. Tum id audirem, si tibi soli viveres aut si tibi etiam soli natus esses.

— Vivere secum, simile est. Id. Senect. 14. a med. At illa quanti sunt! animum, tamquam emeritis stipendiis libidinis, ambitionis, contentionis, inimicitiarum, cupiditatum omnium, secum esse secumque, ut dicitur, vivere. Sic Pers.4. 52. Tecum habita et noris, quam sit tibi curta supellex.

— Vivere in se et inter se, h. e. simul. Inscr. apud Marini Fr. Arv. p. 117. de Coniugalibus. et alia apud Visconti Mon. Gabin. p. 133.

— Vivere intus ad aliquem pro in alio vel quod attinet ed alium. Poetaapud Gell. 19. 11. in fin. Et mira prorsus res fieret, Ut ad me fierem mortuus, Ad puerulum intus viverem. — Vivere in diem vel in horam.

— Vivere cum aliquo, versari, consuetudinem habere, amicum, familiarem esse. Cic. Orat. 3. ad fin. Quibuscum privatus coniunctissime vixerat, has in tribunatu spoliare instituit omni dignitate. Id. 6. Att. 6. Decreram cum eo valde familiariter vivere. et 14. ibid. 20. a med. Hirtius optime loquitur: sed vivit habitatque cum Balbo, qui item bene loquitur. Nepos Att. 10. Cum eo, quem puerum in ludo cognoverat, adeo coniuncte vixit, ut ad extremam aetatem amicitia eorum creverit. Id. Alcib. 10. ad fin. Mulier, quae cum eo vivere consueverat, muliebri sua veste contectum aedificii incendio mortuum cremavit.

— De consuetudine parvi temporis. Cic. 14. Att. 20. a med. Cum Pansa vixi in Pompeiano. is mihi

probabat se bene sentire et cupere pacem.

— Vivere in litteris aut in libris est insenescere libris, ut ait Horat. 2. Ep. 2. 82. Cic. 9. Fam. 26. Vivas, inquis, In litteris. An quidquam ne aliud agere censes? aut possim vivere nisi in litteris Viverem. Sympos. 16. de tin a. In libris vixi, nec sum studiosior inde.

— Vivere in Christo pro Christianam vitam ducere. Inscr. apud Orelli n. 962.

¶ 3. Signa et tabulae vivere dicuntur, quae vivum referunt.

B) Latiore sensu.

¶ 1. Usurpatur pro degere, habitare.

¶ 2. Item pro esse.

¶ 3. Item pro durare, manere

Related Glossary Terms

Animal, Revīvō

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Dīluvium

DĪLŬVĬUM, ĭi, n. 2. inundatio aquarum ab immodicis imbribus, marisque, aut fluviorum incrementis terras operiens: a diluo, lavo.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Sēmen

SĒMEN, mĭnis, n. 3. (sero) id, ex quo, tamquam causa materiali, res gignuntur, ut frumenti, plantarum, animalium: a sero, is, quasi serimen, ut nomen a nosco, flumen a fluo etc. σπόρος, σπέρμα, γονή (It. semenza, sementa, seme; Fr. semence; Hisp. semen, genitura; Germ. d. Samen, Setzling; Angl. seed).

I.) Proprie dicitur de vegetalibus.

¶ 1. Stricto sensu.

- 1.°) Generatim.

- 2.°) Speciatim semen dicitur genus quoddam frumenti (quae et zea) antonomastice, ob praestantiam et ubertatem.

¶ 2. Latiore sensu semen est surculus, ramus, talea, malleolus recisus ab arbore pangendi aut inserendi gratia, ramicello, marza, magliuolo, piantone, glaba.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ex super. paragr. 1. ductâ

- 1.°) Dicitur de animantibus.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de piscibus, qui aluntur in piscinis, ut sobolem augeant, pesci di razza.

¶ 2. Praegnanti, ut aiunt, sensu. Vulgat. interpr. Is. 23. 3. Semen Nili. h. e.opes ex frumento Nili, sc. AEgypti, collectae.

¶ 3. Metonymice semen est indoles, genus, sanguis.

¶ 4. Figurate, seu metaphorice, est origo, principium, causa, auctor.

Related Glossary Terms

Sēminō, Testiculus

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Mulier

MŬLĬER, ĕris, f. 3. — Mulier est femina, γυνή (It. donna, femmina;Fr. femme, femme mariée et non mariée; Hisp. muger casada ó soltera; Germ. das Frauenzimmer, Weib; Angl. a woman, dame, lady).

I.) Proprie.

¶ 1. Significat universim feminam omnis aetatis et conditionis.

¶ 2.De uxore videtur intelligendum illud Scaevolae Dig. 32. 91. 1. Semproniae mulieri meae reddi iubeo ab heredibus meis centum aureos, quos mutuo acceperam.

¶ 3. Interdum mulier dicitur, quae id est aetatis, ut concipere et parere haud amplius possit.

II.) Translate dicitur de ignavo et molli per convicium.

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Messīas

Messīas, ae, m. Heb., unctus Gr. Χριστός

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Conditor

CONDĬTOR, ōris, m. 3. (condere) qui aliquid condit, seu reponit servandi causa.

¶ 1. Stricto sensu conditor apud Servium ad Virg. 1. G. 21. est nomen cuiusdam dei, qui condendis servandisque fructibus praeerat. V. CONVECTOR.

¶ 2. Latiori sensu saepius usurpatur, et est qui facit, instituit, componit, creat, auctor.

- a) Fere definitur additis Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- b) Absolute raro admodum occurrit, atque ita ut ex ipsius orationis contextu cuius rei quis conditor sit, facile innotescat.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Crēdō

CRĒDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. - Credere est committere, fidei alicuius commendare, aliquid alicui custodiendum tuendumque tradere (It. consegnare, affidare, confidare, dare; Fr. confier, remettre qqche à qgn; Hisp. confiar, poner en manos de otro; Germ. Imdm etwas übergeben, anvertrauen, zur Obhut, Aufbewahrung, Beschützung; Angl. to confide or consing to one's care, entrust).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad pecuniam, et significat mutuam, vel fenori dare.

II.) Translate credere duo praecipue significat: scilicet

A) Quoniam qui aliquid alicui committit, vel custodiendum tuendumque tradit, eidem etiam confidit, credere est alicui confidere, adeoque eiusdem etiam dictis vel factis fidem habere; et

B) Quoniam qui alicuius dictis fidem habet, ea esse vera putat, credere est aliquid tamquam verum habere.

A) Credere

¶ 1. Est confidere; et occurrit fere cum Dativo tantum.

¶ 2. Hinc est etiam alicuius dictis vel factis fidem habere.

B) Credere

¶ 1. Est etiam aliquid tamquam verum habere.

¶ 2. Hinc credere est etiam putare, arbitrari.

¶ 3. Hinc speciatim credo est idem atque opinor, Graece οἶμαι; et aut continet ironiam, aut significat nos sententiam nostram caute admodum timideque proferre.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Āvocō

ĀVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ab et voco). - Avoco proprie est aliquem a loco aliquo revoco (It. chiamare altrove; Fr. rappeler, éloigner par la parole; Hisp. llamar hácia; Germ. ab-fort- oder wegrufen; Angl. to call off or away, call aside).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Sacrāmentum

SĂCRĀMENTUM, i, n. 2. - tria praecipue significat.

A) Sacramentum

¶ 1. Priscis Latinis fuit pecunia, quam litigantes in loco sacro, vel apud pontificem deponebant, deposito, pegno.

¶ 2. Ex hoc more litigantium deponendi pecuniam, ne calumniatores impune discederent, factum est, ut sacramentum pro causa, vel controversia usurparetur, seu pro litis genere simili sponsionis.

B) Sacramentum saepe estiusiurandum, quod sacrum maxime habetur: item id, quod iureiurando affirmatur aut fit, et obligatio iureiurando contracta, giuramento, sacramento, ὅρκος, ὁρκωμόσιον.

I.) Proprie.

- a) Praecipue dicitur de eo, quo se milites nomina dantes reipublicae strenuam et fidelem operam daturos. et militarem disciplinam servaturos pollicentur.

- b) Extra rem militarem.

II.) Translate.

- a) Metonymice, qua est militiae obligatio iureiurando contracta, ponitur pro militia, stipendiis, servizio militare, gaggio.

- b) Item, extra rem militarem, pro obligatione, vinculo, foedere.

C) Sacris et ecclesiasticis scriptoribus est mysterium, res sacra, signum sensibile rei sacrae latentis.

I.) Proprie.

¶ 1. Pro ipso verbo Dei ponit Prudent. 10. περὶ στεφ. 18. Nolite verba, quum sacramentum meum Erit canendum, providenter quaerere.

¶ 2. Pro sacrificio. Vulgat. interpr. Sap. 12. 5. Devoratores sanguinis a me dio sacramento tuo perdere voluisti.

II.) Translate. qua est mysterium, pro re arcana, secreta.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Circumcīsiō

CIRCUMCĪSĬO, ōnis, f. 3. actus circumcidendi.

Related Glossary Terms

Circumcīdō

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Circumcīdō

CIRCUMCĪDO, cīdis, cĭdi, cīsum, cīdere, a. 3. (circum et caedo). - Circumcido est circum, seu per circulum incido (It. tagliare intorno, circoncidere; Fr. couper tout autour, tailler, rogner, circoncire; Hisp. cercenar al rededor, circuncidar; Germ. ringsum schneiden, ab- oder beschneiden, umschneiden; Angl. to cut or pare about, to cut around).

I.) Proprie.

- a)Generatim.

- b) Speciatim circumcidere proprium erat agricolarum, et significabat tondere, amputare, circum secare.

- c) Item speciatim cum sermo est de hominibus, circumcidere est praeputium amputare.

- d) Item de vino, quod circumcisis vinaceis, vel extremis, rursus exprimitur.

II.) Translate.

¶ 1. Est demere, resecare, superfluum removere.

¶ 2. Item circumcidi dicuntur ea, quae omittuntur, negantur vel arctioribus limitibus circumscribuntur.

- Hinc Part. praeter. pass. Circumcisus, a, um, Adiective quoque occurrit, et

I.) Proprie est abscissus, praeruptus.

II.) Translate est concisus, brevis, amputatis superfluis.

Related Glossary Terms

Caedō, Circum, Circumcīsiō

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Singulāris

SINGŬLĀRIS, e, adiect. (singulus) unus, solus, unicus, ἑνικός (It. uno solo, unico, singolare; Fr. isolé ou qui appartient à un particulier, seul, unique, simple; Hisp. particular, solo, unico; Germ. einzeln, vereinzelt; Angl. one only, single, singular).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est singulus, peculiaris.

¶ 3. Singularis potentiaet singulare imperium apud Nepot. Dion. 9. et Reg. 2. est monarchia.

¶ 4. Singularis numerus apud Grammaticos est, quo res una significatur: ita singularis casus, singulare verbum.

¶ 5. Singularis locus, in quo quis solus degit, solitarius.

¶ 6. De his, quae in unum tantum cadunt, non etiam ad plures pertinent.

¶ 7. Singulares litterae sunt idem quod sigla, litterae singulariae seu compendiariae, apud notarios usitatae.

¶ 8. Singulares litterae apud Gromaticos sunt etiam termini agrorum.

¶ 9. Singulares equites

II.) Translate est praestans, rarus, unicus, unico, eccellente, singolare, qualia esse solent, quae sola sunt.

— 1.°) In bonam partem.

— 2.°) In malam partem.

— Hinc Singularis, is, m. et f. 3. absolute, substantivorum more.

¶ 1. In masc. gen. est idem ac numerus singularis.

¶ 2. In femin. gen. est idem ac vidua.

Singulares, ĭum, m. plur. 3. et Singularii, ōrum, 2. absolute, substantivorum more

¶ 1. Fuerunt militum genus praetorianis proximum tum custodiae munere, tum praetenturae vicinia in castris, ab Augusto ex provincialibus institutum. Dicti singulares videntur a singulari imperatoris corpus custodiendi munere, quo fungebantur; vel a singulari virtute, qua ceteris excellebant.

¶ 2. Fuerunt etiam, labente Imperio, qui notis seu singulariis litteris excipiebant, notarii etiam dicti.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Populus

PŎPŬLUS, i, m. 2. - Populus (quam vocem ducunt alii ab ὄχλος multitudo; alii a πολύς multus) est multitudo hominum unius urbis, aut territorii, aut regionis, δῆμος (It. popolo, plebe, gente; Fr. peuple; Hisp. pueblo; Germ. das Volk; Angl. a people, state, nation).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim populus interdum significat id, quod publicum est, il pubblico.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam contenti pro continente populus est regio, locus, paese. Liv. 21. 34. Perventum inde ad frequentem cultoribus alium, ut inter montana, populum.

¶ 2. Dicitur et

— a) De quacumque multitudine, turba.

— b) De apibus.

— c) De cuiuscumque rei multitudine.

Related Glossary Terms

Laniō

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Ecclēsia

ECCLĒSĬA, ae, f. 1. ἐκκλησία. - Ecclesia apud Graecos praesertim est coetus et congregatio populi convenientis ad audiendum de republica, Latine contio: ab ἐκκαλέω evoco, convoco.

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Apud Christianos scriptores ecclesia est congregatio fidelium.

¶ 2. Item locus, quo orandi causa conveniunt.

¶ 3. Et generatim pro quolibet loco, ubi coetus aliquis habetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Exhibeō

EXHĬBĔO, hĭbes, hĭbŭi, hĭbĭtum, hĭbere, a. 2. (ex et habeo). - Exhibere est in publicum producere, et videndi tangendique hominis facultatem praebere; proprie autem exhibere est extra secretum habere.) adeoque est producere, proferre, ostendere, offerre (It. presentare, produrre, mostrare, metter fuori; Fr. tirer de, mettre au iour, faire paraître, produire, exhiber; Hisp. tirar, sacar à fuera, presentar, exhibir; Germ. herhalten, hergeben, herausgeben, herbeischaffen; Angl. to present, produce, offer, give, show, display, exhibit, evince, set forth).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Lēx

LEX, lēgis, f. 3. νόμος, generatim est recta ratio rerum agendarum: a legendo, quia quum ferretur, proponebatur legenda omnibus. (It. legge; Fr. loi; Hisp. ley; Germ. d. Gesetz; Angl. a law).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. Apud Romanos lex erat, quod populus Romanus magistratu senatorio interrogante constituebat: quo pacto a plebiscito distinguebatur: tametsi et hoc aliquando lex dicitur. Ac primis quidem temporibus, regum, vel etiam consulum responsa et decreta pro legibus habebantur: postea vero missis Athenas legatis (decemvirum magistratu ad id constituto) descriptae leges Solonis in XII. Tabulis, et ad rempublicam regendam adhibitae, additis successu temporis quamplurimis aliis, quas proponente aliquo populus R. acceptabat. Porro qui legem erat laturus, eam prius domi describebat; deinde promulgabat, hoc est proponebat in publicum per trinundinum; tum populum rogabat per formulam velitis, iubeatis etc.; quae si acciperetur, lata et perlata dicebatur; si displiceret, antiquata. Perlata lex in aerea tabula describebatur et publice figebatur, ut ab omnibus de plano perlegi posset. Itaque lex erat stricto sensu ipsa legis latio seu propositio, lo schema di legge presentato o proposto al popolo.

¶ 2. Latiori sensu, vel translate ut aliis placet, lex dicitur ipsa lex lata populi suffragiis accepta ac sancita: qua significatione

— a) Generatim occurrit.

— b) Leges XII. Tabularum per decemviros a Graecis petitae, quibus Romani uterentur (V. Liv. 3. 33. et 34.

etc.), fontes omnis publici privatique iuris, impense laudantur a Cic. 1. Orat.43. et 44. Harum fragmenta hodieque exstant, ab eruditis collecta.

— c) Item speciatim legibus aliquem solvere est cuipiam concedere, ut legibus parere non teneatur, dispensare.

— d)Item lege agere dicitur lictor, qui iudicis sententiam exsequitur.

— e) Praeterea lege agere dicitur, qui actionem in iudicio intendit, litem movet et ius suum persequitur.

— f) Lege et legibus est secundum leges, in vigor della legge.

— g) Legis pro plebiscito positae exemplum est Manilia, quae revera plebiscitum fuit, et lex appellatur a Cic. pro leg. Manil. 24. 69.

II.) Translate.

¶ 1. Lex

— a) Generatim de hominibus est regula, norma, artis praeceptum, regola, norma, precetto.

— b) De inanimis est stata ratio, status ordo; atque adeo rei conditio, natura, qualitas.

¶ 2. Item lex interdum est pactum, conditio, condizione, patto.

— a) Locum habet in contractibus et praecipue in empto ac vendito.

— b) Item in pace danda et constituenda, et similibus.

— c) Et generatim pro condicione.

— d) Hinc lege adverbii ritu pro tamquam, instar.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Lapideus

LĂPĬDĔUS, a, um, adiect. (lapis)

I.) Proprie

¶ 1. Est ad lapidem pertinens, ex lapide constans, di pietra, λίθινος.

¶ 2. Est etiam lapidosus. pieno di sassi.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Ōrdinō

ORDĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ordo). — Ordinare est ordine ponere, disponere, componere, dirigere, τάττω (It. ordinare, disporre, distribuire; Fr. ordonner, mettre en ordre; Hisp. ordenar, poner en orden; Germ. in die gehörige Reihe bringen, nach Reihen abtheilen oder ordnen, reihen, in Reihe und Ordnung aufstellen; Angl. to set or place in order, arrange, dispose, distribute, regulate, order, ordain).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Mandūcātiō

MANDŪCĀTĬO, ōnis, f. 3. actus manducandi.

Related Glossary Terms

Mandūcō

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Mandūcō

MANDŪCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Manducare est idem ac mandere, masticare, comedere, masticare, mangiare, μασάομαι.

Related Glossary Terms

Mandūcātiō

Paschālis

PASCHĀLIS, e, adiect. Pasquale, ad Pascha pertinens.

Related Glossary Terms

Pascha

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Pascha

PASCHA, ătis, n. 3. Pasqua, Πάσχα, festum Hebraeorum, et Christianorum circa aequinoctii verni tempus: ab Hebr. (forma hebraica) pésach, transitus. Ratio nominis est, quod Angelus, quum caederet AEgyptios, domos Israelitarum agni sanguine illitas transierit.

Related Glossary Terms

Paschālis

Sacrificium

SĂCRĬFĬCĬUM, ĭi, n. 2. (sacrifico) est res divina, sacrum, ἱέρουργία, θυσία (It. sacrifizio; Fr. sacrifice; Hisp. sacrificio; Germ. das Opfer; Angl. a sacrifice).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Suffītus

SUFFĪTUS, us, m. 4. (suffio) suffumigatio, profumo, θυμίασις, ὑποθυμίασις. Combustio turis.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Iubeō

IŬBĔO, iŭbes, iussi, iussum, iŭbere, a. 2 — Iubere est imperare, mandare, praecipere, κελεύω (It. comandare;Fr. ordonner, commander; Hisp. ordenar, mandar, prescribir; Germ. heissen, aussprechen, dass etwas geschehen möge, auffordern, befehlen, anordnen; Angl. to order, bid, command, charge, enioin).

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdaismus]

Foedus

FOEDUS, ĕris, n. 3. - Foedus est pactio, fides, amicitia regum et populorum lege et religione sancita, σπονδή (It. confederazione, lega, alleanza; Fr. alliance, traité, pacte, convention; Hisp. alianza, confederacion, tratado, convenio, asiento; Germ. das Bündniss, der Vertrag, die Uebereinkunft; Angl. a league, covenant, treaty).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Ērigō

ĒRĬGO, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. (ex et rego). - Erigere est in rectum collocare, atque adeo extollere, excitare (It. rizzare, dirizzare, alzare, erigere; Fr. élever, dresser, ériger, lever; Hisp. poner en derecho, enderezar, elevar, alzar y levantar en alto; Germ. in die Höhe richten, aufrichten, erheben, emporrichten, emporheben; Angl. to raise up, set upright, to lift or set up, build up, elevate).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdaismus

Morsus

MORSUS, us, m. 4. (mordeo) dentium, vel rostri ictus, δῆγμα, δῆξις (It. morsicatura, morso; Fr. action de mordre, morsure; Hisp. mordedura, mordiscon, mordisco; Germ. d. Beissen, d. Biss; Angl. a bite, biting).

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdaismus]

Ūnigenitus

ŪNĬGĔNĬTUS, a, um, adiect. (unus et genitus) unicus ex suis parentibus natus, unigena, unigenito, μονογενής.

I.) Proprie.

II.) Translate est summe dilectus.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Aeternus

AETERNUS, a, um, adiect. - AEternus proprie est qui neque principium, neque finem temporis habet (It. eterno; Fr. éternel; Hisp. eterno, eternal; Germ. ewig, von ewiger Dauer;Angl. eternal, everlasting).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Prōtoplastus

PRŌTŎPLASTUS, a, um, adiect. πρωτόπλαστος, qui primo fictus, seu formatus est: a πρῶτος primus et πλάσσω fingo. Protoplasti (scilicet homines) dicuntur primi parentes Adam et Eva.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Concipiō

CONCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3. (cum et capio). - Concipio est idem quod capio, vel simul, aut intus capio, comprehendo, contraho, recipio (It. contrarre, ricevere, pigliare, capire; Fr. prendre, saisir, contracter; Hisp. tomar, asir, contraer;Germ. zusammenfassen, d. h. rings herum oder ganz fassen, ergreifen, in sich aufnehmen; Angl. to conceive, receive, contracte).

Related Glossary Terms

Accendō

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Sānctus

Sanctus, a, um, - Sanctus

- 1°) Dicitur de iis rebus, quae sanctione seu lege firmata sunt et munita, ne quis aut invadere, aut violare possit, et est inviolabilis, venerandus, sacer, incorruptus.

- a)Universim.

- b) De aerario sanctiore.

- c) Etiam muri civitatis, et portae sanctae dicuntur.

- d) Sanctus dies, sancte colendus, celebrandus.

- e) Illa etiam, quae sacra sunt, ut aedes deorum; vel religiosa, ut sepulcra, sanctadicuntur: quia aut lege, aut instituto maiorum sancitum est, ut ne quapiam re violentur.

- 2.°) Dicitur eodem sensu etiam de diis, et de rebus, quae ad eos pertinent.

- 3.°) De hominibus, et etiam de rebus ad eos pertinentibus; et est

- a) Integer, bonus, probatis moribus, innocens, iustus, atque adeo dignus qui observetur ab omnibus, violetur a nemine, santo, ὅσιος, ἅγιος.

- b) Saepe ad castitatem refertur.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Uterus

ŬTĔRUS, i, m. 2. — Uterus est venter, alvus, γαστήρ (It. ventre; Fr. ventre, sein; Hisp. vientre, seno; Germ. der Leib, Bauch; Angl. the belly).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicuntur loci muliebres, in quibus fetus concipitur, μήτρα, ὑστέρα (It. matrice, utero; Fr. matrice, utérus; Hisp. matriz, útero; Germ. des Mutterleib, Gebärmutter; Angl. the womb).

— a) De homine.

— b) De bestiis.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Paupertās

PAUPERTAS, ātis, f. 3. (pauper) angustia rei familiaris, tenuitas, πενία (It. povertà, scarsezza; Fr. pauvreté, défaut de fortune; Hisp. pobreza; Germ. die Armuth, das spärliche Auskommen; Angl. poverty, need, scantiness).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Impleō

IMPLĔO vel inpleo, es, ēvi, ētum, ere, a. 2. (in et pleo). - Implere est plenum reddere, explere, complere, πληρόω (It. empire; Fr. emplir, remplir, combler; Hisp. llenar, colmar, cegar; Germ. füllen, anfüllen, voll machen; Angl. to fill).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Tempus

TEMPUS, oris, n. 3. tria diversa significat.

A) Tempus proprie est pars aevi, puta diei, anni etc.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, pars aevi.

— a) Dicitur de parte diei, ora.

— b)De parte anni seu tempestate, stagione.

¶ 2. Latiore sensu est intervallum, quo aliquod corpus movetur aut aliquid fit, vel, ut aiunt philosophi, mensura motus secundum prius et posterius (Arist. Phys. l. 4.), χρόνος (It. tempo; Fr. temps; Hisp. tiempo; Germ. die Zeit; Angl. time).

— 1.°)Universim.

— 2.°) Speciatim tempus diversa significat pro diverso casu et praepositione, cui adnectitur.

— a) In Ablativo.

— α) Tempore et in tempore, temperi, ad tempus. tempestive, opportune, a tempo, a suo tempo

— β) De tempore, mature, tempori, per tempo.

— γ) Ex tempore,extemplo, statim, illico, sul fatto, stando in due piedi, immediatamente.

— δ) Pro tempore, ut tempus fert aut permittit.

— ε) Meo tempore, quum mihi commodum est, a mio grand' agio.

— b) In Accusativo.

— α) Ad tempus, est commode, opportune, in tempore, ad constitutum tempus, a tempo.

— β) Ad hoc tempus, usque adhuc, sino ad ora, sino al presente.

— γ) In tempus, ad aliquod tempus.

— δ) Per tempus, in tempore, a tempo.

— ε) Sub tempus, paullo ante tempus, circiter tempus.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ponitur pro opportunitate, occasione, opportunità.

¶ 3. Item res ipsae et causae et negotia, calamitates, discrimina, eventus, temporis appellatione significantur.

¶ 4. In re grammatica.

— a) Est inflexio verborum, qua praeteritum, praesens et futurum significatur.

— b) Item quantitas syllabae longae vel brevis.

— c) Item numerus, rhythmus, minima mora ac particula temporis, quae fit inter loquendum vel legendum.

¶ 5. In re musica.

¶ 6. Ponitur et pro plaga caeli.

¶ 7. Tempora sunt etiam feminarum menstruum.

B) Tempus est pars capitis utrinque inter oculos et aures, κρόταφος (It. tempia; Fr. tempe; Hisp. sien; Germ.

der Schlaf; Angl. the temple): adhibetur autem saepius in num. plurali.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est, per synecdochen, ipsum caput.

¶ 2. Dicitur etiam de vultu et facie.

C) Tempus est idem ac temperamentum, ut tempora ferri.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Peccō

PECCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Peccare est peccatum admittere, delinquere, labi, errare, offendere, contra legem aut officium agere, ἀμαρτάνω (It. far male, peccare, fallare; Fr. faillir, commettre une faute, manquer, pécher; Hisp. faltar, ir contra las leyes, pecar; Germ. etwas versehen, sich vergehen, einen Fehler machen, sich versündigen; Angl. to de wrong or amiss, commit a fault, err, mistake, transgress, offend, sin).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Significō

SIGNĬFĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (signum et facio) — Significo est signum facio, per signa ostendo, indico, declaro, δηλόω (It. fare o dar segno, far sapere, dare ad intendere, mostrare, indicare, accennare, avvisare; Fr. marquer d'un signe, d'une empreinte, indiquer, faire connaître, signifier; Hisp. seňalar, indicar, dar á conocer, dar á entender, significar; Germ. e. Zeichen geben, anzeigen, bezeichnen, zu erkennen-verstehen geben; Angl. to give notice or warning, make or give a sign, signify, indicate, notify).

Related Glossary Terms

Abnuō

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Salvātor

SALVĀTOR, ōris, m. 3. (salvo). - Salvator est qui salvat, servator, conservator, sospitator, salvatore, σωτήρ.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Imbuō

IMBŬO vel inbuo, bŭis, bŭi, būtum, bŭere, a. 3. – Imbuere est liquore perfundere, tingere, madefacere, ita ut liquor ebibatur et maneat, ἐμβρέχω, ἐμβάπτω (It. bagnare, tingere, inzuppare; Fr. arroser d' un liquide, imbiber, imprégner, baigner; Hisp. empapar, embeber, baňar; Germ. mit etwas befeucten, benetzen, anfeuchten; Angl. to wet, moisten, sleep, soak, imbrue, imbue).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Baptismum

Baptismum, -i, n. vel BAPTISMA, ătis, n. 3. βάπτισμα.

¶ 1. Proprie et generatim est ablutio, a βαπτὶζωmergo, abluo.

¶ 2. Speciatim per excellentiam ita appellatur primum novae Legis sacramentum, quo per externam corporis ablutionem significatur et efficitur interior ablutio animae a sordibus peccatorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Praecursor

PRAECURSOR, ōris, m. 3. qui praecurrit, precursore, foriere, corridore, πρόδρομος.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in re militari praecursores sunt qui ante signa procurrunt.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et urbane.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Sacrō

SĂCRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sacer). - Sacro est diis dedico, vel consecro, sacrum reddo, ἱερόω.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Mystērium

MYSTĒRĬUM, ĭi, n. 2. μυστήριον, res arcana, praesertim sacra.

Index

[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus]

Trīnitās

TRĪNĬTAS, ātis, f. 3. (trinus) — Trinitas est numerus tria continens, numero ternario.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim Trinitas dicitur de tribus personis in Deo κατ᾽ ἐξοχήν.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Testor

TESTOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. (testis) — Testor est testis sum, testificor, testimonio dato ostendo, μαρτυρεύω (It. testificare, fare testimonianza, essere testimonio; Fr. étre témoin, faire une déposition; Hisp. testificar, atestiguar, deponer; Germ. Zeuge sein, bezeugen;Angl. to testify, attest).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Speciēs

SPĔCĬES, ēi, f. 5. (specio) — Species occurrit

A) Abstractorum more; et

B) Concreto, ut aiunt, sensu.

A) Species, abstractorum more, potest accipi active et passive.

I.) Active species est id, quo aliquid cernitur, et dicitur de oculorum acie (It. la vista; Fr. vue; Hisp. vista; Germ. d. Sehen, d. Blick; Angl. the sight).

II.) Passive duo praecipue significat.

¶ 1. Est quidquid primo aspectu apparet, apparenza.

— 1.°) Generatim.

— 2.°) Speciatim est imago, facies, forma, figura.

— 3.°) Item spectrum, visum: qualia sunt, quae in somnis apparent, visione, fantasma.

— 4.°) Item id quod mente videtur, exemplar in mente rei factae aut faciendae, specie, idea.

— 5.°) Item similitudo, similitudine, sembianza.

— 6.°) Item pulcritudo, bellezza.

— 7.°) Hinc decus, ornamentum.

— 8.°) Et splendor, amplitudo, dignitas, maiestas.

¶ 2. Quia res, quae videntur et sub aspectum cadunt, singulares sunt (neque enim universalia et genera oculis cernimus) sumitur species pro re particulari: et quidem

— 1.°) Pro parte subiecta generi, quae et pars et forma dicitur, et habet sub se individua, specie.

— 2.°) Videtur poni et pro individuo.

— 3.°) Item pro quaestione rei particularis, quae et casus appellatur, ὑπόθεσις.

B) Speciesconcreto, ut aiunt, sensu.

¶ 1. Est simulacrum, imago, signum, immagine, ritratto, statua.

¶ 2. Est etiam universim materia seu res certa et singularis.

¶ 3. Hinc sequiore aetate speciatim dicitur de indumento. Iul.

¶ 4. Item de aromatis et condimentis, spezie: unde, qui ea vendunt, speziali Italice nunc dicuntur.

¶ 5. Item de iis, ex quibus fiunt medicamenta, ingredienti.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Columba

CŎLUMBA, ae, f. 1. proprie et stricto sensu est femina columbi (It. colomba; Fr. pigeon femelle, columbe; Hisp. paloma; Germ. d. Taube; Angl. a dove, pigeon, culver).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Dēlābor

DĒLĀBOR, lābĕris, lapsus sum, labi, dep. 3. (de et labor). - Delabor est deorsum labor, decido; et fere usurpatur ad significandum quemcumque lentum motum a superiore in inferiorem locum (It. scorrer giù, cadere;Fr. tomber de, tomber doucement, glisser d'en haut; Hisp. escurrir abaxo, caer; Germ. von oben herabgleiten, fallen, sinken; Angl. to fall down, stip or slide down).

Index

[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus]

Caelitus

CAELĬTUS, adverb.

¶ 1. Significat e caelo.

¶ 2. Ex quo Romani imperatores divinis honoribus ac nominibus coli coepere, caelitus aliquando idem significabat, ac a principe.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Dēclārō

DĒCLĀRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (de et claro). - Declaro est clarum facio, ostendo, demonstro, manifesto (It. mostrare, manifestare, far vedere, dichiarare; Fr. rendre clair, sensible, precis en dévoilant quelque chose, dévoiler, manifester, montrer, faire voir;Hisp. manifestar, mostrar, exponer á la vista; Germ. deutlich -, klar machen, zeigen, zu erkennen geben, darlegen, offenbaren; Angl. to declare, sohw clearly, make clear).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Dīvīnitās

DĪVĪNĬTAS, ātis, f. 3.

¶ 1. Est deitas, numen, maiestas divina, potestas divina.

¶ 2. Item vis et facultas divinandi.

¶ 3. Item eximia et singularis excellentia.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Agnōscō

AGNOSCO vel adgnosco vel adnosco, noscis, nōvi, nĭtum, noscere, a. 3. - Agnoscere proprie significat rursus cognoscere, et dicitur de iis rebus, quae antea percepimus et novimus; in quo differt a cognosco, quod proprie est de rebus aute non cognitis: praeterea agnoscere proprium est intellectus et rationis, quamvis interdum ponatur et de sensibus externis (It. riconoscere; Fr. reconnaître; Hisp. reconocer; Germ. anerkennen; Angl. to acknowledge, recognize).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Voluntārius

VŎLUNTĀRĬUS, a, um, adiect. (voluntas) — Voluntarius generatim est qui ad voluntatem pertinet: speciatim vero duo praecipue significat, scil.

A) Est qui voluntatem exprimit, voluntativus.

B) Est saepius qui pro voluntate sua sponte agit, ἑκών, ἑκούσιος, αὐτόματος (It. volontario; Fr. volontaire; Hisp. voluntario; Germ. freiwillig; Angl. voluntary).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Cēna

Cena, ae, f. 1. - Cena est epulum, convivium, cibus, seu praecipuum apud Romanos epulum, quod apud antiquos Romanos circa meridiem fiebat, ad vesperam autem ultimum fiebat epulum, quod vesperna dicebatur. In posterum vero ientaculum fuit primus cibus, quo ieiunium mane solvebatur; prandium coeptus dici cibus circa meridiem sumptus; merenda cibus, qui tribus circiter post meridiem horis sumebatur; coena denique in antiquissimae vespernae locum successit, h. e. ad vesperam fiebat tamquam epulum omnium praecipuum et copiosissimum. Hinc prandium et coena quandoque opponuntur. (It. cena, pranzo; Fr. dîner, repas; Hisp. comida; Germ. die Hauptmahlzeit der Römer; Angl. the principal meal of the Romans, a sort of late dinner).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Mysticus

MYSTĬCUS, a, um, adiect. μυστικός. — Mysticus dicebatur et erat qui in arcanis deorum sacris fiebat, ut Mystica sacra, idest arcana sacra.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Sigillum

SĬGILLUM, i, n. 2. deminut. a signum, ut tigillum a tignum, parvum signum.

¶ 1. Generatim occurrit pro parvo signo, vestigio.

¶ 2. Speciatim et saepius est imaguncule, icuncula, parvum signum vel statua, figurina, imaginetta, statuetta, ἀγαλμάτιον, σφραγίδιον.

¶ 3. Sigilla dicuntur etiam figurae in tela depictae aut intextae.

¶ 4. Item imagines quae annulo signatorio in cera aliave materia imprimuntur, obsignandis litteris, amphoris, scriniis etc. sigillo, bollo, cammeo,σφραγιστήρ.

¶ 5. Item sigillaria: hinc a sigillis immunis seu vacans dicebatur, qui in aliquo collegio quinquennalis, aut scriba aut viator esset: quo quidem intelligitur, immunes eos esse ab iis largitionibus, quas quotannis sigillariorum gratia collegis suis donare mos erat apud Romanos.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Recordātiō

RĔCORDĀTĬO, ōnis, f. 3., revocatio in memoriam, reminiscentia, memoria, ἀνάμνησις (It. rimembranza, commemorazione, rammentamento, memoria; Fr. ressouvenir, souvenir, mémoire, souvenace, pensée; Hisp. recuerdo, recordacion, memoria, pensamiento; Germ. d. Rückerinnerung, Erinnerung; Angl. a calling to mind, remembrance, recollection, recordation).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Rapiō

RĂPĬO, răpis, răpŭi, raptum, răpere, a. 3. - Rapere est per vim et festinanter prehendere, capere, auferre, abripere: a Graeca voce ἐρπάζω, per metathesin (It. pigliare o portare conforza e in fretta, rapire; Fr. prendre par force ou précipitamment, entraîner, emporter, tirer, enlever; Hisp. arrastrar, llevar con violencia, arrancar, tirar; Germ. reissen, fortreissen, -schleppen, -nehmen, -ziehen; Angl. to snatch, take or carry away by force, pull or drag away with haste or fury, carry off, seize forcibly, ravish).

Related Glossary Terms

Auferō

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Tribūnal

TRĬBŪNAL, ālis, n. 3. (tribunus) — Tribunal est locus excelsus arcuatâ figurâ, in quo residebat, qui ius civibus aut peregrinis reddebat: ita proprie dicitur, quia sedes tribuni, hoc est locus sublimior, ubi is ius dicit: sed per synecdochen sumitur pro quovis loco, ubi ius redditur, tribunale, δικαστήριον, βῆμα.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Innocēns

INNŎCENS, entis, adiect. (in privat. et noceo). - Innocens est qui non nocet, innocuus, innoxius, innocuo,ἄκακος, ἀβλαβής.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Mors

MORS, mortis, f. 3. - Mors est animae separatio a corpore, interitus, letum, obitus, casus, μόρος, θάνατος (It. morte; Fr. mort, trépas, déces; Hisp. muerte, fallecimiento, fin; Germ. d. Tod; Angl. death).

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Subeō

SŬBĔO, is, īvi et saepius ĭi, ĭtum, ire, 4. — Subeo est subtus eo, succedo, ὕπειμι (It. andar sotto, entrare; Fr. aller ou venir sous, se mettre sous; Hisp. andar ó venir baxo ó debaxo, meterse debaxo; Germ. unter etwas gehen od. kommen, hineinrücken; Angl. to go or come under).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Immolō

IMMŎLO vel inmolo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et mola). - Immolare proprie est mola, hoc est farre tosto, molito et sale mixto victimam aspergere.

I.) Proprie.

¶ 1.Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ac generatim est rei divinae causa mactare, sacrificare, immolare, sacrificare, θύω.

II.) Translate apud Poetas, metaphorâ sumptâ a superiori paragr. 2. Ironice Virg. 12. AEn.948. Pallas te hoc vulnere, Pallas Immolat, et poenas scelerato ex sanguine sumit.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Āra

ĀRA, ae, f. 1. - Ara est extructio, quae ex saxis, terra, vel etiam lignis fit formâ quadratâ et superficie planâ.

Index

[Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus]

Revīvō

RĔVĪVO, vīvis, vixi, victum, vīvere, n. 3. (re et vivo). - Revivo estidem ac rursus vivo, renascor, tornare in vita, rivivere.

Related Glossary Terms

Vīvō

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Resurgō

RĔSURGO, surgis, surrexi, surrectum, surgere, n. 3. (re et surgo). - Resurgo est idem atque iterum surgo, in pristinum statum redeo, ἀνάσταμαι (It. rialzarsi, risorgere, rimettersi; Fr. se relever, reparaître; Hisp. volverse á levantar; Germ. sich wieder erhehen, sich wieder aufrichten, sich wieder zeigen, wieder aufstehen; Angl. to rise again, be renewed, recover).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Sufferō

SUFFĔRO vel subfero, suffers, sustŭli, sublātum, sufferre, a. anom. (sub et fero) — Suffero est subter fero, subiicio (It. sottoporre; Fr. porter sous, soumettre, placer sous; Hisp. poner debaxo, someter; Germ. unter etw. tragen, –bringen, unterhalten;Angl. to bear, support).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Quasi

QUĂSĬ, adverb. - Quasi est tamquam, velut, perinde ac si, ὡσεί, ὡσπερανεί (It. come, come se; Fr. comme si; Hisp. como, como si; Germ. als wenn, wie wenn, als ob, gleich wie, gleichsam; Angl. as, as is, as it were, in a manner).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Unde

UNDĔ, adverb. — Unde est a quo loco, ex quo loco, ὅθεν, ὑπόθεν (It. onde, donde; Fr. d'où; Hisp. de donde; Germ. von woher, woher; Angl. out of uhat place, whence): cui respondet inde et eo.

Index

Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Ēvānēscō

ĒVĀNESCO, vānescis, vānŭi, (vanitum), vānescere, n. inchoat. 3. (ex et vanesco). - Evanesco, ἀφαρίζομαι, est vanus fio, in nihilum redigor, e conspectu abeo, vanesco (It. svanire, sparire, perdersi; Fr. s'évanouir, disparaître, se dissiper, passer, se perdre, devenir nul ou vain; Hisp. desvanecerse, desaparecerse, no parecer mas; Germ. hinschwinden; vergehen, kraftlos werden, verschwinden; Angl. to vanish away, disappear, fade, decay, perish).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Apostolus

ĂPOSTŎLUS, i, m. 2. (ἀπόστολος) hoc est missus, dimissus; vox Graeca ab ἀποστέλλω mitto, dimitto.

¶ 1. A ICtis apostoli dicuntur litterae, quae ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, dantur, quae scriptum habent, a quo datae sint, qui appellet, et ad quem appellet, et adversus quem, et a qua sententia: et vocantur alio nomine appellatoriae: item dimissoriae, quia per eas causa ad eum, qui appellatus est, dimittitur.

¶ 2. Apostolus dicebatur, qui a summo Iudeorum sacerdote, ad tributa quaedam ex peculiaribus synagogis colligenda mittebatur.

¶ 3. Apud Christianos scriptores κατ᾽ ἐξοχὴν Apostoli dicuntur Iesu Christi D. N. legati, missi per universum terrarum orbem ad evulgandum Euangelium gratiae Dei.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Adspectō

ASPECTO vel adspecto, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequent. ab aspicio. - Part. Aspectansl. - Aspecto est saepe, attente ac diligenter specto atque intueor; admiratus, stupens atque attentus intueor.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Praedicō

PRAEDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Praedicare est de re aliqua saepe ac palam dicere, sermone celebrare, commemorare, divulgare, pronunciare, ἀναγορεύω, κηρύσσω (It. pubblicare, divolgare, far la grida, bandire; Fr. proclamer, crier, publier;Hisp. proclamar, publicar; Germ. öffentlich ausrufen, -bekannt machen; Angl. to spread abroad, proclaim, report, publish, declare).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Iūdicium

IŪDĬCĬUM, ĭi, n. 2. (iudex) legitima causae seu rei controversae, apud iudicem inter duos aut plures litigantes, contentio et disceptatio, κρίσις, κρῖμα (It. giudizio; Fr. iugement, instruction iudiciaire; Hisp. iuicio, sentencia: Germ. d. Urtheil, d. gerichtliche Untersuchung, d. Gericht; Angl. iudgment, a trial, sentence).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Intereā

INTĔRĔĀ, adverb. ex inter et ea

¶ 1. Stricto sensu ac proprie idem atque interim, ἐν τούτῳ, ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ (It. tra tanto, fra questo mezzo; Fr. pendant ce temps-là, dans cet intervalle; Hisp. en tanto, entre tanto, mientras, interin; Germ. unterdess; Angl. in the mean time, meanwhile, in the meanwhile, in the interim).

¶ 2. Aliquando significat interdum, alle volte.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Intercēdō

INTERCĒDO, cēdis, cessi, cessum, cēdere, n. 3. (inter et cedo, quod proprie ire significat). - Intercedereproprie est intervenire, advenire, accedere, ἐπέρχομαι (It. venire di mezzo, intervenire, sopravvenire; Fr. venir entre ou dans l'intervalle, aller entre; Hisp. venir entre, venir en medio; Germ. dazwischen -, dazu kommen; Angl. to come between, intervene, come upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Salvō

SALVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (salvus) - Salvo

¶ 1. Sanum facio, sano, sanare.

¶ 2. Servo, libero, salvare, liberare.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus

Chrīstus

CHRISTUS, i, m. 2. (χριστός) unctus, dict. de sacerdotibus et regibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Chrīstiānismus
Hoofdstuk 1 - Mahometismus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Bellātor

BELLĀTOR, ōris, m. 3. (bello). - Bellator est qui bello est aptus, bellicosus, pugnax, qui intimo ac vehementi ipsius animi ardore in bella fertur, ac proinde differt a milite, quem ipsa respubl. ad bella legit; bellator itaque est etiam heros, vir bello illustris, animosus strenuusque pugnator (It. guerriero, combattitore, eroe; Fr. guerrier, combattant, héros;Hisp. guerreador, heroe; Germ. wer Krieg führt, d. Krieger, Kriegsheld, wackerer oder muthiger Streiter; Angl. a warrior, a hero).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Cōnsilium

CONSĬLĬUM, ĭi, n. 2.

A) Abstracte accipitur

I.) Pro effectu mentis vel intellectus, et

II.) Pro causa sive pro ipsa facultate consilii capiendi.

I.) Consilium accipitur pro effectu mentis vel intellectus, et

¶ 1. Consilium dici potest, quatenus capitur, et est actus aliquid, praecipue inter plures, perpendendi proindeque deliberandi; ac propterea in plur. numero interdum consilia significant sententias, deliberationes.

¶ 2. Consilium dici etiam potest, quatenus datur.

¶ 3. Denique consilium dicitur, quatenus est uniuscujusque voluntaria deliberatio, seu ratio excogitata faciendi aliquid, aut non faciendi.

II.) Consilium dicitur etiam ipsa facultas consilii capiendi, scilicet ratio, prudentia, solertia, celeritas animi in rebus pervidendis ac deliberandis

B) Concreto, uti ajunt, sensu saepe sumitur pro coetu hominum consultantium: qua notione frequenter in concilium mutatur in libris, et unum pro altero promiscue legitur. Occurrit autem

¶ 1. Generatim. et

- a) Ponitur Graecorum significatione pro βουλὴ.

- b) De senatu apud Romanos.

- c) De judicum collegio, cui de re aliqua sententia ferenda erat.

- d) Denique de familiarium consultantium coetu.

¶ 2. Speciatim ponitur de consultantium coetu, quem quis ex jure adhibet sibique adjungit: quo sensu

- a) Occurrit de iis, qui Romanis magistratibus deliberantibus assidebant; ac propterea magistratus ipsi de vel ex consilii sententia pronunciare dicebantur.

- b) Interdum ponitur et de senatus, collegii etc. parte aliqua ad aliquod munus electa.

¶ 3. Item speciatim ponitur de uno tantum homine, qui dat consilium.

Index
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Epilēpsia

ĔPĬLEPSĬA, ae, f. ἐπιλεψία, morbus comitialis et sonticus, quo totius corporis constitutio convellitur, homo crebro et subito concidit, ex ore spumae moventur, deinde, interposito tempore, ad se redit et per se ipsum consurgit, ut Cels. 3. 23. describit: ab έπιλαμβάνω occupo, invado, corripio.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Monachus

MŎNĂCHUS, i, m. 2. μοναχός, monaco, solitarius, qui vitam vivit solitariam: est a μονάζω, solus dego.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Colloquor

COLLŎQUOR vel conloquor, lōqueris, lōcūtus vel lōquūtus sum, lōqui, dep. 3. (cum etlequor). - Colloquor est simul loquor (It. ragionare insieme, abboccarsi; Fr. s'entretenir, s'aboucher, conférer; Hisp. abocarse, conferir; Germ. zusammen reden oder sprechen; Angl. to speak together, converse, confer).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Archangelus

ARCHANGĔLUS, i, m. 2. (ἀρχάγγελος) angelorum princeps ab ἀρχὴ et ἄγγελος.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Adsuēfaciō

ASSUEFĂCĬO vel adsuefacio, făcis, fĕci, factum, făcere, a. 3. (assuesco et facio). - Assuefacio est assuetum reddo, usu doceo (It. assuefare, avvezzare; Fr. accoutumer, habituer; Hisp. acostumbrar, avezar; Germ. machen, dass Jemand an etwas gewöhnt, ihn an etwas gewöhnen; Angl. to accustom, habituete, inure, use to a thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Assecla

ASSĔCLA vel adsecla, et assĕcŭla vel adsecula, ae, m. 1. - Assecla est assectator, comes, ab assequendo dictus, et significat eum, qui alicujus commodi spe alterum sequitur, et dicitur plerumque in contemptu (It. seguitatore, partigiano; Fr. suivant, sectateur; Hisp. siguiendo, sequaz; Germ. der Anhänger, Parteigänger; Angl. a mean attendant, slave, menial).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Abstineō

ABSTĬNĔO, tĭnes, tĭnui, tentum, tĭnere, 2. (abs et teneo). - Proprie est cohibere, continere, temperare (It. astenere, tener lontano; Fr. tenir éloigné, écarter, retenir; Hisp. retener, abstenerse; Germ. ab-zurück-fernhalten; Angl. to abstain from, keep from, or out of the way of, keep aloof from).

Related Glossary Terms

Cohibeō, Contineō, Temperō, Teneō, Vetō

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Polygamī

PŎLYGĂMĬA, ae, f. 1. πολυγαμία, conditio viri, qui uno tempore plures uxores habet, vel qui unam post aliam plures duxit. Hinc polygamus, -a, -um.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Exstruō

EXSTRŬO vel extruo, strŭis, struxi, struetum, strŭere, a. 3. (ex et struo). - Exstruere, κατασκευάζω, est strues facere, accumulare (It. accatastare, ammonticchiare, accumulare; Fr. accumuler, entasser; Hisp. acumular, cumular, amontanar; Germ. in die Höhe häufen, aufthürmen, aufhäufen; Angl. to accumulate, heap together, amass).

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Sacellum

Sacellum, i,n. 2. absolute, substantivorum more. -
Sacellum, ναῒζιον, locus parvus Deo sacratus cum ara.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Turricula

TURRĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. a turris, parva turris, torricella, τυῤῥίδιον, πυργίον.

I.) Proprie.

II.) Translate vel improprie, a similitudine.

¶ 1. Accipitur pro pyrgo seu vase illo in modum turris facto, per quod tali in alvebium mitti solent, et alio nomine pyrgus dicitur.

¶ 2.Item dicitur de armario in modum turris facto.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Convocō

CONVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (cum et voco).
- Convoco est simul voco, multos simul arcesso, ad contionem voco, cogo, congrego (It. convocare, radunare, far venire; Fr. convoquer, rassembler, réunir; Hisp. convocar, llamar, congregar, juntar; Germ. zusammenrufen;Angl. to call together, assemble, summon, convoke, convocate).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Negō

NĔGO, as, āvi, ātum, are, 1. - Negare est idem ac negationem efferre, promere, ἀπόφημι, ἀρνέομαι (It. dire di no; Fr. dire non; Hisp. negar; Germ. nein sagen; Angl. to say no or not).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Honōrō

HŎNŌRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Honorare est honore afficere, colere, τιμάω (It. onorare, rispettare; Fr. honorer, faire honneur à, traiter avec distinction; Hisp. honrar, respirar, acatar, venerar; Germ. ehren, beehren, smücken, beschenken, mit Ehre auszeichnen;Angl. to honour, respect, reverence).

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Prophēta

PRŎPHĒTA et prophetes, ae, m. 1. indovino, profeta, προφήτης, qui futura praedicit, a se primum intellecta, vates, divinus: a πρόφημι praedīco.

¶ 1. Propheta apud Graecos et Latinos non quilibet fani alicujus antistes dicebatur, sed qui iis templis praepositus erat, ubi oraculum esset, cujus ille responsa interpretabatur.

¶ 2. In Sacris Litteris, et apud Christianos scriptores sunt prophetae viri sancti, qui a Deo illustrati multa praedixerunt de Messia, de Hebraeorum captivitate, de fine bonorum et malorum hominum, etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Iūdaismus

IŪDĂISMUS, i, m. 2. Iudaeorum religio.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Chrīstiānismus

CHRISTĬĀNISMUS, i, m. 2. χριστιανισμὸς, Christianorum religio.

Index

Hoofdstuk 1 - Mahometismus

Cāsus

CĀSUS, us, m. 4. - Casus a cado est actus cadendi, ruina (It. caduta, cadimento; Fr. action de tomber, chute; Hisp. el acto de caer, caida; Germ. d. Fall oder das Fallen; Angl. a fall or falling).

I) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu ponitur de personis aut rebus.

¶ 2. Latiori sensu a Grammaticis casus appellatur forma nominum, quae declinatione in aliam atque aliam positionem cadunt, quaeque Gr. πτῶμα dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Sumitur pro eventu fortuito et non praeviso, sive bonus, sive malus sit. Veteres casum et fortunam deos fecerunt, qui inopinatis eventibus praeessent, eosque, cum liberet, accidere permitterent. Discrimen, quod inter haec duo statui solet, est ejusmodi, ut Fortunaetribuantur ea, quae ex causis quidem non necessariis proficiscuntur et propterea fortuita dicuntur; tamen sine hominum opibus et studiis neutram in partem effici possunt, ut interitus exercituum, invidiae, exsilia, honores etc.: Casui vero ea assignentur, quae sine ulla hominum ope eveniunt, ut procellae, incendia, morsus bestiarum, et similia.

¶ 2. Hinc ponitur saepe et pro occasione fere cum Genitivo, interdum tamen, si verborum series per se id offerat, etiam absolute.

¶ 3. Item casus ponitur de iis omnibus, quae ab altiori gradu in inferiorem quomodocumque decidunt, ac speciatim de iis, quae transeunt, desinunt, intereunt.

¶ 4. Hinc saepissime de quacumque ruina, qua quis de suo statu aliquo modo decidit.

¶ 5. A medicis casus dicitur ipse morbus vel symptoma.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Īnfluxus

INFLUXUS, us, m. 4. (influo) actus influendi.

Related Glossary Terms

Īnfluō

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Īnfluō

INFLŬO, flŭis, fluxi, fluxum, flŭere, n. 3. (in et fluo) - Influere estintro fluere, illabi, εἰσρέω (It. scorrere, inondare dentro; Fr. couler dans, se jeter dans;Hisp. corer, distilar, manar dentro; Germ. hineinfliessen, - strömen; Angl. to flow or run into).

Related Glossary Terms

Īnfluxus

Comētēs

CŎMĒTES, ae, m. 1. κομὴτης. Dictus est cometes a κόμη, hoc est coma, quia late splendorem velut comam fundit. Ideo autem est masculini generis, quia κομήτης vel adjectivum est masculini generis, vel adjective usurpatur, et ἀστὴρ stella subintelligitur. - Hinc cometes est stella crinita.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Quidem

QUĬDEM, adverb. certe, profecto, sane, μέν, γε (It. certamente, di vero, per verità, in vero, bensì; Fr. il est vrai, à la vérité, je l'avoue, sans doute, assurément; Hisp. en verdad, sin duda, aseguradamente, ciertamente; Germ. zwar, nämlich; Angl. indeed, truly, in truth, certainly, assuredly).

Index

Hoofdstuk 1 - Ars Scrīptōria
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Portendō

PORTENDO, tendis, tendi, tentum, tendere, a. 3. (pro vel porro et tendo). — Portendere est verbum sacrum ac religiosum, et valet praemonstrare, praedicere, ante significare, ἐπισημαίνω (It. presagire, mostrare da lungi, pronosticare; Fr. montrer, annoncer;Hisp. mostrar, seňalar, pronosticar, anunciar; Germ. zeigen, anzeigen, ein Wahrzeichen geben, darreichen, prophezeihen, weissagen; Angl. to presage, portend, forebode, foretell, foreshow, betoken, augur, prognosticate).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Rēctrīx

RECTRIX, īcis, f. 3. reggitrice, governatrice, ἰθύντειρα, quae regit, gubernatrix.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Imprūdentia

IMPRŪDENTĬA vel inprudentia, ae, f. 1. (in negat. et prudentia) inscitia, ignorantia, error, ignoranza, errore, ἂγνοια.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Noxa

NOXA, ae, f. 1. (noceo) nocumentum, fraus, βλάβη (It. nocumento, danno, pregiudizio; Fr. tort, préjudice, dommage, mal, malheur, calamité; Hisp. tuerto, agravio, perjuicio, daňo; Germ. d. hurt, harm, damage, mischief, injury, prejudice; Angl. Schaden, den man zufügt oder leidet).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Minister

Minister, tri, m. 2. absolute, substantivorum more, est homo liber, aut servus, qui alteri inservit, famulus, administer, ὑπηρέτης (It. ministro, servente; Fr. serviteur, domestique, esclave; Hisp. servidor; Germ. d. Diener, Aufwärter, Gehülfe; Angl. a servant, attendant).

Index

[Hoofdstuk 1 - Prōvidentia]

Angelus

ANGĔLUS, i, m. 2. (ἄγγελος) nuntius — Speciatim usurpatur de caelestibus spiritibus, de quibus haec ibi dictis addenda censemus. — Imprimis animadvertimus eos, qua uti nuntii mittuntur, angelos dici, ita ut nomen sit officii proprie non naturae; cum vero sint spiritus, materia et forma non constant, idcirco eiusdem non sunt speciei nec corruptioni obnoxii, quia simplices omnino, quamvis corpora assumere eos non dedeceat; nec intelligunt per species a rebus acceptas sed per eas, quae sibi sunt naturaliter congenitae; probabilius creati cum ipso universo in gratia sed beatitudine mere naturali, ad supernaturalem diverso gradu merendam; multitudine denique innumera. Distincti praeterea ex sacris litteris cognoscuntur in novem ordines, in Angelos, stricto sensu, ut videtur, dictos, Archangelos, Virtutes, Potestates, Principatus, Dominationes, Thronos, Cherubim, Seraphim. — Porro ex iis alii Deo fideles perstiterunt, alii superbi rebellarunt, ita ut iterum distinguantur in bonos et malos.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Associō

ASSŎCĬO vel adsocio, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(ad et socius). - Est in socium adscire, socium adjungere (It. associare; Fr. associer;Hisp. asociar; Germ. beigesellen; Angl. to associate).

I.) Proprie.

II.) Figurate est jungere, annectere.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Nātīvitās

NĀTĪVĬTAS, ātis, f. 3. natività, nascimento, γενετή, γένεσις, ortus, origo.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Malignus

MĂLIGNUS, a, um, adject. — Malignus est qui mala est natura, atque adeo malus, improbus, invidus, malevolens, κακόθυμος (It. maligno, cattivo, invidioso; Fr. d'un méchant naturel, mauvais, méchant, malfaisant, jaloux; Hisp. malo, malicioso, invidioso; Germ. bösartig, boshaft, verderblich, schädlich, neidisch; Angl. bearing ill-will, ill-disposed, spiteful, envious, malignant, malicious).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Diabolus

DĬĂBŎLUS, i, m. 2. διάβολος. - Diabolus est calumniator, criminator, a διαβαλλω, calumnior, criminor: aut significat transgressorem

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Minūtātim

MĬNŪTĀTIM, adverb. (minutus) in minutas partes, minute, minutim, κατ᾽ ὀλίγον, εἰς λεπτότατα (It. minutamente, in picciole parti; Fr. en petits morceaux; Hisp. en pequeňos pedazos; Germ. klein, stückweise, in Stücken; Angl. in very small pieces, in bits or crumbs, bit by bit, piecemeal).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a superiori paragr.

¶ 2. Ponitur et pro paullatim, sensim.

¶ 3. Item singillatim

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Temptō

TENTO vel tempto, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. aut intens. a teneo vel tendo)
— Tento est tangendo exploro, manu tracto: est enim diu et multum tenere ac tractare, ut solent quippiam exploraturi (It. toccare e ritoccare; Fr. tâter, toucher et retoucher; Hisp. tocar y retocar; Germ. betasten, wiederhol berühren; Angl. to touch and retouch, explore by touching).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Vexō

VEXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. vel intens. a veho vel vegeo) — Vexo duo praecipue significat; nempe A) Est agito, concutio, jacto, quatefacio, ἐνόχλέω (It. agitare, sbattere; Fr. ballotter, pousser, agiter fortement, ébranler; Hisp. agitar, sacudir, pujar; Germ. b. Fahren schütteln, rütteln, stark bewegen, erschüttern; Angl. to agitate, shake violently).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Vae

VAE duplici ratione usurpatur, vel ut interjectio, vel ut substantivum nomen. — Vae igitur

¶ 1. Est interjectio et quidem dolentis et malum denunciantis aut timentis, ahi! guai! οὐαί.

— a) Absolute.

— b) Saepius cum Dativo.

— c) Raro cum Acc.

¶ 2. Adverbium interdum esse putat Prob. Art. min. 665. et 675. p.145. et 146. K., sed tam parum differt ab interjectione, ut discrimen ab eo inductum subtilius nobis videatur.

¶ 3. Item est ac particula loquelaris ve.

¶ 4.Usurpatur etiam substantivorum more, et est lamentatio, luctus.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Dēmēns

DĒMENS, entis, adject. (de et mens).
- Demens est amens, insanus (It. pazzo, stolto, fuor di senno, demente; Fr. hors de sens, insensé, fou, furieux; Hisp. insensato, insano, fatuo, loco; Germ. der von der Besinnung entfernt ist, unsinnig, wahnsinnig, toll, bethört, thöricht; Angl. out of one's mind, mad, raving, foolish).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Magus

MĂGUS, i, m. 2. et Maga, ae, f. 1. μάγος, dictio Persica, quae apud eos significat sapientem. Sapientes enim Persae magos vocant, ut Graeci philosophos (It. mago, stregone, maga, strega; Fr. mage, magicienne; Hisp. mago, mágica; Germ. d. Magier, Zauberer, d. Magierin, Zaubererin; Angl. a magician, mage, an enchantress, sorceress).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Advocō

ADVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et voco). - Advoco est aliquem ad me auxilii, consilii, vel alicujus rei agendae causa arcesso (It. chiamare a sè, convocare, invitare; Fr. appeler à soi, convoquer, inviter; Hisp. apelar, convocar, convidar; Germ. beirufen; Angl. to call, or call to one).

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Incantāmentum

INCANTĀMENTUM, i, n. 2. (incanto) incantatio, incantesimo, ἐπῳδή.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Collūdō

COLLŪDO vel conludo, dis, si, sum, dere, n. 3. (cum et ludo). - Colludo est simul cum alio ludo (It. giuocare, scherzare insieme; Fr. jouer avec ou ensemble; Hisp. jugar juntos; Germ. zusammenspielen; Angl. to play or sport together, play with).

¶ 1. Generatim occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum Dativo.

¶ 2. Speciatim colludere apud JCtos dicuntur inter se litigantes, cum ficte et veluti per ludum litigant, alterque patitur se superari, ut tertio cuipiam praejudicium afferatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Prōvidentia

Aeternum

AEternum, adv. quod significat

- a) perpetuo, semper.

- b) Assidue, iterum iterumque.

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum]

Resuscitō

RĔSUSCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et suscito).
- Resuscito est idem ac resurgere facio, iterum suscito, excito, ἀνεγείρω (It. risuscitare; Fr. réveiller, faire revivre; Hisp. resucitar;Germ. wieder er - oder auf - erwecken; Angl. to rouse again, revive, resuscitate).

I.)Proprie est revocare ad vitam.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Citō

CĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. frequentat. a cieo.
- Cito est valde moveo, permoveo, tota vi studioque moveo (It. muovere con tutta la forza; Fr. mouvoir fortement, secouer violemment; Hisp. mover fuertemente, sacudir violentamente; Germ. mit aller Gewalt, Anstrengung, Absicht in Bewegung setzen;Angl. to excite, stir up, rouse). Duo praecipue significat, hoc est

A) Simpliciter et proprie est aliquid vehementer celeriterque movere;

B) Ratione habita loci, ad quem aliquid movetur atque impellitur, est invitare, vocare.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Nūbēs

NŪBES, is, f. 3. — Nubes est vapor densatus in aere et obumbrans, νεφέλη (It. nuvola, nube; Fr. nue, nuée, nuage; Hisp. nube, nublada; Germ. die Wolke; Angl. a cloud, mist).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Pius

PĬUS, a, um, adject. — Pius

¶ 1. Est qui parentes, majores, sanguine conjunctos, amicos, patriam amat, colit, fovet, iisque obsequitur et inservit, benignus, misericors, εὐσεβής (It. pio, pietoso, rispettoso, affettuoso; Fr. pieux, tendre, affectioné, affectueux; Hisp. pio, tierno, afectuoso; Germ. hererbietig, liebevoll, zärtlich, gesinnt, pflichtgetreu; Angl. pious, dutiful, affectionate, virtuous, respectful, loyal).

¶ 2. Item qui deos veretur colitque, et sanctis est moribus, religioso, da bene, divoto, pio.

— 1.°) De hominibus.

— a) Generatim.

— b) Hinc pii dicuntur poetae, quia divinum aliquid habere creduntur et deorum numine afflari.

— c) Item Elysii manes.

— 2.°) De rebus physicis et abstractis, quae ad religionem pertinent.

— a) Generatim.

— b) Pia et aeterna pax sit, formula adhiberi solita in foederibus.

— c) Pium est, pie et diis placens res est.

¶ 3. Pius, justus, crimine carens.

¶ 4. Est etiam benignus, clemens, misericors, pietoso, clemente.

¶ 5. Item minime gravis, blandus, jucundus, amoenus.

Index

- **Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum**
- Hoofdstuk 1 - Clausula

Iūstus

IUSTUS, a, um, adject. (jus secundo loc.).
— Justus est qui juste facit, qui cum jure convenit, δίκαιος (It. giusto; Fr. juste, conforme à la justice; Hisp. justo, lo que es conforme à justicia; Germ. gerecht, rechtmässig, recht; Angl. just, uprigt).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Introeō

INTRŎĔO, is, īvi et ĭi, ĭtum, ire, n. 4. (intro et eo). - Introire est ire intro, ingredi, εἰσέρχομαι
(It. entrare; Fr. entrer; Hisp. entrar; Germ. hineingehen; Angl. to enter, go into).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Beātitūdō

BĔĀTĬTŪDO, ĭnis, f. 3.

¶ 1. Est beata vita, felicitas. Judicium

¶ 2. Sequioris Latinitatis tempore beatitudo fuit blanda et reverens appellatio episcoporum, ac praecipue summi pontificis Romani, cui nunc soli propria est.

Index

[Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum]

Impius

IMPĬUS vel inpius, a, um, adject. (in negat. et pius).
- Impius est sceleratus, nefarius, non pius; et praecipue qui de Deo, patriave, aut parentibus male meretur, ἀνόσιος, ἀσεβὴς, ἄθεος (It. empio, scellerato; Fr. impie, sacrilège, criminel, dénaturé; Hisp. impio, sacrilego, inhumano; Germ. gottlos, ruchlos, gewissenlos; Angl. impious, irreligious, wicked).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Dētrūdō

DĒTRŪDO, dis, si, sum, dere, a. 3. (de et trudo).
- Detrudere est vi deorsum trudere, depellere, dejicere, deturbare (It. cacciar giù per forza, respingere, espellere; Fr. pousser violemment en bas, chasser, repousser, déloger; Hisp. pujar violentamente abaxo, echar fuera, rempujar; Germ. Jemanden oder etwas herabstossen, wegstossen, wegdrängen, vertreiben; Angl. to thrust down by force, drive or push from).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Cruciō

CRŬCĬO, as, āvi, ātum, are, 1. (crux).
- Crucio proprie est cruci affigo
(It. crocifiggere; Fr. mettre en croix,
crucifier; Hisp. crucificar, enclavar en la cruz; Germ. an's Kreuz schlagen, kreuzigen;Angl. to crucify).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2.Latiori sensu torquere significat, dolorem afferre.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Summātim

SUMMĀTIM, adverb. (summa)

¶ 1. Est in summa, breviter et per summa canita, sommariamente, brevemente, κεφαλαιωδῶς, ὁμαδόν, ἐν ἐπιτομῇ.

¶ 2. Est etiam leviter et quasi in summo.

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Lingua

LINGUA, ae, f. 1. - Lingua est pars corporis in ore sita voci formandae dignoscendisque saporibus destinata: a lingo, quia unicum est linctus instrumentum, γλῶσσα, γλῶττα (It. lingua; Fr. la langue; Hisp. lengua; Germ. die Zunge; Angl. the tongue).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Linguam exserere ludibrii causa in aliquem mos fuit antiquis Latinis, qui etiamnum apud nostrates viget, quo quidem obscaeni aliquid adversus alium, quicum contendis, significatur; nam lingua ita exserta similitudinem quamdam penis exhibet, quae tum viris, tum feminis, tum pueris stupri contumeliam minitari videtur.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice lingua, tamquam instrumentum loquendi,

- a) Est sermo, locutio, oratio, parlare, discorso, parole.

- b) Item facultas dicendi, eloquentia.

- c) Item licentia loquendi, obtrectatio.

¶ 2. Lingua est etiam differentia sermonum, linguaggio, lingua.

¶ 3. Poetice de brutis animalibus usurpatur pro voce, sono, voce, suono.

¶ 4. Item signum vocis, ut littera.

¶ 5. A similitudine dicitur de herba, quae alio nomine lingulaca.

¶ 6. Sic lingua bubula est buglossa. lata folia linguae bovis similia gerens.

¶ 7. Lingua canis est herba eadem ac cynoglossa.

¶ 8. Item de promontoriis, aut terrarum prominentiis in mare excurrentibus, promontorio, capo, lingua di terra.

¶ 9. Sumitur et pro lingula seu ligula, qua mensuram significat, un cucchiaio.

¶ 10. Item pro tenui lamina in tibiis, qua diviso spiritu sonus efficitur, linguetta.

¶ 11. Lingua vectis est pars extrema, quae oneri subiicitur.

¶ 12. Est etiam ferrea virgula, quae in tintinnabuli cavitate pendens commota ex eodem sonum excitat; Italice battocchio et battagliodicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Clausula

Latīnus

LĂTĪNUS, a, um, adject. (Latium). Comp. Latinior et Sup. Latinissimus. — Latinus estad Latium pertinens, Latino, Λατῖνος.

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Legō

LĔGO, lĕgis, lēgi, lectum, lĕgere, a. 3. λέγω.
— Legereest colligere: a voce Graeca allata (It. cogliere, raccogliere; Fr. ramasser avec les mains, recueiller, cueiller; Hisp. coger con la mano, recoger; Germ. zusammenlesen, sammeln; Angl. to collect, gather, cull, pick up). Ceterum quum hoc verbum latissime pateat, ad tria praecipue capita redigi potest: est enim

A) Stricto sensu colligere;

B)Praegnante significatione est sibi colligere atque capere, atque adeo inter plura quaerendo eligere, seligere; denique

C) Oculis colligere, oculis scripta percurrere.

A) Stricto sensu est colligere; et occurrit

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) Universim.

— 2.°) Poetica sunt quae sequuntur speciatim usurpata.

— a) Legere fila est adducere et colligere obvolvendo: quod fecisse dicitur Theseus, qui e labyrintho Cretensi, Ariadnae admonitu, expedivit se, filum in introitu explicando, in reditu colligendo.

— b) Saepe ad navigationem pertinet, nam legere vela est contrahere et in volumen colligere; quod fit navigandi fine, ammainare: cui contrarium est dare, explicare etc.

— c) Legere funem est solvere, quod fit, quum nautae funem a ripa trahunt et colligunt.

¶ 2. Speciatim est furari, quasi clam colligere: unde sacrilegium, de sacro furtum.

¶ 3. Item speciatim de loco dicitur; et

— a) Legere locum aliquem est percurrere, praeterire, obire, scorrere, passare, oltrepassare, trascorrere: ut qui poma legunt, huc illuc discurrunt colligendi studio; seu est loci singula puncta quasi colligere: et fere de navigantibus dicitur.

— b) Hinc legere vestigia est eius, qui praecessit, vestigia observando, quasi in modum e terra legentis quippiam, eadem via sequi, seguitare le orme, tenere dietro la traccia.

— c) Hinc etiam legere oram est praeterire oram radendo, costeggiare.

II.) Translate est clam aucupari, furtim excipere; et ad aures transfertur.

B) Praegnante significatione est sibi colligere atque capere, atque adeo inter plura quaerendo eligere, seligere, scegliere.

— a) Generatim.

— b) Speciatim vir virum legere dicitur, quum unus civis alterum eligit.

C) Legere est etiam oculis colligere; et occurrit

¶ 1. Generatim pro percurrere oculis et videre, vedere, scorgere.

¶ 2. Speciatim et saepissime est oculis scripta percurrere, quasi verba colligendo. leggere, ἀναγινώσκω.

— a) Cum Accusativo libri, scripti, denique rei.

— b) Cum Accusativo personae, quae librum scriptumve confecit.

¶ 3. Item speciatim est alta et clara voce aliis legere, recitare, leggere ad alta voce, recitare, declamare.

¶ 4. Item significat docere, enarrare, interpretari, insegnare, spiegare: quia olim omnis grammaticorum industria in eo versabatur, ut poetas alta voce discipulis legerent atque interpretarentur.

¶ 5. Item, legere senatum(et legere aliquem in senatum) munus censorum fuit, qui recitabant in curia nomina senatorum, qui in eum ordinem tunc primum adsumebantur, et qui iam ante eo munere functi erant: ac si quis nota dignus esset, praetereuntes, senatu movebant. Quem primum legendo nominabant, is princeps senatus habebatur.

Related Glossary Terms

Ablēgō

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Dīligens

DĪLĬGENS, entis, adiect. - Diligens proprie est qui diligit, amans: sed quia qui diligit, libenter curam impendit, diligens dictus est studiosus, accuratus, sedulus (It. diligente; Fr. attentif, soigneux, diligent; Hisp. cuidadoso, despachado; Germ. sich e. Sache befleissigend, aufmerksam, sorgfaltig darin, oder in Bezug darauf; Angl. attentive, diligent, mindful, heedful, careful, studious, industrious, earnest).

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Sapiō

SĂPĬO, săpis, săpīvi et săpĭi et săpŭi, săpĕre, n. 3.
- Sapio est saporem habeo, χυλὸν ἔχω (It. aver sapore, o gusto; Fr. être sapide, avoir de goût; Hisp. haber sabor; Germ. schmecken, schmackhaft sein, -haben; Angl. to have a taste or relish).

I.) Proprie.

¶ 1. Est saporem habeo.

¶ 2. Item saporem percipio, sentire il sapore, gustare.

II.) Translate.

¶ 1. Per catachresin transfertur ad odores, aver odore, olere, redolere, et cum Accusativo occurrit.

¶ 2. Saepissime refertur ad animum, et significat intelligere, sapientia praeditum esse, quid agendum fugiendumve sit, scire, bonam mentem et rectum rerum iudicium habere, quid e re sua cuique sit, dignoscere, peritum esse, sapere, intendere, aver giudizio, senno, uso di ragione, esser avveduto, saggio, conoscere, intendersene.

- a) Absolute.

- b) Cum Accusativo.

- c) Sapere ad aliquid, sapere in aliqua re, quum de re quapiam agitur.

- Hinc Particip. praes. Sapiens, entis, cuius Ablat. sing. sapienti et sapiente, et Genet. plur. sapientium et sapientum (V. locc. cit.): occurrit autem

A) Adiective, et

B) Substantivorum more; sed translata tantum significatione.

A) Adiective, unde Comp. Sapientior, et Superl. Sapientissimus. - Sapiens

¶ 1. Generatim est doctus, peritus, prudens, mente et consilio praeditus, bene sanus: cui opponitur stultus, φρόνιμος, σοφός, saputo, dotto, prudente, savio, o saggio, avveduto, accorto.

- 1.°) Absolute.

- a) De hominibus.

- b) De beluis.

- c) De rebus inanimis.

- 2.°) Cum Genetivo.

¶ 2. Speciatim, et praecipue sapiens dicitur, qui humanarum divinarumque rerum scientia pollet, et ad ea vitam suam moresque ita instituit, ut integrum se a vitiis pravisque affectibus praestet, et animum virtutibus moralibus exornet.

B) Substantivorum more

¶ 1. Significatione in super. paragr. 1.adlata. Plaut. Rud. 4. 7. 19. Semper cavere hoc sapientes nequissimum est. Id. 2. 4. 15. Sapienti ornatus, quid velim, indicium facit. a chi sa. et Pers. 4. 7. 19. (et Ter. Phorm. 3. 3. 8.) Dictum sapienti sat est. a buon intenditor poche parole. Cic. 1. Nat. D.9. 23. Sapientumne (causa) an stultorum? Id. Sext. 10. 23. Sapientes omnia sua causa facere. Sall. Cat. 11. Secundae res sapientium animos fatigant. Id. 1. Hist. fragm. 48. Dietsch. Quae pessumi et stultissimi decrevere, ea bonis et sapientibus faciunda sunt. Horat. 3. Od. 21. 14. sapientium curas retegis

Lyaeo. Id. 1. Ep. 4. 5. quidquid dignum sapiente bonoque est.

¶ 2. Significatione in super. paragr. 2. adlata. Lucret. 2. 8. Sed nil dulcius est, bene quam munita tenere Edita doctrina sapientum templa serena. Nepos Thrasyb. 4. Pittacus ille, qui septem sapientum numero est habitus. Tac. Agric. 46. Ut sapientibus placet. h. e. philosophis. Cic. 3. Off. 4. 16. Nemo enim horum (sapientum) sic sapiens est, ut sapientem volumus intelligi: nec ii, qui sapientes habiti sunt, M. Cato et C. Laelius, sapientes fuerunt: ne illi quidem septem: sed ex mediorum officiorum frequentia similitudinem quamdam gerebant, speciemque sapientum. Hinc proverbii loco ab Horat. 2. Sat. 3. 296. sapientum octavus ridicule vocatur L. Stertinius, Stoicus philosophaster, ut Iunenal. 2. 40. Tertius e caelo cecidit Cato.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Clausula

Meminī

MĔMĬNI, isti, isse, defect. 3. - Meminisse est recordari, memoria tenere, in memoriam redire, et, ut ait Seneca Ep.33. a med., rem commissam memoria custodire, μέμνημαι (It. ricordarsi, rammentarsi; Fr. se souvenir, se rappeler; Hisp. recordar, traer á la memoria, recapacitar la memoria; Germ. sich erinnern, gedenken, eingedenk sein, an etwas denken, nicht vergessen, sich an etwas erinnern, wohl wissen; Angl. to remember, keep in mind, call to recollection, recollect).

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Sapientia

SĂPĬENTĬA, ae, f. 1. (sapiens) gustus, sapor, gusto, sapore.

I.) Proprie.

II.) Translate, et fere dicitur de animo

¶ 1. Generatim significat sanam mentem, recte sentiendi vim, sanum de rebus iudicium, quibus homo sui compos est, cognoscit, advertit, intelligit; et opponitur delirio, amentiae, furori.

¶ 2. Speciatim dicitur de cognitione, peritia, sagacitate, prudentia, rerum expetendarum et fugiendarum scientia, sapere, senno, giudizio, accortezza, saviezza, prudenza, φρόνησις: et opponitur stultitiae, temeritati, inscitiae.

¶ 3. Item de temperatione quadam lenitatis et prudentiae: quia sapientis est, in rebus humanis aequum se potius, quam rigidum praebere.

¶ 4. Item de peritia in una aliqua scientia.

¶ 5. Praegnanti, ut aiunt, sensu, saepe est cognitio et scientia omnium divinarum humanarumque rerum, quam vitae integritas et morum sanctitas consequitur, sapienza, filosofia, santità, σοφία.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Hoofdstuk 1 - Clausula

Valeō

VĂLĔO, văles, vălŭi, vălĭtum, vălere, n. 2.
— Valeo est vires habeo, possum, integris viribus sum, validus, robustus sum, ἰσχύειν (It. aver forza, potere, essere robusto, gagliardo; Fr. être fort, vigoureux, pouvoir, valoir; Germ. stark, kräftig, wohl auf sein, Giltigkeit haben, können; Angl. to be strong, be able). Occurrit intransitive; tamen assumit saepe, transitivorum more, accus. indefinitum multum, plus, plurimum, minus, minimum, nihil, tantum, quantum, quid, idem etc.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sanum esse, sanitate vigere, essere sano, aver salute, ὑγιαίνω, ἔῤῥωμαι.

¶ 3. Hinc τῷ valere interdum utimur, quum stomachantes aut aspernantes abire jubemus aliquem, et nihili eum facere significamus.

II.) Translate.

¶ 1. Universim est pollere, vim, auctoritatem, pondus habere, potere, valere, δύνασθαι.

¶ 2. Speciatim, et similiter quod ad constructionem attinet, dicitur de iis, quae vim habent in medicina, avere virtù.

¶ 3. Item de iis, quae stant et vim suam servant.

¶ 4. Item pro significare, vim et sententiam habere, significare, aver forza, σημαίνειν: fere cum acc.

¶ 5. Refertur ad pretium, valere, aestimari, δύνασθαι: quo sensu construitur cum Accus., aut cum

Genet. indefinito vel Ablat. definito pretii sine praep. aut etiam cum praep. pro.

— Hinc Part. praes. Valens, entis, adjectivorum more plerumque adhibetur; unde Comp. Valentior fere in omn. paragr.; Sup. Valentissimus sub I. 1. et II. 3. — Valens est robustus, fortis, validus, forte, vigoroso, valente, robusto, ἰσχυρός: cui imbecillusopponitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sanus, integer, incolumis, sano, gagliardo, prosperoso, ὑγιής.

II.) Translate.

¶ 1. Est opibus et potentia praeditus.

¶ 2. Refertur et ad vires dicendi.

¶ 3. Est etiam efficax, vim habens, utilis, efficace, giovevole.

Index

Hoofdstuk 1 - Clausula

Quis

QUIS, quid, pronomen interrogativum, a Graeca voce τίς, quae idem significat (It. chi, che cosa, Fr. qui, quoi; Hisp. que; Germ. wer? was?; Angl. who, which, what).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Intellegō

Intellego, legis, lexi, lectum, lĭgere, a. 3.
- Intelligere est mente percipere, intelligentia comprehendere, cognoscere, animadvertere, συνίημι, διανοεω (It. intendere, capire, conoscere; Fr. comprendre, concevoir, entendre, saisir; Hisp. comprehender, entender, alcanzar, conocer, percebir; Germ. einsehen, verstehen, Einsicht von etwas haben; Angl. to understand, comprehend, know.)

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Necessārius

NĔCESSĀRĬUS, a, um, adject. (necesse).
— Necessarius est is, sine quo aliquid fieri non potest, necessitatem conjunctam habens. Gr. ἀναγκαῖος (It. necessario;Fr. nécessaire, absolu, inévitable, forcé; Hisp. necesario, absoluto, inevitable; Germ. nothwendig, unumgänglich, unvermeidlich; Angl. necessary, needful, unavoidable, indispensable).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Quōmodo

QUŌMŎDO et quo modo, adverb. - Quomodo est quo modo, quo pacto, qua ratione, quemadmodum, πῶς, τίνα τρόπον (It. in qual modo, in che maniera, come; Fr. de quelle manière, comment, comme, de la manière que; Hisp. como, de que manera; Germ. auf welche Art, auf welche Weise, wie; Angl. in what manner, in what may, after what fashion, how, as).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Nōminō

NŌMĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (nomen).
— Nominare est nomen imponere, suo nomine appellare, vocare, nuncupare, ὀνομάζω (It. nominare; Fr. nommer, appeler, désigner par un nom; Hisp. nombrar, llamar; Germ. bein Namen nennen, benennen, nennen; Angl. to name, call by name).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Ēn

ĒN, adverb., seu potius interjectio, Gr. ἤν, ἠνὶ, et Hebr. (forma hebraica) en, per apocopen a vocibus Graeca et Hebraica allatis, et significat ecce; usurpatur autem, ut admiratio, vel alius vehemens animi motus indicetur (It. ecco; Fr. voici, voilà; Hisp. aguí está, este es, velo aguí; Germ. sieh' da, siehe; Angl. lo! see! behold!).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Adsum

Adsum, ades, adfui vel affui, adfuturum vel affuturum esse et adfore velaffore, adesse, (ad et sum).
- adsum est praesens sum; eique
semper absum opponitur. (It. esser presente o da presso a qualcheduno o a qualche cosa; Fr. être present, être près de quelque chose; Hisp. estar presente, estar cerca, al lado, junto; Germ. bei einer Person oder Sache amvesend, zugegen, da sein; Angl. to be present, on the spot, at hand, to be here).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Simplex

SIMPLEX, plĭcis, adject. omn. gen. — Simplex est purus, uniusmodi, qui una re constat, nihil aliud habet adjunctum, nullo modo est compositus. ut sunt elementa rerum, cui opponitur duplex, multiplex, varius etc.: ἁπλοῦς (It. scempio, semplice, solo; Fr. simple; Hisp. simple; Germ. einfach; Angl. simple, pure, unmixed).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Cōnstō

CONSTO, stas, stĭ̆ti, stātum, stāre, n. 1. (cum et sto).
- Consto est idem quod sto, consisto, firmus immobilisque sto (It. stare, stare fermo ed immobile; Fr. être en permanence, rester ferme, inébranlable; Hisp. quedar, estarse firme, inmobil; Germ. irgendwo in unbeweglicher Stellung sich befinden, stell-feststehen; Angl. to stand, to be consistent).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Sciō

SCĬO, scis, scĭvi et scĭi, scĭtuni, scire, a. 4. - Scio est novi, non ignoro, cognitum habeo, teneo, non me fugit, perspectum est mihi, habeo, ἴσημι, δαίω, γινώσκω (It. sapere; Fr. savoir, connaître, comprendre; Hisp. saber, conocer; Germ. wisen, kennen, verstehen; Angl. to know, understand).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Spectō

SPECTO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
(specio) — Specto est aspicio, intueor, attente intueor, ὀράω (It. guardare, mirare; Fr. regarder attentivement, contempler, observer; Hisp. mirar, encarar, contemplar; Germ. sorgfältig, eifrig, genau hinsehen, beobachten; Angl. to behold, look or gaze upon).

Related Glossary Terms

Circumspectō

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Sūtor

Vōcālis

VŎCĀLIS, e, adject. (vox)

A) Active duo praecipue significat.

I.) Vocalisdicitur, qui est magnae vocis, sonorus, φωνήεις, εὔφωνος (It. risonante, sonore; Fr. sonore, retentissant; Hisp. sonoro, resonante; Germ. ertönend, tönend, sprechend;Angl. resounding, sonorous).

II.) Vocalis ponitur etiam simpliciter pro eo qui vocem habet, qui est in numero loquentium.

B) Passive.

¶ 1. Vocales litterae, sive absolute vocales, apud Grammaticos, γράμματα φωνήεντα, sunt illae, quae per se sine consonantibus pronuntiari possunt, quia per se quasi vocem faciunt, ut a, e, i, o, u, et in Graecis dictionibus etiam y.

¶ 2. Vocalis est etiam qui voce effertur seu pronuntiatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Alphabētum

ALPHĂBĒTUM, i, n. 2. series litterarum, ab alpha (ἄλφα) et beta (βῆτα), quae sunt duo priores Graecorum litterae.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Cornīx

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Cornīcor

CORNĬCOR, āris, ari, dep. 1.
Part. Cornicans. - Cornicor est more cornicum garrio.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Bālō

BĀLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. Particip. BALANS I. - Verbum exprimens vocem ovium: pro quo et belo dicitur (minus tamen frequenter), quod ad eam vocem propius accedit. Oves enim clamando bee dicunt.
Hinc Varro 2. R. R. 1. 7. Oves enim sua voce (Graeci) appellarunt μῆλα. Nec multo secus nostri ab eadem voce, sed alia littera (vox earum
non me, sed bee sonare videtur) ovis belare vocem efferentes dicunt, extrita littera, uti in multis. Ita hunc locum refinxit Pontedera Oper. post. T. 1. p. 219. probante Schneidero, cum antea in editionibus aliter legeretur (It. belare; Fr. bêler; Hisp. balar;Germ. bäh schreien oder blöken; Angl. to bleat).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Strīdeō

STRĪDĔO, strīdes, strīdi (raro strīdŭi), strīdere,
2. et Strido, stridis, stridi, stridere, 3.
— Strideo est stridorem edo, acutum et ingratum fere sonum emitto, strepito, sibilo, τρίζω (It. strillare, fischiare, mettere strida, stridere; Fr. faire du bruit, resonner, bruire, crier, siffler, fremir; Hisp. retumbar, resonar, gritar, silbar; Germ. zischen, schwirren, schnarren, pfeifen; Angl. to utter a shrill or grating sound, to cry).

Index

[Hoofdstuk 1 - Invītātiō]

Upupa

ŬPŬPA, ae, f. 1. — Upupa est avis cristis a capite exeuntibus galeata, in fimo semper commorans, ἔποψ (It. upupa, bubbola; Fr. huppe; Hisp. abubilla; Germ. der Wiedehopf; Angl. a houpoo).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Ēiulō

EJŬLO, as, are, a. 1.
Part. Ejulans sub a. et b. - Ejulare est voce in altum sublata plorare: a sono, idest, ab ei vel ab eheu, vel potius a Gr. εἶα.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Flō

FLO, flas, flăvi, flătum, flare, 1. - Flare occurrit

A) Neutrorum more; et

B) Active, seu cum Accusativo.

A) Neutrorum more flare est flatum emittere, spirare, exspirare, πνῶ (It. soffiare, spirare; Fr. souffler; Hisp. soplar; Germ. blasen, wehen;Angl. to blow).

B) Active, sive cum Accusativo est efflare, inflare, soffiare, soffiar via, riempiere di fiato.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Āēr

Gingriō

GINGRĪO, is, ire, n. 4. far la voce dell'oca, γυγγρίζω. Gingrire anserum vocis proprium est: unde genus quoddam tibiarum exiguarum gingrinae.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Hālō

HĀLO, as, āvi, ātum, āre, a. 1.

A) Neutrorum more, et

B) Active.

A) Neutrorum more halare est spirare, spiritum vel odorem emittere, exhalare, spirare, mandar fuori, esalare, ἐκπνέω.

B) Active, seu cum Accusativo, est halando emittere.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Mūs

MUS, muris, m. et f. 3. exiguum animal, incola domuum, penori et vestibus et chartis infestissimum, sed idem felium et mustelarum insidiis ad necem semper quaesitum, μῦς (It. sorcio, sorce,
topo; Fr. souris; Hisp. rata; Germ. die Maus; Angl. a mouse).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Mintriō

MINTRĬO, is, ire, n. 4. - verbum exprimens vocem murium.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Anas

ĂNAS, ănătis, f. 3. (νῆττα) avis ex genere amphibiorum, quassagipenna, tremipeda, buxeo rostro, dicta ab assiduitate natandi, ut scribit Varro 5. L. L. 78. p. 31. Müll. Graeci quoque νῆσσαν, vel νῆτταν a νεῖν, hoc est nando appellavere. Pompejus grammat. Comm. artis Donati segm. 20. Anet illa, id est, quasi anicula contremiscit. Unde etiam anates ducuntur, quod in frigore semper vivant et tremant: in aqua enim vivunt (It. anitra; Fr. canard; Hisp. anade; Germ. die Ente; Angl. a duck or dracke).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Tetrinniō

TĚTRINNĬO, is, ire, n. 4. verbum fictum ad exprimendam anatum vocem.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Ululō

ŬLŬLO, as, āvi, ātum, are, 1. — Ululo est flebilem moestumque sonum edo, gannio: proprium canum et luporum, ὀλολύζω
(It. urlare; Fr. hurler; Hisp. aullar;Germ. heulen; Angl. to howl): a voca Graeca allata, quae et ipsa per onomatopoeiam ficta est.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Ursus

URSUS, i, m. 2. — Ursus est genus animalis feri multo villo, saevis fortissimisque unguibus, viribus rabieque horrenda, ἄρκτος (It. orso; Fr. ours; Hisp. oso; Germ. der Bär; Angl. a bear).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Murmurō

MURMŪRO, as, āvi, ātum, are, 1.
— Murmurare est sonum confusum edere, strepere, μορμύρω (It. mormoreggiare, mormorare, rombare, fare grande strepito; Fr. murmurer, faire entendre des murmures;Hisp. murmurar, hacer mormulto; Germ. murmeln, murren, brummen, rauschen, sausen, brausen; Angl. to raise a noise or murmur, yield a low or hallow sound, murmur, make a loud noise grumble, rumble, roar).

Index

[Hoofdstuk 1 - Invītātiō]

Fēlis

FĒLES, is, f. 3. - Feles

I.) Proprie

¶ 1. Est animal quadrupes domesticum, acutis unguibus, mira velocitate, oculisque etiam noctu cernentibus praeditum, muribus et avibus infestissimum: est a Graeca voce αἴλουρος, praefixo AEolico digammate F; ea vero composita est ab ἀεὶ εἱλεῖν τὴν οὐρὰν, quod felis proprium est, ut etiam leonis, pardi aliorumque animalium ejusdem generis (It. gatto;Fr. chat; Hisp. gato; Germ. d. Katze; Angl. a cat).

¶ 2. Item fera illa, quae et martes dicitur, a nostris martorello et fuino, altilibus avibus infestissima, et praecipue gallinis.

II.) Translate.

Related Glossary Terms

Cattus, Catulus

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Clāmō

CLĀMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Clamo est vociferari, elata voce dicere (It. gridare, dire ad alta voce; Fr. crier, pousser un cri, appeller en criant; Hisp. gritar, levantar la voz; Germ. schreien, laut rufen; Angl. to cry, south, cry aloud, exclaim).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Pullus

PULLUS, i, m. 2. (puer) nomen est generale (ut catulus) recens natorum ex animalibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Pīpiō

PĪPĬO, is, ire, n. 4. pigolare, πιπίζω, verbum exprimens vocem pullorum gallinaceorum, item passerum et aliarum avium minutarum: a voce Graeca allata; vel a pipo, as.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Cucūlus

CŬCŬLUS, i, m. 2.

I.) Proprie cuculus est avis ex genere accipitrum, licet ungues aduncos non habeat. In aliarum avium nidis ova parit, maxime palumbium, quod sciat se omnium avium generi esse odiosam, neque confidat, pullos in suo nido tutos fore.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de adultero, quia ex alienis uxoribus liberos gignit; quemadmodum ille, qui uxorem habens adulteram alienos liberos enutrit pro suis, curruca vocatur.

¶ 2. Dicitur et de homine stupido.

¶ 3. Est etiam inter convicia agricolarum, ubi opus negligunt, et putationem vitium usque ad id tempus protendunt, quo cuculus apparere solet, h. e. post aequinoctium.

¶ 4. Item est hoc nomine herba, quae et strumus, et strychnos dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Cucūlō

CŬCŬLO, as, are, n. 1. verbum est cuculi vocem exprimens.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Ringor

RINGOR, ringĕris, rictus et rinctus sum, ringi, dep. 3.
- Ringor est os aperio et dentes ostendo, nares corrugo, et hirrio: quod fit a canibus aliisque bestiis, quum irascuntur, σέσηρα (It. digrignare i denti, ringhiare; Fr. ouvrir la bouche, grincer les dents; Hisp. abrir la boca, cruxir los dientes de rabia; Germ. d. Mund weit aufsperren, d. Zähne fletschen; Angl. to grin or show the teeth like a dog, to gnar or gnarl, to wry the mouth).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Sībilō

SĪBĬLO, as, āvi, ātum, are, 1. (sibilus) — Sibilo est sibilum edo, συρίπτω (It. fischiare, sufolare, sibilare; Fr. siffler; Hisp. silbar, chiflar; Germ. pfeifen, zischen; Angl. to hiss).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Grāculus

GRĀCŬLUS vel etiam gracculus, i, m.
2. cornacchia, κορακίας, κολοιὀς, avis e corvorum genere, minor tamen, patenti admodum gula et grandibus unguibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Būbō

BŬBO, ōnis, m. et f. 3. - Bubo est vox per onomatopoeiam efficta a sono ipsius avis, quemadmodum Gr. βύας, βῦζα, et Germ. Puvogel. - Est (It. gufo, barbagianni; Fr. hibou, chat-huant; Hisp. buho, autillo; Germ. Uhuo; Angl. a horned owl) avis nocturna, noctuae similis, magnitudine tamen aquilam paene aequans, pennis in capite utrimque aurium similibus, volatu transverso, uncis unguibus, hebetibus oculis, nec cantu aliquo vocalis, sed gemitu; unde et funebris avis habetur: deserta incolit, raroque interdiu, et in urbibus visitur; quod si accidat, dirum ostentum est, et lustratione piandum: quod bis Romae factum fuisse, Plin. 10. Hist. nat. 12. 16. (35). et ibid. 13. 17. (36). narrat. Poetae fabulantur, in hanc avem mutatum fuisse Ascalaphum Acherontis, seu Stygis filium.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Lepus

LĔPUS, oris, m. 3. De genere feminino V. infra sub I. b. — Lepus est a λέπορις (pro λαγὼς) AEolica et Sicula voce idem significante, ut Varro 5. L. L. 101. Müll. et 3. R. R.12. 6. docet. Est etenim a λέπω decortico, exdorsuo; leporem enim plures pelles habere, quae una post aliam detrahi possint, notissima vel culinariis res est. L. AEliusapud Gell. 1. 18. dictum putavit quasi levipes: sed Varro ibid. improbat. Est autemanimal notum, timidissimum, velocissimum, fecundissimum (It. lepre; Fr. lièvre; Hisp. liebre; Germ. d. Hase; Angl. a hare).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Vāgiō

VĀGĬO, is, īvi et ĭi, ītum, ire, n. 4. — Vagio est vox infantium, quum plorant sive fletum emittunt, μινυρίζω, κνύζομαι (It. vagire; Fr. vagir, crier; Hisp. gritar los niňos; Germ. quäken, wimmern, winzeln; Angl. to cry like a child).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Rāna

RĀNA, ae, f. 1. animal palustre notum, in aqua et in terra vitam agens: ab sua voce dicta, ut ait Varro 5. L. L. 78. Müll. Quidam deducunt a φρύνος rubeta, mox dempto φ Attice, et mutato υ in a Dorice. Sunt et ranae scandentes arbores et ex iis coaxantes, βὰτραχος (It. ranocchia, rana; Fr. grenouille; Hisp. rana; Germ. d. Frosch; Angl. frog, paddock).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Amphibia

Coaxō

CŎAXO, as, are, n. 1. verbum onomatopoeicum, exprimens ranarum vocem.

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Amphibia

Rudō

RŬDO, is, īvi, ere, n. 3. - Particip. Rudens I. et II. - Rudo, quae vox a them. Sanskr. rud, gemere, ululare, ducenda videtur (cf. ῥοθέω, strepo), est clamorem edo, et dicitur de feris, speciatim vero de asino, ὀγκάομαι (It. ragghiare o ragliare; Fr. braire, hurler; Hisp. rebuznar; Germ. yaen, brüllen; Angl. to bray like an ass).

Index

[Hoofdstuk 1 - Invītātiō]

Tabānus

TĂBĀNUS, i, m. 2. — Tabanus est muscae genus, et asilum Latini nominant, in ore aculeum habens, quo armenta maxime infestat; unde poetae fingunt, Io puellam tabano a Junone immisso versam fuisse in insaniam, μύωψ vel οἶστρος (It. tafano, assillo; Fr. taon; Hisp. tabano;Germ. die Bremse, Stechfliege; Angl. ox-fly, gadfly).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Perficiō

PERFĬCĬO, fĭcis, fēci, fectum, fĭcere, a. 3. (per et facio). — Perficere est usque ad finem facere, absolvere, conficere, peragere, ἀποτελέω (It. finire, compire, mandare a fine, dare compimento; Fr. faire complèment, achever, accomplir, parfaire; Hisp. acabar, terminar, concivir, perficionar; Germ. zu Ende bringen, vollenden, zu Stande bringen, begehen, vollführen, ausführen, durchführen; Angl. to finish, complete, accomplish, effect, perform, execute, despatch, achieve, bring to an end, perfect).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Beātus

Beatus, a, um, quod Adiectivorum more usurpatur; unde Comp. Beatior et Sup. Beatissimus in omnibus ferme paragr.

A) Proprie. Beatus generatim est felix, nullo malo pressus, cui bene est ab omni parte, teste Cic. 5. Tusc. 10. 28. Neque ulla alia huic verbo, cum beatum dicimus, subiecta notio est, nisi, secretis malis omnibus, cumulata bonorum complexio (It. beato, felice;Fr. heureux, fortuné; Hisp. dichoso, feliz; Germ. beglückt, glückselig oder glücklich;Angl. happy, blessed).

B) Translate.

¶ 1. Ponitur pro affluenti, abundanti.

¶ 2. Apud serioris aevi Scriptores aliquando beati dicuntur mortui, ut Graece μακαρίται; idque ʾεπʾ εὐφημισμοῦ ad evitandum mali ominis vocabulum.

¶ 3. Item apud Christianos Scriptores beatissimus dicitur, quicumque praecipua aliqua Ecclesiastica dignitate eminet, ac praecipue Romanus pontifex.

Index

[Hoofdstuk 1 - Deus]

Essentia

ESSENTĬA, ae, f. 1. natura, ratio.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Hypostasis

HYPOSTĂSIS, is vel eos, f. 3. ipostasi, ὑπόστασις, subsistens persona; ab ὑπὸ sub et ἵστημι sto.

Index

[Hoofdstuk 1 - Deus](#)

Voluntās

VŎLUNTAS, ătis, f. 3. (volo) — Voluntas est facultas seu potentia, qua animus hominis bonum eligit atque complectitur, βουλή, θέλημα (It. volontà, voglia, volere, intenzione;Fr. volonté; Hisp. voluntad; Germ. das Wollen, der Wille; Angl. will, wish).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Clēmēns

CLĒMENS, entis, adiect. omn. gen. - Clemens qui clam se movet, quietus, placidus; cui opponitur vehomens, id est vehemens, qui celeriter se movet, incitatus, praeceps: quo sensu clemens occurrit apud Gell. 1. 11. Gradu clementi, et silentio est opus (It. placido, quieto, tranquillo; Fr. doux, qui a peu d'intensité; Hisp. calmo, quieto, tranquilo; Germ. in ruhiger Bewegung befindlich, gemach sich bewegend, gelinde, mild; Angl. quiet, placid, calm, tranquil).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu usurpatur de aquis, aere, tempore etc.

¶ 2. Latiori sensu et figurate ponitur de locis leniter acclivibus, et quae facile ascendi possunt: cui opponitur arduus, praeceps.

II.) Translate refertur ad animum, et significat ienem, mitem, mansuetum, humanum

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Potentia

PŎTENTĬA, ae, f. 1. (potens) vis, vires, potestas, δύναμις (It. forza, potenza; Fr. vertu, puissance, pouvoir, force; Hisp. virtud, poder, potencia, fuerza; Germ. d. Vermögen, d. Macht, Kraft; Angl. power, force, efficacy).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Bonitās

BŎNĬTAS, ātis, f. 3. est abstracta qualitas personae vel rei, quae in bona conditione versatur, sive in conditione naturae suae admodum conveniente
(It. bontà; Fr. bonté;Hisp. bondad; Germ. die Güte, gute Beschaffenheit oder d. gute zustand einer Person od. Sache; Angl. goodness).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Immēnsus

IMMENSUS vel inmensus, a, um, adiect. (in negat. et mensus) - Immensus est qui mensurari non potest, infinitus, interminatus, profundus, ἀμέτρητος (It. immenso, sterminato, smisurato; Fr. immense, démesuré, trèsgrand, infini; Hisp. inmenso, desmesurado; Germ. unermesslich, unbegränzt, unendlich, unabsehbar; Angl. immense, vaste, huge, immeasurable).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Inaccessus

ĬNACCESSUS, a, um, adiect. (in privat. et accessus) quo non acceditur, vel accedi non potest, inaccessibile, dove non si può andare, ἀνεπίβατος, ἄβατος.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Ubīque

ŬBĪQUĔ, adverb. in omni loco, ubicumque, ubilibet, πανταχοῦ (It. da per tutto, in ogni luogo; Fr. partout; Hisp. par todo ó en todo lugar; Germ. überall, Angl. every where).

Index

Hoofdstuk 1 - Deus
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Nullibi

NULLĬBI, adverb. in niun luogo, μηδαμοῦ, nullo in loco.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Inexhaustus

ĬNEXHAUSTUS, a, um, adiect. (in privat. et exhaustus) qui exhauriri non potest, indeficiens, numquam desinens, che non si può vuotare, inesausto, ἀνεξάντλητος. Sic inexhausta metalla sunt fodinae, quae exhauriri non possunt prae abundantia.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Creātor

CRĔĀTOR, ōris, m. 3. qui creat.

¶ 1. Est effector, conditor, genitor.

¶ 2. Item qui renunciat et nominat ad aliquod munus.

Index

Hoofdstuk 1 - Deus

Cōnservātor

CONSERVĀTOR, ōris, m. 3. servator, custos.

Index

[Hoofdstuk 1 - Deus]

Avis

ĂVIS, is, f. 3. - Avis est volucris omnis, quae ova parit et pennis praedita est: Itaque hoc nomine veniunt etiam gallinae, anates, anseres: hinc Paul. Dig. 32. l. 63. docet, avibus legatis, anseres, phasianos et gallinas et aviaria deberi. Unus Varro 3. R. R. 16. 3. apes aves appellat. Differunt autem inter se avis, volucris et ales, ut infra dicemus in Homonym. (It. augello; Fr. oiseau; Hisp. ave, paxaro; Germ. der Vogel; Angl. a bird, fowl).

Related Glossary Terms

Acanthis, Auceps

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Volō, 1

VŎLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Volo est per aerem feror: proprium alas habentium. Graece est πέτομαι (It. volare; Fr. voler; Hisp. volar; Germ. fliegen; Angl. to fly).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Silva

SILVA, ae, f. 1. — Silva est locus arboribus natura ipsa consitus et caeduus, ὕλη (It. bosco, selva; Fr. foret, bois; Hisp. bosque, floresta; Germ. d. Wald, d. Waldung, d. Forst; Angl. wood, forest, wilderness).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus
Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Elementa

ĔLĔMENTA, ōrum, n. plur. 2.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Elementa dicuntur notae litterarum, quia sunt prima principia orationis. Nam ex litteris syllabae, ex syllabis dictiones, ex dictionibus oratio conficitur.

¶ 2. Item prima principia artium et scientiarum, ut geometriae, dialecticae, etc. Ex iis enim artes et scientiae oriuntur, et in ea resolvuntur.

¶ 3. De iis, quae logici praedicamenta vocant.

¶ 4. Per metonymiam elementa dicuntur primi puerorum conatus in litteris.

¶ 5. Item initia et principia cujusque rei.

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus

Plēnus

PLĒNUS, a, um, adject. (pleo). — Plenus (quocum cf. Gr. πλέος) inani opponituret est refertus, confertus, repletus, πλέος, πλήρης, μεστός (It. pieno, ripieno; Fr. plein, rempli de quelque chose; Hisp. lleno, pleno, tupido; Germ. voll; Angl. full, replete, filled).

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus

Habitātor

HĂBĬTĀTOR, ōris, m. 3. incola, abitatore, οἰκήτωρ.

Index

Hoofdstuk 1 - Mundus

Rotō

RŎTO, as, āvi, ātum, are, 1. (rota). - Roto est rotae more verso, circumago, volvo, in orbem verto, torqueo, κικλόω, περιελίσσω, σφενδονάω, τροχίζω, (It. girare attorno, far rotare, roteare; Fr. mouvoir circulairement, faire tourner ou rouler; Hisp. hacer volver, hacer mover circularmente, rodar; Germ. w. e. Rad od. kreisförmig herumdrehen, schleudern, schwingen; Angl. to tourn a thing round like a wheel, whirl round, swing).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Fulgeō

FULGĔO, ges, si, (sum), gere, n. 2. - Fulgere, quod a φλέγω, ut vult Voss., est fulgurare, quum subita lux e nubibus erumpit, ἀστράπτω (It. lampeggiare, balenare; Fr. éclairer, lancer des éclairs;Hisp. relampaguear, hacer relampagos; Germ. blitzen; Angl. to flash, lighten).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Dēnsus

DENSUS, a, um, adject. - Densus est spissus, creber, cujus scilicet partes aliae aliis arctae adherent compactaeque sunt; eique rarus opponitur, ut apud Lucret. 1. 655. nedum variantia rerum Tanta queat densis rarisque ex ignibus esse. (It. denso, spesso, gremito; Fr. dru, dense, serré, pressé, entassé; Hisp. espeso, denso, juncto, cerrado; Germ. dicht, gedrängt; Angl. thick, close, set close).

Related Glossary Terms

Rārus

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Ēripiō

ĒRĬPĬO, rĭpis, rĭpŭi, reptum, rĭpere, a. 3. (ex et rapio).
- Eripere, ἐξαρπάζω, est vi subducere, extrabere, per vim tollere, rapere, et, ut ait Pompon. apud Paul. Dig. 2. 7. 4., de manibus auferre per raptum (It. sottrarre, strappare con forza, rapire, torro per forza; Fr. tirer brusquement hors, faire sortir avec violence, arracher, emporter, retirer;Hisp. tirar fuera con fuerza, quitar con violencia, arrancar, llevar; Germ. heraus -, aus -, weg -, entreissen, fortreissen, entziehen, herab - herunterreissen; Angl. to take away by force, withdraw).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Tenebrae

TĔNĔBRAE, ārum, f. plur. 1. - Tenebrae sunt privatio lucis seu luminis, obscuritas, σκότος (It. tenebre, oscurità, buio; Fr. obscurité, ténèbres; Hisp. tinieblas, obscuridad; Germ. die Dunkelbeit, Finsterniss; Angl. darkness, obscurity).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Inde

INDĔ, adverb. (is et adverbialis terminatio) ex eo loco, ἐκεῖθεν (It. indi, da quel luogo, di là; Fr. de là, de ce lieu; Hisp. de allá; Germ. von da, von dort; Angl. thence, from thence, from that place).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Puteī

Splendeō

SPLENDĔO, splendes, splendŭi, splendere, n. 2.
— Splendeo est splendorem emitto, luceo, fulgeo, niteo, λάμπω (It. risplendere, splendere; Fr. briller, reluire, luire, étinceler; Hisp. resplandecer, brillar, relucir; Germ. glänzen, schimmern, blinken; Angl. to shine, glitter).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Micō

MĬCO, cas, cŭi, (eātum), care, n. 1.
— Micare significat tremulum esse, coruscare, crebro celerique motu agitari, subsilire, vibrari, concuti (It. tremolare, saltellare, palpitare; Fr. s'agiter en sens divers, sautiller, bondir, trembler, battre, palpiter; Hisp. agitarse, botar, temblar, tremolar, palpitar; Germ. zucken, in schneller Bewegung sich befinden oder gemacht werden, zappeln, zittern, schnellen, sprudeln; Angl. to move quickly, have a tremolous motion, quiver, beat, palpitate, pant).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Scintillō

SCINTILLO, as, āvi, (ātum), are, n. 1. (scintilla)
Part. Scintillans. - Scintillo, σπινθηρίζω. scintillas emitto
(It. scintillare, sfavillare; Fr. étinceler,
briller; Hisp. chispear, centellear, brillar; Germ. funkeln,
flimmern; Angl. to sparkle, emit sparks, scintillate).

Related Glossary Terms

Scintilla

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Vesper

VESPER (vespĕrus), vespĕri, m. 2. et vespĕris, 3. - Vesper duo praecipue significat; est enim

A) Stella ex errantibus, eadem quae Venus, quaeque etiam nomine a Graeca lingua petito Hesperus dicitur, medium inter Solis et Mercurii sphaeras situm obtinens.

B) Tempus vespertinum, δείλη (It. sera; Fr. le soir; Hisp. tarde;Germ. der Abend; Angl. the evening).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Crepusculum

CRĔPUSCŬLUM, i, n. 2. tempus, Quod tu nec tenebras, nec possis dicere lucem, Sed cum luce tamen dubiae confinia noctis: quae descriptio est Ovid. 4. Met. 400. (It. crepuscolo, il far del dì, o della sera; Fr. crépuscule; Hisp. crepusculo; Germ. d. Dämmerung; Angl. the thwilight).

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Aurōra

AURŌRA, ae, f. 1. (aurum) initium diei, quo aer ab igne solis tum aureo aurescit, ut ait Varro 7. L. L. 83. p. 152. Müll. At argute magis, quam vere Cavedoni Append. al Sagg. p. 144. in nota: Aurora ab αὔρας ὥρα. - Est autem vox fere poetica (It. aurora; Fr. aurore; Hisp. aurora; Germ. die Morgenröthe, der Tagesanbruch, der früher Morgen;Angl. the dawn).

Index

[Hoofdstuk 1 - Caelum]

Dīlūculum

DĪLŪCŬLUM, i, n. 2. (dis et lux) prima lux diei, aurora, crepusculum matutinum.

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum

Ārdeō

ARDĔO, es, arsi, arsum, ere, n. 2. - Ardeo est idem ac flagro, conflagro, cremor (It. ardere, bruciarsi; Fr. être en feu, brûler; Hisp. abrasar; Germ. brennen, entbrannt oder in Brand sein; Angl. to burn, be on fire).

Related Glossary Terms

Accendō

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Hoofdstuk 1 - Ignis

Hoofdstuk 1 - Ignis

Scintilla

SCINTILLA, ae, f. 1. σπινθήρ, particula ignis, quae e silice, quum caeditur, exsilire solet:
quasi scindilla, a scindo, quia flamma videtur quasi scindi: vel quasi spintilla, a Graeca voce adlata (It. favilla, scintilla; Fr. étincelle; Hisp. chispa, centella; Germ. d. Funke; Angl. a spark, sparkle).

Related Glossary Terms

Scintillō

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Ēlīdō

ĒLĪDO, līdis, līsi, līsum, līdere, a. 3. (ex et laedere).
- Elidere duo diversasignificat, prout praepositio ex

A) Nativa ac propria pollet significatione; aut

B) Intensiva est.

A) Quum praepositio ex nativa ac propria pollet significatione, elidere estpercutiendo vel perstringendo expellere, elicere, excutere, exprimere (It. cacciare o spinger fuori; Fr. faire sortir, faire iaillir, tirer de, arracher; Hisp. sacar à fuera, tirar, exprimir; Germ. heraustossen oder-schlangen; Angl. to draw or bring out).

B) Quum praepositio ex est tantum intensiva, elidere estpercutiendo frangere, confringere, perstringendo effringere.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Silex

SĬLEX, ĭcis, m. et raro f. 3. — Silex proprie videtur esse lapis sectilis, ut in LAPIS dictum est: πυρίτης λίθος (It. selce, selice, pietra; Fr. toute pière dure, rocher, caillou, silex; Hisp. guiiarro, piedra; Germ. d. harte Feldstein, Kieselstein; Angl. a stone, flint–stone).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Pyrītēs

PYRĪTES, ae, m. 1.

¶ 1. Est πυρίτης λίθος, lapis molaris, a πῦρ ignis; quia plurimus ignis illi insit, vel quia aegerrime quidem ignem accipit, semel tamen acceptum diutissime conservat, vel quia igni resistit, ideoque focis idoneus est.

¶ 2. Item lapis quidam, a quo aes conflatur.

¶ 3. Item lapis ille, quem nos igniarium dicimus, quidam etiam vivum silicem vocant, qui percussus ferreo instrumento, vel altero lapide scintillas edit; a πῦρ ignis, quia plurimum habet ignis, pietra focaia.

¶ 4. Denique gemma eadem, quae pyritis.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Chalybs

CHĂLYBS, ybis, f. 3. χάλυψ. - Chalybs est acies vel nucleus ferri, scilicet ponitur pro parte ferri puriore, sinceriore et duriore, certa quadam temperatura, et ad acies faciendas aptissima, quae Graece dicitur στόμωμα (It. acciaio, acciaro; Fr. acier; Hisp. acero;Germ. der Stahl; Angl. sheer-steel).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Metalla

Fōmes

FŌMES, ĭtis, m. 3. ὑπέκκαυμα, materia arida, idonea ut facile ignescat; a foveo (pro fovimes), quia ignem fovet et alit. (It. esca; Fr. matière inflammable, allumettes; Hisp. materia inflammable, paiuelas; Germ. der Zunder, das Zündwerk; Angl. fuel, coul, wood).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Suscitābulum

SUSCĬTĀBŬLUM, i, n. 2. (suscito) propri instrumentum quo quis incitatur, id quod excitat.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Sulpurātus

Sulpuratus, a, um, quod pertinet ad sulfur.
SULFUR vel sulphur (sulpur), ŭris, n. 3.
— Sulfur est terrae genus, facile ignem concipiens, nidore gravi, θεῖον (It. solfo o zolfo; Fr. soufre; Hisp. azufre; Germ. der Schwefel; Angl. sulphur).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Excitō

EXCĬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (frequentat. ab excio, excieo). - Excitare, ἀποκινέω, ἐξεγείρω, est extra movere, evocare (It. mover fuori, chiamar fuori; Fr. faire sortir, mouvoir hors, faire lever; Hisp. hacer salir, mover fuera; Germ. heraustreiben, auftreiben, aufwecken, aufrufen; Angl. to move, stir or raise up, to call out, rouse).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Āēr

Flamma

FLAMMA, ae, f. 1. - Flamma est vapor accensus, qui ex re flagrante egreditur, mobilis ac splendens ignis, φλόξ (It. fiamma; Fr. flamme qui pétille, feu; Hisp. llama, flama; Germ. d. Flackernde, Brennende, daher helllodernde Flamme, Feuer; Angl. a flame, blaze, flash or flake of fire).

Related Glossary Terms

Accendō

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Fūmus

FŪMUS, i, m. 2. - Fumus estvapor niger exigue, καπνός (It. fumo; Fr. fumée; Hisp. humo; Germ. d. Rauch, Dampf, Brodem; Angl. smoke, reek, fume).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Camīnus

CĂMĪNUS, i, m. 2. κάμινος ἡ (a κάω Attice pro καίω uro), Latine fornax, est fornax igni continendo apta (It. camino, focolare; Fr. four, fourneau; Hisp. horno, hornillo;Germ. Feuerstätte oder Kamin mit Esse; Angl. a furnace, chimney).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Fūlīgō

FŪLĪGO, ginis, f. 3. nigrum illud, quod ex pingui rerum ustarum fumo condensatur, et caminis, vel parietibus adhaeret. Paul. Diac. p. 86. 6. Müll. deducit
a furvus, niger. καπνία, λιγνύς
(It. fuliggine; Fr. suie; Hisp. hollin; Germ. d.
Russ; Angl. soot, smut).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Torris

TORRIS, is, m. 3. (torreo) — Torris est lignum semiustum, titio, tizzone, δαλός: sive ardens adhuc sit, sive exstinctus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis

Tītiō

TĪTĬO, ōnis, m. 3. — Titio est lignum adustum, quod ab igne extrahitur, δαλός (It. tizzone, tizzo; Fr. tison, brandon; Hisp. tezon; Germ. e. Feuerbrand; Angl. a fire – brand).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Exstinguo

EXSTINGUO vel extinguo, stinguis, stinxi, stinctum, stinguere, a. 3. - Exstinguere, ἀποσβέννυμι, est opprimere, restinguere, delere; et proprie refertur ad ignem et lumen (It. estinguere, smorzare, spegnere; Fr. éteindre; Hisp. apagar, matar et fuego ó la luz; Germ. auslöschen, verlöschen; Angl. to put out, extinguish, quench).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Prūna

PRŪNA, ae, f. 1. carbone acceso, bragia, brace, ἄνθραξ ἡμμένος, ἀνθρακίς, carbo vivus. Videtur esse a πύρινος igneus, unde per syncop. purna, mox pruna.

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Particula

PARTĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. a pars, exigua pars, μορίς (It. picciola parte, particola, particella; Fr. petite partie, particule, parcelle, fragment, brin; Hisp. parte ó porcion pequena, particula, partecilla; Germ. klein Theil, das Theilchen, Stückchen, Bisschen, ein Weniges; Angl. a small part, particle).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Ignis

Carbō

CARBO, ōnis, m. 3. ligni frustum igne perustum et percoctum.
(It. carbone; Fr. charbon; Hisp. carbon; Germ. d. Kohle; Angl. a coal).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis
Hoofdstuk 1 - Pānificium

Favilla

FAVILLA, ae, f. 1. cinis illa tenuior ac levior, quae, exstincto igne remanet, fuligo, αἰθάλη, σποδὸς: a φάω luceo (It. cenere, fuliggine; Fr. cendres chaudes, brûlantes;Hisp. ceniza calida; Germ. die leichte, noch glimmende, glühende Asche; Angl. ashes, cinders, soot).

Index

Hoofdstuk 1 - Ignis

Aura

AURA, ae, f. 1. - Aura est aer leniter spirans, aut aliquid aliud tenuissimum atque aeri simillimum spirans, teste Isid. 13. Orig. 11. 17. Agitatus aer auram facit. (It. lo spirare dell'aria, l'aria che spira; Fr. le souffle de l'air, souffle leger; Hisp. soplo, soplar del ayre; Germ. die Strömung, Bewegung oder das Wehen der Lust; Angl. a gentle gale, breath of air, gust of wind).

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Spīrō

SPĪRO, as, āvi, ātum, are, 1. — Spiro est flo, πνέω (It. soffiare, spirare; Fr. suffler; Hisp. soplar; Germ. blasen; Angl. to blow, breathe)

Related Glossary Terms

Anima, Animus, Spīritus

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Lēnis

LĒNIS, e, adject. — Lenis est lēvis et tactu nullam asperitatem habens; atque adeo mitis, lĕvis, placidus, minime acer, non vehemens, λεῖος (It. liscio, molle, delicato, dolce, leggero, soave; Fr. doux au toucher, poli, doux en général, léger, qui n'est pas âpre, qui n'est pas violent; Hisp. liso, pulido, dulce, suave, delicado, ligero; Germ. sanft, glatt, weich, gelinde, milde;Angl. soft, smooth, delicate, mild, gentle, sweet, easy).

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Validus

VĂLĬDUS, a, um, adject. (valeo) — Validus est pollens viribus, robustus, fortis, ἰσχυρός (It. forte, robusto; Fr. fort, robuste, vigoureux; Hisp. fuerte, robusto, vigoroso; Germ. stark, kräftig; Angl. strong, robust, vigorous)

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Gyrus

GYRUS, i, m. 2. γῦρος, circumversio in orbem, ambitus, circuitus, circulus: Graeca vox a γυρὸς curvus, inflexus, usu Latina facta (It. giro, girata; Fr. cercle, tour, rond;Hisp. circulo, giro, vuelta; Germ. der Kreis; Angl. a circle, a circuit, moving or wheeling in a circle).

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Subterrāneus

SUBTERRĀNĔUS, a, um, adject. (sub et terra) qui est sub terra, ὑπόγειος
(It. sotterraneo; Fr. souterrain; Hisp. soterraneo; Germ. unterirdisch; Angl. subterraneous).

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Lābēs

LĀBES, is, f. 3. - Duo praecipue significat: scilicet

A) Abstracte est lapsus, casus, ruina; et

B) Concreto, uti ajunt, sensu est macula, sordes, illuvies.

A) Ratione habita etymi, labes est lapsus, casus, ruina, πτῶμα (It. caduta, ruina; Fr. chute, écroulement; Hisp. caida, el acto de resvalarse un edificio; Germ. d. Fall, Sturz, Einsturz; Angl. a great downfal or sinking of the ground as in earthquakes).

B) Concreto, uti ajunt, sensu labes est quidquid in rem aliquam quum ceciderit ac lapsum sit, eamdem deformat et corrumpit; vel, ut Forcellino placet, quia quae lapsa sunt, deformia fiunt et sordida, labes est macula, sordes, illuvies, macchia, sozzura.

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Ruīna

RŬĪNA, ae, f. 3. (ruo) est

I.) Proprie.

¶ 1. Impetus et incursus cujuspiam personae aut rei in aliquid irruentis, εἰςβολή, ἐπιβολή.

¶ 2. Casus, lapsus, caduta, rovina,πτῶσις, κατάπτωσις.

II.) Translate.

¶ 1. Est error, lapsus moralis.

¶ 2. Calamitas, perturbatio, dejectio, pernicies, excidium, interitus, mors.

¶ 3. Metonymice ruina est illud ipsum, quod ruit.

Index

Hoofdstuk 1 - Āēr

Torrēns

Torrens, entis, m. 3., substantivorum more.

¶ 1. Proprie est fluvius subitis imbribus concitatus, qui alioquin siccitatibus exarescit, χαράδρα, χείμαῤῥος, ξηροπόταμος, vel ab aestu, quo fertur, vel quia cito torrescit et siccatur
(It. torrente; Fr. torrent; Hisp. torrente; Germ. Sturzbach, Giessbach; Angl. a torrent, flood).

¶ 2. Translate.

— a) Universim.

— b) Proverbium est illud

— c) Commode refertur ad copiam verborum et abundantiam orationis.

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Scateō

SCĂTĔO, scătes, scătere, n. 2. et aliquando scato, scatis, scatere, 3. - Scateo est effluo, exsilio, aut ita plenus sum, ut assidue et large effluat exsiliatque, quod intus est, sgorgare, mandar fuori, o mandar fuori in copia, abbondevolmente, βλύζω, βράζω.

Index

[Hoofdstuk 1 - Aqua]

Mānō

MĀNO, as, āvi, ātum, are, n. 1. - Mano usurpatur de humoribus utcumque fluentibus; et est stillare, fluere, βρύω, ναω (It. stillare, gemere, colare, scorrere; Fr. couler, se répandre; Hisp. correr, distilar, chorrear continuamente, manar; Germ. strömen, fliessen, rinnen; Angl. to flow, trickle down, drop, distil).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Stāgnum

STAGNUM, i, n. 2. — Stagnum est aqua e mari aut flumine exundans et quiescens, lacus sive natura sive arte confectus, λίμνη (It. laguna, stagno, acqua morta; Fr. eau stagnante, étang, lac; Hisp. estanque, lago; Germ. e. stehendes Gewässer, Pfütze, Lache; Angl. any standing water, a lake).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Gyrō

GYRO, as, āvi, ātum, are, 1. - Gyrare

A) Active est in gyrum vertere.

B) Neutrorum more est verti.

Index

[Hoofdstuk 1 - Aqua]

Palūs

PĂLUS, ūdis, f. 3. — Palus est aqua stagnans, quae aestate plerumque siccatur; in quo differt a lacu, qui perpetuam habet aquam, λίμνη (It. palude; Fr. marais, marécage, étang; Hisp. marjal, pantano, cenagal, estanque; Germ. der Pfuhl, Sumpf, Pfütze; Angl. a marsh, morass, bog, fen, swamp, pool, lake).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Rīpa

RĪPA, ae, f. 1. - Ripa est extremitas terrae, quae aqua alluitur, et proprie dicitur de flumine, ut litus de mari; nam hoc depressum est, declive atque humile: ripa altior fere, et praeruptior. Graece est ὄχθη (It. riva, riviera; Fr. rive, rive d'un fleuve, bord ou rivage d'un fleuve; Hisp. ribera, orilla, riba; Germ. d. steile Rand, d. Ufer eines Gewässers, Flusses od. Baches; Angl. the bank of a river).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Sinus

SĬNUS, us, m. 4. — Sinus duo praecipue significat.

A) Sinus dicitur praesertim atque adeo, ut videtur, proprie de curvatura, flexu et cavitate cujuscumque rei (It. piegatura, cavità, seno; Fr. courbure, sinuosite; Hisp. corvadura, sinuosidad; Germ. d. bauschige Rundung, Krümmung; Angl. a winding, bending, flexure, cavity).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de comis, quae in modum sinus humeris innatant.

¶ 3. Item de veste ampla ejusque plicaturis.

¶ 4. Et absolute apud Poetas, de veste quacumque.

¶ 5. Sinus retis, pars retis laxa, quae, quum quid incidit, inflectitur.

¶ 6. Sinus veli, media ejus pars, quae vento curvatur et sinum efficit: et ipsum velum, vela.

¶ 7. Denique sinus est in ora maris terra curvata et recedens, nisi malis translate dici quasi sinum praebens aquis incurrentibus, seno di mare: sane etiam a Graecis ita dicitur, h. e. κόλπος: unde nostrum golfo: et terrae ipsae circa sinum jacentes, vel etiam sinus maritimi speciem praebentes.

¶ 8. Praecidere sinum, andare a golfo lanciato.

¶ 9. Item dicitur de fossa seu canali altaris apud Hebraeos, in quem sanguis victimae defluebat; nisi velis referre ad sinum, genus vasis.

¶ 10. Item de orbe ex aquis commotis, vortice.

B) Sinus est etiam spatium, quod est intra pectora brachiorumque complexum (qui Forcellino aliisque est primarius vocabuli sensus): item sedentis, quod pectore et femoribus continetur: quod et gremium dicitur: item ipsa vestis, qua ea pars corporis amicitur; nisi malis per translationem a curvatura generatim, vel speciatim a sinu vestis illam corporis humani partem hac voce significari: κόλπος (It. seno, grembo; Fr. sein, giron; Hisp. seno, regazo; Germ. d. Busen, d. Schoos; Angl. bosom, lap).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de utero.

¶ 3.Item de cunno dixit Coel. Aurel. 5. Tard. 4. 62.

¶ 4. Spuere in sinum solebant veniam a diis spei alicujus audacioris petens, ut Plin. 28. Hist. nat. 4. 7. (35). docet. V.DESPUO.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim refertur ad intimam familiaritatem et amorem et convictum.

— a) Universim.

— b) In sinu, in visceribus, in intima parte.

¶ 2. Speciatim est refugium: ducta translatione ab infantibus, in sinum matris, tamquam in locum tutum, confugientibus.

¶ 3. Hinc est tutela, tutamentum.

¶ 4. Item dicitur de crumena, quae in zona et sinu gestari solet.

¶ 5. Hinc sinum laxare, expedire, est lucrum aut munera exspectantis.

¶ 6.In sinu, in potestate, in balia, in potere. Scaevola

¶ 7.Item est locus abditus, latebra, recessus.

¶ 8. Hinc sinu condi dicitur de iis, quae clam alios esse volumus.

¶ 9. Hinc etiam in sinu est clam, occulte, nullo vidente, di nascosto, da sè solo.

¶ 10. Sinus Abrahae apud Vulgat. interpr. Luc. 16. 22. dicitur sedes justorum, qui ante Christi adventum moriebantur. Homonym. Qui differat sinus a gremio, qua est pars corporis humani, V. in GREMIUM init.: qua vero refertur ad vestem, sinus dicitur sinuatae vestis receptaculum, quod fit ex angulo vestis laxioris ad oppositum humerum ducto; gremium, receptaculum vestis accurtatae vel accinctae secretum.

Related Glossary Terms

Sinuō

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Prōmontōrium

PRŌMONTŌRĬUM, ĭi, n. 2. - Promontorium a v. promineo, ut videtur (V. sub 2.) est prominentia.

¶ 1. Generatim dicitur de qualibet prominentia, etiamsi ad mare non sit: ut de jugo eminenti in mediis Alpibus.

¶ 2. Speciatim et saepe est Ital. promontorio, capo, ἄκρα, λέπας, ῥίον, eminentia in mare prominens: a mons, ut sit proprie mons, aut rupes in mare procurrens. Alii a promineo ducunt, ut sit prominentia litoris in mare procurrentis. Multa sunt enim promontoria, ubi nulli sunt montes: multi etiam montes mari incumbentes, ubi tamen nulla sunt promontoria

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Paenīnsula

PAENINSŬLA, ae, f. 1. —
Paeninsula, penisola, χερσόνησος, terra undique fere aquis clausa, una tantum parte, eaque angusta continenti adhaerens: a paene et insula, quia quasi insula est; nam insula undique omnino aquis cingitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Isthmus

ISTHMUS et Graeca positione isthmos, i, m. 2. ἰσθμός. — Ἴσθμὸς proprie apud Graecos collumsignificat: a cujus similitudine terra oblonga et angusta inter duo maria, duas continentes jungens, isthmus dicitur (It. istmo, lingua di terra; Fr. isthme; Hisp. isthmo;Germ. d. Landenge; Angl. an isthmus).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Fretum

FRĔTUM, i, n. 2. Est et alia forma fretus, us, m. 4. - Fretum sunt maris angustiae, πορθμὸς: a fervendo, quasi fervetum, quod eo semper concurrant aestus et effiervescant. (It. stretto di mare; Fr. détroit, bras de mer, canal; Hisp. estrecho, paso estrecho, brazo de mar; Germ. d. Meerenge, d. Sund, d. Canal; Angl. a strait, narrow part of the sea).

Index

Hoofdstuk 1 - Aqua

Vapor

VĂPOR, ōris, m. 3. — Vapor est humor extenuatus et in altum sublatus, ἀτμός (It. esalazione, vapore; Fr. vapeur, exhalaison; Hisp. vapor, exhalacion; Germ. der Dunst, Dampf; Angl. an exhalation, steam, vapour).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Nebula

NĔBŬLA, ae, f. 1. νεφέλη, vapor e terra atque aquis surgens, qui vel statim evanescit, vel in altum sublatus convertitur in nubem: a Graeca voce allata. Differt a nube, quia ex ea nubes formatur: deinde nubes fere semper alta petit, nebula terram obsidet: haec rarior esse videtur, nubes densior: item nubes quocumque tempore fit, nebula nec aestate, nec maximo frigore exsistit (It. nebbia, caligine, vapore; Fr. brouillard, vapeur, exhalaison, émanation qui sort de la terre, des riviéres; Hisp. bruma, vapor, exhalacion; Germ. der Damps, Dunst, Nebel, Rauch; Angl. a mist, fog, vapour).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Pluvia

PLŬVĬA, ae, f. 1. (subaudi aqua, proprie est enim adject. a pluvius) est aqua jugis ex aere et nubibus decidens, imber, ὑετός
(It. pioggia; Fr. pluie; Hisp. lluvia; Germ. der Regen; Angl. rain).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu est aqua, quae ex aere et nubibus decidit, acqua piovana.

II.) Translate.

¶ 1. Pluvia est instrumentum, quo flores aqua perfundimus, annaffiatojo.

¶ 2. Pluvia hominis est ūrīna.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Imber

IMBER, bris, m. 3. - Imber proprie est pluvia vehementius cadens, seu agmen aquarum largius ex concretis nubibus effusum; sed et de quavis pluvia usurpatur: a voce Graeca, quae idem significat, ὄμβρος (It. pioggia, acquazzone, rovescio di pioggia; Fr. pluie, ondée, averse; Hisp. lluvia, turbion del agua; Germ. der Regen, Regensturz, Platzregen; Angl. a shower of rain).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Stīllō

STILLO, as, āvi, ātum, are, 1. (stilla) — Stillo est stillatim humorem emitto aut infundo, στάζω (It. mandar fuori a stille, stillare, gocciolare, grondare; Fr. tomber goutte à goute, dégoutter; Hisp. gotear, caer gota á gota; Germ. tröpfeln, träufeln; Angl. to let fall in drops, drop)

Index

[Hoofdstuk 1 - Nūbēs]

Guttātim

GUTTĀTIM, adverb., κατὰσταγόνας, per singulas guttas.

Related Glossary Terms

Gutta, Gutturnium

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Gelō

GĔLO, as, āvi, ātum, are, 1. - Gelare occurrit

A) Active; et

B) Neutrorum more.

A) Active, seu cum Accusativo, gelare est frigore astringere, πηγνύω (It. agghiacciare; Fr. geler, congeler; Hisp. helar; Germ. gefrieren machen;Angl. to freeze).

I.) Proprie.

II.) Translate de timore, morte etc. a Poetis usurpatur.

B) Neutrorum more est frigore astringi, gelarsi.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Grandō

GRANDO, ĭnis, f. 3. - Grando est pluvia in aere congelata; fortasse sic dicta a forma. Grando appellata, quod forma ejus granorum similitudinem habeat. Grando guttae aquae concretae solito grandiores, χάλαζα
(It. gragnuola, tempesta,
grandine; Fr. grêle: Hisp. granizo, piedra;Germ. d. Hagel, Hagelschauer, d. Schlossen; Angl. hail, a shower of hail).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Sēmigelātus

SĒMĬGĔLĀTUS, a, um, adject. ex particip. (semi et gelo) dimidia parte gelatus seu gelo constrictus.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Pluviōsus

PLŬVĬŌSUS, a, um, adject. piovoso, ὑέτιος, pluviis abundans, pluvius, pluvialis.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Īris

ĪRIS, is, saepius quam ĭdis, f. 3. ἶρις, colores varii in nubibus impressi, et in modum ingentis arcus conformati, qui ex radiis solis uvidis nubibus impressis fiunt (It. arco celeste, iride; Fr. l'arcen ciel; Hisp. arco iris, arco celeste; Germ. d. Regenbogen; Angl. the rainbow).

Index

[Hoofdstuk 1 - Nūbēs]

Gutta

GUTTA, ae, f. 1. - Gutta, fortasse a χυτὸς fusus, fusilis, est minima pars aquae, vel alterius materiae liquidae, σταλαγμός (It. goccia, gocciola; Fr. goutte; Hisp. gota, parte minima de agua; Germ. d. Tropfen;Angl. a drop of any liquid).

Related Glossary Terms

Guttātim

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Spūma

SPŪMA, ae, f. 1. (spuo) rara quaedam faex, quae per ebullitionem aut vehementem agitationem rebus liquidis supernatat, ἀφρός (It. schiuma, spuma; Fr. écume; Hisp. espuma; Germ. der Schaum; Angl. foam).

¶ 1. Universim.

¶ 2. Spuma argenti, λιθάργυρος, litargirio: de qua Plin. 33. ibid. 6. 35. plura dicit.

¶ 3. Spuma nitri apud Isid. 16. Orig. 2. 8. Aphronitrum Graece, Latine spuma nitri est, de quo quidam ait (Martial. 14. 58.): Rusticus es? nescis, quid Graeco nomine dicar: Spuma vocor nitri. V. APHRONITRUM.

¶ 4. Spuma caustica, genus saponis, quod capillis colore aureo tingendis aduibebant Germani.

Related Glossary Terms

Būtyrum

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Congelō

CONGĔLO, as, āvi, ātum, are, 1. (cum et gelo). - Congelare usurpatur

A) Active, et

B) Neutrorum more.

A) Active congelo est frigore adstringo, induro, concrescere facio.

B) Neutrorum more est concrescere, coagulare.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Rōs

ROS, rōris, m. 3. - Ros duo diversa significat; scil.

A) Ros est humor caelo defluens noctu, quum sudum est, et omnis aura quiescit, vel humor, quem noctibus remittit humus: qui si gelu concrescat, est pruina, δρόσος, ἕρση, ψεκάς (It. rugiada, guazza; Fr. rosée; Hisp. rocio, rociada; Germ. der Thau; Angl. dew).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Poetice dicitur de aqua.

¶ 2. Magis proprie Virg. 6. AEn. 229. ter socios pura circumtulit unda, Spargens rore levi. et 5. ibid. 854. Lethaeo rore madens ramus. Adde Martial. 9. 19.

¶ 3. Item de lacrimis, quae roris instar defluunt.

¶ 4. Item de aliis liquoribus.

¶ 5. Usurpatur et de virili semine.

B) Ros marinus et ros marinum, poetice ros maris,aut ros absolute, est herba, vel frutex.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Pruīna

PRŬĪNA, ae, f. 1. — Ceterum pruina est ros frigore concretus: non enim fit, nisi hiemali tempore et sereno, πάχνη (It. brina, brinata; Fr. gelée blanche, givre, frimas; Hisp. escarcha; Germ. d. Reif; Angl. a frost, a hoar frost, rime frost, rime).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Tonitrus

TŎNĬTRUS, us, m. 4. (tono) — Tonitrus est sonus vel fragor, qui fit inter nubes ob explosam electri vim, βροντή, βρῶμος
(It. tuono; Fr. tonnerre; Hisp. trueno; Germ. der Donner; Angl. thunder).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Fulgur

FULGUR, ŭris, n. 3. - Fulgur, a v. fulgeo, est idem quod fulgor, seu flamma inter nubes coruscans, quae tonitru praecedere solet, splendor fulminis, σέλας (It. lampo, baleno, folgore; Fr. éclair; Hisp. relampago; Germ. der leuchtende Blitz, das Wetterleuchten; Angl. a flash of lightning).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Tonō

TŎNO, tōnas, tōnŭi, tōnare, n. 1. — Tono est strepo, vehementer sono, resono, reboo, ἠχέω, κτιπέω (It. risonare, strepitare,
tonare; Fr. tonner; Hisp. tronar; Germ. donnern, ertönen; Angl. to thunder).

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Fulminō

FULMĬNO, as, āvi, ātum, are, 1. - Fulminare est

A) Verbum neutrum, et

B) Activum.

A) Neutrum fulminare est fulmen jacere, fulminare, κεραυνόω.

I.) Proprie.

II.) Translate.

B) Active fulminare est fulmine percutere, percuotere con fulmine.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ac poetice fulminare ignes est ignes jacere more fulminis.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Rūbīgō

RŌBĪGO et Rubigo, gĭnis, f. 3. (robus vel robius).
- Robigo tria significat; scilicet

A) Robigo est vitium metallorum, quo atrum ruborem contrahunt, et exeduntur: in ferro dictum speciali nomine ferrugo, in aere aerugo, ἐρυσίβη, ἰός (It. ruggino; Fr. rouille d'un métal, rouille; Hisp. orin, herrumbre; Germ. d. fehlerhafte rothe Ansatz am Metall, Rost; Angl. rust).

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu dicitur de metallis.

- b) Latiore sensu, per similitudinem dicitur de aliis rebus. Plin. 36. Hist. nat. 18. 30. (136). Sunt lapides molares, qui vetustate rubiginem trahunt. Id. 16. ibid. 6. 8. (20). de glandib. arborum.Distant inter se, quod aliis subest tunica rubigine scabra, aliis protinus candidum corpus. Ovid. 1. Art. am. 515. Linguaque ne rigeat, careant rubigine dentes. Calpurn.5. Ecl. 76. Fragilis rubigo. h. e. putredo.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim, metaphorâ sumptâ ex ferro, quod robiginem contrahit, quum diu in usu esse desiit. Ovid. 5. Trist.12. 21. ingenium longa rubigine laesum Torpet. Val. Max. 2. 9. n. 5. Abrogamus istud horridae vetustatis rubigine obsitum imperium. Seneca Ep. 95. circa med. Hebetibus et obtusis aut mala consuetudine obsessis diu rubigo animorum effricanda est. Ovid.8. Met. 803. de Fame. scabrae rubigine fauces. scil. per quas diu cibus non descendit. V. init. Claudian. cons. Mall. Theod. 175. infectus longi rubigine ruris. h. e. longo situ, et otio, quo ruri degebam, remotus a rebus gerendis.

¶ 2. Speciatim rubiginem peccatorum appellat Prudent. 7. Cathemer. 205. vitia animi, peccata et sordes, quibus estur et inquinatur. Similiter Seneca Ep. 7. a med. Malignus comes, quamvis candido et simplici rubiginem suam africuit. Martial. praef. lib. 12. Accessit his municipalium robigo dentium, et judicii loco livor.

B) Robigo saepe dicitur morbus satorum: de quo Plin. 18. Hist. nat. 28. 68. (3). Plerique dixere, rorem inustum sole acri frugibus rubiginis causam esse, et carbunculi vitibus: quod ex parte falsum arbitror, omnemque uredinem frigore tantum constare, sole innoxio. Id. ibid. 10. 20. (3). Siligo semper rectam habet spicam, nec rorem continet, qui rubiginem faciat. et ibid. 17. 44. (2). Caeleste frugum vinearumque malum nullo minus noxium est rubigo. Frequentissima haec in roscido tractu convallibusque, ac perflatum non habentibus: e diverso carent ea ventosa et excelsa. Ovid. quoque rori, et soli attribuit, 4. Fast. 917. Nec venti tantum Cereri nocuere, nec imbres; Nec sic marmoreo pallet adusta gelu; Quantum si culmos Titan incalfacit udos. At Colum. Arbor. 13., Pallad. 1. R. R. 35. et Servius ad 1. G. 131. malae nebulae causam assignant: quod et rustici Patavini nunc faciunt, qui ideo vocant nibia: quae vox a nebula facta est. Italis est golpe, melume, ruggine,Gallis nielle. Varro 6. L. L. 16. Müll. Ne rubigo occupet segetes. Virg. loc. cit. Mox et frumentis labor additus, ut mala culmos Esset robigo. Colum. 2. R. R. 12. (11). 5. Segetes rubigine infestantur. et 10. ibid. 342. mala rubigo virides ne torreat herbas.

C) Addit Servius loc. cit. robiginem esse, ut Varro dicit, vitium obscenae libidinis, quod ulcus vocatur: idque nasci abundantia et superfluitate humoris, et a Graecis σατυρίασιν vocari.

Index

Hoofdstuk 1 - Nūbēs

Ūniversālis

ŪNĬVERSĀLIS, e, adject. (universus) — Universalis est ad universos pertinens, universale, καθολικός.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Inundō

ĬNUNDO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et undo).
- Inundare est aquis extra ripas diffluentibus obruere, redundare, exundare, superfluere, πλημμυρέω
(It. inondare, coprire d' acqua; Fr. inunder, se déborder sur; Hisp. inundar, salir de
madre; Germ. überschwemmen; Angl. to overflow, overwhelm, or cover with water, deluge, inundate).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Relaxō

RĔLAXO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et laxo).
- Relaxo est idem ac remitto, dissolvo, aperio, ἀναχαλάω (It. allentare, allargare, rilassare; Fr. relâcher, desserrer, détendre, ouvrir; Hisp. relaxar, afloxar, soltar, dilatar;Germ. wieder weit machen, erweitern, losmachen, öffnen; Angl. to loose, unloose, set at large, release, disengange, free, relax).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Altus

ALTUS, a, um, adject. Comp. Altior et Superl. Altissimus in omnibus ferme paragr. Proprie est Particip. praeter. pass. ab alo, latissima significatione, ita ut altus sit magnus factus, seu qui sursum vel deorsum incrementum accepit, ut ipse ait Serviusad Virg. 1. AEn. 3. Altum - et superiorem et inferiorem altitudinem significat: namque mensurae nomen est altitudo (It. alto o profondo; Fr. haut ou profond; Hisp. alto ú profundo; Germ. hoch oder tief; Angl. high or deep).

Related Glossary Terms

Abiēs

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Terra

Corrumpō

CORRUMPO vel conrumpo, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3. (cum et rumpo). - Corrumpere, in quo praepositio cum est intensiva, significat rem aliquam omnino rumpere atque in particulas dissolvere, adeoque absumere, destruere (It. corrompere, disfare, distruggere; Fr. dissoudre violemment, détruire, anéantir;Hisp. disolver, destruir, aniquilar; Germ. ganz zerbrechen, zerstören, vermichten; Angl. to corrupt, destroy).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Salvus

SALVUS, a, um, adject. - Salvus idem est ac vivus et sanus, incolumis, integer, conservatus, σῶος (It. salvo, vivo e sano, sano e salvo, intiero, intatto; Fr. conservé, sain et sauf, sauvé, qui est en bon état, intact, bien portant; Hisp. salvo, sano, entero;Germ. bewahrt, gerettet, erhalten, wohlerhalten, gesund; Angl. safe, safe and sound, well, in good health).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Salveō

SALVĔO, es, ere, n. 2. (salvus) Verbum defectivum, cujus praeter futur, salvebis,imperat. salve, salveto, salvete, et infinit. salvere, cetera Latina consuetudine exsulant. Nam quod Plaut. Truc. 2. 2. 4. dixit, non salveo, irridenter posuit pro persona rustici, inquit Val. Prob. in Cathol. p. 1486. Putsch. - Salveo idem est ac salvus sum, bene me habeo, sanus sum.

Fastīgiō

FASTĪGIO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Fastigiare est acuminare, in fastigium erigere, ὀξύνω (It. aguzzare, tirare in punta; Fr. rendre pointu, élever en pointe; Hisp. aguzar, hacer
puntiagudo, Germ. zuspitzen, spitzen, erhöhen in eine Spitze; Angl. to narrow gradually into a sharp point.)

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Reliquiae

RĔLĬQUĬAE, ārum, f. plur. 1. - Reliquiae sunt pauca illa quae ex aliqua re relicta sunt, τὰ λείψανα, τὰ λοιπά (It. avanzi, avanzo, rimanenze, rimasugli, resto, residuo, reliquie; Fr. reste, ce qui reste, debris, reliefs; Hisp. resto, resta, restante, residuo, sobra; Germ. was von Gegenstande übrig bleibt, d. Uebriggebliebene, d. Ueberreste, Reste, d. Rest; Angl. the remains, laevings, relics, orts; the remainder, rest, remnant, or residue of any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Praerumpō

PRAERUMPO, rumpis, rūpi, ruptum, rumpere, a. 3. — Praerumpere est idem quod rumpere, aut ante, vel in anteriori parte rumpere, praefringere. — Hinc Part. praeter. pass. Praeruptus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Praeruptior et Sup. Praeruptissimus l.; et est Ital. scosceso, dirupato, straripevole, ἀποῤῥώξ, ἐπίκρημνος, ἀπότομος, abruptus, arduus, directus, praecisus, praeceps: quasi in anteriori parte ruptus.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Vallis

VALLIS et valles, is, f. 3. - Vallis est planities a duobus lateribus inclusa, ut Fest. apud Paul. Diac. in Convallis p. 42. 6. Müll. definit, ἄγκος (It. valle; Fr. vallée, vallon; Hisp. valle, vallejo;Germ. das Thal; Angl. a valley, vale, dale).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Dēcursus

DĒCURSUS, us, m. 4. actus decurrendi, decursio (It. scorrimento all'ingiù; Fr. action de descendre en courant, course descendant; Hisp. el acto de descender correndo, carrera descendiente; Germ. das Ab -, Herablaufen, Herabsturz; Angl. a running down, descent, stream).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Os

OS, ossis, n. 3. - Os, ossis, est solidamentum corporis, quod nervis natura alligavit: a voce Graeca ὀστοῦν (It. osso; Fr. os; Hisp. hueso; Germ. der Knochen, das Bein; Angl. a bone).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Marīnus

MĂRĪNUS, a, um, adject. (mare) ad mare pertinens, θαλάσσιος (It. di mare, marino;Fr. de mer, marin; Hisp. marino; Germ. zum Meere gehörig; Angl. of the sea, living in the sea, marine).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Concha

CONCHA, ae, f. 1. κόγχη, testa durior piscium a voce Graeca allata (It. guscio, nicchio, conchiglia; Fr. coquille; Hisp. concha; Germ. d. zweischalige Muschel; Angl. a shellfish, a shell, sea-shell).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Mediterrāneus

MĔDĬTERRĀNĔUS, a, um, adject. (medius et terra) qui in medio terrarum positus est et a mari procul:
cui maritimus opponitur, porto fra terra, entro terra, mediterraneo,μεσόγειος.

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Dūrus

DŪRUS, a, um, adject. - Durus est solidus, firmus (It. duro; Fr. dur; Hisp. duro; Germ. hart; Angl. hard, solid).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Reperiō

RĔPĔRĬO, pĕris, pĕri, pertum, pĕrire, a. 4.
- Reperio est idem atque invenio (discrimen vero inter reperio et invenio in fine hujus verbi posuimus) εὑρίσκω (It. trovare, ritrovare; Fr. retrouver, trouver, rencontrer; Hisp. hallar, encontrar, topar; Germ. wieder herbeischaffen, suchend wiederfinden, ausfinden, finden, antreffen; Angl. to find, find out, discover).

Index

Hoofdstuk 1 - Dīluvium

Profundus

PRŎFUNDUS, a, um, adject. (pro et fundus).
— Profundus est fundum longe habens. βαθύς (It. fondo, profondo, basso, alto; Fr. profond, élevé; Hisp. profondo, hondo; Germ. tief, bodenlos; Angl. deep, profound).

Index

Hoofdstuk 1 - Terra

Collis

COLLIS, is, m. 3. - Collis est parvus mons (It. colle, collina, poggio; Fr. colline, coteau, éminence; Hisp. collina, collado, cerro; Germ. d. Hügel, d. Anhöhe; Angl. a hill, hillock, easy ascent, rising ground).

Index

Hoofdstuk 1 - Terra

Cavus

CĂVUS, a, um, adject. (Cf. Gr. σκάφος) cavatus, sinuosus, foramen et spatium habens, vacuus: cui plenus opponitur. (It. cavo, concavo, vuoto; Fr. creux, creusé, voûte; Hisp. hueco, concavo, vaud; Germ. hohl, holgearbeitet, hohlgewölbt, gebogen, eine Hohle bildend; Angl. hollow, concave, excavated).

Index

Hoofdstuk 1 - Terra
Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Spēlunca

SPĒLUNCA, ae, f. 1. σπήλυγξ, γγος, specus, antrum, caverna, grotta, spelonca.

Index

Hoofdstuk 1 - Terra

Prātum

PRĀTUM, i, n. 2. - Pratum est locus in agris, ex quo fenum percipitur, λειμών (It. prato; Fr. pré, prairie; Hisp. prado, prodecillo, praderia, pradera; Germ. d. Wiese; Angl. a meadow, mead, green field, green, leasow).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Grāmen

GRĀMEN, mĭnis, n. 3., quod volunt esse a γράω comedo, est herbae genus omne, et praesertim quod in animalium pabulum cedit, χόρτος (It. erba; Fr. gazon, herbe, pelouse; Hisp. cesped con yerbas, yerba, pelosilla; Germ. d. Gras, d. Rasen; Angl. grass, all kinds of herbs).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Herba

HERBA, ae, f. 1. germen terrae viride ac tenerum, quo vestitur humus, pascuntur animalia, fruges producuntur, βοτάνη (It. erba; Fr. herbe, gazon, herbage; Hisp. yerba. herbage; Germ. d. grünende Halm, Saat, d. Grün, Kraut, Gras; Angl. an herb, grass, herbage).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Arvum

Arvum, i, n. 2., subaudi solum, absolute stricto sensu significabat campum aratum, necdum satum.

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Frūx

FRUX, frūgis, f. 3. – Frux significat omnes terrae fructus, quibus ad alimentum utimur, frumenta, legumina, poma, nuces etc. Gr. καρπός (It. frutti della terra, biade; Fr. productions de la terre, grains, céréales etc.; Hisp. todo lo que la tierra produce, granos, trigo; Germ. Hülsenfrucht, Erd -, Feldfrüchte; Angl. the fruit, or produce, of the earth).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Holus

ŎLUS vel holus, ĕris, n. 3. — Olus vel holus est omnis herba sativa, quae in cibum hominum venit, λάχανον (It. erbaggi, camangiare; Fr. toute herbe potagère, légumè; Hisp. legumbre; Germ. jede Art Küchenkraut, Kohl, Gemüse, Nüben etc.; Angl. any garden herbs for food potherbs).

Related Glossary Terms

Olitor

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Hoofdstuk 1 - Holera

Fungus

FUNGUS, i, m. 2. μύκης, excrementum terrae, vel arborum, varia forma ac figura: videtur esse a σπόγγος vel σφόγγος spongia (It. fungo; Fr. champignon, morille, Hisp. xeta, seta ó geta, hongo; Germ. d. Schwamm, Erdschwamm, Morchel; Angl. a mushroom, toadstool, fungus).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Frāga

FRĀGA, ōrum, n. plur. 2. Vel fragum, i, - Fraga sunt morum herbarum humi repentium, colore rubeo, gustu suavissimum: ita videntur appellata a ῥὰξ, ῥαγὸς acinus, quia acinis similia sunt: Graece in Gloss. Philox. μιμαίκυλον dicitur, fragole.

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Myrtillus

MYRTUS, i et us, f. 1. et 4. - Proprie myrtus, mirto, mortella, μύρτος, μυρσίνη, est arbor baccas ferens saporis praecipui, et gratissimi odoris, ex quibus et vinum, et oleum fit: veteres etiam condiendis cibis usi sunt, ante inventum piper.

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Prōveniō

PRŌVENĬO, vĕnis, vēni, ventum, venire, n. 4.
(pro et venio) — Provenio est idem atque extra venio, prodeo, exorior, exeo, προέρχομαι (It. comparire, uscir fuori; Fr. venir en avant, s'avancer, paraître, se montrer; Hisp. venir en adelante, adelantarse, parecer, mostrarse; Germ. hervorkommen, hervortreten; Angl. to proceed or come forth, come out, appear).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Nāscor

NASCOR, nascĕris, nātus sum, nasci, dep. 3. -
Nasci est oriri, in vitam venire, in lucem edi, φύομαι, γίγνομαι (It. nascere, venire alla
luce; Fr. naître; Hisp. nacer; Germ. gezeugt, geboren werden; Angl. to be born, come into the world, spring, arise, grow).

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs
Hoofdstuk 1 - Holera
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Ahēnum

Aenum vel ăhēnum, i, n. 2. substantivorum more.

¶ 1. Proprie est vas ex aere aliove consimili metallo, in quo aqua calefit ad lavandum, vel ad alios usus: et differt a cacabo, qui proprie est vas ad carnes elixandas et ad pulmentarium coquendum. Hoc tamen discrimen non est perpetuum. Nam aenum saepissime usurpatur etiam de vase ad cibos coquendos (It. caldaja, calderone; Fr. chaudière, chaudron; Hisp. caldera; Germ. ein ehernes oder kupfernes Gefäss; Angl. a brazen vessel, a caldron).

¶ 2. Translate aenum Fabretti judicio Inscript. p. 678. est idem atque aeneum frumentum

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Plumbum

PLUMBUM, i, n. 2. μόλυβδος
(It. piombo; Fr. plomb; Hisp. plomo; Germ. d. Blei; Angl. lead).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim plumbum est genus metalli duplicis generis, candidi, et nigri. Pretiosissimum candidum. Jungi inter se nigrum sine albo non potest, nec hoc ei sine oleo: ac ne album quidem secum sine nigro. Nigri origo duplex: aut enim sua provenit vena, nec quidquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, mixtisque venis conflatur. Ejus qui primus fluit in fornacibus liquor, stannum (stagnum) appellatur; qui secundus, argentum: quod remansit in fornacibus, galena, quae est tertia portio additae venae. Haec rursus conflata dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus.

¶ 2. Speciatim, per synecdochen est glans, seu pila plumbea.

¶ 3. Item fistula plumbea.

¶ 4. Item flagellum plumbo instructum.

II.) Translate plumbum est vitium oculi.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Mollis

MOLLIS, e, adject. - Mollis est flexibilis, qui flecti potest, tactui cedens, tractabilis, tener; cui opponitur durus, rigidus, Gr. μαλακός (It. pieghevole, flessibile, tenero, molle, soffice, pastoso, morbido, delicato; Fr. souple, flexible, mou, tendre, non âpre, doux, délicat; Hisp. blando, flexible, que se dexa doblar facilmente, tierno, suave; Germ. weich, geschmeidig, biegsam, mild, zart, sanft;Angl. soft, supple, yielding, tender, delicate).

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Gravis

GRĂVIS, e, adject. - Gravis est ponderosus et qui suapte natura deorsum fertur, cui opponitur levis; βαρύς (It. grave, pesante; Fr. lourd, pesant; Hisp. pesado, macizo, pesante; Germ. schwer wiegend, lastend, beladen, beschwert, angefüllt; Angl. heavy, weighty, ponderous).

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Stagnum

Stagnum est metalli genus, quod in fodinis invenitur cum argento, et in fornace primum liquescit, κασσίτερος (It. stagno;Fr. étain; Hisp. estafio; Germ. Zinn; Angl. tin, pewter).

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Cyprum

CYPRUM, i, n. 2. genus quoddam rubri aeris.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Orichalcum

Orichalcum est flava ligatio metallica quae in camino ex 37 % Zinci et 63 % Cupri oritur.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Nummus

Nummus, i, m. 2. — Numus est pecunia signata, moneta, nomisma, νόμισμα (It. moneta, danaro, soldo, pecunia; Fr. monnaie, pièce de monnaie, argent; Hisp. moneda, dinero; Germ. e. Silbermünze, das Geldstück, die Geldmünze; Angl. money, a piece of money, coin).

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla

Argentum

ARGENTUM, i, n. 2. - Argentum est metallum post aurum pretiosissimum, candidissimi coloris; quod invenisse primum Erichthonium Atheniensem scribit Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (197).
(It. argento; Fr. argent; Hisp. plata; Germ. Silber; Angl. sil ver).

A) Argentum infectum.

¶ 1. Ponitur de argento quod e terra effoditur.

¶ 2. Item de argento in massis, quod nondum arte fuerit elaboratum.

¶ 3. Argentum vivum est genus quoddam metalli liquidi (unde ab Isid. 16. Orig. 19. 2.
appellatur argentum liquidum), colore quidem argento similis, fluidâ vero naturâ aquae. Ejus duplex est genus, alterum nativum seu fossicium, alterum facticium, quod ex minio excoquitur et hydargyrus vocatur.

¶ 4. Argentum lentum est stannum cum aere fusum.

B) Argentum factum.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla
Hoofdstuk 1 - Metalla

Aurum

AURUM, i, n. 2. - Aurum est metallum omnium pretiosissimum, colore flavum, quod unum nihil igne deperit, quin immo quo saepius arsit, proficit ad bonitatem. (It. oro; Fr. or; Hisp. oro; Germ. das Gold; Angl. gold).

I.) Proprie distinguitur a Latinis

A) in aurum naturale vel infectum;

B) in aurum factum vel caelatum;

C) et in aurum signatum, h. e. pecuniam.

A) Aurum naturale aut in fodinis invenitur, aut a fodinis erutum in laminas elaborandum conflatur.

B) Aurum, ex quo constabant, simulacra, muliebria ornamenta, vasa aliaque hujusmodi, dicitur generatim aurum factum.

C) Aurum et pro pecunia ponitur, diciturque aurum signatum.

II.) Translate.

¶ 1. Aurum ponitur pro splendore, fulgore, qualis ab auro emicat, itemque pro colore auri.

¶ 2. Et pro aurea aetate.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Liqueō

LĬQUĔO, lĭques, lĭqui vel lĭcŭi (vel lĭqūvi), lĭquere, n. 2. — Liquere, a Graeco λεί́βω ejusdem significationis, est idem ac liquidum esse, fluidum esse (It. essere liquido, essere fluido; Fr. être liquide; Hisp. ser liquido; Germ. flüssig sein, fliessen; Angl. be liquid).

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Corrōdō

CORRŌDO vel conrodo, dis, si, sum, dere, a. 1.
(cum et rodo). - Corrodo est idem quod rodo vel rodendo exedo.

Index

Hoofdstuk 1 - Metalla

Sabulum

SĂBŬLO, ōnis, m. 3. et Sabulum, i, n. 2. - Sabulo, et sabulum, pro psabulum, ut videtur, a Gr. ψάμμος, diversa significat.

A) Sabulo, vel Sabulum, diversa positione sed eodem significatu

¶ 1. Est terra arenae similis, seu arena terrae, aut limo mixta. nam arena tenuis est, minuta et infecunda: sabulo crassior, humidior, et gignendis quibusdam seminibus utilis, rena mista di terra, sabbioncello, sabbionella, sabbia, sabbione.

¶ 2. Sabulum pro arena.

B) Sabulum, et Sabulo, diversa positione et diverso significatu.

¶ 1. Sabulum est instrumentum musicum, vel plectrum, quo pulsatur.

¶ 2. Sabulo, qui instrumentum musicum pulsat: aliis est ridiculus, buffone.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lapidēs]

Saxum

SAXUM, i, n. 2. - Saxum est lapis, petra, silex, λίθος, πέτρα. (It. sasso, pietra; Fr. pierre brute, rocher, roche; Hisp. piedra, guijarro, peňa; Germ. rohes Felsstück, roher Felsblock, e. grosser stein; Angl. a stone, rock).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Petra

PĔTRA, ae, f. 1. πέτρα, saxum, lapis, pietra, sasso, atque adeo rupes, cautes, scopulus, rupe, roccia, scoglio.

Related Glossary Terms

Petrōsus

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Cautēs

CAUTES et raro admodum cautis, is, f. 3.
- Cautes est saxum magnum, asperum et acutum, rupes acuta (It. sasso acuto, rupe acuta; Fr. rocher aigu, roche aigu; Hisp. peňa, roca aguda; Germ. Spitzstein, spitziger Fels; Angl. a sharp-edged rock).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Cōs

COS, cōtis, f. 3. - Cos est idem omnino quod cautes, a qua deducitur, ut a plaustrum plostrum, caudex codex etc.: et occurrit

¶ 1. Speciatim de lapide, quo ferramenta acuuntur, aut laevigantur.

¶ 2. Generatim quicumque duriores lapides cotes vocantur: quo sensu occurrit fere in numero plur.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Adtrahō

ATTRĂHO vel adtraho, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. (ad et traho). - Attraho est ad me traho, adduco (It. tirare a sè, attrarre; Fr. tirer à soi, attirer; Hisp. tirar, atraer, traer hacia sì; Germ. anziehen, an sich ziehen;Angl. to draw, draw towards, attrait).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Gemma

GEMMA, ae, f. 1. – Gemma est oculus vitis vel alius arboris, qui primo emittitur (It. gemma, germoglio; Fr. bourgeon, oeil, oeilleton d'une plante; Hisp. hiema, el boton que arrojan los árboles; Germ. d. Knospe, d. Auge, d. Keim d. Pflanzen; Angl. the bud, gem, or button).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Gemma est lapillus pretiosus, praecipue qui anulo includitur, pietra da anello, et magis proprie de perlucidis dicitur, gemma, pietra preziosa, gioja, λίθος: porro gemma dicitur quicumque lapillus pretiosus, qui rotundam formam habet et vitium gemmas imitatur; cylindrus vero, quum forma ejus oblonga et cylindrica est.

¶ 2. Metaphora sumpta a proxime superiori paragr. 1.

- a) Gemma dicitur de poculo ex gemma facto.

- b) Item dicitur de anulo, cui lapillus includitur, quique obsignando inservit, sigillum, anello, sigillo.

¶ 3. Dicitur aliquando poetice de margaritis.

¶ 4. Item de oculis in pavonis cauda micantibus.

¶ 5. Demum ponitur et pro praecipuo ornamento.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Perlūcidus

PELLŪCĬDUS vel perlucidus, a, um, adject. duo diversa significat, scil.

A) Est totus lucidus, lucem transmittens, translucidus, rilucente, trasparente, diafano, διαφανής.

— a) Generatim.

— b) Speciatim est tenui et pellucenti veste indutus.

B) Item est valde lucidus, splendens.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Lapillus

LĂPILLUS, i, m. 2. deminut. a lapis, parvus lapis, λιθάριον (It. pietruzza, sassolino; Fr. petite pierre, petit caillou; Hisp. piedrecita, piedrezuela; Germ. e. Steinchen; Angl. a little stone, pebble, pebble-stone).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Adamās

ĂDĂMAS, antis, m. 3. Adamanta et adamantas sunt Accusativi Graecae positionis, quibus libenter utuntur poetae. ᾿Αδάμας, lapis maximi inter gemmas pretii, insignisque supra ceteros duritiae, quippe qui ferro percussus adeo ictum respuit, ut ferrum utrimque dissultet, incudesque etiam ipsae interdum dissiliant: simul etiam natura ignium victrice, nunquam incalescens. Is tamen hircorum calido et recenti sanguine perfusus facile frangitur.
(It. diamante; Fr. diamant; Hisp. diamante; Germ. Diamant; Angl. adamant).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Rubīnus

Rubīnus, i, m. – Gemmae nomen.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Rubeus

RŬBĔUS, a, um, adject.

¶ 1. Est idem quod robius, robus, rufus, flavus.

¶ 2. Est etiam pertinens ad rubum, ex rubo.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lapidēs]

Sapphīrus

SAPPHĪRUS vel Saphirus vel Sappirus, i, f. 2. σάρφειρος: cf. Hebr. (forma hebraica)shaphar, pulcrum esse. Gemmae nomen.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lapidēs]

Caeruleus

CAERŬLĔUS, a, um, adject. – Color caeli sereni.
(It. azzurro, lapislazzalo, ceruleo, turchino; Fr. de couleur foncée, bleu foncé, azur, de vert de mer; Hisp. azul, azul turqui; Germ. blau; Angl. cerulean, azure, sea-green, sky-blue).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Smaragdus

SMĂRAGDUS vel zmaragdus, i, m. 2. (σμάραγδος et μάραγδος) — Smaragdus est gemma coloris viridis et pellucida, conflata ex eo, quod Itali dicunt silicato di allumina, σμάραγδος
(It. smeraldo; Fr. émeraude; Hisp. esmeralda; Germ. d. Smaragd; Angl. emerald).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Hyacinthus

HYĂCINTHUS, i, ὑάκινθος, giacinto,

I.) Proprie est genus violae vernae, colore rubenti, sed ad obscurum nigrumque inclinante.

II.) Improprie est hoc nomine gemma ejusdem coloris, ex AEthiopia veniens, amethysto non absimilis, nisi quod in illa emicans fulgor violaceus est: in hoc dilutus.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Lūteus

LŪTĔUS, a, um, adject. (lutum primo loco) lūto herbâ tinctus.

I.) Proprie lutea dicitur chrysocolla nativa, luto herba tincta et in lomentum servata.

II.) Translate.

¶ 1. Luteus est colorem habens rufo dilutiorem, qualis in ovi vitello, in malo Cydonio, in auro, in igne; flavus, croceus, giallo, di color d'oro, ὠχρὸς, μήλινος.

¶ 2. Est etiam roseum colorem habens.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Angulātus

ANGŬLĀTUS, a, um, particip. verbi angulo, angulos habens.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lapidēs]

Margarīta

MARGĂRĪTA, ae, f. 1. - Margarita vel est unio, calculus candidus in conchis marinis nascens, in feminarum deliciis et mundo muliebri praecipuus. Gr. μαργαρίτης λίθος, μαργαρίτη
(It. perla; Fr. perle; Hisp. perla; Germ. d. Perle; Angl. a pearl, margarite).

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Ūniōnēs

ŪNĬO, ōnis, 3. (unus) tria praecipue, diversa, significat.

¶ 1. Abstractorum more et feminino genere.

— a) Est unitas, unità, ἑνότης.

— b) Hinc jactus quidam in re lusoria. Jactus quisque apud lusores veteres a numero vocabatur, ut unio, binio, trinio etc.

— c) Item duarum aut plurium rerum copulatio, unione.

¶ 2. Concreto, ut ajunt, sensu, tam masc. quam femin. gen., unio, apud veteres, est margarita grandior, quae numquam alteri simili reperitur, perla, μαργαρίτης.

¶ 3. Denique improprie, femin. gen., species cepae unicaulis unio dicitur a rusticis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Lapidēs]

Corallia

CŎRĂLĬUM, vel corallium vel curallium, ĭi, item corallum, i, n. 2. denique corallus, i, m. 2. (apud Plin. 37. Hist. nat. 19. 56. (153). et Isid. 16. Orig. 8. 1.) κοράλιον, κοράλλιον, κουράλιον, κόραλλον, et κώραλλον, (tot enim modis tum Graece, tum Latine scriptum invenitur: saepius autem in priscis libris curalium teste Harduino) describitur a Plin. 32. Hist. nat. 2. 11. (21). et seqq. frutex marinus colore viridi, baccas ferens candidas sub aqua ac molles, quae exemptae confestim durantur, et rubescunt quasi corna sativa specie et magnitudine. Ajunt ipsum fruticem tactu protinus lapidescere, si vivat: itaque occupari evellique retibus, aut acri ferramento praecidi: qua de causa curaliumvocitatum interpretantur: nempe ἀπὸ τῆς κουρᾶς ἐν ἐλὶ, quod in mari tondeatur. Probatissimum quam maxime rubens, et quam ramosissimum, nec scabiosum, aut lapideum, aut rursus inane et concavum.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Sūcinum

SŪCĬNUM vel succinum, n. et sucinus vel succinus, i, m. 2. — Sucinum est idem quod electrum, tum quod ex quibusdam arboribus fluit, tum quod inter metalla numeratur, súccino, elettro, ἤλεκρον.

I.) Proprie dicitur

— a) De gummi arborum .

— b) De metallo Apul. 2. Met. Hic vitrum fabre sigillatum, ibi crystallum impunctum, argentum alibi clarum et aurum fulgurans et sucinum mire cavatum in capides, ut bibas.

II.) Translate, per synecdochen, est aliquid, puta monile, ex sucino confectum.

Related Glossary Terms

Ēlectrum

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Ēlectrum

ĒLECTRUM, i, n. 2. ἤλεκτρος et ἤλεκτρον.

¶ 1. Est resina quaedam ex certis arboribus fluens, Latine succinum.

¶ 2. Electrum est etiam metalli genus, scilicet aurum, cui ex Plin. 33. Hist. nat. 4. 23. (80). quinta, ex Isid. 16. Orig. 24. quarta argenti portio inest: unde Manil. 5. 535. Et facti mercator erit per utrumque metalli. h. e. ex auro et argento compositi. Est autem duplicis generis: fossile, cui ea ratione argentum natura est admixtum: et facticium, cui arte portio illa argenti admiscetur, ut Plin. loc. cit. et 9. ibid. 40. 65. (139). docet. Ejus natura est ad lucernarum lumina clarius argento splendere. Nativum vero venena etiam deprehendit. Namque discurrunt in calicibus arcus, caelestibus similes, cum igneo stridore.

Related Glossary Terms

Sūcinum

Crystallum

CRYSTALLUM, i, n. 2. κρύσταλλος.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est idem ac glacies.

¶ 2. Saepius latiori sensu usurpatur et est lapis, seu succus perspicuus lapidescens, quem sub terris, aut inter gelidas rupium venas frigus glaciat et durat: quasi κρυόσταλλος, a κρύος frigus, et στελλομαι pro συστελλομαι contraho, quia ab aliquibus glacies censetur, idest aqua frigore concreta: vel melius a similitudine glaciei. Porro de crystalli natura et origine agunt Plin. 37. Hist. nat. cap. 2., Seneca 3. Quaest. nat. 25. et Solin. 15. sub fin. Curt. 3. 3. 8. Imago solis crystallo inclusa fulgebat. Plin. 36. Hist. nat. 26. 66. (192). Vitrum in India e crystallo fracta fieri. Stat. 1. Silv. 2. 126. Raraque longaevis nivibus crystalla gelari.

II.) Improprie per synecdochen sumitur pro vase e crystallo.

Index

Hoofdstuk 1 - Lapidēs

Prōcrēscō

PRŌCRESCO, scis, vi, scere, n. 3. (pro et cresco).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est gigni, nasci.

¶ 2. Latiori sensu est crescere, augeri, crescere, αύξάνειν.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Frutex

FRŬTEX, īcis, m. 3.

I.) Proprie.

¶ 1. Frutex, frutice, θάμνος, est planta, quae ad arboris magnitudinem non assurgit, et statura multis herbis similis est: lignosior tamen, et stolonibus et surculis numerosior, et non demoritur, neque arescit, ut herba. Talis est arundo, rubus, rosa, cinnamum, etc.

¶ 2. Dicitur et de caule, vel ramulo cujuscumque plantae.

¶ 3. Item poetice de quacumque arbore.

¶ 4. Item de frutecto, cespuglio.

¶ 5. Item de stirpe arboris.

¶ 6. Praeterea est proprium et peculiare nomen cujusdam arboris in Phrygia.

II.) Translate.

¶ 1. Est convicium hominis stupidi, ut caudex, stipes.

¶ 2. Et per metaphoram. Tertull. advers. Gnost. 11. Apostolici seminis frutices.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Rādīx

RĀDIX, īcis, f. 3. - Radix, quam vocem a ῤάδυξ ramus derivant, est ima pars plantae, quae terrae infigitur et insistit et inde succum trahit, ῥίζα (It. radice; Fr. racine des plantes; Hisp. raiz; Germ. d. Vurzel d. Pflanzen; Angl. root).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim

- a) Per excellentiam dicitur de raphano, ravanello, quia ejus usus in radice praecipuus.

- b) Radix Syriaca species est raphanin.

- c) De radice Pontica, V. in RHA.

- d) Radix dulcis apud Cels. 5. 23. et Scribon. Compos. 170. est glycyrrhiza, regolizia.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de ima parte aliarum rerum, qua inhaerent.

¶ 2. Saepissime de ima parte montium, radice de' monti.

¶ 3. De origine, initio, fonte rei alicujus.

¶ 4. Illae aptiores sunt metaphorae. Cic. 4. Phil. 5. 13. Virtus est una altissimis defixa radicibus, quae numquam ulla vi labefactari potest.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Stirps

STIRPS, stirpis, m. et f. 3. — Stirps est radix et imus truncus arboris, qua haeret radicibus: item totus ipse truncus, ex quo rami exeunt, ῥίζα, ῥιζόφυτον (It. radice, sterpo; Fr. souche, racine; Hisp. cepa, raiz;Germ. Wurzel, Wurzelstock; Angl. the root of a tree, the stump).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen ponitur

— a) Pro tota arbore aut parte ejus quacumque, albero, legno.

— b) De quacumque planta, virgulto, pianta.

¶ 2. A similitudine refertur ad genus humanum et

— 1.°) Est origo generis in famillis, stirpe, schiatta, legnaggio, progenie.

— a) De hominibus.

— b) De beluis.

— 3.°) Item condicio, genus, ordo.

III.) Figurate.

¶ 1. Est origo, causa, principium, fons, radix, origine, radice, fonte, cagione, sorgente

¶ 2. Est etiam natura, condicio, qualitas, status, quem naturâ sortimur.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor

Stemma

STEMMA, ătis, n. 3. στέμμα, στέφανος, sertum, corona: a στέφω, corono (It. corona; Fr. couronne, bandeau; Hisp. corona; Germ. der Kranz; Angl. a garland, crown).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de coronis dicitur seu sertis foliorum implicatis, quibus cingebantur et nectebantur invicem imagines, in quibus e cera expressi erant vultus majorum.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice ponitur pro serie cognationis ac nobilitate familiae, l' albero della famiglia, genealogia

¶ 2. Metaphorice. Id. 8. 6. Argenti fumosa (al. furiosa) sui quum stemmata narrat. h. e. nobilitatem et pretium.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Surgō

SURGO, surgis, surrexi, surrectum, surgere, n. 3. (syncop. a surrigo pro subrigo) — Surgo usurpatur aliquando

A) Transitive; et saepius

B) Neutrorum more.

A) Transitive est erigo, extollo (It. alzare diritto, levare; Fr. lever, élever, dresser; Hisp. alzar, elevar, erigir; Germ. v. unten hervor richten, erheben; Angl. to raise or lift up).

B) Neutrorum more, seu absolute, (accusativus enim se usu ita omittitur, ut neutrius naturam induisse videatur) est erigi, alzarsi, rizzarsi, levarsi, ἀνίστημι, ὄρνυμαι, quum sedentes aut jacentes erigimur: et construitur absolute aut cum Abl. termini, unde quis surgit, et praep. ab, ex vel sine praep., et etiam cum Acc. termini, ad quem, et praep. ad, in.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Rāmus

RĀMUS, i, m. 2. pars arboris, quae e trunco exit, et multipliciter se spargit, ἔρνος, κλαδος
(It. ramo; Fr. branche, rameau; Hisp. branca, ramo ú rama; Germ. d. Zweig, Ast; Angl. a branch, bough; an arm of a tree).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu per synecdochen ponitur pro arbore.

¶ 3. Et pro fronde.

¶ 4. Et pro ture.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro fuste seu clava.

¶ 2. Transfertur ad alia.

¶ 3. De ramis Samiis.

¶ 4. Τὸ αἰδοῖον ἀῤῥενικὸ.

¶ 5. Allegorice. Cic. 3. Tusc. 6. 13. Nos autem audeamus non solum ramos amputare miseriarum, sed omnes radicum fibras evellere.

¶ 6. De linea consanguinitatis.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Frōns, frondis

FRONS, frondis, f. 2. - Frons est gramen tenerius plantarum cum foliis, θαλλὸς, φύλλος (It. fronde, fronda, foglie; Fr. feuilles, feuillage; Hisp. hojas, follage;Germ. d. Laub, d. Laubgezweig, Laubwerk; Angl. the leus of a tree, a branch with leaves, gneen bough).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Cacūmen

CĂCŪMEN, ĭnis, m. 3. - Cacumen proprie est summitas, vel etiam extremitas cujuscumque rei in acutum desinens (It. cima o estremità acuminata; Fr. extremité, pointe, sommet; Hisp. extremidad, punta, cima; Germ. d. spitz zulaufende Ende, d. allmälig auslaufende Spitze einer Sache; Angl. the top or summit of any thing).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Truncus

TRUNCUS, i, m. 2. — Truncus est pars arboris crassior et rectior a radice ad cacumen, ex qua rami exeunt: sive ramos habeat haerentes sive amputatis truncata sit, στέλεχος (It. fusto, tronco della pianta; Fr. tronc d' arbre, tronc, souche; Hisp. tronco, cepa; Germ. der Stamm ein. Baumes, der Rumpf; Angl. the trunk, stock).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Caudex

CAUDEX, ĭcis, m. 3. - Caudex est truncus arboris, hoc est ea pars, quae e radice supra terram simplex assurgit. Differt a caule, qui herbarum est, caudex vero arborum et fruticum. (It. tronco, ceppo, pedale; Fr. tronc, souche d'arbre; Hisp. tronco, troncon; Germ. der Stamm, Klotz; Angl. the stem, stock or trunk of a free).

¶ 1. Stricto sensu caudex est truncus arboris, sive solidus atque integer, sive in tabulas divisus.

¶ 2. Frequentissime accipitur pro libro: quod veteres olim codicem appellarunt plurium tabularum contextum.

- 1.°) Generatim de quacumque scripta tabula et libro dicitur, nulla prorsus habita ratione materiae.

- 2.°) Speciatim codex dicitur liber accepti et expensi, cui opponitor adversaria.

- 3.°) Item speciatim et κατ᾽ ἐξοχὴν sic appellatur, in quo collectae. sunt constitutiones principum Romanorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Stīpes

STĪPES, pĭtis, m. 3. — Stipes est truncus arboris, fustis, sudes, στύπος, κορμός (It. tronco, stipite, palo; Fr. tronc, souche; Hisp. tronco; Germ. Pfahl, Klotz; Angl. trunk, tree, stake).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Dēiciō

DEĬCĬO, ĭcis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (de et iacio).
- Deicio est deorsum iacio (It. gettare al basso, lanciare o precipitare all'ingiù; Fr. jeter à bas, précipiter, renverser; Hisp. echar abaxo, precipitar, abatir; Germ. von oben herab nach unten werfen, herabwerfen, -stürzen, -schleudern, nieder, -umstürzen, herabtreiben, vertreiben; Angl. to throw or cast down).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Pulpa

PULPA, ae, f. 1. μυών (It. polpa; Fr. chair, partie charneux du corps des animaux;Hisp. carne; Germ. d. Fleischige am Thierkörper, d. derbe Fleisch; Angl. the pulp or juius part of meat, flesh without bone). est caro musculosa in animali sine osse et pinguedine, quae manducatur; ita appellatur a palpo seu palpito, quia mollis et tremula est: pulpa usurpatur de carnosis partibus externis, viscus de internis.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Medulla

MĔDULLA, ae, f. 1. a medius, vel a voce Graeca μυελός, quae idem significat, dinserta, est substantia illa, quae est in ossibus animalium (It. midolla; Fr. moelle des os; Hisp. tuetano, medula, meollo; Germ. das Innere der Knochen, daher Mark; Angl. the marrow of bones).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Viscum

VISCUM, i, n. 2. — Viscum est genus fruticis ex turdorum maxime et palumborum merdis super arborum quarumdam, praesertim roboris, ramos delapsis et a sole cum humore aliquo fervefactis nascens et ad cubitalem altitudinem excrescens et virens etiam per hiemem. Graeca est ὕφεαρ, ἰξός (It. vischio o visco; Fr. glu; Hisp. liga; Germ. der Mistel; Angl. birdlime). Fert acinos crocei seu aurei aut fulvi coloris, qui colliguntur messium tempore immaturi: siccantur deinde et aridi tunduntur ac conditi in aqua putrescunt; inde in profluente rursus malleo tusi, amissis corticibus, interiore carne lentescunt. Hoc est viscum pennis avium tactu ligandis, oleo subactum, quum libeat insidias moliri.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu est quicumque humor glutinosus.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice, ponitur etiam pro rete.

¶ 2. Metaphorice.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Viscātōs

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Adnāscor

AGNASCOR vel adgnascor vel adnascor, nascĕris, nātus sum, nasci, dep. 3. (ad etnascor). - Adgnasci proprie est in re aliqua nasci, nascendo crescere alicui, nascendo augere (It. nascere in qualche cosa, nascendo aumentare; Fr. naître de surcroît, naître aupres;Hisp. nacer in aumento; Germ. anwachsen an elwas oder dazuwachsen zu etwas;Angl. to grow to).

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Gummi

GUMMI, n. indecl. et gummis, is
- Gummi, gomma, est gutta viscosa ex arboribus quibusdam per corticem diffluens.

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Rēsīna

RĒSĪNA, ae, f. 1. ῥητίνη (It. ragia, gomma, resina; Fr. résine, gomme; Hisp. resina;Germ. Harz, Gummi; Angl. resin or rosin) humor tenax ex arboribus sponte sua defluens: a voce Graeca allata, quae a ῥέω fluo. Duplex est, sicca, et liquida: illa e pinu et picea fit, haec e terebintho, larice, lentisco, cupresso etc. Ex ea cocta fit pix.

Index

[Hoofdstuk 1 - Arbor]

Pix

PIX, pĭcis, f. 3. πίσσα, fluxus combustae in taeda sua resinae. Differt a resina. Nam resina est liquor crassus ex arboribus fluens, et saepe sua sponte siccatus ad solem: pix est, quae fit ex arborum resinis ad ignem decoctis, idque ad navium et aliarum multarum rerum usum (It. pece, pegola; Fr. poix; Hisp. pez, pega; Germ. d. Pech, der Theer; Angl. pitch).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Picō

Index

Hoofdstuk 1 - Arbor

Pōmum

PŌMUM, i, n. 2. - Pomum est omnis fere fructus, qui ex arboribus esui aptus provenit, ut malum, pirum, prunum, persicum, cerasum, sorbum, ficus, etc.
Gr. μῆλον, ὀπώρα (It. frutta, frutto;Fr. fruit; Hisp. fruto; Germ. jede Obstfrucht oder Baumfrucht; Angl. the fruit of any tree fit for eating).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pōmārium

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Dēcerpō

DĒCERPO, pis, psi, ptum, pere, a. 3. (de et carpo).
- Decerpo est carpendo detraho, ut proprie fit quum poma ex arboribus, vel flores ex plantis manu legimus (It. tirar giù cogliendo; Fr. détacher en cueillant; Hisp. desatar cogendo; Germ. abpfücken, abpflückend wegnehmen; Angl. to pull or pluck off, pull away, crop, gather).

Index

[Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum]

Frūctifer

FRUCTĬFER, fĕra, fĕrum, adject. fructum ferens, fruttifero, καρποφόρος.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Mālum

MĀLUM, i, n. 2., μῆλον, AEolice et Dorice μᾶλον.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est pomi genus, cujus varia genera, citreum, cydonium, Persicum, Medicum, Appianum, et alia plurima

¶ 2. Speciatim malum terrae est herba eadem atque aristolochia.

II.) Translate mala sunt testiculi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mālus f.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Pirum

PĬRUM, i, n. 2. pera, ἄπιον, fructus piri arboris. Gr. ἄπιον (It. pera; Fr. poire; Hisp. pera; Germ. die Birne; Angl. a pear).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Fīcus

FĪCUS, i, f. 2. et ficus, us, f. 4.

I.) Proprie.

¶ 1. Ficus estarbor, quae ficos fructus profert.

¶ 2. Item ejus arboris fructus.

¶ 3. Plin. 13. Hist. nat. 7. 14. (56). pluribus verbis accurate describit sycaminum, vel sycomorum, quam ipse appellat ficum AEgyptiam.

¶ 4. Est etiam nomen marini fruticis, sine foliis, rubro cortice.

II.) Improprie ficus, i, m. 2.

- a) Genus est ulceris, quod nascitur in capite tum in capillo, tum in barba, inque aliis etiam locis quae pilis integuntur, porrofico, fico, ita dictum, quia desuper fundit se ad similitudinem fici fructus. Cels. 6. 3. σύκωσιν Graece appellat.

- b) Huic simile est morbi genus eorum proprium, qui muliebria patiuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Cerasum

CĔRĂSUM, i, n. 2. κεράσιον, fructus cerasi arboris.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Pediculus

PĔDICŬLUS, i, m. 2. — Pediculus est deminut pedis. Pediculus deminut. a pes, pedis, est parvus pes, picciolo piede, pedino, pedicello, πόδιον.

I.) Proprie.

II.) Translate est id, quo fructus, folia, fungi haerent et sustinentur, petiolus, picciuolo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Prūnum

PRŪNUM, i, n. 2. prugna, susina, κοκκύμηλον, fructus pruni arboris.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Persicum

Persicum malum et saepius
absolute persicum est persico, pesca, fructus Persicae arboris, foris molli lanugine vestitus, carnosus, succulentus, intus osse duro et scabro, quod nucleum amygdalae similem habet.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Brevis

BRĔVIS, e, adject. - Brevis stricto sensu est ruptus, interruptus, decurtatus, ideoque parvus, exiguus (It. breve; Fr. petit, brief, court; Hisp. breve, corto;Germ. kurz; Angl. short).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Mōrum

MŌRUM, i, n. 2. μόρον et μῶρον, fructus mori arboris mora, gelsa nera a μαυρόςmaurus, niger.

Index

[Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum]

Nux

NUX, nŭcis, f. 3. — Nux nomen generale est omnium pomorum, quae operimentum, seu corticem durum habent, ut sunt iuglandes, avellanae, castaneae, amygdalae, nuces pineae etc., item arbores, quae tales fructus ferunt. Gr. καρύα, κάριον (It. noce; Fr. noix, noisette; Hisp. nuez; Germ. die Nuss; Angl. a nut, a nuttree).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Iūglāns

JŪGLANS, andis, f. 3. - Fructus nucis arboris, gemino protectus operimento, pulvinati primum calycis, mox lignei putaminis, quod compactile est ex bifidis veluti carinis; nucleus vero quadripartita distinctione divisus, lignea intercursante membrana. Dicitur tum de fructu, tum de arbore. Gr. κάρυον
(It. noce; Fr. noix; Hisp. nuez; Germ. d. Wallnuss, welsche Nuss; Angl. a walnut or walnut-tree). Occurrit — a) Absolute. Varro 5. L. L. 102. Müll. Juglans, quod quum haec nux antequam purgatur similis glandis, haec glans optima et maxima ab Jove et glande juglans est appellata. Gabius
Bassus apud Macrob. 2. Saturn. 14. Juglans arbor proinde dicta est, ac Jovis glans. Nam quia id arboris genus nuces habet, quae sunt suaviore sapore, quam glans est, hunc fructum antiqui illi, qui egregium glandique similem, ipsamque arborem deo dignam existimabant, Jovis glandem appellaverunt: quae nunc, litteris interlisis, juglans nominatur. Cloatius Verus ibid. a Graecis trahit. Juglans, inquit, di praetermissum est, quasi dijuglans, id est Διὸς βάλανος. Hanc Graeci etiam basilicam nominant. Ipse Macrob. ibid. addit, secundum nonnullorum opinionem a juvando et glande dictam existimari. Sed primum etymon verius
est. Cic. 5. Tusc. 20. 58. Ut candentibus juglandium putaminibus barbam sibi et capillum
adurerent. Plin. 17. Hist. nat. 12. 18. (89). Juglandium umbra gravis et noxia, etiam capiti humano, omnibusque juxta satis. Varro 1. R. R. 16. 6. Juglandes magnae et crebrae finitimae, fundi oram faciunt sterilem. — De juglandium satione et cultura
V. Colum. 5. R. R. 10. 4.; et Pallad. 2. R. R. 15. 14.

— b) Dicitur et nux juglans.

Index

[Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum]

Avellāna

AVELLĀNA, ae, f. 1. parvae nucis genus, molli barba protectae, putamen habentis et nucleum solidae rotunditatis, et in medio nucleo intus germen, velut umbilicum.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Castanea

CASTĂNĔA, ae, f. 1. κάστανον.

¶ 1. Castanea dicitur arbor pomum ferens nigro corio et praeterea spinoso calyce inclusum.
(It. castagno;Fr. châtaignier; Hisp. castaňo; Germ. d. Kastanie; Angl. a chesnut-tree).

¶ 2. Castanea est etiam ejus arboris fructus, qui castanea nux per appositionem dicitur

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Putāmen

PŬTĀMEN, ĭnis, n. 3. scorza, guscio, mallo, λόπισμα, κέλυφος, rei cujuslibet purgamentum.

— Speciatim et saepius de ovis.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Sterilis

STĔRĬLIS, e, adject. — Sterilis est nihil in se gignens, prolem aut fructum non ferens, ἐγονος, ἄκαρπος (It. bretto, sterile, infecondo, infruttuoso; Fr. stérile; Hisp. estéril; Germ. unfruchtbar; Angl. sterile, barren).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Abiēs

ĂBIES, ĕtis, f. 3.
(It. abete; Fr. sapin; Hisp. abeto; Germ. Tanne;Angl. fir-tree).

I.) Abies est arbor altissima rectissimaque (unde longa dicitur a Juven.3. 254.); cujus pars inferior enodis sapinus vocatur, superior vero nodosa duriorque fusterna, ut Plin. 16. Hist. nat. 39. 76. (196). docet: quod tamen intelligendum de materie jam caesa, non de ipsa viva arbore. Duo autem sunt ejus genera: alterum femina, quae proceritate dignoscitur, qua alterum, quod mas vocant, longe superat.

II.) Quia vero aptissima navigiis est hinc a poetis per metonymiam saepe pro navi ponitur; et per eamdem metonymiam ponitur etiam pro alia quapiam re ex abiete facta.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Altus, Arbor, Metōnymia, Nāvigium, Nāvis, Nōdōsus
Index
Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Alnus

ALNUS, i, f. 2. (It. alno,
ontano, vulgo onáro; Fr. aune; Hisp. alamo; Germ. Eller; Angl. an aldertree, an alder) arbor in aquosis et paludosis locis nascens, cortice scabro, ligno molli, foliis latis, rotundioribus, nervosis, et viscido humore obsitis. Ejus materies humido loco defixa quam diutissime durat: cum alioquin extra terram facile corrumpatur: quare apprime utilis est in aquoso loco aedificantibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Bētulla

BĒTŪLA vel BĒTULLA, ae, f. 1. arbor Gallica lentissima, mirabili candore, atque tenuitate: ex qua olim consulares fasces plerumque fiebant. Eadem circulis flexilis, item corbium costis, hoc est crassioribus et firmioribus viminibus, quibus reliqua, quae tenuiera sunt et subtiliora, firmantur atque nectuntur. Bitumen quoque ex ea Galliae excoquunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Cupressus

CŬPRESSUS, i, f. 2.

I.) Proprie. Cupressus est arbor procera, conifera, natu morosa, fructu supervacua, baccis torva, folio amara, odore violenta, ac ne umbra quidem gratiosa, materie rara, sed ea tamen durabili. Duplicis est generis: meta in fastigium convoluta, quae et femina appellatur: mas spargit extra se ramos, deputaturque. Ex Creta primum Tarentum venit, deinde tota Italia disseri coepta; quare et advena appellatur.

II.) Metonymice de capsa ex cupressi ligno facta.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Fraxinus

FRAXĬNUS, i, f. 2.

I.) Proprie fraxinus est arbor procera et teres, pinnata folio, materie ad plurima utili, hastis praecipue; umbra inimica serpentibus. Ejus duo sunt genera, longa et enodis una, altera brevior, durior, fuscior, laureis follis. Alii situ divisere, in campestrem crispam, et montanam spissam.

II.) Improprie pro hasta.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Salix

SĂLIX, lĭcis, f. 3. genus plantae - Salix, ἰτέα (It. salice, salce, salcio; Fr. saule; Hisp. salce; Germ. d. Weide, d. Weidenbaum; Angl. a willew or sallow, a withy, osier).

I.) Proprie est genus plantae plurimi usus incuitu vinearum, sive grandior sit, et perticalis, sive humilior, seu viminalis.

II.) Translate, per synecdochen,
ut ferrum pro ense, sic et salix ponitur pro virga ad caedendum, bacchetta, verga.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Tilia

TĬLĬA, ae, f. 1. — Tilia, φιλύρα (It. tiglio;Fr. tilleul; Hisp. tillo; Germ. die Linde; Angl. linden, linden – tree), est arbor.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Plērusque

PLĒRUSQUĔ, ăque, umque, adject. — Plerique (namque in plurali numero saepius usurpatur) uni et paucis opponuntur, et significant id, quod est in Gloss. Philox. πλείονες, πλεῖστοι, permulti, bona aut major pars, οἱ πολλοί, πάμπολλοι (It. molti, buona parte, la maggior parte; Fr. la plupart, la plus grande partie, le plus grand nombre; Hisp. la mayor parte, el major numero; Germ. sehr viele, der meiste, ein sehr grosser Theil; Angl. many persons, a great part or portion, the greater part, most).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Umbrifer

UMBRĬFER, fĕra, fĕrum, adject. (umbra et fero)

¶ 1. Est ferens umbram, umbrosus, ombroso, σκιώδης.

¶ 2. Item ferens umbras defunctorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

At

AT vel ast, conjunctio adversativa. generatim adhiberetur ad oppositionem vel objectionem significandam, licet hanc ipse sibi faciat qui loquitur (It. ma; Fr. mais; Hisp. pero, mas;Germ. allein, aber, doch, dagegen; Angl. but, yet).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Fortitūdō
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina

Iūniperus

JŪNĬPĔRUS, i, f. 2. ginepro, ἄρκευθος, arbuscula, quae in locis arenosis frequens nascitur, pro foliis spinas habens perpetuo virentes, unde et topiario operi idonea est:
a junior et pario, quod juniores et novellos fructus pariat antiquis maturescentibus. Parit enim usque ad tertium annum, arbori suae inhaerente fructu.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Bāca

BĀCA, ae, f. 1. - Baca est nomen generale, quo significantur minutiores ac rotundiores fructus arborum, praesertim silvestrium, ut oleae, lauri, corni, myrti, platani etc., item quarumdam herbarum, ut hyssopi, ebuli etc. (It. bacca, coccola, orbacca; Fr. baie, menu fruit; Hisp. baya, baca;Germ. die Beere; Angl. a berry).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Pīnus

PINUS, us, et i, f. 4. et 2. — Pinus est arbor ex earum genere, quae resinam fundunt, tametsi minime omnium ejus ferax, in magnam altitudinem se promittens, ramosa in vertice, folia habens capillamenti modo praetenuia, longa, mucrone aculeata et numquam decidentia, numquam florens, fructum habens alium maturescentem, alium proximo anno ad maturitatem venturum, alium deinde tertio. Gr. πίτυς, υος (It. pino; Fr. pin sauvage, pin de Genève; Hisp. pino salvage;Germ. die wilde Fichte, Föhre, Kieser; Angl. a pine, pine tree).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Strobilus

STRŎBĬLUS, i, m. 2. στρόβιλος, nux pinea, ita dicta a Graeca voce adlata, quae a στροβέω, torqueo, quia tortuosa est et in vorticem finiens, pinocchio.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Quercus

QUERCUS, us, f. 4. — Quercus, δρῦς
(It. quercia; Fr. chêne; Hisp. encina, roble; Germ. d. Eiche, bes. d. Sommereiche; Angl. an oak, oak tree). Quercus dicitur, quod id genus arboris grave sit ac durum, tum etiam in ingentem evadat amplitudinem: querqueram enim gravem et magnam quidam putant dici.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Glāns

GLANS, glandis, f. 3. - Glans est fructus quercus, roboris, aesculi, cerri, ilicis, fagi, suberis et si quae sunt similes: per syncopen a Dorico γάλανος pro βάλανος (It. ghianda; Fr. gland; Hisp. bellota; Germ. d. Eichel und iede eichelartige Frucht; Angl. mast, an acorn, chestnut).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Glans dicitur plumbum, quod est in modum glandis formatum, quod antiqui loro impositum in hostem torquebant.

¶ 2. Glans etiam dicitur pars summa caulis, quae praeputio tegitur: a similitudine.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caulis

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Galla

GALLA, ae, f. 1. - Galla est fructus arborum glandiferarum, globi fere figura, inaequali superficie, et sine semine intus: in quo differt a glande, quae plerumque oblonga est, et semen habet arboris, ex qua nascitur. Volunt esse per syncop. ex βάλανος. Graece κηκίς (It. galla, gallozza; Fr. galle, noix de galle; Hisp. agalla; Germ. d. Gallapfel, Eichapfel; Angl. gall, oak-apple).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūctūs Arborum

Viola

VĬŎLA, ae, f. 1. — Viola est flos primus fere verni temporis, ἴον (It. viola, violetta;Fr. violette; Hisp. viola, violeta; Germ. die Viole, das Veilchen; Angl. a violet).

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Narcissus

NARCISSUS, i, m. 2. narcisso, νάρκισσος, lilii genus, radice carnosa atque odora, flore purpureo, folia in radice habens ad similitudinem foliorum arundinis, sed aliquanto crassiora: a νάρκη torpor, quia gravis ejus odor torporem affert.

- In fabulis est puer, Cephisi amnis et Lyriopes Nymphae filius, tanta formae praestantia, ut quum aliquando ad fontem bibiturus accessisset, conspectae suae imaginis amore captus sit; quumque nulla potiundi amoris spes esset, nimio desiderio contabescens, in florem sui nominis commutatus fuerit.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Līlium

LĪLĬUM, ĭi, n. 2. λείριον, giglio, flos est rosae nobilitate proximus, ceterorum excelsisaimus, interdum cubitorum trium, languido semper collo et non sufficiente capitis oneri. Candor ejus eximius, foris striati, et ab angustiis in latitudinem paullatim sese laxantis, effigie calathi, resupinis per ambitum labris, tenuique pilo et staminum stantibus in medio crocis. Ita odor colorque duplex, et alius calycis, alius staminis, differentia angusta.

I.) Proprie.

II.) Translate, a similitudine lilium est militaris machina ad impediendum hostem.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Albus

ALBUS, a, um, adiect. - Albus est nomen coloris notissimi, qui constat ex omnibus coloribus simul collectis: quod a candido ita differt, ut album pallori coniunctum sit, quale est plumbum, candidum vero splendori, quale est in nive. Hinc albo opponitur atrum, candido nigrum. (It. bianco; Fr. blanc; Hisp. blanco; Germ. weiss; Angl. wihte).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim ponitur de colore, qui clarus appareat.

- a) Album opponitur atro.

- b) Album interdum opponitur et nigro.

- c) Absolute. - Albi dentes. non tamen candidi, h. e. albi lucentesque. - Hinc albis dentibus deridere est affectato risu subsannare, et ita diducto ore, ut dentes denudentur. - Saepe et de regionibus ponitur et est nomen proprium. - Promontorium album Africae. Promontorium album (in Phoenicia). - Huc referenda sunt et illa. Alba avis proverbio dicitur de re inusitata, rara, et admiratione digna, quod paucae admodum sint aves albo colore. Cic. 7. Fam. 28. 2. Quasi avem albam, videntur bene sentientem civem videre. Cf. Iuvenal. 7. 202. corvo rarior albo. Et gallinae filius albae apud eumd. Iuvenal. 13. 141. est fortunatus, est nobilis: quia gallinae albae sunt admodum rarae (testibus Sueton. Galb. 1. ubi de gallina alba prodigium narrat, et Plin. 15. Hist. nat. 30. 40. (136).); et ceteris debiliores ideoque minus fecundae habebantur, teste Colum.8. R. R. 2. 7. - Alba linea signare est aliquid facere negligenter et nullo discrimine. Ductum est autem proverbium a linea, seu funiculo fabrorum, quae

si nullo inficiatur colore, nullam relinquit notam, quam sequantur, adeoque temere procedendum illis est in opere perficiendo. Alii sic exponunt, ut ducatur a lineis albis, quas pictores deformaturi tabulam, telae primo appingunt, adeoque sine ulla cura ducunt, cum varios supra colores postea inducturi sint. Lucil. apud Non p. 282. 28. Merc. Nam discrimen non facit, signat alba linea. Turneb. l. 29. c. 27. Adversarior. legit neque signat alba linea. Gell. praefat. . 11. Illi omnes multa et varia lectitantes, in quas res cumque inciderant, alba, ut dicitur, linea, sine cura discriminis, solam copiam sectati converrebant. - Albo rete aliena bona oppugnare apud Plaut. Pers. 1. 2. 22. est fraudibus doctisque dolis invisibili quasi rete, et sub aliqua honesti specie latentibus, aliena bona captare. Alii minus recte leg. albo ariete, et respici aiunt ad machinam bellicam, qua muri subruuntur: alii albo pariete, et alludi ad album praetoris, ut dicatur de iis, qui lites consectantur, et falsa praetendendo iura, aliena bona invadunt.

¶ 2. Speciatim est canus, leucophaeus, h. e. ex candido et nigro mixtus.

¶ 3. Item speciatim est pallidus, et de aegrotis aut timentibus praecipue dicitur.

¶ 4. Item speciatim pro albato, sive albis vestibus indutus.

¶ 5. Denique speciatim de colore candenti, lucenti, sereno.

II.) Translate.

¶ 1. Albus ponitur pro fausto, laeto, auspicato, felici; nam quae alba sunt, superis diis tribuuntur, atra vero inferis et sunt tristis ominis: nisi forte ex eo ducta sit metaphora, quod albus est etiam serenus, ut in paragr. proxime superiori.

- Hinc album calculum adiicere alicui rei apud Plin. 1. Ep. 2. est approbare.

¶ 2. Albae sententiae sunt splendidae, apertae, perspicuae.

Album, i, n. 2. substantivorum more usurpatur, et est

¶ 1. Generatim albus color, pars alba alicuius rei.

- a) De colore albo.

- b) De gypso similive materia, quae supra parietes inducitur.

- c) De alba alicuius rei parte.

- d) Album apud Colum. 6. R. R. 17. 7. est idem quod albugo, sive macula alba in cornea oculorum tunica.

¶ 2. Album erat etiam tabula dealbata gypso illito, in qua nonnulla perscribebantur et proponebantur in publico, ut ab omnibus legi possent.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de albo, quod Pontifex maximus conficiebat, in quo, teste Cic. 2. Orat. 12. 52., perscribebat res omnes singulorum annorum, illudque proponebat domi, potestas ut esset populo cognoscendi: hi nunc Annales appellantur.

- c) Item speciatim de tabula, in qua perscribebantur praetorum edicta, actiones, interdicta, actionum formulae, item litigatorum nomina actionesque, et alia huiusmodi ad forum civilesque contentiones spectantia: si quis vero vel foedasset, vel vitiasset, vel quocumque modo corrupisset, capitis reus erat, quia praetoris maiestas contempta videbatur.

¶ 3. Album significabat etiam nominum indicem, in quem omnes alicuius classis homines referebantur.

Hinc album senatorum (quod primus instituit Augustus, teste Dion. Cass. 55. 3.) continebat nomina senatorum; iudicum iudices; decurionum decuriones; cit haroedorum citharoedos etc.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āter, Candidus

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Rosa

RŎSA, ae, f. 1. - Rosa, a voce Graeca ῥόδον, est flos pulcherrimus, odoratissimus, e spina nascens. Flos est Veneri sacer, propter odorem et pulcritudinem.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) Universim. Plin. 21. Hist. nat. 4. 10. (14). Rosa nascitur spina verius, quam frutice: in rubo quoque proveniens, illic etiam jucundi odoris, quamvis angusti. Germinat omnis primo inclusa granoso cortice: quo mox intumescente, et in virides alabastros fastigato, paullatim rubescens dehiscit, ac sese pandit in calyces, medio sui stantes complexa luteos apices. Usus ejus in coronis prope minimus est; oleo maceratur: praeterea in unguenta transit: emplastris atque collyriis inseritur mordaci subtilitate. Genera ejus nostri fecere celeberrima, Praenestinam, et Campanam: addidere alii Milesiam, cui sit ardentissimus colos, non excedenti duodena folia: proximam ei Trachiniam minus rubentem: mox Alabandicam, viliorem albicantibus foliis: vilissimam vero plurimis, sed minutissimis, spineolam. Differunt enim multitudine foliorum, asperitate, laevore, colore, odore. Paucissima quina folia, ac deinde numerosiora, quum sit genus ejus, quam centifoliam vocant, etc.

- b) Collectivorum more.

- c) Est vox blandientis amatoris.

- d) De formoso haec dicuntur. Pers. 2. 37. Hunc optent generum rex et regina: puellae Hunc rapiant: quidquid calcaverit hic, rosa fiat.

¶ 2. Speciatim rosa Graeca vel Graecula est genus rosae nec odore nec specie probabilis.

- Item rosa flava, luteola, etc., de quibus V. Plin., Colum., Pallad. et alios rei herbariae scriptores.

II.) Improprie.

- a) Rosa est unguentum, vel oleum rosaceum.

- b) Ipse frutex, unde rosa nascitur.

- c) Rosa canina, genus herbae.

- e) Item mali species, nomine deducto a colore, quod Itali nunc mela rosa, aut conjunctim melarosa, aut absolute rosa vocant.

- f)Metonymice dicitur de roseo colore; hinc etiam labra formosi oris, et pulcro in vultu pudor rosae comparantur.

- g) Item mensis Majus, rosarum tempus.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Caryophyllum

GĂRYŎPHYLLON, vel caryophyllum, i, n. 2. καρυοφύλλον, garofano, gherofano, genus aromatis in India nascentis, piperis grano simile, sed grandius et fragilius. Tradunt, in Indico luco id gigni. Advehitur odoris gratia.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Sertum

Sertum, i, et saepius plur. Serta, ōrum, n. 2., vel serta, ae, f., 1, absolute, substantivorum more, sunt flores aut folia in coronam conserta et intexta, corona, ghirlanda, στἐφανος. Usurpatur plerumque plur. num., quia corona ex pluribus foliis aut floribus sertis constat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Serō, sertum

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Serīva

SĔRĪVA, ae, f. 1. (sero) idem ac sertum, serta, corona.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Vieō

VĬĔO, vĭes, vĭētum, vĭere, a. 2. — Vieo est flexili vinculo ligo, vincio, λυγόω (It. legare; Fr. lier, attacher, entrelacer; Hisp. ligar, atar, enlazar; Germ. binden, flechten; Angl. to bind, hoop).

Index

[Hoofdstuk 1 - Flōrēs]

Odōrō

ŎDŌRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (odor).
— Odorare est odore imbuere, odorum facere, dare odore, profumare, ἀρωματίζω.

— Hinc Part. praeter. pass. Odoratus, a, um, adjective usurpatur, unde Comp. Odoratior et Sup. Odoratissimus 1.

¶ 1. Est gratum odorem habens, odorifer, εὐώδης (It. odoroso, odorifero; Fr. qui a de l'odeur, odoriférant; Hisp. odorifero; Germ. riechend, duftend, wohlriechend; Angl. sweet-smelling, fragrant, odorous).

¶ 2. Item odorem aliunde habens, odore imbutus, profumato, odoroso.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Amāracus

ĂMĀRĂCUS, i, m. et f. et Amaracum, i, n. 2. (ἀμάρακος et ἀμάρακον) genus herbae, quae
et sampsuchum, valde vivax, radices habens multifidas, in summo terrae haerentes, semen ferens copiosum, odoremque acrem et gratum, et propterea coronis aptissima.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Amaranthus

ĂMĂRANTUS, i, m. 2. (ἀμάραντος) herba spicam ferens verius quam florem, sine odore; quique gaudet decerpi, laetius renascens. Alexandrino palma, qui decerptus asservatur, madefactus aqua revivescit, et hibernas coronas facit: ab α privativo et μαραίνομαι marcesco.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Rūta

RŪTA, ae, f. 1. ῥύτα, vel ῥυτή olim, et etiam πήγανον dicta, herba hortensis.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Lavandula

Lavandula est genus plantarum florentium in familia Lamiacearumque, praecipue e Mediterraneo et australibus tropicisque Africae Indiaeque regionibus oriundum.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Libanōtis

LĬBĂNŌTIS, ĭdis, f. 3. λιβανωτὶς, frutex odorem turis habens: a λίβανος tus et ὄζωoleo.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Hyssōpus

HYSSŌPUM, i, n. 2, vel hyssopus, i, m., 2. - Hyssopum, isopo, isapo, ὕσσωπον, herba est, quae cum nostro hyssopo nomen tantum habere commune creditur, baccas producens, corymborum specie: optima proveniens in Tauro Cilicia in Pamphylia et Smyrnaeo agro.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Nardus

NARDUS, i, f. 2.

I.) Proprie, nardus vel nardum, nardo, spigo, νάρδος, Hebr. (forma hebraica) nerd, frutex est gravi et crassa radice, sed brevi ac nigra fragilique, quamvis pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque: cacumina in aristas sese spargunt: ideo gemina dote nardi spicas ac folia celebrant.

II.) Translate nardus pro unguento nardino ponitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Ōcimum

ŌCĬMUM, i, n. 2. Ocimus, i, fem. genere. —
Ocimum, ozzimo, bassilico, est nomen peculiare herbae hortensis odoratae, quae ab ὠκύς celer, scilicet a celeritate nascendi, nomen habet.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Salvia

SALVĬA, ae, f. 1. (salvus) salvia, ἐλελίσφακον, (Salvia officinalis Lin.) herba.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Menta

MENTA, ae, f. 1. menta, ἡδύοσμος, μίνθη, herba hortensis odorifera, ita dicta
a Menthe, seu Minthe nympha, Cocyti filia, Plutonis pellice, quam Proserpina in hanc herbam mutasse dicitur: unde et mentha cum adspiratione a nonnullis scribitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Campester

CAMPESTER, stris, stre, vel campestris, stre, adject. (campus et sto) ad campum pertinens, cui fere semper montanus opponitur (It. campestre, di campagna, di pianura; Fr. relatif à la campagne unie, à la plaine; Hisp. de campaňa, de llanura;Germ. zum Felde gehörig oder dasselbe betreffend; Angl. of or belonging to a plain or field, level, flat, champuign).

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Chamaedrys

CHĂMAEDRYS, yos, f. 3. χαμαίδρυς.

¶ 1. Proprie est quercus parva, est enim a χαμαὶhumi, et δρὺς quercus.

¶ 2. Hoc nomine dicitur etiam herba Latine trixago, foliis mentae, colore et divisura quercus: unde et nomen habuit.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Cyanus

CYĂNUS, i, m. 2. κύανος. - Flos quidam a colore caeruleo dictus, post rosam nascens: appellatus a quibusdam Italice fior campese, et battisegola.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Chamaemēlum

CHĂMAEMĒLON, i, n. 2. χαμαίμηλον, quasi parva malus: habet enim odorem mali. Herba est humilis, cujus tria genera flore tantum distantia, candido, aut melino, aut purpureo.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Cytisus

CYTĬSUS, i, m. et f., et cytisum, i, n. 2.

¶ 1. Est genus fruticis, qui nascitur inter campos, et silvas, pabulo pecudum, maxime vero ovium et caprarum conveniens, apibus etiam gratissimus.

¶ 2. Juxta cl. Fée, loco nuper cit., est etiam alius cytisus, ligno colore nigro ad ebenum accedens

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Trifolium

TRĬFŎLĬUM, ĭi, n. 2. (tres et folium) herbae genus, ita dictum a tribus foliis, quibus constat, trifoglio, τρίφυλλον.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Absinthium

ABSINTHĬUM vel Apsinthium, ii, n. 2.,
necnon Absinthius vel Apsinthius, ii, m. 2. - Absinthium (It. assenzio; Fr. absinthe; Hisp. ajenjo; Germ. Wermuth; Angl. the herb wormwood) est herba notissima, foliis incanis, multipliciter fissis, insigni amaritie praedita, odore gravi.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Urtīca

URTĪCA, ae, f. 1. herba vel caecis nota, quia solo tactu se prodit, pusulas excitans, ustioni similes et pruritum atque ardorem; quare ab uro dictam volunt: κνίδη, ἀκαλήφη, ortica.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Acētōsa

Herba quaedam.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Tulipa

Tulipan, multo saepius Tulipa, quod nomen genericum a Linnaeo statutum est (a nomine Turcico tülbent 'mitra', a Persico دلبند dulband) est genus plantarum perennium et bulbosarum Eurasiae et Africae Septentrionalis familiae Liliacearum. Invenitur praecipue in Europa Meridiana, Africa Septentrionali, Asia Minore, Irania, republica Sinarum, et Iaponia.

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Decus

DĔCUS, oris, n. 3. (decet) quod quamque rem decet, atque adeo exornat, ornamentum, dignitas, decor, honestas, puleritudo (It. ornamento, lustro, decoro; Fr. ornement, parure, éclat, gloire, dignité; Hisp. ornamento, adorno, esplendor, gloria;Germ. d. Schmuck, Zierde, Herrlichkeit, Würde, Ansehen; Angl. an ornament, grace, beauty, credit, honour, commendation).

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Expers

EXPERS, pertis, adject. omn. gen. (ex et pars) ἄμοιρος, qui alicujus rei nullam habet partem (It. non partecipe; Fr. qui ne participe pas; Hisp. el quien no participa; Germ. der an etwas nicht Theil hat oder nimmt, untheilhaft; Angl. not concerned in).

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs

Odor

ŎDOR, ōris, m. 3. — Odor (quod, ratione habita etymi, conjungi potest cum ὀδμή et saepius ὀσμή odor, unde et ὄζω oleo, odorem emitto) est qualitas rerum, quae naribus et odorando percipitur (It. odore, ulimento; Fr. odeur; Hisp. olor; Germ. der Geruch; Angl. a scent, smell, savour, odeur).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acidus, Foetor

Index

Hoofdstuk 1 - Flōrēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Lactūca

LACTŪCA, ae, f. 1. lattuga, θριδαξ, herba, cujus tria genera Graeci fecere: unum lati caulis, adeo ut, ostiola olitoria ex his factitari, prodiderint. Folium his paullo majus herbaceo, et angustissimo, ut alibi consumpto incremento. Alterum rotundi caulis: tertium sessile, quod Laconicon vocant. Alii colore et tempore satus genera discrevere. Esse enim nigras, quarum semen mense Januario seratur: albas, quarum Martio: rubentes, quarum Aprili. Diligentiores plura genera faciunt, purpureas, crispas, Cappadocas, Graecas. In Italia olim illa solum nota erat, quae meconis vocatur, a copia lactis seporiferi: unde et lactuca nomen inditum. Est autem natura omnibus refrigeratrix, et ideo aestate gratae stomacho fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Brassica

BRASSĬCA, ae, f. 1. – Brassica est genus oleris frequentissimi et usitatissimi, caule et foliis magnis (It. cavolo; Fr. chou; Hisp. col, berza; Germ. d. Kohl; Angl. a cabbage)

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Cēpa

Cēpa, ae, f. 1. - Cepa est olus hortense notum, cujus plura genera apud Graecos: apud Latinos duo praecipue, condimentarium et capitatum. Primum pallacana dicitur, Graece γήθυον: est autem paene sine capite, cervicis tantum longae; et ideo totum in fronde; saepiusque resecatur, ut porrum. Condimentarium appellatur, quia condiri potest et servari.

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Ālium

Alium, ii, n. 2. - Alium est genus holeris, quo vescimur, et in condimentis utimur, gravissimi odoris: quod et ad multa medicamina prodesse credebatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Siser

SĬSER, ĕris, m. et n. 3. σίσαρον, ἄγριον σέλινον, herba pastinacae non dissimilis (Sium sisarum Linn.).

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Rāpa

RĀPUM, i, n. 2. et raro Rapa, ae, f. 1.

¶ 1. Rapum, rapa, γογγύλη, genus oleris noti, ex genere eorum, quae cartilagine constant.

¶ 2. Est etiam tuber illud, quod in imo arboris caudice esse solet, ex quo radices exeunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cartilāgō

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Cartilāgō

CARTĬLĀGO, ĭnis, f. 3.

¶ 1. Proprie est pars corporis mediae naturae inter carnem et ossa, qualis est in auribus, naribus, extremitatibus costarum, operculis ossium, quae moventur.
(It. cartilagine; Fr. cartilage; Hisp. ternilla; Germ. d. Knorpel; Angl. a cartitage, gristle).

¶ 2. Per similitudinem dicitur etiam ea plantarum pars mediae naturae inter ipsarum plantarum carnem et lignum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rāpa

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Raphanus

RĂPHĂNUS, i, m. 2. - Raphanus est herba nota crassae radicis, inter olera locum habens, ῥαφανίς, ῥάφανος (It. ravanello, ramolaccio, ravano,
rafano; Fr. raifort; Hisp. rábano; Germ. d. Rettig; Angl. a radish or reddish).

Index

Hoofdstuk 1 - Holera
Hoofdstuk 1 - Holera

Petroselīnum

PĔTRŎSĔLĪNUM, i, n. 2. petroselino, πετροσέλινον, genus apii in petris nascens et in aspretis: a πέτρα petra et σέλινον apium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Apium

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Apium

ĂPĬUM, ĭi, n. 2. herba ab apibus dicta, quibus est gratissima.

- a) Ejus plura sunt genera. Id enim, quod sponte in humidis nascitur, helioselinum vocatur (hoc est apium palustre, ἐλειοσέλινον, ab ἕλειος, palustris) uno folio, nec hirsutum. Rursus in siecis hipposelinum (ἱπποσέλινον, hoc est apium majus: ἵππος enim in compositione auget) pluribus foliis, simile helioselino. Tertium est oreoselinum (h. e. montanum, ab ὄρος, mons) cicutae foliis, radice tenui, semine anethi, minutiore tantum. Item sativum, seu hortense, quod et ipsum differentias habet in folio denso, crispo, aut rariore et leviore: item caule tenuiore, aut crassiore. Et caulis aliorum candidus est, aliorum purpureus, aliorum varius.

- b) Apii sativi multus est usus in condimentis, vocaturque alio nomine petroselinum (tametsi petroselinum etiam aliam herbam ab apio diversam significat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Petroselīnum

Cucumis

CŬCŬMIS, cumis vel cumĕris, m. 3.

¶ 1. Cucumis herba est sarmentis praelongis humi repentibus, et in ramos vitis modo se diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore luteo, fructu viridi, in ventrem crescente, oblongo.

¶ 2. Est et frutex marinus hoc nomine, et colore et odore similis terrestri.

Index

[Hoofdstuk 1 - Holera]

Pepō

PĔPO, ōnis, m. 3. sorta di cocomero, πέπων, ονος, vox Graeca, qua significatur fructus quilibet a sole excoctus, et ad maturitatem perductus: a πέπτω coquo. Est autem nomen cucumeris magnitudine excedentis.

Index

Hoofdstuk 1 - Holera

Culmus

CULMUS, i, m. 2. calamus frumenti a radice ad spicam, καλάμη. (It. gambo del frumento; Fr. chaume, tige du blé; Hisp. rastrojo; Germ. der Halm des Getreides; Angl. the thatched roof of a house). Occurrit

- a) Stricto sensu de frumento.

- b) Latiori sensu dicitur et de aliis herbis plantisque.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Geniculum

GĔNĬCŬLUM, i, n. 2. deminut. a genu, parvum genu, ginocchio, ginocchietto, γόνυον.

I.) Proprie.

II.) Translate genicula dicuntur stipulae, vel caulis herbacei internodia, et veluti articuli ac nodi quidam.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Trīticum

TRĪTĬCUM, i, n. 2. — Triticum est nobilissimum frumenti genus, radice in fibras sparsa, foliis ternis aut quaternis aut quinis, oblongis et angustis seque mutuo amplectentibus; culmo quattuor vel quinque nodis discreto, ex quibus singula folia oriuntur: spica in summo aristis munita, vel etiam sine iis, in qua grana sunt glumis involuta, σῖτος, πυρός (It. frumento, grano; Fr. froment, blé-froment, Hisp. trigo; Germ. der Waizen; Angl. wheat).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Silīgō

SĬLĪGO, ĭnis, f. 3. — Siligo, σίλιγνις, siligine, genus tritici levissimi et candidissimi, ex quo laudatissimus panis conficitur (Triticum hibernum Linn.).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Spīca

SPĪCA, ae, f. 1. et spicum, n. et spicus, i, m. 2.
— Spica igitur estacies, cacumen; sed speciatim occurrit et est collectio plurium granorum in summo culmo frumenti, hordei et hujusmodi, στάχυς (It. spiga, spica; Fr. épi; Hisp. espiga;Germ. die Aehre; Angl. ear).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Arista

ĂRISTA, ae, f. 1. - Arista est extrema spicae pars, quae prima arescit, veluti spinis seu aculeis constans, quibus frumentum ab avium minorum morsu tuetur
(It. resta; Fr. barbe ou pointe de
l'épi; Hisp. aristas; Germ. die Aehrenspitze,
Granne; Angl. the beard of corn, the awn).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Muticus

MŬTĬCUS, a, um, adject. mutilus. Spica mutica, inquit Varro 1. R. R. 48. 3., dicitur, quae non habet aristam: eae enim quasi cornua sunt spicarum.

Index

[Hoofdstuk 1 - Frūgēs]

Foveō

FŎVĔO, fōves, fōvi, fōtum, fōvere, a. 2. -
Fovere est calorem vigoremque nativum procurare ac tueri, calefacere, θάλπω (It. riscaldare, tener caldo; Fr. échauffer, réchauffer, couver;Hisp. acalorar, dar calor, calentar; Germ. wärmen, warm halten, hegen, pflegen; Angl. to warm, keep warm, cherish, nourish).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. De corpore usurpatum, est medicorum verbum, et significat membrum affectum aspergendo quidpiam aut applicando tepefacere, mollire, mitigare, refrigerare, unde dolor leniatur, applicar fomenti, fomentare.

¶ 2. De animo usurpatum, est alere, nutrire, favere, provehere, tueri, fomentare, nodrire, mantenere, favorire.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Grānum

GRĀNUM, i, n. 2. proprie semen frugum dicitur. ut tritici, hordei et hujusmodi. Gr. κόκκος (It. grano, granello; Fr. petit grain, grain, graine; Hisp. grano; Germ. d. Körnchen, Korn, Kern; Angl. a grain of corn). - Granum etiam generaliter dicitur pro omni eo, quod minutum est, et similitudinem aliquam habet cum grano frumenti. Unde et mali punici acinos grana, ipsumque malum granatum dicimus. Fructus quoque cocci, quo panni tinguntur, granum dicitur, Italice grana, quod quia copiosissime nascitur in Baetica provincia, factum est, ut ea regio ab eo Granata dicatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Molitūra

Glūma

GLŪMA, ae, f. 1. pula, lolla, loppa, ἔλυτρον, folliculus, seu tunicula hordei, et aliorum frumentorum: a glubo.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Pānicula

PĀNĬCŬLA, ae, f. 1. — Panicula est lanugo, sive capillamentum, sive coma lanosa in milio, panico, arundine, avellanis, in omnibus fere arboribus picei generis, in qua semen dependet: denique quicquid oblonga et subrotunda forma tumet, φόβη, ἀνθήλη (It. pannocchia, spiga; Fr. panicule des végétaux; Hisp. paniculo de los vegetales; Germ. der Büschel, die Rispe an den Gewächsen; Angl. the gossamer or down upon millet, panic, reeds etc., a cat' s tail, gosling, catkin or kat-kin).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Fasciātim

FASCĬĀTIM vel fasceatim (nam et fascea olim scribebant), adverb. per fasces.

Index

[Hoofdstuk 1 - Frūgēs]

Milium

MĬLĬUM, ĭi, n. 2. miglio, κέγχρος, genus frugis, plerisque avium jucundissimae, rotundi minutique grani, et frumentorum omnium maxime durans: quippe quam ad centum usque annos servari.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Saracenicum

Saracenicum - Subaudi Frumentum. Genus frumenti (Ang. Buckwheat (Fagopyrum esculentum), or common buckwheat.)

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Legūmen

LĔGŪMEN, ĭnis, n. 3. (lego) quidquid ex terrae satis in siliquis nascitur, ut sunt fabae, pisum, cicer, lens et similia, quae evelluntur e terra, non subsecantur: unde a legendodicta sunt. Gr. ὄσπριον (It. legume, civaja; Fr. légume, légumineuse; Hisp. legumbre; Germ. d. Hülsenfrucht; Angl. a leguminous plant, legume, legumen).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Siliqua

SĬLĬQUA, ae, f. 1. — Siliqua est folliculus, involucrum, theca (unde nostrum vulgare tega), qua continentur legumina, ut fabae, pisa, phaseoli, cicer etc. et si quid est leguminum simile, λοβός (It. baccello, gagliuolo, guscio, siliqua; Fr. silique, cosse ou gousse des légumes; Hisp. siliqua, cáscara; Germ. d. Schote d. Hülsenfrüchte; Angl. the husk, shell, pod).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim, per antonomasiam, siliqua et siliqua Graeca dicitur arbor ceronia et ejus fructus digitum longus, falcatus, pollicari latitudine, in quo cortex ipse manditur, suco exiguo sed praedulci: semina inclusa projiciuntur. Graece est κεράτιον, ξυλόκερας: quia inflexum corniculum refert. Recentiores Graeci χαροῦβαν vocant, corrupta voce a κυράβιον vel κυρήβιον, cornu: unde κυρηβάω, cornu peto.
Hinc caruba et carobaItalorum.

¶ 3. Siliqua Syriaca ejusdem speciei est ac Graeca, nisi quod peculiarem aliquam vim habet in medicina.

¶ 4. Etiam foenum Graecum siliquam rustici appellant.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen ipsa legumina, tenuiorum cibus.

¶ 2. Dicitur etiam ob similitudinem de quodam genere ligni nascentis in litoribus maris, folliculos sex habentis, vel farris, cujus sex grana scripulum faciunt.

¶ 3. Hinc siliqua nomen est exigui ponderis, nempe seminis in siliqua Graeca latentis, un grano. Siliquae sex scrupulum faciunt: decem et octo drachmam.

¶ 4. Est etiam vicesimaquarta pars solidi in illo Imp. Justinian. Cod. 4. 32. 26. ad fin.Interdicta licentia creditoribus ex pecuniis fenori dandis aliquid detrahere vel retinere siliquarum nomine vel sportularum vel alterius cujuscumque causae gratia.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Valvula

VALVŬLA, ae, f. 1. deminut. a valva, parva valva seu janua.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Pisum

PISUM, i, n. 2. et pisa, ae, f. 1. πίσον et πίσσος, genus leguminis, rotundo in siliquis grano, caule oblongo, et spargente se humi, si careat adminiculo: ita dictum, quod semper pisitur, antequam coquatur
(It. pisello; Fr. pois; Hisp. guisantes, alverjones;Germ. die Erbse, Hülsemfrucht; Angl. pease).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Faba

FABA, ae, f. 1.
- Faba est genus leguminis. Isid. 17. Orig. 4. Faba, Graeca etymologia, a vescendo vocabulum sumpsit quasi faga: φαγεῖν enim Graece comedere dicitur; primum enim homines hoc legumine usi sunt.
Ita Isid. Sunt vero qui putant, sic esse appellatam a φάω findo, inserto digammate AEolico, quasi effissa, ex folliculis nempe; quibus innascitur; seu quia grana habet bifariam divisa. Qui accurate de plantis scripsere, putant fabam veterum, Graece κύαμον, non esse eam, quae a nobis fava dicitur, sed aliud legumen fructu rotundo et multo minore, quam nostra est. Hanc autem nostram phaselum fuisse dictam. Viderint alii
(It. fava; Fr. féve; Hisp. haba; Germ. d. Bohne;Angl. a bean).

Index
Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Vicia

VĬCĬA, ae, f. 1. - Vicia est leguminis genus, jumentorum pabulo nobilissimum, cubitali altitudine, follis fere petroselini, amplioribus tamen, minutis nigrantibusque in siliqua granis, veccia, βίκιον.

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Lēns

LENS, lentis, f. 3. - Lens est genus leguminis folio viciae, granis parvis, rotundis et jacentibus, ternis et quaternis in siliqua, φακός (It. lente,
lenticchia; Fr. lentille; Hisp. lenteja; Germ. d.
Linse; Angl. lentiles).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Cicer

CĬCER, ĕris, n. 3. - Cicer est genus leguminis siliquas rotundas ferens: cujus plures sunt species, prout magnitudine, figura, colore, sapore differunt.
(It. cece; Fr. pois chiche; Hisp. garbanzos; Germ. d. Kicher oder Kichererbse; Angl. a small pulse, chick-peas, vetches).

Index

Hoofdstuk 1 - Frūgēs

Iuncus

IUNCUS, i, m. 2.

¶ 1. Est frutex longi viminis, texendo vinciendoque utilis: unde et nomen traxisse putant, nempe a jungendo; giunco, σχοῖνος. Varia ejus genera, varios item in medicina usus.

¶ 2. Est etiam nomen commune virgis flexilibus cujusque plantae, junci similibus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Scirpeus, Scirpus

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Scirpus

SCIRPUS vel sirpus, i, m. 2. (Cf. Gr. γρῖπος vel γρῖφος)

¶ 1. Est juncus, σπάρτη, σχοῖνος (Scirpus lacustris Linn.).

¶ 2. Est etiam aenigma, indovinello, logogrifo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iuncus, Scirpeus

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Canna

CANNA, ae, f. 1. κάννα, frutex ex genere arundinum, sed tamen parvus et silvestris. (It. canna; Fr. canne, roseau jonc; Hisp. caňa, junco; Germ. d. Rhor; Angl. a cane or reed).

I.) Proprie occurrit

¶ 1. De ipso frutice.

¶ 2. De cannarum usu.

- a) De instrumentis, quae ex cannis fiunt.

- b) In illo Juvenal. 5. 89. Canna Micipsarum prorâ subvexit acuta; cannavidetur accipi pro majori arundine, ex qua olim a quibusdam populis Indiae et AEgypti parva navigia factitari solita, Plin. 2. Hist. nat. 2. 7. (13). et ibid. 56. 57. (206). tradit. Illud enim discrimen inter cannam et arundinem, quod in ARUNDO posuimus, saepe negligunt scriptores. Alii tamen interpretantur vasculum e canna, quo oleum ex Africa Romam comportari solebat.

- c) Accipitur etiam (sicut arundo et calamus) pro fistula, qua canitur.

- d) De canna ad vitem sustentandam Pallad. 3. R. R. 11.

- e) Denique de cannis, quibus camerarum caelum fit, loquitur Id. 1. ibid. 13.

II.) Translate. Canna gutturis est aspera arteria, per quam respiramus.

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Ēnōdis

ĒNŌDIS, e, adject. sine nodo.

I.) Proprie.

II.) Translate ponitur pro eo, quod sine difficultate est.

Index

[Hoofdstuk 1 - Fruticēs]

Typhus

TYPHUS, i, m. 2. τῦφος, proprie fumum significat, sed pro tumore apud Latinos usurpatur, gonfiatura, enfiagione.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est elatio, superbia, fastus, jactantia.

¶ 2. Singulare est illud ejusd. 4. Orig. 7. 10. Typhi sunt frigidae febres, quae abusive typhi appellantur ab herba etc. At Areval. leg. apud eumd. ibid. Typi sunt frigidae febres, quia τύπος Latine forma atque status dicitur. Ceterum 17. ibid. 9. a med. Ulva et typhus berbae circa fontes – typhus vero, quae se aquis inflet, unde et sibi placentium hominum tumor typhus appellatur.

TYPHE, es, f. 1. τύφη, eadem est atque ulva, planta aquatica seu palustris, farciendis pulvinaribus adhiberi solita, quemadmodum tomentum
Circense. Isid. 17. Orig. 9. a med. Typhe vero, quae se ab aqua inflat. Unde etiam ambitiosorum et sibi placentium hominum tumor typhus dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Arundō

ĂRUNDO vel harundo, ĭnis, f. 3. – Arundo est aquaticus frutex in longam altitudinem excrescens, cortice lignoso et inarescente, fissili, praeacuta semper acie, geniculatus, leni fastigio tenuatus in cacumine, crassiore paniculae coma, radice vivaci et ipsa geniculata. Cetera, quae ad accuratiorem ejus descriptionem pertinent.
(It. canna; Fr. roseau; Hisp. caňa; Germ. das Rohr, Schilfrohr; Angl. a reed or cane).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs
Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Nōdōsus

NŌDŌSUS, a, um, adject. (nodus).
— Nodosus est multos habens nodos, ὀζώδης
(It. nodoso, noderoso, gropposo, nocchiuto; Fr. qui a beaucoup de noeuds,
noueux; Hisp. nudoso; Germ. voller Knoten,
knotig; Angl. full of knots, knotty, knotted, nodous).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abiēs

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Alibī

ĂLĬBĪ, adverb. locale eadem ferme compositione, qua aliubi, quam vocem vide, et est alio in loco (It. altrove, in altro luogo; Fr. ailleurs; Hisp. en otra parte; Germ. anderswo, anderswärts; Angl. elsewhere, in another place).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Sambūcus

SAMBŪCUS, et Sabucus, m. et f.,
Sambucum, et Sabucum, i, n. 2.

¶ 1. Sambucus

- 1.°) Masc. gen. est, qui sambucam pulsat, ut sambuca eadem est ac sambucina et sambucistria.

- 2.°) Fem. gen., sambucus, et etiam sabucus, est autem arbor fungosi generis, multa medulla, racemos ferens acinis nigris et parvis, humoris lenti, inficiendo maxime capillo: qui et ipsi aqua decocti manduntur. Raro visitur in montibus. Firmissima est contra humorem ad pedamenta: taleis seritur, ut populus: habetque varios in medicina usus.

¶ 2. Sambucum, aut sabucum, neut. gen., fructum significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Item

ĬTEM, adverb. (ab itidem per syncop., vel ab ἔτι insuper, vel ab ita, vel denique ab is, ea, id) similiter, eodem modo, etiam, quoque, ὐμοίως (It. similmente, parimente, così pure; Fr. de même, aussi, également, pareillement, ainsi; Hisp. lo mismo, tambien, igualmente, semejantemente; Germ. ebenso, auf eben d. Art oder Weise, ebenfalls, auch; Angl. also, likewise, in like manner, as well).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Palmes

PALMES, ĭtis, m. 3. sarmentum, flagellum, vitis ramus utilis ad fructum: scilicet materia illa, quae quotannis ex vitis brachio emergit, et gemmas producit, et indurescit (nam dum adhuc viridis ac tenera est, pampinus proprie dicitur), quae deinde in ramusculos abeunt, et palmae cujusdam digitos faciunt. Gr. κλῆμα (It. tralcio, palmite; Fr. sarment, bois de la
vigne; Hisp. sarmiento; Germ. ein Zweig des Weinstockes, ein Rebenschoss; Angl. the shoot, or young branch, of a vine).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Capreolus

CĂPRĔŎLUS, i, m. 2.

I.) Proprie est parvus caper silvester
(It. cavriolo; Fr. chamois,
chevreuil; Hisp. camuza; Germ. der Reh oder
Gemsbock;Angl. a young roebuck, a cheveril).

II.) Improprie in artibus capreolus ponitur de iis, quae in similitudinem cornuum capreolorum duos habent uncos interius recurvos: itaque

¶ 1. In vitibus et aliis plantis capreoli sunt coliculi intorti et veluti cincinni, quibus teneriores ramuli et flagella serpunt, et sese adminiculis innectunt. Nomen habent ex eo, quod capreolorum inflexa cornua referunt.

¶ 2. Est etiam ferramentum rusticum bicorne ad terram commovendam.

¶ 3. Capreoli etiam dicuntur tigna in acclive assurgentia, proclinata et obnixa, ad aliquid firmandum. Hujusmodi sunt, quae in tectis domorum conspiciuntur, invicem incumbentia, vel hinc inde in trabem illam erectam, seu columellam, qua canteriorum pondus innititur: Italorum alii contraffissi appellant: nostri artifices bracci: Graeci συγκύπτας, h. e. simul incumbentes: a similitudine horum animalium, cum adversis capitibus et cornibus assurgentes invicem incursant.

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Pampinus

PAMPĬNUS, i, m. et f. 2. — Pampinus est sarmentum, seu coles vitis tenellus, qui quum induruit, materia et palmes vocatur: fortasse est a πέμπω mitto, ita ut pampinus proprie sit sarmentum emissum, κλῆμα (It. pampano, pampino; Fr. pampre, rejeton, bourgeon, nouveau jet; Hisp. renuevo, vástago, pimpollo, tallo nuevo; Germ. die Weinrauk, das Weinlaub; Angl. the tender shoot of a vine with its leaves, a vine shoot).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Racēmus

RĂCĒMUS, i, m. 2. raspollo, proprie videtur esse pars uvae, paucis granis peculiari pediculo pendentibus constans. Racemus est pars botryonis. Nostrates vulgo dicunt un recchio d' uva. Ducunt a ῥάξ, ῥαγός acinus.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de uva.

¶ 2. Latiori sensu dicitur et de aliis arborum fructibus figuram uvae referentibus.

II.) Improprie.

¶ 1. Per synecdochen est ipsa uva, uva, grappolo, raspo, βότρυς, βοτρυών

¶ 2. De musto, aut vino.

Index

[Hoofdstuk 1 - Fruticēs]

Acinus

ĂCĬNUS, i, m. 2.; raro et Acina, ae, f. 1., quam voc. V. sup. Neutrum Acinum in plur. praesertim numero occurrit. A Graeco ἄκινος, nempe quod est sapore acri (ab inusit. ἀκίω vel ἄκω acuo; V. ācer), est fructus arboris, qui sub tenui pellicula humorem continet, cujus partes sunt folliculus, succus, caro, et granum quod dicitur etiam lignum et nucleus, in uva autem appellatur quoque vinaceus vel vinaceum: acinus enim ponitur non de granis uvae solum; sed de aliis quoque arborum fructibus (It. acino, granello; Fr. petite baie, grain; Hisp. baya, grano; Germ. die Fruchtbeere; Angl. grain, or grape).

Index

Hoofdstuk 1 - Fruticēs

Botanicus

BŎTĂNĬCUS, a, um, adject. (βοτανικός) ad herbas pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Vegetābilis

VĔGĔTĀBĬLIS, e, adject. (vegeto) qui vegetare potest, vel potius qui vegetat, vegetabile, ζωτικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vegetō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Vegetō

VĔGĔTO, as, āvi, ātum, are, 1. (vegetus)
Part. Vegetans sub A II. et B; Vegetatus sub AI. et II. et in fin.; Vegetandus sub A I. et II. Vegeto usurpatur

A. Transitive; et etiam interdum

B. Neutrorum more.

A. Transitive est crescere facio, excito, roboro, αὐξάνω (It. far crescere, eccitare, rinforzare; Fr. exciter fortement, animer, renforcer; Hisp. excitar, avivar fuertemente, reforzar; Germ. lebhaft erregen, ermuntern, beleben; Angl. to make to grow, excite, invigorate).

B. Neutrorum more est vigens sum, cresco (It. vegetare, vigorire, crescere; Fr. végéter, devenir vigoureux, croître;Hisp. vegetarse, adquirir vigor, crecer; Germ. sein lebhaft, belebt munter; Angl. be quick, vigorous).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vegetābilis

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Observō

OBSERVO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ob et servo).
— Observare est circum servare, oculis animoque advertere, notare, speculari, ἐπισκοπέω, παρατηρέω (It. osservare, avere l'occhio, por mente, speculare, guardure; Fr. faire attention à, diriger son attention vers, observer; Hisp. observar, acechar, advertir, especular con cuidado y atencion; Germ. Acht geben auf etwas, beobachten, merken, aufpassen; Angl. to observe, watch, note, mark, mind, heed, take notie of, attend to, have an eye upon, espy).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Nātūrālis

NĀTŪRĀLIS, e, adject.

¶ 1. Stricto sensu est ad nativitatem, seu generationem et procreationem pertinens.

¶ 2. Latiori sensu est qui secundum naturam est, a natura profectus, naturae conveniens, conjunctus, innatus, insitus, φυσικός (It. naturale; Fr. naturel, inné, fait par la nature; Hisp. natural, inato; Germ. zur Natur gehörig, durch die Natur entstanden, natürlich, naturgemäss;Angl. of or belonging to nature, consistent with nature, implanted by nature, natural).

¶ 3. Item est ad rerum naturam pertinens.

¶ 4. Naturalis est etiam verus, et fabuloso, ficto, simulato opponitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Calix

CĂLIX, ĭcis, m. 3. κύλιξ, vas ollae formam habens: ab allata Greca voce κύλιξ, quae a κυλίω volvo, h. e. a forma rotunda ita appellatus. - Erat autem

¶ 1. Vas coquendis cibis aptum.

¶ 2. In aquaeductibus est modulus, hoc est fistula plerumque aenea, quae rivo vel castello induitur, cui aliae minores fistulae applicantur ad aquam derivandam, ut Frontin. Aquaeduct. 36. docet.

¶ 3. Item est poculum, ad calidam praecipue bibendam, ex terra vel aliquo metallo constans, nullis fere pedibus, mediocri altitudine, rotundum ac latum.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Petalum

PĔTĂLUM, i, n. 2. πέταλον, lamina, bractea.

Index

[Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia]

Fīlāmentum

FĪLĀMENTUM, i, n. 2. (filum), opus ex filo.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Vāsculum

VASCŬLUM, i, n. 2. deminut. a vas, exiguum vas, vasello, vasetto, ἀγγείδιον.

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de alveo apum.

¶ 2. Item de capsula seminis.

¶ 3. Τὰ αἰδοῖα, peculium, ut Vasculum rude.

¶ 4. Item corpus humanum.

¶ 5. Et de muliere, apud Vulg. interpr. 1. Petr. 3. 7.

Index

[Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia](#)

Sēminālis

SĒMĬNĀLIS, e, adject. (semen) ad sementem et semen pertinens, da seminare, da semenza, σπερματικός.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim de animantibus. Auct. Priap. 26. Seminale membrum. h. e. membrum virile.

¶ 3. Seminalis vita est, quae et vegetabilis et Italice vegetativa dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Ōrdō

ORDO, dĭnis, m. 3. - Ordo est digestio, dispositio unius rei post aliam, suo quamque loco collocando, τάξις, εὐταξία (It. ordine, disposizione, distribuzione, serie; Fr. rang, ordre, disposition, arrangement, série, rangée; Hisp. orden, disposicion, serie; Germ. die Reihe, Ordnung, Klasse; Angl. order, arrangement, disposition, distribution, regularity, method).

I.) Proprie occurrit

A) De rebus physicis; et

B) De hominibus.

A) De rebus physicis.

¶ 1. Generatim de plurimis usurpatur; et quidem

— a) Saepe dicitur de dispositione arborum in agris, filare.

— b) De trabibus in aedificiis exstruendis.

— c) De aliis.

¶ 2. Speciatim in re navali ordines remorum sunt eorum series, una super aliam, utrimque dispositae: porro duplex est series in biremibus, triplex in triremibus, etc.

¶ 3. Item speciatim In theatris ordines subselliorum, seu graduum distincti erant, et variis populi ordinibus assignati. Primus subselliorum ordo in municipiis et coloniis senatoribus Romanis vacabat, Romae in orchestra senatores sedebant: sui erant etiam plebi, sui militibus, maritis, praetextatis, feminis, etc.

¶ 4. Item speciatim de verborum collocatione in oratione.

B) De hominibus.

¶ 1. In re militari ordo maximi est momenti. In exercitu neque miles, neque imperator sine ordine ac dispositione quidquam valet explicare. Itaque

— 1.°) In militia primo est ipsa aciei dispositio, ordinanza, file.

— 2.°) Deinde est certa militum manus, schiera, compagnia, banda.

— 3.°) Ipsi centuriones, qui ordinibus praesunt, ordines dicuntur.

¶ 2. In re politica usurpatur de statu et conditione hominum in civitate, rango, grado, condizione: ut Ordo senatorius, equester, plebejus (triplex divisio celebris apud Romanos), aratorum, mercatorum, publicanorum, etc.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim quid sit ordo, docet Cic. 1. Off. 40. 142. Ordinem sic definiunt, compositionem rerum aptis et accommodatis locis.

— Ordo nonnunquam est series rerum fluentium, et invicem succedentium, serie, corso.

— Item fatum et series causarum divinitus dispositarum.

— Hinc universim.

¶ 2. Speciatim cogere,seu redigere in ordinem dicitur privatus, qui magistratui resistit, eumque jure suo uti vetat, vel ejus majestatem laedit: quod a militari disciplina petitum videtur, quum is, qui tribunus, vel centurio est, in ordinem gregariorum militum cogitur, seu redigitur: quod quidem contumeliosum habebatur.

¶ 3. Item speciatim ordine, in ordinem, in ordine, per ordinem, ex ordine, extra ordinem adverbiorum more usurpantur.

— a) Ordine

— Sine additis est secundum ordinem, in ordine, di seguito, l'una cosa dietro l'altra.

— Ordine interdum cum recte jungitur et est secundum ordinem, normalmente, regolarmente atque adeo sapienter, prudenter.

— b) In ordinem, secundum ordinem lege vel consuetudine constitutum.

— c) In ordine, secundum ordinem unus post alium.

— d) Per ordinem, h. e. ordine, con ordine e di seguito.

— e) Ex ordine, ordinate, ordinatamente, l'uno dopo l'altro per ordine e di seguito.

— Ex ordine est etiam sine intermissione, successivamente. Item continuo, l'un dopo l'altro.

— f) Extra ordinemest neglecta et posthabita ordinis ratione, praeter consuetudinem, aut leges, straordinariamente.

— Item incidenter, incidentemente.

— Item eximie, et quasi praeter ceteros.

Rāmōsus

RĀMŌSUS, a, um, adject. - Ramosus est multos ramos habens, ramoso, ramoruto, ἐρνώδης, κλαδώδης.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Fibrātus

FĬBRĀTUS, a, um, adject. seu potius particip. ab inusit. fibrare, fibras habens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fibra

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Fibra

FĬBRA, ae, f. 1. extremitas cujuscumque rei filorum similitudinem referens: ab obsoleto fiber, h. e. extremus. Gr. ἶς, ἶνος (It. fibra, filamento, punta, estremità; Fr. fibre, filament, brin; Hisp. fibra, filamento; Germ. d. Faser, Fiber;Angl. fibres, filaments, the point or extremity of any thing).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fibrātus

Bulbōsus

BULBŌSUS, a, um, adject. bulbos habens, βολβώδης.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bulbus

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Bulbus

BULBUS vel vulvus, i, m. 2. βολβὸς, significat quidquid rotundam pilae formam refert.

¶ 1. Generatim est radix quarumdam herbarum vel florum, in modum caepae rotunda et tunicata, quales sunt narcissi, lilii, arundinum, squillae et hujusmodi, teste Isid. 17. Orig. 9. Bulbus appellatus, quod radix ejus volubilis sit et rotunda (It. bulbo, cipolla; Fr. oignon, bulbe; Hisp. bulbo, cebolla; Germ. d. knollige oder zwiebelartige Wurzel einer Pflanze; Angl. a bulb, bulbous root).

¶ 2. Speciatim bulbus dicitur quaedam herba hortensis, bulbos in radice habens esui aptos, quam plerique nobis incognitam putant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bulbōsus

Tūberōsus

TŪBĔRŌSUS, a, um, adject.
(tuber) — Tuberosus est tuberibus plenus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tūber

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Tūber

TŪBER, ĕris, n. 3. — Tuber est tumor, callus prominens in corpore animalis sive natura sive ex morbo: ὄγκος (It. nascenza, tumore, tuberosità, gonfiatura; Fr. tumeur, bosse, protubérance; Hisp. tumor, excrecencia; Germ. die Beule, Geschwulst, Buckel;Angl. swelling, tumour).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim. — Ubi uber, ibi tuber, proverb. apud Apul. Florid. n. 18., quo significatur, commodum absque incommodo non inveniri. uber enim bonum est, tuber molestum. Nos dicimus: non si può avere il mele senza le mosche: et non si può pigliar pesce senza immollarsi.

¶ 2. Speciatim in arboribus nodi quidam et tumores duri e ligno eminentes tubera sunt, groppi, nocchi.

¶ 3. Tubera item tartuffi, οἶδνα et ὕδνα, calli quidam terrae.

¶ 4. Terrae tuber est tumor terrae, quem talpae faciunt: convicium est in hominem nihili.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tūberōsus

Ubi

ŬBI, adverb. relat. loci. — Ubi est in quo loco, ὅπου, οὺ, ἔνθα (It. dove, nel (in) qual luogo; Fr. où; Hisp. adonde, donde; Germ. wo; Angl. where, in what or which place). Item geminatur, vel divisim ubi ubi, vel conjuncte ubiubi, et est ubicumque.

Index

Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Caelum
Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī
Hoofdstuk 1 - Faber Lignārius
Hoofdstuk 1 - Metallīfodīna
Hoofdstuk 1 - Faber Ferrārius
Hoofdstuk 1 - Puteī
Hoofdstuk 1 - Tōnstrīna
Hoofdstuk 1 - Viātor
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Supplicia Malefactōrum
Hoofdstuk 1 - Ars Medica
Hoofdstuk 1 - Sepultūra
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Cursūs Certāmina
Hoofdstuk 1 - Rēgnum & Regiō
Hoofdstuk 1 - Castra
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Spōns

SPONS, spontis, f. 3. — Spons est voluntas, libentia, volontà, piacere, desiderio.

I.) Spons, in recto casu.

II.) Spontis, in genetivo, ut suae spontis esse, sui arbitrii, sui juris, dominum sui esse.

III.) Sponte, in ablativo, est libenter, ultro (It. spontaneamente; Fr. spontanément, de plein gré; Hisp. espontanéamente; Germ. aus freiem Willen, freiwillig; Angl. spontaneously, freely).

¶ 1. Generatim.

— 1.°) De animantibus.

— a) Absolute.

— b) Ex sponte, vel potius conjunctim exsponte, fere idem ac sponte.

— c) Cum praemisso, et aliquando etiam postposito, mea, tua, sua, nostra, propria, aliena, et, apud sequiores, propria, quadam.

— d) Praecedente praep. de.

— e) Sequente Genetivo.

— f) Cum homonymis.

— 2.°) Tribuitur et rebus inanimis aut ratione carentibus.

¶ 2. Speciatim, quia qui sponte facit, solus facit, idcirco sponte pro solus ponitur, h. e. nullo socio aut adjutore, per se, ἰδίᾳ.

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Ille

ILLE, illa, illud, Gen. illius etc., pronomen demonstrativum. - Ille est pronomen demonstrativum tertiam personam designans, tam a loquente, quam ab audiente remotam, ἐκεῖνος (It. quegli, colui, quello; Fr. ce, cet, cette, celui-là, celle-là, cela, il, elle, lui; Hisp. el ó aquel, ella; Germ. jener, jene, jenes; Angl. he, she, that).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Partēs Domūs
Hoofdstuk 1 - Nāvis onerāria
Hoofdstuk 1 - Typographia
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Schola
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Mūsēum
Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus
Hoofdstuk 1 - Eclīpsēs
Hoofdstuk 1 - Ēthica
Hoofdstuk 1 - Sēdulitās
Hoofdstuk 1 - Līberālitās
Hoofdstuk 1 - Societās Coniugiālis
Hoofdstuk 1 - Societās Herilis
Hoofdstuk 1 - Iūdicium
Hoofdstuk 1 - Mēnsūrae & Pondera
Hoofdstuk 1 - Lūdus Āleae
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Aciēs & Proelium
Hoofdstuk 1 - Iūdaismus
Hoofdstuk 1 - Prōvidentia
Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Ager

ĂGER, agri, m. 2. Cf. Gr. ἀγρὸς et Germ. Acker. - Ager est terra culta manibus hominum, ut fruges, h. e. frumentum, vinum et oleum, ferat (It. campo, colto; Fr. portion de terre propre à la culture, champ; Hisp. campo; Germ. das Ackerland; Angl. a field, farm).

¶ 1. Proprie et stricto sensu occurrit

- a) Speciatim de uno tantum agro sive terrae portione, quae coli possit.

- b) Item speciatim de agri caespite.

- c) Item de plurium agrorum collectione, quae fundum constituat, quaeque aedificio seu villa nunquam carebat.

- d) Generatim.

- e) Huc pertinent seqq. Proverbia.

- Nihil minus expedit, quam agrum optime colere: vetus paradoxon apud rusticos, quod refert Plin.18. Hist. nat. 6. 7. (5), quo significatur, nimiam impensam in colendis agris, et quae fructum superet, vitandam esse, et, ut ibidem Plin. subdit, bene colere necessarium esse, optime damnosum.

- Agrum imbecilliorem esse oportet, quam agricolam:proverbium rusticorum (a Forcellino allatum, sed nulla auctoritate firmatum), quo ostenditur non esse suscipiendum majorem agri modum, quam coli commode possit.

- f) Huc denique pertinet et illa dicendi ratio in agrum vel in agro, hoc est in parte interiore; cui alia opponitur in fronte, hoc est in exteriore.

¶ 2. Latiori sensu, plur. praecipue num., ager opponitur urbi.

¶ 3.Latissimo sensu ager est alicujus regni, vel reipubl., vel etiam civitatis et urbis publicus fundus, quamvis differat a terra. Occurrit

- a) Proprie et stricto sensu de publicis fundis regni, civitatis etc.

- Apud Romanos agri publicivel agri publici populi Rom. erant fundi, quos eorum majores bello acquisierant, quosque aut antiquis possessoribus, imposito tamen annuo vectigali, reliquerant, aut Romanis civibus, certis statutis conditionibus, ad tempus tribuebant: utrum vero populo, an veteranis hi agri attribuendi et assignandi essent, saepe lites et turbae ortae sunt.

- Hinc ager colonus, decumanus etc.

- b) Ager est etiam territorium alicujus civitatis vel urbis.

- Quamvis ager significet etiam fundum, qui e pluribus nempe agris et villa, hoc est rustico aedificio constat; tamen hoc etiam sensu ager differt a villa, potest enim esse ager sine villa.

- Praeterea differt ager a rure, non modo quia majores agros incultos rura dicebant, id est silvas et pascua, agrum vero qui colebatur; verum etiam quia ruri esse possumus in villa sive in aedificio manentes, nec tamen esse proprie in agro sub dio ambulantes aut aliud agentes.

- Denique ager cum territorium significat minus late patet, quam terra quae plures agros complectitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cultūra

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Pāscuus

PASCŬUS, a, um, adject. da pascolo, νομαδικός, ad pascendum idoneus.

— Hinc Pascŭum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, (subaudi solum, aut quid simile) est locus ubi pecudes pascuntur: item ipsum pabulum, pascolo, pastura, βόσκημα, νομή.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāscō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Dūmētum

DŪMĒTUM, i, n. 2. - Dumetum est locus dumis obsitus, fruticetum (It. spineto, fratta, macchia, greppo; Fr. buisson, ronces; Hisp. espinal, breňa, ma torral, zarra; Germ. d. Dornicht, d. h. d. Dorngebüsch, d. Dornhecke;Angl. a place set thick with bushes or brambles, a brake, thicket).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Maritimus

MĂRĬTĬMUS et prisco more maritumus, a, um, adject. (mare) qui mare accolit, qui ad mare est, vel fit, marinus, ἐπιθαλάσσιος (It. marittimo; Fr. de la mer, maritime; Hisp. maritimo; Germ. zum Meere oder zur See gehörig; Angl. of the sea, maritime).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Dīversitās

DĪVERSĬTAS, ātis, f. 3. est nomen abstractum a diversus, sed occurrit translate tantum, et

¶ 1. Ponitur pro sententiarum vel opinionum, vel etiam aliarum rerum oppositione, contrarietate, contradictione.

¶ 2. Item ponitur pro dissimilitudine, discrimine, varietate.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Restibilis

RESTĬBĬLIS, e, adject. (re et stabilis) in re rustica est qui quotannis seritur, che ogni anno si torna a fare, παλὶμβλαστος, παλιμφυής.

I.) Proprie.

- a) Restibilis ager ita definitur a Varron. 5. L. L. 39. 5. Müll. Ager restibilis, qui restituitur, ac reseritur quotquotannis: contra qui intermittitur, a novando novalis. Id. 1. R. R. 44. 2. Illud quoque multum interest in rudi terra, an in ea seras, quae quotannis obsita sit, quae vocatur restibilis, an in vervacto, quae interdum requierit. Colum. 2. R. R. 10. 4. Phaselus terrae mandabitur, vel in vervacto (Schneid. vetereto), vel melius pingui et restibili agro. - Restibilis ager definitur a Festo p. 281. Müll., qui biennio continue seritur farreo spico, id est aristato: quod ne fiat, solent, qui praedia locant, excipere. In Gloss. Philox. ᾿Αγρὸς δὶς τοῦ ἔτους ἠροτριωμένος. Idem fere dicit Festus, quod Varro. Ager enim, qui biennio continuo seritur, illo biennio restibilis est: qui vero quotannis, multo magis. Illud solum interest, quod eum sic dicit Festus, qui seritur farreo spico, hoc est semine spicam et aristam ferente: Varro autem quolibet semine.

- b) Restibilis seges, est quae regerminat, quasi cujus fecunditas in sequentem quoque annum restat; hinc alii hujus vocis etymon, scil. a restando, ducunt.

- c) Restibile vinetum, quod singulis annis repastinatur.

- d) Restibilis platanus, quae vigorem suum recuperat.

- e) Restibilis locus legitur apud Caton. R. R. 35. 2. Hordeum, qui locus novus erit, aut qui restibilis fieri

poterit, serito. et mox. Qui locus restibilis crassitudine fieri poterit.

- f) Hinc restibile, is, absolute, substantivorum more, est locus restibilis apud Colum. 2. R. R. 10. 6. Sin autem proximae messis occupandum erit restibile, etc.

II.) Translate. Restibilis fecunditas est continua, et non intermissa.

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Harēnōsus

HĂRĒNŌSUS, a, um, adject. - Harenosus estarena abundans (It. arenoso; Fr. sablonneux; Hisp. arenisco, arenoso; Germ. voll Sand, sandreich; Angl. sandy, arenose).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Glāreōsus

GLĀRĔŌSUS, a, um, adject. ghiaroso, plenus glarea.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Glārea

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Glārea

GLĀRĔA, ae, f. 1. minutissimi lapilli, quales in fluviorum ripis, vel maris litoribus esse solent: est a κλῆρος sabulus, lapis fractus a motu fluminis, a κλάω frango, ψηφίς (It. ghiaia; Fr. gravier, gros sable; Hisp. arena de rio, cascajo; Germ. d. Kies, Kiessand;Angl. gravel, coarse sand, grit).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Glāreōsus

Pinguis

PINGUIS, e, adject. — Pinguis est opimus, crassus, obesus, et opponitur macro, λιπαρός (It. grasso, pingue; Fr. gras, bien nourri, engraissé; Hisp. graso, gordo, grueso; Germ. fett, feist; Angl. fat, plump).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Altilis, Būtyrum, Lāridum

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Ūmidus

ŪMĬDUS, a, um, adject. - Umidus est humorem habens, ὑγρός (It. umido, bagnato, molle; Fr. humide, mouillé;Hisp. húmedo, mojado; Germ. feucht, nass; Angl. moist, wet, humid, damp, dank).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstergeō

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Siccus

SICCUS, a, um, adject. — Siccus est humore carens, aridus, ξηρός, ἀζαλέος (It. asciutto, arido, secco; Fr. sec;Hisp. seco; Germ. trocken; Angl. dry, arid, withered).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Petrōsus

PĔTRŌSUS, a, um, adject. πετρώδης, petris abundans.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Petra

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Aprīcus

ĂPRĪCUS, a, um, adject. - Apricus hoc est aperto caelo et soli expositus, cui opacus opponitur sub 1. (It. aprico, solatio, esposto al sole; Fr. exposé au soleil; Hisp. expuesto al sol; Germ. offen und frei zur Aufnahme der Sonne, der Sonne ausgesetzt; Angl. sunny, exposed to the sun).

¶ 1. Stricto sensu ponitur de locis, qui soli expositi sunt.

¶ 2. Ponitur interdum et de acris statu pro sereno, calido.

¶ 3. Item de animantibus, quae apricis locis gaudent.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caelum, Sōl

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Exquīrō

EXQUĪRO, quīris, quīsīvi, quīsītum, quīrere, a. 3. (ex et quaero). - Exquirere, ἐξετάζω, est diligenter inquirere (It. cercare diligentemente, informarsi; Fr. chercher avec soin, rechercher, s'informer; Hisp. buscar, inquirir diligentemente, solicitar, informarse; Germ. ausforschen, etwas genau erforschen, sich erkundigen, fragen, ersinnen; Angl. to search out, inquire diligently into, informe).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Manuālis

MĂNŬĀLIS, e, adject. (manus) ad manum pertinens, γυαλός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manuārius, Manus

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia

Sapor

SĂPOR, ōris, m. 3. (sapio). - Sapor est gustus, qualitas illa rerum, quae gustu percipitur, χυλός, χυμός (It. gusto, savore, sapore; Fr. saveur, goût;Hisp. sabor; Germ. d. Geschmack; Angl. a taste, savour, relish, smack).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acidus, Amārus

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Color

CŎLOR, ōris, m. 3. - Color est qualitas, quae ad visum spectat, et dicitur etiam de materia quae colorem inducit (It. colore; Fr. couleur; Hisp. color; Germ. d. Farbe; Angl. a coulour).

Index

Hoofdstuk 1 - Herbārum Scientia
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Alcyōn

ALCYON, ōnis, f. 3. (ἀλκυὼν) idem quod alcedo, quam vocem vide etiam ratione habita orthographiae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Alcēdō

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Alcēdō

ALCĒDO, ĭnis, f. 3. - Alcedo (Alcedo hispida L.) est avis maritima, paullo major passere, pennis purpureis, candidis admixtis, collo gracili et procero, rostro subviridi, longo et tenui, nidificans in littore maris et in arena pariens. Statim autem ac ova posuit, mare, si ante procellosum fuerit, mitescit et tranquillissime quiescit 14. dies, donec pullos nido eduxerit. Hos 14. dies nautae praesumptae serenitatis observant, quibus nullos motus procellosae tempestatis horrescant. Alcedinis nidos maxime admirabiles describit Plin.10. Hist. nat. 32. 47. (89). Hinc poetae ansam fabulandi arripuerunt, Alcyonem filiam AEoli fuisse, qui in gratiam filiae, dum illa in littore ova parit et fetus educat, ventos inclusos servat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Alcyōn

Nīdulor

Nidulor, aris, ari, nidulatus sum, 1, dep. - Nidulor est nidum facio.

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Plūma

PLŪMA, ae, f. 1. in avibus est id, quo vestiuntur, exilius, mollius, πτίλον (It. piuma; Fr. plume tendre, duvet; Hisp. pluma, plumen; Germ. die Flaumfeder; Angl. a small or soft feather, a plume).

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Cauda

CAUDA, ae, f. 1. - Cauda est posterior pars pendens in animalibus omnibus praeter hominem et simiam.
(It. coda; Fr. queue; Hisp. cola, rabo; Germ. der Schwanz, Schweif; Angl. the thail of a beast, bird or fish).

I.) Proprie.

- a) Generatim.
- b) Caudam trahere apud Horat. 2. Sat. 3. 53. proverbii species est, et significat derisui esse: ducique ex eo posse videtur, quod pueri, quos irridere volunt, quiddam eis caudae simile appendere a tergo solent.
- c) Caudam jactare popello apud Pers. 4. 15. est venditare se populo speciosis actionibus ejusque favorem captare; ductum a pavonibus caudam ostentantibus; vel a canibus, qui cum blandiuntur, caudam agitant.
- d) Caudae equinae pilos demere.
- e) Cauda equinanonnullis videtur equisetum esse.
- f) Festive Cic. 4. Verr. 78. 190. Videtis Verrutium? videtis primas litteras integras? videtis extremam partem nominis, caudam illam Verris, tamquam in luto, demersam esse in litura?
- II.) Figurate.

¶ 1. Pro mentula.

¶ 2. In illo Virg. Mor. 43. Praeverrit cauda silices gremiumque molarum: caudaest peniculus ex cauda bubula sive equina, quo ad abstergendum utimur.

¶ 3. Cauda marina est piscis genus, quod Graeci ἐλεσούριον vocant, ut saltem videtur. Inter suffimenta

enumerat Veget. 1. Veterin. 20. 2. et 4. ibid. 12. 3. Schneid. V. tamen ipsum Schneid. ad locc. citt. et in Indice.

Hinc -

Caudatus, -a, -um, adi. - cum cauda

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Mentula

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia
Hoofdstuk 1 - Amphibia

Fēmella

FĒMELLA, ae, f. 1. deminut. a femina, femminella, donnicciuola, γύναιον, parva femina.

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Ōvum

ŌVUM, i, n. 2., quod a Graeca voce ᾠόν, est fetus avium, piscium et quorumdam animalium terrestrium, unde pulli fovendo excluduntur. Ovi partes sunt vitellus, seu luteum ovi; et albumen, seu album, quod putamine, seu cortice, seu calyce continetur
(It. uovo; Fr. oeuf; Hisp. huevo; Germ. das Ei; Angl. an egg).

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Nīdus

NĪDUS, i, m. 2. avium domicilium, καλιά
(It. nido; Fr. nid; Hisp. nido; Germ. d. Nest;Angl. a nest).

I.) Proprie.

— Hinc figurate Majores pennas nido extendisse, proverb.

de iis dictum, qui supra fortunam et genus suum se extulerunt: quod si bonis artibus fiat, laudabile est. Simili sententia nos dicimus distendersi più, che'l lenzuol non è lungo.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam accipitur pro fetu avium, quasi continens pro contento, nidiata, piccini.

¶ 2. Item de quovis cujusque domicilio.

¶ 3. Nidi dicuntur etiam loculi, scaffali, scansíe, in quibus libri in tabernis servantur, οἰκίσκοι.

¶ 4. Pro poculo nidi figura

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Incubō

ĬNCŬBO, cŭbas, cŭbŭi, cŭbĭtum (et quum refertur ad aves ova foventes cŭbāvi, cŭbātum), cŭbare, 1.
(in et cubo). - Incubare differt ab incumbere, quod fere ad actionem refertur: incubare autem fere ad quietem; et est super aliqua re cubare, quiescere, inclinari, inniti, ἔγκειμαι, ἐπίκειμαι (It. posare, giacere su qualche cosa o in qualche luogo, posare, piegare, appoggiarsi; Fr. être couché, étendu dans ou sur, reposer sur,
presser; Hisp. estar acostado, tender, extender, echarse en, apoyarse; Germ. in, aus etwas liegen; Angl. to lie, recline, or repose upon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Incumbō

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Exclūdit

EXCLŪDO, clūdis, clūsi, clūsum, clūdere, a. 1. (ex et claudo). - Excludere, ἀποκλείω, ἐκκλείω, est extra claudere, arcere, prohibere, atque adeo separare, disterminare (It. serrar fuori, escludere, tener lontano, separare; Fr. exclure, tenir éloigné de, écarter, séparer; Hisp. excluir, apartar, alejar; Germ. ausschliessen, fern halten, nicht zulassen, trennen; Angl. to shut out, exclude, separate, divide).

I.) Proprie.

- a) De hominibus.

- b) De inanimis.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro excipere, repellere, removere, impedire.

- a) Pro excipere, eccettuare.

- b) Pro repellere, removere.

- c) Pro impedire.

- d) Pro negare.

¶ 2. Quum prae verbo praepositionis vis eminet, excludere est emittere, ejicere, effundere, cacciar fuori.

- a) Generatim.

- b) Speciatim hoc sensu saepe dicitur de avibus incubantibus, et fovendo ova emittentibus pullos, schiudere

¶ 3. Quum prae praepositione verbi vis eminet, ponitur pro claudere, finire.

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Albūmen

ALBŪMEN, ĭnis, n. 2. quod est in ovo album.

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Vitellus

VĬTELLUS, i, m. 2. duo diversa significat.

¶ 1. Est enim deminut. a vitulus, parvus vitulus: sic ab agnus agnellus.

¶ 2. Est etiam ovi pars lutea, λέκιθος, τὸ ὠχρὸν τοῦ ὠοῦ (It. tuorlo, rosso di uovo; Fr. jaune d'oeuf; Hisp. yema de huevo; Germ. der Dotter, Eidotter; Angl. yolk).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lūteum

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Lūteum

Luteum, i, 2, n. - Est ovi pars lutea, λέκιθος, τὸ ὠχρὸν τοῦ ὠοῦ (It. tuorlo, rosso di uovo; Fr. jaune d'oeuf; Hisp. yema de huevo; Germ. der Dotter, Eidotter; Angl. yolk).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vitellus

Index

Hoofdstuk 1 - Animālia & Prīmum Avēs

Gallus

GALLUS, i, m. 2. avis domestica, quam vulgo gallum gallinaceum vocant, ut illam distinguant a Gallis populis, seu Francis, item a Gallis sacerdotibus, ἀλέκτωρ (It. gallo;Fr. coq domestique, coq; Hisp. gallo; Germ. Haushahn; Angl. a cock).

- a) Generatim.
- b) Gallus Marti sacer fuit, quia valde pugnax est et vigilans, et quia cantu victoriam portendere solet: item AEsculapio, et Nocti deae, et Laribus ob vigilem domus custodiam.
- c) Gallus in sterquilinio suo plurimum potest: proverbium de eo, qui domi praevalet.
- d) Gallum fuisse signum Persarum militare.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Castrō

CASTRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Castrare est cassum seu vacuum reddere, ideoque de animalibus est testiculos amputare, evirare, et, cum de feminis sermo est, genitalia ita caedere, ut ad concipiendum inepta sint (It. assettare, evirare,
castrare; Fr. châtrer; Hisp. capar,
castrar; Germ. entmannen, verschneiden, castriren;
Angl. to castrale, geld, evirate, emasculate).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Cāpō

CĀPO, ōnis, m. 3. κάπων, gallus gallinaceus castratus.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Sagīnō

SĂGĪNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sagina)
- Sagino est sagina alo, pinguefacio, farcio, λαρινεύω, σιτεύω (It. ingrassare; Fr. engraisser, rendre gras; Hisp. engrasar; Germ. mästen, fett machen, vollfüttern; Angl. to fatten, stuff, cram, pomper).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Altilis

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Ornīthotrophīon

ORNĪTHŎTRŎPHĪON, īi, n. 2. ὀρνιθοτροφεῖον, locus, in quo aves educantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Gallīna

GALLĪNA, ae, f. 1. avis domestica, ἀλεκτορίς (It. gallina; Fr. poule, femelle du coq;Hisp. gallina; Germ. d. Henne; Angl. a hen).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Rūspor

RUSPOR, āris, ari, dep. 1. - Ruspari estidem ac scrutari, sive crebro quaerere, It. cercare, indagare, Gr. ἐξερευνάω.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Fimētum

FĬMĒTUM, i, n. 2. sterquilinium, quo fimus congeritur, letamaio, κοπρών.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Sīcut

SĪCUT et sicuti, adverb. similitudinis et comparationis (sic et ut, uti). — Sicut estquemadmodum, velut, ut, tamquam, ὡς, ὥςπερ (It. così come, siccome, come; Fr. de même que, comme; Hisp. come, así que; Germ. sowie, gleich wie, wie; Angl. just as, as, as if).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Ēducō

ĒDŬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Educare unum idemque est cum educere quod interdum et pro educare usurpatur: significat autem nutrire et nutriendo instituere, et usurpatur de pueris tum quod ad corpus, tum quod ad mentem attinet (It. allevare, educare; Fr. elever, nourrir; Hisp. nutrir, cultivar; Germ. erziehen, aufziehen; Angl. to foster, bring up, nurture, educate.)

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēdūcō

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Ēdūcō

ĒDŪCO, dūcis, duxi, ductum dūcere, a. 3.
(ex et duco). - Educere est extra ducere, producere, extrahere (It. tirare, o menare fuori; Fr. faire sortir, tirer de, retirer, mettre dehors; Hisp. hacer salir, tirar, sacar á fuera; Germ. herausführen, ziehen, wegführen; Angl. to draw or lead forth).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ēducō

Columbārium

Columbarium, ĭi, n. 2.

¶ 1. Est locus, in quo habitant columbae.

¶ 2. Item loculamentum in ipso columbario singulis columborum paribus destinatum: quamquam hoc sensu rectius a recto columbar, quam columbarium deduxeris.

¶ 3. A similitudine sic appellatur etiam cubile tigni et trabis in aedium parietibus.

¶ 4. Item foramen rotundum in machina haustoria, per quod aqua in tympano concepta egreditur.

¶ 5. Item loculus in sepulcris, in quo olla cinerum reponebatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Gallopāvus

(Meleagris) Gallopavo (vel gallopavus) (binomen a Carolo Linnaeo anno 1758 statutum) est una ex duabus magnarum avium species generis Meleagridum. Quae species, in silvis Americae Septentrionalis endemica, in Mexico abhinc 1 500 annis (vel pluribus) domesticata est. Nomen Latinum commune Indicus pavo reperitur. Altera species, Meleagris ocellata, in silvis paeninsulae Iucataniae habitat. Gallopavonacea gravis cibus est epuli Festi Gratias Agendi.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Meleagridēs

MĔLĔĂGRĬDES, um, f. plur. 3. Μελεαγρίδες, in fabulis sunt sorores Meleagri, quae quum ejus mortem misere deflerent, in aves sui nominis conversae sunt. Porro haec aves sunt ex gallinaceo genere. Gallopavones feminini.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Fōrmōsus

FORMŌSUS, a, um, adject. - Formosus estapte formatus, speciosus, pulcher, εὔμορφος (It. bello, ben fatto; Fr. beau, qui a de belle formes; Hisp. hermoso, bello; Germ. schöngeformt, schön; Angl. beautiful, handsome).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Pāvō

PĀVO, ōnis, m. 3. Femina pava dicitur. — Dicitur et pavus, i. —Pavo, onis, ταώς (It. pavone, paone; Fr. paon; Hisp. pavo real; Germ. Pfau; Angl. a peacock). est avis vario pennarum fulgore conspicua, quam poetae Junonis tutelae assignarunt: cujus illa caudam ornasse fingitur oculis Argi a Mercurio interempti.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Superbiō

SŬPERBĬO, is, īvi et ĭi, ire, n. 4. (superbus)
Part. Superbiens. - Superbio est excello, extollor, et usurpatur

A) Saepius in malam partem, et proprie; et

B) Aliquando in bonam partem, et translate.

A) Superbio, in malam partem et proprie, est fastu extollor, arrogans sum, insolesco, me jacto, tumeo, ὑπερηφανεύομαι (It. fare il superbo, gonfiarsi, invanirsi, insuperbire; Fr. être orgueilleux ou fier, s' enorgueillir; Hisp. ensoberbecer, ensoberbecerse; Germ. stolz -, übermüthig sein; Angl. to be proud, boast).

B) Superbio, in bonam partem, et translate, fere apud Poetas, dicitur de re illustri, pretiosa, nobili.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Cicōnia

CĬCŌNĬA, ae, f. 1.

I.) Proprie ciconia est species avis albi coloris, maxime inimica serpentibus, quibus avidissime pascitur. Ciconiae vocatae a sono, quo crepitant; quasi cicaniae, quem sonum oris potius esse constat, quam vocis, quia eum quatiente rostro faciunt.

II.) Figurate.

¶ 1. Per similitudinem ciconia dicitur instrumentum quoddam, constans regula recta, et virgula in altero latere transversa in modum litterae T, qua rustici metiuntur altitudinem sulci in agris. Haec dicitur ciconia simplex, quae quia fraudem aliquando recipit, inventa est a Columella ciconia composita, adjectis duabus regulis decussatis, etc.

¶ 2. Item per similitudinem, vocant Hispani ciconiam lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla in puteum demittitur ad hauriendam aquam: quia imitatur eam avem levantem ac deponentem rostrum, dum bibit. A Latinis dicitur tolleno, ab Italis mazzacavallo.

¶ 3. Est etiam genus irrisionis, quod fit digitis in modum rostri ciconiae compressis, curvatis, et crebro motis in aliquem.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Nīdificō

NĪDĬFĬCO, as, are, n. 1. (nidus et facio).
— Nidificare est nidum facere, far nido, νεοττεύω.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Hirundō

HĬRUNDO, ĭnis, f. 3.

¶ 1. Est avis initio veris ad nos transvolans, auctumno ad calidiores plagas migrans, in tectis nidificans. De earum triplici genere deque solertia in nidis aedificandis. Gr. χελιδών (It. rondine, rondinella; Fr. hirondelle; Hisp. golondrina; Germ. d. Schwalbe; Angl. aswallow).

¶ 2. Est etiam piscis marinus hoc nomine, perquam similis volucri, et volans aliquanto super undas spatio.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Passer

PASSER, ĕris, m. 3. στρουθός et σιτοφάγος, ut in Gloss. Philox. dicitur, avis salacissima (It. passera; Fr. moineau, passereau; Hisp. gorrion, pardal; Germ. der Sperling; Angl. a sparrow).

I.) Proprie.

— a) Stricto sensu. Plin. 10. Hist. nat. 36. 52. (107). Passeri minimum vitae, cui salacitas palumbis par. Mares negantur anno diutius durare, argumento, quia nulla veris initio apparet nigritudo in rostro, quae ab aestate incipit. Feminis longiusculum spatium. et ibid. 38. 54. (111). Avium ambulant aliquae, ut cornices: saliunt aliae, ut passeres. Id. 18. ibid. 17. 45. (160). Pestem a milio atque panico, sturnorum, passerumve agmina, scio abigi herba, cujus nomen ignotum est. Id. 30. ibid. 15. 49. (141). Venerem concitant passeres in cibo, vel ova eorum. Cic. 2. Fin. 23. 75. Voluptas, quae passeribus nota est omnibus, a nobis intelligi non potest? Id. 1. Divinat. 33. 72. et 2. ibid. 30. 63. Apud Homerum Calchas ex passerum numero belli Trojani annos auguratus est.

— b) Turpem sententiam hoc nomine obtegere videntur Catull. carm. 2. et 3.; Martial. 11. 6. V. STRUTHIO, et TURTUR.

— c) Habet locum in blanditiis.

II.) Improprie.

¶ 1. Passer marinus est struthiocamelus, struzzo, omnium avium maximus, Graece στρουθός: marinus autem, quia peregrinus est, et trans mare advehitur.

— Etiam absolute passer est struthiocamelus.

¶ 2. Est etiam passer marinus piscis ex genere planorum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Strūthiō, Turtur

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Pīca

PĪCA, ae, f. 1. κίττα (It. pica,
gazza; Fr. pic; Hisp. pico; Germ. die Elster; Angl. a pie, magpie), est avis magnitudine palumbis, alis vario colore, et praesertim caeruleo depictis, humana imitans verba. In has aves fabulantur poetae mutatas esse Pierides, id est novem filias Pieri et Euippes, quod cum Musis certare ausae essent, indeque illis pristinam loquacitatem humanaeque linguae studium remansisse.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Monēdula

MŎNĒDŬLA, ae, f. 1. mulacchia, putta, pola, gazza, κολοιός, avis ex genere graculorum: eadem et pica dicitur. — Fabulantur, in hanc avem versam esse Arnem nympham, quod patriam auro capta et corrupta vendidisset.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Vespertīliō

VESPERTĪLĬO, ōnis, m. 3. (vesper)
— Vespertilio est animal volatile incertae naturae, νυκτερίς (It. pipistrello, nottola; Fr. chauve-souris; Hisp. murciélago; Germ. die Fledermaus; Angl. a bat or rear-mouse); est enim mediae cujusdam inter avem et murem speciei, ut mus alatus dici possit. Volat enim pellitis alis, sed inter volucres non est habendus, quod quattuor pedibus graditur pullosque parit, non ova, quos et lacte nutrit.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae

Volitō

VŎLĬTO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (frequentat. vel intens. a volo, as) — Volito est frequenter volo, ἀναπέτομαι (It. volare, volar qua e là, volare spesso;Fr. voler, voltiger, voleter; Hisp. volar, voltear, volar amenudo; Germ. umherfliegen, herfliegen, herumflattern; Angl. to fly about or up and down, flutter).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Domesticae
Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Oscen

OSCEN, ĭnis, m. 3. — Oscen ab auguribus dicitur avis, quae ore canens facit auspicium, ut corvus, cornix, noctua: quasi ore canens.

Luscinia

LUSCINĬA, ae, f. 1. et luscinius, ĭi, m. 2.
Etiam luscĭnus legitur in Gloss. Lat. Gr. Luscinus, ἀηδών.
- Luscinia vel luscinius est avis cantus suavitate praecellens, quae et philomela, Graeca appellatione, dicitur. Alii dictam volunt, quod quasi lugens canat (V.loc. Varron. 5. L. L. 76. ut in voc. seq.), respicientes ad fabulam, de qua V. in PHILOMELA: alii quod sub lucem canat, h. e. exortu diei, et recentiores hoc eodem sensu a luscus et cano: alii quod in lucis canat. Gr. άηδών (It. usignuolo; Fr. rossignol; Hisp. ruiseňor; Germ. d. Nachtigall; Angl. a nightingale).

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Philomēla

PHĬLŎMĒLA, ae, f. 1. Φιλομήλη, Pandionis regis Atheniensium filia, quae in lusciniam mutata fertur: V. multa in ONOM. Hinc — Pro luscinia, aut pro quavis ave.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Alauda

ĂLAUDA, ae, f. 1. avis parva, apicem in capite gerens ex pennis erectis: ex quo et galerita et cassita appellata est, quia galeri similem habet verticem capitis, postea Gallico vocabulo alauda, ut scribit Plin. 11. Hist. nat. 37. 44. (121).
(It. allodola; Fr. alouette; Hisp. alondra; Germ. die Haubenlerche; Angl. a lark). - Haec avis etiam legioni nomen dedit, quam conscripserat Caesar privato sumptu ex Transalpino milite.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Cantillō

CANTILLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. deminut. a canto.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cantō

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Coturnīx

CŎTURNIX, īcis, f. 3. — Ceterum coturnix est avis advena, terrestris magis, quam sublimis. Hae aves regem habent, qui ὀρτυγομήτρα, ortygometra dicitur. Plin. 10. Hist. nat. 23. 33. (66). (It. quaglia, starna, coturnice; Fr. caille; Hisp. codorniz; Germ. die Wachtel; Angl. a quail).

Index

[Hoofdstuk 1 - Oscinēs]

Humus

HUMUS, i, f. 2. - Humus, quod caret plurali numero, est terra, solum, λῆ (It. terra, terreno; Fr. sol, terrain, terre; Hisp. solar, suelo, terreno, tierra; Germ. d. Erdboden, d. Erde; Angl. the ground, earth, soil).

I.) Proprie.

- a) In omnibus casibus.

- b) Genitivus humi fere semper adverbii more ponitur, χαμαὶ, in terra, a terra: neque solum cum verbis quietis, sed et motus interdum jungitur.

II.) Translate.

¶ 1. A Poetis humus ponitur pro iis, quae vulgaria sunt et vilia.

¶ 2. Item a Poetis humus ponitur pro regione.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Humilis, Humō

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Lūteola Peregrīna

Luteola Peregrīna, vel Serinus Canaria est avis parva.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Fringilla

FRINGILLA, Frigilla vel Fringuilla, ae, f. 1. (cf. φρυγίλος Aristoph. av. 762.) avis dicta, quod frigore cantet et vigeat. Alii dictam putant a sono, quem edit. Est parvae molis, parvique pretii in cibis.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Carduēlis

CARDŬĒLIS, is, f. 3. videtur esse avis parva, capite rubro, alis luteis, albo nigroque distinctis: ita dicta, quod carduorum semine libenter pascatur.
(It. cardellino; Fr. chardonneret; Hisp. acantilidis; Germ. d. Distelfink oder Stieglitz; Angl. a linnet).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acanthis

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Acanthis

ĂCANTHIS, ĭdis, f. 3. (ἀκανθὶς) est avis minima stridulo cantu, colore viridi obscuro, quae inter spinas et carduos degit; unde et nomen traxit, nam ἄκανθα Graece spinam significat. Perpetuas cum asinis inimicitias gerere dicitur spinarum flores devorantibus. Uno partu duodenos parit. Haec enim Plin. 10. Hist. nat. 63. 83. (175). de ipsa narrat. Alio Graeco vocabulo dicitur et acalanthis, quam vocem vide ibique Serv.; Latine vero carduelis a carduis, inter quos degit et pascitur: est Fringilla carduelis Linn.
(It. cardellino; Fr. chardonneret; Hisp. jilguero, cardoncillo; Germ. Distelfink oder Stieglitz;Angl. a linnet, or a goldfinch).

¶ 2. Est etiam nomen herbae, quae alio Graeco nomine Erigeron, Latino autem senecio appellatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Avis, Carduēlis

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Parus

PĂRUS, i, m. 2. avis genus, cinciallegra, cingallegra, cujus multas species refert Gesnerus; ab Italis nonnullis parizola dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Galbulus

GALBŬLUS, a, um, adject. deminut. a galbus, ut Galbula avis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Galbus

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Galbus

GALBUS, a, um, adject. qui coloris est viridis, vel flavi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Galbulus

Rubecula

Erithacus est genus avium ordinis Passeriformium familiae Muscicapidarum, cui generi una sola species est, Erithacus rubecula. Haec est parva avis insectivora, inter 12.5 et 14.0 centimetra longa. Mas et femina sunt similes colore, pectore rubro vel aurantio, linea cano circa faciem. In tota Europa usque ad Siberiam occidentalem in oriente et Africam Septentrionalem in meridie reperiuntur. Plurimi erithaci, hieme et aestate non migrantes, in locis suis manent.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Currūca

CURRŪCA, ae, f. 1. parva avis, quae alienos pullos pro suis educare dicitur. Hinc currucae dicuntur mariti, qui patiuntur uxorem suam ab aliis contrectari.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Discolor

DISCŎLOR, ōris, adject. (dis et color). - Discolor, cui recta opponitur concolor, est qui est diversorum colorum, colore differens, dissimilis (It. di diversi colori; Fr. de couleur différente, diversement coloré; Hisp. diferentemente colorado; Germ. verschiedenfarbig;Angl. of various colours).

I.) Proprie.

- a) Absolute.

- b) Cum addito Dativo.

II.) Improprie.

¶ 1. Discolor est multis coloribus praeditus.

¶ 2. Translate est differens, diversus.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Psittacus

PSITTĂCUS, i, m. 2. pappagallo, ψίττακος, avis Indica, ab urbe, unde oriunda est, nomen habere videtur.

De ipsa ita Plin. 10. Hist. nat. 42. 58. (117). Super omnia humanas voces reddunt psittaci quidem etiam sermocinantes. India hanc avem mittit, sittacen vocat, viridem toto corpore, torque tantum miniato in cervice distinctam. Imperatores salutat, et quae accipit verba, pronunciat: in vino praecipue lasciva. Capiti ejus duritia eadem, quae rostro. Hoc, quum loqui discit, ferreo verberatur ra dio: non sentit aliter ictus. Quum devolat, rostro se excipit, illi innititur, levioremque se ita pedum infirmitati facit.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Merula

MĔRŬLA, ae, f. 1. — Merula est avis genus, tum mas, tum femina, κόττυφος (It. merlo, merla; Fr. merle; Hisp. merla; Germ. d. Amsel; Angl. a blackbird, ousel, merle).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est genus piscis, inter saxatiles laudati.

¶ 2. Item genus machinulae hydraulicae, quae aquae pressione vocem merulae reddit: cujusmodi in nostris sacrarum aedium organis dicimus usignuolo.

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Sturnus

STURNUS, i, m. 2. avis quaedam (Sturnus vulgaris Linn.): de qua Plin. 10. Hist. nat. 24. 35. (72). Sturnorum generi proprium catervatim volare, et quodam pilae orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Graece est ψάρ (It. storno, stornello; Fr. étourneau; Hisp. tordo, estornino; Germ. der Staar; Angl. a starling or stare).

Index

Hoofdstuk 1 - Oscinēs

Strūthiō

STRŪTHĬO, ōnis, m. 3. (στρουθίων) — Struthio est avis peregrina, passer marinus Latina appellatione dicta (Graece namque est a στρουθός, passer), omnium grandissima et paene bestiarum generis, in Africa et AEthiopia, altitudinem equitis equo insidentis excedens et celeritatem vincens, ad hoc datis pennis, ut currentem adjuvent: cetero non est volucris, nec a terra tollitur. Ungulae ei cervinis similes, quibus dimicat, bisulcae et comprehendendis lapidibus utiles, quos in fuga contra sequentes ingerit pedibus. Concoquendi sine delectu devorata mira natura; sed non minus stoliditas, in tanta reliqui corporis altitudine, quum colla frutice occultaverit, latere se existimans. Plurima ova parit, eaque amplitudine, ut eorum putamina poculorum vicem praebeant. Sola alitum, ut homo, utrinque palpebras habet, et in senecta calvet. Graece est στρουθίων
(It. struzzo;Fr. autruche; Hisp. avestruz; Germ. der Vogel Strauss; Angl. an ostrich).

Capitolin. Gordian. 3. in fin. In qua pictura continentur cervi CC., equi feri XXX., struthiones Mauri miniati CCC. etc. Vopisc. Firm. 6. Firmum et elephantum rexisse et hippopotamo sedisse et sedentem ingentibus struthionibus vectum esse et quasi volitasse. — In illo Catull. 66. 54. Unigena impellens nutantibus aera pennis Obtulit Arsinoes ales equus (Lachmannus leg. equos). ales equus aliis est struthio, aliis vero Zephyrus, de quo V. Visc. Iconogr. Gr. T. 3. p. 322. et Monti Cav. d'Arsin. p. 10. — Apud Graecos, ut testatur Athen. 4. 7., et etiam apud Latinos, struthionis usus erat in cenis. Lamprid. Elagab. 30. Sexcentorum struthionum capita una cena multis exhibuit ad edenda cerebella. Adde Apic. 6. 1. — Est porro struthio stoliditatis crudelitatisque quasi

symbolum, quia ova sua deserit et, perinde ac sua non sint, negligit fovendaque soli relinquit, adeo exposita, ut pedibus hominum aut ferarum conterantur; ad pullos autem ita obduratur ac si eos non peperisset, ut docet Job 39. 14. et seq. et AElian. l. 4. c. 37. V. Plin. loc. cit. Hinc Vulgat. interpr. Jer. Thr.4. 3. Filia populi mei crudelis quasi struthio. V. tamen Calmet ad h. l. — Apud Job 30. 29. Frater fui draconum et socius struthionum. h. e. imitatus sum struthionum plangorem et ejulatum. Cf. Mich. 1. 8.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Passer

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Āles

ĀLES, ĭtis, 3. - Ales est vox composita ab ala et ire, quo modo comes a cum et ire, eques ab equus et ire, pedes a pes et ire, miles a mile et ire: ac propterea ales est qui alis it sive movetur. - Est autem natura sua

A) Substantivum, quamvis

B) Adjective quoque usurpetur, praecipue a Poetis.

A) Substant. est gen. masc. et fem. Ales est generale nomen eorum animalium, quae alas et pennas habent et ova pariunt: quare minus late patet quam volucris, quae vox dicitur de omni eo, quod volat, sive pennas habeat, sive non. Quare vespertilionem volucrem proprie dicemus non alitem, quia alas quidem habet, non autem pennas.

B) Adjective, raro admodum occurrit gen. neutr.

II. I.) Proprie ponitur pro alato et volanti, et tribuitur iis, quae alas habent, licet aves non sint.

- a) Saepius de mythis.

- b) Raro admodum generatim de avi quacumque.

II.) Translate sumitur pro volanti, veloci, agili.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Rēgulus

RĒGŬLUS, i, m. 2. picciolo re, principe, signore, βασιλίσκος, parvus rex: deminut. a rex.

I.) Proprie. De rege puero usurpat Liv. 29. 30. ut videre est ibid. 29. sub fin. De filio regis Id. 45. 14. Sed accipitur universim pro domino regionis aut urbis.

II.) Translate.

¶ 1. Est nomen regis apum.

¶ 2. Est etiam nomen aviculae, de qua V. in Trochilus.

¶ 3. Item serpentis, qui Graece βασιλίσκος dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēx, Trochilus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Trochilus

TRŎCHĬLUS (trochilos), i, m. 2. τρόχιλος.

¶ 1. Est avicula quaedam, quae etiam rex avium et regulus tum a Graecis tum a Latinis appellatur eoque nomine cum aquila pugnare dicitur, reatino, scriciolo, luì, forasiepe.

¶ 2. Harduin. alium ab hoc eum esse putat, de quo Plin. 8. Hist. nat. 25. 37. (90). de crocodilo: Hunc saturum cibo piscium et semper esculento ore, in litore somno datum, parva avis, quae trochilos ibi vocatur, rex avium in Italia, invitat ad hiandum pabuli sui gratia.

¶ 3. In architectura est membrum, quod et scotia dicitur, cavetto.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rēgulus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Noctua

NOCTŬA, ae, f. 1. (nox) avis carnivorae genus, inde nomen habentis, quod noctu canit et vigilat. Gr. γλαύξ (It. civetta; Fr. effraie, hibou,
chouette; Hisp. mochuelo; Germ. die Nachteule, das Käuzchen; Angl. an owl, owlet, madgehowle). Differre ajunt a bubone, quod caret pennis in capite auriculas referentibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Dēspicor

DESPĬCOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. intensivum a despicio. - Part. Despicatus. - Despicor est valde despicio; sed occurrit translate tantum pro valde contemno.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēspiciō

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Dēspiciō

DESPĬCĬO, spĭcis, spexi, spectum, spĭcere, 3. (de et antiq. specio). - Despicio est deorsum aspicio, despecto (It. guardare in giù, guardare dall'alto al basso; Fr. régarder d'en haut, contempler d'un lieu élevé; Hisp. mirar, contemplar de alto; Germ. von oben etwas ansehen oder betrachten, auf etwas herabblicken oder heruntersehen; Angl. to look down upon).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēspicor

Sordidus

SORDĬDUS, a, um, adject. (sordes)
— Sordidus est sordibus infectus, immundus, spurcus, inquinatus et inquinans, ῥυπαρός (It. sporco, imbrattato, lordo, sucido, sordido; Fr. sale, crasseux, malpropre; Hisp. sucio, puerco, asqueroso; Germ. schmuzig, unsauber, unfläthig; Angl. filthy, dirty, nasty, sordid).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sordidō

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Vēscor

VESCOR, vescĕris, vesci, dep. 3. — Vescor est cibo utor, pascor, ἐσθίω, ἔδομαι (It. cibarsi, mangiare; Fr. se nourrir, manger; Hisp. comer, alimentarse; Germ. sich damit füllen, speisen, geniessen; Angl. to live or feed upon, eat). Usurpatur duplex forma vescor et vesco: illa intransitive et etiam transitivorum more; haec transitive.

A) Deponentium forma et quidem

I.) Intransitive vescor est cibo utor, pascor: et adhibetur absolute vel cum Abl. rei. qua quis vescitur, sine aut cum praep. ex, de.

II.) Transitivorum more, cum Accusativo, est edo, comedo, mangiare.

B) Forma activa est idem ac vescor transitivorum significatione. ¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est alere, nutrire.

Index
Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Enim

ĔNIM, particula conjunctiva. - Enim est particula, quae ratione habita etymi conjungenda est cum part. nam; quaeque ad antecedentia refertur, iisque majorem vim affirmando addit et significat certe, profecto, revera, sine ullo dubio (It. certamente, sì, davvero, in verità; Fr. en effet, en vérité, certes, assurément, sans doute, effectivement; Hisp. efectivamente, de verdad, con verdad, cierta y verdaderamente; Germ. allerdings, wahrlich, fürwahr, ja, offenbar, wirklich, gewiss, freilich, sicherlich; Angl. truly, of a thruth, indeed, surely).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Stercus

STERCUS, ōris, n. 3. — Stercus est excrementum, quod et laetamen, fimus et quicquid fecundandis agris usui est: dicitur autem sive de belluis sive de hominibus (It. escremento, sterco, letame; Fr. excrément, fumier, fiente; Hisp. excremento, estiercol;Germ. der Mist, Dünger, Koth; Angl. dung, muck, soil).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Stercorō

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Rārus

RĀRUS, a, um, adject. - Rarus (quod volunt esse ab ἀραιὸς per aphaeresin) est qui non est densus aut spissus, ἀραιός, μανός (It. raro, non denso o spesso; Fr. qui n'est pas dru, peu serré, peu épais, peu dense; Hisp. no espeso, poco juncto, poco cerrado, poco denso; Germ. dünn, locker, nicht dicht, weit, licht; Angl. rare, thin, not close or thick, not dense, light, subtile, scanty).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Rarus praecipue usurpatur de rebus et hominibus, qui dispersi sunt et dispalati.

- a) Generatim.

- b) Speciatim in re militari.

¶ 2. Saepe est paucus, infrequens, σπανός.

- a) Generatim.

- b) Speciatim rarus pro raro, apud Poetas.

¶ 3. Metaleptice est praestans, eximius, praeclarus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēnsus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Phāsiānus

PHĀSĬĀNUS, a, um, adject. — Phasianus est ad Phasim pertinens, ut Phasianae aves, et Phasianae absolute, quae plurimae circa Phasidis ostia conveniebant: indeque in Europam ab Argonautis advectae sunt, et in deliciis coenarum habitae, fagiani: — Hinc Phasianus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, h. e. phasianus ales.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Tarda

Tarda avis vel avis tarda (et unica voce avistarda in Gloss. vet. apud Quicherat p. 22.), avis, quae tarda est volatu. Gloss. Cyrill. et Isid. 12. Orig. 7. 13. Alio nomine bradypus et otisvocatur, Ital. ottarda.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ōtis, Tardus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Tardus

TARDUS, a, um, adject. - Tardus est lentus, cunctabundus, piger, remissus, βραδύς (It. lento, tardo, pigro; Fr. lente, paresseux; Hisp. lento, tardo; Germ. langsam, säumig; Angl. slow, tardy): cui celer, velox, festinus opponitur et tum de animantibus tum de inanimis usurpatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tarda

Ōtis

ŌTIS, ĭdis, f. 3. ὠτίς, avis est, quam Hispani avem tardam vocant.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tarda

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Surdus

SURDUS, a, um, adject. — Surdus itaque est fulgore carens, obscurus vel subobscurus (It. smorto, scuriccio, fosco; Fr. obscur, terne, blême, sombre; Hisp. deslucido, obscuro, hosco; Germ. etwas dunkel, finster, blass; Angl. faint, dim, dark, dull).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Tetraō

TĔTRĂO, ōnis, m. 3. τετράων, avis ex genere anserino, gallo di montagna.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs]

Attagēn

ATTĂGEN, ēnis, m. 3. et ATTĂGĒNA, ae, f. 1. ἀτταγὴν. - Avis est, quam quidam putant appellari ab Italis francolino, a Gallis gelinotte de bois, a Germanis das Haselhuhn, ab Anglis a heath-cock, or wood-cock, hoc est gallinam silvestrem; quae est Tetrao francolinus Linn. Quidam etiam bonosam dicunt. Fuit autem in ciborum deliciis, et Jonicus maxime celebratus est, vocalis alias, captus vero obmutescens.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs](#)

Perdīx

PERDIX, ĭcis, m. et f. 3. pernice, πέρδιξ, ὐ καὶ ή, avis montana satis nota. — In fabulis Perdix fuit filius sororis Daedali, qui a matre traditus avunculo, ut artes fabriles disceret, serram et circinum invenit: cujus rei invidia e turri a Daedalo praeceps actus, a Pallade in avem sui nominis versus est.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs]

Turdus

Turdus

¶ 1. Est genus avis praestanti sapore in cibis, κίχλη (It. tordo; Fr. grive; Hisp. griva, tordo; Germ. die Drossel; Angl. a thrush).

¶ 2. Est etiam piscis hoc nomine, quem et ipsum κίχλην vocant Graeci, a colore turdi avis dictus.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Dēliciae

DĒLĬCĬAE, ārum, f. plur. 1. — Deliciae sunt oblectamenta quaelibet, quae sensibus voluptatem afferunt;
a delicio, quia deliciunt et ad se trahunt (It. delizie, piaceri, lusso, voluttà; Fr. divertissement, délicés, jouissances, volupté, douceurs; Hisp. divertimiento, delicias, placeres, deleytes, voluptuosidades; Germ. jede die Sinne lockende Ergötzlichkeit, Lust, Freude, Wollust, Liebhaberei, Spielerei; Angl. any thing that delights or amuses, delights, pleasures, pastimes).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Potis

PŎTIS, adject. indeclin. (cujus etiam Neutr. Pote), unde Comp. Potior sub B., et Sup. Potissimus sub C.

A) Posit. Potis est qui potest, δυνατος.

B) Comp. Potior, ius, ōris, est quasi plus potens, potentior, atque adeo melior, praestantior, migliore, κρείσσων, βελτίων.

C) Sup. Potissimus est optimus, praecipuus, singularis, ottimo, principale, speciale, singolare, unico.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Potius

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Grūs

GRUS vel grŭis, is, f. et m. 3. - Grus, Gr. γέρανος,

I.) Proprie est avis, quae non se segregat, sive quum volat, sive quum pascitur: a sono vocis. Grues nomen de propria voce sumpserunt, tali enim sono susurrant. Si generatim designetur, ac sine discrimine, fere est feminini generis: si marem designare opus sit, etiam masculino adjectivo jungi potest. Grues ducem seu regem e suo coetu eligunt: mira sunt vigilantia, excubias nocte dividunt, capite subter alam condito dormiunt, alternis pedibus insistentes, quorum in al tero, qui elevatus est, lapidem tenent, ut eo cadente expergiscantur. Haec et alia mira de his Plin. 10. Hist. nat. 23. 30. (58). narrat. Volantes ordine quodam Γ vel Δ litteram faciunt: quod quum Palamedes primus deprehendisse dicatur, eamque litteram invenisse, Palamedis aves appellantur.

II.) Improprie, machina illa militaris, quam corvum demolitorem Vitruv. 10. 19. appellat, etiam gruem appellari a nonnullis.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Pervigil

PERVĬGIL, gĭlis, adject. comm. gen. — Pervigil est valde vigil, et qui tota nocte vigilat, παννύχιος.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vigil

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Gemō

GĔMO, mis, mŭi, mĭtum, mere, 3. - Gemere occurrit

A) Neutrorum more; et

B) Active.

A) Neutrorum more gemere, vel a γέμω vel a sono fictum, est prae animi angustia in sonum prorumpere et queri, suspirare, στενάζω. (It. gemere, sospirare, dolersi; Fr. gémir, soupirer, se plaindre; Hisp. gemir, suspirar, quejarse; Germ. seufzen, ächzen, stöhnen, klagen; Angl. to groan, moan, sigh, loudly, make a lamentable noise).

B) Active est queri de aliqua re, lamentarsi di qualche cosa.

Palumbēs

PĂLUMBES, is, m. et f. 3. — Item palumba, ae, f. — Palumbes et palumbus et palumba est silvestris columbus in arboribus quibusque nidificans, colombo selvatico, φάττα, φάσσα, οἰνάς, φάττος.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Pīcus

PĪCUS, i, m. 2. - Est avis praecipui usus in auspiciis, πελεκάν (It. picchio; Fr. pic, pivert, grimpereau; Hisp. pico verde; Germ. der Specht, Baumhacker; Angl. picus). Sunt et parvae aves uncorum unguium, ut pici, Martio cognomine insignes et in auspiciis magni. Quo in genere arborum cavatores scandentes in subreptum felium modo; illi vero et supini, percussi corticis sono, pabulum subesse intelligunt. Pullos in cavis (arborum) educant avium soli. Adactos cavernis eorum a pastore cuneos, admota quadam ab his herba, elabi creditur vulgo. - Ipsi principales Latio sunt in auguriis, a rege, qui nomen huic avi dedit. et ibid. 33. 50. (96). Picorum aliquis suspenditur nidus surculo primis in ramis cyathi modo, ut nulla quadrupes possit accedere.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs

Garrulus

GARRŬLUS, a, um, adject. (garrio) loquax, blaterans (It. garrulo, ciarlone; Fr. bavard, babiltard, verbeux; Hisp. parlero, charlador, hablador; Germ. geschwätzig, schwatzhaft;Angl. chattering, chirping, warbling).

Index

[**Hoofdstuk 1 - Avēs Campestrēs & Silvestrēs**]

Aquila

ĂQUĬLA, ae, f. 1. - Aquila est avis ex genere rapacium, maximis valens viribus, ceterarumque pugnacissima et generosissima (Falco melanaetus L.): ob id avium regina appellata (V. Priscian. 5. p. 659. Putsch.): acutissimo ut creditur visu praedita, adeoque forti acie, ut contra solem stare apertis oculis et ne connivere quidem dicatur: eo experimento pullos suos agnoscens et aversantes rejiciens, tamquam degeneres; quod alii non acumini, sed obtusae aciei adscribendum putant.
(It. aquila; Fr. aigle; Hisp. aguila; Germ. der Adler; Angl. an eagle).

I.) Proprie.

- a) De aquila generatim.

- b) A poetis dicitur Jovis ministra et armigera, quae ei fulmina suggerit.

- c) Aquilae senectus proverbio dicitur de senibus, qui magis bibaces sunt, quam edaces: dicitur enim aquila, cum ad senectutem pervenerit, quia superius rostrum adeo crescit, ut aduncitas aperiri non queat, aliquandiu quidem solo praedae sanguine nutriri, paullatim vero eo nutrimento non sufficiente, fame extingui. - Alio sensu dicitur aquilae senectusde iis, qui etiam in senectute actuosi sunt et reipublicae prosunt; quia aquila vel vetula generositatem retinet: et eodem sensu ob eamdem rationem dicitur equi senectus.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. Quoniam in auguriis volatus aquilae omnium prosperrimus a Romanis habitus est, factum est, ut aquilae signum in exercitu ferre instituerint. Itaque principem locum inter signa exercitus aquila obtinebat, quae longae infixa perticae gestabatur, alis plerumque

expansis et in unguibus habens fulmina; fere etiam ex argento conflata. Singulae legiones suam habebant aquilam, sub qua etiam socii tum in agmine, tum in acie stabant; et quamvis ex aliis etiam animalibus signa militaria essent, apro, lupo, sphinge etc., tamen aliquando abdicata ea fuere: quod primum omnium fecisse C. Marium, aquila semper retenta, et primarii signi loco habita.

¶ 2. Hinc per metonymiam aquilae dicuntur ipsae legiones.

¶ 3. Tac. 3. Hist. 71. memorat aquilas sustinentes fastigium Capitolii; et vel aquilas intelligit e ligno factas ornatus gratia, quibus templi fastigium innitebatur, vel certe mutulos ac trabes tabulatave ita disposita, ut vel aquilas, vel aquilarum alas aliqua ratione imitarentur: cujusmodi a Graecis ἀετοὶ et ἀετώματα appellantur.

¶ 4. Est etiam signum caeleste. Haec porro fabulantur Poetae. Aquila non modo fulmina Jovi suggerere, sed etiam Ganymedem surreptum sublatumque ad eum attulisse fingitur: ipsum quoque Jovem, ne a Saturno devoraretur, clam in Cretam detulisse, et adversus Gigantes proelianti in victoriae augurium obvolasse telaque suppeditasse: ob quae merita tandem in caelo collocata sit, et factum sidus novem, et secundum alios undecim stellis constans, quod capite caudam Delphini, cauda viam lacteam paene pertingit, alis autem hinc aequatorem, inde tropicum Cancri. Haec pleraque
ex Servio ad Virg. 1. AEn. 398.: qui ibid. addit aliam de aquila fabulam: nempe fuisse quemdam puerum formosissimum, nomine ʾΑετὸν, in Creta insula, Jovi valde carum, et a Junone ob zelotypiam in avem sui nominis conversum (ἀετὸς enim aquila est), et ab Jove tandem in caelum translatum. Aliam
et Hygin. 2. Astron. 16. Meropem quemdam Co insulae

regem, uxorem habuisse Ethemeam ex genere Nympharum. Hanc quia Dianam colere desiisset, ab ea sagittis figi coeptam, tandemque a Proserpina vivam ad Inferos abreptam. Ejus desiderio Meropem mortem sibi consciscere voluisse: misertam Junonem, ejus corpus in aquilam convertisse et inter sidera collocasse: ne si hominis effigie eum collocaret, conjugis adhuc memoria ac desiderio afflictaretur. Addit, nonnullos dixisse, hanc fuisse aquilam, quae Jovis jussu, soccum Veneris in Acheloo lavantis, ad Mercurium ejus amore captum, in Amithaoniam detulerit: quem persequens Venus, ad eum pervenit: qui voti compos factus aquilam, cujus ope ad optata pervenerat, in caelum transtulit.

¶ 5. Est etiam aquila genus piscis (Raja aquita L.)

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Vultur

VULTUR et voltur, ŭris, m. 3. — Vultur est avis rapax et carnivora, γύψ (It. avoltoio; Fr. vautour; Hisp. buitre; Germ. der Geier; Angl. a vulture). Mirum in modum corporibus jam putrefactis delectatur; unde non invenuste ex Graecis nonnulli τάφους ἐμψύχους appellarunt, hoc est sepulcra animata. Eximia autem est huic avi odorandi facultas, adeo ut cadaverum putorem ultra maria percipiat: quod Isid. 12. Orig. 7. 12. scribit. Haec res occasionem praebuit fabulae, qua quattuor ei narium spiracula tribuere, adeo ut et idcirco τετράπνους appelletur. AEque fabulosum, quod triduo circumvolare dicitur loca, ubi cadavera sunt futura: quod Plin. scribit 10. Hist. nat. 6. 7. (19). ex Umbricii haruspicis sententia. V. Plauti loc. cit. in VULTURIUS.

I.) Proprie. Virg.6. AEn. 597. rostroque immanis vultur obunco Immortale jecur tundens. Liv. 1. 7. Priori Remo augurio venisse fertur sex vultures. Adde eumd. 41. 21. — Vultur profert cornua, proverb. de his, quae fieri non possunt. Claudian. 1. in Eutrop.352. Jam testudo volat, profert jam cornua vultur, Prona petunt retro fluvii juga. Auct. carm. de Phil. 27. vultur pulpare probatur.

II.) Figurate, a rapaci hujus avis natura, vultures

¶ 1. Dicti sunt homines rapaces. Cic. Sext. 33. 71. Exierunt malis omnibus atque exsecrationibus duo vultures paludati. Alii rectius leg. vulturii. Intelligit Gabinium et Pisonem consules inimicos suos, provinciarum (ut saepe eos nominat) voragines.

¶ 2. Item heredipetae.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs]

Morticīnus

MORTĬCĪNUS, a, um, adject. (mors) non mactatus aut occisus, sed ab se mortuus, morto da sè, morticino, θνησιμαῖος.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Cadāver

CĂDĀVER, ĕris, n. 3. - Cadaver nominatum a cadendo, quia jam stare non potest. Hinc Graeci πτῶμα dicunt. - Hinc cadaver proprie dicitur quidquid dirutum est.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim de re quacumque diruta.

¶ 2. Speciatim ac saepius cadaver dicitur corpus animalis mortuum et nondum sepultum, sed praecipue hominis.

II.) Translate.

¶ 1. Per convicium ponitur pro homine vili, abjecto et omnibus abominando: quem vivum cadaver appellavit Apul. 4. Met. Cic. Pis. 9. 19. Ego istius pecudis ac putridae carnis consilio scilicet aut praesidio uti volebam? ab hoc ejecto cadavere quidquam mihi aut opis aut ornamenti expetebam? Adde ibid. 33. 82. Dicitur autem ejectum cadaver, quod honore exequiarum caret (quod ultimae censebatur apud veteres ignominiae), et quod propter paupertatem, cum sumptus funeris deesset, e cella ejectum a sandapilariis ad bustum sine ulla pompa efferebatur, ut Turneb. l. 21. Adversar. c. 15. docet.

¶ 2. Dicitur et de homine foede macilento.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Mīlvus

MĪLŬUS vel milvus (vel milvius), i, m. 2. —
Ceterum miluus vel milvus, ἰκτῖνος (It. nibbio; Fr. milan, faucon colombaire, faucon; Hisp. milano; Germ. der Geire oder Falke; Angl. a kite or glead).

I.) Proprie est avis ex genere accipitrum, sed major, rapacissima, et semper famelica. Traditur a solstitiis affici podagra. Hibernis mensibus latet. Videtur artem gubernandi docuisse caudae flexibus.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de homine rapaci atque avido.

¶ 2. De eo, qui ingentes possessiones habet, proverbiali locutione dicimus, tantum habere, quantum milui volant.

¶ 3. Est etiam piscis hoc nomine, saltu se supra mare attollens, summisque undis discurrens, volanti similis, praedae causa: quem nonnulli putant esse pesce rondine.

¶ 4. Item signum caeleste, quod vergit ad Ursam majorem, in parte inferiore. Quum terra monstrum mitabile edidisset, quod superiore parte taurus erat, inferiore serpens, Parcarum monitu inclusum statim fuit apud Stygiam paludem, in nigra silva, triplici murorum serie. Inde oraculum fuit, qui flammis viscera ejus monstri adolenda dedisset, eum posse aeternos deos vincere. Igitur quando Saturnus a Jove filio ex regno expulsus fuit, Titanas, fratrem scilicet ac nepotes, in arma adversus Jovem concitavit. In his Briareus facta ex adamante securi taurum interfecit. Flammis exta jam jam daturus erat, quum Juppiter avibus imperavit, ut illa exta raperent. Rapta a miluo fuere. Ita Juppiter Titanas vicit, et miluum immortalitate inter sidera donavit.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs]

Īnsector

INSECTOR, āris, ātus, sum, ari, dep. 1. (frequentat. ab insequor). - Insectari est persequi, insequi, instare, urgere, agitare, διώκω (It. perseguitare, essere addosso, incalzare; Fr. poursuivre en ennemi, persécuter, s'acharner à, presser vivement; Hisp. perseguir, encarnizarse en persequir, apretar, estrechar; Germ. verfolgen; Angl. to poursue closely, chase, press upon).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Gallīnāceus

GALLĪNĀCĔUS, a, um, adject. qui ex gallinis est, di gallina, ἀλεκτόριος.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Falcō

FALCO, ōnis, m. 3. falcone, ἱέραξ, φάλκων apud Suidam.

¶ 1. Avis est accipitrum genere, quod ungues more falcis habeat introrsum flexos.

¶ 2. Falcones etiam illi homines dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, a similitudine falcis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs]

Nīsus

Nīsus, i, m., 2. - In mythologia Graeca Nisus (Graece Νῖσος) fuit rex Megarensium cui mirabilis crinis purpureus inter ceteros capillos creverat : fatali quodam nexu salus ipsius atque regni cum praesentia huius crinis in capite suo coniunctus erat. Pandioni, regi Atheniensi mythico, quattuor filii fuerunt qui patre mortuo Atticam inter sese partiti sunt : Aegeus, Nisus, Pallas Lycosque. Niso Megara cum agro et portu[1] obvenit. Mox socius fuit fratris Aegei, regis Atheniensium, in bello adversus Minoem, regem Cretensium, qui Megaram copiis suis obsedit. Non multum de ea re curabant Megarenses Nisusque, quia vates saepe cecinerant, quamdiu crinis purpureus salvus in capite regis remaneret, tamdiu Megaram invictam salvamque fore. At filia regis, Scylla, infelici amore pulchri Minois ardens, et patriam et patrem prodidit dum fatalem crinem Niso dormiente dolo secat. Sperabat enim huius beneficii gratia uxorem fore Cretensium regis. Sed victor Minos a parricida abhorruit et Scyllam puppi navis haerentem per maria traxit. Puellam iam morituram dei misericordes in cirim avem mutaverunt. Tum Iuppiter patrem Nisum in haliaeetum vertisse dicitur ut filiam per aerem persequi posset atque trucidare conaretur, ultionis aeternae cupidus ob parricidium.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Accipiter

ACCĬPĬTER, tris, gen. masc., - Accipiter nomen est generale omnium avium rapacium, et aliarum avium praeda viventium, et aduncum ad hoc rostrum unguesque habentium (It. uccello di rapina; Fr. oiseau de proie; Hisp. ave de rapiňa; Germ. Habicht; Angl. a bird of prey).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est quaecumque avis rapax.

¶ 2. Peculiariter autem est avis quaedam rapax, quae columbas praesertim petit (It. sparviere; Fr. épervier;Hisp. gavilan; Germ. der gemeine Habicht oder Taubenstösser; Angl. a hawk).

¶ 3. Item peculiariter est alia etiam avis rapax, cujus perutilis est in aucupiis opera, cum facile aucupis pugno sedere, in monstratam praedam ejus nutu involare, et, cum eidem libuerit, ad vincula redire assuescat (It. falcone; Fr. faucon; Hisp. halcon gentile; Germ. der Edelfalke, Angl. falcon).

II.) Translate.

¶ 1.Sumpta ex accipitrum rapacitate metaphora, accipiter ponitur pro rapaci, fure, aut avido pecuniarum.

¶ 2. Sumpta metaphora ex celerrimo accipitrum volatu Gloss. Placid. p. 430. Mai. Accipitres equos celeres.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Avicula

ĂVĬCŬLA, ae, f. 1. deminut. ab avis, parva avis.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Astur

ASTUR, ŭris, m. 3. genus avis, quem Itali dicunt terzuolo et astore, Fr. autour,Germ. ein Habichtsart, Angl. a hawk or buzzard, ex accipitrum genere, cujus formam naturamque Aldrovand. l. 5. Ornithol. c. 1. describit; et putat derivari a Graeco ἀστερίας.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Rapācēs

Olor

ŎLOR, ōris, m. 3. - Olor apud Poetas est idem qui cycnus, κύκνος
(It. cigno; Fr. cygne; Hisp. cisne; Germ. der Schwan; Angl. a swan).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Mergus

MERGUS, i, m. 2. (mergo).

¶ 1. Est It. smergo, αἴθυια, avis quaedam, ita dicta, quod ut cibum captet, in aquam se mergit. In fabulis est AEsacus filius Priami, et Alexirhoes Granici filiae, qui cum Hesperien Nympham persequeretur, illaque in fuga morsu calcati anguis periisset, ex desiderio se in mare projecit, et Tethyos miseratione in hanc avem versus est.

¶ 2. Mergus in vitibus est sarmentum e duro excitatum, quod deorsum curvatur et in terram mergitur, ut cacumine exeat (Etrusci capogatto,nostrates vulgo dicunt refosso), pars vero, quae inter vitis truncum est ac terram, in arcus morem inclinatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mergō

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Mergō

MERGO, gis, si, sum, gere, a. 3. — Ratione habita etymi, volunt esse a mari, ut jurgo a jure; vel ab ἀμέρνω premendo moveo: et mergere est in liquorem immittere, immergere, obruere, βάπτω (It. mergere, attuffare, sommergere, affondare; Fr. plonger, enfoncer, faire pénétrer dans, submerger; Hisp. somorgujar, somormujar, sumergir;Germ. tauchen, eintauchen, in's Wasser senken, versenken; Angl. to put under water, dip, plunge, sink, immerse, overwhelm).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mergus

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Fulica

FULĬCA, ae et fulix, ĭcis, f. 1. et 3. folaga, avis aquatica anate paullo minor, sed corporis forma consimilis: eadem et gavia vocatur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae]

Pelecānus

PĔLĔCĀNUS vel pelicanus, i, m. 2. pellicano, πελεκάν et πελεκᾶνος, avis AEgyptia circa solitudines Nili praecipue nascens, quae amore pullorum dicitur femur suum rostro vulnerare, et sanguinem ad eos alendos elicere.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Haliaeetus

HĂLĬAEĔTUS, i, m. 2. ἐλιαιετὸς, aquila marina, aquilae genus, quae in mari venari solet: ab ἅλς mare et αἰετὸς aquila.

Index

[Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae]

Gāvia

GĀVĬA, ae, f. 1. λάρος, gabbiano, avis aquatica, eadem ac fulica; ita appellata videtur, quia aquis maxime gaudet, in quas magno strepitu et alis plaudentibus immergi solet, ideoque Veneri amanter servire dicitur ab Apul. 5. Met. a med. Tunc avis peralba illa gavia, quae super fluctus marinos pinnis natat, demergit sese propere ad oceani profundum gremium; ibi commodum Venerem lavantem natantemque propter adsistens.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Dēvolantō

DĒVŎLO, as, ātum, are, a. 1. (de et volo, as).
- Devolo est ex loco superiori in inferiorem volo.

I.) Proprie.

II.) Translate est

- a) Celeriter descendo, decurro, festino.

- b) Item accurro.

- c) Item avolo, discedo.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Ardea

ARDĔA, ae, f. 1. (Cf. Gr. ἐρωδιὸς) avis quaedam in aquaticis et piscosis locis degens, et pisces ostreasque devorans (It. aghirone, airone; Fr. héron; Hisp. garza real; Germ. der Reiher; Angl. a heron, or hern).

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Būteō

BŪTĔO, ōnis, m. 3. genus accipitris subnigri coloris, alio nomine triorches, τριόρχης, dictus, quod tres habere dicatur testiculos. Huic quidam principatum in auguriis dedere. Apud Baleares in honore mensarum est. Romanae familiae in gente Fabia cognomen dedit, cum prospero auspicio in ducis navi sedisset.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Mūgiō

MŪGĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, n. 4. — Mugire est verbum exprimens vocem vitulorum et boum, quae est μῦ (mū), unde et Gr. μυκάω idem significans, est mugitum edere (It. muggire; Fr. mugir,
beugler; Hisp. mugir; Germ. brüllen; Angl. to bellow, low).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bōs, Vōx

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Mōtacilla

MŌTACILLA, ae, f. 1. (moto, as) avis, quae semper caudam agitat, cutrettola, coditremola, σείσουρα, σεισοπυγίς.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Mōtō

MŌTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Motare est idem ac saepe vel vehementer movere, muovere spesso o con forza, κινέω.

Index

Hoofdstuk 1 - Avēs Aquāticae

Fūcus

FŪCUS, i, m. 2. duo admodum diversa significat: scilicet

A) Fucus, Graece φῦκος,

I.) Proprie

¶ 1. Est frutex marinus triplicis generis quo circa Cretam nascente purpuras quoque inficiunt.

¶ 2. Hinc factum est aliquando nomen ipsi purpurae.

¶ 3.Saepius colori purpuram imitanti.

¶ 4. Item generatim cuicumque colori non sincero et naturali, sed facticio et arte inducto ad verum imitandum, qualis est v. gr. quo mulieres faciem tingunt ad augendam pulcritudinem, etc. belletto, cotor falso.

¶ 5. Invenitur etiam simpliciter positum pro colore.

II.) Translate.

¶ 1.Dicitur

- a) De quovis ornamento extrinseco, levi, simulato, et in speciem quidem pulcro, sed quod facile deprehendatur.

- b) Item pro simulatione et fallacia.

¶ 2. Fucus dicitur etiam genus glutinis, quo apes alvearia circumlinunt, idem ac propolis.

B) Est etiam fucus genus insecti, apis similitudine, pecchione, fuco.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnsectum

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Dēpāscō

DĒPASCO, pascis, pāvi, pastum pascere, a. 3. et DĒPASCOR, pasceris, pastus sum, pasci, dep. 3. (de et pasco). - Depasco est idem quod pasco (It. pascere; Fr. paître; Hisp. pacer; Germ. abweiden; Angl. to feed upon).

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de pastoribus, et est depasci facio.

¶ 2. Dicitur etiam de pecore, et est pascendo absumere.

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pāscō

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Vespa

VESPA, ae, f. 1. duo diversa significat.

A) Vespa, gen. femin., est insectum volucre aculeatum, apis simile, ἀνθρήνη
(It. vespa; Fr. guèpe; Hisp. abejorro; Germ. die Wespe; Angl. a wasp).

B) Vespa,gen. masc. - Vespae et vespillones dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt; non a minutis illis volucribus, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Īnsectum

Insecta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sunt parva animalia, insetti, τὰ ἔντομα

Gekoppelde termen in woordenlijst

Apis, Fūcus, Pāpiliō

Crābrō

CRĀBRO, ōnis, m. 2. animal volatile, e genere vesparum, cum murmure volitans, nidos in cavernis, aut sub terra faciens. Irritare crabrones, quemadmodum et nos Itali dicimus stuzzicare i calabroni o il vespajo, proverbium est de illis, qui potentiores provocant, a quibus sine malo discessuri non sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Īnfestō

INFESTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (infestus).
- Infesto est infestus sum, saepe nocere aggredior, molestiam infero, vexo, ἐνοχλέω (It. infestare, molestare, incomodare; Fr. attaquer, infester, inquiéter, harceler; Hisp. infestar, inquietar, fatigar; Germ. feindlich behandeln, angreifen, beunruhigen; Angl. to trouble, moleste, vex, plague, gall, annoy, infest).

I.) Proprie.

II.) Translate est corrumpere, vitiare, mandar a male, guastare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfestus

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Aculeus

ĂCŬLĔUS, i, m. 2. - Aculeus autem est quodcumque spiculum pungens
(It. pungiglione; Fr. aiguillon; Hisp. aguijon; Germ. der Stachel; Angl. a sting).

I.) Proprie.

- a) Dicitur de spiculo tenuissimo in caudis apum, scorpionum, vesparum, crabronum et similium.

- b) Dicitur etiam generatim de quocumque spiculo in animalibus, in herbis, in ferramentis, et similibus.

II.) Translate, varios elegantesque habet usus.

¶ 1. Sumpta metaphora ab apibus et vespis, quarum relictus in vulnere aculeus inquietat et sollicitos habet eos, quos pupugere: Cic. Brut. 9. 38. Ut - (quemadmodum de Pericle scripsit Eupolis) cum delectatione aculeos etiam relinqueret in animis eorum, a quibus esset auditus (Eupol. Οὕτως ἐκήλει, καὶ μόνος τῶν ῥητόρων Τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις). Id.3. Orat. 34. 138. In mentibus aculeos relinquere.

¶ 2. Item eadem ferme sumpta metaphora, aculeus ponitur pro acri vi.

¶ 3. Interdum est dolor qui animum pungit.

¶ 4. Ponitur saepe pro subtili acutaque disputandi ratione

¶ 5.Item pro acuto dicterio in aliquem.

¶ 6. Denique aculeus est quidquid lacessit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aculeātus, Asīlus

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Oestrus

OESTRUS, i, m. 2. assillo, tafáno, οἶστρος, insecti genus, quod a Latinis asilus appellatur.

I.) Proprie.

II.) Translate. Per metonymiam sumitur pro furore: quia hoc animali Juno in pellicem suam Io immisso, eam in furorem convertit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Asīlus

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Asīlus

ĂSĪLUS, i, m. 2. genus muscae gregibus infestissimae, quae aculeum in ore habet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aculeus, Oestrus

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Prior

PRĬOR et prĭus, ōris, adject. compar. — Prior, Comparat. ab obsoleto pris, cujus Superl. est primus, et a quo etiam pridem et pridie, est idem ac superior, πρότερος (It. primo, antecedente, anteriore; Fr. le prémier, antécédent, antérieur; Hisp. el primero, antecedente, anterior; Germ. der, die, das frühere, vorige, vorhergehende, erstere; Angl. former, first, antecedent, previous, prior).

I.) Proprie dicitur de eo, qui unum alterum praecedit tempore, loco, aliave re quacumque.

— a) Generatim.

— b) Est etiam anterior.

— c) Priores, majores, i nostri maggiori, gli antenati.

II.) Translate.

¶ 1. Prior

— a) Generatim est melior, praestantior.

— b) Item majoris momenti, gravior, magis necessarius.

— c) Huc pertinent etiam illa,
quae Forcellinus singulari paragrapho distinxit et ait dici de eo, qui plures antecedit: estque idem ac primus.

¶ 2. Sequioris Latinitatis tempore prior fuit in civitatibus idem ac primarius vir et curator: hinc Ital. nunc il priore dicunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Pecus, pecoris

PĚCUS, pěcoris, n. 3. — Pecus est multitudo bestiarum; et earum praecipue, quae fructus atque usus causa aluntur, πρόβατον, κτῆνος, θρέμμα (It. bestiame; Fr. le bétail, considéré comme espèce; Hisp. ganado; Germ. das Vieh, als Gattung gedacht; Angl. oxen, horses, swine, sheep, goats etc., cattle).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est multitudo bestiarum, vel bestiae tamquam genus seu species a nostra mente habitae.

— a) Universim.

— b) Aliud est majus, aliud minus: in illo sunt boves, equi, asini et hujusmodi: in hoc oves, caprae, porci etc.

— c) De minore.

— d) Pauperis est numerare pecus, Ovidii dictum 13. Met. 824. in proverb. abiit, quum quis jactat copias suas, quasi innumerabiles.

¶ 2. Speciatim dicitur de ovibus, pecore, ut et πρόβατον.

II.) Improprie.

¶ 1. De una tantum bestia.

¶ 2. Antiqui omne animal praeter hominem pecus vocabant.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Bēstia, Multitūdō, Pecus, pecudis
Index
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Autem

AUTEM, est conjunctio adversativa. - Ratione habita etymi, videtur Accusativus ab αὖτις, unde etiam Graece αὖτε iterum, autem. - Encliticae naturam praesefert, ac propterea semper postponitur uni, interdum etiam pluribus verbis, ut docet ipse Quintil. 1. 5. 39.
- Ceterum autem est particula molliter adversativa, ideoque differt ab at vel ast, sed, vero: V. Homonym. infra (It. ma, poi, d'altronde; Fr. mais, d'une autre part, cependant; Hisp. pero, mas, dé otra
parte; Germ. dagegen, aber, andererseits; Angl. but, yet, nevertheless, however).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Māchinae

Musca

MUSCA, ae, f. 1. parvum animal volatile, a Graeca voce idem significante μυῖα, μυΐσκα
(It. mosca, Fr. mouche; Hisp. mosca; Germ. die Fliege; Angl. a fly).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Plaut. Poen. 3. 3. 76. muscas pro parasitis posuit, qui ad aliorum coenas non vocati advolant.

¶ 2. Muscam idem Plaut. Merc. 2. 3. 26. vocat curiosum hominem, et hac illac discurrentem.

¶ 3. Puer abige muscas, apud Cic. 2. Orat. 60. 247. dictum de homine importuno et molesto.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Culex

CULEX, ĭcis, m. 2. - Proprie culex est perexiguum animal, tenuissimis pennis, longisque et exilibus cruribus instructum, circa palustria praecipue degens, sanguinis avidissimum, praesertim humani, et non solum spiculi acumine, sed bombi sono molestissimo infestum.

II.) Translate.

¶ 1. Culex cana dici videtur a Plauto amator senex, quod tamquam culex amicam circumvolitet eique moleste adhaereat vel potius quod volvatur circa homines: culex enim videtur esse a κύλιξ, hoc autem a κυλίω volvo.

¶ 2. Est etiam hoc nomine herba, quae videtur eadem esse ac cynomyia.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Grillus

Grillus, i, m. 2. - Graeci, quos Latini grillos vocabant, ἀκρίδας dicebant. - Gryllus

I.) Proprie est genus locustae, simile cicadae, longiore tamen corpore: a sono, quem edit. Retro ambulat, terram terebrat, et noctu stridet.

II.) Improprie grylli dicuntur picturae quaedam ridiculae.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Ērūca

ĒRŪCA, ae, f. 1. - Eruca

¶ 1. Est genus vermis qui in olerum folia repit, abroditque praesertim brassicas: a rodendo, vel a rugis, quia reptans se corrugat.

¶ 2. Est etiam hoc nomine herba Venerem excitans: ab urendo, quasi urica, vel ab erodendo, quia linguam rodit acrimonia sua.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia
Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Scarabaeus

SCĂRĂBAEUS, i, m. 2. (σκαράβειος) Scribitur et scarabeus. - Scarabaeus, σκαράβειος, κάνθαρος (It. scarabeo, scarabone, scarafaggio; Fr. escarbot, scarabée; Hisp. escarabajo; Germ. d. Käfer; Angl. a beetle, scarab, scarabee), insecti genus tenues habens et fragiles pennas, et ob id crusta superveniente tectas. His negatus aculeus: sed in quodam genere eorum grandi, cornua praelonga, bisulcis dentata forcipibus in cacumine, quum libuit, ad morsum coeuntibus, infantium etiam remediis ex cervice suspenduntur. Lucanos vocat hos Nigidius. Aliud rursus eorum genus, qui e fimo ingentes pilas aversi pedibus volutant, parvosque in iis contra rigorem hiemis vermiculos fetus sui nidulantur. Volitant alii magno cum murmure ac mugitu. Alii focos et prata crebris foraminibus excavant, nocturno stridore vocales.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Cicindēla

CĬCINDĒLA, ae, f. 1. - Cicindela est genus muscarum noctu lucens.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Lampyris

LAMPYRIS, ĭdis, f. 3. λαμπυρὶς, πυγολαμπὶς, lúcciola, genus insecti noctu lucens.

Index

[Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia]

Niteō

NĬTĔO, es, (ŭi), ere, n. 2. - Niteo est idem ac luceo, fulgeo, splendeo, politus sum, στίλβω, ἀγλαΐζομαι, ἀνθέω (It. rilucere, risplendere, brillare, essere nitido; Fr. briller, reluire, être luisant, luire; Hisp. brillar, resplandecer, relucir; Germ. glänzen, gleissen, blinken; Angl. to shine, look bright, glisten, glitter).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Usurpatur de animalibus bene habitis, bene pastis, et pinguibus.

¶ 2. Item de formosis et ornatis.

¶ 3. De agris bene cultis, et pinguibus.

¶ 4. Refertur etiam ad copiam et opes, quia divitiae splendidae sunt.

¶ 5. Est etiam cultum et politum esse, illustrem, splendidum, conspicuum.

¶ 6. Item florere, celebrem esse.

— Hinc Part. praes. Nitens, entis,adjective quoque usurpatur, unde Comp. Nitentior I. et II. 2., et est splendens, lucens, nitidus, διειδής, στιλβων, φαεινός, nitido, risplendente, rilucente.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. De animalibus bene pastis et pinguibus.

¶ 2. Item de formosis.

¶ 3. Item de agris bene cultis et pinguibus.

¶ 4. Transfertur et ad orationem.

¶ 5. Et ad animum.

¶ 6. Nitens est etiam illustris, clarus, inclitus.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Volantia

Īnfestus

INFESTUS, a, um, adject. (in privat. et festus). - Infestus, ab in privat et inus. fendo, ut diximus, passive est non defensus, atque adeo non tutus, vexatus, impetitus, infestatus, plenus discriminis, uti docet etiam Gell. loc. cit. adertque illud Cic. Planc. 1. 1. (It. non difeso, mal sicuro, infestato; Fr. peu sûr, inquiété, infesté, attaqué; Hisp. infestado, inquietado; Germ. unsicher, beunruhigt, unruhig; Angl. infested, aimed at, obnoxious).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfestō

Catellus

CĂTELLUS, i, m. 2. deminut. a catulus, parvus catulus canini generis. Occurrit

I.) Proprie.

II.) Improprie est genus vinculi, quo servi alligabantur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Catulus

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Catulus

CĂTULUS, i, m. 2. deminut. a cattus, hoc est feles. Hinc

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim, haud aliter ac Germ. Katze, unde tiegerkatze, panterkatze, löwenkatze etc., catulus accipitur pro recenti partu omnium fere animalium, praecipue ferarum, aut saltem eorum animalium, quae agrorum culturae minime inserviunt.

¶ 2. Speciatim catulus est canum fetus recens editus: qua significatione ab antiquis catulus habitus est deminutivum a canis.

II.) Figurate est genus vinculi, quo servi constringebantur, qui et canis et catellus dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Canis, Catellus, Cattus, Fēlis

Cattus

CATTUS , i, m. 2. felis. (It. gatto, Fr. chat, Germ. kater, katze).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Catulus, Fēlis

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Lātrō

LĀTRO, as, āvi, ātum, are, n. 1. — Latrare (a sono, ob liquidam r) proprium est canis, quum vocem edit, terrens et in aliquem impetum faciens, ὑλακτέω (It. abbajare,
latrare; Fr. aboyer; Hisp. ladrar; Germ. bellen, anbellen; Angl. to bark or bay, bark at).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Canis

Mūscipula

MUSCĬPŬLA, ae, f. 1. et muscipulum, i, n. 2.
(mus et capio) instrumentum ad capiendos mures, μυόφονον
(It. trappola; Fr. souricière; Hisp. ratonera; Germ. die Mausefalle; Angl. a mousetrap).

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Sciūrus

SCĬŪRUS, i, m. 2. σκἰουρος, scojattolo, sciuro, silvestre animal ex genere murium: a σκιά, umbra, et οὐρά, cauda, quia villosa cauda in aestu sibi umbram facit.

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Sīmia

SĪMĬA, ae, f. 1. et Simius, ĭi, m. 2. (simus) animal hominum figurae proximum et hominum gestus imitans, idemque turpissimum, sine cauda. nam caudatum cercopithecus dicitur: a simus, quia pressis est naribus.

I.) Proprie.

— a) Simia, πίθηκος (It. bertuccia, scimmia, simia; Fr. singe, guenon; Hisp. mono; Germ. d. Affe; Angl. ape, monkey). Usurpatur tam de mare quam de femina.

— b) Simius, Italice scimmione, scimmiotto, bertuccio.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de nimis studioso et inepto imitatore.

¶ 2. Est etiam convicium vilis, nequam et turpis hominis.

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Cercopithēcus

CERCŎPĬTHĒCUS, i, m. 2. κεοκοπίθηκος.
- Cercopithecus est simiae genus caudam habentis: a κέρκος cauda, et πιθήκος simia.

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Dēlectāmentum

DĒLECTĀMENTUM, i, n. 2. idem ac delectatio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēlectātiō

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Dēlectātiō

DĒLECTĀTĬO, ōnis, f. 3. oblectatio, jucunditas, quam ex re aliqua percipimus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēlectāmentum

Glīs

GLIS, glĭris, m. 3. ghiro, ἐλειός. - Glis est animal muri simile, majus tamen, in arboribus degens, et totam fere hiemem aut dormiens, aut certe quiete fruens somno simili: quo tempore quum aut nullo, aut exiguo certe cibo utetur, pinguescit tamen ut quum maxime. - Fuit olim in deliciis coenarum, adeo ut vivaria glirium habere mos fuerit, quae gliraria dicta: et saginandi causa in doliis, singulari ad id ratione factis, includerent, ut apud nos capi in caveis. - Glis est symbolum somni aeternalis in monumentis sepulcralibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Mūstēla

MUSTĒLA, ae, f. 1. (mus). — Mustela

¶ 1. Est animal quadrupes parvum, sed oblongum, flavi coloris, muribus, columbis, gallinis infestum, γαλή (It. faina, donnola; Fr. belette, fouine; Hisp. comodreja, fuina ó raposa; Germ. das Wiesel; Angl. a weasel). Duo autem, inquit Plin. 29. Hist. nat. 4. 16. (60)., sunt mustelarum genera: alterum domesticum, quod in domibus nostris oberrat, et catulos suos, ut auctor est Cicero, quotidie transfert, mutatque sedem, serpentes persequitur: alterum silvestre, distans magnitudine, Graeci ἰκτίδα vocant. Plaut. Stich. 3. 2. 43. Certum est mustelae posthac numquam credere. Nam incertiorem nullam novi bestiam. Quaene et ipsa decies in die mutat locum.

¶ 2. Est etiam genus piscis marini, et fluviatilis, γαλεός

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Martes

MARTES, is, f. 3. mártora, fera exigua ex genere mustelarum. Videtur esse a Marte, quod vi Martia mures, gallinas, aliasque aves necet. Ejus pellis in pretio est.

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Viverra

VIVERRA (vivarra), ae, f. 1. animal exiguum domesticum, paullo majus mustela, colore etiam candidiore, furetto, γαλῆ κατοικίδιος (Mustella furo Linn.). Dicitur mel aversari adeo, ut, si gustet, paene intereat. Inimica est cuniculis eosque in antris suis persequitur et ejicit et necat.

Index

Hoofdstuk 1 - Quadrupeda & Prīmum Domestica

Vacca

VACCA, ae, f. 1. — Vacca est bos femina, ἡ βοῦς (It. vacca, Fr. vache; Hisp. vaca; Germ. die Kuh; Angl. a cow).

I.) Proprie. Varro 2. R. R. 5. Discernuntur in prima vitulus et vitula, in secunda juvencus et juvenca, in tertia et quarta taurus et vacca.

II.) Translate, apud Ecclesiasticos scriptores, sumitur de potentioribus viris.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Vitulus

VĬTŬLUS, i, m. 2.— Vitulus est fetus masculinus in bubulo genere, μόσχος (It. vitello; Fr. veau; Hisp. ternero;Germ. das junge Rind, Kalb; Angl. calf, veal).

I.) Proprie et quidem

— a) De fetu bubulo ex maribus, qui primum aetatis annum nondum explevit; nam deinde juvencus vocari incipit.

— b) Non semper tamen discrimen id observatur, ut argumento est, quod etiam post partum juvenca appelletur vitula, apud Virg. 3. Ecl. 29. ego hanc vitulam (ne forte recuses: Bis venit ad mulctram, binos alit ubere fetus) Depono.

— De signo vituli.

II.) Translate.

III.) Improprie.

¶ 1. Generatim dicitur de fetu equorum, elephantorum aliorumque quadrupedum, immo etiam balaenarum.

¶ 2. Speciatim vero in mari hoc nomine vocatur belua quaedam corio et pilis tecta, ex genere amphibiorum, id est tam in terra, quam in mari vitam agentium, quae et phoca dicitur, vitello marino.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Pilus

PĬLUS, i, m. 2. - Gr. θρὶξ
(It. pelo; Fr. poil; Hisp. pelo; Germ. das einzelne Haar; Angl. a hair).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Contra pilum, Italice a contrappelo.

— c) Proverbium videtur illud apud Senec. Tranquill. anim. 8. 3. Non minor molestum esse calvis, quam comatis, pilos velli.

II.) Translate dicitur de re minima et nullius momenti.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calvus, Glabrō

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Vervēx

VERVEX, ēcis, m. 3. — Vervex est mas inter oves, cui inversi sive adempti sunt testiculi, κριὸς ἐκτετμήμενος (It. castrone, castrato; Fr. mouton, castrat; Hisp. carnero, castrado; Germ. der Hammel, Schöps; Angl. a wether): nam qui ad generandam sobolem integer tenetur, aries dicitur.

I.) Proprie.

II.) Translate dicitur de homine stupido, stolido, ignaro, stupido, ciompo, babbeo.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Ovis

ŎVIS, is, f. 3. — Ovis est pecus lanigerum, πρόβατον (It. pecora, pecorella; Fr. brebis; Hisp. oveja; Germ. d. Schaaf; Angl. a sheep).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ovis dicitur homo simplex, stolidus, fatuus, quique decipi ac spoliari facile potest.

¶ 2. Metonymice est ipsa lana.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora
Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Hircus

HIRCUS, i, m. 2. -

I.) Proprie hircus est caper, foedissimum animalium, ut Plin. 37. Hist. nat. 4. 15. (60). vocat, vir gregis caprini, qui jam salire coepit et foetere. Hujus sanguis duritiem adamantis rumpit, teste Plin. loc. cit. Gr. τράγος
(It. becco, caprone,
capro; Fr. bouc; Hisp. cabron; Germ. d. Bock, Ziegenbock; Angl. a he-goat, buck).

II.) Translate

¶ 1. Hircus, quemadmodum et caper, saepe significat gravem odorem alarum, qui hircini foetoris similis est.

¶ 2. Hinc ipsae alae hirci appellantur.

¶ 3. Interdum est convicium hominis immundi et impuri.

¶ 4. Item convicium hominis libidinosi.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Caper

CĂPER, pri, m. 2. idem qui hircus, hoc est vir capellarum, quemadmodum aries est vir ovium. Videtur ita appellatus fuisse ab absoleto κάπω excavo, fodio, quia caper cornibus cavat sive arietat: qua vero castratum significat, est a κάπρος proprie cavatus, exsectus: qua denique aprum denotat, est ita dictus a fodienda terra (It. becco, capro; Fr. bouc; Hisp. cabron; Germ. d. Bock; Angl. a he-goat). Occurrit tantum

¶ 1. De noto animali, et quidem

- a) De mare caprarum castrato.

- b) Ut ut res se habeat, plures certe sunt, qui caprum pro hirco accipiunt.

¶ 2. Ponitur etiam pro foetore hircino, qui sub brachiis hominum ex sudore collecto nascitur.

¶ 3. Caper est etiam nomen piscis marini, qui Italice pesce porco vocatur.

¶ 4. Caper idem est qui Capricornus, caeleste sidus.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Capra

CĂPRA, ae, f. 1. - Capra est animal notum (It. capra; Fr. chevre; Hisp. cabra; Germ. d. Ziege; Angl. a she-goat).

Est etiam hoc nomine

- a) Caeleste sidus, quod et Amalthea dicitur.

- b) Item caprae sunt stellae, quae caprorum nomine continentur.

- c) Denique tradit Seneca 1. Quaest. nat. 1. vocari capras ab Aristotele quasdam caelestium ignium species in caelo apparentes: sed ejus appellationis rationem ignorare se fatetur. Lipsius ita dici putat, vel quia barbulam praeferunt caprae similem, vel potius quia scintillas emittendo saltare et locum lascive mutare videntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Haedus

HAEDUS, i, m. 2. - Haedus (ab Hebr. (forma hebraica) ejusdem significationis) est fetus caprae, ἔριφος (It. capretto; Fr. jeune boue, cabri, chevreau; Hisp. cabrito; Germ. d. Böckchen, d. junge Ziegenbock; Angl. a kid).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Haedi sunt stellae duae in signo Aurigae prope aliam, quae Capella dicitur.

¶ 2. Haedi etiam a nonnullis dicti sunt ignes, quos aer in caelo transversos agit, quia haedorum more saltant lasciviuntque.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Villus

VILLUS, i, m. 2. — Villus est potius, quam pilus, multorum pilorum collectio et quidam quasi floccus, quales in jubis leonum et luporum et nonnullorum etiam canum separatos videmus propendere, quales item sunt in vestibus flocci illi prominentes, qui ornatus causa arte fullonia pannis inducuntur. Graece est θρίξ, λάχνη, τρίχωμα (It. fiocco, peli messi insieme; Fr. touffe de poils; Hisp. vedija de pelos; Germ. das zottige Haar, die Zottel; Angl. toufts of hair).

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Āruncus

ĀRUNCUS, i, m. 2. villus a caprarum mento dependens; a Graeco ἄρυγγος Dorice pro ἤρυγγος.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Scrōfa

SCRŌFA, ae, f. 1. (γρομφάς) - Scrofa, a voce Graeca allata

¶ 1. Est porca vetula, quae fetus causa alitur, scrofa.

¶ 2. Scrofa videtur esse morbus apud AEmil. Macr. c. 6. de Plantagine p. 227.

¶ 3. Scrofae, in plur. num., idem ac scrofulae.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Saeta

SAETA, ae, f. 1. - Saeta est pilus crassior, durior rigidiorque, quales sues habent, et equi, et boves etc.

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu de brutis animantibus.

- b) Latiore sensu de hominibus, et dicitur de pilis crassioribus in corpore humano.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de arboribus.

¶ 2. Metonymice.

- a) De linea, qua captantur per hamum pisces.

- b) De penicillo e saetis.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Ungula

UNGŬLA, ae, f. 1. (unguis) calceus corneus, pedes muniens eorum animalium, quae digitos non habent, sive etiam ea pars pedis, quae cornu tegitur, unghia,ὐπλή.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de unguibus.

— Injicere ungulas est rapere vel furari.

— Omnibus ungulis, proverbii speciem habet pro eo, quod est omnibus viribus et conatu totius corporis niti, ut etiam ungues, qui sunt in extremitate collocati, intendantur.

¶ 3. Item speciatim de extrema parte pedis suilli, zampino. II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen dicitur de equis.

¶ 2. Metaphorice.

III.) Improprie.

¶ 1. Ungula dictum est supplicii genus ungulas ferarum referens, quo latera reorum effodiebant ac sulcabant ad veriritatem extorquendam.

¶ 2. Item vas, quo unguenta continebantur, onyx unguento plenus.

¶ 3. Equi ungula dicta est herba eadem quae a Gallis calliomarcus est appellata.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Unguis

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Bisulcus

BĬSULCUS, a, um, adject. (bis et sulcus) bifidus, in duas partes divisus, quasi duplicem habens sulcum.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ponitur de bifidis pedum ungulis, quibus animalia quaedam praedita sunt.

- Hinc Bisulcum, i, et saepius in plur. num. Bisulca, orum, n. absolute dicuntur bruta animalia, quae bifidas habent pedum ungulas, quibus opponuntur solidipedes.

- Bisulcum, i, n. 2. absolute est forfex tonsor.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecora

Mūlus

MŪLUS, i, m. 4. animal quod ex asino et equa gignitur, vel ex equo et asina, V. Mula,ἡμίονος (It. mulo; Fr. mulet; Hisp. macho, mulo; Germ. der Maulesel, das Maulthier;Angl. a mule).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Mulus vehiculo Lunae habetur, quod tam ea sterilis sit, quam mulus: vel quod, ut mulus non suo genere, sed equis creatur, sic ea solis, non suo fulgore luceat.

— c) Mulis celebrabantur ludi in circo maximo, Consualibus: quia id genus quadrupedum primum putatur coeptum currui vehiculoque adjungi.

— d) Muli Mariani dicti sunt milites C. Marii, quos ille recidendorum impedimentorum gratia, sarcinas sibi suas furcis aptatas, et humeris impositas, mulorum vice portare coegerat.

— e) Mutuum muli scabunt, proverb. de iis, qui se mutuo laudant, mirantur, praedicant, et sibi invicem favent.

— f) Mulum de asino pingere, proverbio utimur, quum exemplar et res efficta non multum inter se distant: vel quando ineptiae ineptiis repraesentantur, aut mendacia mendaciis adstruuntur.

II.) Translate est convicium hominis stolidi, stupidi.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Onus

ŎNUS, ĕris, n. 3. — Onus dicitur et est res quae pondus habet, moles, sarcina, et ipsum pondus, φορτίον, ἄχθος (It. peso, carico, soma, salma; Fr. charge, fardeau poids; Hisp. carga, peso; Germ. die Last, Lädung, Fracht; Angl. a burden, load, weight).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2.Speciatim onera dicuntur merces, commeatus, impedimenta et similia, quae jumentis, plaustris, navibus etc. importantur vel exportantur.

¶ 3. Item speciatim a Poetis onus dicitur partus.

¶ 4. Denique onus dicuntur excrementa corporis.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim onus dicitur quidquid molestiam ac laborem affert. Hinc

— a) Est munus, officium, quod cum labore et molestia exercetur, carico, impiego, impegno.

— b) Item quaecumque molestia et labor, molestia, peso, fatica.

¶ 2. Speciatim onus dicitur sumptus, impensa, jactura: his enim oneratur res familiaris, spesa, gravezze, danno.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Iuba

IŬBA, ae, f. 1. - Iuba sunt crines, qui a collo animalium pendent, ut leonum et equorum, χαίτη (It. chioma, crine; Fr. crinière;Hisp. el crin ó cerda de lo caballo y leon; Germ. die herabhängenden Haare am Halse der Thiere, die Mähne; Angl. the mane of a horse or other beast).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ad alia refertur animalia. Sic de coma et capillis humanis usurpatur.

¶ 2. Ad orationem modeste transtulit Plin. 5. Ep. 8. a med. Hanc (historiam) saepius ossa, musculi, nervi, illam (orationem) tori quidam et quasi jubae decent.

Hinc

Iubatus, -a, -um, adi. - cum iuba.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Camēlus

CĂMĒLUS, i, m. et raro f. 2. (V. in fine hujus vocis) κάμηλος, vox Syriaca, (nempe Hebraica (forma hebraica) gamàl a (forma hebraica), retribuit, mutata littera (forma hebraica) in κ, quod ex Bochart. Hierozoich. T. 1. p. 74. animal sit μνησίκακον, injuriarum memor, et malum pro malo rependat) teste Varron. 5. L. L. 100. Müll., qua significatur animal quadrupes in orientalibus regionibus frequentissimum, longo, gracili obtortoque collo, capite exili, altis cruribus, pectore amplo et villoso, et in superiore maxilla primoribus carens dentibus, ut Plin. 11. Hist. nat. 37. 62. (164). tradit. Est autem duplicis generis, Bactrianum et Arabicum: illud bina habet tubera in dorso ephippiorum modo exstantia, hoc unum tantum, (unde curvum camelum dixit Paulin. Nolan. carm. 6. 229.) utrumque autem alterum sub pectore, cui incumbit, dum ad accipienda onera (quibus portandis quam aptissimum est) ultro in genua demittitur. Sitim adeo tolerat, ut quatriduum potu abstineat, eod. Plin. teste 8. Hist. nat. 18. 26. (67)., ubi de eo plura. Hinc Pers. 5. 136. sitientem appellat. - Fallitur tamen Forcellinus, qui cameli nomine Arabicum tantummodo et Bactrianum Latinos significasse affirmat; eodem enim nomine et dromedarium significarunt, qui a Bactriano diversus est: V. Annal. dell'Instit. archeol. ann. 1833. p. 99. nota 4. - Jam vero Camelum Arabicum unum solummodo tuber in dorso habentem memorat Plin.8. Hist. nat. 18. 26. (67).

- Camelum pro dromedario, dicitur camelus dromas a Liv.37. 40. et Curt. 5. 2. 10.

- Camelus denique Bactrianus bina tubera in dorso habens memoratur a Plin. loc. cit.; Cic. 2. Nat. D. 47. 122.; Varron. loc. cit. (qui ait camelum suo nomine Syriaco in Latium venisse); Horat. 2. Ep. 1. 193.; Curt. 3.

3. 24. et alibi saepe; Plin. 11. Hist. nat. 37. 62. (164).; Pers. loc. cit. et Dig. 9. 2. 2. . 2. - Camelus femina femin. genere effertur. Trebell. Claud. 14. Equos annuos tres, camelos annuas decem, mulas annuas novem. Salmas. tamen et Gruter. ex quibusdam MSS. leg. camelas. Etiam Paulin. Nolan. hac ratione usurpavit, nec tamen camelum feminam intellexit. Ejus verba sunt Ep. 29. c. 2. Et illa nobis de Euangelio camelus ingeritur, quae facilius per foramen acus transit, etc. Fortasse respexit, sed minus recte, ad τὸν κάμιλον, quae vox rudentem, seuj funem nauticum significat. In quodam tamen MS. codice legitur ille camelus, qui etc.

CĂMĒLUS, i, m. 2., gr. κάμηλος, quae vox significat camelum beluam, non autem funem seu rudentem. Christi effatum illud: "Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in coeleste regnum intrare" (Matth. 19. 24. et Marc. 10. 25.) nonnulli multo commodius accipiendum esse putant de fune, non de camelo, cum hic per foramen acus transire omnino nequeat, ita ut significetur potius quod est difficile, quam quod fieri non possit. Qui autem de fune interpretantur leg. in t. gr. cum S. Cypriano κάμιλος (it. gomena), pro κάμηλος. Sed haec lectio omnino reicienda videtur. (Cf. Merk: Novum Test. ad h. l.). Est insuper adagium vetus Hebraicum, a Thalmudicis quoque relatum: Facilius camelus per acum, cui est affine: Elephas per acum, utrumque de iis rebus quae fidem superant, aut fieri vix aut ne vix quidem possint, divites enim terrenis facile haerent, coelestium obliti.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Elephās

ĔLĔPHAS, antis, m. 3. ἐλέφας. - In casibus obliquis occurrit saepe et altera forma elephantus, i, Graec. ἐλέφαντος. - Ceterum

I.) Proprie elephas est animal in Asia, et in Africa, omnium terrestrium maximum, idemque ingeniosissimum: ita appellatum fuit ab Hebr. (forma hebraica) eleph, bos, et princeps, et prima alphabeti littera: est enim ob magnitudinem, animalium princeps. Elephantes primum vidit Italia Pyrrhi regis bello (ann. ab U. C. 472.) in Lucanis et boves Lucas nominavit: primus vero Curius Dentatus Romam eos in triumpho suo (a. 479.) duxit. Duos habet dentes exstantes, vel potius cornua, quae ebur dicuntur, et ex quibus fiunt opera eburnea. Biennio utero gravescit, nec amplius quam semel gignit, nec plures quam singulos. Vivere dicitur annos CCC: immo ait Cassiod. 10. Variar. 30. Elephantes aenei, qui solent in carnali substantia supra millenos annos vivere, occasum videntur proximum in simulacris aeneis sustinere. Cassiod. hic loquitur de restaurandis quadrigis elephantorum, quae Romae erant: hae fortasse fuerunt, quae Gordiano III. decretae a senatu sunt, ut refert Capitolin. Gordian. 27., postquam nunciatum Romae est, illum victoriam retulisse de Sapore Persarum rege. Multa de elephanto Plin. 8. Hist. nat. 1. 1. et seq.; et Cassiod. l. c. Primus fuit Pompejus, qui in circo elephantorum XVIII. pugnam edidit, commissis more praelii noxiis hominibus: Seneca 4. Brevit. vit. 13. Plaut. Stich. 1. 3. 14. Solere elephantum gravidam perpetuos decem esse annos. Adde eumd. Mil. glor. 1. 1. 25. et Ter. Eun.3. 1. 23. Cic. 2. Nat. D. 47. 123. Manus etiam data elephantis. Martial. Spectac. 17. Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat. et 19. Dum facilem tolli sic elephanta putas. Adde Lucret. 2. 538. et 5.

1227.; Nepot. Eumen. 11. et Hann. 3.; Liv. 21. 58., 23. 49., 44. 41. et alibi; Auct. B. Afr. 72. et 84.; Colum. 3. R. R. 8. 3.; Curt. 5. 2. 10. et alibi; Justin. 15. 4. 19., 25. 1. 6. et 18. 1. 6.; Sueton. Caes. 66. et Claud. 11.; Senec. Ep. 85.; Manil. 4. 236.; Juvenal. 12. 102. et 10. 150.; et Lucan. 6. 208. - - Proverbii genus est illud Plauti Mil. glor. 2. 2. 80. Herus meus elephanti corio circumtentus est, non suo: neque habet plus sapientiae, quam lapis. h. e. bardus et hebes est. Est enim illi belluae corium crassissimum et impenetrabile. - Celerius elephanti pariunt, proverb. cum res longius opinione protrahitur. Plin. praefat. Hist. nat. 28. Homeromastigas audio parturire adversus libellos, quos de grammatica edidi et subinde abortus facere jam decem annis, quum celerius etiam elephanti pariant. II.) Translate.
¶ 1.Metonymice pro ebore a poetis ponitur. Virg. 3. G. 26. In foribus pugnam ex auro, solidoque elephanto Gangaridum faciam. Id. 3. AEn. 464. Dona dehinc auro gravia sectoque elephanto. Id. 6. ibid. 896. Candens elephantus.

¶ 2. Elephas etiam dicitur morbus, de quo in ELEPHANTIASIS dictum est. Lucret. 6. 1112. Est elephas morbus, qui propter flumina Nili gignitur AEgypto in media, etc. Adde Seren. Sammon. 10.

¶ 3. Sunt hoc nomine et marinae belluae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Barrus

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Barrus

BARRUS, i, m. 2. elephantus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Elephās

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Proboscis

PRŎBOSCIS, ĭdis, f. 3. proboscide, προβοσκίς, est Graecum nomen, dictum, quod ante depascat (a πρὸ ante et βόσκω pasco); et est porrecta corporis pars inhaerens naribus, quae, excepto homine, in aliis animalibus invenitur. —

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de elephanti rostro.

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Dēns

DENS, dentis, m. 3. ὀδοὺς, όντος. - In Genitivo plurali dentium habet, non dentum. - Dentes sunt ossa omnium durissima in ore animalium, quibus cibus dividitur et teritur: a Graeca voce allata, quacum cf. Germ. zahn (It. dente; Fr. dent; Hisp. diente; Germ. zahn; Angl. a tooth).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta
Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Prōmineō

PRŌMĬNĔO, nes, nŭi, nere, n. 2. (pro et maneo)
— Prominere est extra, aut ultra eminere, extendi, exstare, ἐξέχω (It. essere prominente, estendersi in fuori, sporgere; Fr. être saillant, proéminent; Hisp. ser saliente, eminente; Germ. hervorragen, -stehen, -treten; Angl. to stand or jut out, lean, bend, or stretch, out, be prominent, shoot forward, project, hang over).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Maneō

Index

Hoofdstuk 1 - Iūmenta

Ūrus

ŪRUS, i, m. 2. (οὖρος). — Urus est igitur bos agrestis, in Pyrenaeis montibus nascens, animantibus ceteris, elephante excepto, major.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs]

Būbalus

BŪBĂLUS, li, m. 2. βοίβαλος, animal ferum in Africa, vitulo ac cervo simile.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Ferus

FĔRUS, a, um, adject. agrestis, silvester, indomitus, nullo cultu mitigatus; cui opponitur cicur, mansuetus, domesticus: et proprie dicitur de brutis, quae domita non sunt, quamvis saeva non sint; item de plantis. Gr. ἄγριος (It. selvaggio, rozzo, indomito; Fr. sauvage, non apprivoise, ou non cultivé; Hisp. salvage, silvestre, agreste; Germ. von Thieren wild lebend, von Pflanzen wildwachsend; Angl. savage, wild, rude, uncultivated, untu tored, uncivilized).

I.) Proprie.

- a) De brutis animalibus. - Cum oppositis cicur, mausuefactus etc.

- b) De plantis.

- c) Hinc transfertur et ad ipsa loca.

- d) Item transfertur ad odorem.

- Hinc Ferus, i, m. 2. absolute, substantivorum more, de quavis bestia dicitur, sed a Poetis. - De leone. - De apro. - De equo. - De serpente. - De bobus.

Fera, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est animal non mansuefactum, et naturalem feritatem habens sive saevum sit, sive non, belua,
bestia: V. BELUA, fiera, bestia.

II.)Translate.

¶ 1. Est agrestis, silvestris, rudis, cujusmodi ab initio hominum vita fuisse dicitur; itemque saevus, durus, crudelis, immitis, barbarus: valde enim affinia sunt incultum esse et saevum, selvaggio, rozzo, fiero, duro, crudele.

¶ 2. Pro feroci in bonam partem Prudent. 3. περὶ στεφ. 36. Sed pia cura parentis agit, Virgo animosa domi ut lateat, Ne fera sanguinis in pretium Mortis amore puella ruat.

- Hinc Ferus, i, m. 2. et Fera, ae, f. 1.

I.) Inter ferum et ferocem hoc statuit Nonius p. 425. 22. Merc. discrimen; quod ferus saevum, ferox fortem significet: verius dixisset, ferum esse incultum, agrestem, non domitum, sive saevus sit, sive non, ut dictum est; ferocem vere supra ferum addere vim, impetum, fortitudinem, sine timore.

II.) Ceterum fera, qua substantivorum more usurpatur, differt a bestia, bellua et pecude. Bestia est genus; bellua species: bestia non modo de immani, sed etiam de parvo bruto; bellua de immani tantum et formidabili dicitur: in bestiaferitatem,
in bellua immanitatem spectamus: hinc quum sermo est de ludis, bestiaesemper occurrunt, numquam
vero belluae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bēlua

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Vēnātus
Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Bēlua

Belua, ae, f. 1. - Belua proprie dicitur de bruto animali, praecipue immani et formidabili, ut sunt leones, elephanti, tigres, apri, item pisces majores, ut balaenae, delphini, phocae et hujusmodi (It. bestia, belva; Fr. animal, bête; Hisp. animal, bestia; Germ. das Thier; Angl. a beast).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ferus

Alcē

ALCĒS vel Alce, is, f. 3. - Alce est (Cervus alces L.) genus ferae in Hercynia silva, quam describit Caes. 6. B. G. 26 capreae similem, tum figura, tum varietate pellis, paullo tamen majorem, mutilis cornibus, et crura sine nodis articulisque habentem, ut si aliquo afflicta casu concidat, erigere se non possit: ideoque acclinem arbori somnum captantem.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Impenetrābilis

IMPĔNĔTRĀBĬLIS vel inpenetrabilis, e, adject. (in privat. et penetrabilis) qui penetrari non potest, impenetrabile, ἀδιάβατος.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Cervus

CERVUS, i, m. 2. (κέρας). - Cervus est animal mirae velocitatis et vitae diuturnae, cornua habens praealta et ramosa, quae quotannis mutat
(It. cervo; Fr. cerf; Hisp. ciervo; Germ. der Hirsch;Angl. a stag).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1. Per similitudinem cervi dicuntur furcae ex truncis arborum, quibus utuntur rustici ad sua mapalia fulcienda, quia eornuum cervinorum similitudinem referunt.

¶ 2. In re militari cervi dicuntur trunci arborum ramosi, ad instar cervini cornus, quibus utuntur milites in vallo muniendo aggeribusque firmandis. Eos enim subinde defodiunt, ne terra alte congesta delabatur, et ut difficilior fiat hostibus irruptio in castra. Saepe etiam qua transiturus est hostis, humi occulte defigunt, ut incedens miles, et praesertim equitatus, implicetur et induatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs
Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Caprea

CAPRĔA, ae, f. 1. dicta est a capra per similitudinem teste Varron. 5. L. L. 101. Müll.;et est capra fera mirae agilitatis et pernicitatis, acutissima etiam oculorum acie praedita, domesticae caprae non una in re similis, ramosa habens cornua, ut Plin. 11. Hist. nat. 37. 45. (124). docet; parva tamen, et innoxia venantibus: sola enim fuga se defendit.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Hinnulus

HINNŬLUS, i, m. 2. deminut. ab hinnus, pullus ex equo et asina genitus. - Hinnulo strigosior proverbio dicitur de valde macilento.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Praegrandis

PRAEGRANDIS, e, adject. valde grandis, pergrandis, assai grande, ὑπερμέγας.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Rūpicapra

RŪPĬCĂPRA, ae, f. 1. camozza, ἀγρία ἀίξ, capra silvestris, quasi rupium capra.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Minuō

MĬNŬO, nŭis, nŭi, nūtum, nŭere, a. 3.— Minuere est minorem reddere, deminuere, extenuare, detrahere, ἐλαττόω, μειόω (It. rendere minore, sminuzzare, scemare, diminuire; Fr. rendre plus petit; Hisp. achicar, minorar, réducir á ménos; Germ. kleiner machen, verringern, verkleinern, vermindern; Angl. to lessen, make less, diminish, minish, abate, lower, impair).

I.) Proprie.

¶ 1. Est minorem reddere frangendo, h. e. frangere, perfringere, comminuere, spezzare.

¶ 2. Item est minorem reddere aliquid detrahendo.

II.) Translate.

¶ 1. De abstractis ponitur pro detrahere, extenuare, debilitare.

— a) Universim.

— b) Speciatim apud Rhetores minuere opponitur verbis augere et amplificare.

— c) Item speciatim de hominibus.

¶ 2. Item est remittere, rei modum ponere.

¶ 3. Item violare.

¶ 4. Item evellere, convellere, dirimere, tollere.

¶ 5. Item relinquere, desinere, mutare. — Et cum Infinito pro desinere, cessare, lasciare a poco a poco.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla supra retulimus, Minutus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Minutior et Sup. Minutissimus I. et II.; et ponitur pro parvo, exiguo, tenui, subtili (It. minuto,

picciolo, sottile; Fr. petit, menu, délié; Hisp. pequeňo, chico, chiquito; Germ. geringfügig, klein, unbedeutend; Angl. minute, small, little, nice, subtile).

I.) Proprie.

— a) De hominibus et brutis animantibus.

— b) De rebus physicis.

— Minutae fruges, quae sint, in FRUX dictum est.

— Res minutae sunt scruta, ciarpe.

II.) Translate.

¶ 1. De oratione usurpatur, et est brevis, subtilis, in minutissima membra concisus.

¶ 2. Transfertur etiam ad animum, et significat parvum.

¶ 3. Item est levis, frivolus, supervacuus, parvi momenti: et occurrit

— a) De abstractis.

— b) De hominibus, et est infimus, vilis, infimo, basso.

— Hinc Minutum, i, n. 2. absolute, substantivorum more,

¶ 1. Est particula, particella, seu pars tricesima cujuscumque signis caelestis.

¶ 2. Item est decima pars horae. Incert. Auct. de mensuris p. 374. ed. Rudorff. Hora constat ex V. punctis, X. minutis, XV. partibus, XL. momentis, LX. ostentis.

Minutus, i, m. 2. (subaudidenarius) absolute, substantivorum more, est denarius nummus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Rūpēs

RŪPES, is, f. 3. - Rupes

¶ 1.Generatim est praerupta et inaccessa terrae, aut montis pars, balza, pendice, roccia, rupe, ἐρείπνη, ῥωγάς.

¶ 2. Speciatim dicitur de scopulo.

¶ 3. Item de antro.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Monocerōs

MŎNŎCĔROS, ōtis, m. 3. μονόκερως, unicornis: a μόνος solus et κέρας cornu. Plin. 8. Hist. nat. 21. 31. (76). Asperrimam autem feram monocerotem, reliquo corpore equo similem, capite cervo, pedibus elephanto, cauda apro, mugitu gravi, uno cornu nigro media fronte cubitorum duum eminente. Hanc feram vivam negant capi.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Pretiōsus

PRĔTĬŌSUS vel preciosus, a, um, adject. — Pretiosus usurpatur

A) Passive, qui est multi pretii, ἔντιμος, πολύτιμος (It. prezioso, di molto pregio e valore; Fr. précieux, qui a une grande valeur; Hisp. precioso; Germ. kostbar, von hohem Werthe,Angl. costly, precious, valuable, of great price or value).

B) Active pretiosus dicitur qui magno pretio emit.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Aper

ĂPER, ăpri, m. 2. - Aper est porcus silvester. (It. porco selvatico, cinghiale; Fr. sanglier, porc sauvage; Hisp. jabali, puerco montes; Germ. der Eber, das wilde Schwein; Angl. a wild boar, a brawn).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Porcus, Silvestris

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Silvestris

SILVESTRIS, e, adject. (silva) — Silvester est silvam habens, arboribus abundans, ὑλώδης (It. boscoso, selvoso, silvestre; Fr. de forêt, boisé, couvert de forêts; Hisp. cubierto de bosques, selvoso, silvestre; Germ. zum Walde gehörig, waldig; Angl. woody, wild).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est in silvis nascens: cui opponitur sativus, agrestis, domesticus.

¶ 3. In silvis degens, boschereccio, selvaggio, selvatico: et refertur etiam ad mores agrestes, rusticos, a deliciis alienos.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aper

Grassor

GRASSOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1.
- Grassari, quod est intensivum a gradior, est pleno gradu incedere, cum impetu ire, vel etiam simpliciter gradi, procedere (It. camminar forte,
andare; Fr. marcher, aller çà et là, trólar; Hisp. andar, marchar, caminar; Germ. gehen, herumgehen; Angl. to go hon, advance, proceed).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim pro gradi, procedere.

¶ 2. Speciatim est ambire, circumire aliquem ad ejus favorem cooptandum, atque adeo adulari.

¶ 3. Item speciatim dicitur de latronibus, qui vias obsident, et viatores aggrediuntur et spoliant, rubar alla strada, far l' assassino.

II.) Translate

¶ 1. Generatim, metaphorâ sumptâ a superiori pararagr. I., est agere, se habere aliqua
ratione condursi, procedere, agire.

¶ 2. Speciatim est inimico animo et modo adversus aliquem agere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praedō

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Perfodiō

PERFŎDĬO, fōdis, fōdi, fossum, fōdere, a. 3. — Perfodere est perforare, transfigere, rumpere, pertugiare, traforare, scavare, rompere, διορύττω.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu pro excavare.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Talpa

TALPA, ae, f. et etiam m. 1. - Talpa est animal muri simile, nigri coloris et ex vulgi opinione captum oculis, quod arva et hortos suffodit
(It. talpa; Fr. taupe; Hisp. topo; Germ. der Maulwurf; Angl. mole).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Absque

ABSQUE, adverbium et praepositio ablativa:
ex abs et que. - Proprie absque significat procul, longe ab homine aut a re aliqua. (It. lungi da; Fr. loin de; Hisp. lejos de; Germ. immerhin weg, oder fern von; Angl. far, far off).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Longus, Procul

Grūmus

GRUMUS, i, m. 2. grumo, mucchio, θρόμβος, acervus minor terrae, aut lapidum, aut huiusmodi: fortasse a Graeca voce κρῶμαξ, de qua Hesych. Κρῶμαξ σωρὸς λίθων.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Pecudēs

Acuō

ĂCŬO, ŭis, ŭi, ūtum, ŭere, a. 3. (V. ācer).
- Acuere est aciem ferri excitare, trahere; et proprie ponitur de falce, cultro, et hujusmodi: cui contrarium est obtundo, hebeto (It. aguzzare, dare il filo, affilare; Fr. rendre aigu, pointu; Hisp. aguzar, afilar; Germ. scharf machen, schärfen, wetzen, spitzen; Angl. to weth, edge, sharpen, point).

I.) Proprie de ferro et similibus, modo absolute, modo addito fine, in quem res acuuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Apud Grammaticos acuere syllabam est in acutum accentum appingere.

¶ 2. Ponitur de hominibus eorumve facultatibus, et est perspicacem reddere: et occurrit modo absolute, modo addito fine cum Dativo vel cum Accus. et praep.

¶ 3. Ponitur de hominibus, et interdum etiam de abstractis, et est excitare, incitare; modo absolute, modo addito fine cum Accusativo et praep.

¶ 4. Saepius cum agitur de animi motibus et generatim de abstractis est augere.

Acutus, a, um, proprie est Part. perf. pass., sed occurrit etiam tamquam adject., unde Comp. Acutior et Sup. Acutissimus in omnibus ferme paragraphis, iisdem ferme significationibus quibus verbum, immo etiam latius (It. aguzzato, acuto, aguzzo, sottile; Fr. aiguisé, affilé, aigu, pointu; Hisp. aguzado, agudo; Germ. geschärft, gespitzt, scharf, schneidend;Angl. sharpened, whetted, sharp-edged, pointed, prickly). Plurimos habet usus, et occurrit

I.) proprie de ferro aliave simili re, quae aciem habet:

II.) translate autem

A) de iis ponitur, quae sensus vehementer afficiunt, aeque atque ācer;

B) item de attento, perspicaci et astuto hominis ingenio.

I.) Proprie.

¶ 1. De ferro aliave simili re dicitur, quae aciem habet, pungit, penetrat, aut secat.

¶ 2. De quibuscumque rebus in acumen desinentibus, quin tamen ipsae pungant, feriant, secent.

II.) Translate.

A) AEque atque ācer, ponitur de iis, quae sensus vehementer afficiunt.

¶ 1. De saporibus.

¶ 2. Item de odoribus.

¶ 3. Item de iis, quae oculos feriunt.

¶ 4. Item de voce et sono.

¶ 5. Item de frigore, aut calore vehementi et penetranti.

¶ 6. Dicitur etiam acutus de febri ac morbis.

¶ 7. Hinc acutus est etiam maximus seu vehementer auctus.

B) Item translate acutus ponitur de attento, perspicaci, aut astuto hominis ingenio.

¶ 1. Dicitur de homine.

¶ 2. Ponitur etiam de abstractis, quae tamen ab acuto hominis ingenio proficiscuntur.

¶ 3. Acutus etiam dicitur, qui subtili ac tenui stilo utitur in dicendo.

Acutum, i, usurpatur etiam

- a) substantivorum more.

- b)adverbiorum more.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Bēstia

BESTĬA, ae, f. 1. generatim significat animalia ratione carentia, et homini opponitur
(It. bestia; Fr. bête; Hisp. bestia; Germ. d. Thier; Angl. a beast).

¶ 1. Generatim ponitur de quibuscumque brutis animalibus.

¶ 2. Speciatim dicitur de animalibus, quae naturâ fera sunt et hominibus noxia.

¶ 3. Pro sidere, cui nomen lupus, bestia occurrit.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Pecus, pecoris, Pecus, pecudis
Index
Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Amphibia

Carnivorus

CARNĬVŎRUS, a, um, adject. (caro et voro) qui carne vescitur. Carnivora dicuntur illa animalia, quae aliorum carnibus vescuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Quadrupedus

QUĂDRŬPES et quadripes, pĕdis, omn. gen.
3. - Quadrupes est quatuor pedes habens, τετράπους, che ha quattro piedi, quadrupede:et usurpatur

A. Adjective.
   - a) De brutis animalibus.
   - b) De hominibus.

A. Absolute, substantivorum more

- a) Fem. genere, et subintelligitur bestia, vel bellua.
- b) Masc. gen.: cf. Quintil. 8. 6. 20. Pro equo (dixerunt) quadrupedem.
- c) Neutr. gen., et subintelligitur animal vel pecus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Leaena

LĔAENA, ae, f. 1. λέαινα. — Ceterum leaena est leo femina (It. lionessa; Fr. lionne; Hisp. leona; Germ. d. Löwin; Angl. a lioness).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Maculōsus

MĂCŬLŌSUS, a, um, adject. (macula).
- Maculosus estmaculis aspersus, maculis abundans, σπιλωτός (It. macchiato, macchioso, chiazzato; Fr. couvert de taches, tacheté; Hisp. manchado; Germ. voll von Flecken, geflect, fleckig; Angl. spotted, speckted, brinded).

I.) Proprie de colore usurpatur; et

¶ 1. In bonam partem est notis distinctus.

¶ 2. In malam partem est maculis faedatus, immundus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Pardus

PARDUS, i, m. 2. Etiam parda, ae, habetur generis feminini. — Pardus, pardo, leopardo, πάρδος, πάνθηρ, animal ferum, frequens in Africa et Syria, soloque sexu a panthera differens: mas est enim in eo genere. Quidam dicunt differre colore, qui in pantheris sit candidus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Panthēra

PANTHĒRA, ae, f. 1. duo diversa significat; scilicet

A) Est pardus femina.

B) Panthera, ae, a πᾶν et θῆρα venatio, est retis genus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Tigris

TĬGRIS, gris vel grĭdis, m. et, fere apud poetas, f. τίγρις. - Nomen ferae omnium velocissimae, saevissimae et variis maculis pellem distinctam habenti, tigre: hujus est multa copia in Armenia, India et Hyrcania.

I.) Proprie. — Dicuntur tigres Bacchi currum trahere. — De re, quae fieri non potest: tigres subsidere cervis.

II.) Translate et improprie.

¶ 1. Est pellis tigrina.

¶ 2. Tigris nomen datum est cani venatico, ob celeritatem, ab Ovid. 3. Met. 217.

¶ 3. Item est navis hoc nomine apud Virg. 10. AEn. 166.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Immānis

IMMĀNIS vel inmanis, e, adject. - Immanis est ingens, vastus, enormis, modum excedens, aliquando ita ut timore et stupore animos repleat (It. smisurato, enorme, immane, spaventevole; Fr. prodigieusement grand, énorme, immense, épouvantable; Hisp. enorme, desmesurado, espantable; Germ. ungeheuer, unermesslich, schrecklich; Angl. huge, vast, enormous, exceeding great, immane, dreadful).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Villōsus

VILLŌSUS, a, um, adject. (villus) — Villosus est villis plenus, hirsutus, hirtus, τριχώδης, τριχωτός (It. peloso; Fr. couvert de poils, âpre; Hisp. velloso; Germ. voll Zotteln, zottig; Angl. hairy).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Rapāx

RĂPAX, ācis, adject. (rapio). - Rapax est palam rapiens, rapiendi avidus, rapinis intentus, fur, praedo, ἅρπαξ (It. rapace, ladro, avido dell'altrui; Fr. rapace, ravisseur, avide, cupide, enclin au vol; Hisp. rapaz, raptor, robador, avido; Germ. rauberisch, raubsüchtig, raubgierig, reissend;Angl. rapacious, ravenous, devouring, greedy, covetous, eagerly desirous of what belongs to another).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Lynx

LYNX, lyncis, f. et m. 3. λὺγξ, animal quadrupes, ferum, ex genere pantherarum, vario colore, et maculose tergore acutissimoque visu praeditum: frequentissimum in AEthiopia et India. Fabulantur, ab his Bacchi currum trahi, postquam Indos domuit: cujus ratio videtur esse, quia Bacchus vino addit animos etiam timidis et fugacibus.

Index

[Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae]

Pollēns

POLLĔO, es, ere, n. 2. — Pollere est posse, valere, vigere, vim viresque multas habere, ἰσχύω (It. potere, avere potenza, forza, virtù, valore; Fr. pouvoir, être puissant, influent, avoir beaucoup de pouvoir;Hisp. poder, tener expedita la facultad ó potencia de hacer alguna cosa; Germ. etwas vermögen, ausrichten können, in etwas stark, etwas zu thun im Stande sein;Angl. to be able, be very strong or mighty, be of great force or power, prevail much, bear rule or sway, excel).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Vulpēs

VULPES et volpes, is, f. 3. — Vulpes est animal ferum, singulari astutia, ἀλώπηξ (It. volpe; Fr. renard; Hisp. zorro, vulpeja;Germ. der Fuchs; Angl. a fox). — Jungere vulpes, proverb. apud Virg. 3. Ecl. 91. de re valde absurda; neque enim vulpes aptae umquam jugo esse possunt. — Vulpes pilum mutat, non mores, aliud proverb. apud Sueton. Vesp. 16. diciturque de iis, qui vitia alte infixa animo habent, quae non facile tollunt temporum aetatisve mutatione. Itali hoc dicunt de lupo: il lupo perde o cangia il pelo, ma non il vizio: Gr. ὀ λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει. — Quam facile vulpes pirum comest, aliud proverb. de iis rebus, quae facillime fieri possunt; nam vulpes, dentatissimae quum sint, nullo negotio pirum conficiunt. Plaut. Most. 3. 1. 32. Tam facile vinces, quam pirum vulpes comest. — Saepe condita luporum fiunt rapinae vulpium, aliud proverb. de astutis, qui potentiores vincunt, vel de astutis astutos fallentibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae
Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Astūtissima

ASTŪTUS, a, um, adject. - Astutus
primo significat urbane callidum, solertem, sagacem, et quod in rem suam est diligentissime providentem: scilicet ab ἄστυ urbs; nam in urbe degentes sagaciores cautioresque esse solent, quam qui in agris. Saepius tamen in malam partem accipitur pro versuto, malitioso, ad decipiendum alios ingenioso, doli machinandi perito (It. astuto, accorto, furbo; Fr. adroit, rusé, astucieux; Hisp. astuto; Germ. schlau, verschlagen, listig; Angl. cunning, crafty, sagacious, arch, sly).

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Ērinācеus

ĒRĬNĀCĔUS vel herinaceus, i, m. 2. animal spinis horridum, qui, ubi venatores senserit, contractis ore et pedibus convolvitur in formam pilae, ne quid praeter aculeos comprehendi possit.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Aculeātus

ĂCŬLĔĀTUS, a, um, adject. (aculeus) aculeum habens (It. che ha pungiglione, o ago; Fr. armé d'un aiguillon; Hisp. armado de aguijon; Germ. mit einem Stachel versehen; Angl. that hath a sting).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aculeus

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Mēlēs

MĒLES et Melis, is, f. 3. animal quadrupes ex agrestium felium genere. Credunt multi, esse feram illam, quam nos tasso (quia δασύς pilosus est) vocamus, somniculosam, sub terra degentem, ut vulpes, vineisque inimicam, dentibus pugnacissimam, horrido pilo et invicto pluviis.

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Gaudeō

GAUDĔO, gaudes, gāvīsus sum, gaudere, n. 2. - Gaudeo est laetus sum, animi voluptate perfundor, laetor: cui contrarium est maereo, χαίρω (It. godere, essere allegro, sentire interno piacere; Fr. se réjouir intérieurement, éprouver une joie intime; Hisp. alegrarse interiormente; Germ. sich an etwas freuen, ergötzen, innerlich, herzlich freuen, Vergnügen empfinden; Angl. to rejoice, be glad).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gaudium

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Latebra

LĂTĔBRA, ae, f. 1. (lateo) locus, in quo quippiam latet et absconditur, κεῦθος, φωλεός (It. nascondiglio, latebra; Fr. cachette, retraite, refuge; Hisp. escondrijo;Germ. d. Versteck, d. Schlupfwinkel, geheimer Zufluchtsort; Angl. a lurkingplace, hiding-place, shelter, covert, den, recess, retreat).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lateō

Index

Hoofdstuk 1 - Ferae Bēstiae

Anguis

ANGUIS, is, m. et f. 3. - Anguis est vocabulum omnium serpentium genus significans. (It. biscia, serpe, angue; Fr. serpent; Hisp. serpiente; Germ. die Schlange; Angl. a snake, serpent, adder). Apud Latinos Scriptores anguis occurrit

A) tamquam brutum animal in rerum natura,

B) tamquam signum caeleste in astronomia,

¶ 1. Anguis est sidus caeleste, inter Ursam majorem et minorem, qui et Draco dicitur, de quo est in fabulis, appositum fuisse a Junone (quam quidam Hesperi et Hesperidum matrem fuisse dicunt) ad custodiam horti Hesperidum, quem cum Hercules eo missus ab Eurystheo ad poma auferenda occidisset, ab ea fuisse inter sidera collocatum. Alii fabulantur Minervam cum Gigantes oppugnaret, objectum ab ipsis serpentem mirae magnitudinis, arreptum contorsisse in astra, et ad ipsum axem caeli fixisse. Ejus enim locus est ad septemtriones, inter duas Arctos, quas sinuosis flexibus complectitur. Constat stellis quindecim: vel, ut alii volunt, vigintiquinque, vel, ut alii, triginta et una.

¶ 2. Aliud est sidus anguis dictus, item hydra, trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis, et Virginis, constans stellis viginti septem, tametsi alii plures assignant. Medio corpore sustinet Craterem, qui stellis viginti constat, et prope extremam caudam Corvum rostro corpus ejus tundentem et ad Craterem tendentem. Ejus fabula est hujusmodi. Cum Apollo convivium Jovi pararet, vel secundum alios sacrificare vellet, misit corvum ad fontem, aquam puram petitum, qui sumpto uncis pedibus cratere, dum ad hauriendam aquam pervolaret, vidit in arbore ficus adhuc immaturas: expectaturus itaque dum maturescerent, ibi

aliquamdiu moratus est. Tandem maturatis ficis saturatus, rostro hydrum cepit, et una cum cratere aqua pleno accessit ad Apollinem, excusans tarditatem, quod cum eo hydro diu sibi pugnandum fuisset, antequam aquam hauriret. Iratus Apollo corvum et hydrum et craterem in caelum quidem transtulit, sed ita collocavit, ut corvus sitiens ad craterem quidem contenderet, sed ab hydro impediretur, cujus propterea caudam assiduo rostri ictu tunderet. Haec tria sidera eodem fere tempore et oriuntur et occidunt.

¶ 3. Denique tertium est sidus caeleste, Anguis nomine, estque ille, quem Anguitenens seu Ophiuchus in manu tenere fingitur.

C) tamquam signum mythicum, uti ajunt, in Fabulis.

¶ 1. Est signum terroris, irae et rabiei.

¶ 2. Signum prudentiae est anguis Cereris.

Inter se differunt anguis, coluber vel colubra, serpens et draco. Anguis enim est generale Latinum vocabulum, quo serpentia animalia omnia infesta et ominosa significantur; coluber vel colubra anguium speciem significant; serpens omnia prorsus complectitur animalia quae serpunt, ideoque praeter angues etiam vermina aliaque hujusmodi; draconem vero cum Latini dicebant, Graecos mores ac mythos prae oculis habebant. V. singula suis locis.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Rēpō

RĒPO, pis, psi, ptum, pere, n. 3. - Repo, a voce Graeca ἕρπω (a qua et serpo). per metathesin, est idem atque corpus trahens ambulo, humi haerens ihcedo, serpo. Proprium est animalium carentium pedibus, aut pedes admodum breves habentium, ut sunt vermes, cochleae, formicae (It. strascinarsi per terra, strisciare; Fr. ramper, se traîner, se glisser; Hisp. anastrar per la tierra, anastrarse; Germ. schleichen, kriechen; Angl. to creep or crawl as serpents).

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Sinuō

SĬNŬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sinus) — Sinuo est in sinus flecto, curvo, κολπόω (It. incurvare, piegare, far sinuoso; Fr. courber, replier, rendre sinueux; Hisp. volver á plegar, torcer, encorvar, hacer sinuoso; Germ. bogenartig krümmen, beugen, bauschig machen; Angl. to turn or wind like a serpent, wreathe, twist, curve, sinuate) et fere poetice usurpatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sinus

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Coluber

COLŬBER, bri, m. 2. - Coluber est vox poetarum propria, et passim usurpatur de quocumque serpente. - Hinc accipitur etiam pro peculiari serpentum genere, quod in aedibus libenter habitat, atque in stabulis boum, et pecorum, quibus maxime noxium est. - Saepe dicitur de serpentibus, quas crinium vice habere Medusa et Furiae, Inferorum monstra, finguntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Natrix

NĂTRIX, īcis, f. 3. — Natrix a nando est genus anguis venenati, in aqua viventis, natrice, ὕδρος.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Apud Lucil. l. 2. virgam, seu scuticam significat, quae serpentis instar curvatur et mordet.

¶ 2. Est etiam hoc nomine herba, cujus radix evulsa virus hirci redolet.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Hydra

HYDRA, ae, f, 1. Ὕδρα; generatim est serpens aquaticus, ab ὕδωρ aqua: sed

I.) Proprie Hydra Lernaea apud Poetas serpens fuit, filia Typhonis et Echidnae, septem capitibus in Lerna palude, cum qua Hercules pugnavit, quae, quum Hercules ei unum caput abscidisset, continuo aliis septem augebatur; tandem ferro et igne victa et interfecta est, adhibito Iolao, qui incisam cervicem ardente face e vestigio inureret. Alio nomine Excetra dicta est. - Alii quinquaginta ei capita tribuunt, centum alii: alii tria, alii octo, alii novem. Sed secundum Historicos constat, Hydram paludem fuisse in Lerna Argivorum regione aquas evomentem, quae vastabant agros vicinarum urbium, in qua, uno meatu clauso, multi erumpebant. Hercules igitur avertit in alias partes flumina, quae in paludem excurrebant, atque ita paludem exsiccavit.

II.) Improprie.

¶ 1. Hydra in caelo est sidus, de quo in ANGUIS dictum est.

¶ 2. Virg. 6. AEn. 576. aliam fingit esse intra moenia Ditis, quinquaginta capitibus instructam, quae interius limen custodiat, ut Cerberus exterius.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Vīpera

VĬPĔRA, ae, f. 1. — Vipera est serpentis venenati genus (Coluber Berus Linn.), ἔχις, ἔχιδνα (It. vipera; Fr. vipère; Hisp. vibora; Germ. die Viper; Angl. a viper).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu, dicitur de quolibet serpente.

II.) Translate est convicium moleste loquacis, iracundi, crudelis. — Viperam nutricare sub ala, proverbialiter apud Petron. fragm. Tragur. 77. Burmann. est suum sibi malum fovere.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Aspis

ASPIS, ĭdis, f. 3. ἀσπὶς. - Est genus serpentis parvi, tardo motu hebetique visu praediti, sed cujus morsus praesentissimum venenum habet, et per torporem ac somnum inducit mortem.
(It. aspide; Fr. aspic; Hisp. aspid; Germ. die Natter; Angl. an asp).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu haec vox Graece etiam scutum significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Boa

BŎA, ae, f. 1.

¶ 1. Boa vel bova genus est serpentis aquatilis, in miram magnitudinem crescentis, adeo ut in unius Claudio principe occisi alvo integer infans inventus sit.

¶ 2. Plin. 24. Hist. nat. 8. 35. (53).
docet, boam appellari morbum papularum cum rubent corpora.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Caecilia

CAECĬLĬA, ae, f. 1. (caecus).

¶ 1. Est genus serpentis caecae et venenatae, quam dehiscente ventre parere, a partu vulnere rursus coalescente.

¶ 2. Est etiam genus lactucae.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Caecus

CAECUS, a, um, adject. - Caecus est oculorum sensu carens, luce carens (It. cieco, orbo; Fr. aveugle, privé de la vue;Hisp. ciego; Germ. was kein Licht hat, blind, nicht hell; Angl. blind, stane-blind). Occurrit autem

A) activa, et

B) passiva significatione.

A) Activa significatione

I.) Proprie ponitur de hominibus et ceteris animantibus, quae oculorum sensu carent.

II.) Translate refertur ad animum, et temeritatem, praecipitantiam, stultitiam significat; paucis animum erroris et ignorantiae tenebris obductum.

B) Passiva significatione

I.) Proprie de iis omnibus ponitur, quae luce carent, et non videntur.

¶ 1. De locis et de quocumque rerum statu, quae luce carent ideoque obscura sunt.

¶ 2. Item de iis, quae non videntur, sive oculis non percipiuntur; ideoque occulta et latentia sunt.

II.) Translate.

¶ 1. Caeca dicuntur ea omnia, quae nos latent, quorum causas ignoramus, quas penetrare non possumus.

¶ 2. Item caeca dicuntur, quae incerta ac dubia sunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Lacerta

LĂCERTA, ae, f. 1. et Lacertus, i, m. 2.

¶ 1. Est serpens quadrupes satis nota, σαῦρα (It. lucerta, lucertola; Fr. lézard; Hisp. lagarto; Germ. Eidechse; Angl. a lizard). Lacerta est symbolum somni et mortis in monumentis.

¶ 2. Est etiam hoc nomine piscis marinus, plurium generum, terrestrem specie referens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lacertus

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Salamandra

SĂLĂMANDRA, ae, f. 1. σαλάμανδρα, salamandra, animal lacerti figura, stellatum, numquam, nisi magnis imbribus, proveniens, et serenitate deficiens. Huic tantus rigor, ut ignem tactu restinguat, non alio modo, quam glacies. Ejusdem sanie, quae lactea ore vomitur, quacumque parte corporis humani contacta, toti defluunt pili: idque quod contactum est, colorem in vitiliginem mutat. Nihil ex se gignit. Inter omnia venenata ejus scelus maximum est. Cetera enim singulos feriunt: salamandra populos pariter necare improvidos potest, nam si arbori irrepsit, omnia poma inficit veneno, et eos, qui ederint, necat frigida vi, nihil aconito distans. Quin immo si contacto ab ea ligno vel pede crusta panis incoquatur, idem veneficium est: vel si in puteum cadat. Tamen talis ac tanti veneni a quibusdam animalium, ut subus, manditur.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Vīvāx

VĪVAX, ācis, adject. omn. gen. (vivo) — Vivax duo praecipue significat: scil.

I.) Est diu vivens, diuturnus, longaevus, μακρόβιος (It. di lunga vita, vivace; Fr. qui vit longtemps; Hisp. el que vive largo tiempo; Germ. lang lebend; Angl. living long, longlived).

¶ 1. Proprie.

¶ 2. Translate est diu durans, diuturnus

II.) Est etiam vividus, vegetus, vigens, alacer, validus: quasi vivere faciens.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Dracō

DRĂCO, ōnis, m. 3. δράκων. - Draco

I.) Proprie est serpens annosus, qui multa aetate in insolitam magnitudinem excrevit: a δέρκω video, quia acutissimi est visus. In deliciis a veteribus habitos fuisse, eos praesertim, quos Epidaurios vocabant, veneno scilicet carentes. - Dracones a poetis thesaurorum custodiae praeesse finguntur, ut aureo velleri Cholchidis, hortis Hesperidum, etc. - Tribuuntur etiam AEsculapio, quia vigilantissimi putantur: quae res medicinae maxime necessaria est.

II.) Improprie.

¶ 1. Est Draco nomen signi caelestis.

¶ 2. Item signum in singulis cohortibus, sicut aquila erat primum signum totius legionis.

¶ 3. Draco marinus piscis est.

¶ 4. Translate dicitur de vase tortuoso ad aquam calefaciendam.

¶ 5. Item de palmite in vitibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Necō

NĔCO, cas, cāvi, cātum (frequentius quam cŭi, ctum), care, a. 1. — Necare, a νέκυς mortuus, unde et nex, est necem afferre, occidere, interimere. Volunt proprie usurpari, quum de morte illata sine vulnere et ictu sermo est, ut veneno, fame, igne, praefocando, etc. Gr. φονεύω, κτείνω (It. far morire, ammazzare; Fr. tuer, faire périr, mettre á mort; Hisp. matar, quitar la vida á otro; Germ. tödten; Angl. to put to death, slay, kill, destroy).

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Hālitus

HĀLĬTUS, us, m. 4. (halo) spiritus, flatus, vapor, afflatus e terra aliave re exiens, ἐκπνοή (It. alito, fiato, vapore, esalazione; Fr. souffle, haleine, exhalaison, vapeur;Hisp. soplo, hálito, aliento, exhalacion, vapor; Germ. d. Hauchen, Dunsten, Ausdunsten, d. Hauch, Dampf; Angl. breath, a gasp, vapour, damp, exhalation).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Anima

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Basiliscus

BĂSĬLISCUS, i, m. 2. βασιλίσκος, genus serpentis, in Cyrenaica Africae regione praecipue nascentis duodenum non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, ut quodam diademate. Sibilo omnes fugat serpentes: nec flexu multiplici, ut reliquae serpentes, corpus impellit, sed celsus et erectus in medio incedens: necat frutices, non contactos modo, verum etiam afflatos: exurit herbas, rumpit saxa.

- Dicitur basiliscus, h. e. parvus rex: id enim sonat Graeca vox. Hinc a quibusdam regulus Latine dicitur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia]

Venēnō

VĔNĒNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (venenum)
— Veneno estveneno inficio.

¶ 1. Saepius in malam partem pro veneno corrumpere, φαρμακεύω
(It. avvelenare; Fr. empoisonner; Hisp. envenenar, atosigar; Germ. vergiften; Angl. to poison, venenate).

¶ 2. Aliquando usurpatur in bonam partem pro colore tingere.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla retulimus Venenatus, a, um, etiam adjectivorum more occurrit, unde Comp. Venenatior et
Sup. Venenatissimus

I. — Venenatus est venenosus, velenoso, h. e. venenum naturaliter habens.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est mordax, maledicus.

¶ 2.Item magicus, veneficus, incantationibus idoneus.

— Hinc etiam Venenatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, id quod tinctum, colore imbutum est, et dicitur de pallio flaminicae, quod luteo colore tinctum erat.

Index

Hoofdstuk 1 - Serpentēs & Rēptilia

Vermis

VERMIS, is, m. 3. — Vermis est genus insecti, quod in animalium corpore et in stercore gignitur, σκώληξ (It. verme; Fr. ver; Hisp. gusano; Germ. der Wurm; Angl. a worm).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Rōdō

RŌDO, rōdis, rōsi, rōsum, rōdere, a. 3. - Rodo est idem ac dentibus quippiam erado, τρώγω (It. rosicchiare; rodere; Fr. ronger, rogner avec les dents;Hisp. roer con los dientes; Germ. nagen, benagen; Angl. to gnaw).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Lumbrīcus

LUMBRĪCUS, i, m. 2. vermis intestinorum, ἕλμινς (It. verme, lombríco; Fr. ver intestinal, lombric; Hisp. lombris; Germ. der Eingeweidewurm; Angl. a maw-worm, stomach-worm).

I.) Proprie.

II.) Figurate dicitur de vermibus terrenis: quamquam alii volunt, lumbricum primo dici de iis vermibus, qui sub terra nascuntur, deinde de iis, qui in ventre animalium.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Curculiō

CURCŬLĬO, ōnis, m. 3. - Curculio est vermiculus frumenta in horreis corrodens. - Est Curculio etiam nomen Plautinae fabulae a nomine parasiti, qui praecipuas in ea partes agit. Convenienter autem ita vocatur, quia parasiti gutturi unice et cibo serviunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Terēdō

TĔRĒDO, ĭnis, f. 3. — Teredo est tarmes, vermis, qui in ligno nascitur illudque rodit (It. tarlo, tignuola; Fr. ver rongeur, teigne; Hisp. carcoma, polilla; Germ. Holzwurm, Molle;Angl. a wood fretter, wood–worm).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Cossus

COSSUS, i, m. 2.

- a) Cossus est vermis rugosus in ligno nascens illudque erodens (Phalaena cossus Linnaei); a κόσσος colaphus, qui ab inusit. κόω ejusdem significationis cum κέω vel κίω impello, findo, excavo: hinc Itali ob similitudinem membrum virile coso appellant.

- b) Etiam vermes equorum ita appellantur.

- c) Festus p. 41. 9. Müll.Cossi ab anticuis dicebantur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui cossi appellantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Tinea

TĬNĔA, ae, f. 1. — Tinea est vermiculus (Phalaena Tinea Linn.) in pulvere et situ nascens et erodens chartas, vestes et similia, σής (It. tignuola, tarma, tarlo; Fr. teigne; Hisp. polilla; Germ. die Motte; Angl. moth, tiny).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Blatta

BLATTA, ae, f. 1. duo plane diversa significat; scilicet

A) Blatta insectum estnauseosum foedique odoris, in humidis locis nascens, lucisque inimicum, scarabaeo gryllove simile.

B) Blatta, apud sequioris aevi scriptores, accipitur pro panno colore purpurae.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Termites

TARMES et termes, ĭtis, m. 3. — Tarmes igitur est teredo, θρίψ (It. tarlo: tarma, tignuola; Fr. ver rongeur: teigne; Hisp. carcoma: polilla; Germ. Holzwurm: Schabe; Angl. woodworm: wood-louse), h. e. vermiculus carnem exedens.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Cāseus

CĀSĔUS, i, m. 2. - Caseus est lac coactum et formis pressum; item ipsa casei pressi forma (It. cacio, formaggio; Fr. fromage; Hisp. queso; Germ. Käse; Angl. c heese).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lac

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Lac

LAC, lactis, n. 3. — Lac, quod caret plurali numero, est succus maternus, quo statim a partu animal nutritur: a genitivo Graecae vocis γάλα, γάλακτος, quae idem significat. (It. latte; Fr. lait; Hisp. leche; Germ. die Milch; Angl. milk).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Būtyrum, Cāseus

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Pēdiculus

Pēdiculus deminut. a pedis, is, est vermiculus in capite et corpore animalium nascens, infestus et morsu pruritum movens, φθείρ (It. pidocchio, pollino; Fr. pou;Hisp. piojo; Germ. die Laus; Angl. a louse).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Cīmex

CĪMEX, ĭcis, m. 3. videtur esse a praeter. perf. pass. κέκιμαι verbi κίω pro κέω seco;hinc etiam Graece κόρις appellatur a κέρω, unde est κείρω seco: vermiculus gravissimi odoris, in lectis nascens fusco colore, item in herbis quibusdam et arboribus colore viridi.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Mordeō

MORDĔO, mordes, mōmordi, morsum, mordere, a. 2.
— Mordere est dente laedere, vulnerare, arripere, mordicus apprehendere, δάκνω (It. mordere, addentare, stringere co' denti; Fr. mordre avec les dents; Hisp. morder, asir con los dientes; Germ. beissen, hineinbeissen, kauen, beissend essen, verzehren; Angl. to bite, gnaw, champ, to pinch).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Ricinus

RĬCĬNUS, i, m. 2. zecca, κρότων.

¶ 1. Est animal aestivi temporis, omnium foedissimum, infixo semper sanguini capite vivens, atque ita intumescens: unum animalium, cui cibi non sit exitus: dehiscitque nimia satietate, alimento ipso moriens. Numquam hoc in jumentis (h. e. mulis, asinis) gignitur, in bubus frequens, in canibus aliquando; in ovibus et in capris hoc solum.

¶ 2. Est etiam nomen fruticis, ad magnitudinem parvae ficus assurgentis, folio platani, sed majore, laeviore et nigriore, ramis et caudice arundinum modo concavis, semine uvarum aspero, quod purgatum figuram ricini animalis repraesentat, Graec. κρότων, et κίκι, ricino.

¶ 3. Praeterea ricinos appellant Graeci poma imperfecta mori arboris.

Index

[Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia]

Sanguisūgus

Sanguisūgus, -a, -um, adi. - qui sanguinem sugit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sanguis, Sūgō

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Sūgō

SŪGO (suggo), sūgis, suxi, suctum, sūgere, a. 3.
— Sugo proprie est sucum attraho vel liquorem elicio, puta pressis labris aliave ratione, μύζω, ἐκμυζάω (It. succhiare o sussiare,
suggere; Fr. sucer; Hisp. chupar,
sacar; Germ. saugen; Angl. to suck).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sanguisūgus

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Bombyx

BOMBYX, ycis, m. 3. βόμβυξ. -

¶ 1. Primo ita appellatur insectum quoddam ex vesparum genere, in Assyria proveniens, majus tamen, quam vespa. Nomen habet a bombo, quem apum instar edit. Nidum luto fingit salis specie, applicatum lapidi, tanta duritie, ut spiculis perforari vix possit. In eo ceram largius, quam apes, facit; deinde majorem vermiculum. - Etiam in Co insula bombycas nasci traditur ex floribus cupressi, terebinthi, fraxini, et quercus imbre decussis et putrefactis. Fieri autem primo papiliones parvos nudosque: mox frigorum impatientia villis inhorrescere, et adversum hiemem tunicas sibi instaurare densas, pedum asperitate radendo lanuginem foliorum. Hanc ab iisdem eogi unguium carminatione, mox trahi inter ramos, et tenuari ceu pectine: postea apprehensam corpori involvi nido seu folliculo volubili. Tum ab homine tolli, fictilibusque vasis tepore et furfurum esca nutriri; atque ita subnasci sui generis plumas, quibus vestitos ad alia pensa dimitti. Eam vero lanuginem nidi forma coactam aqua macerari, ut lentescat, mox in fila tenuari junceo fuso: inde vestes confici. (It. bachi da seta, bigattoli, cavalieri; Fr. ver à soie; Hisp. gusano de seda; Germ. d. Seidenwurm; Angl. silkworm), alterius quidem speciei esse ab iis, quos Plinius memorat, similes tamen, ut eadem omnibus appellatio aptissime tribui possit.

¶ 2. Saepius bombyx sumitur pro veste ex bombyce, vel pro ipsa bombycis lanugine.

¶ 3. Aliquando accipitur pro quavis tenuiore ac molliore lanugine.

Index

[Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia](#)

Sēricus

SĒRĬCUS, a, um, adject. — Sericus est ad Seras pertinens. — Saepe refertur ad vestem, quae a Seribus mittebatur.

— Hinc Serica, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, sericae vestes.

- Sericum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, quod texitur apud Seras, ex arborum foliis. Utrum sit, quod nos dicimus seta, aut a bombyce differat, disquirunt eruditi.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Labōriōsus

LĂBŌRĬŌSUS, a, um, adject.
(labor). — Laboriosus est qui multo cum labore fit, difficilis, molestus, ἐπίπονος (It. faticoso, laborioso, penoso; Fr. fatigant, pénible, difficile;Hisp. cansado, fatigoso, penoso; Germ. voller Mühe und Arbeit, mühsam, beschwerlich, Mühe und Anstrengung erfordernd; Angl. laborious, toilsome, fatiguing, operose, irksome, troublesome).

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Arānea

ĂRĀNĔA, ae, f. 1. ἀράχνη.

¶ 1. Idem ac araneus (It. ragno; Fr. araignée; Hisp. araňa; Germ. die Spinne; Angl. a spider).

¶ 2. Item aranei tela (It. tela di ragno, ragnatela; Fr. toile d'araignée; Hisp. telaraňa; Germ. das Spinngewebe oder die Spinnwebe; Angl. a spider's wob, cobweb).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arāneum, Arāneus

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Arāneum

ĂRĀNĔUM, ĕi, n. 2.

¶ 1. Est aranearum tela (ἀράχνιον).

¶ 2. Item morbus vitium et olivarum, cum veluti telae araneosae involvunt fructum et absumunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arānea, Arāneus

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Arāneus

ĂRĀNĔUS, i, m. 2. (ἀράχνη)

¶ 1. Est animal notum, tenuem texens telam ad captandas muscas, etc.
(It. ragno; Fr. araignée; Hisp. araňa; Germ. die Spinne; Angl. a spider).

¶ 2. Araneus etiam dicitur piscis quidam spinae in dorso aculeo noxius, quem quidam eumdem esse putarunt ac draconem marinum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arānea, Arāneum

Rēte

RĒTE, is, n. saepius quam Retis, is, m. et f. 3. -
Rete est instrumentum, quo aves, ferae, pisces capiuntur, plaga, laqueus, δίκτυον, σαγήνη
(It. rete; Fr. rets, filet; Hisp. red; Germ. d. Netz; Angl. a net, toil, gin, a nare or trap).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ames

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia
Hoofdstuk 1 - Piscātiō
Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Aucupium

Texō

TEXO, texis, texŭi, textum, texere, a. 3. — Texo est filum filo conserendo telam conficio, ὑφαίνω
(It. tessere; Fr. tisser, faire un
tissu; Hisp. texer; Germ. weben; Angl. weave, knit).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu, de aliis rebus, quae instar telae nectuntur.

¶ 3. Latissimo sensu, pro construere, fabricari.

II.) Translate.

— Hinc Textum, i, n. 2. absolute usurpatur, substantivorum more.

I.) Proprie.

¶ 1. Est vestis texta, pannus, veste, panno, drappo: et quodcumque opus textum.

¶ 2. Vel est ipsa textura alicujus rei.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Acarus

Acarus is a genus of mites in the family Acaridae.

Index

Hoofdstuk 1 - Īnsecta Rēpentia

Crocodīlus

CRŎCŎDĪLUS, i, m. 2. κροκόδειλος. -
Crocodilus est animal quadrupes, Nili familiare, lacerti figura, amphibium, linguae usu carens, gena inferiore tantum connivens, maxilla superiore mobili, dentibus pectinatim coeuntibus, ob idque morsu terribili: humanae carnis avidissimum: magnitudine plerumque excedens duodeviginti cubita, quippe crescere creditum, quamdiu vivit: genua priora in posteriorem partem curvans, posteriora in priorem: unguibus armatum et cute undique impenetrabili, excepto ventre: pariens ova, quanta anseres: oculis in aqua hebetibus, extra acerrimi visus: diu in terra degens, noctu in aqua: bellum gerens cum delphinis, qui astu subeuntes, spina dorsi, ceu gladio ventrem secant; et cum ichneumone ave, quae per ejus fauces forte hiantes, ut telum aliquot immissa, erodit alvum etc. Alius est terrestris tantummodo crocodilus, alio nomine scincus, illo longe minor, candidior, et tenuiore cute, squamarumque serie in caput versa. - Dictum putant a κρόκος crocus, et δειλέω timeo, quod a croco abhorreat, ejusque odorem reformidet; quod de terrestri solummodo verum esse quidam tradunt (V. Voss. in Etymol.): vel quod timidum animal est, et crocum colore imitatur.

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Praedātrīx

PRAEDĀTRIX, īcis, f. 3. predatrice, λῃστρίς, quae praedatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praedātor, Praedor

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Praedātor

PRAEDĀTOR, ōris, m. 3. qui praedas agit, praedo, saccheggiatore, rubatore, predatore, ληϊστής.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praeda, Praedātrīx, Praedō

Praedor

PRAEDOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Praedari est praedas agere, diripere, vi auferre, ληΐζω, συλάω (It. rubare, predare, saccheggiare; Fr. piller, fourrager, marauder; Hisp. pillar, robar, saquear, talar, picarear; Germ. Beute machen, rauben, plündern; Angl. to rob, plunder, pillage, spoil, ravage).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Praeda, Praedātrīx

Nīlus

NĪLUS, i, m. 2. fluvius maximus Africae. — Hinc translate nili apud veteres accipiuntur pro fossis, seu canalibus, quibus aqua in locum aliquem deducitur; cujus generis erant ii, qui aquam in privatas domos derivabant, et qui spectaculis circumdari solebant, acquedotti, canali.

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Castor

CASTOR, ōris, m. 3. Κάστωρ, ορος.

- Castor (It. castóro, bévero; Fr. castor, bièvre; Hisp. castor; Germ. Castor; Angl. a castor, beaver) est animal ex genere amphibiorum, horrendi morsus, ut qui arbores juxta flumina, ut ferro, caedat, et si forte hominem comprehenderit, non antequam fracta concrepuerint ossa, morsus resolvat. Caudam habet piscium, ceteram speciem lutrae, pilum vero pluma molliorem. Haec Plin. 8. Hist. nat. 30. 47. (109). - Latino nomine appellatur fiber, item canis Ponticus, quia in Ponto maxime abundat.

- Castor, et Pollux fratres gemini fuerunt, Tyndari et Ledae filii, fratres Helenae. In fabulis est, Jovem furtim cum Leda cycni specie concubuisse, illamque ovum concepisse, ex quo gemini infantes nati sunt. Alii dicunt geminum ab ea ovum conceptum fuisse, alterum ex Tyndaro marito, ex Jove alterum: ex primo natos esse Castorem et Clytaemnestram, et quidem mortales, ut ab homine progenitos; ex secundo Pollucem et Helenam immortales, ut ex deo. Castor a prima aetate equis delectari coepit, Pollux pugilatu: quibus in studiis adeo uterque excelluit, ut haberent sua aetate parem neminem. Colchos cum aliis Argonautis profecti sunt, in qua expeditione Pollux Amycum Bebryciae regem caestu pugnans interfecit. Interfuerunt etiam venationi apri Calydonii. Castor tandem plurimis una cum fratre editis praeclaris facinoribus in oppido Aphidnis occisus fuisse dicitur, bello Lacedaemoniorum cum Atheniensibus, vel, ut alii volunt, in oppugnatione Spartae. Quidam dicunt fuisse interfectum ad radices Taygeti montis a Lynceo Apharei filio, cui puellam quamdam desponsam eripuerat. Pollux, qui fratrem vehementissime diligebat, ab Jove impetravit, ut

immortalitatem suam cum fratre divideret. Hinc alternis diebus vivere dicuntur, vel, ut alii scripsere, alterno semestri spatio. In caelum quoque translati sunt, eorumque
sidus Gemini appellantur. Servius ad Virg.6. AEn. 121. dicit, esse duas stellas ita collocatas, ut, una oriente, altera occidat. Nautae vero sidera Castoris et Pollucis appellarunt quasdam faculas, quae in mediis tempestatibus aliquando conspiciuntur in summitate mali, aut velorum, quae si geminae appareant, tranquillitas; si una tantum, majus periculum portendi solet. Nunc vocant Divos Nicolaum et Hermum. De his V. Hygin. 2. Astron. 22., Senec. 1. Quaest. nat. 1.
et Plin. 2. Hist. nat. 37. 37. (101). Hujus autem fabulae origo ex alia fabula ducta est, quod nimirum navigantibus hisce fratribus in Argo navi, et saeviente mari procellis, cum Orpheus variis votis deos fatigasset, apparuerunt geminae faces in eorum capitibus, et mox tempestas cessavit. Quare cum ignes illi navigantibus apparerent, Castoris et Pollucis arbitrio apparere crediti sunt. Hinc pingi consuevere albis equis sedentes, igneumque apicem in capite habentes. - NB. Per Castorem jurare solebant mulieres, sicut per Herculem viri, teste Varron. apud Gell. 11. 6. Hinc ecastor, mecastor; quae vide suis locis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fiber

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Fiber

FIBER, bri, m. 2. castóro, bévero, κάστωρ, animal quadrupes, amphibium, de quo satis in CASTOR dictum est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Castor

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Squāmeus

SQUĀMĔUS, a, um, adject. (squama) plenus squamis, scaglioso, squamoso, φολιδωτός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Squāma

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Squāma

SQUĀMA, ae, f. 1. — Squama dicitur dura cartilago, quae piscibus et anguibus pro cute est, λεπίς, φολίς (It. scaglia, squama;Fr. écaille; Hisp. escama; Germ. die Schuppe; Angl. the scale).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēsquāmō, Squāmeus

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Lutra

LŬTRA et lytra, ae. f. 1. lontra, ἔνυδρις, animal quadrupes, amphibium, e fibrorum genere, solaque cauda differens, quae in fibris piscium est, in lutra similis animalium terrestrium. A quibusdam canis fluviatilis dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Būfō

BŪFO, ōnis, m. 3. genus ranae terrestris, venenatae, nimiae magnitudinis. Φύσαλος a Grecis dicitur, a φυσάω inflo, quia immaniter inflari solet.

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia

Īnfrā

INFRĀ, ab infer, infera. - Infra est

A) Adverbium; et

B) Praepositio Accusativum regens.

A) Adverbium infra, a quo Comp. Inferius sub I. et II., est sub, κάτω (It. di sotto; Fr. au-dessous, en bas, à la partie inférieure; Hisp. baxo, debaxo, ménos; Germ. unten, an der untern Seite; Angl. below, under, beneath, underneath).

B) Praepositio infra, cui contraria est supra, Accusativum regit, et est sub, ὑπό (It. sotto; Fr. sous, au-dessous de; Hisp. baxo, debaxo de; Germ. unterhalb, unter;Angl. below).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnferus

Index

Hoofdstuk 1 - Amphibia
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Pānificium
Hoofdstuk 1 - Sartor

Pinna

PINNA vel pīna, ae, f. 1. πίννα, piscis est marinus ex genere concharum, duabus testis patulus, et parva squilla comitatus, quae ducem ei se praebet, (pinnoteres ideo dicta) et cibi praesentis admonet: tunc ille comprimit se, et quidquid inclusit, exanimat, partemque sociae tribuit.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Branchia

BRANCHĬA, ae, f. 1. βράγχιοι. Occurrit fere in plur. num. branchiae, et sunt partes hiantes in piscibus follium more juxta cervicem, quibus anhelitum reddere, ac per vices respirare existimantur: a βρόγχος guttur, quia gutturis officio in reddenda aqua, quae ore accepta est, funguntur. Balaenae et delphini excipiuntur, qui fistulis spirant, balaenae a fronte, delphini a dorso.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Respīrō

RESPĪRO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (re et spiro).
- Respiro est idem atque aerem in pulmones per asperam arteriam attraho, spiritum duco, anhelo: quasi retro spiro, aut spirando retraho: et sumitur etiam pro aspiro, h. e. aerem exspiro ex pulmonibus, ut in RESPIRATIO diximus: quasi iterum spiro, ἀναπνέω (It. respirare, rifiatare, tirare il fiato; Fr. respirer, attirer et repousser l'air par l'action de la respiration, exhaler; Hisp. respirar, despodir el aliento; Germ. zurück -, entgegen - blasen, - wehen, hauchen u. aushauchen; Angl. to breathe, take or draw breath, fetch breath, respire).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Respirare dicuntur, qui labore, morbo, negotiorum mole paullisper intermittendo levantur, recreantur.

¶ 2. Pro intermittere, sistere se, cessare. ¶ 3. Ponitur et pro exhalare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Respīrātiō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Spīna

SPĪNA, ae, f. 1. — Spina est generatim id, quod acutum est, aculeus (It. spina; Fr. épine; Hisp. espina; Germ. der Dorn; Angl. a thorn, prickle); sed speciatim occurrit.

I.) Proprie.

— a) De aculeo sentis, rubi et similium, quo pungimur, natura aut arte facto.

— b) De aculeis animantium, ut hystricis, piscium etc.

II.) Improprie et translate.

¶ 1. In re herbaria spina

— a) Est genus herbae, quae spinas fert.

— b) Est etiam arbor, et numeratur inter arbores nobiles Dei imperio in solitudine orituras et conjungitur cum cedro.

¶ 2. In re anatomica, spina est vertebrarum series in dorso animalium, il fil della schiena, spina dorsale, a collo ad extremum usque os: quia ipsae vertebrae processus habent utrinque spinarum similes.

— Sacra spina est ima perpetuae spinae, quam Graeci ἱερὸν ὀστοῦν vocant, quoniam primum, infante concepto, nascitur; ideoque ex hostia id primum a Gentilibus diis suis dabatur, unde et spina sacra dicitur.

¶ 3. In aliis, spina est medius Circi tractus, ubi obelisci, simulacra deorum et alia hujusmodi erant; ea porro ita appellata videtur, quia piscium et hominum os medio in dorso productum repraesentat.

¶ 4. Est etiam, de navibus, pars in fundo navis, pars infima navis, spina della nave, chiglia.

III.) Figurate.

¶ 1. De animi cupiditatibus, curis.

¶ 2. De subtili pressaque loquendi ratione.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Mās

MAS, măris, m. 3. - Mas est sexus vocabulum feminae oppositum, ἄῤῥην, ἄρσην
(It. maschio; Fr. mâle; Hisp. varon; Germ. d. männliche Wesen, Männchen; Angl. the male of any creature).

I.) Proprie occurrit

- a) De diis et hominibus. - Feminae opponitur.

- b) De brutis animalibus. - Feminae opponitur.

- c) De arboribus et herbis.

II.) Translate est fortis, durus, virilis, impavidus, sicut femina imbellis, mollis, timida.

¶ 3. Contra male mas apud Catull. 16. 13. est fractus, languidus, mollis, effeminatus.

Index
Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Lactēs

LACTES, ĭum, f. plur. 3. — Lactes sunt tenuiora intestina in animalibus, in quae primo cibus e ventriculo illabitur, lacteo pingui obducta, mollia, esui teneriora et delicatiora: dicta vel a lacteo colore, vel quia lactis instar suavia sunt, vel quia in his cibus in lacteum humorem vertitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Carpiō

Cyprinus carpio est divulgatus aquae dulcis species piscium subfamiliae Cyprininarum ordinis Cypriniformium, qui aquas eutrophicas in lacubus magnisque fluminibus in Europa et Asia petit. Multitudines ferae habentur exstinctione vulnerabiles ab International Union for Conservation of Nature, sed species domita est, atque in circumiecta per paene totum orbem terrarum introducta est (vide "aquaculturam"), et saepe habetur species invasiva, unde in indice centum mundi specierum maxime invasivarum perscribitur. Familia Cyprinidarum ex eo appellatur.

Index

[Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs]

Lūcius

LŪCĬUS, ĭi, m. 2. piscis.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Glaber

GLĂBER, bra, brum, adject.
Comp. Glabrior. - Glaber (quod volunt esse a glubo, vel rectius per syncopen a γλαφυρὸς politus) est depilis, calvescens, laevis, φαλακρὸς, λεῖος (It. pelato, liscio; Fr. qui est sans poil, ras, chauve; Hisp. raso, calvo; Germ. glatt, unbehaart, kahl; Angl. smooth, bare, bald).

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Anguilla

ANGUILLĂ, ae, f. 1. deminut. ab anguis, sic dicta ab anguis forma.
(It. anguilla; Fr. anguille; Hisp. anguila; Germ. der Aal; Angl. an eel, qrig, snig).

¶ 1. Anguilla est, elabitur, proverbium de iis, qui valde callidi sunt, et dolis quoslibet decipiunt.

¶ 2.Anguillis, inquit Plin. 9. Hist. nat. 23. 39. (77)., tergus crassius, eoque verberari solitos tradit Verrius praetextatos. Isid. 5. Orig. 27. 15. Anguilla est, qua coercentur in scho lis pueri; quae vulgo scutica dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Acipēnser

Acipenser est genus piscium familiae Acipenseridarum ordinis Acipenseriformium. Ex septendecim speciebus constituitur.

ĂCĬPENSER, ĕris, m. 3.; et etiam Acipensis, is, apud Martial loc. infra cit.; et Aquipenser (eodem modo quo incolo et inquilinus, aliaque hujusmodi) apud Paul. Diac. p. 22. 13., ubi haec Müller: Acipenserem ab acu et pesna, id est penna,dictum esse, bene observavit Salmas. Exerc. Plin. p. 941. col. 2. a., nisi quod penna rectius crista, quam rostrum piscis dici videtur. Certe Graecum ἀκιπήσιος e Latino, non Latinum e Graeco ductum est, ipso Athenaeo 7. p. 294. f. teste. Hinc male nonnulli apud Martial. leg. acipensera, quae Graeca est positio: et qui accipenser,vel accipensis scripserunt duplici cc, male scripserunt. - Est autem piscis nobilissimus apud antiquos, magnoque in pretio et honore habitus, adeo ut a coronatis ministris, tibicine etiam concinente, eum in mensam inferre mos fuerit.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Sturiō

Sturio, onis, m., 3. - Idem qui acipenser.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Mucrōnātus

MŪCRŌNĀTUS, a, um, adject. in mucronem desinens, che finisce in punta, aguzzo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mucrō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Silūrus

SĬLŬRUS, i, m. 2. σίλουρος, piscis genus.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Bucculentus

BUCCŬLENTUS, a, um, adject. qui magnam buccam habet.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Antaseus

Idem qui huso.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Husō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Husō

HUSONES, Pisces familiares Danubio, Germanis Hausen ; pisces insanæ magnitudinis

Gekoppelde termen in woordenlijst

Antaseus

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Apua

Apua vel ĂPHYA, ae, et Graeca positione Aphye, es, f. 1. (ἀφύη) genus pisciculi minimi, qui e spuma aquarum fervente ob admissum imbrem nasci dicitur, ita dictus ab α privativo, et φύω gigno, quia non editur more ceterorum animalium: alii tamen derivant ab ἀφρὸς spuma. A Latinis apua dicitur, a Gallis quibusdam anchois, aut anchoïe, ab aliis menuise, ut Harduin. docet; ab aliis merlan, ut Danetius scribit in Lexico; ab Italis acciuga, a Germ. Anschove, ab Anglis anchovy.

Index

[Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs]

Gregātim

GRĔGĀTIM, adverb. a schiere, in truppa, ἀγεληδὸν, per greges.

I.) Proprie de brutis.

II.) Improprie occurrit praecipue de hominum vel plebis multitudine.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Grex

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Grex

GREX, grĕgis, m. 3. - Grex, Graece ἀγέλη, est multitudo animalium una degentium, ut ovium, boum, avium etc. (It. gregge, greggia; Fr. troupeau, troupe; Hisp. manada, requa, hato, rebaňo; Germ. d. Heerde; Angl. a flock, herd, drove).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gregātim

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Perca

PERCA, ae, f. 1. pesce pérsico, πέρκη, piscis delicatissimus, in genere saxatilium, qui et in mari et in fluminibus et lacubus capitur. Perca marina maenae similis est.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Alburnus

ALBURNUS, i, m. 2. vilis pisciculus in Mosella fluvio.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Mullus

MULLUS, i, m. 2. triglia, τρίγλη, piscis marinus, et fluviatilis: sed marinus praecipue in honore: dictus barbatus.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Barbus

BARBUS, i, m. 2. piscis fluviatilis et marinus, idem qui mullus, vel ex mullorum genere (unde barbatos mullos dixit Cic. 2. Att. 1. 7.); ita appellatus, quia veluti barba gemina insignitur in labris, et est Cyprinus barbus L. (It. pesce barbo, triglia; Fr. barbeau; Hisp. barbo; Germ. die Barbe; Angl. a barbel, mullet).

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Thymallus

THYMALLUS, i, m. 2. θύμαλλος, genus piscis ita dicti, quod spiret thymi floris odorem: quam vocem Forcellinus hybridam putat a θύμον, thymum, et halo; sed rectius dixeris Graecam omnino.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Tructa

TRUCTA et trocta, ae, f. 1. τρώκτης, genus piscis, Italice trutta o trotta.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Gōbius

GŌBĬUS (vel etiam cobius), ĭi, m. 2. genus piscis. κωβιός (It. ghiozzo; Fr. goujon; Hisp. gobio; Germ. der Fisch Gründling; Angl. a gudgeon).

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Tinca

TINCA, ae, f. 1. piscis palustris et fluviatilis sine squamis (Cyprinus Tinca Linn.), tinca.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Crusta

CRUSTA, ae, f. 1. - Crusta usurpatur de operimento fragili in aliis rebus (It. crosta; Fr. écorce, écaille, croûte; Hisp. corteza, concha; Germ. die Rinde, Schale, Kruste; Angl. a crust of ice frozen).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim crustae dicuntur marmorum lapidumque segmenta, quibus musiva opera conficiuntur.

¶ 3. Item speciatim crates, stratum.

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cortex, Excoriō

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Pānificium

Chēla

CHĒLA, ae, vel CHĒLE, es, f. 1. χηλὴ forceps, h. e. denticulati cancrorum et scorpionum forcipes seu brachia: vox omnino Graeca.

¶ 1. Propria Graecorum significatione occurrit tantum apud Ambros. 5. Hexaem. 8. 22. Cassa omnia tentamenta sunt cancri, quia aperire clausum ostreum nulla vi potest: et periculosum est, si chelam ejus includat. Et mox. Clanculo calculum immittens (cancer), impedit conclusionem ostrei; ac sic aperta claustra reperiens, tuto inserit chelas, visceraque interna depascitur. - Ceterum apud alios Latinos usuvenit in artibus tantum: scilicet

¶ 2. In plurali chelae, arum apud Astronomos saepissime dicuntur de signo illo coelesti, inter Virginem et Scorpionem posito, quod ab ipsius Scorpii brachiis occupari finxerunt: postea vero is locus Librae est assignatus.

¶ 3. Quod ad machinarum scientiam attinet, in ballistis chele est membrum quoddam ad similitudinem brachiorum cancri formatum.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

Retrō

RĔTRO, partic. (re et suffix. ter): est autem

A) Adverbium, et

A. Praepositio.

A) Adverbium, est idem atque a tergo, post, in eam partem, quae a tergo est, et quum statui, tum motui inservit, ὀπίσω, ὄπισθεν (It. di dietro, indietro, addietro; Fr. par derrière, derrière, de derrière; Hisp. detras; Germ. rückwärts, hinterwärts, hinter, hinten, nach hinten; Angl. behind, on the back side, back, backwards).

B) Praepositio cum Accusat., et est post, pone.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Hirūdō

HĬRŪDO, ĭnis, f. 3. βδέλλα (It. sanguisuga, mignatta; Fr. sangsue; Hisp. sanguijuela;Germ. Blutigel; Angl. a leech, horse-leech, blood-sucker).

I.) Proprie est insectum palustre, sanguisuga etiam dictum, quoniam ejus est usus ad extrahendum sanguinem.

II.) Improprie. Horat. Art. P. 476. Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo, Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo. Cic. 1. Att. 16. a med. Illa contionalis hirudo aerarii, misera ac jejuna plebecula.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscēs Fluviātilēs & Lacustrēs

SVBEEQV

Si vales, bene est, ego quoque valeo.

Thēsaurus

THĒSAURUS, i, m. 2. — Thesaurus est acervus, collectio rerum pretiosarum, quae in futuros usus reconduntur, praesertim pecuniae, auri, argenti, gemmarum aliarumque id genus rerum: et etiam locus, ubi haec reconduntur (It. raccolta di cose preziose da serbarsi per i bisogni, tesoro, scrigno, arca; Fr. trésor amassé, provisions, écrin, coffre; Hisp. coleccion de varias cosas preciosas, tesoro, cofre, arca; Germ. der geborgene Werthgegenstand, das Hinterlegte, der Vorrath;Angl. a store or collection of things laid up for future use, treasure).

I.) Proprie.

¶ 1.Stricto sensu. — a) Generatim.

— b) Speciatim a JCtis, Paulo Dig. 41. 1. 31. accipitur pro veteri depositione pecuniae, cujus non exstat memoria, ut jam dominum non habeat.

— c) Et pro aerario principis vel arca largitionum principalium.

¶ 2. Latiore sensu est locus, in quo aliquid servandum reponitur, apotheca, conditorium, ripostiglio. — Poetice Naevius apud Gell. 1. 24. Orcinum thesaurum vocat vel sepulcrum vel Inferos. — In Cod. Theod. 8. 5. 48. est depositorium publicum. borrea publica.

II.) Improprie, a similitudine, de quibusdam stellis in caelo.

III.) Translate.

¶ 1. Qua est locus seu conditorium.

¶ 2. Pro acervo, cumulo quocumque, in malam partem.

¶ 3. Item pro libro, in quo rerum plurimarum abundans copia sit.

¶ 4. Apud Plaut. Trin. prol. 18. et Ter. Eun. prol.10. est Thesaurus nomen comoediae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Thēsaurārius

Ballaena

BĂLLAENA, ae, f. 1., a Graeco φαλαινα teste Paul. Diac. p. 31. 4. Müll., est piscis, seu potius bellua marina ingentis magnitudinis, quae pilos in cute habet, et vivum animal, non ova parit, fetusque suos mammis nutrit, ut Plin. 9. Hist. nat. 8. 7. (21). et ibid. 13. 15. (41). et 11. ibid. 40. 95. (235). tradit.
(It. balena; Fr. baleine; Hisp. ballena; Germ. der Wallfisch; Angl. a huge fisch).

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Cētus

CETUS, i, m. 2. Latina vox pro Graeca κῆτος.

¶ 1. Est idem quod cetos, seu maximus piscis marinus. CĒTOS, i, n. 2. κῆτος, vox omnino Graeca, et significat magnum monstrum marinum, sive est nomen generale omnium majorum piscium maris, praesertim eorum, qui animal, non ovum pariunt.

¶ 2. Hoc nomine appellatur quoque caeleste sidus, quod fabulantur poetae, esse monstrum illud marinum, cui devoranda Andromeda objecta fuerat, a Persco occisum, deinde translatum inter astra, ceu virtutis ejus illustretestimonium.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Delphīnus

DELPHĪN, īnis, m. 3. et Delphīnus, i, m. 2.
δελφὶν et δελφίς. - Delphinus

I.) Proprie est piscis marinus, vel potius bellua omnium animalium velocissima, etiam terrestrium et volucrum; ingentis et ponderosi capitis, pro voce gemitum edens similem humano, ore multum infra rostrum, medio paene in ventre, lingua mobili, brevi atque lata et suillae simili, dorso repando, rostro simo. Parit catulos decimo mense, interdum binos, et uberibus nutrit, sicut balaena: adolescit celeriter et tricenos annos vivere traditur. Amica est homini, et musicae et praecipue hydrauli sono.

- Delphinum silvis appingere, fluctibus aprum, proverbii genus apud Horat. Art. P. 30. de eo dictum, qui ea dicit, aut facit, quibus nunc non erat locus.

- In Circo delphinorum simulacra fuere supra columnas conspicuo loco posita, ad omen celeritatis et ad ornatum.

II.) Improprie.

¶ 1. Est hoc nomine sidus novem stellis constans, in parte caeli, quae dicitur zona torrida, inter Aquilam et Pegasum: de quo alii fabulantur, conciliasse Neptuno nuptias Amphitrites: alii unum esse ex iis Tyrrhenis nautis, qui Bacchum abducere conati ab eo in hujus generis pisces mutati sunt: alii fuisse illum, qui Ariona excepit a nautis in mare projectum.

¶ 2. Quas Vitruv.memorat delphinas aereas in machina hydraulica 10. 8. 1. Schneid., creduntur esse pondera quaedam similia iis, quae horologiis

appenduntur; ita dicta quia delphinus capite est crasso et gravi, ut dictum est: vel fortasse a figura.

¶ 3. Eadem ratione delphinos vocat Plin. 33. Hist. nat. 11. 53. (147). ornamenta tricliniorum, lectorum, vasorum ex auro, argento, vel aere.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Vēlōcissimus

VĒLOX, ōcis, adject. omn. gen. — Velox est celer, citus, ταχύς (It. ratto, presto, veloce; Fr. rapide, agil, leste; Hisp. veloz, rapido; Germ. rasch, schnell; Angl. swift, quick).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim agilis, levis, snello, agile, destro.

¶ 3. Velox via apud Senec. Med. 190. est quae velociter conficitur.

II.) Translate.

— Hinc Velox, ocis, m. 3. absolute, qui est celer cursu.

Index

[Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae]

Rāia

RĀĬA, ae, f. 1. raia, razza, βάτος, genus piscis plani et cartilaginei, in tergo et cauda spinas habens iis simillimas, quae in rubo visuntur: unde et βάτον Graeci, id est rubum, appellarunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Mōnstruōsus

MONSTRŬŌSUS vel monstrōsus, a, um, adject. (monstrum). — Monstruosus est monstrum referens, portentosus, mostruoso, stupendo, τερατώδης, τερατικός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mōnstrum

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Mōnstrum

MONSTRUM, i, n. 2. τέρας (It. cosa straordinaria, prodigio, mostro, segno dato dagli dei con un fenomeno straordinario; Fr. tout ce qui sorte de l'ordre naturel, signe donné par les dieux; Hisp. monstruo, signos dados por los dios; Germ. ein Wahrzeichen der Götter als naturwidrige Erscheinung; Angl. any ting out of the ordinary course of nature, a prodigy, monster).

I.) Proprie monstrum, vox ad religionem pertinens, est res naturae modum egrediens, sive sit deformis sive non: a monendo, quasi monestrum; monet enim, quae sit circa futura deorum voluntas: idque ex Gentilium superstitione, quibus futuri aliquid portendere videbatur, quidquid inusitatum et praeter naturae ordinem fieret.

II.) Translate monstrum dicitur quidquid deformitate sua naturae modum egreditur terroremque injicit.

¶ 1. De animalibus.

— a) Monstrum hominis convicium in hominem deformem, turpem, aut deterrimum.

— Sic morali ratione de homine pestifero et perniciosissimo.

— b) De feris et similibus.

¶ 2. De rebus et abstractis.

— a) De re quacumque perniciosa.

— b) Universim de quacumque re mira, inusitata, incredibili.

— Monstra dicere, loqui, incredibilia narrare, jactare miracula.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mōnstruōsus

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae
Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Phōca

PHŌCA, ae, et phōcē, es, f. 1. vecchiomarino, φώκη, vitulus marinus, belua, quae corio et pilis tecta est, canum modo coit, parit in terra pecudum more, et sono instar bovis mugit (est Phoca vitulina Linn.).

— Fingunt poetae, Protea vehi curru, quem junctae phocae trahant.

— Fabulantur etiam unum quemdam nepotem Cephisi ab Apolline in hunc piscem conversum.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Hippopotamus

HIPPŎPŎTĂMUS, i, m. 2. equus fluvialis, seu aquatilis, in Nilo praecipue nascens, binis ungulis, quales sunt bobus, dorso equi et juba et hinnitu, cauda obtorta, dentibus aprorum aduncis, sed minus noxiis, rostro resimo, tergoris ad scuta galeasque impenetrabilis, praeterquam si humore madeant. Depascitur segetes, et ex agro ferentibus vestigiis (quum intrat), ne quae revertenti insidiae comparentur. Ceterum Dion 51. 22. ait, ann. DCCXXV. primum hippopotamum Romae visum fuisse.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Hippocampus

HIPPŎCAMPUS, i, m. 2. ἱππόκαμπος et ἱπποκάμπη, piscis marinus parvus, capite et juba instar equi, cavallo marino. - Item marinum monstrum, equi simile, quo fabulantur ad currum juncto vehi maris numina.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Ostrea

OSTRĔA, ae, f. 1. et ostreum, i, n. 2. ὄστρεον.
— Ostrea (It. ostrica; Fr. huître; Hisp. ostra; Germ. die Auster; Angl. an oyster) est genus marinae conchae, aspera rotundaque testa, carne grati saporis, et ditiorum mensis conquisita. Plura eorum genera enumerat Auson. epist. 9., item Plin. 32. Hist. nat. 6. 21. (62). Cyzicena, Lucrina, Britannica, Medula, Leptica, Lucensia, Circejensia etc. Commendat in his spissa et crassiora, neque in luto capta, neque in arenosis, sed solido vado, spondylo brevi, atque non carnoso etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Sapidus

SĂPĬDUS, a, um, adject. (sapio) - Sapidus est gratum saporem habens, εὔχυλος (It. saporoso, saporito, gustoso; Fr. sapide, qui a du goût, savoureux; Hisp. sabroso; Germ. schmack haft; Angl. well-relished, savoury, tasted, sapid).

I.) Proprie.

II.) Translate. Alcim. 6. 458. sapidae raptim properate puellae. h. e.virgines prudentes

Index

[Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae]

Mūrex

MŪREX, ĭcis, m. 3. κογχύλιον, piscis ex genere concharum, qui et bucinum dicitur: qua in voce de notatione nominis dictum est. Erat gratus in cibis: et praeterea ex ejus contriti sanguine, seu sanie color purpureus olim fiebat: unde et pro purpura, et pro ipso colore accipitur.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de pisce.

¶ 2. Speciatim a testa hujus piscis (eam enim veteres ad multos usus adhibuerunt) murex dicitur concha, qua oleum, unguentum, aut hujusmodi quippiam servatur.

¶ 3. Item tuba, qua utuntur Tritones: quae et concha appellatur. Hujus quoque appellationis ratio in BUCINUM dicta est.

¶ 4. Praeterea ponitur pro testa aspera et acuminibus obsita, qualis in muricibus aliisque marinis conchis cernitur.

II.) Translate.

¶ 1. Quoniam ex muricis contriti sanguine, seu sanie color purpureus olim fiebat; murex et pro purpura, et pro ipso colore accipitur.

— Et pro veste purpurea.

¶ 2. Ratione habita testae, qua murex obtegitur, ponitur pro asperitate et acuminibus saxi.

¶ 3. Et pro freno asperiore et acuminibus instructo, vel etiam ex testa muricis confecto.

¶ 4. Denique murices, τρίβολοι, sunt instrumenta, seu machinulae ferreis instructae cuspidibus, tetragona forma, quae in quamcumque partem inciderint, aculeos aliquos protendunt: unde in terram dolose conjici solent, ut iis hostilis equitatus ingruens induatur.

¶ 5. In illo Gell. 6. 4. Captivos in armario muricibus praefixo destitutos, et insomnia cruciatos, etc. vel militares illi murices, vel aculeati quicumque stimuli ad pungendum et lacerandum intelliguntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Būcinum

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Būcinum

BŪCĬNUM vel buccinum, i, n. 2.

¶ 1. Est bucinae sonus.

¶ 2. Est etiam genus conchae marinae minoris, quae non nisi petris adhaeret, et circa scopulos legitur, ore rotundo, et in margine inciso, (quemadmodum ejus figuram exhibent Rondeletius et Gesnerus) unde et nomen accepit: nempe quia illa rotunditate refert vel bucinam, qua sonus editur, vel bucinatorem ipsum rotundantem os, dum bucina canit. Porro quia bucinator Graece κήρυξ dicitur, ex hac voce factum est aliud nomen huic conchae, murex, parva litterae mutatione. Ex bucino eliciebant olim pretiosum illum succum purpurae, quo vestes tingebantur: cujus usus nunc omnino amissus est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūrex

Purpura

PURPŬRA, ae, f. 1. πορφυρα,

I.) Proprie est concha marina (ut conchylium, et murex, seu buccinum) alio nomine pelagia, ejusque succus pelagium.

— Scriptores passim et conchylium, et buccinum, et purpuram, eorumque varios gradus: item ipsas vestes aliquo eorum imbutas, purpuram appellare solent.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice magistratum significat, quia praeter pueros, olim soli magistratus et imperatores ea utebantur: quamquam procedente tempore ad matronas transiit, et ad viros etiam ditiores nobilioresque.

¶ 2. Adorare, aut contingere purpuram, est ad imperatorem accedere, eumque adorare, presentarsi, baciar la porpora del principe.

¶ 3. De marmore porphyrite, seu porphyretico (quem purpureum lapidem appellat Lucan. 10. 116.)

¶ 4. Apud Ovid. 8. Met. 80. purpura est capillus purpureus in capite Nisi Scyllae patris.

¶ 5. Denique hoc adnotandum, adeo rem caram fuisse purpuram, ut ad significandas res pretiosas una cum auro in sermone jungi soleat.

Mūrēnula

MŪRENŬLA, ae, f. 1. deminut. murenae, parva murena.

I.) Proprie. Hieronym. praef. in Job. Ut si velis anguillam, aut murenulam strictis manibus tenere, quanto fortius presseris, tanto citius elabitur.

II.) Translate in Sacris Litteris Cant. 1. 10. et alibi est catenula, torquis, colli ornamentum, ad muraenae figuram.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūrēna

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Mūrēna

MŪRENA, ae, f. 1. murena, μυραινα, piscis longitudine non dissimilis anguillae: a Graeco nomine allato. Feminini tantum sexus est. Nam masculus, teste Plinio 9. Hist. nat. 23. 39. (76)., zmyrus vel myrus vocatur, robustior quam muraena, et unicolor.

I.) Proprie. Plaut. Aulul. 2. 9. 2. Congrum, muraenam exdorsua, quantum potes.

— Optimae inter muraenas habebantur, quae capiebantur in freto Siculo, quas Macrob. 2. Saturn. 11. ex Varrone flutas vocari ait, quod in summa aqua prae pinguedine flutent. Martial. 13. 80. Quae natat in Siculo grandis muraena profundo, Non valet exustam mergere sole cutem.

— Fuit hoc piscis genus apud veteres in maximis deliciis, partim ob praestantiam saporis, partim ob insignem vivacitatem, partim etiam quia dominum agnoscere discebant, et ad manum accedere.

II.) Translate.

¶ 1. Inter varia mensarum citrearum vitia enumerat Plin. 13. Hist. nat. 13. 30. (98). muraenam nigro limite transcurrentem, h. e. nigram longamque venam in muraenae modum.

¶ 2. Item est monile. Isid. 19. Orig. 31. Muraena vulgo vocatur, quod scilicet auri metallo in virgulas lentescente quaedam ordinis flexuosi catena contexitur, in similitudinem muraenae serpentis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Monīle, Mūrēnula

Monīle

MŎNĪLE, is, n. 3. — Monile est ornamentum colli ex auro, aut margaritis, aut gemmis: proprium feminarum; quum torquis sit hominum: tametsi et pueris, praesertim delicatius ornatis, aliquando tribuitur: ita dictum fuit, quia virtutis admoneat; primo enim ob aliquod egregium factum ingenuis juvenibus tribui solitum videtur: ὑπὸδερίς, ὅρμος (It. collana, monile, vezzo; Fr. collier; Hisp. collar; Germ. das Halsband, die Halskette; Angl. an ornament for the neck, a necklace, collar). Occurrit

— a) De feminis.

— b) De pueris.

— c) In collis equorum, aliorumve animalium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Mūrēna

Salmō

SALMO, ōnis, m. 3. salamone, sermone, genus piscis marini, qui etiam fluvios subit semelque gustata aqua dulci vix unquam in mare regreditur. Plin. 9. Hist. nat. 18. 32. (68). In Aquitania salmo fluviatilis marinis omnibus praefertur. Auson. Edyll. 10. 97. Nec te puniceo rutilantem viscere, Salmo, Transierim, latae cujus vaga verbera caudae Gurgite de medio summas referuntur in undas, Occultus placido quum proditur aequore pulsus. Tu loricato squamosus pectore, frontem Lubricus, et dubiae facturus fercula coenae, Tempora longarum fers incorrupte morarum, Praesignis maculis capitis: cui prodiga nutat Alvus, opimatoque fluens abdomine venter.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Esox

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Esox

ĔSOX, ōcis, m. 3. ἴσοξ, genus piscis, qui praecipue in Rheno insigni magnitudine crescit: alii lucium, alii salmonem putant, alii probabilius eumdem faciunt atque Italorum storione, qui et attilus dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Salmō

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Volātilis

VŎLĀTĬLIS, e, adject. (volo) qui volat, πτηνός, πτερόεις (It. volatile, volante; Fr. qui vole, volatil; Hisp. volatil; Germ. fliegend, geflügelt; Angl. flying, volant, volatile).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe sumitur pro celeri, veloci, ut ferrum volatile est sagitta, ferrea cuspide praemunita, quae ex arcu emissa celeriter fugit, valocitatem adjuvantibus pennis.

¶ 2. Volatilis lepra est per totum corpus discurrens apud Vulg. interpr. Lev. 13. 57. Lepra volatilis et vaga.

¶ 3. Volatile linum est velum navis apud Cassiod. 5. Variar.17.

¶ 4. Denique volatilis accipitur et pro fluxo, caduco, quod facile praeterit, transit, elabitur. Ovid. 10. Met. 519. Labitur occulte fallitque volatilis aetas, Et nihil est annis velocius.

— Figurate Seneca Ep. 123. sub fin. Gloria vanum et volatile quiddam est auraque mobilius.

— Hinc Volatile, is, et saepius plur. num. volatilia, ium, n. 3. absolute, substantivorum more, sunt volucres.

I.) Proprie.

II.) Translate. Ambros. 2. Hexaem. 4. Volatilia caeli. h. e. angeli.

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Alec

ĀLEC vel hālec sive allec, ēcis, n.
3., et ālex vel hālex sive allex, ēcis, comm. gen. 3. - Alec (It. salamoja,
salsume; Fr. saumure; Hisp. salmuera; Germ. Fischlake;Angl. a sorte of pickle, brine), si Plinium audimus 31. Hist. nat. 8. 44. (95). primo et proprie significat faecem gari, seu muriae imperfectam, nec colatam: deinde transiit et ipsum in cibos, et notat genus quoddam salsamenti garo et muriae similis, sed tamen distincti ab iis. Conflciebatur enim ex quibusdam minutis pisciculis, vel ex eorum intestinis salito liquamine aspersis, maceratis et tabefactis. Pervenit deinde, ut addit Plin., etiam ad ostreas, echinos, urticas, cammaros mullorumque jocinora (hoc Apiciiinventum fuit) et ad luxuriam transiit. Ex quo intelligimus duplicis generis esse alecem, vilis nempe ac pauperum, et pretiosi ac divitum mensis aptum.

- Juxta nonnullos est etiam hoc nomine pisciculus quidam vilis, ita dictus vel quod alece aptissime condiatur, vel quod ex eo primum alec fieri coeperit. Sed alii rectius putant non piscem aliquem peculiarem hoc nomine significari, sed generatim viles pisciculos, qui alece condiri solent.

Index

[Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae](#)

Salliō

SĂLLĬO, săllis, săl̆ivi, et săl̆ii, săl̆itum, (salsum) sălire, a. 4. (sal) - Salio est salem aspergo, sale condio, ἐλίζω (It. insalare, salare; Fr. saler, soupoudrer; Hisp. salar; Germ. salzen; Angl. to season with salt, salt, powder, pick).

- Hinc Salsus, a, um, adjectivorum more. - Salsus est salis gustum habens, sale aspersus, salitus,

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim salsae dicuntur etiam lacrimae, sudor et sanguis. re enim vera tales sunt.

¶ 3. Item salsa dicitur rubigo, qua ferrum absumitur, tum quia gustu salso est, tum quia aquae salsae more rodit.

II.) Translate.

¶ 1. Est sapidus, sapore praeditus, saporito, gustoso.

¶ 2. Hinc percommode refertur ad sermonem urbanum, lepidum, facetum, argutum, et dictis tamquam salibus aspersum conditumque, unde risus movetur, aut mordetur aliquis et pungitur, faceto, grazioso, acuto, frizzante, mordace, σκοπτικος, γελοῖος.

- a) De rebus.

- b) De hominibus.

- Salsum, i, n. 2. absolute, idem ac salsamentum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Petasō

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Asellus

ĂSELLUS, i, m. 2. deminut. ab asinus, parvus asinus (It. asinello; Fr. petit âne, ânon;Hisp. asnillo, borriquillo; Germ. ein Eselchen, kleiner Esel; Angl. an ass-colt, a little or young ass).

I.) Proprie. Asellus est domesticum animal omnibus notum.

- Narrare fabellam asello surdo proverbialiter dixit Horat. 2. Ep. 1. 199., et est rem narrare iis, qui ne auribus quidem, nedum mente quidquam percipiunt.

- Asellus in via cum lassus fuerit, diverticula quaerit proverbialiter dixit Hieronym. Ep. 107. ad Laetam n.10.: et sensus est, a nimio labore et fatigatione abstinendum, ne pertaesi omnia deponamus.

II.) Improprie.

¶ 1. Obsceno sensu bipes asellus dicitur de homine magnis conditionibus instructo.

- Idem obscenus sensus latet et in illo, quod proverbii modo legitur apud Petron. Satyr. 24. Post asellum diaria non sumo. h. e. post pretiosum et delicatum cibum non comedo vilia.

- Eodem ferme sensu pro corpore humano ad libidinem prono dixit id. Hieronym. Vit. S. Hilarion. Ego, aselle, faciam ut non calcitres, nec te hordeo alam, sed paleis; fame te conficiam et sitis gravi onerabo pondere; per aestus indagabo et frigora, ut cibum potius quam lasciviam cogites.

¶ 2. Asellus est etiam nomen piscis marini, ita dicti, quod sit colore cinericio.

¶ 3. Praeterea est asellus nomen duarum stellarum in signo Cancri. Juppiter enim bello adversus gigantes edixit, ut omnes dii sibi opem ferrent. Adfuerunt Satyri quoque et Sylvani asinis insidentes, qui, cum in conspectu hostium essent, consternati sunt, eoque perstrepuere tumultu, ut gigantes metu perterriti diffugerent. Asini ergo princeps causa victoriae diis fuerunt. Hoc merito a Jove inter sidera collocati sunt. Exiguum inter has duas stellas spatium nubecula occupat, quam Praesepia dicunt. Porro hanc fabulam narrat Hygin. 2. Astron. 23., ubi etiam addit aliam de iisdem hoc modo. Bacchus furore objecto a Junone cum fugeret per Thesprotiam, ad Jovis Dodonaei templum tendens, pervenit ad paludem quamdam, quam duorum asellorum ope feliciter transvectus, eos inter astra collocavit (V. etiam Lactant. 1. 21.). Plin. 18. Hist. nat. 35. 80. (353). Sunt in signo Cancri duae stellae parvae, Aselli appellatae, exiguum inter illas spatium obtinente nubecula, quam Praesepia appellant. Haec cum sereno caelo apparere desierit, atrox hiems sequitur. - NB. Nonnulli asellum accipiunt pro furca, pertica, fulcro alicui rei sustinendae

Index
Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Ārefaciō

ĀRĔFĂCĬO vel arfacio, făcis, fĕci, factum, facere, anom. - Arefacio est aridum facio, sicco (It. asciugare, seccare; Fr. faire sécher, dessécher; Hisp. secar, desecar; Germ. trocken machen, trocknen; Angl. to dry, make dry).

Index

Hoofdstuk 1 - Marīnī Piscēs & Conchae

Ādāmus

Adamus (-i, m.) sive Adam (m., indeclinabile) est praenomen masculinum, quod ex Adam venit, Bibliis pristino homine, cuius nomen Hebraice terram significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Eva

Secundum Biblia, Eva (etiam Heva vel Hava scripta; Hebraice חַוָּה Hawwāh, Graece Εὕα) fuit omnium mulierum prima, quam Deus ex Adam protoplasti costa formavit, quam intuitus Adam, ait, "Haec nunc os ex ossibus meis / et caro de carne mea! / Haec vocabitur Virago, / quoniam de viro sumpta est haec" (Genesis 2:23). Eva a serpente seducta edit de fructo vetito, maritoque ut idem faceret, persuasit. Hac de causa difficultati pariendi, et rigidae subiectioni, peculiariter a Deo iudice addicta est. Dicitur hic eventus fuisse causa mortis hominum.[1]

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Imāginō

ĬMĀGO, ĭnis, f. 3. - Imago est simulacrum, species, exemplar, alicujus rei repraesentatio, εἰκών (It. immagine, figura, simulacro, ritratto; Fr. représentation, image, ressemblance, portrait; Hisp. imagen, representacion, semejanza; Germ. die Nachbildung, das Abbild eines Gegenstandes, Bild, Bildniss; Angl. an image, figure, likeness, picture, a representation or resemblance of a thing).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) De hominis aut rei imagine picta, sculpta etc.

¶ 2. Speciatim ac saepe refertur ad nobilitatem. Nam apud Romanos qui majorum suorum habuerunt imagines, ii nobiles; qui suas tantum, ii novi; qui nec majorum, nec suas, illi demum ignobiles appellati sunt.

- Imaginem porro sui ponere non temere omnibus licuit, sed iis tantum, qui magistratus curules gessissent. Has imagines primi patritii posuerunt, quod iis primis curules magistratus patuerunt, unde jus imaginis fuit Post autem, ubi plebs eosdem curules magistratus est nacta, tum et ipsa imagines ponere, easque relinquere cum nobilitate posteris suis coepit.

II.) Translate.

¶ 1. A Poetis praecipue, quod oculorum est proprium ad aures transferentibus, Echo dicitur imago, Eco, quia vocis imago est quaedam.

¶ 2. Per metaphoram generatim imago dicitur species rei, quae mente et cogitatione percipitur.

¶ 3. Speciatim apud Rhetores imago est oratio demonstrans corporum aut naturarum similitudinem, ut Cic. 1. Invent. 30. 49. definit. Item, imago est formae cum forma cum quadam similitudine collatio, ut est apud eumd. 4. Herenn. 49. 62. Pertinet autem ad hypotyposin, aut ethopoeiam.

- Hinc imagines dicuntur descriptiones rerum, et comparationes, et similitudines animo conceptae et verbis explicatae, immagini, idee.

¶ 4. Item speciatim cum addita significatione rei ab exemplari desumptae (coll' idea accessoria della copia in contrapposto all' originale) imago est adumbrata veritas et similitudo, sed debilis, languida, un' ombra, uno schizzo, una languida copia, una apparenza.

Creātiō

CRĔĀTĬO, ōnis, f. 3. creandi actus.

¶ 1. Speciatim est procreatio.

¶ 2. Item electio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Creō

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Creō

CRĔO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Creare est gignere, facere (It. creare, generare; Fr. produire, créer, procréer; Hisp. producir, criar, procrear; Germ. hervorbringen, erzeugen, erschaffen; Angl. to make, create, form, generate, beget).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) De iis, quae a rerum natura gignuntur.

- b) De generatione animalium, et praesertim hominum.

- c) Denique ponitur aliquando de animo ac mente: ad rem Cic. 2. Orat. 54. 219. Sed cum in illo genere perpetuae festivitatis ars non desideretur; natura enim fingit homines et creat imitatores et narratores facetos etc.

¶ 2. Speciatim creare fuit solemne verbum apud Romanos pro suffragiis eligere.

II.) Translate est efficere, facessere, exhibere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Creātiō

Glaeba

Glaeba, ae, f. 1. - Glaeba est frustum terrae, βῶλος (It. zolla; Fr. motte de terre, glèbe; Hisp. terron de tierra; Germ. d. Erdscholle, d. Stück Erde, Erdstück; Angl. a clod or lump of earth, glebe).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de terra, qua humatur cadaver.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen dicitur de agris.

¶ 2. Saepe vero pro fundo et possessione accipitur in Cod. Justin. et Theodos.

¶ 3. Dicitur etiam de aliis rebus, ut gleba turis.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Frustum
Index
Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Frustum

FRUSTUM, i, n. 2. rei cujusque particula, τέμαχος (It. pezzo, particella; Fr. morceau, bouchée, un peu; Hisp. pedazo, bocado, retal; Germ. Stück, Bissen; Angl. a bit, or piece of any thing).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Glaeba, Tessella

Costa

COSTA, ae, f. 1. Costae sunt ossa oblonga et incurva, quibus animalium pectus saepitur, veluti vallum cordis et pulmonum.
(It. costa; Fr. côte; Hisp. costilla; Germ. die Rippe; Angl. a rib, a side).

I.) Proprie.

II.) Translate.

- a) Generatim dicitur de ea instrumentorum parte, quae costae similitudinem refert: ad rem Virg. 2. AEn. 16. Instar montis equum, divina Palladis arte, AEdificant, sectaque intexunt ablete costas.

- b) Speciatim de rotundis navium lateribus.

Index

Hoofdstuk 1 - Homō
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Comedō

CŎMĔDO, ĕdis, ēdi, ēsum vel rarius estum, ĕdere, a. 3. (cum et edo). Comedere est simul edere, sed occurrit fere pro omnia omnino edere, edendo consumere, vorare (It. mangiare; Fr. manger, avaler; Hisp. comer, mascar, tragar; Germ. essen, durch Essen aufzehren, aufessen; Angl. to eat, eat up).

I.) Proprie dicitur de animalibus.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe ponitur pro dilapidare, absumere, dissipare.

¶ 2. Comedere aliquem oculis est avide et cupide aspicere.

¶ 3. Comedere se pro curis macerari, tristem esse.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vēscum

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Vetō

VĔTO, vĕtas, vĕtŭi et raro vĕtāvi, vĕtĭtum et raro vĕtātum, vĕtare, a. 1. — Veto est impero ne fiat, prohibeo, abstineo, κωλύω (It. non permettere, proibire, vietare; Fr. ne pas permettre, faire défense, défendre, interdire, prohiber; Hisp. vedar, defender, prohibir; Germ. nicht geschehen lassen, nicht lassen, widerrathen, verbieten; Angl. to forbid, prohibit).

¶ 1. Generatim. Occurrit

— 1.°) Universim.

— 2.°) Fuit verbum proprium praetoris.

— 3.°) Item tribunorum pleb.

— 4.°) Item in re augurali.

¶ 2. Speciatim est prohibeo, arceo, defendo, impedio ne quippiam fiat: construitur autem

— Hinc Vetitum, i, n. 2. absolute, substantivorum more.

¶ 1. Est res vetita.

¶ 2. Et interdictum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstineō, Faciō, Imperō, Prohibeō

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Imperō

IMPĔRO vel inpero, as, āvi, ātum, are, 1.
- Imperare est praecipere, mandare, jubere, praescribere, ab in et paro. ἐπιτάττω (It. comandare, imporre, ordinare;Fr. commander, donner un ordre, ordonner, enjoindre, prescrire; Hisp. mandar, ordenar; Germ. etwas auferlegen, anbefehlen, gebieten, vorschreiben; Angl. to command, enjoin, order).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Imperātor, Vetō

Miseria

MĬSĔRĬA, ae, f. 1. (miser) est aerumna, malum, calamitas, qua homo angitur et fit miser, ταλαιπωρία (It. miseria, calamità, disgrazia; Fr. malheur, misère, détresse; Hisp. miseria, desgraria, desdicha, infortunio; Germ. das Elend, Unglück, die Noth, Armseligkeit; Angl. trouble, misfortune, calamity, misery, wretchedness).

¶ 1. Generatim. — In fabulis Miseria est Erebi et Noctis filia.

¶ 2. Speciatim dici videtur de malo paupertatis.

¶ 3. Item speciatim est dolor, angor, molestia, quae ex malo, et aerumna oritur, afflizione, travaglio, affanno.

¶ 4. Item pro labore.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aerumna, Malus, -a, -um, Miser

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Miser

MĬSER, ra, rum, adject. - Miser est aerumnosus, infelix, afflictus, calamitosus, ἄθλιος, δύστηνος, τάλας (It. misero, infelice, meschino; Fr. misérable, malheureux, digne de pitié; Hisp. miserable, desdichado, infeliz, misero: Germ. elend, unglücklich, traurig, jämmerlich, bemitleidenswerth, armselig, kläglich, schlecht, leidig, misslich; Angl. miserable, wretched, distressed, unfortunate, woful, piteous).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aerumna, Īnfēlīx, Miseria

Īnfēlīx

INFĒLIX, ĭcis, adject. (in privat. et felix).
- Infelix proprie est infecundus, sterilis, sterile, ἄφορος.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Passive est infortunatus, calamitosus, miser, cui nihil succedit, infelice, sfortunato, misero, δυστυχής.

- a) De hominibus.

- b) De abstractis et inanimis.

¶ 2. Active, seu per metonymiam dicitur de iis, quae infelicem faciunt:

¶ 3. Pro inauspicato, tristi, adverso.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fēlīx, Miser

Fēlīx

FĒLIX, īcis, adject. omn. gen.
- Felix proprie est fecundus, frugifer, ferax, εὔφορος, γόνιμος (It. fecondo, fertile, ferace; Fr. fécond, fertile; Hisp. fecundo, fertil;Germ. fruchtbar; Angl. fruitful, fertile).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim in sacris felices arbores habebantur quercus, aesculus, ilex, suber, fagus, corylus, sorbus, ficus alba, pirus, malus, vitis, prunus, cornus, lotus: atque hae diis superis sacrae erant.
Contra infelices ficus atra, filix, acrifolium, ruscus, pirus silvestris, rubus, sentes, alaternus, salix, et quaecumque baccam nigram nigrosque fructus ferunt: quae inferum deorum in tutela erant.

II.) Translate dicitur

A) De eo, qui felicitatem affert; et

B) De eo, qui felicitate fruitur.

A) Active, h. e. de eo, qui felicitatem affert, quum de re dicitur, faustum significat, prosperum, secundum, utilem, commodum, prospero, utile; quum de persona, est propitius, seu qui alios facit felices.

B) De eo, qui felicitate fruitur, felix est is cui omnia succedunt, fortunatus, florens, beatus, εὐδαίμων, μακάριος (It. felice, fortunato; Fr. heureux, qui a du bonheur;Hisp. dichoso, feliz, afortunado; Germ. glücklich, im glücklichen Zustande befindlich, glückselig, beglückt; Angl. happy, fortunate, felicitous). Occurrit

- a) Absolute. - Cum contrario infelix - Interdum est dives, beatus, ricco.

- b) Cum Ablativo.

- c) Cum Genitivo.

- d) Cum Infinito.

- NB. De cognom. Rom. Felix activa et neutra significatione occurrit; prosper et faustus activa tantum, sunt enim felicitatem afferentes; fortunatus et beatus passiva, sunt enim fortunae donis locupletati. Felix et beatus tum de personis, tum de rebus; prosper, faustus itemque secundus de rebus tantum usurpantur. Secundum a v. sequi dicitur id, quod ad rei cursum pertinet eique favendo in causa est, cur ad eventum festinet; prosperum (quod a pro spe deducunt) ad successum pertinet et significat rem ex voto successisse; faustum ad religionem spectat, ac rem ex deorum immortalium munere et benignitate evenisse denotat; fortunatus est is, cui fortuna maxime favit, fortunae filius; felix vero is, cui omnia, quae coepit ac gessit, prospere evenerunt, ita tamen ut felicitas objectiva, uti ajunt, sit potius quam subjectiva, sive in externis potius rebus, quam in homine ipso consistat; contra beatus est is, cui omnia abunde sufficiunt, ut cupiditatibus suis satisfaciat; is cui nihil deest, qui talis est subjective, uti ajunt, sentit enim se beatum esse ac sorte sua contentus est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfēlīx

Posteritās

POSTĔRĬTAS, ātis, f. 3. posterum, seu futurum tempus, et ipsi homines, qui post nos erunt, οἱ ἀπόγονοι (It. posterità, discendenti, posteri; Fr. postérité, descendants;Hisp. posteridad, descendienti; Germ. d. Zukunft, zukünftige Zeit, Nachwelt, Nachkommenschaft; Angl. posterity, succeeding generations, descendants, afterages).

I.) Proprie. — In posteritatem, in posterum. — Dicitur interdum de tempore mox futuro, etiam viventibus nobis.

II.) Translate.

¶ 1. De bestiis.

¶ 2. Posteritas quatenus opponitur prioritati, ut barbare loquuntur scholae.

Index

Hoofdstuk 1 - Homō

Adulēscēns

ĂDŎLESCENS vel adulescens, entis, substant. m. et f. 3. (adolesco). - Adolescens est homo qui pueritiam excessit, et nondum ad juventutem pervenit: ita dictus, quod eo maxime tempore crescat (It. giovane; Fr. jeune homme ou fille; Hisp. joven; Germ. ein junger Mann, junges Weib; Angl. a young man, young woman). Ejus aetas incipit ab anno decimo quarto, et usque ad vigesimum octavum protenditur, ut docet Isid. 11. Orig. 2. 4., vel (quod parum distat) ab anno decimoquinto usque ad trigesimum, ut docet Varro apud Censorin. Die nat. 14. Sunt etiam qui incipere ajunt anno duodecimo, et desinere vigesimo secundo, quod eo anno fere homines crescere desinant. Sed haec postrema annorum assignatio aut nunquam, aut certe vix apud Latinos scriptores locum habet. Quin ab ipsis interdum adolescentes dicuntur., qui annum trigesimum excesserunt: ut a Cic. 2. Orat. 2. 8. adolescens vocatur L. Crassus, qui trigintaquatuor annos natus erat: a Sallust. Catil. 49. C. Caesar, qui triginta tres, vel, ut alii volunt, triginta quinque, adolescentulus nominatur: et a Nep. Attic. 8. et 16., itemque a Cic. 2. Phil. 44. 113. Brutus, et Cassius, quo anno praeturam gerebant, hoc est aetatis quadragesimo, adolescentes nuncupantur. Id. 2. Phil. 46. 118. se adolescentem vocat loquens de suo consulatu, quem gessit aetatis anno quadragesimo quarto. Id. 1. Catil. 8. 21. senatorem Sextium adolescentem appellat: quae omnia pluribus ostendit Manut. ad Cic. 2. Fam. 1. Vide hac de re et A. Mai. Class. Auct. Tom. 1. p. XXVI. adnot. 3. His tamen, aliisque locis, quae afferri possent, non tam aetatis annos notare voluisse videntur, quam ejus vigorem floremque: vel dicendum, adolescentes vocari homines tam grandes natu, ratione seu respectu seniorum,

quibuscum loquuntur vel comparantur. Senum enim mos est juniores se adolescentes appellare.

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis

Dehinc

DĚHINC, adverb. (de et hinc). -
Dehinc(ex de et hinc, haud aliter atque abhinc, exhinc, etc.) idem est atque hinc, nisi quod praepositio de, non modo vim addit, verum etiam in significationem auditorum animos facile convertit (It. di quà, da questo luogo; Fr. d'ici, à partir d'ici; Hisp. de acá; Germ. von hier an, von hier weg, von diesem Punkte weg; Angl. from thence).

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis

Senex

SĔNEX, sĕnis, adject. (seneo) — Senex, multorum annorum qui est, vetus, antiquus: et fere dicitur de provecta aetate animantium, γηραιός, παλαιός (It. vecchio; Fr. âgé, vieux, chargé d' années, vieillard; Hisp. viejo; Germ. alt, bejahrt, e. Alter, Greis; Angl. old, aged, ancient); occurrit autem

A) Adjective; et

B) Substantivorum more.

A) Adjective.

¶ 1. Positiv. senex

— a) De hominibus.

— b) De bestiis.

— c) De inanimis.

¶ 2. Compar. senior: at senius in recto et quarto casu non est, quod sciam, in usu, inquit Forcellinus; legitur tamen apud Boeth. in Categ. Arist. 4. p. 284. Migne. Aliud antiquius dicimus, aliud senius. Antiquius in iis, quae inanimata sunt, ut Porphyrio placet; senius vero in iis, quae anima non carent.

— a) De personis.

— b) De rebus.

B) Substantivorum more, vir aut femina grandis natu: est autem senex idem ac senior, nulla habita ratione comparativi, apud Poetas, vecchio, vecchia, γέρων, γραῦς.

¶ 1. Positiv. senex.

¶ 2. Compar. senior.

— 1.°) Generatim. — Nominibus additur, ut junior.

— 2.°) Speciatim apud Hebraeos, seniores, πρεσβύτεροι

— a) Erant principes tribuum vel capita familiarum, ex quibus una cum principibus sacerdotum et scribis componebatur Synedrium seu Sanhedrin.

— b) Et etiam qui erant in singulis oppidis praefecti, et synagogis praeerant.

— c) Item civitatis proceres et judices.

— d) Etiam majores, antenati.

— 3.°) Senior est etiam sacerdos, presbyter.

¶ 3. Aliquando senex et senior est non tam aetatis, quam honoris vocabulum, unde factum Italorum signor, Gallorum seigneur et Hisp. seňor. — In titulis Imperatorum. Senex et vetus differunt. nam senex respicit aetatem ejus, qui diu vixit: vetus aetatem aliorum, ante quos vixit, licet fortasse ad senectutem non pervenerit. — Sic veteres dicuntur senes, ut vetulus pro sene. — De differentia autem inter v. senex et senior, haec subjicio. Serv. ad Virg. 5. AEn. 409. de hac voc. ita disserit, ut secundum Varron. senior, et etiam juvenior, comparativi sint per imminutionem. Hinc apud Virg. 6. AEn. 304. Jam senior: sed cruda deo viridisque senectus. additum enim hoc ad exprimendum, quid sit senior. Item Ovid. 12. Met.464. inter juvenem- que senemque. Ergo senior non satis senex. Dicit autem hoc Varro in lib. ad Cic. Sic Comment. in Donat. art. p. 232. 20. Hag. Senex dicitur a deminutione sensus, et plus significat positivus istius nominis, quam comparativus, quia senior dicitur, qui

intra senectutem est; senex vero, qui ad ultimam jam pervenit aetatem. Varro apud Censorin. de die nat. 14. discrimen statuit inter seniorem et senem: illum dicit esse ab anno XLV. usque ad LX., quod tunc primum senescere corpus incipiat: hunc ab anno LX. usque ad finem vitae, quod ea aetate corpus senio jam laboret. Sed in usu loquendi hoc non servatur. Nam apud Liv. 30. 30. Hannibal annus jam natus XLIV. non seniorem se, sed senem nominat. Quare verius est, seniorem et senem promiscue adhiberi.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Vetus

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis

Silicernium

SĬLĬCERNĬUM, ĭi, n. 2. — Silicernium est cena funebris, quam alio nomine exsequium scriptores vocant, περίδειπνον.

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. Silicernium dicitur cena funebris, quam Graeci περίδειπνον vocant. Sed Verrius existimat, cibi genus, quod nos farcimen dicimus, quo purgabatur fletu familia, silicernium dici: quod, cujus nomine ea res instituebatur, is jam silentium (al. silicem) cerneret. Caecilius: Credidi, silicernium ejus me esse esurum.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de farcimine.

II.) Translate est convicium in senem, quasi ejus causa brevi silicernium futurum sit.

Index

[Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis]

Sexus

SEXUS, us, m. 4. - Sexus est habitus, natura, id quo animal masculum a femina distinguitur, γένος, ἕξις (It. sesso; Fr. sexe; Hisp. sexo; Germ. d. Geschlecht; Angl. a sex).

I.) Proprie.

— a) De homine.

— b) De bestiis.

— c) De plantis.

II.) Metonymice, αἰδοῖα quoque ipsa, quibus sexus distinguuntur, sexus appellantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis

Pūpa

PŪPA (guod legitur et puppa), ae, f.
1. fanciulla, παιδισκάριον, καράσιον, κόρη, κορίδιον, puella.

I.) Proprie.

II.) Translate dixere pupas imagunculas quasdam puellares, ex linteo insutas, tomento infarctas, vestibus amictas, quibus virgines in prima pueritia lusitare solebant, quas pubertati vicinae tamquam virginitatis suae insignia Veneri offerebant, ut fauste futurum matrimonium cederet: Itali bambole, nostrates vero vulgo pue vocant.

Index

[Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis]

Puella

PŬELLA, ae, f. 1. deminut. puerae pro puerula.
— Puella est femina in tenera aetate, κόρη
(It. fanciulla; Fr. jeune fille; Hisp. muger joven,
moza; Germ. das Mädchen;Angl. a girl, damsel, wench,
young woman).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Speciatim Augusteo saeculo, gliscente morum depravatione, apud Poetas praesertim, Catull., Horat., Ovid., Propert., Tibull., ac deinceps apud Martial. aliosque passim puella dicitur quaecumque mulier virorum amoribus inservire potest.

II.) Translate.

¶ 1. Puella est magis viridioris aetatis nomen, quam virginitatis. Nam puellae quoque dicuntur, quae jam maritum habent, immo et gravidae sunt, atque adeo eae etiam, quae pepererunt.

¶ 2. Puellam de catella Martial. 1. 110. nec invenimus Dignum tam tenera virum puella.

Index

[Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis]

Vetulus

VĔTŬLUS, a, um, adject. deminut. a vetus, de eo dicitur, qui senium et vetustatem Ingressus est: tametsi et pro vetere et sane passim accipitur, antiquus, vetustus, senex, vecchio: usurpatur autem tum de personis, tum de rebus.

— Hinc absolute, substantivorum more Vetula, ae, f. 1. anus, anicula, vecchietta, vecchia

— Vetulus, i, m. 2. senex, vecchietto, vecchio.

Index

[Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis]

Anus

ĂNUS, ŭis et per syncopen ûs, f. 4. - Anus est mulier vetula, mulier multorum annorum, matrona aetate provecta. (It. vecchia;Fr. vieille femme, vieille; Hisp. vieja; Germ. die Alte oder Bejahrte; Angl. an old womann, old wife).

Index

Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis

Ānus

ĀNUS, i, m. 2. proprie et generatim est circulus. Speciatim vero

¶ 1. Anus est ipse anulus.

¶ 2. Saepius est pars posterior, qua animal excrementa ejicit, atque etymon est ab ejus rotunditate (It. podice, culo; Fr. anus; Hisp. ano; Germ. der After; Angl. anus).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānulus, Circulus, Cūlus

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Dēcrepitus

DĒCRĔPĬTUS, a, um, adject. extremae aetatis senex.

Index

[Hoofdstuk 1 - Septem Aetātēs Hominis](#)

Fictus

Fictus, a, um, adjectivum - est simulatus, praeter verum excogitatus, falso, finto. Occurrit

- a) Saepissime de rebus.

- b) Fictus dicitur interdum etiam de personis, et est qui fingit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fictē, Fictum, -i, Fictum, adv., Fingō

Fictum, -i

Fictum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est res ficta.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fictē, Fictum, adv., Fictus, Fingō

Fictum, adv.

Fictum adverbii vice pro ficte.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fictē, Fictum, -i, Fictus, Fingō

Fictē

FICTĒ, adverb. simulate, πεπλασμένως

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fictum, -i, Fictum, adv., Fictus, Fingō

Anima

ĂNĪMA, ae, f. 1. - Anima proprie est elementum illud tenue, subtile ac leve, quod terram circumfunditur, a nobisque inspiratur et expiratur
(It. aria; Fr. air; Hisp. ayre; Germ. die Luft; Angl. air).

¶ 1. Anima generatim est quidquid spirat et inspiratur, sive est aer elementaris.

¶ 2. Speciatim est aer spirans, qui movetur, h. e. ventus.

¶ 3. Item speciatim accipitur pro spiritu seu halitu, quem ore accipimus ac reddimus.

¶ 4. Quoniam vero vita per respirationem manifestatur; ita saepissime anima ponitur pro vitali principio, hoc est pro vita.

- a) Generatim.
- b) Hinc speciatim plurimae usu venerunt locutiones, quarum hae sunt praecipuae. Plaut. Mil. glor. 3. 1. 137. et Ovid. 2. Met. 644. Adimere animam alicui. Virg. 9. AEn. 443. Auferre animam alicui. Ovid. 6. Met. 540. Eripere alicui animam. Ter. Adelph. 3. 2. 16. Extinguere alicui animam. Ennius 2. Ann. 40. Privare aliquem animâ. Senec. OEt. 24. Seducere ab anima artus. - Ovid. 5. Met. 222. Concedere animam alicui. Ter. Adelph. l. c. et Sall. Jug. 16. Relinquere alicui animam. Ovid. 1. Trist. 3. 129. Subducere animam morti. Id. 2. Met. 644. animas tibi reddere ademptas Fas erit. Lucan. 7. 769. Inspirare alicui animam. - Cic. 1. Tusc. 9. 19. et Rosc. com. 8. 24., Coelius apud Cic. 8. Fam. 13., Liv. 26. 14. et Seneca Ep. 101. aliique. Agere animam. h. e. esse morti proximus. V. AGO B. II. e.

Cic. 4. Herenn. 44. et 14. Fam. 4. 5. amittere. Ovid. 7. Met. 604. Claudere animam laqueo. Id. 5. Met. 222. dare. h. e.morti occumbere. Curt. 7. 7. 35. Defecit eum anima. Nep. Hann. 1. Deponere animam. Lucret. 3. 357. dimittere. Cic. Sext. 38. 87. edere. Id. 1. Tusc. 9. 19. et Mil.18. 49., Varr. 1. R. R. 3. 69., Nep. Pausan. 5. et Sueton. Aug. 99. efflare. Virg. 1. AEn.98. effundere. Ovid. 12. Met. 508. vivacem animam missis olidere silvis. Nep. Epam.9. Emittere animam. Ovid. 6. Met. 247. exhalare. Id. 6. ibid. 618. expellere. Id. 5. ibid.106. expirare. Seneca OEd. 344. Exprimere reluctantem animam. Ovid. 15. Met. 175. exturbare. Id. 14. ibid. 777. exuere. Id. 7. ibid. 591. finire. Virg. 3. AEn. 140. linquere dulces animas. Lucret. 6. 1232. mittere. Ennius 5. Ann. 7. animam de corpore mittere. Virg. 4. AEn. 243. mittere sub Tartara. Id. 12. ibid. 230. animam objectare periclis. Plaut. Amph. 1. 1. 88. Animam omittunt, prius quam loco demigrent. Virg. 4. G. 238. animas in vulnere ponere. Id. 6. AEn. 436. projicere. Id. 3. G. 495. Et dulces animas plena ad praesepia reddunt. Vellej. 2. 123. 3. Animam caelo reddere. Nep. Eum. 4. Eum anima reliquit. Virg. 9. AEn. 349. Purpuream vomere animam. h. e. sanguinem, in quo anima, hoc est vita continetur. Sunt qui aliter leg. V. Servium. Tac. 1. Ann. 42. Trahere animam precariam inter infestos.

- Hinc etiam figurate animam debere dicitur is, qui adeo immodico aere alieno obstrictus est, ut et ipse quoque creditori addicendus sit, secundum antiquum morem, quo debitores, qui solvendo non essent, nexi creditoribus tradebantur: quod et

Graeci dicunt, teste Donato, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ὀφείλειν.

¶ 5.Hinc anima ponitur etiam saepe pro vitali animalium vi, sive pro ea facultate, qua vivimus et sentimus, quaeque nobis cum brutis animantibus est communis; hinc differt ab animo: anima enim est, uti ajunt, principium physiologicum, animus vero principium psychologicum; animâ vivimus, animo autem intelligimus, sentimus et volumus; anima communis est omnibus prorsus animantibus, animus vero proprius hominis est.

Hac significatione

- a) Ponitur de hominibus
  - Modo ita ut anima sit aliquid medium inter corpus et animum.
  - Modo anima corpori opponitur.
  - Modo anima opponitur animo.
  - Modo anima omnibus animalibus communis

affirmatur, et animus hominis proprius.

  - Modo anima et animus junguntur.
  - Denique interdum anima latiori sensu significat etiam animum, h. e. partem hominis nobiliorem et immortalem; ita tamen ut prima significatio etiamtum generatim perduret.

- b) Animae dicuntur etiam de Manibus, sed mythico, non psychologico sensu, ut recte animadvertit Döderlein. Latein. Synonym. vol. 5. p. 91., namque et in iis materiale aliquid inesse putabant Latini.
- c) De brutis animantibus.
- d) Improprie et raro dicitur de vegetanti plantarum vi, nam et ipsae vivere dicuntur.

- e) Per catachresin anima ponitur aliquando et de aliis corporeis, ac significat vitale eorumdem principium, sive intimam, qua pollent, vim.
- ¶ 6. Per metonymiam anima ponitur de iis, quae vitâ et halitu praedita sunt, h. e. de viventibus.
- a) Generatim.
- b) Speciatim de hominibus ratione praeditis: praecipue si magno amore et quadam animi dulcedine virum, qui a nobis plurimi ducitur, cogitamus.
- ¶ 7. Denique adhibetur quandoque in blanditiis, diciturque de iis, quos aeque caros habemus, atque animam nostram.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āēr, Animus, Hālitus, Spīrō

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Tessella

TESSELLA, ae, f. 1. (deminut. a tessera)
— Tessella est tesserula, quaevis res seu rei frustulum formam habens quadratam, tassello, tasselletto, quadretto, pezzetto, ἀβακίσκος, βολιον, κιβίσκος, ψῆφος.

¶ 1. Generatim. Apic. loc. supra cit. Quum coctum fuerit, versus in tabulam mundam tessalas concides.

¶ 2. Speciatim de lapidibus aut laterculis, quibus pavimenta insternuntur: aut de tabellis, quae inseruntur ornatus gratia.

¶ 3. Item de parva tessera lusoria.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abaculus, Frustum, Quadrō, Tessera

Vitreus

VĬTRĔUS et vitrius, a, um, adject. (vitrum) I.) Est vitrarius, ad vitrum pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abaculus, Vitreum, Vitrum

Metōnymia

MĔTŌNYMĬA, ae, f. 1. μετωνυμία, h. e. positio nominis pro nomine, ut ait Quintil. 8. 6. 23. (a μετά trans et ὄνυμα nomen) tropus est, de quo in DENOMINATIO satis diximus; sic enim Latine appellatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abiēs, Dēnōminātiō

Dēnōminātiō

DĒNŌMĬNĀTĬO, ōnis, f. 3. actus denominandi.

¶ 1. Est hoc nomine figura rhetorica, Graece metonymia et hypallage dicta, Latine etiam traductio et immutatio a Cic. 3. Orat. 42. 167., quae a propinquis et finitimis rebus trahit orationem, qua possit intelligi res, quae non suo vocabulo sit appellata. Id aut ab inventore conficitur, ut si quis de Tarpejo loquens, eum Capitolinum nominet: aut ab invento, ut si quis pro Libero vinum, pro Cerere frugem appellet: aut ab instrumento dominum, ut sarissas pro Macedonibus, materim Transalpinam pro Gallis: aut id, quod fit, ab eo qui facit, ut Martem pro bello: aut id, quod facit, ab eo quod fit, ut cum desidiosam artem dicimus, quia facit desidiosos: aut ab eo, quod continet, id quod continetur, ut Armis Italia non potest vinci, nec Graecia disciplinis: aut ab eo, quod continetur, id quod continet, ut si quis aurum vel argentum aut ebur nominet, quum divitias velit nominare.

¶ 2. Item est ab aliquo vocabulo derivata appellatio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Metōnymia

Nōlō

NŌLO, non vis, non vult etc., nolŭi, nolle, anom.
— Nolo est idem ac non volo, ἀβουλέω, οὐ δέχομαι, οὐ θέλω. (It. non volere; Fr. ne pas vouloir; Hisp. no querer; Germ. nicht wollen; Angl. to be unwilling).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abnuō, Volō, anom.

Solvō

SOLVO, solvis, solvi, sōlūtum, solvere, a. 3. — Solvo tria praecipue significat.

A. Est ligatum a vinculis libero, exsolvo, λύω, διαλύω (It. slegare, sciorre, sciogliere; Fr. dissondre, désunir, séparer, disjoindre, délier; Hisp. disolver, desunir, desliar; Germ. ab – auflösen, los – aufbinden, los – aufwickeln; Angl. to loose, unloose, unbind)

B. Saepe, quoniam qui pecuniam vel aliud alicui debent, quodammodo ligati sunt et obnoxii creditori.

C. Saepissime est liberare et refertur praecipue ad animum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Absolvō

Vinculum

VINCŬLUM et per syncop. vinclum, i, n. 2. (vincio) — Vinculum est quidquid connectit et adstringit, ligamen, nodus, δεσμός (It. legame, vincolo; Fr. lien, attache; Hisp. liga, atadura; Germ. das Band, der Strick, die Fessel; Angl. a bond, band, tie).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Absolvō, Vinciō

Procul

PRŎCUL, adverb. - Procul est longe, porro, πόῤῥω, ἄποθεν (It. lungi, da lungi, di lontano, lontano, discosto; Fr. de loin, loin, à quelque distance de, loin de; Hisp. lejos, lejos de; Germ. fern, in d. Ferne, v. fern, v. weitem, weit; Angl. far, far off, at or from a distance, aloof, a great way off).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Absque

Auferō

AUFĔRO, aufers, abstŭli, ablātum, auferre, a. anom. (ex au pro ab, de quo V. A, AB, ABS in fine de Compositione, et fero:Cf. Gr. ἀποφέρω).
- Aufero est tollo, adimo, detraho, abduco (It. togliere, portar via; Fr. emporter, emmener; Hisp. alzar, llevar; Germ. weg-fortdavontragen; Angl. to take or bear away, carry off). Plures hujusce verbi significationes ad quatuor commode redigi possunt: auferre enim est

I.) Amovere, asportare, rem aut personam a loco, ubi ipsa est, ad alium ferre;

II.) Abripere, rapere, per vim ferre:

III.) Eximere, subducere, ac praecipue de medio tollere;

IV.) Per vim consequi, extorquere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstergeō, Adimō, Āmoveō, Eximō, Glabrō, Rapiō, Vīs

Cohibeō

CŎHĬBĔO, bes, bŭi, bĭtum, bere, a. 2. - Cohibeo, a cum et habeo, est intus habeo, contineo, comprehendo (It. tenere in se, contenere; Fr. contenir, renfermer; Hisp. caber, contener, incluir, encerrar dentro de sì; Germ. zusammenhalten, in sich halten, in sich umschlossen halten, in sich enthalten; Angl. to hold or contain).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abstineō, Comprehendō, Contineō, Cum, Habeō, Intus

Anterior

ANTĔRĬOR, ōris, adject. comparativum ab ante et significat eum, qui est ante, et proprie refertur ad locum (It. anteriore; Fr. anterieur; Hisp. anterior; Germ. der, die, das vordere; Angl. anterior, fore).

I.) Proprie. Caes. 3. B. C. 63. Milites in anteriorem vallum tela jaciebant. Alii leg.interiorem, alii rectius exteriorem. Ammian. 16. 8. Anterior chlamydis pars. Id. 25. 3. Ad speculanda anteriora progressus.

II.) Translate refertur ad tempus, et significat eum, qui ante fuit. Symmach. 6. Ep. 59. Anteriores litterae tuae, quas mox aliae consecutae sunt. Sulpic. Sever. 1. Hist. sacr. 52. Anteriores reges. Hieronym. ep.124. ad Avitum n. 3. Anterior culpa. Prudent. 2. advers. Symmach. 96. Anterior chao. h. e. antiquior.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Dēsinō

DĒSĬNO, sĭnis, sĭvi vel sĭi, sĭtum, sĭnere, a. 3. (de et sino). - Desinere est omittere, relinquere, deserere (It. tralasciare, lasciare, finire; Fr. discontinuer, mettre fin à, cesser; Hisp. descontinuar, interrumpir, fenecer, terminar; Germ. von etwas ablassen, damit aufhören, es zu thun unterlassen; Angl. to end, cease, leave off). Occurrit

¶ 1. Stricto sensu, et quidem

- a) Cum Accusativo rei, quae omittitur, vel a qua quis cessat.

- b) Cum Infinito rei, quae omittitur. - Cum Infinito activo, vel deponenti. - Cum Infinito passivo.

- c) Ipsum desinere passive usurpatur.

- d) Raro cum Ablativo, vel cum Genitivo rei.

- e) Saepius occurrit absolute omnino. - Absolute usurpatur praecipue in familiari sermone, quum rei cessatio desideratur.

¶ 2. Hinc latiori sensu et neutrorum more usurpatur pro cessare, terminari, finiri. - Denique similiter desinere dicuntur a rhetoribus verba, quae iisdem syllabis eosdem exitus habent, ὑμοιοτελευτα: quae similiter desinentia tum Cic. 4. Herenn. 20. 28., tum Quintil. 9. 4. 42. appellant. Adde Cic.3. Orat. 54. 206.

Index

[Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa]

Axilla

AXILLA, ae, f. 1. locus sub brachiis concavus, ubi enascuntur pili. Vox obsoleta, pro qua alam Latini elegantiae causa usurpant, ab ea per syncopen factam.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Āla

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Iugulum

IUGULUM, i, o., 2, vel IŬGŬLUS, i, m. 2. (a jungo ut plerique volunt, vel a jugum ut nonnulli putant). — Iugulum est pars colli anterior supra pectus, ad gulam. Hoc nomine veniunt tum duo illa ossa, quae sunt supra summas costas, unde collum incipit et claviculae dicuntur ab anatomicis: tum vero, et quidem saepius, cavum illud, quod circa gulam, supra illa duo ossa, utrimque conspicitur: unde et jugula plurali numero saepe vocantur. Item universim tota ipsa gula. σφαγὴ, λαιμός (It. gola, strozza; Fr. gorge; Hisp. garganta; Germ. d. Kehle;Angl. the throat or neck). Occurrit

— a) Generatim. Dicitur proprie de homine.

— b) Speciatim et saepe refertur ad vitam et sanguinem.

— c) Eleganter dicitur orator jugulum petere, quando, quod est in causa potissimum, id invadit, ac premit adversarium videturque illum jugulare argumentis.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Cervīx

CERVIX, īcis, f. 3. - Cervix proprie est posterior colli pars ab occipitio ad dorsum, in qua sunt vertebrae et nervi caput sustinentes et moventes (It. cervice, collottola; Fr. chignon du cou, nuque; Hisp. pescuezo, nuca; Germ. der Nacken, das Genick, d. Hinterhals; Angl. the hinder part of the neck).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. Cervix differt a collo; saepe tamen sumi videtur pro ipso collo tum hominum, tum ceterorum animantium.

- a) In singulari numero.

- b) In plurali numero.

¶ 2. Speciatim cervices usurpantur in variis dicendi rationibus quae proverbii loco haberi possunt, quaeque a Forcellino translate accipiuntur: scilicet

- a) Pro capitis parte, quae carnificis securi objecta est.

- b) Saepius pro corporis parte, cui jugum vel onus aliquid sustinendum est.

- c) Hinc et pro animo, vi et audacia.

II.) Translate dicitur de inanimis, quae partem aliquam cervicibus similem praeferunt.

Cervix proprie differt a collo: cervix enim est posterior colli pars ab occipitio ad dorsum; collumvero tum posteriorem, tum anteriorem partem (quae jugulum dicitur) significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Pectus

PECTUS, oris, n. 3. pars animalis anterior a collo ad ventrem, constans osse pectorali et costis, sub quibus sunt pulmo et cor, στῆθος, στέρνον
(It. petto; Fr. poitrine; Hisp. pecho; Germ. die Brust, der Brustkuchen, das Brustlein; Angl. the breast, chest).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Speciatim et poetice pro stomacho, ut apud Graecos καρδία.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice refertur ad cor et animum, quem in corde praecipue habitare olim creditum est. Unde ponitur pro sensu, affectu, amore, ἐπιθυμία.

¶ 2. De fortitudine, et constantia.

¶ 3. De conscientia, et moribus.

¶ 4. Sumitur item pro ingenio, prudentia, memoria, cogitationibus.

¶ 5. In vatibus est sedes Dei fatidici, et divinationis.

¶ 6. Pectus et pro ipso homine ponitur. —
Hinc pectus amicitiae, homo amicus.

¶ 7. Pectus in rebus physicis dicitur de montium declivitate.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Mamma

MAMMA, ae, f. 1. - Mamma est receptaculum lactis in femina. Gell. 12. 1. vocat fontem sanctissimum corporis, generis humani educatorem. Gr. τιτθὸς, μαστός (It. mamma, mammella, poppa; Fr. mamelle, poitrine, sein, teton; Hisp. mamila, teta;Germ. die Brust, bes. die Mutterbrust; Angl. a breast, pap, teat, dug).

I.) Proprie.

- a) Dicitur de mulieribus.

- b) Dicitur etiam de viris.

- c) Usurpatur etiam de bestiis.

- d) Adhibetur etiam in blanditiis.

II.) Translate.

¶ 1. In arboribus mamma dicitur parva illa extuberatio in cortice, unde germen et rami erumpunt.

¶ 2. Mammam infantes matrem appellabant, ut tatam patrem, papam cibum.

¶ 3. Hinc est etiam avia.

¶ 4. Est quoque nutrix.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Papilla

PĂPILLA, ae, f. 1. caput, seu apex mammae, quod infans vel pullus ore comprehendit, ita dicta, ut ait Paul. Diac. p. 220. 12. Müll., quia papulae similis est, a qua deminut. videtur quasi parva papula; vel, ut ait Isid. 11. Orig. 1. 75., quod eas infantes quasi pappant, dum lac sugunt. Sunt qui et a v. Graeca πάλλας per reduplicationem deducunt, θηλή (It. capezzolo, papilla; Fr. tetine, mamelon; Hisp. pezon de la mamila ó teta; Germ. die Warze an den Brusten der Menschen und Thieren, die Zitze; Angl. a nipple, teat).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen est ipsa mamma.

— a) Dicitur de mulieribus.

— b) Dicitur etiam de viris.

¶ 2. Interdum dicitur de parva papula, seu tuberculo in cute.

¶ 4. Pro aurea catella, ornamento mammarum.

¶ 5. A similitudine ita dicitur fistula vel epistomium.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Venter

VENTER, tris, m. 3. — Venter est alvus, cavum illud in medio corpore animalis, in quo sunt ventriculus et intestina, κοιλία, γαστήρ (It. pancia, ventre, ventraia; Fr. ventre; Hisp. vientre, barriga; Germ. der Bauch; Angl. belly, paunch).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. — Hinc ventrem facere est excrementa reddere.

¶ 2. Latiore sensu de intestinis seu visceribus, τὰ ἔντερα.

¶ 3. Item de ventriculo.

¶ 4. De utero.

II.) Improprie.

¶ 1. Venter est quaecumque exstantia, tumor, inflatio cujusque rei.

¶ 2. Ventrem pro podice habet Virg. Catal. 5. 39. videbo Scissumque ventrem et herniosi patrui Pedes inedia turgidos.

III.) Translate.

¶ 1. Per translationem a super. paragr. 1. sub I., saepe refertur ad famem, gulam, edacitatem.

¶ 2. Per translationem a super. paragr. 4. sub I., est fetus: hinc ventrem ferre, gravidam esse, fetum in utero habere. — Huc pertinet illa JCtorum, ventrem inspicere, custodire, in possessionem mittere, ventris nomine mulierem in possessionem mittere etc.

¶ 3. Pro latere navis.

¶ 4. Pro succidia, insicia habent Varro 5. L. L. 111. Müll. et Martial. 4. 46.

¶ 5. Metaphorice. Vulg. interpr. Hab. 3. 16. Audivi et conturbatus est venter meus. h. e. animus.
Adde Prov. 18. 8. et Is. 16. 11. Homonym.
Differunt alvus, venter et uterus. Prob.in fragm. de nom. n. 46. Endl. Venter totus dicitur, qui oculis subjectus est: alvus interior pars, qua cibus commeat: uterus autem, quo mulier bajulat partum. Cf. Isid. 1. Diff. n. 38.
Aliter Agroet. p. 2276. Putsch. Alvus virorum recte dicitur: uterus mulierum: venter utroque modo.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Umbilīcus

UMBĬLĪCUS, i, m. 2. — Umbilicus est regio media alvi et abdominis, cavitate quadam praedita, vestigia servans vasorum, per quae fetus, dum est in utero matris, nutritur, ὀμφαλός (It. bellico, ombellico; Fr. ombilic, nombril; Hisp. ombligo; Germ. der Nabel; Angl. the navel).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Umbilici dicuntur marinae cochleae, quarum testa rotunda et contorta similitudinem quamdam habet cum umbilico hominis.

¶ 2. Umbilicus Veneris, κοτυληδών, herba est in officinis nomen retinens, folio in acetabuli formam tornato, brevi in medio cauliculo, in quo semen inest, radice olivae modo rotunda. Est et altrerum ejusdem genus, cymbalion aliqui vocant, pinguibus foliis, latioribus, ligularum modo densis, circa radicem medium oculi ambitum describentibus, ut in majore sempervivo, astringentis gustus, cauliculo tenui, in quo flores et semina hyperici, radice majuscula.

III.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen, est nervus umbilicaris apud Cels. 7. 29. sub fin. Medicus manu leniter trahere umbilicum debet ita ne abrumpat. — Hinc allegorice. Vulg. interpr. Ezech. 16. 4. de Jerusalem. In die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus.

¶ 2. A similitudine umbilicus dicitur media pars cujusque rei.

¶ 3. In libris vel potius voluminibus erat bacillus teres e cedro vel buxo vel ebore vel osse aliave materia,

circa quem volvebantur chartae et volumen fiebat: ita dictus, quod, volumine complicato, medium locum teneret. Vel (quod paene eodem recidit) umbilici dictae sunt ejus bacilli partes extremae, quae hinc inde depressae cernebantur, convoluto volumine: quibus ad ornatum praefigi solebant, quae, ex materia vel ex forma, dicebantur cornua, modo picta, modo ex aere aut ebore etc.

¶ 4. Et quia hic ornatus non affigitur libris, nisi quum absoluti sunt, hinc umbilicusinterdum pro fine ponitur.

¶ 5. Dicitur etiam de parvo circulo.

¶ 6. Item de gnomone. Id.6. ibid. 34. 39. (212). In hoc caeli circumflexu, aequinoctii die media, umbilicus, quem gnomonem vocant, septem pedes longus, umbram non amplius quattuor pedes longam reddit.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Subtus

SUBTER, particula, quae tum adverbii tum praepositionis officio fungitur. — Subter est idem ac sub, subtus, ὑπό, ὑποκάτω
(It. sotto; Fr. sous; Hisp. soto; Germ. unten; Angl. under).

A) Subter, adverbii ritu, sine casu; unde Comp. Subterius: cui supra opponitur.

B) Subter, praepositio, locum denotat inferiorem, ut super superiorem signat.

I.)Proprie.

— a) Cum Accusativo, sive quietis sive motus verbis adjungatur.

— b)Cum Ablativo. Virg. 9. AEn. 514. subter densa testudine. Catull. 65. 7. Rhoeteo subter litore.

II.) Translate. Cic. 5. Tusc. 1. 4. Virtus omnia, quae cadere in hominem possunt, subter se habet. Homonym. Subter a subtus ita distinguit Isid.1. Differ. 510. "Subter est, quod re aliqua superiore deprimitur et proculcatur: subtus, quod demissum altius non contingitur". At "verius, inquit Forcellinus sub v. subtus, non sensu, sed usu differunt; subter enim casus regit, subtus non item".

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Inguen

INGUEN, ĭnis, n. 3.

I.) Proprie.

¶ 1. Inguen est pars corporis humani anterior, ad latera pubis, ubi coxendices imo ventri junguntur, βουβών (It. anguinaja, inguine; Fr. région inguinale; Hisp. ingles, region inguinaria; Germ. d. Dünnen, Weichen e. Körpers;Angl. the groin). Adhibetur tum in singulari numero, tum in plurali. Cels. 7. 2.; et Plin.multis in locis.

¶ 2. A loci vicinitate dicitur de pudendis virilibus, et femineis. Horat., Petron., Ovid., Martial., Juvenal. etc.

¶ 3. Interdum sumitur pro tumore inguinum.

¶ 4. Et pro tumore in genu exulcerato.

¶ 5. Per synecdochen de toto imo ventre.

II.) Figurate a similitudine dicitur in arboribus sinus ille, qua ramus trunco adhaeret.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Pudeō

PŬDĔO, des, dŭi et dĭtum est, dere, 2.
— Pudeo est pudore afficior, verecundor, αἰσχύνομαι (It. vergognarsi, aver rossore; Fr. rougir, avoir honte; Hisp. bermejear, roxear, avergonzarse; Germ. sich schämen; Angl. to be ashamed, be bashful). Est

A) Verbum finitum; et

B) Impersonale.

A) Verbum finit.

B) Imperson.

— a) Cum Accusativo personae et Genit. rei, aut Infinito.

— b) Cum Supino.

— Hinc Pudens, entis, particip. praes., adjective quoque usurpatur; unde Comp. Pudentior et Sup. Pudentissimus. — Pudens, Italice verecondo, modesto, vergognoso, αἰδήμων, quem facile pudet, (quod probitatis signum est), verecundus, pudicus, probus, adhorrens a flagitio atque dedecore.

Pudendus, a, um, particip. pass.

¶ 1. Generatim est Italice da vergognarsi, vergognoso, αἰσχρός, αἰσχυντηλός, qui ejusmodi est, ut illius nos pudere debeat, turpis, inhonestus.

— Pudendum interjectio, ut nefas, miserabile, et hujusmodi.

¶ 2. Speciatim de genitalibus; quo sensu absolute pudenda occurrunt.

¶ 3. Item speciatim et absolute de podice. Minuc. Fel. Octav. 28. a med. Strepitus per pudenda corporis expressi. Homonym. Pudet differt a piget, quia hoc est doloris et poenitentiae, pudet verecundiae et ruboris: piget rei damnum, pudet rei dedecus afferentis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa]

Scapula

SCĂPŬLA, ae, f. 1. duo diversa significat.

A) Scapula, et saepius plur. scapulae, ārum, f. 1. idem quod humeri, vel potius superior dorsi pars, qua onera gestantur, humeris et summis dorsi vertebris constans, inter cervicem et scutula operta, spalle, omeri, συνωμίαι, ὦμοι: a Gr. σκήπτω, fulcio, unde scaeptrum et scipio et scapus, ut ὦμος ab οἰω pro φέρω, porto.

I.) Proprie.

- 1.°) De hominibus.

- a) Stricto sensu.

- b) Saepe latius scapulae accipiuntur pro toto tergo. - Scapulas tegere apud Senec. Ep. 64. a med. est utcumque amiciri, coprirsi, vestirsi. Sic ventri et scapulis suum reddere apud eumd. Ep. 17. victu vestituque, quantum satis est, sibi consulere.

- 2.°) De bestiis, et armos significant, h. e. eam partem corporis, ubi cervix desinit, dorsum incipit.

II.) Translate. Vitruv. 10. 3. Retinacula supra scapulas machinae longe disponantur. h. e. in superiore parte. Tertull. Pall. 2. montium scapulas dixit. h. e. latera a vertice declivia. Sic dorsum montis Caes., Liv. et alii.

- Scapulis obumbrare alicui, metaphorice, apud Vulgat. interpr. Ps. 90. 4. aliquem protegere.

B) Scapula est etiam idem ac venucula.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Bracchium

BRACCHĬUM, ĭi, n. 2. - Brachium est membrum hominis a cubito ad manum (It. braccio; Fr. bras; Hisp. brazo; Germ. der Arm; Angl. the arm).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu brachium est membrum hominis a cubito ad manum, duobus ossibus constans, quorum alterum radius, alterum cubitus et ulna appellatur.

¶ 2. Latiori sensu ac saepius, brachium dicitur totum illud, quod est ab umero ad manum, qua flectitur, curvatur, movetur: qua significatione occurrit

- a) Generatim.

- b) Speciatim ponitur de amplexu.

- c) Item speciatim de saltatione.

- d) Item de gestibus, quibus utimur in oratione recitanda.

- e) Figurate Molli aut levi brachio agere aliquid est remisse, leniter, vel negligenter agere.

- f) Item figurate Praebere brachia sceleri apud Ovid. Heroid. 7. 126. est sponte dare manus et cedere scelus facienti. Cf. Victas dare manus.

- g) Item Dirigere brachia contra torrentem apud Juvenal. 4. 89. proverbialis locutio est, sumpta a natantibus, qui si adverso flumine natare velint, vi aquae abripiuntur. Dicitur de iis, qui majori potentiae resistere volunt.

¶ 3. Per similitudinem tribuuntur brachia multis animalibus, ac praecipue loliginibus, sepiis, polypis, scorpionibus, cancris, et hujusmodi, quae similia humanis brachiis membra habent.

II.) Translate ponitur et de rebus inanimis.

¶ 1. In arboribus brachiasunt rami.

- a) Generatim.

- b) Si brachia et rami simul junguntur, brachia sunt minores rami e majoribus (ramis) erumpentes.

¶ 2. Item mari brachia tribuuntur, ubi ex oceano per medias terras variis sinibus se effundit; item terrarum tractibus, qui veluti rami a recta deflectunt in longum excurrentes.

¶ 3. In munitionibus brachia sunt projecti aggeres, aut fossae et hujusmodi opera in longum protensa ad claudendum et muniendum.

¶ 4. In machinis, instrumentis, etc. brachia dicuntur eae partes, quae in orizontem extenduntur: sic

- a) In balistis brachia sunt, quae extenduntur et remittuntur in jaciendo.

- b) In navi sunt antennae, veluti brachia mali.

- c) In circino brachia sunt duo ipsius latera, quorum alterum stat, alterum circumducitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Cubitum

CŬBĬTUM, i, n. 2. (cubo) κύβιτον. Cubitus, i, m. 2. occurrit apud Cels. 8. 1. et 16., et apud Non. p. 201. 10. Merc. - Cubitus est ulna seu alterum e duobus ossibus, quibus brachium constat, ab imo osse humeri ad carpum manus extensum, et alteri, cui nomen radio est, subjectum. (It. cubito, gomito; Fr. coude; Hisp. codo; Germ. d. Ellenbogen; Angl. the elbow).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Cubito sinistro innixi, jacentes in lectis, antiqui coenabant.

- c) Cubito aliquem pellere est aspernari, improbare, reprehendere, rejicere.

II.) Translate.

¶ 1. Cubitum est curvatura littoris, flexus.

¶ 2. Est etiam nomen mensurae a flexu cubiti ad summitatem medii digiti, quam alii sesquipedem continere ajunt, alii pedes duos: et sunt praeterea varia cubitorum genera, regius, vulgaris, geometricus.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Latus

LĂTUS, ĕris, n. 3. in corpore animalis est pars sinistra et dextera inter ventrem et dorsum, ab armis, vel alis ad crura posteriora, vel femina: in corpore hominis a brachiis ad genu: ducuntque a latendo, quia sub axillis lateat, πλευρά (It. fianco, lato; Fr. côté, flanc d'un homme ou d'un animal; Hisp. ijar, el hueco del lado ó costado del animal; Germ. d. Seite am Körper der Menschen und Thiere; Angl. the side, flank, ribs).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

— a) Universim. — De brutis animantibus. — De hominibus. — Latus vellere, vellicare, convellere. — Latus fodere.

— b) Speciatim artifices lateris apud Ovid. 3. Art. am. 351. sunt qui alios saltandi arte instituunt, et movendi lateris jactandique corporis rationem docent.

— c) Poetice, ratione habita concubitus.

¶ 2. Latiori sensu in lateribus sunt vires et robur.

II.) Translate.

¶ 1.Poetice, pars pro toto, latus ponitur pro toto corpore.

¶ 2. In rebus latus dicitur pars inter frontem et posticum, ut docet Forcellinus; sive universim est ea pars vel is locus, qui nostra latera quodammodo repraesentat. aut ea pars vel is locus, qui nostris lateribus dextra laevaque respondet:
cui fronset tergum opponuntur.

— a) Generatim de rebus.

— b) Speciatim in exercitu saepe locum habet. — Sic pro parte dextera aut sinistra, il fianco dell'esercito.

— c) De hominibus. — Tegere aut claudere latus alicui vel alicujus dicitur, qui ad latus alicujus incedit, et quidem loco sinisteriore, aut certe exteriore et minus honorato: honoratior enim est ad parietem, aut dexter; idque ideo, quia incedentis ad parietem latus alterum tectum est quodammodo, nudum alterum. — Dare latus alicui, idem fere quod latus tegere.

— d) Hinc speciatim formulae — A vel ab latere, a lateribus, quae saepissime occurrunt, quibusque a fronte, a tergo opponuntur. — Raro ex latere, ex lateribus usurpatur. — Raro admodum de latere occurrit.

¶ 3. Hinc generatim per metaphoram late patet: scilicet

— a) Metaphorâ ductâ a re militari.

— b) Pertinet et ad gladiatores. Eorum enim sunt in pugna tegere, aut praebere latus, pro vario corporis habitu, quo cum adversario utuntur.

— c) Metaphorâ sumptâ a paragr. proxime superiori sub d. — Numquam discedere a latere alicujus, h. e. non partirsi mai dal suo fianco, est Cic. Amic. 1. 1. Ut quoad possem et liceret, a senis latere numquam discederem. — Adjungere aliquem lateri filii apud Quintil. 1. 2. 5. est custodem apponere, qui adsiduus adhaereat. — Adhaerere lateri apud Liv. 39. 25. est vicinum esse, imminere, instare, urgere. Ejus verba sunt: Procul abesse libertatis latores Romanos: lateri adhaerere gravem dominum prohibentem etc. essere al fianco.Confer Justin. 29. 4. 8. Nec non et Illyriorum reges, lateri ejus (Philippi Maced.) haerentes precibus promissa exigebant. et 30. 2. 5. Agathocles regis lateri junctus, civitatem regebat.

— d) Hinc in latere est in propinquo.

— e) Ulp. Dig. 19. 1. 13. sub fin. Si quis a pupillo sine tutoris auctoritate emerit, ex uno latere constat contractus, nam qui emit, obligatus est pupillo, pupillum sibi non obligat. da una parte. Sic Id. ibid. 3. 5. 5. ante med.Nulla ex utroque latere nascitur actio.

¶ 4. Saepe significat conjunctionem amicitiae et consuetudinis. Hinc a latere alicujus esse est semper cum aliquo versari, familiarem esse, ab aliquo numquam discedere.

¶ 5. Notat interdum stirpem, familiam, genus, stirpe, ramo di parentela. — A JCtis dicitur de cognatione, quae ex transverso procedit: ad differentiam ejus, quae est inter ascendentes et descendentes.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Lumbus

LUMBUS, i, m. 2. pars corporis, quinque inferiores spinae vertebras complectens, a cinctura ad nates, ὀσφύς (It. lombo, lombi, reni; Fr. lombes, reins, échine, dos;Hisp. los lomos, los hijares; Germ. d. Lende; Angl. the loin, haunch, or flank).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicuntur lumbi turpis libidinis sedes.

¶ 2. Ad vites quoque refertur, et videtur significare superiorem trunci partem, ubi rami exire incipiunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Coxa

COXA, ae, f. 1. (It. anca, coscia; Fr. hanche; Hisp. cadera, anca; Germ. die Hüfte;Angl. the huckle-bone, joint of the hip, the hip or haunch).

I.) Proprie coxa est os in imo ventre animalis transversum, longeque valentissimum, situm ab utroque latere ossis sacri: in cujus sinus rotundos, seu acetabula valde capacia, hinc et inde capita ossis femorum conjiciuntur.

II.) Translate, quemadmodum in corpore humano femur coxae adjunctum, angulum internum facit: ita in agris coxa angulum internum limitaneum notat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Perna, Petasō

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Pōdex

PŌDEX, ĭcis, m. 3. pars pudenda inter nates animalis, qua stercus egeritur, πρωκτός.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Cūlus

CŬLUS, i, m. 2. podex, anus, ea pars in animantibus, ex quo stercus egeritur: ac fere de hominibus tantum usurpatur: ita vero est vocata a κοῖλος cavus, ut a ποινὴpoena est punio, a
μοῖρα divisio, est moerus antiquitus, postea murus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānus

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Femur

FĔMUR, fĕmĭnis, frequentius quam femoris, n. 3. - Femina sunt membra duo in corpore animalis, crassa et carnosa, post ossa imi ventris ad crus pertinentia. In quadrupedibus posteriora intelliguntur. Cels. 8. 1. a med. Ima spina in coxarum osse desinit, etc. Inde femina oriuntur, μηρός
(It. coscia; Fr. cuisse;Hisp. muslo; Germ. d. Oberschenkel; Angl. the thigh).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. In architectura femur dicitur a Vitruv.4. 3., Graece μηρὸς, pars triglyphi in zophoro Dorico, quamdam habens cum humano femore similitudinem, pianetto.

¶ 2. Femur bubulum appellatur herba, nervis et ipsa utilis, recens in aceto ac sale trita.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Crūs

CRŪS, ūris, n. 3. - Crus est pars corporis a genu ad pedem (It. gamba; Fr. jambe; Hisp. pierna; Germ. der Schenkel, das Schienbein; Angl. the leg from the knee to the ankle).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de sontium supplicio, quibus crura frangebantur.

- c) De more effeminatorum hominum depilandi resina crura, quo molliores delicatioresque viderentur.

II.) Translate in arboribus crus est ima pars trunci.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Genū

GĔNU, us, m. 4. - Genu est curvatura, qua crus et femur committuntur; a voce Graeca γόνυ ejusdem significationis, quacum conferatur et γνὺξ geniculum (It. ginocchio; Fr. genou; Hisp. rodilla; Germ. Knie; Angl. a knee).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim.

II.) Translate genua sunt eadem ac genicula,scilicet stipulae vel caulis herbacei internodia, et veluti articuli ac nodi quidam.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Intermedius

INTERMĔDĬUS, a, um, adject. (inter et medius) medius inter aliqua, interjectus, interpositus, interjacens, frapposto, ἔμμεσος.

Index

[Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa]

Sūra

SŪRA, ae, f. 1. pars posterior humani cruris crassior et carnosior, γαστροκνημία (It. polpa della gamba, polpaccio; Fr. mollet; Hisp. la pantorilla; Germ. die Wade;Angl. the calf of the leg).

I.) Proprie. — Suram femori imponere signum erat stuporis ac doloris acerbissimi apud Veteres, praesertim orientales.

II.) Translate.

¶ 1. Synecdoche potest esse in his, h. e. ut sura pro crure ponatur.

¶ 3. In lusu pilae suram dare dicitur, qui pilam cruore prolato faciendam collusoribus praebet.

¶ 4. A similitudine dicitur etiam pars montis gibbosa.

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Calcāneum

CALCĀNEUM, i, n. 2. pars posterior imi pedis, a calcando ita appellata, quae et calx dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calx, f., Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Calx, f.

CALX, calcis, f. 3., - Calx est pars posterior imi pedis cum in hominibus, tum in brutis, quae et calcaneum dicitur (It. calcagno; Fr. talon; Hisp. talon, zancajo; Germ. die Ferse; Angl. the heel).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calcāneum

Allex

ALLEX, ĭcis, m. 3. In Gloss. Isid. Allex est pollex pedis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pēs

Index

Hoofdstuk 1 - Membra Hominis Externa

Faciēs

FĂCĬES, ēi, f. 5. - Facies est pars anterior capitis humani, constans fronte, oculis, naso, malis, ore, mento, πρόσωπον (It. faccia, viso; Fr. visage, face;Hisp. cara, faz, rostro; Germ. das Gesicht, Artlitz des Menschen; Angl. the face, countenance, visage).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est, ut diximus, pars anterior capitis humani, etc.

- a) Generatim.

- b) Speciatim a Poetis interdum ponitur pro pulcra vel formosa facie, pro pulcritudine.

- c) Perfricare faciem, ut perfricare os, frontem, est pudorem abjicere.

¶ 2. Latiore significatione accipitur pro universa forma et modo et factura corporis totius.

- a) De hominibus et aliis animantibus.

- b) De rebus inanimis. - Vertere se in omnes facies est facere, experiri omnia, ad Proteum respiciendo.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim ponitur pro forma, conditione specieque rei.

¶ 2. Faciesaliquando est species, praetextus.

¶ 3. Apud Augustei aevi Poetas et apud prosarios sequioris aevi scriptores facies ponitur pro aspectu.

Index
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Nāsus

NASUS, i, m. 2. - Nasus (vox, ratione habita etymi, cum v. nares conjungenda) est prominens membrum in facie hominis, inter utrumque oculum, gemino foramine, unde spiritus, ore clauso, ducitur et emittitur, et odorum vis sentitur, ῥίν, μυκτήρ
(It. naso; Fr. nez;Hisp. nariz; Germ. die Nase; Angl. the nose).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori significatione est idem atque odoratus, sive odorandi sensus.

¶ 3. Item latiori significatione, vel translate ut Forcellino placuit, dicitur sedes irae, et bilis, quia iratis cum contractione vultus rugat et nasus.

¶ 4. Refertur etiam ad sagacitatem, acrimoniam in deprehendendis aliorum vitiis, et acri irrisione salsaque dicacitate insectandis: ducta metaphora a sagacitate canum, abstrusa quaeque olfactu inquirentium.

II.) Translate a similitudine dicitur de ansa vasis, vel de rostro, unde liquor e vase effunditur.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Nāris

NĀRIS, is, f. et saepius nares, ium, plur. 3. - Nares sunt nasi foramina, per quae et odor et spiritus ducitur (It. narici, nari, naso; Fr. les narines, le nez; Hisp. las ventanas de la nariz, nariz; Germ. die Nasenlöcher, die Nase; Angl. the nostrils, the nose).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Refertur ad judicium, censuram, sagacitatem intelligendi, irridendi acrimoniam: qua ratione et nasutum hominem dicimus, et naso suspendere,etc.

¶ 2. A similitudine dicuntur naresextremae canalium partes, per quas humor egeritur.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Gena

GĔNA, ae, f. 1. Occurrunt saepissime in plurali numero, et sunt partes subjectae oculis, supra malas: itemque ipsae malae exterius, ubi barba nascitur. Gr. παρειαί (It. gota, guancie; Fr. joue, joues; Hisp. carillo; Germ. d. Wange, Wangen; Angl. the cheek).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est membrana tegens oculos, palpebra, βλέφαρον.

¶ 2. Hinc poetice genae dicuntur de loco oculorum, vel de ipsis oculis.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Māla

MĀLA, ae, f. 1. - Mala significat os faciei superius immobile, inter oculum, nasum et buccam, in quo dentes infixi sunt: Gr. σιαγὼν, γένυς (It. mandibola, mascella, ganascia; Fr. mâchoire;Hisp. quixada; Germ. d. Kinnbacken, d. Kinnlade, bes d. Zahnknochen; Angl. the cheek-bone, jaw).

I.) Proprie.

II.) Translate est pars eadem faciei exterior, tum quae pudoris sedes, tum ubi barba emittitur, guancia, gota, παρειὰ: et hominum solummodo est: fereque in plurali numero adhibetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Mentum

MENTUM, i, n. 2. duo diversa significat: scilicet

A) Est pars capitis ori subjecta et prominens, seu malae inferioris media et ima pars. Gr. γένος, γένειον (It. mento; Fr. menton; Hisp. barba; Germ. d. Kinn; Angl. the chin).

I.) Proprie.

II.) Figurate transfertur in architectura ad eam partem coronae propendentem, per quam aqua defluit, lo sporto del gocciolatojo, sottogrondale. Vitruv. 4. 3. a med. Ad ipsum mentum coronae incidatur linea, quae scotia dicitur.

B) Prisci mentum dixere pro commentum

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Mystax

Mystax (-acis, m.), vel barba labri superioris, est barba inter labrum superius et nasum.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Labium

LĂBĬUM, ĭi, n. 2. extremitas oris, seu membrum, quo supra infraque os aperitur et clauditur: a λάβω capio, quia labiis cibum apprehendimus. Dicitur etiam labrum eadem origine: sed discrimen aliqui commenti sunt, ut labium inferius sit, labrum superius. Gr. χείλος, It. labbro.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Palātum

PĂLĀTUM, i, n. 2. Legitur etiam masc. gen. Palatus, i. — Palatum est interius et superius oris cavum, in quo gustus est cibi, οὐρανός, ὑπερώη, (It. palato; Fr. palais; Hisp. el sentido del gusto; Germ. der Gaumen; Angl. the palate or roof of the mouth).

I.) Proprie.

— a) De palato, quo cibis gustandis inservit.

— b) Refertur etiam ad loquendum.

II.) Translate.

¶ 1. Palatum dicitur ipsa de rebus bonis et pulcris judicandi vis et facultas.

¶ 2. Palatum caeli dixit Ennius apud Cic. 2. Nat. D. 18. 49., quia palati cavitatem refert quodammodo: et apud Graecos vox una οὐρανός et caelum et palatum significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Maxilla

MAXILLA, ae, f. 1. os, in quo infixi sunt dentes. Gr. σιαγών (It. mascella,
ganascia; Fr. mâchoire; Hisp. quixada; Germ. d. Kinnlade, Kinnbacke; Angl. the jaw-bone, in which the teeth arc fixed, the jau, mazard).

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Virīlis

VĬRĪLIS, e, adject. (vir) — Virilis est ad virum pertinens, ut muliebris, femineus ad feminam, ἀνδρεῖος (It. da uomo, virile; Fr. d'homme, masculin,
male; Hisp. mascúlino; Germ. männlich; Angl. virile).

I.) Proprie.

¶ 1. Refertur ad sexum.

— a) Universim.

— b) Virilis pars est penis, τὸ αἰδοῖον

— c) Virilis pars est etiam unus e testiculis.

— d) Virile genus, in re grammatica, est masculinum, genere maschile.

— e) Fortuna virilis. Τύχη ἀνδρεία, Romae aedem habuit in ripa Tiberis positam a Ser. Tullio. Eo conveniebant mulieres K. April. depositoque velamine tus eidem adolebant atque adeo supplicabant, ut vitium omne nudi corporis tegeret celaretque viros; quod ipsa Fortuna virilis praestare credebatur.

¶ 2. Refertur etiam ad aetatem, h. e. ad virum jam factum, id quod viri proprium est.

¶ 3. Pars virilis,latiore sensu, est id, quod unus vir agere potest vel debet, ut pars civilis, quae cujusque civis propria est. — Hinc pro virili parte, pro eo quod officii mei est, per quel che a me s' aspetta: minime vero idem est ac pro viribus, pro eo quod meae vires valent, ut perperam quidam interpretantur. — Pro virili portione, idem. — Pars virilis in sepulcris videtur ea, quae in sepulcro aedificando curatoribus tribuebatur pro rata portione.

¶ 4. In re forensi, virilis portio aut pars item dicitur a JCtis pars hereditatis, quae viritim heredibus distribuitur, quibus bonorum possessio contra tabulas testamenti data est, praeter legata et fideicommissa.

II.) Translate est fortis, strenuus, virum decens, minime effeminatus aut mollis.

— Hinc Virile, is, et saepius plur. virilia, ium, n. 3. absolute, substantivorum more

¶ 1. Membrum seu membra virilia, verenda maris, τὰ αἰδοῖα ἀρσενικά, quae et virilitas dicitur.

¶ 2. Virilia sunt etiam res viro dignae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Albūgō

ALBŪGO, ĭnis, f. 3. (album et ago) proprie est quidquid albi illatum est: speciatim autem

¶ 1. Est macula alba in cornea oculorum tunica ex abscessu coacti humoris coalescens et visum laedens.

¶ 2. Est etiam genus furfuris seu porriginis inter capillos exoriens colore albo.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Pūpilla

PŪPILLA, ae, f. 1. deminut. a pupula, parva pupa, puellula; et

I.) Proprie

¶ 1. Plerumque significat filiam orbam parentibus, et sub tutore agentem.

¶ 2. Praeterea pupilla dicitur foramen unius ex tunicis, quae in oculis sunt, per quod species rerum ad visum transmittuntur, la pupilla degli occhi, κόρη

II.) Translate pupillae dicuntur pro ipsis oculis.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Palpebrae

PALPĔBRAE, ārum, f. plur. — Palpebrae sunt tunicae, seu tegumenta oculorum, quae et genae dicuntur, βλέφαρα (It. palpebre; Fr. paupière; Hisp. parpado; Germ. das Augenlid; Angl. the eye-lids).

I.) Proprie.

II.) Translate. Per synecdochen sunt ipsi pili in extremis palpebris nascentes.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Supercilium

SŬPERCĬLĬUM, ĭi, n. 2. (super et cilium pars inferior frontis eminens et pilosa) supra cilia, h. e. palpebras, sita et ad oculi protectionem adversus ea, quae superne incidere possunt, velut vallum a natura facta, ἐπισκύνιον, ὄφρυς (It. ciglio, sopracciglio; Fr. sourcil; Hisp. ceja; Germ. d. Augenbraunen; Angl. a brow or eye-brow).

I.) Proprie.

II.) Improprie et a similitudine

¶ 1. Dicitur pars eminens et propendens cujuscumque rei, crepido, ciglione, altezza, sommità.

¶ 2. Simili sensu supercilium usurpant rei agrariae scriptores.

¶ 3. Ab architectis sic dicitur parvum membrum coronae, puta quadra sive regula aliquantum eminens et propendens.

¶ 4. Supercilium Veneris, dicta est herba millefolium.

¶ 5. Supercilium terrae, est item herba eadem quae polytrichon.

III.) Translate per metonymiam

¶ 1. Est pro nutu.

¶ 2. Ponitur etiam pro fastu et superbia, gravitate, severitate, sostenutezza, superbia, gravità, severità, sopracciglio.

¶ 3. Tollere supercilium apud Catull. 67. 46. est hominis irascentis.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Aperiō

ĂPĔRĬO, pĕris, pĕrŭi, pertum, pĕrire, a. 4. - Aperio est pando, quod clausum erat patefacio (It. aprire; Fr. ouvrir; Hisp. abrir; Germ. aufmachen, eröffnen; Angl. to open on set open).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu aperiri dicuntur ea, quae prius erant clausa.

- a) Generatim.

- b) Speciatim, interdum etiam figurate, de iis ponitur, quae claudendo inserviunt, quoties reserantur. Hinc aperire ostium, fores, portas, januam, fenestram etc. saepissime occurrunt.

- c) Item de iis, quae involuta aut obsignata sunt, cujusmodi sunt epistolae, testamenta etc.

- d) Item de oculis et ore, quae arbitrio nostro claudere et aperire possumus.

- e) Item de iis, quae aliter adiri nequeunt, cujusmodi sunt viae, regiones, maria, populi, etc.

- f) Denique de iis, quae effodiuntur vel effodiendo fiunt.

¶ 2. Latiori sensu aperire est detagere, tegumenta amovendo aliquid patefacere, quo sensu occurrit

- a) Proprie et generatim.

- b) De humanis membris quae ad perniciem, aut saepius ad salutem a medicis deteguntur.

- c) De luce, quae prius occulta, manifestatur.

II.) Translate.

¶ 1. Aperiri dicuntur ea, quae clausa cum essent apprehendi vel adiri nequibant.

- Hinc

a) Speciatim ponitur de occasione.

- b) Item de pecunia, quia haec arcâ vel aerario includitur.

- c) Item de honoris gradu ineundo.

- d) Denique de iis, quae incipiuntur.

¶ 2. Aperiri dicuntur ea quoque, quae tecta et occulta prius, nunc deteguntur adeoque manifestantur atque in lucem proferuntur.

- Speciatim hoc sensu de pluribus occurrit

- a) Cum Accus. rei ignotae, obscurae, ambiguae etc.

- b) Raro admodum cum Ablat. et praep. de.

- c) Cum Accus. et Infinito.

- d) Cum pronom. relativo.

- e) Absolute.

- Part. praeter. pass. Apertus, a, um, est etiam Adject., unde Comp. Apertior et Sup. Apertissimus in omnibus ferme paragraphis. Occurrit autem iisdem, quibus verbum, significationibus, scilicet

A) Proprie.

¶ 1. Aperta dicuntur ea, quae prius clausa erant, nunc vero patefacta, reclusa.

- a) Absolute.

- b) Cum Dat.

¶ 2. Aperta sunt quae non sunt tecta, adeoque libera, soluta, pura.

B) Translate.

¶ 1. Aperta dicuntur, quae non sunt clausa, atque adeo quae adiri possunt, quae in promptu sunt.

- a) De rebus.

- b) De hominibus apertus dicitur, qui nec dissimulare, nec tegere quidquam novit.

¶ 2. Ponitur et pro detecto, pro eo, quod palam fit, pro manifesto, claro.

- a) Absolute.

- b) Cum Accus. et Infinito.

Apertum, i, n. 2. substantivorum more absoluta ponitur

A) Proprie pro loco aperto, pro eo, quod non est clausum, quod reseratum est, adeoque patet: et fere in dictionibus in aperto, in apertum, per apertum etc.

B) Translate. In aperto esse

- a) Interdum valet idem, quod Gr. ἐν τῷ φανερῷ ἐστὶν, h. e. in luce positum esse.

- b) Interdum valet facile esse.

Index

[Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs]

Palma

PALMA, ae, f. 1. — Palma, quae ratione habita etymi, jungenda est cum Graeca voce παλάμη (quae idem significat, quemque dicunt esse a πάλλω vibro) est planum illud, et ex parte concavum in manu, quae et vola dicitur, παλάμη, θέναρ (It. palma della mano; Fr. la paume ou le creux de la main; Hisp. palma; Germ. die flache Hand; Angl. the palm of the hand).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Per synecdochen est ipsa manus, mano.

¶ 2. Ab eadem similitudine manus hominis palma vocatur pes anserinus.

¶ 3. Item remi pars ima latior.

¶ 4. Palma item, Graece φοῖνιξ,palma, palmizio, arbor est, cujus fructus dactylus dicitur: ita dicta, quod expansis est ramis in modum manus hominis explicatae: quemadmodum fructus ejus dactylus, h. e. digitus, dicitur. In Italia sterilis est: in Hispaniae maritimis fructum quidem fert, sed immitem: dulcem in Africa, sed statim evanescentem. At in AEgypto, Judaea et Oriente fructuosissima est, et plurima provenit multosque vitae usus praebet. Nam ex fructu et vinum conficitur, et gentium aliquibus etiam panis, plurimis vero etiam quadrupedum cibus.
¶ 5. Palma etiam dicitur dactylus, palmae fructus.

¶ 6. Item palmae ramus.

— a) Pro ramis, qui in mustum immittebantur quo dulcius fieret vinum.

— b) Et quoniam ex palmis, h. e. palmarum ramis, etiam scopae fiebant.

¶ 7. Palma

— a) Saepe ponitur pro victoria, immo pro signo, praemio victoriae. Dabatur enim victori corona ex ea, vel ramus manu gestandus, ut qui ingruenti adversario minime cessisset, sed praesenti virtute non restitisset modo, sed contra ivisset superassetque.

— b) Hinc illa translate.

— c) Palma pro ipso victore.

— d) Et pro eo, qui vincendus est.

¶ 8. Palma dicitur etiam majus flagellum in vite, unde uvae nascuntur.

¶ 9. Est etiam hoc nomine fructus arboris in AEgypto, similem proximumque usum habens myrobalano in unguentis.

¶ 10. Item arbor in locis sitientibus nascens in Ammoniaca Africae regione, in AEgypto et Syria; odorata, pingui lacrima, quae in unguenta additur, ad domandum oleum. Alii elaten vocant, alii spathen.

¶ 11. Item genus fruticis marini.

¶ 12. Palma est etiam vestigium formae cauterii, quod palmam refert.

Index
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Extrēmitās

EXTRĒMĬTAS, ātis, f. 3. id quod in quaque re extremum est.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Pollex

POLLEX, ĭcis, m. 3. primus et crassior digitus in manu et pede. Gr. ἀντίχειρ (It. dito grosso, pollice; Fr. le pouce; Hisp. pulgar; Germ. der Daumen; Angl. the thumb, the great toe).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Speciatim. In pollice erat favoris studiique significatio: nam faventes premebant, aversantes improbantesque vertebant retro et subrigebant. — Infestus pollex est conversus et subrectus, quia talis esse aversantium solet et damnantium: verum idem erat proprius etiam oratorum loqui incipientium, qui, licet in miti negotio usurparetur. infestus tamen dicebatur.

— c) De pollice pedum exempla habes apud Plin. 28. Hist. nat. 4. 9. (42). et alibi; et Martial. 8. 75.; et Sueton. Cal. 57.

— d) Per synecdochen pollex est tota manus.

II.) Translate.

¶ 1. Per metaphoram est palmes brevior crassiorque, figura pollicis, qui et custos, et resex, et praesidiarius, et subsidiarius dicitur.

¶ 2. Item nodus, et velut crassus unguis exstans in trunco et cortice palmarum.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Ānulāris

ĀNULĀRIS subaudi digitus. Nam in eo digito anulus ponitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ānulus, Digitus, Pōnō

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Auriculāris

AURĬCŬLĀRIS, e, adject. ad aures pertinens, vel aures habens. - Cum subauditur digitus, significat eum digitum quocum aures purgantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Quōlibet

QUŎLĬBET, verso qual luogo ti piace, dovunque, adverb. motus ad locum.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Articulus

ARTĬCŬLUS, i, m. 2. deminut. ab artus, us; ideoque est proprie parvus artus, seu junctura unius ossis vel membri cum alio, nodus (It. articolo, giuntura, nodo; Fr. assemblage, jointure; Hisp. juntura; Germ. das kleine Glied oder Gefüge, die Gliederfügung oder das Gelenk; Angl. a small joint juncture or commissure).

I.) Proprie.

¶ 1. Speciatim et stricto sensu est parvus artus seu nodus vel junctura unius ossis vel membri cum alio in animalium corporibus.

¶ 2. Per synecdochen, seu latiori sensu articuli et pro membris occurrunt.

¶ 3. Item speciatim in plantis articulus dicitur nodus qui subinde excrescit ad similitudinem articuli digitorum.

¶ 4. Articulos montium dixit Plin. 37. Hist. nat. 13. 77. (201). colles intelligens et clivos leniter assurgentes, ad similitudinem articulorum in corpore.
Verba Plinii sunt: Italia principatum naturae obtinens, nemorum salubritate, montium articulis ferorum animalium.

II.) Translate.

¶ 1. Saepe transfertur ad orationem: et est

- a) Distinctorum verborum conjunctio, sive minima periodi pars. - Hoc autem sensu articulus differt a membro, quod pluribus constat articulis.

- b) Articuli sunt eae orationis particulae, quae a grammaticis conjunctiones dicuntur.

- c) Item minimae orationis partes dicuntur articuli.

- d) Denique articulus peculiariter est ὐ, ἡ, τὸ apud Graecos; Latini vero hoc sensu articulos non habent.

¶ 2. Saepe ad tempus transfertur, et

- a) Sumitur pro momento temporis, et opportuna rei gerendae hora. - Addito termino, quo articulus definitur.

- b) Item generatim pro brevi temporis parte.

¶ 3. Denique transfertur et ad alia, quae, in quosdam veluti articulos divisa, mente concipimus.

- a) Augustus apud Sueton. Claud. 4. Quid est, quod dubitemus, quin per eosdem articulos et gradus producendus sit, per quos frater ejus productus sit? h. e. per easdem honorum partes et gradus.

- b) Apud serioris aevi scriptores, immo apud JCtos, articuli sunt singula rerum capita.

Index
Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Condylus

CONDYLUS, i, m. 2. κόνδυλος, junctura et nodus in digitorum articulis eminens.

Index

Hoofdstuk 1 - Caput & Manūs

Mūsculus

MUSCŬLUS, i, m. 2. deminut. a mus, parvus mus, topolino, μύων.

I.) Proprie. — Hinc translate musculus dicitur, qui curiosule muris instar res quaslibet furtim rimatur.

II.) Translate.

¶ 1. Est nomen piscis (a similitudine figurae) balaenae amicitia nobilis, quando praegravi superciliorum pondere obrutis ejus oculis, infestantia magnitudinem vada praenatans demonstrat, oculorumque vice fungitur.

¶ 2. Etiam concharum cuidam generi nomen musculo est.

¶ 3. In corpore animalis

— a) Vocatur musculus instrumentum motus, muscolo, scil. membrum constans fibris nervosis intertextis, vena, arteria, et membrana saepiente. In illud immittitur nervus, qui spiritum deferat, quo musculus intumescit, et alterutram e duabus partibus movet, quibus infixus est. Infigitur autem fere in ipsa ossa. Ex una parte caput habere dicitur, ex altera caudam, seu tendinem, ut vocant: itaque conformatus alicubi est, ut parvum murem quodammodo referat. Sunt autem musculi in corpore animalis ubicumque moveri membra debent, ac paene totidem, quot sunt ejus motus.

— b) Aliquando latiore significatione accipitur pro toro et carne.

— c) Hinc translate Plin. 5. Ep. 8. a med.Hanc (historiam) saepius ossa, musculi, nervi: illam (orationem) tori quidam et quasi jubae decent.

¶ 4. Est etiam hoc nomine machina militaris, obsidendis urbibus adhibita, qua tecti milites, aut materia apportata fossas complebant, aut vectibus muri fundamenta convellebant, galleria.

¶ 5. Item nomen parvae navis, quam Veneti nunc vulgo topo vocant.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Vīscera

VĪSCUS, ĕris, et saepius plur. viscera, um, n. 3.
— Viscus est intestinum quodcumque in corpore animalis, σπλάγχνον (It. viscere, interiora; Fr. viscères, entrailles; Hisp. viscera, entraňas; Germ. die Eingeweide; Angl. a bowel or entrail).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de utero. — Hinc metonymice de ipso partu et de liberis: quod et matres vulgo apud nos usurpant, quae natos viscere appellant.

¶ 3. Item de ventre.

¶ 4. De intestinis siccatis in usum funiculorum.

¶ 5. De ubere lactente.

¶ 6. De testibus.

¶ 7. De carnibus.

¶ 8. Etiam de pelle dici videtur in illo Ambros. 6. Hexaem. 9. Venae quum toto diffusae sint corpore neque nudae atque intectae sunt et ita levibus operiuntur visceribus etc.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur respectu habito ad affectum, amorem, pletatem.

¶ 2. Per metaphoram vel a similitudine viscera referuntur ad res et dicitur de partibus Interioribus et penitioribus cujuscumque rei.

¶ 3. Viscera patriae, ipsi ejus cives.

¶ 4. Viscera aerarii, pecunia in aerario recondita.

Differt viscus ab intestino; etenim viscus de superioribus dicitur, quae sunt cor, pulmones, jecur, lien et renes, quibus addunt alii ventriculum, quia carnosa sunt; (idemque etiam de carne adhibetur, ut dictum est) intestinum de inferioribus. Cels. praef. ante med. Neque enim, quum dolor intus incidit, scire. quid doleat, eum, qui qua parte quodque viscus intestinumve sit, non cognoverit. Id. 4. 11. A visceribus ad intestina veniendum est. Id. 7. 4. n. 2. Saeptum transversum a superioribus visceribus intestina discernit. Sed hoc discrimen passim negligitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Dētrahō

DĒTRĂHO, trăhis, traxi, tractum, trăhere, a. 3. (de et traho). - Detrahere est deorsum trahere, deducere, adimere, auferre, amovere (It. tirar giù, tor via, levare, detrarre, allontanare, rimuovere; Fr. tirer à bas, tirer de, amener à, retrancher, enlever; Hisp. tirar avaxo, traer, llevar, cercenar, quitar; Germ. Jemanden oder etwas herabziehen, fortziehen, abnehmen, entfernen; Angl. to draw or drag down, pull or pluck away, take off, take or remove away).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu occurrit

- a) Cum additis, hoc est Detrahere aliquid alicui, aliquid vel aliquem de vel ex raro ab aliqua re aut loco, aliquid aliqua re.

- b) Cum Accusativo tantum rei, quae detrahitur.

¶ 2. Latiori sensu est per vim rapere, auferre; et occurrit

- a) Cum additis, hoc est detrahere aliquid alicui, ab aliquo, de vel ex aliqua re.

- b) Cum Accusativo tantum rei, quae detrahitur.

- c) Absolute.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

- a) Universim est auferre, deminuere.

- b) Speciatim detrahere de re quapiam est auferre eamque deminuere.

- c) Item detrahere de aliquo est famam ejus obloquendo deminuere, auferre de existimatione, obtrectare, famam laedere.

¶ 2. Speciatim est medicorum verbum, et significat vitiosum humorem excrementaque vel vomitu, vel per alvum, vel alia ratione dejicere, aut etiam sanguinem mittere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Excoriō

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Massa

MASSA, ae, f. 1. est a Graeco μάζα. Porro μάζα significat farinam subactam, unde fit panis; sed massa Latine dicitur de quacumque materia subacta, et spissata ad modum farinae subactae (It. pasta, massa; Fr. pâte, masse, bloc; Hisp. pasta, masa; Germ. d. Teig, d. Masse, d. Klumpen; Angl. a lump or mass). Occurrit

- a) Generatim.

- b) Speciatim dicitur de caseo.

- c) Saepe de metallis rudibus et infectis, quae ignita elaborantur.

- d) Massa marmoris est grande marmoris frustum.

- e) De congerie confusa elementorum, quae chaos dicitur.

- f) De pluribus labellis simul compactis.

- g) In illo Stat. 1. Silv. 6. 18. Et massis Amerina non perustis, Barth. l. 24. Adversar. c. 7. intelligit pira Amerina suo legitimo tempore soli exempta, dissecta, et in massam redacta, conditaque: eo modo, quo massam ficorum dixit Colum. loc. cit. sub a.

- h) Quae massa legitur in tribus Inscriptionibus sepulcralibus, apud Gruter. 663. 3. et 1108. 6. et apud Fabrett. p. 98. n.220. videtur eidem Fabretto esse murus urnas in suis loculis complectens et continens, quia ipsae urnae stare per se non possunt, quum acuminatae in fundo sint, ut videre est in Monum. seu Columb. Liviae Aug. a Donio edito tab. XX.

- i) Colum. 12. R. R. 34., ubi rationem tradit aceti scillitici faciendi, praecipit, ut mustum, quod in acetum converti debet, de sub massa, et limpidum sit. Sunt

qui mustum de sub massaintelligunt, quod ex massa vinaceorum recens calcatorum primum profluit.
Sic ibid. 15.massam ficorum dixit, qui pedibus proculcati sunt. Ita mustum de sub massa est mustum de sub pedibus raptum, ut Pallad. 11. 21. loquitur. Multo tamen rectius si legas, quod ex probato MS. Morgagnius epist. 4. in Colum. sect. 3. prodidit, mustum de summo, et limpidum sit. Illud enim loquendi genus de sub massa puritatem Columellae minime decet.
Hinc Pontedera AA. Gr. et Lat. p. 590. legend. putat: mustum defluat massa, etc.

- j) Massa etiam dicitur indefinitus agrorum modus, quem quis alicubi possidet, tenuta. Inscript. quae pertinet ad ann. a Chr. n. CCCLXXXV. apud Visc. Mus. Pio - Clem. T. 1. p. 34. ed. Mediol. INTER CETERA CIVIBVS PRAENESTINIS DARI VOLO EX MASSA PRAENESTINA CASAM CVI VOCABVLVM EST
FVLGERITA. Cassiod. 5. Variar. 12. Palentianam massam, quam eis pro compensatione largitas nostra transfuderat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Succīdia

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Pānificium

Farcīmen

FARCĪMEN, īnis, n. 3. (farcio) salsiccia, lucanica, ἀλλᾶς, intestinum varie ac minutim concisa carne refertum, ut docet Isid. 20. Orig. 2. Farcimen caro concisa et minuta, quod eo intestinum farciatur, hoc est, impleatur, cum aliarum rerum commixtione. Varro5. L. L. 111. Müll. A fartura in extis farcimina
appellata. Laberius apud Gell. 16. 7. botulum pro farcimine appellat. Arnob. 7. 24. Quae sunt nomina et farciminum genera, hirquino alia sanguine, comminutis alia inculcata pulmonibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Membrum

MEMBRUM, i, n. 2. pars corporis animalis, ut pes, manus, caput, aures, nasus etc. μέλος, κῶλον (It. membro, parte; Fr. membre du corps; Hisp. miembro, parte del cuerpo; Germ. d. Glied des Körpers v. Menschen und Thieren; Angl. a member, limb).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim. — Saepissime membra pro toto corpore usurpantur.

¶ 2. Δι᾽ ἀντονομασίαν membrum ponitur pro mentula.

¶ 3. Membrum genitale dicitur etiam unus e testiculis.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim membra transferuntur ad significandas partes cujusque rei: sic

— a) Membra dicuntur partes domus, navis, vel alius physicae rei.

— b) De abstractis et praecipue de scientiis.

— c) Poetica sunt illa Ovid. 4. Trist. 10. 47. Ponticus heroo, Bassus quoque clarus iambo, Dulcia convictus membra fuere mei. et Sil. It. 2. 309. Respice – AEgates Libyaeque procul fluitantia membra. h. e. Poenos in classe militantes post acceptam ad AEgates insulas cladem.

¶ 2. Speciatim de parte orationis, seu periodi longiore: nam brevior incisum dicitur. — Differunt praeterea ipso usu, quia membra transferuntur ad significandas partes domus, navis etc., artus non item.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Testiculus

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Internus

INTERNUS, a, um, adject. (intus, intra) interior, intestinus, ὑ ἐντός (It. interno, interiore;Fr. intérieur, interne; Hisp. interior, interno; Germ. inwending, innerlich; Angl. that is within, inner, interiour, internal).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Externus

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Externus

EXTERNUS, a, um, adject. (ab exter, exterus) qui est extra, exterior; cui internusopponitur (It. esterno, di fuori; Fr. du dehors, extérieur, externe; Hisp. externo, lo que está por la parte de afuera; Germ. ausserhalb befindlich, äusserlich, fremd; Angl. outward, external).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Internus

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Cerebrum

CĔRĔBRUM, i, n. 2. - Cerebrum est substantia mollis in capite, nervorum et sensus omnis principium (It. cervello; Fr. cerveau, cervelle; Hisp. celebro; Germ. d. Gehirn; Angl. the brain).

I.) Proprie occurrit de hominibus et ceteris animantibus.

II.) Figurate.

¶ 1. Ponitur interdum pro mente, animo, intelligentia, sapientia.

¶ 2. Ponitur et pro sede iracundiae; unde uri cerebrum, findi cerebrum iis dicitur, qui valde indignantur et veluti extra se sunt prae iracundia.

¶ 3. Per similitudinem cerebrum arboris apud Plin. 13. Hist. nat. 4. 8. (36). est superior medulla arboris. Adde eumd. 13. ibid. 4. 9. (39).

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Calvāria

CALVĀRĬA, ae, f. 1. - Est idem quod calva, sive os capitis cerebrum tegens, sine carne; et dicitur tam de hominibus, quam de brutis.

- Hinc etiam locus, in quo calvae seu calvariae sunt, Calvaria appellatur. Hieronym. Comment. in Matth. 27. 32. Extra urbem et foras portam loca sunt, in quibus truncantur capita damnatorum, et Calvariae, id est decollatorum sumpsere nomen. Id. Ep. 46. n. 3. Locus, in quo crucifixus est Dominus noster, Calvaria appellatur, scilicet quod ibi sit antiqui hominis (Adami) calvaria.

Calvaria (-ae), sive calva (vide etiam alia vocabula infra), est complexus ossium capitis omnium animalium vertebratorum craniatorum (sicut et hominis), quae cerebrum et alia membra capitis tuentur.

Vocabulum antiquitate usitatum ad hanc structuram significandam erat calvaria, e.g. apud Celsum: "Tum interest venae pituitam mittant quae inter calvariam et cutem sunt, an quae inter membranam cerebri et calvariam". Deinde calvaria (-orum) aliquando invenitur. Livius calva eodem sensu utitur: "purgato inde capite, ut mos iis est, calvam auro caelavere, idque sacrum vas iis erat quo sollemnibus libarent poculumque idem sacerdotibus esset ac templi antistitibus". Calva autem "caput calvum" alibi significare videtur, etenim ambo vocabula calvaria et calva ex adiectivo calvus deducta sunt. Aliquando testa (ad litteras "fragmen luti") vel etiam caput adhibebantur. Media Latinitate cranium ex Graeco κρανίον formatum est. In lingua medicinae hodiernae, cranium summam omnium ossium capitis significat,

calvaria sive neurocranium autem omnia ossa cerebrum circumdantia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calva, Cranium, Testa

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Calva

CALVA, ae, f. 1. (calvus) os capitis carne, vel capillis nudatum (It. cranio,
teschio; Fr. crâne; Hisp. craneo; Germ. d.
Schädel; Angl. a scull).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calvāria, Cranium, Pericranium, Testa

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Cranium

Cranium - Idem quod calva.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calva, Calvāria, Testa

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Pericranium

Pericranium - Cutis circum calvam.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calva, Circum, Cutis

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Obvolvō

OBVOLVO, volvis, volvi, vōlūtum, volvere, a. 3.
(ob et volvo). — Obvolvere est circum volvere, obnubere, obducere, contegere, περιειλέω, περισπειράω (It. involgere, avvolgere; Fr. envelopper, couvrir, voiler; Hisp. envolver, cubrir; Germ. einwikkeln, -hüllen, verhüllen; Angl. to wrapp round, muffle up).

Index

[Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera]

Pericardium

Pericardium sive cordis involucrum est saccus, liquorem pericardii (20-50 ml) continens, qui cor circumdat.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Pulmō

PULMO, ōnis, f. 3. viscus spongiosum, corporis totius secundum cor nobilissimum, ad ungulae bubulae similitudinem dissectum, follis modo spiritum attrahens et reddens, caloremque nativum leniter refrigerans, πνεύμων (It. polmone; Fr. poumon; Hisp. pulmon, bofes; Germ. d. Lunge; Angl. the lungs or lights)

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Habet locum in extis ab haruspice inspiciendis.

II.) Translate pulmo est genus marini piscis, polmone marino, idem atque halipleumon

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Ventriculus

VENTRĬCŬLUS, i, m. 2. (venter)
— Ventriculus est deminut. a venter, parvus venter, ventricino, γαστρίδιον: et ponitur aliquando pro ventre.

I.) Proprie.

¶ 1. Pro ventre.

¶ 2. Praecipue vero dicitur receptaculum cibi in corpore animalis, in quo conficitur confectusque in intestina transmittitur quidquid comestum est, stomaco, ventricolo.

II.) Improprie.

¶ 1. Ventriculi appellantur duae cavitates in corde.

¶ 2. Similiter de instrumento musico.

¶ 3. Ventriculi digiti, epistolae secretae, ut scytalae. Gloss. Lat. Gr. Ventriculi digiti, σκυτάλαι.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Intestīna

INTESTĪNUS, a, um, adject. (intus) interior, internus, intimus, ὁ ἔνδοθεν (It. interiore, interno, intimo; Fr. intérieur, interne; Hisp. interior, interno; Germ. inwendig, innerlich; Angl. internal, inward, intestine). Occurrit

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim intestinum opus est, quod sub tecto et intra domum subtiliore et elegantiore artificio fit, praesertim e ligno, lavoro d'intaglio o sottile, λεπτουργία.

- Hinc Intestinum, i, et intestina, ōrum, n. 2. (et intestinus, i, m. 2.) absolute, substantivorum more, sunt interanea, h. e. ductus cibi et excrementorum in ventre animalium, qui a ventriculo alimenta excipiunt et longis anfractibus per inferna dejiciunt, gl'intestini, le budella, ἔντερα, ἐντόσθια. Differunt a visceribus (apud Medicos), quae in superiore parte usque ad ventriculum locum habent.

- Intestinorum nomina apud Cels. 4. 1. sunt jejunum, tenue, caecum:deinde quod anatomici colon vocant, late fusum atque sinuatum: postremo loco rectum. Jejunum inde nomen habet, quia numquam quod accepit, continet, sed protinus in inferiores partes transmittit: caecum, quia ab altera parte non est pervium: rectum dicitur a figura. Anatomici plura intestina faciunt, quae persequi non est nostri muneris.

- Intestinum medium apud Cic. 2. Nat. D. 55. 137. est μεσεντέριον, seu μεσάραιον, h. e. membrana in mediis intestinis sita, de qua V. Anatomicos. - Intestinus, i, m. 2. (subaudi canalis) usurpatum fuit

a Varrone teste Non. p. 209. 20. Merc.; et praeterea Harduin. ex MSS. ita legit locum Plinii 11. Hist. nat. 37. 78. (199). Sanguine carentibus intestinus ab ore incipit, et quibusdam eodem reflectitur, ut saepiae et polypo. In homine adnexus infimo stomacho, similis canino etc.

Index

[Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera]

Obdūcō

OBDŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3.
(ob et duco). — Obducere est contra ducere, adducere, super ducere, adducendo opponere; ex ob,quod et contra et ad valet, ἐπεισάγω (It. condurre o condur contra, condurre o trarre dinanzi, condurre o trar sopra; Fr. conduire, amener vers, devant ou sur; Hisp. traer, llevar delante ó sobre; Germ. vor-, überziehen, -führen, heranführen; Angl. to lead or conduct against, to bring, draw, lay, or put, over, to obduce, induce, superiaduce).

I.) Proprie. — Hinc obducere fores est claudere.

II.) Translate.

¶ 1. Est super ducere, inducere, offundere, circumdare, tirar sopra, distendere sopra, circondare; et occurrit

— a) Cum Accusativo rei, quae inducitur, et Dativo rei, cui quid inducitur.

— b) Cum Accusativo tantum rei, quae inducitur.

— c) Obducere se tenebrae dicuntur, quum contrahuntur et densantur.

¶ 2. Hinc est involvere, tegere, operire, circumdare, ravvolgere, coprire, circondare: et occurrit

— a) Cum Accusativo rei, quae operitur, et Ablativo rei, qua quid tegitur.

— b) Cum Accusativo tantum rei, quae tegitur. — Sic obducere oculos, tegere, obscurare, caligine offusa.

¶ 3. Item est educere, ebibere, exhaurire: et notat aviditatem sitientis.

¶ 4. Obducere frontem,
vultum, contrahere, restringere; quod tristitiam significat.

— Hinc obductus est etiam obliquatus.

¶ 5. Metaphorâ ductâ a cicatrice superinducta vulneri et clausa, obducere est tegere, claudere, abscondere.

¶ 6. Obducere diem est educere, ducere, conterere, transigere, insumere.

¶ 7. Pro detegere, aperire affertur
illud Lucilii apud Non. p. 360. 29. Merc. Vos interea lumen afferte, atque aulaea obducite. Al. leg. lumen auferte: qua ratione contrarium fortasse significat.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Ōmentum

ŌMENTUM, i, n. 2.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim omentum est adeps ac pingue, grasso.

¶ 2. Speciatim est membrana pinguis, qua intestina involvuntur, rete, zirbo, omento, ἐπίπλουν.

¶ 3. Non membranam solum, sed etiam ipsa viscera, seu exta significat.

II.) Figurate ponitur de membrana, qua involvitur os et cerebrum.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Iecur

IĔCUR, iĕcōris et iĕcĭnōris et iōcĭnōris, n. 3.
— Iecur est viscus maximum in dextra parte, sub praecordiis situm: cujus inspiciendi plurimus fuit in haruspicina usus, ἧπαρ (It. fegato;Fr. le foie; Hisp. hígado; Germ. d. Leber; Angl. the liver). Occurrit

— a) Generatim.

— b) Speciatim in deliciis ciborum fuit jecur anseris.

— c) De capite jecoris.

— d) Creditum est olim esse principium omnium venarum, et sanguinis officinam. Hinc in eo posuerunt sedem animi et affectuum, quia pro eorum varietate sanguis movetur.

— e) Rumpere tensum jecur, apud Juvenal. 7. 117., est immane vociferantis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hēpar

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Hēpar

HĒPAR, ătis, n. 3. Scribitur et epar, sed melius cum aspiratione.

¶ 1. Hepar, Graece ἠπαρ, Latine usurpatur pro jecore. Etymon vocis videtur esse ab Hebr. (forma hebraica) et in forma constructa (forma hebraica), quod idem jecur et grave significat, quia illud viscerum omnium gravissimum est. Graeci in ejus nominis Genitivo Hebraeorum pronunciationem sequuntur: dicunt enim ἧπαρ, ατος, non αρος, quod analogia postulare videbatur.

¶ 2. Hepar m. 3., Graece ἥπατος, est piscis ex genere locustarum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iecur

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Liēn

LĬEN, ēnis et liēnis, is, m. 3. - Lien est viscus in humano corpore, Graeco nomine splen, quod vide, σπλὴν, σπλάγχα (It. milza; Fr. la rate; Hisp. bazo, melza; Germ. die Milz; Angl. the milt or spleen).

I.) Proprie.

II.) Translate fiscum lienem appellabat Trajanus, apud Aurel. Vict. Epit. 42. extr., quia sicut, crescente liene, reliqui artus tabescunt, sic, aucto fisco improbis exactionibus, civium paupertas augetur.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Rēnēs

RĒNES, num, m. plur. 3., -

¶ 1. Renes sunt viscera duo utrinque lumbis inhaerentia, sub imis costis, a parte earum rotunda, ab altera vero resima, quae et venosa sunt et tunicis superconteguntur et urinae secernendae deserviunt, νεφροί (It. reni, arnioni e argnoni; Fr. les reins; Hisp. los riňones; Germ. d. Nieren; Angl. the reins, Kidneys).

- a) Universim.

- b) In Genit. plur. habet renum et renium.

- c) Rectus singularis est ren, pro quo et rien dixere, ut Charis. 1. p. 24. Putsch.et Priscian. 5. p. 645. docent. Festus p. 277. 17. Müll. Rienes quos nunc vocamus, antiqui nefrundines appellabant, quia Graeci νεφροὺς eos vocant. Plautus in Satyrione: Male tibi evenisse video: glaber erat, tamquam rien.

¶ 2. De lumbis Nemesian. Cyneg.112. canis sit cruribus altis, Renibus ampla satis validis, diductaque costas.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera
Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Crassus

CRASSUS, a, um, adject. - Crassus conjungitur cum cresco, creber etc. et est exterius amplus (cui opponitur subtilis, tenuis), interius vero spissus, densus, gravis, item pinguis: quae tria Forcellinus distinxerat (It. grosso, denso, spesso, pingue; Fr. épais, gros, grossier, gras; Hisp. espeso, grueso, gordo, graso; Germ. stark nach Aussen, dick oder in sich dicht, nach Befinden auch fett, fest, grob wiederzugeben; Angl. thick, coarse, gross, dense, fat).

I.) Proprie.

II.) Translate.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ad animum et ingenium refertur.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Diaphragma

DĬĂPHRAGMA, ătis, n. 3. διάφραγμα: a διὰ inter et φράγμα saeptum; membrana quae cor et pulmones a jecore et liene distinguit, saeptum transversum.

Index

Hoofdstuk 1 - Carō & Vīscera

Refundō

RĔFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3.
(re et fundo, is). - Refundo est idem ac rursus, aut vicissim fundo, regero, ἀναχέω (It. rifondere, spargere di nuovo; Fr. verser, reverser, ieter, laisser s'écouler, faire écouler, épancher, répandre, vider; Hisp. reverter, rebosar, derramar, aciar, esparcir; Germ. zurückgiessen, - schütten, wiedergiessen, - sich ergiessen lassen; Angl. to pour back or again, refund).

I.) Proprie.

- a) De liquidis.

- b) Poetice de aliis rebus.

II.) Translate.

¶ 1. Est reddere, restituere.

¶ 2. Item effundere, profundere.

¶ 3. Item respuere, abiicere.

¶ 4. Item transferre.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fundō, 3

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Sēnsus

SENSUS, us, m. 4. (sentio) vis sentiendi, facultas animi, qua per corpus obiecta sensilia percipit, αἴσθησις (It. senso, sentimento; Fr. action de sentir, sens, sentiment;Hisp. sentido, sentimiento; Germ. d. empfindende od. fühlende Thätigkeit, d. Empfindung, d. Gefühl, d. Sinn; Angl. sense).

I.) Proprie.

¶ 1. Dicitur de iis, quae ad corpus pertinent.

— 1.°) Abstractorum more, et ponitur pro actione sentiendi.

— a) Universim.

— b) Sensus Veneris estfacultas fruendae Venereae voluptatis.

— 2.°) Concreto, ut aiunt, sensu, est facultas sentiendi. et ipsa corporea instrumenta, quibus animus obiecta sensilia percipit. Porro huiusmodi sensuum alii sunt externi, alii interni: illi sunt quinque, visus, auditus, olfactus, gustus, tactus: hi duo, sensus communis, et phantasia sive imaginatio, ad quam pertinet memoria. Differunt autem sensus et sensa: illi sunt facultates et instrumenta, quibus res sentimus: haec sunt res ipsae, quas sentimus.

¶ 2. De iis, quae pertinent ad animum

— a) Ponitur pro sententia, opinione, cogitatione.

— b) Item pro affectu et motu animi.

— c) Est etiam notitia, iudicium, existimatio, captus, intelligentia. — Sensuscommunis est iudicium, existimatio, opinio, quam omnes habent aut habere

solent de rebus, κοινὸς νοῦς. quae existimatio tum a natura ipsa est, tum usu rerum et consuetudine perficitur: unde stulti et hebetes communi sensu carere dicuntur.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim sumitur pro ipsa mente, ratione aut usu rationis.

¶ 2. Speciatim sensus est verborum sententia, seu id quod verbis significatur.

¶ 3. Sic ipsae quoque sententiae, et cogitata sensus dicuntur.

¶ 4. Item pro periodo occurrit apud Quintil., quo integra continetur sententia, 9. 4. 61. Sensus omnis habet suum finem, poscitque naturale intervallum, quo a sequentis initio dividatur.

¶ 5. Hinc pro locis communibus apud Tac. Dial. de Orat. 31.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Inveniō

INVĔNĬO, vĕnis, vēni, ventum, vĕnire, a. 4. (in et venio). - Invenire, quasi in rem venire, est reperire; et dicitur de rebus omnibus, quae vel data opera quaesita, vel casu oblata, quocumque modo comperimus, εὑρίσκω (It. trovare, ritrovare; Fr. rencontrer, trouver, découvrir,; Hisp. encontrar, tapar, descubrir, inventar; Germ. finden, treffen, auffinden, antreffen; Angl. to find, find out, meet with, discover).

I.) Proprie.

- a) De personis.

- b) De rebus.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro excogitare, comminisci, inventare.

- a) Generatim.

- b) Speciatim, pertinet hoc sensu ad artem rhetoricam, quum excogitamus res veras, aut verisimiles, quae causam probabilem reddant.

¶ 2. Ponitur et pro cognoscere, comperire, intelligere, atque adeo deprehendere, detegere.

¶ 3. Pro scire, aut videre.

¶ 4. Pro comparare, acquirere.

¶ 5. Non invenire se dicuntur, qui aliquando eas in se vires aut facultatem non agnoscunt, quam alias habere se probe sciunt, quique quum se putent posse aliquid, in re praesenti nihil possunt.

- Hinc a Part. praeter. pass., cuius multa supra exempla retulimus, Inventum, i, n. 2. absolute,

substantivorum more, est commentum, res inventa,, εὕρημα.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Sociō

SŎCĬO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (socius)
— Socio est iungo, coniungo, quasi socium socio appono, συμμίγνυμι, συναγελάζω (It. accompagnare, unire; Fr. unir, ioindre, rendre commun, partager avec, communiquer; Hisp. iuntar, agregar, comunicar; Germ. verbinden, vereinigen, gemeinsam machen od. halten; Angl. to ioin, unite, couple, associate).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Gula

GŬLA, ae, f. 1. fistula colli interior, qua cibus et potus devoratur, et in stomachum demittitur: etymon vocis videtur esse a γύαλον cavitas, οἰσοφάγος (It. gola, esofago, gorgozzule, strozza; Fr. oesophage, gorgier, gorge; Hisp. esofago, garganta; Germ. d. Speiseröhre, Kehle, Schlund; Angl. the guller, weasand, windpipe).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu ponitur pro toto collo.

II.) Improprie. Saepissime per metonymiam pro voracitate, et nimio delicatioris cibi appetitu.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Guttur

GUTTUR, ŭris, n. 3. - Guttur est pars illa, quae a faucibus ad iugulum est, tum exterior, tum praecipue interior, φάριγξ, βρόγχος (It. gola, canna della gola, strozza; Fr. gosier, gorge; Hisp. gaznate, goria, gorguero; Germ. d. Gurgel, Kehle; Angl. the throat).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Respīrātiō

RESPĪRĀTĬO, ōnis, f. 3. actus respirandi (cui respondet, vel contraria est aspiratio), attractio aeris in pulmones per asperam arteriam, simulque eius emissio e pulmonibus, quia sibi invicem aspiratio et respiratio succedunt, ἀνάπνευσις (It. respiro, respirazione, rifiatamento; Fr. action d'exhaler, respiration; Hisp. respiracion; Germ. d. Ausathmen, Athemhelen; Angl. a breathing or fetching breath, respiration).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est exhalatio, evaporatio.

¶ 2. Item pausa, intervallum in loquendo, interspiratio, interpunctio.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Respīrō

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Colon

CŎLON, et Latina positione Colum, i, n. 2. κόλον - Colum proprie significat crassum intestinum, quintum in ordine intestinorum, medium inter caecum et rectum, quod a sinistro rene ad dextrum super ventriculi fundum fertur; et ex quo excrementa, diu ibi morata, eum accipiunt colorem, quo egeruntur.

- Item ipse quoque coli dolor ac morbus, colum dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Excernō

EXCERNO, cernis, crēvi, crētum, cernere, a. 3. (ex et cerno). - Excerno

¶ 1. Generatim est cernendo separo, purgo, secerno.

¶ 2. Speciatim apud Medicos est onus ventris deiicere, excrementa emittere: sic enim separantur ab utili alimento corporis supervacua et noxia.

- Hinc Excreta, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, apud Colum. sunt quae cribrando excernuntur, excrementa, cretura.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cernō, Ē, ex, Pūrgō, Sēparō

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Ureter

Ureter est ductus vel canalis a rene ad vesicam.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Vertebra

VERTĔBRA, ae, et saepius in plur. num. Vertebrae, ārum, f. 1. (verto) — Vertebrae sunt in animalibus eae partes, quae circa ipsam sitae incisuram, corpori flexum praebent, verticulae.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim vertebrae dicuntur spinae ossa in crassiores quosdam nodos conglobata et in medio sui concava, ut spinali medullae transitum praebeant, firmissimis autem vinculis colligata, quorum beneficio interiores nodi cohaerescunt. Harum munus est, ut corpori flectendi se incurvandique praebeant facultatem, quod sine illis prorsus rigidum esset et inflexibile, σπόνδυλοι (It. vertebra, menatura; Fr. articulation, vertebre; Hisp. vertebra;Germ. das Gelenk; Angl. a vertebre).

Index

[Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa]

Queō

QUĔO, is, īvi et ĭi, ĭtum, ire, n. anom. - Queo est idem ac possum, valeo, δύναμαι
(It. potere; Fr. pouvoir; Hisp. poder; Germ. können; Angl. to be able).

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Sessibulum

SESSĬBŬLUM, i, n. 2. (sedeo), sedile, sedes: a sessum supin. verbi sedeo.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Lacertus

LĂCERTUS, i, m. 2. duo diversa significat: scilicet

A) Lacertus est pars brachii musculosa, quae est ab humero ad cubitum et per synecdochen seu latiori sensu ipsum brachium. Gr. μυὼν, βραχίων (It. parte muscolosa del braccio, braccio; Fr. partie supérieure et nerveuse du bras depuis l'épaule iusqu'au coude, bras; Hisp. la parte superior del brazo, brazo; Germ. d. Oberarm, d. Kräftige obere Theil d. Armes, d. Arm; Angl. that part of the arm which lies between the shoulder and the elbow, an arm).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de parte brachii musculosa, quae est ab humero ad cubitum.

¶ 2. Latiori sensu de brachio, praecipue ratione habita museulorum ac virium.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice est ictus.

¶ 2. Item lacerti robur, vires, nervos, potentiam significant, vigore, forza, possanza.

— a) In bello.

— b) De nervis orationis.

B) Lacertus dicitur etiam serpens quadrupes; item piscis marinus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lacerta

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Fībula

FĪBŬLA, ae, f. 1. πόρπη, ἐνετή. - Fibula dicitur et est quidquid rem unam adnectit, vel uni cum altera colligandae inservit; ac propterea videtur nonnullis esse pro figibula a figere (It. fibbia, fibbiaglio, nastro, legaccio; Fr. agrafe, crochet, boucle, aiguille, broche; Hisp. corchete, broche, hebilla, aguia; Germ. d. Spange, Schnalle, Klammer, Heftnadel, Nadel, Band; Angl. a clasp, buckle).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) De vitta aliave re colligandis crinibus apta.

- b) Est instrumentum, quo vestes subnectuntur, vel sagi, chlamydis, pallii, aut baltei pars alteri adnectitur.

- c) Fibula quoque dicitur vinculum ferreum, vel ligneum, colligandis inter se trabibus, aliave materie.

- d) Quas memorat Cato R. R. 21. fibulas ligneas, ulmeas, ficulneas, videntur esse lignei circuli compingendis corbulis apti.

¶ 2. Speciatim fibulae usus fuit constringendis vulneribus.

¶ 3. Item speciatim fibulae usus fuit valetudinis causa olim pueris, quorum nempe praeputio perforato circellus sive anulus argenteus inserebatur, et a fabro, ne facile solveretur, ferruminabatur, ad coercendam Venerem: qua de re multa habet Cels. 7. 25. n. 3.

¶ 4. Alterum vero fuit fibulae genus, quo tragoedi, comoedi, citharoedi, choraulae et palestritae utebantur tum verecundiae causa ad virilia obtegenda, tum conservandae vocis gratia ad Venerem coercendam,

tum etiam fortasse ad inguina comprimenda, ne scilicet nimia vocis, vel corporis contentione herniosi fierent: ea porro praeter anulum thecam habebat aheneam, vel alutaciam cingulo quodam suspensam atque constrictam in modum fasciae inguinalis quamque Itali allacciatura vocant, Cicero vero 1. Off. 35. 129. subligaculum.

II.) Translate. Seneca apud Lactant. 1. 16. Quid ergo est, quare apud poetas salacissimus Iuppiter desierit liberos tollere? Utrum sexagenarius factus, et illi lex Papia fibulam imposuit? Auct. Priap. 68. 21. Neve imponite fibulam Priapo. Tertull. Cor. mil. 11. Fibulam laxare voluntariis delictis. Id. Pudic. 16. Huius boni fibulam quis nesciat illum (D. Paulum 1. ad Corinth. 7. 26) invitum relaxasse, ut fornicationi obviam isset? Tertull. advers. Hermog. 27. Nam et autem ipsum, velut fibula coniunctivae particulae ad connexum orationi oppositum est. Id. Resurr. carn. 40. Ita vocabulum homo consertarum duarum substantiarum quodammodo fibula est.

- Similiter fibula vocatur sententia arguta, quae epigramma quodlibet complet seu concludit. Fronto Laud. fumi init. Ut novissimos in epigrammatis versus habere oportet aliquid luminis, sententia clavi aliqua vel fibula terminanda est.

Index

Hoofdstuk 1 - Canālēs & Ossa

Āter

ĀTER, ātra, ātrum, adiect. - Ater est niger aeque ac res tosta vel usta, niger ut carbo, vel niger ut AEthiops. (It. atro, oscuro; Fr. noir, sombre; Hisp. negro, obscuro; Germ. schwarz, gebrannt, dunket, finster; Angl. black, coal-black, sable, dark, brown).

I.) Proprie.

- a) Interdum albo opponitur.

- b) Saepius absolute occurrit, ita tamen ut ex ipsius orationis contextu innotescat, quo gradu ipse ater color sit accipiendus. Nomina, quibuscum iungitur, servato litterarum ordine subiiciemus. Virg. 12. AEn. 450. agmen. h. e. pulveris nube coopertum, ut Servius ibid. exponit. Plaut. Capt. 3. 4. 64. et Cic. 3. Tusc. 5. 11. bilis. Cf. Paul. Diac. p. 29. 7. Müll. Sil. It. 1. 419. caede atra perfusus. (Frequenter Poetae sanguinem vel cruorem atrum vocant, praecipue illum, qui in caedibus effunditur).

II.) Translate.

¶ 1. Ater est infelix, tristis.

- a) In prosa oratione occurrit tantum ater dies vel atri dies, h. e. ominosi, infelices: cuius appellationis ratio est, quod veteres felicia omnia albo, tristia et infausta atro colore notabant. Itaque atri dies erant infelices, in quibus gravis aliquando calamitas reipublicae acciderit: quales erant Romanis dies omnes postridie calendas, nonas, idus, et ante diem quartum calendas, nonas, idus.

¶ 2. A Poetis accipitur interdum et pro foedo, turpi.

¶ 3. Item pro livido, maligno, maledico.

¶ 4. Item pro obscuro et intellectu difficili.

Ater proprie differt a nigro, sicut albus a candido. Nam ater et niger sunt eiusdem coloris, sed ater non nitet, niger vero nitet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Albus, Candidus

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Ruber

RŬBER, bra, brum, adiect. — Ruber est colorem habens sanguinis, aut ignis, aut ostri, aut croci, aut prope accedentem ad horum aliquem, rubens, rufus, russus, rubidus. Gr. ἐρυθρός (It. rosso; Fr. rouge; Hisp. roxo; Germ. roth; Angl. red).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim.

— a) Rubrum mare, poetice rubra aequora et absolute rubrum est quod Persicum et Arabicum sinum complectitur.

— b) Quas breves Rubras memorat Martial. 4. 64., fuit locus Etruriae in Veientano agro, via Flaminia, circa Cremeram: qui et Saxa rubra appellatus est.

— c) Rubrae leges apud Iuvenal. quid sint, vide in rubrica.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Rubrīca

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Rubrīca

Rubrīca, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, duo diversa significat; scil.

A) Est terra rubri coloris, πηλός ῥουσιώδης, συνωπίς, μίλτος, sorta di terra rossa, sinopia, rubrica, qua et pictores utuntur. Quum enim colores partim fiant, partim nascantur, rubrica ex his est, ut Plin. docet 35. Hist. nat. 6. 14. (33). Est autem multiplicis generis, Sinopica, AEgyptia, Balearica, Africana, Lemnia, Cappadox, ut id. ibid. n. 35. et Vitruv. 7. 7. tradunt.

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu.

- b) Latiore sensu rubrica dicitur quaevis terra coloris ad rubrum accedentis.

II.) Metonymice est inscriptio vel titulus earum rerum, quae in legibus infra scriptis continentur: quia olim rubrica legum tituli et capita librorum notabantur, distinctionis et ornatus gratiâ, et ut facilius apparerent.

B) Est etiam tunica ignei coloris apud Charis. p.296. 16. Keil. Induo puerum rubricam et rubrica.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ruber

Audiō

AUDĬO, is, īvi vel ĭi, ītum, ire, a. 4. - Audio est auribus sentio, percipio (It. udire, ascoltare; Fr. ouïr, écouter; Hisp. oir, eschucar; Germ. hören;Angl. to hear, hearken).

A) Generatim.

¶ 1. Stricto sensu audio est auribus sentio, percipio: et occurrit

- a) Absolute. - Audire est vim seu facultatem audiendi habere. - Item est aures praebere alicui. Hinc audisne vel audin?, audi, audite etc. frequentissime occurrunt.

- b) Addito, quod auditur. - Per Accusativum rei. - Adiecto et alio Accusativo appositionis. - Per Accusativum personae, quam, vel cuius vocem auditu percipimus. - Per Accusat. cum Infinito. - Per Accusativum cum Participio. - Per periphrasin, eleganter huic verbo subiectâ particulâ cum aut dum. - Per Ablat. et praep. de, ita ut audire de aliquo vel de re aliqua sit sermonem de aliquo vel de re aliqua audire. - Contra audire in aliquem est turpia, inhonesta, indecora etc. de aliquo audire.

- c) Addita persona, a qua sive a cuius ore aliquid auditur. - Per Ablat. et praep. ab, quoties significare volumus, unde aliquid hausimus. - Per Ablat. et praep. de, quum significare volumus, a quo audivimus ea, quae tamquam nostra proferimus. - Per Ablat. et praep. ex, quum significare volumus personam, ex cuius ore aliquid audivimus. - Per Adverbia inde, unde, etc.

¶ 2. Interdum audire ponitur etiam pro videre, oculis percipere; quam sensuum, ut ita dicam,

mutationem in nonnullis commode locum habere potest.

¶ 3. Hinc ponitur et pro subintelligi, subaudiri.

¶ 4. Hinc etiam, et quidem saepe, bene, male, minus commode audire est bonam vel malam existimationem habere, laudari vel vituperari, quemadmodum apud Graecos καλῶς, ἢ κακῶς ἀκούειν.

¶ 5. Interdum audire est dici, appellari, perhiberi; ea ratione, qua Graeci κλύεις vel ἀκούεις pro λέγει usurpant.

B) Speciatim.

¶ 1. Audire dicuntur tum qui in contione adsunt dum orator causam agit, vel testimonia, litterae aliaque eiusmodi publice leguntur; tum praecipue iudices, qui de causa cognoscunt.- a) De iis, quae in concione publice recitantur.

- b) Praecipue audire dicuntur iudices, qui de causa cognoscunt.

- Hinc etiam audiri vel non audiri debere, audiendus vel non audiendus esse dicitur ab iisdem ICtis, qui aliquid apud iudicem postulat, offert, agit, quod vel iustum vel iniustum sit.

¶ 2. Item audire dicuntur discipuli, qui scholam alicuius frequentant.

¶ 3. Cum sermo est de precibus, votis etc., audire est exaudire, locum precibus dare.

- a) Generatim.

- b) Saepius de precibus, quae diis fundebantur.

¶ 4. Similiter audire est assentiri, obsequi, obedire (nam et obedio ab audio est).

- a) Proprie ponitur de personis.

- b) In hac parendi significatione tribuitur figurate rebus inanimis, sed fere apud Poetas.

- c) Eodem sensu occurrit et cum Dativo: per zeugma in Pacuvio apud Cic. 1. Divinat. 57. 131. Nam istis - magis audiendum, quam auscultandum censeo.

- d) Hinc formula dicto audientem esse, hoc est alicuius verbis seu praeceptis obtemperare: et occurrit - Modo simpliciter dicto audientem esse,quemadmodum apud Plaut. Pers. 3. 1. 71. Dicto sum audiens.

- Hinc Audiens, entis, part. praes. omnibus verbi significationibus occurrit, eâque praecipue, quam sub B. 4. d. retulimus.

- Speciatim porro et absolute ponitur pro auditore.

- Hinc apud Scriptores ecclesiasticos est idem ac catechumenus.

Auditus, a, um, part. praeter., cuius exempla superius attulimus: quibus addi possunt illa Cic. Balb. 6. Cuius audita virtus dubitationi locum non daret, huius praesens, experta atque perspecta obtrectatorum voce laedetur? Et Tac. 5. Ann. 10. Auditum id Poppaeo Sabino.

- Adiective quoque occurrit, praecipue praecedente particula negativa.

- Hinc Auditum, i, absolute usurpatur pro re ipsa audita, pro fama vel rumore.

Index
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Artificiālis

ARTĬFĬCĬĀLIS, e, adiect. arte constans, ab arte scientiaque profectus, ἔντεχνος, ut Graeci aiunt; cui opponitur inartificialis, ἄτεχνος.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī]

Tonus

TŎNUS et tonos, i, m. 2. (τόνος) — Tonus est tensio, intentio (It. tensione, stiramento; Fr. tension, tiraillement; Hisp. tension, estiron; Germ. die Spannung; Angl. tension, stretching).

I.) Proprie. Vitruv. 10. 10. de capitulis ballistarum. Quo mollior est tonus propter altitudinem capituli.

II.) Tropice.

¶ 1. Est in re musica soni intentio, tenor, tuono di voce, tono.

¶ 2. Hinc tonitrus, tuono.

¶ 3. In re grammatica est accentus, προσῳδία.

¶ 4. In picturis splendor intermedius inter lumen et umbram tonus dicitur, riflesso della luce.

¶ 5. In re astronomica dicitur tonus distantia sive spatium, quod intercedit inter sidus et sidus.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī]

Olfaciō

OLFĂCĬO, fācis, fēci, factum, făcere, n. 3. — Olfacere significat odorari, odorem percipere, ὀσφραίνομαι (It. odorare, fiutare, annasare; Fr. flairer, sentir; Hisp. oler, percibir con el olfato; Germ. etwas riechen; Angl. to smell, smell out, scent, perceive by the nose).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est praesentire, deprehendere, subodorare, scoprire.

¶ 2. Olfacere labra lacte, imbuere sapore lactis, per catachresin.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Foetor

FOETOR, ōris, m. 3. malus odor, δυσωδία.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Malus, -a, -um, Odor

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Gustō

GUSTO, as, āvi ātum, are, a. 1. - Gustare est gustu percipere, modice et primoribus labris sumere, paullum comedere, γεύομαι (It. gustare, assaggiare; Fr. goûter, essayer en goûtant, effleurer; Hisp. gustar, probar, experimentar; Germ. kosten, geniessen; Angl. to taste).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim aliquando sumitur pro ientare, parum cibi sumere extra coenae tempus ad reficiendas modice vires; quod saepe post balneum fieri solebat: item ipsa coenae initia libare.

II.) Translate.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī]

Dulcis

DULCIS, e, adiect. - Dulcis est suavis, qui gustum grate ac suaviter delectat (It. dolce, soave; Fr. doux, agréable; Hisp. dulce; Germ. süss, lieblich; Angl. sweet, pleasant, luscious, delicious).

I.) Proprie.

- a) Amaro opponitur apud Plaut. Cist. 1. 1. 72. Gustu dat dulce, amarum ad satietatem usque oggerit. Et Cic. 3. Nat. D. 13. 32. Animal sentit calida et frigida, et dulcia et amara.

- b) Cum suavi coniungitur apud Plin. 15. Hist. nat. 27. 32. (107). Siquidem inest ei (lacti) quod tamen iure dici dulce et pingue et suave non possit.

- c) Iungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua haec sunt. Plaut. Asin. 3. 3. 24. et Truc. 2. 4. 20.; et Lucret. 1. 946. et 4. 22. Dulce mel. Lucret. 6. 891.; et Auct. B. Alex. 8. et 9. aqua. Lucret. 5. 1376.; et Horat. 2. Sat. 5. 12. poma. Horat. 3. Od. 1. 19. sapor. Id. ibid. 12. 2. vinum. Id. ibid. 13. 2. merum. Id. Epod. 2. 47. dolium. Id. 2. Sat. 4. 64. olivum. Plin. 25. Hist. nat. 9. 57. (103). Herba gustu dulcis. Ovid. 13. Met. 795. matura dulcior uva. Plin. 18. Hist. nat. 10. 20. (92). Dulcissimus panis.

- d) Neutr. dulce absolute, substantivorum more. Ovid. 5. Met.449. lymphamque roganti Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta. Cf. Plaut. Pseud. 2. 4. 50. Si opus siet, ut dulce promat indidem, ecquid habet?

II.) Translate dicitur de omnibus, quae quoquo modo iucunda et grata sunt.

- 1.°) De rebus et de abstractis.

- a) Cum suo nomine.

- b) Cum Accusativo Graeca ratione.

- c) Singulare est illud Gell. 16. 3. Homo fandi dulcissimus.

- d) Absolute, substantivorum more, occurrit Neutr. Horat. Art. P. 343. Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci. Ovid. 2. Pont. 7. 69. Tempus in agrorum cultu consumere dulce est. Quintil. 2. 17. 35. Dulci dulcius non adversum. Cf. Cic. Amic. 23. 88. Sic natura solitarium nihil amat, semperque ad aliquod tamquam adminiculum admititur: quod in amicissimo dulcissimum est.

- 2.°) De personis ponitur pro amabili, iucundo, grato, comi et facili: et fere de amoris et amicitiae vinculis usurpatur.

- Hinc Dulce, absolute, substantivorum more, adverbii quoque more usurpatur pro dulciter.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amārus

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Amārus

ĂMĀRUS, a, um, adiect. - Amarus est saporem habens dulci contrarium, asperum, insuavem (It. amaro; Fr. amer; Hisp. amargo; Germ. et Angl. bitter).

I.) Proprie.

- a) De sapidis.

- b) Ponitur interdum et de odoribus.

- c) Interdum et de sono.

- d) Raro et de tactu.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de bile vel ira, quibus humanum corpus afficitur, et est morosus, difficilis, fastidiosus.

¶ 2. Saepissime ponitur pro tristi, duro, acerbo, aspero.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ponitur de dictis vel scriptis, et est mordax, maledicus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acerbus, Dulcis, Habeō, Sapor

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Acidus

ĂCĬDUS, a, um, adiect. (aceo). - Acidus est aceti saporem, vel odorem habens (It. acido, inagrito; Fr. acide, aigre; Hisp. acedo; Germ. sauer, scharf; Angl. sour, acid).

I.) Proprie occurrit

- a) De iis quae gustum afficiunt.

- b) Interdum ponitur et de iis, quae auditum vehementer afficiunt.

II.) Translate.

¶ 1. Est molestus, gravis.

¶ 2. Est etiam mordax, asper.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Acētum, Habeō, Odor, Sapor

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Acerbus

ĂCERBUS, a, um, adiect. - Generatim est acrimoniam habens, asper, pungens, mordax, pervellens (It. acerbo, mordace; Fr. acerbe, âpre; Hisp. acerbo, aspero; Germ. herb; Angl. harsh, pungent, sour). Plurimi sunt huius vocis usus, qui tamen satis commode ad tres praecipue redigi possunt:

I. itaque acerbae res sunt quae acrimonia praeditae sensus ac praesertim gustum mordent, pungunt, pervellunt;

II. quoniam vero gustui acerba sunt quae immatura, ita acerbus est etiam immaturus, sive quod nondum ad suam perfectionem pervenit;

III. quoniam res quomodocumque acerbae dolore ac molestia sensus afficiunt, ita acerbus est etiam molestus, gravis, durus, asper.

I.) Acerbae res sunt quae sensus mordent; pungunt, pervellunt. Peculiariter autem

- a) Acerbum est quod gustu asperum est, quod sapore vehementer astringente praeditum est, linguamque gustatum contrahit et exsiccat.

- b) De iis, quae visum afficiunt.

- c) De iis, quae auditum afficiunt.

- d) De iis, quae tactum afficiunt.

II.) Quoniam ea praecipue gustatu acerba quae immatura, generatim acerbus sumitur pro omni eo, quod est immaturum, aut quod ante tempus contingit, seu quod nondum ad suam perfectionem pervenit. Peculiariter autem

¶ 1. Ponitur de fructibus immaturis.

¶ 2. Hinc acerbum dicitur quidquid ad suam perfectionem nondum pervenit, vel ante tempus contingit.

III.) Quoniam quae acerba sunt, sensus molestia ac dolore afficiunt, ponitur etiam generatim pro molesto, gravi, duro, aspero,

A) cum de rebus,

B) tum de hominibus.

A) De rebus.

¶ 1. Sumpta metaphora a n. I. (Cf. ACERBITAS II. 1.) ponitur de verbis, sententiis etc., quae in se acrimoniam habent, quo modo dicuntur amari satyrarum sales.

¶ 2. Item eadem metaphora ponitur de iis, quae animi, ut ita dicam, gustui amara sunt.

¶ 3. Item de iis, quae austera sunt, sicut poma immatura, ac proinde severa, dura.

¶ 4. Item de iis quae acrem afferunt dolorem quia praeter expectationem accidunt, et peculiariter de morte, quae etsi necessaria, tamen semper immatura putatur.

¶ 5. Ponitur denique de iis omnibus, quae vehementer aegritudine afficiunt, sive quae acerba sunt ad dolorem.

B) De hominibus ac

¶ 1. De iis, qui acrimoniam et vehementiam in agendo praeseferunt.

¶ 2. Saepe significat nimis severum, rigidum, tristem, moribus durum, voluptatibus inimicum.

Acerbum, i, est

- a) Absolute neutrorum more idem quod acerbitas, sive adversa, calamitates.

- b) Acerba Accus. neutr. plur. poetice adverbii more pro acerbe.

Acerbus differt ab austero, ut maius a minore. Nam quae vehementer astringunt, acerba dicuntur; quae mediocriter, austera.

- Item acerbus differt ab amaro: acerba enim sunt quae immatura, amara et ea quae matura; acerba semper iniucunda sunt ac molesta, amara saepe etiam iucunda et grata; acerba astringunt linguamque contrahunt et exsiccant, non item amara; acerbis opponuntur mitia, amaris vero dulcia.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Amārus

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Austērus

AUSTĒRUS, a, um, adiect. - Austerus est ab αὐστηρὸς, quod fortasse ab αὔω sicco, arefacio; hinc Auster apud Latinos est ventus urens: consuetudine vero Latina vox facta; et dicitur praecipue de saporibus, non quidem acerbis et ingratis, sed linguam tamen adstringentibus et contrahentibus; qualis est gustus meri vini, sed non dulcis, et sapor pomorum, quae nondum plenam maturitatem consecuta, sunt tamen satis matura. Huic opponitur sapor lenis. (It. aspro, lazzo, austero; Fr. âpre, rude, dur; Hisp. aspero, acerbo, violento; Germ. herbe, streng, rauh; Angl. harsh, severe, austere).

I.) Proprie.

- a) Praecipue, ut diximus, ponitur de saporibus.

- b) Dicitur etiam de odoribus.

II.) Translate.

- a) Ponitur de moribus hominum pro severo, rigido, gravi; et quidem in utramque partem.

- b) Dicitur etiam de rebus, praecipue abstractis, quae tristia sunt, gravia, molestia.

- c) Item ponitur de genere dicendi graviore et minus voluptatis habente.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Dīgnōscō

DĪGNOSCO vel dīnosco, noscis, noscere, a. 3. duas diversas res cum suo discrimine cognosco, discerno.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Quantitās

QUANTĬTAS, ātis, f. 3. magnitudo, extensio rei cuiuspiam, vis, numerus, copia, ποσότης (It. quantità, grandezza, numero; Fr. grandeur, quantité, nombre; Hisp. quantitad, grandeza, número; Germ. d. Grösse, Zahl, Anzahl, Menge, Quantität; Angl. quantity, bigness, extent).

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Apud ICtos usurpatur fere de iis rebus, quae pondere, numero, mensura continentur, quantità, misura: et separatur a corpore et specie.

¶ 3. Saepe autem dicitur de summa pecuniae.

¶ 4. Quantitas propositionis apud logicos est illius vis ac sententia, quae vel universa complectitur, vel particularia.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Quālitās

QUĀLĬTAS, ātis, f. 3. qualità, ποιότης, id quo res quales dicuntur, ut virtus, albedo, etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Calidus

CĂLĬDUS, a, um, adiect. - Calidus est calorem habens, eique opponitur frigidus.
(It. caldo; Fr. chaud; Hisp. calido; Germ. warm, heiss, hitzig; Angl. warm, hot).

I.) Proprie.

II.) Translate occurrit

¶ 1. De personis et est praeceps, audax, promptus, ferox.

¶ 2. Item de actionibus, et calidum dicitur quod subito alicui venit in mentem, fervidum, ferox, audax, animosum, atque adeo inconsultum, praeceps, temerarium.

- Hinc Calida, ae, f. 1. absolute est aqua calida, subauditur enim aqua.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Lēvis

LĒVIS vel laevis, e, adiect. - Levis est planus, complanatus, non scaber, non asper, politus; eique asper opponitur: λεῖος (It. spianato, liscio, polito; Fr. lisse, plan, uni, non rude; Hisp. liso, plan, unido, igual; Germ. glatt; Angl. smooth, polished, furbished, sleek).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de rebus physicis.

- a) Cum opposito asper.

- b) Generatim.

- c) Leve absolute est res levigata.

¶ 2.Latiori sensu apud Poetas est imberbis, glaber.

¶ 3. Item nitidus, candidus, pulcher, atque adeo iuvenilis.

¶ 4. Item lubricus.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragr. I. 1., levia nonnunquam dicuntur, quae bene trita sunt et macerata et mollia tactu.

¶ 2. Levis oratio est delicata et aequabiliter fluens.

¶ 3. Est etiam mollis, effeminatus ductum ab his, qui pilos vellunt et cutem levigant.

Index
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Asper

ASPER, ĕra, ĕrum, adiect. - Asper universim accipitur pro omni eo, quod inaequalitate superficiei et scabritie tactum laedit eique reluctatur ac resistit (It. aspro, ruvido; Fr. âpre au toucher, rude, raboieux, pointu; Hisp. aspero, escabroso, fragoso; Germ. rauh, nicht glatt; Angl. rough, rugged, harsh).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu asperum est id quod inaequalitate superficiei et scabritie tactum laedit; cui opponitur lēvis. Occurrit autem

- a) De locis.

- b) De aliis, quae tactum laedunt.

- c) Item de iis quae acuta sunt, et ad pungendum aut caedendum apta.

- d) Item a Poetis ponitur, ut a Graecis τραχὺς, de argenteis, aureis etc. vasis aliisve, quae habent signa extantia et quae iisdem superficiem inaequalem reddunt.

- e) Hinc asper nummus dicitur, qui bene percussus est et alte expressas notas habet, quales sunt recenter cusi et qui manibus hominum nondum detriti sunt, totumque pondus suum retinent.

¶ 2. Latiori sensu aspera dicuntur quae non tactum solummodo, verum etiam ceteros hominis sensus laedunt; quibus lenia opponuntur: qua significatione occurrit

- a) Generatim de iis, quae sensus laedunt quaeque propterea, ut ait Forcellinus, periculosa sunt, infesta,

molesta: ac praecipue de mari procelloso, de anni tempestatibus ac caeli temperie.

- b) Speciatim dicitur de saporibus: est autem proprie asper sapor, qui terreum gustum reddit.

- c) Item de odoribus insuavibus et nimis acribus.

- d) Item de sonis. - Aspera littera dicitur r ab Ovid. 5. Fast. 481., eique lenis littera, scilicet l, opponitur. Quintil. 9. 4. 37. Consonantes asperiores. Id. ibid. . 34. Vocales asperiores.
- Asper spiritus dicitur a Grammaticis, qui syllabae sonum vehementiorem et asperiorem quodammodo reddit, et in Graecis vocibus appingi solet figurâ parvae ʽ: cui contrarius est lenis, cuius nota est ʼ inversa. Priscian. 2. p. 572. Putsch. - Hinc figurate apud Rhetores aspera oratio dicitur, quae non fluit et praefracta est, salebrosa, inculta. Cic. Orat. 5. 20. Aspera, tristis, horrida oratio, neque perfecta, neque conclusa. cui ibid. opponitur lêvis et structa et terminata.

II.) Translate ponitur de hominibus, belluis et rebus praecipue abstractis.

¶ 1. De hominum vivendi agendique ratione, et de belluarum indole ac natura, asper ponitur pro immiti, duro, intractabili, fero, saevo, crudeli.

- a) De hominum vivendi agendique ratione.

- b) De belluarum natura.

¶ 2. Item de hominibus ponitur pro acri, mordaci, maledico.

¶ 3. Item pro severo, acri, forti, cui opponitur remissus, mollis, effeminatus.

¶ 4. Item de rebus praecipue abstractis ponitur pro difficili, calamitoso.

¶ 5. Dicitur praeterea asperum generatim quidquid grave est, et molestiam ac fastidium creat.

Asperum, i, n. 2. substantivorum more occurrit

A) Proprie

- a) De locis, fere in plur. num. Curt. 7. 11. 16. Per aspera (saxorum) enixis duriora restabant et crescere altitudo petrae videbatur. Plin. 3. Hist. nat. 5. 9. (53). et Quintil. 6. 1. 52. Aspera et confragosa. h.
e. loca. Sueton. Tib. 60. A tergo insulae per aspera et devia crepere. Id. Tit. 8. In asperrima insularum devehi.
- b) De maris procella. Tac. 4. Ann. 6. Maris asperis obviam ire. Id. 3. ibid. 5. Asperrimo hiemis.

B) Translate aspera sunt res adversae. Sall. Iug. 89. Maiora et magis aspera aggredi. Horat. 1. Ep. 2. 21. aspera multa perferre. Propert. 1. 18. 13. aspera multa alicui debere.

Index
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Commūnis

COMMŪNIS, e, adiect. - Communis est qui est multorum, vulgaris, itemque publicus (It. comune, pubblico; Fr. qui appartient à plusieurs ou à tous, commun, public, général; Hisp. comun, general; Germ. gemein, gemeinsam, gemeinschaftlich, allgemein oder öffentlich; Angl. common, the same, general). Occurrit autem

¶ 1. Generatim.

- a) Porro iungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- b) Communes dii sunt non patrii, sed omnibus aeque venerandi.

- c) Communis paganus is dicitur, qui est ex eodem pago, idem ac compaganus, ut municeps, qui est ex eodem municipio.

¶ 2. Speciatim communis homo dicitur, qui, etsi dignitate polleat, se communem quodammodo facit, cum omnibus versari non dedignatur, comis, facilis, affabilis.

¶ 3. Item speciatim in artibus

- a) Apud Dialecticos et Rhetores loci communes sunt sedes argumentorum artis rhetoricae et dialecticae.

- b) Item apud Rhetores commune dicitur quidquid utrique parti convenit, sive id quo actor et adversarius aeque uti possunt.

- c) Apud Grammaticos genus commune est eorum nominum, quae simul masculina sunt et feminina, vel masculina, feminina simul et

neutra. Charis. 2. p. 126. Putsch. - Verbum commune est, quod or positione desinens activam simul et passivam significationem habet. Gell. 15. 3.; et Priscian. 8. p. 787. Putsch. - Communis syllaba, quae tum brevis est, tum longa, h. e. anceps. Charis. 1. p. 3., Diomed. p. 423. et Donatus p. 1389. Putsch.

- Hinc Commune, is, n. 3. absolute, substantivorum more, usurpatur

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim commune dicitur quidquid ad plures vel ad omnes pertinet.

- a) In plur. num. Cic. 1. Off. 7. 20. Deinde ut communibus pro communibus utatur, privatis ut suis. Horat. 1. Ep. 20. 4. Paucis ostendi gemis, et communia laudas. h. e. omnes omnino cives, Italice il publico. Ovid. 13. Met. 273. modo ne communia solus Occupet. - Communia absolute apud Frontin. de limit. agror. p. 41. Goes. dicuntur compascua loca, in commune aliquibus assignata: quae Aggen. Urbic. ibid. p. 66. in Etruria scribit communalia appellari.

- b) In sing. num. commune dicitur caput et summa rei, de qua societas inita est. - Hinc iudicium communi dividundo, est re, quae ad plures pertinet, apud ICtos.

¶ 2. Speciatim commune est respublica.

¶ 3. Hinc in commune vel in communi est in rem communem. - In commune est etiam formula exclamandi pro aequis partibus.

II.) Translate in commune significat in universum.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Sinciput

SINCĬPUT, cĭpĭtis, n. 3. — Sinciput est dimidia capitis pars: non enim satis probabile est hac voce significari, partem capitis anteriorem, sicut occiput posteriorem designat; unde Gloss. Philox.Sinciput, βρέγμα.

I.) Proprie.

II.) Translate, per synecdochen, est totum caput et cerebrum in eo.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Apprehendō

APPRĔHENDO vel adprehendo, dis, di, sum, dere, a. 3. (ad et prehendo). - Apprehendo est arripio, capio (It. prendere, pigliare, stringere; Fr. prendre, saisir; Hisp. tomar, coger ó asir; Germ. angreifen, anfassen, ergreifen, fassen oder erfassen; Angl. to catch or lay hold of, take, seize).

I.) Proprie occurrit

- a) Generatim.

- b) Speciatim est alicuius manum arripere vel totum hominem complecti amoris gratia.

- c) Item speciatim est hominem capere, captivum facere; aut in re militari regionem occupare, potiri. - De personis.

- d) Denique et de cupiditatibus morbisque ponitur, quibus corripimur.

II.) Translate.

¶ 1. Iungitur abstractis et est potiri.

- a) Generatim.

- b) Speciatim in oratione id apprehendi dicitur, quo tamquam praeda pro causa nostra utimur.

¶ 2. Item est comprehendere, complecti.

¶ 3. Apud serioris aevi scriptores est etiam intelligere, mente comprehendere.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī]

Percipiō

PERCĬPĬO, cĭpis, cēpi, ceptum, cĭpere, a. 3.
(per et capio). — Percipere est plane, penitus capere, occupare, καταλαμβάνω (It. prendere, occupare, investire; Fr. prendre, saisir, s' emparer, envahir; Hisp. tomar, agarrar, asir, apoderarse, invadir; Germ. ganz erfassen, ergreifen; Angl. to take up wholly, seize entirely, possess, invade, occupy).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim est occupare, potiri.

¶ 2. Speciatim est penitus recipere.

¶ 3. Item capere, colligere.

¶ 4. Item accipere, reportare, obtinere, consequi.

II.) Translate.

¶ 1. Est sentire: et

— a) Ad sensus corporis pertinet.

— b) Item ad animum.

¶ 2. Item intelligere, comprehendere, cognoscere, discere, assequi.

— Hinc Perceptum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, est θεωρήμα. Cic. Fat. 6. Divinatio a perceptis artis proficiscitur: percepta appello, quae dicuntur Graece θεωρήματα. et mox. Percepta astrologorum. Alii utrobique leg. praecepta.

— Hinc Gell. 14. 1.ante med. Mirabatur id cuiquam pro percepto liquere, stellas istas non esse plures etc. come certo e indubitato.

Index

[Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī](#)

Phantasia

PHANTĂSĬA ae, f. 1. fantasia, immaginazione, φαντασία, visum, imago rerum animo insidentium. Ita dicta est a φαίνομαι appareo, quia species rerum, quas sentimus, vel etiam sentire nos putamus, intus apparent.
Graece Cic. 1. Acad. (post.) 11. 40. In qua primum de sensibus ipsis quaedam dixit nova, quos iunctos esse censuit e quadam quasi impulsione oblata extrinsecus, quam ille φαντασίαν, nos visum appellemus licet.

¶ 1. Apud Rhetores accipitur pro mentis conceptu.

¶ 2. Phantasia, non homo, convicium apud Petron. fragm. Tragur.38. Burmann. sub fin. quasi species et simulacrum hominis, non homo: vel homo iactabundus et vanus.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Dīiūdicō

DĪIŪDĬCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (dis et iudico).
- Diiudicare duo diversa significat, prout

A) Verbi, aut

B) Praepositionis vis praestat.

A) Quum verbi vis praestat, diiudicare est iudicando decernere, certo iudicio definire; et occurrit

- 1.°) De iudicio, quod ratione, aut verbis fit; et quidem

- a) Cum Accusativo rei, quae diiudicatur.

- b) Cum Accusativo et Infinito.

- c) Sequente Relativo.

- 2.°) De iudicio, quod armis fit.

B) Quum praepositionis vis praestat, diiudicare est duas vel plures res diversas iudicando discernere, dignoscere, distinguere.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Iste

ISTE, a, ud, pronom. Genitivus istius a Poetis interdum in paenultima corripitur. — Iste videtur esse compositum ex is et syllaba te, sicut Graeci ex pronom. ὂ et δὲ componunt ὅδε, ἥδε, τόδε; et est pronomen demonstrativum ad ea ostendenda, quae ad eum quoquo modo pertinent, quocum loquimur, οὗτος (It. cotesti, cotesto; Fr. celui-ci, celle-ci, celui-là, celle-là; Hisp. este, esta, aqueste; Germ. der, die, das dort; Angl. he, this man, this, that).

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī
Hoofdstuk 1 - Urbs
Hoofdstuk 1 - Ars Medica

Somniō

SOMNĬO, as, āvi, (ātum) are, a. 1.
(somnium) — Somnio est in somno aliquid, quasi vigilans, video, per quietem videre videor, ὀνειρώττω (It. sognare, sognarsi, sonniare; Fr. rêver, songer; Hisp. soňar; Germ. träumen; Angl. to dream).

I.) Proprie.

— a) Cum Accusativo.

— b) Cum Ablat. et praep. de.

— c) Sequente Infinito.

— d) Absolute.

— e) Passive impersonaliter.

II.) Translate somniare dicuntur, qui aliquid inepte et sine ratione dicunt, faciunt, volunt

— a) Cum Accusativo.

— b) Cum Infinito.

— c) Absolute.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Occipitium

OCCĬPĬTĬUM, ĭi, n. 2. (ob et caput) posterior pars capitis a vertice ad cervicem, ἰνίον (It. nuca, coppa; Fr. l'occiput, le derrière de la tête; Hisp. occiput; Germ. das Hinterhaupt; Angl. the occiput or hinder part of the head).

I.) Proprie.

— a) De hominibus.

— b) De brutis animantibus.

— c) Frons occipitio prior, id est potior, proverbium, de quo vide in frons.

II.) Figurate. Varro apud Non. p. 245.
15. Merc. Caesar reversionem fecit, ne post occipitium, in Hispania exercitus qui erant, relinqueret. alle spalle. Cf. Ammian. 16. 12. post init. Tunc tripertito exitio premebantur: Imperatore urgente per Raetias, Caesare proximo nusquam elabi permittente, finitimis, quos hostes fecere discordiae, modo non occipitia conculcantibus hinc indeque cinctorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Dēperdō

DĒPERDO, dis, dĭdi, dĭtum, dere, a. 3. (de et perdo).
- Deperdere est ex toto aliquid invito animo dare, adeoque perdere, omnino perdere, amittere (It. perdere una parte di un tutto; Fr. perdre une partie d'un tout; Hisp. perder; Germ. etwas von einem Ganzen weg verlieren; Angl. to lose). Occurrit

¶ 1. Stricto sensu, ita scilicet ut vis praepositionis integra sit, et est ex toto partem aliquam amittere.

¶ 2. Latiori sensu, seu vi praepositionis imminuta, est amittere, omnino perdere.

- Hinc Part. praeter. pass. Deperditus, a, um, adiective occurrit et est omnino perditu.

- Hinc fere semper figurate.

- Hinc in deperdito esse dicitur id, quod amissum est.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Oblīviō

OBLĪVĪO, ōnis, f. 3. actus obliviscendi, memoriae defectus, λήθη (It. oblivione, dimenticanza; Fr. action d'oublier, oubli; Hisp. el acto de olvidar, olvido; Germ. das Vergessen, d. Vergessenheit; Angl. oblivion, forgetfulness).

I.) Proprie.

— a) Generatim.

— b) Speciatim oblivio est idem atque amnestia.

II.) Translate.

¶ 1. Subiective, uti aiunt, est memoriae imbecillitas.

¶ 2. Concreto, uti aiunt, sensu oblivio litterarum dictus est a Bibaculo Orbilius Pupillus Beneventanus grammaticus, quia in senectute memoriam omnem amiserat.

Index

Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Somnus

SOMNUS, i, m. 2. (ὕπνος) — Somnus est dormiendi actus, sopor, quies, ὕπνος (It. sonno; Fr. sommeil; Hisp. sueňo; Germ. d. Schlaf; Angl. sleep).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Somnus insiticius, somnus meridianus, apud Varron. 1. R. R. 2. 5. Ego hic, ubi nox et dies modice redit et abit, tamen aestivo die, si non diffinderem insiticio somno meridiem, vivere non possem. — Mos enim erat veteribus, qui etiamnum obtinet, aestivo tempore somnum leviusculum meridie capere. Hinc et Plaut. Most. 3. 2. 8. Non bonus somnus de prandio.

— c) Somnus venereus, Graecis ὀνειρόγονον.

— d) In somno, somno, in somnis (cf. in somniis, quod pro in somnis aliquando occurrit; invicem enim haec duo significatione permutantur), dum dormitur et somniatur.

— e) Per somnum, per somnos, inter somnos, in somno,.

— f) Servus ad somnum, qui ad cubiculum heri excubans, silentium facit, ne dormientem quis interpellet.

II.) Translate.

¶ 1. Metonymice.

— a) In bonam partem est tranquillitas.

— b) In malam partem est inertia, desidia, ignavum otium.

¶ 2. Item somnium.

¶ 3. Item pro nocte.

¶ 4. Et pro morte.

¶ 5. Hinc sensu ethico, de statu eorum, qui peccatis sunt obnoxii.

¶ 6. In Fabulis Somnus est deus filius Erebi et Noctis, cuius regiam apud Cimmerios positam, item comites et potentiam describunt Ovid. loc. cit. a v. 592. et Stat. 10. Theb. a v. 84. Fingitur alatus et rore Stygio perfusus, gerens virgam et cornu papavere plenum, quo perfundit quos corripit. Lepidam de Somno fabulam narrat Fronto de fer. Als. (edente iterum A. Maio) ep. 3. ad fin. Stat. 2. Theb. 143. illos post verbera fessos Exceptamque hiemem cornu perfuderat omni Somnus. et 5. ibid. 197. consanguinei mixtus caligine Lethi, Rore madens Stygio, morituram amplectitur urbem Somnus, et implacido fundit gravia otia cornu. et 6. ibid. 27. et cornu fugiebat Somnus inani. Sil. It. 10. 352. curvoque volucris Per tenebras portat medicata papavera cornu, et mox. quatit inde soporas Devexo capiti pennas, oculisque quietem inrorat, tangens Lethaea tempora virga. Tibull. 2. 1. 89. venit tacitus fuscis circumdatus alis Somnus.

Index
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Requiēs

RĔQUĬES, ētis et ĭēi, f. 3. et 5. (re et quies).
- Requies est cessatio a labore, laxamentum, quies, ἀνἐπαυσις (It. riposo, posa, requie; Fr. cessation, repos, récréation, trêve; Hisp. cesacion, intermision al trabaio, reposo, descanso, quietud, recreacion; Germ. d. Ruhe, Rast, Erquickung, Linderung; Angl. rest, repose, quiet, ease, refreshment, relaxation, respite, intermission).

- 1.°) Generatim.

- a) Saepe cum Genetivo.

- b) Cum Dativo.

- c) Cum Ablativo et praepos. ab.

- d) De loco vel re, in quo v. in qua erit quies.

- 2.°) Speciatim.

- a) Genetivus requietis apud Cic. 1. Att. 18. Ita sum ab omnibus destitutus, ut tantum requietis habeam, quantum cum uxore et filiola consumitur. Id. 1. Fin. 15. 49. Ad dolores ita paratus est, ut meminerit, maximos morte finiri, parvos multa habere intervalla requietis, mediocrium nos esse dominos. -
Genetivum requiei agnoscit Priscian. 6. p. 704. Putsch. e t 7. p.781. sub fin. et Valer. Prob. in Cathol. p. 1460; sed apud scriptores ego nondum legi, inquit Forcellinus; habet tamen Vulgat. interpr. Eccli. 36. 15. Miserere civitati sanctificationis tuae Ierusalem, civitati requiei tuae. Pro eo requie dixit Sall. fragm. apud Priscian. cit. p. 781. At inde nulla munitionis aut requie mora processit ad oppidum. Auson. Edyll. 4. 4. Sed requie studiique vices rata tempora servant.
Addit Priscianus vetustissimos etiam requies dixisse in eodem casu.

- b) Accus. requietem apud Cic. 5. Fin. 19. in fin. et fragm. apud Charis. 1. p. 52. Putsch. Si requietem natura non quaereret. Id. 2. Legg.1. 2. Ad requietem animi. Adde eumd. Senect. 15. 52. -
Accus. requiem apud Sall. in orat. M. Licinii . 17. Neque ego vos ultum iniurias hortor, magis ut requiem cupiatis, al. capiatis. Cic. Arch. 6. Tantum temporis, quantum ad animi et corporis requiem conceditur. Curt. 9. 6. 3. Placuit is locus et ad suam et ad militum requiem. Plin. Paneg. 13. Requiem corpori dare. Tac. 2. Ann.33. Taliaque ad requiem animi aut salubritatem corporum parentur. V. alia sub 1.

- c) Vocat. requies apud Lucret. 6. 93. Currenti spatium praemonstra, callida musa Calliope, requies hominumque divûmque voluptas.
- d) Ablat. requiete apud Cic. de suo cons. 1. Divin. 13. Tu tamen anxiferas curas requiete relaxa. -
Ablat. requie apud Ovid. Heroid. 4. 89. Quod caret alterna requie, durabile non est. Liv. 22. 9. Praeda et populationibus magis quam otio aut requie gaudentibus. Adde Ovid. loc. cit. sub 1.°; et Vulgat. interpr. Iob 30. 27. et Eccle. 4. 6.

Index
Hoofdstuk 1 - Sēnsūs Externī & Internī

Cōnsistō

CONSISTO, sistis, stiti, stitum, sistere, (cum et sisto). - Consistere usurpatur

A) Neutrorum more, et

B) Raro admodum active.

A) Neutrorum more consisto est subsisto, commoror, sto (It. fermarsi, arrestarsi; Fr. s'arrêter, se tenir, rester; Hisp. quedarse, cesar de andar, pararse; Germ. zum Stillstand kommen oder gebracht werden, still stehen, stehen bleiben, Halt machen; Angl. to stand firmly or steadily, stand fast, make a stand, stand, stop).

I.) Proprie usurpatur

1.°) de hominibus ceterisque animantibus, et

2.°) de inanimis.

1.°) De hominibus ceterisque animantibus occurrit

¶ 1. Generatim, et quidem

- a) Absolute.

- b) Cum additis.

¶ 2. Speciatim consistere dicuntur, qui ab itinere, aut ab opere cessant.

¶ 3. Item speciatim saepe ad rem bellicam refertur, et significat subsistere, se in ordinem ad resistendum disponere, locum aliquem opportunum capere.

¶ 4. Apud ICtos significat sistere se in iudicio contra aliquem.

¶ 5. Denique consistere dicuntur, qui negotiandi causa aliquo in loco diu morantur, aut domicilium constituunt.

2.°) De inanimis quoque usurpatur, quae cum quacumque ratione moveantur, a motu cessant et quiescunt: et quidem

¶ 1. De fluidis, quae subsistunt.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de aquis, quae frigore concrescunt, aut de musto, quod deferbuit.

- c) Item de sanguinis, diarrhoeae, etc. fluxu quae minuitur vel cessat.

¶ 2.De aliis rebus, quae moventur.

¶ 3. Item de iis, quae standi vi pollent.

II.) Translate.

¶ 1. Consistere est subsistendo immorari; et occurrit

- a) De personis, quae in sermone, honorum cursu, etc. immorantur.

¶ 2. Eleganter ponitur pro firmum, stabilem, constantem esse.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de animo.

¶ 3. Denique pro niti, contineri, stare.

- a) Raro admodum de personis occurrit, et pro existere usurpatum videtur.

- b) Saepius occurrit, et quidem generatim, de inanimis, quae fundamentum, stabilitatem ac vim

habent vel acquirunt.

- c) Item de inanimis et abstractis, quae in aliqua re nituntur, fere cum Ablat. et praepos. in vel ex, aut cum Ablat. sine praepos., aut cum aliis additis.

B) Active raro admodum occurrit pro constituere.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Mēns

MENS, mentis, f. 3. Gr. νοῦς, ψυχή.
— Mens generatim est animi sensus, ratio sentiendi et cogitandi, ingenium, animus (It. sentimento, maniera di sentire e di pensare, cuore, animo; Fr. sens, manière de sentir et de penser, caractère, coeur, naturel, esprit, âme; Hisp. sentido, sentimiento, modo de sentir y pensar, caracter, natural, corazon, alma; Germ. d. Sinn, d. Sinnesart, Denkart, d. Gesinnung, d. Gemüth, Herz, d. Seele; Angl. sense, iudgment, nature, disposition, spirit, mind).

I.) Proprie mens est, ut diximus, animi sensus, ratio sentiendi et cogitandi, ingenium, animus.

— Aliquando mens animi dicitur.

— Animus et mens eadem ferme ratione occurrunt apud Caes. 3. B. G. 19. in fin. Ut ad bella suscipienda Gallorum alacer et promptus est animus, sic mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est.

— Hinc bona mens est sana, recta et iusta, perfectus rationis usus, seu bona valetudo animi.

— Contra mens mala est insania, dementia, mala animi valetudo.

Hinc collige, malam mentem habuisse, fuisse formulam, qua utebantur veniam petentes illatae iniuriae.

II.) Translate.

¶ 1. Saepissime mens est princeps animi facultas, pars animi potior et sublimior, ratio, intelligentia, qua res etiam ab omni materia abstractas contemplamur et percipimus, νοῦς.

— Hinc cum ratione iungitur apud Cic. 1. Nat. D. 2. 4. Deorum mente atque ratione, omnem mundum administrari et regi. — Item cum animo iungitur apud Cic. Senect. 11. 36. Nec corpori soli subveniendum est, sed menti atque animo multo magis.

— In his et similibus interdum ad discrimen respiciunt auctores: interdum utrumque pro eodem accipiunt atque ἕν διὰ δυοῖν exprimunt.

— Refertur et ad rectum rationis usum, unde amentes et dementes, qui minus eo valent.

¶ 2. Est etiam memoria, memoria.

— Hinc venire in mentem saepissime occurrit

— Cum Nominativo rei.

— Cum Genitivo rei.

— Cum Infinito.

— Sequente Relativo.

— Sequente part. ut.

¶ 3. Item cogitatio, consilium, sententia, propositum, atque adeo voluntas.

¶ 4. Item prudentia, consilium, solertia.

¶ 5. Item ea pars animi, in qua ira sedet: quae et ipsa quandoque animus dicitur.

¶ 6. Item ea, in qua est vis, fortitudo et praesentia.

¶ 7. Mens Romanis dea fuit et templo culta.

Intellectus

INTELLECTUS, us, m. 4. (intellego) apud argentei aevi scriptores

¶ 1. Est actus intelligendi, intelligentia, νόησις. - Intellectu carere, est non intellegi. - Intellectum habere, est intelligi.

¶ 2. Speciatim de cognitione et peritia in rebus artefactis.

¶ 3. Est etiam notio, sententia.

¶ 4. Raro sumitur pro intelligendi vi, facultate, quae animo inest, quam mentem et intelligentiam saepius dicimus.

¶ 5. Refertur etiam ad perceptionem, quae sensu fit.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Concupīscō

CONCŬPISCO, cŭpiscis, cŭpĭvi vel cŭpĭi, cŭpītum, cŭpiscere, a. 3. (cum et cupio). - Concupisco est idem quod cupio, vel valde cupio, appeto (It. desiderare avidamente, bramare; Fr. désirer ardemment, convoiter; Hisp. desear ardientemente, codiciar; Germ. innig begehren, heftig nach etwas trachten, heiss verlangen; Angl. to desire greatly, thirst after). Usurpatur autem

- a) Cum Accusativo.

- b) Absolute, ita tamen ut Accusativus ex ipso orationis contextu facile innotescat.

- c) Cum Infinito tantum.

- d) Cum Infinito et Accusativo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cupiō

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Reiciō

REĬCĬO, ĭcis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (re et iacio). - Reicio

I.) Proprie usurpatur

A) De rebus physicis; et

B) De brutis animalibus et hominibus.

A) De rebus physicis.

¶ 1. Stricto sensu reiicio est vicissim iacio, retorqueo.

¶ 2. Item est generatim repellere, ἀποβάλλομαι, ἀποθέω.

- a) Sic est abiicere, deponere.

- b) Item removere, repellere.

- c) Item est retro iacere.

- d) Item est propellere, promovere.

- e) Item rursus impellere.

¶ 3. Item est amovere, removere.

- a) Sic generatim.

- b) Item avertere.

- c) Item evomere, unde nostrum récere factum est.

B) De brutis animalibus et hominibus.

¶ 1. Est repellere; item rursus agere.

¶ 2. Reiicere se, reclinare, recumbere:retro flectendo corpus et supinum collocando.

¶ 3. Speciatim in re militari est hostem repellere.

¶ 4. Item speciatim raro de navibus, saepe de navigantibus dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est respuere, aspernari, repudiare.

¶ 2. Speciatim reici dicuntur, quorum amor spernitur.

¶ 3. Praeterea significat remittere, seu ad alium mittere.

¶ 4. Reicere iudices.

¶ 5. Balb. ad Cic. post Ep. 15. l. 8. ad Att. Crede mihi, Caesarem maximum beneficium te sibi dedisse iudicaturum, si huc te reiicis. se ti riduci, ti applichi a far questo: si intendis animum in hanc rem: si adduceris, ut suscipias curam conciliandae inter Caesarem et Pompeium concordiae.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iaciō

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Prōsequor

PRŌSĔQUOR, sĕquĕris, sĕcūtus vel sĕquūtus sum, sĕqui, dep. 3. (pro et sequor). — Prosequi est porro aut ultra sequi, subsequi, deducere, κατακολουθέω, περιέπομαι (It. seguitare, andare o tener dietro, accompagnare;Fr. accompagner, suivre; Hisp. acompaňar, seguir; Germ. Iemanden nach vorwārts begleiten, geleiten, begleiten; Angl. to follow after, follow, pursue, go with, accompany, set on the way, wait upon).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— 1.°) In bonam partem.

— 2.°) Hactenus in bonam partem: deinceps in malam. Atque hac etiam ratione pro persequor adhibetur, et in libris saepe unum pro altero promiscue legitur.

¶ 2. Speciatim, prosequi exsequias, funus, defunctum.

II.) Translate.

¶ 1. De rebus physicis et de abstractis, quae aliquem porro vel ultra sequuntur. — Similiter de iis, quae nobis imitanda proponimus.

¶ 2. De hominibus, varios habet usus pro variis ablativis, qui ei adiunguntur. Fere autem ponitur pro ornare, honestare, cumulare.

¶ 3. Significat etiam verbis, aut scriptis de aliqua re tractare, agere, dicere: quo sensu etiam persequor dicimus, et in libris utrumque promiscue legitur.

— a) Cum additis.

— b) Absolute pergere in dicendo, sermonem continuare.

— Hinc Part. praes., cuius plura exempla retulimus, Prosequens, entis, adiective quoque usurpatur, unde Sup. Prosequentissimus cum Genit. apud Porc. Latr. in Catil. 34. Si demonstravimus, spem perficiendi sceleris homini prosequentissimo inimicitiarum exstitisse. che quant'altri mai andava in cerca d'inimicizie, che vivea d'inimicizie. Rectius fortasse legendum est persequentissimus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sequor

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Āversātiō

ĀVERSĀTĬO, ōnis, f. 3. actus aversandi, recusatio, fastidium.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Gaudium

GAUDĬUM, ĭi, n. 2. - Gaudium est affectio animi alicuius praesentis boni opinione concepta, et proprie quum exhilaratur animus aliqua re, neque tamen ita ad exteriora diffunditur ultra modum, ut facile appareat. Differt a laetitia, quia, ut ait Cic. 4. Tusc. 6. 13., quum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud gaudium dicitur: quum autem inaniter et effuse animus exsultat, tum illa laetitia gestiens, vel nimia dici potest. Quare, ut addit Non. p. 444. 11. Merc., gaudium in sapiente et in rebus bonis semper est; laetitia etiam in malis rebus esse potest. Hoc tamen discrimen saepe negligitur. χαρὰ, χάρμα (It. allegrezza, gaudio; Fr. ioie intérieure, contentement, aise, plaisir; Hisp. gozo, alegria y contento interior; Germ. die innere Freude; Angl. ioy, gladness, mirth).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) In sing. num.

- b) In plur. num.

¶ 2. Speciatim dicitur de turpi voluptate.

II.) Translate gaudia dicuntur, quae gaudium afferunt.

- a) De personis.

- b) De rebus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Gaudeō

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Fruitiō

FRŬĬTĬO, ōnis, f. 3. (fruor), actus fruendi.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Īra

ĪRA, ae, f. 1. — Ira est dolor animi vehemens ob iniuriam, unde est cupido vindictae. Gr. ὀργή (It. ira, sdegno, collera; Fr. colère, courroux, ressentiment, rage, fureur; Hisp. colera, ira, rabia; Germ. d. Zorn; Angl. anger, displeasure, wrath, passion, choler, ire, rage, resentment, pique).

I.) Proprie.

— a) In singulari, et aliquando in plurali num. praecipue apud Poetas. — Irae esse alicui est iram movere.

— b) Cum Infinito.

— c) Ira alicuius rei, seu cum Genitivo rei, est quae ob rem aliquam oritur.

— Hinc passive Id. Liv. 2. 61. Numquam ante tam invisus plebi reus ad iudicium vocatus populi est: plenus suarum, plenus paternarum irarum. odiosità.

II.) Translate.

¶ 1. Tribuitur abstractis et rebus physicis.

¶ 2. Metonymia est in illo Ovidii 4. Pont. 3. 21. dic aliquam, quae te mutaverit, iram. et Grat. Cyneg. 374. commissam ulciscitur iram. h. e. iniuriam, ex qua ira orta est. et Sil. It. 7. 344. renovant tela – et dant mucronibus iras. h. e. saxo asperant. Similiter Virg. 3. 214. Tristius haud illis monstrum, nec saevior ulla Pestis et ira deûm Stygiis sese extulit undis. h. e. poena, pena, gastigo, punizione.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Dolor

DŎLOR, ōris, m. 3. acerbus corporis, vel animi sensus, cruciatus, moeror (It. dolore, doglia; Fr. souffrance, douleur; Hisp. dolor;Germ. d. Schmerz, d. schmerzliche Empfindung; Angl. grief, dolour).

I.) Proprie.

¶ 1. De corporis dolore, quem ita definit Cic. 2. Tusc. 15. 35. Dolor est motus asper in corpore, alienus a sensibus.

¶ 2. De animi dolore, quem ita definit Cic. 4. Tusc. 8. 18. Dolor est aegritudo crucians.

- Hinc dolor dicitur etiam de ira, quae dolor est cum appetitu vindictae.

II.) Improprie.

¶ 1. Per metonymiam a Poetis dolor dicitur de re, quae dolorem affert.

¶ 2. Apud Rhetores dolor est τὰ πάθη, sive oratoris habitus ac verba, quae veram doloris naturam quum exprimunt, motus animorum in aliis excitant.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Passiō

PASSĬO, ōnis, f. 3. (patior) perpessio, πάθος.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim pro morbo.

II.) Translate.

¶ 1. Passiones sunt accidentia, quae in rerum natura contingunt.

¶ 2. Pro aegritudine animi, seu perturbatione.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Patior

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Cognitiō

CŌGNĬTĬO, ōnis, f. 3. est actus cognoscendi, intelligentia, notio, scientia (It. cognizione, conoscimento; Fr. connaisance, notion; Hisp. conocimiento, nocion; Germ. das Kennenternen oder Erkennen einer Sache, die Erkenntniss; Angl. knowledge, acquaintance with, skill in).

¶ 1. Generatim usurpatur abstracte.

- a) In genere.

- b) Item de externo actu, quo personam aliquam cognoscimus.

¶ 2. Item generatim, sed concreto, uti aiunt, sensu cognitio idem est quod notio.

¶ 3. Speciatim saepe est forense verbum, et significat inquisitionem causae, ut reperta rei veritate sententia iudicialis feratur. Opponitur autem saepe iuri ordinario, quia cognitio est iuris extraordinaril, et pertinet ad summos magistratus, scilicet consules, praetores, praefectos provinciarum, senatum, principem (aut eos quibus princeps id negotii dederit), qui cum reum apud se causam agere cogunt, neque eum ad ius ordinarium, dato iudice, remittunt, extra ordinem cognoscere dicuntur: et haec est proprie cognitio.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Error

ERROR, ōris, m. 3. huc illuc vagatio, vel actus huc illuc vagandi (It. errore; Fr. action d'errer; Hisp. el acto de errar; Germ. das Umherirren, Irrfahrt; Angl. a wandering). Occurrit autem

A) Generatim; et

B) Speciatim.

A) Generatim est, ut diximus, huc illuc vagatio, vel actus huc illuc vagandi.

I.) Proprie usurpatur

- a) De hominibus.

- b) De navibus.

- c) De aliis inanimis. (Hinc etiam figurate error dicitur id, in quo, vel cuius causa errari facile potest.).

II.) Translate.

- a) Poetice error oculorum de moribundis dicitur, et est oculorum versatio et circumactus.

- b) Saepius error dicitur de animo qui incertus est, qui fluctuat.

- c) Quoniam vero animus haeret incertus, quum rem aliquam ignorat; error ponitur et pro ignorantia, imprudentia.

B) Speciatim error est deflexio a via, huc illuc vagatio, quum viae ignari extra institutum iter deflectimus.

I.) Proprie.

II.) Translate.

- 1.°) Saepissime refertur ad animum, qui decipitur falsove opinatur.

- a) Generatim.

- b) Dicitur, praecipue a Poetis, etiam de quacumque gravi animi perturbatione, scilicet - Ponitur pro furore et amentia. - Et pro amore. Amor enim errare plerumque compellit. - Item pro dolo, fraude, adeoque pro quacumque re, quae decipit, vel erroris causa est.

- c) Item pro peccato contra grammaticam, historiam, aut eiusmodi.

- 2.°) Morali significatione ponitur interdum pro delicto, peccato.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Opīniō

ŎPĪNĬO, ōnis, f. 3. (opinor).

¶ 1. Generatim est assensus rei non exploratae, existimatio, iudicium, coniectura, sententia, cui veritas opponitur, δόξα (It. opinione, parere, avviso, credenza; Fr. opinion, coniecture, croyance, avis, pensée; Hisp. opinion, dictamen, sentir, parecer; Germ. die Meinung, der Glaube, die Vermuthung, Einbildung, Annahme; Angl. opinion imagination, belief, fancy, coniecture, supposition).

— a) Universim.

— b) Contra, praeter opinionem, contra ac putatur, praeter id, quod putatur.

— c) Cum Adverb. Comparativis.

¶ 2. Speciatim est bona opinio, existimatio, spes.

¶ 3. Item speciatim est fama, rumor.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Suspiciō

SUSPICĬO, ōnis, f. 3. — Suspicio est actus sursum aspiciendi; sed translate adhibetur et est opinio, cogitatio, coniectura, levis cognitio (It. sentore, notizia, opinione; Fr. notice, coniecture, opinion, idée, pressentiment; Hisp. noticia, opinion, conietura; Germ. die Vermuthung; Angl. a knowledge, idea, notion, opinion, conception).

¶ 1. Generatim.

— a) Absolute.

— b) Cum Genet.

¶ 2. Speciatim et saepissime est actus suspicandi, metus, coniecture, incerta opinio de malo, ὑποψία, ὑπόληψις (It. sospetto, sospizione, diffidenza; Fr. soupcon; Hisp. sospecha; Germ. der Verdacht; Angl. mistrust, suspicion).

— a) Absolute.

— b) Cum Genet.

— c) Cum Abl. et praep. de.

— d) Cum Infinito.

— e) Cum Coniunctivo et partic. quin.

¶ 3. Suspicionem habere tum active sumitur, tum passive.

— a) Active pro suspicari.

— b) Passive pro in suspicione esse, esse suspectum, essere sospetto.

¶ 4. Singulare est illud Fronton. De orat. (edente iterum A. Maio) ep. 2. ad fin. Quod librarii manu epistula

scripta est, a labore gravi digitis consului, qui sunt iam in suspicione. h. e. qui ex chiragra iam iam laboraturi videntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Anima Hominis

Dēfōrmis

DĒFORMIS, e, adject. (de et forma). - Deformis

¶ 1. Raro admodum dicitur qui forma caret, qui est sine forma, informis.

¶ 2. Saepius est qui mala est forma, faedus, turpis: eique opponitur formosus. - Ceterum hoc sensu usurpatur tum de corpore, tum de animo.

- a) Cum addito nomine.

- b) Absolute, substantivorum more.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Gigās

Gigantes (Graece Γίγαντες; sg. Gigas, Γίγας) erant genus animantium humana quidem facie sed prodigiosa magnitudine atque ingentibus viribus, qui in pluribus mythologiis (Nordica, Vasconica et Graeca, exempli gratia) terras incoluisse primis mundi temporibus dicuntur.

Gigantes in mythologia Graeca erant filii deae primaevae, Terrae, et deos de caelo exturbare voluerunt, ut in eorum vicem regnarent. Montes Thessalos Oetam, Pindum, et Olympum cumulaverunt, ut in caelum exirent. Postremo tamen victi sunt et poenas dederunt. Bello inter deos et gigantes "Gigantomachia" Graece nomini fuit. Fuerunt etiam gigantes qui non perierunt in gigantomachia sed ex posterioribus fabulis noti sunt, ut Antaeus vel Tityus.

In Bibliis scriptum est gigantes ante diluvium vixisse atque ex filiabus hominum ab angelis degeneribus genitos fuisse, qui e caelo in terras descenderunt. Postea etiam Goliath gigas fuisse dicitur, scilicet quod vir insigni altitudine erat.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Nānus

NĀNUS, i, m. 2. νάνος, et νάννος, vox Graecae originis, qua significatur homo brevi atque humili corpore paullum supra terram exstans, qui et pumilio Latine dicitur (It. nano; Fr. un nain; Hisp. enano; Germ. der Zwerg; Angl. a dwarf).

I.) Proprie.

- a) Masc. gen.

- b) Nana de femella.

II.) Translate.

¶ 1. Transfertur ad animalia brevioris corporaturae.

¶ 2. Item ad genus vasis aquarii humilis et concavi, quod vulgo vocant situlum barbatum.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Pūmiliō

PŪMĬLĬO, ōnis, m. 3. — Pumilio, νάνος, est nanus, homo staturae perquam brevis. Videtur esse corruptum a πυγμαλίων, (quod idem significat, a πυγμή, mensura a cubito ad pugnum)
ut Alumento a Laomedonte, et Catamitus a Ganymedes, etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Bicorpor

BĬCORPOR, corpōris, adject. (bis et corpus) duo habens corpora.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Corpus

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Biceps

BĬCEPS, bĭcĭpĭtis, omnium generum 3. adject. (bis et caput). - Biceps est duo capita habens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caput

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Accēnseō

ACCENSĔO vel adcenseo, ses, sŭi, sītum vel sum, sere, a. 2. (ad et censeo). - Proprie est adscribere, adnumerare (It. ascrivere, annumerare; Fr. recenser parmi, compter avec; Hisp. contar, numerar entre; Germ. dazu rechnen, beizählen oder beigeben; Angl. to add to, or to the number of, to reckon among the list of).

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Capitō

CĂPĬTO, ōnis, m. 3. qui magnum habet caput.

¶ 1. De hominibus.

¶ 2. Est etiam capito piscis, et quidem

- a) Marinus, qui et cephalus dicitur, a magnitudine capitis.

- b) Item fluviatilis, multis spinis ventrem septum habens.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Nāsō

Nāsō, ōnis, m. 3. qui magnum nasum habet. De hominibus.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Labeō

LĂBĔO vel labio, ōnis, m. 3. χειλὼν, idem ac chilo, qui labia habet iusto maiora.

Index

[Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī]

Buccō

BUCCO, ōnis, m. 3. (bucca). Isid. 10. Orig. 30. bucconem interpretatur garrulum, quod ceteris oris loquacitate, non sensu praestet. Alii exponunt scurram, parasitum, qui implendae buccae causa alienas mensas sectatur. A Plauto et Apulejo sumitur pro stulto, stolido, fatuo. Nam qui magnas buccas habent, stulti esse saepe consueverunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Strabō

STRĂBO, ōnis, m. 3. (στραβός et στραβών)
— Strabo est qui oculos habet distortos et transversa tuetur, στραβών, ἑτερόφθαλμος (It. stralunato, guercio; Fr. borgne, louche; Hisp. bizco; Germ. Schieler, Schielender; Angl. squint-eyed, squinting).

I.) Proprie.

II.) Translate dicitur de iis, qui invident.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Obstīpus

OBSTĪPUS, a, um, adject. (ob et stipes) obliquus, inclinatus, incurvatus, cui rectus opponitur (It. torto, obbliquo, piegato; Fr. penché,
incliné; Hisp. inclinado; Germ. steif nach einer Seite geneigt; Angl. crooked, ben to one side, oblique).

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Strūmōsus

STRŪMŌSUS, a, um, adject. (struma) qui strumis laborat, χοιραδώδης (It. chi patisce di scrofole, scrofoloso; Fr. scrofuleux;Hisp. que tiene tamparones; Germ. mit angeschwollenen Drüsen behaftet; Angl. scrofulous).

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Lōrīpēs

LŌRĪPĒS, pĕdis, m. et f. 3. (lorum et pes) ἱμαντόπους, qui pedes flaccidos, lentos, languidos et in ambulando tamquam lorum se torquentes habet, non firmos et calcatu constantes. Alii rectius intelligunt de eo, qui pedes habet et crura distorta in modum lori.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Cīlō

CĪLO, ōnis, m. 3. - Cilo cui frons est eminentior, ac dextrâ sinistrâque velut recisa videtur. Cilones dicuntur, quorum capita oblonga et compressa sunt.
Cilo est angusto capite: cui hoc contigit in partu.

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Calvaster

CALVASTER, tri, qui calvam habet anteriorem partem capitis, recalvus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Calvus

Index

Hoofdstuk 1 - Dēfōrmēs & Mōnstruōsī

Iam

IAM, adverb. — Iam est adverbium multiplicis significationis ususque plurimi, quod non tempus proprie significat, sed distincte et exacte designat rem demonstratione definitiva; sed usu factum est, ut iam maximopere referretur ad tempus, idque vel ipsum, vel cum alio tempore comparatum distinctius designaretur, ἤδη (It. già, ormai, ora; Fr. maintenant, déià, à présent; Hisp. ya, de este-punto; Germ. nun, von ietztan, nunmehr, bereits; Angl. now, immediately, presently).

¶ 1. Quemadmodum supra diximus, usu factum est, ut iam tum ad praesens, tum ad praeteritum, tum ad futurum tempus referretur. Itaque

— 1.°) Refertur iam ad tempus, et certum punctum temporis, in quo aliquid fit aut factum est, ita designat ex alius temporis ratione, ut dicatur eo ipso tempore, suo tempore.

— 2.°) Usurpatur iam in denotando eodem temporis puncto, in quo duae res incidunt una: qua ratione et iam tum pro simul ponitur.

— 3.°) Distinctior temporis designatio per adverbium iam efficitur duorum temporum oppositione. Porro ex oppositis alia quoque cognoscuntur: scilicet

— a) Significatur enim per iam et id quod exspectatum fuit adeoque sero evenit (quapropter additur interdum aliquando, tandem), et id quod non exspectatum, sed praemature vel ex improviso factum est. Cum addito aliquando vel tandem. — Et sine addito.

— b) Quum iam et iam quum saepe iunguntur.

— c) Adverbio iam opponitur nondum vel alia negatio, ubi quis narrat, rem ad certum terminum processisse, qui comparetur cum altiore.

— d) Additur iam aliis Nominibus temporis, ut ipsum tempus opponatur alii tempori, praesertim praesenti; atque ut longinquum tempus et ante transactum ab ipso principio significetur: sic dicitur iam a prima iuventute, ut sit proprie ab ipsa iuventute prima; hinc idem valet, quod usque, sino.

— e) Iungitur iam Nominibus numeralibus temporis admodum magni, et quibuscumque nominibus temporis longe transacti.

¶ 2. Particula iam non solum ad tempus indicandum, sed etiam ad res designandas usurpatur, quoties per ipsam aut rem arctius comprehendimus et distinctius constituimus, aut rem affirmamus, aut progredimur vel ad certum terminum vel ad altiorem gradum. Quae omnia saepe ita coeunt, ut in singulis exemplis non possint discerni.

— 1.°) Iamiungitur Pronominibus ita, ut fere idem sit quod adeo.

— 2.°) Iungitur Adiectivis et Adverbiis, iisque distinctionem atque lumen addit, et idem valet, ac quidem, scilicet, nimirum.

— 3.°) Comparativis additum significat idem, quod etiam in notando maiore gradu.

— 4.°) Coniunguntur iam prope, prope iam, iam ferme, iam paene sive de numero magno, sive de longinquo termino, ut rem adeo productam vel auctam esse indicemus.

— 5.°) Videtur iam pro etiam poni sive intelligas accessionem, sive ascensum ad maiora: certe utrumque

vocabulum attingit significationem particulae adeo.

— 6.°) In numero enuntiando et in magnitudine significanda indicat iam magnitudinem completam vel extremam partem, quousque processerit res, et numerum in serie rerum admodum magnum.

— 7.°) Donec iam non modo de extremo aliquo termino usurpatur, sed etiam designat rem certe ad aliquem finem productam.

— 8.°) Inest in hac particula aliqua affirmandi vis, quae proficiscitur ex demonstratione apertae vel conspicuae rei: dicimus enim iam, ubi rem ipsam distincte eloquimur.

— 9.°) Iam quum locum habeat in sententiis, quae verum rei successum atque effectum significant, cum ut iungitur.

¶ 3. Iam negationi iunctum

— 1.°) Ad tempus pertinet.

— a) Si negatio praefigitur ipsi iam, ut fiat non iam, indicat rem in tempore, quod posthac sequitur, non locum habere, nec recurrere, aut significat exspectationem nimis longinquam. In verbis iam nullus, nullus iam ordo verborum ambiguus est; sed adiecto amplius, praecedit iam, ut fiat iam nihil amplius.

— b) Iam non significat, rem non esse ut erat ante, h. e. haud amplius, amplius non, non più; vel in praecipiti re est id quod Italice dicimus ormai no, Germ. vero schon nicht.

— c) Nec iam pro et iam non ponitur; et ordo verborum semper unus idemque est.

— d) Nemo iam est idem ac nemo amplius, Ital. nessuno più; sed iam nemo reddere possumus precisamente nessuno.

— 2.°) Iam etiam iudicio definiendo inservit; et quidem

— a) Non iam et iam nonusurpatur, et indicat id, quod quis dicere aut arbitrari possit, non venire in considerationem, aut non totum valere. Eidem opponitur saepe sed, tamen: et fere idem est quod non modo – sed, quasi sit sententia non dicam hoc – sed illud.

— b) Eadem ratione additur iam in formulis non solum – sed, non modo – sed.

— c) Iam non et non iam, quum significent rem non fieri aut non esse, affirmationis formam conficiunt, et in colloquiis praecipue usurpantur.

¶ 4. Saepissime coniungendi orationem vim habet, et transitionibus inservit.

— a) In narrationibus particula iam consequentiam significat, h. e. indicat id, quod dicitur, in ordine rerum consequi.

— b) Item usurpatur in rebus singulis enarrandis, ubi ab alia ad aliam gradus fit, sive alia aliis additur.

— c) Per iam procedit oratio ad aliam rem eiusdem rationis, quae cum reliquis coniungatur novumque adiiciat argumentum, ut sit pro item, vel ad haec, adde, porro

— d) Etiam in argumentatione iam habet proprium locum; et modo pro atqui, at vero, modo pro igitur, itaque, quum hoc sit usurpatur.

— e) Demum ponitur iam, ubi oratio pergit ad aliam partem expositionis novamque rem declarandam.

¶ 5. Particula iam singularem vim ex motu animi, h. e. ex irae velocitate et indignationis vehementia adquirit: quod praecipue fit in interrogatione de re odiosa, vel certe non exspectanda.

Iam et nunc in eo differunt, quod iam indicat progressum vel transitum ex alia actione in aliam factum, et in consequentiam; ideoque non modo cum praesenti, sed cum omnibus temporibus verbi componitur. Hinc vero fit, ut iam sit ex hoc tempore, vel etiam tandem, vel levius indicet exspectationem. Praeterea nunc et iam inter se opponuntur hac quidem ratione, ut nunc praesentiam significet, iam autem punctum temporis aliquo modo certum designet.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Mēchanicus

MĒCHĂNĬCUS, a, um, adiect. μηχανηκὸς, ad eas res pertinens, quae manu simul et ingenio fiunt, et fabrili artificio constant: a μηχανὴ artificium, machina.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manus

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Hūc

HUC, adverb. quod videtur per syncopen a
Dativo huic, ut hoc ab hoic, et significat ad hunc locum,
in hunc locum, in quo ego sum, δεύρο (It. qua,
qui; Fr. ici, dans ce lieu, dans cet
endroit; Hisp. acá; Germ. hierher, an diese Stelle, Ort,
Punkt; Angl. hither, to this place).

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Antīquus

ANTĪQUUS, a, um, adiect. - Antiquum est id quod est ante aliud: sed occurrit tantum translate

I.) de dignitate vel pretio,

II.) de tempore.

I.) Antiquum est id quod sua dignitate ac pretio ceteris praeferendum est, et absolute usurpatur in Comp. et Sup. Antiquior itaque est potior, carior, melior, et qui magis curae est et aestimatur (unde Non. p. 425. Merc. Antiquior melior) et antiquissimus est carissimus, potissimus, ceteris omnibus praeferendus.

- a) Comp. - Saepius occurrunt formulae nihil est mihi antiquius, nihil antiquius habere, existimare, iudicare, ducere, reri etc.

- b) Superl.

II.) Antiquum est id quod ratione habita temporis alia antecedit, ante alia extitit vel fuit, sive ad praeterita tempora pertinet: atque hac significatione usurpatur

A) modo relative,

B) modo absolute.

A) Relative antiquum est id, quod ratione habita nostrorum temporum prius extitit vel fuit: hinc

¶ 1. Proprie. Est id quod ante nostra tempora extitit, praeteritum, transactum.

¶ 2. Translate, quia quae antiqua sunt, meliora esse creduntur, et antiqui homines melioribus, simplicioribus sanctioribusque moribus fuisse videntur, factum est, ut antiquus in bonam partem sumatur, et sit idem ac bonus, ingenuus, simplex, integer. Hoc sensu occurrit

- a) De abstractis ac praecipue de moribus.

- b) Interdum et de personis.

B) Absolute antiquum est multorum annorum, quod multis abhinc annis existit, quod a maioribus accepimus; et quoniam ex antiquitate fere nobilitas et dignitas rebus accedit, antiquus nonnumquam est idem ac nobilis.

- a) Generatim.

- b) Hinc speciatim ponitur de personis,
iuxta Forcellinum pro sene; iuxta recentiores vero philologos pro eo, qui multo ante tempore in eadem vitae ratione versatus fuerit.

Antiquus eo sensu, quo II. supr. accipiendus est, differt.

1.) A vetere. Antiquum enim est id quod ratione habita temporis extitit vel fuit interdum multo, saepius paullo ante nos; vetus est id quod plurimos ante annos extitit vel fuit, quod longo ante tempore duravit. Hinc antiquo opponitur novus,
veteri autem recens; atque, antiquus dicitur qui supra nostra tempora est; vetus qui iam habet aetatem, sed qui tamen et in nostra tempora incidere potest, quo modo dicimus vetus vinum, calceus etc.
Itaque antiquum et vetus saepe iunguntur, et significant rem, qua de agitur, non modo ad praeterita tempora pertinere, verum etiam et hic aliquando fuisse et actam praeterea vel usurpatam fuisse.

2.) Eodem fere modo differunt antiquus et vetustus: antiquum enim unum temporum ordinem ac seriem significat, vetustum vero quod longo tempore duravit.

3.) Antiquus differt et a prisco: prisca enim res dicitur quae antea fuit et nunc non est vel obsoleta est;

per antiquum autem, si additur, superiora tempora rectius definiuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Cultūra

CULTŪRA, ae, f. 1. actus colendi, cultus, cultio.

I.) Proprie occurrit de agrorum cultione; et quidem modo cum additis, modo absolute.

II.) Translate.

¶ 1. Ratione habita mentis est institutio, disciplina.

¶ 2. Ponitur etiam pro veneratione, obsequio, cultu erga aliquem hominem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ager, Colō, Cultus

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Hortulānus

HORTŬLĀNUS, a, um, adiect. hortensis, , ad hortum pertinens. Subst. more: qui hortum curat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cūrō, Hortus

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Olitor

ŎLĬTOR vel holitor, ōris, m. 3. (olus). — Olitor est qui olerum hortum exercet et olera vendit, κηπωρός, λαχανοπώλης
(It. ortolano; Fr. jardinier; Hisp. hortolano; Germ. der Kohlgärtner, Küchengärtner; Angl. a gadener).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Holus

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Viridārium

VĬRĬDĀRĬUM et viridiarium, ĭi, n. 2. (viridis)
— Viridarium est locus virentibus arboribus herbisque amoenus, παράδεισος, ἀλωά (It. orto, giardino, verziere; Fr. iardin, verger, bosquet; Hisp. vergel, iardin; Germ. e. Baumpflanzung, Lustgarten; Angl. a green garden, a green).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sepulcrum subdivale seu cepotaphium.

Differunt viridaria et viridia: illa sunt loca virentibus plantis consita, ut dictum est: haec ipsae, quae ibi sunt, arbores atque herbae virentes. — Videntur tamen interdum etiam viridaria plantas significare.

— Item differunt ab hortis; illa enim sunt locus virentibus arboribus et plantis consitus atque herbis amoenus; hi vero sunt qui, deliciarum causa parati, statuis, diaetis, piscinis, ambulacris et topiario opere instruuntur.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Bipālium

BĬPĀLĬUM, ĭi, n. 2. (bis et pâla).
- Bipalium est instrumentum rusticum ferreum, palae instar latum, et ligneo oblongo manubrio praefixum, ad terram versandam et fodiendam (It. vanga, vanghetto, badile; Fr. bêche, houchet; Hisp. pala de hierro; Germ. d. Doppelspatenstich oder das Raiolen d. Gärtner; Angl. ar mattock, or pick - axe with two bills, a hoe).

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Pulvīnus

PULVĪNUS, i, m. 2. lectulus brevis pluma vel tomento, aliave re molli fartus, quem sedendi, aut quocumque modo fulciendi corporis causa supponimus. Quomodo a pulvinari differat, ibi dictum est
(It. cuscino; Fr. coussin, chevet; Hisp. almohada de cama, almohadilla, coxin, coxinete, traversero; Germ. Kissen, Ruhekissen, Sitzkissen; Angl. a cushion, squab).

I.) Proprie.

¶ 1.Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de pulvinari, h. e. cervicali, quod capiti dormientes supponimus.

II.) Translate.

¶ 1. A similitudine pulvinus dicitur ab agricolis parvus terrae elatae tumulus, in modum dorsi convexus utrinque, ut aqua facile defluat: cuiusmodi sunt in agris lirae inter sulcos, aut scrobes, et in hortis areolae, seu pars areolae elatior et tumentior.

¶ 2. Apud Plin. 5. Ep. 6. ante med. sic dicitur locus ex terra arte devexus in villa, sedendi causa. Eius verba sunt: Ante porticum xystus concisus in plurimas species, distinctusque buxo; demissus inde pronusque pulvinus, cui bestiarum effigies invicem adversas buxus inscripsit.

¶ 3. Colum. 1. R. R. 6. 13. de horreo. Pavimenta testacea supersternuntur, et magna vi paviculis inculcantur atque expoliuntur: omnesque parietum et soli iuncturae testaceis pulvinis fibulantur. h. e. taris, seu prominentiis instar pulvini tumentibus, in longitudinem productis, qua imus paries pavimento

iungitur; is enim locus rimas agere solet, et muribus viam ac latebras praebere.

¶ 4. A nautis inquit Servius ad illud Virg. 10. AEn. 302. sed non puppis tua, Tarchon. Namque inflicta vadis dorso dum pendet iniquo, etc.) pulvinus vocatur durior arena (eminens instar pulvini in hortis),quae remeantibus fluctibus et euntibus plerumque densatur, et in modum saxi indurescit.

¶ 5. Vitruv. 5. 12. vocat pulvinum congestum arenae, vel caementi, in morem pulvini excitatum, super quem pila struitur in mare praecipitanda. V. integr. loc. — Id. 10. 15. de catapulta. Supra minorem columnam chelonium, sive pluvinus, etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Plantārium

PLANTĀRĬUM, ĭi, n. 2., φυτευτήριον, locus plantarum, seminarium.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Arborātor

ARBŎRĀTOR, ōris, m. 3. qui arbores putat, qui et frondator dicitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Putō

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Putō

PŬTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Putare est purgare, mundare. Imputatum nondum purgatum. Putum enim est purum. Putare veteres dixerunt, vacantia ex quaque re ac non necessaria, aut etiam obstantia et aliena auferre et excidere, et quod esse utile ac sine vitio videretur, relinquere. Sic namque arbores, et vites, et sic etiam rationes putari dictum (It. ourgare, mondare, nettare; Fr. nettoyer, éplucher, laver; Hisp. limpiar, arrancar, sacar, quitar lo malo de entre lo bueno; Germ. putzen, reinigen; Angl. to clean).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim putare est falsa, superflua, infructifera in arboribus, fructibus et quacumque alia re, a veris et fertilibus purgare et resecare.

II.) Translate.

¶ 1. Putare rationem.

¶ 2. Frequenter est aestimare.

¶ 3. Hinc latiori sensu est existimare, iudicare: et usurpatur

— a) Cum praepos. in et Ablat.

— b) Cum praepos. prae.

— c) Cum praepos. supra.

— d) Cum praepos. pro.

— e) Cum duplici Accus.

¶ 4. Est etiam cogitare, attente considerare. — Putare argumentis cum aliquo, est disputare, rem

examinare, perquirere.

¶ 5. Saepe est opinari, existimare, coniicere, νομίζω, οἴομαι

— a) Universim.

— b) Putes, putares, diceres.

— c) Puto sermoni interiicitur, ut opinor, credo.

— d) Ut puto, ut mihi videtur.

— e) Ellipsis est in illo Cic. 15. Fam. 20. Oratorem meum (sic enim inscripsi) Sabino tuo commendavi. Natio me hominis impulit, ut ei recte putarem. h. e. recte commendari crederem.

— Hinc Puta, secunda persona n. sing. praesentis imperativi verbi puto, qua vulgus utitur adverbialiter, pro scilicet, exempli gratia, etc.

— a) Puta interseritur.

— b) Ut puta frequenter usurpatur.

— c) Secundam syllabam corripit, quamvis verbum sit, quia usu in verum adverbium transiit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arborātor

Plantō

PLANTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Plantare est per plantam arborem serere, aut transerere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Planta

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Pōmārium

PŌMĀRĬUM, ĭi, n. 2.

¶ 1. Est locus pomiferis arboribus consitus, pometum, παράδεισος.

¶ 2. Item locus in villa, ubi decerpta poma conduntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arbor, Pōmum

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Surculus

SURCŬLUS et per syncop. surclus, i, m. 2.
— Surculus est parvus surcus sive ramus, sarmentum in arbore nascens vel ab ea resectum, φρύγανον, κλών (It. ramoscello, pollone, germoglio, sorcolo; Fr. ieune branche, reieton; Hisp. ramito, pimpollo; Germ. iunger Zweig, Schössling, Reis; Angl. a ioung twig or small branch of a tree, a sprout).

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim ac praecipue surculus dicitur, qui ex arbore reciditur, inserendi aut deponendi gratia, qui et semen et malleolus et talea dicitur. — Surculus opponitur sato.

¶ 3. Item planta minor, virgultum, stirps, frutex.

¶ 4. Est etiam ramulus, unde pendent poma.

¶ 5. Item ligni fragmentum, secamentum, schidia.

¶ 6. Item, apud chirurgos, ferula vel paxillus, ad quem fracta membra deligantur.

¶ 7. Item pro veru.

Index

[Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra]

Vīvīrādīx

VĪVĪRĀDĪX (viveradix), īcis, f. 3. (vivus et radix) planta, quae cum radice seritur, vivam radicem habens, ad differentiam malleoli et talearum, μόσχευμα (It. barbatella; Fr. plant, marcotte; Hisp. planta, acodo, mugron; Germ. die Wurzel versehener, der Ableger, Setzling, Senker; Angl. laver, sprig shoot, twig).

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Cūra

CŪRA, ae, f. 1. - Duplex est curae significatio, prout

A) Cum diligentia, aut

B) Cum timore atque angore coniungitur. Itaque

A) Cura est diligentia, studium, labor, qui alicui rei impeaditur (It. cura, diligenza, attenzione; Fr. soin, sollicitude active; Hisp. cuidado, diligencia; Germ. die auf etwas gewandte Sorge, Bemühung, Sorgfalt; Angl. cure, diligence, attention, study, thought, regard).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

- a) Coniungitur saepe cum aliis substantivis.

- b) Absolute, aut cum praepositione vel casu rei vel, uti aiunt, obiecti cui curam impendimus, aut denique cum Genitivo ipsius rei. - Absolute occurrit praecipue cum cura et est diligenter.

- Hinc maximae curae homo, h. e. diligentissimus, studiosissimus.

- Cum praepositione vel casu rei, cui curam impendimus.

- Cum Genitivo rei.

- c) Est mihi curae idem est atque est mihi cordi.

- d) Cura est pro curae est.

- e) Cura inest alicui pro curae est.

- f) Curae aliquid habere, h. e. aliquid cordi esse.

- g) Denique interdum cura est nimia diligentia, quae in vitio ponitur, et dicitur de iis qui nimia cura utuntur in rebus praecipue alienis exquirendis.

¶ 2. Speciatim apud Medicos ponitur pro curatione, quae morbis adhibetur.

¶ 3. Item speciatim, cum sermo est de republica, cura est administratio, curatio, munus.

¶ 4. Item apud ICtos dicitur de officio curatoris.

¶ 5. Item universim cura dicitur de quacumque administratione rei alicuius sive publica, sive privata.

- Hinc servus a cura inter officia domus Augustae est, qui alicuius rei administrationem habet.

II.) Translate.

¶ 1. Per metonymiam cura dicitur de opere scripto, quod cum cura factum est.

¶ 2. Hinc cura dicitur etiam diligens ac sedula in aliqua re occupatio.

¶ 3. Item per metonymiam ponitur pro eo, qui curam et administrationem habet.

¶ 4. Pro evectione et cursu publico, videtur poni Cod. 1. 31. 1. et ibid. 11. 23. 1.; ubi tamen lectio mendosa est habenda.

B) Quoties cura cum timore atque angore coniungitur, est sollicitudo, molestia (It. cura, afflizione, travaglio, affanno; Fr. souci, inquiétude, sollicitude, crainte; Hisp. inquietud, cuidado penoso, solicitud; Germ. d. Besorgniss, Kummer, Bekümmerniss; Angl. care, concern, anxiety, solicitude, trouble, sorrow, grief).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est sollicitudo, quam affert amor; hinc et pro amore ponitur.

- Hinc

II.) Translate cura ponitur pro amica ipsa.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra
Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Māceria

MĀCĔRĬA, ae, f. 1. - Maceria est paries sub dio positus, ad saepiendos hortos, villas, silvas, vineta, sepulcra et huiusmodi, ex sicco lapide constructus, φράγμα, θριγκὸς (It. muro, muriccia, macía; Fr. mur de clôture; Hisp. muro, muralla, tapia; Germ. Mauer, Lehmwand, Gartenmauer; Angl. any wall enclosing grounds, a garden-wall, park-wall).

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Vacerra

VĂCERRA, ae, f. 1. — Vacerra est stipes, palus.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim dicitur de saepe ex palis facta

¶ 3. Item de machina curandis iumentis et bubus.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Planca

PLANCA, ae, f. 1. πλάξ.

¶ 1. Generatim est tabula plana, vel complanata.

¶ 2. Est etiam tabula marmorea, qua sarcophagum cooperitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Sudis

SŬDIS (sudes), is, f. 3. — Sudis est pertica, contus, vallus, κάμαξ (It. pertica, palo, bastone, asta; Fr. piquet, échalas; Hisp. piquete, estaquilla; Germ. e. Pfahl; Angl. a thick stake).

I.) Proprie.

— a) In re rustica.

— b) Saepe in re militari, usum enim habet praecipue in bellis.

II.) Improprie, a similitudine, est piscis (Esox Sphyraena Linn.)

III.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est stimulus.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Vītilis

VĪTĬLIS, e, adiect. (vieo) ex viminibus factus seu ex quocumque ligno flexili et ad ligandum apto, πλεκτός (It. fatto di vinchi o vimini; Fr. tresse, pliant; Hisp. texido de mimbres, doblegable; Germ. geflochten; Angl. made of twigs or wicker, pliant).

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Dūmus

DŪMUS, i, m. 2. - Dumus est spinus, rubus, sentes, vepres (It. spino, pruno, dumo; Fr. buisson, hallier; Hisp. espinal, breňa, maleza grande y espesa; Germ. d. Dornstrauch; Angl. a bush, a brier, thorn, bramble, any thorny rough shrub). Proprie dici videtur de spino fruticante et silvescente. Volunt autem esse a δρυμὸς silva querna: a quo per metathesin factum sit durmus, deinde dusmus, dumus denique.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Vepres

VĔPRES (vepris), is, m. et f. 3. — Vepres est rubus, dumus, sentis, spina, ἄκανθα, βάτος, θάμνος (It. pruno, spina, sterpo; Fr. buisson épineux, buissons, épine; Hisp. zarza, espina, verdugo; Germ. der Dornbusch, Dornstrauch; Angl. a thorn, sting, back – bone, sucker).

I.) Proprie.

— a) In sing. num.

— b) Saepius in plur. num. — Inter vepres rosae nascuntur, proverb. apud Ammian. 16. 7. 4.

II.) Translate.

Index
Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Ambulācrum

AMBŬLĀCRUM, i, n. 2. locus circa aedes ad ambulandum, vel cum tecto, vel sub dio positus, arboribus utrimque consitis ad umbram inducendam, vel alia quapiam ratione:
qui ambulatio a Cicer. et Vitruv. dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Rigō

RĬGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Rigare est aquam vel aliud simile derivare et diducere in agrum, in aliquem locum rivos deducere.

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu est igitur aquam vel aliud simile variis ductibus derivare, ut faciunt, qui prata rigant.

- b) Latiore, seu praegnanti, ut aiunt, sensu, est irrigo, terram aquâ deductà madefacio, humorem induco fertilitatis causa, madefacio, humecto, ἀρδεύω

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Fontānus

FONTĀNUS, a, um, adiect. qui ex fonte est.

- Hinc Fontana, ae, f. 1. (subaudi aqua) absolute, substantivorum more, est aqua fontana seu fons.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aqua, Fōns

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Nassiterna

NASSĬTERNA, ae, f. 1., ὑδρία. Est genus vasis aquarii ansati et patentis, quale est, quo equi perfundi solent: Plautus in Bacchidibus: Ecquis evocat cum nasiterna et cum aqua istum impurissimum? Et in Nervolaria: Ecquis huc effert nasiternam cum aqua sine suffragio? Et Cato in Q. Sulpicium: Quotiens vidi trulleos, nasiternas, pertusos aquales, matellas sine ansis.

Index

Hoofdstuk 1 - Hortōrum Cultūra

Serō, satum

SĔRO, sĕris, sēvi, sătum, sĕrere, a. 3.
— Sero est semino, planto, σπεῖ́ρω (It. seminare, piantare; Fr. semer, planter, ensemencer; Hisp. sembrar, plantar; Germ. säen, pflanzen; Angl. to sow, plant, set).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de plantis.

— 1.°) De re, quae seritur.

— a) Cum Accusativo.

— b) Absolute.

— c) Passive impersonaliter.

— 2.°) De loco, ubi seritur.

¶ 2. Latiore sensu de animantibus est gignere, generare.

— Hinc Part. praeter. pass. satus eadem significatione, absolute vel sequente Ablat. cum praep. ab, aut sine praep.

II.) Translate.

— Hinc Sata, ōrum, n. plur. 2. absolute, substantivorum more, loca sata, et ipsae segetes.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnserō

Serō, sertum

SĔRO, sĕris, sĕrŭi, sertum, sĕrere, a. 3.
— Sero est necto, connecto, texo, jungo, εἴρω (It. intrecciare, tessere, infilzare; Fr. lier, réunir, enchainer, entrelacer, entreméler; Hisp. ligar, atar, trabar, enlazar, unir; Germ. reihen, reihend verbinden u. aneinander fügen;Angl. to knit, plait, twine, wreathe, connect, join). Est multo frequentioris usus in compositis consero, insero et aliis.

I.) Proprie.

— Hinc Sertum et Serta absolute V. infra.

II.) Translate.

— Hinc Serta, ae, f. 1. absolute, substantivorum more

¶ 1. Est idem ac sertum.

¶ 2. Est etiam funiculus, restis, σχοινίον, quia ex pluribus lineis conserta est.

¶ 3. Serta Campanica, herbae genus.

Sertum, i, et saepius plur. Serta, ōrum, n. 2. absolute, substantivorum more, sunt flores aut folia in coronam conserta et intexta, corona, ghirlanda, στἐφανος. Usurpatur plerumque plur. num., quia corona ex pluribus foliis aut floribus sertis constat.

— a) In sing. num.

— b) In plur. num.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Adserō, Cōnserō, Dēserō, Īnserō, Sertum

Arō

ĂRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. a Graeco ἀρόω, ἀρῶ, quod idem significat. - Arare est terram aratro scindere seminandi causa
(It. arare; Fr. labourer; Hisp. labrar; Germ. pflügen; Angl. to plough).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu occurrit cum de hominibus, tum de brutis.

- a) Absolute.

- b) Cum Accus.

¶ 2. Latiori sensu usurpatur pro colere;
et arare dicuntur, qui agros publicos colunt, de quibus V. quae dicta sunt in ARATOR.

¶ 3. Arare litus proverbio est operam perdere.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice transfertur ad navigationem.

¶ 2. Item ad rugas. Ovid. 2. Art. am. 118. Et venient rugae, quae tibi corpus arent.

¶ 3. In re venerea.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arātor, Arātrum

Arātor

ĂRĀTOR, ōris, m. 3. (aro; Cf. et Gr. ἀρότης et ἀροτὴρ) qui arat. (It. aratore; Fr. laboureur, cultivateur; Hisp. labrador; Germ. der Pflüger; Angl. a plougher).

¶ 1. Generatim sumitur pro eo qui terram colit arando: et ponitur

- a) De homine qui aratro terram scindit.

- b) Saepe apud Poetas arator latiori sensu pro agricola.

- c) Interdum per appositionem seu adiective et de animalibus ponitur arando aptis, ut apud Hesiod. βοῦς ἀροτὴρ

¶ 2. Speciatim aratores dicebantur non tam illi, qui arabant suum rus, quam opulenti homines, et fere equestris ordinis, qui maximas arationes habebant, publico arabili agro conducto: quibus opponebantur pecuarii, qui scilicet publica populi Rom. pascua conducebant.

¶ 3. Est etiam Arator signum caeleste in sphaera barbarica sub signo Virginis, quem Orona AEpyptii vocant, qui dicitur esse Triptolemus, qui primus fruges serere et aratri usum homines docuisse fertur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arātrum, Arō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Arātrum

ĂRĀTRUM, i, n. 2. (aro, cf. Gr. ἄροτρον). - Est instrumentum, quo aratur, cuius inventor ab aliis Buzyges Atheniensis, ab aliis Triptolemus fuisse dicitur, ut apud Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (199). legitur; quocum confer Virg.1. G. 19., ubi Servius inter inventores etiam Osirim enumerat
(It. aratro; Fr. charrue; Hisp. arado; Germ. der Pflug; Angl. a plough).

- Veteres novam condituri urbem, locum moenium designabant aratro, quod a vacca et tauro sub iugo iunctis trahebatur, illud suspendendo, ubi portae locus futurus erat. Contra cum evertere vellent, disiectis moenibus, aratrum solo inducebant, ut nulla urbis imago relinqueretur: unde Horat. 1. Od. 16. 20. imprimere aratrum muris.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Arātor, Arō, Dentāle, Sulcus, Vōmer
Index
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Stīva

STĪVA, ae, f. 1. — Stiva est ea aratri pars, quam arator manu tenet et premit, sulci dirigendi gratia, ἐχέτλη (It. manico dell' aratro, stiva, bure; Fr. manche de charrue, mancheron; Hisp. esteva; Germ. die Pflugsterze; Angl. plough–handle).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Rallum

RALLUM, i, n. 2. ferramentum, quo vomer tergetur a terra adhaerente: a rado.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Āmoveō

ĀMŎVĔO, mōves, mōvi, mōtum, mōvere, a. 2. (a et moveo). - Est a loco moveo, a loco aufero, removeo; et proprie dicitur de rebus inanimis, ut ait Donatus ad Ter. Adelph. 4. 2. 14. Proprie amovetur saxum de loco (It. rimuovere, allontanare, tor via; Fr. éloigner, écarter; Hisp. aleiar, apartar; Germ. fortbewegen, bewegend fortbringen; Angl. to remove out of the way, take away, withdraw).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Amovere ponitur et pro furari. Frequentissime hoc sensu usurpatur a ICtis, praecipue dum de furtis filiorum familias, coniugum, fratrum, heredum, sociorum, et huiusmodi familiarium sermo est. Si enim hi aliquid interverterint, aut consumpserint, amovisse dicuntur, non furtum fecisse, lenitate vocabuli mitigando turpitudinem facti. Hinc apud eosdem ICtos res amotae dicuntur, quas uxor marito surripit durante matrimonio.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim ponitur de personis et est eas longe a se removere, amandare, arcere.

¶ 2. Speciatim amovere se est recedere.

¶ 3. Item speciatim amovere aliquem apud aetatis argenteae Scriptores est ablegare vel relegare.

¶ 4. Iungitur saepissime et abstractis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auferō, Locus, Moveō

Index

[Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra]

Stercorō

STERCŎRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (stercus)
— Stercoro est stercus agito: occurrit autem speciatim

¶ 1. De agris et est stercus per agros spargo, laetifico, κοπρίζω (It. concimare, letamare; Fr. fumer, engraisser; Hisp. estercolar, engrasar; Germ. düngen; Angl. to dung).

— 1.°) Stricto sensu.

— a) Proprie.

— b) Translate.

— 2.°) Latiore sensu significat etiam agros non modo stercore, sed alia etiam re laetificare.

¶ 2. De latrinis usurpat Ulp. Dig. 7. 1. 15., apud quem stercorare latrinas est stercus agitando egerere et latrinas exhaurire: quemadmodum stercorare agrum est stercus agitando spargere.

— Hinc Part. praeter. pass., cuius exempla retulimus Stercoratus vel sterceratus, a, um, adiectivorum quoque more adhibetur; unde et Sup. Stercoratissimus.

— Stercoratus est stercore aspersus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Stercus

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Vōmer

VŌMER, ĕris, m. 3. - Vomer est ferramentum aratri, quo sulci fiunt, ὕνις et ὕννις (It. vomere o vomero; Fr. soc de la charrue; Hisp. reia de arado; Germ. die Pflugschar; Angl. a coulter, plonghsshare).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Est membrum virile apud Lucret. 4. 1266.

¶ 2. Est etiam stilus, quo scribimus, graphium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arātrum, Dentāle

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Dentāle

DENTĀLE, is, n. 3. a dente. - Dentale

I.) Proprie est lignum illud aratri, in quod vomer inseritur, ob similitudinem.

II.) Improprie dentale dicitur ipsum aratrum, per synecdochen.

- Dentalia etiam dicuntur cuspides rastrorum, quibus eraditur terra atque eruitur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arātrum, Lignum, Vōmer

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Sulcus

SULCUS, i, m. 2. — Sulcus proprie est vestigium aratri, fossula in longum vomere impresso ducta, αὔλαξ, ὁλκός (It. solco; Fr. sillon; Hisp. sulco ó surco; Germ. die Furche;Angl. furrow).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu dicitur de minoribus fossis, quibus aquae ducuntur, aut deponuntur arborum semina, aut designantur urbis moenia etc.

II.) Translate.

¶ 1. Poetice dicitur de aqua remigando diffissa, de undis crispantibus, de rugis cutis, de longo tractu alicuius rei, de orbita etc.

¶ 2. Per synecdochen est ipsa aratio.

¶ 3. Per allegoriam sulcus ponitur pro pudendo muliebri.

¶ 4. Sulcus dicitur etiam fulmen.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Arātrum

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Sēminō

SĒMĬNO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (semen)
— Semino est semen spargo et terrae mando, sero, consero, σπεἰρω (It. seminare; Fr. semer, ensemencer; Hisp. sembrar; Germ. säen; Angl. to sow) et construitur cum Accus. rei aut loci, etiam sequente Ablat. cum praep. in, aut sine praep., vel cum Accus. et praep. in, super; aut absolute.

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Cum Accus. rei, quae seminatur.

— b) Cum Accus. loci, ubi seminatur.

— c) Absolute. — Seminata, part. neutr. plur. absolute, idem ac sata.

¶ 2.Speciatim est genero.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 1. Lactant. 1. 22. et 4. 10. Ut cultum Dei per totam terram seminaret. disseminasse. Adde Vulgat. interpr. Prov. 6. 14. Seminat inter fratres discordias. Id. ibid. 14. iurgia. Id. Os. 8. 7. Ventum seminabunt, et turbinem metent. Id. Prov. 11. 18. Seminanti iustitiam merces fidelis.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 2.

— a) De hominibus. Plaut. Amph. 1. 2. 19. Alter decumo post mense nascetur puer, Quam seminatus est.

— b) De brutis animantibus. Colum. 6. R. R. 24. Tauri quadrimis minores seminandis armentis parum

habentur idonei. et mox. Si parte dextra desiluit, marem seminasse manifestum est. et ibid. 37. Asinum destinare mularum generi seminando.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sēmen

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Inoccō

ĬNOCCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (in et occo).
- Inoccare est semen cooperire, quod fit, quum semen in agro seminatum est, et glaebas sarculis, aut cratibus dissolvimus, ut semen humo contegatur, ἐμβωλοκοπέω.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Occa

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Occca

OCCA, ae, f. 1., instrumentum rusticum ad occandum.

I.) Proprie. Occa, βωλοκόπημα. Crates, quae occa vocatur a vulgo.

II.) Figurate ob similitudinem occa vocatur praesaepe, quod supra caput iumentorum ponitur et pabulum recipit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Inoccō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Messor

MESSOR, ōris, m. 3. (messis) qui metit, ἀμητήρ, θεριστής.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra
Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Metō

MĔTO, mĕtis, messŭi, messum, mĕtere, a. 3.
— Metere est messem facere, h. e. maturas segetes secare; hinc est idem
ac secare apud Servium ad Virg. 4. G. 54. ἀμάω
(It. mietere; Fr. faire la moisson, la récolte, moissonner, récolter; Hisp. segar, hacer la cosecha, recoger las mieses; Germ. abmähen, abhauen, abschlagen, abschneiden; Angl. to mow, reap, crop, gather).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de segete; et quidem

— a) Absolute. — Ut sementem feceris, ita et metes, proverb. apud Cic. 2. Orat. 65. 261., h. e. talem habebis fructum, qualis fuerit opera et labor. — Mihi istic nec seritur, nec metitur, aliud apud Plaut. Epid. 2. 2. 80., h. e. ad me ista res nihil pertinet, nullo meo neque periculo, neque emolumento fit.

— b) Cum Accusativo rei, quae metitur.

¶ 2. Latiori sensu de fructibus aliis, quae ex agris vel hortis colliguntur. — Sic pro vindemiare.

¶ 3. Item latiori sensu de locis.

II.) Translate.

¶ 1. Universim ponitur pro secare, caedere.

¶ 2. Speciatim locum habet apud Poetas in caede militari, pro obtruncare.

¶ 3.Interdum ponitur et pro auferre.

Index

[Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra]

Mātūrus

MĀTŪRUS, a, um, adiect. - Maturus est qui neque crudus aut immitis est, neque decoctus aut caducus, sed tempore suo adultus et maturatus et fere de arborum terraeque fructibus dicitur, qui legendo edendoque apti sunt, πέπειρος (It. maturo, stagionato; Fr. mûr; Hisp. maduro, sazonado; Germ. reif, gezeitigt, vollzeitig; Angl. ripe, mature).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Matura dicuntur quaecumque ad suae perfectionis gradum pervenerunt; quo sensu latissime patet.

- a) Metonymice est maturans apud Virg. 1. G. 65. glaebasque iacentes Pulverulenta coquat maturis solibus aestas.

- b) Ceterum de rebus praecipue physicis, quae ad suae perfectionis gradum pervenerunt.

- c) Eleganter refertur ad animum, ad orationem, ad ingenium.

- d) Item ad aetatem provectam.

¶ 2. Est etiam maturus, qui debito tempore fit, nec citius, nec tardius.

¶ 3. Item qui cito fit, aut qui cito est futurus, imminens.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Manipulus

MĂNĬPŬLUS, i, m. 2. - Manipulus, a manus et pleo quod manum impleat est manualis herbarum fasciculus, quem manu quis apprehendit metendo, δράγμα (It. manipolo, brancata, manata; Fr. poignée, manipule, faisceau, gerbe de blé, botte de foin, d'herbe; Hisp. puňado, puňo, manipulo, lio, fardo; Germ. ein Bündel; Angl. a handful, armful, bottle, gripe, bundle).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Manipulus in re militari, λοχὸς, σπεῖρα, erat exiguum peditum agmen, quod unum signum sequebatur. Inde nomen habuit, quia Romulus coacta pastorum manu, eaque in centenos homines distributa, perticas manipulis foeni varie vinctas dedit, ut scribit Aurel. Victor. de orig. pop. Rom. 22.

¶ 2. In re medica Latine manipuli sunt idem ac Graece ἐλτῆρες apud Coel. Aurel. 5. Tard. 2. med. Arthriticis vero convenit etiam digitis ceram emolliendam dare, vel manipulos tenendos, quos palaestritae ἐλτῆρας appellant, tum movendos, cereos, vel ligneos primo, cum parvo plumbo interfuso; tum pro modo profectus graviores.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Merges

MERGES, ĭtis, f. 3., οὐλοδέτης, manipulus, seu fascis spicarum mergis comprehensus.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Trītor

TRĪTOR, ōris, m. 3. (tero) qui terit, τρίπτης, τριπτήρ.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Trītūrō

TRĪTŪRO, as, āvi, (atum) are, a. 1. (tritura) — Trituro est frumenta spicis excutio, ἀλοάω (It. trebbiare; Fr. battre le blé; Hisp. trillar el trigo; Germ. dreschen; Angl. to thrash).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Horreum

HORRĔUM, i, n. 2. - Horreum est locus, in quo segetes post messem reponuntur: fortasse ab hordeum, quod proprie fuerit locus hordeo asservando accommodatus, ut farreum, in quo reponeretur far: sed postea dici coeperit de quarumlibet frugum repositorio. Vel potius ab ὡρεῖον, in quo borna reconduntur: hinc hordeum est repositorium omnium frugum, σιτοφυλακεῖον, ἀποθήκη (It. granaio; Fr. entrepòt, magasin,
grenier; Hisp. almazen, almagazen, granero;Germ. die Vorrathskammer, Scheuer, Speicher, Magazin, Scheune, bes. v. Getraide; Angl. a barn, granary).

I.) Proprie.

- 1.°)Speciatim de horreo, in quo segetes post messem reponuntur.

- 2.°) Generatim apud Romanos horrea non ad solum usum condendarum frugum, sed ad alia quoque inserviebant.

- a) Sic ad vina condenda.

- b) Ad oleas servandas.

- c) Ad penuaria quaeque servanda.

- d) Ad merces custodiendas.

- e) De thesauro.

- f) Libros etiam quandoque ibi reponebant.

- g) Item statuas.

- h) Servus vel Libertus ab horreis memoratur in Inscript. apud Henzen. 6290. THALAMVS M. FVRI CAMILLI AB HORReis.

II.) Improprie.

- a) Per similitudinem horrea vocat Virg. 4. G. 250. apum alvearia, tum quia variis cellulis horreorum more divisa sunt, tum quia in iis conduntur mella, quae fruges et annona apum dici possunt.

- b) Terrena horrea apud Ovid. 5. Trist. 6. 39. sunt cava sub terra, in quibus formicae grana condunt.

Index

[Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra]

Trībula

TRĪBŬLA, ae, f. 1. (tribulum) — Tribula est idem ac tribulum. — Tribulum est rusticum instrumentum, quo frumenta in area teruntur (It. trebbia; Fr. fléau ou machine à battre le blé; Hisp. instrumento para trillar el trigo; Germ. die Dreschmaschine; Angl. a machine for pressing out the grains of corn).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Ventilābrum

VENTĬLĀBRUM, i, n. 2. (ventilo) instrumentum, quo aliquid ventilatur, cuiusmodi est illud, quo rustici frumentum leguminave post trituram sursum eiaculantur, ut ventorum flatu a paleis repurgentur, πτύον, λικμητήριον (It. pala; Fr. van; Hisp. aventador, bieldo; Germ. die Wurfschaufel; Angl. winnowing – fan).

Index

[Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra]

Strāmen

STRĀMEN, ĭnis, n. 3. (sterno)

¶ 1. Est universim id quod sternitur; speciatim stipula, culmus, palea, frondes vel aliud quidquid solo quiescendi gratia sternitur, ut sunt curmi, qui pecori substernuntur, καρφη. κάρφος.

¶ 2. Est etiam stramentum seu vestis stragula.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Strāmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Saccus

SACCUS, i, m. 2. - Saccus est vas ex tela, vel corio, vel alia materia, σάκκος vel σάκος (It. sacco; Fr. sac, sachet, besace; Hisp. saco, talego; Germ. Sack; Angl. a large sack or bag).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim.

- a) Saccus vinarius, quo vinum transmittitur, ut defaecetur, asperitatem exuat, suavius et blandius fiat, minusque capiti noceat.

- b) Saccus nivarius, quo nive repleto transmissa aqua refrigeratur.

- c) Saepe saccus est, quo reponitur pecunia, marsupium, crumena, sacculus.

- d) In illo Plauti Capt. 1. 1. 22. Vel ire extra portam Trigeminam ad saccum licet: ad saccum ire est ad crumenam mendicantium, et stipem in ea colligentium ire (h. e.mendicare). Ita Lambin.; alii leg. ad sacculum eod. sensu.

II.) Metonymice saccus dicitur vestis crassiore filo contexta, qua praecipue utebantur in AEgypto monachi in poenitentiae signum, sine manicis, et presse corpori adhaerens, vel etiam vestis seu cilicium e pilis contextum, quo veteres in luctu indui solebant.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Fēniseca

FĒNĬSĔCA, ae, m. 1. idem ac fenisex, qui fenum secat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fēnum, Secō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Dēsecō

DĒSĔCO, sĕcas, sĕcŭi, sectum, sĕcare, a. 1. (de et seco).
- Deseco est abscindo, secando separo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Abscindō, Secō, Sēparō

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Fēnārius

FĒNĀRĬUS, a, um, adiect., χορτώδης, ad fenum pertinens.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Rāstrum

RASTRUM, i, n. et in plur. num. saepius Rastri, ōrum, m. plur. 2. (quod a recto sing. raster) est instrumentum rusticum dentatum, ferreum plerumque, interdum ligneum: cuius usus ex subiectis apparet exemplis: a rado, is, δίκελλα, ξύστρον (It. rastro, sarchiello, sarchio; Fr. bêche, hoyau, râteau; Hisp. pala de hierro, azada, rastro, rastrillo; Germ. d. Hacke mit mehreren Zacken, d. Karst, Ackergeräth; Angl. a rake, harrow, drag to break clods with; a weedinghook, mattock.)

Index

[Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra]

Acervus

ĂCERVUS, i, m. 2. - Est acervus congeries rerum in unum collectarum atque aliarum super alias promiscue positarum (It. cumulo, mucchio; Fr. tas, amas; Hisp. monton, cumulo; Germ. eine aufgeschüttete Masse, ein Haufen; Angl. a heap, hoard, or pile).

I.) Proprie et quidem

¶ 1. Stricto sensu occurrit

- a) Cum nomine rei acervatae.

- b) Absolute, ita tamen ut ex orationis contextu quaenam sit res acervata facile intelligatur.

¶ 2. Ponitur interdum latiori sensu de ingenti rerum summa.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim sumpta metaphora ex superiori . 2. Cic. Sull. 27. 76. Acervi facinorum. Ovid. Rem. am. 424. Acervus praeceptorum. Plin. 36. Hist. nat. 5. 4. (27). Magni officiorum negotiorumque acervi. Ammian. 4. 1. Malorum acervi. Id. 26. 2. curarum. Id. 28. 1. aerumnarum. Quintil. 8. 4. 47. Etiam si non per gradus ascendant, tamen velut acervo quodam allevantur (verba).

¶ 2. Peculiariter acervus est sorites, hoc est genus argumenti constans plurium rationum coacervatarum complexione, et propositionum in infinitum prope abeuntium congerie, quibus facile capiuntur disputantes, quod nesciant in quanam potissimum sistendum sit: eiusdem auctor laudabatur Chrysippus. Hoc tamen sensu plerumque sumitur in partem peiorem pro sophismate.

Acervus, cumulus et strues inter se differunt. Tria enim haec generatim quidem significant plurium rerum congeriem: verum acervus est rerum congeries quamcumque prae se ferat formam; cumulus e contra in culmen sive in aciem desinit: acervus et cumulus sunt diversarum rerum congeries confusa atque inordinata, strues est similium rerum congeries in ordinem distributa. Hinc cum ligna caeduntur, hic illic iacent lignorum acervi; qui si altiores exsurgant et in culmen desinant, sunt cumuli; eadem denique ligna domum allata atque in ordinem distributa et composita struem constituunt.

- Hinc cumulus est etiam id quod additur mensurae plenae, ut ait Paul. Diac. p. 14. 17. Müll. Auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram vel pondus iustum adiiciebatur, ut cumulus vocatur in modio. Cic. 13. Fam. 62. Beneficium cumulo augere. Plin. 2. Ep. 1. Hic supremus felicitati eius cumulus accessit.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Furca

FURCA, ae, f. 1., quod a ferendo deducunt, est instrumentum bicorne, quo stramenta moventur, vel feruntur, δίκρανον (It. forca, forcella; Fr. fourche; Hisp. arrexaque, horca; Germ. zweizackige Gabel; Angl. a fork).

I.) Proprie.

II.) Figurate.

¶ 1. Furca est instrumentum e duobus lignis compactis, rusticam furcam, seu figuram V referentibus: quo servi (aliquando et ingenui) cervici inserto, et manibus dispessis et ad cornua adalligatis, per urbem ducebantur et flagris caedebantur: idque ob admissa domi furta, aliudve quodve scelus, ut ignominia simul esset et poena. Est et alia furcae figura, in modum iugi et Graecae litterae Π, duobus scilicet rectis lignis, tertio transverso simul iunctis: quae vel portanda reo in collum imponebatur, brachiis hinc inde in recta ligna distentis; vel terrae infixa ipsum affixum sustinebat, patibulis, quae et hodie in usu sunt, valde similis.

- a) De prima furcae poena, servorum propria.

- b) De altera furcae poena.

¶ 2. Generatim furca dicitur omne id, quo quid sustentatur, in modum furcae factum.

¶ 3. Item furca dicitur iugum, quo iuvenci domantur.

¶ 4. Cancrorum furcae apud Apul. de Mag. sunt, quas denticulatos forfices appellat Plin. 9. Hist. nat. 31. 51. (97).

¶ 5. Furca etiam vocatur pars inferior corporis humani, quia utrumque femur et crus furcam assimilant.

¶ 6. Furculae Caudinae apud Liv. 9. 2. dictae sunt duo iuga montium anguste coeuntium inter se, et longe spectantibus furcae figuram, seu litterae V referentium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ames

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Convehō

CONVĔHO, vĕhis, vexi, vectum, vĕhere, a. 3. (cum et veho). - Convehere est simul vehere, comportare, et cum sermo est de agrorum fructibus, est ex agris condendi causa in horrea et cellas comportare (It. portare, condurre; Fr. charrier, apporter, amener; Hisp. acarrear, traer, llevar, conducir; Germ. zusammenfahren oder schaffen, von der Aerndte einfahren oder eintragen; Angl. to carry or bring together, convey in waggons, ships, or on the backs of beasts of burden).

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Vehes

VĔHES et vehis, is, f. 3. (veho) plaustrum, ὄχημα.

I.) Proprie.

II.) Translate, a similitudine, ut vehes fimi, est quantum una vectura plaustro vehitur; ita vehes materiae, est quantum una opera ab uno dolari potest.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Fēnīle

FĒNĪLĬĂ, ium vel fenile, is, n. 3., χορτοδοχεῖον, locus, in quo asservatur fenum.

Index

Hoofdstuk 1 - Agrīcultūra

Pecuārius

PĔCŬĀRĬUS, a, um, adiect., προβατευτικός, κτηνώδης, ad pecudes, et pecora pertinens. — Forum pecuarium fuit tum Romae, tum Falerione, in quo pecudes vendebantur; aliud tamen videtur fuisse a foro boario, in quo boves vendebantur. — Etiam miles pecuarius dictus est, qui, dum in regionibus hosticis bellum gerebatur, ideoque ex proximis agris pecudes ad vescendum aptas minime liceret arcessere, in castris eas ad exercitum nutriendum aleret et custodiret.

— Hinc Pecuarius, ĭi,m. 2. absolute, substantivorum more,

¶ 1. Est qui pecuaria habet.

¶ 2. Item qui pascua publica redimit.

- Pecuaria, ae, f. 1. absolute, substantivorum more

¶ 1. Est res, quae in pecore habetur, ipsique pecorum greges.

¶ 2. Item ars et ratio pascendorum gregum.

- Pecuaria, ōrum, n. plur. 2. absolute, sunt armentorum et pecorum greges.

Index

[Hoofdstuk 1 - Pecuāria]

Hērōs

HĒROS, ōis, m. 3. ἥρως.

I.) Proprie est vir excellenti ac supra humanam conditionem se efferente virtute praeditus, ac veluti divinitatis particeps: quales fuerunt qui ex altero parente deo, altero homine nati sunt, ut Castor, Orpheus, Achilles, Hercules, AEneas, qui illustribus gestis proxime ad deos accesserunt, et post mortem dii facti sunt. Ἥρως ἐστὶ δ μήτε ἁνθρωπος ἐστιν μήτε θεὸς, καὶ συναμφότερός ἐστι. Hi vocantur etiam semidei, ut est apud Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμέρ. v. 150. Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονται ἡμίθεοι.

II.) Translate heroes dicuntur illustres homines, qui eb res praeclare gestas singularesque virtutes diis proximi visi sunt, ac de humano genere optime meriti, immortalitatem apud posteros consecuti.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Īnfirmus

INFIRMUS, a, um, adiect. (in privat. et firmus).
- Infirmus est non firmus, imbecillus, debilis, ἀσθενής (It. debole, infermo; Fr. faible, debil;Hisp. flaco, debil, feble; Germ. schwach, schwächlich; Angl. weak, feeble, infirm).

I.) Proprie.

- a) Sine additis.

- b) Cum addito Accusativo et praepos. ad vel adversus.

- c) Absolute, substantivi more.

II.) Translate.

- 1.°) Saepe refertur ad animum, et

- a) Dicitur de eo, qui humili aut fracto animo est.

- b) Et quoniam ex infirmitate metus, sic ex metu religio sive superstitio oritur, hinc infirmus dicitur superstitiosus, δεισιδαίμων.

- c) Speciatim de iis dicitur, qui inconstantes sunt ac leves animo aut fide: quo sensu et infirmitas a Caesare adhibetur.

- 2.°) Praeterea refertur ad ea, quae minus valent ad probandum, minusque habent auctoritatis ac ponderis.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Bubulcus

BUBULCUS, i, m. 2. qui boves curat et agit, et praecipue arator.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Ēvocō

ĒVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et voco). - Evocare, ἐκκαλέω, est ex aliquo loco advocare, arcessere, vocando elicere, invitare, provocare, pertrahere (It. chiamar fuori, far venire, invitare; Fr. faire sortir en appelant, faire venir, appeler; Hisp. hacer venir, llamar; Germ. heraus -, hervorrufen, - bringen; Angl. to call out, bid to come forth, invite, summon). Occurrit autem

A) Generatim; et

B) Speciatim.A) Generatim; et quidem

I.) Proprie.

- a) Cum addito, ex quo quis evocatur, per praepos. ex, ab, vel per Adverbia.

- b) Cum addito, quo quis evocatur.

- c) Absolute.

II.) Translate dicitur de rebus, quae quomodocumque eliciuntur.

- a) In re medica.

- b) In re agraria.

- c) Dicitur et de aliis quibusdam.

B) Speciatim; et quidem

I.) Proprie.

¶ 1. In re sacra evocare deos.

¶ 2. In re militari.

- a) Generatim est in aliquem locum vocare, arcessere; item quoscumque milites ad subitam et

tumultuariam militiam vocare.

- b) Hinc speciatim evocati, ἀνακλητοι, erant milites veterani, qui quamvis stipendia explevissent, nihilominus in gratiam consulum aut imperatorum, ab iis largitione, litteris, precibus invitati, militiam resumebant et honoratiore loco in ipsa constituebantur.

- c) Ad horum similitudinem, evocatos appellavit Galba equestris ordinis iuvenes, qui manente annulorum aureorum usu, excubias circa cubiculum suum vice militum agerent.

¶ 3. In re publica evocare est magistratus, iudicis et huiusmodi adesse iubentis ad consilium, ad testimonium, ad causam dicendam, etc.

II.) Translate.

- a) De hominibus.

- b) De abstractis.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Armentum

ARMENTUM, i, n. 2. - Armentum est maiorum bestiarum grex (It. bestiame grosso, armento; Fr. bestiaux, gros betail; Hisp. ganado; Germ. das Grossvieh; Angl. large cattle). Occurrit

- a) Saepius ut nomen collectivum de grege equorum et boum, qui simul aluntur fetus et lactis caseique gratia; et quidem frequentius de grege boum. - In singulari numero haud saepe. - In plurali numero saepius.

- b) De boum grege tantummodo.

- c) De equorum grege tantummodo.

- d) Aliquando non ut collectivum, sed singulariter boves significat.

- e) Interdum dicitur de gregibus aliorum animalium.

- NB. De quocumque grege, etiam minuto, Forcellinus acceperat illud Plin. 8. Hist. nat. 16. 17. (44). Omnium, quos venatus, aucupia piscatusque alebant, quibusque vivaria, armenta, alvearia, piscinae, aviaria in cura erant. Armenta tamen hoc loco generale nomen est, quod significat greges boum, equorum, ovium etc.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Bovīle

BŎVĪLE, is, n. 3. βοαύλιον, βουστάσιον, statio duorum boum in stabulo.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Ōpiliō

OPILIO, ōnis, m. 3.

¶ 1. Est is, quem nos Itali appellamus pecoraio, pastore, ποιμήν, pastor ovium, qui ovium gregem servat, et pascit.

¶ 2. Est etiam genus avis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Pecuāria](#)

Pēra

PĒRA, ae, f. 1., πήρα, sacculus ex aluta, quae est pellis aut corium mollius ad calceamenta et sacculos et alia huiusmodi opera, a collo ad lumbos pendens, quo panem et aliquid obsonii gestare mendici solent.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Pedum

PĔDUM, i, n. 2., χαῖον, καλαῦροψ, οπος. - Pedum est baculum incurvum, quo pastores utuntur ad comprehendendas oves, aut capras a pedibus: cuius meminit etiam Virgilius in Bucolicis, quum ait (5. Ecl. 88.) At tu sume pedum.

Pedum est baculum pastoricium cuius extremitas superior curvata est. Pedo ad pecora cohibenda pastores utuntur. Insigne quoque deorum pastorum fuit, Panis/Luperci vel etiam Attidis. Lituus auguralis formam suam a pedo pastoricio mutuari visus est : quocirca scriptores antiqui, quia Romulus comitesque eius pastores erant, imagini indulserunt conditoris Urbis regiones caeli pedo suo ad auspicia discribentis. Postea insigne episcoporum Christianorum quoque fuit quia pastores animarum esse putabantur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Molossus

MŎLOSSUS, a, um, adiect. Μολοσσός, ad Molossos populos, vel Molossum regem, vel Molossiam regionem pertinens. — Hinc Molossus pes metricus trisyllabus constat tribus longis, ut Arpinas, evertunt.

Etiam Molossus canis, immanis generis.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Mellus

MILLUS vel mellus, i, m. 2., collare canum venaticorum, factum ex corio, confixumque clavis ferreis eminentibus, adversus impetum luporum. Scipio AEmilianus ad populum: Vobis, inquit, reique publicae praesidio erit is, quasi millus cani.

— Millum vel mellum, i, n. 2. quidam leg. in illo Varron. 2. R. R. 9. 15. Ne vulnerentur a bestiis, imponuntur his collaria, quae vocantur millum, idest cingulum, circa collum ex corio firmo, cum clavulis capitatis, quae intra capita insuitur pellis mollis, ne noceat collo duritia ferri.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Sūs

SUS (raro sŭis), sŭis, comm. gen. 3. (ὗς, σῦς)
— Sus est porcus vel porca (It. porco; Fr. cochon, porc, pourceau; Hisp. puerco, tocino, lechon; Germ. der Schwein, der Sau; Angl. a swine, hog, pig, sow); et dicitur tam de feris, quam de domesticis.

I.) Proprie. Varro 2. R. R. 4. ante med. Sus Graece dicitur ὗς, olim θῦς dictus ab illo verbo, quod dicunt θύειν, quod est immolare. Ab suillo enim genere pecoris immolandi initium primum sumptum videtur: cuius vestigia, quod initiis Cereris porci immolantur, et quod initiis pacis, foedus quum feritur, porcus occiditur: et quod nuptiarum ihitio antiqui reges ac sublimes viri in Etruria in coniunctione nuptiali, nova nupta et novus maritus primum porcum immolant.

II.) Translate dicitur de homine libidinoso. — Sus Minervam docet, est indoctus docet sapientem.

III.) Improprie est hoc nomine piscis, qui a Plin. 11. Hist. nat. 51. 112. (267). caper vel potius aper vocatur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Petasō, Succīdia

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria
Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Aquāliculus

ĂQUĂLĬCŬLUS, i, m. 1. (aqua et elicio). - Scripsere quidam aqualiculum proprie significare alveum, in quo porci sorbent; cui sententiae proxime accedunt recentiores, qui affirmant aqualiculum esse vas ad aquam hauriendam.

- a) Pro ventriculo hominis, equi, porci.

- b) Pro imo ventre, in quo sordes excrementaque corporis continentur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aqua

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Hara

HĂRA, ae, f. 1. — Hara est porcorum stabulum. — Dicitur etiam de saepto in quo includuntur anserum pulli. — Hara suis convicium est in sordidum et impurum hominem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Porcus, Stabulum

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Vīlicus

VĪLĬCUS et villicus, a, um, adiect. (villa) — Villicus est villaticus, ruralis.

— Hinc saepius absolute, substantivorum more:

- Villica, ae, f. 1. uxor villici, οἰκονόμου γυνή.

- Villicus, i, m. 2. praefectus villae, procurator rei rusticae, cui tota rerum villaticarum cura ab hero commissa est, ἀγρονόμος, αὐλείτης (It. fattore di villa, castaldo; Fr. régisseur d' une propriété rurale, économe; Hisp. factor de campo; Germ. der Verwalter; Angl. the overseer of a farm, a steward).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu pro dispensatore et procuratore cuiuscumque rei.

II.) Translate.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Mulgeō

MULGĔO, mulges, mulsi et mulxi, mulsum et mulctum, mulgere, a. 2. — Mulgere est lac e mammis manu exprimere: voce Graeca idem significante ἀμέλγω (It. mugnere; Fr. traire; Hisp. ordeňar, estruiar las tetas; Germ. melken; Angl. to milk). — Mulgere hircos proverbialiter de re absurda et impossibili. — Mulgere aera motu, h. e. absorbere, ad se trahere.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Mulctra

MULCTRA, ae, f. et Mulctrum, i, n. 2. (mulgeo) vas in quo lac mulgetur, ἀμολγεύς.

I.) Proprie.

II.) Translate. Metonymice est ipsum lac.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Būtyrum

BŪTYRUM, i, n. 2. βούτυρον. - Butyrum est spuma lactis sero concretior et multa agitatione pinguior, Romanis quondam ignota: Graeca vox a βοῦς bos et τυρὸς coagulum, quia ex bubulo lacte plerumque fieri solet (It. butirro, burro; Fr. beurre; Hisp. manteca de vaca; Germ. Butter; Angl. butter).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Būtyrāceus, Lac, Pinguis, Spūma

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Būtyrāceus

BŪTYRĀCEUS, a, um - Ad būtyrum pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Būtyrum

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Coāgulum

CŎĀGŬLUM, i, n. 2. (coagulo, cum et ago, h. e. a coagendo, seu cogendo, hoc est constringendo, ut Non. p. 28. 23. Merc.docet) id quod cogendo, seu constringendo et connectendo inservit; occurrit autem.

I.) Proprie in artibus tantum, et ponitur

¶ 1. De liquidis, quae chemica ope densantur ac spissantur.

- a) Generatim.

- b) Speciatim ac saepius significat id quod adhibetur ad lac densandum, ut ventriculus lactentis haedi, agni etc. (It. presame, gaglio, coagulo; Fr. présure; ce qui coagule, coagulum; Hisp. cuaio; Germ. das Lab; Angl. a calf's maw or ruen, cheese-lope, earning).

¶ 2. Coagulum quoque appellatur ipsum lac coagulatum.

II.) Figurate coagulum dicitur quidquid coniungit et colligat.

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Dētondeō

DĒTONDĔO, tondes, tondi vel tōtondi, tonsum, tondere, a. 2. (de et tondeo). - Detondeo est idem quod tondeo, vel probe tondeo, caedo, seco (It. tosare, tagliare; Fr. tondre, tailler, couper; Hisp. esquilar, tundir; Germ. abscheeren, scheeren, beschneiden; Angl. to clip, shear, or cut off).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu de ovibus et similibus.

¶ 2. Hinc latiori sensu de arboribus.

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Caedō, Secō, Tondeō

Index

Hoofdstuk 1 - Pecuāria

Āvolō

ĀVŎLO, as, āvi, ātum, are, n. 1. (ab et volo).
- Avolo est volando fugio, evolo; et proprie ponitur de volucribus (It. volar
via; Fr. s'envoler; Hisp. volarse; Germ. fortfliegen, sich fliegend fortbewegen; Angl. to fly away).

I.) Proprie.

II.) Translate est celeriter fugere; et occurrit

- a) De personis.

- b) De abstractis

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium
Hoofdstuk 1 - Aucupium

Revocō

RĔVŎCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (re et voco). - Revoco tria significat.

A) Est idem ac retro voco, abeuntem vocando retraho, reduco, ἀνακαλέω (It. chiamare indietro, richiamare; Fr. rappeler, dire de revenir; Hisp. volver á llamar; Germ. zurückrufen; Angl. to call back, recall).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim, in republica revocari dicuntur, qui ab exsilio, a provincia, a fuga etc. redire iubentur.

¶ 3. Item speciatim in re militari.

¶ 4. Item, in recitationibus revocare est iubere, ut qui legit, repetat.

¶ 5. Item, revocare aliquem a morte, h. e. liberare.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a super. paragr. 1., res ipsae revocari dicuntur, quae rursus aliqua vertuntur, aut retro aguntur. - Sic revocare vitem. h. e. nimis se effundentem putatione compescere.

¶ 2. Est etiam resumo, recipio.

- a) Universim.

- b) Ad vim reducendi pertinent illa Plin. 22. Hist. nat. 24. 53. (113). Mulsum appetendi quoque revocat aviditatem cibi. Id. 2. ibid. 101. 104. (223). Luna somno sopitis torporem contractum in caput revocat.

- c) Item est renovo, instauro.

- d) Item sumo, duco.

- e) Item repono.

- f) Item reparo, reddo.

- g) Item in usum reduco.

- h) Revocare se ad se, se colligere.

- i) Revocare memoriam, quasi vocare iterum, ut officio suo fungatur. - Dicitur etiam revocare aliquem in memoriam.

¶ 3. Est etiam retraho, abduco, avoco, removeo, ritirare, distornare.

- a) Cum praepos.

- b) Sine praepos.

- c) Cum infinito.

¶ 4. Item adduco, devoco. - Revocare se ad aliquid, rursus se comparare. - Revocare praemia coronarum est repetere praemia pecuniarum, quae ob delatas sibi coronas in publicis certaminibus scaenicis et circensibus dederat Nero iudicibus eorumdem certaminum.

¶ 5. Item refero, reduco.

¶ 6. Item retracto.

B) Est rursus voco.

C) Revoco est etiam mutuo et per vices voco. ἀντικαλέω.

Index
[Hoofdstuk 1 - Mellificium]

Tinnītus

TINNĪTUS, us, m. 4. (tinnio) sonor metalli tinnientis, κωδωνισμός (It. tintin, tintino, tintinnío, squillo; Fr. tintement, tintouin, sonnerie; Hisp. retintin, tintirintin, retumbo, sonido; Germ. das Klingeln, Geklingel; Angl. tinkle, tinkling, sound).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Tinnitus aurium est sonor quidam exilis et acutus, quasi aeris tinnientis, qui praeter naturam sentitur in auribus, βόμβησις ἀκοῆς.

II.) Translate. Tac. Dial. de orat. 26. Malim hercule C. Gracchi impetum aut L. Crassi maturitatem, quum calamistros Maecenatis aut tinnitus Gallionis. h. e. verba et sententias acute sonoras, sed vi et sensu carentes.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Membrum virīle

Salvus sis ad ‘ovum Paschale’! Hic invenies synonyma membri virilis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cauda, Caulis, Columna, Cuspis, Dēglūbō, Hasta, Masturbō, Membrum, Mentula, Pālus, Pēnis, Tendō, Virīlis

Cellula

CELLŬLA, ae, f. 1. deminut. a cella, parva cella, parvum cubiculum. Occurrit

¶ 1. De hominibus.

- a) Generatim.

- b) Speciatim est cubiculum secretum in aedibus, servis destinatum.

- c) Ita quoque appellantur cubicula meretricum.

¶ 2. De brutis animalibus. - Minutae ac rotundae cellulae apum.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Sexangulāris

SEXANGULĀRIS, e vel SEXANGŬLUS, a, um, adiect. (sex et angulus), ἑξαγωνιος, sex angulos habens.

— Hinc Sexangulus, i, m. 2. absolute. Boeth. 2. Arithm. 16. Sexangulorum figura.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Compleō

COMPLĒO, ples, plēvi, plētum, plere, a. 2. - Compleo, ratione habita etymi, est a cum et inus. pleo, ex quo plara sunt composita, ut impleo, repleo etc., necnon derivata, ut plenus, plus, plures etc.: et significat ad summum usque impleo (It. compire, empire affatto; Fr. remplir, combler;Hisp. llenar, cumplir; Germ. etwas zufüllen, vollständig anfüllen, ausfüllen, ganz voll machen; Angl. to fill, fill up).

I.) Proprie usurpatur de inanimis.

¶ 1. Generatim de iis omnibus, quorum spatium omnino impletur; et occurrit

- a) Raro absolute.

- b) Saepius cum Accusativo rei, cuius spatium completur.

- c) Saepius cum addito Ablativo rei, qua quid completur: et iungitur pluribus Substantivis, quorum praecipua, servato litterarum ordine, exhibentur.

- d) Raro cum addito Genitivo, Graecorum more.

- e) Denique compleo pro compleor neutrorum more usurpat Propert. 2. 5. 1. Non ita complebant Ephyreae Laidos aedes, Ad cuius iacuit Graecia tota fores.

¶ 2. Speciatim in re militari complere naves, classes, legiones etc. est legitimum militum numerum implere.

¶ 3. Item speciatim est fetu gravidare.

¶ 4. Denique ponitur etiam de luce, odore, spiritu, clamore et similibus, quibus circum undique diffusis loca

replentur.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur de animo, qui re aliqua completur: et occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum addito Ablativo.

- c) Cum addito Genitivo.

¶ 2. Item ponitur de tempore, et est annos transiisse, vixisse.

¶ 3. Denique ponitur etiam de numero aliisque rebus, et est perficere, absolvere.

Index
Hoofdstuk 1 - Mellificium

Mellīgō

MELLĪGO, ĭnis, f. 3. (mel) μελίτωμα, κήρωσις.

I.) Proprie melligo est quod nondum mel est, sed ad mellis naturam accedit, succus e lacrimis arborum, sive florum, quem apes devorant, postea ad alvos regressae evomunt, operaque componunt.

II.) Translate ponitur pro quocumque succo florescentis fructus adhuc atque immaturi.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Favus

FĂVUS, i, m. 2. κηρίον, loculus, quem apes fingunt multicavatum e cera, quum singula cava sena latera habeant, quot singulis pedes dedit natura. (It. fiale, favo; Fr. gâteau ou gauffre de miel des abeilles, rayons; Hisp. panal de miel; Germ. d. Honigscheibe; Angl. a honeycomb).

I.) Proprie. - Crescere tamquam favum, proverbio dicuntur ea, quae feliciter, parvo impendio, et occulte augentur, ita ut prius crevisse intelligas, quam incrementi initia deprehenderis.

II.) Translate.

¶ 1. Vitruv. 7. 1. de pavimentis. Ita fricentur, uti, si sectilia sint, nulli gradus in scutulis, aut trigonis, aut quadratis, seu favis extent. h. e.exagonis lapillis.

¶ 2. Est etiam genus quoddam dulciorum.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Effluō

EFFLŬO, flŭis, fluxi, flŭere, n. 3. (ex et fluo)
- Effluere est extra fluere, effundi (It. uscire scorrendo, scorrer via;Fr. couler de, découler, s'écouler, s'échapper en coulant; Hisp. colar, fluir fuera; Germ. herausfliessen; Angl. to flow or run out, flow forth).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Dicitur de pluribus; et quidem

- a) De rebus corporeis pro cadere.

- b) Item de monumentis.

- c) De verbis, rumoribus, etc. et est prodire, emanare.

- d) Eleganter refertur ad oblivionem.

- e) De tempore, et aliis quae progressu temporis cessant.

¶ 2. Raro admodum occurrit pro solvi, molliri.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Liquō

LĬQUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. - Liquare est liquentem reddere, liquefacere, fundere, solvere, τήκω, διαλύω (It. liquefare, struggere, sciogliere; Fr. rendre liquide, mettre en fusion, fondre, liquéfier; Hisp. liquefacer, liquidar, fundir; Germ. flüssig machen, schmelzen; Angl. to melt, dissolve, liquefy).

I.) Proprie. - Liquare alvum est liquidam reddere

II.) Translate.

¶ 1. Est colare, defaecare, purgare, διηθέω, διϋλίζω.

¶ 2. Hinc ductâ metaphorâ Quintil. 12. 6. 4. Quae defervisse tempore et annis liquata iam senior idem (Cicero) fatetur. h. e. purgata.

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Dux

DUX, dŭcis, m. et f. 3. qui alium ducit, ductor (It. guida, duce, condottiero; Fr. conducteur, guide; Hisp. conductor, guia; Germ. der Führer; Angl. a leader, guide, conductor). Occurrit

¶ 1. Generatim.

- a) Masc. gen. - Et absolute pro duce itineris.

- b) Femin. gen. Virg. 1. AEn. 368. dux femina facti.

¶ 2. Speciatim in re militari

- a) Saepe pro imperatore ponitur.

- b) Interdum vero dux cum imperatore jungitur, et minus est quam imperator. Hic enim est, quem penes summa belli et auspicia sunt: ille potest dux dici, quamvis ab imperatore secundus.

- c) Duces et mari et terra dicuntur a Nepot. Aristid. 2. et Timoth. 2. θαλαττοκράτορες, ii scil. populi, ex quibus in bellis Graecorum duces dabantur exercitibus ex universa Graecia comparatis.

- d) De imperatore Romano.

¶ 3. Item speciatim ad bruta transfertur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dūcō

Index

Hoofdstuk 1 - Mellificium

Circumagō

CIRCŬMĂGO, ăgis, ēgi, actum, ăgere, a. 3.
(circum et agere). - Circumago est circum verto, converto (It. voltare intorno, girare intorno; Fr. faire tourner, mener autour, retourner, tourner; Hisp. girar, mover al rededor ó circularmente; Germ. im Kreise herumtreiben; Angl. to drive or turn round).

I.) Proprie.

¶ 1. Usurpatur de iis quae vertuntur circum aliam rem, sive haec vocabulo aliquo significetur, sive silentio mittatur, quia facile subauditur.

- a) Generatim.

- b) Speciatim circumagi dicitur qui non sponte, sed coacte, hac et illac circuit.

- c) Item circumagere aliquid aliqua re est cingere, circumdare.

¶ 2. Item de iis, quae circum se ipsa vertuntur; quo sensu praecipue a Livio usurpatur.

¶ 3. Eleganter circumagi vel circumagere se dicitur annus, tempus, quia siderum conversione fluit et praeterit.

II.) Translate.

¶ 1. Occurrit de hominum sententiis, et

- a) Circumagere aliquem est mutare aliquem, sive in aliam partem convertere.

- b) Saepius usurpatur circumagi pro verti, mutari.

¶ 2. Occurrit etiam de rebus, quae in peius mutantur. circumagere stomachum, vesicam, est

turbare, miscere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Agō, Circum

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Conterō

CONTĔRO, tĕris, trīvi, (raro trĭi), trītum, tĕrere, a. 3. (cum et tero). - Contero est idem quod tero, vel simul aut valde tero, comminuo, contundo (It. pestare, ridurre in polvere, frangere in piccoli pezzi; Fr. broyer, mettre en pièces, réduire en menus morceaux;Hisp. maiar, triturar; Germ. in kleine Stücke zerbrechen, zerreiben, zerbröckeln; Angl. to break or bruise small).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu conteri ca corpora dicuntur, quae in particulas franguntur, comminuuntur.

¶ 2. Latiori sensu apud Medicos contriti dicuntur, qui os aliquod ex ictu, vel casu contritum habent.

¶ 3. Item latiori sensu Petron. Satyr. 17. Retexit superbum pallio caput, et manibus inter se usque ad articulorum strepitum contritis, quaenam est, inquit, etc. h. e. constringendo et torquendo veluti fractis. Est qui leg. constrictis, minus recte.

II.) Translate.

¶ 1. Conterere ponitur pro consumere, absumere.

¶ 2. Interdum est per contemptum deprimere, calcare.

¶ 3. Saepius conterere est magno studio impendere, aliqua re frequenter uti; et occurrit

- a) Conterere curam, operam etc.

- b) Conterere se vel conteri in aliqua re est magno studio in ea versari.

- c) Praecipue dicitur de tempore, pro insumere, agere; et occurrit modo cum Ablat. et praepos. in, modo

cum Ablat. sine praepos.

- Hinc Part. praeter. pass. Contritus, a, um, cuius exempla superius retulimus, adiective quoque occurrit, sed translate. Cic. 2. Fin. 16. 52. Contritum vetustate proverbium. h. e. usitatissimum. Id. 1. Orat. 31. 137. Communia et contrita praecepta.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cum, Terō

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Īnfundō

INFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3.
(in et fundo). - Infundere est intro fundere, fundendo iniicere, ἐγχέω (It. infondere, versar dentro; Fr. verser dans ou sur, répandre, introduire en versant;Hisp. echar dentro, introducir echando; Germ. hineingiessen, schütten, fliessen lassen, begiessen; Angl. to pour in or into, infuse).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu. - Infundere sibi aliquid est se proluere, aut perfundere.

¶ 2. Latiori sensu infundere alicui est miscere, dare, porcigere.

¶ 3. Item usurpatur pro perfundere, aspergere.

¶ 4. Item pro superfundere, effundere, iniicere, immittere.

¶ 5. Item infundere se est cum re aliqua misceri.

II.) Translate.

- Hinc Part. praeter. pass. Infusus, a, um, est intro, aut supra fusus, infuso, sparso,ἐγχειθείς.

I.) Proprie. - Infusus vino apud Macrob. est vino madens, temulentus.

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Fundō, 3, Īnfundibulum

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Vīndēmia
Hoofdstuk 1 - Zythopoeia
Hoofdstuk 1 - Convīvium

Īnfundibulum

INFUNDĬBŬLUM, i, n. 2. (infundo.)

¶ 1. Generatim est vas in summo latum et expansum, in imo angustum et in fistulam desinens, quo in vasa angusti oris liquores infundimus, χώνη.

¶ 2. Speciatim est instrumentum, per quod frumentum in molam infunditur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Īnfundō

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Furfur

FURFUR, ŭris, m. 3. πίτυρον - Furfur est purgamentum farinae, utriculi, seu glumae frumenti, vel hordei pinsendo detritae: a βόρβορος coenum. (It. semola, crusca; Fr. son, la partie la plus grossière du blé moulu; Hisp. salvado; Germ. d. Kleie; Angl. bran, gurgion).

I.) Proprie.

- a) In singulari numero.

- b) In plurali numero.

II.) Improprie furfures, Graece πιτυρίασις, est porrigo, vitium capitis, vel faciei, quum excrementa sicca et alba super poros colliguntur, in capillo, barba, superciliis, quae quasi furfuraceae squamulae in pectendo, aut scalpendo, sine ulceratione a cute resolvuntur et decidunt.

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Farīna

FĂRĪNA, ae, f. 1. proprie est far tostum, pinsitum molitumve, et in pulverem redactum. Ut enim far primus fuit Romanorum cibus; ita eo molito, farinae nomen est factum. Plin. 18. Hist. nat. 9. 20. (88). Farinam a farre dictam, nomine ipso apparet. - Dicitur tamen de omnibus frumentis, quibus vescimur, ἄλφιτον
(It. farina; Fr. farine; Hisp. harina; Germ. gemahlen Getreide, Mehl; Angl. bread-corn, meal, flower).

I.) Proprie.

II.) Improprie.

¶ 1. Dicitur de omnibus quae in pulverem teri possunt.

¶ 2. Translate. Pers. 5. 115. quum fueris nostrae paullo ante farinae. h. e. naturae et morum; quum fueris nobis omnino similis. Sueton. Aug. 4. Cassius Parmensis non tantum ut pistoris, sed etiam ut nummularii nepotem, sic taxat Augustum: Materna tibi farina.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Excussōrius

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra
Hoofdstuk 1 - Pānificium

Pollen

POLLEN, ĭnis, n. et pollis, ĭnis, f. et m. 3. est tenuissima farinae pars, quae circa molas, et loca, quibus panis pinsitur, volitat, et parietibus adhaeret, πάλη, πεπάλη, γύρις (It. farina di friscello o fuscello; Fr. farine très-fine, fleur de farine;Hisp. la flor de la harina; Germ. d. feine Mehl, Staubmehl; Angl. the flour that sticks to the walls of a mill).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Sumitur etiam pro farina tenuissima, non solum a furfuribus secreta, sed etiam densiore cribro excernendo, tenuissima facta.

II.) Translate dicitur de tenuissima farina aliarum rerum.

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Excussōrius

EXCUSSŌRĬUS, a, um, adiect. ad excutiendum pertinens, ut Excussorium cribrum, quod transmittit excutitque farinam: et videtur fuisse paulo rarius, quam pollinarium.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Crībrum, Farīna

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Manuārius

MĂNŬĀRĬUS, a, um, adiect. (manus) manualis: ad manum pertinens, γυαλός.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Manuālis, Manus

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Iūmentārius

IŪMENTĀRĬUS, a, um, adiect. (iumentum) ad iumenta pertinens.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Iūmentum

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Aquāticus

ĂQUĀTĬCUS, a, um, adiect. generatim est ad aquam quomodocumque pertinens (It. acquatico; Fr. aquatique; Hisp. aquatil; Germ. wasserartig, nach zum Wasser gehörig; Angl. aquatic). Speciatim est

¶ 1. Qui in aqua, vel circa aquam vivit, aut provenit.

¶ 2. Ponitur etiam pro aquoso, humido.

¶ 3. Aquaticus color est aquae similis.

- Hinc Aquatica, orum, n. plur. 2. absolute sunt loca humida, aquosa.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Aqua

Index

Hoofdstuk 1 - Molitūra

Pistor

PISTOR, ōris, m. 3.

¶ 1. Apud antiquos erat μαγεύς, σιτοποιός, qui ante inventum molarum usum frumentum in pila contundebat: a pinsendo.

¶ 2. Deinde dici coepit de eo, qui farinam subigit, panemque conficit, ἀρτοποιός. — Juppiter pistor dictus est, quod obsessis in Capitolio Romanis eam mentem dedit, ut panes in munimenta Gallorum obsidentium dejicerent ad simulandam copiam, ne illi fame posse vinci sperarent. — Pistorum, ut ceterorum fere artificum, corpus et collegium Romae fuit, quod nos dicimus fraglia de' pistori.

¶ 3. Etiam qui placentas et alia opera dulciaria facit, pistor dicitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Pollinārius

POLLĬNĀRĬUS, a, um, adject. ad pollinem pertinens. Plaut. Poen. 3. 1. 10. Iste quidem gradus succretus est cribro pollinario. h. e. brevissimus, et minutissimus, minimumque procedens. Plin. 18. Hist. nat. 11. 28. (108). Cribrorum genera Galli e setis equorum invenere, Hispani e lino excussoria et pollinaria. Gloss. Cyrill. Pollinare cribrum, γυριστήριον κόσκινον.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Mactra

MACTRA, ae, f. 1. μάκτρα, vas, in quo farina subigitur. Vox Graeca.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Affundō

AFFUNDO vel adfundo, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. (ad et fundo). - Est aliquo versus fundo, diffundo, spargo (It. versare, spargere, infondere, gettare; Fr. verser à, sur, dans où auprès, épancher, répandre;Hisp. echar, verter, vaciar sobre; Germ. etwas hingiessen oder schütten, etwas wohin giessen oder schütten; Angl. to pour or sprinkle upon).

I.) Proprie de fluidis ponitur; atque occurrit

- a) Cum Dativo rei vel personae, cui aliquid affunditur.

- b) Absolute.

- c) Affundere aliquid aliqua re est aspergere.

II.) Translate.

¶ 1. Affundere alicui aliquid est indere, infundere, addere.

¶ 2. Affundi et praecipue part. praeter. pass. affusus, a, um, de personis est procumbere, prosterni, inclinari.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ad, Fundō, 3

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Depsō

DEPSO, psis, psŭi, pstum, psere, a. 3. δεψέω.
- Depso est subigo, macero, tractando, premendo et madefaciendo mollem ac tenerum reddo, v. gr. panem: a voce Graeca allata (It. gramolare; Fr. pétrir, broyer; Hisp. amasar, majar, moler; Germ. kneten; Angl. to knead or mould).

I.) Proprie. Cato R. R. 90. Id ubi excoxeris, depsito bene: oleo manum unguito, postea magis depses.

II.) Translate habuit etiam obscenum sensum.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Spatha

SPĂTHA vel spata, ae, f. 1. (σπάθη) — Spatha est proprie rudicula, latinsculum et oblongum instrumentum, quo miscentur pharmaca et alia.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu.

— a) Est instrumentum textorium, quo vice pectinis fila densantur.

— b) Item palmae arboris ramulus seu palmes, unde dactyli dependent, quae et spathe, es, dicitur.

— c) Hinc genus arboris, cujus usus est in unguentis, quam alii elatem vocant, alii palmam.

— d) Denique a similitudine genus gladii latioris (unde Italis spada) sic dictum a spathae, qua miscetur, similitudine.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Placenta

PLĂCENTA, ae, f. 1. πλακοῦς, πλακόεντος οῦντος, panis ex farina siliginea sine fermento coctus, caseo et melle adjecto, et in latam ac tenuem formam compositus: a Graeca voce allata, quae a πλάξ, πλακός crusta. Ejus conficiendae rationem fuse tradit Cato R. R. 76. Coctam in quadras secabant (magna enim forma fere fiebat), et convivis dividebant. (It. focaccia, schiacciata, torta; Fr. gâteau; Hisp. torta hojaldre; Germ. der Kucken; Angl. a cake, cheesecake).

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Simila

SĬMĬLA, ae, f. 1. σιμίδαλις vel σεμίδαλις, flos farinae triticeae.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Spīra

SPĪRA, ae, f. 1. σπεῖρα, universim est linea flexuosa faciens orbes non redeuntes in se: revolutio, sive circulus, qui in se ipsum non recurrit. Spira dicitur et basis columnae unius tori aut duorum: et genus operis pistorii: et funis nauticus in orbem convolutus: ab eadem omnes similitudine. — Spira speciatim

A) Occurrit

¶ 1.De sinuosis anguium flexibus.

¶ 2. De arborum venis et nodis in orbem convolutis.

¶ 3. De basi, seu potius parte basis columnae, inter plinthum et imum scapum, quae constat uno aut duobus toris, qui Italice tondini, bottaccini, bastoncini appellantur. — Item de ima parte stylobatae.

¶ 4. De quodam genere operis pistorii.

¶ 5. De fasciis galeri sub mento stringi solitis.

¶ 6. Item de muliebri capilli ornamento.

B) Est, ut Graecorum σπεῖρα, cohors seu aliqua hominum multitudo: fortasse ex eo, quod in orbem milites moverentur.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Pāla

PĀLA, ae, f. 1. — Pala est instrumentum ferreum, rusticum, ligoni simile, sed planum et latius, quo terra versatur, egeritur, vel aggeritur ξύστρον (It. pala, badile; Fr. bêche; Hisp. pala; Germ. der Spaten; Angl. a shovel or spade).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Quas Cato R. R. 11. in fin. memorat palas ligneas, instrumentum rusticum describens, possunt usum habere vel ad panem in furnum immittendum et extrahendum (quod nunc a viris doctis probatur); vel ad ventilandum in area frumentum, quod πτύον Graece dicitur.

¶ 2. Item instrumentum ad ventilandum in area frumentum.

¶ 3. In anulo est pars latior, cui gemma infixa est, funda, σφενδόνη

¶ 4. Apud Coel. Aurel. 2. Acut. 35. et 3. ibid. 3. ad fin. et 3. Tard. 2. palae sunt scapularum ossa duo lata, quae Graece ὠμοπλάται appellantur. Haud rectum etymon exhibet Isid. 11. Orig. 1. Palae sunt dorsi dextra laevaque eminentia membra, dicta quod in luctando eas premimus, quod Graeci παλαιεῖν dicunt.

¶ 5. Est etiam palae nomine arbor Indica folio alas avium imitante, longitudine trium cubitorum, latitudine duum: fructum cortice mittit, admirabilem succi dulcedine, ut uno quaternos satiet: ei nomen est ariena.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Ingerō

INGĔRO, gĕris, gessi, gestum, gĕrere, a. 3. (in et gero). - Ingerere est intro gerere, inferre, importare, imponere, ἐμφορέω, εἰσφέρω (It. portare o porre dentro, gettare dentro, gettare sopra; Fr. mettre dans ou sur, jeter, verser, porter; Hisp. llevar dentro, echar dentro, echar sovre; Germ. hineintragen, - thun, - schütten, giessen; Angl. to carry or put into).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est intro gerere.

¶ 2. Speciatim de cibo et potu est porrigere, praebere.

¶ 3. Item est imponere, superjacere.

¶ 4. Item infligere, incutere, jacere, conjicere.

¶ 5. Ingerere se est se immiscere, se conjicere aliquo.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim ponitur pro injicere, conjicere, inferre, afferre.

¶ 2. Speciatim ponitur pro sistere, objicere, offerre. - Sic pro memorare, mentionem facere.

¶ 3. Dicitur etiam ingerere se, qui ultro, nec vocatus se operamque offert suam.

¶ 4. Aliquando ponitur pro aggerare, adjicere.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Praefurnium

PRAEFURNĬUM, ĭi, n. 2., os furni, aut fornacis.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Pīnsō

PINSO, pinsis, pinsi et pinsŭi,
pinsum et pinsĭtum et pistum, pinsere, et Piso, pīsis, pīsi, pĭsere, a. 3. — Pinso, antea piso (a πίσσω, mox πτίσσω, quod ab inusit. πίω premo) est idem ac tundo, frango, tero, πτίσσω, μάσσω (It. pestare; Fr. broyer, piler, tasser, battre; Hisp. majar, triturar, machacar,
pegar; Germ. zerstossen, zerstampfen, klein
stampfen; Angl. to bray, bruise, stamp, beat or pound).

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Mīca

MĪCA, ae, f. 1. - Mica est frustulum alicujus rei, v. gr. panis; item minutum granum salis, turis; item minutissimum auri ramentum, ut quae in arena refulgent, ψίξ, ψιχός (It. briciola, minuzzolo, pezzetto, granellino, mica; Fr. parcelle, miette; Hisp. partecilla, migaja, miaja, migajada; Germ. ein kleines Stückchen, geringes Theilchen, Bisschen, Krümchen; Angl. a crumb, broken bit, morsel, small fragment, little piece, grain).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Universim pro particula.

¶ 2. Mica nomen fuit cujusdam coenationis Romae in Coelimontio, et, ut quidam putant, in palatio Domitiani: ita dicta, quia parva erat, et paucis ad coenandum locum dabat.

¶ 3. Micae panis sunt panes delicatiores.

Index

Hoofdstuk 1 - Pānificium

Piscātor

PISCĀTOR, ōris, m. 3. qui piscatur, ἐλιεύς.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Inhaereō

ĬNHAERĔO, haeres, haesi, haesum, haerere, n. 2.
(in et haereo). - Inhaerere est in aliqua re haerere, adhaerere, infixum esse, προσέχομαι, προσκολλάομαι (It. essere attaccato, stare unito; Fr. tenir à, être fixé, attaché, adherer; Hisp. adherir, estár inherente, pegarse; Germ. fest an etwas hangen; Angl. to stick in, stick or cleave to, be fixed in, adhere to, inhere).

I.) Proprie.

- a) Cum Dativo.

- b) Cum Accusativo et praepos. ad.

- c) Cum Ablativo et praepos. in.

- d) Absolute.

II.) Translate.

- a) Cum Dativo.

- b) Cum Ablativo et praepos. in.

- c) Cum Accusativo.

- d) Absolute.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Cymba

CYMBA, ae, f. 1. - Cymba est Graeca vox κύμβη. Itaque proprie videtur significare illas alnos cavatas. Universim autem est genus navigii minoris, amnibus et lacubus stagnisque trajiciendis, quod Phoenices invenisse ait Plin. 7. Hist. nat. 56. 57. (208). (It. barca; Fr. barque, canot; Hisp. barca, canoa; Germ. der Kahn, Nachen; Angl. a boat, pinnace, skiff).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de navi Charontis.

II.) Improprie.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Nassa

NASSA, ae, f. 1. nassa, κύρτος, vel κύρτη, piscatorii vasis genus, quo quum intravit piscis, exire non potest.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Dēmergō

DĒMERGO, gis, si, sum, gere, a. 3. (de et mergo).
- Demergo est deorsum mergo, in profundum mergo (It. affondare, sommergere; Fr. plonger, enfoncer; Hisp. somorgujar, somormujar, sumergir, hundir, echar à lo hondo; Germ. von oben in die Tiefe senken, herabsenken, versenken; Angl. to plunge in the wather, sink).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de navibus, quae in profundo mari pereunt.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro demittere, sepelire; praecipue apud Poetas.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de arboribus.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a propria verbi significatione: ad rem Cic. 2. Off. 7. 24. Quamvis enim demersae sint leges alicujus opibus, emergunt tamen aliquando.

- a) Generatim.

- b) Speciatim de aere alieno, quo quis pressus est.

Index

Hoofdstuk 1 - Piscātiō

Auceps

AUCEPS, aucŭpis, m. 3. (est
pro aviceps ab avis et capio). - Est avium venator
(It. uccellatore; Fr. oiseleur; Hisp. paxarero; Germ. der
Vogelfänger; Angl. a bird-catcher, fowler).

I.) Proprie.

¶ 1. Est qui aves venatur et capit.

¶ 2. Item qui aves vendit.

II.) Translate dicitur de eo, qui nimis diligenter aliquid quaerit et captat.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Avis, Capiō
Index
Hoofdstuk 1 - Aucupium

Superstruō

SŬPERSTRŬO, strŭis, struxi, structum, strŭere, a. 3. — Superstruo est superaedifico, ἐποικοδομέω.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Aucupātōrius

AUCŬPĀTŌRĬUS, a, um, adject. ad aucupium aptus, aucupio inserviens.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Obsipō

OBSĬPO, as, are, a. 1. (ob et supo) obicere, παραβάλλω.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Latibulum

LĂTĬBŬLUM, i, n. 2. (lateo). — Latibulum est locus in quo aliquis latet, κεῦθος (It. nascondiglio, tana, latebra; Fr. cachette, tanière, retraite; Hisp. escondidillo, escondrijo; Germ. d. Versteck, d. Schlupfwinkel; Angl. a lurking-place, hiding-place, covert, retreat, den).

I.) Proprie.

— a) Saepe de ferarum cubilibus dicitur.

— b) De hominibus.

II.) Translate ponitur pro refugio, asylo.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lateō

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Alliciō

ALLĬCĬO vel adlicio, lĭcis, lexi et raro lĭcŭi, lectum, lĭcere, a. 3. (ad et lacio). - Allicio est attraho, induco, ad aliquid blanditiis adduco, illicio, invito (It. attrarre, tirare, allettare; Fr. attirer à soi, engager, inviter, exciter; Hisp. atraer, reducir à otro à lo que se desea con halagos, caricias; Germ. anlocken, etwas lockend irgend wozu bringen, durch Einwirkung von Aussen und Reiz anziehen; Angl. to attract, invite, allure, entice, decoy).

Occurrit

- a) Raro de corporeis.

- b) Saepius de animantibus. - Raro cum Accus. ad se, saepissime sine Accus. praesertim si agitur de alicujus favore captando.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Cantus

CANTUS, us, m. 4. (cano, canto) est modulatus sonus tum voce, tum musico aliquo organo editus (It. canto, suono; Fr. chant, son, mélodie; Hisp. canto, taňido, son; Germ. d. Gesang, d. Spiel; Angl. the art of singing, or tuning the voice, the sound of music, melody).

¶ 1. Generatim

- a) De modulato nonnullorum animalium sono.

- b) De hominibus - Sive modulatum sonum edant voce suâ. - Sive modulatum sonum musico edant organo.

¶ 2. Speciatim et figurate ponitur pro carminibus.

¶ 3. Item speciatim pro oraculo, vaticinio.

¶ 4. Denique pro carminibus magicis.

Cantus differt a carmine; quod cantus est ipsius vocis modulatio; carmen vero id quod canitur vel poesis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cantō, Carmen 1

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Illex

ILLEX vel inlex, lĭcis, adject. omn. gen. ab illicio et est illiciendi vim habens.

- Hinc Illex, licis, absolute, substantivorum more,

I.) Proprie est avis in aucupiis, quae ceteras illicit, παλεύτρια: ea solet esse accipiter.

II.) Translate accipitur pro illicio, incitamento, illecebra.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Partim

PARTIM, adverb. — Partim est idem ac qua, ex parte quadam, κατὰ μέρος, et quum repetitur τῇ μέν, τῇ δέ, et πῶς μέν, πῶς δέ (It. parte, in parte; Fr. une partie, en partie; Hisp. en parte; Germ. theilweise; Angl. partly, in part, some, some part).

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium
Hoofdstuk 1 - Aucupium

Obruō

OBRŬO, rŭis, rŭi, rŭtum, rŭere, a. 3. (ob et ruo).
— Obruere (cui contrarium est eruere, ut apud Cic. 4. Fin. 4. 10. Si quid obrutum erit, poterit eruere.) est operire, tegere, sepelire, προσεπιχοη (It. coprire, ricoprire, sotterrare, seppellire; Fr. couvrir, enfouir, ensevelir; Hisp. cubrir, ahondar, exterrar, sepultar; Germ. mit etwas überdecken, -schütten, verschütten, verscharren, vergraben; Angl. to cover over, overwhelm, hide in te ground, bury).

I.) Proprie.

¶ 1. Usurpatur de rebus physicis; et quidem generatim.

— a) Cum addito per Ablativum, quo quid aut quis obruitur.

— b) Absolute.

¶ 2. De rebus physicis, sed speciatim, est sepelire.

¶ 3. Item de rebus physicis, et speciatim, est serere; quia terra obruuntur semina.

¶ 4. Demum de rebus physicis speciatim, obruta fulmina sunt, quibus jam prius percussa, nec procurata feriuntur.

¶ 5. De hominibus generatim est opprimere, oppressum tenere, subigere; et praecipue locum habet in re militari.

¶ 6. De hominibus, speciatim, obruere se vino, inebriari: quasi vino se totum immergere.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 1., est tegere, celare, delere, abolere.

¶ 2. Metaphorâ ductâ a superiori paragr. 5., est morali ratione opprimere, subigere.

¶ 3. Hinc est etiam longe vincere, superare.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Trānsvolō

TRANSVŎLO et travolo as, āvi, ātum, are, n. 1.
— Transvolo est volando transeo, διαπέτομαι (It. volare oltre, passare volando, oltrepassare di volo; Fr. traverser ou passer en volant; Hisp. volar mas allá, pasar volando; Germ. über -, hinüber fliegen; Angl. to fly past, fly over).

A) Intransitive.

B) Transitivorum more.

I.) Proprie.

II.) Translate est celeriter transcurro more volantis.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Tendō

TENDO, tendis, tĕtendi, tensum et tentum, tendere, a. 3. — Tendo est dilato, explico, extendo, distendo, τείνω (It. stendere, tirare, distendere; Fr. tendre, étendre;Hisp. tender, extender; Germ. spannen, dehnen, strecken; Angl. to stretch out, extend, distend).

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. Tendere retia, plagas, extendere capiendis feris, avibus, piscibus, tendere, spiegare.

¶ 3. Tendere tabernaculum, explicare et ponere: et fere ad rem militarem pertinet.

— Hinc tendere, absolute, tentoria seu castra habere. — Hinc tendentes, absolute. — Etiam in acie positus miles tendere dicitur. — Hinc ponitur pro resistere in pugna.

¶ 4. Tendere nervum in obscenis est, et significat tentigine (quae est turpis pruritus verendorum, πριαπισμός.) laborare.

¶ 5. Tendi etiam dicuntur nervi iis, qui noctu cubantes in lecto afficiuntur in pedibus cruribusve ea nervorum contractione, quam Itali
nunc granchio vocant.

¶ 6. Tendere manus, bracchia etc. protendere, porrigere, tollere.

II.) Translate.

¶ 1. Transitive.

— 1.°) Generatim.

— 2.°) Speciatim tendere noctem, extendere, ducere.

— 3.°) Item apud Grammaticos est syllabam producere.

— 4.°) Item, per metonymiam, est porrigere, offerre, exhibere: quia porrigendo manus tendimus.

— 5.°) Item dirigere et dicitur de itinere, cursu.

— 6.°) Item dicitur de iis, qui de re aliqua certatim contendunt.

¶ 2. Neutrorum more.

— 1.°) Saepe est ire, pergere, iter dirigere, contendere: quod fit pedes gressusque extendendo.

— 2.°) Item est vergere, inclinatum esse, extendi. — Hinc figurate tendere ad aliquem, studio in eum ferri, favere, partis alicujus esse.

— 3.°) Item spectare, respicere, aliquid tamquam scopum sibi praefigere.

— 4.°) Item contendere, niti, instare, urgere: et assiduitatem aut pertinaciam significat.

— a) Universim.

— b) Cum partic. ut, ne et Conjunctivo.

— c) Cum Infinito.

— Hinc Part. praeter. pass., cujus exempla retulimus Tensus vel tentus, a, um, etiam adjective usurpatur; unde Comp. Tensior. — Tensus est extentus: cui remissus opponitur. — Obsceno sensu usurpatur de eo, qui tantigine laborat. — Cf. etiam loca superius allata, ubi adjectivi magis, quam participii, more adhibetur. Tentum, i, n. 2. absolute, substantivorum ritu.

¶ 1. Est tentorium.

¶ 2. Obsceno sensu est τὸ αἰδοῖρν ἀῤῥενικὸν τεταμένον. Catull. 80. 6.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Membrum virīle, Tentōrium

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Tendicula

TENDĬCŬLA, ae, f. 1. (tendo) tenus, laqueus, quem avibus sive feris tendimus, ῥαγίδιον (It. laccio; Fr. lacs, lace; Hisp. lazo;Germ. d. Schlinge, Fallstrick; Angl. snare, gin.)

I.) Proprie.

II.) Improprie tendiculae sunt longae perticae, quibus fullones vestimenta distendunt.

III.) Translate est machinatio, dolus, insidiae.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Viscātōs

VISCO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (viscum)
Part. Viscatus. — Visco est visco oblino, implico (It. invischiare; Fr. frotter de glu, engluer; Hisp. enligar, untar de liga; Germ. mit Mistel bestrichen; Angl. to smear with bird-lime).

— Hinc Viscatum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, pro virga visco illita.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Viscum

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Ames

ĂMES, ĭtis, 3. De genere nihil certi afferri potest: Voss. masculinum praefert. Est pertica seu furca, qua aliquid suspenditur et extenditur: hinc

- a) Pertica seu furca aucupalis, qua rete suspenditur et extenditur.

- b) Dicitur etiam de aliis rebus. Itaque amites basternarum dicuntur vectes longi, quibus basterna, h. e. lectica jumento imponitur ad portandum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Furca, Pertica, Rēte, Suspendō

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Implicō

IMPLĬCO vel inplico, cas, cāvi, cātum et (jam inde ab Augusti aevo) cŭi, cĭtum, care, a. 1. (in et plico).
- Implicare est innectere, involvere, impedire, irretire, ἐμπλέκω (It. inviluppare, intrecciare, avvolgere, raggruppare, intricare; Fr. plier, tresser dans, enlacer, entrelacer, entortiller, envelopper; Hisp. plegar, enlazar, envolver; Germ. hineinfalten, verwickeln, verschlingen, einfassen, umfassen; Angl. to inwrap, enfold, involve, entangle, intwine).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad conjunctionem amicitiae et propinquitatis. - Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus, Implicatus, a, um,adjective quoque occurrit, unde Comp. Implicatior et Sup. Implicatissimus: et translate est impeditus, involutus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Impediō, Involvō

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Nequeō

NĔQUĔO, is, īvi vel ĭi, itum, ire, n. anom.
— Nequeo est pro non queo. Libenter etiam copulando verba jungebant, ut sodes pro si audes, nequire pro non quire, malle pro magis velle. Itaque nequire est non quire, non posse, ἀδυνατέω, ἀσθενέω (It. non potere; Fr. ne pouvoir pas, n'ètre pas en état de; Hisp. no poder; Germ. nicht können, nicht im Stande sein; Angl. not to be able). Occurrit

— a) Activa forma cum Infinito.

— b) Passive, seu deponentis forma.

— c) Particip. Nequiens, euntis.

— d) Nequeo quin, Italice non posso non, non posso a meno.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Nōn, Possum

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Dēcipula

DĒCĬPŬLA, ae, f. 1. et DĒCĬPŬLUM, i, n. 2. genus laquei ad decipiendas aves, mures, etc. Et translate dolus, fraus.

Index

Hoofdstuk 1 - Aucupium

Cassis, cassis

CASSIS, is, m. 3. - Cassis est rete quod tenditur, ita appellatum, quod cassas seu vacuas habet maculas, in quas ingressa bestia exitum non inveniat
(It. rete; Fr. filet, rets; Hisp. red; Germ. d. Netz; Angl. a hunter's net, toil).

I.) Proprie.

¶ 1. Occurrit de rete venatorio.

¶ 2. De tela araneorum, qua muscae irretiuntur.

II.) Figurate casses alicui tendere est insidiari.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Vēnātor

VĒNĀTOR, ōris, m. 3. (venor) qui venatur, qui feras persequitur, θηρατής, θηρητήρ, κυνηγέτης (It. cacciatore; Fr. chasseur; Hisp. cazador; Germ. der Iäger; Angl. a hunter).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

— a) Substantivorum more seu absolute.

— b) Loco adiectivi.

¶ 2. Latiore sensu est qui in spectaculo venatorio sese cum belluis pugnaturum offerebat.

II.) Translate.

¶ 1.Est indagator.

¶ 2. Item praedator, tyrannus.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Vēnor

VĒNOR, āris, ātus sum, ari, dep. 1. — Venor est feras sector, feris insidior, θηρεύω, κυνηγέω (It. andare a caccia, dar la caccia, cacciare; Fr. chasser, faire la chasse; Hisp. cazar, buscar; Germ. iagen; Angl. to chase, hunt): occurrit autem intransitive et etiam transitivorum more.

A) Intransitive.

¶ 1. Universim. — Proverb. est illud Plauti Stich. 1. 2. 82. Stultitia est venatum ducere invitas canes. — Venari in medio mari, aliud proverb. apud eumd. Asin. 1. 1. 87. h. e. operam ludere, seminar nell'arena.

¶ 2. Etiam bestiae ipsae venari dicuntur.

B) Transitivorum more est venando capio, vel capere studeo.

I.) Proprie.

¶ 1. Universim.

¶ 2. De bestiis ipsis dicitur.

II.) Translate.

¶ 1. Per catachresin ponitur pro piscari, ut venatus pro piscatu.

¶ 2. Per metaphoram est captare, aucupari.

Index

[Hoofdstuk 1 - Vēnātus]

Vārus

VĀRUS, a, um, adiect. — Varus est distortus, obtortus, incurvus, ῥαιβός, σκαμβός (It. storto, strambo, sbilenco; Fr. qui marche en écartant les iambes, cagneux; Hisp. estevado; Germ. auswärts gebeugt; Angl. bandy-legged, shambling).

¶ 1. Generatim.

— a) Universim.

— b) De cruribus.

— c) De luctantibus.

¶ 2. Speciatim est curvus, pravus.

— Hinc: instrumentum ad bestias capiendas. Subaudi pālus.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Furcilla

FURCILLA, ae, f. 1. - Furcilla, deminut. a furca, est parva furca, forchetta, forcina.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Sagāx

SĂGAX, gācis, adiect. omn. gen. - Sagax

I.) Proprie.

- a) Stricto sensu dicitur is, qui acutis est naribus in odorando, ut canes venatici, εὔριν, ῥινηλάτης.

- b) Latius patet, et dicitur de eo, qui alio quovis sensu pollet.

II.) Translate.

- 1.°) Refertur ad animum, et est perspicax, acutus, solers, callidus, prudens, peritus, ἀγχίνοος.

- a) Absolute.

- b) Cum Genetivo.

- c) Cum Accus. gerundivi, et praepos. ad.

- d) Cum Ablat. gerundivi.

- e) Cum Ablat. et praepos. in.

- f) Cum Infinito.

- 2.°) Dicitur et de rebus inanimis.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Vestīgō

VESTĪGO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (vestigium)
— Vestigo est quasi per vestigia inquirere, ἰχνεύω
(It. investigare, cercare; Fr. suivre à la trace, à la piste, cercher; Hisp. seguir la pista, rebuscar; Germ. die Spur verfolgen, nachspüren; Angl. to trace or search out, investigate).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorice.

¶ 2. Metonymice vel praegnanti, ut aiunt, sensu, est invenire.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Indāgō

INDĀGO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
- Indagare proprie est verbum venatorum et canum feras investigantium, ἐξιχνιάζω θηρεύομαι (It. indagare, investigare, cercare; Fr. dépister, chercher avec soin, rechercher, poursuivre; Hisp. buscar, inquirir ó procurar, allar alguna cosa; Germ. aufspüren, er -, nachforschen; Angl. to search or trace out as hunthers do, to make diligent inquiry, explore, investigate).

I.) Proprie.

II.) Translate est diligenter inquirere, exquirere, investigare.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Odōrātus

ŎDŌRĀTUS, us, m. 4. (odoror) olfactus, actus odorandi, ὄσφρησις.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Est sensus, seu facultas odorandi.

¶ 2. Item odor.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Vertagus

VERTĂGUS, i, m. 2. Aliae formae sunt vertragus, veltrahus; veltagra, vertagra, vertraga, vertraha. — Vox est peregrina et cuius notationem frustra quaeras in Latina lingua. Sunt tamen, qui a verto et traho derivant; alii, qui quasi fertraha a feris trahendis: alii alia comminiscuntur. Videtur esse vox Celtica seu Gallica, hinc etiam est, quod Ovid. 1. Met. 533. et Martial.3. 47. vocant Gallicum canem, qui lepores venatur. — Vertagus itaque est canis venaticus mirae velocitatis: cuiusmodi sunt qui planis et apertis campis non odore sed cursu lepores captant (It. cane levriero, veltro; Fr. vautre, chien courant, lévrier; Hisp. lebrel, galgo; Germ. der Windhund; Angl. a grey – hound).

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Persequor

PERSĔQUOR, sĕqueris, sĕcutus sum, sĕqui, dep. 3. (per et sequor). — Persequi est idem ac sequi, pone sequi, praeeuntem usque sequi assequendi causa, παρακολουθέω (It. seguitare, andare o tener dietro; Fr. suivre, succéder; Hisp. seguir, ir detras de alguno; Germ. eine Gegenstande eifrig, beharrlich folgen, nachfolgen, nachgehen; Angl. to follow, follow or come after).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim, fere in bonam partem.

¶ 2. Speciatim, in malam partem, h. e. inimico animo, est insequi, insectari, διώκω.

¶ 3. Item speciatim, locum persequi est investigando peragrare.

II.) Translate.

¶ 1. De abstractis eo sensu, quo usurpatur in superiori paragr. I. 1.

¶ 2. Per metaphoram, generatim, persequi viam, tenere.

¶ 3. Item persequi est affectare, appetere. — Persequi promissa, urgere, ut impleantur. — Mortem inedia persequi apud Petron. Satyr. 111. est quaerere, appetere, oppetere.

¶ 4. Hinc speciatim pertinet ad forum et iudicia.

¶ 5. Item speciatim dicitur de persona vel re, quam quis veluti ducem vel exemplar sequitur.

¶ 6. Item persequi est ulciscendi animo aliquem urgere; atque adeo est ulcisci.

¶ 7. Est etiam scribendo sequi.

¶ 8. Item exsequi, facere, atque adeo colere, exercere, circa rem aliquam studiose versari. — Persequi vitam, sequi, instituere, amplecti.

¶ 9. Item prosequi.

¶ 10. Item est dicendo, aut scribendo explicare, enarrare.

— Hinc Part. praes., cuius exempla supra retulimus, Persequens, entis, adiective quoque usurpatur, unde Sup. Persequentissimus; et translate est qui persequitur, seu sectatur.

Fovea

FŎVĔA, ae, f. 1. - Fovea est fossa brevis, profunda, et in summo tantum patens: quales sunt, quibus fronde obtectis feras decipiunt, et quibus sepeliuntur cadavera, etc. scrobs, caverna, βόθυνος (It. fossa, cava, buca, caverna; Fr. petite fosse; Hisp. foso pequeňo; Germ. die Grube, bes. zum Fangen des Wildes, Fallgrube; Angl. a pitfal, pit).

I.) Proprie.

- a) Generatim. - Figurate. Tertull. Anim. 19. Genitales feminae foveae. h. e. uterus.

- b) Speciatim de fossis, quibus fronde obtectis foras decipiunt.

II.) Translate pro dolo et insidiis ponitur.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Plaga

PLĂGA, ae, f. 1. a πλάγιος obliquus, transversus, ut proprie transversum obliquumve spatium significet; vel rectius a πλάξ, πλακός, planities, est planities. Duo autem diversa significat, prout in plaga

A) vel spatium consideramus,

B) vel corpus.

A) Plaga, si consideratur ut spatium, est tractus, regio, κλίμα, χώρα (It. tratto, clima, regione, contrada; Fr. contré, région, plage; Hisp. comarca, pais; Germ. e. Gegend, Zone, Erdstrich, Landstrich; Angl. a tract of country, clime, climate, region). et est vocabulum Geographis usitatum. — Speciatim pro regione, seu pago.

B) Plaga, si tamquam corpus consideratur, est retis genus ad capiendas feras, rete, cassis, θήρατρον, ἄρκυς (It. rete; Fr. rets, filet; Hisp. red; Germ. ein Netz, Garn; Angl. nets, snares or toils); et plerumque in plurali numero. Sunt enim qui putant, plagas proprie esse maculas, seu foramina, quibus rete constat.

I.) Proprie.

II.) Translate

¶ 1. De aranea dixit Plin. 11. Hist. nat. 24. 28. (83). Quum vero captura incidit, quam vigilans et paratus adcursus? Licet extrema haereat plaga, semper in medium currit.

¶ 2. Morali ratione.

¶ 3. In illo Varron. apud Non. p. 162. 28. Merc. Nulla potest bene iudicare, quid sit bene pictum a plumario in pulvinaribus plagis: pulvinares plagae videntur esse

reticula, quibus pulvini involvuntur. — Item pro clavo vesti adsuto.

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Trānsverbero

TRANSVERBĔRO, as, āvi, ātum, are, a. 1.
— Transverbero est transfigo traiicio, διελαύνω (It. trapassare, trafiggere, Fr. transpercer, percer; Hisp. traspasar; Germ. durchstechen, durchbohren; Angl. pierce, transfix).

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Vēnābulum

VĒNĀBŬLUM, i, n. 2. (venor) telum, quo venantes utuntur, aciei longissimae, προβόλιον (It. spiedo da caccia; Fr. épieu de chasseur; Hisp. venablo; Germ. der Iagdspiess; Angl. a hunting spear).

Index

Hoofdstuk 1 - Vēnātus

Effugiō

EFFŬGĬO, fŭgis, fūgi, fŭgere, 3. (ex et fugio). - Effugere occurrit

A) Neutrorum more; et

B) Active.

A) Neutrorum more est fugere, evadere, elabi (It. fuggir via; Fr. s'échapper en fuyant, s'enfuir; Hisp. huirse, escaparse;Germ. entfliehen, entkommen; Angl. to fly, fly away, escape). Usurpatur

- a) Cum Ablativo et praepos. ab vel ex, et aliquando etiam sine ulla praepos.

- b) Cum addito, quo quis effugit.

- c) Absolute.

B) Active est vitare: et usurpatur

- 1.°) Generatim, et quidem

- a) Cum Accusativo rei.

- b) Raro admodum sequente propositione per part. ne.

- c) Et sequente part. quin post negationem.

- 2.°) Speciatim effugit me aliquid est elabitur; et occurrit

- a) Absolute.

- b) Cum Infinito.

Index

[Hoofdstuk 1 - Vēnātus]

Laniō

LĂNĬUS, ĭi, m. 2. et lănĭo, ōnis, m. 3. (lanio, as) qui carnes in carnario vendit populo: a laniandis pecudibus, quod eas concidat lanietque, κρεωπώλης, κρεουργός (It. beccajo,
macellajo; Fr. boucher; Hisp. carnicero; Germ. d. Fleischer, Metzger; Angl. a butcher)

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiori sensu lanius dicitur etiam victimarius.

II.) Translate lanius dicitur carnifex.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carō, Populus, Vēndō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Mactō

MACTO, as, āvi, ātum, are, a. 1. — Mactare est ab inusit. mago, magere, quod ab etymo mag, unde magis et magnus; hinc mactare, quasi magis auctare, proprie est magis augere, atque ideo totis viribus magnificare: et occurrit

A) In re profana; et

B) In re sacra.

A) In re profana

I.) Proprie.

¶ 1. In bonam partem usurpatur pro augere, cumulare, ditare, donare; et fere cum Ablativo rei, qua quis aut quid mactatur sive augetur.

II.) Translate in malam partem saepissime apud veteres occurrit per ironiam, et est malo, damno etc. afficere (ut apud nostrates visitare con una calamità); hinc

a) Frequenter de diis dicitur.

— b) Et de hominibus.

B) In re sacra

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu est deos vel deorum felicitatem augere, atque adeo deos honorare, honorem diis adhibere.

¶ 2. Hinc est sacrum aliquid magnifice peragere.

¶ 3. Hinc etiam mactare dicebantur, quum ture, vino, aliove super hostiam posito, diceretur Macte hostia.

II.) Translate.

¶ 1. Ex iis, quae diximus in paragr. proxime superiori, mactare

— a) Est in sacrificiis offerre.

— b) Et quoniam animalia in sacrificiis caedebantur, saepius metaleptice sumitur pro caedere in sacrificiis, seu immolare, κατ᾽ εὐφημισμὸν, quod caedis voce in sacrificiis, ut mali ominis, abstinendum sit.

¶ 2. Per translationem usurpatur pro occidere, interficere.

— a) De hominibus aut brutis, et quidem — Ad sacrificia alludendo.

— b) De abstractis et de inanimis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Laniōnia]

Pecus, pecudis

PĔCUS, ŭdis, f. 3. — Pecus, udis, est animal brutum cujuscumque generis, bestia, et differt a pecus, oris, quod in singulari multas simul pecudes significat (It. bestia; Fr. bête, animal, tête de bétail; Hisp. bestia, animal; Germ. das Vieh als einzelnes Stück, das Thier; Angl. a beast, brute animal).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim.

— a) Interdum dicitur de bestiis terrestribus.

— b) Interdum de pecore minori, ut capris, ovibus etc.

— c) Interdum de ovibus.

— d) Interdum de iis, quae in usum et fructum aluntur.

II.) Translate est convicium in hominem stultum, stolidum, fatuum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Animal, Bēstia, Brūtus, Pecus, pecoris

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Brūtus

BRŪTUS, a, um, adject. Sup. Brutissimus I. et II. a. - Brutus est gravis. (It. grave, pesante; Fr. lourd, pesant; Hisp. pesado;Germ. schwerfällig; Angl. heavy, ponderous).

I.) Proprie.

II.) Translate brutus est qui minus sensu viget, tardus, iners, hebes, stupidus, stolidus: et occurrit

- a) De personis.

- b) De bestiis, iis praecipue, quae minus sensu vigent magisque tardae sunt ac stupidae.

- c) De inanimis.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pecus, pecudis

Altilis

ALTĬLIS, e, adject. (alo) proprie et generatim est saginatus, pinguis (It. ingrassato, grasso; Fr. engraissé, gras; Hisp. engordado, graso; Germ. gemästet und daher fett; Angl. fat, fatted).

I.) Proprie. Speciatim ponitur

- a) De animalibus quae ali et saginari possunt ad cibum humanum; et dicitur de iis, quae in villis et cohortibus, seu vivariis inclusa tenentur, ut sunt gallinae, anseres, anates, item pisces, et quaedam etiam quadrupedia, ut lepores etc.; de gallinis praecipue altilis erat solemne verbum in legibus annonariis.

- b) Absolute Altilis, is cum dicitur, plerumque de avibus altilibus minoribus intelligitur.

- c) Ponitur et de plantis.

- d) De hominibus aliisque animalibus.

II.) Translate pro opulento.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Pinguis, Sagīnō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Vēsculus

VESCŬLUS, a, um, adject. deminut. a vescul, aliquantum gracilis, macilentus, male curatus.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Vēscum

Vēscum, i, n., 2., - Vesca sunt parva comestibilia, quae comedi possunt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Comedō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Iugulō

IŬGŬLO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (jugulum).
— Jugulare est jugulum praecidere, incidere, et generatim obtruncare, trucidare, interficere, σφάττω (It. scannare, uccidere; Fr. égorger, massacrer, tuer; Hisp. degollar, asasinar, matar; Germ. d. Kehle zudrücken, erwürgen, erstechen, erdolchen, abschlachten, ermordem; Angl. to cut the throat, butcher, kill, stay).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim. — Jugulare hominem est convincere. — Jugulare gladio plumbeo est futili levique argumento et nullo negotio aliquem convincere. — Jugulare Falernum apud Martial. 1. 19. est depravare, corrumpere, deteriore vino immixto. — Jugulare curas apud eumd. 8. 51. est conficere, abstergere.

¶ 2. Speciatim usurpatur ad significandam alicujus damnationem, quae per summam vim extorta sit.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Clūnāculum

CLŪNĀCŬLUM, i, n. 2. Clunaculum cultrum sanguinarium dictum, vel quia clunes hostiarum dividit, vel quia ad clunes dependet.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Culter

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Excoriō

EXCŎRĬO, as, are, a. 1. - Excorio est corium, seu crustas detraho.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Corium, Crusta, Dētrahō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Dēglūbō

DĒGLŪBO, bis, ptum, bere, a. 3. (de et glubo). - Deglubere est corticem eximere.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro excoriare. - Hinc illud: Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.

¶ 2. Obscaeno sensu. Auson. epigr. 71. Deglubit, fellat, etc. h. e. masturbat.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cortex, Eximō, Masturbō, Membrum virīle

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Masturbō

MASTURBO, as, āvi, ātum, are, a. 1. χειρουργεῖν, δέφεσθαι. — Masturbare est a manu stuprare, vel a μήδεα vel μέζεα et turbare. Masturbatio est excitatio organorum genitalium hominis vel animalis, maris vel feminae, plerumque ad accipiendam vel donandam voluptatem.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dēglūbō, Membrum virīle, Stuprō, Stuprum

Stuprum

STŬPRUM, i, n. 2. — Stuprum proprie est turpitudo, probrum, dedecus, ignominia, apud antiquiores, αἶσχος (It. turpezza, onta, disonore, ignominia, vergogna; Fr. deshonneur, infamie, opprobre, honte; Hisp. verguenza, ignominia, deshonor; Germ. die Schande; Angl. shame, dishonor, infamy, turpitude).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est turpitudo in re Venerea, et quidem

— a) Stricto sensu, turpis concubitus cum virgine vel vidua.

— b) Latiore sensu accipitur pro quavis turpi corruptione alterius feminae vel pueri.

II.) Translate.

¶ 1. Praegnanti, ut ajunt, sensu. Manil. 3. 9. Colchida nec referam vendentem–lacerum fratrem stupro. h. e. stupri pretio.

¶ 2. Metonymice. Propert. 4. 7. 57. Clytemnestrae stuprum. h. e. Clytemnestra ipsa stupro et adulterio infamis. Sic stupor homo stupidus, scelus scelestus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Masturbō, Stuprō

Stuprō

STŬPRO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (stuprum)
Part. Stupratus 2.; Stuprandus 1. — Stupro est dedecoro, foedo, inquino, polluo, corrumpo (It. disonorare, deturpare, bruttare, corrompere; Fr. déshonorer, souiller, corrompre; Hisp. deshonorar, ensuciar, viciar;Germ. schänden, beflecken; Angl. to dishonor, defile, corrupt.)

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est stupro violo, stuprum infero, vitio, διακορίζω.

II.) Translate, seu praegnanti, ut ajunt, sensu. Cic. 1. Att. 18. ante med. Afflicta respublica est, empto stupratoque judicio. h. e. corrupto tum pecunia, tum pactione turpi noctium incestarum. V. Val. Max. 9. 1. n. 7. Alii leg. constuprato.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Masturbō, Stuprum

Dissecō

DISSĔCO, sĕcas, sĕcŭi, sectum, sĕcare, a. 1.
(dis et seco). - Disseco est in duas partes seco, divido.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Dīvidō, Pars, Secō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Macellum

MĂCELLUM, i, n. et macellus, i, m. 2. - Macellum est locus, in quo obsonia venduntur. Varia Romae fuere loca, in quibus separatim varii generis obsonia vendebantur; forum boarium, piscarium, cupedinis, olitorium etc. Gr. κρεωπωλιον, ὀψοπωλεῖον (It. piazza, dove si vende ogni sorta di companatico; Fr. lieu où l'on vend de la viande, marchè à la viande; Hisp. sitio destinado para vender las viandas; Germ. ein mit Buden zugebauter Ort, wo Fleisch, Fische, auch Gemüse verkauft wurde; Angl. a market-place for all kinds of provisions, the shambles).

I.) Proprie.

- a) Generatim.

- b) In macello prostabant etiam coqui, conducentibus parati.

- c) Antiquis Romanis et frugi hortus pro macello fuit. Oleribus enim fere victitabant.

- d) Quod in macello etiam olera venderentur, colligitur tum ex Varron. loc. cit. sub init., ubi contracta fuisse ait in unum macelli locum fora piscaria, olitoria etc., tum ex Plin., qui 19. Hist. nat. 4. 19. (57). scribit, in qua domo indiligens hortus sit, e carnario, aut macello vivendum esse. h. e. emendam carnem et olera, quae in horto domestico per indiligentiam non colantur.

II.) Translate, per synecdochen est ipsa macelli annona, seu cibi, qui in macello venduntur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Locus, Obsōnium, Vēndō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Glabrō

GLĂBRO, as, are, a. 1., ψιλόω, εὔω, pilos aufero.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Auferō, Pilus

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Fervidus

FERVĬDUS, a, um, adject. - Fervidus, θερμὸς, ζεστὸς, est valde fervens, praecalidus (It. bollente, infocato, caldo; Fr. échauffé, ardent, brûlant; Hisp. acalorado, ardiente, que quema; Germ. glühend, brennend, brausend, erhitzt; Angl. hot, boiling, burning).

I.) Proprie.

II.) Translate est vehemens, acer, incensus, caldo, acceso, ardente, impetuoso.

- a) Absolute. - Fervida cura est amoris plena. - Fervida virtus est ardens, vivida, studiosa.

- b) Cum Genitivo.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Perna

PERNA, ae, f. 1. πέρνα, κολεά, ῆ, et κωλήν, ῆνος, coxa, praecipue suis, usque ad poplitem: vox Etrusca. (It. coscia, compresa la gamba, ossia fino al poplite; Fr. cuisse avec la jambe; Hisp. muslo, pierna; Germ. di Hüfte nebst dem Fusse; Angl. the ham, shoulder, or leg of a pig).

I.) Proprie

¶ 1. Perna dicitur coxa hominis.

¶ 2. Usurpatur praecipue de coxa suis salita in usum cibi, quam Itali, quia vento et fumo siccari ea solet, prosciutto vocant. — Aliquando perna differt a petasone; quandoque enim petaso, qui recens salitus et nondum siccatus comedi solebat, habetur pro parte pernae, quatenus illa est tota coxa suis usque ad poplitem, iste vero ejus pars carnosa, et quidem lautior et mollior circa coxendicem; ideo autem petaso vocatur, quia ita expansus est, ut petasi quamdam figuram referat.

II.) Translate.

¶ 1. Perna dicitur genus quoddam marinae conchae, quae et pinna vocatur.

¶ 2. Item arborum surculus.

¶ 3. Est etiam convicium hominis fatui.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Convīcium, Coxa, Petasō, Poples

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Poples

PŎPLES, ĭtis, m. 3. pars ea, quae genu opposita est: ex post et plico, quia post genu plicetur ac curvetur, ἰγνύα (It. piegatura o giuntura interiore del ginocchio; Fr. jarret; Hisp. jarrete; Germ. die Kniebeuge, Kniekehle; Angl. the ham of the knee).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Perna

Convīcium

CONVĪCĬUM, ĭi, n. 2. (a cum et vox, quasi convocium). - Convicium proprie est inordinatus clamor, voces multorum inter se collisae (It. grido di molte voci; Fr. grand bruit de voix, tapage, vacarme; Hisp. ruido fuerte, tumulto, alboroto; Germ. das Erheben der Stimme mehrerer Personen mitund durch-einander; Angl. a noise arising from many sounds at once, a loud noise). Usurpatur

¶ 1. Generatim ac stricto sensu pro vocibus multorum inter se collisis, sive inordinato clamore.

- a) De hominibus.

- b) De brutis animantibus.

- c) Figurate de avibus.

¶ 2. Speciatim usurpatur de vocibus multorum aliquid improbantium.

¶ 3. Item speciatim, quia probra et contumeliae clamore saepe et contentione adhibita ingeri solent, hinc frequentissime convicium pro contumelia accipitur, sive a pluribus, sive ab uno fiat.

- a) Saepe in malam partem occurrit, et tunc convicium non caret contumelia.

- b) Aliquando significat unius vociferationem conjunctam cum acri reprehensione, et improbatione, sine contumelia tamen.

- c) Pro jocoso dicto occurrit apud Martial. 7. 8. de triumpho Domitiani. Festa coronatus ludet convicia miles, Inter laurigeros cum comes ibit equos.

¶ 4. Item speciatim de inanimis interdum occurrit pro animadversione, exprobratione.

¶ 5. Denique per metonymiam eleganter a Plauto Merc. prol. 59. dicitur convicium filius nequam, si dedecus ac probrum familiae est.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Perna

Petasō

PĔTĂSO, ōnis, m. 3. prosciutto, πετασῶν, coxa suis salita, seu potius pernae pars.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Coquō, Coxa, Pars, Perna, Salliō, Sūs

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Succīdia

SUCCĪDĪA, ae, f. 1. (succido) — Succidia universim est res succisa; speciatim vero est tergum suis sive massa carnis porcinae sale durata et in quotidianos usus servata, κωλήν, ταριχεία.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carō, Dūrō, Massa, Sāl, Servō, Sūs, Tergum

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Sāl

SAL, sălis, m. 3. - Sal, a Graeca voce ἅλς, ἁλός per metathesin, ut ait Forcell., vel potius adjectâ litterâ s pro spiritu aspero, est mixtum quiddam ex aqua marina et terra, quo in cibis condiendis et a putredine servandis utimur (It. sale; Fr. sel; Hisp. sal; Germ. d. Salz; Angl. salt).

I.) Proprie. - Hinc olim sal honoribus militaribus interponebatur, salariis inde dictis, magna apud antiquos auctoritate, sicut apparet ex nomine Salariae viae, quoniam illa salem in Sabinos portari convenerat. Ancus Marcius rex salis modios sex mille in congiarium dedit populo, et salinas primus instituit. - Salibus praefectus dicitur is, qui commilitonibus suis salis distribuendi curam habebat.

II.) Translate.

¶ 1. A similitudine dicitur de vitio gemmarum, aut crystalli, quum parva veluti salis grana nitorem corrumpunt.

¶ 2.Metonymice est mare.

¶ 3. Metaphorice.

- a) Dictum, lepos, urbanitas, facetiae, jocus, propter acrem sensum, et quia est veluti condimentum sermonis, et quasi sapidam facit orationem, ut sal est condimentum ciborum.

- b) Item sapientia, calliditas, acumen.

- c) Item venustas, elegantia, decor, etiam in rebus corporeis.

- d) Item naturalis acrimonia, et siccitas, ariditas, ex qua fames et sitis oritur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Lāridum, Succīdia

Faliscus

FĂLISCUS, a, um, adject. ad Faliscos Etruriae populos pertinens: - Hinc

¶ 1. Quas Cato R. R. 4. memorat bonas praesepes, faliscas clathratas, et 14. praesepes bubus hibernas, aestivas faliscas, putat Turneb. Adversar. l. 14. c. 2., intelligendas esse praesepes lignis in clathri modum intervallo distinctis confectas, in quibus pabulum gramineum et herbaceum bubus apponitur: ideoque easdem dici aestivas, quia aestate foenum herbaeque dantur: quum hibernas perpetuo ligno iu modum canalis constare oporteat, quia hiemo pabulum minutum iis datur, hordeum, lupinum, ervum et hujusmodi, quae clathratis lignis contineri non possent. Porro faliscas vel dictas esse a falis, vel potius a Faliscis populis, qui hujusmodi praesepibus usi sint. Alii putant dici, quasi paliscas, a palis, seu lignis, quibus clathri constant.

¶ 2. Faliscus venter et faliscus absolute est venter suillus, aut alterius animalis, farcimine plenus, conditusque more a Faliscis usurpato.

¶ 3. Faliscum metrum constat tribus dactylis et pyrrhichio, ut est hoc: Docta Falisca Pheronyme paras.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Apexabō

ĂPEXĂBO, ōnis, m. 3. genus farciminis, quod in sacris adhibebatur, et fiebat ex tenuissimo intestino farto (quod alio nomine hilum appellatur), ita dictum quia in summitate quiddam habebat simile apici capitis.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Tomāculum

TŎMĀCŬLUM, i, n. 2. — Tomaculum est genus edulii, quod fere fit ex jecore, abdomine, testiculis et vulvis suum minutim concisis et jam semicoctis, infusis ovis crudis et caseo optimo et liquamine, pipere, aniso, gingibere tegiturque omento suillo, ἀλλᾶς, τεμάχιον (It. mortadella, salsicciotto; Fr. saucisson, mortadelle; Hisp. salchichon; Germ. Würste,
Bratwürste; Angl. sausage, short thick-sausage, pudding).

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Botulus

BŎTŬLUS, i, m. 2. - Botulus genus farciminis erat vel ex carne minutatim concisa, vel ex sanguine animalium intestinis infuso et percocto (It. salsiccia, salsicciuolo; Fr. saucisse, boudin; Hisp. salchicha; Germ. eine Art Wurst; Angl. sausage, kind of meat-pudding).

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Lūcānica

LŪCĀNĬCUS, a, um, adject. Lucanus, ad Lucaniam pertinens.

- Hinc Lūcānĭca, ae, f. 1. absolute, substantivorum more, est genus farciminis ex porcinis carnibus concisis: a Lucanis populis, a quibus Romani milites primum didicerunt, Gr. ἀλλάς (It. lucanica, salsiccia; Fr. suacisson, suacisse; Hisp. salchicha, salchison; Germ. d. Fleischwurt; Angl. a sausage, roll or ball made of pork chopped small). - Confectio lucanicae sic habetur apud Apic. 2. 4., nempe intestinum fartum ex pulpa porcina bene tunsa, admixtis pipere trito, cumino, satureia, ruta, petroselino, baccis lauri, liquamine etc. Ipsum intestinum tenuiter producitur, et ad fumum suspenditur.

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Ēliquō

ĒLĬQUO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ex et liquo).
- Eliquo est ad liquidum purgo, liquidum reddo, percolo (It. colare purgare; Fr. faire couler, distiller, épurer; Hisp. colar, apurar, purificar; Germ. ausläutern; Angl. to clarify or strain liquor).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Pers. 1. 34. vatum et plorabile si quid Eliquat et tenero supplantat verba palato. h. e. delicate et molliter pronunciat, et quasi eliquando, paullatim et veluti guttatim vocem effundit.

¶ 2. Item effundere res liquidas.

¶ 3. Item liquefacere.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ē, ex, Liquidus, Liquor, Pūrgō, Reddō

Index

Hoofdstuk 1 - Laniōnia

Prōferō

PRŌFĔRO, fers, tŭli, lātum, ferre a. anom.
— Profero est idem ac promo, extra fero, effero, προφέρω (It. portare, o mettere, o tirar fuori; Fr. porter en avant, faire avancer, faire mouvoir; Hisp. llevar y traer adelante, adelantar; Germ. hervorbringen, hervortragen; Angl. to carry or bring out, put, take, or draus out).

I.) Proprie.

— a) Universim.

— b) Proferre se est exire, ostendere se, apparere.

— c) Proferre quippiam alicui aut ad aliquem est dare, praesentare, offerre.

— d) Et pro protendere, projicere.

— e) Hinc proferre gradum vel pedem est progredi.

II.) Translate.

¶ 1. De rebus physicis est gignere, promere, efferre.

— Sic est enunciare.

¶ 2. De inventis, h. e. de iis, quae nova admodum sunt.

¶ 3. Proferre se translate quoque usurpatur.

¶ 4. Est etiam edere, producere.

¶ 5. Item palam facere, prodere, vulgare.

¶ 6. Item allegare, citare, afferre probandi causa.

¶ 7. Item narrare, commemorare, recitare, dicere.

¶ 8. Praeterea saepe ponitur pro differre, prorogare, producere. — Hinc res prolatae in foro dicuntur, quum justitium indictum est, et actiones forenses atque urbana munera intermittuntur ad tempus.

¶ 9. Item pro extendere, protendere.

¶ 10. Singulare est illud Lucani 2. 493. Caesar calida prolatus ab ira. trasportato dalla collera.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōmō

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Dēplūmō

DEPLUMARE, o, as, 1., - Deplumare est Avi plumas avellere, demere.

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Dēspūmō

DESPŪMO, as, āvi, ātum, are, (de et spumo). - Despumare occurrit

A) Active, et

B) Neutrorum more.

A) Active.

I.) Proprie.

¶ 1. Est spumam adimere, extrahere.

¶ 2. Item effundere et quasi spumando emittere.

II.) Translate.

¶ 1. Ponitur pro stomacho concoquere.

¶ 2. Item laevigare, polire, detergere, fricare.

¶ 3. Despumari dicuntur equi, quibus sanguis detrahitur.

B) Neutra significatione.

I.) Proprie est spumas deponere, purgari atque adeo decrescere.

II.) Translate despumare dicitur, qui effervescere desiit.

Index

[Hoofdstuk 1 - Coquīnāria]

Lāridum

LĀRĬDUM et per syncop. lardum, i, n. 2. — Latidum vel lardum est caro suilla cum suo pingui sale condita et siccata: item ipsum pingue (It. carne porcina salata, lardo; Fr. viande de porc salé, lard; Hisp. tocino salado, lardo; Germ. der Speck; Angl. bacon, the fat of bacon, lard).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Carō, Pinguis, Sāl, Siccō

Index

Hoofdstuk 1 - Coquīnāria

Coniciō

CONĬCĬO, icis, ēci, ectum, ĭcere, a. 3. (cum et iacio). - Conicere proprie significat res plures in unum jacere, agere, impellere, non tam colligendi causà, quam simul ferendi ad certum aliquem finem (It. gettare insieme, tirare, cacciare; Fr. jeter ensemble, pousser ensemble; Hisp. echar, tirar juntos; Germ. zusammenwerfen, nach einem Orte hinwerfen; Angl. to throw together, throw, cast, fling, hurl, discharge, aim).

I.) Proprie.

¶ 1. Stricto sensu usurpatur pro jacere, agere, impellere, vel res plures in unum locum jacere; et occurrit - a) Absolute.

- b) Addito loco, in quem aliquid conjicitur, per Accus. et praepos. in, inter, intra.

- c) Addito loco, in quem quid conjicitur, per Dativum.

- d) Raro admodum addito loco per Ablat. et praepos. in.

¶ 2.Latiori sensu ponitur de personis aut rebus, quae celeriter et magno impetu aliquem in locum trahuntur atque impelluntur; et occurrit

- a) De personis.

- b) Sic conicere se in aliquem locum, aliquo, etc. est impetu et celeriter proripere se.

- c) Item ponitur de rebus, et est impellendo vel celeriter movendo aliquem in locum cogere, comportare, colligere. - Cum Accus. et praepos. in.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim conjicere ponitur pro personam aut rem aliquo trahere, vel in certa aliqua condicione vel statu collocare, qua significatione latissime patet; et occurrit

- a) De personis.

- b) De rebus, item de inanimis et abstractis.

- c) Speciatim occurrit de iis, quae, scribendo, aliquem in locum congerimus.

¶ 2. Speciatim conjicere causam est causam agere, quod fit cum duo vel plures aliqua conferunt et ad examen vocant; uno verbo est de re aliqua disputare.

¶ 3. Item speciatim, significat conjectura assequi; quia multa in mentem conjiciuntur et perpenduntur; tum pluribus consideratis, unum aliquid colligitur: vel desumitur a scopo feriendo, ut in CONJECTUS, us I., ubi videre est saepe adhibitum fuisse teli conjectum. Porro hac significatione occurrit

- a) Cum Accus. rei, quam quis conjecturâ interpretatur.

- b) Addita re, quam quis, conjecturam faciendo, colligit atque infert.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Cum, Iaciō

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Prōmō

PRŌMO, mis, mpsi et msi, mptum et mtum, mere, a. 3. (a pro et emo, qua sumere significat).
— Promere est proferre, efferre, in medium afferre, expromere, προχειρίζομαι, εκφέρω (It. camare o tirar fuori; Fr. tirer, retirer, faire sortir; Hisp. tirar, sacar à fuera; Germ. hervornehmen, -bringen, -helen; Angl. to draw or bring out, bring forth, produce).

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim et saepe est eloqui, manifestare, palam facere, explicare.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Emō, Prō, Prōferō, Sūmō

Index

Hoofdstuk 1 - Vīndēmia

Sūmō

SŪMO, sūmis, sumsi vel sumpsi, sumtum vel sumptum, sūmere, a. 3. (sub et emo) — Sumo est capio, prehendo, accipio, λαμβάνω (It. pigliare, prendere, togliere; Fr. prendre, saisir; Hisp. tomar, asir; Germ. nehmen, zu sich nehmen; Angl. to take, take up).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Cum Acc. objecti.

— b) Cum addito termino, quo quid sumitur, per Abl. aut Acc. et praep. in, vel termino, a quo, per Abl. et praep. ab, de.

¶ 2. Speciatim est accipio.

¶ 3. Item emo.

¶ 4. Item mutuum accipio, mutuor.

¶ 5. Item acquiro, occupo, potior.

¶ 6. Item insumo, impendo.

¶ 7. Item consumo, macero.

¶ 8. Sumere aliquam, in re turpi.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim est accipio.

¶ 3. Item cum delectu comparo, eligo, adopto.

¶ 4.Item suscipio, ineo, assumo.

¶ 5. Item attribuo, arrogo.

¶ 6. Item consumo, transigo.

¶ 7. Sumere dicuntur disputantes, quum ponunt aliquid tamquam certum, ex quo alia colligant.

¶ 8. Sumere supplicium vel poenam,exigere.

¶ 9. Pro adlegare, admittere.

Homonym. Caper De orthogr. p. 2243. Putsch. hoc dicit esse discrimen
inter sumere et accipere. "Sumimus, inquit, ipsi: accipimus ab alio. Sic, quum dabimus, dicendum est, accipe: quum permittimus ipsi tollere, dicendum, sume". Idem docet Isid. 1. Diff. 512. — Item inter sumere, accipere et tollere apud eumd. ibid. Sumimus per nos, accipimus a volentibus, tollimus a non volentibus.
Cf. Fronton. et Vel. Long. p. 2243. Putsch.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Prōmō

Zythum

ZYTHUM, i, n. 2. ζύθος, potus ex hordeo aqua resoluto confectus, acris gustu et vini in morem inebrians (It. birra; Fr. bière; Hisp. cerveza; Germ. das Bier; Angl. a beer). — Hujusmodi autem potus in Germania dicebatur camum et curmi; in Dalmatia et Pannonia sabaja; in Palaestina sicera; in Hispania celia.

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Bibō

BĬBO, bĭbis, bĭbi, bĭbĭtum, bĭbere, 3. - Bibo est verbum per onomatopoeiam effictum, quod conjungi potest cum Gr. πἰνειν ex sententia ipsius Varron. 6. L. L. 84. Müll. - Significat autem potum ore assumere, et ponitur cum de hominibus, tum de brutis animalibus
(It. bere, Fr. boire; Hisp. beber; Germ. trinken; Angl. to drink).

I.) Proprie occurrit

A) neutrorum more sive absolute, et

B) cum Accus.

A) Neutrorum more sive absolute.

- a) Generatim.

- b) Speciatim impersonaliter.

- c) Item speciatim addito, unde potus sumitur.

- d) Dare bibere, bibere ministrare sunt formulae ex vulgari sermone depromptae.

B) Cum Accus. rei, quae bibitur.

- a) Generatim.

- b) Addito, unde potus sumitur.

- c) Bibere nomen alicujus. In hilarioribus conviviis mos fuit, ut compotores amasiorum et amicarum nomina proferrent, ac tot haurirent pocula, quot litteris ea constabant.

- d) Bibere mandata est prae nimio potu oblivisci quod mandatum fuerat.

- e) Poetice bibere flumen vel aquam aliquam dicuntur ii, qui ei flumini vel aquae appositam regionem incolunt.

II.) Translate.

¶ 1. Aut bibat, aut abeat, ἢ πίθι, ἢ ἄπιθι, jocosa lex in conviviis Graecorum, qua jubebantur convivae omnes ei, qui modimperator erat, (quem Horat. 2. Od. 7. 25. arbitrum bibendi appellat) parere, et singuli aliorum in bibendo conditionem subire. Transiit autem in proverbium, quo admonemur, ut aut tempori locoque nos accommodemus, aut hominum consuetudinem fugiamus.

¶ 2. Bibere etiam dicuntur inanima, quae humorem hauriunt et ad se trahunt.

- a) Generatim.

- b) Speciatim arcus caelestis bibere dicitur. Veteres enim vulgo credebant, Iridem demissis in terram cornibus aquam haurire e mari et fontibus, quam postea in altum sublatam per nubes effunderet.

- c) Item speciatim de terra et plantis, quae aquam aliumve humorem absorbent.

- d) Item de colore, quo aliquid inficitur.

¶ 3. Denique frequenter, praecipue a Poetis, usurpatur cum abstractis, et significat in se admittere, animo capere.

- a) Generatim.

- b) Speciatim aure bibere aliquid est avide ac studiose audire.

Index
[Hoofdstuk 1 - Zythopoeia]

Effundō

EFFUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3.
(ex et fundo, is). - Effundere est extra fundere, emittere, profundere: et dicitur proprie de humoribus.
(It. effondere, versare, spandere; Fr. verser, répandre, épancher; Hisp. echar, derramar, verter;Germ. ausgiessen, ausschütten, vergiessen, verbreiten; Angl. to spill, pour out, shed).

I.) Proprie.

- a) Active, h. e. cum Accusativo.

- b) Passive, aut effundere se et part. effusus mediorum apud Graecos verborum vi ac significatione.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ sumptâ a superiori paragr., effundere se vel effundi dicuntur homines et aliquando etiam res, qui fluminis more seu turmatim alicunde exeunt et aliquem in locum concurrunt.

¶ 2. Ponitur etiam pro emittere, ejicere, expellere, et similibus.

¶ 3. Item est absumere, consumere: et refertur

- a) Ad profundentes bona.

- b) Et de aliis.

¶ 4. Item gignere, proferre, expromere, magnam praecipue rerum copiam.

- a) Generatim.

- b) Speciatim dicitur de cogitationibus, animi affectibus, etc. quae oratione vel alio modo efferuntur.

Sic refertur ad eos, qui omnia dicunt, quae in animo habent, et ad copiose loquentes. - Hinc effundere orationem est perturbate atque adeo obscure dicere.

¶ 5. Effundere se vel effundi in aliquid vel in aliqua re etc. dicuntur etiam, qui alicui rei se totos dedunt, qui in aliqua re liberius se gerunt, aut modum non servant.

- a) Cum praepos. in et Accusativo.

- b) Cum praepos. in et Ablativo.

- c) Cum praepos. ad et Accusativo.

- d) Absolute.

- e) Poetice effundere gradum vel frena dicitur de eo, qui vel pedes vel eques concito cursu fertur.

- Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus, Effusus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Effusior et Sup. Effusissimus 1., 2. et 3. Adjective autem usurpatur praecipue tribus sequentibus significationibus, quae translatae sunt.

¶ 1. Est extensus, explicatus, dilatatus, amplus.

¶ 2. Item est largus, vel prodigens.

¶ 3. Item universim qui quacumque in re multus est ac vehemens, immodicus.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ē, ex, Fundō, 3

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Fundō, 3

FUNDO, fundis, fūdi, fūsum, fundere, a. 3. - Fundere est emittere, effundere, χέω (It. versare, versar fuori, mandar fuori, spargere; Fr. verser, répandre, épancher; Hisp. echar, verter, vaciar, derramar; Germ. giessen, vergiessen, ausgiessen, ausschütten; Angl. to pour, spill, fuse, melt).

I.) Proprie de liquidis usurpatur.

¶ 1. Generatim.

- a) Cum Accusativo liquoris.

- b) Et Mediorum apud Graecos more.

- c) Poetice (aut translate, ut alii accipiunt) cum Ablativo liquoris et Accusativo rei, qui liquore ipso perfunditur; et est perfundere, madefacere.

¶ 2. Speciatim est liquefacere atque adeo conflare.

¶ 3. Item speciatim in re medica fundere opponitur verbo comprimere et significat solvere, laxare, fluentem reddere.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim usurpatur de solidis, et latissime patet: est enim emittere, jacere, jaculari, spargere, dilatare, extendere.

- a) Cum Accusativo rei.

- b) Cum Accusativo se, fundere se est se proripere, erumpere, quum sermo est de animantibus.

¶ 2.Speciatim, ratione habita termini a quo, ponitur pro gignere, edere, parere; et copiam fere significat.

- a) De inanimis, h. e. de agris, arboribus, etc.

- b) De animalibus.

¶ 3. Item speciatim, ratione habita termini aliquem, fundere ponitur pro sternere.

¶ 4. Hinc in re militari fundere hostem est sternere; vel, ut Forcellino placet, dissipare, dispergere.

- a) Hoc sensu saepe cum v. fugare jungitur.

- b) Cum aliis additis.

- c) Sine addito.

¶ 5. Generatim fundere usurpatur etiam de abstractis pro emittere, extendere, dilatare.

¶ 6. Speciatim refertur ad loquendum, et est offerre, proferre.

- Hinc Part. praeter. pass., cujus plurima superius exempla retulimus, Fusus, a, um, adjective quoque usurpatur, unde Comp. Fusior 1. et 2. Translate

¶ 1. Est solutus, fluens, diffusus, dilatatus.

¶ 2. Hinc metaphorâ sumptâ Cic. 2. Orat. 38. 159. Genus sermonis non liquidum, non fusum ac profluens, sed exile, aridum, concisum, minutum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Affundō, Effundō, Īnfundō, Perfundō, Refundō

Frīgēfaciō

FRĪGĔFĂCĬO, făcis, făcere, a. 3., frigidum facere, unde est frigefacto frequentativum.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Faciō, Frīgidus

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Sublīmō

SUBLĪMO, as, āvi, ātum, are, a. 1. (sublimis)
— Sublimo est in altum sublevo, tollo, exalto, μετεωρίζω (It. innalzare,
sollevare; Fr. élever; Hisp. elevar; Germ. hoch machen, erheben; Angl. to lift or raise up): occurrit autem absolute aut cum Accus., addito etiam alio Accus. et praep. in, ad, vel Genet. et praep. tenus,(fortasse et Abl.) loci, quo quid sublimatur.

I.) Proprie.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim.

¶ 2. Speciatim refertur ad sonum verborum.

— Hinc Part. praes. Sublimans, antis, adjectivorum quoque more occurrit, et est qui superna petit, ἀνώφερος. Absolute. Tertull. advers. Valentin. 20. Ex incorporalibus corpora aedificat gravia, levia, sublimantia atque vergentia, caelestia atque terrena.

Index

Hoofdstuk 1 - Zythopoeia

Apparō

APPĂRO vel adparo, as, āvi, ātum, are, a. 1. (ad et paro). - Apparo est externa et sensibilia paro, adorno, instruo, comparo ad finem aliquem obtinendum (It. preparare, allestire, mettere all'ordine; Fr. préparer, apprêter, disposer; Hisp. preparar, aparejar; Germ. Zurüstungen machen oder Vorbereitungen treffen;Angl. to prepare, get ready, put in order).

I.) Proprie de externis et sensibilibus ponitur

- a) Absolute.

- b) Saepius cum Accus.

II.) Translate est in animo habere, agitare, moliri, conari: et occurrit

- a) Cum Accus.

- b) Cum Infinito.

- c) Addito fine, cui quid apparamus.

- Hinc Part. praeter. pass. Apparatus, a, um, est etiam adject., unde Comp. Apparatior et Superl. Apparatissimus: et fere de rebus dicitur.

A) Proprie.

¶ 1. Addito Ablat. est adornatus, instructus.

¶ 2. Item apparatum dicitur quod magno sumptu et magnificentia praestatur.

B) Translate.

¶ 1. Ponitur de personis, et apparatus dicitur qui est ita affectus animo, ut promptus sit ad aliquid.

¶ 2. Item de oratione, quae summâ curâ ornata fuerit.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ad, Parō

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Intrōdūcō

INTRODŪCO, dūcis, duxi, ductum, dūcere, a. 3. (intro et duco). - Introducere est ducere intro, inducere, εἰσάγω (It. introdurre, condur dentro; Fr. introduire, faire entrer, conduire dans; Hisp. introducir, conducir dentro; Germ. ein -, hineinführen; Angl. to bring or lead in, conduct within, introduce).

I.) Proprie.

- a) Cum additis.

- b) Absolute.

II.) Translate.

- a) Generatim.

- b) Speciatim est novum aliquid instituere et in usum inducere.

- c) Item speciatim est in medium adducere, contendere.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Assideō

ASSĬDĔO vel adsideo, sĭdes, sēdi, sessum, sĭdere, n. 2. (ad et sedeo). - Assideo est prope sedeo, juxta aliquem sedendo moror (It. sedere appresso; Fr. être assis auprès; Hisp. asentarse junto; Germ. bei einer Person oder Sache sitzen oder sitzend sich aufhalten; Angl. to sit, sit downe, sit near or by the side of).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim occurrit modo absolute, modo addito termino, quem prope assidemus.

¶ 2. Speciatim assidere vel assidere alicui est adesse, officii, custodiae, auxilii consiliive causa adsistere, praesto esse. Occurrit

- a) De iis qui aegris operam praestant interdum absolute, saepius cum Dat., raro cum Accus. - Absolute.

- b) Item de iis, qui praesto sunt ad auxilium et tutamen in periculis.

- c) Item de iis, qui alicui in fungendo officio inservit.

¶ 3. Item speciatim assidere alicui rei est assiduum esse in re aliqua, ei operam dare. Seneca Ep.72. Omnia alia negligenda sunt, ut huic (philosophiae) assideamus, cui nullum tempus satis magnum est.

¶ 4. Usurpatur etiam de diuturna exercitus aliquo in loco mansione, ac praecipue pro obsidere.

- a) De diuturna exercitus aliquo in loco mansione.

- b) Pro obsidere occurrit absolute, cum Dat., aut cum Accus. - Absolute.

II.) Translate.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Ad, Sedeō

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Interpōnō

INTERPŎNO, pōnis, pōsŭi, pōsĭtum, pōnere, a. 3. (inter et pono). - Interponere

¶ 1. Generatim est inter aliqua ponere, interjicere, interserere, παρεντίθημι (It. frapporre, frammettere; Fr. mettre entre, placer entre, interposer; Hisp. poner entre, poner dentro, interponer; Germ. dazwischen stellen, legen, setzen, schieben, beieinmischen; Angl. to interpose, put in between or amongst, insert). Occurrit

- a) Universim.

- b) Hinc et pro interfari, interloqui.

- c) Hinc usurpatur etiam de aliis et abstractis: quae Forcellinus inter translata retulit.

- d) Praecipue de tempore.

¶ 2. Speciatim interponere se est se immiscere.

¶ 3. Item speciatim interponere fidem est sua fide confirmare, in suam fidem recipere, polliceri.

¶ 4. Item aliquando est admittere, adhibere, uti.

¶ 5. Item intercedere, opponere.

¶ 6. Item proferre, proponere.

¶ 7. Item edicere, indicere, facere.

Gekoppelde termen in woordenlijst
Inter, Pōnō
Index
Hoofdstuk 1 - Convīvium

Porrigō

PORRĬGO, rĭgis, rexi, rectum, rĭgere, a. 3. - Porrigere est in longum vel planum extendere, protendere, προτείνω (It. stendere, sporgere; Fr. étendre, allonger; Hisp. extender, estirar; Germ. vorwärts-, vor sich hinstrecken, ausstrecken, ausbreiten, ausdehnen; Angl. to stretch, reach, or spread out, extend).

I.) Proprie.

¶ 1. Generatim.

— a) Praecipue usurpatur de corporis membris.

— b) Item de locis, praecipue passive, Mediorum apud Graecos more, usurpatur.

¶ 2. Speciatim est ad terram sternere.

¶ 3. Item speciatim est prolata manu offerre, praebere, dare.

— a) Universim.

— b) Speciatim porrigere dexteram, amicitiae, fidei et opis signum.

¶ 4. Item porrigere manum est in altum tollere probandi causa. Sic de manibus suffragiorum causa sublatis apud Cic. Flacc. 6. 15. Sic sunt expressa ista praeclara, quae recitantur, psephismata, non sententiis, neque auctoritatibus declarata, nec jurejurando constricta, sed porrigenda manu, profundendoque clamore multitudinis concitatae. Hinc figurate Symmach. 7. Ep. 15. Quare si tu quoque huic sententiae manum porrigis etc.

¶ 5. Porrigere manum aliquando refertur ad sumendum, vel rapiendum quod opus est.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim est prolatare, extendere.

¶ 2. Speciatim de tempore, et est protrahere, differre.

¶ 3. Item speciatim est offerre, praebere, dare.

— Hinc Porrectum, i, n. 2. absolute, substantivorum more, usurpatur.

— a) In porrectumadverbii more.

— b) Porrectum est linea recta apud Vitruv. 10. 3. 1. Schneid.Unum porrecti, quam Graeci εὐθεῖαν vocitant, alterum rotunditatis, quam Graeci κυκλωτὴν appellant: sed vero neque sine rotunditate motus porrecti, nec sine porrecto rotationis versationes onerum possunt facere levationes.

— c) Porrecta neutr. plur. cum Genit. Minuc. Fel. Octav. 17. sub fin. Recta montium, collium flexa, porrecta camporum.

Index

Hoofdstuk 1 - Convīvium

Dēdūcō

DĒDŪCO, cis, xi, ctum, cere, a. 3. (de et duco).
- Deduco est e loco superiore in inferiorem duco, detraho, de loco ad locum duco, traduco, obduco (It. tirar giù, condurre al basso, condur via; Fr. conduir loin de, tirer de, faire descendre, ammener, faire passer d'un lieu danc un autre; Hisp. hacer descender, conducir, llevar alguna cosa de una parte à otra; Germ. von einem Orte nach einem andern ab -, weg -, herab -, fort - führen, - bringen, niederziehen; Angl. to bring down, fetch or pull down, to convey, conduct, remove, bring or lead forth). Occurrit autem

A) Generatim,

B) Speciatim in re militari, navali et lanifica et

C) Item speciatim in jure.

A) Generatim, et quidem

I.) Proprie usurpatur modo cum additis, unde et quo quis aut quid deducitur, modo sine additis.
- Deducere vela est expandere et vela facere, quia ex antennis, ubi, quum contracta sunt, involuta manent, deorsum ducuntur et explicantur.

II.) Translate.

¶ 1. Generatim multiplices habet usus.

- a) Stricto sensu cum Ablativo, aut etiam aliquando absolute, saepe est a recto in pravum deducere.

- b) Latiori sensu cum Ablativo, aut etiam absolute, ponitur pro abducere, abstrahere, etiamsi a malis ad bona quis deducatur.

- c) Denique latissimo sensu cum Ablativo est trahere.

- d) Cum Accusativo et praepos. ad vel in idem valet, quod inducere, adducere.

- e) Item cum Accusativo et praepos. in, aut cum Adverbiis huc, eo, etc. nonnunquam idem valet ac limitibus circumscribere, redigere.

¶ 2. Speciatim est protrahere, differre.

¶ 3. Item speciatim pro simplici ducere.

B) Speciatim in re militari, navali et lanifica; et quidem

I.) Proprie.

¶ 1. In re militari deducere est exercitum de loco ad locum ducere, traducere, abducere.

¶ 2. In re navali deducere naves est ex navalibus, vel portu in mare ducere; cui contrarium est subducere.

¶ 3. In arte lanifica deducere est ducendo attenuare, subtilem facere, uno verbo fila ducere, nere. - Hinc metonymice pro texere.

II.) Translate.

¶ 1. Metaphorâ ductâ a paragr. proxime superiore, scilicet a nendo, deducere carmina, poemata, aut similia est arte multa elaborare, studio facere, componere.

¶ 2. Hinc translatione facta ad vocem, deducere vocem est subtilem ac tenuem reddere.

C) Item speciatim in jure deducere est reipublicae nomine aliquem aliquo ducere: et occurrit

¶ 1. De coloniis. Porro usurpatur

- a) Modo de ipsis colonis.

- b) Modo de coloniis, cum addito interdum coloniarum nomine.

- c) Absolute.

¶ 2. Deducere est etiam comitari; et quidem

- a) Usurpatur de iis, qui officii, aut honoris causa candidatum in forum aut praeclarum aliquem virum domo in curiam et a curia domum comitabantur.

- b) Item est magnâ pompâ aliquem comitari.

¶ 3. Deduci

- a) In bonam partem, dicitur etiam nova nupta, quae paterna in mariti domum ducitur.

- b) Hinc in malam partem deducere est lenonium verbum, et dicitur de concubina pro perducere, conciliare.

¶ 4. Deducere est etiam expellere, privare; et quidem

- a) In jure est aliquem ex fundo, de quo lis est, adhibitis testibus abstrahere, ut quis de fundo ipso praetorem jure adire possit.

- b) Hinc generatim pro expellere.

¶ 5. Denique deducere est subducere, deminuere.

- a) Generatim.

- b) Speciatim occurrit de mercatorum computationibus.

- Hinc Part. praeter. pass., cujus plura superius exempla retulimus, Deductus, a, um, adjective quoque occurrit, unde Comp. Deductior.

¶ 1. Deductus est demissus, submissus.

¶ 2. Item subtilis, tenuis.

Index

[Hoofdstuk 1 - Tractātiō Līnī]

Toga

TŎGA, ae, f. 1. (tego) — Toga duo praecipue significat.

A) Toga est tectum.

B) Toga

I.) Generatim, et primitus, dicta est vestis omnium Romanorum communis, qua interdiu se tegebant et noctu lectum sternebant aut se decumbentes involvebant.

¶ 1. Stricto sensu.

¶ 2. Latiore sensu de quocumque involucro.

II.) Speciatim usurpari postea coepit tantum pro veste exteriore, communi omnium Romanorum, ut pallium Graecorum, et quidem tam nobilium quam ignobilium, sive locupletum sive inopum, toga, τήβεννος, τήβεννα. Unde togatam gentem pro Romanis posuit Virg. 1. AEn. 286.: hinc carebant togae jure, quibus aqua et igni interdictum erat.

¶ 1. Proprie.

— a) Et quidem de togae forma deque togae gerendae ratione. Toga fuit vestis rotunda et usque ad pedes demissa, clausa et sine manicis, quae uno conjectu totum corpus et utrumque brachium operiebat. Ea in superiore parte, qua ad cervices sedebat, ita laxe aperiebatur, ut dextrum brachium commode exseri, immo et totus humerus ostendi posset: brachium vero sinistrum non per eumdem hiatum exserebatur, sed ex inferiore parte sub ipsa toga extensum extremam oram in rugas plicaturasque contractam colligebat subducebatque ad sinistrum latus, laeva manu exstante. Rugas eas et plicafuras, tam quae superne a dextra

cervicis parte cadentes exserto brachio colligebantur ad pectus atque oblique ad sinistrum humerum instar baltei decurrebant, quam quae ex ima ora sinistro brachio collecta subductae contrahebantur, sinum togae appellabant.

— b) De materia, textura, colore variisque togae generibus. Fuit togae materia lana coacta, quae si longiore pilo esset, toga pexa dicebatur, scilicet ob villorum densitatem: hinc tritam togam pexae opponit Martial. 2. 44. et 3. 36. — Toga rasa dicebatur, quae ex lana minime villosa confecta erat eratque apta aestivo tempori, sicut pexa hiemali, id. 2. 85. — A texturae etiam et lanae genere togae dicebantur rallae, densae etc. V. has voc. — Toga vitreaapud Varron. Sat. Menipp. 56. p. 162. est pertenuis et perlucida. — Color togae albus fuit, h. e. nativus albae lanae, qui nonnihil ad fuscum accedit; propterea ut non alba solum, sed etiam candida esset, amplius adhuc dealbabatur, creta adhibita ad id apta; quam ob rem cretatam ambitionem dixit Pers. 5. 177. candidatos intelligens. — Toga vero atrata seu pulla adhibebatur in privato luctu. Nam in luctu publico, togis depositis, saga sumebant. Cic. Phil. 12. et 14. — Toga palmata dicebatur, quae palmas intextas habebat. — Toga picta, h. e. acu elaborata. — Toga purpurea fuit inter regum insignia, ut patet ex Liv. 31. 11. — Alia praeterea fuere togarum genera, sc. praetexta, de qua V.suo loco; pura, quae praetextae opponitur, quia nullo purpurae praetextu distincta, quam sumebant adulescentes, quum praetextam deponebant. Cic. 9. Att. 6. Ciceroni meo togam puram quum dare Arpini vellem. — Eadem dicebatur virilis, quia virilitatis initium indicabat: libera, quia initium quoddam erat libertatis, ut ait Ovid. 3. Fast. 771.

— c) De sexu et qualitate toga utentium dicimus, certum esse ex testimonio Varron. apud Non. p. 540. 31. Merc. eam virorum aeque ac mulierum communem fuisse: postea vero stolis uti matronae coepere et togas reliquere meretricibus, quod praeter alia satis ostendit illud Horat. 1. Sat. 2. 62. quid inter - Est, in matrona, ancilla, peccesve togata? Adde Martial. 2. 39. — Hinc de meretrice plebeja Tibull. 4. 10. 3. Si tibi cura toga est potior pressumque quasillo Scortum. h. e. si tibi curae est togata mulier. — Viri vero omnium ordinum promiscue togis usi sunt, tenuiores etiam: modo sumptus ad eam coemendam suppeteret, praecipue clientes, qui patronorum et potentiorum limina frequentabant, togati huc illuc cursitabant salutaturi sportulasque accepturi; qua de re saepissime Martialis, qui propterea 10. 47. inter ea, quae vitam faciunt beatioram, togam raram enumerat, h. e. rara officia salutationum; et ibid. 18. togas ipsas usurpat pro clientibus salutationum officia obeuntibus.

— d) De aetate, qua varia togae genera sumebantur. Primum, puerili scilicet aetate, gerebatur praetexta, purpureum limbum in ora intextum vel assutum habens; hac enim utebantur pueri puellaeque nobiliores honestioresque (ut est apud Pseudo - Ascon. in Cic.3. Verr. 44., nam viliores simplici toga induebantur) usque dum togam virilem sumerent. Qua tamen aetate id fieret, non convenit inter eruditos viros; sunt namque qui putent, temporibus reipublicae liberae fuisse annum XVII. expletum, ut arguunt ex Gell. 10. 28. coll. Liv. 22. 57. et 25. 5.; imperatorum vero, annum XIV. absolutum, ut ex Tac. 12. Ann. 41. et 13. ibid. 15. Cf. Cardinali Dipl. imper. p. 203. Inscr. apud Furlanetto Lap. Pat. p. 380. n. 486. T. LIVIVS T. I. OPTATVS AN. XV. coll. Tab. XVIII.,in qua visitur effigies hujus pueri cum toga virili. Cf. etiam Marquardt apud Henzen in Bullett. dell' Istit.

archeol. a. 1871. p. 113. Puellae praetextam gestabant usque ad nuptias. — Quo autem die sumebatur, is dies celebrabatur magna propinquorum amicorumque frequentia; ascendebantque in Capitolium, religionis et boni ominis causa, teste Val. Max. 5. 4. Atque hoc est quod Plin. 1. Ep. 9. vocat officium togae virilis et Tertull. Idolol. 16. solemnitates togae. Inscript. apud Gruter. 463. 2. L. RAGONIO L. F. POP. VRINATIO DOMINO OB HONOREM TOGAE VIRILIS OFELLIVS SER. ARCARIVS. V. alias duas apud Orell. n. 2701. Dionys. Halic. l. 4. p. 164. narrat, Servium Tullium jussisse, εἰς τὸν τῆς Νεότητος θησαυρὸν ὑπὲρ τῶν εἰς ἄνδρας ἀρχομένων νόμισμα συντελεῖν. Inscr. apud Henzen n. 6211. HIC TOGAE VIRILIS DIE CRVSTVLAM ET MVLSVM POPVLO DEDIT.

— Hinc translate pro adulescente vel adulescentia. Prudent. Cathem. praef. 7. AEtas prima crepantibus Flevit sub ferulis: mox docuit toga Infectum vitiis falsa loqui. — Et praegnanti, ut ajunt, sensu, pro ipsa togae sumptione. Tac. Germ.12. Haec apud illos toga, hic primus juventae honos. sc. hoc apud illos idem est, quod apud nos togam virilem sumere.

— e) De loco, praeterquam in Urbe, quod in castris quoque usus togae fuerit, apparet ex Liv. 44. 16., ubi narrat, sex milia togarum missa Roma ad exercitum in Macedonia hibernantem: sed arcendo frigori, non ad proelia ineunda missa esse, arbitrari licet. — Toga insuper extra Urbem et in provinciis non semper nec ab omnibus civibus Romanis (postquam Italiae toti civitas est data circa an. U. C. 707. aliisve locis alio tempore) sumebatur. Hinc Juvenal. 3. 171. Pars magna Italiae est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit nisi mortuus. h. e. ut ei supra lectum mittant, dum mortuus effertur, ut ait Schol. ad h. l., quasi testem civitatis habitae. Hinc togam pallentem vocat Martial. 9. 58. Nec pallens toga mortui tribulis. — Togae autem

loco tunica in provinciis adhibebatur, teste Juvenal. 3. 179. clari velamen honoris Sufficiunt tunicae summis aedilibus albae. Hinc saepe togasumitur, tamquam symbolum curarum, quibus abundant togati, h. e. in urbe degentes; contra vero tunicati, curarum expertes. Cf. Martial. 10. 47. et 51. — Porro usum togae praescriptum erat Senatoribus, quum in senatum ingrederentur et judiciis interessent: quem quidem usum revocavit Theodosius a. post Chr. 382., ut patet ex Cod. Theod. 14. 10. 1. Quare toga saepe senatum significat aut forum remque judiciariam. V. infra. — Plura de toga dicenda essent, de quibus ex professo et luculenter Ferrar. De re vestiar. et Rich. op. cit., ubi togae etiam multiplices figurae ex vetustis monumentis exhibentur; neque enim nobis omnia complecti in animo fuit.

¶ 2. Translate, praeter exposita, varium usum habet.

— 1.°) Generatim.

— 2.°) Specitim.

— a) Pro populo vel re publica R.

— b) Pro pace.

— c) Pro senatu aut foro reque judiciaria.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Tegō

Index

Hoofdstuk 1 - Sartor

Geranium

GERANIUM, Grus, machina, Graecis recentioribus γεράνιον.

Index

Hoofdstuk 1 - Māchinae

Propter

PROPTER, syncop.
pro propiter a prope, ut firmiter et firme, est

A. Adverbium propter est prope, juxta, in propinquo, da vicino, da presso, ἐγγύς.

B. Praepositio propter Accusativum regit. — Aliquando suo casui postponitur. — Propter est idem ac prope, juxta (It. presso, appresso, vicino; Fr. près de, à côte de; Hisp. cerca, al lado, casi, junto; Germ. nahe bei, nahe an, neben; Angl. near, hard or fast by, close to).

Index

Hoofdstuk 1 - Viātor

Diū

DĬŪ est

A. Antiqua Ablativi forma a dies, ut noctu a nox; et

B. Adverbium.

A. Diu, quum sit antiqua Ablativi forma a dies, est die, diei tempore.

B. Saepissime occurrit adverbialiter (unde Comp. Diutius et Sup. Diutissime I.), et est per aliquod temporis spatium, ac praecipue tempore satis longo, atque adeo longo tempore (It. lungo tempo; Fr. longtemps, pendant longtemps;Hisp. largo tiempo, mucho tiempo; Germ. lange Zeit; Angl. long, for a long time, a long while).

Index

Hoofdstuk 1 - Papyrus

Propterea̅

PROPTĔRĔĀ, adverb. — Propterea est idem ac propter ea, propter hoc, ideo, idcirco, διὰ τοῦτο, διότι (It. perciò, per questo; Fr. à cause de cela, en conséquence, c' est pourquoi, voilà pourquoi; Hisp. a causa de aquesto, por consequencia; Germ. deswegen, deshalb, darum; Angl. therefore, for that cause or reason, on that account).

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis

Sextīlis

SEXTĪLIS, e, adject. (sextus) sextus; hinc Sextilis mensis, quod sextum obtineret locum a Martio, a quo Romulus annum inchoavit. Postea Augustus appellatus est, ex decreto senatus, a Caesare Octaviano Augusto, qui hoc mense, victo M. Antonio, bellis civilibus finem imposuit.

— Hinc Sextilis, is, m. 3. absolute, substantivorum more, mensis Sextilis seu Augustus.

Index

Hoofdstuk 1 - Planētārum Aspectus

Ergō

ERGO, - Ergo generatim significat versus: speciatim vero

A. Usurpatur loco Ablativi gratia, aut causa, et significat propter; aut

B. Est conjunctio, qua unum ex alio inferimus, et significat igitur, itaque.

A. Ergo usurpatur loco Ablativi gratia, aut causa, Gr. χάριν διὰ, et significat propter: qua in significatione ultimam habet semper longam. (It. per cagionè, a titolo, per; Fr. par suite de, à cause de, pour; Hisp. a causa de, por, para; Germ. aus Anlass, Ursache, in Folge, zufolge; Angl. on account of, because of, for).

B. Ergo saepius absolute occurrit, et est conjunctio, qua unum ex alio inferimus; et significat igitur, itaque, Gr. ἄρα, οὖν: qua significatione aliquando, rarius tamen, ultimam habet brevem. (It. dunque, adunque, perciò; Fr. d'après cela, d'après quoi, par conséquent, donc; Hisp. par consiguiente, pues; Germ. desshalb, daher, darum; Angl. therefore).

Index

[Hoofdstuk 1 - Hūmānitās]

Quīn

QUIN, conjunctio, ex quine per apocopen, ut seu a sive; ne pro non posito. Haec conjunctio numquam locum habet in historicis propositionibus, sed semper in judiciis subjectivis et de rebus, quarum eventus est admodum incertus.

¶ 1. Ut particula relativa, quin significat quo minus, ut non, It. che non.

- a) Post quodlibet verbum et particulam negantem.
- b) Post verba dubitandi et similia.
- c) Post mirum apud Plaut. Amph. 2. 2. 118. Mirum, quin te adversus dicat. et Rud. 5. 3. 36. LA. Nempe pro meo jure oras? DAE. Mirum, quin tuum jus meo periclo abs te expetam. Adde eumd. Trin. 4. 2. 125.
- d) Est etiam qui non.

¶ 2. Ut particula interrogativa, significat cur non, perchè non? τι μὴ;

- a) In recta interrogatione.
- b) Extra interrogationem est quia non.

¶ 3. Praeterea particula quin auget ac vehementer affirmat, et valet. immo, immo etiam, anzi, anzichè; qua significatione usurpatur non modo quin, sed quin etiam, quin et, quin potius, quin immo, quin contra.

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Quicquid

QUISQUIS, quaeque, quodquod et substant. quidquid et quicquid. - Quisquis est omnis qui, quicumque: et dicitur tum de personis, tum de rebus οστις (It. chiunque, ciascuno che, qualunque; Fr. quel....que, qui que ce soit qui, quelque....que, quiconque, quelconque; Hisp. qualquier, qualquiera, quienquiera; Germ. wer nur immer, jedweder, jeder, alle, alles; Angl. whoever, whosoever, whatever, whatsoever).

Index

Hoofdstuk 1 - Gentīlismus

Ibi

ĬBĬ, adverb. Ratione habita etymi est antiqua Ablativi forma ab is: significat autem in eo loco, ἐκεῖ (It. in quel luogo, ivi; Fr. là, dans ce lieu, y; Hisp. allá, allí, en aquel lugar; Germ. daselbst, dort, da; Angl. there, in that place).

Index

Hoofdstuk 1 - Iūdicium Extrēmum

Tū

TŪ (Graece τυ, Dorice pro συ, Germ. du), — Tu
est pronomen secundae personae, utriusque generis, σύ
(It. tu; Fr. tu; Hisp. tu; Germ. du; Angl. tou).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Clausula

Tuus

TŬUS, a, um, pronom. possess. — Tuus est qui ad te pertinet, σός (It. tuo; Fr. ton, tien; Hisp. tu, tuyo; Germ. dein; Angl. thine, thine own).

Index

Hoofdstuk 1 - Invītātiō
Hoofdstuk 1 - Invītātiō

Minerālia

Mineralia, id est, corpora in venis terrae generata, ut plumbum, vel aliud metallum.

Index

Hoofdstuk 1 - Terrae Fētūs

Apophthegma

ĂPOPHTHEGMA, ătis, n. 3. (ἀπόφθεγμα) brevis et acuta sententia, sive acutum dictum, sive responsio, non cujuslibet, sed illustrium tantum virorum. Est autem Graeca vox ab ἀποφθέγγομαι sententiose loquor, et Graece scribenda. Latine dicitur facete dictum, et breviter et commode dictum a Cic. Amic. 1. et 1. Offic. 29., item simpliciter dictum. Hujusmodi ἀποφθεγμάτων volumina collegisse Catonem, indicat Cic. 1. Offic. 29.; idemque fecisse Caesarem, scribit ad Paetum 9. Fam. 16. Manutiusquoque et Erasmus hujusmodi collectiones edidere.

Index

Hoofdstuk 1 - Artēs Sermōnis